

Handwritten notes in blue ink, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and the angle of the page.

Handwritten text in brown ink, likely bleed-through from the reverse side. The text is mostly illegible but appears to contain several lines of a letter or document. Some words are faintly visible, such as "Dear Sir" and "Yours faithfully".

HIEROGLYPHICA,

SIVE DE SACRIS AEGY-

PTIORVM, ALIARVMQVE GENTIVM
literis Commentarij, IOANNIS PIERII Vale-
riani Bolzanij Bellunensis,

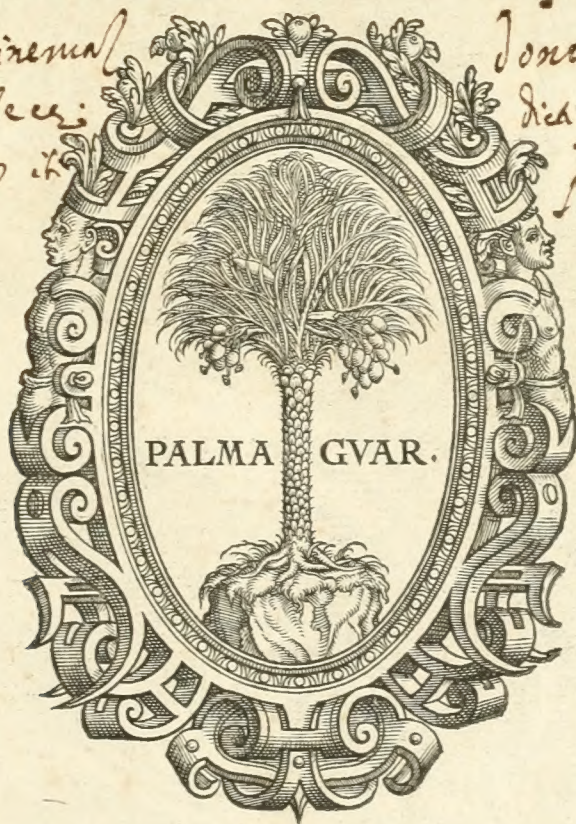
A CÆLIO AVGVSTINO Curione duobus Libris aucti, &
multis imaginibus illustrati,

L E C T O R I,

Habes in hisce Commentarijs non solum Variarum historiã, numismatum, Veterumq; in-
scriptionum explicationem, Verumetiam præter Aegyptiaca & alia pleraq; mystica, tum loco-
rum communium ingentem magna cum oblectatione syluam: tum sacrarum literarum, in qui-
bus haud rarò & Christum ipsum, & Apostolos Prophetasq; huiusmodi locutionibus vsos fuis-
se videmus, exquisitam interpretationem: vt sanè non temerè Pythagoram, Platonem, aliosq;
summos viros ad Aegyptios doctrinæ gratia profectos intelligas: quippe cùm hieroglyphicè lo-
qui nihil aliud sit, quàm diuinarum humanarumq; rerum naturam aperire. Vale,
& hoc perucundo iam per Pierium oblato beneficio feliciter fruerè.

R^o Vincentius Bonardus Romanus filius s^re Marie

*Lib^r mirum
Bibliothecæ
collocand^o it^{er}* *Dono dⁱcæ Laurentianæ
diei quibus m.
post mortem ei^{us}.*

B A S I L E Æ,

Per Thomam Guarinum, M. D. L X V I I.

ILLVSTRISSIMO COSMO
MEDICI FLORENTINORVM DVCI, HE-
TRVRIÆ QVE PRINCIPI, HEROI INCOMPARABILI,
IOANNES PIERIVS VALERIANVS

S. P. D.

Vm mecum reputo, COSME Princeps Illustris-
sime, reputo autem sæpissimè, quanta fuerit &
genij & ingenij tui felicitas in laudatissimæ vitæ
tuæ negotiorumq; electionibus, cum omnes te
vnanimi totius patriæ tuæ consensu, in tam te-
nera ætate, ditioni amplissimæ præponerēt, &
in hanc celsam honoris sedem extollerent, tum
certè quónam modo tantam rerum molem in hac temporū per-
turbatione ferre ac sustinere posses, sanè quàm, pro eo ac debui, soli-
citus esse cœpi. Verùm cum actionis administrationisq; tuæ pro-
gressum, & quam vitæ rationem complexus es, considero, gaudio
planè maximo ita perfundor ac exulto, vt etiam planè videã te For-
tunæ locum illum, singulari omnium beneuolentia & summa
virtutis existimatione non solùm tueri potuisse, sed etiam eam vir-
tutis opinionem de te concitauisse, vt vel maximis regnis gubernā-
dis te dignum præbueris. Nam qui fructus à bono veroq; princi-
pe soleat expectari vel maximus, huiusce iam non adumbratā ima-
ginem, sed luculentam expressamq; formam nobis exhibuisti: atq;
vt insigne commodum subditis tuis adferre posses, in primis operā
dedisti, vt tanquam agrum melioribus ferendis segetibus destinatū,
lolio zizaniæue, sic Rempub. tuā labe vitijsq; contagiosis perpurga-
res, dum corruptores coërces, externas diuini nominis cõtumelias,
blasphemias, periuria, & id genus extrema scelera pro virili, iureq;
tuo prohibes, emēdas, tollis, ac punis: nihilq; magis è tua dignitate,
nec rē Deo (huius enim minister & est & dicitur bonus quiuis Prin-
ceps) gratiorem, nec ciuibus tuis salubriore existimasti, quàm si ad
huiuscemodi honestatis ac pietatis scopū & metā in curriculo tuo
gnauius & strenuè contendas: pro quo etiam labore & indefesso
studio certò nouisti tibi diuinitus immortale præmium esse propo-
sitū, cum tā gloriosi conatus & cursus dux & magister CHRISTVS
prolixè polliceatur illis rerū omnium felicissimos successus, qui reli-
gionem puriorem ardentè amant, & ornare sedulò contendunt.
Quamobrem Cosme Princeps ornatissime, fas mihi sit quæso, meo
quodam more, & singulari quadam erga te gentemq; vestram pie-
tate, liberius quædā vsurpare & adferre, quæ ex officio prætermitt-

Ad illustris. Cosmum Medicem

tere non possum: teq; exhortari, & admonere, vel iam currentem, vt dici solet, incitare potius, vt quem haectenus animū ad publica iu- uanda commoda attulisti, eum non deponas, sed tibi etiam atq; etiā vigilandum, ac pro Repub. consilio & labore excubandū existimes: studiaq; omnia, cogitationes & curas in ijs rebus ponendas, quibus clauum tanti dominij in maximis fluctibus tenere, & amplas ditio- nes tuas, in summis rerum difficultatibus tueri ac gubernare possis. Hoc ipsum facilè totum assequeris, si Deum verum in CHRISTO verè, vt facis, agnosces, summa fide & obseruantia colas, ames, vene- reris, & gloriæ sanctissimi nominis eius, doctrinæ cœlesti, Ecclesiæ tranquillitati amplificandæ conseruandæq; dies noctesq; studeas: in dominio ad quod es adhibitus, publicam, vt haectenus fecisti, salu- tem quæras, subditorum incolumitatē cures & tuearis, honestam disciplinam instituas, vel iam institutam conserues, florētem ditio- nem legibus, iustitia, concordia stabilire pergas. Magnum, inquires, est hoc & arduum munus, molestiarumq; plenum, & quod non ni- si ab ijs præstari potest, quibus diuinitus peculiare donū concessum est: mihi autem homini satis alto perfruenti otio hæc præscribere longè facilius, quàm inuenire quenquam qui ad hunc scopum pro- prius collimet. Rectè sanè, sed quorsum hæc? Vt te ipsum, Clarissime Princeps, respicias, teq; eum esse firmè credas, in quem Deus Opt. Max. immensa sua benignitate, tam ampla cōferre voluit beneficia, vnumq; constituere Ducem, ac veluti pastorem, magnis & latè dissi- tis populis, vt eos cōmodè prudēterq; regēdo pascēdoq;, in hoc tuo principatu idea quædam sanctæ Reipub. eluceres: ideoq; duos præ- claros tibi comites addere voluit, Iustitiā & Religionem: quarum al- tera fortunas, vitam & dignitatem ciuium & populorum conser- uas & contines: altera ad veram salutem veramq; felicitatē omnes conuocas, & proprio laudabiliq; exemplo tantū non adducis. Respi- ce igitur COSME Princeps munus tibi assignatū à Deo, talentumq; tam liberaliter tibi impertitum, ac cœleste tuum illud nomē nō si- ne diuino numine ideo tibi obuuisse, vt (quod olim de Sparta pro- uerbiū iactatum est) quam nactus es Hetruriam, eam excolas, & omni virtutū genere exornes. In primis autē, vt decet veræ virtutis amatorem, artes quibus doctrinæ liberales continentur, studio, li- beralitate, & officijs tuis cōplectaris: insunt enim in artibus illis fon- tes & causæ sapientiæ, virtutum, legum, & honestæ disciplinæ, quæ omnia quàm principatui & prouincijs tuis necessaria sint, vnus o- mnium Principum optimè nouisti, qui nullis sumptibus, laboribus nullis pepercisti, vt præstantiores ingenuarum artium doctores gy-
mnasijs

Epistola nuncupatoria.

mnasij præficerentur, iuuentutemq; liberaliter instituerent. Et si quis tandem inueniatur qui ab egregia aliqua virtute commendationem ducit, hunc tua beneuolentia dignum iudicas, ac benignè complecteris, autoritate defendis, foues, & dignis præmijs ornas: vt iam nemo mirari debeat, probos homines & doctissimos quosq; certatim ingenij sui partus libenter illi cōmendare, cuius vel nominis splendore, gratiam & ornamentum scriptis conciliant suis. Quā quidem ob rem nec mihi, qui annos permultos in vestra sum clientela, cōmittendum putauit, vt, cū multi eam voluptatem, quā incredibilem ex ista magna dignitate animis suis perciperent, scriptis declararent, vellentq; te hunc summū honorē ex tuo merito splendore diutissimè administrare, ego vnus in tanta omnium lætitia tacerem, nec scripto testificarer commune omnium nostrū gaudiū ex eo potissimū natū esse, quòd te vnum in hac durioris temporis propagatione diuinitūs delectum videmus, qui literas literatosq; viros singulari benignitate foues atq; illustras, ac aduersus intolerandam incitiam & immanem barbariem defendis. Vt igitur huiusce perceptæ meæ lætitiæ aliquam significationem darem, cōmentarios satis multos diuersorū amicorū, quibus id denegare nec potui nec debui, rogatu, de sacris Aegyptiorum literis hoc tempore in vnum veluti corpus cōstrictos in tuo nomine apparere volui: in quibus vel describendis vel tractandis magnā operam & sedulum studium nos posuisse, boni omnes qui nostra legere dignabuntur, facillè intelligent. Quam verò feliciter id à nobis tentatū sit, aliorum iudicium erit: labores certè incredibiles sustinuimus, dum earum rerum explicationem adferre studuimus, quæ naturæ obscuritate varietateq; inuolutæ, multisq; obstructæ difficultatibus, plurimorū vel insigniter eruditorū hominū ingenia exercere detinereq; potuerint: vt etiā æquiores mihi fore Lectorē sperem, vbi viderit me primum in tanta rerum varietate magnitudine ac difficultate, maximo studio maximaq; animi contentione in hoc argumento elaborare voluisse, & honesto exēplo multorū studia excitare. Quanquā hoc loco extiterunt, qui in ipso operis vestibulo à tam laborioso me deterrere ita studuerunt incepto, vt etiā vel arrogantia vel imprudentiē nota & crimine me verberarint, quòd vnus è multis existimare aliquā absolutā explicationem me nunc tandē huic tam obscuro argumento adferre, & tam immensam rerū abditarū seriem ex Aegyptiorū sacerdotū arcanis eruere posse confiderem. Quin potius rei difficultate ob oculos versata, inexhausti operis laborem declinādū censuerūt, præsertim cū in huiusmodi enodandis nō pauci ex

Ad illustris. Cosmum Medicem

Græcis & Latinis Barbarisq; scriptorib. omne studiū & operā sine fruge cōsumperint, quòd opus tale rerum atq; artium omniū pro-
pémòdum rationem naturamq; comprehendat. Præterea vetustis earum literarum monumentis partim temporum, partim hominū incuria deperditis, ea dicebant scriptorū inopia laborandū esse, vt si ætas, si ingeniū, si alia pleraq; adessent, vix tamen ad exitū perducere concederetur tantæ molis argumentum, quod idem adeò sit ex hominum memoria sublatum, vel potius abolitum, vt nulli vnquam vsui sit hæc elucubratio futura, cū præsertim hoc ipso tēpore nullus quantūlibet profunda eruditione sit, qui vel obeliscos qui Romæ aut alibi adhuc visuntur, vel admirandam illam Bembi mensam intelligat, aut interpretari possit: vanumq; esse, ingenium in eo pertinacius intendere, quod te nunquā omnino speres assecuturum. His ego responsum volo, me non esse nescium plurima ex his vnā cum Aegyptiorū regno, doctrina, institutione, ac ferè omni eorum nomine ita esse abolita, vt si vel ipse reuiuiscat Heraiscus, qui fertur olim omnia sacerdotū eorum monumenta literasq; mysticas vno statim obtutu intellexisse, rerumq; simul interpretationē cōfecisse, iā nunc laboret incassum, si quid tale aggrediatur. Sed esto non posse me, non posse alium quempiam totum hoc sacrū perlustrare, idcircone præclaro & laborioso incepto desistēdū, quòd vni omnia præstare negatū sit? Idcircone veterū numismata & statuas artificiosius elaboratas, quas tanto studio perquirimus, tanta diligentia effodimus, tanto sumptu refarcire curamus, quæcunq; fuerint vel nare, vel manu, vel pede, vel alio quopiam membro mutilæ, in fornacalem ignem ad vsum calcis conijciemus? quomodo enim nobis vel voluptati vel admirationi esse poterunt, si non vndecunq; perfectæ fuerint, quando nihil isti dignum putant, preciosum nihil, nisi quod est absolutissimū? Agè igitur COSME, si horum sententiā probas, monumenta aliquot tum vetera tum recentia ex amœnissimis tuis ædibus abijce: statuas illas mira Michaelis Angeli Bonaroti industria fabrefactas, è Diui Laurentij tēplo eliminandas cura: nam & illis aliquid deest, & hæc extremā artificis desiderant manum: vt de his tantū loquamur quos in nostræ cōmentationis serie duces libenter suscipimus, Pliniū habere domi nemo velit: professus enim se naturalis aut mundi historiæ libros editurum, non omnia nouit, non omnia perquisiuit, in orbis descriptione multa prætermisit, montes aliquot non recensuit, flumina pleraque non commemorauit, vrbes tunc celebres non agnouit omnes, quadrupedum, piscium, auium, stirpium, ac aliarum quarundam vim ac proprietatē parum accu-

Epistola nuncupatoria.

accuratè proposuit? Quid Plutarchū, quid Aelianū, quid Athenæū, quid Paulaniā memorem, cū horū nemo omnia, quæ in suscepto argumento dici potuissent, dixerit? Quid Paulum Iouium, cuius tanta in scribenda historia laus est, vt eandem plerisq; veterū eripuerit, & cum vel primis parē habeat? Huius ne incomparabilis viri scripta reijciemus, quòd in ea temporū serie aliquot annorū historia concisior sit? Id existimo nemo, nisi prorsus humanarū rerū imperitus, approbauerit. Tu certè Cosme Princeps domestico id ipsum improbas exēplo, qui quanto potes studio, quicquid reparari potest, instauras, & quorū virtutes vel imitaris, vel etiam excellis, eorū etiam imagines vel opera studiose perquiris. Sed ne in hoc multus sim, harum cōmentationum labor nulli rei magis mihi videtur assimilandus, quàm illi de quo dixi statuarū effodiendarum & instaurandarū studio: vt enim illæ vtcūq; mutilæ, gratę esse solent, sic nostra hæc (nisi me instituti Operis fallat amor) etsi non omnia cōplectentur, habitura tamē spero aliquid, quo sese humana ingenia oblectare possint. Nihil igitur mihi cum illis sit, qui quòd desperēt inuicti mēbra Glyconis, Nodosa corpus nolint prohibere chiragra. Nouimus humanarum viriū terminos circumscriptos, & aliquid esse prodire tenus, si nō datur ultra. Quamobrē quis tandem iniquiore in eum erit animo qui mortaliū ingenia, industria & laborib. suis quocunq; modo vel delectare, vel iuuare conetur? Nam de præsentis argumenti vel oblectatione vel vtilitate, quam earum rerum explicatio & cognitio affert, si velim pro dignitate dicere, nullus vnquam exitus reperietur. Quòd si vnicuiq; rei nō exigua nobilitas ex antiquitate comparatur, scriptorū opinio est, literas has quibus inde vsi sunt Aegyptij, tunc primū excogitatas, cū veteres illi ante diluuium viri, qui rerum cœlestium rationem primi mortalium indagasse traduntur, duas diuersa materia columnas constituerunt, lateritiā vnā, alterā lapideam, in quibus totū de consummatione mundi arcanū exscriberent: sunt enim qui descriptionē huiusmodi, animalium ceterarūq; rerum figuris constituisse astruerent, in quibus tamē philosophi, poetæ, historici, diuinarum etiam disciplinarum sententias delitescere viderunt. Constantissima enim fama celebratum fuit, sacerdotes illos Aegyptios omnem naturæ obscuritatem ad eò manifestè sibi cognitam professos, vt eandem quasi per manus traditā, disciplinā hereditariā possiderent. Hac ipsa præclara fama cōmotus admirandus ille Pythagoras, Aegyptū sibi adeundā lustrādāq; putauit, ac ab iisdē ibi sacerdotibus talia cepit arcanarū rerum documēta, vt non ab re de illo passim dictum sit, mente Deos adiit, & quæ natura negauit

Ad illustris. Cosmum Medicem

visibus humanis, oculis ea pectoris hausit. Tantaq; huius viri fuit admiratio, vt Crotoniatae & Metapontini (apud quos etiã de vita decessisse fertur) ex eius domo templum facerēt, ac veluti numen colerent. Quid Plato, vt ingenij doctrinæq; princeps, & philosophorū Deus & haberetur & vocaretur, nōne id Aegyptiacę peregrinationi debet referre acceptum? Nōne Moses ipse, quem Pharaonis filia adoptauit, regioq; modo peritis Aegyptiorū adhibitis præceptoribus educauit ac erudiuit, magni sapientisq; nomine honoratus est? Sed ne in cōquirendis multis laborare videar, cum hac hieroglyphica instituendi ratione similitudinem habere comperio diuinas nostrorum literas, ita omnia mystico quodam sensu scripta quæcunq; Moses, quæ Dauid, quæ Prophetæ reliqui cœlesti spiritu afflati protulerunt. In noua verò lege nouoq; instrumento cū Assertor noster ait, Aperiam in parabolis os meum, & in ænigmate antiqua loquar, quid aliud sibi voluit, quàm hieroglyphicè sermonem faciam, & allegoricè vetusta rerum proferam monumenta? Et illud, IESVS in Parabolis loquebatur ad turbas, nōne sermones suos arcano quasi velamine quodam contegebat? Pari modo videmus Apostolos ab vsitato loquendi more recessisse, vt sacra de Deo dicta à cæteris scriptis, sicut merita dignitate, ita & forma quadam discernentur, ne cœlestium mysteriorū maiestas passim & indiscretè patesceret, sanctumq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Demetrius certè Phalereus apud Philadelphum Alexandrię regem, plerisq; audiētibus affirmavit, nō licuisse Græcis Hebraicā historiã attingere: quin illustriū scriptorū quosdã eam rē tractare ausos, aduersa mētis valetudine & languore corporis tandiu conflictatos, donec ab incepto destitissent, tanquã id arcanum profanis esset gentibus manifesta ira numinis interdictum. Ad quod ipsum si nunc multi respicerēt, modestius aliquando se gererēt. Vides enim quæ de humana diuinaq; disciplina vetustas illa sub rerum verborumq; quorundam inuolucris occultauerat, & quòd peritissimi quiq; inter se hoc veluti ænigmatum genere vti consueuerunt. Mihi igitur vitio verti non debet, si omnem operã & studiū ad harum rerū explicationē contulerim, quas tanto in precio à præstantissimis quibusq; semper habitas nouimus, Angelo Politiano, Petro Crinito, Philippo Beroaldo summæ laudi datum, quòd primi vnum vel alterum ex his locum interpretati sint. Mihi igitur vt idem attentem cur negetur? Etsi is non sum, qui cum illis ausim eruditione contendere: (fuerunt enim ex ijs quos æquus amaui Iupiter) si quid tamen non intermissus labor, & in euoluendis remotioribus libris perseuerantia valent,

Epistola nuncupatoria.

lent, non vnum iam aut alterum locum, sed ad multa volumina de arcanis huiusmodi, aliqua posteritatis gratulatione me conscripisse grati, ni fallor, profitebuntur, ac oblectationem & utilitatem ab harum rerum tractatione non disiunxisse. Maximas certe commoditates & utilitates consequemur, si ex multis expertibusque rationis animantibus exempla sumere voluerimus, & virtutum quas sequamur, & vitiorum quae fugiamus. Nec deerit occasio recte sentientibus, qui accommodate ad religionem nostram haec retulerint & exposuerint. Nec etiam arborum & herbarum consideratio nobis ociosa est, cum B. Paulus, & ante eum David ex rerum creaturarum cognitione, Dei magnitudinem & dignitatem intelligi tradant. Quae cum ita sint, quis nostrum tam torpescenti, ac terrenis facibusque immerso erit animo, qui se non innumeris obstrictum a Deo beneficijs fateatur, cum se hominem creatum videat, & omnia quae caelo, aere, aqua terraque continentur, hominis causa generata esse, sequi non solum rerum caelestium contemplatorem esse, verum etiam eorum omnium quae vniuersum complexu suo continet, dominum esse conditum? Haec si ita suis viribus & animo expenderentur, atque oculis quotidie cernuntur, mirabilem excitarerit in nobis erga Deum amorem. Verum iam tempus, ut quae, coniunctissimis efflagitantibus amicis, commentarijs singulis comprehensa sint, vno veluti obtutu spectanda exhibeantur: quos quidem commentarios, optime Princeps, ad te mitto, ut quibus possim officijs meam in te fidem, perpetuamque obseruantiam declararem, vehementer etiam, atque etiam rogans, ut hos ipsos ad te venientes, id est, munusculum Pierij tui, quo se praestantem virtutem tuam memoria sempiterna colere velle declarat, ne aspernare, librosque ipsos vna cum autore tuendos conseruandosque suscipias. A Leone animantium omnium praestantissimo fortissimoque; auspiciandum putavi, in quem cum oculos attentius coniecissem, statim ardentissimus ille animi tui vigor affulsit: quare nemini conuenientius quam vni tibi eum etiam peculiariter dedicari posse iudicaui: meque ad id faciendum in primis incitauit, quod in tua ciuitate, quae semper fuit leonum alitrix, magna spes afferebatur, ut Leo meus nuper ab lactatus, educationis incrementa opipare esset apud te consecuturus. Multo enim indiget cibo: nec quenquam hodie noui, qui liberalius ac libentius vno te sit impensam hanc, quae tua est humanitas, facturus, cum praesertim largissima sit earum rerum copia, quibus Leo meus pascendus est: mox vero ubi vires indeptus idoneas fuerit, tuorum literatorum ope curaque saginatus, nulla nostra verecundia theatris exhibitus, spectaculo quouis publico felicissimis tui nominis auspicijs emittatur. Vale.

RERVM QVAE SEXAGINTA HIS
COMMENTARIIS CONTINENTVR,
CATALOGVS.

<p>Primo Commentario, ad Cosmum Medicum Florentinorum Ducem, describitur Leo, cuius, vt reliquorum omnium, symbola suo loco in Indice copiose notantur fol 1</p> <p>Secundo, ad Guidonem Ascanium Sfortiam Card. Elephantus & Rhinoceros 17</p> <p>Tertio, ad Valium Taurellum Iureconsultum, Taurus, & Bubulum genus 22</p> <p>Quarto, ad Petrum Victorium, Equus 31</p> <p>Quinto, ad Florium Maresium Bellunensem, Canis 39</p> <p>Sexto, ad Calium Calcagninum, Cynocephalus, Simia 45</p> <p>Septimo, ad Achillem Bochium Bononiensem, Cervus, Cornua. 51</p> <p>Octauo, ad Romulum Amaseum, Formica, Scarabeus, Echinus terrestris 57</p> <p>Nono, ad Fabium Vigilem Spoletanum, Porcus siue sacra Sus 63</p> <p>Decimo ad Lactantium Ptolemaeum, gregalia quadam, nempe Capra, Hircus, Oryx, Ouis, Aries 71</p> <p>Undecimo, ad Prosperum Sanctacrucium Romanum, Lupus, Hyæna, Lynx, Ursus, Panthera, Tigris, Urus 79</p> <p>Duodecimo, ad Petrum Cursium Romanum, Asinus, Mulus, Camelus 87</p> <p>Decimotertio, ad Ioannem Antonium Egregium, Lepus, Vulpes, Fiber, Talpa, Mustela, Mus, Felis vel Aelurus 95</p> <p>Decimoquarto, ad Bernardinum Massæum Cardinalem Serpens in genere, Basiliscus, Vipera 102</p> <p>Decimoquinto, ad Achillem Massæum Romanum, Serpens in signis militaribus, Caduceus 111</p> <p>Decimosexto, ad Marium Massæum Romanum, Aesculapius, Gorgona, Scorpilus, Salamandra, Dipsas, Medusa, Hydra 117</p>	<p>Decimosextimo, ad Aegidium Viterbiensem Card. Ciconia, Merops, Cucupha, Ibis, Dagnis, Grus, Niluius 124</p> <p>Decimooctauo, ad Cornelium Museum Episcopum Bitontinum, Vultur 130</p> <p>Decimonono, ad Paulum Iustinianum Abbatem, Aquila 137</p> <p>Vicesimo, ad Actium Syncerum, Phœnix, Pelecanus, Ulpanser, Noctua, Cornix, Passer 144</p> <p>Vicesimoprimo, ad Iacobum Sadoletum, Accipiter 151</p> <p>Vicesimosecundo, ad Victoriam Dauolam, Piscaria Dominam, Columba, Turtur, Hirundo 157</p> <p>Vicesimotertio, ad Angelum Colotium Bassum, Olor, Luscinia, Psittacus, Pica, Larus, Cephus, Cryphs, Coruus 164</p> <p>Vicesimoquarto, ad Nicolaum Cordatum, Pano, Callus, Gallina, Gallinago, Anser, Perdix, Coturnix 170</p> <p>Vicesimoquinto, ad Thomam Miliarium Bellunensem, Struthiocamelus, Vespertilio, Otis, Alcedo, Curuca, Cuculus, Capri-ceps, Upupa, Florus, Salus, Ardea, Cinna-mus, Uelia, Asio, lynx, Caprimulgus, Tur-dus, Erythacus, Cinclus. 178</p> <p>Vicesimosexto, ad Petrum Melinum, Roma-num, Apis, Culex, Cossi, Fucus, Vespa, Musca, Ephemerus, Cicada, Araneus, Tippula 185</p> <p>Vicesimosextimo, ad Ioannem Grimani patriarcham Aquilegiensem, Delphinus, Polypus, Chamaleo, Taranda 194</p> <p>Vicesimooctauo, ad Lium Podocatharum Cypri Archiepiscopum, Testudo, Cancer, Pinna, Ostrea, Locusta, Cochlea, Sepia, Purpura, Echinus marinus, Conchylium 200</p> <p>Vicesimonono, ad Mattheum Macingum, Crocodilus, Fluuiialis equus, Phocas, Murena, Anguilla, Rana 206</p> <p>Trige-</p>
--	--

Index Librorum.

- Trigesimo, ad Paulum Iouium Episcopum Nucerinorum, Pisces, Torpedo, Remora, Anthia, Cephalus, Scarus, Mullus, Sargus, Pastinaca, Nebrias, Fuca, Raia, Scolopendra, Pholis, Squatina, Clupea, Apua, Hirundo, Lepus marinus, Spongia, Glanis, Silurus, Thunnus* 111
- Trigesimoprimo, ad Cosmam Gerium, ea quæ per Piscem in vniuersum* 117
- Trigesimosecundo, ad Ioannem Iacobum Fuggerum, Caput, Bicipitium, Tricipitium, Quadrifrons, Coma, Semicrinitum caput, Canities, Barba, Ceruix, Dorsum, Humeri* 225
- Trigesimotertio, ad Urbanum Bolzanium, Oculi, Aures, Nasus, Os & dentes, Lingua, Gustus* 233
- Trigesimoquarto, ad Sebastianum Corradum, Cor, Clibanus, Sartago, Craticula, Spina dorsi, Pudenda, Umbilicus, Venter, Pellis* 241
- Trigesimoquinto, ad Ioannem Manardum, Manus, Pedes, Calcaneum, Genua* 250
- Trigesimosexto, ad Franciscum Robortellum, Digniti & Mensuræ* 259
- Trigesimoseptimo, ad Bernardinum Tomitanum, Digniti & Numeri* 267
- Trigesimooctauo, ad Herculem Conzagam Card. Literæ & Disciplina* 276
- Trigesimonono, ad M. Antonium Passerem Patavinum, Isis, Circulus, Rota, Quadratum, Meta, Trinum* 285
- Quadragesimo, ad Ianum Vitalem Panormitanum, Vestimenta, Pileus, Indumenta atrata, Pera* 293
- Quadragesimoprimo, ad Ioannem Cornelium Fantini F. Venetum, Bulla, Anulus, Diadema, Titulus, Sceptrum, Torques & Phaleræ, Adamas, Sapphirus, Smaragdus, Iaspis, Uniones, Amethystus, Pecten, Speculum* 301
- Quadragesimosecundo, ad Nicolaum Rodiulium Olicæ ducem, Arma, Arcus, Sagittæ, Hasta, Framea, scutum, Gladius, Securis, Falx, Serra, Calea, Thorax, Pugio, Castra* 308
- Quadragesimotertio, ad Nicolaum Scombergum Card. Sedes seu sella, Currus, Fulmen* 319
- Quadragesimoquarto, ad Ioannem Baptistam Montanum, Sol, Luna, Stella* 326
- Quadragesimoquinto, ad Thomam Campesium Episcopum Feltrensem, Nauis & partes, nempe, Anchora, Temo, Retia, Hamus, Tridens* 334
- Quadragesimosexto, ad Benedictum Agnellum, Urnæ Nili, Lucerna, Foces, Turibulū, Phiala, Ignis, Fumus* 338
- Quadragesimoseptimo, ad Marcum Mantoum Iureconsultum, Lyra, Fistula, Tubæ, Tibiæ, Tympanum, Tintinnabulum, Vocales septem, Liber* 346
- Quadragesimooctauo, ad Arnoldum Arlenium, Incus, Malleus, Tridens, Aratrum, Flagellum, Franum, Colus & fusus, Laqueus, Catena, Iugum, Clauus, Cuneus, Uncus, Plumbum, Vectis, Clavis* 353
- Quadragesimonono, ad Aloisium Cornelium, Lapis, Mola, Ara, Aedes, Iani, Columnæ, Obelisci, Nutili, Perpendicularum, Cardo* 361
- Quinquagesimo, ad Hieronymum Fracastorium, Palma, Laurus, Cedrus, Myrtus* 368
- Quinquagesimoprimo, ad Hieronymum Roborem, Quercus, Hedera, Smilax, Amygdala, Nux iuglans, Capparis* 375
- Quinquagesimosecundo, ad Laurentium Granam, Funeætæ arbores, nempe Cupressus, Pinus, Populus, Apium, Myrtus, Salix, Morus, Caprificus, Lotos. folio* 379
- Quinquagesimotertio, ad Reginaldum Polium Card. Olea, Vitis, Ficus* 385
- Quinquagesimoquarto, ad Aloisium Priulium, Pomum Italum, Persicum, Punicum* 394
- Quinquagesimoquinto, ad Iulium Medicem, Rosa, Uepres, Cardui scolymus,*

Index Librorum.

<p><i>Amaranthus, Ferula</i> 399 <i>Quinquagesimosexto, ad Ioannem Antonium Pollionem, Spica, Lolium, Milium, Modius siue Calathus, Cornu copie</i> 404 <i>Quinquagesimosextimo, ad Ludouicum Becadellum Archiepiscopum Ragusinū, Papyrus, Faba, Cicer, Arundo, Sinapi</i> 410 <i>Quinquagesimo octauo, ad Franciscum Fantonum, Hortēsia, Cape, Allium, Rapum, Fungus, Cucurbita, Papauer, Verbena, Filix, Absinthium, Hyssopus, Asparagus, Capparis, Mandragora, Bulbi, Cicuta, Ruta, Coniça, Heliotropium, Lupinum, Nycteretum, Blittum, Beta,</i></p>	<p><i>Capillum Veneris, Apiastrum, Brasica</i> 416 <i>Quinquagesimonono, ad Basilium Amembacchium, varia Deorum & hominū simulacra</i> 427 <i>Sexagesimo, ad Theodorum Zuinggerum, Serpens, Cerberus, Felix, Vitulus, Capricornus, Cancer, Aquila, Crater, Lyra, Arcus, Nodus, Catena, Quinarij numerus, Pentagonum, Pyramis, Cubus, Octaëdram, Icosaëdram, Papauer, Iris, Hyacinthus, Narcissus, Hyssopus, Myrtus, Salix, Cedrus, Palma, & quatuor anni temporum hieroglyphica.</i> 438</p>
---	--

AVTORES, QVORVM TESTIMONIIS IN HIS COMMENTARIIS VSVS EST PIERIVS.

<p>Absinis Rhetor Absyrtus Acron Aelianus Aegyptij sacerdotes Aeneas Platonicus Aeschylus Africanus in Georg. Agriculturæ libri Constant. Imp. inscripti Albertus Magnus Alcinous Platonicus Alexander Aphrod. D. Ambrosius Ammianus Marcell. Anacreon Teius Apollodorus Apollonius Rhodius Apollonij Rhodij interpretēs Appianus Alexandrinus Apuleius Aratus Arati interpretēs Aristophanes</p>	<p>Aristophanis interpretēs Aristides Adrianus Aristoteles Arrianus Artemidorus Athanasius Athenæus D. Augustinus Auerroës Ausonius Burdegalenensis Basilus Magnus Bedas Venerabilis D. Bernardus Biblia sacra Boëtius Seuerinus Callimachus Cassiodorus Catullus Cebes Thebanus Censorinus Charisius Sospater D. Chryostomus Cicero Claudianus Clemens Alexand. Clemens Pontifex</p>	<p>Cleomedes Columella Cornelius Celsus Cornelius Fronto Cornelius Tacitus Demetrius Triclinius Demetrius Phalereus Demosthenes Didymus Diodorus Siculus Dionysius Halicar. Diogenianus Dion Cocceius historicus Dion Prusensis Chryostomus Dioscorides Ennius Erasmus Roterod. Eucherius Euripides Eusebius Eustathius Eutropius Festus Pompeius Flavius Vopiscus</p>
--	--	---

A V T O R V M N O M I N A.

Florentinus de re Rust.	Iulius Capitolinus	Plautus
Fortunatus	Iulius Firmicus	Plinius in Naturalibus
Franciscus Petrarcha	Iulius Frontinus	historijs
Fulgentius	Iulius Pollux	Plinius iunior
Galenus	Iulius Nypfus	Plotinus
A. Gellius	Iustinus historicus	Plutarchus
Gregorius Nazianzenus	Iuuenalis	Pontius Paulinus
Gregorius Pont.	Lactantius Firmianus	Porphyrius philosophus
Hali Amberagel	Lactantius Statij interpres	Porphyrius Grammaticus
Haliabbas Arabs	Lucas Minoritanus	Priscianus Grammaticus
Harpocratio	Lucianus	Probus Valerius
Heliodorus	Lucretius	Probus Aemilius
Heraclides Ponticus	Lycophron	Proclus Lycius
Hermes Astronomus	Macrobius	Procopius
Hermes Trismegistus	Manethon	Propertius
Hermolaus Byzantius	Martialis	Prudentius
Herodotus	Martianus Capella	Pfellus
Herodianus	Maximus Tyrius	Ptolemæus Alexandrinus
Hesiodus	Michael Byzantius	Quintilianus
Hesiodi interpres	Musonius	Quintus Curtius
Hesychius Hierosolymitanus	Nicander	Quintus Calaber
Hesychius Grammaticus	Nicantri interpres	Ruffinus Aquilegensis
Hierocles	Nicephorus	Salomon Trecentis
D. Hieronymus	Nonius Marcellus	Seneca
Hippocrates	Numenius	Seruius Honoratus
Homerus	Oppianus	Sextius Medicus
Homeri interpres	Origenes Adamantius	Sextus Aurelius historiographus
Horatius	Orpheus	Sibyllini libri
Horus Apollo	Ouidius	Sidonius Apollinarius
Iacobus Zieglerus	Pandectæ Iuris	Silius Italicus
Iamblichus	Papinius Statius	Solinus
Ioannes Picus Mirandulanus	Paulus Diaconus	Sophocles
Ioannes Reuchlin Phorcensis	Paulus Iurisconsultus	Spartianus
Ioannes Scholasticus	Paulus Orosius	Speusippus
Ioannes Stobæus	Pausanias	Stephanus de Genibus
Ioannes Scotus	Petronius Arbitrator	Strabo
Ioannes Grammaticus Zezes	Petrus Aponensis	Suetonius
Iosephus	Philoludæus	Simeon Antiochenus
Irenæus	Philostratus	β Synesius
Isaacius Zezes	Phocylides	
	Phurnutus	
	Pindarus	
	Pindari interpres	
	Plato	

A V T O R V M N O M I N A .

Syneſius	Diuus Thomas Aquinas	Vegetius
Tertullianus	Thucydides	Veterum varia numifmata
Themiftius	Tiberius Donatus	Victorinus Rhetor
Theocritus	Tibullus	Virgilius Maro
Theocriti interpres	Titus Liuius	Vitruuius
Theodorus Gaza	Trogus Pompeius	Vlpianus Iureconfultus
Theon Arati interpres	Tryphon Grammaticus	Xenophon
Theophilus Iurifconfultus	Valerius Flaccus	Zenodotus
Theophylactus	Varro	Zeſes
Theophrastus	Vectius Baſſus	Zoroaſtres

A V T O R V M, Q V O R V M T E S T I M O N I I S
in Hieroglyphicis Pierius uſus eſt, finis.

L O C O R V M

LOCORVM QVORVNDAM SACRAE
SCRIPTVRÆ, QVÆ HIC PAS-
sim exponuntur, Index.

GENESIS.

- Cap. III. *Insidiaberis calcaneo eius* 434.
a.b
Cap. III. *Homo ipse tuum obseruabit ca-
pur, & tu illius calcaneum* 258.c
6. *Non permanebit spiritus meus in homi-
nibus istis, sunt quia caro* 414.a
9. *Anima illius in sanguine est* 154.d
23. *Habitabat autem Ephron in medio fi-
liorum Hethios* 111.a
35. *Reges de lumbis tuis egredientur* 245.a
36. *Tauri decor eius* 31.a

EXODI.

- Cap. XXVIII. *Et fecerunt vestimentum
poderem sub umbone, &c.* 295.f
33. *Posteriora mea videbis, faciem, & cat.*
160.e

LEVITICI.

- Cap. II. *Quicquid obtuleris sacrificij, sale
condies, &c.* 220.b
2. *Cum autem obtuleris sacrificium coctū in
clibano de simila* 243.e
6. *Quaecunque illa attigerit, sanctificabitur*
253.a
8. *Sacrificium pro sacerdotum consecratio-
ne, pollices manuum & dexterorum pe-
dum, hostia sanguine oblinuntur* 257.d
8. *Azymorum calathus ab Aarone & fi-
lijs eius offerendus* 277.c
11. *Et quicumq; morticina eorum tetigerit,
&c.* 283.b
11. *Ut adoretis talpas & vespertiliones.* 179.f
15. *Vertantur in lapides, donec pertranseat
populus tuus Domine* 363.a
17. *Ubi monemur sanguinem non esse come-
dendum* 154.c
19. *Manus eius offerant hostiam Domino.*
250.f
21. *Non radent caput, neq; barbani* 232.a
22. *Si fractum, si cicatricem habens* 58.b.c

- Si non poterat manus eius inuenire.* 255.d
23. *Septem diebus comedetis azyma* 262.f
23. *Animā quæ peccauerit, offerre donum
similam cum oleo* 385.f
23. *Panes duo primitiarum dicti ex duabus
decimis simila fermentata* 277.c
23. *Salices de torrente sumi præcipiuntur.*
383.c
27. *Omnis æstimatio siclo, &c.* 145.e
27. *De consecratione, præsertim Aaronis,*
238.a
28. *Adimas tunicæ simbrias aurea cur tin-
nabula, malaq; Punica* 349.e
*Pontifex humeros primū præcingi iube-
tur, mox logium assumere* 279.b

DEUTERONOMII.

- Cap. VIII. *De Dipsade, vbi terrificā illam
describit solitudinem* 121.d
12. *Ubi sanguinem hostiarum pro anima ef-
set, monet Moses* 154.b
17. *Quicumq; rex fuerit constitutus, non mul-
tiplicabit sibi equos* 34.f
21. *Si mulierē quis ex hostico viderit, vt vxo-
rem ducere concupiscat* 231.b
23. *Locum habebis extra castra, &c. gerens
paxillum in baltho* 101.f
25. *Pro mensura peccati erit & plagarū mo-
dus, &c.* 274.b
32. *Comedit iacob, & impletus est, & recalci-
trauit* 31.a
32. *Funiculus hereditatis suæ Israel* 266.d
32. *Sanguinem vna biberunt* 390.c
33. *Qui appropinquant pedibus eius, de do-
ctrina eius, &c.* 256.f
53. *Et sanguinē vna biberet meracissimum*
390.c

IUDICVM.

- Cap. VI. *Si ros in solo vellere fuerit, & rogo
vt solum vellus siccum sit* 281.f. 282.a
7. *Curuatis genibus biberunt* 46.d

Locorum Scripturæ Index.

REGVM.

1. Reg. 5. *Arca Domini iuxta locata, noctu fractum dissiilisse, manéque dorsum, &c.* 232.f
1. Reg. 24. *Canem mortuum persequeris.* 43.b
1. Reg. 28. *Mulierem qua Pythonem habeat, sibi sisti cupit Saul.* 109.c
2. Reg. 9. *Ecquis ego sum seruus tuus, &c.* 43.b
2. Reg. 22. *Ascendit fumus de naribus eius.* 237.d
3. Reg. 12. *Minimus digitus meus compati-
tor est lumbis patris mei* 245.a
3. Reg. 1. *Ponite filium meum Salomonem in mulam* 92.e
4. Reg. 4. *Mors in olla est* 381.a.b
4. Reg. 6. *Eliseus vidit auxiliares equites in monte* 33.c
21. *Ego sum vermis, & non homo* 60.e
21. *Circundederunt me canes multi* 45.b
22. *Circundederunt me vituli multi, tauri pingues, &c.* 30.f
26. *Ne repellas me* 169.b
26. *Delinquentis hominis brachium contem-
nuntur* 255.e
28. *Dominus diluuiū inhabitare fa.* 284.d
29. *Vox Domini qua ceruus perficit.* 55.f
& 56.a
31. *Nolite fieri sicut equus & mulus.* 36.c
& 92.c
31. *Conuersus sum in arumna mea dum con-
figitur spina* 400.e
35. *Homines & iumenta saluabis Domine* 74.f
38. *Tabescere fecisti quasi araneam animam
meam* 193.b
39. *Ecce commensurabiles posuisti dies meos* 264.a

I O B.

- Cap. III. *Si non ex ventre matris meæ dux
illis fui* 249.b
19. *Manus Domini tetigit me* 253.b
38. *De cuius utero egressa est glacies?* 249.e
39. *Quis dimittet asinum liberum* 89.f
39. *Num derelinquet oua sua in terra, ut
qua puluis, &c. de Herodio* 126.e
- Nunquid in sapientia tua plumescit accipi-
ter. Ibid.*
- Struthio in terra relinquit oua sua, &c.* 179.a
29. *Seruasti me ne deciderem in lacum* 284.f
40. *In idum eam extendam calceamentum
meum* 300.c
41. *Abyssus abyssum inuocat* 284.e
44. *Eruclauit cor meum verbum bonum.* 242.b
44. *Cum nobis aderas, inimicos nostros cor-
nu petebamus* 30.f
49. *Peccatori autem dixit Deus, Quare tu
enarras iustitias meas, &c.* 240.a
50. *Asperges me Deus hyssopo, & munda-
bor* 440.e
57. *Furor eorum par est anguium furori.* 106.c.d
27. *Alienati sunt peccatores ab utero, ira eis
secundum similitudinem* 107.b
58. *Conuertentur ad vesperam, & fame con-
ficientur ut canes* 43.b
59. *Moab libes spei meæ* 408.c
63. *Tenuisti manum dexteram tuā* 254.b
63. *Super oues pascua tua* 277.e
64. *Quoniam calix in manu Domini.* 409.b
65. *Ignem nos examinasti, &c.* 344.e

PSALMORVM.

- Psal. 1. *Tanquam lignum quod plantatū est
secus decursus aquarum, &c.* 365.f
1. *Hic arbori similis est ad aquarium fatæ.* 441.a
7. *Caligo sub pedibus eius* 282.e
8. *Videbo caelos tuos, opera digitorum tuo-
rum* 259.e
10. *Palpebræ eius interrogant filios homi-
num* 235.b
17. *Deus posuit tenebras latibulum suum.* 206.f
18. *Pes meus stetit in via recta* 257.c
20. *Quoniam pone eos dorsum* 232.f
66. *Im-*

Locorum Scripturæ Index.

66. *Imposuisti homines super capita nostra* 257.c
 67. *Et virtus eius in nubibus* 282.f
 67. *Congregatio taurorum in vaccis populorum* 31.a
 67. *Extimula feras ex arundineto* 415.b
 68. *Lingua canum tuorum hostium, &c.* 40.a
 69. *Fiat mensa eorum in laqueum* 277.f
 70. *Quasi prodigium factus sum multis.* 145.a
 70. *Donec annunciem brachium tuum generationi omni quæ ventura est* 251.a
 72. *Pene effusi sunt gressus mei* 406.f
 73. *Mei pene moti sunt pedes* 256.e
 73. *Tu confringes caput draconis in aquis.* 113.c
 77. *Ego confirmaui columnas eius* 367.c
 77. *Calix in manu Domini vini meri plenus mixto* 390.e
 77. *Exacerbauerunt Altissimum in inaquoso* 281.b
 77. *Et sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis* 266.
 78. *Deum exquisiui manibus meis nocte coram eo* 250.f
 79. *Exterminauit eum aper de sylua* 67.e
 80. *Educto de petra melle saturauit eos.* 283.c
 80. *Vastauit vineam tuam, Domine, sis syluestris* 65.d
 80. *Manus eius ad cophinum seruierunt.* 408.c
 81. *Et erit tempus eorum in seculum* 104.d
 83. *Inuenit turtur nidum vbi poneret pullos suos* 161.c
 83. *Inuenit sibi passer domum* 150.f
 83. *Deus meus pone eos vt rotam* 289.b.f
 90. *Anni nostri quasi aranea reputantur.* 193.b
 91. *Sicut cedrus libani multiplicabitur. Et, Confringet Deus cedros libani* 373.e
 92. *Senectus mea in oleo pingui* 387.e
 101. *Factus sum sicut nycticorax in domicilio* 148.e
 102. *Renouabitur vt aquila iuuentus tua.* 141.b
 103. *Qui facit angelos suos spiritus, & ministros suos flammam vrentem* 433.e
 103. *Inter montes transibunt aqua, potabunt eas omnes bestia agri* 283.b
 103. *Herodij domus dux eorū* 126.d.130.a
 106. *Deserta reddidit flumina, & aquarum fluxus in sitim transmouit* 283.e
 109. *Ex vtero ante luciferū genui te.* 249.e
 110. *Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis* 252.d
 113. *Jordanis conuersus retrorsum* 220.c
 115. *Calicem salutaris accipiam.* 409.b
 115. *Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius* 427.e
 117. *Labores manuum tuarū comedes* 255.b
 123. *Erepta anima nostra sicut passer de laqueo, &c.* 150.f
 125. *Sicut torrens in austro* 283.f
 126. *Sicut sagitta in manu potentis* 309.f
 130. *Impiorum concisa ceruices* 232.d
 134. *Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluuiam* 325.d
 136. *In salicibus, in medio eius suspendimus organa nostra* 383.c.d
 138. *Semitam meam & funiculum meum inuestigasti* 266.e
 146. *Et pullis coruorum inuocantibus eum alimenta subministrat Deus* 168.d
- P R O V E R B I O R V M.
- Cap. I. *Fili mi, audi doctrinam patris, &c.* 135.d
 5. *Non respicies ad mulierem meretricem: fauus enim destillans, &c.* 187.c
 6. *Vade ad formicam ò piger, &c.* 57.e
 58.c
 7. *Donec transfigat sagitta iecur* 244.f
 7. *Quasi bos ductus ad victimam* 28.c
 30. *Lepusculus plebs inualida* 95.d
 30. *Effodiant eum corui de torrente* 169.b
 30. *Lepusculus sapientibus sapientior* 96.e
 30. *Ceruus amicitia, & gratiarum pullus faulentur tecum* 56.b

Locorum Scripturæ Index.

ECCLESIASTES.

- Cap. IX. Melior est canis viuus leone mortuo 42.e
 21. Florebit amygdalum, & pinguescet locusta, &c. 379.a
 21. Et dissipetur capparitis 379.c

CANTICORVM.

- Cap. I. & IIII. Oculi tui columbarum. 160.e
 Cap. 1. Osculetur me osculo oris sui 430.c
 2. Vox turturis audita est in terra nostra. 161.f
 2. Capite nobis vulpes paruas, quæ demoliuntur vineas 97.f
 5. Fratruelis meus albus & rubicundus. 296.f
 5. Similis es tu fratruelis meus damulæ, aut hinnulo ceruorum 56.b
 5. Comæ tuæ iunctæ canalibus 435.b
 7. Statura tua similis facta est palmæ 371.a

SAPIENTIÆ.

- Cap. XII. Misisti antecessores exercitus tui vespas 189.f
 12. Melior est iniquitas viri, quàm mulier benefaciens 246.c

ECCLESIASTICI.

- Cap. VI. Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus 30.f
 10. Si momorderit serpens in silentio 109.b

ESAIÆ.

- Cap. I. Caupones tui miscent vinum aqua 282.c
 1. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis 95.d
 2. Projiciet idola, &c. vt adoraret talpas & vespertiones 99.c
 5. Mandabo nubibus meis ne pluant super eam imbrem 282.e
 5. Mandatum est nubibus, ne pluerent imbrem super vineam Soreth ibid.b
 6. De Seraphim duabus, qui senis singuli alis præditi, &c. 225.b
 34. Erit cubile draconum, & pascua struthionum 179.a
 38. Sicut pullus hirundinis, sic clamabo. 162.d

40. Quis mensus est pugillo aquas 264.e
 55. Venite emite absq; argento & absq; commutatione vinum & lac 188.b

HIEREMIÆ.

- Cap. IIII. Ventrem meum ventrem meum doleo 242.c. 249.e
 5. Vos igitur non timebitis me, qui posui arenam terminum maris 251.e.f
 8. Turtur & hirundo & ciconia custodierunt tempus aduentus sui 161.d. 176.a
 17. Clamauit perdix, congregauit quæ non peperit 176.e
 46. Fugite ab occurso gladij, quem columba vibrabit 158.f

EZECHIELIS.

- Cap. XIII. Ua ijs qui assuunt cervicalia sub omni cubito manuum 265.a.b
 16. Et catena circa collum tuum 301.d
 Et imposui tibi armillas circa manus tuas 305.f
 17. Aquila grandis magnarum alarum 142.e
 32. Et extraham te in hamo meo, & extendam te super terram, campos implebis, etc. 338.a
 34. Et cum purissimam aquam biberetis, reliquã pedibus vestris turbabatis 177.b
 37. Aperiam sepulturas vestras, & educam vos de Babylone 284.f
 47. Ioseph duplicem funiculum habet. 266.d

OSEÆ.

- Cap. VII. Corda eorum sicut clibanus inca luerunt 243.d

MICHEAE.

- Cap. VII. Tu peccata nostra in profundum mare demerges 218.c

ABACVC.

- Cap. III. Quia ascendes super equos tuos 32.c. 33.c
 3. Ubi dicit, in aquas salsas armatum à Deo inducendum 281.c
 3. Fluminum terra scindetur 283.e
 3. Venter meus turbatus est in me 249.e
 3. Pro iniquitate vidi tentoria Aethiopiae, turbabuntur pelles terra Madian 250.a

Bones

Locorum Scripturæ Index.

3. *Boues non assistunt ad præsepia* 277.e
 SOPHONIÆ.
 Cap. 1. *Extendam manum meam super Iu-*
dam, & super habitantes Israël 253.b
 ZACHARIÆ.
 Cap. IX. *Eccerex tuus veniet tibi* 88.b
 MATTHÆI.
 Cap. VI. *Cum facis elemosinam, noli tuba*
canere ante te 434.e
 6. *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra.*
 434.e
 10. *De calceamentis pedibus nõ inducendis*
interpretatur 413.a
 10. *Qui non habuerit odio animam suam,*
perdet eam 435.a
 13. *Simile est regnum cælorum reti misso in*
mare 222.d
 15. *Non decet panem filiorum dare canibus.*
 35.b
 15. *Quare nos transgredimini præceptũ Dei*
propter traditionem vestram 282.c
 17. *De iuvene lunatico, qui nonnunquam*
in ignem, nonnunquam in aquam, &c.
 329.d
 17. *Si quis habeat fidem quantum est granũ*
sinapis 415.e
 19. *Facilius est camelum per foramen acus*
intrare 93.f
 23. *Camelum deglutiunt, & culicem liquat.*
 93.d
 24. *Ubi fuerit cadauer, illic & aquila con-*
gregabuntur 141.c
 24. *Orate ne fuga vestra fiat hyeme vel sab-*
bato 282.f
 26. *Tristis est anima mea vsq; ad mortẽ* 434.f
 MARCI.
 Cap. X. *Calix quem ego bibo* 409.b
 LVCÆ.
 Cap. XXIII. *Pisces assos comest* 222.d

- IOANNIS.
 Cap. VIII. *Nisi lauero te, non habebis par-*
tem mecum 434.a
 12. *Nisi granum frumenti cadens in terram*
mortuum fuerit, ipsum solum manet: si au-
tem mortuum fuerit, multum fructũ ad-
fert 427.e
 ACT. APOST.
 Cap. II. *Dispertita lingua tanquam ignis.*
 240.a
 5. *Illi autem ibant à conspectu concilij, quòd*
digni habiti essent qui pro, &c. 274.a
 D. PAULI AD ROM.
 Cap. II. *Qui ostendant opus legis scriptum in*
cordibus suis 242.a
 AD CORINTH.
 1. *Cor. 15. Omnes quidem resurgemus, sed non*
omnes immutabimur 403.c
 AD COLOSS.
 2. *Coloss. 3. Mortui estis, & vita vestra abscon-*
dita est cum Christo in Deo 427.e
 AD EPHES.
 Cap. III. *Sol non occidat super iram vestrã.*
 408.b
 AD PHILIP.
 Cap. I. *Cupio dissolui, & esse cum Christo.*
 430.c
 3. *Cauete canes, cauete malos operarios* 39.f
 4. *State in Domino* 46.c
 AD HEBRÆOS.
 Cap. VII. *Adhuc enim in lumbis patris e-*
rat, quando obuius ei factus est Melchi-
sedech 245.a
 11. *Circumierunt in melotis* 395.f
 APOCAL.
 Cap. XVI. *Et vidi de ore draconis spiritus tres*
immundos in ranarũ similitudinẽ 211.b
 17. *Aquæ quas vidisti, super quas meretrice*
illa sedet 283.d

INDICIS LOCORVM SAC-
 cræ Scripturæ finis.

CAROLI UTENHOVII IUNIORIS GAN-
 daui, ad clarissimos viros, Arnoldum Arlenium Peraxylum, & Ni-
 chaelem Isingrinium, in Ioannis Pierij Valeriani Hiero-
 glyphicōn Libros quinquaginta octo,
 Epigramma.

Δούτ' ἄγε Πιεΐδου, τίς μοι λόγ' ἔπατε μῦθου,
 Ἄρκεθ' οὐ μὲλ' πεν' ἔσεται, οἷα μέλι;
 Θέον ὅπως σφέτερον τέκ' ἰψά θημῶν ἐπαύνοισ
 Πιέειον, χαεῖτ' ἦν φῶς τε κλῶς τε τειῶν,
 Πιέειον γαῖης ὑπαῖον κρητ' Αὐθονίῶν,
 Πιέειον γλώτῃς ἥλιον Αὐθονίης.
 Δούτ' ἄγε, Πιεΐδων κλέθ' ἀθανάτων μυσάων
 Κλέιτε, Πιεΐς Πιεΐς ἔσκε τροφός·
 Πιεΐς οὐκ ἐπὶ τὸν τροφός ἔσκειν οἱ, δὴ γὰρ μήτηρ,
 Ἥ νιν ἐπικτε, πατήρ φοῖβ' ὀμαίης ἴλω.
 Πιεΐς δύνηθ' ἔσκει γὰρ Ἀπόλωνι τοκῆι
 Γένεθ' ἴμισ' ζαθεῶ' ἀσδύματ' ἀφρόμνον.
 Οὐδ' οὐ Σαυμάτων καὶ πῶρ πολὺ φέρ' ταιθ' ὄβι
 Πιεΐθ' κἄν τ' εὖ γράψωμεν, ἠδὲ λαλῆιν.
 Οὐπὲ τόθον Μεγάλο τὰς χιλιάδαςιν Εξάσμοι,
 Ἡ τοῖς Βεσδαῖς χαλκῶ γράφοισι τύποις
 Ἄλλε χαρτασομνάις μύθων ἕς ἐτέρ' π' ἔσο τῶσον,
 Ἡὲ Μελαθρονίαις τῶσον ἔχεις βιβλοῖς.
 Ὅσον ἰδῶν, ἐχαρῶ, τὸδε Πιεΐοιο πῶν ἡμῶ
 Ἀμφ' ἰδίοις λογίων γράμμασι Μεμολτιῶν.
 Ἐνθάδε Νηλιακῶν γνώση μυστήρια λαῶν,
 Ἐνθάδε ἀπρῆρ' ἔτ' ἠὲ ἐκείνοισ' ἰστωιδῶν,
 Ἐνθάδε μασθύσει παλιγγυέων σίχα μύθων,
 Πανθῶν Γραικῶν, πανθῶν Δαπίων.
 Τὸν παρ' ἄγνωστον, πρῶτον νυῖ ξυῶν ἰθικασ
 Χαλκῶ γράφων πολλῶν ἔσοχ' Ἰσιγγεῖνις,
 Χαλκῶ γράφων ὄντην Βασίλειον οὐ ἀσὶ παύτην,
 (Καὶ πῶρ ἔχει πολλὰς ἢ Βασίλφια κλυτῶν)
 Μῆτε τειῶν σαπαίων ὅς φέδειο, μῆτε τῶνοιο,
 Εἰς τὸ φάθ' βίβλος κηρέσονασ ὄφρα βάλωις.
 Τίντε Πιεΐω πρῶτον χαρῶν, ἢ τὰ κῆρ' αὐτῶ
 Ἄρλονίω παύτην κίθ' ἰθικασ φλαυδ' ὀρηνῶν.
 Ἄρλονίω πολλῶν τ' εὖ ὀρδ' ἠπῆρ' παλαιῶν
 Ἡδὲ νέων, Γραικῶν Ῥωμαϊκῶν τε βιβλῶν.
 Ἰσατ' Ἰσιγγεῖνίω τ' εὖ χαλκῶ γράφων ὄχ' ἀείσω,
 Ὅς τὰδε λαμπροτάτοις σφοῖς ἐχαράξει τύποις.
 Τὸν λαθεῖ Σπασυρόν, τοιαύτῳ βιβλιοθήκῳ
 Οὐ πῶλ' ἴσκειθ' ἀνάξ' ἔπειν ποτ' ἔχεισκον, ἔων.
 πρὸς Πιεΐον. Οὐλε κῆρ' ὄφρα, τὰ τοῖς καὶ ὁμοῖα πηλείονα γράφων
 βιβλία, καὶ σὺ γράφῃ βιβλῶν δὲ ἔρανίλω,
 Ῥεῖά κῆρ' ὄφρα καὶ τὰρ τελίσεισ τῶν τὰ γε, δῶσει
 Σοὶ βιότιο θεὸς τὸρμα πολυχρόνιον.

Ἐρρωθε, καὶ ἐκείποτε οὐ τυχεῖτε.

IO. PIERIVS VALERIA- NVS AD COSMVM MEDI-

CEM FLORENTINORVM DVCEM, DE IIS QVÆ PER
LEONEM SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGY-
PTIORVM LITERIS.

MVLTA quidem sunt, quæ Leone super tam philosophi
quàm historici, neq; nō aruspices differuere: sed neq; ve-
riora, neq; admirāda magis ab corū vllō, quàm ab Ægy-
ptijs sacerdotibus & obseruata, & posteritati cōmēdata
sunt: tot ea scilicet extāt, quæ viri illi totius ausim dicere
arcanorum naturæ conscj, super animalū ingenijs ma-
ximè omniū diligenter explorauerunt. Eam verò esse in
Leone præstantiam norint omnes, vt vel singula eius
membra nō corū tantum sacerdotū inuētiōe, sed & gentiū, ætatumq; penè o-
mniū cōsensu, mystici alicuius significati argumētū præbuerint. Tot sunt vete-
rum monumenta, in quibus Leonina facies varijs hieroglyphicis expressa nūc
magnanimitatem, nunc animi corporisq; vires, nunc Solem & terram, nūc na-
torum erga parentes obsequiū, nūc animi domitorē significat: alijs mox pictu-
ris amoris petulantia, oratoriæ partem facultatis, vigilantiam, custodiam, terri-
ficum hominem, dominatorem, Nili incrementū, clemētiam, vindictam, & ple-
raq; alia cōmōstrabat. Nulla tamē naturæ vi admirabilior esse iudicatur quàm
ipsa qua egregiè pollet magnanimitate. Ab ea igitur primū omniū ordiemur,
quam Ægyptij sacerdotes ea de causa per Leonē pictū intelligi volebāt, quòd
inter quadrupedes nullū aliud animal præstare magis animo exploratū habue-
re. Eam præterea Leonis esse imaginem, vt magni & generosi animi simulacrū
præ se ferat, vt in Physiognomorū obseruationibus inuenitur. Caput enim ma-
gnum habet, pupillas ignitas, faciem obrotūdā, & ad radiorū similitudinem
iubas vndecūq; diffusas, quibus colla armosq; vestiat. Id enim Leonum genus
animosius esse theatra Romana sæpius ostendere. Atq; hęc quidem, quò diffuse
magis, vulnerū eò magis cōtemptum indicant. Eos Homerus *ἡρῶεις* appellat:
de quibus dicitur, leonē nō terreri laruis, neq; à subula excipi. Quare Diogenes
cū apud Xeniadem seruiret, amicis volētibus eum redimere, negauit velle se:
Ant nescitis, inquit, Leones nō ijs seruire à quibus aluntur, sed altores potius
seruire leonibus? Pari magnanimitate Antigonus Demetrii filius, cū vrgenti-
bus hōstibus olim retrocedere cogere, negabat se fugere, sed vtilitatē à tergo
sitam persequi. Huiusmodi verò faciem horridè iubatam in morem histricis ir-
ritatæ aspicias in Antonini nummo, qualesq; illi sunt, quos throno Solis Ægy-
ptij subiecere affinitatē demonstrantes, quam cum ipso Deo iubarū imitatione
habere videretur. Nam degeneres ac perinde pauidiores illi omnino sunt, qui
crispiorib. breuioribusq; sunt iubis. Neq; aliud sibi vult diuina lectio, cū Dei
populum sicut catulū Leonis exurgere, & sicut leonem exilire scribit. Quanta
enim illa sunt indicia magni animi, cū quis crucē suam tollit, & Christū sequi-
tur, cū Principū furias cōtemnit, cū ferocia sæuaq; verbera aspernatur, cū
cæsus deniq; gladijs bidentis instar nullā neq; murmure, neq; querimonia con-
sternationē ostendit, cū victo seculi terrore, spretisq; corporis pœnis, igni, be-
stijs, tortoribusq; traduntur: despiciunt enim & contemnunt omnia quæ sunt

De magni-
nimitate
Leonis.

Antonini nu-
mifina.

Pierii Val. Leo, siue

in potestate mortaliū, & imitatur cum, qui Leo de tribu Iuda nuncupatur: atq; hic demū ille ille homo est impavidus, qualem dari sibi Democritus postulabat ad summi boni specimen, qui scilicet animum à terrore liberasset.

A Iunt verò, Admetū leonem & aprum iūx-
tasse, ex quo illū animi corporisq; virtu-
tes copulasse intelligendū. Per leonem enim
animi vim: per aprum, vt suo loco dictum, ro-
bur corporis interpretantur. Addūt, eum eo-
dem argumento Apollini atq; Herculi acce-
ptissimū fuisse, quos media sapientiā & inge-
nitæ cuiusdam virtutis indole sibi cōciliaffet.
Quinetiam Poëtæ feroces in bello viros *δυμο-
λιοντας* vocare cōsueuerunt.

ANIMI CORPORISQVE VIRES.

E St & illud hieroglyphicum, per anteriora
leonis robur significare, propterea quòd
in eo animali membra illa robustiora sunt: ab
excellenti enim vi quadam vnicuiusq; rei significata sua Ægyptij desumebant.
Expresit robur hoc Lucret. Carus cū ita scripsit:

Principio genus acre leonum senaq; seclā

Tutata est virtus.

Necq; alia de causa leonem cælo adscriptum multi prodi-
dere, nisi q; sol eo tempore quo signū id permeat, maximè sit validus atq; robu-
stus, moxq; degeneret in posteriora declinās. Quia verò, vt Pausanias ait, decet
bellatorem hominem in conflictu aduersus hostem, omni posthabita māsuetu-
dine atq; clementia, sœuire, Lacedæmoniū Martem *δυρεταύ* appellauere: eòq; spe-
ctare Hoimericum illud ait de Achille dictū, *λεονδ' ὡς ἀγροειδου*. Cuiusmodi si-
gnum in Simandij Ægyptiorū regis nominatissimi sepulchro spectari solitū au-
tores tradūt, quem leonis specie figuratū hostes in fugam vertere vidisses, vt ex
eo & animum & robur & vigilantiam regis perspicere liceret. Videre verò est in
Neruæ Traiani nummo fortitudinē hanc ita figuratā, vt claua leonino insideat
capiti, per clauam fortitudinē significari dictum in Roboris cōmentario: per ca-
put verò leoninū animi generositatē interpretamur: vtroq; enim opus est, qui
Ducis inuicti nomē affectet sibi vēdicare. Quod verò pertinet ad leonis robur,
tradunt autores Hyllum Herculis filium, cō quòd viribus præstaret, Leonē Ci-
theroniū cognominatū: quem cū Echemus Arcas interfecisset, Rex à Mega-
rensis salutatus est, apud quos oraculū erat, cum sibi adsciscendum, qui leonē
interfecisset. Quod simile fuit Diocletiani factō, qui tunc ad se rerum summam
peruētūrā acceperat ab oraculis, cum primū aprū interemisset: ob idq; cū plu-
rimos cōfecisset apros, queri per iocū solebat, se quotidie apros interficere, nū-
quā autē Imperatorē declarari, donec virū nomine Aprum iugulasset. In nūmo
quodam pulcherrimo C. P O B L I C I I Q. F. cernere est fortitudinis simulacrū,
quod leonē suffocat claua à pedib. strata, pharetra cū sagittis anteposita. Hippo-
thoon Poëta robur hoc leoninū pulcherrimo descripsit senariolo, quē apud Io.
Stobēū inuenimus: *γῆρας λείοντος κρείσσον ἀκμαίων νεβροδον*: cuiusmodi verba senex ille di-
cit apud Aristophanē, Vespis; *ἐγὼ τὸ μὲν νομίζω γῆρας εἶναι κρείττονον ἢ πολλῶν κοκκίνων νεανίδων*.
Leonis senectā maximè florentē hinulorū iuuetute meliorē esse scribit Hippo-
thoon; & senex ille Aristophanicus senectutē suam pubescenti multorū iuuenū

Traiani nu-
mismā.

C. Pobllicij
Q. F. numis-
mā.

virtu-

A virtuti gloriabundus antepōnit. Cicero verò Officijs, vim non aliter leoni peculiarem esse dicit, quam vulpeculæ fraudem,

VIGILANTIA CVSTODIAQ.

Verumenimverò per leonis caput Ægyptij sacerdotes vigilantiam atq; custodiam ostendebant. Causam addebant, quòd solum hoc ex animalibus recuruos vngues habentibus, simulatq; natum est, cernit. atq; hinc Plutarchus solare animal leonem haberi putat. Sane illi nomen *λεων το θεορω* inditum aiunt etymologiarum indagatores. Somni præterea parcissimi est, oculosq; habet inter dormiendum splendescentes, ac quodammodo patefactos, quod in custodia signum recepere: & sanè multi crediderunt leones omnino insomnes esse, quod Manethon Ægyptius in ijs

B quæ scripsit ad Herodotum tradit. Huiusce rei argumentum nonnulli observaere, quòd caudam assidue inter quiescendum motat. Cæterum incredibile est, ut putat Aristoteles, animal vllum perpetua uti vigilia: sed inde persuasi sunt qui talia se observaesse profitentur, quòd leo magnos habet oculos palpebrasq; per exiguas, ut non oculum possit penitus obtegere, intuitiq; splendor illic se offert, qui plurimus emicat ab eius pupilla: quare semper somni expers esse videatur. Quapropter significanter admodum, non tantum Mycenarum portis, sed etiam reliquorum ædificiorum, præcipue verò fanorū valuis, ædiūq; sacrarum vestibulis leones, tanquam diuinorum custodes, ut est passim cernere, statuebantur. Quicq; ijs insomniam attribuunt, inde eos Soli dedicatos autumant, eandem cum leone conditionem habenti, quippe qui patenti igneoq; oculo terram conspectu perpetuo atq; infatigabili tueatur. Cum verò cõstet, Alexandrū Magnū præter alia quæ in homine præclara fuerunt, vigilantissimū etiam fuisse, quod in exemplo à grue sumpto alibi diximus, non miror, etsi alia etiam huius rei causæ esse possunt, eum in nummis quibusdam leonino spolio caput indutum spectari, ab cuius altera facie simulacrū Iouis est sedēs, læua baculo innixus, dex-

Portis valuisq; fanorū cur leonina capita affiguntur.

Alexander Magnus in numismate.

C terā Aquilam prætendens, literæ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, nempe quòd ab Hercule per Caranū primū Macedoniæ regē duceret genus: nam Hercules Nemei Leonis spolio vbiq; insignis, vel quòd eximie magnitudinis leonē spectante Spartanorū legato stravit. Quanquā non sum nescius, Philippum regem post Olympiæ nuptias per quietem sibi visum coniugis aluo insignem infixisse bullam, cuius sculptura leonis imaginem haberet: quod & uxorem gravidā esse, & animosum filium pariturā, coniectores periti respondere. Hinc Alexander in matris honorem leonis spolio maximè gauisus, & eadem de causa cum somnio monitus Alexandriam in Ægypto ædificasset, eam Leontopolim appellavit: quāvis eius successores Alexandriā à cõditore ipso maluerint vocitari. Quod verò pertinet ad leonis somnū, Physiologos ait Adamantius hæc de catulo leonis scribere, cum quippe simulac natus est, tribus diebus & tribus noctibus dormire, tum deinde patris rugitu tanquā tremefacto concussosq; cubilis loco catulum dormientem expergeri, eoq; trahit dictū illud à Iacobe in sacra lectione: Catulus leonis Iuda ad prædam fili mi ascendisti, requiescēs accubuisti ut leo, & quasi læna, quis suscitabit cum? Atq; etiam illud ex secundo Balaamis responso: Recumbens ut

Leontopolis.

Pierii Val. Leo, siue

leo requiescet, & quasi leæna, quã suscitare quis audebit: quod dubio procul ad Christi sepulturã pertinet. Sedenim intelligere etiam possumus dormisse eum sicut leo, ob splendescentes inter dormiendum oculos, vt scilicet diuinitatem ipsam cum eo nihil quicquã sopitam intelligamus. Quod autem de oculis inter dormiendum splendescentibus à nobis additum est, ea de causa factum, vt aurem ijs velleremus, qui viri alioqui doctrina magni atq; p̄ij, in eo tamen lapsi sunt, quod animam Christi putarunt per tēpus illud, quo cadauer eius sepulcro conditum fuit, apud inferos passam: quod humana ipsa natura piorum hominum audire reformidat. Animaduerte autem Origenis traductionem Latinam loco hoc, vt ferè passim, valde corruptam esse.

TERRIFICVS.

Agamemnonis clypeus.

Atq; eo quidem signo quo robur & vigilantiam indicabant, eodem & terrificum hominē, qui reliquos aspectu solo consternaret, significabant: cuiusmodi simulacrum in Agamēnonis clypeo fuisse, Pausanias testis est, ad formidinem alijs incutiendam. quod quidem scutum in Olympiæ templo per aliquot tempora pependerit, inscriptione etiam adiecta:

ὄντ' ὁ μὲν φόβος δὲ βροτῶν, ὁ δὲ ἔχωρ ἀγαμέμνων.

Quod ita reddere possumus:

Terror hic est hominum, quiq; hunc gerit est Agamemnon.

Lysimachi præclarū factum numismate testatū.

Est autem Leo eius naturæ, vt etiam si ferum nihil molliatur, intuentes tamen terreat: ea est in oculis eius vis, ea maiestas. Vnde tam Græci quàm Latini Poëtæ terrorem descripturi, comparisonem ab huiusmodi animalis ferocia libentissimè desumpserunt. Merito itaq; Chabrias Atheniensium dux, vt alij, Philippus Macedo, dicere solebat, formidabiliorē esse ceruorum exercitum duce leone, quàm leonum duce ceruo. Atq; tanta porro vis tantusq; vigor animali alioqui robustissimo ita in oculis consistere tota videtur, vt eorum vel minima offensione supra quàm credibile sit debilitari videatur, leuissimiq; obiectu amictus peude ignauior fiat: quod & in theatris sæpius Roma spectauit, & Lysimachi exemplo comprobatum est, quem Alex. Magnus in idem claustrum cum ferociente leone incluse rat: ille verò hanc ingressus viam, domita strangulataq; bellua, & Regi admirationi fuit, & vitæ consuluit suæ, meruitq; vt huiusmodi factum æterna numismatum memoria prorogaretur. Quin non in oculis tantum eius terror, verum etiam in rugitu constat: itaq; Pindarus eum ὄντι βροτῶν Olympijs, hoc est, latè rugientem vocat, Agesidamo, vt in Vulpe diximus. Id verò fit tanta ferarum omnium trepidatione, vt, quod Ambrosius cum Basilio testantur, animantium multa quæ vel eius impetum per celeritatem euaserint, horrenda tamē eius indignantis audita voce, veluti vi quadam percussa atq; attonita consternentur, & plerumq; ita deficient præ metu perdita, vt nullo negotio capiatur. Quinetiam qui per somnium imaginatus fuerit habere se leoninum caput, Onirocritæ volūt eum in aduersarios terribilem fore significari, nonnunquam verò & principatus & dominationes affecuturum. Ab huiusmodi verò rugitus magnitudine Marcus è quatuor Euangelistis vnus, leonis imagine, vt est à Daniele preuisus, ita in hodiernum vsq; diem hieroglyphicè figuratur, quod ipso statim operis initio vocem in deserto clamantem ingenti ore tonat. Ita Eucherius.

Marci Euangeliste imagine hieroglyphica.

DOMINATOR.

Sane Basilius leonem pro dominatore animalium rationis expertum ponit: obseruatumq; est in ostentis, vt si forte mulier aliqua leonem pariat, fore vt ab externis gentibus vinceretur ea respublica in qua id contigisset: quod non in humano tantum

A tantum genere, sed etiam in quocumque alio diuersae formae animanti pollere tantundem comperias apud aruspices. Obseruatum est in Cō insula, cum ovis de grege Nicippi cuiusdam priuati hominis leonem peperisset, non fuisse huiusce rei euetum irritum, arrepta inde ab eo dominatione. Hinc illa societas leonina, quae longè plura sibi assumit quam relinquat, de qua Aristo Iur. Conf. Calsium respondisse refert, societatem talem coiri non posse, ut alter lucrum tantum, alter damnum sentiret: & hanc societatem leoninam solitum appellare L. ff. XVII. T. pro Socio. l. XIX. & Dion Chrysostomus sermone *πρὸς βασιλείας*, Homerum ait sapienter boui aequiparasse Agamemnonem eo versu,

ἠὺπε βῆς ἀγέλης μέγ' ἐφοχθ' ἐπλετ' πάντων.

Minimè verò vel leoni, vel aquilæ similem dixit, propterea quòd dominationis ea sunt exempla.

SVMMA CALLIDITAS INGENII.

Nihil verò grauabor antiquam in argumentum huiusmodi fabulam subiungere, quae mortalibus vtili admodum documento futura sit. Diuulgata per orbem erat fama oraculi quod ab Ioue Ammone prodierat, Alexandrum Macedonem breui ad se venturum, quem filium esse confitebatur suum: sollicitari hinc ad obsequium terrae Reges Principemque ut sibi conciliarent inter se certare muneribus: praecipueque Ptolemaeus Aegypti Rex dei sui filium veneraturus magnam pecuniae vim parat, quantum scilicet vectigalis vno die ex Nili ostijs & Memphiticae urbis portorijs collegisset. Erant verò cuiusque generis pecuniae ex rebus omnibus hinc inde collectae ad aliquot talentorum millia, id totum sine delectu xenii nomine ad Alexandrum deferri curat. Obtulerunt spontè veterinam operam, mulus, equus, asinus, & camelus, qui pecuniam cum fide conuectandam susceperunt. Hi vix biduum à Memphi progressi facti sunt obuiam leoni, qui & ipse intellecto Herculis cultu, quem Macedo suscepisset, dum rebus studet suis, Regem salutaturus iter in Macedoniam tendebat. Data itaque & accepta hinc inde salute, cum destinatum, ut sit, omnes iter enarrassent, adsciscitur comes leo quasi custos atque praesidium aduersus latrocinantes affuturus. Hic de pecunijs certior factus, habere dixit se quoque certam drachmarum summam quas pro comenatu ferret: sed esse illas sibi plurimum incommo- das, quòd oneribus gestandis nequaquam assuetus esset: rogat itaque oneris additamentum leue singulis futurum inter se dispartitum suscipiant, magni hoc beneficij loco habiturus: obsequuntur illi officiosissimè, ac paucas admodum illas leonis drachmas inter se diuisas in sacculos quisque suos admiscet, iterque mox continuant suum. Venerunt in pingues Asiae campos, cum leo armentorum multitudine conspecta dies aliquot ibi commorari e re sua fore designauit, simulataque lasitudine aliquot dierum quiete sibi opus necesse dixit, quasque deposuerat pecunias reposcit: illi adaperitis confortim sacculis, ipsum, quae sua essent, sibi desumere licere inquitunt. Leo cum plerasque alias magno numero drachmas eadem nota signatas in vno quoque sacculo conspexisset, laeto magnoque rugitu edito: Drahma, inquit, meae multas admodum drachmas singule peperere, atque mox quotquot erant suis similes abstulit pro suis. Quid quòd Hannone Carthaginensem praclarum virum, cuius meminit Plinius, in exilium actum ferunt, quia leonem ferendis oneribus assuefecerat, argumento inde capto, ut Plutarchus ait *ὃν πολιτικὸς πρᾶγμασι* ad Traianum, quòd qui leonem cicurare potuisset, ad longè maiora etiam aspiraret.

Fabula elegans.

HOMO QUI VEL SVAM VEL ALIENAM

ferocitatem edomuerit.

Eodem ostento mortalium triumphis leones iunctos à M. Antonio, atque id qui

dem ciuili bello generosos spiritus iugum subituros portendere, id quod Cice-
ro Philippicis illi obiicit, dum currū eius leonibus iunctum, imperiosi hominis
inuidiā ostentare memorat. Et Epistolis ad Atticū, qui auguriū id formidabat,
ait: Tu Antonij leones pertimescas, caue, nihil est illo homine iucundius: & que
sequuntur reliqua. Sanè hominem qui arte, ingenio vel autoritate longè poten-
torem se addicat sibi atq; subiiciat, per leonē ab homine domitū intelligimus,
quippe quod feræ alioqui ferocissimæ validissimæq; impetum ferocitatemq;
sopire mollireq; potuerit. Hac utitur comparatione Nazianzenus, vbi Basilium
ait non modò sibi conciliaffe prius Eusebium, sed in suam ita sententiā attraxis-
se, vt eius consilijs & monitis in omnibus parēre videretur. Notum ex histo-
rijs quid Megarensis acciderit, apud quos Cassius leones, quos ædilibus lu-
dis præparauerat, reliquisset. Cū verò ciuitas per Calenum caperetur, Mega-
renses ferarū carceres effregerūt, earum vinculis relaxatis, vt irruentibus hosti-
bus obiectæ, negotiū eis tantisper facefferent, dum sibi per morā aliquam con-
sulere possent: sed enim longè aliter euenit, quia leones in ciues ipsos truculenti
sæuitia cōuersi, tantam inermiū stragem edidere, dum obuios quosq; adoriunt, E
sternunt, atq; dilacerāt, vt spectaculum id fuerit vel ipsis hostibus perquā mi-
serabile. Atq; vt huiusmodi multa prætereamus, iam verò Pythagoricum præ-
ceptum est, animalia curuunguia (ita mihi liceat γαμψώνυχα interpretari) nutrien-
da non esse, quippe rapacitatem è ciuitate summouendā. Idem sentit Æschylus,
cū leonis catulum in Republica non alendum esse dicit his verbis:

οὐχ ἔνι λέοντι σκύμου γὰρ πόλις τρέφει,

μάλλιστ' ἐν λέοντι μὲν πόλις τρέφει

ἢ δ' ἐκ βαφῆς τῆς πόλις ὑπερετεῖρ.

Catulum leonis alere in vrbe non iuuat;

Magis cauendum ne leonem nutrias,

Quem qui educarit, eius & mores ferat.

Euripides verò nullo eos pacto censet admittendos, Pythagore præceptū secu-
tus, in quo sapienter quidem Æschylus hæc super Alcibiade, impotentiores id
genus homines non accipiendos: ceterum si accepti fuerint æquo animo feren-
dos. At Euripides, vt Aristophanicus clamat Dionysius Raris, ingenuè magis
locutus, siquidem vt apud Homerum habetur,

οὐκ ὄνι λέεσσι καὶ ἀνδράσι ὄρκια ποισί.

F V R O R I N D O M I T V S. F

Immensum itaq; furorem, quo quis impo-
tentius exardescat, significare si collibuisse,
leonem effingebant catulos suos discerpentē,
imò exossantem, vt Græcum vocabulum ἐξω-
σίζοντα interpretemur, non autē ἐκσιζοντα (vt in
vulgatis Hori exemplaribus eodē Capite bis
positum nihil significat) quo quidem furore
corruptum olim Herculem, autores tradunt,
eoq; insanix prouectum, vt non hospitis tan-
tūm filios enecarit, verū & in suos ipsius fi-
lios vsque adeò sæuire solitū, vt eos interfece-
rit: quod non absimile est à pictura leonis pro-
prios catulos discerpentis. Sanè Theocritus
in Megara Hercules femina, de furore quem is in liberos exercuerit hæc dicit:

σχέτλι' ὅς ποσειον αἰ οἱ πόρην αὐτὸς ἀπόλλωμ

ἠ' ἐπν

A *Ἡ ἄνθος ληρώρ, ἢ ἑριννύθ' αἶνα βέλεμνα*
Παῖδάς ἐαυτὸς λατὴ πεφνε, καὶ ἐκ Φίλων εἶλετο θυμόν,
κἀνὸ μὲθ' ἑὸ οἶκον ὄδ' ἔμπλεθ' ἔσχε φόνοιο·
Τοὺς μὲν ἐγὼ δ' ὕσλωθ' ἐμοῖς ἴδου ὀφθαλμοῖσι *Βαλλομένους ὑπὸ πατρὶ.*
Infelix qui misilibus de munere Phæbi
Sive ea Parcarum, vel Erinnyos impia tela,
Gnatis ipse suis furijs agitatus ademit
Charam animam, ut domus ipsa cruore aspersa nataret.
Hos ego confossos manibus cecidisse paternis
Iussa oculis spectare meis, miserabile visu.

Poëtæ quoq; nostri leonem iracundū notant, vnde illud apud Horatiū: Pro-
 methea insani leonis vim stomacho apposuisse nostro, cū de excandescētia
 loqueretur. Elegātiſsimè quoq; neq; nō cruditiſsimè Lucretius causam furoris
 istius perquirat, cuius carmina nō iniucunda quæ repetantur ponere nō pigeat:

Sed calidi plus est illis quibus acria corda
 B *Iracundaq; mens facile effervescit in ira,*
Quo genere in primis vis est violenta leonum,
Pectora qui fremitu rumpant plerunq; gementes,
Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.

Superius verò dixerat cū de varietate animi loqueretur:

Est etiam calor ille animo quem sumit in ira,
Cum feruescit, & ex oculis micat acrius ardor.

Eius verò indicium excandescētiæ est, cū caudæ verberibus sese excitare vi-
 sus fuerit, quod ita Hesiodus tangit in Herculis scuto:

Πλοῦραὶ τε καὶ ὤμους
Ὀρέη μασιχῶν πασι γράφει, οὐδέ τις αὐτοῦ
ἔτλη ἐς αὐτὰ ἰδῶν χειρὸν ἐλθεῖν, οὐδὲ μάχεσθαι.

Quem Catullus secutus Galliambico super Atti dixit:

Agè cæde terga cauda, tua verbera pateant
 C *Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.*

Et quæ ad furoris incitamentum & indicium sequuntur: nam & corrugare fron-
 tem pugnaturus cernitur, quod *σύνεσις* Græci dixerunt: & superciliōrū contractio-
 nem *ὑποσκέλιον* vocāt. Index autem præcipuus est leonini animi cauda, perinde ac
 equorum aures, eaq; propriè in leone dicitur alcea, quòd præcipuum in ea ro-
 bur constet: vel quòd incitamentum quoddā sit ad assumendas vires animumq;
 commouendum: initio irarum terra flagellatur, crescente verò excandescētia
 terga etiā sua verberant: id ea de causa fieri putat Alexāder Aphrodiseus, quòd
 eorum anima vehementius moueatur, sitq; vltionis admodum appetēs: cauda
 verò vtatur veluti homines manu, qua illi se plerūq; in excandescētia complo-
 dere solent: ita animalia hæc ira cōmota, cū id quod sese lædit vlcisci nequeūt,
 eo sibi modo solatium solent excogitare. Est itaq; furor leonī familiaris, vnde a-
 pud Maronem, Iræq; leonum, legitur. & Ouidius: Iram vultus habet, de eisdem
 ait. quare Poëtæ leonem peculiariter feram dicunt. ita Callimachus:

Ὀνὸς ἀεργάζων δέγμα κατωμάδιον·

Quòd verò catulos ab eo exoffari pingrent, causa est, quòd medulla leonī vel
 nulla, vel perexigua est, vt omnium animalium solidis omnino ossibus consta-
 re videantur, quasi inde accrescat furor, quòd labor his confringendis sit merce

de minor cum minimū id sit quod suctui possit inferuire. Sunt præterea ossa il-
la dura ad eò, vt ex collisis ignis veluti ex silice excutiatur. Hinc animal est maxi-
mè febrì obnoxiiū. Febrē verò nihil aliud esse, quàm superantē totius corporis
calorem, medicorū omniū cōsensu manifestum est. Febrì deniq; nomē ab igne
Græcum *πυρεψς*, à feruore Latinū est: quo morbo leones toto vitæ tempore cru-
ciari feruntur: eaq; de causa Lucretius triste leonum seminium appellauit. Sanè
Prouerbiū hinc emanauit, *ἐγὼ λασσὸν ὁ λέων*, quotiens rarū aliquod hilaritatis exem-
plum intueamur. Thucydidis id dictū in Cylonio scelere subnotando, cum sci-
licet indoluisset demū Atheniēsis populus Cylonem per factiosissimas factio-
nes quietum Reipub. statum inturbare, & quasi post diurnam inestitiam
ad hilaritatem demum respexisset, vt impetu in hominem facto, cum vel in in-
uiolabilis Deæ templum aufugiētem persecuti sint pleriq; distractumq; inde
magno totius ciuitatis gaudio trucidarint.

EO itaq; incommodo vexantur leones: ta-
met si vnus Albertus negat esse eos febrì-
culosos: cui in Germania nato, alito atq; edu-
cato, vbi totū ferè vitæ spatiū consumpsit, v-
trum de leone loquenti potior sit adhibenda
fides, quàm Ægyptijs inter leones quodam-
modo genitis, cumq; ipsis totū vitæ tempus
versatis, alij viderint. Ego sanè disciplinas eo-
rum in huiusmodi re secutus, compertum esse
inquam, leonem febrì correptum vel si ad fu-
rorem vsq; exæstuet, vnus pastione simiæ li-
berari. Quapropter Ægyptij sacerdotes si fe-
bricitantem hominem, & sibimet auxilia com-
parantem significare vellent, leonis simiam
vescentis hieroglyphicum ponere soliti sunt: tanta enim indignatione simiam
fert leo, vt nullum animal auidius perdere desideret. Causa est animalis petulā-
tia, leonem indignissimis modis exagitantis. Nam simulac vel ex arbore aliqua
vel ex alio tuto latentiq; loco nacta fuerit occasionem in leonem insiliendi, pro
magno habet negotio caudæ sese eius applicare, natibusq; affigere, atq; ita qui-
buscunq; potest ludibrijs Regi suo illudere: quod cum impatienter ferat leo,
impotenter admodum in huiusmodi animal effrascit: quæ plenius in Cynocephali
commentario discussimus. Sed vt mirari desinamus animal ad eò ignobi-
le generosissimo omnium infestum esse, scimus etiam culices in leonum gre-
ges petulāter ad eò ferocire, vt eos magna interdum clade ad interuiccionē adi-
gant. Inter enim arundineta Mesopotamiæ leones innumeri iuxta fluminum
ripas & fruteta vagantur, eo tempore quo hyemis clementia ibi mollissima est,
semper innocui: verum vbi per æstatem cælum exarserit, regionibus ijs æstu
candefactis ambustisq; propèmodum, ipsi tam vapore sideris quàm multitu-
dine culicum agitantur, quorum densissimis examinibus per eas terras omnia
referta sunt, qui quidem ad splendorem oculorū tanquam ad humidiora mem-
bra cōuolantes eos appetūt, palpebrarū libramētis mordicus insidentes. Hinc
leones cruciatī diutius, aut fluminibus, ad quæ remedij causa confugiunt, absor-
bentur, aut amissis oculis immanius effrascunt, quod ni fieret, omnis ea quæ ad
Orientē latè diffunditur plaga, huiusmodi bestijs oppleretur. Id sibi cōpertum
esse

REMEDIVM IN FE-
brem nactus.

E

^A esse testatur Ammianus Marcellinus Rerum gestarum libro decimo octavo.
 SUPER IGNE SOLICITVS.

ATque hoc quidem animal, quod ignem ingenitum, & in ipsis ossibus abstrusum gestat, ignem tamen precipue formidat, adeo ut nihil æque vereatur atque prætentas faces, quibus ad ferociam eius domitandam nihil efficacius: quod & Homerus testatur eo carmine:

*Καὶ ὀμνῶναι πρὸς τὰς πρὸς ἑοσὺ μὲνός πρρ.
 Ardentesq; faces, quas quamuis famiat horret.*

^B Et Pindarus Nemeis: Πῦρ ἢ παυρηγῆς θρασυμαχῶν πρὸς λιόντων ὄνυχας ὀφρυγῆτος Ἀκμῶν πρὸς δεινότητων χάσους ὀδόντων. In cuius trepidationis admiratione adducti Ægyptij sacerdotes, hominem super igne formidolose sollicitum, & quasi vesanientem, ostendere si vellent, leonis simulachrū, & faculā pingebāt. Id nos vix autoribus credebamus, antequā & Florentiæ, & demū Romæ leones hac potissimū ratione domari cōspiceremus. Simulacrū hoc in marmore cæsum Romæ vidi via Leoniana, quæ ad Popularem ædem ducit, erutum frustum ex Augustorū mausoleo. Leo erat humi sessitans capite sublato, & in tergus verso: in trāuersum adsculpta erat fax pinea cum nuce in summo capulo, tēniacq; à face in leonis tergus porrigebatur. Quāuis verò apud autores scriptū repperim, nihil aliud ex hieroglyphico huiusmodi significari, quàm, vti dicebamus, eum qui super igne pauidus esset: si tamen liceat mihi sententiā his meā admiscere, rei istius interpretationem esse dixerim, edomitū furorem. Causam cur ita ignē expauescat leo, Peripatetici eam afferunt, quod eius animalis vis præcipua in oculis cōsistat: quicq; oculos sicciore calidioresq; habent, ij maximè omniū ignem auerfant. In idem verò significatū adduci possit ilicis folium leonino pedi subiectū: si quidem Magi ferunt leonem iligneo folio calcato torpescere: eandemq; vim esse folio scillæ traditum à Zoroastre, non illo inquam antiquo, sed qui post Plutarchum fuit.

ET ne lōgius à leonina formidine digredia RELIGIOSA FORMIDO.

^C mur, gallū is identidē, et precipue albū, ut Ambros. ait, à quo etiā Pythagoras abstinendum iubet, mirū in modū perhorrescit: quod pro symbolo colendę diuinitatis accipi quidā prodidere. Siquidē gallus, de quo Lucretius,

*Quem nequeunt rabidi contra constare leones
 Inq; tueri, ita continuo meminere fugai.*

diuinū quiddam præ se fert, vti latius in Commentario de volucre ea perscripto disseruimus. Diuinitatē verò omnis terrena potestas reformidat, ac reueretur. Leones porrò cum Deū matri sint dedicati Terræ, ipsi addicti intelli-

guntur: & superius bonā leonis partem, quippe quod à iubis est reliquū, terram præ se ferre dicebamus. Sedenim aliā huius formidinis causam adducit Proclus libello de Magia: ait enim, gallum & leonē precipue solaris esse animalia: sed cur gallū leones vereantur, nō posse nos à materia, sensūue rationē assignare, sed à superni tantū ordinis cōtemplatione, quia scilicet præsentia visus solaris virtutis magis gallo infusa sit, quàm leoni cōcessa. quod ex eo cōiectare videt, quod exploratū omnibus est, applaudere illum hymnis surgenti Soli, quasiq; iubar eius aduocare, eo præsertim tēpore, quo ex medio Antipodū cælo digressus ad nos

deflectitur. Affirmat etiã solares quosdã angelos in galli effigie nõnunquã appa^Druisse, qui cùm in se sine forma sint, nobis tamen, qui sumus in certã effigiẽ infor^Dmati, forma se p̄ditos ea videndos exhibuẽre. Contrã verò Dæmones nõnunquã leonina fronte visos, qui obiecto gallo repente in auras euanuerint: quare solent etiamnũ diebus his, superstitionis eius studiosi, gallinaceũ pullũ in pelli^Dciendis eis conciliĩ causa p̄maactare. Ad hæc tradunt Græcorũ nonnulli, qui doctrinã Aegyptiorũ sequuntur, animã Cecropis, quẽ in leonem transmutatũ credebant, immolatis gallis gallinaceis, characteribus quibusdam subscriptis e^Duocari, seq̄ illam eis ostendere: quod tamen esse ludibrium Aencius Euxitheus affirmat, Dæmonesq̄ ita nos p̄stigijs fallere contendit. Quòd verò Dæmo^Dnes, qui leonina fronte apparuerint, obiecto euanescant gallo, inde procedere dicit Proclus, quòd in eodem ordine constituta, quæ inferiora sunt, superiora semper vereri coguntur. Quemadmodũ modesti pleriq̄ viri, dum virorũ diu^Dinorũ imagines intuentur, hoc ipso aspectu vereri solent turpe aliquid perpetrare. Lucretius verò ex sectæ suę p̄ceptis ait esse gallorum in corpore quædam

Semina, quæ cùm sunt, oculis immissa leonum

Pupillas interfodiunt, acremq̄, dolorem

Præbent, vt nequeant contrã durare feroces.

Mirum verò, quòd veteres obseruarunt leonem etiã herbã ita nuncupatã, quæ furculis sese circumplicando plurimũ nocet, gallũ ita abhorrere, vt si puella ad^Dhuc intacta, menstrua tamẽ, nuda passis crinibus leguminum segetẽ circumbeat, gallum in manibus habẽs, exarescat gramen id, prorsusq̄ deficiat. Id quaecũq̄ est, à Democrito tamẽ traditũ est, vt asserit Sotion. Sed qui alieniores à supersti^Dtione sunt, arcanãq̄ naturæ vim quandã contẽplant, semina aiũt galli sanguine contingi debere, hæc q̄ ita sata ab Leone herba nulla postmodum iniuria affici.

I N V N D A T I O.

Incrementũ verò Nili, quẽ N V M Aegyptiaca lingua nuncupant, quod apud^D nos significat nouum atq̄ recens, ostendere cùm vellent, leonis identidẽ hieroglyphicum faciebãt: quippe cùm Sol Herculei terga leonis adit, Nili diluuiũ excitat, duplumq̄ recentis aquæ Sole in eo signo commorãte sæpius exundat: quæ vis aquę per spatiosam Aegypti planitiem latè diffusa, solũ ea fertilitate gra^Duidum reddit, qua non ipsi tantũ indigenæ sibi alimenta colligunt, sed magnã^D orbis partem fame leuant. Propter eam verò aquarũ redundantĩã, quam Leo^Dnis beneficio consequi se quotannis experiuntur, institutum est, & apud gentes omnes vno iam consensu receptum, vt canales, tubi q̄ & siphones, qui aquam e^Dructãt, per terebrata foramina in leonina capita ad id locis opportunis adscul^Dpi solita aquam immittant, quæ inde ex leoninis rictibus euomi videatur. Quæ ratione autem capita ea leonum in simis p̄cipuẽ constituenda sint, quoq̄ or^Ddine disponenda, atq̄ vt ea tantũ quæ contra columnas fuerint perterebrari de^Dbeant ad canalem vsq̄, qui cœlestem aquam ex tegulis excipit, reliquis inter hæc solidis, vt quæ cadit vis aquæ per tegulas in canalem ne deiciatur per interco^Dlumnia, neue transeuntes perfundat, sed ea tantũ quæ sunt contra columnas, ex ore ructus aquarũ emittere debeãt, Vitruuius latè docet. Obseruauerat siqui^Ddem is, aquarum redundantiam per leonem apud Aegyptios significari, atque hoc in omnibus antiquorum ædificijs fieri passim viderat. Et vt semel dicam, fontes & aquarum tubi, qui ab aqueductibus quibuscunq̄ prominebant, leo^Dnis figuris ornabantur: vt qui fons admirabili opere Viterbij antiquam hanc^D disci-

*Leonina ca-
pita aquæ e-
ructantia.*

A disciplinam ostentat. Et ut alia dissimulem, Romæ in Arca Lateranensi leones duo sunt nigri lapidis ante æneam M. Aurelij statuum positi, qui dubio procul fontibus inseruiebant. Indicio sunt ora perterebrata in adaperto rictu, & infernè foramina in guttur vsq; immissa, & inter pedes pro pectore canaliculus excipiundæ aquæ, dimittūdæq; intercauatus. Tale aliquid obseruauit in agro Brianiano extra portā Orientalem ad secūndum lapidē, vbi iuxta viam, quæ tota magnis aquarū riuis atq; diuortijs instructa est, leo marmoreus antiquissimi operis, vtris instar inflatus, rictum eodem modo ad aquarū effluuiū patefaciebat. Sed neq; in ijs tantum quæ ad aquam cuomendā pertinent, leonum effigies apponi consueuerunt, verum etiā propterea quod leo, cœlestis ille inquam, aperire claudereq; videtur aquarum cataractas. Atq; in hæc vsq; tempora nunquam antiquata est veterum consuetudo, ut ostiorum clausuræ, clauēs, annulicq; foribus affixi leoninis rictibus ornentur, quod apud Ægyptios factitari solitum ait Theon in Arati cōmentarijs: quamuis quod ad ostia pertinet, ad eam, qua de superius dictum est, custodiam potius respicerē, quàm ad aquarum fluctus, crediderim. Illud non omitram quod Horus Apollo tradit, in supplicationibus pluias exposcentibus plerisq; in locis leonum ora vino prolui fuisse morem. Sed aduertendum est vulgatos Hori codices hoc loco deprauatos esse:

SEMEL TANTVM ENIXA.

Cum verò persuasum haberent Ægyptij, lænas semel tantum in vita parere, id quod cum Herodoto pleriq; alij prodidere: mulierē itidem quæ vnus tantum filij mater fuisset, per lænam sculptā significare consueuerunt. Est in hanc sententiam Æsopi fabella veteribus scriptoribus approbata. Cum vulpes lænæ fecunditatem suam obijceret in generositatis cōmendationem: illā verò inuiceret, quod & semel in vita, & vnum tantum pareret: lænam respondisse, se quidem semel & vnum parere, sed eum leonem. Huius raritatis causam pleriq; reddere conati sunt, eamq; potissimū adinuenerunt, quod catuli in utero iam vnguibus abortis matricem discindant, edicq; partum, ea vnguium acie in enixu lacerata: vel quod vnā cum primo partu locos amittat, quam deliram esse fabulam Aristoteles asseuerat, casq; vel quinquies vita parere, quod explorauerit in terra Syria, demonstrat. Primū enim quinq; ac per annos singulos vno subinde pauciores, donec ad vnicum, & mox ad sterilitatem declinauerint, in qua reliquum vitæ spatium degant. Aliās magna ex parte geminos, quod per longā annorum seriem Florentiæ experimento compertum est: sed cum plurimū sex; nonnunquā etiā vnum. Philostratus affirmari ait à rerū peritis, ter eas tota vita parere: primò quidem treis, mox duos, inde vnū: visam tamen aliquādo lænā, quæ octo utero gestarit. Sedenim quam Philosophi rationem raritatis huiusce in pariundo conati sunt inuenire, Basilius Magnus ad prouidentiam Dei refert, cuius imperio factum sit, ut animalium ea quæ facillè capi possent, longè essent cæteris fecundiora: quocirca tam lepores, quàm damæ, quàm etiā oues, ferè sapius & geminos pluresq; pariunt fetus, ne genus deficiat feris ijs, quæ sanguine gaudent, carniuoræq; sunt. At ea quibus pro cibatu cætera sunt, certū est longè minus fecunda esse: quapropter ait, Leonis vix vnus Læna mater euadit, quæ quidem raritas pariundi, cum non alij animalium generi certius contingat,

Æsopi fabella.

meritò Ægyptij, quod in pluribus accidit obseruantes, semelipa-

ram per Læna hieroglyphicum ostendebant.

PRæter hæc alia quoq; leone super, hieroglyphica inueniuntur, quæ quoniam apud eos non reperi qui literas heroglyphicas interpretati sunt, sed potius obseruatione inuenta mihi videntur, breuiter attingā. Ex ijs clementia est, quæ per leonem & substratū hominem, ita tamen vt leo sit incolumis, significetur, propterea quod infestissimè sollicitatus ab homine leo, dummodo sit intactus, non vnguibus eum lacerat, nec vlla iniuria afficit, sed quatit solum, atq; vbi ita perterruerit, dimittit: quod ita Ouid. scribit:

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni.

Seueri Pij
Aug. num-
mus.

Ad huiusmodi significatum non frustra vidimus in Seueri Pij Aug. nummo simulacrū mulieris quod leoni exporrecto insidet, manu quidem vna hastam terræ affixam tenens, altera fulmen quasi abijciens, non autem in iaculandi gestu, cum inscriptione huiusmodi, INDVLGENTIA AVG. IN CAR. neq; quicquam aliud legi potest.

C A S T I G A T I O .

PRæter clementiam inesse Leoni castigationis etiam iudicium, ex eo didicimus, quod traditū ab Eudomo citat Ælianus, leonem, vrsam, & canem eodem cōtubernio à magistro quodam alitos & educatos, sine vlla iniuria aliquādiu pacatissimè conuixisse, ac si domestica & eiusdem generis animalia fuissent: verum cum vrsa quodam impetu percita cōtubernalem canem dilacerasset, cōmotum leonem violati hospitij scelere in vrsam proruisse, eaq; pariter dilacerata meritas pro cane pœnas exegisse.

V I N D I C T A .

LOngè verò diuersum à superiori significato est, quod vlciscendi studiū per leonem telo confossum pleriq; pingere instituerunt. Vulneratus enim leo obseruatione mira percussorem nouit, & in quantalibet multitudine vnum appetit, & si detur copia, foedissimè lacerat & discerpit. Ferunt Iubæ Maurorū regi præstantis animi iuuenem fuisse comitem, dum per deserta Africę rerum suarum componendarū studio rex cum exercitu proficisceretur, ex itinere verò leonem obuiā factum à iuvene illo ipso sagitta percussum in syluā recessisse: anno verò post cum Iuba rebus ex voto cōpositis eadem copias traduceret, eundem illum leonem obseruato iuvene à quo vulnus acceperat, vnum illum è tam magno militum numero violentissimo cursu hostiliter aggressum nulla vi cohiberi potuisse, quin correptum iuuenem miserabiliter dilaceraret, nemineq; aliorū laeso vltione ea contentum decessisse. Pythagorici porrò animam Cambyse regis Aegypti in leone se deprehēdisse aiebant, vnde illi animus imperij cupidissimus fuerit, & maxima quæq; semper appetierit. Cæterum hæc quoq; potest assignari causa, quod illis temporibus, quibus claruit, neminem in vltionē eo magis propensum fuisse notum est, qui nunquā Aegyptios persequi odijs armisq; & omni vexationis incōmodo affligere destitit, eis semper infensus, donec in omni Aegypto rerum potitus, sacris omnibus profanatis, populos totius regionis malè tractādo, defessus potius quàm satiatus est. Facit ad hoc illud, quod visi leonis ostentum, belli principium coniectores atq; augures tradunt indicare, quod quidem elegantī trimetro apud Græcos exprimitur:

Λέοντες ἰδὲν δ'νομῶν δ'λοῖ μάχης.

Vise leonum imagines noctu indicant occidionem ab hostibus.

R E G I V M A V G V R I V M .

ALioqui regibus augurium dare leones soliti sunt, vt is qui Iuliano Imperatori

A tori Gordiani tumulum cum exercitu prætergresso sese obtulit immanissimo corpore eius aciem inuasurus, à qua multiplici telorum ictu confossus est. Obi- tus enim regis ex hoc portendebatur, inquit Ammianus. Verùm antea Maxi- mino Cæsari cum Narseo Persarum rege iam cōgressuro, itidem leo & aper in- gentes trucidati simul oblatis sunt: tamen euenit vt is fera admodum gente lu- perata, incolumis & sine damno discesserit. Et Sādrocottus Indus obscuro ge- nere, cū Alexandri furorem pedum pernitate declinasset, fessusq; somnū in sylua captaret, à lambente leone sudorem sibi sensit abstergi: quoq; pacto inde, præfectis Alexandri oppressis, Indiæ regnum inuasit, à Trogo traditur.

Sandrocotti
augurium.

A N N V S M E N S E S Q V E .

E T quoniam incidimus in auguria, non ab re fuerit id commemorare, quòd leæna, quæ catulos octo vtero gestabat, à venatoribus in Mesopotamia ce- sa exēterataq; , quo tempore Apollonius Tyaneus eā iter faciēbat, indicauit co- interpretante annum vnum, & menses octo illum apud Barsanem Babylonie moraturum. Interrogantibusq; comitibus, cur non potius annos IX interpre- taretur, cū ex passere & pullis octo à serpente deuoratis apud Homerum an- nos idētidem nouē Calchas intellexisset: Editi iam illi fuerant, respondit Apol- lonius, hi verò adhuc in vtero nondum foeturam cōpleuerant, quare mensi- bus potius quàm annis assimulantur.

C R A P V L A .

S Vnt etiam qui hominē ad satietatem vsq; crapulatū, per leonem frustra car- nium depascentem indicari velint. Animal siquidem hoc cibo incontīnēter admodū vritur, multaq; deuorat solida sine vllō dissectu quacūq; potest: mox à saturitate nihil biduo aut triduo edit. quā scilicet voracitatē Iuuenalis tangit, vbi multa pascendum carne leonem dixit: atq; inde fit vt grauis illi ob crudita- tem exhalet anima, quæ teterrimi semper odoris est: quocirca nonnulli grauem animam significantes, leonis os hians facere consueuerunt. Huius foetoris ergò Martialis videtur muliebre pudendum leonem appellasse eo versu:

*Quare si pudor est Ligella, noli
Barbam vellere mortuo leoni.*

C Taxat enim eam, quæ cū vetula esset, pilos vellere pertentaret. & alij lupanar- olidum dixere. Quanquam non desint, qui loci huius interpretationē longius accersitam ad Cenchrenas, quas leones Nicāder appellauit, referant: huiusmo- di enim serpentes morsu sanguinem exorbent, & genitale semen ex preciosissi- ma sanguinis decoctione fieri Medici consen- tiunt, vnde dixit Iuuenalis:

Accipiat sanè mercedem sanguinis.

S Anè meretrices per leænæ nomen intelli- gi, multis veterū sententijs & monumen- tis cōstat. Tale aliquid habes apud Aristoph. Lysistrate in iuramento foeminarū: Non sta- bo leæna in Tyrocnesti. Huiusmodi petulan- tiæ causa Ezechiel Hierosolymam lecnam vo- cat, & Heliachim catulū eius, qui ductus est in Ægyptū. Alium rursus catulum Ioachim, quem in cauea, vt LXX ediderūt, Nabucho- donosor Babylona traduxit, Michaël Byzā

M E R E T R I X .

tius meretrices quasdā ex Megara Sphinges appellatas ait, quòd humano capite mansuetudinē præ se ferrent, cæterū corpore reliquo leonino rapacitatem, & imperium quod in amatores exercent, indicaret. Et Megaricæ Sphinges in opprobrium dici solitum de meretricibus, ob impuros scilicet mores Megarensium, quos veterum scriptores omnes damnant. Facit ad hanc rem veteris Poëtæ senariolus admodum venustus:

ἴσον λεαινῆς καὶ γυναικὸς ὀμότης.

Par est leænæ & femina crudelitatis.

Sed & ante urbem Corinthum Veneris erat templum, iuxtaq; Laidis tumulus, cui leænæ simulacrū appositum videbatur, ariete inter priores pedes apprehenso: quod nimirum petulantiam eam indicabat, qua præcipuè lasciuiunt arietes, de quibus loco suo diximus.

T A C I T V R N I T A S.

LEÆNÆ verò elinguis simulacrum ex ære quod Athenienses statuere Iphicratidis opus, ex effigie quidē leænæ, meretricis nomen, ex linguæ verò defectu taciturnitatem eius indicabant. Cùm enim Armodius & Aristogiton de liberanda à tyrānis patria consilium inijsent, coniuratioq; delata esset, comprehensam illi leæniam scortum eorum vtriusq; admodum familiare, ad mortem usq; tormentis varijs excruciarunt: ea tamen constantissimè omnia pertulit, nec ququam prodidit, supra femineam imbecillitatē fortitudinis admirandæ memorandum exemplum: quam Athenienses vt honoribus honestarent, ne scortum tamen celebrare uiderentur, eiusdem nominis animal ob taciturnitatē elingue, erigendum decreuere. Constantissimū meretricis huius exemplum citat Tertullianus, quòd nostri animosiores fierēt, cùm leui ad cò de causa repertæ sint vel mulieres quæ tam forti animo pro amicorū salute nō solum tormenta paruifecerint intolerabilia, sed sponte suū ipsæ cruciatū auxerint. Nam hæc eadem, vt ille ait, earnifice iam fatigato, postremò linguā suam comestā in faciē tyranni sauiētis expuit, vt expueret & vocē, ne cōiuratos cōfiteri possit, si etiā victa voluisset.

C Y Z I C E N I.

Cyzicenorū pecuniā.

SI quis verò incidat in monetam, quæ leonīs imaginem ex vna parte habeat, ex altera verò Cybelem deorū matrem, sciat eam esse Cyzicenorū pecuniā, quæ celebris admodum est ob id, quòd pulcherrimè scalpti erant. Et quia pro XXXVIII drachmis Atticis imputabātur, quæ summa ducales aureos duos red dit, & aliquantulum plus: vna enim argēti drachma Marcelli Veneti pondus æquat. Atq; hi sunt Cyziceni stateres, qui rem egregiè factam indicabant.

Magorum porrò superstitio, considerata leonīs alacritate perniciosoq; cursu, mustelæ dentem leonino corio adalligatum, ad pedum tumorem atque adeò imbecillitatem adhibere cōmēta est, id quod apud Lucianum Tychiades ridet, orta inter Cleodemū & Dinomachum medicos contētionē, vno eorum leoninum, altero ceruinum corium præferente, vt per incantamenta Eucrati laboranti amuletum aliquod apponerēt. Controuersia verò omnis inter eos est, dum ille fomentum aliquod miserabiliter implorat, vtrum ceruus an leo magis pedibus valeat, atq; eorum vter alacriori feratur cursu. Meritò igitur Virgilianus Æneas, tergum Getulī immane leonīs dat Salio, velocitatis præmium, qui primam in stadio coronam meruerat, nisi dolo Nisi fuisset interturbatus.

H E R C U L A N V S L E O Q V I D.

Quid verò sibi velit Herculanus leo, magis diuulgatum est, quàm vllò sit opus

A opus cōmento latius declarare. Illud tamen non omiserim, Herculē illum Ægyptium, qui cum Osiride, vt Antiquitatum scriptores tradunt, Italiam ab antarisimo Gigantū iugo liberauit, per leonem intelligi, neq; quenquam alium. Plures enim Hercules fuisse, & Arrianus & Diodorus historici prodidere: hunc autem omnium primum leonis insignia gestasse, tradunt. Cæterū Heraclitus Ponticus superatū ab Hercule leonē ideo fingi dicit, quia Argiuus ille, de quo Græci plurima scripserunt, Hercules, furorem illū, quo ex atra bili plurimum laborauit, tandem edomuerit. Satis enim exploratum est ex ijs quæ antea dicta sunt, animal id per semetipsum immoderatis animis excitari. Sunt tamē qui per Herculē mysticē Solis lumen intelligant: leo verò cū Soli dicatus sit, manifestū est quid sibi velit Hercules, & leo. Nam & hinc Iubari stellæ nomen, qui Phosphorus est, quòd splendor eius in modum leoninæ iubæ diffunditur.

V I R T V S.

V Tuncq; verò leoninum spoliū virtutis hieroglyphicū est, eaq; de causa Herculi dicatur, quem pro virtute veteres posuere: ideoq; Diogenes conspiciatus quēdam eo ornatu sibi gloriose placentem, exclamauit: Ecquid virtutis indumentum vituperas? Sedenim non leonis tantū, verū alterius etiam animantis gestare pellem, heroicū fuisse morem, didicimus ex Apollonijs commentarijs, vbi Poëta scribit:

Δίεμα δὲ ὄμιλι τανύροιο ποδινεκής ἀμφ' ἔχει ὤμιος.

Et apud Virgilium Euandrus:

Demissa ab laua Panthera terga retorquet.

IN Antiochi numo videas leonem quendam propemodum humi procumbentem, & superuolantem noctuam, quod nonnulli vespertinum crepusculum indicare arbitrati sunt: quippe cadente Sole, noctem, quam per auem eam intelligi volunt, exurgere. Ego verò per huiusmodi hieroglyphici figmentum significare crediderim, vires cedere sapientiæ.

C Nam per leonem robur, per noctuam Mineruam intelligi, suis locis cōmentaria hæc ostendē. Eiusdem argumenti esse puto leonem in numo, cuius inscriptio est, ΜΙΑΗΤΩΝ, qui anterioribus pedibus inclinat ad humū, supernè verò caduceus expōrrigitur, vt scilicet id ostendat, vires quantumlibet feroces sapientum eloquentiæ cedere. Numum vidi apud Maffeos Romæ. Quòd verò signum lunonis Argis spectabatur palmite redimitum, subiecto pedibus eius corio leonino, id habebat hieroglyphici, quòd nouercā vtriusque priuigni exuuijs insultantem ostenderet. Callimachi id inuentum tradunt, qui lunoni vitem induxit. Rem huiusmodi tangit Tertullianus.

V I R E S C E D E R E S A P I E N T I Æ.

V I R E S C E D E R E E L O Q U E N T I Æ.

Pierii Val. Leo, siue

L V N A.

D

Vlsebatur in Olympiæ templo Dianæ simulacrum alatum, dextera pantheram, sinistra leonem continens. Per alas volucrem Lunę cursum interpretemur, quæ septem viginti dierũ spatio totum permeat signiferũ, quem Sol vix annuo temporis spatio perlustrat. Panthera varietates eius indicat, quas vnoquoq; mense XII suis nominibus designatas alibi recẽsuimus. Leo Solis vim, qua splendorẽ sibi comparat, ea tantũ parte lucens, qua eius radijs illustratur.

S O L.

T E R R A.

E

Fleri etiam solita erant apud veteres simulacra quædam radiata, ita tamen vt vnus simulacri radij omnes sursum versus tenderent, alterius ad inferiora demitterentur, atq; ea ita cõformata, vectãda leonibus cõmendarentur. Sciendum autem ex Vectij cõmentatione, Solem & Terrã ex eo signmẽto veteres intellexisse, quippe quos Assyrii ADAD, & ADAGARTIN vocabant: ADAD quidem Solem, qui radijs deorsum inclinatis inferiora viuificat, mulcet, educat, omniũ quippe terra nascentiũ autor: ADAGARTIN verò Terram, quæ cõceptam à solaribus radijs virtutẽ, eandem, quã licet, sursum versus erigit. Ita veluti sponsa viri appetens, vt Platoniciũ dictum interrim vsurpemus, rerum omniũ suarum stipata fœctu, sese habendam exporrigit. Sedenim ipsa leonis effigies vtrunq; referre videtur hieroglyphicũ, quippe quæ anterioribus partibus Solem excribit, posterioribus verò Terram. Quod tamen Adagartiũ pro tellure positum putat Vectius Bassus in cõmentario Germanici, qui Phænomena scripsit, vbi de Erigone agitur, virginẽ, inquit, dici Cererem arbitrati sunt pleriq; spicarum quas tenet indicio: alij Adagartiũ ma-

ANIMI DOMITOR.

lunt. Sunt qui & Fortunam, quoniam sine capite astris inseritur. Nigidio Figulo placet iustitiam, vel æquitatẽ, quo nomine etiam Terram ipsam dici alibi comprobauimus, & legiferam vbiq; Cererem apud Poetas appellari cõperias, vt ab iustitiæ nuncupatione, neq; hoc quidem alienum videatur, & cum Tellure iustissima consensum habeat. Hinc apud Maronem prospero terræ subiungandẽ omni Æneia puppis Prima tenet rostro Phrygios subiuncta leones. Veluti etiã hominem insidentẽ leoni nonnunquam videas, quem is stimulo

^G stimulo regat, quod esse animi regem omnino videtur significare: neque enim Æneium illud ad sacra tantum patria refertur, quæ in Cybeles honorem fieri solita: neque solum respicit beneficium, quod, ut additum est, fuerit

Ida profugis gratissima Teucris.

Subijciuntur verò leones Magnæ Deæ vehiculo, identidemque trahunt & currum Solis: atque tam variè à veteribus tradita, ad vnum eundemque demum intellectum tendunt. Demum hæc duplex in Leone natura, qua quidem anterioribus partibus cœlestia refert, posterioribus verò terram, quæstionem illam facile potest soluere, qua nonnulli mirantur, cur leonis effigies in diuinis nostrorum literis modò Christo, modò Dæmoni attribuat: pro Christo quippe apud Prophetas non semel positus, ut supra diximus: pro maligno verò, Petrus epistola prima rugientem leonem dixit: & Dauid, Libera à leonibus vnicam meam, clamat. Quibus responsum facio, anteriora quæ sunt leonis, fortitudinis, & regie virtutis habere significatum, atque ita pro Christo poni. Nam Irenæus ubi mysterium Dei in rebus strenuè gerendis, in dominando, in regendo vim & auctoritatem ostendi disputat, leonis imaginem ait id præmonstrasse, quæ vni ex quatuor Evangelistis fuerit attributa: inferiora autem, partem quippe terream, fugacitatis & insidiarum: caudam enim subter vterum cum fugit subijcit: cauda ferit ex obliquo per insidias: quæ omnia Dæmonem excribunt, quo nihil à bono fugacius, nihil in mortales insidiosius.

CHRISTVS HOMO DEVS.

^D Enique, ut etiam aliter philosophemur, cœlestis est anteriore parte leo, ideo admiranda Christi opera veram nobis ante oculos proponunt diuinitatem. Nemo enim qui à Deo non sit, ait Nicodemus, opera ea facere possit quæ ipse faciebat. Posteriore terram sapere videtur: ea frigida est, inde ad minima quædam, galli quippe cantum, prætentam faciem, leuis obiectum amictus, quin ad simiam, & ilicis folia, atque etiam scillæ, leo timidus est, & ad fugam promptissimus. Et humanus Christus mortem timet, perpetuam non ignarus, quæ statim subsequutura esset, immortalitatis: effugere cruciatum tetat, patremque orat, ut acerbissimus à se calix auferatur: & inde ita debilitatus, ut præ trepidatione genibus insistere non posset. Quod si utraque natura in Christo est, leo cum sit eiusmodi, rectè in diuinis literis modò Deo, modò mortalibus accommodatur.

^E À verò præcipuè de causa eorum sententiam approbarim, qui ferociores quoque animos iustitiæ sese subijcere per hieroglyphicum huiusmodi arbitrantur: quia nuper in Cauartiano agri Bellunensis vico suburbano reperti sunt magno numero numi, ab quorum vna facie mulier corona insignis longaque induta palla sedet, manum ad ensis inuersi capulum extendens, ita ut apex ipsius capuli volam impleat: literæ circumscriptæ, IUSTITIA. Ab altera facie, eadem mulieris effigies penè nuda, amictu quidem toto in exporrectam retro dextram appenso, læua supra leonis caput postremis pedibus residentis iniecta: literæ ad sculptæ sunt, LEONIS HUMILITAS.

IUSTITIAE
cultus.

Pierii Val. Leo, siue

Liones autem domitos, & Magnæ Deæ NATORVM OBSEQVIVM
erga parentes.
curru succedentes, Lucretius aliter inter-
pretatur, qui velit figmentum id significare, li-
beros quantumlibet feroces obsequentes esse
debere parentibus: ait enim,

*Adiunxere feras, quòd quamuis effera proles
Officijs debet molliri victa parentum.*

A G R I C V L T V R A .

Varro tamen in Cybeleio curru duo con-
siderasse videtur, leonem vtiq; terre sym-
bolū, vti paulo antè dicebamus: mox quia ge-
nus id animalium in longinquis, & à nobis re-
motissimis regionibus inuenitur, nullam ait
esse terræ partē tam remotā quā colī subigiq;
nō oporteat: ita omnes, quæ vel hieroglyphica sunt, vel quoquo modo mystica,
in suam quisq; artem, vel disciplinā quam profitetur, trahūt. Diodorus autem,
vti suus est mos, historias sibi confingit ex cōmodo suo, leonesq; ideo Cybeles
currum trahere cōfictum ait, quòd ab his ea educata fuerit. Vtrū verò curru ve-
hatur Dea, an sella sedeat, quantum ad significatū pertinet, parui refert: nam in
Faustinae numo Cybelem Turritam leoninae sellæ insidentem videas, quæ or-
bem intra manum & genu tenet: inscriptio, MATRI MAGNÆ.

*Faustinae nu-
mus.*

M I X T A Q V I D .

Quod verò pluribus in antiquorū monumentis, præcipueq; sepulchralibus
cernere est, leones aliquod animal apprehēdisse, quippe vel ouem, vel tau-
rum, vel anguē, vel huiusmodi quippiā, ex eo conijcere potes, sepulti animū aut
naturā talem fuisse, cuiusmodi est illud, quòd apprehensum fuerit: quippe si o-
uem, vel agnū, vt in sepulcro quodam Romæ sub Æsculapij pronao habetur,
intelligas hominē ferocitate demolita mansuetudinē amplexatum: si taurum,
temperantiā: si anguem, prudentiā, vel quid huiusmodi, prout animalis quod
detentum fuerit significatū exiget, interpretaberis. Si verò hostiliter captū vel
discerptum, eius naturæ hostem malè habitum. Nam in numo quodam argen-
teo Augusti Cæsaris validissimæ formæ leonē videas, qui ceruū superat denti-
bus in armos affixis: quod fortè referri potest ad Actiacam victoriā, quam is A-

*Augusti Cæ-
saris numus.*

FEROCITATE POSITA
assumpta mansuetudo.

ACTIACA VICTORIA.

pollinis

A pollinis favore consecutus est, in qua, vt apud Maronem,
Omnis Arabs, omnes verterunt terga Sabæi.

Pauorem enim ex ceruo loco suo significare diximus.

A M O R I S P E T U L A N T I A.

Quæ fuerit hîc aliquis, quid sibi velint leonis anteriora, quæ in Chimæra fuisse traduntur, cuius figuram Homerus ita descripsit:

πρόσε λέων, ὀπίθρη δὲ δράκων, μέσῃ δὲ χίμαιρα.

Eam autem amoris petulantiam, quæ fuerit à Bellerophonte coercita, significare clari pleriq; autores voluit. Huiusmodi enim sunt amoris initia, qui primo statim insultu leonina feritate nos aggredi videtur: dictumq; Epicharmi Comici:

Amoris mollitiem, leonis robore domitandam.

Δουίτης ἔρωσ λειντέια δυνάμει θαλερός.

Eoq; respexisse videtur Horatius, cum de iuuenis perditio amore capto ait:

Vix illigatum te triformi

Pegasus expediet chimæra.

Capra procacitatem atq; lasciuiam, cui animosus idem Heros fortiter obstitit.
B Draco, insultusq; pugnam ad eò periculosam, quæ omnia ex peculiaribus commentarijs toto hoc Opere suis quæq; locis explicantur.

T R E S O R A T O R I A E P A R T E S.

NAzianzenus verò, neq; non interpres Hesiodi, per chimæra treis Rhetoricæ partes intelligit: ludicriam quippe per leonem, ob terrorem quæ reis incutit: Demonstratiuam per capram, quod in eo genere dictio plurimum soleat lasciuire: Deliberatiuam demum per draconem, ob varietatem argumentorum, longioresq; circumductus, & spiras quibus in persuadendo opus est: vnde etiam monstruater fingitur ab Hesiodo, Echidna nomine, per quam *πείκιλον ὄνυ καὶ πολυειδίον*, intelligi contendunt, quippe mentem multis & varijs præditam disciplinis.

S A C R O R V M I N I T I A.

Neq; prætereunda est leonis facies illa, quæ omnium prima visa est Ezechielis, per quam eius disciplinæ periti aiunt initiadorum sacrorum admonitionem nobis oblatam. Eam verò in primis visam, quod à principum vita soleat totius populi consensus legem sibi constituere. Ad valuas igitur templorum, sustinentis modò postibus, modò hyperthyris, modò pronatis locorum ubiq; leones subijciuntur, vt cum Maronis dicto, vel præcipuo potius summi Dei præcepto, Deos primum venerari meminerimus. Et nullam esse gentem tam efferam, neq; animum tam indomitum, qui nõ possit religionis cicuratione, beneficioq; moliri, atq; ita mitescere, vt nullum inde sit onus detrectaturus.

L E O N E S T A R V I S I N I Q V I D.

Leones duo pro foribus, vt ferè passim insigniora templa habent, Taruisij sunt, qui in pronao cathedralis à dextera draconem alatum vnguibus impactis cõprimunt, draco retorto collo leonis pectus admorder: praua quidem cogitatio cor incessit, fortis verò animus eam actutum elidit: à læua leo leunculum apprehensum pectori subijcit suo: generosus quippe animus seipsum vincit.

S P H I N G E S Q V I D.

Quas verò sphingas humanicipites, reliquo corpore leonino pro templis prostare locorum ubiq; cernere est, sunt qui figmentum omnino hieroglyphicum interpretentur ea intelligentia, vt humanam naturam præstare cæteris animantibus admoneamur. Nam alibi principatum ex capite intelligi differuimus.

Pierii Val. Elephantus.

Leonem autem brutorum omnium principem esse, manifestum, qui humano^D subiectus imperio reliqua secum trahit. In diuinis verò literis imperium in bruta omnia homini datum legimus. Sphinga sanè monstrum ex parte dimidia virginis formam præ se tulisse, figmento Græcorum tradit Adamantius. Alij interpretantur, totius terræ dominium religioni cedere, cui ferocia quantumlibet animalia sese subijciant, imperiumq; suscipiant.

LIBRI PRIMI FINIS.

AD CLARISSIMUM ET REVERENDISSIMUM GVIDONEM ASCANIVM SFORTIAM, CARDINALEM S. FLORÆ, DE IIS QUÆ PER ELEPHANTVM ET RHINOCERONTA SIGNIFICANTUR EX SACRIS AEGYPTIORUM LITERIS.

TERRESTRIUM Animalium hieroglyphica publico Spectaculo emissurus, Leonemq; in primis, quippe eorum dominum, auspicijs inclytissimi Cosmi Medicei Florentinorum Ducis exire procuravi, & quòd studium clarissimæ eius ciuitatis semper fuit Leones publicè alere, & quodam Aegyptiorum more honorificè tueri, & quòd generosa eorum magnanimitas in ipso Duce laudabilibus tot effulget exemplis, vt non alij cuiquam argumentum huiusmodi dedicari deberetur. Sequebatur Elephas, animal quippe quo neq; vastius, neq; portentosius natura rerum tulit: sed deformitatem bestiae tot dotibus, ipsisq; tam præclaris insigniuit, vt in omni vitæ tenore humanum genus (quod sanctius animal Poetæ canunt) ab eo bruto si non superatum, certè lacesitum esse videatur, aut pari conditione decertare. In eo autem excellit Elephas, quòd à se natura suggerente & morum, & virtutum documenta præbeat: quòd homines nisi doceantur, vix assequi posse fateantur: sed multa sunt quæ ab eo tanquam à morum idea homines desumere & imitari coacti fuerint. Est enim Elephas ingenta munificentia nobilis, temperantia insignis, æquitate summa conspicuus, præcipuus declinator insaniam, vaniloquentiam hostis, pietatis cultor, & ea celebris mansuetudine, vt alienam etiam crudelitatem abhorreat, contra minus validas feras pugnare dedignetur, iram autem nunquam efferatur, nisi acerbitate iniqua, enormiq; aliqua iniuria concitatus: deniq; regalem & ipse animum, ne omnia hic accumularem, in omnibus referre videatur. Quæ quidem Reuerendissime Domine tibi, non vt te doceam, non enim sus Minervam, aiunt, sed vt in memoriam redigantur, hoc Commentario enarrabuntur, exemplisq; citatis comprobabuntur. Nec ad quenquã ex vestro ordine hic Commentarius mitti potuit vel aptius, vel conuenientius, quàm ad eum qui humanitate, fide, pietate, & multarum virtutum, quæ supra atatem in te conspiciuntur, commendatione longe clarissimus & esset, & haberetur. Vale.

S V I S V I R I B V S P O L L E N S :

T igitur ab his ordiamur quæ super Elephanto Ægyptij tradiderunt: hominem, in primis opulentum, suis quippe viribus pollentē, aliorum nihil indigū, qui dicere tutò possit, in me est omnis spes mihi, qui sibi conducentia olfactu quasi quodam enanciscatur, per animal hoc, imò per vnam tantum eius promuscidem, hieroglyphicè significabant, in eam scilicet admirationē adducti, quòd talem, tantāq; habeat, vt ea vna officijs ferè omnibus illi oppidò sufficiat: ea vice manus vtatur, vnde etiā nomē: ea bibat, ea cibū ad os admoueat, eam rectori, cuius omnib. imperijs se præbet obsequentissimū, erigat, offeratq; siue is in ceruicē animalis summā sustolli voluerit, siue ad terrā descendere: quin arbores eadē prosternit, in acie tela de manibus dimicantiū detrahit, equites ab equo deripit, pedites correptos quoquò libucrit proijcit, & quotiēs immerfus per aquas ingreditur, ea ipsa ædita in sublime resiat atq; respirat. Proprio itaq; & eleganti vocabulo Lucretius hac de causa elephantos anguimanos dixit, quòd promuscidem ipsam instar anguis quoquo versum flectat, reflectat, cōtrahat, porrigat, lubricet & incuruet. Sunt qui visos ætate nostra affirmarint gladiū longitudine duorū cubitūm ad promuscidē alligatū gestantes, atrocissimas in bello cedes edidisse. Sanè quātū ad vires pertinet, nunquā se Cato apud Ciceronē ait cū adolescēs esset, vires tauri aut elephāti desiderasse: quod dubio procul indicat, inter bruta tauros & elephantos viribus alia omnia antecedere.

R E X :

A D hæc Ægyptij regem hominem per elephanti simulacrum intelligebant, non ea tantum de causa, quòd cum gregatim semper ingrediantur, is qui maximus est natu gregem ducit, quod in regibus eligendis multarū nationum & gentium mos fuit, vt id muneris senioribus demandaretur: hinc apud Hebræos Seniores, apud Athenienses Palæologi, apud Romanos Senatores rerū habenas moderare soliti: verū propterea quòd habet hoc animi regij peculiare, vt genua non flectat adeò notabiliter vt animalia reliqua, calcancū verò leuiter incuruet. Nam genua non flectere, dubio procul ostendit supplicabundum non esse: flectere verò calcaneum, humanitatem, qua maximè præditus est, indicat. Nam apud Philosophos morū institutores, pes indicium est affectus illius qui humilioribus applicatur. Penes verò quem sit rerū potestas, decet quidem cum humanum esse, humanisq; rebus commoueri: genua verò flectere non oportere, manifestū est. Habitus & in ostentis elephantus regie sublimitatis signum, qui Aureliano, multò ante eius imperium donatus est, solusq; tunc omnium priuatus elephanti dominus fuit, vt legere est apud Fl. Vopiscū. Nam & Scandrocotto Indo homini humili genere nato, quē Alexander Magnus ob linguę proacacitatē interfici iusserat, pernici fuga elapso, cum mox latronib. cōtractis aduersus Alexandri Præfectos bellum moliretur, Indiam ab eorū dominatione liberaturus, visendæ magnitudinis elephātus ferus vltro se obtulit, & velut domita mansuetudine eum in tergū sustulit: quod eum regē futurū portento fuit, nec fefellit euentus. Siquidem oppressis Alexandri præfectis, Indiæ sibi regnum asseruit, eaq; autoritate polluit, vt Seleucus Alexandri successor in Perside cum Indiam affectaret, regno illi relicto res cum eo cōponere satis habuerit. Præterea scriptores rerum, aspiduum cum serpentibus certamen gerere tradunt elephantos, serpentes inter alia significata loco suo disposita, terrarū orbem, prouincias,

Pierii Val. Elephantus.

& regiones pro vario picturæ gestu significare ostendimus: eas verò qui domitari voluerit, viribus in primis esse præditum oportet, abundare opibus, vt quæ bello necessaria sunt facillè comparet, & cum ipsis prouincijs arma semper exercere. Quapropter, vt mihi videtur, Natura ipsa rerum humanarum cognitionem hoc exemplo descripsit, quippe quæ elephantum suis viribus optimè præmunierit, & quæ regem addeceant adiecerit ornamenta, moresq; & virtutes etiam regias vni illi ante omnia bruta, vt paulo infra docëbimus, elargita sit. Quod verò pertinet ad prouinciarum subiugationem, videre est in C. Cæsaris numo elephantum promuscide surrecta, aduersus quem serpens quasi concertaturus insurgit: in altero videas serpentem ipsius elephanti pedibus obtritum, in quo inscriptio est, C A E S A R: Potes ex illo, læcessitū bello, & hoc, confectum intelligere. Neq; verò me fugit, elephantū Maurorū lingua Cæsaram appellari solitū, quod Spartianus in Aelio Vero tradit, primumq; Cæsaris cognomine nuncupatum, qui elephantum occiderat. Sed inepta hæc inscriptionis causa mihi videtur: crediderim autem potius ad munificentiam spectare, qua Cæsar elephantos exhibuerit.

C. Cæsaris numus.

C A E S A R.

Q. C. Mari numus.

Scipionis argeus numus.

Q Vem verò elephantum in Q. C. MARI numo cōpereris, ibidibus adiectis hieroglyphicum id Africam prouinciã ab eo domitam, ditionemq; Imperij in Ægyptū vsq; propagatã, significare crediderim. Elephantum porrò Pompeij Magni currum subiere Africò triumpho: & in numo argenteo admodum pulchro Scipionis Imp. inscriptio, cuius galea elephantini capitis speciẽ habet, infernè aratrum, antè spica posita est: quæ omnia ad Africæ triumphum, & annonam inde largitam spectant. Inscripção, Q. METELLVS.

V. L E G I O.

I N militaribus uerò signis, elephãti legionis quintæ vexillis adpingebantur, propterea quòd C. Cæsare aduersus Lucium Scipionem ciuili bello decertante, ea legio negotium sibi contra elephantos dari postulauit, req; strenuè gesta reliquæ victoriæ occasionem præbuit.

O R I E N S.

S Ed Augusto currum ex quatuor elephantis S. P. Q. Romanus in numis decreuit, quòd, vt puto, spolijs Orientis onustus Imperatorium inde triumphum duxerit. Id honoris Ti. Cæsar post adeptum imperiū patri deferendum curauit, quòd ipsa testat inscripção, quæ sic habet: TI. CÆSAR DIVI AVG. F. AVGVST. P. M. TR. PO. XXIIIX. DIVO AVGVSTO S. P. Q. R. Eundem honorẽ Claudius Auiæ Liuie Circensi pompa, currū quippe elephantorū Augusteo similẽ decernẽdū curauit. Sed & DIVO AVG. Vespasiano cur

D. Vespasiani numus.

Arus ex quatuor elephantis in numo est, cuius latus alterum inscriptionem habet ad reliquos honores tertij consulatus: nam qui sua virtute ad Imperatorij fastigij culmen euectus erat, re in Oriente bene gesta, paribus cum Augusto honoribus honestandus fuit: ita Elephas iunctus, prouinciam patriam subiugatam hieroglyphicè significabit. Est & Philippi Imperatoris numus, in quo elephante gradiente sub magistro cum inscriptione, ÆTERNITAS AVG.

Philippi Imperatoris numus.

MUNIFICENTIA.

Est autem inter virtutes regias illa, quæ solet ante alias populorum beneuolentiam conciliare, munificentia: hac ostentanda magni principes elephantum plurimum vsi sunt. Hinc videas in Antonini Pij numo elephantem promuscide in semicirculū sursum versus lunatam inscriptionem est, MUNIFICENTIA AVG. Atque itidem in numo L. Septimij Seueri Pertinacis Aug. Imp. VIII. elephas est promuscide in eundem modum curuata, cum eadē ipsa inscriptione, MUNIFICENTIA AVG. S. C. Namque hoc eos spectaculis exhibitos ostendit, atque hinc eorum Imperatorum intelligenda munificentia, qui eos modo in certamē commiserunt, modo in saltationem, modo ut funes scanderent & inambularēt, edidere. Quod si ad eorum quoque animalium liberalitatem trahere volueris, sanè munificos hos & liberales inuenias, siue in curatoribus suis, siue etiam puellis, quarum amore se captos ostendere, munera largiri soliti sunt: quandam enim admirandam eorum in homines beneuolentiam, gratumque in educatores animum scribit Ælianus, exēplo illius qui pro domino multū diuque pugnavit, cumque sagittis interfectum, promuscide sublatum ad præsepem suum asportauit.

Antonini Pij numus, et Seueri Pertinacis.

TEMPERANTIA.

Sed quid illud, quod etiam in temperantiæ significatum, aut eius qui seruare modum in rebus norit, per elephantum qui cibum caperet exprimebant? Assuetus enim certæ pabuli mensuræ, si quid largius opulentiūque apposueris, tantum assumit quantum quotidianam consuetudine pascere sit institutus. In Syria cum domi quidam educaretur, magister accepta hordei mensura dimidium singulis diebus interuertebat: cumque aliquando præsentem domino totam illi mensuram apposuisset, simulatque animaduertit elephante duplicatam esse pabuli portionem, hordeum id in partes duas promuscide disgregauit, tam æquas, ac si vel modo quis demensus esset, vnaque magistro portione derelicta, consuetam sibi partem absumpsit: cuius facti meminit Plutarchus.

ÆQUITAS.

Neq; quidem exemplum aliud prætereundum, ex quo æquitatis etiam idem hoc animal seruantissimum esse fateamur. Quidam mensuræ quæ magistro impendebatur, & lapillos, & puluerem immiscebat, quod de pondere aliquid fraudaret: animaduertit elephas apud illum carnes elixari, accedensque cinerem ex foco in ollam paria facturum iniicit.

Est illud verè regium, insanos & dementes homines curare. Quapropter Ægyptij hominem tali prudentia præditum, ut nihil sibi cum stultis & fatuis esse vellet, ostendere cum studerent, elephantum & caprum hic

DECLINATOR INSANIAE.

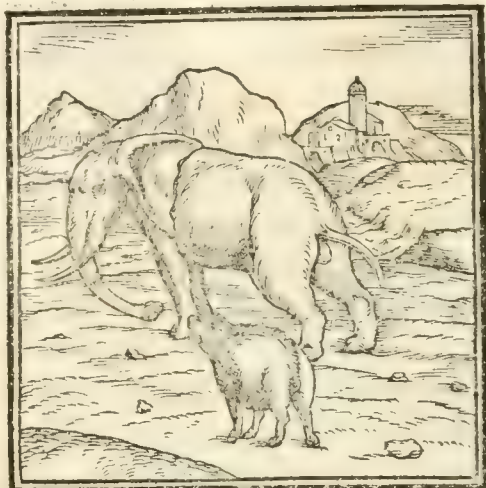

Pierii Val. Elephantus

roglyphicè ponere soliti sunt: ac de Capro quidem suo cōmentario quæ vsui ve-
nerunt, perscripta sunt. Causam picturæ huius esse dicunt, quòd elephanta in-
specto capro quamprimū fugit, tantum est inter eos naturæ morumq; dissidiū,
vt virtus vitium nullo possit pacto tolerare. Facit ad hoc etiam antiquissimum
Mosaicæ legis institutum, quo principes vbi deliquerint, sacra facere admonen-
tur ex hirco, cū alioqui priuati homines capram vel agnum immolarent.

Cum verò vaniloquum genus hominum
Regi cuiusdam despectui habitum, ac sedu-
lò euitatum ostendere curassent, elephantum
& porcum adpingebant: Elephas enim porci
audito grunntu, in fugam se proripit euesti-
giò, nō secus ac generosiores equi præsertim
Scythici, asinorū ruditum impotenter admo-
dum exhorrescūt, quod exemplo Darij explo-
ratū est. Nihil porrò quicquā tam cōueniens
Regi, quàm dicacitatē vaniloquentiamq; ab
ædibus suis procul summouere, eamq; inimi-
cam sibi constituere, vt adagio receptum sit,
Fidem regiā asseuerando in ijs quæ omnino
credi volumus attestari. De porcis autē, quos
pice oblitos, & mox igne flammatos Megarēses in Antipatri elephantos immi-
serint, eosq; ita fugarint, in Porci ipsius cōmentario historia recitata.

VANILOQUENTIA
euitata.

Quia verò cornua animalium nulli maiō-
ra, neq; speciosiora quàm elephanto, hac
ipsa etiam de causa regem ostendit: cornua e-
nim, vt in Cerui cōmentario declaratum est,
dignitatis & sublimium honorum signifi-
catum habent. Homine igitur Ægyptij amplio-
ri aliqua dignitate tituloq; honestatū, qui ta-
men nulla vel maiestatis vel decori ratione
habita vilissima quæq; sectaretur, sordescq;
omnes perscrutaretur, significare si vellēt, hie-
roglyphicum elephanti qui mures venaretur
proponerent, indignus quidē tam vasta mo-
le labor. Eademq; nota inurendum facinus,
quo Domitianum iam Imperatorē stylo mu-
scas perfodientem derisum accepimus: vel patrem eius Vespasianū de lotio ve-
tugal exigentem, quanquam eius lucelli odor ei bonus videretur. Verū super
hac re notum adagium, Mures negligit elephanta. Ac ne quis cauilletur, ele-
phanti dentes insignes esse, non cornua, Pausanias omnino esse cornua contē-
dit, tum aliquorū animalium exemplo, quibus aut in supercilio aut in naribus
cornua nascantur, tum quòd per aliquot annorū periodos corrupta decidunt,
& noua suppullulent, igneq; molliantur, quod in dentibus haudquaquam fit,
& quòd in craneo oriuntur.

REX VILIVM ASSE-
ctator

*atque negli-
git elephan-
tus, adagiū.*

METICVLOSVS.

Est & illud regum ferè omnium proprium, vt ipsi ad suam (quod aiunt) vm-
bram expauescant, ita potentiaē comes additus vniuscuiusq; rei metus. Ele-
phan-

Aphantum autem consternationis hieroglyphicū esse manifestum, si præsertim ij ad stagna limpidaæ aquæ, vnde sese tanquā in speculo contemplari queant, deduciti pingantur: quam speciem supra modum reformidant, aut certè abhorrent, & auersantur, eaq; de causa turbidam omnino bibunt. Atq; hinc Indorum populi, apud quos magnus earum belluarū prouentus est, si quos fluuios cum his trahere parent, illunēs nubilasq; noctes obseruare consuerunt.

LONGO TEMPORE QUID EFFECTVM.

SVnt qui pullum elephanti pingant, quippe cui nondum dentes enasci cœperint, si longo quid temporis interuallo factum significare voluerint: hunc enim vtero gestari Theophrastus decennium scribit: quanquam Aristoteles, Ælianus, & alij annos longè pauciores ponant: vtcunq; vulgatum inde dicteriū, Citius elephantos parere, quotiens tarditatem negotij alicuius incessere voluerimus. De ijs verò quæ minimè fieri posse speremus, Ennius dixit, prius locusta pepererit Lucam bouem. Ita enim prius Romani vocauerūt elephantos, quòd

B à nostris in Lucania primūm vñsi.

VICTVS PROVISIO.

Est & illud apud Horum celebre hieroglyphicum super elephanto, vt si hominem frugi, & de victus ratione sollicitum indicare vellent, elephantiū pingent dentes suos terra condentem. Eum siquidem aiunt simulac caducos dentes suos intellexerit, spontè auellere, & terra infodere. Verū ego crediderim potius vitæ suæ prospicientem, quàm victui legendum, Philippumq; ipsum deceptum aliqua forsitan Ægyptij vocabuli æquiuocatione. Manifestū enim est ex receptorum autorum probatione, elephantos dentes suos nonnunquā in venatu allisos arboribus excutere, scientes se eorum causa peti, vt ita præda derelicta vitæ ipsi suæ prospiciant. Et ne indicio sint venatoribus, quotiens præ senecta deciderint, eos etiam tum humo condunt, vnicuiq; tamen sit integrum quam maluerit sententiam sequi.

CONCORDIÆ DISCORDIÆ Q. EFFECTVS.

HVic verò significato subiiciemus illud, quo nonnulli Sallustij sententiam, quæ est, Concordia parua res crescunt, discordia maximæ dilabuntur, non vno cōmento pingere, non tamen infeliciter excogitarunt. In illo Formica in Elephantiū crescit appposito caduceo, in hoc Elephanti in Formicā desinit, aqua & igni pro rebus maximè contrarijs adiectis. Verū ex huiusmodi figmento si caduceum et aquā & ignē sum moueas, perfectus etiā intellectus significari potest, quippe qui minimorū æquè ac maximorū cognitionem sit optimè consecutus, omniumq; vnā quasi scientiā coniunxerit. Sed enim interpretamentū hoc perinde ac illud arbitrariū esse, nō inficio. Sed dicet aliquis, Quorsum Elephanti ad Formicam? Plutarchus porrò de formica multa magnificè locutus, quod animal est omnium minimum, ita de maximo non dissimilia se dicturū profitetur.

S T V P O R.

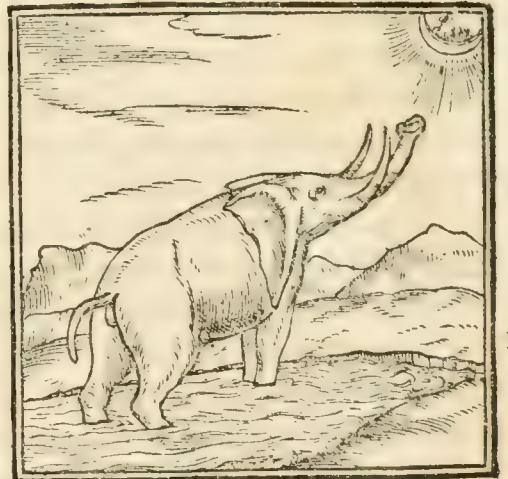
ATq; hic qui mentis tot exhibuit experimenta, quo vel Cicerone id asserente libro de natura Deorum primo, belluarum nulla prudentior, stuporis tamen nota propter vnā vastitatē nonnullis habitus, vt legere est apud Diogenianum, cui Philostratus etiam subscribere videtur, dum neq; elephanto, neque dentibus eius quicquam esse cum lyra dixit, neq; quidem cum peritis viris, cuius hæc Amphione verba sunt, quæ quidem ideo Græcè ponere libuit, quia in impressis exemplaribus corrupta leguntur: ἑλέφας δὲ δαμοῦ Πιλύρας οὐ πω οἱ αἰθερωπεῖ

Pierii Val. Elephantus.

ἐπιβλέψας δὲ τὴν αὐτῶν ἑρμηνείαν, εἶδ' ὅτι τοῖς λέγουσι αὐτῶν χήσονται. quod perinde esset, atq; illud quod d
 de asino fertur, Nihil illi cū lyra. Quin et Plautus in hanc sententiā: Meus herus
 elephanti corio tectus non suo est, neq; plus habet sapientiæ, quàm lapis. In quā
 sententiā Græci dicunt ἐλεφαντῶν ὁμοφρονεῖς οὐδὲν. Et Tertullianus eum bestiam vo
 cat infulsissimā, etsi quam in diuinis literis præ se ferat imaginem. Eucherus hō
 minē cum signo huius dicit indicari, qui magna & enormia scelera perpetrarit,
 citato ad hoc Solomonis loco: Et adducebant ad Solomonem simias & elephā
 tos. Et tamen Indici, cū omniū sint ferocissimi, adeò vt difficulter cicurari pos
 sint, ad instrumenti musici pulsationem cantilenarumq; modulationes animum
 intendunt, auresq; ad audiendum arrigunt, atq; hinc ita demulcentur, vt nullō
 alio cōmento efficacius comprimant ferocitatem: Sanè tria elephantorum gē
 nera auteres ponunt, palustres, montanos, & campestres. Palustres omninō
 dementes leuesq; esse, montanos prauos & insidiosos, campestres mansueti fieri
 facilius, & longē dociliores esse: quos nequaquā stupidos existimant illi qui eos
 in theatris figurarum notas & mutationes varietatesq; callere, multorū testimo
 nio compertū asserunt. Romę illud accidisse proditū est, cū eorū grex & salta
 tiones, & orbiū lubricationes edoceretur, indociliore fuisse vnū: qui cū à ma
 gistris increpatus & castigatus esset, noctu visus est ad vmbra Lunæ institutio
 nis documēta illa per semetipsum attentare, meditari, & exercere. Verū hæc nō
 ita fortē videantur admiranda, quæ fame magistra discere cogantur: illa potius
 admiremur, quæ faciūt feri nullis vnquā legibus instituti, probitate, prudētia, &
 æquitate, nullis ferè animantibus inferiores.

P I E T A S.

Quid quod sponte sua naturæ quadā sub
 limitate præditi, pietatem colunt, & reli
 gionem obseruāt: Noua enim apparente Lu
 na, spontē, vbi iure suo degunt, viuo se flumi
 ne purificant: si morbis infestantur, Deorum
 auxilium implorant, herbas cælum versus ia
 ciunt, earum internuncio eò preces allegan
 tes: qui quidem gestus excipiendus est ab ijs,
 qui pietatē ex elephanto picto exprimere vo
 luerint. Idem humanis proximis sensibus, ser
 monem patriū intelligūt, gloriam & honores
 ambiunt, ignominia notati mortē infamæ vi
 tæ præferunt, quā interdū, alia sibi consciscen
 dæ mortis occasione negata inedia finierunt.
 Quoties verò in theatris oppressi, amissa fu
 gę spe vulgi misericordiā supplicarūt, & qua
 dam sese lamentatione cōplorantes, totū ca
 ueæ confessum in lachrymas concitarunt.

M A N S V E T V D O.

Cum tamen tanta ipsi sint æquitate man
 suetudineq; vt crudelitatis alienæ mini
 sterio fungi minimè cogi possint, quod irri
 to olim Bocchi conatu apparuit, cōtra minus
 validas feras pugnare prorsus negant, cumq;
 maioribus non nisi læcessiti: & in grege pecu
 dum ambulantes, occurrentia manu dimo
 uent,

A uent, ne quid obterant imprudentes, tantaq; illi imbecillioris huius gregis reuerentia, vt uel feri ex arietis cōspectu mirificè cicurentur, lenesq; atq; tractabiles fiant. autor Plutarchus Symposiacōn XII. Quid quòd aberrantem hominem in solitudine factum obuiam non modò non trucidāt, aut alia afficiunt iniuria, sed clementer & placidè sese duces præbent, & viam illi commonstrant: Quod verò de sermone dicebamus, quem patrium intelligant, at etiā certum eos inter se habere tradit Oppianus, verùm nō nisi à magistris suis intellectu. Iam illud ætati nostræ claro innotuit experimento, eos magistri sui dicto audientes esse, siue progrediendum, siue regrediendum sit: quē feriāt, quibus abstineant, quos inuadant, ubi temperandum iræ, ex ipsius magistri sermone cognoscere: vt non immeritò confirmata sit opinio, huiusmodi esse quandā illi belluæ cum genere humano societate, vt M. Tullij dictum ea re super identidem vsurpemus. Cū igitur elephas iusti & moderati imperij species quodāmodo esse videatur, meritò Regis nomē, tum ob virtutes, quas superius in eo recensuimus, tum ob hanc ipsam mansuetudinem atq; clementiā adeptus est. M. Antonius cognomento

B Philosophus, nihil quicquam esse dicēbat quod Imperatorem Romanū magis commendaret gentibus, quàm clementia, eaq; de causa, neq; quidem in rebelles suos sæuitum voluit. Hæc Cæsarem Deorum adscripsit numero, hæc Augustū consecrauit, hæc Pio cognomentum dedit, hæc eadem de causa Senatus Romæ timore eo liberatus, quem ex Maximini Imp. immanitate cōtraxerat, clementissimis Imp. Maximo Balbino & Gordiano statuas cū elephantis decreuit. Quamuis alia de causa Gordiano tertio quadrigæ elephantorum decretæ sunt, quippe vt qui Persas vicisset triumpho Persico triumpharet. Sed qualis ea in animali bruto mansuetudo fuit, quam recitat Plutarchus. Romæ cū pueri quidam per lasciuiam elephāti promuscidem stylis pupugissent, iratus ille vnum ex illis arripuit, eū in sublime iaculaturus, sublatoq; ad hoc præmetu puerorum ingenti clamore, socij moriturū vicem deplorantium, tanto omnium mœrore elephas intellecto, arreptum puerum humi molliter deposuit, satis habens metu illo puerilem audaciam castigasse.

IRA LACCESSITA.

Q uamuis verò ita natura mansueti sint, in iras tamen acriter incitantur, perturbatiq; irritatione aliqua acerbiorē immaniter efferafcunt. (Iustus enim, vt in Diuinis habetur literis, cū irascitur, peior est) eo casu tã hostibus quàm ductoribus suis perniciosi. Quā in eo animali naturā cū non ignoraret Annibal, eam in vsu suum conuertit: quippe cū in præalti fluminis transitū elephātos compellere non posset, neq; materiæ qua naues cōficeret copiā haberet, ferocissimū elephantē sub aure vulnerari iussit, percussoremq; transnatato statim flumine procurrere: elephas exasperatus ad persequendum sui doloris autorem, transiit amnem, & ita reliquis idem audendū exemplum fecit, vt Stratagematōn libro primo apud Iulium Frontinum habetur: idq; in trañciendo Rhodano factum Liuius tradit: quamuis variatam actæ rei memoriā esse confiteatur. Sanè Mauri affirmant cor duplex elephantō esse, altero quidem irasci, altero ad lenitatem induci: atq; hoc illud est quod horum vtrunq; munus supra modum

Pierii Val. Elephantus.

exequitur. Sanè elephas ad hæc vsq; tempora longa seculorum serie in Italia fa-
bulosus habitus, neq; hominū quisquam adduci poterat tam deformem imma-
nemq; belluam, qualem quantamq; in picturis aspiciebāt, ijs dotibus excellere,
quibus apud rerum scriptores insignis habebatur. Nam quamuis trecentesimo
abhinc anno Fridericus 11. Imp. elephantum ad nos ex Idumæa transfuexerit, &
superiori ætate alter in Italia visus fuerit, nihil tamen præter corporis vastita-
tem, quod celebratione dignū censeretur, super illis memoriæ proditū extabat.
Cæterum omnē historiæ antiquæ fidem adimpleuit Hanno elephas, quē initio
diximus ab Emanuele Lusitanæ rege, Indiæq; triumphatore, Leonī X. Pont.
Maximo dono missum, ac Romæ vidimus, Reuerendissime Domine; tanta in-
genij, intelligētiae atq; docilitatis exempla præstitit ea ætatula: quadrimus enim
huc aduectus erat, vt nō modò quæ à scriptoribus tradita fuerant credamus, ve-
rùm autores ipsos in hoc animantiū genus quasi inuidos, eleuasse plurima, quæ
longè magnificētius illustranda fuerant, suspicio sit. Hinc factū, vt ad eius signi-
ficata, & eorū causas recensendas effusior accesserim, qui priusquā animal inspi-
cerem, ne pro anilibus fabulis eorū bona pars acciperetur, veritus fuissē. Illud ^B
autem profiteri possumus, de reliquis animantibus quæcunq; fidem excedere
videantur, scriptorum autoritatē nos acquiescere: super elephāto verò quæcūq;
admiranda traduntur, nos in Hannone, vel paria, vel veteribus illis longè maio-
ra, oculata fidē deprehendisse, cuius rei Romā ipsam frequentissimū totius or-
bis theatrū testem appellamus. Sed minimè loco hoc dissimulandum, quod su-
per eiusdem Hannonis ingenio Michaël Syluius, regis sui ad summū Pontificē
orator, summæ, vt nosti, vir integritatis, fideiq; sanctissimæ, atq; aliij narrauēre,
remq; multorum testimonio comprobauēre. Cū destinasset Emanuel Rex
cum Romam Pontifici Maximo donū ire, nauī quam inscenderet iam instructa
parataq; ad profectiōem, nullo vnquam pacto per aliquot dies fieri potuisse,
vt Hanno vel duci se ad nauim, vel si quo modo adductus fuisset, eam vellet in-
scendere, vsque adeò auersabundus profectiōem huiusmodi reformidabat.
Cūq; rex ea re super sollicitus admodum esset, magnisq; pollicitationibus v-
numquenq; inuitaret, qui deducendū asportandiq; Hannonis negotium susce-
pissent, neq; quisquam nomen profiteretur suum, insufurratū demum est regijs ^F
auribus, eius belluæ magistri dolo hæc fieri, quippe qui puellæ cuiusdam amore
perditus, egrè ferret se in tam longin-
quas regiones ablegari, proindeq; Hanno-
ni persuasisset ne se abduci pateretur abuehendū: quippe cum in loca sterilia,
inamœna & barbara, vbi ludibrio contumelijsq; omnibus tanquā hosticæ ter-
ræ animal afficeretur, neq; victui neq; ornatui eius vel necessaria, vel commoda
suffectura: longum ad hæc iter & incōmodum, & vastum maris æquor arandū,
vt satius esset in qua tunc erat terrā quamprimū contrucidari, quàm per tot via-
rum difficultates ad ærumnosissimā deniq; vitā peruenire. Rex hac re cognita,
magistrū Hannonis ad se quamprimū accersiri iubet, scq; dolo eius comperisse
dicit, ageret itaq; vt intra triduum Hanno in nauim imponeretur, idq; ni prope-
rè fieret, interminatus est actutum se hominem extremo supplicio affecturū, vt
alijs exemplo esset, qui mandatis regijs fucum facere ausi essent. Hac regis aspe-
ritate territus elephanti magister, cum nullā in cunctatione salutē intueretur, di-
scipulā belluam aggreditur, docet se maleuolorū quorūdam fraude subornatū,
qui & felicitati vtriusq; inuiderent, & regi optimo malè obtemperantes essent:
longè autem secus rem habere, quàm illi mentiti essent. Siquidem non ad imma-
nia

A nia & effera loca profecturi erant, sed ad urbem orbis terrarum dominam, amce no loco sitam, vbi rerum deliciarumq; omniū quotquot vel auidissimi cuiusq; cupiditate expeti possint, copia fertilissima redundaret. Ibi esse Principem, cui totus penè terrarū orbis assurgeret: apud quem is in delicijs habendus esset, & tanquam Luscinia pullus, lautitiarum blanditiarumq; affluentia nutricandus: proinde bono animo esset, secumq; primo quoq; tempore latus & alacer nauē inscenderet, affuturos nauigationi Deos, & cursum omnem incredibili felicitate profecturos. Ita Hannonem ab eodem magistro in aliam sententiam deductum, vbi signa data sunt, vltro nauem conscendisse, neq; vlla vnquam imperia toto itinere detrectasse.

DE RHINOCERONTE

Vi Rhinoceronta in Domitiani numis inspexere, quid id signum sibi velit, quaerere solent. Ego factū id ad Principis adulationem dixerim, qui animalia huiusmodi spectaculis obtulerit, cuiusmodi munus illud fuit, quod à Valerio Martiale celebratur:

Rhinoceros in Domitiani numis.

*B Præstitit exhibitus tota tibi Caesar arena,
Quæ non promisit prælia Rhinoceros.
O quam terribiles exarsit pronus in iras,
Quantus erat cornu, cui pila Taurus erat.*

IRACUNDIA EX TARDI-
tate ferocior.

REX POTENS IMBECIL-
lioris artificio petitus.

Sunt enim qui lentitudinem irascēdi, ac nullum mox adhibitū modum excandescētiæ, per huius animalis hieroglyphicū intelligant. Nam in eo conueniunt autores, magna id indigere irritatione: sed ubi irasci cœperit, esse ferocissimū, quod & altero Martialis expressit epigrammate:

*Sollicitant pauidi dum Rhinoceronta magistri,
Seq; diu magnæ colligit ira feræ.
Desperabantur promissi prælia Martis,
Sed tamen is redijt cognitus ante furor.*

*C Nanq; grauem gemino cornu sic extulit vsusum,
Iactat vt impositas taurus in astra pilas.*

Sunt qui volentes potentē aliquem regem Simbecillioris alicuius artibus vexatū intelligere, elephantū pingunt in certamen à Rhinocerōte lacepsitū. Nascitur hic siquidem natura hostis elephanto, longitudine ei penè pari, sed cruribus multò breuioribus, colore buxæo, vt Plinius. Cornu is ad saxa limato se pugnae præparat: in dimicatione aluum maximè petit, quā esse molliorē intelligit, eaq; perfossa actutum superat elephantum.

R O B V S T V S.

SAnè fortem atq; robustum Diuinæ literæ, vt Eucherius tradit, per Rhinocerontis imaginem accipiunt, illudq; lobis ex Hebræo fertur: Nunquid vult rhinoceros feruire tibi? Terribilis, ait is, fera rhinoceros, cui gemina in naribus cornua: atq; ita in Domitiani numis obseruauimus, in quibus Rhinoceros spe-

Pierii Val. Rhinoceros.

Etatur nares gemino cornu insignis, qualem celebrat Martialis. Præterea qui b
nuper allatus est ex India inferiori ad Lusitaniæ regem, cuius imaginem ad Leo
nem X. P. M. transmissam vidimus, vnum quidem in nare cornu habet, alterū
supernè prorumpit, non adedò magnum, sed præualidum esse Lusitani omnes,
qui animal viderunt, attestantur. At longè curiosius hoc vidēdū: in Diuinis si
quidem literis *μονοκεράτωρ*, & *ῥινοκεράτωρ*, Vnicornē scilicet & Naricornē plerisq; lo
cis confusim acceptum fuisse, nimirū à nouis & veteribus Theologis, qui cū
historiā ignorarent, duo hæc vnum eundemq; esse crediderunt, ita vbiq; ab alijs
vnicornē, ab alijs naricornem vno eodemq; loco positum inuenias. Id quod ac
cidisse puto, quòd, vti diximus, pleriq; horū idem esse animal arbitrati sunt Rhi
noceronta & Monoceronta, cū alioqui longè diuersa sint, separatimq; à Pli
nio vtrunq; positum, qui libro octauo, capite post vigesimum primo, Monoce
rotem asperrimam ait ferā, reliquo corpore equo similem, capite ceruino, pedi
bus elephantō similis, cauda apro, mugitu graui, vno cornu nigro media fronte
cubitorum duūm eminente. Quæ quidem descriptio eum signat, quem vulgus
Halicornū vocat, quem aiunt pudicitiae ita amantem esse, vt nō nisi puellæ vir
ginis ope capi possit, quam venatores ibi statuerint sedentem quò animal id po
tum pabulatū uel se conferre animaduertent. Accurrere enim vnicornem ad
puellam huiusmodi, inclinatumq; caput in eius gremiū collocare, altissimōq;
mox occupari somno: signoq; venatoribus à puellā dato appropere eos, & fe
ram nullo negotio capere, atq; hoc vnus tantū cornu præmio, quod contra ve
nena pollere prædicant: ramenta quippe eius efficacissimè sanare, & toris stratis
partem eius impositam, si quid veneno vitiatum apponatur, sudorem emittere.
Rhinoceronta verò eodē libro Plinius capite x x. ponit, qui cornu non in fron
te habeat, sed in naribus: alterum eum à Draconē hostē genitum elephantō, &
quæ superius allata sunt de vtriusq; pugna. Sane alibi in Diuinis literis Rhino
ceronta hieroglyphicū esse fortis & robusti viri, vt superius dictum, notat Eu
cherius citato ex Iob loco: Nūquid volēt Rhinoceros seruire tibi? Et apud Ba
laam scriptum inuenias, Cuius fortitudo quasi Rhinocerōtis, vt Latinæ plerq;
omnes habent interpretationes, quamuis Sanctes vnicornis reddiderit. Igitur
si quid ariolandum, cū Psalmo hoc vigesimo primo cōparatio referatur ad
animalia robustissima & indomita, diuinumq; auxilium contra eorū impetum
atq; vim imploretur, quippe vt Chaldei & Arabes exposuerūt, Salua me à fero
ci fortissimo sicut leone, & à rege potētē, cuius potētia sit sicut Naricornis, eāq;
pleriq; lectionē probent, non dubitarim asserere loco hoc Rhinocerontis lege
re. Vbi verò Psalmo x x v i i i i mentio fit amabilioris animalis, dicatur quippe
Saron apud Hebræos, quod Græci reddidēre *ἡγαπημένος ὡς ἕως μονοκεράτων*, Latini
verbum verbo reddētes, dilectus quemadmodū filius Vnicornium: vetus etiā
tractio Vnicorniū habeat, nulli dubiū esse crediderim, quin castior istius lo
ci lectio sit *μονοκεράτων*. Atq; hæc, mi Domine, sunt quæ super Elephantō, qui Rhi
noceronta secum traxit, colligere per occupationes licuit. Tu qui ætatē omnē,
horasq; omnes assiduæ lectioni soles impendere, longè illustriora reconditio
taq; forsitan inueneris, quæ si ad manus meas peruenire nō potuerūt, indulgen
dum est mihi: non enim ignarus es quantum mihi Principū obsequia, negotio
rumq; turbationes de studijs literarum subtrahant, crebrisq; me interpellatio
nibus auocent. Quare tu atq; alij, qui vitæ meæ rationem inspicitis, mihi estote
æquiores, cū præsertim admoneat Maro, neminem esse qui possit omnia.

AD ERVDITISSIMVM LAELIVM TAVREL-
LVM ILLVSTRISS. COSMI DVCIS FLORENTINORVM
IVRI PRÆFECTVM, DE HIS QVÆ PER TAV-
RVM ET BVBVLVM OMNE GENVS
*significantur ex sacris Aegyptio-
rum literis.*

Npublica peccare commoda videar, doctissime Taurelle, si Tauri mei mugitus nescio quos Serenissimo Duci Cosmo meo, imò tuo, imò proborum omnium patrono, dedicare non erubuerim. Nam quamuis non sim nescius eum studiosorū commodis applaudere, maiorum suorū exemplo, qui omnes summā & eam aeternam laudem cōparauere, dum scilicet literas & virtutes, & bonos omnes mores in Italia, atque ad eò in ipsa clarissima ciuitate Florentia florere, & in honore esse, omni studio, conatuq; omni curauere: negotia tamen, quibus iuuenis ornatissimus nunc in tanto rerum Italicarū motu & perturbatione detinetur, non permittunt, vt importunus accedam, tametsi sapientissime & magna cum ciuium suorū comendatione omnia temperet & moderetur, ita vt omnes curam, studiumq; senile in atate tam viridi admirentur. Quare Taurello potius amico benignissimo eum alendum curandumq; dedi, cui cibus is, quo Taurus noster pascitur, sufficit abunde, vt cum opportunū fuerit, resq; ipsa monuerit, suo tempore & loco Taurellus de Tauro, quæ in eo sunt laudabilia, atq; magnæ etiā admirationis, profèrat, & ratiocinetur, Principemq; ingenio præstantem, quibus dotibus animal polleat, & si dicere licet, quibus virtutibus insignis habeatur, interdum commonefaciat. Nam quæ homines rectè laudabiliterq; faciunt, cum illi ad hæc agenda nati sint, & vnusquisq; ab animo suo, qui ratione pollet, possit exempla desumere, quia tamen doctes hæ ab humana natura demanant, non vsque ad eò sunt in nobis admiranda: sed quæ fera faciunt animalia, quibus singuli ferè singulis motus sunt impertiti, si vltra naturæ suæ fines prouehantur, eo preciosiora iudicantur, quo magis interdum humanum genus in certamen prouocare comperiuntur: cuiusmodi multa admiranda super Elephanto proximo Commentario ad Reuerendissimum Sfortiam commemorauimus, quibus non inferiora forsitan de tauro vel bouillo omni genere dicturi sumus.

Pierii Val. Taurus.

T E M P E R A N T I A.

Admirabilem quandam in Tauro continentiam cum animadvertissent Aegyptij Sacerdotes, temperantia praeditum hominem, ab humanarum quippe rerum affectu non alienum, ceterum modestiae servantissimum, significare si vellent, Taurum naturae admodum robustae ac validae faciebant: cuiusmodi speciem Philostratus Paliphae descripsisse mihi videtur, cum ductorem illum gregis pugnacem, superbum, exultantem, speciosum cornibus, colore niueo, lato gutture, ceruice crassa, palaribus late longeque pendentibus, armis ad aspectum inhorrescentibus effingit: qualem quippe faciem habemus in numo quodam argenteo, cuius inscriptio est, M. L. THORIVS. Causam huius hieroglyphici eam Philosophi tradunt, quod animal hoc sit calidissimum, atque inguine praecipue potens, ita ut vno tantum initu citra motum impleat efficacissimam, quod si contingat ut ab naturali aberrarit loco, vaccam ea in quam occurserit parte, qua praeditus est inguinis firmitate, vulnerat, non secus ac si telo eam acuto impetisset. Usque adeo vero semen illi promptuarium est, ut exectum taurum impleisse tradat Aristoteles: atque hinc plerique veteres scriptores, viri pudenda Taurum appellauere, ut muliebria *βυβάλιον*. Animal tamen hoc in libidine usque adeo concitatum & furens non saepius quam bis die incendit, a conceptu vero ipsius vaccae modestus castusque, nihil ulterius tentat. Huius rei causam in vacca multi ponunt, quae taurum propter rigorem genitalis nimiamque tentiginem, veluti ceruicem etiam, neque non testudines faciunt, raro patiatum. Vnde dixerit Horatius de fugitiua puella:

*Nondum subacta ferre iugum valet
Ceruice, nondum munia comparis*

*Aequare, nec tauri ruentis
In venerem tolerare pondus.*

Sedenim spectandum hoc exemplum continentiae habere causam in tauro, manifestum est ex eo, quod sponte taurus a conceptu diuortio quasi facto secubat, ac ut in Epiro maxime videre est, trium plerumque mensium spatio non apparet, sed errabundus, ut apud Virgilium est, Latus niueum molli fultus hyacintho, illic sub nigra pallentes ruminat herbas: & quod ait Aristoteles, *ἀτιμαγλή*, quod non infeliciter quidam abarmentati dixerunt, hoc est, seorsum a vaccarum consortio, grege conuictusque pascitur. Quod dictum volui, ut unusquisque sciret quo gestu taurus pingendus sit in continentiae significatum. Ut vero ad verbum *ἀτιμαγλή*, & ex historia proverbia reuertamur, haec eo spectant, ut impositum petulantiae modum, & probatissimam ex ea pictura continentiam intelligamus: atque ita forte accipiendum illud apud Theocritum, *ἴβα καὶ πώρες ἀν' ὕλαν*, in syluam abscessit taurus. sed haec tamen, quia copiose & feliciter sunt ab eruditissimis plerisque viris, praesertim Erasmo Roterodamo, tractata, nos non ulterius prosequemur. Neque vero me latet in Epiro Pyrrhicas boues fuisse mirae magnitudinis, quae quia Veneris expertes essent, & omnino intacte custodirentur, *ἀπωραι* dicebantur: sed hoc illis hominum cura, non natura dabat. Eadem neque iungebantur, ideoque iniuges dicte, quod intaminatae pudicitiae symbolum praeseferrent. Mineruae in primis matabantur, virginitalis, quae iugum nesciat, indicium. Ex his autem satis manifestum est, nos in libidinis temperantia dubio procul ab eo genere vinci, quod alioqui procacissimum, & in riuales pugnacissimum esse constat. Quare haudquaquam leui de causa caelestis ille Taurus Veneri dedicatus: neque Venus temere a sapientissimis Poetis aurea vocitata, quae quidem synceram, castam & puram generandi cupiditatem

ditatem cœlitus inspirat, nō lasciuias petulantiores, adulteria turpia, & impudicam humani generis contumeliam, quam voluptatibus dediti mortales, dum appetentius æquo per summam incontinentiam cōsecantur, cogi se uisiderum affirmare audent, quò suæ uelum impudentiæ prætendant, cum tamē à cœlo nihil non vndecunq; sanctissimum emanare uerissimè dicat Plato. Sedenim si nō ex ciuilibus vitæ moribus, si non ex disciplinis, & sapientum præceptis, si non deniq; legum minis ad honestatem institui potuimus, agè agè iam à brutis rectam viuendi rationem indipiscamur, & ingenium eorum secuti, nostræ opē feramus imbecillitati. Tali autem continentia fuisse præditum Drusum, fama canit, qui se uxori, quandiu in expeditione Germanica fuit, conseruauit. Et quod de Tauri secubitu dicebamus, Pescenium quoq; Nigrum ferunt ignarum rei ueneræ fuisse, nisi quantum procreandis liberis impenderetur. Inuenies huiusmodi exempla in historijs etiam recētioribus, ut de Pemone Bellunēsi, quem Utinenses ob integritatem, iustitiam, summamq; prudentiam, Principem sibi delegere. Neq; sua in hoc fraudandum laude fecmineum genus, cum Zenobia illa Aureliani Imp. etiam hostis epistola commendetur, quæ, Gallieno remp. negligenter administrante, imperium sibi comparauit. Eam ferunt cum semel cōcubisset, expectatis menstruis se continere solitam, si prægnans esset: sin minus, potestatem quærendis liberis viro cōcessisse. Vulgò tamē apud Seras nefas est à cōceptu fœminam adiri. Eius continentiæ atq; modestiæ causa, qua boues ita, uti ostensum est, cōmendantur, Mycerinus Ægypti rex Cleopis filius, filiam quæ se suspenderat, quòd stupratam sese à patre ferret indignissimè, lignea boue auro solido superinducto condiderat. Et antiquissimis Hebræorum sacris offerre vitulum, est carnis impotentiam peruicisse, ut Origenes Leuitico interpretatur. Exempla uerò huiusmodi ea de causa nonnunquã interserimus, quia totus hic noster labor ad eorum usum susceptus est, qui pictura delectantur, ut præter Ægyptiaca, & alia pleraq; mystica, historiam etiam habeant, quam ad id quod elegerint argumentum accommodare possint.

Hieroglyphi
corum usus.

M O D E S T I A.

NEQ; alia de causa crediderim ego mulieres Elienses, cum Baccho, quē colebant, preces funderēt, orare solitas, ut *Βόσῳ ποδὶ*, taurino quippe pede ad se ueniret, nisi ut suam ita modestiam ostentarent: nihil enim minus fœminam decet quàm præcipitantia, vel ardor audaciæ. Quare Dido Virgiliana cum modesta inducitur, breuiter, & uultū demissa profatur. Figurabant uerò Græci Dionysium tauri specie, quòd eundē, & Osirim intelligebāt: de cuius probitate atq; iustitia, summisq; in humanū genus beneficijs, multa multis in locis hoc cōmendandi genere dicenda sunt. Porrò Dionysius apud Argiuos *Βορῆης*, quasi bouigenam aut ex bouillo genere dicere uellent, cognominabatur. Quòd uerò superius dictū est, cœlestē Taurū pios & honestos atq; legitimos amores afflare, nō sum nescius, Iulium Maternum ijs impudicitiam minari, qui Taurum habuerint in horoscopo: maluisse eum prolificum, aut fecundum dicere, ne notam eam cœlo inuisisset immeritò. Huius sanè fertilitatis, & præsentaneæ seminis facultatis ergò, institutum aiunt boni ominis causa, ut in condendis oppidis sulco illo primigenio imprimendo, bos mas non castratus, & vacca iungerentur, & cum sacrificabant circum mœnia, quinto quoq; anno integra animalia mactabant. Sanè Orpheus mensem *μονοκέσῳ ται μόχῳ* appellat, unicomē quippe vitulū. Et Eustathius *Μιαδ. α.* mensem ait bouem dici, utpote qui fit generationis effector,

Pierii Val. Taurus.

PETVLANTIAE
fratum.

D

Taurus ab
Hercule su-
peratus.

AD hæc Niliaci illi sacrorum custodes, cum hominē à priori petulantia sibi modestius consulentem significare vellent, non simplici forma taurū, sed caprifico caput, colla, armosq̃ redimitum pro istiusmodi virtutis hieroglyphico proponebant. Caprifico enim ea vis est, vt lasciuiuentium taurorum, & quantumuis ferocientium naturam usque ad eò cōpescat eorum collo circumdata, vt immobiles propemodū eos reddat: cuiusmodi taurum ab Hercule compressum domitumq̃ mystico fabulamēto Græcia cōfinxit, perinde ac reliqua etiam monstra superata, celsisse virtuti vitium hieroglyphicè significant: tam etsi non sum ignarus, quæ de tauro Herculeo traduntur, referri à plerisq̃ ad Acheloum annem, cuius fabula quia omnibus est scholis tritissima, mihi nunc fuerit dissimulanda. Origenes Adamantius taurorum immolationem, quæ in diuini numinis tabernaculo fieri iussa est per Hebræorum legem, significare dicit apud nos superbix tumorem & insolentiam esse maectandam. De vitulo vero in holocaustum offerendo copiosissimè scribitur ab eodem, Leuitico homilia secunda.

OBTUTVS AMATORIVS.

NEq̃ tamen illud omitti debet, obtutum amatorium, qui modestia seruata fiat, ad Tauri oculos referri solitū à peritissimis. Vnde illud, βλέπειν ταυροδόν, quod tum in Platonis, tum in Xenophontis Cōuiujs, & Phædone, & alibi, eadem ferè sententia positum animaduertas: tametsi nonnulli rem ad indignationis significatum retraxere, toruumq̃ tueri interpretantur: quo significato apud Aristophanē super Æschylo dictum, ἐβλεψε γὰρ ταυροδόν ἐγκύψασινάτω. Aspexit igitur tauricè ad humum lumina deiectus. Hac enim facie iratus Æschylus inducitur ab Aristophane. Neq̃ sum nescius toruitatem à taurorū ferocia dictam, vt etymologiarum autores tradunt, qui toruitatem tauri acerbitatem interpretantur. Huic longè dissimile est βοῶπις, quo quidem oculorū pulchritudo atq̃ gratia significatur. In ijs tamen quos superius citauī, nimirum de amatorio obtutu intelligitur, in quo modestia primas obtinet, isq̃ plurimum fieri solet in obliquum, & id toruum est.

BONORVM OBSEQVIVM.

ALia porrò picturæ specie, hominem ea modestia præditum, vt facilè eum queas à perperā factis auertere, indicare si vellent, taurum genu dextero illigatum pingebant: hunc enim si dextero alligaueris genu, mansuetū & vincula consequentē inuenies. Hoc cū Romæ Clementis VII. principatu Græculus quidā effecisset, ducto sapius ferocissimo tauro per vniuersam urbem, quē tenui admoldum funiculo ita religarat à genu, peritissimi Magi nomen apud imperitos assecutus est, Edomiteq̃ aut ferocix hieroglyphicū

apud

A apud Georg. Anselmum vidi, impressum numo taurum, cauda surrecta, capite cernuo, anteriore crure læuo genuflexū, sub querno stipite, à quo laurea pēdebat: ab altero latere caput leonino spolio armatū. Inscriptio, MILQ CROTON.

PROLES MASCULA, PROLES FOEMINEA:

A Egyptij ijdem sacerdotes, vbi masculā prolem mysticè describere vellent, taurum ab insensione in dextram se partem demittentem figurabāt: si verò foemineum factum exprimere voluissent, eundem in læuam auertentē se pingebant. Compertum siquidem est, taurum à conceptu discedentem si deflexerit in dextram, marem esse genitum: si ab læua abscesserit, foemineum esse factū. Ad hæc Parmenides, factū tunc esse patri similem asserit, cum à dextra locorū parte editur: matri verò, cum ab læua. Hippocrates tradit sinistro teste obligato marem generari, dextro verò foeminam: tantiq; esse dextrarū sinistrarūq; partiū in maribus foeminisq; cognoscendis obseruationem, vt si mammarū prægnantis mulieris dextra flaccescat, macraue repentē fiat, si gemellos paritura fuerat, marem abortū fieri dicant: si verò sinistra macrescat, foeminam deperdi. Quin

B & Onirocritæ hæc eadem intelligunt, cum imaginari dextra parte dentes amissos, marium consanguineorum obitū ariolantur, ex sinistra verò foeminarū. In dextra autem parte vteri materni sapius moueri mares, in læuā verò foeminas cōstat. Albertus sibi compertū ait, mulierem quādam foeminas tantū parere solitam ea de causa, quod à conceptu semper in læuū latus decumberet: admonitā verò cepisse in dextrā conuiescere, ac solos deinde mares genuisse. Neq; verò dissimulandum quod ad Ægyptiorum cōmentū facit, Septentrioni vim masculam inesse, quod neq; quidem Aristoteles dissimulauit: docet enim is, si masculos plures creari volumus, admissuræ tempore dies siccos, & halitū Septentrionis eligendū, & contra eum ventū greges pascēdum: sin verò foeminas generari velimus, Austri captandos flatus, & in eum pascua dirigenda, quod vis in eō vento muliebris insit. Africanus quoq; rem hanc tangit in Georg. Ait enim: Si marem velis, Aquilone spirante admissurā faciendā: si foeminā, Austro. Sed enim de læuis dexterisq; mundi partibus magnū est inter autores dissidiū. Vnā enim cum Ægyptijs dexterās mundi partes solstitiales, sinistras brumales intelligit Empedocles: de quo ita Galenus, *ἐμπειρικὸς δὲ διεξίει τὰ κτ' ἢ θερυνῶν τροπικῶν, ἀεισερὰ ἢ κτ' ἢ χιμειῶν.* Neq; desunt qui primas olim foeminas ad ortū & meridiem terra genitas, mares verò ad Septentrionē & occasum fabulentur. Plato tamen Aristotelesq; alia ratione orbem diidentes, Orientales esse dexterās, à quibus initiū motus: læuas autē occiduas tradidere, vt idē Galenus recitat, *πυθαγόρας δὲ πλάτων ἢ ἀριστοτέλης διεξίει τὸ νόστος ἐφασκεν εἶν τὰ εὐα, ἀφ' ὧν ἀρχὴ εἶν τ' κινήσεως, ἀεισερὰ τὰ ἐσπέεια.* Contrā Varro Latine linguæ lib. VI. cœlum ait dictū templū: eius cœli partes quatuor constitui, sinistram ab Oriente, dextrā ab occasu, anticam ad meridiē, posticā ad septentrionē. Cui Plinius subscribit dicens, errantia sidera cōtrarium mundo cursum agere, quippe læuū semper illo in dextrā præcipiti. quāuis Festus Anticam eam cœli partem, quæ ad meridiem sole illustratur, dextrā vocat, ita enim anticā interpretatur: posticā verò ad septentrionē, sinistrā. Alcinous in Græcorū monumentis adnotatum ait morem sacrificādi feruatū diu, vt circumcurrerent aras, cursum auspiciati ab læuo dextrorsum Zodiaci quadā imagine, cuius motus sit mundo diuersus ad exortum vergens: mox verò ab dexteris læuorsum procurrerent, quo motu cœlum rotari manifestum. Contrā Ægyptiorū positionē T. Liuius libro ab Vrbe cōdita primo, dexterās ad meri-

Pierii Val. Taurus, siue

diem partes Augurū instituto, ad septentrionem sinistras statutas ait. Ad hanc sententiam facit quod Psalmo apud Hebr. 89 legitur, Aquilonem & dextrum tu creasti: quod nonnulli Austrum interpretantur, alij mare. Cum Hebræis verò consentiunt & Chaldæi, qui Austrum ponunt. Sedenim & Auster pro mari nō ineptè accipitur, si sphaera recta statuatur polis ad finitorem inclinatis. Nam Ægyptij, quos Cleomedes, non postremi nominis autor, secutus est, ipsam mundi totius figurā aliter describere, utpote qui Aurorā esse caput, Borealia dextera, Australia sinistra constituere: maritimisque piscibus tum ob alias causas, quas loco suo recensuimus, tum ob id præcipuè abstinebāt, quòd Nilum à sinistra ortum, quippe sceminea fecundaque parte, in dexteram quippe virilem sterilemque (ita enim erant eorum cōmenta) illapsum, quippe ubi mare sit, corrumpi dicerent. Nam de maris ipsius sterilitate suo loco diximus: atque ita dexteram oram, hoc est, maritimam, cōsiderato Ægypti situ, perditionis symbolum statuebant. Neque hīc dissimulandum, quòd apud Eucherium, ubi de Aquilone loquitur, qui pro Dæmone accipitur, inuenies cum vocari dextrum, & ita ipsum quoque sibi dexteri nomen adsciscere. Nam & Hieronymus quartis Hebræorum castris Aquilonem dextrum appellari tradit, sed falsum ait nomē cum de Dæmone eius venti domino intelligatur, qui vndecūque sinister, sinistra omnia mortalibus oggerat appetenda. Causam tamen Eucherius super dexteri nomine aliam ab hac arbitratur, quippe quòd perperam agere volenti dexter adsit obsecundando, suadendo, procliuiter attrahendo. Nam illud palam est, ait, in Sacris literis diabolum gestare Aquilonis nomē, eaque locutione quicquid bonis conatibus aduersatur accipitur: is enim bonorum operum ardorem extinguit, atque omnia frigefacit: & ob id & infideles & impij, cōtumaces sceleratique homines, conantur hieroglyphico. Vnde illud: Ab Aquilone pandetur omne malū. Et quia flatus vehemens quòd frigidior, eò magis ignem in quem inciderit exuscitat, dictum, Ab Aquilone exardescēt mala super terrā. Tetigere & Poëtæ nostri dexteram laeuasque cæli partes. Sedenim Maro & Naso, nullius addicti iurare in verba magistri, eas non distinxere. Lucanus Ægyptiorū adhæsit factioni, & sententiam ipse suam declarauit eo loco:

*Ignotum vobis Arabes venistis in orbem,
Umbras mirati nemorum non ire sinistras.*

hoc est, in Australes partes non porrigi. In hoc autem id interest, ubi quis vniuersi statuatur caput: quo super argumēto plura dicere nostri non est instituti, quare ad ipsas rerum significationes reuertamur.

AVditu enim duo ex quadrupedum genere maximè pollent, Ceruus & Bos: quamuis, ut in Asino dictum, Aristophanis interpres Murem & Asinum præferat: quod alij viderint. Sedenim Ceruus quamuis acerrimi sit auditus, tantisper tamen eo excellit, quandiu arrectas auriculas tenet, quas ubi demiserit, non solum non præstat auditu, verum etiā laborat surditate. In Tauro aures ad audiendum promptæ semper, atque eo præsertim tempore, quo scemina pruritu exagitata mugierit, quo non amplius quàm

per ho-

Aper horas ad summum treis afficitur, eo tempusculi spatio nisi taurus accesserit, naturam colligit, neq; antea quàm vigesimo post die mas à fœmina repetitur, quod rarò tamẽ accidit, quia taurus quantumlibet longè abfuerit, accepta voce statim accurrit. Eaq; de causa Ægyptij sacerdotes per auriculam tauri pictam, & auditum & obsequij sedulitatem indicabant. Pari modo iuuenca quoq; tauro se morigerã præbet. Sanè Vaccam Ægyptij Veneri dedicarũt, quam cœlestem vocant: & Isis suæ frontem cornibus insignitam ostentabant, quippe ob obsequium quo ipsa quoq; tauro paret, simulac incitari eius ad venerem mugitũ audierit. Licet verò singulis animantibus voces propriæ ad ininitum sint, vt suis, & capris, & ouibus, nulli tamẽ grauior quàm bubus fœminis. In reliquis porrò animalium generibus mares grauius sonant quàm fœminæ: in bubus econtrario est, ait Aristoteles: nam boum fœmina grauiorem quàm mas vocem habet.

N E P T V N V S.

AT cum mugitus pelagi taurino sit nõ absimilis, & ipsi Neptuno tauros imolabant, & eum ab eodem mugitu *μυκνταυ* appellabant: quia idem Deus à sacerdotibus nonnunquã *ταύριος* nuncupatus est. Quos verò tauros Neptuno sacros esse volebant, vnde cunq; nigros deligi iusserũt, vt ita pelagi colorem exhiberent. Atram enim, nigram obscurã muc maris aquã dicere mos vbiq; est: vnde etiam Aquilam ab aquæ colore, quippe fusco, dictam volunt, deumq; ipsum cœrulicomũ, & cœruleo indumento vestitũ passim inuenimus. Ad hæc pectus illi præualidum, armiq; taurorum in morẽ carnosiores attribuuntur. Hinc in pulcherrimo Syracusanorum numo latum conspicias portũ, in cuius medio ea membrorũ habitudine taurus procumbit, delphinis circum colludentibus. Qui verò ludi Taurij nuncupati fuerunt apud Romanos, haudquaquã Neptuno, sed inferis dijs instituti erant ad sedandam pestilentiam quæ Tarquinio Superbo Rege in mulieres grauidas sæuebat: inde scilicet ortam, quòd caro taurina populo diuendita fuerat. De Neptuno verò qui *ταύριος*, vt apud Hesiodum: Scuto Herculis, vocaretur, alij dicunt propter vndarum sonum, quæ, vt dicebamus, boum instar mugiant: alij, quia Neptunus taurina induebat galea: vel quia ita eum Bœotij vocitabãt à tauri sacrificio quod illi erat institutũ, de quo Maro:

Syracusanorum numus.

Ludi Taurij.

Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.

F L V V I I:

Quin & fluuios ipsos cornigeros vel *ταύροκεράς*, hoc est, tauricipetes, & tauricrivos, vt luculentã apud Græcos locutionem interpretemur, passim effingunt. Hinc Tybris Maroni,

Corniger Hesperidum fluuius regnator aquarum,

Et geminã auratus taurino cornua vultu

Eridanus. Vt apud Ouidiũ in Metam. Granico nata bicorni, non vt vulgata habent exemplaria, Gracili cognata Granico. Sic tauriformis Aufidus Horatio. Nam & taurũ à Perilao Phalaridi dono datum, Gelonis fluuij fuisse imaginem, apud Pindarũ Pythijs legas. Et Timæus taurũ eum quamuis ita dicatum, ab Agrigentinis in mare proiectum asserit, ne qua tam sæui tyranni memoria superesset. Cõ pluribusq; demũ in locis flumina taurina specie fingi solita cõperimus, vt Eurotas apud Lacedæmonios, Cephisus apud Argiuos, Asopus apud Sicyonios & Phliasios fuere: quem tamen Athenienses humana facie figurabãt, cornibus tantũ a fronte prominentibus: siue propter mugitũ, quem, vt dictũ, ciere flumina taurorum instar videntur, & taurorum instar atrocía sunt, vt Fe-

Pierii Val. Taurus.

ftus ait: siue quòd cornua fluminibus ab flexuosis eorū lapsibus attribuuntur. D

T O N I T R V S.

Quod verò pertinet ad mugitum, mythologi philosophi ab actas Geryonis boues impulsu Herculis, tonitrus hieroglyphico significato intelligi debere autumant: quæ quidem sententia eorum est, qui Heliodi philosophiam interpretantur, ea scilicet de causa, quòd Poëtæ plerumq; tonitrus auditos mugire dixerint. Abigi verò ab Hercule dicuntur, quia Solem per Herculem intelligebant. Solis igitur calor in nubes illapsus, carumq; rigore coarctatus, simulac defractis nubibus erumpit, mugitus eos ciere consuevit.

L Æ T I T I A.

Latè verò diffusum est hieroglyphicum illud, vt per vituli signum lætitia significetur: vnde etiam Vitulari verbum, hoc est, lætitiae signum præbere, & exultando gestire, apud veteres vitulantes, gaudentes, lætabundosq; dici comperias: vt non temerè apud coniectores Hebræos legas, lasciuientē currentemq; taurum per somnium imaginari, futuræ lætitiae signum esse: addi verò lucri aduentantis significatum, si per huiusmodi quietem pascētes visi fuerint. Eius verò lasciuiæ causa Psalmographus clamat circumdatū se à vitulis multis, & à pinguibus tauris obsessum.

ANNONÆ FELICITAS ET PENVRIA.

Quoniam verò & in somnia, & in id bouis significatum incidimus, quòd lata nobis omnia proponuntur: quæ ratione quòue modo bouillum pecus annonæ ferocitatem, atq; itidem penuriam significet, ex diuinis nostrorū literis historiam repetere minimè fuerit importunum. Satis enim constat, quemadmodum Iosippus ille somniator Iacobis filius, ob inuidiā fuerit à fratribus venundatus, atq; in Ægyptū adductus, vbi longam seruiētiā seruitutem, vtq; postmodum primas apud regem obtinuerit, posteaquā nocturnam eam imaginē, quæ sese Pharaoni altius dormienti obtulerat, interpretatus est. Imaginatus enim erat ille septem boues, pulchro, hilari & pingui aspectu ab ripa Nili ad paludem aberrantes, quas septē aliæ deformi macie palustri eo loco emergentes exceptas conficerent: mox verò existimabat septenas se spicas cernere multa fruge cōspicuas, & quæ iam secari poterant: eas totidem numero spicæ sterilitate insigni ex proximo occupare videbantur (hoc verò visum secundo loco, quòd ex Hetrusca disciplina in ostentis expetitur, primo additum, attestatum facit, vt etiam in Gedeonis vellere diximus.) Hic iuuenis rerum prudentissimus, eximiam quandam septem annorum feracitatem ex eo portendi pollicitus est, quam optimæ illæ boues cum frugiferis spicis inspecte denunciarent: quippe quòd sit animal agrorum cultui præcipuè idoneū, telluris felicitatem per eas interpretari oportere: cuius lætitiae causa futura esset Nili inundatio, vnde visæ essent illæ boues emergere: idq; per spicas, quæ hilari essent aspectu manifestius significari, annorum quippe septem lætissimū prouentum: cætera quæ his auerla apparuissent, totidem annorū famem demonstrare, quæ vbertatem illam euestigio subsequutura esset. Est nimirū palus sterilitatis indicium, sterilisq; passim tum à poëtis, tum ab oratoribus appellatur. Cùm autem interpretationem huiusmodi euentus approbasset, Rex Iosippi consilio fretus nō modò famem ab Ægypto depulit, sed finitimos etiam populos abundè saturauit. Aiunt itaq; Ægyptij, eius beneficij memores, hominī gratiā ita relatā voluisse, vt simulacrū Serapidis cū modio in capite, huius rei monumentū esse decreuerint. Sedenim alibi de Serapi. MIRU AU

tem memoratu est, quantū honoris vetustas n̄s attribuerit, qui humano victui vel industria, vel cura, vel ope priuata consuluissent. Liuius autor est, auratam bouem extra portam Trigeminam Minutio Auguri positam à populo collata stipe, quòd farris preciū intimis nundinis ad assem redegisset. Farre enim victitasse populū Rom. per CCC annos ab Vrbe cōdita, Verrius Flaccus prodidit.

A Pud Persas barbara cerimonia bos fronte in leoninā faciem conformata, ex antro cornibus arreptus educebatur ad sacrificium: de quo Papinius:

Indignata sequi torquentem cornua mitram.

quippe cūm taurus plurimūm terrenum animal sit, terræ & inferis potestatibus damnatum, Soli tamen ab ea gente dedicatus, vim eam ostendere videbatur, quā Sol in vniuersam terrā exercet. Quòd autem extraheretui

B ex antro, delitescere vim eius in terræ visceribus indicabat, quam vt euocarēt, & frugum feracitati consulerent, sacrificij genus id instituerunt. de quo etiā in Leone. Neq; quidem alia de causa bouem quandam ab

TERRA FRUGIFERA.

Argo tot luminibus prædito custoditam fabulatur, nisi vt terram ipsam ostenderent noctu ab ipso cælo tot stellarum luminibus insignito non indiligenter obseruari, donec à Mercurio, quippe à Sole cōficiatur, cuius oriente iubare stellarum lumina passim extingui videantur. Quid autem aliud portendere visus est bos ille arator, qui decusso iugo tricliniūm, in quo cenabat Vespasianus, irrupit, ac fugatis ministris quasi repente detestus procidit ad ipsos accumbentis pedes, ceruicemq; summisit, nisi terrarū orbem amarissimo Vitellianæ dominationis iugo pressum, opem à gente Flauia deprecari, quæ iam rerum esset potitura? Terram itaq; bos eo ostento præ se tulit.

Bouis portentum.

O P I S I M P L O R A T I O.

H Acc autem opis imploratio per bouem facta, adducit in memoriā alteram Scytharū more bouillo interueniente corio factam: apud eos enim opis & auxiliij imploratio fieri solebat maçtato boue, in corio cuius, qui opem sibi afferri ab amicis poscerēt, reiectis in tergum manibus sese sitabat: qui verò auxilium pollicerentur, dextero pede corium calcabant, profati quantū præstare possent: quem morem latè scribit Lucianus dialogo de amicitia, cui titulus Toxaris. Et quod ad hoc fertur de Homolottorum sacrificio, qui scedera sancientes bouem in munitissimas partes dissecabant, etiamnum durat apud eosdem Scythas, qui oram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercæsius appellatos: eos nōnulli Ziccos esse volunt: hi autem si grauem aliquam iniuriam acceperint, imploraturi amicorum auxilium bouem maçtant, pelleq; detracta, & humi distenta, in eaq; sedentes, carnibus bouis in minutissima frustra diuisis, partem vnicuiq; aduenienti porrigunt: quiq; accipiunt, ita se eo scedere deuinctos intelligunt, vt se, fortunasq; suas omnes parati sint exponere pro amici, qui viscerationem hanc fecerit, iniuria vindicanda.

F R V G V M O P V L E N T I A.

Q Vi verò boues iuncti in numo Vespasiani iam Imperatoris & Cos. v. habentur, atq; alij similiter iugati in C. Marij C. T. numo, nimirum aratio-

Bos in Vespasiani & C. Marij C. T. numo.

Pierii Val. Taurus.

nis partes proturatas, & rei frumentariæ cōmoda declarant: nam & apud cōie-
ctores, vti superius dictum, arantes boues imaginari, lætissimā prænunciant fru-
gem, & opulentam rerum felicitatē. Quin & nomen boui à nutriendo factum,
βω quippe nutritio: labore enim suo in exercenda terra continuò nos pascit. Hinc
Græci *βόσκησον* felicem agriculturam vocant, quibus *φάρσος* agricultura est, & bo-
uis etiam epitheton.

I V S T I T I A.

QVONIAM verò ipsa frugū opulentia sæpe sub iustitiæ vocabulum cadit, eaq̃
de causâ Gentes Legiferam Cererem appellarunt: longè cōuenientius Di-
uinæ literæ per bouē eos intelligunt, qui iustitiæ iugum trahunt, bonisq̃ & fru-
galibus operibus laborē suum intendunt. De quibus Paulus citat illud ex Mo-
se: Non alligabis os boui trituranti. quod mox ita declarat: Nunquid de bubus
cura est Deo: an propter nos vtiq̃ dixit: quia debet in spe qui arat arare, & qui
triturat in spe fructus percipiendi. Et Hierosolymitanus Hesychius plerisq̃ di-
uinarū literarū locis bouem poni pro homine ait, qui iustitiæ sit operibus inten-
tus: idq̃ est bouē offerre in sacris: vt ouem, à malis abstineret. Alibi verò Aaron
vitulum pro se & pro domo sua tanquam iustus, hircum verò pro peccato iube-
tur immolare. Sed quod obseruat Hesychius memoria repetendum, Leuitico,
Pontificem, hoc est, doctores prohiberi ad Arcam testimonij quocunq̃ tēpo-
re ingredi, ne vtiq̃ curiosius inquirant, quemadmodum verbum caro factum
est: quomodo qui forma Dei erat, in forma Dei factus est: quomodo exinani-
uit semetipsum, & in cœlis mansit. Horum enim fides salutem affert, periculum
inquisitio. Sed nunc demū indulget vt ingrediatur, cū pro peccato arietem in
holocaustū obtulerit, tunicā linream induerit, femoralibus linteis pudenda cela-
rit, zona lintea succinctus fuerit, linteā cydarim imposuerit capiti: hoc est, quan-
do Deo conciliatus erit, perpurgatus mentem corpusq̃ nitidus, castus, iustus,
& intellectum diuini muneris gratia, decoreq̃, hoc est, sapientia redimitus.

P E C V N I A.

Bouis effi-
gies in nu-
mismate A-
thenien-
sium.

Athenienses autem quò frugali adeò labori gratiam referrent, Bouis effi-
giem numismatis honestarūt: id autem didrachmū erat, vt nōno libro Pol-
lux: vnde prouerbiū, *βῶς ὡδί γλώσσι βίβηκε*, Per linguam bos inambulat: de ijs qui
accepta ab aduersarijs pecunia, mox præuaricati susceptas causas deseruere, vti
fecisse Demosthenes fertur, qui etiam id sibi gloriæ vertit, quòd vt taceret plus
accepisset, quàm qui diu orauerat. Hinc apud Homerum & alios tot numero
bouum precium rebus præstitum inuenias, vt illud Iliad. *β. ἐκ τὸ μὲλοιο ἐκ γ. σος*, quorū
singuli scilicet flocci centum aureis numis æstimabantur. Id enim honoris boui
veteres habuerunt, ob multas, quas ex eo consequimur utilitates, vt in aureorū
numum parte vna bouis effigies, in altera principis facies cudere. Nam quòd
pecunia aliquando fuerit ex corio bubulo, eoq̃ spectare Didūs mercaturam, as-
seuerare non ausim: tametsi Tib. Donato cōmentum placet. & Græcorum nō-
nulli ante Numam scortetas & ostracinas pecunias in vsu fuisse dicunt: quod &
Trāquillus literis mandauit. & illud fama tenet, asses ligneos & scorteos ab eo-
dem Numā, qui postea ferrum admixto ære signarit, in cōgiario populo datos.
Apud rerum scriptores inuenias sæpe Imperatores exercituum rei pecuniariæ
inopia, scortea persoluisse stipendia, mox illatis pecunijs iustū vnicuiq̃ precium
restitutum. Præclara Venetijs est Michaëlium familia, quæ aureos insculptos
elypeis gestat, quod illi honori, vt aiūt, datū: quia bello quod contra Saracenos

Scortei ni-
mi.

pro

Apro Hierosolymis Balduino Rege susceptum fuerat, duce classis & Venetiarū Dominico Michaële, deficiente stipendiorum cōmeatu, qui remigibus & socijs naualibus exoluere, excogitauerit is coriū signare minutioribus frustis, idq; pro stipendio, alijs pro argēteorū, alijs pro aureorum precio numeratis, imperauit promulgatione solenni, vt pro certi precij denarijs à lixis & cauponibus, & cuiuscq; mercis institoribus acciperentur, multa indicta recusantibus: ita occursum exercitus necēssitati: cumq; domū reuersus esset, publicā fidem persolurus, conuocatis omnibus qui pecunias scortas eas haberent, totidem argēteas ijs, alijs aureas repræsentauit. Sed numus hic scorteus, qui à Numa distributus, tessera potius vicem gessit, quàm pecuniæ: temporarius enim fuit. Numum tamen scorteam D. etiam Hieronymus agnoscit. Nam quod de boue precij nomine pronunciato dicebamus, apud Homerū Hecatomben ἐννεακότων institutam legimus, quod interpretes nonnulli nouem bouum precio comparatā intelligunt. Erat in Draconis legibus irrogata multa quedam δὲ καὶ κότων. In spectaculis, quæ Deli celebrabantur, præco pronunciare solitus erat tot boues datū iri: vnde putarunt quidam, bouem Deliorum potius fuisse numum, quàm Atheniensem. Cæterū Plutarchus bouis figurā in numis cudere institutum à Theseo tradit, vel ob Taurum Marathonium, quem ipse edomuerit: vel ob Minois ducem, quem singulari certamine deuicit: vel vt hoc honore bobus præstito ciues ad agriculturā alliceret. Sanè vt idē Plutarchus Publicolæ vita, bouis precium centū obolis imputabatur, quamuis Pollux, vti superius dictum, didrachmum tradat: pecudis verò decem. Prius enim quàm numorum vsus esset, pecudibus atq; iumentis plectebantur fontes. Quare bouis, pecudis, suisq; etiam signa plerunq; in numis incisa sunt.

Bouis figuram cur numo insculpsit Theseus.

V O C A L I S P R I M A.

Sed vt ad rem nostrā reuertamur, à Phœnicibus etiā est honos habitus boui, qui literarū, vt fama est, inuētores, primæ vocalis nomine bouem appellabant, cū animal sit humano vsui maximè necessarium. Quod verò necessariū est, vti dicit Hesiodus, neq; secundum, neq; tertium esse debet, sed primum ilicō: prima verò litera est A, quæ suapte natura ex imo barathri, nullius veluti reliquæ instrumenti indiga, vtputa linguæ, dentium aut labiorū, libera pronūciatur, primaq; in infantibus articulata dignoscitur. At & terra, cuius symbolum est bos, prima omnium humanæ consuluit infirmitati, prima alimenta subministravit, prima rerum omnium vsus, vtilitatem, ab ea poscentibus elargita est.

I T A L I A.

ROmani porrò tantum honoris boui tribuerunt, vt Italiā ipsam ab olim Italiam nuncupatis Bobus appellatam prædicent: quamuis Græcorum figmento Eratosthenisq; in primis cōfictum sit, Italiā ab Italo rege dictam, qui Emorgeti successerit. Non temerè tamen Varro boues cæteris pecudibus honore præstare præsertim in Italia, & propter vtilitatem, & propter cognomen existimauit. Neq; dedignati sunt Romani, quod memorat Plutarchus, Bubulci nomen in familias admittere, perinde ac etiam & Porcios, & Caprarios dici se alij non erubuerunt.

Vlsebatur olim in Argiuorum foro taurus à lupo superatus: hieroglyphicum id pugnam indicabat, quæ inter Danaum & Gelanorem de regno fuit. Horum siquidem animalium portento, dum comitia procrastinantur, oblato, victoreq; lupo, omnium suffragia ad Danaum declinarunt, quem vt pote

Pierii Val. Taurus.

externum lupum esse dicebant, cum Gelanor inter eos versatus ciuilia eorum negotia tractasset, ideoque ciuis, uti bos humanæ consuetudinis confortia non reformidat, haberetur. Argiui itaque figuram eam rei monumentum esse voluerunt, quod in Lupi commentario latius explicauimus. Antiquissimam porro legem fuisse, memoriæ proditum est, eum qui bouem occidisset, non aliter capite damnari, quam si ciuem interfecisset. Vnde apud Athenienses Erechtheo imperante, cum sacro quodam Bouem mactare necesse esset, ut sacrum rite perageretur, neque legi fraus fieret, institutum ut Popa, quem illi *Βυσφόρον* appellabant, simul ac bouem percussisset, relicta ad aram securi, arrepta statim fuga solum verteret, & ex Attica prorsus aufugeret: quod facinus ne impunitum relinqueretur, decretum sit securim ipsam in iudicio ream constituere: ex quo illa iudicandi quotannis consuetudo postmodum inoleuit. Apud Priscos etiam Romanos inuenias capitale fuisse, si quis bouem interemisset,

C I V I S O P P R E S S V S A D
peregrino.

ex Attica prorsus aufugeret: quod facinus ne impunitum relinqueretur, decretum sit securim ipsam in iudicio ream constituere: ex quo illa iudicandi quotannis consuetudo postmodum inoleuit. Apud Priscos etiam Romanos inuenias capitale fuisse, si quis bouem interemisset,

O P V S E T L A B O R.

Hori locus
emendatus.

DE opere demum & labore hieroglyphica passim vulgata sunt, descripta quidem cornua, caputue bouis, maris opus: sceminae vero, laborem anxietatemque significare: quamuis in impressis Hori codicibus *Boos* dictio utroque lemmate desideratur: scribendum enim est ex vetustis codicibus manuscriptis, *Boos ἀγαυὸς κίρας*: & inferius, *Boos δε θυλείας κίρας*. Distinguuntur vero à cornuum specie mas & scemina: quippe quod marium & maiora & tortuosiora sint, sceminarum vero & minora, & vno flexu conspicua, cuiusmodi ferè sunt nouae Lunae cornua: sed in hoc significato nonnulli sarcula, ligones, & si Deo placet, rastra etiam ad cornua religarunt. Sunt qui nulla maris sceminaeque differentia, bouillum caput exertum pelle, purgatumque carne, pro labore & tolerantia proponant.

F R V C T V S E X L A B O R I B V S.

ET si fructum ex laboribus perceptum indicare velint, caput huiusmodi floribus & corollis redimitum faciant, corymbosque & ferta hinc inde à cornibus suspendant: cuiusmodi fascia molem Aeliae ambibat, ut frustra quaedam quae adhuc integra operis parte permanferunt, ostendunt: siue id sacrificiorum videlicet Tauroboli aut quid huiusmodi sit indicium, cum iuxta vicissim & patina adsculpi soleat, quod praecipue in templorum parietibus, inter triglyphos ubique spectamus, eaque de causa capita illa coronata plurimum habentur: siue larga laborum praemia interpretari malimus, ut Romae in eadem Adriani mole patina, munificentiam, bouillo capite labores, siue res fortiter gestas ostentantibus. Nam post vitae praecclare actus cursus, laboresque superatos, apotheosis ipsa praemium Imperatoris familiaribus decernebatur: aut ea excitabantur mausolea, vel pyramides, vel columnae, quae ibi conditos supra mortales euectos gloria comonstrarent. Apud Petrum Melinum Romae vidimus ahenum bouis caput antiquissimi operis scite factum & venuste, quod olim fuit ad trabis alicuius simam, aut mutilum, aut coronam, pro fultura accommodatum, eo omnino gestu factum, ut laborioso nixu sustentasse aliquid videatur: est enim caput gutturi appressum, crispantibusque pallearibus conatus specie ostentat.

A ostentat, quod dubio procul ad tolerantia laborisq; significatum referendum est. Memorabile sanè veterum Germanorum institutū fuit, vxori ducendæ boues iunctos, frænatū equum, & scutū cum framea gladioq; mittere dotis nomine, vt vxor (ait Tacitus) venire se laborū periculorumq; sociam his incipientis matrimonij auspicijs admoneretur: idem in pace, idem in prælijs se passuram, aufuramq;. Laborem enim iūcti boues, bellum paratus equus, & data arma denunciabant. Apud autores Græcos inuenias bouē, quod terræ laboribus exercendis sit destinatus, γάϊον appellari. Apud Mathematicos Tauro ascendente genitos, laboriosos, atq; perpetuē deditos seruituti, propterea quod animal adiugū præcipuè natū est. Qua de causa Tyrijs Carthaginem ædificare aggressis, intermissum opus est bouillo capite adiuuento, alioq; vrbis mcenia translata: videbatur enim ostentū id nil nisi laborem & anxietatē minitari, donec equi mox adiuuento capite, læti alacresq; belli signum excepere. Horum alterum Virgilius dissimulauit, qui fabulam scribebat, nō historiam, rem tamen agnouisse visus, quod bello genus intractabile futurū dixit, sed facilem victu per secula gentem, quippe quæ vel iugum acceptura esset, vel fræno eoercenda: quamuis non postremi nominis interpretes facilem victu interpretari malint ad victum comparandum: qua in sententia Seruius est.

Germanorū
olim mos in
ducenda vxore.

A B S U R D A R E S.

Atq; ne à boue & equo longius discedamus, est illud ex horū alterutro hieroglyphicum, vt cum absurdè & imperitè factum quid ostendere voluerimus, bouem cum clitella, vel equum aratro adiunctū figuremus: quam quidem rem & absurdam sanè, & ab cuiuslibet ingenio vel viribus alienam prouinciam innuere volumus: quod luculenter vno versu complexus est Horatius:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Quod etiam Quintil. ex Epistolis ad Atticum tangit, vbi libro quinto inquit: Non nostrum onus, bos clitellas. Dixerat enim Cicero quinto ad Atticū libro: Clitellæ boui sunt impositæ, illā ne, non est nostrum onus, sed feramus. Sed ad nostra redeamus.

I V D Æ I.

IN Diuinis literis Iudæi, vt sæpe dictum, hieroglyphicè per bouem intelliguntur. Nam Hierosolymitanus Hesy chius bouem eum accipit qui mandata tantum legis simpliciter obseruat, vtpote quod bos sit laboris signum. Eucherius significationem ad omnes trahit, qui vitam laboribus exercent: & Mosaicum illud, Non alligabis os boui trituranti; interpretatur, vt neminem mercede sua fraudandum intelligat.

A P O S T O L I.

Postolos quoq; per boues accipit, qui suscepto Christi iugo vniuersum terrarum orbem Euāgelico vomere perarauerunt. Illud verò, Quasi bos ductus ad victimam, quod pro vecordia nonnulli dictum accipiunt, de Domino omnino intelligit, qui pro salute nostra cam quasi stultitiā suscepit. Ante fores templi ad abluendas ingrediētium manus lauaerum aheneum boues XII sustinebant, qui quidem frontibus tantum extabant, terga & posteriora occultabant. Per boues eo gestu hieroglyphicè factos, Gregorius Pastores Ecclesiarum intelligit, quorū aperta & in propatulo proposita opera cernimus, sed quæ ipsi clam faciant sentiāntue, Dei iudicium, non nostrum esse debet: id enim ait sibi velle, quod eorum lateant posteriora.

Pierii Val. Taurus.

VITIOSVS.

Quod verò pertinet ad vaccã, per hieroglyphicũ eius Diuinæ literæ, vt idẽ tradit Eucherius, hominem vitij, quæ corporis sunt, plenũ indicant, citato loco ex Psalmo, Inter vaccas populorũ. Sed illud de vaccis fœtis quas Palæstini ad trahendam arcam Domini sine rectore iunxerũt, vitulis earũ intra caulas domi detentis, ita interpretatur: fideles quidem intelligi, qui tamen foris humanis affectibus torqueantur, illi alligati à recto tamẽ itinere non declinent, quia arcam Domini portant, mandata quippe eius menti firmiter insidentia. Et idem alibi ad Valerianũ: Tũc verè Bethsamis tẽdimus, cum viã rectitudinis gradientes, ad vicina erroris latera, etiãsi affectus pignorũ auocet, minimè declinamus.

PODAGROSVS.

Sed quid illud, quo ex bouillo pede podagrosus hominẽ significabãt? Bos enim præcipuè vngulis cum dolore articulorum laborat, quo quamuis non intereat, vngulas tamen interdum amittit, & pedes vehementer intumescunt: vnde fictum ab Ægyptijs, Tauri cœlestis pedem extra regionem suã in Æthiopia exporrigi, quorum & pedes, & articulos esse tumori egregiè obnoxios, exploratum est: & in Italiam transgressos, paucissimos inuenias qui non articulum vitio laborent.

LABORIBVS QVIES.

Solutus porro bos, & præsepi redditus, partã à laboribus quietem ostendit: quod antiquissimum Ægyptiorum hieroglyphicum Græci adagio profecuti sunt, *βῆς ὠδι φάτρυ* dicentes, cum exautoratũ hominem, & donatum iam rude, ocioq; & tranquilliori vitæ restitutum significare voluerint, quia scilicet moris est ab laboribus boues ad præsepe sistere, atq; illis pabulũ sumministrare. quãquam sunt qui prouerbium ad mollioris vitæ significatum detorqueant, & ingenium à labore procliue ad libidinem ex hoc intelligi contendant. Sanè quidẽ Hebræi coniectores, cessationis & ignauitiæ signũ esse dicunt, cum quis dormientes tauros videre se per somnium visus fuerit. Vtcunq; autem, XII illi maiores qui regnum à Sabaco Ægyptiorũ rege relictum spontè moderandũ suscepere, vt oneri magis quàm honori tantam regni curã sibi fuisse testarentur, in celebri illa pyramide, quam cõmune collegarũ omnium sepulcrũ construxere, contignationẽ tecti, quæ vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insigniuere, ad que scilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis, requieturi demũ essent. Huic cõtrarium est, Bos sub iugo, de ijs qui perpetuo labore fatigantur. Quòd verò nos ab Iesu asserti in libertatẽ censetur, id ita intelligendũ, Iudæis impositum fuisse legis iugum tanquam seruis, vt quasi per vinculum ad præceptorum obedientiam traherentur, atq; ita Deo seruire discerent, & assuefierent: præcipit enim lex, Non meecharis, nõ occides. An verò nos, quia sumus liberi, meechari licentia abutemur, & sicariã sine metu faciemus? nequaquam: imò nobis neq; quidẽ concupiscere, neq; vel irasci præceptũ est. Arctiora igitur sunt iugi nostri vincula: at non ita, si rem rectè perpendamus. Nam lex imperatorie mandat, ne quid perperam agamus. Assertor noster præcidendas monet vitiorum causas, vt neq; quidem facere quicquam præter ius & fas in animũ inducamus. Hæc enim est vera libertas, cum nosmetipsi sponte abijcimus vitiorũ iugum, cum libidinum ergastula confringimus, & è malarum cogitationũ voraginibus emergentes, vinculis omnibus expediti, in synceritatis liberos campos euadimus, abstinemusq; nõ tanquã serui à flagitijs metu flagri, sed tanquã ingenui,

nui, piè sanctèq; educati, sponte probi modestiq; filij, & quia patrem diligimus, omni studio, meditatione conatuq; monitis eius ita obtemperare contēdimus, vt ne cogitare quidem vllum velimus scelus. Boni enim qui sunt, nisi spontè boni sint, nullum ex bonitate sua præmiū assēquuntur. Nam & Abraam et Enoch, Noë, & patrum pleriq; alij, sine legis seruitute Deo placuerunt. Lex verò tunc data est, cum seruili contumacia non modò Mosi non audire, sed ipsius etiam Dei, qui videntes eos atq; sentientes in libertatem ex Ægyptiorum oppressione asseruerat, mandata detrectare pertinacissimè cœperunt: & quæ plurima in hanc sententiã disputat Irenæus. Sed iam ad diuersorum decorum, quos sub bouilla imagine superstitione antiqua coluit, conuertemur.

B U C E P H A L I.

PRætereundum autem non est, etiam si *ἑπὶ πύργον*, bouilli capitis notam equis iniustam, illis ex signo dedisse nōtā apud Thessalos, quippe vt Bucephali appellarentur: ita enim Gens eos vocabat equos ea nota insignitos, cuiusmodi fuit nominatissimus ille Bucephalus qui Alexādro Macedoni tam charus fuit. Falluntur autem qui putant equum eum à bouillo capite, vel à cornibus quibus animal id præditum fuisse dicitur, ita nuncupatum. Nam quòd equi nonnulli apud Thessalos Bucephali vocētur, ostendit Aristophanes *αἰαγύρα*. Quantæ verò commendationis essent equi Thessalici, vel Delphico probatur oraculo:

Thessalicus præstat sonipes, mulierq; Lacana.

& quæ prosequitur Strabo.

I V P I T E R.

NEq; verò Græci tantum mutatum in bouem Iouem cōfinxerūt, verum etiam Ægyptij Iouem illum suū, qui & Osiris, & Pater, & Iustus, & Dux, & Rex, & Consultor in sacris eorū literis appellatur, per bouē indicabant, eumq; Apim cognominauerunt. Quem quidem tanto prosecuti sunt cultu, vt ingentia super eo volumina scripta fuerint à plerisq;: eòq; vanitatis progressum, vt eum boue alioqui sterili genitum prædicarent. Bouem namq; fulgure afflatam fieri grauidam, eòq; conceptū Apim nasci, persuasum habuere: de quo quidem cum nulla sit magis decantata fabula, consultò ego illam præteribo, si modò signa tantum, quibus Apis insignitus esset, indicauerò. Toto is corpore niger erat, in fronte candorē quadræ præ se ferebat, in tergo effigiem aquilæ, cantharum in palato, duplices in cauda pilos: qui verò multis locis sculptus visitur, Lunæ etiam speciem in latere gestat, vt in palatio quodam Romæ apud D. Marcellæ ædem. Atque hic ille est Apis quem Hebræi, Moysè in monte morā trahente, sibi Deum cōflauere, eam secuti consuetudinem, quam in Ægypto esse conspexerant.

D I A N A.

INuenies etiam Dianam, quam Tauri Scythica gens colunt, Taurionem appellari: Tauris enim eam opitulari putant. Eadem etiam *ταυροπόλος* dicitur, vt apud Apollodorum: & à cornuum figura *ταυροπόλος*: *ταυρὸς* verò apud Taurios. Cur verò *ταυροπόλος* vocaretur, varia est opinio: dicunt enim alij, *ὅτι ὡς ταῦρος ποδίσει πάντα*: alij, quia Taurum à Neptuno in Hippolytum immissum cestro affixò per vniuersam terram exagitaucrit. Alij dicunt Iphigenia cum è Scythia in Africam aufugisset, Deaq; simulacrum dieasset, *ταυροπόλον* Dianam appellatam, propterea quòd è Tauris populis eò allata esset. Alij nomen ex historia ea desumptum putant, quòd Nicander ait taurum à Diana suppositum loco Iphigeniæ, cum eam in Aulide Græci essent immolaturi: quamuis Phanodemus vr-

Pierii Val. Taurus.

fam eam fuisse dicat, plerique verò ceruam. tanta fuit in ea superstitione varietas, & inconstantia.

P A L L A S.

Quin & Pallas *Περροπλά* dicta, & apud Andrios *Περροπόλος*. Nam cum Anthropius Taurum Agamemnoni & Menelao dedisset, iussit ut ubi taurus è nauì profiliisset, ibi Mineruæ simulacrum erigerent: ita enim numen conciliari posse, prosperamq; illis nauigationem futurã. Accidit autem ut taurus is in Andrũ insulam exiliret: memores ergo præcepti reges, statuã erigendam curauere, quæ postea id cognomenti Mineruæ dederit.

B A C C H V S.

Et Bacchus, ut superius dictũ, in tauri nuncupationẽ venit, quem *Περροφάγον* veteres appellauere, propterea quòd, ut Sophocles autor est, qui Dithyræbum vicisset, bouem assequeretur præmium, veluti Tragicis olim hircus debebatur. Aristophanes tamẽ nomẽ id in Cratini contumeliam detorquet, quasi ebrium insimularet. Apud Athenæum legere est, Bacchum tauro & pardali esse similem, ob ebriosorum violentiam: vinosam enim esse pardalim, loco suo positum. Lycophron eum omnino taurum vocat, Poëtæ Draconem Tauri patrem canũt, per illum Iouem, per hunc Bacchum intelligentes. Sed ut ad Apim reuertamur, is in ciuitate Memphi Solis instar excipiebatur, & apud Heliopolim taurus Soli sacer erat, quẽ Neriton appellabãt. Illud verò fabulosum iudico, quòd Hermiti oppido tradunt fuisse taurum, qui maculas per singulas diei horas permutaret: de quo Macrobius. Verũm hoc nihil ad hieroglyphica.

B I T H O N I S R O B V R.

Qui verò taurus humanis humeris gestatus Argis viscebatur, Bithonis factũ indicabat, qui suo fretus robore, dum Argiui Ioui sacrificarent taurũ in humeros sustulisse fertur: summum enim virium experimentum apud veteres erat tauris robore præstare. Hinc Milo apud Theocritum celebratus, qui taurũ pede arreptum ad amicam traxerit. Hinc Busiridis nomẽ, quòd duos solus boues quaquã vellet traheret. Fuit verò is Ægypti rex, quem Poëtæ crudelitatis in humanum genus atrocissimæ notauerunt. In Seleuci autem numis & taurus & alibi tantũ cornua spectantur, quippe quòd is Alexandro sacrificaturo, syluestre taurum è vinculis elapsum ambabus tenuit. In eius statuis videas nonnunquam cornua superaddita.

P I E T A S.

In antiquis operibus iuuenes duo subiecti iugo, currum trahere conspiciuntur, erant hi Bithon & Cleobes fratres. Hieroglyphicum id eorum indicabat pietatem, qui matrem currui impositam ad Iunonis templum vexerint. Historiam & Pausanias & alij tradidẽre.

V E L O C I T A S N E G O T I O R V M.

Dvo verò tauri inter se pugnare per nocturnam imaginem visi, negotiorũ velocitatem prælagire dicuntur, ut Hebraicæ quædam somniorum interpretationes prodiderunt. Astronomi eum furijs agendum dicũt, cui decimus octauus tauri gradus nascenti affulserit: eaq; de causa locũ eum tauris duobus sese cornu petentibus signatum veteres voluẽre.

D I S E R T A P R O L E S.

Hebræi verò iuniores cornupetam taurum per somnium imaginari, indicatiũ esse dicunt disertissimæ prolis suscipiendæ: quòd fortè spectat Virgilianum illud, taurum Pollioni pascendum:

Iam cornu petat, & pedibus qui spargat arenam,

propterea quòd noua ille carmina faciat, qui quidem sunt ingeniorum foetus;
 ἢ πείραγον & hoc addam (quamuis nō sum nescius, quid Grammatici super locu-
 tione quæ noua est, disputent) dici tamen posse Virgilium ad Pindaricum illud
 respexisse, quod Olympijs habetur Epharmosto:

αἶνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον, ἀνδρα δ' ὕμνων νεωτέρων.

Vinum quippe à vetustate commendare congruum esse: à nouitate autem poe-
 mata. Flores enim pro recenti re positum aiunt interpretes.

O C C V L T V M C O N S I L I V M.

A Pud Romanos signa militaria, alia vocalia, alia muta dicebantur. Vocalia
 quæ Imperator tribunis, tribuni mox ordinibus dabant, vt scilicet aut no-
 ctu, aut in peragendis vigilijs, aut explorationibus obscundis, ac in ipsa quoq;
 interdum acie, cum tumultu omnia cōfusa essent, ipsi se vicissim noscitarent. Mu-
 ta varijs animalium figuris elaborata præferabantur, sed suū quæq; significatū
 habebant, quippe vt vnū exempli causa ponam, Minotauri effigies tunc ex-
 tollebatur, cum secretò & tacitè rem gerendam admonebantur: ostendebat enim
 hieroglyphicum id, consilia ducum non minus occulta esse debere, quàm fuerit
 Minotauri sedes, quippe Labyrinthus. Hinc ille sapiens videlicet eorum Impe-
 rator Q. Cecilius Metellus Macedonicus, percontantibus tribunis quonam
 exercitum huc illuc agitare: Si putarem, respōdit, tunicam meam meorum esse
 consiliorum consciam, eam actutum abscinderem, combureremq;. Tutissimum
 enim (ait Vegetius) in expeditionibus creditur, facienda nesciri.

V I C T O R I A.

M Actatus autem bos, quales vbiq; locorum conspiciuntur, victoriæ pluri-
 mum, partiq; triumphis signum erat, præsertim apud Romanos, vnde Lu-
 uenalis huiusmodi significato,

Duc in Capitolia magnam, creatumq; bouem.

Id verò obseruatione dignum est, quòd Spartiatæ in hoc sacrificij genere, diuer-
 sam à Romanis rationem secuti sunt. Nam cum Romani, victoria per hostium
 cædes parta, bouem sacrificare cōsueissent: cum verò sine pugna & sanguine re-
 rum potiti essent, ouem immolare: hi contra in victoria pacata taurum sacrifica-
 bant: si verò pugnando vicissent, gallum: quando quidem ampliora, magisq;
 homine digna, quæ ratione atq; prudentia, quàm quæ vi atq; corporis tantum
 fortitudine cōfecta essent, iudicabant.

L V C A S E V A N G E L I S T A.

ET quoniam multa sunt quæ de pietatis nostræ institutis ad hanc faciūt do-
 ctrinam, quæ Christianorū cōuentus sanctionibus suis per imagines expri-
 menda concessere, ea nequaquã dissimulanda sunt: cuiusmodi ea est quæ per a-
 latum bouē Lucā Euangelij scriptorē ostendit: siue propter eam ipsam tauri cō-
 tinentiam atq; temperantiã, qua de facta est superius mentio, cum Lucas ipse ca-
 stissimus ab incunte ætate, vt fertur, fuerit, omnēq; vitā egerit incorruptus, im-
 maculatus, sine vxore, sine liberis, in cœlibatu perseuerās, nullū vnquã veneris
 vsum nouerit: siue propterea, quòd per vituli mysticū vultū, Christū nobis præ-
 dicat immolatū, quē Dauid super altare prædicat imponendum: atq; mansuetu-
 dinem, quā præ se tulit Deus homo factus, testimonio suo literarū monumen-
 tis illustratam posteritati commendauit: siue quòd à sacrificijs, vel à sacerdotio
 sumat, vt ait Eucherius, operis exordiū, ita enim scribit: Fuit in diebus Herodis
 sacerdos nomine Zacharias: quam interpretationem admittit etiam Irenæus,

Pierii Val. Taurus.

M A N S V E T V D O.

Quantum verò pertinet ad animalis istius mansuetudinem, Lucretius poëta ita causas eius reddidit:

*At natura bouum placido magis aëre viuit,
Nec nimis irai fax vnquam subdita percit,
Fumida suffundens caeca caliginis umbras,
Nec gelidi torpet telis perfixa pavoris,
Inter vtrosq; sita est, ceruos, saeuosq; leones.*

Paulò uerò antè, cùm de varietate animi loqueretur, mansuetudinem hanc in aëreis corporibus esse cotenderat: & quia causas reddiderat, cur leo indignabundus esset, cur ceruus timidus, non immemor naturam humanam rerum omnium species amplexari, sic subdit:

*Sic hominum genus est, quamuis doctrina politos
Constituatur pariter quosdam, tamen illa relinquit
Natura cuiusq; animi vestigia prima,
Nec radicatus euelli mala posse putandum est,
Qua procliuus hic iras decurrat in acres,
Ille metu citius paulò tentetur, at ille
Tertius accipiat quaedam clementius aequo:
Inq; alijs rebus multum differre necesse est
Naturas hominum varias, moresq; sequaces.*

Prout verò varijs affectibus mouetur homo, ad eius animalis bruti naturam comparatur cui per eam sit assimilis: nam in brutis simplices plurimum sunt naturæ, vt initio diximus.

F E R O C I T A S E V I T A N D A.

Quam diuersum autem illud est, quòd mansuetudinem ex boue picto significantes, ferocitatē itidem & furibundam petulantiam per taurum indicabāt, vbi sceni fasciculum cornibus alligassent: recepta sunt hæc iam apud omnes, vnde dixerit Horatius:

Fœnum habet in cornu, longè fuge.

Psalmodographus noster eodem vtitur dicterio, dum Psalmo 44 dicit: Cùm nobis aderas inimicos nostros cornu petebamus: *κερατιούμην* enim habet Græcus codex, proq; valida & victrici pugna Theologi cōmentantur. Et VI Ecclesiastici capite legas: Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus. Quod verò attinet ad scenū, id ideo factitari solitū, ait Plutarchus, vt ferocitatē lasciuiaq; ex nimia pabuli vbertate resultare admoneremur. Dicteriū verò celebritatem accepisse à Sicinio quodā, proditur, qui cùm effusissima dicacitate omnes carperet, vni M. Crasso parcere compertus est, curq; vni illi parceret, interrogatus, scenū eum in cornu gestare respondit. Sanè Romanis mos fuit cornu petarū boū cornua sceno circumligare, quò obuiam prodeuntes admonerent ab illo cauendū. Eo figmento Hesiodus populi uoros (liceat ita mihi *δημοφύγους* Græcū vocabulū Latinū facere) nūcupauit, qui quidem diuitiarū opulentia lasciuientes reliquos impeterent, ac proculcarent. Est & tale aliquid apud Sophoclem, & Solonis ad hoc dictum haudquaquā aspernandum. Sed illud potius afferamus, quod Psalmo XXII scriptum, Circumdede runt me vituli multi, tauri pingues obsederunt me: vbi interpretes per vitulos plebeā Iudæorū multitudinem intelligūt, lasciuientem quippe, solutamq; iuuentutem omni prorsus regula carentem: per tau-
ros

AROS verò Pontifices, Scribas, & Seniores, propter etatem nimirum, & prærogatiuam, qua cæteris antestabāt, pingues appellati: quia multis Dei donis ante alios omnes fruebantur. Nam & alibi Moyses in hanc sententiam futura longè præuidens: Comedit, inquit, Iacob, & impletus est, & recalcitrauit dilectus: pinguedine & carne distentus est & obductus, et dereliquit Deum factorem suum. Eodem modo accipiunt Theologi dictum Psalmo LXXVIII. Taurorum congregationem, Pontifices & Scribas, & reliquos Iudeorum Principes intelligendo, qui & temerarij, & corruptæ essent, Christumq; & Apostolos ferociter incessuri forent. Minimè vero loco hoc prætereundū est, qd Theologi nostri Iacobis prædiuinationem de Iosippo, Tauri decor eius, transferunt ad Christū: Taurus quidem ob vtranq; dispositionem, alius ferus vt iudex, alius mansuetus vt assertor, qui generi humano salutem dedit, cuius cornua essent crucis extrema. Nam & de parte nauis antenna, dictum inuenimus,

Cornua velatarum obuertimus antennarum.

Hac autem virtute crucis, & hoc more cornutus, ait Tertullianus, vniuersas gētes etiam nū ventilat, per fidem auferens à terra in cælum, & tunc ventilabit per iudicium, deiciens de cælo in terrā. Vbi etiam de Simeone & Leui loquitur: In concupiscentia sua subneruauerunt taurum, de Christo identidem intelligi volunt, cuius neruos sacerdotes præcipuè, clauis suffigendos curauerunt.

PIERIVS VALERIANVS AD PETRVM VICTORIVM, DE IIS QVÆ PER EQVVM SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

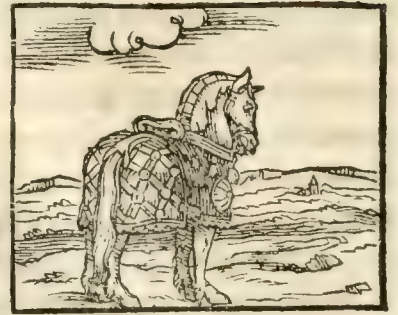
CUPERES Petre Victori, vt ex amicis nonnullis intellexi, qua ratione modoq; hieroglyphica Leonis, Elephanti, & id genus animalium plurimorum explicuissē me accepisti, quæ fuerint Equi quoq; significata apud eosdem Ægyptios tibi describi. Verum scias pauca ea esse quæ super equo Sacerdotes illi tradiderunt: quippe qui animal id vti profanum aspernabatur: neq; enim Sacerdoti licebat equo vehi. Sedenim Graeci Latiniq; neq; non Hebraei, multa super eo scitu dignissima memoria prodiderunt, quæ hoc explicabimus Commentario. Præter enim id quod obsequi tibi iucundissimum existimabam, inuitauit me ad huiusmodi lucubrationem animalis ipsius dignitas, vigor, & natura eius spectatissima quadam excellentia. Non enim ex eo genere est, quod parui facere debeamus, cum tot ex equo humano generi commoditates obuenant, siue domesticis, siue publicis sit vsibus adhibendus. Sed frustra hic equum laudare aggredior, cum super eo tam multa, tam præclara toto passim Commentario reperiantur: quæ qualia nam sint, hinc iam, vt instituumus, dicere incipiamus.

Pierii Val. Equus.

RIMVM verò omnium equi hieroglyphicū est, belli signum esse, clarissimo Virgilij testimonio, dicentis, *Bello armantur equi, bellum hæc arma minantur.*

B E L L V M. D

Et duellicam equorum prolem Lucretius appellat. Idem hoc intellexisse Ægyptios didicimus ex Plutarcho, quod & in Leone tetigimus: Horum quippe post obitum apparuisse Osiridi, quem multarum rerum vsum edocuerit, præcipueq; quod animal bello vtilius esset sciscitanti, equum ei negotio maximè cōmodum, responderit. Cumq; Osiris Leonem præstare arbitraretur, respondisse Horum: Posse quidem eum auxilio esse, verum vbi semel fugam arripuisset, irreuocabilem abire, cum alio qui bellatori necesse esset nonnunquam cedere, nonnunquam ex inclinata ianua acie rursus hostes aggredi, proq; loco & tempore Fortune sese imperijs accommodare: idcircoq; equum omnibus his officijs omnino magis officiosum esse. vnde Xenophon tertio de Græcorū reditu: Vna, ait, equites re præstant, quòd in fuga certius est illis subsidiū. Aristoteles Ethicis, virtutem in equo eam præcipue laudat, qua sit ad currendum portandumq; hominem idoneus, & ad inuadendum expectandumq; hostem minimè formidolosus. Galenus de Partibus, præualidum ait animal & generosum, cum ἰαχρόν dicit, καί τε ἄθυμον. Hinc illud apud Maronem,

Generosus pullus in aruis.

P V G N A C I T A S.

Næq; temerè Vespas ἱερογλυφικῶς ex equino cadauere significari tradiderunt Ægyptij: imò non temerè esse dixerunt, quòd ex corrupto eius cadauere vespæ progeneretur. Hoc enim tantum apud Horum super equo reperias, & peruulgatus apud omnes versus fertur:

ἵπποι μὲν σφυκῶν γένεσις: τῶν τοι δὲ μελισσῶν.

Nam culices ab equi, sed apes ab origine tauri.

Diligentes enim rerū naturalium obseruatores ex bo uillo occipitis cerebro apes gigni tradiderunt: ex asini cerebro crabrones, vti ex equo vespas, atq; ex humano cadauere serpentem. Non tamen hinc simpliciter vespæ intelligendum, sed quod per vespam identidem soliti essent significare: per cuius hieroglyphicum pugnacitatem & infestum aduersus hostes ingenium ostendebant, de qua inter insecta loco suo differuimus.

V E S P A E.

C E L E R I T A S.

A D hæc celeritatis indicium est equus: quodq; apud Lucretiū Fortis equi uis legit, Marcellus celeris exponit: eoq; spectare volunt Virgilianū illud, *Quidnam egregium si fœmina forti Fidis equo?*

vbi Arruns Camillam equi pernitate fretam, non virtute sua strenuā incusat. Multa verò inuenias apud rerum scriptores super equorum pernitate, sed id ego tantum memorabo, quòd Alanis à Probo Imper. deuictis, equus in præda repertus est, qui, vt captiui attestabantur, centum ad diem passuū millia decurreret, perq; octo vel decem dies vigore minimè fracto perduraret. Sedenim eam

in mi-

A in militaribus equis fugacitatem imperator ipse contempfit, repudiatumq; fugi-
tuo militi potius quàm forti conuenire iudicauit. *Ἰπποδρόμω* Nympham apud He-
siodum inuenias, quod nomen ob velocitatem effictum autumant interpretes:
vim quippe aquarum eam intelligentes, qua nauigia cursu celerrimo rapiun-
tur. Quiq; Neptuno adpinguntur equi, pernicious eiusdem cursus indices habent-
tur, qui maritima sit nauigatione. Naues enim equorum curruumq; vsus affa-
tim suggerunt: vnde & equos & currum Neptuno videmus attributos: nam is
apud Maronem,

Flectit equos curruq; volans dat lora secundo.

Iam & prouerbiū à Cicerone vsurpatū super celeritate, tum equis tum velis, ad
Quint. Frat. Sic ego te sæpe excitante cursu, corrigam tarditatē tuam tum equis
tum velis. De omni verò conatu adhibito, Officijs: Cum his velis equisq; decer-
tandum est. Astronomi vndecimo Virginis gradu equum admouent ad homi-
nis velocitatē indicādā, qui cum eo sit gradu lucem auspicatus. Adpingebatur
verò Neptuno equus anteriore parte figura sua, posteriore verò effigie piscis,
B qui caudā in spiram replicaret: quod & veteres sculpturæ passim & pleriq; Gal-
lieni numi palam faciūt, in quibus inscriptio est, NEPTVNO CONS. AVG.
Nota præterea est fabula, in Deorum concilio pro imponendo Athenis nomi-
ne, percussa à Neptuno petra exilijsse ferum. Nam & interpres Pindari rem tan-
git huiusmodi. Passim verò apud veteres Neptunus Equestris dictus. Aiūt in-
super, primo illi equo quem Neptunus protulit Scyphio nomen fuisse: adeò si-
bi concors in nugis tota Græcia semper fuit, vt nulla sit tam absurda fabula, que
aliquo assertionis testimonio careat. Quodq; fictum à Poëtis est, Saturnum in
equum versum, quem tunc etiam pernicitate insignem canunt, vti Maro,

Pernix Saturnus & altum Pelion hinnitu fugiens impleuit equino.

quidam ex Astronomis ad astri velocitatem figmentum referunt, cum amplissi-
ma cæli spatia diurno motu velocissimè transcurret, si quanto distet interuallo,
quamq; magno circuitu supra planetas reliquos feratur considerauerimus:
quamuis altero motu, quem hi naturalem dicunt, tardissimus planetarum om-
nium videatur. Ab huiusmodi pernicitate Abacuntis prophætæ dictum, Quia
ascendes super equos tuos, Theologi de Apostolis prædictum volunt, vnde re-
C pentina salus esset omnibus pijs prouentura. Et vnus sanè celeritatis ergò Vir-
gilianus Æneas præmia prima proponit, equum insignem phaleris, ei qui pedū
cursu primus metam attigerit. Et in numismatis, nūc equus currēs, nunc ipse Pe-
gafus alis adiectis culus, summa rem alacritate gestam ostendit.

S O L.

A Liās verò alatus equus Soli etiam attribuitur. Nam in Galieni numis ala-
tus equus est cum inscriptione, SOLI CONS. AVG. In numo verò **Q.** *Galieni nu-
misma.*
TITI in quo Pegasus, quasi nō satis ex eo expressa esset celeritas, qua in obeū-
dis Reipub. negotijs vsus fuerat, barbato eius capiti ex altero latere cuso addite
alæ, cuiusmodi specie Mercurius aliquot in veterū monumentis cōspicitur insi-
gnitus. Non desunt verò qui Pegasus in monetis etiā Corinthiorum fuisse tra-
dāt, quē Eubolus, Anchise, *Ἰπποδρόμω* & *πῶλον* appellarit. Porro Pindarus Bellero-
phontem eo inuectum Pegaso, frænū aureum dono à Pallade per somniū acce-
pisse commemorat, vnde postea infranandorum equorum vsus ad posteros e-
manarit: eoq; monumento voluerint Corinthij rei memoriā testatam. Maro
autem noster fræna Lapitharum inuentum tradit eo Georgicon loco,

Pierii Val. Equus.

*Frena Pelethronij Lapithæ, gyrosq; dedere
Impositi dorso, atq; equitem docuere sub armis
Insultare solo, & gressus glomerare superbos.*

Sunt & qui Centauros in hoc eodem accipiant si-
gnificato: quodq; illi pubetenus humana forma,
reliquū equina fingantur, vitę nostrę terminū perni-
ci cursu occupari significare putent, propterea quod
mira lapsi lubricitate incauti semper arripimur. Nul-
lus enim tam senex, qui se annum adhuc non speret
superaturū. Sedenim Centauro alibi erit locus suus.

Non sum verò nescius, autores esse, qui Pega-
sum, qualem quippe passim in Hadriani & L.
Pap. Cursoris, & aliorum quorundam numis aspici-
mus, famę potius quàm celeritatis indicium esse cō-
tendant. Nascitur is ex Medusę cæde: siquidem vir-
tus cū terrorem amputauerit, famam generat. Ter-
roris & admirationis hieroglyphicum esse Medusę
caput, ostendimus in Serpente, cū de Domitiani
gestamine loqueremur. Fama autem vbi primū
genita per hominum ora incipit volitare, Musarum
excitat fontem in Parnasso, quippe quod illustrium
virorum præclara facinora vatibus scribendi sug-
gerunt argumentum. Quod verò in Papirio à re ipsa etiam cognomento Cur-
soris honestato, ex Pegaso alacritatem & festinantiam hominis significari dixe-
ramus, capreę insuper fugacis spoliū & fulmen & sagitta, quę in eodem spe-
ctantur numo, ad nostrum faciunt intellectum.

PROFUGVS.

Sed quoniam esse video qui Persea quoq; Pegaso inuectū putent, examinan-
dus est apud Hesiodū locus, Scuto Herculis, vbi *ἰμπότα πέροευσ* à poëta dictū:
quo loco Commentatores aiunt, animaduertendum *ἰμπόταν* profugū significa-
re: eamq; esse glossographorum interpretationem. Auus enim Acrisius Persea ^F
domo expulit, quem minimè moris est vsquam equitem inducere, sed talaribus
à Mercurio acceptis præditum aëra perfulcare: de quo sic Ouidius:

*Pennis ligat ille resumptis
Parte ab vtraq; pedes, teloq; accingitur vnco,
Et liquidum motis talaribus aera findit.*

Vnde etiam Catullo pinnipes appellatur. Eodem modo apud Homerum inue-
nies Hippotam Nestorem, pro profugo, vt vetustiores grammatici interpretā-
tur eo *ἰμπόταν* loco:

Τῶς δὲ καὶ μετέπειτα γελῶν ἰμπότα Νέστωρ.
His inde Gerenius exul Nestor ait.

Talemq; recitant fabulam: Herculem Pylo
bellum intulisse, propterea quod Neleus eum à cæde Iphiti purgare recusasset.
Tum etiam propter filiorū eius insolentiam, qui cū XII. essent, co freti nume-
ro præclara omnia sibi pollicebantur. Diu verò bellum protractū, neq; quan-
diu Periclymenus, vnus ex ipsius Nelei filijs vixit, vrbs vnquā capi potuit: po-
stea verò quàm is mutatus in Apem Herculano currui explorator infedit, sum-
monente prodēteq; Palladē extinctus est ab Hercule: capta itidem euerſaq; Py-
los

HVMANAE VITAE
lubricitas.

F A M A.

E

Alos est, vndecimq; Nestoris fratres interempti. Sedenim Nestor prius emissus fuerat ad Gerenios vbi educaretur, qui solus superstes in patriã inde restitutus est, & ab educationis loco Gerenius: ab effugio verò, quo saluatus est, Hippota.

F R Æ N A T A F E R O C I T A S.

Vulgatissimum illud est argumentum, hominem feroci inuictòq; animo, imperio tamen & rationi obsequentem, hieroglyphicè per frenatum equũ significari. Hinc Panætius apud Cic. Africanum solitum ait dicere, vt equos propter crebras contentiones præliorum ferocitate exultãtes domitoribus tradere soleant, vt his facilioribus vti possint: sic homines secundis rebus effrãnatos sibiq; præfidentes, tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportere. Animal nimirum ferox atq; magnanimũ, quod leges tamen subiit, nec frænium depulit ore, vt ait Horatius, de equo qui hominis opem implorauit, scq; frænari sit passus. Et Maro:

Sed tamen idem olim curru succedere sueti

Quadrupes, & fræna iugo concordia ferre.

BIn huiusmodi sententiam est Scipionis dictum non incelebre. Quum Romani contra Antiochum iam in Asiam traicissent, isq; legatos demum de pace misisset ad Scipionem, respondit is: Id prius factum oportuit, non postquam & frænium & fessorem accepisset. Sed illud quoq; animaduertendum est, de Carthaginis portento, quod murorum fundamenta fodientibus oblatum est: quippe vt apud Maronem, caput acris equi, hinc gentem fore bello egregiã præmonstratum. Quod verò subiungit, Facilem victu, nõ de bouillo capite, vt Seruius, sed de ipso eodem equino intelligendũ, cuius ostenti ea sit interpretatio, vt facilem victu per secula gentem, facilem quæ tandem vinceretur, exponamus: hoc enim magis ad Virgilianã accedit sententiam, quamuis in Tauri cõmentario Seruiarum intellectum illustrare conati sumus. Coniectores vero, vt eò redeam, eos qui se caput equinum, vel caninum, vel asininum habere somniarunt, in seruitutem vel id genus ærumnas dedendos esse suspicantur. Sunt enim tria hæc animalia seruituti mirum in modum obnoxia. Addam & illud eorundem Onirocritarum interpretamentum, quo visum aiunt in somnis equum qui se portet, polliceri, vt amica amanti imperio facile sit subiicienda, morigeraq; in posterũ futura. Nam de pullo indomito pro puella adhuc intacta, Anacreontis carmina paulò inferius loco suo recitabuntur. In Diuinis literis, vbi Elisæus mõtem auxiliaribus equitibus plenum per adaperos pueri oculos cõspexit, quosq; vates Abachus Domini equos, & equitatus nominat, animas intelligit Adamantius, quæ frænũ disciplinæ sanctioris accipiunt, iugumq; suauitatis, quæ ab ipso Domino proficiscitur, portant, eiusq; spiritu regi patiuntur. Beatasq; illas appellat, quæ dorsum curuauere suum, vt dorso verbum Dei fessorẽ accipiãt: cuius frænna patiantur. & quoquouersum ille impulerit iter arripiant: eius deniq; habenis moderati, nõ ex libidine suã, sed tanti fessoris arbitrio flectantur, cursum ineant, & consistant. Eucherus fanè inueniri ait in Diuinis literis equum pro viro sanctitate prædico poni: eoq; spectare Abachuntis illud alibi dictum, Qui ascendes super equos tuos. Sanè Græci Palladi nomen ab equo domito inditũ tradunt: & vti suprã diximus, apud Pindarũ legas frænium Corinthi ab ea inuẽtum, & Pelopi dono datum: & in Ilij capturã instar montis equum Græci Palladi deditarunt. Hoc verò significat, ferocitatem omnem doctrina molliri atq; cicurari, quod ita luculenter Horatius expressit:

Pierii Val. Equus.

*Nemo adeò ferus est, vt non mitescere possit:
Si modo culturæ patientem commodet aurem.*

I M P E R I V M.

IN augurali verò disciplina, equos imperij significatum sæpe fuisse, comperi-
mus, vt qui apud C. Iulium Cæsarem natus est, humanis propè pedibus, un-
gulis scilicet in digitorum modū subscissis. Ei enim orbis terræ imperium por-
tendi, Aruspices respondere, apud quem equus huiusmodi esset editus. Eum
itaq; Cæsar magna aluit cura, nec patientem sefforis alterius primus ascendit.
Cuius etiam instar pro æde Veneris genetricis dedicauit; quamuis prodigia re-
liqua ita despectui semper habuerit, vt ab incepto nunquã vllò, prodigijs quã-
tumlibet aduersis absterritus aut retardatus sit. Sedenim eadem animalis spe-
cies quæ imperiū illi præfagiuerat, eadem inquam & mortem præmonstrauit.
Siquidem equorum greges, quos in trañciendo Rubicone consecrauerat, ac va-
gos sine custode dimiserat, paulò antea quàm occisus esset comperijt pertinacis-
simè pabulo abstinere, vbertimq; flere. Eo porrò affectu equi pleriq; in domi-
nos sunt, vt eos interemptos lugeant, inquit Plinius, lachrymasq; interdū desi-
derio fundant. Vnde non incitè de Pallante Virgilius:

*Post bellator equus positus insignibus Aethon
It lachrymans, guttisq; humectat grandibus ora.*

Ad huius imitationem non minori forsitan affectu alterius equi amorem in do-
minum Silius Italicus ita decantat:

*Agnouit sonipes, arrectisq; auribus acrem
Hinnitum effundens sternit tellure Vagesum,
Quem tunc captiuo portabat in agmina dorso:
Hinc rapidum glomerans cursum per lubrica pinguis
Stante cruore soli, & mutilata cadauera cade
Euolat, ac domini consistit in ora iacentis:
Inde inclinatus collum summissus & armos,
De more inflexis præbebat scandere terga
Cruribus, ac proprio quodam trepidabat amore.*

Sed vt ad portenta reuertamur, illud memoriæ proditū est, quemadmodū Ne-
ro asturconē, quo maximè delectabatur, posteriore corporis parte in simiæ spe-
ciem abiisse per quietē videre visus, ac tantum capite integro hinnitus edere ca-
noros, ostento fuit quòd illa equi ferocitas in simiæ ludibriū esset abitura. De-
dit & Ælio Pertinaci feroci viro, qui post sublatū Cōmodum imperiū arripuit,
inuadendi regni signum equus. Nam ea qua natus est hora, equus pullus in te-
gulas ascendit, atq; ibi breui temporis spacio cōmoratus, simul & decidit & ex-
pirauit. Quod quidē huic in Villa Martis genito, & ad bellica negotia nato, fu-
turæ sublimitatis, quamuis breui duraturæ, augurium fuit.

A L A B O R I B V S Q V I E S.

*Equi in Ner-
uæ numis.*

Quid verò soluti, pascentesq; in Neruæ numis equi sibi velint, cusæ ibidem
literæ declarant, in hunc scilicet modum: VEHICVLATIONE ITAL.
REMISSA. quod nonnulli referunt ad argumentum illud quod in Boue ad
præsepe tractauimus. Sed accipiendum potius de tributo quod Italia omnis in
vehiculationes exoluebat, vt & Magistratum sarcinæ, & exercituum, & alia
huiusmodi publica transportarentur: quod tributi genus Nerua vti onerosum
nimis Italiæ remisit vniuersæ: qua de sententia plura dicere, nisi doctissi-
mus

^A mus planè vir Fab. Vigil Spoletanus rem exactissimè pertractasset.

I T A L I A.

SVnt qui putent equos in hoc numo Italiam significare, eoq; adducuntur argumento, quòd in argenteo numo & aliquot æreis obseruatur caput equi frænati cū inscriptione R O M A. Ab eius occipitio sceptrū, in cuius summa parte caput itidē equi videatur: ab altera parte, Roma ipsa galeata, vti mos est. Alij numi sunt cum equinis capitibus ab vtraq; parte singulis, cum inscriptione R O M A. Sedenim cū equum ipsum multifariam in Latinorum & Græcorum numis obseruauerim, neq; Italiam neque aliam quampiam prouinciam, regionē, aut ciuitatē significare cōtenderim, sed aut bellum, aut itinerationē, aut decursionem, vt in Neronianis plerisq;: aut velocitatem, vt in Papirianis: & alia prout locis suis explicantur.

M A V R E T A N I A.

Nisi qui (si videant in Hadriani numo equum à pedite rectum cum inscriptione M A V R E T A N I A, ita enim scriptū per E secunda syllaba) intelligere velint prouinciam eam in deditiōnē acceptam, vel quid huiusmodi. Sanè aliquot ex huiusmodi numis vna in parte caput habent Hadriani, ab altera equum, quem mulier duobus armata iaculis dūctat: quod nimirū indicat genus id bellandi, quo plurimum vtitur ea prouincia.

M A V R I F E R O C E S.

QVin posterioribus etiam seculis militares quidam ordines, qui sub equitū magistro militabant, dimidios rutili coloris equos duos in alba parma sese quodammodo laceffentes, orbe viridi, cuius luteus erat vmbilicus, interposito, præferbant, ijq; M A V R I F E R O C E S appellabantur. Quòd verò aliqui ex numis Italiam per equum significari crediderint, fortè suspicati sunt ex eo numo qui equum exultātem habet, flore quodam supernè sito: ab cuius altero latere inscriptio est, R O M A N O R.

E Q. V I C T O R I A.

CVr verò potius non putemus numum hunc in rei gestæ monumentum esse cūsum? quia bello Punico, quod cum Hannibale gestum est, cceperint aliquando Romani etiā equis superiores esse, cū prius robur eorū omne in legionibus consisteret: flos enim ille supernè additus, principium atq; spem bonæ frugis indicat. Sanè Virgilius rem tantam haudquaquā reliquit indictam, cū de Marcelli laudibus ita cecinit:

Hic rem Romanam magno trepidante tumultu

Sistet, equis sternet Pænos.

At in Cephalæniorum etiam numis equus signari solitus, cuius rei mentio apud Plutarchum. Apud Smyrnæos Fortunæ simulacrū fuit à Bupalò quodam probo sanè viro factum, in cuius capite pullus equinus insidebat, & Amaltheæ cornu manum implebat, de quo apud Pausaniam Messenicis.

S Y R A C V S A N I.

VTebantur & Syracusani equi nota. Nam Atheniensibus illis qui apud Syracusas capti Niciana clade pro seruis veniēre sub hasta, frons equi charactēre iniusta est. In aliquot eorum numis equus & fessor habetur cum inscriptione Ι Ε Ρ Ω Ν Ο Σ, quod nimirum eius in equestri militia, sed præcipuam in certaminibus gloriam ostendit, quem ea de causa tot laudibus Pindarus poëta immortalitati consecrauit. Aliæ quoque Respub. atque alij plerique Princi-

Pierii Val. Equus.

pes equi signo vsi sunt, vt nihil deficiat priuatum videam, quod ad Italiã spectet. D

T A R E N T I N I.

QVinetiam in numo, cuius inscriptio ΤΑΡΑΣ, eques etiam iaculator inspicitur, ob equestrem scilicet militiam, quam egregie Tarentini sunt exercere soliti: vnde apud Græcos, Tarentinos ordines inuenias ex equitibus huiusmodi constitutos: & ταραντιζον verbum, eo se militiæ genere exercere.

SAGITTARIII SENIORES ORIENTALES.

EQui verò duo dimidiati coloris lutei, in cæruleo clypeo, quem ruber circumambibat, auersi profilientes à centro, quod luteum in medio rubræ peltæ, pro vmbilico appositum erat, ita vt ab ipsa pelta trames coloris eiusdem ad rubrum vsq; ambitum protenderetur, eius ordinis erat insigne, qui SAGITTARIII SENIORES ORIENTALES appellabantur. Militabant ij sub magistro militum Præsentiali nuncupato.

SECUNDI THEODOSIANI.

LVteus etiam equus erat in imo parmæ ferrugineæ colorationis, cuius vmbilicus albus rubro continebatur circulo, quem alter coloris lutei circuibat. SECUNDORVM THEODOSIANORVM hic erat clypeus, qui sub eodem militum magistro stipendia faciebant. Hi nimirum Theodosij principatu in militiam adlecti.

C O N S T A N T I A.

ERat & alia legio, quæ rutilum equum in cærulea parma gestabat: in medio viridis orbis constitutus, cui quadrupes toto inniti pectore videbatur: ea CONSTANTIA nuncupabatur, quæ sub magistro peditum merebat, Constantio quippe Principe instituta.

I M M O D E R A T V S I M P E T V S.

REs ipsa adhortari videtur, vt & historiæ sacræ mysterium, quantum ad equum pertinet, reuelent. Nam pro immoderato & rationis experte impetu equum poni apud legislatorē Mosē, ex eo manifestum est, quod non designari principem equorum educatorem dicit: quod ita capiendum est ex Philonis sententia, vt ineptum eum ad principatum existimemus, qui voluptatibus, cupiditatibusq; & nequitia deditus stare loco nesciat, & fræna ferox spumantia mandat. Lex ipsa est Deuter. cap. 17. Quisq; rex fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos, nec reducet populum in Ægyptum, equitatus numero subleuatus, præsertim cum Dominus præceperit vobis, vt nequaquam amplius per eandem viam reuertamini. Nam qui talia mente concipit, effræno illi & feroci equo similis est, de quo vulgatum adagium, Secede equinis à pedibus procul, ab equo inquam illo, qui semper Ægyptum, hoc est, voluptatum & illecebrarum planitiem appetit insultare, quocirca frænis cætenisque compescendus, nisi velimus in perniciem rapi, & nosmetipsos vnà cum fortunis dare præcipites. Nam vt optimè ait Euripides, ἀχαλίτων σιμολτων ἀνόμος τ' ἀφροσύνας πέλασ' δυσυχία, Infrænis oris ex legisq; dementiæ finis infortunium. Sæpe autem in Diuinis literis equus aberrantem & vagum hominem indicat, qui sine ratione vlla feratur: vt, Fallax equus ad salutem. &, Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Callidum verò Antisthenis dicterium, cum Plato vehementer laudaret equum in pompa quadam equestri, hinnitu crebro ferociaq; excelsos spiritus præ se ferentem, is qui hominis iactantiam libenter incessabat. Et tu, inquit, videris bonus equus euasurus. At Themistocles, cum mutatos eius mores ex procacissimo in maximè temperantem plerique admirarentur,

An

An nō, inquit ille, videtis asperos & indomitos pullos in optimos equos euadere. Non imprudenter itaq; Prudentius elationem animi describens ait:

*Fortè per effusas inflata superbia turbas
Infrani volitabat equo.*

NEQVITIA IN TEMPERANTIAM VERSA.

Quod verò super Ægypti delitijs dictū, D. Ambrosius ex Apostoli dicta-
tis eo tēpore ait Pascha celebrari, quo Israëlitici Ægyptū reliquere, solēnita-
temq; eam, animarum transitum interpretari, à vitijs ad virtutem, à corporis af-
fectibus ad animi constantiam atq; sobrietatem, à malitiæ nequitiaq; fermento,
ad veritatem & stabilem sinceri propositi firmitatem. Mollitiem quippe in
Ægyptijs & alia multa carpit Hadrianus, maximeq; optare videt, vt melius es-
set morata ciuitas, Alexandream notans. Legitur in libris Sibyllinis, MILES
ROMANE AEGYPTVM CAVE. Quod licet de Pompeio Magno dictū
interpretati sint multi, sollicitiq; aliquando Romani fuerint, ne Ptolemæū armis
in regnum restituerent, hac religione deterriti: alia tamē, eaq; longè verior, eius
oraculi videtur interpretatio, præceptū scilicet esse illis hoc velamento, vt qui-
bus datum esset imperio populos regere, Ægyptum cauerent: quippe delitias
& mollitiē, eaq; omnia quæ mox fortissimum id genus hominum, vt primū
lasciuire cœpit, turpiter ad eò effeminauit, vt pessum penitus ierit, imperio in
eos translato, quos vt omnium despiciatissimos expuebant, & omni contume-
liarum genere insectabātur. Sed quanto erat ominosior Ægyptus Pop. Roma-
no, successum tanto prosperiorem Ægyptijs ex Romanorum aduentu in regio-
nem eam oracula pollicebant. Apud Memphim enim in aurea columna literis
Ægyptijs scriptū erat, tum demum Ægyptū liberam fore, cū in eam venissent
Romani fasces, eorumq; prætexta: quod apud Proclum grammaticū se legisse
testatur Pollio. nimirum qui virtutem & rerum disciplinam admittit, vitijs li-
beratur. Sedenim Romani pace iam terra mariq; parta, molles Ægyptiorum de-
litias suscipere: illi, delitijs amotis, pristinā Romanorū virtutem industriamq;
sibi mox vendicauere. Sed alio loco de fascibus dicendum erit. Quod verò facit
ad rem, Adamātius ad dictum illud de Iosippo, Et totius Ægypti principatum
obtinet, ita philosophatur: Libidinem quippe calcavit, nequitiam euitauit, om-
nesq; corporis voluptates edomuit atq; frænauit. Hoc enim est totum Ægypti
principatum gerere. Vide verò Chrysofostomum oratione quam habuit in vigi-
lia Epiphaniæ, de Ægypto multa in hanc sententiam differentem.

RATIO ET CVPIDITAS.

Est tale aliquid apud Platonem, Phædro, qui rationem atq; cupiditatem per
dexterum & sinistrum bigarum equos intelligendum proponit, improbiq;
ac impuri ora lupatis frangenda ad cruoris vsq; illisum præcipit:

*Donec humi sonipes temeraria crura superbus
Imprimat, & tellus clunibus ieta tremat,
Mox facili des lora manu, pariterq; feratur
Obsequio parens mannis vterq; tuo.*

SUPERBIA. PERTINACIA.
CESPITATIO. INSOLENTIA.

Nam & in Mosaico illo quadrupede vitia quatuor deprehendit Philo, quæ
vnà cum fessore in mare proijcienda deperdendaq; sint. Elatum in primis

Pierii Val. Equus.

pedem illum, quem superbiam illi vocauerunt: quam pes alter comitatur, qui se-
cum trahit velocem ad vitæ perniciem procliuatatem, in quam frequenter ad-
modum cespitat, cernuusq; canterij more in fossam lapsabundus corruit. Ex po-
sticis pes alter malæ perseuerantiæ subsequenter pertinaciam ostendit, alter
perperam factorum exultationem: quæ omnia effrænum & exultantem Plato-
nis equum mira similitudine describunt. Iocose verò Teius Anacreon cum mu-
liebrem fastum, arrogantemq; animū incesset, puellam quandam equino cō-
parauit pullo, in quem nemo adhuc inscendisset, atq; ita affultim nullo cohibita
fræno temerè vagaretur: cuius sententiæ versus hi superfuere:

Πῶλε θρηίκην τὴ δ' ἡμε
Λοξὸν ὄμμασι βλέπασσε
Νηλέως φθύγης; δοκέει ἢ
Μηδῶν εἰδέσθαι ὄφρον. ἴσθι
τοῖ κελῶς μὲν αἶ τοι φὺν χαλινὸν
εὐβέλμοιμι, λῳίας δ' ἔχων

Στρέφοιμ' ἀμὲν τὸ ῥάματα δέμας.
Νῦν ἢ λήμωνας τε βόσκουαι,
Κῶφα τε σικετῶσα πείρις.
Δειδὸν γὰρ ἰπποπέλω
οὐχ ἔξῃς ἐπιμεβάτω.

Quos quidem vtcunq; potui, candore haudquaquam pari Latinos feci:

*Pulle Thraicia ecquid, ô, me
Torue luminibus petitum
Impiè fugis? videris
Nil quidem sapere: at perita
Pulchrè eris tibi si lupatos
Illigauero, moxq; habenas
Sumpsero, atq; circumuertero*

*Metæ in ambitum, atq; finem.
At tu amœna prata pascis,
Atolle sed lasciuienti
Non erit magister vsquam
Sessor, insultare qui te
In modum probe instruas.*

Ad hoc facit lepidissima Ode illa Horatiana de indomita vitula:

*Nondum subacta ferre iugum valet
Ceruice, nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In venerem tolerare pondus:
Circa virentes est animus tuæ
Campos iuuenca, nunc fluiuis grauem
Solantis æstum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis salictis
Prægestientis. Et altera, vbi hæc sunt super equa:
Quæ velut latis equa trima campis
Ludit exultim, metuitq; tangi
Nuptiarum expers & adhuc proteruo*

Cruda marito.

Quòd verò Anacreon mulierem equini pulli cognomine vocitarit, facit idem
Nicander, metaphoram eandem scitè profecutus, vbi de ijs agit, quæ contra ve-
nenum vtilia sunt: puellare quippe lac adhiberi commodum. Is enim lac pulli,
pro lac puellare, Anacreontio vocabulo posuit, eo versu:

Θηλυτῆρης πάλαιο χίας ὀπὸν ἄλλο τε νύμφαις.

quod castigatius in manuscriptis codicibus νύμφης legitur. Fœminei quippe pul-
li lac, & si fieri possit, virginis, viridissimo scilicet ætatis flore vigentis, balsamo
(vt vulgata obiter corrigantur exemplaria, in quibus βλασσίμοιο scriptum est) in-
stillandū monuit. Hic interpretes non de equini pulli lacte dictum volunt, sed
de muliebri, quod Erasistrati autoritate confirmant, dicentis εἰ ἴσθι πὸν δὲ θανάσιμων,
vtile esse lac muliebri.

Mere

M E R E T R I C I A P R O C A C I T A S.

Dlomedis verò filia (illius inquam Thracij Regis insanissimij) libidinis furore famosissimæ, equis, quæ aduentantes deuorarent, comparantur à Poëtis. Vnde ortum prouerbiũ tradunt autores Græci, Διομυδία ἀνάγκη. Atq; ita interpretres Aristophanis ἐκκλησιαζῶσαι interpretatur: quãquam Eustathius hospites à patre solitos interimij, & equis in pabulum apponi tradit, fabulam scilicet secutus, quam à Poëtis fictam vno omnium consensu repererat. Quò verò hæc eo accipi intellectu debere, quem ex clarissimis autoribus excerptimus, vnicuique magis constet, à peritis vsurpatum inuenias hippobinon appellari hominem, qui sit libidini venereisq; negotijs intemperanter deditus: quod nomẽ ab equi natura deductum, ignorat nemo. Adde quòd hippopornon ad extremam dicimus contumeliam, cùm supremam cuiuspiam nequitiam, & immoderatam lasciuiam exprobramus. In Diuinis quoq; literis dictum in hæc sententiã, insanientes quosdam factos in fœminas, quòd vnusquisq; super vxorem proximij sui hinniebat. Equinã vates ille dedit homini vocem, vt equinã in eo petulantia argueret. Nõ enim est omnis homo, homo, diceret Adamantius, sed ea quis nequitia præditus, homoequus est: vt homo in honore positus, nulla tamẽ præditus sapientia, homoiumentũ est: iumẽtis enim insipientibus is perquam similis habetur. Et generatio viperarum, de qua Dominus, homouipera appellari potest. Neq; aliud quippiã hieroglyphicè per duplicẽ centauri formã intelligi vult Maximus Tyrius, quã voluptatis vinculum. Quotiescũq; enim accidit, vt ferinæ partes tyrannidem in nobis occupent, ardorq; cupiditatis nobilitatem animi corripiat, opprimat, seruitioq; addicat suo, propter turpitudinum obsequia homo in belluam vertitur. Ridiculè verò faceteq; admodum Aristophanes, Xenophantis, rusticorũ morum hominem, & furibundum à Nebulis sub Centauri specie repræsentari dicit. Ipsumq; Chironis nomen ex ea significatione, quòd & deteriorem significat, ioco ansam dedit, cùm Centauros duos inter se pugnantem in tabula pessimè pictos Diogenes conspexisset: interrogauit enim, vter eorum Chiron esset, visus de nomine quærere, cùm sensu vter peior esset intelligeret. Et quoniã in Diuinis literis, qui turpibus & immundis officijs detinentur, iumenta sunt, pecoraq; prona & ventri obediẽtia, fornicatores Hierosolymitanus Hesychius admissarios equos vocat hieroglyphico admodũ proprio. Idem Psalmo XXXI. Nolite fieri sicut equus et mulus: quod ita exponũt interpretes, Nolite amore mulierũ furere, sicut infranes equi. Notum enim est, eos suam ad voluptates intemperãtiã hinnitu subinde prodere, vtpote qui omnino quid bonum, quid malum, quid honestum, quid turpe sit prorsus ignorãt. Sedenim meretriciam hanc petulantiam à tam multis per equinæ imaginis hieroglyphicum indicatam, nemo Virgilio melius & plenius expressit, vbi Georg. ita canit:

*Scilicet ante omnes furor est insignis equarum,
Et mentem Venus ipsa dedit, quo tempore Glauci
Potniades malis membra absumpsere quadrigæ:
Illas ducit amor trans Gargara, transq; sonantem
Ascanium, superant montes, & flumina tranant,
Continuoq; auidis ubi subdita flamma medullis,
Vere magis, quia Vere calor redit ossibus, illæ
Ore omnes versæ in zephyrum stant rupibus altis,
Exceptantq; leues auras, & sæpe sine vllis*

Pierii Val. Equus.

Coniugis vento grauida, mirabile dictu,
Saxa per & scopulos, & depressas conualles
Diffugiunt, non Eure tuos, non solis ad ortus
In Boream, Corumq;, aut vnde nigerrimus Auster
Nascitur, & pluuio contristat sidere caelum.
Hic demum hippomanes, vero quod nomine dicunt
Pastores, lentum destillat ab inguine virus
Hippomanes, quod saepe mala legere nouerca,
Nascueruntq; herbas, & non innoxia verba.

Sed neq; minor est equorum furor, qui zelotypia etiam ita laborant, vt riuales acerrime castigent. Visum enim aiunt in Syria, vbi syluestriū equarum armenta vulgò pascuntur, praere ducem, qui, si iunior aliquis libidinis causa equam inscenderit eam initurus, ita indignetur, vt cum nulla interiecta mora persequatur, donec comprehensum verendis mordicis priuet. In hoc autem animalium genere fceminæ maribus continentiores sunt. Absyrtus enim ait equam vbi se cõcepisse nouit, marē vterius nō admittere. Neq; verò loco hoc pretereundū, E quod & ad hippomanis vim, & ad immodicam equorū impotentiam, & subitam in venerē concitationē pertinet, venenū illud, quod saepe malæ, vti dicebamus, legere nouerca, à furore, in quem agit equos, appellatū, tanti esse roboris & efficaciam, vt cum Phormis quidam Menalius equos duos à Dionysio Argiuo fabricatos in Olympia dicasset, abdito in corum altero, vt Elei arbitrabantur, co viru, vt alij, in liquatum metallum immixto, cõstiterit allectos ita esse equos ad initum sui, vt non nisi flagellis amoueri potuerint. Historiam ponit Pausanias. Varia autem est antiquorū super hippomane viru sententia. Nam Theocritus Hesiodum secutus, plantam esse videtur existimasse, qui φαρμακὸν εἶπε dicat:

Ἰππομάνης φυτὸν ὄσι πρὸ ἀρούρι· τῷ δ' ἐπι πᾶσαι
καὶ πᾶσι μίχινονται ἀν' ἄρουρα, καὶ θοαὶ ἵπποι.

idq; periti, diligentesq; agnoscunt viri. Alij Theocrito pertinaciter aduersantur, neq; plantam esse hippomanes, neq; tale aliquid in Arcadia nasci asseuerantes: idq; vnum verissimū autumant, quod de caruncula fici instar in pulli fronte recens editi inhærente traditum est à Theophrasto. Agnoscit tamē & Crate- F uas plantam, eamq; fructum habere fici syluestris instar, folium verò fuscum do cet, quemadmodū papauer: quin & spinosum esse, idq; beneficijs amatorijs immixtum mirificè pollere: hinc nonnulli φυτὸν illud Theocritianum pro φύμα, hoc est, tuberculum, fronti quippe huiusmodi pulli adnatum, interpretantur. Nam & Archilochus φυτὸν pro φύμα posuit, atq; ita facile de caruncula posse intelligi. Sedenim quod Theocritus ait id apud Arcadas inueniri, nimirum ad plantam referri debet: non enim dicendū, pullos in Arcadia tantum editos, hippomanes in fronte gestare, quod omnibus ferè accidit vbicunq; locorum genitis. De plātis verò verissimum est, alias alio loco nasci, vel pollere magis hoc quàm illo loco prouenientes: sed ambiguitas hæc omnis ex locutionis huius quæ est hippomanes, æquiuoco orta est, cum tria sint vocis huius significata: vnum virus illud, quod equa in libidinem concitata emittere soleat è natura: de quo Maro,

Lentum destillat ab inguine virus. idq; tantus autor, in re seria vero dici nomine hippomanes autumat. Dixerat & Tibullus:

Et quod, vbi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupida stillat ab inguine equa.

Manifestum enim est ex horum descriptione, hippomanes hinc neque pro planta, neque pro caruncula poni. In Arcadia autem esse plantam, etiam furoribus amatoris damnatam, cur inficiari possit quispiam, non video, antiquis tot autoribus rem ipsam agnoscentibus. Inueniri demum carunculam, instar caricæ, in fronte pulli applicitam, quam mater nisi mordicus decerpserit deuoraueritque, ab amore curaque educandi filii abalienetur, Theophrasto, Plinio, & alijs id tradentibus. Qua de re idem Maro:

Quæritur & nascentis equi de fronte reuulsus

Et matri præreptus amor.

Causam nullam video cur quispiam aduersetur. Neque audiendi sunt qui nihil aliud hippomanes apud Maronem & Theocritum, addam & Tibullum, significare contendunt, scholijs in Dioscoridem, nisi furorem grandem, ut eorum verbis utar, & ubique adiectiui nominis modo poni, cum iam vocem eam triu esse rerum, quæ quidem & cerni, & manibus atrectari possunt, uocabulum substantiuumque uerum indicauerimus. Neque tamen negamus, ἵππων locutionem plerisque nominibus applicatam, magnitudinem proceritatemque significare, ut hippofeli non, hippomarathru, & multa huiusmodi, quæ superfluum est enumerare: sed hæc non sunt tanti, ut negare possint hippomanes ueram esse in Arcadia plantam, cuius figuram neque non uim amatoris ueneficis peculiarẽ, Crateuas apud Theocritum descripserit: neque carunculam auferant, quæ sit omnibus manifesta: neque destillationem amoueant, quæ Tibulli, Virgilij, Probi, Aristotelis denique ipsius autoritate continetur: in eandem enim furoris efficaciam conueniunt uirus illud, planta Arcadica, & ficulneus ille tuber à maleficis propinata. Hæc forte nos morosius profecuti sumus, quàm suscepti operis ratio postulasset: sed grauisimo uero, ætate nostra præstanti, qui tria hæc de rerum natura tollere conatur, respondendum fuit, si Veneti Poætæ nostri, si Romani, si Siculi dignitatem in suo cuiusque genere summorum tueri concedatur.

P R O F A N U S.

SAnè quidem Ægyptij sacerdotes animal hoc alioqui tam generosum, tam uatile, tam domesticum, repudiare, ac per hieroglyphicum eius profanum intelligi decreuere: cuius rei causam eam fuisse suspicor, quæ maiores etiam nostros in Italia ab eo abstinere tam religiose iusserit, ut à sacrorum flamine minimè tangeretur, propterea quod damnatum inter uenena fel habere proditum est. Alij rem simplicius interpretantes, dicunt inde factum, ne si longius digrederentur, fraus interdum ex negligentia fieret sacris. Ea enim de causa sacerdotum etiam nostrorum familijs data oia, ne profanis occupationibus, aut curis distraherentur, sed in precibus tantum Deo allegandis occupati essent, & laudes illi septies in die dicerent. Perseuerarit autem in nostra usque tempora, ut primores Antiquitates equo per urbem uehi, solennibus præsertim diebus, contra morem & decorum haberetur, præterquam uno maximè omnium festo die, quo nouus Pontifex Maximus ad Lateranum deducitur: tunc enim in albis equis omnes Præfules conuehi moris est.

A V T O R I T A S.

CUmque apud Romanos ueteres Dictatoria dignitas admodum sacrosancta cesset, uetusta quadam lege nefas Dictatori erat equitare. Causas alias atque alias memorat Plutarchus, uita Fabij: siue quod maiores uires pedestribus in se copijs arbitrarentur, proptereaque oportere Imperatorem in phalange perma-

Pierii Val. Equus.

nerere, neque locum deserere: siue quòd eius principatus autoritas & magna esset, et quodammodo tyrannica in reliquarum omnium rerum administratione, voluerint tamen in hoc Dictatorem inferiorem populo videri. Fabio tamen Maximo Dictatori designato, post cladem ad Thrasymenum acceptam, primum equus concessus in tanto rerum discrimine, quòd principatus magnitudo ac moles ostenderetur, maiorisq; apud omnes autoritatis haberetur. Est enim equus animal omnino superbum, & equitare magnificum habetur. Vnde Aristippus apud Horatium, cum Diogenis vilitatem argueret, splendidius multò esse dicit, equus ut me portet, alat Rex. Id verò Diogenes, ac pleriq; alij, philosopho minus dignum arbitrabantur. Quare Plato cum in equum aliquando conscendisset, statim desilijt ad terram, se vereri dicens *μη ἰπποτυφία ληφθήναι*, ne equino quopiam fastu contaminaretur.

FABII CONTATORIS VIRTUTES:

Sed ut ad imagines nostras reuertamur: in lapillo Onyce argumētum multiplex vidi artificiose admodum sculptum. Equino enim capite est, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda gallinacei: literæ sunt, FAB. Ex quo quidem figmento virtutes eas facile coniectes, quibus Fabius Contator insignis fuit. Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex humano pectore barbato, prouidentiam & contationem, atq; etiam speculationem ex pedibus gruinis, victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur: quorum omnium causæ in suis quæq; Commentarijs sunt explicatæ.

ANIMI DESPONSIO.

Neq; fortè ingratum fuerit hieroglyphicū, quo desperatio, aut rei quā quispiam aggressus fuerit, inauspicatus ingressus significetur, vbi quis equum cespitantem, aut prioribus prolapsum pedibus adpingeret, cum ipsa præfertim res & prouerbio & augurijs veterum confirmetur. Nam quod ad prouerbium attinet, quod fertur: Rideo, inquit Galba, canterie, Sisinnius Capito ita interpretatur, qui principio rei alicuius inchoatæ deficiunt animo. Nam cum Sulpitius Galba in prouinciam exiēs, ad portam ipsam canterium suum animaduertisset cecidisse: Rideo, inquit, canterie te iam lapsum esse, cum tam longū iter iturus, vix id sis ingressus. Ex ostentis verò vnum sufficiat commemorasse, quod Flaminio consuli feroci viro Arretij fertur obtigisse, cum is indignè ferens per mediā Italiam vagari Pœnum, atq; obsistente nullo cædibus & incendijs omnia vastātem, ad ipsa Romana mœnia oppugnanda proficisci, signa ocyus cœuelli iussisset, cum primum in equum insilijt, equus repente corruit, Consulemq; lapsum super caput effudit: inauspicati nimirum incepti signum, quo paulo post ipse cum exercitu concidit, scedissima ad Thrasymenum clade superatus.

D I F F I C V L T A S.

Neq; indecenter inter picturas huiusmodi referetur, equus in fossam prolapsus, aut in voraginem aliquam demersus, vbi luti tenacitate pertinacissimè detineatur, neq; sese valeat expedire, si negotij alicuius difficultatem, aut incommodum exprimere voluerimus: quippe quòd plurimum ita est canteriorū natura, quos oneribus comportādis addicimus, ut si aliquā in voraginem deciderint, tam ob onus quo grauantur, quàm ob liuidę paludis cœnum, in quo recumbant, supra modū implicentur, vnde ægrè attolli queant. Hinc illud apud Liuiū à lubellio Taurca Campano obiectū, Minimè sis canterius in fossa, cum longo certamine cū Claudio Asellio Ro, de lassatus se subducere meditaretur:

cuius

A cuius rei nō apparente ratione, ad dolos conuersus hosti suafit, vt equo dimisso in cauā viam descenderet, vbi secū pedes congressurus esset. Quod cum Romanus intrepidè, nulla interposita cunctatione, fecisset, Taurea eo iactato dictorio, admissō statim equo profugit: quasi dicere voluerit, nolle se eò demittere, vnde difficillima futura esset emerſio.

C E R E S.

Sed vt nihil quod ad equi imaginem faciat, quantū industria consequi possūmus, omittamus: fuisse legimus apud Phigalenses simulacrū Cereris in anatro consecratum, habitu sedentis in petra, equinis capite comaq; cætera muliebri simile, adnexis draconum & ferarum plurium imaginibus, quæ circa caput illudebant, palla nigra ad talos demissa, in cuius manu vna delphinus, in altera columba sustineretur. Sedenim quamuis huiusmodi simulacrum Cereris nonnulli fuisse dicant, ego tamen Veneris potius crediderim: nisi dicamus pabuiū & opulentiam, quæ per Cererem significatur, incitamentum esse ad illecebras & petulantiam. Equinum enim caput non esse ab lasciuia alienū, ex ijs quæ paulo antè diximus, manifestum est. Draconū spiras amatorios nodos, voluptariasq; implicationes significare, Serpente super indicat cōmentarium. Delphinum amoris simulacrum esse, tam ex historia, quàm ex tot Veneris signis, quibus id genus piscis admouetur, alibi comprobauimus. Columbam deniq; referre Venerem, suo capite disputatum est. Acquiescendum tamen Pausaniæ, Cererē eam esse dicenti. Sedenim, vt in Sue differuimus, eandem esse Cererē & Venerē Ptolemæi Assertoris tempore declaratū est. Cæterū potest huiusmodi picturæ species ipsius etiam rerum naturæ hieroglyphicū esse: Equinum quippe caput ob insitam animalī pernīcitatem innuere velocissimos cœlestium orbium motus: Columbam tractus aërios, vt suo loco dictum: Mare Delphinum, vt in numis passim: Anguium inuolucra sinuosos omnium toto terrarū orbe lapsus, de quibus apud Platonē Socrates, vt in Serpente testatum fecimus. Feræ reliquæ vitas animantium omnes ostendere videntur. Saxum terrę firmam & stabilem sedem sua se soliditate cōtinentem. Antrum deniq; ac nigram pallam ea plurima, quæ de rerum causis & originibus minus adhuc comperta delitescunt, vt in simulacris Isidis caput pedesq; ex nigro lapide, de qua dictum alibi.

Q V I B V S D I S E Q V I S A C R I.

QVod verò Marti primū omniū sacer equus esset, ex eo constat, quòd Decembr. Idibus, illi equus, qui à dextra victor fuisset, immolabatur. Dextera enim masculina censerī diximus in Tauro: & mares animos Marti passim videmus attributos: de quo latius in pudendi virilis interpretatione, neq; nō in Scarabeo. Sacrificij verò huius causam nonnulli putant, vt Martē hostia, quæ illi plurimū esset accepta, cōciliarent. Nam & Pausanias ait, Tyndarum raptæ filiaē iniurias vlturū, cum Menelao marito procis alijs in locū vnū cōuocatis, immolato prius equo, vt bellum aduersus Troianos susciperent, iuramento adegisse. Neq; defunt qui sacrum quod Decemb. Idibus fieri solitum dicebamus, Octobri mense factum autument, eaq; de causa equum eum Octobrem itidem appellatū: fuisseq; non leuē Romæ de capite eius contentionē inter Suburrāneses & Sacrauienses, vt id scilicet ij in Regiæ pariete, illi ad Turrim Maniliam affigerent. Vtcunq; verò, equus panibus caput redimitū habens, Octobribus Idibus pro frugibus in campo Martio mactabatur. Ideo verò equū potius quàm bouem immolabāt, quia equus animal bello dicatum, ad frugum potius perni-

Pierii Val. Equus.

ciem, quàm auctum, spectare videbatur. Bos verò ad frugum prouentū & com-
moditatem natus. Quin etiam autores sunt, equos à Romanis non ideo ma-
ctari solitos, vt Martem sibi conciliarēt, sed vt supplicium ex eo fumerent, per quem
constat Troiam fuisse captā, vnde se oriundos illi profitebantur. Sedenim per-
frigida & ieiuna admodum calumnia hæc mihi videtur in Romanū nomen, vt
populus tot virtutibus insignis, immeritum animal quotannis ita multarent:
quiq̃ grauissimas iniurias hostibus sæpe condonare soliti essent, vni huic im-
mortali in equos odio tam pertinaciter inhærent. Lacedæmonij verò, vt Fe-
stus asserit, equū ventis in monte Taygeto soliti sunt immolare, eundemq̃ ibi-
dem adolere, vt cinis ventorū flatu per fines quamlatissimè dispargeretur. Cæ-
terum Pausanias Soli equū in eo monte tradit à Lacedæmonijs ma-
ctari solitū Persarū more. Hinc Curioni Xenophon equū donat, quem Soli sacrificet, cum
eam apud Persas esse Solis victimā non ignoraret. Idem autor est apud Sauro-
matas equos ad sacra, & ad cibos ali: vnde apud Epigrammatarium nostrum,

Venit ab epoto Sarmata pastus equo.

Sarmatas enim Romani dicunt, quos Græci Sauromatas, vt Plinius quarto. A-
E
pud Stephanum diuersi populi, quamuis vtraq̃ gens Scythica. Apud Salen-
tinos Ioui dicatus equus viuus in ignem coniciebatur: perinde ac Rhodij quo-
tannis quadrigas Soli consecratas in mare iaciebant, quòd vulgatū est eum tali
vehiculo circumuehi mundum. Vti etiam in Illyrico, ea de causa quòd Triden-
tis ictu terra equū excierit, quatuor equos nono quoq̃ anno marinis fluctibus
habendos iaciebant. Apud Philostratum, Heroicis, legas pullum equinum co-
loris albi, & fræni sessorisq̃ adhuc ignarum, Soli sacrificandum pro victoria as-
sequenda, idq̃ suasu Palamedis perterrefactis aliquando Græcis, quòd Solis de-
liquium dum circumfident Troiam inspexissent. Has quasdam veluti pha-
leras equo libuit addere, quas sumptu nostro comparatas si quis approba-
ret, ijs vteretur: qui verò ornatum alium expetiuerit, vel ex
alijs quærat, vel impensa sibi com-
paret sua.

PIERIVS VALERIANVS AD FLORIVM MARESIVM BELLVNENSEM, DE IIS QVÆ PER CANEM SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIO- rum literis.

*Vi verò potius Canem meum in sacris quidem Aegyptiorum adytis educatum,
sed mea huc aduectum diligentia, dono dare debuerā, quàm tibi, mi Flori iucun-
dissime? Quotiescunq̃ enim ea considerabam, quæ sapientissimi illi viri per canis
hieroglyphica significari tradiderunt, dum diuinæ mentis interpretem, dum sa-
cerdotem, dum tutelares Deos eo posito subinnuebant, dum grati animi signum, dum memo-
ria & amicitia simulacrum, dum vatem, dum philosophum, ac ipsum literarū autorem Ner-
curium, fidem, obsequium, & pleraque alia per idem animal intelligebant, toties mihi tui,
qui alumnus meus es, species offerebatur: cuius studium in disciplinis, integerrimos mores, insti-
gnem*

agnem pietatem, liberrimi benevolentissimiq; animi candorem & sinceritatem, tam longa multorum annorum experientia perspexissem. Sed parum existimabant hac me cogitationis hilaritate perfusum, nisi rem ipsam scriptis etiam mandare studuissem, atq; ita longè affluentiori voluptate commemorando perfunderer. Hunc igitur ex omnium animantium grege deletum tibi dedicaui, nō vt quæ Canis fuerint significata, docere te mihi consiliū esset: sed vt sæpius inter scribendum relegendumq; obueniret; vnde ego bonitatis tuæ frequentius memor, hac ipsa diuturnius iucunditate perfruerer. Reliquum est, vt ex benevolentissimo eius ingenio meam erga te benevolentiam cōtemplere, perinde ac comendabiles ego mores tuos præclaris, quæ cani attribuantur, dotibus æquiparare soleo: quippe qui existimem, speremq; velut ille ad Heroum, deorumq; simulacra contemplanda natura ipsa promptissimus inuenitur, tu quoq;, quod non ignauiter facis, canem vitæ quoddam exemplar tibi sis propositurus. Verū agere iam ex ipso commentario Canis ipsius ingenium exploremus.

IN PRIMIS autem rerum diuinarum professorem per canis effigiem interpretabantur, propterea quòd cum, qui sacras literas professurus sit, id omnium plurimum meditari oportet, vt canis instar assidue la-

SACRARVM LITERARVM professor.

tret: hominum vitia nunquam incescere desistat, animum ferum gerat, nullius profani gratiā ineat, quod & canes faciunt in eos, quos herilis non esse familiæ, vel visu, vel olfactu deprehenderint. Tales apud Hebræos habet Elias, Hieremias, Ezechiel, Osce, ac pleriq; alij. Talis apud Græcos cum primis Diogenes, cui nomē à cane vulgò etiam dicitur, & ab eo Cyrena familia perpetua vitæ austeritate celebris. Cui quidem haud multū absimilis altera per omnem penè orbem in nostram vsq; diem propagata: quanquam ea sanctioribus apud nos institutis, & verioris disciplinæ professione, laudabilioreq; profanæ cuiusq; rei contemptu, sub eodem duplici panno, & perpetua pedum nuditate conspicua. Non defuerunt enim vnoquoq; tempore, qui luxum & delicias aspernarentur, paruoq; & minimo contenti, cum vitam ipsi à vitijs liberam profiterentur impuros omnes reprehensionibus arguerent, castigarentq;. Atq; huc deniq; progredi debet sacerdos optimus, vt dum nullum flagitiosum hominem verbis incastigatum præterit, vel ipsam impudentiæ notam minimè pertimescat.

P R O P H E T A.

SANÈ propter increpandi libertatē Prophetā adsimilauimus cani, eiq; latrantis. Huius significati ratio alia apud Horum est, quia scilicet præter reliquorum animalium morem simulacris Deorum custodiendis canes apponuntur, eaq; ipsi identidem intuendo videntur admirari, non secus ac propheta meditationi deditus, omnem cogitationis suæ conatum dirigit in Deum. Sanè fanorū antistites, sacrorumq; & oraculorum interpretes, Liuius Adastro, Prophetas vocat, de quibus ita:

*Cum capita viridi lauro velari imperant
Propheta, sancta ita castè qui purant sacra.*

Animaduertendum est autem, omnem canis vsum aut à latratu, aut à dentibus

Pierii Valerii Canis.

expeti. Ac de mordacitate quidem satis. Quod verò ad latratum facit, non igno-
remus esse os interpretis eorum, quæ mens in penetralibus meditatur: sanè Pro-
pheta vates itidē est, perq̄ os ipsa mēs ex imis arcanisq̄ adytis oracula sua pro-
mulgat: frater enim mentis est os, mens verò verborum fons: atq̄ ita per os ex-
cogitata omnia veluti fluenta de fonte profluunt. Sedenim quia parum esset a-
liorum vitia damnare, deterrere, dilacerare, nisi ad rectam viuendi rationē om-
nia conuerterentur, ad ipsius inquam diuinitatis contemplationem dirigeren-
tur, cum Ægyptij sacerdotes animaduertissent canem, vti ex fragmētis Hori di-
cebamus, præter aliorum animantium morem, ad simulacra Deorum aspecta-
re, firmoq̄ ea lumine contueri, quasi Propheta idem factitare soleat meditatio-
ni tantum deditus, vnde per arcana Dei penetralia referētur, atq̄ is hinc futuro-
rum scientiam aucupetur, hieroglyphicum huiusmodi congruenter admodum
excogitarūt, qui artē hanc diuinandi, teste Tullio, putantur longinquitate tem-
porum innumerabilibus penè seculis consecuti: & ab his acceptum crediderim,
quod Thrasybulo cuidam inter Iamidas, ita ab Iamo, cuius meminit Pindarus,
appellatos, celeberrimo, statua est in Olympiā posita, per cuius humerum dex-
trum mustela obreperet, & dissectus canis exerto iecinore iuxta iaceret. Quod
vaticinij signum interpretor, cum nonnulli tradant Thrasybulum à cane vaticini-
um excogitasse. Nam & mustelæ cor linguæ ieiunæ suppositum, fatidicam
mentem excitare ferunt Magi. Pausanias tamen incompertum sibi esse profite-
tur, quis primus è cane vaticinia desumpserit, tametsi Thrasybulum scripsit so-
lum hoc aruspicinæ genere vsum, eiusq̄ rei coniecturam ex statua, quam in O-
lympiā illi positam cōmemorauimus, desumi. Vt verò ad Prophetam reuerta-
mur, Gregorius Pont. cum professores legum sacerdotes appellari dicat, eosdē
ait & prophetas nonnunquam appellari consuetum esse, quod talem animum
gerere debeant, qualem superius in Cane descripsimus: id quod à plerisque mi-
nimè præstari idem his verbis lamentatur: Sæpe nanq̄ rectores improvidi hu-
manam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimescunt, & iux-
ta veritatis vocem, nequaquam gregis custodia, pastorum studio, sed merce-
nariorum vice deseruiunt, quia lupo veniente fugiunt, dum se sub silentio ab-
scondunt. Hos itaque per Prophetam Dominus increpat, Esaïam, canes mutos
eos appellans, qui latrare nequeant. Ne verò quis in vates & sacerdotes calum-
niæ ansam ex eo capiat, quod D. Paulus ait, Cauete canes, cauete malos opera-
rios, Ambrosius de marinis eo loco intelligendum ait, quorum omnino mu-
nus tantum est, vt reliquum animantium genus deprædentur. Sed quam hor-
renda sunt quæ ad Esaïæ increpationem addidit Ezechiel: Fili hominis specula-
torem dedi te domui Israël, & audies de ore meo verbū, & annūciabis eis ex me:
Si dicente me ad impium, morte morieris, non annunciaueris ei, neq̄ locutus
fueris, vt auertatur à via sua impia, & viuat, ipse in impietate sua morietur, san-
guinem autem eius de manu tua requiram. Quod quidem eo periculosius est,
ait Hesychius, quòd ignauia hæc pluribus est nocumento: sacerdos enim ne-
gligens, aut ipse peccans, aut nō vindicans in peccatoribus, illicit eos qui rudes
sunt, ad similia: ideoq̄ legislator, Leuitico, peccatum ipsius sacerdotis, peccatū
populi appellauit.

C V S T O D I A.

ID quod etiam ex Ambrosij sententia ad excubias pro salute dominorū refer-
tur: debereq̄ nos, ait is, promptuarium tenere verbum, ne quasi mutæ canes
commissam

A commissam nobis fidei custodiam, quodam præuaricationis silentio deseruisse videamur. Hoc eodem significato theologi accipiunt illud ex L X V I I I Psalmo: Lingua canum tuorum hostium intingetur sanguine: vbi per canes, Christi ædium sacrarum antistites interpretantur: hi siquidē parandi sunt in aduersarios, qui gregibus insidias meditantur, vt oues ab omni hostium iniuria tutæ custodiantur. Quam propemodum sententiam secutus Plato libro de Repub. II, vbi militem ciuitatis custodem informat: Naturam, ait, generosi adolescentis qui ad disciplinā huiusmodi educetur, nihil differre à generosi canis ingenio: vtrūq; ipsorum sagacem esse oportere, mansuetum erga suos, aduersus autem hostes immitem. Nam ea est generosi canis natura, vt erga familiares & notos sit mitissimus, aduersus verò alienos & ignotos ferocissimus, quos simulac viderit, ægrè ferre se indicat, etiā si nihil quicquam mali sit ab eis perpeffus: sufficereq; ad inimicitias satis habet, si, qui recens venerit, non fuerit è domesticis. Non ab re igitur, qui D. Bernardi viri de pietate Christiana optimè meriti vitam scribunt, matrem eius aiunt prægnantem imaginatam in somnijs esse, catulum se candidum, dorso rutilum, & latrantem in vtero gestare: vnde illi à sapiente viro respōsum, futuram eam optimi catuli matrem, qui diuinarum ædium custodiam susciperet, latratumq; assiduū contra profanos & impios exerceret. Hinc etiam canis comes, & viator angelum comitatur, quem Raphaël in libro Prophetico non ociosè sibi & Tobixæ filio adiungendum putauit.

E Adem ratione canes apud ethnicos Laribus præfides fuisse dicuntur, Deosq; ipsos Romani ideo caninis pellibus induerāt, quòd sicuti canes mites mansuetiq; sunt in domesticos, in alienos verò feri, formidolosiq;: ita & Lares, quibus totius familiæ cura credita esset, haberentur. Proditum sanè memoriæ est, Iliados Mineruæ templum in Daulia fuisse, in quo canes alerentur, qui Græcis tantum aduentantibus se mites, mansuetos ac ludibundos offerrent: in barbaros verò feri, atroces ac indignabundi semper irruerent. Neque desunt hodie barbarorum nationes aliquot, quæ canes hostium cadaueribus quoquo modo conquisitis alant, eosq; in prælia mox ducant, quibus in hostem immisissis, scedissimæ interdum stragis spectaculo perfruantur. Æsculapij simulacro, quod Epidauri fuit, à Thrasymede Pario Arignoti filio elaboratum, canis adsculptus adsistebat, cum Deus in throno sedens dextera baculum teneret, læuam supra draconis caput porrigeret: cuius meminit Pausanias. Eius argumenti eam ait historiam fuisse, quòd Æsculapius in solitudine Titthei montis expositus ab auo Phlegya, cuius filiam Apollo clam compresserat, à capella alitus, & à cane custoditus fuerit.

D I I L A R E S.

A R B I T E R G E N I V S V E.

S Ed aliam Chrysippus rationem cur Lares caninis tergoribus velarentur attulisse dicitur: quippe quòd ipsi genios præ se ferunt, qui custodię nostrę ideo tanquā arbitri sint delegati, vt improbè factorum dictorumq; pœnam à nobis exigant, sceleraq; et impietatem omnem vlciscantur, quotiens humanitate posthabita in brutorū vitam declinauerimus, quam ipsi genij, non secus ac sagacissimi canes, insequantur, & ad merita supplicia pertrahant. Hoc ipsum Censorinus, multis aliorum opinionibus allatis demum affirmat, esseq; genios ita assiduos

Pierii Val. Canis.

nobis obseruatores appositos, vt ne puncto quidē temporis longius abscedāt. **D** Atq; hi sunt qui nos nōnunquā impellunt, sæpe reuocant, prout nunc salutaria, nunc pernicioſa appetierimus. Sed noſtræ pietatis autor, ne ab alijs hæc quæramus, **Matth. 18:** Genios custodiae noſtræ appositos, & affirmauit, & Dei patris faciem eos quotidie contueri commonuit. Meritò itaq; Laribus (quando ijdem & Genij sunt, nos Angelos dicere maluimus) canis vtpote tutelare animal hieroglyphicè dedicabatur. Sed non sine piaculo videor mihi præterire poſſe quod apud veteres ſcriptores legi, Vulcani templum apud Ætnam Siciliae montem fuiſſe, cuius lucum incolerent canes, qui caſtè picq; aduentibus adblandirentur, impuros verò pollutoſq; rem quaſi diuinitus præſagientes miſerabiliter lacerarent.

VESPILLŌ.

EX his itaq; factum vt Ægyptij veſpillonem, ſacrorumq; tutelarem, æditumq; libitinarium per canis effigiem indicarent, obseruato firmo illo immobiliq; obtutu, quo animal id ipſa Deorū hominumq; ſimulacra custodiae ſuæ credita cōtemplatur. Nam cū apud Ægyptios cadauera vitro cōdita, non adipe ſuillo, vt nonnulli ſunt interpretando decepti, in longum tempus aſſeruarentur, erantq; & libitinarij quibus curæ erat ea custodire, eò ſpectare crediderim canem apud Maſſæos Romę, in pulcherrimi operis cippo humi iacentem, ſurrecto verò capite inſcriptionem, quæ huiusmodi eſt, intuentem.

C. IVLIO VRBANO
ET IVLIAE OPTA
TAE CONTVERNA
LI, ET C. IVLIO VR
BANO PECVLIARI
FILIO

GRATVS ANIMVS.

NEq; tamen ignoro eſſe aliquos, qui huiusmodi hieroglyphicum, quo ſcilicet canis vel ſimulachrum aliquod vel conditum cadaver intueretur, hominem beneficij accepti memorem ſignificare cōtendant. Canis porrò illos qui de ſe benemeriti fuerint nunquā obliuioni tradit, cuius rei paulo poſt mirifica quædam exempla ſubiiciemus.

MEMORIA.

VNde & memoriae ſimulacrum Canis eſt, quæ ſcilicet circa præterita verſatur: & in prudentiæ tricipitio, id ſibi vult caninum caput, cū Leoninum, **F** intelligentiam, & præſentium conſiderationem: lupi verò caput prouidentiam, ac perinde futura indicet, quod alibi diſſuſius explicauimus. Socrates quoque tunc per canem iurat in Phædro, cū illam Lyſiæ orationem memoriae tradidiſſe firmiter arbitratur.

FIDES.

IN Phædone verò per canem iurat, cū putat fidem & obſequium præſtandum ijs, qui rerum habenas in ciuitatibus moderantur. Sanè **C. Mamilij numus.** C. Mamilij numus eſt, qui limitibus metandis S. C. præfectus aliquandiu fuit, in quo canis ei videtur allatrare: eo quippe ſignificato, vt fidem præſtandam in primis admo-
neatur is, qui negotio eiſmodi præſicitur.

AMICITIA.

EIus verò fidei ratione habita, hieroglyphicū pro amicitia plerunq; canis ponitur, in qua quidem primū fides expetiit ex Ciceronis & omnium ſententia: mox animus, ſi vſu veniat, ad promerendum promptiſſimus. Mirificè verò ſpectatur in canibus illa officioſa adeò dominorum adulatio. At hæc mihi temperare

nequeo, quin amoris & fidei exēpla quædā cōmemorem, quæ in ipsis canibus elucescere plerunq; cōperiunt. Nam Leutricas puellas treis à Spartanis iuuenibus quibusdā constupratas, mox occisas, & in puteū deiectas indicio canis Scedaso patri peregrè aduenienti, & latratu & cursitatione ad puteum fuisse proditas nunc dissimulabo, alia quædā maioris forsan admirationis repetiturus. Cōfosso enim intestinis bellis ciue Romano, aiunt nō potuisse quempiā caput eius abscindere, vsquequo canē qui dominū custodiebat, proq; eo ferociter pugnat, ab instantibus interemptū summotūq; vidissent. Ambrosius refert, occiso Antiochiæ milite canem cadaueri comitem adstitisse, qui dum eiulatu mœsto rapti domini desiderium diu testaretur, ingentē hominū coronā ad fidelitatis spectaculum cōtraxerit, donec eo inspecto qui cædem patrauerat, in eum insilierit, tamq; diu prehensum continuerit, donec re patefacta percussor sit in supplicium raptus. Illud verò præcipua est admiratione dignū, quod ab Æliano traditū est, Colophonium quendam vnā cum seruo & cane, mercatum in Ioniam concessisse ad urbem Theon: cumq; seruus, qui pecunias ferebat, naturæ satisfactorum aliquantulum à viā deflexisset, locus humi deposito immemorē abijisse: canē ad eius custodiam perstitisse, donec illi re infecta, quod pecuniæ nō aderant, redijissent, canemq; in eodem loco apud marsupium offendissent, qui quod absq; potu, ciboq; diu perseuerauerat, ita reddito deposito expirauerit. Sed quid illud quod apud Plutarchū de Pyrrho fertur? cum aliquando factum obuiam cani, qui cadauer herile custodiebat, vbi triduum absq; cibo permāserat: quod cum Pyrrhus sepelire iussisset, canem sibi diligenter curandum imperauit: euenit vt haud ita multo post Pyrrhus exercitum lustraret, absidebat regi canis, tacitusq; quiescebat, cum interim interfectores heri nomina daturi præstō fuerunt: exilijs statim canis vbi eos adesse vidit, magnoq; hostes latratu incessens ad Pyrrhum identidem respectabat, vt non illi solum, verum omnibus qui aderant facti suspicionē concitaret ingentem. Correpti igitur illi, minimisq; quibusdam indicijs cōquisiti, scelus confessi sunt, atq; ita pœnas iussi pēdere. Fuit & alter Pyrrhus ab rege illo, qui tantę fidelitatis canem habuit, vt cum mortuus, & in rogo positus esset, subsecutus itidē canis in pyram sese coniecerit, & concremari pertinacissimè voluerit. Fuit & Polo histrioni apud Græcos celeberrimo canis, qui post impositū rogo dominum in eadem sponte se coniecerit flammis. & alius eodem quo saltator Theodorus sepulchro cōditus fuerat, catellus includi voluit. Iamq; & Eupolidis Poëtæ comici canis Augéas nomine celebratur, qui mortuo sepultoq; domino præ mœrore & ipse cōtabuit, erepti domini desiderio tandē extinctus.

PHILOSOPHIA COMMVNICATA.

Hieroglyphicum & Cerberus argumentum habet: Græcorum enim nōnulli non incongruè forsan existimarunt, abstractum Herculis opera ex obscuris Erebi penetralibus tricipitem Cerberum, patefactā ab Heroë philosophiā, quæ prius in arcanis delitescerat, indicare. Ea verò vna ceruice contenta, tribus distinguitur capitibus, quorū vnū Rationi, Naturæ alterū, tertium Moribus inseruit. Vnde præter edomita tot mōstra, Hercule ipsum ferunt sagittas in lunonē iaculatū, & Plutonē etiam telo, vt Homerus inquit, trifurcō fauciasse. Philosophus enim vir, dum solerti indagine sublimia quæq; peruestigat, nactus aliquid captu dignum, mente veluti pennato quodam vitur telo, quo quicquid illud fuerit assequatur. Neque quidem locus vllus est, neq; abscessus tam remotus, tam abditus, tam inaccessus, quò nō perueniret philosophia: terræ siquidē

Pierii Val. Canis.

hec penetralia perscrutatur, quod est Plutonem ipsum telo impetere, atq; etiam d
ferire: hoc inquam est rerum naturã enancisci: tot in orbe terrarum monstra do-
mitat, ferinos quippe mores componit, & ciuilibus, honestis et vtilibus legibus
addicit. Mox vt de Poëta Flaccus etiam,

Pectus præceptis format amicis,

Asperitatis & inuidiæ corrector & ira.

Cœlum demum inscendit, & inde quicquid rationi obnoxium esse potest aucupa-
tur, cunctaq; prospectat, & ad amulsim omnia num recta sint explorat. Hercu-
lis ad hec clauam, qua heros is fuerit in domitandis monstribus vsus, philosophiã,
monstra verò animi vitia significare interpretatur Floridis Apuleius. Atq; vt
ad Cerberum reuertar, sunt qui rem simpliciter accipiãt, caninis eum capitibus
effictum à Poëtis, propterea quòd Tartareus is custos habeatur. Historiam ta-
men Hecataeus Milesius super eo tradit, serpentem in Tænaro fuisse, quem ea
de causa canem appellarint, quòd morfu esset admodum lethifero, hominesq; quos
icisset, statim interficeret, eumq; ab Hercule deductum ad Eurysthea. Sed hec scri-
ptorum semper fuit licentia, vt ex commodo quisq; suo fabulas confingeret. Mi-
hi autem magis arridet figmentum prius positum, qui tam præclaros viros, tam
eruditè rem ipsam interpretari videam.

A N V B I S.

ADdemus & Anubin Deum per canis effigiem ab eisdem Ægyptijs figura-
tum, de quo veteres quidam historici prodidère, vnà eum cum Osiride gi-
gantes ex Italia pepulisse. Canino verò capite fuisse eum, ex eo cõmentum, quòd
Isidis & Osiridis corpora custodierit, quod vt dictum superius, canibus est ad-
modum peculiare, eaq; de causa canem galcis insculpi morem esse, quod in vete-
rum numis complusculis obseruauit.

O R I Z O N.

SEdenim super Anubi Plutarchus lōgè eruditius rem perscrutatus, remotio-
ra disciplinarum penetralia recludit, ac terminatorẽ in sphaeram circulum per
Anubin in fabulis, per canem inscriptione sacra & hieroglyphica significari tra-

D I A N A.

dit: quippe qui Nephthyn apud Ægyptios infe-
rius hemisphaerium esse contendit: Isin verò supe-
rius: lucidum hoc & diurnum, obscurum illud &
nocturnum: vtriusq; verò participem Anubin,
qui & interdiu & noctu visu pariter fruatur. Eã-
dem enim vim apud Ægyptios Anubis habet,
quã apud Græcos Hecate, cui supera & inferna
dedicarunt. Nam cum triceps effingeretur Heca-
te, vnum omnino caput caninum, equinum alte-
rum, humana verò figura tertium adsculpebatur,
quod tamen hispida & rusticana facie simula-
bant: cuius picturæ hieroglyphicæ causam in Equo latius enarrauimus.

S A T V R N V S.

SVnt qui per Anubin Saturnum interpretentur, quòd omnia ex sese pariat, atq;
Sita sit & luminis, & tenebrarum particeps: quia materia obscura est, forma ve-
rò conspicua. Qui fabulas de his, quæ rerum initio facta fuerint ab Oromaze me-
morant, cœlo inquirunt & astris fabricatis custodem eum adhibitum, atq; hinc
canis figmentum excogitatum,

Princeps

P R I N C E P S.

PRæter ea quæ iam posita sunt de cane significata, sacerdotes iisdem Ægyptij si principem aut legislatores significare vellent, canis hieroglyphicū cum diademate, siue fascia, vel amiculo faciebant, reliqua corporis facie nuda, propterea quod veluti leuisomna canum, vt cum Lucretio iocer, fido cum pe

ctore corda in Deorum simulacris diligenter obseruandis detinentur. Sic etiã princeps qui iura sit daturus, Regem qui antea cto tempore claruerit nudum cõtemplari debet, quidq; sibi velit ea fasciola, examinare: id quod omnium maximè Periclem Atheniensem factitare solitum perhibent. Quotiescunq; enim is magistratum aliquem inibat, ipsa honoris delati insignia, & vnumquodq; gestamen pro concione alloquebatur, quid ea sibi vellent, qualem virum poscerent percontabatur, scq; mox ad personam quam induebat, strenuè decenterq; gerendam adhortabatur, tanta omnium admiratione, vt non immeritò cum & tonitrus, & fulgura ciere prædicarent, apesq; mel in os eius infantis congefisse faterentur. Quod verò fascia regium sit insigne, ostendimus cõmentario de Gestaminibus reliquis. At qui Ptoëmphanes populi ex Africæ parte Canis non effigiem, pro principe coluerunt, sed viuum ipsum pro rege sibi delegere, cuius motum obseruabant, ac ex eo quid faciendum, vbi standum, quò progrediendum, religiosissima quadam auguratione intelligebant,

M I L E S.

A Bscq; fascia verò canis, copula tamen religatus, non incongruū est sacramēto addicti militis hieroglyphicum: copula scilicet obedientiæ iuramentum præ se fert: canis verò ipse militis officium, quod præcipuū est, intentum esse ducis imperio, siue iter arripiendum, siue pugna incunda sit, siue vbi receptui cani cceptum ad signa redire: quæ quidem obsequia à canibus obseruari quotidie vīdemus. Quid verò illud, quòd si inter se canes rixentur, offeraturq; fera æquè illis inuisa, facta statim inter se pace vnanimiter in feram cõuertuntur: cuiusmodi decet milites esse, qui tametsi inter se aliquando dissideant, aduersus tamen communes hostes vnanimiter præliantur: cuiusmodi exemplum in L. Syllæ legionibus habemus, quæ cùm perniciosa seditione furerent, effertis Imperator annūciari iussit hostem adesse, & ad arma vocantium clamorē tolli, atq; ita discussa seditio est, vniuersis aduersus hostes animū intendentibus. Et Scouilus, vel vt alij, Cocis, vt alij, Cotio Dacarū Dux, cùm dissociatū bellis ciuilibus pop. Ro. intellexisset, neq; tamen fortunā tentandam arbitraretur, metūne externo bello pax inter ciues conciliaretur: hortantibus suis, & acriter deposcentibus occasionem arripiendam, duos ille canes in cõspectu populariū cõmisit, usq; accrimè inter se pugnantibus, mox lupum emisit, quē protinus canes om̄issa inter se ira vno statim animo aggressi sunt: eoq; exemplo Dux ipse continuit barbaros ne pugna inceptarēt, temerario impetu Romanis profuturo. At ea quoq; generositas animi requiritur in strenuo milite, ne is, vt super Ænea Virgil. neq; auctos dignetur sternere morte, nec imbecilles prouocare bellatores, aut armatus inermes, aut vir sceminas puerosue. Comperta est hæc eadem in canibus animi magnitudo: velut in eis, quos Albanix rex Alexandro Macedoni dono misit: nã cùm ex duobus quos habebat vnū huic dedisset, exploraturus Alexander ani-

Pierii Val. Canis.

malis vigorem, iussit vrsos, mox apros, & deinde damas emitti: ille verò contēptu immobilis iacebat. Sedenim Alexāder segnitie tantī corporis offensus, eum interimi iussit: quod vbi Regi nunciatū, alterum misit, addito, ne in paruas belluas experiri vellet. Imperator itaq; leonem primò, moxq; elephantum induxit, quos canis statim strauit: cuius insigniem pugnam Plinius accuratissimè descripsit XL octauī libri capite.

M E N A P I I.

MInimè mirum igitur quòd in canone prouinciarum & militum, qui à Constantino vsq; ad Theodosium, Honorium & inferiores plerosq; alios sub Imperatore Romano militabāt, clypeus habebatur, in quo luteus canis in alba parma, cuius medium pelta rubra occupabat: hic verò canis infernè positus sub ipsa pelta pedibus sursum versis: erat is eius ordinis insigne, qui M E N A P I I dicti sub magistro militum per Thracas stipendia faciebant.

T E R T I O D E C I M A N I.

CAnem eodem gestu inuersum in altero clypeo vidi, sed qui cærulei coloris esset, parma identidem alba, cuius vmbilicus aureus, quem ruber circulus ambibat, ab altero densioris luti cæruleo ipse quoq; circumscriptus: insigne hoc erat T E R T I O D E C I M A N O R V M, qui eiusdem militie ordo fuit sub eodem magistro militum.

ERat & illud hieroglyphicum, quòd Ægyptij sacerdotes obsequium, & ad domini iussa, nutūque regressum significare si vellent, canem conuerso in dorsum capite pingebant. Nullum porrò animal cane magis est dicto parens, quem abeuntem facillimo vociferatu reuoces, etiam si sit iam iam capturus prædam, increpitus intermittat, iussus insequi prouolet, eum denique quotiens erit libitum vtrò citroq; verteris. Theologi nostri veteres dictum illud

O B S E Q V I V M.

ex Ecclesiaste, Melior est canis viuus leone mortuo, ita interpretantur, vt obsequij istiusmodi rationē habuisse videantur: nam per leonem mortuū, ait Eucherius, cacodæmonē intelligunt, de cuius salute nihil vltius sperandum est: non enim potest ad pœnitentiā redire: per canem autem viuum, aberrantē quidem, & interdum contumacem hominem accipiunt, qui tametsi nonnunquā præuaricator fuerit & ceruicosus, ad obsequium tamen & meliora reduci potest. Et vt ad canis morigerū admodum ingenium reuertamur, libet ex Plutarcho memorabile obsequij facillimæq; docilitatis exemplū in animali huiusmodi recitare, idq; in theatro Marcelli spectatore Vespasiano editū. Mimus eò quidam canē introduxit omnibus ferè saltationibus eruditū, qui cum ægritudinem postmodum simularet, panem mimus porrigebat, eo detracto pharmacū propinauit, mox is trementi similis cruciari, distorqueri, capitisq; grauedine laborare visus, demum quasi mortuus concidere seq; exporrigerē, permittereq; vt quoquoersum traheret, huc & illuc abijceretur, vti fabule cōmentum exigebat. Opportunè autem cum res posceret sensim mouisse se tanquā è profundo aliquo somno concitatum, prosilisse demum, & signa quædam veluti lætitiæ & exhilarationis edidisse, atq; alia pleraq; magna omnium admiratione colluisse. Hæc autor ille testatur, qui nihil vnquam ineptè moliri deprehensus est. Sed quod pertinet ad obsequium erga dominum, habet hoc canis cōmune cum subus, de quibus

comper-

compertum ait Plinius, furto abactos, agnita voce suarij,merso nauigio inclinatione lateris vnus, ad dominum remeasse.

ADVLATOR ET SCVRRÆ.

SVnt qui adulatorem, blandiloquum, & mordacem simul scurram, per canis hieroglyphicum ostendāt, quorum alter in obsequium plus æquo pronus, & alter quelibet in quemuis opprobria fingere sæuus. Diogenica hæc est interpretatio, ipsius de se testimonio. Nam is interrogatus ab Alexandro, ob quæ facta Canis nomen vulgò sortitus esset: Quia, inquit, dantibus blandior, nō dantibus oblatro, malos etiam mordeco. Quin & coniectores, vt apud Hebræos legi, eum qui per nocturnā quietem imaginatus sit canem videre, obtrectatoribus obiectum fore præfagiunt. Alexander idem dum sibi lusum quærit, sportulam Diogeni osium plenam dono misit. Accepit eam Cynicus, & superaddidit; Caninus hic quidem cibus, sed donum haudquaquam regium.

Diogenis scō
ma in Ale-
xandrum.

F A M E S.

CAninam quandam famem memorāt, quam Græci *Βελιμίαν* appellauere, nos esuritionem dicere possumus: vtcunq; Dauides hanc eruditissimè tetigit Psalmo LVIII, vbi canit: Cōuertētur ad vesperā, & fame cōficientur vt canes, ciuitates hac illa peruagantes, cū futuram Iudæorū mendicitatem præfagiret: nam & ipsum famis vocabulū frequenter pro mendicitate vsurpatū inuenias.

D E S P I C A T V S.

IN Sacris literis plurimū inuenias canem pro re humili, abiecta & cōtempti bili positum. Quem sermonem ne quis Neapolitanorū tantū esse putet, de Mephiboseta Ionathæ filio legimus, cū insperatis à Dauide beneficijs affectus esset, & cōtinuò mēse Regiæ sodalitiō dignatus, dixisse eum, humilitatem professus suam: Ecquis ego sum seruus tuus, vt respiceres super canem mortuū, cui ego sum similis? Et Dauid ipse cū Regem suum Saulem se hostiliter insectantem in manibus solum habuisset, chlamydis regiæ oram præcidisse contentus, subsecutus eum clamauit: Quem persequeris Rex Israël? quē persequeris? canem mortuum persequeris.

1. Reg. cap.
24.

F V G A.

QVòd si fugam notare voluerimus, canem identidem, sed subiecta inter crura cauda figurabimus. Hieroglyphici causam nemo eorum quos in hoc argumento sequimur, explicauit. Figmentū ego à re ipsa dubio procul sumptum crediderim, vulgato in hæc tempora prouerbio, vt eum qui animum despondeat, vel ab incepto propter ignauiam percussus meticolose desistat, subijcere eum, inter crura caudam obijciamus. Quotiens enim canes fugam arripiunt, præ metu abacti caudam inter crura subijciūt. Quod cū insigniter etiā in lupo obseruatum sit, Maro elegantissimè rem ipsam descripsit, vt suo loco dictum.

C L A D I S P R Æ S A G I V M.

IN Aruspicina memorię proditum est, huiusmodi gestum caudæ vtero subiectæ, in victimis quæ adolerentur future cladis præfagiū dedisse, obtorta verò si foret cauda, bellorum difficultatem portendere, vt apud Didymū legere est.

V I C T O R I Æ P R Æ S A G I V M.

ALiter autem cursu perciti seu prædam insequantur, seu temerè lasciuiant, surrectam, aut exporrectam caudam habere solent, cuiusmodi effigies est in numo C. Posthumi, in quo cernere est currentem canem, cauda ita vti dice-

C. Posthumi
numus.

Pierii Val. Canis.

hamus, fursum versus incuruata: quod quidem in hostijs crematis obseruatum, d
ex aruspicum disciplina futuræ victoriæ portentum erat. Sedenim in numo eo
currentem canem, celeritatem significare conijcimus ex iaculo, quod est infernè
situm: vnde rem properanter confectam, victoriámue citò partam, si sequamur
Aruspices, id indicabit.

I M P V R V S A M A T O R .

Sunt etiam qui satis impuros amatores exprimant per simulacrū canis, non
Sca tantum de causa, quod *κύων*, vt Eustathius interpretatur, *πρὸς δὲ κύων*, quod a
mare est, deducatur, sed quod lepores auidiori quodam affectu cōfectetur: quo
rum significatum inter nequitias improbiores reposuimus. Neq; quidem Oui
dius signatè magis Apollinis affectum incomparabilem exprimere potuisset,
quàm luculentissima ea quam ponit comparatione, his versibus decantata:

*Ut canis in vacuò leporem cum Gallicus aruo
Uidit, & hic prædam pedibus petit, ille salutem:
Alter in hæfuro similis iam iamq; tenere
Sperat, & extenso stringit vestigia rostro:
Alter in ambiguo est, an sit comprehensus, & ipsis
Morsibus eripitur, tangentiãq; ora relinquit.
Sic deus & virgo est, hic spe celer, illa timore:
Qui tamen insequitur pennis adiutus Amoris
Ocyor est, requiemq; negat.*

L I E N I S V I T I A .

Hominem qui aliquo splenis vitio affectus ægrè habeat, quæq; in vniuer
sum ad lienem attinent, Ægyptij sacerdotes per canis hieroglyphicum si
gnificabant. Gracillimum enim ac tenuissimum lienem canis habet: quod si vel
mors, vel rabies eum inuaserit, à splene est: quin etiam illi ipsi qui correptum ra
bie canem medicare voluerint, morbum contrahunt, ac splenetica plurimum ea
labe affecti percunt: & qui canem eo morbo laborantem disseuerit, ea afflatus
exhalatione: contagionis vim efficacissimam experitur. Vrina quoq; rabiosi ca
nis quomocunq; calcata nocet, maximè vlcus aliquod habentibus. Quin hu
ius lotio, etiam non rabidi: tam perniciofa vis est, vt si quis in id suum congesse
rit, ad generationem pigrior torpore lumborum fieri dicatur. Proinde rabido
cani contagiosum adeo virus inest, vt omnia rabiant quæ momorderit: excepto
homine. Nam quæ illi accidit ex huiusmodi contagie lues, mania est, vt eruditif
simi hac ætate viri disputant: nam & Festo rabies propriè morbus caninus est.
Quod verò scribit Aristoteles, canes ipsos interire morbo hoc, & quæ morsæ
sunt *ἄλλω ἀνθρώπου*, nonnulli clari quidem viri *περὶ* legunt, vt celerius quàm homo
intercant, exponant. Sedenim vt ea missa faciam, quæ hominibus à rabioso cane
morsis accidisse longo post tempore Albertus & Auicenna prodidère, legi a
pud Plutarchum, rabiem in homine non fuisse cognitam discretamue ab alijs
morbis Aristotelis tempestate, neq; inde vsq; ad Asclepiadem cuiuspiam innotuif
se. Cæterum hæc ipsi viderint clarissimi viri, qui rem enucleandam suscepère. Il
lud ego super hoc addam, vniuscuiusq; canis morsum tam perniciosum esse, vt
ferant, cum qui semel fuerit à cane læsus, pestilenti contagione gallinarum incu
bitus, pecorum foetus, & abortus interuentu suo vitare, cuiusq; introitu alterius
vulnera aggrauari.

O L F A C T V S.

SEd vt ad Canis significata redeamus, olfactū Ægyptij sacerdotes per id animal inter alia significabant: nempe cum qui, quod prius latuisset, indagine sua deprehendere, ex huiusmodi hieroglyphico intelligebant. Satis enim constat olfactum esse cani præcipuum, de cuius sagacitate (eam enim præcipuè canibus attribuit Cicero, & à sagire, quod acutè sentire est, deductum asserit) plurima passim videntur exempla. Dominum enim qui vel diutissimè abfuerit agnoscunt olfactu solo, & ignotū quoq; si repente veniat. Scrutantur in venatu vestigia atq; persequuntur, contantem ad feram inquisitorem loro retrahentes, etiam si aquam ea transilierit, & abditissimo quouis loco sese occultauerit. Illud sanè quotidianum in canibus præcipuè Gallicis, vt quem prius numum alicui eorum ostenderis, abduciq; mox è conspectu canem iusseris, ac sub aliquo tapeete vel stragulo numum eum abdideris, introductus mox canis ac numum inquirere iussus, olfactu solo fretus rem tibi quamprimum deprehēdat, latebrasq; vbi numus erat obsconditus, & latratu & exultatione significet.

R I S V S.

QVia verò canis circa lienem ea quæ supra memorauimus patitur, totaq; animalis vita inde pendere videtur, factum est vt Ægyptij sacerdotes quæ super risu considerarent, per canem identidem explicarent. Rarissimum enim vel difficillimum esse risum ijs qui splene laborant, medici tradunt: & ea est canis prærogatiua, vt is à venatoribus maximè expetatur, qui faciem magis, vt vulgò aiunt, melancholicam præ se ferat: signum enim id esse bonitatis aiunt, pernicioresq; & in cursu perseuerantiores, qui tales sunt, esse prædicant. Apud Auicennam legas lienem ea ad se recipere & attrahere, quæ sanguinem benignum, clarum, copiosum & lucidum reddant, quem inde risus & hilaritatis causam auctores esse putant, quippe quòd ex ita affecto sanguine spirituum excitetur multitudo, claritasq; animam exhilaret. Sed enim hoc vtuncq; habeat, coniectores etiam, vt apud Artemidorum legere est, ex splene in somnis viso & risum, & voluptates augurātur: canibus verò cum lien & tenuis, & vitio maximè obnoxius sit, necesse itidem est eos hoc hilaritatis affectu aut nihil, aut parum moueri. Ab ijs verò quæ absunt aut supra modum adsunt animali cuiuspiam, Ægyptij significationes suas comminiscabantur. Accidere verò facile potest, vt alicuius hominis memorijs natura huiusmodi sit indicanda, vt in M. Crasso, qui ob id Agelastos vocitatus: vt in C. Lelio, & in Socrate, quos eodem semper vultu eademq; fronte fuisse, proditum est.

L E V I T A S I N M O R I B V S.

Verum habet suum & risus ipse significatum. Interpretes enim Apollonij risum leuitatis signum esse dicit: vnde sapiēter Isocrates importunum risum minimè amandum esse monuerit.

C V L T V S C A N I S.

SAnè aliæ quoq; nationes, quanti animal id facerent, multis exemplis testatū reliquere. Et Cyrum prædicant, Cyrum illum, inquam, omni laude maiorē, à cane nutritum suorū omnium assueuratione, siue studiosè conficta fabula fuerit, quòd venerabilior haberetur. Quippe apud Romanos etiam in magno fuere cultu, licet à Capitolij prodicione eos in crucem rapere sit cœptum. Annuo enim supplicio inter ædem Iuuentutis & Summani, viui in furcas arbore sambuca figebantur, quòd eorum negligentia iactura ea facta videretur. Alio qui ge-

Pierii Valerii Canis.

nito mane catulo res diuina hostiarū vice fieri solita, adeò puros eos ad cibum d
existimabant, adeoq; numinibus placandis idoneos, fuisseq; olim celebriores e-
pulas catulina apposita, nostrorum scriptorum testimonio satis exploratum, &
apud Plautum etiam factam huius rei mentionem inuenias Saturione.

Q V I B V S D I S C A N E S S A C R I .

QVibus verò Numinibus canes donarētur, dicere nō pigeat. Siquidem Ro-
mani eos Genetiæ, Græci Proserpinæ maētabant: vulgò verò Lupercali-
bus, quæ Romani in Panos Lycei venerationem celebrabant, canem immola-
bant, quoniam natura ipsa lupis canes aduersarentur. Alij ceptam hoc in Ro-
muli gratiam factitari tradunt, vti cōstans fama est eum à lupa nutritum. Sacra
tamen hæc primùm ab Euandro instituta nonnulli asserunt, Maroniano præci-
puè versu freti, quo

Euander gelida monstrat sub rupe Lupercal

Parrhasio dictum Panos de more Lycei.

Cæterum apud Argiuos Cyoniæ deæ propter partus facilitatem sacri erant.
Sed animaduertendum est, plerisque locis Cyoniæ vocabulum corruptum est
se scriptorum negligentia, qui Lyoniam fecere, vel quòd arbitrati sunt à soluendi
di partum facilitate vocabulum conformatum. Apud Lacedæmonios Marti
canis propter audaciam & inuadendi promptitudinem offerebatur: eorum e-
nim ephebi inter se certaturi, priusquam certamen inirent, canis catulum illi
Deo, vtpote fortissimo, victimam ex cicuribus validissimam offerre se arbi-
trabantur. Ex alijs Græcis nemo, vt Pausanias ait, præter Colophonios, talibus
sunt operati: hi enim catellam nigram Triuig sacrificabant. Et Caribus mos fuit
canem immolare, vnde *καρικὸν θυμῶν*. Erant & Canaria apud Romanos auspicia,
quibus apud Catulariam portā rutilæ canes nō procul scilicet à rubro colore sa-
cificabantur, vti ait Atteius Capito, cum pro frugibus cōtra vredines atq; scui-
tiam Caniculæ sideris faciebāt. De sacrificio huiusmodi Ouid. Factorū quarto:

Pro Cane sidereo canis hic imponitur aris,

Et quare fiat nil nisi nomen habet.

Plerique tamen ideo factum dicunt, vt flauescens fruges ad maturitatem per-
ducerentur. Sidus enim Caniculæ frugibus est admodum inimicum. Non igno-
ramus autem & Thracas cum alibi, tum præcipuè in Zerintho Samothraciæ an-
tro nihil ferè libentius immolare, & epulari solitos, quàm canem, memorabili
Euripidis nece, qui propter maētatum ab eò canem, vt nonnulli aiunt, ab Ar-
chelai canibus interceptus, miserrimè laceratus est. Quamuis alijs dicunt Arri-
dei Macedonis, & Crateræ Thessali inuidorum opera, quòd gratia plurimùm
polleret apud Regem, canes eas immissas fuisse, corrupto pe-
cunia Lysimacho, earum curatore.

I M P V D E N T I A .

NAm id quoq; canis est significatum, eaq; de causa apud
Homerum Helena se canem accusat, quòd abomināda
tot malorum causa atq; autor fuerit, ita Hectorem allöcu-
ta: *δαίερ ἐμοῦ κωὸς κακομηχανῆς ἀκρεῖας*. Apud eundem Agame-
mnon quoq; accusatus ab Achille *κωὸς ὄμματ' ἔχεν*. Nā vt apud
Pollucē legimus, canis oculum habere dicitur is, qui nimio
plus impudens est, cui si etiam importunitatē adieceris, Ho-
meri eiusdem *κωὸμην* feceris pro impudentissimo, muscæ sci-
licet & canis ingenio copulato, Cynomyiam Euthymius syl-
uestris

uestris

vestris muscæ genus agnoscit, quod inter cætera muscarum genera est impudētissimum, de qua Psal. LXXVII. quanquam super hac alibi. Hæc Catullus impudentiam expressit, vbi Acmen codicillos reddere pernegatē canem censet appellandam. Et Mathematici impudentem litigatorem ostensuri, duobus zodiaci locis canino capite hominem statuūt, secūdo quippe Arietis gradu, & Capricorni XVII. Sed nos hîc de ea loquimur impudētia, qua quis fretus, pro iustitia vel pietate audeat vnumquenq; vel ex potentioribus hominē erroris admonere, vel impuritatis arguere, dummodo spes profectus affulgeat, nec importuna temeritas in vitium prolabatur.

PETVLANTES IUNIORES.

NON præteribo hîc militarem ordinem eorum, qui PETVLANTES IUNIORES appellabantur sub magistro militum per Illyricum: ij enim, vt assumptum nomen hieroglyphica pictura testarentur, canem luteum in rubra parma præferiebant, in cuius medio orbis erat coloris lutei, canis supernè pedibus, quoad fieri poterat, exporrectis. Sanè quidem, vt veterum quorundam est interpretatio, in diuinis literis Romani milites, qui Pilato præfidi adfistebant, canes vocitantur, vti Psal. XXI, Circumdede runt me canes multi: quippe qui secundum legem immundi censerētur, atq; admodum etiam impudentes essent conspuendo sacrosanctam Domini faciem, caput eius arundine percutiendo, coronam spineam affigendo, & omni opprobrii genere cœli Regem deludendo, vti eius ministerij mortales penè omnes. Eoq; Theologi trahunt Domini dictum in Euangelio, Non decere sumptum de filiorū manibus panem dare canibus. Quæ quidem notæ si à canino genere elui possent, nihil ferè inter animalia rationis expertia cane venerabilius haberetur, vt qui nō ciuitates modò sibi honori positas habuerint, quod ab Alexandro Magno factum amissa cane Perthæ nomine Theopompus ait, verùm etiam longè maiora præconia monumentaq; secundum Ægyptios ritus omnino meruisse videantur.

PIERIVS VALERIANVS AD CAELIVM

CALCAGNINVM, DE IIS QVÆ PER CYNOCEPHALVM SIMIAM, ET ID GENVS RELIQA, SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORUM literis.

*L*ucundissimum illud hospitium, quod mihi apud te per duas continuas hebdomadas Ferrariae fuit, effecit vt ea omnia incommoda, quæ perpeffus eram, iacturasq; omnes, quas in tanta rerum conuersione feceram, inciperem obliuisci. Nam cum tu me Romana clade perterrefactum, neque non Florentinae vrbis, atque ad eò totius Italiae turbationes & motus fugientem, ocij tandem cupidum in patriam memè recipere festinantem, iungere iter inuisisses, & apud te dies aliquot commorari, inuitatis quotidie viris literatura præstantibus, magnam mærori meo consolationem adhibuisti, suauissimisq; illorum sermonibus ægritudinis totius acerbitatem delinuisisti, præcipuè verò eruditissimo Manardo illo tuo sæpius vocato. Ea demum fuit veriusque humanitas, vt nunquam apud quempiam aliàs hilarius acceptum me meminerm, ita vterque vestris me

Pierii Val. Cynocephalus.

lucubrationibus certatim oblectare contendebatis: tu, dum remotissima quæq; profundissima & eruditionis arcana, apud autores veteres delitescunt, è tenebris eruebas: ille, dum medicina & philosophiæ loca pleræq; abstrusosq; sensus, & longa annorum serie ad hunc usq; diem ignorata, multis ægritudinibus remedia luci dare adnitebatur. Hinc factum, ut ego à vobis tali resectus cibo, cum primum ad Ægyptiaca mea Commentaria datus est reditus, vestra memor liberalitatis, qui me nullo laborum vestrorum fructu fraudare voluistis, statim cogitarim amicitiam tam honesta de causa olim vobiscum initam, aliquo testimonio comprobare. Atq; ita Cynocephali Ægyptiaci Commentarium (idenim ob varietatem ipsam præcipue placuit) nomini tuo nuncupavi. Argumentum quidem, nisi me studiorum meorum ratio fallit, forte non indignum quod tu tanta vir eruditionis euoluas, quo in legendo, tametsi nihil tibi lectionum omnium belluoni nouum occurrerit, saltem ut mea erga te benevolentia signum sit atq; monumentum, opto.

NAM Cynocephali, quæ Latinè Canicipitem interpretabimur, hieroglyphica, tum multa sunt, tum eo nullum apud Ægyptios sanctius animal, neq; sacratius fuit. Eadem penè forma est, qua caudata Simia, & propter eam similitudinè ipse quoq; Cercopithecus appellatur. Sedenim noster is corporatura maior, validior, effertiorq; est, facie caninæ similior, vnde & nomen apud Græcos accepit: quamuis multa in hoc genere sunt, quæ humanâ potius faciem quàm caninam referunt, facileq; apud nos mira mansuescunt curatione. Cynocephalorum, de quibus hîc agimus, lacte & Numidæ & Menisimni viuunt, armentis ex eo genere comparatis, maribus præter sobolis causam interemptis: quod ideo dictum volui, ne quis Cynocephalum hunc, de quo dicturi sumus, accipiat, ut multi perperam, pro genere illo hominum, quod & Megasthenes, & pleriq; alij prodidère, capitibus esse caninis, pro voce latratum edere, ferarum pellibus velari, anguibus venatu & aucupio vesci. Nam, ut optimè nosti, agrestes homines huiusmodi Pausanias ab Euphemo quodam ex Caria oriundo visos tradit in insulis Oceani, quo tempestate delatus fuerit, quum in Italiam nauigaret.

CUM primis autem Cynocephalus Lunæ erat hieroglyphicū, propterea quod animal id pari quodam afficitur consensu cum Lunæ coitu. Nam ipsa eadem hora qua Luna, nullo illuminata candore Soli cōiuncta transit, nobisq; videtur penitus euanuisse, Cynocephalus mas ipse quoque visu deficere comperitur, neque interim cibum capit, sed humi procumbens ægrè habet, quasi Lunæ raptum ingemiscat. Fœmina verò præter id quod ea quoque luminibus capitur, & cum mari pari afficitur ægritudine, sanguinem insuper egerit è natura. Quapropter alebantur in templis Cynocephali, ob id potissimum, ut Solis & Lunæ coitus exploratissimè deprehenderetur.

Hinc Cornelius tradit Simias tristes Luna caua: nam affectus idem omnino in id genus omne diffunditur, quanquam in Cynocephalis & maior & exploratior est.

L V N A.

Lunæ

L V N Æ O R T V S.

A D O R A T I O.

A Pud eosdē Ægyptios sacerdotes Cynocephalus stans Lunæ ortum significabat: ad eam speciem addebāt, vt manus in cœlum sublatas haberet, & diadema regium capite gestaret, propterea quòd, vt dicebamus, Cynocephalus valde sollicitus est super ortu Lunæ, qua caua an-gore afficiatur prorsusq; cæcutiat. Simulac igitur ea cœperit illucescere, & ipse visus particeps fieri, quasi Deo agat eo gestu gratias, et sacerdotij ornatu quodam instructus indeptā vtriq; lucem gratuletur, eo quo diximus hieroglyphico figuratur. Ideo verò stantem pingi voluere, quòd stare conueniat adoranti: què morem fuisse etiam apud Romanos, indicat Val. Martialis Epigrammat.

Multis dum precibus Iouem salutat

Stans summos resupinus vsq; in vngues Aethon.

B Porrò adorandæ nouæ Lunæ morem, & manus in prece sustollendi, Horatius attigit, ode illa:

*Cœlo supinas si tuleris manus,
Nascente Luna rustica Philyre,
Si thure placaris & horna
Fruge Lares auidaq; porca.*

Quinetiā Virgil. statū & sublatas in cœlū manus esse adorationis indiciū ostēdit, vbi Anchisen inducit obseruato augurali portento illo, quo flamma caput Ascanij corripuerat, mollesq; comas tactu innoxia lambere visa fuerat: is nanq;

Oculos ad sidera latus

Extulit, & cœlo palmas cum voce tetendit.

Et cum mox in attestationem intonuisset, & delapsa cœlo stella per vmbbras facem ducens multa cum luce cucurrisset, signaretq; vias, tum longo limite sulcus lucem daret, & latè circum loca

Sulphure fumarent, genitor se tollit in auras,

Affaturq; Deos, & sanctū sidus adorat.

C Status porrò Philoni inconuertibilis mentis indiciū est, ac sese Deo applicātis, qui nulla præditus vacillitate, stabilis firmusq; permanēs, vt cuncta moueantur autor est. Videre est in argenteo quodam numo, què bene literatus adolescens Prosper Publicola Sanrutius mihi Romæ videntū dedit, huius argumenti simulacrum cum inscriptione V O T. P V B. quæ suscepta sunt in gratiam I M P. C Æ S. T R A I A N I H A D R I A N I A V G. Proditū autē est, stantes Ioui sacrificasse, vota q; & preces allegasse. Sed cum Opi rem sacram faciebant, illiq; supplicabant, votaue concipiebant, sedentes id facere solitos, eo scilicet signo eam esse Terram matrem indicantes. Sedenim Pythagoras proprio dogmate adoratos sedere iubet: quamuis Plutarchus viurpatum à Numa dicit: vt hinc colligamus, vota rata firmaq; esse debere. Quod verò ad statū pertinet, magister noster Paulus Apostolus totiens standū admonet, dum dicit: State ergo, neq; velitis iterū summittere vos iugo seruitutis, & illi semper inhærere. Atq; alibi: State conuersi ad Dominū. & alibi: Quoniā tunc viuimus, si statis ad Dominū cōuersi. Et in Gedeonis militia exautorantur illi qui ad aquā ducti flexere genua, & in

Pierii Val. Cynocephalus.

terram procidère: qui vero stantes accepta in manum aqua eam lambere ob-
feruati sunt, ad pugnam delecti rem fortiter gesserunt. Quinetiam in Niceno
Concilio statutum legas, vt die Dominica, & diebus Pentecostes, stātes ad ora-
tionē Domino vota reddamus: alia verò ratione ab ipso resurrectionis Domi-
nicæ die vsq; ad certos dies, de quibus dicere nostri non est instituti: nam toto
anno plures essent colligendi, idq; importunum videretur. De sustollendis ve-
rò manibus loco suo, in Manuum Commentario plurā.

Æ Q V I N O C T I A.

A Equinoctium vtrunq; Ægyptij sacerdotes *ιερογλυφικῶς* scribere si vellent,
Cynocephalum sedentem effingebant, causam eam secuti, quod animal id
vtriusq; æquinoctij tempore duodecies, per horas quippe dici singulas, ac dua-
bus itidem noctibus eiusmodi, potus excrementa profundit: vnde non absurdè
factum, vt sedentem cynocephalum in fontium apicibus statuunt, quasi iugem
& perennem aquam ex eo sibi conciliari arbitrentur. Ad hæc, in his ipsis tem-
porum cardinibus cynocephalus duodecies, horis quippe singulis quanto po-
test argutiore vlulatu vociferatur. Etenim horarum obseruandarum ratio de-
psydris prius excogitata est, quarū præcipuus vsus in vrbe Achanta trans Ni-
lum fuit, vbi inter alia vas admodum ingens erat, in quod singulis diebus sacer-
dotes singuli numero trecenti & sexaginta, ad anni scilicet rationē qui apud eos
habebatur, subductis intercalaribus quinq;, de quibus in Vulture satis dictū,
aquam ex Nilo deferebant, quæ suo emissa cauo per eius generis horologium
horas indicaret: inuentum est postea tum vocis, tum sonori tympani significa-
tione, more cynocephali eas discernere. Mos autem, vti dictum, erat apud Ægy-
ptios, vt in horologijs aqueis cynocephalum adsculperēt, ex pene cuius fistula-
to aqua destillaret, ea adhibita diligentia, vt quantū satis esset immitteretur, ne-
ue cauum nimis arctum, necq; nimis patens esset: hoc nimis celerem effusionem,
illo strangulationem sepius efficiente. Ex ijs verò quæ suprā posita sunt datur in-
telligi, quodnam sit animantium id genus, quod nullo expresso nomine Victo-
rinus Rhetor memorat eo loco, vbi M. Tullius Rhetoricis temporis finitionē
quærit. Ait enim is, Trimegistum, quum in Ægypto esset, sacrum quoddam a-
nimal Serapidi dicatum duodecies toto die vrinam facere obseruasse, idq; pari
semper interposito tempore, vnde ipse diem per duodecim horas dimensum es-
se coniecerit, exindeq; hunc horarum numerum constitutum: quanquam sunt
qui velint ex cæli dimensione, quæ secundum musicam rationem in duodecim
partes diuisa fertur, horas itidem duodecim adinuentas. Astronomi enim diem
& noctem, quotquot alteruter horarū nostrarum fuerit, in horas ipsi suas XII
singulos partiuntur. Aquam porrò maiores nostri, quantum per totum diem
sufficeret, exceperunt tenuissimō cauo diffluentem, eaq; in duodecim partes di-
uisa, ex partibus horarum numerum statuerunt.

Q V I E S.

Quantum verò pertinet ad sessum, sessus, vt Iamblichus ad Porphyrium scri-
bit, quietis indicium esse videtur, de quo plura inter arbores differuimus,
vbi deum in læto sedentem ab antiquis, idq; ex Nasamonum instituto, pingi so-
litum, & qua causa, declarauimus. In æquinoctijs verò illa vtriusque temporis
æquè dimensi paritas, quietis cuiusdam indicium haberi potest, cum nihil sub-
sultet, quod alterutram partem inquietet, vtraq; verò firma stabilisq; in æqui-
librio conquiescat.

Mus in con-
uiuio.

Literas quoque per cynocephali simulacrū intelligebant Aegyptij: quia quoddam eorum genus eas callere existimabant, seque illis ob literarum cognitionē cognatos esse: simulac enim cynocephalus in templum inductus erat, eorum ritu educandus colendusque, sacerdos illi albiolum, calamum & sepiam apponebat, exploraturus an ex eo genere esset, quod in cultum recipi deberet, quippe si quid scribendo cognationem suam approbasset: ea de causa Mercurio sacer erat, qui literarum omnium autor habebatur. Ex quo iam credere possumus, simiam olim latrunculis ludere didicisse, & elephantum literarum Græcarum ductus in puluere scriptitalle: muremque quod pro comperto Albertus ponit, in conuiujs candela discumbentibus prætenta, darchi ministeriū præstitisse. Mira hæc fortasse videantur ijs qui sententiā Anaxagoræ probant, animalia omnia ab homine rationē habere duntaxat actiuam: passiuam autem, ut ita dicam, & tanquam mentem, quamque mentis interpretē dicunt, nunquam habere. Sedenim & Pythagoras & Plato asserere videntur rationis participes animas esse, vel eorum animantiū que vulgò rationis expertia vocentur, tametsi ratione non utantur, tum propter incongruā ineptamque corporum cōpaginem, tum verò quod differendi facultate careant, ut in simijs & id genus alijs humani cuiuscunque ferè operis imitatricibus est cernere. Quinimò Diogenes his etiam intelligentiæ aërisque participatū impertit, quæ ut magis minusue sint humanæ figuræ similia, ita magis minusue intelligant. Econuersò autē, ut apud Aristotelem & Physiognomos alios habetur, ita mores in humana perpendimus natura, prout effigies, ipsaque corporis species ad brutorū aliquod refertur, utpote asinina labia, crassa quippe prominentiaque, tarditatē & stuporē ingenij: caninas maxillas iracundiā simul & fidelitatem: hispidam angustamque frontē, quippe suillam, impuritatem morum, indocilitatemque hominis indicare: atque ita ferè singulis in articulis ingenij nostrum ad brutorum similitudinē explorari. Pari igitur rationē cynocephali, simiarumque genus omne, quorū bona pars mira quadam similitudine faciem humanā, pedes autem & manus omnino referunt, humano itidem sensui & operationi, artibusque propinquiora sunt, & propemodum intelligere nobiscum pariter iudicantur. Non præteribo hîc, quod ad hanc pertinet similitudinem, quod Galenus in aggressionibus Anatomicis ait, se multas simias & Cynocephalos disseccasse, si humani corporis copia non affuisset, miramque in ijs similitudinē cum humano corpore deprehendisse, quare Ennius rectè admodum scribit,

Simia quàm similis brutissima bestia nobis.

Sed esto similitudo hæc ingenij causa. Quid hi super elephanto dicturi sunt, quo quid brutum magis, & ab humana figura diuersius? Ei tamen belluæ esse quandam cum genere humano societatem, M. Tullius Epistolis ex confirmata hominum opinione non negat.

V N D E B R U T O R Ū M C Ū L T V S A P V D

Aegyptios.

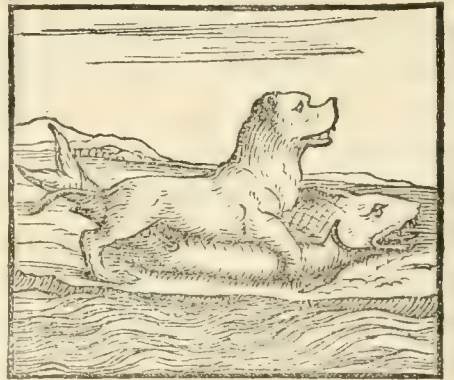
Aliverò colique animalia, quæ rationis expertia dictamus, sunt qui ab Iside tradant institutum, quæ honorem hunc coniugi, eidemque fratri Osiridi præstan-

Pierii Val. Cynocephalus.

præstandum induxerit, magna agrorum parte sacrificulis adiudicata, moremque d
fuisse initio, ut quæ quisque vellet animalia in hunc usum aleret, quibus vita fun-
ctis, tanquam Osiris occubisset, luctum instaurabant. Cæterum postea delectum
habitum, & cynocephalo in primis honorem attributum propter excellentem quã-
dam, ut rerum periti asserunt, animalis istius naturam humano propemodum ge-
neri proximam: ut verò profani putant, quippe qui rerum historias ex vulgo mu-
tuantur, factum aiunt, propterea quòd Osiris huiusmodi satyrorum genere sit plu-
rimum delectatus, uti nostro etiam tempore vanissimi plerique faciunt. At Roma-
nis etiam id nequitiae genus in usu fuit. Quare nebulonem Vedium luxuriae car-
pit Cicero, quòd sibi obuiam factus cum duobus essedis & rheda equis iuncta,
& lectica, quodque in essedo haberet cynocephalum, neque deessent etiam onagri:
quare nunquam hominem nequiores autumat se vidisse. Quin verò & Satyros
eos appellatos constat. Magna horum vis in Subsolanis Indorum motibus, quæ
Cartadulorum dicitur regio, humana propemodum effigie, tamque quadrupedes,
quam rectè currentes, tantæ pernicitatis in cursu, ut propter velocitatem non nisi
fenes aut ægri capiantur. Atque hinc ridiculum illud Alexandri Magni militibus E
obuenit, qui loco quodam per Indiam facientes iter, Cercopithecus ad eum mul-
tos insignisque magnitudine conspicati, qui ad exercitus similitudinem quem infer-
re sub signis progredi obseruabant, ordines & ipsi seruare videbantur, in eos ve-
lut in hostes montium iuga insidentes impetum fecerunt, suique erroris admoni-
ti à locorum peritis, non sine rubore armam inhibuerunt.

Sed ut ad hieroglyphica redeamus, sacerdo-
stem etiam hieroglyphicè per cynocephalum
Ægyptij significabant, propterea quòd aiunt a-
nimal id neque pisce, neque pane ex piscibus confe-
cto vesci, quali Orithæ plurimum utuntur. Indorum
ea gens, qui nullum alium cibum nouere, quam
piscium, quos unguibus dissectos sole torrent,
atque inde panem ex his faciunt, ut Clitarchus me-
moriam prodidit. Veluti tres apud Babylonios
familiam olim fuere, quæ nullo alio cibo victita-
bant, quam piscibus arefactis & pistillo tuis, ac-
demum in offas coactis, veluti panem cuiusmodi religio in Christiane quoque pieta-
tis collegia quædam emanauit, quæ perpetuam carniū abstinentiam sibi constitu-
erunt, quod tamè apud eos honestiori de causa & longè maioribus argumentis
institutum: externi tamè sacerdotes & pisce, & huiusmodi etiam pane vescerantur,
quo Ægyptij tantum abstinebant, piscemque hi demum omnem, ut Commentario
suo dictum, religiose admodum abhorrebant: eaque potissimum de causa, tanto cy-
nocephalum cultu prosequerantur, in quo suæ religionis timorem obseruarent.

SACERDOS.

F

CIRCUNCISIO.

Cumque circuncisionis ritum Ægyptij suscepissent, animaduertissentque cani-
cipites hos circuncisos nasci, rati, non temerè, sed diuinitus ei animantium ge-
neri id obtigisse, maiori eos habere venerationi, vnam eandemque cognationem
cum illis omnino profitentes. Circuncidere verò antiquissimum fuisse Ægy-
ptiorum institutum, ab eisque ritum sumpsisse Iudæos, Diodorus fabulatur:
quem secuti scriptores quidam alij, proprium hoc, & vetus Ægyptiorum arbitrati
sunt, quem morem Colchi, utpote Ægyptiorum coloni, neque non Hebrei apud
eos

*Circuncisio-
nis Ægyptio-
rum antiquus
mos.*

eos educati postea tenuerint. Sed eorum hæc est fabula, qui diuinarum literarum historiam tam longa annorum serie apud populos nationesq; omnes receptã obscurare conati sunt: cui tamen & Strabo & Cornelius Tacitus subscribunt, qui circumcidere genitalia Iudæorum institutum asseuerant. Sedenim qui veterum monumenta studiosius perscrutantur, Abrahamum norunt signũ populo suo dedisse circumcisionem, qua sui ab Ægyptijs distinguerentur. Non igitur diceret Irenæus, ad similitudinem cynocephali circumcidebant Ægyptij, sed ab Hebræis ritum hunc Ægyptiorum natio magna ex parte suscepit, quæ virum illum per annos multos in Ægypto degentem, & de diuinis assidue disserentem admirata est, pluribus & veteribus & nouis scriptoribus id asserentibus. Sed fac nihil horum inueniri, validius id mihi argumentum est, quod ex historia desumitur, mutilandorum genitalium legem antiquis temporibus popularem apud Ægyptios non fuisse: cuius rei Pharaonis filiam testem appello locupletissimam, quæ cum in ripa profluentis fluuij Mosem comperisset, euestigio circumcisum agnouit, & scetum gentis Hebræicæ nuncupauit. Quod si circumcidendi mos Ægyptiorum itidem fuisset, quinam ex hoc signo in cognitionem eam deuenire potuerit? Ex quo illud etiam suspicari licet, non omnium Ægyptiorum institutum fuisse mutilationem huiusmodi, sed sacerdotum tantum, vt à prophanis secernerentur: quod apud Hebræos semper populariter obseruatum est. Notum illud est, Iudæos olim contra Hadrianum mouisse bellũ, qui ne mutilarentur genitalia vetare voluerit.

C O R D I S A P E R T A S I M P L I C I T A S .

DE mysterij autem ratione varia traduntur ab autoribus penè omnibus: sed præcipuè quidem nihil præter obscenorum munditiam ea re quæsitũ existimant. Alij figurã eam fuisse aiunt, sed quã ne ipsi quidem Hebræi satis intellexerint. Nõ desunt qui id insigne ob eam causam genti inditũ putent, quo numerosa illa progenies cœlitus Abrahamo promissa, à ceteris esset gētibus discreta. Antiqui omnes Theologi, ex hoc, circumcidendi cordis figurã & typum asserunt, quod ea pars quæ circumciditur, similitudinẽ quandã habeat cordis: iussisse verò Deũ vt ea nudaret, quò ostenderet, aperto & simplici corde oportere nos viuere, vtpote quæ in ea corporis parte quæ omnium ferè gentium ritu pudoreq; velari solet, instituta sit: quia secretioris illius circumcisionis quæ in corde fieri debet, indicium fuit. Circumcisi enim sumus, inquit Apostolus, circumcisione non manu facta. Nam & propheta identidem clamat: Circumcidite duritiam cordis vestri. Declamãt super hoc Lactantius, Eucherius, Irenæus, Græci Latiniq; omnes. Nam illa, inquiunt, carnis mutilatio in Iudæis, nisi significaret cordis circumcisionẽ, careret vtiq; ratione: quia si Deus id vellet tantum, à principio sic hominem formasset, vt præputiũ nõ haberet. Quæ verò super hac re multa admodum magister noster Paulus senserit, cum sint quotidie in piorum manibus, & publicè recitentur, superuacaneum ea repetere iudicauit: idq; fat fuerit monuisse, Origenem Adamantium super hoc legendũ epistola ad Romanos cap. 2, lib. 2, & alibi passim, ita tamẽ, ne Chrysostrum, Basilium, & ex nostris neminẽ prætereamus.

I R A C V N D I A .

AD hæc Ægyptij sacerdotes iracundiã per Cynocephalum indicabant. Etenim Cynocephalus ante omnia animalia iracundus, indignabundusq; de quoid dici potest quod de Pane Theocritus,

καὶ οἱ αἰὲν δριμύτα χολὰ πρὸς ἑνὶ κτήντι.

quasi dicamus,

Pierii Val. Cynocephalus.

Semper acerba illi pro naribus asidet ira.

Sphinx.

Nam omnino & Panes & Satyros & Sphingas & Simias & Cynocephalos idē propemodū genus, diuersis tamen inter se distinctū speciebus, autores ponūt. Nascūtur verò Sphinges apud Troglodytas Æthiopes, forma haud ei dissimili qua pinguntur, fusco pilo, mammis in pectore geminis, monstro similes: sunt etiam paulò pinguiores: naturam habent in cicurationem admodum procliuē, pluribus exercitijs disciplinisq̃ aptam. Albertus quoq̃ inter simiarum genera sphingem agnoscit, insignem duabus in maxilla maculis nigricantibus, cauda coloris itidem subnigri & oblonga. Harū ego vnam Veronæ cū essem, vidi, mammis illis & glabris & candidis à pectore propendentibus: circumducebat eam circulator quidam Gallus, ex ignotis antea insulis recens aduectam. Ostētabat idē cuniculos nostris quadruplo maiores, mira quippe corporis obesitate distentos, & quod, nisi quis viderit, credere vix queat, præditos quaternis singulos genitalibus, humanorū digitorū instar & similitudine cohærentibus. Ipsa uerò Sphinx toto erat pectore glabello, facie & auribus humanis propioribus, dorso hispido supra modum, fusco & oblongo admodū pilo, eoq̃ densissimo. Rector læuum brachium quo catenam, cui erat alligata, regebat, ferrea manica obarmatū habebat, dextera baculū gerebat, quem in faciem animalis identidem prætendens, bipedem secum ambulare, & loco etiam saltare interdum & obgannire faciebat, multamq̃ hinc à spectatores stipem aucupabatur.

Cuniculi ex ignotis insulis.

ARCANA TEGENDA.

Porro Sphinges in Ægyptiorum templis hieroglyphicè admonent, mystica dogmata, præceptaq̃ & institutiones sacras, per ænigmatum nodos à profana procul multitudine inuiolata custodiri debere, & in arcanis tantum tractari: cuius ergò taciturnitatis effigie huius tabellas & literas signare diu delectatus est Octavianus Augustus, quā postea repudiavit, vsus inde, felicitis ominis causa, Alexandri imagine.

INGENII ACUMEN.

Æverò hastæ Palladiæ cuspidi subiecta, vt in ea Mineræ statua, quā Athenis olim erectam ait Plinius, ostendit nihil tam abditum & reconditum esse, quod ingenij acumine exeri & palam proferrī non possit: ita quidem Sphinges. At qui Cynocephali vocantur, corpore sunt deformi, ferum omnino, vti diximus in initio, atq̃ indomitum animal, quod nulla ratione modoq̃ sæuit: supercilio aspectuq̃ sunt horrido & truci, vt genuinā, qua de supra dicebamus, bilem ex facie possis agnoscere.

Ad dentur & Sileni Cynocephalo, sunt enim & hi, vt Pausanias attestatur, ex Satyrorum grege, quos cū ætatis iam prouectioris esse cœperint, Silenos appellare consuerunt: quorum hieroglyphicum erat, diuinitatem in re quapiam delitescere. Erāt enim Sileni, vt ex Platonici Alcibiadis dicto colligimus, imaginuclæ quædam sectiles, ita concinnatæ, vt diduci & explicari possent: quæ vbi clausæ erant, nihil aliud quàm ridiculam & monstrosam quandam tibicinis speciem ostentabant: vbi verò aperiebantur, venerabile numen aliquod exerebant. Hinc Alcibiades Symposio, So-

DIVINA IN OCCULTO.

cratem.

cratē Silenis similem esse dicit, quòd is longè alius esset interius intuenti, quàm summo habitu videretur. Vnde etiam Σιλῶσι ἀλκιβιάδῃ dici solet, de re quæ prima fronte vilis ac ridicula vidèatur, interius tamen ac propius contemplanti sit admirabilis.

V R I N A T O R.

S Edenim ne reliqua Cynocephali significata prætereamus, per simulacrum eius vrinatorem etiam intelligebant: quando quidem animalia reliqua inter natandum obhorrescere, rugisq; strigosa fieri perhibentur: vnus Cynocephalus, vt apud Horum est, in quencunq; locum tranare perrexerit, nullo vel squaloris vel horroris indicio fertur enatare: cuius quidem natationis facilitas vnà cum literarum peritiâ, quæ potissimùm in Cynocephalo discernuntur, cum animali conciliant laudē, quæ doctis & experientibus viris tribuebatur, vt scilicet & literas & natare didicissent: contrà verò in ignauos & nulli negotio idoneos, nulliusq; disciplinæ aut exercitiij participes, Athenienses dicere solebant, μήτε βίβιν, μήτε γράμματι, neq; quidem natare, neq; literas. cuius prouerbij mentionem facit in Legibus Plato, atq; etiã Aristides in Apologia quadam. Quòd verò hæc liberalia essent studia, apud Tranquillum legimus, Octavianum Augustum nepotes suos & literas & natare, aliâq; rudimenta per se plerunq; docuisse. Iam & de Caligula ad eius ignominiã dictum, quòd admodũ docilis ad cætera, natare nescierit. Porrò vrinator non est simpliciter positũ, sed eum significat qui profunda quæq; peruestiget: vnde locos apud scriptores perdifficiles, Delio natatore indigere dicimus: egregiè enim Delij natandi peritiâ celebrantur.

O R B I S T E R R A R V M.

P ER idem animal orbẽ terrarum ἰερογλυφικῶς Ægyptij significabant. Nam cùm duas & sexaginta primarias terræ habitabilis regiones poneret, quas & Hali Amberagel in tractatu vltimo Astrologiæ memorat, obseruarunt magna in id genus animalium cura adhibita, partes totidem in Cynocephalo moriente quæ quotidie singulæ perirent, mox à secundo & sexagesimo die quod reliquũ esset corporis interiret. Erat verò apud eos sacerdotes summa religio, vt quicunque singulis diebus intermortuus esset articulus præsecaretur, riteq; vnguentis more suo obunctus sepeliretur. Quòd verò mos fuerit Ægyptiorũ vnguento plurimo cadauera inungendi, durauit etiam apud Christianos diutissimè mos huiusmodi quod ex Tertulliano coniectari possumus, ita dicente: Si Arabiæ queruntur, sciunt Sabæi pluris & carioris suas merces Christianis sepeliendis profligari, quàm Dijs fumigandis. Sed vt ad orbis partitionem reuertamur, Deus excelsus, diceret Clemens, penes quem rerum omnium potestas est, in septuaginta & duas partes diuisit totius terræ nationes, eisque principes Angelos præfecit: mox Christus Apostolos totidem, antequam pateretur, per omnem terrarum orbem dimisit, qui Euangelium prædicarent. Astrologi suam quandam secuti commoditatem, sexagenis tantũ partibus orbem diuisere: de quibus ita Proclus in Sphæra: Sed nec interuallã circulorum in toto orbe à se inuicem statã sunt, verũ pro sphaerarũ descriptione ad hũc modũ dispensari solent. Diuiso in LX partes meridiano quouis circulo, septentrionalis circulus à polo sexagesimarum partium quisq; interuallo notatur, Aequator ab vtroq; tropico sexagesimis quaternis distat. Reliqua ex Iacobo Zieglero, huius doctrinæ peritissimo, cognoscere poteris, cuius tu eruditionem admiratus, cùm principem is neminem virum in Italia, atquæ deò in ipsa vrbe Roma reperisset, à quo susciperetur, tu ipse mi Cæli ho-

*Ægyptiorũ
mos vngendi
cadauera.*

Pierii Valerii Simia.

minem & probum & literatum, vti Anacharsin Solon, complexus, in contubernium tuum admisisti, & vt doctrinam suam posteritati communicare posset, per ea quæ illi præstas commoda effecisti.

D E S I M I A.

AM verò quædã super Simia conquiramus: qua super id traditur, quòd iisdem sacerdotes, vbi hæreditatẽ in inuisos colatã significare voluissent, hieroglyphicum Simiæ, quæ paruulam ponẽ Simiolam duceret, facere consueverunt: cuius argumenti causam eam apud Horũ legas, quòd duas ipsa simiolas vno partu perfert. Sedenim earum alterã magis diligit, alterã ita negligit, vt eam etiam odio prosequi videat.

HAERES INVISVS.

Quam verò curandam suscipit, morose adedò complectitur, & ante se comprehensam gestat, ostentat omnibus, tractariq; gaudet, gratulationẽ intelligens, vt magna ex parte factum ipsa suum, cui tanto affectu fauere videbatur, attrectando enecet: mox alterum quem negligere cœperat, educare cogatur, in eum omni mox conuersa cura.

H O M O N I H I L I A C N E Q V A M.

Vulgatissimum verò illud est, & omnium scriptorũ ætatumq; testimonio receptum, Simiam pro despiciatissimo & maximè nequam homine haberi, vt pro Ctesiphonte Demosthenes, Æschinem tragicam esse simiam dicit, quòd personatus quodammodo verborũ grauitate videretur, cum alioqui pessimus atq; nequissimus ciuis esset. Et Dion historicus de obrectatoribus, quos ego, ait, non pluris facio, quàm, vt dicit solet, simias. Apud Cic. epistolis, Simium inuenias pro nihili homine positũ. Quodq; historijs Græcis memoriæ mandatũ est, Simiæ, quam rex Molossorum in delitijs habebat, improbitas minimè prætereunda. Illa enim, cum Spartiatæ oraculum ab Ioue Dodonæo petiuissent de victoria sciscitantes, legatq; vas illud in quo inerãt sortes collocauissent, vrnã euertit, sortesq; dissipauit. Negant verò historici, vt Cicero de Diuinatione refert, Lacædemonijs vllum vnquam ostentũ hoc tristius accidisse: nam quæ præposita erat oraculo sacerdos, dixisse fertur, De salute Lacædemonijs esse, nõ de victoria cogitandum. Neq; verò Plautus ineptè Simiam bestiam, nunc nihili vocat, nũc nequissimã, Milite, ac Pseudolo: & Rudẽte, pro lenone in somniorũ coniectatione ponit, quando lenonibus nihil est scelestius neque perditius, ingrato dubio procul & inuiso mortalibus genere, quodq; est, vt ipse dicit, Deorum odium atq; hominum.

V I T I O R V M D I S S I M V L A T O R.

AD hæc, hominem sua dissimulantẽ vitia, turpitudinemq; domesticã occultatẽ, notare si vellent Ægyptij, Simiam micturientẽ faciebant: ipsa enim est ea verecundia prædita, vt quotiescunq; lotiũ fecerit, excrementũ illud, quod etiam in fæce reliqua feles faciunt, effossa obruat terra, aut alia quapiam re super ingesta omnino oeculat. Sed quoniã impressi codices in damno sunt, quantũ

ad Simiæ nomen, quæ sit castior lectio, in Felle, hoc est, in Æluuro disputatur.

I M P U D E N T I A.

P E T U L A N T I A.

Mihi quidem longè significantius per Simiam impudentia videtur ostendi posse, quàm huiusmodi verecundia. Ea siquidem paribus ijs, quas verecundia occultari iubet, assidua sensione depilatis, natibusq; ita turpiter denudatis, improbū exhibet spectaculum: & eius generis mares, præcipueq; Cercopithecii, natura procaciter excitata, frequenti quantumlibet spectatorum theatro, satis cum impudentia pudenti tractatione lasciuiunt, eorum instar fatuorum quos nunc Ægyptij, vt omnibus ad Nilū

locis palàm est, Mauriq; & Turcæ omnes simulac talia perpetrare conspexerint, magnopere venerantur, summaq; & innocentia & simplicitate præditos arbitrantur, remq; putant admodū piam se facere, si cumulatam in hos stipem contulerint. Sed utcunq; illa, Pithecusæ insulæ, quod ad hanc facit morū prauitatem, notæ sunt in Tyrrheno mari, quibus nomen inditū à simijs, in quas Candulus & Atlantis, vt apud Harpocratiōē ex Aschylis Sardiani iambis legit, fratres, omniū ea ætate profligatissimi impostores à Ioue transformati sunt, cum aduersus eum quoq; fallaciariū machinās admouissent. De quibus ita Ouid. Fabulis:

*In arimem, Prochytamq; legit, viridiq; locatas
Colle Pithecusas, habitantum nomine dictas,
Quippe Deūm genitor fraudem & periuria quondam
Cercopum exosus, gentisq; admissa dolosæ,
In deformem viros animal mutauit, vt ydem
Dissimiles homini possent similesq; videri.*

Sanè quidem petulantiam quis hoc scriptiois genere significaturus, nullo cōmodius animali vtetur, quàm simia: cuius improbitate considerata Plato in Ciuitate sua Therfitem ait, illum omnium qui ad Ilium venēre turpissimum, tantæq; impudentiæ monstrum, vt Achillem Agamemnoni exprobrare nihil veritus fuerit, seq; heroibus ingērerē temerarius affuerit, in simiam cōmutatum esse, imitariq; adhuc hominum facta, nō re, sed specie ipsa mutata: quod etiam Q. Calaber Paralipomenis tangit. Nam si cum inter homines ageret, tam perditæ fuit insolentiæ, vt ne regibus quidem imperatoribusq; ipsis quicquam parceret, minimè mirum, si, postquā in bruta trāsiiuit, eundem animi tenorem seruat, importunitatemq; omnem aduersus leonem ipsum ferarum omniū regem exercet. Sanè Lycophron Therfitem ipsum τῆνικόμορφον appellat: & vulgò genus hominum huiusmodi simijs solemus æquiparare. Ac in eam improbitatē ita nos aliquando lusimus sermonē ad Leonem X. P. M.

*Deniq; sic petulans generoso insensa Leoni
Simia, quæ natibus, caudæq;, & clunibus huius,
Tantum animi est paruis, affixa procacibus ausis,
Hoc tam magnum animal vexatq; agitq;, nec vllam
Esse moram patitur, musca importunior, apta
Illa feros vitare vngues & dentis acumen,*

Pierii Val. Simia.

*Lubrica dum fudit saltu, lenibusq; lacertis,
Deq; suo querit sibi tot ludibria Rege.*

F E B R I S M E D E L A .

Reliquum hîc erat, vt ex eorundem sacerdotum dictatis remediũ febris ex Leone simiã vescente significari subijceremus, sed super hoc satis in Leone.

S V I A D M I R A T O R .

Quo sit in prolem suam affectu simia, paulo antè diximus. Hinc autem aliud oritur hieroglyphicum. Fuerunt enim qui Suffenos Catullianos per fecam simiam aptè significari posse contenderent, qui scilicet sine riuali dicta factaue sua vnice amant & venerantur. *generosum Pindari dictum*, qui genus hoc hominum philautia, hoc est, cæco amore sui perditum irridens, adultores non aliter viros probos & amicos uideri ait insipientibus, quàm simiæ pulchræ pueris iudicantur. Ait enim Pithijs, καλός τοι φίλων πρὸς ποιοί: bella quidem simiola est pueris. Nam & Horatius adulatorem in obsequium plus æquo pronum, ita ad diuitis nutum mutari scribit, vt credas mimum partes agitare secundas. Simia verò mimum excribit, quòd vna omnium maximè atq; efficacissimè quæcunque fieri viderit imitatur. De philautia Synesius vir literatissimus, cum epistolas accuratius à se scriptas aliquando colligeret, vereri se dixit, ne quod simijs accidit, eueniat sibi: illæ enim, ait, cum natos animalium omnium turpissimos pariant, putant ipse tamen eos esse omnium formosissimos. Atq; vtinam, mi Cæli, non idem & ego fallar, qui tantum vigiliarum hieroglyphicis his indagandis impenderim, tantum laborum conscribendis exhauserim, vt quod nunc hominum est ingeniũ, posteaquàm me studiosorũ animos oblectare existimauero, ludibriosim. Quid enim, inquit, ad nos literarum Ægyptiarum fabulæ, cum nunquã satis temporis per ætatem etiam longissimam superstit, vt vel Latina vel Græca discere quis possit? quanto satius fuerat quatuor hos & viginti annos, qui contextendis sex circiter & quinquaginta huius argumenti commētarijs periẽre, vel eloquentiæ, vel traducendis autoribus Græcorum optimis impendisse: aut si frigidus obstabat circum præcordia sanguis, mihi potius latenter instituisse viuere, ne per continuam genij defraudationem corpus affligerem, vnde diurnas grauissimasq; tot ægritudines cõtraherem, neq; tamen hinc vllam apud potentiorum quenquam gratiam mihi compararem. Vera hæc, nō inficior, dicturi sunt. Sed quid agerem? Suus cuique attributus est error. Si quid tamen fuerit quod vel tibi, vel tribus amicis alijs non vsquequaq; displicuerit, satis me consecutũ arbitratus, habeant sibi sua regna reges, respondebo, meamq; iudicio triũ circiter amicorum industriã approbari vsqueadeò æstimabo, vt pro laboribus tantis ingentem mihi mercedem cumulatisimè persolutam rationibus meis sim nulla contatione relaturus. Vale, meq; Manardo, more tamen illo tuo, plurimum commenda.

*Generosum
Pindari dictum.*

P I E R I V S

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM
ACHILLEM BOCCHIVM BONONIENSEM, DE IIS
QVÆ PER CERVVM SIGNIFICANTVR EX
facris Ægyptiorum literis.

*S*ingularis illa mentis integritas, summaq; eruditio tua, Achilles Bocchi nobilissime, nostraq; amicitia firmitas, perpetuaq; constantia iubent, vt quantum in me est, tui memoriam nullo vnquam tempore apud me desitutam assidue celebrem: siue nos coniunxerit olim studiorum similitudo, siue fortuna quadam paritas, quod eodem tempore pari militia tibi Bononia, mihi Roma easdem disciplinas profiteri contigerit, eorundemq; amicorum, quos diu coluimus, patrocinio protegi. Nulla tamen te amandi causa maiores extiterunt, quam congressus illi periucundi, perutiles, & in primis mihi salutiferi, cum tristissimo illo meo, Italiaeq; totius tempore recens Florentia cum Medicis meis eiectus, Bononia te superiori astate conueni: in tanta enim rerum mearum omnium iactura facta neminem habui, qui sapientioribus sermonibus mœrorem, miserias calamitatesq; meas molliret, alleuaretq; magis, quam amicissima officiosissimaq; consolationes tua: ita te prudenter per totius vetustatis exempla, perq; ea quæ acate nostra conspexeramus, de humanarum rerum vicissitudinibus differentem audire plurimum iuuabat. Accedebat huc tua illa verborum bonitas, mira vultus hilaritas, & festiua semper oratio, qua me ita deliniri sentiebam, vt ad arumnas meas mitigandas nihil accidere posset vtilius, nihil accommodatius. Tecum itaq; totos illos dies esse, tecum ambulare, tecum sedere nunquam destiti, donec maximã eius, quæ me tum oppresserat, anxietatis partem à ceruicibus meis excussisse mihi visus es, ægritudinisq; illius feritatem non parum mitigasse. Postea verò quàm acerbitas illa temporum in mitiorem versa est fortunam, elapsus e custodia Pontifex, patria Medicei, Roma nos restituti, mihiq; res satis belle successere, factum est vt me tot iam laborum difficultatumq; nihil omnino pœniteret. Hippolyti enim mei liberalitate sum egere vetitus, liberiusq; mihi otium indultum est. Unde datus est ad literarum studia reditus, & deserta diu Musa repetita. In his autem ea prima fuit cura, vt quæ tractasse me olim nostri hieroglyphica, diutius in situ esse minimè permitterem. Accinxi me itaq; ad poliendum eo tunc consilio, vt si niueus doctorum amicorum calculus accessisset, modo hoc, modo illud Commentarium emitterem. Quod vt commodius fieri posset, eruditissimis viris amicis meis libellos singulos singulis inscripsi, vt ipsi non magis mea, quam sua causa, quod corrigendum existimassent, accuratius emendare quodammodo cogerentur. Ex his Ceruus tibi dedicandus fuit, propterea quòd sermones illi, quos calamitoso meo illo tempore tecum fuisse repetebam, argumentum id præcipuè habuisse memini, vt tot inuectas multis ab hinc annis in plerosq; Principes calamitates, quales & quantas Europa ferè tota vidimus, eorū delirio deriuatas inde procedere querebamur, quòd id hominum genus amicos synceriores veridicosq; propemodum fastidiret, plurimumq; adultores subdolosq; parasitos vnice adamaret. Præcipuum verò Cerui esse hieroglyphicum apud Ægyptios, vt si hanc iudicij captiuitatem indicare vellent, Ceruum fistula illectum pingerent: vt si quæ huiusmodi tēdicula pararentur, haberet scitus homo quod sibi proponeret præcipuè fugiendum.

AB ADVLATORIBVS PESSVNDATVS:

*A*EGYPTII hominem dolo ab adulatoribus circumuentum ea pictura significabant. Quòd verò Ceruo insitum natura sit pastoralis fistula, vel suauis aliquo modulantium concentu demulceri, tantaq; hinc affici voluptate, vt immemor sui nullo prorsus negotio capiatur, vel iniecto alicunde telo, quod propter animi abalicationem adesse tunc minimè suspicatur.

Pierii Val. Ceruus.

Cuestigiò transfodiatur, atque ita fiat adblan-
dientium præda, lætum aliquod ludibrio suo
conuiuium exhilaraturus : quemadmodum
cum perniciæ suæ ridiculi fiunt, qui lenocinijs
istiusmodi sese offerunt capiendos; vt rectè mi-
hi Antisthenes philosophus dixisse videatur,
longè fatius esse in coruos, quàm in adu-
latores incidere. Hæc iam tunc in congressu illo
Bononiensi dicta puto meministi, cum tu, vt
semper soles doctè aliquid declamare, subieci-
sti: Sapientissimè quidem Antisthenes, qui vt
iuuentutem suam (nam eam potissimùm ætas
huic obnoxia est incommodo) ab Archilochæ vulpis calliditate liberaret, vti-
li omnibus documēto futurus, coruos aiebat nō tam hominibus obesse, quàm
adulatores. Corui siquidem corporis tantū oculos effodiūt, quos ne vtilis qui-
dem non postremi nominis philosophi existimauerūt : alij, vt cōtemplationis
impedimentū nescio quod spontè effossos abiecerūt. Adulatores verò, mentis,
quæ nostrī diuina pars est, oculos eruunt, intellectum scilicet atq; iudiciū, qui-
bus tantum reliquis præstamus animantibus, obtenebrant: quibus ita perditis,
euenire necesse est, vt nihil fiat humanitati reliquū. Idem etiā dicitabat, Mere-
trices bona omnia amatoribus suis comprecari, præter vnā mentem atq; pru-
dentiam : ita adulatores ijs quos affectantur, omnia felicia ominari, præterquā
sapere, ac seipso noscere. Addidisti etiā illud, quod Crispus Passienus dicere so-
lebat, nō esse claudendum hostium adulationi, sed aperiēdum, veluti solēt ami-
cæ, quæ si fores impulit, grata est: si effregit, gratior: prodesse enim in hoc arbitra-
batur, vt homo inde qualis esse debeat, admonerēt. Respondi ego: Argutè qui-
dem Passienus opinabatur, sed paucissimi quos ardentissima virtus vnde cūq;
munierit, hoc assequi potuerunt: reliquis plerisq; omnibus, ob humanæ naturæ
imbecillitatem periculum imminet, ne si ad hæc aures patefecerint, tanquā vi-
tuli inter lupos circumueniantur, vt Cratetis Cynici sententia declarauit. Con-
trà verò sapienter illi vitam instituerunt, qui non ad ostentationem viuunt, non
populares aures captant, sed sibi rerum suarū conscij, rationem ipsam, veram vi-
uendi ducem, sibi proposuerūt. Quare cum veritas semetipsum noscere doceat,
impediat adulatio : illa virtutis viam, hæc vitiorū semitam collaudet: illa bonis,
hæc malis parère cōpellat, reijciatur à nobis penitus adulator more philosophi
Timonis, qui Demeam assentatorem ligone percussit. Nullum enim animatiū
genus assentatoribus, ait Plutarchus, perniciosum magis : nullum quod citius
iuuentutem in præcipitiū agat : nullum quod facilius fortunas, honores, vitam
deniq; ipsam radicibus euertat. Ideoq; Diogenes interrogatus, quæ bestia mor-
sum haberet nocentissimū: Si de feris, inquit, interrogas, obtrectator: si de cicuri-
bus, adulator. Nam veluti aucupes blandulo quodā stridore & mellita vocula
simplices auiculas aut in viscum implicat, aut in pedicas inijciūt : ita pellicit ho-
mines adulatio, & mox in omne scelus impellit, eoq; impulsū & inuolutum,
in vitam demū calamitosam trahit, perq; caput & pedes in profundissimā æ-
rumnarū voraginem demergit. Rectè itaq; dicere solebat Aristonymus: Ligna
dum ignem nutriūt ab ipso consumi: diuitias, dum adulatores alūt, ab eis labe-
factari. Excepisti tu: Rectè quidem mi Pieri; nam in memoriā illud mihi re-
uocasti,

uocasti, quæ & Phauorinus philosophus Actæonis fabulâ à suis canibus, quos alebat, deuorati, ad adulatorum trahit euentum, quorum finis & intentio est totum absumere, si possint, dominum. Quod cum ita sit, Antisthenes siue Diogenes Cynicus cum ligone suo summo opere commendâdi, qui quod in vita perniciosissimum esset animaduertentes, urbanissimo dicterio alter, castigatione alter, homines ad morum integritatem & prudentiâ natos admonere voluerint, ne pessima parasitorum contage labefactati, per imprudentiâ in tam procliuia vitæ discrimina pessum raperentur, omniumque ignominia, contumelijs atque ludibrijs expositi, eorum quibus se suaque omnia crediderant, proditione perderentur. Subsecutus ego sum: At ne Ceruum tantum musicæ capi lenocinio persuasum habeamus, equos etiam, ferocia alioqui animalia, eadē affici suauitate, Persica ex historia compertum, magno eorum detrimento, qui bellatores eos effeminatis cantilenis & modulis assuefecissent. Murænas quoque & thrissas piscium genera euocari cōcentu & tintinnabulis, exploratum vulgò: quamuis murænas genituræ tantum tempore, utpote quæ serpentium sequi sibila feruntur, quibus eas admisceri tradunt. Iam & Otus, cui nomen inter aues ab auribus est, tanquam cantaminibus circumuentus modulamine afficitur, humerosque iactare, saltitare, & nutare vertice quasi modulos teneat aspicitur: sed nulli horum musica est exitio veluti ceruis, quapropter hinc potius Ægyptij hieroglyphicū suum desumere voluerunt. Sanè quo minus mirum sit ceruum musicæ modulos intelligere, apud Ælianum legitur eum Indicæ vocis callere sonū, sermonemque percipere, neque alium quēpiam ita facile: quamuis Ptolemæo Philadelpho ceruus fuerit, qui Græcum idioma prorsus intellexerit. At iam satis super Cerui musica euagati, reliqua nunc eius animalis significata subiungamus.

P R Æ C I P I T A N T I A .

Percito quempiam ingenio, temereque ac nulla ratione sese mouentem (ut plerunque furones sunt qui Panici vocantur: quippe cum nulla urgente causa quis in fugam se proripiat, negotiumue, quod præ manibus erat, statim abiiciat, inceptumque deserat) Ægyptij per ceruum & viperam adpictam intelligebant. Pugna enim huic cum serpente, cuius etiam cauernas inuestigat, nariumque spiritu extrahit renitentem, ut luculenter his versibus Lucretius:

*Naribus alipedes ut cerui sæpe putantur
Ducere de latebris serpentia secla ferarum.*

Ideo singulare abigendis serpentibus remediū, ceruini cornu suffitus, ut apud Nicandrum legitur. Idem ipse tamen tam acer anguium hostis, qui tanto eos conatu perquirat, simulac ex improviso viperam conspexerit, in pedes se repente proripit, ac fugit, ingenita scilicet naturæ discordia concitus, quæ illi accidit, ut idem Poëta refert,

*Propter dissimilem naturam dissimilesque
Texturas inter sese, primasque figuras,
Multa meant inimica per aures, multa per ipsas
Insinuant nares infesta atque aspera tactu.*

Sanè coniectores etiam tradunt, eum qui per nocturnam quietem imaginatus fuerit videre se ceruum quempiam instantem tergo, longeque sequentem, futurum ut qui tale somnium viderit, ea sit formidaturus, ex quibus nulla sit offensusio subsecutura, ac perinde frustra timeat.

Pierii Val. Ceruus.

PRAVITAS EDMITA.

Siquid verò ad vetera significata addere cōcedatur, cum vipera sit profligatissima tota vita sceleribus inquinatissima, alia mariti, alia matris parricidio polluta, venenumque eius atrocissimum, quod omnem, ut aiunt, exuperat medicinam, aptè mihi fecisse videbitur, si quis vel regem vel magistrum vel iudicem quempiam in scelera vindicem sese accerrimum exhibentem, per ceruum & extractam è cavernis viperam, quam mordicè apprehenderit, figurarit. Eodem etiam hieroglyphico virum intelligemus, qui morum impuritatem corrigat, scelera eluat, prauitatem emendet, & quod idem ait Poëta:

*Veridicis hominum perpurget pectora dictis,
Et finem statuat cupedinis atque timoris,
Exponatque bonum summum, quò tendimus omnes,
Quale sit, atque viam commonstret tramite paruo,
Qua possimus ad id recto contendere cursu,
Quidue mali immineat rebus mortalibus passim.*

Hoc enim est maleficum serpentem, qui clam in insidijs excubat, è latebris extrahere, extractum interficere, interfectum denique deuorare.

FUGACITAS.

Fugitiuum dubio procul hieroglyphicè notare qui vellent, currentem ceruum describerent. Est verò fugacitas ceruo natura insita. Hinc Lucret. Et fuga ceruis a patribus datur, et patrius paucior incitat artus. Quam verò pedum alacritas è in Achille fuisse autores tradunt, ut *ποδάρεκκος, καὶ πέδας ὠκίς* passim ab Homero vocitetur, sunt qui autument inde partum, quòd eius infantia sub Chirone fuerit ceruorum medullis plurimum enutrita. Porro illum assecutum esse ceruos absque canibus, & retium insidijs, Pindarus Nemeis canit:

Κτένον τ' ἐλάφου ἄδυ κωῶων, δολιῶν θ' ἐγκέων.

Nam de agilitate cerui superfluum est verba facere, cum scriptis omnium in primis celebretur, præcipue verò *κατ' ἐφοχλῶ* quandam, Laconum chorus, Aristophanica Lysistrata, dicat, saltandum pedibus est tanquam ceruus aliquis. Sed quod de Achillis nutrimento & nomine positum est Nazianzenus Achille dictum ait, quòd sine cibo fuerit educatus: *χιλός* enim cibus & succus est: ille verò crudis tantum ferarum artubus pasci fuerit assuetus. Sed & quod de Chironis institutione circumfertur, mirum ab Homero nusquam huius rei mentionem fieri, cum tamen Apollonius, & qui post Homerum fuerunt Poëtae plerique omnes, educatum Achillem à Chirone tradant. Addam huc Telephum Herculis & Auges filium, quem Alæus Auges pater in Panthium montem exposuerat, à cerua educatum esse, ut apud Lycophronis interpretem habetur, quod & nomen ipsum ostendere videtur: cerui quippe nutritatum significat.

INTERQUIESCENS.

Quamuis autem cursum perniciosissimum Aegyptij ex cerui currentis specie intelligi monuissent, quia tamen is requiem inter currendum aliquam facit consistensque manet, dum qui sequitur appropinquet, tum fugam item arripit, factum est ut hominem aliquam laboribus suis requiem interponentem signifi-

D
E

significare si vellent, currentē quidem ceruū pingerent, sed retrò spectantē, cū in solius tantū fugacitatis significato caput surrectū statuerent, vt cornua per dorsum demissa reliderent. Ideo verò ceruus dum fugit, interquiescere cogitur, quòd tenui imbecilloq; est intestino, quòd leuiter etiā percussum rumpi possit, cute adhuc integra permanente. Deniq; imbecillum adedò animal est ceruus, vt tactus ab aspalatho, ea est spinæ species, emoriatur. Verū hoc & alia de causa, & alio etiā potest modo pingi, quippe si tres pluresue ceruos natātes feceris, capitibus alterius clunibus impositis, atq; eorum primum auertentem se quasi ad postremū se locū recepturū: quo quidem officio mutuo se adiuuant, cū ex Sicilia transfretant in Calabriam per Æstatem, pabuli gratia, idq; plurimū iuxta urbem Rhegium, qui propterea quòd onus capitis super aquas extantis haud facilè sustinēt, inter natandum singuli super anterioris lumbos caput imponūt: dux verò cū defessus est ad vltimum trāsit locum, atq; ita mōx alius atq; alius labore ita cum quiete communicato incolumes transeunt. Si cui tamen quòd superius positum est hieroglyphicum magis placuerit, res in medio posita est.

F O R M I D O.

Stuporem præter hæc, formidinemq; per ceruum & puniceas pennas præstent significari, omnibus innotuit, tam ex ijs qui Animalium historias cōscripsere, quàm ex Virgiliano carmine, qui Turnū attonito quodā pauore percussum ceruo æquiparat puniceæ septo formidine pennæ. Libet verò loco hoc de pēnis ad ceruorū formidinem excogitatis historiam enarrare, quæ non tantū Virgilij carmen explicabit, verū etiā hieroglyphico huic argumento plurimum afferet claritatis. Narrabat mihi Io. Antonius Pollio Geloum Princeps, Pontificij contubernij mihi socius, stare adhuc in Sicilia hanc venationis antiquæ rationē, quæ sic fieri soleat. Nobiles vbi renunciatū fuerit ceruorū greges vsquā oberrare, alter alterū inuitātes properè conueniunt, afferuntq; secū scorpionem aut arcum singuli, & fasciculum virgarum, quæ omnes ferrea cuspidè præpilatæ sint, quarum caput alterum in summo perforatum est, funiculo perpetuo per virgas singulas ea transmisso. longitudo earum ad pedes quatuor vel circa. Cum ad locū peruenere vbi ceruos congregatos norunt, latè diffusi equites peditesq; modum agrī, quanto satis est ambitu circumstīt, stationemq; vnusquisq; suam per interualla certa suscipiunt. Hic fascem quisq; suum explicat, primaq; virga ad finitimi vltimam alligata, reliquas per decempedæ circiter interuallum singulas terræ affigit: idem alter, idem alij faciūt, donec ceruos vndeunque conclusere. Virgis ita dispositis pennarum punicearū, quas in hunc vsum magno numero fucatas habent, fasciculos licio suspensos ad traductum per virgas funiculū hinc & illic alligāt, qui aura vel leuissima impulsī varia iactatione motentur. Stationarij mox in proxima sese quisq; abdunt virgulta, sagittisq; intentis expectant taciti. Liciorum hoc septum ingreditur eques tantū vnus cum odorisequis canibus, ijsq; non admodum magnis. Hunc venationis magistrum vocant. Is vbi gregem nactus est, sensim accedit, latratuq; catulorum tantū fretus, agmen incipit agitare: illi conferti omnes vnà fugam capessunt: at cū ad licia pennasq; illas pensiles peruenere, subitò paucifaci vterius progredi non audent, sed illarum motum & fulgorem declinantes ad læuā non procul flectunt, & rutilantes fasciculos illos prospectantes tanquā muro inclusi circumaguntur: subsequitur magister, nomine quenc; vocans ex stationarijs, prout vniciq; fit proximus, atq; huic primum vel secundum, illi tertium aut

Venationis
antiquæ ratio.

Pierii Val. Ceruus.

quintum aut septimum ex libidine sua telo excipiendum destinat, futurum sagittario dedecori & ignominia, nisi oblatum à magistro sauciarit, vel si alium quempiam quàm nuncupatum appetierit. Magister ita agmen tandiu circum agit quasi per pomceria progressus, donec ita præda omnis per omniū uices cōcidat exanimata. Hæ sunt itaq; pennæ illæ, quarum formidine attoniti stupidiue facti cerui, ab alienato prorsus animo consternantur. Has enim nō aliter pauent, quàm elephanti colorem album: tauri phœniceum ac rubicundum: tigres tympanorum sonitum: vrsi leonæ sue mappam, amiculumue in caput iniectum: de quo locis suis. Sed quod ad ceruum pertinet, dant hoc nonnulli animalis stoliditati, ingenitoq; cuidam stupori, qui ei de re qualibet oriatur. Natura omnino sunt hi meticulosi, quia frigidiusculi: philosophi enim animalia eo omnia formidine magis laborare tradunt, quo frigidiora sunt: idq; quotidiano comprobatur experimento. Ceruos verò esse frigidos, lachryma dulcis argumento est, quæ saluginosa est apris, qui magna pollent caliditate. Hinc fit vt ille fugiat, hic hostem adoriatur, proq; viribus iniuriam vlisci pertentet. Sed cur non Lucretij Latini philosophi, eaq; de causa mihi sæpius citandi, luculenta super hoc carmina recitemus?

*At ventosa magis ceruorum frigida mens est,
Et gelidas citius per viscera concitat auras,
Quæ tremulum faciunt membris existere motum.*

Atq; idem superius dixerat:

*Est & frigida multa comes formidinis aura,
Quæ ciet horrorem membris & concitat artus.*

Huius rei doctrinam secutus Horatius ait:

*Quem tu ceruus vti vallis in altera
Visum parte lupum, graminis immemor
Sublimi fugies mollis anhelitu.*

Et Græci ἐλαφον ἀνδρα omnino dixerunt pro maximè formidoloso. Et Cleonymum taxat Aristophanes timidissimum hominem, quem Nebulæ per figuram cerui referebant. Sedenim quod de animalis frigiditate philosophi differunt, longè aliter apud Euthymium inueni, vt in subiecto habetur hieroglyphico.

Vehementissimi enim desiderij signum esse ceruum ad aquæ fontem adspectantem, Diuinæ indicant literæ, dum ita canunt: Quemadmodum sitibunda cerua inhiat ad aquarum riuos, ita anhelat anima mea ad te Deus. Cerua enim suapte natura ita calida est, aiunt sacri interpretes, vt frigidissimis reptilium carnibus mirificè releuetur, ideoq; eas avidius appetit, quibus absumptis naturali illo calore καὶ τὸ ἀντιπάθειν magis ac magis concitato, studiosissimè gelida fontium fluenta perquirat.

FORMIDO SVBLATA.

Quod autem Herculem ceruum enecantem multa artificum opera proponunt, sumptum ex Poëtarum fabulis argumentum, in quo tamen hieroglyphicus

VEHEMENS APPE-
tentia.

phicus delitescit intellectus, pauorem è mortalium vita sublatum ex eo significari tradit Heraclitus, qui pleraq; fabularum figmenta in hieroglyphicū hunc modum interpretatus est. Sed quantum ad timiditatem pertinet, cum affectus huiusmodi in seruis præcipuè deprehendatur, utpote qui seorsum ab ingenua liberalitate sint vel educati vel instituti, mos apud Comicos in primis inoleuit, ut fugitiui, quod omnino timidorum est, cerui appellarentur. Eius timoris ergò Achilles apud Homerū ignauiam obiicit Agamemnoni, dum ceruino cum corde præditum obiurgat. Pomp. Festus seruos fugitiuos vnus tantum literæ mutatione ceruos nuncupari solitos tradit. Sedenim ut eo vocitarentur nomine, non ipsa tantum fugacitas in causa fuit, verum etiā historia. Aiunt enim Seruium Tullum ædem in Auentino Dianæ sacrasse, diemq; instituisse Idibus Augusti, quo die ipse serua natus esset: mos verò erat ut Deæ ara ex cornibus fieret, cæforumq; ceruorum capita valuis & parietibus affingerentur, ipsumq; Dianæ simulacrum, ut in plerisque numis habetur, cum ceruo effingeretur, quod animalia ea in eius esse tutela dicerentur. Ab vtriusq; igitur rei similitudine, & scurrili propemodum in regem ioco, serui fugitiui cerui cepti sunt appellari. Addam id, animalia ea ceruos quasi geruos dictos, quòd cornua gestant vsque ad eò grãdia. Nã & Ceres quasi Gerēs à gerendis frugibus dicta, ut Etymologici putant. Illud verò seruile identidem est, quòd onus tam magnum cerui gerunt capite, quoniam ponderum gestatio sit seruorum propria.

A U D I T V S E T S V R D I T A S.

SVrrectas auriculas cerui, auditus acris significatum esse, ostendit illud, quod ^{ὠσιν ἰσῶσι} prouerbiū fertur, quod arrectis auribus Maro, & arrigere aures Terentius interpretatur. Contrà verò pro surditate easdem demissas pingere moris est, quia tunc cerui acutissimè audiunt, cum surrectas aures protendere: cum verò eas demisere, vix proximum excipiunt sonum. Nam cum auditus, ut placet Empedocli, fiat illusi spiritus in clauiculatam aurium partem introrsus adnexã, quã tintinnabuli vicem præbere dicit, utpote celso loco sitam, pulsuiq; obuiam, accidit ut negato per huiusmodi aurium depressionem ingressu, surditas obuēiat necessariò. Alia quædam Medici comminiscuntur, sed quæ nihil ad rem nostram attinent: hoc siquidem significatum ex gestu desumitur auris, quæ cum surrigitur, patefit: cum verò demittitur, auditum obturat. Nam & Aristoteles ceruos ait, cum aures demiserint, facillè capi, quòd insidias non senserint: cum verò eas intenderint, facillè insidiarum admoneri.

M V L I E R O S V S.

SI qui vero mulierosum hominem, & multarum concubitum appetentem notare vellent, ceruum exporrecto genitali pingebant. Is siquidem cum turgente iam venere coitum appetit, non in vna tantum immoratur, sed mutat, breuiq; interposito tempore aliam atq; aliam superegreditur. Aiunt verò ceruorū coitum non esse statarium ut reliquorū animalium, sed ceruam simulac marem accepit, identidem currere, applicitumq; ceruum & rem nihilo secius peragentē dorso vectare, illum duobus tantum pedibus terræ innixum pertinaciter subsequi, nec nisi re peracta desilire.

L A S C I V I Æ P O E N I T E N T I A.

Illud spectandæ probitatis exemplum est, quòd volentes hominem propter propriam petulantiam, qua lapsus fuerit, pudore affectum ingenuo significare, ceruum in scrobe delitescentē ostētabant. Is enim cum fœminam implevit,

Pierii Val. Ceruus.

separatur per se ipse, & propter libidinis grauecolētiā solitarius scrobes fodit: d
foetent vt hirci: facies quoq; eorum nigrescit aspergine vt hircorum. Degūt igitur
hac destinatione quousq; imber accidat, ablutiq; inde pascula repetunt.

ALia itidem de causa latitare ceruum cum
obseruassent antiqui, hominem qui vel
candidatus turpem esset repulsam passus, vel
partam dignitatē amisisset, Vatiniana aliqua
affectus ignominia, & propterea tanto per-
fusus pudore, vt in frequentiora loca prodi-
re non audeat, ostendere si vellent, ceruum
marē sine cornibus inter virgulta fruticesue
abditū pingere soliti sunt. Cornua enim ma-
res tantū habent, quibus amissis tandiū præ
pudore latent, quoad altera renasci cœperint.
Alij dicunt, nō præ pudore fieri hoc à ceruo,
sed natura ducē, quod se latebrarum præsidio
tutari velit, qui se armis priuatum cernat: ve-

DE REPVLSA
pudor.

luti sepia atramento fuso suæ consulit incolumitati, ne capiatur: & polypus co-
loris mutatione venatores fallit. Quod verò pleriq; historiæ animalium scripto-
res fœminas è ceruis sine cornibus esse tradunt, longè diuersum est ab eo quod
Olympijs ponit Pindarus, ode quæ Theroni scribitur *ἐς θεοξένια*. Ita enim ibi: *χερσό-
κερών ἔλαφον θύλακον ἄξοντ' αὐ ποτὲ ταῦ γέτα ἀνλθεῖσ' ὀρθωσία ἔγραφεν ἱράν*: quo loco interpres in-
troductum ait à Poëtis cornutam ceruam, cuiusmodi ea fuit quæ Thelephum
lactauit. Positum hoc idem ab Anacreonte, sed à Zenodoto correctum, ob vul-
gatam historiā, quod in eo genere fœminæ cornua non habeant: nam quod scri-
pserat Anacreon, *ἄγαν ὡς οἶά τε νεβρὸν νεοθηλία γαλαθλῶν ὄστ' ἐὶ ὕλας κερύσσης ὑπολειφθεῖς ὑπὸ μνη-
σρός ἐπρόθη*: pro locutione *κερύσσης*, quod cornigeræ significat, Zenodotus is emun-
ctæ naris censor *ἐρύσσης* reposuit, hoc est, desideratæ vel amabilis. Subiungit in-
terpres, inuentas tamen aliquando, nec incongruū esse aliquas habere cornua,
quemadmodum in elephantis, de quibus tradunt Æthiopicos & Libycos tam
mares quàm fœminas habere dentes, cum tamen in India, vt obseruauit Amy-
titanus, huius generis fœminæ sine dentibus esse conspiciantur.

ARMORVM APPARATVS SINE CORDE IRRITVS.

EXcogitarunt etiam iuniores hieroglyphicā quædā argumenta, quæ passim
referre, vt ut deponere locus videbatur, haudquaquam puduit: cuiusmodi
hoc est, quo apparatus bellicum frustratorium & inanem esse, nisi præsens ar-
densq; adsit animus, per ceruum magnis insurgentē cornibus significari posue-
runt. Naturam enim inquit ceruo animali admodum degeneri cornua magni-
tudinis aded spectandæ ac asperitatis horrificæ contribuisse, quò argumentum
esset, eos qui audacia & fiducia ipsi præditi non essent, frustra vllum armorum
apparatum, & instrumenta bellicā comparare. Dicere solebat Antisthenes, bo-
na omnia à Dis hostibus optanda, præter vnā fortitudinē: illa enim quotquot
essent, non esse possidentium, sed eorum qui armis præstarent, & viribus polle-
rent. Nam nisi ad opes & potētiam præsens acerrq; animus adiiciatur, facile vel
ipsa infringitur fortitudo. Hinc egregium illud Chabriæ Atheniensium ducis
dictum, quod & Philippus vsurpare solitus: formidabiliorem esse ceruorū exer-
citem Leone duce, quàm Leonum duce ceruo. Tantum is animorum vigori,

que

quo Dux ipse polleret, tribuebat: idq̄ multis stratagematum exemplis apud re-
rum scriptores passim verum esse comperitur. In hanc sententiam Demades
Philippo, qui contra Athenienses superior euaserat, adulaturus, ἐγὼς ἀν', ἐφη, ὁ βα-
σιλεὺς, τὴν τῶν πολλῶν δούλωσεν, εἰ ἀθλιωταίων μὲν φίλιππος, μακεδόνων δὲ χάρης ἐστρατήγει. Nosses, inquit,
ὁ Rex, ciuitatis robur, si Atheniensium Philippus, Macedonum verò Chares
exercitui præsuisset. Chares enim Dux fuerat Atheniensium. Non omittendum
hîc, quòd Tertullianus nosse ait se Christiani gregis pastores aliquos in pace
Leones, in prælio ceruos: quòd quidem vir ad martyrij cruciatus impavidus &
paratissimus, ad ineptias tollendas feruentissimus, neq̄ animos pusillos, neque
ignauiam quorundam ferre poterat.

A C T Æ O N.

FRiuola verò mihi videtur Anaximenis interpretatio super Actæonis fabu-
la, de qua superius mentionē fecimus, qui conuersus ideo dicatur in ceruum,
& à canibus suis dilaceratus, quòd periculis quæ venando subierat demùm cō-
sideratis, etate iam ingrauescente timidior factus, in ceruum transformari sit vi-
sus, cumq̄ canes nihilo fecius aleret, patrimonium consumpsisse, idq̄ à canibus
laceratum esse significare, cùm potius historia, non fabulæ cuiusquā figmentū,
inuento huic dederit argumentū. Actæonē enim & Cippū cornutos editos, Pli-
nius autor est. Quin apud Max. Tyriū legas, apud Corinthios, Bacchiadarū fa-
cinus in Actæone Dorico adolescente discerpēdo admissum, Bœotio illi asimi-
latū, in quo Actæon à veris est canibus laceratus. Quòd verò Homerus ait, Dia-
nā per iuga montiū errantē gaudere telis, & Capreis ac fugacibus Ceruis dele-
ctari, sunt qui ad Actæonis fabulam conuertāt: sunt qui vetustā philosophiam
secuti, sagittas eas quæ ceruum assequuntur hieroglyphicè solares radios indica-
re velint, quorū scilicet repercussu, cornua ipsa pro loci, vbi Luna est, conditio-
ne, & appareant & obducantur. Nam & Lucretius tela hæc ita interpretatur,
Non radij Solis, neq̄ lucida tela diei.

Dianam autem capreis & ceruis tantū gaudere, Homerus dicit, Leonibus au-
tem minimè: nempe quia circa Taygeta aut Erymanthum eam venari dicit, vbi
leones nō habentur. Elei sanè Dianā ἐλαφιαῖαν vocant, vt apud Pausaniā est, quā-
uis aliter alij nomen interpretantur. Videas tamen passim Dianę simulacro cer-
uum vt plurimū in venatum obijci, qualem præcipuè speciem in Hadriani nu-
mo cernere est, cū inscriptione, ΑΡΤΕΜΙΣ ΕΦΕΣΙΑ. In alijs quoq̄ eiusdē Ha-
driani Dianæ itidem Ephesiæ simulacrum geminis duūm ceruorū inter se auer-
forum elunibus insidere conspicias, atq̄ aliter in alijs. Et cerua est in multis Gal-
lieni numis cū inscriptione, DIANÆ CONS. AVG. Ea enim ambitione fuit,
ingeniò vir alioquin impurissimo, vt Deos omnes ad sui custodiam & cōserua-
tionem occupatos esse iactaret. Hinc feras ferè omnes quotquot numinibus di-
cauit antiquitas, numis suis eadē inscriptione cudendas curauit, quorū vis ma-
gna paucis antè annis in agro Bellunensi reperta est. Neq̄ tamē Dianę tantū,
verū etiā Milanioni, & Atalantæ heroibus ceruus dedicabatur, quorū simu-
lakra cum hinnulo in Olympiā fuisse Pausanias testatur. Quòd verò aiunt Iphi-
geniam cū iam iam ad aras patris iussu maclanda constitisset in ceruam demu-
tatam, ac ipsius Dianæ numine in Tauricam regionem asportatam, Nicander
in Taurum ait, Phæodimus in vrsam: atq̄ ita omnia variant in Græ-
corum fabulis, à quibus longè diuersa leguntur apud
Lycophronem & eius interpretes.

Hadriani nu-
mus.

Gallieni nu-
mi.

Pierii Val. Ceruus.

V I V A C I T A S.

Viuacitatem ex picto ceruo significari, quod Ægyptiorum commentum est, magis exploratum arbitror, quàm vlla sit opus commentatione perquirere. Datum enim illi est à natura, vt quamdiutissimè viuat. Verùm cum id sacerdotes ostēdere volebant, cornua maximè ramosa faciebāt, siquidem vnoquoq; anno ramus horū cornibus adijcitur, sed vt nonnulli obseruarunt, non vltra sex annos, ab eo tempore similia reuiuiscere, neq; ætatem inde discerni posse, sed ex dentibus, quos tūc cum grandæuus est, aut paucos, aut nullos habeat. Sedenim experimento compertum est, cornua senescentiū asperiora quotannis fieri enor- mioraq; pluribusq; tuberculis & mucronibus horrida, quo magis in seniū ver- gant. Animaduertēdum autem in manu scriptis Hori codicibus antiquis, *πολυ- χρόνια σημαίνει* scriptum, non *πολυχρόνιον*, vt in impressis habetur, quod Multa tēpo- ra interpretandum eilet. Sed parui hoc momenti. Agathoclea Syracusanorū ty- rannum ferunt ceruum venando interfecisse, circa cuius collum torquis erat a- heneus, superinducta iam pelle tectus, in quo huiusmodi legebatur inscriptio, ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΑΡΤΕΜΙΑΙ. quem Princeps ipse magna veneratione susceptū Dia- næ statim consecrauit, diutissimèq; apud Peucetios Italię populos in per celebri Dianæ templo, cuius meminit Aristoteles, torquis ille conspicuus fuit. Supera- re verò eos trecentos annos multi prodidēre, pleriq; plures, pleriq; pauciores: quod quidem vtcunq; habeat, receptissimum est eos esse viuacissimos, & viuacitatis elogio passim à Latinis Græcisq; scriptoribus appellatos.

Sed iam tempus est vt ruminacionis signi- ficatum exequamur, si prius tamen locum apud Plinium expenderit, vbi de cerui ru- minatione loquitur, quem syluestrium tūc ru- minare, cum à nobis aluntur, dicere videtur, quasi cicuratio sit ruminacionis causa. Sedenim, vt reor, vel aliquid deest, vel, q̄ adduci non possum, Aristotelem non expressit, qui eo probat argumento ceruos ruminare, quia idem faciunt alti à nobis. Ait enim, ex fe- ris ea tantum ruminare nouimus, quæ ali- quando cum hominibus degunt, vt ceruus, hunc enim ruminare, manifestum est. Huius verò rei significatum ex Diuinis literis inter-

VIR VNDECVNQVE
perfectus:

pretandum, ex quibus animalia quæ ruminant, & vngulas bifidas habent, pro- fana non esse didicimus: quod quidem eo velamento subinnuit, cum qui sacris fit initiaturus, pietatis meditatione, neq; nō doctrinā iudicioq; prestare oportē- re. Bifida siquidem vngula discernēdi doctrinā, & singulorum indicat exami- nationem, quam per ipsas rerum distinctiones assequimur, vt rectū ab indire- cto, lepram à non lepra discernere possimus: ruminatio verò, vt sæpe dictū, pie- tatem & diuinarum rerū meditationem ostendit: horum qui altero careat, tan- quam ineptus reiiciendus. Alterius siquidem altera poscit opem res & coniuurat amicè, diceret Horatius, de quo tamen significato in Porco latius ex Philone. Eoq; forsitan spectat dictum illud ex XXI Psalmo, vt apud Græcos est, *φωνή κυ- ρίου κατὰρλεζομένη ἐλάφους*, Vox Domini quæ ceruos perficit, vt alij, Præparat. Signi- ficat verò *κατὰρπίζει*, instruere aliquem ad negotiū, quod exequēdum suscepit.

Vox

Vox igitur Domini, quæ ceruos, hoc est, viros non indignos qui admittantur ad sacra, instruit, & ad certam vitæ rationem inducit, ea est, quæ per Prophetarū vaticinia, per Evangelicam institutionem, per Apostolorū prædicationes, per Doctorū optimorū interpretationes nobis innotuit. Adamantius, cuius sententiā Euthymius mihi sequi videtur, eò rem trahit, vt eos viros Dominus ad profectū sapientiæ ducat, qui serpentes sint assidue persecuturi (qui sermo merè est hieroglyphicus) hoc est, bellum cum hæreticis, & falsorum dogmatum autoribus gesturi, diaboliq; tentamenta conatusq; eius omnes exuperaturi: quo debellato certamine, triumphabundi mox cantare valeant ex altero supra quadragesimum Psalmo: Quemadmodum anhelat ceruus ad fontes aquarum, ita sitibundus sit animus meus ad te Deus: sitiuit, inquã, animus meus Deum eum qui fortis est, qui viuit. His verò ceruis montes excelsi peruñ, sublimitas quippe cœlestis illucescit, supremæq; doctrinæ fastigium, quod nubes omnes exuperat, quò, simulac mortalium insidijs appetuntur, aut canum latratibus exagitantur, tutò confugiant, & sine perturbatione sospitentur. Vbi verò in Diuinis ipsis literis, Prouerb. quippe Solomonis legitur, Ceruus amicitia, & gratiarum pullus fabulentur tecum, hieroglyphicè quidem, ait Eucherius, ita interpretantur, vt ceruum amicitia accipiendum putent Christum totius dilectionis & charitatis magistrū: nam & alibi, & præcipuè Cantico, Christus ex cerui imagine describit: vt eo loco, Similis es tu fratrueis meus damulæ, aut hinnulo ceruorū. Gratiarum verò pullum quem accipiamus, nisi columbinū, ac perinde sanctum Spiritum, qui sit omnium gratiarū, quippe vt veteres vocabulum vsurpāt, *χαρισματῶν* distributor. Admonemur ergo per Solomonis præceptionē, vt semper Christi, vel Spiritus sancti solatia requiramus. Sed antequā cornuū ceruinorū genera prætereamus, id obseruandū, è ceruorum genere qui cornibus latis sunt, Tragelaphos, vt tradit Eucherius, Diuinis in literis nuncupari. Animaduerti interdum è summis fraxini arboris ramis nasci quid ad huiusmodi cornuū similitudinē, furculo quippe aliquo detruncato, mox gummi de cortice exudante, qui in eam mox speciē Virgiliani visci more crescat, & vario flexu modò in spiram, modò instar acanthi, flexibus anguineis incuruetur: id quicquid sit lignum omnino est, atq; admodū solidum, sed forma lata strijsq; multiplicibus loricata.

Columbinus pullus.

FEROCITAS IN TIMIDITATEM

VERSA.

SED quoniam in Tragelaphum incidimus (qui nomen id adeptus est à cornibus, quæ propter latitudinem & strias huiusmodi hircinis admodum similia sunt, ramosa tamen, sed nō in acutum tendētia) quid de Hippoceruo dicemus, quem nostra vidit ætas, anteriore parte equum, posteriore ceruum, sessoris & ephippij patientem, ingressu tamen incōmodo, vtpote qui modò assultu, infesta modò succussatione sessorem cōquassaret. Misit hunc dono Fridericus primus Mantuæ Dux Francisco Galliarū Regi, salutis nostræ anno XXXIII supra M. D. Quòd si quid huiusmodi pingere voluerimus, non incongruū erit animalis huius hieroglyphicum, ferocem impetu primo hominem significare, qui mox in pavidum euestigiò degeneret, & in fugacitatem elabatur.

Pierii Val. Ceruus.

DE CORNIBVS.

SPECIOSÆ FORTVNÆ INCONSTANTIA.

Voniam verò Ceruus ad Lunę similitudinem cornua nunc amittit, nunc reparat (nam & sideri cornua & decidere & succrescere videntur) hieroglyphicum nõnulli ponunt cerui cornua, si quempiam ab ignobilitate modò ad honores euectũ, modò ab honoribus ad ignobilitatem redactum alsiduo fortunę rotatu, varioq; euentu, significare voluerint. Solis enim animalium cornua decidua recidiuaq; annis omnibus Aristoteles Achaicis Ceruis hoc ait accidere, eosq; vt supra dictum, præ pudore tandiu latitare, & loca difficilia accessu petere, donec alia renascantur: quamuis castratis aiũt, neq; decidere, neq; si prius deciderint, renasci. Toto verò opere cornua dignitatis, potentia, fortitudinis, autoritatis & imperij indicia esse cõmonstrant.

SACROSANCTA DIGNITAS.

Hinc aliud nascitur hieroglyphicum, vt sacrosancta dignitas ex vnoquoq; ^E cornu significetur, quod antiquissima omnis veterũ indicat disciplina. Honoris enim, vt dicebamus, & potentia signum tam apud Gentiles, quàm apud Christianę pietatis cultores, quiq; eos præcesserunt Hebræos habita cornua. In Diuinis siquidem libris cornu passim pro Regia positũ reperimus, complexaq; similitudine quadam inter se, cornu, radiũ, & coronã. Inde Moses cornibus insignis effingitur, cuius facies diuini Solis lumine correpta, radijs quibusdam igneis promicare videbatur, adẽ vt Israëliticus populus cùm splendorẽ cum ferre non posset, oculis ad obtutum cæcutientibus, ab eo, vt velata facie verba faceret studiosissimè cõtenderũt. Eadẽ porrò dictio apud Hebræos, & cornu & coronã denotat. Vnde sæpius apud Latinos in Diuinis literis cornu pro corona positum: passimq; ex instituto veteri coronę regię radiatorũ referunt similitudinem: vt nõ temerè olim institutũ sit eas in Apollineo capite XII preciosis lapillis cõfici, qui splendore suo promicantes caput vniuersum radijs illustrarẽt. Totidem autem radijs coronas regias constare, tum ex numis veterũ monumentisq; alijs vel ære fuis vel marmore incisus, tum ex Virgiliano carmine videmus, vbi Latinus fœdera certaminis inter Æneam & Turnum sancturus,

Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum

Aurati bis sex radij fulgentia cingunt

Solis aui specimen.

Significarunt & in portentis cornua dignitatem, vt purpurea illa, cum quibus bos albus olim natus, Albino Clodio tum primũ in lucem edito: imperatoriam enim illi dignitatem portendisse, persuasum est. Quæ quidem ille iam grandis cùm Tribunus effectus esset, in templo Apollinis Cumani suspendit, sortesq; illis has eduxit:

Hic rem Romanam magno trepidante tumultu

Sistet, equis sternet Pœnos, Gallumq; rebellem.

Sed hæc verbosius fortè quàm par erat explicuimus, nulla tuarum occupationum ratione habita, mi Bocchi. Sed nosti cerui cornua esse insigniter ramosa, quęq; τῶ περιάλῃς ῥόπην pro cenaculis ad parietes affingantur, in quorũ scilicet ramos hospites domesticiq; omnes, annulos, sudaria, pilcos, & id genus multa soleant appendere, cùm se vel cenaturi, vel accubaturi, volũt expeditos. Hinc tot ea fuerunt quæ ceruinis cornibus applicita reperisti. Quæ quidem si tuæ non

respon,

A respondent expectationi, quid ego veniam à te deprecer, qui maximè omnium vnus nosti occupationes meas: Pro summa verò eruditione tua dabis operam, vt Ceruus meus & torquibus aurcis, & insignioribus alijs monilibus adorne- tur, unde aliquod in eo sanctissimæ amicitia nostræ monumentum posterita- ti relinquatur.

**PIERIVS VALERIANVS AD ROMVLVM
AMASÆVM, DE IIS QVÆ PER FORMICAM ET
SCARABEVM ET ECHINVM SIGNIFI-
CANTVR EX SACRIS AEGY-
ptiorum literis.**

B *Uod maximè omniū animalium duo te, Formica scilicet & Scarabeus (quorū vitæ alterum negotiosa, eius alterum quæ in natura Deorumq; contemplatione versetur, hieroglyphica sunt) in admirationem traxerint, minimè mirū est, eruditissime Romule, cum & veteres Philosophos omnes in certamen commiserint, vtrum brutum, humanū, an diuinum etiam eorum esset ingenium altercantes: & an ea vera sint, quæ lib. de Nat. Deo. apud Ciceronem legimus, in formica non modo sensum, verum etiam mentem, rationemq; atq; memoriā esse. Pythagorici enim, vt optimè nosti, animam orantem quæ sensibus & memoriā sit prædita rationis identidem, atq; etiā orationis esse participem asseuerāt, neq; interioris tantum, verum etiam exterioris, quæ vnus cuiusq; generis animalia, quantum necesse habeant, inter se mutuo loquantur. Minimè verò mirū esse, eorū quæ bruta vocamus, verba nō discerni à nobis, Italis videlicet aut Græcis, cum barbarorum etiam multorum verba minimè discernamus, qui vtrū loquantur an vociferentur, distincte satis non sanè possumus intelligere. Quāquā proditū est, fuisse etiam apud antiquos, qui sermonē animalium omniū intelligerent, inter quos Melampum & Tiresiam præcipue memorant, & multorum scriptis celebratum Apollonium Tyaneum, quem referunt in amicorum cœtu & audisse & intellexisse hirundinem alijs nunciare, asinū prope urbem onustum tritico cecidisse, triticumq; humi diffusum. Philostratus vbi historiam istiusmodi narrat, passerem fuisse scribit, quem ita loquentem Apollo-
Cnius intellexit. Vt cunq; verò, calluisse eum & auium & brutorum id genus linguas, vno omnes consensu tradunt. Sedenim parū hoc mihi videtur quod, vt alia missa faciamus, Formicæ Scarabeique inter se loquantur, cum alia in his spectemus, quæ prudentiā, quæ pietatem, quæ legum obseruantia, quæ agendarum intelligendarumq; rerum, quæ vel Philosophis interdum negociū facessere consuerint, notitiā præ se ferant, quod in multis humana vitæ comoditatibus illa ipsa quotacunq; animalia nobis documento fuerint, & viuendi propemodum rationem indica- rint. Sed nā ego ineptus, qui super his apud Romulū Amasæū eruditissimū eloquentissimūq; virum differam. Sedenim dabis hoc amicitia nostræ, vt etiam liceat ineptire, deq; hys sermonem facere, quæ tu decies in anno longè disertius & eruditius è suggestu publico docere soleas. No- stram verò hanc diligentiam nō est vt obscuram quispiam existimet, quod in tam tenui more- mur insecto, cum in eo tam magna naturæ miracula deliteant: quæ cum Aegy-
ptij sacerdotes diligenter cōtemplati essent, hæc per Formicā suis hieroglyphicis adscriptam significari voluerunt.*

Pierii Val. Formica.

I N V E S T I G A T I O.

DILIGENTISSIMAM in primis inuestigationem, solertiamq; in ijs comparandis, quæ ad vsum vitæ facerent, per huius animalis hieroglyphicum ostendebant. Formica siquidem ea quoque deprehendit, quæ quisquam accuratissimè occultauerit, pari cum Sole diligentia, qui quotidie omnia terrarum opera visitatione sua collustrat: quapropter in Isthmo Soli formica immolari solita.

P R O V I D E N T I A.

MOx & prouidentiam, quia memor hyemis cibaria comparat & recondit, & cellas prouidentias facit, semina interim ne nascantur morso secat, abrofaq; condit, ne rursus in fruges excant è terra, atq; inutilia inde sibi ad vsum alimenti fiant. Quin etiã si ea imbre madefacta senserit, profert atq; exiccat, idq; eo tantum tempore, cum tranquillum atq; serenum cœlum præsenferit. Quamobrem nunquam ex nubibus imbrem effluxisse conspexeris, cum à formicis expositum est frumentum, quod supra humanæ intelligentiæ captum esse negarit nemo, nisi paucissimos commemorare velimus ea insignes præsentia, uti Democritum fuisse memorant, quem tradunt iussisse fratri cœlo admodum sereno, ut quam rapidissimè posset messem omnem sub tecta inferret: atq; effusissimū paulo post diluuium subsecutum. Ad hæc, hanc prudentiam, siue cœlestium cognitionem Formicæ adscribit *Ælianus*, ut cum nonum à Lunæ coitu diem inauspicatum norit, nunquam eo die de latebris exeat. Sed ut ad asseruandæ frugis prouidentiam reuertamur, ea si homini largius, aut pari saltem cum formicis portione concessa esset, *Phalaris Agrigentorum tyrannus* loca quædam in Sicilia munitissima, tam paruo negotio minimè cepisset. Is enim simulato cum oppidanis fœdere, frumenta quæ residuò habere se dicebat, apud eos deposuit: deinde data opera, ut cameræ tectorum, in quibus ea condebantur, rescissæ pluuiam reciperent, frumentaq; ita computrescerent, illos fiducia additi comæatus proprio tritico abusos, primo æstatis initio aggressus, in inopia compulsi ad deditioem. Quod ut exëplo nobis sit, sacra etiam literæ adhortantur, quæ pigros desidesq; admonent, ut ad Formicam se conferant, atq; illa prudentiores fieri contendant. *Salomon* formicam minimum terræ animal, sapientiorẽ sapientibus asseuerat, propterea quòd sibi præparat in messe cibum. Deus verò, ut arbitrat *Adamantius*, industriam hanc, vel quasi prouidentia similitudinem Formicis dedit, ut alijs ratione vtentibus perspicuum esset exemplar, ut formicarum opera contemplantur, ad res gerendas ipsi quoq; aggredieretur, vsum necessaria compararent, & parta discerent asseruare.

L A B O R I N D E F E S S V S.

AD hæc laboris perseuerantiam ex Formica picta significabant: nam ea non interdiu solum, verum etiam noctibus laborem exercet. Quanta verò diligentia eadem semper itat viam, neq; vnquã aberrat à loco, in quo quicquã reposita fuerit: quanto nixu semina, quæ præ pòdere gestare nõ possit, pedibus protrudit: quàm officiosè alijs fœsis succedunt, opemq; afferunt: ut meritò sit exemplum nobis magni Formica laboris, quæ argutam longè argutius cicadam cluserit, cum illi, ut in fabulis est, respondit, *Æstate quæ cantaueris hyeme salta.* *Æneas Platonius*, *Theophrasto*, ubi differit *Euxitheus*, eorum opinionem refellit, qui defunctorum animas aiunt id genus animalium sectari, cuius vitã, dum in hu-

Sapient. 6.
Proverb. 6.

A in humanis essent, imitabantur, ad diligentissimam hanc inuestigationem, sollicitosq; labores formicam accommodat: quam, si ita esset, Vlyffes post obitū affectari cogeret, qui nobis ab Homero exemplar datus est, in quo quid virtus & quid patientia posset intueremur, idemq; laboriosus omnium Poëtarum celebratione decantatur. Plato autem Phædone tradit, eorum animas qui popularem ciuilemque virtutem absque philosophia, consuetudine exercitationeq; freti exercuerint, in formicas abire post obitum. Nam & ea quæ de Myrmidonibus narratur fabula, Theogenes eo quod super Ægina scribit opere, quem scriptorem Pindaricus interpretis citat, Æginetas ait olim in subterraneis speluncis habitasse, quamq; excauabant terram in cultum arborum egerere solitos, mox fructus congestos introferre, vnde à formicarum similitudine nomen illis Myrmidonum accesserit. Sedenim de Myrmidonibus prisorum fabula est, ne Græci vnquam nugari desinant, Iouem in formicam mutatum Eurymedusam Archelai compressisse, vnde Myrmidon genitus eius gentis caput.

P I E T A S.

B R Ecetè autem & pietatem, quæq; mutuò mortales mortalibus officia debent, per formicam expresseris, si commere eas in formicarium specetes formicæ alterius cadauer inferentes, prodire ex cauo aliquas, factasq; obuiam quasi consternatas retrocedere, bis idem terq; factitare: alias demùm vermiculos ab inferiori loco, vtpote redèptionis præmia, quibus cadauer redimant, cõuectare: alias verò tètare, si quæ dislectæ fuerint, vt partes cõmittant, & cohærere faciãt, impellere etiam, vt quæ nihil intermittant, quò explorent, an per se demùm redire queant. Quòd si quis, vt Æliano teste Cleanthes inquit, animalia hæc rationis expertia contenderet, sola huius rei contemplatio admiratione errorè emendare potest. Quãtum verò pertinet ad victus conuectationè, Petrarcha noster maluisset hæc de ape potius quàm de formica dici, ne furacitati adeò fauere videremur. Nam & in fabulis est, formicæ quæ nũc sunt, homines aliquando fuisse agrestes, eodem fermè ingenio, quo reliqui ferè omnes rustici dãnantur furaces scilicet & raptores: qui licet in id genus animalia fuerint transmutati, pristinum tamen conuectandi prædas, & rapto viuendi morem obtinuerunt. Animaduertendus verò locus est Leuitico cap. XXII, Si fractum, si cicatricè habēs: vbi Septuaginta pro Si fractū, Si formiculosum reposuere: per quem loquendi modum hieroglyphicū scilicet, interpretes eum intelligi volūt, qui cogitationem omnem in terrena & secularia negotia conferat, neque pensi habeat quicquam nisi vt cibo potuq; saturetur: quandoquidem hæc est formicarum vita, vt quæ ventri apta sint & commoda, vndecunq; cõtrahant congregentq;, vt notat Hesychius: illudq; Solomonis quo de superius, Vade ad formicã ô piger, & vias eius considera: ita intelligit, nempe quia pigrum ignauumq; ad negotia prouocabat, non vt qualia formica facit, rapto scilicet viuendo, faceret, sed vt laborè, diligentiam, prouidentiamq; eius in rectis operibus æmularetur.

I N Æ Q V A L I T A S.

S Vnt qui collegas impares, aut inæqualitatem in moribus, in dignitatibus, in censu, & in omni deniq; vitæ colore significantes, camelum & formicã pingant, laboriosum vtruncq; animal, sed facie, magnitudine, reliquoq; ingenio magnopere inter se dissident, vt nullis comparationis terminis circūscribi valeant. Apud Ægyptios fateor hieroglyphicum hoc non haberi, sed vsitatissimi pro uerbij citatio, *μύρμηξ ἢ κέρμηλ*, ne prætereatur monet,

Pierii Val. Formica.

O P V L E N T I A .

Illud exploratum satis, opulentiam per formicas significari non tam apud Ægyptios, quàm etiam apud Aruspices, siue de nostratibus, siue de Indicis intellegamus: quarum hæc quidem victui necessaria oppidò congerunt, Indicæ aurum, & preciosam supellectilem accumulunt: vt non immeritò formicaria bona de affluentibus diuitiarum copia dicantur, quam augures istis portendi assueverant, apud quos illæ rem congerant: veluti Midæ illi Phrygi, cum puer esset, dormienti formicæ in os tritici grana congersere, ex quo ditissimum hunc fore ita prædictum est, vt euenit.

M V L T I T V D O I N F E S T A .

Alioqui formicæ infestæ multitudinis signum apud Aruspices fuisse, vt quæ Neroni mortis appropinquantis præfagium attulerunt, qui sibi visus est per somnum pennatarum formicarum multitudine oppleri. Nam & paulò post concitata in eum multitudo, mortem accelerare compulit. Ferales etiam fuisse Tiberio, quæ serpentem ab eo in delictibus habitum adhuc viuentem corrodere: nam aruspices cauendum sibi esse à multitudine responderunt. Sunt qui inauspicatas esse putent ob colorem, qui omnino feralis est: quanquam in Pephno insula Laconicæ formicæ candicant.

I N T E R I T V S .

In vniuersum autem coniectores idco formicas indicium esse mortis assueverant, quòd terræ filicæ sint, & in subterraneis cauis habitent, quòd identidem mortuorum cadauera inferuntur.

A V D I T O R V M F R E Q V E N T I A .

At solis literarum professoribus lætum est ex Onirocritarum disciplina formicas in aures obambulantes imaginari: siquidem aiunt puerorum multitudinem hinc significari, quæ ad audiendum cumulatò numero sit aduentura: vnde Martialis in optatissima Grammatici commoda iocatus ait:

Sic te frequentes audiunt capillati.

I N A N I S G L O R I A .

Probatissimi sapientissimique morum scriptores quidam ^{κενοδοξίαν} per formicæ hieroglyphicum expressere. Inanem nostri gloriam dicunt, qua nos ipsos supra modum & meritum æstimamus, taciteque nobis applaudimus. Latet enim plurimum hoc vitium in abditis animi recessibus, cogitationisque delictibus nascitur & educatur. Formica verò in cauernis sese libenter continet, nec nisi necessitatis causa prodit in propatulum, cum scilicet aut speculatum, aut prædatum properat, vel congestas opes curat: de quarum sollicitudine superius satis dictum. Habet verò hoc formica cum cenodoxia simillimum, quòd laboribus & fructibus infidiatur perinde ac infidiosa pestis: hæc quicquid præclare egerimus, & quascunque adoras acquisiuerimus, labefactare furtim aggreditur: illa in opes iam paratas, hæc in virtutes, & partem iam existimationem populabunda. Fecimus quid in bello fortiter, fors & corona donati sumus, surrepit hæc clanculum, & folia decerpit singula, dum nostra nos facinora narramus, & gloriosum militem, vt in comcediarum fabulis est, imitamur. Prudenter aliquid cauimus, id quicquid est cenodoxia vitiat, & gloriando mutat in imprudentiam. Beneficio aliquem affecimus, destruit illud gloriatio, efficitque vt de quo benemeriti fuerimus, maleficio se à nobis affectum putet, operamque ita & oleum perdamus. Plurimum

tempo-

A temporis in ieiunijs, in vigilijs, in orationibus, in continentia, in animi corporisq; moderatione, sine vlla mētis auersione cōsumpsimus, aduenit cenodoxia, quæ fructum omnē, quem per labores tot collegeramus, rapidissimè depopuletur. Ingeniosè, doctè & accuratè aliquid conscripsimus, sed dum nos ipsi illud efferimus, & aut nostros non apparere labores ingemiscimus, aut corā veditatione molesta gloriam affectamus, cenodoxia illa, illa inquam statim obscurat quæ alioquin futura erant illustria, proq; ingenio stoliditatem, pro doctrina imperitiam, pro studio negligentiam obiectat. Danda itaq; est opera, vt laudabilia quidē faciamus, ex quibus gloria sponte nascatur: sed cum cam visi fuerimus acquisiuisse, negligamus potius quàm efflagitemus: ita enim cumulator, & corollarijs etiā aucta vltro percita subsequitur. Siquidem virtus ipsa sibi precium est, nihil indigna laudis, diceret Claudianus: cam tamen vel inuitā honor & commendatio comitatur.

DEPOPVLATIO.

B SED vt ad Ægyptios reuertamur, agrorum vastationem & infrequentia facta loca, quæ populosa prius fuerant, per formicam & origani fasciculum sacerdotes illi significabant: per formicam, vt superius declaratum est, hieroglyphicum populi, quod passim iam habetur: per origanū, solitudinē eius intelligentes. Ea siquidē herba loco apposita quæ formicæ meant, modico vel salis, vel sulfuris puluisculo simul insperso, efficit vt iter deserant, suisq; relictis cauernis aliō migrent. Nam & Sotionis in agricultura præceptum est, origanum syluestre frumentū acerbis circumspergere, ne formicæ grana depopulentur. Sed si actutum eas tollere quis velit, experimento compertū est, facilius summoueri posse, si captas aliquot combusseris, & cinerem in cauum inieceris: in agro verò si candefactum ferrum in cespitem vbi nidificant impegeris. Est verò origanū herba vulgo etiam nota Romæ, & alijs Italiae locis, Latine cunila bubula appellatur, quam vtpote præcipuè suam Ligures littorales Cornabuliam vocant putri, vt prouerbio fertur, aptissimam falsamento. Cæterum cum per multas eius species ab autoribus referantur, eademq; varijs cognomentis appelletur, satis fuerit attestari cunilam bubulam esse, quæ origanon Græcè dicitur, quam à testudine, cum ea viperam ederit, ad incolumitatē carpi dicit Aristoteles, & ab eo Plutarchus. Apud Plinium legas, contra serpentes priuatim quæ cunila bubula appellatur: apud Aristotelem, ciconiæ cum vulnus acceperint (eas enim cum serpentibus assidue dimicare cognitum) origanum plage imponunt. Theodorus Gaza vir accuratissimus, vbi cunq; sit Origanū interpretandū, Cunilam reddit, quorum testimonia fuerunt adducenda, quia nonnulli cunilam bubulam eandem & origanū esse, pertinaciter negant. Ad dam illud, cum inter tres præcipuas origani species onites connumeretur, doctissimos ætate nostra viros de hac nō parum dubitare, eamq; sibi incognitā ingenuè profiteri. Nostri Bellunenses speciē quandam origani, caule, folijs, & floribus grādiōribus vulgò apud nos prouenientem; Puleliū asininū vocant, vnde putarim onitis vocabulū, vtpote quod ἀπὸ τοῦ ὄνου, qui asinus est, cōmodissimè deduci potest, apud nos ita Latine interpretatum: ea verò herba nimirū cunila est. Ne verò cuipiā mirū adeò videatur inesse vim cuiusmodi graminī tam vulgari, vt formicas fuget, Ambrosius herbam quandā memorat Gillam appellatā, cuius folia turtur nidis suis excluso fœtu superiacere solet, eoq; pacto pullos ab luporū incursu deprædationeq; tutari. Lupus enim folium huiusmodi vsq; ad fugam abhorret. Leopardus verò allium

Pierii Val. Formica.

ita sibi sentit abominabile atque contrarium, vt si quis eo locum vbi ille moritur, confricuerit, exilire cogatur & aufugere. Ælianus primo de naturis Animalium scribit, Noctuas à Ciconijs suo nido procul summoueri, platani eò folijs importatis, quorū contactū noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporē illabentes: ciconiasq; ita pullorū suorum incolumitati prospicere, quibus assiduè noctuæ inimicabiliter insidiantur: de quarum alitum inimicitijs suo loco dictum. Neq; verò ciconiæ tantum, turturæ sue aut testudines medelā sibi nanciscuntur naturæ ductu, verumetiam & canes & sues, & ex animalibus pleraq; alia. Canes quidem cum fellis vitio laborant, gramē illud suum decerpunt. Sues, si cephalalgia crucient, fluuiales caneros inuestigāt. Mustelæ rutam, si quando colubrū comederint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiusce rei quænam sit causa, non ociose quæritur à quibusdam: quippe cum animalia hæc talia neq; didicerint ab alijs, neq; quidē doceri potuerint, cur ita norint quæ suis sint ægritudinibus vtilia: quæ nos alijs disputanda in medio relinquemus, ijs iam contenti quæ ad veterum picturas declarandas facere videbuntur.

I N C O L V M I T A S.

Feliciter mihi quidam videntur excogitasse, vt si hominem grauiore aliquo morbo confectum, minimæ tamen rei cuiuspiam ope incolumitate redditū significare vellent, vrsam lingua in formicas exporrecta hieroglyphicè pingent: vrsam enim ferūt formicarum esu, quas lingua illexerit, ac mox potu adhibito deglutierit, morbi opem sibi comparare: quod eo præcipuè tempore facit, cum primū è specu prodit, vbi ieiuna hyemarit. Nam Aron in primis agreste pascitur (eam dracontij speciem Medici ponunt) cuius acerbitas intestinū inedia concretum laxat: quod si nullam attulerit opem, formicis eo modo deuoratis, incolumitati pristinæ restituitur.

L A T E B R Æ.

DE latebris verò in quibus aliquis se contineat, per vespertilionis alam, & formicam indicatis, inter reliqua vespertilionis significata diximus.

D E S C A R A B E O.

C de Formica quidem hæc dicta sufficiant. Quod verò pertinet ad Scarabeum, Appion ille Grammaticus, quem cymbalum mundi Tiberius est appellitare solitus, rideri à plerisque visus, quòd curiosa nimium interpretatione Solis operum similitudinem vermiculo tam exiguo, tam bruto inesse collegerit, ad excusandos gentis suæ ritus, quæ pilularem scarabeum magna ex Ægypti parte inter numina coluerit, quæ reliqui etiā in fabulis tanta veneratione profecuti sunt, vt scribere nō dubitarint, quem admodū scarabeus inexorabilē se vel ad Iouis preces opposuerit, qui multis ab eo verbis contendebat, vt cum aquila rediret in gratiā, coactūq; Iouē ipsum alia ratione tantæ ire obuiam inimicitia. Cæterū si quæ de scarabeo traduntur vera sunt: vera autem vt credamus esse, non ipsius Appionis tantum autoritas, verū & Aristotelis & Plutarchi, & aliorum scriptorū excellentium consensus efficit. Imò vt nihil hi scripserint, quæ passim nosmetipsi fieri possumus oculata fide perspicere, nō verum asseuerare, peruicacis esset ingenij. Tam igitur super operibus eius admiranda cum sint, tantum abest vt vel Appion, vel Ægyptij alij sacerdotes, qui signatè adeò rem interpretati sunt, ridendi videantur, vt merita po-

A tius, hoc est, magna & ingenti laude fraudandum minimè sit eorum inuentum.

M V N D V S.

CVR enim quis Ægyptios sacerdotes irrideat, quòd mundi speciẽ, motusq; ipsos per scarabeum significare tradiderint, si pilulas illas, in quibus seminum ex sese primùm habuerint, ac in vermiculos primùm, mox in certam effigiem conformati fuerint, ad mundi ipsius imaginem & rationem fieri comperitum est: Scarabeus enim certo anni tẽpore bubulum excrementum nactus, materiã eam sibi suscipit elaborandam, quod primo statim Pacis suę versu mordet Aristophanes, *αἰετὸν αἰετὸν μύλαρον ὡς τὰ χίσα ναυβαλῶν*. Quo loco mazã Poëta pro excremento posuit, ut cunq; primùm ex ea pilulas cõficit, vt iam mundi ipsius formã in initio imitetur, mox eas ab exortu occasum versus posticis impellens pedibus, nõ intermissa rotatione protrudit, ipse interim auersus ortũ spectat, quasi de industria id det operã, vt cœli ipsius exemplar intuenso, imaginẽ eius exprimere conetur. Quid verò illud, quòd inter trudendũ à Subsolano in Africũ fertur, quasi astrorũ cursui fieri obuiam cõtendat, qui quidem proprio motu ab Africo ad Subsolanum est: Neq; me praeterit, esse qui nõ bouillũ, sed asininũ excrementũ ad hoc opus deligi autumant, & ab eo inter volutãdum genitale semen simo superfundit cõmunicantur, vnde materies ipsa concipiat. Addunt etiam, vt historia sit verisimilior, nomen ipsum conuenire, quòd canthon asinus sit, vnde cantharus insectũ id denominet. Sed hæc varietas ad nos nihil, cum de pila sermo sit, quam ex simo scarabeus informet, atq; mox in aquas volutando protrudat.

G E N E R A T I O.

PROXIMUM huic significatũ est, rerum procreationẽ atq; principiũ, ex eiusdem animalis imagine significare. Siquidẽ ex aquis in lucem prodeunt scarabei, veluti rerum omnium generationem ab aquis esse Philosophi nõ postremę autoritatis autumant: Homerũ quippe secuti, qui totiens Oceanũ rerũ parentẽ omnium appellat. Nam ea quis quotidie non tueatur, scandere aquas in cœlũ, diceret Plinius, eademq; cadentes omnium terra nascẽtium esse causam, fruges inde gigni, arbores fruticesq; viuere, vitalem etiam herbis animã elargiri, omnes deniq; terræ vires aquarum esse beneficia: Quod verò scarabeos diximus ex aquis primùm lucem auspicari, ex historia cognoscere est, quòd scilicet simul ac pila illæ ex simo fabricatæ sunt, scarabeus terrã infodit, vbi eas per dies octo & viginti sepultas oculat, quot itidẽ diebus Luna duodecim Zodiaci signa perambularit: atq; hæc hyeme potissimũ rigente fiunt. Dumq; ita pilæ terra coopertę confouentur, animantur primũ in vermiculos, inde paulatim in id genus informantur, simo tamẽ vti folliculo quodam inclusi: nono autem & vigesimo die pater è nido prodit, pilulas egerit, & singulas, vt dicebamus, protrudendo in aquam prouoluit, vtpote qui diem eum Solis & Lunæ coitum conciliare nõ ignorat, ac perinde mundi ipsius generationem quandam asimilare, orbe inde Lunæ nouæ oriri incipiente. Pilæ autẽ in aquis mollitæ primùm, atq; haud ita multò post adaperatæ cum fuerint, informati iam excluduntur scarabei, & nigrũ it campis agmen. Quòd si formica tanto hominum cõsensu prouidæ titulũ consecuta est, quòd in conuectandis asseruandisque prædis admodũ sedula esse videatur, quos honores habẽdos scarabeo excogitabunt mortales, qui nõ humanarum tantum rerum peritos eos, verum & cœlestium, et diuinarum propemodũ non ignaros intueantur: Certẽ nõ immeritò *καὶ βελῶν καὶ φώτερος* prouerbiũ celebratur, ab his qui singularem in eo vermiculo sapientiam animaduertent.

Pierii Val. Scarabeus.

V N I G E N I T V S.

D

QUòd verò apud Ægyptios legitur, vnigenitum hieroglyphicè per scarabei figuram significari, non eo tantùm modo accipiendũ, quo quempiam vnicum filium vnigenitum appellare consueuimus: sed ea etiam de causa, quòd ab vno tantùm genus agnoscat, imò quòd solus ipse sibimet seminiũ fuerit: singuli enim ex pilulis singulis procreati, nequaquam habēt ad quod genus referant suum, sed absq; vlla propagine, nulla maris genitura, nullo fœminæ conceptu, vermium spontè nascentium instar in eam speciem prodierunt.

D E V S I N H V M A N O C O R P O R E.

EXigere videtur locus is, vt quò æquiores Ægyptijs simus, Deum optimũ maximũ humano corpore adsumpto scarabei similitudinem subiisse, Theologorum dictis ostendamus: neq; verò quisquam indignum facinus clamitet, Deum ipsum omni admiratione maiorem, insecto omniũ vilissimo, teterrimo putidissimoq; assimilari, qui legerit apud D. Augustinũ Soliloquijs, de admiranda Christi humanitate dictum: Bonus ille scarabeus meus non ea tantùm de causa, quòd vnigenitus, quòd ipsemet sui autor, mortaliũ speciem induerit, sed quòd in hac fœce nostra sese volutarit, & ex ipsa nasci homo voluerit. Neq; veritus est probus ille Theologus, pietatis & integritatis columẽ, dum in nitidissimo Dei fulgore cõtemplando, hominisq; ex opposita parte cloacalem quendã putorem expendendo, subturpiculam locutionis quodammodo stomachosæ nausæ, delicatiori cuipiã habitam iri derisui, qui satis exploratũ haberet, Deum se vermem etiam per Prophetam appellasse: proindeq; eos qui tanti mysterij cognitionem assequerentur, ac perinde stercorariã scarabei procreationẽ ex historia callerẽt, dictum vtroq; pollice probaturos. Quod verò ad Psalmographi dictũ pertinet, Ego sum vermis, & nõ homo, fucere nõnulli qui pro Vermis, Sum scarabeus, traduxere: quasi diceret, Contemptissima res ego sum. Euthymius ita ex Christi persona humiliare sese Dauidem ait, qui alioqui & Propheta erat & Rex, alibiq; se canem mortuum appellare, vt libro Regum legitur. Qui verò putant dictum hoc propter humanã Christi generationem, quæ absq; vlla viri coniunctione fuit, id nobis indicare videntur, quòd quemadmodum vermis è pluuia nascitur desuper in terram veniente, ita & Christus superno sancti Spiritus in virginem aduentu generatus est, quã ob causam Christus vermis dicitur. reliqua videris apud Adamantium Concione in Lucam quartadecima, quam de Domini circumcisione conscripsit. Porrò Augustini dictum eò quoq; deduci potest, quòd Assertor noster ait, Ego sum vermis, & non homo: quia scilicet ex mare & fœmina homo nasci solet, ego verò non ex masculino & fœmina secundum ritum humanum, atq; naturam, sed in exemplum vermis natus sum, cuius non est aliunde semen, sed in ipsis in quibus coalescit corporibus sua est origo. Clementis Recognitionum opus circumfertur qualecunq; non vocabulis tantùm vitiatum, verũ sententijs etiam deprauatũ, in quo quidem multa à malignis ingenijs in institutionis nostræ ludibriũ inculcata sunt. Sed hæc corrigere alterius fuerit censura, illud hoc loco tantùm attingã, quòd circa Sexti finem scriptum est, Nos vt canthari libenter volueremur in stercore: vbi is qui glossemata quædam adscripsit, non vt Canthari, sed vt Cantherij legendũ putat: ratus nimirum Campanũ prouerbiũ ad hoc facere, Cantherius in fossa. In epistolis verò bonus ille vir quisquis censor fuerit, sed nõ satis eruditus, audacter Cãtherij fecit, cum Cãthari dubio procul sit legitima lectio, ex hac ipsa quam retulimus historia

A historia naturali desumpta. Sed ne quid quod ad vermem facere succurrat, prætereamus, is prauæ nonnunquã cogitationis inquietudinem hieroglyphicè significat: quod Eucherius ad Esaiæ dictum trahit, Vermis eorū non morietur.

VIR PATERVE.

CVM verò ita nascatur scarabeus, vt nullo sceminæ beneficio progignatur, solaq; patris cura, labore & diligentia vitam auspicietur (nō enim scemineū est inter eos genus) hinc fit vt Ægyptij sacerdotes P A T R E M significaturi, scarabei prætulerint imaginem: & vbicunq; maris officium, masculamq; vim exprimi voluerint, nō alio magis vterentur hieroglyphico: nam veluti pro matris & sceminei sexus symbolo vulturem pingebant, quòd illa absq; patris ope procrearetur, vti cōmentario suo disputatum est: ita virum ob similem, quam attulimus, causam, per insectum huiusmodi intelligi voluerunt.

STRENVVS BELLATOR.

ET quoniam bellatorum animi ea maximè ratione commendantur, si viriles fuerint, virorumq; sit bella gerere, Maronis Homeriq; præcipuè autoritate, illi ipsi sacerdotes masculam virtutem atq; ferociam per scarabæum expressere, cuius imaginem anulis insculptam milites gestasse, tradit Ælianus: de quo plura apud Plutarchum libro de Iside & Osiride. Erat & signum Romanorum militū scarabeus, quo virilem animum præstare se debere admonerentur, neq; muliebriter quicquam meditare facerent: eaq; de causa dictum ab Horatio,

*Tyræusq; mares a mos in Martiabella
Versibus exacuit.*

Contrà verò & Phrygas & ἄχαιδης, in effcminationis opprobriū Virgilius & Homerus, vterq; suos appellauit, quòd nihil saperent masculum, sed muliebri torpore ignauiaq; cessarent.

S O L.

CVM verò plures sint scarabeorū species, trium Ægyptij meminere, quarū vna αἰλαργόμορϕη appellatur, quæ scilicet felis faciem mira refert similitudine, estq; radijs quibusdam insignita: eaq; de causa solis hieroglyphicū formā hanc esse voluerūt. Aiunt verò Æluron, qui apud Latinos nunc cati nunc felis nomine receptus est, oculorū pupillarumq; vsus cum Solis cursu αἰλαργόμορϕη quadam cōmutare, quippe quæ & noctu, & ingruente matutino tēpore vegetiores fiūt, & acutius cernunt, ad ortum vsq; iubaris, inde sensim incipiunt hebetari meridiem versus, atq; ita quo magis ad occasum declinat Sol, eo minus obscuriores fieri. Ad hæc scarabeo digituli sunt vnicuiq; triginta, totidemq; sunt mēsis dies quibus Sol ortu continuo gradatim per singula signa cursum peragit suum.

L V N A.

ALtera species bicornis est, ideoq; ταυροειδης appellata, tauri quippe insignis facie. Hæc Lunæ subijcit, propterea quòd ccelestem taurū Ægyptij Lunæ exaltationem cōmentati sunt. Gigni hos ex vermibus, Aristoteles, qui lignis aridis innascūtur, asserit. Primū enim vermes ipsi immobiles fiunt, mox disrupto putamine id scarabeorū genus exit. Cæterū Plinius genus hoc, cui tauri cognomē cornicula dedere, terrestre putat: eos idcirco alij terræ pediculos vocāt. Lucanos appellat Nigidius, quib. cornua prælonga bisulcis dentata forcipibus in cacumine cū libuit ad morsum cocuntibus, quales infantiū remedijs ex ceruice suspendunt: eos in Veneta regione Gramphos, quasi Cramphos, hoc est

Pierii Val. Scarabeus.

bicornes appellamus. Cornicula ea nō tantū collo suspenſa ad quartanas, quibus id remediꝝ applicat Plinius, verū etiam in frigidiuscula lauatione vrinatoribus ad neruorum stuporem, qui plerunq; fit in aquis, amuletum creditur: nam & id incommodi vulgò gramphum vocitamus.

M E R C V R I V S.

ERat & ſua hieroglyphico Mercurij ſpecies dedicata, quippe vnicornis, & ab reliquis forma admodū diſſimilis. Neq; ſum neſcius, quendam etiam eſſe paruum admodum ſcarabeum frumenta erodentem, qui cantharis appellatur: oritur is ex erucis fici, piri, & pini: fiunt enim ex his omnibus vermes, cæterū he poſtmodum more muſcarū coeunt. Ridiculam Metrodorus Scepius obſervationem ponit, noſtro etiam tempore haudquaquam abolitam, in frumentis ole ribusq; ab earum iniuria ſoſpitandis, quod in Cappadocia inuentū prodit, ob multitudinem cantharidū: menſtruas quippe mulieres ire per media arua, hor tōſue, reſectis (ſit verbo venia) ſupra clunes veſtibus, erucasq; ita, ac vermiculos ſcarabeosq;, ac noxia alia decidere. Alibi ſeruatur vt nudis pedibus eant, capillo cinctūq; diſſoluto, verſu eo pronūciato, *φδύγετε κανθαρίδες, λύνετ' ἄγριος ὑμᾶς διώκει*: Faceſſite cantharides, lupus agreſtis vos infequitur. Cauendū verò ne id oriente Sole faciant, ſementem enim tunc areſcere proditum.

L E T H A L I S A' S O L E F E B R I S.

AD hæc Ægyptij hominem lethali febre extinctum, quam ſub dio ſolares radios perpetiſſendo contraxerit, ſignificare ſi vellent, ſcarabeum cæcū effingebant, oculos quippe vel acu, vel alia leui cuspide tranſoſſum, ita vt exoculatus omnino videretur. Aiūt enim ſolares radios ſcarabeo inimicos eſſe, quibus ſi vehementius impetatur, accidere vt ſtatim obcectetur: ſimulac verò cæcus effectus fuerit, breui etiam commori.

V I R T V S E N E R V A T A D E L I C I I S.

ATq; hic tam egregius bellatorū ductor, tam alienus à mollitia eſt, vt cum primū venereas roſas olfecerit, emoriatur: quaſi virtutē quantumuis maſculam illecebris eneruari documento ſit: quod quidem vel ab Ariſtotele traditum, anſam dat hieroglyphico non inſuſo: ſi, puta quis velit Hannibalem durū Capuæ deſidentem, effecminatū pingere, ſcutū illi cum ſcarabei ſigno tribuat, oras verò clypei roſarum fertis ambiat, aut quid huiuſmodi. Sunt etiam in hominum genere permulti qui roſarum halitum ferre non poſſunt, atq; in ijs precij quantiuis viri. Nam cum Romæ eſſem, vidi Oliuerium Caraffam magnæ celebritatis Cardinalem, qui roſarum tempore quotānis ſecedere cogebatur, ſeq; intra ſuos, quos in Quirinali habebat, hortos claudere, cuſtodijs ad oſtia diſpoſitis, ne quis aut ſalutantum, aut amicorū officij gratia ingredientium roſam inferret. Et in Romana nobilitate inſignis vir Petrus Melinus, ingenio, eruditione, & loco nobilis, roſarum odore plurimū offendebatur. Atq; hæc de ſcarabeo, quæ memoria complecti potui ſuccurrerunt: plura omnino ſcripturus, niſi

Commentarium, quod eo ſuper olim paraueram Vulturi adiunctū, ex clariffimi viri Alberti Piſi Carporum Comitum ſcrinio ſurreptum, & à neſcio quo bibliotapho, vel fuco potius, in Germaniam aſportatum, adhuc deſiderarem.

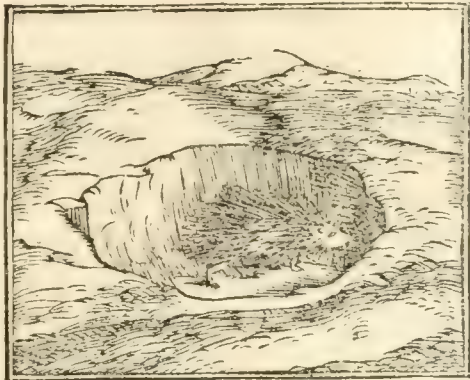
DE ECHINO TERRESTRI.

Chinum Ægyptij, quod hæcenus legerim, literis suis nõ inferuere: multa tamen super eo significata Græci Latiniq; excogitarunt, quæ admiratione ingenij propemodũ cum ijs quæ Formica super & Scarabeo diximus, cõferri possint: atq; ea quidem ad humanæ vitæ comoda, vtili exemplo futura: cuiusmodi illud est, quod in primis commemoratu dignum existimaui.

Hominem quippe temporum omniũ conditioni sese accõmodantem per id animal significari, & quod ait Phocylides, καὶρῶ λατρόντα. Nouit siquidem Echinus (de terrestri nũc loquor, nam de marino inter pisces alibi agitur) cubilia sua Aquilonum & Austrorũ mutatione cõmutare. Duas enim cubilibus fenestras facit, alterã Notum versus, Boream versus alteram: quæq; parte ventum futurũ præcognoscit, fenestram obturat, alterã recludit: sin intra tectum alatur, ad parietem discedit. Quod Cyzici quidam cùm obseruasset, conse-

OPPORTUNITATIS
captator.

cutus opinionem est apud omnes, vt ventos qui spiraturi essent ex se ipse præcaleret: id quod alij Byzantiij euenisse tradunt, fortè quòd tunc rerũ summa apud Byzantinos esset. Sed vbicunq; illud acciderit, satis nobis est id ab Echino fieri, quod documento nobis est, præcauere fieri possit, ne imminens nos occupet calamitas: ea si vicerit, ne aduersus præualentis fortunæ impetum reluctabundi frustra fatigari velimus: flectendam verò viam velis, cùm obniti contrã nõ detur, quoq; trahit fortuna, iter intendendum. Non enim est, vt idem inquit Phocylides, in ventum reflandum. Quin potius tales simus, vt quo nos cunq; rapit tempestas, æquo animo descramur, atq; vt optimè Virgilius monet, si quo Italiã contingere cælo nequeamus, quia scilicet

*Mutati transuersa fremunt, & vespere ab atro
Consurgunt venti, atq; in nubem cogitur aer,
Nec nos obniti contra, nec tendere tantum
Sufficimus, superat quoniam fortuna, sequamur,
Quaq; vocat vertamus iter.*

Atq; hoc illud esse crediderim, quod in Echino tanti facere videtur Archilochus, dum super animalis huius prudentia ita scribit:

πολλ' οἶδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχῖνος εἰ μέγα.

Multa quidem Vulpes, magnum vnum nouit Echinus. Vel vt numero numerum reddamus.

Scit multa Vulpes, vnum Echinus, at magnum.

Sanè Solomon Erinacium inter animalia terræ minima, quæ sapientibus sapiẽtiora sunt, nominat, vt Septuaginta edidit. Nam leporem vulgata ponunt.

CONTRA PERICVLA MVNITVS.

Illud quoq; super Echino significatum ponunt, vt per hieroglyphicum eius hominem ab insidijs & periculis, ac cuiuscunq; fortunæ casibus, tutum ostent. Siquidem is simulatq; ferarum se impetentium odorem latratũmue fense-

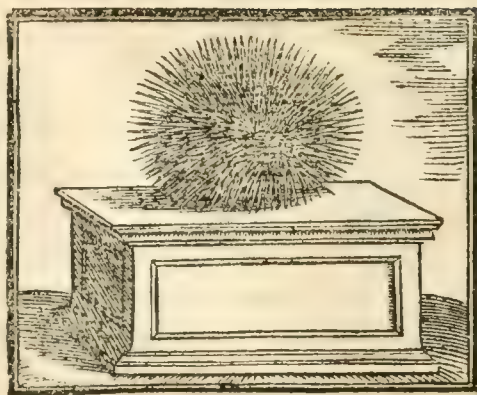
Pierii Val.Echinus.

rit, in orbem sese colligit, rostro pedibusq̄ intrinsecus testudinis more contractis, tergore omni pilæ instar conglobato, spinisq̄ quibus vndecunq̄ munitus est, ad incolumitatem erectis oriatur, contactum suum omnibus formidabilem reddens. Ad hæc autem respexisse videtur Horatius poeta, cum se ita contra fortunæ impetum præparatum scribit, vt sua inuoluitus virtute, tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit:

*Fortuna sauo lata negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi nunc alij benigna:
Laudo manentem: si celeres quatit
Pinnae resigno quæ dedit, & mea
Virtute me inuoluo, probamq̄
Pauperiem sine dote quero.*

ATq̄ hoc tam prudens alioqui animal in opportunitate captâda, & periculis evitandis ingenio, & natura præmunitus, damni tamen alicuius, ob procrastinationem ingruentis, hieroglyphicum est, si illi fœtus adiciatur suus. Id enim malum ex contatione maius effectum ostendit, propterea quòd alio stimulata quandiu potest partû differt, quofit vt fœtus magis inolefcens, maiorem postmodum in pariundo dolorem afferat. Duo eius genera omnino sunt, maritimum & terrestre, vtriq̄ nomen apud Græcos Echino.

Terrestris de quo iam diximus, omnibus innotuit sub Erinacij nomine. Huius quoq̄ species duæ sunt, Suilla, & Canina, quæ quidē rictu & pedibus aut suillis aut caninis similibus distinguuntur. De Suillis Eucherius: Erinacij chærogrilli nuncupantur magnitudine propè mediocrium cuniculorû, qui de cauernis petrarum procedentes, gregatimq̄ in eremo, quæ est contra Mare mortuum, pabulantur, qui & Echini dicuntur, ita spinoso defenduntur tegmine, vt nec contingi quidem possint. Par huic cum formica solertia comparando victu, qui poma aculeis affixa congerat in cauernam: infamis tantum est inuidiæ nota: quod cum optimè norit se propter cutem præcipuè peti, cuius vsus poliendis vellerebus inseruit, simulac in periculum se adactum videt, vrina sua emissa tergus omne conspergit, sibi conscius id inde putrescere, aculeosq̄ spontè mox decidere,

PROCRASTINATIONIS DAMNA.

A PIERIVS VALERIANVS AD FABIVM VI-
GILEM, SPOLET. DE IIS QVÆ PER SACRAM SVEM
SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIO-
RVM LITERIS.

*P*alemonem olim aiunt magni nominis Grammaticum, incomparabilem M. Varronis eruditionem admiratū, literarum eum porcum appellasse, tanta sibi in terea earum prerogatiua adrogata, vt Virgilium diceret iam tum de se presagisse, cum cecinit:

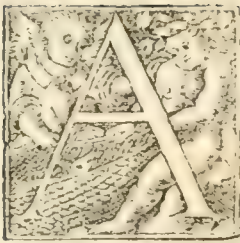
Audiat hæc tantum vel qui venit ecce Palemon.

vnnum se quippe futurū, qui de scriptoribus iudicaturus esset, cuius ferule atq; censura omnes veterum & iuniorum lucubrationes subijci deberent: natas secum literas, secum interituras summa vanitate iactaret. Hic est Rhemmius Palemon patria Vicetinus, cuius monumentum hodie in Sumano monte agro Vicetino imminente cū epitaphio ostenditur, vbi rus ei fuisse verisimile est, cum aliàs etiam agricolationis & vineti studiosissimū fuisse, & C. Plinius ostendat: **B** sed ea fuerit ductus gloria. Certè dictum illud hominis de Varrone non à grammatico, qui literarum tyrocinia doceret, non ab insano aut inepto viro quopiam effusum, sed vt diuinitus potius editum accipimus: nam & olitor sæpe non cōtemnenda protulit. Nos quippe Varronem non ea de causa literarum porcum vel à Palemone vel ab alijs appellatum asserimus, quòd scripta eius sint vlla in parte lutulenta, vel ex hara producta, sed quia nihil sit Varrone ipso neq; lautius, neque copiosius, neq; magnificentius, qui tam multa, tam varia, tam præclara conscripserit, magna studiosis omnibus vilitati futura, nisi acerbissima temporum clades thesauros eos posteris inuidisset: quare is omnium consensione vir doctissimus, ac omnium disciplinarum parens, totius prædicatione vetustatis habitus. Quòd verò doctrina eius porco æquiparata sit, ea est causa, quòd nullum animal à sue, pluribus magisq; varijs condimentis aptū, quòd nihil ea carne parabilius, & omnium epularum vsui magis expositum, quinquaginta prope saporibus ex eo, vt veteres obseruarunt, excogitatis, vt non alio ex animali copiosior, neq; lautior humano victui materia suppedietur: perinde ac multa & varia Varronis scripta argumentum nullum intactum relinquere, splendidissimoq; rerum omnium apparatu vniuscuiusq; animi famem expleuere. Hæc igitur **C** cum super Varrone ipso meditarer, forte accidit vt scripta quædam mea recognoscerem, quæ scilicet olim ad ἰερογλυφικὰν interpretationem elucubraueram, eaq; inter amicos diuiderem, mei erga se vel amoris, vel obseruantia testimonium: prorupit ex his ecce porcus Ægyptius, quem aufugere tentantem cum postico arreptum pede comprehendissem, cui dono conuenienter hunc mitterem capi circumspicere: Varronem quippe aliquem deposcebam: hic mihi tu Fabi Virgil occurristi mortalium eruditissime, cui merito hanc condimentorum lautitiem ἰερογλυφικὰν quam de porco memorant, vt Varroni congruā, ita tuæ per quàm similem opulentia dedicarem. Nam tu quoq; nullum dicendi genus, argumentum nullum, nullam arcane quantumlibet doctrina partem intactam reliquisti, quæ de diuinis humanisq; studijs, de rerum natura, de moribus, de ratione dicendi, de quacunq; demum re vel dici, vel excogitari possunt, tuo illo magno ingenio, felicissimaq; memoria complexus es, vt vix alterum atate nostra conficiam, quem Varroni illi literatissimo conferre possim. Quare porcum hunc meum tibi deberi merito iudicavi, cuius immolatione sanctissimū amicitia fœdus tam pie semper inter nos cultum & obseruatū, quæ tua est animi sinceritas, spero me perpetuò confirmasse.

Pierii Val. Porcus.

P E R N I C I E S.

D

EGYPTII sacerdotes vt odiū, quo suille genus omne perse-
quebantur, literis suis testatū relinquerēt, perniciosum homi-
nem Suis hieroglyphico significari instituerūt. Est enim natu-
ra animal admodum vitiosa, pruritu impotēs, Luna maximè
deficiente: constatq; pariter eorū corpora vitari, qui lac eius
biberint, lepraq; & putida scabie contaminari. Quinetiam fre-
quens suillæ carnis esitatio aciem obtundit ingenij. Vnde iocū Diogenes exce-
pit in athletas, de quibus interrogabat quidam, cur icti non sentirent: Quia, re-
spondit ille, suillis ac bubulis carnibus educati sunt: ad animum scilicet vertens
quod alter de corpore quæsierat. Huiusmodi enim cibi quamuis corpus obdu-
rent, mentis tamen acumen hebetant. Ad hæc, maleficum est etiam monstrum,
quia satis cladem non exiguam infert, damnosamq; facit pauperiem, dum tene-
riorem segetem nō depascit modò, sed & fecedè proculcat, & rostro eruit. Vnde
primùm hoc animal Cereri sacrificatum Poetæ testantur: & fabulæ exortæ sunt
de Cromyonia sue Apri Calydonij matre, vno ex Thesei laboribus. Itaq; Sala-
minij lege statuerūt, vt eorū suum dentes attererentur, qui segetibus cladem a-
liquam intulissent: de quo publicè statutum est apud Bellunenſes meos.

S E N S V S M A X I M E B R V T V S.

PRæcipua verò fuit apud Ægyptios de sue significatio, vt per eius simulacrū
intellectu mystico sensum materiæ penitus affixū, atq; illi præcipuè coalitū
indicarent: quod licet in animantium omnium, nedum in omni brutorū gene-
re conspiciatur: nescio quo pacto tamen longè magis brutum, in sue plurimùm
apparere: vnicuiq; manifestum est. Hic verò sensus rationi plerunq; sese consti-
tuit aduersariū, non aliter quàm materiæ ratione habita, corpus animæ tam mul-
tis in negocijs reluctatur: de quo præclara Platonis, Phædone, sententia, τῷ Ἄ
θείῳ, ὁ ἀθανάτω, ἢ νοητῷ, ὁ μοιοφθῆ, ἢ ἀδιαλύτω, ὁ ἀείδωσάυτως, καὶ κτ' τ' αὐτὰ ἔχοντι ἐαντῶ ὁμοίωτα ἔιν
ψυχῶ, τῶδ' αἰθερώπινω, ἢ θνητῷ, ἢ αἰσθητῷ, ὁ πολυφθῆ, καὶ διαλύτω, ἢ μηδέποτε κτ' τὰ αὐτὰ ἔχοντι ἐαντῶ ὁ-
μοίωτα ἔιν αἰ ἐν σώμα. Animā quidem perquā simillimam esse parti ei quæ diuina est,
& immortalis, intelligibilis, vniformis, & insolubilis, & eodē semper modo cir-
ca eadem habeat: corpus verò identidem simillimū humanæ, & mortali, & inco-
gnito, & multiformi, atq; dissolubili, & quod nunquam circa eadem, eodem ha-
beat modo. Ex argumentis aut huiusmodi, quicquid apud Philosophos alterca-
tionis est in explorandis naturæ secretis, emanauit, alijs rationem rerū, alijs sen-
sum præferentibus, eam illis incorruptibilem perinde ac animam esse asserenti-
bus, his hunc cogitationi, veluti & ipsos corporis affectus, propinquiorem esse
concertantibus. Quare minimè mirum est Ægyptios, & qui disciplinam eorū
fecuti sunt, in contemplandis ijs potissimùm quæ à corporibus disseparata vi-
derentur, occupatos, porcum quippe animal sensui tantum deditū aspernatos
esse: quippe qui corpus identidem suum met, vt in Papyro cōmonstrauimus,
minimi faciebant, eiusq; alendi, curandiq; negocium perexiguum suscipiebant:
sensui, quem falli in vno quoq; animantium facillimè posse suspicabantur, par-
cissimè fidem adhibebant: contrā verò Aristoteles, quicq; cum sequuti sunt, sen-
sum ita sunt admirati, vt eum cogitationibus omnibus prætulisse videātur. Sed
nostra nos significata prosequamur.

V A N I L O Q V E N T I A.

Ægyptij autem sacerdotes, vt apud Horum est, si vaniloquentiā hierogly-
phicè

Aphicè significare vellent, & suem & auersum Elephantum sculpere consueverunt; idq̄ perinde erat, ac si rationem à brutali sensu auersam ostendere voluissent. Nam cum Elephanti significata Cōmentario suo conscriberemus, cum in omni ferè virtutis numero, si de brutis hoc dicere liceat, rationis propemodum participem inueniebamus. Huic sus opponitur, qui antipathicè ipsius cogēte vi, vsq̄ ad eò est elephanto inuisus, vt ab eo nullo possit cōcilio tolerari: sed cum primū auditus fuerit eius grunnitus, fugam elephas arripere cogatur. Nota historia est, quemadmodum Megareses ab Antipatro afflicti, cum ad manifestum exitium premerentur, vtereturq̄ ille elephantorum robore, excogitarint porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in elephantorum gregem immittere: quo facto validissimum Regis conatum negotio minimo irritum reddidere; victoria per ingenium sibi comparata.

VIS ANIMI LABEFACTATA.

ANimosum alioqui hominem, qui tamen improuisa aliqua specie sit exterritus, per porcum & fugientem leonem exprimere quorundam inuentum fuit. Aiunt enim Leonem suis congressum declinare: visumq̄ aliquando cum suem aggredere, vt setis horrentē aspexit, aufugisse. Sedenim hoc leoni haud quaquam accidit ob naturæ dissidentiam vt elephanto, sed ob horrificam suis indignati speciem, quam cogatur exhorrescere.

ET vt, quod initio dicere cœperamus, prosequamur, sacerdotes illi cum nihil equè abhorrent quam inanes sophistarū nugas, & cauillosas verborum argutias argumentorumq̄ decipulas in nature viribus indagandis, eiusmodi notæ hominē per suis hieroglyphicū significabāt. Eodem intellectu apud Hebræos suillā abstinere præceptū ait Philo, admonitosq̄ nos ea diuina lege vt sophistas euitaremus, per euitabilem huiusmodi animalis impuritatem: illi enim acutissimis tantum accuratissimisq̄ rerum distinctionibus, quod per bifidam animalis vngulam interpretatur, quasi luto inhæsitantes, ita illis adhærescunt, vt inde nunquam auelli possint, sed ad extremam vsq̄ senectutem ibidem computrescunt: nam & porci nihil illustre, nihil purum, nihil limpidum amant, sed turbida tantum, spissa & sordida & sæculenta sectantur: inq̄ his præcipuam statuunt voluptatem.

PER porcum itaq̄ inhesitantem luto, vel, vt Crates intellectum sequar, rosas cōculcantem dispergentemq̄, à bonis honestisq̄ moribus alienum hominem indicabāt. Nam cum Diuinę passim literę rosas & odorata omnia ponant pro vitæ morumq̄ sinceritate, susq̄ ita rosas aspernetur, vt de hīs qui sinistro, prauo maleficoq̄ sunt ingenio dicatur, aptissimum excogitatū est hieroglyphicum, *ἢς Ἀλφ. ῥόδων.* quo prouerbio Cratetē usum aiunt opusculo quod *ῥεῖρονες* vocauit. Quin uiuere in Arabia suillum genus ullo genere posse negant: quippe cum ea regio sit odoramentorum altrix, à boni cuiusq̄ odoris hoste merito declinatur, & vt luculentissimè Lucretius,

Deniq̄ amaracinum fugit at sus, & timet omne

SOPHISTAE.

A BONIS MORIBVS alienus.

Pierii Val. Porcus.

*Unguentum: nam serigeris subus acre venenum est,
Quod nos interdum tanquam recreare videtur.
At contrà nobis cœnum teterrima cùm sit
Spurcities, eadem subus hæc tam munda videtur,
Insatiabiliter toti vt voluantur ibidem.*

Eòdem spectat quod Assertor noster, Nolite, inquit, margarita vestra ante porcos proijcere: eos qui scelerū tantūm fetoribus illuuiēq̄ delectantur, porcos intelligens, putorem quippe omnem tanquam odorem suauissimum expetentes. Nam quod ad lutū pertinet Ciceronis scomma est, actione in Verrem v I. Nam nos quidem quid facimus in Verre, quem in luto volutatū totius corporis vestigijs inuenimus?

D I S T I N C T I O .

AD hæc sciendum, vngulam bifidam in Sacris literis electionis & distinctio nis symbolum esse: quod apertius dicunt, cū oportere sacerdotem monent, vt lepram à non lepra sciat internoscere: scelerum quippe differentias, iustum ab iniusto, & à curuo rectum, Horatius poeta diceret.

C O G I T A T I O .

RVminatio autem, vt in Ceruo dictum, memoriam & cogitationē indicat. Vtroq̄ aut horū opus est, si recto & sapienti iudicio esse volumus: præstandum quippe discernendi acumine: vnde aureum illud Pythagoræ præceptum, DE REBUS DIVINIS ABSQVE LVMINE NE LOQVARE, hoc est, dādam esse operā disciplinis, quæ veritatis lumen subministrēt, si sacra tractare volueris. Sed parum id profuerit, nisi & memoria, & iudicium, bonæq̄ mentis accesserit examinatio. Hinc exploditur sus, qui licet vngula sit fissa, minimè tamen ruminat. Tales ij sunt, quanto hodie numero dij boni, qui licet recti prauiq̄ cognitionē optimè callere videantur, cœno tamē volutati cū doctrinā ipsi suam ad rectam viuendi rationem minimè dirigant, optimè, vt Menander ait, periti praua sectantur. Diuinarū enim literarū doctrina, vt cum Origene loquamur, non solum sacramentorū debet scientiam cōtinere, verū etiam mores gesta q̄ informare discentiū. Pleriq̄ alij quoq̄ dixerunt, ruminare esse deuouere se ad legis meditationem: fissam verò vngulam habere, inter mundum & immundum distinguere: hoc quidem literarum & præceptionū peritiam habere, illud verò meditationem esse, & diuinæ prouidentia, qua rectè omnia dispensat, in omnibus cogitationem, quam veteres Prophetæ eruclationem, vt nostri reddunt, appellauere: vt, Eruclauit cor meum verbum bonum: quancunq̄ enim virtutem à vitio selegerimus imitandam, eam continua repetitione mandere, & in habitum assuefacere debemus. Seligere verò est diuidere literam à spiritu, & quædam secundum historiam solam edocere, quædam secundum contemplationem, quædam verò secundum vtrunq̄ intelligere. Nam qui præstare hoc idoneus est, ille mundus: qui verò vnus tantūm partis est particeps, immundus. Hæc Hefychius. Neq̄ dissimulanda est Irenæi meditatio super hoc loco, qui cū proxime fuerit ad Apostolorum tempora, multa diuinæ illius synceritatis interpretamenta percepit: cuiusmodi hoc posito ex lege: Quæcunque ex animalibus duplicem vngulam habent & ruminant, munda esse: quæcunq̄ autem aut neutrum, aut alterum tantum horum habent, vt immunda segregari. Per mundos is eos intelligit, qui ea quæ de Patre & Filio tradita sunt ab ecclesia, firmiter credunt, & in vtroq̄ requiescunt, vtpote quæ sit eorū firmitas quæ duplici sunt vngula,

gula, & insuper Dei traditiones die noctuq; meditantur, cogitationes suas bonis operibus accommodantes, quæ quidem præcipua est ruminantium virtus. Immunda autem, quæ neq; in Deum fidem habent, neq; traditiones eius meditantur, cuiusmodi sunt qui vocantur Ethnici, idololatriæ abominationibusq; dediti, nil syncerum, nil laudabile sapientes. Ex eorum autem numero, qui quidem ruminant, vngulam verò duplicem non habent, Iudæi sunt in primis, quibus quidem mandata Dei plurimum in ore sunt, sed neq; Patrē & Filium agnoscunt, neque sensum à litera distinguere sunt idonei. Alij demum duplicem vngulam habent, non tamen ruminant: quo in numero sunt hæretici, qui sacras semper literas euoluunt, argutasq; rerum finitiones peruestigant, & quicquid vel ineptè vel impiè sentiunt, aliquo semper diuinarum Scripturarum dicto corroborare contendunt, ea tamen nesciunt, aut nolunt ad veri sensus examinationem conuertere, ad iustitiam, ad bonos mores dirigere quæ legerunt. Nam bona eorum pars & Patrem & Filium agnoscere, colere, & toto mentis affectu venerari profitentur, quid tamen aut Pater aut Filius statuerit, ne minimum quidem meminisse volunt. Et ne longè exempla repetamus, cui nam hominū generi magis in ore est IESVS CHRISTVS, quàm ijs qui hodie concordiam vnanimitatemq; totius Christianismi, quam vnam sibi Iesus Christus Dei filius à nobis omnibus deposcit, auersantur, & admittere cane peius & angue vitant? Hinc tot piorum cædes, templorum profanationes, incestus, adulteria promiscua, sacrorum censuum direptiones, conciliandi se Deo contumacia, promissæ diuinitus expiationis abnegatio, sacrorum ferè omnium irrisio, & omnium quæcunq; dictu factuque abominanda sunt, profligatissima expeditio. Quod non nostri modò Prophetæ præuidere, sed Maro ipse, non nostri generis vates, diuinasse videtur, cum hæc scribit oracula:

*Hinc mouet Euphrates, illinc Germania bellum,
Vicina ruptis inter se legibus vrbes
Arma ferunt, sequit toto Mars impius orbe:
Ut cum carceribus sese effudere quadriga,
Addunt se in spatia, & frustra retinacula tendens
Fertur equis auriga, nec audit currus habenas.*

P R O F A N V S.

MERITò igitur per porci simulachrum Ægyptij profanum intelligebant, Susq; tantæ apud Ægyptios abominationis erat, vt si quis cum vel incuria tetigisset, cum ipsis statim vestibibus ad fluuium lotum abiret, subulciq; nullum omnino templum ingrederentur, connubioq; aliorum prohiberentur. Scythæ quoq; sues ad eò cõtemnebant, vt ne alere quidem eos in regione sua vel lent. Apud Romanos Flamen Dialis porcum tangere sine piaculo non poterat. Quid, quòd religioni, pietatis etiam nostræ fuit pontificibus, ne de sue cognomentum profiterentur? atq; ob eam causam institutum vt Romanus Pontifex, quamprimùm designatus est, honestum aliquod sibi nomen assumat, more hoc à Sergio cepto, cui cum nomen à rictu porci esset incuria parentis inditum, ne vox ea cederet in religionis ludibrium, Sergium se vocari iussit. Neq; verò sum nescius, ex Ægyptiorum cognatione solos Panfelenos suilla in cibum vsos, propterea quòd aiunt Typhona cum suem insectaretur, ligneum sepulchrum apud Panfelenon offendisse, in quo Osiridis cadauer vitro conditum, vti gentis mos eius erat, asseruabatur, atq; eo prouectum odio, quod illi aduer-

Pierii Val. Porcus.

fus Osirim peculiare fuit, membra eruta discerpsisse, mox in rei tam nefandæ mem-
D moriam Panfelenos populos ex sue conuiuia instituisse, quasi liceret iam sepul-
chro eo tam fœdè profanato, in profligatissimū quodq; præuaricationis & con-
tumaciæ genus prorumpere.

N A B U C H O D O N A S O R .

INuenies in Diuinis literis Nabuchodonasora, quem *ναυοκεδ'εσοραον* geographus
Strabo appellat, Suis nomine vocitatū Psalmo LXXIX. Vastauit vineā tuam
Domine sus syluestris: idq; ea de causa, quòd in voluptatū luto volutaretur, &
quia omni spurcitia genere immundus esset. quanquam loco hoc nonnulli Sal-
manasarem potius intelligi volunt. Nos autem per suem, vti superius ex He-
sychio dictū, eum accipimus, qui quidem habet scientiam diuinorū, sed ea non
rectè vtitur, vtpote quam incongruis polluat facinoribus, vitæ turpi atq; im-
mundæ deditus: de quo Petrus, Præstaret his iustitiæ viam non cognouisse,
quàm ea cognita retrò reuerti, sancta sibi tradita disciplina ignauiter derelicta:
quandoquidem his verè accidit prouerbiū, Canis ad vomitū suum reuersus:
& Sus lota in volutabro cœni. Omnes deniq; qui vel immunditiæ, vel gulæ, vel
E reliquæ incuriæ semetipsos dedunt, porcorum & canum vitam desumpsisse lex
intelligit, inquit Irenæus. Quin & id ipsum nomen *υρ*, opprobrii cuiusdam indi-
cium: nam vocalem ipsam v Caius Iulius Romanus vbi de præpositionibus dis-
serit, ad vituperationis pathos exprimendum idoneam esse dicit ex Hermetis
ει τωδ' κενφίω λόγω, testimonio: additam postea fuisse F literam, nostrosq; Fu di-
xisse. mox Fvfe, hodie passim Fy, cūm putoris aliquid perhorrescimus. Facit ad
hoc Psalmographi testimonium, Saturati sunt porcina: quam lectionem Euche-
rius ita agnouit, vt hieroglyphicum etiam eius interpretaretur: Iudæos quippe
arcanis diuinæ legis prius instructos abstinuissè profanis, porcina mox sua, id
est, priuatorū dogmatū immunditia, quam eis & Christus obiecit, saturatos,
dumq; negant Christum, eandem impietatem, dicit, etiā ad suos posteros trans-
misissè. Glossa illa interlinearis vulgò dicta, minimè quidem contemnenda, im-
munditiæ hanc attingit, & pro reliquijs quas reliquerūt paruulis suis, addit: Di-
xerūt enim, Sanguis eius super nos, & super filios nostros. Animaduerte tamen
in Hebraico scriptum esse Beni, quod filios significat, non porcina. Sedenim
ne à hieroglyphicis nostris auocemur, argumentū hoc de humanis hostijs à Iu-
E daico populo immolatis, cōmodiori loco, in ipso calce Operis, vbi multa huius-
cemodi repetentur, sine vllius fortè molestia percurremus.

I N D O C I L I T A S .

FVerunt sanè pleriq; veterum, qui per hieroglyphicum Suis, indocilitatem
intelligi voluerunt: nam apud Physiognomos Suilla frons, breuis quippe &
hispida, capillis sursum versus erectis, indocilitatis indicium est manifestissimū:
est enim animal maximè brutum Sus, nullumq; animalium magis indocile, cūm
reliquæ omnes pecudes aliquid habeant, in quibus dum viuunt, vsus, vel indu-
stria, vel frugalitas profit: suillum autem pecus nihil afferat vtilitatis nisi mor-
tuum tantum. quanquam Spartanorum inuentum fuerit porcos in pugnam in-
struere, & ad bellandum idoneos reddere: porcorū enim marium ludicra certa-
mina, perinde ac etiam coturnicum, in eorum Phœbeo pueri faciebant, illis ad
hunc morē educatis instructisq; magno rei bene gerendæ augurio ijs præsum-
pto, quorum porci vicissent. Eius tamen indocilitatis ergò Marsias, qui Apol-
linem in Musicæ certamen prouocauit, suillam fertur caudam postmodum ha-
buisse,

A buisse, quippe quòd temerarius eius conatus turpiter illi ob imperitiã cesserit. Et Philostratus Arcadas rudes appellat, & suis similes, tum ob alia multa, tum quòd arborũ fructibus vti sues plurimum turgent, sintq; vt ait Horatius, fruges consumere nati. Eadem ratione ex hara productũ, non schola, ait M. Tullius in Pisonem, indoctũ & illiteratum significare volens, quod allatum fuerat. Quin & Hippocratis Coi, Medici illius clarissimi filij, ob indocilitatẽ & incomptos mores à Comicis profcisci, suem sapere ferebantur: nõ secus ac Varronem ipsum, tantæ virum eruditionis, Palæmon Vicentinus grammaticorum dicatissimus, literarum porcum vocitabat: ipse enim hunc literatum quidem, sed sine delectu, intelligi voluit, quòd omnia dum sciri expediret, in fascem cõijceret maiore curiositate, quàm iudicio, nihil satis pensũ aut constituti habens, quid, aut quantũ diceret. Quanquã, vt initiò diximus, Palæmonis dictum in Varronis laudem, ob doctrine copiam & varietatẽ, qui lautissimus ac suauissimus fuerit animorũ passus, modestiæ causa proposuerimus intelligendũ. Cessit deniq; res in prouerbiũ, vt cum imperitissimũ quenq; eruditissimo cuipiã sese conferre viderimus, Sus Mineruã dicamus: quod ita Theocritus expressit, ὅς ἐπ' ἀλλωαίαν ἐρινήριον. Et eodem ferè intellectu quo asinus ad lyram, οὐλοπιγγὸς ὅς ἦκε. Subijciamus & illud, ὅς ἐκώμασεν, de ijs qui faciũt quid ineptè admodum & imperitè: nam illud, Sus Mineruam, Festus Pompeius exponit, cum is id docet alterum, cuius ipse est inscius. Atq; vtinam, mi Fabi, prouerbiũ in me non retorqueatur, qui de his ad te scribere sim aggressus, & pleraq; etiam alia argumenti huiuscemodi cõmentaria ad aliorum institutionẽ elucubrari. quid enim (dicent nasuti pleriq; viri) sibi vult aulicus vir iste cum Cõmentarijs de sacris Ægyptiorũ literis? quasi non satis sit ad multarum rerum elegantem declarationem Tullius, ad eruditionẽ Plinius & Plutarchus, ad scientiã Plato vel Aristoteles, totq; alij Græci atq; Latini scriptores, qui nihil intactum reliquerũt, quibus legendis ætas nulla, quantumuis longa, sufficiat. Sed quid agerem, si quando mihi temporis aliquid ab officijs vacuũ relinquebatur: luderemne alea? aut latrunculis? aut alio quopiam insaniendi modo? At nunquam ita otiosus fui, vt vllum mihi ludij genus placere potuerit. venaretur, confabularetur, aut quid aliud ciuile faceret, quo ipse sibi nõ inuisus esset, & nulli molestus viueret, neq; nos nugis obtunde re cogitaret. Atqui hæc mihi alea cordi semper & pila fuit, hæc venatio, hæc confabulatio mea: inuitum neminem ad lectionem traho, mihi ipse lusi, inuidia nulla sit, si vnusquisque sua nouerit ire via.

Pari cum Arcadibus ratione Bœotios, quòd ventri & gulæ supra modum dediti essent, crassaq; hinc Minerua præditi mentis traditate laborarent, ita cognominatos aiunt autores non ignobiles, Achæus, Eubulus, Mnesimachus, & Alexis: vnde adagium ὅς βοιωτῶνα. Et apud Pindarum & Cratinum constat Bœotios sues aliquando nuncupatos, propterea quòd Hyantes, qui expulsi fuerunt à Cadmo, eam olim regionem incoluerint, sumpta inde cauillandi causa, vt pro Hyantibus, Hyas, hoc est, sues eos populos appellarent. Sed & alij quoq; gentem eam voracitati deditam attestantur. Porrò Pindarus Olympijs, fugere se ait suem Bœotium, probrum scilicet stupidi & stolidi, quod inflictum erat sui generis hominibus.

STUPIDI TARDIVE.

Pierii Val. Porcus.

Peructustum autem fuit apud hieroglyphicos Ægypti sacerdotes, delicias, victus luxum, & lasciuam, ex porci simulacro significare. Argumento est columna in æde Thebis Ægyptijs olim erecta, in qua plurimæ in Menin regē execrationes descriptæ erant, qui primus omnium Ægyptios à parsimonia ad luxuriam, à modestia ad intemperantiam, à virtute ad effcæmationem illexit: quapropter simulacrum eius Porcum esse voluerūt. Meritò itaq; Rhadamanthus apud Claudianum huiusmodi genus hominum petulans, ingluuiosum, & vorax, in fues condendos damnat eo loco:

*At qui desidia semper vinoq; grauat,
Indulgens veneri, voluit torpescere luxu,
Hunc suis immundæ pingues detrudit in artus.*

LXXVRIOSAE DELICIE.

At Xenophon Socratem ait in conuiujs, ad quæ nō nisi coactus accedebat, temperatè semper atq; parcissimè cibum cepisse, iocoq; dicere solitum, Circen multis huiusmodi apposis homines in fues conuertisse: Vlysssem verò mutari minimè potuisse, quòd Mercurij memor esset, qui consilium ei dederat, tum suamet parsimonia & abstinentia vteretur. Tale aliquid apud Musonium libro de Victu legas. Plotinus quoq; cùm animal hoc maximè voluptariū agnosceret, vbi dissertit de Palingenesia, in id eos reuerti dicit qui vitam omnem in libidinibus & voluptatibus egerint. Epicurus, qui felicitatem in huiusmodi vita posuit, scitè notatur ab Horatio, qui sectatores eius cognomento Porcorum nominauit, Epistolis:

*Ne pinguem & nitidum bene curata cute vises,
Cùm videre voles Epicuri de grege porcum.*

G A N E A.

SAnè quantum ad eius animalis carnem pertinet, delicatam cœnam apud Arcadas Hecataeus, vt apud Athenæum legere est, ex maza & suilla carne describit. Verrius ait à Suilla vesci carnibus cœptum, quòd animal id nullius esset utilitatis. Nam vt Varro animam illi pro sale datam asserebat ne putresceret: ait Chrysippus, nihil porrò sus habet præter escam, nullumq; animal pluribus & diuersioribus condimentis idoneum. vt nō temerè T. Quintius Romanorū Imperator (sunt qui T. Flaminium ponant) dum apud Chalcidensem hospitem diuertisset, variaq; sibi apposita fercula obseruasset, admiratus fuerit vnde ei solstitiali tempore tam varia & tam multa venatio contigisset: Atqui, inquit hospes, omnes istiusmodi dapes ex sue domestico fuerunt. Tum (quod addidisse non pigeat) promptè Quintius, & acutè: Talis est, inquit, ædepol Antiochi exercitus, cataphracti alij, alij velites, alij hastati aut legionarij phalange compositi, verum omnes Syri sunt. Porrò nihil, vti suprà dicebamus, ea carne parabilius, & omnium epularū vsui magis expositum: nam quinquaginta propè sapes ex eo, teste Plinio, excogitatos suprà memorauimus, neq; alio ex animali numerosiorẽ ganecẽ materiam suppeditari. Hinc apud Comicos, lurcones, parasiti, ganconesq; serui, suillam semper sibi deposcunt, pernam, glandem, lumen, callum, penitam offulam, & similia. Et seruus ille Plautinus cùm se solum domi ac sine arbitro relictum iri speraret: Quanta, inquit, pernis pestis erit, quanta lumbis. Ga
lenus

Alenus porrò suillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Auerroës quoq; porcina carnem, ex Auicennæ placitis, cæteris præferendam asseuerat, veluti hominibus natura cognatiorem: & humanum suillumq; sanguinem in omnibus exactam habere similitudinem, perinde ac etiam carnis eandem esse rationem, optimi quicq; medici scriptis prodidère.

CIBORVM VARIETATE SATVR.

Apuđ aliquos inuenio, hominem ciborū varietati deditū per pascentē suem significari: facillè enim is vniciq; assuescit cibo, neq; suis parcat fœtibus, neque ab humanæ carnis esu refugit: os enim porci vulgus prouerbio appellat quasi rotundum, & quod nullo escæ genere abstineat, omnia voret, omnia auiditate deglutiat, nihil quantumuis putre atq; impurum horrescat: ita deniq; animalia hæc gaudēt pabuli mutatione, & copia, implenturq; carne, & obeliiores facti mirificè opimantur ipsa cibi varietate, cuiusmodi mensam Plato Syracusanā vocat, καὶ σκελικῶ ποικιλίαν ὄψου, epistola quadā ad Dionis amicos nominauit. Vnde etiā Horatius inter delicias eas quas Ode prima libri tertij recenset, Siculas etiā dapes ponit, cuiusmodi distentū ingluuie Dionysiū minorē Aristoteles refert Politia, quem nonnunquā ad nonagesimū vsq; diem ebriū perseuerasse tradunt. Neq; absimilem huic Heliogabalum Lampridius incessit, qui nunquam minoris quā centū festertijs cœnarit. Vnde centenarias cœnas Septimius Florens, Apologetico, vituperat, cū alioqui centenariæ cœnæ à centū assibus ex ære dictæ sint, vt Grammatici veteres interpretantur. Sed de festertijs alibi.

SALACITAS ET ÆSTAS.

Est & salacitatis signum ipsa Sus, qua pecude, ait Cicero, nihil genuit natura fecundius: neq; aliam eius improbitatis causam afferunt, quā & multiplicem & assiduā voracitatem, cū longè aliter euenire in agrestibus videamus, quippe qui semel, & eodem ferè omnes die, vt Plutarchus ait, æstatè scilicet incipiente, fœtum edant: vnde vulgatum est dictærium, non expectādum vltèrius pluuiam cū sus pepererit. Itaq; nonnulli suem hanc pro æstate ponunt, de quo quidem versus vulgatus à Plutarcho recitatur:

μηκέτι νυκτὸς ἔφην ἦκεν τέκη ἀγριοτόρα σὺς.

Domesticæ verò & sæpius, & quocunq; tempore pariunt, propter eam quam diximus pabulorū vbertatē, quæ genituræ redundantia plantis etiā, nedum animalibus affatim subministrat. Eandem in homine salacitatis causam tradit Empedocles. Hinc ait etiam Euripides, ὃ πλεμονῆ τοι κύπρις, ὃ περιῶντι δ' οὐ, vult crapulatū Cyprus, haud famelicum: quod ab Achæo sumptum, qui multò antè dixerat, περιῶσι γὰρ ἡ κύπρις πικρά, amara Cyprus est esurientibus. Nostri dixerunt, Sine Cere & Baccho friget Venus. Sanè quidem Ægyptij mortuorū ventres eximere, & in sole discindere soliti sunt, vt qui scelerum omnium causa essent, atque ita vel expiarent, vel vti de impulsore pœnas sumere viderentur. Huic verò salacitati congruere videtur illud quod χοιροπολεῖν verbum à porco finxère, quod corpus prostituere, quæstuiq; exponere significaret. Apud Aristophanem χοιρὸν, id est, porcum, pro muliebri natura positum inuenies: ac nostri identidem porcū virgineum inguen blando & iocoso vocabulo appellauère. Iidem subare dicūt nequitia verbum, quo Epodis vtitur Horatius ad rem impudicam trāslatum, quod est perditè impudenterq; & brutorum more commisceri.

ANNORVM CERTVS NUMERVS.

Inportentis verò porcellos supra mammarū numerum editos, tot annorum

Pierii Val. Porcus.

esse significatores volunt, quot numero nati sunt: ideoq̄ porcam eam quæ La. ^Duini triginta capitum foetum peperit, portendisse volunt, X X X annos illos exigendos fuisse priusquam Lauinienses oppidum Albam cōderent: parere enim oportet porcas quot mammas habent, vt obseruat Varro: si minus pariāt, fructuariā idoneam non esse: si plures, portentū. Eius autem Suis quæ fuerit Æneæ portēto, ac porcorum vestigia, suis adhuc temporibus apparuisse, affirmat Varro. Idem, quod eorū simulacra athena in publico loco statuta erāt, & corpus matris à sacerdotibus quasi in falsura fuerit ostentabañ. Ita nullo vnquā tempore defuerūt, qui sub diuini cultus velamento, huiusmodi aliquo inuento rudes insipientiū mentes per superstitionē modò hanc, modò illā deludere cogitarint.

L A T R O.

NEc̄ quidem prætereunda Sus est tot antiquis scriptoribus celebrata, quā Cromyoniā nuncupatam, vt prædictū est, Theseus dicitur sustulisse: cuius rei meminuit Plutarchus & Strabo. Sunt qui fabulose, vt eiusmodi pleraq̄, certamen id à Græcis confictum putent: fuisse verò hanc mulierem quæ latrocinij ^Eregionem omnem infestaret, nonnulli prodidēre. Sunt qui Aprum Psalmo 79. Exterminauit eum aper de sylua, pro cacodæmone intelligant. Sunt qui Vespasianum præmonstratum velint, qui ludæos bello afflixit. quodq̄ sequitur, Singularis ferus depastus est eam, Titum hunc esse aiunt eius filium, qui assumpto ad imperium patre, profectoq̄ Romam solus remansit, Hierosolymiamq̄ oppugnatione consumpsit, & ita Eucherius accipiendum censet.

I M P E T V S:

Quid verò illud, quod omnium poetarum consensu, impetus & bellica ferocitas per suem, verum cum agrestem, indicatur? Ferocem enim bellatorē si velint insigniori aliquo vocabulo honestare, Apro eum similem dicunt. Apud Aristophanē Lysistratē, mulierū chorus, si per Deas, inquit, hodie me cōmoueris, soluā ego suem mecum. Et eadem comœdia Laconū chorus minatur se cum Leonida tanquā apros irruturū. Nam pugnacitas vsqueadeò illi propria est, vt prouocatus à venatore minimè fugiat, sed vltro pugnā capessat, & in ostentata tela nihil veritus irruat: vnde in prouerbiū celsit, cum de audacibus aut nimium promptis loquimur, ad nos venire per hastā vt syluestrē suem. Romani nostri, vt sæpius animaduerti, venatores eos ignominia notant, qui feruente iam venatione Apro conspecto, illum non illicò prouocauerit: atq̄ hinc de eo qui sibi rixas contentionesue quaeriat, ^{ἔν δὲ λέγει} dicitur. Harum rerum causa extremæ Germanorū gentes Æstyæ appellatæ, pro armis formas aprorum olim gestare solite, vnà cum Matris deorū insigni, qua superstitione etiā inter hostes sese tutos arbitrabantur. Apri porro vim, & fulmineū illud robur admirat Oppianus: quandoquidē in venatione oppressus, tādē cum occubuerit dentes vsqueadeò ignitos præ se ferat, vt setæ de collo adhuc trepidantib. auulsæ, dentibusq̄ admotæ, quasi prunis ardentibus applicitæ concrispentur, siq̄ propius adhærescant cōcrementur. Sanè canes si tunc temporis eius dentes attigerint, attracti cutem perpetuis stigmatibus inuruntur. Tantam hanc tamen belluæ istius ferocitatem & impetū (vt ^ἡ πείραξις hoc dicā) facile declinari posse docet Democritus, qui eos ab Apris impeti negat qui cæcri vngulas ac pedes alligatos gestarint. Quod verò aprum hunc vnitessem Homerus dixit, haudquaq̄ huiusmodi coitus raritatem, vt aliqui putant, indicat, sed historiam ipsam, quam verissimā esse dicit Aristoteles: plerunq̄ enim inter pascendum eo quo defertur impetu truncis & sti-

pitibus

A pitibus acutis testes atterere, vt vix vnus interdum relinquatur incolumis.

ÆSTAS ET HYEMS.

A Estatem per scetam suam significari tã ex historia, quàm ex vulgato dicte-
rio docuimus. Nunc cur Aper hyemale tempus hieroglyphica imagine si-
gnificaret, referendum. Hyemis vtique facies hispida est, aspera & horrida: hispi-
dus, asper & horridus est Aper. Humida, lutosa, pruinosaque hyems est: humidis,
lutosis pruinosisque locis Aper delectatur, quibus dum fruitur, oblaescuire sibi
maximè omnium videtur. Adde quòd hycmali fructu, quippe glande, pascitur.
Adonin ab Apro confectum, mythologi prodidère, quem Venus luget insola-
biliter: id quid sibi velit, operæ precium fuerit explicare. Adonin mysteriorū in-
terpretes solem esse autumāt. Hemisphæria duo statuunt Astronomi, lucis vnū,
tenebrarum alterum. Fines describunt in Zodiaco hemisphærii superioris ab
Arietis puncto primo ad Virginem vsque permeatã, inferioris à Libra ad extre-
mos vsque Pisces. In superioribus autem his signis maior lucis participatio, in in-
ferioribus longiores tenebræ. Incolit elegans Venus superius hemisphærium,
lutulenta sus inferius. Cum igitur sol nobis excipi videtur à tenebris, Adonis
ipse conficitur: hinc reliquum est vt Venus luctu & mœrore contabescat, quæ
luce quam amabat priuata, lugubrè quodãmodo pallã induere cogatur. Hinc
idè apud Ægyptios longè quæsitus Osiris, & Cereris tandè inuentus diligentia.

V E N U S.

Diu verò apud Ptolemæū cognoniento Assertorem disputatū ferunt à peri-
tissimis viris de Plutone, declaratumque demū est eundem esse & Osirim: &
Plutonē. Cererem autem eandem ac Venerem haberi: cui cum nitor & mundi-
tia sit cordi, meritò sibi proponit suam semper abominabilem, animal vt mani-
festum est, spurcissimū, quod in Adonis elegantia vsque ad eò scuire gestat. Sa-
nè apud Sicyonios, cum victimarum omnium femora Veneri adoleri solita es-
sent, vnus tantum Suis ob huius facti memoriã femora nō adurebantur. Quo-
niã verò Venerē hîc eam ponimus quã Ccelitè appellat Plato, quæ pura, nitida,
lucis ac splendoris studiosa est, non humilem vulgaremque, quæ suæ sibi conscia
turpitudinis in antro secubat, fornicibus & arborum vmbri septa, minimè ab-
furdū est quod ex veterib. nōnulli tradidère, suillū genus ad eò inuisum Veneri,
c quod immūdisimi sunt sues ex omni mansueto pectore, vti superius ostensum.

A D O N I S.

Qua demum effigie ostentaretur Adonis iste in hyemalis temporis hierogly-
phicum, recitare non pigeat. Simulacrum enim eius in Libano monte olim
tali habitu visebatur, obnupto scilicet capite, specie tristi, faciem manu leuã, de-
xtra amictum sustinente, in quem lachrymæ confluere videbantur: quæ omniã
speciem hyemis describunt.

C H A O S.

ET quoniã ita sunt mortalium ingenia, vt quod ab vno aliquo scriptore sit
excogitatū, aut memoriæ mandatū, nunquã alijs desint qui priorū industriã
labefactare conentur, sunt qui tradant Ægyptios non ea de causa suillo generi
pepercisse quod impurum id esse decreuissent, sed venerationis ergò, quod ani-
mal id tenebrarum symbolum haberetur: cumque illi tenebras longè antiquiores
luce prædicarēt, cuiusmodi quippe erat illud quod dixere Chaos, inanis, bruta,
& stupens materia, formæ expers, ac tenebrarū omniū conceptaculum, eaque de
causa porcum tenebrarū & cæcitatæ simulacrū esse profiterentur, quod oculos

Pierii Val. Porcus.

ita supernè obumbratos supercilij prominentia fortitus est, vt cœlum tot luminibus insigne, tot lampadibus illustre, nunquã intueatur, cernuus verò semper humũ despiciat, terram inquam ipsam, & noctis & totius obscuritatis parẽtem vnice contempletur: congrua admodum visa est similitudo, & vera sympathia, vt qui tanto cultu tenebras prosequerent, animal auersum à luce identidem admirarentur: nam ea quoq; de causa Crocodilum, vt loco suo dictum, pro Deo coluerunt. Porrò Alexander Aphrodisieus suem ait pronum ad eò ciboq; deditum, vt si fortè sursum aspiciere cogatur, protinus stupore percussus sileat ob insolentiam. Addunt hepar eius imminui caua Luna, atq; cõsensum cum ea quendam habere. Lunæ verò sunt pulla omnia dedicata.

P O R C I C V L T V S.

Quinimò adijciunt, nō Ægyptios tantum id honoris porco habitũ voluisse, verum alias etiam gentes porcum inter numina collocasse. In Creta enim sacra erat sus, quod creditum sit animal hoc nascenti Ioui mammam summisisse, pueriq; vagitum, ne audiretur à quopiam, grunnitu peruicisse: licet hoc Amaltheæ capræ assignent plurimi, vsque ad eò nullum apud vetustatem illam totius imperitam veritatis, tam impudens mendacium erat, quod vanitas eorum temporum non admitteret, & religiosissimè approbaret.

M I L I T A R I S O R D O.

Porcum sanè Romani inter signa militaria nō sunt admittere dedignati, quæ quintum obtinebant locum, & instructæ aciei rationem figuramue quandam, porcinam frontem appellabant.

I O V I I.

Ingestaminibus verò militaribus Romanorũ quæsierit fortè aliquis, quid sibi velit sus coloris rufi, habitu quodam sedentis, positus quippe clunibus, ac reliquo corpore surrecto, quæ spectatur in cæruleo clypeo, cuius marginem ruber ambit circulus. Insigne hoc erat eorum ordinum qui IOVII appellabantur, Diocletiani principatu, & sub illustri viro Magistro peditum nuncupato militabant.

H O N O R I A N I.

Ineadem igitur Romana militiã præferebatur & albus clypeus, cuius aureus erat umbilicus à luteo circulo circumscriptus. Circulo innitebantur dimidiatiporci duo coloris prasini, alter alterũ inspectantes. Insigne hoc erat eorum militum qui Honoriani vocati sunt ab Honorio principe instituti, hiq; sub Magistro equitum stipendia faciebant.

A G R I C O L A.

Sed vt ad Ægyptios redeamus, sunt qui aliam etiã affirmant causam cur animal hoc Ægyptij voluerint inuiolabile: nempe quod apud eos porci agriculturalionis vsum præstarent, frumentariamq; rem alicubi solis eorum operis adiuuarẽt. Nam qui, vt Exodus ait, propinquire Nilõ regionẽ accolunt, quæ satis mollis & irrigua est, nullo aratri, rastrive aut sarculi vfu freti, suilibus tantũ vestigijs terrã subigunt, exundante scilicet Nilo remollefcit terra, cumq; redierit in alucũ sementẽ faciunt, inde porcos abigentes occulunt & terræ mandant, dum illi & rictu terrã subuertunt, & sparsa per agrũ semina pedibus occulcunt. Sanè Latini utilissimũ satis fulcũ porcũ appellauere, rarũ eum scilicet, qui deducitur aque deriuandę gratia, quippe vt aquã frumētis nocere prohibeat. Inde veteres porcare

Acare pro prohibere vsurpauerūt, quamuis Varro elatā terram inter duos sulcos ideo porcā vocari dicit, quòd ea seges frumentū porricit. Sic cūm dijs exta dabant, porricere dicebant. Quoniam autē mirificè inter se congruūt hieroglyphica cum sacrificiorum ritibus, quòd vtraq; iisdem causis plurimū inniti videantur (nam vti paulo antè positum est hieroglyphicum vaniloquentiæ per porcū, quem elephāntus auerſetur: in sacrificijs identidem immolatur porcus ab laborantibus delirio verborum, atq; etiam infania, & quod terrenis præcipuè sensibus addiētus applicitusq; est, sponteq; & voluptuose admodum inhæſitat luto lasciuiæ, turpitudinumq; simulacrum habetur. Idem in sacrificijs Maiæ, & dis terrenis offertur: & ita demūm in plerisq; alijs hieroglyphicis, idem consensus est) non incongruam rem me facturum existimaui, si de porcorum immolatione plenius quædam apposuissem: ab eo autem quod delirio super nuper attigeramus, incipiam.

Immolari siquidem porcum ab laborantibus infania verborumq; delirio, multiscius Plautus indicat Menæchmis:

*Nunc ipsi natura Deo mihi respondeas
Adolescens, quibus hic precijs Porci veneunt,
Sacres, synceri: nummum vnum en à me accipe,
Iube te piari de mea pecunia:
Nam ego quidem insanum esse te certò scio.*

In eandem sententiam Horatius Sermonibus:

Immolet ecquis hic porcum Laribus.

quòd is infania minimè laborare videretur qui diues, neq; periurus neq; fordidus haberetur.

Sed tam multis porrò mysterijs Porcus sacrificari solitus, vt animalium soli sues *Σύται ὅφ' τῆς Δούφου*, quod immolare est, meruerint appellari: Latinè sacres, teneri adhuc, & in veteri comœdia sues mysterici nūcupantur, eaq; laudatissima erat hostia, si quis inuentus esset porcus, qui solidas vngulas non diuisas haberet. Quod ne cui mirum videatur, sciendum est ex Aristotele, in Macedonia Æmatheolicas sues vngibus esse solidis.

DELIRII PIACVLVM.

SACRIFICIUM.

SACRAMENTVM.

Per porcum fanè iurare Agamemnonem apud Homerū legimus. Et pugiles certamē inuituros iuxta Horcij Iouis statuat in Elide maētato porco iurare solitos, sine fraude sese comparasse, tradit Pausanias. Quin etiam iudices præfectosq; certaminū eodem sacro, & apud eandem statuā iurasse tradit. Nulli verò porcum illum per quem illi iurassent edere licuisse: quare Talthibius Homericus porcū quem Agamemnon pro iuramento statuerat, arreptū in mare præcipitem dedit. Addemus & illud, censores Romanos cōpleto quinquēnio lustrari solitos, sacrificia de sue, oue, tauro facientes, quæ vnica dictione SOLITAVRILIA vocabantur, vt obiter apud Pædianū in Diuinationem corrigas, quod duabus locutionibus dissitum legitur in vulgatis codicibus, Soli taurilia. Cereri autem porcus, vti dictum, in primis maētabatur, siue quòd pastu segetū & dissipatione, magnas aruis inferat clades, vt apud Ouidium,

Prima putatur

Pierii Val. Porcus.

*Hostia sus meruisse mori, quia semina rostro
Eruevit pando, spemq; interceperit anni.*

siue conciliandæ fecunditatis gratia, cum animal sit (vt id identidem repetamus) fecunditatis admodum prolificæ. Adhiberi sanè sacrificio Cereali porcam auream & argenteam nuncupatam, ait Atteius Capito, quæ etsi numero hostiarum non sint, nomen tamen earum habere, alteram ex auro, alteram ex argento factam. Propudiatuè verò porcus dictus est, vt idem asserit Capito, qui sacrificio gentis Claudiæ velut pulpamentum, & exolutio omnis recontractæ religionis est. Sed vt ad fœdus reuertamur, porco etiam cæso sacra fieri solita, quotiens inter populos confecto bello, vel pax fieret, vel fœdera confirmarētur. Sed quod Virgilius fœminino genere, Cæsa iungebat fœdera porca, dixerit, Quintilianus quædam ait, non tam ratione quàm sensu iudicantur: vt illud, Cæsa iungebat fœdera porca, fecit elegans fictio nominis: quòd si fecisset, porco, vile erat. Quod verò Seruius ait falso dictum à Virgilio, porca, quòd ad hoc sacrificij genus porcus adhiberetur, Tranquillus vita Claudi, cum Regib. fœdus in foro icit, porca cæsa, inquit: tametsi Liuius quoq; porcum statuit. Sedenim apud Festum inuenies, hæc porcus, in sacrorum Pontificalium libris scriptum esse. Porcam autem dicit Veranius, quæ familiæ purgandæ causâ Cereri itidem solita est immolari, quòd pars quædam eius sacrificij fieret in conspectu eius mortui, cuius funus instituebatur. Extant autem etiam hodie sacrificiorum huiusmodi vestigia Romano solo: nam veteri quodam instituto in defuncti memoriam corbes suillæ carnis atq; etiam bubulæ in frustra concisæ ostiatim circumferunt, singulisq; ædibus frustum carnis vnum impendunt: quicq; lautiozem hanc faciunt viscerationem, panem & vini sextarium adiiciunt.

N U P T I A L I A.

Quinetiam nuptiarum initijs, antiquis regibus porcum mactare mos erat. Et potentiores quicq; viri in Hetruria nuptialibus conuiujs, nouæ nuptæ maritiq; Dis tutelariis porcum immolabant, quod etiam prisca Latini & Græci in Italia factitabant. Vnde is qui sponsam ducturus cum omnia apparasset, & spe sponsæ frustratus esset, exclamauit:

ἀπώλομαι γ' ὕς, καὶ τὸ λαίβον, καὶ γάμος.

Perijt quidem sus, & talentum, & nuptiæ.

Hysteria sanè festa erant quibus sus Veneri mactabatur Argis instituta, cuius rei meminit Callimachus: quanquã apud Sicyonios omne animalium genus Veneri, vt alibi diximus, præter vnum suem sacrificari solitum inuenias. Aristoph. Sed veneri porcus non sacrificatur. Causam superius exposuimus.

T E R R A I V N O V E.

Mactabatur etiam Maiæ, sed prægnas, quæ omnino terra est, & vt ait Cornelius Labeo, nomen illi à magnitudine inditum: quæ etiam in sacris Magna mater, & Opis vocabatur: cui sceptrum etiam in sinistra manu addebatur, quòd eam Iunonis potentiam habere putabant. Quanquam sunt qui Maiam eandem & Proserpinam interpretantur: ideoq; illi porca fieri, suemq; mori meruisse, quia semina, vt dictum est, pando eruerit rostro. Proserpinam verò esse vim segetum & frugum omnium per hyemem terræ abditam, per mitius verò tempus in superiori apertaq; regione commorantem, mythologi docuerunt. Maiæ autem porcus sacer erat, quò illi cum alio quopiam nullo quàm cum terra quic-

Ara quicquam cōmune esse manifestius intelligamus, sitq; deniq; vt Flaccus ait, amica luto sus: victimæ enim numinibus aut per similitudinem, aut per contrarietatem immolabantur: qua in sententia Virgilius dixit,

Et in veribus torrebimus exta colurnis,

in antipharacum scilicet, vt hostia nocens eo itidem virgulto coquatur, quod vitibus nocet: nam ea de causa præceptum ab eodem fuerat, ne inter vites corylus fereretur. quanq; Festus colurnū hastile ex corno arbore mauult esse, quam ex corylo: contra verò Sosipater Carisius colurnum barbarissimum esse literarum transmutatione dicit, cum sit Corylus arbor: ita enim apud eum scribitur.

HUMANAHOSTIA.

Reliquum est vt de humanis hostijs loquamur, quando constat porcos id beneficij humano generi contulisse, vt pro nobis in huiusmodi sacrum ipsi succederent. Nam scelera illa mastrandorum hominum vbiq; ferè locorum admissa, minimè fabulosum: manifestum siquidem est eiusmodi fuisse sacrificium Tauricæ Dianæ, quod receptorum autorum fide testatissimum. Neq; quidem Scythæ solum hæc perpetrare facinora, quos propter ingenitā barbaris ipsis feritatem id fecisse minimè mirum videtur. Sed & Ægyptij antiquitūs tales lunoni hostias immolarunt. Romani quoq; ipsi Iouem quem Latialem vocabant, humanis hostijs coluere. Iam Sicinius Dentatus multis certaminibus illustris, primus apud Romanos hoc sacrum Marti fecit. Sedenim alios quoq; fuisse dicit Athanasius, qui postquam à bello victores rediissent, captiuos per centurias diuiderent, decq; singulis vnum desumentes, eum Marti iugularent. Hinc Virgilianus Æneas Pallantis satis manibus factururus,

Sulmone creatos

Quattuor hic iuuenes, totidem quos educat Ufens:

Uuentes rapit, inferias quos immolet umbris,

Captiuoq; rogi perfundat sanguine flammās.

Diodorus aheneum Saturni colossum apud Carthaginem fuisse memorat, cuius brachia porrecta in gyrum erant, quicq; ad eum peruenire adolescentes sacrificandi causa cogebantur, in foueam ignis incidebant: hacq; sacrificij crudelitate diutissimè prolem ipsi suam illi maclauerunt Deo, qui & filios suos deuorasse perhibetur: mox cum aliquando scelus abhorruissent, seruitia in hunc usum emere instituerunt. Subsecuta inde pestis est, mox obsidio grauissima, quare illi Saturnū sibi succensere rati, trecentos impuberes ingenuos sacrificarunt: quāuis, vt in Lucernę hieroglyphicis meminimus, nōnulli ducentos tantū ponunt. Galli etiā morē hunc sacrificandorū iuuenū in Saturni cultū D. Augustino teste susceperunt. Phœnices quoq; atq; Cretēses eò & ipsi prouecti sunt insaniq; vt filiorū sacrificijs Saturnū sibi placari arbitrarent, ne inhumanitatis istius nota vni Heliogabalo inuratur, qui humanas hostias libenter immolauit, lectis ad hoc pueris nobilibus & decoris per omnem Italiam, patrimis & matrimis, vt maior esset vtriq; parenti dolor. Neque temerè Appion & Iulianus Apostata, & alij Hebræos carpunt, quod humanis ostijs abusi sint, cum in ore omnium versetur Iephtæ Galaaditarum principis detestabile facinus, qui contra Ammonitas profecturus vouit, si victor reuerteretur, illum Deo se immolaturum, quicumque primus de suæ domus foribus egressus occurrisset sibi: accidit verò vt re ex voto confecta reuertenti filia sua vnigenita cum tympanis & choris

Pierii Val. Porcus.

gratulabunda occurreret prima, qua conspecta scisis sibi vestimentis infelicitatem suam & luctuosam filiae calamitatem miserabiliter deplorauit: neque tamen impio abstinuit sacrificio, cum generosa virgo viriliter instaret, ne pater voti reus fraudaret Deū, duū tantū mensiū implorata mora, qua in montibus virginitatem suam defleret: quo elapso tempore ad patrē magno animo rediit, seque obtulit sacrificandam. Sed id impiē Iulianus & Appion, quod Iudæos omnes in vnum eundemque ordinem redigunt, atque adē Christianorū quoque instituta, detortis præposterè horum exemplis, malignè admodum insectantur, cōtumacium & à diuino præcepto præuaricantiū moribus innixi, quos neque nos vnquā imitati sumus, nec ab vllō vnquā pio suscepti: idque dissimulant illi quod à regio Psalmographo tam acriter improbat, vbi Psalmo sexto supra centesimū clamat, præuaricatores quosdā à vera pietate abalienatos eò dementiæ prolapsos, vt & filios & filias suas cacodæmonibus mactare nō exhorruerint: & vt rem magis exacerbaret, indignationemque suam exaggeraret, eiusdem statim rei repetitione facta, innoxium ait filiorū suorum sanguinem ab eis effusum, & Cananeo simulacris oblatum, terra scedissimè polluta, quæ scelus tantum, & vsque adē impiū, execrari videretur. Quin & Chrysostronus, oratione cōtra Iudæos tertiā obijcit eis, quod filios & filias suas demonijs immolarint. Negat hoc Adamantius contra Iulianū, sed de sacrificio piorum, & Deo ritè facientiū loquitur, nō esse eos Iudæos intelligens, quia à legitimis Iudæorū sacris recesserunt. Chrysostronus præuaricatores taxat, quia dæmonijs ea faciebāt. Et tamē hodie sunt inter Iudæos qui cum non possint Christianę scueritatis metu homines immolare, qua ratione tamen humano sanguine sacra faciant excogitarunt, eo quippe à thermis, à cucurbitularijs quouis precio promercati: ita eo in vitreum aliquod vas infuso, & ad arduentes carbonēs admoto exciendis dæmonibus abutuntur, quos appellarint, quoad sanguis ille deferbuerit, ad mandata adstantibus, & ad omnia quæ ijs sciscitati fuerint respondentibus. Sed vt hæc non à Iudæis Domini, sed à malis & rebellibus factitata prætereamus, Porcumque nostrum iam rude donaturi honesta etiā missione pro meritis ornemus, quid ab eo beneficij consecuti fuerimus confitendum. Siquidem Diophantes Lacedæmonius, qui de sacris Deorū opus admodum curiosum elucubrauit, porcū ait loco hominis immolari ceptum ab Atheniensibus: nam prius, vt dictum, qui centum hominēs cecidisset, Marti hominem faciebat. Magna igitur suillo pecori gratia debetur, cuius immolatione vita sit humano generi condonata.

Iudæos etiam hodie humano sanguine sacra facere.

PIERIVS VALERIANVS AD LACTANTIVM PTOLEMAEVM NOB. SENEN. DE IIS QVAE PER GREGALIA QVAEDAM SIGNIFITVR EX SACRIS AEGYPTIORUM LITERIS.

Regalium nonnullorum significationes ex Aegyptiorum adytis erutas, super quibus multa, literatissime Lactanti, apud egregie probum virū Hieronymū Mandolum Picolomineum cœnantes in amœnissimis eius hortis, locuti fueramus, vt in commentarium redigerem suscipisti, quod argumenti raritas lectionem hanc faceret non iniucundam, & vt addebas, etiam optabilem: quod super his Græci pauca admodum dixissent,

A dixissent, Latini verò penè omnes huiusmodi scientiam propèmodum ignorassent, minimè quidem hi atq; illi tacituri, vel rem adèò doctam in tenebris & situ computrescere permissuri, hæc sè disciplina tunc cognita fuissent. Quota enim ea portio est, quam vel Tacitus, vel Ammianus, vel Macrobius, & si qui alij talia curarunt, vix primis libatam labijs attigerunt? Suasus igitur incitatus tuo, quæcunq; & hîc & illic comperissem, & ex veterum præcipuè numis potius quàm ex libris didicissem, in vsum tantum asseruabam meum, quòd Principes, quos colimus, huiusmodi antiquitatum cognitione delectari plurimum animaduerteam, vt scilicet pro re quæ nasci possët, interdum haberem quod super his non ineptè neq; imperitè dici videretur: quædam enim omnino huius generis esse mihi persuadebam. Postea verò quàm & tu & Bartholomæus Carolus Picolomineus, neq; non Marius Bandinus, sodales tui, tam emunctæ naris viri, quiq; vnà cœnabant, egregiè ipsi quoq; literati, industriam studiumq; hoc qualecunq; meum commendare cœpistis, tuq; præclaratot, quæ scitu iucunda in veterum numis obseruaras, explicasses, essentq; omnes eo in argumento facti attentiores, facile impetrasti, imò, vt verius loquar, perpulisti, ne istiusmodi rei curam, quæ omnium literatorum ingenia videretur oblectatura, desererem. Aiebas enim Latinos hæc scilicet in re Græcis inferiores esse, quòd præter Marcum illum Varronem, & nostrum Plinium, vixq; alterum ab eo, neglexisse quodammodo visi fuerint eruditionè, quam Græci tam veteres quàm iuniores tanto studio amplexi sint, vt ne leuissima quidem contempserint, & ita res tam publicas quàm priuatas minutissimè perquisierint, easq; memoriæ commendare nequaquam erubuerint, vt nihil in protritibus, ciuitibusq; etiam scrutis præterierint, cuius aliquam non habuerint rationem: hinc magnam antiquitatis tam in verbis quàm rebus cognitionè, ad nostram vsq; ætatem peruenisse. Fuisse nostros seueriores, & sublimiù tantum materiarum amatores: accidereq; hinc, vt eorum multa quæ ad ritus, ad mores, ad rem domesticam, ad negotij quotidiani vsum faciunt, per nostrorum incuriam incognita nobis sint: per Græcorum verò diligentiam, qui tam Latinorum quàm suorum res perquirentes nostra obuiam ierint negligentia, plurima nouerimus, quorù neminem eorù qui nunc eruditi habentur, pænitere possit: & quæ plurima in hanc sententiam differuisti. In hoc igitur studium cum, quantum per occupationes meas licebat, auidius incubissem, multa conscripsi commentaria, quæ tamen emendare non potui, quòd principum virorum, quibus additus eram, negotia quæ tractabam, incæptum opus sæpius interrumpere cogitationesq; meas alio omnes auertere. Et quia te in primis impulsore factum hoc est, necesse quoq; tibi fuerit horum

C partem recognoscere, polire, castigareq; ne vel ego tibi frustra paruerim, vel tu vir admodum grauis rem nihili consuluisse videaris. Quæ tibi obuenerunt ea sunt, de quibus sermo tunc noster fuit, cum vir rarissimus Franciscus Bandinus Archiepiscopus vester numismata in agro suo nuper inuenta magno numero in mensam nostram iussisset effundi, in quorum bona parte, hirci, oues, arietes signati erant: traxere hæc reliquum gregem, vt vnà viderentur caula posse commodè coerceri.

D E C A P R A.

ST O igitur prima de Capra consideratio, quoniam ea vago lasciuoq; admodum ingenio prædita, & vorandi auiditate hac illac cursitans, locoq; stare nescia, è grege prima omnium prodijt.

A V D I E N D I P R O M P T I T V D O.

H Ominem auditu præpollentem Aegyptij hieroglyphicè significare si vellent, Capram ponere soliti sunt, quam per aures perinde atque per nares spiritum & emittere, & vicissim recipere vnà cum Aegyptijs tam Archelaus quàm Alcmaeon autores grauisissimi prædidere:

Pierii Val. Capra.

quamuis opinionem hanc maximè reprobatur Aristoteles, humanamq; diligentiam id nulla adhuc dissectione deprehendisse, aut sensu aliquo euidentiore conijcere potuisse, firmiter asseuerat: Aegyptijs tamen commentum placet.

Sunt qui multitudinē vniuscuiusq; casu consternatā obstupefactamq; indicare volentes, capram villosā à mento dependente comprehensam pingant. Accidit enim vt si earum vnā ex grege aruncō eō apprehenderis, cæteræ stent veluti stupidæ, suos in illam vnā oculos conijcientes. Sunt verò qui locò hoc modò eryngium, modò moly, vel origanum etiā quærant, quem caulem si ouis capellauē pascendo auulsērit, & in sublimi conspicuum erexerit, grex reliquus abiecta pabuli cura attonitus reddatur, neque prius pabuli memor fiat, quàm caulis ille à pastoribus ab ore pecudis abstractus abijciatur. Cuius fabulæ autores etiam citant Aristotelem & Plutarchum. Nos hieroglyphicum de apprehensa capræ barba, quam Opilius Aurelius spirillum vocari dicit, aruncum Plinius, ex Naturali historia desumpsimus.

CONSTERNATIO
multitudinis.

PRO VITIBVS SACRVM.

Quid autem sibi vellet hieroglyphicum aheneæ capræ inauratæ, quam Phliā sibi tanto cultu prosequerentur, vt illi etiā precēs allegarent, Pausanias declarat. Quippe cū manifestum sit, sydus, quā Capram appellant, exortu suo vitibus nocere, id honoris ei habitum voluere, quòd, ne id accideret, ea potissimū ratione cauere posse iudicauerunt. Animal porrò id cū sit ex domesticis omnibus damnosissimum, lege in Acropolin Athenis adire prohibitum, morsu noxi vniuersa germina abrodens, & vt more Iurisconsultorum, ac prætorij edicti loquar, pauperiem faciēs. Alij Baccho Caprum ob hoc mactare maluerunt, vt bestia quæ morsu pestilenti vitibus maximè nocet, immolata, Deum vitibus conciliaret. Nam & Ascolia sacra, de quibus Virgilius: Vinctos salière per vtres, ea de causa Baccho sunt instituta, quia vtres ex hircinis caprinisq; pellibus fieri consueverunt. Quoniam verò caper vitem abrodens eam veluti veneficio vitiat: excogitatum est in Bacchi gratiam id in vtres ludibrium, vt scilicet eos flatu tumefactos per humum disponderent, superq; eos saltationibus lasciuiarent, vnde lubricitate pellis suo pte pingui delibutæ pingues identidem fallerentur, præcipitesq; saltatores, sine vllò tamen incommodo, conciderent, effusumq; omnium risum excitarent. Eadem antipathia causa dictum à Virgilio autumant:

Et in veribus torrebimus exta columnis.

Corylos enim vitibus vicinitate sua nocere, experimēto compertum est: quamuis Festus columna hastilia ex corno arbore facta potius, quàm ex Corylo velit. Contrà verò inuentum est ex tam pestilente in vites animali maximam capere utilitatem, eiusq; beneficio augeri vindemiam: siquidem apud Africanū legas cornua caprarum numero tria circum arborem cui vitis maritata sit, in terram affigi, acumine deorsum immisso, ore cornuum supra terram paululum extante, vt pluuia velut in vas influere possit, id factum vberimæ fertilitatis in vitibus auxilium esse. Nihilò secius, vt idem Africanus autor, non morsus tantum vitem lædit, verum pulmo etiam eius contra vini vim arma capit, si assetur, & ebrioso cuiquam in cibum detur: efficit enim vt vapor ille qui temulentiam inducit, retundatur, inaniterq; diffletur & euanescat. Quin etiā hircinus adeps, quo
falx

A falx putatoria obuncta fuerit, ne pediculi in vite generentur, rohibet, ab eodem proditum Africano.

Hieroglyphicum erat & Panis signum, ex quo tota mundi machina intelligebatur: capripes enim erat, humana reliquum effigie. Inferior ea pars terram hirtam & hispidam ostendebat: humana verò læuitas atq; mollities, tranquillum & defæcatum æthera, mundi ipsius duce. Huic insuper illa in Nymphas procacitas attributa, & nunquã satiata libido: mundus siquidem assiduè rerũ species progenerat, & humore plurimum vititur, materia quippe generationi in primis & apta & cõmoda. Quare simulacrũ

VNIVERSA MVNDI
machina.

Panos tam syluis & agris, quàm hortis & fontibus & puteis vt tutelaris apponebatur. Commentitiũ verò est, quòd Pana nõnulli ita dictũ arbitrantur, quia Penelopes & totius turbæ procorũ filius fuerit, qua in sententiã Theocritiana est
B apostrophe ad Penelopen, Syringe, *Ἰδὸν τέκος ἰθιωτῆρα*. quẽ quidem Epimenides ex Ioue & Callistone genitum asserit, poematibus: gemellos enim fuisse Pana & Arcada. Sed Aristippus, Arcadico, Iouis & Nymphæ Æneidos prolem agnoscit. Sed qui veterum fabulas speciem quandam esse philosophiã autumãt, delitescentem in illis doctrinam ita solent explicare, vt Pana ideo dici velint, quòd, vt i monueramus, simulacrum eius vniuersi naturam exprimat: forma enim eius rebus quascunq; tuemur accommodata est. Cornua siquidem & Solis & Lunæ similitudinem esse perhibent. Nam alibi cum de Mose loqueremur, radiatã eius faciem pro cornuta à nonnullis acceptam ea de causa docuimus, quòd apud Hebræos radius & cornu sint æquiuoca. Pantheræ pellem, stellarum, vt Probus arbitrat, vt quidam aliĩ, simulacrũ esse terræ, quæ mira sit varietate conspicua: inferioris partis villos omnium terra nascentiũ imaginem haberi. Fistulam spirantium in orbe toto ventorũ imitationem. Caprinam faciem repentinas procellarũ turbationes, quæq; toto aere sunt mutationes, indicare. Iam per femora hirta, syluosa loca: per crurum exilitatem, montiũ abrupta figurari. Sunt qui falccem etiam manu prætentã illi attribuunt, quòd dubio procul labores, quos operibus mortales impendunt, indicaret. De hircò autem qui Alexandri Macedonis apud Daniele m indicium fuerit, alio loco dictum. Hic illud potius ponam quòd Eucherius tradit, ex Capræ symbolo iustos intelligi ex Gentibus præcipuè venientes, coq; spectare Solomonis dictũ, Capillatura tua sicut grex caprarum quæ reuelatæ sunt ex Galea: sumpta scilicet inde similitudine, quòd capræ de sublimi cibum petunt, veluti pij quæ supernè sunt ad animi cibũ inuestigant.

L I B I D O.

CAprinum ad hæc genus in Chimæra: capra enim & Chimæra idem: quippe in nequitia Bellerophontis virtute domita, mediũ tenet: quòd libidinis affectum notat, ea videlicet de causa, quòd huius generis animal in libidinẽ & procacitatem sit immodicum, hædosq; petulcos eadem ratione dictos à Virgilio legitimus. Decq; Satyris identidem capripedibus eadem omniũ consensu feruntur, non posse quidem eos libidine satiari. Minimè verò fabulosum esse de Satyris cõmentum, ostendit Plinius, qui illos in Subsolanis Indorum montibus inueniri tradit, humana effigie animal perniciosissimũ, vt propter velocitatem nisi senes aut egri capi nequeant. Sed & Pausanias hæc de illis audisse se profitetur, Euphe

Pierii Val. Capra.

num quendam probatę fidei virum aliquando sibi narrasse, cum in Hispaniam nauigaret, aduersa tempestate se in exteriorem Oceanum esse delatum, postq̃ multorum dierum nauigationem, ad insulas quasdam desertas peruenisse, quas homines ferino truciq̃ aspectu syluestres inhabitabant, corporibus hirtis, pilorum colore subrufo, caudis equina penę maioribus præditi: qui posteaquam nautas illuc aduectos inspexissent, ocyus omnes ad extremũ littus accurere, vocem quidem nullam, sed stridorem quendam informem & inarticulatũ emittentes: in scēminas autem quę naui illa casu vectabantur, eos adeo furiosos inuasisse, vt ægrę ab iniuria etiã cęsi flagris abigi, summoueriq̃ potuerint. Veritos verò nautas ne quid indignum paterentur, inhibita naui procul in anchoris stetitisse: barbaram verò quandam mulierem, quam secum habebāt, in littus exposuisse: in quam omnes postea petulantissimę debacchantes per omnia corporis caua libidinem exercuerint: easq̃ Satyrorum insulas à nauigantibus appellari, Euphemus idem asserbat.

F E B R I S.

SVnt qui febrem ex Caprę simulacro significant, propterea quòd animal id eo semper incōmodo laboret: hinc anima illi semper ardentior, ita vt attacta pastu exurere videatur. Vehementem verò in quocunq̃ animali calorę, febrem esse, tum Aristoteles, tum alij prodidere. Ea autę de causa in eius venditione dominus sanitatem præstare minimę cogitur: tantũ verò sufficere, si eam eo die bibisse comedissęq̃ profiteatur, Florentinus autor admodum celebris, qui inter multa quę reliquit literarum monumenta, etiã de re rustica nō incuriose conscripsit, ita semper febricitare capras ait, vt si quando deficiat febris, intereat.

A V G V S T I G E N E S I S.

Augusti numus.

IN numis quibusdam argenteis Capricorni cęlestis signum hieroglyphicę culum aspicias: indicat id, vt ex Trāquillo didici, Augusti genesim. Nam cum Theogenes mathematicus ad quem in secessu Apollonię vnā cum Agrippa comite accesserat, genituram eius inspexisset, exiliissetq̃ & adorasset eum, tantam mox fiduciam fati Augustus habuit, vt schema suum vulgauerit, numumq̃ illum argenteum nota sideris Capricorni, quo natus est, percussit. Numum hunc attrectaui, in quo Capricorni signũ est in piscem desinens, quòd sphæram intra priores pedes positam euoluere videtur: ab altera parte Augusti caput.

M E R E T R I X.

VT verò redeamus ad Caprã, ea cum pestilenti morſu præcipuę noceat, ingenij meretricij, conuenienti admodũ hieroglyphico, symbolum habetur, ab ore quippe cuius damna tot mortalibus inferuntur: nam veluti germina præcipuę Capra peruestigat, quę depascitur auidiſsimę: ita meretrix cupida est in primis adolescentioris ætatis, vtpote quę ob imperitiam magis idonea sit vt facillimę decipiatur. Vnde non illepide Nicò Attica meretrix αἴξ, id est, Capra cognominata est, quoniam mercatorem adolescentem Thallum, qui in Atticam caricas & mel Hymettium empturus aduenerat, abligurisset. Θαλλός autem germen est, quem lusum haud iniucundę Machon ita explicat:

ἐπειγλίπο δ' αἴξ, ὅτι ὄν μέγαν

κατέφαγ' ἔραστώ ποτε Θαλλόν.

quod nos ita reddidimus:

Nicò olim meretrix fuerat, mox Capra vocatá

Est, quòd amatorem eximium cognomine Thallum

Fortiter absumpsit.

Neq̃ aliam ob causam caprę lumbi sacrificijs offerri

offerri apud Hebræos prohibebantur: nisi quia necesse erat lumbū esse immaculatum, vel, vt alij, integrum, vt alij, perfectum. Capra verò cum pro delinquente ponatur, immaculatos lumbos habere non potest.

NEQVITIÆ FACINOROSITAS.

Merito itaque viri libidinosi probra & impudica facinora notare si vellent Ægyptij sacerdotes, hircum potius quàm taurum pro hieroglyphico fingere instituerunt. Taurus enim licet inguinē sit præcipuè validus, & in re venerea perpetranda promptissimus, non tamē inscendit quoad anniculus fiat: neq; quidem iuuenca recentior quàm annicula venerem patitur, nisi ostento: hircus verò septima posteaquàm natus est die, vt apud Ælianum, alij septima dixerunt hebdomada, rem veneream aggreditur, improle tamen & infecundū semen eijciens, veluti tauri quoq; vsq; ad bimatum, licet alioqui non nisi quadrimos eos generationē implere nōnulli contendant. Sedenim hircus celerius porro quàm quoduis aliud animal inscendit, recteq; ab Horatio libidinosus appellatur: cuius fecunditatis gratia inter Deos insipienti seculo annūmeratus aliquando est, perinde ac Panes ac Satyri. Is quippe apud Ægyptios Mendisio ciuitate multarū & formosarū puellarū collegio curabatur, sacro inclusus fano, cui selectiores capras non indiligēter educabāt. autor Plutarchus. Et Veneris simulacrū, quæ hircō insideret, Pausanias obseruauit, non alia de causa puto, q̄ ob huiusmodi petulantiam. Et Mathematici mulierem nudam, quæ hircum humero gestet, vigesimo secundo graduī Virginis adscripsere, ex eo impudicitiam eius significaturi, qui gradu eō orientē natus esset. Huic generi brutorū similis fuit Heliogabalus, qui mulieres nunquam iterauit præter vxorem: ille, vt Alexander Seuerus ait, nō solum bipedum, sed etiam quadrupedum spurcissimus. Iam verò Sacræ literæ dum hircos hædosq; immolandos monent, nequitia omnemq; libidinē iugulandam indicant, vt interpretatur Adamantius: cuiusmodi etiam interpretamentū habes apud Cyrillum, perinde ac etiam reliqua Leuitico contenta, vt facillē hīs accedant, qui opus id adscribūt Adamantio. Hædi autē ferè passim in Diuinis literis hieroglyphicè pro perditis & nequā hominibus, libidinis & aliorum scelerum facinoribus inquinatis designantur: idq; manifestissimè cognoscitur ex eo, quod Dominus noster consummationem seculi, vt ait Hesychius, narraturus, ouibus à dextera statutis pollicitus est eis iustorū benedictionē: in hos autē à sinistra segregatos, dira illa omnia, quæ in profligatissimum quenq; decernunt, cōminatus est. Ita verò pro sceleribus hircus ponitur, vt in Diuinis literis statuatur ante aras hircus viuēs, sacerdosq; vtraq; manu super caput eius imposita confiteatur vniuersas populi iniquitates, delicta admis- saq; præuè & impotenter, omniaq; in eius caput increpās oggerat: mox per hominem certū in inuiam desertamq; solitudinem emissum deportari iubeat. Illud etiā addunt ad causam, quod asperū gerit pilorū indumentū: asperum interpretantur peccato referūt: atq; ita mortale genus omne mysticè per hircū accipitur, quia nihil est peccato asperius, diceret Hesychius. Sedenim quod de capro emisario tetigimus, sunt qui eum signum esse velint profugarū legionū quæ à Deo defecerunt, quæq; in icceditatē & horrore damnatę in omne seculum, ceciderūt.

DIABOLVS.

Adamantius itaque hircum ait diaboli symbolum esse, vbi ita interpretatur. Cum verò ad martyriū duceris hircum obtulisti, quia scilicet autorem peccati diabolum iugulasti. Hinc vulgò receptum vt malo dæmoni cornuā

Pierii Val. Capra.

passim attribuantur. Nequitiam porrò per dæmonem intelligi, in humanicipite D serpente loco suo declaratum est. Iam hirsutos apud Esaiam inuenias genera dæmonum: hos nonnulli etiã doctissimorum Incubones vel Satyros, aut quosdam syluestres homines putauerunt. Maximus Tyrius, ubi Midæ fabulam scribit, qui Satyrum per insidias ceperit, à quo omnia fieri aurea impetrasset, Satyrum, inquit, ebriosum dæmonem, infuso in frontem mero captum.

PETVLANTIA DOMITA.

GRæci autem poetæ caprum ab Hercule domitum ea de causa finxerunt, quòd is cum procaci lasciuia homines ipsos antecelleret, domitus à virtute, impositum petulantiam modum, extinctosq; libidinis æstus, suppressosq; procacitatis impetus demonstraret. Nam eius nequitiam vir fuit, vt triginta vna nocte mulieres aliquando feratur iniisse: & vt apud Athenæum, idem septem diebus quinquaginta filiabus Thestij virginitatem imminuit. Illud de Proculo, qui Probi tempore tyrannidem inuasit, vel ex epistola sua manifestum est, qua se nocte vna captiuas decem ex Sarmatia constuprasse gloriatur, seq; inter fortes annumerari affectat, dum mollitiem suam maximè commemorando manifestat. E Quòd verò Iunoni capras immolare primus Hercules instituerit, id ea de causa factum, quòd alterius hostiam sibi facta copia non fuerit, cum ei Deæ sacrificare vellet, propterea quòd sibi aduersus Hippocoonta pugnanti aduersata non esset: quæ res tangitur à Pausania libro tertio. At Lacedæmonij Dianæ cognomēto Corythaliæ iacrum in agris facientes, non nisi caprarum carnes in obsonium adhibebant, neq; aliud animal præter id in huiusmodi sacris immolari fas erat. Apud Xenophontem legas, Athenienses, quo tempore Persæ cum ingentibus copijs Athenas deleturi in eorum fines inuasissent, Dianæ votum fecisse, tot illi se Capras immolaturos, quot hostes occidissent.

ADVLTERÆ CONIUGIS MARITVS.

NEq; illud inuentum ad eò nouum est, vt nullam sapiat antiquitatem, quòd hodie vulgò caprum eum appellamus, qui coniugem habeat adulteram: erat enim & hoc apud veteres hieroglyphicum: atq; illud insuper adagium ferebatur in spurios, si de patre quispiam quæriraret, vt τὸ μητέρος ὡς αἰε, responderent, Matris quippe, vti capra itidem, vtpote qui de patre incertum ferret, propterea quòd capellis nullum ducem pastores constituunt, vt ait Aristoteles, vel vti suos ouibus arietes, suos bubus tauros, & ita plerisque alijs. Caprarum siquidem natura instabilis, lubrica, atq; mobilis admodum est: quare hæcudus in caprilibus à matre tantum dignosci potest. Merito itaq; vir, de cuius liberis vxor tantum possit internoscere, hircus appellatur, & ἱερογλυφικῶς per hircum figurabatur. Nam & Catullus in hanc sententiam, Putare cæteros hircos, dixit. Quòd verò sunt non illiterati viri, qui dicterium inde sumptum putant, quòd hirci suas scemellas iniri facile patiuntur, etiã si coram spectauerint, vt quem notat Iuuenalis cum dixit,

Doctus & ad calices vigilanti stertere naso:

aliter traditum ab Æliano legimus, qui sentire hircos rivalitatis affectum testatur exemplo Grathis pastoris Calabri, cuius dormientis cerebrum caper cornibus in eum incitatis eliserit, propterea quòd deprehensus esset ab eo cum capella quam amabat venerea copula misceri, de quo Probus Georgicon primo: sed vti dictum, copiosius Ælianus. Rusticum enim & imperitum id genus hominum, hac plurimum nequitia famosum inuenias: vnde iocus apud Theocritum,

ὠπῶλος ὄκη' ἰσορῆ τὰς μηχίδας οἶα βατθύντου,

τίκαται ὀφθαλμῶς, ὅτι ἔτερος αὐτὸς ἔγοντο.
Aepulus inscendi videat si quando capellas;
Liquitur obtutu, quod non caper ipse creatus.

Quòd verò vulgò Becchū eiusmodi notæ hominē appellāt, quippe cui cōiunx sit adultera, atq; etiamnū animal hoc ita vocitent, antiquissimā esse dictionem, in Græcorum habetur commentarijs. Apud historicos enim legere est, Psammetichum Ægypti Regem Phrygiorū antiquitatem, de qua magna inter Phrygas & Ægyptios contentio fuerat, in Ægyptiacis pueris humano omni consortio inhibito educatis, eo argumēto deprehendisse, quòd ex suapte natura Bech pronūciarēt, quæ vox propriè caprarū & hircorū est, eoq; vocabulo Phryges panem appellarent. Rostrum verò auium plerisq; nunc Italiae locis, olim verò tota Gallia becchū nūcupabatur: & Beccare passim pro mordere decerperēue dicitur. Quasi verò fuerint primitus homines à Capris enutriti, naturaq; ipsa vocem enunciare docuerit, quæ ad alimoniam magis necessaria videretur, id honoris Phrygibus adiudicatū, vt antiquissimi omniū haberentur. Quæ ratio-
 ne balātes oues, & latrātes canes appellamus, eadē illi becchos hircos vocauere,

DE ORYGE.

Inter minores Ægyptij greges Oryx est, quem nonnulli Caprarum adscribunt generi. Hunc ex omnibus animalibus solum auerso pilo esse, autores tradunt.

M A T H E M A T I C V S.

Per hoc animal pictū aut sculptū, mathematicū hominē hieroglyphicè intelligebār: siquidē Ægyptij, cum Sothen astrū illud suum, quā nos Caniculā appellamus, magno cultu prosequerentur, deq; die, quo præcipuè oriretur, solliciti admodum essent, animaduenterūt Orygem sideris eius ortum sentire, atq; etiā clamore edito significare, quasi vel ortum nunciet, vel saluere iubeat. Sedenim eo tempore quo astrum illud oritur, aiunt capras omnes, quotquot Ægyptus habet, conuersas ad ortum prospectare, peractamq; ita reuolutionem cum fide fieri exploratam: consentireq; in id Mathematicorū supputationes. Quinetiā, vt nonnulli alij tradunt, oryx stat contrā, cōtueturq; stellā, ac veluti numē adesse sentiat, procumbit adorabundus: quare primas illi partes in huiusmodi significato tribuere, cum συμπίθη tam insignis cum eo sidere animal moueret, & ea viderent ab eo deprehensa, quæ longa mortalium studia non nisi multarum ætatum successu & obseruationibus per manus traditis, cōsequi potuere, cœli motu præsertim assiduè variante, quadamq; veluti trepidatione vacillante.

S O B R I E T A S.

Habet & id temperaturæ cum Sirio, quòd velut ille sitim semper affert mortalibus (vt Maro dixit) ægris, hic assiduam, imò perpetuam sitim perfert, & ex natura loci potu omnino caret. Quare virum perpetuò sitientem, imò dixerim ego maximè sobrium, per huius animalis effigiem significabant: quin & remedia sitientibus ex eo comparabant, liquore quodam in eius corpore haustus saluberrimi reperto.

Pierii Val. Ouis.

DE OUE

D

VI S nunc persequar significata, verum ea non tam ab Ægyptijs quàm ab Hebræis & Græcis autoribus desumpta: quibus nonnulla etiam addemus à Romanis accepta: trahet verò secum hæc dictio agnum simul & arietem.

IN primis autem significatum illud super oue comperi, vt ex eius simulacro stultitia significaretur: nam vsurpatione vulgi, ouis cognomento insipientes appellantur, in quos adagium etiam fertur, *προβατὶς βίον ζῆν*. De socordia verò stoliditateq; animalis illud in ore omnium, *προβάτων ἄθος*, instar ouis Latini dicunt, quod more ouium Græci. Et Aristophanes, Vespis, ad huiusmodi stoliditatem respiciens, confidere ait ouillum pecus in concilio. Quare Accius in somnijs ponit ouilem factum in Tarquinium

STULTITIA.

concitatum, tanto verò impetu arietantem, vt Regem solo prosternat: quod Brutum indicabat, quem Tarquinius hebetem æquè ac pecus esse putabat, nomine etiam ex re quæ simulabatur indito, cum tamen is pectus egregiè sapientia munitum gereret. Sed & Fabius Maximus, quod ab ineunte ætate aliquanto hebetior videretur, quietemq; & taciturnitatem adamaret, neque ad capeffendas disciplinas promptitudine aut docilitate vlla præditus esse iudicaretur, magnamq; de se torporis & insipientiæ suspicionem apud domesticos concitasset, Ouiculæ cog omento appellatus est. Porro autem in sacris cum ouem offerre Deo admonentur, expertes rationis motus, insipientesq; cogitationes, & quæcunq; per imprudentiam peccauimus, corrigere iubemur, vt admonet Cyri lus, sed longè plenius Origenes. Hinc *χρυσόμυλον* appellauit Diogenes virum quendam indoctum, sed splendide vestitum. Nam & prouerbium illud, vti superius, Ouiles mores, de ijs qui minimùm ingenio valent, dictum inuenias. Diuinæ etiam literæ plerisq; locis homines diuinæ institutionis expertes indocilesq; nunc oues, nunc pecora nuncupant, quod in contemplationis sublimitatem suspicere nequeunt: sed cum soli sint voluptati dediti, ea imitantur animalia, quæ, vt Græci est nominis etymologia, natura prona atque ventri obedientia finxit. De huiusmodi genere hominum quod rectè olim instituendum esset, dictum aiunt, Homines & pecora saluabis Domine. Nam quod Dominus præcipit, eum qui voluntaria dona offert, de bubus, vel de ouibus offerre, ex vtroque iumento similem designans hominem, qui nihil acuminis neque ad virtutem, neq; ad malitiam haberet, sed traheretur ab alio, vt & boues & oues, quæ animalia sunt insigniter mansueta, eos qui manu trahunt facillè sequentia: ideoq; non omnium hæc munera, sed ludæorum tantum esse videbantur, propterea quèd illis, tametsi virtutis nihil operarentur, sufficiebat tamen nihil iniquè agere. Atq; huc Dauidicum illud citat Hesychius, Homines & iumenta saluos facies Domine. Neq; sum nescius, pastores ouium apud Ægyptios ignominie cuiusdam nota & penè profanos habitos, quo nomine Appion, vt apud Iosephū est, Israeliticos populos appellitabat, neq; si hoc in historia sacra dissimulant. Sed vt simplicitatem illam viuendi, quæ colligitur

tur

A tur tam ex nostra, quàm ex antiqua gentiũ penè omniũ memoria, prætereamus (certatim enim scriptores omnes primũ hoc humanæ vitæ institutum laudibus omnibus ad cælũ ferunt) est & mystica interpretatio, qua Ægyptij posteriores ij, qui à priscis illis longè descuerant, non pastores ipsos, sed pastorum significatum odio profecuti deprehendunt. Nam qui corporis incitationibus, eiusq; voluptatibus indulgere sibi permiserit, dubio procul hos, qui recta moneant, quadam veluti execratione declinabit. Atque id deniq; erat in causa, vt abolitis iam antiquioribus illis priscorum sacerdotum institutionibus, qui papyro victitabant, qui castimoniam & synceram animi puritatem amplectebantur, recentiores mox ex otio & opulentia ad delitias & illecebras prolapsi, in quas cursu effusissimo ferebãtur, cœperint pastores huiusmodi pariter aspernari & abominationi etiã habere, vtpote qui, vt ait Horatius, nil vellent ab ijs audire, nil discere quod ægros leuare posset, fidis offenderent medicis, amicis irascere, si quãdo eos à funesta veterni suffocatione arcere properarēt. Sic et Cainus pastorem fratrem, hominem quippe pietati addictum, ferre non potuit, cùm ipse terrenis tantum affectibus emancipatus esset. Sic passim etiam nunc probi modestiq; viri à potentioribus ignominiosè accipiuntur: scelesti, impostores, parasiti, & ambubaiarum collegia in honore sunt, & quæcunq; appetierint cõmoda consequuntur, atq; ita demum,

*Potores, bibuli, media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula, quamuis
Nocturnos iures te formidare vapores.*

DOCTOR VIRTUTIS.

VT verò ad pastores nostros reuertamur, pastorem ouium Ambrosius interpretari videtur disceptatorem rationis, doctoremq; virtutis. Et vbi scriptum, filios arietum Domino afferendos, principes ecclesiarum exponit Eucherius: & oues intelligit eos, qui simplici, vera, puraq; fide pietatem hanc nostram amplectuntur: de quibus Christus, Oues meæ vocem meam audiunt. & ad Petrum: Pasce agnos meos. Quo super exclamat Salomon: Pasce animas pecorum tuorum. de quibus scriptum est, Arietes duos in primitiarum sacrificio ad septem agnos immaculatos anniculos, & vitulum vnum de armento adijci debere. Præclara quippe mandata, diceret Hesychius, et virtutes quas sequi, alias velut oues oportet, ad primã illam oblationem applicandas. Quòd verò Aaron pontificalibus iam ornamentis instructus arietem obtulit in holocaustum, per arietem Theologi, vt idem Hesychius, Christum intelligunt immolatũ: ille enim ducatum præbere ouibus euntibus in pascua, & ad egressum ingressumq; à caulis & in caulas solet: sicut & Christus dux perfectæ cõuersationis est, à quo videlicet ea sumpsit exordium, atq; ideo intrare per se & exire ouibus præcipiebat.

INNOCENTIA.

ANte alia autẽ tam ouis quàm agnus hieroglyphicum est innocentia. Hinc illud apud Cyprianum sapientissimè scriptum libro de Liuore: Meminisse debemus quo vocabulo Christus plebem suam appellet, quo titulo gregem suum nuncupet. Oues nominat, vt innocentia Christiana ouibus æquetur. Agnos vocat, vt agnorum naturam simplicem, simplicitas mentis imitetur.

MANSVETUDO.

ET imbellem, purum, simplicem, ac egregiè mansuetum hominem, eundemq; immaculatum, ac pectore candidissimo præditum hieroglyphicè significa-

Pierii Val. Ouis.

re qui volunt, agnum pingere consueverunt : id enim mansuetissimum eius ingenium exposcere videtur. Nam & ipso vocabulo ἀγνός, puritatem castitatemque significat. Et antiqui sacrificuli auguresque maximam ostiam ouilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, sed ab animo placidiore. Comprobant etiam hoc Sacrae literae, & nostri Seruatoris insigne, Agnus, ab omni Christianorum antiquitate summa exceptus veneratione : de quo fertur illud à priscis vatibus dictitatum, T A N Q V A M A G N V S . Nam ut agnū coram tondente obmutuisse, agnum patibulo applicitum, anniuersaria nobis commiseratio & ploratus redintegrat. Et praecursor ille Deo plenus, agnum hunc intento digito cōmonstrauit. Hoc verò picturae genus cū synodo sexta iam antiquatum esse percepissem, neque satis mihi faceret Latina traductio, ad Graeca me cōtuli exemplaria, in quibus rem ita traditam inueni.

Ἐν ποι τῆν σπηδὸν ἐκόνων γραφαῖς ἀμνὸς δακτύλῳ τῷ πεδερῶμος δεικνύμενος ἐγχαράττεται, ὅς ἐς τὸν τύπον πῆρελήφθη τῷ χαρίτος τὸν ἀληθινόν, ἢ μὲν ὅτι νόμος προῦποφαίνων ἀμνὸν χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν. Τὸς δὲν παλαιὰς τύπος καὶ τὰς σκιας ὡς τῷ ἀληθείας σύμβολαί τε καὶ προχαράγματα τῆ ἐκκλησίᾳ πῆρεδομῆνα καὶ πασοπαζόμενοι τὸν χάριν πῆρεμῶμα, καὶ τὸν ἀληθείαν ὡς πῆρεμα νόμος τῶν τῶν ὑποδέχόμενοι. ὡς ἀντὶ τὸ τέλος καὶ τὰς χρωματῶν γίγνεται ἐν ταῖς ἀπάντων ὁμοίᾳ ὑπογράφεται τὸν τῷ αἵροντῷ τὸν ἀμαρτῶν τῶ κόσμου ἀμνὸν χριστὸν τῷ θεῷ ἡμῶν καὶ τῷ ἀνθρώπῳ χρακτῆρα, καὶ ἐν ταῖς ἐκόνῃ ἀπὸ τῷ νῦν ἀντὶ τῷ παλαιῷ ἀμνὸς ἀνάσκησας ὀριζόμεν, διὰ τὸν εἶ τῷ ταπνώσεως τῷ θεῷ λόγῳ καὶ πανοῦντῷ καὶ πρὸς μὴ μὲν τῷ ἐν σαρκὶ πολιτείᾳ τῷ τε πάθος αὐτῷ καὶ τῷ σωτηρίας θανάτου χρακογόμενοι καὶ τῷ ἐν τῷ θέν γεννομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως.

Id est: In quibusdam venerandarū imaginum picturis agnus digito praecursoris indicatus delineatur, qui receptus est in effigiem doni illius optatissimi, quo genus humanū Deus Opt. Max. honestauit, cui gratiae nomen ab excellentia quadam indidimus. Ille enim sub eo velamento verum agnum, ad quem dictata nostrorū veterum respexere, CHRISTVM Deum nostrum ostentat. Nos verò figuras, & descriptiones veterū, prout sunt veritatis notae, praefigurationesque Ecclesiae cōcessae, honorificè atque libenter amplectentes, gratissimū tamen donum illud à Deo nobis liberaliter erogatū praeferimus, ipsam rei veritatē, ut quae illa veterum dictata iam adimpleuerit, admittentes. Ut igitur quod perfectum atque absolutum est in picturationibus etiam, quae omnium oculis obijciuntur, describatur, agnum qui peccata mundi tollit CHRISTVM Deū nostrū humana posthac effigie, pro antiquo illo agno pingendum esse decernimus : quippe qui per huiusmodi figurā humilitatē verbi illius quod à Deo processit, intelligamus, memoresque simus eum nostri corporis exuias suscepisse, ac perinde cruciatibus affectum morte nobis salutifera decessisse, mundumque inde redemptum esse, manu quasi praevia doccamur. Quid verò super his Latinus interpret, quid Doctores afferant, alij viderint. Decr. de consecratione. dist. 3. cap. sextam sanctam Synodum. Traducere enim mihi religio fuit, cū illa iam sint ab ecclesia recepta. Quin & ouem pro mansuetudine poni passim videas, praecipuè verò in Evangelica, uti dictū, disciplina, ubi oves ab haecdis segregandae praedicuntur. Vitam siquidem illi peragunt intaminatā, qui mansuetudinem amplectuntur: & ab eo qui mitis est, & humilis corde, suscipiunt morum rationem, paratique sunt tanquā oves ad iugulationem, si sit opus, trahi, ut Dominum imitentur. Sanè ouem Hefychius hominem praese ferre tradit in Diuinis literis, qui simplex admodum sit, neminique noceat, & à perperam factis abstineat: de quo plura alibi. Haecdi verò petulci sunt atque erratici, qui praerupta quaeque rupium, & loca praecipitijs exposita consecretantur.

O P V L E N T I A .

APud alios historiae sacrae scriptores, ouis est prouentus etiam & feracitatis indicium,

indiciũ, cui Græcæ dictionis vox ipsa etiam fauere videtur. Nam vt pleriq; interpretantur, *πρόβατον* quasi *πρόβασις* appellatur, quod rerum earum opulentiam significat, quæ ad victum faciunt. Sed vt in ouibus persistamus (latum enim est *πρόβασις* vocabulum) vbi Hesiodus ait, *μαρναμίνας μήλων εἶκ' οἰδίπποδαο*, interpretes aiunt *μήλων εἶκος* de imperio & opibus debere intelligi, propterea quod principes olim pastorem vitam agere soliti sunt. Sanè veteres in tanto oues honore habuere, vt ex ijs tantum opes fieri existimarent: & pecuniam & peculium inde dicta Iuriscōsulti tradunt: ideoq; fictum oues lanam olim auream habuisse. Hinc cum Hercules ex Africana victoria nihil præter oues abegisset, aurea mala secum asportasse dictus est: *μήλον* enim dicitur ouis, & ea locutione pomum vsurpatur. Sunt enim qui scribant in illis hortis, qui Hesperidum fuisse dicuntur, oleastros tantum progerminari: alij autem cotonea ibi latissimè prouenire tradunt, eaq; à colore aurea nuncupata. Nam quæ in manu Herculis poma tria statuuntur in antiquissimis ex ære statuis, cotonea sunt: de quorũ significationibus loco suo inter arbores differuimus.

Herculis aurea mala.

F E L I C I T A S.

IN Hetrusca disciplina obseruatum inuenio felicitatem ex oue portendi, præsertim si ouis insolito colore fuerit: quod mihi Virgilius optimè tetigisse videtur, vbi, Pollione, dicit:

Ipse sed in pratis Arias iam suauè rubenti

Murice, iam croceo mutabit vellera succo.

De quo legitur apud Hetruscos: Purpureo aureo uel colore ouis si aspersa fuerit, Principi ordinis & generis summa cum felicitate largitatem auget: genus, progeniem propagat in claritate, lætiorèq; efficit. Ex quo nata inter greges Atrei aurea agna, principium discordiarũ illi ac Thyesti fuit, fratre scilicet inuidia fraternæ felicitatis exulcerato. Vnde illa citantur à Cicerone ex antiqua tragedia Atreo, de Nat. Deorum III.

Addo huc quod mihi portento cælestium pater

Prodigium misit regni stabilimen mei,

Agnum inter pecudes aurea clarum coma.

Auream enim agnam Thyesti puero natam, & Pausanias & Plato meminere: animalq; id ex lapide impositum eius tumulo, eiusdem rei monumentum, Pausanias idem attestatur. Esto autem hoc apud historicos. Sed felicia illa portendi ex euentis comprobatur, tunc præcipuè, cum agnus natus esset vellere in fronte purpureo. In villa Antonini cuiusdam plebei viri, eo die atque hora, qua Getæ, Antoninus inde nuncupatus, Mediolani natus est. Verum is in cuius aedibus agnus editus fuerat, cum imperium Antonino ex hoc portendi audisset ab aruspice, de se dictum putans, ne fatum propalaretur, agnum statim occidit: quod omen fuit Getæ, qui & Antonius vocabatur, vt subsequutum est, ab Antonino fratre necandum esse, quod apud Ælium Spartianum, & alios habetur. vsque adè autores ea etiam quæ nihil attinent, in usum asciscunt suum. Eadem oues Diadumeno nascenti imperiũ portendere, cum in agris patris oues purpureæ duodecim natæ essent, quarũ vna tantũ varia fuerat. Et Mathematici, quos tamen hinc ridet Ambrosius, eum ad eroganda multa idoneũ, atq; itidem ad acquirendũ dicunt, qui inuadente in horoscopũ Ariete fuerit in lucẽ editus. Nam hoc animal & vellus absq; vllò dolore molestiæ ue deponit, & à natura facillè rursum eodem vestiũ. In eandẽ ferè sententiã Ambrosius interpretat diuinã legem,

Pierii Val. Ouis.

vbi afinā oue mutandā in sacrificijs instituta Dei iubent. Asina quidem animal laboriosum, ouis verò frugi, & nō parui prouentus. Fructu igitur mutandū esse laborē, dicit Dominus, id sub hoc verborū velamēto subinnuens, quòd vniuscuiusq; laboriosi operis finis ad fructū respicere debeat. Neq; tamen ignoro esse qui simpliciter intelligi velint præceptū hoc, ea de causa, quòd asina sit immunda, ideoq; in ouem, quæ munda est cōmutandam. Sunt qui hoc verborum inuolucro dicant, laborē & industriā omnem affectu simplici cōmendandam, per ouem simplicitatē tantū, vt etiā superius dictum est, accipientes. Qui verò profundius rem exquirere sibi videntur, liberandam aiunt animā ab ijs quæ fructū nō habēt, cuiusmodi ea sunt quæ solo sensu percipiuntur, cū fructus per ouem omnino exprimatur, per asinam verò sensus ipsi materiæ simpliciter appliciti.

M V L I E B R E O F F I C I V M.

Quòd verò nouam nuptam veteres in pelle lanata cōsidere iuebant, vetustum referre morem videtur, quòd id vestimenti olim vsui fuerit. Sed illud magis verisimile, quòd hoc gestu adductas se ad præstandam lanificij operā marito polliceri videntur. Nam ad hæc vsq; tempora plerisq; Italiæ locis, postero quàm noua nupta mariti domū ingressa est die, illi è geniali thalamo mane prodeunti obuiam propinqui fiunt, colum, fufum & lanam, acum & forficem, rutabulum, peniculum, quodq; cuiq; in promptu fuerit instrumentum, omneq; vas domesticū offerentes, quò ea muliebris haud ignara officij, se non ad delicias & voluptates, sed ad faciendam lanam, & alia quæ frugi sint curanda venisse reminiscatur.

F O E C V N D I T A S.

Sanè quidem Iunoni regnorum & opulentij præsidij, partuumq; sospitrici, Oues ambiguae, hoc est, vt Bebius Macer ait, cum duobus agnis altrinsecus alligatis sacrificabantur à matronis quæ gemellos peperissent. At Sicyonij graues oues dis beneuolis & fortunatis, quas ipsi *δύμνιδας*, Athenienses *στυνὰς* vocabant, felicitandæ rei domesticæ causa immolare consueuerunt. Herculi quoq; diuitiarum & prouētus Deo, ouis ramis quatuor imposita pro boue, qui se sacris furruperat, litasse perhibetur: vnde ipse Melō, & Melius appellatus, quod Latine diceretur Ouilius. In Pomii verò commentario plura super hoc narrabuntur.

P E C V N I A.

Ad hæc, licet Ouidius & alij non imperitè dixerint pecuniam à pecudibus appellatam, quòd peculium, vti superius ostensum, olim omne à gregum numero censebatur, eaq; de causa Maronianus Corydon diuitias ostentaturus suas dixerit,

Nulle meæ Siculis errant in montibus agnæ:

illud tamen satis constat, æs prius nota pecudum signatum à Seruio Romanorum rege: vnde Varro etiam, vt apud Marcellum est, vnum ouem multā dictā ait, cū citatus neq; respondit, neque excitatus est. Vnum verò virili genere dixit, siue quòd numum intelligeret, siue ad imitationem Homeri. Ab hoc Marcelli loco fragmentū est etiā in antiquissimo, quē Romæ vidi, codice. In cōmentarijs tamē sacrorū Pontificalium crebrò lectum aiunt, hic ouis, & hæc agnus, ac porcus: quæ, inquit Festus, non vt vitia, sed vt antiquā consuetudinem testantia debemus accipere. Ex quibus omnibus liquidò apparet, nō ineptè pecudē pro diuitiarum hieroglyphico accipiendam.

P H T H I R I A S I S.

Svnt qui hominem pediculositate confectum significare si velint, ouillam illi pellem

A pellem inducāt, quam lupi caput impactis dentibus dilaceret: siquidem ouitum quas lupus occiderit pelles ac vellera, & facta ex his vestis, longè quàm cætera aptiora sunt ad pediculos procreandos. Quod cum sit, tum ab Aristotele, tum ab alijs receptum, quæsiere multi causam, illudq; cupedinariorum experimento deprehenderunt, carnes huiusmodi quæ lupinis dentibus laceratæ fuerint, dulciores esse: quod tactum ab Horatio volunt, vbi inter ea quæ iucundiora delitijs regijs enumerat, hæcudum etiam creptum lupo recenset: quod ego tamen ad frugalitatem potius retulerim, vtpote qui eo loco parsimoniam in primis laudet, hisq; tantū carnibus fruatur, quæ aut inemptæ sint, aut, nisi absumant, periture. Vel ex eo magis iucundum, quia qui semel amissus erat, sit receptus. Sed vteūq; illi, sanè dulcedinis huius causam esse dicunt caliditatē, & igneā propè vim, quæ sit in anima lupi, vtpote quæ ossa vel durissima in vtero liquefaciat, ariditate permollita: euenireq; inde vt carnes facilius atque celerius putrescant, si morsu fuerint huiusmodi vitiatæ: lanasq; identidem contaminatas, contagionē illam etiam in vestibus pertinaciter perferuare. Ceterū sunt qui iudicent hoc non à colore vel putredine puenire, sed ab asperitate potius, & vt Medicorū vtar vocabulo, vellicatiua quadam vi, quæ carnem scabritie interterat, pruritūq; suscitet, vnde postmodū humanæ cutis humore corrupto, pediculi suboriantur: absurdumq; esse dicūt asserere vim illam à lupi spiritu morsiuæ vsque ad eò in vellera diffundi, quæ totiens abluant, solentur, depurgentur, inungantur, defecentur, ac propèmodū excoquantur. Referūt verò venatores, & caupones, animalia quæ ictu vno procubuerint, vno, vt ita dicā, spiritu suffocata, solidiora, minusq; putrefactioni obnoxia reddi. Quare Homerus rerū omnium doctrina insignis, siue coria, siue lora cōmendat, bouis ea dicit esse *ἰσχυρὰ μάλιστα*, ictu quippe valido mactati. Itaq; eorum quæ neq; morbo, neq; senectâ pereunt, sed iugulatione, coria validiora sunt, neruosioraq;. At quæ pluribus conficiantur plagis, difficulterq; aut contanter exagitata delassataq; perimantur, præfertimq; si ferro saucientur, faciliè putrescere, neq; in alterum diem asseruari posse. Eorum autem quæ tam lenta exanimētur morte, contaminatam vim & in pelles, & in vellera, quin & in vngues penetrare, præcipuè autem si mordentur à feris: vngues etiam ipsos obnigrescere, sanguine, humore, & medullis etiam ipsis præ timore & cruciatu contaminatis, indiciumq; id tabis esse. Quare minimè mirum si contagio huiusmodi etiā in vellera diffluat, coriaq; tentet, & omnia deniq; computrescere compellat. Atq; hinc pediculositatis significatum.

Discordiam verò & mores maximè dissimiles Ægyptij Poetæq; omnes significare cum volunt hieroglyphicè, lupum & agnum, aut ouem ponunt. Vnde apud Horat. legas,

*Lupis & agnis quanta sortitò obtigit,
Tecum mihi discordia est.*

Et de maximè inter se discrepantibus Ouidius ait,
Nat lupus inter oues. Aiunt verò eam esse anti-

pathiæ vim, vt plerunq; agni recenter nati, neque vltius animalis extra caulas effugiem intuiti, audito repente luponū vlulatu exanimascant, subitarioq; eo perculli metu mortui concidant. Quinetiā periti rerum prædicant horum animalium inanima etiam in eadem naturæ dissensione perseuerare. Quillas enim fides si alijs ex lupino intestino factis fidibus associantur,

D I S C O R D I A .

Pierii Val. Aries.

& absonas & præ metu mutas permanere. Idem de tympanis & ouilla pelle & lupina factis accidere tradit Oppianus: simulac enim pulsantur, ouillum mutū esse, lupinum solum exaudiri.

DE ARIETE.

FEROCITAS.

Ed quantū in agno mansuetudinis superius agnoscebamus, tantū in ariete ferocitatis experimur: simul enim ac cornua accreuerunt, pugnacissimi fiunt, neq; se tantū in suo genere laceffunt, incurfantesq; inuicem arietāt, verūm & homines impetūt, in bellumq; prouocant. Vnde etiam dicterium celebratur, *κρίος ἀσελγοκέρως*. qua fortè de causa Marti cælestis Aries dedicatus: & si qua Planetis in humano corpore vis, fel à Marte regi dicitur: in eo verò sedes iracundiæ, & bilis. Et Adaman- tius immolatos apud Hebræos Arietes, apud nos iracundiam iugulari debere, putat intelligendum.

B E L L V M.

Sive igitur pugnacitas hæc in causa fuerit, siue sanctius instituti homines, cum aliqua affecti essent iniuria, vltionis procurationem non à se, vtpote qui ex mansueto & innocuo essent genere procreati, proficisci, sed ab hostiū improbitate atq; iniustitia, indicare testatumq; facere vellent, indicturi cuipiam bellum, arietem per fœcialem præmittebant, quem in hostiū fines immitteret, vel honestam ita causam suam ostensuri, quod nō nisi prouocati bellum gerere cogerentur, vel, quod alij malunt, vt hostilem agrum suæ iam prædæ expositum indicarent. Vt cunq; Aries, vt ait Hesychius, vexilli nostri, hoc est, Crucis hieroglyphicum est, Crux verò redemptionis: Aries ille, inquam, qui pro Isaache in holocaustum oblatus est, in virgulto Sabech, vt Septuaginta ediderūt, à cornibus religatus. Sabech verò remissio interpretatur, quia crucem, quæ remissionis virgultum fuit, præmonstrabat.

RIVALITAS.

Sunt qui rivalitatē hieroglyphicè per arietes duos cornibus se inuicem laceffentes significari dicant: quandoquidem in eiusmodi certationē amoris causa ferri eos perhibent: quippe qui offensionem intelligant sibi fieri, si quas amant oues, ab alijs saliri conspexerint: quod hirci plurimū negligentēs, fuscq; deq; ferre solent.

VENVS.

IN huiusmodi verò venerci affectus hieroglyphicum, aries multis est veterum monumentis impositus. Nam qui ante Corinthi urbem intra priores pedes lænæ, quæ Laidis tumulo imposita erat, visebatur, libidinem nimirum eius meretricis indicabat. Erat & apud Eleos in templo Veneris simulacrum eius insidens arietī, Scopæ, vt Pausanias ait, opus,

eiꝫ cognomen erat *παιδιόμοιος*, quod arietinæ procacitati videtur conuenire.

VETVLIPETA PROCVS.

NAm quantum ad arietis libidinem attinet, per eum ita in nequitiam concitatum, hominem qui vetularū concubitū affectaretur, nōnulli notandum censuere, quòd is primū vetustiores scēminas inire consuerit, quarum facta copia nouellas minimè persequatur.

Mercurium autem aiūt apud Tanagræos cum **S A L V B R I T A S.**
Ariete humeris insidente solitū effingi, cumqꝫ *κρηιοφόρον* Pausanias ait appellatum. Erat id partæ salubritatis hieroglyphicum: quando quidem Mercurius expiatione arietis, quem circum vrbe[m] gestaue-
 rit, pestilentia quæ Tanagras inuaserat, sustulisse dicitur: in cuius facti memoriam, die eius festo pulcher-
 rimus quispiam ex Tanagræa iuuentute delectus, arietem humeris impositum frequentissima totius ci-
 uitatis pompa circum mcenia gestare consueuerat.

C V S T O D I A.

A pud Corinthios verò æneum Mercurij simulacrum visebatur, cui aries adsistebat. Causam fuisse Pausanias dicit, quòd Mercurium maximè omnium deorum custodire greges, prouentusqꝫ ex eis augere persuasum sit. Sed enim cum ita Mercurio facundie Deo præsidi aries apponatur, maximumqꝫ humana vitæ præsidium sit oratio, vt Comici Græci dicterium est, minimè mirum, si Isocratis Rhetoris sepulchro aries triginta cubitorum adsculptus fuit, in quo Siren cubitorum septem insideret: nam ea quoqꝫ orationis suauitatem indicabat. Et ferunt astrologi, Mercurium in Ariete collocatum, orationis promptitudinem, & ex tempore dicēdi facultatē dare. Sed ne ab Isocratis sepulchro discedamus, propè etiā mensa apposita, quæ Poetas haberet, ac eiusdem præceptorum, in quibus & Gorgias astronomicam sphæram inspectabat, & Isocrates ipse omnifariæ doctrinæ hauriendæ cupidus adsistebat.

H A M M O N.

IN Saloninæ numo aries est cum inscriptione, **HAMMONI CONS. AVG.**
Animal enim hoc in veterum sculpturis frequentissimū habetur, præcipueqꝫ Hammonem Deum, specie illa sua reciproicorni, vt Laberij dictum vsurpem, significabat. Hunc vulgus Iouem, Ægyptij Solem esse contendebant cornuaqꝫ radios ostentare: de quibus alibi locupletius. Spectare tamen est in Gallieni numo arietem inscriptione addita, **IOVI CONS AVG.** Hammonem verò veteres salutis Deum, vti Latini Iouem à iuuando dictum interpretabantur, exqꝫ arietino capite eundem Deum qui omnium saluti prospiceret, *ιερογλυφικῶς* intelligebant. Hecataus Abderita Ægyptios ait Hammonis voce vsos, cum se inuicē salute præposita compellarent, allocutoriamqꝫ esse vocem, qua boni ominis causa Deum in primis ita venerarentur. Isqꝫ mos in plerisqꝫ nostræ pietatis collegijs obseruatur, vt quicumqꝫ pultauerit, non prius ad colloquium admittatur, quàm ad Virginis Deiparæ salutationem responderit. Cumqꝫ veterū mos esset, in mortuorum conditorijs bene defunctis ominari, eos dis manibus cōmendabant: alij columnas quæ sepulchris erigebantur, inscriptionis huiusmodi loco, arietinis capitibus hinc inde adsculptis insignibant, corymbis intermedio pro-
 pendentibus, qui foliorum & fructuū varietate lasciuiant. Sed quod ad Ham-

Gallieni
 numus.

Pierii Val. Aries.

monem attinet, scriptores rerum paruula quædam cornua in vtroque tempore cum habuisse ferunt. Qui verò penitiorē doctrinā perscrutati sunt, proprium id Iouis nomen apud Ægyptios fuisse tradunt. Alij dicunt arietinum caput ideo Hammonis esse signum, quòd is Ægypti rex, præclaris admodum rebus à se gestis, in galea vsus sit arietini capitis insigni. Aiunt & cum Herculi illi vetustissimo ad eum visendi studio profecto se olim ostentaret, arietino capite, quem mactauerat, vertici suo imposito, & pelle ea villosa circumdatum, alia pelle amictum heroën admisisse. Et Saporis Regis gestamen celebrat Ammianus aureo capitis arietini figmento elaboratum. Quod & insigne militiæ, & quasi sodalitatē cuiusdam suæ, recentissima memoria Carolus fortissimus Burgundionum Dux, Caroli V. Imperatoris auus adsciuit, aureum Arietis caput singulis pro gestamine imponendo, & Arietini capitis cognomēto sodalitatē vocando: eam Tottionis aurci vulgò appellarunt, quòd ea locutio caput arietinum lingua patriæ designaret.

DECVSSATIO.

Sed vt hæc, quamuis ad vetustatis imaginē vsuq; facta, missa faciamus, appellat nos Aries ille toto cælo cōspiciuus, qui rerū temporumq; diuisionem, æquasq; vtrorunq; portiones ostentat, vniformem toto anno diei noctisq; partitionem, auctum & decrementū æquilibrium semper appensum. Cur verò Aries huic sit dispensationi præfectus, ea affertur causa, quòd proprium illi esse aiunt ab æquinoctio verno super dexterū latus incubare, veluti Sol quoq; ad Septentrionales, quippe dexteras, vt Ægyptij statuūt, mundi regiones deflectit: ab autumnali verò æquinoctio sinistro incubat lateri, veluti etiam Sol in læuam declinare, & australia signa occupare cōspicitur. Pari propemodum ratione malorum semina ipsis fructibus inclusa, brumali die spontino motu conuerti in contrarias partes obseruatum, quippe quæ peracto iam omni maturitatis numero, natura opificæ, quæ rerum omnium altrix est, retrò cedere, & ad radicem, ad propaginem, ad specierum earundem progenerationem tendere videantur.

PRINCIPIVM ANNI.

Apud Astronomos Aries pro anni principio capitur, & eo notatur hieroglyphico: variaq; est ingeniorum sedulitas istius rei rationem afferre conantium, Hebræis præsertim nōnullis Libram potius caput asserentibus, quòd par fuerit omnia perfectæ, & seminibus facta, summo ab opifice creari, eo verò tempore fruges omnes maximè maturuisse. Quod verò Aries inde locum occupauerit, ex lege factum ad illius temporis solennitatem celebrandam, quo liberati sunt ex Ægypto. Sed quòd aiunt tunc temporis nōnulli, quo mundus est genitus, Arietem cæli mediū tenuisse, in mundi quippe vertice constituisse, quisnam id potuerit coniectare non video, cum in spherica cæli figura neq; vertex, neq; imum, neq; ortus, neq; occasus, qui eodem temporis articulo sint, ijdem, eodem momēto gentibus omnibus dari potuerit. Nam nisi omnibus ea ratio gentibus inferuiat, admittenda nō est. Solem verò qui dicat in hoc vel illo signo fuisse, nemo nō intelligat. Astronomi quidem in Ariete volunt, & Virgilij doctrina non paruam his autoritatē adiungit, dum ita super verni temporis amcennitate canit:

*Non alios prima crescentis origine mundi
Illuxisse dies, aliūmve habuisse tenorem
Crediderim: ver illud erat, ver magnus habebat
Orbis, & hybernis parcebant flatibus Euri,*

*Cum primum lucem pecudes hausere, virumq;
Terrea progenies duris caput extulit aruis,
Immissaq; fera syluis, & sidera caelo,
Nec res hunc tener & possent perferre laborem,
Si non tanta quies iret, frigusq; caloremq;
Inter, & exciperet caeli indulgentia terras.*

Quòd verò Commentarij huius finem Virgiliani carminis amoenitate condire quaesierim, optime Lactanti, non ineptè me fecisse arbitror, qui te sortè gregalium rusticitate, styloq; modoq; pastorali, virum tam elegantè, offensum & lassatum suspicabar. Tu quicquid id fuerit, vt omnia amicorum soles, boni consule, & Pierium virtuti doctrinaeq; tuae deditissimum, vt facis, ama.

**PIERIVS VALERIANVS AD PROSPERVM
SANCTACRVTIVM NOBILEM ROMANVM, DE IIS
QVAE PER LVPVM, HYÆNAM, LYNCEM, VRSVM, PAN-
THERAM, TIGRIM, ET VRVM SIGNIFI-
CANTVR EX SACRIS AEGYPTIO-
RVM LITERIS.**

N Escio quo tuo fato acciderit, optime lepidissimeq; Prosper, vt qui mortaliū es iucundissimus, in truculentissimas omnium feras incideris. Tibi enim ludis meis Aegyptiacis, quos propediem istic Patavi sum commissurus, ducti sorte oblige-
re, Lupus, Hyæna, Lynx, Ursus, Panthera, Tigris, & demum Urus, cum quibus tibi sit, quantum animis viribusq; valeas, congregandum. Has omnes vel captiuas facias vel cicures, vel conficias, vel sortè etiam deuores necesse est, lege ita sodalitia, Cosmogerys cemitis decernente mandanteq; exceptione, quaecunq; possit excogitari, summota penitus. Scio, adhuc firmissimi licet animi iuuenis, totus es commotus, qui à bestiarum venatione passusq; semper abhorrueris. Nolim tamen putes edictum in te factum, acerbi quicquam, aut æquum iustumue minus continere: quod ea potius de causa decretum est, quia noua indomitaq; fera cicuranda cum essent, neminem habuimus quem in huiusmodi negotio tibi preferendum existimaremus. Tanta enim est vultus animiq; alacritas tui, vt facile speremus, simulac in theatrum descenderis, illaq; furorem, feritatem, rabiem, aut sauitiam quæq; suam in te concitarint, futurum vt tu sola Gelasini tui hilaritate omnes actutum mansuesacias, & simulac semel arriiseris, ad blanditissimè fueris, ad pedes tibi omnes euestigio procubiuuras. Vidimus enim sæpius homines quauis bellua ferociore, quos tu, vti tuus est mos, dicto aliquo salso, aut liberiore aliqua admonitione tactos castigatosq; contra te irritaris, simulac furore perciti & impotentes irruerent in te minabundi, ad solam vultus tui iucunditatem, veluti aliqua incantatione percussos, sublitisse, consternatosq; animi omnem statim indignationem amisisse, sponteq; tibi sese dedere, & quibuscunq; rebus gratificari possent obsequium polliceri. Quare cum velut Orpheus lyra modulisq;, tu sola illa comitate fretus tua ferocitatem omnium mitiges, furoremq; delinias, agè nulla iam coratione exhibitas à me feras aggregere, victoriam ex illis omnino reportaturus: quia in Aegyptiorum fanis alia atq; educata, literas mihi videntur didicisse. Proinde facile erit iuueni literatissimo eas quòquò volueris trahere, & ad omne obsequium paratissimas efficere: id quod iam in Lupo, qui prodijt primus, experiri potes,

Pierii Val. Lupus.

DE L V P O.

ERINIQUE mihi facere videtur, qui Ægyptios solos de brutorum cultu derisui habent, atque conuicijs & caullationibus etiam persequuntur, cum nationes ferè omnes eadem fuerint superstitione aliquando contaminatæ, præsertimque terra Græcia, quæ maximè omnium sapientiam ipsam aluisse prædicatur: Romanaque respublica, apud quam cæremoniæ primas semper partes obtinuerunt. Græci enim lupum in honorem Apollinis venerabantur: in Martis, atque adeò Romuli Remique veneratione Romani. Alias etiã belluas afferre possem, quæ apud hos & alios, diuinos sibi honores asciuerunt. Sed quoniã de lupis dicere propositum est, quod ad eum attinet præcipuè prosequemur.

A P O L L O.

Fit autem, vti dictum, fera hæc plerisque locis Apollinis memoriæ dedicata: cuiusque simulacri ea asseritur causa, quod oculorum acie potens adeò sit, vt noctis tenebras euincat, acutissimo quippe polleat visu, intempestaque nocte, etiã si Luna sileat, clarissimè tamè intueatur, & in prædis inuadendis post nocturnam famem antelucanum tempus obseruet, à Sole autem totum est lucis beneficium. Vtraque verò de causa, & quod potens lumine esset, & quod ante lucem prodiret ad prædam, Lycopolitana Thebaidos in Ægypto ciuitas hieroglyphicum lupi forma Apollini dedicauit, cuique in lupi specie sacra faciebant, tantoque apud eos ciues cultu habitus est, vt cum lupum tanquam Deum venerarentur, soli ex Ægyptijs ouibus vescerentur. Hinc ipsum Solem Homerus *λυκωλένι πλω* vocat, non ea quidem causa, quod in Lycia genitus credatur: nam fabula hæc, vt Heraclides Ponticus asseruerat, recens admodum est, neque temporibus Homeri adhuc cuiquam innotuerat: sed veluti diem *ἡριόλεον*, propterea quod *ἡβ*, hoc est, diluculum generet: ita Solem *λυκωλένι* dixit, quod matutini splendoris autor ipse sit, vel potius quod Lycabanta progeneret, hoc est, annum, cui nomen, vt nonnullis placet, à luporum similitudine quadam inditum: illi siquidem auctos imbribus fluuios tranaturi, caudas mordicis inuicem apprehendunt, longoque ordine seriati in aquis immerguntur, tutoque transmeant, id quod Sol ipse in animalibus Signiferi prætereundis facere videtur, dum continuata quadam serie finem vnius, alterius principium facit. Sanè aliquot in signis Apollinis lupos adsculptos videas, de quo diximus in Ancilibus. Colebatur & apud Athenienses in Apollinis gratiam lupus, qui forte animal id interfecisset, lege damnationis promulgata parare iubebatur, quæ ei funerando forent necessaria, vt ita magistratus quod sui iuris esset officium executi viderentur, & religione respublice solueretur. Eam huiusmodi cultus nonnulli causam memorant, quod Latona prægnans per duodecim dies in lupum transmutata, Delum se contulerit, vbi illi facultas pariundi fuit: quapropter lupæ certam anni dimensionem omnes intra dierum XII spatium pariunt, quod Philostephanus tradidit Commentarijs, de quo inferius latius.

M A R S.

MArti idem dedicatus, siue, vt est in fabulis, propter Romuli Remiq; educatū, quod deridet Festus, qui velit nō à ruma, sed à virtutū magnitudine vtriq; fratrum inditum nomen, quod *ῥώμη*, notum apud Græcos vocabulum, fortitudinē significet, vt inde scilicet ij nomen adepti sint, veluti *ἄπο τῆ ἀλκῆς* Alcides: siue propter ipsam voracitatē, quæ in bello crudiuora est: inde in Sacris etiā literis legas, Gladius meus deuorabit carnes. Hinc & Mauorti nomē, vt nōnulli arbitrati sunt, quasi mares vorantē dicere voluissent: bellatores enim mares esse debere, & mares dici, alibi ostēsum. Martios porrò lupos Virgilius, Martiales Horatius vocāt. Et apud Plautū eos in tutela Martis cognoscit Strabax adolescēs, ita profatus: Fuit ædepol Mars meo iratus patri: nā oues illius haud procul absunt à lupis. Græci sanè Poëtæ *λύκιστρονας* vocāt strenuos bellatores: validi enim omnino sunt lupi, & in fallendis hostibus astutissimi. Robur verò eorum plurimū in armis est, vt apud eundem Plautum.

Quasi lupus ab armis valeo, clunes infractos fero.

BOb astutiā verò Pindarus aduersus inimicos cōparare se vnumquenq; monet *λύκιστο δίκαι*, more lupi, ad id scilicet respiciēs, quòd lupus tortuosis ambagibus vestigia perplexa ponit, modò hac, modò illac procurrens, vt nō facilè qua te parte sit inuasurus, aspicias.

R A P T O R.

Bellicosus verò viris plerisq; omnib. is natura mos insitus, vt cōuectare iuuet prædas, & viuere rapto, id quod etiā inter præcipua virtutū suarū præconia, magnificè atq; gloriosa admodū recensere solēt. Vnde furacē & raptorē hominem per lupū ostendi, multū aptū & congruēs existimarūt hieroglyphicū: quod quidem minimè alienū est à veterū disciplina, eorum maximè Philosophorum consensu, qui palingenesiā posuere, vt remotiorē doctrinā illam, quā ab Ægyptijs acceperāt, nouo cōmento huiusmodi fabularū inuolucris occultarent. Illi enim hominem qui semper promptus & paratus fuisset ad rapinas, post obitū in lupū abire tradiderūt, vt in Phædone Socrates: quæ tamē dictata Porphyrius & Iamblichus nō sunt passi diutius in tenebris latitare: sed quid ea sibi vellēt, latissimè omnia pandere curæ preciiū habuere. Hos secutus Poëta Claudianus, prædones ait ab Rhadamantho lupis obijci solitos: ridiculèq; vt assolet, Aristophanes Simonē bonorū publicorū depeculatorē exprimi per lupum à Nebulis iocatur. Et lupi nomē in Diuinis literis, vt obseruarunt Theologi, nō secus ac vulpeculæ, semper in mali cuiuspiā significatū accipiūt. At cacodæmon est interdum lupus, plerunq; tamē raptor, Euangelio: Intrinsicus aut sunt lupi rapaces. Quòd verò Iacob ait, Beniamin lupus rapax, mane capiet prædam, vespere autem reddet: de Pauli conuersione dictum, & Eucherius & alij pleriq; putant.

ET qui meretriciam improbitatē per lupæ simulacrum significari cōtendunt, hieroglyphicū nimirum id à rapacitate desumptū autumāt. Notū enim, meretrices lupas appellari, & inde Lupanaria dici. Ea de causa Messalina flagitiosum imperatoriae maiestatis dedecus, Lyciscæ nomen mentiri delectabatur, de qua Satyricus Poëta:

Tunc nuda papillis

Constitit auratis nomen mentita Lyciscæ.

Pierii Val. Lupus.

Cicero Miloniana, Clodius semper secum scorta, semper lupas ducebat.

ATq; hoc tam bellicosum, tam noctiuagum animal, minima quadam re, lapidis quippe alicuius audito tantum strepitu, terreri solet. Vnde sacerdotes Ægyptij, si quem vanis rumoribus, & inanis rei formidine consternatum indicare vellent, hieroglyphicum ex lupo & saxi telo aliquo propè assito facere consuerunt: ita enim est eorum ingenium, vt qui neq; ferrum euitent, neq; fustem tremescant, lapidem tantum impendiò perhorrescant, cuius ictum adeò perniciosum sentiunt, vt qua parte tacti fuerint, corruptescant, vermibus quam ocysimè redditis. Quinetiam reperti sunt qui vel duorum concussu lapidum strepitum ciètes, ferocissimos à se lupos abegerint. Nobis pueris narrare solebat Laurentius pater, homo minimè vanus aut fabulosus, cum is ex Noricis Alpibus in Bellunensem agrum descenderet via plurimum scropulosa, sibi nocte præuento ad quintum ab vrbe lapidem repente tris lupos visendæ magnitudinis apparuisse, quos cum qua ratione summoueret, secū agitaret, id sibi diuinitus incidisse menti, vt deiecto in terrā retinaculo, quo per noctem equus ad præsepe religabatur, altero capite manu comprehenso, id ceperit ponè trahere: quod quidem annulis fibulisq; aliquot ferreis præditum cum ingentem per viam strepitū cieret, saxeosq; scrupulos quotquot incurfando offendisset excitaret, perterrefacti repente lupi, quasi vis magna canum incubisset, præproperè fugam arripuerunt. Non prætermittam super hac lupi trepidatione, hominem à lupo præuisum subito consternari, & vocem amittere, quod non ex Virgilio tantum, sed & ex Platone Politij habetur: atq; ita vice versa, si homo prius lupum viderit, eum eadem pati.

FORMIDATOR INANIMUM.

INDEMNIS FUGA.

Hominem in hostes illapsum, qui parua admodum iactura facta euasisset, hostendere si constituissent, lupum extrema cauda glabrum facere consueverant: is enim agitated à venatoribus, quasi conscius sibi amatorium virus exiguo eius inesse villo, ne captus humanæ omnino satisfaciat voluntati, cum abijcit: aiunt enim non idem pollere, nisi viuenti direptum.

EVm verò qui vel prædatum, vel in aciem progressus, maiore incumbente vi quam sustinere se posse confideret, se nulla accepta clade in tutum recepisset, indicare si vellent, currentem lupum, cauda præcipuè sub vterum immissa reductaq; proponebant. Summa enim lupo calliditas in periculis declinandis, primumq; illi studium fuga sibi consulere, seq; sospitem syluis reddere: vnde *λύκος πρὸ τῆς βοῆς κοβύδης*, habetur in adagijs. Reducere verò caudam sub vterum, præcipuum est signum pauitantis. Quod cum Maro noster non ignoraret, ingenium eius descripsit his versibus, quos recitare non pigeat:

TUTVS RECEPTVS.

*Ac velut ille, priusquam tela inimica sequantur,
Continuò in montes sese auisus abdidit altos
Occiso pastore lupus, magnosq; iuuenco;*

Consciens

*Conscijs audacis facti, caudamq; remulcens
Subiecit pauit antem vtero, syluasq; petiuit.*

A B O R T V S.

Sacerdotes ijdem Ægyptij si mulierem abortientē indicare vellēt, picturam
Seam instituerāt, qua Lupus ab equa calcibus impeteretur, vel aliquo modo
calcaretur, propterea quòd persuasum habebatur, ita ea inter se natura dissidere
animalia, vt prægnaſ equa ſi Lupum tetigiſſet, ſtatim abortū faceret: neq; hoc
effici de tactu ſolū, verū etiam ſi veſtigium tantum illius preſiſſet, tantam in-
eſſe Lupo veneficij vim, vt omnino abortiret.

A B I N F O R T V N I I S P O T E N T I O R.

Longè verò diuerſum illud, quòd hominem ex infortunijs calamitatibusq;
beatiore potentioremq; factū ſignificare ſi vellent, equū in cuius clunes Lu-
pus morſum infixiſſet, effingere conſuerunt: ferunt enim equos quibus dimica-
tio cum Lupis fuerit, præſtantioreſ reddi. Eoſ Græci *λυσιππιδες*, noſ volſilupos
dicere poſſumus, nō ea quidē de cauſa quam nonnulli cōmenti ſunt, ita eoſ à fre-
natis lupis vtpote animoſiſ & ferocibuſ appellatoſ, ſed quia multorum experi-
mēto compertū eſt, pullloſ qui cum Lupo certarint, euaderintq; in bonoſ & ve-
locipedes mox euadere: huiuſmodi enim euentuſ equoſ & animoſioſeſ & per-
nicioreſ reddit: imò quia & animoſi & agileſ fuerint effugerūt: factōq; ita in fe-
riſ periculo ſolemuſ eoſ approbare, idq; omniū conſenſu receptū. Qui tamē ab
iniuria ita ferox euadit, longè ignauior ſit naturæ ſecreto quodā, ſi, vt Pamphi-
luſ lib. Rerū naturalium tradit, Lupi veſtigiū calcarit: tūc enim ait eum cruribuſ
obtorpeſcere. Quinetiam tanta eſt illi cum equo naturæ diſſenſio, vt cum quan-
tumlibet ferocem & generoſum, vel mortuoſ & terra cōdituſ abſterreat: inuen-
tiq; ſunt hodie qui omniuolam principum quorundam impotentiam eluſuri,
cū equū haberent inſignioreſ, quem loci dominuſ ſibi depoſcebat, admoniti
ſunt lupinū inteſtinū in via, qua producēduſ erat equuſ, clanculū ſepelire, eaq;
mox equuſ in principis conſpectū educuſ, ſimulac inteſtini odorē ſenſit, nulla
vnquā agitatione, nulliſq; ſtimuliſ impelli potuit vt eā tranſiret, atq; ita vel ſter-
naciſ, vel indomitiſ, vel renitentis accepta nota, repudiatuſ à principe, priori do-
mino ſuo relictuſ eſt. Addam & hoc naturę miraculū: equiſ torminū doloribuſ
cruciatiſ nullum præſentiuſ eſſe remediū, quàm inteſtini lupini cinctuſ, quē
Romæ in uſum huiuſmodi aſſeruari apud pleroſq; cōperī. Quod verò de con-
ſternatione dicebamuſ, nō ſunt noua hæc cōmenta, vt terriculamenta inſodi ſo-
leant, quę vel hoc vel illud animal inſigniter abhorreat. Nam apud veteres quo-
que viguit hæc ſuperſtitio, vt eo loco, quā iter acturi ſunt equi, inſoſſa aliqua
hiſ terrorē incutiant, & ab incepto curſu alioſum auertant, vel cōſternati vltē-
riuſ progredi recuſent. Porro Amphionem Thebanū memorant Pelopi quæ-
dam tradidiſſe, vt ob iter ſepelirētur, quibuſ non Oenomai modò equi perter-
reſacti ſint, verū omneſ quotquot illac in poſterum curſum arripuere: extitiſ-
ſeq; loco nomen taraxippo, de re inditum.

I M P A T I E N S F A M I S.

Idem hominē famiſ impatientē exprimere ſi curaſſent, Lupū vel hiantē ore,
vel terrā mordicūſ apprehendentē hieroglyphicè figurabant. Lupuſ enim cū
prædæ inhiat, rictu latè diducto currit: alio qui ſi prædę copia nō fuerit, peculia-
re habet eſuriens terrā deuorare. Sunt tamen qui non hoc ad ſaturitatē a Lupo
fieri contendant, ſed vt iumentū aliquod inuaſuruſ grauior & ponderoſior ra-

Pierii Val. Lupus.

ctus prædam citius defatiget, cui statim, qui mos est illi, se dentibus appende- rit, quæ quidẽ est Alberti opinio. Sed quoniã ita in Luporũ ingeniũ incidimus, non iniucundum relatu fuerit quod apud eundem autorem de lupi cuiusdam industria pro comperto ponitur: hunc scilicet cùm animaduertisset syluestrem quandam suem cũ numeroso foetu ad locũ auena satũ itare pabuli gratia, offendi- disseq; prostratũ arboris truncũ ramis etiamnũ prostantibus, arrepto in os li- gno librarum circiter XL, super truncũ efferrĩ saltu assueuisse, ac in ramos repe- re, mox adueniente cum prole porca vnũ cursu rapido de porcellis arripit, in ar- bore festinanter scandit, ibiq; tutò consistens rapto potitur, & in matris con- spectu frustra adgrunniens & sæuientis filium depascitur.

PROPERANTIA.

Celerius quid maturatũ per lupi catulum significari semel tantũ reperi: Lu- pã enim intra XII parere dies fabulantur Ægyptij. Sedenim Philostepha- ni super hoc verba, vt locũ superius tactũ ampliemus, quantũ mihi videtur, nõ rectè accepta sunt, qui libro, cui Cõmentaria nomẽ fecit, dicere videtur, XII es- se certos anni dies, quibus lupæ omnes pariãt. Aristoteles sanè, quòd foetũ XII tantũ gestent dies, esse inexploratũ sibi profitetur: perinde ac illud etiã quod aiunt eas semel tantũ in vita parere.

Vulgatum autem & adagijs & hieroglyphicis il- lud est, hominem qui Lupum auribus teneat, significare quempiam in eo statu, quo negotium ali- quod neq; relinquere, neq; exequi tutò possit. Nam res prouerbio cõfirmata, & fert in primis, Tiberijq; præcipuè vsurpatione dictum repetitũ. Et Phormio- ne Terentius, Antiphonem dicere cõfingit, auribus se tenere Lupum, neq; quo modo dimitteret eum à se inuenire posse, neq; qua ratione retineret scire. Et cau- sa eius ambiguitatis spontè satis manifesta est, quam hĩc repetere mihi minime necessarium videtur.

ANCEPS CONSILII.

VENEFICIORVM AMULETVM.

Illud potius referam, hominẽ tutum à veneficijs per lupi rostrum significari, quòd persuasum est id si portis præfixum fuerit, veneficia ei nõ obesse familie, quæ ædes illas inhabitet. Hæc verò veneficiorum cõmemoratio adducit in me- moriã mihi homines in Lupos transformari minime olim fabulosum habitum. De Demarcho enim Olympionica, qui demutatus in Lupũ, decimo post anno rursus faciem receperit humanam, apud Pausaniam legere est, & apud Pliniũ: peculiareq; id Arcadibus fuisse, vt trans paludem quandam prouecti, in lupos abirẽt, & si per nouenniũ humanas carnes abstinuissent, decimo post anno eõ- dem reuerti, vnde transuecti fuerant, ac in homines redire, decem annorum ad- dito senio. D. etiam Augustinus, Ciuitate Dei, Varronem ait hæc de Arcadi- bus memoriã tradidisse.

PEREGRINVS.

Cluẽ ex boue, animali quippe domestico, nobiscũ alito atq; educato, significa- Cri loco suo diximus. Ex lupo aut perẽgrinũ intelligi, historia eadẽ ostendit. Danaus enim cũ in Argiuos mouisset peteretq; Gelanorẽ expelli, qui tunc Ar- gis imperabat, lupũ & taurũ pugnãtes cõspicatus, se lupi vice statuens, quĩnã fo- ret pugnae exitus operiebatur. Lupò verò victoria potito, ædẽ Apolloni Lycio vouit,

A vouit, atq; ita rerū potitus est, cū facile ciuibus persuasum esset deos victorem Danaū per portētū eiusmodi designare, quòd Gelanor inter eos educatus esset, hic verò peregrinus foris aduenisset: itaq; in imperiū ascitus expulso Gelanore: eaq; de causa in Argiuo foro Lupi & Tauri inuicem pugnantium effigies ex ære quamdiutissimè permāserūt, quas Pyrrhus Epirotarū rex inspectas exhorruit, domestici admonitus oraculi, tunc instare sibi fatalem diem, cū Lupū & Taurum pugnantes aspexisset. Quantum verò pertinet ad portentum, eadem sentiunt Pausanias & Plutarchus, Gelanorem per bouē, Danaū per Lupum acceptos: sed in re gesta referenda id diuersi abeunt, quòd Plutarchus Danao portentum oblatum scribit, Pausanias ciuibus animaduersum, ciuiliq; contentione de imperio certatum, dilatisq; in alterum diem comitijs, mane monstrum id accidisse, populiq; iudicium fuisse vt Danaus in regnum admitteretur, Gelanor profugus solum verteret.

M A C E D O.

B Macedonem Herculis comitē, qui sub Osiride militauit, ea de causa per lupum sculptum intelligi, Diodorus asserit, quòd is lupi gestamine delectaretur. Iam & Romani veteres lupum inter militaria signa statuere.

S A L I I.

In recentiorū verò Imp. Theodosij, Honorij, & quorundam aliorum domestico canone, quo legiones ordinesq; totius eorum militiæ recensentur, Saliorum quoq; habetur insigne, qui eo appellati nomine sub militū Præsentiali nūcupato militabant: parma quippe cuius aureus erat umbilicus, quem ruber ambibat circulus, hunc alius latior violacei coloris admodum diluti, in summo cuius rosa erat: à medio lupi hinc inde dimidij duo, qui ad florem supernè positum spectabāt, mox parma rubro margine claudebatur. Minimè verò mirum, si qui Saliorum sibi nomen adsumpserant, Martis etiam animalia in gestaminibus habere voluerunt.

A V G V R I V M M O R T I S.

In aruspicina sanè inuenias Lupum mortis auspicia fecisse: Maximino enim Imperatori, viro & Thraci & bellicosissimo, exitium portenderunt lupi circiter quingenti simul ingressi urbem in quam ipse se receperat, cū in Italiam aduersus Maximum & Balbinum profectus est. Et coloniam quam C. Gracchus instaurata Carthaginē, quā Iunoniam appellauerat, deduxisse fertur, infelicem futurā aruspices dixere, propterea quòd lupi bis metas ibi positas subito incursu subuerterant, infaustum huiusmodi ostentum esse asseuerantes. Et ea Iudæorum clade quam sub Hadriano passi sunt, lupi & hyænæ per vrbes passim irruentes vlulabant.

P E S T I L E N T I A.

A pud Philostratum lupo futuræ pestilentiae signum est, vbi Palamedes, propterea quòd lupi ex Ida frequentes in pueros qui castris ministrabant impetum fecerant, suadet Apollini Lycio sacrificandum, qui feras eas suis met sagittis interficeret, ac simul imminentis pestilentiae calamitas summoueretur. Apud Sicyonios templū erat olim Apollini Lycæo dicatum ea de causa, quòd ferunt aliquando lupos ita eorum gregibus infestos, vt nullum possent ex re pecuaria

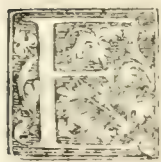
Pierii Val. Hyæna.

fructum percipere: quare consulto Deo responsum acceperunt, ex ligno quodã arido, quod humi iacebat, corticem detrahendum, eumq; admixtum carnibus feris exponendum: quas cum illi gustassent, internicione perire. Sed & apud Troezenios Dianæ Lyceæ templum fuit ab Hippolyto dicatum, inde, ut Pausanias putat, expulsis lupis.

PROSPERITAS.

Felicioribus verò auspicijs lupa geminos Marte sotos educat. Trogo enim commentum placet, ea de causa Romulum & Remum Martis filios dictos, quòd nutricem lupam habuerint, propterea quòd lupa in Martis tutela esset. hinc antiqua Romæ tot extant monumenta, in quibus Romulus & Remus parui atq; lactentes lupinis vberibus inhiant. Eadem in somnis vberibus suis Seuerum alit in imperij futuri præfagium. Neq; prætereundum quòd Geloni Syracusano adhuc puero, & in scholis rudimenta prima discenti, lupus auxilio fuerit, vt imminenti vitæ periculo subduceretur. Nam cum & præceptor eius & frequentes discipuli in ludo literario essent, visendæ magnitudinis lupus irrupit, Gelonisq; tabulis morfu arreptis ire foras properabat. Gelon haudquaquam territus, ne tabellis priuaretur, eas manu non segniter tenens lupum sequebatur: postea verò quàm foras processere, gymnasium repente corruit, magistrumq; & condiscipulos oppressit, Gelo incolumis euasit.

H Y A E N A ▶

HRAM penè Hyænam præteriturus, autorum offensus perplexitate, tam diuersa super ea tradentium, vt parum cognita esse animalia suspicarer: sed quoniam non ei legi addictus sum, vt animalium historiam perscribam, sed quæ tantum ad Ægyptiorum commenta faciunt perquiram, cuiusmodi ea sint, ex ijs quæ collegimus, intelliges.

VICTVS HOSTIS.

Hieroglyphicum Hyænae præcipuum erat contentionem, vt apud Ægyptios sacerdotes reperi, significare. Quòd si victum hostem intelligi voluissent, cum à dextro latere statuebant, quòd aiunt, si ad dexteram conuersa cum venatore pugnam inierit, eam semper esse potiorem. Nam cum flecti nisi circumacti totius corporis nequeat, spina continua per collum & dorsum totum porrecta, prægressi hominis vestigia occupare conatur: quòd si successerit, quasi magica quadam vi, quæ in eius tantum dextera corporis parte pollet, alienari mente circumuentum hominẽ, & si equo infideat, decidere, atq; ita omnino victum interfici.

VICTOR HOSTIS.

Sin victorem hostem significare vellent, animal idem cum venatore ab laeva congressum effingebant, quòd diuulgatum est Hyænam si non ab laeva hoste occuparit, nihil ea magica vi pollere, ipsam verò quasi attonitam deficere, ac nullo penè negotio capi. Sedenim quæsierit aliquis, si pingenda sit Hyæna animal orbi nostro incognitum, qua figura sit. Tradunt eam magnitudine & colore lupi præditam, hirsutiorem tamen, acie in vtraq; oris parte perpetua, oculo vario, & colores mutante, nullis gingiuis, dente continuo, equina iuba per collum & dorsum totum setis durioribus inhorrescenti, neq; imaginarium esse animal, vt pleriq; suspicantur, de quo grauissimi tot autores permulta quàm diligentissimè differuerint, quæ nisi ex visu ijs cognita fuissent, haudquaquam puto eos in re vana atq; mendaci vsque adeò laboraturos.

MORVM INSTABILITAS.

INstabilem verò quempiã, nihil quippe in eodem vitæ tenore ac modo, quem sibi proposuisset, perseverantē, sed aliàs quidem probum, fortem, audacemq; tam animi quàm corporis sui domitorem, aliàs verò improbum, inualidum, miserumq;, & ad cupiditates omnes impotentē, significare si vellent, Hyænam itidem hieroglyphicè proponere consuerunt: huic siquidem animali vtrancq; inesse naturam, & alternis annis esse marem, alternis fœminam fieri, Ægyptij præcipuè prodiderunt, & Ægyptios secuti pleriq; alij. Cæterùm Aristoteles cōmentitium hoc esse profitetur, vulgoq; persuasum eas annua vice sexum permutare: quia captæ aliquot (perquã rarò autem capiunt, præsertim fœminæ) tenellæ adhuc sine genitalibus fuerint. Mares enim impendiò timent libidinis æmulos, & ideo gravidas custodiunt, morsuq; prolem masculam vbi detur occasio castrant. Licet non sum nescius traditum à grauiſſimis autoribus, habere quid Hyænam sub cauda positum figura simile genitalis fœminæ, sed sine vlllo meatu, sub quo meatus excrementorum sit: virile verò similiter atq; in lupis & canibus habetur.

Fœmina etiã præter suum illud, simile vt mas habet sub cauda sine vlllo meatu, à quo excrementorū meatus est: sub eo genitale verum habet. Id ita esse contendit Aristoteles, qui difficulter vnicuiq; Naturæ miraculo videtur assentiri. Sed miror in hoc tam veteres quàm recentiores autores diuersos ab Aristotele tam constanter ire, quod ab ijs temerè fieri haudquaquam adduci possum, cum præsertim Ælianus Historiæ huiusmodi scriptor diligentissimus tradat, *πὺν ὑαίνων τῆτε μὴ ἀρρενα εἰ θεάσαι, πὺν ἀπὸ τοῦ εἰς νέωτα ὀψιθάλμω, εἰ δὲ θύλω νῦν, μὴ τὰ κῶτα ἀρρενα. κ.σ. νοῦσι ἢ ἀφροδίτης ἐκπύρας, καὶ γαῦσι τε, καὶ γαῦδονται, ἀνὰ ἔτος πάλιν ἀμφόσσει τὸ γένος.* Hyænam siquãdò quis marem inspexerit, eandem mox fœminã videbit: sin modò fœminam: postea marem aspiciet. Promiscuè verò coitu alterutræ coniunguntur, ineuntq; & ineuntur, per annum vnum sexus vicissitudinem alternantes. Qui quidem autor cum Aristotele longè posterior fuerit, id scriptis credere minimè ausus esset, nisi aut compertum ipse, aut fide dignorum testimonio certum habuisset. Accedit & Tertulliani scriptoris & doctissimi & diligentissimi autoritas, qui ita scribit: Hyænam si obserues, sexus annalis est, marem & fœminam alternat.

ADVERSÆ FORTVNÆ DOMITOR.

ADuersas verò calamitates & infortunia toto vitæ cursu intrepidè superantem hominem insignire si vellent, Hyænae corium indutum cum pingere solebant: quippe quòd ex Magorum superstitionibus persuasum est, qui corium id induerit, aut aliquid ex eo secum habuerit, quaqua eum vel per medios hostes penetraturum, neq; futurum quenquam qui illi iniuriam inferre ausit, vsque adè hinc eius incolumitati cautū esse, vt iam credi possit, eos qui linguã Hyænae sub pede habeant, quòd idem Magi perhibent, à canibus minimè tanquam Scipiones alteros latrari.

LARVARVM LACESSITOR.

HÆc ab Ægyptijs sacerdotibus super Hyæna tradita sunt. Vnum addidère Latini, ac pulcherrimū quidem hieroglyphicū: vt si hominem laruas, vt ita dicam, incessentē, neq; defunctorū manes quiescere permittentē, maledicta quippe & accusationes in mortuos ingerentē cōminiscentemq;, notare vellent, Hyænam in sepulchretis monumentū aliquod effodientē faciant, cum satis exploratū sit abvno hoc animali sepulchra erui inquisitionē cadauerū, quòd sit humanæ carnis auidissima. Iulius Capitolinus eas Belbos appellatas ait in vita

Pierii Val. Panthera.

Gordiani tertij, decemq; tunc temporis fuisse in vrbe Roma profitetur. Visa ve-
rò tunc est illa dentis vnus perpetua series, qua prædita est Hyæna: id quod ne-
mirum ad eò sit, in quibusdam etiam hominibus aliquando spectatum. Nam
Prusiæ regis filius vnum tantum os habuit dentium loco, obq; id Monodos ap-
pellatus. Ita & Pyrrhus rex Epirotarum. Porphyrus eo cõmentario quod de
abstinendo ab vsu carniũ conscripsit, ab Indis ait Hyænam hanc Crocutã vo-
citari: sed Crocutam autores diuersam ab Hyæna ponunt. Reliquum est de anti-
pathia quæ intercedit Hyænae cum Panthera, dicere, qualeq; inde factum sit hye-
roglyphicum: quocirca & hoc & alia eius significata memorabimus.

D E P A N T H E R A.

SPECIOSIOR ATQVE VALIDIOR A' DETERIORE SUPERATVS.

QVam tetrum animal Hyæna sit, quamq; aspectu fœdum, ex ijs quæ
superius allata sunt, constare vniciq; potest. Longè verò diuersa est
Panthera, qua nulla penè fera est villorum varietate speciosior, vehe-
mentior nulla, nulla impetuosior: vis tamen occulta quædam Hyæ-
nae Pantheram exuperat. Quare cum sacerdotes Ægyptij superatum ab inferio-
ribus vel à deterioribus hominem intelligi vellent, duo tergora, Pantheræ v-
num, Hyænae alterum cõmittebant, assuebantq;: siquidem compertum est tan-
ta inter se repugnantia ea dissentire, vt si simul assuantur, vel etiam contraria su-
spendantur, Pantheræ pili decidant, Hyænae verò nullo detrimento afficiantur:
quæ quidem tanto esse Pantheris metu dicitur, vt occupatæ ab ea, tanta animũ
consternatione despondeant, vt ne resistere quidem conentur. Hinc autem cõ-
mentum putarim, pilos cuiuscunq; generis & inutiles, maximè palpebras, aufer-
ri medicamento quodam ex Hyænae corde in cinerem concremato, & cerebro
eius illito. Præstant hoc etiam, quod Hyænae tergus in Pantheræ pilos efficit,
Aquilarum pennæ, quæ admixtas reliquarum alituum pennas deuorant.

I M P R O B I T A S.

I Nfatiabilem autem hominem, & omnium appetitorem, per Pantheram signi-
ficari ea de causa fertur, quòd nullum nõ animal ea venatur, vnde illi nomen: F-
nam Panthera Græcum omnino vocabulum agnoscit Varro, quod ab omnifa-
ria feritate, adde etiam venatione, deducitur: siue quòd omnium penè ferarũ co-
loribus variegata spectetur: nam & hæc atq; Tigres maximè omniũ animalium
varietate insignes perhibentur. Sanè inter pantheras, pardalin fœminã, pardum
marem pleriq; agnoscunt. Aristophanes huius non immemor improbitatis, par-
dali notam inurit impudentiæ, cum neq; ignem neq; pardalin æquè impuden-
tes ait atq; fœmina est, quippe quæ omnia corripiat atq; consumat.

D I S S I M V L A T O R I N G E N I I.

P Ræterea hominẽ Ægyptij suorum vitiorũ dissimulatorem, quiq; prauum,
quo præditus esset, ingenium ita occultaret, ne vel à domesticis deprehendi
posset, pantheræ simulacrò notabant. Ferunt enim eius odore mirè sollicitari qua-
drupes, sed capitis toruitate terreri: quod ipsa docente natura satis intelli-
gens, occultato eo, ac odoris tantum facta copia inuitatas corripit: atq; hæc est
eius in venando solertia. quamuis Plinius animalium nullum odoratum putat,
nisi credamus, ait, de pantheris quicquid dictum est. Sentiant tamẽ cum Ægy-
ptijs

ptijs Aristoteles & Plutarchus, qui plurima dicunt animalia magno studio pantheram sectari odore eius delectata: quod, nisi Plinius odorem pro sua uolentia capit, non nihil admirationis afferre potest, cum ferarum & omnium dubio procul animantium odor quotidiana mortalium experientia canibus innotescat. Quin equi odore tantum Cameli percepto, in fugam auerti perhibentur. Recitata est loco suo historia, quemadmodum Cyrus aduersus numerosissimum Creesi equitatum dimicaturus, Camelos contra instruxerit, quorum odore consternati equi, fugam ruptis ordinibus corripuerint, Creesi conatum ita frustrati.

E B R I O S I T A S .

Quod autem odore usque adeo intenso Panthera polleat, eam Philosophi causam arbitrantur, quod maxima prædita sit caliditate, indeque odorem illum excitari: cumque ita cum vino consensum quendam habere videatur, Baccho ea olim fertur dedicata. Sed quoniam sunt qui per eam ebriositatem intelligant, hic roglypticum à re ipsa desumptum ego crediderim: sunt enim Pantheræ vini ad modum auidæ, & à venatoribus ebriæ plerumque capiuntur, fontibus quo potatum eunt, suauissimo, peruerteri potentiisque vino medicatis, tanta copia, ut fonticuli aquula longè superetur: exiliores enim ad hoc fontes dedita opera peruestigant. Interdum ne rem perditum eant, & simul operam eludant, si latebrarum commoditatem iuxta fontem nacti fuerint, perforatas arundines intra terram modicum defossas in fontem uno immittunt capite, altero in locum ubi delitefcunt, adducto, obseruatoque animalis aduentu, per utrem ad hoc paratum statim tubo vinum infundunt, quod vina veluti vena de fonte prosiliens, meracitate sua magis illeceat, remque celerius maturat, illis plerumque anteaquam sitim expleuerint, procidentibus. Vidimus sanè numum antiquissimum ex ære quod apud Massæos habetur, in quo Liberi caput iuuenile hedera redimitum, ab altera verò facie Panthera & Thyrsus pulcherrimo opere cusi sunt. Et in Gallieni plerisque Pantheræ nota est cum inscriptione LIBERO P. CONS. AVG. Sunt qui Tigrin esse contendunt, de qua paulò infra dicemus.

M O R V M V A R I E T A S .

Quoniam verò Panthera varijs est maculis colorata, plerique morum varietatem per eius pellem ostendere instituerunt. Nam & carum genus variè ab autoribus appellatum, proque Pantheris Variarum nomen apud Latinos receptum. Quare animaduertendus est apud Pædianum locus ubi Vercias pro Varias hæctenus ferè passim lectum est: de Pantheris enim illic loquitur. Eadem & Africanæ simpliciter vocabantur, quod in Africa frequens admodum est earum genus: fuitque vetus senatusconsultum, ne liceret Africanas in Italiam aduehere, Gn. Aufidij tribuni plebis rogatione mox derogatum. Sanè Claudius Cæsar in spectaculis, ut apud Tranquillum est, exhibuit Africanas, conficiente turma equitum Prætorianorum. Quantum verò pertinet ad colorum varietatem, iocose dictum apud Plautum, Epidico, ubi Thesprio variè se valuisse dicit: cui respondet Epidicus, Caprigenum & Pantherinum genus sibi non placere, in quo quidem non coloris tantum varietate sensus est, ut interpretum bona pars opinatur, sed ab ipsius Capræ natura sumptum, quæ ferè semper febricitat. Quod verò spectat ad Pantheram, varietas morum non ex vario eius colore tantum intelligitur, sed quod & vehemens est, & ad impetus propensa, & pernix, corporeque ad agitationem perquam idoneo. Unde per eam in Diuinis literis varij animorum motus indicantur, de qua Hieremias: Nunquid Æthiops pellem suam

Pierii Val. Lupus.

immutauit, & suam Pardus varietatem: quod non solum, inquit Ambrosius, de figura, sed etiam de mobilitate furoris accipitur, eò quòd Indorum populus, & atri homines Æthiopum genus, ad fidei pietatisq; candorem inuitati, tenebrosis terræ cauernis insueti, inquietisq; ac mobilibus mentis atq; animi mutationibus decolorati, boni propositi gratiã tenere non possint, neq; ad emendationẽ correctionẽmue vllã remeare, qui ferinã semel induerit immanitatẽ. Eucherius pro dæmone accipit, qui subdolos & varius sit in humano genere peruertẽdo,

DE TIGRIDE.

Pud Ægyptios tigridem non inueni, apud Græcos & Latinos frequentissimè: de qua significata illa præcipuè celebrantur, quæ ad immanitatem, ad sæuitiam, ad vltionem, ad pernicitatem, ad amorem erga filios pertinent: quinetiam apud aliquot gentes diuini cultus particeps iudicata.

S O L.

Solis enim simulacrum esse perhibebatur. Sed Sol & Bacchus idem numen habitum, vt vetus Græcorum habet theologia, eaq; apud Indos in honorem Solis culta. Indi siquidem clunes eius tantum mensis inferebant, cæteris partibus ob Solis reuerentiam abstinebant. Idq; ea de causa, quòd hoc animal simulacrum est priores pedes attollere fertur versus exorientẽ Solem: quem Solis adorandi morem Maro videtur expressisse, cum XII Æneidos scripsit:

illi ad surgentem conuersi lumina Solem

Dant fruges manibus salsas. Ita in veteribus habetur exemplaribus.

Quod verò pertinet ad ferociã, per animalis istiusmodi effigiẽ descriptã, indomitos & efferatos animos indicamus. Et Poëtæ cum hominis cuiuspiam immanitatem egregiè notare volunt, Hyrcanas illas tigrides his vbera prædicant admouisse. Et quæ Bacchi curru iunguntur, vt plerique autores sunt, indicant moderatum vini vsum ferocientis animi sæuitiam demulcere. Ita Polyphemus apud Homerum, omnem exuperans crudelitatem, Maroneo delinitus vino, Vlysi mollius adblandit. Et heroës illi Troiani apud Homerũ eundem, qui laudibus arguitur vini vinosus, ferocitatem sæpe, æstuantisq; bile cordis acerbicatem vino deliniere: hominiq; valde irato apud Plautum propinandum edicitur, vt ille vino bilem diluat. Naturæ enim consentaneum, cibo potuq; rigato corpore, ab eo discuti tristitiam. Quare Zeno Citticus interrogatus, cur, cum Philosophus esset, & natura seuerus, in conuiuio tamen hilarior videretur: Atqui, inquit ille, Lupinum suapte est natura amarum, dulcescit tamen aqua maceratum. Atq; hoc illud est, quòd Armenias curru subiungerẽ tigres, Bacchi Orgijs institutum.

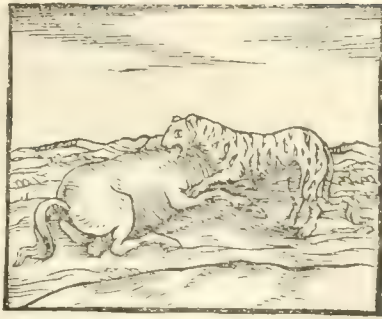
FEROCIA EMOLLITA.

V L T I O.

Vltionem significare qui volunt, tigridem & equum ab ea dilaceratum pingunt. Nota est historia, quemadmodum eius venator, fectus recens editos obseruat: ad quos, cum mater pabulatũ abierit, auferendos pernicissimo fertur equo, surreptisq; catulis, qui sunt semper numerosi, in cursum fertur quãto potest

V L T I O.

A test citatissimum: reuerſa Tigris vbi nidum vacuum reperit, velociſſimo curſu totam circūluſtrat regionem, donec fugientem venatorem deprehenderit, in quem omnem conuertit impetum: ille ſtatim vnum è catulis proijcit, ſuſcipit hunc tigris mordicùs, & retrouerſa in nidum refert: alacri mox curſu eadem veſtigia repetit, exiguoq; tēporis interuallo venatorem aggreditur: ille rurfus catulum alterum abijcit, curſuq; nunquā intermiſſo nauē verſus prouolat. Suſcipitur hic quoq;, & rapidiſſima velocitate reportatur: idq; & tertio & interdum quarto fit, donec venator conſenſa naui vix duobus & nonnunquā vno tantū catulo ablato aufugiat, equo relicto: in quem illa poſteaquā fruſtra toto litore frendens deſcēuit, omnem conuertit vltionis ſæuitiam, totumq; diſcerpat, & miſerabiles ſocij furti pœnas pēdere compellit. Apud Iobem, vt in Hebræo eſſe dicit Eucherius, tigris perijt, eò quòd non fuerit prædam aſſecuta, de ſcēmi-
B nea arrogantia dictum volunt.

P E R N I C I T A S.

IAm pernicitatis ſignificatum ex ijs quæ ſuprà dicta ſunt deſumitur, cum citatiſſimum equum ter & pluries aſſequatur, cui ſu retrorſum repetito.

A M O R I N F I L I O S.

ITa etiam charitas pietasq;, & affectus in filios ſummus, ex eadem historia conſideratur: mox & vltionis ſtudio, cum in relicto equum tanta ferocitate ſæuiat.

SVnt qui Muſis auerſum ingenium, omnemq; Muſicæ lepiditatem odio proſequentem, per tigrim & tympanū pingant. Aiunt enim eam ita tympani ſonū exhorreſcere, vt eo audito mirabiliter inſaniat, eòq; furoris prouehatur, vt ſemetipſam dentibus imperat, viſceraq; ipſa ſua ſcēdē dilaceret atque diſcerpat.

M U S I C A E H O S T I S.

D E L Y N C E.

Lyncem in luporum genere pleriq; recensuerunt, eiq; Ceruario cognomentū indidēre. Sunt qui Lynces eſſe quas Græci *badas* vocant, arbitrentur. Sedenim *thæes* ex hyæna & lupo mixto genere naſcuntur. Vt cūq; verò autores variant, Lyncem Plinius animal eſſe peregrinum & in Æthiopia frequens ait: Ceruarios autem lupos ſeptentrionalibus regionibus frequentiſſimos eſſe conſtat. Sed parū me mouerit eandem ſpeciem pluribus orbis locis inueniri: nam quæ videmus in Ceruario lupo, ea in Lynce identidem reperiuntur, acutiſſimus quippe obtutus, macularum in pelle varietas: vnde apud Maronem, *Maculoſæ tegmine Lyncis*: & quod omnium maniſteſtiſſimum eſt ſignum, *Lyncurius lapis* ex concreta eius animalis vrina.

A C V T I S S I M V S O B T V T V S.

Nonnulli igitur cum lyncem omniū quadrupedum clariſſimè cernere conſideraſſent, hominem qui viſu maximè polleret ſignificaturi, animal id hie-

Pierii Val. Vrsus.

roglyphicum posuere. Sanè multi eas affirmant conuexa etiam montium visu penetrare, neq; defuere philosophi, qui fieri posse hoc cōmentati sunt ex imagine quæ certo ab terra spatio summo in aere pendcat, quam Lynx, utpote quæ sit oculo admodum defæcato, intueatur. Cuius rei exemplum experimur deiecto in cauum aliquod vas numo, quem, tametsi longè recesserimus, simulac vas aqua expletū fuerit, intuemur, fundo etiā ipsius vasis in aquæ superficie se ostentante: quippe rerum earum radijs in aquæ summum sese exporrigentibus ea ibi species redditur, quæ aqua inde subducta, vasculi curuitate intercipitur, ac ne videri possit præpeditur. Ab hac Lynce, Lynceos oculos appellatos, quibus ceruendi vis acutissima sit, pleriq; putant. Vnde magnæ vir eruditionis Fran. Petrarcha, petos illos oculos quos lyricis totiës laudibus extollit, ceruarios appellauit: ad id scilicet alludens, quòd lyncem ætas nostra lupum ceruarium arbitrat. Alij oculos lynceos à Lynceo Idæ fratre Argonauta dictos autumāt, qui eā quoq; quæ sub terra condita essent spectare ferebatur. Poetæ sanè pleriq; penetrabilem huius aciem celebrarūt, maximè verò Pindarus, qui Castora in quercu abditū, penetrante per lignum acie ab eo inspectum, atq; ita coniecto in arborem pilo cōfossū interfectumq; scribit. Fuit & alter Lynceus, qui Carthaginensium classē à Lilybæo Siciliæ promontorio portu Carthaginis exeuntē prospicere, & numerum cum fide recensere solitus, scriptorum testimonio fertur. De quo Horatius: Non possis oculo quantum contendere Lynceus.

DE VRSO.

Ed iam nos appellat vrsus, non iniucunda fortasse, nisi oculi iam defessi sunt, spectacula præbiturus.

PROFECTVS CVM ÆTATE.

Hominē originis principio deformem, mox formosum effectū, siue cuius vita ineunte ætate dissolutior fuerit, nullaq; ratione moderata, cum ætate tamen modus & disciplina sanctior accreuerit, Ægyptij sacerdotes intelligere cū vellent, vrsam fectā pro hieroglyphico ponere consueverunt. Compertū siquidem est, vrsam fectū edere sine oculis, sine pilis, cruribusq; propemodū & membris alijs indiscretū, informē deniq; carnem catto minorē, maiorē mure, de qua vngues tantū prominēāt, cetera sanguis cōcretus esse videatur, quē postea pectori femoribus apprimendo fouet eodem incubitu quo volucres oua, paulatimq; ita conformat, & lingua subinde lambendo perfectū reddit. Vtitur hoc exemplo Ambrosius ad nos cohortādos, ne prolem nostrā, quantū ad animi rationem pertinet, instar vrsini partus initio editam, ita informem coalescere patiamur, sed disciplinarū linguis lambendo curemus, vt ad humanam, quippe rationis participem effigiem conformetur. Nam de lingua quæ significet eloquentiam, alio differuimus Cōmentariō.

EX INEDIA MACIES: MORES

OCCVLT.

Addunt hominē inedia cōfectū intelligi per vrsam in specu latitantē, & ore pedes lambentem: cuius quidem pigerrima est natura, solitaria, latebrosa, cōmercij societatisq; cuiuslibet euitatrix: quod esse mores eos significat, qui soleant in imo mentis recessu dilitescere: atq; itidem corpus simile sortita est, graue,

ue, compactū, indistinctū, prægelidæ feræ, quæ spelæis in primis gaudet, accom-
modatū: vnde *Φαλάδις ἄρκτος* dicuntur à Theocrito. Nam, vt Theophrastus & So-
stratus aiunt, vrsi primū antra habitationibus cōmoda ostenderūt: hi liquidem
tempore dierum circiter XL, licet longè plures alij ponant, quibus in recessu ali-
quo delitescunt, priorum pedum suctu viuere, ac nihil edere perhibentur: cui rei
documentum habetur captum per id tempus intestino inani esse, atq; ita id cō-
niuere, vt adductū propè cohæreat. Id verò libenter ab eo fieri tradit Ælianus,
cū se præpinguem senserit, ac pleniore corpore grauatū, quò pinguedine con-
cocta fiat agilior. Apud Eustathium legas Athenienses aliquando famis vltio-
ne multatos indignata Diana, quòd vrsam, quæ in Munychio eius sacello nata
esset, interfecissent, vt ita per inediā affligerentur, qui animal inediæ patientis-
simum sustulissent.

V I R A G O.

MVlicrem præstantem animis, non molli, se virili vigore præditam, pleriq;
significare dum volunt, vrsam pingunt, Pantherā alij: sunt enim hæ ex o-
mnibus animalibus maribus ferociores animosioresq; , cū in cæteris scemina
sint omnino molliores. Plutarchus tamen non vrsam, sed Leænam ponit in hoc
albo cum Panthera, vbi rationem inesse brutis disputat. Cæterū in eodem ge-
nere sceminas omnes æqua cum maribus fortitudine pollere contendit. Quare
Menæchmus etiam apud Plautum, vxorem quam timet Leænam vocat, dum
leoninū cauum intelligit ædes, in quibus illa habitabat. Vrsorum autem scēvi-
tia nobilitatæ sunt regiones, Lucania, Vmbria, Britannia. Nam ex Britannia
velut ex altero terrarum orbe, longa & periculosa nauigatione, vt tunc videba-
tur tēporis, aduecti vrsi ad populi Ro. spectacula, maximæ fuerūt admirationi.

P V E L L A R I S Æ T A S.

QVia verò suapte natura vrsæ cohibēt se intra frutices vel spelæa, nisi quantū
pabulationis gratia prodire coguntur, isq; mos plurimū in rectè institutis
ciuitatibus obseruat, vt innuptæ puellæ domi clausæ custodiantur, non absurde
nōnulli cōmentū sunt puellas vrsæ simulacro referre: nam & hoc quoq; sapit an-
tiquitatē. Siquidem apud Euripidem Hypsipilæ, & apud Aristoph. Lemnijs, ac
Lysistratæ, puellas apud Athenienses olim vrsas vocari solitas legimus: & apud
Pollucē *ἄρκτινὴν* verbū inuenias, quod latinè sonat in vrsas abire. Id verò erat cū
puellæ, anteaq; nuptiarū tēpus appeteret, pudicitia causa Dianæ consecrabant.

P R O V I D E N T I A.

NEq; illud dissimulandum, licet ab Ægyptijs minimè traditum, quòd per
recedentem in cauum vrsam, nōnulli prouidentiam significari volunt. Vrs-
sa enim, vt apud Ælianum legas, ita prouida est, vt salutē suæ consultura, cū
se in cauum recipit ad peculiarem inediā, ne per vestigia deprehendi possit, tan-
tum illi natura calliditatis indulget, auersis vestigijs irepat retro, eo scilicet mo-
do quo traxit Auentinas Cacus in antra boues, atque ea specie venatores fallat,
cū egressa inde videatur, non autem ingressa.

I R A.

NEq; defuere qui per vrsi simulacrū iram immanē intelligi voluerint, quòd
id animal immodicis soleat animis excitari, & in omnem truculentiam ef-
ferri: vnde apud Claudianum legas, Rhadamanthum solere vrsis ingerere tru-
culentos. Sanè Mathematici iracundum cum futurum dicentes qui sub primo
& vigesimo Tauri gradu nascitur, vrsū ibi statuunt retro spectantem, hoc est,

Pierii Val. Vrsus.

ad ea quæ facta sunt indignantem. Hinc Martialis lib. VI.

Rabido nec perditus ore,

Fumantem nasum viui tentaueris vrsi,

Sit placidus licet, & lambat digitosq; manusq;. Ira enim, vt Theocritus *ἄρι*
ῖνι καὶ ἄριον. Quin ab irritatione nomen olim vrsis impositum: Vr enim Hebraica
lingua incitationem ad iram significat: & Vr Madianitarum Rex ab Israëlitis
occisione cæsus, significat, vt Adamantius interpretatur, affectum huiusmodi
ab ijs qui Deum sequuntur debere protinus abscindi. Alij nequaquam abscin-
dendum censent, sed veluti subsidio paratum diligenter asseruandum, vt cum
res postularit, aduersus nosmetipsos, pro ijs quæ inutiliter tupterue gesserim-
us, irascamur. quam solam animi perturbationem etiam Epicætetus sapiēti ce-
dit. Hæc enim iusta & necessaria iracundia est, vt nostri censent, qua vnusquisq;
in ijs quibus errauit, aut perperam gessit, indignatur, & semetipsum inculat. Ex
qua quidem indignatione ignis quidam in nobis accenditur, qui velut in agrū
sterilem immissus, consumptis excoctisq; voluptatis pessimæ radicibus, bono
diuinarum institutionum semini glebam præparat fecundiozem. Atq; hic ille
ignis est, quem se Assertor noster profitetur in terram immissurum, atq; vt suc-
cendatur, non indiligentem operam daturum. Alibi verò indignatio ferociaq;
vrsina in Diuinis literis indicium fuit Hierosolymitani excidij, vt Eucherius in-
terpretatur 4. Regum. Nam cum Elisæus ascenderet in Bethel, scandenti semi-
tam obuiam facti sunt pueri paruuli de ciuitate egressi, qui illudebant ei dicen-
tes, Ascende Calue, ascende Calue. Quos Elisæus indignitate rei commotus, in
Dei nomine deuouit, cōtinuoq; vrsi duo de saltu proximo prodierūt, qui ex eis
duos & quadraginta pueros lacerauerunt. Id sub figura tunc gestum, Imperato-
res duos præmonstrabat Vespasianū & Titum Romanorū Principes, qui post
duos & quadraginta annos ab ascensu Domini, captis Hierosolymis, tantam
Iudæorum desolationem fecere, vt delctum penitus sit eorum regnum.

IMBECILLVS PRINCEPS.

Cluitatem imbecillo rectam principe significare qui volunt, vrsi caput pin-
gunt: inualidissimum enim est vrsi caput, quod contrà leoni fortissimum.
Aiuntq; vrsos alucaria non mellis pabulive vllius gratia incessere, apesq; irrita-
re, sed salutis ergò, vt scilicet apum aculeis ora vulnerati, sanguineq; ita emisso, &
grauedini qua plurimum laborant, remedium comparent. Venatores nostri a-
iunt, si maior aliqua vis, quam superare desperet, vrsi incubuerit, cum sibi con-
scium imbecillitatis, qua caput eius laborat, si fugiens ad præruptam aliquam
rupem peruenerit, manus supra caput tollere, ijsq; pectinatim firmiter cōplica-
tis, reliquo conglobato corpore præcipitem se dare, atq; ita capturam euadere.

DE VRO.

On innotuit Ægyptijs Vrus bos Germanica, sed ante feras alias e-
gregiè syluestris.

CAPTIVITATIS IMPATIENS.

Per quem, cum qui sibi mortem consciscat, ne in manus hostium
concidat, nōnulli congruenter hieroglyphicum proposuerunt.
Est enim vrus eiusmodi, qui propter ferocitatem vel nunquā, vel difficulter ca-
pi potest. quòd si eò inciderit vnde desperet posse euadere, semetipsum præ ira
suffocat, vsque ad eò se genitum ad libertatem putat, qua deniq; nihil vniciq;
animantium generi optabilius esse videatur.

APPIERIVS VALERIANVS AD PETRVM CVR-
SIVM ROM. CIVEM, DE IIS QVÆ PER ASINVM,
MVLVM ET CAMELVM SIGNIFICANTVR
EX SACRIS AEGYPTIORVM
litteris.

E fortè commentitia ea putes, Petre Curfi lepidissime, quæ multa adèò nudiustertius Cytorio in iugo tuo, vbi bona pars Academia cœnabamus, à veteribus tam Aegyptijs, quàm Græcis, atq; etiã Latinis, super Asini significationibus tradita cõmemoraueram, curæ precium fore duxi, quantum sollicitudine prestare potui, primo quoq; tempore pleniori obsequio tibi satisfacere. Videbaris enim illa, quod facile animaduerti, attentioribus admodum auribus haurire, & auidiusculè, vt ita dicam, deglutire, sed vix adduci poterat scriptores illos veteres in Asino perscrutando fuisse adèò curiosos: & quoniã vmbra etiam eius in vanissimi negocij prouerbiũ cesserat, reliquum etiam corpus parui pendendum existimabas. Collegi igitur tam ea, quæ tum memoriter disserueram, quàm quæ aliàs spar-

*B*sim à me fuerant ea re super adnotata, eorum citatis testimonijs, qui talia memorie prodidere, vbi tantum res deposcere videbatur: nam minus omnia tunc ex tempore dicere aggresso succurrebant. Quare tunc non pauca pratermissa sunt, quæ recitata longè maiori tibi admirationi futura fuerant: quæ quidem nunc, qualitercunq; à me conscripta sint, benignè accipias velim. Et si minus tibi lucubratiõ ipsa satisfacere, vt quæ nimium properata non ita omnia complecti potuerit, voluntatem tamen animumq; meum existimes, quantum in me fuit, tibi amico tam veteri, tam probo, satis plurimum facere studuisse: non enim recens mea erga doctrinam & ingenium tuum beneuolentia, firmaq; atq; constans amicitia, quæ ab ipso primũ die, quo Romam diu patria cariturus applicui, cœpta, mirificum in dies accepit incrementum: accessit & tam vnanime concorsq; contubernium, conuictusq; per annos aliquot iucundissimus. Ita ego pluribus atq; is non leuibus de causis tibi semper coniunctissimus, scripta cogitationesq; meas communicare tecum maxime conueniens existimaui: quod optimi integerrimiq; amici, qualis es tu, vt meliores euadamus in causa sunt, si quid admoceant: vel, vt alacriores ad lucubrandum accedamus efficiunt, si probent. Sedenim quid oneris gerat Asinus inspiciamus.

IGNARVS HOMINVM QVE LOCO,
RVM QVE.

*V*MPRIMIS autem rerum omnium ignarum per asellipitem hominem ab Aegyptijs sacerdotibus significari, & Horus & plerique alij prodidere: eamq; imperitiã

in eo præcipuè notari volebant, quæ plurimum ex solitaria accidit educatione, quippe cum quis tanquam Aglaus alter, intra priuatos parietes semper altus & educatus, pedem è domo, vel è patria nũquam tulisset foras, oportere scilicet hunc parũ experientem esse, & officiorũ hospitalium inscium. Israel itaq; diu apud Aegyptios educatus & hieroglyphicõn optimè peritus, cum Isacharem filium suum asinum appellas-

& hieroglyphicõn optimè peritus, cum Isacharem filium suum asinum appellas. Gen. 49.

Pierii Val. Asinus.

set, intra terminos eum occubiturū dixit. Non enim longius peregrinari solent asini, ut equi, & muli, sed intra prouinciam, in qua nati sunt, plurimū contineri. Addidere etiam prouerbiū in imperitos, Asinus ad Iyram: quod nō admodum ab simile est ab Horatiano illo, ut qui narraret asello fabellam surdo, hoc est, obstupefacto, quiq; nullum ex ea re sensum perciperet. Ideoq; Cicero in Pisonem: Quid nunc te asine literas doceam: nō opus est verbis, sed fustibus. Adeo enim subiecti addictiq; fustibus sunt asini, ut vulgus passim verbera plagasq; flagris inflicta, Asiniatas vocitet. Hanc sanè mentis tarditatē Scipio apud Numantiā ita C. Metello exprobrauit, ut diceret, si quintū pareret mater eius, asinū fuisse pariturā. Quin et Iunius Bassus homo dicacissimus, vulgò asinus appellatus ob stuporē ridiculosq; mores. Ob huiusmodi ludibriū, & ignauitæ cōtemptū, qui pilæ ludo victus esset asinus appellabatur: qui verò vicisset, rex. quē morē tangit Plato, Thætetō, & lib. nono Pollux. Ad hoc respexit etiam Horatius, cū epistola ad Meccenatem scribit: At pueri ludentes, Rex eris aiunt, si rectè facies. Contrā verò quod ad peregrinationem attinet, Vlyxem, quem Homerus ea præcipuè de causa sapientem effectum putat, quòd is

πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄσπεα, καὶ νόον ἔγνω.

quiq; ut ait Horatius, Quid virtus & quid sapientia possit, vtile nobis propositum est exemplar: nomen ipsum inquam Vlyxem etymologicè quidam haudquaquā ignobiles scriptores interpretantur ὄλον ξένον, omniū quippe hospitem: nam Æoles, quod alij verterūt ὀδυσσεύς, λ littera quam amant incolumen retinuerunt, eosq; Latini secuti sunt, Vlyxem enunciantes. Neq; tamen sum nescius, Icarium eius patrem aliam nominis asserere causam, Odyssæa, quæ nihil quicq; est nunc ad cōmemorandum necessaria. Asinus porrò in fabulis pro imperitissima persona ponitur, & in argumentò fatuitatis atq; dementiæ semper habetur: in quem demum, ut Plotinus innuere videtur, ille redit, qui sensus expers, brutalem & stolidam vitam vixerit. Quocirca Vlyxes apud Gryllum Plutarchum, cū bruta reliqua ratione aliqua uti fateatur, Asinū tantū ac pecudem ab omni rationis vsu semotòs reperit. Neq; quidem inficiatur Gryllus, sed plures inter homines eiusmodi ingenio præditos confidenter asseuerat. Huius non immeritor stoliditatis Ouidius, Midam, quòd sententia sua rusticam Panos cantilenam diuinę Apollinis modulationi præferendam iudicauerit, ea pœna multatū à Deo finxit, ut quæ iudicio peccauerāt humanæ aures, in asini auriculas demutarentur. Interpres tamē Aristophanis, Pluto, ut hæc quoq; repetamus, tres memorat causas cur Midas asininis auribus fuisse prædicetur: siue quòd acutissimi esset auditus, cuiusmodi sunt Asini, quos præter mures, cæteris animantibus auditu præstare tradunt: ita enim interpres ille, quisquis is est, scribit: ἢ ἐπεὶ ὄνος μάλλον τῆν ἄλλων ζώων ἀκρότερον ἄλλω μύσος. Hinc Apuleianus asinus de se ait: Recreabar quòd auribus grandissimis præditus cuncta longulè etiam disita sentiebam: siue quòd Phrygiæ pagum incoleret, cui nomen ὄνος ὄτα, Auriculæ asininæ: siue quòd exploratoribus accuratissimè sit vsus, delatoribusque plurimū delectaretur: vnde illud de principibus fertur, Regum aures innumeræ.

P E T U L A N T I A.

Immodicam verò petulantium luxuriam per animal hoc in diuinis literis notari indicio est quod celeberrimus ille Propheta ait: Quorum carnes sunt, ut carnes asinorum. Et Plato dum antiquorum figmenta sequitur, ne sacratoris illius doctrinæ, quam apud Ægyptios perceperat, arcana propalaret, hæc non incuriosè tracta-

tracta-

A tractauit, ac de alijs quidem animalibus passim multa, de asino verò hoc præcipuè dixit disputante apud Phædonem Socrate: Homines qui cœdis cōcupiscētijs manus dedissent, ventriq; dediti per inertiam atq; lasciuiam ingloriam inutilēque egissent vitam, neq; quicquam pensi pudorisue habuissent, in asinos post obitum deijci.

I M P V D E N T I A.

SVnt enim qui per Asinum impudentiam ea de causa significari velint, quòd Asinus sua tantum cōmoda destinatisimo quodā animo prosequatur, & modò suę morem gerat voluntati, nihil pensi habeat, castigationes cōtemnat, verbera etiā nihili faciat. Id in asino vitiū ita notat Xenophon, vt de se v. de Græcorum reditu dicat: Eo in quā tempore, si quem iniuriæ vllò genere lacepsiui, non possum non confiteri, vel asinis me, qui esse dicuntur omniū quadrupedum inuerecundissimi, inuerecundiozem fuisse. Quòd verò Iosippus cor asini & canis impudentiam obiicit Appioni, hac eadem sententia in vno stoliditatem & imperitiam, in altero maledicentiam incesit.

P O P V L V S I V D A I C V S.

ET populus Iudaicus, vtpote qui sublimioris doctrinæ, quæ in diuinis eorū literis delitescit, intellectu minimè percipiūt, simplicitatemq; scriptorū tantum prosequuntur, ob huiusmodi stuporē & imperitiam asinæ assimilatur, quā Christus posthabuerit in scenso eius pullo, qui factus est ea doctrina dignus, quā ille nos docuit. Asina enim illa, vt Græci theologi deprehēdere, populi prioris symbolum fuit, quæ scripti onus pertulerit: est enim animal ad onera tantum & labores genitū, vt Eucherius dicit: super quā Apostoli vestimenta sua iniecerunt, hoc est, veterem hominem exuere. Pullus verò, de quo Zacharias, *Cap. 9.* Ecce Rex tuus veniet tibi iustus, & saluator ipse pauper, sedens super pullū asinæ, propter pristinā imperitiā, iuniozem indicabat populū, asinæ quidem filium, vt Euāgelistæ cum plerisq; alijs reddiderunt: nōnulli filiū subiugalis posuere, animalis quippe quod operibus & officijs seruilibus omnibus subiicitur: pleriq; Gentiliū nationem appellarunt, quæ Christum insidentem tulit, promissamq; à prophetis & lege salutē minimè despexit: Agnouit enim Asinus præsepe Domini sui. Hoc porrò citato loco Eucherius, per asellum, ait, quē infedit Dominus, simplicitas fidelium exprimitur, plebs scilicet quæ Dei notitiam non habebat, quam Christus regēdo & præsidendo, ad Hierusalem, hoc est, ad pacis conspectū adducit.

ASinum porrò Ægyptij adeò impurū existimabant, vt animal etiam dæmoniacū arbitrarentur, propter quandam cum eo similitudinem. Quò verò ostenderent eum ad moueri sacris minimè debere, hominem cum secespita positus in terram genibus effingebant, cum ense ad mactationem parato, sed manibus post terga religatum: inde asinum apponebant, euentum rei nimirum fore irritum indicantes. Oderant autē id animal Ægyptij, non propter imperitiam & ineptias tantum, & contumeliosam eius naturam, verum propter colorem etiam ex albo nigroq; confusum, quem à Deorum sacrificijs alienum abo-

A DEO ET SACRIS
alienus.

Pierii Val. Asinus.

Asinus Aegyptius.

minabantur. Erat verò apud eos mos, vt asinum ludibrijs omnibus incesferent, D
luto cespitibusq; passim impetitur, contis etiam stimularent, quacq; se locus offerret opportunus, præcipitem agerent. Vnde prouerbiū in contemptibiles despiciatissimosq; homines emanarit, Asinus Aegyptius. Apud Hyperboreos tamen institutas dicit Pindarus κλητὰς ὄνων ἐκαστόμβας, illi enim Apollini asinos mactabant. Nam vt apud Callimachum legere est,

τὸ ῥῆπονσι λυπαρὰν φοῖβον ὄνος φαγίαι,

Exhilarant pingues Phæbum epulae ex asino.

Citat Apollodorū etiam Clemens Stromatis, de huiusmodi sacrificio. Gaudere verò Apollinem vitæ arbitrum eorū iugulatione dicunt, propter assultus, quos indicio viuacitatis in cæde faciunt, difficulterq; occidi soleant magnis quantumlibet ictibus percussi. Quantum verò pertinet ad impuritatem, apud alios vni Priapo sacer habebatur, ob verendi scilicet enormitatem, qua supra modū præditi sunt asini, atq; inde sunt ad generandū admodum segnes: cōpertumq; est omnes alios ea genitalis productione cōspicuos, ad generationē ineptos esse, quòd in emissionem per eam longitudinem semē transmeans & hebetetur, & frigidius E
fiat. Neq; verò nostro tantū tempore viri huiusmodi asinorum instar habentur, sed olim etiam, vt gratisimus ille Imperatori Cōmodo, qui de pene vltra animalium modū prominente Onos appellatus est, eaq; de causa ditatus, & Herculis sacerdotio præpositus. Tacebo Heliogabali emissarios, in huiusmodi genus monstrorum conquisitionē: tacebo nostrorum etiam temporū opprobria.

E G R E G I V M P R I N C I P I V M C I T O ' D E
S T I T V T V M.

NEq; absurdum est significatum illud, quòd ex vulgi prouerbio desumptū est, cum præclare venusteq; aliquid inchoatum citò deseritur, currentem asinum pingere. In ore enim omnium est, asini succussationem parum admodum procedere. Sanè legas apud Ælianum, asinos eos præcipuè qui sunt in Mauritania citatissimo gradu cursum inchoare, paruoq; cōfecto itinere citò deficere, vnde necesse sit eos ad equos alligatos resti attrahere. Hinc Trigæus Aristophanicus suum illum scarabæum asinum appellat: monens scilicet ne cursu nimium pernici viā auspicietur, sed paulatim & sensim volet, vt labori sufficere possit, quòd longè secius accidit in Indicis, qui quidem, vt idem Ælianus autor est, cum iter F
arripiunt, tardius incedunt, paulatimq; progrediendo feruntur incitatus, rapidissimeq; gradiuntur.

S T O L I D I T A T I S L V D I B R I V M.

Tot autem ea sunt quæ de asinorum stoliditate traduntur, vt subinde sit ad eam redeūdum: quam si apertius Aegyptij describere voluissent, animal omnium maximè docile deligebant, simiarum quippe gregem, inter quas asinum vel saltare, vel tibijs canere, vel etiam disceptare fingebant, rem quidem tam dictu quàm spectatu ridiculam, sed quæ in secessu pondus habeat.

I N D O C I L I T A S.

ALiter frænatum asinum in huiusmodi significatum proponebant, quippe quòd animal sit minus idoneum ad discendum. Vnde etiam Mathematici eum qui ortu suo sextumdecimum Leonis gradum sortitus sit, indocilem futurum præfagientes, frænatum asinum tunc oriri fingunt: irritam eo modo institutionem futuram indicantes. Est apud Platonem Legum III, iuxta finem prouerbiū, Ab asino excuti, de ijs qui grauiā & magna vel difficilia professi, ab incepto tur-

Apto turpiter desistunt. Sedenim miror vnde Grammaticus quidam adductus sit, vt Platonis prouerbiū hoc ita sit interpretatus, vt de ijs dictum voluerit, qui relictis voluptatibus & inquinamētis quibuslibet voluptificis & belluinis (hec enim eius verba sunt) ad meliorē mentem regrediuntur. cui quid aliud respondeam, quā vt ipsius Platonis verba subiiciam: *πῶς δὴ καὶ τῶν ἡμῶν αὐτῶν χαλῶν ἐλέχθη, δὲν φαίνεται ἔμοιγε, οἷον πρὸς ἵπποι τοῦ λόγου ἐκείνου αἰαλαμειάνη, καὶ μὴ κατὰ τὸν ἀχάλλινο κακῆ- μων δ' ἔσμεν, βία ἕκαστὸν τῶν λόγων φερόμενον κτ' τῶν προειρηται, ἀπὸ πρὸς ὁμοιωσίν.* Cuius verò rei gratia hec dixerimus, mihi ostendendū est, oratioꝝ ipsa tanquā equus hinc atq; inde coercenda, ne effrænum veluti os naçta, ipsoꝝ dicendi impetu prouecta, vti prouerbiū est, ab asino quopiā excidat. Sed cūm is & hīc & alibi sæpe cadat ab asino, in luto hominē hæsitare permittamus, neq; tollere rursūm fractū crure planum procuremus. Id verò eo magis indignè ferendū, quòd testimonium sibi accersit ex Euangelica lectiōe quā suprà citauimus, vbi Seruator noster asinæ pullum obequitat: neq; intelligit longè aliud esse, inuectari asello in vrbem Hierosolymā, aliud ab asino excuti, vel mente alienari: nam & iocus ex locutionis enunciatiæ ambiguo resultat, cūm ἀπ' ὁμοιωσίν, etiam ἀπ' ὁμοιωσίν sonare videatur.

VT verò reliqua prosequamur, est & irrisiōnis indicium asinus, propterea quòd rictu labijsq; latè diductis, dentibusq; deformiter denudatis irridere videatur. Quin & qui aliquē deludūt, appressa ad aures manu asininas auriculas imitantur: vnde Persianū illud in huiusmodi derisionem, Auriculas asini quis nō habet? Sanè Diogenes cūm ei quidam diceret, Multi te deridēt: Et illos, inquit, fortassis asini. Altero subiiciente, Sed illi non curant asinos: At neq; ego illos, inquit:

IRRISIO.

SOPHISTARVM NVGÆ.

Silentio præterire non possum, Sophistas nostros, cum asino illo suo tam fecedo, tam spurco, tam abominabili, quē ita in delicijs habent, vt sine asino nihil meditentur, nihil moliantur, nihil aggrediantur. Nulla vnquā tam grauis, neq; tam seriā res in consultatione ponitur, vt nō ipsi asino super agendum censeant: sededenim ijs optimè res cum asino, qui πρὸς ὁμοιωσίν, disciplinam omnem suam ostentant, ac omnium ignari, quodq; peius est, indociles, de re nihili semper altercantur. Ad horum porrò similitudinem Democritus ludæos ponit, qui in ordinarijs, vt inscriptio est, historijs, eos tradit aureum asini caput adorare cōsueffe, singulisq; septennijs spatijs alienigenam semper hominē insidijs exceptum in eōuentibus suis membratim discerpisse: quod & Plutarchus Cheronæus Symposiacis quæstionibus, & Cornelius Tacitus historijs memoriæ prodidit: quā vti manifestissimam calumniam, ab Appione olim excogitatā, & Iosephus constantissimè refellit, & Adamantius contra Celsūm acriter redarguit. Nostra tamen tempora Symeonē puerulū Tridenti videre, quem blanditijs illectū, & in synagogam perductū, ludæi foicaliter eo sacrificij genere trucidarunt, stylis per vniuersum corpus infixis, vnde sanguinis quilibet guttam viuis artubus exhaurirent. Testis ara facti, quæ quotannis ibidem à pijs inuisitur.

ADVLATORVM ILLECEBRÆ.

ERat verò illud ad bonos mores excogitatum hieroglyphicum, quòd veluti maiores nostri seruos ebrios, lingua pedibusq; titubātes in liberorū cōspe-

Pierii Val. Asinus.

Etum ad vitij ludibriū, producebant, quò ipsi diligentius cauerent, ne in huiusmodi turpitudinē inciderent: ita sacerdotes Ægyptij asinum inter flores & vnguenta statuebant, quorum nihil ad sensum eius pertineret, ex hoc scilicet perniciem, quæ potentioribus præcipuè assentatorum machinis insidiatur, indicantes, cum inde risui & ludibrijs omnium exponantur, qui enormes adulatorum assentationes aucupantur. Pleriq; enim magni alioqui viri à Musis & Gratijs alienissimi, omniq; turpitudinis genere spurcissimi, coram tamen & dignitatis, & eruditionis, & temperantiæ non solum commendari patiuntur, verum etiam, nisi facias, indignantur.

I G N A V I A.

ApuD multos asini significatum est ignauia, quæ quidem cum sit omnibus nota, superfluum est eam latius explicare. Ex hac tamen nota Palæstini asini excipiendi sunt, qui equos ipsos pernicitate prouocare dicuntur, traditum ab Adamatio. Et apud Euphratē Xenophon primo de Cyri minoris exped. inuentos ait asinos, qui equos cursu facillè superarent. Nam cum ad eos equites proximè accessissent, cursum illi arripiebant: cumq; longius prouecti essent interim restitabant, atq; ita sæpius iterata fuga equites fallebant. Et Saracoras legi asinos non ad onera comportanda, sed ad gerendum bellum adornare. Apud Pollucē sanè legas per *δύοι* inter alia significata inferiorem dici molam, ita à tarditate cessatione quæ asino propria est, appellatam. Et populos quosdam memorat Xenophon, qui non alia victitant industria vel arte, quam fodiendis *πίσδρους*, hoc est, lapidibus ijs, qui ad onos fabricandos idonei sunt. Et in sacris nostrorum literis, vbi vulgata interpretatio habet, opus esse vt mola asinaria suspendatur, *δύο* tantum apud Græcos legitur. Deniq; ne rem tam apertā multis inferciamus ambagibus, Catullus id ipsam intelligit cū super Æmilio quodā impurissimo dicit, Et non pistrino traditur, atq; asino? Ne legamus, atq; asinus, hoc est, perinde ac asinus, vt erudituli quidam putant: necne interpretemur lectionem, Atque asino, ad concitandum scilicet circa molam asinum, vt nonnulli ex commētoribus exponunt. Sed vt ad asininam ignauiam reuertamur, hanc intelligebat Antisthenes, cum Atheniensium iudicium in creandis magistratibus notaturus, suadebat eis, vt asinos ad agriculturam deligerent: quos cum illi negarent idoneos ad arationem: Atqui, inquit ille, non satis vobis est Magistratum elegisse, siue aptus, siue ineptus vir ille sit ad gerendum?

E R E M I T A.

SEd quoniam de onagro facta est superius mentio, minimè prætereundum est quòd Diuinæ literæ per onagram eremitas intelligunt, qui à popularibus turbis secedentes, in solitudinarijs & ab hominū vestigio semotis locis vitam degunt, vni Deo tantū dediti, quod tradit Eucherius: de quibus dixerit Iobes, Quis dimittet onagram liberum? sed quia sequitur, Et vincula eius quis soluit? de ludæis quidā dictum volunt, quorum præcepta vinculis comparantur.

M V L I E R M A L E M O R I G E R A.

SVnt qui mulierem conceptum euitantem, aut virum admittere nolentem, sper asinam, & fustem inhaerentem tergo, designent: ea enim semen à coitu reijcit, nisi interpelletur, quamobrem statim post coitum necesse est eam verberari agitariq; & ignauiam qua prædita est solitudine castigari. Quinetiam mares ipsos fustibus salire cogunt: vnde vulgò mos est viros minimè officiosos, Asinos appel-

appellare. Quid verò illud, quòd huiusmodi pertinacia demortui etiam spolijs inherescit: vngulæ siquidem asininæ viuentem partum enecant, mirificeq; maturant: quare Medici abortibus euocandis, nec aliter eas in suffitū adhibere consuerunt.

PRÆGNANTIÆ DISSIMULATRIX.

MVlierem ad hæc prægnantiam occultā tem notare cū volunt, parientem asinam pingunt. Obseruatum enim est, id eam impendio cauere, ne vel in conspectu hominum, vel in luce pariat: quare ducenda est in tenebras, cū excludendi tempus aduenerit.

SOLSTITIVM VEL TEMPVS ANNVVM:

PVllus verò Asinæ nunc solstitium, nunc tempus annum indicat, quòd eo tempore plurimum & pariant, & admittantur, vt eorum feminis frigiditas cœli calore adiuuetur, & frigoris impatiens animal eo nascatur tempore, quod eius imbecillitati sit idoneum: annum enim integrum omnino gestant.

MInimè prætereundum est illud, quod insignium pictorum & sculptorum etiam opere nobilitatum est, vt cū virum in re cumulanda sollicitum, neq; assiduos quantumlibet labores declinantem, vxorem verò prodigam, & ad omnia perdenda dissipandaq; intē tam hieroglyphicè significare vellent, hominē sparti funiculū torquentem, illam verò Aselli effigie assidentem à tergo, & opus quantumcūq; fieret abrodentem effingebant. Sunt qui Polygnoti opus id fuisse dicant: meminēre verò & Pausanias et Plinius, ac mox Romę tum in Capitolio, tum in Vaticanis hortis insculptum marmore obseruatū. Hinc quid sibi velit Propertianus versus, admonemur:

VIR FRVGI, VXOR prodiga.

*Dignior obliquo funem qui torqueat ocno;
Aeternumq; tuam pascat aselle famem.*

Illud *παιδριον* addam quod Pausanias ponit asellam, non asellum marem in pictura spectatam, quæ funem abroderet. Plutarchus commentarijs *πὸ δὲ τῆς ἀσθμίας*, apud inferos argumentum pictum ait, sed Asinum non nominat.

PATERFAM. PARCVS: FAMILIA PRÖDIGA.

Diodorus asinorum imaginem istiusmodi apud Ægyptios ostentari tradit, asinum quippe vnum longioris funis nodos cōplicare, ac alios à tergo clāculum dissoluere, vno porrò eodemq; argumento cum superiori, quod nonnulli Ionicum figmentum putant, cæterum pictorum & sculptorum ingenio variatum. Alterū tamen hoc patrefamiliæ frugi, familiam verò prodigam & perditam ostendit: nimirum enim nodum plicare, significat congerere, accumulare, rē facere, dissoluere verò, destruere, disperdere, atq; pdigere. Sanè apud Pliniū,

Pierii Val. Asinus.

vbi opera Aristolai Pausiae filij recensentur, inter alia est piger qui appellatur Ocnos, spartum torquens, quod asellus abrodit: quanquam hoc eo significato accipi potest, vt ignauorum opera excipi à pernicie intelligamus.

B O N V M O M E N .

QUòd verò simulacrum & asini & asinarij æneum est ab Augusto dicatum, vtriusque nomen in causa fuit, quòd ab his ipse victoriæ præfagium cepit, cum apud Actium ei in aciem descendenti facti obuiam essent, agasoniq; nomen Eutycho esse, bestiae verò Niconi intellexisset: quid enim non bene omnaretur victoriæ nomen bonæ fortunæ iunctum? Sed habuit augurium hoc aliquid quod mouere posset, cum tam speciosa essent nomina: quid autem in illo fuerit, mirum est, quòd C. Mario apud Fanniam Minturnis custodiæ credito, asinus qui ruditu quodam ingenti vociferatus fuerat, in domum eius à fonte cursu rapido profectus, sperandæ salutis maritimo itinere augurium dedit. Iam & in augurali si quis ægrotet, vidisse asinū qui à lapsu se sustulerit, indicat eum conualiturum, in omnibus dicente quopiam, Viden' vt asinus sese erexerit: decumbentem indicat surrecturum.

V I N I T O R .

NE tamen animalis istius stuporem, segnitiam & ruditatem vsquequaq; deludamus, grati animi opus fecerimus, si qua nos parte iuuerit, exposuerimus, & illi pro merito gratias habuerimus. Siquidem vineas colere nō alio nos doctore didicisse nonnulli tradunt, quàm asino, quando his putandarū vitium & autor & præmonstrator fuerit. Nam abroso ab eo vitis palmite, vindemiam inde feraciorem prouenisse obseruatum est: idq; summa secuti diligentia mortales, lætiores sibi quotannis prouentum compararunt. Eius rei monumentum Naupliæ spectabatur, vbi lapideus asinus grata posteritatis memoria dedicatus fuerat. Huc illud addam, quòd is neq; mortuus quidem officium facere desistit: siquidem Vadimonius compertum ait, caluariam eius in hortorum medio depositam, ad loci fertilitatem facere.

O C H V S R E X .

OChum autem Persarum regem *ἰσχυροκράτης* per asini simulacrum in primis Ægyptij notauere, qui cum maxima intercedebant odia, vt fieri solet inter eos qui de imperio, deq; libertate dimicāt. Hic est Ochus ille auaritia in primis famosus, ad eò vt urbem eādem intrare nunquā voluerit, ne aureos, qui singuli singulis mulieribus ex lege Cyri debebantur, erogaret. Vnū miror, apud Tertullianū Cyrum eundem & Ochum dici: hunc inquam Ægyptij sceleratū pollutumq; asinum cognomento vocitabant: in quos ille, vt Dion scripsit, hæc est retorquere solitus, Asinus profectò vestrū deuouebit bouē, Apinq; ita postmodum maectauit, asiniq; eos imaginem auream compulit adorare, quo nihil illi vnquā ignominiosius accepere. Falsum verò illud est, & ab omni veritate alienū, quòd Cornelius Tacitus tradit de asinino capite, quo de superius, à Iudæis loco numinis habito, in quo impudentissimè mētitur, & ea de causa mendaciorū loquacissimus à Tertulliano appellatur: ac perinde vanus est in Iudæorū origine repetenda, dum eos modò Creta, modò Libya oriundos scribit, modò Aethiopum prolem comminiscitur: & in omnibus quæ de Mose loquitur, deliria mera ponit. Ægyptiorū autē exemplo, Clisthenes cum infestissimo Sicyonios odio prosequeretur, eorum tribus in ridicula cognomenta cōmutauit, eas tum *ἐλάπας*, tum *ὄνειπας*, tum *χοιρέπας* appellando, Suarios quippe, Asinios, & Porcarios.

Labor

LABOR INDEFESSVS ATQVE SERVILIS.

Recptum & illud est, seruillem laborem per asinum clitella instratum significare: cuius rei causa magis vulgo nota est, quam verbis explicari necesse sit, quippe quod animal indefessi sit laboris, vniq; & perpetuæ onerum vectationi, vexationibusq; alijs damnatū esse videat. Porro legas Ecclesiastico: Cibus, virga & onus asino, vt panis et disciplina & opus seruo. Asini etiā cutis post obitū, ne quid eius vnquam requiescat, foraminibus dilacerata, assiduæ cribrorum in seruiat agitationi. Quod porro laboris significatū etiā ad iōmnia progreditur: si quis enim, vt alibi diximus, asini se aures habere imaginatus fuerit per quietē, ingruere homini seruitutē & ærumnas, coniectores autumant. Ita etiā si quis asinum se caput habere somniauerit. Sed quod ad hanc sententiā facit, nequeo illud dissimulare, quod iocose factum est à Ptolemao, qui Heraclidis Lycij de laboris laudibus lucubrationem festiuiter illusit. Nam cū is librum cui titulum fecerat πόνος ἐγκώμιον, Regi sibi obuiam facto, quidq; præ manibus haberet in interroganti, obtulisset, Rex accepto libro, & primum tituli elementum statim abrasit, atque ita pro laboris laudatione, asini cōmendationem legendum ostendit, quippe ὄνος ἐγκώμιον, labores scilicet illos, quot tot ille laudibus in cœlum extulerat, ad asinum potius quam ad hominem spectare. Ita enim deliciosum ac molle potentiorum genus ingenuis etiam laboribus, industriæq; generosæ, laudabilibusq; vigilijs illudunt, cū fruges cōsumere nati, tantillū hoc etiam gloriæ, quod per genij fraudationē quærimus, iniquissimè inuident. Sed illud in Ptolemæi scōma facetè Lucianus Menippo, decretū recitat apud inferos ex Caluarrij dicto, vt diuitū animæ quæ rursus in vitam remittendæ essent, in asinos demigrarēt, donec in tali rerū statu, ad multa annorū millia asini ex huiusmodi asinis renati onera ferrēt, atq; insuper à pauperibus agitentur. Meministi autē, doctissime Cursi, argumentū hoc sermōni nostro ansam præbuisse, cū in medio conuiuio in maiorū quorundā hominū insolentiā acriter excandesceres, qui ocio & lasciuia diffluentes, & omni nequitie genere cōtaminati, literatos viros omnes laborū causa asinos appellauerāt: fuerint, aiebas, qui stupidos, qui profanos, qui ridiculos, qui animalia maxime omniū bruta asinos existimarint: longè diuersum illud est, quod apud Hebræos, præcipuè Cabalisticos, asinus est sapientiæ symbolū, cuius quippe ideā cōstituerūt SAPHIROTH, eā afferētes rationem, quod cum qui sapientiæ sit operā daturus, vultu admodū tenui, & eo plurimum plebeio contentū esse oporteat, cuiusmodi parsimonia præditū esse asinū ignorat nemo: ad hæc, penuriā, laborē, plagas, & famē patiētissimè tolerare, neq; ad vllā excandescere cōtumeliā, vnde cūq; illata fuerit: animo esse parū, inopē atq; simplicē, vt qui nullū inter carduos & lactucā discrimē habeat: corde sit minimè vafro, minimè cupiditatib. cōtaminato: bile ita careat, vt cū omni animantium genere pacē sibi perpetuā cōstituerit: nec vllū sit onus quod detrectet, quod non obsequiose suscipiat, & si sit opus, pro boue terram proscindat, plaustrū trahat, præcipuè verò machine maxime omniū necessariæ pistrino æternū seruiat, ligna, poma, olera, frugū genus omne cōportet, sit deniq; totius humanæ comoditatis assiduus & infatigabilis minister, vt etiā, quod aiūt, mysteria portare cōpellatur. Meritò itaq; Ammonius Alexandrinus magno Origene & Porphyrio discipulis, clarus, asinū his cōdiscipulū ferē adhibuisse. Neq; verecūdatus Cleanthes appellatione huiusmodi, cōfidentissimè respōdit, Alinus quidem sum, sed qui portare possum farcinā Zenonis. Valebit igitur Aristoteles, qui e pere de

Pierii Val. Mulus.

Moribus nō quemcunq; fortē esse existimat, qui quamcunq; toleret vel ignomi-
niam vel calamitatē vel incōmodum, virtutēq; vllam negat in patientia sitā esse,
homo mollis & delicatus, qui tamen liquidō perspiciebat, si fortitudo partē ha-
beret in patientia, futurū dubio procul vt Asinus animalium fortissimus haberet.
Hæc atq; alia multa in Asini cōmendationem declamasti. Atq; ego acerbio-
tuā iram illam hoc sermone cōmitigauerā, qui labores quidem agnosceremus,
omnē verò ignauitiam ad eos haud grauatē relegarem, qui cautū lege veteri scire
mus, vtilitatis quæ ex frugi ad eō animal percipitur ratione habita, vt honore eū
hominibus pari dignaret. Nam cū primogenita sacrificari præceptū sit, homo
tantū atq; asinus excepti, vt ille scilicet certo precio redimatur, hoc oue, animali
iumentorū omnium preciosissimo innocētissimoq; cōmutari possit. Sed ne vl-
lum officiosissimæ seruitutis genus huic brutorū generi desit, nostris etiā mor-
bis nos leuare, ac eos ad se recipere perferreq; nature ipsius vi quadā occulta, mi-
nimè detrectarūt. Nā vt Apuleius libro de re Rustica ait, si quis à scorpio ictus
super asinū assederit ad caudam conuersus, transibit in asinā dolor, & is pro per-
cussio torquetur. Addit & Democritus fabellam suā, qui ait, percussus à scor-
pio si statim ad asinum quempiam accedens in aurem eius dixerit, Scorpium me
percussit, nō doliturū amplius, dolore scilicet in asinum transeunte, qui mox pe-
dendo emoritur, vt Zoroastres addit. Facetiores quidam, morbos suos phrato-
ribus, quos ex itinere casu obuiam habuerint, commendare solent, siq; illi addi-
xerint, transire ad eos incōmodum, donatorem liberari. Sed præstat id potius,
quamuis *ῥῆσις ἀσέγγυον*, referre, quòd hic morborū transitus in rebus etiā inanimis
inuenitur. Nam apud Quintilianos præceptis de re rustica legimus, si lactens ad-
huc infans febre vexetur, cucumeres paris longitudinis duos dormienti, hinc
vnum, inde alterū admouendos, vt cutem contingant, feruorem omnem in cu-
cumeres transire, infantem incolumē fieri. Sed iam tempus est vt Asinorū suc-
cussatione delassati, in mulum inscendamus.

DE MVLO

Voniā verò progenerat asinus mulum, par est vt mulū asino subij-
ciamus, mox à laborum societate camelum mulo subiungamus.

NOTHVS

A Beo verò incipiā significato quod vulgò magis protritū est.
Spurium enim hominē cognomento muli nemo non appel-
lat: atque olim ea de causa mulos Lunę vehiculo adhibuerūt: quia veluti mulus
non suo genere, sed alieno creatur, sic ea Solis, nō sua fulgore lucet. quod & Ca-
tullus noster agnoscit, vbi, Siue notho es lumine Luna, dicit. Nam quòd alij fa-
ctum hoc ob sterilitatis similitudinem dicunt, quòd scilicet Luna perinde ste-
rilis sit atq; mulus, dicere nō ausim, qui acceperim à Cabalisticis, Planetarū, stel-
larum, atque ad eō cœli totius vires, rerum omnium formas in vnum lunare cor-
pus, tanquā in matricem infundere, eamq; postmodū parturientiū in morem vi
sua species nouatusq; omnes cōformare, factasq; & adultas omnium oculis osten-
tare. Quòd si res ita se habeat, ea sit ne sterilis appellāda, viderint alij. Nothū ve-
rò, qui sine patre sit, hominē nuncupare, non tam seculi nostri mos est, quàm re-
motioris etiā ætatis, ob adulterinū, qui nulli non innotuit, conceptū. Cyrus ta-
men legitimo quāuis matrimonio generatus, mulus est dictus, propterea quòd
gene-

A generosiore matre natus esset, Astyagis quippe Regis filia, cum pater Medorū imperio subiectus esset: de quo versus feruntur huiusmodi ab oraculo editi, quibus fuga Lydis indicitur simulaculus Medorum inuasit regnum:

ἄλλ' ὅταν ἡμίονο βασιλεύς μηδ' οἴσι γένῃ,
καὶ τότε λυδὲ πελαυρὲ πολυφκρίσει πρὸ ἑσθλῶ
φθύγῃ μηδὲ μύθῃ, μηδ' αἰδ' εἶσθαι κεικὸς εἶν.

Quamuis alij per mulum bellicas tempestates intelligunt, propterea quod plurimus sit belli tempore mulorum usus. Ferunt verò Medum asinum primū equæ vim intulisse, eaq; inde grauida facta, mortales id semini parare didicisse.

A L I E N V S A B A M O R E .

S Vne præterea qui hominē alienum ab amore, mulæ simulacro notari velint, propterea quod ea sit tantæ cōtra amorē efficaciam, vt puluerē in quo se mula volutauerit, corpori inspersum, mitigare amoris ardorē tradāt Magi. Sed quāti bone Deus est ἡ συμπαθέει ἀντιπαθέει τῆ φύσεως, cōcordia scilicet repugnantiaq; rerū, in hoc quoq; animalium genere superstitiōsa magorū sedulitate deprehēsa. **B** Nam quæ ipsa adeo sterilia sunt, diuersissimi tamen generis fecunditati conferunt: siquidem setas aiunt ex cauda mulæ, si iunctis euellātur, inter se colligatas in coitu, mulieres cogere vt etiam inuitæ concipiant.

S T E R I L I T A S .

S Ed præcipuum apud Ægyptios est mulæ significatum, sterilitatem indicāre: cuius partum prodigiosum esse ad expiationem vsque, veteres credidēre. Eas verò ad progenerandum ineptas ob id autores tradūt, quod animalia quæ cunque tertij sunt generis, diuersis quippe generibus prognata, non gignant. Quas verò Theophrastus in Cappadocia & Syria vulgò parere existimauit, Aristoteles diuersum ponit genus, quos hinnos appellant: fert hos præcipuè terra Syria supra Phœnicē, qui similitudine quadam nomen mularum acceperūt, cum genus omnino diuersum sit. Coeūt hæc animalia, & mutua inter se ratione progenerant. Alcæon in mularum genere mares ideo steriles esse dicit, quod tenuem admodum genituram habeant, ac perinde frigidiusculam: fœminas verò propter locos minimè adapertiles, quod & Horus noster et Empedocles tradidere: breues enim illi sunt, pumilesq; & restricti, veneriq; auerse coaliti, vt neque genitura recta in illos labi, neq; si illabatur percipi possit, id quod in dissectionibus Diocles optimè se obseruasse confirmat. Eandem porrò sterilitatem per mulum exprimunt & Diuinæ literæ. Nā Psalmo x x x i mulo fieri similes prohibemur, propterea quod animal id intellectu careat, perinde ac equus etiā. Hoc insuper sterile est animal, quippe nulla virtutis semina concipit, nec fructum vllū producit, atq; hoc partim malè affectę naturę causa, qua præditū est, partim propter inertiam, qua fit ad aliquid agiliter agendum ignauissimū. Non prætermittam loco hoc, Eleum agrū ita equorū generositati consecratū esse, vt mulorū genus non ferat: intra regionem etiam si admittatur asinus & rem peragat, equam non concipere, quod plurimum admiratur Pausanias. Vt cunq; verò hæc habeant, nemo ignorat sterilitatem, quæ mularum propria est, fuisse causam cur partus huiusmodi in annalibus aliquando obseruati, habiti sint ostenti loco: bonū verò an malum portenderent, in ambiguo esse facit euentorū varietas. Siquidē C. Valerio, & M. Herennio Coss. cum mula in Apulia peperisset, totū annū domi forisq; tranquillū fuisse cōperimus, sinistra tamē quedā obnunciata. Sed quod omnium perniciosissimum Rom. Reip. fuit, inter Cæsarē & Pom-

Pierii Val. Vrsus.

peium exorta bella mulę partu edito, L. Paulo, M. Marcello Cofs. multi prodi-
derunt. Cumq̄ alia Romę ad XII portas peperisset M. Lepido, Munatio Plan-
co Cofs. subsequutę sunt nonnullę sociorum direptiones, dum bella per Brutũ
& Cassium in prouincijs gererentur. At nihil quicquã tale euenit L. Scipione,
C. Lælio Cofs. cùm identidem mula Reate peperisset.

MATRONARVM IMPVDICITIA.

INuenio & apud quosdam matronarum notam in partibus, ex mulę parien-
tis prodigio significari, quòd earum pilenta mulis iunctis trahi solita sint, vt
numis aliquot spectare licet.

INEXPECTATI EVENTVS.

ALijs magna rerum mo'imina mularum partus ostendēre, in ijs præsertim
rebus, quę præter spem & expectationem omnium accidere: vt Dario Ba-
bylonem elusa totiens opera oppugnanti, quam tunc demũ cepit, vt vulgatissi-
ma est historia, cùm ex peruulgato per hostes ipsos omine, mula Zopyri, cuius
consilio, opera, ingenio & fide vsus est in eo negotio peragendo, fœtum edidit.
Simile & illud fuit, quod Galbam ad res nouas animosius tentandas confir-
mauit, apud quem mula pepererat. Nã Zopyrus inde animũ sumpserat, quòd
Babylonios cõuiciabũdos è propugnaculis audierat inclamare, Dariũ nõ antè
vrbe potiturum quàm mula peperisset, euentumq̄ rei apud se compererat. Gal-
ba aui sui omen exceperat, qui aruspibus rerum summam puero promittenti-
bus responderat, cùm mula pepererit. Habet enim mula regiũ nescio quid etiã
in Diuinis literis: vt Regũ III. Dauid, Ponite filium meum Solomonẽ in mu-
lam meam: dicens meam, ostendit quòd & ipse in mulam sedebat. Nobis verò,
mi Petre, quid sperandũ, quidũe timendum est, qui mulę fœtum domi nuper
inspeximus: Anno enim hoc salutis nostrę duodeuigesimo supra millesimũ &
quingētesimũ, Leonis X. sexto, quarto Non. Aprilis, qui dies de Assertoris no-
stri nece publico luctu nefastus fuit, apud amplissimũ dominum meum Iulium
Card. Medicen, hora lucis tertia, mulę, vti nosti, partus editus. Quòd si quis, vt
Galbę, portendi huic aliquando summam rerum amplitudinẽ dixerit, vt eue-
niat non erit hoc præter expectationem & spem hominum, qui vulgò illi talia
ominantur, qui de hominis prudentia, de morum integritate, rerumq̄ peritia,
omnia sibi pollicentur. Id vnum precibus à Deo deprecandum, ne, quod factũ
est Pauli & Marcelli consulatu, Iulij Pompeijq̄ discordię, in magnã vrbis per-
niciem suscitentur: ne, quod Lepidi Plancijq̄ consulatu accidit, intestina bella
miserabiles sociorum direptiones inuehant: ne præter expectatum, magnum
aliquod & incogitabile malum oboriatur, maximarumq̄ in Italia vrbium ca-
pturas, populationes, incendia, vastitatem inducat, cùm præsertim tam dira ea
sint, quę sidera, quę fatidici vates, vetusta etiam de nostris temporibus oracu-
la, nocturnæ diurnæq̄ sæpius exauditæ voces, breui futura minitantur: quibus
consentire videtur præfaga mali tacita quædam in mortalium omnium cordi-
bus trepidatio. Sedenim nos interim Deo freti, quicquid euenturum est forti
animo tolerandum nobis proponamus, inceptumq̄ laborum ingenuorũ iter,
dum licet, alacriter peragamus. Sed illud non omiserim, mulas non sui generis
tantum animalia parere aliquando visas, verum etiam equos, vt anno circiter
M C C C L X I I, in Arenate Brutiorũ agro mula equũ peperit pilo flauo, crini
bus rutilus, oculis rufis: quẽ post Loisius Arenas apud Brutios longè princeps,
ad Ferdinandum Neapolitanorũ regem misit.

VOLVPTARIA VENVS.

Sterilitatis demùm, quam superius posuimus, ergò, qui lasciuum hominem, venere quippe non ad prolem, sed ad voluptatem tantùm atq; spurcitiem videntem significassent, vel mulum qui equam saliret, vel mulam surrecta cauda prurientem pingere consueverunt. Huic enim generi, quamuis ad prognerandũ inepto, genitalia tamen ad voluptatem natura concessit. Quod illis dictum velim, qui animalia rationis expertia, nullo neq; voluptatis, neq; irascentiæ, neq; cupiditatis sensu affici contendunt, moueriq; ad huiusmodi incitationes naturæ quodam impulsu, vt vel se sospitent, vel species propagentur. Neq; quidem dicendum asserunt, leonem audentem animosumq; esse, neq; quidem ceruum pavidum, sed quodammodo pavidũ, illumq; quodammodo animosum: perinde ac si dicerent, animalia hæc neq; cernere, neq; audire, sed quodammodo cernere, audireq; quodammodo: neq; vociferari, sed quodammodo vociferari: atq; vt semel dicam, ea non omnino viuere, sed quodammodo viuere.

MVTVA OFFICIA.

Eo verò modo quo prouerbij argumentum datum, hieroglyphica sæpius excogitata, & huiusmodi picturationum species adinuentæ, vt, si quis mulos duos mutuò se scabentes pinxerit, mutuam operam significari coniciemus ex eo, quòd huiusmodi utimur adagio, id ipsum innuentes, cum scilicet dicimus, Mutuò muli scabunt. Quamuis sunt qui prouerbium hoc non nisi ad improbos & imperitos sese inuicem efferentes spectare putent. Scripsit verò M. Varro librum eo titulo, cuius testimonium citat Nonius. Rectè verò accõmodari poterit pictura hæc ad id quod Horatius ridet Epistolis:

*Frater erat Romæ Consulti Rhetor, vt alter
Alterius sermone meros audiret honores,
Gracchus ut hic illi foret, hic ut Mutius illi.*

Et de Poetis paulò post:

*Discedo Alcaeus puncto illius, ille meo quis?
Quis, nisi Callimachus? si plus deponere visus,
Fit Mimnermus, & optiuo cognomine crescit.*

DE CAMELO.

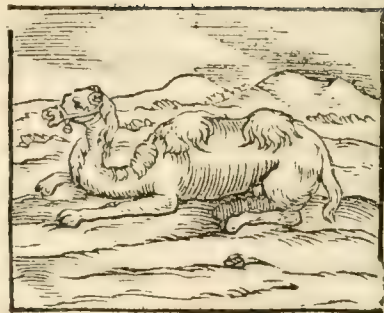
Ipsa quidem munerum laborumq; vti dicebamus, societas, quæ Camelo cum asinis & mulis coniuncta est, exigere videtur, vt ad eundẽ gregem reuocentur. Quoniã verò cum Porci significata recensere mus, incidimus in Camelum, quem profanum perinde ac suem deprehenderamus, inde videtur exordiendum, vt qua de causa veteres id existimarent, explicemus. Porcũ enim ideo profanum ostenderamus, quia non ruminaret, vngula tamen esset bifida: alterum hoc longè diuersum animal, profanũ & ipsum tamen, propterea quòd vngula sit solida, tametsi ruminat.

IMPERITVS DISCEPTATOR.

Vnde fit vt per Camelum mystico sensu illi notentur, qui distinguendi feligendiq; ratione minimè præditi sunt, qui scilicet sacra profanis, humana diuinis nullo discrimine commiscent, ruminantes utiq; veluti & Cameli faciũt, argumentorũ scilicet formas aliquot concipientes, sententiã modò hanc, modò illam animo agitanter. Sedenim solipedes qui sunt, hoc est, imperiti, neq; rerum

Pierii Val. Camelus.

neq; verborū discrimina discernētes, ita omnia confundunt, vt curuum à directo nequeāt internoscere. Quocirca nō immeritō apud Christianę pietatis proceres lege admodum seuera cautum est, ne quis literarū imperitus, acutissimo quamuis ingenio polleat, de diuinis quicquam differere confidentius audeat. Neq; porrō ad Theologicā speculationem dabatur accessus, nisi de disceptatorijs & naturalibus disciplinis exactissima fuisset quæstio prætentata. Verūm omnia iamiam

In peius ruere, ac retrō sublapsa referri.

vsque ad eò quæ friuola sunt, nulliusq; momenti, studiosius cōsectamur: quę verò pondus habent, quæ locupletem veræ disciplinæ redundantiam ex toto, vt aiunt, calathò clargiri possunt, vix attingimus. Iurè igitur eos reprehēdit Assertor noster, qui culicem liquant, Camelum verò tanquam potabilem deglutiūt. Culicem enim liquāt, hoc est, minutissimè mandunt illi, qui minima tantū in lege peruestigant, quibus studiosius insistant, vbi omnes ingenij vires intendant: Camelum verò, hoc est, peruersorum actuum tortuositatē, aut quæ alioqui magni sunt momenti, deglutiunt, hoc est, paruipendunt, nullo quippe mansu, ruminatiōeue deuorant: quasi nihil ad rem pertineat, sacra habere ludibrio, & sceleratissimis quibusq; facinoribus inquinari. Cæterū cū plurima sint super Camelo adnotatu digna, miror Ægyptios tam parcè eius vsos hieroglyphico, cū præsertim animal esset illis admodū familiare. Sedenim illi dubio procul, vt etiam in equo fecerunt, à sacris alienum animal sedulò auersabantur.

CRURA FEMORA QVE CONCIDVA.

NAm vix illud ab eis proditum constat, vt hominem cui inter gradiendum femora incuruari viderētur, eaq; de causa segnius ingrederetur, per Cameli simulacrum exprimerent, propterea quòd, vt ipsi asserūt, solus ex animalibus femora etiam incuruet, vnde illi cameli cognomentū, aspera in lenem litera cōmutata, quasi Camerus antea diceretur, *κατὰ τὸ κάμηλον*, quod incuruo significat, & *ἄμνηον*, femur. Camelus enim, vt præter Ægyptios autor est Herodotus, quatuor in posterioribus cruribus femora gerit, & genua totidem, id quod omnino negat Aristoteles, genua singula in singulis cruribus esse cōtendens, totidemq; artuum flexus: vt verò plures esse videantur, euenire propter alui interuallum, latamq; femorū diuarcationem. Vtcunq; verò Philosophi de re disputent, Ægyptij per huiusmodi picturam, hominem qui sub pondere deficere quodammodo videretur, gressuq; admodum vacillanti progredere, innuebant. Huiusmodi mihi fuisse videtur Claudius Cæsar, quem ingredientem destituebant poplites minus firmi.

FORTIS.

Est tamen in Camelo mirus dorsū vigor, & onerum gerēdorum robur indefessum, vt fame etiam ac siti pertinacissimè tolerata, in plures sub onere perseuerent dies. Vnde Mathematici figuram eius XVII Leonis, libræ XVI Scorpionis XX gradibus intulerint, fortem & validum virum cum pollicentes, qui vno horum gradu supra finitorem emergente, natus esset.

OPULENTVS.

Quoniam verò sunt qui Assertoris nostri sententiam in opulentos dictam, facilius scilicet Camelum per acus foramen intrare, quàm diuitē in regnum Dei,

Dei, ita accipiant, ut non de Camelo animali sit intelligendum, sed de grandiori quodam restium genere: sciendum ex Origenis sententia, de animali potius accipiendum: eaq; de causa diuitem Camelo comparatum, quod Camelus omnium animantium, si formam spectes, tortuosissimum sit, ut (veluti superius dictum) ea de causa plura femora, pluraq; genua habere videatur: ita plura diuitum negotia, pluresq; atq; variae sunt auocationes, cupiditatesq;, quibus implicari eos, distrahi rapiq; necesse est. Angustius verò acus foramen, arctiorem arguit viam quae ducit ad vitā, ut idem ait Adamantius. Deniq; Camelus ruminat quidem, sed solida est vngula: veluti pleriq; diuitum cogitant quidem agnoscuntq; quid agendum, sed propter peccandi facilitatem occasionemq; saepius oblatam, cum cruribus sint infirmiorib; n̄sq; perplexis, longè procliuius in libidines & reliqua vitia dilabuntur. Nam, ut prima ad Timoth. epistola Paulus ait, radix est omnium malorum cupiditas, raroq; diuitiae nisi cum iniustitia congerunt: tali, inquit Eucherius, administratione res ista capiunt, tali custode seruantur, adeo quaedam societas est penè etiā nominis duabus his rebus, vitijs et diuitijs: vnde olim nos ita lusimus;

*De vitijs quòd diuitiae cumulentur apertum est,
Nomen idem vitijs diuitijsq; datum.*

Operæ precium verò mihi videtur hoc loco, quod superius dissimulauimus, interpretationem Eucherij piam admodum subtexere dicti illius, Liquefacti culicem, Camelum autem deglutientes. Culicem, inquit ille, susurrando vulnerat, Camelus autem spontè se ad suscipienda onera inclinat. Liquefacti ergo Iudaei culicem, cum vna omnium susclamazione seditiosum latronem dimitti petierunt: Camelum autem glutierunt, cum eum qui ad suscipienda nostrae mortalitatis onera spontè descenderat, ut extingueretur clamando peruicerunt.

Z E L O T Y P I A.

Sunt qui per Camelum zelotypiam significant, propterea quòd animalia reliqua tempore quo rei venerae cupidine, vel rabie potius incitata gestiant, in suum tantum genus ferociunt ac sauiunt, camelus autem in hominem etiā, atq; in vnumquodq; aliud animal efferascit, & vsque adeo sibi timet ab omnib; ut solitudines petat, & id temporis ab omnium consortio dissepatus, solam femina affectetur.

R E V E R E N T I A I N M A T R E S.

Illud etiam tam ad eruditionem, quam ad bonos mores plurimum facit, quòd nonnulli per Camelum reuerentiam in matres significari tradunt: is enim nunquam matrem superuenit suam: quin etiam si quis cogat, ipse non patitur. Iam cum aliquando admissarius non haberetur, curator pullum matri operatae admittit, qui dum coiret delapso operimento agnouit matrem, & quamuis coitum absoluerit, memor tamen commissi sceleris, paulò post ubi data est occasio, camelarium morso defixo interemit, quae quidem pietissima modestia cum sit camelis admodum familiaris, inde factum facile crediderim, quòd olim nupturae camelis virginibus supplicabant. Quae verò de Cameli erga matrem reuerentia diximus, ex Aristotele sumpta sunt, quae Auicennae etiam assensu confirmantur. Simile quoddam aduersus matrem accidit equo cuidam regis Scytharum, qui ut facinus expiaret, semetipsum praecipitem ex editissimo loco dedit, atq; ita animam efflauit. Caeterum non ita faciunt equi omnes. Quin Aristoteles tunc perfectum esse armentum dicit, cum parentes suam ineunt prolem, quod par crimen est cum eo, qui matrem tentat: ad quod Ouidiana Myrrha respexisse videtur, cum dixit, Fit equo sua filia coniux,

Pierii Val. Camelus.

Est & illud inter hieroglyphica reponendū, quod per Camelum à puerulo rectum, māfuetudinem maximè tractabilem aptè significarunt. Siquidem māfucti adeò sunt Cameli, atq; bilis tam expertes, vt vafsa illa moles minimi cuiusq; pueruli arbitrio gubernetur. Contrà verò equus, cūm generoso fit animo ac preferoci, magna aduersus Camelum afficitur antipathia, neq; aspectum odorēmue eius ferre potest. Notum est, quod superius attigimus, quid egerit Cyrus aduersus validum Lydorum equitatum, cui suas copias impares suspicabatur: ingentem enim is camelorum gregem ante pedites in acie prima statuit, factōq; Lydorum equitum impetu, simulac equi camelorum odorē hausere, subitò cōsternati non solūm insidentes præcipitauerunt, sed peditem quoq; ordines protriuerunt: atq; ita pars illa, cui Cræsus plurimum fidebat, elusa.

TRACTABILITAS. D

CIBI POTVSQVE AB-
stinentia. E

Longa autem ieiunia, & diuturnæ sitis tolerantiam per idem animal significari, ex eo manifestum est, quòd nullum animal tanta insigne magnitudine, tam exigua cibi paucitate nutritur, neq; dies plures sitim tolerat, cūm factis constet in duodecimum vsq; diem camelos sine potu perdurare, vnde à Poëtis esitientes appellantur. Habes iā Petre Cursi, Asini, Mulī, atq; Cameli laboriosorum animalium significata, quantum memoria complecti potuit: reliqua tu, si argumentum placuerit, & doctrina & iudicio tuo supplere poteris.

PIERIVS VALERIANVS AD IOAN. ANTONIVM EGREGIVM NEPOTEM, DE IIS QVÆ PER LE- POREM, VVLPEM, ET ALIA MINORIS GENERIS QVÆDAM ANIMALIA SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Lucundissimus frater tuus Vindrāndus, quem præter cognationem, ob summum ingenium & bonarum literarum studium vnicè diligo, proximis hisce diebus, vt nosti, Roma in patriā se contulerat, paucissimosq; dies hīc moratus, de digressu cepit illicò cogitare: conatus sum iuuenem dies aliquot detinere, ille tamen cūm omnino Venetias sibi quamprimū redeundum repeteret, non hīc temporis conditione, non loci amānitate, & tranquilla anni temperie remoraturus, vt in officio esset Illustrissimo Cardinali Mediceo Mæcænati nostro, qui eum satis agrè dimisisset, eius fidissimo & æquè gratissimo seruitio tantisper cariturus, exolui properantem, ac ne eum vltius morari pergerem, suasi etiam vt magis properaret, qui Patroni ingenium à teneris nouerim, quem aluerim, quem formauerim, quem, si licet, ornauerim, mox coluerim, & colam semper vitā hos dum reget artus, ob summam animi præstantiam, & optimam vtriusq; linguæ cognitionem, bonarumq; artium & disciplina-
rum

rum omnium studium, vt verè oculus summi Antistitum ordinis censeatur, tum ob singularia & assidua propensione animo in me meosq; officia, & amplissimam eius munificentiae largitionem, quibus iugiter suos fouet, amplexatur. Quoniam verò paucis abhinc diebus caueam nonnullarum auium, tum cicurum, tum syluestrium & externorum, Nicolao Cordato Iuriconsulto nostro dono dederam, aequū visum fuit per fratrem, qui te ex itinere conuenturus fuerat, aliquid & ad te mittere: opportuneq; Lepusculum alueram, educaueramq; ab lactatum à parvulo: neq; non vulpeculam, & ipsam cicurem: nec nostri generis felem, sed Aegyptiacam, diuersumq; à nostris murem, eum autem ob nouitatem Ponticis fortè ipsis minimè posthabendum: fibrum etiam ex Pannonia, mustelamq; & talpam ex Italia: quos in vnā omnes inclusos caueam ad te perferendos eidem Vendo commendaui. Quae dona si quam tibi voluptatem attulerint, gaudebo: sin verò tu tam seuerus es, vt nullis neq; nugis, neq; delitijs moueare, de constantia & supercilio tuo tibi gratulatus, labor tamen identidem meae erga te benevolentiae signum, qualecunq; sit, pro loco & tempore aliquod exhibuisse.

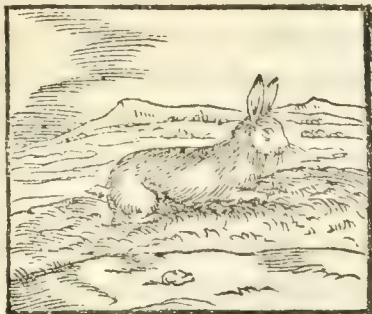
DE LEPORE

RÆCCIPVA sunt leporis significata, vigilantia, auditus, effeminatio, paucor, venustas, fecunditas, solitudo, conatusq; summus: quorum causae quantum per otium licebit, nostra hac commentatione commemorabuntur.

Aegyptij sanè sacerdotes per Leporis hieroglyphicum vigilantiam in primis intelligebant. Causam ponit Horus, quòd lepus oculos inter dormiendum patefactos ostendit, vnde etiam in adagium cesserit, Leporinus somnus, quotiens vigilantiam eius qui dormire videatur, intelligendam proponimus, cum tamen perspicacissimis oculis omnia, quae vsu veniant, in agendis rebus perlustrare non cesset. Xenophon ad hæc scribit, leporem palpebris clausis vigilare, ad apertis dormire: vt non temerè forsitan nonnulli leporem ἐπεὶ τὸ λαφύ, quod aspicere est, dictum existimarint.

VIGILANTIA.

AUDITVS.

Plutarchus verò totius antiquitatis indagator curiosissimus, disciplinarūq; omnium quantumuis abditarum explorator accuratissimus, à quo longè plura quam ab alio quopiam ad materiam hanc facientia decerpere possunt, ex leporino simulacro auditū hieroglyphicè intelligi apud Aegyptios affirmat. Lepus enim aures proportionem reliqui corporis maximas omnium animalium habet, auritiq; ideo ob excellentiam vocantur à Poëtis. Quin & ipsa locutio λαφύς, vt nonnulli ex Græcis interpretantur, ab aurium magnitudine cōformata est: siquidē οὐδὲ ἀπὸ τῆς, vt scis, auris apud Diores: quæ tamē locutio iam apud omnes recepta est: & λα particula ampliacionis est, augetq; significatū, vt perauritus Latine sonet.

EFFEMINATIO.

Est præterea lepus eneruatae cuiusdam effeminationis signum, huiusmodi hieroglyphico iam passim inuulgato: idq; tum propter pilorum mollitiem, quam Helioabalus in lasciuioribus delitijs vnā cum perdicum plumulis subalaribus habuit, quāq; lepidissimus adnotat Catullus in fœdæ mollitudinis scor-

Pierii Val. Lepus.

to: tum etiam propter pulpamenti vim, de quo Liviū Andronici dictum per-
uulgatū, quod Terentius, vt Flavius Vopiscus attestatur, ab eo mutuatus est,
Tute lepus es, & pulpamentum quæris: à Græcis verò Liuius acceperat, ita di-
centibus, *δυσίπους κλεῶν ἰδιθυμῆ*. Addūt ad causas eximiam etiam timiditatem, qua
maximè laborāt, quod aut mollium hominum, aut muliercularū proprium est.
Lepus itaq; in Diuinis literis impurus est, qui quidem licet ruminet, vngulā ta-
men bifidam non habet, sed pedes diuarcationibus pluribus, ἴσδὲμῳq; admodū
infirmis disditos. Quoniam verò delicatæ admodum est imbecillitatis, Iudaicū
Proverb. 30. significat populum, ait Hesychius, de quo Solomō: Lepusculus plebs inualida,
posuit in petra cubile sibi. Timidus etiā est lepus, qui cubile habet in corde for-
midolosi Iudæi, quod ita notat vox Diuina: Væ cordibus trepidis, & manib. re-
missis. Lasciuia in lepore plus quàm delicata, quem gentes, vt suo loco dictum,
Veneri dedicarunt. Eadē in Iudæis improbitas, Esaia testimonio, dicētis: Quo-
modo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij? Sed de lasciuia gentis huius
atq; procacitate, multa passim testimonia suis loco & tempore dicentur.

T R E P I D A T I O.

QUOD verò formidinis & trepidi pauoris hieroglyphicū lepus habeatur, fa-
cit id supremè timidum eius ingeniū, cui pauor supra vnumquodque aliud
animal peculiaris, à quo, vt Pollux ait, etiam *πῶς* appellatur: *πῶς* enim formi-
dare est. Vnde Demosthenes in Æschinem inuectus, ait, *λάγω βίον ἔξῃς δεδῶς καὶ*
τρίμων, καὶ αἰὲ ἀπληροσθεῖ προσδοκῶν: Lepori similem viuis vitam, pauitans & tremens,
impudentia semper flagra prospectans. Hinc Cornificij poetæ dictum memo-
ratur ciuili bello, qui milites suos sepe fugientes, galeatos lepores in opprobriū
appellabat. Apud Hebræos Saphan occultationem, vt ita dicam, significat: &
locutio ea per scripta lepusculum significat, quod insitam huic animali pauita-
tionem, si dicere concedatur, notet, qui scilicet in cubilibus libentissimè delite-
scat. Atq; hinc factum vt leporis occursum augures ominosum, improsperum
& inauspicatum dixerint, quod quidem non nostri tātum temporis vulgus cre-
dit, sed veteribus etiam persuasum fuisse, testatur senariolus,

φανὲς ὁ λαγὸς δυσυχῆς ποιεῖ τείβους.

Inauspicatum dat iter oblatus lepus.

Archidamus autem Zeuxidami Spartiata, quamuis alij Lyfandrum ponūt, Co-
rinthiorum urbem aggressus cū leporem ex loco muris vicino excitatum ani-
maduertisset, omine in hostes conuerso, futurū ait ad milites vt hostes facilè ca-
perentur: eius quippe casu vsus ad incendendos eorum animos, & taxandā ho-
stium ignauiam, quòd vrbs ea minimè bellicosa videretur, quam tuti ad eò lepo-
res inhabitarent. Pari propemodum euentu Arnulpho rege, qui Berengario au-
xilium tulerat, Romam oppugnante, excitus è latebris clamore tumultuq; mili-
tum, lepus urbē versus cursum arripuit: hunc milites toto temerè agmine conci-
to insequi cū cepissent, cursuq; & clamoribus acrius deterrerēt, Romani qui
pro propugnaculis stabāt, urbē eo impetu peti veriti cui se longè impares pro-
pter defendentium inopiam arbitrabantur, pari consensu desertis mœnibus ad
terram se summisere. Barbari occasione freti, sellis equorū & veterinorū ad mœ-
nia in cumulum aggestis, per eas nullo reluctante in mœnia euasere, leoninamq;
urbem (primaria nunc Romanæ urbis est regio hæc) nullo negotio ceperunt.

V E N V S T A S.

Est & venustatis symbolum lepus, Veneriq; fecunditatis ergò charissimus
omnium

omnium existimatur, cui non sine religione sacer est, & inter eius delicias adnumeratur. Opera precium verò est apud Philostratū in picturis videre leporem hunc sub arbore malo inter Amores otiantem, quem decidentia terre poma depascentem, multaq; semesa prætereuntem, & modò hæc, modò illa commorden-tem vbi illi deprehenderunt, ibi tum alius complofis manibus, clamore alius, alius chlamyde ventilata iactataq; perterrefaciunt: superuolitant alijs feram vociferatione illam excitantes, & modò huc modò illuc cursu percitam agitant: pedestres alijs vestigia consecrantur, alius tanquã aliquid iaculaturus impetum in eã facit, alioq; auertit: alius lepusculi cruribus insidias molit: ille vbi in vlnas iamia apprehensus est, mollissima pilorum lubricitate fretus, minimo se negotio expedit, sublimiq; sublatus saltu capturam euadit. Rifu itaq; Amores diffluunt, collabentesq; præ lasciuiã, et nimia cachinnorũ agitatione, alius in latus, alius supinus, resupinus alius, per herbas passim strati prouoluuntur. Sagittam verò nemo vnus intorquet, sed viuum capere contendunt, gratissimam Veneri matri victimam oblaturi. Atq; ita lepus præcipuè Veneri debetur. Accedit huc & Valerij Martialis testimonium, qui persuasum mortalibus ait, ex leporinæ carnis esu formosiores venustioresq; fieri homines, falso & mordaci eius Epigramatis ioco:

*Si quando leporem mittis mihi Gellia, mandas
Formosus septem Marce diebus eris:
Si non derides, si verum Gellia mandas,
Edisti nunquam Gellia tu leporem.*

Et quod super Alexandro Seuero dictitatum est, quem & formosum & humanum & cultum & venustum & affabilem ex assidua lepusculorum esitatione factum afferebant. Vnde versus illi circumferebantur ex Epigrammate:

*Venatus facit & lepus comesus,
De quo continuum capit leporem.*

Tum Plinius vbi ex Catonis sententia scribit, leporis assumpto cibo fieri somniosos, vel fieri, vti nonnulli legunt somnos, aut quod magis placet, formosos: statim enim subiungit, tum vulgò etiam persuasum conciliari ex eo corpori gratiã. Sed quod ad somniosos pertinet, Medici dicunt leporinam carnem melancholiam alere, & sensus spiritales obstupescere, quia crassum generat sanguinẽ, vt libello de Victus ratione Psellus ait: nam caro ea subfrigida omnino est, & humoris plurimum habet, quæq; eiusmodi sunt escæ, somnos nimirum ciere compariuntur. Prætereo de industria quod impuri faciunt amatores, ope leporis amorem sibi conciliantes, quod etiam libenter est à Philostrato dissimulatum, quando spurcissimum id genus hominum perniciosum est, neq; dignum vt à quopiam redametur, cum in amore conciliando candor sinceritasq; mentis, nõ magicæ violentiæ conquirendæ sint.

F O E C V N D I T A S.

Nimirum verò fecunditatis hieroglyphicũ est lepus, animal vt pote rei venereæ deditissimum. Nam femina dum interim quæ peperit lactat, identidem superfectat, neq; vllũ vnquã parturiendi facit interuallũ. Mas verò præter id quod more marium progenerat, factũ ipse quoq; concipit & excludit, pariq; cum femina modo educat. De quo scribit Archelaus, benignã fuisse naturam, quæ innocua & esculentis tantum nata animalia, fecunda fecerit, quibus etiam verancq; vim tradiderit, ac masculo feminas esse omnes, ac sine mare equè gignere voluerit. Aristoteles tamen hoc omnino pernegat, maremq; in ijs & feminã

Pierii Val. Lepus.

separatim agnoscit: quia verò scemina sæpenumero marem superueniat, factum D
vt rerum ignari mutuo eos impleri coitu crediderint. Cæterum Archelao Philo
stratus, Plutarchus, & pleriq; alij subscripsere, qui cum longo post Aristotelem
tempore fuerint, neq; quid ille tradidisset ignorauerint, haudquaquã credibile
est eos rem de qua tam perspecta esset apud omnes obseruatio, temerè ausos as
seuerare. Nam Philostratus ferre quidem omnes in vtero partū ait, sceminas ta
men nō nisi ad conceptum idoneas agnoscit. Democritus huiusmodi sexus mu
tationem per varias vices fieri dubio procul affirmat, quod alij viderint.

SOLITVDINARIVS.

Non imperitè nonnulli hominem solitudinarium & reliquorum contuber
nia declinantem, per leporem in cauum se proripientē descripsere: nunquã
enim duos pluresve in eodem cubili versari comperias, sed qui maximè vicini
sunt, vnus vel circa iugeris interuallo secubant, cumq; se recipiunt cubitum, ne
deprehendi possint, multū prius hac & illac discurrunt, vestigiaq; varijs amba
gibus obturbant, postremò magno sublato saltu in cauum quieturi profiliunt,
autor Plutarchus. Sanè Salomon Parabolis, lepusculum sapientibus sapientio E
rem dicit, qui cum optimè suam intelligat imbecillitatem, ad cauernas lapidū
latebras confugiat, infirmitatemq; ita suam tueatur.

PUcherrimū verò mihi cōmentū illud inter hiero
glyphicas literas videtur, quo veteres Ægyptij
contentionis illius studium, quã æmulationē appella
mus, ab Hesiodo maximo opere commēdatam, cum
iurgiosam & inuidam illam alterã vituperet, per exa
nimatum leporem & canem sese cohibentem effinge
bāt: cuius picturæ causam Plutarchus idem pulcher
rimè deliniavit, canes dicens qui lepores insequātur,
si cōtigerit vt eos vi necēt, discerpere & sanguine sese
proluere inquinareq; mirificè gaudēt: quod si animū

CONTENTIO laudis.

lepus desponderit, neq; vllum iam effugio locū superesse viderit, quod plerunq;
accidit, quantumcunq; spiritum habet in intentissimo consumit cursu, vt ita de
ficiat exanimeturq;: tunc comperitū est canes simulac ita exanimem cōspexerint,
omnino non attingere, sed consistere sibiq; temperare, motare caudas, argumen F
tumq; manifestū omnino præbere, se non carniū, sed victoriæ tantū gratia de
certasse: atq; hoc sæpissimè & passim euenire vnà venatorū omniū asseueratio
ne confirmatur. Quod verò de leporis cursu dicebamus, id in memoriam addū
cit quod reprehenditur à Quintiliano M. Varro, qui dixerit se à præceptore au
diuisse leporē quasi leuipedem dici. Sedenim apud Varronē legas leporē Græ
cum esse vocabulū, Siculosq; quondam è Græcis λέπρινν dicere, cum tamen non
neget facillè euenire potuisse, vt cum à Roma Siculi sint orti, quod in veteribus
annalibus habebatur, hinc vocabulū illuc tulerint, eodem apud nos relicto no
mine. Quoniam verò controuersia nunc magna est, vtrum dasypus & Lepus v
num idemq; sit animal, an diuersa, loco Plutarchi superius citato manifestè scri
ptum, Canes qui dasypodas insequātur. Mox de eodem animali: Quod si λαγός
animū desponderit. Vterq; autem omnino hirtipes: id sibi vult δισύπους. Iam &
antiquum dictum ostendimus, δισύπους κρηών, quē Liuius Andronicus Lepus ver
tit. Plinius tamen dasypū distinguit à lepore, vt eo loco: Pili acutè exeūt dasypo
dī in buccis intus, & in pedibus, quæ vtraq; Trogus & in lepore deprehēdit. Et
alibi:

alibi: Coagulum inutile leporis, hœdi laudatum, præcipuum tamen dasypodis. Alibi: Lepus omniũ prædæ nascēs, solus præter dasypodem superfœtat. Alibi: Superfœtat & dasypus & lepus tantum. Alibi: Dasypodes omni mense pariunt & superfœtant, veluti lepores: qui quidem loci, vt cōgruant, Delio indigent narratore, ita confusa omnia. Sedenim quæ Plinius de pilis loco primo posuit, mera sunt Aristotelis verba. Sunt autem ex peritis qui dasypodem Plinio positũ pro cuniculo arbitrant, quẽ nusquã nominat Aristoteles. Sanè Varro tria ponit leporũ genera: vnum Italicũ, primis pedibus humilibus, posterioribus altis, superiore parte pulla, ventre albo, auribus longis. Secundum genus Gallicum, idq; plurimum candidũ, quales passim Alpes etiam Noricæ progignũt. tertium quos Hispania producit, similes nostratibus ex parte quadam: hos cuniculos vocat. Si quis autẽ vnum atq; idem animal esse contenderit ex Plutarcho aut alijs, idq; liquidò docuerit, gratiæ illi meritò debebuntur.

H I S P A N I A .

VLtimũ autem genus hoc, omnino Hispaniæ est hieroglyphicũ, vt cernere est in quibusdam Hadriani numis. Et Catullus ab hoc animalium genere Hispaniam insigniuit, vbi dixit epigrãmatibus: Cuniculosæ Celtiberiæ fili. Leporem verò & currum Rheginorũ fuisse monctam, apud Pollucem legas. Nam Anaxilas Rheginus cum Olympiã vicisset, Rheginorum numis & leporem & currũ impressit, de quo etiã Aristoteles lib. Rhetoricorũ tertio. Aiunt verò lepores in Sicilia olim non fuisse, importatos verò per hunc Anaxilã, hanc illi memoriam cōparasse: aduectionẽ enim ex curru significari, nisi quis victoriã malit.

T E R I V N G I M I L I T E S .

Obserues autem alicubi lepores duos dimidios coloris lutei in punicea parma, cuius medium rubra occupat columella, supra quam pila lutea, facie in signis humana, coloris idẽtidem lutei sustinet. Gestamen id erat ordinis T E R I V N G O R V M sub magistro militum præsentiali merentium.

V A L E N T I A N E N S E S .

In eadem veteri militia lutea erat parma viridi circulo circumscripta, in cuius medio columella punicea ab imo margine ad centrum vsq; porrigebat: inde duæ lunulæ coloris eiusdem sese in aduersum incuruabant, inferiori parte columellæ applicitæ, superiore aliquantulũ dissidentes: à medio verò columnę lepores duo dimidij, colore & ipsi puniceo, sed densiore, in diuersa profiliebant. Insigne hoc erat, vt vetusta indicant monumenta, VALENTIANENSIVM, à Valente Principe delectorum, qui sub illustri viro magistro militum per Thracas militabant.

D E V V L P E .

Vulpem lepori subiungere nõ incongruũ videt: quare eius quoq; significata suscipiã explicanda, quanquã apud Ægyptios super ea nihil aut minimum quid traditum reperias. Tota verò vulpes Græcorum & Latinorum est.

C A L L I D I T A S D O L O S A .

Per eam utiq; vasrum, callidum astutumq; hominem, ac dolis omnibus instructum significari tradunt, de qua Horatius:

Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.

Huic dolos à natura datos Lucretius attestat. Et apud Varronẽ insignis adẽ est animalis huius calliditas, vt vulpinari inde verbũ confictũ fuerit, quòd ελω-

Pierii Val. Vulpes.

πικρῶς dixere Græci, cum astute doloseque fieri aliquid, exprimere significantius d
 voluerint: atque etiam pro decipere ἀλωπεκίαω: hanc αἰθωνα Pindarus Olympijs
 Agesidamo nuncupat, idque διάπυρον, quippe promptitudinem, & sagacitatem
 morū significare ait Demetrius Triclinius eius interpres. Verba Pindari sunt:
 τὸ δὲ ἴμφνης ἐτ' αἰθων ἀλφ'πιξ, ἐτ' ἐξέρομοι λέοντες ἔλα Μάξαινο ἦθος. hoc est, Necque callida vul-
 pes, neque late rugientes leones quem à natura acceperint morem immutarint.
 Vulpem fanè Siculi ob versutiam facillimamque in deludendis canibus motatio-
 nem, doliq; promptitudinem, Cinædum appellauere. Denique hæc, vbi quid va-
 frè sciteque dictum factumue fuerit, in Æsopijs fabulis principatum obtinet, ve-
 luti Dauus in Comædijs: atque apud Philostratum fabularum choream circa
 Æsopum lasciuientem ductat: & vulpibus apud Claudianū Rhadamanthi sen-
 tentia fallacium hominum animæ immittuntur. Assertor noster super Hero-
 deloquens, Dicite, ait, huic vulpi: subdolam nimirum & vafram eius astutiam
 notans: de qua Plutarchus Moralibus ait, Pardum vulpem olim contemnere
 solitum, quod ipse tot colorum lepore pellem variegatam haberet: cui vulpes
 respondit, in animo sibi esse eam colorum varietatem, quam ille haberet in ter-
 gore. Ideo autem vulpem senem laqueo capi non posse dicitur. Et vt semel
 dicam, vel à Prophetis, vt ait Adamantius, nec vulpis nec lupi nomen vnquam
 fuit ad bonum aliquod vsurpatum. Quod verò in Diuinis literis legitur, Par-
 tes vulpium erunt, tradentur, indicat, in manus dolosorum & fallacium versu-
 torumque hominum, diceret Euthymius, cuiusmodi feruntur esse Palæstini, à
 quibus Saul vnà cum exercitu in insidias tractus, occisione occisus est. Quam-
 uis Adamantius dici de ijs interpretatur, qui extremo iudicio dæmonibus ma-
 lis addicentur. Sunt enim hæc vulpes illæ quæ vineas Domini corrumpunt, vt
 apud Theocritum puerulo siccundam vitem custodienti vulpes duæ insidian-
 tur, quarum vna maturescentes vuas populatur, altera panarium properat ex-
 haurire. Et quod ad Theocritianum hoc facit, Aristophanes Equitibus, milites
 vulpibus assimilauit, quod racemos esitent per agros, dissipatisque vitibus non
 exiguam, quaquā incubuerint pauperiem faciant.

M A L A C O G I T A T I O.

Illæ verò (vt ad sacra redeamus) quæ Canticorum canticò sponsi iussu capi
 iubentur, quia noua teneraque vitium germina corrodunt, prauæ cogitationes
 sunt, & intelligentia peruersa, quæ à genio malo suggeritur. Nouellas porro
 vulpes occupari iubet, prius scilicet quam adolecant & altius insideant, fiantque
 aduersus rectè viuendi rationem pugnaciores. Dum enim mala cogitatio in ini-
 tijs est, de corde facile potest exturbari: quæ si frequenter iteretur, diutiusque in-
 fuescat permanere, quodam quasi vsucapionis iure, animam facillimè ad consen-
 sum adducit: confirmato autem intra cor consensu, procliuius inde est ad peccan-
 dum effectus. Hinc illa Nasonis admonitio:

*Opprime dum noua sunt, subiti mala semina morbi,
 Et tuus incipiens ire resistat equus.
 Nam mora dat vires, teneras mora percoquit vuas,
 Et validas segetes, quæ fuit herba, facit.
 Quæ præbet latas arbor spatiantibus umbras,
 Quo posita est primum tempore, virga fuit.
 Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,*

Nunc

Nunc stat in immensum viribus aucta suis. Itaq;

Principijs obsta, serò medicina paratur,

Cum mala per longas conualuere moras.

MAGNVS CONATVS CVM DOLO.

Siquid autem omni conatu, omniq; arte doloq; factū, hieroglyphicè veteres ostendere voluissent, leoninæ pelli vulpinam assuebant, quarum altera vires, altera fraudes indicaret, id quod, vt inquit Plutarchus, adagij loco sæpe usurpatum est à Lysandro. Dicere nanq; solebat is, Leonis spolio vulpeculæ pellem assuendam: quippe vbi per vires sufficere nō posses, & astum & dolos adijciendos. Omnem enim is ingenij vim ad hostes dolo fraudeq; decipiendos conuerterat. Quam sententiam secutus Maro, Dolus an virtus quis in hoste requirat: ait. Dixerat verò longè prius Pindarus in hanc sententiam, *τόλμα γὰρ ἰοικῶς θυμὸν ἐριθεριμὸν θηρῶν λέοντων ἐν πόνῳ, μήτιν δ' ἀλώπηξ*. Leonibus vastum rugietibus audacia animum ministrat ad inuadendum, consilium verò vulpes.

RATIOCINATIO.

Ad hæc nonnulli adiungunt, hominē discursu mentis & ratiocinatione vtētem, per vulpem significari, quæ aurem ad terram apprimat: ea enim paludosam aliquam regionem peragratura, si de soli firmitate dubitauerit, aure ad mota terræ contatur, an strepitum sentiat exploratura: quem vbi percepit, non esse soli firmitudinem coniectat, sed infirmū & voraginosum locum, ideoq; non progreditur: nullo verò audito sonitu, omni semota contatione ire pergit audacter. Videtur autem inde vt ratiocinatione, vt obseruat Plutarchus, perinde ac si quod strepit moueri cognoscat, quod mouetur infirmum esse, quod verò infirmum inaccessibile. Tradit idem autor, Thracas in paludibus explorandis huiusmodi vulpium indagine plurimum vtī, quas in obsequium assuetas alunt, & ad huiusmodi negotia præmittunt.

MUNIMENTVM.

Quod si munimentum ab insidijs alibi per platani folium à ciconia gestatum, nidusq; illatum suo, & per rutæ ramusculum ad alam gallinæ summissum significari diximus, non erit incongruum idem hoc hieroglyphicum per vulpem quæ scillam gestet exprimere: illa enim scillam latebris apponit suis, vt à luporum iniuria tuta sit. Nam lupum conuelli aiunt scillæ contactu.

DE FIBRO.

Fibri significata dicturus, id primū ambigi video, nunquid is castor sit, quo de apud Horum mentionem factam inuenimus. Nam qui castoris ingenium, mores & faciem describunt, eadem ipsa pingunt, quæ veteres nostri de fibro retulere: eundemq; & fibrum & lytram Varro ponit, fibrosq; eos appellari quasi fimbrios dicas, ab extremis fluminum oris in quibus maximè versantur. Succidunt enim arborum radices per fluuiorum margines, vbi cubilia sibi parant. Vnde Plautus: Sic me subes quotidie quasi fiber salicem. Sunt qui extremas fluminum oras lytras olim dictas autument, & antiquos fibrum pro extremo posuisse. Vnde in sagulis fimbriæ, & in iecinore extremum fibra, hinc Fiber dictus. Sunt tamen qui lutram diuersam à fibro velint, & fibrum à castore, castoremq; à lutra aliud esse animal con-

Pierii Val. Fiber.

tendant. Sedenim tris eiusdem generis species obseruarunt Scythæ, rusticum, D
nobilem, & regem, quos à villorum mollitie & colore, neq; non magnitudine,
distingere, delicatissimum omnino lutram appellantes. Accolere verò omnes
fluuiorum ripas, foramina diuersa facere, mutare domicilia pridie quàm flu-
men crescat, in conuectandis in cauum pomis, miræ esse solertia. Horum por-
rò testes castorea nuncupari, vimq; maximam esse ijs qui nascuntur in Ponto,
in alijs regionibus non æquè pollere.

PETVLANTIAE SUPPLICIUM.

PER animal hoc Ægyptij sacerdotes eum qui pcena sit affectus ob nequitiam,
qua fuerit in muliere aliqua petulans, significabant. Proditum enim est, fi-
brum in venatione deprehensum suos sibi testes abscindere, atq; eos proijcere,
gnarum se eorum præcipuè assequendorum causa peti. Nam & adulteri eadem
affici pcena solent, vt deprehensi præsectis testibus dimittantur. Omnibus verò
animalibus natura duce ostensum, vt & commoda sua norint, & nocentia con-
trariaq; sciant decernere. Hinc illud epistola Saporis regis ad Constantium Im-
peratorem, cui suadere conabatur, vt bona Asiatici regni dimissa parte, quieti et
incolumitati suæ consulcret, hoc bestias factitare dicens, quæ cum aduertant
cur maximo opere capiantur, illud propria sponte amittant, vt viuere deinde
possint impauidæ. Amputari tamen hos ab eò animali cum capitur, negat Se-
stius diligentissimus medicinæ, quinimò paruos esse substrictosq; & adhæren-
tes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse: adulterari autem renibus eiusdem,
qui sunt grandes, cum veri testes exigui admodum reperiantur, ammoniaci co-
loris circumdati liquore, veluti mellis cerosi, odoris grauis, gustu amaro & acri,
vt sternutamenta olfactu moueant. Vtuncq; verò, siue spõte siue vi testes aufe-
rantur, cum satis constet eos ea præcipuè de causa conquiri, non ineptè datus
hieroglyphico locus, vt per id animal, id supplicij genus ostenderetur, quo mee-
chorum lasciuia puniri consuevit, atq; ita malè tractari.

ATRI FESTI'QVE DIES.

SVnt qui atos festosq; dies per fibros ita distinguant, vt cum festum signifi-
cari velint, anteriora eius pingant, propterea quòd populi pleriq; qui nostre
pietatis ritu viuunt, à Ponto & à Septentrione in Pannoniam vsq; porrecti, an-
terioribus membris pro carne vescuntur, posterioribus piscis loco: caudam ve-
rò eius animalis, quæ præpinguis prægrandisq; est, salitam plurimùm condi-
tamq; pro tarico pisculento habent, eaq; ieiuniorum tempore, quo nobis ex cõ-
stitutione Pontificia carnibus interdictum est, mensis inferunt: eiusmodi enim
dies pleræq; nationes atos vocant, quibus carne vesci ex lege nostra nõ licet. Ea
verò illi ratione se tuent, quòd posteriores fibri partes aquis semper innatantes,
piscem dicant, & esse arbitrentur, quia scilicet animal id tam aquaticum est quàm
terrestre, cum in extremo riparum semper degat: partem quæ caput versus ten-
dit, terræ dedicarunt, & carnem esse voluerunt.

DE TALPA.

QONIAM verò Talpa non nihil habet similitudinis cum fibro, quòd
ipsa quoque in terræ cauis habitat, vt de ea post fibrum dicamus, ad-
monemur.

CÆCITAS.

Vulgatissimū est talpā pro cæcitate poni, vulgatusq; prouerbiū, τυφλότις & ἀσπλάγξ, propterea quòd animal perpetuæ cæcitat̄is tenebris damnatum est, lucemq; ita habeat aduersariam, vt simulac ad diurnā claritatem eduçta fuerit, emoriat̄. Atq; hoc illud est quod Academicis quæstionib. ait Cicero: Quid talpam: num desiderare lumen putas? Nihil ea prorsus videt, neq; quidem oculos habet, vt veteres tradidere: vt verò obseruarunt aliij, habet vtiq; partes easdem omnes quibus oculi integri constant, nigricantem quippe illum orbiculū & quod intra eum continetur, quam pupillam vocant, atq; etiam portionis albidæ ambitionē, sed non tam liquidò quàm oculi conspecti & eminentes. Nec in partē exteriorē apparere hæc possunt, propter cutis, quæ crassiuscula circumobducta est, corpulentiam, vtpote cū natura inter generandum lædatur, atq; ita opus inchoatū relinquatur. Vtcunq; apud Helychium talpa huiuscemodi cæcitat̄is ergò hieroglyphicum est & ignorantie, cū oculus sua pollens vi, cognitionis et intelligentie signum habeatur. Eucherus hæreticos per talpam in diuinis literis accipit, vtpote qui, licet aliquid cernere videantur, ipsum liquidæ veritatis lumen minimè discernunt.

AUDITVS E' LONGINQVO.

Neq; verò desunt qui auditum ex quantumuis remoto loco per talpam significari tradant: liquidius siquidem audiunt talpæ obruta terra, tam denso atque surdo naturæ elemento. Quinetiam exploratoribus mos est caput in scrobem aliquam summittere, cū procul aduentantes turmas, vel equitatum præsentire voluerint.

PRÆSAGIVM.

FVerunt & qui per hoc animal præfagium intelligi asseuerarent. Explorantur siquidem Magi, vt Proclus tradit, cor talpæ ad præfagium mirificè conferre. Nam, vt Porphyrus etiam attestatur, veteres illi diuinatores simulac talparum corda deglutissent, accipiebant subinde præsentem animam Dei ritu vaticinantem, quod similitudinem quandam habet cum auditu illo promptissimo: siquidē quæ præfagimus minimè cernentes, sentire videmur tamen. Fuisse verò talpam in cultu apud imperitam rerum vetustatem, didicimus ex Esaia, vbi dicit: Simulacra quæ fecerat sibi, vt adoraret talpam & vespertiliones.

DE MVSTELA.

Dem verò vaticinium Mustelam huc accersit, quòd persuasum sit quandam eius disciplinæ vim in ea consistere.

ARuspicem enim, vel eum qui quoquo modo futura prædiceret, per eius imaginem significari dixerunt: eaq; ob id ipsum Thrasybuli simulacro, quod in Olympia dicatū erat, adsculpta fuit, vt meminit Pausanias: illi enim præter dissectum canem, qui iecinoribus patefactis adiaccebat, mustela quoq; dexterū humerum obrepebat, singula diuinationis hieroglyphica.

ARVSPEX.

INFORTVNIVM.

Per eadem pictā, infortuniū etiam intelligebant: animal enim inauspicatum infaustumq; esse perhibetur ijs, quorū habitat do-

Pierii Val. Mus.

mos: insidiatur siquidem domesticis animalibus, præsertimq; auibus tam altilibus quàm nidum sub tecto facientibus, easq; ad internecionē vsq; persequitur. Occursus eius plerisq; religiosus habetur. Alij etiã in negotijs obeundis vel nomen ipsum horrescunt, vtpote contrarium efficaciam.

V I R A G O.

Horus Ægyptiacus autor ait, per animal hoc mulierem virilia facinora peritentem ostēdi, propterea quòd osseo sit genitali prædita. Impedior autem verecūdia, ne significatū hoc apertius explicem, quamq; inter sese mulieres turpitudinem, absq; viris exercere nonnunquã deprehensæ sint. Id potius ponam, singulare stranguriæ remediū esse genitale id, si rasum tritumq; detur, vt Aristoteles de hist. Animalium testatur. Nam & Strophilus scribit, mustelæ genitale esse solidum instar ossis, cuius ramenta si in potu dentur, singulare remediū sit vrinæ stillicidii. Eam à Thebanis coli scribit Ælianus, quòd Alcmenæ Herculi pariundo laboranti opem tulerit haud contemnendam.

DE M V R E.

Vrem associari sibi deposcit mustelæ nomen, cum præsertim in omni familiari supellectile corrumpenda, nō minorem mus iniuriam & detrimentum afferre soleat quàm mustela.

DE TRIMENTVM.

Præcipuum enim eius est significatū, vt hieroglyphicum detrimenti sit atq; perditionis: is siquidem, vt apud Ciceronē est, dies ac noctes aliquid semper rodit, ac omnia quæ rodit inquinat, & inutilia reddit. Quare in ostentis quoq; si mures aliquid corrossissent, perniciofa portendi aiebant ijs, quorū instrumentū aut opus esset, quod ita corruptū erat: veluti ante Marsicum bellum, quòd clypeos Lanuuij abrossi essent, maximū id portentum aruspices dixerunt, & eorū quæ subsecuta sunt incōmodorum indicium. Iam & Carboni imperatori mures exitiū abrossis fascijs, quibus in calceatu vtebatur, portendēre. Sed false risit hæc Cato, cum eum quidam consuleret, quid ostenti esset, quòd forices noctu caligas abrossissent: respondit enim is, non esse ostētum si forices caligas abrodant, sed si caligē forices ipsos abrossissent. Sedenim Cicero quamuis id & ipse ridere videatur, cum iam respub. titubare cœpisset, Platonis politiã corrosam turpiter à muribus apud se deprehendit. Et si parua licet cōferre cum magnis, nos quoq; portenta hæc tetigēre. Nam quamprimū Romam applicui, sedemq; ibi fixi, ne miserrimas incensæ, deuastratæ, ac penè dirutæ patriæ calamitates fecidissimasq; clades ante oculos in dies mihi atrociores spectando fieri sentirem, mihi accidit vt pulcherrimū Horatij opusculum, quod in delicijs habebã, mures à licijs, quibus cōglutinatorum erat, protinus abroderēt, omnibusq; paginis ita discissis inutilem codicem efficerent: mox & Pindarū aggressi, cum quoq; ab eadem parte qua plicatus conglutinatorumq; erat, inquinari: quod ostenti loco fuisse, euentus postea comprobauit, nō esse Romæ locum Musis, & amcenioribus his disciplinis, Julio II. thesauros omnes ad mutuas Christianorū ferè omniū cades effundente: idq; magna & studiorū meorum & diuturni temporis iactura compertū habui, donec vicesimo post anno, ex quo huc migrauerã, Hippolyti Medicei discipuli mei liberalitate atq; beneficentiã fui tandem subleuatus, vsu rerū ad vitæ necessitatem, quod satis esse duxi, suffecturo.

O P T I O.

Eodem vtebantur hieroglyphico sacerdotes Ægyptij, si optionem atq; iudicium significare voluissent. Mus quippe plures diuersosq; panes aut poma nactus, purissimum optimumq; ex omnibus quo vescatur deligit. Quapropter in panificijs emundis optionem ex huiusmodi murum indicio facere, solitū est multis. Idem in fructibus alijs, præsertimq; melopeponibus, summa nepotū curiositate obseruari videmus, cū eos meliores esse constet, quos mures cœperint abrodere. Plinius vbi de Ponticis muribus loquitur, mirari videtur quonā modo autores intellexerint eorum palatum in gustu sagacissimum esse.

I M B E C I L L I T A S.

Sunt qui per murem exanimatum, imbecillitatem intelligi posse tradant: is siquidem minimo quoq; incōmodo exanimascit, plerunq; verò spontè moritur effluentibus intestinis: hinc *κτ' μὲν οὐδ' ἀλεθρον* dici solet, qua similitudine Menander vsus est, vt citat Ælianus lib. 2, cap. 10, cū valetudinarius quispiam ipsa fuerit naturæ imbecillitate consumptus. Muribus enim in vniuersum vita breuissima: vnde musculus apud Horatium alteri ait, Viue memor quàm sis æui breuis. Sunt qui putent foricem ea de causa dictum, quia *σορὸν* apud Græcos putridum significet, quod huic qua de loquimur imbecillitati cōgrueret. Sedenim multò magis placet eorum sententia, qui quemadmodum suem *ἐκ τοῦ* à nobis factum constat, ita *ἐκ ὑγανός* foricem deductum asseuerant. Nicander sanè *ὑγανός* iures appellauit Ætolum lingua, apud quos *ὑς*, hoc est, sus, *ὑγανός* dicitur. Murem verò, quòd rostrum habeat suilli perquàm simile, Suis etiam cognomento dicunt, quod interpret Nicandri obseruauit. Sus verò forexq; tanta concordia naturæ consentiūt, vt, quod Magi tradunt, si quis muris iecur in sicu porco vorandum dederit, animal id eum qui dederit, nullo edito grunntu vltro deinceps adfectetur quoquò icrit: quod ego Patauij factum memini nonnullorū iuuenum astu, qui ganæ potius quàm disciplinis dediti erant, nō sine totius viciniae querelis, quæ sibi porcos incertis autoribus abduci lamentabatur.

A M A T O R I Æ D E L I C I Æ.

Longè verò diuersum illud, quòd illecebras amatorias, petulcioresq; lasciuas per album murem significare non Ægyptiorum modò cōmentum, verum & Græcorum fuit. Nam de muris salacitate multa sunt à plerisq; prodita: sed præcipuè mihi videtur Plautus rem expressisse, vbi Phronesiū Dinarcho suadere conatur, vt multiuolus sit in re venerea: sic enim ait: Sed tamen cogitamus pusillus quàm sit sapiens bestia, ætatem qui vni cubili nunquam cōmittit suam, qua si vnum obsideatur, aliunde profugiū quærit. Moris verò fuisse muris nomine amatoribus adblandiri, ex Epigrammatarij versu noscitur:

Nam cū me murem, cum me tua lumina dicas.

Ob notissimam verò muris salacitatem, mulierem quandam portentosæ libidinis, qualem nostri Messalinā fuisse memorant, ab Epicrate Myoniam, quasi nos murinam dicamus, appellatam ait Ælianus.

I N T A M I N A T A M V N D I T I A.

Quem verò intelligat Ælianus & Philemon per album murē, nemo ex nostris, quod hætenus legerim, explicauit: si tamē ad Plinium & alios probatissimos autores aspexeris, eum esse conijcies, quem Armenium vocamus, villi pelliumq; mollitie delicatum Francisci Petrarchæ versibus pro castitatis hieroglyphico nobilitatū, vtpote qui delicatioris cuiusdā munditiæ exemplar haud

Pierii Val. Felis.

quaquam ignobile esset, cui scilicet spurcitia tantæ sit abominationi, vt limo ante ostium caui illito, capi potius à venatoribus, quàm eo cœdari patiatur: quod cùm sanctioris sit amoris proprium, intemeratæ castitatis symbolum, quæ diuina tantùm flamma succendatur, à peritissimis rerum ponitur.

A R G I V I.

INuenitur & in numis muris signum: cam verò Argiuorum præcipuè mone- tam fuisse, Plutarchus ait, apud quos fuisset moris, vt numum imagine muris insignitum cuderent.

D E F E L E

SI pro Æluro felē reddidero, satis scio paratos emissarios esse qui mendacibus inuadant. Sedenim quæ Plinius de fele refert, dum quærit quo silentio, quamq̃ leuibus vestigijs auibus obrepāt feles, quamq̃ occulto speculatu in musculos insiliant, tum ea quæ ab Anniano poeta memorantur apud Gellium, quæ ab Ægyptijs eo super lunt memoriæ prodita, cuius oculi ad vices Lunæ, aut ampliores fiunt, aut minores domestico huic animali, quod Albertus modò cattū, modò murilegū appellat congruere manifestum est. Sunt & qui musionem vocēt. Felem autem alij, quæ vulgò felina, alij qui Martes appellatur, esse volunt, eoq̃ & Varronis & Columellæ autoritatem trahunt. Nam quæ illi vnà cum Nicandro de venatu auium clandestino nocturnoq̃ tradunt, martem id facere satis exploratum est. Sed quoniam de harum nomine pleriq̃ certant, ne temerè vni magis quàm alteri faucamus, æluri vocabulum interim vsurpabimus, de quo in antiquo Festi Pompeij codice hæc adinueni: Est glurus animal leoni cùm procreatur persimile, olim syluestre: maximè muribus aduersatur, salax, oculi cuius acie flammea, ad imitationem lunæ crescunt & decrescunt. Nam veluti Luna pro solaris luminis participatione faciē quotidie variat, ita ælurus pari cum luna conditione afficitur, nunc aucta, nunc imminuta pupilla, prout Lunæ orbis nunc se plenum, nunc dimidiatū, nūc cauū, nūc tuberosum ostentat. Licinius Vmbrei in Nerea: Murū strages ælurorum oculi vt minuti Lunam ariolantur. Quibus quidem verbis nescio an explicatius cattus noster domesticus à quopiam describi possit. Sed quoniam de gluro satis cōstat, de Latina locutione nōdum per hos liquet, quamuis totiens Cicero felē & canē inter Ægypti numina socialiter enumeret, dubio procul cattū intelligens. Æluri ipsius, si cattī nomen ita abhorrent, significata referamus.

I M P L O R A T I O.

VEteres cùm hominem in manus hostiū illapsū, qui miserabiliter auxilium impleret, indicare vellent, foricem pingebant ab gluro comprehensū: exauditur enim statim miserabilis eiulatus, & vox veluti auxilium implorantis, vbi mus in dentes incidit eiusmodi: vnde prouerbiū, Sorex Hecaten. Causam Simnius Capito sic interpretatur, quod is qui in manus hostium incidit, illorū ducem implorat. Est verò gluros, vt Verrius ait, sub tutela Hecates. Apud mythologos inuenias Iouem ludicro certamine Apollinem cum Hecate tenella adhuc ætate commississe, argumento proposito, vt ipsi quoq̃ certatim animalia conformarent atq̃ producerent, terræq̃ theatrum implere procurarent: tum Apollinē statim hominē protulisse, aduersus quem Hecate Simiam opposuerit à se factā: exceptam risu rem Apollo leone terribili producto interturbauit. At Hecate ludo etiam indignata vinci, ælurum genuit. Maiore hinc Apollo effusus risu, mu-

rem

Arem in Hecates ludibrium protulit: illa magis indignata cum vi non posset vincere, ad artes cōuersa, simiam in leonem, elurum in murem acriter incitauit. Leo diu à simia natibus eius affixa, tota est arena ad furorem vsq; exagitatus: mus au fugiens ad Apollinis pedes procubuit, atq; ita seruatus. Vlturus autem leonis iniuriam Deus, vim medicam in simiæ sanguinem immisit, qua leo febre correptus sanaretur, atq; ita factum vt leo semper simiæ pascum appetierit: æluri autē genitale semen ita reddidit igneum, vt eius generis scemina, de re omni animantium generi voluptuosa, & angī & cruciari ad miserabilem vsq; vociferationem compellatur. Alij rem tametsi manifestè fabulosam, ita gestam memorant: Solē & Lunam initio rerum in certamen deuenisse, vt terram animalibus replerent, cura eiusmodi illis à summo opifice demandata: statimq; leonem ea, qua insignis est, specie à Sole conformatum: Lunam verò æmulatione concitā cum Deos omnes in nouæ belluæ admiratione detētos animaduertisset, neq; opus id æquatūram se confideret, æluron protulisse, animal quippe leonī perquam simile, sed & animis & specie tanto inferioribus, quanto luna ipsa Sole deterior est. **B**orto interim inter Deos risu, indignatum Solem eam fuisse Lunæ temeritatem, vt secum ausa esset contendere, murem euestigiò procreasse, vt æluri contentione eluderet: tum Lunam maioribus ingenij viribus conuocatis, quantacunq; potuit arte conatuq; quantoq; maximè studio proficere potuit, simiam progenuisse: id quoq; animal cum ridiculum ad eò apparuisset, elususq; omnium cachinnatione Lunæ conatus fuisset, adeò id indignè Luna tulit, vt sempiternas inter simiam & leonem, neq; non inter æluron & murem, commiserit inimicitias.

L V N A.

Apuđ Ægyptios sanè æluri præcipuū hieroglyphicum erat, vt ex eius imagi **A**ne Luna intelligeretur, in cuius cultum magna æluron veneratione prosequēbātur. Satisq; constat eum qui animal eiusmodi vel incuria occidisset, populari tumultu varijs supplicijs malè tractari, & enecari solitum: cuiusmodi superstitionis exempla in Romanum ciuem edita sunt Ptolemæi illius tempore, qui à Romanis in societatem & amicitiam receptus est. Porrò nullū apud Ægyptios Iside numen maius, neq; venerabilius fuit. Isis verò quāuis & Astrocyona è cælestibus signis addictum habeat, in primis tamē accipitur pro Luna. Quicquid **C**verò cum Luna consensum aliquem haberet, id apud eos honori habebatur. Ex quo verò Soli Luna maximè dicitur aduersa, æluos lunare animal sympathiæ vi animalia Soli notabiliter subiecta genuino quodam odio prosequitur, vtputa foricem, qui totus est Solis, adeò vt etiam, vti dictum superius, illi Smynthei cognomentum indiderit.

O R T V S E T O B I T V S R E R V M.

Quid verò sibi vellet æluos ille in summo Sistri apice, sub quo forma illa orbicularis, cui quatuor veluti tintinnabula mobilia æquis inter se interuallis applicata erant, ex Plutarcho declaratum est: significabat enim hæc species, omnia quæ generationi corruptioniq; obnoxia sunt, lunari globo subiecti, infra quæ omnia mouentur & alternant, quippe quæ sint ex quatuor illis principijs, quæ elementa placuit appellari, cōflata, igne quippe, terra, aqua, & aere. Cur verò animal hoc Lunæ simulacrū excogitassent, ea affertur causa, quòd tum variū est colore & astu, tum noctu magis quàm interdiu exercitio deditum. Est præterea fecundæ admodum salacitatis temperaturæq; cum Luna perquam simile. Nā vnū primò parere fertur, inde duos, inde tris, inde quatuor, atq; ita vicissim ad

Pierii Val. Mus.

septimum vsq; peruenire, ibiq; sistere, ita vt toto vitæ cursu octo & viginti na-
tos edat, quot itidem luces in Luna dinumerantur in Zodiaci transcursu pera-
gendo. Ad hæc eius facies à septimo quoq; die, in aliam speciẽ abit. Verùm quæ
de animali traduntur fabulosa forsan aliquando deprehendi possunt, illud mi-
nimè confictum quod de pupillis eius fertur, quæ non tantum ad Solis cursum
quotidie cõmutentur, verumetiam ab incremento decrementoq; lunaris globi
quotidie variant, quod tum in alijs, tum in ijs quos Syrianos vocamus liquidò
apparet. Nam qui æluron describunt, & varijs cum maculis insignem memo-
rant, eam sibi speciem videntur proposuisse.

M V L I E B R I S S A L A C I T A S.

QUòd verò salacissimã fœminã per æluri fœminæ simulacrũ nonnulli signi-
ficari dixerint, non ea tantum causa fuit, quòd plurimũ Lunæ fœcunditatẽ,
quæ humoris ab ea manãtis beneficio tota terra mariq; luxuriat, admirarentur,
quàm etiam quòd ipsius animalis ingenium ita affectũ animaduenterant: fœmi-
næ enim in eo genere natura admodum libidinosæ sunt & salaces, tametsi initiũ
vix pati possunt, in quo propter ignitam geniturę vim plurimũ, vt dictum est, **E**
cruciantur: mares tamen ad coitum ipsæ frequenter alliciunt, inuitant, cogunt,
puniunt etiam, nisi pareant. Vnde vulgò nunc homines qui operam nequitiaẽ
dant incontinentius, & pudore prostituto lasciuunt, Cattorum commercia
frequentare dicitamus.

D I S S I M V L A T O R T V R P I T V D I N I S.

Vltiorum dissimulatorem per micturiẽtem simiam suo loco significari dixi-
mus, quoniam ita in Horii codicibus impressis inueneramus: postea verò
quàm & manu scriptos codices & antiquos nacti sumus, non *πικνηον* eo loco, sed
αιλαρον inuenimus, quod quidem vero propius visum est, cum eo omnes ingenio
catti sint, vt quanto possunt studio ventris excrementa, vel attracto, si copia sit,
puluere sepeliant, vel alia re quapiã omnino occulant. Ægyptij sanè cum in pro-
patulo ac vñs ipsis cibum caperent, cattorũ tamen exemplo ventrem domi exo-
nerare, atq; id quidem clanculũ, assuerant. Munditiem hanc Hebræi quoq; iu-
bentur obseruare, vt Deut. 23. Locum habebis extra castra ad quem egrediaris
ad requisita naturę, gerens paxillum in baltheo, cumq; sederis fodies per circui-
tum, & gesta humo cooperies quo releuatus es. Qui mos & apud Persas tantæ
fuit religionis, vt qui alio quopiam inspiciente non modò quicquã non euome-
rent, sed ne lotiũ quidem emitterent: quiq; palàm id facere aggressus esset, faci-
norosa notabatur ignominia. Quid verò quòd ad hanc vsq; diem aiunt Alexã-
driæ vrbe Ægypti, totius orbis emporio frequentissimo celebrata, indigenas
expuentem quempiam non aliter abhorrere, quàm apud nos ludibrio & repre-
hensionis sit obnoxius, qui palàm ventris crepitem emiseric?

A V G V S T E I.

ET quoniam nostra omnis dictio ad sculpturas picturasq; & gestamina cõ-
tendit, minimè dissimulanda sunt legionũ atq; ordinum insignia, quę se pro-
re obtulerint: nam pleriq; hominũ cum in huiusmodi signa picturæ sue incidũt,
quid ea sibi velint, anxie admodum percontari solent. Ab Ægyptijs enim ea pri-
mordia sumpserunt, vel haudquaquã dissimilia sunt ab eorum inuentis. Cattus
igitur in huiusmodi gestaminibus insigne fuit, vt vetustę indicãt inscriptiones,
eius ordinis qui **A V G V S T E I** vocabantur: hi sub magistro peditum stipendia
faciebãt. Erat verò cattus is prasini coloris in alba parma, quam ruber circulus
ambibat,

Ambibat, latè marginem circumplexus : gestus eius vt currentis, reflexo in dorsum capite.

FELICES SENIORES.

ALibi dimidius cattus rubri coloris in parma punicea dilutiore spectabat, qui à margine rubro surrectus, pedibus ad lufum compositis, adblādiri videbatur. Insigne hoc erat, quātū ex vetustis ipsius reliquijs colligere potuimus, FELICIVM SENIORVM, qui sub eodem magistro peditum militabant

ALPINI.

SVb eodem Duce signum etiam militare fuit, in quo cattus coloris punicei diluti recta facie progrediēs habebatur in parma viridi, cuius marginem albus circulus ambibat. Gestamen hoc erat militum qui ALPINI vocabantur.

Sed iam Io. Antoni charissime, nolim otium tuum curiositate aliqua mea interturbare, dum morosa & leui forsan dictione studiorum tuorum cursum interceptio. Hæc igitur pro qualicunq; munusculo ita ex improviso comparato factis fuerint : de reliquis, si argumentum minimè displicuerit, aliàs plura coràm conferemus.

PIERIVS VALERIANVS AD CLARISS.

CARD. BERNARDINVM MAFFEVM, DE IIS QUÆ
PER SERPENTEM IN GENERE SIGNIFICAN-
TVR EX SACRIS AEGYPTIORVM
LITERIS.

Ucundissima illa amicitia suauitas tuæ, meusq; erga te cultus, & peruetus admodum obseruantia, quæ Romæ primùm, vel à primis laudatissimæ adolescentiæ tuæ annis instituta, mox Patavi, quò ad ingenij cultum capessendum concesser as, clarissimarum virtutum tuarum, ingenijq; sanctissimi cognitione aucta est, & tuo in omnibus rebus meis patrocinio confirmata, efficiūt vt nullo vnquam tempore, neq; longissimo quantumuis loco remotus, immemor tui esse possim. Quare licet aliquot abhinc annis te non viderim, nuncq; maximè longè absis, & in Cardinalatus splendorem assumptus, necesse est te magnis omnino negotijs & occupationibus detineri, tam mihi tamen oculis inhaerescis, ac si te coràm continuo conspicerem. Hinc factum est, vt cum domi aliquantulum otij nactus lucubrationes illas, quas tantopere videre concupiscis, recognoscerem, easq; in libellos vnquamq; suos dirigerem, earum partem ad te mittere cogitarim : id opportunè nec ne fecerim non sat scio : at certe amanter & ex officio à me factum hoc certò scio, vt scilicet haberes istic, in ista qua fulges amplitudine, si tibi tantulum horæ vel à publicis curis, vel à tuis sanctioribus studijs vacuum relinquere- tur, quod cum Pierio tuo loquerere, qui te semper vnice sancte q; coluit ac obseruauit. Neq; tamen tanquam summæ eruditionis tuæ nescius, arbitratus sum noui me quicquam allaturum tibi : verùm quia nullum vnquam abs te sermonem vberiore, dum vnà fuimus, haurire me solitum meminerim, quàm de literis & disciplinis, id dedi operam, vt de literis & disciplinis noster hic per libellum, quem ad te misi, congressus esset. Erit verò sermo de ijs quæ per serpentis imaginem apud veteres significabantur, quibus & Aegyptij sacerdotes, & pleriq; alij, pro liter. vsi sunt : quæ quamuis forte haud incognita sint tibi, decies tamen repetita placere semper pote un : quæ de doctrina semel placuere : quare te ad rem recognoscendam, vbi primùm per- otium licuerit, spero non inuito animo accessurum.

Pierii Val. Serpens I.

NGVIS atque ad eò reptiliū aliquot significata dicturus, cum pro varia eorum pictura, diuersisq; speciebus varia identidem significata sint, curæ precium esse existimaui genus eiusmodi prius tractare, cuius effigies excogitata est auspiciosa augustiniorq; magno apud veteres in cultu habita: carulea quippe facie, colore nitido, squamis pellucētibus, capite minimè formidoloso, à quo nostræ erit dictionis initiū. Cum his Basiliscū enumerant, tametsi eius animalis violentiam mortales reliqui longè aliter interpretantur. Post Basiliscum aspis est, ac mox vipera, à quibus Ægyptij multa hieroglyphicā argumenta desumpserunt, & diuinæ nostrorum literæ horū sæpe mentionem faciunt, sed Dana illum suum religiose præferunt, qui opem omnibus præsentaneā polliceatur: quare quæ nam sint ea quæ hinc significantur, dicere iam incipiamus.

M V N D I M A C H I N A.

Mundum vniuersum Ægyptij sacerdotes scribere volentes, anguē qui caudam propriam depasceret, cumq; varijs insignem maculis pingebant: de quo Claudianus:

*Perpetuumq; virens squamis, caudamq; reducto
Ore vorans tacito relegens exordia lapsu.*

Quod dubio procul significat omnia, quæ diuina prouidentia in mundo generantur, ab eodem cum solui cœperint, siue paulatim imminui atq; deficere, in sese recipi, fieriq; illud propemodū, quod apud quosdā Æthiopiæ populos aspiduo est in vsu, qui cum nullo alio nutriantur cibo quàm piscium, humana deinceps cadauera piscibus obiectant, victum quem ab eis acceperāt ex seipsis repēdentes. Hæc verò cauda ab suo animali corrosa, receptæ autoritatis assumptum illud significat, quod vno omnium consensu fertur, decrementum vniuscuiuspiam rei alterius incrementū esse. Aiunt verò Phœnicū hoc fuisse hieroglyphicum, per draconem in orbem redactum, caudamq; suam deuorantē, id exprime re, vt appareat mundum ex seipso ali, & in se reuolui. Nam cum æterna sint elementa, neq; corruptione neq; variatione per se vlla immutentur, corruptioni tamen ac variationi subiecta videntur, ea parte qua specierum informationi admiscetur, vi tamen ipsa incolumi permanente: quippe veluti ex literis nihil separatim significantibus apud Chalcographos siue impressores librarios dicere malimus, nomina componuntur quæ aliquid copulata significāt: mox utilitate ipsa, impresso notatoq; libro, quātum vsui venerit recepta, nomina ipsa dictionesq; omnes corrumpuntur, solutæ literæ incolumitati pristinq; generiq; suo restituntur, & in alterius formæ vsum asseruantur: ita corpora quæ Græci συγκεχυµια, iuniores Philosophi confusa, hoc est, in vnum conflata dicunt, cum aduenit exitus, diminuiq; cœperint, sigillatim in eadem ipsa resoluuntur elementa, aliarum itidem specierū compositioni obnoxia, ac semper exposita: quod ex nostris optimè Pacuius intellexit, ad hoc luculentissimis his versibus alludens:

*Quicquid est hoc, omnia animat, format, alit,
Augeat, creat, sepelit, recipitq; in sese omnia,
Omniumq; idem est pater, in didemq; eadem
Quæ erunt de integro, atq; eodem occidunt.*

Eodem respexit Lucretius cum dixit:

*Deniq; iam ruere hoc circum supera q; quod omne
Continet amplexu terræ procreat ex se*

A
*Omnia, quod quidam memorant, recipitq; perempta,
 Totum natuum mortali corpore constat:
 Nam quodcumq; alias ex se res auget alitq;
 Diminui debet, recreari cum recipit res.*

Sed ne multa aded cōgererent Ægyptij sacerdotes, néue longis discere volētes ambagibus implicarēt, cum omnem illi naturæ obscuritatē manifestē adeo sibi cognitam profiterentur, & quasi per manus proditam hæreditariā disciplinam possiderent, vno contenti hieroglyphico, mūdi conditionē omnem expressam esse voluerunt. Serpens igitur caudam depascitur suam, vt generū immortalitatem, qua rerum naturā Deus insigniuit, ostētet: vt principium ad finem directū esse, finemq; ad principium reflecti doceat. Nam vt hoc apertius explicetur, ex plantis fructus, velut ex principio finis: ex fructibus verò semen, in quo planta ipsa delitescit, atq; ita principium ex fine. Sic nihil deniq; intra viuum mundum perit, sed eorum quæ nobis interire videntur, solæ mutantur species: de quibus Virgilius, nec mortī esse locum dixit. Idem per atomos suos Democritus intel-

B
 lexit, quamuis vocabulum nonnulli contendunt improprie esse dictum: indiuidua tamen corpora ea esse voluit, quæ disiuncta cum fuerint, neq; legantur, neq; internicionē recipiant, nec sectionibus diuidantur, sed omne per æuū inānitā in se retineant soliditatem. Hoc illud idem figmentū est, quod Saturnū, quem pro tempore figurāt, aiunt filios deuorare solitū, Iouem verò interceptū, lapide supposito, quem Saturnus deglutierit. Terrestria porro huic varietati cōmutacioniq; rerū plurimum obnoxia esse, per huiusmodi figmentū indicabāt: animā verò, quæ per Iouē, vt Plotinus interpretat, fingitur, immortalem esse. Sanè Hesiodus posteaq; prole à Saturno & Rheā susceptā enumerauit, illud statim adiecit:

*Και τὸν πλὴν κατέπιε νεβί & μέγας, ὄσις ἕνας &
 Νηδύος ἴζ ἰδύης μητρός πῶς γένοιτ' ἴσθι.*

Atq; hos deglutit Saturnus, vt ille vel ille

Diuino ex utero genua ad materna veniret.

Quod ita accipiunt interpretes: Nascuntur è terra rerum species, & in terrā mox recidunt: nam Rheā defluxus est, & corruptio mundi. Quæcūq; igitur tempus protulit, eadem tempus absumit: vnde sacris quibusdam apud nos dicitur, puluerem esse hominē, & mox in puluerem reuersurū.

C
 Non omittenda verò sunt quæ de figura anguis, Mundū ipsum mira similitudine referētis, veteres Philosophi quasi ludētes cōscripsere, ipsam rerū speciē vniuersā nō temerè oculis omniū subiiciētes. Siquidē pro corpore quod habet, grauisimū est animal, perinde ac terra, quæ ponderib. librata suis ob grauitatē insitā in centrū vndecunq; cecidit. Præterea verò toto distentus humi corpore, per terrā repit, vnde etiā genus id nomē accipit, modò serpens, modò reptile nūcupatū. Sed quoniā huiusmodi terræ hieroglyphicū loco suo copiosius tractabitur, ne nunc stylo vniuersi speciē percurrenti morā aliquā interponā, omittetur. Est præterea lubricissimū, quemadmodū aqua, atq; inter serpēdū pandos ac repādos vndarū flexus imitat: & apud fabularū scriptores draco curipus erat, qui Hesperidū hortis in insula positus tutelarīs effingebatur: & amnes quosdā spiras circū terrarū orbē replicare instar anguīū Socrates ait, Phædone. Quæ etiā Hesiodus Echidnā ait dimidia sui parte Nymphā, dimidio altero immanē anguē: pro qua interpretes vapores accipiūt exhalantes à mari, neq; nō omnē humoris vim. Nympha verò est ob id, quod subministrat nutrimentū. Serpens propterea,

Pierii Val. Serpens I.

quòd flumina tortuosis ambagibus ferunt, perinde ac serpentium, uti dicebamus, & corpora sinuosis plurimum flexibus obrepunt. Sed quod facit ad Nympham, quæ loci omnino genius est, occulta quippe vis illa quæ graminibus & plantis vitam fouet, auctumque subministrat, ignarus non sum quosdam alios draconem horrorum custodem pro radicibus arborum accepisse, quòd tortuose sint uti serpentes, & in terram adactæ, perinde ac anguium genus in terræ visceribus plurimum delitescit: ita verò draconis speciem hanc pomis operam præstare ut asserunt: radicibus enim aut cæcis, aut exiccatis, poma etiam auferri necesse est. Acrius verò spiritum, de quo latius in Basilisci significationibus dicitur inferius, per sibilam, quæ vel ad audiendum horrorem nonnulli eorum excitare solent, intelligimus. Squamam verò stellarum mundum ambientium varietatem, quibus ignes in supremo micant orbe hieroglyphicè significant: nam et hinuleæ pellis varietatem, quam Pan gestare fert, stellas ex maculis imitari ait Probus. Eandem Libero patri attributam, idem significare tradit Eusebius lib. de præpar. Euang. primo, ubi Osirim, Sirmi, Liberi, Solis, et Phæneta, ex Homeri, Eumolpi et Orphei versibus eundem esse differit: de quo loco suo plura erunt inferius repetenda. Est & alia super hoc consideratio, quòd anguis hyberno situ membrana corpori, præcipue autem oculis, obducta obæcatur, verno verò tempore feniculum pastus, id Græcè *μάραθρον* est, eiusque succo oculos inungens, impedimentum illud exiit, & acutissimo quo pollet visui restituit, senectutemque ita singulis deponit annis, nudusque propemodum vernat, & glabro corpore iuuenis, ut Maro ait,
Lubrica sublato conuoluit pectore terga.

Leberida verò, membranam scilicet quam deponit, ita exiit, ut à capite orsus ad caudam replicet, interiore parte in exteriorem, exteriori in interiorem versa, cute intus altera subnascente. At mundus quoque (de inferiori hoc modo loquimur) hyemali tempore pruinoso, quodam non modo obæcatus, sed vndeque obductus situ, annuo peracto spatio, Zephyris flare incipientibus, squalorem abiicit, quæque rerum semina intus fuerant superioris defectu caloris obstrusa occultataque, extramperiunt excludunturque, ac senectute deposita per vices iterum iuuenescunt. Quinetiam quæcunque de anguis renouatione traduntur, cum hac ipsa mundi nostri renouatione consensum habent: ferunt enim colubrum cum exuere incipit, ab oculis primum detrahi, ita ut obæcari videatur, tum caput exiit, glabrumque hoc omnino antequam reliquum corpus, apparet. Arbores quoque oculos primum exerunt, gemmas alij vocant, germen alij: sed inoculatio inde, insitionis genus: mox exsurgunt flores, paulatimque fructuum fetus aperiant. Neque vere tantum exiit anguis, verum etiam autumnis, & pro locorum temporumque conditione: æstate etiam, Aristotele hoc asserente, licet id abneget Plinius. Atqui mundum etiam non vere tantum hæc facere, sed æstate autumnisque omni, tot species, tantosque ortus, variosque nouatus aperire, pro regionum situ ac rerum natura, conspiciamus.

IVVENTVTI REDDITVS.

Sunt verò qui per anguem & leberidam hieroglyphicè hominem ostendant iuuentutis redditum, si vel de morbo, aut alia aliqua lue aut calamitate, squallorem atque maciem deposuerit, sitque demum habitior atque validior factus. Libet verò fabellam super huiusmodi renouatione, ex Nicandro & eius interpretibus recitare. Mortales enim aiunt impetrasse olim à dijs multis precibus, ut perpetuo iuuentutis munere donarentur, atque ita nunquam in posterum senio contabescerent, sed quandiu unicuique viuere permissum esset, integris viribus & florenti semper ætate vegeti perseverarent. Hanc igitur simulac beniginitate Iouis accepissent, imperitos adeo

A adeò rerum fuisse, vt eam asino vectandam cõmentarint: hunc verò siti confectum ad fontem quendam peruenisse, in quo serpēs loci custos statiuam habebat custodiam, cunq; inde bibere tentasset, à serpente prohibitum, neq; alia cõditione bibēdi facultatem illi factam, quàm vt id omne quod vehabat onus angui mercedis nomine cõcessisset: ex eo inde tēpore omnes angues senectute singulis annis abiecta iuuenescere, homines verò senio confectos emarcescere, ac stoliditatis pœnas luere, quod iuuentutem tanto expetitā studio negligēter custodissent. Hinc illa Tibulli querimonia:

*Anguibus exuitur tenui cum pelle vetustas,
Cur nos angusta conditione sumus?*

Sed quoniā in fabularū figmentis varij admodum Græci sunt, easq; vnusquisq; suo ex commodo, & vt adlibuerit cõminiscitur, ferunt alij Promethea cū cœlestem ignem furatus esset, cumq; mortalibus cõmunicasset, nullam illos accepti muneris gratiā Prometheo retulisse: quod cū Iupiter approbasset, pharmacū hominibus quo senectutē amolirent, elargitus est, quod donū asino vectandū illi destinarent, atq; illa mox subsecuta, de asini imprudentia, de serpētis astutia, de cõmutatione, quę superius enarrata sunt. Meminit huius fabulæ Sophocles, *κωφοῖς*. Quoniam verò asinus ille & sitim eò contulerat, factum est vt ex pacto serpens eam quoq; sibi vēdicaret, hinc supra modum illos siticulositate pleriq; eorum pertentare solent, quos mōmorderint: de quo tamen plura loco suo dicuntur, vbi Dipladis significata recensemus.

T E M P V S.

ERat autem aliud hieroglyphicum serpentis, caudam suam sub guttur attractam occultantis, eaq; species in Saturni dextera manu statuebatur, quę pro annuo circuitu, pro tempore, pro ætate, pro immortalitate poni ex multorum scriptis accepimus. De anno apertissimè Maro:

Atq; in se sua per vestigia voluitur annus.

Quod verò serpens temporis signū esset, causam Cyrillus hanc subiicit, quod in longitudinē porrigit, & multis cõplicatur spiris, quę sunt multę dierū annorūq; series, taciteq; proserpit, nullo edito strepitu: vnde Poeta non incelebris dixit,

Labitur occultè fallitq; volubilis ætas.

CVerum ea quoq; causa esse potest suppressæ caudæ, quod tempus aut à præterito, aut à præsentī, aut à futuro consideratur, quæ omnia incerta nobis omnino sunt: præteritū siquidē intueri minimè possumus, & cū principio careat, neq; mente quidem concipitur: futurum longè minus, quia nondum est, & finis eius prorsus incognita, qua de Horatius tertio Carminum:

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus.

Præsens verò cū sit instabile, velocissimeq; trāscurrat, vix percipi potest: veluti si digitū in defluentē aquā intingamus, discernere nō possumus vtrū in præterita, an in futura, an in præsentī: quia præterita iam elapsa, futura nondū adhæsit, præsens pūcto ipso statim elabit: quę cū omnia cognitioni nostræ subducant, Ægyptij forsitan pro hieroglyphico huiusmodi caudā ita reduci occultariq; voluerunt.

C A L A M I T A S.

HAbet & vocabulū ipsum, Temporis, hieroglyphicā omnino significatiōnem, vt hoc obiter attingamus, & à perniciofa Saturni vi non admodū alienam. Nam Poetę tempus edax rerū esse dicunt. Neq; Latini tantū, verū etia

Pierii Val. Serpens I.

Syri & Hebræi dictionē Tempus, pro calamitoso rerū statu ponere cōsueuerūt. **D**
Nā, Et erit tempus eorū in seculū, primo & octogesimo psalmo legas, & huius-
modi passim multa. Quod verò hīc in seculū legit, interpretes de calamitatibus
dictū volunt, quæ post neglectū Christum perpetuò erant Iudæos oppressurę.

MUNDI MOLES.

SVnt qui aliam etiam picturam simulacrumue mundi fuisse dicant, vt scili-
cet intra circulum æreum serpentis effigiem accipitrino capite insignem cir-
cunducerent ad e propemodum literæ similitudinem: ære quippe ignem refe-
rente, circulo magnitudinem & formam orbis indicante, serpente bonū demo-
nem, cuius merito ac beneficio omnia alauntur, vigeant, ac perennent. Sed nō ele-
mentalem hunc orbem tantū ex hieroglyphico huiusmodi colligimus, verum
etiam & cœlum ipsum, quod sub Iani figmento fabularū inuolucris occultatur:
Ianus enim ab eundo dictum, peritiores asserunt. Mundus itaq; initiū ex se fa-
ciens, cū in se reuertat, figurę ipsius, quæ posita est, rationē ostendere videtur.

A N N V S.

CÆterum quia Ianus vbiq; anni dominus decantatur, quē à circuitu vocatū **E**
dicebamus, eundemq; ac Apollinē intelligunt, veluti Dianā Ianam olim ap-
pellatā affirmant, quos vtriusq; anni arbitros esse testat antiquitas, præcipuè ve-
rò Vergil. cū dicit, *Vos ò clarissima mundi Lumina, labentē cœlo quæ ducitis annū,*
Liber & alma Ceres. Nam & Lucretius serpere solem dixit vt annum struat:

Annua Sol in quo contundit tempora serpens. Quod verò Maro Liberum &

Cererem huc inculcarit, doctissimè factum, vtpote qui apud Orpheum legerat,

Ἠλιον ὃν Διόνυσον ἐπὶ κλησὶν καλέουσι.

& apud Euripidem & Aristotelē eundē Solem & Bacchū esse, de quo nos aper-
tius alibi. Dionysiū eundē & Bacchū & Liberū & Solē, aut igneā solis vim, nō
ex Orphico tantū, sed & Euripide, Aristotele & Eusebio Macrobioq; citatis in-
dicauimus, vbi apud eundem Virgiliū ex antiquis codicibus legendū ostendi-
mus, Qui ducitis annū, scilicet Liber & alma Ceres: licet, quæ lumina, idem sit.

Æ O L V S.

IPsa autem macularū varietas, & anni significatū in serpente detectū, id in me-
moriā adducit, quod Æolum eiusdē varietatis gratia vetustas tempestatibus
prepositū effinxit, per quem annū ipsum intelligebant, eaq; de causa Hippotē **F**
lium dixere, quod celeri cursu tempus elabatur. Equis enim hoc à natura tribu-
tum, vt nascantur ad cursum, quod loco suo disputatū est. Habere verò Æolū fi-
lios **X I I** ait Homerus, mares sex, fœminas totidē. Menses ij sunt, ait Phurnutus,
quorū qui fœcūdi fruges omniū vsui reponūt, fœminę dicant: qui verò steriles
sunt, mares habeant. Apud alios lōgè secus inuenio, ex religione quippe veterū
menses singulos ita dis singulis adscriptos, vt Ianuario Iuno præficiat, Februari-
o Neptunus, Martio Minerua, Aprili Venus, Maio Apollo, Iunio Mercurius, Iu-
lio Iupiter, Augusto Ceres, Septembri Vulcanus, Octobri Mars, Nouembri
Diana, Vesta Decembri. Apud celeberrimū Cardinalem Hippolytū Medicem
cippum Romæ vidi marmoreū obrotundū, in quo duodecim hæc numina pul-
cherrimo opere circūsculpta sunt: qui quidē cippus indicans Augusti Octauia-
ni mensam illam, qua de Suetonius mentionē facit, cōsuesse eum & sodales ami-
ciores ad duodenariū vsq; numerū deorū habitu cenitare, & *δωδεκαθεῶν* cōuiuū
celebrare, ad eius certè rei argumentum mirificè conformatus est: nam & figura
quę pro Apolline sculpta est, Augusti ipsius faciē totā refert & excribit, quod et
in ple-

A in plerisque alijs eius Dei statuis factum obseruauimus. Sed nos ad anguē nostrū reuertamur, quo super animaduerti, plerosq; figurā eius in orbem circumducti, & caudā nunc occultantis, nūc admordentis, nūc depascētis, cōfundere: quod ita distinguendū est. Quæcunq; de mundi anniq; varietate reciprocationeq; dicta sunt, ea per caudā morsum intelligunt. Sedenim cū æternitatē, siue vt nō nulli malunt, æuū seculūmue significabant, serpentē pingebāt cauda tantū sub corpus, ita vt delitesceret, reducta: sic enim circuitus ille perpetuus intelligebat.

BASILISCVS.

Anguis autē huius species ea erat, quē **VRAEON** Ægyptij, Basiliscū Græci vocāt. Animal id duodecim nō amplius digitorū magnitudine, vt autores nostri prodidere, candida in capite macula, & quodam diademate, vnde regiū illi nomē, in signi: siue Basiliscus ea de causa dictus fuerit, quod eius aspectū reliqua serpentū genera vereantur. Hic sanē flexu haudquaq; multiplici corpus impellit, quod reliquæ faciūt serpentes, sed celsus & erectus à medio incedit, quæ omnia cū Nicædri versibus his optimè quadrāt:

*Τετρακέφαλος δ' ὀλίγον μὲν, ἀπὸ τῆς πρῆς φέρει τῶν ἄλλων
Ἐρπυσσῶν βασιλῆα, δ' ἄλλο δέμασ' ἔχει κερῶσ',
Ξανθὸς ἰδί τεύχε' ἄσπερον μῆκός τε, καὶ ἰσχυρὸν
οὐκ ἄρ' εἰ δὴ κείνος σπασσὲν χέει κνώσδε λα γαίης
Ἰν γὰρ μὲν σπινθὴρ δὲ νομόν' ἢ ἐὶ ὄλλω.*

B Surrectum verò pectus in animali huiusmodi, in obeliscis & alijs Ægyptiorū monumentis animaduertas, præcipuè verò in numo quodam qui Fabatio cusus est, in cuius altera facie caput est cum spolio capræ, ab occipitio vasculū in modij formulā, quale etiā in Antonini Aug. & aliorū quorundā numis cernere est, nusquā verò frequentius, quā in Ægyptica Bembi tabula ex ære, vbi Basilisci huius forma sæpe conspicit, capite aliās accipitrino, aliās humano, aliās vt hīc figurauimus. Quod verò Albertus de ouo galli gallinacci fimo obruto tradit, quodq; inde Basiliscus enascatur, sitq; figura eius omnino gallo similis, cauda tamē serpentina, fabulosum iudicat peritiores.

ÆTERNITAS.

S Edenim cur Ægyptij per hoc potius colubri genus, quā per aliud quoddam seculū æternitatēmue significarent, causa erat, quod inter serpentū genera hoc vnū interfici vi non potest, si Horo Niliaco hieroglyphicō nō nullorum autori fides adhibenda est: quinimò tanta huic vni vis est, vt animalia reliqua solo sibilo fuget, quo audito ferūt omnes auium cantus coerceri, fruticesq; & herbas nō vllō morſu, sed olfactu aspectūmue solo enecari. Archelaus tradit, vt apud Ælianū habetur, veterinum olim iumentū in Africæ solitudine quadam defecisse, ad cuius cadauer serpentes plurimæ ventitarint vt eius viscera depascerentur, interim Basilisci audito sibilo omnes profugisse, aut in sabulum sese abdidiſſe: progressum verò Basiliscū, per otium sine cuiusquā tumultu quantū appetierat elitaſſe, cumq; satur iam abiret, iterū edidiſſe sibilū, quod iudiciū fecerat serpentibus alijs ad escam tuū patere reditū, atq; ita eas oblatā prædam repetiſſe.

CALVMNIIS AFFLICTVS.

HÆc igitur Basilisci vis quæ sine morſu pernicioſa sit, argumentum hierogly

Pierii Val. Basiliscus.

phici dedit Ægyptijs sacerdotibus, vt si hominem à calumniatoribus malè accu-
ptum, & mortiferis delationibus afflictatum significare vellent, Basiliscum ap-
ponerēt: non enim alia ratione calumniatores homines conficiunt, quàm faciat
Basiliscus: clàm siquidem illi principum auribus insurrāt, nullo palàm morſu
infixo, quò diluendi anſa præripiatur: atq; ita pleriq; falſo delati, extrema queq;
pertulere. Sed ne talem ac tantam Basilisco vim ineſſe quiſpiam admiretur, The-
biorum natio peſtifera adeò fuit, vt vel ſolus oris eorū halitus exceptus, interi-
mendi vim habuerit, illerumq; præſentiã nō animalibus tantum, verumetiam
fatis noxiam fuiſſe: de quibus hæc & alia ſecundo Sympoſiorum Didymus.

IN ea tamen religione Basiliscus habitus
apud Ægyptios, vt ex auro dedicaretur.

Caput autem illi accipitrinū faciebant, ocul-
loſq; eo artificio cōcinnabant, vt et claudi et
aperiri poſſent. Hunc ſimulatq; oculis ada-
pertis proferebant, vniuerſa Ægyptus læti-
tia atq; hilaritate perfundeſcebat, perinde ac
ſi deorum oculi eos aſpicerent, opemq; præ-
ſentē omnibus pollicerentur: in luce igitur
& in propatulo omnes eſſe, & riſui & iocis
atq; conuiuijs dare operam. Quòd ſi clauſis
eum oculis extuliſſent, ibi tum omnia mee-
rore luctuq; confundi, auerſos & iratos eſ-
ſe deos exiſtimari, abdere ſe omnes in tene-
bras, & obſcura penetralia, miſerabiliq; de-
ploratione pro ſe quenq; niti, vt deo-
rum indignationem quacunq; poſſent ratione mitigarent. Non fuit horū igna-
rus Philon: & Epies quidam diuinorū interpres apud Ægyptios nominatiſſi-
mus, rem memoriæ prodidit. Figura autem hæc ita habetur in Bembæa tabula.
Vt verò hæc magis innotefcant, Iouem Ægyptij, autore Plutarcho, ſpiritū eſſe
dicunt: ſpiritus nulli animalium vehementior quàm Basilisco, ideoq; nulli magis
diuinitatis ſymbolum quadrat.

O C V L I D I V V M.

S P I R I T V S.

Porrò anguis apud eos hieroglyphicum eſt ſpiritus illius qui per vniuerſam
mundi molem difflatur. Anaxagoras quoq; quatuor elementis conſtitutis,
que per anguem ſignificari ſtatim initio diximus, rectorē adiungit, ſiue ſpiritū,
ſiue Deum, ſiue mentē, vt Probus interpretatur, per quem hæc quatuor regan-
tur: quod Virgilius etiam nullius ignarus diſciplinæ affirmat dicens:

*Principio cælum ac terras camposq; liquentes,
Lucentemq; globum Lunæ, Titaniaq; aſtra
Spiritus intus alit, totamq; infuſa per artus
Æons agit molem, & magno ſe corpore miſcet.*

Quem enim Anaxagoras ^{voiv}, is ſpiritum & mentem dixit. M. Tullius Platonis
ſententiã, quæ in libro de Anima eſt, ſecutus, principio terram ait ſitã in media
mundi parte, circumfuſam eſſe hac animabili ſpirabiliq; natura, cui nomen aer.

Æ O L I P I L Æ.

Non imperitè igitur qui Æolipilas cauant, ſolent illis in cōuexo draconē ſu-
perinducere, ex cuius ore circa medium ſito ſpiritalis illa fiſtula promineat,
quæ ventum proſſet. Sūt verò pilæ huiusmodi æreæ, cauæq; in quas per angu-
ſtiſſimum

Astissimum punctum humore instillato, vbi ad ignem admotæ concalescere ceperint & efferuescere, spiritum vehementem admodum efflât: humor siquidem caloris vi rarefactus, magnam aëris copiam generat, cuius cum minimè capax sit ea concauitas, vehementi eo impetu cogitur erumpere: cui si tantillum argenti viui infundatur, ex discordia quam materia hæc habet cum calore, inquietata magis aqua vehementius expirabit.

S V C C E S S V S V O T I.

Tantum verò affinitatis cū Dis existimationē Basiliscus affecutus est, vt aut si olim sint mortales sanguinem eius difficillimè cōquisitum curiosius afferuare, Saturni cum sanguinē appellantes: quem si penes se haberent, existimabāt & successus petitionū à Potestatibus, & à Dijs etiam precū, morborū remedia, beneficiorumq; munera largius impetrari. Astrologi quoq; Basilisco tantū tribuunt, vt stellam in corde Leonis sitam, Basiliscū appellent, quam Chaldæi rerū celestium reginam & dominam existimarunt, quod in Arati cōmentarijs tradit Theon, vbi de Leone agitur, neq; dissimulat Nicephorus in Astrolabij structura. Quanquā in vniuersum inesse anguibus vim magicam ad gratiā sibi comparandam, Magi tradidēre, quibus persuasum est primum vniuscuiusq; Draconis spondylum mulcere aditus Potestatum, principumq; gratiam conciliare.

S A C E R D O T I V M S A C R O S A N C T V M.

Qui verò serpens sacerdotum insigni oblongo obuolutus pileo gestabatur, monumento erat, vt si quis contra Reges (penes enim sacerdotes Ægyptiorum erat imperiū) auderet insurgere, sciret se in venenatos morsus incursum.

O R I S V I S.

Hac autem de causa oris vim describere si voluissent, colubri signum protulissent: nā coluber nullis alijs corporis partibus validior quàm ore ipso. Celebratum est illud ad horrorem incutiendum, *ἀσπίς ἀκαία*, cum virulentum & immedicabile vulnus aliquod intelligi volumus. Aspidū ictui vel nullū, vel rarum admodum remedium inueniri, tradit Ælianus: compertumq; est pierunq; ictu læsos huiusmodi, vix horis quatuor superfuisse. Et Moses cantico venenū aspidum ait insanabile. Eustathius, eam mortū lethiferū somnū superinducere: Plinius, ea percussos torpore & somno necari tradit: eaq; de causa somniculosa dicitur à Sisenna. Color aspidis pluinū niger, quibusdā & cineritius: quādoq; etiā aspīs fulua deprehēsa est, quā ego in agro Bellunēsi vidisse olim reminiscor.

F V R O R I M P L A C A B I L I S.

Implacabilem furorem Diuinæ literæ per serpentem voluminib. implicatū, & qui linguis micet ore trifulcis (ita enim describitur irritatus) expressere. Plal. LVIII legas: Furor eorum serpentini furoris instar, & sicut aspīs, & quæ sequuntur. Incomparabilis porrò est in angue furor, qui simulac se læsum sensit, ita vesanè furit, vt nunquam absistat donec venenum intulerit, aut præ rabie exanimetur, vt ait Euthymius. Et quoniā feritate, vti dictum, reliquas colubras aspides antecedūt,posito genere ad istius accedit speciem quæ maximè sit intractabilis.

C O N T V M A C I A.

Inde aliud desumitur hieroglyphicum: sunt enim qui cōtumacem hominem, in nulli quippe legum imperio, vel magistratum edicto, potentiorū iussis parēre destinatum, per aspidem aurem obturantem aptè significari tradant: ea siquidem vbi se excantationibus accersiri senserit, statim vna in terram aure defossa, alterā cauda obturat, ne carminū vocem exaudiat, atq; ita Magorū conatū

Pierii Val. Vipera.

cludit. Verā autem esse serpentium excantationē, manifestissimè cōstat Psalmo L VII, vbi David ita canit: Furor eorū par est anguiū furori, sicut Aspidis surde, & obturantis aures suas, quæ vocē ritè quantūlibet excantantiū non exaudiat.

DE VIPERA.

VXOR INIMICA MARITO.

D hęc vipera suo quodam ingenio prædita, extra ordinem sua habet hieroglyphica, quorum illud præcipuum, quod mulierem quæ virū oderit suum, cui mortem etiam intentet, neq; nisi coitus tantum gratia blandiatur, per pictam viperam sacerdotes illi intelligebant: ea siquidem, vt apud Horū est, cum mari copulatur, caput eius ori infertat suo, atq; in concubitus cōflictu nimia voluptatis vi superata, capite maris mordicū amputato, maritum extinguit. Id cum Plinius, Nicander, Galenus, tum pleriq; alij autores grauisissimi tradunt, miror Albertum vnum è nostris conatum eos redarguere, qui dicant viperam in coitu mariti caput amputare. Sed missa faciam quæ Galenus & alij scripsere in hanc sententiam, Nicandri verò carmina tam pulchra minimè prætermittenda fuerint:

Μη σὺ γ' οἷ τελοδοιοι τύχοις, ὅτε δῆγμα πεφυζῶς
Πόρινός ἐχίς δῦκοι τυπῶ φολόοντος ἐχίδνης,
Ἡνίκα δροσυμένου ἐχίς δολορῶ κνωόδεντι
Θουράς ἀμυξ ἐμφῦσα κέλεω ἀπέκυσεν ὀμύθου,
Οἶδε πατὴρ χάβλω, μετεκίχθον αὐτίκα τυτθοί,
Τεινόμνοι ἐχίδνι ὕδι δὲ μητρός ἀραυῶ,
Γασίρ' ἀναβρώσαντες ἀμήτορες ἐξεχόνοντο.
Οἷη γὰρ βαρύθει ἔποκίμαλι τοῖδε καθ' ὕλλω
Ὡπόκοι ὄφιδι λεπυρῶ δάλλονοι γενέθλω.

Quæ sic Latinè traduci possent.

*Dij meliora velint, ne tunc incautus apertis
In triuijs, cum fortè acres mas luridus atræ
Coniugij euasit dentes, & fulminis ictum,
Vipereo occurras generi, namq; illa in apertas
Excipiens semen fauces, caput inde mariti
Complexu in dulci abscindit: mox damna parentis
Extincti fera progenies vlciscitur, alio
Materna abrosa, & catuli sine matre oriuntur:
Sola etenim hæc animant fœtum, reliquæ oua colubræ
Per syluiam excluduntq; fouentq; in cortice prolem.*

Nec me præterit, esse qui alia quædam serpentium genera animal parere tradāt, qua super historia multum diuq; annis proximè elapsis decertatum est inter literatos viros, lite adhuc sub iudice destituta, cum etiam fuerint ætate nostra, qui has quas putamus vipersas vtriusq; sexus electas viuarijs includere, easq; aliorū instar animalium coniungi, concipere, parere, educareq; fœtus suos experimento compererint, nullo parentum desiderato. Quod si quis in hoc negotio plura deponat, ab editis iam eorum libris defumendum fuerit. Sanè alia etiam est viperæ generatio: siquidem Aristoteles, vt apud interpretem Theocriti legitur, la certam exiccatam ait in viperam mutari.

FILII CONSPIRANTES IN MATREM.

VT verò reliqua prosequamur, filios aduersus matrem conspirantes, Ægyptij sacerdotes per eiusdē viperæ hieroglyphicū notabāt. Quod si quis hominum

minum tantū sceleris admisisset, articulatum cum acutis calamis cæsum iubebāt ^{Parricide} viuum super spinarum acruos comburi, meritò maximum omnium scelus iudicantes ei mortem inferre, à quo vitam quis accepisset. Hac verò de causa dicunt viperas in parricidæ culeum includi solitas: nam Simia, quam Iuuenalis innoxia appellauit, filios, vt in Cynocephalo diximus, suos necare ipsa solet. Canis verò & Gallus non alia de causa creditur cum his idem subire supplicium, nisi quia & ipsi impiè facere videntur, quòd & sorores & matres ipsas saliant. Sed quòd ad parricidium attinet, non id tantum animantium genus eo scelere cõtaminatur, verumetiam phalangia, vt & polypos et fluuiales equos taceam, eadem prorsus impietate notata sunt: hæc enim fœtu numeroso, quippe supra triginta interdū, edita, matrem quamprimùm orta fuerint interimunt, nonnunquã & patrem, eo viperis immaniora, quo illæ nascendi necessitate, hæc iam nata, nulla cogente causa, nullo inuitante commodo, sponte se parricidio polluunt. Non præteribo quòd Theophrastus negat viperarum vterum à catulis suis exedi: nãq; autor ille summæ inter Græcos diligentia, aliam in his maternæ mortis causam comminiscitur, dirumpi quidem spontè vterum, vtpote qui angustus adeò sit, vt tam numerosæ prolis multitudinem & incrementum capere non possit. Idem marinis acubus euenire, quas admodum tenues prolis multitudo dirumpi cogat. Quòd verò Dominus Pharisæos viperarum sobolem vocat, ad Davidicum illud spectare dicit Irenæus, Alienati sunt peccatores ab vtero, ira eis secundum similitudinem serpentis, siue quia venenum semper sub lingua promptissimum habebant, siue quia erga patrem ingrati abdicatiq; sunt, nullam hæreditatis partem assecuti, siue ob perplexas vias, quas à recto itinere declinantes occupabāt, per ambages & deuia progredientes. ^{Psal. 57.}

A B O R T V S.

PRæter hæc sunt è iunioribus, qui abortiuum incommodum per viperam mulieris pedi suppositam significare commenti sint, quòd apud veteres nusquã memini me legere. Figmenti tamen huius causam minus explodendam apud Plinium olfecisse videor: si quidem is traditum ait à veteribus, mulierem pregnãtem si viperam siue studio, siue incuria trãscenderit, abortum facere, vsque adeò viperæ venenum vel afflatu solo in humani generis perniciem grassatur, sitq; ita ^c serpens ea humanorum partuum fascinatix, quòd illi ritè parere non liceat: vt minus iam miremur venenum illud quo Scythæ sagittas suas inficere consuevunt irremediabili scelere, non alijs libentius rebus confici solium quàm viperina fæmie, & humano admixto sanguine.

VVLNVS AMATORIVM.

QVæ verò de morfu viperæ ponuntur à Platone Symposio, eius scilicet icũtactos aperire nolle quid patiantur nisi ijs qui similiter ægrotant, mysticè, vti suus est mos, posita sunt. Sed cur Platoni veritatis discipulo innitatur, cum liceat homini Christiano Platonis ipsius præceptores, Prophetas quippe & sapientes alios legere, qui de mundo, & ijs quæ supra mundum sunt, accuratissimè disseruere, cœlestisq; numinis afflatu cognita, mortalium ingenijs cognoscenda proposuere, perq; eos ad eam, quæ vera & sola est, sapientiã peruenire: In hoc autem serpente, sacratoribus interim interpretationibus omisis, nostræ nobis imbecillitatis conscij, humaniora quædam prosequemur, quæ si non ad diuinorũ intelligentiam, ad mores certè, & vitæ nostræ conditionē facere videbuntur, eamq; ingrediemur viam, quam admirandus Philon primus omnium videtur

Pierii Val. Vipera.

aperuisse. Dicemus igitur viperinum hunc morsum spectare nimirum ad illud amatoriae mollitudinis hieroglyphicum, quod apud nos in Diuinis literis per serpentem qui Adamum deceptit, probatissimorum autorum opinione designatur: in illo enim, vt hi tradiderunt, voluptatis, nequitiae, mollitieiq; fomes delitefcit. Picturata siquidem cutis, vt cum ipso Philone & alijs super hoc latius philosophemur, varias delicatasq; rerum omnium illecebras praeseferre videtur. Et mortale genus nulla re magis afficitur, quam rerum varietate. cuius rei experimentum est in pictura, in fictili fabrilique arte qualibet, aliqua ratione digesta. Quin & natura ipsa varietate ad lasciuiam vsq; delectari videtur. Plantarum enim diuersicolores flores, varia germina, speciosi fructus, & alia atq; alia forma, hisq; atq; illis coloribus intincti, ac multiformes animalium facies, visum oblectant, quibus si supra modum delectemur, in eorum admirationem nimium illecti, inhaerere videmur luto, proniq; in faciem procumbere, totoq; ventre serpere: terreno enim vescimur cibo, posthabito caelesti: nam vt optime ait Horatius,

*Insani sapiens nomen ferat equus iniqui,
Ultra quam satis est, virtutem si petat ipsam.*

Illo prius apte proposito subsequitur:

*Quid tenses munerata terra,
Quo spectanda modo, quo sensu credis & ore?*

Ad haec comestationes & ebrietates, gulae ministræ, non minus quam mordax serpens miseros artus animae depascuntur. Reptatus autem nihil aliud significat, quam animum qui attolli nequeat in sublime, semperq; deiectus ad sola terrae commoda prorepat. Spirae conglobataq; volumina, mille quibus assidue decipimur, laqueos intento veluti digito demonstrant. Latebris gaudet coluber, latebris & voluptas impura, quae veluti in scrobibus & hiatibus, in humanis quippe sensibus occultatur. Hinc apud Graecos Mycheae Veneris sacra, quae in specubus & abditissimis penetralibus celebrantur: *μυχός* enim secessus est. Et scite Lysitetes Plautinus adolescens Trinummo, amorem lasciuum latebricolarum hominum corruptorem vocat: super hoc Tertullianus ita declamat: Abscondat itaq; se serpens quantum potest, totamq; prudentiam in latebrarum ambagibus torqueat, alte habitat, in caeca detrudatur, per anfractus sericem suam euoluat, tortuose procedat, nec semel totus lucifuga bestia: haec ille. Venenosa vero sibi la veluti surrepentis ipsius mali blandimenta quaedam sunt: nam boni specie decipimur. Ad haec futurum dicit Deus, vt homo serpentis caput obseruet, ille hominis calcem aggrediatur: malorum illud affectuum principium contagionemq; mentis ex multiplicis voluptatis usu indicat, cum eius praecipua vis nostrae insideat cogitationi. Per calcem vero animae pedem intelligimus, quae illa est portio despiciatissima, qua materiae vti solo innitimur, alitrix inquae, & cibaria potestas, libidinis irritamentum, & voluptariae totius lasciuiae magistra. Est haec, inquam, Philonis sententia, cui D. Ambrosius e nostris libenter accedit, & ex serpentis specie figuram delectationis intelligi asseuerat Hexaemero, & ad Sabinum epistola. Nam & Origenes reptile venenatum in nobis esse dicit, cum mulierem asperimus ad concupiscendum eam, atq; vt in ea penetralia & sacra adyta subeamus, vnde sublimiora quaedam ad puriorem aërem patefactis hiulce terre foribus proferamus. Nonne idem Origenes de immaculato Virginis utero, & ortus vitae eius integritate perpetua loquens, eam ait neq; serpentis persuasione deceptam, neq; venenosus eius flatibus infectam: Cyprianus de serpente eodem contra Nouatianum

uarianum: Plus metiendus est, inquit, & cauendus inimicus cum latenter obrepit, cum per pacis imaginem fallens occultis accessibus serpit, unde & nomen serpentis accepit: ea eius est semper astutia, ea est circumueniendi hominis caeca & latebrosa fallacia: sic à principio statim mundi fefellit, & verbis mēdacibus blandiens rudes animas incauta credulitate decepit.

DE SYRTIBVS ANGVIPEDIBVS.

FAbulam Libycā ponit Dion Chrysostomus oratione quinta, ab istiuscemodi commento non admodum alienam. Esse quidem in Libya ferarum genus ex promiscuo bestiarum plurium, & diuersorum generum coitu progenitum: id autem immane admodum sētumq; & ferocissimum circa Syrtes plurimum versari: cibi gratia tum feras reliquas venatu, tum humanum partum conquirere quamavidissimè. Eius verò monstri naturam faciemq; forma esse huiusmodi conspicuam: corpus quidem muliebre: idq; admodum formosum, lasciue tumētes papillæ, totumq; pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis nitidissimo: mira ab eius oculis proflicebat hilaritas, quæ intuētem quemlibet in amorem procliuiter alliceret: reliquum autem corporis horridum, & squamarum scabritie asperum & intractabile: infernè demum in longum anguem desinebat, cuius caput in extrema parte positum acre admodum esset & mordacissimum: alis non esse præditum, sed sphyngis instar factum, neq; tamen eloqui, vt illæ faciunt, sed draconum in morem sibilum tantum ædere acutissimum. Feras has tota Libya plurimas, atq; omnium quæ quot & qualibuscunq; pedibus ingrediantur velocissimas, vt nemo esset tam alacer, qui earum insultus effugisse gloriari posset. Animalia itaq; reliqua quotquot nactæ fuerint, pernitate sua fretæ ac robore, per vim assequuntur & opprimunt, sed vnum hominem dolo tantum blanditijsq; adoriuntur, & superant, vtpote quæ pectoribus tam amabilibus ostētatis, spectatores vti præstigijs implicat, fallacissimosq; amoris laqueos intentant conciliandis cōgressibus admodum idoneæ: in hos quippe cum inciderint, nullum cient tumultum, nihil hostile minantur, immotæ verò manent oculis interim ad terram magna cum modestia deiectis, instar speciosæ lepidaq; sceminæ ad colloquij congressum inuitant, lenocinijsq; omnibus alliciunt: simulac verò quis, vt voluptuosorum hominum imprudentia est, cominus accesserit, extemplo eum arripiunt, iniectis quas aduncis vnguibus præditas habent manibus, tandiu prius occultatis, quoad prædæ capiundæ oblata sit occasio: insurgit extemplo serpens à tergo aggressus, apprehensumq; lethali morfu trāsfigit, venenq; immisso necat euestigio, mox cadauer miserabile serpens & feræ ipsæ lætantes vnà socialiter depascuntur. Ad hæc addit, Herculem Libycum iter eā facientem in eas incidisse, quas vbi primùm è longinquo prospexisset, cursum arripuerit perniciosissimum: illæ autem cum diu nec ignauiter subsecutæ, prædam tamen eā nancisci minimè potuissent, indignatione succensæ omnē in se crudelitatem conuertēre, ora pectoraq; vnaquæq; sua scēdissimè dilacerata discerpentes. Ita monitos esse nos debere, vt more Herculis, improbitatem atq; lasciuiam tantūmodo fugiendo superemus. Quod quidem figmentum ex aurea illa Ecclesiastici sententia mihi desumptum videtur, Peccatum tanquam colubrum fugiendū: paratum id enim esse vnumquęq; ad se accedentem haud grauatè suscipere.

FAVNVS ANGVIS.

HVic perquàm simile est quod apud antiquiores Græcos super Hecate pro-

Pierii Val. Vipera.

ditum, eam alij Semelem vocant, quæ tãdiu Fauni patris nequitie restitit & ob-
luctata est, etiam virga myrtea verberata, & vino oppressa, donec ille in anguẽ
transformatus, filiam spiris vndiq; colligatam improbitati suæ parere compule-
rit. Cuius fabule apud veteres indicia fuerint, ab Hecates templo lōgè summo-
ta myrtus: vitis supra caput signi eius extensa: vinumq; , quod proprio nūcupa-
re nomine non licebat, sub lactis vocabulo inferri solitum, quiq; ibidem passim
obrepunt innoxij serpentes: quæ quidem fabula facile ostendit eandem diuina-
rum humanarumq; rerum disciplinam vniuerso mortalium generi diuinitus in
vsu habitam, sed ab alijs nullo verborum aut rerum inuolucro, ab alijs sensu my-
stico, ab alijs per symbola, ab alijs per similitudines, per fabulas ab alijs memo-
riæ scriptorum diligentia commendatam, aut à patribus acceptam, posteris per
manus premitam: lacessit enim assiduè humanum genus, quod & Apostolus
Paulus apud Deum queritur, Faunus pater naturæ stimulis importunus, id est,
originis ipsius compages coagmentatioq; , & modò myrto, hoc est, imaginatio-
ne Veneris, modò vino, hoc est, lætitiæ & hilaritate, modò spiris ingētib; , hoc
est, multiplici voluptatis ipsius varietate suggesta, nos oppugnat, perq; eam de-
mum exuperat. Atq; hæc illa patris domus, cuius obliuisci nos debere, admonet
Propheta.

SENSVS A VOLVPTATE, MENS A SENSU
DECEPTA.

MVlieris porro figura apud Diuinarum literarum interpretes pro sensu ac-
cipitur, viri verò pro mente: vnde quidam Adam terrenam mentem inter-
pretati sunt. Hic igitur siue Faunus, siue, vt nostri rectius, serpens, accingit se pri-
mum ad expugnandam mentem, subuertendumq; intellectum. Hic sua virtute
opibusq; fretus, hostem repellit acerrimè, vti Adamum decet. Quid ille vafer &
malignus? Eam adoritur, sensus ipsius obiectat cōmoda, delicias proponit om-
nes, voluptatum explicat illecebras, quarū gustu vel minimo expugnatur Eux
imbecillitas illa incautum opprimit Adamum, mendaciumq; cōmenta, lenoci-
nio sue argubianitris eum cogit aberrare. Athanasius sanè cū puritatem ani-
mi, quæ in Adamo primitus fuit, in spiritalium rerum cōtemplatione tantum
occupato, metaphoricè Paradisum à Mose nominatū ostendisset, ibidem adie-
cit quo pacto sensus mentem à spiritalium rerum meditatione serpentis consilio
ad corporis voluptates auerterit abstraxeritq; . Diuus Augustinus in 48 Psal-
mū, Singulis, inquit, nostrum inest mulier hæc: quippe caro nostra, Eua est, quæ
seducit virū, id est, rationem: per quam carnem labitur homo, quem lapsum cal-
canei nomine quod à serpente fuerit impetum, Prophetæ appellauerunt. Hinc
Menander Samarita occasionem sumpsit scelesti perniciosiq; dogmatis, qui nu-
ptias & generandi studium à viperinæ naturæ satana mentiebatur emanasse.

SENSVS QVINQVE.

IN Euangelica lectione virgines quinq; fatuæ totidemq; prudentes cum lam-
padibus producuntur, quæ, vt Ambrosius putat, sensus quinq; in sapientibus
suo lumine lucidos, eosdemq; in insipientibus erroris tenebris obfuscatos indi-
carent. Quare videndum an Fulgentius rectè ex Apollophanis Epico, vt ipse
dicit, carmine commentus sit Saturnum fatum vsu appellari, quod vsus Græcè sen-
sus dicatur, quem pro mente & intellectu poni passim inuenimus: nisi ea de cau-
sa vocabulum vsurpemus, quod per sensum, vt Aristotelici, ad rerum cognitio-
nem deuenimus: à *voies* enim vsus. Quod tamen alicubi *vdos* significatum vsurparit
pro

pro sensu, id in Aonibus Valentinianis habetur: nam is Aristotelem secutus, λέγει à nō emissum prædicabat, rationem quippe à sensu proficisci, de quo Irenæus lib. 11, cap. 39, & 40. nam hæc nunc nostri nō sunt negotij. Duo verò sunt, si credimus Aristoteli, quæ nostri ad vnamquancq; rem motus causa sunt: vel ipsa scilicet cogitatio, si nūc intellectum vereamur appellare, vel sensus, rerum enim aut vtilium, aut cōmodarum, aut quas quoquo modo bonas existimamus, imaginatio, vel ab ipsa cogitatione procedit, quia tales fore existimamus, vel ab eo quod sensu experti sumus. Ipsa igitur vel cogitatio vel sensus, imaginationē creat, imaginatio statim excitat appetitionem, appetitio affectum, affectus motum, vt ad assecutionem perueniatur. Nostri igitur primi parentes duo, intellectus & sensus. Intellectum verò hīc accipio cogitationem quæ certo sit cursu peracta. Sensus vbi intellectui paret, perpetua vtitur tranquillitate, ipsoq; deliciarum paradiso perfruitur: vbi verò intellectus sese sensui manciparit, tota aberrat via, & à priore illa amenitate quieteq; ad labores, & inuisas rerū omnium turbas eijcitur.

M A L V S D Æ M O N.

QVòd verò malum dæmonem per viperinam figuram indicamus, multorum consensus accedit. Nam & apud D. Hieronymum draco inter diaboli cognomenta numeratur: & diabolus locutione Mali sæpe ponitur, vt in prece quotidiana diceret Cyprianus, Sed libera nos à malo: quod tamen ipse, libera nos à maligno, protulit. Sed præcipuè Ecclesiastici x, eo loco, Si mormorderit serpens in silentio: si quem, ait is, serpens diabolus occultè momorderit, & nullo conscio, eum peccati veneno infecerit, & quæ super pœnitentia sequuntur. Et causam addidere nonnulli linguæ motationem, quæ tam multiplex appareat, ex quo multiplicia eius incitamenta interpretantur. Nam qui eius minister est, aliud porrò lingua loquitur, aliud corde meditatur: his Dominus ait, Generatio viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? Et in Diuinis literis alibi factum silētium in celo legas, dum committeret bellum draco cum Michaële archangelo: alibi contritū ab Assertore nostro caput draconis in Iordane fluuio, atq; ita nos ab eius dominatione liberatos: & huiusmodi pleraque alia. Nam & Pythones genus dæmonum est, & Pytho serpens apud gentiles effingitur, quem Apollo sagittis confecerit: quod quid sibi velit, alibi diximus. De Pythonibus habemus in gestis Pauli, qui vnum ex his exire iusserit è muliere, quam is occupauerat, propterea quòd clamitabat illa, & Paulū & eius comites esse seruos summi Dei, qui viam salutis annunciarēt. Id verò dolebat Paulus, inquit Origenes, quòd indignum iudicaret sermoni suo à Pythonis spiritu testimonium exhiberi. Et Regum primo Saul mulierem, quæ Pythonem habeat, sibi fisti mandat, vt per incantationes, Samuelis animā euocaret. Sunt qui dicant (vt hoc *καὶ πάλαι* admoneamus) Samuelis non animam, sed imaginem Pythonissæ oggestam: sunt qui Dei permisso veram animam asserant, vt ex calamitatis, quæ Sauli totiens prædicta fuerat, asseueratione, acrius cruciaretur: alioquin vt Deut. XVIII, maximè eū abominatur Deus qui Pythones consulat.

D E L E C T A T I O.

QVantum verò pertinet ad delectationem, audimus Deum Opt. Max. ita illum execrantem deuouentemq;, vt super pectus suum, & vtero incumbens suo, sit semper incessurus serpens: quod, vt diximus, Philoni, Ambrosio,

Pierii Val. Serpens I.

Athanasio & alijs subscribētibus, de terrenis delectationibus intelligitur: quare in id quoque deuouit serpentem Deus, ut terra perpetuo uesceretur. Ac ne Menippeam fabulam ab alijs recitatā ferijs his admisceam, adagium illud ex ea tantum attingam, quod de Lamia fertur, quæ libidinis appetitu percita, Menippi admodum iuuenis sanguinem deglutire cupiebat, ab Apollonio Tyaneo, ut memorat Philostratus, dictum, ὄφιν δάλωσε, καὶ αὐτὸν ὄφιν, anguem concupiscis, teque anguis: quod is scilicet mulieres appeteret, & ab eisdem identidem expeteretur. Quid Plato? nonne Mosaicā secutus historiā ait Phædro, dæmonem aliquem in ipso statim principio rebus humanis voluptatem immiscuisse, veluti oblectamentum aliquod non inconcinnum, adulatori grauissimæ bestię, maximæque calamitati, natura inferuerit?

LIBIDINIS ANTIDOTVM.

A Nimaduertendum verò est naturam ostendisse nobis, ieiuni hominis spiritu serpentem necari posse: ex quo tacite submonuit, Venereas voluptates libidinisque ardorem, ieiunio identidem extinguere: nam hæc sine Cerere & Baccho, ut ait ille, omnino frigent. Et Matth. 9 adolescens ab impuro oppressus demone, non nisi oratione & ieiunio curari potest, ut Assertor noster admonuit. Et quoniam sunt quibus commentitium hoc videtur, asserit id Galenus πρὸς κρῆσιν tertio, asserunt idem Alexander Aphrodiseus, autor minimè contemptibilis, & Plinius, & plerique alij res in naturalium scriptores, qui rem ita tradunt: Si saliuam ieiuni hominis in os vel vulnus Scorpionis, vel serpentis vel alterius venenati animalis inciderit, & ad interiora penetrauerit, exitialem eis esse, quod & Lucretius his versibus tangit:

*Est itaque ut serpens, hominis quæ tacta saliuam
Dissperit, ac sese mandendo conficit ipsa.*

Causam Philosophi perscrutant, aiuntque fieri hoc ob magnam inter utrumque animal contrarietatem: serpens siquidem frigida & sicca est corporatura, homo autem calida & humida: hinc alterum alterius visu tactuque exhorrescere, humanoque spiritu tactum anguem æquè fugere, ac si feruentem in aquam incidisset, id si penetrarit in fauces, etiam extinguere. Quod verò aiunt pollere ad hoc ieiunioris hominis saliuam, sciendum & ab ieiuno quoque morsum esse pestilentem.

PETVLANTIÆ FINIS.

Nec ab simile est à sacris inuentis, quod de Chimæra dicitur, cuius extrema pars in draconem desierit. Amorem enim lasciuum per figmentum illud significari tradunt autores optimi: cuius finis quinam alius esse potest, nisi voluptuosa procacitas: quæ tamen ut ex voto facta transactaque omnia sint, venenum demum interneciua animi exulceratione relinquit, quæ latius in Leone, ubi de Chimæra agitur, sunt explicata, ubi & quid super hoc Hesiodi interpretes afferunt, addidimus. Talis dubio procul serpens incautam Eurydicen afflixisse fingitur à Poëtis.

VOLVPTAS MATVRE EXTINCTA.

Herculem verò, quem vetustas illa pro virtutum omnium tam animi quam corporis idea proposuit, angues etiamnum in cunabulis elisisse canunt: quippe cum innuentes, qui ad magna præclaraque negotia sit natus, debere vel à teneris unguiculis extinguere voluptates. Merito igitur insigne facinus hoc vtili omnibus exemplo futurum, tot in marmoribus sculptum videas, atque in

numis

Anumis etiam: cuiusmodi ille est, cuius altera facies inscriptionem habet ΚΡΟ, ΘΩΝΙ. Literæ verò reliquæ in numo, quem attrectauimus, detritæ sunt. Quòd si qui figuram huiusmodi autumant institutam, vt fortitudinem, incolumitatem, ac membrorum robur, quo Crotoniatæ vulgò præditi ferebantur, Herculi commendarent, non laboro: quippe qui non ignorem bonæ valetudinis laudem scriptorum omnium consensu Crotonitatis attributam, ad eò vt in vno certamine Olympico septem viri, qui reliquos virtute præcellerant, pariter Crotoniatæ omnes sint reperti: quod latius apud Strabonem libro Geographiæ sexto. Vnde etiam dictum illud emanarit, κρότωνος ὑγιεινόν. Deq; optima valetudine Plautus ait, pugilicè, atq; athleticè: nam membra fortia vegetaq; magis omnino ea sunt, quæ minus sese voluptatibus & nequitia dediderunt. Sed vt ad anguem reuertamur, ne ad eò mirum sit eum voluptatis & libidinis habere significatū, legimus apud Plutarchum eos puellarum amafios aliquando deprehensos esse, omniaq; amoris & nequitie signa præbuisse: veluti is qui Ætolie cuiusdam amore captus, noctu eam adire suctus, puellæ corpori circumfusus, hac atq; illac illabens, illam nunquam neq; vtrò neq; inuitus lædebat, opportunèq; sub diluculum recedebat: quod cum ij quibus puella curæ fuerat intellexissent, eam aliò migrare compulerunt: serpens per triduum & quatri-duum non adesse, sed diligenter accurateq; circuire, illam quæritans: quam vbi mox inuenit, casu illi obuiam factus, non vti solitus erat mitis & blandus, sed asper & horridus in eam insiliit, manibusq; primùm spiræ ad corpus adstrictis, caudæ residuo femora flagellabat, leuem quidem iram præ se ferens, quæ licet indulgentia aliqua permixta esset, castigationem tamen aperte demonstraret.

A R A X A.

Neq; quidem dissimulandum, quòd Scythæ huius salacitatis ergò, quæ per serpentem symbolicè fingitur, Araxam famosæ libidinis fœminam, cuius Diodorus tertio meminit, semiuiperam figurabant: humana quippe forma umbilico tenuis, reliqua viperina. Ferunt hanc cum Hercule copulatã filios treis genuisse, Agathyrsum, Gelonum, & Scytham iuniorem, qui totidem gentiū mox autores fuisse perhibentur.

C O N T I N E N T I A.

In sacris Hebræorum literis Dana serpentem æreum Moseos admonitu factum legas, qui aduersantem voluptatibus virtutē præ se ferebat, hominemq; à pestifero quouis veneno sospitem reddebat: ea est continētia, atq; constantia, atq; ideo ex ære, hoc est, fortiori perennioriq; materia cōformat: æs enim valde solidum est, neq; vlli obnoxium rubigini: quare nexus ære trabes apud Virgilium legas ad perennitatem catenarū: & monumentū ære perennius apud Horatium eodem sensu. Idem & viuientium salubritati aduersus putrescentia efficacissimo est remedio. Acuti quoq; mucrones ærei cadaueribus infixi, ea ne putrescant, vel vt diutissimè saltē asseruentur, efficiunt.

C A L L I D I T A S.

Sed neq; calliditas prætereunda est, quæ per serpentis imaginem indicatur. Et Moses prudentissimum inter bruta serpentem dixit. Animal præterea motu variū est, atq; ad subsidium defensionemq; præcipuè paratum, quodq; hostem vlcisci probè possit & norit. Draconi verò similis est virtus indagatrix, quæ diligenter omnia perferutetur, rimeturq; studiosissimè: ideoq; ab acuto visu nomen illi factum. Et quoniam in primis voluptatem ex eo significari dixi-

Pierii Val. Serpens I.

mus, vt quod instat agamus, ea demum vera voluptas est, quæ ex intellectu de-
purgato, & sano sensu perfectissima redditur, vnde absolutum oritur iudicium,
quo freti possumus nosmetipsos prudenter tueri, atq; sapienter cōseruare. Quod
igitur vitæ periculum amatorix morsuunculæ, & voluptatū vulnera, intortiq;
deliciarum laquei intentare videbuntur, id omne temperantia depellat, longeq;
sum moueat: illa enim vna incontinentiæ opponitur aduersaria: equū hæc, vt
pote ferocientis improbitatis & vitiosæ cupidinis simulacrum, mordeat, atq; ita
vitio prostrato, sessorem in virtutis æqua planitie sanum incolumemq; sistat.

PIERIVS VALERIANVS AD ACHILLEM MAFFÆVM PATRITIVM ROM. DE SERPENTE IN ALI- QVOT SIGNIS MILITARIBVS, DE QVE CADVCEO AD REM IPSAM, EX SA- CRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

*U*l verò opusculum hoc alterū de quibusdam serpentis significationibus, in signis
præcipue militaribus, deq; caduceo, nuncupem potius, quam tibi, Clariss. Achil-
les? qui præter absolutam Legum peritiam, totius etiam es antiquitatis non incu-
riosus affectator: cuiq; hæc domi nascuntur tam patris tui viri elegantissimi cura,
quàm accuratissima aui illius tui clarissimi diligentia, qui cum à secretis Pauli Veneti II. P.
X. esset, quantulumcunq; otij publicis à negotijs surripere poterat, totum id rerum harū cog-
nitioni studioq; tradebat: meq; fateor à vobis mutuo accepisse plurima in toto hoc negotio meo,
quæ tibi red. lere, post rem arbitrio meo digestam, iustum æquumq; existimaui. Accipies igitur
à me redhibitionis, sed libera & ingenua nomine, multarum rerum expressa significata,
quarum figura imaginesq; apud vos laudabili cura custodiuntur: illudq; præcipue familiaribus
nobilium domorum insignibus argumentum contra iuniorum quorundam eruditiorum opi-
nionem scriptum ostendisti, quod ex ipsa vetustate desumptum, & apertissime comprobatum
perlegisti. Subieci, me quoq; sentire tecum, & in hoc comprobando non parum allaborasse Impe-
ratorum veterū atque adeo militū insignia, & in parmulis & insignis more nostro picta fuisse
multa enumeraui, præsertim eorum qui serpentem protulissent: nam circa caduceum sollicitus
plurimum esse videbaris: & quæ de principatus hieroglyphicis multa disserui. Iussisti mox vt ea
omnia conscriberē, quod per otium ea recognoscere constituisses. Quamprimū igitur mihi quoq;
per otium licuit, quod optare te tantopere contenderas, efficere procurauī, idq; quamlibentissi-
mè, qui quantū in lucris ponerem non ignorabam: simulq; mihi stimulus addebatur ad studia
hæc veluti postliminio reuisenda, quæ in multarū occupationū quasi concursu, diutius fuerant
intermissa. Tuæ præterea humanitatis opera, multa in melius resarciri posse videbam, vt ita mi-
nimè forte peritura esse lucubratio mea, quæ talem tantumq; sibi argumenti huius
non lectorem modò, verum etiam adiutorem comparasset: censu-
ram enim doctrinamq; tuam spero mihi pluri-
mum profuturam.

I M P E R A T O R .

R I M V M igitur hieroglyphicū in hoc genere illud erit, quod ad rerum summā pertinet. Sacerdotes enim Ægyptij si vellent Imperatorē, aut potentissimū quempiā Regem per institutas ab eis imagines indicare, anguem, vt apud Niliacum Horū est, in spiram collectū faciebant, palatij cuiusdam specie in voluminum medio statuta: siquidem domus regia in imperij totius cētro sita esse debet, vt omnium æquē cōmodis cōsulatur. Nam Plato Legum quinto, Reip. suę urbē iubet in medio regionis, quoad fieri potest, poni. Et Geneseos 22, cūm dicendum esset, Erat autē Ephron longē princeps Hethæorū: scriptum inuenias ad huius instar hieroglyphici, Habitabat autem Ephron in medio filiorum Hethios. Hinc rerum scriptores memorię nō temerē prodiderunt, Antoninū Pium in vrbe semper sedisse, vt ita medius nūcios vndiq; citius accipere posset: ideoq; ne lōgius abesset, nullas vnquā expeditiones obiuit, prædia sua tantū in Campania nōnunq; visere contentus: quamuis esse scio qui factū hoc ab eo dicant, quōd grauem esse prouincialibus comitatū Principis etiam nimis parci existimaret. Diodorus autem licet alia quoq; serpentis significata cōmemoret, quin tamen & imperiū ex eiusdem animantis pīctura intelligi possit, nequaquā inficiatur. Quidam hominem regni potitum hieroglyphicē ita describunt, vt eum manu serpentem comprimere indicent, cuiusmodi simulacrū est in numo Aurelij Cæs. Aug. Pij filij, in quo sigillum est, serpentem à medio manu tenens, admouentem caput dexteræ cibum porrigenti.

Nimus Aurelij Cæsaris.

O S C V S .

M Anethon Ægyptius autor, quisquis ille fuit, ait Oscum, qui Tyrrenis imperauit, insigne serpentis habuisse: Oscosq; ait Seruius, populos dici vbi plurimū serpentes abundant, in Campania quippe: nam Oscum hunc aiunt coloniā eō transmississe, Hetruscis tunc Italię ferē totius rerū potentibus: urbemq; in ea regione longē principem, ab accipitris augurio, quem Hetrusca lingua Capym appellabant, nominasse, vt scriptores quidam vetustiores memorię prodiderunt: licet tempore succedente creditū sit, eam ita à campestribus locis nuncupatam. Poëtæ verò Hecatæum secuti, eosdemq; Hecatæus, Capyn Troianum virum vrbis autorem fuisse tradunt, & ab eo nomen. Sed hæc vteunq; fidem faciant (in nulla enim re magis autores diuersi abeunt, quàm in vrbiū originibus repetendis, dum Græci sibi omnia adscribunt, Latini sua possidere cōtendunt, nationes pleraq; alię non ignobiles esse volunt) satis constat Oscum, Ægyptiorum principū more, serpentis insigne gestasse, & Oscos eius colonos inde nuncupatos. Oscus dubio procul Hetruscū nomen est, & apud eos ad hæc vsq; tempora vipere Oscorzones appellant, si modò vipera serpēs ille sit, qui tota Venetia vulgò Marassus dicit. Et sacre apud nos literę serpētē principis elogio nominarūt, dū ait Assertor noster, fore vt huiusmodi princeps foras eniciatur, cūm de diabolo loqueretur, qui per serpētē multis in locis vtriusq; institutionis nostræ figuratur. Hanc interpretationē D. Ambrosius è nostris nequaquā aspernatur.

I V N O D O M I N A .

E T indicandi dominij causa, in Iunonis quoq; dextera serpētis caput statuebatur, in læua verò lapideum sceptrum, cūm Iuno ipsa dominij præses apud gentes haberetur, incederetq;, vt ipsa de se apud Virgiliū dicit, Diuūm regina, Iouisq; & soror & coniunx.

Pierii Val. Serpens II.

IVNO CONSERVATRIX.

D

Julie Mamæ
mæ numus.

NAm in Iuliæ Mamæ Aug. numo simulacrum est, sinus fluentes collectū, lœua hastæ adnixa, dextera anguem in spiras conuolutum porrigente: ubi anguis omnino imperium, hasta defensionem indicat: quod vt conijciã facit inscriptio, quæ in hunc modum legitur, IVNO CONSERVATRIX.

ORBIS DOMINIVM.

Serpentes quoq; leonibus, qui Opis deæ simulacro apponebantur, adiuncti, terrarum orbem vel orbis ipsius dominium significabant. Argutum verò dictum apud Græcos contra potentiores ciuili quadam libertate iactari solitum, *δρακὸς, ἐπιπὴ φάλαγγος, ὀφιδόκενος & γελήκεος*: Anguis, nisi anguem comedat, nō fiet draco. Nā inter serpentum genera, Dracones ij vocantur qui corpore sunt immaniore, vastioreq; magnitudine, tametsi pro quocunq; angui plerunq; nomen autores vrsurpant. Quem igitur Imperatorem statuas, eo adagio aiebant illi, ei necesse esse Reges & Principes multos deglutire, vt ita Rex regum fieret, & dominantium dominus.

IMP. DVO.

B

IN Græcorum etiam numis dominium per serpentū effigiem significari obseruauimus: nam in numo quodam videas serpentes duos ad semicirculi curuaturam inuicem spectantes, caudis introrsum incuruatis, cuius inscriptio dominium penes duos esse demonstrabat: ita enim habebat, ΔΥΝΑΡΧ. ΕΞ ΥΠΑΤ. Β. Quod ita apertius exprimitur, *δυναρχία ἢ ὑπάτων δύο.*

PROVINCIAE PRINCEPS.

Quod si regem Ægyptij prouincię tantū alicui iura legesq; dantem pingere voluissent, dimidiatum, vt apud Horum est, anguem figurabant, per animal quidem Regem, per segmentum verò, quod non vniuerso imperaret orbi, subindicantes: omnipotentē siquidem ex integro dracone intelligi, superius ostensum est. Sanè anguis ille qui Tarquiniij Superbi animum perculit, anxiumq; reddidit, cū a columna lignea repente elapsus omnes vertisset in fugā, tota rei miraculo curia consternata, nimirum significabat nouum & inexpectatū principem, eundemq; iuuenem L. Brutum, de columna lignea, hoc est, de stupore, quē diu simulauerat, proditurū. Lapis enim & caudex, pro stupido & alienatæ mentis homine, apud Comicos ponitur.

REX OPTIMVS.

Si verò Regem optimum significare procurassent (*καλίστου* enim, non autem *κακίστου*, in emendatis Hori codicibus habetur) anguem utiq; in orbem collectum effingebant, cauda mordicū apprehensa, sed regis nomen in spirę medio describebant. Quin etiam certam anguis speciem *μφοι* cognominatā, huic significato adhibebant. Cur verò anguem fingerent sibi caudam admordentem, autores quos sequimur nusquā tradunt: sed si ariolari licet, indicabat, omnia vsq; ad minima vltimāq; curæ esse regi, qui bonitatis nomen sit adepturus, cū ea præcipuè de causa Sardanapalus & pleriq; alij infames habiti sint, quod simulacrum ad principatum peruenere, omni abiecta cura sibi met tantū vacare, scq; vnos curare instituerunt.

REX TVTELARIS.

Quod si Regem Ægyptij suum vel alium quempiam in obeliscis aut monumentis alijs curam populi sui gessisse regiam attestarentur, eumq; tutela-

rem

rem fuisse cōmonerent, anguem vigilem, vertice quippe surrecto, elatoq; pectore sculpebant, cuiusmodi species adhuc plerisque locis inspicitur: hic verò pro regio nomine C V S T O S inscribatur, utpote quòd æquè vigilabundū esse deceat Regē, cui gentiū regniq; tutela sit curę credita. quare apud Homerū Somnus Nestoris personam indutus, his verbis compellat Agamemnonem:

ἔχρη' πανύχιον ὄσδεν Βασιλεύον ἀνδρα,
ὦ λαοίτ' ἐπιτετραφάται, καὶ πόσσα μέμλε.

Quam sententiam ita reddamus:

Non decet ignavum tota producere somnum

Nocte virum, sub consilio, sub numine cuius

Tot populi degunt, cui rerum cura fidesq;

Credita summarū.

Quod P. Scipio, vir alioqui rebus tot præclarè gestis omni laude maior, cum minimè præstaret, somnolentiæ taxatione malè apud Romanum populum audiebat. autor Plutarchus libro ad Traianum Imper. de civili institutione. Sanè verò dracones à visu, quem acutissimum habent, nomen apud Græcos habuere. Palladi autem eadem de causa dedicatur, quia nomen id *πειρά* δὲ πάντα ἀθεῖν, καὶ βλέπειν, καὶ περὶ πάντων νοεῖν, factum nōnulli tradunt: prudentiamq; hinc interpretantur, quæ omnia perspiciat, & ante omnes intelligat. Carpit Horatius quendā, qui in amicorū vitijs tam acutè cerneret quàm aquila, aut serpens Epidaurius, puto proverbiū secutus, ὄφεις ὄμμα. Neq; temerè Aristophanes finxit angues duos Pluti oculos in Æsculapij lambere, cuius rei beneficio ille ex cæco cernere cœpisset.

HEROS.

Quòd autem Heroibus in vniuersum draco sacer habeatur, ea de causa Plutarchus, Agide, factū putat, quòd ex medulla hominis serpens gigni soleat: quod nō ignorauit Virgil. cum ad Anchisæ tumulum hæc accidisse memorauit;

Adytis cūm lubricus anguis ab imis

Septem ingens gyros septena volumina traxit

Amplexus placide tumulum, lapsusq; per aras:

Ceruleæ cui terga notæ, maculosus & auro

Squammam incendebat fulgor, ceu nubibus arcus

Nulle trahit varios aduerso sole colores.

Obstupuit visu Aeneas, ille agmine longo

Tandem inter pateras & leuia pocula serpens,

Libauitq; dapes, rursusq; innoxius imo

Succesit tumulo, & depasta altaria liquit.

Quod quidem non temerè fictum à Poëta, sed ex historia desumptum. Atheniensibus enim contra Medos apud Salamina naualem pugnam inituris, serpens draco in naui dicitur apparuisse, secundissimo rerum, quæ prosperè subsequutæ sunt, prodigio: cuius rei monumentū in Salamine templum fuit Cychreo, ut apud Pausaniā est, dicatum, quòd Apollo responderit serpentem illum Cychreū heroem fuisse, qui auxilium allaturus aduenisset.

EPAMINONDAS.

Epaminondas autem Imp. ille clarissimus, qui ad Mantineā tam fortiter occubuit, draconis gestamine insignis fuit. Eo verò loco ubi præliū cōmissum est, columnam erexit antiquitas cum clypeo draconem in eius memoriā sculptū

Pierii Val. Serpens II.

ostentante. Quod Pausanias ideo factum arbitratur, quòd is ex Spartiatarū cognatione, quæ Thebis erat antiquissima, progenitus diceretur, quorum id gētile esset insigne, quippe quòd à seminio anguineorum dentium, quos Cadmus feuerit, oriundi essent: Spartanosq; ipsos in Laconia inde originē duxisse nonnulli credidere, quos olim ^{ὅτι οὐδ' εἶπερ} nūcupatos alia de causa hiltorici tradiderūt: cū enim annonæ caritate laborarent, compulsi sunt serpentes, quorum vis magna in Laconia multiplicauerat, in humani cibi vsum conuertere. Sed quoniam de clypeis & gestaminibus militum atq; cohortium multa dicturi sumus, quia id præcipuè contendebas, vt aduersus eruditorum quorundam sententiam veterum exempla tibi suggererentur, quòd non esse nouum institutum familias varijs gestaminibus tum colorum, tum dissectionum, atq; etiam insculptarum in illis animantium, figurarū, plantarū, instrumentiue alicuius adiectione discerni, comprobare posses, priusquā ad horum explicationem aggrediar, alia quædam ad principatum & nominis claritatem per anguem commonstrata dicere necessarium est. Sed prius aliqua de ostentis.

AMPLITUDO NOMINIS.

In ostentis enim summam nominis amplitudinem portendere anguis fertur, non ijs tantum quæ ad imperiū aut alium quemcunq; principatum attinent, sed ad ea quoq; quæ vel ingenio vel arte celebritatem sibi aliquā comparauerunt: ut in histrione Roscio, artis suæ gloriam præmonstrauit: cū enim puerum anguis dormientem noctu complicasset, pater ad aruspices detulit, responderunt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore.

DOMINIUM.

AVreliano verò, quamuis modicis parentibus ortus esset, summum tamen imperium anguis portendisse fertur, cū eius pueri peluim plerunq; cinxisset, neq; vnquam occidi potuisset: postremò matrem eius, quæ templi Solis sacerdos erat, & aruspicinæ non ignara cū hoc vidisset, serpentem quasi familiarem occidere noluisse. Pari præfagio Seuero imperium præmonstratum est, cui dormienti, vt Spartianus ait, in stabulo, serpens caput cinxit, & sine noxa, expergefactis ac acclamantibus familiaribus, abiit. Quin & Maximini iunioris, quem pater secum Imperatorem appellauit, caput dormientis serpens circumdedit, futuræ dignitatis argumento. Quid autem somnia? nonne ipsa quoque vel in conceptu vel in partu quotiens draconem obtulissent, eiusdem amplitudinis prænuncia fuerunt? Mamæa Alexandri Seueri mater, pridie quàm puerum eum pareret, somniauit se dracunculum enixam edidisse. Nam & Alexandro Macedoni draco dominij claritatem præfagiuit, qui matri Olympicæ congressus in somnis. Hoc idem de Pomponia Africani Scipionis matre traditum est, & ipsi draco circumfusus nihil attulit nocuenti. Dedit & Augusto Imperij præfagium ostento simili. Nam cū Actia mater eius ad solenne Apollinis sacrum media nocte venisset, positaq; in templo lectica, dum cæteræ quoq; matronæ dormirent, obdormisset, visus est draco repente ad eam irrepere, pauloq; post digressus: illa verò expergefacta quasi à concubitu mariti se purificauit, & statim in corpore eius extitit macula veluti picti draconis, quæ nunquam eximi potuit, ad eò vt publicis inde balneis perpetuò abstinuerit. Sedenim facile fuit ostenta quæ principibus viris aut nobilitate aut opibus claris accidissent, ad futuram eorum amplitudinem accomodare, quid de seruis dicemus infima fortuna genitis? Spartacus venalis cū Romā delatus esset, deprehensus est

A est dum quiesceret, habere sub capite draconē in spirā complicatū: quem Thracia itidem mulier conspicienda vaticinandi peritissima, signum esse dixit magnæ cuiusdam & formidabilis potentia, quæ tamen infauftum esset exitum habitura. Idem serpens vbi defectus casu aliquo fuerit, imperij adesse finem identidem ostēdit. Nam Tiberius Cæsar serpentē draconem in delicijs habere solitus, eiq; manu sua cibū ministrare: quem cum is corrosus à formicis reperisset, monitus est cauendam sibi esse vim multitudinis: formicas enim populi significatum habere, nō fabula tantum Pelei Thessaliæ Regis, verum & portenta & prodigiosa somnia declarant. Nam & Nero paulò antè quàm extingueretur, vilus est sibi per somnium pennatarū formicarū multitudine oppleri. Sedenim de formica loco suo plura. Quod ad serpētem pertinet, idem Nero qui serpentis spoliū à matre pro amuleto cōmendatum, brachio alligatum aliquandiu gestauerat, inde memoriæ maternæ tædio abiecerat, tunc id perquisiuit incassum, cum omnia contra se fremere comperisset, maternæ erga se pietatis serò memor.

A S I A.

B Antea verò quàm militaria signa promoueam, scrupulus ille mihi videtur eximendus, quòd nonnulli per serpentes tris, Asiam prouinciam significari putant, non secus ac ibes Ægyptum, elephanti Africam, cuniculus Hispaniā, equus Italiam, quæ sigillatim suo quaq; Commentario declarata sunt. Id ea de causa suspicari videntur, quòd numi pleriq; argentei conspiciuntur, quorum inscriptio est, CÆSAR IMP. VII. ab altero latere angues tris, quorum duo pectoribus hinc inde sinuose surrectis attolluntur, tertius iacēs capite caudam vnus, cauda verò caudam itidem alterius implicat. Hos inter Victoria surrigitur calathisco insistens, quippe ad ipsius terræ Asiaticæ feracissimam vberitatem significandam. Inscriptio verò est, ASIA RECEPTA. Sedenim ego angues eos tris indicare crediderim, Imperium Romanū tris iam orbis partes occupasse: Europā enim diu possederant, Africam paulò antè subiugarant, nunc Asia recepta, & ad reliquas applicata, tertiā quoq; partē adepti videbātur.

P R Æ F E C T V S M I L I T V M.

Quod verò pertinet ad insignia militum, numus est Cæsaris Diēt. III. in quo Victoriæ caput est, alatum quippe, & capillis in nodum collectis, ab altera cuius facie Roma gradiens, stola ad pedes demissa, capite, vti mos, galeato, ancile sinistra gestans, læua trophæum, quod humero inhæret, sustentans: à latere verò serpens Draco prorepit capite surrecto, magnis voluminibus terga trahens, cuius inscriptio est, C. CLO. VI. PRÆF. M. Caius Clodius VI. præfectus militum. In sacris literis legas, draconum capita in aquis à Deo cōtrita, quod Psalmo quarto supra LXX habetur: quod milites, centuriones & duces eos significat, qui fuerant à Pharaone immisi, vt Israëliticum populum persequerentur: ij aquarum mox inundatione suffocati sunt, atq; ita cōtriti. quodq; mox sequitur phrasi longè insigniori, Tu cōfregisti caput Draconis, Pharaonē ipsum intelligit. Qui mysticum sequuntur sensum, hæc ad Christum referunt, qui dæmonis vim omnem sustulerit.

Cæsaris numus.

C O H O R T E S.

Quin & cohortiū erant insignia, perq; singulas earum, vt Flavius Vegetius scribit, ferebātur ad præliū à Draconarijs, quo nomine κατ' ἑξοχὴν signiferos omnes appellabant. Quo verò pacto gestarentur, videre est apud Ammianū Marcellinū, vbi pompam describit quam Constantius Imp. urbem ingrediens

Pierii Val. Serpens II.

duxit: erant enim, vt is inquit, & dracones hastarum aurcis gemmatisq; summi. D
tatibus illigati, hiatu vasto perflabiles, & ideo velut ira perciti sibilantes, cauda-
rumq; volumina relinquentes in ventum. De ijs Claudianus:

Mansuescunt varij vento cessante dracones.

Erat verò signum draconis purpureum, vt idem Ammianus attestatur. Atqui
nō in signis tantum serpentes militibus vsui fuere, sed viui etiam pugnatorib. so-
cijs auxiliū non contemptibile præstitere. Legimus enim Annibalem monstra-
se Antiocho nauali prælio pugnaturō, vt in hostiū classē vascula iacularentur
vipēris plena, quarum metu perterriti hostes à dimicatione & nauticis ministe-
rijs impedirentur. Idem cū Prusias iam cedente classe sua fecisset, victor euasit.
Antiquæ vero illius militiæ vestigia quædam habentur apud vos Massæos Ro-
mæ in Canone quodā circa Theodosij tēpora & aliquanto etiā prius cōfecto, in
quo militū omnes ordines recēsentur, gestaminaq; ipsa suis etiā coloribus picta
cōspiciuntur, quæ quisq; manipulus turmaq; ex quadrupedib. vel alitibus, vel
ex colorū varietate signa sibi desumpsissent: ex quib. quæ facerent ad anguē, quo-
niam id operis ordo sibi deprecere videbatur, subijcere nō importunū iudicauī. E

SENIORES MENAPES.

EX his enim seniores Menapes dicti, anguem luteum pro insigni habebant in
parma viridi, cuius marginem rubor limbus ambibat. Umbilicus argenteus
erat, circa quem luteus circundebatur circulus. Hic autem serpens terga infer-
nè habebat, caput & caudam sursum versus inflectebat.

CORTONACENSES.

Qui verò coloris albi draconem præferbant in rubra parma, cuius umbili-
cus erat argenteus, in margine verò circuli duo, quorum interior prasinus,
albus exterior, ij Cortonacenses appellabantur, & cum superioribus vtriq; sub
Magistro peditum stipendia faciebant.

THAIPALI.

Nam qui sub equitum Magistro militabant Thaipali, nisi codex in damno
est, & Thessali fortè castior lectio sit, nuncupati, cæruleū gestabant anguē,
terga læuam versus porrigentem, in dexteram verò caput & caudam incuruan-
tem: qui gestus in Cortonacensibus diuersus erat. Horum verò parma alba, um-
bilicus identidem argenteus, circum quem ruber ducebatur circulus. Inter ca-
put & caudam colubri, violaceus erat orbiculus.

PRÆLECTI FABRICÆ.

Inter gestamina verò Fabricæ præfectorum, quæ sex numero erant, dimidia-
tus serpens luteus in horum vno conspiciebatur, parma cærulea, aureus um-
bilicus, margo ruber, intra quem à læua parte onyx paruus cum Æthiopis sigil-
lo. Sequebantur ij virum illustrem, Magistrum officiorum appellatum.

SAGUNNENSES.

Sed angues duo in huiusmodi militum gestaminibus colore rubro, siue, vt ex
Ammiano diximus, purpureo, ad similitudinem X Græcæ literæ in transuer-
sum siti, in cærulea parma, cuius marginem ruber limbus circundaret, eorum e-
rat insigne qui sub Magistro peditum merentes, Sagunnenses appellabantur.

BIANENSES.

Humanicipitis autem serpentis effigies in cærulea parma ipse quoq; vnico-
lor, spiris duabus circa umbilicum aureum datis, capite eo humano super-
arrecto, & in auersum respiciente, cauda aliquantulū infernè summissa propen-
den-

dentem, gestabatur à militibus qui sub Magistro militum per Illyricum merebant, Bianenses nuncupati.

HONORIANI IUNIORES.

ERat inter hos quoque mutilati serpentis insigne, cuiusmodi eorum habebatur qui Honoriani iuniores vocabantur. Serpentis id frustum luteum, totam ferè parmam circumplexum. Inter caput & segmentum quadra erat & ipsa lutea, angulis in os & in caesuram versis, in qua tessella conspiciebatur purpurei coloris. Intra anguem parma omnis rubra, extra tergum circulus albus ducebatur, umbilicus erat argenteus. Erant ij sub illustri viro equitum Magistro.

MARCOMANI.

Sub eodem praefecto merebant & Marcomani, qui dimidium ipsi quoque serpentem praeferebant coloris identidem lutei in alba parma, cuius aureus erat umbilicus. Inter segmentum & caput lutea etiam lunula cernebatur adpicta.

CURATII IUNIORES.

Contra verò in nigra parma luteus erat serpens eodem circumductus modo, & ipse curtus, orbiculo quodam caeruleo inter caput & incisionem collocato: umbilicus ad angulos rectos decussatus, partes duas aduersis angulis oppositas albas, duas caeruleas habebat. Gestabant hoc Curatij iuniores sub eodem Magistro equitum militantes.

MAURIALITES.

AT dimidij duo seque inuicem inspeciantes albi coloris in parma viridi, quam margo ruber ambibat, eorum erat gestamen qui sub eodem Magistro equitum Maurialites appellabantur. Huius quoque parmae umbilicus decussatus erat transuersis lineis, cuius duae oppositae partes albae, aduersae caeruleae.

FABRICÆ.

Praeter sex illa insignia, quorum superius mentionem fecimus, praefectus Fabricæ septem alios ordines ducebat totidem gestaminibus insignes, in quorum vno serpens luteus dimidia sui parte conspicuus, capite truncique parte caesa in laeuam versis: parma caerulea. Inter serpentis caput atque segmentum orbiculus erat luteus: umbilicus quoque in obliquum decussatus, partim aureus, partim argenteus erat.

DEFENSORES.

DVos verò angues in caducei speciem implicatos, capitibus ad osculum coeuntibus, in parma caerulea, quam ruber ambitus late circuibat iuxta marginem, illi gestare soliti sunt qui Defensores vocabantur. Horum praefectus erat illustris vir militum Praesentialis nuncupatus.

SEXTA PARTHICA.

INteger etiã caduceus, hoc est, totis expressis anguibus, iisque vna cum baculo, luteis, in parma caerulea, cuius marginem purpureus circulus ambibat, insigne erat legionis eius quae Sexta Parthica vocabatur. Militabat sub Magistro militum per Orientem.

ANGLEVARIJ.

Sub militum autem Praesentiali Anglevarij erant, quorum insigne fuit caduceus ruber, in baculi cuius summitate pila erat, unde angues prorumpabant, & ad osculum iuxta parmae medium adflectebantur. Parma erat sapphirei coloris, at dilutioris, quam purpureus ambitus circuibat.

Pierii Val. Serpens II.

CORNUTI.

D

AT sub Magistro militū præsentiali (alia hæc erat præfectura) Cornuti me-
rebant, quorum gestamen erat parma tota lutea, sed nigro circulo aliquã-
tulum interius circūducto, in medio cuius angues rubri duo non è baculo, sed
velut è cippo quodam identidem rubro emissi ad osculū incuruabantur. In cip-
pi medio ancile paruum erat colore perpietum luteo, duabus in medio nigris
lincis à dextera ad læuam in parallelum difsecantibus, in superiore cuius parte
T. centurionis signum notatum erat; de quo alibi diximus.

FALCONARI.

IN eadem Magistri militum Præsentialis militia gestamen erat in parma tota
purpurea angues duo cærulei, colore tamē dilutiore, binę vtriq; aures acutæ,
longe q; surrectæ. Hi nō baculo, sed lato cuidā pedamēto cōmittebantur (liceat
ita columellā appellare, quæ sustinebat angues) vnde mox in superiorē caducei
partem curuabantur. fulcrum illud lato satis spatio binas hinc inde plicas acutis
angulis porrigebat. mediū huius spatij vmbilicus aureus occupabat, qui id præ-
ferebant, milites Falconarij nuncupabantur.

E

VINDICES.

IIs proximi erant & ordine & præfectura vocati Vindices, qui cæruleas Mori
instar colubras in caducei morē flexas pro insigni habebant in parma tota lu-
tea, vbi angues pedamēto cōmittebāt appliciti coalitiq; aureus erat vmbilicus.

SAGITTARI NERVI.

DVcebat & Magister peditū ordines aliquot caduceis insignes, ex quibus
præcipuè erant sagittarij Nervi, qui dimidio vtebantur caduceo, quorū sci-
licet parma coloris erat prasinus, rubro circūducto limbo. Parmę medium occu-
pabat orbis luteus, in quo angues purpureę rubro coalitæ fulcimento, ad oscu-
lum in circuli se formam incuruabant.

BATAVI.

Horum focij erant qui cæruleos gestabant angues in caducei morē flexos,
in parma tota rubra: anguium verò pedamentū album erat veluti squamis
acutis quatuor altera super alteram scandentibus, quarum apices infernè sum-
mittebantur. Bataui autem erat eorum nomen.

MARCOMANI IUNIORES.

F

IIs additi erant Marcomani iuniores, qui & ipsi caducei formam præferebant:
albas quippe angues in clypeo rubro, cuius margo albo circumplectebatur
circulo, qui fundamentum ad angues vsq; coloris eiusdem proferebat.

MARCOMANI SENIORES.

NEq; quidem hinc aberāt seniores Marcomani, qui hunc eundē secuti præfe-
ctū, prasinas habebāt caducei colubras in alba parma, quā luteus ambibat
circulus: rubra verò erat sedes pro fulcro supposita, cui applicitæ erāt colubræ.

ATECOTTI IUNIORES.

ORdinibus his adnumerabantur illi quoq; quorum gestamen erant angues
ex caduceo luteæ, cum rubro pedamēto in cærulea parma dilutiore, quam
margo ruber ambibat: intra ambitum anguium figura cordis erat coloris pur-
purei. Hi verò Atecotti iuniores appellabantur.

EXCULTATORES.

VNus etiamnum ordo caduceatus eundem Magistrū peditum sequebatur,
quibus nomen erat excultatoribus. Gestabant ij caduceū ex luteis angui-
bus

bus

bus auritis, quorum terga crispis acutioribus inhorrescebant. Alba erat parma, quam margo ruber amplectebatur.

BRACHIATI.

Qui verò sub Magistro equitū caducei gestamen vsurpabant, albas præferabant colubras cum pedamento identidem albo in parma prasina, quā ruber ambibat limbus, hiq; Brachiati vocabantur. Reliqua verò insignia, quę innumera penè sunt, per cōmentaria cæterorū animalium, vt loco quæq; cōgruebāt singula disposita sunt, partim in arma & signa reliqua militaria congesta. Nunc quia res nobis cum angue est, & in caduceum incidimus, satis habituri sumus si reliqua caducei significata Cōmentario hoc explicuerimus.

DE CADUCEO.

 Aducci species tota prorsus Ægyptiaca est, quā Mercurio præcipuè veteres cōsecrarūt, draconibus duobus, mare scilicet & femina, parte media voluminis sui inuicē in nodum, quem Hercules vocant, obligatis, quorū primæ partes reflexæ in circulum pressis osculis ambitum circuli iungunt, caudę verò ad Caducei capulum reuocantur, ornanturq; alis ex eadem capuli parte nascentibus.

GENESIS.

Argumentū huius hieroglyphici cōmenti ad geniturā hominis, quæ generis appellat, Ægyptij protendunt, deos præfides homini nascenti quatuor esse memorantes, *δαίμονα, τύχην, ὄψωτα, ἀνάχην*. Ac priores duos Solem & Lunam intelligūt, quòd Sol autor spiritus, caloris & luminis, humanę vitę genitor et custos est, ideoq; nascentis dæmon credit. Luna *τύχη*, quia corporū præfes est, quæ fortuitorū varietate iactantur. Amor osculo significat, Necessitas nodo: pinnæ mentis velocitatē indicant, qua perniciosius nihil. Inuolucrū verò draconū, iter vtriusq; flexuosum ostendit. quæ omnia & pleraq; alia Macrobius diligenter examinavit, à quo, quæ diffusius quis exponi quæsierit, petendū. Occultam sanè rerum originē per serpentis effigiem Valentiniani cōmonstrabant, positionē intestinorum nostrorū per quæ eia infertur, in exemplū adducentes, quæ serpenti næ spiræ instar in vtero delitescens, occultatæ in nobis genitricis substantię specimen habeat.

MINÆ PAX QVE.

Sunt autores haudquaquā aspernādi, qui serpentes illos mutuis nexibus implicatos, minas et pacē simul ostentare putēt, cuiusmodi simulacrū Gephyreï armato exercitui prætulisse ferunt, cū Eumolpus Athenienses profligauit: illi enim Caduceū prætendentes, & pacē quietis, & minas insultantib. offerre visū.

TERRA.

Interpretationē eam quæ Caduceū ad genescos significatū trahit, Ægypticā esse nō negarim, sed alia quadā ratione à Macrobiano cōmento feciore. Siquidem Ægyptij, cū maximè omnium humanū genus ex cæno genitū proflerent, colubros terrę filios esse nō ignari, prout etiā in ostentis aliquot accipiuntur, fingentes colubros ita mutuo complexu ad osculū tendere, omnem indicāt humanitatem, si salua esse velit, oportere in eiusmodi concordia cōuenire. Caduceato res itaq; serpentes eo complexu coniunctos præferunt, vt eos qui alijs iniuriam facere moliantur, humanitatis admoneant. Quòd verò terrę signum sit anguis, plerisq; historiarū locis, sed eo præcipuè reperias, vbi Cræsus aduersus Cyrum bellum suscepit: eo enim tempore vis colubrorū ingens in suburbanis Sardium locis repente coorta est, quos equi in pascua dimissi passim deuorant: respō-

Pierii Val. Caduceus.

derunt diuinationum periti, futurum vt externæ gentes indigenas cōsumerent: ^D indigenam enim esse colubrum, terræq; filium: equum verò & aduenam & bellicosum hostem, de quo suo satis dictum Commentario.

CONCORDIA.

Verum si quid in longa huiusmodi rerū indagine ariolari licet, putarim ego picturationē hanc in pacis & cōcordiæ significatū inde sumptā, quòd serpētis effigies plerisq; locis pro bello & odio, funestaq; alia quauis clade poni solita est: osciū aut, & pacis & cōcordiæ signū esse, negarit nemo. Quin & sacræ pietatis nostræ literę pacis osculū identidem attestant. Virga, vt loco suo latius ostēditur, tum disciplinā, tum eloquentiæ vim indicat. Si quis igit̃ pietate grauis, & eloquentia potens, altercātes aggressus, nullam bello salutē esse docuerit, dubiū bellorū omniū euentū dixerit, funesta perniciosaq; demū esse bella cōmonstrarit, et quæcūq; alia ad huiusmodi rē pro loco, tēpore, personisq; faciētia excogitare et eloqui potuerit, perfacile is discordes animos in concordia trahet, duosq; angues, hoc est, odia mutua doctrinę suę virga in vnū obligabit, quibus ad osculum cocuntibus, cōuenire animos et ad concordia cōuersos esse, meridiana luce ^E clarius apparbit. Neq; me fugit, esse ouorum genus in magna Galliarū fama, quod anguinē appellāt Druidę, quòd ex numero suorū ouorū faciāt angues, cōuoluentes ea, & saluiis fauciu corporumq; spumis cōglomerantes, vt tandem fiat ex multis vnū, siue angues ea sint oua spiris ita conglobati, artificiq; cōplexu adstricti: saliuarūq; profluentiu humore cōcreto crusta superinducat. Vt cūq; id sanè constat, ouū hoc quodcūq; sit, ad victorias litium, ac ad cōciliandos sibi Regū aditus mirè laudari, perinde ac etiā pinguen anguis in pelle dorcadū (ne draconū, vt in corruptis Plinij codicibus habetur, dicamus) neruis ceruinis alligatum in lacerto, conferre ad iudiciorū victoriam perhibetur, cuiusmodi rebus magica superstitione mortaliū plurimos eludit. Quòd si hoc credibile videat̃, Philostrato etiā, præter innumeras quas confinxit fabulas, fides adhibenda est, qui Gygis annulum habuisse lapidem scribit, qui montanis Indiæ locis cristatorum quorundam draconū capitibus insit. De quo quidem annulo multa Plato libro de Iusto, & ab eo Tullius Officijs, quòd is qui eum gestaret, pala in volam conuersa, à nemine spectaretur quandiu pars illa palam attingeret. ^F

P A X.

Plerisq; sanè locis videre est anguiū huiusmodi globos in vnā quasi massam adstrictos, de iugorū verticibus ad ima peruolui. Et in Æthiopia aiunt tantā anguium vim conuenire, cōuoluiq; in gyrū inuicem, vt mōtis speciē procul aspicientibus reddant: cuiusmodi quidem cōplexus anguiū, & frugifera eorū cōcordia, causa, vt Plinius inquit, videt̃ esse, quare extere gētes caduceū in pacis argumentum circumdata effigie anguiū fecerint: neq; enim cristatos esse in caduceo mos est. Ad hæc numismata tot caduceis insignita, pacis inscriptionē præferūt, vt in nūmo Cæs. Vesp. Aug. P. M. TR. P. COS. VIII. sigillū est cum caduceo, et ramo oliuę, inscriptione adiecta, P A X A V G V S T. Vidimus et numū aureū Bononiæ apud Achillinos, in quo simulacrū alatū est cum caduceo & serpente quodā à pedibus abeūte, cuius inscriptio est, P A C I A V G V S T Æ. Illius sanè serpentis abitus ablegatū aliò bellū ostēdit. Aliæ in hoc numo literæ sunt, TI. CLAVD. CÆS. AVG. P. M. TR. P. Nam in altero ex ære eiusdē Ti. Claudij numo alatū sigillū est, dextera vestimentū à pectore ad faciē tollēs, læua caduceū exporrigit, pedibus serpentē sinuosum calcat, quod bello oppresso pacem condonata omnino significat. ^{FELI}

FELICITAS.

CAduceo verò si cornu copiae adijciatur, felicitatis indicium est, quod in eiusdem Vespasiani & aliorum numis obseruauimus. Nam & Hadriani numus est eodẽ significato atq; inscriptione, quæ in Traiani habetur, quippe FELICITAS AVGVST. Vidimus etiã in Antonini Pij numo caduceum, & oliuæ ramũ fructibus & folijs onustũ, cuius est inscripto, FELICITAS AVG. In Seueri verò Macrini Augusti numo, non oliuæ, sed hasta in læua est manu: caduceus dextera præteditur: inscriptio, FELICITAS TEMPORVM. S. C. Hastam autem intra alia significata humane etiam ætatis indicium esse, alibi ostendimus, ac perinde temporis. In Iuliæ Mameæ numo dea læuo cubito columellæ assurgētis capitulo innitiã, dextera caduceũ tenet: inscriptio, FELICITAS PVBLICA. S. C. Colũna enim habet nescio quid in significato quod ad publicũ pertineat, de qua loco suo plura. Ex his dubio procul cõstat, quid sibi velit caduceus ille, qui situs est in medio cornuum duorum in numo Drusi: quidq; solus ille in numo cuius inscriptio est, M. PLETORI CEST. EX S. C.

Hadriani
Traianiq;
Impf. num.
Antonini
Pij. Seueri
Macrini.

Iuliæ Mameæ.

Drusi.

E LO Q V E N T I A.

Sed qui serpentem pro asæ poni docti sumus ex Aristotele dicente, animalia quædã esse astuta per se, sicuti sunt serpentes: magis verò ex lectione sacra, quæ prudentiã huic in primis animali tribuit: ea etiam de causa angues caduceo complicari putamus, quòd ostendere voluerint, & calliditatem & prudentiã necessarias eloquentiæ, quæ per virgam significatur, quippe quæ regat dictis animos. Neq; defunt qui virgam aureã in Mercurij manibus, à qua Deus ipse $\chi\upsilon\delta\acute{o}\varsigma\ \rho\acute{\eta}\mu\alpha\ \pi\iota\varsigma$ appellatur, dignitatis & excellentiæ, quæ illum ornant qui & scite & opportunè norit orationem contexere, signum esse contendunt.

Virga verò Palladi totius sapientiæ deæ, ab Homero passim accõmodatur. Vlyssis quoq; socij vno virgæ capite, falsa quippe persuasione ac insipiẽtia, in brutorũ species transformantur: altero virgæ capite, vera quippe disciplina ac rerum peritiã, in humanam restituntur effigiẽ. Reliqua verò taceo, quæ Moses ubiq; virgæ fretus munere scribitur effecisse: nam alibi super hoc suus erit locus. Quam verò nunc tractamus, ea est diuina virgula, de qua M. Tullius in calce primi libri Officiorũ ait: Quòd si omnia nobis, quæ ad victũ cultumq; pertinent, quasi virgula diuina, vt aiunt, suppeditarẽtur. Atq; hanc dicendi formam apud alios etiam autores inuenies, qui ex hoc effusissimã eam Dei Opt. Max. munificentiam intelligunt, quæ omnia secundat, fortunat, atq; felicitat.

S A P I E N T I A.

V E R A D I S C I P L I N A.

EVndem hunc scipionem nostri sic figurant, vt ad omnium ferè templorum facies iuxta limina, colossæ magnitudinis figuram humanã pingant, quæ Christum puerulum in humeros sustulerit: quod, vt mea fert opinio, nam historia omnino apocrypha est, ea de causa fit, vt si Christum gestare humeris,

Pierii Val. Serpens II.

hoc est, veram sapientiam enancisci volumus, dandam esse operam impensissimam disciplinæ admoneamur, robori cuius innixi, rapidos quorumcunq; amniū cursus profunditatemq; ac torrentiū impetus facile superemus. Et quod Iacob ait, In virga nostra Iordanem pertrāscamus: sanè Iordanis vel quoduis aliud flumē, fluxos animi motus, & voluptariæ mollitudinis affectus indicat: virga, disciplinā, sine qua non esse progrediendū Græco monemur adagio, qua qui firmiter innituntur, nullis perturbationū occursibus deturbantur, nullis vndarum quantumlibet inturgentiū fluctibus immerguntur: pedibus verò per ima vel ipsius pelagi dermersis vix crure genuue tenus alluimur: capita autē, vt ait ille, condimus intra sidera, Deum ꝛ ipsum sustinere humeris videmur, ac veri demum euadimus $\chi\rho\iota\sigma\tau\omicron\varsigma\omicron\iota$, in quos vbi sagittæ fuerint immissæ, eadem in iaculatores suos spontè retorquentur, vt in vulgata habetur historia. Quid enim in vniuersa literarum peritiā facilius, quàm corū calumnias repellere, ac suismet, vnumquencq; iaculis cōficere, qui sanctissima nostræ pietatis instituta vel incesse re vel cōuellere aggrediatur, quæ certo Dei sit præsidio firmata, ac magni vericq; numinis munimento quamualidissimo roborata? E

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM MARIVM MAFFÆVM ROM. PATRITIVM, DE IIS QUÆ PER ÆSCVLAPIVM, GORGONAS, HYDRAS, ET ID GENVS ALIA SIGNIFICANTVR, EX SACRIS Aegyptiorum literis.

IBI verò, elegantissime Mari, tertium de serpentium significationibus cōmentarium dedicandum iudicavi, vt vniuersa hæc materia quæ à vobis honorantissimis fratribus magna sui parte profecta est, ad vos identidem rediret, laudastiq; ea quæ ad Reuerendiss. Cardinalem, quæq; ad Achillem fratres tuos miseram, significastiq; libellos illos pro humanitate tua libenter à te lectos, in illis tamen desiderasse quædam alia, vt opus absolutum vndecunq; videretur, præter Æsculapiū, fabulosæ scilicet illa, Gorgonas, Hydras, & id genus alia: tum quædam venenatorum genera, Dipsadem, Scorpionem, Salamandram, quòd in illis quoq; inesse debere hieroglyphica auguraris: proinde curasti vt hæc mihi nomine tuo per Florum nostrū significarentur, ne contentus ijs esse vellem, quæ duobus illis Cōmentarijs collegissem. Respondi, dilectissime Mari, agere me gratias incomparabili humanitati tuæ, quòd ita me admonueris: mearumq; nugarū qualescunq; essent curam suscipere dignareris: sed quòd in prioribus illis non omnia sim complexus, minime per negligentiam esse factum scias: imò quia veritus sum vos fratres viros tam præstantes, magnis & innumeris Christianæ Reipub. negocijs oppressos, dictione mea tam leui diutius occupare, summumq; fuisse breuitatis studium, ne in publica peccarem cōmoda, si tempora eorum longo morari sermone voluissem. Quoniā verò ita te cupere declarasti, vt illa ad argumentum hoc adderentur, dedi operam vt ea quoq; colligerem: quæ cum longè plura essent quàm pro corollario subiici possent, eadem impeditus verecundia, ne nimia nugarum congerie importunus fierem, longè tolerabilius esse iudicavi, si residua hæc in vnū, idq; iustum adstruerem cōmentarium, ac veluti serpens linguis micat ore trifurcis, tribus itidem libellis loqueretur. Nam si alituum pleraq; quadrupedum multa, humani tantū corporis aliquot, multa de plantis, de piscibus & alijs rebus non admodum pauca, cur nō & tria de tanta serpentium varietate conscribi possent? Sedenim hoc tertium nulli conuenientius dedicari debuit quàm tibi, qui autor impulsorq; fueris vt ea cōquirerentur, egoq; importuni notam perbelle declinauero, cum tu ipse crabrones in te sponte tua concitaris. Vale.

AESCU.

AESCVLAPIVS.

NGVIS significatum apud Romanos, perinde ac apud Græcos & Ægyptios, sanctum semper fuit, per quem nimirum ipsum salubritatis deum Æsculapium intelligebant, quod numilinata, quod marmora, quod Græcæ Latinæq; omnes historiae testantur, plurimæq; passim statuæ, per quarum crura & genua serpens flexuosis voluminibus implicatur, locorum vbiq;

Rome, ac in toto terrarum orbe conspiciuntur. Inesse quidem angui remedia multa, experimento compertum est, neq; vllum esse aiunt apud Medicos volumen, quod anguicum in ægritudinibus beneficia non latissimè demonstrat: vt minus miremur serpentis effigiem ex ære in contum surrectam à Mose, in quam populus oculos intendens, ab incōmodis, quæ se in itinere tam longo oggerere potuissent, diuino aspirate præsidio liberarentur: de quo loco suo plura diximus. Quinetiam, vt ad remedia reuertamur, inuentum est ab Antonio Musa Augusti medico, in vlcibus insanabilibus viperas edendas dare, mira q; ita celeritate per sanare. Et quamuis perniciofa multa sint ex anguibus exempla, non ita tamen alienum à ratione est eorum genus, si modò quæ bruta honestè atq; prudenter facere videntur, ratione ea fieri concedamus, vt nō aliquando magna & amicitia & fidei documenta præstiterint, & eam iustitiæ partem exercuerint, quæ in homine rarò admodum inuenta perhibetur.

HOSPITALITATIS IVRA.

Scribit Plutarchus, aspidem ab Ægyptiaco viro quodam patriæ religionis superstitutione tam familiariter alitā, vt ad mensam assiduè ventitaret: quæ cum catulos enixa esset, quorum vnus hospitis filiū enecauit, regressa parens, intellectu facinore, filiū & ipsa suum morte multauit, ac voluntariū exiliū sibi in perpetuū delegit. Apud Philostratū legere est, Aiaci Locrensi draconē mansuetū in delicijs fuisse, cui cibum de mensa cōmuni ministrabat, quemq; perinde ac canē secū comitem adducebat: addit, eum quinque cubitorū magnitudinem expleffe. Neq; illud prætermittendū, quantum ad salutis significatū pertinet, publicatum esse, Neronē à percussoribus, quos in eum Mesallina immiserat, serpentis ope seruatum, cum è puluino, vbi ipse quiescebat, se proferens, eos absterruisset, siue ea fabula fuerit, siue serpētis exuuię, quas ex voluntate matris dextero brachio adaligatas aliquandiu gestauit, ac tædio tandem maternę memorię abiecit, rursusq; vti alio Cōmentario diximus, extremis suis rebus frustra requisuit, quippe qui speraret aduersus infortunia, quæ vndiq; iam pertimescebat, amuletum id sibi profuturum.

SERVATOR.

Quinetiā ferunt Heleos aduersus Arcadas dimicatuos, serpentis ope victoriam consecutos, oblato sibi puero, dum in aciem descenderent, quē nudū ante omnes ordines statuerūt, Arcadibusq; irruentibus puer is in draconē mutari visus, cuius horrenda specie perturbati Arcades, disruptis ordinibus fugā turpiter arripuere: in cuius rei monumentū Helei sacello ibi erecto vbi cōdi serpens visus fuerat, Sosipolin inde Deum religiosissimè coluerunt.

SALVS.

Meritò verò salutis significatū serpens sibi vindicasse videtur, à quo, vt initio dicebamus, multa in humanum genus remedia procedunt. Apud Lactantium legas ictui viperino præsens admodum esse remediū viperam ipsam exustā & in cinerem redactam. Citat hanc artis medicę peritiā Adamantius,

Pierii Val. Aesculapius.

vbi homilia XVII super Numeros, sacrificiorum dæmoniorum virus per sacrificia, quæ olim Deo offerebantur, depelli dicit, veluti serpentium venenâ medicamentis nihilomnino ex serpentibus confectis depelluntur, vt perhibent. Apud Cebetem obserues, viperæ dēte semel tactum quempiã, nulla deinceps venena formidare. Tradunt alij, qui viperæ iecur conditum semel hauserit, nullius inde serpentis ictum pertimescere debere. Quid verò illud quod à Dioscoride traditum est, homines qui viperis conditis in cibum vti consuerint, longiora vitæ spatia producere, & ad summâ senectutem incolumes peruenire? Isidorus Cirnos memorat Indorum genus, qui centenis quadragenis annis viuunt, quia viperinis carnibus alantur: ad hæc, neq; capiti neq; vestibus eorum, noxia corpori inesse animalia. eamq; causam videtur Tertullianus afferre, cur tanta sit ceruo viuacitas, quippe quòd ipse ætatis suæ arbiter serpente pastus, veneno augetur in iuuentutem: vel, veneno languido exit in iuuentutem, vt vulgata habent exemplaria. Et Nazianzenus, vbi Basilij rudimenta cōmendans, philosophiam & politiores alias literas à Christiano homine minimè contemnēdas esse differit, viperam in exemplum adducit, ex carne cuius singulare remediū grauioribus morbis excogitatū est: id ad hanc vsq; diem à maximè fera perniciosaq; bestia κατ' ἰσοχλί Theriacum vocamus. Sunt qui tradant vipersas in Arabia, vbi balsamū colligitur, innoxias ictu, quòd venenū balsami leniatur succo, quo illæ dicuntur ali. Addam & illud, tametsi κατ' ἀπόρροον, quod apud Theophrastū legas, viperarū moribus tibicinem qui moduletur adhibitū, efficacitatem habere medicinæ. Quæ quidem cōmemorare libuit, vt nō immeritò numismata tot causa existimemus, quæ serpentem habent cum inscriptione salutis: veluti ille est in spiram collectus cuius inscriptio, SALVS ANTONINI AVG. In alio eiusdē numo serpens est tractu sinuoso, tortiliq; obrepens virgæ, quam signum ibidem adiectū dextera humi applicat. Atq; in alio Dea ipsa læua virgam gerit, dextera poculū angui porrigit: inscriptio, SALVS AVG. COS. III. In alijs ipse sella sedens paterā porrigit angui suo de loculo exeunti, caputq; pateræ admouentis: inscriptio, SALVS AVG. In numo vrò M. Aurelij Seueri Alex. sedenti simulacro paterāq; porrigenti assurgit anguis, cum inscriptione, SALVS PVBLICA. Sed ne singula cōmemorem, quæ quidem sunt innumera, Cōmodi, Crispinæ, & aliorū, per angues deniq; omnes salutem intellexer. Quòd autem ferunt Æsculapium sub anguis specie Romani legati nauem spontè ingressum, cum ipsi Epidaurū aduersus pestilentiam opem imploraturi ad nauigassent, scribunt Græci tale aliquid sibi etiam obtigisse, cum ipse idem Deus draconis effigie à Nicagora Echetimi vxore ad Sicyonios mulorum bigis inuectus est. Neq; desunt qui super Æsculapio cōminiscantur historiam: educatum quippe draconem ab eo, in Pelei montis loco, qui Pelethronius à florū vbertate nuncupatur: Throna enim flores vocant lingua Thessala. Addūt anguem cum fuisse nigrū, vtero subuiridi, figura pulchra, triplici dentium ordine, fronte & supercilio admodum pingui, cui præ pinguedine toruli veluti quidam sub mentum reducti, barbæ speciem reddebant, quæ lurido fellis colore intincta videretur. Ictus eius innocuus, illi quem sorices infigunt perquam similis, etiam cum vehementer lædere conabatur. Genus hoc serpentum assiduè cum aquila bellum gerere aiunt, sæpeq; in eius nidum prorepere, ouaq; depasci, ac illi semper insidias struere, cum præsertim ad prædam abuolarit, quasi louem vlcisci velit, qui dominum suum fulmine sustulisset. Horū autem conflictum operepreciū est apud

Numismata
plurima cū
serpentibus
quare causa.

Nican.

Nicandrū legere. Sed vt apud Pausaniā est, dracones qui Æsculapio adpingebantur, colore erant subflauo, quales in Epidauriā tellure tantū inueniri tradit. Cū verò Æsculapius Apollinis, hoc est, salubritatis filius fingat, ideo nōnulli dixere, serpentis eum insignia gestare, quòd homines cū in ægritudinibus, vt Homerus inquit, neq; non Hesiodus, citò senescāt, salubritate adueniente iterū iuuenescere videantur. Spectatur hoc idem in sole, dum ab hyemali senectā ad vernam sese proripit iuuentutem.

P R V D E N T I A :

QVòd si medicinæ rationem habeamus, serpens hic prudentiā indicare videtur: nam & Assertoris nostridictum est, nos esse debere prudentes, admonentis, sicuti sunt serpentes. Ideo ex Valentinianis quidam sopheriam illam suam serpentem factam dicunt, quapropter & contrariam extitisse factori Adæ, & rerum cognitionem hominibus infudisse, eaq; de causa serpentem omnium sapientiore habitum: de quo latius apud Irenæum. Nam cū prudentia non presentia tantum examinet, verum & lapsa & futura meditetur, & tanquam è specula prospectet, medicum exscribere videtur, quem oportet, inquit Hippocrates, perscrutare diligenter,

Ὅστι ἴδῃ τὰ τ' ἔοντα, τὰ τ' ἐπὶ δόμῳ, πρὸς ἔοντα.

Quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

quod quidem hieroglyphicè per tricapitium in Apollinis etiam simulacro factum inuenies, cuius pedibus ingentis vastitatis serpens tricaps subiacebatur. Capita ea, canis vnum, lupi alterum, tertium leonis: de quo alibi differuimus, & prudentiæ signum id esse demonstrauius.

P E R N I C I E S .

Visebatur autem in Delphis apud oraculum serpens, qui singulari certamine videretur Apollinem prouocare. obseruatum à Plutarcho. perniciēs enim saluti semper aduersatur. Inter agalmata Pontificia, quæ Romæ in Pulchræ speculæ recessu, ob veterum quippe artificum admirationē, visuntur, Iulius II. admirandæ illud vetustæ artis & ingenij signum restituit, Apollinem ἐκ τῆς λέπτις, vbi vipera serpit ab imo laurini trunci, cui dextero innititur femore. Non temerè illa facta, sed tum hæc quæ modò retulimus, tum Pythonis, hoc est, ægritudinarij veneni eadem indicat, quem Apollo, vt Ouidius,

Nulle quidem fudit telis & pluribus hydrum.

Statuæ verò huius facies osq; ipsum Octauiani Augusti videtur esse, cuiusq; iunioris lineamenta quæ spectantur in numis, repræsentat. Sunt autem Pythones & dæmonum genus, cui, vt scribit Adamantius, dracones aliq; serpentes ministrare perhibentur. Sed de his alio commentario plura differuimus.

G I G A N T E S .

Diodorus quoq; per serpentem voluminibus implicatum, malum interpretatur, præcipueq; Gigantum genus qui terrarum orbem olim oppressere. Et Cōmodus Imperator, vt legere est apud Lampridiū, homines obtortis pedibus, vtpote draconteis, Gigantas appellare solitus, eosq; sagittis ex libidine cōfigere. Et statuas giganteas penè omnes obtortis cruribus videas, vt anguipedes illos Terræ filios ostendent: nam & Naso anguineos habuisse pedes ait Gigantes, qui centum quisq; brachijs cælum capere conati sunt, eo versu:

Cum centum quisq; parabat

Injicere anguipedum captiuo brachia cælo. Et Ætna Maro:

Pierii Val. Serpens III.

*His natura sua est alio tenuis, ima per orbis
Squammeus intortos sinuat vestigia serpens.*

H O R R I F I C V M .

QUas verò colubras Eumenidū crinibus obuolutas aiunt, ab Æschylo poëta tragico primū excogitatū Pausanias attestatur, cum antea nihil neq; in his, neq; in alio quopiam ex infernis deis quicquā esse horrificū existimaretur. Manifestissimū est enim totum hoc terroris argumento confictū, loca tamen ea terribilia esse ex Assertore nostro totiens audimus, vbi sit fletus & stridor dentium, & quæ passim sacræ literæ de gehenna ponunt. Vt verò ad anguium terrificum hieroglyphicū reuertamur, nō temerè Tib. Gracchus timuisse videt, cum in spatiosa galea, qua in bellis vti consueuerat, angues offendit oua peperisse, fœtusq; iam formatos, paulò antequā multitudine Quiritū oppressus interficeret.

V A S T I T A S .

IAm draconem, quem mali significatum habere dicunt, Crocodili nōnulli speciem esse putant, fortasse quia vastiore pingeretur corpore: nam alicubi mirificè crescunt. Maximus enim Tyrius tradit, apud Indos Alexandri tempore draconem fuisse quinq; iugerum magnitudine, cui boues & oues in cibum Indi ministrarent. Alij omne serpentum genus indifferenter accipiunt, cuiusmodi monstrum Annibal à tergo subsequi prospexisse fertur, belluam quippe vastā & immanem circumplicatam serpentibus, quæ quacunq; incederet, omnia arbuſta, virgulta & tecta peruerrebat, quod vastitatem Italiæ portendere diuinitus intellexit. Neq; temerè Faustina visa sibi in somnis serpentes parere, sed ex his vnū ferociorē, cum Antoninū & Commodū in vtero gestaret: quod vita deinde Commodi voluptuosa simul ac perniciosa, re ipsa comprobauit, non hominē, sed immanem hydram ad humani generis internicionē emissum. Argiphontē Pausanias dictum ait Mercurium, quia *ὄφιολκτόν* fuerit, serpentem quippe sustulerit, quem nonnulli *ἄγρλω* vocant, vel quasi *ἀφῆς, ἀφ' τῆς φονδύεν*, quòd cæde abstineat: pacis enim Deus est Mercurius. quāuis Leutyichidas Lacedæmonius Aristone patre nobilis, neq; sua obscurus virtute, portenta hæc atq; alia eludere consuevit: nam cum propinquieris portæ clauis Draco circumuolutus esset, monstrumq; id esse vates denunciaret: Minimè mihi quidem videtur, inquit, sed si clauis draconis circumuoluta esset, monstrum esse asseuerarem.

V O L V M E N .

ALibi cur dracones Cereri vectandæ adhiberentur, explicuimus: sed quoniā nihil prætereundum existimaui, quod in significationum argumentum apud scriptores veteres cōperissem, addendū quoq; fuit, scripta lucubrationesq; in anguiū nomen deuenire: siquidē Zezes Hesiodi interpres, dracones quibus vecta Ceres Proserpinā quæritabat, significare ait volumina quæ Triptolemus de agricultura conscripsit, eoq; loco *δῆμιτραν*, Terram matrem interpretatur: consueſse enim Dores *γ* in *δ* vertere, ita quæ *γῆ μήτηρ, δῆμιτρα* mox dicta.

T R O P H O N I V S .

Simulacra quædam iuxta Ercynam fluuium in specu quodam fuisse, memorat Pausanias, quæ dicata erant cum sceptris, circa quæ dracones obuoluti complicabantur, quæ nonnulli antiquarū rerum ignari, Æsculapij & Hygiæ simulacra existimabāt, cum tamē & Ercynæ & Trophonij essent hieroglyphica, quibus etiā antiquitas dracones consecrauit, siue ob oraculorum prudentiam, siue ob rei quæ in promptu erat similitudinē, quòd oracula Trophoniana subter

ranco

Liber XVI.

ranco in specu reddi solita, in specu autē et subterraneis cauernis angues libēissimè latitare, ignorat nemo. De Trophonio pleni sunt doctorū ctatis nostrę libri.

B O R E A S.

BOream quoq; ventum aiunt hieroglyphicè viperinis caudis, pedum loco, præditū figurari: qua quidem specie insignis cum Orithyia raptu in Olympia visebatur in donario à Cypselidis dicato.

DE SCORPIO.

IN TER serpentia Scorpium non habet locum, sed quia venene sunt est animal, hinc minimè prætereundus fuit: super eo tamen paritè cana tractare prius instituímus, quæ cum crocodilo negotium habet.

H O S T I V M C A E D E S M V T V A.

HOstes enim duos pari conditione inter se dimicantes, vicissimq; in damna mutua concurrentes, ostendere si vellent Aegyptij sacerdotes, Scorpium & Crocodilum pingebant: nã ij genuino quodam inter se odio flagrantes, simul atq; alter alterum inspexerit, in mutua funera spontè rapiuntur, amboq; eadem dimicatione perimuntur. Quia verò & terrestris & marinus Scorpium inuenitur, de marino hinc dubio procul intelligendum. Quod si rem euestigio peractam indicare voluissent, crocodilum scorpium subiectum pingere mos erat: ictus enim scorpium quamprimùm interimit crocodilum: sin distractam diutius pugnam, difficulterq; in necem deuentum ostenderent, superatum à crocodilo scorpium faciebant: is enim motu segnīs longè diutius laborat antequam hostem assequatur, & interficere possit.

D O L I F A L L A C I A E Q V E.

Terrestris verò scorpium doli atq; fallacię signū habetur in primis: estq; apud Sophoclem, Captiuus, prouerbiū in hanc sententiam, *ὁ σκorpion ἔχει τὸν λίθον*, quippe, sub omni lapide scorpium insidiari. Sic & Theriacis Nicander, *ὁ σκorpion ἔχει τὸν λίθον ὑπὸ τοῦ λίθου*.

Scorpium insidias parua sub caute tetendit.

Apuleius acerbiter morum per scorpium notat, vbi illa: Nosti quendam barbarum nostræ ciuitatis Decurionem, quem Scorpionem præ morū acritudine vulgus appellat. De insidijs verò quæ post aliquam felicitatē subsecutę fuerint, Sidonius de fortuna loquens ait: Quæ virum, vt scorpium, vltima sui parte percussit. Quin & mathematici, vel Ambrosio teste, percussorem, & ad inuadendū ex insidijs promptū cum futurum dicunt, quem Scorpium nascentē exceperit.

I N N O C V A P R A V I T A S.

IS in aquā merfus si figuretur, innocuam significat prauitatem: quandoquidē & ipse & serpentes alij qui præualent in sicco, si precipitentur in aquam, vt Cyprianus ait, præualere nō possunt, innoxiiq; efficiuntur. Diuinæ verò literæ per scorpium indicāt & diabolū & eius sectatores, de quibus Euang. Dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones. De serpente autem, quod ad hanc rem facit, satis superq; superius dictum est.

L I B I D O.

AD hæc libidinē & nequitia scorpium pictus ostendit, ei q; ex humani corporis partibus pudenda sunt dedicata. Ei signo Mars dominatur, adulteriorū semper infamia notatus. Et milites omnes mulierosos ait Aristot. Et supra fini.

Pierii Val. Salamandra.

torē prodeunte Scorpio ortos, Mathematici lasciuos esse dicunt, quare huc fortē spectat illud diui Hieronymi dictum de virgine ad Auitum: Cauendum, ne arcuato vulnere scorpj vulneretur. Caelestem verò Scorpionem, ob aculeū, qui est instar teli, sunt qui velint humani generis perditionem significari, cum Libra Veneri dicata, inter Scorpj chelas posita, matrimonij concordiam ostendat.

TERRA.

AB eisdem Mathematicis desumptum crediderim id Scorpj significatum, vt pro terra nonnunquam figuretur: aiunt siquidem illi necem à terrestribus animalibus ijs obuenturam, quibus Mars in Scorpio certo quodā loco repertus fuerit. Ad hęc numus quidam est, in quo quadrigæ sunt cum Victoria & his literis, Q. EL. IULI BURSIO. ab cuius altera facie caput est cū laurea & alis, ab occipitio cuius fuscina est & Scorpj, quod victoriam terra mariq; partam significare videatur.

AFRICA.

Vtrum verò doli fallaciæq; Pœnorum, quæ tot bellis vniuerso terrarum orbi per tot annos innotuere, an corporum color fuscus, an quid aliud argumentum dederit, vt Scorpj Africae terræ symbolum haberetur, diu multi quesuere. Id sanè constat, in Hadriani quibusdam numis Scorpionem non aliter Africam significare, quàm cuniculus Hispaniam, equus Italiam ostendet. In quam sententiam vt adducar, facit ingens atq; adeò perniciofa Scorpionum multitudo, quam ea regio gignit, aduersus quos Strabo ait remedia ab indigenis excogitata, cum dormitum cunt pedes allio, atq; etiam lectos ipsos illinere. Animaduertendū verò, si Scorpj pingere contingat, ne quis Nicandri versu decipiatur, vbi autor ille dicit, à cuspide nouē cōpagibus spondylos cōtineri: *Τοῖσ δ' ὑπὸ κέντρῳ σφόνδυλοι ἐννεάδεσμοι ὑπορτέρου σικκέρης. Ἐννεάδεσμοι* non est ibi simpliciter pro nouē nodis positū, vt Antigonus & Demetrius arbitrati sunt, sed pro multis, ait interpretēs: septē enim tantū cōpages habere caudā scorpj, manifestū est: sæpe verò nouem pro multitudinis numero ponitur. Quin etiam Nicander idē *ἐννεάκοιτρον* dixit, de eo qui duos tantū aculeos haberet: quæ quidem opinio est Apollodori. Et de nobis numero septē, vniciq; cernere volenti facilè cōstabit.

DE SALAMANDRA.

Salamandra quoq; inter malefica venenosaq; animalia recensetur: quare illā quoq; quanta poterimus dexteritate tractabimus. Est hæc crocodilo terrestri facie perquàm similis, licet nō sit stellione maior, maioris quippe lacertæ magnitudine, quales ego in Bellunensis agrifaltibus Castalioneo secessu meo magnis imbribus excitatas aspexi: & in fontis mei cuiusdam aquæ ductu, quem macerie atq; cespitibus struxerā septimo post anno cum cum reficerem, multas inueni ipsum fluentis aquæ marginem accolentes, paruo inter se distantes interuallo, ea ipsa figura coloribusq; præditas, qua pingitur ab autoribus.

AB IGNE CIRCVMFVSO NON OFFENSVS.

Hominem vndiq; ignibus impetum, siue cladibus ijs quæ per ignem significantur, obiectū, minime tamen vlla ex ijs parte læsum significare si vellent Ægyptij sacerdotes, Salamandram pingere consuerunt: ea siquidem per arduos carbores inambulans, nullo ab his afficitur nocumento: tantus enim illi rigor

Agor, vt ignem tactu extinguat, non alio modo, quàm glacies.

CONSTANTIA.

NAzianzenus pro constantia Salamandrā ponit, dum animal id in igni medio, qui omnia domat, nō solūm letari dicit ac viuere, sed eum omnino etiā extingueret. Ita se cū Basilio, Athenis in igne perfidiæ Deū verū colendo incolumes versatos gloriatur, quinetiā cū professione sua atq; cōstantia suppressisse.

AMATOR:

SVnt qui per huiusmodi speciem, per Salamandram quippe in igne positam, Amatorem ostentent, quod amorem ex igne significari apud omnes vulgariū sit, vt in Facibus latius à nobis dictū, & ardere se amantes omnes profiteantur: cumq; ita vitam in æstu trahant, eruditè se fecisse putant, si figuram huiusmodi ardoris sui simulacrum prætulerint. Sedenim hoc haudquaquam mihi probatur: quia si Salamandra ignem rigore extinguit suo, ea utiq; non æstuat, quod in primis amator sentire se clamat, utpote qui vel intimis medullis exuratur, vel lētis penitus ignibus maceretur: hunc vrat amor, hunc vrat proteruitas, cum feruidus sit puer Veneris, Cupidoq; semper ardentes acuat sagittas, Ardeat Atrides medio in triumpho virgine rapta, & quæ plurima in hunc modum Poetæ scribere consueuerunt: uti etiam apud Maronem, Cæco carpitur igni Dido, Agnoscitq; eadem veteris vestigia flammæ: Vritur infelix, ardet amens, trahitq; per ossa furorem, ac totam incensa per urbem debacchatur. Mirto quod fabulatur alij, Salamandram igne pasci, atq; ideo amantem referre, quod ille sit huic veluti cibus, quo se oblectet assiduè.

AMORIS NVTRIMENTVM.

Significantius enim hoc exprimi potuisset, si bestiola illa posita esset paulò minus grandi maior, quæ in medio nata igne, per ignem salit atq; inambulat, id quod in Cypro insula videri autores tradunt grarijs fornacibus, vbi chalcites lapis ingestus diebus compluribus crematur: de qua quidem illud spectandū maximè, quod quamprimū longiore paulò volatu à flammis abscesserit, emoritur. Hanc alij Pyralin, alij Pyraustam vocant. Zenodotus in eius cognomine videtur hallucinari, cui de lāpade id attribuit, quod minutulo cuidam papilionū generi inesse videmus, æstiuis temporibus, vespertino crepusculo statim incipiente, quam Apuleius nouo, uti suus est mos, vocabulo Flammidem appellat, multi Nitedulam, certè Græci Lampyridem vocitarunt. Verū hæc qua de loquimur Cypria, longè alia est. Quod verò dictum est Salamandram inambulatione sua ignem extingueret, autores grauisissimi sunt qui contrā vnà cum Sextio sentiunt, ignemq; ab ea lædi omnino negant, idq; Pliniani adhuc temporibus Romæ incompertū erat, neq; adhuc aliquis se vidisse testabatur: nos verò eam non modò ardentes prunas non extingueret, verū etiam euestigiò emori experimento comperimus, animali eo à Bernardino Pollano nobili Taruisino, hospite tunc meo, ab eodem fonte meo allato in domū. Alij verò qui rem vt exploratam & ipsi scribunt, causam etiam inuestigarunt cur id efficiat Salamandra: animal enim sine squamis & cute esse, corpus habere frigidum, & maximè humidum, quo singula quæcunq; contigerit humectet multò magis, quàm limaces faciant: humoremq; illum à corpore tam longè diffluentem, vim eam habere, vt ignem extinguat quem attigerit: *λιπορρηξι* ea de causa Nicander eam appellat, siue quod cute careat, quæ *ρηξι* dicitur, siue quod à cute humor

ille largius emanet.

Pierii Val. Salamandra.

H I R P I .

NE verò adeò alienum à fide videatur, Salamandrã & aliquod aliud animal posse per medium ignem incolume transire, scimus familias quasdam in agro Faliscorum fuisse, qui super ambustam igni struem ambulantes non adurentur, Hirpos illos vocauêre, & ob id perpetuò s. c. militiæ omniumq; aliorũ munerum vacationem habuisse. Sedenim ætate nostra vidimus Romæ Benedictum quendam Teutonicum arte speculorum fabrum, qui non temerè profitebatur se per flammam medias incessurum citra vllum vel capilli vnus detrimentum, quem & plurimũ, & Teutonico ritu valde promissum habebat. Vidi ego hominem manus in liquefactum plumbum immittere, idq; ex candenti patella in volam accipere, equè ac si argentum viuum aut tepida fuisset aqua, introductus olim ad hoc spectaculum ab amplissimo viro Bernardo Vibienio, qui mox magni nominis sacerdos Cardinalis fuit, in cubiculum Ioannis Medicei tunc Cardinalis, in conspectu cuius hæc fiebant, cum ego tãti præfulis manum osculaturus accessissem, quadriennio antè quàm is ad summum Pontificatum ascendisset. Quòd verò aiebat Benedictus hoc se arte magistra facere, quippe qui vnguẽ B to quodam partes eas oblineret, quas ab igne saluas vellet, id in memoriam adducit quod Varro ait, Hirpinos eos, de quibus paulò antè dicebamus, solitos medicamento quodam pedum plantas tinguere, atq; ita per ignem ambulantes multa, vt Virgilius, premere vestigia pruna. Inueni verò, quod ad hanc rem facit, apud Andream Græcæ nationis medicum, cui multum interpretes Nicandri tribuunt, hoc de Salamandra traditum, vt si quis eius sanguine vel manus vel vestem obunxerit, quod oblitum fuerit, ab igne nihil quicquam lædi: quamuis Plinius hoc non facile credat. Eiusmodi medicamini admiscet alij albumen ouis. At iam minus admiremur quod in quadrigarij annalibus legitur, oblitam alumine materiam succendi non posse, idq; esse verum, Sylla in Archelaum bellam te comprobatur. Sanè laricem inter arbores neq; flammam emittere, neq; nisi longa & vehementi exustione in carbones abire manifestum est, quod in fornacibus exploratum, reliquis lignis admixtum longo temporis intervallo cõsumi. Hoc & Cæsari in expugnatione castelli cuiusdam, quod Larignum nomine dixerunt, quia larice præmunitum fuit circa Alpes, non citra summam admirationem cognitum. Lino verò, quod nonnulli Carpasium appellant, de quo Pausanias, ardere id perpetuò ante Mineruæ illius simulacrũ, quod cœlo, vt fama fuit, delapsum, in Acropoli visebatur, Patauij ego pro ellychnijs in lucernis aliquando vsus sum: materia enim integra & incolumi perdurante, tandiu ardet, quandiu oleo intinctum fuerit. Nascitur id inter venas aluminis, ac veluti densior quædam cartilago interspergitur, cuiusmodi sunt granatorum malorum intersepimenta.

C O R R U P T O R O M N I V M .

SED vt ad Salamandram redeamus, nunquid eorũ quoq; nobis arriserit significatum, qui damnosum hominem, omnes quibuscum versetur, aliqua perniciæ aut iniuria labefactantem, & quacuncq; incesserit calamitatis aliquid inuentum, per Salamandram ostendi voluerunt: quippe cui sit perniciofa adeò vis, vt arboris quam irrepserit poma omnia inficiat veneno, & eos qui ederint, necet, frigida vi nihil aconito distans, ait Plinius, atq; his quædam magis exitialia, que apud autorem ipsum latè recensentur. Illud sanè admiratione dignum quod traditur ab Æliano, siue Salamandra impunè vesci, verũ vbi quis eius suis, qui Salamandrã deuorarit, carnẽ ederit, præsentaneo eo veneno correptum interimi,

D E

DE DIPSADE.

Frigidissimo animali ad ardentissimū accedere, ad historię nōnunq̄ venustatē pertinet: quare incōmodis recitatis, quæ de Salamandræ gelu procedunt, iam quæ de Dipsadis ardore proueniāt, memorabimus. Animal id reptiliū perniciosissimū, corpore modico, ac vipcri-
no perquā simili, sed ad ic̄tū violentissimū: de quo ita Nicander, Theriacis, vbi

Ναὶ μὲν διψάδου εἶδος ὁμώσεται, εἰ γὰρ ἐχίδνῃ
Πυροτόφῃ θανάτου δὲ θοάτορος ἴξετ' αἴσιν
Οἷον αἰσικίτην βλασφῆν δάκος.

Dipsadis hanc speciem iuret quis, ni minor insit

Vipereo generi vis mortis, at ocior ijs qui

Affixi fuerint truculenti fulmine dentis.

Figurā eius Sostratus à reliquis colubris ita distinguit, vt eam dicat habere caudam duabus lineis nigricantibus distinctam, corpore reliquo albicante.

SITICVLOSITAS.

Cernere olim erat in litore quod è regione maioris Sirtis inter Libyā & Ægyptū porrigitur, columnā quandam in qua vir moribundus cælatus erat, cuius pedes serpens impactis dentibus affligebat, spirisq̄ volubiliter implicabat. Erant & mulieres aliquot, quarum alię aquatum ibant, alię aquam decumbenti propinabāt: adiacebant passim & struthiorum oua hinc inde strata temerè. Quæ quidem species tota prorsus hieroglyphica hominē significabat bibacissimum, vel ardentissima confectum siti, vt Lucianus interpretatur: id quod etiam ad totius illius regionis naturam indicandam accommodari potest, nam ea siti laborat in primis. Serpēs verò ille circa pedem obuolutus & mordicūs in hērēs, Dipsas erat. Veneno verò hęc est plurimo & immedicabili, quosq̄ momorderit, vsque ad inflāmat, vt propemodum exardescere videantur, ac igne veluti circumfuso concremari. Supremè verò sitiunt, quoq̄ magis potant, eò potandi auidiores fiunt, vt sitis ea nulla aquarū vi sedari posse videatur, verum eo magis sæuire quo magis alluitur & irrigatur, perinde ac si quis ignem oleo superfuso extinguere conaretur. Hinc non infacetè nomen confinxit Ouidius, cum lenam quandam temulentam, Dipsadem appellauit:

Est quædam nomine Dipsas anus,

Ex re nomen habet, nigri non illa parentem

Memnonis in roseis sobria vidit equis.

Necq̄ fortè importunum fuerit, Epigramma quod olim in Framarianum facetissimū æuo nostro scurrā lusimus, Ouidiano lusui subijcere. Id est huiusmodi:

Narrabat quidam vim Dipsados exitialem,

Perpetuam infundat quæ pede fixa sitim,

Nempe sitim, tria quam nequeant extinguere Nili

Ostia, vel magnis stagna perhausta cadis,

Interiore loco Libyæ, Garamantas ad ipsos,

Quæ fouet arenti Struthius oua solo,

Quippe vbi quis misera spaciatus fortè per arua,

In pede fulminei vulnera dentis habet.

Ritè duæ dexteræ famulæ, totidemq̄ sinistra

Hæc gerit, hæc pleno vase propinat aquas,

Illæ propinatis alias superingerit, illæ

Pierii Val. Medusa.

*Nec mora, nec requies, pocula mille parat.
Frammariamus ad hæc, hanc ô mihi querite amici,
Figat vt illa meos officiosa pedes.*

Sapienter itaq; vt reliqua, Moses Deuteronomio inter maximè perniciofa animalium genera Dipfadem posuit, vbi terrificâ illam describit solitudinē, in qua erat serpens flatu adurens, quippe Basiliscus, & scorpio animal insidiosissimum omnium: mox adiecit, & Dipfas: quod vt atrocius redderet, subiecit, & nullę omnino aquę, quę scilicet opem essent aliquam allaturę. Eadem de causa Apollonius poëta terram aridam Dipfadem vocat. Admiratur autem Aphrodisicus, cur illi quos animal hoc momorderit, sitim illam intolerabilem Theriaca epota sedent, cum genus id medicaminis ex siccis & calidis rebus conficiatur: neq; aduci potest id alia ratione fieri, nisi mutuo consensu quodam, viperarum, quę admiscētur, carnes antipathiam habere aduersus quoduis animal venenosum.

A P P E T E N T I A.

NEcq; verò sitis ipsa simpliciter passim intelligenda, sed nonnunquã pro effrenata rei cuiuspiam appetentia capitur: nam & sitibundū pro maximè cupidum autores ponunt: & sitim Onirocritę nihil aliud præ se ferre autumāt, quã auidissimam cupiditatē. Ipsa porrò sitis hieroglyphicè sæpe ponitur in Diuinis literis, vt Ambrosius super hydropico in domo Pharisei curato differit: nam sitire impiū dicit, dum huius mundi bona concupiscit. Iam & sitire aurū, in huiusmodi significationem passim inuenias, non aliter quã & auri sacra fames, Poëta dixit. Delitescit autem, vt ad Dipfadem reuertamur, anguis id genus in insidijs inter Struthiorum oua, quę Garamantes non ad cibum tantum perquirunt, verum etiam ad vasculorū & poculorum vsum, quippe qui propter solum arenidum & exustū argilla carent, qua nos vasa nostra fictilia conformamus. Quin etiam eiusmodi ouis, quę aliquanto grandiora fuerint, dissectis, elegantissimos sibi pileos faciunt, ex ouis singulis binos, quibus capita obtegant, eoque gestamine plurimum delectantur.

D E M E D V S A.

Medusa quoq; figmentum licet fabulosum, aliqua subministravit hieroglyphica.

T E R R O R.

Illa enim horrificis anguium hiatibus tremenda, terroris significatum habuit. Præsectum verò caput id à Perseo, terrorem summum ab eo patria procul indicat virtute duce, quę per falcatum ensē & interpositum speculum effingitur.

P R V D E N T I A.

In historijs Theogneti antiquitatū scriptoris (nam alium poëtam Comicum memorat Athenæus) Medusa legitur ex tribus Phorci filijs magis astu polens, quę regnum à patre derelictum in magnā auxerit opulētiam, atq; eius prudentiæ causa serpentinū caput illi confictū à poëtis. Cæterum Apollonius Rhodius ἐν τῇ 7ῃ ἀλεξανδροῦς κήρῃ, omnia quę morfu lædūt genita dicit ex guttis eius sanguinis qui ab obruncato Gorgonis capite destillauit, quamuis Acusilaus nata hæc ex Typhonis sanguine asseueret. At Nicander Hesiodi testimonio τῆς αἰματός, quippe Titanum à sanguine nata hæc mauult, quod tamen apud Hesiodum, in ijs quę extant operibus, non inuenitur. quare nonnulli scribunt Hesiodum à Nicandro falso citatū, qui poëtarū morem & licentiã non examināt, cum etiã Oratorib; in declamandi genere tā nomina quã historias pro cōmodo suo

conu-

cōmutare, atq; etiam præter fas quædam in vsum suum extorquere concedatur.

STUPOR ET ADMIRATIO.

QVam verò Medusam Domitianus Imperator pro pectore est gestare solitus, ut in pulcherrimo eius sigillo spectauimus, omnino stuporē quem de se omnibus in negocijs quæcūq; tractaret concitatū volebat, significasse tradunt: quamuis nonnulli non alia causa factum putant, nisi ut patris gestamen vsurparet: nam in pulcherrimo Vespasiani signo apud Melinos Romæ, Gorgonē huic pro pectore adpositā aspexi. Alij factum à Domitiano in honorē Minercæ volunt, quòd numi id sibi colendum præcipuè susceperat: nam clypeus huiusmodi serpentū horrore præmunitus, in primis Palladi dedicatus erat. Eam Eustathius ideo Glaucopin appellatā cēseri scribit, quòd ex Poctis nōnulli dracones Glaucopas vocitarint, quamuis & à formidoloso aspectu dici posse non inficiatur, quòd leones illi qui præcipuè Regij nuncupantur, quosq; loco suo inter alia significata solum terroris esse ostendimus, glauci à colore nominentur.

Domitiani sigillum.

Vespasiani signum.

PRUDENTIA.

Neq; tamen desunt qui Gorgonis caput pro Minercæ pectore statutū, prudentiæ, uti id superius, signum esse contendant, quæ locum habeat in pectore, qua qui præditi sunt, faciliè alios cōfundere, vel imperitiæ redarguere, saxosq; quodammodo reddere, vbi adlibuerit, possint. Apud Poetas tamen Pallas Medusæ caput ad incitandum, vel ad terrorem incutiendum prætendit, ut tradit Ouidius loquente Perseo:

*Nunc quoq; ut attonitos formidine terreat hostes,
Pectore in aduerso, quos fecit, sustinet angues.*

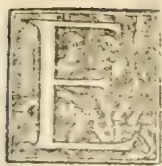
Idq; præcipuè cernere est in scuto Herculis apud Hesiodum: quamuis non sum nescius, esse multos qui opus id Hesiodi illius celeberrimi, quippe ut Naso, Seruantis pecudes vallibus Ascra tuis, esse negent, alios qui ad C C L tantum carmina Hesiodi, reliqua subiuncta ab Aristophane grammatico contendāt. Sanè Megacles Atheniensis legitimum agnoscit opus, sed Hesiodo succenset, quòd Vulcanū finxerit matris inimicis arma fabricasse. Apollonius Rhodius & Stesichorus Hesiodi omnino esse volunt: ait igitur,

*ὁ γὰρ σφιν μέγας ἦκε θεὰ γλαυκῶπις ἄθλιῃ
αἰγίδ' ἀπασέσασα.*

Quem Statius ita secutus est:

*Seclæ prætendens colla Medusæ
Ceu stimulis accendit equum.*

D E H Y D R A.

Ram me iam de his anguium voluminibus explicaturus, cum maiori me obuolutum negotio conspexi: supererat enim Hydra, quæ me ultimo loco aggressa moraretur: quare ope Herculis implorata, ipsam quoq; ita confecimus.

SOPHISTÆ.

HYdræ significatum, cuius vno præciso anguineo capite, alia atq; alia euestigio repullarent, multi alijs atq; alijs modis interpretati sunt: nos ea contenti esse possumus expositione quā Plato, Euthydemo, posuit, vbi per cam perinde ac per cancrum sophisticas ait nugas significari. Hydram Pausanias vno tantum capite præditam scribit: sed enim Pisander Camircus multa illi capita

Pierii Val. Hydra.

tribuit. Alcæus *ἄνεκὸν φάλας* eam vocat, *ἑπτακιστὰς φάλας* Simonides, quem Maro noster sequitur, vbi dicit:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Sedenim hi numero vsi sunt multitudinē significante, more poëtico: numerus enim nouenarius, neq; non quinquagenarius, ex his sunt qui multa significant: vt illud apud eūdem Maronem, *Quinquaginta intus famulæ*, pro plurimæ. Ita *ἑνὲς ὑδρῶν* in Arati carmine, pro multæ viuacitatis, quod superius in cauda Scorpj tetigimus, & in Digni cōmentario, vbi de numeris agitur, latius explicuimus: vbi passim numeri illi recensentur, qui tam apud Græcos quàm apud Latinos pro multitudine vsurpantur.

I N V I D I A.

Nonnulli ex peritioribus inuidiam per Hydræ speciem significari tradunt, ideoq; in nullo alio monstro domitãdo Herculem magis laborasse, quam, vt Horatius ait, supremo tandem fine domari comperit. Ea verò palustris fingitur, & è sordido cœno pullulare, quòd non nisi in abiecto viliq; animo reperitur: qua de causa Ouidius inuidiam in imis vallibus latitare cōfinxit: ita reliqua quæ super ea cōscribit, ad hydræ significatum omnia quadrare comperies. Nam & Erichthoniũ, quem alij pedes anguineos habuisse, alij serpentem illi ad custodiam datum scribunt, inuidiam significare nonnulli arbitrati sunt: ea enim post res præclarè gestas suboriri solet, & in cordis penetralibus occultari, virulento ad custodiam adiecto spiritu. Atq; hoc illud odium est, quod Diodorus ex serpente picto significari tradit.

E D O M I T V M A V I R T V T E V I T I V M.

Habet & pietas nostra heroas suos, quorũ è numero fortissimũ illum cœlo intulit, qui fatalem draconem ex vrbi subiecto lacu quotidie prosilientem, nunc longo voluminum tractu spatiosa per arua latè proserpentem, nunc spiris implicatũ collectumq; in insidijs per frutices & florulenta gramina latitantem, horrenda interdum letiferaq; die noctuq; sibila dispergentẽ, immani venenosarum fauciu hiatu letum omnibus intentantem, nulloq; non die mortaliũ aliquẽ deorare solitũ, interfecerit. Nõ temerè hæc literarũ monumẽtis tradita, tametsi rem vti gestam Concilia maiorũ nostrorũ actis inferendam vetuerũt. Videtur enim hæc picturæ species vnũquenq; admonere virtutis, cuius telo fretus illecebras amatorias, quæ dubio procul per serpentẽ exprimi cōsuerũt, scedasq; voluptates ex lacu, hoc est, ex infirma fluxaq; mollitiẽ mētis emergentes, sinuosis voluminibus, hoc est, varijs delectamẽtorũ laqueis manusq; pedesq; hominũ implicantes, arctissimisq; vinculorũ nexibus obstringentes, nullo timore percussus summouere contendat, simulq; odiũ & æstuãtia indignati cordis incitamenta, vnde rixæ, cõtumeliæ, calũniæ, pessimæq; persuasiones ortæ, magna semper rerũ humanarũ perniciẽ, vti sibila teterq; halitus per cogitatus auresq; nostras il labẽtes extinguere aggrediat: malos deniq; affectus, prauosq; mores omnes, qui grassatoris veluti quodam insultu animũ incautũ adoriunt, cuius puritatẽ, quæ per virgunculã interlligit, virulẽta cõtatione turpiter labefactãt: letaliq; mortu in pedes affixo, vniuersum corpus cõtactu vitiãt, proserpẽteq; in dies magis pestilenti morbo scedissimè interficiũt, firmo cõtantiq; proposito perdomitet, animumq; incolumitati nitoriq; suo assertũ restituat patri. Operẽ præcũ est videre, quẽadmodũ virgunculã puellã expositã adapertis faucib. rictuq; late diducto, in parentũ ac totius vrbis conspectu iam iã inuadere tẽtaret ingluuiosus draco,

vtq;

utq̄ tam præstans animi iuuenis intrepidè eum aggressus, vibrato pilo, ferroq̄ per os medium adacto, pertransitaq̄; ceruice terga illa immania transfoderit, at tollentemq̄ interim iras & cærule colla tumefactum, harena moribundum strauerit, frustra q̄ volumina illa terrifica quatientem replicantemq̄; pluribus tandem ictibus ad saxum alliso capite cōfecerit, atq̄ ita verè fortitudinis coronam, & deorum illatus numero consecrationem etiam fuerit affecutus.

PIERIVS VALERIANVS AEGIDIO VI-
TERBIENSI, CARD: S. P. D.

NEPIE me facturum existimo, nisi studiorum meorum, qualiacunq̄ esse possunt, rationem omnem ad te deferam, quem humanissimum semper eorundem moderatorem habui. Nam durissimis etiam temporibus, cum ea omnia deessent quæ vniuscuiusq̄ ingenium ad labores inuitare solet, rebusq̄ sæpius desperatis non

Romam tantum, verum etiam ipsa literarum studia deferere sollicitarer, cum præsertim essent non semel in officij societatem à Bannisio, qui de Maximiliano suo tam multa, tam honorificè predicabat, inuitatus, vna tamen autoritas tua in causa fuit, cur non vsque ad eò animū desponderem: tu enim nunc hortando, nunc monendo, nunc opem auxiliumq̄ tuum pollicendo, bono me semper animo esse iussisti. Neq̄ per te stetit, dummodo æquiora fuissent tempora, quin aliquod studijs meis otium aliquando compararetur: quo vno ego grauitatis & beneuolentiæ tuæ præsidio sustentatus, angusta illa omnia ea constantia pertuli, quam in tot annos firmissimam perdurare, amici dubio procul omnes admirabantur. Quem verò non confirmassent frequentissima illa adhortationes tuæ, cum tanta me charitate complecterere? cum me non priuatim modo, sed publicè etiam cōmendares? Poterò ne ego vnquam dememinisse præclarissima illius concionis tuæ, quam frequentissimo totiùsne Urbis, an orbis dicam, confessu, tantæ vir autoritatis habuisti, vbi cum è re nata quadam ætatis nostræ lumina laudibus in cælum extulisses, quæ tua de me quoq̄ specula, quæ predicatio fuerit, Roma (scimus quanta huic nomini vis) tunc nouit vniuersa: in quo licet illa pietati erga te mea permiseris, non quòd merita postularent mea, id tamen de me iudicium testimoniumq̄ tuum multarum inde vigiliarum incitamentum fuit. Hinc factum vt lucubrationes aliquot alias, tum in primis Aegyptiaca illa commenta-

ria de rerum significationibus, tot annorum vigilias, tot dierum atq̄ noctium sudores, tot in reconditissimis rebus eruendis luci q̄ dandus conatus, in eam demum speciem informarim, vt conspici nullo iam meo, quamuis maximè verecundi, rubore posse confidam. Quòd verò in huiusmodi negotio absoluendo reliquum est, cum vniuersum opus insignire nunc speciosis literatorū hominum nominibus constituerim, argumentaq̄ ipsa partiri, ne vno continenter libro complexa, odiosum ob rerum multitudinem volumen efficiant, amicos mihi quosdam designaui, quorum hortatu modo hoc, modo illud à me conscriptum esset (nosti hoc Πλατωναίως:) id enim maximè cōmodum visum est quòd ambitioni prætexerem, amicorum scilicet impulsu me tam multa elaborasse: quando hodie id plurimum vitio verti video, quòd laboriosa quis aut difficilia aggredi ausus sit, quòd honestam industriam turpi otio prætulerit. Inter hos autem eorum in primis rationem mihi habendam proposui, qui mihi talia meditantī suffragati sunt: cumq̄ tu omnium maximè non modo album adieceris calculum, sed autor penè fueris ne inchoatum hoc opus olim abiceretur, mihi præcipuè delectus es, cuius nomini lucubrationum huiusmodi partem nuncuparem. Quòd si meum hoc institutum non aspèrnatus fueris, fac ex te sciam, quòd præcipuè animal tibi velis inscribi. Putes verò inuitatum te ad Coritianas cœnas, in quibus discumbent tecum Bembus, Sadoletus, Sanaazarus, & pleriq̄ alij, quos à te summo

Pierii Val. Ciconia.

opere diligi, & à quibus te plurimi fieri non ignoro: vbi tamen id tantum honoris extra ordinem tibi habendum sit, vt eius animalis, quod tibi apponi iusseris, ferculum accipias. Obsecro vero te pro summo meo erga te cultu & incomparabili obseruantia, ne aliter huc descendere dedigneris, quam vocatus olim ad Elegiacam Amorum meorum cœnam conferre te non erubisti, & meam hanc qualemcunq; grati animi declarationem eo vultu suscipias, quo me ad exhibendum huiusmodi munus totiens accendere consuesti.

AEGIDIUS CARDINALIS PIERIO VALERIANO SVO S. P. D.

Tantum me commouerint literæ tuæ, suauissime mortalium Pieri, vt sine incredibile voluptate cogitare, ita verbis satis assequi nunquam possem. Nam tamen si antiqua illa amicitia nostra, omnia quæ ab amicissimo expectari possunt, ab humanissimo isto ingenio tuo mihi expectanda esse pollicebatur, non erat tamen vt vnquam aut precipue hoc tempore, diuinis illis tuis lucubrationibus, tot huius ætatis luminibus, posse me hominem admodum tenuem & obscurum inseri, sperare auderem. Sed vt nihil infelicius quam in mala ingenia incidere, ita nihil felicius, quam in bona. Mentis enim istius bonitas fecit, vt nec huius temporis absentia diuturna obsuerit, nec mea superiorum temporum negligentia, ne culpam forte aptius dixerim & peccatum. Dicis enim, cum laborares rebus parum secundis, minus arridente fortuna, persape te à me fuisse in bonam spem erectum, & ad melius sperandum confirmatum. Dispeream si quid vnquam occurrit mihi in vniuersa vita, vnde plus angar, erubescam, doleam, quam quod solis verbis isto tunc officio functus sum, cuius ego rei cum recordor (recordor autem frequentissime) non modo facti, aut infecti potius me pœnitet, verum etiam mei supraquam cogitare quis posset, & piget & pudet. Quod vere & boni consulueris, & bene merentissimis istis clarissimisque viris annumerari me statueris, facis, vt cum iure illi quidem hæc à te recipiant, vnus ego, cui nullo ista iure tribuantur, grauissimo obstringar are alieno, quo quidem non sum in contrahendo promptior, quam futurus sim, si vnquam dabitur, in soluendo. Animal mihi peculiare est cœnis ineptum Ciconia, vbiq; non obscurum exemplum pietatis: non ab Aristotele & sensiliu studiosis modo memoria proditum, verum à Theologia arcana Hebræorum tum culta, tum diuinis honoribus venerata. In arcanis enim eum habet locum ea auis, vt nihil possit aut reperiri sacratius, aut diuinius excogitari. Poteris, si videbitur, auem vt in hominibus pascendis ineptam, ita in alēdis parentibus laudatam commendare. Quod si id minus ad rem quam tibi proposuisti, facit, dici posset, quando Ciconiam ad dapes ferre non est, columbam similem afferri licere. Sed iam sus non ulterius Mineruam. Ego non ad Corytianas cœnas, vbi quandoq; quasi digladiatum pugna plusquam Centaurea, sed velut in arcanum Corytium specum, qui, vt Pomponij verbis vtar, mirificus & pulcher, ac paulo post totus augustus & vere sacer, habitariq; à Dijs et dignus et creditus. Nam si datores exorū Dijs, quis neget antrum Musa tua à dijs inhabitari, qui eodem tempore Aegypti gloriam instauras, quo Turca euerit? simulq; illa sensit inde malum dæmonem militiam deletem, tyrannide prementem, signa, statuas, marmora, & quicquid antiqui splendoris erat, diripientem. Hinc te Dijs comitibus non cæmentæ, non saxa, non vanas pyramides, sed sapientiæ veteris, sed diuinæ eruditionis, sed arcanarum sacrarumq; literarum sepulta monumenta reponere, ignota mortalibus arcana instaurare, lucem canæ doctrinæ, quam à Græcis abesse audiuit Solen, post tot secula ab inferis reuocare. O felicem Aegyptum: longè quidem illa felicitior à te facta est cum cecidit, quam cum staret: illa enim humi sita à Selym Turcarum principe occupari prouit, hæc vt sapiens Ciconia altum in cælo nidum struens, in æuum tuta viuet sempiternum. Vale. Roma, M. D. XXV. VII. Id. Aprilis.

PIERIUS

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD
AEGIDIVM VITERBIEN. CARD. DE IIS QVAE PER CICO-
NIAM, MEROPEM, CVCVPHAM, IBIN ET GRVEM
SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIO-
RVM LITERIS.

C C E tibi, Præstantissime vir, Ciconia illa tua pietaticultrix, Sacerdoti omnium pientissimo dedicata, quam tu scilicet non reliquis tantum volucris, verum & vniuerso animantium generi solitus es antepone: quippe quòd adeò peculiaris & inge- nita sit illi pietas, vt & ipsum humanum genus, in huiusmodi ca- pienda adorea, lōgo post se interuallo reliquisse videatur. Hinc non in Ægyptiacis tantum hieroglyphicis sculpta, verum etiam in Romanorum principum numis summo cultu cusa reperitur.

PIETAS.

Vldere enim est eam passim in Hadriani numis, inscriptione etiam adie- cta, PIETAS AVGVSTA. Significabat hæc hominem erga parentes pium, & veræ charitatis officijs insignem, quippe quæ parentes nunquam dese- rat, senectutem eorum curans, non modò senescentium, sed quotiescunq; opus est vt alantur opera liberorum. Alites enim hæ nec patrem neq; matrem errare huc illuc cibi causa patiuntur, sed operam dant vt in cubili maneat, & eorum labo- re pascantur, quos ipsi genuerunt, educaruntq;. Vnde pientissimum illud ἀντιπαρα- γέν, vsurpatum in adagijs. Et antiquissima lex Pelargica, honore nominis his a- uibus habito, de parentibus, vt ita dicamus, renutricandis. Sed quas nos, rogo, mortalium aut naturæ ipsius leges curiosius vestigemus, cum in sacris literis, post tria illa de diuino cultu præcepta in Decalogo contēta, primum rerum hu- manarum decretum à summo Deo sit, Parentes venerari: quæ doctrina apud Hebræos primum popularibus literis mandata est, vt omnibus esset in prom- ptu fugiendorum expetendorumq; notitia. Identidem verò nos admonent diui- næ literæ, vt si diuturniore vita frui cupimus, & patrem, & matrem cum primis honore prosequamur. Vnde senariolus ille dictitatus in scholis,

ἱκανῶς βιώσῃς γηροβοσκῶν τὸν γονεῖς,

Diu viues, senectam si parentum nutrias.

Quam sententiam Homerus ita sibi surripuit:

ἔδ' ἐ τοκδοῖ

θεεπ' ἀφίλοῖς ἀπ' ἐδωκε μιν ἠθάδι θ' δὲ οἱ αἰών.

Et quoniam charis nunquam genitoribus æquum

Reddidit officium, immatura est morte peremptus.

Cæterum Athenienses eos tantum filios huic legi addictos voluerunt, qui vel disciplinis, vel honestis artibus fuissent à parentibus instituti: qui verò negligenter educati essent, nihil eos parentibus debere. In hanc sententiam Boëtius histo- riam recitat minimè contemnendam, libro de Institutione scholastica, de eo qui malè à patre institutus, cum post multa & enormia scelera per patris indulgen- tiam perpetrata traheretur ad crucē, accersito ad se patre, quasi pietatis officio, veniã actæ per flagitia vitæ petiturus, dum osculū se ferre simulat, ei nasum den- tibus amputauit, memorabili nimirum omnibus exemplo futurus, educatio- nem esse, quæ vniuscuiusq; vitam instituat, & siue boni, siue mali euaserimus, vni illi acceptum ferre nos debere. Neq; obijciat quis, ingenium vnicuique suum in vtero matris ipsius attributum, cum vel in brutis animalibus Lycurgus, con-

Pierii Val. Ciconia.

cione super liberorum institutione, rationeque legum ferendarum habita, ostendit ex duobus catulis, quos ab eiusdem matris vberibus subductos, in syluis alterum, in culina alterum educandos curauerat, vbi aliquantulum adoleuissent, in media concione simul emissos, ad patinam hunc in medio positam, ad leporē illum, qui statim emissus erat, insequendum accurrisse. Atque hoc illud est quod apud Horatium legimus:

Venaticus ex quo

*Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in syluis catulus.*

At quanto magis honorandum est ingenium Ciconie, eo magis damnandū est humanum genus, cum satis olim celebres ciuitates eō impietatis ferantur irrupisse, vt senes quicumque sexagesimum ætatis annum excessissent, de pōte in subiectum profluentem deicerentur; aut si fabula est, tam perditio fuisse quenquam ingenio, qui rem vsque adeo abominandam commentari sit ausus. Vt cunque, fabula inde ansam cepit, quod aliquando senes eius ætatis Romæ in Senatum ad ferenda suffragia non admitterentur. In Comitia verò per pōtem, qui colliculos duos iungeret, transitus erat: qui verò prohiberentur eō accedere, Depontani appellabantur. Sed vt manifestas fabulas, bona Festi & Erasmi venia omittamus, alij lege longè iniquiore sanxerunt, ea ætate senes mortis inter se certamen inire, vt inutilis, quod illi censabant, etas facerent, victusque necessaria & iuuenibus & adultis viris largius suppeterent: quod moris in Iulide Cō insule vrbe Menander fuisse notat, vt apud Stephanum legitur, Menandri verò versus qui superant, ita legi debent:

*καλὸν τὸ κίον νομιμὸν ἔστι φανία,
ἔ δ' αὐτὰρ ἄριστος ἔστι κελός, οὐ γὰρ κακός.
Lex pulchra Cæciuitatis Phania,
Cui læta non est vita, ne tristis fiet,
Ferro iubentur præsecare incommoda.*

Vltimum hoc, quæ legis sanctio est, apud Stephanum non habetur, sed ex historia omnino subiungendum.

IN piscium Cōmentario cum Hippopotami significata recenseremus, memorabile illud Ægyptiorum documētum recitauimus, quo illi scepra regia in summa parte Ciconiæ capitibus insignita faciebant, fluuiialis equi vngulis in inum appensis: ex eo innuere volentes, amplexandam, colendam, suspiciendamque esse pietatem, gratumque animum ingrato præferendum: impietatem verò, cuius hieroglyphicum est Hippopotamus, pessundandam. Amphibium enim animal hoc patrem solet de matris coitu, quem affectat, malè multare. Id scepri in ahenea Bēbi tabula ita habetur.

IMPIETATI PRAE-
lata pietas.

DE MEROPE.

Vnt qui Merope etiam in hoc statuunt significato, cui pietatem eandem in parentes Aristoteles attribuerit. Eam Ælianus omnino in Ciconiarū genere posuit, esseque in parentes ea nutricandi pietate, vt corū senium haudquaquā opperiat, quibus pientissimam educandi cu-

A di curā impendat, sed quamprimum volare cœperit, spontè animum ad necessaria parentibus subministranda conuertat: quapropter eam auium iustissimam appellauit. Figuram eius apud Simeonem quendam Antiochenum, qui multa de animalium vi medica conscripsit, ita traditam inueni. Meropi animali volatili pectus esse accipitrinum, ventrem albicare, tergum & apicem auro similem, genas candidas, rostrum magnum, indeq; nomen consecutam, quòd procliuius admodum sit ad contrahendam cum humano genere amicitia. Homines enim *μέροπας* appellare præcipuè Homericum est. Sunt qui gangrenam eam vocent. Id verò insigne est in eius ingenio, vt paritura huc & illud transmigret identidè, vt ita fallat, neq; facillè partus eius deprehendi possit. Verū enimvero diuersum hoc Merops habet à Ciconia, quòd cunabula in terra facit, corporis grauitate sublime petere prohibita: in specu itaq; nidificat, sex pedum defossa altitudine, quod & de Calsita fabulosè perhibetur. At Ciconia nidum in altissimarū abicium verticibus ponere comperitur, quamuis quonā è loco venirēt, quòue se referrent Plinianis adhuc temporibus incompertum erat. Sed quantum ad regium illud sceptrum pertinet, Plutarchus hoc de grue sentire videtur, opusculo cui titulus, Quæ nam sint prudentiora animalia, terrestria an aquatica. Gruen enim facit fluuiali equo oppositam, ea qua de superius causa dictum est.

DE CVCVPHA.

Hilippus ille, qui fragmenta quedam ex hieroglyphico literarum Ægyptiarum interprete, cui Horapollinem nomen faciunt, satis curiosè collegit, & Græco sermone scripta posteritati cōmendauit, Cucupham quandam nominat in huiusmodi pietatis significatum. Nomē mihi, vt ingenuè fatear, nondum cognitum vocabuli nouitate, siue potius ea Cicumina sit, quæ & ipsa parentū curā suscipit, & à Latinis inter Ciconiarum genera recensetur. Sedenim in his facillè sum ijs, qui certiora cōpererint, acquieturus.

Sed vtcunq; gratum animū is per eius alitis hieroglyphicum significari dicit apud Ægyptios, propterea quòd vnum hoc animal (ita enim illic habetur) ante alia omnia genitorib. senio cōfectis eodem modo gratiam rependit, quo ales ipsa fuerit educata: in eodem enim loco vbi fuerit à parentibus enutrita, eis nidum parat, pennas vellicat inutiles, eòq; cibum importat (*πεόφας* enim in manu scriptis codicibus antiquis, non *πεύφας*, legitur) idq; quoad resumptis pennis ipsi sibi sufficere queant. Atque hæc est, quā ait in sacris sceptris prærogatiuā habere. Apud Sudā in Reciconiādi prouerbio, vt nouo vocabulo verbi Græci proprietatem explicemus, nimirū legere est, in eiusmodi sceptris *πέλαγρον* adsculpi, quæ dubio procul Ciconia est. Atq; ego animaduerti quibusdam in numis huiusmodi sceptri speciem Ciconiæ capite insignem esse.

GRATVS ANIMVS.

VERNVM TEMPVS.

Habetur & tepidi tēporis hieroglyphicū Ciconia, quippe quæ adueniente hyeme in tepidiores regiones trāsmigrat, verno verò tempore nos inuisit: quare Petronius eam felici cōpositione exulyemē vocauit. Hinc in æstatis pictura Ciconiam nonnulli addidere, quando constat eam ex erraticis auibus æstatis aduenam esse.

Pierii Val. Ciconia.

INuenio & munimentum ab insidijs atq; v^t Ineficijis per Ciconiam platani folium gestantem significari: ea siquidem huiusmodi folio nidis imposito, editis ouis ea ab noctuarum iniuria defendit. Compertum enim est, si noctua ea contigerit, fascinari: incubationem quippe omnem, ac si oua essent subuentanea, irritam fieri, quod obseruauit Ælianus. Nouit verò Ciconia amuletum id, vt eò nō accedat noctua, vbi platani folium fuerit. Quid enim cōmune esse potest aliti letali cum arbore geniali? Vel eam inesse folio vim dicemus, vt ab eiusmodi fascinatione valeat oua liberare.

MVNIMENTVM AB
insidijs.

M E D I C I N A.

Quòd si Ciconiã ore tenentem origani ramusculum quis figurarit, hieroglyphico eo medicinam sibi comparatã indicabit: nam eius herbe pastione Ciconiã stomachi fastidium leuant.

VIGILIAE SPECVLATIONES'QVE.

IN augurali disciplina Ciconiã vigiliarum custodumq; vrbium signa perhibentur, propterea quòd ædiũ fastigia & acroteria plurimùm inhabitãt. Hinc augurium Attilã dederunt, futurũ vt Aquileiam, quam per triennium obsederat, multisq; oppugnationibus attriuerat, expugnaturus esset: visã siquidẽ Ciconiã vno impetu ex vrbe migrare, fectusq; suos sublato rostris per rura foras asportare. vnde ille vrbem cuestigio perituram prælagiuit, ostensoq; militibus augurio, expugnatione perquam properẽ parata, voti compos euasit. Et, si parua ponere cum magnis licet, Pataniũ sub Ezelini dura dominatione, cum iniecta esset lordano Bonzio viro strenuo tyrannidij cõcepti calumnia, ob quam is damnatus est, domusq; eius disiecta, & à fundamentis euersa, obseruatum est paucis antè diebus Ciconiam, quã in summa illarũ ædium turri nidum struxerat, paulatim nidum ipsũ auellere cõpisse, moxq; cum in Manfredi Cuticelli turrim transtulisse, ibiq; oua posuisse: quod casu factum credere difficillimũ est. ^F

Est & militiã hieroglyphicũ Ciconia, in ea siquidem frequenter illud agitur, qua quis ratione locum ponendis castris præcipiat: vel si maior ingruat vis, quo pacto motis castris hostẽ fallat. Compertum verò est huius generis alites magno numero certo cõgregari loco, ex omniq; prouincia omnes in vnũ cogi, vt nulla sui generis relinquatur cui liberũ sequi fuerit, idq; prædicta veluti die: & siue discedant, siue adueniant, etiam obseruãtes fallunt, quòd nocturnis vtrunq; temporibus aggrediuntur. Quid quòd & concilia inter se in cõcionis morẽ agitare eas obseruatum est: vt in Come Pithonis patentibus Asiã campis congregatã inter se cõmurmurant, tamq; seuerẽ discipli-

MILITARIS DISCIPLINA.

nam

nam hanc exercent, vt eam quæ nouissimè aduenerit, lacerent, atque ita cæteris negligentia castigate admonitis, castra subito volatu mouent, & vnanimi profectione commcant.

H O S T I S P R O F L I G A T V S.

PRimum verò illud optimi est imperatoris munus, vt hostes longè à patrijs sedibus summoueat. Serpentem loco suo belli & ingruentis calamitatis esse signum, multis ostendimus argumentis: atqui nullum animal contra serpentes acrius, neq; assiduè magis dimicat, quàm Ciconia: quare honos illi serpentium exitio habitus, capitaleq; fuit plerisq; gentibus, si quis Ciconiam occidisset, pœna eadē legibus statuta, quæ homicidis: quod Thessalos religiosè admodū obseruasse, tradit Plinius, & pleriq; alij. Et apud Stephanum de vrbibus legas, *θεωρε λια εν ταυτη εν εξεσι πελαργους κτεινεν, ενος ζαφρ λωρας οφεις αναιροισιν.* Id quod notatū volui, ne quis *ταλαρους* legeret, vt in vulgatis habetur exemplaribus. Vnde fortè factū, vt dum illi vtili hac de causa parcitur, prohibitum sit eam mensis inferre, non aliter quàm bouem olim occidere atq; ciuem, eidem subiiciebatur supplicio. Sed veluti neq; boui perpetua fuit immunitas, ita Ciconiæ in culinam & ipsæ raptè: in quo tamen hoc illi accessit honoris, vt cum delicati alij cibi plurimum ab hoc vel illo ganeone priuatim conquisiti laudatiq; fuerint, vna Ciconia edicto Prætorio epulis inferri meruerit: de quo Flaccus in Galloni gulam, qui acipenscrè tantum approbabat, ita scripsit:

*Quid tum Rhombos minus equora alebant,
Tutus erat Rhombus, tutoq; Ciconia nido,
Donec vos autor docuit Prætorius.*

Nam Ruffus quidam vir Prætorius, vt apud Porphyrionem legimus, quidam Afellum dicunt, instituit vt Ciconiarum pulli manderentur: isq; mox repulsam in Prætura passus, huiusmodi scæzonte proscissus est:

*Ciconiarum Ruffus iste conditor, Hic & duobus elegantior Plancis,
Suffragiorum puncta non tulit septem:
Ciconiarum populus vltus est mortem.*

Cornelius Nepos, qui principatu Augusti obiit, cum scriberet de saginandis a- litibus, turdosq; paulò antè cceptos saginari monuisset, addidit, Ciconias magis placere quàm Grues, quamuis longè secus humanum mox palatum iudicauit: nam grues inter primas, Iouij etiam nostri iudicio, commendantur.

I R R I S I O.

PRætereundus non est Persianus locus, per quem Ciconiam illusionis & fugillationis signum haberi dicimus, vbi dicit:

O Iane, à tergo quem nulla Ciconia pinsit.

Ad id scilicet respiciēs, quòd petulciores homines cum quempiam ludibriis incessere aggrediuntur, soleant digitis in vnum adstrictis exporrectisq; quali ciconiani nostri speciem reddentes, identidem pinsando abeuntes eludere, qui nos in principum aulis frequentissimus.

D E V S.

ADdemus & illud, posse etiam hieroglyphico Dei Ciconiam ea ratione figurari, quòd his alitibus non inesse linguam obseruatū, ideoq; earum vocem murmurationi potius esse similem quàm clangori. Nam & Crocodilum ea de causa Dei simulacrum Aegyptij statuebant, de quo suo dictum Commentario:

Pierii Val. Ciconia.

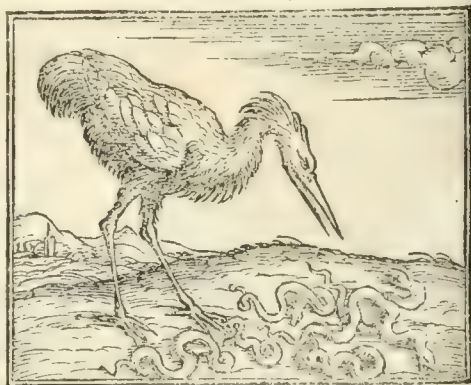
clinguis enim omnino est crocodilus: idque tam significat Deum tacito omnia silentio perficere, quam non debere nos super eo loqui, quem nulla queat humani vis ingenij satis admirari.

ANIMVS DIVINIS INTENTVS.

Neq; verò minori obseruatione dignum illud, quòd purum animum, supra terrenas fæces elatum, & diuinarum tantum rerum meditationi deditum, per Ciconiã hieroglyphicè significat sacrę etiã nostrorũ literę. Fastigia enim apicesq; rerum semper quæritat Ciconia: quicq; Hebraicã sequuntur lectiõnẽ apud Psalmographum, quod vulgò legitur, Herodij domus dux est eorũ, ij reddunt, Ciconiã domiciliũ abies præbeat: vel, Ciconia nidum suum ponit in abiete, arbore scilicet supra reliquas verticem attollente. Quod quidem ex Hebræorum disciplinis meminisse, Pater amplissime, pro concionibus declamitare, nidos scilicet eius alitis in excelsissimis abietibus positos ostendentẽ, multa super ea ex vndecimo Leuitici capite, octauo apud Hieremiã, quinto apud Zachariã, & tertio supra centesimum Psalmo memorantem, præcipuè verò xxxix lobis locum declarantem, qui non intellectus longè alienum habeat sensum, quam plerique interpretes opinati sunt. Quædã enim ibi enumerantur animantes, præcipuè autem aues, in quibus multa, in primisq; manifesta atq; clarissima apparet prouidentia, inter quas Hæsidia ista tua est, quam nostram esse Ciconiam (idem enim rectè memini) contendebas, de qua dictum ab Iobe: Num illa relinquit humi oua sua, vt quæ puluis excalfaciat, pes opprimat, fera calcet? Quem locum in terpres tuus enarrans, ait nequaquã ita esse, sed Hæsidam auem vt clementissimam, ita & prudentissimam, eminentissimis in speculis arboribusq; montiumue aut ædificiorũ apicibus nidificare humo humilibus ue locis minimè credere animalium accessum, omnesq; fortunæ casus inaccessæ altitudinis altissimo cõsilio cauere: quamuis Latinus interpres, oua eam humi relinquere tradiderit. Velle verò theologos, quos enumerabas, multa inesse Ciconiã diuina lumina, omnium supremum, quo maximè dando clemens appareat Deus. Nasci præterea plerasq; imò innumerabiles animas tantæ lucis fastigio ineptas, raras admodum aptas, propterea quòd corpore mortali obiectæ sunt, cuius si quando obliuiscantur, gradum illum eminentissimũ, vt astrum proprium, semper ante oculos habituræ sunt, ita vt nidum illum antiquum agnoscant, quæq; inferiora illo sunt, contemnant & aspernentur.

Habet & hoc Ciconia cõmune cum superioris, quòd, vt dicebamus, bellum illi aspiduè cum serpentibus est: quod quidem animantiũ genus ita profus terrestre est, vt humi repat, humi semper vel adhærescat, vel in abditissimas se terræ latebras occultet. Ita animus qui mortalium delicias auersetur, terrenosq; affectus humi propemodum obuolutos longè summoueat, & penitus amoliatur, per hieroglyphicum huius alitis, quæ serpentem dilaceret, aptè significabitur. Serpentem verò inter alia significata petulciorum voluptatũ, molliumq; illecebrarum sym-

VOLVPTATVM ET MALORVM
affectuum dissipatio.

bolum esse, plerisq; locis toto hoc Opere declaratum est, suo verò Commentario plenissimè.

ANIMVS AD HVMILIA DEIECTVS.

AD hunc itaq; modum Ciconiæ nidulantur: sed si super ea vnquam mentio sit, quòd humi oua deponat, alterius significati gratia confictum, quasi rem ab ingenio suo alienissimam aggrediatur: critq; Ciconiæ humi oua deponentis hieroglyphicū, animus ad humilia deiectus. Aliqua est omnino anima talis, atq; vtinam non innumerabiles huiusmodi reperirentur, quæ, licet totæ in res diuinas vergant, totæ assurgant, totæ humanas res cōtemnant, totæ diuinis aspirēt, quadam tamen vulgarium animarum labe contagioneq; fit, vt cum alijs mortalibus versentur, eorumq; curas inanissimas in necessarijs parandis, in periculis vitandis, in familia, domo, agris, honoribus, alijsq; id genus sexcentis procurandis imitētur. Atq; ita auis cœli gratia nata, dum ad humana serpit, humi oua collocare dicta sit, & à sanctissimis naturæ suæ institutis aberrare. Memini verò et illud disputasse te, Latinorum aliquot per Haisidam Calsitam interpretatos, fabuloseq; Gelliū fabulam cōmentum de nidificatione in agris & in segetibus: sed cum apologū, non historiam scripsisse: dicebasq; Latinos nostros, vnà cum

B Græcis, quippe qui sint ad diuinos sonos soli barbari, cū sacris literis careant, aspirationem grauem in C literā mutare solitos, & pro filio Noa, Ham, scriptitare Cham: pro Ahab, Achab: pro Ohozia, Ochozia. Et Blondū in asportādo diui Marci corpore suum tergis operto, exclamatum scribere, Cancir Cancir, ab ijs qui Alexandriae custodes erant, cū Hazir Arabum lingua enunciaissent, quæ vox suam sonat: esse verò Arabum linguam Hebræorum linguæ non absimilem, & hos & illos æquè suillam abominari, manifestum est. Qui quidem error à quodam nostri temporis nouo interprete, omnibus diuinarum institutionum ex historiæ tam veteris quàm nouæ libris, supraquā dici possit auctus est. Sed hæc alij viderint. Nos quæ ad alitis significata spectare videbant, quæq; ad rem ipsam attinerent, ita vt vides, qua potuimus cura collegimus,

Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis,

Effluxisse meo fortè putes animo.

Hæc demum est illa Ciconia quam per literas apponi tibi iusseras, Pater sapientissime, insipida illa quidem futura, nisi aromatibus ex Arabia illa tua petitis, largèq; superfusis, commendationem aliquam acquisierit. Sed iam reliqua huius generis aggrediamur.

DE IBI.

DE Ibi nunc dicere consentaneum est, quæ quidem omnino est Ciconiæ species, excelsa ea quidem, rigidis cruribus, procero rostro, multò tamen alia quàm nostra. Atq; eadem in Ægypto duplici genere distinguunt: sunt enim aliæ candidæ, aliæ nigre. Candidæ apud Pelusiū tantum non sunt, cū in reliqua tota Ægypto habeant: ideo verò candidæ appellatæ, quia capite sunt & collo penè candido, reliquo tamen corpore nigricante. Nigræ contrā apud Pelusium tantū, in cætera Ægypto nullæ. Sunt verò hæc nigræ totæ cruribus gruinis, rostro maxima ex parte adunco. Sed quæ candidæ dicuntur, pedibus sunt humanis propè similibus, & graciliori capite.

ÆGYPTVS.

QVæ quidem geminæ species in Ægypto tantum repertæ, argumentum dedere, vt lbes geminæ pro Ægypto ipsa figurarentur, vtpote quæ ei tantum

Pierii Val. Ibis.

regioni familiares & propriae essent. Eas in huiusmodi significatū passim in obeliscis videas. In numis verò Q. C. Mari, obseruauimus Ibes Elephanto adhibito, earū quippe regionū hieroglyphica, quas ipsi ditioni Romanae subiecissent, aut in quibus aeternae memoriae aliquid dignū effecissent. Sunt verò aues hae ita Aegypti propriae, vt extra eam regionē viuere nō possint, asportataeque ocysimè moriantur. Est & alia ratio cur Aegyptū hieroglyphicè significarent Ibes: nempe cum ea regio Delton, à Δ Graecè literae figura nuncuparetur, eam cum Ibis similitudinem habet, quòd alites hae literam eam incessu pedum, interstitio ad aequales trianguli lineas diducto, figurare videantur; idemque rostrū patefactum signat: *ποισι Ἰβὴ τῆ τῆ ποδῶν αἰσίοσφ πρὸς ἀλλήλας, κ' πρὸς τ' ἑἴκησ' ἰσόπλευρον τρίγωνον.*

C O R.

Quoniam verò Ibis Mercurio in primis dedicata erat, qui totius cordis et sermocinationis dominus habebatur, aues ea cordis hieroglyphicum proponebatur: nam & alibi cor in thuribulo positū, Aegypti habere significatum ostēdimus. Verūm alia ibi ratio. Quod verò ad Ibin pertinet, auis ea simulac nata est, si perpendatur, duas equè drachmas ponderat, Plutarcho referente, quod vtiq; pondus est par cordi nuper nati pueruli: *τὴν Ἰβίαν φασὶν ἐκκελαφθεῖσαν διδύς εἶλην δύο δραχμῶν, ὅσον ἀπ' τῆ παιδὸς γεγοῖότος καὶ δίαν.* Medici verò causam aliam adducūt, quia scilicet suapte natura Ibes cordi mirificè cōferāt, de quo apud eos locupletius. Sed enim super hoc in Accipitre plura.

Adem, quia medicamenti genus quod in maximo ad salubritatem vsu est, cōmonstrauit, rostri aduncitate per eam partē se proluens, qua reddi ciborum onera maxime salubre, & in primis necessarium est: eo illa gestu figurata, salubritatis apud Aegyptios hieroglyphicū fuit. Eo autem praesentaneo remedio cum vulgò vterentur Aegyptij, euenit, vt postquam eius utilitas vniuerso terrarum orbi comunicata est, dictitatum sit, in Aegypto omnes esse Medicos: quod ab Homero sumptū multi postea vsurparunt. Accessit huc ciborū abstinentia, succorum herbarumque non incuriosa cognitio, de quibus licet alij multa, plurima tamen Aegyptij deprehendere: institutumque apud eos, vt singulorum morborum singuli essent Medici, vnde Medicorum illic coaluerit multitudo. Alij eam afferunt causam, cur Ibes salutis simulacrum essent, quòd ex Arabia in Aegyptum volent alatae serpentes, quibuscum Ibes certamen ineunt, Aegyptiosque ab earū iniuria defendunt. Earum verò serpentium alae minimè pennate perhibentur, sed vespertilionū alis perquam similes, glabra subtilique membrana quadā insignes. Nota est historia, quemadmodū Moses florente iam aetate, vt Iosephus memoriae prodidit, Aegyptiorū copijs aduersus Aethiops hostes infestissimos profecturis, dux à Pharaone, ita oraculo praemonente, electus: quia is per loca magna vi serpentū occupata ducturus erat, vim Ibi dum ingentem papyraceis instrumentis in arcarum speciem contextis incluse-

S A L V B R I T A S.

t, incolumemq; ita exercitū earum alitum ope p̄sidioq; ad hostes traduxerit.

Perniciem aliquam ex institutis optimis san-
noq; consilio subsecutam Ægyptij signi-
ficare si voluissent, Ibin & Basiliscum facere
consueverunt: siquidem ex Ibidis ouo Basili-
cum nasci, pleriq; veterum tradiderunt. Cau-
samq; insuper eam philosophi afferunt, quod
avis ea multiuora sit, & serpentum venenato-
rumq; genus omne abliguriat, quorū virulen-
ta putredine oua ipsa p̄dita, animal id perni-
ciosum efficiant. Ægyptij sanè cum Ibin alio-
quin egregiè colant, oua tamen eius, ne quid
tale progeneretur, inuenta frangunt.

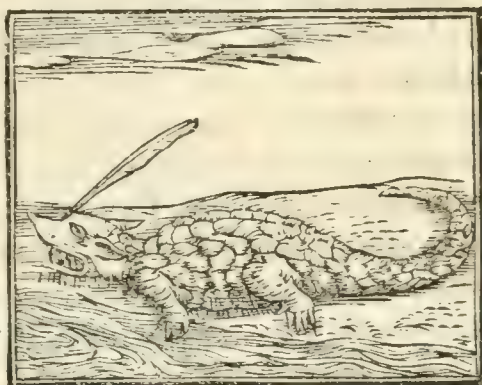
MALVM EX BONIS INI-
tijijs subsecutum.

INEFFICACIA
voti.

Desidem ac adeo eneruatum hominē, vt
nulla in re sibi sufficere possit, frustra q;

Bomnia tentet & aggrediatur, neque vllius rei
compos per summam ignauiam euadat, hie-
roglyphicè significare si vellent, Crocodilum
Ibidis pennam in capite gestantē effingebāt:
compertum enim est animal id ad rapinam &
impetum alioqui promptissimū, si penna Ibi-
dis demulceatur, ita obtorpescere ac debilita-
ri, vt immobilis reddatur, omnem pristinae ra-
pacitatis violentiam obliuiscatur, tanquam
aliqua fascinatione sit repente demutatus. Quinetiam serpentum genus omne
reddi immobile penna huiusmodi ipsis iniecta, ex Democrito tradit Florenti-
nus libro de re rustica.

V O C A L I S P R I M A .

ERat & Ibis avis primæ literæ symbolum: siquidem Plutarchus ait Mercuri-
um, qui primus literas Ægyptijs cōmunicauit, Ibin primam esse literam
voluisse. Sedenim ipsa quoq; literarum elementa non apud Ægyptios tantum,
C sed etiam apud Græcos Romanosq; hieroglyphicū aliquid habuere: vt, A indi-
cium erat absolutionis, C condemnationis, N verò & L, comperendinationis,
per quam nō liquere significabant. Vniuersi enim iudices, vt Pedianus ait, in ci-
stam tabellas simul conijciebant suas, singularibus literis signatas. Interdum e-
tiam sententiā suā cur quis damnaret, aut cur absolueret, perscribere consuerāt.

D E D A G N I D E .

Inter Ægypti aues celebris est Dagnis, ab infesta mordacitate ita
nuncupata: *δαγνισ* enim mordeo est.

E B R I E T A S .

Per eam supra coronam aliquā statutam, ebrietas significabatur:
eas enim volucres Ægyptij in symposijs, quibus redimiti essent coronis aduin-
cire soliti sunt, vt assidue morsuunculis vellicando cantitandoq;, potantes dor-
mire non permetterent.

Pierii Val. Grus.

DE GRUE.

Ruum significata in postremis minimè habenda sunt, quibus multa cum humana diligentia, rectèq; regendæ familiæ ratione, communitia sunt.

Sed illud in primis referam, quo Sexercitus ducem ab hostium insidijs se custodientem significabant. Proponebant quippe Gruem vigilem, hoc est, lapillum pede sustinentem: illæ enim excubias ordine suo tota nocte disponunt, lapillumq; ideo prensant, vt lassatis somno decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite subter alam condito, alternis pedibus insistentes. Philippus ille, qui breuissima Hori Apollinis lemmata in Græcam linguam traduxit, loco hoc $\rho\eta\eta\gamma\alpha\rho\sigma\alpha\iota\ \kappa\alpha\tau'\ \delta\epsilon\delta\iota\nu\alpha\varsigma$ Romano vocabulo tunc à Græcia cum imperio recepto, vsus est. Harum alitum vigilantiam imitatus Alexander Macedo, si quando peruigilandum esset, ne somni violentia opprimeretur, vas aheneum prope thorum adstibat, supra quod brachiū exporrigebat, pilam, vt Ammianus Marcellinus ait, argenteam manu complexus, quæ si quando ipse somno vince retur, elapsa, sonoro strepitu somnum abrumperet. Sedenim idem autor Iulianum Cæsarem absq; pila, vel instrumento alio, quotiens & quantum voluisset, euigilasse profiteretur.

CVSTODIA.

EX eo verò collegio quod Grues celebrant inter se, nonnulli dicunt democratiã hieroglyphicè significari: cum pluribus enim cõsultandū, si quid rectè fecisse voluerimus, & felicem rebus nostris successum optauerimus. Æsymnio Megarensi honestissimo loco nato, dum super hoc consulta posceret, respondisse Apollinem Delphicum ait Pausanias, referret ad multos, si gerere quid feliciter vellet: plurimorum enim sententijs auditis, facile est quod optimum sit discernere. Ea de causa Megarenses, ne vllam interpretandi oraculi occasionem amitterent, vel quidpiam quod intelligi potuerit præterirēt, comitia ad heroū sepulchra habere deinceps decreuere: nam plures esse mortuos manifestum. Sanè quidem apud nostros consensus vniõq; partium in eandem sententiam aut rem, Latino vocabulo formã ab ipsis Gruibus videtur accepisse, vt inde CONGRVERE, pro conuenire dicamus.

DEMOCRATIA.

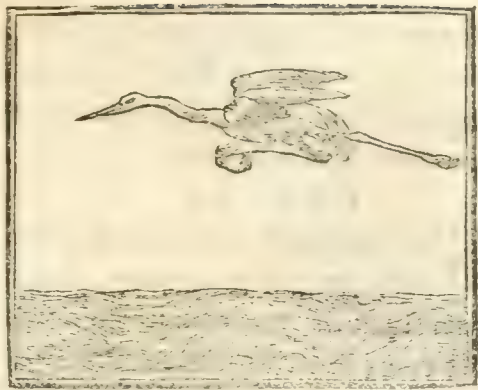

PRVDENTIA.

Siaut volantem Gruem cum lapillo pinxissent, hieroglyphicū id prudentiam significare dicebat. Ex probatissimis enim autoribus didicimus, Grues, dum in sublime volant, lapillū ideo gestare, vt lapsu illius explorēt, supra terrã ne an

mare

A mare volitent, quod intelligunt ex sono, ac proinde cōsidendū' nē, an vltcrius procedendum sit. Maximus Tyrius causam aliam memorat lapilli assumendi. Nam quoniā in volatu fluitare vident̄ instar nauis, quā agitent impellantq; vndæ, suæ sibi conscia imbecillitatis, anteaquā volatui se credant, lapillum rostro suscipere, quo vnaquæq; earum veluti firmamento vacillaturi volatus vtatur, eamq; habeat salutis suæ custodiam. Atque hoc est

quod apud Solinū legas, Grues harenam deuorare, sublatisq; lapillis ad moderatam grauitatem saburrari. Quarum prudentiam cū Deucalion nō ignoraret, eum à diluuij clade seruatum aiunt Gruum beneficio: hunc enim Pausanias ait ad superuolantium Gruum clangorem enataſſe, atq; ideo montem, in quem demum euasiſſet, Geranium, in harum alitum honorem, appellasse.

SUBLIMIVM RERVM INDAGATOR.

B Quid si absq; lapillo volantem Gruem figurassent, hominem sublimiū indagatorem, & eorum quæ terra procul, & à materia remota sunt studiosum significari volebāt. Ipsa enim præpes altissimè volat, vt longè lateq; speculetur. Quod si subſidere nubes infrà despexerit, nunquā ad terram se demittit, vsque adedè tempestates & ventorū procellarumq; motus summo studio declinat, vt pote quæ sit quietis amantissima. Si verò acciderit vt in tempeſtate aliqua deprenſa ſit, confestim ad terrā se cōfert, atq; humi potius quieſcit. Quod si quam in alitem Plotinus hominē tranſmutari dixerit, qui absq; sapientia ſublimia tractauerit improbius, cū nullam ille speciē ponat ſublimis huius volatus, nempe Gruem ipsam ex Plotini ſententiā cōmodè pinxerimus.

PERSEVERANTISSIMI MORES.

P Vicherrimum & illud est, quod alij excogitarunt hominem qui cum ætate mores minimè cōmutauerit, sed eodem ſemper ingenio perſeuerauerit, per Gruis pennas indicare. Reliquarum enim auium pinnæ per ætates ferè omnes mutantur, nigrefcereq; in ſenectā perſpiciuntur, sed Gruum eodem ſemper colore perſeuerant.

ORDINIS OBSERVATOR.

Q Vinctiam in moribus eadem propositi constantia cōſideratur, cū Grues in volatu ordinem pertinaciſſimè ſeruent. Quare Palmedes apud Philoſtratū Vlyſſi obijcienti literas, non ab eo, sed à Gruibus inuentas: reſpondet is, Grues quidem, quod ad literas attineat, nihil adinueniſſe, verū ad ordinem, quem nunquam Vlyſſes ſeruare didiciſſet, earum curam referri. Vlyſſem enim aiunt quotiens in bello aut Hectori, aut Sarpedoni, aut Æncæ obuiam fieret, ordinem deſerere ſolitus, & ad imbecilliora declinaſſe.

LABORIS TOLERANTIA.

I Ndefatigatum verò laboribus hominem ſignificantes, alas vel pedes Gruum in manibus eius ſtatuebant: ſerunt ſiquidem non laſſeſcere villo labore, qui neruos ex alis aut cruribus Gruis habeat.

FERACITAS.

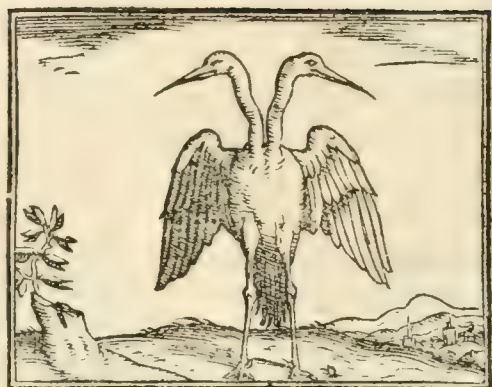
I Noſtentis Grus biceps feracitatis indiçiū eſt. Appion enim tradit, Oenæo in Menide rerū domino bicipitem Gruem apparuiſſe, vberriamq; eo anno an-

Pierii Val. Grus.

nonam in Ægypto fuisse. Ad hæc, auctem sub alio Rege conspectam quatuor capitibus in signem, lætissimumq; frugum omnium prouentum subsequutum.

VER ET HYEMS.

SVnt qui per venientem Gruem, tempus vernali, per abeuntem, hyemem significari tradant: quando quidem ea ales omnino est veris & hyemis nuncius, modò veniens, modò recedens, propterea quòd calorem & frigus peregrinè præsentiat. Itaq; cum frigus ingruit, altè sublata vastum quid inclamat: cum verò clementius est nacta cælum, per intervalla vocem emittit, et taciturna propèmodum allabatur. atq; ita vel ex accessu, vel recessu, et ex earum voce, nunc veris, nunc hyemis admonemur.

DE MILVIO.

E verò picturæ desint, ex quibus temporum qualitates indicentur, cum æstatem cicada, autumnalè vindemiam epops, brumale tempus alcyone, ver cuculus, luscinia, & aliquot aliæ, aduolat huc Miluius, in huiusmodi ipse quoq; hieroglyphicorū caueā includendus.

VERNVM TEMPVS.

ERat enim Miluius ipse quoq; verni tēporis hieroglyphicū, propterea quòd ales ea verno primū tempore incipit apparere, certissimumq; sit eius nuncium. Vnde etiam prouerbiū emanarit, Miluius procumbere: quia scilicet pauperum sit mos, hyeme iam defæuiente, qua malè semper afficiuntur, aduentantibus Miluius procumbere eo genium cultu, quo Reges colunt, vt apud Suidam legas. Aristophanes ait, eo apparente contrariū autumno tempus ingruere, adesseq; tondendi opportunitatem. Nomen autem illi *κτινυω* apud Græcos ab aduentu, quòd tanto scilicet desiderio expectatus accedat. Hanc autem loci temporisq; cognitionem sacræ etiam nostræ literæ per Miluium ostendunt, in quibus habetur: Miluius in cælo non ignorat tempus suum: Turdus & hirundo & ciconia, tempus ipse quoq; aduentus sui obseruauere, populus autē meus iudicium Domini non cognouit.

LOCVPLES.

SVnt qui locupletem hominem, latisq; agrorum possessionibus ditissimum, per Miluij volantem hieroglyphicū significari tradant: siquidem is dum prædam enanciscitur, spatiosissima aeris intervalla vno oberrat impetu, quasi latifundia descripturus. In huiusmodi significatum Iuuenalis Satyra nona:

Tot Niluis intratua pascualas.

Et Persius prius dixerat:

Diues arat Curibus quantum non Niluus oberret.

RAPACITAS.

SEdenim Philosophi antiquiores illi qui doctrinā ab Ægyptiis magna ex parte mutuati sunt, deq; hominum moribus per palingenesiæ figmenta disse-ruere, cuiusmodi est Plato, quiq; cum secuti sunt Plotinus & Harpocratiō, Boethus & Numenius, rapacitatem per alitem huiusmodi intelligi tradidere, hominesq;

nesq; eos qui auaritiæ studuissent, promptiq; semper ac parati ad imbecilliorū expilationes, & rapinas, & violentas tyrannides fuissent, in Miluios ac lupos cō uerti, vt Socrates, Phædone, disputat, abireq; omnia in ea genera opinati sunt, quorū in vita moribus similes fuissent. In diuinis quoq; literis Miluus pro grafatore prædonēue ponitur, Psalmo, vbi secundum Hebræos haberi ait Eucherius, Milui abies domus est. Aristophanes ad hanc alludens rapacitatē, *ἰκτινα* dixit *παντόφθαλμον ἄρπαγα τρέφαν*, aliturus omnituum ac rapacem Miluū. Admiratur Plinius rapacissimam & famelicam semper auem, nihil rapere vnquam ex ferculorum ferculis, quæ veteres erant ad sepulchra afferre soliti: persuasi scilicet defunctorum animas eundē tenere sensum, & iisdem affici voluptatibus, quæ vnici que, dum viueret, placuissent. Addunt & aram Olympiæ, quam alites huiusmodi nunquam infestant. Idem sacri sunt apud Britannos, non enim Miluium ijs occidere licebat.

NAVIGATIO.

SVnt qui nauigationem, sunt qui gubernandi rationē ex Miluū volantis hie-roglyphico significari tradant, propterea quod multorum sit opinio, ait Plinius, didicisse homines ex Miluijs remonem nauibus immittere, quippe cum obseruassent Miluium cauda modò hac, modò illac flexa, vice clauis volatus sui cursum dirigere, natura scilicet in liquido cœlo monstrāte, quod opus factò esset in humido profundo.

AD CORNELIVM MVSÆVM PRAESVLEM
BITONTINVM, DE IIS QVAE PER VLTIVREM SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

*I*nterrogasti me, Praesul honoratissime, quā illa sit Vultur mea, quam libris editis Germani quidam ex Horo Niliaco à me Latinam factam diuulgarunt. Sed enim scias me olim Romæ dedisse eam videndam clarissimo Alberto Pio Carporū principi eruditissimo, verum ex eius scrinio, vñ cum aliquot alijs huius notæ scriptis à nescio quo laborum alienorum suppressore ablatam, & in Germaniam asportatam. Cuius facti indicium est, quod docti quidam viri, cum opusculum id legissent, Hori esse arbitrati, scriptis prodidere, Horum Apollinem de sacris Aegyptiorū literis à Io. Petro Valeriano Latinum factum. Ioannis autem Petri mihi est peculiare nomen (cur enim id insciar?) priusquam *Ant. Sabellicus* præceptor meus id Venetijs in Pierium immutasset. Sed Horus Apollo à me non est conuersus, frequenter verò in scriptis huiusmodi citatus: argumenti enim huius alios etiam autores eosq; multos habui. Utcunq; ea deperditā lucubratione, alteram reparavi: ablati enim illius reliquys archetypi toto pluteo dissipatis, hanc priori illi non absimilem informavi, quam tibi dono darem, qui aliquid ex hoc meo argumento lecturum te libenter significasti, quod quidem summæ tuæ erga me humanitati potius, quàm vlli studiorum meorum merito attribuerim, & tamen in ijs aliquid est, vnde huiusce generis lucubrationes tibi fortè minimè displicentur as mihi consingam siquidem ego libentissimè, hinc occasione qualibet arrepta, vt hac parte videre poteris, ad nostræ pietatis doctrinam, diuinarumq; literarum interpretes me conferre soleo. Ex ijs verò tam multa excerpsti, vt profiteri valeam, autorem alium neminem meo huic argumento, quod multis iam commentarijs auctum est, plura suppeditasse. Neq; enim ego vnquam impurum nonnullorum ingenium approbavi, qui dum volitiores haberi volunt, sacras

Pierii Val. Vultur.

noſtrorum literas, utpote ſquallorem, quod vnum obijciunt, quendam præſeferentes, attingere pertimeſcunt: ſed enim in ea ſemper ſententia ſui, nullam eſſe lectionem quæ plus afferre poſſit eruditionis, quàm ſanctorum hominum, qui diuina tractant, inſtitutiones. Nam ſi artium ſerè omnium liber alium finis deniq; eſt, vt veram edoctrinationem, bene honeſteq; viuere adlaboremus, fateor me, quantulumcunq; hoc ſtudiorum genere aſſequi licuit, non plura, neq; admirabiliora ex quibus ſuis diſciplinarum quarumcunq; magiſtris exhauiſſe, quàm ex myſteriorum, quæ ad pictatam noſtram faciunt, interpretibus, ſiue rerum naturam, ſiue morum ſinceritatem, ſiue quæ ad veritatem, & Dei Opt. Max. cognitionem pertinent, inſpexerimus. Sed ego imprudens, qui hæc tibi commemorem, qui tandiu, tam diligenter, tam aſidue in omnium doctriinarum lectione verſatus es, quiq; alios hæc per doctiſſimas conciones tuas, tam doctè, tam eleganter, tam copioſe doceas potius, quàm à quoquam doceri poſſis. Idcirco his omiſſis, ad rem ipſam, quã, qualiſcunq; ſit, recognoſcere cupis, accedamus.

DE VVLTURE

VOLVCRVM genere nullã omnino Vulture magis admirandam inuenias, ſiue peculiare in eius vita, & ab omni vulgo ſemotus mores, ſiue conceptum, partum, educationemq; alitis, ſiue excellentes quaſdam ingenij dotes, ſiue ſignificata varia per cam in picturis, in portentis, in dicterijs poſita cõſideres. Neq; illa quidẽ plebi obuia & vnicuiq; expoſita, ſed magnis regibus atq; dijs accommodata, ipſis etiam philoſophis, ac peritiſſimis theologis explorata: per huius nanq; ſimulacrum hieroglyphicum ue, annum, matrem, ſiue, vt apud Ammianũ eſt, naturæ vocabulum, mundum, intuitũ aut ſpeculationẽ, terminum, hæredipetam, ſtragem, præſagituram, miſerationem, iuſtitiam, liuorẽ, Pallada, lunonem, & quædam alia, veteres ſignificabant.

A N N V S .

Quoniam verò ex ea præcipuum erat anni ſignificatum, qua ratione ſit id receptum, operæ præcium fuerit explicare. Vultur, vt apud Ægyptios habetur, trecentos eos quinq; & ſexaginta dies, quibus annuũ conficitur tempus, ordine mirifico dipartitur. Nam cum annum Ægyptij per tris tantum qualitates metirentur, ver quippe, æſtatem, & hyemem, quæ ſingula tempora centum viginti diebus conſtare voluerũt, ac vti Theopompus ait, hyemẽ Saturnũ, æſtatem Venerẽ, ver verò Proſerpinã appellabant: quinq; inſuper dies addiderant, quos intercalares vocitabant: Vultur verò ad eiufmodi partitionem anni accommodata, cum primũ concitata fuerit ad conceptum, qui ſit à vento, quinq; continuos dies ſine cibo & potu conſumit in eiufmodi initu, natura in ventum adaperta: mox centum & viginti dies prægnans manet, totidemq; diebus pullos educat: reliquos CXX dies immunis eſt, ſuarumq; tantum rerum ſatagit, neque prægnationi, neque educationi intenta. Summotis itaq; intercalaribus, ad antiquiorem illam rationem trahere poſſumus ſupputationem illam Xenophontis libro qui *πεὶ περὶ δ'ων* inſcribitur, vbi ſex mancipiorum millia, ſi ſinguli ſingulis diebus obolũ lucrifaciant, vnoquoq; anno hos ſexaginta talenta vctigalis alla turos: ſic enim CCC LX dies in vnus anni tempus videtur enumeraffe. Sed ne quid, quod vel vtile vel delectabile eſſe poſſit, prætereamus, ſuper horũ quinq; dierum, qui anno ſuperant, argumento fabella fertur, quemadmodũ Rhea cum Saturno clanculum rem habuerit, idq; vbi Sol exploraffet, imprecationibus deuouerit

Auouerit, neue mense, neue anno pareret. Mercurium verò dea amore captū hoc inisse consilium, vt opem laboranti ferret: Lucinam quippe deam talorum ludo illectam detinuisse, atq; ita ab sexagesimo quoq; die lucem vnam interuertisse, donec dies sibi quinq; cōparasset, quos anno vertente certis illis temporibus elapsis, immunes, liberos, exemptosq; cum nusquam nomina dedissent, ad anni supplementum accōmodaret: factumq; ita est, vt per huiusmodi dies Rheæ facultas pariundi fuerit. Hos intercalares Ægyptij habēt, Deorumq; suorum adscribunt genethliaco. Ferunt verò die primo Osirim, rerum dominū futurum, editum: secundo Aruerin, quem Apollona, & senioremem Horum nonnulli vocant: tertio Typhona, verūm hunc intempestiuè, neque proprio meatu egressum, sed ex disrupto latere: quarto Isim: quinto Nephthen, quam nonnulli sinē, vel potius interitū, alij Venerem, alij Victoriā appellarunt. Satis hæc ad intercalares dies quinq;. Quid verò sibi de dijs quinq; cōmentum velit apud Plutarchum quærere licebit. Neq; verò hîc numerū illum C C C L X V ccelorū, cuius principem Abraxan Basilidis deliramenta constituerunt, curiosius prosequar, ne rem tam seriam inanibus & ridiculis fabulis infarciā. Illud addam, quantū ad annirationē pertinet, quod Vmbricio teste Plinius scribit, Vulturē oua X I I I parere: quod ad instar totidem Lunę coitionū accipio, quę per vniuersum annū potissimum obseruantur. Porro annus etiam apud Persas in dies C C C L X V describebatur: eaq; de causa igni illi suo, quem sacrū & æternū vocabant, totidē sacerdotes iuuenes instituerāt, qui canentes, ignem quaqua gestarēt, sequerent.

ANNORVM CENTENA.

ANnum itaq; per Vulturem apud Ægyptios significari non leui de causa, manifestum est. Ab hoc aliud sequitur hieroglyphicum, vt per eandem alitem vel senio confectam, vel demortuā, centum annos intelligamus: eam enim augures magna semper religione sunt obseruare soliti, ac per singulas vultures annorū centena totidem portendi tradiderūt: duodecimq; illas quas Romulus obseruauit, imperiū Romanū ad M C C annos duraturū ostendisse: quod obseruatū à Vectio tradit Varro: exceptum mox à Censorino, qui circiter millesimo ab vrbe cōdita anno claruit: quod ita postmodū euenisse, scæda ac miserabili totius Italię clade, quodq; acerbius est, totius literaturæ interitu, satis cōstat. Nam quo tēpore capta est vrbs Roma, et in ciues omnes occisione aut misera captiuitate sauitū à Genferico, qui dolose seruis impositis eam occupauit, anni circiter M C C V I I I, ab ea cōdita numerant, vt Paulus Diaconus in ijs quę addidit Eutropio, neq; non Orosius recensent, peneq; tunc periit Romanū nomen. quare Vectij quadrat interpretatio, tametsi hanc Romani imperij ruinā nōnulli properantius annis aliquot accipiūt. Sub Athalarico tamē (ita in numis nomē eius inscribit, non Halaricus) qui Urbē quatuor & X L annis antea inuaserat, Imperatore Romano incolumi, nō extinctū, sed valde attritū Imperiū est. Neq; sumnescius, Imperij speciē quæ ab Augusto inceperat, in Augustulo finitā, qui metu Odoacris, qui totam Italiā sibi armorū vi subdiderat, perterrefactus, purpuram Imperatoriam spontē abiecit, maiestatemq; illam deposuit, barbaro tyranno tota rerū concessa potestate, quod fuit anno ab Vrbe condita circiter M C C X X I X, à C. Cæsare D X V I I, à salute nostra C C C C L X X V. Sanè dignitas hæc apud nostros, occidentales scilicet, ad C C C X X X annos non resumpsit purpuram, quam omniū primus Carolus Magnus ab interitu propemodum vëdicauit. Eo verò tunc miseriæ redacta est Rom. maiestas, vt Odoacer ipse de

Pierii Val. Vultur.

Roma Odoacria vocanda cogitarit, quò nominis etiã Romani memoria abo-
 leretur: factumq; omnino fuisset, nisi qui melius aut piè magis sentiebãt, persua-
 sissent Regi, maiorem illi apud omnes gloriã futuram, Romam domitam, quàm
 Odoacriam instauratam. Neq; verò prætereundum est, in nostrarũ etiam mi-
 seriarum memoriã, quod rerum scriptores prodidere, Octauiano etiam primo
 Consulatu augurium captanti duodecim se Vultures, vt Romulo ostendisse:
 atq; iam ex eo tempore, anno quippe vitæ X X, ad monarchiam aspirabat, quæ
 longa annorum serie ad nos vsq; permanuit, si non imperij viribus, saltem titu-
 lo tenus, & licet aliquando interrupta, in eundem tamen titulum postmodũ re-
 stituta, prout temporum vicissitudines permisere. Quorum quidem temporũ
 historias si perpenderit, ad annos circiter M C C ab Augusto, inueniemus
 Pontificũ totiusq; Senatus decretis magnũ id Imperij nomen abolitum, perq;
 annos multos adulterinã fuisse Imperatoris nuncupationem. Quanquã ne tam
 venerabili titulo defraudaremur, aliquot post annis, sanctissimo Gregorij V.
 Pont. Max. decreto, noua quadam ratione ansa præbita est, vt ea maiestas per E-
 lectores certos conseruaretur, cuiusmodi suffragiorum ratione post Othonem,
 Othonis secundi filium, primus omniũ Henricus Imperator declaratus. Quo-
 rum electio ita aliquando despiciatui habita, vt Othocarus Bohemiã Rex voca-
 tus ab ijs ad Imperium capeffendum, vltro contempserit, qui pluris Bohemiã
 Regem esse existimaret, quàm Romæ Imperatorem: atq; illi tandem ad Rodol-
 phum Habsburgi Comitem, qui Magister curiæ Othocari erat, deuenere. Sed
 ne longius ab instituto nostro recedamus, qualiacunq; hæc fuerint, illud inter
 hæc obseruatione dignum mihi videtur, ter iam hanc annorum M C C suppu-
 tationem, tribus in maximis imperijs, æquo propèmodum temporis sui curri-
 culo, insignes admodum rerum mutationes adduxisse. Primam à Romulo ad
 Genfericum, siue quis ad Odoacrem maluerit, secundam ab Octauiano Augu-
 sto ad Fridericos, tertiam Constantinopolitanã, à Fl. Constantino ad Constan-
 tinum cum, qui oppressus ab Othomano Turcarũ duce, vitam & imperium si-
 niuit, qui etiam eiusdem nominis matrem habuit cum imperij conditore. Nam
 inter duos hos Byzantiij principes anni mille centum supra vnum & nonaginta
 decurrerãt. Neq; obstat quod à Valente mathematico inspecto vrbis horosco-
 po prædictum sit, imperiũ id ad annos D C X C VI duraturũ, quia post eam an-
 norum summã qualescunq; fuerint Principes siue viri siue fœminæ, à Maximi
 tamẽ Constantini institutis pendere videbantur. Sub Turca verò longè alia im-
 perij forma, longè aliæ leges, longè alij ritus superinducti. Itaq; cur annorũ cen-
 tena per singulas Vultures significarentur, inde sumptũ, quòd eas ad centũ vsq;
 annos viuere cõpertũ est apud antiquiores, quibus astipulatur Ambrosius. Nunc reliqua
 huius imaginis hieroglyphica aggrediamur.

Cum ergo in genere Vulturum mas nul-
 quam inueniatur, omnes autem fœminæ
 sint, vtpote quæ ex vento cõcipiant, manifestũ
 est cur Ægyptij sacerdotes per eam alitẽ vro-
 pygio surrecto, atq; ad Aquilonem verso, ma-
 trem aut naturam ipsam intelligerent: mater
 siquidem fœmineum est animal. Vultur enim,
 vti dictũ, tempore cõceptus appetente, quod

MATER SIVE NATVRAE
 genus.

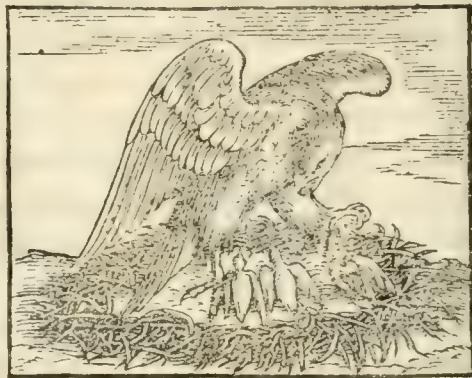

A per quinque dies illos quos supra memorauimus, producitur, natura in Aquilone-
 nem, vt Ægyptij tradunt, in Eurū, vt Plutarchus, exporrecta ad apertaque ab eo-
 dem initur, non secus ac plantæ Zephyris genialibus iniri traduntur. Sed
 nim hinc dissimulare non possum nonnullorum imprudentiam, qui Horum Apol-
 linem citant nouo verbo ὄργυζω, conficito, vltimoque Hori capite appellato verba
 etiam infarciunt, ὅταν ὄργυζῃ πρὸς σύλληψιν ἢ γυνή, cum in codicibus manu scriptis, ijsque
 plerisque quos euolui, non ὄργυζῃ, sed ὄργυζῆ scriptum reperiatur: vti etiam aliquan-
 to post de ceuente vacca, cap. πῶς ἀκελύ. ἐπεὶ δ' αὖ γὰρ ἢ θήλεια ὄργυσαι πρὸς σύλληψιν. ὄργυζ δὲ ἔ-
 πλειον ἢ ἐφ' ὄρας τρεῖς. Quæ porro de Vulture apud Horum habentur, vndecimo in
 impressis capite sunt, non vltimo: Perdurat verò Vultur quinque eos dies perti-
 nacissimo ieiunio macerata, tale est eius in concipienda prole studium atque cupi-
 ditas. Neque quidem negarim alia etiam esse volucrum genera (ὄργυλαι enim, non
 γυνῶσαι, in castigatis Hori codicibus legitur) quæ vel inter se, si mas non adsit, fœ-
 minæ æquè saliant, & mutua libidinis imaginatione concipiant, vel, vt nonnulli
 arbitrati sunt, ipso puluere in naturam vi pruritus attracto, cuiusmodi sunt co-
 B lumbæ, gallinæ, perdices, anseres, & vulpanseres, quarum tamen oua irrita, mi-
 nimeque prolifica sunt, ad cibi tantum vsum facientia, minora reliquis, ac minus
 iucundi saporis, cæterum magis humida. Tertullianus: Et gallina, ait, sortita est
 de suo parere, sed Vultures fœminas tantum parere aiunt. Oua huiusmodi,
 quia vt plerique omnes asserunt, ex vento generantur, & zephyria, & hypenemia,
 quasi subuentanea dicere velint, appellantur. Eos verò non audiendos dicit Ari-
 stoteles, qui dicunt, vere tantum hæc fieri, incubatione derelicta, cum & iuuen-
 cæ expertes adhuc coitus ea pariant. Cæterum idem autor, qui subuentanea om-
 nia infœcunda esse vult, in quodam auium genere existere simile piscibus, sponti-
 na oua ad fœcunditatem progenerantibus, non inficiatur, quod nimirum de Vul-
 turibus in primis fertur. Eas porro autoris quoque volare versus Austrum, atque ita
 ab Aquilone iniri, pregnantisque fieri tradit, perque tres annos parere: quod etiam
 apud agricultores Constantinii legimus. Apud Hesiodum οἰωνοὶ interpretes aiunt:
 Vultures, quarum oua subuentanea sunt, absque maris copula, neque alia earum ge-
 neratio reperitur. Neque defunt interpretes etymologici, qui dicant οἰῶς quasi
 C οἰῶς, quod οἶθ' ὠδὸν sibi sit, quippe qui sine maris auxilio ex vento concipiat. In cu-
 ius quidem fœcunditatis commendationem illud addere non incongruum est, quod
 non intra suum tantum genus ea felicitas continetur, sed proficua quadam vi ad
 aliorum etiam beneficium celebratur. Penna siquidem vulturina subiecta pedi-
 bus, adiuuat parturientes. Id verò quod de Vulturum huiusmodi conceptu fer-
 tur, ne quis fabulosum putet, inter quadrupedes etiam equas aliquot ex vento
 concipere, Probus ex comperto refert, quod & D. Augustinus, diuinarum huma-
 narumque rerum peritissimus, affirmat: & velocissimos ex eo genere iugales apud
 Homerum comperies haudquaquam fabulose dictum. Basilius Magnus ex hoc
 omnibus animaduersum cupit, vt cum nostrum arcanum nonnullos homines
 irridere conspexerimus, quasi fines nature cancellosque egrediatur, quod fieri non
 posse contendant, vt virgo pariat, virginitate ipsius integra, illæsa atque inteme-
 rata persistente: contempleri debere nos, Deum exempla pleraque iam inde ab ini-
 tio præmississe, ex ipsaque natura rerum semina quedam conspexit, vnde posset
 vnusquisque, vbi quod alta iam mente conceperat, effecisset, talibus mirabilibus
 fidem adhibere, atque ita ijs concurrere voluisse, quorum stuporine dicam, an peruer-
 sitati, nihil quicquam aliud persuadere queas, quam quod vel manibus attingunt,

Pierii Val. Vultur.

vel oculis assequuntur. Hinc ait Ambrosius, neminē subuenteo Vulturis aucto conceptu, rerum naturalium scriptoribus refragari: cum vero virginem diuino afflatam numine peperisse audierint, risum inceptare. Tangit hoc idem Adamantius, vbi Celso respōdet, duplex Almę significatum ex Hebræorū interpretatione obiectanti. Sedenim de intacta virgine, non autem de adolescentula (quod Theodotion Ephesius & Aquila Ponticus intelligendū frustra conantē persuadere) prophetatū est priusquam in Babylona fieret populi trāsmigratio, hoc est, anteaquā Medi & Persę principatū inuaderent. Reddita autē sunt hæc in sermonē Græcū ab ipsis Iudæis multū ante tempora aduentus Domini nostri, vt nulla relinquat suspicio, inquit Irenæus, ne fortē morē nobis gerentes Iudæi, hæc ita sint interpretati, qui quidē si cognouissent nos futuros, & his testimonijs vsuros quæ sunt ex eorū scriptis, nunquā & hæc & monumenta prophetarū reliqua comburere dubitassent. Venerunt igitur in Latinorū manus Græco sermone translati Hebræorū libri multō antequā Romani Iudæos in potestatem redegissent, Macedonibus quippe adhuc Asiā possidentibus. Ptolemæus enim Lagi cupiens bibliothecā, quā Alexandria struxerat, illustrib. scriptorū omniū monumentis implere, ab Hierosolymitanis petijt fieri sibi copiā vt eorū libri in Græcū sermonē transferrētur. Illi, qui tunc Macedonibus parebant, Septuaginta viros ex primoribus, & vtriusq; linguæ cognitione præstantibus, ad Ptolemæū miserūt: qui veritus ne, si inuicē cōsultarent, veritatē absconderēt, eos omnes in singula contubernia separauit, iussitq; vt vnusquisq; pro se librū eundem trāferret, eoq; in libris singulis ordine seruato, opereq; perfecto, omnibus mox conuocatis, & per libros singulos interpretationem suam vnoquoq; eorū proferente, ita omniū sententiā candē esse constitit, ac si ab vno tantū traductōnes omnes emanassent. Neq; tamē ignoro esse qui rem aliter gestā narrent, & Pentateuchū tantū à LXX traductū cōtendant, & nō separatos, sed vnanimi concordia sententiā vnoquoq; suā proferēte. Sed ego & Ireneo, & antiquis alijs potiore adhibeo fidem. Quare non est vt calumniatores, Almā, iam excogitent loco virginis legitimi nominis, & à tot eruditis agniti, substituere contendant. Plurimum verò (vt ad Vulturem redeamus) indignatur Adamantius, plerosq; adhibere fidem historicis philosophisq; hæc de Vulture & alijs aliquot animalibus, quæ sine maris coniunctione concipiunt, indubitatō tradentibus, & Deū negant qui hæc in aliquot alijs animalibus facit, posse etiā in hominibus idem, vbi adlibuerit, facere. Et Græcorū pleriq; credūt homines primū ex limo procreatos: nos nō credemus ex dimidia humanæ substātię parte, iussu Dei, imò eo de se ita statuēte, fieri potuisse, vt I E S V S ex eo filius nascerēt. Esto igit Vultur documēto nobis, ne mysteriū illud sacrosanctū, vnde vera salus, veraq; felicitas nobis obtigit; fabulosum fuisse vel minimum quidē suspicari vnquā in animū inducamus.

AD hæc Ægyptij sacerdotes miserationem per Vulturē femora sua rostro proscindentē exprimebant: illa enim centū & viginti diebus, quib. in filiorū educatione detinetur, nunquā ad prædā longius prouolat, vni illi curæ intenta, ne pullos deserat, deq; propinquo tantū quæ fuerint in promptu conuenatur. Quod nisi aliud quicquam suggeratur occur-

Aratue, quod filijs in alimentū paret, ipsa suis femoribus rostro vellicatis sanguinem ciet, quem filijs exugendū præbeat: tanta curat charitate, ne illi victus egestate deficient. Sanè verò factum hinc crediderim, vt maiores nostri, cum incōparabilem prorsus Assertoris nostri miserationē, qui pro salute nostra sanguinem suum profundere non dubitauit, alitem hanc, non autem Pelecanem, in sacrosanctæ crucis apicem, ea femorum vellicatione spectandam popularium omnium oculis crexerint. Nam quāuis omnino per Pelecanem incredibilis erga filios amor hieroglyphico longè alio significetur, nusquā tamē apud antiquissimos rerum scriptores, qui saxū hoc euoluerunt, legimus auē aliam, quàm Vulturem, femorū suorū vellicatu pullos suos pascere consueſſe. Phœnicem tamen & ipsum vellicare femora, sed, vt suo loco disputatur, non vt eo filios alat, quos nullos habet, sed vt ex eo fuſo vermiculus ille oriatur, qui mox exeat in Phœnicem. Alia verò ratione mortem oppetere Pelecanē, vt filios sospitet suos, Ægyptij tradiderunt: de quo quid illi tradiderint, suo differuimus Commentario.

I V S T I T I A.

Herodotus Vulturē ab Hercule pro iustitiæ symbolo habitam tradit, quòd ea iustissima omnium auium, quæ volatilibus vescantur, iudicetur: caq; de causa semper apud eum magnæ æstimationis fuisse, lætariq; solitum cum inter res agendas Vulturem aspexisset. Vultur enim nihil quod viuūt attingit, nec animatum quicquā interficit, quod accipiter & aquilæ faciunt: cadaueribus verò contenta, nullius vnquā auis pastione pollui visa est, vt Ægyptij obseruauère. Eadē fructus nunquā lædit, nec vlla in re animalī cuiquā mansucto nocet. Quare mirū videtur quod traditū est à Dionysio, aquilarū pullos, quorū nidus erat in Palma quæ Tarquinij Superbi regiē incumbibat, dum parentes absunt incurſu subito à Vulturibus discerptos. Sed id videtur ea præcipuè de causa dirī prodigij loco habitū, quòd cedes ea ab animantis genere profecta sit, quæ in animatum animal ſæuire minimè cōsuerit. Vt cunq; nō immeritò innocentes Vultures ait Hermodorus Ponticus apud Plutarchū: nam & ab ijs quæ maximè nocere soleant animantibus, mortale genus liberāt: ex volucris enim in auxilio contra serpentes primam aiunt esse Vulturem: corq; eius alitis habentem, tutū esse nō solū à serpentum impetu, sed etiam à ferarū & latronum periculis: & vt aliquid omnino dicant, à regum etiam indignationibus incolumem euadere.

D E S I G N A T I O.

Alia quædam ex vulture hieroglyphica cōmenti sunt Ægyptij sacerdotes, ex ijs quæ ab ea plurimū fieri obseruarūt. Nam scopum, siue locum quò quis tendere designarit, per eam alitem altè volantē expressere, propterea quòd Vulturem supra reliqua omnia animantia acutissimo visu præditam asserbāt: atque oriente Sole occasum versus aspicientem, decedente verò ad orientem spatiosissimis quantumlibet interuallis esculentum, quod vsui suo competit, prospectum enancisci, vnoq; ad id volatu quasi sagittam ad scopum ferri. Quin etiam, vt D. Hieronymus attestatur, trāsmarina cadauera sentiunt. Sunt autem qui visui, sunt qui odoratui, quo sagacissimè pollent, rem adscribant: sed vt cunq; hoc ab ingenijs hominum disputetur, illud satis cōstat, Ægyptios intuitum ea loci designatione, in remotissimas quantumlibet partes, per Vulturis hieroglyphicum significasse.

T E R M I N V S.

QVinetiam circumscriptū terminū per eiusdem alitis picturā intelligi vole-

Pierii Val. Vultur.

bant, propterea quòd, si conflictus vsquam futurus est, locum ipsa præscribit, & ubi acies concursuræ sunt, & pugnam inituræ, quo septem antè diebus, vt Ægyptij tradunt, vt aliij, triduo tantum præuolant. Hinc illud apud Plautum, Truculento, de cœnipeta Dynarchus ait: Iam quasi Vulturij triduo prius prædiuināt quo die esuri sint.

PRÆSAGITVRA.

AB hac verò præfagiendi vi, quòd tot ante dies ubi strages futura sit præsentiuūt, ijdem sacerdotes Ægyptij præfagituram ex Vulturis simulacro significabant: ijdeq; asserunt, consuesse præfagos Reges belli tempore exploratores dimittere, qui obseruaret in quã nam exercitus partem Vultures imminerent, inde cõmonefacti stragem ibi futuram, ubi earũ alitum grex frequentior incubuisset. Quæ quidem huiusmodi alitis prouidentia redigit in memoriam mihi, quòd Hermes astronomus eum qui Vulturis celestis afflatũ ab horoscopo sortitus fuerit, sapientẽ & prouidũ in negotijs obeundis futurũ asserit, imperiumq; suum, nam & Regem fore pollicetur, valido munimine, animoq; consilio & prouidentia optimè valiturũ. Quòd si priuatę vitæ fuerit, pecuniosum omnino futurũ, multos eius auspicijs bene res gesturos, magnasq; diuitias comparaturos. Præter hæc etiam asserunt, futurũ eum militum ductorẽ, cui Vultur volans in horoscopo feliciter affulserit, cundemq; magnis semper negotijs deditum honoratissima quæq; modò in hãc orbis partem, modò in illam appetiturũ, quòd nomẽ in longinquas regiones extendat, populosq; ciuitates & regna exera ditioni suæ subiiciat, cui libenter omnes, tanquam Indi Augusto, inseruiant, & studijs omnibus obsequantur.

Iuniores hereditetã, mortuorũ quippe bona captantem, per Vulturem significari tradunt: vnde mordax apud Senecã dictum: Si Vultures, cadauer expecta. Huc etiam alludit Martialis epigrammatarius:

Cuius Vulturis hoc erit cadauer?

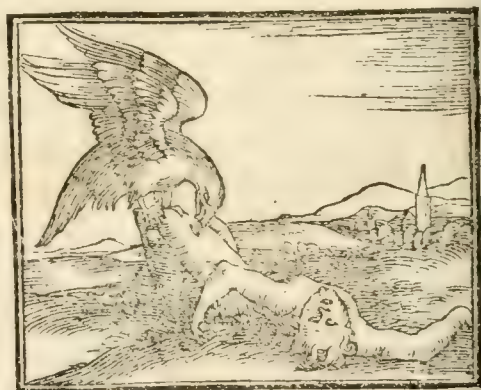
In primis verò diuinæ literæ neq; aquilã neq; Vulturem mensis inferri volunt. Hic Adamantius illos in ijs nominari putat, qui alienis mortibus incumbunt, qui arte fraudẽue testamenta subiiciunt, velut mortuorũ cadaueribus inhiantes, propterea quòd his auibus semper mortuorũ, ait, corporum ciibus est, & ex cadaueribus nutriuntur & viuunt. Ea verò de causa profanæ sunt in diuinis literis, vt ait Hierosolymitanus Hesychius, quòd per cas homines intelliguntur, qui rixis & bellis gaudent, vt cadaueribus, visceribus quippe miscrorum & atro sanguine depascantur, cum minimè oporteat hominem contemplationi deditum, aliorum casibus pasci & enutriri.

F V N V S.

SVnt, qui Marti Vulturẽ dedicatã asserat, quòd diuerso ab alijs ingenio prædita omnem viuentiũ consuetudinẽ abhorreat, studiũq; omne suũ circa huiusmodi cades intēdat, atq; demũ funesta omnia hieroglyphicè significet. Sanè cum natura omnia in sese recipiat, sitq; decidentiũ omniũ receptaculũ, Vulturq;

vti

H A E R E D I P E T A.

vti sæpe dictum, naturam excribat, non mirum si quæ spontè cadauera nanciscatur, tam pro naturæ quàm funeris signo accepta est à veteribus. Olim autem apud Iberos Vultures erant pro sepulchro, sicut apud Hyrcanos Canes, ob id dicti sepulchrales. De Iberis ita Silius XIII.

*Tellure, vt perhibent, is mos antiquus Ibera,
Ex anima obscænus consumit corpora Vultur.*

De his Virgilius dixit: Alitibus linquere feris. De his Homerus, οἰωνοῖσι τε πῦρσι.
De his Octavianus Philippensi prælio cuidam suppliciter sepulturam precanti respondit, iam istam in volucrum potestate fore.

P E R E G R I N V S.

SVnt qui peregrinū hominem & ignotū omnibus, hieroglyphicè per Vulturem aptè significari dicant, propterea quòd multæ Vultures exercitū sequentes repente apparere soleant, volatu semper ob raritatē prodigioso, & tamē vnde, cōstet nemini: quapropter eos ex diuerso orbe nobis incognito aduolare pleriq; putant, argumento, quòd nemo, vt Herodotus Brysonis rhetoris pater assererat, nidum Vulturis vidisset. Illæ sanè in excelsissimis & inaccessis rupibus nidificant: & quanquam difficulter nidum aut pullos eius alitis videris, aliquando tamen visos tradit Aristoteles.

C O N C U P I S C E N T I A.

QVòd verò Poetæ fingunt eam Tityi iecur abrodentem,
Per tota nouem cui iugera corpus, vt apud Maronem legere est,

*Porrigitur, rostroq; immanis Vultur obunco
Immortale iecur tundens, sæcundaq; pœnis
Viscera, rimaturq; epulis, habitatq; sub alto
Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis.*

ab Ægyptiacis cōmentis haudquaquā dissimile est. Anima enim, vt Philosophi Poetæq; veteres cōmentantur, in portionem rationis participem vnā, & rationis expertem alterā dispertitur. Sedenim quæ rationi adglutinata est portio, supra sensum & sensibilia sublata, quanto potest luctamine, tanquā Vulcani congressum effugiat Pallas, semetipsam sibi asserere meditatur, quæ verò aliena est à ratione brutis proxima, temerè omnia vel appetit, vel concitat. Appetentis autem vim totam in hepate Philosophi pleriq; constituunt. Quare quòd concubitus illegitimos Tityus appetierit, iecur ab alite rodi fingitur, siue ea Vultur, siue, vt alij quidam, aquila sit, quæ illud abrodat. Vt cunq; noctu ait Hesiodus tantum accrescere, quantum die fuerat absumptū, propterea quòd mentis agitatio noctu præcipuè vigescit, cogitationesq; & consilia noctu vndiq; suggeruntur. Sedenim quia dictū est superius, Vulturem odoratu sagacissimo ad putredinē deferri, cogitationis inquirunt nōnulli principiū, motusq; omnis à corde proficiscitur, qui quidē est voluntatis fons: vt ex Homero & poetis alijs tam Græcis q; Latinis accepimus. A corde igitur est quòd malè habet iecur: itaq; Tityus ratione hac à Vulture laceratur. Sedenim Triclinius apud Pindarū viscera Tityi à serpentibus discerpi depasciq; dicit, quæ quidem est Poetarū licētia nō in his fabulis tantum, verum etiā in historijs, ex cōmodo suo quæcunq; voluerint variare.

L I V O R.

Nonnulli liuorem ex hieroglyphico hoc interpretantur, eoq; spectare Tityanam Vulturem in appendicibus Virgilij,
Quæ semper lacerat, comestq; mentem,

Pierii Val. Vultur.

*Vinit pectore sub dolente vulnus,
Quod Chironia nec manus leuarit,
Nec Phœbus, sobolesue clara Phœbi.*

In quam sententiam alitis huius figmentum Petronius Arbiter, Nicagoras, & Aristoxenes acceperunt.

DIVINA PROVIDENTIA.

QUOD denique Vulturem nonnulli Promethei etiam cordi abrodendo applicant, Ægyptiacę cruditioni longę accommodatius est: Vulturę enim in mundi modum considerant. Cui picturę illa etiam applicatur causa, quod mundus celeri quadam volubilitate versetur, & cadauerum nascentiũ occidētiumq; perennitate pascatur: cumq; in corde sapientię sedem veterũ pleriq; posuerint, alitis huius cor depascentis hieroglyphicum, ali sustentariq; mundum diuinę sapientię prouidentia, quę nec ipsa finire nouit, nec mundus cessare ab eius alimētis vel tantillum queat, manifestissimo significat argumento.

CONSUMMATIO.

NEQ; illud parui momenti mysterium est, quod cum perfectum quid in rerũ natura Ægyptij sacerdotes indicare vellent, Vulturem & scarabeum ponere consueverunt, utpote qui ex duobus his simulacris Palladem & Vulcanum, ut ipsi aiebant, intelligerent. Comprehendebant autem picturã hanc vno tantum argumento, ex quo masculo fœmineum, ut ita dicam, sexum significari profitebantur. Ita tamen imagines disponebant, ut si Vulcanũ significare vellent, scarabeum primò inceptarent, mox in Vulturem desinerent: si Minervam intelligi vellent, à Vulture principium sumentes, in scarabeum desinebant. Cæterum quia primo statim obtutu noua hæc fortè videbuntur, ea latius explicabimus pro eorum institutione, qui nondum rerum naturalium sacris initiati sunt.

PALLAS ET IVNO.

ILLud autem in primis non ignorari velim, cœlo in superius & inferius hemisphærium diuiso, Ægyptios quod supra finitorę est palladi consecrassent, quod verò infra ab oculis semper nostris summotum, Iunoni dedicassent. Et quoniam cœlum ipsum muliebri genere vraniam, non *δρακόν*, quod præcipuè etiam apud Arabes erat, vocitabant, utpote quę Solis, Lunę, stellarumq; omniũ mater haberetur & Vulturem, ut sæpe dictum, omnino fœminam intelligerent, utrunq; itidem hemisphæriũ, quo cœlum constat vniuersum, per Vulturis hieroglyphicum exprimebant, atq; ita tam Pallada quàm Iunonem, simulacro Vulturis significabant. Quinetiã vnicuiq; muliebri signo alitem hanc pro gestamine addidere, atq; ita demum vnamquanc; Deam vnius figuratione Vulturis intelligebant. Ut verò ad Vulcanum & Pallada reuertamur, mundum in vniuersum Ægyptij ex mare atq; fœmina constare profitebantur, solos verò deorũ Vulcanum & Pallada masculo fœminas assererent, cum tamen, uti castigatiores Horii codices habent, supra Vulcani caput scarabeũ, supra verò Mineruę, Vulturę statuere soliti essent. Atqui mūdum ex scarabeo, qui tantum mas est, ab eisdem intelligi, suo ostendimus commetario: ex Vulture autē Pallada significari, quę supremũ est hemisphæriũ, ac muliebri sexu perhibetur, ut paulò antè dicebamus: atq; ita fieri ut Palladis & Vulcani opera, quicquid in rerũ natura cernere est, formã cōsequatur, & ad absolutã speciem redigat. Nam Pallas ingenio capacissimo freta, nihil nõ concipit, nihil nõ parturit: Vulcanus verò eo quo pollet artificio optimè peritus, ignis sui accedente beneficio, omnia quę fuerint dissoluenda li-

da liquat, contrà verò alia cogit in duritiem, firmoq; concretu peruincit. Atq; hoc illud est quod Maximus Tyrius principium artis Vulcanum ab Homero dictum autumat: nam & quem ignem Prometheus furatus dicitur, Hesiodiani interpretes vitam varijs artibus implicatam exponunt. Neq; secius in ijs quæ ad sapientiam spectant, de quo pòst latius dicemus, operatur.

ARS ET INGENIVM.

EA verò de causa cõmentum sunt Ægyptij Vulturem adiungere Scarabeo, qua etidem fabulæ Pallada Vulcano matrimonio collocatã fingunt. Vfurpatũ aut à veteribus maximè, quod in Orphicis etiam hymnis obseruatur, duas has vires in eadem substantia meditari, quarũ altera contemplatur, quod munus est Palladis: altera præest corpori, quod ad Vulcanũ spectat, easq; cognominibus maris & sceminæ nuncupare. Sedenim alij omniũ hanc cœlestiũ animorũ prærogatiuã esse dicunt, vt vtrunq; obeat munus, concipiendi quidem per cõtemplationẽ, quæ à superiori potestate eorũ infundit̃ intelligentiæ: simulq; agendi in inferiorũ corporum cura, quæ sibi credita regant, instruantq; qua ratione per afflatũ datur, atq; etiã è periculis eximant, & sospite valetudine tueantur. Vnde etiam Empedocles cum se Deum iam effectum asseueraret, puerum & puellam esse se dictitabat, cuius hæc circumferuntur carmina, quæ rem attestantur:

Χαίρειτ' ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, ἔκλιπθι κερὸς
 Ἦδὴ γὰρ ποτ' ἐγὼ γυνώμιω κερήτε κερὸς τε.
*Immortalis ego, haudquaquam mortalis habendus,
 Sumq;, valere omnes, puer ecce, puellaq; factus.*

Atqui etiam si rem vterius scrutari voluerimus, hominẽ, de quo apud Philosophos consideratio, vtriusq; sexus esse cõperimus: vnde quantũ pertinet ad intellectum, nullũ discrimẽ Socrates inter marem & sceminã discernebat, eandemq; virtutem atq; docilitatem in vtroq; deprehẽdebat: cœlestemq; illum nos etiam talẽ agnoscimus, cuius appellatione & angeli ipsi, & sæpe mali dæmones intelliguntur: cui nuncupationi nostræ etiã Sacræ literæ adstipulantur, frequentissimũq; hoc apud Prophetas de bonis angelis, ac de malo etiã dæmone, qui nihil natura differt ab illis. In Euangelio scriptũ est: Inimicus homo hæc fecit. Deniq; apud antiquos, quamuis duos hos tantũ Ægyptij masculo sceminas duceret, in deos omnes vtriusq; sexus testimonia reperias. Quinetiã minimè cõmentitium est, vtriusq; naturæ homines inueniri, qui partẽ inter se vtranq; peragant, cuiusmodi sunt populi supra Nasamonas, cõfinesq; illis Maclias, Calliphanis testimonio satis cogniti, ac in reliqua etiã Europa deprehẽsi, ne apud solos Lunẽses hermaphroditũ existimet annalium cõmentator Fenestella: seuerãq; admodum lege cautũ, vt quem mauelint sexũ eligãt, altero si abutanẽ, capitali supplicio puniẽdi. Qui verò hermaphroditũ ex marmore factũ passim reperiunt, facie quippe muliebri, mãmisiq; notabiliter tumentibus, aluo coxendicibusq; grandiorib. viriliq; natura procaciũ excitata, ad superiorẽ intellectũ referri debent. Huius imaginis simulacrũ pulcherrimũ Romæ apud Petrum Melinũ vidi. Sed vt ad deos, de quibus agebamus, reuertamur, Ægyptij tum alia pleraq; tum præcipuẽ liberorũ procreationem, sententiã à Græcorũ fabulis aliena, inuentũ esse aiunt Palladis & Vulcani. Atqui Scarabeus natos ex materia putida conformat, humiq; fouendam condit: Vultur ex halitu superioris aëris prolem suscipit: iuncta hæc hominẽ efficiunt, in cuius dispositam materiã animus immittitur cœlitũs, dum scilicet embryõ in matris vtero coalescit. Porro quòd Vultur & matris &

Pierii Val. Vultur.

Palladis symbolum est apud Ægyptios, id in memoriã adducit, quod in diuinis litteris mater sepe hieroglyphicè pro sapientia ponitur, vt apud Solomonẽ Prouerbij: Fili mi audi doctrinam patris, id est, Dei, & non discedas à lege matris tuæ, id est, sapientiæ. Quod verò natã ex Iouis capite Pallada cõfinxere, sciendũ cam pro intellectu Iouis accipi, in eiusq; prouidentia consistere: quapropter in Mineruæ gratiam antiqua superstitione Sapientiæ templa, eaq; potissimũ in arcibus, dedicabantur. De capite autem veteres præcipuũ animæ regimẽ emanare iudicarũt, quod & alij postea multis experimẽtis cognitũ prodidere. Præterea veluti caput superior pars humani corporis est, ita æther, in quo regimen rerum, & totius prouidentia causa, vertexq; deorum, vt apud Euripidem est:

Lucidus hic terra qui circumfunditur æther.

Nulla præterea matris beneficio genita Minerva, quò magis cum scarabeo sine compare genito, cõmercium inire possit. Virtutis siquidẽ generatio diuersa est ab eiusmodi rebus, quæ parium cõcubitu fiunt. Hinc Iouem nõnulli aiunt consiliũ (ita enim *Βελλω* exponendũ) deglutisse, & mox Palladem edidisse: quippe qui consultor & sapiens sit habendus, nõ alia quàm cõsiliij via ad prudentiã deuenire potest. Alij fabulam aliter cõtextuere, dum Iouis caput à Vulcano cõminutum aiunt, sitq; ita de patrio vertice nata dea. Ignis siquidem quo in operibus ad demonstrandã naturæ puritatẽ vtimur, humanæ est instrumentũ industriæ. Ignis occulta omnia dat luci: quod verò quis exquirat, si fuerit inuentũ, id is & parere, & tanquã factum edere videtur. Sanè vetustas (id enim sepe repetendũ) Mineruã omniũ operũ inuentricem sapiētissimã ponit: & omnia apud nos per Filiũ facta sunt. Orta illa ex Iouis capite confingitur. Vera Minerva, sine qua factum est nihil, nos quippe Ehiéh, hoc est, artifex, quod nomẽ secundo loco littere sacre ponunt, nutu cõsilioq; intimo summi Dei, non inferiorũ operum more, sed ex Dei capite emanauit. De hoc, Prouerbij: Et Ehiéh secundũ se artifex, & Ehiéh deliciae quotidianæ. Nostri: Cum eo eram cuncta cõponens, & delecta bar per singulos dies. Ita semper diuina dubio procul dispensatione apud nationes omnes aliquis semper veritatis fulgor illuxit. Nam ignis quem Hebræi, vt Reuchlin obseruauit, Esth vocant, vnũ est ex primorib. Dei nominibus. Ab eo nomine Græci *ἔστιν*, Romani Vestam fecere, de qua Ouidius:

Nec tu aliud Vestam quàm puram intellige flammam.

Quare triplex illa diuinorũ nominum obseruatio, quæ ad omniũ ferè gentiũ, quæ disciplinis vsq; sunt, vsũ faciunt, diligẽter animaduertẽda, ita enim habet:

Hæbrei	Hu	Ehiéh	Esth.
Græci	<i>Ζὸς</i>	<i>ἄβλων</i>	<i>ἄφροδίτη.</i>
Latini	Iupiter	Minerva	Venus.
Theologi	Idem	Ens	Ignis.
Antiqui	Nox	Cœlum	Æther.

Deniq; Deus, inquit Apostolus, qui dixit in tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem notitiæ claritatis Dei, in persona IESV Christi.

I G N I S D V P L E X .

CVM itaq; Pallas translucidus & purus ignis intelligatur, ne Græcorum figmenta huiusmodi prætereamus, meritò Vulcani nuptias auersat, vt in virginittatis suæ puritate persistat: neq; quidem ea coniugẽ aspernat, sed ab eo cõtĩngi cõtaminariũe minimè patitur: siquidem is, quo vtimur, ignis, qui materiæ adhærescit, acre tamen cõmistus, Vulcanus est. Affectat is nuptias Palladis, quantoq;

A τόϋ; conatu potest sursum versus erigi, ac nisi perpetuis materiae vinculis pre-
peditus quodammodo in ergastulis detineretur, nimirum sponsae thalamum ascen-
deret. Iouis hic & Iunonis filius effingitur, Homero id asserente: quorundam ve-
ro commento, Iunonis tantum, ut apud Hesiodum:

ἦεν δ' ἠφαισον κλυτὸν ἔϋλοτότητι μιγῆσα γένετο.

Illustrem Iuno nulli coniuncta marito Vulcanum genuit, propterea quod den-
siori applicitus materiae, atque uti pauimento adglutinatus, ne ad sublimia sustolli
possit, coercet. Inferiora autem haec Iunoni adjudicata esse tunc ostendimus, cum
infernum hemisphaerium cam fortitam esse commemorauimus. Quare Varro dicere
solebat, Vulcanum intelligi de vehementiore, utpote fabrili fornacaliq; igne, Ve-
stem vero de domestico. Vt utique autem, flamma nihil aliud est quam aer crassius
sculus incensus: inferior vero aer hic Iuno, sic ea Vulcanum generat. Claudus idem
perhibetur, siue quod ob densum materiae meatum, consensum habet cum his que
umbram reddunt: umbram vero pleraque omnes obliquae sunt, neque sine solido cor-
pore esse queunt, inde etiam confecta claudicantia, quod progredi nequeat absque

B aliquo quasi ligneo baculo: siue quia superioris mucronis motum diuersum &
inaequalem ab inferiori, ubi depascitur, efficit, qui cum sit omnino tardior, clau-
dicare Deum ideo dixere. Verum apud Homerum utroque pede claudicat, quia
scilicet nunc in dexteram, nunc in laeuam agitur, dum aerem perumpere conten-
dit, cuius densitas, ne ascendat ad Palladem, obistere videatur: inde cum sit cor-
pori adalligatus, dum se vinculis liberare nititur, modo hunc, modo illum pedem
tentat e compedibus extrahere, unde motari que quouersum, & unde quaque di-
storqueri cogitur, atque ita speciem hominis utroque pede claudicantis exhibet. Pro-
iectus ab Ioue de caelo in terram fertur Vulcanus idem, nempe quia, ut nonnul-
li tradunt, qui primi ignis usum adinuenerunt, in ardentem materiam aliquam fulmi-
ne tactam incidere, atque ita mox utilitate cognita, ad ignaria deuentum: quam in-
ter varias opiniones, unde ignis datus mortalibus, primam ita Lucretius ponit:

Illud in his rebus, tacitus ne forte requiras,

Fulmen detulit in terras mortalibus ignem

Primitus, inde omnis flammarum diditur ardor.

C His igitur notis Aegyptij tam in mysterijs
suis edocendis, quam in naturae secretis a-
periendis, & ciuilium morum praecipis pro-
ponendis utebantur. Sed & in reliquis discipli-
nis ab eodem descriptionis genere non reeedebant:
ut si de mathematicis rebus locuturi, in nume-
ris drachmas duas ostendere voluissent, Vul-
turum, ait Horus, ponebant. Causam nonnulli com-
menti sunt, quia vnitas apud Aegyptios dua-
rum drachmarum instar aestimatur. Vnitas ve-
ro vna cum binario, totius est numeri genera-
tio. Merito itaque si drachmas duas indicare vellent, Vulturem pingebant, quan-
do quidem & matris & generationis prerogatiua polleat, perinde ac vnitas ipsa
vna cum binario, numeros omnes generat. Quare cum ita mater esse videatur, opti-
me Vulturi competit. Vt utique, curta sunt haec in exemplaribus Hori, quod alij vide-
rint, si castigatiora in exemplaria inciderint. Caeterum si ariolandum sit in re vsque-
adeo perplexa, putarim ego cor hinc significari, qui legerim apud eosdem facer-

DRACHMAE DVAE,
sive cor.

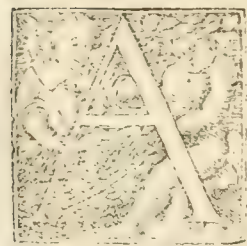
Pierii Val. Vultur.

dotes, vel qui doctrinam eorum interpretati sunt, infantium anniculorum cor duabus drachmis ponderari, augeri autem per annos singulos drachmis itidē duabus ad annos vsq; quinquaginta: inde per annos alios eodē decrefcere equi librio, quo ad id vsq; tempus auctū fuerit, hominēq; tunc deficere cū ad drachmas iam duas cor ipsum redactū fuerit: ita vitā humanā centum annis plurimū circunscribi, nisi aut negligenter, aut intemperanter acta, ipsa sibi met, vti turdella, incōmoda cōpararit, seq; parte aliqua fraudauerit: nam cor affectū iniuria, & trāquillitate sua defraudatū, pro molestiarū portione properantius efflaccescit & deficit. Quē quidē cū admodū insignia sint apud Aegyptios, nō vno erunt loco repetenda. Id autem annorū spatium cū vulturinæ cōgruat vitæ, sitq; vitę omnis vis in corde sita, facillē vniciūq; cōstare puto, cur drachmę duę ex Vulturis simulacro significentur. Sanē verò siue numus hic fuerit duabus drachmis imputatus, qui vulturis imagine signaretur, siue alia fuerit eius nota, illud manifestū est, didrachmam apud veteres numi pondus fuisse, quem suo nomine Siclum Hebræi vocabant, qui quidē xx obolis imputabatur: frequentissimusq; est huius locutionis vsus in diuinis literis, vt alij siclum, alij didrachmam ponant. Nam Leuitici cap. vii, supra vigesimū, vbi legislator precium ponit quo se redimere possit is, qui honorē animæ suæ Deo vouerit, legas, A quinto anno ad vigesimum qui se Deo vouerit, siclis viginti posse redimi, Septuaginta interpretes, viginti didrachmis reddidere. Ita illud precium masculi à vigesimo anno vsq; ad sexagesimū, quinquaginta sicli argenti ad mensum sanctuarij, idem Septuaginta transtulerūt, quinquaginta didrachmę. & multa passim huiusmodi. Adeo verò illis arridebat didrachmę vocabulū, vt si drachma vna esset enunciantū, didrachmæ dimidiū potius, quàm drachmā vnā, aut sicli dimidiū ponerent: cuius facti rationem, & cur hoc pondus sanctum appellaretur, legas apud Hierosolymitanum Hesyrium, libro eius septimo in Leuiticum cap. xxvii. Atq; vt huius monetę pōdus ad temporis nostri vsū deducamus, sciēdum obolum eius precij esse qui Romæ nunc literis aliquot immutatis Balioeus, quasi obolicus dicere velint, appellatur. Drachma verò pondus est eius numi, qui Romæ Iulius hodie vocatur. Venetijs Marcellus argenteus eiusdem ferè ponderis est: vt etiam Ferrariæ atq; Mantuę vulgò Buxoloti nomine. Aureus quoque numus drachmæ ferè pondus æquat: atq; ita siclus argenti vel didrachma, vno Mocenico Veneto imputatur, qui proximè accedit ad Iulios duos: non enim hæc ad vnguem explanari possunt, propter locorum varietatem: quia Iulij monetæ Romanæ precium, extra Romanæ Pontificiæ ue ditionis loca, minoris quàm Romæ æstimatur: contra Mocenicus moneta Veneta, extra Venetorum ditionem preciosior est quàm apud ipsos, vel eorum socios. Aurei quoque tam precio variant, quàm varij sunt qui eos cudunt domini. Sed ponderis in eodem genere parua admodum differētia. Atq; hæc sunt, eruditissime Præsul, quæ doctrinam Aegyptiorum secutus super Vulture conscripseram: nescio an plura in eo archetypo fuerint, quem surreptum initio conquestus sum, puto tamen hæc ad huiusmodi mysterij cognitionem factura fatis. Multa verò de industria præterij, veritus ne nimia prolixitas delicatioribus fastidio esset: & otij, quod mihi exiguum concedebatur, habenda ratio fuit, cū multa alia, ac penè innumera sint in huius generis commentaria, si per otium licuerit, redigenda, vt amicis argumentū hoc, vix vlli hæctenus attentatum, deposcentibus, quantum pro tenuitate mea præstare potero, satisfaciam.

AD CLARISS. ABB. D. PAVLVM IVSTINIANVM
PIERIVS VALERIANVS, DE IIS QVÆ PER AQVILAM
SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIO-
RVM LITERIS.

Summum ingenij tui acumen, suauissimi mores, incomparabilis benignitas et eximia in amicos liberalitas effecerunt, Paule Iustiniane vir rarissime, ut Aquilam tibi ex auuario meo Ægyptiaco dedicare cogitauerim, quippe quod tu alitis huius plerasq; ut ita dicam, virtutes, aut excellentis naturæ dotes, præ te ferre mihi compertus es. Sed potior nimirum causa fuit, quod Iustinianæ familiæ gestamen est Aquila aurea, quia scilicet progeniē hanc ex Iustiniani Imp. sanguine deduci omnibus est exploratissimum, celeberrimi illius in quā Imperatoris, qui Byzantiæ præcipuè claruit, & vniuerso præfuit Orienti: illi siquidem Aquilam in signis auream præferebant, qui Orienti præerant: qui verò Occidenti, quod in hanc usq; diem cōtinuatur, fuscam: bicipitē autem vtrinq; sed vno tantū corpore conspicuam: quod hieroglyphicum erat, administrationem atq; potentiam in duos diuisas, vnius tamen esse consilij atq; voluntatis. Ex ea vos progenie progressi, in Venetamq; nobilitatē cooptati, regias virtutes inesse vobis per ætates singulas testatissimū effecistis, Fabiorumq; Romanorum exemplo bello Hierosolymitano pro Christiana pietate cōtra barbaros fortiter dimicantes, in acie ad vnum cæsi, mox vno tantum, qui Venetijs supererat, vitamq; cælibem Deo vouerat, rogatione Senatus ad maritalem copulam compulso, reparata familia, ex qua breui post tempore tot illustrium Senatorum affulsere lumina, Marcus Iustinianus, summæ vir probitatis: Beatus ille Laurentius, sacra literatura scriptisq; nobilis, sanctitate vitæ insignis, & primus Venetiarum Patriarcha: Leonardus Diui Marci procurator, Græcis Latinisq; literis ornatus: adde Bernardos, Ursatos, procuratores ipsos quoq; & honoratissimis legationibus functos, vltimum hunc insuper vigilantissimū classis Venetæ imperatorem: ætate verò nostra Sebastianum & Antonium literis & disciplinis eximios, qui legationibus ipsi etiam ad summos quosq; principes felicissimè administratis, patriæ charissimi, gentis huius splendorem offuscari minimè permiserunt. Tuam autem hereditariam illam à maioribus tuis acceptam probitatem, & à te studiosissimè cultam appellarem, quam Venetiæ prædicant, admirata est Patavium, Gallia nouit vniuersa, & vbiubi literarum studia florent, omnes gestiūt celebrare: sed de re omnibus manifesta, ne actum agam, neue modestiam offendam tuam, qui manus probus esse, quam videri, longior non ero. De te verò quid sentiam, quid reliqui summis laudibus efferant, non tibi, sed seculis spero me aliquando in propatulo positurum. Nunc ad Aquilam aggrediamur.

DE AQVILA.

AQVILA, vt hinc exordiar, non temerè cognomento Romana meruit appellari, cū nulla ferè fuerit in vniuerso terrarū orbe pars, quā daretur accessus, quam auspiciatissimo ductu Romanæ non subiecerit autoritati. Quamuis nō sum nescius, Persas multò ante Romanos auream Aquilam pennas extendenti similem sacrasse. Huic autem vni aliti, ætatum & aruspicum omnium consensu, id honoris datum, vt magnarū rerum prosperi semper euentus significatione, auspicia faceret, Buteonem, Sanqualin, immusculum ac Vulturium longè anteiret, reliquarum verò volucrū ostenta, quæcunq; oblata essent interuētū suo aboleret, neq; per aërios tractus omnes, vlli cederet, quàm fulmi-

Pierii Val. Aquila.

ni. Cùm verò auspicia portentâq; omnia ferè similes quasdam habeant significa-
tiones cum Ægyptiorum hieroglyphicis, & manifesta inter se germanitate con-
sentiant, non ab re fuerit in aquila primùm auguria, mox hieroglyphica percur-
rere, vt hoc honoris ei tribuatur cuius est in augurijs prærogatiua.

RERVM PROSPERITAS.

PRæcipuum itaq; eius significatum est, vt oblatam diuinitus prosperitatem
ostendat: quod iam inde initium sumpsit, quòd Anacreon autor antiquissi-
mus scribit, Iouem aduersus Titanas profecturū, sacrificium Cœlo fecisse, Aquila
læq; volatū prospero ei auspicio victoriã portendisse: quæ cùm subsecuta esset,
insigne bellicum auream inde Aquilam gestasse. In huiusmodi autem augurijs
id veteres obseruabant, vt quo gestu Aquilã spectassent, magni dicerent inter-
esse. Nam si volantem conspexissent, faustissimum & citra puluerem augurium
putabant, vti Arexion Parrhasius indicauit Xenophonti expeditionem in Bi-
thynos agitantī. Sin verò sedentem animaduertissent, magnum omnino esse au-
gurium, præclarâq; rei alicuius indicium, in qua tamen peragenda laboris pluri-
mum esset adeundum, propterea quòd sedentē Aquilam aues reliquæ infestare
consueffent: cuiusmodi augurium eidem Xenophonti tunc oblatū est, cùm E-
pheso ad Cyrum iter arriperet: dexteræ enim Aquilæ, quæ sedebat, obuiam fa-
ctus, futuræ celebritatis, magno tamē labore comparandæ, vt postmodum pro-
bauit euentus, omen accepit. Nimirum autē illud in Aquila præcipua admi-
ratione dignum est, quòd vna omnium animantium idem apud gentes natio-
nesq; omnes semper indicarit, cùm pleraq; alia ita vel populorum vel gentium
certarum propria fuerint, vt quanto huic vel illi feliciora portenderent, infausta
alijs & ærumnosa magis minitarentur, quæ locis quæq; suis toto opere cōmon-
strantur. Verùm Aquila cui non semper prospera felixq; fuit? Quæ bella vn-
quam hominum memoria depugnata sunt, in quibus illa fuerit otiosa, siue quis
Assyriorum, siue Medorum, siue Persarum historias percurrat, siue Græcorum,
atque ad eò Macedonum monumenta, resq; præclare gestas memorauerit, siue
Romanorum, qui mox omnium excepere gloriam, famam celebritatemq;, &
sublimem felicitatis apicem, admiretur? Apud hos autem quid vnquã Aquila
frequentius? quid honoratius? quid vnquã sacratius fuit? Sed vt ab externis
ordiamur, quanta illud admiratione dignum, quòd Aquila currus Gordij pau-
peris alioqui viri iugo per totum diem infedit, vnde Phrygiæ regnum Midæ e-
ius filio præmonstratū. Vel illud potius, quòd cùm apud Argiuos Heraclida-
rum familia defecisset, ex qua Regē eligere mos illis antiquitus fuerat, quis rex
creari deberet per oraculum sciscitantes, responsum acceperunt, Aquilã id osten-
suram: paucisq; admodum post diebus, Aquila su-
perne delapsa super Ægonis domo confedit, atq; ita
omnium consensu Ægon Rex creatus. Hieroni
quòq; Siculo admodum adolescenti, priuatæ fortu-
næ homini, Aquila, quæ primo bello quod iniit, in
eius clypeo resedit, Regemq; eum aliquando futu-
rum indicauit. Vulgatissima ea sunt quæ de Tarqui-
nio Prisco memorantur, cui Romam migranti A-
quila pileum ex itinere abstulit, futuri, vt Tanaquil
vxor interpretata est, principatus augurio. Quin
& Diadumeno Macrini filio in agro ambulati, aqvi

A la pileū abstulit, quē in capite cuiusdā regiae statuę deposuit, id honoris aruspici-
 bus adolescenti pollicentibus. Et quoniā in nostra deuenimus, C. Marius cū
 nidū Aquilę cum septē pullis puer adhuc in agro reperisset, eumq; gremio susce-
 ptum ad patrē detulisset, is admiratione motus, consultis aruspici-
 bus, septies pe-
 nes filiū rei summā futuram accepit, quod in tot, quos gessit, consulatibus appa-
 ruit, quos eo numero primus omniū assecutus est. Quāuis Plutarchus, Roma-
 narum quodāmodo hostis historiarum, rē ideo fabulosam existimat, quod au-
 tores tradant Aquilā nō vltra duos parere, tametsi Muscus dixerit ab ea tris ex-
 cludi, vnum ali, duos abdicari. Cui respōderi potest, id ostēto fecisse fidē, quod
 & patri admirationē incusserat, præter morē septem genitos: illi enim portētofi
 partus Varroni nostro sunt, qui longē morē excedunt, vtī porca quę triginta ca-
 pitum fœtus enixa, Æneę auguriū dedit. Cæterū, quod ad numerū facit huius-
 modi, Albino etiā septima postquā natus est hora, cōiuiū quod eius celebra-
 ti deputabatur, cū ei fierent nomina, septē Aquilę paruulę de nidis allatę sunt,
 & quasi ad locū circa cunas pueri cōstitutæ: quod omē pater eo procliuius ad-
B misit, q̄ rarissimū est in illis regionibus vbi Hadrumētū, huius natale solum,
 in Africa, videre Aquilas. In huiusmodi ostentū accepit Octauianus, quod si-
 bi ad quartū lapidem Campanæ viæ in nemore prandenti, Aquila ex improui-
 so panē de manu rapuerit, cumq; altissimē volasset, rursus ex improuiso leniter
 delapsa reddiderit. Eadē nunquā antea Rhodi cōspecta, ante paucos dies q̄ Ti-
 berius inde reuocaretur, felici admodū auspicio in culmine domus eius assede-
 rat. Et Claudij, qui diu inter ludibria aulæ fuerat, sub Caio demum fratris filio
 consulatū adepti, quā primum cum fascibus ingressus est forū, præteruolās aq̄
 la dexteriore cōsedit humero, indicio futuri apud eum imperij manifesto. Acie
 autē Bebryacensi, priusquā cōcursum esset à militibus, Aquilæ duæ in conspectu
 omniū confligere, victa q; altera tertia subuenit à solis ortu, quæ victricē abegit.
 Ita duob. inter se decertantibus imperatoribus, Vespasianus, qui Orienti præe-
 rat, rerū potitus est. Quin & maximo, qui turbulentissimis Rcip. temporibus
 Imperator electus est à Senatu, vt Maximini obuiā iret crudelitati, quamuis hu-
 millimo genere nato, patre quippe plebeio homine, arte ferrario, vt alij dicunt,
C carpentario, auspiciū imperij dederat Aquila, cū eo nato carnē bubulā & qui-
 dem multā in eius cellā proiecisset, quæ angusto patebat impluuiū: eam deniq;
 cū iaceret, nec quisquā auderet attingere religionis timore, iterū sustulit, & in
 proximū sacellum, quod erat Iouis Præstitis, detulit. Eadem ostento huiusmo-
 di infantē adhuc Aurelianū vincētum fasciola sine vlla noxa de cunis sustulit, &
 in aram quæ iuxta sacellum fortē sine ignibus erat, deposuit. Verū hæc teme-
 rē fortē accidere potuerunt, cū nulla nō die ignobilissimis etiā viris Aquilæ
 sese ostentent, & his etiam admirabilia nonnunquam faciant, quorum tamen
 nemo vllam assequitur celebritatem. Ostenta in illis obseruata, quod eorum
 qui ad aliquā rerum amplitudinem euehuntur, dicta facta q; omnia quantum-
 libet leuia repetuntur, & oraculorum instar in acta referuntur. Sed demus hoc
 contentiosus. Illud puto non negabunt, alicuius esse momenti, quod Aquilæ ge-
 rendis rebus tam sæpe se duces exhibuerint, & quasi diuinitus missæ, vel quid
 agendum ostenderint, vel quod res euasuræ essent præmonuerint. Cū natus
 esset Alexander Macedo, Aquilæ duæ tota ea die præpetes supra culmē domus
 infederunt, omen duplicis imperij, Europę Asiæ q; præ se ferentes. Ea autē quæ
 à classe incontinentem progressa, ibi q; firmata, augurio fuit, Persas terra, non

Pierii Val. Aquila.

mari debellandos esse, Alexandri ipsius interpretatione, secus quàm Parmeno sentiret. Et difficillimo eo prælio, quod cum Darianis apud Arbella cõmissum est, quo nullum vnquã acrius inter eos fuit, Aquila paululum supra caput Alexandri placidè volitare visa, nec armorum sonitu, nec gemitu clamorẽve vllò morientium territa, diuq; circa equum ipsius regis pendenti magis quàm volãti similis apparuit, præfagio, vel indicatione potius, quò res euasura esset, manifestissima. Augurium huiusmodi legas apud Tacitum Fabio Valenti oblatum. Cùm is exercitũ in bellum ageret, ipso profectiõis die Aquilam leni meatu, prout agmen incedebat, veluti ducem viæ prouolasse, longumq; per spatiũ, nullo gaudentiũ militum clamore, auguriũ accipientiũ, & alitem salucre iubentium, terrefactã, ita iter continuasse, vt haud dubiè magnæ & prosperę rei omen acciperetur. Eiusmodi auspiciũ lætitiã Vitellio fuit, copias aduersus Othonem præmittenti: siquidem à parte dextera repente Aquila aduolauit, lustratisq; signis, ingressos viam sensim antecessit. Et memorabili ea pugna, qua Locrorũ XV millia tantũ, ducenta & viginti millia Crotonensium profligarũt. qua pugnabãt parte Locri, Aquila ab acie nunquã recessisse fertur, eosq; tandiu quoad vincerent circumuolasse. Quid, quæ Deiotaro Regi auguriũ dedit, ex itinere diuertendum: cui ille obsecuturus cùm esset, conclauẽ mox illud, vbi Rex mansurus erat, si ire perrexisset, proxima nocte corruit. Eadem Mario reditum cum summa gloriã triumphabũdum pollicita est, cùm anguem arreptũ vnguib; dilacerasset, & in aquas abiicisset, & occasum inde versus abuolasset: quæ Cicero luculentissimis carminibus in Mario decantauit.

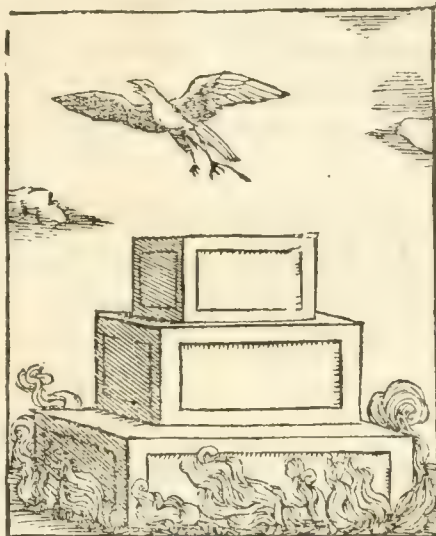
IMPERATORIA MAIESTAS.

OMnibus igitur nationibus & gentibus Aquilam in ostẽtis imperij magnitudinem portendisse, multis exemplis apparuit. Cæterũ cùm multæ sint Aquilarum species, eam Ægyptij sacerdotes in regio hoc significato deligebãt, quæ à nigricanti colore fuluã potest appellari: huic enim Rex deorum Iupiter, regnũ, vt Horatius ait, permisit in aues vagas: in ea regiæ virtutes omnes elucescunt, quippe quæ viribus omniũ præstãtissima, vna fetus suos alit atq; educat, vna pernix, cõcinna, polita, apta, intrepida, strenua, liberalis, minimè inuida, minimè petulans, verũ quadam etiã modestiã prædita: ea non clangit, non flippit, nõ murmurat, sed regios deniq; mores, regiam prorsus maiestatem in omnibus imitatur. Quinetiã inuenias homines eo naso præditos, cuiusmodi Aquilæ rostrũ est, pro regijs æstimari solitos, quod Plato tradit, & Plutarchus receptũ asseruit: Persæq; hominũ id genus mirum in modũ cõmendabant: eiusmodiq; fuisse Cyrum, historiarum autores tradunt, atq; ea se specie factum gloriari solitum. Sed quoniam rostri & *ρνυπας*, illud est quod isti regium existimant, animaduertendũ duplex esse & *ρνυπας* genus: vnum, cui à fronte statim nasus insurgit, id impudentis animi signum ponit Aristoteles, similitudinẽq; eam ad coruum propius accedere: alterum, cui nasi curuatura separatur à fronte, circaq; medium intumescit, & in vnci speciem exit. Hoc esse magnanimitatis indiciũ, & ad Aquilam referri, Philosophus idem tradit. Meritò itaq; Pyrrhus quoq; multis à se rebus magnificè præclareq; gestis, Aquilę cognomento plurimũ gaudebat: quanquã ea erat modestiã, vt non omnem sibi rerum gestarum gloriã vsurparet, sed bonam eius partem in milites transferret. Nam cùm aliquando rebus bene gestis domũ rediisset, illumq; milites Aquilam appellarent: Per vos, inquit, Aquila sum, qui vestris armis veluti pennis subleuor. Vidimus eius num-

Amum, in quo Aquila cū fulmine sub pedibus iacente, & ramis duobus quernis in coronā flexis, cum inscriptione Dorica, ἈΠΕΙΡΩΤΑΝ. ab altera parte caput est, quod alij Iouis, alij Pyrrhi ipsius esse dicunt: nam inscriptio Epirotarum videtur ad Regem spectare. Querna verò corona, quæ apud Romanos hieroglyphicum eius est qui ciuem seruarit, in hoc numo glandes Chaonias & oracula Iouis Dodonæi significare potest. Apud Pindarum legas Aquilam ita volucrū reginam ab Ioue declaratam, veluti Delphinū piscium, vtriusq; pernicitate genus omne suum exuperante. Hinc idem ait, Aquilā in sceptro Iouis præfigi solitam. Neq; verò mirum, Pindarum vbiq; honoris tantum Aquilæ tribuisse, cū Aquilæ apud Thebanos nō aliter inter numina colerentur, quàm Cynocephali, Crocodili, & alia quædam bruta apud Ægyptios in cultu fuere, & vt sumus passim totis his Commentarijs ostensuri, pro dijs habita.

Cum igitur Imperatorem atq; regem Aquila describeret, corū etiā iustis dedicabatur, qui filijs superstitis decedebant: eos enim inter diuos referre mos erat: cuiusmodi morē Herodianus in Seuerianis iustis latissimè profequitur, ex quibus Aquila, simulac ignis pyræ subiectus esset, ex intimo suggestus tabernaculo emittebatur, quæ Principis animā in cœlū referre videretur. eamq; in numismatis videre est, nonnunquā cum spolijs, nonnunquā cum fastigio: sic enim suggestum illum, in quo cadauera principum cremabantur, Cicero videtur appellasse, cuius formā apud Herodianum legimus, & in plerisque numis conspicimus. Usque adeo verò sunt Imperatoribus Aquilæ dedica-

A P O T H E O S I S.

tæ, vt ne in extremo quidem vitæ eos deseruerint, deq; cœlo, quibuscūq; modis possent signa dederint, si qua posset ad salutem via præmuniri. Nam eidem Imperatori Seucero signa mortis attulerunt Aquilæ quatuor, à quibus sibi visus est per nocturnam imaginē in cœlum rapi. Et Octavianū Augustum, cū lustrum in Campo Martio magnā populi frequentia cōderet, Aquila sæpius circumuolauit, transgressaq; in vicinam ædem, super nomen Agrippæ ad primā literā sedit: vnde aruspices interpretati sunt, cum paulò post moriturum: quod haud ita multò post euentus cōprobauit. Videre autem est in numo, cuius inscriptio est DIVI AVGVSTI PATRIS, Aquilā igni subiecto, quod ego ad iusta eius retulerim, quamuis nonnulli sacrū esse putant, propterea quòd Imperatoria, quæ Greci Hecatomben appellant, ex centū leonibus & centū Aquilis celebrata fuerint ab aliquot Imperatoribus, & à Græcis etiā, quod tradit Iulius Capitolinus in vita Maximī & Balbinī. Sed nihil hoc ad Augustum, de quo nihil tale memoriaræ proditū. In numo cuius inscripto est, DIVVS PERT. PIVS PATER, Aquila est pilæ insidens, quasi cum supra cœli cōuexa sublatū esse velit innueret: nā altera inscriptio est, CONSECRATIO. Atq; hæc in diui M. Antonini Pij numis multipliciter habetur, nonnunquā cum fulmine, nonnunq; etiā Antoninum ipsum inter alas gestans, nonnunq; verò cubicularem lectulū in cœlum tol- lens, cum inscriptione, CONSECRATIO. Qui Bellunensi in agro reperiunt argentei, ex vno latere pulcherrimū ipsius Antonini caput habent cū inscriptio

Pierii Val. Aquila.

ne, DIVVS ANTONINVS, ex altero Aquilam arc rotundi ambitus insiden-
 tem: Inscriptio, CONSECRATIO. Verum etiã in Vespasiani numo Aquila
 est quæ pilam gestat, atq; in eiusdem alis tabernaculum corymbis & fertis redi-
 mitum. In Hadriani numis aliquot, Imperator ipse sceptrum ab Aquila recipe-
 re videtur, quasi illi ab Ioue delatũ esset Imperium, quod & inscriptio declarat,
 PROVIDENTIA DEORVM. In numo diuæ Sabinæ Augustæ Aquila est
 cū fulmine, & inscriptione, CONSECRATIO. quamuis in sceminarum iustis
 Pauo, nō Aquila, est adhiberi solita, de quo in Pauonis commentario.

REX PIVS ET MISERICORS.

Sed iam nos appellant Aquilæ virtutes, illaq; in primis, quod pium & miseri-
 cordem Regem, qui scilicet victum & necessaria inopibus erogat, ostēdere
 qui volunt, Aquilam eam proferunt, quam à vigore, quo egregiè prædita est,
 Osisfragã appellant: ea enim pullos, quos subaquila, vel montana ciconia, inui-
 da illa inquam & famelica, quã Græci γυπαετόν, nostri aliquot vulturinam Aquila
 nuncupant, nido eiicit, parentis adhuc operam desiderantes, cū volandi
 facultatem nondum adepti fuerint, ad se recipit, atq; educat, benigneq; tuetur,
 dum quantum satis sit adoleuerint.

BENIGNITAS.

Quæ quidē mansuetudo fecit, vt iuniores (nam apud Ægyptios cōmentũ hu-
 iusmodi nō inueni) si benignitatē cōmodissimo hieroglyphico explicare vel-
 lent, Aquilã cū alia quauis alite ex eadē olla cibũ capientē fingerēt. Sed quoniã
 in Aquilæ benignitatē incidimus, missum illud facere nō possum, quod admira-
 tione dignũ apud Plutarchũ legi, vt si cui argumentũ placuerit, totius historiæ
 scenã sibi pingendam curet. Cū pestis olim Lacedæmona exhauriret, oracula
 monuerūt mali vim cessaturã, si quotannis nobile aliquã virginē immolassent.
 Obsecuti Lacedæmonij, oraculi fidē approbauerūt. Fortè verò euenit vt Hele-
 næ fors obtigerit, quæ cū mactãda duceretur, Aquila deuolans sacrificuli gla-
 dium abripuerit, & ad armenta delatũ super iuuençã demisit: cuius prodigiij ar-
 gumento *παρθενοκτονία*, id genus sacrificij sublatũ est, quod memorię prodidit Ari-
 stodemus. Idē olim euenisse Romæ in Valeria Luperca, & eadē de causã, tradit
 Aristides Italicarũ rerum volumine decimonono, quem idem Plutarchus citat.

RELATA GRATIA.

Crates verò Pergamenus, quod &
 Stesichorus Poeta poemate profecu-
 tus est, historiã ab eiusmodi beneficentia
 nō absimilē recitat. Nam cū decē & sex
 messorum quendam è socijs aquatũ misis-
 sent, reperit is apud fontē serpentem, qui
 cōplexus Aquilam arc̄tissimis eam spiris
 implicitã suffocabat. Ille vt falce messoria
 armatus erat, audacter progressus, ferro
 serpentem dissecuit, Aquilam liberã abi-
 re permisit: cumq; hausta in vnam aqua
 rediisset, socijs singulis poculũ ministra-
 uit: mox cū & ipse quoq; bibere vellet,
 præstò adfuit Aquila, quæ poculum ab
 ore dispulit eiectũ procul: dumq; messor factum miratur, & Aquilã, quam pro-
 bẽ nouerat, increpat, eamq; apud socios ingrati animi ream agere meditatur, vi-
 det

^A det eos & hinc & illic concidentes vitam exhalare, vnde simul & aquam, quã illi biberant, veneno infectam, & se periculo subductum intellexit, beneficiumq; in volucrem optimè collocatum, manifestissimè cognouit.

CONVICIORVM CONTEMPTOR.

Quantum verò illud est, & verè regium, quòd Aquila est conuiciorum contemptrix? Vnde nōnulli cōmenti sunt Aquilã figurare statu immobili confidentem, nulla pennarū asperitate terribilem, neq; hiatu rostri minacem: iuxta hanc cornicem summittere, eo gestu, vt & laceffere, & conuicia facere videatur, si conuiciorum contemptorem hieroglyphicè referre voluerint. Cornicē enim aiunt solere Aquilã laceffere, & in certamen quodammodo prouocare: illã verò non plus cornicis conuicia & importunitatem facere, quàm elephas culicem.

PATERNA DIFFICULTAS.

Sedenim ab his diuersa ponere videntur Ægyptij sacerdotes, qui morosum spatrem, & difficilem admodū in filios, per eius generis Aquilã cui Pygargo nomen ab albicanti cauda est, significari voluerint, siue hæc γυπαεὶς sit, de qua ^B perius: ea enim maximè omnium animalium pullos fastidit suos: vt non immeritò Plotinus eos qui sine ratione modoq; ciuitates atq; imperia gubernanda regendaq; susceperint, post obitū per πελινγεσίαν Aquilas fieri dixerit. Damnat & Basilus in hoc ingenium Aquilę, & in educāda prole sua iniquissimã appellat.

SOLITUDO REGNI.

Quòd verò per Aquilam regni solitudinē intelligimus, sunt qui factū ea ratione defendant, quòd regium esse dicant, vnū ē filijs hæredē instituere, vni rerum habenas commendare, quandoquidem, vt ait Ouidius,

Non bene cum socijs regna Venusq; manent.

Et apud rerum scriptores quotidie legimus, potentissimas vrbes euerfas, clarissima deleta regna, illustres familias extinctas, & in populos omnia malorū genera debacchari cepta, simulac potestas regia pluribus fuerit cōmunicata. Quinetiam Isocrates, quamuis de regimine multa quoquouersum disputet, & nunc huic, nunc illi rationi fauere, pro loco quem tractandum sumpserit, videatur, æquabiliorem tamen ciuibus monarchiam ostēdit, propterea quòd illa ambitiones, omnium popularium dissensionum semen, extinguat: quòd cū Aristoteles quoq; mirum in modum approbaret, Homeri sententiã secutus, quòd disputationibus suis pondus adderet & autoritatem, versum eius citauit:

ἐκ ἀγαθῶν πολλοκίρανός, εἰς κείρανός ἕστω, εἰς βασιλεύς.

Multos esse duces haudquaquam proderit: esto

Rex vnus, princeps vnus, qui publica tractet.

Non indecenter igitur Aquila, vt vulgatò per Aristotelem Musæi versu fertur,

Tris parit, atq; duos nido eijcit, educat vnum.

Sed, vt superioribus ostendimus, specierū diuersitas in eo genere efficit, vt contraria super alitis natura autores scribere videantur. Vtcunq; verò, educationis huiusmodi ratione habita, per Aquilæ pullum solitudinem interpretabantur.

PERNICIOSA POTENTIA.

Quinetiã ijdem sacerdotes Ægyptij potentiã cuiuspiã, quæ socijs & amicis omnibus perniciosa esset, per Aquilæ pennas significabant. Huiusmodi siquidē ea vis est, vt aliarū auisū plumas, si cōmiscantur, interterere, et quodammodo deuorare videant: quòd & in tergoribus pantherę atq; hyænę identidē fieri cōpertū est. Pantherinū quippe tergos hyænæ cedere suo loco diximus. Eandē

Pierii Val. Aquila.

inter iuglandē & quercū antipathiā esse, scribit Plinius, tanto quidē naturę dissidio, ut si quercus iuxta nucē iuglandē sata sit, prorsus emoriat. Est & illud huic miraculo perq̃ simile, quod de cardamo fert̃. Olus id apud Persas ṽsitatissimū, cuius natura est humorē omnē terrę ad se ita attrahere, ut reliquę circūpullulantes herbę cogant̃ exarescere: de quo proverbiū est apud Aristophanē. Id alio vocabulo Scaphon vocant, Iberis est Dioscoridi, Ægyptijs Semeth, nasturtiū Romanis. Causam verò super Aquilę pennis Philosophi cōmentant̃, quòd cum avis ipsa sit omnibus alijs infensa, deriuet vis ipsa animalis in res quoq̃ eius inanimas, per sympathię contagionē. Alij pestiferā maleolētię vim quandā inesse aliti deprehendēre, propter quā tacta ab ea facilē cōputrescāt: indicio esse reliquias eius hesternas neq̃ ab ea ipsa, neq̃ ab alio quopiā animalium repeti. Permeare verò cōtagionē eam etiā in pennas, quę alienas iuxta se positas adurere propemodum pro cōperto tradunt̃. Ita eius qui rerū summa potiat̃ maiestas, fulgore suo reliquos obscurat, & veluti micantissimū Solis iubar, vbi exortū fuerit, lucē omnibus stellis intercipit. Obijciunt alij hoc in multorū principū tyrannidem & rapacitatē, quibus nō sine rerū tuarū iactura possis adherescere. Quomodo cunq̃ autem quispiā acceperit, natura hoc cōparatū, ut debiliora à validioribus absumantur.

ERV DITVS IMPVRVS.

IN Diuinis literis, quę rem hanc austerius tractāt, Aquila, gryphs, haliaetus & miluius rapacitatē significant, & à sacris ut immunda reijciuntur: per quas alites, ut signat Hesychius, intelligimus eos, qui sublimia quidē perscrutari videantur, cęli quippe motus & rationē, stellarum situm atq̃ naturā, quęq̃ superioribus in elementis igne & aere fiunt varietates, contemplationi vigilijsq̃ non suatantū causa, sed aliorū etiā institutionib. dediti, vita tamē & impuri sint & malefici, dum vel insidias alijs intendunt, vel sordida quęq̃ cōuenantur, suarū ita rerum satagentes, ut ad cōmoditates suas omnia cōtrahant, inexplebilēq̃ auaritia æstuantes, nō suis tantū fruuntur, sed imbecilliorū quoq̃ bona diripiāt, qualem Hieronymus notat lib. de Viuēdi forma ad Rusticū monachum, super eremita quodā, qui publicas priuatasq̃ elemosynas in suum & suorum tantū vsum verterat. Ita enim scribit: Vidimus & planximus Crecsi opes vnus morte deprehensas, vrbisq̃ stipes quasi in vsum pauperū congregatas, stirpi & posteris derelictas.

MALVS DEMON.

NON imperitē igit̃ Aquila diuo Gregorio malignus est spiritus animarū raptor. Ut verò ea quę de pernicioſa dominatione dicta sunt, quę omnia ad mundi huius principē accōmodari possunt, iam prætereamus, habet & hoc proprium Aquila, quòd pisces ab alto acre cōspicata, eos præcipiti cursu delapsa rapit. Pisces verò animarum hieroglyphicum esse, dictum Commentario suo.

PRINCEPS SIBI TANTVM STVDENS.

ADiungunt ad hæc Ægyptij sacerdotes, Regem rerū tantū suarū satagentē, neq̃ aliorū incommoda calamitatesue miserantem, per quā proposuissent Aquilā ostendī, eam quippe in astruendo nido sollicitā: illa siquidē in solis excelſis, arduis & præcipitibus locis nidulatur, & omnino longē sublimius volat, q̃ volatilia reliqua. Hinc fit ut ab aliarū auiū consortio atq̃ consuetudine sese abducere videatur, qui quidē plerisq̃ Regibus mos est, qualem in Hadriano sexto Pont. Max. viro Batauo vidimus, qui humanā omnē consuetudinē ita auersabatur, ut nō nisi propria vel vtilitate vel necessitate cogente, sui vidēdi copiam faceret. Quòd si, quod rarò admodū vidisses, spatiatum in subiectos Pontificio palatio

A palatio campos obequitaret, nullis accitis comitibus, nullo, ut Pontificum mos est, aris tinnuli signo dato, iter arripiebat: simulac principes, antistitesque & cohors reliqua ex officio assecuti essent, equum ipse, nullius salutatione moratus, citatiore gressu perurgebat, conspectumque omnem hominum, tanquam nihil ad se eorum ingenuum pertineret, effugere properabat, seque in intimas palatii latebras occultabat.

PRÆ FAME MORIENS.

Quod si hominem eo mortis genere periturum, quod Homero Platoni que omnium est miserimum, idem significare voluissent, hieroglyphicum habebat Aquilæ, cuius rostrum esset enormiter incuruatum: senescentibus enim Aquilis rostrum supernum accrescit adedò, incuruatumque subinde magis ac magis, ut nulla demum aperiendi data copia, inedia plerumque deficiat & extinguatur. Hinc illa in bibaces, Aquilæ senectus, exprobratio: quippe quæ amissa edendi facultate, humorem assidue sorbillare cogitur, vitamque aliquandiu pertenui ea ope protrahere. Ac, ne usquam desint Græcorum fabulæ, commentum illi sunt fuisse olim hominem, qui hospitem affecisset iniuria, proindeque deorum ira in Aquilam commutatum, inque sceleris poenam eo affectum malo, ut fame consumeretur.

IUVENTVS RENOVATA.

Addunt alia quædam iuniores, ut illud ex Psalmo interpretentur, Renouabitur ut Aquilæ iuuentus tua: quod nescio cur nonnulli legunt, Reuocabitur, cum Græcè sit ἀνανεωθῆσεται. Diuus Hieronymus Aquilam ait, ubi consuevit, pennas supra modum grauari, ideoque fontem ab ea queri, cuius aspergine pennas egerat, quibus leuata calorem intra se colligit, sanarique tum primum oculos, mox ab immerfatione in iuuentam redire. Eucherius Aquilas ait vi nimie senectæ implumes fieri, & nido relatas à pullis suis vicissim ministrantibus pasci, donec deterfo senij veterno, cum pennas volandi etiam usum recipiant. D. Augustinus Aquilam ait senio grauata rostri immodice crescentis ad uncitatem eò redigi, quod paulò antè dicebamus, ut nec os aperire, nec cibum villo pacto capere possit: impulsam itaque naturæ vi collidere rostrum ad petram, cuius attritu excussa ea parte que reduebat, ad cibum redire, atque ita ex eo senio reparari, ut omnino iuuenescere videatur. Nostri petram loco hoc Christum intelligunt: proque rostro obunco, prauiditatis peruersitatisque opera, quod Physiognomici eius figuræ nasum, uti superius dictum, iracundiæ & rapacitatis indicium esse volunt: huiusmodique homines auaros plurimum alieni appetentes, & vltionis studiosos inueniri. Vitia verò hæc non alia excuti ratione, quam per Christi disciplinam queunt, atque ita pro iuuentutis renouatione animi depurationem intelligunt. Corpus enim nostrum ab adolescentia pergit in senium, verum anima sapientis, per probatamque vitam, à senectate in adolescentia transmittitur, atque ita homo hic exterior flaccescit, & deficit indies, interior verò eo magis vigescit ac renouatur, quo diutius in iusti honestique meditatione exercitioque vitam degit. Tale aliquid apud Platonem inuenias, dicente Socrate: Tunc sanæ mentis oculus acutè cernere incipit, cum corporis oculus incipit hebescere.

APOSTOLI.

Quod verò legitur Evangelio Matthæi, Vbi fuerit cadaver, illic & Aquilæ congregabuntur: per cadaver Adamantium Domini que passionis mysterium interpretatur, per Aquilas Apostolos, de quibus etiam dixerit Esaias: Assument pennas sicut Aquilæ, & current, & non lassabunt, & ibunt, & non esurient: sicut ut alibi legitur, Currēt & non laborabunt, iter facient, & non lassabunt. Huic interpretationi ad stipulatur etiam Eucherius, qui loco hoc Evangelico pro Aquilis sanctas ani-

DIVVS IOANNES.

Sanè homines cum solam auium omniū Aquilam esse diuinam autument, & S antiquitas eam Ioui tela gestare crediderit, inde persuasi sunt, quòd eam omniū maximè oculo valere conspexerant, longissimoq; interuallo minutissima quæq; discernere, Homeri ad hoc accedente testimonio, ita dicentis:

Ὡς τ' αἰετὸς ἐν φάτε φαοῖα
ὄφθαλμοῖσ' ὀφθαλμοῖσ' ἰσχυροῦσ' ἀπετελωδῖα.

Ut Iouis ales,

*Cuius acutam aciem perhibent præstare volucres
Ante alias, quotquot cælo spatiantur aperto.*

Et hymno Mercurij, vbi Apollo de Mercurij occultatione loquitur, qui ita latitaret, ait, vt neq; ipsum vel Aquila, quæ tam acutè videt, inspexisset. Hinc Theologi nostri D. Ioannem Euangelij scriptorem per Aquilæ hieroglyphicū à diuinis illis vatibus præmonstratū deprehendēre. Sanè Aquilam (vt nomen etiam interpretemur) ab acutè videndo dictam nonnulli ex veteribus asserunt, vt p^ote qui Aquilam quasi aculam ab acumine dictam velint; quamuis, vt paulò antè dicebamus, alij ab aquilo colore vocem ducant; est enim aquilus color fuscus et subniger, ab aqua denominatus. Vt cunq; autē, acutissimi visus Aquila est Ioannes, qui oculi acie in altissimæ diuinitatis recessum directā, præ omnibus maximè superioris naturæ secreta reuelauit: cuius facies Ezechieli visa supremum ex quatuor locum obtinere: qui ad abolendam Abionitarum hæresim, quæ Christum hominē tantum, non Deum etiam assecuerat, ad altissima remotissimaq; rerum principia præpetibus euolauit pennis, deq; penitissimo diuinitatis nido nitidissimas ac maximè pellucas illas gemmas furripuit, quæ postmodum inuentiū oculis quantumlibet conuiuentibus hallucinantibusq; micantissimi luminis claritatē attulere. Illic enim erat lux vera, quæ sola lumen mortalibus elargitur. Hic ille deprehendit humanarum diuinarūq; rerū omniū ἀρχὴς initio fuisse, atq; penes Deum, ipsum deniq; Deū, ipsam esse rationem, quæ apud nos sub Verbi nomine recepta est: vt reliqua missa faciā, tam multis diuinæ sapientiæ luminibus illustrata. Hæc est deniq; illa Aquilæ volitantis effigies, diceret Irenæus, e quā sacri præuidere vates, quæ Ioannis nostri beneficio, spiritus in Ecclesia aduolitantis gratiā manifestat. Nam hæc altè exorsus principiū, quod à patre est, effigiem Verbi, quæ refertur in filio, & præclarā eius generationem enarrat, tanta cum fiducia rem tam arduā aggressus, vt Aquilæ simbolo meritò figuret: Ioannes in quā ille altiloquus, quod Aquilæ referatur hieroglyphico, ipsa susceptæ lucubrationis materia sublimis, ait Eucherius, & ab ipso rerum principio repetita, in causa fuit. Proinde cum volatu sublimi in ipsam Dei omnipotentis aulam elatus sit, & oculorum aciem visu præpollens in admirandæ diuinitatis faciem infixerit, doctrinam nullo antea mortaliū ingenio conceptam ab alto detulit, cuius initium, In principio erat Verbum.

STATVTA FIRMITER SEDES.

HOc quoq; sacerdotū Aegyptiorum hieroglyphicum fuit, per Aquilam, quæ saxum gestaret, hominem significare, qui firmam stabilemq; in ciuitate, loco ue aliquo, sedem sibi posuisset: illa enim simulacridum sibi comparauit, quòd possit firma & inconcussa rem suam procurare, lapidem quempiam exquirat, quem in nido pro libramento collocet: neq; aliam huius rei causam sacerdotes illi tradidere, satis habentes constructi nidi firmitatem per huiusmodi argumen-

Pierii Val. Aquila.

tum indicasse. Nam & firmandis nauibus, priusquam anchorę vsus repertus esset, id opis saxa contulere, id quod Apollonius Argonautas fecisse scribit: ut nimè mirum sit, saxum, etiam in Aquilę nido positum, inferuire stabilitati. Ceterum lapidem hunc cum esse credere possumus, qui *Ætītis* appellatur, Aquilinum Latini dicunt, ad multa remedia vtilem: adque id precipue, quod partum contra omnes abortuum insidias custodit. Idem muliebribus feminibus adalligatus, quotidiano experimento mirifice prodesse, pariundique facilitatem inducere comperitur. Eo incenso morbum Herculanum, hoc est, furorem qui plerumque ex atrabili accidit, qua potissimum Herculem laborasse tradunt, explorari putant. In edificari nido asserunt autores nostri, nihil igne deperdere, pregnantem esse, alio velut in utero sonante. Sed vim illam medicam non nisi in nido direptis pollere, magorum tradit superstitio: neque tamen in omnium generum nidis inueniri, sed in Melænaëti tantum, Pygargi, Morphni, siue ut Homerus, Percni, atque Gnesij. Duas verò Ætītis species agnoscit Zoroastres: vnum densum & solidum, alterum rarum & inancem: inesseque solido vim illam perficiendi foetum, & usque ad partus debita tempora continendi. Occurrebant hinc multa super lapide significata, quandoquidem ex eo ab Aquila in nidum collocato, rerum stabilimentum Ægyptij significare comenti fuerant: eaque firmitas ad Capitolij immobile saxum referenda videbatur: quæque veteres passim de cultu lapidis sanxissent: utque vel nomen ipsum magni instar numinis aliquando habitum: quæque hinc pietas nostra de petra sentiret: sed quoniam nobis cum Aquila res erat, quæ lapidis essent, in comentariorum quod est super ædificiorum partibus, transferre, ibique commodius de argumento huiusmodi differere constituimus, cum multa adhuc ad Aquilam pertinentia superessent.

TERRARVM DOMINATIO.

ET ut longo circumuecti circuitu rursus ad imperij significatum reuertamur, nostræ etiam sacræ literę per Aquilam terrarum dominationem intellexerunt, ubi apud Ezechielem legimus, Aquilam visendæ magnitudinis, quæ latè passis alis, immani que membrorum ductu, oppleta plumis, varietate insignis, vnguibus ferrox & minabunda, præpeti volatu ad Libanum applicuerit, Cedrique inde medullam, tenellosque surculos euulserit, tota altiorum frondiū summitate decerpta, ad hæc lucis etiam vitium seminibus, quæ omnia Babylona translata sunt, ibique latere. Neque huic absimilem alteram adicere, quæ vitium earum palmites deprecaretur. Per priorem illam nostri aiunt Nabuchodonosora Babyloniæ Regem interpretari: per alteram hanc Ægypti tyrannum, quorum prior Hierosolyman cepit, & populum cum Rege ipso Sedechia principibusque alijs in captiuitatem abduxit: alter verò, cum bellum aduersus Assyrios mouisset, Israëliticum populum seruitutis affectum tædio ad se traduxit. In utroque Rege Aquilæ hieroglyphicum proponitur, sed longè latior interpretatio est in ea quæ Nabuchodonosora describit. Alæ siquidem diffusæ, numerosos indicant exercitus, quos ille secum traxerat. Membrorum exporrecta longitudo, regni eius diuturnitatem. Plumæ nihil aliud sibi volunt quam diuitias, quibus locupletissimus esset. Varietas plumarum, rerum ab eo gestarum gloriam indicat. Armorum horrorem, vngues. Libanus Iudææ claritatem atque celsitudinem longa annorum serie conspicuam, vnde ille medullam Cedri auulserit, quippe nobilitatem extirparit, & summas quasque frondes decerpserit, hoc est, ne tenerrimæ quidem Regum proli, ætati scilicet infirmæ, pepercerit. Sedenim totam oraculi ænigmatici seriem inter-

^A interpretatur Adamantius in eundem Ezechielem homilia vndecima.

AQVILARVM INSIGNIA QUÆDAM.

Quod verò initio dicebamus Iustinianam familiam aurea insignem Aquila, alios huc trahit ex antiquis, quorum claritas gestaminibus huiusmodi innotuerit. Sed illud prius dicam, quod dissimulandum in huiusmodi narratione minimè videatur.

TERRARVM VMBILICVS.

Apud Delphos scilicet duas fuisse Aquilas ex auro, quod monumentū erat terrarum umbilicū apud eos esse, quem Iupiter ea ratione explorauerit, vt Aquilas duas, vnam ab Oriente, alteram ab Occidēte dimiserit, quæ pernici volatu in aduersum allapsæ, supra Pythona factæ obuiæ sunt: quo loco designato, declaratū est ibi terræ habitabilis medium esse, isq; honos geminis Aquilis habitus, vt in templo ibidem excitato, aureæ constituerentur. Atq; hinc illud innotescit, quod in Maronianis appendicibus legitur:

*Pallas Cecropias tuetur arces,
Delphos Pythius orbis umbilicum.*

^B Ab Apolline autem ad Respub. & milites transire ipso narrationis ordine inuitamur: ad eorū igitur insignia quædam ostendenda calamū conuertemus: gentilem enim scutorū vsum, variasq; in eis imagines, aut picturas, quæ familiarum indicant stemmata, cognationesq;, tametsi viri haudquaquā contemnendi, esse hæc recentioris ætatis inuenta existimarint, nos antiquissimī moris esse, & hîc & alibi toto Opere differuimus.

LACEDÆMONII.

Namq; Aquila, quæ draconem arreptum gestet, Lacedæmoniorū rempublicam ostendit: huiusmodi enim signo literas illi publicè obsignabāt. Tradit hoc Iosephus, vbi literas Lacedæmoniorū recitat Arii corū Regis ad Hebræos Onia Pontifice datas, quarum sententia ea erat, vt profiterentur Lacedæmonij se per Abrahamū Iudeorū esse cōsanguineos, proinde gentem ipsam hortabantur, vt quæ Lacedæmoniorū essent pro veteri necessitudine cōmunia ducerēt. Epistolam eam Iosephus ait complicatā figura quadrāgula fuisse, eorq; obsignatam argumento, quod supra posuimus. Quod verò designarit epistolam fuisse quadrangulam, alios atq; alios indicat complicandarū epistolarū modos apud hos vel illos extitisse: alij enim paginis, alij tabellis, voluminibus alij in umbilicos complicatis scribere consueverunt.

CLEARCHVS.

Clearcho autem Heracliensium Tyranno, qui Iouis se filium dixit, in publicum prodeunti aurea Aquila velut argumentum generis præferabatur.

HERCVLIANI IUNIORES.

Eiusmodi coloris Aquila, quippe lutea, trunco insidens in parma luti sapphiri, cuius marginē eodem colore, sed admodū dilutiore, circulus ambibat, Hercvlianorū iuniorū erat, qui sub Magistro militū Præsentiali militabāt, quod in antiquis quibusdam eius militiæ cōmentarijs inueni apud Massæos Romæ.

HERCVLIANI SENIORES.

Seniores verò Hercvliani cæruleā Aquilam alis vtrinq; passis habuere in rubra parma, cuius latus ambitus in margine lutei coloris erat, quæ nigra linea circumducta in partes duas æquidistantes dissecabat. Erant verò Iouiniani, siue, vt apud Vegetium est, Iouiani, atq; Hercvliani, Illyricæ legiones duæ, quæ sena

Pierii Val. Aquila.

millia militū habebant, quos Diocletianus, qui se Iouē Latinè vocitabat, & Maximianus, qui pro Hercule se gerebat, cū ad Imperium peruenissent, pro merito virtutis ita nominibus à se inditis, appellandos censuere, eosq; cunctis legionibus prætulērunt. Tela verò illis erant plumbatæ, quos Manobarbulos vocabant, eosq; portabant scutis insertos, ijsq; opportunè iactis, hostes equosq; priusquam nō modò ad manū, sed ad ictum missiliū peruenirent, graui admodū percussione cōsauciabant, Imperatoresq; illi horū opera bella plurima cōfecerunt.

IOVINIANI IUNIORES ET SENIORES.

Iouinianorū autem qui Iuniores vocabantur, insigne erat Aquilæ apotheosis, in redimiculo supra caput imposito. Ales ipsa natiui coloris in parma lutea, quæ rubro primū circulo claudebatur, inde altero sapphiri coloris toto margine cōplectebatur. E' pectore autem Aquilæ aureus extabat vmbilicus. Seniores verò purpuream gestabant Aquilam in parma cærulea, duoq; erant pro margine circuli, ruber interior, exterior luteus.

QUARTODECIMANI.

Cærulei coloris aliquanto diluti Aquilam gestabant Quartodecimani, qui sub Magistro militum per Thracas militabant. Ea verò ales in alba parma insidebat orbi cæruleo densioris luti, intra quem circulus ruber erat, à cuius medio aureus extabat vmbilicus. Verū hæc satis fuerit attigisse, ne opusculum vniuersum insignibus & gestaminibus farciamus. Hæc atq; alia pleraq; huiusmodi scriptores rerum memoriæ prodiderunt, quæ si prosequi velim, nullus vnquam futurus sit modus: quare manum de tabula, sitq; iam super Aquila satis superq; declamatum.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS BEL- LVNEN. AD CLARISS. ACTIVM SYNCERVVM, DE IIS QVÆ PER PHOENICEM, PELECANVM, ET QVASDAM ALIAS AVES SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

IBI verò *SYNCERE ACTI* rarissime, Phœnicem & Pelecanū, quiq; in ipsam historiæ seriem quibusdam veluti laqueis detenti sese inuicem implicuerunt, sociatiq; in hunc locum aptissime conuenerunt, Noctuam, Cornicem & Passerem, dedicare consilium fuit. Ac Phœnicem quidem ea de causa, quòd veluti ille admirabili quadam insignis pulchritudine, visu rarissimus post longissima temporis interual la conspicitur, ita Latine lingue nitor, & eloquentiæ cultus ornatusq; per tria ferme Phœnicis secula desiderati, etate demum nostra, beneficio, opera, & labore plurimū tuo suscitati, spectandos sese theatris iam omnibus exhibuere. Pelecanum ob eam, qua præcipuè commēdaris, in amicos omnes charitatem atq; beneficentiam, vt nemo vnus hodie magis amico amicus, quàm Syncerus Actius esse prædicetur. Noctuam, quæ tuarum indicium sit lucubrationum, quas Minerua haudquaquā inuita elegantissimas elaborasti. Cornicem ob diuturnitatem, quæ scriptis debetur tuis, non modo vno plus seculo, sed perpetuò summa omnium cōmendatione victuris. Passerem ob orationis tuæ Veneres Cupidinesq;, qua nihil suauius neq; iucundius excogitari potest. Sedenim quæ multa atq; præclara de ingenij tui sublimitate dici possent, ea consultò prætereo, quia tu longè maior es quàm mea te capere possit cōmendatio: quis enim Soli lumen asferre, nisi fatuus quispiam, aggrediatur? Igitur cū tuo ipse sis splendore clarus, principatum hunc in literaturæ

Aratura candore tuum suo se praesidio tuentem missum faciemus, quodq; nostrum est institutum, ad animalium quae interpretanda suscepimus, significationes conuertemur: quae quidem quales & cuiusmodi sint, quamuis tu eas tum ex Graecis Latinisq; scriptoribus non ignoras, tum ex admirabili illa venerabilis antiquitatis tabula aenea, quam simul apud Bembum inspeximus, potes edoceri, quae omnem Aegyptiorum historiam antiquiorem, argento atque auro delineat am ostentat. Quid tamen & nos super his compererimus, ex ipso Phœnice indicare iam incipimus.

INSTAURATIO

EGYPTII fanè sacerdotes, cum longa quid annorū serie intermissū, & iam antiquatū esset, quippe ludi, sacra, cæremonie, supplicationes, mores, ritusue aliqui, triumphorum

B splendores, vel quid huiusmodi, euenissetq; postmodū vt eadem instaurari cōtigisset, Phœnicem in huius rei significatum sculperē consue- runt. Vnicum eum pleriq; omnes auctores tradunt orientales habitare solitudines, ab omni hominū cōmercio visuq; separatum. Nomen illi Plinius inditū ait à phœnice arbore, quae palma Romanis est, ob id, quod ex Syagrorū genere vna quae in Chora est intermoritur, ac ex seipsa renascitur. Phœnix quoq; noster vbi moriendi tempus ipsemet aduentare praesensit, post annos, quos viuere perhibetur, circiter quingentos, in Aegyptum fertur, vbi ad humū demissus (ita enim Aegyptij rem memorię prodiderūt) rostro semetipsum vellicat, acceptoq; ex eo vellicatu vulnere cruorem emittit, ex quo primū ceu vermiculus nascitur, mox pullus fit alter, forma priori similis, qui quamprimū pennas indeptus est, confert se vna cum patre in Heliopolin, quae in Aegypto est, vbi primū Phœnicem ortum ait Athenæus, quod simulac venerit, oriente mox Sole moritur, nouo pullo in regna sua transmigrante. Vnde minime mirum est, duos aliquando Phœnices simul visos proditum ab historijs. Alij scribunt defunctum parentem à Phœnice pullo in eandem Soli dicatam vrbem gestari Smyrnea sphaera reconditū, quod non inficiatur Adamantius: sed enim cuius textoris manu obrotunda illa cistula cōtexatur, maximè velim edoceri. Ouidius hoc prius dixerat x v. Metamorph. vnam esse alitem quae sese ipsa reparat atq; refeminet: nam vbi vitæ suæ secula compleuit, structo in palmæ alii cuius vertice, ex cassia, nardo, cinnamo & myrrha nido, se superimponit, finitq; in odoribus æuum: inde Phœnicē alterū renasci de patris corpore, qui cum satis viriū per ætatem indeptus fuerit, vt oneri ferundo sufficiat, nidum è ramis aucllat, suaq; incunabula & sepulchrum patris in Heliopolin deferat, atq; vt ipse dicit, reponat ante ipsius Solis fores: res quippe ingeniosissimo quouis Poëta digna. Horus nihil amplius ait, quam ab Aegyptijs sacerdotibus alterum defunctum illum summo cultu suscipi, cui mystæ iusta ea ritè redderent, quæcunq; in reliquis alijs sacris animalibus facere mos erat. Quæ verò de nido eius Manilius senator togatorū, vt aiūt, diligentissimus, tradidit, quæq; inde nouis adiectis ad fabulam cōmentis posteriori licentiosius ampliarunt, cum maximis ille nobilis doctis, doctore, quod asserit Plinius, nullo fuerit, hi verò nullo veterū auctorum

Pierii Val. Phœnix.

testimonio fabulentur, quæ sit adhibenda fides, aliorum fuerit iudicium. Obij-
ciet aliquis Lactantium, summū, non inficior, virum: sed is, vt etiā Ouidius, poë-
ma scribit, non historiam. Ego sanè super Phœnice atq; Pelecane, de quo paulò
pòst, superq; nonnullis alijs, maiorem his adhibeo fidem, qui eadē in regione lo-
cisq; vbi animalia hæc reperiuntur, & geniti & educati sunt, ac ea perinde cōspi-
cere aliquando potuerunt, quàm ijs qui auditu tantum eorū naturas exceperunt.

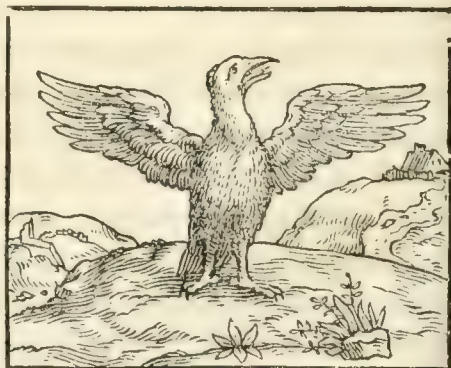
Quamuis verò de moriendi modo, deq; funerandi ratione super Phœnice
scriptores diuersi abeant, in eam tamen omnes concordia deueniunt atq; cōsen-
sum, vt Phœnicē nouū ex præmortui corpore fieri nequaquā inficientur: esseq;
hoc plenissimū atq; firmissimum futuræ resurrectionis specimen, Tertullianus
asseuerat, quippe qui de Phœnice loquens ait: Ille semetipsum libenter funerās
renouat, natali sine decedens, atq; succedens iterum Phœnix: vbi iam nemo, ite-
rum ipse, qui nō iam alius idem. Quid expressius in hanc scilicet resurrectionis
causam: aut cui alij rei tale documentū: (de resurrectione quippe loquitur.) Ad-
dit & hæc etiā scriptis suis: Et florebis, inquit Deus, velut Phœnix: id est, de mor-
te, de funere, vt credas de ignibus quoq; substantiā corporis exigi posse. Prose-
quitur mox rationes suas. Multis passeribus antestare nos Dominus pronun-
ciauit, si nō & Phœnicibus: nihil magnū. Inde subiicit ironiam: Sed homines se-
mel interibunt, aibus Arabiæ de resurrectione securis. Ita ille passim acerrimus
Christiani nominis propugnator, labentem hanc aciem restituere cōtendit, cui
veluti sacrę innixus anchoræ, vxorem quoq; vna eius cōmemoratione ad vidua-
lis pudicitia obseruationem adhortatur. Probè enim vxor, inquit, quæ maritū
in pace præmisit, pro anima eius orat, & refrigeriū interim postulat ei, & in pri-
ma resurrectione consortium, offertq; annuis diebus dormitionis eius: & quæ
plurima omnium lectione digna prosequitur.

ABSENTIA DIUTVRNA.

VT cunq; autem de morte Phœnicis traditū sit, Ægyptij sacerdotes tam diu-
turnæ migrationis ergò, cum qui peregrè profectus diutissimè domo pro-
cul abfuisset, per hanc alitem significabant: propter viuacitatem autem, animam
hic diuturno tempore versatā. Nam animi patriam nō esse corpus, sed nos hîc,
quandiu viuimus, peregrinari, non Ægyptij tantum, sed Græcorum Latino-
rumq; autores præstantissimi, nostraq; in primis pietas, passim admonuere.

CVm verò Phœnix vnicus omnino esse
perhibeatur, & pulchritudine volatiliū
genus omne longo post se relinquat interual-
lo, quippe qui sit aureo circa colla fulgore rubi-
cundus, cætero corpore purpureo cæruleam
caudam roseis pennis distinguentibus, cristis
faciē caputq; plumeo apice, vt Plinius diceret,
honestatus, simulacrū Solis ab Ægyptijs fere-
batur, cui, quòd solus sit, à raritate nomen: quo
quidem nihil admirabile magis intuemur, dum
lumen ille suum longè lateq; per ima etiam pe-
netralia exiguo quouis aditu veluti suprema quadā inundatione diffundit, eaq;
de causa Polys cognominabatur: id enim est apud Philippū Ægyptij vocabuli
significatum voce Græcanica inductum, à multarū scilicet dotum opulentia ma-
gnitudineue, quia omnia sibi collata latissimè superat & excellit,

S O L

P R Æ S T A R E .

Agyptij deniq; cum Sole magis quam reliqui homines gaudeant, eiusq; beneficium perfruantur, quo maxime feruet tempore, prouincijs reliquis quantumlibet remotis & in Septentrionem declinantibus grauis, Ægyptijs solis est comodus, Nilo tunc scilicet exundante. Cum vero per Phœnicem Solem intelligerent, per eundem exundationem identidem significabant. Neq; tamen simplex erat apud eos exundationis vocabulum, sed id PRÆSTARE ET EXCELLERE etiam indicabat: atq; vti cuiusquam esset in aliqua vel ingenij, vel corporis vel opum dote claritas, ita eum exundare dicebant. Nos quoq; rarissimos doctrina virtuteq; viros, qui longe reliquos antecellunt, Phœnices appellare consueuimus. Opposito vero modo multitudo, pro vilitate ponitur: vt, vnus est multis, apud Plinium Epistolis, ex vulgaribus quippe & ignobilibus hominibus. Et apud Ciceronem, multi sæpe eodem sensu. In Sacris literis Psalmo LXX. Quasi prodigium factus sum multis, hoc est, imprudentibus, incipientibus & ignobilibus.

D E P E L E C A N O .

IX eadem solitudine Pelecanus occurrit, quam Latini plateam, vt putat Gaza, vocauerunt. Nam sunt qui plateam apud Plinium vocandam existimant, voce hac ex Ciceronis de Natura Deorum libro secundo desumpta. Idem nomen apud Hebræos Quat, à nonnullis pelecas, ab alijs onocrotalus interpretatur. Pelecanum sane auem paruum esse, quæ solitudine delectetur, Eucherus scribit. Esse tamen aliud Pelecanorum genus in Nilo, non inficiatur, passimq; in stagnis & lacustribus locis habitare, penes cygnis simile, nisi quod paulo maiores sunt. Atq; hi forsitan onocrotali, quos Veneti syllabis aliquot ademptis crotos vocant. Deuorant hi comas auidissimè, multitudinemq; laxo admodum ingestam gutturi euomunt, atq; ita mox quod aptum cibo quasi coctum absument, crustas negligunt. Deq; genere hoc dubio procul quæ dicturi sumus hieroglyphica desumentur.

Insipientem hominem, quippe qui nullam rerum rationem examinet, per Pelecani hieroglyphicum significari tradunt Ægyptij, propterea quod auis ea cum possit in editioribus locis nidificare, veluti prudentiora faciunt volatilia, quæ ita se à multorum iniuria subducunt, ea satis cum imprudentia spatiosas areas perquirat, in quibus terra defossa oua ibi edita deponat: quod simulac animaduersum est à pastoribus, vel ab ijs qui id genus alites aucupantur, vbi primum pulli exclusi sunt, eò properant, & vel ar-

I N S I P I E N T I A .

dis bouum excrementis, vel alio quopiam fomite locum sepiunt, mox ignem incidunt: (*ἐπιβάλλουσι* enim in manu scriptis codicibus, non *ἐπιβάλλουσι*) Pelecanus autem quamprimum conspexit fumum, ocyus aduolat, & longè maiore imprudentia quam nidificauerat, ignem alarum quassatione quærit extinguere, cæterum ignis ventilatione agitatus, vehementius incenditur: perstat illa nihilo secius flammis alis verberare, rata se opem ita filijs allaturam: sed enim contra accidit quam sperarat, quia pennas omnibus ita exustis, euolandi facultate priuatur, at-

Pierii Val. Pelecanus.

que ita minimo negotio capitur. Animaduerte verò in antiquis Hori codicibus esse, ἐφ' ἑκατακλιόμενον τὰ ἐκτὸς πηγά, non vt in vulgatis, ἑκατακλιόμενα. Hinc Ægyptij reliqui, qui sacris initiati non erant, alite hac nulla religione vescebantur: pietatem autem in filios huiusmodi, vitio dabant insipientiæ. Dicebant enim Pelecanum nō consultò, vt i Vulpanseres faciunt, ad id certamen ferri, sed per imprudentiam, & mentis alienationem quandā (αἰνοίας enim, nō βῆνοίας, in manu scriptis Hori codicibus habetur) quare tanquam auem inauspicatò genitam ac male feriatam contemnebant, nullo eam honore prosequentes. Hebræi nomen id huius alitis, quo de superius mentio facta est, punctis ijs præsignant, quæ profanam eam, et à mensis reiectam indicāt. Sanè Leuitico Pelecanum, quem Septuaginta interpretes cum ibide, porphyrione, cygno, herodio, & charadrio nominant, ideo cum his omnibus profanū decreuere, quòd longiguttures sunt, si nouum licet proferre vocabulum: quæ autem alites sunt huiusmodi, cibum nō ex aère, aut ex arboribus aucupantur, sed vel à terra, vel ex mari, fluminibus ue aut stagnis: vt ibis serpentes venatur, porphyrion vermes, pelecanus & cygnus pisces: ex earum figura hominē scilicet intelligentes, qui cibo posthabito cœlesti, & terreno pascatur, aut marino, hoc est, mentem ad inferiora deiciat, diuinoq; neglecto cultu, humana quæq; atq; ea & fordida & parum vtilia perquirat. Sordidi enim vermes, fordida reptilia. Pisces verò parum conferunt ad nutrimentum, de quibus loco suo disputabimus.

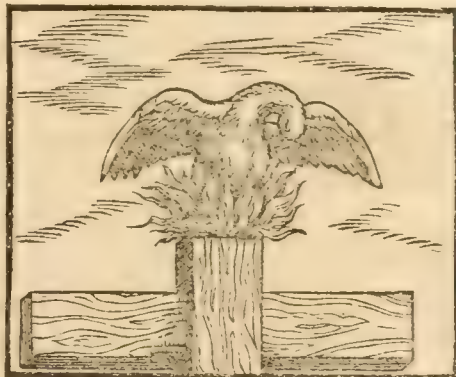
PIETAS ET AMOR IN FILIOS.

Sacerdotes tamen Ægyptij alitem hanc cum primis sacrā venerabantur, eiq; parcendum existimabant, & honoris causa nullo pacto vt mensis inferretur, æquum arbitrabantur, cum factum id, quòd pro filiorum salute neci se tam atroci dederet, nō imperitiæ stuporū ue aut imprudentiæ imputarent, sed incomparabili paterni affectus charitati, supremæq; miserationi, qua erga filios maxime omnium afficiatur. Fallere enim venatores, eosq; transuersos seducere, non sine spe fugæ, quod vulpanser agit, parui omnino momenti est. Femora etiam, quod vultur facere perhibetur, vellicare, vt excusso sanguine filij pascantur aliquandiu, non magni admodum est cruciatus. Sedenim in adeò penetrabiles furentis ignis ardores iniicere se, eaq; perseverantiā tam cruciabili tormento torrerī, suprā quàm excogitari possit admirandum. Quodnā enim animal tam fatuum, tam stupefacto sensu inueniemus, quod ad vnus prunæ tactum non euestigiò resiliat? quod adeò robustum atq; impauidum, vt accensam non expauescat flammam? Animosi atq; imperterriti ante omnia animantia leones: illi tamen tam feroces, tam indomiti, tanto animi corporisq; vigore præditi, consternantur statim ad vnus prætentæ faculæ conspectū, præq; timore propèmodum exanimascunt. Videt Pelecanus ignem, cuius non ignorat vehementiam, audacter accedit, ardorem in membrā singula intolerabili cruciatu penetrantē sentit, neq; loco dimouetur: exuritur penè tota, neq; tantillum quidem consternatur, patientissimæq; constantia vigens, salutī filiorum intenta potius, quàm suæ mortis genere omnium atrocissimo conficitur: tanta in eo charitas, tantus amor, tanta vis pietatis elucescit: & quispiam audebit eam stuporis insimulare, & malè feriatam auem appellare? Subit ad hanc sententiam Arfinoës recordatio, quæ à Ptolemæo fratre insidijs & fraude decepta, cum percussiores in duos filios impuberes immisos à fratre cōspicata esset, complexa eos ad se fugientes, ea parte qua vulnera filijs intendebantur diu corpus suum cædēdum opposuit, multisq;

A multisq̄ ita vulneribus faucia, eorum tamen salutem consulere non potuit, illi enim in matris gremio inter oscula ipsa truculentissimè trucidati sunt. Quòd si Pelecanum simili casu sese morti obijcientem, insipientem appellauerimus, longè quidem insipientiorem Arfinoem dicemus, quæ ita pro filijs trucidari patetur, cum præsertim ipsa non ad mortem, non ad vincula, sed ad nuptias & regni successione à Ptolemæo deposceretur. Sed tantū abest vt vel Arfinoc, vel Pelecanus sint imprudentiæ damnandi, vt omniū consensu merita, hoc est, ingēti laude, ob incomparabilem, quam omnes admirentur, charitatem, min imè fraudandi esse iudicentur.

Sedenim nostri quoq̄ cum Ægyptijs sacerdotibus in hoc pingendi genere consentientes, Pelecanū pro miseratione ponunt, & Afferoris nostri hieroglyphicū in summa cruce statuūt, qui nos sospitaturus, atrocissima torqueri morte voluerit. Agnoscit & Eucherius Pelecanū pro Christi symbolo. quamuis Hieronymus tradit eam pullos suos rostri percussu interficere, pœnitentem mox factum, nido in ipso per triduum lugere, postremò seipsam grauius vulnerare, & sanguinē suū super filios effundere, quo illi perfusi reuiuiscant: quod alij viderint. Sed quòd eam alitem, vt etiā alijs plerisq̄ persuasum est, rostro pectus dissecantē pingunt, vt ita fuso sanguine filios alat suos, ab Ægyptiorum historia valde alienū est: illi enim vulturem tantum, vti suo diximus Commentario, id facere tradiderunt, neq̄ non, vt paulò antè dicebamus, Phœnicem: sed hunc non pietate adductum, vti vultur, sed fato ita coactum suæ consulere posteritati. Sunt & mutua filiorum officia, qui parentibus vicem reddunt, & escā famelcentibus subministrant, verum ijs quæ à parentibus in eos proficiuntur, haudquaquā paria. Quòd verò Celsus persuasum facere nititur, eos humanū genus superare pietate, Adamantius hæc ab ijs geri natura tantum duce proficitur.

MISERATIO.

SOLITUDO.
Nostræ autem sacre literæ per hieroglyphicum Pelecani, solitudinem interpretantur, cuius factum se esse similem Dauides canit, quia scilicet errabundus tunc per solitaria diffugiebat loca, qui Saulis Regis indignationē cuitaret: quod vt apertius explicaret, nycticoracis etiā similitudinem adiecit, qui quidem non luce, sed tenebris in comparandis vitæ suæ necessarijs plurimum fruitur.

DE VULPANSERE

Sed ne longius ab hac in filios charitate discedamus, insigne illud quoque exemplū incōparabilis amoris est, quòd à Vulpanseris præstat.

FILIVS.

Filium, vt inquit Horus, vt alij, affectū in filios, scribere si vellent Ægyptij sacerdotes, Vulpanseris hieroglyphicum faciebāt. Ales hæc ex anserū genere, qua lautiores epulas non norat olim Britannia, tanto filios amore prosequitur, vt si vnquam accidat, vt cum filijs in venatores incidat, simulatq̄ conspecti sunt illi, pater & mater spontè accurrunt, scq̄ ipsos venatoribus dedūt,

Pierii Val. Noctua.

vt ita eos à filijs aliorum auertant: διασθῆνι enim, non διασθῆνι, in antiquis manu scriptis codicibus habetur. Cuius pietatis ergò visum est Ægyptijs animal huiusmodi magna prosequi veneratione. In iisdem enim manu scriptis exemplaribus est, αἰγυπτίοις ἔδοξε σεβάσθην τὸ ζῷον, non autem συμβάλλειν, vt habetur in impressis. Porro Britanni, qui, vt dicebamus, Vulpanferem in delicijs habebāt, nostrum anferem religiosum opinabantur, eoq; abstinebant. Nam cùm de moribus eorum Cæsar loqueretur, eos dixit anserum cibo non vesci, perinde ac etiam neq; gallina, neq; lepore. Verùm olim istud, olim.

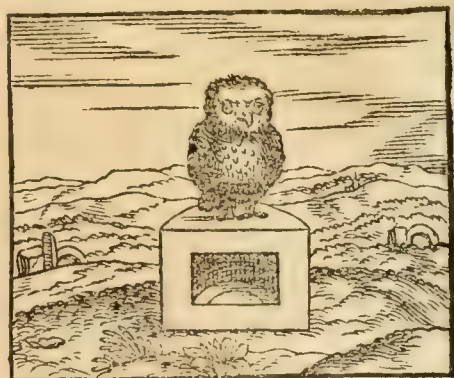
DE NOCTUA.

Eliquum est vt & Noctug, & aliarum auium quas promisi significata prosequamur, quæ cùm nostrates sint, Latinis & Græcis plurimum innotuere, quare de his longè certiora sumus allaturi.

Primarium Noctuæ significatū est, vt Minerva per hieroglyphicum eius intelligatur, de qua ipsa Glaucopidis etiam cognomentum sumpsit, siue propter cæsum oculi colorem, quo qui præditi sunt, præstantioris & acutioris ingenij feruntur esse, siue propter lucubrandi contemplandiq; munus, quòd animi vis nocturni potissimum tēporis silentio vegetatur. Qua de causa dracones etiā, Gorgoneum quippe caput, ægidi adsculpebantur. Acutissimū enim esse draconi visum, ex eo

M I N E R V A.

potissimū apparet, quòd ab intuendo illi nomen, vt in Serpentis commentario copiosius. Addunt alij tertiam quandam causam, quia nusquā Noctuarum vis maior quàm Athenis, vbi dea ipsa præcipuè colebatur, vnde prouerbium illud emanarit, γλαυκῆς Athenas ferre, siue id ob Noctuarum copiam, siue ob numerum multitudinem, qui Noctuæ signum habebant. Acerbè verò Demosthenes in huiusmodi Noctuæ cultum lusit, cùm è carcere populi Atheniensis elapsus fugeret: nam ad Palladis arcem subinde respectās, sublatiis manibus: O Pallas, inquit, vrbium domina, cur tribus infauftissimis bestijs delectaris, Noctua, dracone, & populo: ex vna fortè cæcitatem, ex dracone liuorem animorum, ex populo instabilitatem & inconstantiam intelligens.

S A P I E N T I A.

SAnè verò cùm Minerva consilij prudentiæq; Dea diceretur, aliquot in ostentis Noctua sapientiæ signum fuit: vt quæ in Hieronis priuati adhuc hominis hasta confedisse conspecta est primo bello quod iniit: nam aruspices hinc eum cautum in consilio futurum prædixere, id quod sapientissimum totius eius vitæ regimen comprobauit.

VANÆ SAPIENTIÆ STUDIUM.

SEd quantum pertinet ad doctrinæ studium lucubrationesq; ipsas, interpretationem eiusmodi non respuit Basilus, sed eos intelligi vult, qui vanæ sapientiæ studijs incumbunt. Nam vt illius aspectus noctu quidem valet, Sole autem illucescente nō mediocriter obfuscatur, ita istorum hominū mens acutissima quidem ad inanium rerum cognitionem esse videtur, hebetissima verò caliginēq;

A ligineq; oppleta ad veram lucem hallucinatur, neq; liquidò quicquam intueri potest. In hanc ferè sententiã Hierosolymitanus Hesy chius Noctuum comedi prohibitum ait, quia lucis beneficio nocte polleat, interdiu cæcutiat, ex quo illi debeant intelligi, qui legis contemplatione & scientia plurimùm gloriantur, Euangelicam autem claritatem ferre non possunt.

NOCTVARVM NUMISMATA QVÆDAM.

In numis aliquot videas Palladis ipsius simulacrum cum ingenti vmbone, à dextera ad oram vmbonis adiecta, virga à pectore ad solum applicata, cui videtur inniti: nam virga, vt in caduceo disputatum, disciplinã ostendit. Sub vmbone noctua est: inscriptio, ΒΡΕΤΤΙΩΝ. Ab altero latere caput galeatum, cū Pegaso in plano galeæ. Sunt verò Brettij, quos nos Bruttios vocamus, vt Hermolao Byzãtio, qui Stephanum deflorauit, placet, à Bretto Tyrrenorum ciuitate, quam Brettus Herculis filius condidisse fertur: quin & regio ipsa Brettia nuncupata, neq; non & Lingua. Aristophanes, *μέλαινα δειή γλάσσα βρεττῆρα παρῶν*. Antiochus autem Italiam vocatam olim Bruttiam dicit, mox Oenotriam. Alibi verò videre est in numis caput Palladis galeatum, ab cuius altera parte noctua est prostrato innitens carchesio, iuxtaq; quadrigæ cum Victoriã, laurea circumducta cum baccis. Huiusmodi autem numos argenteos magno numero comperies. Literæ in nonnullis quæ legi possint, ΑΘΕ. à tergo caput ipsius Palladis galeata. varijque admodum sunt hi Noctuarum numi.

VICTORIA.

Porrò Noctua Atheniensibus indicium victoriæ fuit, cuius etiam volatus in adagium celsit, *γλῶξ ἰππικῶν*, cū profligatos hostes, & subssecutam victoriam innuerēt. Id verò sibi proponebant, propterea quòd auis hæc, vt dictum, Mineræ sacra crederetur, quæ quidem dicta est etiam malè consultata Atheniensium fortunare. Atq; hac de causa Demosthenes oratione *πρὸ πικραποσειάδας*, Solonis versus citat:

*ἡμετέρᾳ δὲ πόλις κ' ἔμν' ἰδὸς ἔ ποτ' ὀλέται,
αἴσαν ὀ μακρόρων θεῶν φρένας ἀθανάτων.
Τοῖν γὰρ μεγαθυμὸς ἐπίσκοπος δερμοπάτηρ
πικρᾶς ἀθηναίη, χεῖρας ὑπερθεῖς ἔχει.*

C Nostra quidem ciuitas nunquam fato Iouis neq; Deorum immortalium arbitrio peritura est. Talis illi contigit custos, magnanima scilicet potentissimo patre genita Pallas Athenæa, quæ manus supra caput eius habet. In adagijs autem, rebus quibuscunq; feliciter & ex animi sententia succedentibus, dici consuevit vsitatissimum apud eos illud, Noctua volat.

PECUNIÆ.

A pud eosdem Noctuæ cesserunt in pecuniarum nomen: hinc apud Plutarchum in vita Lyfandri à Gylippi seruo dictū, multas sub domini sui tegulis Noctuas cubitare. Gylippus enim cū ex ingenti pecunia, quã Lacedæmonem asportare iussus erat, partem interuertisset, eam sub ædium suarum tegulis occultauerat: cumq; seruorum testimonia contra dominos non admitterentur ex lege, & irritum facerent iudicium, callidè admodum ille commentus est rem aperire sub eo verborum inuolucro, vt indicio pecuniarum factò, neq; ille accusasse dominum videretur, neq; ius vllum violasse, Atheniensis tamen reipub. commodo consuluisse. Alibi Noctuas Laurioticas pro pecunijs appellatas inuenias, nō, vt nonnulli putant, à circumducta in numis laurea, quæ admodū con-

Pierii Val. Noctua.

spicua est, sed à Laurio Atticæ regione auriuenera. Obserues tamen in huiusmodi numis non modò laureas circa Noctuas, sed eas laureo etiã ramo insidentes cudi, eius dubio procul hieroglyphico victoriæ, qua de superius meminimus. In aliquot procumbentem leonem superuolat, cum inscriptione, ANTIOXOY, quod nimirum hostis ferocitatem Atheniensium prudentiæ succubuisse significat. Sunt aliquot numi in quibus Noctua cum Iouis facie cusa est, eos diobolares fuisse tradunt: quibus verò Noctuæ duæ impressæ sunt, quatuor obolis expendebantur.

M O R S.

A Pud Ægyptios verò Noctua mortis erat hieroglyphicum, vulgatissimo iam etiã apud nos & Oratorum & Poetarum testimonio, Noctua letale aliquid, aut inauspicatissimum infortunium afferre. Causam huiusmodi significationis duplicem inuenio: vnam, quòd cum cornix vitæ longioris symbolum habeatur, compertum est Noctuam quadam naturæ discordia, eius nidis magis quàm aliarum auium insidiari, reperere eam clanculum, noctis tenebris fretam, & vel pullos, vel oua cornicis inuadere atq; deperdere. Nam & in manu scriptis Horii codicibus legas, ἄφρω ἢ ἐπέχεται τῆς νεοσῶς τῆς κροῶνδου. quæ vltima locutio in impressis exemplaribus desideratur. Altera consideratio est, quòd mors furtim irrepit, & nox pro morte ponitur, vt illud:

In eternam clauduntur lumina noctem.

& alibi:

Sed nox atra caput tristi circumuolat umbra.

& similia passim. Eucherius lumē in Diuinis literis pro die, iusticia, fide, prosperisq; cunctis poni autumat: contra tenebras pro nocte, iniquitate, infidelitate, aduersisq; omnibus, ac perinde pro errore, & ignorationis cæcitate, atq; etiam mortis acerbitate. Deniq; diuinæ literæ mortem sæpe pro vniuersa calamitatum strue ponunt: sicuti etiam viuificare, pro liberare à periculis & crumnis: ita enim interpretes exponunt illud Psalmo LXXI, Et conuersus viuificasti me. Demum Noctua noctis domina perhibetur, vnde illi apud Latinos nomen. Quòd verò nocturno cantu suo infortunium semper aliquod minitetur, Pyrrhi tantum Epirotarum Regis exemplum ponam, qui cum Argos expugnatum duceret, infelicissimæ atq; ignominiosissimæ mortis signum accepisse fertur à Noctua, quæ hæstè illius ex itinere insedisset. Nam cum is detractò insigni à galea, ne internosceretur, in Argiuos oppidanos cædem inceptasset, aniculæ cuiusdam filius cum hasta leuiter vulnerauit. At cum Pyrrhus impetum in percussorem fecisset, Argiui mater, quæ supernè spectabat, periculum intuita, tegulam ambabus manibus arreptam super regis galeam effudit: quo ictu cum exanimatus concidisset, Zopyrus quidam, qui sub Antigono militabat, Rege cognito accurrit, detractaq; galea ferrum gutturi admouit, sed toruis Pyrrhi oculis attonitus, os & mentum eius pro iugulo recidit. Hoc igitur mortis signum illud esse crediderim, quod ab lictore ferebatur ad damnatum publico iudicio, præsertim apud Æthiopes, à quibus Ægyptios aiunt multa rituum id genus mutuatos: nam pios eos ante omnes extitisse, familiaritates eorum commerciaq; cum dijs, & inuicem agitata conuiuia, de quibus & Homerus & alij scripserunt, facile indicant ita fuisse tunc hominibus persuasum. Eo verò signo viso reus spontè sibi mortem consciscerat, magno & sibi & patriæ dedecori futurus, nisi fecisset: adeò illi Regem suum vt numen venerabantur, vulgoq; adorabant. Atqui ferunt quendam per hæc morti destinatum, cum de fuga cœpisset agitare, priusquam periculo se

abstra-

abstraheret, zona à matre strangulatum: adeò persuasum fuit genti, non licere mortem magistratum pronuntiatione decretam, exilio vel subterfugio quopiam alio cōmutare: vt iam seuera Lacænarum exempla in desertores filios edita mirari desinamus. Quamuis verò Regem illi suum tanto cultu & obedientia prosequerentur, supra Regem tamen, qui Meroëm incolebant Memphitici sacerdotes erant, quibus memoriæ proditum ius olim fuisse mortis Regi per internuncium imperandæ, alteriusq; in demortui locum, cùm libitum esset, constituendi. Sed nos ad hieroglyphica, quæ tractanda suscepimus, reuertamur.

MUTVA HOSTIVM DETRIMENTA.

SI verò hostes duos capitali odio detrimenta & insidias alterū alteri sempiternis indignationibus molientes, manusq; mutuarū cædium sanguine cōmculantes, notare vellent Ægyptij sacerdotes, Noctuam & cornicem proponere consuerunt, quarum vsqueadè immortales sunt inimicitia, vt & hæc & illa in mutua semper damna odiū exerceant: cornix enim interdū oua Noctuæ rapit, absumitq; sibi conscia Noctuam interdū cæcutire. At Noctua contra, vt dicebamus, noctu in oua cornicis inuadit, quæ subfuretur ac edat: sicq; altera interdū, altera noctu potentior. Quinetiam, quod ad earum inter se temperaturam nullo modo congruentem, facit, sunt qui exploratū se habere dicant, confusum vtriusq; sanguinem coire non posse.

ABSTEMIUS.

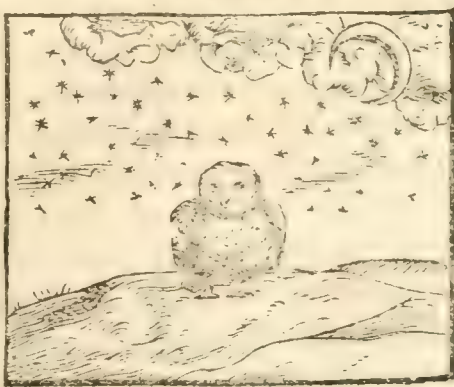
Longè salubrius est significatum illud, quo hominem sibi ab ebrietate cauentem significare volentes, Noctuam oua sua defugentem effingebant: quando memorant oua Noctuæ ea vi pollere, vt si per triduum ebriosus in vino dentur, tædium eius adducāt, & abstemios homines reddant: quod etiam apud Philostratum assertum comperij, qui abstemium scribit ita reddi puerum, vt donec vixerit vini odio teneatur, si priusquā vllum vini gustum nouerit, Noctuiua oua leuiter cocta, illi sorbillanda propinentur: vini enim odiū inde suboriri, quia temperatior hic fiat naturalis calor.

PATROCINIUM FRVSTRA IMPLORATVM.

ADdit his Horus, vt si hominem ad alicuius misericordiam, patrociniij vel salutis causa euentu irrito confugientem significare vellent, passerem & Noctuam soliti essent figurare: si quidem ille, vel alia quæpiam auicula, vbi aucupis infestas artes declinare studuerit, ad Noctuam confugiat, cuius patrocinio speret se periculum euitare posse: sed enim ibidem intercipiuntur, vbi sibi perfugiū adesse proposuerant.

Huius quodammodo generis est Nyctico-
rax, quæ tyrannidem significat, ob occultationem scilicet consiliorū, quæ dissimulare potentiores pro magno habent negotio. Huic significato Callimachus ansam dedit, qui tyrannos loqui veluti *σκώπας* ait: *σκώπας* verò *αὶ νυκτεράωνες* dictæ, quasi *σκίση*, quod scilicet eorū sermones nocturni plurimi sint, & in arcanis habeantur, vt Nycticoraces noctu plurimū obstrepunt. Et quoniam ales hæc mihi inter lucubrandū obstrepuit, minimè prætereunda fuit, vt omen eius eluderemus.

TYRANNVS.

Pierii Val. Cornix.

HYPOCRITA.

EAm diuinæ literæ inferri mensis non permittunt, quoddam hominū genus hieroglyphicè innuentes, qui palàm strepitū nullum, tumultū nullum, insidias nullas mouent, sed hypocritæ tristes, omnem mansuetudinis, modestiæ, benignitatisq; colorem præ se ferūt, clam verò fornicationes, immunditias, crapulas, ebrietates, & multa humani generis opprobria cōsecrātur: latet enim interdū Nycticorax, noctu verò prodit ad infausta negotia, deq; culminib. ædiū letalia quæq; meditāt, & inuisum quiescentib. tumultū excitat inauspicatissima.

CHRISTI HUMILITAS.

EAdem verò causa, qua Christi humilitatem agnoscimus in humana forma suscipiēda, quem scilicet modò vermem, modò scarabeum, modò quid huiusmodi aliud in diuinis literis appellatum comperimus, Nycticoracem quoq; nuncupatum Theologi veteres obseruauere, & ipsum inquam, & vnumquencq; ex ijs qui cum tempore hallucinationis sectabātur, nempe quòd tam Christus, quàm Christiani, despectui ludibriōq; fuerint apud Gentes. vnde Paulus: Nos Christum prædicamus crucifixū, Gentibus quidem stultitiam, Iudæis scandalum. Eoq; spectare aiunt Psalmi dictum: Factus sum sicut Nycticorax in domicilio: de quo apud Eucherium. Sunt qui Noctuam & Nycticoracem eandem alitem putent, & qui hanc bubonem esse contendant: neq; tamen desunt qui Orientalem esse auem autument, nostris parum cognitā, apud quos nominis tantum interpretatio manifesta sit, nocturnus quippe coruus.

DE CORNICE.

Ornicem ea potissimū de causa noctuæ subiunximus, vt qui summā ex vtraq; discordiā intelligi ostenderamus, ex altera tantum, quippe Cornice, concordiā significari comprobemus, si tamen cur Martem & Venerem per Cornices duas Ægyptij significarent, ostendi prius curauerimus. Ex alitis huius fœtu duo tantum oua oriri compertū est, inde autem et marem & fœminam pariter excludi. Quòd si, quod rarò accidit, geminos vel mares, vel vtranq; fœminā gigni contigerit, cœlibem vtrunq; vitam agere: coniugatorū verò si alterum moriatur, marem cum nulla vnquam alia Cornice copulari: neq; etiam semel viduata fœmina, marem vnquā amplius quærit vsquedum viuūt, sed, vt apud Maronem est, sola in sicca secum spatiat arena. Vnde fit ex Ægyptiorū disciplina, vt in Cornicem vnā tantum incidentes, inauspicatum esse mortales putent: quod Ælianus etiam tradit, viduato scilicet animali obuiam facti, ac perinde cœlibem solitariūq; hoc est, tristem, ac necessarijs destitutā adminiculis, vitam degēdam esse. Hinc etiam Zezes apud Hesiodum, vbi poëta vxorem auspicatò ducēdam monet, si, ait interpretis, Cornices duas obseruaueris. Sunt qui auem hanc inauspicatæ omnino putent garrulitatis, à quibusdam autem impendiō laudatur.

MARITALIS COPULA.

ET eodem quidem argumento, iisdemq; Cornicibus geminis, congressum maritalis copulæ legitimū indicabant, quòd aiunt eas ita inuicem copulari, quemadmodū homines naturali more coniunguntur. Hinc illud, quòd ore eas coire vulgus arbitratur. Præterea omnia quæ coruinam speciem habent, rarò coire solent, identidemq; sacrū matrimoniij fœdus nulla labefactari petulantia,

vel

A vel improbioris lasciuia nequitia debet, vti multos legimus non nisi liberorum quærendorū causa coniūgi solitos, à conceptu sibi temperasse: qui quidem modus & tenor sobriè ac honestè seruatus in causa fuit, vt per Cornices duas nuptiarum fieret hieroglyphicum.

C O N C O R D I A.

CÆterum quia in nullo vnquam vitæ colore ac statu concordia magis expetit̃ quàm in maritali cōmercio, Cornix hinc ipsa concordia symbolū habetur: ideoq̃ vulgò Græci, vt Hori interpret Philippus obseruauit, nuptialibus festis ἐκκεκρωμένη clamitare cōsuerant, cum tamen ignorarent, ex instituto veteri Cornicem in nuptijs omine auspiciatissimo nominari solitū. Animaduertendum autem in Græcanica illa sueclamatione aliquid desiderari, videndumq̃ apud Æschylum, Danaidibus, ita scribi, οὐδὲ κόροισ τε, καὶ κόραις, καὶ τῶν βίω ἐκκεκρωμένη, pro κόραις κεκρωμένης. Nonnulli verò dicunt hortandi modo enunciandū, ἐκκεκρωμένη κόροισ κεκρωμένης, quod nescio quid esse volebant, quod cantillatū verecundiam ijs, qui liberis operam dabant, auferret: quæ si quis vberius sibi declarari cupiat, ad cōmentaria Pindari se conferat, Pythijs, ode tertia. Sed vt ad concordia hieroglyphicū reuertamur, alitis huius simulacrum sæpe vidimus in Faustinae Augustæ numis, cum inscriptione, C O N C O R D I A. Eoq̃ nimirum Iuuenalis respexit, cum veterem concordiam dixit nido increpitare. quamuis superiore ætate fuerunt, qui ciconiam ad hoc signari arbitrati sunt: sed enim quam in numis cōspeximus, nihil habet quod ad ciconia effigiem referri possit.

C O R O N A V R B S.

Cornix verò in manu Palladis, cuius simulacrum aheneum sub dīo Coronæ visebatur, ciuitatis ipsius & nomē, & nominis causam significabat. ait enim Pausanias, Coronem ciuitatem ideo eo nomine nuncupatā fuisse, quod in fundamentis, dum vrbs ea in Peloponneso conderetur, ahenea Cornix inuenta fuerit: ea verò κρωμένη Græcè nimirum est.

G A R R V L I T A S.

Sed esto, fuerit cornicis simulacrū in manu Palladis in clara admodum Peloponnesi ciuitate, longè secus Athenis, vbi Cornices ad arcem Palladis non aduolabant, de quo Lucretij sunt carmina in hunc modum:

C *Est & Athenais in montibus, arcis in ipso
Vertice, Palladis ad templum Tritonidis almæ,
Quò nunquam pennis appellunt corpora rauca
Cornices, non cum fumant altaria donis.
Usque adeò fugitant, non iras Palladis acres
Peruigily causa Graiūm vt cecinere poëta,
Sed natura loci hoc opus efficit ipsa suapte.*

Ex Græcorum igitur ipsorum sententia, abiecta repulsaq̃ Cornix à Pallade est, utpote quæ meditationū peruigilio infesta sit, & mentis agitationem interpellat obturbetq̃ garrulitate sua, cuius est hieroglyphicum. Inde autem & Cornicari verbum, quo vtitur Persius:

Nescio quid tecum graue cornicaris inepte.

Id Græcè κωλύει, de garrientibus.

T A B E L L A R I I F I D E S.

Sedenim ea quæ ad Crocodilorum urbem supra sepulchrū quoddam Cornix in columna sublata erat, fidelem operam in tabellario munere præstitā indi-

Pierii Val. Cornix.

cabat: huiusmodi enim honos & sepulchri & colūnæ habitus est olim Cornici à Marrhe Ægyptiorum rege, quòd munus id diligenter obiisset, quò volandum, aut vbi sistendum, summa docilitate perdocta. Sepulchrū id visebatur ad paludem Myridis appellatum.

PROSPERITAS VITAE.

Iustum vitæ spatium ab homine feliciter decursum Ægyptij sacerdotes hieroglyphicè tunc intelligendum proponebāt, cum Cornicem vita functum figurassent. Viuere enim Cornices multos dicuntur in annos: & Lucretius Cornicum secla vetusta dixit. Compertum verò est ex alitis huius viuacitate, carnes etiam eius in cibum sumptas, nō tantum ad diuturniorē vitam conferre, verum etiam in longissimis morbis, & carnes esse, & nidum contritum illinere vtilissimum. Quòd autem tradiderunt Ægyptij centū eas annos superare, animaduertendum est, annos de quibus sacerdotes illi mentionem faciūt, quadriennes esse singulos, ratione à Sotheos ortu supputata, quatenus scilicet superantibus vnoquoq; anno solari horis sex, integer demū dies vnus, qui apud nos intercalaris habetur, apud illos integrum & perfectū annum absoluit. Quare qui annos eas ferè quingentos viuere dixerunt, haud ita multum diuersi abeunt ab Ægyptijs. Neq; me præterit, Aristotelem arbitratū, nullum animal homine diutius viuere præter Elephantum: quod si ad huius ætatis spatia referamus, breuissima admodum erit viuaciorū animalium vita. Cæterum Ægyptiorum traditioni subscribunt pleriq; autores minimè contemnendi: acceptissimumq; illud apud omnes dictum, Cornice viuacior: vt non temerè mihi videatur Hesiodus scripsisse,

ἀνεία τοι ζωέ γοιέας λακόνυζα κορώνη

αἰδέσθην ἡλώτωνας.

Et reliqua de animalium ætatibus ex grauissimis autoribus exploratissima. Quem secutus Plutarchus eo opusculo, quo bruta etiā ratione vtī differit, *ὅν ἐκείνης φησὶ ἀν' ἀφροσύνης ἄρξιν, ἐκ ὀλίγον χρόνον, ἀλλὰ ἀνεία χερσίος γοιέας ἀνθρώπωνας:* quarum vniuscuiusq; vir si occubuerit, nō breue temporis spatium, sed nouem hominum ætates vidua permaneat. Theon tamen in Arati carmine *ἀνεία γηρα κορώνη,* non pro nouem ætatibus, sed pro multis accipiendum censet, esseq; tantundem ac si *πολύγηρα κορώνη* dixisset: eam enim esse nouenarij numeri vim, vt pro multitudine accipiatur: de quo etiam in caudam scorpj disputatū à nobis est super Nicandri versu. Quinq; itidem ætates hominum Cornicem viuere legas apud Aristophanem. Psalmographus autem intra octoginta annos plurimū ætatem hominis conclusit, quæ summa in Cornice esset quadringentorū annorum. Atqui receptū est apud nostros ex diuinis Hebræorū literis, aliquos noningentos circiter annos peruixisse, qui vt etiā ad veterem Ægyptiorū rationem supputentur, quadrimestribus annis ad calculum reductis, vt nonnulli accipiunt, erunt omnino anni rationis nostræ multò plures, quàm nun̄ viuunt. Sed vt sacra missa faciamus, quorum fides à Theologis absq; cōtrouersia est accipiēda, nōnne Seras adhuc populos supra CCC annos viuere prædicant? Quare si fides rerum scriptoribus adhibeatur, nihil hīc diuersum ab alijs allatū ab Aristotele fatendum erit, si modò is nullum animal homine diutius viuere professus est. Sed fuerit varia annorum ratio pro locorum & gentium institutis, dummodo vno autorum omnium consensu Cornix viuacissima reperiat. E

IVVENILIS SAGACITAS SENILI EXPERIENTIÆ PRÆPOSITA.

Illud ad hanc materiam facit, quod huius viuacitatis ergò prouerbiū factum aiunt,

A aiunt, Cornici oculos configere, quo Cicero, Macrobius, & D. etiam Hieronymus vsi sunt, volentes antiquitati vel sublatam, vel diminutam autoritatē nouo iuniorum inuento cōmonstrare. Porro Ciceronianū illud pro L. Muræna, Inuentus est scriba quidam Gn. Flavius, qui Cornicum oculos confixerit, eò spectat, vt aduenisse eum rationē ostendat, qua legum sacrorūq; interpretibus autoritatem & existimationem imminueret, cūm eo præcipuè nomine colerentur à rudi populo, quòd facti diebus penè singulis ab eis petendi essent, vt ex eius arcani peritia cognitioneq; crescerēt, suamq; illam scientiā magis ac magis populo venditarēt: is verò cūm singulis diebus ediscendos fastos populo publicasset, re iam diuulgata peruicit, vt in minori deinceps precio sacrorū interpretes haberentur, atq; ita consilia eorum de tuenda existimatione prorsus euerit, Cornicumq; demū oculos cōfixit, fama per magnam inuidiam sibi comparata. Quod verò ad mentis prauitatē pertinet, ibi Propertius tangit, vbi de lenæ cuiusdam ingenio & sagacitate differit, pluribusq; eius vafrauentis & imposturis enarratis, vt vno omnia verbo claudat, ait:

*Posses & attentos astu cæcare maritos,
Cornicum immeritas eruit vngue genas.*

Sumptum ex historia, quòd Areopagitæ puerum damnauerunt, propterea quòd is Cornicum oculos studiosius erueret, perniciosissimæ mentis id signū esse iudicantes, quæ multis malo futura esset, si adoleuisset.

IN QVIETVDO.

Horus hominē in assiduo motu mentisq; agitatione ita versatū, vt neq; dum cibum capit interquiescat, per Cornicis pullos significari tradit. At rectius per Cornicem & duos illos pullos suos dixerimus: hæc enim volans, volantes identidem pullos aliquādiu pascit. Nihil verò magis negotiosum hominem indicat, quàm & rerum satagere, & nihilo secius interim aliquid esitare.

H Y E M S.

A pud Hesiodum Cornix est hyemis symbolum, vt eius interpretes eo versu tradit:

μήτι ἐφελομένη κρῶζι λακέρυζα κρῶνι. quòd ita Maro transtulit:

Tum Cornix plena pluuiam vocat improba voce,

Et sola in sicca secum spatiatur arena.

Apertius Euphorion: *ἰερόματις ὅτι κρῶζε κρῶνι.*

D E P A S S E R E.

Ongè diuersum à cornice Passeris est ingeniū, ac perinde vitæ breuitas angustissima: Passerū enim mares anno diutius durare nō posse, cōpertum est: cuius rei causa salacitas incontīentissima, quæ tot hominū etiam ante diem effectos exhaustosq; viribus tradit senectuti.

A N N V M V I T Æ T E M P V S.

SEd enim & Ægyptij, & aliæ quoq; nationes, tempus annuū per Passeris hieroglyphicum intellexer. Nam & Calchas in artificioso augurandi genere ce

Pierii Val. Passer.

leberrimus, ex Passerū numero, quot serpens deuorasset, belli Troiani tempus dicitur auguratus est, qui pro Passeribus annos, pro angue tēpus intelligeret, vt in Serpente Saturnum significari ex huius animalis gestamine demonstratū. Solum enim Tempus edax rerū, tuq; inuidiosa vetustas Omnia destruitis. Quare iam taceat Epicurus, neq; amplius portenta derideat, neq; vltterius assueret Passerem nihil simile habere cum annis, cum & Græcorū disciplinæ, & hæc Ægyptiorum oracula testatissimum relinquunt, tempus annum ex figura Passeris non temerè ab Homero & alijs positum.

PROLIFICA SALACITAS.

Idem Ægyptij sacerdotes si prolificū hominem & petulantiaē intemperatius deditum significare vellent, Passerem pingebant *περιττω*, fuluum quippe & æris instar rubicūdum, non autem pyrgetem, quod nonnulli turricolam interpretati sunt, cum exemplaria Hori manu scripta *περιττω* legendum indicent. Passer enim titillatione immodica & seminis vbertate concitatus, vel septies vna hora fœminam salit, nunquā egens genituraē. Eiusmodi porrò salacitatis observatio effecit, vt ad languescentem venrem excitādam Passeres in cibo, vel eorū oua Medici propinarent: ideoq; eos Veneris currū trahere mythologi confinxerūt. Iam & Thericles ait Passerum esitationem rem veneream plurimū adiuuare.

SIRENES.

Quin & Sirenas quæ suauitate cantus & mollibus quibusdam illecebris illectos homines apud se ad mortem vsq; feruntur detinuisse, Passeris effigiem à pectore supra, fœmineam uerò infra habuisse tradunt quædam Græcorum fabulæ, vt in Sudæ Collectaneis habetur: quamuis alij, aues eas fœminæ tantum facie fuisse prodiderint. Has verò Veneris illiciū significare vsitatissimo hieroglyphico, negat nemo.

PETVLANTIA PERNICIOSA.

Addunt & perniciem, quæ subsequitur ex nequitia, per Sirenis imaginem significari: eoq; trahunt nautas illos apud Homerū cantilenis illectos, exitij sibi causam comparasse. Sapientissimūq; ideo Vlysem fingūt, quod sociorū auribus cera oblitis, pereundi periculū sustulerit, sibiq; cauerit, ne illi quicquā, quod imperaret, aut nutu significaret, facerēt, ad malum se vinculis alligari passus, neq; prius dissolui, quàm in tuta superato periculo euasissent.

ELOQUENTIA.

Sapientiores tamen, Sirenas pro hieroglyphico eloquētiæ, felicissimæq; persuadendi vi posuerunt: vnde dictum illud de Catone Grammatico:

Cato Grammaticus Latinā Siren.

Et Apollonius Tyaneus apud Philostratum, in Apollinis templo suspensas etiam aureas Sirenum illecebras memorat, in huiusmodi significatū. Atq; vt ad Passerem reuertamur, diuinæ etiam literæ alitis huius hieroglyphicū nonnumquam pro anima ponūt, quæ voluptatibus & sensui dedita facile seducatur, nequitiaq; laqueis identidem irretiatur. Vnde Psalmographus ille fatidicus plurimū exultat, animam suam ereptam esse, veluti Passer, de venantiū laqueis. Et Psalmo 82. Inuenit sibi Passer domū: qui scilicet prius erat erraticus & vagabundus, modò his modò illis illecebris auocatus. At vbi sacras cepit ædes frequentare incolereq; domum est sibi visus inuenisse.

IO. PIERIVS VALERIANVS AD IACO-
BVM SADOLETVM VIRVM PRÆSTANTISS. DE IIS
QVÆ PER ACCIPITREM SIGNIFICANTVR, EX
SACRIS AEGYPTIORVM
litteris.

Commētaria de sacris Aegyptiorum literis, quæ aliquot abhinc annis inter varias occupationes, quæ studiorum meorum cursum sæpius interrumpere, conscripseram, prout ab amicis, modo hoc, modo illo poscebantur, ita sua singulis distribuere cōsueui: tota enim hæc lucubratio ad eorū fuit obsequium accommodata. Inter hæc tamen cum Accipitrē pleriq; à me extorquere cōtenderent, impetrare minimè potuerunt, quòd eum, honoratissime Pater, præcipuum mei ergate cultus & obseruantia argumentū esse constitueram. Memor enim tuorum erga me meritorum, neq; non humanitatis ac beneficentiæ, quæ me totiens duro meo tempore liberalissime persecutus es, id semper in animum induxi meum, vt quādo nullam tot beneficijs gratiam referre possem, quantum saltem tibi deberem apud omnes ingenuè profiterer. Accipitri itaq; meo id præcipuè mandavi, vt quaqua iter arripere, quaq; expatiaretur, si modo probante Deo volatum auspiciatus esset, Sadoleti merita locorum vbiq; meo nomine prædicaret. neq; tamen magni se effecisse aliquid arbitraretur, si doctrinam hominis in vnoquoq; disciplinarum genere absolutissimam, si summum ingenium, si beatissimam eiusdem eloquentiā attestaretur (nō enim nostra hæc indigent prædicatione, quæ sua se vi per vniuersum iam terrarum orbem immortalium cum laude diuulgauerunt, nomēq; nullo vnquam tempore intermoriturum sibi ipsa peperere) sed ijs quædam admirabilia patefaceret, nulli quippe parem in eruditione tanta humanitatem, nulli in tam varijs aula nostra conflictibus castiores mores, nulli manus ad promerendum promptiores, nulli ad amicorum quorumcunq; res inuandas officio presentiora. Natos è literatis hominibus plerosq; sibi, natos alios patriæ, domesticisue suis, alios ita huic vel illi, vt per factiones etiam reliquos infectentur: Sadoletum vnum ad totius humani generis commoditatem huic seculo ab immortalis Deo datum. Hæc secum allaturus est Accipiter noster, quem pro testimonio opera ipsa tua omnibus cognitissima subsequenter, neq; non omnium, quotquot ætate nostra viri probi sunt, succlamatio consensu mirifico repetita. Sedenim tu, qui vt literatissimus es, ita etiam humanissimus, cum hæc leges, puta te Pygmaeorum agmen intueri, quod dormienti Herculi negocium faceffere conetur, armaq; eius omnia sibi asserere meditetur, qui tamen si nihil proficere videantur, de ridiculo tamen conatu delectabile possunt spectaculum exhibere. Interim quid Accipiter ex Aegypto attulerit, explicare incipiam.

DE ACCIPITRE

ACCIPITRIS quidē significata multa et admodū varia sunt, cum ex eo victoria, celeritas, aer, sacerdotium, Sol, Deus, Animus, Mars & Venus, & pleraq; alia hieroglyphico schemate ostendantur, quorum causas sigillatim explicare nostri fuerit instituti.

S O L.

PRæstantissima autem omnium apud Aegyptios consideratio super Accipitre fuit, vt Soli eum æquipararent, solarisq; vigoris symbolum hieroglyphicumq; inter volucres omnes cōstituerent, propterea quòd animal esset geni

Pierii Val. Accipiter.

turæ, vti comperant fecundissimæ, eaq; de causa in eo genere *τείοχλω* recensentur, quæ Latini Burionem appellarunt, siue quod re ipsa tris habeat testes, siue quod duos tantę salacitati sufficere nō posse crediderint. Ea nuncupatione Agathoclem Siciliae Tyrannū à Timæo historiarū scriptore notatū obseruauimus, quem tota pueritia *κρηδόν τωρόν* fuisse tradit, nec minus petulanter reliquū ætatis tempus in nequitia peregisse. Cæterū Accipiter præter id quod egregiè est prolifica vi præditus, id etiam commune habet cum Sole, quod & viuacissimus esse perhibetur, & iubaris ipsius radios firmiter intuetur. Vnde etiam fit vt Medici ad oculorum morbos Accipitrinæ herbæ vtantur beneficio. Qui quidem rerū consensus etiam transit ad metalla: siquidem ferūt ossa ex eius tibijs admota auro, ita id attrahere, quemadmodū Magnes ferrum sibi cogit adhærescere: nimirum enim Chymici aurum solare metallum ponunt. Porro autem Accipitrē Apollinis nuncium dici, legas apud Adamantium. Plutarchus, qui eundem Osirim & Solem interpretatur, omnino propter eximiā videndi facultatē hoc assertum putat. Habet & aliam cum Sole similitudinē Accipiter, quod, vt perhibēt, tricesimo quoq; die soleat scemine consortiū appetere, vti Sol eo circiter temporis interuallo superato, Lunę coniungitur. Ea verò fuit mortalium religio, Medicinæ inuentum Apollini adscribentiū, vt in desperatis à clinica medicina morbis, cuiusmodi quartanæ sunt, in quibus parum illa, aut nihil pollet, persuasum sit, vel puluerem, in quo se volutauerit Accipiter, lino rutilo in linteolo adalligari decumbentis collo, remedio, vt aiunt, efficacissimo.

Sed cur ego dissimulem quod ab Eusebio refertur super alitis huius præstantia, vt inquit ille, à Zoroastre traditū, Deū accipitris habere caput: quippe qui inter omnia ea quæ labem nullā aut corruptionē sentiant, primus ingenitus, neq; interiturus vnquā, partium expers, sibiq; ipse simillimus, bonorum omnium auriga atq; autor, rerum pater omnium optimus ac prudentissimus, sacrū iusticiæ lumen, absolutissima naturæ perfectio, eiusq; inuentor, & sapientia: quas dotes cum Soli pleriq; attribuant, quanto magis eius auctori summo cōueniunt, qui tabernaculum suum in eo, vti apud scriptores diuinos legitur, collocauit.

D E V S.

S V B L I M I T A S.

Motum ad hæc philosophantis cuiuspiā, qui rectā feratur in sublime, nulla prauæ rationis fallacia perplexitatēue labefactatus, sed quicquid hic cōspexerit, statim surrigat ad Deum, ijdem ipsi sacerdotes ostendere si vellent, Accipitrem sursum versus aera captantem pingere consuerunt. Cætera enim volatilia si cursum arripuerint in sublime, obliquo ferri tractu, curuatisq; spatij agi coguntur, neq; rectā cursum possunt intendere. Solus autem Accipiter sublimi-peta recto meatu volat.

H V M I L I T A S.

Contra verò si à sublimium consideratione sese ad hæc inferiora demiserit, quasq; ibi ideas cōspexerat in centro hoc recognoscat, neq; ab recto quicq; aberrarit itinere, volētes indicare, Accipitrē idētidē sese ad terrā demittētē faciebāt: nam volucres relique veluti sursum versus volaturę, per circuitus ascēdūt:

ita

A ita cū descendunt, transfuerso tortuosoq; volatu id facere cogunt. Verū Accipiter vti fursum versus efferendus rectā fertur: ita si supernè delapsus ad terram humipeta fiat, recto ad nos tramite defertur.

A N I M V S.

Cum itaq; potiores volandi partes Accipitri datæ sint, animusq; sit Platoni Calatus, sint volatilia etiam in Paradisum deliciarum, quippe in animā ad hominem adducta, quod varios ipsius cogitatus ostendit, nō immeritò Accipiter tam ob hoc, quā etiam ob ea quæ superius dicta sunt, animi simulacrum habetur Apud Ægyptios: hiq; duo quos ponunt motus, totidem in animo affectus indicant, qui tunc Accipiter sublimipeta est, cū cogitationem in Deum & in cœlestia furrigit: humipeta verò, cū se ad ea quæ terræ beneficia sunt, examinanda applicauerit. Accipitrem igitur fursum versus tendentem si quis pingat, animum qui ad diuina sustollatur intelligemus, quem si ad inferna delabentem effinxerit, philosophum præcipuè Peripateticū, cuius scilicet omnis contemplatio circa materiā versatur, delineatum intuebimur. In vniuersum autem, vt Helichius ait, volatilia in sacris literis homines ostendunt qui contemplationi vacant, terrenis se negocijs haudquaquā immiscentes: quòd si necesse fuerit ab ea se deijcere, statim reuolant in sublime. Nam & Eucherius sanctum virum hieroglyphicè poni tradit per Accipitrem in Diuinis literis, siue ea de causa quam superius attigimus, siue quia volucris hæc præcipuè, mutata veteri penna, insigniter renouatur. Ita vir qui se Deo dedicat, inueterata prioris vitæ studia proijciens, simplicem bene viuendi regulam assumit, ad quam omnem vitæ suæ rationem dirigit: eoq; spectare Iobis dictum, Nunquid in sapientia tua plumescit Accipiter?

M A R S E T V E N V S.

Erat & illud apud sacerdotes Ægyptios memorabile cōmentū, quòd Martem & Venerē per duos vtriusq; sexus Accipitres intelligebant, quorū marem Marti, sceminā Veneri dedicabant. Causam figmenti cam memorāt, quòd reliqua sceminei sexus animalia maribus concubitum assiduum deposcentibus minimè morigera sint, quod vna præstat Accipiter: trigefies enim vno die requisita, quantumlibet secesserit, appellata à mari iterum atq; iterū obsequitur. Fœminas verò maribus morigeras, siue, vt in aliquot Hori codicibus habetur, in Venerē procliuiter pronas, elogio Veneris Ægyptij honestabant: difficiles autem rusticas & morosas, ab huiusmodi cognomento repellabant. Alia item causa est cur Martis vocabulo Accipiter accipiatur, quia scilicet ex traditione quadā astronomica sanguinē à Marte regi nouerant, cuius Accipiter est egregiè sitibundus, est autem animal omnino violentum, imperiosum, cædis cruorisq; avidum hinc apud Platonem, Phædonē, legas eorum animas qui dominationem per violentiam & iniuriam & rapinas exercuerint, post obitum in Accipitres et miluios abire.

R A P I N A.

Hunc quoq; sacræ literæ, Leuitico, mensis inferri prohibēt, propterea quòd Hrapax alioquin animal, ad impietatis quidem disciplinam, vt diceret Helichius, cicuratur, & imperata facere assuescit: vsus tamen eius ad simplicium auium exitium expetitur. Hi sunt, qui sacerdotalem huius vel illius familiæ vitam professi, meliora secuti videbantur, vt nihil iam his ad hominis verè Christiani tranquillitatem abesse videretur, principum tamen aulas affectantes, ad

Pierii Val. Accipiter.

rapacitatem, ad pristinos reuerſi mores, & ſuis & aliorum libidinibus inſeruiētes, diuina profanaq; omnia commiſcent: hinc hæreſum fauor, atq; fomentum: hinc bellorum adhortationes, impulſionesq;: hinc bonorum preſſuræ vexationeſq;, populorum cædes, vrbiū incendia, regnorum euerſiones, terrarūq; defolationes oboriūtur. Sic olim Baſilius, ſic Athanaſius, ſic Chryſoſtomus, ſic magno numero alij malè habitī: ſic nunc armorum ſonitum totus ferè Chriſtianus orbis exciuit, quæ tragœdia quā ſit habitura catastrophen, nemo coniectare poteſt, calamitatē tamen in Chriſtianū nomen facilè omnes præſagire poſſunt.

FILIORVM ABDICATIO.

Simile quid aquilæ in Accipitre accidere tradunt Ægyptij, cum ſcilicet tria pariatur, vnum tantum ouum ſeligere, fouere, ac alere, reliqua vero duo confringere. Quapropter ijdem ipſi ſacerdotes, ſi quem filios domo exactos ablegantē exprimere voluiſſent, Accipitrem fœtam vel incubantem pingere ſoliti erant: ita tamen rem accipiebant, vt qui abdicaret, vel à ſe reiiceret, propter egeſtatem & inopiam id facere cogereſtur. Nam eadem in Accipitre cauſa fertur, cum in aquila non indigentia, ſed aſtidium in cauſa ſit, vt vnum tantum alat. Ferunt autem incubationis tempore vngues Accipitri decidere, quorum adminiculo deſtituta, ſit vt vix ad alimenta, quæ vni ſufficiant conquirenda, idonea ſit: quare, ne qui reliquus eſt vnus pereat, omne in eum ſtudium & diligentiam impendi.

VITA VITALIS.

Sed illud interim obliuiſci nolim, alitem hanc indicium eſſe vitalis vitæ, ſiue ſid propter ſanguinem, cuius eſt auidiſſimus, ſiue propter Solis imaginē, quæ excubitat, ſiue, quod receptum erat apud Ægyptios, circa centeſimum ætatis annum, vt ſupra dictum eſt Vulturis Commentario, hominem ex defectu cordis deficere, vt Plinius etiam atteſtatur: nam, vt Varro tradit, hominis anniculi cor, quod ſæpe in hiſ Commentarijs repetendum erit, duarum eſt drachmarū, atq; ita ſingulis annis vſq; ad quinquageſimum, accedunt binæ, conſtatq; hominis quinquagenarij cor centum drachmis: ab eo tempore, annis ſingulis totidem imminuitur drachmis, quot excreuerat: creditūq; inde, ex defectu humani cordis non vltra centeſimum annum poſſe homines viuere: cuiuſmodi vitæ terminum in homine ſtatuiſſe videtur etiā Dioſcorides (Aſtologū illum Dioſcoridem intelligo, ex cuius dictatis ea excerptiſt Varro) ille enim hac ipſa ratione conſertum ſe habere ſcripſit Alexandriæ inter libitinarios, quorū ibi cura mortuos exenteratos & aromatibus delibutos diutiſſimè conſeruare, hominem plus centum annis viuere nō poſſe: eaq; de cauſa Empedocles, quem in hoc Ariſtoteles ſecutus eſt, ante omnia cor iudicauit increſcere, quod hominis vitā maximè cōtineat. Quamuis Hippon, Democritus, Anaxagoras, Diogenes, atq; alij nōnulli aliter, quorū bona pars cerebro principatum formationis attribuunt. Quod tamen pertinet ad annorum centena, Mathematici & diuinæ noſtrorum literæ viginti inſuper addunt, neq; amplius cuiquā eſſe conſeſſum aſſerūt, atq; hoc terrarum orbe iam mortalibus expleto, & vitæ noſtræ decreto quaſi quodam diuinitus promulgato. Illud etiam adiſciunt, Moſem ſolum, Dei (vt Iudeorum libri loquuntur) familiarē, centū viginti quinque annos vixiſſe, qui cum quererēt quod iuuenis interierit, reſponſum ei ferunt à numine, neminem plus eſſe victurū. hæc Pollio. Plurimum verò octoginta & vnū à natura & à ſyderibus cōſeſſum aiūt, quod vitæ ſpacium hiſ potiſſimū cōdonatur, qui & corpore & animo valeant, vt Platoni, Dionyſio, Heraclæotæ, Diogeni Cynico, Eratoſtheni & Xenocrati

A Platonico liberaliter concessum. Qui verò centesimum attigerint, Carneades, à quo tertia Academia est, quæ dicitur Noua, neq; nō Cleanthes & Xenophanes Colophonius, Democritus Abderita, Isocrates rhetor, & Gorgias Leontinus, cum alijs plerisq; memorantur.

ÆGRITVDINE CONFLICTATVS.

Quod autem dictum est imminui cor in seniū vergentibus, sunt qui cor dentibus ambesum pro homine ponāt qui ægritudinibus afflicteretur. Nam Homerus frequenter admodum ihs & exedi & consumi cor ait, qui vehemētiore aliqua animi ægritudine cōfliktantur, quod ipse vnā cum Hesiodo facilè homines in anxietatibus & ærumnis in seniū ire pessum asseuerat, fatalemq; neq; non naturalem ætatem ita vitio vel imprudentia nostra cōminui. Pythagoras quoq; volens nos admonere, vnicuiq; vitæ suæ curā minimè negligendam esse, eruditè simul ac sapienter imperauit, μή ἐσθίῃ τὸν νεφθίαν, hoc est, adhibendā esse diligentiam, ne nosmetipsos ægritudinibus subiicere contendamus: quæ potissimū in causa plerisq; sunt, vt dono diuī concessus vitæ cursus interrumpatur.

B ANIMA.

Quoniam verò Latini sermonis autores, animum quo sapimus, animā qua viuimus esse dicunt, nos eorū secuti distinctionē, cum superius de ihs quæ ad animū pertinent ex proposito argumento differuerimus, nunc quæ ad animā faciant exequemur: quanquā differentiā eam nō vsquequaq; receptā video, vnde necesse sit interdum, vel in eodem vtrunq; significato ponere, vel alterutrū vsurpare. Animam igitur quæ nostræ sit vitæ fundamentum & sedes, Ægyptij sacerdotes per Accipitrē intelligi voluēre, quando quidē BAIETH apud eos is est, qui apud Græcos ἰεραξ, apud nos Accipiter. Ægyptiaca verò clemēta illa si per syllabas diuidantur, BAI per se animam, ETH verò cor significat. Vtebantur enim illi libenter ex huiusmodi compositione vocibus, ex quibus ipsa rei natura, vel originatio, vel aliqua vis appareret: quod & apud Hebræos frequentissimū est, vt vnā cum locutione ipsa, res etiam qualis, cuiusmodiū sit, intelligatur: vt quo vocabulo cælum nominant, constare id ex aqua & aere doceant: cum Adā dicunt, & crassam qua compacti sumus terræ materiam, & insitam simul mentē ostendunt: mentem enim terræ applicitam, id nominis significare tradit Philo.

C Sed iam quid cōmercij anima cum ipso corde habeat, videamus. Ægyptiorum opinio fuit, cor esse animæ receptaculum: quasi igitur nominis coagmentatio significetur, & inesse animam cordi constet, per Accipitris ipsius picturā animæ reminiscerentur. Neq; quidem Ægyptij tantū, verū & Stoici animā in corde potissimū statuerunt: sentiendi enim vires omnes ad sensum, quem ex re ipsa cōmunem vocamus, vt flumina ad mare, confluunt: hic autē, si Aristotelē sequimur, in corde est. Neq; absurdè dixerimus, ab eo mari quinq; corporis sensus, visum, auditū, gustatū, odoratū, tactū, quasi quinq; maria mediterranea, diffusos intrare corporis continentē, quæ manifesta Platonis in Theæteto sententia fuit. Quod verò super animo paulò antè dicebamus eum Accipitri comparatū, imò alitè ipsam pictam congruū huius esse symbolum, redigit in memoriā mihi Zoroastris dictum: alatū quippe esse animū, quod apud Platonē latissimè dicitur, decidentibusq; alis præcipitē cum in corpus ferri, illisq; mox succrescentibus ad superos reuolare. Sed percontantib. eum discipulis, quo pacto alis bene plumantib. animos volucres sortiri possent: Irrigetis, inquit, alas aquis vitæ. Iterum sciscitantibus, vnde has aquas peterent, sic per perabolā, quæ erat hominis

Pierii Val. Accipiter.

mos, respondit: Quatuor amnis Paradisus Dei alluitur & irrigat, indidē vobis salutes aquas hauriat. Quæsierit verò aliquis, qui nam hi fluuij sint, vt si Accipitrē mersare suū ibi velit, eos nanciscat. D. Ambrosius flumina Zoroastris quatuor, virtutes totidē, in quas diuidit sapiētia, prudentiā quippe, temperantiā, fortitudinē, & iusticiā intelligit: fontemq; esse sapiētiam, ex quo flumina hæc quantacūq; sunt deriuētur: nam in Diuinis literis fons passim accipitur pro sapiētia, ad quē accedere sitiētes admonemur, de quo plura in Cælo aquis irriquo. Vbi verò Plato in alarum, quas animę tribuit, mentionem incidit, per alas naturalē eam intelligentiā capit, quæ, vt inquit Alcinous, est intellectio quædā in anima quæ corpori sit applicita, non ea quæ animo à corpore soluto cōuenit: ea igitur, cū labem à corpore contraxit, nunquā sese tollere humo poterit, nisi fluminibus, quæ posita sunt, infectum eluerit scelus. Quoniā verò sunt qui duram metaphorā contendunt, Gangem, Nilum, Tigrin, & Euphratē, ea enim his amnis nomina faciunt, pro quatuor illis virtutibus poni, quæ omnē in hominum vita principatū obtinēt, minimè fuerit importunū hæc latius interpretari.

P R V D E N T I A.

EX amnis his Gangem primum enumerant, qui pro prudentia ponatur. Trahit hic ramenta auri, carbunculū, prasīnū lapillum, quem alio nomine Smaragdum vocamus. Aurum pro inuentis prudentiū sapius accipimus: vnde diuinū numen per Prophetam ait, Odi illius aurū et argentū: de quo quidem alio loco cōmodius. Deuoluit & splendidū carbunculum, in quo scilicet anime nostrę viuit igniculus, qui si tempore suscitetur, neq; apta fomenta deficiant, micantissimū ignis fulgorē totis sit edibus exhibiturus, vt in anima corpori insita, pennarū radices actæ altius inhærescāt, quæ si prorūpere semel cœperint, breui sint omnē corporis molem per sublimē aera libraturæ. Per Smaragdū verò virorem intelligas: porrò autē quæ virent, viuacitatē præ se ferunt. Ostendit præterea viror, præteriti seminis vitam. Aurū fulgore suo præsentium rerū precia proponit. Carbunculus excitato lumine, quid futurum sit, quidue aduentet, aperit. quæ tria sunt prudentię munera. Ganges ad hæc Phison est Hebræis: vocabulū significare tradunt oris mutationē, siue dicere velimus, sermonis varietatē: non enim Ganges vnā tantū gentem circuit, sed, vt aiunt, omnē terrarū orbem ambit, & vt nonnulli opinati sunt, vel mysticè rem intelligentes confinxere, in Libyam vsq; prolabit: manifestè enim accipiendū, mythologū nō ad historiā, sed ad mysticū aquarū sensum animū adiecisse. Atqui prudentię munus est prodesse quā plurimis, neq; vllā tam remotā, tam efferā gentē prætermittere, quā beneficio nō demereat: ideoq; in omnē terrā exiuit sonus eorū qui nos piē sancteq; instituerūt.

T E M P E R A N T I A.

Gangi mox Nilum adiungunt, per quē temperantiā intelligi volunt. Alluit Nilus planitiem Ægypti: Ægyptus in Diuinis literis voluptatum & deliciarū illecebras significat, vt de ferociente equo, suo dictum Cōmentario, qui latos Ægypti campos gaudet insultare. Lex igitur Israeliticis data est, in Ægypti captiuitate detentis, hoc est, nequitię ac effeminationibus impurissimè deditis, vt ex Ægypto quamocysimè recederent, succinctiq; lumbos agnum ederent, quod est temperantię signū: castos enim oportet, & viuo ablutos flumine, sacra Deo ferre, supremiq; numinis Pascha celebrare. Gæon hic amnis Hebræis est, à quo terram etiam Æthiopicam perluui dicunt, nempe vt despiciatissimum corpus abluat, & libidinis ardorem extinguat. Æthiopia enim, vt nonnulli diuina-

rum

rum literarum interpretes exponūt, abiecta, vilis, & despiciata sonat, cuiusmodi nostrum est corpus Æthiopiæ perquam simile, quod scelerum infectæ maculæ deturpant, & aduscq; nigri coloris ferruginem inficiunt.

FORTITUDO.

Tertius amnis Tigris est, qui fluuiorum omnium velocissimus perhibetur, nomenq; illi tam animali omnium rapacissimo, quam fluuio velocissimo, à sagitta est, Armeniorum lingua: qua enim parte ex Armenia in Mesopotamiam labitur, ibi propter rapidissimam velocitatem Tigres sagitta dicitur. Per hunc fortitudinem interpretantur, quod fortitudo cursu quodam pernici cōcita, obstantia quæquæ demoliri atq; prosternere videatur, nullisq; obicibus oppositisq; molibus aut obstaculis impediri, quin quò ferri destinaret, cò victrix prorumpat.

IUSTITIA.

Quartus est Euphrates, per quem fecunditatem & fructuum exuberantiam intelligi volunt, ac perinde iustitiæ symbolum esse. Ex nulla siquidem virtute opimiores letioresq; fructus colligi feruntur, quam ex æquitate. Hinc Ceres, quod sepe diximus, legifera Poëtis, eademq; Astrea. Hinc tellus ipsa iustissima, ac ipsius iustitiæ simulacrū perhibet. Putant verò pleriq; Euphratē *ἔξ τῆς ἰσότητος* appellatū, quod nulla res magis quam æquitas ac iustitia, humanū genus letitia perfundat, & hilaritate repleat affluentius. Ex his igitur manifestū est, quibus a quis implumis Accipiter noster lustrari possit, atque identidem ita plumescere, easq; alas emittere, vt nō supra nubes tantum, quod faciūt grues, sese attollere, verum super omnes cælorū orbes efferri valeat, pariq; cū Aquila honore acceptus, in ipsius Iouis gremium audeat volitare.

SANGVIS.

Habet præterea similitudinem Accipiter cum anima, vt aquam omnino non bibat, sed solo sanguinis succu sitim leuet, quo vno & anima ipsa nutrirī quodammōdo videtur. Ideo veteri illo instituto, libaminibus quæ pro animam parabantur, sanguis apponebatur. Et Deut. XII, sanguinē hostiarū pro anima esse monet Moyses, idcircoq; non debere nos animam comedere cum carnibus. Passim verò Leuitico monemur, sanguinem nō esse comedendum, quia vniuscuiusq; carnis anima sit in sanguine. Sed præcipuè ca. XVII interminatur Deus exitium cuiuslibet, tam ex domo progenieq; Israël, quam etiam hospitibus & peregrinis, qui apud eos diuertissent habitarentue, si sanguine vesci ausi fuerint. quem ea de causa datum eis asseuerat, vt super altari per eum animas suas expiarent, essetq; ita sanguis animæ litatio, dum funderetur per altaris circuitum, & quod residuum esset, terra operiretur. Quod verò dictum, vniuscuiusq; animam in sanguine eius esse, nequaquam intelligendum est, substantiam animæ esse sanguinem, ait Hesychius, sed quod societatem cum carne per sanguinem habeat. Vnde quidam sanguinem animæ vehiculum appellarunt: emissus enim vbi frigere ceperit, à carne dissoluitur, abuolatq; anima. Eaq; de causa Ægypti, si sanguinē significare voluissent, Accipitris imaginem faciebāt. Multorum sanè opinio fuit, animam esse sanguinem, siue, vt Empedocles arbitrabatur, in sanguine. Hinc illud apud poëtas: Purpuream vomit ille animam. Et: Vitam cum sanguine sudat. & alia huiusmodi. Et apud Ouidiū, Pythagorico monitu exturbare quorumcūq; animalium cognatas nobis animas nefanda cæde ideo prohibemur, ne sanguine sanguis alatur. & in hanc sententiam tum apud Græcos, tum apud Latinos plurima. Quamuis alio significato accipi purpuream animam, alio de Piscibus cō-

Pierii Val. Accipiter.

mentario docuimus, vbi agitur de purpura vno ictu collidenda, si sanguinē ad ^D tinctum comparare voluerimus. Sed quantū ad eos pertinet qui sanguinem animę cōmifcent, ego non ita fuerim impius vt non profitear, de brutorum animis hoc tantū intelligi, de quibus cap. IX Geneſeos ſcriptum eſt, Anima illius in ſanguine eſt, cū in homine tantū ex animalibus, anima per ſe vitalis ſit, ſuaq; ſe contineat immortalitate. Et quamuis Salomon pro concione tertia, vnū eundemq; interitū hominis & iumentorū, & æquā vtrorūq; conditionem, ex impiorum opinione poſuerit, ex ſua tamen ſententia, puluerem ad terram reuerti, ſpīritum ad eum qui dederat, aſſeuerat. Baſilius ad hæc, vbi concione octaua die quinto locum exponit, Educat terra animā viuentem, brutorū tantū animam eſſe ſanguinem diſputat. Ait verò ſanguinem coactum in carnem ſuapte natura verti: carnem autem corruptā in terram redire, vnicuiq; manifeſtū: itaq; iumentorū animā terrea quandam eſſe naturā. Eos verò valere iubet, quos nihil quicquam pudet animas ſuas, & equorū, & canum, in eadem ſpecie collocare: quiq; ſeipſos etiam, & mulieres, & frutices, & æquoreos piſces olim fuiſſe reminifcantur, idq; aſſerere nō erubefcant: quos quidem piſces fuiſſe nemo ſanæ mentis di ^E xerit: quo verò tempore iſthęc literarum monumentis mandauere, expertes magis rationis quā piſces fuiſſe, quiſquis mente iudicioq; polleat, dubio procul aſſeuerarit. Illud verò cōmerciū cordi eſt cum ſanguine, vt ex Philoſophorum obſeruatione compertū ſit, cor ijs omnibus eſſe, quibus & ſanguis: id quod etiā de iecinore proditur. Neq; tamen infirma eſt eorum opinio, qui nō nihil ſanguinis ab iecinore procedere iudicarunt. Sedenim potior eorū, qui ſanguinis principatum cordi dedicarunt, à quo, tanquam à fonte perenni, in venarū conceptacula diffundatur: nuſquā enim niſi in corde ſanguinem concreſcere, ex Medicorum & Ariſtotelis traditione didicimus, in quo quidem primū oritur, etiam antequam totum corpus inſormetur, quæ idem latius libro de Animalibus tertio pertractat. Ac ne interim nos plura de anima, de corde, de ſanguine diſſeramus, ea conſultò præteribimus quæ dici poſſent, ſi quid cordi, quid iecinori, quid arterijs, quid venis inſeruiat, & vnde triplex animæ poteſtas originem & fundamentum cōſequatur, repetere voluiſſemus: ſedenim hæc ita breuiter tacta ſufficere viſa ſunt pro redditione cauſę, cur talia ſacerdotes Ægyptij pingere cōment ^F i eſſent. Illud addam, ſanguinem religioſiſſimo Hebræorū ritu in ſummo cultu ſemper habitū, quem ex alite qualibet effuſum ſimulac oſtenderint, inſperſo puluere ſepelire pro magno negotio habēt, quòd perſuaſum illis ex Prophetarū dictatis, ſanguinem ad contractæ labis abolitionem, & animorū depurationem facere: ſed nō intelligūt, myſteriū id ad precioſiſſimū CHRISTI ſanguinē ſpectare, cuius aſpergine maculæ omnes noſtræ, cū expiari voluerimus, abluuntur.

VICTORIA GLORIA'VE.

DEniq; propter eas dotes, quas huic aliti natura ſupra volatiliū aliorum conditionem elargita eſt, factū vt in vniuerſum Accipiter eſſet excellentiæ hieroglyphicum, præcipueq; victoriā ſignificaret: nam reliquas omnino volucres volatu antecellit. Neq; fruſtra Theoclymenus apud Homerū, obſeruato Accipitris auſpicio, Telemachum bene ſperare iubet, cuiusq; genus in Ithaca ſupra reliquorū omniū gloriā potens, celebre & illuſtre futurū pollicetur. Ea ſanè Accipitris prærogatiua eſt, vt agilitatis in volando principatū obtineat, ab eoq; deſumantur præclara illa alarum inſignia, quæcunq; in huiuſmodi deueniant gloriæ ſignificatum, Hinc Victoriæ hieroglyphicum paſſim in numis & monumentis alijs

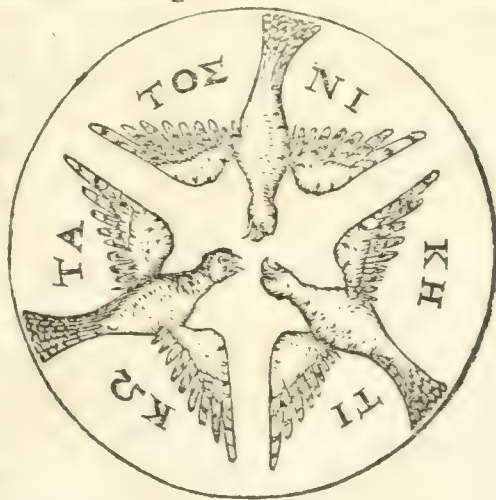
A alijs alatum, quia victoriæ partæ fama sese statim humo tollit, amplexâq; gloriã per summũ æthera latè volat, perq; immensos terrarũ tractus expatiatur, offensiones impediuntq; omnia agilitate sua declinans. Hinc ipsi numi Victoriæ dicti, quibus Drusus in Tribunatu plebis octauam partem æris argento miscuit. Hinc Musis coronæ ex pennis quas ex Sirenum alis euulsere, postquã eas in certamen impulsu Iunonis cõgressas facilè superauerãt, vt Eustathius & Pausanias meminere: quamuis alijs Sirenas indignatas spontè alas deposuisse dicant, rei q; monumentum esse Apteram ciuitatem, ea de causa cognominatã. Vt cunq; verò, ad id Homerũ alluisse ait Eustathius, cum *ἔπεια πρῶτοντα* protulit: quem Horatius noster secutus, volare verba dixit. Et nostri per pennas columbæ de argen-
tatas in Psalmo, sermones Dei interpretantur, vt ait Adamantius, quod merum est hieroglyphicũ. Philosophi ad dissectionem aëris, quæ verborum tanquã alarum illapsu fiunt, id referendũ autumãt. Sedenim de Musis alibi locus erit suus.

VICTORIA P E R P E T V A.

B Quamuis autem & in Olympia, & vulgò esset alatum Victoriæ simulacrum, apud Athenienses tamen exarmatum alis cernebatur, vt & Pausanias & Heliodorus Periergeta meminere: Mineruæq; id fuisse signum dedicatũ, in cuius dextera manu malum Punicum esset, in læua galea, de quo ita Harpocratio: *Λυγερῶν ἐν τῷ περὶ ἰσθμῶν, ὅτι νίκης ἀθλοῦ ἑσάκις ἀπέροσεν, ἔχον ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ φοιαν, ἐν τῇ ἄλλῃ δὲ κρότον ἐπιμαῖον.* Id ea de causa factũ Pausanias tradit, ne Victoriã discederet Athenis, ac aliò quopiam abuolaret. Ita numen apud se perpetuò detineri posse arbitrati sunt Athenienses, dum alarum omen, veluti quoddã instabilitatis signũ, reformidabant. Nam quæ Amori alæ attribuuntur, ad frequentissimas in eo rerũ vicissitudines referuntur, vt Propertius de eo qui figuram eius pinxerat libro II.

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Nostrâq; non vllis permanet aura locis,*

Alæ autem à Cyro visæ, quæ Darij humeris inhiærentes, vna Asiam, altera Europam inumbrabant, nimirum victoriæ signum portendêre. Solitus verò est Darius, qui sibi totius orbis victorias proponebat, pallam gestare auro distinctã, quã aurei Accipitres tres, velut rostris inter se concurrerent, adornabant, literis ΝΙΚΗΤΙΚΩΤΑΤΟΣ, inter alas & singulorũ caudas ita dispositis. Et Antiochus magnarũ sibi conciscius expeditionum, quia multa strenuè fecerat, gentes plurimas debellauerat, vrbes innumeras subegerat, longa victoriarũ continuatione illustris, Accipitris cognomine vocari gestiebat. Septem autẽ Accipitres qui Vulturẽ insectabantur, victoriæ eius signum hieroglyphicè constituti fuere, quam viri septem in Smerdis Magi exitium cõiurati, assecuti sunt, voti q; compotes facti, patriam ab illegitimo Rege liberauerunt. Ille siquidem regnum sibi nullis natalibus comparauerat, veluti vultur non ex legitimo conceptu, sed sine patre generatur ex

Pierii Val. Accipiter.

uento. Est & illud victoriæ significatum hieroglyphicum, quod in antiqua columna Viterbij spectatur, duos scilicet Accipitres ex diuerso aduolantes, per quos, vt nonnulli tradunt, Herculis ab Alpibus, & Osiridis à Brundusio motus in Gigantes, neq; non victoria describitur. Neq; verò ea solùm de causa, quòd Accipiter volatu præstet, quodq; alæ victoriæ attribuuntur, ales ea victoriæ symbolum est, verùm ob id etiã quòd eius pugna tam artificiosa est, coq; astu patrat, vt necesse sit hostem qui cum congressus fuerit, omnino vinci. Nam si cum fortiori res agatur, tum sese in aëre resupinat, vngues sursum versus intendens dimicat, alas verò caudamq; inferius expandit, quibus vice soli fungatur. Vnde fit vt cum aduersarius voti compos fieri minimè possit, vel re infecta abire cogatur, vel omnino superetur. Quæ quidem solers dimicatio cum sit etiam noctuarum propria, quæ maiore circundante multitudine resupinè pedibus repugnât, collectaq; in altum rostro & vnguibus totè teguntur, Accipiter simulac pugna animaduertit, aduolat noctuis opem allaturus, atq; ita quodam naturæ cõsensu eis auxiliatur. Nam & noctua apud Athenienses victoriæ hieroglyphicũ fuit, de qua suo loco, quæ ad rem spectant, diximus. E

Sed minimè *καρπυοειδής* puto ponere quod in quodam Canone Imperialium militiarum apud Massæos Romæ vidi, militarẽ ordinem fuisse qui Accipitrem luteum in parma identidem lutea gestabant. Erant hi, qui Sagittarij Venatores nuncupabantur, qui sub Magistro peditum stipendia faciebant. Sed & alius ordo *ΛΑΥΝΙ* nuncupati, insigne idem Accipitris lutei in parma identidem lutea gestabant, & sub eodem Magistro peditum merebãt, eo tamen discrimine, quòd sagittariorum Accipiter caput in alam leuam vertebat, Launorum in dexteram. Iam de *ΔΙΥΙΤΕΝΣΙΒΥΣ*, Gallicana legione, quorum insigne erat caruleus Accipiter, colore tamen dilutiore, vnà cum tauro, in ipsius Tauri commentario dictum,

CELERITAS.

Diodorus per Accipitrem volantem, per quem alij victoriã interpretantur, celeritatem ipse significari tradit, propterea quòd in volatu sit omnium volucrum velocissima: vultq; significatũ ad res domesticas transferri, quæ citò fiant. Leges & pterophoros apud Plutarchum, Othonis vita, qua locutione tabellarios intelligendum, quorũ insignia forent surrectæ pennæ, ad celeritatem indicandam. Inde Iuuenalis:

Anxia præcipiti venisset epistola penna.

A E R.

Accipiter ad hæc passis alis figuratus, elementum aëris indicat apud Ægyptios sacerdotes. Atque adeò alæ pennatorũ singulæ aërem significant, vt pote solum auibus propriũ, perinde ac aqua piscibus, terra alijs atq; alijs solum est. Animaduertendum verò, locum de pennis alisue corruptũ esse in impressis Hori codicibus, legiq; debere vt in manu scriptis exemplaribus antiquis, *πρόν τὸν αἴρα*. Inde quædam desiderari, quæ ad aliud pertinent significatũ. Sunt qui ventos ex ea specie significari tradant. Ventus autem nihil aliud est, quàm incitatus & fluens aër. Triclinius apud Pindarũ Pelopis *πρὸς ἄστρον*, velocissimos exponit. Sunt qui celestium corporũ ortum hinc interpretentur. Nam quæ sydera super horizontem atolluntur, volucrum in morem surgere, & per immensum inane ferri videntur. Pennata verò apud Mercuriũ talaria, nimirũ Homericũ illud innuunt, quòd verba ipse volucra nuncupauit. Eadem ratione Irin & acriæ eadem & pro-

A & procellipedem vocant, quæ deorū sit internuncia, vt apud Maronē legimus:
Irin de cælo misit Saturnia Iuno.

ANIMVS.

Sedenim cūm etiam animi signū sit Accipiter, facilè identidem celeritatis indi-
cium esse potest, cūm animi celeritas omnem exuperet velocitatē. Sedenim
siue victoriā, siue hanc quam alij ponunt alacritatem, ex Accipitre significari di-
xerimus, tantundem esse videtur.

SACERDOTIVM.

NEq; quidem tabellarij tātūm alas gestare iussi, verūm etiam sacerdotes Æ-
gyptij capita habuerunt alis insignia: quod quidem gestamen ideo suscepe-
runt, quòd Accipitri ex eo honorem habitū voluerunt, quem dictitabant librū
olim puniceis literis perscriptū, Thebas ad sacerdotes detulisse, in quo quidem
libro, qui cultus, quiq; honos dijs deberetur, quaq; ratione sacra plurima procu-
randa essent, notatum erat. Hinc eos sacerdotes à Poëtis nostris Cristatos appel-
lari comperias, vt apud Martialem:

B *Linigeri fugiunt calui cristatāq; turba,
Inter adorantes cūm stetit Hermogenes.*

Habes honoratissime vir Accipitris hieroglyphica, lectionem non quidē tuo
sublimi ingenio dignam, neq; multiplici eruditioni tuæ necessariam, sed cultus
& obseruantiaē in te meā pignus. Neq; enim is ego sum qui putem te ex dedica-
tione hac mea vel minimū crescere, sed si illi locus apud te in angulo aliquo con-
cedatur, sciam me laudis plurimum comparaturum. Vale.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS BEL-
LVNENSIS AD ILLVSTRISS. HEROINAM VICTORIAM
DAVALAM PISCARIÆ PRINCIPEM, DE IIS QVÆ PER
COLVMBAM, TVRTVREM, ET HIRVNDINEM SIGNI-
FICANTVR EX SACRIS AEGYPTIO-
RVM LITERIS:

C Agni omnino ponderis est Pindari Lyricorum principis dictum illud, alio quā-
uis numero, in hanc certē sententiam:

*Carmine res viuunt, carmina rebus egent. Nam scriptor quantumlibet ele-
gans & eximius, si vana & inania mandare literis aggrediatur, puta purpura
simiam vestiatur, nihil aliud assequatur, nisi vt omnibus sit derisui atq; ludibrio. Si verò facta in-
clyta præclaraq; ab inepto imperitoq; scriptore celebrentur, neglecta statim turpiter exolescent.
Hæc dum mecum reputo, honoratissima VICTORIA, tuamq; erga desideratissimū coniu-
gem pietatem considero, illiusq; res præclare gestas Musarum tuarū elegantia decorari conspi-
cio, fortunatissimū Principem appello, qui cūm tot ante annos è vita migrarit, per te quotidie
reuiuiscat, clariorq; & illustrior euadat. Te autem non minus beatam, quæ materiam suscepe-
ris tam insignem, tam celebrari dignam, quæ immortalē gloriā tam illi sit quàm tibi sine du-
bio paritura: ideoq; vestra plurimū gratulor felicitati. An non ille egregiè felix, qui virtutibus
omnib. heroicis ornatissimus, rebus tot tantisq; sapientissime procuratis, gloriosissimeq; confectis,
post opima illa spolia tam præclara ad Ticinū parta, quasi splendidius nihil in posterū expecta-
re possit, è vita migrans, vxorem te reliquerit tam piam, tam pudicā, tam doctam, tali præstan-
tem ingenio, eaq; facundia & arte scribendi præditam? vt quantum ille rerum gestarum splen-*

Pierii Val. Columba.

dore illustris est, tantum tu scribendo, & vnum illum celebrando, clarissima passim habearis: in ambiguoq; posueris, vtrū ille res illas prudentius feliciusue fecerit, an tu ea doctius & elegantius victuræ memoriæ cōmendaris. Magnificentius dicat fortè aliquis Artemisiam fecisse, quæ marito celebrationis tantæ sepulchrum struxerit, vt inter septem orbis miracula nomen habere meruerit. At tu quotidie tuo Mausolea facis, quotidie nouas statuas ponis, quotidie columnas erigis, non quas temporis iniuria demoliat aut perdat, sed quæ in animis hominum sitæ, nulla vnquam fortuna temeritate labefactari possint, nulla vetustatis edacitate consumi. Quem referent Musæ viuet, meritò Poetæ clamant: & è classe tua vnus, isq; summus, fabricas has eludens, exegisse se monumentum ære perennius, regaliq; situ pyramidum altius, gloriatur. Vincit igitur Victoria Artemisiam, quæ marito nullo non die monumentum aliquod excitas, non ex marmoribus aut cæmentis, quæ aliquando fatiscere putrescereq; necesse sit, sed ex politissimis poematibus, quæ donec erit hominum memoria, summa cum viriusque laude perdurabunt.

Euadnem opponet alius, in qua vulgus maiore quendam affectum charitatemq; decantat, quod flammis iniecta mariti arserit. Imò superstitio maior ea fuit, ac perinde execrabilior, vt pote quæ vtriq; acciderit perniciosa: sibi, quod se ausu temerario tam atrociter dono vitæ priuauerit, usq; affligi pœnis voluerit, quas superi mortem sibi consciuentibus statuere: marito autem, quod manes eius non ea tantum morte tam miserabili mœstos reddiderit, sed vt de supplicijs etiam eiusdem, si quis apud manes sensus, æternum cruciaretur, effecerit. Altera huic non absimilis, P. Cornelia Annia, clara satis fœmina, quæ ne in desolata orbitate superuineret, viuam se vltro in arcam cum viro defuncto damnauit. Sedenim furor hic, profecto furor, non amor fuit: cuius recordiæ testimonium vt transfret ad posteros, testamento etiam cauit, vt sacrificio super arcam Plutoni & Proserpinæ peracto, ea rosas exornaretur. Sed facebant exempla hæc à pietate institutisq; nostris alienissima. Longè gloriosius proferet se forsitan Alceste Admeti Regis coniux laudatissima, quæ mori ipsa pro marito vitæ, quem fata sub hac conditione damnauerant, elegit: cuius mutua inter coniuges charitatis exempla, apud Romanos pleraq; sunt memoriæ cōmendata. Tu non minori in coniugem tuum affectu succensa, mortem ideo non affectasti, quod viuendo, viuum nobis maritum ingenij tui clarissimi opera representas, & quod admirabilius est, immortalẽ facis. Quinetiam dum viuus, eum, quamuis apud superos incomparabili fruatur beatitudine, tuæ tamen pietatis officijs, sensu nescio quo, rerumq; nostrarum, quæcunq; illum tangit, cura, iucundio rem hilarioremq; efficis, ac beatiorem. Cum itaq; insignioribus viduis, quæ antea acta atate claruerunt, anteferenda sis cogitauit ego ex hieroglyphicis lucubrationibus meis Columbam & Turturẽ tibi dedicare, vt commentariũ hoc sanctissimæ viduitatis exemplar, non tibi, quæ testimonijs his non egesset, sed mihi iucunditatis illius, quam ex virtutũ tuarum contemplatione percipio, monumentũ sit, atq; cōseruatio. Tu quid fuscæ coloris Columba apud Aegyptios, quid Turtur sacris eorum literis significaret, & quæ veluti in comitatũ accedunt, si adli-
buerit, leges. Ego me satis animo fecisse videor, si quam antiquissimi sacerdotes illi viduitatem quibusdam rerum imaginibus occultabant, nostro tempore per te prodire in lucem, & omnibus in-
notescere contigerit.

DE COLUMBA.

PERSEVERANTIS CONTINENTIÆ

VIDVA.

VAMVIS multa essent apud Ægyptios & nationes alias Columbae significata, illud tamen in primis continentissimis illis sacerdotibus admiratione dignum habebatur, quod cum animal alioqui procacissimae salacitatis esset, lasciuiaque nota apud omnes ferè gentes cōtraxisset, incomparabile tamen exemplū continentie, summamque pudicitiam in ea deprehendebant, quod

marito fidem seruaret inuiolatam. Quare mulierem quae vidua perstaret significare illi cum instituisent, Columbā nigram pingere cōmentū sunt. Pudicitia siquidem Columbis prima, & neutri nota adulteria: coniugij fidem non uiolant, communemque seruant domum, quam nisi coelebs aut vidua non relinquit, & quandiu marito priori viduata est, alij nō copulatur. Si verò iussa sit à domino transire ad secundas nuptias, fidem eandem seruat secundo, qua se priori obstrinxerat, ut Propertius:

Exemplo iuncta tibi sint in amore Columbae,

Masculus & totum femina coniugium.

Idcirco Tertullianus in sua illa Monogamia hanc in exemplum trahit, nos ad simplicitatem eius prouocatos ea de causa differens, quod ea auis non innocua tantum sit, verum etiam pudica, quam vnam vnus masculus nouit. Nigram autem illam Ægyptij faciebant, id scilicet indicantes, quod ad secundas nuptias nō transisset, sed atrata viri prioris desiderium praese ferret: in luctu enim pullo uti colore, multarum gentium mos est: quamuis apud Romanos in Imperatorū funeribus vestibus albis, ut Plutarchus & Herodianus asserunt, utebantur. Venetos autē Padanosque omnes atratis uti vestibus, quod Phaethontis casum adhuc lugent, fabulosus idem Plutarchus ait: siue, quia niger color firmitatis & perseverantiae signum. Colores enim alij ex vno in alium transcunt, obscuriorisque corporis admistione densiores fiunt: sed ubi ad nigrorem peruentum est, ibi consistitur. Aiunt verò nonnulli, non omnium hanc Columbarum naturam esse, ut pudicitiam ita custodiant suam, at earum tantum quas Graeci φάλακας vocant, paruis gallinaceis haud multo minores, quas ferunt trigessimum saepius & quadragessimum etiam vitae annum excedere. Celibatum verò quem alterutro eorum extincto coniux alter fideliter seruat, & coruis & cornicibus & graculis communem esse perhibent. Columbarum autem oblationem in sacris Theologi ita accipiunt, ut coniugij tam firmi ratione habita, nos quoque mentem stabili firmitate perseveranturam Deo, uti vero coniugij, sociemus.

CORRECTIO.

Sed & ille Columbarum pullos, aut par turturū obtulisse dicitur apud Adamantium, qui aliquem absterruerit à vitijs & sceleribus, hortandoque monendoque ad animae simplicitatem traduxerit. Tangit hoc etiam Cyprianus, qui emissam ab Noë Columbā lapsorum imaginem praese ferre commentatur. Sed his iam aliquantulum insistamus, cum nequaquam diuinæ literæ sint ab hoc argumento dissimiles, in quibus Columbam multipliciter figurari comperimus, ac perinde significata etiā variari. Sed hinc series exigit ut prius de fusca loquamur, de aurea atque argentea suo mox loco dicturi. Nam quae ad Noam oleae

C

Pierii Val. Columba.

virentis ramum ore gestat, fusca ponitur à Prophetis, esseq; indicium perhibetur mentis, quæ à perperam factis iam abstineat, seq; quieti dedat, hoc est, tranquillitati, quæ non nisi in depurgato à vitijs animo locum habet. Sub vesperâ hæc reuertitur, deficiente quippe luce, quod tantundem est, ac si momentaneæ, aut breui temporis curriculo duraturæ felicitatis diceremus. Sub vesperam, inquã, aduolat, ne occupetur à nocte, quippe ne intercipiatur à morte, priusquam infectū eluerit scelus, atq; ita perpetui carceris supplicio afficiatur. Promissam enim esse veniam ei, qui paratus sit in posterum bene, piè & honestè viuere, & à quibus emerferit vitijs & voraginibus abhorrescere, alio loco indicat vropygium auri fulgore illitum: de quo tamen apertius disputatur inferius. De olea quoq; quæ sit misericordiæ signum, suo loco dictum.

ILLECEBRÆ AMATORIÆ.

Quòd verò sacerdotes Ægyptij per volucris huius simulacrum illecebras amatorias significarent, duabus vtriusq; sexus Columbis sese inuicem osculantibus adpictis, ea de causa factum, quòd illæ non prius ad Veneris copulam, quàm ad osculationem deueniunt. Hinc legas apud Senecam Mecenatis dictum illud, Columbatim labra inserens labris. Extant & Gallieni Imp. carmina fatis luculenta, quibus lasciuiam huiusmodi per amatorium etiam murmur ab eis exprimi declarat eo in epithalamio quod ipse lusit, cum fratrum suorum filios iungeret:

Ite, ait, ô pueri, pariter sudate medullis

Omribus inter vos, non murmura vestra Columbae Brachia nō hederæ, non vincant oscula conchæ. Ea autem de causa, quòd osculorum blanditias Columbæ norunt, dedicatas eas Veneri, Græcorum plerique tradidere. Cæterum Athenæus ob id factum putat, quòd in Cypro Columbæ primùm repertæ indeq; ad gentes alias transmissæ. Veneri enim sacrâ esse Cyprum, omnes norunt. Propter verò salacitatem eam quæ notissima est in Columbis, Albertus non ineptè nomen ijs inditum ideo putat, quòd lumbos colât: in venerem quippe se vtrò incitent, ingenita nequitia stimulata, cuius sedē in lumbis esse, alibi differuimus. Apollodorus quoq; in ijs quæ de Dis conscripsit, columbam, Veneri sacram lasciuia ergò dicit, nomenq; illi Græcè περισεζάν, παρὰ τὸ περιιωδὸς ἔρᾶν, quòd supra modū amorī det operam, arbitratur. Sanè Siculi olim persuasum habuere Venerē ab Erycis monte digressam, per dies nouem stato singulis annis tempore secessum colere, interimq; nullas toto eo tractu Columbas apparere, abire enim illas Deæ suæ comites, nonam verò post diem aduētare vnā reditus prænunciam, quæ Veneris templum ingrediebatur, reliquas mox vno turmatim agmine reuerti, atq; hinc gaudio exultantes Venerem adesse profitebantur, diemq; eum hilarem, cantibus & iocis festiuum atq; iucundum celebrabant.

C H A R I T A S.

Sanè quòd mutuis sese osculis Columbæ suauient, ansam dedit vt charitatē, amoris quippe pijs virtutem, hieroglyphicè per Columbam nonnulli interpretentur. Et Apostolum citat Origenes, qui de charitate locutus Columbam protulerit. Eruditissimus etiā Cyprianus tã vitæ sanctitate quàm facundia clarus, in ijs quæ aduersus Nouatianum pro vnitatis cōcordiaq; piorū omniū scripsit: Idcirco, ait, & in Columba venit spiritus sanctus simplex animal & lætū, nō felle amarum, nō moribus sæuum, non vnguium laceratione violentum, cuius

inge

A ingenium est hospitia humana diligere, vnius domus cōsortium nosse, cūm generant simul filios educare (ita enim legendum est, non, edere) cūm cōmeant volatibus inuicem cohærere, communi conuersatione vitam suam degere, oris osculo concordiam pacis agnoscere, circa omnia demum humanitatis omnē implere legem. Noti sunt humanissimi Gallorum omnium mores, qui passim osculata tanto studio colunt, vt honori sibi ducant, quod adueniens hospes vxorem, forores, filias etiamnum virgines osculo adhibito salutauerit, & in amplexum acciperit, & in gremiū sibi alsidere iusserit. Nam & apud Romanos olim licebat obuias quasque mulieres excipere osculo: quod ideo Cato institutū tradit, vt explorarent an mulieres temetum olerent: capitale enim erat Romanis sceminis gustare vinum: ideoque ferunt sceminam quæ sub Romulo vinum biberat, à marito impunè occisam. Apud Lacedæmonios oscula non concessa modò, sed etiā instituti Ludij, propositaque præmia ijs, qui seniores lepidius suauarent. Nisæorum id inuentum, & à Megarensibus etiam in honorem Dioclis obseruatum. Nam & illæ Romanorum exosculationes, vt scemineo generi honos haberetur, sancite sunt, vt apud Plutarchū legitur libro de claris Mulieribus: nempe quod Aboriginibus in Tyberim inuectis, Roma quædā nomine inter mulieres quas secum adduxerant nobilis, autor fuit vt classis absumeretur incendio, vnde coacti sint ibi sedem figere: quod cū illis feliciter successisset, eius generis præmia mulieribus detulerunt, quæ auspiciatissimi facti memoriam prorogarent. Ad hæc Nomadum asperrima rusticitas incessitur, quorum tanta fuit seueritas, vt ne filios quidem suos oscularentur. In Diuinis nostræ pietatis monumentis ipsum Assertorem nostrum legimus charitatem, vt ita dicam, frigidam in Simone hospite, quod osculo non fuerit ab eo exceptus, exprobrasse. Et sacris Pontificijs Romæ ritu solenni per mutuas exosculationes pacis augurium celebratur:

*Ipse etenim casta dum operatur mente sacerdos,
Oscula dat, quæ dent ille vel ille alijs.*

A E R.

C Redidere nonnulli Columbam ab Assyrijs coli in Semiramidis gratiam: sed Catores Græci, in Rheæ potius memoriam, vtpote qui asserant, aerem & aquam potiores esse partes, in quibus ostendet se natura rerū, pari que ratione abstinere eos à piscibus. Cū verò volatile vnumquodque animal sit aeris indiciū, Columbam præcipuè nuncupatione hac hieroglyphicouē veteres honestarūt, quod domesticis alitibus nulla neque longius domo neque diutius abuolet, tecti tamen lariumque memor summa fide reuertatur, & mansuetissima nobiscum consuetudine diuersetur. Obiectabunt hirundine n alij, quæ trans mare etiam migret, ad sibi domesticam tamen sedem redeat: sed illæ nunquam cicurātur, neque vlla nobiscum consuetudine sociantur: siue ea potius fuerit huius honoris causa, quod illi tanta sit cum acre familiaritas, vt ibi tutius quàm humi versari videatur, tantaque sit eius volatus facilitas, vt Maro dicat,

Radit iter liquidum, celeres neque commouet alas.

pernicissimus enim est eius volatus. Vnde Hesychius Columbam neque non turturem hieroglyphica ponit hominis qui mente sublimia quæque facillimè penetret, & cōtemplationi sit egregiè deditus. Meritò itaque Syri qui aerē vsque adeò colunt, tanta religione Columbæ pepercere, quod ita tangit Tibullus:

Quid referam vt volitet crebras intacta per vrbes

Pierii Val. Columba.

Alba Palestino sancta Columba Syro?

In numo fanè Cibyratico Columba cusa, hanc loci religionē mihi videtur indicare. De vrbe hac Horatius:

Ne Cibyratica, ne Bithinna negotia perdas.

In Cilicia ea est, quāuis & alia sit minoris Phrygiæ. In numo autem inscriptio est ΚΥΒΙΡΑ. Signū, Columba volans. Fuit & puella Phthia nomine, quam Iupiter fertur adamasse, eiusq; formā in Columbe speciem cōmutasse, traditū ab Æliano. Sed hoc nihil facit ad Ægyptiaca. Quod verò de Semirami dicebamus, ad demus & illud ab ea deriuatū, vt Persæ matrum filiarumq; suarū coniugia non abhorreant, vtpote quæ filium ad stupri vsq; consuetudinem adamasse fertur.

IMPIVS INGRATVS QVE.

QVIn hæc iniusta est Columbarum generi nota, quòd eorum mas iam validior factus, patrē rostro impetit, & à matris consortio tentat abigere, eiusq; cōiugij locum occupare. Quapropter Ægyptij sacerdotes impium ingratumq; hominē, ac in eos qui de se bene meriti fuerint perduellem, significare si vellent, Columbū, inquit Horus, aut pullū eius qui matrē sollicitaret, facere consueverunt. E

C A S T I T A S.

Sed esto lasciuū animal columbinum genus, contrā palumbes parcissimi coitus sunt, ideoq; quòd parcant lumbis, Albertus existimat appellatos. Nam & qui frequentiori vsu eos in cibum sumptitare consueverint, in venrem hebetiores redduntur: quare non inscitè illud de alitibus huiusmodi dictum:

Inguina Torquati tardant, hebetantq; palumbes:

Non edat hanc volucrem qui cupit esse salax.

S E M I R A M I A P R O C A C I T A S.

QVOniam verò, vti dictum, fama est Semiramini sub effigie Colūbæ ab Assyrijs coli, Gnidius scribit eam à Columbis enutritam: & in Columbam inde conuersam, qua specie colebatur apud Assyrios: id quod de petulca eius improbitate intelligendum est, tametsi quos Diodorus citat, eam & modestā, & nota admodum integritate præditam fuisse prædicant: neq; eam ignobiliter natam inficiantur, vtpote quæ circa stagnum quoddam in parte Syriæ in crepidinem aquis prominentē proiecta, aliquandiu fuerit ab aquatilibus volucibus, quæ apricatum eò se recipiebant, miro propemodum studio educata, quippe quæ non solum alimenta congererent iacenti, sed perinde eam fouēdo, ac in plumes pullos ab omni aëris iniuria protegerēt, quoad pastores creberrimo volucrum cōcursu, insolitaq; trepidatione moti, ex proximis insulis eò conuenientes iacentem extulerunt, alitamq; apud se diligenter Menoni, Regis Nini familiari, in vxorem cōcessere. Sedenim de famosa eius scemine procacitate Scaurobates Indorum Rex apud historicos ita in eam inuehitur, vt pastorale scortū, vt Assyrij Regis concubinā fuisse proclamat, vt nullum egerit diem in castris sine adulterio, raroq; vllus ad eam adulter bis admissus fuerit. Satis verò cōstat tam immoderatę libidinis fuisse, vt equum abominabili probro turpitudinēq; adamauerit, autore Iuba. Eam fanè ob libidinis feruorē Euphorion *διμῆλῶν*, hoc est, ardentem appellauit, epitheto admodum proprio, perinde ac Callimachus Venrem eo versu *διμῆλῆς κὺν ἠεὶ δ' ἀφρονίῳ*, id est, ardentem Cypridis harmoniam. Hanc Hieremias quoq; Colūbæ notauit elogio, cūm Babylonios Hebræorum excidio venturos vaticinaretur: Fugite, inquit, ab occurso gladij, quem Columba vibrabit: per Columbam Babylonis cōditricem & eius populi auto-

rem

A rem innuēs. Quòd autem vates hic fatidicus eam gladio insignē inducit, de feroci & impigro eius ingenio multa rerum scriptores tradidere: sed illud præcipuè facinus memorandum, quòd Nino Bactrianos obsidente, Menon hanc, uxorem quippe suam, accersiuit: quæ ubi primùm in castra venit, mulier acri ingenio Bactrianæ arcis situm contemplata, confestim viro rationem ostendit loci modico negotio occupandi. Erat arx ab vna parte præceps, atq; in profundam vallem insigniter abrupta, quã hostes velut inaccessam, nullo præsidio custodiebant. Huc audax mulier cum paucis, quos sibi ad id facinus delegerat, per loca ab hostium oculis maximè auersa, atq; eadem aspera & confragosa, præter spem omnium obrepfit: vnde cùm sese veluti cælo delapsa hostibus (quorum oculos Assyrius, dum negotium conficeretur, subita oppugnatione ab omni sensu eorum quæ fierent longè auerterat) ex improviso obtulisset, Bactriani omni spe retinendæ vltèrius vrbis abiecta, alij aliò præcipiti fuga dilapsi, vrbem in regis arbitrio reliquere.

REGIVM AVSPICIVM.

B **A**D numerantur verò Columbae inter eas alites, quæ Regibus auspicia faciunt. Hinc Maroniano Aeneæ, Columbae geminae à matre in auspiciũ missæ. Et Cæsari originem inde trahenti prospero fuerunt ostento, cùm palmam eam nidis frequentare cepissent, quam ipse castris locum capiens, inter sylvas quas cædebat repertam, conseruari vt omen victoriæ iusserat: ea enim de causa mirum & inusitatum videbatur, quòd id auium genus duram & asperam frondem studiose soleat cuitare. Et eadem die qua natus est Diadumenus Macrini filius, Aquila ei palumbum regium paruulum attulit, & in cunis posuit dormienti, recessitq; sine noxa: quod dubio procul cum ab ineunte ætate Imperatorem futurum indicauit. Quinetiam aruspices dixerunt Alexandrum Seuerum futurum Imperatorem, consulti quid haberet auspicij, quòd anicula quædam, quo die natus est, matri eius huius generis aues obtulerit. Apud Hebræos legas, prædiuitum ac potentiorum hominum morem fuisse, Columbarum alas gypso illitas in summæ felicitatis signũ summis tectis affigere. hoc Euthymius.

A SE MINIME IRACVNDVS.

C **Q**UOD verò de bilis defectu in Columba paulò antè dicebamus, Aegyptij sacerdotum hominem natura ipsa nequaquã iracundum, qui tamen aliorum peruersitate commoueri posset, ostendere cùm volebant, Columbam pingebant vropygio surrecto, propterea quòd eam, vt dictũ, vel nõ habere bilẽ, vel si habeat, in vropygio esse tradunt autores veteres. Vnde Græci cùm mansuetudinem exprimere vellent, *ἡσυχία πελεκῆς*, hoc est, quæta Columba dicere cõsueuerat: & *πελάγιος περιστερῆς*, eodem significato. Quæ cùm porrò sit gregalium omnium mansuetissima, iudicata est à Mose purissima, vt inquit Philo, veluti ex solitarijs sola turtur delecta, quæ in eo auium genere, tali omnes antecellit ingenio. Neque temerè Dauides ab uolandi desiderio succensus, vt sese periculis eximeret, pennas sibi dari cupit, vt instar Columbæ volare possit. Psalmo LV Columbam ponit, non Aquilam, non Accipitrem, longè fortiores impetuosioresq; alites, nempe quia eadem prædita est mansuetudine, tractabilitateq; & simplicitate, qua Rex ipse insigniter pollebat. Puritatis huius meminere eum autores Græci, quin & osculorum, propter quæ sit Veneri dedicata: & quòd ea de causa Dis adoleretur, quòd fel in interioribus haudquaquam habeat.

Pierii Val. Columba.

TREPIDATIO.

D

ILLud autem vulgatissimū est hieroglyphicum, Columbam pro trepidatione ponere: nam & nomen illi apud Græcos τρέφων hoc idem significat: à τρέω enim deducitur, quod trepidare est. Et poetæ tam Græci quàm Latini passim in pauidis hanc vsurpant comparisonem: vt Homerus,

αἰ δὲ Βοδύω τρέφωσι πελάγαις ἰθὺαὶ ὁμοίαι.

Hæ pauidis gressu similes abierē columbis.

Quam similitudinem Maro ita transtulit:

Præcipientes atrâ cœu tempestate columbæ.

Etymologici enim τρέφων paronymon, non epitheton Columbæ ponunt.

SALVBRI TAS.

CÆterum quãuis aliqua det impietatis exempla, nihilo secius inter animalia maximè pura recensetur, propterea quòd persuasum est eam carere bile, vt dictum: morbosâq; & pestilenti quantumlibet tempestate sæuiente, qui non alia quàm earum carne vescatur, contagio cuiusmodi nō contaminari. Quare si petis vnquam debacchari cœpisset, nihil aliud in obsonium Regibus comparabatur, quàm ex Columba: quamuis Diodorus vitulū alioqui & anserem simplicè tantum, corū regum cibum fuisse contendit. Sanè Florentinus lib. de Rustica pullos columbarum necessarios esse dicit ijs, qui vires à morbo recolligunt.

MEDICINA PETITA A' DIS.

CVM verò aliquē, medicina ab aliquo Deorū premonstrata, à morbo conuulisse ostendere voluissent, Columbam, vel vt scribūt alij, Palumbem (nam hæc etiam in augurijs aliquando confunduntur) lauri ramusculū rostro gestantem exprimebant. Ales enim ea quotiens ægrotare cœperit, lauri folio decerpto sibi ipsa medetur. Neq; verò palumbes tantum, sed & graculæ merulæq; & perdices lauri folio annuū fastidiū purgāt. Coruus quoq; occiso chamæleonte, qui etiam victori nocet, lauro infestum virus extinguit. Vnde dicterium frequentissimū est apud Græcos, scipionē laureum gestare, de ijs qui in aliquas insidias lapsi, vitæ periculum feliciter euaserint. Medicinā autem multifariam ab oraculis petere antiquorū mos fuit, & suis quoq; temporibus petitā memorat Plinius: ille enim quotiens grauiori aliquo morbo correpti essent, soliti erant in triuijs aut sacris locis deponi, operientes vel oracula, vel somnia, quibus quid ad sanitatem faceret, edocerentur. Præterea non contemnenda fuit veterū opinio, quam Homerus sequitur, morbos ad deorum immortalium iram referri, meritoq; ab eisdem opem poscere necessariū esse. Philon medicus pharmaca quædā summe efficacis, quæ ipsemet concinnare solitus erat, *θεῶν χάρις* appellabat, quòd nō aliter ad salubritatem conferrēt, quàm si dii ipsi manus suas ad curationē apposuissent. Et Astrologi quosdam homines à genesi eo fato nasci prædicant, vt votorum potius ope, quàm medicinis, ab ægri tudinibus & morbis liberentur. Notum est Alexandri Macedonis exemplum, cuius milites pleriq; & cum his Ptolemæus, cui postea Ægypti regnum obtigit, sagittis veneno intinctis ad Sami regnum, vel, vt alij scribunt, in Musicanis, cùm vulnerati essent, neque remedium vllum ad salutem inueniretur, draconem in somnijs, qui herbam quandā ore gestaret, oblatum Regi, qui remedium sibi ex illa imagine commōstratum ratus, exquisita inuentaq; herba ea vulneribus adhibita, vel, vt nōnulli tradūt, potionibus instillata, cunctos sanauerit. Solitum enim esse Deum Opt. Max. hac etiam ratione mortalium rebus ferre opem, & vt à dæmonibus quoq; ferretur

tur

atur permittere, vt nostra nunc missa faciamus, ex multis veterum memorijs & poetarum testimonijs confirmatur. Nam quod pertinet ad Æsculapium, quem ægritudinum causa consulebant, in agro Bellunensi Læbactiorum vico memoria est huiusmodi:

A	S	C	L	E	P
I	O.	P.	X	E	
L	I	V	S	P	O
L	I	O	M	O	
N	I	T	V	S	P
	S	V	I	T	

Et Pannoniam è Norico à Bellunensi territorio proficiscētibus, Albæ Iulię monumentum offertur in hunc modum:

I.	O.	M.	S	T	A	T.			
C.	V	A	L	E	R	I	V	S	
V	A	L	E	R	I	A	N	V	S
E	X	V	I	S	V	P.			

Multaq; huiusmodi passim reperiuntur. Quod verò traditum est à Poëtis, Homerus, qui somnium ab Ioue esse ait, Agamemnonem excitari facit ad præliandum, somno ab Ioue misso. Nausicaam à Pallade, vt in agrū progrediatur, quò fusciperet Vlyssēm. & multa passim eodem modo. Virgilius quoq; hanc ipsam rem latissimè & hïc & illic profecutus, nusquam tamen plenius, quàm vbi de

B Latino loquitur:

*At rex sollicitus monstris oracula Fauni
Fatidici genitoris adit, lucosq; sub alta
Consulit Albunea, nemorum quæ maxima sacro
Fonte sonat, seuamq; exhalat opacâ Nephitim.
Hinc Itala gentes, omnisq; Oenotria tellus
In dubijs responsa ferunt, huc dona sacerdos
Contulit, & cesarum ouium sub nocte silenti
Pellibus incubuit stratis, somnosq; petiuit.
Multa modis simulacra videt volitantia miris,
Et varias audit voces, fruiturq; deorum
Colloquio, atq; imis Acheronta affatur auernis.
Hic & tum pater ipse petens responsa Latinus,
Centum lanigeras mactabat rite bidentes,
Atq; harum effultus tergo, stratisq; iacebat
Velleribus, subita ex alto vox reddita luco est.*

ANIMORVM FVTVRA FELICITAS.

Sed quoniam incidimus in oracula, nusquã ego plura notis hieroglyphicis similia comperio, quàm in diuinis nostrorum literis: ita omnia sensu mystico conscripta quæcunq; Moses, quæ Dauid, quæ Prophetæ reliqui diuino afflati spiritu protulere. Talis est argentea Columba illa, cui aurum in dorso, posteriorem partem versus inductum. Significat quidem hoc, vt Theologi nostri interpretantur, instare à tergo aurum perpetuæ felicitatis. Nam quam quis quietem in humanis assequatur quæ præ manibus sit, & ante oculos sita, cam per argentū, quo anteriores Columbæ istius partes bracteatae sunt, accipiunt. Longè autem preciosiorem illam, quæ subsecutura est post obitum, per aurum à tergo illitum, intelligunt, si modò, vt i superius monuimus, ante noctis tempus ad arcam cum oleæ furculo reuertamur. Nam & apud aruspices profanos, feliciora tempora subsecutura indicatū est, ex aureo gibbo, quem sibi accessisse in tergo Domitianus Imp. paulò antè quàm interficeretur, per nocturnā imaginē visus erat se videre. Eucherius Columbā illam argento illitā, cuius posteriora in specie splen-

Pierii Val. Columba.

dentis auri radiabant, significasse ait, prima quæq; in diuinis literis argento fulgere, occultiores verò sensum longè preciosiorē veluti aurum rutilare: longaq; admodum disceptatione rectè procuratum ostēdit, vt illa sermonum, qui de diuinis haberentur, castitas intemeranda à promiscuis cunctorū oculis, in abdito seposita, suo quasi quodam velamine pudicitiaē cōtegeretur cœlestibus obumbrata mysterijs, sicut secreto ipsa suo diuinitas operiebatur. Nam quid aliud sibi vult, Aperiā in parabolis os meum, & in ænigmate antiqua loquar, quā hieroglyphicè sermonem faciam, & allegoricè vetusta rerum proferam monumenta: Et illud: Iesus in parabolis loquebatur ad turbas: nisi, sermones suos mystico sensu conuelabat: Ita Prophetæ, ita Apostoli ab vsitato loquendi more recesserunt, facilia in promptu habētes, magna in recessu cōtinentes. Quod ea de causa congruum fuit, vt sacra de Deo dicta à cæteris scriptis, sicut merito, ita & specie discernentur, ne illa cœlestium arcanorū dignitas passim & indiscretè pateficeret, sanctumq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Ita cōsecrata vasa templi, inuoluta promiscuus populus ferret, nec tamen conspicerentur. Addam & illud, quod ab eodem Eucherio traditum in hīs quæ de formula spiritalis intelligentiæ scripsit, Posteriora in diuinis incarnationē (admisere enim vocabulum Theologi) filij Dei, quæ subsecutura esset, indicare: eoq; spectare quæ per angelum Moysi dicta sunt, Posteriora mea videbis, faciem autem meam videre non poteris, quia scilicet Patrem nouit nemo nisi filius, et cui voluerit filius reuelare. Atq; hæc quidem de Columbæ hieroglyphicis Theologi veteres tradidere: & argenteā eam, purissimo scilicet candore spectabilem fuisse dicunt, quæ supra caput astiterit Assertori nostro, dum sanctissimæ illi aspergini in Iordano tinctus initiaretur. Columbæ autem oculos habere, vt Canticorū cantico, ea intelligitur anima, vt tradit Adamantius, quæ diuinās literas non in superficie primoribusq; vt aiunt, labris, sed ad intīmū vsq; sensum exquirat. Duabus hæc dum sedet, alis tegitur: hīsdem nixa fertur in sublime. Volamus, cū philosophica quadam morte separati à corpore, rapimur ad diuina: sedemus, cū in amicorū cōuentu atq; cōsortio, de sobrietate, de temperantia, de modestia sermones varios cōmiscemus: cuiusmodi illi sunt qui nos quotidie monēt, vt cum Columba pro cantu gemitum edamus, cū scilicet quæ perperam à nobis facta sunt expendimus: id procuremus, vt veluti Columba felle careamus, hoc est, iracundiæ amaritudinem à nobis amoueamus, vt Columba osculis inhiemus, quippe pacem ipsam vndecunq; perquiramus: vt columbæ gregatim volitemus, piorū scilicet cōuentus candida simplicitate præditos frequētemus: vt Columba ex rapto viuere abhorreamus, nempe nulli esse iniuri, nulli detrahere, neminem offendere caueamus: vt Columba, cū cibum sumimus, meliora grana secernamus, dicta quidem præceptaq; ad institutionem & bonos mores faciētia, à turpibus seligētes, ea gustare properemus: vt Columba cadaueribus vesci abominemur, affectus scilicet qui corpori sunt insiti, qui sensibus adblādiuntur, auersemur: vt Columba in petrae foraminibus nidulemur. Petram Christū diuinæ lectionis Magistri interpretantur, in cuius vulneribus & plagis nidum nostrū imponere debeamus. vt Columbæ iuxta riuos & fluenta resideamus, vt vmbra accipitris inspecta, si fortè impetū in nos fecerit, possimus eum cōmodius & expeditius declinare. Fluenta, riuos, aquam cœlitus stillātem pro disciplina poni, alibi dictū: hinc igitur lectionibus incumbendū admonemur, vt à mali demonis fraudibus ita nos facilius subducamus, Vt Columba geminos pullos enutriamus. Co-

lumbam

ambam amorem superius significare dictum. Geminos igitur amores educa-
mus, vnum quo Deum pie colamus, alterum quo mortales alios ardenti quadam
charitate prosequamur: quæ quidem si præstiterimus, nihil nobis ad bene bea-
teque viuendum est in posterum defuturum.

DE TVRTVRE.

 Arum Ægyptijs cognita Turtur fuit, nisi plura super ea tradiderunt,
quàm legatur apud Horum. Sedenim minimè verisimile est, sacerdo-
tes eos in vniuersa rerum natura toto vitæ tempore versatos, non lon-
gè plura ac penè innumera intellexisse, quàm ea paucissima, quæ, vt
Plautus diceret, frustillatim hinc & illic conspiciuntur. Sed quoniã doctrina hæc
prorsus extincta est, satis nobis fuerit si quando corpus ipsum ab inferis reuoca-
re non possumus, aliquam tamen rei vmbra ob oculos exhibere, siue ab Ægy-
ptijs, siue ab Hebræis, siue à Græcis aut Latinis ea tradita reperiantur.

CONTINENTISSIMA VIDVITAS.

PLerique igitur continentissimam viduitatem exprimere cum volunt, Turturam
in aliquo ramo insidentem pingunt: ea enim coniuge vita functo, ita se ab a-
liarum volucrum consortio separat, tantique mœroris exempla exhibet, vt nun-
quam inde societatem inire cum alio quopiam patiat, sed quod reliquum est vi-
tæ, absque coniuge in perpetuo cœlibatu degat, sola vult, neque in frõdescendi ra-
mo vnquam insideat, eaque omnia faciat, quæ ad luctum spectare, & ad viduitatis
ac solitudinis mœrorem exprimendum aptissima vel in homine videantur. Eius-
dem est etiam mas continentia, qui nulli amplius fœminæ copulatur, sed in eo-
dem comparis desiderio perseverat. quinetiam dum viui sunt, mas nullam aliam
adit, quàm eam vnam, qua cum semel coniunctus fuerit, & identidem fœmina
suam ipsa marem vnum tantum agnoscit. Quod quidem ex eo maiorem affert
admirationem, quod nullus adhuc hominum, neque quidem ipse Paulus, ausus est
legem viduitatis præscribere: & tamen vna inueniatur auicula, quæ nos spontè
in continentia moribus antecellat. Audiant, inquit Basilii, mulieres ipsæ, vt
animalia rationis expertia viduitatis honestatem indecoro iterati connubij an-
teponant, si hæc auicula, recordatione consortis, coniugium alterius abnuat, sua
contenta solitudine.

PVDICITIA.

APud Hebræos ipsos omnino reperias Turturam par pudicitiam significare:
siquidem, vt apud eundem Basilium habetur, in circumcisione par Turturam
aut duos pullos columbarum offerre mos erat, quod indicium esset pudicitia, ac
vitæ continentis exemplum. Origenes porro, siue ea Cyrilli fuerint, quæ in eandem
prorsus sententiam plerisque locis & huic & illi inscripta reperiuntur, tunc offerre
nos Deo muneri par Turturam inquit, cum mentem nostram Dei verbo velut
vero coniugi sociauerimus, sicut hoc genus auium vnum atque illud idem castum
feruare coniugium dicitur. Addit alibi, Apostolos, cum de castitate sermonem ha-
bent, eam per Turturam, quam memorauerint, intelligi. Diuine siquidem literæ
per Turturam vnam quaque animam castitate præditam intelligunt, de qua Psal-
mo LXXXII dictum volunt, Inuenisse eam nidum, vbi poneret pullos suos,
hoc est, Ecclesiam, piorum scilicet cœtum, vbi uirtutum genus omne appareret,

Pierii Val. Turtur.

Turturis enim pulli pro virtutibus accipiuntur. Alibi diximus pudicitiam à Romanis velata facie pingi sculpiq; solitam, & apud alios testudini æquiparatam, quòd pudicarum est sese domi continere, & frequentia loca omnia declinare. Atqui Turtur in secretioribus & remotis à multitudine locis vitam transigit, aut deserta montium delicens, aut secreta sylvarum à frequentiore avium aliarum cœtu sequestrata.

PROVIDENTIA.

Oblatio verò Turturis & columbæ in sacris literis significat, ut Hesychius exponit, hominem contemplationi deditum, qui munus offerat suum in scientia & mansuetudine spiritali: hinc enim opus est prudentia, ut non excedat legis consideratio circa res vanas occupata. Turturem quidem ponit, quia cognitionem atque prudentiam habet rerum, quas sibi necessarias fore viderit, ita ut eius exemplo exprobraretur populus Iudæorum, Hieremia dicente: Turtur & hirundo & ciconia custodierunt tempus aduentus sui, populus autem meus non cognovit iudicium Domini. Columba autem munda est & simplex, præsentia sancti spiritus index, quales esse oportet eos, qui diuinarum literarum contemplationi sese dedicarunt: quam quidem simplicitatem Iesus Assertor noster Apostolis ita commendauit, ut eos simplices esse debere sicut columba identidem admoneret, & beatos mundo corde plurimum affirmaret. Ideoq; Ezechias cum neq; altum sapere vellet, neq; maiora se querere paratus esset, Meditabor, inquit, ut colūba.

SALTATIO.

A pud Philippum illum qui sacerdotum Ægyptiorum lemmata quædam Græcè scripta posteritati tradidit, saltatorem hominem & tibijs deditum, per Turturem significari comperio, neq; quicquam aliud: nam eam omnino tibijs mirum in modum affici compertum est, quarum etiam audita modulatione, dare eam motus in compositos, & saltationem imitari dicunt: quin etiam eo cantu in insidias allici atq; capi. Ad huiusmodi saltationem addemus, quòd Theocritus Idillio cui *Συγαροίαι* titulus est, loquaciores quasdam feminas Turtures vocat: ille enim non ore tantum garrulitatem ostentant, verum etiam caudæ motu, qua propemodum obstrepere videntur.

INTELLECTVS ÆTHEREVS.

At in diuinis literis Turtur intelligentiam, quæ à diuino spiritu est, significat, ait Eucherius, eo Cantici Canticoꝝ loco: Vox Turturis audita est in terra nostra: neq; inficiatur idem de columba dici. Sed spiritum sanctum ex columba tunc intelligi vult, quando, quæ de sacris literis disputatio commentatioq; profertur, ea manifesta est & ad aperta: tunc verò ex Turture, cum res altis obscurisq; mysterijs agitatur.

DE HIRVNDINE.

Hirundo, quam Hieremias dicit turturi comitem itineris additam, in manus incidit, eaq; non minus garrula quam turtur notetur à Theocrito, naturæ puritatem quandam secuti, significata eius superioribus duobus, priusquam abuolet, excipiemus, quæ sunt huiusmodi.

ÆQUALITAS.

Agyptij per Hirundinem in primis, quæ filiis suis cibum subministraret, hominem intelligebant qui liberis æquas hæreditatis portiones distribueret.

Necq;

Necq; nō principem, qui se ciuibus æquaret suis, neq; vllō vellet ornatu vel apparatu magis quàm reliqui, sumptuosiore accipi. Hirundo siquidem mira filios alit æquitate, singulis cibū parem impartit, ea adhibita diligentia, ne qui semel acceperit, bis accipiat, atq; ita, vt par sit omniū sportula, procuret. Æqualitatis istiusmodi adeò studiosus fuit Hadrianus Imp. vt in victu familiari Homericū illud obseruari voluerit, ne quis *δρατὸς εἰσως* indigeret: quoq; obsonatoribus nullum relinqueret peccandi locū, saepe fercula de mensis aliorum etiam infimorū apponi sibi iubebat. Nihil enim ad cōciliādos sibi populorū animos æquè principibus prodest, quàm æqualitatis ostentatio. Nam cū potētia suapte natura odiosa sit, per moderationē maximè omnium euadit amabilis.

I N S T I T V T I O.

Sunt qui calathum cum pullis hirundineis in aliquot veterum monumentis obseruatū, hieroglyphicū institutionis esse cōtendant, argumentumq; eiusmodi ad Osiridis & Cereris beneficia in mortales collata, referant, quòd scilicet ab ijs & viuendi leges, & agri colendi præcepta receperimus, & æquo cum reliquis iure vitam degere didicerimus. Legifera enim Ceres est Poētis, de qua plura alibi. Et apud Diodorum in sacris Ægyptiorum literis, Osiris Iupiter, iustus, pater, dux, & consultor omnium habetur: quæ siue ad institutionem, siue ad æquitatem accommodes, omnia quadrabunt.

A R C H I T E C T V R A.

Studiosum ædificationis hominem, quiq; ampla ædificia, vel etiā oppida cōdiderit, per Hirundinē, quæ nidū astruat, intelligi nōnulli volunt: ab Hirundinibus enim aggeres fluminibus apponere, muros construere, domos cémentitias ædificare didicisse nos, qui de architectura scripserūt autores optimi tradidere. Operæ precium verò est spectare alitis artem & ingeniū. Cū nidum luto cōstruit, stramento roborat ad lutarię paleationis normam: ac si quando euenit vt luti copia non suppedietur, ipsa se totā aqua madefacit, mox volutat in puluere omnibus pennis, lutum ita contrahens, ne omnino illi materia desit ad fabricandū. Manifestū autem industriæ huius argumentū in Heracleotico Ægypti ostio præstant vsque adeò tenellæ auiculæ, molem continuatione nidorum ita vaganti Nilo inexpugnabilem opponentes stadij vnus spatium, vt id humano opere perfici vix posse credatur: vnde mortalium primi, qui casulas ædificare cœperunt, exemplar non tantum ad ædes, verum etiam ad aggeres & munitiones construendas acceperunt.

P A T R I M O N I V M.

Hæreditarium patrimonium ex asse filijs relictum, per nidum hirundineū apud sacerdotes Ægyptios significare tradit Horus, hieroglyphico inde desumpto, quòd ab auium nulla nidus tanto labore, tanto studio, tam diuturnus, & posteris quoq; vsui futurus ædificetur: nam si parentes intereant, eam ad eū hæreditatem filij, vel eam artem à parētibus edocti, vnde sibi necessaria comparare possint, norūt. Agnoscit hoc Basilus, vbi ait: Nemo paupertatem deplorat suam, neq; is de sua vita desperet, actumq; iam esse de ipsa putet, cui nihil est de patrimonio relictū: non enim desunt artes & industriæ, quibus, si nos exercere voluerimus, neq; Hirundinibus deteriores esse, vitā cōmodè agere valeamus. Huius verò hieroglyphici argumentū ex eo desumptū scribit Horus, quòd, vt superius dictum, Hirundo vsque adeò filiorum cōmodis studet, vt vel peritura, dum aqua perfusa, & puluere volutata capturæ periculum adit euidentissimū,

Pierii Val. Hirundo.

nihilo fecius sedem filijs paratura opus perficere conatur.

IMPLORATIO AVXILII.

INuenias apud Xenophontē (quisquis ille fuerit) eo libello qui titulo de æquiuocis circumfertur, per aues has in nido ore patente pictas, populos auxilium implorantes hieroglyphicè significari: nidus enim patriam, os verò ad apertum, clamorem & implorationem ostendit. Hinc illud Ezechiaë cantico: Sicut pullus hirundinis, sic clamabo. Vnde admodum eruditè Plautus Hirundines obijcit in somniū Demong, quas Simia sollicitabat, qui sit filium statim penes lares suos in phano Veneris opem implorantem inuenturus: illa enim Hirundinum more quodammodo transfretauerat, & ad cōsuetas sibi sedes, domum quidem paternam, delata erat.

AMICVS INVTILIS.

APud aliquos Hirundinem pro amico poni tum inutili, tum ingrato & perdifficili, comperias, quippe qui moribus nostris, & familiaris vitæ rationi difficulter assuescat. Hirundo siquidē nostro magis quàm vlla alia volucris conubertio freta, diu nobiscū versata, nostra omnium maximè familiaris atq; domestica, nullā tamen nobis vtilitatē affert, nunquā mansuescit cicuraturūe. Proinde verno, hoc est, tranquillo aduentante tempore, nos inuisit, & quasi in officio futura præstō est: hyeme verò, hoc est, turbido cœlo instante, aduersa q; fortuna ingruente profugit: qua similitudine vtitur ad infidam amicitia notandam, auctor Rhetoricorum ad Herennium. Ea q; de causa Pythagoras eas à tectis ablegauit, id scilicet innuere volens, huiusmodi notæ homines euitandos, ac nullo pacto consuetudinem & amicitia cum illis ineundam esse. Id quod & Plutarchus Symposiacōn octaua decade latius explicauit, quæ ne tam multa congeramus, breuitatis causa præterimus.

VERNVM TEMPVS:

Illud verò nulli nō innotuit, Hirundines plures cōuolantes à mari verni temporis indicium esse, cum vulgatum sit adagium, Vnam tantū Hirundinem verum nō facere. Accedit huc Ciceronianū scōmma in C. Verrem, ubi dicit: Satisne vobis magnam pecuniā Venerius homo, qui è chelidonis sinu in prouinciā profectus est, Veneris nomine quæsisse videtur? Alludit, inquit Asconius, ad nomen, quod Hirundo, quam chelidona Græci vocāt, Verris, id est, temporis verni sit amica: illa enim adulto semper vere præstō est, totamq; apud nos æstatem agit. Atq; hoc illud est quod Horatius ait, Cum Zephyris & hirundine prima. Et apud Aristophanem, Equitibus, *παῖδες ἔχ' ὄραθ', ὦρα, νέα χελιδόνας*. apud Athenēū legas Rhodijs præcipuū fuisse morem sub tempus vernū Hirundinē inuitare, idq; *χελιδονίζεσθαι* dicebant. Apud Aristophanem Hirūdo chlænā vendere, theristrum emere suadet: præterisse quippe hyemem admonitu, adesse verò æstatē.

GARRVLITAS.

Cæterum D. Hieronymus & Cyrillus cum Aristotele cōsentientes, per præceptum illud Pythagoricum, *ὁμοροφίος χελιδόνας μὴ ἔχειν*, abstinendum à cōmercio garrulorum & susurrorum intelligunt: quam quidem sententiam corroborat Alexandri historia, quem cum quiescentem Hirundo quædam magno garritu supra Regis caput importunè volitans interturbaret, Aristander Thelmiscus pro domesticis accipiendum, qui Alexādro infidias pararēt, interpretatus est, quas tamē facile deprehenderet, idq; garritum indicare: quod euentus postmodum comprobauit, Alexandri Æropi, quem ex amicorū numero Thessalis equitibus

acquitibus præfecerat, consilio patefacto. Sanè κωπίλλη ἢ χελιδὼν Hesiodo, propter garrulitatem, unde poeta is κελιδῶσι formauit: κωπίλλη enim garrire est: eὐς cognomento ales hæc apud Anacreontem & Simonidem appellatur. Et Aristophanes, Ranis, musæa hirundinum vocat nugationem nihili, & quæ folijs leuior sit. Sunt qui super hoc D. Hieronymum impugnent, sed ij fabulose potius, rhetoriceq; lasciuiunt, quàm quicquam sani afferant, præter ea quæ desumunt ex Plutarcho. Nos ex Nicostrato garrulitatē hanc notatā his iambis afferemus:

Εἰ τὸ σιωπῶδες ἢ πολλὰ τὸ ταχέως λαλεῖν,
 ὡς τὸ φρονεῖν περὶ ἀσημοῦ, αἱ χελιδόνες
 ἔλέγονται ἡμῶν σωφρονέστεραι πολλύ.

*Loqui si indefinenter, multaq; & velociter,
 Prudentiam indicaret, utiq; hirundines
 Fortasse quàm nos sapere dicantur magis.*

LVCTVS ET QVERIMONIA.

Alij Pythagoricum idem symbolum interpretantes referunt ad tragediā, quasi triste omen, lugubreq; argumentū secum afferat Hirundo, quæ, vt apud Ioannē Grammaticū in Hesiodi Cōmentarijs legimus, cum prius Philomela Pandionis esset, nūc Hirundo auis πικρὴ, φησὶ, με ἐβλάξεν: Tereus, inquit, mihi vim intulit. Nam quod nonnulli tradiderunt Philomelā in lusciniā abijisse, idem autor Procne, nō Philomelæ id obrigisse dicit: ἢ πρόκην ἀνδρῶν χειρὶ φατὸν ἰτω δόρυετα. Et Procne in lusciniam commutata Ityn deplorat. Idem apud Ouidium habemus:

*Sola virum non vlt a prius mæstissima mater,
 Concinit Ismarium Daulias ales Ityn.*

Ita & Horatius Flaccus de Procne loquens, quamuis nō expresso nomine, lusciniæ tamen similem dicit:

*Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
 Infelix auis & Cecropiæ domus
 Aeternum opprobrium, quod male barbaras
 Regum est vltalibidines. Et Catullus eodem modo:
 Qualia sub densis ramorum concinit umbris
 Daulias absumpti fata gemens Ityli.*

Sentit idem doctissimus Probus in Bucolicis. Sed hinc alia oboritur quæstio, quoniam super eadem hirundine dixerit Hesiodus,

Τόνδε μετ' ὄρθρο γένει πεινδίωνος ἄρετ'ο χελιδὼν.
Quem manè gemens Pandionis excitat hirundo.

ὄρθρο γένει exponunt interpretes, clamosa, non autem diluculò flens, cum Hirundo tota calamitet die, non autem manè tantum aut vesperi, veluti facit lusciniæ. Sed hîc quoq; quantum pertinet ad cantus, querimoniam & fletum, quæstionē mouet Proclus, Platonis nixus testimonio, nullam alitem dicēs dolore affectā canere: quare quod Hesiodus de Hirundine ὄρθρο γένει scripsit, is ὄρθρο βόη legendum censet, quæ scilicet matutinò clamat. Atqui nullo etiā teste scimus aut nullam afflictam canere. Sedenim hauquaquā leuiter, sed ex arte Poeta dixit Hirundinis loquacitatē lamentationē esse, fabulæ ratione habita, quæ de Pandionis filia fertur, cuius lamentationē paulò antè ex Io. Grammatico retulimus. Sed quoniam modo Proclus lugere negat Hirundinē, cum eam Pādionis filiā agnoscat? quouem modo ὄρθρο βόη scribendū contendit, cum nō matutinò tantum, sed toto vocifer-

Pierii Val. Hirundo.

retur dic, diluculo verò haudquaquã magis? Sed vt ad Platonis sententiã cõuer-
tamur, ille nimirũ de auibus, quatenus aues sunt, afflictas eas non canere dixit:
qui verò flebili quid Pandionis filijs attribuũt, ad eam, quæ de ijs fabula vulga-
ta est, respiciũt. Verũm operæ precium est fabulam, quemadmodum apud Sopho-
clem digesta est, poëmate de Tereo, subtexere. Pandiona quidẽ, ait is, Athenien-
sem filias habuisse Procnen & Philomelam, quarum Procnen Tereo Thraci in
matrimoniuũ collocarit, qui Ityn ex ea filium suscepit. Aliquo verò pòst tempo-
re accidit vt Tereus Athenas repetierit, Philomelam ad Procnen vxorem dedu-
cturus in Thraciã, quam in Aulide Bœcotiæ deflorauit, linguamq; eius abscidit,
ne quid ad sororem deferre posset. Cũ verò hæc in Thraciam appulisset, histo-
riam vt acta fuerat, acu pingit, remq; ita omnem manifestat. Procne re cognita
Ityn filium discerpit, patriq; Tereo epulandum apponit. Hic verò ubi se filium
absumpsisse cognouit, eas erat districto iam gladio interfectorus, quas Dei mi-
ferti, vt aiunt, in aues transmutarũt, & Procne quidẽ luscinia facta, Ityn absum-
ptum lamentatur, Philomela Hirundo, Tereus mihi vim intulit, assiduè cla-
mat. Ille verò in epopem mutatus, ~~æ&æ&~~ gemens dicere uidetur. Hæc cũ filium
meum discerpissent, eum mihi in epulas apposuerunt. Quare Proclus ueniam
antiquissimo poëtæ dare potest, qui sorores infelicissimas, etiam aues factas, sor-
tem quanq; suam, quasi permanente præteritæ calamitatis memoria, ita lamèn-
tari confinxerit.

P E R E G R I N A T I O .

IN coniecturis alioqui, habere se Hirundinis caput imaginari, peregrinationẽ
significat: id enim earum auium præcipuè proprium, vtpote quæ necq; quidẽ
apud parentes degere soleant. Hinc Hirundo quæ in Pyrrhi tabernaculo nidũ
posuit, rerum quæ peregrè instituerat, irritum euentum ostendit. Indicauit id i-
psum Cyro, quæ in tectis eius nidificauit. Quamuis Dionysio priori arcem relin-
quenti, cũ ibi nidularentur, reditum portendẽre.

R E S I P I S C E N T I A .

SVnt qui resipiscentiam per Hirundinem acu transfossam oculos indicent: ea
si quidem si vulneratis oculis obæcata fuerit, oculos tamen & lucem recupe-
rare fertur. Cuius rei causam commentantur, imperfectionẽ quandam qua præ-
dita sit, natura quippe nondum uires omnes subministrante: in pullis enim tan-
tũ hoc euenire, quare si punctu læsi eorum oculi fuerint, superesse uigorem ad-
huc luminis, quem natura ipsa subministrat. Lumen autem pro sapientia & co-
gnitione poni, perinde ac pro imperitia & insipientia tenebras, unicuiq; manife-
stum crediderim. Tertullianus addit, uti eam ad hoc chelidoniæ suæ beneficio,
cuius scilicet herbæ succo pullorũ oculos oblinat, atq; ita uisum restituat. Ne
tamen nullus sit nobis ex Hirundine usus, Cecinnam Volaterranum equestris
ordinis virum, legimus comprehensas Hirundines in vrbe, secum in expeditio-
nibus afferre solitum, quas postmodum victoriæ nuncias amicis mittebat in eũ
dem nidum remeantes illito victoriæ colore. Vt minus iam illud admiremur,
quod à Fab. Pictore traditum aiunt, cũ obsideretur præsidium Romanum à
Iugurthinis, Hirundinem ablatam à pullis ad se mox cum epistola re-
diisse, vt lino ad pedes eius alligato, nobis significaret
quoto die adueniente auxilio, eruptio
fieri deberet.

APIERIVS VALERIANVS AD ANGELVM CO-
LOTIVM BASSVM, DE IIS QVÆ PER OLOREM, LVSCI-
NIAM, PSITTACVM, ET ALIAS ALIQVOT AVES
SIGNIFICANTVR EX SÆCRIS AEGYPTIO-
RVM LITERIS.

Primè quidem, doctissime Coloti, vt totius es antiquitatis studiosissimus, bonarumq; disciplinarum egregie peritus, mecum sæpe de non contemnendis veterum scriptorum inuentis, quocunq; scripta fuerint argumento, differuisti, etiam si non vsquequaq; eorum enitescat eloquentia: quæq; ex diuturna & varia tam Græcorum quàm Latinorū lectione, & eorum etiam qui remotiora quædam literis mandauere, de prodigijs, de somnijs, de sacrificijs, deq; multis antiquorum ritibus & institutis collegeras, mecum communicasti, quæ licet ex vsu iam recesserint, delectant tamen, & veterum scripta reddunt ad intelligendum faciliora. Præcipuè verò ea mihi placuere, quæ de ponderibus & mensuris comperisti, quæ paucissimi hæctenus perspexere, licet idem saxum voluere pleriq; etate nostra conati sint. Hæc, inquam, mecum ingenuè conferre, meaq; vicissim qualiacunq; esse ausculta re dignatus es. Quia verò videbas cogitationes meas ad materiam hodie, dicere possumus, intactam, vel parcissimè à nonnullis traditam, intentas esse, ad Aegyptiorum scilicet hieroglyphica studiosius anhelare, longamq; istiusmodi rei seriem iam instructam, nō tamen absolutam, quā tamen quanta poteram festinatione vrgebam, vt quod angustia temporis inuidebat, industria & vigilantia suppleret, subinnuere visus es mihi, cupere te quamplurimū, quæ super Olore conscripsissem inspicerem: nimirū enim quod senio tuo tam iucundo, tam facili, tam vrbano atq; festiuo conueniebat, poposcisti. Quæ ego tuo huiusmodi studio delectationeq; perspecta, nihil contactus Olorem ad te misi: poetiçam quippe alitem optimo Poeta cantatrice in senectute sua suauissimam seni lepidissimo, qui etatem iam grandiorē paricum Cygnis harmonia traducit, Sophocleamq; secutus diligentia, Musas cursu nunquā intermisso prosequi perseuerat. Subsecuta autem sunt Olorem alia quoq; eiusdem ingenij volucres, Luscinia, Psittacus: quinetiam nonnullæ earum emule, sed præ raucitate sua mimæ illarū potius quàm cantatrices, Pica, Larus, Niluius, Gryphus, & Coruus demū. His omnibus necesse est caueam pares vniciq; suam, quia tua indigent saginatione: quæ quidem tibi haudquaquā gratis futura est, viro eorū, quibus altiles meæ pasci quæant, opulentissimo. Sed vt iocari desinamus, tu vale, & quantulumcunq; id est quod exhibere potuimus, boni, vt solitus es, consulito, quod enim ab amicissimo profectum est, id & ames, & charum habeas necesse est.

SENEX MUSICVS

EGYPTII sacerdotes senem Musicæ studiosum per hieroglyphicam Cygni effigiem significare consueuerunt, quippe quæ omnes eo suauius modulari ferunt, quo magis in senium vergit. Musicæ uerò illi symbolo (vt hoc obiter interpretemur) compositissimos mores intelligebant, veluti in senibus mores ipsos compositiores, & sibi maximè cōsonos esse par est: de ijs

loquor, qui Colotio similes, sanctius instituti, vitam integerrimam, & à turpitudine alienam peregrere. Socrates porro apud Platonem, Cygnos tum magis dulciusq; canere affirmat, cum se breui præsentiant morituros, quasi lætantes Deo gratias agere videantur, quod ad eum, cuius ministri sunt, migrationē parent. Addit, homines quosdā, cum ipsi mortē expauescāt, Cygnos quoq; falso criminari, cantusq; huiusmodi dicere doloris argumentū eise, quæ ex aduentan-

Pierii Val. Olor.

te morte cōceperint: sed enim haudquaquā animaduertunt, in omni volatiliū genere nullam esse auem, quæ vel in esuritione, vel in rigore, aut alio quopiam incommodo, quo se affectam sentiat, emoduletur, cantillétue, nō lusciniam quidem ipsam, non hirundinem, non epopem: quarum cantum, & luctum & querimoniam esse fabulantur. Sibi verò videri neq; quidem aues has, neq; Cygnos præ dolore canere, sed quia Phœbo sacræ sunt, eaq; lætitia concitata, forsan & diuinatione præditæ, alterius vitæ bona præfagiunt. Hinc M. Tullius Tusculanis quæstionibus Cygnos ait non sine causa Apollini dedicatos esse, sed quòd ab eo diuinationem habere videantur, quia præuidentes quid in morte boni sit, cum cantu & voluptate moriantur. Omnino autem quod de morte narratur, falsis aliquot experimentis compertum est: tametsi Lucretius poeta peruulgatam tangit opinionem, cum eos nece detortos, ac anxie cruciatos, liquidam lugubri voce querelam attollere ait ex vallibus Heliconis. In quo illud etiam animaduertendum, ad hoc & Horatium & alios respexisse, cum poetas Cygni symbolo nuncuparunt.

P O E T A.

E

NAm veluti Cygni senio confecti argutioribus, ob gutturis exilitatem, organis effectis suauiore simul & vocaliorem emittit vocem, ita etiam boni poetæ, quo per ætatem magis profecerunt, scribere itidem solent & elegantius & sapientius. Sic Oedipus Coloneus ea conscriptus ætate, qua propter senium autor desipere videbatur, à filio etiamnum rei familiaris malè curatæ actus insanix reus, omnium quæ antea conscripserat operum cultissimum iudicatum est. Et Isocrates (vt Oratores etiam huc admittamus, nam & id dicendi genus musicum est, & certis constat numeris) Panathenaicam orationem, omnium quas antea scripsisset luculentissimam, post octogesimum vitæ annum elucubrauit. Sic Pontanus & Vraniam & Meteorica, Syncerus Actius poemata pleraq; Aurelius Augurellus Chrysopecciam, & alij pleriq; ætate nostra bene literati viri eo suauius cygneum hoc melos emodulati sunt, quo magis visi consensescere. Sic tu Musas affectaris, quæ falis & lepôris plurimum præ se ferunt: deniq; omnia quæ ad eruditionem spectant, non ignauiter peruestigas. An verò Platonem dissimulare poterimus, quem annum circiter octogesimum agentem scribendo vita functum aiunt? Vt fabulosum minimè videatur, quòd Socratem perhibent per quietem existimasse nouellum se Cygni pullum inter genua tenere, qui plumis repente sumptis euolauerit in sublime, ætheraq; omnem suauissimo clangore compleuerit: postridicq; Platonem ab Aristone patre ei cōmendatum in institutionem: visocq; statim puero dixisse Socratem ferunt, eam esse auiculam, cuius imago nocte proxima sibi per somnum fuerat obuersata.

MUNICIPIBVS INIURIUS
fuis.

SEd, vt etiam attingamus poetarum fabulas, Cygnum aiunt hominem municipibus suis iniurium hieroglyphicè significare. Siquidem Olores in volucrum genere id habent peculiare, vt alter alterum depascatur, atq; inter se morsus cōuertant, vnde illum crediderim Pindaro inhospitalem appellatum: id quod nescio qua æmulatione præstantig, in poetis præcipuè,

&

A & nunc esse, & fuisse semper, exploratissimum est. Nam vt ipsi aiunt,

Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

Adde quòd Melistus Euboicus auem hanc ita conuicijs plenam esse dicit, vt ea clamante, reliquæ aues quæ præstò sunt conticescere cogantur.

Sed fuerint hæc improborum exempla, cum ego bene literatos viros eo benigniores candidioresq; semper expertus sim, quo magis & ingenio & eruditione pollerent. Pontanum aiunt omnium ingenia fouisse, de nullo vnquã etiam cum familiarissimis obloqui solitum. M. Antonium Sabellicũ, quem ego per quinquenium audiui, tanto candore præditum agnouui, vt quia nulli vnquam detraheret, neminem carperet, neq; manifestos quidem hostes incesferet, quos professionis initio, molestissimos

ANIMI CANDOR.

B inuidia homini comparauerat, & quòd omnes alba, quod aiunt, linea notaret, non emuncti satis iudicij plerunq; retulerit notam. Talem fuisse Romæ Pomponium Lætum aiunt, qui licet à multis iniuria lacefferetur, nunquam tamen ipse maledicẽdo calumnias propulsare curauerit. Talis apud nos Nicolaus Leonicus, talis tu, talis Iacobus Sadoletus, cuius nomẽ ætate nostra in Modestice appellationem abiit. Sunt itaq; Cygni, qui verè literati sunt, qui benigni, qui nulla syncerum animum macula labefactarunt. Nimirum enim candoris est indicium Cygnus, quem omnes insignem memorant albedinis epitheto, ne λευκότης albiditatem, vt Plautus, dicam. Ita apud Ouidium:

Ad vada Mæandri concinit albus Olor.

Et, candidior Cygnis, apud Virgilium. Theocritus ea de causa ἄλλω κίονον dixit, quòd scemineus color plurimum à cãdore cõmendari soleat. Albos autem esse à natiuitate Cygnos, ait Hellanicus.

GLORIÆ CALCAR.

Idem verò poetæ hoc cõmune cum Cygnis habẽt, quòd glorię studio trahuntur, fauorisq; & laudationis omnino sunt auidiusculi,

Nec petitur sacris nisi tantum fama poetis.

C Cygni quoq; tunc suauius canũt, cum Fauonius eos ad cantum visus fuerit inuitare: ἑφύζω γὰρ χάριτονται πρὸς πῦρ ἠδ' ὡ ἐλαφρῶ Ἐσιδία, ait Philostratus, Phaethonte. Sed longè venustius & plenius id recenset, vbi palustria & aquatica loca verbis pingere conatur. Ælianus quoq; non canere eos ait, nisi flante Zephyro.

Quod quidem ideo repetendum duxi, quia si quis Musicã ipsam aptissimè describere voluerit, nõ aliam libentius speciem imitabitur quàm quę in hunc modum ab eo autore oculis subijciit. Ex Oloribus verò qui vocaliores sunt, in ripæ margine, circulo quodam factò, sidunt, vbi argutum nescio quid certandi studio videtur emodulari. Cantilenæ verò signum videas puerulum alatum, qui ventus Zephyrus est, is enim cantũ Oloribus inspirat, & elargitur. Pingitur verò is delicatus, mollis, cuiusmodi est au

MVSICA.

Pierii Val. Olor.

ra eius, quam libenter ad eò captamus. Olorum verò plumæ identidem afflatu D
eo furriguntur, quippe quæ repercussu venti commouentur.

A P O L L O F I D I C E N .

A Pud Card. Hippolytum Medicen alumnum meum, signum ex marmore
pulcherrimè ductum habemus, qui nimirum Apollo Fidicen est: læuam
enim manum admouet ad lyræ iugum: ea Cygni dorso sustinetur: Cygnus ipse
collo suauiter reflexo, rostroq; ad chordas verso, parè cum lyra videtur harmo-
niam emodulari. Dextera dei dextro innititur genu, eaq; plectrū continet: adia-
cet ibidem humi pharetra, utpote signum, deum ipsum non semper arcum ten-
dere, sed aliquando tacentem Musam cithara suscitare. Et hæc quoq; faciunt ad
Musicæ significatum.

O R P H E V S .

S Anè Plato Ægyptiacæ doctrinæ nunquam immemor, cùm felicem illam ci-
uitatem conderet, illic fermè ait Orpheum Calliopes filium, cùm à mulieri-
bus scedè discerptus excessisset è vita, homine, quod erat, derelicto, in Cygnum
emigrasse mutata specie, ut qui insignis Musicus fuerat, Musicā itidem perseue- E
rantius exerceret. Hinc locum mutuatus est Horatius noster, cùm in Cygnum
abire se scribit ad Mecænatem:

*Iam iam residunt cruribus asperæ
Pelles, & album mutor in alitem
Supernè, nascunturq; leues
Per digitos humerosq; plumæ.*

Et cùm piscium silentio vocalissimam opponeret harmoniam, ita de lyra canit:

*O mutis quoq; piscibus
Donatur a Cygni, si libeat, sonum.*

Platoni ea super Orpheo scribenti adsentitur Æneas philosophus, qui quidem
vbi ex Chaldæorum, Ægyptiorum & Græcorum opinione defunctorum ani-
mas euocari posse docet, Orpheæ Cygni specie euocandū ait. Quòd si quis Ho-
merum euocare voluerit, oportere cum Luscinia formam indutum apparere:
de qua paulò post.

N A V I G A T I O S E C V N D A .

CUm verò Cygni & aquis & Fauonio plurimùm gaudeant, in ὀρνιθογενία so- F
lis nautis, veluti aquila tempestati, columbæ Regibus dedicantur. Hinc il-
lud apud Virgilium:

*Ni frustra augurium vani docuere parentes,
Aspice bisseuos letantes agmine Cygnos,
Aetherea quos lapsa plaga Iouis ales aperto
Turbabat cælo, nunc terras ordine longo
Aut capere, aut captas iam despectare videntur.
Ut reduces illi ludunt stridentibus alis,
Et cætu cinxere polum, cantusq; dedere:
Haud aliter puppesq; tuæ, pubesq; tuorum,
Aut portum tenet, aut pleno subit ostia velo.*

DE LUSCINIA

Veluti post Orphea, ex antiquorum traditione, merito succedit Homerus, ita post cygnum Luscinia locum tenet, quando, ut paulò antè dicebamus, Cygnus Orphei, Luscinia Homeri simulacrum est.

MUSICAE.

Non immeritò autem Musicam, atq; omnibus eam numeris absolutam, per alitis huius hieroglyphicum significari tradiderunt, siue multiplicem vocis varietatem, siue delectabilem suauitatē, siue pertinacem in ea continuationē admiremur, ut vna deniq; perfecta Musicæ scientia sonū moduletur, quem nunc cōtinuo spiritu in longum trahat, nunc inflexo variet, nunc conciso distinguat, intorto copulet, promittat, reuocet, & ex inopinato infuset. Quid cum secū ipsa murmurat, quàm plena, quàm grauis, quàm acuta, quàm crebra, quàm extensa modulatio: atq; vbi visum est, ut sonus ipse vibrans, ut summus, ut medius, ut imus exauditur: omniaq; tam paruulis in faucibus, quæ tot exquisitis tibiartū tormentis ars hominū excogitauit. quibus Musicæ leporibus enarrandis cum Luscinia Plinius ipse contendere videtur. Ut iam Luscinias taceamus Græco & Latino sermone dociles Druso & Britannico Claudij filijs fuisse. Huic autem aui tam genuina, tam voluptaria est modulatio, ut, si Aristoteli credendum est, obseruatū sit eam pullos erudire. quòd si procul à matribus alantur, non ita suauiter, neq; ita peritè canant. id quod tamen non mercedis neq; gloriæ spe faciūt, quæ duo mortalibus ad augendam industriam calcaria potissimū adhibentur, sed vnius delectationis gratia qua sese oblectat. Quòd si qua vnquā auis fuit, ex cuius cantilenis homines Musicā excogitauerint, ut Chamæleon Ponticus arbitratur, nimirū Luscinia est, quam habuisse magistrā neminem pudere debeat, dummodo vim in hac re alitis non ignauiter assequatur.

GERMINATIO.

Germinationis tempus nonnulli per Lusciniam indicant, propterea quòd auis ea cum primū sylua frondibus incipit opacare, diebus ac noctibus quindecim assiduè canat, lætitiā testata, quam ex verni temporis aduentu perferit. ab eo verò tempore canit quidem, sed non assiduè,

LUCUBRATIONES.

Quare factū, ut qui eam vernis mensibus per totam ferè noctem dulci comodulamine delectari obseruarunt, vigilantiam ex eius hieroglyphico, nocturnasq; lucubrationes significari dixerint. Nam nisi literarū studijs summa inesset delectatio, mirificusq; concentus, pro vniuscuiusq; ingenij captu, haud facile reperias qui laboriosis vigilijs temerè velit infensescere, atq; assidua mētis agitatione consumi. Cui quidem sententiæ fauet, quòd Hesiodus ea similitudine quā de Luscinia ab accipitre in altum rapta, miserabiliterq; conquerēte, posuit. Per Lusciniam, ut interpretes addunt, Poëtam causa modulationis intelligit, semetipsum scilicet, qui fuerat à iudicibus vexatus: per accipitrē verò iudices, ob rapacitatem, qui Persæ fratris largitionibus corrupti iniquè iudicauerant.

DE PSITTACO

Psittacum apud Ægyptios, de quibus aliquid habuerim, nō inueni: sed autores, nationesq; reliquæ, auem in humani sermonis imitatione omnium maximè admirabilem, indictam minimè reliquere.

Pierii Val. Psittacus.

ELOQUENTIA.

D

PER eius enim effigiem eloquētem hominem, qualem se negat Tullius reperisse, significabant, cum nullum ex animalibus rationis expertibus articulatius humanas explicet voces: id quod ideo præstat, quòd linguam habeat latiore[m] carnosiore[m]q[ue], et humanæ propemodum similem: nam quæ angustam habent, literas proferre non possunt. Atq[ue] hanc ueri simile est inter eas, quas Psaphon Libycus enutriuit & instituit, principatum obtinuisse: ille enim cum alioquin vir esset perditissimus, & omni scelerū obscenitate contaminatus, uia excogitauit, qua nō modò se purgaret infamia, sed diuinos etiam honores post mortem assequeretur. Aues enim magno numero in seductū penetrale clausit, quas cicuratas, nemine conscio, docuit canere, μέγας θεός Ψαφών, magnus deus Psaphon: mandauitq[ue] moriens, ut penetrale illud nulla interposita mora disiectis fenestris patefieret, atq[ue] ita prouolantibus per urbem totam, totumq[ue] agrum aui- bus, & magnus deus Psaphon, ubiq[ue] Græcè concinentibus, factum ut sit creditus deus, & templa sacraq[ue] illi fuerint instituta.

DE PICA.

PICÆ docilitas ad humana verba, sed quoniā nō ita liquidè nec concinnè loquitur ut psittacus, & quadam omnino raucitate sermonem obfuscat, præfractòq[ue] sono syllabas enunciat, estq[ue] memoria nimè tenaci, ut nisi quæ didicit frequentius replicari audierit, facile obliuiscatur, ideo non meruit, ut Psittacus, eloquentiæ titulum sibi vendicare.

GARRVLITAS.

SED pro garrulæ potius loquacitatis hieroglyphico posita est, quod & in rudis plebeculæ ore quotidie versatur, garrulos Picæ cognomento vocitantis: ea enim & loquacitate plurima, & assidua uocum mutatione insignis est, utpote quæ diebus ferè singulis diuersam emittit uocem. Cuius quidem garrulitatis ergò Baccho dedicatur, ut Plutarchus affirmat: dicacitate enim plurimùm ebrij valent, & arcanum demens detegit ebrietas, atq[ue] ut apud Horatium est,

Faecundi calices quem non fecere disertum?

Sedenim super hoc plurima apud Platonem in Legibus, ubi nullum tormentum, ad ueritatem eliciendam, uino efficacius adhiberi posse differit. Mira sunt quæ de Pica Plutarchus refert, quæ alioquin loquacissima, auditis Romæ buccinatoribus obstupescita siluerit cuestigiò, tantoq[ue] ita silentio dies aliquot meditata, repente quasi expergefata omnem eum buccinarū sonum, harmoniam & numeros summa omnium admiratione reddiderit. In portentis quoq[ue] Pica sermonis significationem habet, ut ea quæ Ezelino in Feltrinos mouenti facta obuiam, & in eius humeros delapsa, indiciū fuit, populum cui plurimū in loquendo studium, ad eius auctoritatem se nullo negotio collaturum: pauloq[ue] post, anteaquam incenibus appropinquaret, affuerunt ab ea urbe legati, qui se duci dederent, pacataq[ue] ad eius arbitriū omnia nunciarent. Nonnulli uerò scribunt huiusmodi Picam militari signo insedisse, quam manu captam, & in augurij omen acceptam, Tyrannus ipse expeditionibus omnibus seriò circumtulit.

SIMVLATIO.

EST & mendaciū siue simulationis hieroglyphicū Pica, utpote quæ anteriore par-

are parte candida sit, posteriore autem nigricet, amicum scilicet purum atq; syncerum affatu primo simulet, mox vel decipiat, vel eludat. De his Pythagoræ dictū aiunt, τῶν μελανόρων μὴ γέσασθε, minimè gustandū ex ijs, quibus est nigra cauda: non admittendos in amicitiam homines simulatores & dissimulatores hypocritas. Quod verò facit ad mendaciū, Tryphon Grammaticus ait, ὁ ψεύδης ἐν τοῖς ἐσχάτοις κελεύει, mendacium quippe in extrema parte nigrescere.

DE LARO

LT quoniã à Musicis elegantibusq; volucris. in clamoras incidimus & importunas, Larum quoq; nescio quid obstrepentem audiamus. **H**OMINEM, de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen gnauiter sit frustratus, ostendere si vellent, Larum figurabant: illa siquidem cinore arguto admodum cum parturit vociferatur, partusq; edit plumosos utique ac apprimè pennatos, cæterum carne admodum exigua. Sunt qui hanc ariem eandem cum Cephho esse putent, prouerbio decepti quod circumfertur, ἀριος κέπφος. Sedenim diuersam esse Larum alitem à ceppho, inde mihi suspicio est, quòd Laro longè aliud est ingenium quàm ceppho sit: cepphus enim ad circum tenuia quæq; sectatur, ut etiam marina sit spuma contentus: Larus verò inter voracissimas numeratur, omniuorumq; animal esse fertur, vnde sit à veteribus Herculi dicatus, quem helluonem maximū fuisse prædicant. Neque temerè Aristophanes, Ranis, Cleonem rempub. omnem deuorantem, Laron vocarit. Præterea Hesychius Hierosolymitanus, Larum ait esse auem quæ tam in mari quàm in terra versetur, & vtriusq; partis cibo, quem plurimū & vndecunq; peruisitum deuoret, enutriatur: perq; eam piorum mensis Leuitico prohibitam, os à Theologis accipi, qui circumcisionem simul venerabatur, & baptismū minus aspernabantur, de quo Paulus, ipso diuinarum institutionū primordio, reuertit in faciem Petro, licet ipse Timotheū, utpote vno ex parentibus iudæo genitum, circumcidisset. Eos demum homines alitis huius hieroglyphico indicari posse manifestum, qui vitam suæ libidinis arbitrio degendam instituere, modò iudæorum rigorem in diuinis literis æstimantes, modò in ijs tantum quæ ad voluptatē suam faciunt, excusso legis iugo, omnia sibi licentius permittentes, Christianūq; dogma in eo tantum sectantes, quòd de summi Dei clementia, plus uiam audere debeant, sibi pollicentur, mox perfractis vtriusq; agonis carceribus, effulsissimo cursu in Mahumetiam, aut si quid hoc perditius, libertatem, & vitiorum omnium campum effunduntur. Quod verò ad Lari vocabulum pertinet, cum adolescens adhuc essem, Luciani opusculum De ijs qui mercede conuicti aliena quadra degunt, ut ea ferebat ætas, Latinum feci. In eo locus est, ἐπιπέσει τῆ ἀγροῦ, εἰ θέλεις, καθ' ἑσπέρην ὁ λαός ὅλον πῶμα καὶ ὄνον τὸ δέλειαι. Illud, καθ' ἑσπέρην ὁ λαός, veluti gaudia fecerā, secutus Gazam, qui Laron gaudiam reddit ex Eucherio, qui vbi de Laron mentio est in Pentateucho, eam gaudiam esse dicit. Et ita reliqui, vulgatis Luciani codicibus in quibus λαός habetur, decepti, modò gaudiā, modò mergum adduxerunt. Ita & ego, cum alia non extaret lectio, quam præ manibus habebam profitebar: sed postea quàm Romæ in vetustum Palatinæ bibliothecæ codicem incidere, reperi loco hoc, καθ' ἑσπέρην λάραξ, lectione longè castiore scriptum esse. Piscis hic est edacissimus, quem lupum Latini vocant. De pisce autem & hami esca eo

Pierii Val. Cepphus, Gryphs.

Luciani loco agitur, non de alitibus. Sed vt ad Larum nostrū reuertamur, verus D
sus Homeri est, *ὅστις ἐ τῆς ὀδυσσεύς,*

Σβίατ' ἐπείτ' ὠδὶ κῦμα λάσφ' ὄρνιθι ἰοικώς.

vbi Mercurij ornatus omnis scribitur: quem locū Maro Æneid. quarto totum
sibi desumpsit. Vbi verò de mutatione in hanc alitem agendū est, ita eloquitur:

Hinc toto praeceps se corpore in vndas

Ἄσπι, αὐτὴ ἰοικὴς ἅμα καὶ περὶ τὰς ἀκτῆς, ἀκτῆς

Πισκοσὸς ἄσπις ἰοικὴς ἅμα καὶ περὶ τὰς ἀκτῆς.

Hic Seruius: Incongruum, inquit, heroo credidit carmini, si mergum diceret, vt
alibi ciconiam per periphrasin posuit:

Candida venit auis longis inuisa colubris.

DE CEPPHO.

Ed quoniam & Cepphus ipse suam habet significationē, quem is in
hieroglyphicis locum teneat, videamus.

F A T V V S .

Cepphus vbiq; hieroglyphicum est fatuitatis & stuporis, quo ani
mal id egregiè laborat. Ferunt siquidem eum spuma marina victitare, cuius rei
non ignari piscatores, spumas è littore collectas eminus proiectāt, ita volucres
ad escam allecctantes, mox cominus, inde etiam manu porrigentes, facillimo eas
negotio capiunt. Theodorus hanc Fulicam interpretari videtur, ea, vt arbitror,
ratione adductus, quòd Arati carmina quaedam Virgilius ad verbū ferè Geor-
gicis expresserit, atq; vbi ille κέπφον, hic fulicā posuerit. Arati carmina ita habent:

Καί ποτε καὶ κέπφοι, ὅπότε δὴ δίοι τῶν τῶν,

Ἄντια μελλόντων αἰέμων εἰληδ' ἀφόρον.

πολλὰ δ' ἀγροῖα δὲ νῆσται, ἢ εἰν ἀλί δ' ἴνα

αἰθγαὶ χροῖα τινάσων τῆ δ' ἰσθμῶν.

Virgilius ita reddidit:

Cum medio celeres volitant ex equore mergi,

Clamoremq; ferunt ad littora, cumq; marinae

In sicco ludunt fulicae.

Quòd verò vnà iungantur *λαρφ' κέπφος* in adagijs, geminatum esse opprobrium
dixerim, vt lapis caudex apud Terentium, & quod ad mergū & fulicam nostros
facit, scortatores nebulones, & alia huiusmodi apud Horatium.

DE GRYPHE.

Xigere videtur rerum series, vt qui ab olore Phœbea alite exorsi su-
mus, Gryphes identidem Apollineos subiungamus, tametsi quid
hi sibi vellent nunquā compererim apud Ægyptiorū hieroglyphico-
rum interpretes. Ægyptiū tamen esse cōmentum Bembæa ostendit
tabula, in qua Gryphes multis varijsq; formis cælati, & ea etiam quam fabulan-
tur effigie cōspiciūtur, passimq; in terra Græcia, & Italia vniuersa, quaq; Roma-
num olim imperiū extendebatur, in mysticæ huius philosophiæ vsum figurati.

A P O L L O .

Hl siquidem auritū animalis genus, qui capita habent aquilæ, cætera leonis,
vt pleriq; tradidere, & vt in ahenea Bembæa mensa cernitur, cum alis ingen-
tis admodum magnitudinis, Apollinem indicabant, veteresq; eos Apollineo
curru succedere sinxerunt, Gryphencumq; Phœbum hac de causa vocitatum à
nonnul-

A nonnullis manifestum est, quod ita tangit Claudianus:

*At si Phœbus adest, & franis Grypha iugalem
Riphaeo tripodas repetens detorsit ab axe.*

Et in Gallieni numis Gryphes cusos inspicias, cum inscriptione, APOLLINI CONS. AVG. Duo verò animalia in suo quæq; genere reliquis imperantia complectuntur, veluti Sol reliquis in cœlo micantibus ignibus imperitare, & luminis sui magnitudine vbertateq; reliquos omnes alere & illustrare videtur: meritò itaq; sacris profanisq; rebus omnibus, aris, sepulchris, urnis, tēplis, publicis priuatisq; ædibus custodes passim adhibiti. Sunt tamen qui Gryphis figuram non, vt vulgò creditur, leonina in inferioribus specie esse dicant, sed equis haud absimilem, verum quæ capita cum incuruis rostris aquilarum more, sed ea aurita habeant: ita enim ab Aristæo Proconesio memoriæ super his proditum tradit Pausanias.

N A S O N E S.

INuenies aliquando Nasones, id enim nomē à nasi magnitudine est, Gryphos nuncupatos, quo quidem cognomento Syriæ Rex Gryphus Cleopatrarum filius appellatus est: fuit enim is uisenda nasi magnitudine præditus. Sed quid ego ulterius de Gryphis commentari pergam, cum rerum scriptores dubitēt, an huius imaginis animal inueniatur? Capite enim nono supra quadragesimum libri decimi Plinius sententiam attestatus suam ait: Pegalos equino capite uolucres, & Gryphas auritos aduncitate rostri, illos in Scythia, hos in Æthiopia, fabulosos reor. Idem tamen quarto libri XXXIII. cap. apud Scythas ait aurum à formicis aut Gryphibus erutū. Sed hoc ait ex vulgatæ historiæ opinione. Nam illud Virgilianum, Iungentur iam Gryphes equis, nihil aliud sibi vult, quam euenturum vt ea quæ minimè fieri possunt, protinus fiant: aëria quippe animalia cum terrestribus eidē iugo summittantur, quod natura minimè patitur. Sed, bone Deus, quorsum Hydra multiceps? quorsum triceps Geryon? quorsum tribus compacta feris Chimæra? quorsum Sphinges, & monstra alia: nisi vt partium complexum ostendant, veluti ex verbo & diuersis nominibus oratio constituitur. Quare qui simplicium significationes rectè perceperit, facile ad mixtorum interpretationem accedet, quæ cum tibi, mi Coloti, cognitissima esse non ignorem, supercuauum duxi plura super his inculcare.

D E C O R V O.

INem eram his nugis facturus, qui mihi videbar plus nimio tibi obstrepuisse, cumq; coronidem ducere pararem, visus mihi sum crocitantem audire Coruum, quasi se quoq; Phœbeam alitem veditaret, & in harum consortium admitti se quoq; postularet. Non ineptum iudicavi, qui orsus essem à cãdidissima, desinerem in nigerrimam, à vocalissima in raucissimam, quòd sciebã antipathiam istiusmodi in naturæ rebus considerãdis suã habere voluptatē. Tu igitur necesse est summittas auriculas, & quicquid crocitauerit, & quicquid contra aliarum auium morem fecerit, boni consulas.

F I L I O R V M E X H E R E D A T O R.

COrui autem figura hieroglyphicū erat hominis qui liberos suos exheredaret, abdicaret uel, aut domo quoquo eiceret modo: aiunt enim cum pullos suos, simulac volãdi potestatem assecuti fuerint, nido expellere, mox & regione

Pierii Val. Coruus.

tota interdiceret, quòd vsque adeò sit amans solitudinis. Faciunt hoc & subaquilæ, quarum greges vsquã difficulter inuenias. Autores nostri, qui rerum naturalium historiam conquirunt, magna ex parte scribunt, Coruum pullos quidem parere, sed eos non alere, mœstitia scilicet affectũ, quòd eos, simulac exclusi sunt, pennis candicantibus præditos aspiciat, ac perinde vix à se genitos arbitretur. Vtcũq; pro maximè laborantibus inopia, Psalmographus ait: Et pullos Coruorũ inuocantibus eum alimenta subministrat Deus. Cũ enim ita fuerint tanquam adulterini, à parentibus destituti, vel rore cœlitũs destillante, vel minutissimis quibusdam animalibus, quæ nidos eos circumuolant, nutriuntur, in supremæ benignitatis summãq; prouidentie diuini numinis argumentũ. Eucherius hinc filios fideles doctrina cœlesti imbutos, ex infidelibus tamen parentibus genitos, indicari ex veterum Theologorum traditione commonuit.

I M B R E S.

INaugurijs Coruus, perinde ac cornix, de qua dictum alibi, imbrium significationem habet. quare Nicander ita de Coruo: κέραξ τ' ἀμβροσίαι κρᾶζων, vbi ait interpretres, ὀπρὸς ἀνάδρα δ' ἀλεσι οἰκὸς ἀκρόβυ. Φύλακτοιδων ὕδατος ἀρχομελίωιο διὸς ποδὶ σὴμ' ἐγλίθη. Quæ Virgilius secutus, de pluuiæ portentis ait:

*Et è pastu decedens agmine magno
Coruorum increpuit densis exercitus alis.*

Longè autem diuerso à cornice significato Coruus accipitur, quippe cùm ea, vt suo loco dictum, sit concordie signũ, vt pleraq; poetarum elogia indicio sunt. Corui contra futurã quandoq; inter collegas discordiã ostenderũt, aquilam, quæ Augusti tentorio superfederat, duo numero insectantes, à qua & afflicti, & ad terram deiecti sunt, cùm is ad Bononiã Triumvirorũ copias traduxisset, Philippo rerum exitum, qualis inde subsecutus est, præfagiente. Fuerũt & Alexandro Babylona iter intendenti, infausti ominis signum, Corui sublimi volatu se mutuò incessentes, quorum afflicti quidam, ac penè discepti, in illius conspectu ad terram decidere.

DISCORDIA MILITARIS.

E M A N S O R.

ET quoniam in milites incidimus, est cur apud eos aliquantulum immoremur. Emanforem ex Coruo figurato significari, tam diuinæ quàm profanæ literæ docuerũt: quippe eum qui officium suum deserat, veluti miles ignauus, qui ad constitutum diem adesse iussus domi defecerit. Secundo Pastorum habemus, Phœbum, cùm Ioui sacrum facere instituisset, Coruum qui aquam de viuo fonte afferret, præmisisse: qui cùm insedisset fico quæ acerbos adhuc fructus habebat, tandiu moratus est, quoad maturi fierent: inde passus anguem corripit, quẽ ad Apollinem defert, eum aduersariũ causatus moram iniecit, ne aquam haurire potuerit: quem Phœbus cùm mœdaci redarguisset, Coruum inde damnauit, vt quandiu ficus lacteus esset, aquam de nullo fonte biberet. Atqui multis antè seculis

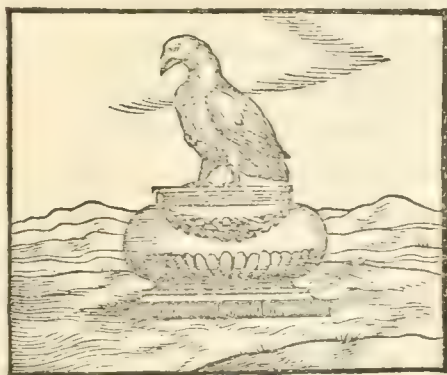
seculis Coruus in Diuinis literis contumaciæ huiusmodi nota inustus est: præmissus ille siquidem ab Noë ipsa ex arca, vt pacatæ ne res essent exploraret, circa sordes desinentis diluuii defedit: quod quidē, vt Hierosolymitanus Helychius philosophatur, signū fuit futuros homines, qui admissi ad sacra, sublimisq; sciētiæ mysterijs initiati, animo postmodū inconstanti, qui sub fuscæ pēnarum veste delitescibat, præclara incepta ignauiter frustraturi essent, institutionis probe sanctæq; cōfortia derelinquētes: vt inter Domini discipulos Iscariotis filius Iudas tam turpiter q̄ flagitiose defecit à Domino. Sanè Cyprianus ad Nouatianū, Coruum hūc emissum à Noë, neq; reuersum, quòd ad cadauerū pastū se conuerterit, hæreticos indicare ait, qui secedētes ab Ecclesia, ad meliora, ad mēbra quippe sua redire minimè curāt, sed cum immundo grege perpetuis sordib; volutant. Has volucres Abraham frumenta depascentes abegisse dicitur, vnde nomen meruit Abactoris, nimirū indicaturus futurū, vt is Assertoris liberatorisq; nomē assequeretur, qui prauorū hominū collegia summoueret, qui impios tolleret, qui de sacris literis, quæ animorū pastus sunt, malè sentientes opprimeret. Ita Samson, vt Hieron. quintis supra vigesimis castris Hebræorū ait, à fructibus suis aues abegit, vulpes quæ vineas exterminabant in vincula cōpegit, interfectoq; leone illo rugiente, in eius mox cadaueris ore fauum mellis inuenit.

IGNOMINIOSA REPVLSA.

PER hominem Coruis obiectum destinatumue, aut quid aliud ita expositū, id hieroglyphico manifesto intelligimus, quod ignominiose repulsum fuerit, è conspectuq; summotū. Et quoniā dæmone malo nihil magis abominabile, nihil contēptius neq; abiectius, Eucherius monet cum ipsum in diuinis literis per Coruū intelligi, eo apud Solomonē loco: Effodiant eum Corui de torrēte. atq; hinc prouerbiū apud Græcos Comicos vsitatissimū, *ὄρνιθας*. Sed eruditè atq; copiose alij de prouerbio. In ipsdē diuinis literis Psalmo vigesimo sexto legitur apud Græcos, *ὄρνιθας κίτρις*, quod nonnulli ad huiusmodi prouerbiū trahunt, verbumq; *ὄρνιθας κίτρις*, Suidæ agnitū dicunt, eo ipso Dauidico citato versu: & ignominiosæ repulsæ mētionē facta, Latini simpliciter, ne repellas me, reddidere. Sedenim Euthymius innuit posse id verbū ex metaphora scorix defumi: nam scoria spurcitia illa est, in omni metallo, quæ tāquā fæx, nulli vtilis operi, proijcitur: indeq; fieri *ὄρνιθας κίτρις*, contemnere: & nomen *ὄρνιθας κίτρις*, contemptus.

R H E T O R.

SMuntur etiā hieroglyphica de celebris alius cuius viri nomine, veluti à Corace rhetore, qui post Hieronis obitū primus Rhetoricā Syracusis docuit: propter cuius celebritatē Metellus Diodorū rhetorem, quo magistro vsus fuerat, iam defunctū honoraturus, Coruū lapideū eius sepulchro imposuit, quasi antiquissimo illi Coraci similē indicare vellet. Cæterum Cicero rem falsè detorsit cauillatus in Metellum, rectè eum fecisse, propterea quòd discipulum non dicere, sed volare docuisset, inconstantiam scilicet Metelli, qua malè audiebat, eo scommate perstringens.

A P O L L O.

QVod verò Coruus hieroglyphicū Apollinis haberetur, nonnulli ea de causa factum existimant, qua caper Baccho, Sileno asinus datur, & eadem ratione

Pierii Val. Coruus.

in antipharum alijs alia. Inauspicatissimū, aiunt, animal, auspicatissimo oraculorum auctori meruit immolari. Sedenim aliud est, hostia hac vel illa deo cuius facere, aliud specie sua deum ipsum explicare: nam hoc modo dicimus animalium figuras esse huius vel illius hieroglyphica, quorum figura posita deus statim suus intelligatur. Igitur alij dicunt, propterea quod medijs æstiu temporis feruoribus, Solis beneficio fretus, pullos excludat suos, quod præter aliorum animalium naturam Coruo datum, peculiare aliquid sibi cum Sole intercedere significat. Inde legere est apud Petronium:

Si contra rerum naturæ munera nota,

Coruus maturis frugibus oua refert.

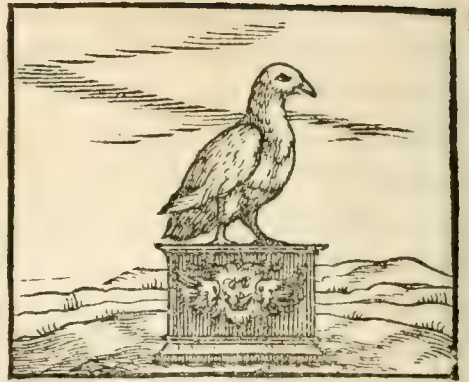
Sedenim cum Porphyrius dicat libro De abstinentia carniū, colorem nigrū Soli dedicatū, quod eius calore humana etiam corpora fusciora nigrioraq; reddantur, sitq; Coruus inter aues maximè niger, manifesta est causa cur is Apollini sacer habeatur. Porro Brachmanæ colorem atrum in primis venerantur, propter Solem omnia denigrantem. Iam & Salomon rem egregiè nigram ostensurus Canticorum cantico, Crines, ait, eius vt abietes, nigri sicut Corui. Auem autem eam Apollini prius familiarem fuisse, neq; non insigni candore præditam, Apollinis mox indignatione, quod ad se dilectæ Coronidis crimen detulisset, in eam nigritiam demutatam fabularum scriptores Hesiodum secuti meminere. Sed Artemo Pindarum cōmendat, qui, Pythiis, dissimulata quæ de Coruo fertur historia, Apollinē ipsum scripserit per se Ischios & Coronidis furtū deprehendisse. Anaximander in Horoscopicis libris Apollini sacrū ideo Coruū facit, quod solus inter omnes aues vocum significationes, quas accuratè admodū augures obseruarint, habeat. Addam & illud, nigrorē ita Coruo ingenitū esse, vt ad intinguendū capillum, nihil eius ouo dicatur efficacius: & nisi inter tingendum ore oleū cōtineatur, dentes quoq; ita nigros effici, vt mox vix possint elui.

COruū superius siti damnatū ab Apolline dicebamus, ideoq; hieroglyphicū esse incommodi eiusmodi, eaq; de causa Nicædrū scripsisse, frequentiores eius alitis crocitus veteræ pluuiæ indicium esse. Sedenim Corui natura ipsa siticulosi sunt per sexagenos præcipuè æstatis dies, quibus ventris profluuio laborant, vltroq; potu abstinent, vt incommodo illi obuiam eant, aluumq; sistant. Quare si consilium eius animalis pensitemus, sobrietatem conuenientius quàm sitim hanc vocitabimus.

I M P O S T V R A.

Non possum loco hoc dissimulare, quàm aptè quispiā impostorē per Coruū ore saxū tenentem, & urnā appositā, significarit. In Libya siquidē siticulosa admodū regione, viri aquā, quā de remotis admodū fontibus aut fluuijs attulerint, in fictilia vasa ad hoc cōparata distribuūt, quæ alioquin ventre sunt admodum capaci, ore tantū patent quantū satis est ad gallinacū ouū recipiendū, e-

minus

S I T I S.

minus obturata, ad captandum nocturni aëris beneficiū, per summa domorum tecta disponunt. Corui rem intelligentes, non data alterius aquæ copia cò conuolant, immisiscē in urnas capitibus humorem forbillant, qui simulac deficere cœperit, lapillos conquirunt (quod Plutarchus se vidisse affirmat) quos afferentes in aquā subinde deijciunt, atq; ita surgente in dies humore, siti cōsulant suæ. Idem scribit de cane, qui lapillos in amphorā oleariam conijciebat, donec oleo redundante lambere arbitrio posset suo. Dicit aliquis, philosophum hinc aut geometram significari potius, quàm sycophantam: quia rerum plenitudinem, mutuanq; corporum inter se repugnantiam atq; celsionem cognoscant, natura ipsa docēte, & coruus & canis, & qui maiora etiā de intellectu suo miracula profitentur: in hoc autem probè norunt necesse futurum, vt in corporum conflictu alterum alteri cedat, eam quippe intelligant rationem, qua coronæ illius sacoma deprehenderit Archimedes, quam Hieron Syracusanorum rex faciendam locauerat, de quo latè apud Vitruuiū. Ego verò ipsa edoctus re, impostorē potius ostendi ex huiusmodi hieroglyphico dixerim. Fuit siquidem mihi Romæ famulus natione Gallus, patria, vt ipse aiebat, Viridunensis, Rolandinus ille, quē probè noueras Coloti facerulum, & morionē nō sanè illepidum, & cum primis officij memorē sui, cuius opera utebar plurimū in scribendo. Allatus ad me Venetijs fuerat vini Cretici cadus generosi admodū atq; suauissimi: iussi, vt mos est talia nō credere famulis, diligentius asseruari, amicis aduenientib. potius quàm mihi vsui futurum: interdum tamen vnciatim minimū quid hauriebatur: intermonebat subinde famulus, nectar (sic enim ipse vinum id appellitabat) facile, si parcere ita pergerem, in massam obdurari posse, atq; etiam lapidescere. Putabā ego de firmitate dici, quam vinum in dies veterascens acquirebat, atq; Bene sanè, respondebā. Quid autem? venit æstas, visumq; est cadum, ne cōciperet æstū, loco dimouere: cumq; in cōmodiorem cuppā transferre vellem, vix duobos inde sextarijs effusis, nihil amplius effluebat, ipso tamen pondere permanente. Quid sit miror, operculum supernè tollo, intropicio, rem immisso intrò digito peruestigo: atq; ecce ibi vim glareæ ingentem quanta nux iuglandis est magnitudine, ad summū vsq; cadum aggestā, quā nō in cuppam, sed in vimineā corbē transfundere necesse fuit. Ita astutulus ille veterator quotidie aliquid subducebat, & ne tubulus, qui paulò infra cadi medium immissus erat, aliquando rem proderet, ad exhaustū vini modum lapillos eos, amoto supernè operculo, qua liquor infundi solet, immitebat, oppletoq; ita calculis cado, vt nullum amplius infarcire posset, satis iam colluctatus, non expectato vt res propalam fieret, domo emigrauerat. Atq; hæc certò mihi videtur, quæ verissimè dici possit impostura, tot per tris continuos menses lapillis subducti liquoris loco fraudulenter impositis. Sed agnosco, mi Coloti, Parioniam loquacitatem, quam tamen ita auribus tuis familiarem scio, vt post tot auium clangores eam imitari non erubuerim, tua quippe fretus beneuolentia, quæ dictionem meam longius protraxit, quàm tuæ postularent occupationes: itaq;

omnia boni consulēs, & vt tuus est mos, næ-
uo etiam in amici articulo
delectaberis.

Pierii Val. Pauo.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD
NICOLAVM CORDATVM NEPOTEM IVRISCONS. DE
IIS QVÆ PER PAVONEM, GALLVM, GALLINA MQVE,
GALLINAGINEM, ANSEREM, PERDICEM ET COTVRNICEM
SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIO-
RVM LITERIS.

Erquirenti mihi, cui magis cogitationes meas, quas de Pauone, Gallo, Callinaq̄, Gallinagine, Anserē nō nostri generis Perdice & Coturnice ex sacris Aegyptiorum literis in hasce nostras misissem, dono darem, Cordatissime Nepos, ex meis te potissimum delegi, cui hæc familiariora gustu ex clientum nostratium, & præcipuè externorum muneribus, qui his vel quotidie adestuas frequentant, & veluti superpondia ad te deferunt pro tuis responsis in personarum & fortunarum suarum tutelam, vt grauioribus illis veræ (ni fallor) philosophiæ studijs delassatus, te ad harum lectionem quandoq̄ transferas, moxq̄ tibi & amicis tuis lautiores mensas pares, exhibeas, qui his opimè saturati, ex earum indicijs seu significationibus te referente secunda veluti cœna animū pariter pascant & oblectent, conferantq̄ quantum hæc his salsamentis sapidiores epula, & quotiens ad huiusmodi discubuerint, & palato & animo simul faciāt satis: quas etiam Petrulo nostro propinabis, quæ iam videre videor discumbentem, & supra ætatem maiora satis audentem, cui Diū tutelam fortunent. Reliquum est, vt & tu de tuarum reliquijs mihi communices: sin minus (quando plures non flagitem quàm præstare possis) præscriptis verbis tecum experiar. Vale.

I V N O

IVNONI Pauo præcipuè dedicatus erat, deamq̄ ipsam nōnulli solo Pauonis hieroglyphico intelligebant. In Iuliæ Piæ Felicis numo signū Iunonis est cum hasta, & patera Pauone iuxta appposito, cū in scriptiōne, IVNONEM, casu quarto, quod lectu rarū est. In Faustinae verò numis idolū identidē est cū lancea & patera, à cuius pedibus Pauo inscriptio est, IVNONI LVCINÆ. Iunonis autē auem esse hanc, cuiusq̄ currui succedere nōnulli ideo confingūt, quòd Iuno dubio procul opulentiam significat: ea vero cū exponitur spectanda, omniū in se oculos cōtrahit. Verūm ideo Pauones Iunoni consecratos putat Athenæus, quòd huiusmodi aues in Samo insula prius repertæ fuerint, indeq̄ ad gentes alias delatæ: facta enim apud veteres fuit Iunoni Samos, & in Samiorū pecunia impressus Pauo, vt idem Athenæus autor est. Spectabatur & Mycenis Pauo pulchritudinis admirandæ, in æde Iunonis, quam Hadrianus dedicauerat.

DIVITIARVM TURPITVDO.

CÆterūm plerunq̄ diuitiarum finis in turpitudine consistit, talesq̄ sunt Pauonis pedes: quare Theophrastus super hoc sapienter dixit, τ' ἀμα περιγυῖθι, cū admonere vellet, in speciosa rerū ostentatione etiā alia circumspicienda per scrutandaq̄ esse, quasi multa turpia & scæda visu dictuq̄, sub tam formosa specie delitescant. quod Theophrasti dictum ita Horatius expressit:

*Sed videt hunc omnis domus & vicina tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.*

Huius

A Huiusmodi sunt apud Lucianum tragœdiarum libri, cocco, purpura, auro, argentœue foris amplificè decorati, intrò verò simulac inspexeris, nihil lætabile, nihil deliciosum deprehendas, sed adulteria infanda, incestus, sacrilegia, turpissimas cædes, & omne scelerum & impietatis genus: ὅτι καὶ ἐν ἀρχαῖς enim, vt antiquus Phocylides ait, ὁ πολλὸς πλάστῳ, καὶ ἐς ὕβριος ἀέθει. Diuitiæ elatū faciunt, scelera impia adaugent. Argumentum autem huiusmodi ἱερογλυφικῶς exprimeret qui volucrit, aptè Pauonem cauda passa, vnoq; elato pede ostentatoq; figurabit.

DIVITIÆ VICISSITVDINARIÆ.

A St hominem qui modò diuitijs afflueret, modò rerum inopia premeretur, varioq; euentu fortunæ volubilitatem iacturis & donis experiretur, significare qui vellent, pro hieroglyphico Pauonis tantū caudam facere consueuerunt: caudam is siquidem singulis annis cum primis arborū frondibus amittit, cumq; earundem germine recipit. Ab elaboratarum autē diuitiarum similitudine factum crediderim, vt Homerū Platonici dixerint in Pauonem abiisse, qui tantam rerum varietatem poeticis coloribus ornatam explicuerit.

NOX.

B Noctem verò significantes, Pauonem surrecta in orbem cauda figurabant. Nam cum Pauonem Argum interpretarentur, tot luminibus insignitum, neq; aliud quidpiā per Argū quā cælū nocturno tempore, si detur dicere, oculatissimum intelligerent, atq; illi nomen à splendore atq; velocitate inditū profiterentur, vtruncq; enim ἀργῶ significat, neq; alio tempore micantissimi stellarū radij coruscarēt splendescerētq; quā nocturno, datus est fictioni locus, vt per oculatā eius alitis caudā nox ipsa sensu mystico hieroglyphicoq; significaretur.

DIES.

Q Vòd si diem innuere voluissent, eandē ipsam volucrē demissa cauda pinxissent, quasi tunc nox stellas oculere videatur, cum dies ipse cœperit aduentare, tamq; diu latitent stellæ, quādiu Sol supra terram est.

GLORIOSVS.

V Erum eadem species quæ noctem significabat, hominem etiam glorię plenum exprimebat: Pauo enim preciosam eam caudæ supellectilem tū plurimum ostentat, cum plurimos ad se spectandum aduenisse conspexerit: quòd si nullū admirari, adesseue cognouerit, eam recōdit veluti indignatus. Hinc Ouidius, Laudata Pauone superbior, de valde sibi placente dixit. Quoniā verò sceminarum est proprium, qualibet in re sibi applausum quærere, gloriosasq; esse, inter Pauonem & sceminā mirus quidam naturæ cōsensus est: vt minimè mirū sit virginem in Leucadia vsque ad eò adamatam à Pauone, quem ipsa aluerat, vt ea defuncta ipsa etiam commori voluerit.

PRODIGVS.

N On ineptè autem nōnulli, perduto luxu prodigos, Pauonis imagine describunt, in quibus quidem cauda mirè conspicit pulchritudinis: verum ea neque ad volatū, neq; ad motū vtilis, cum plerisq; alijs omnibus volatilibus cauda vel ad volatum dirigendum loco temonis cuiusdam attributa sit, aut etiā vt motum iuuet, vicemq; remorum subministret, Pauoni verò ea tam ampla, tam sui prodiga, ad solam colorum ostentationem data.

CONCORDIA.

I N numo DOMITIÆ AVGVSTÆ IMP. DOMIT. altera facie Pauonis effigies cū inscriptione, CONCORDIA AVGVST. Hæc ea Domitia est,

Pierii Val. Pauo.

quã Domitianus Augustã salutauit, posteaq̃ ex ea filiũ suscepit, mox eam re-
pudiãuit, repudiãtã ob instabilitatẽ ingenij cœpit iterũ deperire, iterũq̃ eam du-
xit, quasi populi precibus coactus. atq̃ huc spectare crediderim Cõcordiã, que
scilicet maximẽ omnium in cõnubijs expetitur, inscriptionẽ. Pronuba enim Iuno,
cuius Pauo, vel ex Pauone imperiũ, cui fuerat restituta: siue quod cum se Domi-
tianus Iouẽ appellitari pateretur, vxorẽ etiã Iunonis honore voluerit decorari.

SEd enim in Faustinae numo, quem argenteum vi-
di, Pauo habetur cum inscriptione, **CONSE-
CRATIO**. In numo etiã cuius inscriptio hæc, **DI-
VA PAVLINA**, caput grandioris natu mulieris
ab occipitio velatã, à tergo Pauo, qui eandẽ effigẽ
insidentem dorso inter alas sustollit, eadẽ quã in su-
periori est inscriptio, quippe **CONSECRATIO**.
obseruatũ enim est in fœminarũ consecrationibus,
Pauonem, auem quippe Iunoniam, è fastigio emitti,
prout in mariũ apotheosi aquila Iouis ales emitte-
batur: quamuis in Diuã Sabinã Augustã numo

FOEMINARVM CON-
secratio.

aquila non Pauo sit. Videmus etiamnum Faustinae Piae numum, in quo aquila
imagunculam cum radio gestat, cuius inscriptio est eadem, **CONSECRATIO**. Sed minimẽ mirum Faustinae aquilam ritu virorum datam, quã viro ipsa
dederit imperium, quod etiam iure suo plerisq̃ in rebus administrabat, nõ sine
Marci Antonini coniugis viri vñdecunq̃ probatissimi nota, cui cum amici sua-
derent, principis sui ignominia offensi, repudiandã esse Faustina, si nollet eam
occidere, quã vt fama erat Cõmodum ex adulterio cõcepisset, & apud Caietam
conditiones sibi & nauticas & gladiatorias elegisset: Atqui, respondit ille, fieri
hoc minimẽ potest, nisi dotem etiam reddiderimus: dos autem erat Imperium,
quod ille à focero, volente Hadriano, adoptatus acceperat. In numo tamen cu-
ius inscriptio est, **DIVÆ MAXIMINÆ**, cum muliebri capite, quod Lunã in-
sident cornibus sursum versis, ab altera facie solus Pauo est, cauda in rotã passa:
inscriptio, **CONSECRATIO**. Horum numorum vis magna, dum hæc scri-
bebam, cruta est in agro Bellunensi, vico Plauterio, cum ingenti Gallienorũ co-
pia. Ad huius similitudinẽ factus & numus ille quem Romã apud Colotium, **F**
alterumq̃ apud Georgium Anselmum Parmẽ vidi, in quo scilicet Pauo est cau-
da in rotam effusa, à cuius pedibus hinc inde **S. C.** notã singulãe conspiciuntur:
circumcirca, **CONSECRATIO**. ab altera facie muliebri caput occipitio ve-
lato: literã, **DIVÆ MARINIANÆ**. Inferiorum ea Augustorũ aut mater, aut
coniux, quod ex operis ruditate conijcimus: nam quo tempore, non reperi.

DE GALLINA.

Allinã significata, quã Pauoni subtexere visum est, in hunc modum
habent.

TRIBAS:

MVlierem tribadem, vel quẽ maris officium aggredi nõ erubescat,
vel etiã quã viro dominari affectet, per Gallinã quã cristam erexerit, caudamq̃
sustulerit, cuiq̃ etiã parua quãdam calcaria promineant, intelligi veteres tradi-
derunt: ea siquidẽ vbi marẽ, quod nõnullã faciunt, pugnãdo vicerit, cucurire in-
cipit, & exemplo mariũ tentat coitu superuenire, Gallinasq̃ reliquas perinde ac

si rem

A si rem peragere possit, sollicitat, & saliendo defatigat, cristam caudāq̄ erigit, atq̄ ea incedit specie, vt non facile inde sit, vtrum mas an fœmina sit, internoscere.

DIVINARVM FLAGELLATOR.

Vtrum verò qui opulentissimas diuitias prodegerit, & vt apud Horatiū est, res maternas atq̄ paternas fortiter absumpserit, significare qui volūt, Gallinam aureos numos depascentem pingunt: de qua miraculum id proditur, vt si auro liquefcenti Gallinarum membra misceantur, illud in carne eas consumi deprehendatur: atq̄ ita sit vt Gallina sit auri venenum. Tradit hoc Aristoteles, atq̄ eum secutus Plinius. Coniectores tamen autumant eum, qui per somnium Gallinarum gregem ad se venientem, & domū ingredientem inspexit, & diuitijs & honoribus auctum iri. quinetiam addunt, si Gallinæ ita per quietem visus, pusillæ admodum apparuerint, lucelli identidem tenuitatem præfagiri.

Qui fabulas delectabili philosophandi genere cõmentum sunt, Sirenas confinxere, quæ blanditijs amatorijs & voluptuosa nequitia homines ad se traherent, illecebrisq̄ irretirēt, apud quas mollitudinis omnifariæ luto inhæsitantes fœdè computrescerent. Harū pedes Gallinaceos fuisse tradūt, intellectu à superiore non dissimili. Scribūt enim huiusmodi fabularū interpretes, significari ex hoc hominē libidinibus deditū, fortunas suas perseueranti studio dispergere, inutiliterq̄ prodigere, cuiusmodi esse Gallinarum morem, cum pleno aceruo pascūtur, aspiciamus.

PERDITIO RERVM.

FOECUNDITAS.

Sunt qui ratione habita quotidiani fœtus, & geminorū aliquādo pullorum, qui ouo ex vnico excluduntur: ouorū etiam, quæ nonnullæ gemina singulis diebus edunt, cuius generis Gallinas Patauij vidimus, tertio etiā nonnunquam addito, verum eo abortiuo, sola quippe cartilagine conspicuo, fœcunditatem per Gallinā & ouum significari velint. Sanè de Gallinarū fœcunditate Albertus multa. Illud mihi satis fuerit adnotasse, quòd apud Macedones Gallinā repertā aiūt, quæ oua duodeuiginti semel ediderit, & in cubitu binos pullos ex ouis singulis excluderet. Sed à mirifica omnino alitis fœcunditate factū, vt Theologi veteres Gallinam pro piorū conuentu poni tradiderint, ideoq̄ dictum in Euangelio ait Hesy chius: Sicut Gallina congregat pullos suos sub alis.

SALVBRITAS.

Quæ verò Gallina apud veteres Æsculapio est immolari solita, salubritatis indicium erat, propterea quòd id sacrificij genus ideo ferunt institutū, quòd earum caro leuissimæ sit digestionis, ac perinde languentibus cõmoda. Huius rei locupletissimū testimoniū apud Angelū Colotiū deprehēdimus: magnā quippe pedū Gallinaceorū copiā proximis dieb. defossā iuxta cippū, in quo Romæ Æsculapij statua erecta erat, loco qui hodie Viuariū appellatur: quis enim tanto numero pedes eiusmodi eò congestisset, nisi sacrificiorū reliquias ibidē relinquere mos fuisset?

SECVRITAS.

At qui veluti per lauri surculum in ore columbæ, & per platani folium in ciconeido securitatem significari prodidimus, cur non etiā per Gallinam, ad alam cuius rutæ ramusculus applicitus sit, securitatē eodem modo pingi, hieroglyphicūq̄ sapere fateamur? Siquidē Africanus in ijs, quæ de re agraria Con-

Pierii Val. Gallus.

stantinus Cæsar colligi mandauit, ait Gallinas à fele tutas fore, si rutæ syluestris d
ramusculus sub eius alam applicetur. Quin Democritus etiam tradit, eo præsi-
dio munitas, neq; à vulpibus, neq; ab infesto quopiam alio animali contingi.

DE GALLO

Gallinacei Galli significata quædã dissimulare nostræ fuerit verecun-
diæ, utpote quæ vix saluo verborum pudore scribi queant. Id tantum di-
camus, Gallum alitem, eiusdem nominis gentem interpretari. Scimus
Gallinaceum aliquando gentem ipsam Gallicam prodigio Vitellij de-
monstrasse, cui Viennæ pro tribunali iura reddenti, Gallinaceus supra humerum
ac deinde capiti superastitit, quod ipsum venturum in alicuius Gallicani hominis
potestatem portendit, ut Tranquillus etiam interpretatur. Is mox ab Antonio,
primo aduersariarum partium duce, oppressus est, cui Tolosæ nato cognomen in
pueritia Beccho fuit: ea verò voce Gallinacei rostrum & olim appellabatur, & nunc
vniuscuiusque alitis nuncupant: quam locutionem à Scythis omnium antiquissi-
mis emanasse alibi diximus, quod illi cibum Bech dicunt vocabulo genuino. Et
orto Galliarum aduersus Neronem tumultu, Romæ passim columnis adscri-
ptum est, GALLI TE CANTANDO EXCITARUNT, aptè scilicet ad
eiusdem nominis gentem nuncupatione deflexa.

Qantum verò ad alitis petulantiam pertinet, cre-
diderim ego pullum illum Gallinaceum, qui ex-
clusus est in manu Liuiæ, Tiberium adhuc in utero
gestantis, cum ipsa exploratura, an esset marem pa-
ritura, omnium incubanti gallinæ subduxisset, idque nunc
sua, nunc ministrarum manu adeo usque fouisset, ut pul-
lus excluderetur, non tantum sexum in Tiberio por-
tendisse, quam salacitatem & procacitatem eam, qua
ille mox famosissimus fuit.

PVRITAS ANIMI.

Sed quanto sanctius fuerit hieroglyphica illa re-
ferre, per quæ animi diuinitatem ex Galli simulacro apud veteres intelligi so-
litam comprobemus: Pythagoræ præceptum est, Gallum nutrire: quod nihil al-
liud sibi vult, nisi ut diuinam animi nostri partem, diuinarum rerum cognitione,
quali cibo solido, & cœlesti propemodum ambrosia pascamus. Quare Socrates
moriens cum animi sui diuinitate, maioris mundi diuinitati speraret se copula-
turum, Gallum Æsculapio, id est, animorum Medico, iam extra omne morbi discrimen
positus, debere se dixit: cum enim de corpore migrandum intelligeret, conua-
luisse prorsus arbitrabatur. Ut verò interpretantur alij, ea de causa dictum hoc
à Socrate, quod letali eo sumpto pharmaco, sanitatis beneficium iam sentiret, cum
exiret à corpore, a quo omnes animi morbi scaterè pullularèque sentiuntur. La-
ctantius Firmianus, Septimius Florens Apologetico, neque non illi omnes qui
cum Aristotele Platonis verba, non sensa, cauillis incessunt, hoc dissimularunt, in
quo summæ sapientiæ veritas delitescbat. Sed ut animi Medicum cum his dissi-
mulemus, non desunt Platonis interpretes, qui Galli huiusmodi sacrificium con-
trahunt, ut animas in cœlum migrantes Phœbo pœana
canere comminiscantur.

A P O L L O .

INter ea quæ Apollini dicata sunt, quippe arietem, crocodilum, scarabeum, accipitrem, leonem, Gallus etiam à Chæremone Stoico & à Porphyrio recensetur. Infitū autem est Gallis, inquit Proclus, numen Apollinis aduocare, & veluti proprijs canticis assurgenti applaudere: & vt lib. de Diuinatione ait Cicero, animal hoc admodum canorum est sponte sua, nos verò sacris hymnis canimus gallicinio Luciferum venturæ lucis prænunciū excitari, obductum caligine cœlum aperiri, dari copiam vt patefacta iam via, errores ambagesq; omnes decline mus, canente Gallo valetudinarijs aliquam salutis, aut saltem alleuationis spem affulgere, meticulosos trepidatione liberari, & multa quæ per insidias parabantur dissipari: quæ omnia aduenientis lucis beneficia sunt. Neq; verò Soli tantū, verū etiam Lunæ dicatum cum esse Pythagoras aiebat. Pausanias vbi statuas eorum qui cum Hectore singulari certamine congredi, coniectis in urnam fortibus, minimè recusassēt, ab eo prouocati, ab Achiuis in Olympia dicatas ait, Idomenei clypeum Gallo gallinaceo insignitū fuisse tradit, propterea quòd is à Minoe & Pasiphaë duceret originē, quæ Solis filia fuerit, cui Gallum dedicari constat, quia ortum eius præsentiat, & cantu indicet mortalibus.

Quia verò Gallus à prima mediæ noctis inclinatione explaudentibus, vt Lucretius ait, alis

Auroram clara consuetus voce vocare,

matutino crepusculo, matutinis astris Deū itidem laudantibus quotidie cōmodulatur, excubiarū & vigiliarum signum apud antiquos fuit, cæq; de causa Mercurio dicatus ferebatur. Ac vt nostra quoq; attingamus, eo multò ante lucem canente aberrans resipiscit Petrus, & vt Ambrosius ait, expergefactus facti culpam incessit sui, amaroq; fletu crimen rebellionis expurgat, ne mirum aded sit quòd datam alicui huic intelligentiam apud Iobem legimus.

E X C V B I A E.

P R O P H E T A E D O C T O R E S V E .

SVnt qui super hoc Iobis dicto intelligi velint Prophetas, & sacrae disciplinae doctores hieroglyphicè per Gallū accipi, propterea quòd illi inter vitæ præsentis tenebras venturā lucem quasi cantando prænunciarunt: vnde illud in eorum ore frequentius, Nox præcessit, dies autem appropinquat. Est & illud congruum doctoris munus, vt quibus, quid, quando, & quomodo sit quidpiā indicandum, inferendumq; animis, debeat veluti diuinitus cognouisse: nō enim, inquit Eucherius, vna eademq; cunctis exhortatio cōuenit, quia nec cunctos parumorum qualitas deuincit atq; cōstringit. Itaq; Gallus certa per interualla modò hos, modò illos excitat, & antelucanū tēpus discrimine veluti quodā dipartitur.

P V G N A C I T A S .

INeorum arce Pallados simulacrū ex auro & ebore, Phidia opus, erat cum Gallo in galea surrecto, quod pugnacitatis hieroglyphicū esse Pausanias arbitratur, cum tamen nō inficietur Gallum Mineruæ cognomento Operatrici sacrum esse. Sanè Sybaritæ, gens ad omnes mollitudinis numeros nata, Gallum in vrbe esse prohibuerūt, ne nocturni somni quietē interpellaret: ideoq; et fabriles omnes artes ablegauerant, vt memoriæ prodidit Athenæus, ne quid esset, quod voluptates suas interturbaret. Quòd autem pertinet ad pugnacitatē, Nicander

Pierii Val. Gallus.

Alexipharmacis, αἰχμητικοὶ νοσησῶσι inquit, pugnacibus quippe pullis Gallinaceis exponit interpres, qui ut inter se dimicet assidue nati videantur, cum praesertim pugnam semel ceptam identidem repetant, nescij cedere: vnde Graecum illud adagium, ἀλεξιφάρμακον ἰδιπίδης, insultat Gallus, de redintegrantibus. certamen: & Martis pullum cum vocat Aristophanes Auibus. Non est illud dissimulandum, quod licet sint animalia ad pugnam nata, inuentum tamen est incitari eos ad pugnacitatem allio in cibum dato, quod Graeci σκεπος ἰζῆλα dicunt. Quod verò ait Salomon, Gallus ambulans inter gallinas laetus, Eucherus imperij esse dicit significationem. Quod si in numum incideris Gallinaceorum conflictu signatum, scias cum fuisse Dardanorum pecuniâ, Polluce teste: nam illi magnam pugnacitatis decus sibi antiquitus usurpauerunt. Hinc honoratum semper apud Maronem Dardaniae nomen, cum secus Phryges ferè semper velut imbelles notarentur. Iam & Chrysippus Gallorum aemulatione nobis adijci stimulos ad fortitudinem, atque inde quodammodo calcaria subijci scribit, libro de iustitia. Themistocles quoque Gallorum exemplo, in quos acriter pugnantes inciderat, exercitum confirmavit, cum ostenderet eos non pro patria, neque pro penatibus, neque pro maiorum sepulchris, uxori-
busue aut liberis id incommodi aggressos, sed ea tantum de causa, ne vincerentur, nolle alterum alteri cedere. Omnium verò pugnacissimos Gallos habuisse fertur Rhodos insula, neque quidem adhuc ibi degeneravit ea voluerum huiusmodi ferocitas, & visenda proceritas, ut in quibusdam, inde Romam allatis, ipsi conspeximus. A Galli verò pugnacitate factum ut gemma Aleatoria, quam in Galli ventriculo inueniri tradunt, victoriam dicatur eam gestantibus comparare, qua Milo Crotoniates usus, inuictus in certaminibus fuerit: de quo Plinius lib. XXVII. ca. X.

PERSÆ MILITES.

Perfarum porro milites Galli nuncupabantur à Caribus, ob conos, quibus galeas ornatas habebant: eaque de causa Artoxerxes hominem à Caria, qui Cyrum iaculo vulnerasse creditus est, eo honestavit praemio, ut Gallum aureum in lancea praefixum ante aciem ferret. autor Plutarchus. Sedenim Athenæus Gallos in Perside primum ortos ait, vnde fortasse cognomen id Persæ potuerint habuisse. Aristophanes, ut suus est mos omnibus illudere, Gallum ait olim Persis imperasse, vnde adhuc cristatos in casidibus. Quæ verò simulacra tria totidem Gallis adblandientia spectantur in Antonini Pij Augusti numo, crediderim ego ad mansuetissimum eius ingenium spectare, ut qui pugnacitatem committigare procuraret, qui omnem belli ferociam quanto potuit studio emolliuerit, utpote qui mallet unum ciuem seruare, quam mille hostes occidere, solusque omnium Principum sine ciuili sanguine, & hostili etiam, quantum ad se pertineret, vixerit.

SVESANI.

Suesanorum pecunia. Vnus autem Gallus toto surrectus corpore, cum phosphoro à tergo stella ad-
dita, ut inscriptio indicat, Suesanorum pecunia fuit.

VICTORIA.

In augurali verò disciplina Gallus est victoriae signum, propterea quod avis illa victa silere solet, canere si vicisset. Hinc Lacedæmonij, ut apud Plutarchum est, cum hostem viribus profligassent, Gallum immolabant: qui bouem tunc sacrificare soliti essent, cum sine caede victoria obtigisset. Ferunt Socratem Iphicrati duci animos adiecit, cum Gallinaceos coram Callia pennis & rostro dimicantes ei praemonstrasset: quod & Themistocles, uti diximus, ad suos animandos fecerat. Quod verò de cantu dicebamus, refert Tullius historiam ex Callisthene Leucetricæ cala-

Acæ calamitatis tempore, quæ Lacedæmonios propemodū oppressit, cum apud Thebaidē Trophonio res diuina fieret, Gallos gallinacos in eo loco sic assidue canere cœpisse, vt nihil intermitterent: tum augures dixisse, Thebanorum esse victoriã. Pergami omnibus annis spectaculum Gallorum edi solitū scribit Plinius: idq; Athenis etiam institutum à Themistocle superatis Persis, ait Ælianus: quanquam ea & ludicro fieri apud Lucianum & Herodianum legas.

Methona ciuitas est in Træzeniorū agro, cuius incolæ Gallum pro vinearū incolumitate mactare soliti sunt, vt Africi venti, qui eas plurimū infestat, incursionem vel auerterent, vel saltem emollirent: cum enim flare institerunt, vitium oculos exurunt, spemq; vindemiæ fallūt. Moniti igitur ab aruspibus, sacri genus hoc instituere, vt viri duo Gallum vnū, & eum album, manu vterq; sua apprehenderent, & in diuersa abeuntes trahendo discernerēt, partemq; vterq; suam manu præferentes vineta loci omnia perlustrarent, donec ita omnibus expiatis in eundem conuenirent locum vbi Gallum dissecuissent, ibiq; partibus vtriusq; humi defossis, nullum eius anni incōmodum se passuros persuasum habebant: iuuitq; fors, vt quandiu sacrum id celebrauerit, res illis ex voto succederet. Quid verò sit in causa, cur tanta vigeat in Gallo vis,

VINEARVM INCO-
luntas.

*Ut nequeant rabidi contrà constare Leones,
Inq; tueri, ita continuo meminere fugai:*

nempe cum vtrūq; animal solare sit, ex magorū obseruatione inesse maiorē solaris virtutis vim Gallo q̄ Leoni, idcirco Leonem potentiori cedere, satis superq; in Leonis commentario disputatū à nobis, Procliq; super hoc opinio recitata.

I M P I E T A S.

Neq; prætereundū est illud, quòd ex imagine Gallinacii impietas ipsa hieroglyphicè figuratur: is enim matrē salit, vt hippopotamus, & patrem etiã immaniter incelsit: eaq; de causa sapientissimi legumlatores Gallū vnà cum vipera & cane in parricidæ culeum includendum censuerunt, vt qui eiusdem criminis rei sunt, eodem supplicio simul afficerentur, & pœnas pares lucrent. Notū illud apud Aristophanem, quòd Philippides, qui patrem verberauerat, exemplo Galli factum tuetur suum: patrem enim ille malè multat.

DE GALLINAGINE.

Trahit ad se nominis similitudo, vt Gallinaginem huic adnumeremus gregi, quamuis super ea nihil Ægyptij.

BENEVOLVS.

SVnt qui beneuolū hominem per Ascolopaca, quam Gallinaginē Latini vocant, pictam intelligant, quòd auis nullam maiore erga hominem studio affici compertum sit. Magnitudo volucris quanta Gallinæ est, rostrum longum, attagenæ color.

DE AN-

Pierii Val. Anser.

DE ANSERE.

Ed vt ad chortales redeamus, de Anserē dicendū, de qua tamē nulla apud Horū mētio: quāuis libellus ille qui superest, valde curtus sit.

C V S T O D I A .

SVnt qui per anserem pictum, custodiam interpretentur, idq̄ ex Romana potius historia desumptum, quā ab Ægyptijs traditum. Neque tamen ab huiusmodi significato physica abest ratio, quippe qui naturę admodum pauidæ cum sit, peruigili cura, vt acutissimus est ad ea sentienda quę latent, facile excitatur, & minimo quoq̄ strepitu expergiscitur, vt ita olim Urbem ipsam, sedem ac domicilium Imperij, defenderit ac conseruarit, vnde illi honores apud Romanos instituti: quāquam Heliogabalus totius humani ordinis inuersor, omniumq̄ bonorum morum illusor, eos ita sit vltus, vt canes iecinoribus anserum pascēdos instituerit. Illud verò iuniorum commētum est, per anserem alligatum ad anchoram, firmam custodiam intelligere. Anchora porrò firmitudinis indicium est, vt loco suo dictum.

NEq̄ hoc ab Ægyptijs obseruatum, vt silentium in tempore seruatū, per Anserem qui lapillum rostro apprenderit, significetur. Avis enim hæc quę clamore grauiter obstrepenti ferè semper clangit, vt etiam inter pascendum silere nequeat, exemplo est humano generi taciturnitatis etiam, vbi res exigit, obseruandæ, quippe quę salutē suam alto interdum silentio tueri soleat. Ille siquidem, vt Ammianus auctor est, ab orientali calore inualescente, in occiduam plagam transire consueuerunt, cumq̄ Taurum montem aquilis abundantem penetrare cœperint, fortissimarū volucrum vim pertimescentes, rostra sua lapillis occludunt, ne vlla vel extrema necessitate clangor elici possit: n̄sdēq̄ collibus agiliorē volatu transcursis, tutum iam iter noctæ, calculos proiciunt. Neq̄ me præterit, eruditissimū virum de disciplinis omnibus & politioribus etiam literis optimè meritū, hæc quę Ammianus de Anseribus scribit, gruū esse asseuerare, quod alij viderint. Res hæc mihi suggerit in memoriam non imprudens Aristotelis consilium, quod Callistheni sectatori & propinquo suo dedit, cum eum ad Regem Alexandrum mitteret: admonuit enim hominē, vt quā rarissimè, & id iucundè, apud cum loqueretur, qui vitę potestatem & necis in acie linguę gestaret.

SILENTIUM O P- portunum.

ALioquin Anser in vaticinijs, & rerum aliarum clogijs, improbitatem quandam præ se ferre videtur. Hinc Homerus in somnij præfagitione, procos per anseres innuit: eiusq̄ inauspicata garrulitas & à Virgilio, & à Propertio quibusdam vitio data est. Auersum enim ad eò est à poëticis studijs Anseris ingenium, vt Phœbeam arborem laurum, quam sibi exitialem, si eius folia vescatur, intelligit, pertinacissimè fugiat. Nam cum natura sit admodum calidus, liquidis & frigidis delectatur cibus, lauationesq̄ amat, & ea declinat quę perniciem asferre possint. Laurum vero

I M P R O B I T A S .

igneam

A igneam esse suo loco diximus. Non dissimulabo, quod ad procos attinet, inuenta aliquando in Anseribus amoris erga homines exempla, ut proditum de eo qui puerum Amphilocho Olenium genere deperierit, quod & Clearchus & Theophrastus testatū reliquere. Et Glaucen Ptolomæi Regis citharistriam memorat Plinius, quam Anser, & eodem tempore Ariës etiam adamarint. Alius Lacydi Philosopho comes perpetuò dicitur adhæsisse, ut nusquam ab eo, non in publico, non in balneis, non noctu, non interdiu, digrederetur.

DE TRIMENTVM.

Est & detrimenti hieroglyphicum Anser pascens, propterea quòd quacumque ille oletum suum sparserit, adurere omnia solet: neque quicquam magis vel satis vel pratis officere, quam si eò pabulatum Anseres imittantur. Quinetiam eorū stercus, si muria dissoluatur, & oleribus inspergatur, omnia vitiat. Tum Anser ille poetarum perditissimus, qui inter olores satis cum impudentia strepere notatur à Marone, à Cicerone quoque carpitur, quòd illi Falernum fundum Antonius dono dedisset: quòd nisi & improbus & perditorum morum fuisset, cōiectura est Antonium id minimè facturum. eoque spectat Ciceronianum illud in Antonium, Anseres de Falerno depellendi sunt:

ACCVSATOR INANIS.

ET ne longius ab eo digrediamur, apud eundem oratione pro Sex. Roscio, Anserem inuenias pro eo accusatore positum, qui obstrepat tantum, noceat tamen nihil, cum canis non tantum allatret, sed etiam mordeat. Eius verba sunt non importunè repetenda. Anseribus cibaria publicè locantur, & canes aluntur in Capitolio, ut significant, si fures venerint: at fures internoscere non possunt, significant tamen si qui noctu in Capitolium venerint: & quia id est suspiciosum, tamen si bestia sunt, in eam partem potius peccant, quæ est cautior. Quòd si luce quoque canes latrent cum Deos salutatum aliqui venerint, opinor his cura suffringantur, quòd acres sint etiam tum, cum suspicio nulla sit. Simillima est accusatorum ratio: alij vestrum Anseres sunt, qui tantummodo clamant, & nocere non possunt: alij canes, qui & latrant, & nocere possunt.

SVOS TANTVM CVRANS.

Neq; illud dissimulabimus, quòd hominem qui suæ tantum familiæ curam suscipiat, aut rerum tantum suarum fatagat, quid rei gerant alij securus, ac minimè curiosus, per Anserem ouis incubantem apto admodum hieroglyphico indicare possumus. Anserem siquidem, ut Quintilij, qui de agricultura quam diligentissimè scripserunt, tradidere, aliena oua in suo etiam genere fouere nequaquam solent: quare curatores eorum, dum oua pariunt, certis characteribus vniuscuiusque foetum signare debent, atque ita vnicuique sua ad nouem supponere.

DE PERDICĒ

issimulanda fuerat & Perdix, ne pudendum super ea significatum propalam proponeremus: sed quoniam suscepti operis ordo nos compellat, nihil est supprimendum quod inter hieroglyphica à veteribus adnumeratum inuenerim. Habere verò potest Perdix cum chorralibus locum, quòd ea quoque domi alitur, sagineatur, & cicuratur. Sedenim vitia ideo ponuntur, ut reprehendi possint, quòdque abominabile videatur, mortales audientes ipsi absterreantur.

Pierii Val. Perdix.

AMOR TURPIS SIMVS.

Impudicissimum hominem, tamq̄ efferata nequitia perditum, vt in cōsanguineis quoq; nullo pudore sit petulans, significare si vellēt Ægyptij sacerdotes, Perdices duas pingere sunt soliti: ipsæ enim coniuge viduatæ, sese inuicem abutuntur. Mares quippe, vt cernere est ex ijs qui domi aluntur, inter se tumultuāt, clamitant, pugnamq; de coitu cōserunt, quos cœlibes vocant: qui autem victus in pugna fuerit, sequitur victoris venerem, neq; aliud pugnæ præmium, nisi victum à victore pollui. Verùm hoc nō fieri semper, sed certo anni tēpore, obseruatum ait Aristoteles. Illud ferè semper, vt cum primùm pullus exire cœperit, à mare subigatur. ne tibi mirū adeò videatur, quòd Marcellus Perdicē ex auibus virili genere appellandū dicat, Varronis autoritate nisus. Romani sanè pro huiusmodi notæ puero, pullum dicere soliti sunt: vnde Q. Fabiū, cui Eburno propter candorem cognomen fuit, pullum Iouis appellarunt, quòd natis eius fulmine ic̄ta fuerit, quasi eam Iupiter appetisset, cum potius interpretari debuerint, & eum, & eius amatores omnes igne perdendos esse. Apud Aufoniū quoq; Marcum quendā impudicissimū fellem pullariā dictum reperias. In fabulis fertur à quibusdam, Perdicē venatorem matris amore deflagrasse: vt eadē improbitas sit filiorum in matres, quæ in eo alitum genere parentis est in filios. Sunt qui figmento historiam, sunt qui philosophicum sensum applicent, sed ipsa volucris impudica procacitas, argumentū fabulæ proculdubio suppeditauit. Quare mihi non deliciarum tantum causa videtur Heliogabalus Perdicum plumulis in stratis, in puluinaribus, ac etiam accubitis passim vsus, quantum naturæ similitudine, cum portentosus ille, uir ne dicam an brutū potius, nullum nequitiae genus intactum reliquerit, pudore prorsus omni perditum atq; profligato.

IMMODERATA NEQUITIA.

Sed vt semel dicam, nihil ad eneruatissimam libidinem & impotentissimam salacitatem exprimendam Perdice commodius, quæ plerunq; de coitu tanta efferatur rabie, tantaq; æstuat libidinis intemperantia, vt mas oua interdum frangat, ne cubando detineantur scemina, quocirca illæ, vt fœtus sospitēt suos, oua modò huc, modò illuc, quòd mares fallant, transferre coguntur.

Potest & celer profectus ex Perdices pullo, verùm eo ouī adhuc corticis parte aliqua vestito, significari. Perdix siquidem moræ velut impatiens, minimè expectat vt ouum incubatione ad tempus aperiatur, sed occupatis spatijs spontè erumpit, pertusoque ouo vbi primùm caput exeruit, pedesq; protulit, reliquo adhuc adhærescente cortice, procurrit, sibiq; cibum enanciscitur.

REDITVS IN VIAM.

Aberrantem hominē aliquandiu, falsa q; ductum opinione, sed viç demum redditum & recta sententiã ostendere qui volunt, Perdices duas grandiores faciūt, pullis aliquot inter vtrancq; pictis. Si enim eueniat vt Perdix oua sua fracta comperearit, tanto incubationis studio afficitur, vt aliena surripiat, nidoq; infoueat suo: verū illud euenit quod DD. Hieronymus & Ambrosius ex Hieremia tradunt, vt cum pullos eduxerit, illos amittat: hi siquidem audita illius voce quæ oua pepere.

PRAECOX PROPECTVS.

pepererat, nature vegetatione perculsi, hac veluti nutrice deserta, ad eam se cōferunt, quæ oua illa vnde exclusi essent, ediderat. Clamasse, inquit vates, Perdicē, pullosq; quos minimè pepererat, cōgregasse, familiarimq; ita suam imprudenter auxisse, interimq; pullis ad matris vocem procurrentibus, derelictam hanc insipientiæ suæ demum admoneri. Nostri tamen Theologi historiam hanc aliter interpretati sunt: alij enim per Perdicem malum demonē accipiunt, qui Dei fœtus in prauitatis nido adulterina educatione sibi sperat enutrire. Per oua spem, quam de subigendis eis, & sub imperio suo detinēdis concipit. Per eam verò auem quæ vera mater est, quæ oua illa ediderit, piorum conuentum interpretantur, ad quem, vti legitimam & naturalem matrem, simulac vocem eius audierimus, deserta falsa, procurrimus. Adamantius per Perdicē aliena oua confouentem, intelligit hæreticos, genus quippe hominū Perdicis instar malignum, fraudulentum, callidum, quodq; decipiendis venatoribus multum infumit operæ: vbi tamē veræ matris, sanctioris quippe institutionis, vox audita fuerit, eos deserit, atq; ita pœnas suæ insipientiæ luere.

REI FAMILIARIS CONCORDIA.

NEq; tamen aues hæc ita semper in libidinem efferascunt, vt nō interdum ardor ille deferueat, & vnanimi concordia mas & fœmina rem familiarem curent, quippe bina ouorum faciant receptacula, in quorum altero mas, in altero fœmina incubet, oua inter sese partiti, excludatq; vterq; sua, atq; educet. quod quidem ansam dedit, vt rei familiaris concordiam in consortibus, per duas Perdices incubantes exprimere pleriq; voluerint. cui rei aduersari videtur, quod superius de perdita earum incontinentia dictum, vbi marem oua frangere indicatum libidinis impatientia, ne fœminæ incubatione detineantur. Sed id non semper, sed interdum accidere positum.

ASTVTIA IN EVITANDIS PERICVLIS
VAFERRIMA.

QVinetiam vaferrimum in periculis euitandis hominem, astutq; maximè potentem significantes, Perdicem & venatorē pingunt: quæ quo pacto sectantem eludat, & Aristoteles, & ab eo Plutarchus, accuratissima narratione perscripserunt, quæ scilicet pullos adhuc inuolucres supinos prosterni, scq; stramentis & paleis obtegi, aduentante venatore, ad sibili significationem assuefaciat: ipsa verò ante aucupis pedes prouolās, sui spem capiūdi faciat, mox abuolet, ac subinde redeat, donec ita illudens abducat eum à pullis procul, repetitoq; mox sibili, vt Aristophanis interpres ait, abuolandum iam admoneat. Eoq; spectare crediderim prouerbiū, *περδικὸν σκέλον*, & *περδικὸς ποῦς*. Interpretes claudum quendam Perdicem nomine apud Aristophanem inueniūt, & ab eo adagiū in claudicantium aliorum ludibrium emanasse. Sed esto aliquid in significato claudicationis, natura tamen Perdicis efficit, vt ad dolos & vafritiē spectare prouerbiū opinemur, cum scilicet subdolo quempiam ingenio hac progressurum speras, ille tamen euestigiō illac se proripit, atq; ita vacillatione spectantiū spem eludit, vt iter eius, aut rerum progressus euentumq; nunquam certa possis coniectura deprehendere. Nam qui versus apud Athenęum citatur, *ἔχει πᾶν μὲν ἢ τὸ πέρδικος σκέλος*, ad huiusmodi pedum inconstantia, titubationemq; eam quæ oritur ex nimio potu, facere videtur: pedes enim tentat vinū luctator dolosus, vt apud Comicum est. Nullū autē inter aues animal Perdice dolosius neq; astutius: vnde illud Aristophanicū, *ἐκ περδικίσκου*, quippe Perdicis more periculū euadere: ait enim

Pierii Val. Perdix.

cuius interpretes, αἱ ὄρνιθες λαμβανόντες κέρφη τῶν ποσὶ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν ἐπίπρην, καὶ ἔτως ἐπιγελάουσιν καὶ ἰκελίνοσι. Stramenta enim pedibus cōtrahētes, supinas se prosternunt, atq; ita occultantur, & periculum declinant. Atq; hæc latius apud Plutarchum, libro quo disputat, vtra prudentiora sint animalia, terrestriā ne an marina.

CONTUMELIOSVS.

ADdunt & cōtumeliosum hominem per alitem hęc significari, quòd in suo genere maximè hęc tumultuari, disfidere, & altercari vicissim assidue consueuerint. Sunt verò Perdices alię nobiles, alię rusticę. Nobiles longè grandiores sunt, syluasq; & salus plurimum incolunt: rusticę arua & segetes peruagantur. Grandiores illę sunt etiam picturatiores, & plerisq; Italię locis nomen retinent incolume, Romę tamen Starnas vocant, de quibus fortè Plinius dixerit: Misit Hispania externas aues. Rusticę longè minores, fusciore pluma, & quodammodo cineritia. Idem vtrisq; ingenium, sed dolosiores, pugnacioresq; rusticę, quas nunc Italia à sono vocis Qualeas ferè vbiq; vocat.

ASTVTIA PRAVA.

Hieroglyphicum etiam sapit Gręcorum mythologorum fabula, qua fingunt Dędali nepotem ob inuenta artis suę arma quędam admodum vtilia, per inuidiam ab Athenarum arce summa præcipitem datum, qui terra vix tacta mutatus sit in Perdicem. Cuius figmenti talis fertur interpretatio. Impuri homines cūm à sapientię arce deciderint, à rectis honestisq; studijs alieni facti, tamen si astutia freti aliqua suis in rebus excellere videantur, hisq; tractandis super alios attolli, sordidis tamen & improbis negotiationibus impliciti, sublime nihil sapiunt, sed humi volitantes, dolisq; & fraudibus omnibus freti, rem quocunq; modo facere tantū student, libidinum & cupiditatum suarum laqueis & retibus impliciti obuolutiq; eo Perdice deteriores, quòd illis vaferrima est ars ad elabendum, capturamq; declinandum, quod Gręci dicunt ἐκπρόδικίζειν: hi neq; capti fugam moliuntur, neq; si euadere possint, studium adhibent vllum, vt salui fiant. Astutię huiusmodi causa factum puto, vt Eucherius cacodæmonem ex Perdices imagine significari dixerit, eo loco: Clamauit Perdix, cōgregauit quę non peperit.

DE COTURNICE

IN Coturnice multa sunt quę cum perdice conueniunt: pugnacitas quippe eadem, quo in ludo illa præcipuè celebratur, quam omnium victricem mirata est Alexandria, vrbe quippe tota in alitis huius præconijs occupata. Hęc Eroses Ægypti procurator morositate nescio qua impotens, in ludibriū emit, atq; affam deuorauit, quo facto iussus est ab Octauiano Augusto malo nauis affigi. Est & par improbitas naturę, neq; odiosa minus, eo verò magis detestanda, quòd ad hęc impietas insuper accedit, & deorum contemptus, religionisq; odium, & quantum illa ferocire potest execratio.

IMPVRITAS.

Per eius enim hieroglyphicum sacerdotes Ægyptij impuritatem indicabant. Vbi vulgati codicis Gręci mendū animaduertas, in quo oryx quadrupes animal pro Coturnice positū, et ita traductū: neq; enim hęc quicquā de oryge apud Horum, apud quem in vetustis codicibus manu scriptis ορυγα, non ορυγα, legas. Et eodem cap. vulgati etiam codices habent ἑὺζώνον τῆ πηλῶν, quod satis manifestum facit, de aue, non de quadrupede hęc dici. Ea verò de causa impura Co-

turnix

A turnix habebatur, quòd quotiescūq; Luna oritur, inauspicatos clangores excitat aduersus eā, non quæ Deum saluere iubeat, aut laudatione prosequatur, vt Solem gallinacei, sed manifestissima det indignationis aduersus eā signa, quod apud ipsos magne dabatur impietati, cum summo Lunam cultu prosequerentur. Ante omnia autem terram fodicat (ita intelligendum, *ἕως γὰρ ἰμπερατορίῃς αὐτῆς σκέλεσι ἀνορούσων πλὴν γλῶ*) pupillasq; sibi identidem conscribillat, vtpote quæ indignè ferat Lunam apparere, quam neq; quidē intueri patitur, atq; eadem facit in ipsa

B Solis tam diuini astri exortu: qui mos nonnullis Æthiopum nationibus in solis ortu, quem velut hostem maximè reformidant, & ne spectent, in loca palustria fugientes, vbi non alia fruticum aut sylvarum copia fuerit, ibi delitescunt, Deum omni execratione prosequentes. Antiqui verò reges (nanq; non nisi sapientes eligi solitos tum temporis, satis constat) cognita Coturnicis natura, quæ verū horoscopi signaret emersum, animalis istius opera tanquā gnomone quodam utebantur: nō ociose in id intenti, certū exortus ipsius punctum deprehendebant. Quapropter sacerdotes solum hoc animal ex volatilibus quæ ciborum vsum præbent, nullo tamen maestationis honore illi habito, comedebant, vtpote quod contentionem quandam (desideratur enim *ἀνελκίαν* vulgatis in cocicibus) præ se ferre videretur aduersus præcipuum Deum suum.

PERDITISSIMA MALIGNITAS.

E Adem auis in solis, vbi libenter habitat, locis, si quem limpidualæ aquæ fontem adinuenerit, simulac biberit, aquam reliquam rostro pedibusq; corrumpere, lutosamq; reddere, puluere etiā in eam ingesto, nititur, ne cuipiā alteri animali ad potū appetatur: quæ quidem maligna, improba inuidaq; Coturnicis natura Ægyptijs argumentum dedit, vt malignum hominem per eius hieroglyphicum notarent. Eiusmodi verò morum impuritatem eodem modo damnat Ezechiel quarto supra trigessimum capite, dicens: Et cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. Sedenim Ægyptios non tam maligni in alios mouere mores, quos in turbāda Coturnix aqua profiteatur, quàm ipsa aduersus Lunam impietas, & ingrati animi significatio, cum tot à Luna sint animantibus omnibus beneficia, de qua generatio, & alimenta rerū, quotquot & hominum & brutorum vsui necessariæ sunt. Nam quantum ad turbationem aquæ pertinet, animalia quædam sunt, quæ turbulentam & crassam suauius bibunt, vt Cameli, qui ne ex fluuio quidem prius hauriūt, quàm pede protrita terra aquam spissiore effecerint. Neq; aliter potu gaudent Elephanti quoq; sed si ne imaginis suæ toruitate terreantur, turbidam bibunt. Verè autem Coturnix Alcibiadis magistra fuit, qui dato Pericli consilio de ratione potius non reddenda, tranquillam ciuium suorum quietem perturbaturus esset. Nam cum iam primas in republica partes occupasset admodum adolescens, fortèq; sententiam in Senatu de re seria diceret, ex eius sinu Coturnix euolauit: quæ tamen totius Senatus cursitatione capta, Alcibiadi, nō sine venatoris ambitione, fortè etiam præmio, reddita est. Quantum verò pertinet ad alitis huius esitationem (vt hoc pro corollario subiiciamus) non defuere Medici qui eas à mensis summouerēt, tum quia veneni semen illis gratissimus cibus, cum propter comitalem mor-

Pierii Val. Coturnix.

bum, quem, vt Plinius tradit, solę animalium sentiunt præter hominem, eaq; de causa veratrum appetere feruntur. Aristoteles tamen hominem tantum comitiali morbo tentari ex omnium animantium genere asseuerat, Problematis. Sed enim Plutarchus capellas quoq; comitiam sentire profitetur. Quod verò de veratro dicebamus, ita apud Lucretium legas :

*Præterea nobis veratrum est acre venenum,
At capris adipēs, & coturnicibus auget.*

Et Ouidius ad venenum spectans:

*Ecce coturnices inter sua prandia viuunt,
Forſitan & fiunt inde frequenter anus.*

Nam vt in Serpente dictum, excogitatum est in morbis desperatissimis viperas edendas dare, vnde non modò salus, sed vitę etiam subsecuta sit longitudo. Cur verò Phœnices Coturnicē Herculi sacrificarēt, causa est, quòd in fabulis eū ab hac alite seruatum aiunt: hunc enim Iouis & Aстреę filium in Libyam profectū, à Typhone occisum esse autumāt, Iolaumq; Coturnicem eius naribus admouisse, cuius odore fuerit in vitam restitutus: & ne mendacio locuples abesset testis, vulgatum est etiam dictum, ὄρνιθ' ἔσθ' ἠρακλῆϊ τὸν καρτερόν, Fortem Coturnix sospitauit Herculem. Alij cum dicūt eius alitis esu à comitiali morbo, quo insigniter laborauit, liberatū esse: quo si tentantur & Coturnices, facillè fieri potuit vt sympathiæ vi aliqua, tacitā ue atq; incognita naturæ potentia, vel nidore viuæ, vt nonnulli ponunt, alitis vstulata, vel esu potius, morbi genus id fugaretur, atq; ita Hercules vitæ redditus fuisse videretur, quod est vero similis. Sed ne, Vir clarissime, te magnis & assiduis Reipublicę negocijs detentum vltius demorer, mira hæc minimè videntur esse, quia varijs medicina modis prodest, noxia modò per similitudinē cognationemq; naturæ deducendo, modò per dissensionem contrariamq; vim expellendo, modò sensim abrodendo, modò per dissolutionem mitigando, alijs atq; alijs inuentis, quę salutaria quis nouit, adhibendo, vt tam contraria quàm cōsentanea pro morbi qualitate prodesse comperiātur.

PIERIVS VALERIANVS AD THOMAM MILIARIVM BELLVNEN. DE IIS QVÆ PER STRUTHIO, CAMELV M ET MINVTIORES ALIQVOT AVES SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Contenderā superioribus diebus ab Leonardo patre tuo, ne te assiduitate tam pertinaci, tandiu literarū studijs insensescere permitteret: id enim è re tua fore, & ad salutē tuam facere plurimū arbitrabar, si feruor ille adolescentiæ tuæ aliqua ocy interpositione cohiberetur: proinde aliquid cōmiseretur, quo tu Venetys apud nos per geniales hos dies, quibus vindemia celebratur, aliquā laboribus tuis quietē interponere cogereris, vt aliquando nobiscū amœniori cuipiā tete cōcederes hilaritati, paulò post ad lucubrationes tuas alacrior rediturus. Non enim animus sine fultura corporis sustineri potest. Neq; mihi satis placet, quòd Platonem illum tuū aiunt spontē atq; ex animi sententia Academia locū minimè salubrem delegisse, vbi philosophantium apud se corpora macerarentur, debilioraq; fierent: siue mea hæc semper fuit imbecillitas, & ad hanc vsq; etatē natura spontē valetudinaria: siue persuasum habeam incōmoda corporis studiorum profectui plurimum officere. Quantam enim

*Enim ego hinc iacturam fecerim, sum mihi met ipse conscius. Et quantum cœli huius patrij benignitas mihi contulerit, ipsa iam minus cadauerosa facies, quam attuleram Roma, facile poterit indicare: e tristi quippe quodam senio in prospera, nitidam firmamq; virilitatem transmutato. Sanè hinc ad vigilarum perseverantiam, & legendi scribendiq; labores tolerandos longè alacriorem factum me sentio. Tu quod magis probes, quidq; tibi magis conferre soleat, ipse videris, dummodo valetudinis atq; firmitatis ratio in primis habeatur. Fecit autem ille, ut omnibus in rebus festiuissimus est, quod depoposceram: tu verò respondisti, venturum te libenter, si modo per dies hos, quos in patria consumpturus esses, vellem ego tecum quotidie vel venatione, vel aucupio exerceri. Accepi conditionem, quantum ad aucupia pertinet: ac ne me imparatum deprehenderes, neue vlla nos tempestas, aut casus, ne minus res cum auibus esse posset, inturbaret, auarium varijs alituum generibus instructum comparavi, idq; totum tibi, ludoq; tuo destinavi. Tu cum veneris, quid factururus sis vide, simulac conuiuium ex eis instruere constitueris, vtrum simplices has carnes, sine vlla peregrina iucunditatis aspergine, sine Apitiano vlllo artificio sis appositurus: an, quia nonnullæ forsitan fatuæ, & sine succo videbuntur, hic condimenta illa aromataria Venetijs allata sis adhibiturus, ea verò quàm suauia, quàm odorata, quàm preciosa. Prope-
 B pera igitur, ut quando per Aegyptum aucupia nostra sumus exercituri, apud Cleopatram facias nos cœnare. Ego enim macellum depeculabor, & patinarum struices apparabo, tu corollaria & secundas mensas addere collatio illo, vti consueueramus, more non grauaberis.*

DE STRUTHIO CAMELO

ACILE' quidem meminisse potes, optime Thoma, quo die Carolus V. Imp. à Clemente VII. P. M. Bononiæ coronam accepit, sacrificij genus quoddam à Germano milite media platea procuratum: interfuisti enim rei gestæ, cum bouem mactarerunt, cuius vterum exenteratū, varijs alituū generibus, alioiuumq; esculentorū farcimimbus compleuere, lætum hilaremq; diem ex his omnibus vnà tostis celebraturi. Ita nos nunc facturi videmur, qui Struthiocamelum, visendę magnitudinis alitem, minutioribus plerisq; auiculis in eius aluum ingestis confarciuimus. In collatijs verò nostris cœnis illis, quas post relictam Romam patriæ redditus, teq; sodali iucundissimo reperto profueramus, singula tantum singulis ciborū genera per sortem educebantur. No-
 C sti multa eius multiplicatis esculenta à conuiuis excogitata, ut legi fraus fieret sumptuariæ, quæ inter nos sancita fuerat: res enim variæ sub vno vel farinaceo integumento, vel omasi cuticula delitescabant, sed non id ganeę, verum hilaritatis causa. Quare cum hæc fieri solcant in ludum, nos quoq; ludum boni ominis causa prosecuti, ingenti illi minores alias aues ingessimus. Maxima ea omnino auium, si modò auis appellanda est, cui plumę tantum sunt, non tamen volatus: cui crura pedesq; atq; vngulę non forma tantum, verumetiã magnitudine propemodum bubuli. Sed hæc alij disputabunt, nos plumatum alatumq; animal in volucrum ordinem interim admitteremus.

IVSTITIA.

HVius sanè pennæ, quoniam præter aliarum auium morem æquales omnes inter se sunt, iustitiam & æqualitatem erga omnes significant, ut apud Horum habetur. Plurimus verò earum vsus ad conos bellicos, & galeas adornandas, tam apud veteres, quàm apud nostros: cuiusmodi illæ sunt quę in eo numo habentur cuius inscriptio, TI. CÆSAR DIVI AVG. F. AVG. P. M.

Pierii Val. Struthiocamelus.

TR. POT. XXIII. Ibi enim pinnæ huiusmodi in quodam ferto sitæ sunt supra frontem sigilli, cui subiecta est inscriptio, IVSTITIA. Numum Bononiæ vidi apud Io. Achillinum. Ibidem apud Alexandrum Calcinium solum Iustitiæ caput in numo est, cum eodem pinnarum æqualiū gestamine, iisdem literis, quippe, IVSTITIA. Sedenim vt ad alitem reuertamur, quoniã Struthiocameli stolidi adeò sunt, vt cum colla fruticibus occultauerint, latere sese existiment, succurrit Carneadis disceptatio, qui Iustitiã nihil aliud esse quàm meram insaniam profitebatur.

PINNÆ IN MOENIBVS.

AD eiusdem speciei similitudinem murorum summa fabricari solita, causam dedere vt pinne vocarentur, ab ijs, vt Varro ait, quas insigniti milites habere in galeis solent, & in gladiatoribus Samnites. Hinc intelliges de armatura Samnitium, quæ alibi apud Varronem & Plinium legeris.

Sane si quis Ægyptiorum more elementorum concordiam indicare voluerit, non imperitè

ELEMENTORVM concordia.

picturem eam proponet, quam ipse rerum opifex per animalia id præ se ferentia, considerandam proposuit, lutram scilicet, vel eius loco marinum vitulum, Struthiocamelum, & hominem, vno vinculo religatos. Lutra siquidè, & vitulus marinus, media sunt animalia inter terrestria & aquatica, vinculumque illud ostendunt, quo terre applicitæ sunt aquæ, suisque coercentur finibus: quia diuina prouidentia cum arenam terminum maris posuisset, leges etiam imposuit aquis, ne fi-

nes transgredere suos. Struthiocamelus autem ambiguus est inter terrestria & aëria: verè enim volucris non est, quæ nequaquam à terra, vt volucris, attolli potest. pennæ autem alæque illi ob id tantum à natura datæ, vt cursum adiuuent. Crura verò, vt dictum, bouilla propemodum, vngulasque bifidas habet. Denique inter elementa omnia, & cælum ipsum, homo intermedius est constitutus. Ita per huiusmodi picturem tota ipsa rerum machina describitur.

MVLTIVOLVS.

Diuinæ literæ Struthiocamelum pro multiuolo homine, & certi nihil sibi adfiscente ponunt, videlicet qui sacræ adscriptus militiæ, profanis tamen negotijs implicetur, ijsque tantum tractandis occupetur. Nam quod alatum est, contemplationem refert & excribit: sed propter vasti corporis magnitudinem tollere se humo nequit, alis tamè, vt dicebamus, ad cursum vitur. Quod pedes bouillos habet, terræque semper adhærescit, quæ terræ sunt significata suscipit: ita enim videtur Hesy chius interpretari. Quod verò ad animalis huius ingressum attinet, tametsi volare nequit, perniciosissime tamen currit. Struthiocamelos, ait Xenophon, quos apud Euphratem Cyri milites offenderunt, à nemine capi potuisse: tam longè enim modò pedum pernitate, modò alarum quasi uelificatione procurrebant, vt statim equites desperata præda insequi desisterent.

HÆRETICVS.

Quod verò superius diximus ex Hesy chio, Eucherus quoque per animal huiusmodi hæreticum hominem significari tradit, qui habere quasi videtur sapientiæ pennas, volare tamen non potest.

HYPOCRITA.

EVcherius idem ait de hypocritis dictum ab Esaia: Erit cubile draconum, & pascua Struthionū. Parit siquidem oua Struthio, verum, vt alibi diximus, neq; illa incubatu fouet, neque pullos nutrit. Ita hypocrita, quamuis recte alios admoneat, & recte faciendi viam addoccat, nullos tamen filios per vllum bene actæ vitæ exemplum generat. Hinc lobes clamat: Struthio in terra relinquit oua sua, & obliuiscitur quod pes ea sit conculcaturus.

INSIPIENTIA.

AD hæc, vt paulò antè dicebamus, genuina illa animalis stoliditas effecit, vt imago Struthionis caput intra frutices abscondentis, insipientiæ hieroglyphicum haberetur, vtpote qui cum auium sit grandissima, ita vt altitudinem equitis equo insidentis excedat, si tamen colla tantum frutice occultauerit, latere se totam existimet, cum reliqua magna admodum corporis moles in aperto relinquitur. Ita dum in capite secura est, diceret Tertullianus, nuda, qua maior est, tota cum capite capitur. Diodorus tamen id à Struthio camelo non ex stupore fieri contendit, sed quia sit sibi conscius habere se caput admodum debile, occultare id quamprimum studeat.

DE VESPERTILIONE.

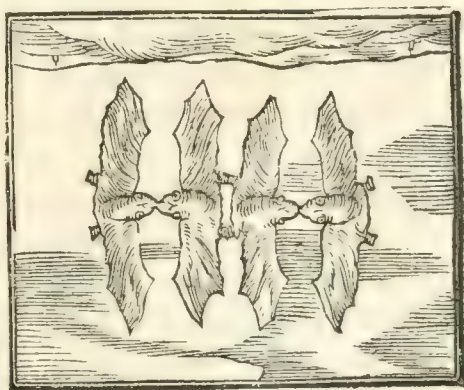
Onstrosa quoque est Vespertilionis effigies, multaq; in se mystica continet hieroglyphica.

AB EXILI FORTVNA IN ALTVM
EVECTVS.

PRæcipuūq; illud apud Ægyptios fuit, vt per animal huiusmodi significarēt hominem qui debilibus & exiguis viribus siue nobilitatis, siue fortunæ, siue etiā ingenij præditus, ita tamen repente emerferit, vt non se tantum humo sustulisse, sed subito volatu elatus in sublime ferri videatur: cuiusmodi exemplorum plena Roma semper fuit. Vespertilio siquidem licet pennas non habeat, sola tamen membranula fretus volat, ita vt difficulter distinguas, sit ne auis, an mus. Quare apud mythologos argute vafreque duas eludit mustelas, dum se alteri cauem, alteri se murem venditat, atq; ita capitis periculum euadit.

Mlrum verò illud inter hoc tam brutum genus, quod tanta se humanitate completuntur, vt nulla cōuenientius specie figuræ officia mutua describas, quam per Vespertiliones alterum ab altero catenatim dependentes. Habet enim id genus mutuā inter se quandam benevolentiam, sæpeq; veluti catena quadam contexta, si qua vlli vis inferatur, mutuò sibi cohærent, imbecillitati suæ opem sibi inuicem afferentes, visæq; sunt alia ab alia alarū hamis vnus ad alterum porrectis pendentes, longum veluti funem produxisse.

OFFICIA MUTVA.

NVTRICATIONIS FACVLTAS.

MVlierem ijdem sacerdotes lactis vbertate fœcundam & bene nutricantem significare si vellent, eandem ipsam alitem pingebant, quippe quæ sola volucrum & dentes & mamillas humanis similes habet, lacteq; nutrit pullos, v-

Pierii Val. Vespertilio.

beribus mulierum in modum admotis. Nam Ægyptij ab ijs quæ in vnoquoq; genere reliquorū naturam aut mores excederent, significationū suarū argumenta desumebant. Quod verò ad mammas pertinet, Græci hanc alendi felicitatem indicaturi Dianæ simulacrū mammosum effingebāt, cuiusmodi illud fuit quod Ephesi tandiu tanto cōcursu visitatum, eamq; Latini ea de causa multimammiā appellarūt, cuius exempli multa hodie Romæ vetusta signa conspiciuntur. Minimè verò prætereundū est, hoc loco in impressis exemplaribus Hori perperam legi, *Γυναικῶν θηλάζουσαν ὡς ἀστὴρ ἔφρασαν βελόμνοι ζωγραφῆσαι, τριγύνα ζωγράφοι*, cum ex manu scriptis codicibus antiquis & historia ipsa legendū sit, *βελόμνοι ζωγραφῆσαι, νυκτεῖς ἰσαπάλιν ἔχουσαν ὀδόντας καὶ μαστῆς ζωγράφοι*. hoc est, Volentes pingere, Vespertilionem identidem dentibus & mammis præditā pingunt. Inde sequitur pro redditione causæ, *αὐτὴ γὰρ μόνη τῶν ἄλλων πηλωδὸν ὀδόντας καὶ μαστῆς ἔχει*, siquidem sola ea ex omni volucrum genere, & dentes simul & mammas habet. Quorsum enim dentes & mammæ ad turturem alitem minimè monstrosam?

L V C I F V G A .

Quòd si hominem latebris & occulto secessu gaudentem, vel qui rei cuiuspiā metu perculsus in apertū minimè prodire audeat, significare vellent, formicam & Vespertilionis alam adpingere consuerunt. Aiunt siquidem eam esse inter Vespertilionem & formicas naturæ discordiam, vt si ala tantum Vespertilionis formicarum cauo admota fuerit, nulla earum foras progrediatur.

M O R A .

Quinetiam sunt qui tradāt credi solitum, formicam eò nunquam exire quò Vespertilio vel semel accesserit: atq; ideo formicā sub Vespertilionis ala positam, & morę & tarditatis aut impedimenti significatū habere. Transit & ad columbas huiusmodi sympathia, quia vt Florentinus libro de re Rustica ait, colūbæ stationem minimè deserunt, si Vespertilionis caput supra turrim posueris.

I N S C I T I A .

Cognitionem alibi per lumen significari diximus, vnde etiam dare luci, pro declarare & edocere, sæpe legimus: contra verò inscitiam per tenebras intelligimus, vnde hallucinari pro decipi per ignorantiam. Quoniam verò Vespertilionis ea natura est vt tenebris gaudeat, neq; lucē ferre possit, diuinæ literę dum Vespertilionem à sacris summovent, ἰσογλυφικῶς cum intelligunt virum, in quo nullum disciplinarū, aut veræ institutionis lumen effulgeat, explodi debere. Alioqui apud Eucherium Vespertiones in diuinis literis idolorū monstra sunt. Propheta: Vt adoretis talpas & Vespertiones. Sunt etiā cogitationes immunæ, quas improbi dæmones ingerunt, vt idem sentit.

S E C V R I T A S .

Neque desunt qui securitatem indicaturi, Vespertilionem inuerso capite pingant: is enim circumlatus domui viuus, et super fenestrā vel in hyperthyro, aut ipsis in valuis inuerso capite affixus, maleficiorum amuletū creditur, Plinio etiā id tradente, quod ad hæc vsq; tempora plerisq; locis factitari videmus. Contra verò, si quis eam amoliri arcereq; ab ædibus velit suis, platani folia suspendat. Africanus enim in his quæ de agricultura conscripsit, Vespertilionem eò non ingredi tradit, vbi arboris huiusmodi folia suspensa conspexerit. Pro corollario addam, occidi eas hedera suffumigata. Nam eas qui sustulisse se profiteri signo aliquo velit hieroglyphico, Vespertilionem faciet hederae folio insidentē. Nam Alcithoë Leucothoëq; sorores apud Ouidiū, spreuisse Bacchi sacra finguntur,
eacq;

et eaq; de causa in Vespertilioes mutatae, vnde suffitum hederæ ita exhorrent, vt eo etiam necentur.

IMPVRÆ MENTIS HOMO.

Hesychius ait eam hieroglyphicum esse hominis, qui serò & parcè fidei documenta susceperit, inq; illis mente nō satis firma versetur, sed in ambiguo omnia reponat, neq; sciat de terra sua exire, sed in quibus genitus est latebris libētissimè delitescat: Christianus demum sit, sed parum fidelis: serò enim Vespertilio prodit, sub ipsum quippe crepusculum vespertinum, atq; vbi tribus aut quatuor spatiolis volatū exercuerit, à noctis tenebris occupatur: neq; longè fertur, sed supra circūq; tecta semper volitat, cū Abrahamo Dominus peregrinationem indixerit, terra in qua alitus erat, quamq; inhabitabat, derelicta, pristinam scilicet imbecillitatē & crassam originem nobis posthabendā admonens, perinde ac etiā separari nos à parentibus, & sequi Dominū doctrina moneat Evangelica. Vespertilio demū utrū ales an musculus sit, extat in ambiguo, cū, vt paulò antè diximus, ipsemet in fabulis persuadeat gallo se esse murem, catto verò alitem. Volat quidem, non tamen pennis, sed membranulis innixus: neq; pluma, sed pilo, atq; eo quidem murino, vestitur. Ita homines pleriq; volatu qualicunq; præditi, baptismatis tantum tinctum assecuti, apud catholicos Christum fatentur Petrū Ecclesiæ specificè præposuisse, apud hæreticos impudenter delirant atq; præuaricantur: apud Iudæos Christum ridēt, apud Mahumetanos tam Iudæos quàm Christianos incessunt, impurissimū hominū genus, nō modò Vespertilionibus perquam simile, sed cui meritò *ὄτις τῆ μαρτυρίας* nomen inditum sit, abominabile id quidem, & omnibus abhorrendum.

DE OTIDE.

Τῖδας Græci dicunt, quas aues Tardas Hispania, damnatas in cibis, propterea quòd ossibus eius effractis teter odor ex medulla ad tedium vsq; extemplò sequitur. Sed enim Xenophon earum carnē ait multò suauissimam. De tarditate idem tradit, & faciles captu asserit, quòd nihilo quàm perdices longius prouolent, celerrimèq; fatigentur. Aegyptij sacerdotes hanc quoq; hieroglyphicis adnumerarunt.

Qvippe si hominem imbecillum, qui ferociori potentioriq; assurgeret, ac in rebus gerendis sententijsq; dicendis primas illi partes cederet, significare si vellent, aut ita faciendum admonere, Otidem auem, & equum adpingebant: illa siquidem simulac equum aliquem in conspectu habuerit, nihil quicquam contata, illum quadam veluti venerationis ostentatione excipit, circumq; volitando & subsequendo deducendoq;, officium facere quodammodo videtur.

IMBECILLVS FORTIORI ASSURGENS.

NIL ALTVM SAPIENS.

CVm verò Otis omnino auis sit, animi est identidem signū: alatus enim animus passim apud Platonem. Sed hæc animū indicat ignauū ac stupidum, quippe quæ tarda est, corpulentiaq; adeò grauis, vt vix sese terra attollat: ita ter

Pierii Val. Alcedo.

reni etiam affectus, quo quispiam detineatur, iudiciū est, quippe qui nihil subli-
me sapiat aut meditetur.

C O N T U M A X .

AT si quis contumacem aliquem & monitoribus asperum, ab omniq; bono opere alienum, hieroglyphico referre voluerit, aptè Otidem & canem pinget: nulla enim avis canem exhorrescit præter Otidem, quæ suæ sibi conscia tarditatis, simulac canem conspexerit, aut latrantem audierit, statim arrepta fuga se condit in latebras. Per canem autem suo cōmentario sacerdotem præcipuè significari diximus in templis concionantem, de diuinis, de pietate, reliquisq; bonis moribus differentem cōtra impios scilicet & improbos oblatrantē. Eum igitur qui subfugitet sacerdotes, ingenio plurimū cōtumaci esse consentaneum est.

D E A L C E D O N E .

Alcedonem, quod hæctenus viderim, Ægyptij non posuerunt, ea verò apud Italos sua habet significata.

T R A N Q V I L L I T A S .

QVorum vulgatū illud est, per Alcedonis nidum rerū quarumlibet tranquillitatem indicari: mare siquidem per dies circiter quatuordecim, quibus auiculæ illæ nidificant in littoribus incubantq;, mira pacari serenitate comperitum est. Est verò nidus ille miro artificio ex pisciculorum ofsiculis & spinulis contextus, ad gladij cuiuslibet ictum incolumis, figura cucurbitæ, præter vnum perexiguū cauum, qua ingrediendi & exeundi sit parentibus aditus, cæterà conclusus.

I V S T I T I V M .

TRansit & ad res ciuiles figuræ huiusmodi significatū: nam hæc ad maris varietates accommodantur, est enim iustitij monumentū: ideoq; à Plauto dictum, Alcedones esse iuxta forum. Ad suspensas enim fori procellas, fluctuationesq; & turbines, hoc aptissimè refertur. Nam & Horatius mersari se ait, si quando res agere adlibuerit, ciuilibus vndis. Ita dies Alcyoniæ dicuntur, quibus fora conticescunt. Sunt verò dies Alcyoniæ, vt luculentissimo carmine Simonides tradidit, septem ante brumam, dum scilicet incubat: & septem à bruma, postquam pulli exclusi fuerint: quibus quidem diebus ea tranquillitas non semper nostris locis, in Adriatico quippe sinu, contingit, neq; etiam Tyrrena ora, at in Siculo mari ferè semper. Fit verò bruma, vt Hesiodi interpretes scripsere, mense Ianuario, quem in honorem Bacchi Lenæum ipsi vocant: & eo mense à Latinis brumalia celebrari dicunt, quòd Bromus Bacchus appelletur. Sedenim Traiani tēporibus, quod de ætate sua Plinius profitetur, ad VIII. calend. Ianuarias fuit, quo die natus est nostræ salutis assertor. Accidit autem bruma, tresq; cardines reliqui, in octaua singulorū, Capricorni, Arietis, Cancri & Libræ, quæ diuturnitate temporis ob minorū aliquot neglectā intercalationē, minimè nunc respondere cōperias: nam octaua Capricorni, circa vigesimā est nunc Decembris diem. Sedenim hæc perpendere Astronomorum diligentia dimittamus.

C O N S V E T V D I N I S R A R Æ H O M O .

Alcedonem præterea pingebant quotiescunq; vellent hominem rarò prodeuntem, & minimo temporis momento cum hominibus versatum significare: Alcedonem siquidem videre est omnium rarissimè: ferè enim circa Vergiliarum occultationem, brumamq; ipsam apparet, & vbi primū per portū non

plus quàm nauem circumuolauerit, statim abit, vt nusquã præterea conspiciat: de quo apud Stefichorũ latius. Causam huius nidulationis hyberne querit Albertus, eã esse suspicatus, quòd auicula ea rara adedò sit textura, vt estate propter nimiã corporis ariditatem prognerare nequeat, hyeme verò obturatis præ frigore poris, humidioresq; effecto corpore, fiat ad conceptũ idonea. Nõ dissimularim hoc loco quod Antigonus ait, Alcedones vbi senescunt, Cerulos vocari. Verùm Aristoteles discernit inter se diuerfas, Alcedonẽ, Cerulũ, & Cornicem. Sũt qui harũ marẽ Cerulum vocent, idq; verũ esse tradũt interpretes Theocriti.

DE CURUCA.

Vnt pleraq; de quibus Ægyptij parum, alij multũ locuti sunt, que tamen quoniã Ægyptiacis commentis nõ dissimilia sunt, in Struthio-camelũ hunc infarcienda videntur, atq; in his Curuca, & Cuculus.

ALIENI FILII PRO SVIS EDVCATI.

DE quibus vulgatissimum apud omnes scomma, hominem per eam significari, qui filios adulterinos pro suis pascat. Cuculus enim Curucæ absumptis ouis, in eius nido sua potissimũ oua ponit, vtpote qui se ignauũ minimeq; idoneum agnoscat, qui possit pullis necessaria comparare. Suæ igitur sibi conficius imbecillitatis, eam in rationem ad proles suæ tutelam, quippe qui omniũ auicularũ iniurijs sit expositus, vereaturq; ne si nidum struat, minimo inde negotio depellatur, idcirco ad alienas cõfugere opes pergit. Curuca itaq; oua illa fouet & excludit, atq; educat pro suis. Aristoteles, si modò legitimum est id opusculum, De mirabilibus auscultationibus, accidere hoc in Helice tradit: addit & in palumbium aut turturum nidis oua ea deponi.

DE CVCULO.

MINIMA QVAQVE DE RE TIMIDVS.

VCulus quia timiditate maximè omniũ auiũ excedit, adedò vt à minimis quibusq; auiculis conuellatur, easq; præ metu fugitet, cõmentum nonnulli sunt, hominem minima quæq; expauescentem, per alitis huiusmodi picturam significare. Vnde conuicia illa, siue quempiam adulteræ vxoris maritum dicere volumus, siue ignauum, siue stupidum, aut nullo animo præditum hominem notare, Cuculum appellamus, vt apud Horatium Sermonibus:

*Tum Prænestinus falso multumq; fluenti
Expressa arbuſto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus cui saepe viator
Cessisset, magna compellens voce Cucullum.*

Solent, inquit Porphyrio, leuia rustici circa viam arbuſta vindemiantes à viatoribus Cuculi appellari: tum illi prouocati, tantam verborum amaritudinem in eos effundunt, vt viatores illis cedant, cõtenti eos Cuculos iterum atq; iterum appellasse. Ego cum Octobri mense Roma Neapolim proficiscerer, in ciuimodi iocos incidi; per cõtinuum diem conuicijs huiusmodi delectatus. Quare cum Acrone dicere possumus, hoc autem ipsa re nouimus, quemadmodũ viatores quos in itinere vindemiatores per agros cõspexerint, cõuicijs agitare gaudeãt, illiq; ita respondere, vt Cuculum cum appellent quasi pigrum, ignauum scilicet ac nihili hominem. Sed hoc parum est, & quod à Porphyrione dicitur, subfrigidum: hodie siquidem res agitur calumnijs etiam vehementioribus: viatores

Pierii Val. Cuculus.

enim eos nūc Pulterones, nūc Cornutos, nunc alijs atq; alijs cōuicijis incessunt: illi cōtrā, siue ciuis, siue magistratus, siue rex ipse occētare cœperit, omne opprobrij genus regerunt, regendisq; reiectis turpissīma quœq; minitantur, presertim si cellissimis, quæ frequētes tota regione sunt arboribus infederint: quamuis id impunē toto agro Cāpano Neapolitanoq; tēpore vindemię licet, ne quid Liberi libertati detrahatur. Atq; hoc illud est quod Flaccus ait, Durus vindemiator & inuictus, cui sæpe viator celsisset. Quoniam verò species Cuculi certo anni tempore non multum differt ab accipitre, locus fabulæ datus, quam in Arati vita Plutarchus refert. Ipsa enim inducitur minores auiculas percontari, quare fugerent se conspecta, quæ nullam præ se ferat ferocitatem: quoniā, responderunt, suspicamur te aliquando futuram accipitrem.

TRANS MUT A T V S.

Possumus igitur hominē qui vel mores, vel effigiem ita commutarit, vt alijs penē videatur, per eandem hanc auem significare. Ea enim figuram immutare creditur, & in aliud transire genus, cum inter accipitres omnino numeretur, licet vnguibus sit haudquā aduncis, neq; capite accipitri similis, sed colore tantum, rostro quoq; magnitudineq; columbino potius quàm accipitrino.

P V L I C V M D E F E C T V S.

Alij porrò quoniam Ægyptios animaduenterant de pulicū defectu describendo sollicitos fuisse, quippe origanum in eo significato proposuerāt, addidere ipsi Cuculum & humanum vestigium, qua specie pulicum exterminationem indicarent. Ferunt enim, quo quis loco primū audiat alitem illam, si dexter pes circumscribatur, ac vestigium id defodiatur, nō gigni pulices vbicunq; puluis eo vestigio compressus, sparsus fuerit. Hæc obseruarunt Magi. Pulicum verò nuncupatione, humiles sordidæq; curæ sunt intelligendæ, quibus impliciti vitam agimus anxiam & inquietam. Multa enim, licet ea pingere aut sculperè infantiētis vaniq; sit ingenij, ob exiguitatem, quæ minus representari potest, vsu tamen loquendi frequenter vsurpantur.

I V N O.

Pausanias vbi opera ea recenset quæ Mycenis spectatu digna viderentur, in sceptro, quod in Iunonis manu erat, Cuculū infedisse dicit, eaq; de causa signum ita fieri solitū, quod Iunonis desiderio Iupiter aliquādo in eam auiculam se cōuerterit: tã inania illi de dijs suis cōminiscebantur. Quinetiam locū Coecygiū appellatū autores celebrāt, in quo Iupiter in Cuculū sit mutatus. Apud interpretes Theocriti ita leges, Iouē Iunonis cōgressum appetisse, rē tamen occultare voluisse: mutatū itaq; in Cuculū, abisse in montē qui tūc Thronax, postea verò Cocyx appellatus est, eoq; & Iunonē concessisse, quæ simulac assedit, Iupiter in eius auis effigie ad eam aduolauit, scq; in eius genua proiecit: repulit hūc Iuno excusso peplo, at ille statim mutata facie acceptus ab ea est. Hinc apud Argiuos Iunonis simulacrū in throno collocari, in manu verò sceptrum poni, supra quod Cuculus. O lepidos & otiosos deos, qui puerilibus his nanijs delectarentur: sed longē magis ineptos, qui talia scriptis mandare non erubuerunt.

N V P T I Æ.

Cum verò vincula iugalia curæ sint Iunoni, putarim ego boni ominis causa Cuculum deæ dedicari solitum: boni est enim augurij Cuculus, nostricq; solent ex eius cantu ducendæ vxoris tempus percontari. Caro autem eius si in cibum autumnali tempore veniat, cæteros sapes exuperat.

V E R N V M T E M P V S.

ESt & verni temporis signum Cuculus, id quod vel imperitæ innotuit plebeculæ. Porro nuncium eum veris ponit Hesiodus:

ἤμῃ κέκλυε κηκίλιζ δ' εὐδὸς αἰ πετὰλοισι.

Ut cantum audieris quem reddit ab ilice coccyx.

Tunc enim exulare hominem dicit, quia verum eo nuncio veris aduētum intelligant. Pistothenus apud Aristophanem, Auibus, ubi Cuculum Ægyptijs imperasse dicit, tam eos ait quàm Phœnices ad cantum huius auiculæ, tanquam ad imperium triticum & hordeum demetere solitos: tempestiuior enim apud eos messis, quàm in Græcia & in Italia fit.

D E C A P R I C I P I T E.

A G E L A S T O S.

Hominem qui nulla iucundiore consuetudine posset ad risum allici, quod eius expers esset, veluti Socrates fuisse fertur, ostendere si velent, Capricipitem auem pingebant, quam liene omnino carere tradunt: in liene verò sedes est risus, veluti amoris in iccinore, libidinis in lumbis, iracundiæ in felle. Eaq; de causa dictum, columbam summam significare mansuetudinem, quod bile careat.

D E V P V P A.

F E R A C I T A T I S P R Æ C O G N I T I O.

Vpupam Ægyptij cum pinxissent, præcognitã vindemiæ feracitatem, siue lætum ac plenum vindemiæ prouentum indicabant, lætitiã scilicet aliquã affuturã, vt in Vite latius explicatur. Quia si ante vindemiæ tempus valde clangere audita fuerit, nimirũ vini redundantiam prænunciare creditur.

E B R I E T A T I S R E M E D I V M.

Hominem verò ebrietate laborantẽ, ac sibi remedium cõminiscẽtem, significare cum velent, Vpupã & Capillũ Veneris herbam pingebant: Vpupa siquidẽ vis vefcitur immodicè, ita vt plerũq; inde ebria fiat, ac simulac se tẽtari sensit, Capillu Veneris decerpto efficacissimè sibi medicatur. Herbã hãc ἡ δίαυτον Græci vocant, ἂν τὸ μὴ διαίνεσθαι, hoc est, eo quod minimè marcescat, neq; quidem si aqua perfundatur, immergaturue, neq; bruma putre fit, vt herbæ reliquæ. Sũmouent autem Vpupam diuinæ literæ, quam piorũ mensis inferri nolunt, querulam quippe volucrẽ, lugubrẽ atq; luctuosam, quæ nihil vnquã nisi mcestum & triste meditatur. Vnde per alitis huius hieroglyphicum, hominẽ vitijis deditum intelligũt Theologi, propterea quod nemo magis querulus, magisq; mcestus assidue est, q̃ vnusquisq; vir improbus atq; flagitiosus: sollicitat hũc admisorũ scelerũ cõscientia, vel inquietũ exercet admittendorũ cupiditas & impotẽtia. Nam si tumore superbiæ turgescat, quæ illi vnquã hilaritas arridebit? Fastu cruciatur assidue, neq; vllos tantos putat honores, qui quod affectat explere possint. Repulsam passus est, infelicissimũ se mortaliũ putat. Auarus est, si iactu ra quantulacunq; fiat, vicem deplorat suam: si prædam cui inhiabat elapsam videt, miserè cruciatur. Quid iracundus? an non statim vt incensus est pœnas vitij dat sui? Vnde Salomon ei luctum mandat, cui iræ, cui rixæ, cui sine causa manus sanguinarię. Quid inuidus? nõnne suimet carnifex indefessus? Quid libidinofus? mentita est amica, æstuat immensum; expleuit cupiditatem suam, lan-

Pierii Val. Florus.

guet & erubescit. Quid vorax? distentus est, ægrè habet: famescit, extorquetur. Quid ebriosus? aret guttur, pulmo inflàmatur: potauit, mente capitur, titubat, semianimis deficit: atq; vt semel cum Flacco dicam,

An'ne magis Siculi gemuerunt æra iuueni,

quàm eius animus qui sit improbitati, facinoribusq; addictus flagitiosis? Contra verò probus modestusq; vir, ruat cœlum, nulla re commouebitur, gaudebit semper, æquanimis erit semper, gaudentē hilaremq; scit à Deo vocari, exultantem sacris admoueri. Repulsam patitur, modestè fert: iactura afficitur, paruo cōtentus est: denunciantur inimicitia, pacem meditatur: sollicitatur à maligno, resistit audacter, lætumq; tunc triumphum agere sibi videtur, cum semetipsum edomuerit. Cibum & potum ita moderatè sumit, vt neq; mentem offuscet, neq; debilitet corpus: nullaq; demum animi tranquillitas, nulla lætitia, hilaritas nulla huic comparari potest, quæ in rectè factorū conscientia requiescit, cum se piū cōgitet, cum se vitam puriter egisse reminiscitur.

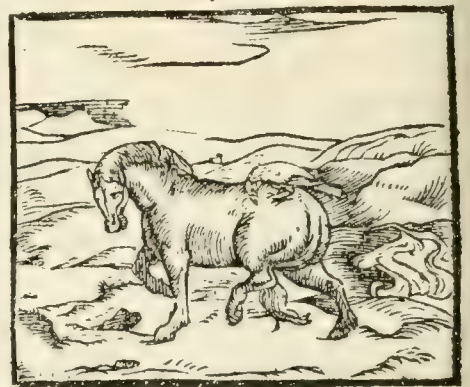
DE FLORO.

Longè diuersum ab Otide est ingenium Flori: nam quantum illa venerationis in equū ostendit, tantum hæc exercet odij & ignominia.

Feroce[m] hominem ab humiliore mansuetioreq; superatū, per Florum auiculam, quā *αἰδου* Græci vocāt, significabant. Palustris auis ea est, coloris pulchri, oculorum acie non satis valens, quæ cum equo semper pabuli gratia dimicat: herba enim vterq; pascitur. Illa vocem eius interdum imitatur, insiliensq; aduersus equū, dorsum occupat, quæq; maximo potest morso colla armosq; vellicat, hisq; auxilijs freta eum plerunq; fugat.

FEROX A MANSVETO
superatus.

DE SALO.

Quando verò in has incidimus inimicitias, non dissimiles ab his recensimus, quæ inter Salum & asinum habentur ingentes.

INIVRIARVM VLTIO.

Aegythum Aegyptij, quem Latini Salum vocāt, asini vlcera rostro excauantem pingūt, si hominem illatas filijs iniurias vlcescentē significare volunt. Nidulatur hæc plurimū in spinis, acciditq; vt asinus pruritu vlcerum excitatus, scabendi causa se conferat ad spineta, atq; ita atterat vlcera, nidosq; dissipet: quod quidem illa adeo pauet, vt cum etiam vocem rudentis audierit, oua abigat per abortum, pulli etiam metu labantur in terram: itaq; Salus ob eam iniuriam in Asinum inuolat, vlceraq; eius rostro impetit, affixaq; pertinacius quanto maximo potest conatu excauat. Deniq; atrox vsque adeo odium inter eos esse autumāt, vt si vtriusq; sanguinem cōmiscueris, sponte se vterq; subducat ac separet, antipathia, ne coeat, pertinacissimè repugnante.

NECESSITVDINIS AVERSATOR.

Si verò Florum vnà cum Salo pingèrent, hominem qui alterius necessitudine pertinaciter auersaretur, significabant: quare aues illæ aut auersæ inuicem, aut capitibus saltem obtortis in diuersa, pingendæ sunt. Commentum causa ea est, quod implacabiles inter vtrancq; inimicitie intercedunt, neq; villo pacto fieri potest

test

A test vt harum quoq; sanguis exhaustus cōmiscetur: confusum enim non aliter alter hinc, alter inde cōtrahitur, quàm oleum ab aqua subducitur, vsque adeò natura ipsa dissident. Quare tibi tria sunt obseruanda eiusdem generis exempla, quorum natura inter se minimè congruat, sitq; pertinacissimæ discordiæ, Salus & Florus, Salus & Asinus, & de quibus suo loco dictum, Cornix atq; Noctua. Nancq; vt nihil est appetentius, nihil rapacius similiū sui, quàm natura, ita etiam dissimilium nihil auersum magis, ac magis abominabile.

DE ARDEA.

EXANGVIS DE NEQVITIA REDDITVS.

Hominem ita libidinis vsu cōfectum exhaustumq; vt propè modum exanguis sit effectus, ostendere qui vellent, Ardeolā illam pelam pingebant, quæ Græcè ἐρδιδος dicitur: ea de coitu ita angitur, vt sanguinē ex oculis emittat, remq; summo cum dolore peragat, clamore vasto atq; admodum insuauī difficultatem attestante. Nomen illi apud Græcos inditum aiunt, ὀπιερα ἰδρωι: nam ἰερα quandoq; sanguinē significat. In collectaneis Sudæ Grammatici dictā volunt παραρδιδος ἐλεσι διατριβη, quòd in paludosis & humidis locis uerfetur, quasi helodium dicas. Sunt qui eas inter grues recenseant: sunt qui similem grui dicant: & diuinarum literarum interpretes de aue hac, vbi vulgata Psalmorum editio habet, Herodij domus dux est eorum, varia tradiderunt.

TEMPESTAS.

Sed enim D. Augustinus, qui herodium fulicam arbitratur, tempestatis eam sumpendentis signum autumat. Sedenim apud Maronem Ardea & fulica diuersæ sunt volucres, tametsi vtraq; sit inditium tempestatis: ait enim,

*Cumq; marina In sicco ludunt fulicæ, notasq; paludes
Deserit, atq; altam supra volat Ardea nubem.*

Sed super hac satis est à nobis in Ciconiæ commentario disputatum.

DE CINNAMO.

AROMATARIVS.

Hominem ex aromatum mercimonijs ditescentem significantes, Cinnamonum auem pingunt. Auis ea in Arabia versatur, quæ surculos cinnami cōgerit, ex quibus nidum sibi cōficiat, quocirca indigenæ plūbatis cum sagittis decutiunt, mercis gratia: neq; aliud mihi super ea compertum est.

DE VELIA.

STVDIOSVS OTII.

Studiosum otij & commodorum hominem indicare qui volunt, Veliam auem pingunt: ea enim in vmbra & aura æstatem agit, hycem in apricis: nam & potentes, cum in eos qui otio literario dediti sunt, cauillantur, genus hominum ignauum appellant, quod, vt apud Iuuenalem est, tecto gaudet & vmbra.

DE ASIONE

IGNOBILITAS.

Ignobilem hominem, atq; vti dici solet, Terre filiū, notare si vellent, Asionem illum pingebāt, qui diuersus à perenni est, corpore pingui & minimè vocali. Nihil enim habetur exploratum de generatione eius, cuiusmodi, qualisq; sit: cæterum Fauonijs tantum fiantibus

Pierii Val. Afio & Iynx .

eum apparere cōstat, veluti etiā pleriq; homines ignobiles, potentiorum tātū d favore aliquo, tali quippe adspirāte Fauonio, nullis alioqui natalibus, nulla probitate, nulla virtute, nulla muniti disciplina, ad clarissimas interdum dignitates euehuntur, omnibus, vnde hi prodierunt, admirantibus. Noctuarum hoc est genus maximum, quibus pluma aurium modò surrigitur, vnde & nomen illi: otus enim Græcis est, de qua quidem apud Athenæum plura comperies.

M I M V S.

PER hanc auem pleriq; mimum atq; parasitum exprimunt: non enim à mica multum distat ars parasitandi, quam ita describit Horatius:

*Ater in obsequium plus a quo pronus, & imi
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
Ut puerum credas seuo dictata magistro.
Reddere, vel partes mimum tractare secundas.*

Est enim hæc avis omnium maximè imitatrix, & vt Plinius ait, parasita, & quodam genere saltatrix.

C O R N V T I.

HÆc in clypeo atq; insigni militum Romanorum, qui recentiori tempore, paulò antè quàm declinaret Imperium, sub Magistro peditum merebant, ordinis eius signum fuit qui C O R N V T I appellabantur: eratq; ales prasini coloris in orbiculo luteo, quem cæruleus ambitus latè ductus circumplectebatur, à quo mox arctior & ipse luteus, & circa marginem extremus ruber.

D E I Y N G E.

IYnx inter lingua nobiles enumeratur, pro quo nomine Lyncē cōplu sculis in locis apud Plinium corruptè scriptū offendes, indice etiam illo tam copioso, eodem errore perplexè notato, quippe qui voluere animal quadrupedibus adnumerarint, Lyncem eam, quæ nostra hæc Iynx est, arbitrati. Fringillam hanc vulgo dicunt, vt Gaza putat. Græci pleriq; Romani sermonis nō vocem, sed significationem secuti, *σεισπογύδα*, Latini à caudæ continuo motu, motacillam dici tradidere, Torquillam alij, à torque quo collum insignita est: alij turbinem, alij aliter nominarunt: sed nos Pliniani cōdicis macula iam elūta, ad significata nostra reuertamur.

D I C A C I T A S.

PER eam pictam nōnulli dicacem hominem intelligunt, propter insignem linguæ longitudinem: linguam enim habet serpentibus similem, quam in longum mensura quatuor digitorum exporrigit, rursusq; contrahit intra rostrum non complicatā, sed terreni lumbrici more collectam, & in sese reductam. Communis autem sermo verbosos garrulosq; homines ab instrumento ipso linguaces appellare solet. Sed ad linguam id etiā addemus, quòd pedes habet Iynx binis vtrinq; digitis insignes: illi tamen hæc de Lynce dicta credidere.

I N C A N T A T I O.

PASsim verò præcipuum ales hæc fuit incantationū signum, propterea quòd ei amatoriuū quid natura inesse persuasum est. Quinetiam quæcunq; ad rem amatoriam veneficia, pharmaca, incantationesq; comparantur, vno vocabulo Iyngas Græci vocauerunt. Hinc apud Theocritū intercalare illud, Pharmaceutria:

Ἰνγὴ ἐλκεῖ τυττίων ἐμὸν ποτὶ δῶμα τὸν αἴσφα.

Scrí

A Scribit Pindarus Venerem Iynge cœlitus attulisse, quam Iasoni daret: carmenq; docuisse, quibus Medeam in amorem alliceret.

VEHEMENS CUPIDITAS.

Idem Pindarus hieroglyphicè locutus Ἰνγυιδ᾽ ἐλαξαμεν ἠτορ dixit, vehementem cupiditatem significare volens, vt eius interpretes exponūt. Iynx enim, vt interpretantur illi, vis illa dicitur, quæ cogitationem nostram ad cupiditatē & amorem trahit. Tradunt nonnulli Pithūs eam filiā fuisse, propter persuadendi vim: maxima enim persuadendi vis inest amori, nihilq; tam incredibile dici potest, quod amanti non persuadeas. Vnde rectè Ouidus: Credula res amor est. Addunt, eam amatoris beneficijs incitasse Iouem in amorem Iūs. Sedenim Callimachus Echūs filiam dicit, & Iouem (tanta eorum temporū vanitas fuit, ne imperitia dicā) ab ea beneficijs coactū, vt secū rē haberet: vtcunq; mox ab irata Iunone in eiusmodi auiculā trāsmutatā, beneficijsq; amatoris cōstruēdis dānatā.

DE CAPRIMVLGO.
PERNICIOSA CONSVE TVDO.

B Perniciosæ consuetudinis hominem indicaturus quispiā, Caprimulgum auē pingat: ea enim inter capras familiariter versatur, appetitq; earum vbera sugere, quod cū fecerit, vber extinguitur: capra, vt aiunt, excæcatur.

DE TURDO.

SVIS ARTIBVS ELVSVS.

H Ominem qui technis & cōmentis, consiliis ue aut artibus proprijs elusus malè perierit, & vti dicitur, in laqueos quos tetenderat, incidet, ostendere qui volunt, Turdum viscatae implicitum virgulæ pingunt: quandoquidem, vt inquit Plautus, ipsa sibi auis mortem cecat: vitcum enim non prouenit, ait Plinius, nisi maturatū in ventre ac redditum per auium alium, maximè palumbium & Turdorum. Apud Irenæum legas quid huic rei simile, de ijs qui in eligendo sibi malo sunt procliuiiores & aduersa mox quæ in se ipsi contrahunt, Deo imputant, cū nihil aliud sit, indurare cor Pharaonis, & Excæcare oculos populi, apud Deum, quàm gratiā suam quæ se largè volentibus infundit, à prauè & iniquè agentibus auertere. Nam simulac **C** quis Deū dereliquit, quæ bona sunt aspernatus, amissa spiritus gratia, omnibus inde afficitur incōmodis, viam rectam non videt, & contumacem se opponit ad admonitiones, nullo pollet animæ sensu, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum. Ita dicimus eum à Deo excæcari, & obdurari, quemadmodum Solē occidentem recessu à nobis noctem faceret, cū alioqui nihil à Deo nisi bonū emanet, quemadmodum à Sole semper lumen & calor.

SVRDITAS.

Alioqui Turdus surditatis indicium est, cū omnium auitū eo plurimū in incōmodo laborare Turdum, manifestū habeatur. Accedit huic & prouerbiū κίχλης καφότηρ, de loquacibus, qui loquentes alios pati nequeant.

DE ERYTHACO.

SOLITVDIANRIVS.

S olitudinarium hominem qui significant, Erythacum auem pingunt, quæ quidem ita secessu ac solitudine gaudeat, vt rarò duas vel in eodem saltu reperire possis. Eam Theodorus modò Syluiam, modò Rubeculam appellat, alterum à sylvarum desertis,

Pierii Val. Turdus, Cinclus.

alterum à ruboris indicio, quod ex Græca dictione colligitur.

DE CINCO.

PAUPERIMVS.

Nucniebam extremæ paupertatis hominem per Cinclum auem pietam significari. Causam Ælianus affatim explicauit, qui Cinclum auem esse dicit imbecillam, inualidamq; adeò, vt nidum sibi ipsa parare non possit, alienisq; ideo nidis ouifcetare. Est & apud Sudam aliqua de Cinco mentio, cui nomen à caudæ motatione sit *οφοπυιδι*. ea nimirum lynx est, de qua nunc agebamus. Hanc sanè vulgus plerisq; locis, Græcū vocabulum exprimendo, Codaquassulam dicit. Interpretes Theocriti hoc ipsum agnoscunt, & *κικλιζει* lumbos motare dicunt, quod Latini fluctuante lumbo reddidere.

CINGANI.

Cum itaq; Cinclus inops adeò sit, neq; certo vsquã lare vtatur, nonnulli errores illos qui nunc totum terrarum orbem mendicabundi cum chiromanticis vxoribus & liberis peragrant, nusquã certas domos habentes, quos vulgo Cinganos vocamus, Cinclos ab auis huius similitudine appellatos arbitrantur.

A DVENA.

Quamquam in vniuersum omne genus auium apud aruspices pro peregrinis, Qaduenis & cõuenis accipitur, vt ostenti eius declaratione patuit quod Alexandro oblatum est, dum condendæ vrbis Alexandrinæ in Ægypto modulum ab architectis deposcebat, fortèq; euenisset vt neq; gypsus, neq; alba terra vspiã inueniretur, quo situm & magnitudinem cupido Regi describeret, architecti ad farinæ opem se contulerunt, eaq; disseminata quaquã vrbis mœnia ducenda erant, accidit vt aues ad eam depascendã auidius aduolarent, quo quidem ostento territus est Alexander: sed aruspices respondere, prospera vrbi ex hoc portendi, quod futura esset omnium & nutrix & alumna, soli q; vbertatem esset alienis quoq; gentibus largissimè communicatura.

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM PETRVM MELINVM RO. SENATVS CANCELLARIVM, DE IIS QVÆ PER APEM, ET ID GENVS CÆTERA SIGNI- FICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIO- RVM LITERIS.

Volatiliū significationes, quas in aliquot digestissimis commentaria, legisse te scribis, Petre Meline Romanorum ingeniorum presens decus & ornamentum: in quibus & Apem habere voluisses, quæ, quod mellifica est, ad domus tuæ gentile nomen cognitionem quandam habere videatur. Proinde si quam, vt superiori anno fecisti, ædium tuarum partem picturis ornare pares, habiturum te speras tui generis argumentum, quo literatorum oculos possis non inaniter oblectare. Feci non inuitus, quod tibi fore gratum intellexeram. Sed quod à melle te maiorū tuorū nuncupatione vocari putas, dixerim ego te id nominis à morum potius tuorum suauitate comparasse. siue id summa humanitas meretur tua, siue affabilitas iucundissima, cuius lepore omnes ad te trahis tibiq; deuinctis, vt de te verè dici possit, fauū mellis in ore tuo sedem posuisse: siue perelegans ille scribedi tenor tuus, vbi solutam orationem aut carmen facis, amœnissima quadam dulcedine legentem afficiunt, euenit vt vndecunq; merum mel & sis, & habearis. At plenus rimarum sum, neq; me cohibere possum quin epigram-

epigramma illud cœnis nostris sodalitijs olim decantatum erumpat. Quid enim prohibet apud ingenium Poeticæ studiosissimum, aliquando poetam agere?

*Romulei certant lepido certamine vates,
Nominis ecqua viget congrua causa tui.
Nam qui ex tenorunt manare poetica mella,
Mellinum à merito nomen id esse volunt.
Atq; alij malunt correpta parte Melinum
Dicere, Pegasæum quod melos ore canis.
Sis quodcunq; velis, nullo discrimine amandus,
Sed mihi Mellinus, siue Melinus eris:
Omnia congruerint, tanta dulcedine carmen
Pangis, & oranti spargis ab ore melos.*

Id quod è tibi gloriosius accidit, quod horũ infelicitas temporũ pauca admodũ nunc ostendunt ingenia, quæ bonarum artium amore eruditionisue felicitate capiantur: eoq; alieniores pleriq; à doctrinæ studijs euadunt, quo sunt magis natalium splendore aliquo illustrati. Tu verò cum ex ea sis domo ortus, in qua summi pleriq; viri gentiles tui, & veteri & recenti etiam memoria ad patriæ ornamentum geniti, insignia rerum à se gestarum monumenta reliquerunt, Cardinalia decora, primos in Urbe honores, titulosq; foris arma pro salute patriæ victricia, diuitias honestissimis artibus comparatas, nihil rerũ harum amplitudine contentus, à teipso splendorem excitare quæsiuisti, ut clarissima ea familia dignus euaderes, patrèq; in primis tuo senatore semper optimo, apud quem tanta educatus es sanctitate. Accessere mox bonæ artes, & egregia disciplina, Latinaq; & Græca litera, quas eo conatu successuq; affecutus es, ut paucissimi omnino sint inter Romanã hanc nobilitatem, qui parem tecum gradum hodie conferre possint. Sed quoniam non de literis tantũ, sed de totius vitæ tuæ integritate, atq; animi magnitudine, si quis de te loqui cœperit, sermo faciendus esset, parentumq; tuorum benignitas omnis explicanda, qui me omnibus humanitatis officijs profecuti, quam in filios exercere par est, beneuolentiam, charitatẽ, & studiũ in me omne præstiterunt, his in cõmodius tempus dilatis, quod nunc agendum instat, Apem ipsam, quam tibi merito deberi iudicauimus, exhibendam curauimus. Ecce verò tibi eam, in cuius comitatũ, ne Fucus etiam, helluo ille satis impudens, & molestissimi Culex & Vespa sese intruderent, repellere nunquã potui: ac ne ullus & molestiæ & importunitati finis esset, Musca etiã, Cicada & Araneus se his admiscuere. Tu quidem strenuè nimirum & ex prudentia tua feceris, si, ne ab eorũ aliquo ledare, caueris. Verum agè quid Apes sibi velint videamus.

POPVLVS REGI SVO OBSEQVENS

POPVLVM Ægyptij sacerdotes obsequentissimũ Regi suo significare si vellent, Apem faciebãt illam utiq; breuem, variam, & in rotunditatẽ compactilem, quæ sola ex animalibus Regem more hominum habet, quem vniuersum Apum agmen consecratur, æquè atq; homines Regi obtemperantes. Rex verò vel aculeo caret, vel ad offensionem minimè exerit: quæ quidem præcipua est in Rege virtus, qui in obeundis vitæ officijs, nõ magis iustitiæ aculeum, quàm dulcem mellis clementiam ostentare debeat. Ac de populo quidem agnoscit hoc idem Plotinus libro De suo cuiusq; genio, qui ciuilem hominẽ, popularibus utiq; studijs deditũ, sed qui perfectam virtutem consequi minimè poterit, ab obitu in Apem regenerari fabulatur: qui verò ciuilem virtutem ad amussim affecutus fuerit, eundem iterum hominem fieri contendit, & ad eadem munera rediturum.

Pierii Val. Apis.

R E X.

D

Meritò itaq; Regem, qui populos vnanimi bencuolentia sibi deuinxerit, ostendere qui vellent, examen Apum proponere consuerunt: siquidē is foras non procedit, nisi migraturo examine: cumq; procedit, totum examen circa eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur reliquo tempore. Cū populus in labore est, ipse, inquit Plinius, opera intus circuit similis exhortanti, solus immunis: circa eum satellites quidam lictoresq; assidua custodientes auctoritate. Cū processere, se quæq; proximā illi cupit esse, & in officio conspici gaudet. Vbicunq; confedit, ibi cunctarum castra sunt. Missam facio miram earū circa Regem obedientiā, vt fessum humeris subleuant, validius fatigatum ex toto portāt, multaq; huiusmodi, in quibus enarrandis tanta vtitur suauitate Plinius, vt eas ipsas Apes in eius ore mellificare dicas, vnde lepor illē tam dulcis eloquentiæ demanarit. Adamantius ait, Apes hæc nullo animi conceptu facere, vt pleriq; contēdunt, sed naturæ ipsius diuinæ beneficio, quæ vel bruta eousq; prouexerit, vt pleriq; in rebus ratione præditos imitentur. Nos verò vult admonitos, vt vbi Apum mores cognouerimus, ducibus parēre non recusemus, negotiaq; ad Reipublicæ ciuitatumq; salutem opportuna alacri animo suscipiamus. Non enim amat id genus hominum Adamantius, qui sub pietatis specie suam obtegunt ignauiam, suoq; tantum otio & cōmodis consulentes, negotia subfugitant, & veluti genus humanum oderint, humanas etiam consuetudines auersantur. Ad eò verò est Apes, vt Musonius obseruat, conuersationis & vitæ sociæ amatrix, vt si sola relinquatur, desiderio tabescat & moriatur: quod ad popularis hominis naturam & similitudinem referri potest. Atq; huc spectat Plutarchi illud super exilio dictum, nos quasi formicæ, vel Apes, si ex vna vel cauerna vel alucario exciderimus, hospites externiq; esse videmur. Hoc ipsum examinis significatum in aruspicina etiā reperitur, cuiusmodi signū Dionysio, paulò antè quàm regnare cœpit oblatum est, qui cū equū è voraginibus, in quas demersus erat, nulla prorsus cōtētionē extrahere potuisset, discesserat, vt Philistus ait, ægrè ferens: cū autē aliquantulum progressus esset, subitò exaudiuit hinnitū, ad quem conuersus equum alacrem lætus aspexit, cuius in iuba examen Apum confederat imperij quod occupauit indicium. Nam equum subiugationi frenoq; aptum esse, suo diximus commentario.

R E G N V M.

F

AC ne ab Sicilia tam subitò discedamus, Hieroni quoq; iam iussu patris exposito, propterea quòd ex ancilla natus esset, ne nobilitati paternæ dedecori foret, tamen ita humanæ opis indigenti Apes in os mella cōgesserē: quo ostento pater ab aruspicibus admonitus, filium recolligendum duxit, moribus & disciplinis ijs erudiendum curauit, per quas postmodum ad præmonstratam Regni maiestatem faciliè peruenit. Ita verò nomini regio fauorabiles sunt Apes, vt in causa fuerint, ne Onesili Regis Cyprij caput, quod in ludibrium Amathusij supra portam vrbis suspenderant, insepultum diutius maneret: in id enim iam exanimatum, examen Apum mella contulerunt, fauisq; referferunt. Hinc loci incolæ oraculi super hoc requisiti responso moniti, caput honorificè sepelierunt, Onesiloq; quotannis, vt Heroi, sacra instituerunt.

G R A T A

GRATA ELOQUENTIA.

Addunt nonnulli, suauem eloquentiam per hieroglyphicū Apis significari. Quamquam Diogenes suæ morem gesturus mordacitati, orationem blandam, utpote ad fallendum vel ad gratiam paratam, mellitū laqueum vocitabat. Irridebat is Platonem perlibenter, cui paruulo in cunis dormienti Apes in labelis confedissent: ex quo responsum est, singulari illum suauitate orationis futurum. Ita præuisa eloquentia est in infante per Apem. Et huiusmodi tale D. Ambrosio è nostris contigisse, memoriæ proditum est. Idem & Pindaro poëte accidisse Pausanias tradit, cum is puer adhuc Thebis digressus æstiuo tempore Thespias proficisceretur, calore exuperante aliquantulū à viâ declinauit, & sub umbra nonnihil acquieuit, cui in somnum soluto Apes in os mel congefere. Et ita demum quemcunq; veteres ab eloquentiæ suauitate cōmendarent, cum ab Apibus nutritum dictitabant. Sic & Theocritus Comatā beatissimū ait, cui huiusmodi nutritio contigisset. Apud Hesiodum, Theogonia, Musæ amicorū linguas rorem instillant. in castigatis enim exēplaribus, non αἰδῶ, sed ἐδῶ legitur:

B τῶ μὲν ἰδί γλώσσι γλυκὲρῶ χεῖρισιν ἐδῶ.

vbi interpretes ἔδῶ δῶσσι interpretantur, ac perinde mel intelligi debere, inde verò eloquentiæ suauitatē. Sanè Pindarus amabile mel Isthmijs posuit, ἐν δ' ὄρεα τῶν μίλι, pro felici successu, quem Iupiter propinat: vbi commētatores gaudium intelligi volunt, quod ex commendatione & laudibus percipitur, si præsertim illæ ab eloquenti & erudito viro optimè prædicentur: qua quidem voce, teste Theophrasto, nulla suauior exaudiri potest.

POETICÆ AMOENITAS.

Omnium autem consensu receptum est, per Apis hieroglyphicū poëticam intelligere amoenitatem, ut apud Horatiū: Fidis enim manare poëtica mella: & ut ait doctissimus vnde cunq; Varro, Apes causa Musarum esse dicuntur volucres: quòd si quando displicatæ sunt, cymbalis & plausibus & numeris reducuntur in vnum locum. Pindarus hymnorū suauitatem & elegantiam, per mel candido lacte cōmixtum intelligendum dedit, vbi Nemeis dicit: ἐγὼ τὸδε σοὶ πῆμα μέλι γλυκὸν μέλι λυκῶ σὺ γάλακτι. Lac ponit Pindarus, quòd à natura est, ac perinde genium & venam indicat. Mel verò, propterea quòd magno Apum labore conficitur, artē & diligentiam significat. Hinc clamat Horatius:

*Vos ò Quintilius sanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies & multa litura coercuit, & quod
Perfectum decies non castigauit ad vnguem.*

Et ipse de se, quantum pertinet ad laborem & diligentiam, quam scribēdis versibus adhiberet, ait:

Ego Apis Marina more modoq;.

Non enim temerè vsque adeò assurgit Pindaro tam honorificè, cuius hymnum agnoscat & vena diuite copiosum, & magno studio & arte simul elaboratum. Quin & suam fert super hoc loco sententiam:

*Natura fieret laudabile carmen an arte,
Quæsitum est. Ego quid studium, sine diuite vena,
Nec rude quid possit video ingenium, alterius sic
Altera poscit opem res, & coniurat amice.*

FVTVRI SECVLI BEATITVDO.

Quæ fuerit hîc sanè aliquis, cur polliceatur Dominus ducturum se populum

Pierii Val. Apis.

suum in terram lacte ac melle fluentem: passim enim hieroglyphicum aliquid dicitur sapit diuinarum literarum sermo. Igitur Theologi nostri, referente Hesychio, hoc ad futuri seculi delicias beatitudinemque transferunt, quod ex cibis, quibus hinc vitimur, nihil his suauius neque dulcius inuenitur: tum quia sine labore comparantur, & nulla indigent preparatione. Nam bona illa absque vlla sollicitudine, sine dolore, studio nullo, apparatu nullo, conditura nullius egentia, tanquam effusa copiae cornu suggeruntur.

DULCIVM APPETITVS.

APes autem quia dulcia tantum gustant, si pascentes pingantur, hominem hieroglyphice significat qui dulcibus tantum rebus delectetur, dulciaque omni cura studioque perquirat. Horatius cum dulcedinem & suauitatem, quodque maxime placeret, exprimere vellet, Si iuuat, & melli est, inquit. Plutarchus libello De conugalibus praeceptis, Mulier, ait, quae viri primo congressu territa conjugalem inde copulam subfugitat, similis est iis qui Apicularum aculeis patienter se offerunt, mella ipsa reformidant. Ad eandem respiciens iucunditatem Catullus, suum illum Passerem, Lesbicae suae delicias, cum maxime lepidum indicare velit, mellitum fuisse dicit. Denique Virgilianus Damocetas cum Pollionis amicis optat mella fluere, nihil aliud sibi vult, nisi ut copiosissima rerum omnium, quae suauissimi iudicentur, ubertate ditescant. Egregie vero Pindaricum est, mel pro suauis, tranquillo, & maxime expectando amabilique bono ponere: quare de Olympijs victoribus ait, ὄνικαν δὲ λοιπὸν ἀμφιέειον ἔχῃ μελιτέρας ἐβίβαν. quod exponunt interpretes, victores vitae reliquum agere in terra melliflua, hoc est, tranquilla deinceps suauisque perfrui quiete. Idem cum κόρον ἔχει καὶ μελίον dixit, mel etiam satietatem habet, nihil aliud voluit exprimere, nisi supremam quandam suauitatem atque dulcedinem inesse melli, quae tametsi supremè delectabilis est, satietatem tamen afferat: quam sententiam *παρὰδοξικῶς* protulit. Paulo secius Horatius sensum eundem attigit, ubi dixit, Dulcia se in bilem vertunt: quod tamen ex physica disciplina est ab eo sumptum: aiunt enim medici, cibaria dulcia confestim in bilem abire.

DIVTURNS VALETVDINIS PROSPERITAS.

INuenio vite prosperitate ac inoffensam valetudinem in longa cui spatia productam, per hieroglyphicum Apum in fecundo oleae ramo confidentium significat quod mihi Democriti responsum in memoriam adducit, qui olim interrogatus, qua ratione quis longiorē vitam assequi posset: Interiora, respondit, melle irriganda, exteriora vero oleo perungenda: quod hieroglyphice acceptum ostendit, animum quantacumque fieri potest suauitate permulcendum, hilaritatemque vnde cumque captandam, omni prorsus amaritudine atque acerbitate procul ablegata, neque quicquam quod exulceret, intromittendum: corpus vero exercitio consolidandum, quod quidem in otio torpescere necesse sit. Nam ut commentario suo dictum, oleum inter alia significata, exercitium quoque denotat. Sedenim Aristoxenus Pythagoricos plurimum melle usus tradit. Neque tantum calidi panis suffitu Democritus vitam dies aliquot in amicorum obsequium produxisse fertur, verum & vapore mellis naribus admoto. Omnino autem ferunt, quibus mellis usus frequentior fuerit, vitam diutius producere. Contra vero qui cibis acidis delectentur, breuioris esse vitam. Sanè Cynios populos, qui scilicet Corsicam insulam incolebant, longeuos vixisse tradit Athenæus, quod assidue mellis uterentur cibo. Nam & Diophanes, qui de rustica libros conscripsit, longeuos euadere dicit qui mellis esitatione delectati fuerint. Præstat vero in senecta ipsa plurimum pane & melle pasci: neque enim so-

lūm, vt is afferit, viuacitatē adiuuat, sed & sensus omnes sanos et integros custodit. Quāuis, quod ad Athenarū spectat, nostri mel Corficū dicāt habere aliquid in se, quod amaritudinē sapiat: vnde dixerit Ouidius de nefasta & exitiali cera:

Ite hinc difficiles funebria ligna tabellæ,

Tuq̄ negaturis cera referta notis,

Quam puto de longæ collectam flore cicuta,

Melle sub infami Corsica misit Apis. Et,

Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos,

Maro prius dixerat.

Infaniosum mel apud Macronas memorat Xenophon, quod qui copiosius edissent, & vomere & excernere cogebātur, neq; quidem omnino stare poterāt.

M E R E T R I X.

Sed quoniā trahente rerum fluxu impegimus in mellis vitia, minimè dissimulandum quòd quadragesimis Hebræorū castris Hieronymus putat Ionathā cōtra detestationē patris gustasse mel intellectu mystico, quod scilicet destillat à labijs mulieris meretricis, & sorte deprehensum, vix populī precib. liberatū. Forrò mel nō offerē in sacrificijs Dei: & cęra quę dulcia cōtinet, nō lucebat in tabernaculo, sed oleū purissimū, quod de oliuarū exprimit̄ amaritudine. Quòd verò sit verisimilis Hieronymi cōiectura super Ionatha, Aristoteles tū milites plerosp̄ omnes mulierosos esse, tū scriptores rerū, qui recēsent Hebręorū mores, gētem eam esse ponūt salacissimā. Sed Ionathā pro innocentia sua dicentē mihi videor audire: Cur igit̄ ego conquestus palām sum, satis imprudenter fecisse patrē meū qui populū tam longē addixerit esuritioni, vt vel modico cibo, quē fors obtulisset, suorum vires vetuerit instaurari? Quorsum vlla hīc impudicitia? Nam quomodo ego, qui à sole exoriente hostes vno tantū comitatus famulo, cū per inaccessibleas crepidines ad eos irreplissem, quotquot obuīa habui aggressus cęcidi, & in fugā verti, et mox accitis meis, ad vesperā vsq; perseuerātissima occidione persecutus sum, quo pacto delicijs & genio vacare potuissem, qui pro summo Dei nostri honore, populiq; totius incolūitate, ad extremā vsq; delassationē cōiectus eram? quare illa obsecro adulterina, cōficta, subdititia, nequaq; à tam probo, tā pio, tam acri veritatis propugnaculo, tam immeritò de me vnquā cogitata credideritis.

E X O T I C A E D I S C I P L I N A E.

VT verò nos mellis damna prosequamur, id etiā addemus, quòd Hierosolymitanus Hefychius nō Poeticā tantū, verūm omnē Gentiū doctrinā per mellis Apūmie hieroglyphicū significari tradit, quòd in suauitate verborum & eloquij dulcedine tota consistit, rerū autē inanis est. Eoq; trahunt Solomonis illud ex Prouerbijis: Nō respicies ad mulierē meretricē: fauus enim destillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius, nouissima aut̄ illius amara quasi absinthiū. Quo minus miremur, si qui longo pōst tempore successit, Plato quoq; Musas sui temporis meretriculas appellauit. Præceptū verò, vt paulò at. tē dicebamus, diuinis literis, nequicq; mellis in sacrificiū Domino adoleatur, sed in munus primitiæ eius offerri possint. Præcipit enim ex parte, illius sapientiæ primitias offerri, nō autē plenius ea vtī, quippe vt fides nostra nō in sapientia hominū consistere videatur, sed in virtute Dei, vt Paulus in priore ad Corinth. epitt. ha. verò de causa mel, vt ait Eucherius, in sacrificijs offerri prohibebatur, quia resoluti blandimentis deliciarum, aut dulcedine voluptatum, non possunt mysteriorum Dei esse participes. Hinc pascha Domini comedi cum amaritudine iubetur, quia sit semper austera districtio veritatis.

Pierii Val. Apis.

DE VITÆ DVLCE DINE AMARITIES.

ATtingemus ea quoq̃, quæ complexu rerum possint in orationem obsolutam coalescere: vt si quis amaritudinem aliquam, aut infortunium, quod antea vitæ suauissimum ocium & tranquillitatem exasperet, per huius generis hieroglyphica explicare voluerit, non alia congruentius pictura signoue vtetur, quam figurato mellis fauo, de summo cuius absinthium pullulet, herba nimirum amarissima: quod quidē Lucretianum illud sapere videtur, quod in nostræ vitæ conditione frequenter occurrit:

Medio de fonte lepōrum

Surgit amari aliquid, quod in ipsis faucibus angat.

POPVLARIS FVGA.

Commenti sunt nōnulli popularē fugam per examē Apum & subiectum fumum indicare: quandoquidem Apes nulla re magis consternantur, in fugamq̃ vertuntur, quam fumo supposito. Atq̃ hac similitudine vtitur Apollonius Argonautis, in describenda Bebryciorum fuga, simul atq̃ interemptum Amycum conspexere.

OBORTVS IN MOESTITIA
lepos.

Sed longè suauius illud est, quod per Apes Sex cadauerosi leonis ore prodeunt inuitur. Pingi potest hoc, vbi quis aut à detractoribus malè habitus, insigniorē fuerit existimationem assecutus, aut inimicorū contumelijs affectus clarior euaserit, aut ex illatis iniurijs creuerit. Mordacissimus est enim leo, violentus, & ferox.

Apes verò in eius faucibus mellificantes, prospera & suauia quæ subsequuntur indicant. Verùm historia vetus ansam huic hieroglyphico subministravit: quippe Samson Dauidanus tribulis cum in ferocissimi leonis occursum illapsus esset, vltro belluam adortus eam strangulauit, peremptamq̃ ex publica via in syluam proximā pertraxit, eamq̃ ibi in abscondito reliquit. Paucis verò post diebus proiectæ belluæ cadauer inuisurus eò redijt, vbi mira res oculis obiecta est: nam frequens Apum examen in tabidis eius faucibus fauos fabricare occiperant. Vnde illi postea quæstionis argumentum fuit, quā Palæstinae iuuentuti dissoluendam proposuit, Quis fieri posset, vt truculenta immanisq̃ res, eademq̃ voracissima, suauissimū ex ore cibum erogaret. Cuius quidē quæstionis historiā solius vxoris silentio crediderat, eius fidem & taciturnitatē exploraturus. Hinc illa mox medio cōuiuio, ob rem ab vxore proditā, exclamatio Samsonis plena acerbitatis exaudita, Nihil esse fecmina fallacius.

PROPHETARVM ORACVLA.

MInimè verò prætereunda sunt etiam alia, quæ sacris nostrorum literis traduntur: Quam dulcia faucibus nostris eloquia tua super mel & fauum oris meo. Et alibi: Iudicia Dei dulciora super mel & fauum. Omnis enim prophetia suauis cœlestis doctrinæ fauos, & dulcia diuini eloquij mella cōponit. Et Debora libro ludicū prophetiæ particeps facta, Apis interpretatur, vt ait Adamantius. Et omnes deniq̃ Prophetæ sub Apis nomine cōprehenduntur, eorūq̃ faui ea sunt oracula quæ literis mandauerunt. Atq̃ hoc est bonū illud mel, quod commesse iubemur. Quicūq̃ enim oracula ea diuina meditatione cōplectit, scriptis vatū nostrorū sermonibus alitur & recreat, is mandatum illud diuinū exequitur, quo

quo præceptū est, Comede mel fili: bonūq; id esse re ipsa protinus experiē. Quod autē de Assertore nostro prædictū est, mel comedet: mel hīc Adamātius nostra de virtute colloquia significare profitetur. Quotiescunq; enim de abstinendo à voluptatibus, de domitanda nequitia, de iusticia, de prudentia ex animo differimus, sermonis istiusmodi suauitatē libentissimè pascit Deus, hosq; liquores assidue sitibundus inquirat: cui si nequitia, si pusillanimitatis, si scelerū & stulticię amarulenta pocula propinauerimus, gustū vt offensus refugit, & vt fel odiosum auersatur.

C O N C O R D I A.

ET quia moris erat infātes à lauacro susceptos lactis & mellis gustu primū imbucere, nonnulli hoc ad cōcordię significationē factū autumant, Tertulliano ita dicente: Inde suscepti lactis et mellis concordia prægustamus. D. etiā Hieronymus aduersus Luciferarios de hac ipsa re in hūc modū: Nam & multa alia quæ per traditionem in Ecclesijs obseruantur, autoritatē sibi scriptæ legis usurparunt, vt in lauacro ter caput mergitare, deinde egressos lactis & mellis prægustare concordia. Id tamen faciunt iam adulti, quandā tamē infantia significationem præ se ferunt. Fuit verò aliquibus mos, vt loco mellis, vinū cum lacte propinaretur. Nam apud Occidentis populos diu obseruatū est, vt tinētis sacro lauacro ad eiusmodi innocentia, quæ præcipua est in parua ea ætatula, similitudinem quandam, vinum & lac tribueretur. Eoq; Tertullianus Esaiæ dictum trahit: Venite, emite absq; argento, & absq; commutatione, vinum & lac.

C A S T I T A S.

Incorruptā ad hæc virginitatem, & castum animi propositum, per Apē significari id argumento est, quod ipsæ homines à coitu olidos acriter oderunt, & vt Plutarchus Coniugalibus præceptis ait, Apes eos malè accipiunt, qui recentes à muliebri copula superueniant: sed mulieres quæ Veneri operam dederint, acrius inuadunt, quicq; vel vinum potum, vel vnguenta oleat. Nam & Maro eas ignorare venerem his versibus attestatur:

*Illum adeò placuisse Apibus mirabere morem,
Quòd nec concubitu indulgent, nec corpora segnes
In venerem soluunt, aut factus nixibus edunt,
Verum ipsæ folijs natos, & suauibus herbis*

Ore legūt. Hinc Pythijs ait Pindarus, *πέδ' ἐν τέτρω λόγῳ χρισμός ὄρθεσε μελίσσο.*

quo loco interpres subiicit: Propriè quidē Apes sacras Cereris ministras appellauit, impropiè verò omnes alias, propter animalis puritatem. Nam & alibi sacris eā Apibus delectari dicit. Alij Nymphas sacrificiorū præsidēs appellari tradiderūt. In diuinis quoq; literis Apē virginitatis imaginē esse dicit Eucherius, nulla tamen causa reddita, quia scilicet eam satis ex Marone cognitā arbitraret.

A D V L A T O R.

Verū aliud ex Apē hieroglyphicum idem ponit Eucherius, nempe simulacrum eam esse adulatoris, vtpote quæ mel in ore habeat, in occulto caudæ spiculum: atq; ita homines qui lingua blandiuntur, latenter verò feriunt, significare: loquendo enim mellis dulcedinē proponūt, re verò ipsa vulnus inferunt.

V L T I O.

Neq; defuerunt veteres Theologi, qui Apem vltionis & iracundię signum in diuinis literis esse dicerent, citatis ex Propheta locis: Et Apis quæ est in Assur. Et: Circudederunt me sicut Apes.

Pierii Val. Apis.

ARTIFICIVM.

NAm illud quod Solomō ait, Vade ad Apem, & disce ab ea quā laboriosa sit operatrix, vnicuiq; manifestum est artificij sedulitatisq; illam esse hieroglyphicum, Virgilio præsertim naturā eius tam luculenter explicante, vt versus eos & decies & centies memoria repetisse neminem vnum pœnitere possit:

*Nanq; aliæ victu inuigilant, & fœdere pacto
Exercentur agris: pars intra septa domorum
Narcissi lachrymam, & lentum de cortice gluten
Prima fauis ponunt fundamina, deinde tenaces
Suspendunt ceras: aliæ spem gentis adultos
Educunt fœtus, aliæ purissima mella
Stipant, & liquido distendunt nectare cellas.
Sunt quibus ad portas cecidit custodia forti,
Inq; vicem speculantur aquas & nubila cœli,
Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto,
Ignauum fucos pecus à præsepibus arcent.
Feruēt opus, redolentq; thymo fragrantia mella.*

Democritus tamen dicacitate (vt idem identidem repetā) libertateq; illa fretus sua, diligentiam hanc & assiduam in re facienda curā improbaturus, parcos aiebat Apibus esse similes, quæ vti semper victuræ laborarent. In quam sententiā Virgilianum illud potius detorquerem:

Sic vos non vobis mellificatis Apes.

SOLSTITIVM.

Est & solstitij æstiu hieroglyphicum Apes, quod suo ad labores egressu, vt apud Aristotelem habetur, solstitiū id denunciat, eo quippe tempore, quasi ferias quasdam celebrent quiescentes. Sed iam tempus est, vt & nos quoq; tandem aliquando quiescamus ab intenta ad eò Apum harū inquisitione, si modò vnū, quod haudquaquā prætereundū est, subiunxerimus, quod ab Mnasea Pataræo de Apibus scriptū tradūt: eas humanum genus ab esu carniū ad arborum fructus & hortensia olim auocasse, cōdimento scilicet subministrato, per quod vniuscuiusq; cibi, subacidi etiam & amari, sapor commendaretur: cuius etiam inuentionis huiusmodi recitat historiam. Peloponnesi, ait ille, Melissa quædam cum fauum Apum inuenisset, prima omnium gustauit, mox & aqua dilutum bibit, remq; alijs indicauit, animaliaq; ipsa de se Melissas appellari, & ab hominibus summa cura & diligentia curari obseruariq; mandauit.

DE CVLICE.

DE suauitate dulcedineq; hætenus locuti, melissæ tēperamentū secuti, quod ipsa non insulse, oppositis iuxta se simulq; positis, excogitauit, de acore iam dicere aggrediemur, cuius hieroglyphicū est culex.

ACORIS AVIDVS.

EAverò de causa cceptū est proposito Culice hominē acidis illectū indicare, quod Culices obseruassent nō admodum cupidè appetere dulcia, sed acida quamauidissimè. Leuia hæc fortè videant, si quis simpliciter acceperit. Sedenim veluti per mel omnē rerū iucunditatē intelligebamus, ita per acorē quicquid est amœnitati contrariū, nobis fuerit proponendū. Esse enim homines qui iucunditatem omnē auersentur, verissimū est: & ne longius exempla quæramus, erat mihi

mihî nepos natura adedò tristi, vt si quem hilarius ridentem audiuiſſet, vltro ſtomacharetur & excandesceret, in reliquis vitę muneribus quantiuis precij, & bonus & prudens. Erat & alter ita riſui hilaritatiq; deditus, vt ad obnunciatas quorumcunq; hominum calamitates riſu ditflucret: quinetiã ad patris & matris incommoda vel ærumnas, etiam ſuas effuſiſſimè cachinnaretur. Præterea qui principum vitas ſcribunt, hæc etiam quamuis humilia conſectantur: vt, indifferentem in victu Iulium Cęſarem, & qui conditum oleum pro viridi appoſitum minimè fuerit aſpernatus: aut Octavianum Auguſtũ minimi fuiſſe cibi, atq; ferè vulgaris, ſecundario panẽ, piſciculis minutis, caſco bubulo manu preſſo delectatum, atq; alios huiuſmodi alijs. Quod verò ad rem, quæ præ manibus eſt, pertinet, Tacitum Auguſtũ Vopiſcus tradit amariores cibos appetuiſſe: quare minimè mirum, ſi Virgiliã carminis dulcedine, & Ciceroniã orationis ſuauiſſitate, ad inſectationem vſq; offenſus eſt.

ANIMI AFFLICTIO.

Sedenim cadit & in ſacra nõnulla ciborũ amaritudo, vbi iubet Deus azymis vefci amarulentis, in quæ ſcilicet *mixta* ſit immixta: quippe animam affligendam, nullamq; illi corporis dulcedinẽ per certos dies indulgendã. Feſtũ enim illud nihil remiſſum, nihil voluptuoſum, nihil luxurioſum, nihil lautum ſibi depoſcit, ſed ſola animi afflictatione, & amaritudine, atq; humiliſſitate celebrat. Huiuſmodi eſt propitiatiõis dies: cùm enim afflictã fuerit anima, & humiliata in conſpectu Domini, tunc ei condonat errata repropitiatus Deus.

DIALECTICA.

Eſt genus Culicum minutũ admodum in volatiliũ inſectorum genere, quod animal in aere ſuſpenſum, oculi viſum inter volitandum fallit, niſi aciem intenderis validiſſimã: corpus tamen cùm inſederit, acutiſſimo maximeq; tenui ſtimulo terebrat: ita quẽ volitantẽ cernere nequiueras, leſus ſtimulantẽ ſentias. Puto eum eſſe, quem Eucherius in Culicũ genere aculeis permoleſtum ait in diuinis literis, cyniphem appellatum: cuiuſmodi atrocitatis illud eſt, quã Serapiacam vulgò Romæ vocant. Per hoc animal Ægyptiorum plagis adnumeratum, dialecticam artem intelligi putat Adamantius, quẽ minutis & ſubtilibus verborum ſtimulis animos terebrat, & tanta calliditate circumuenit, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Ab hoc autem pungendi munere Hieronymus quoq; doctrinæ Ariſtotelicæ ſpineta attribuit, contra Heluidium.

DE COSSIS

A G M E N.

Ingruentem quidem Culicum multitudinem Ægyptij ſignificare ſi vellent, Coſſos vermiculos ſi non pingebant, certè loquendo nominabãt. Hieroglyphicè enim modò loquimur, modò ſcribimus. Idq; ea de cauſa, quod ex huiuſmodi vermiculis Culices generantur. Sed ex Culicũ multitudine inſeſtũ aliquod agmen intelligebant. Vti enim Culices quaquã feruntur ſunt incolis omnibus moleſtiſſimi, ita exercitus quantumlibet amicus quaquã iter fecerit, & moleſtus & damnofus eſt. Quod ſi villo vnquã tempore experimento compertũ fuit, inſeliciffima hac ætate noſtra per tot continuos annos magna cum totius Italiae clade perſpeximus. Longè enim grauiora damna nunc ab armatis amicis inferuntur, quàm olim ab hoſtibus, qui verũ potiti eſſent: cuius mali cauſa eſt militum improbitas, ſummam diſciplinæ militaris gloriam in ſola rapacitate reponentium,

Pierii Val. Fucus.

DE FUCO

Diungendus fuerat api Fucus, utpote qui non digrediatur ab aluea rris, quibus semper insidiatur: sed quoniã dulcedinis antitheton ad culicem traxit, nunc ad Fucum conuertemur.

ALIENI LABORIS FRUCTVS.

Hominem ex alienis laboribus vtilitatē, delicias, gloriam sibi comparantē significare si vellent, Fucū pingebant. Sunt hi grandissimi inter Apes. Sed enim Fucos furesq; apud nostros cōfundi video. Plinius Fures inter illas grandissimos esse dicit. Aristoteles fures maiores quidē Apibus, sed minores Fucis agnoscit. Vt cūq; mellificandi nullam Fucus habet curam, sed ociosus intus desidet, vel cū exit effert sese fusim in sublime, gyrosq; volitat cum eiusdem generis animalibus, qui exercitiū quasi faciunt, quod vbi fatis iam fecerint, quasi se velut in campo exercuerint, redeunt domum, & epulis perfruuntur labore partis alieno. Contra illos Apes acerrimè dimicant, & vt Virgilius ait,

Ignauum fucos genus à præsepibus arcent.

DE VESPA.

Pud Horum legas Vespā ex corrupto crocodili sanguine, vel ex eius cadauere procreari. Nostri ex equino eam cadauere nasci volunt.

PERNICIES SUMMOTA.

Vt cūq; Vespa cū apud Ægyptios corruptū ostenderet crocodilum, eadem ratione perniciem summotam extinctamq; significabat, quando, vti suo commentario dictum est ex Diodoro, Crocodilus & mala & ærumnosa mortalibus illata commonstrat.

CÆterum philosophi vetustiores pugnacitatem per hanc innuere videbantur. Nam & equus, ex cuius corrupto sanguine Vespa oritur, belli est indicium, vt suo cōmentario probatū. Et quod ad hanc facit pugnacitatem, Demosthenes, vt apud Stobæū *πὸ δὲ διοχίρος ἀφ' ἰβιδίης*, Antisthenē ait aliquando à Dione correptum, vt qui exili admodū voce homines castigaret, respondisse: Vespas itidem sonum haud magnum alis excitare, aculeum tamen acerrimū habere. Quare apud Æneam philosophū Platonicum, Euxitheus dum Theophrasti dicta diluit, Si quē ille opinabatur vera essent, Vespē inquit, item Hector colligabitur: ambo enim caput varia galea redimiti sunt, ac perinde pugnacissimi. De galea ad id alludit quod Homerus Hectora subinde *νοκιδαιόδης* vocat. Et mulierum chorus apud Aristophanem, Lysistrate, quieturū se dicit, nisi accesserit aliquis, qui tanquam Vespasum examen fodicare se, vel irritare aggrediatur. Atq; hæc omnia nostra sunt. Sapientiæ enim XII habemus: Misisti antecessores exercitus tui Vespas, vt illos paulatim exterminarent. Importunū fortè cuipiã videatur, si *κὲν παρρηγίης* remediū subiecero contra hanc Vespasū pugnacitatem: sed enim quod vtile vel cōmodum plerisq; futurum est, nunquā ego iudicauerim importunū. Bellicoso mollis opponitur. Malua oleris genus, à mollitie, vt pleriq; tradūt, dicta, Vespis aduersatur, præcipuè syluestris; cuius succo, vt Demageron & pexamus scri-

PUGNACITAS.

bunt,

bunt, qui sese illeuerit, à Vespis non impetitur, neq; pungitur. Quin etiã si quis punctus iam fuerit, eius herbæ succo, aut cõtulis & impositis folijs sanatur: aper-
tissimo nobis documento, vt cum res nobis cum furioso fuerit, lenitatem ample-
ctamur, quoq; acerbioribus ille verbis excanduerit, nos mitioribus responsis
ignē extinguere procuremus, illius dicti memores, μέγιστον ἐστὶν ἀργῆς φάρμακον λόγος.

IMPERFECTI MORES CIVILES.

PLato, Phædone, eos qui popularem ciuilemque virtutem, quam temperantiã
aut iustitiam nuncupant, exercuissent, non eam quidem ex doctrina philoso-
phorum, atq; ex eorũ sententia descriptam, sed ex consuetudine quadam exerci-
tationeque ad aliorum exemplum acquisitam, post obitum in Vespasium, apumue,
aut formicarum genus migrare contendit: his enim omnino aliquid natura de-
dit, quod ciuilis gubernationis similitudinem quãdam præ se ferat: nam & ipsæ
collegia celebrant, tribusque & centurias distinguunt, habitationesque sibi con-
struunt magnificentissimas, in quibus cellæ fauorum in morem sexangulæ om-
nes. Sed Apum texta metarũ quãdam propemodum formas imitantur. Vespas-
B rum, castra potius sunt, & Mausolea, orbiculari ambitu, tabulatis super altera al-
teris aggestis. Huiusmodi fabrica mirificè constructa, cum Belluni essem, ad me
allata est ex cuiusdam syluæ solitudine. Septem sunt concamerationũ orbes, al-
ter super alterũ duorum digitorũ interuallo impositi, pilarum columellarumque
interstitio distincti, vt vnicique commodum sit spatium ad eundem & redeun-
dum ad domos suas. Diameter orbium ad quintum usque duodecim circiter di-
gitorũ: à quinto reliqui fastigiati coarctantur, vt vltimus ad quinos senos ue
digitos porrigatur. Maior orbis, primum quidem tabulatum, antiquæ arboris
ramo appensus erat, crusta supernè ad omnes ventorum & pluuiarum iniurias
contemnendas solidata munitaque. Infrà hexagonales cellæ confertissimæ: ita reli-
qua tabulata eadem crusta cellisque eisdem fabrefacta, suisque columellis singula su-
stentata. E superioribus verò stationibus bestiolę omnes abuolauerat: medias
concamerationes innumerabilis multitudo compleuerat, folliculo quodam te-
nuissimo, pro tegumento vniuscuiusque loculi superinducto, quorũ aliquot cum
sustulisset, animaduerti Vespas capitibus in imum adactis, domos eas omnes
compleuisse. Quæ verò in inferioribus erant tabulatis, tanquã embrya videban-
e tur vermiculorũ instar imperfecta: ipsa quoque eo tegumento, tanquam hyberne
cochleæ, sed admodũ tenui præmunita, in benigniorem verni temporis horam
asseruabantur: quæ tamen omnes, siquidem grauis hyems fuit, ibidem extinctæ
sunt, neque tamen computruit quicquam, & tot iam annos eadem forma statuque
spectantur. Expectabam quidem veris temperiem, vt quid acturæ essent explo-
ratum haberem, sed nihil vltius processit. Fabrica apud me remansit, non sine
magna omnium, qui eam conspiciunt, admiratione, tantum artis & ingenij, tan-
tumque in construendo ædificio tam operoso, perseuerantiæ bestiolis his inesse
obstupefcentiũ. Sed quoniam in aculeata hæc incidimus, libet obiter Plinij lo-
cum perpendere, vbi lib. XI, cap. octauo supra vigesimũ: Aculeus, inquit, in ore
vt asilo, siue tabanum dici placet. Vereor ne illud, SIVE TABANVM DICI
P L A C E T, adulterinũ sit & subdititium, vt pleraque adhuc alia apud autorem
eundem addita, quę nisi peritorum hominũ diligentia vetentur, indiligentiæ il-
li nomen inurant. Asilus enim diuersus à tabano est, Græcè οἰστὸς, vel Marone
interprete, *Cui nomen Asilo Romanum est, astrum Gray dixere vocantes.*

Tabanus verò musca est lenta, cineritia, quæ Græcè μύαξ dicitur. Rarus præte-

Pierii Val. Vespa.

rea est asilus, tabanus numerosissimus. Asilū, inquit Aristoteles, latiusculis quibusdam bestiolis, quæ in fluuijs supernatant, enasci: quamobrem magna asilorum copia circa aquas, ubi id genus bestiolarū est: tabanos verò ex ligno. Itē Soltratus de animalibus quarto, cestrū è fluuiali materia nasci tradit, *μύωπα* verò ex lignis. Idem Aristoteles alibi sanguinea dicit animalia tabanos & asilos, & passim demum de singulis separatim meminit.

P E R T U R B A T O R .

Peruulgatum verò illud est, vt per hieroglyphicū asili significetur is qui aliorum otia perturbat, quietisq; rebus tumultū aut molestiam affert: est enim is, vt Maro cecinit,

*Asper, acerba sonans, quo tota exterrita syluis
Diffugiunt armenta, furit mugitibus æther
Concussus, syluaq; & sicci ripa Tanagri.
Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras
Inachia luno pestem meditata iuuenca.*

Maronianus autem versus de asilo Romana voce dicto nimirum, ostendit verba illa apud Tranquillū ab Othone Galbæ manibus deturbato, identidem obmurmurata in damno esse, si vt vulgata habent exemplaria legamus, *τί γάρ μοι καὶ μακροῖς ἀνδραῖς*. quare castior omnino lectio substituenda. Nam illud quoq; quod magna eruditione viri commenti sunt de longis tibijs, adhuc non liquet.

D E M V S C A .

Instat demum, nobisq; negotium facessit importunissima bestiola, quæ licet ab omnibus solita sit abigi, pertinacia tamen sua peruicit, vt de se multi multa scribere cogentur: nos ea tantum quæ ad hieroglyphica faciunt, memorabimus.

I M P O R T U N I T A S A C I M P U D E N T I A .

Importunitatem sanè atq; impudentiam Ægyptij sacerdotes notare si uellent, Muscam haud indecenter faciebant: eam enim vt sapius & assidue expellas & à te summouere cōtendas, tanta tamen impudentia prædita est, vt identidem redire, & infestare te minimè vereatur, nullam tuorū cōmodorum rationem habeat, siue loquar, siue dormias, siue bibas, siue cibum capias, siue legas, scribas, parata semper adstat, vt in faciem insiliat tuam, infesta, importuna, incommoda, nulli rei nisi fastidio de se cōcitando idonea. Hinc apud Cicronem secundo de Oratore, ridiculè dictū de molestissimo iuuenē, Abige Muscas puer. Hinc Platonius vir Æneas summæ philosophus integritatis, dum Euxitheum introducit Theophrasti cōmenta deludentē, qui dicitabat animas relicto humano corpore id genus bruta sectari, eisq; inhærere, quorum opera visæ fuerint imitari, vt Hyperbolū quendam impudentiæ notaret, inquit: Musca item Hyperbolum trahet, quippe par fuit vtriusq; impudentia.

P E R T I N A C I A .

EA tamen improbitas pertinacissima, qua nunquā rebus quietem esse sinit, tanti fuit, vt inter prælia deorum, grauissimasq; res poëtarū principem Homerum illexerit ad eius pertinaciæ perseuerantiā memoriæ demandandam, hic roglyphicumq; proponendū, quo ferox hostis insultat hosti, neq; moram neq; requiem

requiem dat vllam, donec vulnus infixerit, & audaciæ confidentissimæ munus executus fuerit. Ita enim apud eum legitur:

Καὶ οἱ μύησθε θεοὶ ἐν τῇ θάλασσῃ
 ἦτε καὶ ὄφρα μὲν μάλα πρὸς χροὸς ἀνδρῶν ὠλοῖο Ἰσχαναία δεινός.

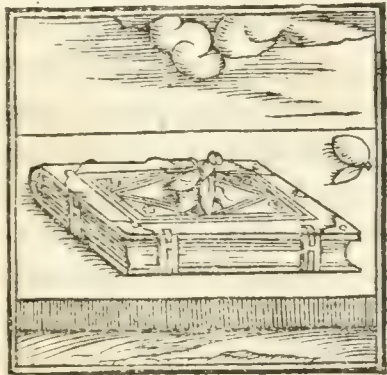
Vnde etiam Hebræis Beelzebub dæmonis nomen, quem aliorū longè principem prædicant, cuius Musca est hieroglyphicum, quod D. Hieronymus agnoscit: nunquam enim cessat ille humanū genus modis omnibus infestare, & modò hos, modò illos ad perniciem laqueos tēdere, ac omnes, quibus nos perdat, vias intentare. Obseruauerat etiam Eucherius, Muscam in diuinis literis modò pro cacodæmone, modò pro impuro atq; malefico homine, modò pro idololatriæ spurcitiâ poni, eo Solomonis citato loco: Muscæ morituræ exterminant olei suauitatem: hoc est, adèd malignum est Muscarum genus, ac perinde Beelzebub, vt vel si moriendū sit, dum aliqua noceat, quippe vel bonos alicuius mores corrumpat, vel virtutē aliquā infringat, se quoq; simul perdi pro nihilo habeat.

RES GESTA COMINVS.

Musca etiam aliquando in Laconū clypeis insigne fuit, quam cum quidam non omnino vera maiorem in parma figurasset, obijcienti quòd latitandi causa id fecisset: Imò, respondit, signum est, me tam proximè ad hostes accedere, vt Musca ab eis internosci possit,

INDOCILITAS.

Quinetiã indocilitatis hieroglyphicū est Musca: nullum siquidem omnium animantium minus docile existimatur, neq; minoris intellectus. In qua sententia est Plutarchus Symposiacón octaua decade, duo tantū domestica animalia esse dicens, quæ nunquam humano conuictu mansuescant, neq; tactum admittant, neq; consuetudinē, neq; vllius rei aut disciplinæ cōmunionem, quippe hirundinem & Muscam, quam semper & indocileni, & feram permanere, vtī omnibus patet, asseuerat. Videre etiam est in hominibus, eos egregiè temerarios & impudentes esse, omniaq; audere, qui nullā elegantiori doctrinā præditi sunt: contra alios quò peritiores fuerint, eò modestiores verecundioresq; esse. Hinc apud Horatium hominē notari vides, qui cum Athenis per annos aliquot libris infenuisset, Romam reuersus statua taciturnior ingrederetur, quippe id cōtra vulgus sentiens: nam sensus ille ex imperiti vulgi opinione desumptus, cum nimirū intelligat Horatius, probum doctumq; virum, esse malle eruditū, quàm videri, popularemq; aurā illam protinus aspernari. Deniq; verum illud est quod Plinius Nepos ait Epistolis, recta ingenia debilitari verecundiâ, peruersa confirmari audaciâ. atq; ita quo quis imperitior, eò impudentior atq; iactantior euadit, quod Græco etiã axiomate cōfirmatur, ἀπειρία μὲν πέζος ἐστὶν, λογισμὸς δ' ὄνειδος ἐστὶν. Imperitia quidem audaciâ, eruditum verò rerum examen timiditatem affert. Meritò itaq; viro forti odiosa Musca, & sapienti temeritas. Ideoq; Hercules eas suo de sacello abegisse dicitur, Myodem quem vocabant earum deum imprecatus. In Olympiæ sacro fortium carmine, tauro, deo eidem, vt aiunt immolato, nubes earum toto eo agro abire cogebatur. Hunc superius Beelzebuben diximus ex Hieronymo,

Pierii Val. Ephemerus.

CYNICI.

D

IN facris nostrorum literis habetur Cynomyiæ mentio nō cōtemnenda, quip
pe inter Ægypti flagella enumerata. Muscam eam caninā pleriq; dicunt, adie
cta scilicet ad importunitatem canis etiam impudentia. Cynicorū sectam anima
li huic persimilem dicit Adamantius, qui ad reliquas improbitatis suę deceptio
nes, voluptatem etiam & libidinem inter bona summa commemorabant. Nam
quòd molesti essent contra ciuiles omnes mores, omnia deridendo, multorū est
testimonio manifestū. quòd verò & impudentes, vel vnus Diogenis improbū
facinus indicat, qui vel medio in foro spectante populo, hominem, vt ipse iacta
bat, plantare non erubescibat. Ita pleriq; hodie, dum leuia quædam publicè re
prehendunt, grauissima quæq; ipsi sibi permittunt. Apud Eucheriū locus ani
maduertendus est de Cynomyia, quæ nō Musca canina, vt quidam putant, Psal
mo sit accipienda, sed Musca potius omnimoda. quod si admittatur, non per y
Græcam literam scribi debet prima syllaba, sed per ce diphthongū: atq; ita dicen
dum esset pro Cœnomyia, Muscarum genus omne.

DE EPHEMERO

E

Pud Cimмериū Bosphorū Hypani fluuiio veluti folliculos acinis ma
iores ferente, gignitur Ephemerus, animal quadrupes volatile, quod
nos Diarium appellare possumus.

VNIUS DIEI VITA.

Per hieroglyphicum eius infantem aliquem, qui non vltavnius dici spatium
vitam produxerit, nonnulli significandum censent. Id enim animalis genus
vt eruperit è folliculo, in pomeridianū vsq; diei tempus viuit, & volat, mox de
scendente sole macrescit & languet, deinde occidente moritur, vita nō vltra diē
vnum prorogata. Eiusdē imbecillitatis est papilio, in grandissimę muscę speciē,
colore albido, qui ex folliculo bombycis intra suam araneam cōditi trāsforma
tiq; erumpit, candidoq; exceptus velo, oua haud ita multò post papauerū semi
nibus paulò maiora, edit plura numero, mox intra paucissimarū horarum spa
tium ab ouis editis emoritur: ex quo formari posset hieroglyphicū, quod indica
ret, re bene gesta vitam exhalatam, vt Epaminondam Thebanū, & Leonidam
Spartanum fecisse legimus. Ac ne quis cōmentitium ac fabulosum cēseat quod
super Ephemero autores tradunt, vt bombycem prætereamus, quem tota iam
Italia demi vnusquisq; contueri potest, in Britannijs fluuius est, vel, vt nonnulli
tradunt, curipus potius, qui totam fermè insulam diuidit: vtrinq; in ripæ mar
ginibus arbores sunt, quæ folliculos ad oui anserini magnitudinem ferunt: hi
certo anni tempore in subiectam aquam decedentes, simulac molliti fuerint, ape
riuntur, deq; singulis singulę exclusę aues abuolant, pipionibus paulò minores,
candore insigni, alisq; ad cō plumatatis, vt altè statim auferantur, neq; quò migrēt
vlli adhuc compertum aiunt.

DE CICADA

T verò bestiolis his finē imponamus admonet Cicada, quę continua
ti soni raucitate molesta, nos omnino videtur edocere, vt eius exem
plo tædio esse caueamus, tam multa congerentes. Eius igitur hiero
glyphica profecuti, aues iam & volatilia reliqua valere iubebimus.

INITIATVS SACRIS.

Agyptij sacerdotes hominem sacris initiatū, & mysticę discipline peritiam
assecu

Affsecutum, per cicadam significabant, in eam scilicet admirationem adducti, quod animal tam exiguum, nullo oris cōmodo, non faucibus, non lingua predictum, tam argutè caneret tamen, tamq̃ altum insonaret. Esse huius instar doctrinam mysticam, & suas præsertim literas, quæ nullo syllabarum complexu, nulla partium orationis textura constructæ, sed sola animalis cuiuspiã, vel alterius rei repræsentatione, absolutæ significationis orationem facere videantur, quæ sese longè diuerso ab alijs literis modo legendam exhibeat. Putabant verò Ægyptij Cicadam, vt apud Horum legere est, per aculeum emodulari, quod motu suo stridorem cieret veluti plectrū quo citharæ pulsantur: ore quippe caret Cicada, eademq̃ cæca est, prolixum tamen quiddam, compactum indiuisumq̃ gerit, simile ei quod linguæ speciem refert in ijs, quibus aculeus in ore est, eoq̃ ipso rorem haurit, quod vnum illi & peculiare est alimentum. Vnde apud Maronem:

Dum cytiso pascentur apes, dum rore cicada.

Ceterum de sono diuersa est aliorum sententia, quippe qui attritus sit interioris spiritus. Quinetiam experimēto compertum est, Cicadam non canere per oris aculeum, sed colliso, attrito agitatoq̃ frequenter cauo vtero, quod pueri digitorum stimulatione non semel explorauimus.

DICACITATIS CASTIGATIO.

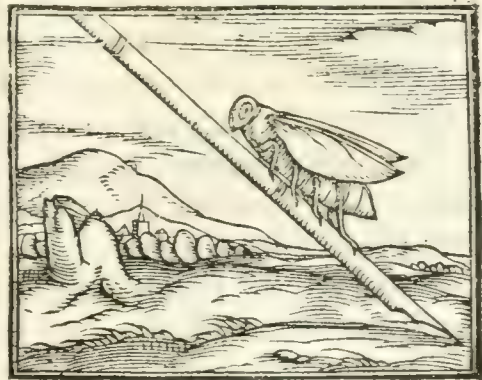
CVM verò sonus ipsius animalis argutus quidam stridor potius sit, quàm cantus vilis, & strepitu aures offendat, natum inde prouerbiū, Cicadæ vterum ne scabito, quotiens reprimenda est cuiuspiam dicacitas aut petulãtia, vt si pergat dicere quod vult, scurriliq̃ aut maledico morfu impatientiorē aliquem tetigerit, ipse postea repercussus, quæ nollet audiens erubescat, Et quod in hanc sententiam ait Hesiodus:

Εἰ δὲ κἀθὼτ' ἔπις, τίχα καὶ τὸς μῆλον ἀκρόαις.

Et huiusmodi apud Sophoclem, Euripidem & Plutarchū plura. Proclus Diadochus putat Cicadæ cantum ex alarum, qualescunq̃ sunt, attritu provenire: ait enim, ὁ τῆς ἑξ ἑσθ' ἔσθ' τῶν πτερυγῶν τελῶν ἐαυτὸν, καὶ ἤχον ἐκ πτερωσῶν. Cicada canit alarum freta ministerio, semetipsam applodens, & strepitum ita ciens. Quod & Hesiodus agnoscit, πικρὸν ἔσθ' πτερωσῶν.

VR autem nonnulli vanã & inanem garrulitatem per Cicadam significari dixerint, ex Aristotele, quem non intellexerunt, desumptum crediderim, qui Platonis ideas à materia disseparatas, prioribus analyticis τῶν πημάτων esse dixerit, quippe vt nonnulli aiunt interpretes, nihil nisi inanem cantilenę cuiusdam garrulitatem præ se ferentes. Quem Cicadarum cantum vt importunū & impudentem, ita Demetrius philosophus notat, cum à Domitiano pulsus Italia cum Apollonio quereretur: Cicadis, inquit, impunè licet obstrepere, nobis ne quidem mutire fas est. Apud Aristophanem, κηφέλις, quæ iustus sermo cōmendauerat, iniustus ait Cicadarū plena esse. Sedenim quantū ad Aristotelis τῶν πημάτων pertinet, piè magis fecerimus, si dixerimus discipulum longè honestius, quàm alij putent, de præceptore suo loqui, sanctiusq̃ sentire super ideis, quàm interpretes, nostri præsertim temporis opinentur: quippe cum Aristoteles de ijs tractaret quæ fa-

VANA GARRVLITAS.

Pierii Val. Cicada.

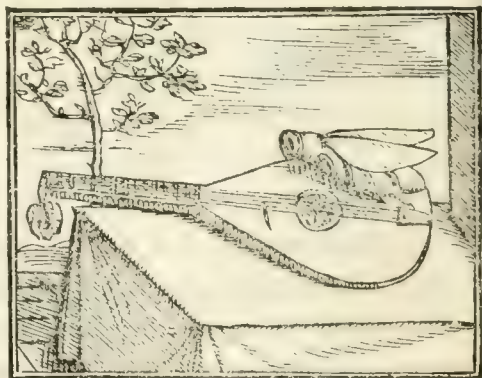
cerent ad demonstrationē per ea quæ ipse constituit artis elementa, nō obijciēdas huc ait ideas Platonis, quia *τῶν ἐπινοήματα* sunt, hoc est, mysticum quiddam sapiunt, atq; ideo nihil ad demonstrationem qua de nos hīc agimus, cōferunt: ingenij illud, atq; animi supra sensum elati negotiū est, hoc quod præ manibus est nobis, vni applicitum est sensui. Vocabulum enim *τῶν ἐπινοήματα*, inter alia significata mysteriū etiam significat: & superius Cicadam mystici hominis hieroglyphicum Ægyptijs esse commonstrauimus. Sanè verò Propertius in garrulitatis significatū acanthidem lenam vocat, à sermonis tædio & loquacitate, auriumq; offensione: nam acanthias Cicadæ epitheton est, quin & Cicadæ species Hesychio. Aiunt porrò, ex eo animalium genere foeminas semper taciturnas esse, quod nonnulli ad frigiditatem referunt, qua sint egregiè præditæ.

NOBILITAS GENERIS.

Illud minimè prætereundum, Cicadam apud Athenienses generis nobilitatem significasse, quod apud Thucydidem in liminari pagina comperies, qui *πεπληροφόρος*, hoc est, Cicadigeros eos appellat, quòd apud Athenienses institutum erat, cicadas ex auro capitis ornamento gestare, quæ indigenas & ingenuos ab aduenis & seruis distinguerent. Causam nonnulli cōminiscuntur, quòd Cicadæ maximè omnium animalium indigenæ videantur: in ea siquidem regione qua genitæ, viuunt moriunturq; cū reliqua ferè omnia animalia aliquò migrēt, neq; sedem vilam firmam habere perseuerēt. In vnaquaq; verò ciuitate & municipio eos nobiliores dicimus, quorū maiores pluribus antè annis in patria sua claruerint: obiectatumq; ideo Ciceroni totiens in opprobrium, quòd vir nouus esset, quia plurimum odiosa solet esse nouorum hominum ambitio, cū Rempub. in quam recens adsciti fuerint, administrare contendunt.

Quamuis autem alij aliter Cicadarum cantum acceperint, plures illi fuere qui Musicen hinc intelligi censuerint: ideoq; Cicada in citharæcædi statua citharæ insidens, hieroglyphicū dedicabatur: quem morem Strabo latius interpretatur: quanquā nusquā defunt Græcorū fabulæ, Eunomi citharæcædi statuam celebrantium cum cithara, cui Cicada insideret, propterea quòd is cum Aristone Rhegino, Pithijs, musico certamine destitutus est, chorda vna fracta: verū aiunt Cicadam adfuisse superuolantem, quæ suppleuerit vocis illius vicem. Et apud Theocritum pastor, qui Thyrsin commendare vult à carminis suauitate, melius eum canere quàm Cicadas, rustica & pastorali simplicitate dixit. Deq; hac Plotinus mihi videtur intellexisse potissimum, cū homines musicis modulis affectos ac delinitos, in animalia musica renasci disserit. Quin & fabella recitatur à Platone, fuisse olim quosdam musicos homines qui cantu adeò allicerentur, vt præ modulatione cibumq; potumq; negligenter, eoq; de mum macilentiæ redactos, vt in Cicadas abierint, qui famē adhuc nullo alio cibo quàm cantu leuent. Videre verò est homines eos qui fermocinationibus & loquacitati prolixius æquo dediti sunt, corpore esse maiori ex parte graciliori: corpora enim extenuari sermone nimio, philosophi profitentur, quorum è numero Lucretius noster ita philosophatur:

MUSICA.

*Nec te fallat item quid corporis auferat, & quid
Detrahat ex hominum neruis ac viribus ipsis
Perpetuus sermo, nigrae noctis ad umbram
Aurorae productus ab exoriente nitore,
Praesertim si cum summo est clamore profusus.*

Sed fatis iam obstrepere cum Cicada visi sumus, quare sit iam nugandi modus.

DE ARANEO.

Mportunū forte videatur insectis his, atq; iisdē volatilibus, Araneum aggregare: sed traxit me bestiolae leuitas propemodū volatilis, vt inter hęc locum ei constituerem. Praeterea, veluti nullus est illi angulus imperuius, haudquaquā vlla erit inuidia, si huius quoque commentarij angulum occuparit.

INANE OPVS.

EX carmine quidem Catulliano, per Araneum inane opus, nulliusq; precij aut momenti rem significari didicimus, vbi de se ipse iocatus ait:

Nam tui Catulli

Plenus sacculus est aranearium.

Quod sibi desumpsit Lucianus in Pseudologista: *ὁ δὲ τὸ ἄραξιον περὶ τῆς καριῆς & ἀρανῆος ὀππλητῆς.* Verūm & ex historię sacrae scriptoribus, significatū idem Praesulibus nostris nō improbatū accipimus. Eo siquidē tēpore atq; hora, qua Gregorius Patriarcha Constantinopolitanus, & Macarius, & Pyrrhus & socij, qui vnam in Domino nostro IESV Christo naturā & voluntatem asserebant, centum & quinquaginta Praesulum sententia damnati sunt, plurimae Araneorū telae, maxima omnium admiratione, in medium populum cecidere: ex quo significatū est, eas haereticorū sordes Araneorum instar inanes fuisse, eoq; conuentu solenniūq; iudicio disiectas esse. Nonagesimo sanē psalmo de infirmitate huiusmodi legas: Anni nostri quasi Aranea reputantur: nam ea magna cura & ingenti labore contextitur, ob tenuitatem verò minimo quolibet occurso dissipatur. Alio psalmo: Tabeſcere fecisti velut araneam animam meam, super eadē imbecillitate humana dictū volunt. Et earum telae, vt Eucherius, concupiscentię nostrae opera sunt, quae nulla densantur soliditate, venti cuiuslibet humani iniurię exposita. Apud alios ita interpretatum inuenias: Exile admodū animal est Aranea, & anima flagellis & amaritudine conscientiae percussa macerataq; attenuari videtur: contra cum genio dat operam, pinguescere dicitur, & opipare saginari. Sunt qui ex Hebraico non Araneam, sed tineam hęc ponant.

PLUVIA.

ALioqui tela huiusmodi futurae indicium est pluuiae, quod animal id sereno texere quodammodo vereatur, non ignarum serenitatibus tenuem magis ac perflatibus obnoxium esse aerem, quibus ambobus opera sua dissipari contingit: nubilum verò, vtpote crassiores glutinosioresq; eius operis tenuitati commodiorem experitur.

LEGVM INAEQUALITAS.

VVulgus verò non ineptē per Araneorum telas & retia, apto admodum hieroglyphico legum notat inaequalitatem, propterea quod veluti muscae & volatilia alia pusilla, si in eas inciderint, capiuntur & pereunt, fortiora verò animalia perrupto texto facile quoquò libuerit elabuntur: ita leges imbecillam & tenuem plebeculam cohibent atq; castigant, potentioribus verò nihil aduersan-

Pierii Val. Tippula,

tur, qui eas ex arbitrio tollunt, scindunt, abrogant, & refigunt. At non ita Antiochus tertius, qui ciuitatibus sibi subditis scripserat, vt si quid vnquam per litteras mandasset quod legibus aduersaretur, ne curarent, tanquam illud esset se nesciente scriptum.

D I A L E C T I C A.

PER Araneas Ariston Chius Dialecticorum sermones intelligebat, quæ quidem artificiose admodum elaboratæ essent, nulli verò inseruirent vsui. Eandem idem disciplinã cœno in vijs iacenti assimilabat, nulli quippe utilitati esse, ingredientibus autē & impedimento & molestiæ. Idem eos qui disciplinæ huic operam curiosius darent, ijs qui caneros largè vescerentur similes esse dictabat, exigui enim cibi causa circa magnū testarum cumulum occupari. Dialecticam verò omnem Zeno philosophus iustis quidem mēsuris comparabat, quibus tamen eius artis periti non triticum aut vtile quidpiam metirentur, sed paleas, aut quisquillas alias id genus.

D E T I P P V L A.

Erum ecce tibi Tippulã, mihi nihil tale cogitanti, neq; sentienti, ex improviso huc irrupisse: quare quid ea quoq; sibi velit, videamus, etiãsi nihil ab Ægyptijs, quod memincrim, super ea traditum habeatur.

L E V I T A S.

SVnt qui summã leuitatem, vtputa quam Maro de Camilla canit, per Tippulam aptè significari posse dicant. Bestiolæ quippe genus id sex pedibus præditum, sed tantæ leuitatis, vt super aquam currens non desideat. Hinc Plautus: Neq; Tippula leuius est pondus, quàm fides lenonia.

PIERIVS VALERIANVS AD NOBILISS. MAXIME'QVE REVERENDVM IOANNEM GRIMANVM PATRIARCHAM AQVILEGIENSEM, DE IIS QUÆ PER DELPHINVM ET POLYPVM SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

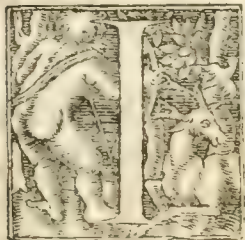
IUSTRICIS diebus, qui proximè præterierūt, cum Picentis me Præsul purificationis ergò puluinaria septem te secuti inuisissemus, essentq; vnà tecum eruditissimi viri Angelus Colotius, Baptista Casalius, Pinpinelus, Antonius Marosticanus, & Petrus Aleander, quibus candidius nil terra tulit, quorū cōmendatione tuam ego amicitiam recens indeptus eram, multaq; inter equitandum de ambitiosissimo monumentorum studio, quod veteribus illis ad eò placuisset, vltro citroq; dicerentur: suggerabant enim argumentum tot disiectorum passim ædificiorum moles tam immanes, quæ tota gestatione nostra occurrebant: magnamq; dicendi materiam sumministrabat arcana illa pingēdi calandiq; ratio, quæ apud eos fuisset, qui mutam quandam orationem per rerū imagines mente concipiendam, non vllò vocis sono, literarūmue complexu enunciandam excogitassent, autoribus dubio præteritæ Ægypti sacerdotibus, quos vniuersæ mox nationes, vbiubi vlla rerum disciplina vigeat, vniuerso consensu cunctis in operibus imitari studuisent. Sub hoc sermone Quirinalem præteruicti, ad Altæ semitæ latus deslexeramus, in hortos tuos, vbi antiquissimi operis templum olim fuit, quo ruinis obruto signa etiamnum pleraq; vetustissima sub ruderibus subterranei eius templi reperta à vobis fuerant, ad quæ spectanda magna ingenuorum multitudo confluebat. inter ea

autem

A autem opera præcipuum erat Veneris simulacrum, quæ Cupidinem manu regebat, ipse verò Delphinum cauda apprehensum surrigebat, ille Polypum iuxta Cupidinis pedes hærentem solo mordaciùs apprehenderat. Hic tu, qui veterum operibus adeò delectaris, quærebas, quid id sibi vellet argumentum. Neq; aberant ex loci curatoribus, qui visitantium opiniones exceperant innumeras, plurimum verò qui rem temerè factam arbitrabatur, animaliaq; illa ad ornatum tantum apposita putarent: vel si quod in ea re consilium fuisset, certè non vllum aliud, nisi vt statua pene nuda aliquo firmaretur fulcimèto, facile lapsuræ nisi adminiculis huiusmodi veluti adglutinata præsepit eaq; sustentarentur, neq; alterius cuiuspiam rei significationem præse ferre: nisi fortè quis diceret, Venerem mari ortam, maternisq; pecoribus Cupidinem adblandiri. Tuq; mi Domine, ad me conuersus, quid super hoc mihi videretur postulasti. Ego autem argumentum id omne ad Aegyptiorum traxi disciplinam: tuq; Vir amplissime libenter auscultare me visus es, meamq; dictionem amici reliqui non improbarunt. Proinde rogasti me, vt quæ super Delphino & Polypo huiusmodi differuissem, ea scriptis explicata tibi darem, velle te per otium rem diligentius examinare. Feci quod petieras, idq; libenter admodum, quòd magnopere gaudebam datam mihi occasionem, qua possem tibi tam studioso, tam pio, tam planè probo Principi in ea re morem gerere, in qua per dies aliquot industriam ego meam, quantulacumq; esse poterat, exercuissem. Nisi igitur ad te pisces eos duos quos poposceras, atq; ea simul omnia, quæ illis capiendis in verriculo deprensa sunt. Nam multa Delphinus dum mare cauda verrit in sagenam immisit: & Polypus cirris, & quibus exasperantur cotyledonibus fretus, plurima secum attraxit, nullo discrimine congesta. Ea utiliâne essent, an inutilia, nolui meū esse iudicium, sed ipsum rete prout e ductum erat, cum tota præda protinus afferèdum ad te curavi. Tuum erit quæ vsui fore videbuntur, verriculo in siccum attracto, seligere: quæ minus ad rem facient, eycere. Sed antea quàm ad complexum figurarum, quas explicaturi sumus, aggrediamur, necessarium esse visum alterutrius simplicia significata percurrere, vt habita singulorum cognitione, facilius coagmentationem ipsam conficere possimus.

DE DELPHINO.

INCOLUMITAS.

C NCIPIENTES igitur à Delphino, id in primis referre libet quòd totiens in humani generis beneficium celsit, quippe plerisque mortalium extremo vitæ periculo laborantibus, ab animali hoc spontè auxilium allatum. Neq; enim temerè frænatus Delphinus pictus, incolumitatis indicium fuit, quod dubio procul ob multos ab vndis eius opera seruatos factū opinamur. In Neptuni siquidem templo, quod apud Isthmon erat visebatur Palæmon puer super Delphine & auro & ebore confectus, quem Herodes Atheniensis dicauerat. Nam & Palæmoni nauatæ pro incolumi nauigatione vota faciunt. Idem enim & Melicerta & Portunus est, cui, vt apud Virgilium habetur seruati votum soluunt in littore nauatæ, vt Glaucos, & Panopeæ.

TARAS.

Quod verò signum in argenteo numo Delphino vehitur, TARAS is est, vt etiam indicat inscriptio, de quo Aristoteles meminisse Tarentinorum politia, apud quos numisma numum dicit appellari, in quo Taras Herculis Delphino vectus. quanquam apud Asiaticos quoq; puerum Delphino insidentem fuisse in numis, tradit Strabo. Sed Phalantum Lacedæmonem memorat Pausanias, qui Tarentū coloniam duxit, priusquàm Italiam attingeret naufragium in Crisæo mari fecisse, cui Delphinus opem tulerit, sublatumq; dorso in littus incolumem exposuerit. Stesichorus historiam huic similem Crithei testimo-

Pierii Val. Delphinus.

nio recenset, Telemachū Vlysis filium cū adhuc puer in alto maris littore iu-
sitaret, in subiectas aquas corruisse, mox Delphinorum beneficio receptū, qui
puerum surrexerint, & exposuerint, idcirco patrem Delphinorū insigne post-
modum studiosius adamasse, eamq; sculpturam & in ense & scutis habuisse, &
in annulo vsū pro sigillo. Quare apud Lycophronem eum *δελφινόσημον* appel-
lari comperias: quod ea etiā de causa fortè dictum existimes, quòd Philostratus
eum sublimū fuisse dicit. Delphini verò & simo admodū rostro sunt, vnde ani-
mal repandirostrū, Pacuuius. Et Simonis nomine gaudēt appellari, quasi uocem
intelligant. Vt verò interim omittamus Arionē Delphini opera & uectatione,
de latronum nautarum manibus liberatum: cuius rei testimoniū diuissimè in
Tænaro habiū donarium, ex ære Delphinus cum insidente Arione: quod argu-
mentum in numis etiam cūsum uidi, cum quippe nudum Delphino uectum,
dextera victoriā prætere, lęua lyram sustinere. Prætereamusq; Hesiodi poē-
te per errorē in templo Nemeæi Iouis ab incolis trucidati cadauer, quod in ma-
re fuerat à percussoribus abiectū, à Delphino inter Locridem & Eubceam ex-
positum. Et Melicerte corpus, quod in Isthmo Delphinus exposuerat, inuentū
à Syphis. Virginem quandam Lesbiam uetusti autores tradidere cum amato-
re suo demersos in aquam, Delphinorū auxilio incolumes euasisse. Veteres de-
niq; Delphinum tanta ueneratione prosequerantur, ut eum neq; uenarentur,
neq; ullo pacto lædere fas iudicarent: quæ quidem religio in ætatē usq; nostram
propagata est, cū multos reperias qui Delphinū uel interficere, uel uesci ea de
causa scelus putent, quòd quędam illi sint cum humano genere cōmercia, prom-
ptuariumq; sit nauigantibus auxilium.

BACCHVS.

QVòd verò Delphinū Baccho adpingunt, non solum ad fabulam spectat, sed
etiam ad historiam, quòd uinum marina aqua mixtum facilius cōseruatur,
ut Columella scribit se ab agricola patruo didicisse. Et Dionysius hac de causa
ad mare fugisse fingitur, quòd apud Athenæū habemus. Cur verò aqua maris
adeò uino conferat, rationem & Plinius & Dioscorides & alij tradidere.

APOLLO DELPHICVS.

AT qui non Neptuno & Baccho solum, uerum etiam Apollini Delphines
dedicantur, multasq; eius aras apud Græcos Delphinis insculptas fuisse,
Plutarchus attestatur. Ad hæc nonnulli addunt, Apollinem Delphini specie ad-
nasse ad Delphos, apud quos præcipuè colitur: quanquam & Delphi antea fue-
rant Neptuno sacri, uti Calauria Træzeniorū insula Apollini, quę loca mox dij
ipsi inuicē permutarint, ut apud Pausaniā est. De Calauria tamen nescio quid di-
uersum tradit Stephanus, cuius opus De gentibus, Hermolaus Byzantius in
cōpendium redegit. Quantū uerò pertinet ad Apollinē in Delphinū transmu-
tatum, Creticum commentū aiunt: illi enim Apollinem totius salutis autorem
celebrabant, neq; quenquam ullū euadere infortuniū arbitrabantur, nisi Apol-
linis ope sospitaretur. ad quod fortè tacitè respexit Horatius, Sermonibus, ubi
se garruli cuiusdam importunitatē, qui hominē necabat, euasisse gauisus ait. Sic
me seruauit Apollo: quāuis de foro loquatur, quòd nugator ille in ius tractus fue-
rat: ibi enim erat Apollinis templum. Cretes deniq; ab vnoquoq; malo libera-
tionem Apollini ferebant acceptam. Nam & quòd fabulæ fabulantur homines
in Delphinos transmutatos, ea de causa confictum aiunt, quòd Delphinis duci-
bus nauatę seruati fuerint.

PERICVLORVM FVGA.

A Pud nostros etiam vulgò Delphini sunt tuti receptus indicia, quippe qui quotiens futuram tempestatem præsentiant, in portus accurrere, deq; vndis exilire cernuntur, quasi velint reliquos inuitare, vt in stationes properè se recipiant, neq; nauigia alto credant. D. etiam Thomas Delphinum ait futuræ tempestatis prognosticū esse minimè contemnendū, vbi visus fuerit in maris superficie frequentius se vibrare, aut plures quodammodo lasciuire inter se colludentes. Causam philosophi deprehendère, quòd hyemali procella ingruente, confurgunt exhalationes ab imo mari, quæ hyemis fomenta suggerunt, calorq; tunc in Delphinis excitatur: caloris verò cum propria sit agitatio, euenit vt idem animal sapius emergat, seq; frequentius ostendet. Vnde illud apud Pliniū, Delphinus tranquillo mari lasciuiens, flatum ex qua veniunt parte præfagire.

IMPERIVM MARIS.

I Ta verò Delphinus maris regem significat, vt pro aqua mariq; ipso passim in numis excudatur. Præcipuè autem Suij Neptunus sub Delphinis imagine colebatur. Neptuno verò aquarū domino nullo non in signo eius adsculpebat. Pulcherrimus extat numus, cuius inscriptio est, NERO CLAVDIVS CÆSAR AVG. GER. P. M. TRI. P. IMP. PP. vbi Neptunū ipsum videas in portu sedentem, id enim quietis indicium: dextera temonem terræ adprimentē, quod signum navigationis est in portum fossilem: læua verò Delphinū amplectentem, quod maris blanditias & tranquillitatem ostendit, iramq; & cōmotiōnem fluctuū omnem ibi demolitā. Ibidem celeberrima illius ædificij forma est, cum inscriptione, P O R. O S T. In qua quidem portus illius effigie naues diuersi generis minutissima figura elaboratas, nō sine magna artificis cōmendatione conspicias. Atq; vt hinc hieroglyphicum, quo de agitur, interpretari aggrediamur, epigramma Græcum extat, cur Cupidinis signum vna manu Delphinum, altera flores contineat, in hunc modum interpretatione facta:

Ὅτι δὲ μὲν τῶν παλάμῳ κατέχει δελφῖνα καὶ αὐτὸς,
τῆ γὰρ μὲν γαῖαν, τῆ δὲ θάλασσαν ἔχει.

Non temerè quippe illum vna manu Delphinum, altera flores cōtinere, vtpotè qui sit hinc terræ dominus, inde maris. Est & in numo M. Agrippæ L. F. C C O S. III. Neptuno reduci signum S. C. cufum, in quo Neptunus læua tridenti altè innititur, dextera verò Delphinū exporrigit. In Q. Nasidij numo nauis est cum stella & velo pleno, ab altera parte caput, tridente ab occipitio posito: infra Delphinus est: inscriptio, NEPTVNI. quod tutam Q. Nasidij navigationem Neptuni beneficio peractā indicat. Tam igitur ex his quæ dicta sunt, Delphinum ante omnia maritima Neptuno sacrum intelleximus, quàm reliquarū etiam aquarū symbolum, ex celebri Corinthiorū signo, apud quos fons fuit, in quo Neptunus æneus situs erat, sub cuius pedibus Delphinus aquam effundebat. Sedenim cum hæc multa sint, hæc de Neptuno dicta sufficiant, si modò id addidero, quòd per Neptunum vice versa, vnusquisq; etiam piscis accipitur, vt apud Næuum: Coquus edit Neptunū, Venerem, Cererem: hoc est, pisces, olea, panem. Vbi aduertendum Venerem hortis præfici.

VELOCITAS.

E St & illud præcipuum ex Delphino significatum, vt sit velocitatis indicium, aut mirificæ agilitatis. Constat enim vniciq; maris accolæ, quanta se velocitate Delphini iaculentur, quæ cum refertur, incredibilis habetur his qui nō spe-

Pierii Val. Delphinus.

ctarint. Est autem dubio procul velocissimū omnium animalium tum aquati-
lium tum terrestriū, quippe qui malos etiam nauigiorū maiorum superfiliant,
perinde ac sagitta pernice, vt apud Aristotelem habetur, *επαύτων δεκῆ εἶναι ζώων*
πάχυσον καὶ τῆν εἰσδύσον καὶ τῆν χροσαίων, καὶ ὑφέλλουνη πλοίων μεγάλων ἰσῆς. De agilitate verò,
qua maximè præditus est, prouerbiū emanauit, Delphinū nare doces, si quis im-
peritus peritissimū instituere aggrediatur: perinde ac illud, Sus Mineruā: quod
cruditissime Presul, in me forsitan nō immeritò retorseris, qui de hīs ad te scribe-
re cœptarim, quæ tu lōgè me plenius & melius alios docere possis. Nam & illud
nostri, Nemeis, Milesiam saltu perniciosissimū Delphino asimilatum à Pindaro.

C I T A N A V I G A T I O .

IN nauigatione autem cūm celeritas in primis expetatur, non incongruè Del-
phinus est nauigandi signum, siue quòd ipsi naues obuiā factas comitantur,
& quodam gratulationis affectu choreas circūducant. Ab ea verò sulcandi ma-
ris facilitate qua Tyrheni plurimūm olim claruere, qui piraticam exercentes v-
niuerso ferè orbī terrori erant, Delphinorum cognomentum in Græcorum fa-
bulis adepti sunt, cūm præsertim Pelasgi, referente Myrsilo, Crotone occupata
Tyrrenā etiam regionē inuasissent, in qua diutius cohabitantes nauticam didi-
cere. Habiti verò inter piratas etiam Pelasgi, vnde nationibus reliquis inuidiæ
plenum erat eorū nomen, idēq; apud Maronē semper ad contumeliam ponitur.

M A T V R I T A S .

Peruulgatum verò illud est, quod maturè agendum significat, si Delphinus
anchoræ vel alligetur, vel, vt veteres fecerunt, obuoluatur, vno contationē,
altero celeritatem significante, quæ simul iuncta, inuicemq; temperata, maturi-
tatem faciunt, & quod Horatius ait, & properare loco & cessare indicāt: id Græ-
ci *αὐτὸ δὲ βραδέως* enunciarunt. Sunt qui hieroglyphici huius inuentum Augusto
tribuant, quòd & adagium & signum huiusmodi solitus sit identidem repetere.
Habetur ea species, qua Delphinus anchorę se circumuoluit, in Titi Vespasiani
numis. Sed fortè non displiceat in huiusmodi significatum trahere, quod in nu-
mo quodam æreo apud Massēcos inspexi Romę, bouem humana facie persona-
tum, supra quem Delphinus imminet: per hunc enim celeritatē, per bouem tar-
ditatem intelligimus, quæ illius animalis propria est. Actionē verò ex humana
facie colligimus, quòd hominum proprium in primis sit res gerere. quanquam
de boue laruato alibi.

A M O R I N S I M P L I C I O R E M Æ T A T E M .

INuenio etiam ex Delphini simulacro amorem in simpliciorē ætatem signifi-
cari, quem puerilis ætatis amasium non vno exploratum est exemplo, qualia
ab vtroq; Plinio referuntur: vt non immeritò tot in numis Delphinum cerne-
re sit ab alato Cupidine frænatum. Et Veneris statuas plerasq; vidimus, quibus
adsculptus est Cupido, qui vel Delphino insideat, vel alio quoquo modo regat
eum apprehensum.

G R A T V S A N I M V S .

NEcq; tamen ea pro fabulis habenda quæ recitat Pausanias, qui grati animi si-
gnum in hoc animali se vidisse in Poroselene Ionix vrbe testatur: in clama-
tus enim à puero, properare ad eū solebat, subiectoq; dorso ei, si adlibuisset ad
uecturam sese accommodabat, propterea quòd ab eo redemptus piscatorum
manus euaserat, curato etiam vulnere quòd illi fecerant. Ab Egese proditum
ait Plinius, in Ialysso Rhodiorū vrbe Hermiam puerū Delphino longa consue-
tudine

tudine vectari solitū per fluctus, sed subita mox procella superueniente demersum. Idemq; Naupacti etiam accidisse, à Theophrasto est literarum monumentis datus. Admiratur Plutarchus tantam animalis istius humanitatē, siquidem non educatione, veluti canes & equi, non vlla alia necessitate, velut elephanti pantheræq; & leones ab hominibus liberati, sed genuino quodā affectu spontē sint humani generis amatores: ideoq; crocodilorum hostes infensissimi, propterea quòd crocodilus humano semper generi insidiatur, atq; ita ipsa naturæ repugnantia inimicitias generat.

N E Q U I T I A.

Phyfiognomici sanè lasciuos & petulantes eos in primis iudicāt, qui simum, vt Delphini, nasum habeant: proptereaq; Socrati nequitia, quam ex ipsa facie præ se ferret, vitio data est, quod ita se natura affectum inficias non iuit: ceterum se naturam continentia domuisse: id quod etiam Plato in Symposij sine multis argumentis testatum facere est aggressus.

A D V L A T O R V M I N F I D E L I T A S.

Non præteribo hîc, quòd Socion philosophus ait Delphinum adulatorem esse, qui ciborū reliquijs, quæ à nauigantibus affatim in mare proijciuntur, allecti comiterq; accepti saturatiq; natantes quandiu affatim vnda subest ac suppetit officiose comitantur, in siccum verò littus nunquam excedunt. Sic adulatores, quandiu tranquillitas affulget, permanent, amicos in hoc vitæ cursu dum plana faciliaq; & prospera omnia sunt, adeunt, deducūt, colunt: cùm verò scrupula difficiliaq; acciderint, statim abscedunt: de quibus Horatius noster:

*At vulgus infidum & meretrix retro Periuira cedit, diffugiunt cadis
Cum fece siccatis amici Ferre iugum pariter dolosi.*

G I B B E R O S I.

Vulgò verò vsurpatum, vt gibberosos Delphini cognomento notemus. Et antiquissimus autor Pacuius, animalia hæc incuruiceruicū pecus appellauit. Sed & gibba suum habet significatum, vtpote quæ futurorū indicium sit, vt apud Tranquillum aruspices Domitiani gibbam per somnium sibi accessisse visam interpretati sunt. Et quoniam pars est prudentiæ, futura præuidere, gibberosos aiunt omnes astutos esse, multaq; pollere sagacitate.

I M P U R I A M O R I S S A T I E T A S.

Maximè verò mihi natura ipsa per Delphinū philosophari videtur, quem terra procul, adeò violentum, pernitem atq; agilem esse iusserit, eundem autem simulatq; terram attigerit, vix in arenam exceptū confestim emori: vnde dixerit Horatius de re maximè absurda, contraria, & sibi valde repugnāti, Pingit Delphinum in syluis. Ita impatiens est animal hoc terreni soli. Adagiū verò est in eos qui magnum aliquid polliciti, minimū præstiterint, *δελοῦσθαι ἢ χερσῶν βία*. Quæ quidem eò spectāt, vt cùm amorem ex Delphino significari ostēderimus, eatenus amorem omnia virtutis experimenta præstare admoneamur, quatenus terra procul in alto sese exercet, & in sublime sæpius sese cœlum versus, marinæ vndæ purificatione expiatus, ac sereni tantum aëris affectator eiacularur. Terra autem & animalia terræ addicta, vti serpentes, sues, & alia quædam, voluptariæ mollitudinis indicia sunt, tum ipsam rei venereæ spurcitiā innuunt, quò simul atq; Delphinis accesserit, statim expirat. Huiusmodi enim est impuri amoris cōditio, vt cùm quis id, quod longo temporis interuallo appetierit studiosiusq; ambiuerit, assecutus est, in amando deinceps flaccescere ac refrigerari videatur,

Pierii Val. Polypus.

plerunq; etiam vel fastidio, vel odio succedente, tam alienus ab amata re fiat, vt nihil magis auerfetur. Hinc illæ deceptorum querelæ:

Cui mea virginitas auibus libata sinistris?

Hinc apud Maronem exclamat Dido:

Te propter Libycæ gentes Nomadumq; tyranni

Odere, infensi Tyrii, te propter eundem

Extinctus pudor, & qua sola sydera adibam

Fama prior: cui memoribundam deseris hospes?

Quare Lysias apud Platonem, amantes ait, cum primū libidinem expleuerint, collati beneficii pccnitere: id quod in eo accidit amore, qui turpitudini sit emancipatus. In eo verò quem neq; Plato, neq; alius quispiam pro dignitate satis vnquam laudauit, longè aliter euenire manifestum est.

DE POLYPO

Numeratis quæ apud autores, quos legere licuit, habentur, Delphini significationibus, ad Polypum res ipsa, quæ præ manibus est traducit, vt demū quid sibi velit Delphinus qui Polypum mordicis apprehenderit, conijcere valeamus.

REI FAMILIARIS ACCVMVLATOR.

AEgyptij sacerdotes hominem qui rem familiarem ex quibuscunq; rebus, vtilibus simul ac inutilibus, nullo discrimine, nulliusq; rei ratione habita, cõgereret aueretq; significare si vellent, Polypum pingere soliti sunt. Ille enim cum prodigè admodū multa deuoret, prudens tamē rei familiaris omnia temerè colligit & conuenatur, & in cubili suo recõdit, selectisq; vtilibus atq; cõsumptis, inutilia mox, quippe testas, & cãcrorum crustas, & putamina conchularū, & spinas pisciculorū abigit. Eos Ælianus vehementes ait esse ad vorandū quæcūq; oblata fuerint, esseq; adedò impotentes, vt ne pastu quidē mutuo abstinere deprehendantur, quicq; in retibus minores inclusi fuerint, maiorum escam esse.

OMNIVM ABLIGVRITOR.

Quin etiā cum qui aliena abligurierit, & sua mox absumat, notare cum velent, Polypum flagella curtum & detrūcatum effingebant. Afferunt enim autores Ægyptij, Polypum ita famis impatientē esse, vt si alius cibus non suggeratur quem deuoret, proprijs flagellis vesci. Vnde dixerit Alcæus ἔδω δ' ἔμαυθὼς πολύπος, (quem versum citat Athenæus) Ipsum me comedo vt Polypus. Hesiodus quoq; ἐν ὄρνυσι cum Ægyptijs sentiens de Polypo ait: ὄτ' αἰόσειθ' ὄν τὸδα τὰνδῆ, quicq; suo exossis pede vescitur. Præterea Oppianus Halieuticis: ἀλλ' οἷγε γλαφυρῶσιν, ἀνεζόμενοι θαλάσσι πῆξεν τὸν σαυώτη ἔδω τὸς ἦν τε σαυῆσις ἀμοτῆας. Idipsum Ælianus asserit, venatione deficientē suis eū vesci cirris, alijs mox pro ijs qui absumpti fuerint succrescentibus. Heledonē autem πλεοναομῶ τῷ λ, ἔφ' ἑαυτὸν ἔδωσι, quod semet ipsam edat, appellatam, Polypi speciem etymologici Grammatici contendunt. Nam & Pherecratem summæ autoritatis virum, hæc eadem de Polypo sensisse tradunt. Quin & Carneadem id ipsum agnouisse manifestum, cum dialecticam Polypi similē esse dicitaret, qui præ famæ, suamet flagella pasceret. Eos verò aucta iam doctrina peritiores factos, in suamet opiniones mox grassari, easq; destruere: quæ quidem curiosius à me cõquirenda fuerūt, quia Plinius Aristotelem secutus id fieri negat: quicq; reperti sint corrosa habere brachia, id eis à murænis vel congris euenisse asserit, cum quibus assiduum certamen habent. Plu-

Arachus tametsi in Aristotelis sententiam super hoc nonnunquã illabatur, cum Ægyptijs tamẽ hoc idem tradit, qui tam præstantium autorum scripta arguere mendacij vereatur: quasi verò non & alia sint animalia, quæ suamet membra in cibum absumant, cum cercopithecus videamus totas interdum sibi met caudas abrodere: quare cautio est, ne qui animalibus huiuscemodi delectantur, carnes eos attingere permittant, quia simulatq; carnibus assueti fuerint, eius facti audiores, morsus in semetiplos vltro conuertunt. Id ego cum hæc scriberem, apud Mediceos proceres domi fieri à quodam efferatioris naturæ cynocephalo quotidie conspiciebam.

VICTORIA VTI NESCIVS.

Hominem victoria potitum, vti tamen victoria nescientem, intelligere cum velient, sacerdotes isdem congrũ & subiectum Polypum pingebant. Qua specie potuisset Annibal figurari, cum strage ea Romanorum ad Cannas edita, Romam oppugnatum ire neglexisset. Aiunt verò, quotiens Polypi cum cõgris certamen ineunt, à congris facile superari: cæterum nullam esse congris facultatem vt Polypos depascere valeant, quòd ñ læuore atq; lubricitate corporis, quæ sunt egregiè præditi, morsus hostium effugiant, & mutilaris tantum aliquando flagellis elabantur.

TYRANNVS.

Quòd si hominem Ægyptij municipij sui longè principem, sed tyrannica in ciues dominatione vtentem, notare vellent, Polypum & locustam adpingebant: locustæ siquidem dominationem videntur in Polypos exercere, primasq; inter eos obtinere partis, vt apud Horum legitur. Cæterum Aristoteles priores Polypo tribuit, tantoq; eum terrori formidiniq; esse scribit, vt si locusta Polypum in isdem retibus esse senserit, præ metu exanimetur quamprimùm extincta. Habet hæc Gammari fluuialis similitudinem, longè tamen maior atque vastior est, & albicantior, cum Gammari subnigricent: quanquã & nigricantes admodum locustas in Ligustico mari esse conspexi, Pedes huic vtroque ex latere quini, ijs adnumeratis qui in forcipem exeunt denticulatũ. Octoni verò Gammari. Sed est suus de locusta locus in crustaceorum commentario.

MORIBVS ALIORVM ACCOMMODATVS.

Peruulgatũ verò illud est, vt homo qui se varijs hominum moribus accommodet, sitq; omnium, vt Latini dicunt, horarum, per Polypum saxis adhærentem exprimat, quẽ maximè omnium colorẽ mutare constat, ijsq; similem reddere quibus appropinquauerit saxis. Huic autẽ similes esse homines dicimus, qui pro loco & tempore viuendi rationẽ aucupantur, seq; eorũ, apud quos degunt, voluntati atq; sententijs in omne obsequium proni dedunt, omni posthabita ingenuitate. Causam demutationis istiusmodi multi reddere conati sunt, eamq; alij voluntariam, alij naturalem, alij coactam tradidere. Voluntariam, quòd id astu quodam faciat. Naturalem, quòd translucidum sit eius corpus. Necessariã, quòd præ metu ita transmutetur, vt homo etiam pro varia cordis concitatione hoc vel illo colore genas perfunditur. Voluntariã sanè reprehendit D. Ambrosius, propterea quòd Polypus dolo malo hoc faciat, vt incautos ad se pisces trahat, eosq; deuoret. Theophrastus id in genuinã quandã animalis ignauitã reijcit, quòd vbi consternatus sit, tumultu aliquo colorem mutet, vt hominem facere dicebamus: vnde prouerbiũ illud emanarit, τὸ κακὸν ἵππερ' ἡδὺς, mutatur color ignauit. Formidolosi enim omnino sunt Polypi, propterea quòd admodum frigidi, eaq; cum primis demutationis causa perhibetur; id quod apertius Phocy-

Pierii Val. Polypus.

lides damnat. quòd si ea sit mutationis causa, reprehensioni omnino obnoxius videatur. Sedenim pleriq; veterū ingeniū huiusmodi vsqueadè approbaerunt, vt etiam proponerent ad imitandum, ea de causa potissimū Vlyssēm esse habitum sapientē asseuerantes, quòd versuto esset ingenio præditus: vnde ei apud Homerum πολυτρόπῳ cognomentum. Et suauidicus ita suadet Pindarus:

Ποῦπὸς ἀπὸς χρωπὶ μαλιστα νόον προφύρων Πρωταῖς πολίταις ὀμιλεῖ.
 quam sententiam ita ex commodo transtulimus:

Age age colore Polypi Mentem apparatus optimè In vrbe qua velis mane.

Suadet hoc ipsum Theognis, cuius sententia eadem cum Pindarica:

Mentem habeas quam multicolor dum cautibus hæret Polypus.

Est enim vbi Theognidianus versus ita legitur:

Πολυπόδ' ἔχων νόον ἔχει πολυπλόκ' ὅς ποτε πέτρῃ
 τῆ προσομιλήσεις, ἔτι δ' ἰδέν ἐφάνη.

Sedenim improbat hoc Basiliius Magnus, adulatoremq; vocat Polypum libro De gentiliū lectione, quòd veluti ille colorem ad subiecti soli speciem demutat, ita parasitus ad audiētū voluptatem sententiam studeat variare. Sed quod Pindarus & Theognis tradunt eò spectat, vt studium omne in calliditate dexteritateq; viuendi reponamus, vt simulare, neq; non dissimulare, pro loco, pro re, pro tempore, quod obfuturum videatur, apud eos quibus adhæsimus, euitare sciamus: quod si virtute incolumi fiat, neq; animi integritatem flagellauerimus, euenire omnino necesse est vt faciliore & minus inuidiosam vitam peragamus. Libet verò demutationis istius causas altius repetere, atq; ipsam rei naturam, quantum ad hoc pertinet, oculis scribēdo subiicere, tam probabilia mihi videtur, quæ super hoc veteres ex Empedoclis opinione tradiderūt. Porositates quippe exhalabiles inesse rebus omnibus, quas vel cernere, vel attrectare liceat: neq; enim animalibus, neq; plantis, neq; terræ & mari tantū, verum etiā lapidibus manifestè insunt spiramenta quā plurima: quinetiā in ære & ferro: omnia enim spontè vitiantur, cum aliquid exhalet assiduè, pariq; ratione diffletur, atq; interteratur: per porositates enim exiliunt & excluduntur particulae illæ interclusæ, quæ ad elementi sui purissimi simplicitatem redire festinant, sæxq; corpori adhærescit, quæ rubigo est in ijs quæ rubiginis sunt obnoxia, putredo in ijs quæ putrefieri apta sunt, atq; hinc omnia tendunt ad interniciem. Eam porositatū exhalationumq; naturam nonnulli arbitrio suo ἐμπλοκῆς dixere, πλοκῆς alij, alij verò ὄσεις ἰνῆς, καὶ ποδιελόσεις. Maximè verò maritimis in petris, quæ saluginosa maris aspergine alluuntur refrigeranturq;, par est partes has, & meatus huiusmodi deprehendi, cum hæ tenuissimò quodam halitu corrumpantur: licet id in solidioribus oculata fide minimè possis explorare, propter materiæ densitatē, & pororū constipationem. Cæterum si Polypi carnem intucare, sine vlla prorsus cōtatione porosissimam, & transmeatibus aptissimā iudicabis: exossis enim ea est, vt Hesiodi dictū vsurpem, & mira quadam raritate perspicua. Cum itaq; pauore aliquo perturbatur, tota ferè vi sensibili sese colligente, quemadmodum in homine gelidus in formidine circa cor sanguis coit, corpus reliquum per se quidem fatis translucidum, tum maximè rarefit, & transmeabilis apparet: vnde veluti vitrum nitidum, colorem quemuis, albo excepto, propter aliquam omnino crassitiem, quæ suppositum inumbrat corpus, facillimè contrahere potest, atq; ita transmutari.

DE CHAMAELEONTE.

Nuitat rei similitudo, priusquam reliqua Polypi significata recēseamus, loco hoc de Chamæleonte, deq; Taranda dicere, quorum alter colores corporis vti Polypus, pro corporis cui adhæserit, ratione, mutat: alter vicinarum rerum colores nullo attactu, sed sola tantum attrahit exhalatione.

VERSIPELLIS.

PER Chamæleonta versipellem hominem significari volunt: sed quod non nisi quam polypo virtuti datur, in Chamæleonte vitiosum semper autumant, quod mutationem huiusmodi non nisi in timore faciat: quanquam in eo & diuerso vitæ tempore colores mutari tradit Aristoteles. Sanè Chamæleon paucas in corde tantum sanguinis habet guttas: quæq; sanguine sunt exiguo animalia, omnia frigidiora sunt: quæ frigida, identidem & timida. Vt cunq; verò accipiatur Chamæleontis natura, siue id ingenita vigoris debilitate faciat, siue quod corpus, vti apud Leonem X. P. M. Romæ vidimus, vitreum propemodum atq; translucidum habeat, vno omnium consensu versipellis, puta Vlysses quispiam, aut Lysander, aut Alcibiades, per Chamæleontē figurari potest. Hunc vt Terullianus ait, pellicula ambit, corpori nullus inest succus, pectus vix à terra suspendit, gradū magis demonstrat, quam explicat, ieiunus semper & indefectus, oscitans vescitur, tollicans ruminat, de vento cibus. Hoc soli Chamæleonti datum, quod vulgò dictum est, de corio suo ludere. Quod verò apud Plinium legitur de portentosa eius magnitudine, quæ par sit crocodilo, viderint alij: nam quem nos apud Leonem X. vidimus, vix palmum excedebat.

DE TARANDA.

Edenim si Taranda innotuisset Ægyptijs, inde potius quam ex Polypo aut chamæleonte versutiæ huiusmodi significatum desumpsissent. Fera ea est apud Sarmatas inuentu rara, captuq; difficilis, de qua Aristoteles philosophus eo libello, quem de admiranda historia conscripsit, hæc memoriæ prodidit, vt ex Nicolao Leonico, dum is Patauij Aristotelem ipsum nobis ea qua scripsit lingua interpretaretur, audiui: illā quippe apud Gelonos Scythiæ populos reperiri, bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & singularis naturæ, siquidem ad omnem locorū & fruticum apparentias, setarū colores, quibus totum corpus hirtum conuestitumq; habet, illic permutare. Quod si super hoc philosophari liceat animali nondum nobis viso, dixerim ego, quemadmodum in polypo ἡ δὲ φύσις, quo corpus eius translucidum est, & in chamæleonte etiam transiecabile dicebamus, ita setas Tarandæ pari modo perspicuas esse, vt facile coloris cuiuslibet aura in eas transiliat, diffuentesq; ad se ita colores repræsentet.

MENTIS ATTONITÆ CONSTERNATIO.

HOMINEM ad hæc, vt ad polypum reuertamur subito aliquo pauore ita consternatum attonitumq; vt neq; periculum neq; damnum quod vrgeat sentire videatur, per polypum significare mos erat: siquidē is ita meticulosus est, quod Athenæus attestatur, vt vel strepitu audito, vel piscatore viso, minimè cedat, aut fuga sibi consulat, vt reliqui faciunt pisces, sed aut saxi quæ in promptu fuerint sese applicat, aut captantis manū apprehendit, cruribusue se alligat: neq; alia ferè est eorum captura.

Pierii Val. Taranda.

P O E S I S.

Addunt & hoc hieroglyphicū inueniri, vt si sacerdotes ijdem Ægyptij poë-
sin exoticam significare vellent (nam de sua sanctius sentiebant) polypi ca-
pūt figurarent, quod quidem esculentis appositum suauissimī saporis, ganeæq;
iucundissimum esse perhibetur, cæterum horrenda prodigiosaq; somnia p̄rere
deprehensum est. Quocirca si quis futura de insomnijs consulturus esset, ab esu
Polypi abstinere præmonebat, perinde ac etiā ne fabas ederet. Per similem autē
huic esse poëticē dicitabāt, quæ fabulas amatoriasq; illecebras sectaret, ipso qui
dem dicendi lepore delectabiles, sed bonis morib. & honestiori disciplinæ maxi-
mè perniciosas: cuiusmodi genus meretriculas appellauit Plato, & ab inculpabi-
li ciuitate sua iussit exulare. Nolim tamē in hoc albo diuinā illā poni, quæ sanctio-
ribus est moribus accommodata, quā nō nihil habere diuinitatis non inficiat Ari-
stoteles, quā cœlitus afflari cōfirmat Plato, quæ apud omnes gentes nationesq;
omnes in summo semper cultu habita, ipso etiā sanctitatis nomine celebratur.

D I S C E S S I O S V B I T A.

Agyptij ad hæc, si quem ita pertinaci animo amantem, vt amata relinquere
minimè posse videatur, subito tamen euentu aliquo ab alienatum significa-
re si vellent, Polypum & pulicariam herbam adpingebant. Polypi enim ita esis
adhærescunt, vt auelli inde non possint, & quancunq; rem apprehēderint, tam
firmiter tenent, vt adglutinati videantur: quod ab Homero sumptum Ouidius
ita luculenter expressit, Metamorph. quarto:

Utq; sub æquoribus deprensū polypus hostem

Continet, ex omni demissis parte flagellis.

Eos enim potius detrunces, q̄ possis vllō conatu petris, aut quicquid apprehē-
derint, auellere: & vt Nazianzenus ait, si quis cum de cubilibus trahere per vim
velit, aut è petris aliquid euellet, aut certè è carne ipsius petris affixū aliquid relin-
quat. Admota tamen cunila herba resilire protinus dicunt, quod odorē eius fer-
re nō possint. Quæ verò sit cunila siue pulicaria, quamq; varijs nominibus ab au-
toribus appelletur, suo cōmentario inter sagminea significata differuimus. Aiūt
& aquā dulcē superinfusam eadem pollere vi, quod natura ipsa Polypus dulcia
omnia auerfetur, & omni gaudeat amaritudine, eaq; de causa non inueniri Poly-
pos in Ponto, quia mare id multis aquarum dulcium corruijs supra aliorū ma-
rium saporem dulcescere quodammodo videatur. Alij mare id à Polypo vitari
putant, quia sit animal ob imbecillitatem suam frigoris impatiens: mare verò il-
lud ad Boreā quippe vergens, assiduis penè frigoribus obnoxium esse, manifestū.

A M O R I S F I R M I T A S.

VT verò demum ad eam Veneris statuā deueniamus, quæ causa fuit vt tam
multa super Delphino & Polypo conquireremus, superfluum quidem est
super Delphino dubitare, cur Cupidini adijciatur, cū amoris in eo signa tot de-
prehenderimus. Quod autē pertinet ad Polypum, erant qui amoris firmitatē ex
Polypo ita delphini morfu detento intelligendum contenderent, id quod ex i-
psa sese applicandi pertinacia, qua insignis est Polypus, cōiiciant. Ego verò tris
argumenti huius interpretationes excogitauī. Vel enim pauorem & ignauiam,
quæ vitia Theophrastus in Polypo præcipua deprehendit, deuoranda esse ama-
tori homini dicendum, Delphini in eorum locum promptitudine atq; agilitate
adsumpta: quandoquidē, vt ait Ouidius, Ingenij est experientis amor: atq; vbi
multa in hanc sententiam disputauit, concludit demum, vt

Qui

Qui non vult fieri desidiosus, amet.

A Vel, quoniã diligentissimus est rerum cumulator Polypus, intelligi posse arbitror, facultates omni quantumlibet cura & diligentia congestas, citò, vbi amore capti fuerimus, prodigi, inutiliterq; dissipari. Quàm extemplo enim, ait Lysiteles Plautinus, sæuis sagittis percussus est, illicò res foras labitur, liquitur, & quæ sequuntur. Vel qui Delphinũ amoris indiciũ esse ostendimus, Polypũ versutiq; dicere possemus, admoneri nos eo signo versutiã amanti cum primis apprehendendam, & quod fieri solere Plato dicit, in amatae rei mores transinigrandum, vti quippe Polypus in colorum mutationibus, prout vnicuiq; rei adhæserit, facit. Sedenim ea potius de causa Veneri Polypum adsculpi existimandum, quod inter pisces sit omnium salacissimus, adeoq; libidini deditus, vt nimio veneris vsu omnibus defectus viribus debilitetur, neq; iam ad cibum sibi conquirendũ idoneus effectus, minimo negotio ab alijs capiatur, & à paruulis quibusq; pisciculis cancellis & cancris exedatur, obseruatũ ab Aeliano. Quinetiã aiũt eos ob huiusmodi nequitiam nõ amplius anno viuere, id quod eadem de causa passeribus etiam accidere tradit Aristoteles. Quin & Polypos etiam sceminas, propter **B** crebros partus, ocysimè deficere. Quanquam aliquando repertus sit Polypus acetacei generis magnitudinem excreuisse, qualem illum Græci prædicant, qui Puteolis per subterraneum cauum ingressus noctu apothecam falsamentorum plenam depopulabatur: eius enim amaritudinis auidissimos eos esse paulò antè ostendimus, donec re demum patefacta, vix à magno hominum numero cõfectus est.

HYEMALE SOLSTITIVM:

A Ddemus & illud, in manu scriptis Hori codicibus legi, *δύο πολυπόδες σιμωρο, μύνοι καὶ βελονῆτες σφόδρον ἢ λίτε ἐν ᾧ τρεῖς χειμερῖαι ἴσοποις σημεινεσι.* quod est: duos Polypos vinculis coercitos, & progredientes tamẽ, cursum Solis quem in brumali conuersione peragit, significare. Quanquam impressorum codicum lectio, quæ est *δύο πόδες*, nequaquam displicet: sed si progressum exprimere volueris, vidẽdũ est, si pedes illigatos pinxeris, qua id ratione tuearis. At de hyemali conuersione sermo est, quæ, vt in sphaeræ consideratione manifestè licet inspicere, progressum Solis omnino contatiorẽ ostendere videtur, in vltimis enim Sagittarij & primis Capricorni gradibus Sol ad horizontẽ vix loco dimoueri, aut quam **C** lentissimè diurnos parallelas cõficere videtur. Ad cuius rei tarditatẽ accedit & eorundem parallelorũ hisdem fermè diebus repetitio, dum cõuersio peragitur vt stare loco potius Sol, quàm quoquam motu suo progredi videat. Quare siue pedes, siue Polypos colligatos accipere malueris, nõ sum admodũ laboraturus: mihi satis fuerit, & codicum super hoc varietatem, & ipsam rei quæ significatur, historiam declarasse. Tu verò, quanquam cogitationes has nostras sublimi illa doctrina tua longè inferiores intelligas, pro summa tamen humanitate, qua præcipuè commendaris, despiciere haudquaquam velis. Nihil enim in rerum natura temerè à Deo factum, quiq; Deo, vt tu facis, propinquius adhærescunt, nihil quicquam aspernari debent, quod eodem, vnde originem traxerit, periodo quodam suo redire animaduenterint.

Pierii Val. Testudo.

PERIVS VALERIANVS AD AMPLISS^{VS} PA^D
TREM LIVIVM PODOCATHARVM CYPRI ARCHIEPISCO^{PO}
PVM, DE IIS QVÆ PER TESTVDINEM, COCHLEAM,
CANCRVM ET ID GENVS TESTACEA SIG^N
NIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM
LITERIS.

Roximis hisce diebus, Amplissime pater, cum mihi agalmatū tuorū supellectilē aperires, antiquissimiq; operis, ex aere, auro, argento ducta, & marmore calata signa, numismataq; plurima veterū illa ingeniorū atq; artium monumenta minimē contēnēda delectabili spectaculo mihi proposuisses, habere te opera hæc in delicijs ea plurimum de causa dicebas, quod à summa claritatis viro Ludouico Podocatharo Cardinali Capitaquensi patruo tuo cōparata congestaq; fuissent. Quem virū generosis natalibus insignem, Medici-
cina celebrem, Philosophia clarum, vitæ integritate laudatissimum, virtutes ipsæ in omni vitæ colore eximia, ad amplitudinem eam extulerunt. Proinde quidvis esset apud te quod illius memoriam renouaret, siue vestis, siue vas, siue libri, siue quæ tam multa extant doctrinæ eius commentaria, tanquam sacra omnia à te custodiri, & in honore etiam haberi: dignū quidem eius hominis institutum, qui optima quæq; sibi ad imitandum proposuerit. Quæ quidem cum tibi acciderent iucundissima, eo quoq; non parum delectari videbaris, quod ego multa in veterū monumentis illis, & mystica & in doctrinæ alicuius recessu delitescencia inter spectandū explicabam, interpretabarq; cuiusmodi illud fuisse memini, quid sibi vellet Testudo Veneris subiecta pedi: quid altera ex aere cuprōue Damasceni operis in vsū, vt coniectura erat, bullæ facta, cauda quippe replicata, qua lorum aut licium transmitti posset, atq; ita gestari: quid in numis aliquot Testudo alia. Quæ tibi cum exposuissem, postulasti ea tibi scripto credita exhiberi, quod quidem libentissimē feci, cum id semper studuerim, vt quacūq; possem ratione meum erga te animū aperire, id sedulo facerē, quod incomparabilis probitas tuæq; benignissimaq; comitas, & egregia quaedam mentis tuæ sinceritas exigere videbantur. Accedebāt & beneficia in me promptissima vultus alacritate collata, & quod literatos omnes quacūq; posset occasione demereri, semper appetisti. Sed quoniam parum me tibi præstitisse videbar, si Testudinis tantum significata conscripsissem, addidi ad eam quaedam alia ex eodem testaceorum genere, quæ non minoris mihi visa sunt eruditionis, quàm quæ Testudine super efferebantur. Multa enim hieroglyphica Aegyptij sacerdotes ex Cancro, Locusta, Pinnis, & huiusmodi alijs desumpserunt, quæ omnia quantum memoria succurrerunt, vno commentario enarrata conscriptaq; tibi dedicaui. Tu quotiens ea in agalmatis illis tuis vel cusa vel sculpta incisaq; videris, aut mensis illata conspexeris, Pierij tui me mineris velim, qui te summo cultu, summaq; semper est obseruantia profecutus.

DE TESTVDINE.

Testudo igitur inter crustacea primum occupabit locū, quoniā ipsa narrationis istius argumentum præbuit, & pictura eius in hoc symbolorum genere est admodum speciosa.

IN POTENTIORIS DITIONEM REDACTVS.

Hominē in potentioris cuiusquā potestati adeo redactū, vt nullum iam speret effugiū, ostendere qui volunt, Testudinem solari percussam radio, ac supernatantē in aquæ summo pingūt: ipsa enim vehementiorib. Solis radijs impetita ita exiccat, vt in gurgitē deferri nequeat, idq; præcipuē mari Indico, vbi & multæ & magnæ sunt, & Solis vis acrior: vnde fit vt vel facillimē capiatur, vel cum in prædā mergi nō possit, inedia extinguat.

FORTVNARVM CONTEMPTVS.

FVerunt ætate nostra ingenia perelegantia, quæ cum varijs fortunæ ictibus impeterentur, quos cõtra mira adniterentur alacritate, fortunæ aduersæ contemptos impetus per hominem naufragũ in Testudinis huiusmodi agitatae fluctibus tergus insilientem effingerent, solari addito radio, cuius beneficio ne absorberentur accideret.

VIRGINVM CVSTODIA.

CVerò Phidias cum Veneris simulacrũ Eleis ex auro & ebore conficeret, Testudinẽ altero eius pede presã apposuerit, multi quæsiuere, presertim cum Pausanias rei significatũ alijs relinquat interpretandum. Sedenim illud potissimum ex interpretatione prudentem fertur, Phidiam innuere voluisse, virgines custodiendas esse, cõiugatas verò domus curam gerere, ac taciturnas esse debere: vtranq; enim id primum omnium decere, quod Plutarchus in coniugalibus præceptis exponit, qui oportere ait mulieres à Luna diuersas esse, quæ cum iam à Sole abscessit, lucida claraq; cernitur: eadẽ cum Soli successit, euanescit: contra verò debet vxor modesta presente tantũ viro à cæteris cõspici, eodem verò absente domi agitare ac sese occulere. Nam & Salomon septimo cap. Sapientiæ, inter reliqua meretriciæ procacitatis signa id etiã notat, quòd domi se cohibere nõ possit, sed publica loca, fora, plateasq; celebret. Et Paulus ad Timotheũ viduas damnat adolescentiores, quæ ociofæ discunt alienas domos perambulare. Con-
B fuisse verò mulieres testudineas secũ imagines gestare, quas Veneri dedicarẽt, ex eo manifestum, quòd Thessalæ matronæ Laida meretricẽ illam inelytam ligneis testudinibus zelotypia concitata interemerunt in templo Veneris, magno populi cõuentu: ob quod facinus erexere postea templum Veneris profanatae, quæ nefandam cõdem in templo admiserant, vt confessione sceleris veniã petentes deam sibi placarent. Et id gestaminis fuisse testudinem tuam facillẽ crediderim, cum ita cõcinnata sit, vt licio suspẽdi possit. Apud Ægyptios autẽ tanta erat pudoris cura, vt mulieribus interdictum esset calceorum vsu, quòd prodire palam verecundarent, ac veluti testudines intra sua se tecta cohiberent. Hinc Antisthenes ansam nactus eludendi Atheniensium vanitatem, se nunquã solo in quo nati essent excelsisse gloriantium: Cõmune hoc, inquit, habetis cum testudine & cochlea.

MVNIMENTVM.

Alij per testudinis corticem munimentum intellexere, quòd ita eam natura munierit, vt contra tela possit ipsa per se sufficere, & iniurias propulsare. Hic itaq; receptus, & ad omnes incurfus oppositum propugnaculũ, ansam dedit adagio, vt quotiens aliquid valde tutum velimus innuere, in primisq; securũ esse, dicamus, ὄν μέλι τῆ χελώνης μύων, quantũ muscarũ sollicita est testudo. Cuius ominis felicitatem secuta Cæsariana familia, domesticũ eum morẽ habuit, vt parvuli domus eius in testudineos alucos excepti lauarentur. Quapropter Ceionius Posthumius nato iam Albino filio, cum ingentem testudinem à piscatore muneri accepisset, vir literatus iam inde magnam spem cõcepit de futura filij nobilitate: curari itaq; testudinem iussit, & infantuli ministris dicari. Exemplaria Hori quæ impressa circumferuntur, in huiusmodi significatũ ὄρνυθ' ὀρέου habent, interpretesq; coturnicis os reddidere. Sed in manu scriptis codicibus ὄρνυθ' ὀρέου legi, quod facit ad hãc sententiã: testudines enim orygas appellatas, πρὸς τὸ ὄρεον, quod fodere est, vel excavare, apud Vitruuiũ legas: à quarũ similitudine bellica etiã

Pierii Val. Cancer.

machina ad fodiendos excauandosq̄ muros cōparata, testudinis nomē habet: c
nam & Horus significati istiusmodi causam redditurus ait, *διότι διακαιδὲς ἐστὶ τὸ ζῷον*
ὄσειον, propterea quòd os animalis huiusmodi difficulter admodum frangi dissol-
uūe potest: quod in munimenti significato quid sibi velit coturnicis os, haud-
quaquam video.

MORS DIFFICILIS.

Hominem letalibus vulneribus quātumuis altè acceptis difficillimè morien-
tem, per testudinis abscissum caput aptè pinxeris: quādo quidem tanta in-
est eius carni viuacitas, vt earum caput, præfertimq̄ marinarum, auulsum busto
conniuentes aliquandiu oculos ostentet, connitentq̄ ad admotā manum: quin
etiam si ad os eam admoueas, mordere etiam adnitatur.

SEGNITIES.

Aliās pigrum segnemq̄ hominem, aut rei cuiuspiam tarditatem atq̄ conta-
tionem significare qui vellent, Testudinem gradientē pingere consuerūt,
quam Pacuius feliciter tardigradam appellauit: lento enim adeò gradu moue-
tur, vt in prouerbiū emanarit in segnes & pigros. Hinc Plautinus *Agio*, Testu-
dineum hunc tibi grandibo gradum, inquit, si iustem sumpsero. Et apud Am-
mianum lepidissimum distichon legas de Testudinis tarditate:

Θαῖνον ἔλω λευκὸς ἰσραήλ, πλωστέ χελώνας

δύσῃ, ἢ δοκίμῳ, ῥήσῃ κατὰ δόλῳ.

Promptius esse albos coruos, volucresq̄ chelonas,

Quam quenquam esse probum rhetora Cappadocem.

Quinetiam asserunt animal hoc contagiosa adeò pollere segnitie, vt si pes eius
dexter inferatur nauigio, id ire tardius credatur: quod obseruarunt magi.

MORDACITAS.

Sunt qui mordacissimum hominem atq̄ egregiè maledicum, per testudineū
Scaput exertis dentibus intelligi velint: nam Testudo ore omnino est omniū
robustissimo, quippe quæ quicquid dentibus apprehenderit, vel lapidem etiā,
perfringit ac deuorat.

PELOPONNESII.

In Peloponnesium numis Testudo cudebatur, vnde, vt legere est apud Pol-
lucem, dicteriū illud emanarit, *τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν ἰκκῆτε χελώναι*. quod in ado-
lescentiæ nostræ præludijs nescio quibus ita transtulimus:

Quando chelonis vincitur sapientia,

Atq̄ ipsa virtus, Atticum vt prouerbiū est.

Vnde obolum Eupolis *κατὰ Μιχελωνου* dixit. Ad id verò quod Peloponnesiaca erat
moneta, lepidè T. Quintius cū Achæi expeditionem aduersus Zacynthios
meditarentur, eos admonuit, vt cauerent ne more Testudinū caput extra Pelo-
ponnesum proferentes, in periculum aliquod inciderent.

DE CANCRO

Estudo in numis obseruata, alterius numi reminisci facit, in quo Pa-
guri forma cusa est, quare hinc ad eius generis significata transimus.

COEI.

Cancer in numis, cōpactile scilicet genus id quod corpore est ob-
rotundiore, cuiusmodi pleriq̄ cœleste signū figurant in Zodiaco, Chiorum
indicat rempub. Tradunt id & Pollux, & alij: sed enim nisi quispiam autor esset,
numus argenteus id satis indicaret, in quo Pagurus is est cum inscriptione su-
perne, ΚΩΙΩΝ. infernè, ΔΕΥΚΙΠΠΟΣ.

SPEI FRVSTRATOR.

A **P**Leriq; hominem à pulchris inceptis desistentem, & spem omniū ignauiter frustrantem, intelligi cū vellent, Gammarum nostrum fluuiale pingere soliti sunt, manu ad os eius iniecta: nam is, cū à te capi facillimè posse putes, retrouersum velocissimo sese cursu eiaculatur: vnde vulgò etiam in aliqua re falsis, quam se nactos arbitrarentur, Gammarorum venationem obijcimus. Hæc verò recessus obliquatio ad eò Cancris propria est, vt Aristoph. Pace, dixerit, *ἔποτα νικίσεις ἢ κερκίνον ὄρθα βαδίσεις: Rectum iter vt carpat cancer non viceris vnquam.* Atq; fortè non deerit qui dicterio huiusmodi mihi sc̄pe negotium facessant, si unum aut alterum nostri huius argumenti interpretamentum meo probabilius, quod facillè poterit euenire, compererint. Neq; mihi profuerit, rem Latinis ingenijs hæctenus intactam, excogitasse, primumq; in lucē efferre: me scilicet omnia non uidisse clamitent, eorum quæ ex paucis didicerint obliti, cū tamen omnia ea quæ ad hoc negotium accōmodari possunt, non vna hominum vita, sed neq; multa etiam secula sint indagini suffectura.

INCONSTANTIA.

B **S**Citè admodum Ioannes ille cognomento Scholasticus, scalarum anacephalæosi, hominē qui modò risui indulgeat, modò luctui, modò austeritati atq; temperantiæ se reddat, modò delicijs diffluat, & voluptatibus implicetur, Cancro æquiparauit, nunc antè, nunc retrò, nunc in transuersum gradienti, miraq; vitā suā inconstantia traducenti: virq; is sapientissimus, de ingenij eiusmodi profectu nihil sibi quicq; pollicetur, quod ad ullam sit vnquam frugē peruenturū.

SOPHISTA.

Eiusdem subterfugij causa sophistā significare qui volunt, Cancrū pingunt: eos enim huic animali persimiles Plato dicit, Euthydemo, quos vbi validiori aliqua ratione deuictos comprehensosq; putes, tunc retro fugaci cursu elapsi per diuerticula atq; subterfugia, maiore priore tibi laborem intentant, si vilem ac inanem prorsus curam eos consecrandi susceperis. Sedenim non in sophistas tantum, sed in ipsam etiam Dialecticā obortū est à Cancro cauillum. Nam Ariston philosophus vt eam eluderet, dicere solebat, eos qui Dialecticā enixiori conatu sectarentur, ijs assimilari qui Cancris vescerentur: cibi enim admodum exi-

SOPHISTARVM OPPRESSIO.

Species demum illa picturæ, qua Hercules tot immaniū monstrorū domitor, Sin opprimendo etiam cancello laborasse porticibus penè omnibus ostentatur, nihil aliud sibi vult, vt veteres interpretantur, quàm sophisticas eas nugas huius obritas disciplina. Fabulose verò iocatur Plato, cū Herculem aduersus Cancrum defudasse dicit. Quòd verò Cancer sit inter sydera collocatus, nonnulli ea de causa confictum volunt, quia conuersione regressuq; tam peculiari eo in animali animaduerso, per eius imaginem ostendere voluerint Solis cursum, qui cū eò progressus fuerit, retrorsum auferri, ac tantundem aufugere videatur. Veluti Caper opposita ratione confictus, quia Sol ab eo signo, toto poli nostri tractu, altiora petere cōtendat: caper enim dum pascitur, accliuiora editioraq; loca perquirat. Huiusmodi verò commentū nō ex orbis totius conditione, sed ex cœli nostri situ sphaeraq; ipsa ad arcticum obliquata excogitatum est: nam ad æquinoctialem circulum appropinquantibus Cancer deprimi videretur, æquinoctij signa attolli: ad id tamē faceret, quòd Solis progressus & regres-

Pierii Val. Pinna.

fus omnino à Capricorno ad Cancrū, mox à Cancro ad Capricornū, secto duobus locis æquinoctiali consideratur.

ARCANA REVELATA.

SI quid verò abditum & arcanum luci proditum ac reuelatum ostendere quis vellet, pagurum & eius generis pisces, qui latebris gaudent, face apposita figurabant: constat enim eos nocturno tempore, admoto lumine, de penitissimis etiam cauernis euocari. Ea verò de causa Cancri ad nocturni luminis splendore accurrunt, quòd id omne genus testacea noctu plurimum pasci solent: comperitumque est plenilunio ea magis pinguescere, propterea quòd liceat his tota tunc nocte pabulari, copiosioribusque tunc escis enutriri, vnde pinguiores fiant, vt ij existimant qui plenilunio nullam inesse vim cœlitus hæc in crustaceis efficiendi, remque ita ad cōmodiorem naturæ rationem deducunt: quamuis vnà cum Basilio Magno, magna philosophorum pars sentiat.

INQUILINVS.

INquilinum autem hominem ostendere qui vellet, cancellum illum qui vulgo Gammarus dicitur, pingebant: is enim semper est concharum hospes, perque vacuas conchulas modò has, modò illas, prout excrescit, mutat domicilia, atque ita semper ædes alienas inhabitat.

MAGNA INCOEPTA IRRITA.

Ridiculum fortè illud videatur, quòd cōmenti sunt nonnulli elephantū cum Gammari cauda pingere, si magna incepta frustra & inaniter celsisse notare vellet, non secus ac illud Horatianum est, ex montium fœtura murè ridiculum enasci. Sedenim cum res ipsa det ridendi materiam, non ineptè mihi videntur excogitasse huiusmodi speciem, quæ non tam significato, quam pictura ipsa risum posset excitare.

DE PINNA.

Væ Pinnae cōmercia cum cancellis habent, deponere videntur vt eas cancro subiungamus. Nā vt Theophrastus ait, vita fortasse conchis feruari nō posset, nisi ope cancri. Pinnae autē in concharū genere sunt.

ALIENÆ OPIS INDIGVS.

Vtrum qui se atque sua negligenter curet, neque sine alterius ope consilioue possit consulere rebus suis, ostendere si vellet Ægyptij sacerdotes, Pinnam & cancellum paruum pingere consuerunt: nā is in Pinna conditus in utriusque satagit vsus: cōchula enim præ fame patefacta, pisciculi veluti ad escam alliciuntur, quos vbi cancellus inhærentes animaduertit, Pinnae statim labra morfu vellit, illa eo signo admonita concham occludit, atque ita esculentis potitur: eo verò custode priuata, breui, vt Aristoteles asserit, tempore deficit. Hoc idē habemus apud Ciceronē, cuius verba repetere non fuerit importunū. Pinna duabus grandibus patula conchis cum parua squilla societate coit cōparandi cibi: itaque cum pisciculi parui in concham innatauerint, tum admonitu squille Pinna morfu comprimit conchas, sic dissimilibus bestiolis cōmuniter cibus quæritur. Cancellum verò huiusmodi tum à venatione, tum à custodia, Græci pinnotherē & pinnophylaca nuncupauerunt. Est hæc squilla parua admodum, quam nonnulli parasitum piscem vocant, utpote qui sit dapis affectator: colore albedo est corpore perpusillo, cauda ferè semper subter vterum, vbi coactus fuerit, incuruata.

AB INEVNTE ÆTATE LIBIDINOSVS.

EVm verò qui ab incunte ætate cœperit in petulantiam lasciùire, & munerã Veneris exercere, per Pinnam fœtus ostentantem suos intelligebant: conchulæ enim huiusmodi in concha genitæ, antequam excludantur, inter se quãprimùm coire dicuntur, vt non immeritò concha ipsa sit Veneri dedicata, atque eam ex concha genitam veteres fabulentur. Concha itidem Cyprum deuectam canunt, quod nonnulli ad salacitatem referunt, quæ concitetur ex earum cibo; non secus enim ac ostrea, libidinosa esse perhibentur.

DE OSTREIS

Illa enim Hellepontiaco ludibriò, ne deo dicam, ita dedicantur, vt concha Veneri, putarim ob earũ copiam, quæ Lampsaceno littore, totoq; Helleponto ingens est: vnde Ithyphallico veteris Poëtæ ipsi Priapo dicto, ita legitur:

*Nam te præcipuè in tuis vrbibus colit ora
Hellepontia, cæteris ostreosior oris.*

Qui versus apud Terentianum reperiuntur.

HVMANVM GENVS.

Per ea verò picta sculptaue humanum genus significari, philosophorum antiquissimi tradiderunt. Hinc diuinus Plato humanum genus ostreorũ simile esse dixit: nulla enim potuit similitudine nostræ imbecillitatis naturam significantius explicare, cum ostrea indicium esse dixit animi in corporis carcerem & tenebras coniecti: ita enim Deus corpori animam adglutinavit, vt necessarium sit hominem corporis affectibus tangi vel inuitum. Quid verò aliud illa vel diuinæ vel stellaris essentia scintilla hic patitur, nisi quòd dum corpori adhærescit, & vinculis se coërceri sentit, & in quodam obscuritatis carcere detineri (vnde fit vt suæ plerunq; immemor originis, modò sensui se, modò appetentiæ subiiciat, & alieni facta iuris, cum materia, cui adglutinata est, rapiatur in præceps. Piscatore igitur Petro opus est, qui nos aut scopolis auulsos, aut de imo maris fundo erutos, Assertori nostro littora reuulsi, pœnitentiæ prunis assos in escam apponat, vt ita absumpti in ipsius diuinitatis amplexu, ad sublimioris vitæ consortia transeamus. Quòd verò testam ostrea pro pelle habent, quæ sine eorum interitu auferri non potest, eorum sunt hieroglyphicũ, qui nec squamas ignorantia deponere possunt diuinis admonitionibus quantũlibet instituti, nec cultrũ spiritus suscipere patiuntur, qui quidem, vt Hierosolymitanus Hesychius ait, etsi in mari baptismatis inueniantur, etsi in fluminibus pœnitentiæ, abominabiles tamen sunt: cumq; vitam sortiti sint in sacri lauacri tinctura, vocationem tamen regenerationemq; corruerunt, dum neq; pinnulas neq; squamas induere procurarunt, sublimem videlicet vitam, cognitionemq; diuinorũ, quæ cœlestis est, sed obcæcato corde in ignorantia voraginibus detinentur, & propterea in his qui squamas habent nequaquã adnumerantur. Quare Paulus fornicatorem, avarum, idolis seruientem, maledicum, ebriosum, detractorem, legum bonorumq; morum corruptorem, à fratrum cõmercio submouet: ostrea enim hæc sunt, & id genus reliqua, quæ sine squamis & pinnulis esse deprehenduntur.

DE LOCUSTA

Locusta quid iuncta polypo significaret, eo loco declaratum vbi polypi significata recensuimus. Quid verò ipsa per se significet, nunc dicendũ.

Pierii Val. Locusta.

SEDITIONOSVS.

Popularis feditionis studiosum hominem significare qui volunt, Locustas duas marinas sese inuicem incurfantes pingunt: videre enim est sæpe vniuersas, tanquam gregis collegium celebrare, dimicare interim inter se cornibus arietum modo, ac mutua flagellatione inuicem sæuire: & genuinum est ciuibus, inquit Pindarus, inuicem inuidere.

TEMPERANTIA.

Quoniam verò incidimus in Locustam, nominis adducti similitudine, quid per terrestrem etiam significaretur explicabimus. Ophiomachum, quem alij stellionem interpretantur, nos terrestrem Locustam esse comperimus, per hanc Ægyptij modestiam, temperantiam, atque continentiam intelligebant, quippe quæ nequitia virtutes oppositæ sunt: ea siquidem serpētem oppugnat, voluptatem quippe terræ prorepentem allidit. Ipsa autem crura habet, quæ corpusculum altè tollant humo, à terraq; interim eorum innixu resiliat, & feratur in sublime, collisoq; serpentis capite intellectu proximior fiat, qui quidem terrenis obrepere nescius, ab ijs disiungi abalienariq; assiduè meditatur. Non dissimulabo hic sacrae lectionis locum, de Præcursoris victu, quem constans fama est Locustis vesci solitum, ἡσθ. 16. δ' ἀκρίδων ὁ πρόσφορος, καὶ μέλι ἄγριον. Sunt qui ab Locustarum campestrium intellectu abhorreant, cauliculosq; herbarum nescio quos quòd eodem illi nomine nuncupentur, pro animali comminiscuntur, quibus noster ille veritatis præcursor vesceretur. Atqui Diodorus, & alij autores grauisissimi, populos in Æthiopia quosdam agnoscunt, qui nō alio quoquam cibo vtantur quàm Locustis, ob id Acridophagos appellatos. In India quoq; gentem quibus Mandrorum nomen Clytarchus & Megasthenes dederunt, Locustis ali Agatharchides & alij prodiderunt, trecentosq; eorum vicos annumerant. Est autem hæc viridis, & prioribus pedibus longissima, ijsq; admodum gracilibus, quos motat assiduè. Manifestissimè verò in hoc præcursoris cibo Locustam animal agnoscit Adamantius, dum vndecima in Lucam homilia dicit: Non habuit domesticum mel, & humana diligentia percolatum, sed syluestre, minus quippe iucundi saporis, vtpote qui eo ad vitæ tantum vsu & necessitatem, non ad delicias vteretur, ex alitibus verò non grande præpinguè vtilium, quo se liberius inuitare posset: non aëriuolam, quæ cibum præberet delicatiorē: sed exiguum admodum volucre, quod vix à terra esurgeret, saltitaretq; potius quàm volaret. Quid plura quæritamus, constanter asseritur, Locustas eius fuisse cibum, paruulum animal, & illi satis mundum.

FAMES.

Sunt qui per huiusmodi Locustam, famem intelligant, propterea quòd magnam satis inferunt calamitatem, cum agminatim innumerabili aliquando multitudine congregatæ segetes inuaserint, magna clade radices abrodentes, quare diuinatrix apud Theocritū dicitur. Cum enim apparuerit, famis est prænuncia. Multa Locustæ huius significata ponit Eucherius, sed quoniam nullam super illis causam adducit, in quo nos præcipuè versamur, ea prætermittēda iudicauī: vnum illud tantum tangam, quòd per comparationē resurrectionis Dominicæ similitudo quædam sit, cum assultum Philo dicat per Locustam significari: nullum enim è terrestribus animal tanta se pernicitate proripit in saltum, si corpusculi rationem habeamus, Sed hæc alij viderint.

PEDES.

P E D E S.

Inuenies in diuinis literis aliud Locustæ huius hieroglyphicū, vt apud Salomonem, Ecclesiaste, pro pedibus poni, eò quòd animal id pedum lōgitudine pro corporis modulo omnia excedit animantia. Scriptum igitur: Florebit amygdalum, & impinguabitur Locusta: hoc est, superueniēt cani, & pedum accedet tumor, podagra scilicet, quæ plurimū etatem grandiore infestat, quod nos à sexto supra quinquagesimū quatuor iā annis non sine cruciabili dolore acerbissimāq; studiorum iactura cogimur experiri, hereditate hac ab auunculo relicta, & vnā cum accepto ab eo sacerdotio miserabiliter alita. Alibi tamen Salomonis verba ex Hebraico codice diligentius examinauimus, quòd super his varia est multorum interpretatio.

D E C O C H L E A.

Ddetur his Cochlea, inter esculēta pisciū vice pauperibus accepta, quæ tamē olim altilis effecta, illataq; mēsis, Romanas delicias auxit.

T E R R E N I S . A D D I C T V S.

Per eam diuinæ lectionis interpretes ferè omnes animū terrenis affectibus mancipatum intelligunt, inde similitudine libenter sumpta, si quem sensui deditum, vt voluptatibus brutorum instar inhæsitantem ostēdere uoluerunt. Hesiodus eam felici compositione *Φερσίκοις* appellauit, quam domoportam dicere possemus, quòd ita sit domui suæ applicita, vt eam secum assidue portet.

D E S E P I A.

Sepiam quidem inter crustacea recensere minimè congruum uidebatur: quia tamen dorsum osseo illo integumento instar clypei munitum habet, huc ipsa etiam transferetur.

P U L C H R A I N C O E P T A T U R P I T E R

C E D E N T I A.

ID uerò præcipuum super Sepia significatum apud Ægyptios sacerdotes erat, ut per eam significarent hominem, qui multa, pulchra & magna pollicitus, daturus omnino speciosa uirtutis exēpla uidebatur, & per summam inde ignominiam fœdè lapsus, omnium fefellerit expectationem: ea enim cum spectandā se uenatoribus præbuerit, simulatq; in se aciem instrui conspexerit, & clasticum cani, atramentum in aquas euomit, quibus infectis, demptaq; ita uenatoribus congregiendi copia, elabatur. Quòd si inter fugiēdum acciderit ut aperto iterū campo deprehendatur, statim in effusam atramenti nubem se recipit, atq; ita sæpius ac identidem frustratur uenatoris spem, nulla sui facta copia, ut deprehendi possit, idq; non in congressu tantum facit, sed plerunq; etiam ludendi studio quodam, atq; etiam insidiandi. Effundunt uerò suum id atramentum & polypus & lolligo, quam uulgò piscem atramentarium uocant: uerum ij non nisi metu perculsi: Sepia uerò non modò cum metuit, uerum, uti dicebamus, animi interdum gratia. Ei uerò atramento tanta uis inest fuliginis, ut si in lucernam addatur, summotis reliquis luminibus, adstantes omnes fœdo liuore coloratos ostētet, ut Æthiopes uideantur.

T H E T I S , E T S I M V L A T I O N V M I N V O L V

C R I S O B T E C T V S.

Huiusmodi uerò occultationis causa confictum à Græcis crediderim, The-
tim in Sepiam cōmutari solitā, dum uel eluderet, uel serio fugitaret Pelca il-
lam

Pierii Val. Sepia.

Iam insequentē. Nam & promontorio cuidam in Iolco Sepiadi nomen inditū. ubi factum hoc perhibent. Ita deniq; hominem qui multis simulationum inuolucris tegeretur, essetq; occultæ multiplicisq; naturæ, per pictā Sepiā notabant.

MENDACIVM.

ALij mendaciū ex hoc figmento intelligi volunt, propterea quòd, vt Grāmaticus Tryphō ait, *εἰ τις ἐσχάτοις μέρει μελαίνει καὶ ἀμαυρῶσι*: in extremis quippe partibus nigrescit, & obscuratur. Callidi enim impostores, mendaciorumq; confictores, solent semper aliqua præijcere, quæ vera, clara & aperta videantur, quibus inspectādīs dum oculi sunt intentiores, astutē mox mendacij nubem offundunt. Quoniā verò atramentū id, quo sese occultit effuso, in cauda est, ea de causa Melanuros appellatur. Atq; hoc Pythagoram intellexisse volunt cū præcipit, *μη γίνεσθαι τῆν μελανόρωλον*, de hīs quæ nigra sunt cauda gustandū non esse. In hanc verò sententiam præclare Cicero ad Q. fratrem: Multis enim simulationū inuolucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur vniuscuiusq; natura: frons, oculi, vultus sæpe mentiuntur, oratio verò sæpissimè.

IMPROBITAS.

QUod tamē symbolum Plutarchus libro De liberis educandis ita interpretatur, vt subostendere dicat, cōmercium cum improbis nō habendum, eos scilicet qui à virtute ad turpitudinem se recipiant, fugiendos. Nam & apud Romanos, nigrum vel atrum pro moribus infamibus & perniciosis accipitur. Hinc illud diuulgatū: Hic niger est, hunc tu Romane caueo. Porrò dies atrī, qui sunt infauti, inauspicati, lugubres, & infelices appellantur: quamuis nostri vulgò dies atros intelligant, qui ieiunijs destinati sunt, quibus quidem & corpus macerandum, & à carniū delicijs præcipitur abstinendum.

LITERÆ.

AEgyptij fanè cū literas significare vellent, iuncum, cribrum, & Sepiam ponebant, de quibus sigillatim disputare alterius loci est: nam eorum omnīū, quæ literas & disciplinas indicarent, certum cōscripsimus cōmentarium. Quod verò ad Sepiam attinet, quæ pro theca atramentaria poni solita sit, ac perinde literas scripturamq; ipsam significet, nō apud Ægyptios tantū habetur, verū & apud nostros, vt Persianum illud ostendit:

Tum queritur, crassius calamo quòd pendeat humor,

Nigra quòd infusa vanescat sepia lympa.

Atramentū fanè Græci *σηπιόπικρον* appellant. Tholos verò est Aristoteli, qui Sepiæ inest. Hefychius ex eo vocabulo turbamentum interpretatur: id enim *τῆτος γαυλιός* ostendit.

VIRI AMOR IN MVLIEREM INFIDAM.

SVnt qui amorem conjugalem in viro firmum, in fœmina lubricum, significare si velint, Sepiam tridente confossam pro istiusmodi rei hieroglyphico faciant, propterea quòd in eo genere si fœmina percussa fuerit, accurrit mas opem allaturus, fœminæq; quacunq; potest ope auxiliari contendit: quòd si mas ictus fuerit, fœmina sui tantū sollicita, quamprimū fuga sibi salutem quærit.

TEMPESTAS.

SVnt & tempestatis argumentum Sepiæ: nam pictæ ita vt in aquæ summum sexiliant, magnas procellas paulò post erupturas indicāt. Causam reddit Plutarchus: quia cū mollia omnia frigus impendiò caueant, hæc vna præcipuè cū sit ea carnis nuditate mollitiq; necq; testa, necq; pelle, necq; squamis munita, sed

sed vnum tantum tegumentum osseum in dorso sortita, tempestatem facillimè præsentit: igitur veluti frigus euasura, neque non agitationes, quæ in imo mari fiunt, exilire, & incòmodum illud videntur euitare. Quare polypus etiam pari propèmodum mollitie præditus, ad terram properat, seque petris alligat, ventorum iam iam aduentantium portentum.

DE PURPURA

In hunc gregem veniet & Purpura, suis & ipsa significationibus insignis: de animali quidem, non de colore, qui loco alio tractandus est, præsens erit examinatio.

MALEDICVS.

MAledicum hominem probos improbosque æquè carpentem significare qui volunt, Purpuram exerta pingunt lingua, quæ quidem illi tam acuta & valida est, vt ea & conchulas, & quascunq; sui generis testas perforare possit: quæ cum ita sint omniuoræ, frequens illud in edaces dictum emanauit, Purpura voracior: de quo apud Athenæum plura comperies.

DE GVLA MVLTVS.

ATque inde fortè prouerbum, quòd Purpuræ plurimum per linguam escas inquirentem capiuntur. Et qui hominem qui de ganea pœnas dederit, significare volunt, conchylum huiusmodi nassæ per linguam applicitum pingunt, si quidem eius captura in hunc sæpius efficitur modus: parua densa que admodum nassæ strombus piscis includitur, hunc auidius captat Purpura, quem simulac illuc oclusum olfecerit, inserta per nassæ iuncos lingua eum assequi contendit, dumque ille volutatione luctatur, ea magis ac magis linguam protendit: accidit verò vt in eo conatu tumefiat, vt nulla eam extrahendi copia relinquatur, atque ita detenta per linguam captiua fiat. Verum hoc picturæ genus in huiusmodi significatum aliter etiam figuratur: conchulam quippe pingunt, quæ Purpuræ linguam morso comprehendit. Piscatores siquidem cum Purpuram norint concharum passionem auidius appetere, has in nassas magno numero coniectas in mare demittunt, oblongo fune ad nassas alligato: sentiunt optatam escam Purpuræ, porrectisque intra nassarum iuncos linguis, eas infestant: at illæ aculeo extimulatæ incolumitati suæ consulturæ contrahunt sese, corticibusque clausis morso perquam acri linguam infestam comprimunt, pertinacissimeque detentam haudquaquam amittunt, atque ita pendentes sua captæ auiditate Purpuræ tolluntur.

VNO EXANIMATVS ICTV.

Hominem verò interemptum ictu ostendere qui volunt, Purpuram saxo elisam pingunt: siquidem infectores aiunt, quas Purpuras in artis suæ vsum parant, saxo vno ictu collidendas, vnde subitarius ille sanguis ad tinctum optimus emanat: quòd si ictu fefellerit, neque Purpura statim exanimata fuerit, frustra repeti, quia præ dolore sanguis in vniuersum corpus diffusus euanescat. Hinc aiunt Homerum totiens de ijs qui valido aliquo vulnere perempti fuerint, Purpurea eos morte sublato dicere: quem imitatus Maro, nunc Purpuream vomit ille animam, nunc quid huiusmodi sæpe protulerit. quamuis ad sanguinem, in quo anima sedem habeat, Seruius hoc referri putat, de quo satis in Accipitris commentario dictum.

SECESSVS.

SVnt qui secessum per Purpuram ostendant, propterea quòd Purpura non nisi in imo reperitur pelago: vnde verbum apud Apollonium Argonauti-

Pierii Val. Echinus.

cōn primo, *πορφύρεος*, quod purpurascere dicere possumus, vbi profundum esse interpres exponit, ea quam memorauimus Purpurę natura repetita. Hinc mare purpureum, pro profundum, poetę sapius posuere.

DE ECHINO.

Arinus huc Echinus obuoluitur, lenticulari propemodum figura, cochleari crusta, scabritie varia, crebris lineamētis rectilineis, quatenus in sphaerica figura fieri potest, picturata, h̄isdem quibus terrestris armatus spinis, verum h̄is micātoribus, & nunc cocco, nunc purpura, nunc puniceo colore splendentibus: qua parte rostrum à medio ventre exerit, reductior, à tergo gibbosior. atq; is est de quo Martialis ait,

Cortice deposito mollis echinus erit.

DIFFICILIS ATQVE MOROSVS.

Atque vt ad eius significata iam aggrediamur, hominem qui cum difficulter, vel nulla vnquam ratione consuetudinem inire possis, ex hieroglyphico eius cōmonstrabant, quippe quem quaqua tractare volueris, asperitate renitentiaq; horridum experiare. atq; itidem ex hoc asperitatem eam, quā Horatius damnat, agrestem, inconcinnam, atq; grauem, per hoc animal notabant: nam & nomen illi *πρὸς τὸ ἔχεις κατ' ἀντίφρασιν* pleriq; impositum asseuerant, quia scilicet haberi non possit propter spinas, quasi Latine velis intractabilem dicere. quamuis sunt qui de nomine id sentiant, vt echinum dictum velint *ἀπὸ τὸ ἔχεις ἑαυτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν σαρκὸν ἔσθαι*, quòd scilicet ita sese cohibeat, vt nulla carniū appareant vestigia neq; signa.

IUDICIORVM SEVERITAS.

Erant autem apud veteres vasa Echini nomine nuncupata, quę scilicet animalis istius imaginem referebant, quorum in iudicijs vsus erat. Sanè iudices, de quibus Pollux meminit vbi de diætētis & dicaētis agit, Echinum aheneū aut opere fictili factum habere consueuerunt, in quem testium dicta scriptaq; iudicia conijcerentur: ex quo significabatur, nō licere cuiquam impunè illis manus admouere, neq; inuertere, aut immutare quicquam, sine graui supplicio.

NAVIGATIO TUTA.

Sunt etiam qui per Echinum tutam nauigationem intelligant: ille siquidem, imminente tempestate, quam non secus ac terrestris ventos præsentiit, attractis lapillis sese munit, arenaq; nauium instar saburrat, ne vi fluctuum vlla versari iactariue possit: id enim maximè cauet ne aculeis exarmetur. Basilii Magni audisse se profiteretur à quodam rerum maritimarū peritissimo, qui diceret, habere se pro comperto, Echinum cū ventorū perturbationem sc̄uitiamq; maris præsensisset, calculum correptum haud exiguum subh̄isse, seq; sub ipso tanquam anchora stabiliuisse. Sanè quidem nauatę simulac eos id factitare conspiciunt, futuram hoc indicio ventorū agitationem tempestatemq; præsagiunt, nauigiaq; cōtinuò pluribus anchoris infranant. Admiratur Ambrosius Hexaemero, quo ingenio is ista collegerit, quo doctore perceperit, quis ei fuerit auguriorum interpres. Falli sæpe homines aere perturbato, quòd plerunq; res sine tempestate succedat: non falli Echinū, & homini rationis participi documento esse. Vnde animali tam exiguo tanta scientia, vt non modò quod futurum est infortunium antè pr̄uideat, verum etiā qua ratione impendenti periculo sit obuiā eundum, nō verbis, nō sophismatis, non ambagibus oratorijs, sed re ipsa commonstret.

M A C I L E N T I A.

AD hæc macilentissimū hominē per idem animal intelligebant, cui quidē sit hoc peculiare, vt nullā intus carnem cōtineat, foris & spinulas, & crustā, vti dictum, cochleariā tantū habeat: inueniunt in eo tamē nigra quædam vice carnis, quæ vtcunq; sint, à ganeonibus tamen expetuntur. Quod verò ad macilentiam facit, eum ad annum integrū aiunt abstinere cibo. Non relinquā intactū quod apud Eustathium legi, interna ventris Echinum appellata: vnde Callimachus,

ὄντε μάλιστα βοῶν ποθέσσι ἐχίνους.

De boue quem cupide magis affectantur echinum.

Idq; ea de causa, quòd intra se cibū contineat, quod præcipuū est vētris munus.

I N S T A V R A T I O.

EXercitum, aut quid huiusmodi ex dissipatis reliquijs instauratum, si quis pingendo significare voluerit, non imperitè Echini marini dilaniationem quandam figurabit: ille enim in frustra discerptus, si proijciatur in mare, confluentibus spontè in vnum partibus iterum cōmittitur, & efficacissimè solidescit.

D E C O N C H Y L I O.

Onchylū quoq; aliquid habet quod *ἰερογλυφικῶς* accipi potest, tamen si animal ipsum huc non admittatur, sed quos generat vniones.

L A C H R Y M Æ.

SVnt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent, quòd scilicet eam maximè comptā esse deceat, & delicijs omnibus affluentem. Gemmæ tamen aliquot sua quædam habent significata, veluti vniones, quos lachrymarum symbolum esse pleriq; prodidere, sumptum scilicet à coniectōribus, qui lachrymarum profluuium per visas in somnis margaritas ostendi tradunt: nam & apud Sudam legas, *μαργαρίται δηλοῦσι δακρῦων ῥόον.*

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISSI-
C MVM VIRVM MATTHÆVM MACINGVM VENETVM; DE
IIS QVÆ PER CROCODILVM ET ALIQVOT AM-
PHIBIA SIGNIFICANTVR, EX SA-
CRIS AEGYPTIORVM
LITERIS.

POterit, & meritò quidem, eruditissime Macinge, aliquis qui non æquo fortè erga nos animo fuerit, vtrunq; nostrū ad Christiana pietatis vindices deferre, quæ sanctissimum amicitia tam mutua tam antiqua numen tanto sub silentio, Aegyptiorum quodammodo secuti religionem, coluerimus: Aegyptiaca enim prorsus est hæc superstitio, Deum sub silentio colere. Sedenim qui de pietate aliter quàm Evangelia doceant, & sacri canones imperent, vel sentit, vel sibi sequendum credendumue proposuerit, is dubio procul impietatis crimine condemnandus, acriterq; puniendus est. Manifestum autem est, Aegyptios olim Crocodilum adorasse, quod nos non modo abhorremus, sed & Poëta veteres, qui mores hominum facile tolerant, modo satyricè derident, dum eorum aliquis dicit eos portenta colere, modo vt rem magis exacerbent, addunt, Crocodilum adorāt. Causam tamen eam Aegyptij allegare soliti sunt, quòd Crocodilus silentij sit hieroglyphicum, quan-

Pierii Val. Crocodilus.

doquidem animal id lingua carcat, & ita silentij significatum præ se ferat: quod vterque nostrum per tot annos nimium superstitiose coluimus. Ne igitur cauillandi cuiquam ansam demus, existimaui silentio huic nuncium remittendum, atq; ita in viam redeundum, id quod vt tu quoq; facias adhortor. Nisi itaq; ad te sequestrem Crocodilum ipsum, qui quoniam Aegyptiacè loquitur, quippe per rerum figuras & signa, causam omnem tibi liquidius explicabit. Quoniam verò Crocodilus hic ab intima vsq; Aegypto istuc Venetias traducendus fuit, exenterare eum oportuit, & accuratissimè salire: loco vero facis exemptæ, infarciuimus in vterum eius eadem diligentia fluuialem Equum, Phocam, Muranam, Anguillam, & Aegyptiacam quandam ranam. Animalia inquam hæc vt cunq; adduci potuerint, ad te misi, ruptoq; ita silentio me priorum consortio aggregaui. Tu si qua in his quæ ad rem tuam faciant inueneris, arbitrio vtaris tuo: reliqua quæ nullius apud te momenti videbuntur, es vsq; vt dicitur, proijcias licet.

DE CROCODILO.

Q U O N I A M à poëtis nostris, atq; etiam à plerisque alijs Aegypto ea est obiecta infamia, quòd & monstra colerent, & Crocodilum præcipuè adorarent, cur hoc animal inter reliqua apud ipsam nationem sacra, locum haberet, differendum: ita fiet vt quid imperiti colerent, quid sapientes intelligerent, manifestum fiat, atq; inde minus eorum succenseamus philosophiæ.

D E V S.

C Olebant siquidem Aegyptij Deum sub Crocodili, quòd non inficiamur, C imagine, propterea quòd solus inter animalia elinguis esse deprehensus est, quòd diuinitatis munus esse perhibent. Nam & in Pythagoræ symbolis habetur, linguam in primis esse coercendam, vt Deum imitemur. Proximè accedit ad hanc sententiam sapiens ille neq; illiteratus vir qui opusculum de moribus, carminibus scriptum edidit, dum cum Deo proximum esse ait, qui vbi ratio postulat, tacere norit. Deus enim sub alto profundoq; silentio mortalium facta omnia diligenter examinat, omniumq; merita inspicit, proq; re, loco & tempore singula moderatur. Quod verò de dijs silentium apud eos esset, vel Harpocrates indicarit, cuius effigiem presso obsignatoq; ore ideo dedicarunt, quòd caeremonias ritusq; suos qua ratione instituti essent, in vulgus propalari nolebant, atq; ita sacra inuolui silentio procurabant. Quin & Mercurium illum suum, quem Nilo prognatum patre prædicabant, tanto silentij cultu prosequerantur, vt ne nominare quidem eum fas arbitrabantur. Nam quem *Ἡρμης* appellabant, qui Platoni Theu, Propertio nostro Theutates est, alium fuisse dicunt, qui scilicet Argum interfecit, quiq; leges illis atq; literas tradidit, à quo & Septembrem mensẽ eo nomine vocitarunt. Et Cabalisticæ Dei ministros aiunt propitios nobis fieri, vel si tantum nominis eorum meminerimus, aut eorum notas præ oculis habuerimus, signatae sue gestauerimus, etiam si ore nunquam enunciemus: præcipueq; T E T R A G R A M M A T O N diuinitus datum nomen ineffabile, nostræ cum Deo reconciliationis signum, propterea quòd literarum, quibus notatur, satis est reminisci. Meritò itaq; Helias sacerdotes Baalis ridet III Regum X V I I I, dum eos adhortatur maiore vti voce, quòd eorum Deus diuersorio forsan esset, aut in itinere, aut certè obdormisceret, ita fieri posse vt excitaretur. Sed quid nos tot gentiliū fabulæ euoluimus, cum sacræ institutionis

A nis nostræ literæ in templis quotidie canant: Te decet silentium Deus in Sion: Æquum est quippe vt tacito verecundoq; silentio trepidationem quam ex tantæ maiestatis consideratione concepimus, profiteamur. Et: Sileat omnis terra Deo. In quam sententiam Petrus apud Clementem: Quæ summo sunt silentio honoranda. Deus enim, vt Cyprianus ait, nō vocis, sed cordis auditor est. Nam & Anna Samuelis mater, quæ typum Ecclesiæ præ se tulit, ante conceptum cum sterilitatem deploraret, Dominum non clamosa petitione, sed tacitè & modestè intra ipsas pectoris latebras precabatur. Loquebatur quidem ea prece occulta, sed manifesta fide; loquebatur non voce, sed corde, quia sic sciebat Deum audire: ideoq; quod petebat efficaciter impetrauit, quia fideliter postulauit. Et publicanus quem Dominus probat, non erectis impudenter ad cælum oculis, neque sublati indecenter manibus, pectus suum tundens, & peccata sua contestans, diuinæ misericordiæ auxilium implorabat. Habet insuper Crocodilus cum Deo similitudinem, quòd eius solius oculi pellicula tenui translucidaq; à fronte demissa obteguntur, atq; ita cernat, cum alijs ita minus cernere videatur. Ita oculū Dei perlustrare, intueriq; omnia, res ipsa indicat, cum nos cum nequaquam cernere, aut nostratia hæc explorare, plurimum opinemur. Sed quantum pertinet ad sermonem, nostra in primis est pietas defendenda, apud quos totiens legitur, **HÆC DICIT DOMINVS**, cum simplex sit Dei substantia, neq; membris vllis neq; cōpagibus composita: non igitur os neq; linguam habet Deus qui loqui possit. Id verò sic accipiendum, vt tunc Deus loqui videatur, cum aliquid inspirat in sanctorū fatidicorumq; vatum corda, vel etiam vocis sonum afflatu suo facit ad eorum aures peruenire. Nam si vox humana aer ictus dicitur, potest & vox Dei dici aer ictus vel vi, vel voluntate diuina. Itaque illuminata mens per Dei spiritum formatur in verba, vnde locutus Deus homini dicatur, quoniam humana fragilitas aliter audire de Deo non potest. Præterea, vt Adamantius inquit, veteres Deo sermonē attribuere: quia cum norint homines hoc ministerio voluntatē alterius alteri innotescere, agnoscant ea quæ sibi per Prophetas deferuntur, diuinæ indicia esse voluntatis. Mortales enim haudquaquam intelligerent in hac vel illa re Dei contineri voluntatem, nisi ea locutus diceretur, cum eorum sensus nequaquam percipere possit, voluntatem cuiuspiam per silentium inter homines indicare posse:

O R T V S:

O Rtum ad hæc pingere si voluissent, geminos Crocodili oculos faciebant, quos habet instar luis, verum ex toto ferri corpore prominentes, & emissitios. Atq; ita pars ea, quæ lucis conceptaculū tam insigniter extet, exortui videtur assimilari. Est tamē & alia ratio istius significati, quòd animal hoc suapte vi, nullo parentum incubitu fomentoue, formam & lucem acquirit, vt uti Sol per semetipsum exoritur. Crocodili enim tã fluuiales quàm terrestres cum in sicco partum ediderint, oua sua terræ cōmittunt gremio, quibus tamen semper assident, dum catuli animentur, & excludantur. Locum verò eligunt, ad quem summo auctu eo anno egressurus sit Nilus, quasi diuinatione quadã oua transferentes. In numis verò aliquot simulacrum Orientis radiato fingitur capite, dextera in altum sublata, eaq; passa, quod in Gallieni plerisq; numis habetur, inscriptione addita, **O RIENS AVG.** quam quidem manum patefactam, & radios ipsos, Maro non vno loco videtur explicasse:

Ubi primos crastinus ortus

Pierii Val. Crocodilus.

Extulerit Titan radijsq; retexerit orbem.

O C C A S V S,

QVòd si occasum identidē pingere procurassent, Crocodilū humi toto profusum corpore deliniabāt, quippe quadam incubantis specie, spontē enim ad ima quæq; ferri gaudent, immersiq; fluuijs humi libenter obrepunt, soloq; adhærescunt, delphinorū & aliorum hostiū metu, q; norunt quàm molli tenuiq; cute in ventre sint. Dies præterea maxima ex parte agunt in terra, noctes in aqua, teporis vtrunq; ratione: noctu enim tepidiorem aquā experiuntur. Ita Solem imitari videntur, qui nobis emergere matutino tempore, vespertino immergi videtur. Ad hæc Crocodilo visus in aqua hebes, extra acerrimus: ita illi præcipuè accidit, Solis occasu obscura omnia, exortu clara atq; perspicua redduntur.

T E N E B R Æ F V N E S T V ' M V E.

Tenebras autem (quo vocabulo tam funus, atratumq; pōparum apparatus, quàm mortem ipsam, quæ lumina claudit decedētium, intelligebant) significare cum adlibuisset, Crocodili caudam faciebant: is enim simulac animal aliquod ceperit, caudę opera vtitur ad exanimandum, ea enim captiuum vincit, ac mox plectendo conficit. Vis siquidem omnis, ac omne Crocodili robur, in cauda situm. Id verò commodè figurabitur, si abditus in specu sola exporrecta cauda pictus fuerit: nam & illi proprium est spelæa subire, in quibus quatuor interdum menses hyemis inedia pertinaci delitescit, vnde fortè tenebrarum deductū est significatum. Sedenim hæc etiam ad eam facere opinionē possunt, quòd ideo Crocodilum colerent, quia hinc etiā diuina quædam specularentur. Nam quòd Dei ipsius & caput & substantia imperscrutabilia sint, cum Crocodilo faciunt in specu latitante: quare Seraphim faciem atq; pedes Dei velare ad arcā Domini dicuntur, quòd diuinæ maiestatis principium atq; finem verbis nemo valeat explicare, neq; picturatione vlla declarare: definire verò nulla prorsus circumscriptione quispiam aggrediatur. Quam verò de Deo cognitionē profiteamur, eam ex operibus perpendimus, quod à posterioribus diceret Aristoteles. Quare Gentes admonebat I E S V S Deus noster, Si nolitis mihi credere, credite operibus quæ ego facio. Ita igitur sapiētes illi Crocodilum imaginati sunt in specu, cauda tantū exerta, absconditū. Nam Psalmo etiam X V I I dicitur Deus posuisse tenebras latibulum suum, vt planè significetur, obscura multis & incognita esse, quæ de Deo pijs tantum innotuerunt, vtpote quæ Deus ipse occulat in tenebris: & vt Origenes Adamantius ait, manifestū est rarò admodum peruenisse ad homines Dei cognitionem, idq; paucissimis contigisse, siue quòd ob mentis hebetudinem ad eius micantissimæ lucis radios cæcutimus: siue quòd inquinata mens eius non recipit puritatem: siue quòd humanum hoc corpus adeò faculentum animum etiam obturat, ne possit spiritum eius admittere: siue quòd intellectus nostri virtus sit adeò imbecilla, vt immensitatem eam nulla capere possit coniectura. Nam & de Moyse legimus, eum vbi Deus esset caliginē subijisse. Deiq; iudicia prophetæ abyssum vocare consuerunt. Quin & I E S V S ipse, Nemo, inquit, cognouit filiū nisi Pater, nec Patrem nisi filius, & cui filius reuelauit. & in hanc sententiam passim à nostris plurima. Eaq; de causa Ioannes filium lucem ponit, quia is & seipsum illuminat, & Patrem in conspicio ponit, qui adhuc latēret in tenebris, nisi per filij manifestationē innotesceret. Nobis verò nisi lux illa orta esset, adhuc in vmbrosa mortis regione sederemus, diceret Esaias. Vnde aut, nisi diuino dispensante spiritu, imaginatus est Orpheus dicere,

Nox

ANox quæ lucem emittis? Quod & Psalmographus: Emitte lucem tuam & veritatem tuam. Tabernacula enim Dei tenebræ & latibulum, vti diuini literæ passim memorant. Sed plura super hoc dicendi sumus in Ignis commentario. *mbi* Faces.

P E R N I C I E S.

IN vniuersum autem per id animal sculptum, in lulum, damnumue aut perniciosum alijs illata, si Diodoro credimus, apud Ægyptios significabat, omninoque inexplabilis rapacitatis hieroglyphicum habebatur: animal enim est multæ rapinæ, vnguibus ad discerpendum promptissimis, morfu aspero tetroque, vt quod dentibus lacerat, nunquam sanetur. Impunè verò inter eos enatat, qui se adipe eius feri perunxerit. Quod factitasse Firmum Ægypti tyrannum, qui oppressus est ab Aureliano, testimonio Aurelij Festiui, Vopiscus tradit.

S A L A C I T A S.

ERat & salacitatis indicium, vt ipsi dicunt Ægyptij, propterea quòd abundantia foetura prolifici sunt Crocodili, libidinisque vsque adeò contagiosa, vt è dextera eorum maxilla dentes lacerto dextero alligati, nequitiam credantur simulari. Terrestris porrò Crocodili, quem Scincum, vt alij, Scingū appellant, rostrum & pedes in albo vino poti, lasciuia cupiditates accendere apud magiæ scriptores legas, & huiusmodi quædam apud Dioscoridem & Plinium.

F V R O R.

FVrorem ad hæc Ægyptij, & quæ inde calamitas aut clades accepta esset, per Crocodilū semetipsum verberantē indicabant, propterea quòd is irrita prede cuiuspiam spe frustratus, in semetipsum furit, supra modum indignabundus.

L A T R O C I N I V M.

NEgotiorum impedimenta, insidiasque & latrocinia, quæ contra viatores exercentur, per idem animal etiam ostentabāt. Et Typhonem, quem *Λαυδία* dicunt, in Crocodilū ab hisse asseuerabant, tamesi nonnulli Typhonis comitem ponant. Crocodilus autem assidue negotiatoribus insidiatur, quo genere latrocinij Typhonem infamem tradunt. Quapropter cum illi honores omnino decreti essent, ex mansuetis animalibus alinum illi nutriebant: ex feris verò Crocodilum & fluuialem equum. Institutū enim erat apud eos, quibusdam Dis, ne nocerent tantum, sacra facere: atque ita quo magis illos sibi conciliarent, animalia eiusdem ingenij, quo illos fuisse persuasum habebant, colere consueverant. In Apollinis verò ciuitate, quò iniurias à Typhone Osiridi illatas vlciscerentur, de Crocodilo vsci lege singuli tenebantur. Certo igitur die cōuenari solebant, & quotquot caperent, interfectos eos ante templum, rei à se bene gestæ monumentum testimoniumque, prosternebant.

H E L L V O.

Idem sacerdotes helluonem significantes Crocodilum hianti ore pingebant: is enim cibo satur, quem immodicè sumit, somno sopitus in littore se prostermit esculento semper ore, ad quem auiculæ trochili, quæ fenatores & reguli dicuntur, pabuli se gratia conferunt, inuolantesque dentes depurgant, atque ita magis & magis ad patientiorem hiatum scabendi dulcedine prouocant: quod ichneumon perpetuus eius hostis si quando fuerit conspicatus, saltu se in guttur eius immittit, introque progressus donec feri cor morfu lancinet, moribundam mox feram derelinquens abit incolumis. Alij crapulam ideo significari per Crocodilum tradunt, propterea quòd is meatu careat, per quem ciborum excrementa deijci soleant: quare eadem mox digesta & indigesta per os reieciare necesse

Pierii Val. Crocodilus.

habet, quæ mox aues aduolantes depascantur, perinde ac qui præter satietatem^D nimio farciuntur cibo, cum digerere ipsi non possunt, euomere cogunt. Qui vero cultui habitus a sacerdotibus nutriebant, tanta erant mansuetudine, ut non modo vocem accersentiū agnoscerent, & attrectari paterent, verum etiā fauces ad apertas porrigerent, dentesque manibus depurgari, abstergique linteo permetterent.

AB IGNOBILI GENERE AD CLARITATEM EUECTVS.

Commenti sunt nonnulli, hominem qui nulla sanguinis claritate, minimisque^E principiis ad amplissimas celeberrimasque dignitates, ad opes, ad honores euectus esset, per Crocodilum & ouum eius pingere. Illud enim de Crocodilo fertur, nullum animal a tam paruis initiis in tantam excrescere magnitudinem. Ouum enim non multo maius edit quam anseris, & fetus inde exclusus pro portione est, attamen ad cubita usque quindecim, vel etiam sexdecim crescendo porrigitur. Sunt qui eos tandiu augeri asserant, quandiu viuunt. Facit ad hoc Æsopia fabella non illepida de Crocodilo, generis nobilitatem, & sua & antiquorum præ clara facinora apud vīpem extollente: cui arguere illa responderit, ex cute vetus eius ac diuturnum exercitium, vel eo tacente, prodi.

INVICTVS.

Adunt nonnulli, lacesitum iniuriis hominem, neque tamen succumbentem aut victum, per Crocodili tergus significari, propterea quod id supernè corticosum adeo sit, ut contra omnem ictum, inuictum habeatur. De vigore vero eius elanguescente, si quis eum penna ibidis demulceat mitigetque, in Ibis commentario dictum est loco suo. Apud Horum inuenias vespam superuolitantem Crocodilo indicium esse, vel ipsius animalis sanguinem corruptum, vel Crocodilum mortuum: vespa enim ex putrefactis oritur cadaueribus. Verum id quoque mysticè, cum mala ea quæ per Crocodilum significantur, indicare vellent facta iam mitiora vel omnino sublata: aliter frigida & inanis ea esset interpretatio.

ÆGYPTVS.

Crocodilus catena religatus ad palmam, in arcibus plerisque numis habetur, cum inscriptione, COL. ÆG. Colonia Ægyptus. Ab altera facie duo sunt humana capita, quorum alterum ad Orientem spectat nauali corona insignis: literæ supernè sunt, IMP. vbi nimirum per Crocodilum ipsa significatur Ægyptus. Quod vero sit religatus ad palmam, Augusti omnino victoriam ostendit, quam etiam in obelisco campi Martij notari iussit, Ægypto in ditionem redacta. Duo illa capita, Augusti vnum, alterum Agrippæ esse crediderim, de quo Virgilius: Tempora nauali fulget rostrata corona. In alio Augusti numo argenteo Crocodilus est, supra quem scriptum, ÆGYPTO. infra CAPTA. ab altera facie Augusti caput, cum circumductis literis, CÆSAR DIVI F. COS. VI. Et pictor Nealces, cuius meminit Plinius, cum prelium nauale Ægyptiorum & Persarum pinxisset, quod in Nilo, cuius aqua est mari similis, factum volebat intelligi, hieroglyphico apertissimo hoc declarauit, quod arte non poterat: ascillum enim in littore bibentem ^ἢ ^{καὶ} ^{παρὰ} ^{τῆς} ^{ῥαβδου} pinxit, & Crocodilum insidiantem. Est & numus L. ÆL. AVREL. COMMOD. vbi Commodus ipse sub Herculis imagine pede dextero Crocodilum calcat, læua clauem sustentat, dextera Ægypto sistrum prætendenti spicas porrigit. Inscriptio rem declarat, INDVLGENTIÆ

AVG. Atque hæc de Crocodilo dicta sufficiant.

DE FLVVIALI EQVO

PLurimum verò secum affert impietatis improbus ingratusq; Hippopotami animus, qui nulla genitorem reuerentia prosequitur, & alienis bonis diripiendis natura promptissimus existit.

IMPIETAS.

Meritò enim Ægyptij sacerdotes cum impium, cum ingratum, cum iniustum quempiam notare vellent, Hippopotamum proponebant. Admonituri verò mortales omnes vitia ea omnino esse declinanda, totaque animi fortitudine suppressenda, duas eius animalis ungulas deorsum inuersas facere consueverunt: siquidem is ab ineunte statim adolescentia patri incipit infestus esse, tentatq; si possit eum decertando superare, quem sæpe in pugnam prouocat: quòd si acciderit ut victor euadat, matris coitum affectat, vita patri condonata: sin victus aut cohibitus à patre fuerit, neq; tam scelerati voti compos fieri potuerit, perdurante tamen prauitate tantisper conatum differt, donec adolescat, factusq; iam robustior atq; validior, deteriore aetate factum patrem inuadit, sceleratissimeq; necatum petulantissime dilaniat. Inuersas igitur ungulas eas ideo statuiebant, ut qui rem spectaret, quid illæ sibi vellent comonefacti, propensiores fierent ad pietatem.

ID quod tantæ apud eos curæ fuit, ut principum scilicet, & huiusmodi pleraq; insignia, atq; gestamina & monumenta, armaq; aliquot quorum quotidianus esset usus, ita insignirent, ut in summa potioraq; parte ciconiam præfigerent ex ære, vel ex auro argenteo ue factam, infernè verò ungulam Hippopotami subijcerent, quòd impietati præferendam esse pietatem indicaret. Species verò ungularum hæc est, quales bubus, licet dorsum, iuba, & hinnitus equi sit, vnde illi nomen. Inest præterea talus bifulcorum modo, dentes ut aprorum exerti, leuiter tamen: rostrum resimium, apri cauda etiam, magnitudo & interiora asini, tergoris crassitudo tanta, ut ex eo venabula fiant, & scuta galeaq; impenetrabiles, nisi humore madeant, munire possit.

PIETAS IMPIETATI præferenda.

IMPROBITAS EDOMITA.

Celebratissima verò est species illa, quæ visebatur olim Hermopoli. ea scilicet pictura, ut Hippopotamus esset, supra quem sculptus erat accipiter cum serpente dimicans. Cuius argumenti significatum id esse tradunt Ægyptiarum literarum periti, ut Typhonem ab Osiride vi domitum, cum de principatu certamen conseruissent, intelligendum autument: per fluuialem equum Typhonem ab Osiride vi domitum, per anguem principatum interpretantes: atq; ita improbitatem potiores sibi partes asserere conantem, virtuti demum cedere subinuant. Eadem de causa cum sacra faceret eo die, quo Isis aduersus Phœnicia celebratur, fluuialem equum religatum libis incessere per ludibrium consueverant. Non dissimularim hæc Aureoli tyranni tumulum ad pontem Aureolum Insubria superesse, à Claudio Cæsare sex eleanorum versuum epitaphio nobilitatum, in cuius conditorij parte prima Hippopotamus sit incisus, quem serpens cauda mordicis apprehensa complectitur. Id puto significare, tyrannidem tandem temporis spa-

Huius symboli iconem uides proxima pagina.

Pierii Val. Phoca.

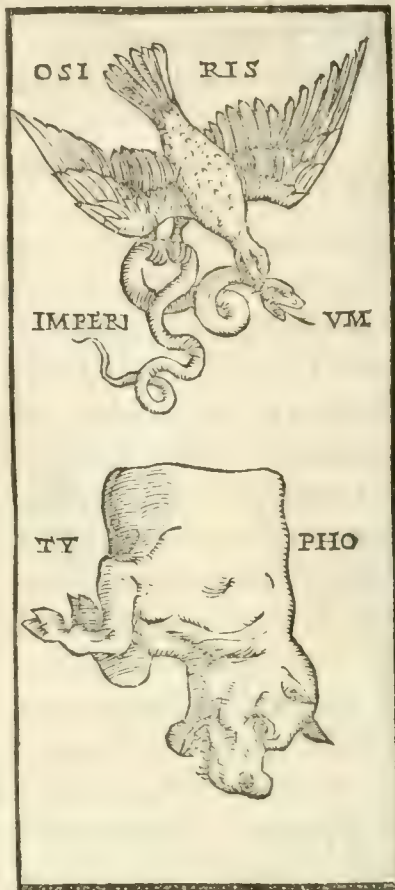
tio domitam. De Aureolo enim qui Gallieni tēpo-
re cum plerisque alijs tyrannidem arripuit, plura le-
gas apud Trebellium Pollionem, & Iulium Capito-
linum. Epigramma tumulo inscriptum à Claudio
Imp. ita fertur:

Κλαύδι' Ἀυρεολῶ μετὰ δ' ἴον Ἄρεα καὶ ἰσάρ
τὰ κτῆρα θνητῶν ὡς θεμισ οὐδ' ἰδὸς,
τῶ γὰρ καὶ ζωῶ, ἀλλ' ἐκ ἐθέλῃσθε φρόνημα
Πᾶσις ἐπιρῆτοισ τῷ ἔρατῷ αὐτίστοις.
Κῆν' δ' οἰκτῆρωας καὶ σώματ' ἔρατ' ὀπίζωας
Ἀυρεόλῳ, γέφυραν εἰσάβ' τῷδε τὰ φλω.

H O R A E.

HOras etiam Aegyptij sacerdotes per fluuialem
equum significare soliti sunt: qua verò de cau-
sa id facerent, neque Horus scripsit, neq; nos apud
quempiam traditum inuenimus: si quid tamen ario-
lari liceat, dixerim ego, quia depascit segetes, destina-
tione, vt ferunt, antè determinatas in diem: nō enim
vti boues & pecora reliqua, hac illac errabundi mo-
dò hīc modò illic aliquid carpunt, sed tanquā mēssō-
res ad opus certū conducti, suam vnoquoq; die par-
tem pabulantur. Horæ verò nomen plerunq; pro
tempore cuiuscunq; maturitatis accipitur, cuius a-
pud Græcos apertissimū est significatum. Cū ve-
rò ita pabulatū prodit, ea vtitur astutia, vt velut ex
agro ferentibus vestigijs progrediatur auersus, ne quæ reuertenti infidia com-
parentur. Vel ea fortè de causa horas indicare dictus, quòd diem & noctem du-
plici natura dimittitur: siquidem interdū in imis aquis latet, noctū in terrā egre-
ditur. Apud Aegyptios autem nox cum die pari propèmodum horarum nu-
mero assidue dispescitur.

VIRTVTI CEDIT D
improbitas.

DE PHOCA.

Phoca fluuiali addetur equo, cui similiter vita in aqua & in terra com-
munis: eam nos vitulum marinum à specie tergoris instar bouum villo-
si nuncupamus.

S O M N I C Ū L O S Ū S.

Superfluum verò esse videtur rationem afferre, cur somniculosus homo per
simulacrum eius exprimeretur, cū de profundo eius somno diuturna q; ve-
ternositate tam multa passim à Græcis Latinisq; autoribus memorię prodita re-
periantur, quo scilicet pacto sternunt se somno diuerso in littore Phocæ.

I N F O R T V N I I M A G N I T V T E L A.

ID potius referam, quòd hominem ita res suas procurantem, & aduersus peri-
cula auxilia disponentem, vt à quocunq; vel maximo infortunio tutus habeat-
tur, significare qui volunt, eum Phocæ corium indutum pingunt. Vitulum si-
quidem marinum ex aquatilibus fulmine non ici obseruatū est, tantaq; morta-
lium id persuasione receptū, vt vulgò cingula ex eiusmodi corio comparentur,
quæ infortuniorum istiusmodi amuletum esse creduntur. Veteres autem calamita-

tates

A tates à potentioribus illatas, fulminū iactibus æquiparare soliti sunt. Et fulminare dicuntur Reges, cum quid in alicuius perditionem moliuntur. Sic, Cæsar ad altum fulminat Euphratem, apud Maronem legas; apud Ouidiū verò, se totiens Augusti fulmine petitem.

V R I N A T O R.

V Rinatorem etiā hominem per animal huiusmodi significare mos fuit, quando in sicco genitum nullum hoc magis vndis ex disciplina soleat assue fieri. Pariunt enim in continenti Phocæ, pauloq; post catulos educūt, vt mari assuefcant, & euestigiò reducunt, idq; sæpius factitant, vsquequò paulatim ita consuefcant maris contubernium non aspernari.

D E M V R A E N A.

Vræna quoq; in siccum exit, & terrestrium commercio delectatur. Quid verò hinc significetur, videamus.

A L I E N I G E N A R V M P R O C V S.

B **P** Er hanc pictam Aegyptij sacerdotes hominē alienigenarū concubitum appetentem, externisue matrimonio copulatū intelligebant: siquidem hæc, vt Licinius Macer tradit, fœminei tantum sexus est, ideoq; de mari egressa serpentibus copulatur, atq; inde concipit: ob id sibilo à piscatoribus tanquā serpentibus euocari, & capi. Aristoteles tamen, vtpote qui Murum marem agnoscit, vti suus in plerisq; huiusmodi mos est, hoc negat, tametsi in terram prodire, atq; ibi sæpe capi, nō inficiat. quāuis Andreas Physicus, qui Nicandro glossemata quædam subiecit, totum id mendacium esse profiteretur, & neq; Murænas in continentem prodire, neq; viperis per littora cōmisceri contendit. Attamen cum Aegyptijs Archelaus id asserit pro cōperto, neq; dissimulat Nicander, qui piscatores ait, quamprimū Murænas in continentem exire cōspexerint, metu percussos in mare statim se demergere, quò se ab viperarum ictu tueantur. Hoc idem D. Ambrosius, Hexaemero, Basilium Magnum secutus, affirmat.

M O R E S C O N I V G I S F E R E N D I.

A Viperis enim ait sibilo Murænas euocari, idq; perinde ac si hieroglyphicū esset interpretatur, id scilicet ex hoc innui, vt mulieres admoneantur, ferēdos esse mariti mores, si licet fallax vir, asper, inconditus, temulentus, lubricus, multaq; in hanc sententiam.

A D V L T E R I V M.

B Asilius ex hoc congressu anguis & Murænae adulteriū interpretari videtur: admonet enim eos qui nuptijs insidiantur alienis, discant cuiam feræ, cui reptili sint similes, cum naturæ quoddam adulterium viperæ Murænae q; cōiunctio videatur. atq; huc potius respicit Aegyptiorum hieroglyphicū. Quare minime mirum si Crassus, vir satis impurus, Murænam miræ docilitatis exanimatam luctu persecutus est, qui vxores tris absq; luctu sepelierat, quod illi à Domitio obiectatum legimus.

S E V I T I A O C C V L T A.

N Eq; incongruum erit hieroglyphicū, si occultam quandam seruitiam significaturi, sanguinariam quippe crudelitatem in molli alioqui atq; effeminato homine, per irritatā Murænam expresserimus, immani Romanorū procerum exemplo, qui seruitia olim Murænis exponebant excarnificanda, cum ea alioqui bestia exedentula sit, vt diceret Tertullianus, atq; etiā exanguis, & excornis.

Pierii Val. Anguilla.

DE ANGVILLA

Nuitare videtur similitudo quædam, vt Anguillã murænæ subiungamus, nõ quòd hæc inter amphibia sit, sed quòd erratica, quadamq; cognatione murænã attingat, quippe cùm hæc fluuiialis, illa maritima sit anguilla. Nam quæ in mari reperiuntur anguillæ, à fluminibus omnes inferuntur, suntq; ibi omnes peregrinæ: in alienã tamen adscitæ patriam, alienos etiã mores imitantur, & labem magna ex parte eluunt, quam ex terrena fæce secum attulerunt. Eius verò significata rara admodum apud Ægyptios fuerunt. Nostri multa hieroglyphicis Ægyptiorum similia, quæ per eius imaginem intelligenda essent, excogitarunt.

SIBI SOLI NATVS.

VNum enim id tantum super Anguillæ nota traditum ab Ægyptijs inueni, vt hominem omnes alios auersantem, & seorsum ab aliorum consortio sibi viuẽtem, per simulacrũ eius significarent, propterea quòd eam nunquã cum vllò alio piscium versari, neq; quidem cõiugali inter se vsu misceri deprehendissent. Sunt qui velint eas spontè in luto humescenteq; humo prouenire. Sunt qui eas scopulis se atterere dicant, ea strigmenta viuescere, neq; aliam earum esse generationem. Basilius Anguillas non alio vllò modo, nisi ex fæculenta materia limoq; procreari tradit, quarũ neq; ouum, neq; vllum alium ad successionem modum constare compertũ est. Aristoteles porrò neq; marem neq; fæminam in illis esse testatur, neq; prolem ex se aliquam creare posse, cùm neq; ouum, neq; semen sortitæ sint. Ouum in nulla vnquam Anguilla visum, neq; fœtum in vtero deprehensum, vt in ijs quæ animal gignunt: capillamentis tamen & lumbricis quædam similia in ventriculo reperiri, non tamen ea vnquam animascere, neq; eo loco gigni aut immorari, quæ sint in fœtum euasura, quia non fecus ac cibus cõcoquerentur. Quòd verò alij dicant meliores esse fæminas: quas à capitis forma fecernunt, quippe repandiore his, maribus verò oblongiore, atq; ita eas quæ à cæteris discreparent, fæminas appellarint, philosophus idem nõ maris aut fæminæ, sed generis differentiam agnoscit.

MEMORIA POST OBITVM EXTINCTA.

Commenti sunt alij hominem, de quo nulla post obitum memoria superfit, per Anguillam mortuam significari: illa siquidem mortua non superfluit, nec sursum fertur, vt maxima ex parte pisces cæteri faciunt, sed pessum in profundum rapta, in eodem quo genita est limo cõputrescit. Id ea de causa fit, quòd ventre sunt admodum exiguo, atq; ideo minus inanes. Totũ verò corpus cum ferè solidum sit, neq; ferè quicquam aëris admittat, & caro ipsa glutinosa admodum, nec quid peruiũ relinquat, fit vt simul atq; expirarint suomet pondere grauata pessum ferantur.

PROFANVS.

IN diuinis Hebræorum literis eadem profanæ sensu mystico dicuntur: neque enim squamosæ sunt, quicq; huiusmodi sunt pisces in aquæ profundum immerfari, & in cœno libenter volutari conspiciuntur. Ad horum similitudinẽ, animi qui terrena tantum sapiunt, idonei non sunt vt ad sacra proponantur.

IMPATIENS ALIENI COELI.

AD hæc, hominem in alieno cœlo difficulter habentẽ intelligentes, Anguillam in hydrijs duabus pingebant, capite scilicet in vnam, cauda in alteram demer-

A demersis. Anguilla siquidem nullam vehementem tolerat mutationē, & si æstate de lacu in piscinam transferatur, viuere nequit, etiamsi frigida aqua fuerit.

FUGIENTIA SINE SPE SEQVI.

Hominem insuper qui fugitiuam rem aliquam nulla consequendi spe sectaretur, indicare si vellēt, Anguillam pingebant, quā manus à cauda prehenderet: tanta enim est lubricitate prædita, vt de prensantium manibus elabatur quamfacillimè, difficulterq; contineri possit. Subterfugij istiusmodi similitudinē sibi desumpsit Athanasius, vbi epistola ad Ægypti episcopos dicit: Tametsi elabi millies tanquam Anguillæ conentur.

SPES CERTA RE SVPER AMBIGVA.

Quòd si certam esse spem de ambigua re quapiā ostendere voluissent, obuolutam eam ficulneo folio pinxissent, quòd scabritie sua prensanti sit adminiculo nequaquam irritò. Vnde prouerbiū, *ὡς τριῶ πλὴ ἐγχείλιω.*

PER DISCORDIAS CIVIVM LOCVS

PLETATVS.

Hominem verò ex ciuilibus seditionibus & tumultuosis discordijs crescentem, req; auctum significantes, cum in Anguillarum venatione occupatum effingebant. Aqua siquidem quieta limpidaq; , earum captura nulla propemodum, magna verò si perturbetur. Quare piscatores tempestates obseruant, lacuumue aut fluminum turbationes, vnde aqua limosa fiat, magnas inde capturas paruo negotio consequentes. Rem tradit Aristoteles & pleriq; alij, tum Aristophanes, Equitibus, historiam luculenter admodum explicat, Allantopola dicente: Eadem quidem tu fecisti, quæ venatores Anguillarū faciunt. Sed cur non Aristophanem ipsum sua lingua loquentem audiamus?

*Ὅπῳ γὰρ οἱ τοὺς ἐγχείλης θηρώμενοι πέποιθας,
Ὅταν μὲν ἢ λίμνη καταιστῆ, λαμβάνουσιν ἑδωί*
ἐὰν δ' αἴωπε καὶ κέτω ἦν βόρβορος κυκώσις
αἴεσι, καὶ οὐ λαμβάνεις, ὡς πλὴ πόλις ταράτῃς.*

Fecisti vt is qui captat anguillas facit,

Quieta cum sunt stagna venatur nihil:

Sed cœnum vbi omne illac & hac subuerterit,

Captura magna est. Tu quoq; vbi perturbaueris

Hinc ciuitatem & inde plurimum capis.

Quam sententiam Cicero sibi desumpsit, oratione in Catilinam secunda: Honores quos quieta Republica desperant, turbata consequi se posse arbitrantur.

DE RANA.

Rana verò ita in hoc album admittēda est, vt hieroglyphica tota videatur: nam anteaquam facta sit, in huiusmodi materiam dare incipit argumentum.

IMPERFECTVS.

Multa esse in humanis operibus imperfecta, indignè, vt mihi videtur, plurimi cōqueruntur. Quis enim vndecunq; perfectum opus vllum præstare possit, si mortalium nemo omnibus absolutus numeris reperitur: Quin ipsa rerum natura multa nobis ostendit, quæ inchoata reliquerit: neq; tamen ob hoc eius quisquam indiligentiam reprehendat: id quod spectare est in Rana præcipuè, per cuius effigiem non immeritò sacerdotes Ægyptij rei cuiuspiam imper-

Pierii Val. Rana

fectionem intelligebant. Videre siquidem est plerunq; huius generis animalia in limo, vbi procreantur, altera parte Ranam, altera verò terram ipsam indistinctam, viuentiq; portiunculę applicitam. Sæpe enim flumine, aut lacuna, lamaue aliqua, vel spontè, vel deriuatione aliqua decedente animal id imperfectum defuitur, quod tum primū informari cœperat & coalescere. Omnibus his fidem Nili facit inundatio, quæ rerum istiusmodi miracula omnia prorsus excedit: eo quippe deturgente, muscoli & varij generis animalia reperiuntur, inchoato opere aquæ terræq; in parte corporis viuente, nouissima effigie etiamnum terrena. In Ranis verò qualibet maturitate genitis, natura semper imperfecta: quod in ipsa præcipuè lingua exploratum est, quam applicitam & coherentē habent, cum tenax sit earum materia, neq; distincta satis compositione. primà verò coherent, intima absoluta à gutture, vnde genus illud vlulatus intra aquas reddūt, quam ὀλολύγονα φωνῶν vocant, quæ vti Plutarchus ait, amatoria & coniugalis est.

I N V E R E C V N D V S.

Idem ipsi sacerdotes si hominem inuerecundum notare voluissent, Ranam describent: ferunt enim eam sanguinem nō nisi in oculis habere: qui verò subfanguineos habent oculos, ex Aristotelis & Adamantijs physiognomici sententia, inuerecundi audacesq; sunt: iracundiā, vbi sicci: vbi humidi, ebriositatē: subrubescens si latè pateant, intemperantis oris hominem, mulierosum, stolidū, & aleonem indicant. In grandioribus rubor, neq; libidini neq; gulæ modū poni vllum ostendit. Quod si glauci sanguineiq; fuerint, hinc calliditatem, inde vfanie proximiorē audaciā coarguent. Quia verò canes plurimū oculos sanguine suffusos habent, hinc apud Homerum Achilles caninos oculos ob impudentiam obijcit Agamemnoni: de quo satis in Cane.

C V R I O S I T A S.

Parit impudentia curiositatem, vnde alterum elicitur hieroglyphicum. Nam hominem in alienis negotijs explorandis plus æquo sollicitum, quiq; dicta factaq; singulorum assiduè percontetur, & impudenter arcanorū omnium spectator esse concupiscat, per Ranam identidem significabant: oculi enim animali huic prominentes sunt & emissitij, vt faciliè spectandi contuendiq; omnia curiositatem præ se ferant. Et qui homines eiusmodi sunt oculis præditi, dolosi, stolidi, ineptiq; simul & importuni plurimū reperiuntur. Hoc tamen significatum in Rana non ab oculorū specie tantū, verū ab occultiore doctrina quadam desumptum videri potest. Tradunt enim Magi, Ranæ oculos cum lusciniæ carnibus in ceruino loro alligatos, præstare vigilantiam somnolentia fugata. Vnde spectandi promptitudo non indecenter excogitata. Sanè vulgatum id tum apud Græcos tum apud Latinos, inesse oculis pudorem, quibus tamen nisi modus imponatur, procliuiter eosdem in oppositū huic virtuti vitium prolabi. Alioqui Rana tanta prædita est verecundia, tamq; pudoris ingenui studiosa, vt in propatulo nunquā admisceatur: sed enim cum in aqua coire nequeat, noctu exeunt, atq; ita noctem quàm longa est complexu mutuo coherent.

L O N G O P O S T T E M P O R E P R O G R E D I E N S.

Apud Horum legas, hominē qui diuturniori tempore pedes æger sese mouere nequiuerit, si tamen aliquando ingrediendi beneficium consecutus, per Ranā posticos tantū pedes habentem significare: ea enim posteaquàm nata & informata est, sine pedibus aliquandiu viuit, adolescensq; posticos primū pedes profert.

S O P H I S T A .

Est & in sacris nostrorum literis mystica de Ranis Ægyptiacis mentio perquam frequens, quæ iugiter in Ægypto pluerint. Sophistarum nugas, et dialecticorum garrulitatem, per eas doctores quidam intelligunt, siue ob nullius significantiæ vocem tam argutâ, tamq̃ pertinacem, siue quòd in luto voluptuosa sit earum habitatio: quorum vtrunq; Sophistis attribuitur. Ab excellentia autem Sophistam Ægyptium vno doctorum omnium cōsensu dicere mos est, quod ad Protea nonnulli referunt, qui se omnia in rerum miracula transformeret. Sunt qui Ranę hieroglyphico hæreticos notent, qui, vt Eucherius ait, in cœno vilissimorum sensuum commorantes, vana tantum garrulitate oblatrare non desinunt. Æneas vir Platonius, Theophrasto, Ranę vtitur exemplo, dum Cleonta garrulitate nobilem taxat: Necessariū, si vera sit opinio Theophrasti, quòd animæ post obitum brutis applicarentur, quorum vitam viuere visi fuerint, vt Ranę & Cleo vnà semper futuri essent. A uocis autē Asperitate Ranę nomē apud Græcos *βαρβαλα*, quasi *βαρβαλα* dicas, quod apud interpretes Theocritia nos Thalisijs inuenias. *βαρβαλα* verò, si nobis dicere liceat, asperisonū possumus interpretari. Vnde de maximè dissimilibus dicitur, Rana cum grillo: id enim locustarum genus valde musicum, & ob acutū molliter stridorem, conciliandō somno à delicatis hominibus expetitur.

D Æ M O N E S .

QVinetiam in diuinis literis Ranæ simulacra sunt cacodæmonum, quod libro Apocalypseos luculentè scriptum est: Et vidi de ore draconis spiritus tres immundos in Ranarum similitudinē.

P O E T Æ .

ADamantius tamen aspera quadam seueritate commotus, per Pharaonicæ plagæ Ranas mystico sensu poetarum carmina significari putat, quòd inani quadam & inflata modulatione, cuiusmodi est Ranarum sonus, siue ille cantus sit, mortale genus omne in fabularū ineptias illexerit. Nulli enim rei animal id idoneū aut vtile, inquit ille, cōperitur, nisi quòd improbis & importunis clamoribus ad negociosorū atq; ocioforū simul fastidiū vsq; obstrepat. Miror verò tantæ eruditionis virū hæc de poetis sensisse, cum præsertim vbiq; sit interioris, vt ipse dicere solet, literæ speculator: neq; animaduernerit, dū poetas carpit, Moyse, Hieremiæ, Esaiæ, & plerisq; omnibus Prophetis alijs se conuicia facere, qui vaticinia illa de diuinis humanisq; rebus cuncta luculentis carminū numeris cōscripta elaborataq; libris demandauere. Quòd si quos reprobare volebat, dicere saltem quæ carmina, quippe Ithyphallica ne, an Fescenina, an titrochaica Bacchi, quos Poetas intelligeret, ne ob huius vel illius impuritatem sanctissimū hoc omnibus nomē profanaret, ipsumq; totius mūdi conditorē Deū, qui apud Græcię totius Christianos poetę nomine sanctè colitur, incessere videret. Nam quem nos factorē cœli & terræ dicimus, Græci dicunt *πρωτοῦ τῶν ὁρατῶν τῆς γῆς*.

S I L E N T I V M .

Contra verò, vt vnde discessimus reuertamur, inuenias silentium significari Cetiā per Rubetam ranam illam grandissimam, quę geminis veluti cornibus insignita est, propterea quòd obseruarūt magi, si ea in multitudinē vociferationib. obstrepentē inferatur, silentiū fieri. Eoq; spectare nonnulli putant Ranam illam Meccenatis celebratissimā, qua is literas & tabellas obsignare solitus erat, vt pote qui ea quę literis crederet, silentio inuoluenda esse cōmoneret. Sedenim

Pierii Val. Rana.

cùm Rana, non rubeta, in omniũ sermone, ego eò potius rem spectare dixerim, quasi Meccenas id in Augusti gratiã factitarit, de quo etiamnũ infantulo illud fertur, quòd in auito suburbano ostrepentes fortè Ranas silere iusserit: cui quidẽ cõmento adedò fauit vetustas illa, vt ex eo negentur ibi Ranę coaxare, quasi etiã adhuc tanti Principis imperio obsequantur. Voluisse igitur Meccenatẽ hie roglyphico eo schemate taciturnitatẽ polliceri, in ijs quę Augustus eius fidei credidisset, nõ secus ac Ranę ipsę morosa adedò garrulitate insignes, illi adhuc infãtulo paruere. Nam Sextus Aurelius & Eutropius scribũt Meccenatẽ præcipuũ amicorũ Augusto fuisse, ob taciturnitatem, quam tamen in eo nonnunquã desideratam ab Augusto Tranquillus ait. De Ranis id fertur, quòd in frigidiores coniectæ fontes obmutescant, translatae in tepidiorem plaudem vocales fiant.

R V S T I C I T A S.

QVæ verò Rana in paruulo numo quodã Romæ apud Maffæos habetur, cùm ab altera numi illius facie Dianę pharetratę simulacrum dubio procul inspiciamus, facilè in eam coniecturã ferimur, vt fabulam eam cõmonstret, quæ rustici & maligni homines aduersus eius matrẽ Latonã vsi sunt, atq; ideo diuæ illius imprecationibus omnes in Ranas cõmutati. Vel cùm dea sit humoris dominã, animal illi maximè omnium aquaticum dedicetur: nam & adagium est, aquã Ranæ, cùm quid cuiquã quod maximè placeat, & voluptati sit, donatur. Sunt verò Ranæ conuiciatrices, & agrestem illam asperitatem egregiè præ se ferunt, tamq; olim importunæ, vt inito cū muribus fœdere, Abderitarũ regionẽ incolis inde expulsis desolarint: in quorum ingentem multitudinem quæ cladẽ huiusmodi fugiebat, Cassander Antipatri cùm incidisset, eos in socios recepit, agrumq; illis in Macedoniae finibus assignauit.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD PAVLVM IOVIVM NVCKERINORVM EPISCOPVM, DE IIS QVÆ PER ALIQVOT PISCIVM GENERA SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIO- RVM LITERIS.

*R*am omnino cõmentariũ hoc de pisciculorum aliquot significationibus, Paule Ioui doctissime, deserturus, quòd multa in eo pisciũ genera continebantur, ex quibus neminem atate nostra frugem vllam colligere posse suspicabar: ita quæ fuerãt olim pisciũ nomina, vulgò hodie desiderantur. Metuebam verò labores in horum significationibus meos minimè gratos ideo futuros, quia in nonnullis non satis mihi constabat, quæ ratione vel exemplo possent corũ imagines describi, quarũ bona pars esset mortalibus ignota. Naturas quidem & significata prout apud veteres auctores inueneram, facile poteram explicare: sed quorundam nomina tam Græca quàm Latina, non videbar ita posse reddere, vt in foro cetario quis posset huius vel illius piscis speciem deprehendere. Quòd si ea de causa hieroglyphica hæc conscripta sunt, vt eorum quis vti posset imaginibus, irritus hic plerunq; futurus conatus videbatur, quoniam hoc præstare me posse minimè confidebam. Videbam ad hæc multos qui prouinciam hanc suscepissent, in tam multis hallucinari falliq;, eamq; controuersiam de plerisque piscibus tot ab hinc annis agitatam, eruditorum penè omnium defatigatis ingenijs, adhuc sub iudice pendere, neque liquere prorsus, per varias non incuriosorum hominum

opiniones, eorū multa quæ vel quotidie in mensam apponuntur, quo fuerint apud Latinos aut Græcos nomine nuncupata. Postea verò quàm eam te suscepisse prouinciam intellexi, vt multa pisciū genera, quo nomine apud veteres vocarentur, edoceres, in eam sum erectus spem, vt & tu, qua insignis es doctrina, sollicitudine atq; diligentia, neq; non alij in tanta ætatis nostræ eruditione, quanta non aliàs vnquā millesimo ab hinc anno floruit, facile consequamini, vt vniuscuiusq; piscis nomen ex vulgo redimere possimus, & obliteratam penè huiusce rei scientiam per vos restitutam intueamur. Quare quod perdere destinaueram commentarium adseruavi, te vno fretus, qui bonā eorum partē tam accuratè cæperis indicare, idq; tibi dedicandum duxi, vt si quid in eo esset, quo quis vti vellet, te potius quàm me piscium magistrum agnosceret, & qua quisq; pietura faciendus esset edoceret, atq; ita laboris huius particeps fieres, dum piscem ego interiorē, tu exteriorē condire procurares. Sed iam, si quid ab historiarum, quas tanto cum lepōre, tanta cum fide scribis, occupationibus ocij tibi superest, nāssam hanc nostram inspiciamus.

DE TORPEDINE

MAXIMAM omnibus admirationem in primis afferre videtur magica propemodū vis in Torpedine considerata: sed nos ea super quid Ægyptij senserint, enarremus.

MULTORVM ASSERTOR.

EVm qui multos seruasset, Ægyptij sacerdotes per Torpedinem pictā significari instituerant, siue quòd opem ferat pisciculis natandi & emergendi adhuc imperitis, eos ad se recipiens, quod præcipuè obseruatū est in fœctu proprio, quē & emittit, & intra se recipit: visaq; interdum Torpedo est grandis, quæ fœctus intra se octoginta haberet: siue, vt ipsi Ægyptij tradidere, quòd vnā cum piscibus alijs in verriculo deprehensa, omnes plerunq; sospitet, cum ne vis quidem hominū innumera possit verriculum educere, manibus & pedibus penitus obtorpescens: quia venenum quod effundit, per retia dilapsū in funes omnes quantumuis longos ad manus vsq; piscantium irrepit, & vniuersum mox occupat corpus. Quin autores sunt qui pro cōperto tradant, Torpedinē hamo captam malum illud suum in lineam transmittere, inde per arundinē, moxq; in piscatoris brachiū diffundi, quo protinus obstupefacto, venatio in irritū cedat. Si quādo tamen piscibus alijs obuolutæ cōtrahuntur è mari, torporem experti sunt multi quamprimū piscem virga tangere voluerint. quare in Anconitano mari maximè cauent ne rete in altum iaciant, piscatoribus ea incommoda sæpe subeuntibus. Quæ quidem vis torporem infundendi, cum nō in appropinquantū tantū corpora, cominus eam attingentiū, verū è longinquo, vel si hasta, vel arundine tentet, lacertos quantumlibet validos cogat obtorpescere, pedes ad cursum velocissimos alliget, & obstupefaciat, argumentū dedit vt hominē ignauia egregiè præditum, per hic roglyphicum eius indicari commodissimè posse pleriq; dicerēt. quodq; magis mirum est, pisces etiā quos attigerit, eodem torpore afficit: idq; non in pisces tantū, sed in vnūquodq; animal præstare affirmat Plato, ita de Torpedine in Menone loquens: καὶ γὰρ αὐτὴ τὸν αἰεὶ πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἄλλο ζῷον. Vehemens enim virus illud insuperabili frigore præditum, vbi duriores aliquam materiam nactū fuerit, quippe vel vimen, vel funē, illi pertinacius & copiosius adherescit, circumfusumq; aëra facilius contaminat, atq; ita perrepat, non secus ac flamma

Pierii Val. Remora & Salus.

ipsa per incensum filū vehementius transmeat, quàm si cū torre iactetur. Sic & aqua fluuiialis capite vno in eam declinato sensim ascendit, & totū deniq; inae facit. quod tamen in crassiori elemento sensim atq; contanter fit, in aërio quamocysimè fieri contingit.

DE REMORA

Admirabilis est & Echeneis, qua nonnulli, vt indicat Aristoteles, vtuntur ad iudiciorum causas & amatoria veneficia, & que non vt te studinis pes nauigijs importatus tarditatem nauigationis inferre dicunt, sed naues ipsas attactu solo sistere, ac veluti anchora infrænare: vnde moræ alicuius iniectæ nascitur hieroglyphicum,

IMPEDIMENTVM.

Nam ea de causa impedimētum & obiectam tardationem per eam significari prodiderunt, quòd pisciculus is non maioris ferè quàm pedalis magnitudinis, limacis magnæ similis, nauigia stare cogat, nullo suo labore, nō retinēdo, neq; alio modo quàm adherendo: infra enim carinæ applicitus pinnis, quas etiā tenues admodū habet, in transuersum dilatatis, tanti roboris est, vt ruant venti licet, diceret Plinius, & sæuiant procellæ, imperet furori, ac vires tantas compefcant, quosq; non vlla interdum vincula, non anchoræ pondere irreuocabili factę præstare queant, quantumlibet magnos ipse paruulus adeò infrænēt impetus, & mundi rabiem domet. Echeneidi nomen à tenendis nauibus inditum: vnde etiam epigrammaticarij quidam veteres anchoram Echeneida vocitarūt, Latini Remorā dixerunt. Huius habita impedimenti ratione Plautus ait: Nam quid illę me tam diutius remorantur remeligenes: eo enim nomine Remoram appellat. Locum citat Festus ex Patina, Comcedia.

SALVS.

Mtianus muricē appellat, qui nauē à Periandro Cnidū missam cum mādatis, vt pueri nobiles castrarentur, tandiū in medio mari retardarit, donec principem sceleris pœnituisset, ac alia quæ decretum abrogarent mandata præuenissent: remq; eo probari testimonio, quòd eius piscis conchulæ Veneri Cnidia dicatæ, facti memoriam diutissimè propagarint.

PARIVNDI FACILITAS.

Sunt qui ex pisciculo hoc pariundi facilitatem significari dicant, quòd exemptus aquis, salcō duratus, in eum vsus asferuetur, vt grauidis alligatus partus facilitate iuuet, vnde ὠδινολύοντα, quasi ὠδινοῦ λύοντα eum appellauere Græci. Non ab re verò me facturum existimo, si calumniam obiectam Plinio, quòd Aristotelem arguerit imperitiæ, sustulero, simulq; præstantes hos autores, quos librariorum imperitia cōmisit, conciliauero. Locus est apud Plinium de Remora: Pedes eum habere arbitratur Aristoteles, ita posita pinnarum similitudine. Sedenim apud Aristotelem, vnde locus hic de historia animalium lib. 2, cap. 14. desumptus est, non ita habetur: quin eorum is errorē arguit, qui pedes eum habere prodiderunt, quibus omnino caret:

A sed quoniã pinnas habet pedibus similes, hinc fit vt pedibus instare videat̃. Sed cur nō ipsa Aristotelis verba ponamus? ἐστὶ δ' ἰχθυόδιόν τι τῆν περὶ αἰώνου καὶ λῆσός τινος ἐχθυρίδα. Paulo autem infra: ὄφρα δ' αἰοί φασι ἔχθρας ᾤδασ, ἐκ ἔχθρας, ἀλλὰ φαίνετ' ἄλλ' εἰ τὰς πῶρυγας ὁμοίως ἔχθρας ᾤοσι. Sed quoniã impium propemodum esset credere Pliniū Aristotelis verba ad verbū penè transferentem, quod præ omnium oculis erat, inficiatū esse, aut autorem immeritò vellicasse, crediderim ego dictionem Aristotelis subdititiam & adulterinam esse, fuisse tamen in alicuius codicis margine notatam à quopiam, qui Pliniana verba Aristotelisq̃ eadem agnoscebat, vt ita lectores admoneret, Plinium ex Aristotele illa decerpisse: postea verò librariorum imperitia intertextam eam locutionem, vt pleraq̃ id genus alia toto opere deprehenduntur. Legamus igitur cum Aristotele Plinium conciliantes: Pedes cum habere nonnulli arbitrantur, cum minimè habeat, sed ita videri propter pinnas, quæ sunt pedibus similes. cui sententiæ meæ, spero, vnumquenc̃ peritum virū procliuiter accessurum.

DE ANTHIA.

B Lutarchus eo libello quo differit, vtrum aquatica an terrestria animalia magis prudētia præstent, quem piscem Homerus ἰσόρας, id est, sacrum appellauit, Anthiam esse videtur opinari. Eustathius tamen ἰσόρας, magnum interpretatur, vt ἰσόρον μύθος, & ἰσόραν ἐπιλήψιαν, cui Athenæus etiam accedit. Alij ἀφεζόν κ' ἰέμβλους, hoc est, emeritum exponunt, veluti sacrū bouem dicimus, qui sit à iugo in posterum dimissus. Cæterum Homerus eo versu qui legitur, Ἰλιάδ. π.

ὡς ὅτε πρὸς φῶς
 Πέρη ἰδί πρὸ βλήτε καὶ θήλυθ' ἰσόρον ἰχθυῶν
 ἔκ τῶν βίοιο δούραζε λίνω κ' ὄνοπι χαλκῶ.

*In procurrente vti quisquam
 Cautè sedens falso sacrum de gurgite piscem
 Extrahit aratis hamis, linoq̃, prehensum.*

Sacrum ideo piscem appellasse videtur, quòd maritima omnia fuerint antiquit̃s sacra, & piscari religiosum esset: veluti Vlyssis focij nō nisi magna fame coacti ad piscationem confugiunt: ita enim Homerus:

C Ἄλλ' ὅπερ ἠνὸς γ' ἰζέφθιθ' ἦια πάντι
 καὶ δὴ ἄγρην ἐφέπευσας ἀλητῶν τὸν ἀνάλγην
 ἰχθῦς ὀρυθῆς τε φίλας, ὅ, ἢ χεῖρας ἰκτιῶ
 Γναμπῶις ἀγκίστροισιν, ἐτφρέ ἢ γαστέρα λιμός.

*Sed postquam in ratibus penus est exhausta, marino
 Quærere venatu victum coguntur iniquum,
 Piscesq̃ volucresq̃, manus quò intendere possent
 Incuruis captant hamis, vis namq̃, adigebat
 Imperiosa famis.*

Huc & Theocritum citant Berenice, Leucum piscem appellasse sacrum. Eratosthenes putat Chrysofryn potius sacrū appellari, & hoc aiunt sentire Galatea Callimachum. Theocritianus piscator aureum, quem cepisse somniauerat, piscem Neptuno charissimum esse religiosissimè veretur. Sed multi Elopem, nonnulli Pōpilum dicunt. Et Delphinum etiam sacrum volunt. Plinius Planos omnes sacros existimari autumat. Vtcunq̃ tamen autores alijs atq̃ alijs faueant, bona eorum pars in Anthiam consentiūt: rarum inuentu piscem, frequētiorē tamen circa Pamphiliam: de quo habita raritatis

Pierii Val. Anthia.

ratione dixerit Martialis Epigrammatarius :

Ad palatinas acipensera mittite mensas,

Ambrosias ornent munera rara dapes.

Quem sanè inter selectiores cibos ponit M. Tullius Tusculanis, neq; non libro De finibus bonorum & malorum. Neq; sum nescius, qui reperitur in Arethusa fonte, aliū forma esse, & alia de causa sacrum. Cur verò tam multa super Anthia quæsierimus, ea fuit causa, quòd hieroglyphicum eius significatum posituri, nolimus quempiam à nobis contendere, piscis eius formam & nomen nostro seculo cognitum, cum omnis anteaucti temporis curiositas in re peruestiganda defessa, nihil adhuc certi protulerit.

SECVRITAS PERICVLIS LIBERA.

ID autem nostri fuerit instituti, dicere quemadmodum per Anthiæ piscis figuram securitas à periculorū omnium timore libera proponitur. Hieroglyphici causam afferunt, quòd quo is in loco sit, nullam ibi belluam reperiri cōfessum est: eum siquidem nō aliter vitant bellug, quàm suem Elephanti, gallum leones: quo iam indicio securi spongiatores vrinantur. Quod verò diximus Planos omnes Plinio sacros esse, certissimā ait ille securitatem vidisse Planos pisces, quia nunquam sint vbi maleficæ bestia, qua de causa vrinantes sacros eos appellant.

SECVRITAS OTIOSA.

QVoniā verò perdifficile est certā piscis huiusmodi formā adinuenire, cum aetate nostra vel ignotus mutato nomine inter alios obrepit, vel indignatus alios sibi præferri spontè solum verterit, neq; maria nostra inuisere amplius dignetur, nō ab re me facturum existimaui, si quandoquidem in securitatis hieroglyphicum incidimus, neq; satis de pisce constat, alias quasdam eius species, quæ vsui cuiuspiam fortè futuræ sint, ex numis veterum substituissim. In numo enim Neronis dea est sella sedens, dextera manu ad aurem appressa, sinistra trophæum in virgula tenens, crure sinistro, quàm longum est, exporrecto, cuius inscriptio est, SECVRITAS. Et quantum pertinet ad dexteram eo modo sitam, Plinius Epistola quadam ad Romanū ait: Nihil quod in dexteram aurem fiducia mei dormias. Quod verò ad exporrectū crus pertinet, Lucianus libello De ijs qui salario conducti degunt: Vt illud quod in votis omnium est, extensis pedibus tandem accubare possis. Tale quiddam apud Aristophanem, Pluto. In altero Neronis eiusdē dea sedens, ara antè posita, radiū læua tenet, dextera caput ab occipitio sustentat. de quo gestu Terentius: Faciā in vtramuis aurē otiosus vt dormias. Basilus & Menæder id de ocioso dici volūt, turpiq; qui sit desidie deditus. Inscriptio verò numi, SECVRITAS, vt in superiori. In numo verò Imp. M. Iul. Philippi Aug. dea sedet, dexteraq; sagittam tenet, læuam supra caput tollit innixam sellæ. Hieroglyphici inscriptio, SECVRIT. ORBIS. In numo Antonini Pij Aug. Brit. dea sedens cum radio in læua, dextera capiti & sellæ innitur. Inscriptio, SECVRITATI PERPETVÆ. In numo Lucillæ Augustæ nutrix est sedens, tribus infantibus appositis, quorum vnus lactens in gremio est, duo ante pedes vnà colludunt; inscriptio, SECVRITAS. In numo, circa quem literæ, IMP. M. OTHO CÆSAR AVG. TR. P. à læua dea stans, quæ læua scipionem tenet, dextera aquilam: literæ, SECVRITAS P. R. Sedenim

partim hæc in Sellæ commentario, atq; vbi de Aquila saxum gestante differuimus, neq; non in Anchora, repetuntur.

DE CEPHALO

IEIUNVS.

Vnt qui ieiunū hominem ostendere volentes, Cephalū ex mugilum genere translittoranū pingant: is enim non nisi mucore vescitur suo, quamobrem ipse semper ieiunus: atq; hinc illa intestini ganex adeo expetita suauitas, *νεσσοδς* à Græcis appellatur, à nōnullis Plotes. Atq; insuper adagiū circumfertur, *νεσσοδς νεσσοδς* de ieiunis. Tantiq; stuporis is esse fertur, vt in metu occultato capite, delitescere corpus reliquū arbitretur: eoq; nonnulli non illepidè prouerbiū trahunt.

VITANDI PERICVLI SOLERTIA.

Per eundem Cestrea, qui modò stuporem præ se ferebat, vitandi periculi solertiam significari cōperio: siquidem is, vt luculentissimè scripsit Oppianus, cum se retibus circumuentū senserit, in sublime sese alacri iaculatur saltu, totoq; virium conatu in summā vndam affectat emicare, ac plerunq; accidit vt subera transiliat, quibus retia suspenduntur, atq; ita capturam euadat. Secus tamē accidit in stagnis Venetis: noctu enim eos potissimū capiunt, incensa igne fornacula, quam in cymbulæ prorā statuunt. Eam duæ, vel interdum plures cymbæ à dextera læuaq; adherentes, leui tacitoq; lapsu comitantur. Cephalī tum siue metu percussī, vibrantibus in aquarum ima radijs, siue candicanti eo splendore allecti (nam cura est vt illustris admodum flamma succēdatur) pernici saltu delphinorum in morem extra vndas sese quā flamma micat eiaculantur, atq; ita spontē in paratas ad id cymbas decidunt, captura ingenti ad satietatem plerunq; exuperante, spectaculo autem maximè delectabili.

DE SCARO.

PRVDENS CAPTIVITATIS DECLINATOR.

St magna est prudentia Scarus, per quē callidū captiuitatis declinatorem significari tradūt. Is enim, inquit Ouidius eo volumine quod Halieuticon inscribit, quod opus olim à Nigidio elucubrātū aiunt, si nassis inclusus fuerit, nō fronte erumpit, nec infestis viminibus caput inserit, sed auersus caudę iētibus crebris fores laxat, atq; ita retrorsum erumpit. Apud Ælianum legas, eum simulac caudam extra nassam protulerit, à socijs mordicis appensa cauda foras extrahi: si verò protulerit caput, adesse qui cauda sua porrecta ansam effugiendi præbeat.

INGLUVIOSVS.

Hominem voracem & ingluuiosum, lamia quippè laborantem, ait Horus, per Scarum pictum intelligebant, tum quia solus in genere ruminat, quàm etiam, quia obuios quosq; pisciculos depascitur. Aristoteles quoq; solum hunc inter pisces quadrupedum ritu ruminare creditum autumat, diuersaq; omnino ab alijs specie ventris esse, cuius intestinū simplex etiam se replicat, & in vnum continuumq; resoluitur. Assimilatur is Auratis specie squamarum, sed colore atq; sapore præstat, vt qui Sapphiri gemmæ radiolos imitetur, tantæ apud veteres existimationis, vt Ennius eum louis cerebrum appellarit. Eum autem ideo ruminare aiunt, quòd dentes neq; serratos, neq; vtrinq; confertos habeat, sed altera tantum oris parte planos. Nam & animalia reliqua quæ rumināt, parte alte

Pierii Val. Mullus, &c.

ra dentium carent: prouisumque à natura, ut quod male mansum est, ea repetitio donec conteratur, atque ita confici possit.

DE MV LLO

DIANA LVCINA.

FT Diana illa syluicultrix marino culta simulacro est: nam ea per Mullum piscem, quæ Græcis omnino Trigla est, exprimebatur, alienissimo, ut multis videtur, hieroglyphico. Causam ponit Eustathius, quod piscis huiusmodi ter, ut poeta Cilix ait, anno pariat. Dianam verò leuandis partibus inuocari, Lucinae nomen indicat: ea siquidem, ut apud Catullum, Lucina dolentibus, Iuno dicta puerperis. Merito itaque cui sit ter anno soluendi partus facultas data, Dianæ gratum, & cum primis familiare animal existimatur. Nam quod tria sint virginis ora Dianæ, quid sibi velit, alibi declaratum. Athenæus Triglam Dianæ dicari propter venationem putat: ille enim marinos lepores hominibus letales, perinde ac terrestres hos venatici canes insectantur, neque ab eorum viru mali quicquam patiuntur vel ob impediendæ Veneris vim, quam ferunt inesse vino in quo suffocata fuerit, quod Therpsicles apud Athenæum ait epotum viro Veneris usum adimere, mulieri concipiendi facultatem inuidere.

DE SARGO

ALIENI LABORIS FRVCTVS.

FOminem ex aliorum laboribus sibi fructum & gloriam usurpantem, & alienam, ut ita dicam, messem demetentem, significare qui volunt, Sargum & mullum pingunt: sequitur enim Sargi reliquias mullus, atque ubi ille luto excitato abierit, fodere enim potest, mullus descendit, & pascitur. Nasquitur Sargus in Ægyptio mari ferè: vnde Lucilius,

Quem præclarus Elops, quem Ægypto Sargus mouebit.

Sedenim Brundusinum maximè commendat Ennius.

DE PASTINACA.

PARRICIDÆ SVPLICIVM.

FVm qui parricidij poenas dederit, significare si vellent Ægyptij, piscatorium hamum Pastinacæ piscem attrahentem pingebant: ea siquidem venatu detenta, spinam quam in cauda gestat, in raptorem ei aculatur, ictu maximè letali, nisi coagulo leporis vel hœdi vel agni drachmæ pondere ex vino succurratur, quod & huiusmodi, & aliorum marinorum ictibus præsentaneo est remedio. Hoc verò κατὰ φύσιν dictum ea de causa opportunum fuerit, quod cuiuscunque incommodi remedia, passa sunt, ut vulgus ait, palma ubique proferenda. Est verò Pastinaca, quem Græci παστινάκη vocant. Eam aculeo vim inesse tradit Ælianus, ut si quis eam frondentem arborem pupugerit, haud ita multo post folia omnia decidant, arborque veluti magnis solis ardoribus exiccata prorsus exarescat.

DE NEBRIADE.

VORACITAS INSATIABILIS.

Hominem cibum immodicè sumptum euomentem, ac nihilo secius insatiabiliter mox crapulantem significaturi, marinā mustelam pingebant, quæ Nebrias est nonnullis: ea enim ore, vt Ægyptius interpres Horus ait, parit, innatansq; mox quæ pepererat conuenatur, atq; depascitur. Sepias itidem ac lolligines ore parere sunt qui velint: id redarguit Aristoteles, partus foveri ore dicens, & emitti, proptereaq; putari eas ore parere.

DE FVCA.

REI DOMESTICÆ STUDIOVS.

Domesticæ rei studiosum hominem qui significarēt, Fucam pisciculum, his similem quas vulgò Tincas appellamus, sed colore subuiridi, pingebant: ea enim sola ex marinis piscibus nidum sibi construit, & in stragula parit.

DE RAI A.

CAPTATOR.

Captatorem hominem notare si vellent, Raiam pingebāt: gestat enim illa ante oculos suos gemina fila, in capilli speciem, extrema quorū rotundis quibusdam præpilantur quasi escæ causa additis: his ea, vbi locis arenosis aut fæculentis obturbato solo se absconderit, piscatur, attollens fila illa sibi præpendentia. Dum enim pisciculi occurrunt, & capita machinamenti pensilis pulsant, ipsa sensim fila subducens eos allicit, donec ad os admoueat, atq; ita repente corripiat. Sepia quoq; hoc eodem vtitur machinamento, in cancris alligandis, quorum audivissima est.

DE SCOLOPENDRA.

ANIMVS A VITIIS DEPVRGATIVS.

Scolopendrā animi vitia depurget, quæq; se lædant, eximat & expellat, significare si vellent, Scolopendrā pingebant: eam nonnulli Centipedam vocant. Ea autē vbi hamo deprehensa fuerit, quam longissimè potest sese exporrigens, hami lineam abrodit, quo deuorato, interiora sua foras euomit, donec hamū eiiciat, dein recipit intro ac valet ea qua prius salubritate.

DE PHOLI.

PARTO FRVENS.

Pholum piscem pingebant. Ea enim mucorem quem ipsa emittit ad altam crassitiē sibi obducit, vt tota visco delibuta videatur, ita vt in eo quasi cubili conquiescat, vnde illi nomen: φολίδας enim nidificare est. Videndum verò, an hæc sit Ausoniana Tinca ita passim hodie nuncupata, quam natura ipsa videtur in vulgi pauperisq; plebeculæ solatium protulisse.

Pierii Val. Squatina, &c.

DE SQUATINA.

FABER LIGNARIUS.

Squatina meruit inter huiusmodi significata recenſeri, per quam fabri lignarii intelligi volebāt. Eſt enim piſcis tam aſp̄ræ, ſcabræq̄ ac validæ cutis, vt ebur ea, neq̄ non ligna quantumlibet dura, poliantur. Nam ex mari fabriles quoq̄ vſus veniunt, vt omittamus fabrilia inſtrumenta omnia in huius piſcis capite deprehenſa. Quin & ferram conficere didicimus ex huius piſcis oſſe ita crebro mucronato, qualis longa annorum ſerie ſuſpenſa fuit tholo ante D D. Petri & Pauli conditorium, priuſquã à Iulio II. illa venerandæ antiquitatis monumenta ſolo æquarentur, iactis mox tam ingentis machinæ fundamentis, quam neq̄ nati natorum, nec qui naſcentur ab ipſis, vlllo vnquam tempore conſpecturi ſunt.

DE CLUPEA

LUNARE CORPVS.

In Arari Gallie fluuio piſcis eſt quem vocant Clupeam, Veneti Chieppam, Romani Lacciam. Sed quantum Romæ carnis & mollitudine & bonitate præſtat, tantum apud Venetos vilior, plebeiusq̄ habetur, vt qui in eiſmodi ſtagnis minimè pingueſcat, ſpinarū verò multitudine atq̄ denſitate ſtudio ſit. Sed vt cunq̄ apud nos ſit, in eo Gallie fluuio ita Lunæ naturam imitatur, vt ea creſcente candeaſcat, decreſcente verò nigreſcat. Accidit verò ei, vt cum corpus nimium auctum fuerit, ſpinæ quoq̄, quæ per vniuerſam carnem continuatis quibuſdam ordinibus porriguntur, & ipſæ quoq̄ adcreſcant, adeoq̄ extendantur, vt animal id interimant, quod in mirabilibus Italicis tradit Heliodorus. Qui quidem piſcis ſi Ægyptijs innotuiſſet, nimirum Lunæ eum hieroglyphicū poſuiſſent. Aiunt etiam in eius capite lapidem grano ſalis ſimilem, qui faciat ad quartanas.

APVA

Iſt piſciculorum genus quod ex ſola pluuia procreatur, Apuam Latini vocant, aſpiratione Græci vocabuli repudiata: ἀφίλω enim illi ἄφωσιν eam dicunt. Ligustica Tyrrenaq̄ omnis ora, cum plurimum p literam in ch vertat, vulgò Anchua vocitat, n etiam litera ad incitatioſem primæ ſyllabæ ſonum adiecta. Sunt qui has in halecularum genere connumerent.

FESTINANTIA.

Erat iſt piſciculus feſtinantiæ ſignū: nam vbi vel minimum concaluerit, coctus eſt: vnde adagium, Ad ignem Apua, cum quid celerrimè factum, vel ipſo temporis momento ſignificamus, de quo in Auguſto apud Tranquillum. Et prouerbio dictum ἰδε πῦρ ἀφύα, quaſi ſatis ſit ad eius cocturam ſpectaſſe tantum ignem. Hanc Veneri ſacram ait Athenæus, quam Stilpon philoſophus Megarenſis Neptuno cum immolaſſet, promeruit vt ea ciuitas magno Apuarum prouentū fuerit à Deo locupletata.

DE HIRVDINE

Irudo quoq; aquatile animal, cuius plurimus in medendo vsus, significata quædam habet hieroglyphica.

SANGVINARIVS.

CRudelissimum siquidem hominem, & humani cruoris auidissimum, per eam significari notius est, quàm adnotare oporteat. Et Cimæta apud Theocritū, Pharmaceutria, quàm poëta transtulit ex Euphorionis Mimis, non aliter ab amore sibi sanguinem exuctū lamentatur, quàm si limosa Hirudo corpori suo applicita fuisset:

Αἰὲὶ ὄρωσ ἀνίατ' ἐτὶ μὲν μέλαν ἐκ ἕρδος αἷμα
 Ἐμφύς, ὡς λιμναῖτις ἀπαν ἐκβδέμα πείπωκας.

Heu crudelis amor nostro saturate cruore,

Summa affixa cuti velut hunc suxisset hirudo.

INSATIABILITAS.

Verūm ea etiam insatiabilitatis est signum, quandoquidem ad suctū admodum non prius ab opere desistit, quàm tota sit supra modum sanguine tumē facta: quod ita expressit Horatius:

Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

DE LEPORE MARINO.

MINIMA DE CAUSA EXANIMATVS: VEL,
 DĀMNA MVTVĀ.

Vimarinum Leporem pingunt humano tactum digito, mihi videntur significare voluisse, vel hominem minima de causa exanimatum: quandoquidem ferunt eum qui non modò digito, verūm etiam virga Leporem marinum attigerit, quamprimū eum exanimascere, & nisi promptuarium sit remedium, etia n mori. Vel mutua damna ex eadem pictura libet interpretari: nam hieroglyphicum hoc apud veteres non inueni: quia humanus attactus Lepori etiam est exitialis, in Indico præsertim mari, vt à Licinio Macro traditum ait Plinius. Ita nusquam non mollis Lepus. Nam & per ruricolam, mollitiem quandam effœminatam intelligi suo loco diximus inter quadrupes, tum ob timiditatem, tum ob pulpamenti copiam, quòrum vtrunq; fœminarum proprium, cū audacia virilis omnino sit. Caro enim pars fœminea dicitur. Neq; postremi nominis philosophi sunt, qui ossa à mare, carnem à fœmina procreari velint, & ad embryi coagmentationem vtriusq; concurrere genitram. Facit præterea ad effœminationis significatū, quòd Hippon Philosophus ex seminibus tenuibus magis fœminas, ex densioribus mares fieri contendit: quod tamen eorum dissertationi relinquimus, qui naturæ secreta altius rimantur. Nam cū sint qui totam hanc fabricam ex mare constare dicunt, neq; fœminam præter fomentum quicquam aliud conferre de suo, Anaxagoras tamen, Parmenides, Empedocles & Epicurus aliquid etiam ex parte matris ad generationem accedere asseruerunt, præcipuè verò Alcmaon: sed vt Censorinus ait, is non definitè se scire confessus est, ratus

neminem posse perspicere.

cere.

Pierii Val. Spongia, &c.

SPONGIA.

D

Ed cur Spongiam prætereamus, quæ & ipsa inter aquatica enumeratur animalia, utpote quæ refugiat ad tactum, seque in angustum colligat: Vt cunctæ verò, sua hæc habet hieroglyphica.

BIBACISSIMVS.

Vulgatissimum enim est, naturæ bibaciores hominem per Spongiam significari, ea quæ omnibus in promptu est causa, tactu solo tantum humoris exugendi. Quo accedit festiuum vulgi dicterium in Vespasianum iactari solitum, quod dictitabat eum procuratoribus pro Spōgijis uti, quod quasi siccos made faceret, & exprimeret humentes. Credebatur enim procuratorem rapacissimum quencque ad ampliora officia ex industria promouere, quò locupletiores mox cōdemnaret, atque ita ille corū raptō frueretur. Quod verò scriptores hinc siccos pro pauperes ponunt, cum Horatiana facit elocutione: ut Epistolis,

*Sin prodesse tuis pauloq̄ benignius ipsum
Te tractare voles, accedes siccus ad vinctum.*

Quippe, ut palam est, pauper ad locupletem.

ABOLITVS.

Ab Augusti tempore receptum est, ut pro abolitione Spongia capiatur, ex quo ille Aiaceum suum, quam tragcediam penitus aboleuerat, in Spongiam incubuisse respondit, ad ensē alludens, in quem Ajax sponte sua incubuerat.

MOLLITIES.

Alij mollitiem etiam per Spongiam significari voluerunt: de quo Plutarchus opusculo eo, quo docet, qua ratione internoscere adulatorē ab amico possimus, Comici, cuius non ponit nomen, dictum citat: *αὐτὴ μὴ ποικίλω σπινγίᾳς μαλακώ τὸ σῶμα ἔπρόσωπος*, Nisi corpus spongia mollius reddidero, de verberibus loquens, quibus eum cædendum interminabatur.

DE GLANI.

Erūm agē inter minutos hos proceriorē vnum aut alterum inferamus, ut ita pisciculorum, qui præmissi sunt, sordes emendentur.

PATERNA DILIGENTIA IN FILIIS

EDVCANDIS.

Paternam in filiis educandis diligentiam, eamque accuratissimam exprimere si vellent, piscem Glanim pingere instituerāt. Oua enim is quæ femina destituerit, perseveranti custodia tutat ad quadragesimum & quinquagesimum usque diem: ab ijs denique non abscedit, donec ita coalescat soboles, ut ab reliquorum piscium iniuria se tueri valeat. Tantumque eius affectum esse ferunt, ut dum ova deserere minimè patitur, à piscatoribus ea trahentibus in vada facillimè capiatur, tam ardenti animo, tamque pertinaci studio apud illa permanere contendit. Hæc Ælianus, qui Glanim etiam Siluri speciem similitudinemque habere dicit.

DE SILURO.

St verò Silurus, ut veteres omnes autores tradunt, bestia malefica, quæ, ut inquit Plinius, & homines & equos deuoret. Sed & Glanim Pausanias ait hominum esse deuoratorē. Nequaquam verò Sturio esse potest neque Glanis, neque Silurus, cum minimè fera esse possit Sturionis natura, tam molli delicatoque ore prædita, quæ, siue ex porculetis in eam euadat magnitudinem,

nem,

E

F

anem, siue alterum sit genus, ἐπὶ τῷ ἰδῷ pisci nomen ἴσθρῳ apud Athenæum. atq; is inter grādiore. Idem verò autor, & Porcos, & Siluros inter Nili pisces enumerat. Et Hispania omnis Sturionem Sulium vocat, literis transpositis, quasi velint Suilum dicere, hoc est, Hycam. Sunt quidem in Danubio Siluri celebres, sed non minus hyca, qua de re aliquid dicit Hermolaus: sed hæc alij viderint.

DE THUNNO.

Thunno, cuius vsus tam recentis, quàm sale durati, frequentissimus per vniuersum terrarū orbem est, cū nullo nō in littore capiat, nihil aliud inueni quod hieroglyphicis inferi posset, nisi vel strabonem, vel limis oculis prospectantem, ex eo significari.

L I M I O C V L I.

Quo enim ille oculo plus cernit, utroq; hebet: quare Byzanti frequentissima est eorum captura quo tempore transfretant, quia micantissimi lapidis, qui ab imo freti lucet, fulgore percussis, in sinum qui ab læua est, numerosissimo diffugiunt cœtu. Apud Æschylum legas, sinistrum oculum intorquere Thynni more. Sed hoc pertinet ad prouerbia.

PIERIVS VALERIANVS AD MAXIME REVERENDVM COSMAM GERIVM, DE IIS QVÆ PER PISCEM IN VNIVERSVM SIGNIFICANTVR, DE QVÆ MARI MOX COPIOSE, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Superiori anno cū te & amicos alios Patavij philosophantes inuisissem, deq; vestris & nostris studijs (si modo mea in vlllo studiorum genere censi possunt) multa contulissemus, quibus explicandis scripta ego nescio quæ mea vobis legenda proposuissem, animaduerti Cosma studiosissime, pro tuo erga me amore, magna affectum læticia, quod eum quem sciebas per longa temporum intervalla multis & inuisis occupationibus à literarum studijs auocatum, audentem tamen inspiceres de literis aliquid reminisci, proindeq; veluti Entellum aliquem, cui iam gelidus tardante senectâ sanguis hebesceret, in certamen accenderes & excitaras, orare discedentem me cœpisti, ut istiusmodi generis scripta sapius ad te legenda transmitterem. Ego tamen etsi te nostris nihil indigere existimabam, quem vniuscuiusq; doctrinæ præceptis & institutis abundare oportere persuasum habebam, qui apud eruditissimum Romulum Amasæum tota educatus adolescentia, nunc Bonamicum, Lampridium, & alios istic habeas, à quibus veluti ab oraculo, tuis omnibus satisfieri cogitationibus potest, neq; me quicquam tam reconditum, tam rarum de Æusarum arcanis afferre posse, quod illis & tibi, qui eos audis, non longè sit exploratius, quàm ego per interrupta totius literarum studia potuerim obseruare, constitui tamen aliquid ad te mittere, quod meæ in te obseruantia signum & monumentum esset, idq; præcipue delegi, quod si non doctrina, certè ipsa rerū varietate delectare posset. Nam cū piscium quasdam species ex hieroglyphicis decryptas, & tui & mei amici quidam accepissent, supererat adhuc de piscibus in vniuersum, quid veteres illi sacerdotes Aegyptij sensissent, dicere. Id commentarium adhuc à nemine occupatum veluti τὸ πρῶτον ἰδῷ apud me diligentius asseruabatur, quod tibi dedicandum existimaui. Tu quicquid id fuerit, pro tua comitate hilariter suscipias velim. Videbis verò hic quanta fuerit abominationis apud Aegyptios Piscis, quem nos tanto mox honore profecuti sumus, quantum inter mortales super eo sit vniuscuiusq; serè nationis iudicio variatum. Sed ne tam longa morer epistola, rem ipsam hinc auspicabimur.

Pierii Val. Mare.

PROP HAN VM.

PROP HAN VM in primis atq; abominabile per piscem apud Ægyptios sacerdotes significari proditum, quem & pollutum aiebant, & à mensis suis amouebant, in eo scilicet piscium genus damnantes, quòd hi plurimùm alter alteri grassatur cibi causa: præterea quòd nullius sit nutrimenti, tanquã facile computrescat, vt cum minimè asseruari possit, prouerbium in fardos emanarit, Piscis repositus. & apud Plautum dicitur vulgatum, Piscis nequam nisi recens. Quinetiam constat Æthiopus illos qui sola piscium alimonia victitarunt, breuioris omnino vitæ quàm nos esse. Deniq; vt in Phædone est, apud Piatonem, nihil nasci in mari loue dignum existimabant. Sanè Zoroaster vnà cum Magis, inter animalia quæ bonis malisq; genijs obnoxia sint, discrimen posuere, vt bonis dedicata opinentur, veluti canes, & volatilia, & testudines terrestres: malis verò, aquatica omnia: eumq; beatum putant euasurum qui plura enecet.

DVÆ MORTALIVM CONDI- TIONES.

ILLud ad hanc vsq; diem à Iudeis magna religione seruari manifestum, vt ex Moisaicæ legis præcepto piscem nõ attingant, nisi qui pinnatus sit, & squamosus, lubricos verò leuesq; omnes auersentur: id quod ita interpretatur Adamantius, vt per aquas, mare vitæ huius intelligat, in cuius fluctibus mortales assiduè volutamur: in hoc mari nostro pisces qui pinnulis iuuantur, & squamis muniuntur, ad superiora facile sustolluntur, & aëri huic viciniore fiunt, veluti qui libertatem spiritus quærant. Talis est ergo sanctioris vitæ vir quisq;, qui intra retia fidei cõclusus, bonus piscis ab Assertore nostro nominatur, & in vas cõseruationis immittitur. Squamosi verò quorsum? per hos intelligit idem autor homines qui parati sint vetera indumenta deponere, nouumq; hominẽ induere, & vt Gregorius Nazianzenus diceret, *ἐκ νεανίας ἄρας*, Latini Græcam secuti locutionem, encarniare dixerunt, vt ita omni mentis duritia deposita, animũ Deo tractabilior rem offeramus. Qui verò neq; pinnas neq; squamas habet, ij in imis semper versantur vadis, & in cceno plurimùm volutantur, veluti sunt anguillæ, rhombi, & huiusmodi reliqua, quæ nequeunt ad aquæ summitatem ascendere, ad superiora quippe peruenire: atq; ij sunt qui luto, hoc est, turpitudini & vitijs inhæsitantes, ad vitales auras superioremq; spiritũ attolli nequeunt: adeò carne turgidi, & vnicunq; oppleti confertiq; sunt, vt neq; deponere facile quicquã possint, neq; se attollere, aut ab ea cui affixi sunt face subleuare, hoc ita terrestriũ affectu grauatũ, vt nullam cœlestiũ curam suscipiant, crapulæ tantum, libidinibus, cupiditatibusq; suis implicati: quibus quidem voraginibus hausti, simulatq; ceciderint, nihil quicq; conantur emergere, sed ita recumbentes, in eodem quo hæserint luto volutari delectantur. Eodem inuoluuntur cceno philosophi qui naturæ tantum principijs insistent, ad naturæ verò ipsius autorẽ, cuius spiritus super aquas fertur, nunquam attolluntur. Eodem implicantur Iurisperiti, qui leges nõ iustitiæ studio, sed lucri tantum cupiditate profitentur. Eodem volutantur sacerdotes, qui cæremonias ore tenus prosequuntur, quid verò per cæremonias intelligi fieri ue debeat, aspernantur. Quin etiam Oratores, neq; non Poëtæ qui faciendæ tantum vbertatem, affluentissimosq; verborũ fluctus, ingentemq; vocum strepitum,

strepitum, canorasq; nugas admirantur, quæ verò ad integræ vitæ institutionē faciunt, nihili pendunt, vnà cum superioribus in imo huiusmodi fundo, quippe vbi liuidissima maximeq; est profunda vorago, supini detinentur. Atq; hoc est illud profanum, quod vetus illa pietas tantopere auersabatur. Gentes tamen aliquas inuenies (vt alienigenarū quoq; instituta cōquiramus) quibus pisces sacrificare mos fuerit, veluti Bœotij faciebant, qui selectiores quasdam anguillas ex eo genere quæ Capaides appellātur, præcipue cōmendationis in Eubœa, dis immolare consuerāt. Passim verò piscatores Neptuno Thunnū, qui maximus esset, sacrificabant spe capturæ. Et Phaselitæ Lyciæ populi falsamenta Cylabræ cuidam heroi offerebant, eius cōdituræ pisces ita pueros arbitrati, vt deos etiam alios pisciculis huiusmodi sale conditis placari opinarētur. Sunt verò qui apud eos id ea de causa institutū scribant, quia regio illa ab origine prima falsamentis ex pisce factis empta fuerit.

P U R I F I C A T I O .

Quod verò Ægyptij mare profanum arbitrabātur, alij longè secus existimā
 B runt. Nam M. Tullius vbi rationes de parricidæ pœna cōmemorat, oratione pro Sex. Roscio Amerino, ea potissimū de causa insui reos culeo dicit, ne cum in flumen abiecti delati essent in mare, ipsum polluerent, quo cætera, quæ violata sunt, expiari putantur. Ad hæc Proclus tradit, sulfur & maris aquam ad purificationem adhiberi. Et Euripides Platonem secutus in Ægyptū, cum morbo quodam implicitus, sacerdotum suasu mari se expiasset, incolumitati redditus est: eaq; de causa versum hūc ille istius rei memor suis poematibus inseruit, *Δείλασσα κλύει πάντα τ' ἀνθρώπων κτείει*. Aristophanes quoq; tale aliquid attigit, cum dixit: *πρόβαλ' ἄλλ' ἄλλ' ἰδί' Δείλασσα ἡ γερμὲν, ἐπιφ' ἰλδμὲν*. Neq; ritū ignorauit huiusmodi Catullus, vbi ita canit:

Ecquid scis quantum suscipiat sceleris?

Suscipit ò Gelli quantum non vltima Thetis,

Nec genitor Nympharum abluat Oceanus.

Neq; temerè Clemēs inducit Petrū, anteq; cibū sumeret Tripoli lauuisse in mari, alibiq; libenter cum in eodē lauare. Et apud Homerum Telemachus Palladi supplicaturus, in æquore manus lauit: quæ quidē purificatio omnium gentium cōsensu de mari sumpta, baptismū ab omnibus præuisum nationib. indicat, quæ sola vera est purificatio. Diuine em̄ literę per mare vnitatis numero baptismū intelligūt, vt Theologi docuerūt. Nā & Michæas propheta mare baptismū appellasse visus, cum dixit: Tu peccata nostra in profundū mare demerges. Mare verò lauacrū huiusmodi ea de causa nuncupatur, vt sentit Euthymius, quòd animarū sordes, quæ illic eluunt, recipit, & quia purgat: omnia aut̄ quantūlibet lutulenta flumina inuehunt in mare, lateq; ab eo admittunt, sed tamē nihil intra se cōtinet sordidi, fæcesq; omnes ad littora, sed eas perpurgatas, cōtinua reijcit alluuiōne.

D A M N V M E T V T I L I T A S .

Aliunt verò qui sacerdotū Ægyptiorū cōmenta curiosius sectantur, Tritonem ideo biforem pingi solitū, superiori quidem parte hominē, inferiori verò piscem, vt ex humore nos & utilitatem & damnum consequi moneremur, cum illi ex humana natura bonum atq; proficiūt, ex pisce nō nisi perniciē interpretarentur. Sedenim de Tritone alibi. Quamuis autem apud Ægyptios perniciem piscis significaret, in ostentis tamē boni ominis habitus est nonnunquā: vt qui Augusto pridie quàm Siciliensem pugnā classe cōmitteret, in littore deam-

Pierii Val. Mare.

bulanti exiliit è mari, & ad pedes procubuit, quasi nūcius Neptuni, amicitia eius sibi conciliantis; tanta fuit eorū hominū in quos colebāt deos vanitas & impudentia.

SILENTIVM:

SVnt verò qui Pythagoræ præceptū, quo edixit ipse, ἰχθύων μὴ γόσσασαι, propter *ἰχθυῶν* quā religiose ad eō præcipere consuerat, factū putent: piscium enim taciturnitate nihil est quietius, proverbio inde desumpto, Pisce taciturnior: quapropter visi fuerint pisces Pythagoræ quodāmodo cōtubēnales. Et Lucianus Alcyone, ἀφωνα γὰρ δὴ πέλιος ἰδοὶ τὸ διατρώβηνα: muta, quæ aquā incolunt. Ita Lucretius mutas eos natantes appellavit. Ex piscibus autem, vno excepto boca, cui à boando, id est uocē emittendo nomen inditū reliqui omnes dubio procul taciturni sunt. Et quāuis, ut apud Ælianū est, quidā, ut lacerta, chromis, apēr, grunnire videantur, sibilare chalcis, & cuculū imitari coccyx, tenuia tamen ita sunt ea vocis indicia, ut inter vocales recēseri minimè mereant. Nisi verū illud est quod Pausanias Arcadiæ fluuiū memorat, in quo pisces nascantur quos Pæciliās vocant, qui turdorū auium voces edant, quodq; similes in Aorno fluuio Philostephanus Cyrenęus memorat, quosq; vocales in Clitore fluuio ponit Mnascas Patrensis. Taciturnitatis verò huiusmodi quæ sit in piscibus, ita Flaccus meminuit:

O mutis quoq; piscibus Donatura cygni si libeat sonum.

Quàm appositè autem & Claudianus silentiū hoc piscibus attribuit, dum Rhadamanthū ait loquacissimos viros, & qui ausi sunt arcana prodere, in pisces indui apud inferos iubere his versibus:

*Qui iusto plus esse loquax, arcanaq; sœuit
Prodere, piscosus fertur victurus in vnda,
Ut nimiam pensent æterna silentia vocem.*

Atqui Piscibus orientibus genitos, dicacissimos futuros ait Manilius quarto:

*Nēue sit ut primos animo præcedere pisces,
Carrulitas odiosa datur linguæq; venenum,
Verba maligna nouas mussantis semper ad aures,
Crimina per populūm populi fert ore bilingui.*

Sed ut ad Pythagoram redeamus, Plutarchus, Sylla, eum ait vesci solitū ijs quæ dis immolata fuissent: cum verò piscium nullus ad sacrificiū idoneus haberetur, ea quam profitebatur religione ab eis abstinentiū censuisse. Sed quātū pertinet ad sacrificiū, non cōstare id multis docuimus exēplis. Idē Pythagoras mare Saturni lachrymas esse dicitabat, quasi vellet ex hoc eius impuritatem innuere.

HUMANÆ VITÆ CONDITIO:

AEgyptij sacerdotes igitur, vti propositū est, mare perniciē vocabāt, ea præsertim de causa, quòd cum totius alimentī sui beneficia ex Nilo cōsequerentur, corrūpi eum simulac mari cōmisceretur animaduertebāt: atq; ita mare dicebant quod in humano genere vitale est vitiare. Ut verò scripturę hieroglyphicę speciē aliquā oculis subiiciamus, in Sai pro vestibulo templi, quod Palladi deditum erat huiusmodi viseretur argumentū: Infans, senex, accipiter inde, mox piscis, postremoq; omnium fluuiālis equus: quod humanæ fragilitatis conditionem indicat à pueritia vergentis in senium, ac iterum repuerascentis: accipiter verò Deum, ac perinde amorem, quodq; in nobis diuinum est, ac vitā ipsam vitalem ostendebat. Piscis, odium simul atq; mortem, propter mare, quod exitium atq; perniciem appellitabant. Equus verò fluuiālis impudentem violentiam

lentiam notabat, vt qui nec patri quidem parcat suo, verum eum interficit, vt matris ipse connubio potiatur. atq; ita propemodum concors ea discordia, quæ corporum temperaturam constituit, cum dissidere penitus cœperit, atq; vnum in alterum violentius grassari, mors inde sequatur necesse est. Fluvialis enim equus ideo pro dissidio ponitur, quod in duobus contrarijs elementis viuit, aqua & terra: noctu enim egressus aquis segetes depascitur: & binis est vngulis præditus, vt boues: de quarum quidem vngularum distinctione in Sue satis ex diuinis literis disputatum.

O D I V M.

Odium itaq; per piscem interpretabantur, maritimaq; demum omnia tanta religione & horrore prosequerentur, ut ne nautas quidem alloquerentur, rati vel ex eorum sermone se cõtaminari: ita eos arbitrabantur à communi omnium aliorum victu & moribus dissentire, cum ex mari, quod Homerus nullius frugis esse dicit, victum hi tamen & necessaria sibi compararent, quæ Theon grammaticus apud Plutarchum disputat Symposiacis: cumq; elementum id ab humana natura nõ solum alienissimum, verum etiam illi inimicissimum asseuerarent, nullum cum ijs cõmercium habere voluerunt, quod vel in mari gigneretur alereturue, aut id inhabitaret. Neq; tamẽ ignarus sum Plutarchum de mari præclare sentire, vt eorundẽ Cõuiuiorum habetur decade quarta: sed nos hoc loco Ægyptiorum dictata, quæ interpretanda desumpsimus, in primis cõmemoranda censemus. Nã illi cum tã pertinaciter mare abominarentur, mosq; esset in sacrificijs sal adhibere, ne marino vterentur, id ex Hãmonis fonte deposcebant: afferebat enim inde sal è palma cõtactis cistulis, quod purum arbitrabantur, quia ex ipso fonte, nõ ex mari proueniebat, cuiusmodi salis vis magna in Noricis Rhæticijsq; iugis atq; conuallibus circa fontium margines concretum vulgò reperitur, neq; alterius ferè tota Germania salis habetur vsus.

D I V I N O R V M A B H V M A N I S S E P A R A T I O.

FVerunt è veteribus, qui segregationes aquarum ab aquis, apud Moysen, ita interpretati sunt, vt animos quosdam spiritu suo vegetos expertesq; corporis asserent significari per aquas, quæ supra cœlos in firmamento longè alijs prestantiores cõsederent: infra verò, in ipsis quidem terrenis locis deteriores malignosq; morã traxisse, atq; etiam nũ trahere: idcircoq; dicunt, eas aquas quæ supra cœlos collocatæ sunt, Deum laudare: per aquas autem eas quæ sub cœlis sunt collocatæ genios interpretantur, quantum spiritu naturaq; sua conari possunt, improbissimos, ab ea nimirum altitudine, quæ ad probitatem secundum naturam accõmodatur, in ipsum imum prauitatis fundum, vitijq; sentinam deturbatos. Eas verò aquas vt turbulentas, vt seditiosas, vt affectuum perturbationumq; procellis & turbinibus fluctuantes exæstuantesq;, maria non iniuria nuncupatas fuisse, propter mutationis facilitatem, & momentorum voluntatis

- A Nascimur
- B Senescimus
- C Viuimus
- D Morimur
- E Nature dissidio.

Pierii Val. Mare.

electionisq; motuū instabilitatē. quam quidem interpretationem vt altè nimis D
 repetitam, & paucissimorū ingeniorū intellectui peruiā, Basilii haudquaquā
 magnifacere videtur. Aegyptijs tamen argumētum placuisse, indicium est, quòd
 cœlum rore pluuiū venerabant, quòd humor huiusmodi à probis illis naturis
 defluere videretur, quæ propter mentis puritatem dignæ essent, quæ decentem
 accōmodatamq; Deo creatori laudem redderent, disciplinamq; illam cœlestē in
 inferiora sparsim diffundere proseminareq; viderent. Minimè igitur mirū est si
 mare sacerdotes illi vsque ad eò abominabile existimabant, quòd cœlestis roris
 puritatē contaminaret. & amaritudine sua dulcedinē eam omnem peracerbam
 redderet, eiusq; indignationis ergò tantum in maritima omnia odium, vt etiam
 insulares vti profanos auersarentur. Et mox receptū apud scriptores, insulares
 omnes malos esse, Leros autē pessimos: quod in Siculos haudquaquā meritò
 nonnulli detorsere, perinde ac in Leriorum locum Chios alij quidam substitue
 rūt, nulla carminis habita ratione. Nam, vt hoc obiter explicemus, epigramma
 est vetustum admodum, quod in vulgus prodijt, vulgatis in exemplaribus:

ἢ τὸδε δημοδόκος χῖοι κακοί, ἔχ' ὁ μὲν, ὅς δ' ἔ,
 πάντες, πλὴν προκλίας, ὁ προκλίας ἢ χίθ'.

E

Non sum nescius Chios hominū nequissimos olim habitos, quod vt credatur,
 satis est Theophrasti iudicium, qui eos ait oratorem quendam senem ad Lace
 dæmonios destinasse, qui quòd cum puderet senectutis, canitiem succis fucaue
 rat, cumq; is publicè dicere inceperet, surrexit Archidamus in eam tum Repub.
 longè princeps, dixitq;: Quā obsecro sermonis incolumitatē habiturus est hic,
 qui mendacium non in anima solū, verū etiam in capite circumfert? Strabo
 tamen, decimo, carmen hoc Phocylidæ adscripsit, Lerosq; nō Chios, ponit, vt
 legendum sit, λέριοι κακοί, & in fine, ἢ προκλίας λέειθ': cui lectiōni ego magis fauco,
 quo χῖος, pro χίθ' primā κατὰ συναίρεσιν producit. Quidā eruditissimus alioqui vir
 Patroclū pro Proclea reddidit. Carmē itaq; in hūc modū vtrobique restituendū:

ἢ τὸδε φωκυλίδ' ἄλειον κακοί, ἔχ' ὁ μὲν, ὅς δ' ἔ
 πάντες, πλὴν προκλίας, καὶ προκλίας λέειθ'.

Id nos ita Latinum fecimus:

*Hoc quoq; Phocylidæ dictum, Lery mali, at illud
 Non ita vti dicas, hic malus, ille minus.
 Praui omnes inquam, Procleam si dempseris vnum,
 Et tamen ipse etiamnum est Procleas Leryus.*

In quam quidem poetices amœnitatem quamuis κατὰ περίεργον, ideo tamen defle
 ctere collibuit, quia dum hæc cōmentarer venit in mentem mihi epigrammatis
 Cornelij Castalij Feltrensis, Iuriconsulti in foro Veneto clarissimi, quod nemi
 nem eruditum legisse pœniteat:

*Afrani & Capito fratres, Neptunia proles,
 Quorum iam tota est aurea facta domus:
 Ambigitur multum de vobis, peior vter sit:
 Nam nemo id dubitat ne sit vterq; malus.
 Iudice me Capito tu longè es pessimus omnium,
 Et tamen est frater te quoq; deterior.*

Quod quidem scomma desumptum est ex epistola Phalaris ad Adimantum,
 quam commodi tui causa libuit adscribere: ἀκόσω σὲ διαφύξεισαι πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὅποτε
 ρθ' ἰμάδις ὄσι χεῖρας, σὲ μὲν ἐκείνον λέγοντος, ἐκέλευε ἢ τ' ἔμπρατιν σὲ ἰγὼ ἢ οἴομαι, μᾶλλον ἢ καλῶς πείφ
ομαι,

α σμαι, ἢ μὴ ἄλλων ἀπάντων ἐκείνους εἶναι κακίω· οὐδὲ οὐτε ἐκείνους, οὐτε ἄλλους ἀπάντους ἐδεία.
 Audio te cum fratre tuo altercari, vter vestrum peior sit, cum tu quidem illum dicas, contra verò ille te: ego verò existimo, imò perbellè mihi compertum est, illum vtiq; alijs omnibus, te verò vno, neq; illum neq; aliorum hominum quempiam esse peiorem. Addam illud vnum, si nō satis nugarum est, quod ad Phocylidæ nomen epigrammati Græco insertum pertinet, videndum an eò spectet id falsè dictum à Cicerone epistola ad Atticum libri quarti nona, καὶ τὸ ἐφωκυλίδου, vbi Pompeium perstringere videtur, qui licet egregiè de Repub. loqueretur, parum tamē aut nihil differret à cæteris. Vnde illud ad eundem Atticū lib. VII. Epistol. Dionysius vir optimus, ego quos tu bonos esse dicas nō intelligo, ipse nullos noui: id quod probando latissimè prosequitur. Sed nos iam satis.

NEQVITIA.

QVonia verò mare ipsum in primis falsum est, & sal inde plurimum conficitur, totumq; illud elementum si exiccari posset, in sal abiturū est, Ægyptij ipsum quoq; sal ita auersabantur, vt ne pane quidem salito vescerentur: quippe cum viuendi, vt sæpe dictum, puritatem in primis adamarent, id fixum immotumq; animo gerebant, vt omnia nequitiae irritamenta sum mouerent: itaque sal ipsum summo studio reiciebant, quod meram esse nequitiam intelligebant, cum propter calorem sal irritare libidinem, seminalemq; vim expergefacerè & acuerè feratur: vnde salacitas petulantiae nomen. Exemplo verò sint ostrea & cōchylia in hunc vsum à nepotibus summo studio conquisita. Quin etiā mures abroso sale pregnātes fieri tradit Aristoteles: ἄλιονος præterea Venus, illiq; salacitatis ergò fanum ad portum maris aruspices poni apud veteres iuebant. Et marini Dei omnes lasciuiores fecundioresq; ponuntur à poëtis. Nimirum & illa Cæli virilia Saturni falce recisa, & in mare prolapsa, Venerem gignunt, quippe omnes fructuū vires abscise, atq; in humores viscerum veluti in mare proiecte, sicut illic Venerem, ita hîc libidinem gignunt. Theologi nostri sensu longè seciore sal accipiūt pro doctrina Euāgelica, idq; sibi velle quod capite Leuitici secundo dicitur: Quicquid obtuleris sacrificij sale cōdies, nec auferes sal fecderis Dei tui de sacrificio tuo: in omni oblatione offeres sal. quasi dicere velit legislator, quodcunq; docueris, quodcunq; correxeris, in quacunq; virtute versatus fueris, ad Apostolicam æmulationem atq; imitationem tete accomoda: sal enim terre Apostoli, Domini ipsius testimonio. Nam sicut omnis cibus ad nutrimentum aptus, diceret Hesychius, omni modo sale conditur, ita omnis sermo utilis ad iuuandum, Apostolicæ omni modo sapientiae necessarium habet condimentum. Sed vt ad mare reuertamur, fluxum id atq; lubricum, non vti sal, solidum, & frugalibus vsibus commodum. Minimè prætereundus hic in diuinis literis locus, vbi legere est Iordanem fluuium retrorsum fontem versus cursum suum reflexisse, quod, vt D. Ambrosius opinari videtur, significat mollitudinē animi ad maris lasciuiam profluentem cursum tenuisse, & ad fontem, quippe ad originem, hoc est, Deum animi ipsius autorem cōuersum esse. Quonia verò scriptum est partem aquæ Iordanicæ defluxisse in mare, partem verò conuersam substituisse, Adamantius qui per Iordanē baptismū intelligit, sententia prior non absimili figuram hanc esse dicit, vt per subsistentes aquas accipiamus eos, qui eo abluti lauacro in pietatis dulcedine perseuerāt: per eam verò partem que defluat in mare, intelligamus eos, qui licet ad baptismū venerint, in vitiorum tamen amaritudinē dilabuntur, eaq; sal sugine corrupti, sinceræ vitæ suauitate ca-

Pierii Val. Piscis.

reant, cū manifestum sit in tota hominū vita nihil dulcius innocentia reperiri, **D** peccato verò nihil amarius, etiam si quaedam aspectu primo dulcia videantur. Sic apud Salomonē legitur Ecclesiaste: Nam in nouissimis, inquit, amarius felle inuenies, quod initio dulce videbatur. Faciūt ad hoc & Græcorū fabulæ. Nam Arrianus in Indiæ descriptione fuisse ait insulam incultā in Erythræo mari, **N**o solam nomine, sed Nosoram apud Stephanū legere est, centū fermè stadijs à litore distantem, quam indigenæ Soli sacram esse affirmarent, in quā nemo trāsiret, aut si transisset, nō amplius appareret, quoniā eam vna Nereidum incoleret obscuro nomine, omnibus viris qui eò nauem appulissent, cōmisceri solitam, ac eos postea in pisces conuersos in mare dimittere: quo scelere iratum ei Solem ex insula migrare iussisse, neq; eam renuisse, precatam tamen vt insita sibi voluptatis appetentia euanesceret, Deumq; optatis annuisse, ac omnes, quos illa veneficijs mutarat in pisces, in homines rursus ex piscibus cōmutasse, vnde Ichthyophagorum genus emanarit. Ouidius tamen ait eam in piscem mutatā, eoq; modo libidinis pruritus extingui potuit, si modò hæc eo loco intelligenda:

Nais, an vt cantu, nimumq; potentibus herbis,

Verterat in tacitos iuuenilia corpora pisces

Donec idem passa est. IIII. Metamorph.

Atq; alibi apud eūdem autorem pisce legas Venerem latuisse: fusus enim fugatusq; Veneris ardor, quoniam euadat nisi ad frigidam piscium naturam, in quibus nullus alimenti fomes, quo iterum succendi queat. Hinc nostris etiam ieiunijs piscis apponitur, vt eius cibo lasciuia calor tepesciat, atq; hinc etiam occasio aliqua castimonie requiratur. Neq; obstant quæ superius de maris & maritimorū salacitate differuimus, quia piscium genus, vt nonnulli disputant, tametsi degat in mari, ἀπὸ γῆρας tamē ea de causa mare sapius Homero dicitur, quod fructum nullum gignat, sed fluuiorum & imbrium dulcis humor per antiperistasin amaritudinis corruptus, atq; in sese collectus, veluti calor in aere frigidior deprehensus, per frigidioris venti colluctationē in fulmē abit, ita hīc frigida materia quæ nō nihil terreni secum traxerit, intra calidam comprehēsa, varia pisciū genera producit, quorum insitum frigus tepore inde maris facile confouetur. Non enim omnia piscium genera progenerant, argumento est, quod simulac in mare pluuie deciderūt, Solq; flagrantius per sudum irradiarit, extemplo videas **P** superficiē maris innumerabilibus pisciculorū animulis pululare, in quibus infinitus Apuarū numerus, quæ à Græcis ἀφύου, quod ex pluuia generantur, nomen acceperit: ostrea tamen ac cōchylia, quæ libidinosa diximus, plus aëris admittūt, ac perinde spumosa sunt, & falsugini coalita & applicita, quare minimè mirū si accidat hæc salaciora fieri. Atqui nō hīc testacea neq; crustacea inter pisces assumimus, sed duo illa tantū genera quæ initio posita sunt, vel lubrica, vel squamosa: in his enim nostra plurimū dictio versata est. quanquā Manilius eos qui Pisces horoscopū habuerint, libidinosos futuros præfagit **Astronomicōn IIII.**

Scilicet in piscem sese Cytherea nouauit,

Cum Babylonicas summersa profugit ad vndas,

Anguipedem alatos vngues Typhona ferentem,

Inseruitq; suos squamosis piscibus ignes.

A M I C I T I A F I R M A.

ALio qui sal amicitie symbolum fuit, durationis gratia: corpora enim solidiora facit, & diutissimè cōseruat, vnde hospitibus ante alios cibos apponi solitum

A litum, quo amicitiae firmitas ac perseverantia significetur, quare plerique omino-
sum habent, si sal in mensam profundi cōtigerit: contrā verò faustū, si vinū atq;
id merū effusum sit. Vel, quia velut ex aquis sal multis & fusilibus in vnū quod
dam & solidum coit, ita ex diuerso conuenientes in vnum animi coalescant,
fiatq; Platicum illud, *μῖα ψυχῆ*.

A' MVSIS ET GRATIIS ALIENVS.

Sed vt ad piscem reuertamur, cū animalia reliqua tam terrestria quā vola-
stilia, multa dent & ingenij & docilitatis experimēta, soli pisces indociles pror-
sus & stupidi sint, præter pauca admodum, quæ vel in Delphino, vel in paucissi-
mis aliquot admiramur, mos apud Ægyptios inoleuerat, vt cognomento piscis
hominem à Musis & Gratijs alienum cauillantes appellarent. Sed qui piscium
partes tuentur, multa etiam in eo animantium genere deprehendunt, quæ men-
tis aliqua vestigia præ se ferant, sed propter habitationis disidentiam, ea homini-
bus minus cognita: terrestria siquidem & aëria domi propemodū & in nostro
ferè omnia municipio cōtemplamur, quare multa facilius licuit explorare: Ægy-
ptijs verò ea minus innotuisse quā alijs, qui nullum cum piscibus cōmercium
B habere voluerint. Nam vt reliqua huiusmodi multa dissimulem, in Eloro Sici-
liæ fluuio, qui urbem Eloram à se ita nuncupatā præterfluit, cicurū genus pisciū
fuisse tradit Apollodorus: inelamati enim accedebant, & cibum è porrigentis
manu placidissimè capiebant. Citat Stephanus Chronicon primum, vbi hæc ab
Apollodoro memoriæ demandata fuerint. At veterum parsimonia nunquā
fatis laudari potest: nam apud Homerum nō Græcos solū, quo tempore circa
Hellepontum militabant, piscibus abstinuisse comperias, sed & Phæacas, Ho-
ratijs etiam nostri testimonio, helluones procosq; ipsos Penelopes sola ganea no-
biles, quamuis insulares essent, marinum obsonium nullum appetisse. Vlyssis
verò socios videas nō nisi extrema necessitate coactos expiscari, quippe cōmea-
tu omni absumpto, ne Solis boues attingerēt, nō obsonij causa, sed vt famis fe-
rociam, quæ ob ingenitā importunitatem maleuada dicitur à poëtis, aliquo pa-
bulo mitigarent. Videas apud Satyricos pisciū esculenta, vtpote quæ tantū
ad luxū & ingluuiem spectēt, sæpius improbari. Neq; lautiora aliter Romanis,
vbi se delicijs dedere cœperunt, cōuiuia fuere, quā opiparè piscibus instructa,
C eo inquā tempore quo illis omni turpitudinis genere lasciuire licentius sibi per-
mittebant, pristina prorsus abolita disciplina, quod Satyricus poëta carpit:

Atq; ita defecit nostrum mare, dum gula seuit

Retibus assiduis penitus scrutante, macello

Proxima nec patitur Tyrrenum crescere piscem.

Instruit ergo focum prouincia.

Ne verò quæ Seneca in Romanorū lu-
xuriam libro quæstionum tertio refert, hinc stomachosius reperam, Catonē me-
ritò admirari solitū accepimus, quomodo ciuitas salua esse posset, in qua piscis
pluris quā bos venundaretur: quod in hac quoq; temporum miseria passim
fieri, manifestum est.

G A N E A.

Neq; quidem satis fuit piscibus in escarum principatum admitti, verū cō-
improbatis & petulantij processere, vt soli sibi obsonij nomē vsurparint:
nam veteres ἀποφύγες, hoc est, obsonatores, vt Latini vocabulū, à Græcis mutua-
ti dixerunt, eos appellabant, qui pisces vndecunq; conquisitos studiosius con-
pararent. Demosthenem aiunt eū Philocratē cupediarij impudicitiaq; crimi-

Pierii Val.Piscis.

naretur, eum ex auro proditorio & scorta & pisces cōmercium accusasse. Quin
etiam pro Ctesiphonte, cū quidam in comitijs esse iam comedendi horā cla-
mitaret, Nullo, inquit, pacto bone vir nos hodie piscedulos reddes: quasi lurco-
nes & ganeones ex vno piscis esu notare vellet. Antagorā poētā Antigonus
Rex increpuit meritō, cū eum deprehendisset in Congro pisce condiendo di-
ligentius intētum, quamuis ipse regis curiositatē conuerso cauillo illuserit non
infacet: Antigonus enim dixerat, Putāsne Antagora, Homerū cū illa scribe-
ret, in Congro condiendo vnquam occupatum fuisse: cui Antagoras: Putāsne
Antigone Agamemnonem cū illa faceret, quo quis modo cōgrum condiret,
solicitū fuisse: Piscem igitur pro ganea poni non ignarus Horatius, cū Iccium
ad frugalitatem hortaretur, eumq; commēdaret quōd tali esset animo p̄ditus,
vt neq; rerum opulentia moueretur, neq; vilioris cibi frugalitatem aspernare-
tur, quippe qui in medio positorum abstemius herbis viueret, his tamen ita con-
tētus esset, ita sibi rerum omnium opulentiam redundare putaret, ac si eum li-
quidus fortunæ riuus inauraret, id mox adiungit:

Verū seu pisces seu porrum & caepe trucidat.

hoc est, siue lautiore victu, seu parco delectaris: per pisces deliciares, vti dictū,
epulas, per porrū & caepe, frugalitatē intelligēs. Omnis enim caro, inquit Hera-
clitus, corpus est, vel corporis pars: maritimorū verō vis tāquā anima cōpacta,
gratiam & voluptatē illis cōparauit. Sanē Plato, qui nihil ex Ægyptiorū opinio-
ne in mari nasci loue dignum dixit, marina ipse corpora Dis amicissima arbitra-
tus est: quare nōnulli asserunt Ægyptios sacerdotes non alia ratione maritimis
abstinuisse, nisi vt piē casteq; viuerent, veriti forsan, qui delicias omnes auer-
rentur, ne piscis & cibus esset simul & condimentum. Beatos enim illos tantū
iudicabant, qui simplicē ac necessariū cibum delicijs quibuscunq; p̄ferebant,
quod & saluberrimū esse Plinius attestatur. Diodorus tamen primum ex radici-
bus, secundum ex pisce cibū apud Ægyptios fuisse contendit. Caterū nos de
sacerdotibus, non de profanis loquimur: nam & Horus ipse autor Ægyptius,
alios omnes dicit pisce vesci solitos. Neq; nescimus ex lacu à Myride fossō tantā
fuisse piscium capturam, vt argenti talentum singulis diebus vectigalis nomīne
reginæ persolueretur. Aliarū verō gentium sacerdotes nō modō piscem nō ab-
horruerūt, sed & loca quēdā Dis sacra esse cōmenti sunt, vt solis ipsi pisces inde
capere liceret: cuiusmodi erant Rhiti in Attica regione iuxta Eleusinorū fines al-
uei quidem ipsi tantū fluminū, cū aqua omnis, quæ illic flueret ac reflueret,
marina esset, quę loca Cereri & Proserpinæ sacra dictitabant, ac perinde solis sa-
cerdotibus deberi. Quinetiam ætate nostra, fluminū, stagnorū lacuumq; pluri-
morum expiscationes sacerdotū tantū ditioni addictę sunt. Quoniā verō pleris-
que locis mordet Erasmus Christianismi mores super esu pisciū & ieiunijs, dum
modō ita dicit: Cū olim p̄cipuus gurgitū luxus fuerit in piscibus, mirū est
hodie religionis causa vulgus piscibus vesci. Alibi: Olim vesci piscibus pro deli-
cijs habebat, & infamī vocabulo dicebantur op̄sophagi: nunc ea res magna est
sanctimonia. Alibi his mordaciora cōminiscitur, quasi velit ostendere, adactos
esse nos legibus, vt ieiuniorū tempore piscibus vesci cōpellamur. Respōdemus
adhæc ex sanctissimorū patrū sentētia, pisces nō ex edicto nobis oggeri, sunt e-
nim multa & frugū & olerū genera, quib. nutrirī valeamus: neq; vt per argutos
falsosq; iocos ritum perstringit, ad sanctimoniā vllius cuiuspiā opinione specta-
re: sed cū Christiano homini tum semper, tū in ieiunio maximē lasciuię omnis
absti-

abſtinentia proponatur, cibiq; in primis affluentia luxusq; corrigat, piſces tamē ad ieiuniorum conſolationem indultos eſſe, qui quidem delectare aliquantulū, ſaginare verò aut obefum corpus reddere minimè poſſint: nullius enim, vt ſepe dicimus, aut parui ſunt nutrimenti, ideoq; cibus eſt corporibus, quod nō Plato- nica tantū, ſed noſtra etiā ſibi philoſophia depoſcit, debilitandis idoneus. Sed Gregoriū ipſum audiamus. Epiſtola eius eſt ad Auguſtinū Britanniarū præſu- lem, in qua quantū ad ieiunia pertinet, piſciū eſum ait ita homini Chriſtiano in- dultum eſſe, vt hoc ei infirmitatis ſolatiū, non luxuriæ pariat incendiū: monetq; inſuper, vt qui carnibus ſibi abſtinendū cōſtituere, ſumptuoſiora marinarū bel- luarū conuiuia inſtruire haudquaquam velint. Decret. diſt. IIII. c. deniq; C. & poſt pauca. Atqui ganeā ex piſce nō ea tantū cauſa ſignificari dicendū, quòd auidius à lurconibus expetatur, q̄ quòd ipſe quoq; piſcis natura vorax eſt, quā quidem Virgilius notat, Ciri, propterea quòd Thetis Scyllā Niſi eius opem imploran- tem in piſcē vertere noluerit, verita ſcilicet ne actutū ab alijs piſcibus deuoraret:

*Nam miſeros mutauit virginis artus
Ceruleo pollens coniux Neptunia regno:
Sed tamen externam ſquamis veſtire puellam,
Infidoſq; inter teneram committere piſces
Non ſtatuit, nimium eſt auidum pecus Amphitrites.*

A N I M A.

NON ignorādū verò piſces eruditionibus animas eſſe, quòd ex puriore quo- dam conſtent elemento, neq; multū cōcretus aliorū morentur, primiq; ani- matorum à Deo creati, vt obſeruat Philo, quodammodo animalia, & nō anima lia, vel vt ita dicam, mobilia inanimata, quibus ad ſolam corporis incolumitatē Deus animalem ſpiritum afflarit, veluti ſal carnibus ne putreſcat adhiberi ſolet. Apud Feſtū Pompeiū legas genus piſciculorū maiorum pro animis humanis Vulcano dari ſolitū, quotānisq; piſcatorios ludos trās Tyberim in arca Vulca- ni mēſe Iunio celebratos. In quo illud animaduertendū, vulgatos Feſti codices in damno eſſe, cū in antiquo manu ſcripto legerim, quòd id genus piſciculorū viuorū datur ei Deo pro animis humanis: nō autem genus piſciculorū maiorū: nam ſi maiores, quomodo piſciculi: Eſt & alterū eodem loco mendū, quòd ſcri- ptū eſt eos ludos fieri ſolere à pop. Ro. cū vetus codex habeat, à prætoſe Ro.

I N N O C E N T I A.

NEQ; deſunt qui piſcem innocentia hieroglyphicū eſſe contendant, cū o- mnino ſint innocui, neq; elementū ſuum ad inſidias alijs inferēdas trāſgre- dianur. eoq; ſpectare dicunt Pythagoræ præceptum, qui abſtinendum eſſe pi- ſcibus edicto cauerit, ne perſequerentur inſontes.

D A E M O N E S I M P R O B I.

ALij per animalia que in aquis degūt, improbos daemones ſignificari tradi- derūt, vt in ſacris literis Ionethes Chaldaeus interpretat: & ſuperius vbi ſe- gregatas aquas ab aquis expoſuimus, aliorum quorundam ſententiam idē ſen- tientū recitauimus. Sanè Magi daemones aqueos dicunt laſciuie libidiniq; præ- ſectos: & marinos deos vetuſtas omnis pro hieroglyphico laſciuia poſuit. Et pi- ſces maris Euthymius ait poſitū pro daemonibus, qui inter vitæ noſtræ fluctua- tiones verſantur, & in amara prauorum ſalſugine vitam ducunt.

G E N T E S.

IN Chriſtiana verò pietatis inſtitutionibus, gentes quæ diuinum cultū non

Pierii Val. Piscis.

dum suscepissent, per pisces indicabantur. Atqui gentes huiusmodi dæmonum r cultui passim deditæ erant, quare piscatoribus hæc à Deo prouincia demanda- ta, vt pisces in sacerdotum imperia redigerentur. Porrò Assertor noster Euan- gelio pisces assos comest, quod indicat, sacrificiũ quod offertur Deo, non elixũ, sed assum esse debere, fidem quippe veluti igni probatam, & sancto feruentem spiritu offerendam. Eodem respicit, Ambrosio teste, Seruatoris eiusdem nostri dictum Euangelio, simile esse cæli regnum reti misso in mare, quod piscium ge- nus omne congreget, quæq; ibidem subsequuntur: vbi nimirũ de mortalium ani- mis sermo est, quæ ad sanctioris vitæ institutionem attrahantur. Quin & Pro- pheta cum de piorum congregatione loqueretur, super maria fundatã eam di- xit. Apertissimè Esaias: Ecce, inquit, gentes quasi stillæ situlæ. L X X sic reddi- dere, Sicut aquæ multæ, quod idem est.

I G N O R A N T I A.

Squamatum quidẽ & pinnulatũ pisciũ genus satis expositũ est ex Origene, quæ scilicet eius hominis hieroglyphica sint, qui veterẽ possit hominẽ exue- re: ideoq; omne quod habet squamas & pinnulas, tam in mari quàm in flumini- E bus & stagnis, electo populo comedere cõcessum est. Illud addendum ex Hesy- chio, squamas ignorantia hieroglyphicum esse, quæ quidem opera beneficioq; scientiæ excuti amoueriq; possunt. Id in Paulo liquidò commonstratum, qui cum veritatem ignoraret, cæcus factus est: addita verò Christi doctrina, quam Ananias ei prædicauit, ceciderunt vt squamæ ab oculis eius, & mox vidit.

A Q V Æ.

ASyriorum verò religio fuit, vt piscibus abstinerent in Rheæ venerationẽ, quæ quidem ea illis dea erat, quæ pluuijs potissimũ dominatur: ð^o enim fluo est: putabant enim illi ex aqua & aère naturam rerum præcipuè constare, proq; vnda pisces, pro aère columbam venerabantur: de qua suo loco dictum.

F A C E L I T I S.

QVamuis alijs factũ hoc in Facilitidis deæ, quæ Veneris fuisse filia perhibet, cultum asserunt, eamq; olim in piscem cõmutatam, quã Syri pro dea colue- re, atq; in eius honorẽ Basso referente pisces argenteos in templa detulere. Cha- lon amnẽ in Syria ponit Xenophõ, in quo magni & mansueti pisces, quos Syri veluti sacrosanctos habent, eosq; violari, æquẽ ac columbas, nefas putant. F

D E R C E T O.

QVin & Derceto, siue vt tradunt alijs, Atargaten, muliebri effigie, quæ in piscẽ ab vmbilico defineret, summæ venerationis deam in tẽplis apud Ascalonẽ habuere. Et vt his finẽ imponamus, Oxyrynchitæ Ægypti populi piscem vrbis suæ cognominem summo cultu pro dea coluerunt, hiq; canem & macrære & ei- se soliti sunt in Cynopolitarum ignominiam & opprobrium, quòd illi pi- scem Oxyrynchum apud se pro deo habitum, comedere non ve- recundarentur. Cynopolitarum enim deus Anubis fuit, quem canino, vt suo loco dictum, capite faciebant.

HIEROGLYPHICORUM TOMI

Primi finis.

HIEROGLYPHICORVM

IOANNIS PIERII VALE-
riani Bolzani Bellunensis, Commenta-
riorum, siue de sacris Aegyptio-
rum, aliarumq'ue Gentium
literis,

TOMVS II.

*In quo adiecti sunt ab CAEL. AVGVSTINO CVRIONE duo libri, multa
pulcherrima Hieroglyphica, quæ à Ioanne Pierio aut prætermissa,
aut non satis explicata fuerant, continentes.*

BASILEAE.

ILLVSTRI AC GENEROSO

A heroi D. Ioanni Iacobo Fuggero, Kirchbergæ, Vueiffenhorni, &c. domino, literarum præfidi, ac studiosorum omnium Meccænati, Ioannes Pierius Valerianus

S. P. D.

U Mea munera, quib. humanū genus Deus liberalissimè honestatū voluit, mecū ipse cōsidero, IO. IACOBE Fuggero heros ornatissime, in eā opinionem adducor, vt existimē nullū maius reperiri posse, quàm literarū flagrans studiū, vel discēdi cognoscēdiue cupiditatē potius, ex quib. & rerū bonarū voluntatē excitari, et verarū intelligentiā nasci perspicimus, nihilq. in rerū natura existere, quod ita tum mores erudiat, tū viā quasi muniat ad summū splendorē consecrandū, quàm παιδεία, humanitatē in quā atq. doctrinam. Idem planè te sentire video, qui cū omnē semper excellentem in societate humana virtutē memorabilē extitisse cognoueris, tū ingenij, doctrinæ, sapientiæ honores præcipuā habuisse erga mortale genus famam ac cōmendationē nō ignoras. Hanc vt verā & expressam minimeq. adumbratā tibi comparares, nihil prætermittendū putauisti quod ad verū ingenij cultū, animūq. doctrina informandū pertineret. Lustrandā itaq. primò vnā cū fratrib. Gallia eruditissimis hominib. & liberalibus studijs affluentē, mox Italia omnium bonarū disciplinarū altricē censuisti: ac inde eā sapientiæ morumq. laudē paulo post ad tuos reuersus vestræ Germaniæ ostēdisti, vt iā omnes cognoscerent te non solum eximiā ad recta vitæ instituta progressionē fecisse, sed eos etiā aditus quasi adaperuisse, quib. letos vberesq. fructus ad genus humanū redūdaturus et sperarent, & iā etiā cernerent: eamq. spē & expectationē de præstanti consilio tuo, successus planè cōfirmauit et auxit. Videmus enim admirabilē illam tuā virtutē nō modo elegantissimarū artium institutione, sciētia ac iudicio cōmendari, sed etiā animi magnitudine, clientelis, munificentia, liberalitateq. mirū in modū illustrari, vt cōmoda, quæ ex tanta tua fortuna & amplitudine omnino maxima sperabamus, lōgè maiora nos iā cōsecutos fateamur. Quamobrē vt multa prætermittā, egregia quadā ac planè inuicta animi celsitudine te præditū declarasti, cū maximas opes profunderes, vt bibliothecā magna librorū Latinorū, Græcorū, Hebraicorū, aliarumq. linguarum multitudine ex Italia, exterisq. prouincijs cōportata cōstrueres et exornares, vt q. multorū hominū studia laudatissimo exemplo ad dignitatē, ad rectorū disciplinarum cultum excitares. Tua enim semper laus erit, tibiq. acceptum referre debebunt studiosi, quod multis cōmodis fruuntur, et quod animū optimarū artium scientia disciplinarūq. studijs excolere possint. Verū his in omnes collatis beneficis, quæ maxima sunt, acquiescendū tibi minime iudicasti, quin potius maiora moliris, ac alterā illā planè regiam benignitatē adhibendam, dū afflictos recreas, iacentibus dexteram istam tuā pietate præstantē porrigis, de bonorum cōmodis & ornamentis cogitas: dum omnes deniq. liberalitate immortalibusq. beneficis tibi deuincis. Siquidem existimasti te pro tua fortuna posse, pro acerrimo singulariq. iudicio debere, vt curares tenuiores, feliciorib. tamē auspicijs natos adolēcentes, tuis sumptib. in Germania, Italia & Gallia benigne tantisper fouendos & sustentandos, dum eos in omni bonarum artium genere progressus fecissent, vt docendi alios munus iam suscipere ac obire possint. Quo quidem instituto nullū illustrius, nullum ad cōmemorationē nominis tui cum omni posteritate adæquandam aptius esse iudicamus: hac enim ratione declaras te maximo semper honore dignū, teq. persudiosè ea sequi, ex quibus vera, non adumbrata, laus nascitur, & nomen tuū tot etiā & tam præclaris testimonijs virtutisq. monumentis ad omnē memoriā cōmendatū celebrabitur. Nam quacūq. accuratius nunc scripta & expolita Germanorum opera sunt, ea ferè omnia ad te missa, & tuæ felicitati credita leguntur: & si non autorū cōmendatione, vel tuo saltē nomine sunt in manib. Tibi debetur (de alijs eruditissimorū virorum lucubrationibus, quæ satis

Pierii Val. Epist. dedic.

multæ sunt, nihil dico) quod Demosthenē, Aeschinē, Isocratē, Pausaniā, ad nostrorū homi-
nū cognitionem translatos habemus, dū eruditione præstantem virū Hieronymum Vuolsiū in
clientelam suscipis, ac præmijs ornas. Hac cum sermone omnium ad nos perferuntur, cum in editis
libris videmus & legimus, felices eos iudicamus, quib. Dei beneficio datum, vel vsu familiaritatis,
vel officijs aliquib. tibi cōiungi, qui à tantis ornamentis cōmendationē ducis. Quapropter ego pri-
mus fortassis eorū, qui ne de facie quidem te norint, accurate operā dedi, vt aliqua in re animū ti-
bi atq. obseruantiam probare meā. Nam Hieroglyphicorū meorū cōmentariorum alterum To-
mū ad te mittendum censui, vt vnicū studiosorū ornatorē, cunctarūq. artium bonarū præsidē: ad-
ductus nō solum humanitate ac benignitate tua, plurimis quidē & amplissimis officijs perspecta
studiosis omnib. verum etiā, vt iā dixi, opinione quæ apud me est, de egregia tua erga literas pro-
mouedas voluntate. Cui quæso aptius ac cōuenientius huiuscemodi scripta mitti possunt, q̄ ei qui ita
illa semper amauit & excoluit, vt in his ipsis vel tractandis, vel iudicandis longē omnib. præstet, ac
maximē insigni habeatur? Accessit huc et similitudo quædā, quā te habere video cū ornatisimo
Florentinorū principe Cosmo, qui cum familia Medicea ortus sit: hoc est, sapientiæ stirpe, auita
quadam benignitate solus hoc tēpore in Italia inuentus, literarū, venustatis, elegantia, atq. ad eō
virtutum omnium vindex. Quamobrem cum singulos ferē Cōmentarios amicis varijs inscripsissem, E
priorem Tomū in vniuersum huic optimo Principi tuendum cōseruandumq. permisit. Pari ratio-
ne satis feliciter agi cum hoc altero Tomo iam existimaui, si eum in tuam clientelam de me ab-
sente, deditissimo certē, tanquā præsentē suscepis, quod te facturū pro singulari tua humanitate
minimē dubito, cum iā Fuggerana domus in ipsa Germania nō solum singulos ac vniuersos debi-
tis officijs complectatur, sed virtutis ipsius quasi seminarium existat. Præterea si requirendus er at
literarū patronus, quis hoc tempore citius comparandus, apud quem tanquā portū, ipsa contra
barbariam opem & patrociniū inueniant? Equidem quod ad me attinet, quotiescunq. ad inge-
niū, studia, & instituta, tua inquā & Cosmi Medicei cōsiderāda animū consero, non possum
non confiteri me maximo cumulari gaudio, cum propter multa, quæ & sapienter facitis, & o-
ptimē ratione temporū habita statuis, tum quod in tanta bonorum Principū orbitate, tantaq.
beneficorū et liberaliū hominū inopia, qua hodie passim in orbe Christiano (quod pudet dicere)
laboramus, pro humanitate, pietantia liberalitate proluxa, alijs libentissimē ea largimini, quæ
magnis laborib. singulari industria consecuti estis: quodq. omnes intelligunt vos in beatis & o-
mnī copiarū genere florentibus ciuitatib. principem locum tenere, in summa tamen vestra fortu-
na virtutis laudem magis enitescere, quā fortuna gratiam. Quæ iam tuæ ἱερογλυστικῶν adserimus: ex-
plicationem cōtinent eorū quæ sacerdotes Aegyptij ἱερογλυφικῶς circa corporis humani fabricā
cōmentisunt, auspiciati à capite longē nobilissima parte: ne quis existimet hos ipsos Aegyptios ita
brutorū cultui deditos, vt nō etiā hominē qua meretur veneratione susceptū reliquis omnib. præ-
tulerint, ac μὲν οὐκ ἔγνωσαν agnouerint. Nā si multa eruditi viri admirati, quæ illi in eo animantiū
genere quod nos rationis expers ducimus, obseruassent, longē ea plura sunt, quæ solo ex homine sa-
crarū apud eos literarū materiā ad sua illa hieroglyphica suppeditarint, quippe cuius mēbra sin-
gula in huiusmodi mysteria receperūt. Hasce meas lucubrationses separatim eo nomine tibi debe-
ri intelligebā, quo studiosi & boni omnes cōmuniter ingenij sui monumēta tibi deberi profitētur.
Et certē si iusti rerū aestimatores esse volumus, literati, optimisq. studijs dediti, nulla alia ratione
maiorē suorū laborū cōmendationē sperare possunt, quā si in eius Principis nomine illas appa-
rare fecerint, in cuius autoritate & iudicio præcipua proborum doctorumq. pars acquie-
scit, & qui animi magnitudinem diligentia, integritate & consilio susti-
net, atq. tum literarum gloria, tum etiam sapientiæ
laude fruatur. Vale.

A IO·PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIO-

RVM, AD IOANNEM IACOBVM FVGGERV M, DE IIS
QVÆ PER CAPVT SIGNIFICANTVR, EX
SACRIS AEGYPTIORVM
litteris.

P R I N C I P I V M.

RÆCIPVVM quidem Capitis hieroglyphicum apud omnes fuit, vt ex eo principium intelligeretur: id vel frequentissimus autorum vsus, vel nominis ipsius indicat originatio: siquidem ita vocatū ait Varro, quod ab eo capiant initium & sensus, & nerui. Vel cotidianus sermo aperte declarat, dum aliquem esse huic vel illi rei caput dicitur: dum à capite aliquid exordiri: dum in prouerbijs, piscem à capite primū putere, Greci dicunt, cū malorum publicorum & priuatorum cau-

fam in reipublicæ vel familiæ cuiusquam principe consistere profitentur, ad id Platonicum scilicet innuentes, tales esse ciues, quales qui primatū inter eos obtinent. Et Cicero, caput esse ad beatè viuendum securitatem ait. Pro præcipuo verò, ad Appium epist. An tibi obuiam non prodirem? primū Appio Claudio, deinde Imperatori, deinde more maiorum, deinde, quod caput est, amico. Sed quid alienis adeò immoremur, cū nostris abundè vti possimus? Ipso statim Bibliorum principio, Beresith, Aquila vertit, *ὡς κεφαλὴ*, in capitulo, quod caput initium custos rerum sit: vulgata æditio fecit, In principio, quod hieroglyphici esset interpretamentum. Alij dixerunt, in capite, in Filio: nam mundus per ipsum factus est. Quod verò in Esaię visione habetur de Seraphim duobus, qui senis singuli alis præditi, binis caput Dei velabant, binis alteris eiusdem pedes obtegebant, per adopertum caput, exordia Dei incomperta esse interpretatur Adamantius: per obteçtos verò pedes, nouissima nō comprehendi: sola media in conspicuo esse, opera quippe eius, diuinę indicia prouidentię, cœlorum motus varios, Solis, Lunæ, stellarumq; progressus, terræ, maris, & aeris vicissitudines, & quæcunq; in rerum natura suo sunt ordine disposita: sed enim quæ ante ista fuerint, nouit nemo. Ex ijs quæ sunt, Deum intelligimus: post hæc quæ futura sunt, credere quidem possumus, sed scire nequimus. Vnde legas apud concionantem in diuinis litteris Regem: Annunciate mihi priora, & nouissima quæ erunt, & dicam vos esse Deos.

D I V I N I T A S.

I N Deo sanè Caput cū ponimus, id quod in eo constat diuinitatis intelligimus, quæ cuncta scilicet præcedit, & cui omnia subiecta sunt, diceret Eucherius. Idem & Hieronymus tradit eo libello, in quo, quid sit diuinitas, explicat. Tam insano verò cultu Ægyptij caput omne venerabantur, vt à capitibus & armis brutorum prorsus abstinerent, diuinitati iniuriam facere arbitrati, si quis illa esitasset. Platonici tradunt humanum caput ad mundani orbis similitudinem compactum, in eoq; duos animæ diuinos circuitus interlocatos, esseq; membrum diuinissimum, ac reliquorum omnino princeps: reliqua, vt ca-

Pierii Val. Caput.

piti seruiant adiuncta. Caput, ait Hierosolymitanus Hesychius, vt hoc obiter addamus, vniuscuiusq; animalis ratione pollentis mens dicitur, cuius sedes cerebrum: vnde caput, & cuncta quæ adhærent iecori, super altare in holocaustum ponere iubemur: nam & cor & iecur concupiscentiæ nostræ impetum, motumq; continent. Hinc Paulus nobis bene precatus, Pax, inquit, Dei quæ exuperat omnē sensum, custodiat corda vestra, & intelligētias vestras. Idem Hesychius huc adnectit illud ex Esaia: Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis vsq; ad verticem nō est in eo sanitas: quod enim in nobis est rationis, vt dictum, in vtroq; habitat, & corde, & cerebro. Non decet autem mētem sobriam diuidi, sed esse veluti vinculum, quod affectus nostros ad sanam rationem adiungat atq; deuinciat.

DOMINIVM.

ET quamuis per se caput principatus indicium sit, longè tamē significantius hieroglyphicèq; magis id ostendit, si fascia redimatur, siue ea corona, siue, vt apud Græcos, diadema vocetur. Nam & coniectores eo redimiculo caput insignitum per somnium visum, dominij signum autumant. Sedenim diademati suus est locus inter vestimenta, vbi reliqua tractamus insignia: nunc de capite simpliciter verba facimus.

MVNDI MOLES.

SERapidis simulacrū apud veteres autores celeberrimū, cœlum habere caput dicebatur. Vnde Eustathius eruditè primo Iliados, veteres ait cœlum pro capite accepisse: atq; ita Pallas de cœlo descendit, incitatioem Achillis iram cōpressura. Sed quoniam multa super eo toto opere dicenda sunt, quòd id sibi numen Ægyptij pro rerum natura confinxere, non importunū fuerit loco hoc totam hieroglyphicā eius effigiem, per quam mundi totius moles indicatur, semel eo modo describere, quo exhibita est ab oraculo, quod vt fertur ipse de seipso in Nicocreonis Cyprij regis gratiam his carminibus enunciauit:

εἰ μὲ θεὸς εἶσθ' δέμοιο, οἷός κ' ἐγὼ εἶπω,
ἐρανεῖσθ' ἰσθμῷ καὶ φάλη, γαστήρ δ' ἐθάλασσαν,
Γαῖα δὲ μοι πρὸ δ' ἐείσι, τὰ δ' ἄσπερ ἐν αἰθέρι κείτη,
ὄμματα πηλαγωγῶ λαμπρῶ φάσθ' ἡελίοιο.

Sed quoniā in Macrobianis aliquot codicibus pro lectione quæ est, εἶσθ' δέμοιο, F legere est castigatiore versu, εἶσθ' δ' ἐμαθέλις, si cui ea magis arrideat, dicamus:

*Sum Deus, vt discas, talis, qualem ipse docebo,
Cœlestis mundus caput est, mare venter opacum,
Terra pedes, aures versantur in aethere summo,
Lux, oculi, quam solis habet splendentis imago.*

Vbi animaduertendum, ventrem pro mari, & vice versa, mare pro ventre etiā apud alios accipi, præsertimq; apud coniectores. Nam Hippocrates Cous horum sententiam secutus, cum ægrotum qui per nocturnā imaginem mare perturbatum viderit, morbo ventris tentari conijcit, idq; minimè contemptui habendū iudicat, qui adhibitis remedijs, quo nutritatu is curandus sit, statim docet. Quin apud nos etiam in sacris literis aliquid in hanc sententiam de Deo legere est. Nam, vt Cyprianus ait, mali dæmones ita per fabulas ea deprauabant, quæ manifestissimis passim verbis in diuinis literis explicantur: vt illud in hanc sententiam apud Esaïam L X V I. Quam mihi sedem ædificabitis? aut quis le-

Acus ad requiem mihi? cœlum mihi thronus est, terra autem scabellum pedum meorum. quod, quo sit intellectu accipiendum, videris apud Adamantium super Genesi, homilia prima. Apud Hieremiam x x i i i, Nonne cœlum & terram ego impleo? Et Prouerb. x v, In omni loco oculi Dei speculantur bonos & malos. Hinc Cyprianus idem, in abditis & secretis vel semotis locis, in cubiculis etiam ipsis, orandum monet, idque magis fidei cōuenire, vt sciamus Deum vbiq; esse presentem, audire omnes & videre, & maiestatis sue plenitudine in abdita quæq; & occulta penetrare. Cùm itaq; veteres per Serapin vniuersam mundi molem, & ipsa rerū principia intelligerent, certatim eum templis magnificentissimis honestarunt: cuiusmodi ea fuerunt quæ in Memphi & in Alexandria celebrabantur. Pausanias Athenis etiamnum templum Serapidis fuisse narrat Ptolemæi in gratiam structum. Inuaserat autem Ptolemæum Lagi superstitio ex dæmonis apparitione, qui iusserat, vt apud Eustathiū est, mitti nauem, quæ appulit, Phocidi, & accepto inde oraculo Sinopen accessit, indeq; Iouis Serapidis simulacrum transtulit, quod quidem cuiusnam esset materiæ discerni nō poterat, nempe vt chaos ipsum, cuius symbolum erat, præ se ferret. Et quod illi simulacrum in templo Alexandræ ita vastum erectū est, vt dextera vnum parietem, alterum læua perstringeret, ex omnibus metallorū lignorumq; generibus compositum ferebatur, vt nihil nō complecteretur quod terra vel proferat, vel intra viscera abditum occultarit.

L O C V P L E T A T I O .

EA autem potissimū de causa Serapis in cultu erat, quod persuasum mortalibus fuit, inde locupletiores diuitias obuenerit. Ait enim Psellus, dæmonas nobis sæpe diuitias polliceri. Porphyrius magnorum dæmonum principes Serapin & Proserpinā agnoscit. Nam omnino qui apud Ægyptios Serapis, apud Græcos Pluto est, & Pluto idem qui diuitiarū deus. Hinc auarissima meretrix apud Catullum sollicita est vt ad Serapin deferatur, cui preces alleget, diuitias & opes petitura, quod is dæmonum princeps locupletandis supplicibus dare operam, eius superstitionis errore crederetur, atq; ideo gestare calathū, de quo paulò post plura, vnde bona hæc liberalissimè depromerentur; nunc pauca hæc pro re sufficiat attigisse.

L V C R V M .

Est & lucri signum caput, verū id apud cōiectores: illi enim capitis magnitudinem insolitam, per nocturnam imaginem oblatam, diuitiarū accelsionem significare tradunt, propterea quod vulgò numi, vt apud Artemidorum est, capita vocantur.

S A L V S .

Receptum etiam est apud omnes, vt caput pro salutis hieroglyphico ponatur, idq; in extremo discrimine cōmendare, id adiurare, id deuouere. Hinc totiens apud Homerum ea loquendi figura, ἐπ' ὀδονῆι κέρε, ἐπ' ἑμοῖο κέρε. Hinc Ti. Gracchus cū salutem suam populo cōmendaret, manu capiti superposita ire perrexit in Capitolium, quod illi malè vertit, interpretantibus inimicis, eum eo signo diadema sibi deposcere. Tale aliquid apud Aristophanem Acharnanibus legas, dicente Dicæopoli: Et si non iusta profatus fuero manu supra caput imposita, quæq; vniuersus approbet populus. Sed & portenta huic subscribunt significationi: tacta siquidem de cœlo Cæsarū æde, capita omnibus statuis simul deciderunt: quo quidem ostento præmōstratum est, Cæsarū progeniem

Pierii Val. Caput.

vnà cum Nerone eius gentis vltimo defecturam.

D.

DOCTRINA IMPERIO VE PRÆSTANTES.

ANtiquum autem fuit institutum, eos honore numismatū decorare, qui vel doctrina vel imperio cæteris antecellerēt, quare Mityleni Sapphūs imaginem numis impressere, Homerum Chij, autore Strabone. Horum exemplum secuti Mantuani principes, Maronis sui speciem in numis aliquandiu expresse-
re, non immeritò sibi alumno eo applaudentes, qui Venetiam vniuersam sui nominis celebritate sempiternæ gloriæ cōmendarit. Plurimum verò principū imagines posteritati per eiusmodi monumenta innotuere, neq; numis tantum, verum etiam gemmis expressæ: vt tot statuarū memoriã, quibus nō suam tantum similitudinē humano habitu insignem esse voluerūt, verum etiã facies suas dijs adscribi, vtq; ipsi eorū nominib. vocitari se iusserint, prætercamus. Longè illud simplicius, quòd Octavianus Augustus numum cudit in quo singula ex vtraq; facie capita, atq; ea quidem pulcherrimè elaborata: eorum alterius inscriptio est, **DIVOS IVLIVS.** alterius **AVGVSTVS DIVI F.** quam quidē inscriptionē multis alijs in monumentis vsurpauit, vt in lapidibus qui ruinarū iniuriã effu-
gerunt, passim Romę legitur: cui vt ad blandiretur Maro, Æneidos sexto, Diu-
eum genus appellauit: in antiquissimis enim Romanæ bibliothecę codicib. ha-
betur, **AVGVSTVS CÆSAR DIVI GENVS.** Idem cum Sphingem repudiasset, qua tabellas signare solitus erat, nō sine multorum conuicijs, qui ænigmata illum misitare cauillabantur, Alexandri aliquandiu imagine signauit, quoad sua demū vti collibuit, cum autoritatis iam validissimè corroboratæ, clarissimusq; haberetur. Quin ea signare, qui quoq; subsecuti sunt principes, perse-
uerarunt.

PROSPERITAS.

Quod verò pertinet ad Alexandri imaginē, persuasum olim fuit, peruulgata inter homines opinione illi prosperè omnia successura, omnesq; eius actiones adiuuari, qui Alexandrum vel auro vel argento expressum gestitaret, adeò vt Macriana familia, quam suo tempore nobilissimam Romæ fuisse Trebellius attestatur, Alexandri effigiē cōsueuerit habere quasi familiarem, apud viros quidem in auro vel argento, apud mulieres in reticulis, & dextrocherijs, & in annulis, & in omni ornamentorū genere. Quin & Antoninus Seueri filius Alexādrī studiosissimus fuit, cuius imagines cum passim renouasset, mortales, vt huic e-
ius studio adularentur, statuas aliquot erexere, quæ vno corpore facies duas gestarent, Alexandri scilicet & Antoninī. Quam quidem superstitionē Chryso-
stomus acerrima infectatur increpatione: nam & eo tempore abusus huiusmodi circumligandi aurea Alexandri Macedonis numismata capiti vel pedibus, auferri nondum potuerat.

DIVINA PROVIDENTIA.

IN Theodosij & aliorū qui eo seculo fuerunt Imperatorū insignibus, in atrio præsidis Thebaidos nuncupati, argumentū hoc pictum spectabatur, cuius exemplū in quodam eius militiæ ordinū officiorumq; canone descriptū Romæ apud Maffeos inspexi. Tabula est libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nōnulli syllabarijs quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendiū contentę in eis rationes indicabantur: alij nihil præscriptū habent. Supra tabulam fastigium attollitur, in media cuius facie genij duo latum sustentāt orbem, in quo caput instar humani, cuius ita inscriptio est, **DIVINA PROVIDENTIA.** In angulis verò tabulæ quæ descriptos, vt diximus, libros continet, singulis

gulis capita singula sunt apposita, quorum superius à dextera inscriptionem circumductam ostendit, VIRTUS. alterum à læua, SCIENTIA. inferius à dextera, AVCTORITAS. quartū à læua, FELICITAS. Quod quidem, vt puto, innuit rerum omnium gerendarum summā à Deo primū emanare, eumq̃ conciliandum in primis, vt nostra omnia fortunentur. Mox necessariā esse virtutem, quippe animosum, aptum, & idoneum esse debere hominem qui præclara sit facinora aggressurus. Verū virtutem solam parū prodesse, nisi accesserit & disciplina, cuius sciētia eruditi, & tempora & occasiones intemoscamus. Sed enim & hæc & illa vix sufficient, nisi & autoritas adiuncta fuerit, qua milites populiq̃ sub imperio contineantur, iussaq̃ non contanter exequantur. Vnde legas de Vespasiano, cū esset iam à militibus salutatus Imperator, autoritatē & quasi maiestatem quandam inopinato scilicet & adhuc nouo principi defuisse, quæ non prius accesserit, quā è plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, sedentē pro tribunali pariter adissent, orantes, vt Tranquillus ait, opem valetudinis demonstratā à Serapide per quietem, restitutum oculos, si inspuisset: confirmaturum crus, si dignaretur calce contingere: cumq̃ vix fides esset rem vllō modo successurā: ideoq̃ ne experiri quidē auderet, extremò hortantibus amicis palām pro concione vtrunq̃ tentauit, nec euentus defuit, atque ita, quod primū desiderabatur, autoritatē indeptus est. Sed & quarta necessaria est, felicitas quippe: licet enim animis valeas, experientia sis eruditus, autoritatēq̃ cōmunitus, nisi tibi res feliciter cedat, ruere plerunq̃ omnia, & clabi in irritum experieris. Addita huic & altera tabula cum eisdem libris & librorum notis & genijs in fastigio orbem cum capite sustollentibus, sed angulares circuli affixi adscripta habent nomina singula singuli, VER, ÆSTAS, AVTVMNVS, HYEMS, vt scilicet admoneamur, diligenter nos animaduertere debere, vt suo quæq̃ tempore agantur, procurenturue.

M V S A.

NVdum autem mulieris caput, quale Nympharum fingunt, nullis gestaminibus appositis, quæ hieroglyphici notitiam afferre solent, sed quod comā habeat nonnunquā ab occipitio nodo cōprensam, nonnunquā in humeros negligenter diffusam, Diodorus Musæ hieroglyphicum esse cōtendit, cuius dicto standum, cū in huiusmodi rebus indagandis non incuriosus fuerit, tametsi nonnunquam sententiam ex vulgo mutuatur.

T E R R O R :

MVliebre simulacrū horrida specie fabricatū apud Corinthios, imago terro-
roris erat, de quo Pausanias lib. II. Atque huc nonnulli trahūt Medusæ caput, quā Domitianus pro pectore gestare gauisus est, vt sui admirationē apud omnes incuteret. Quamuis non desint, qui factum id ab eo in gratiam Palladis, quā vnice coleret, interpretantur. Sedenim de Medusa plenius in Anguium commentario.

APud mathematicos faciem inuenias collo, ore, oculis, & toto capitis gestū tortuosam, idq̃ contradicentē aduersariū significare: cuiusmodi simulacrum in X. Scorpij gradū intulere, eoq̃ supra horizontem ascendente in lucē editū,

ADVERSARIVS.

Pierii Val. Bicipitium.

ceruicis fore indomitæ, opinionisq; destinatæ, futurum esse præfagiunt.

R O M A .

MVlieris verò caput galeatum in plerisq; numis Romam ostendit, non tantum quia Romani nihil nõ armis arrogarint, aut quia suam ad Martem originem referre voluerint, quàm vt arcanum illud suum de Romæ nomine publicari vetito, peritis quidem rerum patefacerent, vulgo verò tenebricosius obscurarent, re ad interpretationem aliam distracta. Gergithius enim autor minime contemnendus, antiquum Romæ nomen Cephalon fuisse tradit, quæ quidem

Tantum alias inter caput elatura esset,

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Sed nos quid solliciti sumus, quibus rationibus Roma sit caput, cum Dominus Deus noster Christus Petro prædixerit, nomen illi Cephas conuenire, quæ scilicet Romæ principatui destinasset. Aliàs verò cum eum Petrum nominat, ad Capitoli immobile saxum alludit, ac perinde omnium, non Romanorum tantum, sed quaqua tota terra habitabilis extenderetur, caput futurus esset. quod dictum volui, vt Oecolampadij cõuersio diligentius expendereetur, qui cum Theophylactum Latinum faceret, verba illa, *πίονος τῶ οἰκισμῶν*, videtur prætermisisse.

DE BICIPITIO

C V S T O D I A .

DVo verò humana capita, quorum alterum maris, quod intrò aspiceret: alterum sceminæ, quod extrà prospectaret, custodiã significare Ægyptij tradiderunt, propterea quòd hieroglyphici huiusmodi beneficium sese à nullo dæmonum infestari posse persuasum habebant: & vt Horus ait, figura hæc satis superq; ad tutelam sufficere credebatur, nullis vel literis, vel imprecationibus appositis, quæ infortunium amolirentur.

D I M A N E S .

INuenias plerunq; in veterum monumentis capita duo, duabus additis infernè literis D.M. quod **D I S M A N I B V S**, hoc est, defunctorum tutelari bus sacrum vel commendatum intelligas. Cæterum, vti dicebamus, Ægyptij id ipsum innuere volentes, & tutelam significantes, nullas addebant literas. Manes verò & superos & inferos, augures dicebant, inuocabantq; eos ita nuncupatos, quod per omnia ætheria terrenaq; manare arbitrabantur.

A N I M A D V E R S I O S E V E R A .

Tenedium numum memorat Pollux, ab vna cuius parte duo essent capita, ab altera securis, cusa. Seuerissimæ hoc animaduersionis signum, vt in Armis alibi diximus, habebatur, qua Tenediorum Rex filium percuti iussit adulterij conuictum, lata prius ab eo lege, vt in adulterio deprehensi mas & scemina eodem supplicio securi subijcerentur. Quo iudicio cum neq; filio pepercisset, rem eo monumento iussit insigniri. Meminit huius legis etiam Aristoteles in Tenediorum republica. Et prouerbium in acerbos iudices inde factum, Tenedia securis.

P R V D E N T I A .

QVòd verò bicipitium Iani apud Romanos celeberrimum fuit, sunt qui prudentiam solertiamq; regis præ se ferre autument: prudentis enim hominis est præterita noscere, futura verò multò antè præuidere. Hinc illa apud Persium excla-

A exclamatio, cum hominis nescio cuius prudentiam desideraret:

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit.

Eodem fermè significato Anteuorta Postuortaq; diuinitatis assumptitiæ comites colebantur.

ANNVS INIENS.

Nequè tamen defunt, qui bicipitium hoc ad munus occludendi aperiendiq; anni referant: nam & Cyprianus bifrontem eum exprimi scribit, quòd in medio constitutus, annū incipientem pariter & recedentem spectare videatur. Què verò super hoc Ouidius latè describit, apud eum vidēda prætereo. Imberbe Iani bicipitiū in numo quodam est, ab cuius altera parte quadrigæ sunt, cum Ioue fulminante: inscriptio literis fossilibus, R O M A, quod nimirū ipsius Reip. sigillum fuerit. Geminus verò Ianus vtraq; facie barbatus in argenteo numo est, in quo literæ, L. F. M. F. O. V. R. I. Ab altera parte trophæum est cum flagello & sceptro, cuius apex serpentinus: Roma iuxtà, quæ coronam ciuicam trophæo superimponit.

SATVRNI BENEFICIA.

Ianicolos plerosque numos videas capitibus geminis vna ceruice contentis, vna parte signatos, altera nauis. Sunt qui ex hieroglyphicis huiusmodi Saturni beneficia significari tradant, Ianūq; eo monumento Saturno gratiā relatam voluisse, qui nauis ex Ægypto in Italiam vectus agriculturā cōmonstrarit: nam à Saturno illi nomen apud Latinos fuit. De ratico verò huiusmodi numo ita Ouidius:

At bona posteritas puppim signauit in arē,

Hospitis aduentum testificata Dei.

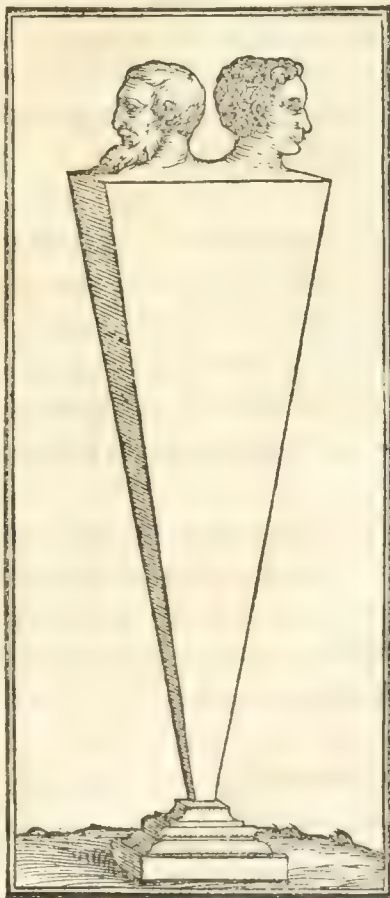
BENE CONSVLTORVM
stabilitas.

Hunc verò fuisse primum numum cūsum, & à Iano ipso signandi æris morem inuentum, pleriq; memoriæ prodidere. Sed & Cecropis effigies biceps facta, quòd linguas duas calleret, Græcā & Ægyptiacam. Porro fama est Athenienses Ægyptiorum colonos fuisse, è Sacensi ciuitate duce Cecrope deductos, vt Nazianzenus in Monodia Basilij.

INCONSTANTIA.

Alioqui Mathematici bicipitium inconstantia hieroglyphicum posuere. Nam tertio supra vigesimum Leonis gradu bicipitis hominis simulacrum oriri consinxere, quòd eo ascēdente gradu natum, inconstantis ac leuiter mutabilis voluntatis atque sententiæ fore præfagiunt.

Contra verò quos Ianos huiusmodi bicipitio insignes plerisque locis videas, sed sine manibus ac sine pedibus, quadrangulari quodam scapo ita præciso, vt ab humeris vbi in quadrum abire incipit, deorsum versus magis ac magis angustetur, per hieroglyphicum hoc sunt qui firmitudinem & stabilitatem eorum denotari dicant, quæ sapienter & maturo consilio gerantur. Quòd verò manibus & pedibus careant, vim diuinam ostendit, cui nihil

Pierii Val. Tricipitium.

horum opus vt quod facere destinarit efficiat: Deus enim simul & annuit, & totum nutu tremefecit Olympum. Et alter, Dicto citius tumida equora placat. Illa præterea dilatatio quæ fit à basi sursum versus ascendendo, ostendit humana omnia, quo diuinitati propius accedunt, eo augustiora amplioraq; fieri. Vnde apud Maronē Dido apothecosin sibi, ob res à se præclarè gestas pollicita, dicit:

Et nunc magna mei sub terras ibit imago. de quo alibi latius.

DE TRICIPITIO

GERYONES.

Er tricipitiū verò Geryonem in primis significari passim inuenias. Quid autē sibi Geryones velit, & utrū historicū an fabulosum fuerit cōmentum, vt adhuc in ambiguo sit, scriptorum varietas efficit: vulgarior tamen ea est opinio, tris in Hispania fratres vnanimi concordia imperiū obtinuisse, quos Hercules oppresserit. Græci, vt ingenio sunt ad cōminiscendū noua promptissimo, alia atq; alia super Geryone tradiderunt: sed inter eos Hecatæus Geryonē affirmat loca circa Ambraciam & Amphilochos tenuisse, indeq; abactas boues, quæ specie mira reperiant in ea regione valde herbida, & pascuis latissima. Alij in Euxino ponto urbem *τρεικαρηνίαν* memorāt, cuius principem Geryonem Hercules sustulerit, cumq; boues speciosissimas eius abigeret, interroganti cuius illæ fuissent, responsum, Geryonæ Tricareni, quod tricipitis sonat, inde datum locum fabulæ.

SAnè vt Hispania, quæ tripartitò diuisa est, per Hieroglyphicū Geryonis intelligatur, tum auctores pleriq; tum Imp. Hadriani tertium Consulis numus ostendit, in quo simulacrū triceps hastæ innixū, quod dubio procul factū ob Hispaniam peragratam, siue vt originationem suam ostenderet, quòd Gaditana esset matre genitus, vt apud Spartianum est.

LVNA MENSIS V' E.

Interpretes Hesiodi *τρεικέφαλον γερειονία* Lunā significari contendunt: alij tempus præsens, præteritum & futurum: alij triplicem mensis diuisionem, quæ ternis apud Græcos denarijs dispescitur, apud Latinos in Nonas, Idus, & Calendas diuiditur. Græcorum nuncupationes sunt, *ιστεμύς, ἡδὲ δέκς, φθίνοντες*, quarum nuncupationum vltima, dierum numeri Romano more retrocedunt.

AUXILIARES.

NEq; me præterit Plutarchū in libro De ciuilibus institutionibus ad Traianum, asserere Geryonē multis oculis, multis manibus & pedibus præditū ea de causa vulgò dictitatum, quòd in negotijs obeundis consilio vno, multorum opera vtī consuerit, quod in principe vel alio quopiam, cui reipub. summa credita sit, cōmendabile plurimū habetur. Non enim omnia possumus omnes. Idcircoq; Pelopides laudatur, qui legationē initurus, cum se ad dicendū parum idoneum intelligeret, adiutorē sibi sociumq; muneris Epaminondā cooptauit. Sic Nicias cū ad labores tolerādos imbecillo admodū corpore & inexperto esset, Lamachū sibi & robustū & industriū sociū accepit. Quòd verò ait Plutarchus Geryonē pluribus oculis manibusq; præditū, eundē & quadricipitē legas apud

Ari-

HISPANIA.

Aristophanem, vbi de Lamacho loquitur, βέλῃ διαμάχῃ θάει Γηρυόνη τετραπίλῳ.

S O L.

TRiceps quoq; Serapidis imago in numisma
tis quid sibi velit, in brutorum cōmentarijs
sparsim attigimus: sed id nunc locupletius expli-
candum est. Tricipitiū est ex tribus animalibus,
quorū in medio est leonis caput vastū admodū,
dextra parte canis applaudibūdi blandientisq;
læua lupi: supernè calathus insidet: quæ species
vniuersa anguis ambitū complexa est. Qui Solē
hinc interpretantur, ex capite Leonis tempus
præsens indicari volunt, quòd eius conditio in-
ter præteritum futurumq; actu præsentis valida

feruensq; sit. Præteritum ex lupi capite conijciunt, quod animal est admodum
obliuiosum: obliuio autem de præterito est. Futurū ex adblandientis canis ef-
figie, quod est indiciū spei, quæ nobis semper adblanditur: spes verò semper de
B futuro est. Cōpetit verò Soli temporis cōsideratio. Quid verò sibi velit serpēs,
vt Deus sit, vt temporis autor, alio cōmentario satis explicatū est: alibiq; osten-
dimus huiusmodi tricipitiū prudentiæ conuenire. Calathū verò loco hoc aiunt
altitudinem sideris commonstrare, vimq; refertissimam ac opulētissimam, quia
in eum omnia terrena redeunt, dum inimisso calore rapiuntur.

I V P I T E R Æ Q V V S.

QVamuis qui Serapin Iouem esse dicunt, modium eius capiti superpositū ea
de causa figurari autumāt, quòd omnia sint æquis distributionibus ab ipso
rerū omniū arbitro moderata. Nā vt optimè Maro, Rex Iupiter omnib. idem.

ET Dianæ simulacrum tribus insigne capiti-
bus celebratur, quorū vnum equinum, cani-
num alterum, tertium humanum, sed facie ad-
modum rusticana. Vnde Maro,

D I A N A.

Tergeminamq; Hecaten tria virginis ora Diana
dixit. Apud Æginitas tamen vna tantum facie
& vnico corpore fingi Hecatē, talemq; apud eos
C statuam se obseruasse Pausanias tradit, Alcame-
nemq; primum tria illa simulacra inuicem con-
nexa excogitasse. Quid verò sibi velit equus, ca-
nis, & rusticana illa facies, in eo simulacro alibi
docuimus.

Q V A D R I F R O N S.

Q V A T V O R A N N I Q V A L I T A T E S.

Vr verò Ianus quadrifrons plerisq; locis informari solitus sit, ea fuit
causa, quòd illi rerum omnium principia finesq; introitus exitusq;
dedicati essent: quin & quæ illi templa erigebantur, quadrata specie
fiebant. Et mercatorum stationes trapezitarumq; mensæ, in cuiusmo-
di Ianis habebantur, de quibus apud Horatium:

Hæc Ianus summus ab imo perdocet.

Ad id etiā spectabat ea effigies, vt quatuor anni qualitates indicaret, quas Græci
Latiniq; horas vsitatissimo vocabulo appellarunt. Horatius de Ioue: Varijsq;

Pierii Val. Quadrifrons.

mundū temperat horis. Et quoniā in horas incidimus, erat apud Megarenſes Iouis ſimulacrū, ſupra cuius caput & Parcæ & Horæ ſtatutæ erant ea de cauſa, inquit Pauſanias, quòd fata in Iouis omnino poteſtate cōſiſtāt: Horas verò, quippe quæ nos anni tempora dicimus, arbitrio ſuo diſponat. Cæterū quod ad Parcas attinet, Æſchylus Iouē quoq; ipſum fato ſubiectū eſſe dicit, ita ſuper eo locutus: ἔκωω αὐτὸν ἐκφύλασσε πλὴν περιεπέριπλον. Atq; hinc fortè Parcæ illi ſupra caput inſident.

IANI FILIÆ IIII.

CRitolaus tertio τῶν Φαινομένων, Iani ſimulacrū ideo quadrifrontem figurari dicit, quòd filiæ eius quatuor laqueo gulam fregerint, Iani patris deſiderio, quem agricolæ lapidib. obruiſſent: vbi de Iano illo loqui videtur, qui Saturni filius perhibetur, qui vino finitimis agricolis cōmunicato, cum ij ſua uitate illecti plus æquo hauſiſſent, in ſomnumq; prolapſi diu iacuiſſent, experrecti demum, venenumq; ſibi propinatum arbitrati, conſurrexerunt in Ianum, cumq; lapidibus oppreſſerunt. Hæc eadem à Plutarcho referuntur.

QVINCVCEPS. MANASSES.

QVinis verò frontibus neminē præter Manasſem formatū legi, qui Rex Hebræorū poſteaq; prophetā Eſaiam ſuſtulit, quincuplici facie ſtatuum ſibi poſuit, vt lōgè plura ſe perſpicere indicaret, q̄ Prophetæ, qui Vidētes appellabantur.

SEPTICEPS.

MAthematici, ſi Petri Aponenſis inuenta ſumus admiſſuri, quæ vnde deſumpta ſint, quamq; antiquū ſit argumentū illud, alibi declarauimus hieroglyphicū ſeptē capitibus inſigne, quintodecimo Geminorū gradu ſtatuerē, inde ſignificantes, ſub eo graduū numero in lucē editum multiſciū fore: quippe nullum doctrinæ genus, artē nullam, nullam deniq; linguā eſſe celebrem, quā is non ſit optimè conſecuturus: eundem tam publicis quàm priuatis rebus agendis aptiſſimum, & inter mortales admirabilem omnino fore pollicentes.

MULTISCIUS.

DE COMA

Capilli verò cum ad caput pertineant, hieroglyphicis eius poſtulant adſcribi, qui nimirum in diuinis literis cogitationes quibus ornatur anima, mensq; cōtegitur, ſignificare feruntur à venerandæ antiquitatis theologis: anima enim ipſa cogitationes generat, perinde ac caput ſibi capillos profert, quibus ornatur & obtegitur. Hinc illud, Capillos capitis noſtri numeratos eſſe, cogitatus quippe noſtros omnes Deo pateſcere. Tōdere aut, ſuperfluas & inutiles cogitationes ſummouere ſignificat, quæ niſi tondentur, vel obcæcant, vel aliquod aliud afferunt impedimentū. Eucherius pilos veterum cogitationum indices eſſe dicit: ideoq; imperatum à Moyle, vt Leuitæ abradant omnes corporis ſui pilos. In Nazaræis autem non tondere, neq; quidem pati vt eorum caput à nouacula tangatur, indicium eſt, eos cogitatus ſuos, atque omnem vitæ rationem, ita Deo dedicaffe, vt nihil in eis ſuperfluum appareat. Nam & qui ſacerdotibus mandauerunt vt barbā nutrirent, quod in Nazaræorum quandam ſimilitudinem olim Concilia pleraq; ſtatuerunt, fieri hoc intellexerunt, vt hi dum barbā capilloſue vel viderent vel attrēctarent ſuos,

fui

sui identidem officij recordarentur, cogitatus quippe suos in Deum dirigendos, totum esse sanctū debere sacerdotem, bono semper vti cōsilio, & in se nihil admittere, quod vel mutare vel summouere sit opus. Quis est hic, dicet aliquis, vt laudem Deo demus? Esto vel nullus, vel quamrarissimus, admonitio tamen hæc sub oculos assiduè obuersata, proficere aliquid potest, veluti reliqua quoq; sacerdotis ornamenta gestaminaq; aliquid præ se ferunt singula, quæ per hieroglyphicū quæq; suū, hominem integritatis admoneāt. At decies in die vel iustum cadere clamitabunt, ideoq; tondendum identidem, vt auellendarum cogitationum prauarum memores identidem simus: se ducere enim seipsum hominem, qui se sine peccato esse professus fuerit. Atqui sanctius est longeq; laudabilius, in eo mentē cogitationemq; omnem collocare, ne potius peccemus, quam quotidie peccare, vt emendationis admoneamur. Sedenim quantum ad comā attinet, modum his moribus Gregorius sapientissimè præscripsit, qui quarta & vigesima libri primi epistola, capillos ipse quoq; in capite ait exteriores cogitationes indicare, & præsentis vitæ curas exprimere, quæ quidem ex negligentiatq; torpescente sensu coorte, quia minus opportunè procedunt, nobis quasi nō sentientibus pullulāt. Igitur alijs qui præficitur sacerdos, neq; prorsus debet solitudines exteriores à se proijcere, neq; illis multū inhærere. Coma itaq; nequaquā deglabretur, sed ne immoderatus excrescat, diligenter attondeatur. Quod verò de non abradenda in rotundum facie capillorum, lege prohibitū est, vel vt LXX reddidere *σισύλω*, facere more barbarico, quod nonnulli densioris capilli tædio factitant, ob paganorum instituta nōnulli vetitum putant, apud quos vo ueri comas, & puerorum capita dæmonibus offerre mos fuit.

CÆterum rasitatio capitis apud Græcos pariter & Latinos diu seruitutis indicium fuit. Ideoq; Agrippæ Posthumi seruus nomine Clemens magna aufurus, vt pro Agrippa iam necato, cui nonnihil omnino similis erat, sese ferret, & res nouas in repub. cōcitaret, furatus domini cineres, Coram Hetruriæ promontoriū vectus ignotis sese abdidit locis, donec (inquit Tacitus) crinē barbamq; promitteret: nam serui caput rasitabant. Apud Astroph. Auius, Pistotherus admiratur poetam, qui se Musarū seruum dixerat, comatū esse. Et apud Latinum Comicum, tanquam mirum de se futurum dicit Amphitryone seruus Sofia.

Ut hodie abraso capite caluus accipiam pileum.

LIBERTAS.

O Nirocritæ frontem capillis glabram imaginari, indicium esse autumant liberationis à molestijs & impedimentis. Quin & caluitium ipsum, accersitis in iudicium, aut supplicium timentibus, effugium ostendit. Idcirco verò Lacedæmonij frontes abradi, capillum à tergo demitti iusserūt, vt longè tutiores in bello essent, adimereturq; hosti facultas in pugna capillū apprehendendi. Nam & barbam etiam ea de causa, præter Græcorū aliorum morem, rasitare consuerūt. Quod si fugam meditarentur, instabat à tergo vinculū atq; ansa, quo capi possent: atq; ita præ capturæ metu destitutiore animo consistebant, aduersiq; dimicabant. Pollux Euboicos opisthocomas vocatos ait: & Hectore Timeus ea per-

SERUITVS.

Pierii Val. Caput semicrinitum.

terga fusa coma insignem describit, id quod Abantes primos omnium excogitasse Homerus tradit. Idem Homerus *κρηνημαδντας* Græcos ea de causa vocat, vt antiqui eius interpretes tradunt, quòd moris esset apud Græcos comas nutrire, in signum fortitudinis: Theseusq; primum aiunt anteriorem capitis comam Apollini Deliacò dedisse.

M O L L E S.

Alioqui coma tam apud Græcos, quàm apud Latinos, mollitiei semper signum fuit: comatum enim puerum Græci probri causa dicunt. Et Cicero passim, capillum nunc compositum & delibutum, nunc comptum & madentem, nunc calamistratam in vnguentato Consule comam incessit. Vituperat & Maro madentem crinem Mæonia suffultum mitra.

DE SEMICRINITO CAPITE.

Siris nō semel dicendus est nobis, tot & tanta fuerūt ea quę super hominis celebritate veteres memorię prodiderūt, dum cōmentum alij, historiam alij cōsectantur, veluti de semicrinito eius capite varia traduntur. E

OSIRIDIS PEREGRINATIO.

Nam eam effigiem in Osiridis memoriã fieri, autor est Xenophon, quisquis ille fuit qui scripsit *Æquiuo*ca, quod nonnulli peregrinationem eius ostendere interpretantur. Ita verò habebat simulacrū huiusmodi, vt qua parte crines & barba promittebantur, ita prolixi sinerentur, vt alteram oris partem omnino cooperirent. Causam hanc afferūt: quòd toto expeditionis tempore quo Gigantas bello persecutus est (id decennium in Italia fuisse ferunt) capillum & barbam nutrierit, quam mox in *Ægyptū* reuersus deposuerit. Vnde mos inoleuit apud *Ægyptios*, vt peregrinantes barbam & comam nutrierent. Superioribus annis facies huiusmodi dextera parte capitis crinita, læua abrasa, Viterbij antiquo lapide visebatur: egoq; apud Petrum Melinū virum Rom. nobilitate & literarum peritia insignem marmoreum capitulum vidi à sinistra parte capillatum, à dimidia altera glabellum.

MARIVM INTERITVS.

Coniectores (nam libèter hos in comitatum accipimus, quòd eorum dictata magnū cum *Ægyptiacis* hieroglyphicis similitudinem habent) rem aliter interpretantur. Nam dexteram capitis partem capillis denudatam imaginari, ostendere aiunt mares consanguineos extinguere: quòd si nullos habuerit, damnum nihilo secius aliquod extimescendum.

FOEMINARVM INTERITVS.

Si verò læua capitis pars sine capillis esse visa fuerit, cui hoc acciderit, fœminas, si quas habet consanguinitate iunctas, interituras ostendit. Si non habeat, aliunde damnum omnino obuenturum: cognatorū enim hi significatiuum caput constituunt. Dexteras verò partes mares, sinistras fœminas, in Tauri cōmentario non ex coniectorū tantum opinione, sed & medicorum & philosophorum & astronomorum etiam traditionibus indicauimus

S O L I S V I Æ.

Qui demum Osiridis rem curiosius interpretantur, Solem aiunt apud *Ægyptios* Osiridis nomine acceptū, & manifesto naturas ipsius argumento læuas partes abrasas ostentare, dexteras verò hispidas. Nam quo tempore dexteras, hoc est, septentrionales mundi partes inambulat, virēt omnia, herbis, fructibus,

A cibus, arboribusq; tum pubescentia, tum hispida: quo in læuam vertente, abradi omnia videntur.

S E N E C T V S M I S E R A .

O Ccipitium verò caluum, vt ijdem coniectores opinantur, senectutem indicat inopem & infelicem.

I A C T V R A .

Q Vòd si toto capite caluitiū esse visum fuerit, amissionem eorum quæ ad vitæ ornamenta pertinent, præmonstrari tradunt. Quin & abradi caput, nisi sacerdotes sint, aut scurræ, aut quòd id facere cōsuerint, malum portendit, bona quippe eorum vi auferenda: nauigantibus naufragium, morbo affectis periculum extremū, citra mortem tamen, quòd moris sit naufragio factò capillum deponere, neq; non à morbo conualescentibus.

S V P E R F L V A S V M M O T A .

Q Vòd verò sacerdotes Ægyptij quotidie rasitabant, neq; vllum capillorū vestigium toto capite cerni patiebātur, hieroglyphicè significare volebant, superflua omnia summouenda, cuiusmodi significatū habetur xxi Deuteronomij, vbi si mulierem quis ex hostico viderit approbaueritq;, ita vt eam vxorem ducere cōcupiscat, iubetur inter alia caput eius detondere, vnguesq; præcidere: hoc est, vt Cyrillus interpretatur, si quid in profanis disciplinis deprehenderimus, quod approbemus, idq; in vsum nostrum transferre cupiamus, dandam operam vt ex his quæ superflua fuerint, amputentur.

V I R T V T I S D E C O R .

I N diuinis deniq; literis multa leguntur de Sampsonis coma, quam studiosissimi me nutriuerit, propterea quòd dum ea capiti esset applicita, quo diffusior erat, eo ipse viribus valentior, & ad iniecta quælibet vincula disrumpenda robustior efficiebatur: ea verò detonsa, deficiebat viribus, & toto robore destituebatur. Intelligitur verò Samson Nazaræus, vir aliquis Deo dicatus: comā enim is ordo religiosissimè, vti dictū, nutribat: per quam amplissime virtutis ornamētum accipimus, quæ caput, hoc est intellectū nostrū decoret, quæ quo magis excrescit, eo fortiores aduersus aduersarios motus efficimur. Per alienigenas qui vincula contendunt iniicere, humanos affectus & cōcupiscentiæ vim intelligimus: id enim innuunt preces sacræ, dum parci nobis ab alienis supplicamus. Quòd si eueniat vt humana victi fragilitate mulieris Dalidæ, hoc est corrupti sensus amore corripiamur, declinamus in somnum, & in eius gremiū obdormiscimus, obliui scilicet eorum quæ rationis lumine irradiati vigilantes operabamur, iam facti desides ignauiq;, bona opera intermittimus: ita mulieris dolo tondemur, hoc est, voluptatis insidijs illecti spiritus fortitudinem amittimus, & in hostium ita potestatem incidimus, qui nos vexent, exagitent, & ludibrio habeant. Nulla enim re magis cruciat homo, quàm rerū humanarū cura: aut enim simulac hinc deditus fuerit, auaritia, aut amore, aut odio, aut inuidia, aut alia quapiā molestationeq; malè affectus assiduè laborat. Vbi verò respiciat (id enim est vbi expers factus fuerit) errorē agnoscit suum, pœnitentiāq; adductus amissam suadet comam reparare, paulatimq; vires ita resumere, donec pristino recuperato robore, peccato iam moriturus, cum vniuerso inimicorū conuentu exitialem in se ruinam trahat, extinctaq; omni cupiditatum & vitiorum

manu, mundo etiam ipse moriatur.

Pierii Val. Canicies, & Barba.

DE CANITIE.

SENECTVS.

Vperuacuum videtur per canos senectutem locorū ubiq; significatam dicere, sed illud cōmemoratione non iniucundum fuerit, quod in hanc sententiam ostenta olim præmonstrauere. Galbæ siquidem, cū is prouinciam Hispaniam Tarraconensem ingressus sacrificaret intra ædem publicam, accidit vt puero è ministris accerrā tenenti capillus repente toto capite canesceret: quod rerum mutationē significare aruspices respōdere, successurumq; iuueni senem. Nam is Neroni Claudio successit, qui alterū & XXX natus annum sublatus est, ipse tertio & septuagesimo ætatis anno Imperium adeptus. Sedenim coniectores ominosum habent, si vel puer vel adolescens in senem mutari sibi visus fuerit: mortis enim propēdiem affuturæ signum hoc volunt. Neq; latum esse, si cōtrā senex fieri se puerū imaginatus fuerit, potendere enim hoc imprudenter eum aliquid facturum, quod ei nocumentum afferat, propterea quod, vt Homerus ait,

αἰεὶ δ' ὀπλοτόρως ἀνδρῶν φρεσὶς ἰσπίδοντι.

DEVS PATER.

INuenies in diuinis literis Deum visenda canitie figuratū, vt apud Danielem: Capilli capitis eius quasi lana munda. Angelos hinc Eucherius, & albatorum multitudinem significari tradit. Alij ad humanæ naturæ similitudinem transferentes, ideo fieri autumāt, vt dierū antiquitas inde subinnuatur: Deo enim nihil antiquius. Quod ea de causa libentius adnotauī, quia scio esse plerosq; etiā quātiuis precij viros, qui Deum patrē ea canitie insignē pingi nequaq; approbent.

DE BARBA.

E barba verò alijs atq; alijs temporibus, apud alias & alias gētes varia semper fuit institutio, neq; constans vnquam vsus. Verū de ritibus nūc dicere supersedebimus, quod materiam huiusmodi perpetua nuper declamatione percurrimus, vbi rationes explicuimus, cur sacerdotibus comam nutrire vetitum sit, barbam verò abradere non concedatur. Verū hīc significata tantū profecuturi sumus.

VIR.

VNum ergo atq; id præcipuum est barbæ hieroglyphicū, vt virilitatis indicium sit. Nam etsi alia sunt signa quæ marē à fœmina fecernunt, quia tamen pleriq; viri dicuntur effœminascere, mulierēsq; identidem virum induere, barba viri illius signum apud veteres habitum, qui non sexu, sed virtute ipsa lōgè alius à fœmina reperitur. Nam & mulieres, si quæ virtutem hanc consecutæ sint, viriliter agere dicunt. Vnde Horatius de Cleopatra animis ait: Nec muliebriter expauit ensem. Quod verò virum barba significet, multa sapientum dicta testantur. Nam barbam se ideo gestare Diogenes respondebat, vt se virum esse subinde recordaretur. Haliabas & pleriq; philosophi admodum clari, barbā dixere viris à natura ornamentis dignitatisq; causa contributā. Inde Artemidorus, filios tantum ornamentis patribus afferre dicit, quantū ori barba decoris addit. Cynicus apud Lucianum tam deforme putat esse ornatum barbæ auferre viris, quàm leonī iubas attondere. Thesea perhibent tondere barbam nunquā voluisse, vt virtutem ipse suam eo profiteretur indicio, qui tamen omnium primus anteriorem capitis comā Apollini Deliacō dedicauit. Sed hæc tam multa sunt,

vt si

A vt si omnia complecti velim, nunquam habitura sint finem. Ad nostra igitur reuertamur. Sed nec radetis barbam, inquit qui Dominus est: vel vt LXX, Non corrumptis barbæ faciem, quia perfectionis nostræ signum est barba, Hierosolymitanus ait Hesy chius. Neq; enim est congruū, virtutes, quarum barba symbolum gerit, corrumpere, agētes nos non sub vero, sed sub falso & ficto habitu. Theologi veteres, quos imitatur Eucherius, eo loco Regū vbi Hanno Ammonita nuncijs Dauidicis, qui de patris obitu Regem consolaturi aduenerāt, barbā abstulit ad ignominia, historiam ad mysticum sensum deducentes, Hanno nem iniuriosum diabolum esse dicunt, qui subinde bene facere volentibus barbā abradit, hoc est, fortitudinem adimit. Ita apud eos barba erat fortitudinis hieroglyphicum, quia scilicet virum indicat. Atq; vbi Dominus XXI Leuitici cap. repetit ad sacerdotes filios Aaron: Non radent caput, neq; barbā, inquit: caput & barba, ait Hesy chius, sapientiæ est & perfectionis nostræ signum.

C Vr verò in tonsa semper barba sit Æsculapio, cū tamen pater eius Apollo impubis passim ostentetur, capillo eius tantūmodo luxuriantie hieroglyphicum philosophi sic explicuerunt. Nimirum ille rerum autor viridi semper fruitur iuuenta: verū omnia quæcūq; generantur, in senium ocys aut serius vergunt. Sed quamuis ita passim barbatus Æsculapius figuraretur, apud Sicyonios tamen simulacrum eius imberbe ex auro & ebore confectum fuisse, Pausanias tradit.

ORTA SENESCERE.

IMPERITIA.

F Acere mihi videtur ad institutum negotium (vt id etiā addamus) quod sacerdotes illi imperitū hominem, eumq; præsertim qui vniuersum vitæ tempus domi selsitarit, nec aliorum mores hominum peregrinasue vrbes inspexerit, vt ita rerū ignarus sit, ne rei cuiuspiam rationem norit, non amicitia, cō hospitalitatis iura susceperit, ipse quis sit, vtrū sit, an nō sit, id quoq; nesciat, per asininū caput humano appositum trunco significabant. Asinum enim esse imperitiæ hieroglyphicum, suo satis cōmentario declaratū est. Solitos verò Ægyptios humana corpora brutorum capitibus insignire, prout hoc vel illud animal alia atq; alia præ se ferebat significata, testimonio ea multa sunt, quæ in gemmis, in marmoribus, in æs, ad hanc vsq; diem monumēta superauerunt, quorū intellectus ad simplicium significationes referendus est. Hæc enim hoc loco persequi, infiniti laboris esset, & reliquis cōmentarijs de animalium significationibus deriperet argumentum.

DE CERVICE

Diuncta capiti ceruix est, ita vt caput rarò sine ceruice proponatur. Ea autem vel sola aliquod habet hieroglyphicum. Nos igitur & naturam & hominū mores secuti, aliquid etiam super ea referemus. Neq; enim

Pierii Val. Ceruix, & dorsum.

frustra illa modò mollis atq; summissa, modò rigida erectaq;, sed veluti ex habitu gestuq; aliquid præ se fert quod omnibus manifestum videatur, ita non indiligenter veteres sua inde significata desumpserunt.

S V P E R B I A.

IN diuinis sanè literis pro arrogantia atq; superbia ceruix accipitur: quare Psalmo trigesimo supra centesimū, impiorum concisas ceruices legas, pro edomita superbia. Quamuis eo loco non desunt qui funes, hoc est, vincula legendum asseruerunt, quæ scilicet insolentes iniecturos se minitabantur. Pro elati verò animi signo: Filia Sion ambulauerunt extento collo.

F E R O C I T A S.

NOstri ferocitatem per ceruicis hieroglyphicū exprimere maluerunt: vnde Horatius Epistolis:

At vos Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat Indomita ceruice feros.

Et elata rigidæq; ceruicis homines physiognomici superbos esse dicunt. Et apud Esaiam cap. XV, contumax huiusmodi vitula, sternax, & indomita, pro ingenij nostri documento notatur. Et Psalmo XXVIII supra centesimum: Dominus iustus concidet ceruices peccatorum.

A V D A C I A.

PRO audacia, multa apud Ciceronem, vt illud in Verrem: Tamen si qui erunt tantis ceruicibus recuperatores, qui audeant in prouincia, cum prætor adsit, contra voluntatem eius iudicare, & huiusmodi pleraq;

S V M M I S S I O.

CONtrà verò summissum animū apposito iugo significat, estq; hieroglyphici huiusmodi metaphora apud scriptores vsitatissima. Cic. in Ant. Dandæ ceruices erunt crudelitati nefariæ: legiones ad urbem adducere, & eas in ceruicibus nostris collocare cogitat. Et de natura Deorum: Itaq; imposuistis in ceruicibus nostris sempiternū dominium. Absq; iugi verò signo in obsequij significatum vitula est Osæ X. quæ trituram amare docta, super Ephraimeï colli pulchritudinem transitura sit.

D E D O R S O.

 Eruici subijcitur dorsum. In dorso gibber esse solet. Gibberosus homo hieroglyphicum eius est, qui, vt in diuinis literis habetur, reijcitur à facis, cumq; significat qui flagitiorum sarcina oneratus est, neq; tamen errorem aut delictum intelligat suum, vtpote qui non videat manticæ quod in tergo est. Vide verò illud, Quid operatur gibberosus quasi reclusus: ab Rege Israël dictum in Regem Syriæ.

F V G A.

Dorsum autem fugæ manifestum est hieroglyphicū. Vnde primo Regum, vbi de Dagonis idoli casu scribitur, Arca Domini iuxta locata, noctu fractum dissihsisse, maneq; dorsum eius tantum inuentū: quod indicium fuit, veri numinis aduentu falsum eiectum, & in fugam actum. Nam qui fugiunt, persecutibus dorsum dant. Eadem sententia Psalmo scriptū: Quoniam pones eos dorsum: hoc est, coges eos arrepta fuga dorsum obuertere. Id nostri dixere, terga dare.

DE HUMERIS. VIRES.

Vmeri dubio procul vires & fortitudinem, vt Eucherius ait, in sacris literis indicant. Vnde propheta cum magni arcani onus crucem ipsam gestandam preduinaret, Potestas, inquit, super humerū eius. Cic. de Senectute: Cum humeris bouem sustineret viuū. Et orat. pro Flacco: Respub. quam vos vniuersam in hoc iudicio vestris humeris, vestris inquam humeris, Iudices, sustinetis. & ita sæpius.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS, AD VRBANVM BOLZANIVM PATRVVM, DE IIS QVÆ PER OCVLOS, AVRES, NASVM, OS, ET IN EO PARTES SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Acile meminisse potes, honoratissime Patruē, quarto ab hinc mense cum Venetijs essem, teq; viri illi clarissimi, Daniel Ranerius, Nicolaus Leonicensis, & Leonicus Thomæus adissent, Græcas adhuc literas atate tam confecta docente inspecturi, quanam illa fuerint, quæ super oculis ex totius antiquitatis eruditione repetisti, quæq; illi ad propositum argumentum addidere, quid super auribus, quid super ore & eius partibus examinarint. Nam eum tu diem, ob eorum amicorum conuentum, & tam variam rerum eruditionem inspectam, quæ hinc inde emicuit, inter totius vitæ tuæ iucundissimos recensuisti. Comperimus verò te in honestissimo studiosorum cœtu Pindari oracula interpretantem, forteq; locum illum explicabas, Νεμεις, Δινια, μαστις δὲ καὶ τὸ πῦρ οἱ ὀφθαλμοὶ ἰδοὺ τῆς ψυχῆς. Hic tu horum aduentu plurimum exhilaratus, opportunè de læticia, quæ statuerit in oculis fidem, differuisti. Gestit enim, interpretabaris, voluptas ex oculis fidem facere: læticiam scilicet oculi patentioris figura hieroglyphicè apud Aegyptios significari, in ipsaq; iucunditatis præcipuam esse sedem, quia gaudium se primum ab oculis prodat. Eorum enim tum intentione, tum remissione, tum coniectu, tum hilaritate, motus animorum explicari, atq; vt nostri aiunt, eos nimis argutos, quemadmodum animo affecti sumus, loqui. Polemonis dictum haberi, oculos esse tanquam fores animi: per oculos quidem animum emicare, indidemq; animum introspecti: ex quo nonnulli oculum verum cordis nunciū dictitarunt. Usque adeò verò totam corporis vim in oculis incumbere, vt Zalmoxis & Abaris philosophi totius corporis curatione opus esse dixerint, si quis oculis mederi vellet: quòd si corpus curare quis affectaret, animum in primis depurgandum. Subiecisti mox: Essent autem multa ex Aegyptiorum doctrina in oculorū hieroglyphicis: sed ne vos ἄτακτος importunè demorer, reliqua Pindarica prosequar. Imò, respondit Ranerius, per opportunè, Urbane pater, in hunc sermonem incidisti, vt de literis Aegyptiacis loquerere. Nam per totum hesternum atque hodiernum diem hospites hosce meos Leonicenum atque Leonicum fatigavi, super huiusmodi generis doctrina eos percontatus: qui quidem multa eruditissime, tanquam sacra Cereris aperuerunt. Sed quòd ad singulorū partes faceret, hæere se aqua in plerisque ingenue professi sunt. Causa autem huius inquisitionis erat, quòd tabulæ cuiusdam ob antiquitatem admirabilis exemplum ad me Roma misit Bembus meus, obeliscorum etiam plurimas notas, quæ illic reperiuntur, quas quia ex Aegypto olim aduectas manifestum est, tuq; Aegyptum peragrasti, vbi magna est inscriptionum huiusmodi copia, & quæ tua semper fuit in antiquitate omni cognoscenda cura, studium, & diligentia, putamus te rerum huiusmodi non ignarum. Ad hæc Horum Aegyptium à Philippo quodam Græcè redditum accepimus,

Pierii Val. Oculi.

qui materiam hanc tractauit : sed codicem huiusmodi, quamuis ab Aldo nostro publicatum, plurimis locis mutilum & imperfectum inuenimus, non utiq; Aldi, viri diligentissimi, negligentia, sed exemplarium vitio, quæ rarissima reperiuntur, atq; ea in damno omnia. Ea q; de causa nunc ad te conueneramus, si quid horum nosti, à te libenter audituri. Et quoniam oculi iam hieroglyphica commemorare cœpisti, ea rogamus (vt etiam pro amicis his meis loquar) ne nobis inuideas. Hic tu: Grauiissimum viri optimi onus ceruicibus meis imponitis, cum pauca admodum ea sint, quæ præstare possim, vt vestro respondeam desiderio: siquidem argumentum hoc in tot pyramidum & inscriptionum antiquarum memorijs, quas non in Aegypto tantum, verum & Romæ, & plerisq; alijs in locis aspexi, me quoq; diu multumq; torsit, cum rerum harum obseruationes apud scriptores diligentissimè conquisierim, interpretationes autem, præter leuia quædam, nusquam repererim, easq; tantum nutu veluti quodam indicatas, vt asseritis: Nilia- ciq; opusculum, in quo talia promittuntur, lemmata summatim quædam attigerit, atq; ea, quali- acunq; sint, in manus nostras corruptissima peruenerint: quare, vt dicebam, quid super hac re polliceri possim, quod satis vobis faciat, nō habeo: pudorq; non minimus me absterret, de secre- tijs literis apud eos loqui, quos nihil, quod sciri possit, ignorare, compertissimum habeam. Ne tamen rusticitatem vllam induisse videar, quæ paucissima mihi cognita sunt, proferam, ea s;pe, vt à vobis & meliora & reconditiora sim magno meo cum sœnore recepturus. Et ne tempus in excusationibus quantumuis honestis conteram, quæ de oculorum hieroglyphicis recitare pos- sum, quando ita vos iubetis, vt in memoriam venerint, explicabo. quod eo libentius facio, quia dum vos charissimas animas conspicio, succurrit illud Euripidis:

ὄμματ' ὄντις φωτὸς βλέπειν γλυκύ.
Suaue est viri beneuoli oculos intueri.

IUSTITIA ▶

P V D Ægyptios sacerdotes primū omnium iustitiæ seruato- rem per oculi patentis hieroglyphicū significari compertū est: frequensq; dictum apud Græcos, quod minimè ignoratis, δίκης ὀφθαλμός. Tum Plato Legum nono, iustitiam specularicem atq; vindicē appellat. Chrysippus oculos iustitiæ acres, rectos, atq; immotos facit, quòd eum, qui rectè iudicaturus sit, non o- porteat huc aut illuc oculos ab honesto deflectere. Illud etiam nostis ex Diphi- li Comœdia:

ἔστις δίκης ὀφθαλμός ὃς πᾶσι δόξα. quod Nepos meus ita reddidit:
Est qui tuetur cuncta iustitiæ oculus.

Apud epigrammaticos, qui temporis iniuriam peruicere, pulcherrimum habe- mus pentametrum:

ὄμμα δίκης καθορᾶ πάντα πᾶ γιγνόμενα. quod Nepos idem:
Cernunt omnia quæ fiunt lumina iustitiæ.

Hinc aliqui in facienda dictis fide, iustitiæ oculum attestantur. Orphei quoq; id de Sole dictum, ὄμμα δικαιοσύνης, cui iustitiam in primis veteres dedicassent. Vn- de Bithynni, quod scribit Arrianus, iudicia ex aduerso Solis sedentes exercere consueuerant. Et veteres Theologi iustitiam prodidere, vt Proclus ait, è medio Solis throno per cuncta propagari, omniaq; veluti Sol ipse o- nium moderator est, diri-

gere.

M O D E R A T O R .

Marcus Tullius vester Solem mundi mentem & temperationem appellat, Scipionis somnio. Et vetustissimi illi sacerdotes moderatorem hieroglyphicè significaturi, oculum & sceptrum facere soliti sunt: nonnunquã in sceptro ipso ramusculos complicare, vt in complexũ coeuntes oculi speciẽ in medio spectandã informarent: eaq; specie Osirin, quasi multoculũ dicere vellent, intelligebãt. Nam O S Ægyptiaca lingua, multũ: I R I verò oculũ significat: cuius interpretationis & Plutarchus lib. de Iside & Osiride, neq; non Eusebius meminere.

Imaginem enim Osiridis apud Plutarchũ fulgenti admodum amiculo vestitam habemus, ex quo Solis vis intelligebatur. Apud Eusebiũ

SOLIS VIS.

Ἡελίος θ' ὅς πάντ' ἐφορεῖ, καὶ πάντ' ἐπακράφ.

Quem secutus Maro dixerit:

Sol qui terrarum flammis opera omnia lustras.

Illud verò non ignoratis, eundem esse Osirin & Dionysium: vnde Eumolpus,

ἄστροφαῖν δῖονυσον εἰ ἀκτίνοι πυρωτόν.

C V S T O S .

QVin etiam ab officio in uniuersum corpus prestito, custodem ex oculo hieroglyphicè significari comperimus. Vnde oculos nonnunquã geminos totidem capitibus incumbentes aspeximus, quod DIS MANIBVS interpretantur. Capita enim Manes apud Ægyptios, oculos verò diuinitatem præ se ferre manifestum est. Maximè verò admirandam esse custodiam, quam oculus pupillæ præstat, ex Euthymio didicimus: siquidem Psalmo XVII philosophatur, Tunica super tunicam, & alia quædam integumẽta eam muniunt, quorum alia tenuia & translucida sunt, ne vllam pupillæ, quæ suapte natura humida est, ac perinde mollis, inferãt asperitatem: alia verò exterius crassiora, vt palpebrarum tunica, quæ duobus est semicirculis distincta, vt pulueris atq; aëris incursum, & paruula quæq; animalia in oculos inuolare solita, repellat atq; sũmoueat. Quin pilis etiam vallatæ sunt, vt sudorem propè fluentẽ aliò auertat, neq; in oculum influere permittant. Acutum enim & salum sudorem esse, ac perinde molestum & cruciabilem, si oculum attigerit, futurum.

D E V S .

Præclara autẽ illa sunt, quæ de Deo ipso per figurã nuncupationẽ inue oculi commõstrato, intelligebant: veluti scilicet in minori mundo oculi sunt articularum omnium præstantissimi pulcherrimiq; ac omnium actuum moderatores, ita Deum illum optimũ maximũ, mundi oculum, patrem luminũ à Iacobo nuncupatum, omnia formositate transcendere, omniaq; gubernare, atq; vt ait Apostolus, nihil eum latere, cuius oculis omnia nuda & aperta sint, atq; ita bonos & malos speculetur: & vt quæ pro facie sunt homo videt, ita quæ delirescunt in imo corde prospicit Deus, & perferutatur. Hinc eruditorũ opinio est, *Ἰδὲ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου* dictum, quippe quòd omnia prospiciat, vt inquit Eucherius: quia, oculi in diuinis literis Deo attribuuntur, eius sunt signum intelligentiæ, cui porro nihil occultum sit. Cyrillus libro nono Apologie, qua Iuliani Apostatę maledictę caruillationesq; in pietatem nõstram refellere aggressus est, vbi ille Moscos an,

Pierii Val. Oculi.

gmata reprehendit, qui verbis, non occultis rerum inuolucris, humanum genus erudire debuisset, is omnes qui antiquitùs habitus sunt sapientes, huiusmodi institutionis genere vsos indicat: cumq; Ægyptios memorat, eos dicit per oculum, & adiectum scipionem, vt paulò antè diximus, Deum intelligere voluisse, quippe summam super omnia naturā, quæ scilicet omnia conspiceret, ac omnium dominaretur. Per sceptrum enim passim Regiam intelligi dignitatem. Quin etiam absq; oculi pictura plerosq; veterum reperimus Deum per stantem baculum figurasse. Cur verò ex humanis membris oculum illi pro Dei signo desumpserint, eam afferunt rationem: oculum humanum mistura suæ materiæ aliquid lucis possidere, quod in nonnullis tam efficaciter exploratū est, vt per medias noctis tenebras, oculis repentè patefactis clarè cernāt: id quod præcipuè Tiberio imperatori contigisse predicant. Et ætate nostra M. Antonium Sabellicum, dum apud nos Græcè disceret, de se affirmantē audiui, quotiescunq; noctu excitaretur, aliquandiu & libros & instrumētum cubiculi vniuersum liquidissimè discernere solitum. Quo constituto, congruum identidem erit, vnicum ac primariū illud lumen, quod omnem supereminet lucem, cum sit seditione fulgentissimi splendoris potens, eiusq; omnino Dominus, pro luce meritò nominari, eum mundi lucem profiteri, ac per oculum, lucis receptaculum figurari.

A N G E L I.

Quatenus verò noster oculus, licet alicuius sit particeps lucis, alterius tamen luminis indiget, si videre velit, cum Diuos, siue Angelos, siue vt veteres plurimum dicebant, genios referre autumant, qui quidem sine superioris luminis, hoc est, Dei ipsius irradiatione, obire per se proprium munus intelligentiæ nequeant: intellectum enim quasi oculum videri, qui non ex se, sed lucis participatione videt. Oculum porrò, hoc est, ipsum intellectus vigorem, non omnino esse simplicem, alioqui aduentantis lucis compositionem concretumq; minimè pateretur. Hinc cōmunis est autorum sententia, constare angelos ex actu & potentia: quod altiori quadam inquisitione elucidari deberet, nisi solam hieroglyphicorum cōmmentationem mihi demandassetis.

S E R M Ō.

VT ceptum igitur prosequamur argumentum, eundem Oculum inuenimus esse sermonis hieroglyphicum apud Ægyptios, sermonemq; ipsum dupliciter considerari. Vno modo, quatenus loquendi facultatē à natura consecuti sumus: altero, quo in hoc vel illud idioma linguā inflectimus, & in proprio artem & elocutionē adhibemus. Simplicem itaq; sermonem illum per linguam tantum figurari: sed si cultum & elegantiam accessisse innuere uellent, linguæ oculus subsanguineum subiiciendum. Vigorem enim in eo quendam ita ostendebant, aut animæ principatum, cuius in sanguine sedes esse fertur. Sic autem perfectos animæ sermones effinxisse visi, similitudine à nobilitate sumpta, quæ vt præcipuè oculis inest, ita etiam sermoni congruit, casuum quippe multiplici desinentia, pronuntiationis varietatē, accentuum tenore, alio atq; alio oris, ac totius demum corporis motu, vel ab arte, vel à natura concurrentibus.

CŌNTEMPŌR DĪVVM.

Alicubi videmus in solea insculptum oculum, quod iuniores pro animo Deo subiecto, & ad eius obsequia parato, posuerunt, quod ego aliorum iudicio reliquerim. Scimus nos soleam simpliciter calcandi suppressendiq; indicium

cium esse, ipso vno, quod satis est, Virgilio dicente:

Atq; metus omnes, strepitumq; Acherontis auari

Subiecit pedibus Ideoq; diuim contemptorem, impium & perditum hominem intelligi, videri conuenientius.

F A V O R.

Neq; defunt qui oculum fauoris & beneficentiæ signū dicant: & in sacris verbum Aspicere, significare se propitium & benignū ostendere. Videmus enim apud Maronem, vbi Iupiter Libyæ defixit lumina regnis, reginā ritē quietum accipere in Teucros animū, mentemq; benignam. Contrā verò de Pallade acriter irata, Diua solo fixos oculos auersa tenebat. Hūc verò fauorem, qui per oculum indicatur, theologi nostri gratiā vocant. Vnde quos Deus aspicit, fortunari: quos auersari videtur, derelinqui, & infelices esse profiteamur. Et quoniā nutus plurimū in palpebris consistit, sunt qui palpebras attributas Deo, locutionis eius quæ in diuinis literis habetur, hieroglyphicum esse dicant. Vnde de incomprehensibilibus eius sacramentis atq; iudicijs, diceret Eucherius, Psalmo, dictum: Palpebræ eius interrogant filios hominum. Hieronymus quoq; hīdem verbis palpebras ait incomprehensibilia iudicia Dei esse eodem citato versu.

C A S S V S L V M I N E.

In diuinis literis, vt hoc subiiciamus, obsecatus pro eo ponitur, qui Dei nullā habet cognitionē, neq; vllam veritatis lucem intueri potest. Quod verò Asfertor noster ait de oculo, qui mentem infestet atq; seducat, eruendo, ineptē quidam, imò impiē atq; Iudaicē carneū oculum re ipsa effodiendum abijciendumq; intelligunt: vnde nonnulli, naçta hinc calumniandi ansa, in Christiani iugi suauitatem, onerisq; leuitatem, dura nimis præcepta Christi vocauerūt. Cæterum si tam stupidi sunt vt Euangelicę lectionis sensum nō intelligant, sciant Chrysostomum, Cyprianum, & Hilarium, doctos probosq; alios plerosq; omnes de amicis illis declinandis intelligere, quorum nobis pernitiōsa sit cōsuetudo, dum vel exēplo, vel etiam adhortationibus abducere nos à bonis moribus & à vitæ integritate cōnitunt. Omnia enim fatemur amico deberi, sed vsq; ad aras. Atq; hīc lubricuisti mi Patruē, profatus tantum, ne reliqua prosequerere, honorem habere te auribus grauisimorum hominum, cum lepidē THOMÆVS coniectari se professus est, cur tibi tacendum imperasses, addens in explicanda rerū natura, obscurioribusq; scriptorū locis in lucem eruendis, sibi, vtpote viro philosophicę studijs dedito, nullam esse debere verecundiam. Nam tu, inquit, oculū amoris lasciuī etiā esse signū ideo dicere noluisti, ne Venerē ex obsceno carmine lumine esse pæto probare cogereris. Atqui poteras Venerē huiusmodi oculū ex Hesiodi Theogonia proferre: hunc enim, vt nosti, poeta vetustissimus ἐλακλειον appellat, quasi lasciuie amorisq; plenū, & mobilitate lubrica quoquo se facile vertentē, hominisq; mentem, in quem in spexerit, tenacissimē complicātem, sumpta Hesiodiani vocabuli à clauiculis vitiiū metaphora, quasi aspiciētes laqueis & vinculis deuinciāt atq; constringant. Hīc tu Patruē: Scio quid me deceat. Sed ea potius de causa finē feci, quod nuper prælegendo, & nunc dicendo, lassulus mihi videbar: quare nisi vobis graue est, vos reliqua prosequimini, οἱ μὲν φέρτοροι ἐσὲ κείνου καὶ λέγου. Hīc Thomæus multa de te honorificē locutus, admittendam lassitudinis excusationē dixit. Vt verò dictionē tuam prosequeret lepidus senex, multa super amore ex Musæo & Platone disseruit, quemadmodū is ex pætiis amati corporis oculis in amātis pupillas inuolet, ibiq; aperta sibi via in

Pierii Val. Oculi.

mediū vsq̃ cor penetret atq̃ transiliat, siue spiritus, siue sanguis sit tenuissimus, D
qui corpus in alienum tam lubricus illabatur, idcircoq̃ signatè admodum inue-
recundi, ac maximè petulantis hominis hieroglyphicū fieri ex oculo subsanguini-
neo, obseruatum ab ijs, qui physiognomiæ scientiam tradidere: quare apud Lu-
cianum de lasciuo & admodum improbo adolescente dictum, habuisse eum
ὄφαιμον ὀφθαλμόν. Neq̃ temerè Ouidium inter lasciuia signa posuisse, purpureas ge-
nas pollice tangendas, cuius hæc sunt carmina:

*Cum tibi succurret Veneris lasciuia nostra,
Purpureas tenero pollice tange genas.*

LIBIDINOSVS.

ITaq̃ si hominem Veneris vsui intemperanter deditum significare quis volue-
rit, eius aiebat oculos glabris ex toto palpebris effingēdos, quarum pili tunc
defluere incipiāt, cū res venerea ceperit exer-
ceri, eoq̃ magis decidunt, quo amplior accidat
eius rei vsus.

ADdebat deniq̃ ad ea quæ de amore aut pul-
chritudine, aut alia quapiā charitate quæ af-
fectum excitet, differuerat, oculum esse vbiq̃
hieroglyphicū rei quæ maximè præstet, quæq̃
charissima omnium habeat: Catullianaq̃ illa tot
exempla, quæ toto passim opere comperiuntur,
rei locupletissimū facere testimoniū. Sed quod
insularum peninsularumq̃ omnium ocellum di-
cit, ex Pindaro desumptū, qui Agrigentū Siciliæ
oculum vocet, Olympijs, ode secunda, οὐκείλιος τ'
ἴσσαν ὀφθαλμός. Atq̃ in hanc sententiā Tullius: Hi-
duos oculos terræ maritimæ effoderunt.

PER ad apertū autem oculū hieroglyphicè vi-
tam significari, veluti per eum clausum, mor-
tem. Hinc apud Homerū totiens, intueri solem,
pro viuere: hinc claudi lumina, apud eundem,
neq̃ nō apud nostros vbiq̃, pro mori. Oculos
enim morientibus operire, rursusq̃ in rogo pa-
refacere, Quiritum magno ritu sacrum fuisse le-
gimus, ita more condito, vt neq̃ ab homine su-
premum eos spectari fas esset, & cælo non ostē-
di nefas, autore Plinio.

IAM & monoculos Cyclopas hieroglyphicè
cōfictos ea de causa, quod eorum officium circa
fulgurationes, & fulmina, & huiusmodi alia ver-
sari cōmentum fuit, quæ quidem in aere fieri ma-
nifestum. Aer autē cū in medio sit situs, datus
est locus fabulæ, vt oculo vnusquisq̃ vno tan-
tū in media fronte sito præditus haberet. Ita in-
terpretes Hesiodi Theogonia cōmentati sunt.

STATuam demum Iouis in subdiali ara, ad quam Priamum Troia capta incen-
sac̃

PRAESTANTIA.

VITA MORSQVE.

METEORA.

IOVIS PROVIDENTIA.

A factus confugisse proditum, tribus insignem oculis fuisse ex Pausania cognitum: idque simulacrum à Sthenelo Capanei filio Argos translatum. Hieroglyphicè verò indicasse triplicem eius providentiam, qua cœlestia, maritima, & inferna curat: ætherium enim eum passim, & ab omnibus appellari. Quod maris imperium gerat, & nostri sæpius, & Æschylus atque alij apud Græcos ostenderunt. Quod infernus etiam sit, Homerus *καταχθονιος* eum vocat. Atque idem de Iunone apud Maronem: Iunoni infernæ dictus sacer. Atque hinc cum Leonicus & seratu & pituitate absterfione paulum substitisset, RANERIVS excepit: Quantum ex his quæ

hactenus allata sunt obseruavi, pauca admodum et ieiuna propemodum ea esse consexi, quæ veterum traditione ad hieroglyphicorum explicationem extare comperimus. Animaduerti verò te Thomæ cautè admodum ad Græcorum & Latinorum eruditionem confugisse, ut rem ipsam locupletares, abundantiorè redderes: quod & Urbanus egregiè fecerat, cum ad sacras præcipuè literas deflexisset. Nam quamuis rerum effigies pro uerbis positæ sint ab Ægyptijs, in his tamen, uti video, philosophorum, poetarum historiarum, & diuinarum etiam disciplinarum sententiæ delitescunt: quæque illi angustis oculorum spatijs includere, reliqui ea per latissimos eloquentiæ campos produxere: unde anxia datur compositissima, rem amplificandi, & quaqua libuerit, cum simile nusquam desit argumentum, peruagandi. Rectè quidem Raneri doctissime iudicas, respondit LEONICENVS, Ægyptiorum argumentum hoc latissimè diffundi posse. Nam & Hetruscorum doctrinam de prodigijs, & ipsa Onirocritarum cõmentia, cum physica magna sui parte sint, ab Ægyptijs emanasse crediderim, qui præsertim videant ipsum Hippocratem nostrum tantæ claritatis medicum, decumbentium suorum somnia usque adeò magnifacere, ut ad hanc vel illam imaginem, quæ videri visa fuerit, morborum, quibus affligerentur, naturam explorauerit, seduloque his animaduersis, opportuna remedia singulis adhibuerit: quæ quoniam ab eo diligentissimè descripta sunt, superfluum fuerit commemorare. Tum RANERIVS: Habendæ mihi sunt tibi Leonicene gratiæ non vulgares, qui coniectores mihi chariores esse facis, dum eos Ægyptiacum quid sapere docueris, quibus sum ab ineunte ætate mirificè delectatus. Dumque Urbanus, atque mox Thomæ loquerentur, titillabat me cupiditas quædam, ut ad ea quæ dicebant, de somnijs quædam non incongrua subijcerem: sed verebar sermonis tam iucundi cursum interturbare. Atqui, inquit LEONICENVS, opportunè vir clarissime partem hanc de somnijs tractasses, nobisque, si horum ego animos perspectos habeo rem gratissimam fecisses: quare omnes te obsecramus, ut quæ dicturus eras, iamiam incipias explicare. Subsecutus est RANERIVS. Cum oculo, de quo hactenus multa sunt dicta, cilia componenda mihi videntur, neque non supercilia. De cilijs Leonicus, dum palpebrarum tangeret nuditatem, optimè.

SEVERITAS.

Superciliū ego pro seueritatis hieroglyphico positū video, cuius vos eam affertis rationem, senibus peculiarè esse seueritatē, eosque passim ita habitos. His verò superciliū maximè nutriri, & plerumque ita hirsutum haberi, ut tondendum sit, vnicuique manifestum: quod propterea euenit, ut vester tradit Aristot. quia super

Pierii Val. Supercilium.

cilia compagini sunt apposita ofsium, quæ senescente ætate laxantur, & ita plus humoris transmitti patiuntur, vnde supercilijs alimentum affatim impendatur.

HILARITAS.

SEd longè secus inuenimus Onirocritas sentire, qui supercilium hilaritatis indicium esse posuerunt, boniç; alicuius aduentantis præfagiũ, si & densum & bene coloratum apparuerit: maximè verò si mulier ea fuerit, quæ per somniũ id se videre imaginata sit: scemellis enim id studium accuratius, vt etiam intinguant, ad venustatem augendam. Solere nos præterea & serenitatem frontis, & animi iucunditatem, ex superciliij relaxatione interpretari.

LUCTVS.

GLabellum verò supercilium somniare, luctus esse significationẽ, ijdem Onirocritæ commenti sunt: cuius signi causam afferunt, quòd veterum mos esset supercilium in luctu vellicare.

I VN O.

ID quoç; mihi videtur obseruatione dignum, quod apud Sex. Pompeium habetur. Oculi superius integumentũ in tutela lunonis esse, quòd eo protegantur oculi, per quos luce fruimur, quam ab Iunone tribui putabant, atq; inde Lucinam eam dictam. Et partem eam capitis illi dicatam tradit Varro.

NVMEROSA PROLES.

APud eosdem cõiectores, cum qui tris oculos habere se vel plures imaginatus sit, si ducturus vxorem sit, bene illi euenturum portenditur: filios enim quos quæsierit, breui suscipiendos. Indiciũ enim filiorum esse oculos, Artemidorus tradit, somniorũ oraculis explicandis, propterea quòd & amabiles sunt, & instar oculorum chari, neq; non senescentibus parentibus duces, ministriç; agendorum. Quod enim ad amorem facit, in promptu est dicere nos, ferre in oculis eos, quos charos habemus, & vnicè diligimus. Præterea dixisse Cicero- nem ad Atticum: Oderat, nunc fert in oculis. Et apud Catullum, nil charius esse oculis: Ni te plus oculis meis amarem. & huiusmodi multa.

ORBITAS.

SI verò quispiam vtroç; oculo per nocturnam imaginẽ obcæcari se visus fuerit, eum aut filijs orbandum, aut fratres, aut parentes amissurum aiunt. Fratres quidem, propterea quòd oculi inter se germanitate quadam coniuncti censentur. Parentes, quoniam lucem præ se ferunt, in quam nos eorum beneficio prodierimus. Quin etiam filios, ea quæ superius allata est causa.

CAeterum si quis cõpeditus sit, aut alia quapiam calamitate circumseptus, bene illi euenturum, si obcæcari sibi videatur: securitatis enim id esse indicium, propterea quòd mala quæ circumstant, minimè sit inspecturus.

CÆCITAS.

NEq; dissimulandum id quod ab eodẽm Artemidoro traditum est: Oculum in aũse situm in somnijs videri visum, cæcitatẽ indicium esse, quippe quod ostendit, auriũ tantum beneficio percipi, quæ oculis legi consuerunt. Idemç; significari, si per singulos manũ digitos oculos quis dispositos inspexerit, propterea quòd cæci tentabundi, manibus oculorũ

SECVRITAS.

vice

A vice vtantur. Quæ quidem commenta cùm mecum, iam à Leoniceno monitus, reputare cœpi, Ægyptiorū inuentis tam similia esse conspicio, vt inter hieroglyphica non immeritò locū habere posse videantur, quòd & pictura cōmodè possunt exprimi, & certam rei rationem suscipiunt. Ad hæc THOMÆVS: Vera quidem, & nulli non approbanda sunt hæc, ornatissime Raneri, quæ dicere cōmentus es: atq; ego in ea sum sententia, vt nihil ferè differre putem, vtrum talia quæ recitasti, an vetusta ea hieroglyphica præponi debeant. Sed quoniam in aures incidisti, venit in memoriam mihi, in ijs etiam esse multa, quæ doctrinam sapiant Ægyptiacam: qualia quæ sint, si permittant focij, libenter enumerem. At quid (responderunt omnes) acceptius & iucundius sit nobis futurum, hoc præsertim sermone suscepto, polyhistor noster Thomæ Leonice, cùm quanta qualisq; sit eruditio tua ignoret nemo? TVM ILLE: Vestra hoc est benignitatis dictū, nam nostra q; pedestria sint satis intelligo: sed qualiacunq; dicā tamen.

Æ Q V V M D O M I N I V M.

B **A** Pud Græcos in Creta simulacrum Iouis absq; auribus fuisse fertur, argumento, vt qui cæteris iura daturus est, neminem vllum priuatim auscultare debeat, sed omnibus publicè consulere. Ea q; de causa sapienter Alexander verè Magnus, alterā præbere aurem accusatori, alteram reo reseruare solitus erat. Quòd si quis eum, aut iudicem aliquem, aurem vnā vel auertentem, vel manu appressa obturantem effinxerit, ad huiusmodi significatum non inconcinnum, vt puto, fecerit hieroglyphicum.

Q Vatuor verò aures, manusq; totidem, quibus Lacedæmonij simulacrum Apollinis præditum esse voluerunt, vero nimirum hieroglyphico, nihil a iud significabant, nisi sapientiam, cuius Deus ille symbolum esset. Eam autē & multarum rerum auscultatione, & operibus identidem agendis comparari. Nō enim dignè sapientem cum dixeris, qui se rerum cognitioni tantum emanciparit, nisi & facta, quæ probes, inspicias, quæq; is & diligenter & probè examinarit, in vtile aliquod vel sibi vel alijs opus promulgarit. Res enim gerere, & captos ostendere ciuibus hostes, attingit solū Iouis, noster ait Horatius. Neq; me fugit alios esse qui hieroglyphicum hoc Lacedæmoniorū summo Deo attribuunt, quia summa rerū sit Pythagorica *πρᾶξις*, de qua multa dicenda essent, sed enim nō sunt hîc ad cōmemorandum necessaria.

S A P I E N T I A.

D E N A S O.

S A G A C I T A S.

Q Voniā verò Nasus est inter aures, interq; oculos medius, non est hîc prætereundus. Eius autem hieroglyphicum præcipuum est, sagacitatem indicare. Nasutiq; vocabulū Festo sagacem notat, quòd vniuscuiusque rei odorem statim explorat, & prius scilicet sentiat quam inspexerit. Sic auritū, ab audiendi curiositate dictum. Sic oculatum, qui ex prompto oculi vtitur beneficio. Sic cordatum, qui corde præstet. Tu verò **V R B A N E** pater, quia sacræ literæ odoratum sæpe Deo Opt. Max. attribuunt, quo sensu sit nobis accipiendum, explicare ne graueris precor. Tum tu Patru:

Pierii Val. Nasus.

de Naso quidem vnum tantum nunc succurrit, quod ad hanc rem facere videatur. Nares quippe in Deo perscrutationē eam significare, qua ipse corda hominum odoratur: eoq̄ spectare illud ex lib. Regū: Ascendit fumus de naribus eius. Alibiq̄ in sacris literis, odorari, cuius & iudiciū & instrumentū est nasus, placere significat. Ita Noe sacrificante odoratus est Dominus Deus odorem suauitatis: hoc est, placuerunt illi sacra, quæ vir ille probus obtulerat. Idcirco Lex hominem qui vel paruo, vel magno nimis, vel obtorto naso fuerit, ab altari sancto summouet, ne scilicet accedat ad ministerium eius. Tales sunt, quibus vel pauca admodum habentur in diuinis institutionibus quæ ipsi probent, vel quibus omnia nullo discrimine tam bona quàm mala placēt, vel illi, quibus mala prauaq̄ tantum placent, diceret Hesychius. Deinde ad Ranerium cōuersus: Scio verò coniectores hac parte super multa cōmentos, quæ tu recēserē potes Raneri, qui partem hanc tibi agendam suscepisti. Libentissimè, rēspōdit RANERIVS. Et quando incidimus in nasum, vt ordinem sequar tuum, apud Onirocritas Urbane pater, eum qui se magno naso per somnium viderit, magna in rebus agendis sagacitate prudentiaq̄ fore promittitur. Hinc etiā emunctæ naris viros dici eos vlitatum, qui acri sunt iudicio conspicui.

M O R S.

SI verò aliquis morbo decumbat, & absq̄ naso se imaginetur, futurā illi mortem inde præfagiunt, quòd ea pars actūtum abità cranio.

VT verò ad aures redeamus, id in primis iocofum est quod apud eosdem Onirocritas habetur de auribus asininis, quas qui se habere per somnium imaginatus fuerit, seruitutem ij atq̄ ærumnas ingruere homini præfagiunt, nisi fuerit is philosophus, cui tantum eam speciem prospera ominari tradunt, ob tardiores aurium motum, quæ contanter in huiusmodi animalimouentur, quemadmodum firmam esse debere philosophorum auscultationem volunt.

L O N G A S E R V I T V S.

QVinetiā humanæ aures apud eosdem cōiectores si seruo homini plures accessisse visæ fuerint, longæ sunt seruitutis iudicium: multa enim ostendunt extare imperia, quæ somniator is sit auditurus.

A M P L I T V D O F A M I L I Æ.

Contra verò si paterfamiliās is fuerit qui plures habere se aures imaginetur, familiæ huic aiunt amplitudinem significari, propterea quòd plures filios & seruos dicto parentes sit habiturus.

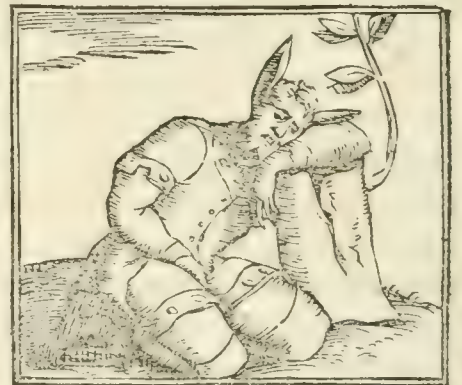
L V C R V M.

OPificibus autem insomnium idem lucrum apportat: audiet enim multorum voces opera locantiū. Verum hæc & huiusmodi pleraq̄, vt ingenuè fatear quid ego sentiam, ingenij humani argutias potius ostendunt, quàm solidiorem vllam sapiant disciplinam. His dictis ad te Patruē conuersus addidit: Nunc tu autem Urbane pater, si quid sacratius habes super auribus, in medium afferre potēs. Tum tu nihil contatus.

C O N T E M P L A T I O.

DVm de supercilio disputatum est, vnum mihi videtur esse præteritum, per quod

SERVITVS.

F

quod homo intelligitur sublimium diuinarumq; rerum contemplatione detentus, propterea quòd supercilia eminentiori sunt loco sita, circaq; organa quæ sensum continent, qui mentis agitatione moueatur. Is verò nimirum sedem habet in cerebro. Neq; negarim apud profanos superciliū pro fastu poni, fastuososq; superciliosos dici.

O B E D I E N T I A.

Sed ad aurem potius transeamus, quæ ipsæ in sacris literis hieroglyphicū est obedientiæ, vbi præcipuè Moyfes secundo immolato ariete, sacrificio quod Explicationis L X X dixerūt, alijs Consummationis, vel vt vulgata habet editio, in cōsecratione sacerdotum. Is alijs ritè factis, in super de hostiæ huiusmodi sanguine extremū dexteræ auriculæ tum Aaronis, tum filiorum eius tetigit: quod, vt interpretantur Theologi, ad obedientiam refertur, quam præstare debemus domino, memores scilicet Adamum propter relictam abiectamq; obedientiam paradiso ciectum, & solum vertere coactum. Agnouere hieroglyphicū hoc nostri etiam poetæ, vt Horatius:

*Nemo ad eò ferus est, vt non mitescere possit,
Si modo cultura patientem accommodet aurem.*

Atq; illud etiam Sermonibus:

Demitto auriculas vt iniqua mentis asellus.

C O N T U M A X.

Contra verò veluti auris ad aperta obedientiæ signum est, ita & obturata hieroglyphicum est cōtumaciæ, hominisq; mandata detrectantis, idq; sibi velle, quod apud Esaiam legimus: Surdi clamantem audite. Abscissam eam, sunt qui idem significare asserant, summoto quippe obedientiæ ministerio.

C A L V M N I A T O R.

Ad hæc, præter huiusmodi contumaciam Theologi per amputatam aurem accipiunt eum quoq; qui detractionibus & calumnijs in alios oggestis delectantur, & turpiū impudicorumq; sermonum lasciuia capiuntur: proba verò cōsilia, & admonitiones de honesta & homine digna ratione viuendi, cane peius & angue protinus auersantur. Carpocrates porro hæreticorū sceleratissimus, qui mala & bona omnia, non natura mala neq; bona, sed opinione hominum ita vocari disputabat, vt quodcunq; adlibuisset, id idē idem licere persuaderet, merito discipulos summa dexteræ auris iniusta particula præsignabat. Nam eodem modo, sed stygmate longè grauiori, eorum omnium non aures tantum, sed oculi etiam, & natus, & os, atq; lingua inuri deberent, qui delirijs huiusmodi audiēdis tempus infumunt. Hic, cum aliquantulum incensus esse videreris, LEONICVS commotiunculam eam sedaturus ita sermonem excepit. Dum de extrema auris particula loquereris Urbane, venit in mentem mihi Recordationis hieroglyphicum, quod per pollicem & indicem ad infimam aurem appressos figuratur. Nam inter agalmata Ferdinandi secundi Neapolitani Regis numus erat, in quo auris manu appendebatur. Commentum literæ ab altera parte declarabant, ΜΝΗΣΘΗ, vltima tamen litera parum conspicua; quod cum Maroniano quadrat carmine,

Cynthia aurem vellit, & admonuit. Consecrata enim auris est Memoria. Hinc illud apud Plinium: Est in aure ima memoriæ locus, quæ tangentes attestamur. Est post aurem æquè dexteram Nemescos, quæ dea Latinum nomen ne in Capitolio quidem inuenit, quo referimus tacto ore proximū à minimo digitū, veniā

Pierii Val. Auris.

sermonis à Dijs exposcentes, ne scilicet eius memores nos vlcisci velint. Obseruauit verò aurem in gemma quadam incisam, cuius extremā partem expansa manus pollice atq; indice tantum leuiter comprehendebat, literis identidem, quæ rei facerent interpretationē, adsculptis, ΜΝΗΜΟΝΕΥΣ ΟΝ. Id nonnulli alijs gemmis imitari conati, cū literas nescirēt, ΕΥ diphthongi caractères inuertēre. Sed quòd vltima syllaba ρ Σ per M Latinam literā expressere, sæpe in quibusdam numis eam pro Σ positam inspeximus, & ρ Σ vice versa loco M Latine. In numis autem multæ aliæ literæ deiectæ cōspiciunt, vt ω pro B. ω pro E. & similia: quod ideo dictum volui, ne fallant impostores, qui noua interdum opera, atq; ea quidem deprauata, pro veteribus venditare non erubescunt. Vt verò Fuscus frater meus referebat, apud Angelum Colotiū Bassum antiquarium Latine Græcèq; eruditissimū Romæ viderat gemmam eodem sculptam signo, cuius inscriptio erat, ΜΝΗΜΟΝΕΥΣ, vti etiam superior. Ad huius hieroglyphici signum respexisse mihi videtur Ouidius eodem loco, quem supra citauimus:

Si quid erit de me tacita quod voce loquaris,

Pendeat extrema mollis ab aure manus.

FUTVRVM OPVS, VEL QUID AGENDVM.

Est & futuri operis indicatiū auris ad audiendū intenta, ab eius dubio procul officio, in quo est rei quædā formula. Auscultatio enim initiū est & imago quædā operis quod aggressuri sumus: eoq; spectāt numismata tot cū inscriptione, AD LOCVTIO, in quibus milites obuersis intentisq; ad stare auribus cōspiciuntur.

DOCILITAS.

Illa verò quæ de figura aurium à physiognomicis traduntur, docilitatem, benignitatem, mansuetudinem ex auribus extantibus significare, faciunt quidem ad eorum doctrinam, sed ad negotium nostrum parum afferunt utilitatis.

INDOCILITAS.

Perinde ac etiam pressas aures, & simiarum instar temporibus adhærescentes, stuporis & imperitiæ, quæ doctrinam nullam admittant, signū esse perhibent: quæ si quis in hieroglyphicorum vsum trahere voluerit, integrum vnicuiq; dicimus, suo iure ludere.

DE LINGVA

Sed vt ad linguam conuertar, iam res exigit: quandoquidem quod superius Urbanus de oculo linguæ subiecto ad perfectam sermonis rationem indicandam dixit, alterius ab eo non alieni admonet hieroglyphici. Lingua hæc est manu prætenta. Nam qui per linguā sermonem articulari voce coagmentatū intelligebant, adiecta manu quæ illam comprehenderet, eloquentiā significabant. Sanè quidem Hebræi per Lafon, quæ lingua est, sermonem intelligunt, vnde fortè λαλῆν Græcis. A dico verbo nimirum Latini Dinguā olim appellauerunt: inde D litera in L mutata, Æolum more, linguam fecimus: vt etiam Sellam, quæ prius à sedeo, sedda dicebatur. Aiunt tamen Grammatici veteres, Pompeiū Magnum dinguam semper scribere solitū. Esto igitur sermo lingua: verum pronuntiatio manu, hoc est, artificij ope indiget vt in vsum deducat, & appareat eloquentia. Nam manū operis esse symbolū vnicuiq; manifestū est. Quicquid verò vel in iudicando, vel in demonstrando, vel in deliberando cōtingit, nequaquā solo cogitationis termino cōtinetur, sed actione ipsa perficit. Opus autem facere cū sit propriū manus, & ab ea prerogatiua

gatiua potestatem etiam indicet, non absurdè linguam manu rectam effinxer e in eloquentiæ significatum, quæ quidem, vt Maro canit, regat dictis animos, & temperet iras. Speciem eam in aliquot obeliscis obserues: priuatim verò manum quæ linguam comprehensam tenet, ex marmore vetustissimo, ex aliqua statua nimirum auulsam, apud Viuem Hispanum Pontificium medicū Romæ Fuscus frater conspexisse fatebatur. Sed vt ea quæ ad hanc rem pertinent prosequamur, non improprio quorundam inuento excogitatū est, hanc dicendi vim per linguam perforatam, à qua catenulæ quamplurimæ religatæ ad aures subsequentiæ multitudinis applicarentur, significare. Nam Herculem Galli senem admodum, corpore tamen præualido, crudo, viridicq; faciebant, Leonis spolio, claua, pharetra, & arcu intento præditum, armatumq; eo gestu vt ingredi videretur, facie tamen in humerum conuersa ad numerosam multitudinem, quæ gressum eius subsequeretur, ad quorum omnium aures catenæ singulæ aureæ adiunctæ essent, quæ mox in vnum quasi nodum collectæ, in perforatam Herculis linguam immittebantur. Cōtemplari verò erat in ea pictura vultū Herois blando mansuetocq; gestu hilarē, ipsosq; cæcus hominū ita catenis tractos spontè properare, quasi alius aliū præuenire cōcertarent. Quod quidem siue Gallorum fuit inuentum, siue Lucianus ipse, qui rem conscripsit, qua erat ingenij felicitate, fabulā ex se cōmentus est nihil meo iudicio ad eloquentiæ vim exprimēdam significantius excogitari potuit, neq; magis hieroglyphicū. Nam quod ad Gallicanū figmentū spectat, Cornelius Tacitus Gallos ait duas semper artes studiosius exercuisse, militarē quippe, & disceptandi rationē. Reliqua ad hanc rem pertinentia, quid singula sibi velint, apud Lucianum ipsum inspicienda. Et quoniam eloquentia tam boni q; mali causa fuit, estq; quotidie, meritò Anacharsis quid esset in homine pessimū, quidq; optimū, interrogatus, Lingua respondit.

M E R C V R I V S.

Lingua porrò Mercurio sacra, quam ab eo regi sidere Mathematici tradunt, velut splenem à Saturno, hepar à Ioue, à Marte sanguinem, cerebrum & cor à Sole, à Venere renes & genituram, stomachum à Luna. Sermonis itaq; præses Mercurius, vnde apud Homerum Deus hic ad fluuij Xanthi ripam, Deorum inter se orto certamine, Latonæ committitur, sermo quidem rerumq; memoria aduersus obliuionem. Quid enim magis inter se contrarium, quàm orationis uis, & obliuio? Aiunt verò Ægyptij, Mercurium primū omnium verba in ordinem redegisse, multisq; rebus indidisse nomina: literas eius inuentum fuisse, Deorumq; cultum instituisse, quæ sine magna vi eloquentiæ mortalium mentibus insinuari minimè potuerint. Apud alias quoq; gentes in honorem Mercurij, qui Deorum præco fingitur, lingua in sacris dissecta præconi tradebatur. Facit ad hoc nominis ipsius interpretatio: nam Hermen *ἑρμῆν κεί μὴ κείναι*, quod omnino loqui significat, deductum aiunt. Quiq; veterum figmentorum rationem explicant, per Mercurium nihil aliud intelligi volunt, quàm sermonem ipsum, quo solus homo ex terrestribus animalibus honestatus est. Vel Hermes nuncupatus est *ἑρμῆς ἕρμῆς εἶναι*, quod humano generi sermo sit veluti præsidium quoddam & munimētum, vnde *διακτορ* & initiō *πρὸς τὸ διαλέγεσθαι* fuerit appellatus: eaq; de causa linguas illi dedicarint, quòd ea corporis nostri pars, intelligentiæ nostræ conceptus apud propinquas animas differendo explicet. Est etiam illi cognomentum *ἑρῶν*, quòd magnæ cuiusdā sit utilitatis, summaq; ope eos adiuuet, penes quos sit illius facultas. Vnde etiam *σάκ* dictus: non e

Pierii Val. Lingua.

nim sermo in perniciem aut detrimentū, damnūmue vllum, mortalibus datus, sed vt hominem sospitet atq; tueatur. Quocirca salutem, id est, canis imaginem ad custodiam adhibitam Mercurij simulacro semper adijciebant: atq; illi ædem in foro, vbi eloquentiæ vsus plurimum viget, statui monet Vitruuius ex aruspicum disciplina.

DISCIPLINÆ.

NEQ; verò mirum, si omnia Mercurio scripta, inuenta, meditationumq; suarum argumenta, Ægyptij soliti sunt inscribere, solumq; illum & sapientiæ & eloquentiæ arbitrum iudicarunt, quando is, autore Seleuco, tota rerum vniuersalia, siue principia malimus dicere, viginti millibus voluminum (quæ reperi mus, quæ accepimus, damus) explicauit: vt verò Manethus asseuerat, triginta millibus: quibus etiam addidit sex millia quingenta, & viginti quinque, in quibus libros de dijs empyreis centum, de æthereis totidem, mille de cœlestibus elucubravit, quæ si membranę tot cōuolutæ essent, vix fidem facerent: facit tamen horum mentionem Iamblichus, magnæ vir apud Græcos autoritatis.

SOMNVS.

ERAT & lingua in ara posita, quę somnum significabat, quod Apollonius Argonauticōn primo indicat, vbi dicit:

*πέως ἐπί τε γλώσσοι χαίοντο
Ἄιθουράϊαι, ὕπνον δὲ διὰ κνέφας ἐμναίοντο.*

Quæ tuus Urbane nepos ita Latinè reddidit:

*Interea exustis libamina linguis
Spargebant, nigra captantes nocte soporem.*

Quoniam, inquit interpres, antiquis mos erat somnum captantibus victimarū linguas adolere. Mercurio, propinatisq; crateribus vinum superlibare, idq; ex antiqua philosophia, quando quidem sermo esse Mercurius perhibetur, cuius instrumentū est lingua, quæ quidem somno incidente quiescit tacita. Atq; hinc repertū est eam adolere Mercurio, quod & Homerus ipse tetigit, γλώσας δ' εἰ πυρὶ βάλλον, Linguas imponit in ignem. Qui verò fabulas confectantur, historiam huiusmodi à Direchida in Megaricis traditam recitare solent. Alcathum Pelopis ob Chryssippi cædem in exilium actum, peregrè profectum, vt alibivero solo degeret. Accidisse verò vt leoni fieret obuiam, qui Megara deuastabat, in quem & alij complures à Megarensium Rege missi fuerant: sed Alcathus aggressus feram, eam conficit, linguaq; eius in ara posita, Megara cuestigiò reuersus est: cumq; ij qui à Rege missi fuerant nunciaissent se monstrum debellasse, Alcathus feram elinguem ostendens, mendacijs eos redarguit. Atq; hinc apud Megarenses institutum aiunt, vt sacrificijs quæ fierent in posterum, linguæ aris impone rentur. Philochorus libro de sacrificijs ea de causa linguas Mercurio adolere dicit, quoniam in corpore pars optima sit, quæq; sibi rerum vendicat principatū.

SILENTIVM.

ADdemus & illud ex Homero, præcisas linguas indicium esse silentij: ille enim, vt nostis, ait, ἀλλ' ἄγε τέμενετε γλώσσας, iandudum incidite linguas, pro silentium cape site, vt interpretes exponunt. Quo quidem admissio omine, cum iam satis superq; nugatus fuerim, opportunè mihi silentium imperabo. Tu verò mi Patruē, hominis suscepto ioco, At nolim, respondisti, virū tam probū, tam modestum, tam cruditum, in abscissæ linguæ turpissimam ignominiam inci-

incidere: si quidem ea præcisa in diuinis literis, impurum indicat hominem, qui sordidam, nefariam ac profligatissimam vitam uiuat, atq; ideo repellatur à sacris, ab omni piorum moderatorumq; hominum conuentu turpiter & ignominiose reiectus: de quo Dauid: Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu verò odisti disciplinam, & quæ sequuntur. Quòd verò coniectas in ignem linguas apud Homerum citasti, nostras cuperem ego in flammam eam inijceremus, quam Assertor noster accendit cum XII comites ab eo electi, afflati sunt, igneis linguis ab vniuscuiusq; vertice promicantibus. Huiusmodi enim linguæ splendore tanto conspicuæ, omnino significarunt eam orationis vehementiã, ardorem illum, illamq; fandi vim cœlitus illis affuturam, vt quæ à diuino Magistro præcepta acceperãt, per vniuersum mox terrarũ orbem persuasibili (penetrat enim ignis) sermone disseminarent, sanctissimisq; monitis mortale genus incenderent, aberrantesq; latè mentes, & inscitie torpore frigescētes, pietatis ardore succensas, ad hostiæ puræ atque immaculatæ sacrum incitarent, essetq; eorum fulgurum sonitus in omnem terram exiturus: sonitus inquam fulgentium earum linguarum, quas ad incudinem fabricatas diceret Pindarus, qui linguam ferream, Pythijs, veritatis indicium ponit: ἀλλοῦ δ' ἔδ' πρὸς ἄκροισι χάλκιδι γλάσσει. Nam dubio procul lingua si fabricata fuerit ad incudinem, ferrea erit: si ferrea, solidissimæ firmitatis. Mendacia enim imbecilla sunt, quia tempus veritatem in lucem adducit, atq; ita mendacium euanescit. Sanè quidem hodie vel vulgò dicitur veritatem ad malleum durare, quod idem ferè est, quod Pindarus ad incudinẽ dixit. Possent autem alia multa sermone super hoc examinari, atq; hinc ad Apollinis pleetra, & multiplices Musarum choros sterni via, si præcipuè dentes ad linguam socij conferantur: sed quoniam ego iam edentulus nullam eis amplius gratiam debeo, cur mihi sit pro eis laborandum nusquam video. Præter hæc cum reliqua linguæ disputatio de gustu nos appelleret, eaq; sit potius physica quàm historica, ad Leonicenum hæc meo calculo transtulerim. Consensere reliqui, neq; inuitus ille ita loqui cœpit.

DE GVS TV.

Empe, vt susceptũ prosequar argumentum, si de oculis, de auribus, de naribus, quid præstare queãt, differuimus, gustatus quoq; his accedit, seq; tractari postulat, ne per ignominiam præteritus videatur. Est autem hic duplex apud Ægyptios, quorũ sacerdotes si delibatũ aliquid leuiter, neq; tamen plenius gustatum significare vellent, hieroglyphicum linguę inter primores dentes nonnihil exporrecte proponebant. Sed si absolutã gustus plenitudinem ostendere curassent, primores gutturis partes, quæ intimè adhærēt linguæ, figurabant. Asserebãt enim illi, quod Medici nostri etiã nonnulli prodiderunt, perfectum gustum in linguę radice consistere: inde enim neruos quosdã, & sentiendi vim illam prouenire. Neq; tamen sum ignarus, esse multos, qui gustatus prerogatiuã attribuũt palato. Sanè Diogenes explorari saporem aiebat propter fungositatem mollitiemq; linguæ, perq; commissas illi corporis venas, perfundi saporis ad sensum elicitos, non aliter atq; sponsia exutos. Huiusmodi verò sensum in anima sedem suam posuisse. Quamuis verò dicat Alcæon, humore teporeq;, atque adeò mollitie linguæ saporis internosci, Ægyptij nequaquam cognoscendi saporis instrumentũ solam linguam esse cõ-

Pierii Val. os & dentes.

senferunt, sed cum multis alijs, palatū præcipuè participem agnouere: & in nonnullis, quæ gutture carent, simile quidpiam linguæ esse, vt in quodam piscium genere qui ventrem habent ori propinquum, inesse intus sentiendi facultatem. Sunt & alij rerum naturalium scriptores, qui linguam aiunt sapes quidē sentire & iudicare: eorum verò suauitatem amaritudinemq; in descensu, vnde deglutiuntur, exploratò sentiri. Quare Philoxenus magis fortè quàm philosophi gæneæ peritus, gruis gulam optabat, vt voluptas illa longius deglutiendo produceretur. Quantū verò ad palatum pertinet, scimus Catonem gustus sedē in eo esse credidisse. Nam cū lurconi cuidam ambientī, vt inter eius familiares reciperetur, negare vellet, ei dixit, non posse se cum eo viuere, qui plus palato quàm corde saperet. Aduersus tamen Ægyptiorum, & horum omnium opinionē insurgit Aristoteles, qui linguam in primore sui parte vim perfectius sentiendi saporem, obtinere contendit: nam interiore si tangat, minus illam sentire: quod in catapotijs ex aloë, vel amariore aliquo succo pastilloūe deuorandis, manifestius experimur. Nam cū illa intra duorum digitorū summitatem cōtenta in imas fauces immiserimus, vix tantillū sentimus amaritudinis, quæ si quis lingua vel summa lambat, vix ferre possit. Videtur verò natura ipsa, vti rectè reliqua; ita hoc sapientissimè cōstituisse, vt hæc sentiendi vis iuxta labia, & in prima consisteret lingua, quò sapes omnes admittendos exigendosue, anteaquàm ori demandarentur, exploraremus. Quòd verò quispiam dicat eo vehementior rem esse saporis gustatum, quo magis cibus ingestus ori opulentius & contentius mandatur: respondent periti homines, non ideo maiorem gustandi vim in radice linguæ insitam esse, sed propter diuturniorem moram, & affluentiorē saporis copiam vehementius sentiri. Hæc atq; alia multa prisca philosophi inter se dissidentes prodidere, vt minimè mirum sit eos de rerum principijs, & alijs à sensu remotis dissentire, si re super omnibus tam explorata diuersi abeunt, nec certi quicquam constituere potuerunt.

DE ORE ET DENTIBVS.

Edenim vt iam ad totius oris fabricā conuertamur, Aristandri Telymely sententia est, os & eius partes esse quasi hieroglyphicum quoddam domus, dentes cum primis incolas ostendere. Hoc verò dupliciter accipi: aut enim domesticos esse, aut alienigenas. Itaq; superiores dentes domesticorum incolarū signa esse, propterea quòd pars illa superior toto ferè capiti adglutinata est atq; cognata. Inferiores verò alienos ideo monstrare, quòd maxilla ea, quæ illos sustinet, tota sit mobilis, atq; ita aduentitium nescio quid præ se ferre videatur.

DE TRIMENTVM.

Sunt autem qui detrimentum per dentes putent significari, in ijs quæ in sermone vel voce cōsistunt, eiusq; famam dilacerari obtrectantium calumnijs obiectam. Nam & poëtæ oratoresq; omnes hinc mordere, carpere, rodereq; metaphorice dixerunt, quoties cuiusquam nomen scurriliter traductum, aut hostiliter infamatum innuere volunt. Sed quòd planos tantū in huiusmodi significatum coniectores ponunt, Satyrici nostri ad acriorem vim amplificandam genuinum adhibuere, & alij caninos etiam immiscuerunt.

VERECUNDIA.

Apud philologos hieroglyphicū verecundiæ os videtur esse: vnde de impudenti

dentibus dici solet, eos os non habere. Hinc Cato Maior Lentulo, qui sputū in eius faciem eiaculatus fuerat, absterfa tantūm facie dixit: Affirmabo omnibus Lentule, falli eos qui te negant os habere. argutè vulgatam hominis impudentiam notando, quamuis de sputi copia dicere videretur.

A M O L I T I O.

NEcq̄ nescius sum pro amolitione, vt ita nunc dicam, veteres expuendi gestū vsurpasse: vt Theocritus, *ὡς μὴ βασκανθῶ δὲ τοῖς εἰς ἐμὸν ἔπινοα κῆλπον.* & multa apud alios huiusmodi, quæ recitare superfluū esset. Nam quæ maximè abhorrebant, quæq̄ opprobrio habebant, ea ignominia designabāt. Quin & veteribus Christianis mos fuit, estq̄ adhuc, ad immunda verba expuere, quodam veluti expiationis modo. Ita illud apud Tertullianū lib. ad vxorem altero, accipiendū: Cūm aliquid immundum flatu expuis.

H O R O S C O P V S.

SEd vt os tādē comprimā, vno adhuc hieroglyphico illud obturabo, quod apud Horum Niliacū habetur, vt cibo super aliquid attingamus. Nam illic per hominem qui horas comedat, hieroglyphicum explicari tradunt horoscopus intelligendo: nō quia horas comedat homo, quod fieri minimè potest, sed quia ab horis alia atq̄ alia humano generi alimenta subministrantur. Huiusmodi verò horarum partum cōmodè fortè exprimere poterimus, si ex vniuscuiusq̄ horæ prouentibus aliquid decerpserimus, puta, rosas, spicā, & pomū aliquod, quæ in vnū fasciculum colligata, ori adaperto admoucantur. Horas porrò hīc intelligendum trīs eas anni partitiones, quæ suo quæq̄ tempore singula metarant, ver quippe, æstatē, autumnūq̄: quæ tempora Ægyptij, quatuor vnumquodq̄ mensibus nostris cōplexi sunt, ex Horī regis partitione, à quo his etiā nomen horis inditum, vt quadrimestris esset vnusquisq̄ eorum annus: de quo diffusius alibi. Quin Perīæ atq̄ Assyrii, quos nos annales, horas vocitarūt, & Græci horographos eorum scriptores. Apud Lucianum enim legimus, *ὁ μὲν κῆρ παλαιὸς τῶν πέρσων βασιλεὺς, ὡς δηλοῖσι οἱ πέρσων καὶ ἁσσυρίων ὄροι.* Cū verò Horus ab Ægyptijs Apollo esse prædicet, nostri vnā cum Græcis nomen idem ad quatuor & viginti horas transtulere, quas Solis esse filias Homerus dicit: de quibus, vt hoc *κῆρ πάρεργον* ponam, veterem habemus fabulam, Horomazen, cū in mundi fabrica, reliqua digessisset, quatuor & viginti deos in ouum inclusisse. Id cū Arimani gnati ludo perforassent, bona malis immixta prodijisse, atq̄ ita quantacūq̄ fruamur iucunditate, quocūq̄ simus gaudio exhilarati, serus quid vesper vehat, nos nescire. Hīc cū finem facere visus esset Leonicensus, ad inclinatū iam solem aspectās Ranerius: At nos, inquit, quid serus vesper aduexerit probè scimus, qui bonā huius diei partem tam iucundis sermonibus exegerimus. Vtinā verò sepe daretur occasio istiusmodi conuentus celebrandi: & cum dicto, salute dicta surrexit: quod & alij fecere, die prius cōstituto, quo iterum essent conuenturi: illi domum, ego in nauim abiij, mox Florentiā, quò fueram, vt scis, per Iulij Card. domini mei literas accersitus, atq̄ ibi primo quoq̄ tēpore, tam ea quæ ex te audieram, quàm quæ viri illi eruditissimi disseruissent, quæq̄ conuenire mihi visa sunt, in cōmētaria mea Ægyptiaca trāstuli, vestra ope fretus & latius & plenius explicandi multa, quæ curta & angusta nimīū compererā apud autores posita: neq̄ verò siuit me temporis breuitas quæ quisq̄ disputasset ad amussim dirigere, & ipsa quæ audissem verba repræsentare, quod nūnulli ex amicis à me postulabant: id enim negotium multum mihi temporis abstulisset, nec meæ me oc

Pierii Val. Cor.

cupationes id facere permisissent. Satis igitur à me factum puto, si res ipsæ breuiter, quantū memoria complecti potui, recitatae sint. Verū agē benignissime Patruē, Aristarchū indue, atq; hunc castigandi laborem minime grauem ducas: quæq; me rectē meminisse compereris, asterisco insignias: quæ segniter & oscitanter excepta, obelo defodices, vt ego hæc alijs cōmunicaturus, iudicio adiutus tuo, audentius id facere confidam. Vale.

AD SEBASTIANVM CORRADVM DE IIS QVÆ PER HVMANVM COR, ET GENITVRÆ VASCVLA SI- GNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIO- RVM LITERIS.

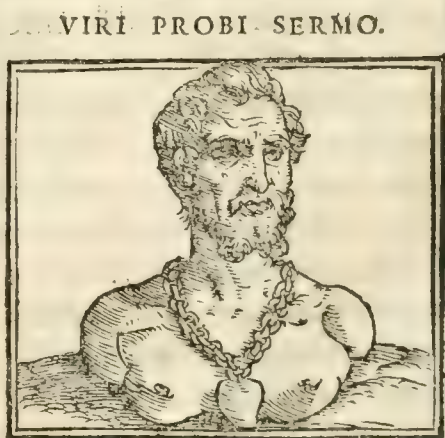

*E*cce tibi Cor meum, Corrade iucundissime, cui etiam addidimus geniturae vascula, eaq; mundissima pudicissimaq;. Cor quidem à meo desumptum, qui summā eruditionem tuam, frugalissimū studium, acutum deniq;, quo polles, iudiciū, & multum admiror, & plurimū diligo. Geniturae verò vascula, causa tua, à quo fruges tot proficiscuntur, quibus studiosi omnes auidissime pascuntur: quemq; hætenus cibum vel putridū vel adulterinū sepe mandere coacti sunt, tua nunc cultura, tuo studio diligentiaq; valeant iam recenti, maturo, legitimoq; frui. Neq; fructus huiusmodi ex Ciceronianis tantum hortis electi, sed ex totius Latini nominis possessionibus agrisq; decerpti, quorum hætenus arbores vel teredinibus, vel erucis, vel visco, vel vlceribus, conductorū plurimum negligentia, nescio qua, vitiatæ fuerant, per te nunc perpurgatæ, cultæ, sarritæq;, in pristinam rediere viriditatem, vberissimam incolumemq; feracitatem. Sed quod etiam pertinet ad vascula tam in diuinis nostrorum literis, quàm in sacris Ægyptiorum, neq; non apud Græcos, præter ea quæ à corde desumuntur significata sermonis ipsa quoq; indicia sunt. Qui cum igitur ego libentius sermocinarer, quàm tecum, qui sponte me in tam vtilium sermonum tuorum partitionem admisisti qui clarissimo Egnatio collegam consularem me in Quæsturae tuæ cognitione creari procurasti? Quare mihi videbor non sine magnæ voluptatis sensu loqui tecum, quotiescunq; memor ero scriptorum meorum, qualiacunq; sint, aliquid à te legi, non id fortasse ingenio & eruditioni tuæ responsurum, aliquod tamen daturum mei erga te animi testimonium.

DE CORDE.

*V*T verò à corde exordiamur, per id ita concinnatū vt loro ca tenulæue suspensum à gutture propenderet in pectus, probi hominis orationem indicabāt. vt qui mentiri aut fallere nesciret, sed vt vulgò dici solet, ea ex ore proferret, quæ corde cōcepisset; ea scilicet loqueretur, quæ ipse sentiret, omni fucō mendacioque præcul. Hoc ipsum Cicero, toto pectore, de sinceritate loquens, dicit. In pectore enim sedem habere cor, manifestum. atq; illud, Aperto pectore, frequentissimo corū vsu, qui citra fucū loqui se profitentur, A quo loquendi candore Mercurius fuerit ἀρεφόντης

VIRI PROBI SERMO.

appel-

appellatus, candidū enim veteres ἀγγελὸς dicebant. Præterea pectus pro recessu quodam accipitur sapientiæ. Vnde Horatius:

Non tu corpus eras sine pectore.

Et in hanc sententiā accipit Ambrosius, quod Apostolus ille, qui ante alios diuina sapientiā donatus est, ad CHRISTI pectus reclinat in cœna caput.

CONSILIVM.

ATq; hæc illa est bulla, quæ puerilis ingenuitatis insigne fuit, de qua multa suo diximus cōmentario. Quoniā verò cordis erat eius figura, admonitos inde pueros volebāt, vt frugalitatem semper cōsilia secuti, corde præstare conarent: corculū enim veteres pro solerti & acuto dicebant. Et animę partē rationis participem, cor appellari solere dicit Adamantius. In huiusmodi significatū accipi locū illum Pauli, epistola ad Rom. Qui ostendūt opus legis scriptū in cordibus suis. Quis enim putet, quod dicit, in cordibus, in mēbro corporis quod cor appellat, tanquā in membrana aliqua legē scriptā intelligi: vnde enim caro tantos prudentiæ sensus concipere vel ostentare posset: aut tanta memorię receptacula cōtinere? Nam & quod diuinæ literæ cor Dei sæpe nomināt, intelligendū ex eo arcanū illud diuinæ sapientię, quæ à patre est: vt Psalmo, Eruētavit cor meū verbum bonū, innuens filiū Iesum Christū altē illius sapientię mysterio genitū. ita Eucherius.

VITA.

ITa verò in consilij significatum accipi cor plerunq; solet, vt humanæ etiā vite rationem præ se ferat, quod ex pernicioso auspicio Cæsaris exploratum. Ille enim quo primum die in sella aurea sedit, et cum purpurea veste processit, valde consternatus est cum Spurina aruspice suo, corde in extis bouis optimi non inuento: aiebat enim ille, vereri se, ne consilium & vita Cæsari deficeret, quorum vtrunq; à corde proficiscitur. Nam philosophorum omnium consensu, nullum animal sanguine præditum, sine corde & iecinore inuenitur: qua de re quæstio magna inter eos fuit qui diuinationis præcognitionem eiusmodi profitebātur, potuerit ne hostia sine corde viuere, an ad tempus amiserit. quanq; Cæsar id eluisse fertur, audacioriq; animo respondisse lætiora quædam, neq; pro ostento ducendū, si pecudi cor defuisset: quod quidem nō semel, sed bis ei sacrificanti, quod meminit Plinius, accidit, vt cor in extis non inueniretur. Neq; Cæsari tantum non inuentum in hostijs, peractū vitæ tempus ostendit, sed & Heluio Pertinacii eo die, quo occisus est, sacrificanti, negatur in hostia cor repertum, & cum id vellet procurare, caput extorum nō deprehendit. Et Theologi nostri secuti Prophetarum dictata, consilium in corde residere dicunt, in eoq; agēdorum omnium radicem statuūt, docente Domino, in corde esse quod coinquinat hominem: & vbi mundo corde sacræ literæ habent, synceras intelligunt cogitationes. Quæq; ratione consilij symbolum est, eadem pro illa intellectus parte, à qua regimur, figuratur: vt illud: Quare cogitationes ascendunt in corda vestra: ascendunt, dominantur, primum ita locum asciscunt sibi, vt vestra omnia consilia conculeent. Ita verò facit cor ad animam, quæ vitæ nostræ materia est, vt præsci vates illi animæ receptaculum esse cor significaturi, id hieroglyphicè animæ ventrem appellarint: atq; ita intelligendū esse illud apud Hieremiam: Ventrem meum, ventrem meum doleo. Hesychius ait: Nam quem ventrem? Ipse subinfert: Et sensus cordis mei conturbati sunt: ideoq; intestina huiusmodi aqua lota offerre admo-

nemur in holocaustum, hoc est, abditas latentesq; cogitationes eluere, & diligenter abstergere.

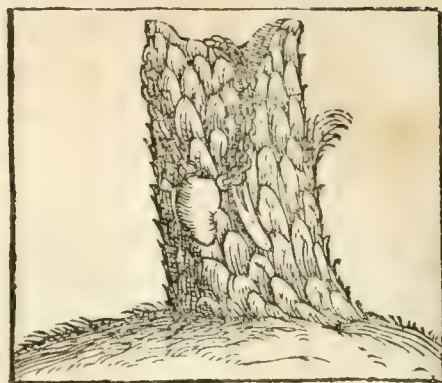
Pierii Val. Cor.

Sacerdotes Aegyptij cœlum & terrã diluuiò
 liquescentes, exundationẽ quippe Nili, quæ
 tam à terra quàm à cœlo esset, vti alibi disputa-
 tum, ostendere cùm vellent, cordis simulacrum
 proponebant, cui lingua esset applicita: ex cor-
 de quidem Nilum ipsum intelligentes, qui sua
 potens vi affluentissimã humoris copiam è ter-
 ræ visceribus educeret, vti motus omnis à corde
 principium habet. Sanè illi, cordi totius corpo-
 ris principatum, præfecturam, arbitriumq; tri-
 buunt, ac perinde Nilum Aegypti dominum a-
 gnoscunt, neq; quicquã aliud eam esse, quàm Niliacæ alluuiònis viginem profi-
 tentur. Per linguam verò confluentes vndecũq; imbrum eluuiẽs, quas eo quo
 plurimum inturgescit tẽpore in Aethiopia maximas fieri compertissimũ habe-
 bant, quibus in Nilum collabentibus cataclysmo factò Aegyptum vniuersam
 sub aquis mergari, veluti lingua humore vndecũq; ad ipsam confluente, semper **E**
 in vdo est, & aliquo semper corriuò irrigatur alluiturq;. Quoniam verò illis fer-
 tilissima rerum omnium vbertas à Nilo est, rerum itidem causas omnium origi-
 nemq; in humorem referebant, omniumq; parentẽ, omni reiecta controuersia,
 celebrabant. Quorũ opinionẽ Thales Milesius secutus, ex aqua omnia sensit ef-
 se, & in aquam vicissim reditura: principium quippe animantiũ omnium esse ge-
 nituram, eandemq; humidam: ex quo simile esse veri iudicabat, ex humore oriri
 omnia: quæ ratio fuit vt maritum Græci potionis nomine nuncuparent: *ωδosis* e-
 nim vtruncq; horũ significat. Præterea stirpes omnes humido aluntur, humido
 ad fruges euadunt, humoris autẽ penuria interim exarescunt. Solis ad hæc ignis,
 siderumq; omnium, aquarũ exhalationibus alitur: quinimò & mundus ipse, vt
 præstantissimi philosophorum asseuerant: quod quidem apud Aegyptios tam
 persuasibiliter receptum erat, vt Solem & Lunam nõ curru, sed nauigio vti dice-
 rent, ad nutrimentum scilicet & generationem eorum hoc referentes.

Præcipuam autem Aegypti effigiem ex ima-
 gine cordis in ardenti ara thuribuloꝝue cõsi-
 dentis, ostẽdere consuerunt: calida enim ac humi-
 da est Aegyptus, in Australibus præsertim locis,
 quemadmodum & cor: idemq; in sinistram ho-
 minis partem toto declinat turbine. Alibi verò
 Antarcticæ regiones, sinistras ab eis appellari
 docuimus: in illis autem oriri Nilũ, in quo sum-
 ma corũ religio, & à quo paulò antè omnia profi-
 cisci, ex eorundem institutis dicebamus. Quod
 verò pertinet ad thuribulum, Hippon philoso-
 phus, vt ex Cratete didicimus, fabula cui titulus *ωανόπιου*, cœlum veluti præfur-
 nium esse dixit, homines verò carbones. Sed hæc melius ex Homero declara-
 buntur: ait is, nullius disciplinæ quantumlibet remotæ nescius, Iouem cum reli-
 quis dijs, Solẽ quippe stellasq; omnes ad Aethiopũ epulas inuitatos accedere,
 quasi velit id, quod paulò antè dicebamus, innuere, hauriri ex vdo nutrimenta
 sideribus. Accumbunt verò apud Aethiòpas, quia circa Oceani oram non nisi
 Aethiòpes habitant, quos vicinia Solis, vel diuturna parallelorum mora vsq; ad

NILI DILVVIVM.

D

AE G Y P T V S.

nigri

nigri coloris speciem exurit. Oceanū autem quēmnā alium hīc intelligamus, nisi Nilum, cui antiquissimū id cognomentū fuit, propterea quod Nilum illi, uti dictū, totius humoris fontem arbitrarentur, Ægyptumq; ipsam suapte vitā tam aquarum redundantia euomere: Erit itaq; cor Ægypti instar, hoc uti sanguinis, ita hæc primariū totius humoris receptaculū: thuribulum verò conuiuas ipsos, utpote sacrificulos, indicabit hostiarū super ignem positarū nidore exhilaratos.

A R D E N S O R A T I O.

Sed cur non potius dicamus, cor ita in thuribulo positū significare orationes, precēsue, quæ puro ex corde proferuntur ad Deū: idq; esse thur illud mundum, quod sibi Deus offerri mandat in diuinis literis, ex quo scilicet odorem capiat suauitatis. In Euangelio Matthæi, ubi Dominus perperam agere Phariseos inquit, qui nō obligare iuramentū, quod per altare fieret, arbitrabant, sed quod per donum altari illatum: Adamantius cor hominis inter alia significata idem & altare intelligit: per votum verò, recti alicuius operis deliberationem, quod faciendum simulac infederit animo, oblatū, uti votum, interpretatur. Nam & Latini vota alia concepta, alia nuncupata vocāt. Priora illa sunt de quibus hīc intelligit Adamantius. Quoniam verò multi palam dona hæc elemosinarū, precum, ieiuniorū, offerunt corde, tamē sunt alieni à Deo, hi Pharisei sunt cæcorū duces, qui quæ exterius perpendunt, quæ verò interius sunt minimè cōtuentur: ita per dona iurandū censent, non per altare, à quo donis ipsis accidit sanctitas. Monet igitur Dominus ut cōsideremus, cuiusmodi nam ex corde elemosynæ, vel psalmi, vel preces, vel ieiunia offerant: atq; ita qui testē altare, hoc est, cor & cōscientiam appellat, per altare iurat, ac perinde omnia quæ cōtinent in eo, cōplectitur.

C O E L V M.

Plutarchus hanc cordis effigiem subiecto in foco succēsam, cælum indicare contendit, animumq; illū, qui propter æternitatē nulli vnquā senectuti obnoxius est. Et Apuleianus Trismegistus ab Hippone nō admodū diuersus, Ægyptū cæli agnoscit imaginē, isq; omnibus equiparari, quæ in cælo gubernant, exercenturq;: & si dicendū sit verius, terrā eam totius mundi templū esse. Quinetiā inuenias apud nōnullos, vniuersum terrarū orbē in diuinis literis nōnunq; Ægypti nomine nūcupatū: ut eo Psalmi locō, Veniēt legati ex Ægypto: propterea quod vniuersam terrā eodē, quo Ægyptus, modo coagmentatā imaginētur.

C L I B A N V S.

C O N S C I E N T I A I G N E E X A M I N A T A.

Acit verò ad hanc cordis significationem Clibanus in diuinis literis passim propositus, cui cor hominis aptissima cōfertur similitudine, de quo tā frequens in Mosaicis libris, & Prophetarū aliorū oraculis mētio reperitur, siue per similitudinē, siue sit pro instrumēto sacrorū positus. Clibanus enim præfurniū est apud Latinos: per eius figurā interpretes, cor hominis, uti dictū superius, intelligunt. Nam quædam Deus apud maiores nostros, veteres inquā Prophetas apponi sibi vult Clibano cocta, hoc est, tacita mentis agitatione examinata, cum scilicet nos erroris pœnitet, & cōscientia nostra ardore quodā occulto intra se succēditur, vitiūq; ipsa suū paulatim exurere cōtendit.

S A C R O R V M A R C A N A.

Adamantius putat ex Clibani forma, quæcūq; in diuinis literis profundiora vel inenarrabilia sunt, significari, quippe quæ recondita delitescunt in

Pierii Val. Clibanus.

fenſu mentis, neq; facile ad imperitū vulgus proferri poſſunt: ſunt enim multa D huiuſmodi, ſicuti de Camelo, & Sue, altero quidem ruminante, ſed qui pedem integrum habeat: altero verò biſidam præ ſe ferēte vngulam, ſed qui minimè ruminet. Ita etiam de Adamo per Euam aſtu ſerpentis deceptā, in præuaricationē adducto, quarum hitoriarū myſticum ſignificatū locis ſuis expoſuimus ex Philone. Apud Ezechielem, vt ad Adamantium reuertamur, quæ de Cherubino vel de Deo media ſui parte ſuccenſo, vel de admirabili illa viſione, ſunt literis de mandata, niſi coquantur in Clibano, neq; quidem mandi, neq; deuorari, ita vt ſunt cruda, poterunt: hoc eſt, vt cruditatem hanc interpretemur, niſi qui latet interiorius ſenſus diuini calore ignis molliat, excoctusq; ita cibus fiat vt mandi poſſit, & ad nutrimentum aſſumi, aliquid ſemper occurrabit, aſperitate ſua difficile, quod ab eorum guſtu mortales auertat. Oſæ dictum eſt: Corda eorum ſicut Clibanus incaluerunt: quod longè ſeciore à ſuperioribus ſenſu tunc fieri intelligendum eſt, cum vitiorum ardor cor ipſum interiorius exurit, quippe cum mortales flagranti cupidine incenſi, ſuam ipſimet pernitiē affectantur: in medio enim hæc poſita ſunt, vt trum res ad ſacrificiū coquere, an exurere potius inutiliter ve- E limus. Atq; ita Clibanus varia interioris affectus habet ſignificata, proq; ſenſu myſtico figurat. Minimè verò prætereundū videtur quod Hieroſolymitanus Heſychius hieroglyphicè ſuper Clibano philoſophatur eo Leuitici loco: Cum autem obtuleris ſacrificiū coctum in Clibano de ſimila. Nam per Clibanū Mariæ virginis vterum ſignificari tradit: Clibano enim ignis ſuperponit, qui ſuperponitur in craticulæ miniſterio. Veluti enim Clibanus & ignem & panem coquendum deſuper accipit, ita Dei genitrix ſpiritum ſanctum, & Dei verbum in vtero ſuo conſciendum maturandumq; ſuſcepit: & quæ multa in hanc ſententiam proſequit. Eſt verò Clibanus, tum furnus, tum ſartago, aut teſta quædam grandior, operculo vel ferreo, vel ex ære præmunita, ſupra quod ardētes prunæ ingeruntur, vt quod intrā poſitum eſt, coquatur, cōdiaturue. alicubi totum hoc opere ſigulino conſicitur. Ad huius autem ſimilitudinem formata eſt pectoris concauitas, per quam ſpiritus vltro citroq; cōmeat. Columella ſerobem Clibano ſimilem fieri monet, vt imus quàm ſummus ſit patentior, quo radices latius euagari poſſint. Ex hac itaq; forma nōnulli Prophetarū ſcripta Clibano ſimilia dicunt, quæ plus habeant in reſeſſu, quàm ore ſummo polliceantur. F

DE SARTAGINE.

St & Sartago ab hieroglyphicis huiuſmodi non abſimilis: nam eodem penè ſignificato, ſacrificium Deo facturi, quædam in ſartagine frigere iubemur.

RESIPISCENTIA.

EA tamen differentia, quòd in Clibano tacitæ conſcientiæ ſtimulus adurit, in ſartagine culpam agnoſcimus, eamq; noſmetipſos incuſando ream facimus, quaſq; mereri nobis videmur pœnas vltro depoſcimus, & modò hunc modò illum errorem ſolicita repetitione verſantes animo, quæ ſatiſfaciendi ratio nobis reliqua ſit, agitamur. Alij rem eò trahunt, vt prophetarum oracula toto mētis ardore verſanda ſubmoneāt: inde enim fieri, vt repetita ſæpius, & inter ſe cōglobata, facile intelligi & explicari poſſint, vt hinc eam ſaltem quæ ad mores pertinet doctrinam aſſequamur. Alio verò modo ſartago apud Heſychium accipitur pro cruce Chriſti: ſiquidem cibus, qui prius ineptus erat ad mādendum, ſimulatq;

mulatq; sartagini fuerit incoctus, mandari potest: ita corpus Christi antequam pareretur si foret esui exponendum, ut ipse de se saepe futurum aiebat, abominabatur humanae aures, respondebantq; omnes, durus est hic sermo: quomodo potest hic corpus suum apponere ut manducetur? post crucem verò patefactum est, id diuino munere dispensationeq; fieri posse: nam totum illud mysterium in Christi passio commemoratum institutum est.

DE CRATICULA

Raticula tota prorsus Hebraeorum esse videtur, sed enim Cyrillus hieroglyphicum in ea agnoscit Aegyptiacum.

I R A.

It enim eam subiecto igni, & corde superimposito, furoris & indignationis apud sacerdotes illos indicium fuisse, ut ex eo scilicet cordis bile succensi excandescantiam ostenderent.

P O E N I T E N T I A .

Nostri hoc sanctius intellexerunt, qui Craticulam poenitentiae signum posuerunt (licet verò mihi Theologorum dictata sectanti, eorum interdum vocabula usurpare) non tamen hinc tacitam mentis exulcerationem intelligentes, sed amaritudinem conscientiae minimè simulatam, manifestissimis verò conspicuam argumentis: quippe ubi luctu, lachrymis et lamentatione conficimur ob ea, quae nequiter, improbè atq; iniquè patrauerimus, unde mox fletus ex intimo cordis fonte prorumpens carnem maceret, ieiunia debilitet, abstinentia comminuat, atq; arefaciat. Haec enim est illa in propatulo posita sui conflictatio, quae successos diuini amoris igne carbones omnibus ostendit, exemplumq; alijs praebet, quae se quis ratione possit abnegare. Hinc nonnulli quos ardens inuitat ad aethera virtus, non flagrantem modò animum praeseferunt, verum & corpus ipsum tormentis obiectare non dubitant. Talis olim piensissimus Laurentius fuit, qui dum edaci corpus igne torreretur, longè magis animo in ipsius Christi amorem accendebatur, sacrificiumq; Deo sanctum & immaculatum, interius cor, exterius corpus, in vera craticula vstulatus offerebat. Neq; tamen sum nescius Adamanthium haec, quae de craticula dicta sunt, ad diuinæ lectionis inquisitionem adducere, cum ea scilicet ardenti studio consecramur, quae nullo obiecta velamine vnicuiq; sunt intellectui peruia, cuiusmodi scilicet est sensus, quem historicum Theologi nominarunt. Qua verò ratione craticula Christi mortem & resurrectionem significare possit, apud Hesychium videndum, Leuit. I I. eo loco: Si autem in craticula fuerit sacrificium.

C O N D I T O R I V M .

Ex eo autem quòd cor in abscessu pectoris latitat, & intra praecordia se reducit, diuinæ literæ cor plerumq; non tam pro ijs quae in abdito profundoq; mentis recessu conduntur, quam pro quarumcunq; rerum receptaculo, ubi haec in diuturnum tempus asseruandae reponuntur in occulto, per cordis effigiem exprimere consuerunt. Unde in sepulchri etiam significatum cor accipiunt. Christus enim Euangelio manifestè sepulchrum cor terrae nuncupauit: Sic erit, inquiens, filius hominis in corde terrae tribus diebus & tribus noctibus.

C O N C O R D I A .

Neq; verò me pigeat iuniorum etiam inuentum antiquis his subtexere, qui commentum sunt in concordiae significatum duo corda vinculo colligata figu-

Pierii Val. Spina dorsi.

rare, quòd à corde vocabulum, non à citharæ chordis deductum existimarunt. D

DE SPINA DORSI.

Sfa quín etiam & neruos aliquot Ægyptij inter hieroglyphica retuleré: cuiusmodi os illud est, quod à summa ceruice multis distinctū internodijs per vniuersum dorsum excúrrit.

TITILLATIO.

PER eius enim picturam, nequitiam petulciorem, concitatamq; titillationem significabant: siquidem humanam genituram à cerebro delabi, perq; id ossis defluere, non Ægyptiorum modò, sed multorū etiam aliorum opinio fuit, Alcmaeonis verò præcipua, quam vnà cum Hippocrate poëtarum aliquot auctoritas confirmauit. Sentire hoc ipsum Plato videtur, dum seminiij vim vertebralis ossis defluuium esse tradit. Hinc Maro:

Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.

quod ad Anaxagoræ ὀσσομερίαν nonnulli referunt, cuius opinionem Lucretius acriter incesit, quòd putaratis, E

Ossa videlicet ex paucillis atq; minutis

Ossibus, & sic de paucillis atq; minutis

Visceribus viscus gigni. sanguenq; creari,

Sanguinis inter se multis coeuntibus guttis.

Democritus eam ex totis prodire corporibus, præcipuisq; eorū partibus, veluti carnofis, fibris, & ossibus, arbitratus est. Carterum philosophorū & medicorū plurium diligētia secus rem inuenit, qui geniturā minimè esse ossis vllius medullam, sed sanguinem potius asserūt: quibus Pythagoras etiam adstipulatur, dum eam probatissimi sanguinis spumam esse contendit, ac alimenti nutrimentum. Huiusmodi porrò sanguis ab hepate ad renes immittitur, per meatus inde ad id aptos flexuoso quodam tramite ad testes dilabitur, quod in dissectionibus aperitissimè compertum est. Vnde Anchises apud Maronem paterna impulsus charitatē clamat:

Proice tela manu sanguis meus.

Quod ad imitationē Pindari dixisse videt, qui Nemeis ita, πλανυθ' ἀραγε φέγγ' ἰερακιδαν' ἀπέθεν ζῆθ', πῶς γὰρ αἶμα. Quidam philosophorum rerū venerarū libidines in iecinore contineri arbitrati sunt, quod à Lactantio quoq; memoratur lib. de Artificio. Et Mathematici iecur à Venere regi autumant, in eoq; amoris sedem poëte omnes agnoscunt, dum Cupidinem iecur sagittis appetere vlcerareq; cōqueruntur. atq; ita VII Prouerb. Salomon. Donec transfigat sagitta iecur eius. Verum aliud est concupiscere, aliud cōmoueri ad procacitatem: alterum enim mentis, alterum corporeæ munus est viuacitatis. Quæ verò ad iecur pertinent, in Vulture satis examinata sunt. Sedenim cum renes ossi, quod supra posuimus, adhærescant, non imperitè figmentum hoc suum Ægyptij cōmenti sunt: nam & Astronomi renes & genituram in Veneris potestate cōstituunt. Renes ait Varro ita dictos, quasi riui ab his obsceni humoris oriantur. Quòd verò & lumbi eidem ossi adiacent, Ægyptij per lumbos Venerē innuebant: hinc apud Comicos & epigrāmatarios poëtas vbi quid lasciuius enunciandum fuerit, frequens ad eò de lumbis mentio, dum fluctuantes eos alij, alij exporrectos, alij aliter dicunt. Tangit & Persius hoc, vbi lasciuiorum poëmatum recitationem incesit, dicens: Cum carmina lumbum intrant. & inferius: Summa delumbe salua. Habemus & in sacris cōcentibus, vsq; ad noctem renes increpuisse, & imple-

tos il-

tos illusionibus lumbos. Et Gen. xxxv, Reges de lumbis tuis egredient. Præ-
 terea vbi Paulus de Leui ad Hebræos scribit: Adhuc enim, ait, in lumbis patris
 erat, quãdo obuius ei factus est Melchisedech. Neq; tamẽ inficias ierim, aliquot
 diuinarũ literarũ locis lumbos poni pro virtute, vt xii cap. Regum tertij, qui
 tamẽ apud Hebræos primus inscribitur, vbi Roboam seniorũ spreto consilio sa-
 lutari, adolefcẽtiõrũ, in quorũ adulatione fuerat educatus, animos prætulit, qui
 ferociosiores erant: suaserunt enim illi vt rex iuuenis & imperitus rerũ, fortẽ se atq;
 terribilem populo ostentaret, & ita loquerẽt ad eos: Minimus digitus meus cõ-
 pactior est lumbis patris mei. quo responso amaritudinis pleno factũ est, vt sta-
 tim à tribubus decẽ desertus fuerit, regno quod pater auxerat, ad duas tantũ tri-
 bus imminuto. Quamuis verò diuinæ literæ lumbis plurimũ tribuãt, vbi de
 genitura mentio sit facienda, nõ illẽ tamẽ ossa ipsa ex Ægyptiaca disciplina reij-
 ciunt. Nam vbi Laban accipit hospitio Iacobẽ sororis suę filiũ agnitũ, significa-
 re volens etiã ex patris consanguinitate eum sibi coniunctũ esse, Os, ait, meũ es,
 & caro mea: quasi ad id respiceret, quod veteres pleriq; philosophi tradidere, of-
 sa ex virili semine in embryone gigni, ex materna verò genitura virili circumfu-
 sa, carnẽ ipsam fieri. Sed quòd alicubi lumbos in vulgatis habetur editionibus,
 Symmachus vertit latera: sed eodem vtrunq; significato, concupiscibilis animæ
 pars, signatur: iuxta enim latera renes sunt. In lumbis sanè maxima, aiunt inter-
 pretes, esse solet incitatio ad concupiscentiam, aduersus quam renes nostros &
 cor nostrũ aduri, in sacris adorationibus suppliciter imploramus, quippe vt &
 naturali appetitui, & voluntati simul obistere valeamus. Hac de causa dicebat
 Apostolus: State præcincti lumbos vestros, vero tamẽ cingulo, hoc est, volupta-
 te ea, quæ vera sit, quę scilicet à castitate & cõtinentia oritur: quod dubio procul
 est à Domino desumptum, vbi præcinctis nos iubet esse lumbis. Nam & apud
 Romanos cinctus armatũ strenuũq; significat, vt discinctus cõtrà imbellẽ & ef-
 feminatũ. Iam & hostiæ renes ignibus traditi, dubio procul significãt genitaliũ
 partiũ ardores extinctos esse: quicq; omne quod pingue est de renibus & omni-
 bus interioribus obtulerit, tunc verè purgatus omni libidinis vitio, pro delicto
 hostiam iugulauerit. Sed quoniam hæc in diuinis literis & sæpe & multipliciter
 habentur, nõ importunum fuerit, quod ad hanc sententiã facit, locũ ex Leuitico
 repetere, vbi de pacificorũ sacrificijs agitur: vbi sanè legislator iubet duos renes
 cum adipe quo teguntur ilia & reticulum, siue vt alij edunt, fibras iecinoris cum
 renunculis, adoleri super altare in holocaustum: ex his, vt ait Hierosolymitanus
 Hesychius, legislator vult nuptiarũ desiderium offerri Deo, vt prolis causa, non
 fornicationis, proueniat, & honorabile sit cõiugium, & torus immaculatus. Iũ-
 git verò iecur renibus, quia delectatio sine concupiscentia in eo sedem habere
 fertur: hepate verò in renes vim operationis suæ ministrante, quod per deside-
 rium quam Græci ἐπιθυμία vocant, motum fuerat, ad desiderium effectus concitatur,
 quæ duo simul adolenda sunt, vt scilicet neq; praua nobis proponamus,
 & si quo modo suggerãtur, abolere festinemus: & vt verbis vtar Hesychij, quia
 in hepate concupiscentiæ requiescere putantur, propterea pinnã, hoc enim ex
 Lxx desumit, hoc est, summitatem cum renibus auferri præcipit, & offerri ad
 altare, vt ab omni mala delectatione mundemur, scientes quòd primitiua cogi-
 tationum nostrarum Deo necesse habemus auferre. Demum vt à gẽtibus quo-
 que arma nobis mutuemur poëta venustus in hanc sententiam ait:

Principijs obsta, serò medicina paratur,

Cum mala per longas inualuere moras.

Pierii Val. Pudenda.

TEMPERANTIA.

Nimirum in sacris nostrorum literis id erat temperantiæ signum, quòd in salutarì victima lumbos eximios erat, tanquã impuros, ait Philo, propter concitandę libidinis titillatũ, semine per eos irriguò. Diuino autẽ præcepto lumbos præcingi iubemur, cum sacra illa solennia ferimus, quæ tunc temporis instituta sunt, cum exeuntes ex Ægypti captiuitate, hoc est, ex voluptatũ et deliciarũ illecebris, agnum, hoc est, puritatẽ edere admonemur, & in castimonix cõuictu discumbere. Apud Nilum autem huiusmodi lex de temperantia lata est, qui, vt Ambrosius, Geon est, vnus ex quatuor Paradisi fluijs, qui virtutẽ hanc significare dicitur, de quo satis in Accipitris cõmentario disseruimus. Quòd verò de vasculorũ perplexitate dicebamus, admittit id etiã Aristoteles, qui testes libramenta quaedã esse dicit, quorũ beneficio semen ad penem cõmodè labatur: neq; id semel asseruit, dum eorũ aduersatur opinioni, qui testes solos genituræ receptaculum putant. Innuitur verò is exemplo tauri, qui iam exectus vaccã impleuerit. Quendã etiã ait Albertus Magnus cuiratũ, prolificã in coitu operã nauas: licet Galenus ab Aristotele diuerfus eat, testesq; omnino seminis receptacula esse contendat. Quin etiã Auerroes in hoc à suo dissentit Aristotele. Quibus responsum fieri possit, sit testes in hunc vsum à natura tributis essent, animalibus vtique omnib. id officij subministrarẽt, neq; vlla esset absq; illis propagatio: secus verò plerunq; reperit, vt quæ recitauimus exempla testant. Cadunt igitur causa, qui solis, quos oggerunt, testibus innitunt. Ab hac spina cauda exit: ea curta, in diuinis literis ostentat eos, quibus nulla de futuris cura, qui diem nouissimũ, futurumq; Dei iudiciũ aspernantur, qui subinde dicunt edamus & bibamus, pereat qui crastina curat: cras enim fortè moriemur, quia mors aurem vellẽs, viuente ait, venio. Est enim cauda pars corporis extrema.

DE PVDENDIS.

Pvdendorum significata his adiungere necessariũ est. Nam vetustas illa vt minus vitiosa fuit, ita simplicius apertiusq; de vnaquaq; re philosophata est: neq; erat tunc temporis in humano corpore quicquã, quod vel visu, vel nuncupatione sua, turpe iudicaretur. Pravis verò moribus succrescentibus, multa decernenda fuere tam factu esse quàm dictu turpia, vt qui rebus suis modũ præscribere nescirẽt, ipsius saltem turpitudinis infamia absterrentur. De antiquissima igitur disciplina dicturus, quæ ad significationem figuræ illius, quæ tam visu quàm dictu obscena iudicatur, pertineãt, veniam mihi dari postulo, ac in eam hæc accipi partẽ cupio, propter quã & prius excogitata à veteribus illis fuerunt, & à me nunc in communem vsum propalata, eo quidem consilio, vt hæc illis scriberentur, qui sanctius instituti, rerum viscera & intimas medullas, non verborum superficiem, examinarent.

MAGNANIMITAS.

Esto igitur prima pudendi virilis significatio, quæ tot columnis incisa, tot obeliscis notata, tot alijs veterũ monumẽtis insculpta, magnũ & erectũ viri fortis animũ ostẽtarint. Extant adhuc columnarũ frustra aliquot in Sesostræos memoriã erectarũ, quæ literis Ægyptiacis incisæ sunt, in quib. vtriusq; sexus naturę insculptę conspiciunt. Sesostrẽ em hunc Theopompus lib. III appellat, quẽ Sesonchosin aliqui nominarunt, qui scilicet Ægypto regnavit vniuersæ, imperiũq; in Europã protulit, de quo apud Herodotũ multa. Vbi igitur in columnis

aut

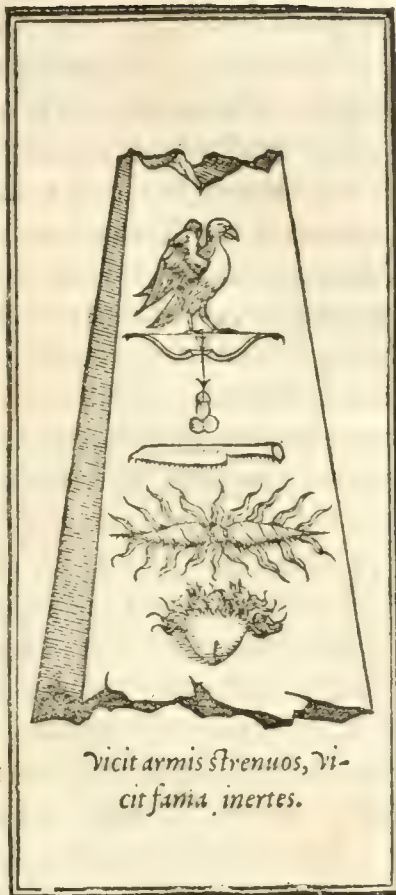
aut obeliscis ab eo positis virilia pudēda conspexeris, bellicosos, strenuos, & magnanimos viros armis ab eo superatos intelligas. Nam & cōiectores, mulierem quæ virum & liberos habeat, si cōmutatam se in marem somniauerit, viduam breui futurā cōijciunt, atq; ita viri muneribus functurā. quæ verò liberos non habeat, mares parituram. quæ virgo sit, futurum vt primo quoq; tempore matrimonio elocet. Ita semper ea humani corporis pars aliquid semper indicat, quod ad negotia virilia pertineat.

FORMIDOLOSVS ET IMBELLIS.

Vbi verò in monumentis iisdem muliebria vide ris incisa, argumentum est, imbelles, molles, & inertes homines ab eo subiugatos, cuius nomē vel nota superposita fuerit. Ad quod dubio procul respexit Homerus, cū Thersitem Græcorum pusillanimitatem increpantem his verbis inducit, *καὶ ἐλέγχε ἀχαιίδες, ἐκείτ' ἀχαιοί.* Id quod ad Numanum sese & sua gloriose iactantem non inuenustè transtulit Maro, dum eum, o Phrygię (neq; enim Phryges) in obsessa Troianorū castra dicentē inducit. Alibi virorum negotia ita præscribit, vt hi bella pacemq; gerere deberēt. Et Horatius virilē Cleopatrarū animū obstupescit, quæ generosius perire quærens, ensē haudquaquam muliebriter minus expauerit. Apud eundem Tyrtęus poëta nō mulieres, sed mares potius animos in Martia bella versibus exacuit. Ouidius quoq; in Eunuchū, cū militē virū esse debere assereret, Ista mares tractāt, dixit, tu spes depone viriles. Ad hæc Onirocritæ dicūt, si princeps quispiā in sceminā se degenerasse per nocturnā sit imaginē arbitratus, futurum vt loco deijciatur, propterea quod mulieres plurimū imperij virorū subiiciuntur.

INNOCENTIA. CRIMEN.

Non est hoc loco prætereundus sacrificij veteris mos, vbi masculi vocabuntur Num infontem, & nulla criminis macula notatū intelligi debere autumant Theologi, per sceminam verò crimen. Cyrillus enim Leuitico, homilia prima, siue ea sit Origenis, vbi agitur de vitulo masculo sine macula offerendo, masculum ait intelligi, qui peccatū ignorat, propterea quod scemina sit peccati symbolum: labilis enim, mollis, & ad delinquendū procliuis admodum est mulier. Masculum igitur sit munus quod Deo offers, hoc est, muliebre nil habeat, cōcupiscentia vacet, fragilitatem aufugiat, nihil molle, nihil dissolutū meditetur. Et masculi deniq; nuncupatio in diuinis literis virum indicat virtutibus perfectū, qui præsentī fortiq; animo semper est, cū mulier contrā tātæ sit infirmitatis, vt Solomon Sapientia dixerit, Melior est iniquitas viri, q̄ mulier benefaciens. Et mares tantū stirpis Arōnæ iubet Dominus vesci sacrificio, quia scilicet nō omnium est de Deo disputare, sed corū tantū qui nihil scemineū, nil fluxū in cogitationibus habeāt. Demū, ne de Deo disputare præsumamus, quandiu per quasdam declinationes diffluentes, vel domesticas curas, vel inania negotia, a masculorum dignitate vigoreq; exciderimus. Similiter in victima peccati, masculus tantū de genere sacerdotali vescetur carnibus eius; ad pœnitentiā enim forti

Pierii Val. Spina dorsi.

opus est sensu, ait Helychius, & intentione virili. Cui Psalmographus ita succi-
nit: Viriliter age, vigorēq; audacter amplectere, & in quācūq; prouinciā te dele-
gauerit Dominus, eam & alacriter suscipe, & nō ignauiter administra. Porrò vir
qui testiculos auulsos habeat in diuinis literis, hieroglyphicū est hominis qui vi-
tam prius piē sanctēq; institutā habuerit, iuuentutemq; omnē bonis operibus
exercuerit, ingrauescente verò ætate ad nequitas & inquinamenta declinarit.
Nam cū testes, vti superius ostensum est, virtutis indicia sint, euiratio mollitiē
dubio procul effeminationēq; significat, ipso se vocabulo prodente. Vel, vt He-
lychij sententia est, secuisse ille abstulisseq; sibi testiculos videt, cuius impius ani-
mus scelerataq; mens timorē Domini veramq; abiecerit pietatem, perinde ac si
crudelis manus semetipsum absciderit, hoc est, sese à Dei coniunctione, quæ sita
est in virtutibus, abstulerit, & bonę frugis prole fecundationēq; priuauerit, ipso
quippe abiecto signo, per quod vera virilitas in homine cognosci possit.

ANtiquorum autem religione institutū fuit
Gallos, euiratos quippe sacerdotes, Deūm
Matri ministrare, perpetuæ eius seruituti addi-
ctos, quòd qui patris, matrisue nomen violaue-
rint, eo supplicio damnandi viderentur, ne pos-
sent ipsi vnquam fieri parentes: in qua sententia
fuisse Lucretium, hæc eius carmina declarant

*Gallos attribuunt, quia numen qui violarint
Matris, & ingrati genitoribus inuenti sunt,
Significare volunt indignos esse putandos,
Vnam progeniem qui in oras luminis edant.*

ERGA PARENTES
ingrati.

COELI FOECUNDITAS.

QUæ verò de Cœli pudendis à Saturno falce abscisis & in mare deiectis vete-
res fabulati sunt, sententiā præ se ferunt à diuinis literis nō admodum alienā,
Deū quippe omnium rerū species cōformasse, moxq; præcepisse, vt cōiugio quæq;
suo crescerēt, replerētq; terras: id quod & pleriq; philosophi dixere, rerū semina
cœlitus delapsa tempore quæq; suo coaluisse, inde ad eas propagandas naturam
vñm Veneris indicasse. Iam & Osirim Aegyptij suum, de quo sæpe alibi, hu-
mana effigie pudendis obscœnius excitatis faciebant, inde generis nostri cau-
sam (Sol enim Osiris) & per quē capite gestabat
calathum, educationis beneficium significaturi.

MERCURIUS, VEL EF-
ficax sermo.

Sermonis efficaciam persuadendiq; vim osten-
tare veteres si voluissent, Mercurij simula-
crum grandiori iam ætate, barbatum, & effe-
cto propemodum corpore, natura tamen obsce-
nius excitata, eaq; tantum parte validissimū fa-
ciebant, cuiusmodi signum Cyllenis fuisse Pau-
sanius tradit: atq; ego sigillum ea specie æneum
apud Fabium Caluum Rauennatem Romæ vi-
di: cui quidem signo, præter hæc vestis erat suf-
farcinata, in cuius sinum poma, fecuræ scilicet
indicium, condebantur, nempe quòd sermo cu-
ius omnino symbolum est Mercurius, in grandiori, prouectiori-
q; ætate vim
quandam propemodum generandi, transigendi-
q; aliquid habeat, vt quod in

consul-

A consultatione propositum est, deliberet, persuadeat, ac omnino conficiat. Artemidorus Onirocrita scribit, se quoque Cylleis vidisse Mercurij simulacrū, cuius species non alia erat, quam pudendi virilis effigies: eaque de causa coniectores super sermone differunt, quæ quis per eius partis imaginem somniauerit.

INVETERATA NEQUITIA.

Adi solita est Hermæis huiusmodi vestis longo firmate tracta, quorū quidem similitudinem Theophrastus Eresius in homines nequā & intemperantes detorquebat, propterea quod firma, ventrē, pudenda, & barbā tantum haberent: ita illi vestem traherent fœminarum more, ventri dediti essent, atque libidini, nequitiam in ætatem etiam grandiore[m] producerent, cum vitia quædā, ut Satyricus monet, cum prima sint barba refecanda.

SERMO INANIS.

Inanem verò sermonem ostendere volentes, Mercurium eundem iuniori specie ac prorsus impubi cum effinxissent, attracta illi pudenda vel desidentia faciebant: in his enim qui nondū ex ephebis excessissent, infœcundam & imperfectam esse orationem animaduertent, utpote quod ætas illa ad prudentiā nondum esset idonea. Huiusmodi verò signum vidi Neapoli in magnificentissimis Mactaleonum ædibus.

PROVENTVS.

Iam & Priapi simulacra in hortis statui ab antiquis solita, ne multum in his immoremur, proventus qui deposceretur significatū habebant. Ea uerò de causa fieri consueisse ait Varro, quod horti omnes in tutela sunt Veneris, quæ totius est generationis Dea.

Frænum libidinibus atque nequitiae inpositū & imponendum esse, admonere cum vellent Ægyptij sacerdotes, genitale viri manu cohibitum atque coercitū pingebant, quippe hominis continentia eo gestu describentes. In appendicibus utique ad Virgilianū opus adiectis, cuiuscūque illi fuerint ioci, sapienter quidē compedibus Venerem constringendā inuenies, quantumque natis creandis seruiat adeundā, ut corruptū ibi locū ex Lactantij Firmiani lectione corrigamus: ita enim apud eum legas:

*Vina sitim sedent, natis Venus alma creandis
Seruiat, hos fines transsilisse nocet.*

CONTINENTIA.

Approbesque interim eorū fortitudinem, qui potius excastrari voluerint, quam illicito coitu contaminari: cuius facti fidem apud Cyprianū & Origenem quaerito. Præcipuum autem illud in Christianorū institutis præceptū ponit Eusebius, γαστρίσ τε καὶ τῷ στόματι κατέχευε κρατῆρας, ventrē quippe, quæque sub ventre sunt, coercenda. Sanè Anacharxis Scytha cōuiuio acceptus apud Solonē, ita mox decubuit cōpositus, ut vna manu pudēda, altera vero os obliquaret, palma ad id appressa, daturus quippe per huiusmodi gestum cōtinentiæ atque silentij monimēta. Eā verò toto vite tempore cōtinentiā à delicijs omnib. alienā secutus est Anacharxis, quare statuis eius inscriptum erat, ΓΛΩΣΣΗΣ, ΓΑΣΤΡΟΣ ΑΕΔΟΙΩΝ ΚΡΑΤΕΙΝ. quippe, linguā, ventrē, mentulam cōpescere. Nam ille nimirū ante omnes probus est, qui tribus his egregiè sibi tēperarit. Neque verò parua huius cōtinen-

Pierii Val. Spina dorsi.

tiae laudem meruisse videtur Alexander Macedo, cui adhuc iuueni cum puella, ^D noctis bona parte peracta, deducta esset, vt cum eo dormiret, querenti regi tarditatis causam, respondit illa, expectasse se donec maritus cubitum iret: comotus Alexander ministros acriter obiurgauit, reducite inquires hanc: parum enim abfuit quin vestra culpa factus fuerim adulter. Quin & captiuas Darij puellas quanta integritate seruauerit, ignorat nemo. Exempla haec adolefcens, aetate feruidus, delictis affluens, adulatoribus vndique circumseptus, sponte praestitit, vt nos qui motis dubio procul sanctioribus eruditi sumus, aliquando cogeret erubescere.

V E N V S V E R E C V N D A .

Non defuisse verò vnquam qui verecundiam adamarent, tot veneris simulacra in antrum abdita, de quibus alibi meminimus, indicio esse possunt. Ad haec iuxta Mantineam Nigrae Veneris sacellum apud Meliastas fuit, ad verecundiam quippe, qua praeditum esse debet humanum genus, indicandam. Reliqua enim animantia die plurimum & in propatulo, homines verò & clam & plurimum noctu liberis dare operam solent. Simulacri huius meminit Pausanias lib. VIII.

E X T I N C T A L I B I D O .

A pud Aegyptios genitalia à Titanibus desecta, & in fluuium demersa compere-^E rias, quod libidinis ardorem extinctum, aut extinguendum esse, mystico eo sacro intelligendum. Graeci Herus & Leandri fabulam commenti sunt, vt extincto lucernae lumine, calore quippe naturali deficiente, iuuenilis quoque concupiscentiae ardorem extinguere significarent, atque ita tam marem quam feminae gelida senectutis procella exagitatam in aquas immergi, ac denique suffocari. In sacris nostrorum literis sententia huic fabulae non absimilis de flore amygdalae, de locusta & cappari habetur, quam loco suo satis explicauimus. Neque tamen illud contemnendum, quod Graeci extinctos compressosque nequitiae stimulos à viro forti, hoc est, virtute praedito, indicare volentes, Anteam illum suum Terrae filium ab Hercule collisum fingunt: nihil enim aliud est Anteam à terra procul sublatum enecare, quam à libidinoso tactu manus & mentem procul amouere.

C O E L E S T E R E R V M O M N I V M

P R O M P T V A R I V M .

Panos vrbs in Aegypto fuit, in qua huius etiam dei colossus visebatur in guine ^F procaciter extento, qui flagellum in Lunam à dextra eius sitam attolleret. Pana enim illi ad Lunae simulacrum addere voluerunt, quod omnia mortalium vsui necessaria putarent à Luna suppeditari. Sed quid hoc sibi vellet argumentum, facilius ex Cabalisticae disciplinae significationibus eruemus. Aiunt enim eius mysterij sapientes, omnem siderum vim, quae rerum procreationi comparata sit, in lunare prius corpus infundi, tanquam in penum aliquam promptuariam, mox illam pro rei vniuscuiusque materia formam vnicuique suam fideliter erogare: idque sibi velle videtur in Panos manu flagellum, quasi accepta eo gestu doceat expendere.

S O L .

IN Sudae collectaneis legas Priapi simulacrum, quem Horum Aegyptij esse dicunt, Ilaeva penem arrectum continere, dextera sceptrum, disco & pennis insignitum, quae omnia Solis vim ostentent: ex genitrali siquidem obscenius attrectato significari aiunt, quae abdita sunt in visceribus terrae semina, vi solis erumpere: per sceptrum verò imperium, quod in caelestibus & terrestribus gerit, cuiusque opera & terra & mari patefacta sese mortalibus exhibuere, vsusque & comoditates rerum omnium

nium subministrarūt. Discus orbem quo circumferē indicat; pennæ verò velocitatem, totius cœli ambitu quatuor & viginti horarum spatio cotidie decursor. Sic illis philosophatum est temporibus, vt rem tam feriam, & omni modestia & verecundia tractandā, ad nequitia turpitudinisq; imaginationes traherent. Sic Iudæi quoq; Beelphegori nonnunq; initiati sunt, ignominie quippe simulacro, quem Priapū Latini uocant, Moabitarū de more ferentes sacra, grauissima contra se numinis omnipotentis iracundia cōcitata. Sic Athenarū eruditio arcanaq; mysteria uniuersum orbem eludere. Atq; huc demū in Eleusinae Cereris sacris tormentum illud cœremoniarū, ad oclusas portas diuturnior mora, lingue obfignatio, & tot habituum & ornatuum, quot Apuleius enumerat, varietas tendebat, vt posteaquā per quinquennium anxij anhelabundiq; magni alicuius oraculi cognitionem expectarant, & rei cuiuspiam diuine maiestatem quandam, diceret Tertullianus, se visuros concepissent, sub naturæ significatione simulacrum virilis membri tot fascijs, tot integumentis tandiu coopertum, reuelatum tandem intuerentur, quodq; quotidie ad naturæ requisita non semel tangere cogentur, vidisse se pictum aut sculptum, sub religiosissimi iusiurandi prohibitione profiteri vetarentur. quodq; longè magis ignominiosum est, huc philosophi, huc principes, huc ipsi Romanarum rerum domini Augusti, leuitate nescio qua pellecti perhibentur.

DE VMBILICO.

Voniam verò vmbilicus quædam cōmunia habet cū genitalibus, exigit locus ipse, vt quæ partis eius significata sunt, explicentur.

P A T R I A.

Vmbilici significata alij alio modo acceperūt; sunt enim qui Iouem, sunt qui mediū, sunt qui finem per simulacrū eius intelligant. Iouem quidem ex vmbilico significare videas apud Curtiū lib. IIII, cuius effigies smaragdo & gemmis alijs coagmentata erat. Et hoc idem indicat numus quem apud clariss. patritium Venetum Stephanū Tepolum vidi, cuius inscriptio est, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΕΙΕΡΙΑΣ ΖΕΥΣ. ibi enim quædam huiusmodi species habetur. Mediū verò, vt qui dixit Delon orbis vmbilicum. Finem Martialis, cū scripsit:

Iam peruenimus vsq; ad vmbilicum.

Sed eo loco intelligendus est voluminis terminus, qui cū volumē explicatur, in fine omnino est; cū verò idem obuoluitur in spiram collectum, medium tenet locum. Sedenim Onirocritæ per vmbilicum dubio procul patriam intelligunt, vnde scilicet educationis auspicia suscipiuntur: & per ea quæ vmbilico accidunt in somnijs videri visa, de patria vaticinari solent.

M E D I V M.

Videtur verò patria vnicuiq; homini orbis medium esse, cū ab eo loco, vbi quisq; lucem auspiciatus est, & terrarum situm, & mundi spatia metiri incipiat, & quoquo versum iter arripuerit, patriam semper quasi centrū statuatur. Sed apertissimè Cicero vmbilicū pro medio poni ostendit in Verrē actione VI. Et raptam esse Liberā, quā eandem Proserpinā vocāt, ex Ennensiū nemore, qui locus, quod in media est insula situs, vmbilicus Siciliae nominat. In homine quoq; vmbilicus medio totius corporis loco cōstituitur, siue circulū circumduxeris laertis manibusq; exporrectis, siue ad quadræ figuram factum eum imagineris. quanq; de medio hominis diuersa est & Vitruuij & Varronis opinio: hic enim

Pierii Val. Umbilicus.

inguen in homine masculino medium agnoscit, umbilicū ille. Apud Martialem in
medios lambere comperias, quod ad Varronis sententiā accedit: nam fœminæ
inguen esse medium, idem quoq; Vitruuius confitetur.

FINIS.

Cum autem & finem significet umbilicus, ostendendum quid umbilicus in
libro sit, de libro enim loquitur Martialis, cum se peruenisse dicit ad umbili-
cum usq; uti paulò antè dicebamus. In quo quidem multi hallucinantur, dum
alij umbilicos esse putāt, defensacula ea ænea quibus librorum anguli ornantur
simul & muniuntur: quandoquidem cornua etiā eodem errore vocari credide-
rint à poetis, præcipuè verò bullam in libri medio affixā. Alij signa esse quædam
arbitrantur, quibus antiqui librorum fines concludere soliti essent: ideoq; Por-
phyriōnem citant, qui ad umbilicum, ad finem interpretetur, apud Horatium:

Deus deus nam me vetat

Inceptum celeres promissum carmen iambos

Ad umbilicum ducere. Alij clauos ad similitudinē bullæ, qui pro ornamen-
to affigi soleant tabulis quibus libri conglutinantur, intelligunt. Alij, ut ex errore
vno in aliū trahantur, rati se aperitè rem indicasse, locum Ciceronis ex tertio de
Oratore citant: Sed tum ita solet narrare Scæuola, conchas eos & umbilicos ad
Caictam & Lucrinum legere consueffe: ibi per umbilicos, lapillos intelligunt
rotos & politos, ita enim scriptis prodidere, cum hæ buccinorū quorundam testa
læ sint, quæ turbinatim cōuoluuntur, in fastigiū acuminatæ umbilici forma, qui
ex lapide olim fieri consueuit, ad umbilici nostri similitudinem. Ut verò & Mar-
tialem & Horatiū idem dicentes, neq; non Catullum & Ouidium etiam intelli-
gamus, qui umbilicū hunc eodem omnes significato posuere, sciendum libros
olim fieri solitos ductu plurimum perpetuo, vna quippe pagina, nō ut nos illis
dissectis, & in quaterniones quos dicimus confertis: & quia complicabātur ad
instar spiræ conuoluti, inde volumina dicta sunt à voluendo. In extrema autem
pagina firmitudinis ergo paruus admodū bacillus, ex cedro quippe, aut buxo,
cupressōue, vel ex ebena, vel ex ebore adglutinabatur, ad latitudinis modū, quā
membrana præcisa erat, hunc umbilicū appellabant, cuius quidē capita volumi-
ne complicato hinc & inde prostant: solebantq; ea ex argento, vel auro, vel e-
tiamnum gemmis ad ornatum præmuniri: atq; ea sunt quæ cornua nōnulli voca-
tarunt, ut Ouidius ad librum Epistola Tristium prima:

Candida, nec nigra cornua fronte geras.

hoc est, neq; ebore, neq; argento, aut nitida vlla gemma umbilici præmunian-
tur, cuius facies atrata luctum præ se ferat. Martialis XI.

Explicitum nobis usq; ad sua cornua librum.

Sic apud eundem, uti superius dictum, quod & apud Horatium, umbilicus pro
fine ponitur: quia principiū libri est vbi à titulo incipit explicari: finis, vbi tota
reuoluta pagina peruentū est ad umbilicū. Huius ego generis volumina multa
vidi, quæq; vetustissima, alia ex mēbranis, alia ex Nilotica papyro, alia Græcis, alia
Hebraicis, alia etiā Arabicis literis perscripta. Non præteribo papyracea illa mo-
numenta, quæ in arcis Æliæ thesauris Romæ asservantur, in quibus archetypa
est Constantini Imperatoris donatio, papyraceum esse textū, glutine quodam
delibutum, mox aut aprina fana, vel vitro exæquatam ac perpolitum, ut & scri-
pturæ patiens fuerit, neq; vlla calamum asperitate ostenderit, miro quippe læ-
uore complanatum.

CASTI-

CASTIMONIA E' CONCVPISCENTIA.

EXcisus umbilicus apud Diuinarum literarum interpretes castimoniã signi-
ficat: eo enim modo quo præcillum præputium circuncisionis illius est signũ
qua libidinem atq; nequitiam à corde resecare debemus, ita in fœminis umbili-
ci amputatio castimoniã indicat: virtus enim eius in umbilico est. Hinc de pro-
fanatis prostitutisq; Hierosolymis Ezechiel ita lamentatur: In qua die nata es,
nõ est excisus umbilicus tuus, vuluæ igitur matris adhærescit: hoc est, nihil quic-
quam anima ab originatione separatur, sed patriæ coalita est, & applicita molli-
tadini, vt minimè mox mirum sit eã, quæ omnia subsequuntur, turpia perpetra-
re. Nam quod ex Iob dicebamus, virtus eius est in umbilico, sub umbilico ven-
tris legere videtur Eucherius, vt per hoc fœminæ significet genitalia, sicut in vi-
ro lumbos dicimus. Nam umbilicus dubio procul est concupiscentiæ signum.

DE VENTRE

Am Venter quoque sua continet hieroglyphica, eaq; ab umbilico, de
quo nunc dicebamus, non admodum aliena: quare nusquam de eo q; post
umbilicum, possumus commodius meminisse.

P R I N C I P I V M.

Absolutum perfectumq; opus significat, vti diximus, umbilicus. Contrà uē-
ter, in sacris præcipuè literis, nunc principij, nunc originis indicium est, cū
scilicet quis vel à natiuitate, vel ab eo quo sapere cœpit tempore, factum ince-
ptum' ue aliquid ostendere voluerit, ex vtero, ventre' ue dicet. Ita Iobes: Si non
ex ventre matris meæ dux illis fui: de misericordia loquens, qua pauperes ab æ-
tatis initio prosequi cœpisset.

M A R E.

IN Serapidis descriptione figuræ, de qua plenius alibi, *γαστήρ δὲ θαλάσσης* legitur:
Venter quippe mare est. &, vti superius notauimus, Hippocrates decumben-
tem quempiam, qui mare conturbatum in somnijs sibi sit videre visus, morbo
eum ventris tentari coniecit, similitudine puto à mari sumpta, quod veluti flumi-
na fontesq; omnes in se recipit, ita venter omnia consumat.

I N S A T I A B I L I T A S.

VNde poëtæ vētrem pro ganea, & insatiabilitate, vorationeq; parasitica po-
nuunt, vt apud Horatium Epistolis:

Quicquid quæsierat ventri donabat auaro.

Sed ibi apertius:

Scilicet vt ventres lamna candente nepotum

Diceret vrendos.

Epimenidis in Cretenses obiurgationem Paulus

Apostolus repetit, qui *γαστέρας ἀργαίς*, ventres quippe ignauos eos appellat. Ver-
sus verò ille ita in codicibus aliquot antiquis habetur:

Κεῖντες αἰὲν Ἰβυσταί, καὶ κατὰ κέρθρα, γαστέρες ἀργαί.

Semper mendaces Cretes, cōmercia pessima, ventres ignaui. Iam &, Viuite ven-
tres, Lucilius dixit. Et quod apud Terentium legitur, Pugnos in ventrem inge-
re, Donatus de toto parasito vētrem intelligi posse dicit. Apud Sudã, & in alijs
prouerbiorũ collectaneis parasiti cuiusdã respõsum habetur, qui vētris oppro-
briũ obiectũ sibi ita refellit, vt probrũ id omnium pulcherrimũ existimare se di-
cat: præstare eĩ eo vētrẽ alijs rebus, q; plenus, leuis agilisq; sit, atq; strenuus:
inanis verò, grauis, & inutilis. De adipali fanè lautitia ganea q; verbũ apud Gre-
cos *γαστήρ*. In Diuinis literis Psal. X V I, impletũ vētrẽ legas, p insatiabilitate

Pierii Val. Pellis.

atq; ingluuie. Quiq; gulæ & nequitia imperandum præcipit philosophus, ven-^D
tri, vti superius dictum, temperandum, & his quæ sub ventre sunt, inquit. Sanè
quidem Ægyptij mortuorum ventres eximere, & in Soie discindere soliti sunt,
vt qui scelerum omnium causa essent, atq; ita uel expiarent, veluti de impulsore
pccenas sumere viderentur. Verùm hæc pleriq; dictu quidem speciosa dicant, nō
tamen imitanda sibi proponent, lepidumq; orationis Catonianæ principium in
dissuadenda lege agraria ita exordientis obijcient: Arduum esse ad vētrem ver-
ba facere, qui careat auribus: nam & in hanc sententiam Græcū est prouerbium,
γαστήρ οὐκ ἔχει ὠτά.

H V M A N A D E L I C T A.

SANÈ ventres, Leuitico, modò aqua eluendi, modò extra castra exportandi, a-
pto admodum hieroglyphico, reatus, maculas quippe nostras indicant: quia
fimur in Diuinis literis pro delictis accipitur: ea verò vel corrigi possunt, atq; i-
deo elui: vel expiabilia sunt, eaq; procul deportanda, ne contagione vlla pars,
quæ sincera est, contaminetur. Qui verò Deo venter in Diuinis literis attribui-
tur, secretam substantiæ eius originem indicat: vnde illud Psalmo, Ex vtero an-^E
te lucem genui te. Significat alibi iudicia eius incomprehensibilia, diceret Euche-
rius, quæ rimari nulli datū est, de quo lobes: De cuius vtero egressa est glacies?
& gelu de cælo quis genuit? Idem Eucherius, quod apud Abacunta legitur, Vē-
ter meus turbatus est in me, ita interpretatur, vt per ventrem hieroglyphicè ra-
tionis vas & receptaculum intelligat. Apud Hieremiam, vbi, Ventrem meū do-
leo, pro mente accipit. Quòd autem de spiritali, non de corporeo loqueretur, in-
dicium est quod sequitur, Sensus cordis mei conturbati sunt. Manifestè autem
Euangelio: Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Contra
verò de ventriloquis inuenias in hsdem Diuinis literis: nam vbi Leuitico legi-
tur, Ne declines ad magos, L X X reddiderunt, Ne sequimini ventriloquos: per
hos Theologi falsos Prophetas intelligunt, qui Deum professi, à Deo aliena
quæq; docent, falsasq; doctrinas & prophetias comminiscuntur, contra quos di-
xerit Ezechiel: Væ prophetis insipientibus, qui spiritum non diuinum, sed suū
sequuntur. Maxima est enim omnino, inquit Hesychius, diabolici erroris & frau-
dis species, ventriloquorum inuentum, & quæ multa super hoc exequitur.

D E P E L L E

Rahit ad se venter pellem, quadam propemodum similitudine, qua
super in Diuinis literis aliquot inuenias hieroglyphica, cuiusmodi
sunt hæc:

V E X A T I O.

PELLES hieroglyphicè in Sacris literis vexationes sunt, quæ hominem ad mor-
tem vsq; commacerant, imbecillumq; reddunt: distractæ enim illæ in vsus va-
rios, in vasa, in opera multa, patiēdo probatæ laudem à Domino consequun-
tur. Nam, vt Paulus ait, afflictio patientiam generat, patientia probationē, pro-
batio spēs, spes virtutis firmamentū, & inconcussam in operib. bonis stabilitatē.

M O R S.

SVNT qui locum ex Genesi, Et fecit eis tunicas pelliceas, eo interpretentur hie
roglyphico, vt mortalitate conuestitos esse eos intelligi velint. Nam cutis o-
mnino eos indicat, qui solis exterioribus intenti, interius emarcescunt. Apud Plu-
tarchum lib. de lūide & Oiride, tympanum humanum sapit naturam, atq; ideo
mortali-

mortalitatis hieroglyphicum est. Conficitur verò tympanum ex pelle plano, latoq; circulo circumducta.

S C O R T A.

INuenies & pro meretrice pelles positas Leuitici xv, Vestem & pellem quã habuerit, lauabit aqua. quem locum citat Hierosolymitanus Hesy chius, sententiã huius interpres. Iam & apud Romanos meretrices scorta dicuntur, à scor- teis pellibus, quibus pro strato utebantur. Idem pellem pro diuitijs poni dicit, & pro cognatione alicubi.

CASTRA, VEL BELLICVS APPARATVS.

ALio significato pellis pro tentorio & castris ipsis ponitur, propterea quòd vetusti moris fuit, tentoria ex consutis pellibus configere. In Abacantis cantico: Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiã, turbabuntur pelles terræ Madian: hoc est, Madianitarum castra vertentur in fugam & dissipabuntur.

**PIERIVS VALERIANVS AD IO MANAR-
DVM FERRARIENSEM, DE IIS QVÆ PER MANVS ET PE-
DES SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIO-
RVM LITERIS.**

Summa quidem ingenij amœnitas tui, raraq; admodum eruditio, iudiciumq; in omni disciplinarum genere exactissimum acerrimumq;, quibus te præditum superioribus diebus animaduerti, cum apud Calium Calcagninum cœnaremus, effecere vt doctissima illius cœna nunquam immemor sim euasurus. Sed quoniam parũ est gratum animi affectum in corde tacitũ fouere, nisi vbi facultas datur, eum palàm seceris & in propatulum exposueris, cum nihil mihi commodius nunc ad meum erga te amorem explicandum occurrat, quàm earum rerum commentarium, de quibus plurimus ea cœna sermo fuit, id quamprimũ ad te curavi transmittendum: ibi enim tu per abditissima philosophorum arcana medicorumq; sapientiam ingressus, nihil obscurum reliquisti, quod super pulsu, venis & arterijs quari posset: quàmq; necessarium esset, medici non modo cor, verum etiam manus ipsas eruditas esse, manifestissime docuisti: frustra enim esse mentis disciplinam, & scientiam, nisi eam manus opere factò comprobarent. Cumq; medicamina plurima, quæ manibus tuis ipsemet conseceras, recensuisses, opportunè Vincentius Caprilis conuiuia noster lepidissimus acclamauit, Manardum te deniq; esse à manuum ardore diuinitus appellatum: itaq; tunc manum Calius, & alij, qui accumbebant omnes, suis quisq; laudationibus in cælum extulere. Ego verò aliam ingressus semitã, nihil à re, quæ præ manibus erat, abscedens, eadem hæc, quæ nunc descripta ad te legenda misi, ad verbum propemodum manu super declamaui: quæ quidẽ si legenti tantum placuerint, quãtum audienti probare videbantur, minimè putabo me oleum & operam perdidisse, sperans scilicet inde aliquid futurum, quod initam hanc ex literis amicitiam apud posteros faciat testatissimam. Neq; tu illa supprimes, si rectè diligentiam tuam perpendi, quæ ad humani generis utilitatem paucissimis antea cognita reueraisti. Facit hoc idem Calius noster, qui quotidie aliquid de Musarum penetralibus eruit, & in promiscuum usum exponit, inde perpetuam sibi laudem, & amicis nomen comparaturus. Nostra verò hæc qualiacunq; sint, si non utilia, vti vestratia, cer- te aliqua ex parte spero fore delectabilia. Tu igitur quod auribus libenter haurire visus es, oculis nunc & mente perfruere.

Pierii Val. Manus.

DE MANU

Ve fuerint manu super hieroglyphica apud Ægyptios significata, quicq; honos ei habitus ab eius nationis sacerdotibus, Manarde mi, dicebamus: ea nunc in hunc modum, vti dicta fuerant, repetemus.

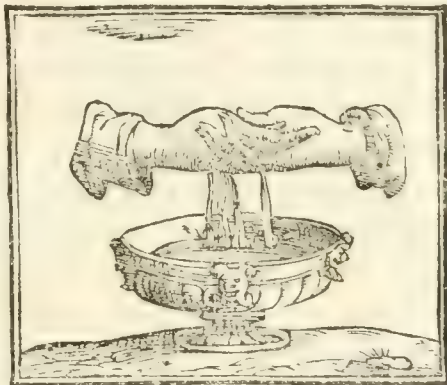
O P V S

MANUS apud Ægyptios sacerdotes operis in primis hieroglyphicum fuit, eaq; picta sculptaue, hominem edificationis studiosum significabat, quippe qua in operibus faciendis plurimum vtimur, cuiusq; beneficio rerū artificia constant, & conceptæ in animo excogitationum imagines oculis subiiciuntur. Vt verò ait Hippocrates, in vnaquaq; arte manus vnusquisq; ad opus, quod facere destinarit, accommodat: natura enim, vt ait Cic. dedit homini manus multarum artium ministras. Artemidorus coniecit artes ex manu significari ea de causa dicit, quòd earum opera artes exercentur. Iam & oblatæ in somnijs manus si pulchræ formosæq; sint, felicem rerū agendarū successum indicant, & ijs præcipuè, qui manibus opus faciunt, vt idem tradit Artemidorus. Et Pindaricū illud Olympijs celebratur ode IIII, *χρηστὸν δὲ καὶ ἄριστον*, vbi per manus, opera, per cor audaciā intelligendā interpret Triclinius obseruat. In sacris quoq; nostræ pietatis libris, manus operis hieroglyphicum habentur, eo præsertim loco vbi Deus Moyse mādāt, vt serpētis caudā apprehēdat manu. Actionē hīc per manū significari tradit Philo: siquidē nullo fieri modo potest, vt voluptates, quas per serpētē significari alio cōmentario diximus, coerceri, opprimue valeāt, nisi prius manus, hoc est, sincere s̄ animi affectus, vtpote rectorum operū ministros expediamus, & in omne pietatis ministeriū promptissimas habeamus, atq; ita demū arreptus intrepidè serpens virga fiat, hoc est, voluptas in disciplinā, quæ per virgā figuratur, vt in Caduceo declaratū est, quamprimū abeat, atq; ita absolutā veritatis cognitionē partim intelligēdo, partim experiūdo, cōsequatur. Apertius verò manus opus est eo loco, Exod. XIII, Et viderūt Ægyptios mortuos super littus maris, & manū magnā quā exercuerat Dominus cōtra eos. Huiusmodi significationem etiā Græci veteres admisere. Nā Lacedæmonij sic inuocandos deos existimabāt, vt manū etiā admoueremus, nostrā scilicet operā addētes: neq; enim eos aliter exaudire. In quā sententiā Salustianus Cato: Nō votis, neq; supplicijs muliebribus auxilia deorū parantur: vigilādo, agēdo, bene cōsulendo, prosperè omnia cedūt: vbi socordix te & ignauix tradideris, nequicquā deos implores, irati infestiq; sunt. Sed vt ad nostrā redeamus, Psal. LXXVIII, Deum exquisiui manibus meis nocte corā eo: quamuis apud eos qui Hebræos sequuntur, nulla hīc de manibus mentio. Verū alij exponunt, manibus, id est, bonis operibus, quæ tamē nocte, hoc est, occultè, & in Dei tantū cōspectu fierent. Nam & Aflertor, Nesciat, inquit, laua, quid dextera agat tua. Dū attollit Moyses manus suas, vincitur Amaleches: hoc est, vt interpretatur Adamātius, opera & actus sustollit ad Deū, nō humi iacēs, obrepēs q; reptiliū instar terræ applicitus, sed ad Deū porrectos, inq; cælum surrectos. Quodq; Leuitico præcipitur, Manus eius offerāt hostiā Domino, Theologi per manus opera interpretantur. *ἡ γὰρ ἰσχυρὴ* verò quandam, manus Dei pro ipso accipitur Filio, per quē facta sunt omnia, vt Eucherius & alij pleriq; interpretant illud Esaia: Omnia hæc manus mea fecit. Sed longè manifestius alibi vates idem clamat: Brachiū Domini cui reuelatū est: vbi Theologi, vt apud Hesychiū est, Filiū dubio procul intelligi debere profitentur, Patri scilicet *ὁμοίσιον*, quod ne cui ambigū relinqueretur, labores

labores eius pro nobis susceptos statim subiicit, vir extra omnium aleam diuinissimus: ait enim: Labores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, afflictusque est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostrae super eum, & liuore eius sanati sumus. Psalmo sane LXX, Donec annunciem brachium tuum generationi omni, quae ventura est. Theologi subiectam antiquitus interpretationem huic versui memorant, potentiam tuam, & iusticiam tuam, id esse brachium. Vbi verò hostiae salutaris brachium dextrum separari, darique muneri sacerdoti praecipit, Cyrillus, vel Adamantius potius, per huiusmodi brachium à vulgo separatim significari ait, pontificem debere dextera quaque, hoc est, proba & honesta facere, ut qui tanquam lampas illucescit in atrio, exemplo reliquis esse possit, non opinione tantum, verum etiam operibus, quam quisque viam ad virtutem & pietatem ingrediatur: contra verò sinistra, hoc est, praua & turpia non attingat, vitaque sit omnino integra & inculpabili.

EVthymius ubi de manu puritate sermo fit in diuinis literis, per manus actiones operationesque inquit significari, eò quod per eas opera fieri soleant. Earum autem puritas dubio procul in fonte ostendit: unde etiam abluendarum manu gestus innocentiae signum est, quasi illas non contaminatas habere profiteamur. Antiqui enim quando contestari volebant se alicuius innoxios esse sceleris, neque impuris se facinoribus immiscuisse, assensum praeuisse, in multitudinis conspectu manus abluiebant, ut scilicet ex illa ma-

INNOCENTIA.

num munditia animae identidem puritatem indicarent. Inde Deut. cap. XXI, ubi cadauer in agro caesum quis repererit ignorato caedis autore, seniores ciuitatis quae loco ita polluto proxima fuerit, accersiri iubentur, & in deserta sterilique conualle vitula facere, super quam lauent manus, ut ita expientur & ipsi & ciuitas, populusque omnis absoluat. Sic circumdaturum se altare Domini Psalmodigraphus vates profitetur, cum vnà cum innocentibus manus suas abluerit. Et Pilatus cum iniquae sententiae crimen in Hebraeos reijceret, innocentiam suam attestaturus, manus publicè lauit. Datas autem homini manus ideo ait Athanasius, ut ad erum necessarium usum inferuiant, & ad preces Deo porrigendas attollant: atque uti palam est, manus est quae cibum & alimenta omnia legit, condit, instruit, & erit admouet: manus est, quae preclara facinora in pugnae vel discriminum conflictu facit: ab ea est scribendi comoditas & elegancia, quam Propheta honestauit, de Deo dicens, Calamus scribae velociter scribentis, quo scilicet diuinae vocis oracula exprimuntur. Manus sacra infert altaribus, & pietatis omne munus peragit, sacramenta caelestia nobis subministrat, & mysteria reliqua rite perficit & operat: eam dignatus est Dei filius commendare, cum dixit: Dexteram Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me. Manus denique est, quae omnia confecit, omnipotentis Dei testimonio, per prophetam dicentis: Nonne manus mea fecit haec? Manus est totius corporis propugnaculum: quae dum illud totum oberrat, totum defendit, totum comit, totum vestit, totum ornat, vniuersae eius molis dominam se re ipsa proficitur.

A V T O R I T A S.

Hinc manus auctoritatemque & potestatem signatissimè indicat, ut in sacris pietatis nostrae canimus, in manu Dei esse omnium potestates, & iura regnorum

Pierii Val. Manus.

omniū. quo significato dictū à Psalmographo, Exalte manus tua, vt Theologi^D sunt interpretati. Iam apud Hieremiā: Sicut lutū in manu figuli, sic vos in manu mea domus Israel: de summa Dei potentia. Et illud minimè dissimulandū quod poeta Cæcilius ait: Deū quis nō summū putet, cui in manu sit quē esse dementē velit, quem sapere, quem insanire, quem in morbū inijci, quē contrā amari, quē auersari, quem expeti: Sic ad Terentiā Cic. Verūm hæc nō sunt in nostra manu. Et aruspices, nulla quamuis sanctiore imbuti disciplina, cum prædenti Vespasia no humana manus triclinio illata fuisset, & subter mensam subiecta, præfagium fuisse respondere, rerum potestātē ad Vespasianū aliquādo peruenturā. In Dei verò manu esse omnes fines terræ, sacra piorum vatum oracula testantur, quī fieri posset admirantium, vt aqua longè altior terra, ita suspenderetur, ne continētē omnem obrueret, quo quo versum circumfusa. Tametsi nō defuerunt antiquorum ingenia, quæ natura fieri hoc cōmentarentur. Ptolemæus quippe Almagesto, triginta se nescio quas stellas Arctico polo affixas deprēdisse profiteē, quæ cum sicæ frigidæq; naturæ sint, vi sua repellant aquas; terram autem ea parte, qua illæ micant, vt sibi natura similem, & temperatura quadā à Saturni sidere^E copulatam exerant, & suspensam teneant. Alij Magneti hoc attribuūt, quo lapide tota illa pars, quæ ad Arcticum versa est, incrustata quodāmodo cōperitur: tantamq; illi vim dum se ad polum erigit esse dicūt, vt vniuersum terræ corpus eodē trahat, atq; ita bonā eius partē vndis extare faciat. Alij alias atq; alias super hoc rationes cōminiscuntur, cōcauitates subterraneas, oualem figurā, protuberationes, & cōmenta alia ingeniose magis quàm verè excogitata, quæ omnia si suscepti operis ratio pateretur, facile refelli possent, vtpote quæ tam validissimis naturæ rationibus, quàm hodiernæ nauigationis exploratione, falsa deprehenduntur. Sed hæc illi viderint. Basilus Magnus totum hoc ad architecti summi Dei sapientiā refert, admirationemq; omnem dirigere nos ad eius prouidentiam adhortatur. Nam & apud Hieremiam Prophetā ipse rerum opifex clamat: Vos igitur nō timebitis me, qui posui arenā terminum maris? quasi nulla alia in re magis potentiam viresq; suas ostentaret. Ille enim cum abyssos circumuallaret, legem imposuit aquis, ne datos transfiliant fines, signatisq; terminis coerceantur.

EXpedita autē manus, & in propatulū prolata, ita opus, autoritatem, atq; potestātē indicabat: contrā verò, nihili hominem, ignauum & ocio desidiacq; torpescētem significare si vel lent, manus eius in sinum confertas effingebāt: qui porrò status ignauissimi nebulonis est, cum præsertim Anaxagoras ideo sapientissimū omniū animantiū videri hominē dixerit, quia manibus nstructus foret. Quod dictum Plutarchus in Moralib. repetit, neq; dissimulat Aristoteles.

Apuđ autores aliquot inuenias læuā manū pro furacitate positā. Nam Plautus, Persa, vbi Sophoclidisca lena Pechnij pueri manū de

IGNAVIA.

FURACITAS.

posceret,

posceret, atq; ille dexterā porrexisset, respondit ea: Vbi illa altera est furtifica læua? Ita & Catullianū illud intelligitur de Marrucino, qui manu sinistra nō bene utebatur, sed in ioco atq; vino tollebat lintea negligentiorum.

P L A V S V S.

Plausum autem, lætitiæq; & gratulationis signum, manibus in eum gestum figuratis vt sese complodere viderentur, significare, theatra Romana, & poetarum pulpita sæpius ostenderūt. Id autem in Sardanapali statua, quæ Tharsis erat, exprimebatur, cū inscriptione, quæ modis omnibus lasciuiendū esse cōmōneret.

I M P E D I M E N T V M.

Complicatas verò manus digitis pectinatim insertis, ad eò vetus illa religio impedimenti signum esse credidit, vt parturientiū nixibus obstare, ne partum ædere possent, quandiu manus eo gestu tenerentur, perdita admodum superstitione persuasum habuerint.

L I B E R T A S.

Quemadmodum verò per manus ita complexas impedimentū significabāt, sic per eas explicatas libertatem innuebant. Numus est Ti. Claudij Cæs. in quo videre est sigillum, quod dextera pileum tenet, læuam quàm latè potest discapedinatā exporrigit, cum inscriptione, LIBERTAS AVGVSTA. quamuis verò pileus per se sit libertatis signū, manus ea tamen ita passa significatū adauget. Sedenim vt de parturiētium fascinatione per implexas manus dicebamus, ita contrariū est in numo Iuliæ Piæ, vbi partus felicitas explicatur, in quo Venus læua hastæ innitiur, dexteram expansam ostendit, cum inscriptione, VENVS GENETRIX. Romani enim genus à Venere, propter Æneam eius filium, se ducere asseuerabāt, maximè verò gens Iulia.

VENVS GENETRIX.

Qvæ quidē condente et dicante Iulio Cæsare, templum exerit Veneri Genetrīci, cuius rei Plinius, Trāquillus & alij meminere. Legimus & Cæsaris tesseram fuisse, Venus Genetrix: vt Syllæ, Apollo Delphicus: Marij, Lardeus. Obseruandum autē in numo scriptum esse GENETRIX per E mediā syllaba, prout veteres grammatici scribendum monent, cū tamen genitor per i notandum agnoscant.

L I B E R A L I T A S.

Est & illud frequentissimo latinis vsu dicitur, Manus remittere, liberalitatis & donationis significato, quo loquendi modo lusores præcipuè vtunt: nam remittere manus, est cōdonare collusori iactum, quem sua ipse manu damnosum fecisset, debueritq; ob id numos exoluere. Hinc legere est in epistola Octauiani Augusti ad Tiberiū: Ego perdidī viginti millia numūm, sed cū effuse in lusu liberalis fuisset, vt soleo plerunq; nam si quas manus remisī, cuiq; exegissem, aut retinuissem quod cuiq; donauī, vicissem vel quinquaginta millia: sed hoc malo, benignitas eīm mea me ad celestem gloriā effert. Præcipuè verò dextrā liberalitatis & erogationis indicium esse voluerunt, vt pote quæ, vtī prompta est, & ad capiendū expeditissima, ita & ad porrigendū erogandumq; vsitatissima. Vnde Græci δᾶρον illud suū mensuræ de manu sumptæ vocabulū, de quo alibi locus suus, deductū volunt, quod scilicet inde dona porrigant. Sed quoniā tā liberalitatis q̄ libertatis significatū in dex-

tera

Pierii Val. Manus.

tera ponunt, huiusmodi disciplinā longè melius sacræ nostrorū literæ prodiderunt: veteres enim Theologi qui diuinorū nominū significata perscrutant, eam inesse vim in Dei dextera intellexere, vnde pulchra, grata, lætaq; omnia proueniret, proprioq; nomine Michaelē vocari. at Græcorū Theologia Michaelis vim in Deo eam esse dicunt, quā Mathematici Veneri dedicarūt. P̄sal. decimo supra cētēsimū iubetur Christus sedere à dextera Dei patris, vbi Theologi per seculum requiem, & fruitionem diuini imperij, & patri & filio propriā, & honore parem intelligunt: per Dei verò dexteram effusissimam eius benignitatem interpretantur. Læuam demū Aramei eam in Deo vim esse dicūt, vnde fortia, dura, & castigantia procedant: idq; numinis Gabrielem appellatū, quod Astronomi ex Græcorum Theologia Martem esse dixerunt.

A Pud Græcos Latinosq; poetas plerunq; reperimus centimanū Briareū, centimanūq; Gygē. quin & Homerus Solē ἐκείνον χεῖρα nuncupauit: quorū significata cū hieroglyphicōn inftar interpretent, non importunū fuerit hīc explicasse. Interpretes Hesiodi, per Briareū vernū tempus dici tradunt, ob herbarū, florū, & frondium copiā, quā affluenter adeo sumministrat. per Gygē verò hyemē, & ipsum centimanū, ob ea multa, quæ iandudum collecta congestaq; in varios mox vsus distribuit, & negocijs quæq; suis accommodat. Quod verò & Sol centimanus Homero sit, multa & innumera

VER. HYEMS. SOL.

bilia eius officia, quæ magis aperta cognitaq; sunt, quàm recensere oporteat, effecerunt.

OFFICIA MUTVA.

Celsit & in prouerbiū mutui beneficij, officijq; ab officio prouocati, Manus manū scabit, ex Epicharmi Comici versiculo, quē in ore fuisse semper Prodicō Sophistę, Socrates apud Platonē memorat, Axiocho. Erat verò huiusmodi:

ἡδὲ χεῖρ πλὴν χεῖρα κνίψῃ δὲς ἢ καὶ λάβοις ἢ.

Næ manus manum fricabit, Da quid, auferes quid.

Sedenim illud vulgatum magis: χεῖρ χεῖρα νίψῃ, δαυτοίς δὲ δαυτίλλας.

sic enim manu scripti codices habēt, quod alij suo freti ingenio corrigere voluerunt, quæ trimetri esset ratio minus animaduertentes.

Manus manum, digiti interim digitos lauant.

OPEM FERRE.

E Adem dextera, quæ pullaria Plauto dicitur, passis digitis opis ferendæ fuit hieroglyphicum, cuiusmodi species in Opis deæ simulacro aliquot in numis obseruatur, quasi ea opem omnibus velle se ferre polliceatur. Quinctiā & nunc vulgò, & apud veteres vsurpatum illud πλὴν χεῖρα ἐπιβίβωμις, manum admouere, quotiens operā nostrā alicui negotio adiutricē adiicimus. Hinc apud Maronem Palinurus ad Aencā clamat: *Da dextram misero, & tecum me tolle per vndas.*

Sanè illud sumptum à sacris, in quibus quispiam adueniens admota victimę manu, fiat & ipse particeps sacrificij. Sed hoc frequentius apud nostros, cū infantes ab originali labe per sanctas aquas expiant, lustricusq; corū dies celebratur: quicunq; enim manus admouerint ad infantē, dum sacrū id peragitur, paternis lese obliuant officijs, & arctissima pietati necessitudine & nato & parentibus coniunguntur, propemodumq; affines funt. Quod verò de manibus sacrificio ad-

motis

motis dicebamus, quod theologi nostri interpretantur eo Leuitici loco, Quicumque illa attigerit, sanctificabitur, id dicunt ostendere, quod in disputationibus, quae de Deo sunt, theologicisque mysterijs, sufficit nobis tantummodo tangere, quemadmodum qui vult igne calefieri: nam is si interius manum immittat, pro eo quod poterat & satis erat calefieri, comburitur: sic qui profundius, vel altius de Deo disputare praesumat, pro eo quod gloriosius aliquid ostentare affectat, in blasphemiam cadit, dum diuinorum dogmatum nequit sublimitatem assequi. Ea de causa populus Israeliticus non ascendebat in montem Domini, sed iuxta radices corona ducta desidebat: quod utinam superioris seculi tempora animaduertissent, non enim sanctissima haec doctrina tot ineptorum hominum, ne ignauorum dicam, nugis atque ceno implicata esset & contaminata. Sed Deo Max. gratia, qui nostra demum aetate tot autorum veterum thesauros aperuit, ut in vnaquaque disciplina proficere volentibus, vera, facile breueque viam patefacere dignatus est. Quod verò ad hanc rem facit, monet Paulus, haud facile cuiquam manum imponendam, de ordinibus nimirum communicandis, quorum vis & ratio in spiritus sancti contributione consistit, iuxta ritum, quo impositis supra caput manibus sacerdos dicit, Accipe spiritum sanctum. Id verò diligentius examinandum imperat Paulus, ne indigno, vel improbo, vel imperito talia conferantur.

F L A G E L L V M.

Significat etiam flagellum manus in diuinis literis, ut apud Sophoniam: Extendam manum meam super Iudam, & super habitantes Israel, & disperdam de loco hoc reliquias Baalis. Et beatus Iob de calamitatibus, plagis, & infortunijs suis loquens, Manus Domini, inquit, tetigit me. Et illud, Tradentur in manum gladii, castigabuntur gladio significat, utpote qui occisione occidendi sint. Iam quod alibi legitur, Firmasti super me manum tuam, de castigatione intelligendum est.

P I E T A S.

In Antonini numo pietas ipsa dexteram exporrigit expansam, laeva donarium in subiectam aram porricit. In L. Aelii Caesaris numo aureo, dextera sigilli eodem est gestu, laeva donum tenet, cum inscriptione, P I E T A S. Quod verò dictum est in Cynocephalo, passas in caelum manus adorationem significare, videas id in Gordiani Pij numo, in quo sigillum est passas hinc inde manus ad caelum attolens cuius inscriptio est, P I E T A S A V G V S T. Et Iarbas apud Maronem dicitur

Multa Iouem manibus supplex orasse supinis.

Iam & Salomō Trecentis non ignobilis sacrae Scripturae commentator, sacerdotes, inquit, cum sanctum, B E N E D I C T V M pronunciant, nomen inquam id sanctum XII literarum, extendunt manus suas.

Apud nationes aliquot inuenias, reiectas a post tergum manus, casque connexas, supplicem hominem significare. Eam formam in huiusmodi significato peculiariter apud Assyrios fuisse tradit Ammianus, ubi lib. XVIII Antonius ab Ursicino agnitus in hostili acie, obiurgatorio sono vocis increpitus, proditor & nefarius appellatus, sublata tiara, quam capiti summo ferebat honoris insigne, desilijt equo, curuatisque membris humum vultu penè contingens, eum salutauit, patronum appellans & dominum, manum post tergum connectens, Ignosce mihi inquit: & quae pro criminis depulsione subsequuntur.

S V P P L E X.

Pierii Val. Manus.

CAPTIVITAS.

SEd enim apud Romanos huiusmodi species manuum post terga reuinctarum, captiuitatis nimirum indicia sunt, & Virgiliano confirmatur carmine,

Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum,

Pastores magno ad regem clamore trahebant.

& multis vbiq; ter-

rarum monumentis, ex ære & marmore dedicatis, passim intueri licet. Ita lib. de Amicitia Cic. de eo qui litigare se simulās blandiāt, atq; ad extremū dat manus, vinciq; se patitur, vt is qui illusus sit, plus vicisse videatur. Talem Astronomi figurare solent, vbi ostendere volunt eum ab inimicis superandum, & in eorum potestatem redigendum, qui XIII Sagittarij gradu lucem auspicatus fuerit.

PACIFICATOR.

QVæ verò species in M. Catonis Proprætoris numo cernitur, vbi victoria est sedens, manu exporrecta, pollice summisso, quod puto victoriā consilio partam significare, vt illud, quod alibi explicatū est, Romanos sedendo vicisse, huc accommodetur. Ille porrò gestus in manu res compositas ostendit, qui habitus in statu pacificatorum exprimi solet: vt in equestri collosa ex ære M. Aurelius, in arca Lateranensis basilicæ visitur, de qua in Digitis,

RESTITUTOR.

IN alio IMP. SEV. ALEXANDRI AVG. numo simulacrum est læua hastæ innixū, dexteram porrigens, vola & digitis demissis, pollice pendente, in quo literas eas tantum inspexi quæ RESTITUTOR dicerēt, reliquas discernere non potui. Verum apertius in Gratiano numo porrigitur manus mulieri altero genu flexæ genu, cum inscriptione, REPARATIO REIPVB.

SALVATIO.

ERat & salutationis indicium, dextera iuncta dextræ, quod apud Varronē, atq; etiā apud Callimachū Ætijs habetur. Vnde Virgilius in eandem sententiā Æneam inducit cum patre in Elysijs loquentem ita queri: Cur dextræ iungere dextrā nō datur. In hunc sanè diem mos hīc perdurat, vt hospites & peregrinos, & quoscunq; notos peregrè venientes, dexterarum coniunctione salutemus.

ADORATIO.

NEQ; verò tantū porrectis in cælum manibus adoratio fieri solita, sed & auersa manus ad osculū exposita, adorationis indicium est. Hinc illud apud Plinium, quandā esse in dextera religionē, quæ osculis auersa appetit. Qui adorāt, inquit Hieronymus in Ruffinū, solēt manū deosculari. Vnde Hebræi deoscultationem pro veneratione vsurpāt: eiusmodiq; loquendi forma per totā iam Italiā ex quo Hispanos in dominationē admisisimus, inoleuit, cum prius id honoris nō nisi Pontificibus deberet. Et nōnulli Catuli somniū de Augusto referunt, quasi Iupiter cō pluribus prætextatis tutorē à se poscentibus, vnū ex eis demonstrasset, ad quem omnia desideria sua referrent, eiusq; osculū delibatū digitis ad os suum retulisset. Alioqui, vt in Cynocephalo dictū, sublata in cælū manus adorationis indicium sunt. Apud Ciceronē Quæstionib. Academicis admirationis id signū est, vbi dicit: Hortensius autē vehementer admirās, quod quidē perpetuò Lucullo loquente fecerat, vt etiā manus sæpe tolleret: nec mirū, nam nunq; arbitrator cōtra Academiā dictū esse subtilius. Peruulgatū verò est Catullianū illud in hanc sententiā: Admirans ait, hæc manusq; tollens, Dñj boni, & quæ sequunt.

CONSENSVS.

IN militaribus verò allocutionibus sublata manus, cōsensus et approbationis hiero-

A hieroglyphicū est. Vnde totiēs apud Xenophontē, si, quod propositū esset, scitū facere se profiterentur, manus tollere iubebantur. Sedenim hoc ritu Hebræorū prius institutum fuit, quod plerisq; locis habetur: & Aarō Leuitico, tollens manum, populo bene precatus est. Ita nobis quoq; faciendum imperauit Paulus: Orate, inquit, in omni loco attollentes puras manus. Et Tertullianus vbi de oratione pro salute Imperatoris agit: Illuc suscipientes (ait) Christiani, manibus expansis, quia innocuis: capite nudo, quia nō erubescimus: deniq; sine monito- re, quia de pectore oramus: & quæ sequuntur in hanc sententiam:

F O E D V S.

Sed neq; Pythagoricū illud prætereundum, μή παντί ἐμβάλλας δεξιάν, nō vnicuiq; dexterā porrigendam: quippe non temerè esse quempīā in amicitie familiari- tatisq; fœdus admittendū. Citat hoc symbolū in hāc sententiam Plutarchus eo cōmentario, quod de multorū amicitia cōscripsit: & Solonis dictum illud in pri- mis fertur, φίλος μὴ ταχὺ κτῶ, εἰς δ' ἀν κτήσῃ μὴ ἀποδοίμαζε: Amicos ne citō cōpares, quos aut acquisieris ne reijcias, cōtemnāsue. Mos verò adhuc est nostris præsulibus, **B** in admittendis in clientelam amicis manū porrigere exosculādā, quod firmū quasi fœderis & conciliationis signū habetur. Obserues etiam apud Amianū, rerum gestarū lib. I supra x x, Nebridium, qui contra Constantiū vnus omnīū iurare noluerat, metu militū, qui ferrum in hominem strinxerāt, ad Iulianū pro- fugisse, suppliciterq; orasse, vt timoris leuandi causa ei dexterā porrigeret, cui Iu- lianus: Ecquid, ait, præcipuū amicis seruabitur, si tu dexteram attigeris meam? Plutarchus in Catone Vticensi morē tangit osculādi manus Imperatoris apud Romanos: neq; id quidem omnibus, sed paucis admodū honoris gratia conces- sum. Vnde etiā in diuinis literis legitur: Tua dextera me suscepit, quod ita inter- pretantur Theologi: Mos eorum est qui opem alicui sint allaturi, dexterā porri- gere, in qua & vis, & aptitudo, agilitasq; magis promptuaria, quàm in læua. Et Psal. L X I I I, Tenuisti manū dexteram meam: id est, optimi Assertoris instar mā- num meam apprehendisti, meq; de terra & seruitute Babylonica eduxisti. Alij sic exponunt, vt per dexteram manum à Deo tētam, meliorā ac laudabiliora o- pera intelligantur, quæ benigno Deus animo susceperit. In sacrificijs demū ma- num impositio nunc benedictionem ministrabat, nunc peccatorum remissio- nem, nunc Sancti spiritus aduētum, nunc expiationes, quas solo percipimus in- tellectu, ait Hesychius.

F I D E S.

Quia verò fides in fœderibus primū expetitur, Numa Romanorū Rex cōsti- tuit, vt manus eæ quæ fidei sacra facerent, ad digitos vsq; inuoluerent, quod fidei tutandę indicium esset, cuius præcipuè sedem in dextera esse docuit: vel, vt arcana in abdito habeantur. Porrò fidem in manibus Arabes adeò colebant, vt fœdus nunquā facerent, nisi sanguine ex vola iuxta maiores digitos eorum qui fœdus inirent, lapide quodam eliso, intinctoq; inde flocco ac lapidibus septem, qui forent in hunc vsū comparati, illitis, suis interim Oratal & Alilat numini- bus vnici inuocatis. Agnoscit & Maro fidem per dexterā significari, quare Di- do apud eum exclamat:

En dextra, fidesq; Quem secum patrios aiunt portare penates.

Atq; hoc est quod Achemenidi Anchises

Dat dextram, atq; animum presenti pignore firmat.

Velamen verò illud, quo fidei simulacrum, vel manus ipsæ obtegerentur, albū

Pierii Val. Manus.

fuisse cōstat. Vnde Maro canam fidem appellauit, vt nonnullorum est opinio: **D** quamuis & literatissimi viri sunt, qui canam ideo fidem à Virgilio dictam putant, quòd primum omnium tēplum Fidei fuerit à Roma Æneæ filia conditum, vt in fragmentis Pompeij, diuino illo numine rerum opifice iam tum Romanæ originis initio, quod futurum olim erat, præmonstrante, vt quod imperium ibi sine fine permanfurum parabatur, fundamētum pietatis in fide iecisse tot antè se culis constaret. Horatius tamē velaminis albi mentionē facit, vbi dicit: *Et albo Rara fides colit velata panno.* Id enim ad sinceritatē, quæ requiritur in fide, indicandā excogitatūr: à fide enim fucus omnis abesse debet, neq; vllò subterfugij colore candor eius violari. Quapropter iustè magnanimiterq; Romani fidem hostibus etiam seruandā rati, Cannēsī clade accepta, cūm Hannibal quibusdam captiuīs redimendi se potestātē fecisset, fide ab eis accepta redeundi, nisi res confici posset ea quam proposuerat conditione dolose illi vnus diei iter progressi, simulato negotio, in castra hostica redierunt: inde quasi sacramento soluti, tanquam liberi essent, securi cōfidentesq; Romā se contulerunt. Indignatus Hannibal, dum eos sibi dedi postularet, ipse etiā *S. P. Q. R.* factum ægerrimè tulerunt, **E** neq; vllis ciuium suorum precibus aut lachrymis uinci potuerunt, quin publicè ad Hannibalem remitterentur. Sed quid vetustiorum malè prauèq; facta cōquirimus, si recentioribus seculis dolosa huiusmodi fide deceptum Adelbertū Baueburgi Regulum legimus, turpi nostrorum principum ignominia, quē Atto Maguntix archiepiscopus blāditijs pellectum, ad Ludouicum Regē capitalem eius hostem attraxit, iuramento pollicitus se procuraturum, vt quemadmodum eum saluam de munitissimo, vbi erat, loco educebat, incolumē identidem reduceret. Cūm itaq; paulūm extra portas prodijisset, Atto cōiectis in Solem oculis, iter longum & horam iam tardam causatus, satius fore dixit redire, commodūm vt corpus aliquo cibo curarent, itineris lassitudinem ita leuaturi. Cui Adelbertus, nihil suspicatus mali, non difficulter assensit. Reuersi igitur, sumptoq; ientaculo, dant se iterum in viam, ac simulatq; in Ludouici conspectu constitere, Adelbertus in manus Regis deditur: quo proditiōnis Attonē audaciter incusante, iuramento, inquit Atto, tunc planè satisfactū, cūm te impransum eductum, intrò vt præderes reduxi. Sed hæc improba barbari hominis facta prætercamus, & ad fidem reuersi, haberi eam dicamus in Hadriani numo quodam, læ **F** ua tenentē orbem planum: id nonnulli speculum esse contendunt, nam id quoq; significatū habet fidei, additaq; est erecta eolumella, ob fidei quippe tum rectitudinem, tum firmitatē. Multò verò manifestius duæ manus iunctæ, fidei sunt hieroglyphicum, quod in plerisq; numis antiquorum obserues, inscriptionibus etiā additis, modò *FIDES EXERCITVVM*, modò *FIDES ROMANORVM*. Sed huiusmodi manus iunctæ ad alia etiam extenduntur significata.

F E L I C I T A S .

QVandoquidem alicubi simulacra duo dexteris iungētia felicitatis hieroglyphica sunt, caduceo præsertim apposito: rebus enim pacificè cōpositis, congruum est publicā priuatāq; subsequi trāquillitatē. In Hadriani numo tenet ipsa dea caduceum manu vna, altera Imperatorem apprehēdit: inscriptio est, *FELICIT. AVGVSTI*. Vbi verò idē Imp. genibus quendā procumbentē subleuare videtur, quid sibi velint iunctæ dextera, declarat inscriptio, *RESTITVTORIGALLIÆ*. Quod verò superius dexteram salutationis signum esse diximus, in numo qui *TRAIANVS HADRIANVS* inscribitur, Imperatorem ipsum videas

deas dexteram Dei sedentis dexteræ iungentem, cum inscriptione sub basi posita, ADVENTVS AVG.

I V D E X.

Sed & abscisæ manus ipsæ hieroglyphicum suum habuere, quod minimè fuit prætereundum. Spectari enim solitas Thebis iudicū statuas absq; manibus, Plutarchus ait: & eam quæ Principem referret auersis esse oculis, vt iustitiam & à donis alienam esse debere, & nulla mulceri facundia oportere significarent. Nam Stratoclem & Dromoclidem quis iniquo animo nō ferat, quorum sermo omnis cū de Reipublice negotio aliquo capessendo, deq; tribunalibus colloquerentur, erat, vt se inuicem ad auream messem inuitarent.

D E I V I S.

Sanè Ianum, de quo plura alibi, veteres bicipitem, sed absq; manibus & pedibus effingebant, quadrato lapide ab exili basi in latum exurgente. Indicabat id Dei vim, cui neq; pedibus neq; manibus opus est, ad ea quæ iusserit efficienda, vtpote qui nutu solo totum potest mundum tremefacere, & vt apud Poëtā, dicto citius tumida æquora placare. De statua verò Iani, quæ numerum C C C L X V dierum digitorum gestu indicaret, suo loco dicetur.

P R O V E N T V S.

Quamuis verò ita veteres iustitiam informarint, apud coniectores tamen reperias virum agendis causis nobilem, iudiciaq; & leges fama optima consecrantem, qui plures se habere manus somniauerit, prospera expectare, quod id portendat & clientū, & amicorū, atq; etiam pecuniarū prouentū exuberantem.

V I N C V L A.

Imperitis tamen, maleficis & sceleratis hominibus, id somnii vincula minitatur, multas scilicet manus ad eorum coercitionem expediri. Sed quoniam incidimus in prouentū, succurrit id ex Psalmo C X V I I, Labores manuum tuarum comedes, apud Græcos τὴν καρπὸν scriptum esse: quare bene periti quidā, fructuū potius quam manuum reddidere: καρπὸς enim tametsi non quidem manum, non palmā, sed iuncturam palmæ cum brachio significat, vt apud Homerum legas Venerē à Diomede vulneratā ἰδί καρπῶ, vbi nō pars pro

toto, sed locus letalis, & cōuulsioni obuius de industria designatur, ad criminis atrocitatem augendam: pro fructu tamē passim ponitur, & multa inde in huiusmodi significatum vocabula. Erit itaq; sensus, fructibus suis vescetur is qui timet Dominum, nec impius hæc tam culta noualia miles habebit.

S P E S I R R I T A.

Inuenias & operū inefficiā per præcisas manus significari, quæ vanas nonnunquam irritasq; cogitationes, spesq; hominum inanes indicant, quod ita scilicet opus ad finem qui fuerat institutus, perducī minimè possit. Et mathematici, nullius vtilitatis & haudquaquam frugi hominem in lucem edi sub X V I I Geminorum gradu ostendere cū vellent, hominem eo loco vtraq; manu mutilum pingunt, atq; eum ignauiter consistentem.

M I N I S T E R I V M.

Sed longè alia de causa Mycerinus Aegyptiorū Rex viginti colossos ancillarū circa filie cadauer circumstantium, truncis manibus, isq; humi ante pedes ia-

Pierii Val. Manus.

centibus erexerat: ijs em̄ vxor manus absciderat, quòd adulteriꝝ tam nefariꝝ ministre fuissent, vti scilicet pater sceleratissimo exemplo cõplexu filie abuteretur. Quòd verò in diuinis literis primo Regũ habetur, vbi Arcã Domini Palæstini prædã abduxerãt, & in Dagonis idoli sui templo posuerãt, manẽ repertus Dagon prolapsus cõfractusq̃, abscisis manibus: interpretes loco hoc, abscisis manibus, intelligũt, fore tunc præmonstratũ, vt cùm Domini nostri doctrina ad gētes peruenisset, idolorũ manus abscinderentur, hoc est, præstigię quibus mortales omnes eludebãt, desitire essent, neq; vlla vterius decipiendi potestas demonibus relinqueretur. In huiusmodi ferè significatum Leuitico legas, vbi de victimis agitur: Si nõ poterit manus eius inuenire, hoc est, si propter egestatẽ emere non poterit, si precium erogare nequiverit. Alioqui, sideratæ attritæ, vel etiam abscise manus, neq; nõn pedes, actiones indicãt deprauatas: studiosum quippe hominem eorum tantũ quæ vel ab auaritiæ, vel superbię spiritu suggerũtur. Quare Dauid ita deprecatur: Non veniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris non moueat me, diripientis scilicet aut violantis: superbi enim hoc est, avari illud. Eodem & brachia significato accipiuntur. Nam vbi Psal. x x v i delinquentis hominis brachiũ cõteri legitur, impurorũ hominũ brachia debilitata significari ait Origenes, quando quidem ad nullum misericordię aut beneficentię opus exerceanť. Nã manus & brachiũ, inquit is, operis est indicatiũ. Sed eo loco Euthymius adimi perperã agendi autoritatem, viresq; confringi interpretatur.

A V A R I T I A.

SVnt tamen qui hoc ad auaritiã pertinere censeant, interpretamentũq; huiusmodi ex Theocritiano carmine mutuentur, *νοίνη δ' ὑπὸ κερδαίων, πᾶς δ' ἔσθ' ἄλλ' ἢ πρὸ χεῖρας ἔχων*, & quæ sequuntur in hanc sententiam. Neq; desunt qui manũ tantũ sinistram digitis cõpressis pro tenacitate & auaritiã pingant: nam & cõiectores læuam lucri, & augendæ rei signum ponunt, quippe quæ ad custodiendũ magis idonea sit, vtpote segnior, et tenacitati accõmodatior. Ad hoc facit quod Diogenes, vt nõnulli tradunt, dicere solebat, non esse tradẽdas amicis manus cõplicas: quod interpretant, benignitatẽ addendam comitati. Auaritiã & ille gestus in manu significat, cùm exporrecta capedũculam asimit, quo gestu Philemonis Romæ signum vidi, cùm in altera volumen cõplicatum haberet, idq; tenaciter restrictũ, vt qui precium sibi deposceret, nõ nisi eo numerato librũ exhibiturus. Ferũt enim eum Comœdiarũ scriptorẽ, ære graui solitũ lucubrationes suas venundare. Inscriptio sanè erat ΦΙΛΗΜΩΝ. Apud Aristophanẽ iocus est Cõcionatricibus, vbi Phidolus deos exemplo ponit, quibus cùm supplicamus boni alicuius gratia, stare eos supinam manũ porrigentes, nõ vt quid dẽt, sed aliquid accipiãt. Hinc quoq; Atheniensium in aucupandis lucris auiditas dicterio carpitur, *ἀθηκὸς ὑπέχθη πλὴν χεῖρας κ' ἀποθνήσκων*. manum etiam dum moritur Atheniensis porrigit.

S E R M O.

PORRò aut̄ orationẽ vnãquãq; tradunt ex manu significari, quamuis alio loco prensam manu linguã id facere dixerimus. Ea tamẽ differentia habetur, quòd species illa non orationem tantũ, sed eloquentiã indicabat. Manus verò vnumquẽq; sermonẽ per se ipsa significat, quòd vnã cũ sermone manũ etiã motũ expetimus, vt

ait

ait Artemidorus: histriones enim vel celebres inuenias solleccissimi redargutos, quòd gestu manuū aliquando peccassent: de quo alibi. Contrà verò erant Hermea signa quadrata sine manibus & brachijs, solo quippe insignita capite, caq; precipuè apud Athenienses, sed in quorū medio virilia etiā adsculpebantur. Sermonis hæc erant indicia, vt in Pudendis etiā ostensum, Mercurij quippe ipsius vim ostendebant. Nam is & Cyllenius ideo vocatur, quòd ἄμαρτος Græci vocant eos, qui sine manibus sunt. Ostēdit verò hoc, sermonem suapte vi pollere, & sine manibus omnia conficere. Cur verò signa illa quadrata fierēt, in quadra iuguris dictū. Sedenim cū Aristoteles duplicē sermonis ponat intellectum, vnum scilicet primæ intentionis, alterum secundæ, vt nostri interpretantur, sermonem illum qui per Hermea figurat virilibus arrectis, primæ dixerim intētionis, quasi mente conceptum: secundæ verò, qui per manus significatur: is enim per vocis instrumenta expressus, opus quodammodo conficere videtur. Hic verò sermo plurimū apud eruditos aut per dialecticā in angustias intruditur, aut per eloquētiam in latiores campos explicatur: vnde Zeno Stoicæ disciplinæ princeps commentus est, per manum vtrunq; diuerso gestu porrectam significare: quòd quidē inuētum cū manifestū sit hieroglyphicū, minimè fuerat dissimulādum.

D I A L E C T I C A.

Dialecticam enim ostendere cū vellet, manum pingere solitus est digitis in pugnum cōpressis, angustias hinc scilicet & argumētorum breuitatē, quibus illa cohibetur, ostendens, quòd simplex vniuscuiusq; rei qualitas tribus plurimū propositionibus comprehendatur, axiomate, assumpto, & illatione, vel partibus his etiam breuioribus.

E L O Q V E N T I A.

Eloquentia verò latè diffusa patenti decurrens planitie, quaq; libuerit peruagata, per diductos digitos dilatataq; manum ab eodem exponebatur. Reprehendit sanè Quintilianus eos, qui orantes vlla in causa manu sub pallio cōtinent, quasi res ignauiter agatur: nostri tamen instituti est, cū apud Pontifices inter sacra sermonem habemus, manus intra pallium cohibere, frugalitq; tantū pronuntiatione vti. Quoniā verò Theologi finiunt aliud orare esse, aliud adorare, status ad cultum, manus ita surrectæ ad adorationem facere videbuntur.

P R E C E S.

IN Hetruscis quoq; institutis hoc gestu manuū ad preces vtebantur, neq; non in deuouendis ciuitatibus, euocandisq; dijs: cumq; Iouem dicebāt, manus ad cælum sustollebant, vt eo etiam loco apud Virgilium est:

Multa Iouem manibus supplex orasse supinis.

Sanè, quod ad hanc rem facit, Polemonem sophistam legimus Olympicis ludis, qui Smyrnæ olim celebrabātur, inepti cuiusdā actoris solleccissimum manu factū reprehendisse, cū in exclamatione, ὦ Ζεῦ, manus ad terrā protendisset. Cū verò ὦ γὰ pronuntiaret, faciem ad cælum erexisset. Sed quantum ad Iouē pertinet, eundem morem vetustissimo ritu apud nostrę pietatis Pontifices obseruari videmus: quotiens enim vel DEVM vel DOMINVM enunciant, gentē sanctam bonis verbis expiaturi, prosperaq; & felicia mortalib. precaturi, manus sub eam locutionē supinas in cælū tollunt. Quin etiā ἀργύρεον, quod sacrificare est, etymologici grāmatici nonnulli dictum putāt, quòd qui sacrificāt, precanturue Deos, ἀργύρεον τὸ χεῖρ, manus quippe protendunt. In numo Gordiani Pii simulacrum est, quod passas hinc inde manus ad cælū tollit, cū inscriptione ad rē accommodata,

Pierii Val. Pedes.

PIETAS AVGVST. Illud addam, antiquū precāndi modum noctu sub dio d̄ Pindarum posuisse, Olympijs, odē secunda, apud quem *ὕπντος ὑπνίτεσ* ob hanc causam inscribitur.

DE PEDIBVS

Æc quidem manu super memini, Manarde, tibi differuisse: sed quoniā Caprilis velle se de pedibus audire similia dictitabat, quæ super his à me tunc dicta fuerunt, visum est subiungere.

IRRITVM.

Fieri minimè posse aliquid, aut inconstans irritumue futurū, quod cceptum factumue fuisset, ostēdere si vellent Ægyptij sacerdotes, pedes in aque superficie inambulātes pro hieroglyphico faciebāt. Nemo enim est qui nesciat, nulla id humana ope ingeniove fieri posse: nihil enim magis irritū cedit, quàm si quis plantas super aque superficiem firmare sibi persuaserit. Ad hoc respexit Cicero, cum libro Officiorū tertio, fluxas, labiles & inconstantes Epicuri rationes esse differeret, quippe quæ minus in solido consistant, quòd aqua hærent, vt aiunt. Sunt qui elocutionē hāc, In hac causa mihi aqua hæret, rem nondū peractā significare cōtendant, dubiumq; aliquod superesse, quòd nondū fuerit explicatū, aut sibi re super adhuc dicendū esse, sumpto à clepsydris, in quibus aqua, temporis dati index, per tot horas stillaturā statuēbat argumento. Et hoc esse quod ad Q. Fr. Cicero ita scribit alterius libri epistola v. Quod idibus & postridie fuerat dictum de agro Campano, nō est actum, in hac causa mihi aqua hæret. Vbi tamen damnat Epicurū, cum Ægyptiorū hieroglyphico videtur cōuenire, vtpote qui argumentorum eius infirmitatē omnino redarguit. Nam ingredienti vniciq; animali, vt palam est, solo opus est, diceret Aristoteles, cui firmiter innitā: id aut homini, vtpote grauiori animali, neq; in aëre, neq; in aqua cōcedit, et ea de causa pedes suam habent nuncupationem, quòd *ἡ πῆδις*, id est, solum sibi deposcunt.

VACILLATIO.

CVM Ægyptiaco consentit hieroglyphico quod Psalmo LXXIII legitur, Mei penè moti sunt pedes. Græca lectio habet *σαλεύθησαν*, quippe vacillarūt, siue potius fluctuarunt: maris enim turbatio, fluctuūq; cōmotio, *σαλεύει*. Hic verò pedes pro cogitatione ponūtur quæ scilicet animi nostri pietatē pedum instar regit, & sustinet. Penè igit, inquit, cogitatione peruersus, ac penè lapsus sum, vt credere Deo nullā inesse prouidentia, incertoq; casu mortalia defluere, aut quid huiusmodi. Ita ibi legitur psal XXXVIII, *ὡς ἡ θάλασσα σαλεύθη ὑπὸ ὄγκῳ μου*. vbi si verbi maritimi & fluctuantis ratio est habēda, Latine dicemus, cum fluctuare ccepissent pedes mei.

FVNDA MENTVM.

CONtra verò pedes in solido cōstituti, iactum ostendunt fundamentū. Hinc Capud Iuriscōsultos legas, ponere pedem, pro fundamentū iācere. Hinc illud apud Tulliū De finibus IIII: Quid enim? sapientia vbi pedē poneret nō habebat, sublatis officijs omnibus. Alibi pedem ponere significat occupare. In Deo aut pedes virtutis eius firmitatē ostendūt, & solidi fundamenti stabilitatē, Esaia dicente: Cœlū mihi sedes est, terra aut scabellū pedum meorū. Alibi pedes Dei hieroglyphicè accepti, humanitas Christi est: nam sicut caput Pater, ita pedes Filius, qui cō quòd terreno mixtus est, diuinitate ipsa inferior est. Quod verò scriptum est Deuteronomio, Qui appropinquāt pedibus eius, de doctrina illius aliquid assequētur: sunt qui ex mysticis hisce pedibus abeundos intelligāt sanctos interpre-

Interpretes, & qui diuinā prædicāt sapientiā. At quòd Psal. stantes pedes hieroglyphicè ponuntur, mentis atq; fidei stabilitatē significāt. Nam contrā de malefidiis Propheta, Cur claudicatis vtroq; pede? Et Psalmographus psal. X VII, Claudicauerūt aberrātes à semita. Porrò vitiatus pes, aut mutilus, aut intortus, in diuinis literis hominem significat qui à recta diuinæ institutionis semita declinat: quandoquidem pedes pro actionum, vt dictum est, progressu sæpe ponuntur: Theologiç; omnes hunc vitæ nostræ cursum viā appellare consueuerūt, de qua Dauid psal. 119, Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini: hoc est, qui dum hanc viuunt vitam, ea faciunt quæ lex Domini præcipit atq; mandat.

P U R I F I C A T O R.

SI verò pedes altius in aquam mersos effinxissent, purificatorē significabant. Nam & alibi aqua & ignis in defecationis significatum accipiuntur, q; rebus his labe omnis eluatur & eximatur. Hic verò de ijs sermo est, quæ leui sint macula contaminata, quibus vnda satis superq; sit ad depurandum. Apud Horum legas fullonem hinc significari, quod tantundem est: nam id est fullonis officium, vt res depurget, & munditiem vestibus inducat. Alij cōmentī sunt *περιπέλα* pro *πυρπέλα* apud Horum legere, vt scribam ex hac pīctura cōmentarentur, propter ea quòd hoc à Mercurij similitudine descriptum apud Horum vulgatum legerant: sed non animaduertērūt eo loco non *εργός*, sed *εργός* legi, quod exponi debet, ab operæ videlicet similitudine, vt scilicet gestus ille describeretur, figurareturq; qui fullonis est vestimenta pedibus in aqua pressantis.

TANTALI verò species in aquā demersi ramis fructiferis ad frontem vsq; & ob oculos dependētibus, quos frustra carpere, & hanc haurire irrito cauet euentu, quanā in meliori pateat interpretatione, q̄ luculētis his Petronij versibus:

Nec bibit inter aquas, nec poma potentia carpit

Tantalus, infelix quem sua vota premunt.

Diuitis hæc magni facies erit, omnia latè

Qui tenet, & sicco concoquit ore famem.

D I V E S A V A R V S.

S E R V I T V S.

APUD Onirocritas pedes seruorum indicia sunt, vtpote qui totius corporis pondus sustineant, vti opera domi ruriq; faciēda seruis incumbunt, & quæ perperā egerint compedum supplicio puniuntur.

T R I V M P H A T O R.

QVONIAM verò Regum triumphantium mos erat captiuorum corpora pedibus cōculcare, subiectionis signum: triumphandum hominē per ita positū pedem Romana pleraq; signa significāt. eorq; spectat versiculus ex Plaf. L X V I, Inposuisti homines supra capita nostra, hoc est, de nobis triumphū alijs cōcessisti.

V I A.

AB officio quoq; pedes in diuinis literis vię profec̄tionisq; significatū habēt. Vnde plerunq; videas vetustis in imaginibus Deum pingi pedibus intra nubes absconditis, quod fatidici vates nostri volentes carnis à Deo assumptæ viam (eam Theologi nostri aduentū dicūt) arcanā, obscurā & incognitā fore significare, eam præferebāt speciē. Hinc Dauides offusam ad diuinis pedes caliginem canit Psal. X V I I I. Sed quod idē alibi canit, Pes meus stetit in via recta, dictū volūt veteres Theologi propterea, quòd nō solum manus, sed etiā pedes

Pierii Val. Pedes.

pro actione, progressuq; negotiorū accipiunt. Et Leuitico, vbi sacrificiū fertur pro sacerdotū consecratione, pollices manū & dexterorum pedum, hostiæ sanguine oblinuntur: dexteras quidem partes obunctas ponunt, quia bonorū hæ sunt operū indices, cum sinistræ pro prauis accipiunt. Nam & Maro, dextera ait esse iter ad Elysiū, At læua malorum Exercet pœnas, & ad impia tartara mittit. Quod verò vnctionis mentio facta est, ea sanè vigoris, cōseruationis, & salutis affecutionem significat. Vnde etiam apud Gentes athlete non nisi olco delibuti certamē inibant. Non vngi verò, in diuinis iisdem literis desolationem, ruinā, & perditionem indicat. Sic in Ægypto sublatis sunt vna nocte omnes, quotquot limina postesq; intinctos agni sanguine non habuere, vt Hesy chius.

SOLSTITIVM HYEMALE.

Solis cursum in hyemali solstitio significare si vellent Ægyptij sacerdotes, pedes duos cōpedibus implicitos, atq; ita progredientes (nisi codex impressus mendosus est) effingebāt, quòd Sol tūc lentius, & quasi pedicis coërcitus ingredi videatur. Sedenim huius rei longè aliam picturā esse diximus in cōmentario Polypi, vbi manu scriptos Hori codices, duos Polypos inuicem colligatos, non pedes duos, habere monuimus.

VOLVPTARIJ AFFECTVS.

Philosophi antiquiores, quicq; doctrinam eorū secuti sunt, pedes pro cōtempnissima parte ponūt: esseq; in anima pedes aiunt voluptarios affectus, venereæ mollitudini mancipatos. Quicq; Achillis figmentū interpretant, fuisse illum inuiolabilem præter talos, qui Stygis aqua illini nequiverint, quòd ea parte manu matris tentus fuerit, cum ab ea est fatalibus vndis immersus, ea aut parte faucium perisse, id sibi velle fabulā dicunt, quòd fortis alioqui homo aduersis casibus omnibus animosus, nullaq; fortunæ iniuria deiectus, libidini tamen ita interdum succumbere deprehendatur, vt inde sibimet exitium paret. Nam & Orpheus principem libidinis locū talum ait, sed idem mysticè, vti suus est mos. In cena Domini discipulorū lauantur pedes, vt scilicet ablutis animorū fordibus, ad Eucharistiæ donū mundi nitidicq; procederent. In Iacobis & Esaus partu philosophatur Philon, firmissimèq; mentis, quippe optimi luctatoris esse opus ait, tenere calcaneum: nam id animū indicat qui vitio dominetur. Calcaneū enim, vt alibi sæpe, infirmæ vitiosæq; naturæ indicium est.

F I N I S.

Est etiam pes absoluti operis indicium: ad calcem enim dicimus, cum ad finem peruentū esse vel operis, vel negotij, volumus indicare. Et Adamantius, vt alibi dictum, nouissimum in Deo nobis incognitum esse, apud Esaiam ostendico argumento dicit, quòd Seraphin duo alis inferioribus Dei pedes obtegebāt.

I N I Q V I T A S.

Anguineos alibi diximus Gigantum pedes effingi, cruraq; obtorta, & quodammodo deluxata, propterea quòd tota aberrāt via, qui cælo bellum inferre parant. Pedes igitur ita malè affecti, iniquorum operum indicia sunt. Nam vt recti pedes quatuor animalū in diuinis literis apud Ezechielem memorantur, ob eorum quæ in Euangelijs habentur veritatem, ita retorti pedes de prauis dicitur ingenijs atq; maleficis: non enim rectè pedes dirigunt, diceret Ambrosius, qui posteaquàm semel in viam rediere, ad scelera mox & iniquitatē reuertuntur, & tanquam sus lota primo quoq; tempore repetunt luti volutabrum, et vt Lucretius ait,

Insatiabiliter toti voluuntur ibidem.

Sanè apud Pſalmographum, impiorum ambulationes obtortas eſſe, ambagi-
busq; circumactas, inuenies.

A G G R E S S I O.

Inſtatis verò pes læuus antè porrectus, aggreſſionis indiciũ eſt, quo ita fir-
mato, geſtum aiunt ad inuadendum aptũ, quòd dexteri pedis agilitas iſtum,
quo quouerſum quis incubuerit, iuuat. Sinifter enim ſua quadã peculiari tardita-
te, totius eſt veluti corporis firmamentũ, ac quaſi centrũ, circa quòd alterius pe-
dis alacritas & promptitudo verſetur exerceaturq; & quaſi rotæ curuatura axi
per radios innixa circumagatur, parti vnicuiq; laboranti opẽ allatura, quòd nõ
ignorauit Maro noſter, vbi x. Lucagus Æneã ferire parat: proiecto nam pede
læuo aptat ſe pugnae. Hoc etiã in numis, vbi Martis vltoris inſcriptio eſt, sæ-
pe cõperias: nam & philoſophi conſentiũt, motũ à dexteris partibus oriri. Atq;
ego Romæ in Mediceis ædibus pulcherrimi operis ſtatuam obſeruauĩ, quæ ſpe-
ciem hanc in aliquem inuadendi, læuo proiecto pede, præ ſe ferebat. Militaris
præterea diſciplinæ Magiſtri cõmonent, ſi miſſilibus agatur, ſiniſtros pedes an-
tè haberi à peditibus, ita enim vibrandis ſpiculis vehementiorem eſſe iſtum. At
ſires, inquit, agatur gladio, dexter pes proferendus, vt propinquior dextera
ſit ad vulnus inferendũ. Sed vtcunq; illi, apud Maronem tamen eodem ipſo cõ-
greſſu, quem paulò antè dicebamus, ſtriectum rotat acer Lucagus enſem.

R E G R E S S V S.

Non ierim tamẽ inſicias, regreſſum dextero porrecto pede figurari: quia qui
loco ſe moueat neceſſe habet à dextero pede motum auſpicari. Ita ſignari
videas numos FORTVNÆ REDVCI cuſos.

I G N A V I A V E L R E Q V I E S.

Et quoniã geſtus ab hiſtrionibus in primis obſeruabantur, inde factũ vt hie
Eroglyphica nõnulla inde deſumpta ſint: quale illud pro otio & deſidia, pedẽ
ſupra pedem ſtatuere: qui geſtus in aliquot ſepulchrorum imaginibus, ſed pro
quiete habetur. Sanè Ariſtophanes cùm ociantem meditabundũq; Euripidem
deſcriberet Acharnanibus, famulus eius interrogante Dicepoli an intus eſſet
Euripides, reſpondit, Ipſe intus pede ſupra pedem poſito tragœdiã meditatatur.
Et Pluto, Mercurius: Nunc autẽ eſuriẽs pede ſupra pedem poſito altũ requieſco.

D E C A L C A N E O.

Alcaneum quamuis ſit pedis pars, à pede tamen, quantum ad hierogly-
phica pertinet, ſeparatur.

S E N T E N T I A P R A E P O S T E R A.

Calcaneum quidam hieroglyphicè accipere videntur pro infirma, falſa, atq;
prepoſtera illa ratione, qua nos vitia noſtra excuſamus, & nimiũ plus equo
noſmetipſi nobis indulgemus. Vnde Deus Genefi ad ſerpentem, qui volupta-
tis eſt ſignum: Homo ipſe tuum obſeruabit caput, & tu illius calcaneũ, imbecilli-
tatem ſcilicet mentis, quæ facilẽ ſeducatur, & quicquid adlibuerit ſibi permittat.
Siue, vt alibi diximus ex Philone, calcaneum ea pars animæ eſt, quæ terrenæ ad-
hæreſcit naturæ, in ſenſum voluptatesq; prona & labilis. Ideoq; aſſertor noſter
diſcipulorum pedes lauiffe dicitur, vt ſignum eſſet, dilutum eſſe maledictum il-
lud calcanei, quò ab ipſo rerum primordio ſerpentis morſibus patebat aditus.
Nam alibi dictum inuenias, Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes
& ſcorpiones, in hanc ſententiam.

Pierii Val. Genua.

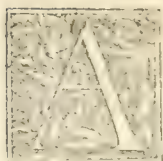
T E R M I N V S.

INterdum accipitur pro actionis termino, sumpto à saltatoribus more, in quo rum saltu extrema pars vestigiū, quam calcaneū presserit, signat. hinc Psalmo: Ipsi calcaneum meum obseruabunt. quod proximè accedit ad id, quod inquit Ouidius,

*Sed scilicet vltima semper
Expectanda dies homini est, diciq; beatus
Ante obitum nemo supremaq; funera debet.*

Latinus quoq; sermo calcem accipit pro termino. Sic videt Cicero calcem, ad quem decursus est. & ad calcem peruenire, & similia, passim habentur.

D E G E N I B V S.

Adam & Genua, sine quorum auxilio parum aut nihil agerēt pedes, alterius sic altera poscit opem res, & coniurat amicè.

ESt in his quoq; significatū impedi-
menti, si poplites alternis geni-
bus impositi figurarentur, qui quidem gestus nullo magico susurro simpliciter inter veneficia recensentur: eo enim partus detineri, & omnem actum impediri, maiorū religio, decretis etiam inhibitorijs, vt perhibet Plinius, testata est.

I M P E D I M E N T V M.

M I S E R I C O R D I A.

CÆterum genu misericordie sedem esse, anti-
qua omnis superstitio confitetur, vt memo-
rie auris, irrisionis nasus habetur: quamuis The-
banus Crates religionem eam, vt reliqua facere solebat, eluserit. Nam cum pro quodam Gymnasij principem supplicaret, procumbēs coxā illius pro genibus attigit, principēq; præ fastu indignante. Quid, inquit, an non hæc tua sunt, ac genua? Apud Ciceronē legas oratione post reditū, vbi L. Pisonem acerbissimè compellat: Tu meū generū, propinquum tuū, tu affinem tuam, filiā meam, superbissimis & crudelissimis verbis à genibus tuis repulisti. Iam verò illa, Ad pedes iacere, & accidere ad pedes, eodem significato notissima sunt.

Depositum genu humilitatis & superiorem
agnoscentis indicium esse, nulli non inno-
tuit. Hinc apud Horatium:

*Ius, imperiumq; Phraotes
Cæsaris accepit genibus minor.*

In diuinis literis, Reliqua mihi sunt septē millia virorū, qui ante Baalem genua non curuauerūt. & alibi, Flecto genua cordis mei, & huiusmodi pleraq; id vno verbo dicitur procidere. atq; ita etiā nostri Psalmo LXXII reddidere: Coram illo procident Æthiopes. Multò verò plus procumbere, & terram lingere, vt ibidem: Inimici eius terram lingent.

H V M I L I T A S.

P R O C L I V I S A D V I T I A.

Neq; negarim alicubi flectere genua esse hieroglyphicū ad terrā, hoc est, ad vitia declinantū, & humanæ cedentium fragilitati, impurisq; affectibus inseruentium, aduersus quos nisi steterimus, nullam ex hoste victoriam sperare possumus.

LEVATI PARIENTIVM LABORES.

Visebantur olim in Capitolio ante Mineruę cellam signa tria Nixidia nuncupata, quę genibus nitebantur, sed ea de causa ita dicta, quod parientium nixibus præsiderent: quod eo libentius retulimus, quod vulgata exemplaria Festi corrupta sunt, in quibus scilicet pro Nixidia, Noxę dii scriptum inuenias. Sunt qui signa hæc Antiocho Rege Syrię superato, à M. Attilio subtracta prodiderint, ab eoq; Romam apportata: alij capta Corintho aduecta, quę ibi mēse subiecta fuerint. Sed iam de manu, deq; pedibus, & genu, hæc dicta sufficiant. Videor enim mihi nullam neq; tui, neq; publici commodi rationem habuisse: tui, quia philosophum scio nolle desidibus & superuacaneis lectionibus detineri, eaq; tantum lectitare, quę ad sanam doctrinam facere videantur. In publica uero commoda me peccasse vereor, quia dū te his detinui nugis, boni aliquid ad alicuius aegroti salutem excogitasses. Quicquid tamen in hoc erratum est, totū id tua culpa factum, qui cicadę, vt dicitur, vterum scabere non dubitasti.

PIERIVS VALERIANVS ERVDITISSIMO VIRO
FRANCISCO ROBORELLO, IN ACADEMIA PATAVINA
BONARVM LITERARVM PVBLICO PROFESSORI, DE DI-
GITIS ET MENSVRIS AD AEGYPTIORVM
HIEROGLYPHICA.

Um nuper scripta tua omnifaria doctrinæ plenissima, & vtriusq; linguę ornatissima, summa cum voluptate legerem, incidissemq; in observationes eas quas doctissimo viro Ioanni Sico inscripseras, duplici sum dolore affectus: ob amici memoriam, qui tam miserabiliter nobis ereptus est, noctu in habitatione sua clam trucidatus: deinde commentario eo amisso, quod amicitie nostrę pignus paulo ante illi recognoscendum dederam, sed adhuc absq; titulo: ita duplici hac iactura & amici & libelli facta summopere dolere cogor, quod potuisses doni eius hæres esse. Ne verò amplius hoc accideret, cępi ante omnia commẽtarijs omnibus titulum inscribere: & cum magni nominis philosopho Bernardino Tomitano de digitorum numeris libellum inscripisssem, superesse vidi alterum de digitorum mensuris, cumq; ne amicos nimium obtunderem, tibi Franciscę Robortelle doctissime commendavi: quamuis partem hanc præteriturus eram, quod ea parum suavis videbatur, verebarq; ne imago ferè eadem toties repetita, satiaret potius quàm oblectaret. Partem tamen hanc omni iure tuam non modo legendam, verum etiam examinandam tibi commendabo, quod id in animum induxi meum, euenturum, vt quemadmodum ego doctrinam tuam mihi laudi fore persuadeo, tu quoq; pro animi tui candore putes ad rem tuam facere, vt quicquid ego scribere sim aggressus, id tum tua, tū aliorum amicorum opera politius fiat. Veræ enim necessitudinis ea lex est, vt amicorum existimationem non secus ac si eadem nobiscum inuehatur nauis, nobiscum identidem & seruari, & omne periculum adire iudicemus.

DE DIGITO COMMVNITER

BEVERANT quidem digiti in Manuum commentarium inferi: sed quoniã tã varia tamq; multiplex est eorū materia quam comprehenderunt, vt ijdem ipsi vno nequiuerint cõmentario coarctari, necesse fuit eorum argumenta diuidere: quorū alter liber circa numeros versaretur: cumq; numeri quoq; ipsi sua gerant hieroglyphica, separatim de numeris per digitorū gesticulationem significatis, & quorundã etiam numerorū intellectu mystico, differen-

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

dum fuit. Alter hic de digito communiter, ad mera pertinet hieroglyphica. De mùm, quia digitus idem dimensionem præcipuè significat, eamq; creat, addenda erunt dimensionũ & species, & significata, cum quæ peculiariter quisq; sibi digitus comparauerit, ad calculum examinauerimus.

ALMVS SPIRITVS.

VT verò rem auspicius exordiamur, ad almu conuersi spiritum, qui nos afflet, cum dicimus in diuinis literis per digiti hieroglyphicum & intelligi, & nominari. Euangelio autè, omni sumnota dubitatione, vt cum Assertor noster dicit: Si in digito Dei cñcio daemonia, profectò venit in vos regnũ Dei. Quo loco diuus Gregorius ex eo manifestum esse ait digitum pro sancto spiritu accipi, quòd cum Marcus posuerit, Si in digito Dei, alius Euangelista dixerit, Si ego in spiritu Dei. Porro in precibus, quas certo anni tẽpore almo huic spiritui allegamus, dexteræ Dei digitũ eum appellamus. Præterea D. Hieron. eo opusculo cui de Diuinitatis essetia titulus est, digitũ vnitatis numero, pro almo eo diuinoq; spiritu accipi debere profitetur, quo lex in duabus tabulis in monte Sina scripta fuerit: Ipse enim, vt idem ait, scripsit, qui & dictauit.

PROPHETE.

NVmero verò multitudinis digiti sunt Prophetæ, per quos spiritus idem almus libros Legis afflatu suo cõscripsit. vnde Dauides: Videbo ccelos tuos, opera digitorũ tuorũ: vbi per ccelos ipsam Prophetarũ incitationem accipiũt, qua correpti admiranda tot oracula de diuinis humanisq; rebus in posteros cõsparsere. Sunt qui Psalmographũ dicant ad historicum sensum simpliciter respexisse, per digitum tamen virtutem Dei exponant. Vnde Magi Pharaonis cum Moseos miraculis cederent, digitus Dei est, dicebãt, vbi pars pro toto, digitus pro manu: nam omnino manus, vt loco suo dictũ, confecti operis hieroglyphicum est. In mundi verò totius fabrica, nihil ccelo ipso admirabilius.

QUòd si hominẽ digitos aut vngues suos cõmordentem pictum sculptumue inspexeris, scias eo gestu, aliàs quidẽ meditationẽ, profundumq; ad ecstasin vsq; cogitatũ intelligendum: aliàs verò pœnitentiã facti, vlciscendiuẽ minas. Illud significatũ apud Persium & Horatium habes, quorum alter dicit:

Nec pluteum cedit, nec demorsos sapit vngues.

alter & in versu faciendo,

Sape caput scãberet, viuos & roderet vngues.

Vltimum apud Propertium habes:

Ungue meam morso sape querere fidem.

Sed hæc omnibus notissima præteribimus.

MEDITATIO VEL vltio.

LASCIVA MOLLITIES.

Aspicies fortè statuã saltatoriõ gestu positam, ritu barbarico adornatã, digitis supra caput veluti argutum aliquid crepitantibus: ea hieroglyphicè lasciuas mollities, & eneruatæ nequitiaẽ delicias indicat. Et vno digito caput scalpere, delicatæ admodum mollitici signum est: quod Gn. Pompeio vitio datum, vsq; ad inimicorum publicum cauillum, ait Plutarchus. quo super gestu Iuuenalis etiam mordaciter iocatus, cum dixit: Qui digito scalpunt vno caput.

put. Pluribus verò modis hæc in digitis molli-
ties notata, gesticatione, munditia nimia, or-
natu gemmarum anulorumq; sumptuoso, mo-
tuq; ad mimicū propius accedente. Quare Chi-
lonis Lacedæmonij dictū est, inter loquendum
manū moueri non debere. Et Hebraico prouer-
bio dicitur, stultum digito loqui.

S O C I E T A S.

Licet in duabus confertis manibus fidei fœde-
rumq; hieroglyphicum locupletius habeat-
tur, non est tamen illud dissimulandum, quod de pollicibus est à Cornelio Taci-
to traditum: morem quippe fuisse Regibus quorundam barbarorum, quotiens
in societatem coirent, applicare dexteras, pollicesq; inter se vincire, nodoq; per-
stringere, & vbi mox sanguis in artus extremos peruenisset, leui vulnere cruorē
eliciebant, atq; inuicem lambebant: idq; fœdus arcanum, quasi mutuo cruore sa-
cratum haberi solitum.

F V R I Æ O R E S T E Æ.

Qui verò digitus lapideus paruo olim tumulo superpositus erat inter Mega-
polim & Messeniam, in regione Mania nuncupata, à quo quidem digito tu-
mulo nomē fuit, non alia de causa erectus fertur, autore Pausania, nisi quia Ore-
stes furijs agitatus vnum ipsemet sibi à manu digitum abroserit, remq; eo monu-
mento notare voluerit.

P A C I F I C A T I O.

Sed quoniam ad pollicem reuersi sumus, qui aliorum dux est & dominator,
super eo quædam, quæ hieroglyphicum sapiunt, apponemus. Hic inter alia
significata compositæ pacis hieroglyphicum apud Romanos habitus, eo quip-
pe gestu, vt manui porrecte subijceretur. Rem tangit Quintilianus Rhetor, vbi
ait: Qui gestus in statuis pacificatorū esse solet, qui inclinato in humerū dextrū
capite, brachio ab aure prætenso, manum inflexo pollice extendit: quod perpe-
rām in codicibus aliquot impressis legitur, infesto pollice, quod nihil est. Atq;
hinc locus apud Papiniū Sylua prima intelligitur, Dextera uetat pugnas: vbi
de gestu hoc dubio procul accipiendum: de quo quia multa alij, rem ego bre-
uiter substrinxi. Hunc gestum periti antiquitatum agnoscunt in Marci Aurelij
statua, quæ nunc ante Lateranas ædes, ex ære, magnitudine colossa, equo insi-
dens visitur: dexter ã enim porrigit resupinam, & aliquantulum inclinatam, di-
gitis disiunctis, pollice deorsum verso.

F A V O R.

Fauor autem assensusq; alienæ victoriæ præstitus, aut cum aliquē strenuē fa-
cientem laudare vellent, per sublatum pollicem exprimebatur. Hinc illud a-
pud Horatium:

Fauor utroq; tuum laudabit pollice ludum.

hoc est, maximè tibi fauebit. Quippe si pollicū alter satis est ad fauorem indican-
dum vterq; in eum gestū adhibitus, quā maximè fauere profitebit. Nam & qui
certabāt, cum succūbere se, & hosti victoriā cedere fatebant, pollicē sustollebāt.
Vnde illa in victos apud Græcos imperitatio, αἰρε δίκτυλον, quod alio de more no-
stri herbā dare dicere maluerūt. Nostro verò tempore cū vniuersa Italia, & tota

Pierii Val. Digiti & mensuræ.

etiã Europa alterutri ex duabus factionibus damnata sit, moris est, his pollicē, ^D illis indicem attollere, si cui faueat factioni, attestari voluerint: idq̃ vtinã studio non tam perditio fieret: non enim Italia omnis sibi met aduersaria, omnium hinc prædæ exposita, tot clades, direptiones, incendia, desolationesq̃ suarum iam omnium vrbiũ tam continenti per tot annos bello pateretur, seq̃ mox ob solã suorum pertinaciam, implacabileq̃ disidiũ, ruituram miserabiliter deploraret.

T R V C V L E N T I A.

QVem verò versum pollicem apud Iuuenalem & aliquot alios legas, nihil habentem cum fauore simile, sciendum est id tyrannorum quorundã signum fuisse temporarium, vt eo scilicet tempore sicarij percussoresq̃ in eadem trucidationemq̃ populi debacchari inciperēt, cum signum id versi pollicis ab Imperatore datum obseruassent. Qua de re, scholis omnibus nota, & nihil ad hieroglyphica pertinente, plura dicere non puto necessarium.

R O B V R.

ID potius referemus, robur validasq̃ vires per pollicem significari, si surrigatur, quatuor reliquis ad volam appressis. Nam ea de causa *ἀντίχρησις* à Græcis dicitur, quòd pari cum reliqua tota manu robore cõtendat, alteriusq̃ manus uice fungatur, vt Galenus interpretatur. Apud Latinos aut̃, quòd præcipuè polleat, nomen habet: is enim dominatur in manu, nec in sinistra cessat, quamuis ea tota sit ignaua, neq̃ minus quàm tota manus semper in officio est. Quin & veteres hunc præstare alijs intelligentes, hallum eum appellabant, quòd in reliquorum dorso vnus omnium insiliret: aspirationem enim loco S literę positam nonnunquam ab antiquis inuenias, & vice versa, S pro H. Sed longè simplicius est hallũ ab *ἄλλω* uel *ἄλλοθεν* deducere, id enim falere est.

I N V T I L I S B E L L O.

HOminem bello inutilem ostendere qui volunt, manum abscisso pollice faciunt: digitus enim hic summotus, hominem actionibus & præsertim bello inutilem reddit. Eaq̃ de causa legas grauius animaduersum in nonnullos qui bellum detractandi causa spontè sibi pollices amputassent, vt à Senatu in C. Votientium, vel vt alibi legitur, Votientum. A Cesare etiam Augusto in quẽdam equitem Ro. qui duobus filijs adolescentibus, causa detractandi sacramenti pollices amputauerat. Marcellinus cum Gallos militiae semper obuios & expositos ostendere conetur, nostram verò ignauiam, quod Græcanici vir ingenij libenter admodum facit, incessere, reprehensioniq̃ obiectare, neminem vnquam apud eos ait, quod in Italia plerunq̃ accidit, munus Martium pertimescentem pollicē sibi præcidere. Sanè verò Athenienses, crudeli admodum atq̃ immani exẽplo, Aginetarum iuuentuti pollices præciderunt, ne populus qui classe valebat, descendere secum posset in virium maritimarũ certamen.

D E I N D I C E.

Pollici proximus est index, ita dictus, quòd cum porrigere solemus indicamur. Sunt qui cum Salutarium etiam appellent, sunt qui Medicum, neq̃ de sunt qui Lichanon esse velint: sed horum prosequi controuersias, nostri non est instituti, qui ad hieroglyphica festinamus. Satis igitur fuerit eum indicem Romano nomine nuncupare.

S I L E N T I V M.

PRæcipuũ igit̃ digiti huius hieroglyphicũ est, silentiũ indicare, si ori appressus figuret: quo gestu Titi Liuij Patauini imago supra fores prætorij in eius urbe

A vrbe patria dicata, nempe quòd is scribendo ad eò multa complexus, scriptoribus alijs silentium indixisse videatur. Hinc apud Apuleium libro primo Metamorph. legas: At ille digitum à pollice proximum ori suo admouens, & in stuporem attonitus, Tace, tace inquit. Et Pontianus Pontifex epistola quadã: Si est tibi intellectus, responde proximo: sin autem hæsitas, sit manus tua super os tuum. Ita & Eutyhianus, quæ verba sunt ex Solomonis dictis. Et Damasus epistola de coepiscopis: Digitum ori imponite: hoc est, nihil vltius loquamini. Ita & apud Iobem: Principes cessabant loqui, & ori suo digitum superponebant. In omnibus verò templis, vbi colebatur Isis & Serapis, simulacrum erat, digito labris impresso, quod multi interpretantur, tacendum esse, illos itidem mortales fuisse. Sed quæ fuerit Harpocratis effigies apud Ægyptios, literarijs ludis omnibus innotuit. Figmentum hoc porrò totum Ægyptiacum fuit, quod digito labijs impresso, silentium significaret de dijs immortalibus habendum: in quos ne licentiosi loquendo simus, à Platone etiã monemur, Legibus. Aliàs Harpocratis sigillum in anulis gestari solitum à veteribus ea de causa tradit Plinius, vt silentium de agendis rebus indicarent. Angeronæ autem effigies obligato ob signatoq; ore fuit apud Romanos, vt silentio prætereundum innueret, in cuius tutela numinis Vrbs Roma esset, quodq; proprium illi nomen, ob eam scilicet superstitionem, ne tutelares dii sacris quibusdam auocarentur, deuouerenturue. Hinc Valerium Soranum neci traditum constat, quòd arcanum hoc propalare ausus esset. Ea q; de causa Plinius de Roma loquens ait: Cuius nomen alterum dicere arcanis ceremoniarum nefas habetur. Quod verò ad ob signatum os facit, Alexander Macedo cum matris epistolam accusationis in Antipatrum plenam, vnã cum Hephæstione legisset, detractum è digito signatorium anulum ori illius appressit, silentij monumentum.

EX PATIENTIA VO

LVPTAS:

Sed nihil ferè tam eruditè traditum à quopiam est, vt non ingenia inuenta sint, quæ aliorum commentationes euertere conarentur. Inuentus est siquidem scriptor Masurius nomine, qui Angeronæ simulacrum, quod Romæ in sacello Volupiae obligato, vti superius, ob signatoq; ore viscebatur, propterea confictum ait, quòd qui suos dolores anxietatesq; dissimulat, patientiæ beneficio ad maximam perueniat voluptatem. Nam & Verrius Flaccus Angeronam dici ait, quòd angores ac animorum sollicitudines propitiata depellat. Sed quamuis alia atque alia etiam super Harpocrate commentati sint ingeniosi viri, illud ego minimè dissimularim, quod summæ eruditionis autores approbasse videntur, summum Deum ex eo figmento silentio coli debere, quod & in Pisce, & in Crocodilo, & alibi ex Iamblichii monitis aperuimus. Et in pietatis Christianæ sacris preces pleraq; sunt, quas ad Optimum Maximumq; Deum nulla emissa voce dirigere iubemur. Super Harpocrate demum Plutarchus multa, quæ quoniam multorum commentarijs vulgata sunt, ea non existimauimus hic ad commemorandum necessaria. Illud vnum minimè præteribo, traditum ab Ægyptijs Oron & Harpocratem digito ad labia appresso coalitoque in lucem editos, eodémque modo & Heraiscum, magnæ apud eos celebritatis viros. Iam apud Romanos silentij nota fuit S, prima eius nominis litera, quæ triclinijs, & diætarum foribus superponi consueuerat, vt inde silentium conuiuii indiceretur, quando multa inter bibendum dici soleant licentius atq;

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

liberius, quæ palam efferre nefas. Vnde Flaccus Torquato ad cœnam inuitato & cauturū se pollicetur, ne fidos inter amicos sit, qui dicta foras eliminet. Et cōuiuas memores odio habendos esse, Græco, quod Martialis ponit, adagio mone-mur: *μισῶ μὴ μόνον συμποσίτω* Procille. Vino enim libertas, vnde Lyæi nomē, attribu-ta. Apud Comicos nonnunquam inuenias ad S literam, T quoq; adiectam, vt Phormione Terentius; S T.

DE MEDIO.

MEdius à situ ipso nomen accepit, ab officio Medicus, à loquendi vsu infamis & impudicus. Sunt qui hūc nō hallum, sed Lichanon velint, *πῶς ἢ λέει* *χεν*, quod nos lābere dicimus, vt ita exploratis vniuscuiusq; rei saporibus, quid ad stomachū faciat, quidue ab eo repudietur, intelligamus. Apud Procopiū legimus, summo quid digito gustatum, cū tamen in digito nulla gustandi vis esse possit: intellexit tamen ille, sublita digiti extremitate ori aliquid admotum.

STOMACHVS.

SANò quidem Ægyptij sacerdotes, vt apud Horum habetur, ex digiti pictura stomachum hieroglyphicè intelligebāt: sed neq; certus illic digitus, neq; cur id fecerint, explicatur. Dicit fortè posset ab officio, quia solent qui grauantur ex crapula, auxilium alleuationēq; ab eo plurimū deprecari, quo scilicet in summum gutturis immisso, incitata nausea euomere cōpellantur, atq; ita sibi incommodi eius remediū comparant. Vel quia Medici stomachum totius corporis regem appellant, quippe qui omnibus portiones suas certa quadam dimensione impartiri videatur. Digiti verò præcipuum hieroglyphicum est, mēsurā præse ferre, de qua multa paulò post loco suo. Ea verò à medio potius, quàm ab alio quoquam desumitur, vtpote perfectiore. Primum enim is ab internodio medio ad extremum vnguis, & ad radicem suam, æqua dimensione diuisus, alterutra pollicē & auricularem æquat, circino ad interiores cutis angulos appresso: mox frontem, nasum, aures, & plerasq; alias humani corporis partes dimetitur, cuius quidē rei studium ad pictores & statuarios delegabo. Neq; me latet, esse qui Lichani nuncupationē in anularem transferant, sed ipsi sententiam suam probent, quem nos medium & medicum dicimus, hic nimirum est, qui etiā impudicus.

INFAMIA.

EXporrectus enim medius, reliquis in pugnum attractis, virilis pudēdi species quædā ostēdit: eoq; gestu infamiæ est hieroglyphicū, de quo Satyricus:

Cum fortuna ipse minaci Mandaret laqueum, mediumq; ostenderet vnguem.

De Diogene dictum, qui hospitibus quibusdam Demosthenem videre cognoscereq; anxie queritantibus, eum ostendit, medio digito, pro indice, porrecto, vt scilicet illum impudicitia aut ignominia cuiuspiam notaret. Mitto illa nota nimis: Et impudicum ostendis digitum.

DE ANULARI.

ANulari, qui minimo proximus est, nomen dubio procul inditum ab anulo, quo digitus is insigniri solitus. Cur id institutum, varia sunt autorum opiniones, ex quibus nos, pluribus alijs omisis, quas in Gemmarum cōmentario recensuimus, eas quæ potiores videbuntur afferemus.

COR.

Illud autem primum omnium manifestum est, anularem digitum cordis esse hieroglyphicum: eaq; de causa institutum ab Ægyptijs, vt ijs anulo tanquam corona honestaretur. Eundē sacerdotes cū circa deorum suorum aras operabantur,

bantur, confectis odoribus illinebant: eiusmodiq; honores illi ea de causa haberi solitos aiunt, quòd dissectionum periti neruulum quendam à corde natum, per dorsum ad cor tendere, & in eo desinere compertum habuere. Sanè solebāt in eiusmodi anulis eorum etiam imagines fieri, quorum memoriā colerent atq; obseruarent ij, qui eas gerebant, ita nos sibi præcipuè esse cordi, cum quadam etiam ambitione, omnibus ostentantes. Vnde Cicero libro De finibus, Epicuri studiosos memorans. Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, sed etiam in poculis & in anellis habebant.

C O N I V G I V M.

Hic porrò digitus anulo insignis, coniugij est hieroglyphicum, eaq; de causa sunt qui eum pronubum appellant. Hinc Maro vincla iugalia posuit pro connubio. Et in diuinis literis inditum sponsalitjs anulum, arrhabonis indicium, nuptiarum causa legimus: eumq; morem & institutum omnes Christianorum conuētus semper obtinuerunt. Vnde Septimius Florens digitum hunc & pronubum appellauit, & anulum quoq; pronubum, eo loco: Nam & mulieres, parcissima patrum sobrietate aurum minimè nouerāt, vno excepto digito, quē anulo pronubo sponsus oppignerasset.

V I N C V L V M.

Iugalia illa vincla monent, vt qua de causa anulus inter alia significata, vinculi etiam fuerit hieroglyphicum, aperiamus. Ea sic fertur: Promethea olim Saturni lege perpetuis vinculis ab loue damnatum, ea mox conditione liberatum, vt inde anulum lapide & ferro compactum gestaret, ne omnino exolutus pœna videretur, indeq; anulorum vsum propagatum. Indignationem autem Iouis inde ortam aiunt, quòd Prometheus Parcarum sortē de Thetidis filio, qui patre maior & clarior futurus esset, patefecisset, atq; ita louē ab eius congressu deterruisset, ne se præstantior filius nasceretur. Sedenim cum eiusmodi legis silentium in Iouis perniciem euasurum esset, fabulorum desiderio prudentiā, qui velint louē pro imperio & autoritate sibi conseruata, Promethea ita malè multare voluisse.

S E R V I T V S.

Quòd verò anulus sit seruitutis hieroglyphicum, tam maritale signum attestatur, quod addictam esse viro sponsam indicat, quàm Pythagoræ symbolum exponit, dum nos arctum anulum gestare vetat, quod ex diui Hieronymi interpretatione, non esse anxie viuendum admonet: quippe cauendum, ne nos in eam seruitutem conijciamus, quæ dura sit, & incommoda. Habet verò secum vinculi significatum anulus, quòd tota eius nominis originatio, quantum ad etymon attinet, ab AN particula desumitur, quæ circum significat, atq; ideo vinculum, aut cōpedum maniculariue oppressiōnem. Essent verò super anulo plura cōmentanda, sed hīc de anulari digito, non gestamine vel ornamento, scribere institutum est meum: quare longè plura in cōmentarium id rejicimus, quo insignia pleraq; ordine locoq; suo interpretati sumus.

V E N I A.

Pœnitentiam à dijs sermonis veniā, cum obsecratione, ne nostri memores delicti, vlscisci cogitarent, eo exprimebant hieroglyphico, vt proximum à minimo digitum ad aurem dexteram referret, quod tacto prius ore fieri institutum. Est enim locus ille Nemeseos, quā gestu hoc, vt in aure ostensum, cōciliari crediderunt.

D E A V R I C V L A R I.

Super auriculari nullum hæctenus hieroglyphicum inueni: id tantum apud

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

chiromáticos deprehendi, cum qui breuiorē hunc habeat quàm legitima mensura deponat, id est, ad tertium anularis nodum nō perueniat, indicium esse eum illegitimo cōcubitu susceptum: sed quoniā ex diuinatricibus, coniecturalibusq; disciplinis, si modò disciplina est talia profiteri, nulla est hac magis fallax, his ommissis, ne digitus prætereatur indictus, ad ea me conuertam, quæ de numero cuius is præcipuum est hieroglyphicū, superius fuerant examinanda, nisi præ voluminis magnitudine morositatis notam declinare visum esset. Is igitur cū, vti sequenti cōmentario explicabitur, & vnitatem & quaternarium alio atq; alio gestu præ se ferat, septenarium, quantum fieri potest, in extremā uolam exporrectus ostentat. Numeri autē huius hieroglyphicum est, vt præter ea quæ loco suo commemorata sunt, multiplicatam, aut frequentem significet iterationem.

F R E Q U E N S I T E R A T I O.

HEbræi autem in primis, vt Ægyptiacæ linguæ discipuli, **S E P T E M** de re pluries repetita ponere consueuerunt. Vnde argentum septies purgatum, pro sapius, psalmo vndecimo dictū: hoc est, vt Euthymius explicat, donec quicquid in eo terreni fuerat igne abstersum exhalaret. Et psalmo nono supra septuagesimum, Redde vicinis nostris septuplum: interpretes aiunt, septuplum Hebræorum more positum pro multiplici, quemadmodū & septem, sæpe pro multis. Nam & Regum primo Theologi ponunt illud, Sterilis septem peperit: idē & ecclesias septem, pro multitudine. Iam Chrysostomus actione in Iudæos quinta, septenarium numerū ait in diuinis literis infinitæ multitudinis signum habere. Et ita fortē Virgilianum illud accipiendum:

Septem illum totos perhibent ex ordine menses

Rupe sub aëria deserti ad Strimonis vndam

Fleuisse, & alibi Immania septem Tergaboum.

& eodem modo pleraq;

S A N C T V S S P I R I T V S.

Est & sancti Spiritus prærogatiua septenarius: de quo, vt infinita alia prætereamus, Esaias: Et requiescet super eo spiritus Domini: dein dona eius **V I I** enumerat: spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis. Et replebit eum spiritus timoris Domini.

P E R F E C T I O.

QUæ verò plurima & Philon, & Hierocles, & alij super septenarij perfectione disputant, nunc missa faciemus: illud quod nostri temporis inuentum est, minimè dissimulabo, multarū rerū, ne de argento solo dictū hoc existimemus, quæ per ignis iterationē depurgantur, perfectionem in septima decoctione consistere, veluti quotidie cernere est in saccharo purgando: nam vbi septies igne id examinaueris percoxerisq;, nihil quicquam vltius proficit, sed lapidescit penitus, ne vltius eliquari possit. Vnde prouerbiū vulgò vsurpatum de re, quæ summam adeptam sit perfectionem, Septimæ decoctionis saccharum, vbi sagacissimum quempiam atq; vaferrimum hominem designamus.

H U M A N Æ V I T Æ C V R S V S.

Addemus & illud, septenarium numerū totius humanæ vitæ cursum significare, vt theologi declarant eo Leuitici loco: Septē diebus comedetis azyma. de quo Paulus: Epulemur non in fermento veteri, neq; in fermento malitiæ, & nequitie, sed in azymis synceritatis & veritatis: & nō ad tempus, sed omni nostra vita ab huiusmodi prauitatis fermento mundi esse debemus. Nam si septem diebus

diebus holocaustomata, ut L X X reddunt offerre debemus, necesse est diebus septem nos pueros permanere, quia non debent qui sacra ferunt celebrantq̄, criminis cuiuspiam sibi esse conscj.

D I M E N S I O.

Non eram autē super digito quicquā vltcrius philosophaturus, nisi mihi venisset in mentem, in mensuris quoq; multa delitescere hieroglyphica, eaq; plurimum de diuinis. Mensurā verò ipsam digitorum esse filiam. Nam Aegyptij mēsurā ex digito posito ideo significabāt, quod tota metiēdi ratio à digito principium capiat. Mēsurā enim, ut apud Aristotelē, à minimis oriri debet: atqui digiti sunt omnium mēbrorum minimi. Neq; me preterit, nouissimos quosdā mensuræ principium, perinde ac etiā ponderū, à grano tritici desumpsisse, ut scilicet coherētia grana quatuor, digiti spatium expleat, cuius ratione reliqua mox ad mensum veniant. Cæterum cum veteres ab humanis mēbris mensuram inchoarint, satis constat ex eorū traditione, digitum omnium mēsurarum esse minimam. Ita apud M. Iunium Nypsum legas, qui de limitibus agrorū luculētū reliquit opus, cuius de digito verba sunt: Minima pars earum mensurarum est digitus. quod & Iulij Frontini sententiæ consonat: si quid enim infra digitum metiamur, partibus respōdemus, ut dimidiā aut tertiā partē digiti. Hinc illud apud oēs vsurpatissimum, Latum vnguē, aut transuersum digitum non secedere, cum minimum quodq; spatiolum intelligi volūt. & illud, Leonē ex vnguibus æstimare, cum ex minimo quoq; vel indicio, vel argumento, vel causā, rei totius summā intelligimus. Id inde sumptū, quod memoriæ proditū est Phidiā ex viso Leonis vnguī totā feri faciem magnitudinemq; magna artis suę cōmendatione representasse. Qua verò ratione certa digiti dimensio nationib. omnibus præscribi possit, adhuc incōpertum est mihi. Nam apud autores digitus, & quæ inde mēsuræ desumunt, proportionis potius regulā, modūmve quendā, quàm certum vllum mēsuræ terminum ostēdere videntur. Quæq; Romæ atq; alibi vel in æs, vel in antiquis marmoribus mēsurarum exemplaria signata reperiuntur, nationibus omnibus nō inseruiunt. Ad hæc, hominum facies pro locorū & regionum situ, perinde ac aliorum etiā animalium corpora, tum exilitate, tum proceritate, tum crassitudine diuersa dissimiliaq; nasci manifestū est, id quod Basiliius Magnus à veteribus traditum, à se verò diligenter obseruatum asseuerat. Tritici quoq; si mēsuram inde quis maluerit exordiri, & pondere & magnitudine, non prouinciæ tantum, sed regiones singulæ, & vel modico inter se distātes interuallo, ac plerūq; etiam cōtiguū agri variant. Perq; ætates, & secula singula, corpora nostra immīnui, Homerus, & ab eo Virgilius & Horatius vnā cū philosophis tradidere: id quod & maiorum nostrorum ossa passim eruta testatissimum relinquunt. Rari enim, qualia nunc hominum producit corpora tellus, ut apud Pœtā est, vel Plinij testimonio, patribus proceriores sunt cōsumēte vbertatē seminum exulsiōne, in cuius vices nunc vergat æuum. Quare certa exactaq; digiti dimensio, quæ pari sit apud omnes mēsurā, nusquā potest reperiri. Quoniā tamen veteres in eā cōueniunt sententiā, ut digitus sit mēsuræ principium, quæ inde mox distribuuntur mensurarum nomina loco hoc recensere libet, argumentum quidē ab Aegyptiorum sacerdotum inuentis non alienum: siquidem in mensuris etiam hieroglyphica quedam inueniuntur, quæ suo se loco prodent. Mensuræ autem his præcipuē capitibus discernuntur, ut loco primo sit digitus, secundo vncia, mox sextans, inde palmus, doron, dochme, spithama, pes, cubitus, gradus, passus, or.

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

gyia, vlna, hexapus, decempeda, plethrum, actus, iugerum, stadium, hexaple, thron, diaulus, hippicum, milliarium, dolichus, parasanga, schœnus, funiculus, stathmus: quorū omnium rationes afferre perdifficile fuerit in multa scriptorū diffensione. Ne tamen Chryssippi Medeam penitus excribam, ea tantū colligam, quæ à probatoribus tradita videbuntur.

D I G I T V S.

ESto igit̃ digitus vel ex granis tritici quatuor coherentibus spatiū collectum, vel mensura omniū minima, vnde rerū publicarū decreto reliquas astruere necesse sit. Quæ verò super eo sint hieroglyphica, longa iam narratione suprâ differuimus.

V N C I A.

Certo autem dato spatio, quod digito attribuitur, vncia sesquidigito constat: ea verò octaua palmi portio, ita tamen vt palmū hīc accipiamus pro mensura ea, quæ *πυθαγμα* Græcè dicitur. Sedenim ex dimensione Nypsi, vncia supra digitū nihil plus occupat, quā tertiam alterius digiti partē, dum palmū ait quatuor consistere digitis, easq; esse vncias tris: & ita Frōtinus etiam tradit: quare vncia pars erit pedis duodecima, vt rectè mēsores ponunt. Quòd si vncia sesquidigito fieret, pes in digitos decem & octo produceretur. De quo verò palmo & hīc & illic intelligendum, paulò inferius explicabimus.

S E X T A N S.

Sextans sexta pars assis omnino est, vncie quippe duæ, vt pondera ad mensuras accommodantur: quæ quidē vnciæ, vti propositū ex nonnullorū traditione, in triū digitorū spatiū porriguntur: quanquā, vt dicebamus, Nypsi nō nihil variet mensura. Nimirū verò loco hoc affem pro pede, vt inferius patebit, intelligendum.

P A L M V S.

Palmus ex Vitruuī descriptione quatuor cōstat digitis: ex aliorū verò sententia digitos cōtinet XII. Nypsus hunc mensuræ modū sextā appellat, & dodrātē etiā vocitari asserit, quæ scilicet palmos tris cōtineat, vncias quippe nouē, qui sunt digiti XII. Causam verò cur ita diuersi autores ierint in assignāda palmi dimensione, eam esse crediderim, quod Latini appellatione palmi tria dimensionū genera cōplectuntur, quæ suis apud Græcos nominib. discernunt̃. Ea sunt, *δωρον, δοχμή, πυθαγμα.*

Δ Ω Ρ Ο Ν.

Est verò *δωρον*, siue *δωρα* scem. gen. (vtrunq; enim dicitur) mensura, quam alio nomine *πυθαγμα* appellant, vt interpretes Hesiodi versu illo enarrant:

τριπυθαμον δ' ἄφιν πάλμῳ δεκαδώρα ἀμαξῆ.

Inde apsin curru decadoro cade tripalmū.

Sedenim hoc Hesiodi loco quædā oboritur difficultas, quā anteaq; vltius progrediamur, ne quod nobis negotiū facefferat, fortè nō importunū fuerit explicasse. Quatuor apsidibus currulis rota conficit̃. Ad huius verò rotæ diametrū Hesiodus pro modulo decadorū currū vocat, vt vnaquæq; apsis triū sit spithamarum: atq; ita necesse est vniuscuiusq; rotæ circumferentiā, siue curuaturā dicere malimus, duodecim esse spithamarū. Hæ verò doræ sunt XXXVI. Spithama enim doras, quippe palæstas tris cōtinet: & palæsta, vt dictū, quatuor est digitorum: si ergo, vt ostensum est, circumferentiā circuli qui rotā ambit, XXXVI doris constat, & diametrū vnūquodq; tertia pars est circumferentiæ, cur nō decadorū diametrū posuit potius, quā decadorū: ne geometriæ terminos excederet, veritatiq; ipsi videret̃ aduersari. Cui difficultati respōdetur, decē illas diametri doras ab interiore circuli parte desumendas, de quib. hīc intelligit. Duæ verò doræ computantur ab interiore parte rotæ, vsq; ad circumferentiā exteriorē: vna

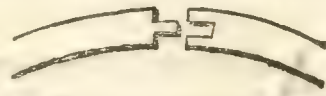
quip'

quippe dora ab vtraq; rotæ parte. Alij ita soluūt, vt digitos octo, qui doræ sunt due, expensos intelligant in ea quæ ligularia dicuntur, siue compages dicere velimus, quibus vnaquæq; apsis inuicem adacta conferatur, hoc modo:

Præcipue verò *παλαισῶ* mensurā esse quatuor digitorū, inde colligimus, vbi Nicander basiliscī corporaturā de-

scribit: quē enim Plinius duodecim nō excedere digitos

affirmat, Nicander eo super *τρία δώρα φέρων μήκους τε καὶ ἰσῶς*. In-
terpres eius, *τρία δώρα*, inquit, ἦ γιν παλαισῶς, δῶρον γὰρ ἢ παλαισῶ. Tria itaq; dora duode-

cim explebunt digitos, & Plinij basiliscum.

VITÆ BREVIITAS.

IN diuinis literis, vt multorum theologorū est interpretatio, *παλαισῶ* vitæ bre-
uis est quasi hieroglyphicum. Nam psalmo nono supra trigessimū, qui apud
aliquos trigessimus octauus est, in Græco canitur, *ἰδὲ παλαισῶς ἔθε τὰς ἡμέρας μου*. Tra-
ductione, quam Ruffinus citat, scriptum est: Ecce veteres posuisti dies meos. Illi
enim qui ita reddiderūt, visi mihi sunt, aduerbij *παλαι*, quod antiquitūs apud La-
tinos est, significatū ex vocis similitudine sequi. Ita & Romanorū exemplar ha-
bet, quod & Cassiodorus agnoscit, & in ea locutione plurimū immoratur. Qui
Hebræos sequunt, alij breues, alij positos à Deo dies in mensura digitorū IIII
aiunt: alij palmi longitudine cōstitutos dies, alij pugillares dies datos, atq; ij mi-
nimæ etiā mensuræ mentionem faciunt. Paraphrasticè: Veluti in digitis numera-
tos habere paucissimos dies meos. Sed illud, velut in digitis numeratos, nihil ad-
rem: de mensura enim hīc est sermo. quare vulgata traductio, cōmēsurabiles ha-
bet, sed sensum nō exprimit integrum *τὸ παλαισῶς*. quare id fortè melius quod ex
Adamātio conijcere possumus, si legamus, Ecce quā breues admodū posuisti
dies meos: quippe cū quatuor digitorū mensura breuis admodum sit, ac per-
inde vitæ nostræ breuitatē significet. Hinc clamat Iobes: Nihil enim sunt dies
mei. Vt missum faciamus Hippocratē, vitam quidē breuē, artē verò lōgam esse
conquerentē: & quæ multa in hanc sententiā dici possent. Euthymius quoq; pa-
læstam quatuor digitorū cōiunctione fieri, spithamæq; tertiā esse partē dicit, ac
perinde minimā omnino mensurā, eorū nomine paucitatē dierū, quos viuimus,
intelligi. Sed quoniā id nomē *ἀπὸ τὸ πάλης* deduci possit, interpretari etiam posse
dicit contentiosos, seu laboriosos dies, hoc est, luētē pugnaq; plenos: in luētā e-
nim labore ac contentione multa vtīmur. Ideo verò dori nomine mensurā eam
appellari dicūt, quòd eorum plurima quæ donantur (id enim est vocabuli signi-
ficatum) ab eodē digitorū loco amittātur, quo *παλαισῶ* cōstat, à quatuor quip-
pe digitis. Plinius antiquos ait Græcos vocasse *δῶρον*, quem nos palmū. Vitru-
uius quoq; quem nos palmum, *δῶρον* ait à Græcis dici, quòd munerū datio Græ-
cè *δῶρον* appellatur. Id autem semper per manus gerī.

Δ Ο Χ Μ Η.

DOchme dimensio est decem digitorū. Sunt tamen qui *δοχμῶ* mensurā can-
dem esse putent cum doro, quatuor quippe digitorum in exporrecta ma-
nu coherentū, ita vt *δοχμῶ* tres, *αὐθαμῶ* efficiant. Atqui apud aliquos inuenias
αὐθαμῶ *δοχμῶ* etiam appellari, atq; id apud Hesiodi commentatores.

Σ Π Ι Θ Α Μ Η.

Σ*πιθαμῶ* omnino duodecim est digitorū, quippe quòd à digiti auricularis v-
gue ad extremū vsq; pollicē occupamus. Plinius libro VII, cap. altero, vbi
de Pygmeorum statura loquitur, ternas eos spithamas longitudine, hoc est, ter-

Pierii Val. Mensuræ.

nos dodrantes nō excedere dicit. Dodrātem posuit Plinius ratione pedis habita, ex quo si dematur quadrans, reliqui erunt digiti X I I. cæq; pars quæ tribus constat quadrantibus, dodrans nimirum appellatur. Frontinus spithamā etiam sextantem dici scribit, habereq; palmos tres, vncias nouem, digitos duodecim,

D E V S.

ADducit hæc rerum series in memoriam id, quod Prophetæ, qui plurimum hieroglyphico, si nō charactère, idiomate certè hieroglyphicis perquam simili vtuntur, Deū appellatione Spithamæ vocitarunt, penes quæ scilicet sit rerū omniū facultas, supremaq; autoritas, manu passa propèmodum occupata, qua singula ordine tenoreq; certo temperat ac moderatur, neq; non fines æquis terminis distributos, dimensionesq; omnibus, quæ in vniuerso mundo sunt rebus lege sua dipartitur. Moris enim est oblatarum rerum magnitudinem spithamis, quæ nobis promptuaria est mensura, dimetiri. Quod verò dictum de omnipotentia Dei, sufficiat vnus ex quadragesimo cap. Esaiæ locus: Quis mensus est pugillo aquas, & cœlum palmo ponderauit: & quæ sequuntur. Vbi Hieronymus: Quod autem pugillum vocat & palmum, humanæ consuetudinis verbis vtitur, atq; mensuris, vt Dei potentiam per nostra verba discamus. Et paulò post: *αὐτῶν* autem, hoc est, palmus, extensam significat manum à pollice vsq; ad extremū digitum. Quæ verò ibidem posita sunt de lichano gustatore, vt idem interpretatur, digito, ac perinde minimo, alij viderint.

V I T A B R E V I S.

IN Spithama autem, vti superius dictū, vitæ breuis hieroglyphicon habetur: quod à Græcis autoribus positum est, vt minimū vitæ spatiolum mensuræ eiusmodi paruitate significaretur: vsurpaturq; plurimum ad vniuscuiusq; rei breuitatem indicandam, præsertim vbi in pumiliones cauillum vertitur, vti de Pygmæis dictum, quos in derisum trispithamos scurræ vocant.

P E S.

PES nemine discrepante digitis constat sexdecim: quare qui scribunt eum palmis quatuor confici, palmū accipiunt vt Vitruuius *τὸ δ' ἄρον*. Diuiditur verò huiusmodi dimensio in vncias XII. & est sexta pars altitudinis in humano corpore. Frontinus pedem ita describit, vt cum dicat habere palmos quatuor, vncias XII, digitos XVI.

C V B I T V S.

CVbiti quoq; ratio ideo varia est, quia palmus variè accipitur. Nam qui duobus cum constare palmis dicunt, digitos omnino quatuor & viginti cōmemorant, dum cubiti spatium id esse dicunt, quod ab extremis vnguibus in medium brachij angulum protenditur. Id nimirum sesquipedale est, & Græcis pygon dicit, vnde Pygmæi Eustathio. Ita palmi illi duo pro totidem dodrantibus accipiuntur. Neq; diuersus erit à Nypso & alijs Vitruuius, qui cubitum senis, more suo, palmis dimetitur, cum dubio procul palmos quatuor quenque digitis porrexerit. Cubitum pictores quartam corporis nostri partem esse volunt. Apud Herodotum cubitum inuenias viginti digitorum tantum, differreq; ab eo qui dicitur *πηνχύς*: de quo videris apud Suidam. Est etiam cubitus regius, qui maior est cōmuni tribus digitis, de quo idem Herodotus primo. Est & cubitus geometricus, qui dimensione vna sex cubitos è nostris æquat, vt Origenes & Augustinus retulerunt.

T E M P E R A N T I A .

Hieroglyphicum verò cubiti vnà cum freno manu prætento, temperantiam præ se fert: vnde Nemescos simulacrum insignibus his conspicuum habebant, cuius hæc erat inscriptio:

Ἡ νύμειος πρὸ λέγει τῷ πῆχει τῷ τε χαλινῷ
Μὴτ' ἀμετροῦντι φοιῶν, μὴτ' ἀχάλινον λέγειν.

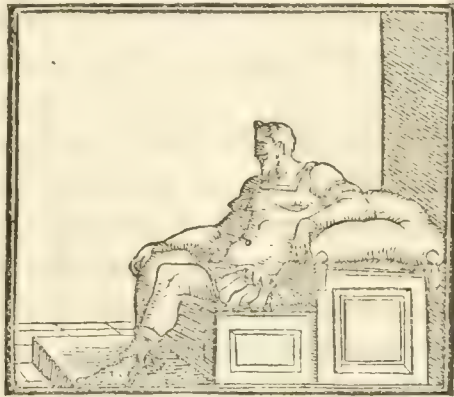
Una manus cubitum ostentat, gerit altera frenum:

Illam modum serua: hæc admonet, os cohibe.

Sunt qui deliciosum molliculumque hominē, Sine hieroglyphica hæc elabantur, ex cubito cervicali innixum notēt. Signum, inquit Adamantius, mihi videtur voluptatis carneque sub cubito manuum cervicali affutum: sumptum id ex Ezechiele, qui dicit: Væ ijs qui assuunt cervicalia sub omni cubito manuum: nimirum eos intelligēs, qui propter animi corporisque molliem à virili recedunt fortitudine, & nequiter effeminantur.

Forfitan autem, addit Adamantius, sermo diuinus per istiusmodi figuram & argumētum eos culpat magistros, qui per vaniloquentiam, & falsæ beatitudinis promissiones (quod nostro, quippe corrupto tempore, supra modum inualuit) multitudinē audientium libidini, vitijs, voluptatiq; summittunt. Addit etiam Propheta de capitis velamine quædam, quæ quoniã his præcipuè temporibus valde suspecta sunt, consultò præteribimus, quæ si quis curiosius appetierit, eiusdem Origenis homiliam legat in Ezechielem tertiam, de quibus temporum nostrorum proceribus dicta omnia interpretabitur.

DELICIOSVS.

G R A D V S .

Gradus, quem alij gressum dicere malunt, quem scilicet Græci βῆμα, vno cōstat cubito & pede, quod spatium tantundem est ac pedes duo ac semis, vel digiti quadraginta.

P A S S V S .

Passus à passis manibus dici videtur. Alij passum quinque tantum pedibus cōstare putant, quo spacio gressus duo recensentur, sintque digiti octoginta. Nā spatium quod passis manibus occupamus, in sex & nonaginta digitos exporrigitur, quæ integra est quadrati corporis proceritas.

O R G Y I A .

Orgyia Herodoto sex pedum est. Mēsuram eadem à pedum numero hexapus dicitur. Orgyia spatium Sudas inter expansas manus capit, quæ quidē mēsuram cum par sit proceritati humani corporis, nulli dubium & Sudam & Herodotum idem sentire. Lib. Pandect. x. tit. Fin. reg. cap. vlt. sodiētī puteum passum à vicino limite abesse oportere, interpretes Latinus posuit. Lex ea Solonis à Caio recitata, Græcè scripta est in codice Pisano, qui Florentiæ asseruatur, et ὀργυῖαν hic habet, quæ quidem mēsuram vnā plus pede crescit, & aliàs, vti ostensum, ἑξαποῦς vocatur. Theodorus ex Aristotele interdum passum vertit. Sed cum orgyia, vti dictū, vno plus pede supra passum porrigatur, nō satis rectè videtur expositū, vt passus à passis manibus dicatur: id autē si admittatur, rectè Theodorus. Sed enim omnino variat ipsa passuum mēsuram, pro regionum ritu & institutis.

Pierii Val. mensuræ.

V L N A.

VLnam Seruius & pleriq; alij eandem cum ea quam memorauimus orgyia videtur interpretari: neq; tamen inficiatur, longè minori spatio ab alijs describi. Sunt verò qui vlnam orgyia dimidium esse velint, nomenq; id, atq; ea ferè trium pedum mensura in plerisq; Italiae locis permanere. Quare quod apud Plinium legitur lib. X VI, cap. X LI, de abiete, cuius crassitudo quatuor hominum vlnas complectētium implebat, hominibus quatuor admotis arboris ambitum vlnis octo complexum intelligendum. Si verò vlnas altero modo maluerit quis intelligere, nihil laborauerim. Sanè huiusmodi amplitudo mihi non est miraculo, qui & abietes & larices & arbores alias vastitatis incredibilis inspererim in Noricis Alpibus enatas.

D E C E M P E D A.

DEcempeda, quæ Græcè δεκάπυδος, suo se prodit nomine. Ea verò & Acena est, Thessalorum quidem inuentum, vt apud interpretem Apollonij Argonauticis legimus. Porrigitur nimirū ea in digitos centū sexaginta, qui duo passus essent, non tamen orgyia. Eo dimensionis nomine sæpe vtitur Cicero, & decempedatorem, metatorē appellat. Eo ferè spatio à vicino abesse lege X II tabularum iubetur is, qui ficum aut oleam in agro plantauerit: nam si quid aliud scuerit, satis est quinq; abesse pedes. Quanquā super huiusmodi limitatione lib. Pandectarū X, tit. fin. reg. Solonis lex à Caio recitata, nō satis ex fide Latinis reddita. Nam quod interpres reddidit, Oliuā autem aut ficum nouem pedes ab extrema regione plantet, alia autem ligna quinq; pedes: in Pandectis quæ tanta veneratione Florentiæ custodiuntur, ita Græcè scriptū reperi: *ἐλαιῶν δὲ ἢ συκῶν ἐνεία πόδας ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίας φυτῶν, τὰ δ' ἄλλα δέκα πόδας*. Ex quibus verbis manifestum, oliuam quidem vel ficum pedes nouem procul ab alieno solō plantandas, ceteras autem arbores duos tantū pedes abesse posse. Sunt & alia eadem lege, quæ aliter habent in Pisano codice ipso, quàm passim in impressis voluminibus præstitum, de quibus alibi differendum: nunc nostrum sequamur institutum.

A C T V S.

Actus pedibus cōstat centū & viginti, qui passus essent quatuor & viginti.

I V G E R V M.

IVgerum, vt Varro finit, constat ex actibus duobus quadratis. Vnde Quintilianus ducentos & quadraginta pedes ponit in longitudinem, dimidium in latitudinem, quod vno iugo bouum in die arari potest: de quo, quia pleni sunt omnes Grammaticorum libri, non est vt plura inculcem.

S T A D I V M.

Stadium dupliciter consideratur: alibi pro spatio cursoribus in agone destinato, alibi certum est mensuræ genus limitibus agrorum metandis comparatum. Atq; hoc plurimū centum viginti quinq; passibus nostris terminatur, qui pedes essent DCXXV. Ea summa octies cōputata mille facit: quæ dimensio proximè accedit ad eam, quā ponit Herodotus II, vbi de labyrintho, *αὶ δ' ἑκατὸν ὀργυῖαι δίκαιαι εἰσὶ σάδιον ἑξάπλευρον*, Orgyia centum iustæ stadium conficiunt hexaplethrū. Quod verò ad agones pertinet, Græci stadium suum ducentis pedibus metiuntur. Sed Herculeū ducentis quantumlibet pedibus dimensum ab Hercule, alijs omnino maius. Vnde mathematici periti herois staturam ex eo stadio, quod ipse suis pedibus metitus est, prodiderē. Italicū porro pedes continet CXXV.

auto.

A autore Censorino. Erat & stadium Pythicum, quod pedibus mille constituisse tradunt: at Olympiacum, quadringentis tantum. Sic colligimus ex his, stadium non fuisse certæ mensuræ spatium, sed partis illius, quæ alicubi breuior, alicubi longior fuerit agonibus destinata.

P L E T H R V M.

Plethrum verò mensura est centum pedum, sexta quippe stadij pars, ut apud autores Græcos passim habetur, *πλήθρον ἑξ σταδίων ἑξακοσίων ποδῶν πέντε*. Tantundem verò est, centum id constare orgyjs dicere, cum, uti superius dictum, orgyia sex occupet pedes.

D I A V L V S.

Diaulus mensura est duorum stadiorum. Cæterum varietas stadiorum efficit, ut diaulum nonnulli ducentis constare cubitis tradiderint. Quin & cubitus ipse, ut suo loco dictum, plurimum habet varietatis.

H I P P I C V M.

Hippicum, quo scilicet equi ad cursum admittebantur, duplo maius diaulo fuit: nam quatuor id stadia comprehendisse, Plutarchus autor est:

M I L L I A R I V M.

Milliarium, ut Iunius Nypsius, octo stadijs constat: ut Vitruvius, pedibus quinquies mille: atq; ita stadium id assumitur, quod CXXV passibus nostris terminatur, quos pedes esse diximus sexcentos quinq; & viginti, quibus vnicuiq; passui pedibus adnumeratis.

D O L I C H V S.

Dolichus, ut nonnulli ponunt, stadia continet duodecim, vnum quippe milliarium & semis. Qui verò quatuor & viginti aut vno minus ponunt, quæ tria essent miliaria, recursus rationem habuisse mihi videntur: erat enim locus, ubi equi sunt cursu exerceri soliti, cursu septies iterato, quare à flexu locus ita nuncupatus. Apud Pindarum inuenies, & octies & duodecies iterationem eiusmodi fieri solitam, pro equorum, qui iungebantur, modo: de quo in commentario de Metis diximus. Ita patet illud apud Chrysostomum in epistola ad Philippenses, homilia prima: Etenim qui postquam decem dolichos cucurrit, si post deficiat, omnem amisit laudem: dictum, quia scilicet duo adhuc dolichi erant decurrendi.

P A R A S A N G A.

Parasanga, mensura Persica, in stadia triginta porrigitur. Herodoto ea essent tria miliaria & semis, qua dimensione in itineribus transalpinae nationes plurimum vtuntur, vulgò Leugam appellantes. quanquam & Leugæ spatium, pro locorum regionumq; situ plurimum varient, quippe quæ inter Alpes, breuiores, in Germaniæ verò atque Galliarum campis longius protrahuntur. Deniq; eam mihi videntur rationem habuisse, ut quantum itineris vna hora obequitando confici posset, id ea nūcupatione appellarint: ideoq; cum difficilior ac perinde tardior sit ingressus per Alpes, Leugas identidem breuiores constituerunt.

S C H O E N V S.

Schoenus duas occupat parasangas, quæ septem essent miliaria. Hæc inter Ægyptiacas mēsuras adnumeratur ab Herodoto. Nonnulli stadia cum quinqua-

Pierii Val. Mensuræ.

ginta continere tradunt. Plinius ex Eratosthenis ratione quadraginta tantum, ^D qui passus essent quinquies millia. Aliqui stadia XXII singulis Ichcænis attribuerent. Atque ita mensurarum huiusmodi inconstantiam diuersitas autorum facit, siue loca, siue tempora rationem hanc omnem variarint, quemadmodum in proderibus tanta scriptorum dissensione omnia conturbata.

HÆREDITARIA PORTIO SORS'VE.

Inuitat verò me nominis similitudo, ut quid schœni vocabulo sibi velint diuinae literæ, aperiamus. Apud Hebræos enim mensuræ genus erat sub funiculi nomine nuncupata, per quem portionem eam indicabant, quæ in agrorum diuisione huic & illi obueneret, transibatque vocabulum ad hæreditates & patrimonia. Vnde Moseos cantico, Deute. Funiculus hæreditatis suæ Israël. & Psal. 77. Et sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis. Et 47. Ezechielis: Ioseph duplicem funiculum habet: & passim multa huiusmodi. Ægyptijs porrò mos, ait Prodicus, ut apud Max. Tyrium est, terram metiri funibus: quod & Hieronymus agnoscit tertio Ioëlis cap. vbi Septuaginta ait transtulisse, χείμαρρον τῆν χοίνας, quod alij torrentem spinarum fecerant, funiculum ait χοίνας, aut iuxta Ægyptios mensuram certi itineris. Vnde in Psalmis: Semitam meam & funiculum meum inuestigasti. In Nilo enim, subijcit, flumine, siue in riuis eius solent naues funibus trahere, certa habentes spacia, quæ appellant funiculos, ut labori defessorum recentia trahentium colla succedant.

VITÆ PROGRESSVS.

Quia verò versiculum obiter ex tricesimonono supra centesimum Psalmum citauimus, τὴν τρίβον μου καὶ τὴν χοῖνὸν μου σὺ ἰζηχνιάσας, Semitam meam & funiculum meum tu inuestigasti: transtulerunt quidam, exanimasti, à vestigio tamen est ἰζηχνιάζω. quamuis qui Hebraicam sequuntur lectionem, grabatum ex iunco factum, non funiculum, intelligere videantur, dum τὴν χοῖνὸν μου ἰζηχνιάσας, accubitum meum euentilasti, reddunt. Quinetiam Chaldææ Arabicæque lectionis traductio in hæc ipsam sententiam habet. Sed & quando ambulaueris in via, aut quando accubueris ad studendum, legi. Sed quoniam Græca lectio iam recepta est, quam, ut plerisque locis apud Hieronymum video, eam esse arbitror quam LXX transtulere, eam secuti, quid in ea hieroglyphici contineretur, exposuimus. Quam verò schœni funiculiue mensuram apud Ægyptios & Persas esse Euthymius tradit, eandem ait nostri prope modum stadij longitudinem æquare.

STATHMVS.

Stathmus, quod itineris diurni spacium est, produci fertur stadij centum & quinquaginta, quæ milliaria essent vnde viginti, quadrante minus. Nam & Iurisperitorum tabule viginti milliaria diurnis itineribus concesserunt. Iocose verò Lucianus ὑπὲρ νεφέλων ludit, οὐκ ἔστιν τεχνίλοι μὲν ἵππων ἀπὸ γῆς στάδιοι πρὸς τὴν οὐρανὸν, ὁ πρὸς τὴν ἡμῶν σαθμὸς. Nunquid tria millia stadiorum sunt à terra, ad Lunam usque, qui primus nobis stathmus, id est, quod itineris spacium vno die peregrimus? Sed ut fabulas omittamus, satius ferit, tot decursis spacij commòdum quiescere: quamuis adhuc digiti quoque uersum accepti quasdam habent dimensiones, quarum norma modoque reliquum totius humani corporis dimetitur, mensura in hoc vel illo membro nunc parte pari, nunc geminata, in pluribus triplici: quippe pollex expeditus, ut supra inuimus, eiusdem mensuræ est cum infamis dimidio, aure, cum naso, cum fronte & ore, cum infima brachij latitudine, & partibus plerisque

ariscq; alijs. Verùm cum hæc ad pingendi sculpendiq; artem potius, quàm ad suscepti operis negotium pertineant, eam artificibus operam relinquentes, imaginum significata, non artem pingendi, exponere prosequemur.

CLARISSIMO BERNARDINO TOMITANO,
PVBLCO BONARVM ARTIVM IN ACADEMIA PATAVINA
PROFESSORI, DE DIGITORVM NVMERIS ET SIGNIFICA-
TIS, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS, PER
PIERIVM VALERIANVM.

*M*icare tecum digitis libet, *T O M I T A N E* honoratissime. *M*icare mecum? inquires. Nempe quantacunq; sis grauitate præditus, micare tamen libet. Quid enim aliud is, qui per digitorum motus varios, numerorum significationes explicare aggressus fuerit, facere videatur, quàm ridiculis propemodum articulorum om-

nium gesticulationibus, modo eos porrigendo, modo contrahendo, colluderé ne dicam, an pueriliter ineptire? & tamen ipsa rei cognitio aliquid habet, quod eruditi quantumlibet viri minimè sint aspernaturi. Quare ausim dicere, aliquid omnino in digitis meis vel ipso Tomitano non indignum, quodq; forsitan emunctissimam eius naurem ad libri totius lectionem possit allucere. Multa enim ex eo tempore sunt, quæ temporibus illis beatoribus, quibus industria & ingenium in precio fuerunt, minimè contemnenda videbantur. Sedenim vt quid de huiusmodi argumento sentiam, ingenue fatear, habet omnino aliquam rerum copiam, & varietatem. Sed exactissimam diligentiam illam, omnia perquirendi, quæ in huiusmodi sententiam dici possint, neq; me præstaturum polliceor, cui plenior esse, per otium, & tam frequenter infestam podagram, minimè licuerit. Neq; tu, qui omnem vitæ meæ rationem optime nosti, id ab occupationibus meis efflagitabis, eo vno contentus, quòd hoc, qualecunq; sit, mei erga te amoris & obseruantia argumentū esse voluerim. Cognosco autem ingenium philosophi, qui tam multa quæ minimè oculis conspicua sunt, ita spectare videatur, ac si rerum suarum imaginibus conformata, suisq; coloribus picta proponerentur. Animam nemo vidit, quam philosophus ita intuetur, & ad amussim factam agnoscit, ac si colossus ingens aliquis aut fabrica quæuis admirabili membrorum artificio elaborata esset.

DIGITORVM DIVISIO

*R*ATIONI consentaneum videtur digitos primùm diuidere, & quod illi munus singuli suscipiant explicare, vt ita mox quæ in illis significata reperiuntur aperiamus. Illi enim alio atq; alio gestu dispositi, nunc contracti, nunc porrecti, vti profati sumus, modò hac, modò illa manu varias habent significationes, ac omnem ferè numerorum rationem explent, cuiusmodi plurima in antiquorum statuis reperiuntur, & apud scriptores passim offeruntur quæ non paruam inferant hæsitatiōem, nisi aliqua eorum ratio, quod facere proposuimus, expendatur. Tota igitur supputationis ratio in tris partes diuisa est, quarum prima digitus, articulus altera, tertia compositus numerus appellatur. Digitus est quicunq; numerus sub denario profertur: & huiusmodi puncta vsque nouem, prærogatiua quadam, etiam sub numeri nomine singula

Pierii Val. Digiti, & numeri.

continentur. Articulus, qui nullo redundante diuiditur in decadas, è quorum **D** utroq; compositus numerus resultat, quotienscunq; scilicet articuli, siue denarij numerum aut hunc aut illum sibi assumunt. Numeri sedem in inferioribus tribus digitis habent. Articuli cōiunctim in indice, polliceq;. Compositi & hos & illos, prout vsui venit, aut explicant, aut inflectunt socialiter. His ita constitutis, operæ precium est, quos quisq; digitus, quos cuiusq; digiti gestus, numeros ostendat, aperire. Primum autem omnium illud constat, læuam manum omnia indicare puncta ab vnitae, vsq; nouem & nonaginta: dexterā verò à centenariò, vt ita dicam, vsq; noningēta. Sed quibus digitis millenariū à centenariò distinguatur, magna est inter cruditos controuersia, dum alij Bedam, virum quidem non inruditū, sequuntur, alij probabiliorē quandam rationem amplectuntur. Bedas enim, si modò ille ita scripsit, centenarium à læua in dexteram ita transferri tradit, vt quo gestu, quibusq; digitis X in læua numerauimus, eo centum in dextera designemus: inde ad millenaria descendamus, & quibus gestulationibus in læua numeros vsq; nouem ostenderimus, ijdem in dextera totidem millenaria proferamus. Alij naturæ ordinem secuti, vti minores numeri maioribus **E** subiiciuntur in læua, ita minores summas maioribus in dexteram subditas agnoscunt: ea enim proportio est numerorū ad decadas, quæ centenariorū ad chilia-das. Congruum igitur est eorum quoq; hieroglyphicorū figuras ad eorum regulam accommodari. Quare perplexitate, quæ in ijs quæ Bedæ attribuuntur mentes implicat & obturbat, cuitata, ita manus statuendæ, vt veluti in læua ceceptum est ab auriculari pro vnitae & socijs, ita in dextera ab eodem digito centenariū exordiamur, vsq; noningenta. Millenaria verò per pollicem & indicē exprimamus. Atq; vt in læua à numeris per inferiores tris digitos ascensum est ad articulos, ita in dextera per eosdem inferiores à centenarijs surrigamur ad millenaria, quo scilicet gestu quibusq; digitis in læua X ostendimus, per eosdem in dextera millenaria explicare incipiamus, quæ circa pollicē & indicē longè cōmodius & conueniētius hospitant. Cuius rei testem appello summæ multiplicisq; doctrinæ virum Irenæum Theologū ex antiquioribus, qui aliquot ætatibus ante Bedam claruit: apertè enim hic scribit, V N I V S numerum, quo gestu significabatur in sinistra, translātū in dexteram cētena conficere. Sed ponam eius verba super hoc gestu, in Valent. libro primo, capite decimotertio: A numero nonagesi **S** monono, qui fuit in læua per V N I V S significationem, transferri in dexteram, & ibi centena constitui. Huius sententiam Græci, & vniuersus recentiorum vsus admisit, quos inter egregiè princeps Lucas Minoritanus, qui Arithmeticā & partes eius absolutissimè consummauit, eiusq; opus vno omnium ore probatissimū, multis abhinc annis venit in manus hominū, & habetur in primis. Fuerunt & alij, qui manibus ad hanc seriem, quam ponit Irenæus, figuratis, libellos ad mortaliū institutionē edidere. Præterea tota huius hieroglyphici ratio cum Chaldæis ad amussim congruit, mirificeq; respondet. Illi enim totā hanc computandi diligentia per lineas expressere, ita inter se distinctas, vt apicibus solū quibusdam additis, situ tantū numerorum varietatem indicarent, quaternæ tamen ita positæ, vt prima digitos, secunda articulos, tertia centena, quarta millenaria cōmonstrarent, eo quidem ordine, vt qui apex surrectus læuorsum vnitatem ostenderat, dextrorsum versus cētena præ se ferret: ijdem, sed infernè vergentes, læuorsum X, dextrorsum mille signarent, in eum, quem

sequenti vides pagina, modum;

1.	100.	10.	1000.
2.	200.	20.	2000.
3.	300.	30.	3000.
4.	400.	40.	4000.
5.	500.	50.	5000.
6.	600.	60.	6000.
7.	700.	70.	7000.
8.	800.	80.	8000.
9.	900.	90.	9000.

Ad Chalæcorum igitur normam, manuum digitorumq; supputationes accommodabimus, earum volis altera a terius è regione palsis, vt vnitates cētinarijs, decades millenarijs, ad superiorum hieroglyphicorum instar, opponantur.

1.	100.	10.	1000.
2.	200.	20.	2000.
3.	300.	30.	3000.
4.	400.	40.	4000.
5.	500.	50.	5000.
6.	600.	60.	6000.
7.	700.	70.	7000.
8.	800.	80.	8000.
9.	900.	90.	9000.

Quòd verò Orontes Regis Artaxerxis gener, qui ob eius indignationem quamdam & honoribus amotus, & ad ignominiam redactus esset, dixerit: Quemadmodum supputatorum digiti nunc myriadas, nunc vnitates præ se ferunt, ita Regum amici nunc plurimum, nunc minimum præstare possunt: non est vt quispiã hoc ad Bedæ rationes trahat, quasi Orontes intellexerit de dextera læ-

Pierii Val. Digiti, & numeri.

uæq; auricularibus, in quibus hinc vnitates, inde millenaria constitui debeant: **D** insulsa enim est imaginatio, cum Orontes myriadas hinc confusim ad amplificationem oratorio more dixerit, non quod myriadum hieroglyphica vnitati sigillatim opponere cogitarit, sed in vniuersum hinc læuæ digitos, illinc dexteræ designauit. Obstarēt Chaldæis & Persis, Irenæo & alijs, Quintilianus, quem nonnulli ex libro vndecimo citant, eo loco: Gestus poculum poscentis, aut verbera minantis, aut numerum quingentorū pollice flexo efficientis. Quæ sunt à quibusdam scriptoribus notata, ne in rusticis quidem vidi. Sed ijdem ipsi, qui quingentorum positum volunt, inficiari non possunt, quin eo loco eruditi pleriq; viri quinquagenarium potius agnoscant. Non sum verò nescius nonnullos esse, qui lectionē apud Bedam defendere aggrediantur, quippe quæ in læua denaria sunt, ijisdem digitis in dextera centena significare, atq; ita per eisdem pollicem & indicem per decadum aggregationem ad noningenta vsq; procedendū: mox cum millenaria fuerint indicanda, ad eiusdem dexteræ inferiores digitos descendamus, quod vel natura ipsa videtur abhorrere. Sanè Hieronymi verba sunt: Porro centesimus numerus (diligenter quæso Lector attende) de sinistra **B** transfertur ad dexterā, & ijisdem quidem digitis, sed nō eadem manu, quibus in læua nuptæ significantur & viduæ, circulū faciens exprimit virginittatis coronā. Ego, ni fallor, ex his verbis Hieronymum putō eadem tradere, quæ docuit Irenæus, dum modò loco suo sententia cōmatis adlitis distinguat. Sententia quidē Hieronymi est, diligenter attendendū. Quid attendamus? Centesimū numerū de sinistra transferri ad dexterā, & ijisdem quidem digitis, nō eadem manu circulum facientē exprimere virginittatis coronā. At explicauit se aptius, inquit, dicens, quibus in læua nuptæ significantur & viduæ. Scimus quidem in læua vnguem pollicis, ad vnguē indicis, quasi ad osculum molliter applicatū, maritalis coniūctionis hieroglyphicū ab eō viro doctissimo positum, quod loco suo plenius cōmentati sumus. Viduas autē per sexagesimū ostendi, qui numerus per indicem eiusdem læuæ, qui extremū pollicis articulum artē complectatur, exprimitur. Idem fatentur omnes. Sed Hieronymus, ne fallamur, admonet, trāsferrī numerum centesimū ab læua in dexteram, per digitum & gestū scilicet, qui vnitatem in læua constituit, in dextera centena cōficiat. atq; ita de cæteris. Atq; hoc est quod ait, Sed non eadem manu. quā manū? eam intelligit qua non vtimur **R** in centenis, cuius scilicet digitis nuptæ significantur & viduæ, quarum manuum hieroglyphica superius & explicauerat, & ingeniose interpretatus erat. Sed quomodo corona hæc, dicet aliquis, circumflectetur in auriculari? Respondemus: si digitum eum ita inflexeris, vt digiti eius vnguis mediæ palmæ tuberculū appetere videatur: id ita coronæ plexū imitabitur, ac si arboris cuiusuis ramulum ita flexeris, vt cacumen eius ad locū vnde germinare ceperat, inflexeris. Nā gestus hic, vt quod necesse est identidem repetamus, in læua vnum significat, centū in dextera, vt singula copiosius suis quæq; locis enarrabuntur. Nunc, quoniā lectorem aspera & morosa forsità disceptatione delassauimus, libet in huius gesticulationis sententiā lepido Nicarchi epigramate aures animūque aliquatū delinire. Locat enim is in Cōtyttarin auiosam vetulā, quæ præcano cum esset capite, multæq; dicacitatis, ac Nestori comparata, nondū cum ita grandæuū esse sine ret, quæ ceruos annis superasset, eā ætatē suam læua manu verā dissimulans inceperet numerare, tamen & viueret, & luminis beneficio frueretur, & firmis ingrederet pedibus, æquē ac si esset adolescētula. Quare maximè verendū ne Plutoni

sinistri aliquid acciderit. Sed Nicarchum ipsum audiamus, quem falso quidam Nicandrum vocant:

Ἡ πολὴν κροτάφοισι κοτυφεῖς ἢ πολὺ μὲν
 γράια, δὲ ἰὼ Νέστωρ ἐκ' ἐπιπεσούτατ',
 ἢ φασὶ ἀθροῖσ' ἐλάφου πλείον, ἢ χεεὶ λακί
 γῆρας ἀειμῆσαι δδύτερον ἀφ' ἀμύν,
 ζώει, καὶ λδύσσοα, καὶ ἀρτίωσ' οἴατε Νύμφη
 ὡς τέ με δις αὐχὴν μῆτι πέποιθ' αἰδῆς.

Quòd si quis epigramma ipsum Latine sibi cani postularit, id huius est sententiæ:

*Multum garrula anus, caput omne Cotyttaris alba,
 Propter quam Nestor non sit adhuc senior,
 Quæ ceruos annis superavit, quæq; sinistra
 Vitæ iterum cæpret connumerare dies:
 Vivit adhuc, cernit, pede firma est, virginis instar,
 Plutonem ut dubitem passum aliquid gravius.*

Et quoniam in Nestoris ætatem incidimus, synepcia postulat, ut quatuor etiam Iuuenalis carmina subiungamus:

*Rex Pylus, magno si quicquam credis Homero,
 Exemplum vitæ fuit à cornice secunda.
 Felix nimirum, qui tot per secula vitam
 Distulit, atq; suos iam dextera computat annos.*

VNITAS.

SEd iam strato itinere, sopitisq; controuersijs, ad ea quæ liquida manifestaq; sunt procedamus, digitosq; ipsos erūpere gestiētes è carceribus emittamus, primiq; spacia corripiant auriculares, alter & alter: quorum qui in læua est, vno omnium consensu vnitatis indicium est, si vnguiculum ad medium volæ tuberculum aduertat, quasi coronam quandam flectere meditetur. Itaq; si fascēs à dextera alicuius statuæ fuerint, læua verò eo gestu pretendatur, primi Consulatus hieroglyphicū apparebit: vel si alia fuerint insignia alicuius honoris indices, primum eo potitum ostendet, atq; ita de reliquis:

CENTVM.

AB hoc læuæ digito ad eundem dextere cōuersi, eodem gestu quo illic vnū, hic centum, ut iam constare potest, significari profiteamur. Neq; id prætereundum, quòd centenarius numerus virginalis, ut sacrarum literarū interpretes tradunt, appellatur: de quo apud Matthæum habetur cap. XIII. Quando quidem ihs qui vitam recte, piè, sancteque instituerunt, tria sunt proposita præmia, vel fructuū prouentus, alijs tricenarius, alijs sexagenarius, alijs cētenarius. Tricenarius quidem ihs qui maritalem secuti vitā, eam coniugio minimè contaminato peregere: nā numerus ille, ut loco suo dicetur, aptus nuptijs. Sexagenarius ihs, qui viduitatem aut coelibatum incorruptè atq; integrè custodierunt. Et sexagenarium annorum numerum viduitatis esse identidem ostendemus. Centenarius demū ihs, qui virginitatē intaminatā incolumemq; ad vltimū vsq; vitæ terminū seruauere. Eucherius centenariū hoc præmiū nō tantū ad virginū merita, verum etiā ad martyrum mercedes præmiaq; proposita contendit. Hierosolymitanus Hesychius, perfectissimū, ait, centesimū ideo concipimus, quia quinquagesimus, quæ spiritus sunt amplectitur, vnde Pentecoste spiritui sacra. Bonorum verò operū fructus, qui messem omnem excellit, in Euangelica lectione ad

Pierii Val. Digiti, & numeri.

centesimū vsq; cumulatur. Adamantius quoq; numerū hunc plenū in omnibus 1
atq; perfectū autumat, aitq; totius rationabilis creaturæ sacramentū intra se con-
tinere.

D V O.

AD læuam autem, vnde digressi sumus, reuertentes, si, vti de vnitae dice-
bamus, aut Cōsul, aut Imperator, aut Dictator, vel quid huiusmodi fuerit,
qui dignitatem eandem sibi accessisse indicare voluerit, non infulse statuum po-
net, in cuius manu læua anularis digitus eodem inflectatur modo, atq; eodem
loco cum ipso minimo applicetur. Duo enim vel bis, vel iterum, eo gestu expri-
mi manifestum.

CORPVS VEL IMMUNDITIA.

IPse verò dualis numerus mystico significato corpoream indicat naturam, &
pro immundis accipit in sacris, quòd is numerus sociandis generandisq; cor-
poribus aptari solet: de quo vidēdus Adamantius lib. tertio in epistolam Pauli
ad Romanos, vbi de propitiatorio loquitur. Summonet D. Hieron. in hanc sen-
tentiam aduersus Iouinianū, animaduertendum esse iuxta Hebraicam veritatē,
in primo, & tertio, & quarto, & quinto, & sexto die, expletis operib. singulorū, E
subiectū esse, Et vidit Deus quòd esset bonum; in secūdo verò die hoc omnino
subtractum, vt admoneremur non esse bonum duplicem numerū, quòd ab v-
nitione diuidat: nam vnitas tota Dei est: dualitas verò significet hieroglyphicè
fœdera nuptiarum, quibus vbiq; Hieronymus paulò se infensioem ostentat.

D V C E N T A.

EOdem verò ipso gestu quo in sinistra D V O, in dextera digitus idem D V-
CENTA significat.

I I I.

MEdius autem, quem nonnulli Medicum, plures infamem & impudicum
mappellant, ita penes duos inferiores adcuruatus, ac si citharæ cuiuspiā filo
vna seria gestuq; apprimēdi essent, ternarium effingūt numerum. Quodq; supe-
rius de titulis & honoribus attigimus, vbi tergemini cuiusquam notandi essent,
hoc assumi potest hieroglyphicum.

A N I M A, D E V S V E.

SEd ipse etiam numerus suum habet significatum, quippe qui incorporeæ na-
turæ consecratus, nunc animæ, nunc Dei simulacrū, hieroglyphicumq; est: F
de quo multa Pythagorici, multa etiā veteres Theologi disputarūt, quæ breui-
tatis causa sunt prætereunda. Illud tamen non omittam, Propitiatorium in di-
uinis institutionibus longitudine duorum cubitorum & semis fieri demanda-
tum, vt id Christum hominem significaret, quod & apud Paulum epistola ad
Romanos habetur: qui quidem licet verus esset homo quem proposuit Deus
propitiatorium per fidem in sanguine eius, aliquid tamen habuit quod humanā
excederet naturam, tria tamen non exæquaret: nam pater eo maior est. Sed si
quis hæc apertius declarari sibi voluerit, ad eius epistolæ interpretes accedat.
Quòd verò paulò antè binarium malū esse dicebamus, sacerdos Heli, cap. III,
primi Regum, dualem numerum pessimi spiritus esse suspicatur, vti Dei ternar-
ium. Nam cum angelus Domini Samuelem bis vocasset, tertiam vocationem
expectandam duxit, vt vocem diuinam esse cognosceret.

C C C.

EOdem gestu digitoq; quo tria in sinistra, C C C. in dextera significant. Sed
& vocabulū ipsum suas habet significationes. Trecenta siquidē pro magno
admo-

A admodum numero ponuntur: ut apud Catullum: Expecta hendecasyllabos trecentos, Quos simul complexa tenet trecentos. & multa huiusmodi, etiam apud alios: Et tercentenas erroribus impleat vrbes. Tercentum niuei tondent dumeta iuueni. Tercentum tonat ore deos. Sanè cum superius centenarium plenum atque perfectum numerum esse ostenderit ex Adamantio, eundem triplicatum supremum quid significare nulli dubium relinquitur. Sed tercenteni in arcæ longitudine cubiti, ostendunt hominem qui sit à centenario lapsus, hoc est, qui à tota rationis summa per ignorantiam deciderit, facile posse per Patris, & Filij, Sanctique spiritus cognitionem in trecenta restitui. Hic autem animaduertendum est, posse nos gestum conformationibus illud coniectari quod ait Plinius lib. XXXIII, cap. VII, lanum à Numa rege dicatum digitis ita figuratis, ut C C C L X V dierum nota, per significationem anni, temporis, & cui se Deum indicaret.

C C C L X V:

C Vm itaque Plinius dicat digitis ita figuratis, verisimile non est, quod nonnulli putant, in dextera insculptam fuisse literam T, quæ apud Græcos trecenta significat: in læua verò Ξ & E, quæ sexagintaquinque supputant. Dicamus igitur eius statuæ dexteram eo gestu figuratam, ut ea exporrecta tris inferiores digitos graduum in morem incuruatos haberet, qui gestus, ut dictum, trecenta signat: læuam autem, ut paulò inferius patebit, ita conformatam, ut index pollicis vngui circumductus, arctissimam eum circulatione complecteretur, infamis verò mediam palmam versus adcuruaretur, duobus reliquis extantibus quantulumcumque porrigi potuerint: ita enim quinque & sexaginta describi: annum enim ad huiusmodi dierum numerum intelligi debere ciuilitè Pandect. ultimo Paulus ait. Et intercalarem, quo scilicet bis sexto calendas Martias dicimus, quarto quoque anno nihilo fecius eodem dierum numero supputari, manifestum: quia duo illi dies vnus vice habentur: nec interesse ait Celsus, vtrum priore an posteriore die quid actum sit.

I I I I.

T Rium igitur numerorum gestibus ita positus, insequentium aliorum trium ridicula propemodum sese offert gesticulatio. Nam quatuor exprimere cum volumus, minimum sustollimus, reliquis in incuruatione sua permanentibus. Ita quartum Cos, Imp. Dicit: & reliqua.

C C C C.

E Adem ratione modoque in dextera ijdem compositi digiti, C C C C constituent. Nec super hoc aliud ad negotium.

V.

Q Vinq; autem, aut quinquies ostendere qui volunt, anularem & minimam exporrigunt, impudicum palmam versus incuruant, uti in Iani statua dicebamus. Neque quidem hoc tantum signo quinarium significabant Aegyptij, verum etiam per sculptam Stellam hieroglyphicam, propterea quod, ut Horus ait, ex innumerabili stellarum multitudine quinque tantum sunt ea prerogatiua pretere, ut mundi, quod illi aiebant, curam gererent, humanis rebus omnibus consulere, nihilque apud mortales fieret, quod ab earum arbitrio non penderet. Ego, si mihi dicere liceat, desumptum puto à radiorum numero, quo Stella piscis insignita est, quod & Naturalis historiae scriptores tradunt, & ego in Anconitanum litus eiectas magno numero conspexi, & manibus meis attrectaui. Sedenim de hac plura loco suo in Cœlestibus enarrabuntur.

Pierii Val. Digiti, & numeri.

S E N S V S.

Sed & ipse quinarium numerus quomocumque descriptus figuratusque, suam habet hieroglyphicam in sacris significationem: pro quinque enim sensibus accipitur. Unde illud Ambrosij peruulgatum de quinque virginibus prudentibus, & totidem fatuis. In antiquioribus vero Mosaicæ legis præceptis, qui peccasset in sanctis, tantundem reddere iubebatur, & ad illud quintas adijcere, quod in exemplaribus Græcis ἐπίπεντασ legitur, ut scilicet ita intelligamus: Si quis de sacris vel oblationibus vel muneribus in usum pauperum erogatis, aut pro templi ædificatione, alteriusque voti operis designatione datis, quinque interuertisset, oportere eum quinque sarta tecta reddere, mox peccati veniam imploraturum ἐπίπεντασ adijcere, hoc est, & altera quinque, & aliquid in super auctarij. Quam sententiam Cyrillus examinans ita meditatur: Si quis, iniquus, quinque sensuum opus peruertit, & debito honestoque vnumquodque officio defraudauerit, oportere eum synceros illos, & integros Deo restituere, mox alios quinque interiores adijcere, & horum omnium denique summam & solidationem quandam superaddere, firmum scilicet bene agendi propositum, si Deo satis ex aße facere voluerit. Eodem facere videtur, quod ab vno mense ad quintum usque annum didrachmæ quinque, hoc est, ut Hierosolymitanus Helychius interpretatur, quinque sensuum perfectio, sit oblatio, que ideo per geminatum numerum exprimitur, ut intelligamus, ea que puer sensibilibus audit, videt, gustat, odoratur, & tangit, ea etiam conduplicet, dum ad intellectum ea accommodare fuerit institutus.

Q V I N G E N T A.

Idem gestus ex iisdem digitis in manu dextera, quingenta supputat.

V I.

Anularis vero in læua solus incuruatus, auriculari & alijs exporrectis, senarium ostendit: de quo multa apud Macrobium libro sexto.

S E X C E N T A.

In dextera vero eodem depositus modo sexcenta colligit: qui numerus apud Latinos pro maximè ingenti copia, numerosissimaque multitudine, ac prope modum infinita, hieroglyphicè proferri solet. Ad Atticum Cicero: Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas vno tempore accepi. Ad eundem idem: In quo multa molesta, discessus noster, belli periculum, militum improbitas, sexcenta præterea alia. Lepidusque Plautus, Captiuus, Sexcentoplago nomen fecit illi, cui plagæ innumeræ nunciabantur. Sed ne sexcenta eiusmodi proferam, ad reliqua enarranda progrediar.

V I I. D C C.

Bis iam trium digitorum spatijs decursis, tertium iterabimus, quod palmam moueat. Facta igitur ad auricularem repetitione, cum dicimus, quantulumcunque porrigi potest, ad inum usque palmæ tuberculum appressus, septenarij numeri signum esse. Et in dextera, septies centeni. Eo vero gestu componendo medius quoque adflecti cogitur, ac veluti gnomon horarius supra anularem prominere, ut ea sit eius digiti figura, quam trapezitarum nunc in septenario notando delineant, in hoc scilicet signum 7.

C E N T V R I O.

AC, ne leue quid attigisse videamur, eadem trapezitarum nota in plerisque veterum monumentis adsculpta, ceturionis signum habebatur. Ostendit mihi
Romæ

A Romæ vetustum admodum monumentum ex marmore Thomas Petrosanus, vir antiquitatum huiusmodi studiosissimus, in quo & signum id incisum erat, & verba rem interpretantia, in hunc modum addita.

SIGNVM CENTVRIONIS, 7.

ET Bononiæ inscriptionem vidimus ad D. Petronij ædem, in qua signum idem eodem significato incisum spectatur. Romæ etiam apud Paulum Cæsium Cardinalem inscriptionem vidi eius notæ, quæ sic incipit:

M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO 7 LEG. XV.

APOLLINAR. 7 COH. III.

& quæ multa ibidem insculpta sunt militaria, de quibus in Armorum commentario abundè meminimus.

D E V S.

Non erat autem otiosum septenarij nomen, quod hieroglyphicum esse Dei Philolaus asseuerat, quippe quòd ea sit eius numeri prærogatiua, vt ipse sibi similis, alter ab alijs sit, veluti Deus dux & princeps vniuersorum solus semper, singularis & immobilis. Inter enim ea quæ intellectu percipiuntur, septenarius sine motu est, neq; quicquam patitur. Nam alij numeri partim generant nō geniti: partim generantur, cū minime generent: alij vtrunq; obeunt munus: solus verò septenarius vtriusq; conditionis immunis. Vnitas quippe à nullo prorsus genita, numeros omnes quotquot habentur, generat. Octo verò generantur à bis quatuor, nullum autem generant. Nam numeri hic infra denarium intelliguntur. At quaternarius eorundem & parentum & liberorū ius obtinet, octonarium quippe gignit, à bis duobus ipse genitus.

P A L L A S.

Quorum cū nihil accidat septenario, quòd sine matre sit, quodq; virgo Palladi assimilatur, & quorundam symbolico hoc vtentium idiomate mos fuit summi Dei sapientiam vocabulo signoq; Palladis interpretari, quanquam vbi figuras mathematicas aliquot hoc commentādi genere declarauimus, ternariū & æquilaterum triangulum præcipuè Palladi dicatos ostendimus. Sed quoniā alibi, quæ septenarius significata habeat in Diuinis literis, dicenda sunt, hic satis fuerit pauca hæc attigisse.

O C T O. O C T I N G E N T A.

Medius itaq; auriculari adiectus, ita vt vnà cum eo extremam volæ partem apprimat, octonarij numeri hieroglyphicum erit in leua: in dextera octies centena recensita indicabit.

I X. C M.

Medius demū ad extremā palmæ volā vnà cū duobus inferioribus applicatus, ita ut totā obtegāt, nouē in sinistra cōstituit, in dextera nouies centena.

M V L T I T V D O.

Est etiam nouenarius ipse numerus hieroglyphicus, quippe qui se non intracutem contineat, sed effusus plurimos significet: quod Theon obseruat in Arati carmine, ἐννεάγῃρα κορώνη: nō quòd nouem, inquit, ætates viuat, sed quòd perquandiu, vt Tibullus, *Viuere cornices multos dicuntur in annos.*

Apud Nicandrum ἐννεάκωντρον legas, pro, aliquot præditum aculeis. Idem ἐννεαδέσμονος σφονδύλους in Scorpij cauda ponit, cū septem tantum in ea compages enumerentur. Pro multis igitur nouem posita interpretes agnoscūt, de quo satis in Scorpij cōmentario. Quin & Alceus hydram ἐννεακέφαλον eadem ratione dixit, cū

Y

Pierii Val. Digiti & numeri.

Simonides eam *πεντηκοντακάλον* tradat. Quem imitatus Maro, ita super ea: D

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra. Ad hoc etiam facit, quòd Hesiodus nouem inquit noctes Iouem cum Mnemosyne iacuisse, vnde Musarū prolem susceperit. Oportere enim, aiunt interpretes, cum diu studijs incūbere, qui sit mox aliquod ingenij atq; doctrinæ memorabile testimonium relicturus:

Nam decem bos luca per annos

Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;

Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.

D E N A.

POSTquam igitur digiti tres inferiores triplici decursu Iudii sui partes peregerit, athletas nunc spectabimus, pollices quippe, indici unumquenq; suo commissos, varia quorum colluctatio à læua theatri parte per decadam campū, altera verò ad dexteram lucta per numerosissimas chiliadum arenas exercebatur. Erit igitur conflictus primus, læuæ index in primam pollicis sui suffraginem vnguem affigens, quem attractus pollex ita vrgeat, vt colluctatorem stragulatione quadam elidere videatur. Hieroglyphicum hoc denarium, alterum verò par ad dexteram millenarium recenset. De denario locus patescit apud Apuleiū, Apologia: Si triginta annos pro decem dixisses, posses videri pro computationis gestu errasse, quos circulari debueras digitos aperuisse. Quo verò pacto digiti in tricenario aperiantur, loco suo dicemus. Apud Horū Niliacum inuenias lineam vnā surrectam cum alia supernè deiecta, vel incumbente, decem linearum quæ in plano ducendæ essent, hieroglyphicum esse. Puto ego hunc exprimere voluisse denarium numerum, cuius scilicet denę vnitates per lineas totidē significari, tanquam per puncta, solitæ essent, quæ apud Ægyptios eiusmodi tantum figura comprehenderentur: compendiosam enim rationem aliquam in numerorum notis nationes omnes, quæq; suam, excogitarūt. Omnino enim codices quos inspexi, omnes eo loco mendosi sunt, præsertim impressi, qui sic habent: *ραμμὴ ὀρθὴ μία ἄμα ραμμὴ ἄδικα κλημένη δέκα ραμμὰς ἰδιπέδου σημαίνουσι.* Sed et in manu scriptis aliquid desideratur, quorum minus corrupti ita habent, *ραμμὴ ὀρθὴ μία ἄμα ραμμὴ ἄδικα κλημένη, ἢ* (hic vacuum relictum) *ἢ δέκα ραμμὰς ἰδιπέδου σημαίνουσι.* quorū hæc est sententia: Linea vna recta, vnā cum altera supernè sibi adscita linea, vel (hic vacuum) vel decem lineas planas significāt. Puto autem lineas illas ita ducēdas **I**. Nam aliquid simile apud nos est, cum linea plana supernè ducta, cui puncta numeralia subiiciantur, quæ singula vnitates ostendāt, duplicatum numeri tantundē significat, quot sunt signa, quæ planæ illi lineæ subdita cōspiciuntur, vt **IIII** V I R. aut **IIII** l. V I R. pro Sex. vir, & Decēuir. In Ægyptiaco vero signo, superior illa linea producta ostendere videtur, licet vna tantum signata sit, X. tamē sibi vnitates adsciscere. Quod verò de duplicandis punctis dicebamus, multis potest veterum inscriptionibus confirmari, sed vnā tantū exēpli loco ponam, quā Venetijs apud clarissimum virum Danielem Ranerium senatorem, antiquo lapide ita notatam inspexi. **IIII** V I R. quod tantundem est, ac si **DECEM** V I R scriptum esset. Intelligendū enim est puncta illa quatuor, linea illa supernè ducta, duplicari. Quod verò ad Horum attinet, id ideo apposui, vt castigatiore codice quærendū admonerē. Nec me latet Probū de notis antiquorū, eius lineæ supernè ductæ signum, ad millenariū vsq; prouehere, sed in eo libro multa sunt multorū arbitrio, atq; etiā errore, inculcata: neq; rei cuiuspiā sana intelligētia magis nostro tēpore desideratur, quàm inscriptionum eiusmodi vera cognitio. Ad id verò

verò quod suprà læuæ pollicem indici, quippe decadas chiliadibus, respondere afferebamus, Romani quoq; ad Ægyptiorū, Chaldaeorū, Persarumq; imitationē, cum decē signarent, per X duplicē literā suā, quòd decussatio, qua insignis est, locutionem denarij saperet: Mille facturi, litera eadem in suo iure cōseruata, capita tātū à dextera læuæq; oppositis semicirculis, cuiusmodi aliñ apostrophos, aliñ, vt Victorinus, siclicos appellauerūt (est enim siclicus ponderis certi mēsurā, quę signo hoc figuratur) coniungere. At ita ex X litera, vt dictum est, sua millenarium hieroglyphicum formauere, vti quo gestu læuæ digiti decem ostendunt, eodem dexterae mille proferunt. Quamuis Priscianus, qui nihil non arrogat græcitati, id secundum Atticos, quibus χίλια mille sunt, factum velit: atq; ideo, veluti illi ad hunc numerum prima tantum nominis litera vsi sunt, quippe X ita nos M pro mille posuerimus. Sed hoc nō vincit, quin notam eam, quam suprà posuimus, à sua potius litera quàm à græcanica Romani desumpserint. Non est autem hīc prætereundus Ciceronis locus, epistola ad Tironem, quę incipit: Quid igitur? non sic oportet? vbi in vulgatis codicibus scriptū, Heluo nequissimus sestertia CC dabat, nullo aprico horto, nullo emissario, nulla maceria, nulla casa. In venerandæ antiquitatis codice bibliothecæ Mediceæ, ita Florentię scriptum obseruauī: Helico nequissimus HS. dabat. Id, sestertia mille dabat, indicat. Idem hieroglyphicum in multis antiquorum memorijs animaduerti, notumq; est Rauennæ marmor vetus ita inscriptum:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII. COLLEGII FABR.
M. R. HS. .N. LIBERALITATE DONAVIT. & quæ sequunt.
hoc est: Decurionibus septimi collegij fabrū municipij Rauennatis sestertia mille numūm. Hæc verò etiā apud antiquarum inscriptionū impressores ineptissimè corruptissimèq; edita sunt. Idem in antiquis inscriptionibus indicant & , de quibus loco suo, vbi quinquagenarij numeri hieroglyphicum prosequemur. Sunt qui millenarium numerum, per miliaria spicæ hieroglyphicum indicent: neq; quidem autores absunt, qui genus id segetis nomē à maximo granorum numero, mille scilicet, accepisse tradant, vt in spica dictum:

XI. XII. & reliqua.

His igitur eo gestu cōstitutis, vbi accidisset vt denarijs reliqui etiam numeri infra X adiungēdi essent, trium illi, vt ostensum est, inferiorum digitorum flexionibus porrectionibusue significabant: Vndenarius quippe, indice ac pollice pro decē circulatis, auriculari mox eo loco, vbi vnū significat, adflexo. Duo denarius, firma denarij circulatione permanente, annulari ad auricularem adiecto. Ita reliqui numeri vsq; ad vnum de viginti, prout per inferiores digitos ostendi, satis explicatum.

XVI.

Quoniam verò sextodecimus numerus inter hos collocatus est, eiusq; significatio magni apud Ægyptios momenti fuit, & iam constat numerū eum per medium molliter inflexum, & indicem & pollicem circulos significari, nunc quid ipse sibi velit numerus, videamus.

VOLVPTAS.

SAnè quidem Ægyptij sacerdotes per eiusmodi numerū eo, vti verisimile est, gestu signatum, voluptatem, præcipuè venereā indicabant. Ab eo si quidem annorum numero adolescentuli ad muliebres consuetudines, & oblectamenta nequitia inceptant animum applicare: licet ad ter septimum vsq; annum semē

Pierii Val. digiti & numeri.

infecundum esse dicit Aristoteles. Quod si prolificū sit, vel exigua, vel imperfecta generari autumat. A bis septimo autem anno pruritu Veneris incitari vult: à quo etiam tempore pubescere primū incipit, stirpesq; imitari, vt Alcæon Crotoniata ait, quę semen laturę florescunt prius. Atq; hic ille est ætatis flos, de quo sæpius apud autores: vt apud Terentium: Anni: sexdecim, ætatis flos ipse. Et Ouid. philosophię istiusmodi non ignarus, cū Narcissum ostendere vellet eius esse iam ætatis, vt amoribus dare operam posset, ait:

Iamq; ter ad quinos vnum Cephisius annum Addiderat.

Indicium autem incepti coitus est vox crassior & inequabilis, quę secunda ferè omnibus hebdomade, vel saltem incipiente tertia, euenit, & subalaris odor. Aristoteles id $\pi\alpha\lambda\lambda\acute{\iota}\delta\upsilon$ appellat. Antiqui nostri, vt Censorinus ait, hircuitillare dixerunt, & quibus corpus olere incipiat, hircuitillos. Nam annorū quatuordecim vel $\mu\epsilon\delta\epsilon\alpha$, vel $\phi\eta\epsilon\omicron\nu$ appellabant, ad sexdecim verò $\epsilon\phi\eta\epsilon\omicron\lambda\varsigma$, vt Terentianū illud obiter interpretemur, Postquam is excessit ex ephēbis. quanquā $\eta\zeta\phi\eta\epsilon\omicron\delta$ quoq; vnicā locutione Græcis dicitur de grandiore iam adolescentia. Ad stipulantē huic Ægyptiorum cōmento astronomorū traditiones super ætatum affectibus: illi enim Lunam ad quintum vsq; annum infantem propemodum ductare dicunt: decenniū inde Mercurio adscribunt, vnde illud eius ætatis studium rerum plurimarū, & mutabilitas, & inconstantia, vt modò hoc, modò illud appetant: hinc gestiunt paribus colludere, temereq; iras colligunt atq; ponunt, & vt Horatius ait, mutantur in horas. Mox hominem sextodecimo ætatis anno in Veneris ditionem deuenire asserunt. Ad hunc vsq; annorū numerum & Seruius Tull. & Terentius Varro pueritiam protraxere. Nam Rex in Institutionibus suis pueros ad sextumdecimū vsq; ætatis annū appellauit, ad quintumdecimū Varro. Iuniores ille à sextodecimo ad sextum & quadragesimū vsq; dicit, adolescentes hic ad trigessimū vsq;. Quod reliquū est ætatis apud illum seniores habentur. Apud Varronem à tricesimo ad quintū & quadragesimū, iuniores, inde seniores, ac demum senes appellantur. Diuersa hæc aliquantulum ætatis descriptio apud Pythagorā, qui vitā hominis quatuor ætatibus dispescit, viginti vnicuiq; annos impertiens, pueritię quippe, adolescentię, iuuentuti, quam Latini virilitatem potius appellarunt, ac senectæ demum: quas totidem anni temporibus æquiparauit, vt suo loco singula tractauimus.

EXCESSVS.

PRæterea sciendum est, hūc quoq; numerum ex eorum esse classe, qui multitudinem excessūmue significant. Cū enim dicimus sedecim pedibus superare, intelligimus maximo excedere interuallo. Vsurpatum ab Aristide, qui Periclem dixit $\epsilon\kappa\eta\gamma\epsilon\iota\delta\epsilon\iota\kappa\alpha\ \tau\omicron\delta\epsilon\iota\kappa\alpha\ \alpha\iota\epsilon\iota\upsilon\alpha\ \tau\omicron\delta\epsilon\ \epsilon\eta\epsilon\omicron\phi\epsilon\omicron\lambda\varsigma\ \alpha\iota\ \tau\epsilon\iota\varsigma\ \lambda\omicron\gamma\omicron\iota\varsigma$. Ab Eupoli, vt Bruto ostendit Tullius.

X X.

CVm verò XX significare vellent, pollicarem vnguē infimæ indicis suffragini (vt hoc pro re vtar vocabulo) adprimebāt, vbi scilicet index ab infami incipit separari. Bedas verò, cuius codicem in damno esse suspicor, non enim adduci possum virum tam eruditum ita scripsisse, vt infamen hieroglyphico eiusmodi admisceret, quippe qui apud eum scriptū legerim, impudici summitatem inter nodos indicis & pollicis arcetē figēdam esse: quod si quis facere meditetur, id subsequetur incōmodum, vt neq; quo pacto possis tria & viginti cōmonstrare, neq; vnum de triginta repræsentare, & alia multa eiusmodi, cū in XXXIII ostendit

ostendendis tres illi inferiores digiti arctius contracti, lineæ, quæ palmæ eiusdē flexu media fit, ita applicandi sint, ut trium graduū speciem præ se ferant. In no- uem verò & viginti notandis, ijdem digiti quantū exporrigi possunt, ad palmæ usq; radicem apprimantur. Quare necesse est decadas omnes, indicis & pollicis tantum gesticulationibus explicari, nullo eorum in societatem admissio digito, qui partem eam quæ numerus vocatur, indicent. Ac ne quis autoritate cuiuspiã decipiatur, Erasmus ille multiscius, qui scholijs in Hieronymū ad Iouinianum, ubi de virginitatis agitur hieroglyphico per coronam expresso, inepta quædam somniauerat, quæ nemo vnq; eruditorū cogitasset; cum errorē mox recognouisset, dum cognitiora, ut ipse dicit, traditurū se profiteretur, loco hoc impigit in Bedam, imò in vitiatum Bedæ codicem. Eandem iacturam fecit in quinquagenarij nota cum apud Bedam scriptum sit corruptissimè de ḡ Græcæ literæ similitudine, quod loco suo, suæ dabitur luci.

V O T. XX.

CVræ precium mihi uidetur, antea quã vicena hæc amittã, quid sibi velint nõ-
 tæ V O T. XX. in numis & aris, vel ut vulgus ait, triumphalibus arcibus, explicemus. Dicimus itaq; fieri solitum id in salutis augurium, cum scilicet S. P. Q. R. vouebat hæc vel illa sacrificia se laturos, ludosue celebraturos, aut ædes dedicaturos, si præscripto annorum spatio Respub. in eodem statu permanisset, quo tunc florebat cum vota suscipiebant. Hinc apud Cornelium Tacitum legas, salutis augurium quinq; & viginti annis omissum repeti, ac deinde continuari placuisse Claudio Imperatori. Fuisse verò salutis augurium in hunc modum, ait Dion, ut si Deus permittat, salutem populo poscerent: quasi ne salutem quidem à dijs petere fas sit, nisi prius hoc ipsum dij concesserint. Obseruabatur autem quotannis dies vna, in qua nullus ad bellum exercitus proficisceretur, nemo contra hostem se pararet, nemo pugnaret, quod in bellis ciuilibus haudquaquam obseruari poterat: hoc salutis auguriū, cum alijs ceteronijs iam abolitis, restituit & Augustus Cæsar. Apud Liuium sæpe reperias vota eiusmodi facta. In ara siue arcu Constantini Romæ V O T. XX. scriptū, aspicias. In numo Maximiani Pœni V O T. XX. in media laurea positum. Ita plerisq; alijs locis & numis, V O T. X. alibi, V O T. XXX. votis quippe decennialibus, votis vicenali-
 bus, tricenalibus, reatum scilicet voti solutum, quod ita postea posteritati com-
 mendabant, factis aut ex ære aut marmore monumentis.

M V L T I T V D O.

Illud autem scitu non indignum, quod vicenalis numerus multitudinis signi-
 ficatum habet, de quo apud Theocritum legas:

Ἐξ ἑκτὸς ἐκαθὲς ὁ ὑβραὶ τὸ ϑ' εἰν ἄλλ' ποὺδωρ.

Viginti natorum Hecubæ neq; maximus Hector.

ubi poëtam numero abusum aiunt interpretes, pro multorum, propterea quod sit numerus multitudini maximè congruus, quod etiam apud Simonidem obseruarunt. Homerus in eiusmodi significatum vnde viginti posuit, quod Latini vno minus viginti dicere consueverunt.

D V O M I L L I A.

Vlgena superius eo gesto figurari ostendimus, cum pollicis læui vnguem in-
 eum indicis & infamis infimū locum, ubi digiti illi duo diuaricari incipiunt, affixerimus. Idem gestus ijdem digitis in dextera duorū millium est hieroglyphicum. Neq; vltra repetemus, quæ super hoc gestu perperam à quibusdã alijs

Pierii Val. digiti, & numeri.

excogitata sunt: sed ad calcem festinantes, triginta iam & ter millia proferemus.

X X X.

TRiginta, uti ex Apuleio dicebamus, in denario indicabantur, indice & pollice adaptis, ita tamen ut utriusque unguis ad osculum quodammodo coirent blando inquit amplexu Bedas: Hieronymus, eorum digitorum coniunctione molli.

N V P T I Æ.

Est verò numerus tricenus nuptiarum hieroglyphicum, ut sacri Evangeliorum interpretes, Matthæo, affirmant, quod non multum abest ab eo numero per quem Ægyptij maritalem copulam, siue, ut apud Horum est, maris & feminae congressum significabant, geminae quippe voluptatis interuentu. Nam cum numerus, ut paulò antè dictum est, XVI voluptatis signum haberetur, illi mox duo atque triginta nuptiarum hieroglyphicum esse constituerunt. Nuptiæ verò conjugalisque coniunctio eodem hinc significato accipiuntur. Qui quidem congressus utriusque voluptuosus, cum, ut Ovidius diceret, utrinque resoluat, geminari idemdem poscit ipsum voluptatis signum. Atque hoc illud est in diuinis quoque literis, quòd trigessimus annorum numerus pro maritali copula ponitur. Unde fructus ille trigessimus, qui offertur Deo, cum conjugalis vita castè puriterque, & nulla alterutrius partis iniuria cum fide peragitur. Commodè verò fecerimus, si rem huiusmodi sculpturi, eam non ex duplicatis XVI, vel ex integro XXXII fecerimus, at manum ipsam ea specie composuerimus, ut XXXII repræsentet, unguibus, uti dictum est, laeue manus duobus illis ad osculum coeuntibus, anularisque & auriculari in flexum palmæ appressis, ut duo significant addita tricenis.

TERNA MILLIA.

Idem gestus in dextera, qui XXX in laeva demonstrat, tria millia significat. Quae fuerint verò apud Romanos millenariorum notæ, quae paucissimis etate nostra patuerunt, quae earum ratio, in quinquageno & quingenteno numero copiosius explicabimus.

X L.

Quòd si pollicis eiusdem suffragio lateri vel dorso in laeva eiusdem indicis superinducta sit, ita ut signo ✠ factò digiti ambo quantum fieri potest extendantur, indice tanquam horologii cuiuspiam gnomone prominente, quadraginta significabunt. Atque hoc illud est quod apud Apuleium habetur: Cum verò XL quae facilius cæteris porrecta palma significantur, ea XL tu dimidio auges, non potes digitorum è gestu errasse, nisi fortè triginta annorum Pudentillam ratus, binos cuiusque anni Consules numerasti. Hæc ille disputat oratione secunda pro seipso, ubi Pudentillam quadragesimum annum non excedere contendit, quæ Amilianus iam sexagenariam deposuerat, ideoque nefas esset eam ad nuptias sollicitare: quando, ut sacri etiam interpretes aiunt, sexagenarius numerus viduitati facer est, ut paulò infra loco suo plenius. Facit & ad virum hic annorum numerus. Nam Philon problemate proposito, Quare Isaac quadragenarius Rebeccam duxit: tempus id congruum maritali copulae ait sapienti viro: idque fieri boni omnis causa, quia semen in vulua reconditum quadragenis diebus in masculum figuratur. Esau quoque quadragenarius Iudithen uxorem accepit.

IGNOMINIA.

A pud Hebræos verò in flagris quadragenarium numerum vel vno excedere infame habitum, & pro ignominiae nota accipiebatur. Unde illa in Actis

A V, Illi autem ibant gaudentes à conspectu Concilij, quòd digni habitì essent qui pro nomine Iesu contumeliam paterentur. Verbum autem Græcum illud *ἀπὸ τοῦ ὄπλου*, habet in se aliquid, quod infamìa notatum indicet, sed & instabilis sit, & ad honores nō amplius idoneus haberi possit. Apud Hebræos enim lege cautū erat, vt si quis vel vnā plagā supra quadragenas accepisset, ad honores & dignitates consequendas non amplius idoneus haberetur. Hinc locus ille cap. X I. secundæ ad Corinthios epistolæ patescit: A Iudæis quinquies, quadragenas, vna minus, accepi. Cur, vna minus, querit Theophylactus: atq; ea citata lege iussisse ait Iudæos tot numero plagas, vna minus, infligi, ne illi cederet ad ignominiam, si fortè percussor vltra constitutū numerum prouectus esset. quod si errore, vel casu aliquo accidisset, eam esse voluerant quadragenam: cupiebant enim cum per eiusmodi castigationes ad se trahere: quod si facere potuissent, par erat, vt hominis doctrina, ingenium, & fandi vis, honores sibi deposcerent, quos nequaquam deferre recusassent. Cauebant verò ne ad repulsam locus esse posset ignominia. Sunt qui simpliciter rem accipiant, quia Iudæi literæ tantum addi-
 B Cti, habebant in lege, non excedendum in flagris numerū quadragenæ. Sed nos illud, vna minus, penitamus. Neq; nescimus Moysen illum plagarum numerum ideo non excedendum instituisse, ne fortè qui castigandus tantum esset, nimia flagrorū repetitione exanimaretur. Cuius verba sunt Deut. XX V, Sin autem eum qui peccauit dignum viderint plagis, prosternent eum, & coram se facient verberari. Pro mensura peccati erit & plagarum modus, ita duntaxat vt quadragenarium numerum non excedant, ne scedè laceratus ante oculos tuos obeat frater tuus.

R E D E M P T I O .

E St & ea quadragenarij numeri cōsideratio in diuinis literis, quòd à V anno vsq; ad vigesimū, qui se Deo vouerit, redimere sese potest fructu quadragenario, siclis quippe XX, siue vt Septuaginta reddidere, didrachmis. Siclus em̄, vt sæpe dictum, duabus æstimatur drachmis. Illæ igitur drachmæ sunt XL. Cuiusce rei hieroglyphicū significatum est, vt præter sensuum castigationem, possit ea ætas ieiunijs interim & orationibus vacare, donec eò perueniat, vt opulentioris doctrinæ fiat idonea. Ad operis cuius quandam similitudinē Moyses per
 C XL dies ieiunus orationi operam dedit.

Q V A T E R N A M I L L I A .

A C ne idem sepius repetendo morosus sum, qui gestus, quæ ue digitorū collocatio in leua fuit, cum IIII. notaremus, eadē figura statusq; idem in dextera quatuor millia cōputabit. Quia verò polliciti sumus loco hoc rationē reddere, cur Romani millia hæc per rectā lineolā, & sicilicos (ea est certī pōderis nota ad apostrophi, quo nunc plurimū vtimur, similitudinē) hinc inde adalligatos figurarint, ostendendū est. Manifestū est millenarij numeri notā, quæ tot antiquis in marmorib. inspicit, hac fuisse figura, . duo millia verò sicilicis ad rectā lineolā duplicatis : tria millia, triplicatis : quaterna millia quadruplicatis . Præteribo millenariū, quòd id signū & à Prisciano & alijs agnitū plerisque locis in cōspicuo est. Duo millia, Mediolani videas in hortis q olim Zichi Simonetę fuerūt, porta Comēsi, ea inscriptiōe, cuius initiū est, C. VALERIVS C. F. O. V. F. & q sequunt. Cai fil. ob votū fecit. Deniq; HS. . ARBITRATV VALERIE C. F. SORORIS. & Rauēnę apud Petrinū Sueffanū, M O N V M E N T V M HS EX TESTAMENTO. Sed impressores nōnulli

Pierii Val. Digiti & numeri.

signum vitiarunt, utpote qui H S. C. C. T. D. D. imperitissimè fecerunt. Terna^D verò millia hac ratione signata conspiciuntur in antiquissimo codice Mediceæ bibliothecæ Florentiæ nunc, ad D. Laurentij dicatæ per Clementem VII. P. M. epistola ad Caniniũ Sallustiũ, quæ libro II. incipit: Literas à te mihi Stator. eo loco: Quod scribis ad me de drachmis C C C L I I I, notatũ est. De drachmis , quod cõputat tribus millibus. Ac ne in quatuor millibus similiter signatis immorer, scilicet , hæc ut semel dicam, demũ erit regula, ut quotienscunq; siue apud Plinium, siue Liuium, & alios, præcipuè verò in Verrinis, L. v. num inueneris duobus C C præpositis, totidem verò II subiectis, C C L I I, interdum etiam hoc modo per X. denariã notam, C C L X X, tu facito, nulla dubitatione impeditus. Vbi C C C L I I I, vel C C C L X X X, tu . Vbi C C C C L I I I I, vel C C C C L X X X X, tu . & millena tot firmiter credas.

Q V I N Q V A G I N T A.

Q V i n q u a g i n t a verò hieroglyphicè per digitos indicandis, leuè pollicem, palma tota passa, deorsum inflectes, & Γ tertiam apud Græcos literæ similitudinẽ effinges: non autem, ut Erasmus ex deprauato Bedæ codice scripsit, cum quinquaginta pollicem exteriori arcu instar Græcæ literæ ꝑ incuruatum ad palmam^E inclinabis. Sed iam ad huius numeri hieroglyphica veniamus.

R E M I S S I O V E L I N D V L G E N T I A.

E R a t autem hic numerus remissioni & indulgentiæ consecratus. In veteri enim lege quinquagesimo anno cuiusq; obligationis remissio cõdonabatur: quippe si quis possessionem distraxisset, recipiebat: si liber in seruitutem incidisset, libertatẽ assequabatur: indulgẽtiã debitor accipiebat, exul in patriã redibat.

E F F O E T V S.

P E r eos qui alterum à quinquagesimo vitæ annum excessissent, cur nonnulli effecto iam corpore, mentis quoque & ingenij debilitatem significari dixerint, non sat scio: nisi Aristotelis dicto freti sint, qui Politicis ait, post annos L I I ingenij vigorem euanescere. Vnde etiam Euripides Bacchis dixerit:

Ἦ γῆρας ὑμῶν ἐσορῶ, νῆας δὲ ἔχει.

Cerno, senecta vestra mentem non habet.

Atq; alius non minus dicax, ait:

πολιὰ χρόνῳ μύνησις, ἢ φρονήσις.

Canis indicant ætatem, haud prudentiam.

Sedenim ad hæc amplissimus erit alibi respondendi locus.

P L V R I M I.

E T hic quoq; numerus multitudinem significat, quo libenter vtitur Maro:

Quinquaginta intus famulæ.

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Quam tamẽ & Simonides *πολυκεντακίφαλος* appellauit, cum Alcæus *ἑνεακίφαλος* dixerit, vti superius meminimus. Vtunque autem quinquagenarius numerus describatur, spiritalis vitæ hieroglyphicum est, & animi eius qui diuinis intentus, sublimia quæq; mente concipiat & contempletur, perinde ac duplicatus in centenariũ, negotiosam significat. Quinquagesimo enim post resurrectionem die Sancti spiritus afflatus aduenit. Et operum nostrorũ fructus vberrimi atq; pinguisimi, ad centenarium vsq; numerum cumulantur, eorum inquam, qui vitæ integri, scelerumq; puri peregrinationis nostræ cursum piè sancteq; peregerunt. Hic verò numerus centenarius non sine mysterio per quinquagin-

ta po-

ta potius didrachmas, quàm per drachmas centum exprimitur in significato huiusmodi: sed quinquaginta bis ideo complectitur, quia nullum bonum, integrum & perfectum opus esse potest, absq̃ ipsius Sancti spiritus ope auxilioq̃. Ad similitudinem autem quendam gestus eiusmodi, qui quinquaginta præ se fert, factum putarim, vt Latini eius numeri notam L esse voluerint: quanquam non desint ingenia, quæ re super ea sic philosophentur, aut ratiocinentur potius. Numeri à punctis prius originem traxerunt, sed quia erant adeò exilia, puncta ipsa aliquantulum producere ceperunt ad instar vocalis mediæ, . : ; :: :: I. II. III. IIII. Sed si ita processissent, vt vsq̃ ad nouē lineolis totidem vnumquensq̃ numerum notarent, molestam & inconcinnam rationem fore suspicari sunt: ad compendia igitur animum verterunt, & pro quinario, ne quinq̃ lineas facerent, vna signata, reliquas quatuor per obliquā vnam à tergo ductam, , fecerunt. Mox vsui placuit, vt expeditior esset scribendi ratio, pro nota ea v vocalem quintam statuere, moxq̃ vsq̃ nouem vnitates eas addere, prout numerus quisq̃ postulabat. Ad denariū cum venissent, quinq̃ duplicarunt, ita tamen vt secundum inuerterent, et subijcerent priori, vnamq̃ facerent notam per decussationem. Tribus his notis processum est vsq̃ ad quadraginta & nouem. Visum est inde facere ad commoditatem, quam ex compendio aucupabantur, quinquaginta notandis, signū illud ex vna obliqua linea pro quatuor rectis & quinta adalligata surrigere, vt staret quæ pendeat in latus, quæ stabat in planum deijceretur. Ita ex L notata sunt quinquaginta. Ventum mox ad centena, quæ per primam eius nominis literam intelligi voluere. Ad quingenta cum venissent, rectam lineolam quæ iacebat in quinquaginta, in semicirculum adcuruatam surrexere in hunc modum, , quam notam imperiti superiori capiti coniunxere, quartam Alphabeti literam arbitrati. Atq̃ hoc illud sicilicū est, de quo facta mentio in millenarijs, quod à tergo quingentorum ita applicitum , mille facit, & ita reliqua, vti suprā dictum.

QVINA MILLIA.

QVina verò millia, quo gestu L in læua, eodem in dextera composito figurantur.

SEXAGINTA.

SI verò pollicem eo gestu inclinatum, quo quinquaginta per se significat, toto indice circumducto diligenter à fronte præcingamus, sexaginta constituemus. Hinc errore fieri non potuisse dicit Apuleius, vt Æmilianus, contra cuius accusationem causam suam agit, sexaginta pro quadraginta protulerit, quia longè diuersus est vtriusq̃ numeri gestus.

VIDVITAS.

PER numerum sanè sexagenarium, vt dicebamus, viduitatem veteres significabant, quòd mulier id ætatis nata haudquaquā amplius idonea est ad conceptum, propterea quòd ab eo annorum numero claudī vuluam philosophi naturæ contemplatores tradunt: ideo, vltius illi nubere nō licebat. cui legi plurimum nititur Æmilianus contra L. Apuleium. Si qua verò, quod aliquando accidisse ferunt, natu tam grandis concepisset, ostenti loco habitum. Quare Helisabetis conceptus grandæua ea ætate pro miraculo adducitur à diuino nuncio, vt virgini Deiparæ fidem faceret, posse Deum quæcunque naturæ vim excedunt efficere. Sara etiam cum à summo numine sibi iam nonagenariæ promitti cōceptum audisset, risit, vtpote quæ id naturæ lege fieri minimè posse cogno-

Pierii Val. digiti, & numeri.

ſcebat. Paulus quoq; qui ſexagenarium numerum viduitati dicatum agnoſcebat, illi inquam viduitati, quæ viduitas eſt, caſtaq; ſyncera & intaminata in ſolitudine perſeuerat, vbi probatam mulierẽ eligi mandat, quæ iunioribus præſit, Vidua, inquit, eligatur nõ minor LX annorum: ad eum vſq; numerum ſcilicet perfectionem in muliere deſignã. & quia eſt viro infirmior, nõ niſi ſexageſimũ fructũ colligit in diuinis literis. Ideo ſi ſe redemptura ſit mulier, Leuitico, didrachmas XXX offert, id eſt, fructum ſexagenarium. Eruditeq; admodum D. Hieronymus cauſam, cur ſexagenarius numerus ad viduas referatur, explicare volens, ad numeri ipſius hieroglyphicum ſe confert, in quo ſcilicet pollex à ſuperiore digito deprimatur, arcteq; cinctus ab eo, in quantis affligatur anguſtijs ipſa viduitas, oſtentet, quæ ita ſit vñdecunq; cohibita. Mox illud addit ad cõſolationem: Quanto ſcilicet maior eſt difficultas expertæ quondam voluptatis illecebris abſtinere, tanto maius proſiſtitum eſſe præmium.

LXX. ET SEPTENA
MILLIA.

VT verò & reliquas tris decadas attingamus, ſeptuaginta exprimebantur, vt Bedas tradit, indice vt ſuprà circũducto, pollice verò ita exporrecto, vt in medium indicis artum affigatur. Neq; aliud ſuper hoc numero myſticũ adinueni. Idem geſtus in dextera, ſed nõ ex Bedæ ſententia, ſeptena millia cõputabat.

OCTOGINTA ET OCTONA
MILLIA.

INdex identidem circumflexus, pollexq; protentus, ita tamen vt eius vnguis extra medium indicis articulum prominens appareat, octogenarij numeri eſt hieroglyphicum in læua, in dextera octona millia ſignat.

ADORATIO.

QVi quidem geſtus ad os admotus, adorationis hieroglyphicũ eſt. De quo Apuleius IIII. Metamorph. Et admouentes oribus ſuis dexteram, priore digito in erectum pollicem reſidente, vt ipſam proſus deam Venerem religioſis adorationibus venerabantur.

NONAGINTA, ET NOVEM
MILLIA.

PEr inflexum autem læuæ indicem, ita vt eius vnguis ad radicem pollicis applicetur, pollex liber extet, qui ſuperiore numero, toto extremo articulo oppreſſus erat ab indice, nonagenarius exprimitur. In dextera geſtus idem, millia nouem. Ita cùm ad nouem & nonaginta peruentum eſt, manus omnis ita clauditur, vt pugnũ faciat, pollice ſuperextante, & ad medium infamis dorſum exporrecto. Qui ſi pugno ita includatur, vt cũ vnge ſuo totus occultetur articulus, ſexaginta nouem adſtruet.

TACITVRNITAS.

SVpereſſet de myriadibus dicere, quæ per manum varijs geſtibus modò adpectus, modò ad femur applicatam indicantur, de quo apud Plautum:

Pectus digitis pultat, cor credo euocaturus foras.

Ecce autem auortit nixus læua in femore habet manum,

Dextera digitis rationem computat feriens femur.

Sed quoniam inten-

tio noſtra fuit hieroglyphica conquirere, nõ artem omnem numerandi tradere, & argumentum id non indiligenter à Beda explicatum, & iam in omnium manibus

bus versatur, finem huic dictioni facturum, quo numero taciturnitatem Aegyptij soliti sint indicare, non est animus præterire. Erat is utiq; M X C V. mille scilicet & nonaginta quinque, qui partim dextera, partim læua designabatur. Mille, ut superius ostensum, dexterae manus indice, ad primam sui pollicis suffraginæ appresso, summoq; eiusdem articulo super indicis ungue inclinato. Quinque vero & nonaginta, in læuæ tribus inferioribus digitis, inflexo infami, anulari & auriculari porrectis, indicis autem ungue ad infimam pollicis suffraginam affixo. Causam verò cur eo numero taciturnitatem Aegyptij significarent, eam afferunt, quòd compertum est eo dierum numero, qui annos tris complectitur, nisi cœperit puer effari, linguam eius præpeditam esse, neq; ullam superesse spem ut amplius loquatur. Sunt qui Pythagoram triennale silētium dicant hinc instituisse, ut naturæ species exprimeretur in discipulis, quos, ut tunc primùm natos, alendos educandosq; animi cibo suscepisset. Sed nos in taciturnitatis mentionem illapsi, eius demùm memores, ne hominem grauioribus occupatum studijs & disciplinis, in leues ad eò nugas auocare videamur, dicti illius sapientissimi, MANVM DE TABVLA, non frustra vulgati, memores, nihil vltius super digito loquemur.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRIS AC
REVERENDISS. DN. D. HERCVLEM GONZAGAM CARD.
MANTVANVM, QVA RATIONE LITERÆ ET DISCIPLINÆ
HIEROGLYPHICE SIGNIFICENTVR, EX SACRIS
ÆGYPTIORVM LITERIS.

Urnius tuus, Antistes illustrissime, vir planè probus, & disciplinis optimis pereruditus, cuius tu opera non solum ad doctrinam, sed ad rerum tuarum etiam administrationem vteris, proximis hisce diebus cum Romam aduenisset negocia tua citaturus, impendio merogauit, Leonem meum illum Aegyptiacum, quem olim Amplitudini tuæ dedicare cogitasset, sibi videndum traderem. Respondi, fuisse quidem olim id consilij, sed pro re nata captum, quia scilicet clarissimus adolescens discipulus meus, Hippolytus Medices, quo tempore Florentia in honore erat, leana factum qui expectabatur in dies, ad Illustriss. Principem Fridericum fratrem germanum tuum mittere decreuerat, marem & faminam orituros. Id enim frater ipse tuus propagandi semini causa, maximè cupiebat. Ita volebam ego, dum leuncolorum illud par splendidissimo fratri tuo oblatum in propatulo spectaretur, haberes & tu Leonem alterum interiorem, quem vnà cum eruditissimis, quos domi alis, amicis at trectares: multa enim insunt Leoni, quæ studiosorum omnium ingenia semper exercuerunt. Verùm accidit ut spem falleret leana, quia vtrinq; faminam edidit, quare sublata mihi quoq; est mittendi Leonem meum occasio, quia neq; factura illa iam erat transmittenda, sine qua si meus venisset Leo, importunè accedere visus esset. Cœperam tamen cogitare, nunquid aliud inuenire possem, quod ad ingenij tui sublimitatem videretur accommodatius, cum opportunè de studijs tuis ex ipso eodem Furnio, quæ mihi mirifice placuerunt, intellexi. Aiebat enim te philosophiæ & diuinarum literarum lectionibus incumbere, maximè verò pietatis nostræ ignibus incensum, cogitationes omnes tuas ad eiusmodi disciplinam conuertisse: qui quidem nuncius mihi accidit iucundissimus: quando quidem, si quid ego huiusmodi scribere instituissem, quod ad hoc ipsum, quod tibi ad eò cordi est, argumētum facere videretur, sperabam me tibi rem longè iucundiorum effecturum. Erat verò mihi tunc præ manibus, De literis & disciplinis commentarium, quod ad expli

Pierii Val. Disciplinæ.

canda Aegyptiorum, atque ad eò maiorum etiam nostrorum quaedam super his mysteria D
conficiebam, quibus scilicet imaginibus, per hieroglyphica sacerdotes Aegyptij, per mystica
mox verba veteres Hebraeorum patres literas essent indicare soliti, quibus disciplinas, quibus de-
mum sapientiam ipsam figurassent. Interrogavi Furnium, an commentarium hoc, pro Leone
missum, vlla tibi esset in parte placiturum. Legit, & vt animo est egregie candido, approbavit,
suasitq; vt omni summotà contatione, libellum omnino mitterem. Cuius ego iudicio fretus, nam eū
palati tui optime callentem arbitrabar, quamprimum per occupationes licuit commentarium
absolui, tibiq; statim, quicquid id esset, dedicaui. Videbis igitur Antistes honoratissime, quæ de
literarum studijs, deq; humana diuinaq; disciplina vetustas illa sub rerum verborumque quorun-
dam inuolucris occultauerat, quòd peritissimi quiq; inter se hoc velut anigmatum genere vti cō-
sueuerunt. Et nisi me suscepti operis fallit amor, spero te consensum hūc multorum eruditorum,
qui per huiusmodi sculpturas Aegyptiorum inuenta secuti sunt, aliqua cum voluptate susceptu-
rum: tuumq; tibi institutum tunc longè magis placiturum, cum ex ijs, quæ sumus allaturi, natio-
num penè omnium sententiam, in eam quam sequeris studiorum rationem conuenire perspexeris.
Sed anteaquam ad illam deueniamus, de literis quaedam simpliciter prius dicere necessa-
rium est. E

Apud Aegyptios sacerdotes librorum bibliothecarumque facies iunctorum fasciculo, cui ap-
pensa esset sepia cribrumq; illi subditum, hieroglyphicè signabantur. Et literarum hominum
memoria, vel marmore, vel ære conspicua, his iisdem figuris insculpebantur: & quicquid ad cru-
ditionis monumentum faceret, hoc elaboratum erat ornamento.

LITERAE AEGYPTIACAE ▶

A verò species literas, præsertim Aegyptiacas, vt apud Horum
est, significabat, propterea quòd & iunco illi, & atramento hu-
iusmodi de sepia exempto scriptitabant, neq; ad hunc vsum alio
utebantur instrumento. Quod autem ad sepiam attinet, quæ
pro theca atramentaria poni solita sit, ac perinde literas signifi-
cet, non apud Aegyptios tantum, verum & apud nostros quoq;
habetur. Persius:

*Tum queritur crassus calamo quòd pendeat humor,
Nigra quòd infusa vanescat sepia lympa.* F

Atramentum sanè Græci σπινθιακός appellant. Sunt & alia pleraq; sepia significa-
ta, sed ea inter pisces conuenientiori loco memorauimus. Cribrum verò sub se-
pia ponere ideo commenti sunt, quia ea prima sunt arma, quibus in pane confi-
ciendo vtimur, atq; id apud Aegyptios ex iunco contexti solitū: nam ὄλιον, quæ
foliuncū appellare possumus, vtilissimus ad nassas marinas, vitiliumq; nexus
elegantium. In Aegypto verò, vti Plinius tradit, cribrorū longitudinem implet.
Admonebat autem ea cribrī cælatura, ita iunco & sepiæ subiecta, eum qui victui
necessaria comparasset, literis dare operā posse. Cui uerò desit prouisæ frugis in
annum copia, aliq; dedatur arti, aliāque sequatur industriam necesse esse. In hanc
Aegyptiorum sententiam Simonides interrogatus, vtrum diuitiæ, an sapientia
prius optari deberet, nescire se, respōdit: id verò exploratū omnibus esse, sapiē-
tes diuitum fores frequentare. Opinione tamen hanc interpretatione callida elu-
sit Aristippus, qui à Dionysio illo suo interrogatus, vnde fieret, quòd philoso-
phi diuitū limina tererēt, nō illi philosophorū: respōdit, Quia philosophi norūt
quibus

quibus egeat, illi autem minime. Sed ut ad Ægypti mores reuertamur, illud constat, anteaquam pollutionum contagio contaminarentur, & à pristina caderent disciplina, primariam apud eos nobilitatem dignationemque eorum fuisse, qui literas callerent, cum literis non nisi locupletes operam darent. Nam & Athenienses morem hunc ab Ægyptiis acceptum aliquandiu seruauere, ut is primas in Republica partis obtineret, qui & eruditione & sapientia maxime præstaret. Et quantum ad institutionem attinet, Romani artes honestiores omnes, & quæ literarum ope comparantur, Liberales appellauerunt, quod earum doctrina ad ingenuos spectaret. Hinc illud apud Terentium: Fac periculum in literis, fac in palestra, in musicis. Quæ liberum scire æquum est, solertem dabo.

I N S T I T U T I O.

Sane apud Ægyptios institutio, si quos habuimus codices in dano non sunt, S B O nuncupabatur, cuius interpretationem plerique ponunt, victus opulentus, vel ad necessitatem idoneus: id scilicet innuentes, literarum studia remparatam sibi deposcere. Qua in sententia fuisse etiam Aristotelem ex eo manifestum est, quod eum nullius rei egenum esse cupit, qui philosophiæ sit operam daturus. Et Zachariæ Chimios inter Hebræos nominatissimi dictum circumfertur: Si farinam habueris, legem capessere poteris: si legem assecutus fueris, farina non egebis. Legis enim appellatione, literas intelligunt Hebræi, & farinam pro frumento annonamque omni ponunt. Quod quidem cum eo quadrat, quod Isidem, siue Cererem malis dicere, legum inuentricem fuisse memorant, cum eadem fruges etiam humano generi comonstrarit, de qua loco suo plenius. Ad huiusmodi rem Aristotelis scomma est, quo reprehendere solitus est Athenienses, qui iam à pristinis moribus & studiis deciderent, cum tamen se frumenti perinde ac legum inuentores fuisse gloriarentur, frumento quidem plurimum, legibus verò minimum vterentur. Sedenim magis facere ad Ægyptiorum sapientiam videtur, si quæ alij de corporis cibo, deque rerum opulentia intellexerunt, ad animi partem, & doctrinæ fecunditatem referamus, cum dubio procul illi per cribri signum *ἱερογλυφικῶς* institutionem interpretarentur. Nam & azymorum calathus, qui Leuitico ab Aarone & filijs eius offerendus erat, linguam, hoc est, sermonem, vel eloquentiam potius diuini numinis significasse fertur. Sicut enim panis nutrimentum est corporis, sic & lex, & doctrina Dei, nutrimentum est animi. Cum verò sæpe cibus pro doctrina positus sit, non apud Ægyptios solum, sed apud nationes omnes quæ literis & disciplinis clarè habentur, cuiusnam sermo vel eloquentia plenior perfectior uel doctrinam induxit, quam is qui copiam totius & perfectionis autor est? Ille ille cibus animi verus, ille partus suauissimus, ille ferculum & lautissima doctrinæ totius mensa, super mel & fauam optatissima. Et huiusmodi sensu panes illi duo primitiarum dicti, ex duabus decimis simile fermentate, quos *xxiii* Leuit. offerri sibi iubet Dominus, nouo sacrificio legem & Euangelium indicant. Panes enim hi sunt fidelium animarum cibus. Quod verò ex duabus simile decimis conficiantur, admonet hæc geminata perfecti numeri designatio, condit eos ex doctrina, quæ perfectam in Christo diuinitatem, perfectamque humanitatem tradit: nec aliter coqui, nisi per huiusmodi doctrinam possunt. Sed ipse demum Dominus Assertor noster, hieroglyphicum hoc explicauit, cum astuto dæmoni respondit, hominem non ali pane solo, verum etiam quocumque verbo, quod ex diuini numinis ore procederet. Animaduertendum verò in diuinis literis per cibum ipsum modò pecuniam,

Pierii Val. Disciplinæ.

modò rem domesticam, modò annonam genus omne intelligi: atq; omnes has locutiones identidem accipi pro doctrina: vt cum præcipit Deus, simulac in terram Canaam ingressi fuerimus, eaq; & expiata, & ritè perpurcata fuerit, ne veteres incolas expellamus, sed cohabitare nobiscum permittamus, quin & pecunia nostra eos subleuemus. Hierosolymitanus Hefychius pecuniã hîc hieroglyphicè pro doctrina nostra positam intelligit. L X X hîc Cibos ponunt, quod idem est cum fructibus & annona. Nam cum aliquem à sceleribus ad virtutem & bonos mores, ab impietate ad Dei cultum atq; timorem adductũ, & in ditionem nostram redactum inspexerimus, eum, quia perditus fuerit, nequaquam abominabimur, sed doctrina subleuabimus, & honesti commercij, laudabilisq; consuetudinis exemplo pascere, educare, confirmareq; pernitemus. Missum facio fermentum in farinæ sata tria absconditum, vbi Eucherius farinam pro scientia positam tradit. Quinetiam missos facio non modò panes, verum & totam messem, & patentes campos in diuinis literis pro sacre doctrine hieroglyphico positos, de quibus idem Eucherius dictum ait: Et campi tui replebuntur vbertate. atq; de pascuis idem. Vnum illud minimè præterierim, quod utili admodum documento apud Maximum Tyrium habetur, sermones similitudinem ciborum gerere, sicuti concentus odorum, cum ea sit ciborum natura plurimum, vt fecundissimè nutriant: odor aër sit vaporatus, vt sonus aër ictus, quorum uterque cum in re tenuissima consistat, aut nullam, aut minimam habeant pascendi vim. Appetendas itaq; monet epulas nutrientes, sermones quippe de virtute, atque adeò diuina in primis philosophia: paruiq; ideo faciendam eloquentiam, cam inquam quæ præter aurium oblectamentum, nullam aliam afferat utilitatem: sermonesq; illos esse potiores, qui animum rebus optimis cibi instar enutriant. Apud Abacunta Prophetam legas boues non adsistere ad præsepia. Boues Euthymius Iudæos intelligit hieroglyphicè positos, qui olim virtutis cultores fuerint: per præsepia, sacros & diuinos libros, qui pabuli nihil eis in posterum allaturi essent. Et Psalmo L X I I I, Super oues pascuæ tuæ. Interpretes per pascuæ vocabulum sacram intelligunt lectionem, qua illi animum opiparè nutrire sibi videntur, qui ex diuina lege viuunt. Ita nonnulli Psalmo L X I X, Fiat mensa eorum in laqueum. Mensam esse volunt diuinæ inspirationis scripta, quæ Iudæis implicationem mentis afferunt, non doctrinam. Idq; sibi velle laqueum, in quem Propheta mensam huiusmodi transmutari poscit. Mox & tormentum addit, & multam, qua castigati sunt ob destinationem suam: inde scandalum, propter pristini status diuisionem, totiusq; gentis dissipationem. Deniq; vt à mensa demum saturi recedamus, Simandius Ægypti Rex bibliothecam inscripsit, ANIMI ALIMENTVM, cum id, quod cibus corpori, studium literarũ animo subministret. Et noster Tullius, Tusculanis, vbi de Archimede loquitur: Eius mens, ait, rationibus agitandis exquirendisq; alebatur, cum oblectatione solertiq; qui est vnus suauissimus pastus animorum. Idem pasci se Fausti bibliotheca alibi dicit. Alibi contemplationem, animi pabulum vocat. Alibi se vorare literas profitetur.

S A C E R S C R I B A .

VT verò cribrum etiam expediamus, ex eius hieroglyphico Ægyptij sacrũ etiam scribam intelligi volebant: ea enim nuncupatione eos, qui futura prælagirent, appellabant, vti Prophetam Hebræi Videntem. Nam veluti cribrum

Abrum vtilia ab inutilibus disiungit, ita per signa quædam sacerdotes illi mortē à vita discernabant. Et *τὸ μὴ νοσῆναι* dici solitum de ijs, quæ vera compertaq̃ viderentur. Sanè librum Horus apud Ægyptios fuisse tradit, qui Ambres nuncupabatur diuinationum plenus, ex quo præcipuè decumbentem ægrotum, vtrum victurus nec ne, an moriturus esset augurabantur: idq̃ ex ægrotantis decubitu præcognoscebant. Nam & alij plura id genus obseruarūt, vti fimbriarum in lodice complicationes, aduenientes molestè ferre, eorum cōspectum auersari, obtutus solito toruiores, & alia, non tamen cum arcanis illis conferenda. In antiquis Hebræorum scriptis mentionem inuenias de libro quodam arcano, in quo scripta designataq̃ essent omnia, quæ vniuerso mortaliū generi euentura sunt: adduntq̃ cum & Adamo diuinitus ostensum, atq̃ etiā Moyse: sed hæc illi supremi numinis aspiratione accidisse crediderim, oraculumq̃ huiusmodi ob quandam docendi similitudinem, librum appellatum. Hinc sapientissimi viri Maronem volunt ad huius quasi libri formulam dixisse illa super posteritatis Æneia futuro succēssu:

B
*At pater Anchises penitus conualle virenti
 Inclusas animas, superumq̃ ad lumen ituras
 Lustrabat, studio recolens, omnemq̃ suorum
 Fortè recensēbat numerum, charosq̃ nepotes,
 Fataq̃, fortunāsq̃ virūm, moresq̃, manusq̃.*

Nam et Romani, dum à fando fatum dicunt, edicta decretaq̃ huiusmodi, veluti relata in deorum acta, intelligere visi sunt.

PERFECTÆ VIR SAPIENTIÆ.

Alij dicunt per cribrum consummatum virum significari, sapientem quippe, qui de diuinis humanisq̃ rebus sciat appositè disputare, quod veluti eius instrumenti munus est a pludas à frumento secernere, ita doctrina, rerumq̃ vsus & experientia faciat, vt bonum à malo, rectum à curuo discernamus: vt merito à Marone dictum sit, Mystica vannus Iacchi. Huc nonnulli trahunt Antisthenis dictum, absurdum esse lolium à tritico non repurgare: hoc est, inutiles ciues non secernere ab vtilibus, milites ignauos à strenuis: quod dictum alibi latius interpretati sumus. Apud Galenum prouerbium est, Stulti ad cribrum, cum illi notantur, qui rem, aut negocium, quod vires exuperat, aggrediuntur. Non enim stultorum est naturæ secreta inuestigare. Quamuis alij putant id ideo dictum, quia si Thessali velit errores omnes corrigere, vel dictione prosequi, numero superatus in scomma prouerbij decidat, quod est, Stulti ad cribrum: hoc est, Stultorum conatum esse velle singula totius cribri foramina obturare. Apud nostros D. Ioannes Præcursor, doctrinam cœlestem summā sapientiam in Christo præmonstraturus, in hanc sententiam clamat: Ventilabrum in eius est manu (sunt qui cribrū, eadem omnino sententia transtulerint) aream itaq̃ suam purgabit, vt quæ nullius sunt fructus, à fructuoso discernat, triticumq̃ in horreum condet, paleas verò igni exuret inextinguibili. Cuius mysterij significatum, ne nos morosi simus, latè explicatur ab Adamantio, capite in Lucam tertio, homilia XXVI.

TERMINVS METÆVÆ.

Per idem quod superius posuimus hieroglyphicū, terminū etiam metæmue significari proditum, propterea quod is qui strenuè decurso spatio profecerit

Pierii Val. Disciplinæ.

rit in literis, ad tranquillum iam vitæ portum applicuerit, eumq̄ scias posse de d^o m^o habere suæ vitæ modum, neq̄ hallucinari amplius in ijs, quæ mortalium generi accidunt mala. Ita is omnium quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur, cognitionem assecutus est, vt vndecunq̄ prudentissimus effectus, neq̄ secundis intumescat insolenter, neq̄ aduersis perturbetur: in vtrancq̄ ve^rò fortunam ita se compararit, vt æquum & insuperabilem ad omnes casus animum præ se ferat.

HUMANÆ DISCIPLINÆ.

Acribro ad panificia deuenire, non admodum importunum fuerit. In panificijs autem fermentum non vltimum habet locum. Id in sacris literis multa significat: sed nos id quod ad rem, quæ præ manibus est, facit, interim desumemus. Aiunt verò fermentum inter alia symbola humanas etiam disciplinas indicare: Scientiarum siquidem, vt pleriq̄ diuidunt, nonnullæ humanæ, nonnullæ diuinæ perhibentur. Humanæ sunt, quæ sermonis variationi subiiciuntur: vnde vulgò etiam humanitatis studia dicuntur. Diuinæ, quæ perpetuo constantiq̄ tenore quodam perseuerant, eodemq̄ semper habent modo, atq̄ parte hac ipsam referunt diuinitatem. Quod enim semel iustum est (de perfecto loquor) semper iustum est. Qui semel calefacit ignis, calefacere nunquam desinit, dum ignis est. Neque diuina deficit prouidentia, neq̄ perpetua mundi gubernatio. Ita Moralis, Physica, & Theologia, cum diuinitate consentiunt. Humanas autem disciplinas appellabant, Grammaticam, Rhetoricam, & Dialecticam. Atq̄ hoc illud est, vt sentit Origenes, quod fermentum in sacrificia non admittitur. Per fermentum enim, vti dicebamus, Theologi humanas has intelligunt disciplinas, quarum quidem vis & materia in locutionibus ipsis omnino consistit. Accedunt tamen ad ministerium, quia sermo purus, quem docet Grammatica, eloquentiæ splendor, vis atque copia, quam per Rhetoricam assequimur, & disputandi ratio quam indicat Dialectica, ministri sunt omnium scientiarum.

DIVINÆ DISCIPLINÆ.

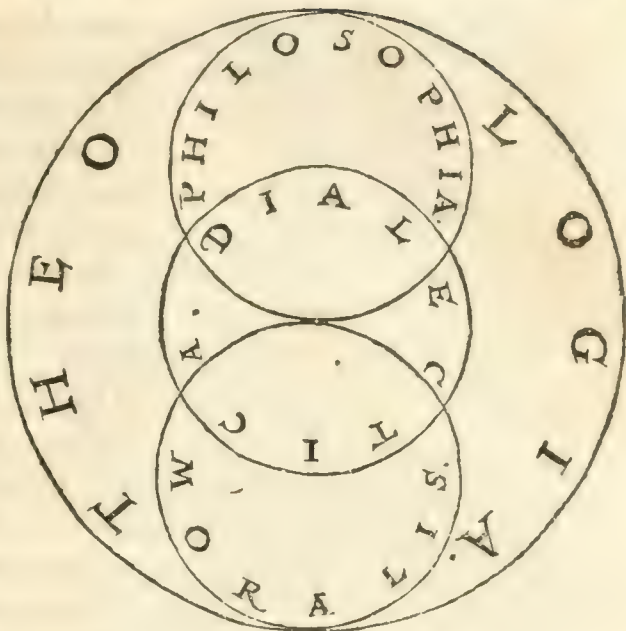
Quo igitur hieroglyphico humaniora studia significantur, expositum est: superest de diuinis, quibus ea signis hieroglyphicisq̄ figurarentur, explicare. Diuina verò quod primum sibi signum poscât, nisi quod ipsam indicat diuinitatem: cuius circulus est hieroglyphicum, vti latius in figurarum mathematicarum cõmentario disseruimus: nempe quod in ea figura neq̄ principium, neq̄ finem inuenire sit, quod æternitatis est propriũ. Cuiusce rei ratione habita, Ægyptij Deum ex circuli figura intelligebant. Persæ verò cum Iouem cœli circulum dicerent, sacrificia illi se facere putabant, vbi celsissimã speculam conscendissent, Iouemq̄ cœli circulum nuncupassent: & quæ multa eo loco tractauimus, hîc ad repetendum minimè necessaria.

ENCYCLOPÆDIA.

Non temerè igitur Ægypti sapientes, Græciq̄ antiquiores, qui priusquam philosophata mortalium mentes implicuissent, simplicius ac fortè melius philosophabantur, quarundam disciplinarum cõplexum Encyclopædiam vocauerunt, nempe quod per circulorum quorundam colligationem inter se copulata, ab ampliori quodam circulo complecterentur, cuius nomen est Theologia, intra quem tres alij circuli centris & circumferentijs aded inuicem compli-

plia

Aplaciti designabantur, vt vnus centrum alterius principium & circumferētia esset, in hunc scilicet modum: per illos quidem interius ductos, alia quadam ratione quàm superius dictum sit ex Origene, humanas disciplinas indicantes, quæ moribus, ratione rerum, quæ naturæ vi, instituta, considerata, examinataq; mortalium mentibus insedere: per illum verò qui latiori ambitu expatiat, reliquorum centra & circumferentias in semetipsum amplectitur, diuinam ostendebant. Verùm eadem hæc Leuitico intelliguntur ex orna-

Btu Pontificio, qui totus est hieroglyphicus: ibi enim Pontifex humeros primùm præcingi iubetur, hoc est, moribus optimis atque castigatissimis ornari, praua scilicet opera cohibendo: mox logium assumere, quod dubio procul rationis intelligentiam suscipiendam indicat: inde quam vocant manifestationem, quæ quidem rerum est disciplina videlicet philosophia, per quam naturæ secreta omnia peruestigamus, & veluti Cerberum quendam ex imis penetralibus extractum in lucem exponimus: quarto loco veritatem, quæ dubio procul ipsa est Theologia. Obseruat verò Cyrillus ordinem in ornamentis his assignandis: quoniam non prius de ratione verborum disputare debemus, quàm mores composuerimus, ne nos malè imbuti animi prauitas à recto diuertat, & verò cognoscendo minus idoneos reddat: neq; rerum cognitionem prius aggrediendam, quàm sermonum rationē prius intellexerimus: neq; Deum & cœlestia contemplari posse nos manifestum, priusquàm per mores, per rationem, per rerum cognitionem, quosdam veluti gradus, per quos ad veritatem in sublimi confidentem erigi possimus, nobis præparauerimus. Vt verò alij rem copiosius tradidere, moralē in primis discere debemus, quæ in humanæ degendæ vitæ rationē modoq; occupata est, effrænis quippe excursionibus iræ, animisq; contundendis, foribusq; omnibus excutiendis, quando memorabile illud in diuinis literis dictum, in malignum animum non intrare spiritum sapientiæ. Neq; enim pollutū, qui scilicet morali disciplina minus instituti essent, in tabernaculum admittebantur apud Mosē, sed cum plebe sub dio habitabant, sese interim expiantes. Præcipuè verò hoc præstare possunt oratoria & poëtica facultates, cum Oratoris sit proprium, bonum esse virum, & Poëtica omnis laus & exemplar virtutis habeatur, vt Magnus Basilius inquit. Sed hæc dicimus ad eos, qui sunt ad eò imbecilli, vt diuinorum voluminum pondera sustinere nequeant, ideoq; validiorem cibum omnem auersantur, quare modò per fabulas, modò per historiarum exempla deducendi sunt. Quòd si eueniat vt tandem ab lactati firmitatem à Deo, & à fide consequantur, tunc hordeacei quinque panes, quinque scilicet Mosaicæ, diceret Cyrillus, institutionis libri gustu asperiores, & pisces duo pro pulmentario, hoc est, Evangelica & Apostolica disciplina, pabuli longè suauioris, satis superque futuri sunt ad omne bene instituti animi

Pierii Val. Disciplinæ.

robur confirmandum. Quamuis non desint, vt varia sunt mortalium ingenia, qui partem hanc de moribus (hoc ῥ᾽ ἀπέεργας afferemus) è disciplinarum choro summoveant, tum quòd mores ad cuiusque populi libitum componantur, exemploq; potius & usu ipso, quàm ratione vigescant: tum quòd nō eadem apud omnes iustitia, neq; fortitudo, neque vllum ferè virtutis genus, quod non alibi vitium, alibi virtus existimetur, constareq; prorsus id in opinionibus incolarum. Nam quòd apud Athenienses iustissima omnium est lex Pelargica, de parentum senectâ renutriēda, qua etiam apud Lacedæmonios nihil sanctius: apud Chios honestissimum atq; sanctissimum habitum est, eos qui sexagesimum ætatis annum implessent, trucidandos inter se publicè committere: quod moris in Iulidæ Co insule vrbe Menander fuisse notat, vt apud Stephanum, de quo plenius in Ciconiæ cōmentario. Quodq; in huiusmodi dissimilitudinis sententiam in Institutis Theophili Græcè legi, Athenienses aduenas & hospites omni officij genere prosequerantur, apud se permanere adhortabantur, ciuitate donabant, ad honores & Reipublicæ participatum cooptabant. Lacedæmonij contrà aduenas non admittebant, hospites vnus tātum noctis mora receptos, vrbe mox eijciebant. Vnde quod Paulus Iurisconsultus ait de candelabro argenteo in argento relatum, ideoq; pro argento, non autem pro supellectili habitum, indicat nihil aliud esse quàm humanum placitum, totamq; Iurisprudentiã in sola deniq; hominum voluntate consistere roborariq;.

D I A L E C T I C A.

Sed rem nos nostram prosequamur. Addiscēda statim à morali postmodum est rationalis disciplina, quam ipsam Dialecticem, hoc est, sermocinatricem vocant, quæ rationis turbas inter orationis pugnacitates captionesq; anxie tumultuantes pacificè componat, & clara nitidaq; syllogismi serenitate trāquillet. Nam etsi mores Mosaici composuerant, essentq; in sanctuarium recepti, sacra tamen nondum attrectabant, nisi prius dialectico famulatu seduli Leuitæ sacris ministrarent.

N A T U R A L I S P H I L O S O P H I A.

Naturalem inde philosophiam aggrediebantur, quæ de mundo, aut de ijs quæ sunt in mundo, quærit. Hæc autem disciplina opinionones, lites & dissidia, quæ inquietum hinc inde animum vexant, distrahunt, lacerantq; molliter sopit atque componit, vt ita demùm ad sacra admisi, nunc superioris regis multicolorem, id est, sidereum aureum ornatum, nunc cœleste candelabrum septem luminibus distinctum, nunc pellicea elementa in philosophiæ sacerdotio contemplemur.

T H E O L O G I A.

Postremò Theologia est amplectenda, quæ, vt dictū est, omnes amplectitur disciplinas, cuius munus est solidam præstare pacem, quam neq; mores humane fragilitatis sanctissimè quantumlibet instituti, neq; colloquiorum curiosa cognitio, neq; naturæ totius peruestigatio præstare potuerunt. Tunc verò pax hæc firmissimo nobiscū est fœdere sancita, cum motus omnino nullus aduersus rationis imperium discessionem vllam meditatur, cum omnia cogitationum nostrarum dissidia composita sunt, sopiti sensuum impetus, discussa oppressaq; penitus cupiditatum coniuratio. Hæc illa est Pythagoreorum amicitia, quæ totius philosophiæ finem autumant. Hæc nos in templi adyta & adducit & recipit,

A ubi nullo imaginis intercedente velo, diuinitatis gloria perfruamur. Per scalarū itaq; gradus philosophantes, à centro ad centrum omnia peruadentes, & quæcunq; sunt in vnum contrahentes, nunc vnum quasi Osirin, admirandus diceret Picus, in frustra plurima vi Titanica discerpentes, ire pergamus, donec in sinu patris, qui supra scalas est, tandem quiescentes, Theologica felicitate cōsummemur, indiuiduaq; mox copula complexiue non modò Deo conciliemur, sed admirabili quodam modo vnum penitùs euadamus. Vt verò quædam à Pici sententia non aliena subiungamus, à quatuor his doctrinæ partibus circūdari Deum, Maximus Tyrius mihi videtur intelligere. Circundatur autem is, qui coram, retrò, ad dexteram, atq; ad sinistram, aliquos habet circumfusos. Eorum verò qui Deum circundare videntur, illi retrò esse dicuntur, qui per virtutem illam, quæ ad actiones pertinet, Deum sequi persistunt. Ea verò plurimū in moribus sita est. Dedit autem is exemplum nobis, vt quæ ipse egerit imitemur. Ad sinistram illi constitui videntur, qui naturalem secuti philosophiam, vsum eius in spiritualem dirigunt intellectum, perq; inferiorem indaginem, ad superiorum cognitionem peruenire connituntur. Ad dexteram illi esse intelliguntur, qui sublimium, & à materia separatarum, humanumq; visum excedentium, rerum scientiam perscrutantur. Coram deniq; Deo eos esse dicimus, qui ob imensum diuinæ pulchritudinis amorem digni effecti sunt, vt Dei ipsius conspectu perpetuo perfruantur, facieq; quodammodo in faciem intenta, veræ felicitatis participes facti, dii quoq; & ipsi fieri mereantur. Ea enim perfecti tetrade, vt Pythagoræ vocabulum interim vsurpem, riteq; instituti, animam vnde cunq; puram, sanctam & immaculatam Deo videntur asserere: atq; ita mente optima, manifestissima scientia, opinione firmissima, sensuq; absolutissimo præditi, soli hominum super hominem euecti, terq; quaterq; beati efficiuntur.

T R I A S.

Quatuor itaq; circulis huiusmodi describitur institutio, in quatuor ipsa diuisa partis. Sedenim Salomon, qui diuino afflante spiritu disciplinarum ordinem primus excogitauit, quem plerique Græcorum sapientes, qui eius inuenta sibi vendicant, non temerè secuti sunt, tris tantummodo totius disciplinæ partes agnoscit, moralem, naturalem, & contemplatiuam: quas per tria identidem volumina pertractauit, Prouerbia, Ecclesiastem, & Canticorum canticum: mores utiq; per prouerbiorum præcepta docens, naturam rerum per Ecclesiastem, per Canticum autem speculationem. Neq; enim Logicem distinctam ab his portionē arbitratus est, quæ in vnaquaq; disciplina per se ipsa cōferitur, & instar staminis ad firmitatem cōtexta, cuiuscunq; subtegminis laborem admittit, siue pexum, siue plumatile, siue beluatum opus intexere volueris. Nam cum institutio omnis per sermonē fiat, quomodo quispiã probabilem sermonē suum efficiat, nisi ita loquat, vt ipsius rei quæ in promptu est ratio, verisimilitudo, ipsa deniq; veritas deponere videatur? Vnumquenq; igitur sermonem dirigit Dialectica. His similia vidētur quæ de Deo Abraham, Deo Isaac, & Deo Iacob habētur in sacris literis. Nam quòd Abrahã ubiq; locorū se morigerū & obsequētem Deo præbuerit, moralē innuit. Isaac dum scientiæ puteos fodit, profundaq; & abdita quæq; rimatur, naturæ indicat philosophiã. Contēplationis verò munus Iacob ostendit, tum ex ipso nomine, quòd Israël ob diuinorū contēplationē appellatus fuit: nam mentem quæ Deum intueatur, nomen id significat; tum ob inpe-

Pierii Val. Disciplinæ.

ca caeli castra Dei sedes, & angelorū vias, scalas quippe à terris in caelum vsq; surrectas, de quibus in hanc omnes sententiam tam Hebræi, quàm Græci, Latiniq; Theologi plurima disputarunt. Quinetiam ipsa elementorū natura quam istiusmodi institutionis figuram ostendere videtur, terra scilicet vnà cum aqua, inde aër & æther, quorum mutuus complexus certos in disciplinis gradus constituere perhibetur: terra quippe, & illi applicitus humor, magistram morum historiam, in his enim mundi partibus res gestæ continentur: atq; illæ vel priuatæ, vel publicæ, vnde œconomia, atq; politica, ex eorum qui sapientiores habiti sunt, exemplo describuntur. Facit verò historia hæc ad institutionem, quoniam exempla ipsa per euentus varios aut hortantur ad imitandum, si præclara sint: aut absterrent à perperam factis, si malè tractata malè ceciderint. Hoc verò amplius, aquæ varijs ventorum flatibus agitatae, mores in humana natura varios & inconstantes indicant. Quo igitur pacto cogitationum procellis, & consiliorum tempestatibus obuiam ituri simus, per orationis fluxum institutio moralis edocebit: atq; pars hæc illa est, quam Ethicem Græci dicunt, quam vnusquisq; hominum debet secum diligenter examinare, inde sibi, & suis, & patriæ, & vniuerso demùm mortalium generi profuturus. Terræ pariter atq; humori vnde quaq; circumfusus est aër, atq; vnà cum duabus quæ simul adhærescunt partibus, nascentium omnium atq; morientium naturas amplectitur: atq; ita aër naturalis indicium est scientiæ. Extra hæc omnia quæ variationi sunt obnoxia, æthereus ille ardor igneus est, in empyreum vsq; caelum, vt multorum sapientium est opinio, diffusus, quæ quidem est naturæ diuinæ contemplatio, quam Græci theologiam nominant, vltra quam nullus procedit intellectus. In qua quidem diuisione Dialectica non immeritò præterita est, cum ea minimè particularis scientia esse videatur, sed tãquam spiritus harum vnicuiq; partium insita, coalitæ: per eam enim historiã scribimus verisimilem, per eam morum rationes varias edocemus, per eam naturæ vim perscrutamur, per eam demùm ipsam diuinarum rerum imaginem intelligimus. Quare, vt superius dictum, etiam illi qui disciplinas ad elementorum similitudines diuiserunt, dialecticam, vtpote quæ cuiuslibet institutionis ministra sit, in partem non admifere.

DE IIS QUÆ PER COELVM RORE PLVVIVM ET *aliquot aquarum genera significantur.*

AEgyptij quidem de disciplinis hoc modo in vniuersum differere consueverunt. Quatuor verò illas, Arithmeticã per surrectos digitos, Geometriam per arundinem, Musicam per dentes IIII. lingua percussos, Astrologiam per maculosam hinnuli pellem, & figuras alias indicatas, nunc omittimus, quòd alijs ea cõmentarijs sunt à nobis explicata. Atq; vt susceptum semel negotiũ peragamus, quamuis alia nunc circumacti via, eandem tamẽ metũ contingere procurabimus. Theologi siquidem nostri cum antiqua Aegyptiorũ dictata conspexissent, qui caelum imbre rorulento liquidum in doctrinæ significatum pingere instituisent, Mosemq; ex ea quam adolescentes in Aegypto didicerat lingua, figuris huiusmodi passim vsus animaduertent, ea multa quæ de pluuijs, de fontibus, de fluminibus, de mari, deq; aquis reliquis passim in diuinis literis reperiuntur, ad huiusmodi vetustatis exemplum interpretati sunt: quorum ego commentationes prosequutus, aquarũ de doctrina significationes post Aegyptiacas illas explicare congruum existimaui.

I N S T I T V T I O.

VTi igitur profati sumus, cœlum Ægyptij rore pluuium cùm pinxissent, disciplinam institutionisq; laborem & operam intelligebant: mira etenim est vtriusq; rei similitudo. Nam veluti ros in herbas, frutices, plantasq; omnes decidens, ea omnia quæcuncq; molliri apta sunt, humectat, pascit, & liberaliter educat: contrà verò in ijs quæ natura proprietateq; sua obturata, dura, solida atq; repugnantia fuerint, proficere nihil quicquã potest: ita in hominibus erudiendis instituendisq; euenit, quorũ ij qui prompto, acuto, & docili sunt ingenio, minimo negotio erudiunt: contrà verò si plumbeũ & obtusum, acq; honestis artibus & disciplinis auersum, instituere aggrediaris, nihil profus efficias: inuita si quidem Minerua nihil rectè fieri, diciue potest, vt apud Horatium. Ita demũ disciplina cõtumacem naçta naturã, frustra omnino laborabit: sed idonei fundi compos, lætissimæ frugis opulentiã lætabit. Sanè Pindarus eius rei, quæ plurimũ ad fecunditatem faciat, ratione habita, irrigationi similẽ esse laudationẽ dixit. Nam quemadmodum illa plantarum vim auget, & vt lætius proueniant efficit, ita virtus dignis poëtarum scriptis cõmendata mirificum suscipit incrementũ: laudatam enim virtutem gliscere vulgò etiam dicitatũ: contrà verò loca quæ aquarũ beneficia non suscipiunt, plurimũ infœcunda sunt. Et diuinæ literæ vbi agri cuiuspiam sterilitatem, desertaq; & inhospita tesqua notare volunt, inaquosum dicunt, vt Psalmo LXXVII, Exacerbauerunt altissimũ in inaquoso. eodemq; modo sapius. Quod verò facit ad doctrinæ sapiētia'ue significatum, in iisdem literis cùm Psalmographus desitutum in aduentu Christi promptuarium illud vaticinationis donũ præuideret, neq; diuinationẽ ipsam quicquã amplius producturam, Psal. CVI, terram frugiferã in falsuginem vertendã oraculo haudquaquã vano præfagiuit. Marina autem aqua ἀπυγής Homero dicitur, quòd nullũ ex ea fructũ possis decerpere, propterea quòd adeò est falsuginosa.

D O C T R I N A G E N T I V M.

Eiusdem falsedinis atq; amaritudinis causa, marina aqua doctrinam gentium significabat, propterea quòd sine fructu esset, & propter rerũ quæ sacris eius modi adhibebantur amaritudinẽ, intractabilis, dum neq; quidem humanis hostijs abstinebant, & alia dictu fœda faciebant, sceleraq; ac turpitudinem omnem dijs etiam suis adscribebant, quorum exemplo lasciuire, & mollia quæq; sectari mortales sibi permetterent. Tot præterea decorum marinorum lusus nihil aliud sunt, quàm mera lasciuia, profanis quippe & impuris ea dulcis & delectabilis, pijs verò syncerisq; inuisa & amarissima. Fortè autem Herculis columnæ in habitabilis terræ finibus erectæ, virtuti documento sunt, non esse à duris terræ laboribus ad vndarum mollitiem atq; lasciuiam dilabendum. In has autem aquas Abacũs Propheta armẽtum à Deo inducendum canit, accessurum quippe cultum, & polituram: hoc est, Apostolos per omnem terrarũ orbem profecturos, qui omnia commitigarent, mansuefacerent, & habitabilia frugiferaq; redderẽt, amaritudine omni dulcium aquarum corruuio delinãta.

D O C T R I N A C Œ L E S T I S.

Pindarus plerisq; locis hieroglyphico vtitur hoc dicẽdi genere, vt cùm canit, χιείτων ἀπόδοντι καλλιῶσα σφόδρα, hoc est, optimo pulcherrimoue Gratiarum rore irrigant: id quod odarum luculenta lepiditate dictum interpretes exponunt, vt deniq; per rorem eloquentiæ lepõrem intelligamus. Sed quid egemus Pindaro, cùm Mosẽm audimus cœlum ad audienda quæ loquitur, ac terram etiam p-

Pierii Val. Disciplinæ.

fam inuitantem, doctrinamq; suam vti pluuiam concrefcere augurantem, elo-
quium vti rorem pluere meditantem, esseq; quasi imbrem & stillicidia super
herbam & gramina, quæ manifesta sunt doctrinæ cœlestis symbola? Quin &
Angelici chori aquæ vocabulo designantur, vt Psalmo: Et aquæ quæ super cœ-
los sunt laudent nomen Domini. Vnusquisq; autem Prophetarum simulac̄ os
adaperuit, terram irrigat vniuersam, hoc est, vt interpretatur Adamantius, disci-
plinam in aures & in corda hominū infundit. Dauides autem noster per lignū
propter aquarum fluentia plantatum, fœtiferum & opportuno prouentu letum
reddi hominem intelligit, qui diuina præcepta susceperit, quibus ingenia non
aliter quàm plantæ aquis irrigantur. Sanè Moyfi diuinitus ab aqua nomen indi-
tum facillè crediderim, qui vberrimā diuinarum humanarumq; rerum omnium
doctrina mortale genus in æterna esset secula instituturus: moys enim Ægyptijs
aqua dicitur: quamuis euentus nomini causam dederit, quod à Thamura Pha-
raonis filia ex profluente, in quē à parentibus acerbissimi edicti regij metu pro-
iectus erat, diuinæ ita prouidentia commēdatus, in cistula iacens exemptus es-
set. Antiquitas demum tota disciplinam aquis comparauit: hinc Pegaseus, hinc
Castalius fons, hinc vndæ Cephisides, hinc Permessus, Ilissus, Termessusq; flu-
uū, totaq; vt semel dicam, Aonia aquis irrigua: vnde, vt fit in fabulis, non tamen
inanibus,

Vatum Pierijs ora rigantur aquis.

Apud Virgilium cum Damocetas & Menalcas ingenij & artis doctrinæq; suæ
periculum alternis cantando fecissent, Palæmon vtriusq; virtute commendata,
demum ait:

Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt.

Musica porro Pindari cōmentatores ex aqua fieri autumāt. Et Varro trīs Mu-
sas ponit, vnam quæ mera tantum voce consistat: alteram, quam aeris icti sonus
efficit: tertiam, quæ ex aquæ motu nascitur. Hinc percussa iuuant fluctu littora:
hinc dulce etiam petra riuus qui stillat ab alta, vt Theocritianum illud imite-
mur: ἄδιον ὃ ποικίλον ἢ τείον μέλιθ', ἢ ἢ καταχέει τὴν ἀπὸ τῆς πέτρας καταλείβεται ὑψόθεν ὕδωρ. Cum
verò tam nostri quàm Ægyptij pluuias plurimum in doctrinæ cœlestis signifi-
catum acceperint, causa ea esse videatur, quod imbres longè fœcundiores aquis
alijs esse, magisq; nutrire, & celerius confici experimento compertum est. Hinc
Hesiodus, Theogonia, fœcundum cœlum dixit, propterea quod, vt interpretes
eius aiunt, & Virgilius affirmat, Plurimus vt cœlo descendit Iuppiter imbri, o-
mnia terra nascentia fœcundantur. Hinc Menander:

ἔρα μὲν ὄμβρον γαῖα

Amore tellus imbrium peruritur.

Eodem modo doctrina ea quæ cœlitus instillatur, longè fœcundior est, quàm
quæ ab hominum opinionibus emanauit. Huiusmodi autē imbribus affluenter
omnes alluimur, quicumq; Christianā sequimur institutionem, ex quo tempore
super Hebræos decidere olim desiere: quod non temerè premonstratū libro Iu-
dicum eo loco legimus, vbi Gedeon Ephraimita, qui & Hierobaal, Madiani-
tarū Amalechitarūq; & Arabū viribus Israëlitas omnes opprimētibus, signum
petijt à cœlesti numine, quo se populūq; adhortaretur ad virile aliquod facinus
aggrediendum, & se suosq; de montiū solitudine liberaret, in quibus, patrijs ex-
pulsis finibus, extorrē vitā rerum omnium inopia laborātes agitabant: excitatus
itaq; Gedeon oraculo minimè cōtemnēdo, cui tamē haud facillè fidē adhibuerat,
ob ita accisas res, vt facillè esset omnia desperare: Sequar te, inquit, sanctissime,

tuæ erga nos propēse voluntatis signū id affecutus, si ros scilicet ceciderit super lanæ vellus in area stratum, & terra circū arida perstiterit: id quod vti petierat, factum est. Subiecit mox Gedeon attestatum: Si ros, inquit, super terram deciderit, eaq̄ tātum aspersa, stratū vellus minimè madefecerit: cui petitioni Deus cū iterum annuisset, plenus animis negotium aggressus victoriam est felicissimam consecutus. Hic, vt interpretantur sapiētes, vellus lanæ populum indicat Israëliticum, terra verò Gentes reliquas eius eo tempore pietatis ignaras. Qui verò ros cœlitus decedit, Dei doctrinam ostendit, quæ prius Israëlitis diuinitus indulta est: hos enim solos ros diuinæ legis prius irrigabat: reliquis autem terrarum orbis nulla istiusmodi humoris gutta madefactus, arida prorsus siccitate laborabat. Postea verò quàm secundum accidit postulatum, aruit vellus, terra irrorata est: Hebræis quippe adempta est Prophetarum pluuia, nobis verò per Christi doctrinam diuini eloquij fontes adaperiti. Tale aliquid tangit Chrysostomus Psalmo LXXI: sed rem copiose tradit Adamantius. Eodem modo Tertullianus etiam interpretatur locum illum, Et mandatum est nubibus ne pluerent imbrem super vineam Soreth, hoc est, cœlestibus beneficijs ne prouenirent in Israël domum: subtractis enim charismatum roribus, lex & Prophetæ cessauerunt, neq̄ vltra Ioannē processerunt. Quod verò ad gētes facit, assentitur huic sententiæ Cyprianus, qui prænucciasse Deum per Prophetam ait, apud gentes in locis quæ in aquosa prius fuissent, flumina postmodum redundatura: & Christum ait, vt doceret, ostenderetq̄ futurum vt populus gentium succederet, & in locum quem Iudæi perdidissent, merito fidei perueniret, de aqua vinum fecisse, vt ad Christi quippe & Ecclesiæ nuptias Iudæis, qui fuerant inuitati, venire cessantibus, euenturum ostenderet, qualiter nō temerè, neq̄ contanter plebs gentium è plateis & triuijs, vt se quisq̄ obtulerat, cōuocata cōflueret & cōueniret: vinea enim Domini sabaoth domus erat Israël. In eandem significationem aquam vino instillare institutum sacrificio nostro, quæ modico temporis momento vinum fiat, vt receptos ad nos populos sentire & facere nobiscum intelligamus. Quamuis longè sublimiore significato, preces quæ huiusmodi mysterio adhibentur, humanam naturā indicent aggregari ad diuinam, vt diuina humanā ad se traxit. Hinc Irenæus de Ebionitis loquēs, qui vnionem Dei & hominis non recipiebant: Reprobant, inquit, hi cōmitionem vini cœlestis, & sola aqua secularis esse volunt. Alio tamen modo sententiāq̄ longè sciorè aquam vino mixtam aiunt ab Esaiā, Caupones tui miscent vinum aqua, vt id scilicet innueret, quòd austero amarioriq̄ Dei præcepto iam tum Iudæi illi seniores aquæ dilutionem immiscere cœpissent, multaq̄ laxare, & in cōmodum suum indulgere sibi, legem adulterantes, cū alioquin legem obseruare fingerent, & quæ minimi momenti essent, religiosissimè custodirent, quod eis pluribus locis obiectū est à Domino: vt de menthe decimatione, & cameli deuoratum illud apertissimè: Quare vos transgredimini præceptum Dei propter traditionem vestram? Nam, vt inquit Irenæus, non solum per præuaricationem frustrati sunt legem Dei, miscentes vinū aqua, sed & suam legem contrariam statuerunt, quæ Pharisaica vocabatur, in qua quædam quidem auferebant, quædam verò addebant, & ex libidine sua interpretabātur, & vt ait Esaiās, & Psalmographus subscribit, labijs Deum honorabant, cor autem eorum à Deo procul aberat, cumq̄ frustra colebant, cū doctrinas & præcepta hominum edocerent.

Pierii Val. Disciplinæ.

A Q V Æ R E L I Q V Æ .

B

QUoniam verò varia admodum est aquarum cōsideratio, operæ precium videtur, priusquàm huic cōmentario finem imponamus, aquas distinguere, singularumq; mox specierum significata pertractare. Primæ autem omnium videntur esse pluuie, de quibus abundè est à nobis disputatum. His nubes necessariorū coniunguntur: harum igitur significationes statim subiiciemus. Subsequentur inde fontes, mox fluij, in quos naturæ ipsius impulsu torrentes inferentur: dein construenda erit cataracta. Hinc se offeret mare vastum & magnū, cuius pars nobis erit persulcanda: hęcq; demū quę in conspicio sunt enumeratis, descensus erit in abditam puteorum profunditatem. In vniuersum autem aquę singulæ vel limpidaę tranquillæq; reperientur, vel turbidaę atq; procellosaę: quo constituto, singularum hieroglyphica cōmodius exequemur.

N V B E S . P R O P H E T Æ .

Nubes in diuinis literis Prophetarū significato passim positaę, in quas scilicet Dei veritas extenditur: atq; hæc dicuntur mandatum Domini audire, & quo tempore quoue loco pluuia sint effundenda, cognoscere, & à quibus etiam eas suspendere ipsa rex exigat. De quibus, vti superius habetur, Esaia: Et mando nubibus meis ne pluant super eam imbrem. Domum enim Israël vineam appellat vates diuinissimus, mandatumq; ait nubibus ne super eam pluerent, hoc est, ne Prophetæ oracula sua vltius in Israëliticum populum conspergerent. Quod autem ad nubem facit, manifestum est eam fuisse multa obscuritatis caligine circumfusam: arcanumq; illud de Christo mysterium, vnde nostra omnis doctrina defluxit, per tenebrosas aquas, densissimis quippe nubibus collectas, Psal. X V I I indicari theologi monuerunt. Nam vbi, Et nebula puluis pedū eius, Eucherius nebulas pro mysteriorū velamento hieroglyphicè positas ait. Nam & caligo in id accipitur significatū, vtpote quę diuinorū secretorū operimentū intelligatur, vt Psal. Caligo sub pedibus eius. atq; alibi, Posuit tenebras latibulum suum. Est & vbi significant perperam admissorum abolitionem: vt apud Esaia: Deleui vt nubem iniquitatē tuam, & quasi nebulā peccata tua. Eucherius idem, vbi legitur, Velut nubes pertransiuit salus mea, iniquorū ait tempora significari. Quinetiā propter eandem prophetię durtiē atq; difficultatem, doctrinamq; solido velut quodam corpore concretā, ac minimè diffluentem, ex grādinis metaphora signatam Psal. V I I, viri idem diuina mente præditi tradidere. Alioquin, glacies, & grando, in diuinis literis plurimū ponunt pro durtia atq; rigore delinquentiū. Et quod ait Dominus, Orate ne fuga vestra fiat hyeme vel sabbato: sunt qui per hyemē, sordidum quippe & ignauū tempus, intelligant hieroglyphicè humanā vitam in peccatorū immunditijs occupatā, scelerumq; voraginibus immerfam atq; detentā: per Sabbatū autem cessationis diem: innui verò dicant, cauendum identidē ne cū dies illa ingruerit, desides & à bonis operibus cessantes deprehendamus. Non enim sufficit non peccare, nisi bona etiam opera faciamus: quia tam rebellis est vetita cōsectari, quàm contumacis facienda relinquere. Ac de niue, & omni glacie, sentit idem Eucherius: de pruina verò secus, quippe quā abstinentiæ symbolū esse tradit, propterea quod ea sit in causa vt calor corporis ad salubritatē refrigerescat: eaq; de causa dictū, Factus sum sicut vter in pruina. Et quoniam huc incidimus, L X V I I Psal. vbi legitur, Et virtus eius in nubibus, Theologi Apostolos identidem per nubes interpretant, veluti procul extantes, & supra terrena omnia negotia in altū euectos, diuiniq; in
super

A super spiritus aqua plenos, qua mox arua, campos, & vniuersam terram inunda-
rent, vnde fecundissimus bonorum fructuū prouentus obueniret. Huiusmo-
di enim pluuiam decidere, & rorulentum imbrem terram irrigare, nostra pietas
per preces poscere consuevit.

FONTES LIBRI.

SEquuntur fontes, de quibus Psalmo sexagesimo septimo legimus, Ex fon-
tibus Israel Dei laudes in Ecclesijs emanare: quod ita Theologi accipiunt, vt
intelligamus, ex Legis & Prophetarum libris, veluti ex quibusdam fontibus pe-
rennibus, Israelitico olim populo Dei doctrinam atq; cognitionē affluxisse: ex
quibus fontibus viri illi sanctissimi ac Deo pleni multa haurientes, hymnos in
Dei laudem componebant. Apostolos etiam, primos Christianę pietatis docto-
res à Christo electos, per aquarū fontes qui repenti apparuerint, interpretes ple-
riq; designarūt, vbi Euthymius vnanimē veterū sententiā secutus, sæpenumero
ait per aquā euangelicę prædicationis doctrinā significari. Iam quod Dauid ait,
Inter montes tranlibunt aque, potabūt eas omnes bestię agri: ostendere voluit,
B nulla tā alpestria, tamq; inaccessibilia loca fore, in quę doctrina diuinę legis non
sit penetratura: nam per bestias plerisq; sacre Scripturę locis impij ponuntur, &
qui nullam adhuc rerū diuinarū doctrinā audierunt. Et quod Leuitico legis la-
tor vasa omnia pollui dicit, in quę pollutorū morticinium inciderit, exceptis, in
quit, fontibus aquarū, per fontes quippe & cisternas, & castella, & collectiones
aquarū, doctrinā intelligens, & Magistros, qui quod prauis nonnunquā mori-
bus polluti sunt, nō tamen prorsus abominandi: de quibus scilicet Matthæus:
Omnia quęcunq; dicunt vobis, facite & custodite, secundū autē opera eorū no-
lite facere. Ad hæc sextis Hebræorū castris per XII aquę dulcis fontes ad Elim
reptos, Hieronymus Apostolos XII interpretatur, de quorū fontibus deri-
uata aquę, totius terrarū orbis siccitatē rigant. Cōmuni verò scriptorū omniū
cōsensu, dulcedo aquis præcipuē fontanis attribuitur, quamuis in optima aqua
neq; sapor neq; odor vllus à Physicis requiratur. Quia tamen sitientibus, cum
scilicet sicco spuit ore viator, aquę potus suauissimus accidit, factū vt poetę dul-
cis aque saliente sitim restinguere riuo, inter oblectamēta ingentia posuerint. Ita
illud Deuteronomij cantico expressit, mel de petra dictum super Mose, hoc est,
C tam suauē tamq; dulcem & amabilem aquā, vt mellis similis esse videretur. Chry-
sostomus quoq; aquę suauitatem pro melle ex petra profiliēte intelligit, cum
nusquā legatur mel à Mose de petra vnquā educitū. Apud Dauidē verò Psalmo
LXXV, Educto de petra melle saturauit eos, interpretes ita dicunt: Paut Christus
IIII millia hominū septem panibus, quia potauit eos mellita doctrina sua
vsq; ad saturitatē. Res enim omnes ab eo geste, præter historiam, mysticū etiam
sensum secum trahunt. Quàm dulcia (canit pietas) faucibus meis eloquia tua, su-
per mel ori meo. Petra igitur illa vnde fluebat aqua, vt Apostolus ait, erat Chri-
stus. Atq; hic fons ille fertur de quo cecinerit Dauid: Sitiuit anima mea ad Deū
fontem viuum. Esaias, patentem fontem dixerit appariturum. Hieremias, fon-
tē aquę viuę derelinquendum conqueratur.

FLVII CHRISTVS.

SEdenim in fluuiorum metaphoris longè frequētius est in diuinis literis Chri-
sti significatum: vt eo loco, Fluminis impetus lætificat ciuitatem quam in-
colit Deus: vbi nostri Theologi flumen Christum esse dicunt, propter dulcissi-
ma eius fluentia, de quibus Psalmo primo multa disseruere. Hinc apud Prophe-

Pierii Val. Disciplinæ.

tas legas: Ecce ego ad eos delabor quasi tranquillū flumen. Et Ecclesiastici 24. D
Ego sapiētia effudi flumina: ego quasi trames aque immensę de fluuio: ego quasi fluuius Dorix, & sicut aqueductus exiui de Paradiso: & que sequuntur in hęc sententiam. Quinetiam ait Dominus, flumina aquę viuę de ventre eius qui crediderit emanatura: quo sapientiam & facundiam intelligi voluit, Ambrosio interprete, quam assecuti erant ij qui diuino afflari spiritu meruissent. Itaq; Apostolorum doctrinā & institutionē præuisam à Psalmographo, Theologi eo loco volunt, vbi, Extulerunt flumina Domine, extulerunt flumina voces suas, habetur. Et per amnes qui per eosdem alueos decursuri erāt, subsecutos doctores accipiunt. Non negarim verò quod tradit Eucherius, flumina nōnunquā pro populo accipi qui nondum in fidem receptus esset: in quam sententiam corriuat ille flumina Babylonis. Iam & Apoc. 17. Aquę quas vidisti, super quas meretrix illa sedet, populi & turbę & gentes sunt, & linguę. Eòdem tendit Eſaię dictum, cū beatos appellauit eos, qui super omnes aquas seminarent. Apud Abacūta prophetā legas, fluminū terra, scindetur, quod de Hierosolymis dictum Græci tradūt, que scilicet fuerit Prophetarū patria, qui fluminū instar eam irrigabant, E
sed ad Iesu Christi aduentum hiatura esset, & rimis aperienda, omnisq; humor alueo ita fatiscente defluxurus, penitusq; defecturus, futurū scilicet vt pristina exaresceret vaticinatio, quod euentus cōprobauit. Quod verò sexto supra centesimū psalmo legitur, Deserta reddidit flumina, & aquarū fluxus in sitim transmuit, flumina scilicet exiccavit, & quę terra prius erat irrigua vliginosaq; ita desertam reddidit, vt prorsus sterilefceret, & aquarum venas abundantes ita obturauit, ne vlla inde potio, sed sitis potius profiliret, Euthymius Græcus ipse ad Græcos philosophos referri dicit, qui scilicet cū eloquentiæ quasi fluminibus & disciplinarum varietate & copia redundarent, omni demū sapientia destituti visi sunt, cū illiterati ac pisca tores homines eos reprefferunt.

TORRENS.

Accedit huc torrens, cuius significatū ita refertur ad eloquentiā, vt torrens facundia veterū scriptorū sententia dicta sit ea dicendī vis, quę magno dictionis impetu decurrit, quā in Pindari cōmendationem ita describit Horatius:

Monte decurrens velut amnis, imbres

Quem super notas aluere ripas,

Feruet, immensusq; ruit profundo

Pindarus ore.

In diuinis verò literis mentio fit de quodā deliciarū torrente, Psal. supra xxx quinto, pro quo plenissima Christianę doctrinę fluentia intelliguntur. Torrentem autem dixit Psalmographus, ob tempestiuā doctrinam, quę à Christi ore loco & tempore diffluebat, propterq; eius in suadendo & arguendo vehementiam, affluentissimamq; vim. Quin & propterea ea multa, quę de propheticis sermonibus collecta in vnū adducebat: fluit enim ad tempus torrens, et vehemens est ac violentus, & ex multiplici aquarū cōcursu corriuatur: vnde ait Eucherius, per torrentes insignium prædicatorum eloquentiā significari. Alio qui torrens in iisdem diuinis literis pro concupiscentiæ stimulo ponitur, quę vel difficulter superetur, vel in profundum trahat, de quo plura inferius. Nam hęc præterire nō est animus locum in Psalmo, Sicut torrens in Austro, quā exultantis esse vocem, inquit Eucherius, & ex vitiorum vinculis ad libertatem, conuersionemq; redeuntis, qua postulat vt diuinę aspirationis auxilio atq; ope, ex peccatorū captiui-

Aptiuitate soluantur, sicut constricti glacie torrentes, Austri tepore soluantur.

CATARACTA.

Est & diuinarū literarū proprium, vehementiā vel in sermone, vel in opere, aut alia quapiam vi, per cataractā significare: atq; hæc ea est cataractarū vox, cuius mentio habetur Psal. L X I. Est verò cataracta, aquatici cuiusdā aluei coarctatio, vbi aqua in angustum vel natura, vel arte collecta, aut spontè, aut artificis arbitrio, magno inde impetu atq; etiam fragore prorumpit. Sedenim quæ à natura est cataracta, nihil aliud quàm strepitum & impetum præ se fert: eaq; est naturalis eloquentia sermonisue copia, nullo studio, spontè profluens. Quæ verò arte construitur, & vim & efficacem operum vtilitatem suggerit: atq; huiusmodi est dicēdi facultas, arte, labore, diligentia, iudicio atq; exercitatione cōparata.

MARE.

Quemadmodū autem fontesq; fluuij; omnes in mare decurrunt, ita nos dictionis ordo deuexit in pelagus. Vt verò loco hoc ea prætereamus, quæ multa super mari ex Ægyptiorum doctrina in Pisce disseruimus, contenti nunc erimus aliquot tantū locis, quos ex diuinis literis eruemus.

PERDITIO.

ID verò cum primis proprium est maris significatū, vt perditionis indicium sit, Iob ipsam quippe profunditatē, vtpote quæ idonea admodū sit ad suffocandū, quāquā alia de causa mare apud Ægyptios pro perniciæ ponebatur, vt suo loco docuimus. Quod ad perditionē atinet, eo significato Theologi Prophetā aiūt Psal. X V I I canere, se de aquis multis eductū. Passim verò interpretes, exundantes fluctus pro calamitatum excessu accipiūt: & per turbulentas aquas supra quædā doloris ostendit vehementia, quæ omnē respirandi facultatē exuperat: vt Psal. L X V I I I affixū se clamat in profundo luto, vnde nulla se vi possit expedire: rapidissimis demum vorticibus deuoratū, in imam maris sedem deiectū esse, in quem vsq; locū tempestas etiam accedat, quæ arenas omnes æstu cōmiscet atq; perturbet: qua quidem nulla maior describi potest inquietudo: primò em̄ aquarum, in quas deciderit, ponit altitudinem: mox limū, cui affixus inhærescat: inde maris amaritudinē, & immensas vndas: postremò eas seuis tempestatibus agitas: meritò itaq; paulò post se de profundo huiusmodi liberari supplicat, ne tanta rerum vexatus perturbatione deficiat.

HOSTILIS IMPETVS.

APud eundē hostilis impetus, & subitaria quædā oppressio, per aquā indicatur, Psal. C X X I I I, Cūm exacerbatus eorū furor in nos debaccharet, sanè aqua demersisset nos, quod vt magis exasperaret, addidit: Torrentē pertrāsuiuit anima nostra: vbi impetuosos inexpectatosq; hostiū insultus incursum repētino proruentes, torrenti turgido cōparauit, quem tamē auxilio Dei fretus tutò pertransierit, & quasi parū adhuc dixisset, superaddidit: Sanè pertransiuit anima nostra aquam intolerabilem, ingentes quippe rerum difficultates atq; pericula. Tale aliquid apud Maronem legas: *Diluuio ex illo tot vasta per aquora vecti.*

Idemq; alibi nubem belli dixit, vtruncq; desumptum ex Pindaro. Isthmijs enim ἐν πολλοῦ θόρω σαλαμίς διὸς ἡμερῶ. & alibi: ὄσις ἐν ταύταις φέλα. Apud oratores historicosq; turbines & procellas sæpe pro bello positas inuenias. Causa verò cur aqua vehementiores indicet ærumnas, ea est, quòd pericula casusq; reliqui corpus soleant ex vna aliqua parte labefactare: aqua verò vniuerso statim corpori circūfusa, omnibus cunctigò membris impedimento est, atq; vndiq; oggerit difficultatem atq; molestiam.

Pierii Val. Disciplinæ.

Æ R V M N Æ.

Hinc Psal. LXXVII, ubi legitur, Omnes fluctus tuos induxisti super me: interpretes per fluctus, perturbationes & ærumnas omnes intelligunt, quæcunq; affligere possunt humanum genus, quibus omnibus Christi esset humanitas obnoxia: in eius enim persona dictum id autumat. Fluctuare autem verbum sæpe pro perturbari ponitur. Sedenim aliquando pro timore posita fluctuatio, ut Psal. LXI, Ecce enim ipse Deus meus assertor meus, & adiutor meus est, quare non amplius fluctuabo: id est, nihil est quod ulterius pertimescam.

D I L U V I U M.

Accedit huc diluuium, de quo Psalmo XXVIII, Dominus diluuium in habitare facit: siue ut alij reddidere, Diluuium sedat: vel, Tempore diluuii regnum obtinuit. Vt cunq; significatum ad humanam pertinet salutem: quonia hinc gentes intelliguntur quæ in suarum inundatione cupiditatum, in vitiorum pelago & humanorum affectuum voraginibus demersæ detinebantur, quæ mox à Domino exemptæ seruatæq; sint. Alio verò loco, psalmo quippe XXXI habetur, Diluuium aquarum multarum proximè ad eum non accedet: per huiusmodi aquas supra modum exundantes, cum scilicet excrecentia ripas flumina prætereunt, vel mare turbulentum per littora spatiat, quas supra memorauimus calamitates intelligi volunt. Ita Euthymius, & pleriq; alij sentiunt.

A B Y S S V S.

Eodem modo ubi fit de abyssu mentio, vastum calamitatis pelagus figuratur: ut Psal. XLI, Abyssus abyssum inuocat: quod ita accipiunt, præfunda atq; vasta calamitas vastiorem aliam semper vocat calamitatem, quod alij dixerunt maiorum hydram, cum scilicet aduersæ res cladesq; continenter ingruunt, ac velut vnda superuenit vnda, aliæ post aliam succedunt. Sunt qui dictum ita interpretantur, ut vnius cuiuspiam rei magnitudo alterius inuocet magnitudinem: utpote, peccatorum cumulo necessarium esse ingentem cumulum misericordiarum. Alij per abyssos hos nouam & veterem diuinarum institutionum doctrinam intelligunt, profundissima enim utraq; est, & altera alterius indiget auxilio: ita enim Eucherius, psalmi dictum huiusmodi citans, profunditatem inquit Scripturarum inde colligi. Neq; illud non probat, ut vetus Testamentum noui egeat auxilio, & veteris nouum. Quin & humanam mentem vnicuiq; abyssum esse dicit, quia nequeat se metipsam ipsa comprehendere, nisi superioris abyssi ope subleuetur, vnde scilicet affulgeat lumen quo alti profundi tenebras discutiat.

L A M M A F O S S A Q V E.

Abyssu haud multum dissimilis est alia aquarum species lacunosa, eaq; plurimum turbida, cœnosa atq; sæculenta, quæ nimirum pro cladibus & ærumnis accipi solet. Ita dictum Ezechielis interpretantur, ubi Dominus ad Hebræos: Aperiam sepulturas vestras, & educam vos de Babylone. frequenter enim in diuinis literis pro vna eademq; re ponuntur, sepultura, vorago, infernum, abyssus, fossa, lacus, & similia. Psalmo XXVII, Similis descenditibus in lacum, nonnulli profundissimas fossarum altitudines intelligunt, vnde non detur emerfus: nonnulli sepulchra foucis excauata. Sedenim Psal. XXIIX, Seruasti me ne deciderem in lacum, quod foueam alij, alij puteum vertere: Euthymius inuitabile periculum exponit, quippe voraginem, in quam qui forte inciderit, suis ipse viribus nequaquam possit euadere. Alibi exauditum se ait Propheta, ut de lacu profundissimo sordidissimoq; extraheretur, quod maxima vitæ discrimina, quæ diuinitus euaserat,

rat,

arat, declarat. Et quod ibidem dicitur de luto limi, liuidissimam loci putredinem ostendit: ea verò est quæ animas nostras eò demersas tenaci veluti cœno implicatas detinet. Hinc Dauides orat se de luto eripi, ne affixus in palude putoreq; illo perpetuò recumbere adigatur, atq; hæc de turbidis.

L I M P I D Æ .

A Quæ verò limpida perspicuaq; omnes, dubio procul pro doctrinæ symbolo, vti ostensum est, accipiuntur. Doctrina autem omnis vel in cōspicuo est in ore quippe ipso, vel in mentis recessu. Hinc ea quæ manifestè patent, perspicuis et nitidis, neq; admodum altis profluentibus comparamus: quæ verò in arcanis habentur, aut solo concipiuntur intellectu, ea vel nubium, vti superius, dēfitati, vel puteis, vel altioribus vndis similia sunt. Transfertur autem commodissimè hæc aquæ claritudo atq; obscuritas ad humanum animū: eaq; metaphora, quod syncerum, apertum, manifestumq; & perspicuum est, candidum appellamus: propterea quòd huiusmodi propèmodum est aquæ puræ conditio, vt superficiem habeat claram atq; perspicuā. Hinc Pindarus Pythijs, Arcesilao candida præcordia dixit, λευκαῖς πρὸς τὰ φρενίαις. Contrà verò quæ abdita, incognita, & in intima mentis penetralia recōdita, ab eiusdem aquæ similitudine, obscura, nigra, vel alta nuncupamus: vt quæq; enim in aquis profundiora sunt, eo videntur obscuriora. Ita Homerus nigra inquit præcordia, φρενίαις quippe μύλαιαις, ob taciturnitatem, & consiliorum occultationem. Et Virgilianus Æneas premit altum corde dolorem, quem nullo scilicet signo manifestabat.

P V T E I .

ET in huiusmodi significatum diuinæ literæ puteos plurimū ponere consueuerunt. Hinc Isaac puteos tot fodit, tot purgare aggreditur, tot nouo labore aperit, quæ omnia mystico sensu vitæ, quam sequi debemus, doctrinā indicant. Nam & Philo eo loco, Quæ foderant pueri patris eius, ingesto rudere obstruūt Palæstini, fossuras puteorum auspicia esse disciplinarū ait. Eæ verò in pacatissimo contemplatiuæ philosophiæ recessu cōmorantur, vbi tranquillæ, placidæ, leniterq; fluentes aquæ castissimè lasciuiunt. Non negarim autem puteū in diuinis literis esse etiam vxoris hieroglyphicū: nam eò Theologi nostri trahunt Salomonis præceptum, Bibe aquam de vasis tuis, & de puteorū tuorum fontibus. **I**am Bersabee nomen septimus puteus interpretatur, quæ septima fuerit Dauidis vxor. Propter aquas educatum se Dauides plurimum gloriatur, sed perspicuas, viuas, dulces, & placidè prolabentes aquas: quæ nobis quoq; sunt identidem ad eundæ, si modò illos ad eam puteos in quos Palæstini terrā nō ingesse rint, in quos scilicet, vt hoc obiter interpretemur, inuida ac periniqua hæreticorum factio suæ turpitudinis cœnum non admiscuerunt: quicunq; enim suam vberrimis his limpidissimisq; vndis sitim expleuerit, aut cœlestem exceperit rorem, fontes melle fluentes hauserit, nubium harum imbrem collegerit, inq; auctos ipsidem imbribus fluuios demersus lauet & volutetur, æstuosos is cupiditatum ardores extinguet, membris morbos qui sensum obstupefaciunt, expellet, animiq; podagram, bonorum quippe operum impedimentū, elidet, omniq; demum labe perpurgatus, nulla corporis fæce sordidus, situ obsitus nullo, nulla deniq; labe contaminatus, ipsam æthereæ puritatis claritatem induet,

& superis par effectus, immortalitatis etiā conditio-

nem diuinæ decreto liberalitatis

assequetur.

Pierii Val. Isis.

PIERIVS VALERIANVS AD M⁴ ANT⁴ PAS-
SEREM, PATAVINVM PHILOSOPHV M PROBATISS. DE IIS
QVÆ PER ISIDEM, ET IVGERIS QVADRAM, ET PICTV-
ras aliquot alias significantur, ex sacris Ægy-
ptiorum literis.

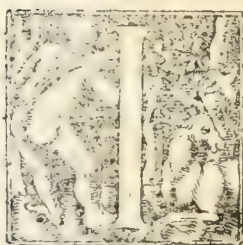

Olim putes, eruditissime M. Antoni, dedicationem hanc meam de Iside, deq̄ is quæ similitudine quadam ad Isidis argumentū in comitarum sese adiungere, ideo tibi factam, ut sperarem te aliqua hinc obligatione mihi devincire, cum mihi potius persuaserim, multum me acquisiturum, tibiq̄ plurimū debiturum, si cōmentationes has meas, qualescūq̄ sint, suscipere dignatus fueris. Nam quid ego vel meditari, vel continua lectione consequi vnquam potuerim, quod eruditionis cuiuspiam nomine venditari mereatur tibi, cui totus sit calathus ille domi, vnde omnia possis largissimè depromere? Non enim te solis medicina philosophiaq̄ terminis cohibuisti, sed longè ulterius progressus, variarum insuper rerum minime protritarum doctrinam ita tibi comparasti, ut de quacunq̄ re proposita, & erudite loquaris, & eruditionem ipsam mira sermonis iucunditate noueris conuestire. Quin poetas, historicos, polyhistorasq̄ omnes ita tibi familiares effecisti, ut nihil tota in encyclopaedia sit, quod te lateat, quod non in promptu habeas, proq̄ loco & tempore utaris quàm felicissimè. Quare nihil aut parum legendis nostris profecturus es, nisi quantum amici virtutibus tuis deditissimi nugas amas: & qui amant, Ovidianum illud obiectare solent,

In facie nœuus causa decoris erat.

Sit utcunq̄, non debui ego, quantulumcunq̄, prestare potui, quin ad te mitterem hesitare, aut propè modum expauescere, qui scirem quantum inde lucri facturus essem, qui rem quidem imbecillam admodum & infirmam offerrem, sed quæ apud tam peritum, tam prudentem, tam probum, eundemq̄ humanissimum amicum ita accipi possit, ut vigorem firmissimasq̄ vires sit consecutura.

DE ISIDE

SI S dea quæ fuerit, quantoq̄ cultu à veteribus veræ pietatis nescijs, sed rerum humanarum peritissimis, suscepta, quot superstitionibus celebrata, iam omnibus innotuit: quare nos circa hieroglyphica eius tantum immorabimur.

QVADRIENNIVM.

Per eius effigiem inter alia significata Ægyptij annū suum, qui scilicet quatuor annis solaribus constabat, indicabāt. Erat verò muliebri simulacrum patrio paludamento vestitū, ut paulò post dicitur, quod & anni, & ipsius Dei signum habebatur. Isis in cœlestibus astrū est, Sothis Ægyptiaca lingua nuncupatum, Ἰσθιούωσ Græca, quasi astrocanem dicas. corruptā eam dictionem multis in locis inuenimus. Is idem apud nos Sirius est, eademq̄ Canicula, quæ stella sub mento Canis est, ut Aratus observauit: quamvis alibi ex Eusebij observatione diximus, Solem & Siriū eundem accipi. Simpliciter verò stellam hanc in Isidis honorem Ægyptij colebant, quod ortu suo ingentes apud ipsos pluuias concitare solet, quibus Nilus crescat, vnde sibi victui necessaria comparabāt: qualem honorem & Leonī habitum eadem de causa, ipso Leonis cōmentario declarauimus. Cur verò annū ex hieroglyphico huiusmodi intelligerent, causa est, quod Ægyptij annum ab istius sideris ortu auspicabantur. Oriri verò in Ægy-

in Ægypto solitus XII. circiter Calend. Augusti. Sed hoc de vertente, de proprio inferius.

L V N A.

Plutarchus verò & Eusebius, qui veluti Solem Osirin, ita Isidem Lunam ex Ægyptiorum dictatis esse contendunt: eam hoc hieroglyphico describunt, ut cornua taurina, veluti nouæ Lunæ speciem gestet, nigraq; amicta palla, per latebras & obscura loca Solem appetere, atq; vnum ipsum concupiscere videatur. Vnde factum est, ait Plutarchus, ut in amatorijs, quemadmodum apud Theocritum est, Lunam inuocarent. Eudoxus enim Isin rebus amatorijs opitulari dicit. Hinc apud Ouidium, Arte amandi, legas:

Nultas illa facit quòd fuit ipsa Iouis.

Porro Luna cum sit noctis domina, noxq; voluptarijs illecebris & Veneri sacra, quæ, ut alibi dictum, latebris & spelæis gaudet, hieroglyphicè plurimum cum ijs quæ Veneri attribuuntur, congruit. Amatores enim apud Maronem,

Secreti celant calles, & myrtea circum Sylua tegit.

Hinc legas apud Eusebium, voluptates, atq; eas quæ fortè omnium maximæ censentur, si aspexerimus, aut quod risu dignum, aut visu turpissimum est, aduerimus: quocirca vel erubescimus, vel occultare properamus. Id autem impendiò cauemus, ut hæc omnia nocti cōcredamus. Celari enim, ut elegans poëta dixit, vult sua furta Venus.

MATERIA FORMA' QVÆ.

Cum verò Isis materiam etiam mysticè significet, Sol verò formam, vel agentem vim, Lunaq; Solem ita suum obseruet, eiusq; semper radios excipere querat, quibus illustretur, videor Platonis illud intueri de sponsa, quæ veluti prostrata sponsum expectat avidissima, vnde rerum species, atq; nouatus concipiat, & loco reddat, uti Luna lumē acceptū mutuo, quo potest studio restituit. Atq; hæc ita obscura hieroglyphicum est materiæ, quæ nullam adhuc formam susceperit. Figuræ autem variatio in Lunari globo materiam apertè satis demonstrat, quæ veluti cera mollis, nunc hanc, nunc illam impressionem ex quocunq; sigillo suscipere apta sit. Hinc teniæ illæ variegatæ multicoloresq; Isidi dicatæ, nō septem tantum eas Lunæ facies, quas Græci φάσεις dicunt, ab Heliodoro ita nuncupatas, σπώδους, γένηαι, ἀνατολή, μεσημέριον, δύστος, ἀμυδύκρον, καὶ πανσέλιον, sed etiam vim eius quæ circa materiam versatur, indicant, qua scilicet gignit omnia, & omnia concipit: lucem quippe, tenebras, diem, noctem, vitam, mortem, principium, finem. Quis enim assiduam in Lunari facie varietatem non admiretur, dum eam nunc euanescentem, ut Heliodori sententiam interpretemur, nunc corniculatā, nunc diuiduam, nunc protumidam, nunc plenam cōtemplatur? Ignium deniq; facie varia, quanto longius faceat à Sole, tanto largius collustrari, parte luminis compotem, parte altera cassam, proq; oris circumuersione fulgoris speciem variare, siue id alieno irradiata lumine faciat, siue proprio præpetiq; candore, ut Chaldæi arbitrantur. Cleomedes enim libro De cœlestium orbium contemplatione scribit, inter Berosi placita contineri, corpus Lunæ pilam esse dimidia parte candidā, altera cæruleā: partemq; illā candidā proprietate quadam *ἑσπυπαθείας* ad Solem semper cōverti, vnde quo magis illi succedit, luminosam illam partem à nobis auerti magis: quo verò longius abscesserit, eo magis oculum nostrum in amborum medio sisti, partemq; candidam nobis aduersam fieri, ac perinde sese exhibere conspicuam. Tangit idem Apuleius in Deo Socratis,

Pierii Val. Isis, & Circulus.

PRINCIPIVM.

OSiridis verò tæniæ nulla fucabantur umbra, sed vndecunq; micantissimæ splendorem nitidum præ se ferebant. Nam cum illæ principij symbolum essent, idq; virtute sua purum nitidumq; sit, neq; vllius rei admistione labefactetur, nihil præter candorẽ ostentare par erat. Sacerdotes autem illi cum has semel in manus suscepissent, eas cuestigiò recondebant, non amplius videndas attrectandas ue. Isiacis verò sæpius utebantur. Tæniæ autem Græcã vocem sic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum esse lancum capitis honorati. Hinc Ennius Alexandro:

Volans de cælo cum corona & tænijs.

Sed vt rei philosophiã in albis hisce tænijs explicemus, manifestum est rerũ omnium principium ab omnibus sanæ mentis hominibus ad Deum referri. Album autem est prima veluti materia quædam, in quam colores, quotquot volueris, perinde ac in vniuersalem illam possis omnes species inducere. Hinc ad Dei cultum alba plurimum indumenta omnium penè nationum consensu adhiberi solent, semperq; albus color sacris accõmodatus. Atq; ideo ait Persius: Quãuis alba rogari. Sed quid indigemus Persio, si Assertoris nostri indumẽta, cum gloriam suam vellet discipulis patefacere, alba sicut nix apparuere? Apud Ciceronẽ II. de Legibus: Color albus præcipuè decorus Deo est, tum in cæteris, tum maximè in textili. Et nostra pietas canit, vt linteas, easq; purissimas induti tunicas, sacra Deo caneremus. Sed quoniam præcipua annorum, mensũ, & dierum hic roglyphica tam significata quàm significantia, desumuntur à vario cœli motu, præteritis multis, quæ per figuras varias indicabantur, nec vulgo tamen, sed solis sacerdotibus Ægyptijs innotescabant, ad cœlorum perindeq; circuloũ considerationem progressi, reliqua quæ de temporibus significantur, per horum figuras explicabimus.

DE CIRCULO.

Circuli significata non apud Ægyptios tantum in vsu fuere, sed & apud nationes alias multifariam accepta: quare separatim suum, hoc est, hunc locum sibi deposcere visi sunt.

ÆTERNVM PERPETVVM'QVE.

NAm quod modò in Osiridis tænijs dicebamus, has vtpote albas principium indicare, vnus quippe circulus descriptus, aut simpliciter, aut alteri cuipiã picturæ signo ue circumductus, nunc semper, nunc perpetuum & æternum, nunc omnia, quippe ὁ ὡς signficabat, nempe quòd in ea figura neq; principium, neq; finem inueniri sit, quod æternitatis est proprium: & quia omnium est figurarum capax, vniuersitatem ipsam intra se complecti videtur. Ab huiusmodi autem circulari ambitu exactè peracto, videlicet cum Sol à matutino horizonte digressus, eodem redierit vnde ferri cœperat, diuinæ literæ tota die pro perpetuo posuerunt: vt Psalmo LXXI, Vt cantem gloriam tuam tota die: vbi Symmachus, pro lectione quæ est, Tota die, Perpetuo reddidit.

DEVS.

CVius etiam principij finisq; nusquam apparentis ratione habita, Ægyptij Deum ex hieroglyphico circuli intelligebant. Persæ verò (quod non absurdum est repetere) cum Iouem cœli dominum dicerent, sacrificia illi se facere putabant, vbi celsissimã speculam conscendissent, Iouemq; cœli circulum nuncupassent.

A passent. Transijt idem mos ad Turcas. Hinc ab alta quaq; turri matutinales illæ acclamationes, quarum sensus est, Deum fuisse semper, futurumq; semper: neq; quicquam aliud, nisi quòd suum etiam salutant Mahometum. Sarraceni quoq;, & plerq; alię nationes Deum circulum appellabāt: atq; hinc sempiternum ex-primi contendebant.

A D O R A T I O .

E A de causa Pythagoras circumactū corporis adorandum iubet, his verbis, *περικύβην περιέρχου*. quod Plararchus ad imitationē cœli perpetua vertigine circumacti fieri putat: quanquam nonnulli dictū ad rerum humanarum va-rietatem, assiduamq; mutationem, in quibus nihil stabile, perpetuumq; sit, arbitrantur. Sedenim quod ad corporis conuersionem pertinet, multarum is gentium mos fuit, idq; Propertiani loci aperit intellectum, libro primo:

Ante tuos quotiens verti me perfida postes, Debitaq; occultis vota tuli manibus?

Quod dubio procul adorationē ritē factā innuit. Tale aliquid apud Suetoniū inuenias, vbi de Lucio ait, de Vitellij progenitoribus loquēs: Idem miri in adu-
B lando ingenij, primus Caium Cæsarem adorari vt Deū instituit, cū reuersus ex Syria nō aliter adire ausus esset, quàm capite velato, circumuertensq; se, dein de procumbens. Fuit verò Numę institutum, vt adorantes Deos, in orbem sese verterēt, deinde verò sederent. Præterea cōuersio illa, & totius corporis circum-actio, nobis documento est, nihil ex humanis rebus firmum esse & stabile, & vt-
cunq; vertat Deus, reuoluatq; vitam nostram, id iucundē ac libenter admitti oportere. De sessu autem in Cynocephali cōmentario dictum, situm huiusmodi ad diuina pertinere. Id verò minimè prætereundum, fieri solitam eam corporis conuersionem à sinistra in dexteram, ad ipsius mundi imitationem, cuius ortus, vt & Plinius & nonnulli alij tradidēre, ab læua parte est in dexteram præceps. Quare iocat Plautus, Gurgulione, dicente Phædromo: Quòd me vertā nescio. subiungit Palinurus seruus: Si Deos salutas, dextrouorsum censeo. Ce Camillo memoriæ proditum est, cū se ad dexteram conuertisset, vt mos erat Romanis adorantibus, subito eum lapsu cecidisse, quod omen ad damnationem, qua postea oppressus est, pertinuisse creditū, omnia eo populo superstitiosius æ quo perpendente. Quodq; ad huiusmodi circuitum in adoratione pertinet, notū ex
C historijs est, quàm prudenter Marcellus ad Capidium Cisalpinę Galliæ vicū se gesserit. Nam cū impetū in Gallos faceret, retroactus ab equo ob hostium clamorem perterrefacto, circuitum eum adorato Sole, vt Romanis in pugnæ principio facere mos erat, de industria fecisse simulauit, ne apud suos mali ominis religionem excitaret. E contrariò Galli sinistrorsum, & in læuā partem religiosius fieri ab adorantibus conuersionem corporis arbitrabantur, de quo ita Plinius: In adorando dexteram ad osculum referimus, totumq; corpus circumagimus, quod in læuum fecisse Galliæ religiosius credunt.

P E R F E C T I O .

D Eniq; apud veteres obseruabatur, vt factō sacrificio, circulum in ara illinerent ex hostiarum sanguine, quē phiala religiosissimè collegissent. Idq; erat sacrum illud verbum *τελείδω*, quod perfectionis indicium esse dicebant, quòd figurarum ea sit vndecunq; perfecta.

A N N V S .

Q Vi verò per circuli designationem annum intelligi volunt, vt manifestiora prætereamus, eius potissimū aurei circuli ratione inniti videntur, quòd de bō

Pierii Val. Isis, & Circulus.

mandij sepulchro & Cambyfes & Persæ sustulerūt: erat enim ille trecentorū & sexaginta quinq; cubitorū ambitu, cubiti vnus latitudine, singulis anni diebus in singulis cubitis exculptis, per astrorū ortus occasusq;, quidq; ea secundū Astrologos obseruata significarent: cuiusce rei quædam propemodum vmbra habetur Patauij in Palatini palatij aula, vbi corona supernè circūcirca ducta, Zodiaci primū totius figuris insignis, mox gradibus suis distincta, quorum vnicuiq; adpictæ sunt certæ rerū imagines, quæ pueri gradus eius emerſu nati, modò ingenium, modò sortem indicent: quarum ego testimonijs sæpe vti soleo hie roglyphicis meis fide facienda: nam Ægyptium quid omnino sapere videntur.

POEMATIS GENVS.

AD anni autem similitudinem poëmatici etiã genus Circulus appellatur, cuius Aristoteles Analyticis meminit. Id aliq; alio exposuerunt modo. Sed nimirū poëma illud Circulus appellat, cuius finis idem est cū principio: cuiusmodi est Catullianū epigramma in annales Volusij, & alterū in Noniū Strumã, & vnum etiam in Mamurrã & Cæsarem. Euthymius fanè circulares eos psalmos vocat, qui eodem finiunt versu quo cœperāt, cuiusmodi est decimus octauus supra centesimū: Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam sempiterna est eius misericordia. Fieri q; solet, vbi sententiã aliquam insigniorem quarimus in audientis animo quasi aculeū quendam è repetitione productum affigere, vtq; tenacius memoriæ inhærescat, affixum ita relinquere.

CONTRARIETAS.

MOtuum verò qui est in circulis natura considerata, in causa fuit vt periti Mathematicarū, contrarietatem hieroglyphicè significare volentes, duos iuxta sese contingentes circulos describerent, quales in quibusdam machinis fieri videmus propter vnus incurſationē aduerso motu alterū circumagi, atq; ita manifestam discordiam apparere: quam in adolescentiæ nostræ delictis, amore in indignationem conuerso, ita ex Aristotele descripsimus:

*Non aliter motas concurrere ad oscula vidi
Hinc atq; hinc geminæ si coiere rotæ,
Quæ simulac primis sese tetigere labellis,
Pars ea quam primum, quæ veniebat, abit:
Fitq; ex concursu facies contraria primæ,
Machina versa meo qualis in igne fuit.*

SVMPTVS PVBLICI PRIVATI'QVE.

ORbiculi quidam numismatum speciem referētes, quos in aliquot pyramidibus & obeliscis excisos videas, pecuniam indicāt in opere construēdo erogatam: qui si fuerint in orbem dispositi, sumptū eius operis significare aiunt publicum fuisse: sin parallelari quodam ordine sculpti, priuatam impensam significare contendunt: quæ tamen interpretamenta iuniorum quorundam esse nō inficior: nam apud veteres nihil tale interpretatū inueni. Exigeret hic locus, vt de circulis quibusdā mutua cōplicatione cōiunctis, qui disciplinarū hieroglyphicū constituunt, rationē subiungerem: sed quoniam argumētum illud alio cōmentario, quod Illustrissimo reuerendissimoq; Herculi Mant. inscripsimus, latè satis explicatū est, ad spherā nunc, & figuras aliquot istius cogitationis cōuertemur.

DE SPHERICA FIGVRA.

Per circulum superius Deū à nonnullis intelligi docuimus. Cæterum si qua Deo

Deo forma similitudo ue adscribi possit, longè cōuenientius sphærica illi figura accōmodabitur. Meritò itaq; Xenophanes mundum illum archetypū sphærā appellauit: veteresq; pleriq; veræ theologiæ scientiā nondum affecuti, nihil esse aliud Deū, nisi cœlum ipsum, & cœlestia ista arbitrabantur. Sed & Salomon ad Deum conuersus, Exaudi ô cœlum, dixit. Deos tamen, vt nostrorū interim oracula missa faciamus, neq; mensura, neq; forma vlla cōprehendi posse dicit Iamblichus, & omnes qui aliquo veræ doctrinæ lumine irradiati fuerunt.

Æ T E R N I T A S .

Itaq; rectè cum per hieroglyphicum sphæræ Deum intelligerent, æternitatem quoq; eadem figura descriperunt. In numo enim Faustinae, quam retulerant inter diuos suos, sigillū est cū sceptro super sphærā sedens, dextera exporrecta, cum inscriptione, Æ T E R N I T A S . Eadem inscriptio in numo altero, vbi dea summis læuæ digitis pallam tollit, dextera sphærulā porrigit. Cum verò mundi ipsius figura in orbē cōglobata perhibeatur, pleriq; veterū eo signo credidēre, mundum identidem principio caruisse: quodq; in diuinis Græci reddiderunt *ἀρχή*, ab æterno hi sunt interpretati. Quib. Magnus Basilus egregiè respondet, atq; inter alia, figuræ huiuscemodi principium, quod incompertū illi putant, & scholis omnib. declamitant, à centro is esse demonstrat. Apud Romanos quoq; perpetuitas est per sphærā indicata: vt in sphaera illa quæ cū caduceo & pharetra transuersis, virgaq; cui palliolū appensum est, dexteraq; confertæ, in numo quē Cæsari cudit L. Buca, in cuius altera facie inscriptio est his literis, C Æ S A R D I C T . P E R P E T V O . Sanè perpetuitas ex sphæra, autoritas verò Dictatoria quæ illi consensu atq; concordia ciuiū demandata fuerat, per insignia reliqua significantur, de quibus sigillatim dicere non est hîc locus.

C O E L V M .

E Adem pila Solis & Lunæ signis cōspicua, cœlū significabat. Alij per huiusmodi speciē, C V N C T A , veluti etiam in circulo, interpretabantur: siquidē circumflexu cœli, quē alio nomine mundum appellamus, cuncta tegi cōprehendiq; manifestū est, quippe qui totus in toto sit, imò verò ipse totū, extra intraq; in se cuncta complexus. Quin non modò pila, sed simplex rotæ curuatura cœlū apud Ægyptios indicabat. Ita em̄ apud Cyrillū legas libro nono cōtra Iulianū, quod præcipiti quidam ingenio pro apside aspidem transtulerunt. Huius picturæ eam Ægyptij tradebant causam, quod cœlum in circuitum assiduè feratur.

F O R T V N A .

Vulgatissimum illud inter hieroglyphica, Fortunā nunc rotulæ, vt vulgus, nunc sphæræ alicui, vt Cebes, insistentē pingere: siue vt eam rerū dominam ostentent, qua etiam de causa Apelles eam in sedem collocauit: siue vt eius instabilitatem inde coarguant. Quin à volubilitate nomen etiam illi: nam quæ prius Vortuna à vorto dicebatur, digammi mox mutatione in F affinem literā, quod in plerisq; factū est locutionibus, in Fortunā abiit. Cuius præcipuū opus est, ima summis, & summa imis commiscere, rerūq; omniū vicissitudinē inducere: cuius quidem vertiginis ergò *φειρόμενος τύχη* Pindaro nuncupata. Nam si Fortuna proprium hoc habet vt vicissitudinum autor sit, quos modò claros effecerat, mox obscuret, fouereq; desinat: quos verò premebat, iam eriget, & illustres efficiat: quæq; antiquissimus Hesiodus super his de Ioue dixit, iure ipsa suo propemodū administrat, quid in rerū natura mutabilitati huic & apertissimæ rerū vicissitudini magis simile reperiatur, quàm circuli rotæ ue motus? constant enim hæc

Pierii Val. Isis, & Circulus.

primū, simulac fiunt, ex re ipsa, cōtrarijs simul manentibus, & integris, curuo^D scilicet & concauo, ex stante & moto, centro scilicet & circumferētia: ac simulac impelli ceperint, vna eademq; linea, vti superius dicebamus, abit & redit, ascendit atq; descendit, eodemq; motu, quod primum erat, vltimū, quod vltimū, primum euadit, vt nihil deniq; in vna re quapiā variantius excogitare possis. Vnde meritò dixerit Aristoteles, circulum miraculorū omniū esse principiū. Id verò minimè prætereundum, Ægyrenses eiusdem mutabilitatis ergò Amorē atq; Fortunam eodem in delubro venerari consueuisse. Constat igitur pilam atq; rotam volubilitatis hieroglyphicum esse, & luculento apud Græcos epigrammate Posidippi de Occasione, quæ idem ferè cum Fortuna officiū exercet. Ea enim cur rotulæ insistant interrogata, Stare loco nequeo, respondet. Auguralis autem disciplinæ obseruatione proditū est, spherā aream de Cæsaris Maximini statua, quæ in vestibulo Regiæ locata erat Antiochiæ, excussam repentè, Iouiano Imperatore urbem eam ingrediente, turbarum quæ subsecutæ sunt in eius perniciem portentum habitam, quòd aruspices rerum volubilitatem id significare assue-^E rarent. Et Constantius Imp. paulò antè quàm moreretur imaginari per quietem visus est, cernere se patris effigiem quæ pulchrum infantem offerebat, quem vbi gremio suscepisset, proiecit is longius spheram de manu ipsius Imperatoris excussam, quod temporū permutationem portendere, euentu minimè irritò ab aruspibus responsum est. Quod verò dicebamus, Fortunā spheræ insistentē pingi solitam, apud plerosq; variat huius argumenti species: vt in numo P. Septimij Getæ Cæs. sigillum ab altera parte est cum radio in læua, cum spherula in dextera, quam exporrigit, vti colosseæ quædam manus aenea in Capitolio habetur. Vidi etiam Fortunæ simulacrum pilæ insistentem cum nouacula, cum nauali clauo, & cornu copiarum: in qua, nouacula felicitatis indicat amputationem: pila facilem eius volubilitatem, vt passim: clauus, vitæ nostræ sub eius ditione cursum: cornu copiarum, bonorū largitionē. Sanè Plutarchus cōmentario de Fortuna Romanorū, Fortunā ait traiecto Tybri, positis alis, exutis talaribus, abiecta instabili & vestigia fallente pila, ita Romā ingressam: quod iudiciū esset eam ibi constanter permanfurā, neq; aliò in posterū abuolaturā: illud scilicet Maroniam secutus, quod de Romanis ait:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono, Imperium sine fine dedi.

TERRARVM ORBIS.

QVo pacto autem terrarū orbem pila descripta significant, rudi etiam innotuit plebeculæ. Orbem enim linea quadā, veluti finitore circulo dissectū, alterū quoq; ex hemispherijs, quippe superiorē, quasi meridiano circulo producto diuidunt: à meridiano autem quasi coluri partem ad occidentem Solem vertunt, atq; inde Asiam, hinc Africā & Europā intelligunt, cum tamen poëtæ terrā & πέρσων dicant. Cuius vocabuli si vim simpliciter interpretemur, infinitā expone-^E mus. At Ioan. Grammaticus Aristotelis interpretis accuratissimus, ὁφαιροσφῆρῆν mavult interpretari: omnino enim neq; spherā, neq; circulus finē principiū ue vllū præ se ferūt. De figura verò terræ quàm varia alijs atq; alijs credatur, videndū apud Plutarchū libro de Philosophorū placitis altero. Sed nos in hoc antiquis feliciores sumus, quòd non vnius cuiusquā testimonio, sed iam innumerabiliū de visu referentiū, vniuersum hunc orbis globū terra mariq; & habitabilem & permeabilem accepimus, & quotidiana in hanc & illam partē suprā & infrā navigatione, manifestior fit in dies. Sed quod ad orbem nostrum attinet, videre est in

A Faustinae numo quodam sphaeram pro terrarum orbe positam: ibi enim Cybele leoninae insidet sellae, sphaeramque inter manum atque genu continet: inscriptio, quae ad hanc rem facit, est, **M A T R I M A G N A E**. In numo Germanici Imp. Caesaris Aug. Victoria sphaeram mouere videtur, in qua literae, **S. P. Q. R.** quasi terrarum orbem Senatui populoque Romano adiudicatum iam esse significare velit. Sanè autem Imp. Neruae Caes. Aug. sphaera **S. C.** adusa est, cum adiecto temone, quod orbis gubernationem dubio procul indicat. Et eodem significato Imperatori Vespasiano Aug. **P. M. P. P. P. C O S. V I.** Vtrunque numo aereo signum idem dedicatum. Grati verò Imperatores qui Dis acceptum referrent quod regnarent, id deorum prouidentiae adscribentes, rem numismatum monumentis testati sunt. Nam in **M. Antonini Pij** numo simulacrum muliebri videas, quod stans laeva contum tenet, dextera radium, quo praecipientem pilam verset. Inscriptio, **PROVIDENTIAE DEORVM**. In altero eiusdem simulacrum idem laeva manu baculo innititur, cuius apex in lituum flectitur, laeva pilam radio attingit, quasi eam versaturo, aut leges illi consistendi praescripturo. Inscriptio, **PROVIDENTIA**. Eadem pila in manu dextera exporrecta in numo **L. Veri Aug.** cum inscriptione, **PROV. DEOR. TR. P. III. C O S.** At in **Maximini**, simulacrum cum cornu copiae, radioque in eius manu dextera pilam a pedibus versante, cum inscriptione, **PROVIDENTIA AVG.** In **Antonini verò Pij** numo sphaera cum cornu copiae, **FELICITATIS** adscriptionem habet. Dicata etiam est cum iaculo, **Philippi filio**. Inscriptio, **PRINCIPI IVVENTVTIS.**

MVTABILITAS.

Quod autem ad rerum mutabilitatem facit, non pila tantum, verum etiam rota in huiusmodi accipitur significatum. Psalmo enim **LXXXIII** legitur: Deus meus pone eos ut rotam: hoc est, tam facile felicem eorum statum conuertere, quam volubiliter rota ipsa conuertitur. Ita **Euthymius, Eucherius, & alij.**

DE ROTA.

Et quonia res ipsa nos ad rotam iterum reduxit, cum aliquot adhuc super ea reliqua sint significata, quae distinctio sit in rotis primum enarrabimus, mox quae ad significatum attinent exequemur.

DEORVM ROTAE.

Sciendum enim rotas plurifariam a radiorum numero distinctas esse. Nam quae dijs attribuuntur, octo radijs insignes figurantur: propterea quod rerum caelestium motus in octauam usque sphaeram, quantum humani oculi vis porrigi potest, obseruantur.

HVMANAE ROTAE.

Hominum verò rotae sex tantum radijs compingi debent, tot enim sunt humanae naturae motus: in anticam, in posticam ingredi, vel retrocedere, in dexteram aut in laeuam ferri, sursum aut deorsum ascendere, vel descendere.

INFERORVM ROTAE.

Quae verò **Ixionis** rota fertur, quatuor tantum radijs compacta fingitur: vnde **Pindarus** dixerit, *πρὸς ἄνεκα μόνον ὀλέθρον*. In ea verò ita districtus fingit **Ixion**, ut manus singulae singulis radijs affixae essent, totidemque alijs pedes singuli. Quae de re apud **Pindarum** legas **Pythijs**, Ode ad **Hieronem** altera. **Neruae Traiani** numus est, a cuius vna parte ipse pro suggestu populum alloquitur, toga

Pierii Val. Rota.

tus verò populus sublatis in cœlum dextris applaudit: inde in extremo margine ð meta est, iuxta cuius basim Nympha iacet humi fusa sinistro brachio supra rotã exporrecto. Sunt qui ex hoc Circum instauratum à Traiano interpretētur, quia rota circumagi videatur.

A Q V A T R A I A N A.

SVnt qui, vt mihi videtur, longè rationabilius aquam Traianam intelligant. Nympha enim humorem, humi præsertim fusa, dubio procul indicat: innixã verò rotã, aquæ cursum non incõgruè significare possit. Alibi vidi Nympham ipsam in eiusdem Traiani numis cum rota supernè sita, & inscriptione; **V I A T R A I A N A.** quorũ vtrunq; artificiose, maximeq; propriè figuratum. Nam in via rota supernè voluitur: in aqua cursus ab imo est. Alius item numus eiusdem Traiani, in quo signum idem penè humi prosternitur, læua ramum frondibus vestitum, dextera currulem rotã iuxta genu tenens, sub basi cuius literæ sunt, **V I A T R A I A N A. S. C.** circũcirca verò, **S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI.** In alio, in quo eadem literæ circumductæ, aquæ ductus habetur in semicirculum fornicatus, idemq; simulacrum humi fuscum cum harundine infrã, & literis in hunc modum dispositis:

VITÆ NOSTRÆ PROGRESSVS.

SEd enim **V I A** etiam sua habet significata in diuinis literis, quippe quæ vitam hanc quam viuimus indicat: vnde omnes à die natiuitatis ad extremum vsq; viatores, hospites, & peregrini dicimur, vtpote qui solum hoc extra patriam incolimus, vbi nulla cõsistendi firmitas, perpetua verò semper agitatio animi, vbi demùm rerum aut sententię considendum sit examinantis. Distinguunt insuper theologi uiam à semita: per viam mandata ea peragenda intelligentes, quæ vniuerso mortalium generi data sunt: per semitam verò, quæ huic vel illi personæ, ordini, collegio, nationi ue præcipiuntur.

T H E O L O G I A.

SVnt qui per rotam currulem in diuinis literis Theologicæ doctrinæ hieroglyphicum intelligant, propterea quòd rota ea terram ima tantum attingat superficie, reliquum in sublimè tollatur, & aurigam animũ semper terra procul furrigat. Idem præterea est officium rotæ, quod & Theologi, vt scilicet à terrenis imisq; rebus ad sublimiũ cœlestiumq; naturarum speculationẽ attollatur, inde mox à diuinis ad humana descendat, quoq; inter se vinculo colligetur ostendat: qui quidem est rotæ motus. Sed quoniã proprio commẽtario multa de vniuerso curru diximus ex diuinis literis, deq; mysticis eius rotis, tũc cum terrestre iteramus, Traiana procedemus via.

IMPERITORVM PRÆCIPITIVM.

SEd cur id dissimulem, quod in diuinis literis imperitorum præcipitiam per rotam significari comperimus: & in hanc sententiam à Psalmographo dictum citauerimus: Deus meus pone illos vt rotam. Rota quippe posteriore parte attollitur, anteriore cadit. Posteriõra sunt bona fortunæ, quæ quia nostra nõ sunt, ea nobiscum transportare non possumus, ideoq; à tergo relinquuntur. Anteriora sunt æterna, & quæ nos assiduè comitantur, imò nos præcedunt, seq; duces, quò progrediendum sit, exhibent. Impurus igitur & imperitus rerum, cum fortunæ bonis augetur, auersus retrò faciem quæ æterna sunt obliuiscitur, atq; ita fit vt anteriore parte neglecta, præceps eat: nam posterioris, quæ attolli
vide.

videtur, admiratione captus, in quam rapiatur voraginem animaduertere nequaquam potest, atq; ita præcipitatur.

DE QUADRATO.

Begregiè mobili figura ad maximè stabilem transire quodam veluti antipathia loco visum est, quippe vt vario eo delassatus motu, firmitatis istius occasione quietem aliquam aucuparer. De quadrangulari igitur figura differemus, quæ multipliciter descripta, multas idem præ se fert significaciones.

ANNVS SOLARIS.

Quarum prima illa est, quam initio commentarij super Iside tetigimus, Ægyptios quippe duas anni rationes habuisse: vnã qua vertentè, CCCCLXV diebus, & horis senis, agnoscebant: alteram, qua Sotheos ortum quarto quoq; anno quadrantibus illis diei quatuor in vnum contractis, obseruabant supputationi huiusmodi respondere. Cùm verò iugerum centum cubitis dimetirentur, quartam iugeris, quæ scilicet cubitis XXV clauderetur, pro sex horis quæ vnoquoq; anno superabãt, accipere consueuerunt, ac perinde vertentè annũ intelligebant, cui quarta illa diei pars addita, quarto quoq; absoluto, dies etiã vnus intercalaris ex quartis illis adauctus adijciebat. Sed quoniã & hæc & alia multa superius super anni ratione differuimus, eã repetere superuacaneũ esset & importunum.

SAPIENTIA.

Veluti verò Fortunã rotundo lapidi insidentè pingere veteres instituerunt, ita Sapientiã in quadrato statuebant: ex hoc hieroglyphico volubilẽ illam, vt paulò antè diximus, huius verò sedem firmã & incõcussam indicantes. Et nostri quadrata ligna quæ ad arcẽ Noes fabricam parari diuinum iussit numen, doctores & magistros in Ecclesia significare dicunt, quorũ sapientia inclusi intus populi conseruantur, & ab incurstantibus hæreticorũ procellis muniuntur. Ex quadratis enim lignis construere debere nos Bibliothecam admonet Adamantius, non ex agrestibus, rudibus, & impolitis: quippe ex Prophetis & Apostolicis voluminibus, in quibus solis vera cõtinetur sapientia, vtpote qui vitis omnibus resectis excisisq; quadratum vitæ iustioris tenorem, & ex omni parte liberatum præ se ferant.

MERCVRIVS.

Cumq; apud veteres Mercurius sapientiæ Deus haberet, Herimæa illa apud Athenienses fieri solita, quadrati quippe lapides, quos tum in priuatarum, tum in sacrarum ædium vestibulis ponere consueuerãt, vt significaretur, rationem & veritatem perinde vt forma quadrata rectam semper stare. Nam rationis & veritatis Deus Mercurius antiquis erat.

IVPITER.

Apud Arcadas non Mercurij tantum, sed & Iouis, & aliorũ deorum simulacra quadrantalia fieri solita, Pausanias autor est, nempe vt eorũ inde stabilitas significaret. Iupiter em̃ ipse manẽs stabilis, dat cuncta moueri, vt veteres poetæ canunt. Nam et Hermæis à firmitudine nomen, quòd herma fundamentũ sit.

VIR PROBVS.

Quantum verò pertinet ad virtutes, quadrata forma virum ea de causa probum dicimus, quòd cubicæ figuræ species quoquo versum iacta versataq; fuerit, recta semper consistit, quatuor lineis, & totidem angulis semper insi-

Pierii Val. Quadra.

gnis. Hinc illud, ἀγαθὸς ἀλθὼς καὶ τετραγώνῳ ἄνθρωπος. Quadrangulus reuera probus, nulliq; obnoxius vituperationi, quod tangit Aristotel. Ethic. primo. Et ad Theodectem III, quadratū simpliciter virum per translationem dictum autumat, & perfectum significare. Sanè quidem cum tres in corporibus staturæ considerentur, rotunda, quadrata, teres, humanum corpus quod à pictoribus & statuarijs cōmendetur, sex & sexaginta digitos excedere non debet, quippe quod quatuor cubitorum altitudinem æquet: & quatuor & viginti digitos cubito adscribi, suo cōmentario probatum est. A quatuor igitur cubitis quadratum corpus denominatum, quod laudatissimæ staturæ sit. Infra horum digitorum numerum, quos fortè ab vniuscuiusq; corporis proportione accipimus, quo quis magis contrahi, ac propemodum desiderè videtur, eo magis ad rotundam speciem accedit & corpus illud rotundum appellari potest, quod digitis aliquot est quadrato breuius, vel cuius altitudo extremos brachiorum quammaximè porrectorum digitos nō exæquat. Teres verò, cuius proceritas supra sex & nonaginta digitos ascendit, altiòrue sit eo mēsuræ modo, quem vti dictum, ex porrecta brachia designant. Staturam hanc aliq; oblongam, aliq; gracilem appellauerunt, & rotundiorem illam obefam dixere. Cornelius Celsus corpus illud habilissimum dicit, quod quadratum est, neq; gracile scilicet, neq; obefum. Nam longa statura vt in iuuenta decora est, sic maturiore conficitur senectute: solere enim homines huiusmodi supra modum mox incuruari, tam philosophorum rationes, quàm historiarum exempla ostendunt, si quæ cotidie oculis offeruntur minus animaduertimus. Et Antoninū Pium eiusmodi fuisse tradit Iulius Capitolinus, vsuq; eum ad emendandum vitium tabellis ex tiliis, quibus pectus ad sustinendum pondus adstrictum fascijs obligaret.

CLARI VIRI.

Qvod tamen de certa hominis altitudine dictum est, non negarim proceriores statuas ijs eregi solitas, qui vel victoria aliqua, vel præclaris alijs facinoribus supra reliquorum mortalium gloriam euecti sunt: vt Diagoræ Rhodiō Olympionicæ statua decreta est quinq; supra quaternam cubita digitis. At Damageto eius filio paterna minor vno, cæteris maior digitis quatuor. Sūt qui habitam in his rationem putent, vt recta proportio oculis repræsentaretur, quoniam huiusmodi statuæ in columnas sublatae, dum suspiciuntur, nisi naturæ longitudinē excedant, in monstrosam quandam obefitatis speciē declinare videantur, spatio fallente oculo. Sed vt hoc non negarim, ita etiam plures statuarum ordines fuisse, non ignorandum dixerim: pariles quippe, magnas, maiores, atq; maximas: alias benemeritis & sapiētibus viris, alias Regibus, Imperatoribusq;, alias heroibus, Dijs alias fieri solitas. Sed in iisdem ipsis statuīs non ea mensuræ consideratio, qua de nos agimus, perpenditur, cum in illis sua cuiq; proportio adiudicata esset, qua opus perfectissimū redderetur. In ratione verò nostra cum obefum, quadratum, aut procerum corpus dicimus, rationem eam inspicimus, quæ ad digitorum & numerum & proportionem quadret, vt hæc ab illa distinguatur. Hinc illud apud Tranquillum intelligi potest de Flauij Vespasiani habitudine quadrata: & quod apud Palladium est, Sint boues nouelli, quadratis & grandibus membris.

MULIEBRIS STATURA.

Qvoniam verò decet muliebrē habitudinē graciliore esse, atq; ea de causa matronales virginalesq; colūnæ, quarū ratio ad humani corporis similitudinē primū

primū excogitata fuit, proceriores quā Doricæ, quæ viriles nuncupantur. Hinc fit, vt quæ virum decet quadrata facies & habitudo, dedecet mulierem: & qui virum probum quadratum dicimus, mulierem quadrantem, & quadrantariam. Alia tamen ratione prostitutam intelligimus, de quo apud Plutarchum in M. Tullij vita, & apud Tullium oratione pro M. Cælio: quod non à corporis dimēfione desumptum, sed ab exigua ea stipe, qua parabilis habetur. Sedenim Siculi ad hæc vsq; tempora meretrices vulgò quadratas dicunt: eadē Itali reliqui, vel ab obsequio, vel ironicè, bonas fœminas appellitare consueuerunt.

R O M A V E T V S.

ET Roma olim quadrata, eaq; specie primū ædificata, diuq; permansit vt quadrata Roma diceretur, præcipuè locus in palatio ante tēplū Apollinis, vbi reposita erant quæ boni ominis causa in vrbe condenda adhiberi solita. Saxo autē munitus erat in speciem quadratā. Eius loci meminit Ennius eo versu,
Est nunc, & quis erat Romæ regnare quadrata.

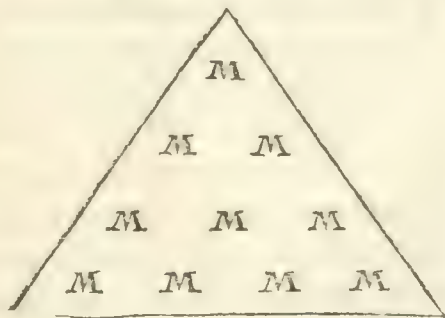
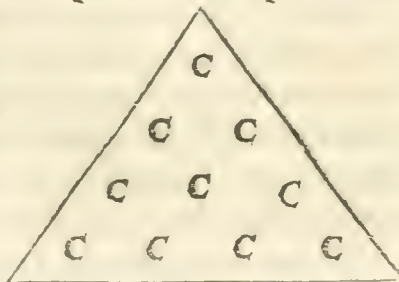
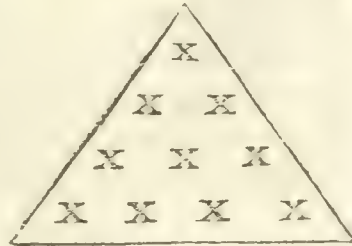
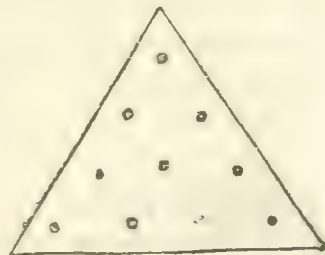
D E M E T A.

Am metarum pyramidumq; ratio nos appellat, quarū significata referamus: & quoniam & quadrangulares & triangulares metæ reperiuntur, de quadrangularibus prius dicere incipiemus, argumēto eo, quod præ manibus erat, inuitati:

F I N I S.

Inem hæc, aut operis consummationem, absolutumq; modum ostēdit: siquidem myrias, qui decem milliū numerus est, metam astruit. Numerus verò is ab vnitatibus multiplicatus, & maximus, & perfectissimus est, ad eò vt sumpto ab vnitatem principio, sit in myriadē finis. Pyramidis enim basis, vt apud Philonem est, longitudine pedum centum, ac totidem latitudine constituitur, quibus iuxta quadrati naturam multiplicatis, in quem diximus numerum resultat: quæ quia perfectissimum esse dictum est, finem itidem & exactum opus meta, ex ter multiplicato denario constituta, significare dicitur. Decadis autem vis est quaternarius numerus: secundū enim compositionē à monade ad quaternariū punctis in vnum contractis ac supputatis, decas fit. Decies autē decem, centum: decies centū, mille: millia decies, summa perfectissima. Ad stipulatur huic perfectioni architectorum

etiam cōmensus, qui perfectionem in denario, quem antiqui τέλειος appellāt, collocauerunt. Et Romulus, nō ille quidem inter pastores, vt putat vulgus, educatus, sed Stabij oppido non incelebr i literis institutus, & vt Plutarchus attestatur, liberalibus artibus & disciplinis eruditus, ad eam quæ subsecuta

Pierii Val. Trinum.

est felicitatem ausu minimè temerario via sibi ad aperta, confirmatis iam rebus, D regnoq; iam constituto, quæcunq; fecit & instituit, denario finiuit numero: vt puta senatores in X decurias, urbem in curias XXX, in totidem decurias equites. Principes hastatas & peilanos denario finiuit. Annumq; demum in menses X terminauit, quod ad nostrum vsq; diem tributo militibus erogando perdurauit. Addunt nonnulli, non temerè esse denarium numerū tam pedum quàm manuum digitis attributum, & os capitis à mento ad frontem summam, & manus palmam ad mediū vsq; digiti summū, mensura decies repetita, perfectam cuiusq; hominis altitudinem dimetiri. Quòd verò Mathematici, qui altius philosophantur, numeri perfectionem alij in senario, alij in septenario posuerunt, alterius est considerationis, quam in Digitorū cōmentario delibauimus: sed ad hos numeros illa nihil attinent. Huiusce perfectionis ergò Ægyptij, reges suos, qui mortales reliquos gloria præcessissent, honorare metis & pyramidibus, quæ sepulchris eorum superponerentur, consuerunt, de quibus cū pleni sint historicorum libri, neq; plura super Ægypti rebus miracula celebrentur, quàm molitū huiusmodi amplitudines, aliquot etiam ad hanc vsq; diem perdurantibus, rem adeò notam verbosius profecui superfluum existimaui, si vnum illud addidero, Nazianzenū minimè respucere eorum opinionem, qui pyramides eas in Ægypto celebriores ab Iosippo Hebræo exadificatas putant, vt frumenti cōditoria essent: & nomen rei consentire dicit, quod τριτύλον triticum vocant. Nam & apud Stephanū, in ijs quæ Hermolaus Byzantinus compilauit, legas, dictas eas ἀπὸ τῆς τριτύλου. Sed fabulam subiungit, ὅς ἐκ τῆς τριτύλου ὁ βασιλεὺς εὐδὸς φαν ἐποίησε σίτην, καὶ πλεὺς ἀγροῦ, à tritico scilicet quod vndiq; congestum Rex eò cōtulerit, penuriaq; Ægyptum affecerit, cū Iosippi consilium salutare fuerit, ne mortales fame, quæ per tot annos futura erat, absumerentur. Illas porrò vulgus adhuc granaria Pharaonis vocat.

DE TRINO.

Inter hieroglyphicas has imagines, & trinum, triangularemq; pyramidem nonnulli adnumerant, cuiusmodi obelisei bases aliquot Romæ vidi: quod mysterium enodare, etsi profundioris ingenij, altiorisq; disciplinæ opus esse non ignoro, in quo omnia ad hoc vsq; tempus ingenia præstantissima defatigata sunt, nō absurdè tamen me facturum existimo, si modicum quid ymbrae ad cōmenti huius rationem ex philosophorum Theologorumq; vetustiorum dictatis pro re nata breuiter tetigero.

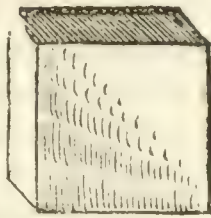
TRINITAS RERVM.

Res aiunt hi in rebus vnitates considerari, ita tamen mutuò cōnexas, vt ab vnitatis simplicitate minimè discedāt. Est enim primū ea in rebus vnitas, qua vnumquodq; sibi est vnū, sibiq; constat atq; cohaeret: cui quidam ex veteribus adeò fauere visi sunt, vt numerum ex natura rerum amouere cogitarint. Est ea secundò, per quam altera alteri res vnitur, & per quam demum omnes mundi partes vnus sunt mundus. Tertia atq; omnium princeps, est, qua totū vniuersum cum suo opifice, quasi exercitus cum suo duce, est vnum. Adest tripartitò considerata vnio hæc vnicuiq; rei per suam vnam simplicē vnitatem, deriuatā ab vno illo, quod & primū vnum, & trinū simul, atq; vnū est, à Patre inquā, Filio, & almo Spiritu. Nam & Patris potestas omnia producēs, suā omnibus largitur vnitatē. Et sapiētia Filij ritè omnia disponēs, omnia inuicē vnit & copulat. Mox Spiritus

Spiritus amoris sui vinculo ad Deum omnia conuertens, totū opus opifici nexu charitatis adiungit. Hinc illud Deo inditum amoris cognomentū, quo mortales affecti, primò Deum ipsum supra nos, supraq; omnia diligere debemus: secundo loco nos ipsos: tertio proximum, sicut nos ipsos.

C V B V S.

Accedit huc Cubus ex trigonalibus figuris, quatuor compactus triangulis, cuius hiéroglyphicum est S V P R E M V M N V M E N . Nam cū in Mathematicorū datis punctum refertur ad monadem, linea ad dyadem, utpote quæ ab aliquo tendat ad aliquid: superficies verò sit ternarius, qui figuras inter rectilineas principium habetur, ac quoddam veluti elementum, inde si corpus solidum conficiatur, cubus erit, triangulis quippe quatuor rectilineis in corpus vnum coagmentatis atq; compactis: ita prima pyramis inter solida emicat, cuius basis tres ostendat angulos. Quartus in ipsius figuræ summitate positus, ut numinis formam, ita & nomen apud Pythagoricos accepit. Addunt Magi, simplex quoq; triangulum æquilaterum diuinitatis indicium esse, siue rerum cœlestium effigiem, utpote quod sit sibi ipsi æquale, difficulter moueatur, & ad malum declinare non possit.

I V S T I T I A .

VT verò trini prosequamur significata, ternarium veteres, ut alibi etiam ostendimus, iustitiæ dedicarunt, ut de Pythagoricis disciplinis Plutarchus ait. Iniuria siquidem afficere, neque non affici, cū extrema sint, & idcirco vitiosa, iustū æqualiter vtrinq; reductum in medio residet. Sanè Pythagorici non numeros tantum, verum etiam figuras deorum nominibus dedicarunt: quippe qui triangulum æquilaterum Mineruam appellabant: Verticigenam & Tritogeniā propterea, quòd tribus perpendicularibus lineis ab angulis tribus dissecetur.

M I N E R V A .

Quòd verò pertinet ad Mineruam, trigeminā eam nonnulli faciunt, propter anni tempora, quæ ut sæpe dictū, apud Ægyptios tria tantum fuere, quippe, ver, æstas, & hyems. Huic etiam tertium vnus cuiusq; mensis diem dedicarant, cū à Lunæ coitu mensē auspicarentur, ut Sthenis autor est. Pallas enim, ut in eorum est theologia, die tertia orta est. Et eandem & Pallada & Lunam pleriq; interpretantur. Hæc verò nō prius quàm tertio à coitu die se videndam exhibet. Quanquam non desunt qui Tritogeniam ea de causa dictam asserant, quòd è Iouis capite orta prædicetur: Tritò enim Bœotiorum lingua caput appellatur. Sanè Diodorus Pallada aërem esse dicit, cumq; incorruptibilem, eaq; de causa & virginem deam, & Iouis è vertice editam, confictum esse. Ad hoc facit Horatianum illud:

Proximos illi tamen occupauit Pallas honores.

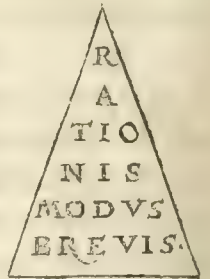
Nam cū aër tertium ex elementis locum obtineat, Æthræ, quæ pro Ioue accipitur, omnino proxima est, & ternarius illi numerus rectè datur. Missa facio quæ multa & varia de palude Tritone Græci fabulantur. Sed illud minimè dissimularim, quòd Democritus dixisse fertur, Pallada Tritoniam ea de causa nuncupatam, quòd præcepta tria ad humanam vitam bene beateq; degendam necessaria proposuerit; bene quidem consulendum, rectè iudicandum, iustè

Pierii Val. Trinum.

deniq; agendum. In quem terminum omnis disciplinę sanctioris finis dirigitur. Meritò igitur ternarius, & triangularis figura ea, quæ lineis æqualibus describitur, & Palladi est, & iustitiæ dicata.

HUMANITAS.

Sunt & alia figurarum triangularium significata, quæ Psellus libello De dæmonibus interpretatur. Ea libenter apponā, quia cæteris hieroglyphicis videntur minimè dissimilia. Equicrurum enim humanitatis symbolum aiunt: quod quidem vna breviori linea descriptum, indicat rationis modulum contractiorem esse, ac perinde multa effugere, quæ percipi non possint.

MORVM DISSOLVTIO.

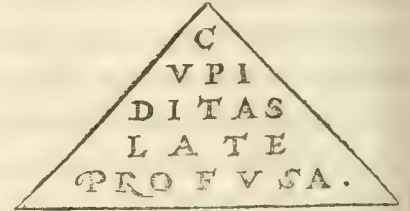
Vel si vna sit linea latiore productioreq; aberrare significat ab institutis, & à recta via, & plus æquo indulgeri quædam cupiditatibus.

CORRECTIO.

Quæ tamen lineæ si notentur contractæ ad aliarum normam, ostendit, ex perperam actorum penitentia vitæq; solutioris correctione, fieri nos posse longè meliores quàm antea vita fuerimus.

DEMONIACA NATVRA.

Scalenus autem dæmonum & malarum potestatum figura dicitur, vsque ad eò inæqualis est, & à bono & equo remotus. Cõponitur autē ex senario numero, sed imperfecto, qui corporeis, & mundi huius inferioris rebus obnoxius est, quod in eo circumscriptiones corporæ sitæ sunt: per eumq; mundus hic inferior compositus esse imperitò eo seculo putabatur. Ideoq; aiunt sex generà dæmonū infra lunarem globū inueniri: quorum primū per sublimiorem aëra vagari tradunt, *LE LIVRON* appellatum, quasi velint igneū significare. Secundum aëreum, quod in crassiori nebula factq; regione sedem habeat. Tertium terrenum. Quartum aquatile vel marinum, à locis & regionibus in quibus oberrant, & quarum curam gerūt. Quintum verò subterraneum, quod vel noctu, vel in puteis, & antris, & huiusmodi locis frequenter apparet: ne antrum Nursiæ fabulosum esse credamus, aut quem Diui Patricij puteum in Hybernia memorāt. Nam & Cumis & alijs plerisq; locis responsa in antris dari solita, totius antiquitatis testimonio persuasum est. Sextū & vltimū est lucifugum, imperscrutabile ac tenebricosum penitūs, algoriq; perpetuo damnatū. Id verò dæmonū genus modis omnibus mortales infestare creditur, Stygiosq; latices haustos spargere, vnde calamitates, pestes & fames cõsequantur. Adduntq; huiusmodi rerum periti nomina, *Actæū*, *Megalesium*, *Ormenon*, *Lycū*, *Niconā*, *Mimona*, *Alastoras* alios, alios *Palamneos* appellatos, à quibus omnia in homines incõmoda congerantur. Sed hæc fortè plus nimio homini sublimiū rerum cupidissimo, cum *πρόφρα* futura sint omnia quæ de dæmonibus loco hoc afferre voluerimus. Multiplices tamē corū figuras & apparitiones, varijs rerum & animalium imaginibus conspicuas, toto opere, vbi hieroglyphicum tale aliquid deponat, minimè dissimulauimus.

PIERIVS VALERIANVS AD IANVM VITALEM PANORMITANVM, DE IIS QVÆ PER VESTES ALIQUOT SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

Non parua quidem de causa, Iane mi iucundissime, Leo X. Pont. Max. quamprimum tuum de Trinitate poemata legit, ingenio & eruditione tua delectatus, pietateq; in primis comendata, praeclara tibi munera dari iussit, in quibus fuit & Palatina vestis ornatus, ut inter amicos admissum esse te, virtutis & optimarum artium ergo, omnibus innotesceret, tuq; ad disciplinarum studia in dies magis incitarere. Quae mihi tam iucunda acciderunt, ac si omnia & ista longe maiora in me collata essent, qui tot annos amore meo erga te tuum habuerim exploratissimum, quemq; ego semper ob summum ingenium, suavissimos mores, singularem animi tui integritatem, fratris loco dilexerim. Itaq; cum ex remuneratione huiusmodi, quae tibi obtigisset, magnam ego letitiam concepissem, incensus ego quoq; sum tanti Principis emulatione, ut ipse quoq; gratio erga te animo essem, pro voluptate ea, quae me tuo de commodo, addam etiam honore, affectum sentio. Qualescunq; igitur essent opes meae, ex istis aliquid ad te mittere decreui. Atq; ubi horrea aperissem, vestes aliquot hinc tibi deprompsi, non eas quidem Luculliano sumptu magnificentiaq; comparatas, neq; Aileti textas, neq; ut Pontificia illae vestes erant, Tyria purpura saturata, sed quales ex Aegypto me attulisse non ignoras, in quibus scilicet mira conspicitur parsimonia. Sunt enim vestes haec labore omnino curaq; aliqua contextae, sed materia admodum parca, iunco quippe omnes papyraceo, ut facile contemni possint ab istis qui nostri temporis luxum deliciasq; consistantur, quibus nil facere videtur ad cultum, nisi quod carissime venierit. Utcunq; tamen, habende tibi sunt qualesquales fuerint: quas si foris in conspicuo uti verecundabere: certe, quae tua est moderatio, domi tibi usui esse poterunt. Non enim puto te ita repente superbum euasisse, ut quamuis Pontificia in purpura tibi merito placeas, si quid tamen manibus meis elaboratum acceperis, id sis aspernaturus. Sed iam quid hoc sit superleuile, explicemus.

DE PILEO.

VE MADMODVM in vnaquaq; re nihil est capite prius, ita vestium aliquot significationes dicturi, à pileo, quod precipuum est capitis integumentum, conuenienter incipiemus.

Nimirum verò is apud Graecos nobilitatis indicium fuit, hinc ea de causa Vlyssis caput pileatum fieri solitum autumant, quod magna scilicet ab utroq; parente nobilitas illi obtigisset. Nam apud Ouidium eam ita in Aiacein oggerit:

Nam genus & proavos, & quae non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco: sed enim quia retulit Aiax,
Esse Iouis pronepos, nostri quoq; sanguinis autor
Iuppiter est, totidemq; gradus distamus ab illo.
Nam mihi Laertes pater est, Acrisius illi,

NOBILITAS.

Pierii Val. Pileus.

*Iuppiter huic: neq; in his quisquam damnatus & exul.
Est quoq; per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas: deus est in utroq; parente.*

Quòd verò Castorū quoq; capita pileata pingerent, nil aliud sibi velle tradunt, nisi vt indicio esset, eos fuisse Lacones. Hos verò pileatos pugnare mos fuit, quò indomitū animum aduersus barbaros Reges & tyrannos significatione libertatis ostentarent. Quiq; aliquot abhinc annis Venetias confugerunt Græci, extorres à Turca facti, nobilitatem suam & ingenuam libertatem vnanimiter pilei illius sui gestatione profitentur.

PAssim enim in numis videas pileum ipsum cum inscriptione **LIBERTATIS**, vt in numo **TI. CLAUDII**, in quo simulacrum est dextera pileum gestans, læuam expansam habens, cuius inscriptio est, **LIBERTAS AVGVSTA**. In Antonini item numo pileus à manu dextera pendet, læua hastam tenet, inscriptio, **LIBERTAS COS. IIII**. Sed in Caracallæ numo libertas ipsa præter virgam & pileum, stelum etiam habet antè sitam. Aliter Libertatis argumentum figurabant per sigilla quatuor, expeditis pedibus gradientia, quorum secundum & quartum fasces & secures alligatas gestarent, cum inscriptione, **BRVTVS**. Vnde apud Virgilium legas,

Animamq; superbam Ultoris Bruti fascesq; videre receptos.

Ab altera parte fœmineum caput est, cum inscriptione, **LIBERTAS**. Sed hoc nimirum in historiæ memoriam, quò exactis Regibus, partaq; libertate, Consularis magistratus annuus autore præcipuè Bruto constitutus.

LIBERATORES PATRIÆ.

QUòd verò in alterius Bruti numismatis cernere est pugiones duos adiecto pileo, Dion ex hoc Brutum & Cassium patriæ liberatores indicari dicit. Nam pugio eadem patratam omnino significat, pileus verò libertatem. In numo quodam argenteo venerandæ antiquitatis obseruavi fœminea capita ab utroq; latere singula, simplici quodam modo capillos collecta, in quo nihil aliud scriptum quàm **LIBERTAS**. In numo Ser. Galbæ simulacrum est cum iaculo & pileo, cuius inscriptio est, **LIBERTAS PVBLICA**. Eadem in Neruæ numis aliquot habentur. Apud historicos legas seruos nonnunquã ad pileum vocatos, vt apud Liuiū **XXVIII**. Postero die serui ad pileum vocati: hoc est, promissa concessaue seruis libertas.

SERVILIS IMPROBITAS.

SECUS verò intelligendum de seruo pileato. Nam cum imposito pileo vendabantur, nequã & improbum esse seruum innuebat: significabat enim venditorem dominum nihil super eo polliceri velle, quod postmodum ad præstandum cogi posset, exoluebatq; ita se ab omni vinculo, quod posset ad redhibitionem trahere: de quo vide apud Cælium Sabinum, & alios.

LIBERTAS.

THEODOSIANI.

Spectandum etiam erat trium ordinum Theodosianorum insigne, sub militum Præsentiali merentium, qui dimidium quicq; simulacrum humanum in clypeo gestabant, idq; manibus ab vtraq; parte porrectis, quorum dextera vinculum, sinistra pileum prætendebat, quasi vellent innuere, contumacibus se vincula iniecturos, obsequiosis libertatē donaturos. Sedenim de primis in Vulpis commentario diximus.

SECUNDI THEODOSIANI.

In eodem Canone, quæ apud insignes Massæos Romæ vidî, gestamen erat Iteus taurus ad viridantis monticuli radices pictus: in summo verò collis vertice dimidius Æthiops dextera manu lorū, læua pileum prætendebat, pæsis hinc & inde manibus: id ipsi quoq; indicantes, in sua esse manu captiuos facere, & libertatē indulgere. Gestabāt insigne hoc secundi Theodosiani. Ipsa verò parmæ facies hyacinthina, quasi cœli colorem præ se ferebat.

TERTII THEODOSIANI.

Erant & tertij eiusdem nominis, eiusdemq; ductoris, quorū parmæ in hunc modum facta præferebatur. Margo hyacinthini coloris circulo aliquantulum lato circumductus, sub quo alter contiguus angustioris spatij: inde facies media rubra, ab ima cuius parte albus erigebatur cippus in angustum superne definēs, qui Lunæ speciem cornibus suis versis sustentabat. In medio parmæ insidebat Lunæ albus identidem circulus, cuius cœtrum latè fufum nigri coloris erat. Supra circulum hunc album ostētabatur à medio sursum Æthiops eodem modo quo superior manibus exporrectis, eadem dextera loro, sinistra pileo inunitis. Illud addam, eos Imperatoris triumphantis currum pileatos sequi solitos, qui fuerant è seruitute manumissi.

TRIPLEX LIBERTAS.

A Nimaduertendus apud Ausonium locus, eo versu;
Triplex libertas, capitisq; minutio triplex.
 quod nonnulli legendum arbitrantur, capitis minutio triplex, pro tribus pilei speciebus, vel triplici eorū cōditione, qui pileū assequerētur. Sedenim minutio, vt inferius ostēdemus, longè castior est lectio. Quod verò attinet ad libertates, tris manumittendi rationes erant. Prima, qua maiorē & iustā libertatē consequēbantur, ita vt etiam ciues Romani fierent. Altera, qua Latini fiebāt, ex lege Iulia Norbana. Postrema, qua in ordinē dedititiorum ex lege Ælia Sentia adscribebantur. Tris has manumittendi species tangit Boëtius primo Topicorū cōmentario. Apud Tacitū duas tantum institutas reperias. Quas verò Boëtius enumerat, sunt, census, vindictā, testamentū, de quibus apud Iuriconsultos copiosius, de his Plautus, Cæsina: Tribus, inquit, conduci non possum libertatibus, quia ego hodie illis comparem magnum malum.

FLAMINES.

SAnè pileus apud Romanos sacerdotij symbolū semper fuit. Nam Flamines à Numa cōstituti, quasi pileamines dicti: quāuis nōnulli arbitrētur à flammeo, quod est capitis tegumentū, appellatos. Nam & infulæ, & mitræ, & amictus alij atq; alij sacrificulis attributi. Sedenim vt in sacerdotio pileū præstare fateamur, Fabij Pictoris autoritas facit, qui Flamīnē ait nō posse esse sub dio sine pileo, sub tecto autē, vt libebat: quem quidem morē in sacerdotio etiam nostro seruari nemo non videt. Domo enim prouehi præfulem sine pileo, nefas habetur.

Pierii Val. Pileus.

HIPPOCRATES.

ANte alias aut antiquorum statuas Hippocratis imago pileata celebrat, eoq; habitu multis locis erecta. Ex eo nonnulli hieroglyphicè interpretati sunt partem eam custodiendam, in qua, tanquam in domicilio, princeps animus resideret, totaq; intelligendi vis collocata esset. Alij ex Græcis solam hominis nobilitatem inde intelligi volunt, utpote qui cognationem ab Apolline & ab Hercule traheret. Nam cum ab Æsculapio oriundum senatus Atheniensis testatus est publicis etiam monumentis. Id verò si ad libertatem referamus, cui potius Liberatores nomen accommodare debeamus, quam illi, qui tot mortalium corpora morbis tot obnoxia liberauit, & bonam restituit valetudini, sitq; humanæ incolumitatis autor appellandus, si merito eum titulo honestare voluerimus? Non desuere tamē qui rem malignè admodum interpretarentur, & quod illi honoris causa datum erat, modò caluitiū, modò imbecillitatem capitis, modò quid ijs inanius tradiderint inde significari. Quod quidem de Pericle memoriæ proditum est, qui ea de causa pileo uti cōsueverit, quia capite esset supra modum acutiore, unde ab æmulis *κωνοκέφαλος* appellabatur. Hinc etiam, ut alibi diximus, statua eius cum calside posita. Formam tamen hanc, quæ dedecori nonnullis adscribitur, Genuenses honorificā, & adeò ingenuam ducunt, ut obstetrices statim nato puero nihil diligentius curent, quam infantuli caput tenerum, palmis, digitorum complexu complicatis, adstrictum producere, & fascijs colligatum, donec solidius fiat, conseruare.

FORMA PILEI.

Antiqua verò forma pilei est, quā Lucianus in Dipsade describit, dimidiū quippe corticis alicuius oui. Nam apud Garamantas ex struthiorum ouis singulis in æquas partes dissectis, bini fiunt pilei. Tanta ibi est eius oui magnitudo, eoq; capitis tegumento populi illi sibi plurimum applaudunt. Ea porro pilei figura est in numo, quem Imper. Gordianus Pius Fel. Aug. cūsit, cum signo ab altera parte, cuius læua hastæ toto cubito surrecto innititur, dextera pileum ea qua dictū est formā prætendit: inscriptio, LIBERTAS AVG. Non negarim tamē in aliquot monumentis, vbi signa maiora sunt, extremū pilei marginē paululum sursum versus inflecti, ut in statuis aliquot obseruauimus, præsertimq; Mercurij. Sed & numismata pleraq; eam penè speciem ostendunt. Variatum autem apud has & illas nationes, ut alij marginem dilatarint, tam pluuijs amolientis, quàm sereno vmbrijs captandis: alij cauam partem presserint, alij altè sustulerint, eamq; acuminatam alij producerint, alij planam esse maluerint. Neq; tamen nescius sum pilea apud Romanos ex lacernis cæsis consui solita, quod & apud Papinium & Martialem habetur: quem morem lōgo antiquatum tempore, nostra ætas reuocauit, pileaq; elegantissima ex consutis panni frustulis quatuor, tam ad ornatum capitis, quàm etiam ad vmbellæ vsum fecit: non ea tamen oui singula dimidij speciem referentia, sed quatuor veluti costis ad quatuor instar mundi cardinum assurgentibus diuisa, ita tamen ut quarta desideat in pliam, quasi polum describat, quem

Sub pedibus Styx atra videt manesq; profundi.

argumento, nos cæli semper memores esse debere, cuius figura quadam capita contegamus. Sacerdotes verò hoc plurimum vtuntur capitis tegumento,

DE INDUMENTIS.

Vantum verò ad reliqua pertinet indumenta, cùm multi materiam eam pertractarint, nobis non est cõsilium singula recensere, sed pauca admodum quæ vel remotiora, vel ab alijs diuersa videbuntur, & aliquid sapiant hieroglyphicum.

R O M A N V S.

Missam itaq; faciemus togam, cuius figuram Quintilianus satis explicauit, cùm nulli non innotuerit per eam ita Romanum ciuem indicari, quemadmodum per pallium Græcũ hominẽ. Vnde Latinæ Comœdiæ, in quas scilicet Latinæ personæ inducuntur, togatæ vocitantur: palliatæ verò, quæ per Græcas personas aguntur. Sed hoc Virgilius explicauit, cùm dixit:

Romanos rerum dominos, gentemq; togatam.

C I V I L I S.

AT cum quidem Romanum per togam intelligebãt, qui ciuilia negotia tractaret: siue, vt diceret Horatius, ciuilibus vndis mergeretur. Vnde Martialis: Toga rara, mens quicta. Nam Marcellus vestimentũ eam esse tradit, quo amicimur in foro negotiaturi. Caterũm toga nõ solum viri, sed etiam fœminæ utebantur. Varro de vita populi Romani, vt apud eundem citatur, de togis loquens: Antè enim olim fuit cõmune vestimentum, & diurnum, & nocturnum, & muliebrẽ, & virile. Hinc apud Propertium legas:

Siue togis illam fulgentem incedere Cois.

Tertulianus cùm notaretur, quòd indumẽta Romana fastidiret, pallioq; potius vir tantus vteretur homo minimè ambitiosus, causam tuctur suam, euitareq; se eo habitu & impensam & incõmodum respõdet, cùm toga vestis sit admodum onerosa. ait enim: Conscientiam deniq; tuam perrogabo, quid te prius in toga sentias, indutum, an ne onustum? habere vestem, an baiulare?

P A X.

Quoniam verò ea quæ domi fieret reipublicæ administratio, vel ciuilis vitæ negotiatio, longè diuersa videretur à bellicis negotijs, inde factũ vt pro pace nonnũquam toga acciperetur, quippe cùm de ea vitæ ratione dicatur, quæ pertinet ad forensia.

B E L L V M.

Sed sagum cùm militare omnino sit indumentum, cuius scilicet vsus expeditiorem ad itinera & negotia hominẽ reddit, pro bello poni solitum. Ita arma togæ opponuntur, de quo celebre illud Ciceronis dictum: Cedant arma togæ. Nam ad hũc vsq; diem nationes pleræq; præsertim Galli, viros militiæ deditos breuis indumẽti vocabulo designant, cùm sacerdotes, legum professores, ac negotijs ciuilibus deditos, longæ vestis nuncupatione describãt, ita duplex hominum genus distinguentes, quemadmodum veteres per togã & sagum varia hominum studia significabant. Facit ad hoc Tullianũ illud ad Cæsarem iuniorem lib. Epistolarum primo: Pridie nonas Febr. cùm ad te literas manè dedissem, descendendi ad forum togatus, cùm reliqui consulares sagati vellent descẽdere. In Canone autem illo, vt hoc *ἡ πείρα γὰρ*, non importunè tamen inseramus, qui apud Massæos Romæ habetur, De militũ Romanorũ ordinibus, nuncupationibus, vexillis, & gestaminibus, ad Theodosiũ & Valentinianũ inscripto, lata de thorumacomacho indumento lanceo Libycis pellibus cooperto mentio est. Sed vsita

Pierii Val. Vestimenta.

rissimus semper fuit corij vsus in militaribus tegumētis. Hinc apud Maronem nonnulli:

Lupi de pelle galeros

Tegmen habent capiti: vestigia nuda sinistri

Instituere pedis, crudus tegit altera pero.

P L E B E C V L A.

Tunica autem, plebeculæ signum erat, eaq̄ etiam serui utebantur. Vulgatissimum enim est, per tunicatum, aliquem ex Romana plebe significari. Vnde Horatius:

Vilia vendentem tunicato scrutata popello.

Quæ verò esset tunicæ species, Nonius explicauit, cum sine manicis eam esse dixit; & plurimum talarem sine manicis esse ostendit, indumētum aptū ad opera faciendā: eaq̄ gens oīj propemodū nescia erat. Hinc Virgilius vulgo gratulaturus, manicatos irridet, vtpote minus idoneos qui bella, negotiāue, aut artes vllas tractent. Numanum enim Latinum hominem sui generis strenuitatem instantem, & imbelliam Phrygibus obiectantem, ita loquentem inducit:

Et tunicae manicas, & habent redimicula mitra.

I L I T H Y I A.

Sed vt antiquiora repetamus, Atheniensium institutum fuisse Pausanias tradit, vt Illithyæ simulacra ad imos vsq̄ pedes contegerentur. In diuinis verò literis tum tunica, tum color eius hieroglyphicè consideratur. Pontifex enim præter interiorem tunicam, quæ fit ex lino, materia quippe terrestri, podere etiam vel hypodyti dicamus hyacinthino inducatur. Cœlestis enim color, dubio procul est hyacinthinus, monumentoq̄ est cœlestia demum meditanda, cœlestia tractanda, cœlestia discutienda, totamq̄ mentis agitationem circa ea quæ cœli sunt exercendam. Sunt verò interpretes qui non hypodytin, sed epandytin edidere, quod indumentum signat quod superinducitur: nimirum enim hypodytis interior est tunica, quæ primā nostram indicat generationem, vt apud Hierosolymitanū Hesyrium. Alij exponunt, quia hominem ostendit interiorem: alij tunicam huiusmodi Iustitiam interpretantur.

D E P O D E R E.

Est autē poderes, vt Eucherius, sacerdotalis lintea corpori penitus adstricta, eademq̄ talaris, *ἐξ τῶν ποδῶν*, appellata *ποδῆς*, quæ & subucula dicit̄. Per hanc igitur, quippe quæ vestimentis alijs subijciebatur, doctrinam sacratiores intelligi veteres theologi tradiderunt. Exodo: Et fecerūt vestimentum poderem sub umbone, opus textile, totum hyacinthinum.

P V D I C I T I A.

Quod verò in numis & monumentis alijs antiquis velatæ nonnunquam facies obseruantur cum inscriptione PVDICITIAE, non tam ob flammeum, quo nouæ nuptæ faciē obnubere solite sunt, cum ad virū traducerentur, vnde illis nuptarū nomen, q̄ ob historiā institutū crediderim vt ita fieret. Ab Icario enim Penelopes patre simulacrū eiusmodi dedicatū Pudori ferunt, Græciq̄ historiā super hac re huiusmodi cōscripsere. Cum Icarus ab Vlysse frustra contendisset, vt Lacedæmone habitare mallet, id demum filia persuadere conatus est, cumq̄ acrius instaret, ne se defereret, Vlysses iussit vt ea spontè sequeretur, aut cū patre, si grauaretur, Lacedæmona rediret: Penelope obtecta facie, nihil quicquā respondebat; quare pater intellecta filia sententia, eam dimisit, & in facti monumentū,

eo loco Pudoris simulacrum erexit, quod in Laconia spectabatur. In numo, cuius inscriptio est, SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG. ab altera parte dea sedens velo faciem cooperta, digito dexteræ indice ad iugulum admoto, conspicitur: cuius inscriptio est, PVDICITIA. In alio Herenniaë muliebre sigillum sedens cum conto in læuam vlnam iacente, dextera velum ante faciem obducit: inscriptio est, PVDICITIA AVG. In eo quoq; cuius literæ ab vna parte sunt, MARCIA OTACIL. SEVERA AVG. ab altera sigillum est, quod velum in faciem prætendit, cū simili inscriptione, PVDICITIA AVG. In altero eiusdem Otacillaë cum eadem inscriptione & specie, quæ velum eodem modo prætendit, læua radium tenet: sed nomen ita scriptum est, MARTIA OTACIL. SEVER. AVG. cū in altero MARCIA per C literam in ordine quarta, habeatur: quod quidem ostendit, eo quoque tempore eandem fuisse pronunciationem literæ T, quæ nunc est, cū post I vocalis altera subsequitur. Quamvis ætate nostra fuerint publici non postremi nominis professores, qui longè aliter sentirent, blesitatemq; eam in T litera suapte vi sonora, peruicaciter abhorruerint. Sedenim puto ego variatum in numis, quia alij Marciaë nomen à Marco, alij à Marte deductum existimarint. Sed vt ad flammeum redeamus, quò noua nupta olim cooperta ducebatur ad virum, crocei coloris id plurimùm fuisse comperio, vt apud Maronem, Cyri:

Vt tibi Corycio glomerarem flammeo luto.

Idem alibi pro maximo negotio habet, venerabile matronalis ornatus donum celebrare,

*Circumtextum (quippe) croceo velamen acantho:
Ornatus Argiua Helena, quos illa Nycenis
Pergama cū peteret: inconcessosq; hymenæos
Extulerat, matris Ledæ venerabile donum.*

Necq; satis semel hoc dixisse, sed paulò post mirari Tyrios ait,

Pallamq; & pictum croceo velamen acantho.

Hoc illud est quod Cyprianus ait, continentiam & pudicitiam non in sola carnis integritate cōsistere, sed etiam in cultus & ornatus honore pariter & pudore. Sollicitus admodum in hac re Tertullianus mihi videtur, qui non solum velamen huiusmodi armaturam pudoris vocat, verecundiæ vallum, sexus fœminei murum, qui nec suos emittat oculos, nec admittat alienos, verum etiam modum præscribit, ad quem velaminis istius forma produci debeat: Quantū, inquit, resoluti crines occupare possunt, tanta est velaminis regio, vt ceruices quoq; ambiantur. Ipse enim sunt quas subiectas esse oportet, propter quas potestas supra caput haberi debet. Velamē iugū illarū est. Deniq; bonū esse ait, vt mulier vsq; ad lumbos à capite veletur. Iudicabūt nos, addit, Arabiaë fœminæ ethnicæ, quæ nō caput, sed faciem quoq; ita totam tegunt, vt vno oculo liberato contētē sint dimidiā frui lucem, quàm totam faciē prostituere: mauult enim fœmina videre quàm videri. Nā & qui flammeum describunt, vestē alij, tegmē alij esse dicunt, quo matronæ capita tegebant: dictumq; volunt à Flaminica, quæ vxor Flamini erat, boni ominis causa, quippe cui vsquead eò iniūcta erat pudicitia, vt vni illi diuortium facere nō liceret. Sanctissimumq; præceptū est apud Christianos fœminis, ait Adamantius ex Paulo, vt cū orant, habeāt velamē supra caput, pro-

Pierii Val. Vestimenta.

pter angelos, qui sanctis assistunt, & in Ecclesijs versari delectantur: quos quidem nos, qui sumus peccatorum sordibus inquinati, videre nequaquam possumus.

A L B A T Æ.

Ipsi verò colores etiam hieroglyphicum quid sapere videntur. Nam flamen, ut Varro tradit, cum Ioui sacra ferebat, totus albatuſ erat, & pileum etiam gestabat album. Magi sanè in Perside dicebant, Deum ipsum non delectari nisi in albis vestibus: quod ego ex Salomone desumptum crediderim, qui dum morum candorem, & animi puritatem persuadere intendit, In omni tempore, inquit, candida sint vestimenta tua, utpote qui ætatem nullam, officium nullum, nullum otium & negotium toto vitæ tempore sinceritate & innocentiâ vacuum esse debere præcipiat: ita enim sacræ literæ vestimenta accipere consueverunt: ita veterem hominem exuere admonemur: ita qui nuptiali veste non ornatus, cõiuuiio nuptiali Regis discumbere ausus erat, ad cruciatum in vincula conijcitur.

VESTALES VIRGINES.

Quæ verò suffibulo amictæ sacrificabant, virgines Vestales erant. Fuit verò suffibulum vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod illæ in capite sacrificantes habebant, idque sub mento fibula comprehendere solbat, unde nomen. Eadem penè specie qua suffibulum erat, Romanæ matronæ nunc utuntur, cum domo exeunt, pudicitia simul & pietatis, quæ duo in illis egregiè vigent, indicia & vera & manifesta.

LIBERTAS.

Libertos manumissione accepta, alba veste decorari solitos id ostendit, quod apud Tertullianum legitur de famulo libertate mutato. Atque & vestis albæ nitore, & aurei anuli honore, & patroni nomine ac tribu mensaque honoratur. & alibi talia, ut aduersus Marcionem libro quinto: Et sacræ tincturæ candidatis mos fuit albam vestem induere, de quibus eleganter Pontius Paulinus:

Inde parens sacro ducit de fonte sacerdos

Infantes niueos corpore, corde, habitu.

Nec minus luculenter Fortunatus:

Candidus egreditur nitidis exercitus undis,

Atque vetus vitium purgat in amne nouo.

Fulgentes animas vestis quoque candida signat,

Et grege de niueo gaudia pastor habet.

Et quoniam per hebdomadam Paschatis una tingi plures consueverunt, ea de causa ferri illæ, quæ ad hoc omnes institutæ sunt, & quæ subsequitur hebdomada, In albis adhuc appellatur. Erat verò signum quoddam manumissionis, de quo supra dictum.

MODESTIA.

Erat & modestiæ signum alba vestis, animique qui presentibus æquus, nihil ulterius tentare videatur: uti purpura ambitionis, animique sublimis & vasti, amplitudinis, magistratusque summi. Sanè cum apud Alexandrum quidam Antipatri parsimoniam atque modestiam commendaret: Foris, inquit Alexander, albo utitur pallio, intus verò totus est purpureus: fictam notans in homine ambitiosissimo, qui maxima quæque appeteret, parsimoniam.

LEGES, VETVS ET NOVA.

Sed ut ad nostra redeamus, Canticorum cantico legitur, Fratruelis meus albus & rubicundus: quo loco diuinarum literarum interpretes, per colorem album, legem veterem intelligunt, per rubicundum, prædicationem Euangelij: utrunque autem

autem in Christo: ipsius est enim Lex, ipsius Euangelium. Sanè ubi Leuitico de cicatricibus agitur, albam aiunt cicatricem Legis transgressionem significare. Ita illa omnia hieroglyphicè sunt intelligenda.

D E S T O L A .

STolam apud veteres inuenias matronalis pudicitiae signum: de qua Tertul-
 lianus plura. Ouidius amoris & impudicitiae praecepta daturus, quò se tamen
 verecundum assimularet, ait:

*Este procul vittae tenues, in signe pudoris,
 Quaeq; regis medios instituta longa pedes.*

B A P T I S M V S .

EVangelij verò locum, Citò proferte stolam primam pro iuuentute perditò,
 qui redierat in viam: veteres aliquot Theologi accipiunt pro baptismo, vt
 apud Eucherium. Suprà verò exeuntibus à baptismatis tinctura, vestem albam
 parari ostendimus.

D E A T R A T I S .

S A C E R D O T E S Æ G Y P T I I .

Contra verò nostrorū mores, sacerdotes Ægyptij, cum supplicabant,
 nigris utebantur vestibus: neq; alias quàm nigras vestes eum decere
 arbitrabantur, qui dijs preces allegaret: quippe vt terram ipsam sup-
 plicare significarent, ex qua mortales conformati sumus. Ea verò a-
 pud ipsos nigra figurabatur.

C E R E S E T F A L A C R A L I S F L A M E N .

ET Cceri nigra vestis apud Arcadas induebatur. Et Falacralis flamen nigro
 utebatur pileo: erat enim Plutonīs, cui cum immolabāt, vestibus utebantur
 nigris, quem colorem aiunt inferis dijs dedicatum. Et lugentium vestis maximè
 nigra erat, vnde eas Varro anthracinas vocat, quasi carbonarias velit dicere, *ἀν-
 θρακίδες* enim Græcè, Latinè carbonēs appellantur.

Æ R V M N O S V S .

APud Hebræos luctus supremæq; mœstitiæ indicium vestis erat sacco, &
 facciū appellata, humilis illa quidē, abiectæ vilitatis, & informis: quæ qui-
 dem induta calamitatē, qua quis oppressus esset, indicabat: cōscissa verò lætitiā.
 Genesij: *ὅτε Ἰακώβ σακκίους ἔβαλε αὐτῷ καὶ τῇ ληπτῆ βαρῆς ἐκαδέζετο*. Iacob autē faccium indu-
 tus, magnitudineq; mœroris oppressus, humi assedit. Sunt qui ciliciū interpre-
 tentur. Sed & Græci sacci vocabulū vsurpant. Vt cunq; vestem huiusmodi in-
 ducere consuerant, cum in ærumnas, quæ omnem superarēt consolationem, inci-
 dissent, qua demū leuati sacco discindebāt. Vnde Psalmo xxxv legas: Ego
 autem cum mihi molesti essent induebar sacco, & macerabam ieiunio animam
 meam. Eodem autem significato color niger luctum, & quam Theologi no-
 stri facti pœnitentiam vocant, indicare plerisq; locis manifestum. Nam atratas
 in luctu vestire, à rerum primordio ad hoc vsq; tempus vnanimi omnium con-
 sensu factum. Tum illud Leuitico celebratur, Si non capillus niger fuerit: quod
 exponunt, si nullum pœnitentiæ signum per lachrymas dederit, aut aliquem
 omnino mœrorem præ se tulerit.

M A P P A .

ET mappa veli genus, quod mensis insternimus, quoq; abstergendis mani-
 bus utimur, hieroglyphicum suum adepta est: siquidem ea signum erat in

Pierii Val. Vestimenta.

ludis, quo equi de carceribus excitati cursum arripiebant: mittebat enim prætor eam cum signum daret, quod nunc clangore tubarum significatur; de quo apud Martialem habes:

Cretratam prætor cum vellet mittere in appam.

Nero libertos suos id facere voluit, quod tãto apud veteres honori ducebatur. Nam apud Liuiũ legas VIII ab Vrbe cond. L. Plautio prætore graui morbo detento, Dictatorem creatũ fuisse, qui ludis Romanis signum daret quadrigis emittendis: qui eo ministerio functus, Dictatura se abdicauit. Hodie quoq; milane, Romę munus id ad ornatissimos viros defertur. Nam, vt nõ ignoras, Angelus Cæsius Aduocatorũ facilè princeps, & Cardinalis pater, & nobilissimus vir Petrus Melinus, tam eruditione, quàm domestica celebritate insignis, duo s. p. q. Romani Cancellarij (is enim titulus apud omnes Europæ Principes inter honoratiores hodie celebratur) inter alia præfecturæ tam præclaræ muneris, cursorum in stadio emittendorum etiam negotio præficiuntur.

PALUDAMENTVM.

TRibunum, vel præfectũ, aut præsidem aliquem ex habitu significare qui volebant, imaginem eius paludamento insignem faciebant. Erat enim paludamentum vestis militaris, quo Duces, Tribuniq; & præfecti ad id munus electi, cum in prouinciã proficiscebantur vti consuerunt, indeq; Paludati dicebantur, quemadmodum milites præcincti. Paludamentum Nonius chlamydem mox appellatam dicit: sed id quoq; antiquum nomen. Sedenim omnia militaria ornamenta, paludamenta dicebantur. Vnde Verrius libris auguralibus, Paludati, armati ornatiq; sunt.

RVBICUNDA.

RVbicunda vestis, tunica vel pallium deprompta, pugnae acieiue cõmittende hieroglyphicum apud Romanos habebatur: de quo in Marcello, & in Pompeio, & in M. Bruto, Plutarchus.

LÆNA.

ET læna vestimentum militare, quod supra omnia vestimenta inducebatur: de qua Maro:

Tyriog; ardebat murice læna.

Id vocabuli à Græcis dubio procul mutuò sumptum, qui genus id indumenti $\chi\lambda\alpha\iota\upsilon\alpha\varsigma$ dicunt.

VERSICOLORIS.

Versicoloris vestis adolescentiæ hieroglyphicum est. Eaq; de causa veteres Comici adolescentis personam versicolori veste indutam, in scenam inducebant, vt scilicet ingenij volubilitatẽ, cupiditatumq; varietatẽ, in ea ætate præcipuam cõmonstrarẽt. In Iosippo verò puero per versicolorẽ vestem, doctinarũ & virtutum copiam, quæ iam ex eius indole concipiebatur, intelligit Adaman-tius. Quòd verò lex nostra præcipit, vestem ex duobus textis non induendam, eò respicit, quòd minimè debeas Christum adorare simul & dæmonas: id enim est abominabile vestimentũ. Non vult enim hominem semel Deo dicatum, diabolicis sese immiscere negocijs, neq; simul orationibus incantationibusq; vacare, & huiusmodi alia quæ in spiritus cõtumeliam quotidie fiunt. Neq; vetat hoc lex in textis tantum, verum etiam diuersi generis animalia cõmisceri prohibet, circumcisionem quippe, atq; baptismum, vt ait Hesychius, non esse commiscendos.

LINTEA

L I N T E A.

LIntea vestis alba supra cæteras vestes inducta, puellaris ætatis indiciũ fuit, quòd eo genere amiculi apud veteres puellæ ante duodecimum annum vtebantur. Hinc illud apud Afraniũ citatur: Puella nõ sum, supparo si induta sum. Vult verò Nonius supparum linteũ esse femorale, vsq; ad talos pendens, dictũ quòd subtus appareat. Sunt etiã puellares vestes ex Varronis iussu, chlamydes encobomata, ac parnacides, quas iubet vt puellæ habeant, potius quàm togas. Vtcunq; longa vestis omnino sceminea est, aut citharœdica: de qua Maro,

Necnon Thraicius longa cum veste sacerdos

Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

Ita Propertius libro II: *Pythius in longa carmina veste sonat.*

F I D E S L V B R I C A.

Nonianum verò supparũ adducit in memoriam mihi linteum alterum, quo mulieres hodie passim vtuntur domi. Id infra thoracem accingitur, & ad pedes vsq; propendet, anterioresq; tantũ partes velat: vulgò non impropriè gremialia vocantur. Habet hoc vestimenti genus hieroglyphicum suum. Nam & prouerbiũ est, Nec mulieri, nec gremio credi oportere, quòd & illa incerti & leuis animi sit, & in gremio posita plerunq; cum in obliuionem venère, illis temerè surgentibus, procidunt.

F I D E I C R E D I T V M.

Sinũ hunc Latini mihi videntur appellasse, quamuis eius locutionis latè patet vsus, præsertimq; vbi potestatem aut quid fidei creditũ significat, vt altero & vigesimo Pandect. lib. Tit. III. Scquola: Titio C. do, lego, quæ mihi pertulit: quæ ideo ei non caui, quòd omnes fortunas, & substantiam, si quam à matre susceperat, in sinu meo habui, sine vlla cautione.

P R Æ T E X T A.

Prætextam nonnulli putant togam fuisse, quæ ad talos vsq; produceretur, dictam quòd in ea purpura prætexeretur. Per eam honorem intelligebãt, qui esset cui piã habitus: honestorũ enim prætexta erat, ait Pædianus, toga viliorũ. Alij nomine hoc purpureã quandam fasciã valde latã intelligũt, quæ tamen multipliciter plicata in angustũ cõtraheretur, atq; ita supra alia vestimenta nunc ab humeris, nunc à pectore in fasciæ modũ circumducereẽ, nunc eius capita vtrinq; ab humeris in pectus demitterentur: cuius generis amicula Romæ plerisq; antiquorũ statuis inducta cõspicias. Et in Veneta nobilitate qui togati incedunt, eo omnes amiculi genere vtunt, eo excepto, quòd purpurea apud eos in vsu nõ est, sed ex nigro panno plurimũ. Purpura em̄ nõ nisi magistratibus cõceditur, hisq; insignioribus. Nuptialibus quoq; & cum primi honores, quos procuratorios vocant, alicui deferunt (sunt verò hi sacrarũ largitionũ præfecti) tunc cõsanguineis & cognatis & affinibus licet per aliquot dies vti purpura in lætitiæ gratulationisq; significatũ. Sed admonet me color purpure, vt quid in diuinis literis manus coccino præligata sibi velit, exponã: Zare manus in quã Iude filij, quæ se de matris vtero porrexit: nulli em̄ dubiũ, esse id hieroglyphicum, per quod theologi, vt apud Irenæũ est, Iudaicũ populũ simplicibus legis operib. & circũcisionis sanguine insignẽ, qui prius apparuerit, scq; mox retraxerit, loco alteri fratri, qui & ipse in vtero matris erat, dato interpretant: & per Phæra Christianos, qui secundo loco cogniti hereditatis primigeniæ mesẽ abstulerint. Sed vt Romã repetamus, antiquissimũ apud Ro. quoq; fuit, vt magistratus prætexta vteretur.

Pierii Val. Vestimenta.

Nonius quoque ait prætextam insignem Romanum esse, quod supra tunicas honorati quoque sumerent. Et prætextatæ fabulæ dicebantur, ut apud Festum legas, quæ res gestas Romanorum continebant, in quibus scilicet Imperatorum negotia agebantur, Regesque Romani vel Duces inducebantur.

PALMATA, ET TOGA PICTA.

Iouis quoque imago toga prætexta insignis dedicabatur, cui & palmatam tunicam, & togam pictam adijciebant, quo habitu triumphales etiam viri conspiciuntur, ut apud Livium legere est lib. x. Et apud Iuvenalem triumphantem vides in tunica Iouis superbire.

P V D O R.

Quantum verò pertinet ad pueros, prætextæ significatum fuit, ut pudorem indicaret, quæ scilicet ætas ea, quæ Prætextata dicebatur, sibi proponere deberet: eiusque rei indicium esse purpureum colorem, unde admonerentur verecundiam in dictis factisque omnibus amandam. Quod si nuptialibus, de quibus apud Catullum, ad aliqua petulantius dicenda adhiberentur, quò id facere liceret prætextæ iure minimè violato, eam in id tempus abijciebant. Hinc pro lascivo sermone atque licentioso, aliqui prætextatum dixere. Sunt verò hæc quæ tangit Seneca, Medea:

Festa dicax fundat conuicia Fesceninus; Ita Catullus:

Nec diu taceat procax Fescenina locutio.

Ea verò qualis sit, ad multos qui subsequuntur versus explicatur.

M A N I P V L A R I S.

Caliga quoque suum habuit hieroglyphicum, ut scilicet eius ordinis militem indicaret, qui manipularibus præfectus esset: eo enim calciamenti genere utebantur. Subiecti erant hi centurionibus, & caligati dicebantur: unde apud Tranquillum legas de Augusti facilitate, qui vallares muralesque coronas sæpe etiam Caligatis tribuerit. Inter hos infimæ notæ milites quia & enutritus, & assidue versatus erat C. Cæsar, qui Tiberio successit in Imperio, ab eo calciamenti genere Caligula vocitatus est. Qui verò esset manipularis ordo, & quo militum numero constaret, quoque signo turma huiusmodi cognosceretur, minimè dissimulandum. Apud Livium enim numerus xxx militum sub manipulo cogebatur, vno quippe vexillo. Manipulus verò præcipuè dicitur fasciculus alicuius rei, quia manu capitur. Romulum quippe aiunt manipulos fœni pro vexillis habuisse, quòd repentino tumultu excitatus id signi genus prætulit, reque bene gesta, boni inde ominis causa manipulos instituisse.

P E N V L A.

Penula militaris vestis, quam cælo pluuio gestare consueverant, quæ Horatius solstitio nihil prodesse dicit: Tribunitiæ potestatis insignem fuit. Hadriano autem Tribuno facto, Imperij omen fuisse penulas amissas, quas Tribuni gestare soliti pluuie tempore, Imperatores verò nunquam, ait Spartianus. Potestas verò Tribunitia, quia sacrosancta erat, ab Imperatoribus usurpari solita, ut quæ maxima esset pars Regalis imperij, ut apud Vopiscum est.

Z O N A.

Virginitatem per zonam significare tam Græcorum & Latinorum est, quam etiam Hebræorum. Træzeniorum autem virgines zonam Palladii Apaturiæ ante nuptias dedicabant, sicuti crines Hippolyto, cui Diomedes templum excitarat, quòd Aurigam in cælo positum Hippolytum crederent. autor Pausanias. Sed nos ad zonam.

zonam. Denique plerisque locis diuine literę zonam pro fortitudinis hieroglyphico ponunt, eaque Pontificem sacra facturum præcingi iubent. Sed quod variarium opere plumatili præcipitur, non recte nonnulli pro plumatili topiario substituendum putant: multa enim adhuc huius antiquitatis vestigia extant, ab extremis præcipue noui orbis nuper inuentis partibus allata, ubi tam indumenta, quam gestamina, scuta etiamnum, & diuersi generis vasa pleraque omnia, psittacorum, & phœnicopterum, & aliarum pictarum auium plumulis intexuntur, opere tam venuste variato, ut nihil delectabilius possit oculis offerri. Nam quod superius dicebamus hæc pro fortitudine poni, cinctus ipse apud Romanos strenuum significat, uti discinctus imbellem, & ignauum, ac nihili hominem notat. Tertulliano zona tormentum est. Hilario, efficax in omne opus bonus apparatus, ut ad omne ministerium Christi voluntatis cingulo simus accincti.

VINCULA VIRGALIA.

Virgalia verò vincula quæ sint, apud poetas omnes vulgata sunt. Noua sane Inupta cingulo præcingebatur ex lana ouilla facta, quod vir prima nocte, in Deæ virginalis honorem, sponsæ accubans in lecto soluebat. Vnde Homerus, *ἄνδρ' ἐκ τῆς θεῆς ἰσχυρῶς*. Et apud Ouidium:

Castam fallaci zona recincta manu.

Eoque spectat Catullianum illud:

Qui zonam soluit diu ligatam.

Indicabat verò hieroglyphicum hoc, ut sicut illa in glomos sublata cõiuncta inter se est, sic vir suus secum cinctus iunctusque esset. Cingulumque hoc Herculeo nodo vincitum, vir omnis gratia soluebat, ut sic & ipse in liberis suscipiendis felix esset, quemadmodum Hercules fuit, qui liberos septuaginta reliquisse fertur.

PVERPERIVM.

Quin etiam zonæ solutio puerperij fuit hieroglyphicum: olim siquidem soluere zonam dicebantur, quæ primò pariebant: eaque de causa leuatæ partu mulieres, zonam Dianę dicabant. Vnde fanum Soluizoniæ Dianæ Athenis fuit, de quo apud Apollonium Argonauticis.

TEMPERANTIA.

Habent & diuinæ literæ hieroglyphicum quod per zonam cingulum uel significent, præcipue verò temperantiam & moderationem, qua fluxæ animorum cupiditates coercerentur, luxuriantia compescuntur, & modus denique imponitur rebus, ut quinto supra quadragesimum Psalmo legas, Regis filiam in cingulis aureis conspicuam, quod alij in fimbrijs transtulerunt. Apostolus tamen præcincti circa lumbos zonis aureis dixit, quod pro cordis munditia nonnulli interpretantur: alij vestem auro contextam simpliciter accepere. Verum Euthymius zonam agnoscit, & pro temperantia atque modestia, quæ concupiscibilem animæ partem coercet, interpretatur, non hoc dicturus, si vestem simpliciter agnouisset. quanquam & fimbriarum non respuit ornatum, & virtutum inde multiplicatam non auersatur.

DE PERA

Osita zona, visum est *ἡ περὰ* & peram apponere: nam & zona ipsa sæpe pera est, ut apud Horatium:

Ibit eò quouis qui zonam perdidit.

Hæc tam apud Græcos quam apud Hebræos hieroglyphicum habet

Pierii Val. Vestimenta.

id, quod pro cura & solitudine victus accipitur: vnde theologi transferunt ad impedimenta humanæ vitæ, quæ animū alio qui paratū ad disciplinas interturbant. Græci super hoc dicunt, Diogenes cui pera penus, cui scilicet minima harū rerū cura. Euangelium quoq; Non peram in via, cū nec quidem sollicitos esse de crastino imperauerit Dominus. Eo dem facit & sacculus, quem habere nō licet: hoc est, in hac peregrinatione minimè thesaurizandum esse. Quod ibi apertius: Facite vobis sacculos qui non veterascunt.

HIEREMIÆ CINGVLVM.

Eiusmodi est & cinguli significatū, quod ex lino factū, eoq; cingere se iussus est Hieremias. Quod quidem vt manifestius intelligatur, exigit locus vt de lino quædā altius repetamus. Linū enim ex terra nascitur, fatumq; prius in gramen pullulat, mox vt flore lasciuerit, vellitur, aqua immersum maceratur, exiccatum mox frangitur, & quoquouersum perdomatur, inde pctitur, atq; netur, necq; tamen prius, quàm feruenti mordaciq; subindè lixiuio perpurgatū sit, effectumq; candidū, textitur, vt vestes inde cōsuantur, quas induiti ante faciē Domini preces allegemus. Hęc omnia nobis diligenter inspicēda sunt, huiusmodiq; segetis herbę ue cura ante oculos proponenda, quippe quę probatoris castigatiorisq; vitæ scenam quandam pingere videatur. Siquidem nos è terra geniti, luxuriare ineptijs statim incipimus: magistra igitur disciplina auellendi à terra sumus, & lachrymarū aqua macerandi, ad sacerdotalem Solem mox exponēdi, laborib. inde & perperā factorū pccnitentia domādi, inde per omnes cōscientię scrupulos q̄ diligentissimè pctendi, vt ita sordes excutiant omnes, nihilq; relinquatur, quod in filo vitæ producendo possit officere: quod quidē filū longa bonorū operū continuatione nendū est, mordaciq; subinde lixiuio dealbandū, vt eluto ita tetro illo colore, quē à terrenā contraxeramus originē, candidissimum nobis amiculū, puta cingulū cōtexamus, quod tamē ad Euphratē minimè defodiamus, ne ibi computrescat, inutileq; reddatur, hoc est, Assyriorū & Babyloniorum moribus corrumpamur, sed eo & integro, & nitido custodito, clericos, qui verē sint per sortem electi, profiteamur. Atq; hæc est super sacerdotū amictū ratio nulla nō hora repetenda. In vniuersum autem linteas vestes sacerdotibus attributas habilitatem significare veteres pleriq; Theologi dixerūt. Inde linteae tunica iustitiam, femoralia identidem linteae castitatem ostendunt: nempe id inuenientes, quòd veluti linū res est admodum parabilis, ita virtutes, modò eas appetierimus, minimo negotio comparantur.

P V R I T A S.

Herodotus, vt Gentes quoq; nobiscum in puritate vitæ sentire cōmonstramus, nefas ait apud Ægyptios laneas vestes in ædes sacras inferre, proindeq; linteis vsos: de quibus ita Martialis,

Linigeri fugiunt calui, sistrataq; turba, Inter adorantes cūm stetit Hermogenes.

Vnde apud Tertullianū de Christo: Cū linteo circūstringitur, propria Osiris veste. At Plutarchus libro de Isidē & Osiride, cur eorū sacerdotes linteis tantum vestibus vterentur, vnicam eam esse causam existimat, quòd immortalibus dijs omnia pura mundaq; conueniant: non enim esse fas, Platone teste, pura deorum numina impuris & contaminatis rebus coli: quare cū linum ihs quas superius recitauimus caulis maximè purū fiat, sitq; ad eluendum expeditissimū, sacrificis Deūm cultoribus ante omnia congruere censuerunt. De nigris verò vestibus, quas tunc induerent cū Deos precibus placare instituissent, superius dictum est.

F A T V M.

ADdemus et illud, receptissimū apud poetas esse lina pro fato ponere, quod nescio quid sapit hieroglyphicū. Nam vt Parcarum stamina prætereamus, quæq; super his alibi dicenda sunt, cur linum pro fato poëtae ponāt, causam afferunt interpretes Theocriti, quia scilicet terræ fœtus est linum, quemadmodum etiam mortales: idq; abruptum, significat hominem rursus ad terram redire.

C A S T I M O N I A.

Sed vt ad vitæ redeamus integritatem, moresq; castos, nihil aliud sibi diuina nostrorū monumenta volunt, dum sacerdotalia memorant indumenta, quibus Campestre adnumerant, quod alij femoralia dixerunt, nisi vt hinc castitatē etiā nos assumere cōmonerent, indumentū quippe quo pudēda cooperiamus, & renes etiā cōstringamus: eo enim sacerdos præcingi iubetur, in holocausti faciendi lege, hoc est, vt Cyrillus interpretatur, fluxæ libidinis luxuriam castitatis cingulo coercere. Sacerdos enim qui sacris assistit altaribus, id præcipuè curare debet, vt castus & intaminatus operetur.

P R O F E C T V S. O R A T I O N I S.

Tamet si Origenes sublimiore quadam cōtemplatione raptus, cū octo ponantur, Exodo, sacerdotis indumenta, cur Leuitico septē tantū recenseant inquiris, hoc scilicet Campestri posthabito: eoq; rem deducit, vt veluti de Mercurio nationes reliquæ veteres intelligebant, per genitale nos quoq; sermonem accipiamus, qui quidem tunc exerceri debet, cū spes profectus aliqua visa fuerit affulgere, fœcturamq; minimè irritam futurā. Cū verò nos nulla profectus spes inuitarit, sed auersas à bono aures, auersa hominū ingenia perspexerimus, Campestria subliganda, orationi quippe nihil quicquam profuturæ frænū imponendum. Sunt verò campestria, perizomata, vt Eucherius, quibus iuuenes qui nudi exercebantur in campo, vt cōsuerunt, pudendis cooperiendis. Iam & illud continentia significatum est maximè proprium, & admodum hieroglyphicum, nisi oculos verecundiorum offenderet, quo pudēdum fibula cohibitu ostentatur. Vsitatissimū autem apud veteres fibulam apponere, præcipuè his, quos ad Musicam educarent, ne scilicet Veneri operam dantes raucedinem cōtraherent. Vnde & fibulare, & eius contrarium, refibulare, verba.

R E R V M P R O G R E S S V S P E R C A L C E V M.

Sed neq; calceus est inter indumenta contemnendus, qui progressiois indicium est: pro viatoribus enim excogitata sunt calceamenta: proq; expeditionum auspicijs in diuinis literis calceamentum ponitur. Inde Psalmo LX dictum volunt: In Idumæam extendam calceamentū meum: hoc est, in Idumæā progressus, eam mihi subijciam. Sanè veteres Theologi, vt Eucherius tradit, veluti per pedes humanitatem Christi significari dicunt, ita eum aduenisse, & corpus nostrum induisse, per calceamentum ita porrectum interpretatur: & quod positum est, in Idumæam, in plebem gentilium hanc manifestatum iri pollicentur. Quod quidem dictum, Iane mi, Ægydius noster cū tempora, quibus hæc futura sint, dinumerasset, rem multis diuinorum vatum oraculis comprobauit. Reliquū est, vt quæ futura ille magnus omnino vir prædixit, nos assiduis precibus, ab Optimo Maximo fatorū Rege deposcamus, vt tu argumentum habeas ingenio tuo dignum, quod scriptis illustrare aggrediaris

Pierii Val. Bulla.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNEN. AD
ORNATISS. PATRITIVM VENETVM IO. CORNELIVM FAN
TINI CLARISSIMI F. DE IIS QVÆ PER BVLLAM, ANV-
lum, insigniores aliquot gemmas, & gestamina quædam
significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

*U*bi primum intellexi, Magnificentissime Ioannes, te præstantissimi viri Aloisij Cornely generum effectû, clarissima quippe Clara eius filia in uxorem accepta, statim Venetias aduolauit, de tam felici matrimonio tibi coram gratulaturus. Inueni verò domû totam exultantem gaudio, & auspiciatissimis nuptijs bona comodaq; omnia ominantē, te verò cum institoribus agere de muliebri mundo, de bulla aliqua pereleganti, aureoq; torque, & anulo pronubo, in quo non splendorem tantum, sed & pulcherrimû aliquod signum quod antiquitatem saperet quaritabas: ideoq; aduentu meo letatus, super his multa interrogare cœpisti, quòd circa rerum huiusmodi cognitionem me diu versatum noras: E de quibus cum multa dicta fuissent, longeq; plurima dicenda essent, rogasti me, vt per otium eâ scripta tibi traderem, vt hæc quietius examinares. Bullam autem præcipue petebas, anulumq; cum gemma aliqua insigniori, præclarâq; antiquorum opera, quæ non temerè olim & magistratibus, & ijs qui fortiter aut sapienter se gessissent, honori fuerint condonata. Hæc igitur ego quoq; per otium in vnum tibi congesti commentarium. Quid enim ego antiquissimus domus tuæ cliens negare potuisssem, quod tu tam honeste posceres, quodq; ad ingenij tui elegantiam facere mihi videretur? Antiquissima enim est imaginum disciplina, & gentibus omnibus quæ ingenij & eruditione claruere: in primo semper honore habita. Idem de Regijs, de Romanorum fascibus, de sella, deq; ornamentis alijs dici posset, cuius potissimum rei ratio ab Aegyptijs primum desumpta, reliquis mox nationibus comunicata. Volui itaq; vt pars hæc meum erga te studium, amorem, obseruantiamq; declararet: eo enim consilio scripsi, vt hæc qualiacunq; sint, istiusmodi mei erga te cultus testimonium essent manifestum. Ingrati siquidem animi esset, non assidue esse memorem beneficiorum, quæ in me domumq; meam vniuersam, clarissimus patritius Fantinus pater tuus summa vir integritatis assidue contulit, quæ quidem è memoria vitæq; mea nunquam euellentur. Accedit ad hæc, quòd tu quoq; iure quodam hereditario eadem benignitate patrociniû erga nos idem suscepisti, meq; præcipue vel à teneris vtriusque nostrum vnguiculis in amicitiam tuam acceptumne dicam, an in domo tua compertum, fouere, ac omni officiorum genere prosequi nunquã destitisti, disciplinam liberalitatemq; eam quam à patre sapientissimo atq; optimo viro acceperas, egregie consecutus. Auxerunt autem tot merita summum ingenium tuum, suauissimiq; mores, probitas dubio procul singularis, quæ vt te semper mirabiliter & amarem & colerem, effecerunt: nam & tu aliquid dignum maiorum tuorum gloria cogitas, futurumq; est, vt inde virtutis etiam tuæ lumen eluceat. Sed quoniam tam claræ sunt laudes tuæ: vt meo non indigeant testimonio, eaq; suapte vi omnibus innotescunt, ijs nunc dimissis, ad negotium quod explicari quæris, accingamur.

DE BULLA

VLLAM apud Romanos cordis effigiē habuisse, multi profitentur. Hetruscorū sanè gestamen illud ab Lucumone Hetrusco duce, quē Romulus tam cōdendę quàm instituendę vrbis sociū habuit, acceptū. Eum verò Pythagoricū fuisse Ausonius ostendit, vbi Samij Lucumonis acumē celebrat. Sedenim Pythagorā Tyrrenū fuisse, Aristoxenus, Aristarchus, & Theopompus asseuerant, quos Theodoritus id ipsum sentiens autores habet: quamuis vnus Neanthes eum Tyriū fuisse suspicetur. Multa verò huiusmodi excogitata sunt à Pythagora, quia non solum originatione motus, quòd multę olim in Hetruria ciuitates ab Ægyptijs fundatę constitutęq; dicuntur, sed quòd ipsos etiam Ægyptios adierit, à quibus sacri sermonis rationem, obscuritatem in loquendo symbolicam, & disciplinas alias reportauit. Cur verò Samium nōnulli eum fuisse dixerint, alibi disputatum.

ERat verò apud Romanos gestaminis huius hieroglyphicum significatum, vt ingenui pueri figurā huiusmodi de collo suspensam ante pectus inspicientes, se tum demū homines futuros cogitarēt, si corde præstarent. Ideoq; Tarquinij Prisci filium, quatuordecim nō amplius annos natū, virili edito facinore, hoste quippe in acie cæso, Bulla primū omniū ea ætatula donatum aiunt. quamuis & Hersilię filiū adhuc in fantulū, quòd primus ex raptis coniugibus ortus esset, eo gestamine decoratum, proditū sit:

CORDE PRAESTANDUM.

puerumq; Papyrium ob tacendi simulandiq; peritiam, qua in eludenda matris importunitate, quę senatus ab eo secreta perscrutabatur, vsus est, ea maximè nobilitatum. Sunt autem qui vocis secuti significatum, *ἐκ τοῦ βουλιῆς*, id est, à consilio Bullā dici voluerint, ideoq; datam pueris gestandam, quòd ætas ea alterius sit consilio regenda. Puerile enim omnino gestamen fuisse, Persiani ad Cornutum versus ostendunt:

*Cum primū pauido custos mihi purpurā cecidit,
Bullāq; succinctis laribus donata pependit.*

Apertius verò Tullius Verrinis: Bulla in toga prætexta erat ornamentum pueritię, indicium atq; insigne fortunę.

CONSILIVM.

ALij significare voluisse dicunt, consilium à pectore proficisci, ideoq; Bullę hieroglyphicū in eam partem residere. De cōsilio verò per figurā cordis à gutture pendētis expresso, in Cordis ipsius Commentario satis disputatum.

VERITAS.

Agyptij sanè cum veritatē ex humano corde gutturi appēso *ἱερογλυφικῶς* indicari dicunt, Bullā hanc intelligunt: insignemq; sanè hoc gestamine prædicant iudicem illum, quem in Simandij monumentis fuisse tradunt, cuius à collo suspensa veritas pendēret, oculisq; esset in sinum deiectis, octo legum libris circumstantibus: quod nos admonere dicunt, Iudices integros esse debere, & solā inspicere veritatem. Quòd verò esset compendiosum veritatis hieroglyphicū

Pierii Val. Bulla.

nullū corde ipso cōmodius inuenimus. Adamantius vbi Ezechielis dictū illud **D** interpretatur, Et catena circa collū tuum : Si me, inquit, posteaq; iusticiæ opus adimpleuero, intellectu ornauerit veritatis, tūc mihi ornamentū nuptiale, tunc catena collo decora circumdatur. Nam & Platonici, qui iustitiā volunt actionē esse quandam animæ propriam, ei locum etiam circa pectus attribuunt. Nos vero cūm veritatē esse quid ingenuū, & mendaciū seruile, quiddā addidicerimus, *ἐλευθέρως ἢ ἀνδρῶς τ' ἀλιεὶ λέγεται*, Ingenui opus viri est vt vera proferat, eamq; Bullam ingenuos tantūm gestare solitos, quid illud fuerit gestaminis, quod veritatis indicium à collo penderet, præterquā Bullam hāc, suspicari nequimus. Sanè Diodorus signum id varijs ornatū gemmis fuisse profitetur. Leuitico etiam, vbi de pontificis ornatu agitur, veritatis signū inuenias in pectus incubuisse : de quo aibi suo loco diximus. Sed & Salomonis dicitur cap. III veritatem gutturi circumdare commonemur.

ERat & triumphantū gestamen Bulla, quā in triumphis præ se gestabāt, inclusis in eam remedijs, quæ aduersus inuidiam pollere credebantur. Illud adnotandum ex Asconio, Bullā suspendi in collo infantibus, ingenuis aureā, inuenio etiā apud alios argenteā, libertinis verò scorteam, esse solitum, vt illud apud Iuuenalem aperiat, Signū de paupere loro. Sanè, nostræ etiā ætatis mos est, ut si quis torquem aureum, camelam ue gestare voluerit, neq; tamē equestri, vel, vt aiunt, militari, aut alia quapiam dignitate, cui gestamen illud competat, sit insignitus, ligulam ex loro gestamini eiusmodi alligare cōpellatur.

INVIDIAE AMVLE-
tum.

GLORIOSVS.

NEquè tamen vbiq; Bullæ nomen pro gestamine accipiēdum, sed & pro baltheorum, & forium, & aliarum plurimarum rerum ornamentis : vnde pars hæc pro gloria fastuq; ponit, vbi quis non aliter gloria turgescere videat, quàm Bullæ ipsæ inturgescens cuiusdā figure speciē præ se ferūt. Vnde dixit Persius:

Non equidem hoc studio bullatis vt mihi nugis Pagina turgescat.

Id quod alia metaphora alibi dixit, Ad populum phaleras. Bullæ autem in zonarum ornamentis tanquā clauī affixæ, baltheis dedere nomē, quasi bullatei vocitentur. Et clauorum capita tumentiora, qualia templorū, & priuatarū aliquot ædium valuis ornamentis causa affigi solent, Bullæ nuncupantur, quas Cicero ait Verrem, quæcunq; aureæ essent, omnes auferre non dubitasse. Et apud Plautū, Añnaria, Leonida seruus in Atriani Sauriæ persona, Iusini, inquit, in splendorē dari Bullas has foribus nostris: Idq; nominis est similitudine inde sumpta, quòd perquam similia sunt bullis, quas aqua in aquam decidua suscitatur.

HVMANA FRAGILITAS.

QVoniam verò tumorculi illi perexigui, qui stillicidijs in aqua fiunt, citò prætereunt, ad humanæ vitæ fragilitatem ostendendam hieroglyphicū factum est prouerbiū, Homo bulla : cuius meminir Varro libro De re rustica primo: quamuis nonnulli de ijs tantūm dictum volunt, qui iam saturi annis propè casuri sunt, & morituri.

DE

DE ANULO

FIDES.

Ræcipuum anuli significatū hieroglyphicumq; verum est, ingenui hominis fidem indicare: quando quidem anulum veteres non ornatus, sed signandi causa circumferebant, nec plus habere quàm vnum licebat: quamuis laudatissimū eiusmodi morem, succrescente postmodum luxu, & diuitiarū ostentatione, deliciosi populi labes violarit. Scimus enim inuidiosum Sergio cuidam, nobili alioqui viro, cognomen additū, vt Orata diceret, propterea quòd duobus anulis aureis & grandibus vteretur: vulgus enim aurū, orum, vt nunc passim dicitur, enunciabat. Sed erat hoc ad gemmarū etiam ostentationē, quarum mox luxus creuit in immensum. Nam signū in vno tantū habere permittebatur, nec cuiquā nisi libero, quos solos fides decerneret, quæ signaculo cōtineretur. In diuinis quoq; literis anulus est fidei signū: quòd spectare Evangelicū illud Theologi aiunt, Date anulū in manū eius. & quòd Psal. legitur: Signatū est super nos lumen vultus tui Domine. Nam & Paulus vltimo Digestorū, anulum huiusmodi signatoriū inter ornamenta recenseri negat. De hoc Cic. ad Q. fratrem: Sit, inquit, anulus tuus nō minister alienæ volūtatis, sed testis tuæ. Sanè apud veteres testamentorū tabulæ, septem testiū signis anularibus muniabantur, quæ facti testamenti fidem facerēt. Quòd verò seruis atq; libertis ius anulorū negaretur, quo tamē impetrato, ingenuitas simul impetrata intelligeretur, XL Digestorū lib. Papinianus, Neratius, Paulus, & Ulpianus extendere. Hic verò quæsiuisti à me, quid sibi vellet in scenis anuli aurei legatus vsus, quo nō alibi, q̄ in scena liceret vti. Respōdi, locū eum ex Pandectis desumptū esse, sed sedissimè vitiatū corū imperitia qui literas nunquā attigerūt. Nani quòd vulgata habent exemplaria: Proinde etli scenicæ vestis vsus fructus lege, aut anuli aurei, vel alterius apparatus, alibi quàm in scenā nō vtetur: legendū ex antiquissimo Pisano codice qui Florentiæ custodit: Proinde si scenicæ vestis vsus fructus lege, vel aulæi, vel alterius apparatus, alibi quàm in scena nō vtetur. Habes em̄ vestem scenicā, habes aulæa, habes reliquū apparatus. Ac de aulæis huiusmodi apud Horatiū legas, Auditoris egent aulæa manentis, in huiusmodi ornatus scenici significatum.

C O R.

Sed hæc vt cunq; habeant, illud manifestū est, digito qui minimo læuæ proximus est, anuli gestandi munus demandatū, eaq; de causa nomen illi inditū anulari: erat enim is cordis indiciū, ideoq; instituitū ab Ægyptijs, vt anulo tanquā corona honestaret. Eundem sacerdotes ad deorū aras operātes cōfectis odoribus illinebant: idq; propterea fieri solitum aiunt, quòd dissectionū periti neruum quendam à corde natum per dorsum ad eum tendere, & in eo desinere cōpererint. Sanè solebant in huiusmodi anulis eorum etiam imagines fieri, quorū memoriā colerent & obseruarent, quòd eos sibi præcipuè cordi esse, qui cas gerebant, cum quadam etiam ambitione omnibus ostentarent. Vnde Cicero lib. de Finibus, Epicuri studiosos memorans: Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, sed etiam in poculis & in anellis habebant.

IGNAVIA HONORATA.

Alij putant anulum in hunc digitū immisium, ne aurū tam facile obtereret. Ignauissimū em̄ esse eum inter omnes digitos, manifestū est, ideoq; ad aurū & gemmarū incolumitatem aptior videt. Non em̄ exporrigi sine aliorū comitatu potest, vnde minus attritui obnoxius est.

Pierii Val. Anulus.

anulo honestatum, honores ignauo cuiipiã habitos interpretari velint. Sed quã-
tum pertinet ad locũ, subsecuta etas nihil interesse iudicauit, quo gestaret articu-
lo, sed vt quisq; vellet, quacũq; manu, quoue libêret digito, ferre permissum est.

NOBILITAS.

Sed vtcunq; illi philosophentur, apud Romanos anulus omnino signum no-
bilitatis fuit: nã vt apud Liuium libro secundi belli Punici tertio, Mago, qui
Cannensis victoriã nunciu Carthaginem missus erat post rerum gestarum se-
riem enarratam, ad rerum tam lætarum fidem, effundi iussit in vestibulo Curiã
ingentem illum anulorum aureorum aceruum: deinde verbis adiecit, quò maio-
ris cladis indicium esset, neminem nisi equitem, atq; ipsorum primores, in sine
id gestare. Et in calce noni ab Vrbe cõdita: Tantũ, inquit, Flauij comitia indi-
gnitatis habuere, vt pleriq; nobilium anulos aureos & phaleras deponerent. Et
vbi Cicero oratione quarta obiicit Verri, quò indignissimos in cõcione anu-
lis aureis donasset, Honori, ait Asconius, & lucro sunt, vt haste, uexilla, phalera,
coronã ciuicã, item anuli aurei ingenuitatis signa.

DE DIADEMATE.

Anulis & gemmis, casu nescio quo, ad diadema progressũ est: quo
in sermone, quò fasciam esse diadema dicerem, & in numis aliquot
cã gemmatã ostenderẽ, admirari videbãre: cuius rei fidem afferebã,
Ægyptios sacerdotes si principẽ hominẽ ostendere voluissent, hie-
roglyphicẽ canem solitos facere fascia velatũ: de quo ad Florium loco suo plura.

REGIA POTESTAS.

Idem Regiã potestatis significatum à fascia etiam apud Romanos acceptum,
Exemplis tibi plurimis confirmaui. Apud Ammianum enim Põpeio legimus
obiectum ab obrectatoribus, quò esset rerum nouarũ cupidus, et Regiã maie-
statis affectaret insignia, quia crus fasciola cãdida obligatum, tegẽdi vlceris cau-
sa, gestauerit aliquandiu: nihil enim interesse, iactitabant illi, quam quis partem
corporis redimiret Regiã maiestatis insigni. Nam & Fauonius, vt Valerius ait,
dicere solebat, nihil referre, qua in parte corporis sit diadema, cum ita Pompeiũ
eundem carperet. Eoq; Senecã sententia nimirũ spectat, vbi dicit: Fasciã solue,
multum enim mali sub illa latet. Libro de Alexandri virtute Plutarchus ait, Ti-
granem Armeniũ candidam fasciam, quò insigne regni est, ad Pompeij pedes
abscisse, regnumq; scẽdissimẽ depositum in prædam cõcessisse. Cuiusmodi ve-
rò esset ornamentum hoc in numis vidimus, in quibus eius Regis caput impres-
sum est, cum inscriptione, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΙΓΡΑΝΟΥ. ab cuius altera parte hostem
ipse prostratum calcet, palmamq; dextera prætendens, hostis sceptrum sustolle-
re videtur. Ibi verò diadema ita figuratum est, vt præalta fascia opere Phrygio,
floribus & alitibus superadditis, elaborata, à fronte ad occipitium circumdatur,
duãq; à temporibus hinc inde tãniã, ipsã quoq; à medio deorsum scissẽ in hu-
meros vsq; dependeãt, gemmis per omnẽ marginem bacchantibus. Et Cidarini
Regis Persarum insigne, quò Darius capite gestabat, cẽrulea fascia albo distin-
cta circumibat. Ad diadema verò facere fasciam, Antigoni dicteriũ indicat. vsur-
patum à Seneca. Ille enim vetulã cuidam felicitatem eius admiranti respondit,
Si nosses, ó mater, quanta quòtue mala panni frustũ hoc obtegat, diadema cõ-
monstrans, illud quidem vel è fimo tollere minimẽ dignareris. Sanẽ cum Cãsa-
ris imaginĩ quidam ex adulatorum numero, vt Appiani more loquar, coronam
lauream candida fascia præligatam imposuisset, Tribuni Epidius Myrillus Ce-
setiusq;

setiusq; Flauus, vt apud Tranquillum est, coronę fasciam detrahi iusserunt, hominemq; qui id fecerat, duci in vincula mandarunt, simulantes & in hoc Cæsari rem gratam facere, qui ad Regni mentionem subirasci consueuerat, atq; ijs qui aliquando cum circa portas regem salutassent, cum populū vocem eam indignè ferre atq; ingemiscere animaduertisset, responderit, se Cæsarem esse, non Regē quasi illi ad nomen eius aberrassent: cum tamen Myrilli factum adeò ægrè tulerit, vt in Senatu grauiter conquestus insidias sibi strui per Myrillum, qui calumniam affectatę ab se tyrannidis astutē cōmentus esset, cum eum morte dignū censeret, id demū obtinuit, vt magistratu priuaretur, senatuq; summoueret. Quod si quis adhuc dubitet diadema fasciam fuisse, qua principatus insigni Reges vti soliti sunt, si quę retulimus ambiguū quidpiam habent, illud apertè dilucideq; declararit, quod super Alexandro Macedone fert, olim eum diadema sibi dempsisse, causa vulneris alligandi, quo Lyfimachus in fronte vulneratus fuerat: quod auspiciū regalis potestatis Lyfimacho fuisse rerum scriptores prodidēre. Tradunt verò Græci, fasciam huiusmodi candidam pro insigni Regum esse, & à Libero patre fuisse primū institutum.

VICTORIA.

EAdem fascia in victorię significatum nonnunquam adhibita: vt quę Corinnę puellę poeticis studijs clarissimę, data capiti fascia traditur, quod Pindarum Thebis melico certamine superauerit: eius enim picturam capite tæniā vincto, hieroglyphicum dubio procul huiusmodi victorię argumentū, in Tanagræorum gymnasio fuisse Pausanias autor est. In quo tamē, vti illi victoriām, ita nos principatum interpretari possumus. Nimirum fuit hæc Corinna illa, de qua Properitius noster,

Et sua cum antiqua committit scripta Corinna.

Et in vulgatis à Io. Lascari antiquorum epigrammatis:

ἢ σὲ κοριννα ὁ δὲ ἐν ἀθλοῖσιν ἀπὸ δ' αὐτῆς μὲλ' ἀμύλιω.

Vnde nos in nugis nostris puerilibus: *Inclytæ, quę Minervæ clypeū canit, Corinna.* Quod verò gestaminis huius inuentū Libero patri Græci adscribere voluerūt, manifestum est Ægyptios eo multò antè vsos, neq; in Cane tantū, sed in alijs quoq; simulacris, vt in Isidis tenijs, alio Commentario latius declarauimus.

DE TITULO.

TRat & amiculi, siue redimiculi species, cui nomen Tutulo prius, mox Titulo fecerunt: ornamentum quippe capitis in sublime surgens, purpurea vitæ redimitum, instar coni, galeriue rosarum.

SACERDOS.

EO sacerdotiū hieroglyphicè significabant. Quin & vxores & ministræ Flaminis, eo erant gestamine insignes. Petronius ait Tituliū à Numa Rege factum, fuisseq; palliolū ex lino, quo sacerdotes in sacris vterētur. Alij per Titulū mitras siue fascias accipiūt, quorū vsus esset sacerdotibus ad ornamentū, nō illæ tamē ociosæ, neq; temerè appositę, cum sua præ se ferāt significata. *Kidαγι* Eucherius pileum sacerdotalē ait ex bysso, quę Græci & nostri tiarā dicunt: quidam etiā mitrā vocāt: eamq; incorruptā dicit Apollonius, cum integrā & incolumē intelligit pudiciā, propter fascias scilicet quib. id gestaminis præligat. Vtcūq; ornamentum hoc capitis, vt Hierosolymitanus Helychius interpretat, sapientię signum est, propterea quod in capite cerebrū sapientię organū. Sed antiquioris illius Tituli species hodie quoq; in vsu est sub regni nomine, quo quidē Pont.

Pierii Val. Anulus.

maximi caput, maximis quibusq; sacrorū solennitatibus insignitur: et vt summa eius potestas eo gestamine significetur, triplici fascia, auro, gemmisq; ditissima, ornamentum illud redimitum conspicitur. Sed apud Hebræos nullum venerabilius gestamen erat, quàm Petalū, aurea lamina in fronte Pontificis, quæ Dei nomē illud, quod nulla lingua mortali enūciari potest, quatuor Hebræis literis scriptum præferebat, quod Tetragrammaton adhuc appellant.

REGIA CLARITAS.

IN antiquissimis Ægyptiorum monumentis cernere est mulierem quandam tribus regijs caput insignitam. Significare aiunt id, eam regis filiam, regis vxorem, ac regis matrem fuisse. Ea verò Simandij clarissimi Regis mater fuit, de qua scriptores rerum plurima: quorū si nos diligentiam sequeremur, tale aliquid in Blancā Philippi magni Mediolanensium Ducis filiam decerneremus, quæ Francisco Duci nupsit, quæ Galeatium Ducem genuit, de qua cultissimum extat Epitaphium à doctissimo eius temporis viro Bartholomæo Lāpridio Lyrici nostri clarissimi patruo editū. Id est huiusmodi:

*Tres Italos proceres terris ego Blanca Latinis
Regnantes vidi, filia, nupta, parens.*

In alijs Ægyptiorum Regijs varias gestaminum formas inspicias, quæ Regum capitibus imponerentur. Leonis quippe, aut Tauri, aut Lupi, aut alterius cuiusq; feræ priores partes, draconū etiam capita, insignia principatus, pro virtutis, aut operum cōditione, quo quisq; in argumento clarum aliquod facinus edidisset, quōue rerum studio teneretur: quorū quidem significata de simplicibus eorum Commentarijs, quæ conscripsimus, requirenda sunt. Neq; verò sum nefcius, coria serpentum plerisq; populis tegumentorum bellicorū vsum præstitisse, quibus plurimū Amazones in Libya vti solitæ, vnde, quod nonnulli tradunt, Medusæ figmentum emanarit.

P A L L A S.

SANè Phidias draconem Palladi apposuisse perhibet: quod cum optimè calderet Maro, dracones illos geminos à Tenedo in terrā elapsos, post facinus in Laocoonta & eius liberos perpetratum, ad summa Palladis delubra confugisse dicit, sub pedibusq; deæ, clypei q; sub orbe locū tutelæ sibi delegisse. Quod vt manifestius intelligatur, operæ precium est quæ Pausanias de simulacro Palladis tradidit explicare. Ait enim simulacrum Minervæ Athenis fuisse talari veste, Medusæ capite eburno pectus obtegente, cū victoria, cubitorum quatuor, & hasta in manu: ad pedes verò clypeus appositus erat: iuxta hastam draco obvolutus cernebatur, quem ipse Erichthonium suspicabatur esse. In basi, quæ statuam sustentabat, Pandoræ historia sculpta erat, quæ mulierum omnium prima fuisse traditur ab Hesiodo, & in vltionem surrepti ignis, in humani generis perditionem emissa.

P R O T E V S.

INter insignia reliqua spectare est nonnunquā arborem, nonnunquā ignem flammulis promicantē, quandoq; flores, quādoq; plumas in varias cristarum species dispositas, quæ modò ad decorē, modò ad stuporē comparabātur. Qui bus cum Proteus Ægypti Rex nominatissimus variè vteretur, datus est fabule locus

locus, ut in tot se vultus cōmutaret. Quamuis non sum nescius Protei figmentū in longè sciciorē intellectum, ab antiquis interpretibus acceptum.

VERITAS.

Q Vippe qui per eiusmodi fabulam, si quis hieroglyphici locutionem abhorreat, difficultatē eam ostendi dicant, quam in assequenda veritate rerum experimur, tot sunt quæ nos eludunt species, sophistarum decipiæ, atq; subterfugia dialecticorum posita, quæ veritatis speciem præ se ferant, oratorum inductiones atque sortitæ multis argumentorum aceruis in immensum congestæ, ut multum diuq; laborandum sit, anteaquam Proteus ipse humana, hoc est, vera se facie spectandum exhibeat.

INSIGNIVM CAUSÆ.

A lunt verò nonnulli, insignia hæc ideo prius olim excogitata, ut Principis & ductoris sui ordinem milites in bello seruarent: quibus verò res prospere successerat, animal cōsecrassē, cuius auspicijs victor euassisset, cum animalia singula singulis genijs & cœlorum virtutibus credita, persuasum haberent, quos omni cultu sibi propitios reddere, & seruare curabant, cuius aliquando numen voti compotes explorassent. Quam opinionē magnus etiam Iamblichus, ac pleriq; alij Platonicæ factionis proceres enixissimè fouere contendunt, esse quādam in rebus inferioribus congruentiam, ut nunc ita dicam, cum superioris asserentes, ideoq; ad sacrificiorū efficacitatē cōferre. Neq; animata tantum id præstare, verum etiam inanima, colores, figuras, numeros: veluti hexagonarius numerus cum Sole cōgruit in Crocodilo, in Cane rursus, & canicipite Simia. Quædam à natura profectę rationes, & vires, pari cum Luna temperatura deprehēduntur: ita demū colores, figuras, formasq; omnes, cuiuspiam superiorū cōuenire, vel animalium membra singula, ut galli cor, ad solares genios cōciliandos efficacissimū.

ANIMALIVM CVRANDORVM CAUSA.

A nimalia verò apud Ægyptios ideo, dicit Iamblichus, alebantur, quia dum conseruarentur tenerenturq; familiarem proprietatem ad deos augerent, vimq; cōmunionis inter homines deosq; conseruarent. Quare Mathematici huius per hoc multa tradiderunt: ac nostris quoq; temporibus pleriq; non postremo eruditionis viri, certis quibusdam siderū momentis imagunculas huiusmodi signant afflatu captato, ut astri genij'ue illius tutela, quib. se vel à genesi, vel à professione, vel etiā ab euentu aliquo cōmendatos credunt, fortunatiores simul ac beatiores fiant. Sedenim omnia hæc irrita fiunt, ac penitus summoventur, cum sanctissimū Christi nomē in omnes huiusmodi delusiones opponit: inde enim omne bonū, inde felicitas vera, & incassura beatitudo. Sed ut susceptū prosequamur negotiū, in honore plantæ etiā fuerunt, ne legumina tantū, ex ijs quæ terra nascerentur, cultu suscepta existimemus. Phœnices enim plantas diuinis honoribus coluere, ut apud Eusebiū: & casu aliquo auulsas terra, aut alio quopiā euentu intermortuas, miseratione, luctu & deploratione, ex patrio sacrorū ritu profecti sunt. Ad horū ferè imitationē nō arborum tantū, verum herbarū atq; florū obseruationes alias alia de causa excogitauit terra Græcia: ut laureā pro triumphantibus, & ijs qui immortalitate dignū aliquid perpetrassent: quernā pro ijs qui ciuem seruassent: oleaginā & alia quædam pro Gymnicis, de quibus multa passim Græci tradidēre. Nanq; hi Pandorę primū caput ponūt coronatū à Charitibus. Saturnū Pherecydes ante omnes coronatū ait. Iouē Diodorus post cui cœtos Titanas. Idē Priapo tæniās dat, & Ariadnē fertū. Iunoni vitē Callimachus,

Pierii Val. Corona.

de quo alibi ex Tertulliano. Hercules nunc populum, nunc oleastrum, nunc apium capite præfert. Suam Apollo laureã, post Delphicum draconem interfectum, de quo Pindarus, atq; Callimachus. Liber hederam: cuius rei causam loco suo, ex Harpocratiõne recitauimus: quamuis idem India triumphata lauream tulit: nanq; is, vt Saturninus, triumphorũ Deus habitus. Milites idem ait etiam myrtõ, quæ propria Veneris est, coronari solitos: quãquam & olea, quæ Mineruæ debetur in primis, redimiti aliquando processere. Prætereo castrenses, murales, & nauales ex auros dari solitas, & quæ latè habentur apud Gellium, Suetonium, & alios, & quæ vulgatissima sunt de insignioribus Græciæ certaminibus, Olympijs, Isthmicis, Argiuis, & Pythijs, quorũ præmia oleaster, pinus, apium, & malum. Vnde illud apud Max. Tyrium: Minimè fas est oleastro malõue coronari, qui secum ipse decertet: vt victor præconio declareris, opus est æmulo. Sed ne videamur immemores Ægyptiorum, Isis prima repertas spicas capite circumtulit, quod Leo scriptor Ægyptius tradit. Et vt nostrarum quoq; literarum monumenta prosequamur, Eua omnium prima, diceret Tertullianus, pudenda sua folijs coronauit. Sed qui plura super his petierit, Claudij Saturnini librum, quem de coronis edidit, inquirat, qui, Tertulliano teste, & origines & causas, & species, & solennitates earum ita edisseruit, vt nullam gratiam floris, nullam lætitiã frondis, nullum cespitẽ aut palmitem nõ alicui capiti inuenias consecratũ.

L E G E S.

AD coronarũ demũ hieroglyphica reuersi, coronam dicimus legum indicium esse, propterea quòd certis est vinculis cõplicata, quibus vita nostra veluti religata coërcet. Atq; hæc diui Hieronymi sententiã est, qui *σεφαινον μη σβεπιδε*, Pythagoræ symbolum interpretatur leges non esse dilacerãdas, sed in vigore & incolumitate sua conseruandas. Et quoniam sepes complicatione quadam ambituq; certo coronis quodammodo similes habentur, eadem ratione factum, vt in diuinis literis ipsæ quoq; sepes sint legum hieroglyphicum.

H I L A R I T A S.

Roseam tamen & florulentam præterire noluius, quæ quidem corona hilaritatis erat indicium: veteres siquidem conuiuia celebrantes ornare se coronis consueuerunt, cuius rei principium à diademate simplici fuit, vt scilicet frontem fascia constingerent, quod institutum est salubritatis causa, vt tradit Athenæus, propterea quòd conuiuiorum mos sit, sese ad bibendum liberius inuitare. Ne igitur vinum æquo largius sumptum molestos ad caput vapores attolleret, experimento compererũt plurimũ prodesse frontem ita colligare. Posteritas verò salubri huic inuento decus & ornamentũ adiecit, atq; ideo fascias illas floribus peruestire cœperunt, quæ res procliuiter admodum in effusissimum mox luxum euagata est.

C O R N V A.

Quæ verò corona Regiũ est gestamen, eam à cornu dictam volunt: passimq; in diuinis literis cornu pro Rege positum inuenias: conueniuntq; similitudine quadam inter se, cornu, radius, & corona. Vnde Moses cornuta pingitur facie, quæ radiata esse deberet. Diuini enim Solis afflata lumine, radijs quibusdam igneis promicare videbatur: quem splendorẽ cum Israëliticus populus ferre non posset, precibus ab eo contendit, vt velata ad eos facie loqueretur. Coronæ porrò Regiæ ex instituto veteri, radiorũ referunt similitudinẽ, vt non temerè olim institutum sit eas in Apollineo capite XIII preciosis lapillis confici, qui splen-

asplendore suo fulgentes caput vniuersum radijs illustrarent: atque, vt in Ceruorem hanc totā latius explicauimus, vctusti numi, marmoreæ alieneæq; Regum statuæ plerq; duodecim conspicuæ radijs ostenduntur. Hinc apud Virgilium Latinus rex fœdera certaminis inter Æneam & Turnum sancturus,

*Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis sex radij fulgentia cingunt, Solis aui specimen.*

M V R I.

ET frequentissimus autorū vsus coronam pro muris vrbiū vsurpauit. Pindarus Alcimedonti Olympijs, ἡδιέφανον τῶν ξει, metaphoricè aiunt interpretes mœnia: muri enim vrbiū tanquam coronæ sunt. Hinc Anacreon:

*Νῦν δ' ἐκ τῶν πόλεων στέφανον ὄλωλες,
Nunc dissipata sunt corona ab oppido. Vel, Urbis at iam iam perijt corona.*

Quòd verò coronas Regias non esse discernendas Pythagorā admonuisse dicebamus, sunt qui eodem argumento dictū existimant, quo ignem nō esse gladio fodicandum edixit: quippe non esse vt quisquā principibus negotiū facerent. Quod verò de regno dicebamus per cornu significari, cum id passim in diuinis literis habeat, superfluū est ijs diutius immorari: vt, Exaltauit cornu Christi sui. & quæ huiusmodi dicta sunt in Cerui cōmentario. Illud hieroglyphicū ante omnia videt, quod apud Ezechielē Cherubim humano primū capite pingitur, coq; quatuor cornibus bubulis insigni: humeris inde alatis, & pectore leonino: qua in specie theologi nostri, vt apud Hierosolymitanū Hefychium legere est, insigniores virtutes quatuor, per totidem vituli cornua intelligunt. Humana quippe facies sapientiam indicat, quā philosophi aliquot prudentiam dixerunt, sed sublimius atq; diuinius quid in sapientiæ nomine, Leonina nimirū fortitudinem. Per partem eam quæ vitulum excribit, iustitiam interpretantur, de qua nōnulla in Bouis cōmentario. Aquilæ species castitatem præ se fert, quæ sublimi volatu in cœlum sese erigit: nam Ioannes, qui omnino aquila est, scriptorum omnium consensu intaminata fuisse castitate perhibetur. Animaduertendū tamen est in Hefychiano codice vulgato desiderari quædā, & perperam esse positum, In persona leonis sapientia, nulla de persona hominis facta mentione.

V I R E S.

IAm quòd alibi per cornua vires significari diximus, antiquū insuper dicteriū est, πρὸ τῶν οὐκ ἀμω κέρατ' ἐχθας, olim putassem te habuisse cornua, cum quis fortis antea habitus, spem mox per ignauiā fefelleret. Et Horat. de Baccho: En addis cornua pauperi. Quem secutus Ouid. ait:

Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit.

Alibi verò super eodem dixerat, In prælia trudit incermem. Et Dialectici syllogismi speciem, dilemma dictum, quòd hinc & inde feriat, cornutum appellant.

DE SCEPTRO.

Ceptrum Regium diademati & coronæ addere res ipsamet postulat, de quo tamen toto opere, vt varijs imaginibus insigne apud hos vel illos haberi solitum, pro loco, & signo, quod occurrebat, multa disseruimus: nunc verò super eo quædam generatim edisserenda sunt.

R E G N V M.

APertissimè quidem sceptrū siue virgā, hieroglyphicū esse regni, illud in diuinis literis ostendit, quòd sceptrum de manu ludæ non auferendum pollicetur Dominus, donec veniret qui mittendus erat. Regiū quippe nomen in lu-

Pierii Val. Torques, &c.

dæis tandiu duraturū, dū veniret Christus. Nam & Psal. virga regni tui habet, & huiusmodi multa passim. Ponūt verò Theologi differentiā inter virgā & baculū, q̄ virgula in diuinis literis plerisq; locis sit castigationis, correctionis, & discipline signū, vt virga equitatis, baculus cōsolationis, auxiliij, sustētationisq; vt eo loco, Virga tua et baculus tuus ipsa me cōsolata sunt. Pro sustētaculo, Thob. Baculū senectutis meę. Latini in huiusmodi significatū scipionē protulere. Inuenitur & pro defensione, vt de Cleomene Atheniensiu duce fert, qui cū propter omniū in se odiū effectus esset insanus, baculo se aduersus insultātes muniuerit.

DE TORQVIBVS ET PHALERIS.

Vbscūtus hinc sermo est de torquibus, phaleris, armillis, quæ præmia fuisse militaris virtutis Plinius, Gellius, & quidā alij tradiderunt: quippe Siciniū Dentatū donatū torquib. ter & sexagies, phaleris vicies quin quies.

VIRTVS SOLIDA.

TOrquem aureum solidæ virtutis præmium fuisse traditum à Vegetio, quē qui meruisset, præter laudem duplas consequeretur annonas. Species torquium in marmore incisas Brixiaē videris cum inscriptione huiusmodi:

L. ANTONIVS L. F. FAB.
QVADRATVS DONATVS TORQVIBVS ET AR-
MILLIS AB T. CÆSARE.

BIS

LEG. XX.

Bini enim hinc, & inde alteri torques cum literis, quæ vigesimæ eum legionis fuisse declarant: inde duo signa militaria quadrata, ad cognomentum eius exprimentum, aut fortè legionis nomen. Et species quædam candelabri in tridentis modum figurati, in medio sita, de quibus in Armis.

OPERA LAVDABILIA.

TOrquis quidem significatū aperuit Vegetius, de armillis nihil meminuit: eas laudabiliū operū præmiū esse indicat Adamātius, dum in ea Ezechielis verba, Et imposui tibi armillas circa manus tuas, paraphrasim huiusmodi subiungit: Cū mihi dederit Deus occasionem honorū operū, armillas circumdat manibus meis. Diffundebantur ad posteros gestamina hæc, quò minores ad imitandas maiorū suorū virtutes inuitarentur. Hinc apud Tranquillum legas, C. Caligulā vetera familiarū insignia nobilissimo cuiq; adempsisse, Torquato torquem, Cincinnato crinem, Gn. Pompeo, Magni cognomen.

ARMILLAE.

Armillaē nō humeris tantum decus afferebant, verum & brachia decorabant. Eas verò ita dictas volūt veteres etymologici, quò antiqui humeros cū brachijs armos vocabant: inde arma, quæ cūq; ab illis dependent vel ijs alligata sustinent. De armillarū donis habetur apud Liuium x ab Vrbe cond. post victoriā è Samnitibus ad Aquiloniā, à Papyrio quippe Sp. Nautiū, Sp. Papyriū fratris F. & quatuor centuriones manipulūq; hastatorū armillis aureisq; coronis donatos. Idem ibi centuriones, militesq;, atq; equites, corniculis armillisq; argenteis donat. Et Decius tribunus ob seruatū ex obsidione præsidium Romanū, dissipataq; Samnitiū castra, aurea corona ab A. Cornelio Cossō donatus. Aurea verò corona erat quæ castrensis, ex auro quippe in valli specie fabricata, quæ dabatur ei qui hostium castra pugnando primus introisset.

DE ADAMANTE.

Inc sermonem transtulimus ad Adamantem, quo super multa vltro citroq; dicta sunt, dum tu ea quæ passim prædicantur, quæq; lectione laboreq; tuis super acquisieras, cõmemorares. Verũ ea quæ tu meministi, quæq; tuo pte studio consecutus es, hîc repetere superfluum iudicavi: quare ea tantũ quæ paucissima illis ego addideram, recensebo.

FORTITUDO.

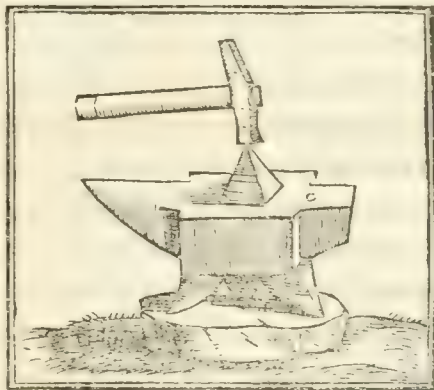
Non temerè scilicet Adamantẽ pro fortitudine proponi, cui robur indomitũ, visq; insuperabilis, nomẽ meritò fecisset, quippe qui limæ, scalpro, & malleo duritia incenarrabili resistat: quodq; omnium maximè admirandũ est, contra etiã ignis violentiã incolumis lapillus euadat, neq; calore quidem admisso: unde Græci ex ipso nomine à re imposito, gemmã indomitã intelligi voluere. Per hanc verò ea fortitudinis virtus ostentatur, qua quis ea quæ aduersa acciderint ferendo peruincat, secundis nihil quicquã immutet, atq; vt apud Horatiũ est, rebus angustis animosus atq; fortis appareat, idemq; vento secundissimo turgentia vela contrahere sapientia duce didicerit. Quin etiam id insitum diuinitus habere fertur Adamas, vt mentẽ animumq; gestantis vano metu liberet, vt superbæ etiam fortunæ respondere suadeat.

Transit & in cõmunem locũ significatũ huiusmodi, vt tam de animi fortitudine, quæ virtus sit, hoc est, honesti iustiq; causa concepta, quàm etiã de obturata aliqua mentis destinatione, quæ nulla queat ratione loco dimoueri, possit intelligi: eaq; de causa Ditis pectora adamantina fingi, & apud inferos solido ex Adamante portas & columnas esse, atq; ita demũ omnia dura & implacabilia, eius lapilli elogio significari. Adamanta quidem Plutonẽ Theocritus manifestè nuncupauit, Pharmaceutria:

Τὸ δ' ἀρτεμι καὶ τὸν ἐν ἄδ' αὐ Κινύραυς ἢ ἀδάμαντα.

Propterea enim dictũ hoc nomine aiunt interpretes, quòd durus sit & inexorabilis: aiunt enim loco hoc ex particulã intensionis esse, atq; ita Plutonem mirum in modum inexorabilem exponunt. Sed vt ad eam partem quæ virtutis est redeamus, qua scilicet quis munitus arũnosissima quæq; patientissimè perferat, nulliq; calamitatũ generi succubat, Adamantius vbi causam quærit, cur corpus etiam lobis viri iusti pijq;, Deus in potestatẽ dæmoni concesserit affligendum, comparationẽ ab eo defumit, qui boni Adamantis dominus, cum cuius periculis omnibus cõcedat explorandũ, dicatq; tolle, proba, experire, tormentisq; omnibus examina: sic omniũ cognitor atq; prescius, qui optimè nosset lobẽ Adamantum inuiolabilem, poscenti diabolo eum dedit in potestatẽ, sibi quidem satis conscius lobẽ verũ Adamantẽ esse. Mox illa de Christo subiecit: Sic nanq; & singularis ille & diuinus, cœlestis atq; incorruptibilis Adamas vnigenitus Deus à Patre ad terras missus, de quo dicit Deus Pater: Ecce ego ponam Adamantem in medio populi mei, quẽ neq; ignis tentationũ in deserto cõminuet, quẽ ictus, verbera plagæq; impiorũ in cruce nõ atteret cõminuentue, quẽ neq; sepultura, neq; descẽsus ad inferos vel minimum violare poterũt, sed enim omnia superabit, scq; diuinũ & incorruptibilẽ probabit Adamantẽ. Et ne quis fabulosa putet

INEXPUGNABILIS.

Pierii Val. Gemmæ.

quæ de hircino sanguine, cui rerū vni cedat Adamas, memorię produnt, memoratu digna sunt quæ super hoc D. Cyprian. lib. de duplici martyrio differit, cum efferas nationes quas Romani nuncq̃ frāgere vel domare potuerint, Christi sanguine indicat emollitas. Qui naturę causas scrutant, ait, narrant Adamantē nulli chalybis duritiei cedentem, hircino sanguine maceratum, ictu mox malleorū disilire. Nullus autem Adamas cordē faxeo peccatorū durior. Hoc igitur cor ferreum, cor faxeum, cor plusquā Adamantinum emollit sanguis Christi.

LITATIO.

IN Hebræorū sacris Adamas litationis signum habebatur: quia quæ foret summi numinis de mortaliū reb. sentētia, manifestabat. Gestabat enim eorū Pontifex ornamentū quoddā ante pectus opere pulcherrimo elaboratū ex auro, nō ultra palmi magnitudinē, in cuius medio veluti stella quædā aurea elucescebat, duo vtrinq̃ Smaragdi, quorū vnus tribubus sex, totidem alter ex XII Israeliticis insigniti erant. Inter Smaragdōs medius Adamas erat. Sacerdos igitur Deū de re quapiā cōsulturus, precib. ritē prolatis, supinis in ccelū manibus porrectis, oculos in id operis cōiiciebat, deq̃ proposita re Deū interrogabat: qui si prospera secūdaq̃ polliceretur, Adamas ardentissimo splendore promicabat, radijsq̃ fulgētissimis coruscare quodāmodo videbat. Sin autē ex voto nihil promittebatur, lapillus nihil quicquā immutatus, sua se specie cōtinebat. At si Deus populū cædi destinasset, sanguineus apparebat. Si mors cuiquā impēdebat, nigro obfuscari conspiciebatur: idq̃ gestaminis EPHVD illi appellitabant, de quo tota sacra historia plurima. Sedenim & genus vestis sacerdotalis erat Ephud, quæ aliter superindumentū, vel superhumeralē appellat: cuius vestimenti duo erāt genera: vnū lineū & simplex, quod sacerdotes habebāt: alterū diuersis coloribus, ex auro, purpura, & bysso, hyacintho gemmisq̃ suprapositis ornatum, quo soli Pontifices utebant. Logiū quoq̃ inter ornamenta Pontificia celebre, nostri Rationale appellitarunt, de cuius significato alio cōmentario diximus, cōtenti hīc formam eius ex Eucherio prodere. Erat verò pannus exiguus, ex gemmis & auro coloribusq̃ varijs, qui superhumerali cōtra pectus Pontificis adnectebatur.

SAPPHIRVS.

IMPERIVM AVT SVMMVM SACERDOTIVM.

Sapphirus & apud veteres & apud iuniores, omni ætate, magna semper in celebritate fuit: siquidem per eum imperium, aut summū sacerdotium significari manifestū est. Causam nōnulli eā cōminiscuntur, quòd lapillus is ccelitus à Ioue & à Saturno vim quandam cōtrahat, vt ad eiusmodi euenta viā præparet, & faciliora hæc affectātibus omnia reddat: ita ab Ioue regnū, ab Saturno sacerdotiū impetrari. Sedenim pietas nostra sanctiora patrū documenta prosequens, Sapphirū in similitudine Throni figuratū apud Ezechielē agnoscit, idq̃ Dei Opt. Max. sedem significare cōtendit. Eucherius hinc cælestes formas, ipsosq̃ angelos intelligit, ita per serenū ccelū electorū conuentus ostēdi. Neq̃ dissimilia Hesychius super tunica coloris hyacinthini.

COELVM DECIMVM.

Species tamē ea Sapphiri throni, vt ab Isaache philosopho explicat, decimū scælorū orbē designat, empyreū ab alijs vocatū: ex colore siquidē sapphiri nitorē intelligunt illius lucis, q̃ omnē supereminet lucē. Throni verò similitudo immobilitatē eius indicat: siquidē orbis ille fixus manēs, & getus esse perhibet. In diuinis sanè literis legere est, Intuebūť pīj quę sub pedib. Dei sunt, quasi opus lapidis

lapidis sapphiri. Quinetiam profanae religionis autores Iouem in throno stantuebant, quod firmæ apud eum perennitatis indicium esset,

Qui stabilis cum permaneat, dat cuncta moueri.

S M A R A G D V S. VIRGINITAS.

SVnt qui perpetuo claroq; Smaragdi virore considerato, signū id esse virginitatis velint: idq; insuper argumento addunt, in patrandā re uenerca, quod experimento compertū est, si quis lapidem attingat, cum spontē frangi. Cæterum Astronomi Smaragdū Veneri cœlesti dedicarunt, & ad impetrandum eius numinis afflatum per quā idoneum esse profitentur. Nihil autem cœlitus non vndecunq; purum, honestum, & candidum, mortalium animis, si Platoni & veritati credimus, inspiratur.

I A S P I S. GRATIA.

Aspidem pro gratia poni autores tradunt. Sumptū ab eius vi, quōd mortalibus persuasum est gemmā eam hominum gratiam conciliare erga gestantem. Vnde non otiose dictum à Virgilio volunt,

Ille stellatus Iaspide fulua Ensis erat.

quo præcipuè tempore Didūs gratia expetebatur, cuius amore detentus, *Carthaginis fundabat arces, ac tecta nouabat.*

V E N V S T A S.

SVnt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent, quōd scilicet eam maximè comptā esse deceat, & delicijs omnibus affluentē. Operæ precii verò est apud Tertullianū legere, quæ de morosa gemmarum cura differit, dum nostras miscet ineptias, qui tam anxie in re tam inani occupemur: Tardè (ait) terunt vt niteant, subdolè substruunt vt floreat, anxie forant vt pendeant: & alia in hanc sententiā. Vniones tamē cum ad ornatū præcipuè cōparentur, venustatis significatum sibi ante alias vsurparūt: lapilli enim reliqui nō de pulchritudine tantū, sed de dotibus etiā alijs censent: in vnione nitor & leuor tantū expetitur. Quōd verò fuerint qui eos etiā deuorare magnificū existimarint, id improbitati potius, quàm vlli sit liberalitatis splendori tribuendū. Diuinę literæ per hieroglyphicū margariti, præmiū ostentāt quod rectè facientibus offertur. Euangelista: Inuenito aut vno precioso margarito abiit, & vdidit omnia quæ habuit, vt id emeret.

V N I O N E S. L A C H R Y M Æ.

Llud magis receptū, vnionem esse lachrymarū indicium, sumptum quidem a coniectoris, qui visos in somnis vniones lachrymarum profluuiū portendere tradiderūt: aiunt enim, *οιδος μαρραειται δακρυων ποον*, vt apud Sudā est, Artemidorū, & alios. cuiusmodi somniū cum nobis aliquando contigisset, resq; postmodum subsecuta esset, ita meminimus:

Visus eram niueos manibus tractare lapillos,

Unio in his, lætis gemma inimica viris.

A M E T H Y S T V S. SOBRIETAS.

NEq; desunt qui Amethystū pro sobrietate poni dicāt, quōd eiusmodi lapidem contra ebrietatem stare compertū est: non enim vino tētari, qui eum gesserit, in quo præter nomen, quod eius est significatio.

Pierii Val. Pecten, & speculum.

nis, nihil certi habeo, plerisque tamen, qualecunque sit, commentum placet.

DE PECTINE

Ram hinc finem facturum, cum tu ut prosequeris ita hortatus es: Mulierem nobilem gemmis aliquot ornauimus, sed ea nisi caput cōplerit, parum profecerimus: addamus igitur & pectinem, & speculum, ut si qua co uti velit, non aliunde quæsitum eat. Subieci ego:

V E N V S.

Veneri quidem precipue sacer est pecten, eiusque Deæ statua cum pectine aliquando Romæ dicata est, soluto quippe voto, quod mulieres Romanæ uerant, comis propter insuperabilem pruriginis ardorem abrasis: quo quidem incommodo atque cruciatus liberata, statuam huiusmodi Veneri crexere, quæ comas restitueret. Eandem etiam barbatam statuerunt, quod utroque sexu prædita sit Venus, quæ à lumbis ad superiora, marem, ad inferiora fœminam esse dictabant. Atque huc spectat Maronianum illud, Discedo, ac ducente Deo. quamuis non contemnendi autores utrunque sexum dijs attribuant. Sed super hoc alibi. Sanè quod ad pectinem attinet, Naso cum Cytheriacum dixit:

Sape Cytheriaci deducit pectine crimes. Metamorph. ubi de Salmaci.

Ea enim propria est muliebris curæ vanitas, ut in comendo ornandoque capillo, studiū omne suum exercent. Quare in numismatis videas Faustine caput multis & diuersis capillorum concinnitatibus sepe variatum. Sanè Seleucus merito duodecim eos versus sustulit, quibus Hesiodus inducit Palladem, Theogonia, Pandoræ satagentem, comendo eam & ornando: indignum ratus sapientiæ deam tanto studio circa muliebris ornatus curam occupari. Versus illi XII hi sunt:

Ζῶσε δὲ καὶ νόσφι καὶ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ,
Ἀργυρεῖ ἰσθμῆ, καὶ κρηθεὶ ἢ καλύπτῳ
δαδαλέω χεῖρασι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθαι.
Ἄμφι δὲ οἱ σφαίρας νοβηλέας ἀνθεσι πόλις
Ἰμβροτῶν πᾶρθένη καρήνῃε παλλὰς Ἀθηνῆ:
Ἄμφι δὲ οἱ σφαῖρῳ χρυσέω κεφαλῆων ἔθνη,
τῶν ἀνδρῶν ποίνισι ποδὶν ἰλυτῶν ἄμφι γυρῆς
Ἀσκήσας παλαμῆσι χεῖρὶ ζόμενῶν διὲν πατεῖ,
τῶν δὲ εἰς θαλάσσεια πέλα τετθῆχαῶ, θαῦμα ἰδέσθαι,
Κνώσθιλα ἴσθῳ ἠπφοῦ τρέφῃ, ἠδὲ θαλάσσεια.
τῶν δὲ ὄρεσσι πᾶσι καὶ χεῖρῶν δὲ ἀπελαμπερῶ πολλῆ
Ἐαυμασίη ζωῶσις εἰκότα φωνήσισις.

DE SPECULO

EXPLORATIO.

Vnt autem qui speculum explorationis signum esse velint, propterea quod & naui & rugæ; & vniuscuiusque color, & alia quæ forent incognita, indice speculo deprehenduntur.

F A L S V M.

Sedenim sapientius illi rem expendisse mihi videntur, qui falsum ex speculo significari tradiderunt, in quo scilicet quamuis similitudo quædam appareat, eò tamen falsa est, quod in speculo quæ læua sunt, dextera: quæ dextera, læua referantur, atque ita veritati fucus fiat.

H Y M N V S.

Alioqui speculum Pindaro est hymnus, in quo scilicet res præclare gestas, virtutesque cuiuspiam celebres possimus intueri.

AD ILLVSTRIS, PRINCIPED, NICOLAVM RODIVILVM OLICÆ ET NESVESII DVCEM, PALATINVM VILNENSEM, AC MAGNI DVCATVS LITVANIÆ summum Marefcalcum & Archicancellarium, Bresfensem, Saulensem, Borisso uienfemq; Capitaneum, De ijs quæ per arma significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS,
PIERIVS VALERIANVS.

CUM iam varios cōmentariolos diuersis misissem amicis, dedissemq; operam vt argumenti ratio vnicuiq; nō inconueniens esset, diligenter dispiciendum mihi putavi, cui nam hanc nostram de Armis elucubratiunculam inscriberem. Verum cū arma acri mittenda viro non ignorarem, tu certē Nicolae Rodiuille Magnanime

princeps, animo statim obseruare meo: teq; vnum è multis delegi, in cuius patrocinio ac tutela, noster qualis is cunq; esset in hac re insumptus labor, conquiescere deberet. Nam cū multa sese offerrent causa, quæ quemuis ad te vel amandum, vel suspiciendum allicere possint, vt animi tui celsitudo cum summa coniuncta clementia & moderatōne, ingenium facile & apertum, nulla maleuolētia suffusum, nullaq; auaritia inquinatum, bellicæ laudis militarisq; gloriæ flagrans studium, tum illa in primis Caroli V. Imp. Sigismundiq; Sarmatiæ regis (quos maiestatis causa nōmino) de insigni tua virtute testimonia tot tantaq; fuere, vt alter te Ducē renunciaret, ab altero multis maximisq; Lituaniæ imperijs et administrationib; ornatus logè clarissimus esses, dignusq; habitus qui in fortium bellicosorumq; populorum vel flore vel robore summam potestatem haberet, & in quo omnes rebus secundis animi æquabilitatem & religionis propagationem agnoscerent, aduersis inuictum robur cernerent, & disciplinā militarem prudentiamq; in administrandis disponendisq; singulis sequerentur, & autoritatem amplissimam libenter retinerēt. Hæc cū in te sint dona, conerisq; tam pulchro laudabiliq; exemplo ad eorundem lucem alios multos adducere, & quasi normam boni gubernatoris dirigere, merito te omnes strenuuum istic hominum florem, ditionum istarum firmamentum, boniq; principis ornamentum existimant: merito quoque nos T. Excellentia hosce nostros de Armis cōmentarios nuncupamus & consecramus. Arma certē huiusmodi mittimus ad bellum ita delectabilia, vt eadem vel domi sedens, in alto cōtractare possis ocio, cū in ijs ipsis & disciplinarum cultum, & variæ eruditionis totiusq; antiquitatis imaginem honoratissimam sis agiturus. Hæc qualiacunq; à me conscripta, meæ in te perpetuæ obseruantia testes, probata ad alios venire patieris: equidem nec dubito, quin tuo patrocinio defensa, gratiora omnibus futura sint. Faxit Deus Opt. Max. vt potestas & voluntas quas tibi dedit, eos exitus habeat, qui & illi maximè gloriæ sint, & Christianis vtilitati, & tibi dignitati. Vale.

IVS IN ARMIS.

DE ORVM, vt hinc exordiamur, simulacra armis ornata, auctoritatem, vimq; armorum indicāt. Nam Græci præcipuè deos omnes in vnuersum ferro accinctos fingere cōsuerūt, ex eo scilicet innuere volētes, armis omnia parēre, in armis ius esse: cū tamē Phœnices, vtpote mercatores, & assiduis dediti negotiationibus, deos cū loculis & crumenis bene pecuniosos omnes

Pierii Val. Arma.

effingerēt, nempe quòd rerū omniū vim penes aurū & diuitias esse arbitrarent. D

MVLIEBRIS VIRTVS.

Quod verò Lacedæmonij Veneris armatae simulacrum dedicarint, virtutis id hieroglyphicum, quæ prænituit in mulieribus. Nam cum Lacedæmonij bello cum Messenijs congressi eorum impetum sustinere non possent, pedesq; sensim retroferrent, vxores eorum hoc animaduerso, repente arma corripiunt, impetuq; in hostes facto non tantum lapsam maritorum aciem restituere, verum & Messenios ipsos fugauerunt. Eas inde amplexi Lacedæmonij, prout erant armati, cum armatis promiscue, vt Lactatius ait, concubere. Atq; ita mox armatam Venerem colere ceperunt. Neq; tamen Venerem tantum, quam *μορφω* vocitabant, sed deos, deasq; omnes cum lancea figurabant, vt eas ita redderent honestiores. Nihil enim apud eos ignauia turpius, nihil bellica virtute præstantius habebatur. Alia verò ratione armatae virgines in sacrificijs adhibentur: eas enim in numis aliquot, atq; etiam in lapideis signis atq; memorijs videas lacinia toga in humerum reiecta figuratas. Hæ sunt virgines quæ Armatae dicebantur, quòd in armum ita vestes conijcere sacrificij ritus deposceret. Vnde etiam poma ex alieno in armum legere, legibus prohibemur, tanto scilicet numero asportare, quantum humerorū onus sit. Hoc quidem *κε' παρόργων* fatemur, sed hoc loco necessarium.

Videre autem est plerisq; locis, atq; etiam in numis, signa Martis Vltoris cum scuto & hasta, quæ nimirum belli iudicia sunt, cum omnis eius ornatus in eo versetur, vt arceat à se eadem, & hostibus inferat calamitatem. Hinc prouerbiū illud emanauit, *οὐδ' ὀφρα, οὐδ' ἀπειδί*, cum quid omni conatu aggrediendum innuimus. Huiusmodi verò statuā sibi Sesostris erigi curauit supra quatuor cubitorum magnitudinem, vt ita mortales reliquos superasse gestarū rerum gloria testaretur. Nam eorum quæ præclara gesserit Rex hic Ægypti, pleni sunt omnes antiquitatis libri.

MARS VLTOR.

BELLVM INDICTVM.

Apuđ Romanos indicti belli signū erat hasta ferrata præustaq; fecialis manu prætenta, quam vbi primum in hostium fines emisisset, tribus puberibus præsentibus, causa prius exposita, bellum iustum indictū, fieriq; ceptum intelligebatur. Hinc apud Maronem Turnus primus saculatum intorquens emittit in auras Principium pugnae.

TVMVLTVS.

ARCVS ET SAGITTAE.

Ægyptij sanè sacerdotes tumultum, aut belli principium esse factum, significare cum vellent, armatum hominem figurabant, qui telum arcu cõtenderet, & ad ferendum paratus videretur. In diuinis tamen literis per arcum & sagittas ab improbis hominibus paratas, interpretes totū belli apparatus accipiunt; & huiusmodi significatione Psal.

LIX. Dediti metuentibus refugium, vt declinare valeant arcum. quamuis in Hebraicis codicibus LX longè alia lectio reperiatur. Ita tamè legit Euthymius, & hîc arcum recipit Ecclesia.

SOLARES RADII.

IN Apollinis verò Dianæq; simulacris arcus & sagittæ vibratilem radiorum Iuim ostendunt. Vnde Lucretius hieroglyphicè ita eos expressit:

Non rady Solis, neq; lucida tela diei.

Eadem in Sagittario cœlesti signo, vim eius à remotissimis etiam locis in plantas & herbas permeare, quæ quidè vbiubi sunt, solari omnino vi viuida, & incolumes conferuantur. In Gallieni sanè numis Sagittarij signum est, quale cœleste illud fingitur, cum inscriptione, APOLLINI CONS. AVG.

DE PHARETRÂ.

MINIMè verò prætermittendus est locus in carminibus diuinis Psalmo X, Si quidem impij arcum sæpius intenderunt, promptuarijs sagittis pharetrâ impleuerunt, quas in quempiã probi cordis hominem immitterent. Nonnulli Paraphrastæ, dum nouitati forsan plus æ quo student pro eo quod apud Græcos est, *ἡπίμουσαν βέλη ἐς φαρέτραν*, sagittas ad neruum accommodarunt, ponere maluerunt, nempe quòd ita id exponendum codex Hebraicus admoncat.

COR, CONSILIVM'QVE.

ADamantius tamen Græcam secutus lectionem, ita pharetram agnoscit, vt quid habeat hieroglyphici, etiã interpretetur: per eam enim cor intelligit: per sagittas, cōsilia, & cogitationes: per arcum, os & labia. Nam & alibi dicitur, Cor impij repletum est veluti pharetra sagittis venenatis. Consilia enim cogitationesq; pessimæ, impiorum sagittæ sunt: arcus verò, os & labia: quo distento, quippe adaperto, virulenti cordis spicula depromuntur ad vulnera. Quòd verò dictum est è latebris, nō otiose appositum: siquidem hi cum lucè odio prosequantur, in tenebris delitescunt, & in cæca malignitatis atq; ignorantia latibula sese abdunt. Iam verò apud Lucianum legas, *πὲ τῆν ἰδίαν μισθῶσωόντων*, stare aliquem in inuidijs incognitum, qui arcu semper intento speculetur, qua latus exeras, vt ea te quamprimùm parte conficiat. Vbi nimirum delatorum intelligas malignitatem, qui dicta factaq; explorant tua, ac simul aliquid exciderit imprudenti, collectum statim ad dominum deferunt, vt aliquod inde tibi detrimentum accedat. Olympijs quoq; Ode secunda, tela pro verbis, pharetram pro sententijs à Pindaro positas inuenias, in hunc modum: *πολλά μοι ὑπ' ἀγκῶν ὄμια βέλη ἄτον ἄπὶ φαρέτρας φωνᾶνται σωφροσύνης*: Multa mihi tela velocia sub cubito in pharetra sonantia exaudiuntur, propter orationis acumem, & laudationum opportunitatem, inquit interpretes. Præclara enim esse debent, neq; ab obtuso ignauoq; ingenio prolata, quæ dicuntur, sed ea opportuno etiam loco disposita. Alibi diximus, mysticæ philosophiæ interpretes Plutonis cor ab Herculea sagitta vulneratum, hieroglyphicè significare velle, nullum esse tam abditum in rerum natura locum, quò non peruenerit philosophia: eius enim scientiæ latebras multi memorant. Nam & Nazianzenus Basilium ait philosophiæ latebras omnes penetrasse.

VVLNERA AMORIS.

AMori verò arcus in primis dedicatur, propterea quòd eo vulnere faucij, & semper eminus feriuntur, veluti sagitta quadam ab amatis oculis emissa, & in amantium oculos recepta. Sunt verò illi, vt philosophatur Plato, radij

Pierii Val. Arcus & sagittæ.

quidam tenuissimi, qui ex intimo cordis expirant, ubi vitalis sanguis dulcissimus calidissimusque sedem habet, viaque sibi, ut Musæus ait, per oculos patefacta, per amantis identidem oculos illapsi, ad intimum eius cor penetrant, accensoque interim magis ac magis sanguine, bilis etiam inflammatur, unde ille sequitur dolor, quem affixum esse cordi amantes omnes profitentur, quicumque illos euentus, aut durus, aut facilis sequatur. Hinc etiam adiectæ ad amorem faces, de quibus alio loco differuimus.

A M O R .

A Pud cōiectores sanè, si quis ætate florida vir aut fœmina pectus sibi transfixum imaginatus fuerit, amorem significat. Non æquè id in grandæuo, si quidem huic id somnij triste aliquid, & illelabile nuncium affert.

P O E N I T E R E .

IN diuinis verò literis sagittæ sæpissimè ponuntur pro doloribus, qui ex rerū perperam actarū cōscientia cor stimulant, compungunt, exulcerantque. Ita Psalm. octauo supra XXX, Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi. Attigerunt me, E transtulit Symmachus.

C O E L V M .

SEd enim philosophi cum amoris cognomento cœlum intelligant, non ociose cōmenti sunt & alas & sagittas velocitatis indicia figurare, simulque faces, ut puta ignem, quo cœlum ipsum maximè spectabile est: ac puerum denique, cum senium auferant à cœlo. Amorem insuper primum omnium genitum autumant, & cœlum initio creatum à Deo sacræ testantur literæ.

V E L O C I T A S .

ESto igitur sagitta velocitatis etiam hieroglyphicæ, cuius ergo Virgilius iuuenibus cursu pedum certaturis cum equum primo præmiū proposuisset, alteri Amazoniam pharetrā, plenamque sagittis pollicetur. Et Armenij sagittam Tigrin vocant, unde & velocissimum animal Tigris, & fluuius rapidissimus, qui ex Armenia in Mesopotamiā labitur. Ibi enim sagitta Tigris dicitur. Et Psalm. septimo, quod minatur propheta futurum ut Deus gladium suum expediat, et arcum intendat: interpretes per gladium acerbiter, per arcum celeritatem mortis indicari tradunt. Ab hac sagittarum velocitate vulgus totius Italiæ hodie cum quid properandum esse innuit, vocabulum formauit Affrezzare, ex quo sagittam frezā vocat. Sanè Abarin genere Hyperboreū apud Scythas tantæ velocitatis hominē fuisse tradit Nazianzenus, ut cum sagittā, veluti fabulatur, accepisset ab Apolline, emissam eam pari cursus pernitate consequeretur: quo signo populos circumiens respōsa dabat, inde sibi fidem acquirēs, quod conatus ille longè supra humanas vires esse putabatur. Sed non fabulose apud nos dictum, Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij excussorum: per quas Eucherius Apostolos hieroglyphicè significari tradit, qui orbem terræ volatu pernissimo peragrantes, doctrina sua mortaliū, qui nondum Deum norant, corda penetrarunt. Filij verò excussorum, quia de prius excussis telis, hoc est, Prophetis, Apostoli geniti sunt. De ijs Psalmographus ait: Misit sagittas suas, & alios aliò delegauit. Plerisque enim locis sagittæ verba diuina sunt, quæ penetrabili charitate corda nostra configunt. Hic arcus ille erat, quem tetenderat, paratumque ad ferendum asseruabat: quamuis hoc nonnulli ad minas referant, quod arcus inter alia significata, minarum etiam signum sit. Unde Horatius:

Nec semper feriet quodcumque minabitur arcus.

CONTRARIETAS.

Vbi tamē sagittæ duæ parallelari positu iacentes animaduersæ fuerint, quarū cuspides altera ad alterius pinnas vicissim conuertantur, præsentaneæ contrarietatis signum esse volunt.

FRACTA BELLI FEROCIA.

Quemadmodum verò arcus intentus belli signum est, ita fractus sublatâ belli ferociam ostendit. Et in ostentis eodem accipitur significato: veluti quod in recentiorum historijs legitur, ea nocte qua Rex Attila sanguinis eruptione, quæ profluuiò effusissimo de naribus emissa est, suffocatus & extinctus est, supremū numen Martiano Imperatori apud Constantinopolim agenti apparuit in somnis, arcumq; Regis defuncti relaxatum, vt alij, fractū, ostentare visus est, quod de bellica eius ferocia iam extincta signum fuit. Et in diuinis literis scriptū est, Deum eorum contere arcum, & arma confringere, qui pietate posthabita spem omnem in ferocitate sua posuerē.

PERSÆ.

A B eo verò armorum genere, quo Persæ plurimū vtuntur, sagittas numis Darius impressit, siue ita gentem suam significare voluerit, siue potentiam suam latè diffusam indicare. Nam & in Artoserxe sagittarius miles cusus erat, eaq; de causa numi illi Sagittarij vocitabatur, vt Plutarchus Apophthegmatis. Vnde non infacetè dixerit Agesilaus, triginta se millibus Sagittariorū Asia pulsum, cum ea summa Rex corruptis per Timocratē Atheniensibus effecisset, vt bello aduersus Lacedæmonios concitato is prouincia decederet. Quod quidē dicitur proximè accedit ad Gylippi Noctuas, de quibus loco suo.

Sagittas autem Apollinis in Græcos immisissas, pestilentiam manifestissimè significasse nulli dubium: de quibus latè apud Homerum. Hæ verò hieroglyphicè solares radios indicāt corrupto cæli tractu contagem illam dispergentes. Et Christiana pietas è diuorum numero Sebastianum sagittis impetitū, dum Christo fidei testimonium præstat, aduersus pestilentiam sibi tutelarem proposuit.

PESTILENTIA.

DAMNATIO.

Sunt qui telum in sagittæ cuspidem ita → figuratū, damnationis signum esse autument, aut explodendum summouendumue aliquod ineptè dictum in scriptis, id quod Aristarchi summi Grammatici iudicio inter hieroglyphica receptum est, quòd eo ille signo vsus sit in adulterinis apud Homerū carminibus summouendis.

DE HASTA. SAPIENTIÆ VIS.

Vòd Palladem armatam ubiq; conspiciamus, indicat, arma parum proficere, nisi quæ per sapientiam administrantur. Nam stulto præcipitiq; ingenio Imperatores, quot & quantas & sibi & Reipublicæ calamitates attraxerint, vt alia dissimulè, clades illè indignes ad Trebiam, ad Thrasimenum, ad Cannas acceptæ, facilè ostenderūt. Porro autem hasta in manu Palladis, ingenij vim atq; promptitudinem ostendit. Vnde apud Martianum legas: *Hasta etiam vibrans penetrabile monstrat acumen.*

Pierii Val. Hasta.

F A M A.

AD hæc lancea in quacunq; videatur imagine, præter militiam ipsam famæ etiam celebritatem indicat. Quare Lysippus, vt Plutarchus ait, eam in Alexandri manu posuit, fulmen quod alij fecerant, aspernatus, vtpote qui celebrem eum vna vix ætate existimaret, dummodo quis veritatis studiosus, ea tantū que re uera gesta fuissent ab Alexandro collegisset. Quod verò ad extensionē in longinquū facit, telum appellant quicquid à manu iacitur, quod *θηλὲ & πλόθι* procul apud nos sonat. Quanquam apud Caium Iurisconsultū telum vulgò appellaretur, quod ab arcu tantū mitteretur.

H O S T I S I N F E N S I S S I M V S .

INfestissimū hostem, qui omnes, quò maximè lædat, vias exploret, nōnulli significare cū volunt, iaculum terræ appressum cuspide in eius leua statuunt, dexteram verò ori obijciūt, eo gestu, vt in eam inspuat, nempe quòd persuasum sit, ictus aggrauari salua in manū ante conatum ingesta. Id verò ea de causa fit, quia manus ita magis solidescit, & maior in vibrando vis accedit, non autem quòd ea quædam sit fascinatio, vt Magi putant.

O F F E N S I O N I S I L L A T Æ P O Æ N I T E N T I A .

NAm illud forsan pertineat ad Magiam, quòd à iactu, si quem inferendæ iam iniuriæ pcenituerit, in mediam expuendo manum, qua vibrauerit, leuari percussum à pcena prodiderunt. Alioqui pleraq; alia expuere, contra omnes fascinationes & pericula amuletum esse creditur. Vnde apud Theocritū, *τεῖς ἐς ἔμὸν ἔπρσσαν κόλπους*, ter in sinum meum inspuui. Meminere huius rei & Plinius, & auctores alij pleriq;.

S V M M V S H O N O R .

SEdenim ne Lysippum adeò malignū aut inuidum in Regem suum, vt paulò Santè dictum, fuisse suspicemur, sciendum hastæ gestamen haudquaquā inter vulgares honores habitū, tantæq; apud veteres venerationis fuisse, vt loco diadematis pro insigni Regio haberetur. Neq; temerè Virgilianus Æneas,

Bina manu lato crispans hastilia ferro, Ingreditur. Et Regis filius Pallas apud eundem, telo rapto volat obuius ipse Æneæ. Neq; quidem ea solū donari solitos tradunt qui fortiter in bello fecissent, verū & Iunonē Curitū ab ea nuncupauerūt: Curis enim hasta Sabinis erat, quod iam apud omnes peruulgatū est.

S T R E N V V S .

EOrum qui fortiter fecissent insignia, more quodam hieroglyphico apud veteres fuisse reperio hastas puras, quibus milites ab Imperatoribus donari soliti: caq; de causa Sicinium Dentatum, Plinio referente, hastis puris duodecimginti donatū. Hastas verò puras, Donatus & Seruius interpretantur, sine ferro, eo præsertim Maroniano versu:

Ille, vides, purâ iuuenis qui nititur hasta.

Qui quidem futurus erat Rex, multorumq; Regum parens;

B E L L V M .

APud Carthaginēses, genus intractabile bello, belli hasta erat indicatiū. Hinc cū bellum velle se cum Romanis professuri essent, Romā ad eos hastam suæ voluntatis signum miserunt. Sedenim apud Macrones, dare accipereq; lanceam, sanciti foederis signum fuit: cuius rei meminuit Xenophon

De reditu Græcorum IIII.

S V M M A

EA verò de causa viros fortes hasta donari putat Festus Pompeius, quòd hasta summa armorum & Imperij esset: captiuosq; sub ea vendi morem fuisse: proindeq; rei fortiter gestæ signum erat. Et sub iugum mittere, qui superati essent, quicq; per vim sub Imperium deuenissent, apud historicos frequentissimum. Còstabat verò iugum ex hastis tribus, duab. quidem fixis, & alia in transuersum ad eas alligata: sub his enim discinctos transire cogebant, inquit Festus, vbi discinctos intelligendū, armis spoliatos. Hinc etiam mos apud Romanos fuit, vt nuptiarum capita cœlibari hasta comerentur, propterea quòd quæ nuberet, imperio viri subiiceretur. Cœlibarem autem hastam vocabant, quæ in corpore gladiatoris abiecti occisiq; steterat.

CONIUNCTIO MARITALIS.

Aliunt verò nonnulli coniunctionē maritalem hieroglyphicam id significasse, vt quemadmodū hasta ipsa in corpore gladiatoris hæssisset, coniunctaq; fuisset, ita debere sponsam viro coniungi, vt, quod nostræ monent diuinæ literæ, duo sint in carne vna. Alij boni tantum ominis causa factum autumant, vt vota hinc ostenderentur, fore vt viros fortes genituræ essent.

D I I.

PRæterea, vt Iustinus ex Trogo memorat, ab origine rerum pro dis immortalibus veteres hastas coluere, ob cuius religionis memoriam hastæ adhuc, ait ille, Deorū simulacris adderentur. Quinetiam simplex baculus surrectus apud Ægyptios diuinitatis hieroglyphicum fuit. Atq; hoc illud est quod Pædianus ait in Diuinationum commentario, non placere sibi eorum opinionem, qui delubra existimant ligna delibrata, id est, decoriata, pro simulacris deorum more veterum posita. Id fieri solitum à veteribus Cyrillus inquit, quòd natura diuina nullo modo neq; deiici, neq; labefactari potest, sed inconcussa firmaq; suo se robore communiat, sustinereq; omnia, & omnium fundamentum esse perhibetur. Sed vt ea etiam quæ ad ineptias vsq; facta sunt in hoc genere commemoramus, Alexander Phereus hastam, qua Polyphranem auunculum interemerat, consecrauit, additis etiam corollis, eiq; tanquam Deo rem diuinam fecit. Tantum verò hastæ à veteribus tributum est, vt sceptrum illud Agamemnonis, multorum Regum successione apud Homerum celebre, Charonei Bœotiarum populū diuinos illi honores meditati, quòd cultus eius fieret augustior, hastam appellarent. Colebant verò illud vti numen, singulis diebus hostijs à sacrorum antistiti immolatis. Cui etiam (tanta fuit hominum vesania) mēsa varijs instructa carnibus parabatur, omniformiumq; placentarum libris referta semper adstabat. Iam & Cenea illum, quem ex fœmina in virum à Neptuno cōmutatum Græci fabulantur, primum omnium aiunt comites suos iussisse per hastam suam iurare. Vnde mox prouerbiū, Hasta Cenci: de quo apud interpretem Apollonij, & alios, Argonauticis, plura reperias.

D I I P E N A T E S.

ET Penates, qui apud Romanos tanta religione colebantur, armatos, hastatos quippe fuisse, memoriæ proditū est. Dionysius enim duos ait adulescentes fuisse militari habitu, & vetusto opere, qui sederēt, & peila in manibus tene-

rent, cuius rei testimoniū titulus subesset, D I I
PENATES. Eos Nigidius putat esse Apollinē
& Neptunū, quod in Apolline calor & ari-
tudo, in Neptuno humor & frigus intelligatur,
quæ nostræ cōpositionis principia perhibent.
Et quoniā Penatibus Magnorū Deorū cogno-
mentum attributū est, vnde Maronianū illud:

Cum socijs natoq; Penatibus & Magnis dijs.

eruditiores particulam, & ad expositionē posi-
tam volunt. Alij eos Iouē & Iunonē esse volue-

runt, horum enim præcipuum esse munus, iuuare mortales, atq; inde vtriq; no-
men. Alij Castorē & Pollucem Deos magnos vocari persuasum habuēre. Sed
quoniam in nullo Deorū magis, quàm in his Penatibus & poëte & historici oc-
cupantur, tum ipsa vetus Romanorū religio tam multa, tam sæpe de his in me-
dium protulit, haudquaquā ab instituto negotio alienum fecero, si super his ali-
quid ex remotiore vetustate repetiero. Pallantis filiā legimus, cū Dardano
in Arcadia nuberet, dotis nomine munera Palladis attulisse, scutum quippe bre-
ue caelo lapsum, quod Palladium appellarunt, cumq; huiusmodi scuto Magnorū
Deorum simulacra. Ortā autem seditione in Peloponneso, Dardanum inde
cum vxore & magna Arcadum manu vertisse solum, atq; in Samothraciā na-
uigasse, vbi dotalibus muneribus templum erexit, quibus occultas instituit cæ-
rimonias, vt sacra ea separaret à vulgi cognitione. Simulacra itaq; in subterra-
neo specu condidit, quæ mox cū inde in Asiam transmigraret, secum abuexit,
& in Dardania à se nuncupata collocauit. Ilus cū Ilion ædificasset, eò Deos i-
psostranstulit. Æneas ex incendio Troiano ablatos in Italiam vexit, eosq; Lau-
nij posuit. Ascanius in suam Albam traduxit, pulcherrimo illis templo ædifica-
to. Verū aiunt sequenti nocte Penates, nullo ferente, Lauinium rediisse, ostia
clausa inuenta, parietes integros, & tectum nulla in parte violatum: quo miracu-
lo motum Ascanium, aiunt sexcentos curatores Lauinium misisse, qui sacra cu-
stodirēt, præfectumq; his antistitem Egestum nomine. Iidem demū Romam
translati cū urbem approbassent, nequaquam abierunt. Cumq; eos Romani
in vrbis imperijq; sui custodes admisissent, ne per vim aut dolum auferri pos-
sent, eos in subterraneo, vt Dardanus fecerat, specu, templo ibi dedicato, posue-
runt. In quo quidem templo id præcipuè religionis obseruabatur, vt spueren-
efas esset. Ad hoc specu, & pristinum Dardani institutum, Virgilius alludit,
cū scripsit:

Aeternumq; adytis effert penetrabilibus ignem.

Nam sacra Penatibus sine Vesta nunquam fieri solita, sed vnā cū Vesta semper
illi colebantur. Quid verò Vesta foret, declarat Naso:

Nec tu aliud Vestam, quàm viuam intellige flammam.

Et Sinon apud Virgilium, vbi se Penatū offensam vereri simulat, si patriæ secre-
ta hostibus prodatur, cuius cura Penatibus credita:

Vos aeterni ignes, & non violabile vestrum Testor numen, ait.

Sed quoniam de Vestali igne, & dis Penatibus, alibi etiam dis-
seruimus, hæc pro loco commemorasse
sufficiat.

DII TUTELARES.

ID verò tutelares eos esse ostendebat, quòd federēt, quòd pœila gestarēt, quòd adolēscētes essent. Nam selsio hieroglyphicè firmitatis & constitutę rei consilię signum habetur. Pœila propulsationem malorum, incōmodorumq; significant. Adolēscētia incrementū, quod Imperio esset in dies accessurum. Quod verò genus teli pœilum sit, à Vegetio ita describitur: Missilia pedestris exercitus pœila vocabantur, ferro subtili præfixa trigono nouem vnciarū, siue pedali, quę scutis infixæ non possent abscindi, & lorica facile perrumperent.

DE FRAMEA

FRAMEA vocabulum, & id genus teli, Germanicum est, de quo Cornelius Tacitus in Germanorū moribus in hunc modum scribit: Hastas, vel ipsorum vocabulo frameas, gerunt, angusto & breui ferro, sed ita acri, & ad vsum habili, vt eodem telo prout ratio pœicit, vel cominus vel eminus pugnent. Ita eques scuto frameaq; contentus est.

MORS.

IN diuinis literis Framea, vt & alia telorum genera, mortis hieroglyphicū habetur. Ita Theologi eo Psalmi loco: Erue à framea Deus animam meam.

DESCVTIS.

LOcus exigit vt hastis scuta etiam adiiciantur, quorum varia sunt hieroglyphica, quia varię sunt eorū species, varij etiam vsus, neq; facile est omnium rationes exquirere in tam varia tamq; frequenti armorum penē omnium mutatione, quę vnaquaq; ætate facta est: eas tamen nos formas amplectemur, quas in numis, aut veterum monumentis figuratas obseruauimus.

STRENVVS II.

PARI honore cum hasta scutū fuit, quo inter præmia reliqua militaria donari soliti sunt qui strenuē fecissent, cuius rei exempla passim apud historicos. Et apud Virgiliū Aneas cypeū efferri iussit, quo iuuenem egregium Nisum præstanti munere donaret. Præcipuum verò honorificum apud Argiuos fuit scutum Enhippi, puero, qui tale aliquid meruisset, gestandū tradere, cõq; infero pompam ducere. Argiui porrò primi omnium scutis ligneis vsi, eo prælio quod inter Præcū & Acresum fratrem gestum est, pro tyrannide occupanda. Sedenim de honoribus inferius.

SALVS.

CVM Palladium superius cœlo lapsum, scutum fuisse diceremus, significatū eius ad Imperij tutelam spectare interpretati sumus. Audentiã oblatam est peltę quoq; significatū salutis esse, quod ab interpretatione Numę delumptum est: is enim delapsam cœlo peltã salutē Vrbi immissam interpretatus est, cùm octauo eius anno pestilētia per vniuersam Italiã debacchata, Romã quoq; urbem inuasisset. Vtrum verò grauis alioquin autor peltam propriē nec ne dixerit, quod scutum Numę tempore cœlo delapsum fertur, & lapsa ancilia cœlo Maro dixerit, alij viderint. Legi tamē de Saliorum ornatu, consueisse illos eunte gestare pileum instar conij, non obrotundum, vt vulgò; thoraca ahencuam

Pierii Val. Scuta.

duere, dextera manu ancile, læua peltam aheneam circumtulisse: quamuis, vti dictum, & læua ancile gerebat, legamus.

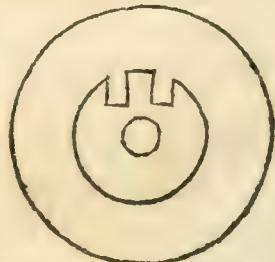
PELTÆ FORMA.

Quoniam verò pelta Maroni lunata dicitur, operæ precium me facturū crediderim, si figuram eius ex antiquis monumentis describero. Nam ea Romæ multis locis aspicitur, nusquam tamen speciosius quàm in marmoreo quodam conditorio, quod nunc in hortis Pontificio Palatio subiectis pro aquæ temporariæ aluco ab Leoniana porticu spectat. Ibi pugna quædã Amazonū incisa mira quidē arte, siue ea Troiana sit, siue, quod potius reor, quæ ab id genus erraticis in Scythia commissa est. Ita viri mulieribus parcere, inuitiq; obuias fauciare videntur, cupereq; eas potius captiuas facere, quàm ledere. Omnes illę peltis armatę sunt, quarum species in hunc modum describi potest, vt scilicet circulus descriptus linea diametrali dissecetur, pars altera quantum cubiti manusq; ministerio inseruiat, relinquatur, altera duobus à lateribus excauetur, ita vt in eorum medio spatium sit insertando brachio, cuius hoc sit propugnaculum. Extrema ad scuti marginem lunentur in cornua. Orbis illi duo hinc inde exempti, insertandę si opus sit hastę, alter commodus, alter ad inspectandum inseruiat.

PRIMA ARMENICA.

Variabat verò peltarum forma qua parte manus erat inferenda: vt in prima Armenica, incisura erat rectangularis.

SECUNDA ARMENICA.

Quæ in secunda, orbicularis fieri consuevit. Tum etiã coloribus, cum pelta primæ cęruleo colore est, in alba parma: secundæ verò purpurea, in parma ipsa cęrulea: in vtraq; verò pelta aureus vmbilicus.

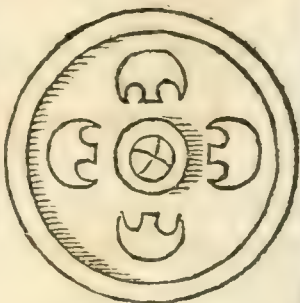
MENAPII.

Menapiorum autē pelta rubra erat in alba parma. Sed infra in eo albo sub pelta canis lutei coloris, pedibus ad cursum quantum fieri possit, exporrectis, vtero ad peltam verso, dorso parmę superficiem spectante.

VESONTES.

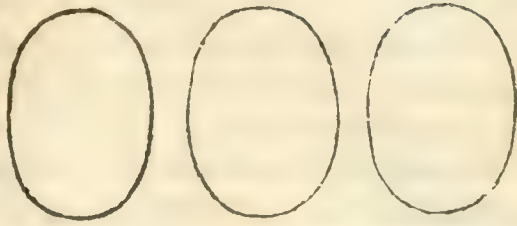
Vesontes, qui sub illustri viro Magistro peditum militabant, parmam habebant peltis quatuor cęruleis insignem, quadrangularem situ intra parmę marginem & centrum dispositis: centrum autem in partis quatuor decussatum, quarum duę albę, cęruleę duę. Circa centrum coloris rubri circulus, & in parmę ambitu alter itidem ruber conspicitur.

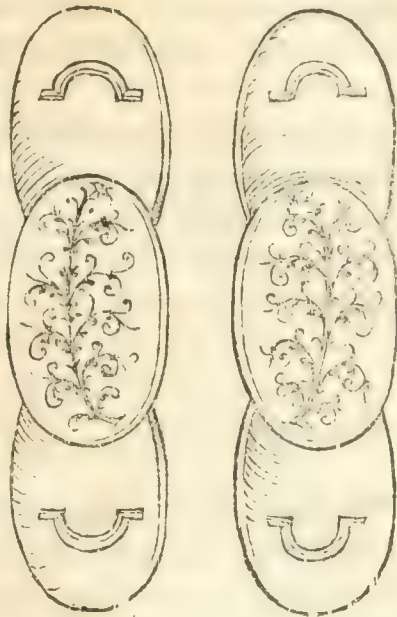
ANCILIA.

Eiusdem omnino significati Ancile est, cuius figura, vt ex veterum numis habetur

habetur, ovalis est, ductu quidem oblongiore, quod, ne cui dubium relinquamus, ex Antonini pij numo didicimus, ab cuius altera facie scuta tria vna serie disposita, ea qua diximus figura conspiciuntur, quibus inscriptio subiecta est, ANCILIA.

In altero Antonini eiusdem numo scuta sex habentur anciliorum specie, vt paria duo, vno super alterum sublato, partem internam ostendent, qua scilicet brachium insertatur: mox singula vtriusque pari appensa, quæ umbonem spectandum obijciant, in eum quem vides modum. Literæ nonnullæ in eum quem attrectavi numo detritæ sunt, vna excepta locutione, SUPERATO. vbi etiam duo prima elementa ita curta sunt, vt vix discerni ab oculatissimo quoque possint.

SAPIENTIA.

EA plurimum forma scuta sunt, quæ Palladi dedicantur: quamuis non negarim orbiculari etiã specie nonnunquam facta, cuiusmodi est Argolicus clypeus, quem Maro cum Phœbea confert lampade. Hieroglyphicum verò id esse plerique volunt, vt orbem indicare videatur, qui sub clypei specie regatur à sapientia. Quare Martianus Capella, qualisqualis autor est, ita de Pallade:

Hinc tibi dat clypeum sapientia, quod regat orbem.

PAVITATIO.

DE Medusa verò, quæ sit in umbone medio figurata, idẽ sentit, quod in Serpentis Commentario diximus, vbi de Domitiano loqueremur, qui Medusæ signum gestare solitus est ad stuporem, quem affectabat de se inter mortales concitari. Martiani versus de Medusa:

Quod pauidum stupitet sapiens sollertia vulgus.

DEFENSIO.

ITA verò scutum pro defensione ponitur, vt milites eos ignominiose notari passim videas, qui plus salutis & spei in scuto quam in gladio posuissent, Scipionis præcipuè dictorio notum, cum militi, qui clypeum elegantius ornaverat, dixit: Non miror quòd clypeum tanta ornaris cura, in quo plus præsidij statuas, quam in gladio. Scuto verò nos coronatos ait Psalmographus, pro tuto circumseptos munimine: munitiones enim plurimum in orbem circumduci consueverunt.

DEDITIO.

EST & deditio signum clypeus, si caput ei summittatur, quod apud Appianum legas, vbi Afranij & Petreij turme quædam à Cesare circumuentæ, capita clypeis subicere deditiois indicio. Alibi scuta supra caput sublata, & huiusmodi iunctis umbonibus progressus, oppugnationẽ ostendit, qualia Romæ passim in columnis & triumphalibus arcubus, aris, clypeisque conspiciuntur.

INITIVM PUGNÆ.

SCUTA verò hastis illisa pugnae iniu signficabant: siquidem moris erat cum

Pierii Val. Clypeus.

primūm hostes collatis signis in propinquū ita processissent, vt iamiam pugna D
esset incunda, ad concitandos militum animos, vno eodemq; tempore sub datū
signum scuta percutere hastis, strepitu quammaximo possent excitato: quē mo-
rem apud Marcellinū inuenias. Eundem morem hunc à Græcis obseruatū tra-
dit Xenophon, sed ad equos incitandos fieri solitū. Apud Philostratū etiā, vbi
de expiationibus ad Achillis tumulum agitur, legere est, milites qui ad tumulū
succederent, post hymnū, quem cecinissent, scuta hastis solitos incutere, quem-
admodum in bello fieri soleret, cuius hæc sunt verba: προσελθόντων δὲ τῶ σήμιλλι μετὰ
τὸν ὕμνον, ἀπὸς μὲν ὁ πάρος ἐπὶ πολέμῳ ἀδύνατον ἔπειτο.

PLAUSVS.

QVòd verò milites initio pugnae facere consuerunt, togati, fabula vel concio
ne, quam spectatum vel auditum venissent, absoluta, scabellorum crepitu fa-
ciebant, eo scilicet plausu actoribus gratulati. Hinc apud M. Tullium oratione
pro Cælio legas: Deinde scabella cōcrepant, aulæū tollitur. Dictūq; illud de Ca-
ligula apud Suetoniū: Et quondam tres consulares secunda vigilia in palatium
accitos, multa; & extrema metuentes super pulpitu collocauit: deinde repente E
magno tibiarum & scabellorū crepitu, cum palla tunica; talari profilijt, & de-
cantato cantico abiit.

HONORES.

CLypeis, vnde nomen, incidi describiue facta pulchra moris fuit: vnde qui ni-
hil adhuc strenuè in bello gessissent, alba utebant parma, de quo Virgilius:
Parma; inglorius alba. Donabantur ab Imperatoribus honori militibus, atq;
etiā dijs: quare sæpius apud Liuium legas, argentea clypea temp'is illata, ac dijs
dicata. Hinc nonnulli vocabulum à sculptura factum voluere, quòd in his om-
nino imagines haberentur, in qua quidem sententia Plinius est: scutis enim, ait
ille, qualibus apud Troiam pugnatum est, continebantur imagines, vnde & no-
men habuerunt clypeorum, non, vt peruersa Grammaticorū subtilitas voluit, à
cluendo deduci. Sed quoniam in Grammaticos incidimus, inter clipeum per I,
& clupeum per V, differentiam ponit Cornelius Fronto, clupeumq; per V, quæ
omnino Y psilon Græca est, imaginis esse dicit, per I verò armorum. Apud Vir-
gilium tamē, Mutemus clypeos legas, vbi de armis dubio procul intelligendū.
Sed & in ijs imagines fuisse, Seruius attestatur, qui Græcorū in clypeis Neptu-
num, in Troianorum Mineruam pictam fuisse dicit. Sed nihil sit horum, quo-
modo se pro Troianis venditassent, nisi Troianorū insignia in clypeis apparuis-
sent: Sedenim alij sunt, qui genus, non scriptionē, differentiam facere putarint:
ait enim Labienus, clypeum neutro genere imaginem significare, virili verò in-
ter arma poni. A quo diuersus est Pomponius dubij sermonis libro secundo, v-
bi Clypeus & Clypeum indistincto genere dici ait, sed litera differre, vt pugna-
torium per I, clipeū dicamus, imaginem verò per V, clupeū: vt etiā ex Cornelio
dicebamus. Eam verò differentiā improbat Charisius, qui clipeus per I, & clu-
peus per V, non alia ratione dici assueverat, quàm Maximus & Maximus, Opti-
mus & Optumus, propter cōmunionem I & V literarū. Sanè clypeū vtroq; ge-
nere pro scuto Virgiliū posuisse, agnoscit Nonius Marcellus, non malus aitor:
Ardentes quippe clypeos. & ita alibi, & nono: Clypeū superintonat ingens. Cly-
peum ingens recto casu indubitato legit Nonius, cui Seruius assentiit, dum per
hoc expressum ait illud Homericū, ἀγαλλυρόε δε τεύχε' ἐπ' αὐτῶ. quod etiam alibi Virgil.
expressit, Sonitum super arma dedere. Sed vt has Grammaticorū altercationes

omit.

omittamus, quãuis hæ tibi doctissime Nicolae, nunquã displicuere, de significatione rei potius agamus. Dedicabatur sanè Clypeus ñs, qui graue aliquod periculum à Rep. propulsaissent, sustulissentq; penitus propugnationis defensionisq; memoriã: isq; rem gestam imaginibus explicabat. Deniq; hoc non tantũ de militaris clypei forma intelligendũ est, quantũ de quacuncq; dedicatione in alicuius præclari viri memoriã posita, & vel sculpta vel inscripta ad posterorum memoriã: cuiusmodi marmoreæ æneæq; tabulæ & Romæ & alibi adhuc superãt, quæ omnia clypei cognomentum vsurparũt. Trahit verò me gestæ rei tam præclaræ magnitudo, vt *κατάφρον*, sed forsitan nõ importunè dicam, qualia nam essent, quæ clypeos huiusmodi mererentur. In longa sanè tempora spectatus est clypeus aureus in Romana Curia collocatus, qui senatus totius iudicio in D. Claudij honorem affixus erat, quòd ille vt primũ Imperator salutatus est, tricena XX millia Barbarorum, qui aduersus Imperium Romanum arma sumplerant, nauiumq; si Pollioni credimus, duo millia felicissimo successu deleuit, adeoq; attriuit, vt paucos ad solum patrium redire permiserit. Extrat adhuc exemplum eius epistola, quæ ita scribitur. Claudius Broccho: Deleuimus trecenta XX millia, duo millia nauium merimus, & quæ sequuntur. Adducit hoc in memoriã quod duodecimo de bello Macedonico apud Liuium legitur: clypea ærata ab Æ D D. C V R. P. Claudio, & P. Sulpitio Galba posita. In codicib. vetustis manu scriptis clypea aurata legi. Quod verò ad arma pertinet, Pœni quoq; clypeos ex auro factitauerunt, sculptis imaginibus, & secum in castris tulere.

L A C O N E S.

ET literæ nõnunquam singulæ, hieroglyphicorum munus expleuere. Apud Romanos id frequentissimum, in omnibus ferè familijs appellandis. Sed enim de his dicere, tam longum quàm superfluũ esset. Id vnũ, quod ad arma pertinet, dicam, Λ literã in Lacedæmoniorũ scutis notatã, populum eum significasse.

M E S S E N I I.

AT in Messeniorum clypeis, qui et ipsi clarissimi olim extitere, & M descriptũ erat, sui & ipsum populi significatione.

M O R O S I T A S.

QUod ideo nõ sum referre grauatus, quia arrepta hinc occasio est in argutũ Dionysij dictum illabendi. Erat in antiquorum fortibus M litera morositatis & stoliditatis signum, vnde prouerbum, *ελαχιστὸν ἔστιν Μ*. obuenerit tibi M. obiectumq; aliquando Dionysio cauilli vice, cui fors obuenerat M. *Μερολογεῖς Διονύσιος* cui tamen & vafre, & vero de se præfagio respondit ille, *Μοιραχίβου ἐν*. Quanquã ex eo quòd res optimè successit Dionysio, prouerbum illud, Sortitus es M. de callidis, & longè maiora quàm in hominum spe aut opinione fuerint attentantibus, dici mox cœptum.

D E Σ E T K.

ADdemus illud, Σ signum in equos impressum apud Græcos curiosiores, indicasse eius generis equos, qui Samphoræ vocabantur. Imò quia Σ illis inustum fuerat, eo sunt nomine nuncupati, vocabulo ipso notæ huiusmodi signum præ se ferente: vti Koppatiæ, quibus Κ generis erat signũ. Fuerũt enim, ait Eustathius, qui *καπτα* literã *κοπτα* nominarent, vti nunc Theutones pleriq; omnes Papa scribunt, & Popa enunciant. Ita Dorienfes *Σιγμασαν* dicebant, vt apud Athenæum. Samphora igitur à feren-

do *Σιγμα*.

Pierii Val. Gladius.

NEFASTVS.

ET ne singulas literarum notas alieno loco cōmemorem, subsequēntis in ordine literæ N significatum in Pontificum libris tantum liceat addidisse: per eam siquidem nefasti dies notabantur. Notum illud, N. L. pro non liquere, positum in iudicijs. Et N. D. neci datū interpretari, quod mihi nō satis constat. Verum illud nō importunè addiderim, neci datum intelligi, sine vulnere mortuū, vtputa veneno, aut fame: sed hæc tamen autores confudère.

DE Salijs, quorum insigne esset thorax aeneus, & ancile in dextera manu, in læua vero pelta, cū historia sit scholis omnibus notissima, superuacaneum iudicavi plura repetere.

SALII.

DE GLADIO.

Ost arcum & sagittas, iacula, pilaq̄ & scuta demum, Gladius locum habeat, cuius plurimus ex omnibus armis vsus.

CRVDELITAS.

ID verò præcipuum eius erat hieroglyphicum, vt pro crudelitate poneretur, cuiusmodi nuncupatione Ægyptij Ochum appellare soliti sunt, qui quidem Persarum Rex omnium crudelissimus, ac maxime formidabilis, cæde omnia scedauit, quacūq̄ per Ægyptum progredieretur: quodq̄ apud eos inexpiabile facinus habebatur, Apin ipsum iugulauit, & amicis epulandum apposuit: atq̄ ita vniuersam Ægyptum vnius animalis cæde luctuosam fecit, tanto is odio gentem eam persecutus est.

SCELVVS.

PRæfectum gladio sinciput, scelestum indicabat facinus: ita enim *ἀνοσιότητα* interpretabimur ex Hori Niliaci dictatis.

OCHVS PERSARVM REX.

QVare apud Ægyptios macherē nomen imagoūe, in Regum nomenclatura pro nomine Ochi hieroglyphicè exponebatur, atq̄ ita recensebatur, ab instrumento eo tam letali sumpta similitudine. In Asino sanè dictum, quo' nam argumento Persarum Magi crudelitatem in eo ab initi Regni principio præfaguerint: quia scilicet Artaxerxe patre defuncto, in ingressu regni lautiori, vt sit, mensa ex pluribus eduliorum condimentis apposita, Ochum animaduenterunt manus primū ad cultrum iniectisse, mox ad panem, & carnes, quas auidè & immoderatè comedit.

VERBA.

Dlogenes verba gladio comparauit, cū adolescentē formosum admodum turpia quædam fabulantem audiuiisset: Non te, inquit, pudet ex eburnea vagina plumbeum gladium exerere? Inuenies verò passim de maledicis, verbis profcindere: & eloquentiam ipsam esse gladium: & gladium in ora aliquem gestare, qui, vt ait Horatius, sit

Qualibet in quemuis opprobria fingere seuis.

Et sacra nostrorū literæ linguam gladio sæpe comparant, vt Psal. LVIII, Lingua eorum gladius acutus. & subsequenti: Exacuerunt vt gladios linguas suas. vbi quidem de calumnijs & insidijs sermo est, quæ ab hostibus parabantur. Ali-

ter

ter apud Paulum, cum ait, viuum esse Dei sermonem, & efficacem, & omni gladio ancipiti acutiorem, penetrabilioremq̃.

PERICVLOSVS.

QVod verò declinandum subterfugio acutum gladiū Pythagoras monuerit, dicens, ὀφείλου μὴ χαίρειν ἀποσπίφθαι, pleriq̃ symbolicum sensum secuti, à periculosis negocijs abstinentum interpretantur.

IVniorum autem inuentum est, iusticiæ seu-ritatem atq; rigorem, per exertum ensē manu virginea prætentum significare: cui ad æquitatis indicium, trutinam etiam addidēre. Sedenim apud veteres aliter traditum inueni, qui iusticiam cum libratis omnino lancibus in læua figurabant, sed in dextera non ensē, sed fasces cum adalligata securi statuebant, merita æquaq̃ ex huiusmodi hieroglyphico præmia merentibus impendi atque distribui, hinc scelerum cōuictis castigationem impendēre significantes.

IUSTICIA.

Sedenim species hæc duas secum mulieres captiuas trahit, vnā quæ fractum ensē manu prætendit, alteram quæ conto innititur, duo ex hoc figmento vitia domita indicantes, vt ex vtriusq̃ medio virtutem ipsam adstruerent, per fractum scilicet ensē seueritatem nimiam retusam cohibitamue intelligentes: per contum, lentitudinem ad ferulam reuocatā, qua iudicia plus æquo producebantur. Inde enim contatio, quæ retardationem significat. Lentī verò sunt, qui nullo atroci quantūlibet scelere concitantur, neq; publicis neq; priuatis iniurijs cōmouentur. Sunt tamen et alia iusticiæ hieroglyphica, quæ locis suis, prout res exigit, exponuntur. Apostolus tamen ait, iudicē esse Dei ministrum, ideoq; nō sine causa portare gladiū, vindex enim in iram eī qui malè operatur. Et quoniam satis constat gladium seueritatis animaduersionisq̃ indicium esse, prætereundum non est quòd in diuinis literis sæpe mentio fit ancipitis gladij, cuius hieroglyphicū est quòd in iudicio corpus atq; animā punire simul potest: vel, q̃ & sup̃ presentis pœnæ, & futuræ metu puniat. Ita accipi ancipites gladios in sanctis voluminibus. Nam vt & Eucherius ait, qui mundi peripsēmata, quisquiliæ creditur, de nationibus ac Regibus iudicabūt.

IRRITATIO.

IGNem verò gladio disseccare, quid sibi velit apud Pythagorā, non facilè fuerit augurari, cum in eiusmodi symboli enarratione diuersi abeant præclari admodum viri. Nam D. Hieronymus, atq; etiā Cyrillus, impudentē, ac ira percitū animū, asperitate verborū (is enim gladius est) non esse laceffendū exponūt. Diogenes, potentiorū iracundiam nō incitandā interpretatur: cui sententię subscribit etiā Plutarchus. Et Flaccus Horatius cum in Sermonibus dixit, atq; ignem gladio scrutare, nihil aliud prorsus sibi voluit, nisi admonere nos, ne magnorū hominum indignationem aduersus nos prouocaremus, lacefferemūsue.

NULLIUS FRUGIS OPVS.

REim quæ neq; vsui, neq; efficacix respondere possit, non sollicitandam atq; tendendamue, Lucianus, Basilus, & Plato, hinc significari arbitrati sunt: quorum si qua est autoritas, aptè admodum, qui studium in nullius frugis opere insumptum significari voluerit, hominem pinget flammam gladio disse-

Pierii Val. Gladius.

cantem. Cui simile dicitur illud, Aquam in mortario tundere: neque non Late rem lauare.

CÆSAR.

Quod verò fabulantur Cæsarem per cultrum significari, iuniorum inuentum est, non infelix tamen. Nam cultrum pro dissoluendi, incidendive significato poni apud Iamblichum reperias, in his quæ scripsit ad Porphyrium.

PONTIFEX.

Iam & inter insignia Pontificum Flaminum, cultri species aspicitur oblonga, manubrio, quod ex ebore fieri solebat, & ex auro vel ex argento, rotundo, solido, ad capulum iuncto, fixo clavis æreis, ære Cyprio, ut apud Pompeium legitur, cui à secando secespita nomen fuit.

SPIRITVS SIBI REDDITVS.

Quinetiam Pontificis nostri IESV CHRISTI gladius celebratur, qui ut celebri pentametro fertur,

Non venit pacem mittere, sed gladium.

quod apud Marcum præcipue legitur. Apud Esaiam verò Dominus intentato gladio nos visitare fertur. Per hunc Adamantius dissectionem Spiritus à carne videtur intelligere. Carnis enim sunt, fornicatio, immunditia, adulteria, veneficia, idolorum seruitus, & quæcumque dictu factive foeda perhibentur, quæ omnia Dominique Deique nostri secespita abscidit abstulitque. Antea enim quam ille nos inuiseret celo delapsus, non erat ensis hic inter mortales, neque caro quicumque aduersus spiritum concupiscebat, neque Spiritus aduersus carnem. Aduentu verò eius edocti sumus, quæ carnis essent propria, quæque spiritus: doctrinaque eius quasi gladius vibratus carnem à spiritu dissecuit, disseparauitque, ut inde viueremus in spiritu, neque rerum nostrarum summam in carne, sed in spiritu statueremus, non corruptionem à carne, sed beatorum vitam à spiritu in lucro reposituri.

MORS.

A pud Scythas, qui multa Ægyptiorum more confinixerunt, à quibus, ut veteres quidam autores tradunt, etiam instituti sunt, gladius mortis erat symbolum: fuitque maximè omnium illis iuramentum, ventum & acinacem attestari: (acinaces enim ut Medorum, ita eorum gladius est) per hunc quidem interitum, aut salutem: in eo enim salutis suæ præsidia statuebant: per ventum autem animam, hoc est, vitam interpretantes, quòd scilicet tandiu viuamus, quoad vitales auras carpere permissum est. Pari modo in ostentis mali hominis & cædem minantis habitus: ut Heluidio Pertinaci accidit, qui ante triduum quam occideretur, in piscina sibi visus est videre hominem, à quo gladio infestaretur. Eodem significato formidabilis minabundusque Galba, cognita Neronis nece, susceptaque Cæsaris appellatione, iter ingressus est paludatus, pugione ante pectus à ceruicibus dependente, vsu togæ non prius recuperato, quam omnes qui res nouas moliebantur oppressisset. Quid verò libelli duo, qui reperti sunt in secretis C. Caligulae post eius necem, in quibus notæ nominaque continebantur morti destinatarum: præscripti enim erant diuerso titulo, alterique Gladius, alteri Pugio nomen erat: per hunc eos qui clam opprimendi essent, intelligebat: per gladium, quas palam cedere destinassent. Moliebatur enim Princeps carnificinæ deditus, electissimum quencumque vtriusque ordinis interimere, mox Antium, inde Alexandream comigrare.

IMPERIVM.

Iam & potestatem & imperium ex gladio significari, à nostræ pietatis fundamentis

tribus accepimus. Nam quod responsum à pio discipulo est, Ecce duo gladij, sacrae Legis interpretes humanarum diuinarumq; rerum potestatem sub Christianae Reipublicae principem peruenturam praemonstratum aiunt. Apud Chaldaeos idem indicatum, cum Darius vaginam acinacis, quam gestabat, Persico ornatu conspicuam haberet, longè antè quàm Alexander è Græcia moueret in Asiam, eam ornatu Græcanico cõmuniri iussit: quo facto Chaldaeï responderunt, Imperium, quod Darius obtinebat, in eorum ius venturum, quorum arma imitatus esset.

DE SECURI.

St & Securi à secando nomen: quare Demosthenes Phocionem orationum suarum securim appellabat: breui enim ille, sed acuta oratione, Demostheni plurimùm aduersabatur. Et Hieremias, sermones Domini si cut securim ait, quæ vel petras incidat.

LYDIÆ REX.

EA non Romanos tantum Consules insignes faciebat, verum & Lydiæ Reges, quorum gestamen erat. Inde Iouis Labradei simulacrum, quod securis labrys Lydorum vocabulo dicebatur.

ROM. COS.

ROMANARUM verò securum significata cum scholis sint omnibus admodum vulgarata, plurimiq; vnà cum Plutarcho rem interpretati sint, eas ad scelus, quod emendationem non reciperet, excidendum comparatas, vterius ego de his quicquam in medium afferre supersedebo.

ANIMADVERSI O.

NEQ; enim apud Romanos tantum, sed etiam apud aliquot Græcorum gentes securis seuerissimæ fuit animaduersionis hieroglyphicū, vt in Tenedio numo, de quo Pollux, cernere est. Tenediorum enim Rex cum legem eam tulisset, vt in adulterio deprehensi mas & fœmina eodem supplicio securi subijcerentur, neq; filio pepercisset suo, rem eo monumento iussit insigniri, quo Tenedius numus signatus est: de quo Aristoteles in Tenediorum Rep. vna quippe parte securis est cusa, altera capita duo.

DVRA TVRA MEMORIA.

IN antiquorum memorijs plerisq; securim & asciam, sed hanc frequentius, videas adsculptam, addito etiam elogio, Sub asciam dedi vetuit, quoties defunctus non oblitterandam de sepulchro memoriã cauet, auersaq; ideo scalpitur ferri acies. Sed in diuinis literis per asciam simpliciter prauorum hominum in insectandis abolendisq; proborum operibus studium & conatum intelligimus, vt Psalmo: In securi & ascia deiecerunt eam.

DE FALCÈ.

Alx præcipuè in Saturni manu, tēporis, quod vniuscuiusq; rei maturitatem attulerit, hieroglyphicum est, quod & nomē ipsum *σπίπας* præ se fert. Nam apud Græcos *σπίπας* vindemiare est, atq; metere. Tempus autem edax rerum, omnia demetit.

Pierii Val. Serra, & Galea.

AGRICVLTURA.

VT verò Cyprianus sentit, rei rusticæ, quam Saturnus docuisse fertur, signū fuit. Nam finis eius industriæ est, metere, fructusq; colligere.

CASTIGATIO.

Quam verò falcem in custodis hortorum manu veteres posuerunt, ad fures arcendos, auesq; ne fructus læderent deterrendas, antiquum inuentum est, castigationis quippe hieroglyphicum. Apud Zachariam Prophetam siquidem legas cap. IIII, Falcem quam videre visus est, longitudinis cubitorū viginti, latitudinis decem, contra fures eam, & contra periuros exacutam, inferriq; eam in domum furis, atq; periuri.

DE SERRA.

Inter instrumenta secandi & Serra est, eadem militare vocabulum. Ea sanè in Ægyptiorum obeliscis frequens habetur: ceterum apud eorum autores, quos viderim, quid ea sibi velit, traditum non inueni.

MALEDICENTIA.

Placiades maledicentiam, siue vt ipse scribit, maliloquium, per Serram significari obseruauit, siue id ob dētium seriem, quæ mordacitatē innuere videatur, siue ob inuisum seridore, maximeq; auribus infensum, quem in nodos præsertim illapsa reddit, acerbo, vt inquit Lucretius, horrore concitato.

Ancipitem verò pugnam, victoriam alteranātim modò in hanc, modò in illam partē, vicissitudine sæpius variata, inclinantem, significare qui volunt, Serra pugnare dicunt, aut præliari. Id esse tunc, Festus ait, cum frequēs est confertæ pugnæ vicissitudo, cumq; assidue acceditur & receditur, neq; vllò consistitur tempore: quod quidem ab secandi gestu desumitur, serra quippe modò in hanc, modò in illam partem assidue tracta.

ANCEPS PVGNA.

SUBSIDIVM.

In militari disciplina serra subsidium significat, de qua apud Fl. Vegetium: Si ducenda sit serra, ex abundantibus ducendam esse, propterea quòd si de loco suo ordinatum militem transferre cœperis, vniuersa turbabis. Serra enim à strenuis directa, ante frontem hostibus opponitur, vt turbata acies reparetur: sitq; ad similitudinem A literæ, vel libellæ fabrilis. Fuit etiam Serra Germanici numi nota, de quo apud Tacitum legas, eaq; de causa Serratus dictus.

DE GALEA.

Quoniam de armis ad offensionem comparatis est dictum satis, nunc de galea & thorace, quæ ad defensionē accipiuntur, dicendum aliquid.

PRINCIPIA OCCVLTÆ.

Galea, qua Plutonis caput in primis tegitur, significat occulta esse principia generationis. Plutonem autem Solem interpretatur, eo tempore quo per hyemem remotas à nobis mundi partes circuit: vnde etiam Proserpinam

nam

nam rapuisse confinxere, de cuius rei significato passim habetur. Illud addam, sceptrum illi & breue & aduncum figurari, quod inferioris regni indicium habetur.

R O M A.

Romæ quoque caput galeatum in numis passim, & alijs veterum monumentis. Id quaenam alia de causa fieri dixerimus, nisi ut fuisse eam omnino Martiam intelligamus?

ET Thelesilla Argivæ poeticis studijs claræ statuam se vidisse Pausanias affirmat, quæ una manu galeam, altera velitarem hastam teneret, libris circa pedes appositis, ob præclarum scilicet facinus, quod illa cæsis acie ad unum Argivum à Cleomene Spartano, senes & pueros armatos mœnia tueri iusserit, ipsa cum valida mulierum manu hostem ad urbis direptionem incurfantem exceperit, fuderit, fugaveritque.

P E R I C L E S.

CVr verò Periclis statuæ casside tegerentur, si quæsierit quis, sciendum id à sculptoribus ea de causa excogitatum, ut eo remedio capitis vitium emendaretur: capite enim is fuisse traditur oblongiore, nec cæteris partibus respondente, quod deformiorem hominem reddebat. Constat eum ab obtrektoribus ea de causa *χοινοκέφαλος* appellatum, utpote qui caput iunci instar acutum notarēt. Quo vocabulo nonnulli decepti, *κωκοκέφαλος* apud Plutarchum legi credidēre, cōmenti etiam causam, sed ineptam & importunam, id ei nominis datum ob agendi fandi que libertatem, quam is, ut iidem aiunt, ad impudentiam usque vendicasset.

THELESILLA.

D E T H O R A C E.

M V N I M E N T V M.

Horax porrò munimenti signum ponebatur: vitalia enim defendit uniuerso pectore circum fusus. De quo hoc Antisthenes Philosophus dicere solebat, *ἀναφείρετο ὅπλοισ ἐῖναι τὴν ἀρετὴν*, virtutem, quod auferri minime posset, munimentum esse. Nam & ensis & clypeus excuri, amittique possunt: sapientiæ arma, quæ quis accinctus fuerit, firma sunt & stabilia. In pectore autem ita habere sedem sapientiam, ut pro sapientia pectus ipsum aliquid quando ponatur, ostendit Horatius, ubi dicit Epistolis:

Non tu corpus eras sine pectore.

P V G I O N E S.

Quæsierit aliquis, quid in numis Bruti pugiones duo significant, adiecto pileo. Sed quoniã inter vestimenta ubi de pileo agitur explicatum est ex Dione, pugiones eadem, pileum verò libertatem significare, proindeque ex numo illo, Brutum & Cassium per eadem patratam patriæ liberatores indicari, non esse hæc duximus ulterius repetenda

Pierii Val. Castra.

DE CASTRIS.

INter castrenſia ornamenta honoresq; inuenias plerisque locis non tantum ſigna, verum etiã & arcas pullarias, & caſtorũ ipſorum modulos, & ſignorum tum loculos & coronas: quæ quoniam obſeruatione digna ſunt, & eruditis iucunda, minimè grauius ſum quædam ſubtexere, qualia vno marmore apud Paulum Cardinalem Cæſium animaduerti.

Caſtra quidem huiusmodi quam adpinximus contignatione fabricata erant, tignis octo pro parte qualibet ita compactis, vt tribus quæq; locis in tranſuerſum conſerta, clauis ſiue fibulis leonina capita præ ſe ferentibus coniungerentur: quorum quidem clauorum hieroglyphicum in primis erat, vt in Leone ſuo loco dictum, Vigilandum eſſe. Supra huiusmodi caſtorum ſpeciem capita duo adſculpta erant, velo quodam à dextero uſq; in læuum protento, & ſuper inſidente. Supra vtrunq; caput ſingulæ laureæ. A Caſtorum angulis, inferiore parte, loculi duo, vnus hinc, inde alter, qui quadrata forma, intus vacui, in acutam cuſpidem deſinebant. Hi terræ impingebantur pro theca, mox ſigni pars ima in eum inferebatur. Ibidem erat & pullaria cauea cum duobus pullis paſcentibus: inter quam & caſtra ſignum Aquilæ conto præfixum. Idq; manifeſtè oſtendit, qua ratione fieret, cum exemptus loculo contus ſuſpenſus videatur, loculo vacuo apparente. A lateribus longiſſimi cõti duo, ſignis, præmijs, & geſtaminibus militaribus inſtructi: in quorum ſummo cuſpis ad loculorũ formam: ima pars ferro præmunita, capulisq; prædita, vt cõmodè ſiſti & auelli poſſent. Sed iam & inſcriptionem harum rerum indicem, & faciem ipſam marmoris repræſentemus.

M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO S.
LEG. XV. APOLLINAR. S. COH. III. PR.
PRIMOP. LEG. III. CIREN. PRÆ F. CASTR.
LEG. XX. VICTR.

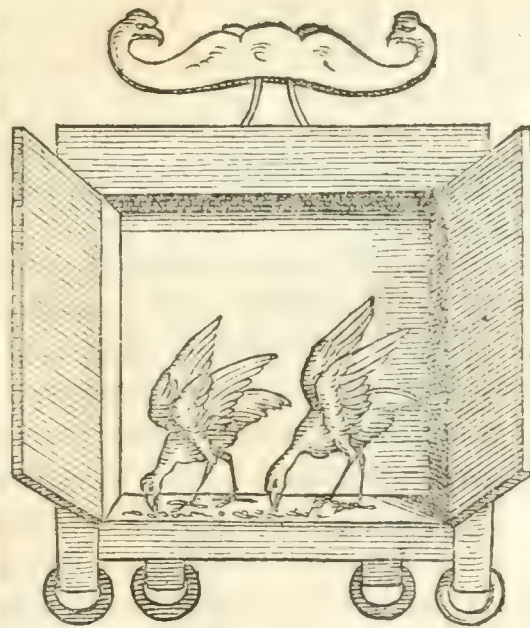
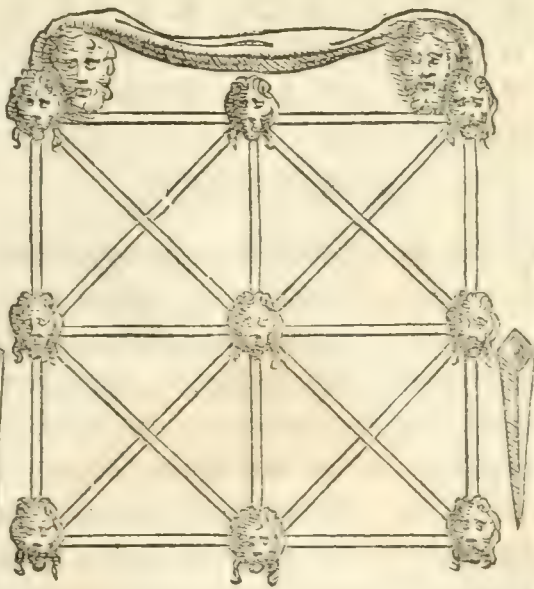
ATIMETVS LIB. PVLLARIVS
FECIT ET SIBI ET

M. POMPEIO M. F. ET CINCIÆ
COL. ASPRO SATVRNINÆ

FILIO SVO ET
M. POMPEIO.
ASPRO FIL.

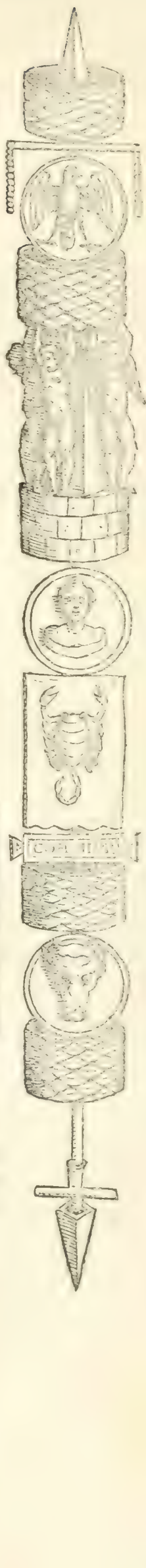

VXORISVÆ
M. F. COL.
MINORI.

Apud Dionem leges de loculo
paruo, in quo Aquila aurea col-
locaretur, eum longissimo con-
to præfixum in exercitu à signi-
feris gestari, qui vt facilius in-
pingi terræ posset, in acutam cu-
spidem

spidem desineret. De quo viden-
dus etiam Cornelius Tacitus, in
expeditione Germanici, vbi de
hoc loculo, siue de sistendis
signis loqui-
tur.

Pierii Val. Castra.

Sed quoniam superioris marmoris inscriptio quædam habet quæ interpretatione indigeant, ut *g.* Centurionis signum apud veteres vñtatissimum, & alia in dictionibus concisa, operæ precium visum est, ne quid à quoquam desideretur, totam eam explicare.

MARCO POMPEIO, MARCI FILIO, ANISIO ASPRO CENTVRIONI LEGIONIS DECIMAE QVINTAE APOLLINARIS, CENTVRIONI COHORTIS TERTIAE PRAETORIAE, PRIMOPILARI LEGIONIS TERTIAE CYRENENSIS, PRAEFECTO CASTRORVM LEGIONIS VIGESIMAE

VICTRICIS,

ATIMETVS LIBERTVS PVLLARIVS FECIT
ET SIBI ET

MARCO POMPEIO MARCI FILIO, ET CINCIAE
COLLIBERTAE ASPRO SATVRNINAE FILIO
•VO ET VXORI SVAE MARCO POMPEIO MARCI
FILIO COLLIBERTO ASPRO FILIO MINORI.

PIERIVS VALERIANVS AD REVERENDISS. PATREM NICOLAVM SCOMBERGV M CARD. CAMPANVM, DE IIS QVAE PER SELLAM, CVRRVM, ET fulmen significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

M Aximè vereor, sapientissime Pater, ne aliquando me tacito cogitationis conuicio verberaris, quòd tua erga me beneficentia tibi conscius, totq̄ insuper meritorũ, quæ à te summa semper alacritate profecta sunt, nullum adhuc grati animi signum in me conspexeris elucere. Scias tamen accidisse, non negligentia, non rusticitate, non vlla tuorum erga me meritorum obliuione, sed ob eximiam cõmodorum, quæ abs te sum assidue consecutus, magnitudinem. Ea quippe vel singula, pro quibus immortales tibi agere gratias debuissẽ, ingenium ita meum obruere videbantur, ne potuerim vlla vnquam meditatione patrem verborũ copiam excogitare, aut vlla mihi in parte satisfacere. Dicendum enim erat, quanta me semper humanitate vir tantus amplecti perseueraueris, vt mearum omnium rerum patronus extiteris officiosissimus: vt vita dignitatisq̄ meæ rationem omnem fauore presidioq̄ tuo tuendam, iuuandam, sustentandam, ornandamq̄ etiam susceperis: denique autor fueris vt illustris adolescens Hippolytus, quem à summo Pontifice eius patruo mihi regendũ, instituendumq̄ mandari procuraueras, me tandem egere vetuerit, vnde factum, vt aliquando me mihi asserere, & intermissa per tot annos studia repetere licuerit, quodq̄ parturiebam opus absoluere demũ sperem, quod omnium meritorum maximũ semper appellabo. Nam etsi alia periucunda sepe mihi fuerant, nullũ tamen hoc neq̄ opportunius accidit, neq̄ cõmodius. Cuius quidem cõsili mei maiorem in dies singulos fructũ voluptatemq̄ percipio. Hinc enim euenit, vt multa in amicos, quos mihi parua literarum commercia conciliauerant, non obscura forsitan extarent officia, dareturq̄ interim occasio, vt meum summum erga te studium inciperem omnino patefacere,

quod

quod omnium maximè cupiebam. Parum enim existimabam talia mecum cogitasse, quæ menti semper firmiter inhaerant, nisi res ipsa aliquo, ut fieri poterat, signo cæteris omnibus innotesceret. Visum itaq; est unum è commentarijs, quæ per datum à te mihi otium conscripsi, de mysticis Aegyptiorum literis tibi, si quid hoc ad rem facit, dedicare. In eo continentur *Currus*, *Sella*, & *Fulmen*. *Sella*, ut quies demum aliqua laboribus detur tuis, quos ut rempub. Christianam plerisq; locis conuulsam firmares, bonam orbis partem ambiendo, quæq; ubiq; labefactata cerneret, prudentia consilioq; tuo resarciendo tolerasti. *Currus*, in quo doctrinæ sapientiæq; tuæ sublimitas prouehatur. *Fulmen*, quod tuæ sit indicium claritatis & fama. Dicent aliqui, impudenter à me factum, qui de picturis, de signis, de artificum operibus instituerim cum eo fabulari, quem consiliariū: quem socium, ubi arduæ quæq; res inciderint deliberandæ, maximi quiq; principes sibi adsciscere contendant: agnosco quidem hanc culpam, & ineptè fecisse profiteor, qui te nugis his obtundere cogitarim: sed malui & à te & ab alijs desiderari prudentiam meam, quàm nisi hoc qualecunq; est, fecissem, memoriam, fidem, amorem, cultum & obseruantiam, officium deniq; ipsum forsitan exquiri.

DE SEDE.

Vimmorū principum ornamenta, insigniaq; & multa & varia fuisse alibi recensuimus, sed nullum vnquam sella sublimius, neq; augustius, neq; venerabilius habitum. Reliqua enim ad humanæ tantum amplitudinis decus facere vident, hoc ad diuinæ propè modū maiestatis honores proximū accedit. Quare minimè arbitror me operam eluturum, si multa quæ de sellæ dignitate tradita sunt à veteribus, in commentarium hoc collecta, si quis huiusmodi rerum cognitione delectetur, in promiscuo vsu fecero, measq; super his lucubrationes studiosis omnibus communicauero.

PERENNITAS.

PORRò perennitatis, æternæq; quietis hieroglyphicum esse sellam, plerisq; locis toto opere disputatum est ex Aegyptiorum sacerdotum institutis, coq; præsertim loco, ubi sedentis Cynocephali significata percurrimus: sic enim eum statuebant, cum æquinoctij quietem æqualitatemq; describebant: quæ quidem necesse est ibi sit, ubi nihil subsultat quod alterum inquietet, sed omnia firma stabilitaq; in æquilibrio conquiescant. Quin etiam veteres Deum infantili ætate, c vtpote vnicum atq; perpetuum rerū omnium principium nullo conficiendum senio, inter loti arboris ramos cōquiescere profitebantur, vtpote qui diuinitatē ex ipso sedentis habitu internoscebant, quem nulla vnquam posset inquietatio sollicitare. Numa Pompilius Ioui flaminem assiduum sacerdotem instituit, cui præter alia ornamenta sellam etiam decreuit, & duos illi comites Martialem & Quirinalem. Quod verò ad firmitatē attinet, eiusdem Numæ præceptū fuit, ut post adorationem sederent, boni ominis causa, ut Plutarchus arbitratur, quò scilicet preces esse ratas augurarentur. Religionem hanc sella super, secuti plurimū sunt Romani principes. Hinc Macrinus Imp. cum Balsianum Antoninū inter diuos referri procuraret, tum multa alia, tum præcipuè duas etiam statuas sedentes ciuili habitu illi decreuit, diuos eos, ex eo quòd sederēt, interpretatus. Nafamones autem, quòd ab obitu ad Deos euolare se arbitrabantur, quò fierent dijs ipsis propiores, cum morituri erant, inter expirandum sedere, ac sedentes etiam sepeliri volebant.

Pierii Val. Sella.

Æ T E R N I T A S.

Sellam hanc æternitatis signum oculata fide perspicimus in numo quodam, in quo Romæ simulacrum est in sede cum ancili & inscriptione, ROMÆ Æ T E R N I T A S. cui scilicet Iupiter apud Virgilium fateatur nec metas rerum nec tempora posuisse, sed imperium sine fine decreuisse. Nam & ipsum Romæ vocabulum, nationes nonnullæ ex patriæ linguæ significatione æternitatem interpretantur. In numo cuius inscriptio est, C L O D. S E P T. A L B. A V G. idem simulacrum est sedens, dextera genium porrigens, læua verò iaculum terræ affigens, cum eadem Æternitatis inscriptione.

V E S T A.

Eadem æternitatis significatio effecit, vt & Vesta per sedem exprimeretur, vel sella illi ante omnia dedicaretur. Itaq; dijs reliquis apud Platonem, Phedro, duodecim ordinibus domo digressis, ac alatum Iouis currum subsequen- tibus, sola Vesta residet domi, eaq; vbiq; sedens sculpi & pingi solita. Nam in Caligulæ numo gemmata sella sedens, dextera pateram porrigit, sinistra con- tum terræ affigit, cum eadem inscriptione, V E S T A. In alio Titi Vespasiani, ipsa eadem sedens cum conto, dextera genium sustentat; literæ, V E S T A. In nu- mo hoc inscriptio infernè, in altero supernè posita est.

D I V V S.

Eadem species, vtî superius de Balsiano dictum, relatum quempiam in Deo- rum numerum ostendit, quod ex inscriptione, quæ est, D I V V S, intelli- gitur. Numus est cuius inscriptio, D I V V S A V G V S T V S. ab altera facie, D I V V A A V G V S T A, ipsa sella sedens conto innixa, dextera duas spicas porri- git. In Iuliæ Augustæ numo Dea signata est sella sedens, pinum dextera præ- tendens, leone accumbente: inscriptio, M A T E R D E V M. In diuæ Faustinae Piæ simulacrum muliebre est sedens cum lancea, signis antè affixis, quod pilam cui aquila insidet porrigit: inscriptio, M A T R I C A S T R O R V M. Nam M. An- tonius eius maritus Faustinae subito morbo exanimatam, diuam à Senatu ap- pellatâ gratulatus est. Matrem verò castrorum ideo ipse vocitare solitus, quòd eam secum & in æstiuis habuerat.

Cvm verò proprium Deorum sit perpetua- frui quiete, neq; vllis humanæ vicissitudi- nis casus in posterum expauescere, securitatem inuenias hieroglyphicè plurimùm sella compo- sitam. In M. Aurelij Antonini Brit. numo dea sedens caput manu suffulcit, dextera radium tenet: quæ verò manus caput sustentat, eadem sellæ innittitur. Inscrip- tio est, S E C V R I T A T I P E R P E T V Æ. In altero Imp. M. Iul. Philippi Augusti, dea sedens est, quæ dex- tera sagittam tenet, læuam supra caput tollit inni- xam sellæ. Inscrip- tio, S E C V R I T. O R B I S.

In numo quodam Imp. Nero- nis Cæsaris Aug. P. M. T R. P. P. P. dea sedens ara apposita, radium læua tenet, dextera caput ab occipitio sustentat, cum inscriptione, S E C V R I-

T A S A V G V S T I. quod mihi reducit in memoriã

dictum illud, In vtranq; aurem
quiescere.

S E C V R I T A S.

CONGIARIUM.

Iam & congiarium dari solitum simulacris tribus pro tribunali sedentibus, in numo Clodij Pupieni cernitur. Et in numo Domitiani COS. XIII. congiarium ipse sedens populo elargitur, cum inscriptione, LVD. SÆC. Ædes verò iuxta sita est, & in tribunalis facie literæ appositæ sunt, S. V. F. P. D. Quorum sententiam ita reperi à nonnullis interpretatam: Sedem vouit firmam primo decennali.

ÆDITVMVS.

Aeditumū quoq; significaturi sacerdotes ijdem Ægyptij, hominē pro templi foribus in sede statuebant, eo amictum indumento, ijsq; gestaminibus ornatum, quæ latè Eusebius libro vndecimo de præp. Euang. recenset, vbi templum Serapidis describit, & custodes hos ipsos pastophoros enumerat, ab sacerdotali scilicet habitu sic cognominatos, à Latinis aliàs æditumos quasi ædium intumos, aliàs ædituos à tuendis ædibus appellatos, vt apud Charisium est. Preuidit Dauides principes sacerdotum è Iudæis futuros, qui aduersus Christum insurgerent, cum dixit: Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta. Nā & idem mos pro templo seditandi, apud Hebræos etiam fuit. Sed cur ab Ægyptijs, à gentibus ue alijs exempla quarimus, cum diuinæ vbiq; literæ de throno Dei tam multa protulerint? Vidit enim Michæas Deum Israel sedentem in sede sua. & Esaias, Dominum sedentem super thronum excelsum atq; sublimem. & apud Hieremiam, thronus gloriæ, exaltatus ab initio locus, sanctificatio nostra, sustentatio Israel: quæ quidem omnia firmum & stabile Dei significant imperium: & vt inquit Adamantius, siue de Christo volueris ista intelligere, nō peccabis: siue de Patre, non impiè senseris: est enim thronus gloriæ excelsum, & à principio, Assertor noster: propterea regnū eius & sanctificatio nostra Christus est, quia & ille sanctificans, & nos sanctificati ex vno omnes sumus. Ideo verò eum sedere dicimus, ait Euthymius, quòd hinc Regiam eius dignitatem, stabilitatemq; & venerabilem iudicis autoritatem imaginamur. Ita sedere super sedem suam dicitur Deus, qui latè Dominus super omnes gentes regnat. Quin & malignus cum Scythas, Turcas, & plerosq; alios à Septentrione barbaros, alios impios, alios hereticos sibi addicendos prælagisset, Ponā, inquit, thronū meum ad Aquilonē, inde enim mali genus omne, per tot ætates, per tot secula, in quietioris vitæ prouincias cōtinenter effluxit. Cum verò super Cherubim sedere ponitur Deus, intelligitur de summa scientiæ plenitudine, quæ tum angelis, tum viris insigni pietate præditis superastitit, de qua Salomō Prouerbij: Anima eius sedes sapientiæ. At scabellum à scamno sede deminutum, humilitatis & subiectionis, inquit Eucherius, indicatiū est: vt Psalmo, Donec ponā inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Accipitur & pro Christi humanitate: vt, Adorate scabellum pedum eius. Nam & pedes pro Filio ponuntur in diuinis, sicut caput Pater, de quo loco suo.

DOCTRINA.

Pleriq; verò hieroglyphicis cathedra doctrinæ significatū habet: atq; ita diuus Hieronymus & pleriq; omnes interpretantur locū Euangelicū: Super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisei. Ita illud Psal. primo: Et in cathedra pestilentiæ nō sedit, quod pro doctrina nō sana interpretatur Euthymius, hæreticorū ait Eucherius: beatiq; porrò illi habentur, qui pro sceleratis nō steterint, & cū impijs atq; peruersis minimè sederint. Quāuis pro pestilentia nōnulli

Pierii Val. Sella.

accipiant, derisores, & pro cathedra, societatem ponant: vt sit, neq; cōmercium d
habuit cum ijs quorum ingenium & doctrina omnis eludendis decipiendisq;
mortaliū animis exercetur. Quòd verò Paraphrastē nonnulli scripserint, neq;
socius fuit eorum qui studio faciunt malè, multò minus eò dementiae peruenit,
vt impostorum illi vita placuerit. Latinū est omnino, Afsidere cuipiam, pro so-
cium esse, vel similem, vel imitatorem. Hinc Horatius Epistolis:

Parcus ob hæredis curam, nimiumq; seuerus

Afsidet infano. hoc est, par, vel socius, aut similis est infano. Sunt qui
cum superiore significato cōsentientes, per cathedram hoc loco perseverantiam
& firmitatem in malis operibus significare velint. Nam desidere, vnde deses &
desidia, contationem indicat huiusmodi.

CONSULTATIO.

Quin & consultationem per sessum ex Ægyptiaca doctrina significari mani-
festum. Vulgatumq; apud nos illud de Romanis, sedendo eos vicisse: quod
ad consilia referunt eruditi, vt apud Plautū is qui nimio plus sapere se sedentem
asserit. & quod apud Maronem, Turnus sacrata valle sedebat, legitur, exponit
Seruius, sedere, est consilium capere. Multaq; apud alios etiam in hanc senten-
tiam. Non otiose positum est in sacris concentibus Psalmo XLIX, Sedens ad-
uersum fratrem tuum obloqueris: id enim *καταλαλεῖς* indicat. Sedens, hoc est, con-
sultò, non subita ira aliqua percitus, nō dolore concitatus, non repentina aliqua
re commotus, sed animo conquiescente, & spontè de calumnijs agitante, vel ali-
quid, quod obesse posset excogitante.

CESSATIO.

Neq; desunt, qui sedere pro cessare ponunt, Horatium secuti, qui de pusilla-
nimo dixit:

Sedet qui timuit, ne non succederet.

Vti stare, ad expeditionem paratum esse, interpretantur. Ita Maro:

Stat ferri acies mucrone corusco, Stricta, parata neci.

Ita pro deside sedentem, vel qui nihil attentet, intelligunt.

OPIS IMPLORATIO.

Illud non omiserim, implorantium opem fuisse morem apud hospites, quos
Iadissent, in foro sessitare: quod apud Alcinoū fecisse Vlysses Homerus scri-
bit, neq; dissimulauit Apollonius. Et Martium Coriolanum patria profugum,
Actij Tullij Volscorum principis supplicem factum, ad focum sedentem scribit
Dionysius Halicarnasseus. De Themistocle quoq; in exilium abacto, talia in-
uenies apud Græcos historicos.

ÆDILIS CURVLIS.

ERat verò sella eburnea propriū Aedilium Curulium hieroglyphicū, quod
quidem quoniam alijs aliquot magistratibus debebatur, animaduertendū
apud Plutarchum, Mario, duos apud Romanos Aedilium ordines fuisse, quo-
rum alter sella, quæ curuos pedes haberet, utebatur, in qua sedentes ius dice-
bant, huicq; honori aderat magistratus nomē. Inferiorem alterū popularem vo-
cabant. Quòd si quis à maiori honore decidisset, rursus ad alterius petitionē ac-
cedere cōsuerat. Paulòq; infra, Marius cū ad Herenniū responderet, huiusmo-
di sellā *ἀγκυλοπόδη* memorat, quæ cuiusmodi esset in numismatis intueri licet: dug
enim huiusmodi cusæ habentur super tribunali, in M. Pletorij Aed. Cur. numo,
vt omnino inde qua fieri specie solerent sellæ illæ, conspicuū sit. Magna autē am-
bitio

bitio Romanis fuit eburneis huiusmodi sellis ad clarissimos quosq; Reges, quorum amicitiam sibi conciliaissent, dono missitandis. Inter ampla quippe dona, quæ Mafsinissæ Numidarum Regi missa sunt, sella etiam Curulis fuit. Ad Syphacem quoq; cum donis alijs sella missa, cum is se Carthaginensibus inimicū, Romanis amicum per legatos professus esset. Et Ptolemæo Ægypti Regi cum legati ad commemorandam renouandamq; amicitiam missi sunt, tulere dona, togam, & tunicam purpuream, cum sella eburnea. Et consules cum magistratum inibant, in sella eburnea sedere solebant. Vnde apud Ouid. Fastis,

Et noua conspiciunt pondera sentit ebur.

Sed hæc missa faciamus, quæ omnium sunt historijs peruulgata, in currumq; protinus à sella ipsa insiliamus.

DE CURRIV.

Roximus ad sedem accedit currus, multis & ipse hieroglyphicis insignis, quæ commemorare infiniti propemodum operis labor esset: sed enim ea tantum recensebimus, quæ vel in numis, vel autorum de vetustate libris comperiuntur, & si qua facient ad pietatē, ea nequam dissimulabimus

TRIUMPHVS.

SANè constat apud Romanos & gentes alias currum triumphī significatum habuisse, cuiusmodi victoriarum monumenta passim in numis, in aris, in arcibus conspiciuntur. Iis autem qui triumphassent, statuae in curribus ponebantur, quæ ob id triumphales appellatae sunt. Earum verò statuarum ornamenta erant, quæ Liuius enumerat, corona aurea, sella Curulis eburnea, eburneus scipio, toga picta, & palmata tunica. Sellam autē Curulem ea de causa dictā volūt, quòd curru honoris gratia soliti erant in Curiam vehi Senatores qui Curulem magistratū, hoc est, maiorem honorem gessissent, in quo curru sella esset, supra quam considerent.

AMPLIATOR IMPERII.

TRiumphalis autem effigies Romæ ijs omnibus decreta est, qui fines Imperij ampliassent. Augustus verò memoriæ ducum, qui populi Romani Imperium ex minimo maximum reddidissent, proximum à dijs immortalibus honorem præstitit, itaq; & opera cuiusq; manentibus titulis restituit, & statuas omniū triumphali effigie in vtraq; fori sui porticu dedicauit, professus edicto, commentum id se, vt illorum veluti exemplar & ipse dum viueret, & insequentium ætatū principes exigerent à ciuibus.

MARITIMA VICTORIA.

IN numo M. AGRIPPÆ COS. III. ab altera facie Neptunus est, equos agens flagello sublato, ipse currui cymbæ speciē præ se ferenti insistens. Cymba inter vtrunq; equū sita. In puppi eius nauigij auis est alis surrectis, quæ aquilæ speciē refert. Literæ, HIC OMNIPOTENS ÆCORIS. Vnde apud Horatium illud, Suspendisse potenti Vestimenta maris deo. Vbi animaduertendum est, C literam apud nos ordine tertiam, pro Q positam more maiorum, qui Q literam olim exclusere, vt Velius Longus attestatur, neq; à Nigidio Figulo in commentarijs suis vnquam posita est, teste Victorino. Numi verò huius speciē nimirum victoriam ab Agrippa contra Sex. Pompeium partam ostendit, quam Maro etiam celebrauit in Scuto:

Pierii Val. Currus.

*Parte alia ventis & dijs Agrippæ secundis
Arduus agmen agens, cui belli in signo superbum
Tempora nauali fulgent rostrata corona.*

Sunt etiam numi alij in victoriæ huius memoriam cusi, in quibus triremes tridentibus rostris præditæ conspiciuntur, vt tandem aliquando Virgilianum illud incolumitati suæ restituatur, Rostrisq; tridentibus: de quo in ijs quæ circa Virgilianæ lectionis castigationem olim elucubrauimus, pleriq; dubitant.

IMPERIUM.

Impérium autem, aut summam rerum, speciosioresq; magistratus, aruspicina quoq; per currum significauit. Nam Tarquinius cognomento Superbus, cum adhuc Romæ regnaret, & Iouis Capitolini templum penè absoluisset, currum cuendam fictilem Thuscis quibusdam ex Veiorum gente fingendum locauerat, quem cum iam confectum figuli in fornacem intulissent, non vt reliqua fictilia humore expresso exilior euasit quàm impositus esset, sed fermentati panis instar intumuit, eoq; magnitudinis concepto robore duritiâq; increuit, vt vix sublato fornacis culmine, parietibusq; disiectis, educi potuerit. Consulti super hoc aruspices responderunt, apud quos eiusmodi currus asseruaretur, felicitatem & imperium ijs portendi.

NUPTIÆ.

Eiusdem boni ominis causa, & aucupandæ felicitatis affectatione institutum apud veteres erat, vt noua nupta curru vecta traduceretur, quod Hesiodus, siue is Aristophanes Grammaticus fuit, Scuto Herculis ita describit:

*Τοι μὲν Νύμφας ἐπ' ἀπλῆς ἡγίας
Ἴ αὐτοὶ γυναικῶν, πάλυ δ' ἐμύλατο ὄραρα,
Hi curru inuectam geniali virginem amanti
Traduxere viro, passimq; hymen hymen aus Excitus cantu.*

Et ligneum sponsæ simulacrum Citheronis cõsilio fabrefactum, pro Asopi filia suppositum, & in curru constitutum ab Ioue reperias, quò lunonem, quæ diuortium fecerat, illuderet. Eo verò nuptiali curru tris tantum vectari solitos, sponsam quæ sederet in medio, sponsum & parochum, Pausanias tradit. Parochum cum nimirum intelligēs, quæ nos hodie anuli maritalis compatrē appellamus.

παροχοὶ γὰρ παραβάτου παρανομῆ, ἢ οἱ συμπεθέοντες τῆ νύμφῃ ὡς τὸ ζῦγος ἐπ' ἀννημοί.

TERRA.

Quòd verò Cybelem curru inuechi finxerūt, cum eadem & tellus sit, terræ ipsius libramentum in aëre pendentis indicare Lucretius putat:

*Hanc veteres Graiūm docti cecinerē Poeta,
Sedibus in curru byugos agitare Leonēs,
Aeris in spatio magnam pendere docentes Tellurem.*

Illud addam, ex ijs quas rerum natura partes habet, vni illi veteres maternæ venerationis merito cognomen indidisse, quando ita hominū illa mater, vt cælum deorum, habita est. Hæc nos nascentes excipit, natos alit, semelq; editos sustinet semper, nouissimè complexa gremio iam à reliqua natura abdicatos, tum maxime vt mater operiens. Quòd si quis & causam quaesierit, cur turrato capite conspicua sit, eam Lucretius rationem in hunc modum expressit:

*Naturaliq; caput summum cinxere corona,
Eximys munita locis quòd sustinet vrbes,*

Quo

*Quo nunc insignis per magnas prædita terras
Horrificè fertur diuina matris imago.*

In editis enim & excelsis locis vrbes ponere antiquis mos erat, non tam alterius diluuij metu, qui diu mortalium mentibus infedit, quàm vt difficilior hostibus accessus foret.

BATTI NAVIGATIO.

ERat Delphis Batti effigies in curru, quem Cyrenenses dedicarunt, postea quàm is nauibus in Libyam traiecit. Auriga erat Cyrene: Libyæ verò capiti coronâ imponebat. De Batto autem qui Thera insula pulsus, Apollinis oraculo in Libyam profectus, Cyrenaicis rebus originem auspiciatissimè dederit, alio loco diximus copiosissimè.

CIRCENSES.

LVdos Circenses per bigas & quadrigas, quæ tot numis signatæ sunt, significari, satis omnibus innotuit, vniuersa Græcia cum Romanis eo spectaculorum genere per multa secula detentis. Id autem honoris habitum aurigarum factionibus, vt in victoriarum eorum memoriâ numi ipsi & bigati & quadrigati cuderentur, de quibus in vita Veri apud Iulium Capitolinum legas, postulatam interdû à populo Prasinianorû aureorum modiû propter equû ex factione Prasina, cui Verus impotèter fauit. Vbi cauendum ne, vt aliquot habent codices, Parsimanorum legas, aut quid hac locutione corruptius: sed veluti Capitolinus à Veneto, Venetianum fecit, ita Prasinianum à Prasino deduxit.

AVRIGÆ COELESTIS QVIS.

IN cælo quoq; Aurigæ species ostenditur, de quo ita Theon in commentarijs Arati: Fabularum scriptores, inquit, Aurigam eum, qui cælo adscriptus est, imaginem esse dicunt Bellerophontis, vel Trochili, qui Callithææ filius fuit: solenniaq; huius rei sacra in Argis primû instituta, quòd primus iunxerit currum. Sunt tamen qui putent Myrtili, sunt qui Cillantisi, qui Pelopis auriga fuit, sunt qui Oenomai figuram esse contendunt. Atq; ita Græcia demùm est in vnaquaque re contentiosa.

DIVINA MAIESTAS.

SEd enim cur nos mortaliû fabulas æquo curiosius prosequamur, cùm Deus Opt. Max. sua se conspicuum autoritate nobis exhibeat: cuius summa maiestas, qualisq; videri cœlicolis & quanta solet, inuehitur curru, non eo inquam Platónico, in quo *ὁ μὲν μέγας ἡ γὰρ φύσις αὐτῆς ἐξ αὐτῆς ἑστῆς ἀπὸ τοῦ ἀγνοῦντος ἀεὶ καὶ περὶ πάντων*, sed de curru loquor quem Hetruscorum monumenta obseruanda nobis vetustate ostendere, quem ex Arameorum arcanis profundissimæ doctrinæ vir Ægidius Viterbicus in Circum ætate nostra primus induxit. Verùm super hoc quædam altius repetenda sunt. Aramei vnum eundemq; librum duas esse leges dixerunt: alteram scriptam, alteram à Deo Moyse traditam: illam populis, hanc sapientibus: illam prouerbij rerum humanarum, hanc lucis rerum diuinarum formam gerentem: in illa historiam orbis conditi atq; administrandi, in hac formulam adumbratæ, atq; ad effigiem expressæ diuinitatis ostendi. Duo itidem Plato regna commemorat, Iouis & Saturni, regnumq; Saturni regno Iouis tanquam felicius anteponebat: siquidem sub Ioue actio vitæq; humana, sub Saturno verò cōtemplatio diuinorû significatur. De quorû temporû felicitate Platonicam ita sententiã Maro mihi videtur expressisse, vt cum Platone currum agitet ad palmam. Ait enim:

Pierii Val. Currus.

*Ante Iouem nulli subigebant arua coloni,
Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat, in medium quærebant, ipsaq; tellus
Omnia liberius nullo poscente ferebat.*

Mox de Ioue:

*Ille malum virus serpentibus addidit atris,
Prædariq; lupos iussit, pontumq; moueri,
Mellaq; decussit folijs, ignemq; remouit,
Et passim riuus currentia vina repressit,
Ut varias vsus meditando extunderet artes
Paulatim, & sulcis frumenti quæreret herbam,
Et silicis venis abstrusum excuderet ignem.*

Tunc alnos fluuij. & quæ plurimâ de humanis ferè omnibus negotijs subsequuntur. Hunc imitatus Naso, vtriusq; regnum ita describit:

*Aurea prima sata est ætas, quæ vindice nullo,
Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat.
Pœna, metusq; aberant, nec verba minantia fixo
Aere ligabantur, nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui, sed erant sine iudice tuti.*

& quæ multa prosequitur.

Sed vt ad rem nostram conuertamur, vtrunq; duobus nominibus appellat Hebræus, illud opus **B R E S C I T**, ac creationis, hoc opus **C V R R V S**, & arcane intellectiois. Legis igitur secundæ huius, quæ arcana est, per Mesiã & suos aperienda, per speciem Currus apud eos conscribitur ἰσογλυκικῶς, Currū hunc Ezechiel quatuor ex imaginibus excogitauit: vidit enim in diuina lucē tanquā ideas quatuor, atq; ijs veluti gemmis ac sigillis, formatiã Deo sunt angeli quatuor, omnium cœlestium mētium & duces & principes. A dextera Dei gemma ea prima est, vnde pulchra, grata, lætaq; omnia proueniunt: eamq; vim Michaëlem vocant. A læua gemma altera est, vnde fortia, dura, castigataq; manant: ea Gabriel nuncupata. Mixtum ex ijs medicina & temperamentū Raphaël. Quarto deniq; loco Vriel terræ proximus, horum trium veluti dispensator. Ita Michaël & Gabriel pro duabus rotis, Raphaël pro sella quæ sit mediã inter rotas posita. Quarta Vriel pro axe, circa quem fabricæ huius est totius fundamentū. Duo illa priora nonnulli brachia vocant: tertium & pectus & zonã: quartum tanquam vel pedes, vel pedum scabellum. Idcirco dictum aiunt de Imperio Romano Hierosolymæ cuersore, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedū tuorum. Græca Theologia Michaëlis vim in Deo vocat Venerem, Gabrielem Martē, Raphaëlem Iouem, cui sella propriè dicata est: & Solem quartum, fœminæ marisq; vim habentem, omnis planè generationis initiū, & Vrielem nominat & Adonin Hebræus. Orpheus ea quatuor vno refert versu, quòd mas, quòd fœmina, quòd rerum genitura, quòd Adonis:

Κῆρ κὼ κῆρε σὺ πᾶσι δαίθε αἰὲν ἄδωνι.

Vt non ita cōmentitia esse videantur ea quæ Plutarchus de Bacchi cultu apud Iudæos obseruauit, & Symposiacis latè disputauit. Eorum enim scenopegia in Bacchi celebritatem fieri putat, Adonimq; & Bacchū eundem esse. Rotis quatuor, siue gemmas, siue currus ipsius partes, aut membra libeat appellare, quinto adijciunt loco Nuriem tanquam temonem, cui alligatus trahitur currus. Atq; quinq; hæc diuini currus nomina alto mysterio vna locutione scribuntur
in Can-

in Canticis, eam nostri ascensum purpureum interpretati sunt. Salomon scribit curram hoc modo, A R G A M A N. Prima litera fit Vriel: per A enim illi scribunt. Sequenti R, Raphaël. Tertia G, Gabriel. Quarta M, Michaël. Quinta N, Nuriel. Neque sum nescius, Hebræorum quorundam iuniorum super angelis, Planetisque & signis, quibus imperitent, cōmentationes longè diuersas esse, aliterque tradi in diurnis illis supplicationibus, quæ secundum doctrinam Cabalisticam institutæ dicunt: cæterum Astrologos hi potius quàm Theologos secuti mihi videntur, qui Michaëlis in Deo vim ita interpretant, vt numẽ incomparabile significare dicant. Vnde illud in Psal. citant: Deus quis est similis tibi? Mercuriũ è Planetis huic ministrum esse, fandi & agendi potentem, diuinæque & humanæ naturæ totius interpretem: cuius lætiores receptus sint, siue vt Græci dicunt, οὐρανὸν καὶ γῆν, è cœlestibus signis Gemini atque Virgo: huiusmodique genio die quarta preces allegandas. Et nostri Michaëli munus illud attribuunt, quod Mercurio Græci veteres, qui scilicet animas cœlo inferat, atque alias sub tristitia Tartara mittat. Ad hæc trutinam in manu eius statuunt virgæ loco, vtpote qui merita inquirat, bona malaque compenset, proindeque vtut quisque apud superos vixerit, aut pœnis, aut præmijs afficiatur. Sed anteaquam à Michaële discedamus, quamuis cuiuspiam καὶ πνεύματος dictum videatur, præterire nolo id quod Rabi Tedacus Leui lib. de duodecim numerationibus ait, Michaëlem occidentali vento præpositum, vt magna mihi de causa institutum à Gallorum pietate videatur, quod ad nostra tempora magno cultu perdurat, honoratissimum ordinem cohortis Regiæ diuo Michaëli dicatum esse. Sed vt reuertamur, Gabrielem isti Deum fortem interpretantur, minoris tamen cuiusdam fortitudinis esse. Lunã è Planetis huic ministrare, cuius gratissimum hospitium Cancer esse perhibetur, secundaque illi die supplicandum. Ex Raphaëlis nomine atque vi, rerum aiunt omnium medicinã emanare. Esse hunc Solem ipsum, qui & Phœbus. Nam is apud Ouidium dicit: Inuentum medicina meum est. Leonis vnus domicilio gaudere: prima illi die vota concipienda, nuncupandaque. Ac, ne Apollinis & Æsculapij fabulas irrideamus, Iouis filius Apollo censetur, huius verò Æsculapius: ipsa nimirum Theoretice, quæ intellectum illuminat, Apollo est, Æsculapius ars ipsa. Vnde Maro:

*Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris
Mortalem infernis ad lumina surgere vitæ,
Ipse repertorem medicinæ talis & artis
Fulmine Phœbigenam Stygias detrusit ad undas*

Ars igitur Æsculapio attributa, per quã bona cōparatur valetudo, vtpote quæ in curatione ipsa versetur. Est & Zamaël, cuius munus vlciscendi, venenaque dispersendi esse perhibent, vberimæ illi bonorum omnium largitioni semper oppositus. Martem hunc esse Græci volunt, Arietis & Scorpio præfectum: tertia illi die preces faciendas. Nanaëlem mox enumerant, in nomineque id esse significatum autumant, vt Deum benignè nobis omnia respondere, ac omnia ipso horreo mortalibus elargiri interpretentur. Esse hunc Venerẽ, qui Tauro Libraque delectetur: sexta illi die supplicandum. Zadchielem inde deprehendere, qui Dei iustitiam, & quintæ diei sacrificia, precesque procuraret: vnde nonnulli quinarium iustitiæ dedicarint. Esse hunc Iouem: nam vt Maro, Rex Iupiter omnibus idem. Isque, vt illi commenti sunt, Sagittario atque Piscibus præficitur. Caphzielem demum septimæ lucis curam gerere, eaque mortalium preces sibi deprecere.

Pierii Val. Fulmen.

Ab eo vim frigidam emanare, qua scilicet singula in inferiori mundo concreta rē cōdensentur. Nam vti calidi est dissoluere atq; rarefacere, ita frigoris est solidare coagulareq;. Saturnū hunc nostri vocant, qui Capricornū & Aquariū sedes habet. Sedenim vt in curru fatis expatiati, metamq; ipsam ritē circumuecti, eodem vnde cursum auspicati fumus reuertamur. Id aliqua egerē videtur elocutione, quod à Platone regna duo posita diximus. Is siquidem multo antè tempore præfagisse videtur, quæ nunc demum speramus euentura. Mundi circuitum is ab Oriente ad Occidentem Iouis esse, ac perinde fatalem dici. Appariturum verò olim alterum sub Saturno huic oppositum, ab Occidēte scilicet Orientē versus, in quo spontē nascantur homines, & à senio in iuuentutem regrediantur. Id ita Platonici interpretantur, vt Iouem mundi animam intelligi velint, cuius lege fatali manifestus hic manifesti mundi ordo disponatur. Præterea animorum vitam in corporibus cōcretis ab Ioue esse, sensibusq; & rerum agendarū studio deditam. Saturnum verò supremum inter angelos intellectum, cuius radijs animi etiam vltra angelos illustrentur accendanturq;, & ad intellectu pollentem vitam continuè pro viribus erigantur. Quæ quoties ad vitam huiusmodi conuertuntur, sub regno Saturni agere creduntur. Sub Ioue verò, cū rerum humanarum negotijs implicātur. Plotinusq; regnare nos ait sub hoc vel illo, prout secundum hunc vel illum egerimus. In hac autem vita spontē regenerari dicimur, rursusq; iuuenescere, ac in dies magis efflorescere, cū sana bene institutæ mentis optione ad meliora contendimus, de quo Paulus Apostolus: Homo interior renouatur in dies. Atq; passim in diuinis literis de iuuentute nostra, quæ sit vt Aquilæ renouanda. Quod si vlllo vnquam tempore spes affulset vt mortales hæc essent consecuturi, nunc sperandum maximè, cū eorum omnium ingenia, quæ aliquem veræ lucis fulgorem consecuta sunt, maiorum nostrorum errores, qui tot annos vni tantū sensui adhæserē, deprehendere iam inceptarunt, omnemq; studiorum suorum conatum ad veritatem ipsam conuertere, sanctioresq; disciplinas adamare. Aduuant insuper hanc proborum hominū voluntatem, sanctissimorū autorum scripta, lucubrationesq; & documenta, quæ de vetustatis eruta voraginibus cotidie prodeunt in lucem. Et iam ille minimè censetur eruditus, quantumlibet Græcè Latineq; sciat, qui Iouem scrutaturus cælestem non infiliat in currum, qui sacra non attigit, qui diuina non est imbutus disciplina, qui Christum, atque adeo Christianæ institutionis volumina non affectatur: quid mysteria sibi velint, non exquisierit, quæq; ratione Deo animum asserere possit, inspicere neglexerit. Verum ille omnium optimè peritus, qui lutosas, fæcēq; conglutinatas alas in profluente puriter abluerit, perpurgaueritq;, à terraq; sublatus cælestium Circensium pompam comitatus eò peruenerit, vbi sparsas manu veri Iouis fruges donariaq; percipiat, opipareq; & ipse & iugales excepti, amcenissimi lautissimiq; diuersorij otio perfruantur: quod qui fecerit, dubio procul intelliget reliquas doctrinas omnes, studiaq; omnium reliqua, nihil aliud nisi summam esse vanitatem.

DE FULMINE.

Quē igit in alta sede conspicuū alato inuecti curru cōsecuti sumus. Quod verò cum esse Iouē agnosceremus, nullum manifestius signū fuit, q̄ fulmen eius manu prætentū: quare cū id gestaminis ad Iouē præcipuè pertineat,

A neat, non secus ac fella, de fulmine dicere minimè alienum est ab instituto negotio futurum.

I V P I T E R.

OMnibus utiq; vulgatum est hieroglyphicū illud, Fulmen supremi Iouis gestamen esse. Sed ut nunc fabulas dissimulemus, veram figmenti causam afferamus, siquidem hoc ipsius fulminis naturā exprimere videtur: quod quidem ita fit. Calor interdum per refrigeratum à ventis aëra conspersus, vbi contrariæ naturæ viribus sollicitari cœpit, sese in globum colligit, & aduersus algorem valè dissimè reluctatur: vrget alior ventis ingruentibus, ille sese magis ac magis adstringit, quoq; angustius premitur, eo validior euadit, ac simulac extremam intentari sibi vim intelligit, totis erumpit viribus, crassiorèq; aëre, qui circumfus est, disrupto, viam sibi cum strepitu & incendio patefacit. Suprema verò illa pars elementorum, vnde calor emanat, cum Ioui sit attributa, ideo illum vetustas fulgura & fulmina ciere conūxit. Signaq; Iouis passim cum fulmine fieri consuerūt, cum vno quidem frequentissimè: sed & cum duobus fulminibus aliquando Ioui statua posita est, ut apud Elidem Olympiæ Iouis Horcij nuncupata: ea quidem seuera minaciq; effigie, vtraq; intenta manu fulmina tenebat, iuxta quam pugiles in certamen descensuri super maçtati porci exta iurabant, nihil se dolo malo facturos, aut secus quàm Olympiæ leges paterentur ausuros.

F A M A L O N G E L A T E Q V E
P R O P A G A T A.

Illud verò præcipuum fulminis significatum est, ut vocem procul auditam, hoc est, famam rerum gestarum longè lateq; per immensa terrarum spatia diffusam expatiatamq; præ se ferat. Transit & illustrem præclari facinoris memoriam, in longam annorum seriem propagatam. Ægyptij enim sacerdotes huiusmodi gloriæ amplitudinem ostendere si vellent, vocem, ut ipsi dicunt, aëris quippe tonitrum, hoc est, ipsius fulminis imaginem describebant. Nihil enim magis, nihil validius nec terribilius tonitru sonare constat. Ea q; de causa Appelles pictor, uti in Armorum commentario diximus, cum Alexandri effigiem pingeret, fulmen in eius manu posuit, quo nominis eius amplitudinem ex rebus ab eo gestis longè lateq; propagatam, & memoria nunquam intermoritura celebrem indicaret. Posita eà tabula, ut Plinius ait, in templo Dianæ Ephesiæ, x x talentis auri picta. Eo verò artificio fuit, ut digiti eminere viderentur, fulmen extra tabulam esse. Sedenim Lyfippus statuarius factum ut adulationis plenum improbavit, quare hastam ipse in manu Regis posuit: qui quidem, si vera quis de Alexandro, non fabulas conscripsisset, famam eius ne vna quidem ætate superfuturam iudicaret, nedum id atsequi meritus sit, ut diuini honores ei decernerentur, datis ad Græciæ ciuitates literis, ut se decreto publico Deum instituerent. Ea res cum matrem Olympiam etiam offendisset magnæ integritatis sceminam, Rex ipse ut inceptum excusaret, & inicitutam suam approbaret, insigne volumen ad matrem suam conscripsit, ut apud Cyprianum legi, quo rationes multas ostendit, Regibus suis Apotheosin decernere, atque hinc maiorum Regum memoriam seruari, indeq; colendi & sacrificandi ritum inoleuisse. Sanè quidem Athenienses ipsi, qui doctrina & sapientia semper insignes habitusunt, cum XII tantum deos antea colerent, Alexandrum tertiumdecimum appellauere, honoresq; illi adhuc viuenti instituere, qui tamen vulneribus sæpe confossus, morbisq; tentatus, ac postremò vita functus, se

Pierii Val. Fulmen.

mortalem ostendit, qui deorū interim cōcilio adiectus erat. Quare Lacedæmo-
nij literis acceptis, argutè libereq; admodum more suo responderunt, ἐπεὶ δὴ ἄλλ' ἔστι
δρῶν βέλεται θεὸς εἶναι, ἔγω θεός. Alexander quandoquidem vult esse Deus, esto Deus,
quo decreto id declaratū voluere, nullam aliam fuisse causam, neq; meritū aliud
cur deificatio esset Alexandro decernēda, nisi quod ipse ita vellet. Cæterū is qui
adhuc viuens diuinis honoribus inhiabat, ne cōmunibus quidem post obitum
iustis honestabatur, ad grauissimā vsq; Olympiæ matris lamentationē. Peruul-
gatum tamen apud multos populos & nationes fuit, Reges suos, vt nuper dice-
bamus, pro dijs colere. Nā & Romani nō tantum Reges plerofq; suos, verū etiā
eorum vxores diuinis honoribus honestarunt, & nonnullis templa, et sacra etiā
instituerunt. Quantum verò pertinet ad fulmen, eo tolerabilius id Alexan-
dro concedendum, quo insolentius Lysimachus ab Alexandri morte parti-
culam eius regni sortitus, non quam armis virtutē ue vlla sua subegisset, sed ex
Regis tabulis adeptus esset, lancea cœlum tangere se iactabat: quod tantundem
erat, ac si famam astris terminare se diceret. Qua de causa Pasiades Byzantinus
hominis vanitatem irridens, ad suos conuersus ait: Cauendum ne is lanceæ mu-
craone cœlum medium pertundat. Quodq; impatientius aliquis ferat, Clea-
chus Heracliæ Tyrannus fulmen gestauit, & ex liberis vnum Tonitrum appel-
lauit. Quanta verò Cliti, quanta Demetrii fuit insolentia, quorum iste non
magna admodum regni parte ab Alexādro accepta, Iouem se vocari passus est,
responsa sua pro oraculis haberi gauisus: ille quatuor ad summum nauibus de-
mersis, Neptunus vocitari voluit, tridentemq; gestauit. Vt minus iam Salmo-
nea miremur eò prouectum insanīæ, vt flammam Iouis, & Olympi sonitus imita-
retur. Nam vt apud Maronem:

*Quatuor is inuectus equis, & lampada quassans,
Per Graiūm populos, mediāq; per Elidis urbem
Ibat ouans, diuūmq; sibi poscebat honores
Demens, qui nimbos, & non imitabile fulmen
Aere, & cornipedum cursu simularet equorum.*

Longè verò felicius atq; tutius Numa Pompilius eliciendorum fulminum ra-
tionem inuenit. Nam cū quædam occulta sacra ad fulmina expianda noscere
cuperet, Egeriam consuluit, quæ respondisse fertur, vt Auentinū peteret, & fon-
tem qui in antro quodam erat, melle & vino generosiore inficeret, quò solabant
hora certa dæmones duo sitibundi cōuenire. Hi erant Picus & Faunus. Curaret
verò ille sibi latebras, in quas abditus ab aduenientib. illis nō conspiceretur, i-
pse tamen fontē intueret, disponeretq; per fontis marginē retia, prout opportu-
nū sibi videret. His peractis dii uenerunt, & potus allecti suauitate multū ebibe-
runt: tandem sopore grauati, ibidē, ubi cōstiterant, somno se prostrauere, quos
ita grauatos Numa implicuit in rete, qui uidentes se captos, in uarias se formas
transformabant. Sed cū nihil quicq; proficeret, ad ueras tandē effigies rediere,
Numamq; ut retia solueret, orauerunt. Rex se non prius retia soluturum dixit,
quàm de placando Ioue docerēt. Illi & hoc docuerunt, qua scilicet ratione cœlo
Iupiter elicere, quoq; modo fulmē expiare. Vnde Ioui Elicio nomē datū cuius
templū in Auentino positū, ubi res hæc contigerat. Scio fabulā importuno loco
positā, sed quia non ita uulgata est, minimè fuit dissimulanda. Ne uerò nos alie-
næ gloriæ detractoribus fauere uideamur, Alexandro fulmen meritò attributū
dixit.

lixerim, ea de causa, quòd annos vix tres & triginta natus, celeritate mira Orientales ferè omnes nationes subegerat, & Oceanum ipsum enauigauerat, vt nò immeritò Cæsar, qui pari saltem animo ad eam rerum amplitudinem adspirabat, cùm Gades venisset, animaduersa apud Herculis templum Magni Alexandri imagine, ingemuerit, atq; vt Trāquillus ait, pertæsus sit ignauitiam suam, quòd nihil tum à se memorabile actum esset in ætate qua iam Alexander orbem terrarum subegisset.

C E L E R I T A S .

Est enim fulmē ante omnia velocissimæ omnino celeritatis indicium, quam Poëtæ cùm volunt exprimere, dicunt, fulminis ocyoralis. Idem ex antiquorum numis manifestum est: vt in eo cuius inscriptio est, Q. P I L I P V S, equus habetur in pernitem cursum admissus, cauda exporrecta, fulmine subsequente, lancea protenta: quod innuere videtur, prouinciā susceptam summa celeritate peragrata, negociumq; quamocyssimè confectum. Nam & Ptolemæus, vnus ex Aegypti regibus, promptitudinis & audaciæ causa κεραυνός appellatus, ait Pausanias. Facit huic rei fidem numus alius, in quo caput humanum est, capræ cooperatum spolio, sub cuius iugulo fulmen est, & arcus ab occipitio: ab altera verò parte Pegasus, cum sagitta subiacente, omnia, vti palàm est, velocitatis indicia, cùm præfertim inscriptio sit, L. P A P I. De quo quidē Papirio, qui ob mirificā in agendis rebus festinationem atq; celeritatem, Cursoris cognomentū meruit, multa rerū scriptores memoriæ prodidēre. Equorum porrò velocitatem in curvuli certamine fulguri comparat Hesiodus Herculis scuto, vbi dicit:

ἐπι δ' ἰππέας δόρει δίφρος ἱμελθ' ἀσπεροπῆ πατρὸς διὸς αἰγιόχοιο.

Quem Statius secutus ait:

Illicet igne Iouis lapsisq; citatior astris.

Et inferius idem Hesiodus de equis in cursum à Pallade concitatis:

Τοὶ δ' ἀμυδὶς πεγαίοντ' ἱμελοὶ ποιεὶ ἢ ἐδύελλα.

quod proximè accedit ad Papinianam sententiam.

C E L E B R I T A S .

In augurali disciplina fulmen tam in publica quam in priuata opera vibratū, atq; etiam per nocturnam imaginem in somnijs visum, celebritatē nominis, & magnarum rerum auspicia facit. Nam Olympiæ Alexandri matri fulmen per somnium oblatum, futuræ in filio claritatis indicium fuit. Illa enim priori nocte qua se viro adiunxit, existimauit factò tonitru in vterum sibi fulmen illabi, ex cuius ictu magno excitato incendio, in flāmas inde latè diffusas abire visum. Quid verò hīc memorem Iuliæ filiæ Cæsaris monumentum ictum fulmine? quid Euripidis poëtæ Tragicæ, atq; Lycurgi sepulchra de cælo tacta? Quid Veliternum murum? quid Eutimii Picte, aut Horatii Coclitis, aut Probi Imperatoris, aut Taciti & Floriani statuas eodem modo afflatas? quæq; huiusmodi exempla plurima declamatione, quam olim de fulminū significationibus edidimus, explicata sunt, quorum significata in hanc nominis amplitudinem accepta, tam Aruspicum responsis, quàm euentis postea comprobata reperiuntur.

E L O Q V E N T I Æ V I S .

Quod verò de claris eloquentia viris dictum, vt de Pericle & alijs reperimus apud antiquos, eos ciere tonitrus, & fulgura dispergere solitos, cùm orarēt, tanta erat animorum percussio & in dicentium sententia motus, tanta verborū autoritas, de sacra dubio procul lectione metaphoram sumpserunt. Psalmo enim

Pierii Val. Fulmen.

centesimo supra quartum & trigessimum canitur: Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluuiam. Vbi per nubes viri sancti intelliguntur, per fulgura verò persuadendi vis, per pluuiam eloquentia: de quo plura alibi. Et quòd alibi Dauid, Vox, ait, tonitruum tui in rota, eo hieroglyphico significat Euangelij voces, quæ de cælo diuinitus intonaturæ essent, & vniuersum terrarum orbem (id enim rota est) commoturæ, attonitumq; reddituræ. Eodem modo per fulgura verba Christi signari tradit Eucherius: coq; spectare psalmi dictum, Et fulgura multiplicauit, & conturbauit eos, de Iudæorum confusione, qui ei nulla in re vnquam resistere potuerunt. Et Hieronymus primis Hebræorum castris, Ramesem, tonitruum gaudium interpretatus, diuina verba, & quæ voces sunt in sacris literis, per tonitrum accipi docet, quòd cœlitus editæ excipiantur. Fulminis verò radij descripti, quæ ipsæ coruscationes sunt, ad eiusdem Euangelij pertinent claritatem & famam, de quibus Psalmo: Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terrarum.

CLEMENTIA.

IN Antonini Pij, atq; etiã in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in toro collocatum, quod manifestum & pulchrum admodum est clementiæ signum: arguit enim offendendi potestatem penes ipsum Imperatorem esse, verum ob eius clementiam quiescere: quod perinde est atq; illud, quòd apum regem aiunt aculeo quidem præditum esse, verum eum in vulnus nunquam exeri. Primam verò huius virtutis laudem ætate nostra tulit Iulius Medices princeps noster, qui simulac honorum in eum studijs inclinatis Pont. Max. electus atq; salutatus est, omnium statim, & earum quidem atrocissimarum iniuriarum oblitus, ijs omnibus euestigio pepercit, quos aduersarios habuerat iniquissimos, quos hostes totæ vitæ cursu perpessus erat insensissimos, quiq; non bonis tantum & fortunis eius, sed & vitæ modis omnibus insidiati sæpius fuerant. Quare Clementis nomen, vt tantæ mansuetudinis pignus, perpetuumq; monumentum, assumpsit: ita summa totius vitæ moderatione conseruauit, req; probauit, vt Christianum demum Pontificem mortales intueri se profiterentur. Sedenim cum nobis de tantæ principis laudibus loqui non liceat, qui eius auspicijs annos aliquot in hominum luce versati fumus, negocium alijs relinquemus, eam fuisse nostri principis clementiam professi, vt vel hostes ad eam æternis literarum monumentis celebrandam impulsura sit.

PIERIVS VALERIANVS AD IO. BAPTISTAM MONTANVM, DE IIS QVÆ PER SOLEM, LVNAM, ET STELLAS SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

*S*cribis, Clarissime vir, vidisse te lemmata quadam mea in breue admodum compendium redacta, de Hieroglyphicis quæ per Stellam apud Aegyptios sacerdotes in doctrinarum suarum arcanis habentur: quod vt ad se mitterem, Reuerendissimus Cardinalis vtriusque nostrum alumnus Hippolytus Medices, tantopere flagitauerat. Addis insuper, cognouisse te rei istiusmodi argumentum non in ea tantum scheda contineri, sed à me longè copiosius conscriptum. Rogas itaque, vt rei totius Commentarium ad te mittam. Nam quicquid illud erat, ad figurarum tantummodo formam spectabat, quibus pictor

*picitor vteretur in Iulio illo sidere adornando, cuius celebritatem Hypolytus ipse tanto studio fo-
uet. Nimirū video te, Montane eruditissime, leonē ex vnguibus aestimare voluisse: sed in re mea
non leo, sed musculus continetur, qui se olim apud mythologos pro leone ausus est venditare. Quā-
tuluncunq, tamen id sit quod ego pr aestare potuerim, officij mei fuit, omni posthabita contatio-
ne, obsequi viro tum à primis studiorum nostrorum annis amico, tum etatis totius demum cursu
mihi semper admirando, tam in philosophia quàm artis Medicæ peritia, quàm etiam in cultio-
ris eruditionis elegantia, seu Græca seu Latina quis poscat, politissimo. Accipies igitur Stellarū
hieroglyphica prout à me fuerunt interpretata. Sed nosti stellas sine Luna desolat as quodammo-
do videri. Nam quò illæ rerum quæq, suarum semina conspergant, nisi in Lunaris orbis paratissi-
mum, ut ita dicam, horreum condantur, quæ postmodum illa quasi sequestra terris demum
indulgeat, aut potius vberimè largiatur? Sed neq, Luna neq, stellæ sine Sole sui compotes esse pos-
sunt: quare Sol quoq, his adnumerandus, imò anteponendus. Ridebis, scio, non erubescere me,
quòd ausus sim de Sole, de Luna, de stellis apud talem tātumq, virum totius Encyclopædiæ decus
& ornamentum verba facere: sed id me consolatur, quòd tu, vt hæc ad te darem, iusseris: quare si
quid hæc attulerint tædy vel molestia, vni tibi qui crabrones irritaris imputato. Utcunque si le-
ges hæc quæ sunt per nos in vnum veluti corpus hinc inde collecta, opto non ea tantum quæ me
longè accuratius legeris, in memoriam tibi reducant, verum etiam te Pierij tibi deditissimi me
morem assidue faciant.*

DE SOLE

CELESTIVM corporū quæ die nocteq, micant significatio-
nes dicturi, rationi cōsentaneū esse duximus à Sole ipso dictio-
nem auspiciari: quando, nisi Sol esset, neq, Luna, neq, stellæ vllæ
cōspicue essent, vt & doctrina est Astronomorū, & res ipsa in-
dicat. Cū itaq, Sol reliqua huiusmodi corpora lumine illu-
stret suo, nostrisq, videnda oculis offerat, ab eo vtpote lucis ar-
bitro, initium meritò faciemus.

DEVS OPT. MAX.

THEOLOGI tā vetustæ religionis, quàm nostræ pietatis interpretes, Deū Opt.
Max. & vnum, & lumen, & bonum appellauerunt. Ea q, ratione Sol cū sit
vnus, vnde illi nomen, quippe à solitudine: sit lumen, vt sensu manifestum est: sit
bonus, vt quotidiano cernitur experimento, Dei ipsius hieroglyphicum, nullo
alio signo addito, perhibetur. E' profano verò cultu ante omnes Persæ, reliqua
deorum omniū, quam gentes ipsæ venerabantur, caterua reiecta, Solem Deum
esse vnicū arbitrabantur, ita vt nulla dijs templa condenda esse crederent, ea in-
ducti ratione, quòd vni Soli, quem colerent, vix mundus ipse sufficeret. Pytha-
goras tanta cum veneratione profecutus est, vt aduersus eum nefas esse dixerit
lotium effundere, vtpote quem omni cultu dignum arbitraretur. Et Hesiodus
præceptum hoc summa religione obseruandum adhortatur. Omnino autem
Gregorius Theologus id esse Deum dicit inter intellectuales creaturas (his e-
nim locutionibus vtuntur qui diuina tractant) quod Sol inter sensibiles. Quæ
verò de Solis similitudine cum Deo referuntur ab Ioanne, à Paulo, ab Hiero-
theo, absolutissimè verò à Dionysio, qui horum documenta literarum monu-
mentis quam diligentissimè cōmendauit, cū ea quotidie per templa scholasq,
omnes cōmemorata recitentur, ea hīc ego duxi prætereunda, Phœnicum inte-
rim & Ægyptiorum inuentis gratulatus, qui primi omnium, vt Eusebius me-
morix proditum ait, Solem & Lunam & stellas ita esse deos intellexere, vt eos

Pierii Val. Sol.

tantum gignendarum abolendarumque rerum omnium causam affirmarent: quod d
iis congruit, quæ Plato Legum XII, de Parcibus philosophatur. Nam & Anaxa-
goras Solem *μυροδός* esse, hoc est, ferrum candefactum arbitratus est, atque ita om-
nia ex eo gigni conformarique affirmabat. Ferrum enim ita dispositum, in quod vo-
lueris opus informabis. Magnificentius Euripides Anaxagoræ discipulus, cum
eodem sentiens, Solem auream glebam appellauit. At Socrates apud cruditissi-
mum optimumque Xenophontem eos reprehendit, qui Solem Deum posuere,
lumenque eius & formam ad Deum Opt. Max. refert, quod omnis eius potestas &
magnitudo à Deo sit, à quo unà cum Luna fuerit creatus. Eaque ratione reprehē-
dit & Homerum, & cæteros omnes, qui Solem unicum esse Deum crediderunt.

V N I T A S .

SI quid autem est in rebus, quæ nostris obiciuntur oculis, quod unitatem signi-
ficare possit, nempe Solis est: id quod, uti dicebamus, locutionis etiã etymõ
attestatur à solitudine deductum, siue potius à Sole ipso fiat solitudo. Sapienter
itaque Alexander Macedo Dario amicitiam petenti respondit, nec mundum duo-
bus Solibus posse regi, nec duo summa regna saluo statu terrarum haberi posse. **E**
quam sententiã ex Aristoteleis Ethicis sibi desumpserat, qui discipulo adulaturus,
tum hæc, tum illam præcipuè Homeri sententiam prætexerat:

Ὀὐκ ἀγαθὸς πλανουρανί, ἔς κύρανθ' ἔστω, ἔς βασιλεύς.

Quod verò Solem in rebus egregiè unum esse dicebamus, extra res Deus quoque
vnus, & *ἑὸς* cognomento ab Orphæo, à Platone, & à nostris agnoscitur.

V E R I T A S .

ET qua ratione Sol vnus est, eadem est veritatis hieroglyphicum: duplicia e-
nim & multiplicia sunt veritati contraria. Simplex igitur sit necesse est, quod
verum censeretur. Hinc nudum effingitur ipsius veritatis signum: & quia om-
nia habet in conspectu, ex eo præcipuè veritas est. Hinc Pythagoras *πρὸς τὸν ἥλιον*
ἰκελεύς quempiam loqui non debere monuit, facie scilicet contra Solem ver-
te, quod non esse manifestis repugnandum significare contendunt: neque homi-
nem loqui ferè posse, quod vndecumque verum sit, cum omnem hominem diuine
litera mendacem esse dicant. Sanè de iis quæ liquidò patent, apertamque in se con-
tinent veritatem, dici solet, Meridiana esse luce clariora.

C H R I S T V S .

AT sacræ passim literæ CHRISTVM per Solem imaginari tradunt: ut il-
lud, In Sole posuit tabernaculum suum, Et: Exijt de tribu Iuda cuius signum
est leo solare animal. Plato in Repub. ut solet mysterijs suis inhærescens, & Pro-
phetarum quos adiit, & audiuit, oracula depromens, Solem visibilem Dei filium
appellat, quippe qui Deum ipsum excribere non audeat, & à quoquam fieri posse
diffidat. Atque identidem intelligendum, quod vbique Christus ipse profitetur ho-
minem imaginem esse inuisibilis filij: qui si lux est vera, quæ mentem omnem il-
lustrat, expressissimum habet simulacrum hunc Solem, qui est lux imaginaria il-
luminans omne corpus. Hic patiente Christo aduersa Luna deficiens, consen-
sum nobis suæ naturæ perspicuè demonstrauit: nosque iure optimo diem, qui So-
li à Mathematicis adscribitur, eum Domini vocitamus, & eius cultui sacrum dedi-
cavimus, vel hinc ostendentes, non esse cur amplius corporeum Solem, ut olim Gen-
tes, colamus, quasi Regem cœli, & dominum, atque moderatorem, posteaquam
Soli inuisibilis, coæternus Patri & coæqualis, per quem & cœlum & terra condi-
ta sunt, sitos in umbra mortis homines illuminauit, estque, ut cum Simeone absol-
uam,

A uam, lumen, quod è gentium oculis tenebras discutiat, & electo populo gloriã afferat nullo vnquam tempore defuturam. In aliquot antiquorum numis cerne re est humanũ caput radijs circũquaç diffusis, cuius inscriptio est, O R I E N S. Siue igitur pro Sole, siue pro regione, vnde Sol oritur, imago ea recipiat, vtroq; hieroglyphico Christũ referre videbitur, de quo Zacharias Propheta: Ecce vir, O R I E N S nomen eius, qui dominaturus esset super folio suo. Alter quoq; Zacharias antiquũ hoc dictũ attestaturus, In quibus nos visitauit, ait, Oriens ex alto, vt eos qui sedēt in tenebris & in vmbra mortis, illuminaret. Ideoq; tam vox, quàm imago Orientis, Assertorem nostrũ significat, ait Eucherius. Ex orientis autem Solis imago altera erat apud Ægyptios sacerdotes, Lotos quippe arbor aquatica, vbi infantem in ea confidentē figurassent. Hinc vtq; vapores illos matutinos, qui à Sole mouentur, strictiori quadã aura refrigerantes potius quàm adurentes intelligi volebant. Caterũ ego significatũ hoc, vt exortũ lotos indicet, inde sumptũ crediderim, quod ea ante Solis emersũ implicata folia habeat, quæ quidem ita sensim exsinuantur aperiunturq; vt magis ac magis tollitur iubar Solis. Maximè verò panduntur, vbi mediũ is iter emensus est. Eodem verò decedente, folia ipsa vicissim cõtrahuntur, complicariq; incipiũt ac insinuari, veluti nulli patere velint præterquàm numini quod venerantur: atq; ita quibus liceat modis, eo abeunte, sese intra claustra cohibeant. Quod, vt Proclus ait, obseruatum à Magis, vt sacram omnino eam Apollini crederent, effecit.

R E S I P I S C E N S .

H Abet & Aurora suum hieroglyphicum, quod aperire non pigeat. Per eam siquidem vir ostenditur, qui de voraginibus emergens prauorũ operum, & erroris cæcitatem derelinquat, & ad iusticiã & lucis puritatem euehatur: quæ sententia eiusdem est, quem suprà citauimus, Eucherij.

C L A R I T A S .

A Solis verò claritate, viros omnes insignes, qui vel rebus præclarè gestis patriã illustrarunt, siue sublimiori aliqua doctrina mortale genus (quod egregè tu facis) instituerunt, aut vitæ sanctioris exemplo reliquis fuere documento, quò verã possent assequi beatitudinem, L V M I N A nuncupare mos est. D. Ambrosius Luminaria, sanctos inquã homines, inter mortales versatos ait. Illi enim veræ participes lucis, eas animas quas erudiebant ab ignorationis tenebris educentes, luminaria non iniuria nuncupati sunt. Ita gentes reliquæ viros qui præclari nominis essent, nomine Luminis appellarunt, vt Latinus Rex apud Maronem queritur, Lumina tot cecidisse ducum.

I M P E R I I M A I E S T A S S V M M A .

A Pud eosdem, quos paulò antè nominauimus, Persas, quorum quidem disciplina recentior omnino fuit, deducta ad res humanas similitudine, Solem, penes quem summa esset imperij maiestas, indicabat, Solem q; in eius sublimitatis homines signa dare persuasum habebant. Vnde etiam apud Maronem: *Ille etiam extincto miseratus Cesare Romã Tunc caput obscura nitidum ferrugine textit.* Et vltimo Domitiani tempore corona quædã iridi similis Solem circundedit, quæ lumen eius ac radios obscurabat: quod portendebat, vt Arioli interpretabantur, fore vt is Imperator à Stephano iugularetur.

H U M A N A V I T A .

T Antus verò est Soli cum humana vita consensus, vt is claritate sua insignis, vitæ identidem nostræ tranquillitatē: obscurus autem obnubilatusq; rerũ

Pierii Val.Sol.

nostrarum perturbationem ostendet. Hinc apud coniectores inuenias, quòd etiam vester Hippocrates Medicis nō ociose obseruandum præcipit: Si visus Sol in somnijs obscurari, occultariue, aut nusquam apparere, periculum instare vt ægrotus vitam amittat. Si verò vim alicuius insequentis ipse Sol aufugiat, decumbentem in furorem agi præcipit: mentis enim lumen eo signo labefactari, inquietari, ac loco exturbari suo. Quæ cum quis imaginatus fuerit, sollicitus admodum est Hippocrates, vt ægroto certa victus ratione obuiam eatur. Tantã verò Sol prærogatiuã in ijs quæ ad nutriendi rationem spectant, habet, vt Phisici omnes ex calore & humore nostrum constare incrementũ asserant. Nam & Hesiodus posteaquã fluuiorum quorundam nomenclaturam absoluit, subiecit mox, hos esse qui mortale genus enutrient, vnã cum Sole. Interpres addit: Aquæ enim & Sol nutriendi vim habent, eorumq; beneficio res aluntur & gliſcunt. Inde Catullus de flore quodam viuido:

Dum mulcent auræ, firmat Sol, educat imber.

A N N V S.

A Pud aruspices Sol annorum significatũ habet, quorũ ipse Dominus est. Quodq; ad hanc rem facit, Cyri somnium memoratur, qui scilicet imaginatus per quietẽ sit Solem ter manibus apprehendere frustra appetisse, siquidem conuoluebat se Sol, & elapsus abire videbatur: hinc Magi dixerunt, eum triginta annos regnaturum, quo scilicet tempore Saturnus Solem eodem assequitur puncto, vnde simul deferri cœperat. Id vtcunq; interpretatũ fuerit, tamen ipsis commentum placuit.

G R Æ C I.

A Egyptij vates per Solis imaginem Græcos in prodigijs intelligi tradidẽre, cuiusmodi rei nota est historia. Cum Alexander Macedo Tigrin fluuium superasset, paulò post Luna prima vigilia defecit, deinde sanguinis colore suffuso, lumen omne fœdare visa est: quod Macedones laborum pertæsi dirum arbitrabantur, resq; ad omniũ desperationem processisset, nisi vates Ægyptij, quorum doctrina omnis per rerũ imagines explicabatur, affirmassent, bene sperandum esse, quòd Sol Græcorum, Luna Persarum indicium esset, ideoq; ruina stragemq; eo ostento illis gentibus portendi, quorũ signum laborare visum esset, quod effectus postmodum comprobauit. Interferere autem hieroglyphicis prodigia, somnia & ostenta licet, quia manifesta inter se congruunt germanitate.

P A T E R, M A T E R, L I B E R I.

S Ed vt ad hieroglyphica nostra redeamus, cum Sol generationis arbiter existat, Luna veluti lac humorem sufficiat ad nutrimentum, liberi vitæ lumen à patre fortiantur, nō temerè apud Hebræos Iosippus puer imaginatus est sopore pressus se à Sole Lunaq; & stellis vndecim adorari; nam quòd patrem simul & matrem, ac fratres totidem id olim facturos, tunc ostensum, euentu postea comprobatum, cum illi annonæ præfecto, & maxima quæq; negocia Regis in Ægypto administranti, cum nondum eum agnoscerent, procubuerunt.

P R Æ G N A N T I A.

S Ed quod ad partus attinet, manifestissimo hieroglyphico id Ægyptij figurare consuerunt, apud quos bipartitus Solis orbis, in media cuius scissura stella imposita esset, humanum fœtum in prægnantis mulieris vtero significabat, nō ea tantum de causa, quòd vterũ in corpore medio situm solari corpori ob rotunditatem æquipararent, sed quia Sol cõceptus omnes irradiatione sua viuificat, à quo

quo vitalis virtus præcipuè demanat, quod quidem Aristoteles Physicæ auscultationis secundo affirmat, gigni hominem ex homine & Sole profectus. Veluti verò stella lumen à Sole mutuatur, ita fœtus in vtero alimentum à matre confectitur. Neq; huius eruditionis imperitus Lucretius, cùm Epicurum illum suum mortalibus vitæ tranquillæ initia dedisse conaretur ostendere, mortales reliquas stellas dixit, Epicurum verò Solem appellauit, his versibus:

*Ipse Epicurus obit decurso lumine vitæ,
Qui genus humanum ingenio superauit, & omnes
Restinxit stellas, exortus vti aërius Sol.*

At dicet aliquis: Si Sol exortu suo stellas omnes extinguit, quomodo illis lumē mutuatur? Quibus respōsum facio, accidere id ex oculi nostri imbecillitate, qui luce illa omnium maxima perstricti, minora nequeant lumina conspiciari.

D E L V N A

Tque hæc de Sole dicta sufficiant: non enim omnia prosequi volui, quæ super eo dici potuissent ab instituto hoc non aliena, sed occupationum tuarū ratio mihi habenda fuit, publicæ quippe professionis, lucubrationū tuarū peculiariū, sollicitudinis quam pro laborātibus, quotquot opem implorāt tuam, benignissimè suscipis atq; accuratissimè: à quibus si longiore sermone auertere te voluisssem, in alicuius omnino cominodum peccasseni. Ad Lunam igitur breuiter examinandam aggrediamur.

N A T V R A H V M A N A.

Sole pro sublimioris naturæ imagine constituto, fuerē qui per Lunæ hieroglyphicum naturam humanā exprimi differerent. Nam quod hæc è limo terræ constat, terra etiam lunaris globus esse perhibetur. Pythagoras enim Lunam modò terrā cœlestem, modò terrestre cœlum appellabat: ac terræ similem eam dicit Aristoteles. Varia est præterea Lunæ facies, diebusq; singulis immutata conspicitur: neq; variatīe quicquam magis obnoxium, quàm rerum humanarum conditio. Quinetiam si vniuscuiusq; hominis vultum intueamur, nunquam aut rarissimè hac & illa vice eundē esse conspiciemus, modò enim iratum, modò lenem, modò tristem, modò hilarem, modò hoc, modò illo affectu perturbatum comperiemus, ac prout diuersæ rerum imagines animū perculerint, ita varias in vultu figuras conformabunt. Hinc inter magna naturæ miracula de Socrate fertur, eum eodem semper vultu conspectum. Ad hæc, vt quæ tam manifesta sunt missa faciamus, cupida lucis Luna, cupidum intelligēdi (ea enim lux est) mortale genus. Eam modò Soli suo adiunctam, modò abeuntem, modò redeuntem aspicias. Animus quoq; noster nunc ipsius veritatis lumini copulatur, nunc longè recedit, nunc ad veræ rationis intellectum facta repetitione reuertitur. Aberrare enim hominum est, & septies in die vel iustus cadit. Luna ea semper parte clara, conspiciua, & illustris est, qua Solem aspicit: obscura verò, caua & inanis parte ea qua diuertit à Sole. Homo qua se parte conuertit ad Solem suum, micantissimis radijs velut alter Moses illustratur: ab eo verò auersus aliò, turbulentissimis omnium errorum tenebris obfuscatur. Hinc dies à Deo dictus Neomeniæ, nouę quippe Lunæ, quem festum celebrare debeamus. Quod eò spectat, vt intelligit Adamantius, quando lex vetus vmbra futurorum est, quod Apostolus Paulus ait, eandem ipsam memorans Neomeniam, vt intelligamus iustitiæ Solem Christū esse, Lunam verò Ecclesiam, quæ lumine ipsius

Pierii Val. Luna.

repletur, ac cūm Soli suo iuncta fuerit, eiq; penitus adhæferit, tum festum diem dicitur agere Neomeniæ.

PIORVM COETVS.

Igitur Theologi, qui Christum Soli æquiparant, in quo sit sensibilis humanitas, & diuini luminis imago, idem per Lunam piorum, vti dictum, vniuersitatem intelligunt, cūm nulla sit gens, nulla natio, nulla sectæ cuiuslibet congregatio illustrata lumine, nisi quæ, vt in Sole Luna, Christi radio verberat. Eucherius quoq; Lunam Ecclesiæ dicit hieroglyphicum, nempe quòd in hac mundi nocte resplendeat. Et quoniã defectibus mensuris imminuitur, & faciem quoti die variat, nostræ sit etiam symbolum imbecillitatis, de qua superius.

ÆTERNITAS.

A pud Gentes præcipuum erat Lunæ significatū, æternitatis hieroglyphicū haberi, propterea quòd, cūm defecisse videtur, noua iterū fit, sæpiusq; anno toto iuuenescit. Quare scitè admodum Horatius, cūm breuē & imbecillam humanæ vitæ conditionem lamentatur, ait:

Damna tamen celeres reparant cœlestia Luna.

In Faustinae numis aliquot simulacrum est, quod læua pallam sustinet, dextera auiculam cum Luna supersidente porrigit: inscriptio, ÆTERNITAS. Alibi enim diximus eam in Marci adulationem relatam inter diuos à Senatu. In numis etiam aliquot Seueri Alexandri Aug. simulacrum videre est, quod dextera nouam Lunam attolit in sublime, inscriptione addita, PERPETVITATAVG. Ægyptius autor Horus ad huius hieroglyphici supplementū & Solem adiecit. Et Catullus noster, quæ de Luna dixit Horatius, ipse de Sole dixit:

Soles occidere & redire possunt.

Nobis cūm semel occidit breuis lux,

Nox est perpetuò vna dormienda.

Causa verò cur per hieroglyphicū Solis & Lunæ Ægyptij sacerdotes perpetuitatem significarent, ea perhibetur, quòd eos perpetua esse rerum elementa arbitrabantur, quippe quæ virtute propria inferiora omnia generarent, cōseruarent, & perennare facerent. Huius ergo perpetuitatis, quæ semper fuit, est, & futura est in Christo, Psalmographus memor, futurū scripsit, vt Christum populi omnes reuereantur per generationes omnes, quandiu Sol & Luna circuitu se conuoluerint. Et Cabalistæ vigesimam illam intelligentiã agnoscunt à perpetuitate desumptam, quæ per meatum Solis & Lunæ quotidie continuatur. Vita porro nostra (vt id identidē repetamus) corū regimine ducitur, cuius cūm duæ præcipuè partes sint, eaq; maximè propriæ, sentire, & crescere, quorū alterum Græci *αισθητικὸς*, alterum *φυτικὸς* dixere, sentiendi vim à Sole, crescendi à Lunari globo fortimur: atq; ita vtriusq; luminis beneficio hæc nobis constat vita qua fruimur. Deniq; humore vnus, & alterius calore sustentatæ rerum species prorogantur, æternæq; fiunt. Ad hoc faciunt pleriq; Corneliae Saloninae Augustæ numi, cuius caput ex noua Luna prodire videtur, à quorum tergo modò FOECVNDITAS, ob id quod modò dicebamus: modò I V N O, quòd eadē Lucina est: modò P V D I C I T I A, quòd luno, Luna, Diana, & idē Proserpina numen. Horum omnium summam Catullus ita breuiter colligit:

Tu Lucina dolentibus

Dicta lumine Luna.

Iuno dicta puerperis,

Tu cursu dea menstruo

Tu potens Trivia & notho

Ætiens iter annuum,

Dicta

Rusti-

*Rustica agricolæ bonis.**Tecta frugibus explet.*

Quod vero ad huiusmodi fecunditatem facit, plerique cœlum omnium terra nascentium patrem arbitrati sunt, terram verò matrem. Ipsum autem æthera propterea patrem, quòd aquarum lapsus inde cadentium feminis vicem præbeant: terramq; matrē, quòd matris vice has excipiat, & inde pariat. Eadem de causa Lunam, quippe quæ totius humoris domina perhibeatur, quasi virilem operam in eo sumministrando præstet, à multis Lunum virili genere vocitatum reperias, quod professus est etiam Tertullianus. Et Cornelius Seuerus, quem Charilius citat, Phœben epitheto generis masculini adiecto dixit:

Ignea iam cœlo lucebant sidera, Phœbe Fraternali successor equis.

Quamuis nō desint Grāmatici, qui eruditionis fortè istius ignari, putent S V C C E S S O R sceminino etiā sexu dictū ab antiquis: vt, Autor ego audendi, de lunone. Verū illud probabilius est, quod aliquam sapit eruditionem. Sanè inuenteratum esse cōstat apud Carrenos Mesopotamiæ populos, cum qui Lunā muliebri nomine ac sexu nuncupandam putasset, eo supplicij genere damnatū iri à Natura rerum omnium arbitro, vt is mulieribus addictus eis semper seruire cogeretur. Qui verò marem eam esse credidissent, futurū vt vxori semper suæ dominaretur, neq; vllas vnquam muliebres insidias pateretur. In Hebræorum arcanis, quæ Cabalistica vocant, omnes siderum idearumq; cœlestium virtutes lunari corpore suscipiuntur, à quo postea, vt diximus, in inferiorē materiā vt genitale semen immittuntur, rerum species, fructus, animantia, nouatusq; omnes per elementa singula progeneraturæ. Alibi simulacrum Panis, quod Panopoli videbatur, attigimus, eo gestu factum, vt Lunam à dextera sitam flagello verberare videretur, quippe vt quæ apud eam quasi in penū quandam reposita essent, rerum semina loco & tempore depromi flagitaret.

M E N S I S.

Q VOD si Lunam Ægyptij deiectis infra cornibus pinxissent, hieroglyphico eo mensē significari prædicabant, cum palam sit eam in ortu cornua surrigere sursum versus, eo præcipue tēpore, quo signa Zodiaci vel recta cadunt, vel oriuntur, quòd pars inferior rātum, eaq; oculis nostris minima, propinquo occidente Sole cōspicua sit. Ad coitū verò properantē, sub septimū & vigesimum itineris decursi diem planè manē conspectā deorsum cornua demittere: duobus enim reliquis, quos in assequendo Sole, eoq; mox prætereundo cōsumit, omnino latet, tertio sese incipit ostentare. Hoc eodē significato poëtæ quoq; mensē intelligunt, vt illud: Luna quater latuit, atq; eodem modo apud alios passim.

Æ G Y P T V S.

I N T. Antonini Aug. Pij P P. numo, qua parte inscriptio est, ALEXANDRIA, videre est humanæ figuræ signum, quod ambabus manibus Lunam affecit apprehendere, siue sit is adorationis gestus. Ea autem cornibus infra deiectis sita est, tribus in conuexo tuberculis, duobus infernè, quæ veluti guttulæ pendentes sunt. A pedibus postica parte spicè tres fructu prægrauida cōspiciuntur: ab antica crocodilus humi repit, capite in simulacrū id reflexo. Quæ omnia, vt hæ partes alibi declaratae sunt suis quæq; locis, Ægyptum ipsam significare, etiam si non adesset inscriptio, Alexandria, nulli dubium relinquitur.

S O P H I S T Æ.

V Arietas autem Lunæ, mutatis quotidie faciebus, adeò conspicua, ansam dedit, vt nonnulli sophistas per Lunæ hieroglyphicum intellexerint: & Ægy-

Pierii Val. Luna.

ptij sophistæ, quando Luna Ægypti symbolum est, cuius prouinciæ Isis domina perhibetur, toto opere notantur. Alia tamen ratione Clitomachus, vt apud Stobæum legere est, Dialecticam Lunæ æquiparauit, quæ nunquam eadem facie sese mortalibus ostētet, nunc accretione, nunc diminutione luminis assidue variante, nunquam interquiescat.

INSIPIENTIA.

NOstri huiusmodi varietatis ergò insipientiam per Lunæ simulacrum indicarunt, quippe cum propter vniformitatis effigiem, veritatem, & propter lumen in Solis corpore, ratione firma præditum intellectum innuerent. Contrà per Lunæ varietatem, & nothum lumen, inconstantiam mentis accipiebant. Vnde Salomon, Sapientia: Sapiens sicut Sol permanet, insipiens autem sicut Luna mutatur. Et Matthæi locus de iuvene lunatico, qui nõn nunquam in ignem, non nunquam in aquam cadere consueuerat. Quod si trahas ad spiritum, animaduer-
tas in talibus impetus quosdam quasi bonorum operum surrepentes, ita vt laudandi videantur, ab ijs tamen qui dilucida in eis interualla non agnouerunt: rursus enim eos minui videas, quodq; videbatur in eis lumen, non est diurnum, sed nocturnum lumen, quod quidem vsque adeò imminuitur, vt iam penitus deficiat. Atq; ij nonnunquam in ignem cadunt, id est, in ardorem concupiscentiæ, in veteres excandescencias, vlciscendiq; cupiditatem, in pecuniarum amorem, & vitia reliqua. Nonnunquam in aquam, hoc est, in lubricas mortalium curas, in perseuerandi desperationem, in ambitionis fluctus, ciuilesq; vndas perpetua instabilitate exagitatas. Humana enim vita, vt alibi ostensum, marinæ instabilitati plurimum assimilatur.

PERSÆ.

QUOD verò Luna Persarum hieroglyphicū esset, superius ex ostento dictum, & quid super eo senserint Ægyptiorum Magi.

NOBILITAS.

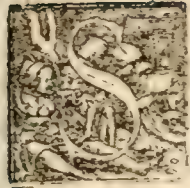
Peruulgatum & illud est, Lunæ gestamen apud Arcadas nobilitatis hieroglyphicum fuisse: qui quidem Profelenes ea de causa nuncupati sunt, quòd ab Deucalioneo diluuiò primi ipsi Lunam inspexisse nascentem se credidēre: quodq; putarent vniuersum humanum genus aquis obrutum perisse, & à se rursus originem propagationis emanasse. Erat verò gestamen id, quo vti soliti Arcades, fibula in Lunæ cornua porrigentis speciem, qua calceamenta connectebantur: de qua scommaticum Herodis dictum fertur in Bradeam vxoris fratrem, qui cum generis sui nobilitatē æquo verbosius apud Romanos ostentaret. Næ tu, inquit Herodes, generis tui nobilitatem in astragalus gestitas. Quin & Romanis, qui nobilitate præstarent, gestandi lunulas morem fuisse Plutarchus tradit: nisi satis sit Martialis dictum, lunatam pellem appellantis calceum in hanc sententiam. Et de Quintiliano Rhetore apud Iuuenalem habetur:

Et nobilis, & generosus

Appositam nigra Lunam subtexit aluta.

Sunt qui causam huius gestaminis eam commenti sunt, vt sic admonerentur considerandam esse rerum vicissitudinem, quæ præsertim in Luna spectabilis est, ne solo nobilitatis nomine nimium turgescerent.

DE STELLA.

Ed iam locus exigit, vt stellas tuas aggrediamur, quarū significata recēdere, rationemq; reddere, nostræ potius fuerit indaginis, quàm alterius cuiuspiam inuentū, cum presertim in restituendo contextu paucissimorū admodum verborum, quæ stella super apud Horū Ægyptium tradita inueniuntur, cura laborq; non defuerit. Sed est omnino in damno libellus ille tam in vulgatis Aldina impressione, quàm etiā in manu scriptis exemplaribus, quorum nobis copia fuerit. Sed iam ad rem ipsam.

VNIVERSI DEVS.

A Pud Horum igitur legas stellam hieroglyphicum esse Dei, neq; ferè quid amplius: quare necesse est rem ipsam, paucis his inclusam verbis, manifestius & latius aperire. Etenim cum Ægyptij luctamen & concertationem, quam Deus Opt. Max. in cœlestibus orbibus, aduerso motu atq; eo etiam vario concitatis, instituit, contemplarentur, neq; id alia quapiā ratione deprehendissent, q̄ stellarum motu, earumq; præcipuè, quas vices assiduè variare manifestum, rapiq; vniuersam mundi superioris machinam ab exortu occasum versus, vertigine supra mentis captū citatissima, ac nisi res ipsa quotidie fidem faceret, proflus incredibili: obniti verò cōtrā ab occasu exortū versus sphaeras octo ex ijs, quæ nobis innotescere potuerunt, easq; prout magis minus'ue à centro distant, pro ratione sua eo segnius aut velocius ad metam properare, nimirum fieri hæc absq; Deo minimè posse crediderunt. Quis enim tantarum molium rector constitueretur, qui certo temporum spatio omnia gubernaret, nisi mens suprema omnium arbiter haberetur? Cum igitur per stellas potissimū in Dei ipsius cognitionem peruenissent, ipsius vniuersi Deum, per signum idem ipsum, quo rem deprehenderant, significare instituerunt. Ideoq; stellæ hieroglyphicum pro mundi totius Deo ponere voluerunt. Sententiam verò hanc Romanis etiam placuisse possumus ex eo conijcere, quòd in Pertinacis numo simulacrum est, manibus versus ingentem stellam ad cœlum sublatis, cum inscriptione, **PROVID. DEOR. COS. II.** Ita ille dijs gratias agere professus, quorum prouidentia rerum potitus esset.

PANA.

A Tque ea potissimū ratio est, cur Pana Deum ex hieroglyphico stellarum intelligi cōtendebāt: quin & pectus eius varijs insigne stellis effingebant, cum omnino per Pana totam rerum naturam interpretarentur: qua de causa & fistulam septem calamis compactam, propter erronum totidem concentum, ori eius apprimebant: de quo apud Orpheum plura. Probo autem idem & Pan & Iupiter est, quòd ^{panis} omne, vniuersam quippe, vt dictum est, naturam significet. Propterea verò & hinuleæ pellis varietate tegi solitum aiunt, vt ex maculis referri stellæ videantur, de quo in Serpentis commentario plura: quod quidem isti forsan de sacris nostrorum literis desumpsere, in quibus legitur, **Extendit cœlum vt pellem:** quamuis Adamantius dictū de sapienti anima interpretatur. Nimirum illa extensio in modum pellis, tanquam literis inscriptæ luminatibus & stellis, dicitur Rakia: & ^{panis} Græcis corium est. Nos verò tentorium illud, firmamentum appellamus: & aulaea picturata vulgus etiam vbiq; hodie Racia nuncupat. Porrò cœlum propter micantes stellas à cœlatura appellatū Probus idem putat, vnde scilicet Luna bigis ferri incipit, in superiorē vsq; cœlestiū

Pierii Val. Stellæ.

orbium partē, quæcunq; continentur, ea Græcè ab ornatu $\nu\sigma\mu\theta$, à purità Lati-
nè mundus vocatur, ait Varro.

C E L E B R I T A S.

Non temerè itaq; in somnijs, ut apud Philistum legere est, Satyriscus est ce-
lebritatis hieroglyphicum. Nam Dionysij mater, eius qui Syracusanorum
tyrannus fuit, cum prægnans eum ipsum aluo contineret, per nocturnā imaginē
uisa sibi est Satyriscum peperisse. Ex quo galcatę Siculi coniectores interpretati
sunt, eum quem illa peperisset, clarissimū Græciæ sidus, ad diuturnum cum For-
tuna fore. Hinc Naso etiā sidus pro nobili claritate generis posuit, vbi Maximū,
ad quem de Ponto scribit, sidus Fabiæ gentis appellat. In diuinis quoq; literis,
doctorum & pietate insignium virorū lumina per stellas significantur: vt apud
Danielem, Docti tanquā stellæ fulgebunt. Et quæ progenies Abrahæ promissa
diuinitus est, tanquam stellæ, non tam ad numerum innumerabilem refertur,
quàm etiam ad rerum, quibus posterius eius illustrandi essent, claritatem. Præci-
puè verò Hyades in huiusmodi celebritatis hieroglyphicum delectæ, vt admo-
net Eucherius: siquidem ortu suo solent pluuiā inducere, atq; ideo per id sidus
sacræ disciplinæ doctores interpretantur. Cur verò pluuiā diuinā sit institutio-
nis hieroglyphicum, suo commentario est abundè disputatum.

P R O S P E R I T A S.

ARuspicum autem obseruationes stellam asserunt prosperitatis, ac læti ali-
cuius euēti signum esse, ab Atteio Capitone traditum, quod, vt Festus ait,
acceperat à P. Seruilio augure. Hinc locis inaugurandis stella ex lamella ærea,
qua specie reliquæ spectantur in cælo stellæ, præfigebatur. Disciplinam hanc
secutus Virgilius, felicissimū Troianæ posteritatis successum Anchisæ ita præ-
monstratum ait:

*Subitoq; fragore Intonuit læuum, & de cælo lapsa per umbras
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.*

Nec immeritò Cæsar Augustus crinitam stellam visendæ magnitudinis, quæ
Iulio Cæsare sublato statim apparuit, cum paucis admodum sententiam suam
professus, felicitatis, quæ se deposceret, ostentum interpretatus est. quamuis pa-
lām Iulij Cæsaris animam in eam stellam commigrasse dicere solitus esset,
remq; testatus sit numismatum monumentis, stella scilicet impressa in co nu-
mo, cuius inscripto est, CÆSAR AVGVSTVS. Ab altera verò facie, DI-
VOS IVLIVS. Adiectum etiam est id insigne capiti statuæ eius in foro posi-
tæ. Et alij pleriq; numi Cæsaris caput stella supra frontem præfixa conspicuum
ostendunt. Et Dionci Cæsaris astrum Virgilius hac de causa celebrauit. Veluti
etiam Horatius micare dixit Iulium sidus, velut inter ignes Luna minores. In nu-
mis verò quos Metius Macer in honorem Cæsaris cudit, Cometa ab occipitio
Cæsariani capitis apposita est, vt ab eius obitu signum id subsecutum innuat.
Fuerunt autem ex iunioribus nonnulli, qui per stellam tantum, Iulium Cæsarem
intelligi voluerint, picturis publicatis. Verum hæc consignificat, nō autem sim-
pliciter significat.

F A T V M.

Adicere sacerdotes Ægyptij, Fatum per stellam significari, quoniam id ex
siderali dispositione cōsistere vulgata doctorū opinione creditur. Per mo-
tum enim stellarū negotia transiguntur, vt Hesiodi interpres ait super Asterie.
Nā & Parcæ illæ, Clotho, Lachesis, & Atropos, vt alibi ex XII. Legū Platonis
osten-

astendimus, nihil aliud sibi volunt, quàm tardum in primis Saturni motū, quo angula maturantur: & multitudinem virtutum, quæ in firmamento sunt, per quas tanta rerum varietas in inferioribus generatur: ac reliquorum deniq; errorum motū, quo suo queq; tempore perficiuntur. Quamuis enim à Solis & Lunæ beneficio vita constet qua fruimur, nostra tamen negotiatio tam ad ipsa duo umina, quàm ad quinq; vagas stellas refertur, vt vulgus Astrologorum putat. Quinetiam nullum in cælo sidus, lumen nullū, otiosum volunt. Et Cabalitæ, nullam esse herbam plantamue in orbe hoc dicunt, quæ non ab aliqua firmamenti stella irradietur, foueatur, & ad incrementum adiuuetur. Erronum vero varijs coniunctionibus & aspectibus, vt vocant, ea rerum vicissitudo in humanis rebus esse perhibetur, quæ Fati cognomento à plerisq; nuncupatur. Tamen si clarissimi ætate nostra fuere viri, qui acriter in Mathematicos inuecti, huiusmodi veterum commentationes plurimas euertere conati sunt. Cæterum vt diuos Augustinum & Ambrosium ac plerosq; è nostris alios missos faciam, qui lapidem hunc voluere, Plotinus è veteribus nihil vi & potestate siderum hominibus euenire contendit, sed ea quæ decreti necessitas, quam nostri prædestinationem vocant, in singulos sancit, ita per horum septem transitum, stationem, recessum uel monstrari: vt aues seu præteruolando, seu stando, futura peninis vel voce significare dicebantur, ipsæ tamen rerum indociles, ac quid agant prorsus ignaræ: quarum volatus, aut status, aut garritus, prout fausta infauftæue, commoda vel incommoda portendere existimabantur, ita salutare aut terribiles habitos, cum à se ipsæ neq; salutem, neq; terrorem vllum afferant.

D E S I R I O.

Quam tamen præ se fert stella Sirius præfagituram, non leui de causa, sed ex grauissimis Philosophorū obseruationibus adinuenta est. Aiunt enim Aetios ortum Caniculæ diligenter quotannis obseruare solitos, coniecturamq; inde capere, salubrisne, an pestilens annus futurus esset. Ea enim stella si obscurior ac caliginosa propemodum extitisset, pingue, ac concretum esse cælum, ac perinde afflatum eius grauem & pestilētem futurū abominabantur: sin illustris atq; pellucida apparuisset, cælum identidem tenue purumq; conijciebant, futuramq; inde salubritatem præfagibant.

C O E L E S T E S S P I R I T V S.

Cæterum nos cum piè simus instituti, cur nõ etiam piè loquamur: Sanè constat apud Theologos, & Dionysium præcipuè, tris angelorum esse hierarchias, quibus in firmamento sedes præcipuè constituta. Harum suprema soli contemplationi vacat, Deumq; perenni sono, continuaq; assiduitate nullo vnquam tempore defutura collaudat. Medius autem ordo cum sit cælestibus officijs atq; muneribus delegatus, per firmamentum, quod ab excellentia Cælum appellat, significatur. Postrema verò hierarchia, etsi natura supra omne corpus est, supraq; cælum, curat tamen ea quæ sub cælo sunt. Et cum diuidatur in principatus, archangelos & angelos, omnium horum munus circa ea tantum versatur, quæ sub Luna sunt. Principatum cura circa respublicas, principes, ac Reges, vt ex Dauide cognoscimus. Archangelorum circa mysteria, & sacras ceremonias. Angeli priuatis student rebus, & singuli singulis hominibus adhibentur. Euthymius porrò Iudæorum fuisse custodem Michaelē nominat, vbi verba citat ex oratione Azariæ, libro Danielis: Angelus autem Domini descendit simul cum Azaria & socijs in fornacem: cum tamen archangelus sit. Sedenim

Pierii Val. Stellæ.

sæpe admodum in quotidiano sermone omnes ordines Angelî nuncupatio nem vsurpant. Cùm igitur tertius ordo huiusmodi res humanas tueatur, & ac incorruptibile superioris domini decretum dirigat, cui nam potius quàm huius ordinis Fatî cognomentum dabimus? Qui demum cùm octauæ spheræ, hoc est, stellato insideat orbi, à soli eius excellentia stellæ significatum Fato cõgruere merito videtur. Neq; tamen absurdum est Angelos per stellas intelligi, qui stellarum præfides habeantur: veluti cùm apud Salomonem pro cælo Deum intelligimus. Scriptum est enim historia Regum, Exaudi ô cælum: vbi non cælum tamen, sed cœli, & terræ rectorem ac Dominum, ex Theologorum interpretatione, Deum appellat. In Moseos etiam traditionibus, vt summi viri locum interpretantur, per stellas Angeli significantur. Demùm Angelorum munera cùm sint, purgare, illuminare, perfectum reddere: si Parcis hæc, vt fortè non incongruum videatur, adscribere voluerimus, ne penitiora hæc documenta sublimius æquo perscrutemur, Fatum id omnino esse constabit. Cui quidem opinioni subscribit Chrylippus (hos enim autores citare cõpellor, propter nostrorum quorundam literatorũ peruicaciam, qui profanis autoribus maiorẽ adhibent fidem, quàm Christo, & à Christo patrẽq; eius omnipotẽte Deo illuminatis.) Igitur si Græcis philosophis magis quàm Paulo vel Apostolis alijs credũt, Chrylippum præcipuũ ex antiquioribus audiant ita dicentem, Fatũ esse potentiam spiritalem, certa quadam ratione vniuersi constitutricẽ. Atq; alibi: Fatũ, inquit, est mundi ratio: vel, lex eorum quæ in mundo prouidentia constituuntur: aut, ratio ad quã omnia quę fuere, facta sunt. Quin & Possidonius, dum Deum Iouem primum appellat, secundum Naturam, tertium Fatum, si quæ de Angelis retulimus, & alia theologorum scripta considerare voluerimus, idem hoc, aut non multum dissimilia sentire deprehendetur.

T E M P V S.

AD hæc stella temporis etiam est hieroglyphicum, quia nihil in mũdo toto statam temporis legem magis obseruat, quàm cœlestia corpora, quæ sua quadam lege iterũ ac sapius mota, eodem semper temporis interuallo, certisq; periodis eò redeunt, vnde ferri cœperant.

E X P L O R A T I O.

STella eadem apud Ægyptios circuitionis indicium habetur: quod siue ad orbicularem motum, siue ad cœli ipsius figuram, siue ad ea quæ de temporũ repetitionibus modò dicebamus, quis retulerit, omnia quadrabũt. Sedenim quã hi circuitionem ponũt, explorationem potius ego dixerim, propterea quòd stellæ peruigiles facta consiliaq; nostra omnia videntur explorare. Vnde apud Cæcilium legas:

*Aut quàm sidera multa cùm tacet nox,
Furtiuos hominum vident amores.*

Apertissimè verò apud Plautum exploratores per stellas intelliguntur, si cui nō satis est Christi ipsius testimonium dicentis, vel puerulorum Angelos facta eorum omnia referre coram patre suo. Nam stellas paulò antè Angelorum hieroglyphicum agnoscebamus. Apud Plautum igitur Arcturo stella in scenam introducto, hæc, Rudente, recitantur:

*Qui est imperator diuũm atq; hominum Iupiter,
Is nos per gentes alios alia disparat,*

Qui

*Qui facta hominum, mores, pietatem, & fidem
Noscimus, ut quæq; adiuuet opulentia,
Qui falsas lites falsis testimonijs
Petunt, quiq; in iure abiurant pecuniam,
Eorum referimus nomina excripta ad Iouem,
Cotidie ille scit quis hîc querat malum.*

Romani enim veteres hæc de stellis opinabantur, quæ nos officia Angelis attributa noscimus, cum animi illi, olim iam electi ad pietatem, & religionem, cultumq; Dei, in rerum diuinarum curam, qua poterant, ante omnes propensi essent: quare hi de stellis, quæ nos superius de Angelis ex sapientissimorum hominum sententia retulimus, intelligebant. Huiuscemodî autem explorationis ergo C. Caligula nouum quod excogitauit coronarum genus, Solis & Lunæ, siderumq; specie distinxit, easq; coronas nouo etiam nomine exploratorias appellauit, utpote qui per Solem diurnos, per Lunam & stellas nocturnos exploratores intelligeret. Cur verò nocte sacerdotes idem ex stella picta significarēt, manifestius est, quàm reddi causam vllam oporteat.

C V S T O D I A :

Videre est in numo quodam cuius inscriptio est, V R B S R O M A, specum in arcum productum, cum lupa & geminis infantibus circum vbera in medio sitis. Ab utroq; autem specus latere assurgunt pueri duo colludentes: supernè stellæ totidem, siue pro genijs illæ sint, quorum auspicijs infantes qui fuerant in fluuium abiecti, sospitati sint, mox famelicam lupæ rabiem non effugerint modo, sed ab ea perhumaniter etiam fuerint educati: atq; ita argumentum hoc omne C V S T O D I Æ sit hieroglyphicum, quæ diuinitus fuerit infantibus præparata. Nam & apud nos certæ sunt preces, quibus Angelum nobis custodem dari deprecamur. Siue celebritatis, neq; non apotheoseos, quæ subsequuntur sunt, stellæ illæ signa sint. Si quidem Romulus fratris nomē, etiam post mortem eius publicis actis adscribebat. Vnde Virgilius dixit, Cum fratre Quirinus iura dabant, commentus quidem id Romulus, ut Remi fratris manes placaret, quibus terrificis imaginibus sæpius infestabatur.

A N I M A :

Est etiam id apud Ægyptios stellæ significatum, ut defuncti iam hominis animam ostēdat, quod in manu scriptis codicibus habetur: quod dubio procul animæ immortalitatem indicabat, quæ scilicet deficiente corpore vim atq; vigorem suum efficacissimè conseruaret. Atqui vim luminis manifestam anima ipsa videtur obtinuisse, quam scintillam massæ stellaris Heraclitus Physicus asseuerabat. Timæus verò Locrus vnicuiq; animæ collegam esse siue conseruatam stellarum aliquam tradidit, quod nō dissimile est à genio sospitali atq; custode, quo de superius differebamus.

M O R B V S G R A V I S :

Hippocrates medicus obseruauit, stellas per somnium in mare, vel in terram cadere, atq; euanescere visas, graues indicare morbos ei apparatus qui sibi videre id visus fuerit: cum contra, claræ, & exortum versus currentes, sanitatis affuturæ indicia sint.

Pierii Val. Stellæ.

C R E P V S C V L V M.

Addunt Ægyptij sacerdotes (quod in impressis codicibus non habetur) crepusculum ex micantissimæ stellæ simulacro significari, propter Hesperij Phosphoricæ notabilem fulgorem, ut putō: quæ quidem eadem Veneris stella est, nonnunquam Solem præcedens, nonnunquam subsequens: itaque per aliquot dies ante Solis exortum stellarum omnium maximè splendescit, alias occidente eo, lucē suā alijs præmonstrata, atque his quasi valere iussis, ipsum mox Solem subsequitur. Vel quia tota stellarum ratio inter utrumque crepusculū, vespertinum scilicet & matutinum, munus peragit suum. Vespertino siquidem excitatæ crepusculo, simulac matutinum aduenerit, suo quasi perfunctæ excubiarum munere, Soli sua data vice stellæ recedunt omnes. Et ut tandem stellarum commentationem cum utroque crepusculo absoluamus, earumque principium & finis terminetur, pauca quædam subiungam ex diuinis literis, in quibus mox suū habet hieroglyphicum, cum præsentis vitæ tenebras, & hallucinationem significet: matutinum verò tempus pro futuro seculo ponatur: de quo Paulus, Nox præcessit, dies autem appropinquabit. Eoque spectare dicit Hesyechius Hierosolymitanus præceptum illud Leuitici, Ne de carnibus sacrificij salutaris quicquā in matutinum relinquatur, quippe ne vitam nostram deprehendi sinamus imperfectam, quo scilicet tempore intercipiatur agendi facultas, quippe ubi misericordiae opus nullum cuiuspiam alterius virtutis aggredi poteris, vel exercere. Quare quinque illæ virgines parum prudentes, ante oculos nobis proponendæ sunt, quæ dum lampadum suarum oleum comparaturæ retrocedunt, aduentu interim sponsi clausa ianua excluduntur, non amplius admittendæ. Idem admonemur ex prouerbij à Salomone: Ne dicas amico tuo, Vade, & reuertere, nam crastino tibi dabo, cum statim possis dare: nescis enim quid pariat superuentura dies. Ad hoc ita Hesyechius: Festina, neque quicquam differas, ne fortè in eas coarcteris angustias, unde expedire te nequeas, eoque difficultatis adigaris, ut euestigio rerum omnium, quas tractaueris, rationes reddere cogaris. Epicurus qui plerisque in alijs, res alias agere deprehenditur, in eo versu prudentissimè se gessit, cum dixit:

Ἔνεστι τις ἀνθρώπος ἀρχόμενος ἀποβήσεται.

Nemo hominum est, qui non inter agendum obeat.

Quòd si quis ætate nostra, præter bonorum omnium spem oppressus, inter agendum obiit, quis vnquam maiore totius Romæ luctu desideratus quàm noster Hippolytus? qui parata ære suo priuata triremi, fortiq; militum manu ad Carolum Imperatorem, qui Libyam debellabat, Christoq; afferebat, priusquam instructam nauem, explicataq; vexilla illa Iulij sideris videre posset, medio itineris veneno letali, quo perditissimus minister ferculum infecerat, nobis tam iuuenis, tam Cæsari charus, tam eius gloriæ cupidus, miserabiliter interceptus est. Paucisq; post mensibus, nepos eius Alexander Florentiæ Dux, Imperatoris ipsius gener, à cōsanguineo sibi coniunctissimo nō minori scelere mucronē cruce delissimè dum dormiret trucidatus. Sed nolo vulnera tam atrocita refricare, potiusq; tibi natiuitatem, qua infelicissimum utriusq; casum, iacturamq;

& luctum nostrum deplorauit, pro libelli huius

Coronide subiungam,

HIPPO,

HIPPOLYTI MEDICEI CARD, ET NE-
POTIS EIVS ALEXANDRI FLORENTIÆ DV,
CIS, MISERABILES EXITVS
deplorantur.

VT cum potenti deciderit Iouis
Dextra, superbae in signe latus domus,
Et strage & ingenti fragore
Corda hominum attonita obstupescunt:

Mox, dum misertum est puluere grandia
Camenta solui, parte alia latens
Erumpat improvisa flamma
Vis, reliquumq; operis ruina
Inuoluat oppressum, cinis omnia
Puluisq; fiant, pratercunium

B Honore & admiratione
Tecta prius celebrata, puncto
Uno auferantur temporis, omnium
Mortalium per corda pauor meat,
Considerantum quam caduca
Sint ea quæ asserimus beata:

Sic duplicato concidimus malo,
Quicumq; claras Mediceæ domus
Stellas colebamus, fideli
Obsequio, officijsq; chari.

Nam vix cicatrix illa coiuerat
In altum adacti vulneris, intima
Per ossa lapsi, cum peremptum
Eximium Hippolytum abstulit mors.

C Qui dum cohortes cogeret impigras,
Arma & triremes ære parans suo,
Hanc vltro opem allaturus ora
Cæsari opes Libycæ prementi,

Roma profectus Parthenopeium
Nauale iturus, de media via
Improuide interceptus atro
Fraude dato opprimitur veneno.

Hinc mille & illinc mille per auia
Sparsi locorum, siue domi in situ
Fletuq; lugebamus, ægra
Pectora per, lachrymis profusis.

Cum fœda clades huic super addita
Oppressit incursum subito omnium
Mentes, & vnda vnda niuis
Alpibus incubuit refusa.

Maiora aperto vulnere vulnera
Nunc facta sunt, consanguinea vt manu
Confossum Alexandrum in cubili
Fama tulit, medioq; noctis.

Sic heu misella hæc vita hominum omnibus
Iniuriarum obiecta periculis,
Quouis dieq; horaq; nostro
Assidue capiti ingruentum.

Mens nulla prudens est adæo, vt queat
Obstare fati, vel petulantias
Ictusq; fortunæ cauere,
Aut varios subitosq; casus.

Sed magna Regum o progenies, Ducem
Quæ Petrus Athenis magnanimū inclytis
Olim dedisti, totq; honorum
Muneribus titulisq; fulges,

Quam clari eratis, quam prius improba
Turca tyrannis & Scythicum genus
In Græciam inuasisset, alta
Vi superum imperio potita.

Fato Quiritum scilicet Ilium
Euersa, Romanum Imperium extulit.
Gens vestra Athenis pulsa, vt orbis,
Consuleret statui vniuersi.

Atq; hinc duorum Pontificum decus,
Amplum Leonis, mox venerabile
Clementis: idq; ysdem tiaris
Continuis prope colligatum.

At non potentes dicere Cosmidas,
Laurentiumq; & nobilium virum
Prouentum honoratum, Camænis
Lugubribus licet, atq; mæstis,

Sed flere ademptorum miserabiles
Vices, in ipso limite gloriae, &
Primo rudimento inuidendi
Nominis, egregiæq; laudis.

Heu quò iuuentus, & validus vigor,
Et promptitudo mentis, & ingeni
Atq; indoles illa educata
Auspicijs sapientum auorum.

Pierii Val. Nænia.

Quo purpuratus Hippolyto decor
Splendorq; rerum, seu patruo comes
Puer senem adiuuaret, ingens
Pondus & imperij subiret.
Quem Caesar alto in puluere Pannonum
Uidit paratum cernere principem,
Contra superbarum cateruas
Gentium, & horribiles phalngas,
Cum Turca nunquam pluribus antea
Instructus armis, crederet Italas
Vires Iberumq; robur
Et Tamesin domitare, & Albin,
Quem tota circum vis Asiatica
Niliq; late gens vaga turgidi,
Et Græciæ totius arma,
Atq; Scythæ, atq; Arabes obibant.
Verum explicatos vidit vt ordines
Nostrorum ita acri prælia spiritus
Poscentium, ausugit, reductis
Retrò equitum peditumq; turmis.
At qui virum se præstiterat foris,
Haudquaquam inerti pectore erat domi,
Quem multo abundantem Senatus
Consilio iuuenem probabat.
Qui sæpe Romam seditionibus
Tumultuantem, irasq; Quiritium
Pacasset, irrumpens in arma
Fronte hilario, eloquioq; dulci.
Qui splendidas tot diuitias, opes
Tantas, amicis atq; clientibus
Vellet paratas, se exhiberet
Ditem alijs, sibi pauper vni.
Sine apparatu Regifico penum
Elaboratum apponeret omnibus
Aequaliter, parcissimo ipse,
Et tenui & facili vteretur.

Sed quis modum vitæ omnis, & integram
Synceritatem narret? Hic omnibus
In posterum exemplo futurus,
Tam viridi excipitur iuuenta.
Inmitis aufert Parca eadem Ducem
Illustrem Alexandrum iuuenem inclytum,
Florentia, Hetrusciq; regni
Omne decus, columenq; summum,
Quo iustum & æquum Principe floruit,
Seruata morum est integritas, fides
Intaminata. At vis scelestæ
Pulsa procul, pudor ipse tutus.
Hic gloriosus Caroli erat gener
Selectus omni de grege. Filio
Hic Regio Henrico sororem
Coniugio celebri elocarat.
Hæc obsuerunt, perniciem hæc bonis
Traxere, vestra nomina gloriæ
Vos abstulerunt. Hæc amarum
Inuidiæ stimulum incitarunt.
Laboriosum scilicet est opus,
Tutum esse Regem, qui violentia
Obstet suorum, vllumq; fraudi
Esse locum veter, & rapinis.
Sic Pertinacis mens bona: Seruij
Sic victa virtus cæde nefaria:
Sic multa vbiq; exempla, quorum
Iam numerum hoc etiam obtinebit.
At vos meum vnum præsidium ac decus,
Si quid clientis Musa erit, ibitis
Nunquam vel ignotis, vel vllis
Illachrymabilibus recensis.
Non vos ego inquam perpetiar mori,
Dum vis mihi assit, perpetuum quibus
Debetur excelsa in columna
Nomen, honos, statua, æsq; fufum.

N Æ N I Æ F I N I S .

P I E

PIERIVS VALERIANVS AD REVEREN-
DISSIMVM D. THOMAM CAMPEGIVM EPISCOPVM FEL-
TRENSEM, DE IIS QVÆ PER NAVEM ET ALIQVOT

eius partes significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Unquam putassem, Colendissime Præsul, accidere posse ut mihi de Iure tecum disse-
rendum esset, quod nunc casus tulit, & necessitas poscere visa est. Nam cum me-
cum cogitarem aliquod tibi Commentarium de significatis Aegyptiorum, pro mea
erga cultu & obseruantia, dedicare (non enim vir tantus praterendus eras, qui
etatem omnem & Iure publicè proficendo, sententijs Romæ dicendis, sacrosancto Concilio præside-
do, & in principum negotijs procurandis, insumpseris) argumentum quærebam quod ad huius-
modi Persona nomen accommodari posset: opportuneq; piscium meorum hieroglyphica commentaria
præ manibus habebam, quæ præsulibus quibusdam, quos præcipuè colo, honoratissime Antistes, cæ-
peram distribuere: atq; cum non tam ipsi pisces, quàm etiam instrumenta quadam nautica interferenda
essent, Anchora tibi deberi visa est, quæ quod firmata Christiana Reip. præsidio aliquando fue-
rit, antiqua clarissimæq; nobilitatis Campegia domui pro insignibus argentea hinc & inde ge-
stare concessum est iam ex illo, quo Ugolinus ipse Campegius Pisanae classis Imp. maris imperium
ab impijs infidelibus inquinatum, pacificum reddidit. Sed priusquam de Anchora dicere incipia-
mus, ex re me facturum puto, si animaduertendum dixerò locum libro Pandectarum xiiii, titulo, de
exercitoria actione, capite statim primo, altero mox paragrafo, perperam interpositam esse An-
choræ locutionem. Accursium hallucinari puto, quia corruptum sit codicem nactus: ibi enim Ul-
piani ex libro ad edictum verba ita notata sunt: Magistrum nauis accipere debemus eum cui
totius nauis anchora mandata est, scilicet à domino. Nusquam verò legi ego Anchoram pro guber-
natione poni, quod quidem munus pertinet ad clauum: vsitatissimamq; omnium autorum meta-
phora, remonem aut clauum aut gubernaculum regiminis loco poni passim obseruaui. Sedenim in
Ulpiani verbis nulla erit ambiguitas, si veluti in Pisano habetur codice antiquissimo illo qui
Florentiæ asseruatur, ita legerimus, Cui totius nauis cura mandata est. Castigatissimamq; lectio-
nem hanc & in meo perueteri, & in aliquot codicibus manuscriptis, in quos nemo manus inie-
cerit, deprehendi. Elegi itaq; te iudicem, ut quæ aliena essent, legitimos agnoscerent possessores,
cresq; omnis nautica legitime tractaretur. Tu quod Iuris est videris: nos Anchora iam ablega-
ta, quando hic standum minimè necessum fuerit, ad iter institutum peragendum nauim iam
ipsam ascendamus.

DE NAVI,

AVIS, atq; eius partes aliquot, armamentaq; ipsa multis locis
in veterum monumentis sculpta, & in numis cusa, non leue cogi-
tationis argumentum spectantibus exhibuere, dum quid hæc si-
bi velint pleriq; omnes inuestigant, quorum bonam explicaturi
partem à numo omnium antiquissimo exordiendum duximus.
Quid igitur sibi Iani numus velit examinemus.

ADVENTVS VEL MIGRATIO.

Rostrum nauis, aliàs autem puppis, vel interdum integrum nauigium in æs
signatum, Iani nauigationem in Italiam ostendit: ex altera enim numi parte
Ianus geminus, ex altera rostrum nauis, inquit Plinius, & nos inspeximus. Qui-
dius etiam ita interpretatur:

At bona posteritas puppim signauit in ære,

Pierii Val. Nauis.

Hospitis aduentum testificata Dei.

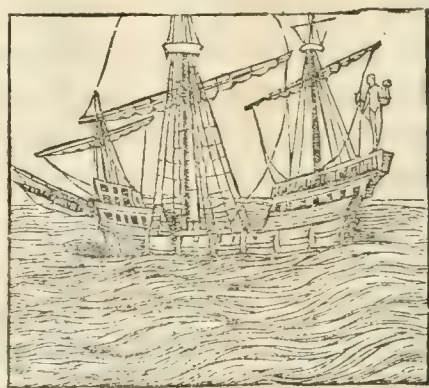
Quinetiam Onirocritæ obseruant, quotiescunq; quis vel nauem vel ratem imaginatus fuerit se videre per quietem, nuncium ex longinquo peregrè confestim affuturū. Antiquissima verò est illa numi species, quadrans scilicet Raticus nomine, in quo ratis. Mosq; inde durauit, vt pueri in alex lufum denarios in sublimè iactantes exclamarēt, aut capita, aut nauim, quorū altero post firmatum numum cōspicuo, eius esset victoria, qui diuinasset, lusu teste vetustatis. Quanquā & altero vsi sunt numo, ouem bouemq; insculptos habente: quod numi genus documento erat veteres gregibus & armentis abundasse, quippe quorū omnis res in ouibus & bubus collocata erat, vt autor est Plutarchus, Problematis.

FELICITAS.

AD hæc nauis in aliquot veterum monumentis felicitatis hieroglyphicum est, vt in Hadriani numo, quæ remigio vecta, pulcherrimeq; elaborata visitur, cum inscriptione, FELICITATI AVG. Sub nauī verò S. C. COS. III. PP. In numo etiam Augusti cernere est nauim longam cum remigio, cuius eadem inscriptio, FELICITATI AVG.

QVæ verò nauis apud Athenienses erat SALVTIS indicium, in Thesei memoriam coli consueuerat, singulisq; annis Delon mittebatur Apollini cultū allatura, suscepto olim à Theseo voto huiusmodi, si ciuibus suis vnà secū saluis reuersus esset. Eoq; interim tempore, quo sacerdos Apollinis nauis eius puppim coronaue rat, & Delon ea profecta esset, pelagoq; remenso in patriam redisset, cautum erat Atheniensium lege, ne quenquam publicè interficerēt. Ea q; de causa scribit Plato in Phædone, longum temporis interuallum interiectum esse inter iudicium Socratis, & mortem eius, quòd sententia pridie quàm spectaculi auspiciū fieret, lata erat.

SALVS.

CHRISTIANÆ PIETATIS SVCCESSVS.

HAbet & Christiana pietas felicissimi successus sui signū, nauē cum piscatore Petro, tam in familiari summi Pontificis anulo, quàm in aureis Apostolici fisci numis expressam, manifestissima eius quæ subsecuta est felicitatis indicia, tot annis antea præmonstrata. Nam quod Ouidius dixit, Hospitis aduentū testificata Dei, sumptum omnino est ex altiori disciplina, qua prisci Romani diuinitus admoniti essent, hospitem aduenturū, qui verum Dei cultum afferret, siue Noam nauigio ereptum vndis, siue Ianum salutaria tot præcepta Italiæ daturum, nauī ad nos vectum, ac nauī mox insignem in numis, siue ipsum nostræ pietatis autorem fluctuanti nauiculæ affuisse meminerimus. Hoc verum ac vnicum est aduersus sæuientis maris rabiem sospitamentum: hic vnicus salutis nostræ portus, quem eiusmodi nauis auxilio occupare festinauerimus. Sapientissimè Ioan. Scholasticus vigesimosexto scalarum suarum gradu pericula recenset, in quæ per mare hoc magnū & spatiosum nauigātes incidimus, scopulos, vertigines, inundationes, piratas, belluas, siphones, procellas ventis fluctibusq; commistas, singulorumq; adijcit interpretationes: vt per scopulos, feram præcipientemq; iracundiam intelligamus. Per vertiginem, res eas, quæ præter spem oblatæ mentem circumstunt, delirioq; agitant, & in desperationis profundum rapi

dè de

dē deuoratos trahunt. Per inundationum tumores, ignorantiam, quæ boni specie decipit. Malus enim & egregiè superbus est, sibiq; omnia arrogat, quicumq; est imperitus. Per piratas, gloriarū satellites, qui nostras opes omnibus vitæ incommodis partas, interuentu subito diripiunt. Per belluas, nostrū hoc corpus graue, brutū, & efferatū, ac perdifficile cicurato, utpote quod ventri tantūmodo deditū, solā sibi finem constituit voluptatē. Per siphones, elationis nostrę impetus, per quos ad cœlū vsq; sustollimur, vnde mox deturbati, in profundissimā tartari voraginem præcipitamus. Huius inquam pelagi causa nauis illa tot olim numis cusa, diuinitus aduenturā miseris mortalibus salutem indicauit. Ac ne de prælagio dubitemus, in ipsius Iani numis, tam gemino capite barbato, q̄ etiam imberbi, uti habetur in argenteo, in quo etiam nauis cum rectore, literę supernę C. F. O. N. T. Neq; nō in alijs videre passim est inscriptionem, R. O. M. A. Romæ enim pietatis nostræ principatum, & in togata præcipuè gente constituendum, ut Euangelicā interim veritatem prætereamus, vel Maro ipse supremæ intelligentiæ actus spiritu diuinavit, dum Iouem inducit, asserentem,

Romanos rerum dominos gentemq; togatam.

Cui quidem imperium sine fine concessisset, quippe quod eorum institutiones essent in omnem terrarū orbem, ut Theophylacti verbis utar, exituræ, neq; vlllo vnquā tempore defuturæ. Neq; verò mirum in Marone homine diuini muneris experte, & qui verū pietatis ritum adhuc abditū ignoraret, diuinationis lumen illuxisse, quia verisimile est eum in huiusmodi vaticinio, ex veterū arcanis aut Marci, aut Sibyllæ, aut Hetruscorū, prædictionē illam excerptisse. Vel, quoniam summus ille spiritus nullum hominum genus, nullam vnquam nationem aspernari compertus est: quare Balaana legimus, hominem & alienigenā, & piorum hostem, præclara tot super Israelitarum successu diuinasse.

S O S P I T A M E N T V M.

INQ. Nasidij numo nauis est cum velo, & stella in antēna, & ab altero latere caput cū tridente, & inscriptione, NEPTVNI, subaudiendū, ope vel auxilio seruatos. Hoc enim stella significat in antēna sita, de qua loco suo inter cœlestia.

Quoniam verò obiter in velum incidimus, minimè prætereundum videtur quod dici solet, velificatione plena in quempiā ferri, quod est aperto Marte, inimicitijs minimè dissimulatis, rem aggredi, hostemq; lacessere.

OCCVLT A O P P V G N A T I O.

Hic contrarium est, conto, remulcōue nauigare, cum tacitè quispiam insidiatur, atq; ut vulgò etiam dici solet, subaquanea uti opéra. Locū hunc ad hanc propemodum sententiā interpretat Ammianus rerū gestarū lib. XVIII, dicens: Nō conto, neq; remulcō, ut aiunt: id est, non flexiloquis ambagibus, vel obscuris, sed velificatione plena in rempub. ferebatur. quamuis aliter expositū sit in collectaneis Suidæ, prouerbio *κοντῶ πλήρη*, quod quisquis ille fuerit exponit, *ἢ γὰρ προσηκόντως ζῆν.*

L V N Æ V E C T A T I O.

Quod nauigiū in Isidis honorē Ægyptij coluerint, sunt qui raptā eam ab Ioue nauis, cuius insigne vacca esset, arbitrentur: sed cōmentitiū hoc mihi vi-

MANIFESTA O P P V G N A T I O.

Pierii Val. Anchora.

detur. Magis autem ad Ægyptiorū eruditionem quadrat quod Plutarchus ait, Lunam apud eos nauigio vehi fictam. Hanc Isidis nauem Apuleius multis donarijs ornat. Diodorus fabricatā à Sefostri nauim ex cedro octuaginta cubitorum ait longitudine, deauratam exterius, interius verò deargentatam, quam dono obtulit Deo qui Thebis Ægyptijs colebatur. Is Isis erat.

NAVIGATIONIS AVTORES.

IN Tyriorū numo nauis est cusa, nimirū ea de causa, quòd ipsis Tyrijs cōmentum placet, nauigationis primę se autores haberi. In huiusmodi eorū numo legitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΥΡΙΩΝ. Est & alius cū eadē naui longa numus, in cuius altera facie caput est cū corona irradiata: inscriptio, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. Ita demū Phœnices inuentæ nauigationis laudē asciscunt sibi.

VICTORIA NAVALIS.

IN Agrippæ numis nauis illa tridentali rostro insignis, qualem scilicet Maro sæpe describit, dum non vno loco ait, rostrisq; tridentibus, partā ab eo victoriam indicat maritimo prælio, quod aduersus Sex. Pompeium cōmisit: id quod Maro in Augusti gratiam ita immortalitati commendauit:

*Parte alia ventis, & dis Agrippa secundis
Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum
Tempora nauali fulgent rostrata corona.*

Aliquot in monumentis videas & Varronis insignia naualia, qui Proprætore sub Pompeio Piratico bello militauit, à quo ob res bene gestas nauali corona donatus est.

DE ANCHORA.

eroglyphicum anchoræ non Ægyptiorum tantum est, sed à Græcis & à Romanis principibus vsurpatum: vt minimè importunum sit rem à plerisque tractatam repetere, vt quæ sectamur significata loco suo manifestentur.

MATVRANDVM.

Circumuolutus anchoræ delphinus, quod signum in aliquot Titi Vespasiani numis obseruauimus, maturandum, vt Latini vna locutione dixerunt, omnino significat. Sed quoniā rei causam in Delphino satis explicuimus, & res iam æuo nostro lippis & tonsoribus innotuit, plura super eo dicere supersedebimus. Id pro pictura animaduertendum est, anchoram quæ in numo Titi habetur extrema dentiū in vomeris speciem dilatate, cuiusmodi figurā Aldus noster imitatus est in omnibus quos imprensit libris.

Alia verò forma esse, dentibus quippe in acutum recto ductu mucronatis, quā in numo veteri apud erudissimū virū Romanulū Amasæū vidimus.

Hominē qui rebus suis tutelā præsidiumue parauerit opportunū, per nauem & anchoram significabant. Quòd si sola anchora manu prætenta figuraretur, refugium indicabat, quasi vellet innuere pictura hæc, si aduersa ingrue- rit tempestas, resq; nostræ fluctuare cœperint, paratum esse profugiū vt possimus ita seruari.

Estq;

TUTE LA REFUGIUMq;

A Estque dicterium apud Græcos in hanc sententiam celebre, quo Demosthenes utitur oratione pro Ctesiphonte. Et Propertius eruditionis elegiacæ columen ad hoc innuens ait: Anchora iacta mihi. Idem sermo apud Paulum, rei nullius ignarum, epistola ad Hebræos, cap. VI. Qui confugimus ut spem propositam teneremus, quam veluti anchoram habemus animæ cum tutam, tum firmam. Et Chrysostomus de supremo firmoque profugio, concione in Lazarum IIII, hæc ait: Sunt diuinæ sapientiæ opera, hæc maxima illius prudentiæ sunt argumenta. Cōscientiæ inrepatio sacra est anchora, quæ nos nequaquam sinit in peccatorum profundum absorberi.

STABILIMENTVM.

Quod si firmitatem, ac immobile stabilimentum rei cuiuspiam significare velent, anchoras duas adpingebant, similitudine sumpta à nauibus, quæ tunc

Ventorum temnunt rabiem fluctusque sonantes,

cum duabus anchoris innituntur. Qua similitudine utitur Aristides Panathenæis. Sedenim Pindarus duabus innixum anchoris dicit, qui duas habet patrias: unde proverbum, οἰκόδεσ οἰκοδε, Domo domum, de commodè peregrinantibus,

B quippe de his qui arrepto itinere quotidie apud amicos aut necessarios diuertunt.

Nam pro firmitate Pindarus idem vna etiam utitur anchora, Isthmijs, ἦδη πρὸς ἄλυσ βάλειτ' ἀγκυρας. Iam anchoram ad felicitatem iccit: hoc est, firmitatem iam ad vitæ tranquillitatem assecutus est. Vitæ porro nostræ tumultus, perturbationes, cladesque omnes, marinis fluctibus, tempestatibus vorticosisque æstibus solemus æquiparare, quemadmodum Archilochus facit, qui cum in Thracenses calamitates incidisset, bellum marinis fluctibus ita comparauit:

Γλαῦ χ' ὄρα, βαβυς γὰρ ἦδη
Κύμασι πικρᾶνται πόντος,
Ἄμφι δ' ἄκρα γύρων ὄρη πηξέ
Ἰσταν νέφθ' , σῆμα χειμῶνθ'
Κιχάνη δ' ὄβ' ἀελπίης φέβθ'.

Myrsilus quoque Mitylenæorum infortunia tyrannicasque procellas ita describit:

Τὸδ' οὐ κῆμα τῶδ' πωτέρω νέμω σίχαι
Παρέξθ' ἄμμι πόνων πολὺν ἀντλῶ.

Atque his vrgentibus infortunijs ad sacram, ut aiunt, anchoram confugiendum. Sapientes enim ferè omnes hieroglyphico utuntur anchoræ, tam scribendo quam loquendo: ut Pythagoras, quem Phocion ait super humana vita ita differere solitum, ὀπιχὴ βίον ἀρετῆς ἀριπῶν. quæ si primum amaritudine aliqua prædita videatur, suauem ipsam redditura sit consuetudo. Diuitiæ si optentur, sciendum eas infirmam admodum esse anchoram. Gloriã, etiamnum infirmiozem. Quæ corporis sunt, eiusdem esse tenoris. Principatus, honores, omnia hæc imbecillia, & nullo robore suffulta. Quæ firmæ igitur anchoræ: prudentia, magnanimitas, fortitudo, quas nulla procella discutiat. Nam diuina lex est, virtutem solam atque unicam habere robur, reliqua omnia nugas esse.

I N T E R P R E S.

A pud nationes aliquot anchora fuit interpretationis signum, quo scilicet caduceatores & internuncij pro gestamine vterentur. Præcipuè verò Indi anchoram pro caduceo habuere, propterea inquit Philostratus, quod omnia tentet, ac peruestiget. Eaque de causa cum Apollonius ad locum, quæ Indi sapientes incolebant, appulisset, seque cum comitibus intra stadium cohibuisset, adolescens eum adiit à sapientibus missus qui auream anchoram pro caduceo manu gestabat, perque eum in colloquium adductus est.

Pierii Val. Anchora.

F R Æ N V M.

AD hæc anchora moderandi cōpescendiq; signū est, frænūq; indicat, quod quidē ex Pindaro desumit̄. Ille enim *πυθίων*, ode quę inscribit̄, *Ἀρμεσιλάω κερναίω ἀρμαπ*, frænum Argūs navis dixit, vbi interpret̄ ait, Anchorā *ἀρ μεταφορᾶς τῆν ἵππων* *ἀρ ἐπέχει τὰς ναῦς δίνω χαλινᾶς*, sumpta ab equis translatione, q; ea naues cōpescat fræni instar.

SELEUCI GENVS.

EXtant Seleuci numi anchora signati, propterea quòd is anchora signatum femur habuit ab ipsa origine: filijq; & nepotes eius eodem insigniti modo, anchorā in femore veluti notā generis naturalē habuēre. Et vt Græci sunt ad figmenta promptissimi, fabulā etiā adijciūt, Laodicen Antiochi nuptā Apollinis cōgressum per quietē pati visam, qui anulum ei quendā veluti concubitus præmium donarit, iusseritq; vt mox filio eundem redonaret, futurū cum aliquando felicissimi euentus auspiciū: repertumq; prima luce anulū in lecto, cuius signum anchora erat, admirationi fuisse, Seleucumq; mox natu grandem, tradito anulo à matre, de origine sua, deq; futura felicitate edoctū, cum mortuo iam Alexandro, quē in Persicā militiā secutus fuerat, regnum ipse Orientis occupasset, gemme istiusmodi memoriā cōsecrass̄. Nam & cum urbē Antiochiā patris nomine cōdidisset, cāpos vicinos urbi Apollini vt̄ originis autori dicauit. Hęc Trogus. Appianus indignū ratus fabulas historijs admiscere, rem aliter tradit in Syro, Apollinē quippe Laodicæ per somnium mādass̄, vt quē anulū aliquando reperisset, filio statim gestandū daret: fore nanq; vt quibus in orbis locis Seleucus anulū cum amisisset, eam ipse postmodū regionē imperio suo subiiceret. Is igitur cum Alexandrū sequerēt, anulū iuxta Euphratē flumiū amisit, factusq; eius prouinciæ præfectus in diuisione regni post Alexandri mortē, moxq; inde deturbatus ab Antigono, Ptolemæi, cui Ægyptus obuenerat, auxilio in regnū restituit̄.

P O S S E S S I O.

ESt & obtinendæ possessionis signum anchora, cuiusmodi eiusdem Seleuci fuit interpretatio, reperto quē iam amiserat anulo, in quē anchora incisa fuerat. Cuius quidē rei huiusmodi fert̄ historia, quę ad futurū auguriū ab Apolline promissum facit. Seleucus cum eiectus Babylone, Ptolemæi mox copijs adiutus posset quidē vt̄ vi, ex amisso tamē anulo in spem regni omnino erectus, omnia prius q̄ armis experiri cōstituit, ne populū, quē per benignitatē sibi allegerat, belli metu exacerbaret. Internūcijs ad rem vsus, ciuiū cōperit studia erga se propensissima, itaq; festinatione opus esse admonitus, paucis admodū, sed ijs impigris & fidelissimis electis, Babylona versus quanta potest celeritate proficiscit̄. Accidit verò vt̄ inter gradiendū pede lapidē offenderet, euelleretq; ex cuius impulsu tāto dolore affectus sit, vt̄ ibidē euestigio subsistere, ac humi residere cogret̄. Ecce verò tibi amicis pedē demulcentibus, & euulsum lapidē inspectantibus, anulū ille affulsit, qui sublatus attrectatusq; magnę inter socios inuestitiæ argumētū fuit. Id quid rei esset cum Seleucus sciscitaret, signatā illi anchorā in anulo reperto inuestitiæ causam dedisse responderūt, ex qua captiuitatē portendi interpretabant̄. Tum Seleucus, Bono, inquit, animo estote omnes: nam quā terrā calcamus, & retēturi sumus, & firmiter possessuri: & cum dicto doloris immemor profilit, iterq; arripit alacriter. Cui paululū progressu adfuer̄ obuiam qui tuta & pacata omnia nunciarent, exceptusq; ita omniū studijs, dignitatē pristinā & regnū illud obtinuit. Mox Indiā & Asiā omnē subiugauit. Anulū verò memor, urbem in Oriente condidit, & gemmam originis memoriā consecrauit.

D E

DE TEMONE,

Nauis autem primas omnino partes tenet temo, de quo multa sunt apud veteres significata, quæ tamen omnia in unum coeunt intellectum.

REGIMEN.

Nam regimen per figuram eius significari manifestum: & cuius arbitrio res aguntur, is gubernare, & gubernaculum temo ipse dicitur. Hinc Iuuenalis, Aut de temone Britanno decidet Aruiragus, dixit, cum Domitianum Britannia potiturum presagit adulator ille Veiento, expulso inde Aruirago, qui totius insulae imperium obtinebat. Nam ad ea tempora Britannia nondum venerat in ditionem Romanorum, tentata bello sepius, licet cum eorum aliquot Imperatoribus foedera iunxisset, quæ nostri plus æquo forsitan extulerunt. Contra verò Nero, paucos ante dies quam moreretur, vidit per quietem cum sibi nauem regenti extortum, trahique se ab Octavia in arctissimas tenebras, quod aruspices respondere, cum administratione deiectum mortem infelicissimam moriturum.

FORTUNA.

Quapropter veteres cum Fortunæ plurimum tribuerent, eamque negotiorum penam omnium, quæcumque mortales gererent, arbitrum opinarentur, simul crum eius dextera clauum, sinistra cornu copiam tenere finxerunt, quod bona & comoda ab eadem omnia proficisci crediderunt: unde diuitias & opulentiam, fortunas appellauere, vni illi regendi largiendi que facultatem concessam arbitrati.

INCONSTANTIA.

Verò inconstantiam eius notarent, utpote quæ, ut Horatius ait, possit imo tollere de gradu mortale genus, vel superbos vertere funeribus triumphos, & valet ima summis mutare, sedentem eam in pila sculpebant, quod tum in marmoreis monumentis, tum in numismatis antiquis obseruauimus. Talis eius species est in numo Neruæ Traiani, cum inscriptione, FORT. RED. S. C. vbi etiam legas, SENATVS POPVLVS QVE ROMANVS, literis omnibus expressis, quod raro inuenitur.

FORTUNA REDUX.

Eiusdem Fortunæ Reducis simulacrum est in altero eiusdem Imperatoris numo, vbi dea ipsa sede sedens temonem manu regit, qui a pedibus surrigitur: inscriptio est, FORTVNÆ REDVCI. Atque hac eadem specie & inscriptione literisque habetur in Hadriani numo, vbi temo insidet pilæ: in nonnullis abest pila. Eadem verò sedens cum temone & cornu copiam est in numo Septimij Getæ, cum inscriptione, FORT. RED. Sed illud obseruatione dignum, quod eadem species cum temone, & cornu copiam in Domitiani numo, quæ apud Bembum vidimus, FORTVNÆ AVGVSTI scriptum est, prima syllaba per V vocalem ultimam, quæ passim in ea locutione per O vocalem quartam enunciari solet. Eadem penè inscriptio speciesque cornu copiam & temonis pilæ insistentis in manu Fortunæ stantis habetur in numo Antonini Pij. De pila verò atque rotula alibi erit locus suus, vbi Fortunæ ipsius ornamenta copiosius explicabimus.

DE RETIBVS.

Etrum in nauis superius inspeximus: sed habebat idem retia quæ tractaret. Huius rei memoria nos quoque traxit ad sagenam, ad hamos et tridentes: quare priusquam exiliamus è nauis, an possimus aliquid expiscari videamus.

Pierii Val. Retia & hamus.

SILENTIVM.

Per retia silentium significari tradunt, ea quidem ratione, quòd præcipuū est præceptū piscatoribus, vt dum gregem circundant, silentio quammaximo nauigēt. Pisces præterea altissimo silentio præditos esse compertissimū est, paucissimis exceptis, ac præcipuè Cane marino: vnde etiam prouerbium emanarit, ἀφωρότερος ἢ ἰχθύων. Sic eruditus Horatius eos mutos vocat. Sic Lucretius mutas natantes appellauit.

PERSVASIO.

In diuinis autem literis retia sunt persuasionis hieroglyphicū, qua scilicet homines in veritatis cognitionem inducuntur, atq; ita capi videntur. Ad hoc facere Euangelicum illud ait Eucherius, Mittite retia in capturam.

INSIDIÆ.

Antiquissimum esse reperio, insidias per rete significari, neq; ea tantum de causa quòd eius opus omne ad insidias comparatur, quantum etiam ex historia desumptū est. Nam Pittacū memorant, vnum ex septem Sapientibus, aduersus Phrynonem Atheniensem ducem validissimi corporis hominem, Pancratiastē scilicet & Olympionicā, de finiū cōtrouersia, quæ inter Atticos & Mytilenēcos erat, singulari certamine dimicaturū, rete secū in occulto sub clypeo abditū tulisse, quo, cum tempus visum est, iacto Phrynonem impedierit. Historia est apud Verriū, in ijs quæ Festus deflorauit: neq; ea tamen in vulgatis codicibus, sed antiquo manu scripto, cuius partem vltimam Romæ comperi. Hinc sanè ludus à Pittaco institutus, quo Retiarius Mirmillonem in certamen prouocabat: cui adcantabatur, Piscem peto, non te peto, quid me fugis Galle? Erat autem eodem autore Festo, Mirmillonum genus armaturæ Gallicum: ipsiq; Mirmillones antea Galli appellabantur, in quorum galeis piscis erat effigies.

DESOLATIO.

Est & desolationis signum retis genus, quod verriculum appellatur: ad multa siquidem id spatia in mare demissum, restibusq; longissimis hinc atq; inde attractum, quantumcunq; spatij complexum fuerit, totum abuerit, neq; vlli pisciū exitum patere permittit. Transijtq; miserabile genus hoc venationis in vrbium & agrorum desolationes. Accidit enim plerunq; vt edicto vniuersali oppressorum exitio agri sint euerriculati. Fiebat autem euerriculatio in hunc modum. Viri manus sibi mutuò tenentes, quasi restim vnam texunt, occupatisq; terræ, quam desolatam volunt, extremis finibus, ita latè extensi progrediuntur, latentesq; passim incolas venando excipiūt, nihilq; reliqui faciunt, quoquouersum peragrantes. Quod olim exemplum à Darianis militibus editum in Chio, Lesbo, Tenedoq; insulis vi captis, atq; euerriculatis. Eretrientes quoq; legas à militibus Xerxis eadem euerriculatione omnes abductos.

DE HAMO.

Habet Hamus cum Anchora similitudinem quandam, si figuram inspectes. Sed quantum est in Anchora officij, tantum in hamo malignitatis atq; perfidiæ: quæ cuiusmodi sit, hinc apparebit.

DECEPTIO.

Sunt qui non imperitè, neque impropriè, deceptionem per hamum pictum significari tradant: siquidem decipere, est vnum ostentare, & aliud præter opinionem inferre. Ita hamus escam esurienti offerre porrigereq; videtur, fatu-
rita

Arritatemq; polliceri, mox apprehendit, alligatq; & captiuū facit eum, qui escam illam appetierit. Hoc habemus apud Horatium de ccenipeta:

Hic vbi saepe Occultum visus decurrere piscis ad hamum.

Et hunc secutus Lucianus eo opusculo, quod in Romanorū inuidiam de Aulicorum vita conscripsit, in hac plurimū similitudine immoratur, dum spes illas clientiuū, qui admissi ad principum amicitias, montes statim aureos sibi pollicentur, hami istiusmodi vorationi similes esse cōtendit. Et de lenone in fraudē prolabente, Meus est, hamum vorat, apud Plautum. Longè verò aliter in diuinis literis hamum accipi videas, per quem sanctissimū Christi corpus significatur, de quo apud Ezechielem Theologi dictum aiunt, Et extraham te in hamo meo, & extendam te super terrā, campos implebis, & à volucris omnibus impetēris, perindeq; omnes terrę bestias tuo pastu saturabo. Sicuti enim si hamū esca coopertum piscis rapiat, non solūm escam ab hamo non sustollit, sed ipse de profundo esca alijs futurus educitur: ita mundi Princeps, penes quem erat mortis imperium, rapuit quidem in mortem corpus Adamiaci Iesu, cum sub eo hamum diuinitatis inclusum minimè sentiret, quo deuorato hæsit ipse continuò, deq; profundo tractus, eductus est vt esca fieret ijs, quibus calcandi super serpentes & scorpiones potestas à Deo data fuerat. Idem apud Iobem XL reperias: Aut adduces draconem in hamo, aut capistrum circa nares eius appones

DE TRIDENTE.

Tridens inter piscationis arma connumeratur, sed cum hamo parum congruit.

A P E R T A V I S .

Hamus enim per fallaciam quicquid acquirit aucupatur, sed tridēs aperto Marte, medio veluti campo aduenientē hostem excipiēs, cum aggreditur, solatq; fretus agilitate, conficit. Sed quid is in Neptuni manu, quid in Treceniorum numis, & in Mantincensium scutis sibi vellet, alio Commentario docuimus. Hæc verò plus quàm satis esse, quæ ad occupatissimum virū & ocij nescium mitterentur existimaui. Vale.

C P I E R I V S V A L E R I A N V S B O L Z A N I V S A D M A G N I F I C V M V I R V M B E N E D . A G N E L L V M , D E V R N I S N I L I , L V C E R N A E T F A C I B V S , T V R I B V L O , E T p h i a l a , d e m u m i g n e & a q u i s .

Antonius Agnellus patruus, Vir magnifice, tuus, cum esset olim Venetijs apud clarissimum eruditissimumq; Io. Lascarin, ea tunc in ciuitate Ludouici Galliarum Regis oratorem, tanta mihi familiaritate deuinctus erat, vt amicitia nulla coniunctior esse posset, quàm ea, quam communia studia inter nos conciliauerant. Incumbebam ego tunc in prima literarum tyrocinia, audiebamq; in arte dicendi Prunulum, in eloquentia Sabellicum, in varia rerum eruditione Georgium Vallam: sed rarissimum Lascarin obseruabam in primis, in quo magna optimarum artium scientia, summa vetustatis inuestigatio, reconditarumq; rerum studium atque cognitio non vulgaris, atq; vt semel dicam, vir erat omni liberali doct. ina politissimus. Hunc itaque frequens inuisebam, probatissima eius consuetudine melior in dies euasurus. Quòd si Lascarin occupationes disinebant, adera: illic Patruus

Pierii Val. Epist. nuncup.

tuus, qui diem sine linea prætere minimè permittebat: semper enim noui aliquid de Musarum D
penu deprohæbat, nunc epigrammatũ, quæ faciebat, argutias, nunc hendecasyllaborũ amœnita
tes, nunc huius vel illius numeri poemata, in quibus multum inerat lepõris & elegantia. In eo ve
rè præcipuè conueniebamus, quod ille numismatũ antiquorum signis mirificè delectabatur, quo
rum festiuam copiam habebat à Lascari: ad quem quicquid in huiusmodi rebus venerandam
saperet antiquitatem, id à nobilitate illa sponte conferebatur. Idem propemodum Studium ab
Urano patruo meo erat mihi quodammodo hæreditarium, qui cùm magnam orbis partem per
errasset, multorumq; nosset hominum mores, de peregrinationibus suis, Aegyptijs, Arabicis,
Palæstinis, semper habebat noui aliquid, quod scitu dignum & vtile comunicaret mecum. Quo
tidie igitur cùm simul esse dabatur, Agnellus aliquid habebat, quod super numismatis alicuius
gestaminibus aut titulis disputaret. Ego si quid diceret quod ad Aegyptiaca faceret hierogly
phica, in eo summo opere delectabar. Quodã verò die tuus hic Patruus imagunculã quandam ex
orichalco protulit, cuius gestus erat, vt corpore reliquo decumbente, caput manu dextera sustine
ret. cubito ad basim appresso: manu altera aquam ex tribus vrnis vna tantum ansa coniunctis
effunderet: ad hæc pueruli minutissimi operis numero sexdecim circumfusi, pueriliter hæc & il
lac per vniuersum corpus lusita: e videbantur. Super hoc Agnellus, qui argumētum huiusmodi
haudquaquam temerè factum arbitrabatur, quid hoc sibi vellet curiosissime percontabatur. Re
spondi ego, imagunculam esse Nilum amnem: tres vrnas, causas itidem tres incrementi: puerulos
XVI, totidem cubitos, quibus cresceret ad fertilitatem. Vix hæc summam dixeram, & horum
omnium rationem reddere parabam, cùm affuit tabellarius à Gallijs, quo cum literis ad Lascari
ingressus, Agnellus quoq; accersitus est euestigiò. Ego eo digresso domum redij, ac triduo post
Patruum à Patruo missus, vbi Leonicum audirem: neq; ex eo amplius Agnellum videri fa
cultas fuit, qui Principum negocijs addictus, statim ipse quoq; aliò migravit. Tantum id, nõ mul
tò post tempore, eum diem suum obiisse renunciatum est. Postea verò quàm calamitosissimis to
tius Venetiæ temporibus Romam me recepi, vbi locupletior mihi copia facta est huiusmodi rerũ,
quas alibi difficulter inueniebam: ibi verò tum publicè tum priuatim toto calathò suggerebantur,
incubui alacrius in idem Studium, quo me semper oblectauerã, & ἱερὸν λυφικῶν plura ad ami
cos Commentaria conscripsi: cumq; in Roma media vidissem effodi marmoreum Nili Colossum
cũ XVI illis puerulis circum lasciuientibus, de quibus in imaguncula Patruui tui meminimus,
subijt statim Agnelli memoria, præq; hominis mihi suauissimi desiderio lachrymas cohibere nõ
potui, quod ereptam mihi videbam occasionem, ne huiusmodi rerum Commentarium ei dedica
re possẽ, qui si fuisset in humanis, nihil illi optatius accidere potuisset, neq; ego quicquam liben
tius fecissem. Venit autem in mentem mihi, posse me saltem renouare memoriam eius, quem vni
cè adhuc colerem, si rem omnem ad te conuerterem, qui nepos eius esses, in quo præsertim nõ alie
nam ab ipsius Patruui genio vigere mentem animaduertissem, videremq; si memoriam eius apud
te suscitarem, id iucundum mihi, tibi verò gratissimum fore, cùm hoc à me deprecere viderem iur
integritas humanitasq; tua dubio procul singularis, & reliquæ virtutes tuæ, quibus apud omnes
clarus es & insignis, et quarum ergò coluerim ego te semper, & obseruarim. Habe igitur & anti
quæ amicitia meæ cum Patruo tuo monumentum, & meæ erga te obseruan
tiæ signum, vt ipsemet spero confiteberis, mani
festum.

DE TRIBVS VRNIS,

Luuiorū sanè fontiumq̄ simulacra cum vrnis dedicari solita, magis apertum & obuiū vnicuiq̄ est, quàm vlla indigeat interpretatione. Cur verò Nilus cum tribus vrnis figurari soleat, non ociose quærendum est. Nam Ægyptij illi sacerdotes cū incrementum Nili tribus præcipuè de causis fieri putarent, reliquis aliorū opinionibus abiectis, quæ pro p̄modum essent innumerabiles, quò sententiā ipsi suam perpetuis testarentur monumentis, tris vrnas Nilo attribuerūt, cū reliquis fluminibus singulæ singulis adhiberentur: vt illud apud Maronem,

Celataq̄, amnem fundens pater Inachus vrna.

Harū verò trium causarū primā illam assererēt, quòd tellus ipsa Ægyptia aquā ex se ipsa progigneret, vberimeq̄ proferret, sui ipsa humoris alitrix. Vnde Timæus Mathematicus Nili fontē phialam appellavit, quasi ipsa intra se cōtineret eam aquę vim, neq̄ aliunde mutuaretur. Est tamen eodem vocabulo in Nilo locus à figura sic appellatus, quòd nihil facit ad Timæi phialam. Phidias inter sculptores celeberrimus, vel ipse rerum peritus, vel ab ijs qui ætate illa peritissimi erant admonitus, cū Victoriæ signū in Marathone sub Nemeseos velamento confingeret, in dextera eius statuę phialam exculpit, in qua Æthiopes celati vi debantur, propter Oceanū, qui Nemeseos pater habitus est: & Nilum Oceanū vocari multa veterum dictata monuerunt. Quòd verò gignat Ægyptus aquas, ex eo, aiebant ipsi, facile cōñci posse, quòd in quouis alio climate fluuioꝝ exundationes circa hyemem plurimū accidūt, nunc imbribus coactis, nunc niuibus liquefactis: sola verò terra Ægyptiaca in medio terrę habitabilis constituta, quę admodum in oculo pupilla, peculiari quodam aquarum profluuiō c̄statem mediam irrigat. Alteram Oceano causam adscripsere, à quo aquam in Ægyptum exundare incrementi tempore fama est, quę quidem præcipua fuit Euthymenis opinio, Ægyptioꝝq̄ in primis sacerdotum, vt Diodorus attestatur, qui rei fidem non aliam faciunt, nisi quòd satis sit eorū autoritas, vt sibi fides adhibeat, qui rerum scientiam per manus à parentibus traditam, longa annorū serie obtinerent. Iuniorum inde diligentia exploratum est, Nilum ab Oceano ex Atlante monte primū emanare, ibiq̄ Dyrin appellari: Heptabolum inde lacū stagnare, inde cognomento Nigrin effluere, mox Coloem paludem efficere, inde Astasobam & Astaboram flumina, donec ad cataractā perueniēs erumpat, ac per Ægypti campos diffluens, Nili demū cognomentū accipiat. Tertiā causam imbrum esse dicunt, qui australibus in Ægypti regionibus, Etesijs nubila, vt ait etiam Democritus, illò ferentibus ex orbe reliquo, eo maximè effunduntur tempore, quo Fertilis æstiuā Nilus abundat aqua. Atq̄ vti tradit Eudoxus, Ægyptij sacerdotes imbres eos ibi fieri ob antiperistasin arbitrantur: cū enim æstus nobis est qui viciniore Cancro loca incolimus, tunc hyems ijs qui Capricorno propinquiora habitāt. Addit ad hæc Thales, mare in ora agi vltro, Etesiarum ex aduerso fluminis flantium repercussu, de quibus ita Lucretius:

*Aut quia sunt æstate Aquilones ostia contra
Anni tempore eo, quo Etesia esse feruntur,
Et contra fluuium flantes remorantur, & vndas
Cogentes rursus replent, coguntq̄ manere.*

Pierii Val. Aquatica.

*Nam dubio procul hæc aduerso flabra feruntur
Flumine, quæ gelidis ab stellis axis aguntur.*

Incipit verò crescere Luna noua, quæ cūq; post Solstitium est, sensim modicèq;, Sole Cancrū transcunte: abundantissimè autē dum in Leone progreditur: mox residet in Virgine iisdem quibus acereuit modis. Quāta verò feracitate vniuersam Ægyptum beere alluione fecunda, multi prodidēre: vnde eum Poëtæ modò fertilem, modò pinguem, modò potu foetiferum dicunt, quòd animalia, quæ ex eo bibunt, & pinguiora, & obesiore fieri compertū est: quare suū illum Apim tanta cura cultuq; nutritum, ex Nilo bibere q̄ religiosissimè vetuerūt: siquidem & macilentia & gracilitatem omni pondere vacuā, diuinitati propiorē arbitrantur, vt Plutarchus asseuerat. Quinetiā sacerdotes eadem causa plurimo vt ieiunio & abstinentia consueſse, Porphyrius attestatur, vt eorum copia liberati, eorumq; pondere leuati, quæ intromittuntur in corpus, animi oculus à fumo fluctuq; corporeo foras emicaret, neq; cōmemoratione, neq; demonstratione iam indigeret, sui compos, vicq; pollens sua, ob naturalem sui solertiam otij nesciam.

A G R I C V L T V R A.

Veteres autē legimus agriculturā hieroglyphicè per Nili simulacrū indicasse. Cuiusmodi verò eius esset effigies, lepida descriptione Philostratus indicauit, Lasciuire enim eum cubitulis ait circunludentibus: huic enim sese ab vndis attollenti, magnitudinis quippe istiusmodi pueri ridibundo adblandiunt occurſu, sexdecim numero, quot itidem cubitis ad fertilitatem facit exundatio: infantilisq; ætas ea crescendi est hieroglyphicū. Circumsistūt verò Nilum huiusmodi pueri propemodum garrientes, quorū alij humeris insident, alij de cruribus pēdēt implicati, in vlnis alij cubitāt, lustrant circa pectus alij: ipse verò pater flores suaueolētesq; herbas de sinu depromit, & in eos spargit: ex ijs alij coronas cōtexunt, alij sese illis obuoluūt, stratiq; per flores somnū captant: sinistra quatiūt alij, alij subiicientes alteri cuiusdam humeros, scalarū vicem officiose subministrāt, alteriq; alteris catena veluti iuncta sustollunt: neq; absunt qui plausum sonitumq; ab aquis excitēt, apploſis manibus. Crocodili verò & fluuiales equi procul hinc summoti, imo se condunt fluuio, ne puerulos perterrefaciant, & numinis sui lulum interturbent. Hanc speciem Philostratus, & agriculturæ fecunditatem, & rei nauticæ lucrum, & cōmunicatam longinquis regionibus & prouincijs opulentiam significare testatur. Sexdecim verò ponuntur cubiti, quia si infra XV, subsederit auctus, bona Ægypti pars non irrigatur, ac perinde redditur ad ferendum inutilis. Si supra sexdecim attollatur, quanto altius inturgescit, eo magis famas expectatur: quia diutius aquis immorantibus, serendi præterit tempus, neque fata possunt ad frugem maturitatē peruenire. Auctu demum intra XV & XVI consistente, omnia ex voto succedunt, seminibus latè iactis, & opportuno tempore maturatis.

N I L V S.

Illud etiam adnotatu dignum, quòd simulacra fluminibus reliquis ex lapide candido fieri solita, vt vndarum nitorem exprimerent, Nilo verò ex nigro, vt Pausanias ait, propterea quòd ex Æthiopia delabitur,

Usq; coloratis amnis deuectus ab Indis, ait Poëta.

Et ipse fluuius à nigrore Melonis olim cognomentum habuit. Vnde Catullus cum ait æquora colorare, latè enim lōgeq; inficit mare, quia limosus est, & vnda turbidior, quare in mare delapsus aquam nactus nitidiorē, per longa spatia
colorem

colorem seruans expatiatur. Qui tamen Nili colossus antiquus Romæ à Leone X. in Citriorum specula dicatus, ex Pario marmore factus est.

DE LUCERNA.

Ed ut reliqua prætereamus, quæ plurima Nilo super dici possent, ad igniaria iam deueniamus, quæ quidem hieroglyphica multa secū trahunt, quæ tam à lumine, quàm ab ignis ipsius natura desumuntur: ea quæ & qualia sint, explicare iam cura fuerit: proinde quæ lucernā, fidam studiorum vigiliarumque nostrarum comitem, seligamus.

VITA ANIMVS'QVE.

Primum quidem lucernæ significatum est, ut pro vita figuretur, cui oleum ad luminis viuacitatē infusum, vitalem eum humorem ostendit, quo pascitur calor, ut corpus viuificet: quo deficiēte, & calorē simul & corpus extinguī necesse est. Inde apud Euripidem plerisque fabulis vitam relicturi dicunt, *χαίρει φιλου φως*. Quam opinionē Plutarchus sequitur, dum lucernā corpori, animæ quippe receptaculo, similem dicit, lumen verò animo. Nam & sacerdotes in captandis augurijs lumine minimè cooperto clauso ue ideo uti soliti, summaque aëris tranquillitate frui, quòd animū, qui certi aliquid conicere velit, tranquillū ab omni ventorum turbine, hoc est, ab impuris affectibus liberū esse deceat, ne veluti aues aërie transuersæ plerumque vi ventorū aguntur, ita internæ mundi nostri aues, quippe mentis agitatio solertiaque, & huiusmodi pleraque, errore perplexo disturbentur.

ANIMAM SPONTE NON EXTURBANDAM.

Hinc illa apud veteres super igne religio, ut eum porro extinguere nefas esset, quem potius per sese languentē deficere sinebāt. Tale quid in nobis, veluti per hieroglyphicum indicantes, ne vi animā exturbaremus, nobis netipsis mortem cōsciscantes: animam enim, inquit Plato, nobis custodię creditā tandiu obseruare debemus, quoad à Principe repetatur, ne si fractis ergastulis, perfossisque carceribus effugerimus, diuinas leges quotquot sunt in nos, nullo relicto defensionis loco, conuertamus.

LIBERORVM PROPAGATIO.

Longè verò apertius sexto de Legibus animā lumini cōparauit, vbi ciues ait oportere liberis generandis atque educandis operā dare, ut vitam quā ipsi à maioribus accepissent, vicissim quasi tædas ardentes posteris tradāt. Hunc secutus Lucretius, vbi de animantibus agit quæ successione propagant, vita per vices alijs in alia transfusa, huiusmodi hieroglyphico rem oculis subicere visus est:

Et quasi cursores vitæ lampada tradant.

De ludo verò lampadum, quem dicunt à Prometheo institutū, legendum apud interpretes Aristophanis, Ranis: apud Platonē lib. primo de Repub. apud Pausaniam, Atticis: apud Herodotum, Vrania: & in Rhetoricis ad Herennium.

H O M O.

Eodem argumento Hercules humanas victimas in lumina totidem Saturna litijs sacris cōmutauit, impietate oraculi per hunc modum perhumaniter emendata: nam Pelagos tradit Varro post longos errores peruenisse in Italiam, ibique ex oraculi Dodonę monitis decumatos homines Diti atque Saturno sacrificasse. Oraculum fuit, ut L. Manius se vidisse dicit super tripode quodam in templo Iouis priscis characteribus,

ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΣ ΑΪΔΕΙ ΚΑΙ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΠΕΜΠΕΤΕ ΦΩΤΑ. quod ita Latinum fiet:

Pierii Val. Lucerna.

Plutoni capita, aſt hominem ſacra mittite patri.

Sedenim Hercules ex Hispania rediens, rei non ſacræ, ſed execrabilis immanitate offenſus, cum deos hos lumina, non homines ſibi depoſcere docuiſſet, quod *φως* cōmune vtriq; nomē, & lumen & hominē ſignificaret, oraculumq; ita interpretandum, *Plutoni capita, at genitori lumina dentur.*

obtinueit vt Diti oſcilla, & Saturno lampades dedicarentur: atq; ita Saturnalia inſtituta, in quibus præter ſigillaria mos fuit cereos etiam miſſitare. Sanè humanas hoſtias Saturno immolare multarū gentium mos fuit, ſed immanius apud nullas, quàm apud Carthaginenſes, qui, vt Diodorus tradit, præſtantiores ex filijs ſuis ſacrificare conſueverant. Cæterum cum aliquando exuta feritate humanitatem demum induiſſent, aliorum filios aut clam ſurreptos, aut emptos, pro ſuis educare, ſacrificioq; ſupponere cœperunt. Euenit verò vt ab Agathocle Sicilię tyranno poſt Alexãdri Magni interitum grauiſſima obſidione premerentur, atq; vti mos eſt in calamitatibus, aut ad Deos, aut ad pietatē, nōnunquã etiam ad ſuperſtitionē confugere, ſuſpicari cœperunt Saturnū iratū, quod honore ſacrificij, quod fuiſſet à patribus inſtitutū, fraudaretur, tot in eos clades immiſiſſe: cumq; res palàm facta eſſet, multiq; inuenti eſſent, qui pro nobilibus & ingenuis ſacrificabantur, antiquū ritum inſtaurandū cenſuerunt, quoq; deos placarēt, ducentos ex nobiliſſimis adoleſcentibus publicè ſacrificarunt: quãuis, vt in Porco ſcripſimus, apud Diodorum & aliquot alios variat hic ſacrificatorū numerus aduſq; CCC. Sed hoc parui refert, hiſtoria reliqua cōcorde. Plutarchus lib. de Superſtitione, vbi de huiuſmodi religione meminit, eos ait qui ſine liberis forēt, pueros à pauperibus in hunc uſum emptitaſſe. Id genus ſacrificij tangit Plautus, cum dicit: Faxo vt bubulis corijs onuſtus ſis Saturni hoſtia. Q. Curtius id à Tyrijs vſq; ad vrbis excidium ſeruatū tradit. D. Auguſtinus iuuenes Saturno ſacrificari etiam apud Gallos morem fuiſſe dicit. Carthaginenſes tamen Gelon Siciliaę tyrannus legibus adſcribere cœgit, vt ab infanticidio deſiſterēt, cum eos apud Himeram debellaſſet. autor Plutarchus Apophthegmatis. quodq; alij tradidere, immanē hunc morē Cambyſes rex Perſarū abolere aggreſſus, mox & Alexander Macedo, nihil quicquam profecerunt, ſed Hadrianus demum ſuſtulit.

VITA DIVINA.

AT Veſtalis ignis ille, quem tanta diligentia Romanæ virgines nutriebant, ſublimiorē diuinioremq; vitam præ ſe ferre videbatur: hunc itaq; & cuſtodia, & nutrimento adiuuabant, quod ſuperioris illius vitæ ſymbolum æternum videretur. Atq; inter portenta, vt & Dionyſius & alij referunt, Urbis perituræ præſagium habebatur, ſi caſu aliquo accidiſſet eum extingui. Hinc Camillus ad Quirites ait: Quid de æternis Veſtæ ignibus, ſignoq; quod Imperij pignus cuſtodia eius templi tenetur, loquar? & Maro:

Aeternumq; adytis effert penetralibus ignem.

Cernere eſt nonnunquam lucernam in baſi alicuius ſimulacri, id æternitatem ſignificare, nonnulli interpretantur.

INSIGNE AVGVSTALE.

Obtinebat ſanè primas ignis inter inſignia auguſtalia, vt ex Herodiano cōijci poteſt, ita in Cōmodo ſcribente, quod conſilium ſuum ad Marciam retulit, vnam è ſuis concubinis, cui ſcilicet plurimum deferbat, ac propè vxoris eam loco habebat, ſic vt præter ignem omnes honores illi velut Auguſtæ tribuerentur. Extant quædã Theodoſianæ militiæ, & eorum qui Theodoſiū aliquot ante annis

annis præcefferunt, monumenta, prouinciarumq̄, & præfectorum, & ordinū, & manipulorum omnium, qui tunc Romano Imperatori parebāt, quodam ueluti rationario nomina & insignia descripta. In his uideas præfectorum abacos passim cum candelabris superimpositis figuratos: in plerisque etiam ara est in magni proceriq̄ tripodis speciem ex ære fabrefacta: quod nimirum ad huiusmodi dignitatis participationem referri debet.

DOCTORES.

IN diuinis literis sæpe inuenias disciplinarum professores, mysteriorumq̄ interpretes, morumq̄ moderatores, per lucernam intelligi, quam Afferor noster hieroglyphicè monet super candelabrum statuendam, ut domesticis omnibus illucescat, discussisq̄ tenebris ad obeunda munera cuiq̄ sua lumen subministrat. Addit & alibi, nō occultādam esse lucem hanc, sed in frequenti quouis hominū cœtu proferendā. Quicumq̄ igitur lucem de se daturus est, debet prius omnium vitiorū sordes perpurgare: neq̄ enim unquā clarū præstabit lumen sæculenta materia. Quòd si lux uertatur in tenebras, ut rectè Climace sua Scholasticus, tenebræ ipsæ, hoc est, homines ij qui sacris initiati non sunt, in quantā tenebrarum profunditatem coniecti cæcutient atq̄ hallucinabuntur?

SPLENDOR NOMINIS.

ANtiqui omnes lumen pro homine, qui uel ingenij uel corporis uiribus fretus præclara facinora edidisset, hieroglyphicè ponere consueuerūt. Vnde Maro, lumina tot cecidisse uirū dolet. Et eadē synepeia, Geminos terrarū lumina Reges, uir, quē citare minimè pigeat, eloquentissimus Pontanus posuit. Sed nostra potius afferamus. Parauit lucernā Christo meo, legas psalmo CXXXII, ibi interpretes per lucernam, gloriam exponunt, hoc est, splendorem nominis, præclaramq̄ famam, & uicturam in illustri luce posteritatis suæ celebritatem. Alij tamen per lucernam Euangeliū intelligunt, alij Io. Baptistam, qui etiam lucerna ardens dictus est. Lucernæ quippe erant & alij Prophetæ, sed illunes prope modū, quia ænigmaticè ferè omnes loquebantur. At Ioannes manifestissima declaratione Christum ipsum intento digito cōmonstrauit. Eucherus plerūq̄ bona opera per lucernam in diuinis literis accipi tradit: unde dictum sit Euangelio: Sic luceat lumen uestrum, ut uideant bona opera uestra.

MORTES DVÆ.

CVM uerò in hominibus duæ sint occumbendi rationes, una quæ ui fit, altera quæ natura ipsa contingit: extinctum identidem ignem ui, uolentam mortem significare dicebant, cum scilicet quis, uti superius dicebamus, manus sibi met inferret. Quantum uerò pertinet ad mortis rationem quæ natura fieret, esse huius simulacrū uolebant ignem, quem ita spontè deficere permisissent: cautum enim erat lege, ne cui prorsus ignē extinguere liceret: neq̄ quidem alimenta adijciebant, ne frustra nutriretur: extinctum porrò nulli ex mulieribus licebat intueri. Sed qui ueterum instituta eludunt, non alia de causa cultum apud Romanos ignem asserūt, quàm apud Ægyptios uel Canis, uel Crocodilus, uel Lupus enutriretur.

PIETAS.

PLerisque uerò monumentis ignis est pietatis hieroglyphicum. Quòd si inferiora hæc uilla nos superioribus conciliare possunt, nihil est quod maiore sit cum animo similitudine, cum lumine polleat, & illustret omnia, ac perinde genios ac Deum ipsum nobis representare uideatur. Adde quod nihil aliud uiuē

Pierii Val. Ignis.

ti magis congruit animali, animal & ipse à nonnullis existimatus, non ea tātū causa quod vt animalia cætera nutriatur, imò etiam omniuorus sit & infatiabilis, sed quòd etiam sensu pollere videatur, quod tunc præcipuè cūm extinguitur apparet, quippe qui veluti principij vitalis expers minimè sit, inclamat, excande scit, vlcisci studet, reluctabundusq; resistit, veluti reliqua faciunt animantia, que violenta morte perimuntur.

P E R D I T I O.

Ignem alioqui belluam animatam esse Ægyptij ferebant, quæ quidem omnia absumeret, omnia depasceretur. Hinc apud aliquos videas ignem symbolum esse perditionis, cūm ita omnia cōsumat. Animal verò esse indicio est, mori eum deficiente pabulo: quare, vt alibi dictū, cadauera apud illos cremare nefas, vtpote quæ ita belluis deuoranda tradi viderentur: ideoq; in ignominiam combustum Amasios cadauer à Cambyse.

B E L L V M.

Vsitatissimum etiam est ignem pro bellorum significato ponere. Hinc Hieremias ollam succensam videt ad Aquilonem, vnde scilicet tot in vniuersum terrarū orbem bellorū essent incendia motibus assiduis effundenda. Hinc tanti incendia belli, legas apud Maronem: & Italiam ardere bello, apud Ciceronem. Hecuba verò face prægnās, ignes enixa iugales est, in futuri belli, quo patria caperetur concremareturq; significatum. Aruspices enim ignem in huiusmodi sæpe portentum accepere. Cuius non ignarus disciplinæ Virgilius, de Lauinia, cuius causa bellum adeò funestum excitandum erat, ita cecinit:

*Præterea castis adolet dum altaria flammis,
Et iuxta genitorem adstat Lauinia virgo,
Visa (nefas) longis comprehendere crinibus ignem,
Atq; omnem ornatum flamma crepitante cremari,
Regalesq; accensa comas, accensa coronam
Insignem gemmis, tum fumida lumine fuluo
Inuolui, ac totis Vulcanum spargere tectis,
Id verò horrendum, ac visu mirabile ferri:
Nanq; fore illustrem fama, satisq; canebant
Ipsam, sed populo magnum portendere bellum.*

S I G N A M I L I T A R I A.

Apuđ Romanos inter alia militaria signa nonnunquam & flammulas ruffas inuenio gestari solitas: fuisseq; flammā prosperi euentus signū vbiq; legas: veluti pugna quā Romani cum Sabinis ad Heretū commiserunt, vbi ferūt militares Romanorū hastas ad altam noctē pertinaciter ardere visas, nec, cūm omnia cōsumat flamma, ex ijs quicquā esse detritū: quo facti audentiores, veluti Deorum aliquis victoriam pollicitus esset, vbi primū illuxit in Sabinos illati, qui multitudine on gè præstabant, insigni eos victoria profligarunt.

V M B R Æ.

Hinc etiam superstitibus animis vmbRARUM nomen, quia fumus adhuc vel torri, vel carbonibus pertinaciter inhærescens, diutiùs vaporat, nutrimento adhuc residuo. Vulgò enim creditur eorum diutiùs errare animas, qui ante diem violenter occubuerint. Quare ita Dido Maroniana minitatur:

Sequar atris ignibus absens

*Et cum frigida mors anima seduxerit artus,
Omnibus vmbra locis adero.*

MULIERIS AMOR.

A pud Onirocritas legere est lucernam ardentem esse mulieris signū, quæ sit amore capta, propterea quòd leuis, inconstans, & infirmus admodū sit earum amor, qui lucernæ instar, minimi flatus impulsu extingui potest.

LUCUBRATIO.

Vulgatissimum verò est lucernā pro lucubrationibus ponere: vnde Demosthenis illæ, ac Aristophanis Grammatici, & Cleanthis lucernæ celebratissimæ, atq; illa Epicteti tam frequenter à nostris & à Græcis autoribus decantata, vt nulla apud omnes celebrior, nulla preciosior habeatur. Sanè quidem à Pythæa obiectum Demostheni, quòd eius enthymemata lucernam olerēt, quippe quòd is nihil ex tēpore diceret, sed meditatione & vigilijs singula elucubraret: neq; segnis in respondendo Demosthenes, qui non eodem precio sibi & illi cōstare lucernam subiecerit, nocturna scilicet illi conuiuia exprobrans, quibus ille p̄us indulgeret, quàm Demosthenes studio. Æschines quoq; nimiam hanc hominis diligentiam incensens, λογογράφος eum appellat, siue quòd semper, vt dictum, ex scripto diceret: siue quòd, vt nonnulli aiunt, in vtriusq; partis fauorē aliquando scriptitarit. Vnde iocus ille apud Aristoph. Erine, de lucernarū fabro, & quòd omnia iam consilia sint ad lucernā consultaturi. Sed vt ad lucernam redeamus, Plato cū summi boni quā poterat cognitionem peruestigaret, id minimè explicare posse contendit, sed ex diutino contubernio, tāquam ex igne statim profiliante, succēsum ait lumen animam irrepere. Sed longè ante Platonem magnus dixerat Propheta: Lucerna pedibus meis lex tua, & lumē semitis meis. Et: Signatum est super nos lumen vultus tui Domine. Et: In lumine tuo videbimus lumen. Hinc illa Esaiæ celebris adhortatio: Illuminare, illuminare Hierusalem, quia venit lumen tuum, & pleraq; huiusmodi de aduentu Iesu, qui verum & vnicum est lumen. Passim verò apud hos ignis fidi symbolū est, lucerna scientiæ, quas in manibus habendas diuina institutione commonemur. Et Psalmo XVIII, illuminandam à Deo lucernam prædicatur, vbi nonnulli interpretes per lucernam intellectum, per tenebras corpus exponūt. Cedunt verò tenebræ, vbi verè scientiæ lumen effulserit. Quòd verò pro lucubratione lucerna accipitur, in causa sunt nocturnæ vigiliæ, quæ meditationi maximè cōmodæ sunt, & ad excogitandum propter silentium aptissimæ. Vnde illud, plus olei, quàm vini quosdam absumpsisse, qua de causa poëtæ noctē *διφρονώ*, à meditationis promptitudine vocitant. Epicharmi dictum est, si quid scitu dignum quæras, nocte meditandum: & vt semel dicam, nihil ad studia nocte cōmodius. Quare non incongruum lucubrationis symbolum est lucerna, cū præcipuè frequens Ægyptiorum mos fuerit, per instrumenta sæpius eorum vsum significare.

DE FACIBVS.

Ademus lucernæ faces, vtpote quæ in eundem cum lucerna veniant vsum: nam & Cicero aliquid se ad ligneum lychnū non sine delectatione scripsisse profitetur.

AMOR.

Agyptij sacerdotes, qui odium per aquas intelligebant, sub hoc tamen nomine mare ipsum accipientes, per ignem amorem exprimi voluerūt, ideoq;

Pierii Val. Faces.

faces passim Cupidini dedicarunt: notum enim illud de amore captis, vri eos in timis medullis. Et apud Maronem: Regina caeco carpitur igni. Alibi: Est mollis flamma medullas. Atque eadem Vritur infelix Dido: ardet amans Dido. Cyrus apud Xenophontem, ignem ait vrere homines, qui eum tangant: amorem vero non praesentes tantum, verum etiam longe absentes inflammare. Meritoque Portius Licinius dixit hominem ob amorem non esse ignitum, sed ipsum ignem, cum ait: Quæritis ignem, ite huc: quæritis, ignis homo est. Vulgatum & Isidori dictum auctoris Graeci de amore loquentis, ea de causa cum facibus & alis amorem pingi solitum, quod nonnunquam cupiditate impatientius exurat, nonnunquam vero pre fatietate abuolet. Nam & Propertius alas illi in huiusmodi vsum traditas arbitrat, ut eius ostendat instabilitatem, dicens:

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Nostraque non vllis permanet aura locis.*

Sed cum amorem firmissimam in se vno tantum posuisse sedem indicare velit, ita subiungit:

*Sed certe pennas perdidit ille suas,
Euolat is nostro quoniam de pectore nusquam,
Assiduusque meo sanguine bella gerit.*

Sed quod ad faces pertinet, Heliodus cum terram, aquam & aërem genitos posuisset, quarto loco amorem genitum subiecit, per quem interpretes hieroglyphice igneum elementum intelligunt.

AMOR MUTVVS.

DVæ faces vinculo constrictæ diuicinatæque, nimirum indicia sunt amoris mutui, quem Graeci ἀντίερωτα dixerunt, uti ἀντίθεος πολίφημος Homerus. Pinguntur vero hæ accensa parte sursum versus erecta.

AMATORES MORTVI.

QVæ si pingantur inuersæ, amatorum funera indicant, ut in elegia, qua Tibulli mortem deflet Naso, legere est:

*Ecce puer Veneris fert euersamque pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce faces.*

Sed rem Ægyptiacam, qua ratione quis euasisse de amoris ergastulis indicare possit, in Erycinæ Veneris templo sculptam idem admonuit, II de Amoris remedio:

*Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic lethæus amor qui pectora sanat,
Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuvenes votis obliuia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.*

Erycinæ vero Veneris templum non tantum loco hoc ad Erycis filij memoriam respicere videtur, quam verum tacite innuit Graeci nominis significatum, hoc est, assertricus, quippe ab ἐρύκω ὁ ἐρύομαι, assero, libero, defendo: vnde ἐρύματα, munitio, propugnaculum. Inde etiam Eryci epitheton celsus, quod æditioribus locis arces olim fieri solitæ.

ERat & nuptiarum index fax illa, quam prætextatus puer apud Romanos patrimus

N V P T I Æ.

trimus matrimusq; præferbat, duobus alijs eiusdē ordinis & cōditionis nuptā deducuntibus. Noctu autem, prima aut secunda hora ducere mos erat, omīnis causa, quōd ita optima ac secundissima euentura sibi proponebāt: quod nōnuli tradunt in honorē Cereris institutum. In hoc autem sacro ea superstītio accesserat, vt fax ea ab vtriusq; amicis raperetur, perfuncto munere, quōd ea incesserat religio, ne aut vxor eam sub lecto viri ea nocte poneret, aut vir in sepulchro comburendam curaret, siquidem vtroq; mors propinqua alterutrius capari, putabatur. Addemus, tametsi πρῶτον ἔργον, institutum apud Romanos fuisse vt virgo, cum ad virum tradebatur, de matris gremio, aut aliqua, quæ proxima necessitudine esset, rapi simularēt, eo scilicet omīne, quōd ea res feliciter Romulo celsisset. Hinc illa apud Catullum:

*Hesperē qui cælo lucet crudelior ignis,
Qui natam possis complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et inueni ardenti castam donare puellam,
Quid faciunt hostes capta crudelius vrbe?*

Sed vt ad facē reuertamur, apud Græcos ad id ministerij ancillæ adhibebantur, vt cernere est in Herculis Scuto apud Hesiodū: opus enim id antiqui illius esse Apollonius & Stesichorus agnoscunt. Ibi nouam nuptā plauastro vectā videas:

*Ἴηλέ δ' ἀπ' αἰθομένων δαΐδων σέλας ἐλύφαζε χερσὶν ἐπὶ δμῶν.
Ardentes late spargebant lumina tedeæ, Quas manibus famule gestabant.*

Quancquā moris etiam inuenio apud eosdem Græcos fuisse, vt mater nuptiales eas faces prætenderet: vnde apud Euripidem,

*ἔγω δ' ἐπε σοι πῦρος ἀνῆλα φῶς
Νόμιμον οἱ γάμοις ὡς πρὲς πέμνησι μακαρεῖα.
At qui nec ignis prætuli lumen tibi,
Nempe vt beatam in nuptijs leges monent Decere matrem.*

Æneas apud Virgilium cū se maritali coniugio deuinctum abnegaret, ait:
Nec coniugis vnquam prætendi tedeas.

C E R E S.

St etiā Cereris gestamen fax, in eius enim manu alicubi cernitur, quā aiunt ab ea incensam in Ætna, cū filiam perquirere instituisset.

I L I T H Y I A.

QVinetiam Ilithyæ hieroglyphicū est, cum face in vna manu, altera passa & exporrecta, à capite ad pedes tenuissimo panno contactum, prout apud Aeginenses fuisse Pausanias meminit. Fax verò illa, vel partum, ob dolorē, ignis violentiæ asimilari ostendit, vel lucis illius quam nascentes indipiscimur, indicium est. Exporrecta discapedinataq; manus eo significato ponitur, quōd solui grauidam partu dicimus. Amictus per se patet.

DE TVRIBVLO ET PHIALA.

Voniam verò multa super Vrna prius & Phiala dicta fuerunt, contrariaq; his addita Lucerna, & Faces, consentaneū est visum, vt quid vtrunq; simul iunctum significet, videamus. Proposita autem sunt pro hieroglyphicō Turibulum & Phiala.

D I S C O R D I A.

Sunt enim qui turibulum, aut aliquod aliud vas igniarū cum aquario pictū,

Pierii Val. Turibulum.

vnde scilicet ignem & aquam inesse perspiceretur, quippe si ex vno ignis promi-
caret, in altero aqua desideret, discordiæ signum esse tradant, quod ea nature sint
maximè contrariæ. Vnde ignem aquæ permiscere dictum de ijs, qui se ea præsti-
turos pollicentur, quæ fieri nequaquam possint.

P V R I T A S.

Sedenim Ægyptij sacerdotes per ignem & aquam, quippe turibulum & phia-
lam, labes maculæ sue deterfas elutasq; optimè significari volebant: quinetiã
ignorationē hallucinationēq; doctrinæ ope summotã, vbi præsertim ita illæ of-
ficerēt, ne quis discernere aut internoscere potis esset, vbi veritas latitaret, quod
per huiusmodi elemēta rerū omniū defæcatio peragatur, ac puritate suæ restitua-
tur, vt qualis sit appareat: aqua enim maculas eluit: quæ verò aqua efficere nō po-
test, ignis exequit. Hinc illa apud veteres aliarū quoq; gentiū appellata suffitio,
quotiens qui funus profecuti fuerāt, quod polluti haberent, ignē aqua sparsi su-
peringredi consuerūt, purgationē scilicet hinc fieri persuasum habentes, & qua-
uis pollutione infectos ita liberari. Vnde nonnulli per aquas quæ super cælos
sunt, purificatorias virtutes, vt ait Ambrosius, interpretati sunt. Aquas verò su-
per orbis ætheris esse, idem die secūda validissimè contēdit. Doctē autē Catul-
lus, cum in aqua puritatē hanc intelligeret, dixit: Aut quilibet qui puriter lauit
dentes, hoc est, aqua sola lauit, vnā eam allutionibus aptā nō ignarus, humores
verò reliquos aut inficere, aut medicamentū esse. Ignis autē, vt nostri veteres tra-
didere, purgat, aqua expiat, lustratq;. Hinc ille Plautinus iocus Aulularia:

*Quid impurate, quanquam Volcano studes,
Cœnæ ne causa, aut mercedis gratia
Nos nostras ædes postulas comburere?*

Et apud Lycophronē legas Thetim indignatã, se deam mortali Peleo in matri-
monium collocatã, filios quotquot oriebantur in ignem exurendos conijcere
solitã, quod ita rebatur mortalitatē exuri, & quod immortale esset perpurgatū
conseruari, veluti aurū ære cōfusum ignis ope purgatur, posteaquàm quicquid
admixtum erat æris, in fumum & scoriam verterit. Atq; ita sex iam filios absum-
pserat, donec ad Achillem ventū, quem pater superueniens ab igne exemit, Chi-
roniq; curandum cōmendauit. Sacræ verò literæ apud nos Deum esse ignem
consumentē asserunt, igneosq; fluuios hunc præcedere: quin & eundē ipsum in
star ignis omnia cōflantis incedere: in quo nimirū nequitia intelligit: quæ à Deo
cōsumatur, cum omnis ab eo sit purificatio, nempe vnumquodq; opus quale sit
probat ignis. Referta autem est natura humana tum plumbo, quo animi nostri
pergrauati ad terram inclināt: tū alijs impurioribus metallis, quæ rubiginē indu-
cunt, vel auri & argenti naturã adulterant, vt ait Adamantius: quare diuino illo
igne opus est, vt quæ vndequaq; immixta est animi nequitia deleatur. In quã sen-
tentiam peccanti populo dictum in sacris literis: Habes carbones ignis, quibus
insideas, hi erunt tibi in auxiliū. Sed nusquã apertius q̄ in Esaię visione purgatio
hec ostendit, vbi vnus de Seraphin à Deo mittit, qui pruna de altari incenso for-
cipe apprehensa, Esaię labra tetigit dicēs: Ecce abstuli iniquitates tuas, & pecca-
ta tua circūpurgauit: labia enim immūda se habere profatus erat, & in medio po-
puli labia immunda habentis habitare. Transfert nimirū ignis ad turibulū, per
quod in diuinis literis linguam Dominicã intelligunt: lingua verò ignis, in quo
spiritus. Vnde Dauid: Carbones succēsi sunt à Deo, qui scilicet nos calefaciant

Ad pietatem, impellantq; mentis nostræ impetum ad doctrinã Dei, vt oratio nostra in conspectu eius tanquã thymiamatis odor ascendat. Aromata enim super ignem imposita, hieroglyphicè orationem spiritalis doctrinæ significant, vt traditum à Theologis ostendit Hierosolymitanus Hesy chius. Præcipuè verò thus gratiarum actiones & oblationē significat, non solum quia dicatū est Deo, sed quia, vt Medici dicunt, multas oculorū sanat egritudines. Quod verò thus, idq; lucidissimū, super XII propositionis panibus XXIII Leuitici poni iubetur, LXX. Sal reddiderunt, quod Apostolorū doctrinã significaret: illi enim sal terræ. Hebraica tamen lectio Lebone habet, hoc est, thus. In hsdem diuinis literis mētio fit de carbonibus desolatorijs: eos esse dicit Eucherius, qui peccata dissoluunt: huiusmodiq; fuisse illū, qui ad labia Esaiæ prophetæ appressus est, vt quæ is cōtraxerat vitia, perpurgaret. Ponuntur etiã pro igne charitatis, aut exemplorum, aut pœnitentiæ. quanquã de carbonibus his aliter in lunipero traditū. Facit ad hunc locū id etiã quod apud Ezechielem legimus, Deū vtī corpus vīsum, à cuius lumbis vsq; ad pedes membra omnia igne conflagrabant, à lumbis verò vsq; ad caput electri species erat, quo nihil magis est hieroglyphicū. Nimirū indicat hoc, renes lumbosq; & quæ partes ad terrā tendunt, exurendas esse illecebras quippe, nequitiam, & voluptarios affectus omnes perpurgandos: ita enim quæ à renibus supernè existunt, supraq; mollitudinis & nequitie opera attolluntur, in purissimam electri materiam euadere: electrum enim auro preciosius esse contendunt. Si nostrū igitur corpus, Dei corpus esse volumus, vitia eius igne percrememus, eo quippe quē Deus immittit, vt ita sordibus exuti, loti, perpurgatiq; electri speciem, per ea quæ ad sapientiam pertinent exhibeamus.

V E S T A.

DVplex verò apud veteres erat ignis consideratio, quippe qui materialem hunc nostrū longè diuersum à superiore illo dicitabant. Eum sanè in sublimi positum, Vulcanum appellantes, quasi Volcanū dicere voluissent. Vestam verò aiebant domesticū hunc nostrū esse, vt alibi dictū, autore Varrone: quamuis Ægyptij translucidum & purum illum ignem Palladem esse volebant, hunc verò qui materiæ applicitus est, Vulcanum intelligebant. Sed huius argumenti consideratio examinatur in Vulture locupletius. Quantum autem pertinet ad Vestam, simulacrū eius strongilari figura, obrotunda quidem, & in acutū prominente, quæ circa medios humeros resideret, cuiusmodi est coagmentate figura terræ. Eadē & sedentis habitu statuebatur, & apud Græcos *ἵστασις* ἢ *ἡ ἵστασις*, *ἡ ἵστασις*, quod sedes ponere significat, appellatam aiunt. Sessum verò ad diuinitatis perpetuitatem spectare, alibi cōmodius differendum est. Quod verò *πῶς* ἢ *ἵστασις* dicebamus, qui vulgi dicta consecantur, ab ea tradunt ædificationis principium esse. Scriptores enim rerum affirmant artes nullas à mortalibus inuentas, priusquam ignis repertus esset, quo deprehenso, eiusq; vsu cognito, reliquæ omnes artes inde in dies magis ac magis profecere, cum vnusquisq; ignis cōmoditate adiutus noui aliquid semper excogitarit, & modò hoc, modò illud opus mortalium vsui proposuerit.

N U P T I A L I A V E L P V R I T A S M A R I T A L I S.

Quod verò purificatione super dicebamus, nonnulli aiunt inde sacris nuptialibus ignem & aquā preferri solitam: nam & huiusmodi donaria nouæ nuptiæ apponebantur, quæ scilicet vxorē puram & castā permanere oportere docerēt. Qui verò instituti huiusmodi rationē altius rimantur, naturæ vicem hinc intel-

Pierii Val. Ignis, & aqua.

ligi interpretatur. Ignem siquidem aiunt actionis vim obtinere, & agendi elementum esse, aquam verò patiēdi. Hinc philosophi non desuēre, qui rerum formas ex aqua, per admixtionem ignis, produci existimarint, atq; ita auspiciatissimè ignis & aquæ sacramento nuptiarū fœdera sanciri. Apponebantur verò hæc in limine domus, quæ sponsus & sponsa intraturi essent, vt ea oblata species, memores eos redderet quorsum essent huiusmodi sacris initiati.

Æ R V M N Æ.

SEd enim Græcus poëta quidam acerbè nimium rem huiusmodi interpretatus est, cum dixit:

Θάλασσα, ὁ πῦρ, ὁ γυνή, καὶ τεία.

Tria quippe accidere mortalibus ærumnosa, mare, ignem, & fœminā. Et Theologi nostri ignē in diuinis literis pro ærumnis & calamitatibus, quæ probēt hominis fortitudinē, poni dicunt: in eamq; sententiā dictum autumat P̄sal. L X V, Igne nos examinasti, sicut examinat argentū. quodq; ibidem est, Transiuimus per ignē & aquā, calamitates quaquauersum ingruentes, omneq; genus ærumnarū vno impetu effusum intelligi volunt, quasi nihil iam atrocius, neq; miserabilius esse possit, in vlllo malorū genere, quod exantlatū non esset: alterū enim horū atrocissimo cruciatu cōficit, alterū inimicissimo animæ mortis genere suffocat, quippe quæ cum ignea sit, nihil indignius pati se posse putat, q̄ per aduersarij sui violentiā exturbari. Ita & illud Euāgelio: Frequēter eum & in ignē & in aquā misit, vt eum perderet: quod pro periculosis euentis positū ait Eucherius

N E C E S S I T A S.

SEd vt ad nuptias reuertamur, longè honestius Metellus, qui de vxore ducēda sententiam interrogatus, vxorem esse malum haudquaquā inficiatus est, malum tamen id esse necessarium: igitur per ignem & aquam necessitatem interpretabimur, quæ ducere vxores iubet, non tantum ob sobolem, quæ præcipua causa est, verum etiam vt sit, quæ domus & familiæ totius curam suscipiat, & quodam veluti gubernaculo administret ac regat.

V I T A.

VT cunq; verò senserint aliq̄, scimus ignē & aquā vitæ prius auspicia dedisse, vitamq; quādiu vitales auras carpimus, conseruare. Quis verò ignorat, sine maritali copula breui periturū esse humanū genus omne, cæterorūq; animalium species defuturas? Quare exules, qui vita censebant indigni, aqua & igni priuabantur. Sanè poëtæ cum fingunt Saturnum amputasse genitalia patri Cœlo, cæq; in mare abiecisse, indeq; natam Venerem, id significare volunt, igneum semen admixtum cum humore, generationis fuisse principium.

C O N I V G I I C O M M O D A.

NOn absurdè etiam voluptatem, & vsum, quæ soleant ex vxoria consuetudine, vnanimiq; concordia percipi, qualem Homerus mirificè commendat, per huiusmodi ignis & aquæ fercula interpretabimur, cum nihil ferè sit in rerum natura igne iucundius, nihil vtilius aqua, quæ sola ex rebus omnibus, necessitatibus innumeris opem affert. quare aquam Pindarus optimā, Aristotele etiam comprobante, nuncupauit, igneum etiam ardorem aurī pari elogio profecutus

M A I O R I S L V M I N I S V I O L E N T I A.

ET ne lōgius à Pindaro recedamus, argumentū is pulcherrimo hieroglyphico subministravit, ode Olympiorū prima, vbi fulgorem ignis celebraturus inquit, αἰδούμενον πῦρ ἅτε διαπρὸς πρηνότητι. non ignarus scilicet, ignem soli expositum

amittere

A amittere omnem splendoris gratiam, quæ noctu suam habet cōmendationem. Elegantia igitur ingenia virtutem cuiuspiam, præstantioris alicuius interuentu obnubilatam labefactatamue, significare cùm vellent, ignem Soli expositū pingere cogitarunt: siquidem ignis splendor, vt palàm est, Soli expositus, vim amittit suam, noctu verò præualet, & vt in suo regno peruigescit. Atq; hoc est quod Pindarus ait, *διὰ πρὸς πύρρτι.*

N V M E N.

C Vm tot igitur sint ex igne vtilitates, totq; magnarū & admirabiliū rerum similitudines habeat, non immeritò à Persis in primis, & sacer, & æternus vocabatur, quē quacunq; rex exercitū duceret, magni numinis instar argenteis altaribus impositū præferbant. Super hoc Maximus Tyrius: Perse diariū ignē adorant, nimirū diuinitatis signū, insatiabilem, voracem. Huic cū sacrificāt illi alimentū præbentes his verbis vtuntur: Ede ignis domine. Neq; Persarū tantū est ignem colere, vt idem Tyrius, sed Lyciorū etiā, apud quos Olympus ignē emittit, hunc sacrū habēt. Ferūt autē ignis, quo Zoroaster cōflagrauit, reliquias, **B** tanquā ignis diuini à cælo delapsi, à quodā susceptas, ad Persas, vt perpetuis excubijs seruetur, esse delatas: atq; hinc apud eos ignis cultū habuisse principiū. Fuit verò Zoroaster is, vt à veterib. accepimus, Chamis filius Mezraim nomine, qui Magia per manus à patre accepta, signa quædam veluti stellarū scintillas de cælo deducere, & alia huiusmodi ostentare solitus, diuinitatis sibi nomen assererat, donec fulmine tandem ictus interiit: mortalium tamen imperitia, qui tunc erant, ita raptū eum fulmine & cælo illatū credidit, mutatoq; nomine Zoroastrum, quasi viuū astrum appellauit, subsecutaq; deinde ætas omnia quæ fulmine tacta essent, sacra existimauit. Sanè Orpheus, à quo noctem alibi diximus luminis parentē appellatam, æthera *πύρρτι* vocat, quippe igneum spiraculū. Euripides autē: Vides excelsum, qui illum infinitū ætherem & terrā vnde quaq; circumplectit humentibus vlnis, hunc crede Iouē, hunc arbitrare Deū. Quem secutus Ennius: Aspice, inquit, hoc sublime candēs, quē inuocāt omnes Iouem. Veteres hunc Diespitrem, & Lucetiū dixere, Græci *ζῶν* à *ζῶ*, quod viuere est. Vnde Ioannes: Vita erat. Plato Cratylo *δία* dum vocat, trāsferat ad præpositionis vim, vt Ioannes idem, Per quē omnia facta sunt. De splendore verò: Et erāt **C** facies eius sicut Sol, vt apud Malachiā: Oriet vobis timentibus sol iustitiæ. Sed quæ plurima pertinet ad Solis hieroglyphicum, cū ea commodiore loco plenius dicta sint in cælestium corporum commentario, breuiter hæc tacta sufficiant. Quam verò attonita propemodum veneratione apud Persas coleretur ignis, ex eo manifestum est, quod grauissimus apud eos mos supplicandi fuit, cū quis igne in manus accepto supplex interminabatur, eum se in aquam iniecturum, si voto excidisset: non esse illi fas ducebant eum reſcere, qui sic preces allegasset. Sedenim vt impudentiæ nonnullorū modus imponeretur, neq; vlli violandi ignis occasio permetteretur, lege inde sanxerunt, vt qui eo supplicandi genere vsus esset, supplicio multaretur. Autor Plutarchus.

T E N T A M E N T V M.

F Vit & apud quosdam è nostris populos, iuramenti atq; iudicij species super ferro candenti, superstitione potius quàm piè per æditimos tēplī in Liuania præsertim obseruata. Nam sceleris alicuius accusati, ad ferrī candētis iudiciū vocabantur, & id subire nonnunquā vel inuiti cōpellebantur. Id erat eiusmodi, vt criminis reus ferrum candens è medijs prunis exemptum, in manus caperet,

Pierii Val. Fumus.

accusatoribusq; & iudicibus ostentaret, siq; adustione nulla subsecuta illæsus esset, absolueretur: si vim eam pati non posset, obiecti criminis ita conuictus damnaret. Purgabāt verò se prius ieiunijs, cōfessione, & Eucharistia, mox ad horrificum illud experimentum accedebant: id, quia periculosum erat, & infantes aliquando ex eo condemnabantur, præcipuè verò contra Christianæ pietatis mores erat, Deusq; tētari videbatur, Honorius III. fieri per grauissimum edictum vetuit, vt Decretalium lib. V, tit. XXXVI de iniurijs, cap. III habetur.

D E F V M O.

C, ne fumum etiam prætereamus, postquam super igne multa diximus, quod fumi significatum esset, iam aperiemus.

I G N I S.

Ortus à terra fumus, & in cœlum sese attollens, ignem, ait Horus, significare perhibetur. Porro ignis Aristoteli nihil aliud est, quàm fumus incensus: & apud Homerū totiens fumus expetitur, vnde ignem ac mox habitabilem esse regionem cōijcere detur. Eò verò hieroglyphicū fumi tendere videtur, vt suspicionem aliquā non temerè obortam esse intelligamus. Nam cū rumor aliquis in vulgus emanat, dici solet, absq; igne fumum nullum oboriri. Et Petrus apud Clementem: Fieri minimè potest, inquit, vt confurgat fumus, vbi non sit ignis. Quinetiam vbi Pindarus, Nemeis, inquit, ἰδὼς καπνὸν φέσφι ἀντίοις, certet aquā apposuisse fumo: fumum, ait interpres, pro igne posuit, ex sequela scilicet signum quod præcedit indicans. Et Psalmo XVII legas, fumum ascendisse in ira Dei, & euestigiò ignem exarsisse: vbi quidam aiunt interpretes, inuectiū quidem primò in dæmonis peruicacia comprimenda, mox ad vitia reliqua extirpanda aggressum. Alij fumum hoc loco initia futuræ compunctionis intelligi volunt, & ita sentit Eucherius, quod ad Ægyptiacum accedit hieroglyphicū: quanquam & Dei cōminationes significare posse non inficiatur. Nam, vt etiam apud Plautum, flamma fumo est proxima. Quæ omnia nostri multò antè literarum monumentis mandauère. Sic Ecclesiastici XXII legas, Vaporem fumumq; emanare in altum ante ignem, ita & contumelias & minas sanguinis esse præuias.

P E R D I T I O.

Perditionem multi per fumū intellexère: & mos est, opes diuitiasq; magnas, Regna, & vnamquāq; rerum amplitudinē in fumū abiisse dicitare, cū ita consumpta fuerint, aut ita collapsa defecerint, vt ne vestigium quidem pristinae maiestatis relinquatur. locatur in hanc sententiā Horatius, vbi Menniū paternorum maternorumq; honorū abliguritorem omnia in fumū ac cinerē vertisse dicit. Ad hoc succurrit Demonaētis philosophorū omnium festiuissimi dictū, qui à quodam interrogatus eludēdi causa, vt pleriq; literatos ita tentare solent, quot fumi minæ ex mille lignorum minis combustis educi possent: cineres expendendos esse, respondit, reliquum in fumum abiisse. quod ea ratione supputatur, qua Archimedes detractū fraude aurum à redemptore ex votiua Hieronis corona deprehendit, qua de latè apud Vitruuium. Quod verò ait Hesiodus:

αἰψὰ Ἐπιθέλιος μὲν ὑπὲρ καπνὸ κατὰ θῆο:

Quàm primum fumo properes clauum imposuisse.

præclari admodū interpretes, posteaquā combusseris, exponūt, vtpote qui nolit fratrem vltius rei maritimæ dare operam, sed solam exercere agricolationē,

S O L I C I T V D I N E S.

Sunt tamē qui loco hoc Hesiodiano philosophari malint, & pro fumo vitæ nostræ

astræ sollicitudines accipiant, quæ intellectū ac rationem ipsam obtenebrāt. Difficulter enim posse nos pura sensuum claritate, hoc est, tranquillitate frui, vbi illa ingruerint quæ mentis oculos lancinent, & cæcutire faciant.

BONA VOLUNTAS PER ERROREM OBFUSCATA.

SVnt qui per fumum bonam proficiendi voluntatē, quæ tamen sit erroris te-
nebris obfuscata, interpretētur: cui si fomes adhibeatur, hoc est, si recta acce-
dat institutio, flatuq; verborum adiuuetur, ignem promicaturum, hoc est, recto-
rum operum effigiem apparituram. Hinc Elaias, lignum à quo vel tenuis admo-
dum fumus exhalet, minimè extingui debere præcipit: vbi fumus, tantillæ illius
pietatis quæ sit in delizioso diuite, lignum esse videtur. quam sententiam acutis-
simus etiam Scotus claro fretus lumine cognouit.

I M P E R I T I A.

SANè fumus est etiam imperitiæ symbolum, cū lumen sit doctrinæ signum:
Scius contrarium est caligo ipsa: vnde caligare errātes dicimus: fumus verò
est, qui caliginem inducit. Transfertur & ad vitia, vt Alexandrinus Clemēs, vi-
tia, ait, veluti fumum immensum esse, qui vniuersam mundi huius domū reple-
uerit, atq; hæc institutionē malam, sodalitates pessimas, consuetudinem impro-
bam, colloquia praua, opinationes haudquaquā rectas inuexisse, vnde primūm
error, inde contemptus, tum infidelitas, atq; malitia, parataq; semper ad nocen-
dum versutia, auaritia, vana iactantia, atq; alia huiusmodi exoriantur.

PIERIVS VALERIANVS AD MARCVM
MANTOVM IVRISCONS. PRÆSTANTISS. DE IIS QUÆ
PER LYRAM, ET ARMA QUÆDAM ALIA
musica significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Scribonius Libo magnæ olim apud Romanos celebritatis, inter opera multa quæ
magnifica & præclara posteris reliquit, numum eum argenteum signauit, in quo
putealis, quod pro foro iudiciali fecerat, exemplum expressit, videtur operis à se in-
stituti monumentum. In eo verò multi non incuriose queritare solent, quid sibi ve-
lint lyra, ad singulos putealis angulos adsculptæ: Quorsum enim, aiunt, lyra ad litigiosa dissidia,
discordesq; contentiones? aut quid putealis aquæ silentiū & quies, ad vllam facit harmoniā, aut
clamosi strepitum fori? Quibus ego respondere soleo, sapienter à Libone ornamentū illud eo loco
excogitatum, utpote qui ob oculos ea posuerit, quæ his, qui locum eum frequentarēt, & vtilia &
salutaria viderentur. Litigantibus quidem, vt concordiam memores, ad pulcherrimū suauissi-
mumq; eius fructum oculos intenderēt, quo quidem nihil humano generi accidere possit vtilius,
neq; commodius. Causidicis, si clientibus consultū vellent, congruentia susceptæ materiæ dicerent,
ab iis quæ incōgrua & discrepantia essent, abstinere. Quæ autē iudicaturi confidissent, ratio-
num & argumentorū, quæ allata essent, consensum, veritatem, aut non leuem saltem verisimi-
litudinem acriter inspicerent. In cuiusmodi sermonem cū proximis diebus apud cōmunes ami-
cos incidissem, euenit vt iucundissima tui recordatio è re nata surreperet, quod antea diu mul-
tumq; cogitauerā aliquod ex hieroglyphicis meis cōmentarium tibi Marce præstantissime de-
beri, quando te potissimū impulsore labor hic omnis susceptus est & exantlatus. Ipsa autē Ly-
ra magis conueniens visa est, quàm res alia quæpiam, quæ tibi donaretur, quam tu scilicet sua-
uiter ad eò, seu linguā causis acuas, seu ciuica iura respondere paras, contentu tam mirifico re-

Pierii Val. Lyra.

sonare facis, vt omnium mentes tanquam Amphion alter quoquò velis trahas, neq; saxa tantum moueas, sed vel adamantina destinatorum hominum corda quotiens adlibuerit arbitrio verses tuo, siue disertissimè discutiendo de cathedra intones, siue in foro agendo fulmines, siue mare terrasq; publica vel priuata tempestate perturbatas, clarissima ingenij tui serenitate tranquilles. Sed quoniam multi longè quàm ego si n facundiores in laudes incumbunt tuas, ego ne decus tuum culpa deteram ingenij, ab aliorum me prouincia cohibebo, & quod tibi destinaui commentarium procurabo.

CONCORDIA

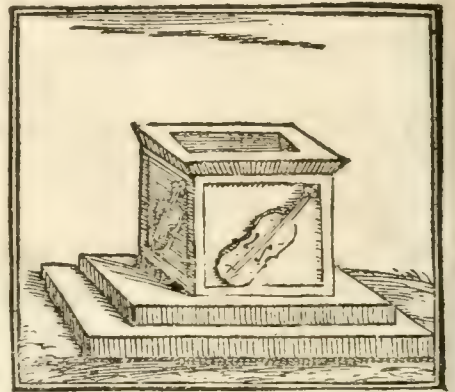
LGITVR, vt palàm est, Romani veteres per Lyrae hieroglyphicum concordiam figurarunt: cuius tamen alia quoq; sunt significata, eaq; multis antiquorum tum poetarum, tum philosophorum praconijs celebrata: sed nos ea tantum seligemus, quae ad hieroglyphicum institutum facere videbuntur: tamè, vti meus est mos, si res exigere videatur, numum quo de meminimus, diligentius examinabimus. Eius inscriptio est, PAVLLVS LEPIDVS CONCORD. à cuius altera parte legitur, PVTEAL SCRIBON LIBO. Ibi figuram Putealis videas, de quo scriptores pleriq; meminere. Huic autem à singulis angulis lyrae appense sunt, corymbis & sertis medio interuallo dependentibus. Aiunt verò Libonem primum tribunal & subsellia prope Arcum Fabianum collocasse. Hinc Horatius: Forū putealq; Libonis mandabo siccis, quia scilicet forēsia negotia praecipuè sibi deposcunt sobrietatē. Et Ouid. de Remedio:

Qui puteal Ianumq; timet celeresq; calendas:

hoc est, qui se rapi timet in ius, & qui alienū pascit aēs, quod scilicet calendis singulis efflagitatur. Neq; illud dissimulandum fuerit, in numi ipsius inscriptione duo esse obseruatione non indigna: in Scribonij nomine \in literam iacentem atq; suspinatā, & PAVLLVS gemino LL notatū ex Terentij Scauri sententia atq; praeepto, neq; non ex antiquorū vsu, quod in plerisque monumentis obseruatur: neq; propriū tantum nomē, verum & aduerbiū PAVLLVM eadem lege scribendū Grammatici veteres censuere, vt illud Romae, HOSPES QVOD DEICO PAVLLVM EST ASTA ET PELLIGE. Et huiusmodi pleraq;

IVDICIVM COMPOSITVM.

ATq; illud in Lyra praecipuū, quod hominem compositi iudicij, quiq; aures eruditas haberet, significabat: ea siquidem diuersas componit voces, & cōcordi omnes tono temperat: quod munus in diuersae rationis affectibus componendis videtur homo praestare, vt non immeritò Diogenes Cynicus carpere sit solitus Musicos, qui cum Lyrae chordas congruenter temperarent, animi mores inconcinnos haberēt. Eadem mordacitate Isidorus Cynicus Neronē transcuntem in publico clara voce corripuit, quod Nauplij mala bene cantaret, sua bona malè disponeret, neq; vllum in vitæ tenorem temperamentum adhiberet.

Statuēbat & in Mercurij manibus lyra, idēq; hieroglyphicū ostendebat, concentū omnē ex vocū inequalitate constare: cōcentus verò hominū est, cū varię voluntates in cōsensum vnum contrahunt. In singulis verò mortaliū concētus ille est, quo quis beatitudinem assequitur, vbi scilicet res & congruēter temperarit, & ad amūsim explorarit. Plato animam in Timæo cōcentum, & concordiam vocat. Aristoxenus & Diacæarchus harmoniam dixerunt, Lyrę igitur merito dominus Mercurius,

IN AEQUALIVM CON-
cordia.

Qui anim. is nunc evocet orco Pallentes, alias sub tristia tartara mutat, vt Maro.

Est & Musarū insigne lyra. Musas Eusebius à *μῦσας* dictas arbitratur, quod significat honesta bonaq; disciplina instituire: easq; Orpheus & Proclus in hymnis religionem hominibus cōmonstrasse dicunt. quemadmodū & Orpheo id attribuūt, vt suavissonæ testudinis cōcentu, hoc est, placidis et aptè cōpositis verbis fera hominū corda mitigarit, agrestes mores expoliuerit, & dispersos vagoq; mortales in cœtū vnum congregarit. Apud Aristophanē legas, per citharæ callentē, hominē sapientem, & Gratijs omnibus ornatum, à veteribus iudicatū. Diuinæ quoq; literæ citharā pro morali virtute acceperunt, vtpote quę in actione consistat. Et in huiusmodi significatum theologi dictum volunt Psal. XLIII. In cithara tibi confitebor.

BONA DISCIPLINA.

R A T I O.

Athanasius in ijs quæ contra gentiles scripsit, rationem lyræ comparavit, vbi de anima mente & sensu differit: quippe id lyræ haud dissimile videri ait, quæ rectè temperata sit, & Musico, qui eam resonare faciat, nō imperito. Est enim in lyræ nervis suis cuiq; sonus, gravis, acutus, medius, argutus, atq; alius alijs. Concentus autē nullus discerni aut internosci potest, nisi fidicinis ars accedat. Tunc verò modulatio & varia soni suavitas ostendit, cū qui Lyrā tenet, nervis increpūerit, singulosq; aptè percurret. Eodem modo, cū sensus in corpore sint tanquā lyra cōpositi, si docta mens illis imperavit, discernet animus, quid absolum, quid concinnum sit, quale sit vnicuiq; rei temperamentum adhibendum, vt nihil deniq; facere, aut med tari aggrediatur, quod modulis & tonis nō respondeat, vnde concors concentus exaudiatur. Et nonnulli concordiam inde dici putant, quod chordæ varię in vnam cōveniunt harmoniam: tametsi alij concordiam à corde deductam malunt, qui Tullio innotuit Tusculanarum primo dicenti. Alijs cor ipsum animus videtur, ex quo excordes, vecordes, concordesq; dicuntur, vt in Cordis cōmentario disputatum: eamq; afferunt rationem, quod id locutionis in monumentis antiquis aspiratione careat. Qui chordis insistent, cōcordem à Græcis *συνουθεν* dici opponunt, consuesseq; aiunt veteres è locutionibus plerisq; in latinitatis vsu receptis, adiectam consonantibus aspirationem summouere, quatuor tantū admissis, quæ Scaurus enumerat,

Pierii Val. Lyra.

MATRIMONIUM CONCORS.

Sed nos ut ad cōcordiæ significata redeamus, illud ex Onirocritarū disciplina deprompsimus, ut si quis nuptiarū tempore lyram per somnium videre imaginatus fuerit, concordiam id inter maritum & uxorem futuram significare.

M V S I C A.

Quæ verò lyra est in Neronis numo, studiū eius in arte Musica, & victoriā ex certamine eo partā significare crediderim: Fidibus enim eū oblectatū ad insaniam vsq; & in theatris Musica decertasse non sine maiestatis Imperatorie dedecore atq; ignominia, scriptores eorū temporū omnes prodiderūt. Nam is præter numos ea nota percussos, statuas etiam sibi citharcedico habitu posuit.

P O M P . M V S A.

Est & Pomponij Musæ numus, à cuius altera parte muliebri signum est cum lyra & plectro: id quid sibi aliud velit, quàm eius cognomentum, nō video, siue is Pomponius poeta fuerit, de quo apud Pliniū: siue qui bello Mithridatico captus, cum multis vulneribus saucius ad Mithridatē adductus interrogatus ab eo esset, an amicus futurus esset, si opera iussu Regio daret, ut curaretur: respōdens, Si tu, inquit, populo Romano amicus fueris, aliter me quoq; semper inimicum habebis.

A M O R.

Quoniam verò voluntatū, studiorumq; cōsensus atq; similitudo amorē parit, celebrat à Platone lyra inter amatoria monumenta, libro de anima. Proclusq; ubi Venerē Cythereā ab Homero & Hesiodo appellatā exponit, aduersatur Hesiodo, neq; dictā *ὄπ περσέκυρος κυθήρις, ὄπτε μὲν ἄρ' τὰ κίθις, κινεζέξεδε ἢ κινθερωμίνω ἕχουσι εἰ αὐτῆ πλάσης τ' ὀβάλικης κυθήρις.* Nō assentitur, inquam, Proclus, ut Cytherca dicta sit à Cytheris, ubi illi templū, aræq; tot frequentissimō mortaliū cōuentu colebant: quia, inquit, *κίθηρα* vocantur insulæ illæ, & alta Cythera etiam apud Maronē, cuius scilicet vocabuli syllaba media per *u* vocalem longam perscribat. Dictā verò Cythereā ait, quod vniuersæ cōsuetudinis amatoriae vim intra se occulat. Nam & alij Cythereā ab occultāda turpitudine dictā voluerunt: & illi in abdito templū fuisse alibi diximus. Lyra autē cum omnē in se suauitatē complectatur, quandā cum Amore, cum Venere, cū Gratij similitudinē præ se ferre videt, pariq; cum ijs illecebra homines illectare. Demumq; hæc illa videtur Amphionis lyra, cui sponte saxa etiam paruissē perhibentur: cuius rei mentionē facit Apollonius Argonauticis, & Antimenidas primo, donatamq; Amphioni lyrā eam dicit à Musis, quamuis Dioscorides ab Apollinē, à Musis tamen etiā Pherecydes historiarum libro decimo.

S E D A T V S A N I M V S.

Ridiculum fortē nostris videatur, si quis non vnum hominem tantum armis instructum, quippe Achillem cithara canentem pinxerit, verum & vniuersum exercitum in aciem descendentem, ad citharæ modulos progredientē fecerit, quoniam neq; citharcedi quicquā cōmunē cum armis habere iudicant, neq; milites, ferocesq; homines vllam hodie liberalium artium disciplinā assequi dignantur. Verum si Lacedæmoniarū disciplinam & instituta respiciamus, inuenimus eos ad lyram citharæq; sonum acies instruxisse, reiectisq; tubis, & classicis alijs, ad eiusmodi modulationis sonum pugnam inire solitos, id quod indicat illos sedatori quodam animo prælium aggredi cōsueisse. Nam & Homerus strepitū & tumultum in congressu primo barbaris dedit, cum Græcos sensim & taciturnos progredi dixerit. Hanc tamen in Pompeio contationem reprehendit Cæsar, cum in Pharfalia victor euasisset.

HVMANA VITA.

Qui verò per lyram humanæ vitæ rationem exprimi dixerunt, tam eorum quæ superius de sensibus, atq; anima, deq; mortalium institutis attulimus, rationem habuisse mihi videntur, quàm etiã de naturæ nostræ conditione rem ipsam perpendisse. Nam cum in lyra septem discrimina vocum celebrari compeissent, humanæ vitæ tenorem eadem assiduè agitari varietate animaduertent: septima enim hebdomada mas in vtero fabricatus existit: septima post partum iora manifestum aut vitæ aut mortis argumentum affert: septimo post die vnicuique astringitur, ac solidescit: post bis septem manifestum est luminis indicium: post septies septem obtutus firmitas, atq; cognitio. Videmus mox à mense septimo dentes pullulare, post bis septem sessionem esse tutam, post ter septem verborum articulationem, post quater septem incessum, post quinque septem lactis horrorē suboriri, post annos demum septem primoribus dentibus expulsis validiores enasci, ac perinde vocis sonum integrum fieri: secundo verò septenario pubescentiã, ac emittendæ genituræ facultatē, roburq; iam ad virilitatem spectare: tertio lanuginē, & crescendi finem: quarto robur, & membrorum plenitudinem. Quinta verò hebdomade cum virium augmentum, quantum vnicuique esse datur, absolutum sit, congruum nuptiarum tempus à Platone conscribi, quod septimo Legum habetur. Sexta autem partes collectasq; vires incolumes seruat, ac prudentiæ vigorē affatim subministrat. Septima diminutionem quippe virium, sed perfectum intellectus & rationis incrementum habet: quare soliti sunt milites ea ætate rude donari, & consilij rebusq; pub. adhiberi. Atq; hac de ratione Horatius ad Mecænatem scribit, se iam donatum rude: nam qui vndenos Decembres quater iam, ut ipse de se dicit, expleuerat, per septimam hebdomadam deferri iam occeperat. Octavo mox septenario perfectionem & in intellectu, & in ratione videre est, qualis maior in vnoquoque iam sperari debeat. Nonus humanitatē ac mansuetudinem adducit. Decimus vitam finiendi plerumq; desiderium: quæ omnia versibus elegiacis Solon luculentissimè complexus est, lyramq; suam ita temperavit, ut humanæ vitæ concentum sonoramq; vocalitatem anno septuagesimo terminaret, quem ubi mortales exceßerint, desipere iam, & chorda modo hac, modo illa subinde videtur aberrare. Neq; multum alienum ab huiusmodi consideratione, quod Magnus Basilus per citharam corpus interpretatur: nam & alij Theologi Psalmo LVII, Exurge psalterium & cithara, per psalterium animam, per citharam corpus intelligi volunt, quod ita pluribus esse locis acceptum Euthymius obseruauit.

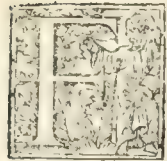
LYRÆ FORMA.

Si quis verò lyram, qua fuerit apud antiquos specie, intueri velit, non ignoret consistare illam ex binis cornibus, iugo, testudineaq; testa: talem enim, ut in Amphione Philostrati est, Mercurius excogitauit, compegitq;: qua posteaq; ut aiunt, Apollinem & Musas honestauit, Amphionem etiam, ut dictum superius, donauit. Cornua verò illa sublimipetæ capræ fuisse volunt, quibus Musici, anteq; ligni usus ad hoc commodus haberetur, ad lyras conficiendas vterentur. Ex lignis verò quæ lyræ apta censeantur, buxum maximè laudant, utpote quæ solida sit materia, & ad polituram aptissima. Potentiores huc ebenum adhibuerunt. Rhætici atq; Norici acerem arborem egregiè crispata exhibuere, utpote quæ mirificè colorum varietate delectet, quæq; falsa non fallat, neq; excauata dissiliat. Elephas, ait Philostratus, nihil ad lyras: quo circa sciti viri neq; animal ipsum magni quicquam faciunt, neq; cornibus eius vtuntur: quanquam nostri, pectine pulsant eburno, li-

Pierii Val. Fistula.

bentissimè dixerint. Videtur verò natura ipsa opera perquã diligentissimè de-
dita, testudinis testã, vt huic inferuaret vsui, fabricasse, ita illam excouauit, & vas
veluti quoddam vocum repercussioni collectioniq; præparauit: vacua quedam
foramina hinc inde fecit, in quæ vmbilici inferi possent, atq; alter alteri apprimi:
chordæ enim ex vna parte, quippe in imo, quadræ suæ applicatur, ex altera vmbi-
licis obuoluuntur. Atq; hæc in illis ratio potissima cõsideratur, vt rectè in lyrã
ductæ æquis inter se distent interuallis, & parallelos binæ quæq; efficiant: quæ
quidem species in hodiernis adhuc quodammodo refertur, quãuis cornua non
in vacuũ, vt olim, sed in ipsum lyræ corpus inflectantur. Atq; hæc ea quidem spe-
cies, de qua Græci scriptores, & Romani Græcos secuti, inuentionis laudẽ par-
tim in Mercurium, partim in alios conferunt. Sed Hebræorum literæ Tubalẽ ap-
pellant, qui primus omnium & huiusmodi instrumenti, & musicæ inuentor fuit.
Sedenim quã lyrã à Mercurio inuentã tradunt, trium tantum chordarũ fuisse
dicunt: voces enim ab eo tris, trium instar temporũ inuentas aiunt, acutã quip-
pe, grauem, & mediã, prout tria tantum apud Ægyptios fuere tempora, æstas,
hyems, & ver, singula quadrimestria. Sic æstati acutus sonus attributus, hyemi
grauis, veri medius. Thebarũ tamen portas ea ratione septem institutas Græci
dicunt, vt totidem in lyrã tonos repræsenterent. Et memorabile illud Emerēpis
Lacedæmonij factũ celebrat, qui cum Ephorus esset, cuius scilicet magistratus
censuræ Græcia vniuersa olim acquiescebat, Phrynidi Musico duas è nouẽ choi-
das bipēni excidit, dicēs, Musicã ne deprauēs: de quo nono Symposiacõn apud
Plutarchũ. Ad hæc ipsa hominis constitutio cum sit quatuor ex elementis, & an-
ma, & quaternarius numerus multis de causis corpori competat, ternarius verò
animæ, de quo alibi copiosius, iuncta hæc, & in concentum excitata omnem rec-
dunt harmoniã, quæ tam ex operibus quàm ex cogitationibus nostris percipiuntur
vt nõ immeritò humanã vitã tot septenarijs variari paulò antè disputauerimus.

DE FISTULA.

Acit ad hoc & fistula, vt chordis lyrã septẽ, ipsa quoq; septẽ cõpacta
cicutis: cuius forma conspicua est passim in Panos & Satyrorũ ma-
nibus.

RESIPISCENTIA.

Hominem Ægyptij diu quidem mēte captũ, postea verò qual-
somnia excitatum, ad intellectus officia redeuntem, & vitæ suæ iam modum im-
ponentem, significare si vellent, fistulam, inquit Horus, pingere consuerunt
huius enim munus, animum ab odiosis & grauibus atq; etiam impuris cogita-
tionibus auertere, & curarum obliuionem, vt diceret Hesiodus, inducere, & v-
exemplo Pythagoræ comprobatum est, impotentiores etiam lasciuientis ani-
mi sedare motus, dum composita soni suauitate animum arbitrio suo versat &
moderatur. Facit hoc ad illud Antiphanis, siue vt alij, Bionis, qui Bucolica scri-
psit, ἀλλὰ τὸ αὐτὸς τεχνῶν σίεργα, πῶλ δὲ τοὶ δύμαρες ἔργον, Tu tibi fistulam ames cera con-
iungere, quando non labor aut opus hoc magnum.

A D V L A T I O.

FAdem verò, vti alibi dictũ, cum ceruo picta, perniciosam indicat adulatio-
nem, ob historiã scilicet quæ super ea & ceruo fertur, animal id eius suauita-
te modulisq; mulceri, & ad stuporẽ vsq; delectari: vnde accidat, vt dum ceruu-
intentior in eam incumbit, incauto illi ab alienatoq; mors inferatur.

DE TUBA

Sed iam altius insonemus, neque semper in molli lyra aut fistulis immoremur, sed & tubam strepitu procul ære canoro exauditam, ad musica instrumenta reliqua adijciamus.

CELEBRITAS.

Significat tuba famam & celebritatem: unde Romani in Saturniæ ædis fastigio Tritonas tubicines imponebant, caudis abditis & absconditis, id scilicet eo hieroglyphico significantes, quod historia gestarum rerum ab Saturni commemoratione ad nostram usque ætatem in obliteranda celebritate, nota, clara, & quasi vocalis esset: quæ verò ante Saturnum gesta fuerint, obscura & incognita in tenebris delitescere: idque sibi velle Tritonum caudas ad humum inclinatas, absconditasque. Erant verò tubæ Marti dicatæ, uti etiã nunc sunt: in acie enim mos est

Aere ciere viros, Martemque accendere cantu.

ERIGENDÆ MENTIS SIGNVM.

In sacris verò literis tuba suum habet intellectum. Nam quæ memoria tubarum celebranda mandat à Deo prima septimi mensis die, nihil aliud sibi vult, ut interpretantur Theologi, nisi debere nos Prophetarum oracula memoria repetere, Evangelicas voces omnino recogitare, Apostolorum prædicationes celestium tubarum instar, quarum sonus in omnes terræ fines exire destinatum erat, reminisci: & ita initio mensis tuba canamus, & in Psalmis Deo iubilemus.

DE TIBIIS

Sed tibiæ Veneri sacre ferebantur, eaque de causa in ouatione tibijs & myrto Romanos uti solitos Plutarchus ait, Marcello.

Eadem Pani, perinde ac etiã fistula, attributæ, quippe quæ sensilis

SENSVS.

mundi rectorẽ intelligebant: sonus enim nõ nisi sensu percipitur. Atqui Apollinem etiam aiunt à Pallade doctum libenter tibijs cecinisse: & in altera simulacri eius, quod Deli erat, manu, tres insidebant Gratia, quarum vna lyram, alia tibijs, fistulam, quæ inter has media erat, gestabat. & dona legas ab Hyperborijs Delum missa, Cithara, tibijs, & fistula comitantibus.

SACRORVM TEMPVS.

Tibia sanè rei sacre signum erat, precationumque faciendarum tempus indicabat, quasi adesse iam Deum per eam admonerentur, qui sacris adstebant. Nos quoque cum in sanctis edibus sacra facimus, æris tinnuli sono diuini libum mysterij adorandum innuimus. Sed quod ad tibiã spectat, minimè recens, neque imperitæ plebeculæ dictum est de cessantibus, tibiicinem expectare, sed antiquum & nobile, quippe quo Scipio minor usus est in Pompeiũ, qui tibiicinis filius credebatur. Pompeius enim C. Lælio Consulatum ambiente, cui Scipio maxime fauebat, negauerat Scipioni se petiturum, ad futurum verò Lælio, cumque deducturum: quem dum expectarent, auditum est eum iam candidatum prehensare obuios. Tum Scipio ridens: Næ, inquit, nos egregie stulti sumus, qui perinde ac Deos, non homines precaturi simus, tempus terimus tibiicines expectantes.

Mm

Pierii Val. Tympanum, &c.

Hinc ansam arripuit Cornelius Tacitus, vbi libro **XIIII** de Octauia Messalinæ filia loquens: An quia, ait, veram progeniem penatibus Cæsarum datura sit, malle populum Romanū tibicinis Ægyptijs sobolem imperatorio fastigio induci: Nempe propter Pompeiū, qui, vti dicebamus, tibicen à Scipione vocatus est, Octauia verò à Scribonia Augusti vxore descendebat.

DE TYMPANO

Tympano etiam & choro laudari gaudet Deus. Per tympanū Gregorius lib. Epist. sexto ad Anastasiū, abstinentiæ tenuitatem ἰερογλυφικῶς interpretatur, à materia scilicet ipsa, qua constat tympanū: nam id dubio procul coriū est ex pelle iam arefacta, quæ tamen prius diu fuerit macerata: ita vir ieiunio confectus, ab omni luxu alienus, parçè & duriter viuēs, qui laudes Deo canat.

DE TITINNABULO

Clere ad se nos videtur etiā tintinnabulū, quod Mosaicus Sacerdos, de quo **XXVIII** Exodi, ornatu Pontificio gestare iubebatur: ad imas enim tunice fimbrias aurea titinnabula, malaç punica alterna appendebantur, vt eorū sonitus, quotiescunq; Pontifex ingrederetur egredereturue Sanctuariū, exaudiri posset. Significabat id, oportere sacerdotem, vt etiā in Cane dictū, assiduè vocalē esse, nunc docendo, nunc arguendo, nunc exhortando, sepissimè verò cōsolādo, quod nostra sibi fragilitas deposcit, opportuna remedia conquirendo. Itaq; tintinnabulū prædicationis est & institutionis hieroglyphicū, de quo plura Gregorius idē lib. primo, Epistola **XXIII**. Tintinnabula huiusmodi antiqui operis domi habemus: sunt autē ex orichalco, mespili caui forma, cū fibula supernè ad appēsū apta. Intra concauuū crea immissa pilula est, quæ motata sonum impulsu reddit argutū, atq; admodum suauem.

DE LITERIS SEPTEM

Atq; vt ad Musicā redeamus, alijs quoq; signis ea pingi solita est, non ijs tantū, quæ propria sunt illius instrumenta: quare superest vt quid Ægyptij per vocales numero **VII** significarēt, afferamus, & ita Musicos hos numeros absoluaus.

M V S A .

Illi siquidem digitos duos literis septē insignitos præferentes, Musam, vt Horus ait, significabāt. In quo aduertendum, vulgatos Hori codices fœdè deprauatos circumferri, qui *πενταμικτα* septem, non *ἑπταμικτα* habent. Cur verò nos Vaticanæ bibliothecæ codicē, in quo *ἑπταμικτα ἐπτά*, non *πενταμικτα*, scriptum est, castiorem iudicauerimus, ea in causa sunt, quæ apud veteres tradita reperimus super septem vocalium significato, quibus Musica omnis exprimi solita. Nam Demetrius Phalereus in Cōmentarijs *πρὸς ἑρμηνείας*, Ægyptiorum fuisse morem ait, septē vocalium modulata enūciatione Deos collaudare. Septem porrò vocales Plutarchus Musicæ totidem vocibus accommodat. Et Phurnutus ex veterum dictatis obseruat, septē esse diuersos tonos, quibus olim tota modulatio cōstaret. Vox verò ipsa septem patitur qualitates, acutā, grauē, circumflexā, densam, tenuem, longam, breuē. Ac veluti est apud Philonem, septenarij numeri proportio est valde Musica, quippe qui sex ad vnū sexcuplarē habeat: sexcuplaris verò ratio maximū in re proposita interuallū facit, quo quidem acutissimū à grauissimo separatur, Ceterū & quinç; ad duo vim plurimā in harmonia demonstrāt,

ipfi

ipsi τῶν διαπύλων ferè æmulam. Et vt semel dicam, hebdomada cùm ex ternario qua
 ternarioq; constet, harmoniam omnem amplexatur, quippe διαπύλων, διαπύτε,
 & διαπύλων. Omnes quoq; proportionēs, arithmeticam, geometricā, & Musicā.
 Quod verò diximus ex Plutarcho, vocales eas fuisse literas quibus fortè vteren-
 tur Ægyptij, ne qui Græcè nesciunt dictū mirentur, sciendū apud Latinos voca-
 les duas, E scilicet & O, figura vnāquanq; eadem, vi tamē & tempore et enuncia-
 tione diuersas esse: quarū vnaquæq; apud Græcos suo insignis est charactère,
 atq; ita septē omnino esse, ad humanæ ipsius vocis conditionē excogitatas. Ex
 his notū est A sedem habere in imo barathro pectoris, quam enunciata palmā
 ad pectus admota ibidem trepidare sentimus. E in faucibus, quam manu itidē
 deprehendimus, atq; illa duplex, acuta, & grauis. Grauis enim (nam eam sono
 E Latinæ literæ veteres enunciaffe, paulò post in B litera ostendemus) vocalis
 hæc tunc exauditur, cùm spiritus aliquanto inferius contrahi videtur, & supref-
 so quodammodo sono enunciatur. Acuta verò sub signo, apud Græcos, E vel
 e apud Latinos, cùm ad aperta vsq; labra porrigitur, & vocaliore sono se pro-
 lit. Itanquam columna quædam, ad cuius imaginem figuratur, palatum me-
 dium inhabitat, idq; sustentare quodammodo videtur. O item duplex, acuta,
 & grauis. Acuta, cùm emissum ab imo pectore spiritum circa dentes sistit, & ex-
 pedito eum ore resonare facit. Grauis, cùm vsq; ad dentes emissum interius re-
 uocat, & aliquantulum remoratur, quod ex ipsa etiā figura quodammodo re-
 plicata, ω vel Ω Græci constare voluerunt. V dubio procul in labijs tota cōquie-
 scit. Vocalis ea apud Græcos non habetur, sed eius soni vice diphthongum po-
 nunt ou, quam Latini cùm vno charactère & sæpe scribi obseruassent, contracta
 in acutum parte inferiori, v suam fecere, per quam suum illum vsitatissimū pe-
 culiaremq; sonum exprimerent. Verū multa etiā quæ Græci per v scriptitāt,
 ipsi per vocalem hanc suā signare instituerunt, vt dvo, duo: πύλλοι, Purus (ita ve-
 teres scribebant, vt antiquæ indicant inscriptiones aliquot) nos ad Græcos re-
 dīmus, & Pyrrhus facimus. Quod ne dictū leue adeò videatur, Verrius Flaccus
 ita cōmentatur: Quod illi dicunt κύμινος, nos cuminum: quam illi κυπάρισσος, nos
 cupressum: illi κυβερνήτω, nos gubernatorem. Neq; negarim cum Scauro, Græca
 nomina plurima in nostrum sermonē admissa, τ v φιλῶ sonū & figuram cōseruasse,
 vt, hymnus, hyacinthus, Satyrus, de quo plura Victorinus. Sed vt argumen-
 tum susceptum prosequamur, ex literis mutæ nouem (tot enim Græci ponunt)
 eodem autore Plutarcho Musis totidē dicatē. Octo inde semiuocales, voces mu-
 sicas reliquas absoluūt vnā cum vocalibus septem, quas natura ipsa cōmodè va-
 riare potest, ad quintumdecimū vsq; gradum ascendendo. Neq; verò hīc Sophi-
 stas audio, neq; superstitiosa multorū conamina in hoc albo reposuerim, qui ad
 vnū & vigesimū vsq; gradū ascensum dari disputant, qui quidem stridor potius
 est, q̄ humanæ vocis sonus. Verū ego satis habiturus sum, si cū Iulquinio Musi-
 co ætate nostra clarissimo senserim, qui materiā hanc in Theoreticis lucubratio-
 nib. ab Ægyptijs, à Plutarcho, & à Marone minimè diuersas, accuratissimè per-
 tractauit.

MVSÆ CVM APOLLINE.

Verū hęc alij viderint, nos ad Musarū hieroglyphica reuertamur, quorū
 illud præcipuū, vt si lingua dentes quatuor è regione oppositos incutiat, eo
 gestu Musæ cum Apolline significantur: dentes enim Musarum instar sunt: per
 linguā verò, quæ illos pultet, Apollinem vti plectrū aliquod intelligimus. Nā
 & Romani linguam similem plectri, dentes chordarum dicere solebāt, vt lib. de

Pierii Val. Musæ.

Natura Deorum Cicero. Et Ambrosius hexamero, linguam veluti plectrum esse dicit. Tranquillus de Claudio: Plectrum linguæ titubantia. Sedenim cur quatuor tantum Musæ positæ sint, altior inquisitio est, cum semper multiplices habitæ sint apud eruditos. Cur autem eas nonnulli nouem posuerint, non lingua tantum, aut dentes quatuor, sed tota oris facies discutienda: quia sic eas per totidem oris instrumenta repræsentari tradidere, quæ sunt dentes, quos nominauimus, quatuor: labia mox duo, quæ cymbalorum vsus ad augendum sonitum præbent: inde palatus, in cuius cõcauitate sonus inturgescit: gutturis fistula, quæ spiritum immittit: pulmo denique, qui veluti æternus follis spiritum concipit, & pro vsu rei temperatissimè remittit: denique in medio residens Phœbus omnia complectatur. Singula hæc contarentur, nihilque proficerent, ignauia veluti quadam torpescencia, nisi sedulæ linguæ plectrum excitarentur, & ad sollicitam operis properationem accenderentur: quorum omnium rationem Anaximander Lampfacenus, Leophantes Heracliopolita, Pisander Physicus, & Euximenes latius explicuerunt. Neque tamen desunt qui nonarium numerum pro pluralitate positum contendant, vt apud Nicandrum, vbi de Scorpii cauda *σφόνδυλοι εντεσμοι*, quasi cauda eius nouem esset spondylis compacta, quæ nodis septem tantum insignis est. Quinetiam Nicander idem *εντεσμων* dixit de eo, qui duos tantum aculeos haberet: obseruatum ab Apollodoro. Sic apud Maronem, nouies Styx interfusa, & porrecta nouem per iugera corpus: & quod obseruat Theon in Arati carmine, *εντεσμων κορώνη*, non quod nouem, inquit, ætates viuat, sed perquam diu. Et apud Alcaicum hydra *εντακίφαλος*, quæ *πεντακίφαλος* est apud Simonidem, quem imitatur Maro:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Itaque qui Musarum numerum supra nouem augent, eo nituntur argumento, quod scientiæ plurimæ sunt, non autem nouem tantum: vnicuique enim scientiæ suam esse Musam præsidem oportere. Ex eorum verò numero qui tres tantum Musas ponunt, est Eumilus Corinthius, qui etiam earum nomina hæc prodidit, Cephiona, Apollonida, & Eurysthenida, quas Apollinis fuisse filias fabulatur. Aratus quinto de astris quatuor enumerat, Argem, Meleteam, Thelyonem, Aëten. Qui has quinque posuere, nomina his à quinque sensibus indidere. Epicharmus in Hebes nuptiis septem ait, & filias Pieri Pimpleidosque Nymphæ, quarum nomina, Nilus, Tritone, Asopus, Heptoporta, Achelois, Titoplus, & Rhodia. Apud Hesiodum Theogonia nouem sunt, hæcque Latinis iam celebres, quarum inuenta sunt toni tres, *ασπός, μέσος, ἰχθός*, plenus, medius, tenuis. Accentus totidem, acutus, grauis, circumflexus. Tempora itidem tria, præsens, præteritum, & futurum. que si ad Musicam referantur, præteritum longi temporis instar erit, quod ab eo cotidie longius abscedamus: futurum pro breui accipietur, quod illi cotidie propinquiores efficimur: præsens verò communis, quam Græci *μέλω* vocant, instar erit syllabæ: instantis enim temporis natura est, vno eodemque momento prætereuntia venientibus coniungere. Alij hunc Musarum numerum alio atque alio modo interpretantur: atque ex his qui quatuor statuunt, nonnulli linguarum quatuor differentiam excogitarunt, vtpote quod Musarum inuentum fuerit, Ionicam, Atticam, Doricam, & Aeolicam linguam à communi distinguere: & pleraque insuper quaterna ad ostentationem vsque dinumerant. Qui quinarium earum numerum recensent, quinque, vti dicebamus, sensus ab eis animaduersos, distinctaque cognitioni traditos prædicant. Qui septem, septichordem lyram, septemque compactam cicutis

fistulam

▲ fistulam, climata septem & Planetas totidem, vocalesq̄, vti initio cōmonstrauimus, memorant . Qui nouem esse contendunt, historiam Cliūs inuentū aiunt, plantandi rationē Thaliā, coniugalia & saltationem Euterpes, agriculturā Polymniā, Astrologiā Vrania, Calliopes Poeticam, atq; ita demūm vnicuiq; inuēto, quod ad mortaliū vsus faceret, sua est cuiq; Musa excogitata, vnde necesse est infinitum earum numerum constituere. Sed hæc nullo apud Græcos sine disputantur. Apud Ægyptios, vti palām fecimus, cōpendiosius colliguntur, ambagibusq; euitatis, rectā per planissima toto constrato itinere traducuntur.

A .

C Viusmodi verò essent literarum charactères apud Ægyptios, si quæsierit quis piā, putarim ego partim instrumentorū aliquot, plurimū verò animalium effigies fuisse. Illud enim ex Plutarcho constat, Mercuriū, qui primus literas Ægyptijs cōmunicauit, ibin primā esse literā voluisse . Refert quidē ea in ingre ssu triangularē effigiem, cruribus ita dispositis, vt loco suo dictū. & quæ prima apud nos, & Græcos litera est, ad isoscelis trianguli faciē accōmodatur. Atq; ita cōiungere possumus, reliquas quoq; literas, vel X V, vel quotquot fuerint, alicuius animalis effigie membrōue figuratas, quæ tam longa inde annorū serie sint abolitæ, atq; ab eo præsertim tempore quo Ptolemæi Græcas literas in Ægyptū deduxere. Ægyptiacorū porrò characterū formæ, vna hac excepta, ferè omnes obsol eūere.

B .

Q Vòd si eiusmodi exemplis insistendū esset, fortè B per pictam pecudē figurari possit, aut membrū statumq; eius aliquem qui ouem saperet, quòd proprium est illi literam eiusmodi articulato proferre sono. Agnoscūt hoc interpretes etymologici, Cratinumq; citāt *διονυσιαλεξαισφοω*, eo versu ;

ὁ δ' ἠλίθιος ὠπασσεν πρέβεαλας βῆ βῆ λέγας βοδιῖδ.

Stolidus tanquam pecus, be be dicens ambulat.

Atq; ita nonnulli, vti paulò antè monuimus, *β* tertiæ apud Græcos vocalis sonum per E grauem pronunciant, quod Latini receperunt, Penelope, Anchises, Aristoteles, naturæ quidem in oue sonum imitati.

Γ .

Q Vinetiam *γ* aliquid habet quod hieroglyphicè notari possit: siquidem auctores Græci literæ huiusmodi etymon *πῆα δ' ἀμῶν*, quod metere est, deduci volunt, & simulacrum eius falcem ponunt.

Δ .

D Elta dubio procul per stellas tris æquidistantes ferè, easq; in trigonum sitas notāt: & ea de causa signū cœleste inter æstiuū & æquinoctialem circulū supra caput Arietis *δέλτα* vocāt: & Ægyptū Græci à triangulari forma nuncuparūt. Verū hæc curiosioribus relinquemus: id vnū dicā, signū id æquis esse lateribus duobus, vno breuiore, sed propè reliquis æquali.

DE PENT ALPH A .

Q Voniā verò incidimus in literarū notas, & cūcta rū rationes reddere difficillimū, & inexhausti laboris opus est, & quod fortasse fastidiū potius quàm delectationem vllam sit allaturū, *πεντάλφα* inter has minimè præteribimus, ex qua præter delectationē, vsū etiā & vtilitatem aliquā percepturi sumus. Signum id ex alpha quinq; numero complicitum: lineis enim à pentagoni

Mm 3

Pierii Val. Pentalpha.

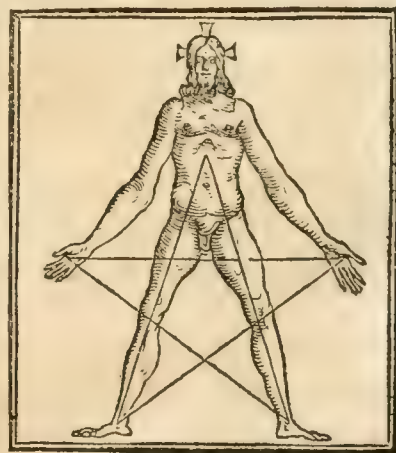
recti punctis alternatim ductis ea profilit figura, de qua multa scitu digna minime sunt dissimulanda. Antiochum ferunt cognomento Soterem, antiquū illū, à quo reliqui Syriæ Reges Antiochi mox dicti, cum aduersus Galatas acie ed certaturus esset, per nocturnam imaginem videre visum adstitisse sibi Alexandrum, qui mandaret ut militibus tesseram daret *ὑγιαίνδης*, cuius dicti hieroglyphicum olim iam adinuentū erat triplex triangulus inter se complicitus, ex quinque paribus lineis sese inuicem in puncto cōtingentibus: quo non cunctanter à se facto, pentagrammoque huiusmodi tum in vexillis imposito, tum & singulis, & reliquis militaribus indumentis superaddito affutoque, admirabilem mox est à Galatis victoriam consecutus.

Antiochi porro numus argenteus passim habetur, istius rei memoria sempiterna, in quo nota ea impressa est, additis singulis per angulorū interualla literis *ΥΓΕΙΑ*, in eum quem hīc vides modum. In militia verò Imperatorum, qui præcipuè Byzanti claruerunt, ordo qui sub illustri viro Magistro peditum merebat, propugnatores nomine, cæruleam præferrebant parmā, cuius margo purpureus erat, viridis autem vmbilicus intra *πυτάλφα* huiusmodi contentus. quicquid autem erat spatij reliquum inter vmbilicum & lineas que pentalpha illud describebāt, purpureo erat colore illitum.

Meritò autem propugnatorum ijs nomen datum, quorum opera salus exercitui comparabatur. Sed quoniā hæc parum fortè suauia videantur, multa huiusmodi præterire consilium fuit: tum etiam, quia non æquum erat virum grauioribus deditū rebus, exilibus his legendis occupare. Sed illud minimè dissimulare possum, posse nos in veræ salutis significatū accipere quinque **CHRISTI** vul-

nera, pectoris vnum, manuū duo, totidem pedum, quæ in propatulo posita, pentalpha ipsum cōmodè constituūt: patefactis enim manibus, quæ deorsum à lateribus porrigantur, pedibusque ipsis modicum diuaricatis, puncta æquidistantia quatuor assignantur, quintū verò in ipso pectore costas inter: à quibus punctis lineæ quinque numero æquales omnes, quæ altera in alterius punctis se contingant, *πυτάλειμοις* faciunt, duæ quippe à pectore ad vtruncque pedem, duæ alteræ in chiasmi ferè modum decussatæ à dextera manu ad pedem læuū, atque læua ad dexterum, quinta ab alterutra manu ad alteram. Neque *παρρηγοίς* id fuerit, si que de salutatione Lucianus

collegit, salutem subiecerimus. *χαίρεις* ait ille, hoc est, gaudere, antiquam fuisse salutationem, cuius exempla complura ponit. Platonī demū visum esse amicabilem hanc compellationem in *ὀπρωτῆς*, quod bene agere est, conuertere: vnde noſter Horatius vtruncque complexus morem, epistolam ad Celsum ita exorditur:

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinouano,

Musa rogata refer.

Verū Archytas Pythagorā secutus vnā cum ple-risque alijs eiusdem secte, *χαίρεις* atque *ὀπρωτῆς* repudiatis, *ὑγιαίνδης* inducere, quod mox alter alteri scribes vsurparunt. Latini horum sententiam approbantes, **SALVTEM**, ut apud Tullium & alios frequentissimū, perscripserunt.

runt

erunt verò sapientissimi viri compellationem huiusmodi & animæ & corpori esse maximè cōgruentem, & simul omnia intra se mortaliū bona complecti. Quin etiam Epicurum ferunt, qui voluptatem maximè omniū adamavit, in quibusdam doctis admodum epistolis non χαίρειν, sed ὑγιαίνειν præscripsisse.

I N F I N I T V M.

Sed ut iā ad priores illas vocales redeamus, earundē literarū numerus infinitum significat, si quem sequimur codicem fidelis est, quod alij vulgata exemplaria secuti, rudem, alij inexpertum traduxere, quod ἄπειρον apud Horum habetur. Neq̄ sum nescius ἄπειρος dici posse πρὸς δὲ μὴ ἔχειν τέλος: verum ἡσδὲμ αὐτοῖς etymologicis dicitur etiam πρὸς δὲ μὴ ἔχειν τέλος, quòd finem aut terminum non habeat. Hori verò autoritate dicunt ἄπειρον significare tunicam, quæ non habeat exitum, eoq̄ significato Sophoclem in Polyxena dixisse:

χιτώνας δ' ἄπειρος ἄδ' ὑπὲρ τε καὶ ἔξωθεν.

Malorum amictus tunica te exitu carens.

subintelligendum, perdet. Et apud Euripidem Oreste:

ἢ πόσον ἄπειρον πῶς ἄλλοσ' ὑφ' ἄσπερον.

Textum maritum impermeabili induens.

Est & alia ratio cur hīc infinitum significare locutionem eam contendamus, quā ex ipsius numeri ratione desumimus, quē Pythagoras immobilem dixit, suaq̄ firmitate solidum, adeoq̄ plenum, ut quod infinitū in rebus est, ipse comprehendat. Sedenim super hoc loco suo in numerorum hieroglyphicis locupletius.

P R I N C I P I V M E T F I N I S.

ET ne ab infinitate hac discedamus, quæ germana est æternitati, minimè prætereundū videt, quòd hieroglyphicū primæ huius apud omnes literę significatum, quod in diuinis habetur literis, principiū exprimit, veluti α apud Græcos vltima, finis est indiciū: vnde illud iam omnibus cognitū, Ego sum alpha & ω. Apostolus autem epistola quam ad Ephesios scribit, Deum proposuisse dicit in semetipso, ad dispērationem adimpletionis temporum, ad caput, id est, ad initium reciprocare vniuersa in Christo quæ sunt super ccelos & super terras in ipso. Et duas Græciæ literas, primā scilicet & vltimā, sibi induit Dominus, initij & finis concurrentiū in se figuras, vti quemadmodū A ad ω replicatur, ita ostenderet in se esse, & initij decursum ad finem, & finis recursum ad initium, ut omnis dispositio in ω desinens, per quem cœpta sunt, per verbum scilicet Dei, quia caro factum est, proinde desinat quemadmodū & cœpit, & à Deo in Christo omnia reuocarentur ad initium. Repetuntur hæc à Tertulliano lib. de Monogamia, vbi secundas impugnat nuptias. Apud Hebræos, quorū tam multa cum Ægyptijs cōmunia sunt, magna est significationū sylua singulis in literarū characteribus: sedenim hæc quia latissimè apud Cabalistas explicantur, ne actū agerem, prætereire consilium fuit: ea siquidem nos tractanda desumpsimus, quæ per rerum figuras, non per literas scribi consuerunt.

F A T V M.

Addunt & Fatum, siue Parcas, per eādem vocalium designationē intelligi, non tam ob Planetas septem, qui Fatorum ministri sunt, vti latius in Stella disseruimus, quàm ob id quòd imago Dei habetur Septenarius, dux idem & princeps vniuersorum, immobilis, indomitus, omniū victor, gubernator omnium, de quo plura eo loco habentur, vbi de numerorum significationibus ordine suo disputatum est.

Pierii Val. Liber.

DE LIBRO.

Literis ad librum transire ipsa rei natura compellit : literæ siquidem locutiones adstruunt, locutiones orationem, librum oratio.

ANTIQUITAS.

DEscripta folia, codicilli, vel liber quomodocunq; compaginatus ob signatusque, antiquitatis hieroglyphicum esse perhibetur. In manu enim scriptis Hori codicibus παλαιότῃα δηλοῖ legitur, nō παλαιόταβλις. Folia quidem codicilliq; propterea quod antiquorum mos fuit in folijs & quarundam arborum corticibus scribere, vnde & codicis & libri cognomēta permāsere. Et apud Maronem Æneas orat, ne Sibylla folijs mandet nomina,

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

Ideo verò ob signatus liber, vt superius, quòd in eo vel veteres sapientū disciplinæ, vel res gestæ, longæ posteritatis memoriæ cōmendentur, atq; ita liber, vt diceret Horatius, Longū scriptori prorogat æuum. Stesichori poetæ statuam senilem, incuruā, cum libro, temporibus suis fuisse in Sicilia tradit Tullius Verrius. Et nos Romæ apud Raphaelem Vrbinatem marmorcam Philemonis statuam validè senectutis vidimus, qui vna manu volumen replicatum cōtinebat, alteram ad mercedem operis passam porrigebat: de cuius auaritia in scriptis suis venundandis alibi meminimus. Sed quoniā de literis sermo fuit, quæ Musicam significant, Musica verò tam animi quàm morum concordiam & cōcinnitatem ostendit, vt in Lyra cōmonstrauimus, succurrit mihi q̄ memorabile sit cōmentum illud Athenodori philosophi, qui Augustum Octavianum docuit philosophiam. Nam cū videret hunc ad iracūdiam facilè cōmoueri, ne asperum aliquid statueret ex quo postea pœnitentiā subsequutura esset, eum monuit, vt vbi irasci cœpisset, quatuor & viginti illas Græcas literas memoria recenseret, vt illa concitatio, quæ momentanea est ac breuis (vt Horatius ait) furor, aliò traducta parui temporis interiectu languesceret: quod & alij Augustum imitati non sine fruge factitarunt. Saluete igitur literæ verè sacræ, verè cœleste donum beneficio summo mortalibus elargitum, siue vos Musicam, siue concordiam, siue animi concitatoris impetum componatis. At quanta mox in dictionibus, quanta in orationibus virtus, si pura ipsa, nuda, simplicia, & inania propemodū elementa tantum habent viriū, vt soni, quæ singulæ reddunt, cōmemoratione saltem, à perperam factis inceptisq; abstinere compellunt?

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISSIMVM ARNOLDVM ARLENIVM, DE IIS QVÆ PER INCVDEM, MALLEVM, ARATRVN, FLAGELLVM, FRÆNVN, Laqueū, Catenas, Iuga, & Vncum, significant, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Non sum nescius, Arnolde eruditissime, vbi cōmentarij huius tibi dedicati titulum inspexeris, animo te cōcitatore ac subirato forsitan dicturū esse, quorsum mihi incudes has & malleos, aratra, flagella, fræna, laqueos, catenas, iuga, & odiosum vbiq; nomen vncum, id genus? an ego veluti Vulcanus alter fabrilem facere iubeor? an alia quæris vincula mihi superinycere, quàm quibus opprimor, tot Aegyptiorum nugis, vt recta & castigata prodire possint, procurandis? Tolle tolle ista, & exquire aliquid & excude quod

quod me deceat, vel unde optatissimum mihi possim otium comparare. Responsurus sum, Bona verba quaeso Arnolde mi, nullū hinc tibi bellum intentatur, nullū paratur incommodum: mea nec instrumenta sunt eius generis, ut vel sedens, vel stratus, nullo labore singula possis attrectare: quòd si quid in his laboris desumendum fuerat, id à me iam exhaustum tibi persuadeas. Memineris tantum Pieriū tui memorem esse, nihilq̄ cogitasse quod tibi vel molestum, vel incundum accideret, aut minime liberale: voluisse verò in hac comentariorum suorum diuisione, te sibi vnanimi amicitia necessarium, in adoptionem ad rerum suarum participationem admittere herciscundæ familiae iure. Quod verò instrumenti tibi euenisset, ne vlla heredum cauillatione auferri posset, donationis etiam nomine censeri: sed qua simplex donatio sit, nulla eius Homeriaci carminis additione facta,

δὴ τότε μοι χαίροντι φέρεις πρὸς δῶματα.

Sed hæc plus nimio, cum amicitia nostræ simplicitas omnia boni consulere debeat, nullaq̄ indigeat ratiocinatione quicquid dictum factumq̄ sit. Quid verò sibi velint instrumenta tot, facile discas ex eorum vnoquoq̄ quod in manum sumpseris.

DE INCUDE

INTER instrumenta primum nō iniuria locum occupant Incus & Malleus, quorum quidem opera ea sunt instrumenta quæ faciendis reliquis ministerium præbent. Ab incude igitur prius exordiamur.

DVRANDVM.

INuiciorum inuentū esse putaram olim, ut ad casuum damna ferendo vindicanda, Incudem quis proponeret, sed posteaquam in Græcum distichon incidī, luculentum quidem, sed incerti autoris, figmentū hoc antiquum quid sapere perspexi. Est id huiusmodi:

ἄγμων μέγιστος ὃ φοβέται τὸν φόβον,
 ἔνδ' ἐχέφρωσ' ἀδύνατον ἐλκεσαν βίαν.
 Sirepitus nec incus maxima horrescit, neq̄
 Mens firma quaquæ traxeris, violentiam.

Incus igitur hieroglyphicum fortissimi ponatur animi, siue pro præcepto, quo in aduersis durandum admoneamur, neq̄ vllis procellarum sæuientium tempestatibus moueamur, sed contra Fortunæ quantūlibet iniuriosæ ictus enitamur, ne vllus labefactādi locus illi relinquatur. Neq̄ aspernatus est Cicero hieroglyphicam huiusmodi similitudinem lib. de Orat. secundo, vbi dicit, Assiduis vno opere eandem incudem diem noctemq̄ tundentibus, de ijs qui perstāte, ut Lucretius ait, labore vincunt, quod designarunt facere.

TERRA ET AQVA.

SED quæsierit hinc fortè aliquis, quid sibi voluerit Homerus per incudes duas, quas Iupiter se Iunonis pedibus appendisse dicit, quam prius aureo funiculo suspenderat. Atqui fabularū vbiq̄ aërem per Iunonem intelligimus. Funiculus autem aureus æthram stellarum globis conspicuam ostendit. Incudes verò duæ terram & aquam, inter quæ Iuno ipsa suspensa confingitur. Hinc Fulgentius ex autoritate Theopompi in Cypriaco carmine, & ex Hellanico ἐν τῇ τῆς Διὸς ἐπιθροῦν, Iunonem ait ab Ioue vinc̄tam catenis au-

Pierii Val. Malleus.

reis, & incudibus ferreis degrauatam. quamuis prauè quidam, deprauatam le-
gunt: sed longè fecdius interpretantur, dum exponunt deuirginatā: & quod ma-
gis rideas (animaduerte hominis phrasin, & impudentiam) depudicatam, immi-
nutam, incudibus veluti stragulis & lecto geniali præpositis, ob nimij tendoris
& libidinis impatientiā (sic ille stolidus insanit, & enormia longè magis sibi con-
fingit super angelis.) Nec tamē me præterit, alicubi legi angelos quosdā depra-
uari, & compedibus coërceri: sed ibi deprauari non significat depudicari, vt stu-
por iste putat, sed gratia lumineq; Dei priuari. Homeri autē carmina, vnde hæc
à Theopompo & Hellanico desumpta sunt, habentur Iliad. o.

ἢ ἔμνησ' ὅτι κρέμω ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποσειδίοις
ἀκίμωνας ἦκα δύο, ποδὶ χόροισιν δὲ θεομόν' ἰν' ἰλα
χρῦσεος ἀρρήκτους, οὐδ' οἱ αἰθέρι κἠ νεφέλῃσι
ἐκκρέμω ἠλάσεόν δὲ θεοὶ κ' ἔμακρον ἔλυμπον, λίσου δ' ἐκιδύαντο.

Non memor es cum te de summo pensilem Olympo

Demisi, vtq; pedes geminas graue pondus ad imos

Appendi incudes, manibusq; tenacia vincla

Ex auro inieci: aeris tu in nubibus alte

Pendebas, fremuere Dei per aenea cæli

Templa indignantes, neq; te dissoluere quisquam Eualuit.

DE MALLEO.

Maleus Malleus, vt diximus, non indecenter adiungitur: de quo qui-
dem apud Ægyptios nihil habetur, apud diuinarum literarum autores
multa reperiuntur.

Videtur verò Malleus pro malorū irritamen-
to accipi: arma siquidem, pugiones, cuspi-
des, & cultros malleus excudit, vnde mala tot in
mortales oboriunt. Eo etiā fiunt tubæ ductiles,
per quarū clangorem animemur in bellum. Eo
franguntur opera, & quæ solida sunt conerunt.
Quare nōnulli diuinarū literarū interpretes Za-
bulum per mallei figurā intelligunt, à quo malæ
omnes procedunt cogitationes, prauaq; cōsilia,
& bonorū operum perturbationes. Hunc mal-
leum hieroglyphicōs vniuersæ terræ contractū
cōtritumq; intelligit Hieremias aduentu Christi, subindeq; confringi quotiens-
cunq; prauis posthabitis operibus, ad rectā viuendi rationē cōuertimur. Vnde
ait Apostolus: Deus autem conterat satanam sub pedibus vestris quamocyssi-
mè. Sed super hoc plura legas homilia tertia in Hieremiā apud Adamantiū. Za-
buli verò nomen, quo Theologi veteres plurimū vtuntur, idem est quod diabo-
lus, vt Zacynthus per resolutionē Diacynthus. Theocritus, καλὰ πόλις ἔδικνωτος,
quod & alibi notauimus.

MALORVM IRRITA-
mentum.

DE SISTRO.

Sistrum in Cleopatræ manu Virgilius statuit. Idem in Isis sacerdotūq;
& Regū aliorū manibus spectatur, mysticū quidē instrumentū, sed quo
crepitum admodū sonorū prociebant, de quo apud Maronem legas:

Regi-

Pierii Val. Aratrum.

nunc Aphrodisias, nunc Saronia, nunc Apollonias, & Anthanis. Peloponnesiacam autem hinc intelligo: nam alia est omnino Træzen iuxta Malsiliam, quæ pertinet ad Italiam, à qua prouincia etiam ipsa Træzenis olim nuncupata. Sed ut ad priorem reuertamur, Pausanias Palladem & Neptunum de regione ea certamen inisse tradit: pugnam Iouis sententia diremptam, qui regionem communem utriusque eorum esse sanxerit: eaque de causa Palladem apud ipsos *πολιάδα καὶ θειλιάδα* nuncupatam, Neptunum verò *βασιλία*, esseque in eorum numis vna parte tridentem, in altera autem Palladis ipsius caput.

MANTINEA.

IN Mantineensium etiam scutis tridens signatus erat, quare eius urbis ciuis per gestamen id cognoscebatur, ut apud Pindarum.

LEGIO VIGESIMA.

Spectare est Brixiae antiquo in monumento tridentem in insignium quorundam militarium medio positum, in candelabri quodammodo speciem figuratum, supra quem literæ sunt, *LEG. XX.* Inscriptio est, quæ Lucium Antonium Fab. Quadratum in torquibus & armillis ab Tito Cæsare bis donatum indicet.

DE ARATRO.

Anta fuit olim agriculturæ reuerentia, tantusque honos illi semper habitus, ut veteres sceptrum Regia in Aratri formam effigierent, quo & ipsi quoque sacerdotes perinde ac Reges utebantur.

DEMOLITIO.

Circumducendi verò aratri observatio non in cõdendis tantum urbibus reperitur, verum etiam in euertendis delendisque. Quare illud apud Modestinum Digestis lib. VII. tit. Quibus modis, &c. obseruandum: Aratro in ciuitatē inducto, ciuitas esse desinit, ut passa est Carthago. Eoque spectat Horatianum illud primo Carminum:

Imprimeretq; muris

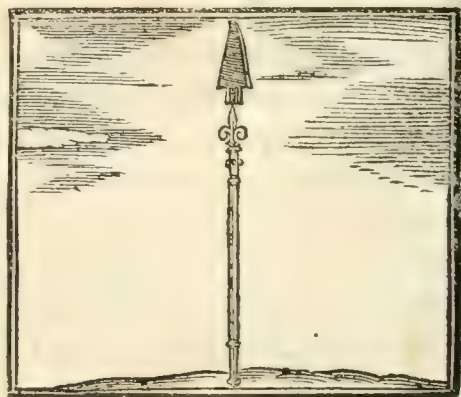
Hostile aratrum exercitus insolens.

Et secunda Philippica M. Tullius: Ut vexillum videres, & aratrum circumduces, cuius quidem vomere portam Capuæ penè perstrinxisti.

AGRICVLTURA.

Nimirum etiã est aratrum agriculturæ frumentarijque prouentus signum, ut in numo argenteo cernere est, cuius inscriptio est ab occipitio, *SCIPIO IMP.* cuius caput elephantino est insigne capite, quod dubio procul Africanum signat: infernè aratrum pulcherrimè factum. Ante faciem spica, inde literæ, *Q. METELLVS.* Ab altera facie sigillum nudum, cuius dextera innitit femori: læua supra magnam spicam toto brachio exporrigitur: literæ hinc, *REG. F. C.* inde, *EPIVS.* De frumentaria verò Africæ seracitate alibi sæpe dictum. Quod verò Prophetæ olim dixerunt, ex Sion procedet lex, & verbum Domini de Hierusalem, corrigetque

SCEPTRVM REGIUM.

rigetq; vim magnam populorum, vt cōcidant gladios suos in aratra, & frameas suas in falces: Irenæus lib. in Valentinū quarto, pacificum Christi dogma præmonstrasse tradit. Christiana igitur institutio ad pacem, ad concordia, ad vnanimi-
tatem comparata est. At quò nos decidimus? quæ nobis tempora destinata sunt: quibus quæ plurima tam publicè quàm priuatim Christianis accidunt ma-
la, non aliunde sint, quàm ab ipsis Christianis.

DE FLAGELLO

AVGVSTVS MENSIS.

IVniorum inuentū est, per flagella duo frumentaria in transuersum alterius alterum posita, Augustum mensē indicare, quòd eo potissimum tempore tritura peragatur, inter messem scilicet & vindemiā, nisi hoc fiat, agricolis vix, quòd agant, habentibus. Sedenim cum nō eadem sit regionibus omnibus titurandi ratio, hieroglyphicū hoc r̄s tantum in seruiet, quibus id instrumenti vsui est.

IMPERIVM.

ID receptius apud veteres est, vt per flagellum imperium significetur, quòd sepe in Consularibus numis cufum obserues. Quinetiam in coniecturali disciplina nihil ab hoc diuersum notat, quòd vel ipsius M. Tullij Ciceronis somnio fatis innotuit, cum is C. Cæsarem in Capitolium profecutus, Augusto viso, affirmauit ipsum esse, cuius imago sibi secundum quietem obuersata, cœlitus aurea catena demissa, cui Iupiter flagellum obtulisset.

TOLERANTIA.

Est & tolerantia symbolum per se manifestum satis flagellum ipsum, quò vno signo Laconum patientia verberibus tolerādis assueta, clara & illustris habebatur. De qua Tertullianus: Certè Laconum flagella, sub oculis etiam hor tantium propinquorum acerbata, tantum honorem tolerātię domui conferūt, quantum sanguinis fuderint.

DE FRAENO

R E X.

A officio verò gubernandi regendiq; habenæ quoq; in Regis significatum veniūt. Hinc frænum nonnulli in Fortunæ manu statuunt. Hinc plerisq; locis eadem clauum tenet nauigij gubernaculū. Sed habenas tenere, pro regere, passim apud autores vsurpatū. Quia verò funē ex corio primū fuisse cōstat, vt naues apud Homerū *ἄρῆσι βόταισι* ligant, funes interdū habenas vocitari cōperias. Et nostri Bellunēses, toto agro, validissimi funes ex crudo corio in ligulas longas sec̄to, in tricasq; mox arc̄tè complicato conficiunt, quos etiā rusticorū vulgus funes appellat. Quin & Virgil. vetustatis amator dixit, clasiq; immittit habenas, cum funes intelligeret velo regendo aptos, vt Cælius Urbanus antiquus grāmaticus interpretat. Quanc̄q; eruditissimi nostro tempore sint, qui eo loco habenas metaphoricè pro clauo positas arbitrentur.

TEMPERANTIA.

EAdem porrò ratione qua clauus in nauī moderationem significat, frænum etiam moderationem, tum quam Theologi nostri temperantiam appellant, significare dicunt. Nam quòd temo nauibus, id æquis frænū est. locatur in hanc sententiā Plautus, Rudente, nauem pro equo intelligens, vbi sacerdos ad puellas eiectas ait: Nempe equo ligneo per vndas cæruleas estis vectæ. Camus &

Nn

Pierii Val. Frænum.

frænum idem sunt, quamuis camus ad inflectendam ceruicem comparatur, frænum ad oris, ac perinde totius corporis regimen. Horum significatum est, malarum incitationum coërcitio, vt exponunt Theologi eo loco, In camo & fræno maxillas eorum constringe qui non approximant ad te. Dicitur autem κέμϑ ab inflexione πῖρᾶ ὃ κέμϑω, quod domare est. Huiusmodi enim fræni genere desultores vtuntur ad pullorum ceruices intactas edomandas. Nemeseos porro signū ab antiquis celebratū, insigne cubiti mensura manu prætenta, necq; nō fræno, in hunc scilicet modum:

Ἡ Νέμεσις πωλέγϑ τῶς πῖρᾶι, τῶ τε χαλινῶ,

μήτ' ἀμεζόντι ποιῆν, μήτ' ἀχάλινα λέγϑν.

De qua ita nos:

Una manus cubitum ostentat, gerit altera frænum:

illa, modum serua, hæc admonet, os cohibe.

DE TURBINE PVERILI.

HAbenarum mentio turbinem in memoriam attraxit, quia turbinis cōcitatō ab habena est. De hoc autē Græci Latiniq; potius, quàm Ægyptij, quātum inuestigare potui, meminerunt. Quoniam verò clari admodum viri similitudinem à rhombo, qui turben est, desumpsere, quid in eo lateat hieroglyphicum exponere, visum est operæ precium.

VEHEMENS MENTIS AGITATIO.

Est autem rhombus, vt hinc exordiamur, lignum buxeū, vel ex solidiore aliqua arbore tornatum, plana lataq; primū basi, cono sensim in angustū abeunte, cuius apex clauo armatur ferreo. Vfus eius in puerilibus ludis cū antiquissimus fuerit, Florentini, apud quos plurimū exerceēt, cum vulgò Palæon appellant, vocabulo ipso vetustatē indicante. Implicatur is à cuspide prælongo loro, atq; ita ludo puerili, quanta vi fieri potest excussus, basi supernè, cuspide infernè versa solo alliditur: dum verò ab intorto se loro explicat, in rapidissimā concitatur vertiginē, atq; ita volubiliter rotatus, spatijs ampliter curuatis hac illac fertur: pueri superinstantes flagello illum exagitant, acriq; intorta plaga impetum vehementiorē adijciunt. Turben hic à Tibullio, à Marone autem turbo, vt Sospiter Charisius obseruauit, dicitur. Ob eam igitur concitatissimam vertiginem agitationemq; poëtæ mentis volubilitatem, quæ nullo possit loco cōsistere, rationē ue sedari, quod plurimū in furore accidit, expressere. Atq; ita Tibullus amatorio furore exagitatus, de se dicit:

Nanq; agor vt per plana citus sola verbere turbo,

Quem celer assueta versat ab arte puer.

Ludum hunc Maro dilucidius pinxit, vbi correptam furijs amatā reginā nusquam cōsistere posse, ita luculenter ostendit, vt versus hi, vel decies repetiti, nullius vnquam tædio recitentur:

Cen quondam torto volitans sub verbere turbo,

Quem pueri magno in gyro vacua atria circum

Intenti ludo exercent: ille actus habena

Curuatis fertur spatijs, super inscia turba

Impubesq; manus mirata volubile buxum

Dant animos plaga. Non cursu segnior illo

Per medias vrbes agitur, populosq; feroces.

Quoniam verò inter furoris species quinq; à Platone memoratas amatorius locum obtinet, rhombum Magi alliciendis amatoribus aptum veneficij adhibere:

hibuère: de quo apud Theocritum, Pharmaceutria.

DE COLV ET FVSO.

Ecq̄ quidem in mystico hoc scribendi genere contemnendæ sunt colus & fusus, cum ex ijs antiquissima quædam referantur significata.

F A T V M.

Per colum autem & fusum significari fatū, longè manifestius est, quàm vlla debeat cōmentatione vltèrius explicari: plena siquidem sunt poetarū volumina, fatū ipsum per stamina, per fusum, per colum, per fila vbiq̄ significantium. Tris verò Parcas illas huius negocij arbitras, qua de causa vetustas finxerit, Platonem latissimè interpretatum alibi diximus. Tris autem illas esse, quarū vna colum sustineat, altera neat, tertia adactis in fila forcipibus modò hæc, modò illa occet: ita rebus quotquot in mundo sunt, ortum, auctum, interitum esse proprium, ignorare neminem crediderim. Si verò tabulæ huius seriem quis deliniari sibi cupierit, ita picturam digeramus, vt Clotho vestem induta versicolori rem, cum corona septem stellis insignita colum teneat ingentem admodum. Lachetis veste passim stellata insignis, manibus in pendentium magno numero forum fila immisisis, modò hunc, modò illum torquere videatur, vtraq̄ palma ad torturam composita. Atropos atrata insultet filis forfice detruncandis. Fusi solo passim iaceant, alij modico, alij plurimo obuoluti stamine. Fila varijs sint picta coloribus. Minimè verò dissimulanda sunt, quæ filo super ex diuinis literis tradit Hesy chius: subtegmen quidem mortalium intentionem indicare, stamen verò Dei nutum, vtpote firmiter, eaq̄ gratia quæ stabilis atq̄ incōmutabilis in nobis permanet, quæ nostræ intentionis subtegmen admittit, vt boni operis indumentum contextatur.

Quòd verò colus & fusus nouā nuptā indicet, aliquis fortè dubitarit. Sciendum autē id inde sumptū boni ominis causa, quòd. 3. Ceciliæ, quæ alio nomine Tanaquil Tarquinij Prisci vxor fuit, lana cum colo & fuso in templo M. Ancidiutissimè adseruata perduravit, cuius rei mentionem facit Varro. Et quoniam res Tanaquil feciliter celsit, institutū vt nubentes virgines comitareẽ colus compta, & fusus cum stamine. Hinc gratulari libet antiquitati patriæ meæ, vbi toto territorio mos adhuc huiusmodi obseruatur, vt postero die quo noua nupta traducta fuerit, mane præstò sunt domestici cōiunctiores sponso, cum colo & fuso, quos nouæ nuptæ offerant, armaq̄ alia, quibus opus aliquod domesticum fieri solet. quanquā vulgus interpretatur id ea de causa fieri, quasi subinnuere velint, hesternum quidem diem & genialem & festum fuisse, postero autem ad officia muliebria redeundū. Nam & alibi de olla meminimus, quam noua nupta postero à nuptijs die iuebatur à socru petere, quam illa peracerbè cōuicijs etiam superadditis abnegaret. Sedenim tam per uulgatus de colo fusoq̄ mos, antiquitatem illam sapere mihi videtur.

N V P T I A E.

PAVLATIM QUID EFFECTVM.

Separatim autē per fusum glomo obuolutū, sunt qui paulatim quid effectū intelligant, quod apud veteres nusquam inueni. Nam fila ipsa dum nentur,

Pierii Val. Laqueus.

paulatim coeunt, sensimq; torquentur, & ex molli vellere lino'ue per patientissimam contationem in eam soliditatem ac firmitudinem, quae operibus faciendis apta sit & idonea, coalescunt.

ATcolus atq; pensa tantum, staminibus abruptis, mortis habere significationem tradunt, vulgata quam citauimus Parcarum fabula, quarum munus esse diximus, suum unicuique rei finem praescribere, inde etiam ficto nomine, quod, ubi fatalis aduenerit dies, nemini parcatur. De vi autem earum, quam ἀμετάστροφος esse dicit Plato, nos inconuertibilem dicere possumus, quoque pacto non circa stabilem corporis sanitatem tantum, verum etiam ad animos in legum cultum & obseruantiam inducendos munus exerceant suum, quin legibus & sanctionibus firmam praestet incolumitatem, duodecimo Legum libro circa finem Plato differit: ibidemque interpretes de fixarum stellarum orbe multa. Lachesis quippe firmamentum esse (ut superiorem fabulam apertius interpretemur) in cuius stellis vires sortesque inferiorum omnium contineantur. Clotho vero Planetarum ceterum, in euoluendis rerum sortibus firmamento subministrantem. Atropos denique Saturnum, qui stabilitate sua eductas in effectum sortes immutabiliter confirmet: quae quoniam late apud eos disputantur, a me nunc praetereuntur.

M O R S.

DE LAQUEO.

Haec vero Parcarum lina in opus deducta, laqueum neuere, artificumque astu composuerunt: de quo dicere non fuerit importunum.

A M O R.

LAqueus vel vinculum, nunc rete, nunc decipula quolibet, amorem hieroglyphice significat, quippe qui artibus his homines conuenetur, taciteque aggressus incautos in insidias trahat. Addunt etiam nonnulli hamum, de quo loco suo dictum. Quod ad laqueum facit, aliqua spe proposita voluptatis ita decipimur, veluti feras quoque apposita esca, spe boni capere moris est. Neminem enim facilius decipias, & arbitrio colligaris tuo, quam amantem: unde etiam vinculum, & vincendi, & captiuum reddendi, significatum habet.

V E N V S.

IPsi vero Veneri amoris genitrici a vinculo nomen inditum: siquidem a viere, quod ligare est, dicta ait Varro. Quod vero apud Lacedaemonios Venus cognomento Morpho, pedicis circa pedes obuolutis ostendebatur: nam Tyndarum ferunt coniecisse Venerem in vincula, quod filiarum opprobria, quae impulsu eius acciderant, vlcisceretur. Sedenim Pausanias figmentum hoc a vulgi fabula summoet, remque eruditius hieroglyphice interpretatus, ea specie significari tradit, quod debeant mulieres erga viros suos in fide firmiter & constanter permanere. Nostri in vniuersum castitatem & sobrietatem ita comparandam monere, si tali utamur hieroglyphico, dum aiunt,

Compedibus Venerem, vinculis constringe Lyæum.

D I A N A.

APud eosdem Lacedaemonios Dianae simulacrum, quod Iphigenia & Orestes

stes ex Taurica regione detulerūt, vitice colligatū colebatur, nempe quòd eam auferētes viticū falciculo obuolutā occultauerint. Huic quondā homines forte ductos immolabāt, quod sacrificij genus Lycurgus in Epheborū flagra cōmutauit, simul vt aram Dianæ, quod ipsa oraculo sibi deponere visa erat, humano sanguine conspergeret, simul vt plagarū cōtemptu fortiorē redderet iuuentutē.

A Pud Caphyatas Arcadiæ populos, Dianæ astrangulatae simulacrum, atq; eidem templum erat. Significabat id, non hieroglyphicè, sed historicè, rem super ea gestam, propterea quòd pueri quidam circa templum ludentes funiculum repertum simulacri collo iniecerunt, se Dianā suspendisse dicentes, quos Caphyatae lapidibus obruerunt, oraculo inde moniti eos se pelire, & sacra quotannis facere, cū eorum vxores omnes abortiuos partus ederent. autor

DIANA STRANGULATA.

FIRMITAS.

S Vum verò ἐνάλιος Lacedæmonij pedibus vincitū colebant, cuiusmodi vestutissimā apud eos statuam fuisse Pausanias attestatur, ne scilicet aliorsum ab vrbe sua secederet, sed in ea firmus stabilisq; permaneret. Cuiusmodi insania Tyrios etiam vexauit, quo tempore ab Alexandro Macedone obsidebantur: nam & Apollinis ipsi sui basin aurea catena religarunt, cū quidam in concionem progressus affirmasset, visum sibi per nocturnam quietem Apollinem dicere, velle se transire ad Alexandrum: post quod vinculum iniectum, cum insuper Tyrj Alexādrinum cognominarunt. Sedenim aliorum quoq; deorum statuis Plutarchus ait Problematis Tyrios vincula solitos iniicere, id scilicet indicantes, quòd lento gradu in scelerum castigationem ferantur. Et Horatij locum de pœna quæ claudo incedit pede, in hanc eandem sententiam Porphyrio interpretatur.

I V N O N I V S.

E T ahenea Milonis statua in Olympia fuit, quæ super discum posita vincitū simul pedibus inniti videbatur. Malum aut Punicū sinistra tenebat. Dexterae digiti recti, & ridentibus similes apparebant: vittaq; caput habebat redimitum. Rem ita interpretatus est Philosophus Tyaneus, vt Milonem athletā dixerit Iunonis sacerdotem à Crotoniatis institutum, idq; mitram & redimiculum indicare. Arborē verò malum Punicā solam in Iunonis honorem plantari.

FORTITVDO ATQVE TEMPERANTIA.

Q Vanquā alij eruditionis hieroglyphicè non ignari, dicunt pedes colligatos id significare, quòd fortissimus is athleta nullius viribus ex eo loco, vbi semel constitisset, dimoueri posset. Malum manu comprehensum, digitorum eius fortitudinem indicare, quod identidem nullius conatu auelli posset. Porrectionem verò digitorum eodem roboris argumento significasse, quantū illi virium inesset, quòd à quoquam vel robustissimo, neq; inflecti, neq; dimoueri potuerint. Per vittā verò temperantiā hominis aiunt indicari: athletæ enim vires suas ea potissimū ratione custodiebant, quòd ab ijs quæ corpus eneruant libidinibus studiose admodum abstinebant.

Pierii Val. Laqueus.

Nec̄ quidem Dianæ tantum simulacrū ob-
ligatū erat apud Arcadas, verum etiā Mi-
neruē signum obligato crure ostendebat. Signi-
ficabat id vulnus, quod ipsa à Teuthi Arcadū
duce acceperat, dū illi suadere, & obstare cona-
tur, ne Græcorū societatem desereret, quam ipse
ob similitudinem in Agamemnonē repudiauerat.
Teuthis autem apud Arcadas colebatur, & cer-
tamen id cum Minerva illi laudi adscribatur.
De stupore verò & imperitiā Arcadum, qui ni-
hil cum Minerva commune aut sociale habue-
rint, in Quercu, atq; etiam in Asino, satis dictum.

MINERVA ARCADICA.

SEMEN IN VTERO.

Saturnum Apollodorus alligari ait per annum laneo vinculo, & solui ante
diem sibi festum mense Decembri: atq; inde prouerbiū, Deos habere pedes
laneos. Hinc verò significari semen in utero animatum (nam à fatu Saturno no-
men) in vitā grandescere, ac donec erumpat in lucem, quod decimo fieri mense,
et Virgilij & aliorū testimonio, ijs quæ rectè ferunt, comprobatur, mollibus in-
terim naturæ vinculis detineri. Sunt verò qui referant id ad tempora, quæ certa
naturæ lege connexa sunt: vel quòd fruges omnes vinculis nodisq; quibusdam
alternentur: vel quòd in Tartara cōiectus, propter loci, in quo versatur, profun-
ditatem, quasi quibusdam ibi vinculis detineatur, vt deportatus. Alij fictum vo-
lunt ob motus tarditatem, de quo alibi.

ARTIFICIOSVM OPVS.

Quæ verò vincula statuis, quas Dædalus elaborasset, iniici solita sunt, id si-
bi volunt, artificiose adeò fuisse fabrefactas, vt abire viderentur, quo circa
vinculis compescendæ essent. Meminit huius rei Plato in Menone: Dædali si-
gna, inquit, ni religata fuerint, abire & fugā arripere: vbi verò reuincta sunt,
consistere. Proinde si quis aliquod eius habeat, & solutum esse sinat, incertā eā
esse possessionem, perinde ac si quis seruum habeat fugitiuum. Et primo Politi-
corum Aristoteles Dædali statuas memorat, quas vulgus spontè moueri, & o-
pus facere dicitasset. Nec̄ desunt qui ligneam Venerem à Dædalo fabricatam
autument, quæ argento viuo infuso moueretur. Hinc quotiens opera huiusmo-
di & pulcherrima et absolutissima esse ostendere voluerimus, si Platonis senten-
tiam approbemus, corū pedibus, aut quæ opportunior fuerit parti aliquid ad-
alligabimus.

NEQVITIA.

Iuniorum inceptum esse volunt nonnulli quantiuis precij viri, amorem obli-
gatis oculis pingi: nec̄ id antiquam sapere eruditionem, cum cum ipsi dicant
oculatisimū. Pleriq; tamen veterū, vt Theocritus, Menander, Archilochus, &
ē nostris præcipuè Virgilius, amori cæcitatem attribuerunt, cum scilicet amo-
rem intelligentes, cui assidua est comes nequitia. Affectum enim in turpitudinē
cæcum esse, nemo non dixerit. Appetentia enim quæ ab oculorū sensu est, intel-
lectum concitat ad voluptatem: ea verò tali orta principio, quæ putat in conspe-
ctu esse bona, ea tantum concupiscit, addictaq; sensui à cōtemplatione auertit,
nec̄ sui compos est vt possit eligere. Impetu igitur raptatur, & in furorē fertur.
Furor dubio procul intellectum obcæcat: quiq; ita affectus est, is cæco carpitur
igni.

igni. Qui verò electionis est compos, auream colit Venerē, nihilq; prius curat, quam cæci stimulos auertere amoris: cæci, quia dubio procul affectus ille à sensu rectus, aut exoculatus est, aut ita oculos habet obligatos, vt nec quę attingūt ad rē, nec sumptus videat. Quòd verò sint qui, Cæco carpitur igni, expōnāt, cæcò, validiore, quia dixerit Ouidius, Quoq; magis tegit, tanto magis aestuat ignis: cur nō dixere potius, cæco, intellectus & ratiōis lumine priuato? Id tamē actiue, quia non videbat omnino Dido quò rueret, quò raperetur, in quantā ærumnarum tragœdiā se præcipitaret. Amat Scyllā Glaucus: Scylla lupis est canibusq; succincta, quod meretriciā proteruitatē & impudentiā ostendit. Glaucus idem vel cæcus, vel vt significantius loquamur, luscitiosus, & glaucoma cecitas Latinis est. Sed cur nō ea etiam de causa laqueum amoris insigne dixerimus, quòd vbi quis perditè insanire cœperit, extremo sibi aufugio, & miseriarum liberatio ni laqueum agnoscat: vt elegantissimus ille monet senatiolus:

ἔρωτα πᾶσι λιμὸς εἰ δὲ μή, χόρον
 εἰ δὲ μήδ' εἰ ταῦτα πῶς φλόγα σείσῃ,
 θεραπεῖα σοι ἡ λαιπὸν ἡετιώσω βροχῶ.

Quod ita Latine reddere possumus:

*Fames amorem sedat: hac si non potest,
 Non grande saltem tempus efficit: nisi
 Præstare tempus hoc queat, reliqua salus
 Est laqueus, aptes quem tibi.*

Passim verò poëtę amoris retia decantāt, quę statim declinare studeamus. Nam vt sapientissimè admōnet Lucretius:

*Vitare plagas in amoris ne iaciamur,
 Non ita difficile est, quàm captum retibus ipsis
 Exire, & validos Veneris perrumpere nodos.*

V E N A T O R.

S Edenim cū venationis præses Diana fingatur, iure illi & laquei & retia sunt attributa, vtpote præcipua venatorum arma. Vnde Psalmo XC scriptum: Libera me de laqueo venantium. Et CXXV canitur: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantiū. Vbi animaduertendū est, apud Græcos quidem

· *θηρώνωντας* legi, quam literam nostri secuti sunt: sed apud Hebręos vocabulū esse, quod aiūt significare Sidonios, populum Iudęis semper infestissimum: venatores enim Sidonię, inquit Adamantius. Neq; ignorauit hoc Maro noster, apud quem Venus mater Æneæ filio *Media se fert obuia sylua,
 Virginis os habitumq; gerens & virginis arma Spartanæ.
 Nanq; humeris de moreabilem suspenderit arcum
 Venatrix, dederatq; comam diffundere ventis,
 Nuda genu, nodoq; sinis collecta fluentis.*

Curq; hoc venatricis habitu incederet, causam mox infert:

*Virginibus Tyrīs mos est gestare pharetram,
 Purpureoq; altè suras vincire cothurno.*

A N N Ō N A.

Q Vinetiam ipsa venationis locutio aliquid præ se fert hieroglyphicū: siquidem venatio tum victū, tū annonā, & quicquid in humanæ vitæ vsum cōparat, significare dicit. Venatu em̄ primę ciborū delicię cōparatę. Quare videas locū Psalmographi, Viduā eius præcipuè benedicā, quod in antiquis Græcorū

Pierii Val. Venator.

exemplaribus *θίρα*, non *χίρα* legitur, quod venationem significaret: ex qua locutione Theologi omne ciborum genus quod ad pulpamenta comparatur, accipiendum dicunt. Nam & qui Hebraicā lectionem sequuntur, aliquid simile deprehendere, cum pro, viduam eius benedicens benedicam, annonam illius; alij, præcipuè benedicam; alij, amplificabo, copiosissimamq; faciam, reddiderunt.

DOLI OCCULTI.

Sed ut ad laqueū reuertamur, id instrumēti occultos dolos & calliditatē insidiarūq; indicat cogitationes. In occulto em̄ tendi solent insidiæ, quæadmodū & laquei: & in eiusmodi sententia à fatidico vate Dauide positū inuenias. Idem alibi mortis laqueum memorat, pro morte per insidias intentata. Nam quod laquei venatoribus aduersus feras, id insidiæ in hostes præstant. Dubio procul enim vbi Psalmo legitur, Laqueum parauerūt, dolos omnino significat. Eucherius. Atq; alibi in iisdem sacris literis de meretrice legas, vinculum in manibus eius de vitijs: Dirumpamus vincula eorū, & proijciamus à nobis iugū ipsorum, vt cōtrito laqueo liberemur. Nam hæc quandiu rupit Sampson, inimicos vicit.

DE CATENA, APERTA VIS.

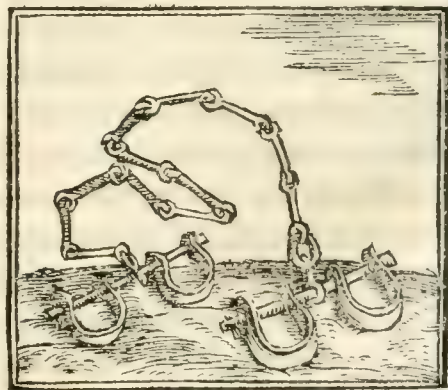
Atena verò vim apertā significat, quia victis palam iniiciuntur, neq; vllam exigunt occultationem.

VITIA.

Theologi nostri veteres, catenas vitia significare contendunt, quod vitia se inuicem gignere atq; arctissimè complecti consueuere. Nam qui de moribus disputant, necesse aiunt multa illi inesse vitia, in quo vel vnum tantum fuerit in conspicuo: vsque adeò peccatū esse, transire lineam, finiūere. Sic à manibus Petri Apostolorum principis catenæ ceciderunt: sic illi soluendi ius diuinitus attributum. Hoc tamen significato iuniores laqueos libentius dixere.

Sunt tamen & maritalis vitæ indicia, propriæq; similitudines catenæ, quæ pedibus, quæq; manibus iniiciuntur. Nam pedicæ vitæ liberioris progressum impediūt, hominemq; intra certæ rationis ergastula cohibent, neq; licentius euagari permittunt. Manicæ verò sunt negotiorum impedimenta, quibus implicari necesse est familiæ patrem, si rem, liberos, domūq; suam rectè administratā, institutā, conseruatamq; velit.

CONIUGIVM.

DE IUGO.

Inter vinculorum genera & iugū est, cuius varia omnino sunt significata. Sed quoniam de maritali vinculo loqui cœpimus, eidem hoc adijciemus.

PAR COPVLA.

Pro vita coniugali, vel ipso nomine rem indicante, honestiori argumento iugum accipi. Ea siquidem est cōiugatio & copula maximè maritalis, vnde cōiugium & vincula iugalia, & parem deniq; conatū, curam, amoremq; & studium in confortibus esse debere indicat, atq; hoc est quod apud eruditos dictum inuenias,

Pari iugo.

S V B I V G A T I O.

Apuđ Horatium iugum aheneum pro violenta subiugatione positum reperias, vt eo loco:

*Sic visum Veneri, cui placet impares
Formas atq; animos sub iuga ahenea
Seuo mittere cum ioco.*

Nam & subiugare, militare verbum, & sub iugum mittere, passim apud historiarum scriptores inuenias. Erat verò huiusmodi iugi species, vt in Armorum cõmentario diximus, ad similitudinem n Græcæ literæ, duabus scilicet hastis in terra defixis, tertiâq; ad summum earum deligata, sub qua victi hostes omnibus armis exuti, subeuntes transire per ignominiam iuebantur.

Inuenias & pro seruitute iugum poni, ac perinde pro fatigatione; vnde subdere colla iugo, pro trahi in seruitutem & labores, passim apud poetas, à bobus nimirum sumpta metaphora, qui ad hoc iunguntur vt laboribus exercentur. Hoc significato Assertor noster, qui calicis amaritudinem suis alibi pollicetur, de promptæ voluntatis alacritate loquens, suaue esse iugum suum, & onus leue profitetur.

L E G E S.

Svnt qui per eiusmodi dictum leges intelligi putent, quòd appellatione iugi legum onus fuerit etiam à Davide nuncupatum. Omnino verò leges pro subiugatione & imperio vicissim à Marone dictum: Legesq; viris & incenia ponet. Nam qui legibus parent, similitudine quadam colla iugo subdere videntur: & qui potentiorum arbitrio subiiciuntur, subire iugum identidem.

P A T I E N T I A.

Svnt qui iugum significato patientiæ præferant, quo plurimum insigni gauisus est L E O. X. P. M. Cùm enim ab incunte ætate Virgilianum illud admirari coepisset, quòd solitus ille, vt aiunt, dicere, nullam homini virtutem patientia commodiorem esse, eam sententiam ita carmini mox inseruit:

Superanda omnis fortuna ferendo est.

Nullum vnquam is opus neq; publicum, neq; priuatum, etiam cum ad pontificatum euectus esset, faciendum locauit, cui iugorum insignia non apposuerit, cum inscriptione, S V A V E, vt scilicet ad virtutis eius fructum percipiendum alacrem esse necessariam voluntatem innueret, iugumq; id suaue futurum, quod libenti animo toleraretur. At contra nihil tam facile, quin difficile appareat, quod inuitus facias. Postea verò, cum is rerum potitus esset, ad insigne id ea accommodata est interpretatio, que orta est ex re ipsa, eo scilicet principe iustam & clementem atque admodum suauem humano generi seruitutem obtigisse.

I V P I T E R.

Sed quid illud, quod ipsius Iouis symbolum est, iugum? Iugare siquidem Iouis sinuentum esse veteres tradiderunt, & à Iouis nomine Græci *ἰουγον* deduxerunt. Ipsum autem aiunt primum iumenta iunxisse, vt ea in frugum fatu frugalem nobis operam præstarent. Nam *Ante Iouem nulli subigebant arua coloni.* Nec ignorauit hoc Naso, cum scripsit de Ioue ipso:

Semina tum primum longis cerealia sulcis

S E R V I T V S.

Pierii Val. Clauus.

*Obruta sunt, pressiq; iugo gemuere iuueni,
Postquam Saturno tenebrosa in Tartara misso,
Sub Ioue mundus erat.*

DE CLAVO.

Abet quid simile cum iugo, cumq; laqueo, clauus, quantum pertinet ad colligationem, applicationem, vnionem: quare locus exigit, vt super eo quoq; aliquid differamus.

SISTERE.

Clauus vtiq; sistendi firmandiq; signum habitus apud antiquos. Et dea ipsa Neccsitas adamantino clauo insignis fingebatur, quæ vbi quid faciundū decreuisset, non licere vel dijs ipsis intercedere, Homerus ait. Hinc apud Horatium Fortunā ipsam, quæ rerum humanarū domina fingitur, semper antecit serua Neccsitas, siue, qd in antiquissimis codicibus obseruauit, serua Neccsitas,

Clauos trabales, & cuneos manu

Gestans athena, nec seuerus

Uncus abest, liquidumq; plumbum.

Eodem vtitur hieroglyphico Tullius Verrinis, vbi ait: Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret, cum cōsilio causam Mamertinorum cognoscit, & de consilij sententia Mamertinis se frumentum non imperasse pronunciat.

SOSPITAMENTVM.

Qui verò clauus athenus, nonnunquā & ferreus in postico pariete templi, quod Mineræ dicatū erat, in Capitolio visebatur, presentanei remedij ad mala quæ impedere viderentur, signum habebatur, atq; amuletum erat præcipuè cōtra pestilentiam, eoq; vim morbi silti persuasum fuit. Figebat eum Consul solenni sacro. Et aliquando Dictator solius figendi clauī causa creatus est: quo in albo Cincius Manlius, Gn. Quintilius, & alij nomē habent apud rerum scriptores. Cuiusmodi rei adhuc Romæ extat monumentum hoc:

M. ORATIVS CONSVL EX LEGE
TEMPLVM IOVIS OPT. MAX. DEDI-
CAVIT ANNO POST REGES EXACTOS.
A CONSVLIBVS POSTEA AD
DICTATORES, QVIA MAIVS IMPE-
RIVM ERAT, SOLENNE CLAVI
FIGENDI TRANSLATVM EST.

ANNVS.

Erant & alterius generis clauus, qui Septembribus Idibus figebatur per annos singulos in sacrarum ædium parietibus, ad annorum numerū colligendum, quia paruus tunc erat literarum vsus: isq; clauus annalis appellabatur.

DE CVNEO.

Contra verò Cuneus, quæ vel natura sunt solida, vel arte compacta, cõglutinata & applicita sunt, discutit atq; dissoluit, discissaq; separat, & à clauo totus diuersus abit. Ideoq; inter instrumenta necessitatis, quæ fortunæ operam suam subministrat, adpingitur. Super eo est igitur differendum.

DISSOLVTIO.

Posito siquidem firmandi signo, quod per clauū indicatur, vbi scilicet fortuna quippiam stabiliuisse videatur, cum & eiusdem munus sit, ea quæ firmissima iudicentur, in humanarū rerum ludibriū dissoluere, loco dimouere, discutere, atq; disijcere, additus est ad necessitatis insignia cuneus, qui nimirum, vti dictum, dissoluendi, discindēdi, atq; separandi symbolū est. Et veluti per clauū firmatū aliquid ostēdimus, ita per cuneū, infirmatū aut loco dimotū indicamus. Additū & ahenea hæc gestari manu, vt vicissitudinis huius perpetuitas nunquā defutura cõmonstretur: siquidem, vt sæpe alibi docuimus, perpetuitatē indicat æs, propterea quòd rubigine nō absimitur: ideoq; Vegetius probat æreos clauos cõfigēdis nauibus, quos ferreis anteponit, quòd eos tēpore & humore celeriter rubigo cõsumat. Illos etiā in fluctibus permanere incolumes manifestū sit.

DE VNCO.

Væ verò de Vnco & Plumbo subsequuntur apud Horatium, ad eandem faciunt sententiā: siquidem vnco trahi, qui loco deiecti fuerint, læsa præsertim maiestatis rei, solitum, apud rerum scriptores sæpe legimus: quare congruit vnco cuneo.

DE PLVMO.

Plumbum verò clauo perquam simile est, propterea quòd eo infuso, & statua, & aliæ operum ædificiorumq; moles cohærescunt, & firmitate stabiliuntur: & suapte natura est adeò ponderosum, vt etiam si non ad operis adhibeatur firmitatem, quàm difficulter loco dimoueas, per se valeat significare.

HEBETVDO.

Alioqui plumbum hebetudinis indicium est. Nam cum velocissima esse debeat mētis agitatio in eo qui acutioris ingenij laude cõmendandus sit, vbi quæ tardiorē ad ea excogitanda, cõsulenda, cõstituēda, adeunda, peragendaue, quæ vsu veniūt, inspexerimus, à contatione ipsa, vel ad immobilitate, plumbeū ingenium per cauillū exprobramus. Vnde Tusculanis Cicero: Nisi sanè in Physis plumbei sumus. Et pro inefficaci, & inutili, atq; inani sermone, plumbeū gladiū aut pugionem plumbeū apud eundem Tullium inuenias. Illud etiā in diuinis literis obseruatur, quòd Iniquitas per plumbum intelligitur. Iniquitas enim, secundum Zachariæ Prophetæ visum, super plumbi talentū sedet. Vetus enim ponderis modus est talentū. Ideoq; Pharaonis exercitus, vtpote qui in iniquitate permansit, tãquam plumbum in imas aquas pessū h̄t, ibiq; supinus in cauo profundi alueo recubuit, vt ait Adamātius,

INIQVITAS.

Pierii Val. Vectis, & clavis.

DE VECTE.

Vid pondus significaret indicauimus: sed reliquū est instrumentū ponere, quo magna quantumlibet pondera facile moueantur.

ARS NATVRÆ VICTRIX.

IS vectis est, per quem, artem humana industria comparatā, quæ naturam longè vincat, indicamus, negotiāue perdifficilia minimo conatu confecta. De vecte sanè, deq; alijs machinis Antipho poëta senariolo eo, quem citat Aristoteles Mechanicis, arte nos ea superare docet, quibus rei natura ipsa repugnare videbatur. Magnas enim rerum moles loco dimouemus adactō vecte, hypomochlio, quē nostri Suppressam vulgò vocant, centri loco summissō, pondera supra omnium, qui rem non inspexere, fidem tollimus, & eorum qui inspexere, sed causam non intellexere, admiratione, huc illuc arbitrio nostro promouemus. Atq; hoc est quod in primis admirabile dicit Philosophus, quod quispiam pondus virium imbecillitate loco mouere non potest, id ipsum facile comouere, & hac illaq; ducere, adiuncto vectis pondere tā exiguo, si reliquæ molis motæ magnitudinem contempleris.

DE CLAVI.

Ræstat vtrunq; clavis, quod & cuneus & clauus: eadem enim aperit & claudit, hoc est, ligat & soluit, & in manu Iani præcipuè statuebat.

PVDOR.

DE qua quidem multa poëta nostri. Sed vt signēta, vbi agitur seriō, prætereamus, Fabij Pictoris, si modò legitimum est id opusculi, interpretationem afferemus, qui Ianū dicit ad pudorē & sanctimoniā, domorū primūm valuas, seras & clāues excogitasse, ab eoq; iānuas appellatas: vnde clāues in simulacris, in beneficij huius memoriam gestet.

SECVRITAS.

ALij dicunt securitatis eius signū esse, quæ passim eo regnantē fuit: domos enim omnium religione ac sanctitate munitas fuisse prædicant. Alij à cludendi aperiendiq; anni officio, quod munus eius esse Dei putabant, clāues additas arbitrantur: eaq; de causa Clusium & Patultiū appellatum. Ad huius instar Apollo cognomento *Dycaios* colebatur apud Græcos, quod in euntis & exeuntis anni arbiter haberetur. Ianum verò eundem esse ac Solem, à multis vbiq; disputatum.

PORTVNVS.

Neq; tamen Ianus tantūm cum clauibus, verūm & Portunus cum clauū figurabatur in manu: nam & portarūm Deus esse putabatur.

PARTVS.

FRat etiam olim ritus, vt nuptialibus inter alia clauis quoq; mulieribus traderetur. Id aiūt boni ominis causa fieri solitū, ad partus scilicet facilitatem illis comprecandam. Et hoc significato in sacris literis sæpe inuenies,
Vuluam aperire.

APIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICENTISS. VIRVM ALOISIVM CORNELIVM, DE IIS QVÆ PER LAPIDEM, ET ALIQVOT ÆDIFICIORVM

partes significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Ut mecum reputo, Vir magnificentissime, nulla verò non hora reputo, quantum sit tuus erga me amor, quæ beneficentia semper extiterit, suffundi me verecundia necesse est, quòd tibi nunquã alia ratione respondere cogitarim, quàm redamando, beneficentiæ verò hæcenus immemor mihi fuisse videar. Nam quod ad amorem attinet, cõmune id est cum plurimis, cum tu innumeros alios, imò quotquot semel allocutus fueris, ad te amandum, colendumq; trahas, & iucundissimo suavis naturæ tuæ blandimento novos quotidie amicos pares: ad eò singularis est integritas illa tua dubio procul incomparabilis. Sedenim quamuis hoc maximi faciendũ sit, longè maioris ponderis apud me est benignitas, qua me semper es tam liberaliter profecutus: cui si parem referre gratiam nõ poterã, saltem eius prædicatione liberarẽ me à dissimulationis suspitione, quæ merito suboriri poterat, nisi aliquando eam confessus essem. Nunc igitur cum labores meos in Aegyptiorum hieroglyphica, qualiacunq; sint, publicare constituerim, pro amicorũ moribus & ingenijs conuenientis materiæ commentaria in hunc & illum distribuere consilium fuit, atq; ita hoc de Lapide & fabricis nonnullis, tibi deberi existimaui, quando hodie nemo priuatorum hominum fabricæ rationem, pulchritudinem & elegantiam te vno melius intellexit, intellectamq; in usum & artem euexit. Quòd si digna magnanimitatis tuæ sorsfato aliquo tibi obtigisset, atas nostra nulli veterum in rei tam præclaræ amplificatione cedere iudicaretur. Accipies igitur Lapides meos primã ædificiorum omnium materiam, eosq; ita tractabiles, vt vel in aere mansurum opus ædificare possis, quod contra fulminum casus incolume resistat, nullam fluiuiorum illuuiem pertimescat, terræ motus, hiatus, eructationesq; omnes aspernetur: quæ si tibi aliqua parte ariserint, magno ego beneficio affectus mihi videbor, qui multis olim à te cõmodis acceptis, per nugarum mearum distributionem obligationis illius meæ partem aliquam tibi depensam existimaues.

DE LAPIDE,

ANTE QVAM ad ædificia aggrediamur, de Lapide prius dicere cõsentaneum est: nõ enim quispiam nisi materia prius cõparata, fabricare incipit. Sedenim & rudis lapis sua apud antiquitatem omnem habuit significata. Neq; fortè Romani temerè louem lapidem iurabant, apud quos futurũ erat vt veræ pietatis fundamentum ex petra solida iaceretur, Petra enim erat Christus, de quo paulò inferius dicturi sumus: nunc enim à Gentibus incipere visum est. Multipliciter siquidem apud hos & illos lapis in cultu fuit: vt apud Thraces colebatur saxum, in quo vestigiũ Herculis impressum esse persuasum habuere. Et Arabes, vt legere est apud Maximũ Tyrium, tetragonum colebant lapidem. Apud Romanos lapis altera extra portam Capenam erat, qui cum sicitas temporis frugibus officeret, intra vrbem solenni pompa ferebatur, & statim pluuia, vt memoriæ proditum est, cadebat: proptereaq; Manalis appellabatur, quòd eius beneficio impetraretur, vt aquæ è cœlo manarent.

Pierii Val. Lapis.

PERPETVITAS.

D

A Pud eisdē lapideus Terminus in Capitolio diuinis est honoribus celebra-
tus: auctoresq; sunt, saxum illud fuisse, quod Saturnus deuorare non potue-
rit propter magnitudinē, cū Iouem deglutire se crederet. Nam vetusta illa su-
perstitio omnis, cōminiscendis fabulis implicabatur. Casiodorus, vt quæ rece-
pta sunt ponam, meminit aruspitem interrogatū, quando imperium Romanū
caurum esset: respondisse, quando saxum Capitolij cadet: addidisseq; insuper,
si eueniret vt vnquam caderet, futurū vt post XXX annorum millia iterum re-
surgeret: tanta eius artis fuit impudentia: nisi aruspex is per tantæ multitudinis
numerum perpetuitatem intellexerit, quam apertius explicuit Maro:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono, Imperium sine fine dedi.

Atq; alibi: *Capitoli immobile saxum.* Nam & serpens apud Homerum post
nouē passeres deuoratos in lapidem mutatus, significasse dicitur, captæ euerseque
Troie gloriam nullo vnquam tempore perituram, vt scilicet Calchas attestatus
erat, οὐ κλέεισ' ἔποτ' ἀλείπει. quanquam super hoc aliter alibi.

SED vt significationes, quod nostrum est institu-
tum, prosequamur, illud omnibus constat, lapi-
dem fœderum firmitatis hieroglyphicū fuisse, quod
teste lapide apud veteres fœdera sint firmari solita,
quæ vt homines rata scirent fore, Fœcialis agnum læ-
ua manu, dextera silicem retinens, si falleret, Iouem ce-
teroseq; precatus Deos, ita se mactaret, quemadmodū
ipse agnum: & secundum imprecationem saxo ca-
put pecudis elidebat: quæ latius explicata sunt a-

FIRMITAS FOE-
derum.

E

apud Polybium libro tertio in fœdere cum Cartha-
ginensibus primū ic̄to, quod æneis tabulis inscriptum in æde Capitolini Iou-
is diutissimè permansit. Et tale aliquid VII Epistolarum, quas vulgus Fami-
liares vocat, apud Tullium, epistola eius libri prima, vbi de histrione Æsopo lo-
quitur. Erat & iuramenti species per lapidem simpliciter, vt Athenienses iura-
re soliti, quod Aristoteles & Philochorus subinnuunt: & Demosthenes con-
tra Cononem, ἢ τε παρόντως καὶ ὡς ἡμῶς δῆλωσι τὸν λίθου ἀγοντοῦ, ἢ ἰσορροπῆτος. Id quod
sacratissimum intra se continet veræ diuinitatis arcanum: nam apud Hebræos,
A B, pater: B E N, filius: A B E N, lapis. Hic verò lapis ille est, si mysticum sensum
introspectas, quem non temerè Propheta memorat, & Petrus principibus po-
puli & senioribus obiectat, quod eum reprobauerint ædificantes, atq; mox cō-
stitutus fuerit in anguli caput.

FIRMA PROSPERITAS.

NON præteribo illud, lapidem è cœlo lapsum felicissimi constantisque succes-
sus in gerendis rebus aliquando fuisse signū: vt qui ad Ægos flumen visen-
de magnitudinis è cœlo delatus traditur paulò antequā Lyfander angustissimo
temporis spatio, tam magna, tam continua felicitate, tam gloriose faceret aduer-
sus Athenienses. quamuis perniciosum auguriū Aristotimo Æliensium tyran-
no præstitit saxū è sublimi loco ab aquila demissum in eam tecti partem sub qua
tyrannus cum vxore cœnam, quæ instruebatur, opperiebantur: nam paulò post
ab Hellanico & alijs ciuibus fœdissimè trucidatus est.

PIETATIS NOSTRÆ STABILITAS.

SED quod ad saxum ab ea volucre demissum facit, in Aquilæ Commentario
statu

A statutam firmiter sedem per Lapidem in nido ab ea alite positum significari docuimus: quicquid & cuiusmodi ille lapis esset, quæque ex eo utilitates haberentur, antiquorum secuti opiniones, commemorauimus. Ut verò nunc Ægyptiorum cōmentum magis approbemus, quid nam aliud Petra quàm firmamentū & stabilitatem affert? Vnde Psalmo xxx qui apud Hebræos xxxi est, habetur: Quia petra mea & munitio mea, quippe veluti arx in rupe sita, & turribus munita. In vulgatis, robur legitur: interpretes alij, fortitudo mea: Romanus firmamentum habet. Nam cum nos passim Christū assertorē nostrum petrae nomine accipi legamus, per petram nimirum pietatis nostræ stabilimentum intelligimus, super qua Ecclesiam ipse suam ædificauerit, quòd verè sit diuinitus decantatum passim, Capitoli immobile saxum. Romano enim Pontifici hæc promissa sunt, quippe Petro, qui Romæ (nemo hoc inficiari, nisi imperitus, ausit) sedem fixit: cui, vt Euangelia testantur, potestas data est in orbem vniuersum: quem locum etiam Theophylactus diligenter examinans, non vnus inquit Ecclesie, nõ vnus prouinciæ imperium est Petro & successoribus eius demandatum, ἀλλὰ
 B πάντων τῶν οἰκουμένης, sed vniuersi, ait, terrarum orbis. Ad hanc sententiam facit Nabuchodonosoris somniū, quem ναυοκοδόμοισι appellat Strabo, qui per quietem imaginatus est, se statuam cernere visendæ magnitudinis, cuius caput aureum esset, humeri & brachia argentea, ex ære venter, & femora: crura & pedes ferrei, luto ferruminati: ac saxum mox ingens, impulsore nullo, repenti iugo montis auulsum instatuam procubuisse, eamque incurfu eius prostratam & attritam in puluerem abiisse, qui ventorum mox flatu dissipatus est: saxum mox ad eò creuisse, vt tota in sua magnitudine terrā occuparet. Cuius quidem ita conspectæ statuæ significatum Daniel, qui & Azarias, Propheta potius quàm coniector, ita explicauit, vt per caput aureum diceret Assyrium regnum demonstrari. Brachia & humeros argenteos, duos esse Reges, qui imperium illud euersuri essent, atque horum alterum æramento similem, moturū ab Occidente in huiusmodi regni perniciem & eersionem. Mox rerum summam ferreum excepturum, lateque omnia obtenturum. Alij post rem gestam faciliore coniectura, imò animaduersione potius oblata, ex subsecuto rerum euentu ita statuæ rationem accepere, vt dicerent aureum illud caput Assyrium quidem regnum significasse, quod primum omnium fuit in terris constitutum. Sed per argentea brachia, hinc Arbacem Medum, illinc Cyrum intelligunt, quorum alter Assyrio sublato imperio, regnum Medicum, alter Persicum constituerit. Per ventrem & femora ahenæ Alexandrum Macedonem, qui rubicundo colore fuit, significari, qui ab occasu profectus Orientem subegit: cuius regnum post eius mortem à successoribus, quos per femora possis intelligere, scissum est. Per ferreos pedes Romanos interpretantur, qui magis adhuc occidui quàm Macedones fuere, Macedonumque opibus euersis, late sunt terris omnibus dominati. Hæc quidem illi tam verè, quam etiam ingeniose, omnibus dubio procul approbanda protulere.

CHRISTVS.

Sed quod ad saxum pertinet, neque hi exequuntur, neque Iosephus explicare voluit, consultò se interpretamentum illud præterire silentio professus, quoniam ex historica lege, præterita scriberet, non futura. Quod quidem homo Iudæus ideo mihi videtur subticuisse, ne quæ de Christo subsecutura manifestè conspici poterat, prodere cogeretur. Cui enim dubium sit, per saxum illud, quod vniuersam statuam, atque ad eò totum vniuscuiusque statuæ cultum su-

Pierii Val. Lapis.

stulit atq; dissipauit, Christianā intelligi pietatē, cuius sonus, peruulgata quippe doctrina, in omnem terram esset exiturus, pontificemq; summum Petrum, & successores, non vni tantum prouincię imperaturum, sed, vt Theophylacti verba repetamus, vniuerso terrarum orbi leges & salutifera præcepta præscripturum: quod etiam tradit Cyprianus lib. cōtra Iudæos altero, cap. 15. 16. 17. Quod verò dictum est à Daniele, lapidem sine vllius manibus impulsus, id porrò eò spectare ait Helychius Herosolymitanus, quòd sine congressu viri & mulieris conceptus eius processit, & partus. Ita alibi: Quòd si altare lapideum feceris mihi, non excitabis illud de sectis lapidibus: si enim cultrum admoueris ei, polluetur: neq; enim secta, neq; dolata est Christi caro ab vlla hominis manu. Apud Esaiam quoq; celebre est, Christum hieroglyphicè per lapidem intelligi, vt eo loco, Ecce ego mitto in fundamenta Sion lapidem preciosum, electum, summū, angularem, honorificum: quæ omnia agnoscit & Petrus epistola prima, addito, futurum vt qui crediderit in eum, minimè sit aberraturus. Ipsa ad Esaiæ verba ait Irenæus, vti non ex voluntate viri, sed ex voluntate Dei aduentum eius, qui secundum hominem est, intelligamus. Nam & quòd Daniel lapidem sine manibus excisum ait, hoc idem significat: id enim sine manibus est, quod non operantibus humanis manibus, hoc est, virorum illorum qui solent lapides cedere, nulla scilicet viri opera eius in hunc mūdum aduentus futurus erat: hic enim lapis à terra ex virtute & arte cōstat Dei. Et apud Hebræos Psal. XXVII, primo statim versu: Clamo ad te Domine, qui petra, arx, & præfidiū meum es, quòd scilicet hostes nunquam accedere potuerūt. De petra hac Tertullianus, vbi circūcisionem vtrancq; comparat: Circumcisis, ait, nobis petrina acie, id est, Christi præceptis: petra enim Christus, multis modis & figuris prædicatus est.

QVoniā verò, vt Theologi cōsentiunt, PRAVARVM COGITATIONUM excusio. petra Christus est, animaduertendum in psalmis, vbi de paruulorum allisione ad petram sermo est, id nobis omnibus ita faciendum, vt scilicet cogitationes affectuum paruorum plenas, pueriles & fatuas, priusquam adolecant firmitatemq; consequantur, deliberationiq; adherescant, esse quamprimū ad Christi petrā allidendas. ita sentit Euthymius, idemq; prius dixerat Adamantius. Hic ille omnino lapis est, vt sæpe dictum, qui ad anguli statuitur caput, quem ij reprobauerunt, qui vsum eius non agnouerunt.

Repudiabant enim eum inter Iudæos sacerdotum principes, & vt Samaritanū explodebant, seductoremq;, & nouarū rerum autorem criminabantur: cum ecce in ædificij angulum à Deo translatus est, ibiq; positus, & firmiter stabilitus, duos coniunxit parietes. Iudæorum vnum, eorum inquam qui pietatem hanc secuti sunt, & Gentium alterum, qui baptismum susceperunt.

SENSVVM EXPERS.

PLerunq; autē per lapidem expertem sensus hominē intelligimus: vnde illud apud Comicū, Quid stas lapis? Et Amaryllis à Theocritiano pastore tota lapis dicit, q; nullis amicali, vt idē ait, precibus moueat. In hanc verò sententiā vir sanctitate ante alios mortales omnes insignis, vatesq; summus, clamat in deserto, solitarioq; secessu: Potest Deus è lapidib. istis suscitare filios Abrahamo: quippe de stu-

A de stupidis, penesque brutis hominibus, qui nihil adhuc diuinum sapiunt, proptereaque tanquam lapides sine sensu sunt. Nam qui lapides adorabant, lapidibus similes, ut in Psalmo est, euadebant. In Exodi cantico scribitur, Vertantur in lapides, donec pertranseat populus tuus Domine: quem locum ita interpretatur Adamantius, ut intelligat de gentibus dictum, quas tantisper lapidescere supplicetur, donec pertranseat populus Iudaeorum, cum illud subsecuturum esset, ut de-

letis illis, & à Deo recedentibus, gentes lapidem exiturae essent, proque duro & stupido corde, viuentem, sensusque & intelligentiae participem rationem, per Christum suscepturam. Nam & Cyprianus, epistola libri secundi tertia, Euangelium illud, ex lapidibus excitari filios Abrahamae, de gentibus colligi ex Ioannis ipsius verbis interpretatur. Graecis quidem, qui lapides totiens in populos mutari fabulantur, ansam dedit vocabulorum vicinitas & similitudo, quibus *λάας*, *λάος* & *λάαος*, lapis est, *λαός* uero populus, cum forte existimarent tam facilem esse mutationem ex lapidibus in populos, quam paruo momento *λάος* paroxytonus in *λαός* oxytonum transire potest. Sed ioci fatis. Sanè apud Esaiam primo supra quinquagesimum capite in huiusmodi similitudinem legas, Attendite ad petram unde excisi estis: quod paulò post explicat, attendite ad Abraham patrem vestrum. Ut verò ad Euangelium redeamus, Eucherius secutus Origenem, ipse quoque de insipientibus dictum intelligit, cum praesertim alibi dicant diuinæ literæ, Auferam cor lapideum de carne uestra. Irenæus ita suscitari filios Abrahamae ex lapidibus, cum nos à lapidum religione remouit, à durisque & infructuosis cogitationibus transtulit ad potiora, & fidem Abrahamae similem in nobis constituit atque firmavit.

DE MOLA.

Mola lapis est, unde molares lapides pro ingenti massa et pondere. Ipsa uero in diuinis literis hieroglyphicum habet suum minimè contemnendum.

HVMANÆ VITÆ COMMERCIA.

Sunt enim qui per molam humanæ vitæ commercia significari velint, propterea quod molæ semper duæ, atque alterius altera ita ope indiget: ut singulare opus nullum faciant: unde amicitiae nostræ necessitudines appellantur, quod unicuique necesse sit habere amicum, cum quo sua consilia conferat, qui se mutuo adiuuent, & alter alterius officijs subleuetur. Unde rectè, Væ soli, dictum. Eucherius locum Euangelij, Duæ molentes in mola, eò trahit, ut per molas utrunque intelligatur testamentum (ut ar enim eius verbis quæ per annorum millia in disciplinae nostræ traditione receptissima sunt, & maximè propria) quarum scilicet molarum opera, labore quippe differentium, veteris Testamenti triticum in farinam, quippe pastum Euangelij, conuertatur.

DE ARIS, AEDIBVS QVE ET IANIS.

Sedenim ædificationem iam incepturi, nihil prius quam aras excitare videmur admoneri, ut quod auspiciatum esse cupimus, à diuini immortalium cultu principium assumat.

Pierii Val. Ara.

DEI SAPIENTIA.

D

SI tamen prius id explicuerimus, cur in diuinis Hebræorum literis aquæ de Petra profiliunt. Petra, inquit Philo, firmam Dei sapientiam demonstrat, vnde de firma identidem exhauritur doctrina. Nam aquæ passim in diuinis literis, vt suo docuimus Commentario, ita pro disciplina accipiuntur, vt apud Ægyptios ros pluuius, id quod etiam de manna pluuius in solitudine affatim redundante possumus interpretari. Sed hæc alibi, nos ad Aram.

P I E T A S.

EA verò præcipua est aræ significatio, vt nostræ erga Deum pietatis indicium sit, precesque nostras igne, vt veteres opinabantur, internuncio ad Deum deferat. Vnde apud Maronem, Tango aras, mediosque ignes, dictum, quod inter humanam naturam & cœlestem, ignis medium ita obtineat, vt merito dici possit internuncius. Materiam autem adhærescit, & in sublime semper fertur, tanquam rerum omnium nostrarum conscius, inferiora hæc cœlicolis manifestare videatur. Hinc sacrificiorum ritus eo tempore quo naturæ tantum leges obseruabantur, non temerè instituti sunt, & posteaquam clarior illuxit veritas, ignis ita facris nostris adhibitus, vt si absque igne Deo preces allegemus, vix litare posse nos persuasum habeamus. Quod si, vt alibi latius differuimus, inferiora hæc vlla nos superioribus conciliare possunt, nihil est quod maiore sit cum animo similitudine, vtpote qui & lumine pollet, & illustrat omnia, ac perinde genios, ac Deum ipsum nobis repræsentare videatur. Quamuis impia improbaque perditorum Anabaptistarum factio tempore hoc, non ignes modò, ritusque sacros omnes in pietatis nostræ signum exhibitos, extinguere, perdereque conentur, sed & etiã bonos mores, ipsumque Dei cultum profanare aggrediantur. Dedicata verò nimirum ara sacrificijs faciendis, & precibus allegandis, quibus diuini animi nobis concilientur. Qui tamen esset apud veteres probatus sacrificandi ritus, pauci admodum prodidère. Deo siquidem Deorum omnium supremo, mente & intellectu solo, sine sermone, sine sono sacrificabant. Vnde Crocodilus, quod elinguis est, diuini silentij ratione habita, cultus apud Ægyptios. Spiritibus & beatorum animis laudes adhibebant. Cœlestibus materia constantia, quæ scilicet similitudine aliqua ad eos facere viderentur, vt ignem Soli, & huiusmodi pleraque toto hoc hieroglyphicò opere perquisita: malis verò dæmonibus ne nocerent, vel vt eorum impuritas arceretur, libaminibus & nidore carniū faciebant. Ceterum Ægyptij veteres pecudibus aut sanguine placare Deos semper abhorruerunt, precibus & thure solo contenti. Adegerunt verò eos Ptolemæi, sacra Saturni Scrapidisque suscipere, quod facere coacti, fana eorum extra pomeria posuerunt, quibus hostiæ de more mactari debebant. Quanquam il laudato Busiridis exemplo, homines postea immolari oceptum, cum is apud proxima Nilo loca tyrannidem occupasset. Sed quod ad aras & pietatem atinet, in numis T. Aelii Caesaris Antonini simulacrum est utraque manu passa, ara appollita, cum inscriptione, P I E T A S. Manus porro passæ, vt in Cynoccephali Commentario docuimus, adorationem significant. In Hadriani Augusti idem simulacrum eodem habitu, ab cuius vno latere ciconia adfistit, de qua loco suo: ab altero ara est corymbis ornata: inscriptio, P I E T A S A V G. In numo Diuæ Augustæ Faustinae simulacrum est, quod læua pallam sustentat, alte-

altera in ignē, qui de pulcherrimè facta ara promicat, libamina porricit, cum in-
scriptiore, P I E T A S. Est & ara posita ante signum, in cuius manu patera est li-
bationi parata in numo Lucillæ: inscriptio, P I E T A S. Eadem inscriptione pie-
tas ipsa in Antonini numo dexterā exporrigit passam, læua in subiectam aram
libat. Illa porrò passa dextera, adorationis, vt alibi loco suo declarauimus, indi-
cium est. Supplicationes porrò fieri solitæ, aut cum vota facimus, aut cum dam-
nati votis, gratias agimus. Hinc aliæ atque aliæ inscriptiones in numis inueniū-
tur, omnes tamen ad pietatem ipsam referuntur, siue diuini numinis auxilium
imploremus, siue vota persoluamus. In Iuliæ Piæ Felicis Aug. numo signum
est læua pallam in vlnā sustollens, dextera in aram porriciens: inscriptio, V O-
T A P V B L I C A. At in Hadriani numo cernere est duo simulacra, quorum
stat vnum ipsius Imperatoris effigie, alterum læua palmę surculum tenet, dexte-
ra pateram offert Principi: inscriptio, A D V E N T V I A V G. Est & Domitia-
ni numus cum ara & igne superaccenso, cuius inscriptio est, P R I N C E P S I V-
V E N T V T I S. Pulcherrima verò omnium quas viderim ara est in ipsius Cæsa-
ris Domitiani numis, in quo ansas illas, vnde aræ nomen nonnulli volunt, aper-
tissimè licet intueri.

P R O F V G I V M.

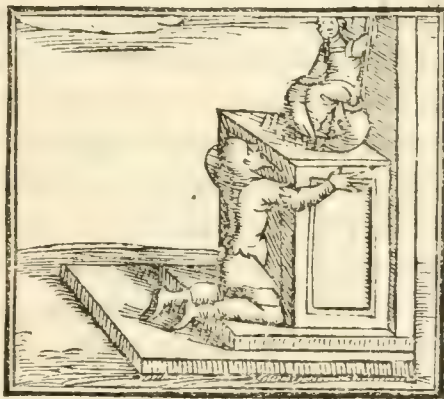
FVisse verò aras apud veteres, vti etiam nunc sunt, sanctioris asyli loco, nulli
nō exploratum est. Hinc apud Maronem Priamus, omni alia salutis spe ab-
iecta, ad aram confugit, cui dixerat vxor, Hæc ara tuebitur omnis. Et M. Tullij
dictum pro Roscio Comcedo: Sicut in aram confugit ad huius domum. Et a-
pud Terentium: Nemo te accusat Syre, ne tu aram tibi, aut deprecatorem para-
ris. Et Ouidius de Tristibus:

Unica fortunis ara reperta meis.

A pud Athenienses ara peculiaris fuit mise-
rationi sacra, de qua Papinius poëta, & La-
ctantius grammaticus, neq; nō Apstinis in Rhe-
toricis meminere: & Plutarchus lib. de Super-
stitutione, φθίξιμον βωμόν eam appellat. In profugij sa-
nè significato Vestam pro arā poni apud Xeno-
cphontem inuenias rerum Græcarum libro se-
cundo: ἀνάσσει τῶν τε ὀδύρα, ὡς ἀντιπρόσωπον ἐπὶ τῶν ἱερῶν.

Hæc cum Theramenes audisset, ad Vestam sibi
profugium parauit. Et sacrificialis ara Vesta est
Polluci, præcipuè verò quæ in Prytæneo fuit,
vbi inextinctus ignis asseruabatur. Et triginta curiarum Vesta collocata apud
Dionysium Halicarnasseum antiquitatum secundo. Tale quiddā & apud Tran-
quillum in Tiberio.

M I S E R A T I O.

XII. IANI COLONIÆ.

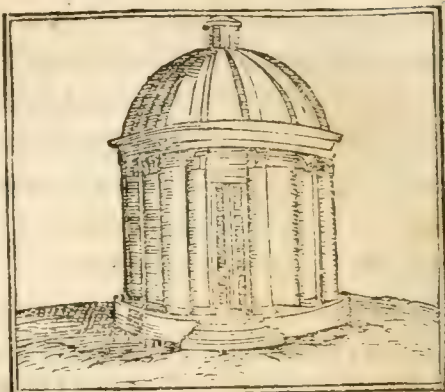
QVod verò aræ XII Iani simulacro adsculpi solitę sint, sunt qui ob id factū
putent, quòd Ianus pomceria & aras duodecim Hetrurię colonijs sacra-
set. Alij aras illas XII ad mensium numerum dedicatas aiunt, quòd Ianus pro
anni tempore sit Romanorum religione pingi solitus. Nam de

C C C L X V diebus, quos gestu manuum re-
ferret, alibi disserui-
mus.

Rotundam ædem Veste Numa Pompilius Romanorum Rex consecrasset fertur, quod eandem esse terram, qua vita hominum sustentaretur, crediderit. Eam pile formam esse, ut sui simili templo Dea coleretur. Pro eorum verò sententia, qui per Vestam nil aliud quam puram flammam intelligebant, de strongilari lapide, qui deam figuræ similitudine referret, alibi diximus.

MUNDVS.

Et mundo ædem veteres ea qua conspicitur forma posuerunt, mundumque eam appellauere, ab eo mundo, inquit Cato in commentarijs Iuris ciuilis, que Festus citat, qui supra & infra nos est. Eius inferiorem partem veluti Dis manibus consecratam, clausam omni tempore custodiebant, neque, nisi ter in anno, patefaciebant, ut ait Atteius Capito, quippe diebus his, postridie Volcanalia, & ante diem sextum Idus Nouembris, & ante diem tertium Non. Octobris: quos dies, ait Festus, etiam religiosos iudicauerunt, propterea quod eo tempore, quæ occulta & abditæ religionis deorum Manium essent, veluti in lucem adducerentur, & nihil eo tempore in Repub. geri voluere. Itaque per eos dies non cum hoste manus conferbant, non exercitus scribebatur, non comitia habebantur, non aliud quicquam in Repub. nisi quod vltima necessitas admittebat, administrabatur. Volcanalia autem antiqua monumenta in Circo Flaminio x. Cal. Sept. celebrare solita comperimus. In alijs, Fer. Volca. n. x. Calend. Iunias. Ibique N litera diem nefastum notat, apud Ouidium. Tubilustria Volcano XIII. Calend. Iun.

DII OMNES.

Omnes verò Dijs, Agrippa templum rotundo ambitu Romæ dedicauit, eaque de causa Pantheon appellauit: in quod quidem minus quam in alia veterum monumenta sauijnt ipsa vetustatis iniuria: idque nunc Virgini Deiparæ dedicatum, magno mortalium concursu inuisitur, & ab ea qua factum est forma, nomen habet. Sanè Augustus Cæsar, qui templum id excitauit, licet Agrippæ inscribi dedicatione ipsa voluerit, nulla commodiori forma deos omnes complecti poterat quam orbiculari: de qua quoniam alibi dicturi sumus, vltimus nunc de figura huiusmodi loqui superfedebimus: si tamen id dixero, Aristotelis dictum esse, veteres gauisos dijs templa rotunda specie dedicare, cuiusmodi sanè multa Romæ superesse adhuc, vel magna ex parte diruta, vel nostræ pietatis dijs instaurata conspeximus.

IANVS.

Iano contrà, templa quadrata specie dedicari solita, quatuor quippe pilis, que totidem fornicibus iungerentur, peruiosque à frontibus quatuor aditus patefacient, qui tamen in primario Iani templo solenni sacro pacis tempore cludebantur.

MENSARII.

Erant autem & alij Iani, in quibus trapezitarum mensæ, vbi mercatorum conuentus, & omnium quæ ad rem pecuniariam pertinent negotia tractabantur: de quibus Horatius:

*O ciues ciues, quærenda pecunia primum,
Virtus post nummos, hoc Ianus summus ab imo*

*Perdocet, hæc recinunt iuvenes dictata, senesq̄,
Læuo suspensū loculos, tabulamq̄ lacerto.*

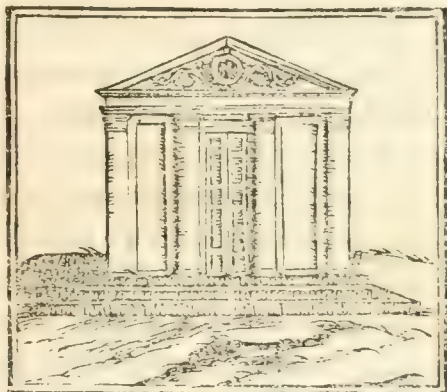
Huiusmodi generis ædificia plurima Romæ erant, nunc vnum minus dirutum in Velabro perduravit iuxta ædem quæ D. Georgio dedicata est.

P A X. B E L L V M.

Quod verò Iani templum in numis habetur, quadrata & ipsum specie, sed clatris, repagulis, & foribus præmunitum, ipsi tantum Deo dedicabatur. Clausum hoc, pacem indicare: ad apertum, belli tempus, non tam ex Virgilij carmine cantatissimo, quam etiam ex numis passim in conspicuo est. Sed illud præcipuum numisima tum opere tum etiam inscriptione spectabile, in quo legitur, PACE P. R. TERRA MARIQ. PARTA IANVM CLVSIT. Fuit verò is, vt ex altera numi parte habet, IMP. NERO CLAVD. CÆSAR AVG. GERM. TR. P. P. P.

Alia etiã atq; alia templorum exempla multifariam in numis habentur, quæ prosequi ad fastidium potius, quam ad delectationem inclinaret. Illud dicã, in numo cuius inscriptio est, DIVVS AVGVSTVS PATER, ab altera parte legi PROVIDENT. Idem templum est in Imperatoris Constantij numo, cuius inscriptio est, PROVIDENTIA AVG. SALVS. IVNO. DIVVS.

P R O V I D E N T I A.

IN Domitiani numis templum est SALVTI AVGVSTI inscriptũ. In Volusiani, Dea in delubro sedens cum inscriptione, IVNONI MARTIALI. de quibus dicere hinc nullum est operæ præciũ. Neq; verò veteribus tantũ Dis, sed & ijs quos apotheoſi cõsecrabãt, templum etiam dicere mos erat, vt videre est in Antonini numo, in quo templum est cum inscriptione, DIVO PIO.

S V B D I A L E S Q V I B V S.

TOta verò ædium sacrarum forma antiquitũs pro conditione numinis ædificari solita, quare ex ipsa statim ædis facie numinis qualitas intelligebatur: lo cui siquidẽ, fulguri, cœlo, Soli, & Lunę, subdiales, vt Vitruuius monet, ædes, quę Græcè ὑποθηρα dicuntur, edificabantur, quorum numina, potestates, vimq; ac effectus omnes sub diõ spectamus.

D O R I C A E Q V I B V S.

MIneruæ autem, Marti & Herculi numinibus, vt idem ait, virtute ipsa memorandis, ædes opere Dorico erigebantur, nullis quippe delicijs, neq; lasciuioribus florum ac foliorum ornamentis, neq; denticulatis coronis, ac gutturalis metopis, sed rudi ac hispido potius aspectu, qualis dignitas in viris expetitur, à peregrino omni cultu aliena.

C O R I N T H I A C A E Q V I B V S.

AT Veneri, Floræ, Proserpinæ, & fontanilibus Nymphis, numinibus quippe delicatioribus, ob mollitiem atq; nequitiam Corinthiacæ cõstituebantur, genus quidem ædificij tum gracilitate operis, tum florum ac foliorum lasciuia, volutarumq; multiplici perplexitate, triglyphorum, ac aliorum ornamentorum varietate visu admodum delectabile.

Pierii Val. Columnæ.

IONICÆ QVIBVS.

IVnoni verò, Dianę, ac Libero Patri, cæterisq; eiusdem ordinis numinibus Ionicū adhibebant opus, medio quodā inter Doricū & Corinthiū temperamēto, quippe quod neq; horrorē & austeritatē ipsa operis simplicitate præ se ferat, neq; quidē eneruatā illam mollitiē ex tot ornamentorū luxuria cōmonstraret.

DE COLUMNIS.

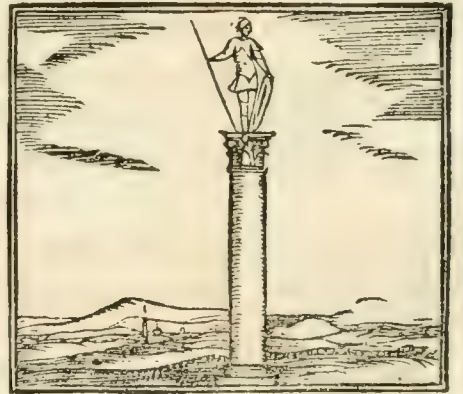
NEque quidem templa tantum, verum etiā columnæ nō sine mystico aliquo intellectu fieri consueverunt, quarum & causas & rationes retulisse nō incongruū videatur: siquidem hæc haudquaquā sunt ab Ægyptiacis inuentis dissimilia, dum aliæ firmitudinis, alię rei præclare gestæ, famæq; supra mortalium conditionem ad usq; cœlum attollendæ, aliæ captiuitatis, aliæ profligationis, aliæ opprobrii sint indicia.

TERMINVS.

CÆterum antiquissimū fuit per columnā terminum significare, quod columnellas in terminis ponere mos fuerit. Hinc regionū multarum fines terminosq; columnas appellamus, vt in Hispania Herculis: eo enim vsq; & imperium & labores ille suos extendisse fertur. Eodem modo in Africa sub Atlante mōte, & in Asia ad Euphratem fluuiū, & supra Armeniam terminos Romani Imperij columnas dixerūt: & eo significato Atrides Protei Menelaus ad usq; columnas exulat, apud Virgiliū legas, quod pro Ægypti finibus positum notat Seruius.

IN sepulchris verò, neq; non monumentis reliquis columnarum ratio fuit, vt cuius nomini dicatæ essent, gloria supra cæteros mortales attolleretur. Hinc illa Ennii de Scipione verba: Quantā statuā faciet populus Romanus, quantā columnam, quæ res tuas gestas loquatur. Hinc in argenteo numo videas columnam, cui medię ancile affixum est, vna in summo superposita, duabus hinc & inde laureis appensis, quā Senatus Diuo Augusto Vespasiano decreuit. Sed vt reliquas prætereā, duæ adhuc Romæ vi-

GLORIAE SVBLIMITAS.

suntur, quæ Romanæ potentia atq; splendoris testimonium faciunt, Traiano vna, altera Hadriano erecta, ad summam quarū altitudinē, quæ admodum excelsa est, per interiores gradus coclitis in modum circumductos cōmodissimus est ascensus: nō enim in re tam omnibus obuia nobis immorandum est. Decretæ autem in columnis statuæ à Senatu plerisque fuerunt, quos enumerare nostri nō est instituti: rerum enim quę tractandæ sunt multiplicitas, breues non esse cogit. Illud admonuero, quod apud Plinium legitur, senatum Galbæ vt primū licitum fuit statuam decreuisse rostratæ columnæ superstantem, placere nonnullis vt striatæ legatur. Antiquam autem esse celebritatem statuarum in columnis, ex eo manifestum, quod C. Menenio supra columnā statua dicata est, qui Latinos priscos deiecerat vnā cum Camillo coll-

ga, quæ res, inquit Liuius, rara illa ætate fuit. Et illa adeò celebris Tra-

iani columna colossū habuit superimpositum,

cuius rei fidem faciunt eius

numi.

DE OBELISCIS.

Orum loco Ægyptij suos erexerunt obeliscos, & Græci ἄξιον ὀβελίσκου dixerunt, cui maximi quicq̃ honores deberentur. Non ineptum autem fuerit animaduvertere Ægyptiorum statuas, quæ antiquitatē sapiūt, graciliores esse, & truncis oblongis propemodū similes, quod quidem non est artificum vel stupori vel imperitiæ imputandū, sed eorū potius diligentia studiumq̃ considerandū, quippe qui ita facerent, vt diuinitatem minimè corporatam esse ostenderent. Quare Euphranor pictor, idemq̃ fictor nominatissimus, quem in omni specie admirandum perhibent, nō ita fortè reprehensionī obnoxius, propterea quod in vniuersitate corporum exilior fuerit. capitibus articulisq̃ grandior, cū is præsertim primus dignitates, ac heroum insignia dicatur expressisse.

HEROES.

Sed quoniam in Heroas incidimus, id minimè dissimulabo, quod Romani Græcos potius quàm Ægyptios imitati, heroū statuas, & eorū qui bene de repub. meritū essent, eo maiores faciebāt, prout eos maiori honore dignos arbitrabantur: de quo apud Macrobiū. Hinc iocosum illud M. Tullij dictū in fratris statuam: nam cū in Prouincia, quam ille rexerat, clypeatam eius imaginē conspexisset ingentibus lineamentis vsq̃ ad pectus de more pictam, erat autem Quintus staturæ parue, Frater, ait, meus dimidius maior est, quàm totus. Apud Virgiliū verò Dido cū volūtariam mortem excusat, quasi ea omnia absoluisset officia quæ à se exigī potuerint, nihilq̃ à se vltius expectari posse, quod ad apotheoseos gloriam pertineret, ita secum ratiocinatur:

*Vixi, & quem dederat cursum fortuna, peregi,
Et nunc magna mei sub terras ibit imago.*

Cur verò magnam speret, enumerat merita:

*Urbem præclaram statui, mea mœnia vidi,
Ultra virum pœnas inimico à fratre recepi.*

Oppida autem condere, inter ingentia ea facta recensetur, propter quæ Romulus & Liber pater, & cum Castore Pollux, Deorum in templa recipi meruerūt, vt apud Horatium. Cū itaq̃ maiores iusto statuæ vita functis fieri solitæ essent, Onirocritæ, qui, vt sæpius ostendimus, hieroglyphicis adhærescunt, vbi quis supra humani modi staturam fieri se magnum conspexerit per quietem, mortem illi præfagiunt affuturam: & qui filium paruulum ad virilem magnitudinem imaginatus fuerit excreuisse, eius identidem mortem expectandam. Hinc Virgilianum illud super oblata visui defuncti corporis anima, Et nota maior imago: nempe quod corporeis claustris veluti prælis exoluta anima post mortem latius dilatari videatur. Sedenim illa de honoribus opinio & verior est, & probabilior.

CHRISTI VICTORIA.

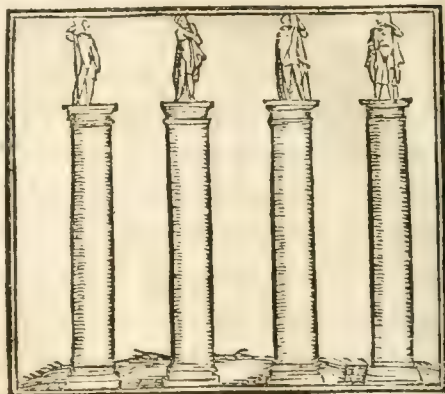
Illud minimè prætereundum, sextidecimi psalmi inscriptionem apud Græcos esse *σηλορραφία*: alibi aureum insigne Dauidis, vbi interpretes antiquorū reperiunt morem, qui columnas, imagines, aut statuas ijs qui strenuè feliciterq̃ militiam exercuissent, erigere consuerant. Id verò laudis victori

Christo attributum, eo Psalmo
declarari.

Pierii Val. Columnæ.

A pud autores Græcos locum Athenis fuisse legas, Ceramicū appellatū, columnis vnde cunq; frequentem, quæ in eorum memoriam erecte erant qui pro patria pugnando cecidissent, inscriptione adiecta quo quis prælio oppetisset.

PRO PATRIA OCCISI.

P Indarus Timarcho Æginetæ Nemeis:

σάλαν δέμων παρὶς λίθου λυκιστοράς.

Ponatur alie structa saxo Candidior pario columna.

Vbi interpretes per columnam poëma intelligunt. Nam statim subdit ipsemet poëta, quantum claritatis addant poëmata in præstantis alicuius viri laudem elucubrata.

TELESILLA.

Telesillæ Argiux poëtica facultate celebri, galeata statua erecta est in columna, libris circa pedes adiectis, vt alibi diximus, quod maribus Argiuorum, qui prodierant ad bellum, ad vnum cæsis, sceminas armarit, & cōtra hostes eduxerit, eosq; vrbis diripiendæ spe profectos retrocedere coëgerit. Exemplum muliebris virtutis inter paucissima sæpe commemorandum.

Isocrati verò eloquentiæ magistro, statua in columna decreta est ab Atheniensibus, quò octo iā & nonaginta natus annos, ab institutione nunquam cessauisset.

ISOCRATES.

APOLLO AGYIEVS.

Conspiciuæ fuerant apud Græcos columnæ quædã in coniformã desinentes, quas ante fores erigebãt Apollini sacras, vt verò quidã dicunt, Baccho, vt pleriq; alijs, vtriq; nam idem vtriusq; numen esse, ostensum alibi. Hinc Apollinem Horatius Agyciū nuncupauit. Eas nonnulli aras vocauerunt, sed columnarū omnino habere speciem non inficiantur. De his apud Sophoclem:

Ignibus odoris aræ Agyiænæ nitent, Suffitu halantes myrrhæ lachrymas barbaro.

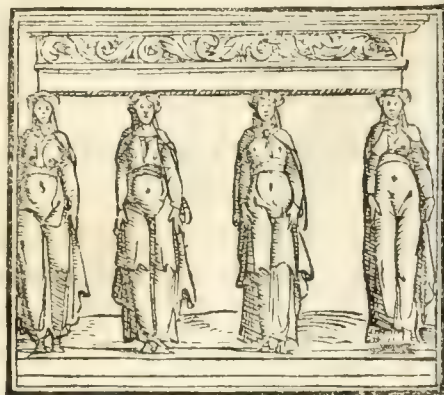
Sed cur non Græcos potius versus apponimus?

λάμπη δ' ἀγυθὴς βοῶντος ἀτρίζωνων νεῖ σιμύνης σαλαμὸς βαρβάρου θυσίας.

Ea verò de causa Agycius dicebatur, quòd huiusmodi columnæ in cōpitalibus vicaneisq; vijs erigi consuerunt: ἀγυὴ enim viæ quæ ab vtraq; parte exitus habent.

VICTORIA DE PERSIS.

Ex cogitatae etiam sunt columnæ trophæorū vice, quæ victoriam ostenderet, cuiusmodi porticus cognomento Persica Lacedæmone videbatur, victoriæ illius index, quã Pausanias Agesipolidos filius cōsecutus est Plataeo prælio, vbi parua manu ingētes hostiū copias profligauit, in cuius præclari facinoris memoriã statuas habitu Persico pro columnis porticu subiecere.

CARY

CARYATARVM OPPROBRIVM.

Simile in Caryatas Peloponnesi populos exemplum editum, quorū mulieres matronali habitu, stola quippe ad pedes vsq; demissa, in captiuitatem abductę sunt, viris prius ad vnū cęsis, totius Gręcię in eos conspiratione facta, quod Persicas partes aduersus Gręciam secuti essent. Historiā in exemplo posuit Vitruuius.

BELLVM.

ALiqua etiam columna belli significatum habuit, vt quę Romę olim erat ante Bellonę templum, super quam, quotiescunq; bellum cuiuspiam indiceretur, hastam iaciebant, eius scilicet ominis causa, quod spes esset per huiusmodi susceptum bellum aut hostes à finibus summouendi, aut vltra præscriptos fines imperium proferendi. Ea autem columna Bellica dicebatur.

Innuenerunt in numis aliquot columnam ad securitatē additā, vt in eo quem IMP. CÆS. VAL. HOS. MES. QVINTVS AVGVSTVS cufit. Ibi enim muliebri signum molli & eneruato habitu stans, læua columellę innitit, dextera palmę surculum tenet supra verticē ex porrectum: inscriptio, SECVRITAS AVG. Quę quidem species cū fortē antiquitūs fieri soleret, facile credendum purpureos Tyrannos hinc ab Horatio dictos,

SECVRITAS.

*Metuere Fortunam Iniuirioso ne pede prouat,
Stantem columnam, Atq; ita sublimi deiciantur loco.*

FIRMITAS.

NAm vetustissimū omnino columnarum inuentum ad firmitatem fuit, quę præfertim viriles appellatę sunt, quas alio mox vocabulo, vti superius dictum, Doricas vocauerunt. Nam cū Gręci olim in colonias missi per Asię loca Caribus finitima regionibus quibusdam occupatis ædem Apollini Panionio ædificare statuisserent, nullaq; adhuc esset symmetrię proportio, nulla dimensionis norma, cōmentum tamen sunt à pedis mēsurā, quę sexta pars est virilis corporis, columnas diuictiri, rati sic firmitatem ædificijs duraturā apposuisse: easq; columnas nudas, sine vlllo prorsus ornatu, vt virilem omnino speciem præ se ferrent, erexere. autor Vitruuius. Sedenim & in diuinis literis colūna pro firmitate accepta, vbi prophetico ore dicit Dominus, Ego cōfirmaui colūnas eius, de terra loquens, non vtiq; quod eam columnis subnixam esse diceret, sed virtutē, quę terram in medio rerum omnium sitam suffulcit sustinetq;, per eam loquendi figuram symbolicam, seu dicere maui hieroglyphicā, nobis indicauit. Eam vtiq; firmitatem columnas appellari Basilius etiam interpretatur, & alijs sæpe locis instrumenti veteris eodem significato columnę accipiuntur.

MVLIEBRES COLVMNÆ.

CVm verò Dianę etiā ædem construere vellēt, gracilitatem in columnis ad muliebris corporis effigiem cōmentum sunt, easq; oçtaua parte crassitudinis produxere, spira etiam pro calceo supposita, capitulo volutisq; vti capillamēto concrispatis, atq; alijs muliebrem mundum referentibus ornamentis additis.

VIRGINALES COLVMNÆ.

ADditę his virginales etiamnū columnę, quę Corinthię nuncupatę sunt, & gracilitate & ornatu, propter ætatis teneritatē, & hilariores, & venustio-

Pierii Val. Mutili.

res. Puellæ siquidem & sumptuosius, & magnificentius ornari solent, quàm matronæ, quas cum vittis stola satis deceat ad honestatem. Neq; negarim, succrescente in dies hominum diligentia, alijs atq; alijs dimensionibus columnas excipi cceptas.

CALATHVS CERERIS.

Observatio calathi, qui locorum ubiq; Cereris capiti superponitur, de quo multa in alio cōmentario, cur id facere consueissent Ægyptij, differuimus. Effecit itidem vt capitula in calathiscorum effigiem columnis præsertim Corinthiacis superaddi placuerit, quamuis Græci omnia suis inuentis libenter adscribunt, & Callimachū quendā cognomento Catatechnon prædicāt, qui genus id capituli primus excogitauerit, verisimili etiā fabula, vt ad confingendū felicissimi sunt, adinuenta: Mulierem quippe Corinthiā quandā, amissa filia corpus sepulturæ mandasse, ac super tumulum calathum rebus ijs oppletum, quibus maximè nata dum viueret, oblectabatur, statuisse, atq; demum testa superimposita coopertū reliquisse: accidisse verò vt calathus ille casu super acanthi radice ibi nata insideret, quare verno adueniente tempore gramē id pullularet, & calathū folijs primū amiciuerit, mox & floribus ornarit, cumq; cauliculi pro crescerēt, obstaculo superstratæ testæ concuruati, capreolos in volutarū speciem complicarunt: quo quidem obseruato, ingeniosus faber venustam eam capitulorū speciem meditatus sit omnium applausu conformare. Cōmentum quidem hoc eo fauore legentium exceptum est, vt architecturæ magistri sine vlla prorsus conatione illi assensisse videantur.

D E M V T I L I S.

Observare etiam est in omnibus ferè veterum ædificijs imagunculas quasdam nunc virili, nunc bouilla, nunc alterius animalis facie, quæ vel mutilos, vel coronas sustentant. Id ab Ægyptiacis inuentis non omnino alienum suo legitur significato.

A T L A S.

Nam quantum ad humanā pertinet effigiem, Atlāntem, totius quippe pōderis patientem, id significare dicūt: & huiusmodi sustentacula nimirum à Græcis Atlantis nomine nūcupant, quæ cur à Latinis telamonas vocari nōnulli dicunt, & antiquis architectoribus, & nobis incompertum est: si quid tamen ariolari licet, *τελαμόνας* scimus esse lora, quibus sustinetur clypeus, quibusq; brachium infertatur, atq; etiam vinculum, quo ensis vel appenditur, vel manui nōnunquā, ne vehementiori aliquo excutiatu ictu, adalligatur: quare crediderim à sustentando desumptum nomen: *τέλασαι* enim, *πολύται* & *τλήσαι* est, quod pati, & tolerari Latini dicunt. Illud super Atlante vulgatum, gestare eum humeris vniuersam mundi machinam, de quo Maro:

Ubi cælifer Atlas Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Inde scilicet fabula cōficta, quòd is omnium primus Solis & Lunę cursus, syderumq; omniū motus, ortus & occasus, certa quadam moueri lege deprehendisse creditus, eaq; diligenter obseruata, mortaliū vsui promulgasse. Quòd verò pro Atlātib; bouilla etiam capita fieri solita dicebamus, vidimus id apud Melinos Romæ: habet enim Petrus compater meus bouillum caput aheneum quatuor circiter vnciarum magnitudine, pulcherrimè fabrefactum, eo gestu vt aliquid omnino sustentasse videatur, de quo tamen alibi diximus.

DE PERPENDICULO.

Vando verò in hæc ædificiorũ opera prouecti sumus, quid sibi velit etiam Perpendiculum, explicemus.

ÆDIFICATIO, VEL POSITVM.

A Edificationẽ, vel positũ aut cõstructum opus, per id appensum linea, libratumq; denotabant. Nullo enim pacto erigi possent ædificia, nisi facierum angulorumq; rectitudo per perpendiculorum indaginem exploraret: eaq; præcipua est obseruatio in ædificijs moliendis, vt structuræ omnes perpendiculo respondeant, neq; proclinationes, vt vocabulo vtar Vitruuiano in partẽ vllam habeant.

RECTVS TENOR.

Transit & ad res alias id significatũ, & ad perpendiculum amussim adijciunt, cum quid vndecunq; & quoquouersum delibratum directumue significare voluerint: vtriusq; enim munus est, vt iustus tenor, ipsaq; rectitudo adinueniatur. Sed perpendiculum in ijs deseruit, quæ surrigenda sunt: amussis, & planis & obliquis, & omnibus deniq; vniuscuiusq; corporis lateribus, per quæ recta linea fuerit deducenda.

DE CARDINE.

D fabricam omnino pertinet cardo: quare si quid super eo dicendũ sit, hoc potissimũ loco differendum.

AVTORITAS VEL SVMMA.

Habet verò significatum ab eo munere, quòd in valuis, ostijsq; sustinendis præstat, ita vt nunc dignationem, nunc autoritatem, nunc rei summam significet, ex arbitrio scilicet aut ministerio cuius res vnaquæq; pendeat, cuiq; rerum pondera innitantur. Hinc in litibus & causis tale aliquid appellatur cardo, à quo scilicet tota persuadendi ratio pendere videatur, quòue omnia cõgeruntur argumenta, sitq; status is, circa quem tam rei quàm accusatoris conatus omnis vndecunq; exerceatur.

CARDINALES SACERDOTES.

Habet & pietas nostra dignationis gradum à cardine nuncupatum. Nam veluti cardines in ostijs admittendi excludēdiq; arbitri videntur, ita illi admittendorum exigendorumq; operum, quæ ad Christianam faciant pietatem, concessamq; summo Pontifici autoritatem potestatemq; tuendam, autores honorificentissimi perhibentur. Fratres hos appellat Põtifex M. decretaq; omnia, legesq; in comitijs istius ordinis perlate, de cõsultatione eorum, tametsi omnia per se possit, sancire se profitetur. Is enim honos eis habetur, vt huiusmodi sententiarum rogationes in acta summa cum fide referantur.

Pierii Val. Palma.

PIERIVS VALERIANVS AD HIERONY-
MVM FRACASTORIVM, DE IIS QVÆ PER PALMAM ET
Laurum significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Uamuis parua admodum inter nos consuetudo fuerit, eoq̄ secessu Oliuetano Ve-
ronensis agri, quo mihi per continuum triēnium frui temporum eorum permisit
quies, dum tu Verona tuus, ego ibi meis tum studijs tum negotijs incumbēbamus,
vix ter facultas data, vt esse vnā possemus. Neq̄ antea te Patauy, quō me ad Phi-
losophiæ studia contuleram, videre licuerat, quōd inde paulo antè discesseras, quā ego adue-
nissē: tua tamen te virtus ita mihi ex eo tempore conciliauerat, vt quem ob summum inge-
nium, summamq̄ doctrinam plus te vno diligerem, certē neminem haberem: omnium enim vo-
ce cōmendationeq̄ politissimis literis, & liberalium omniū artium studijs florebas, clarusq̄ &
celebris habebare, vnde meus erga te, quem adhuc ex facie non agnoscebam, cœpit cultus, qui
mox cum ætate accreuit simul, maioribus scilicet in dies ad virtutem profectumq̄ tuum addi-
tis incrementis. Ab eo vero tempore quo bella illa calamitosissima, tam aspera, tam continua,
me non modo ex tranquillo eo secessu exturbauerunt, verūm tota etiam patria expulerunt,
quandiu foris profugus, errabundus, inops vixi, tui semper memor, atq̄ sollicitus fui, quōd vi-
cem etiam tuam, & bonorum omnium ingemiscebam, & vbiq̄ locorum ciues tuos disper-
sos etiam ipsos comperissē, nunc per Aligeros fratres Petrum & Ludouicum, nunc per Ali-
thæum, Zauarissum, Turrānos, nunc per alios amicos tuos, quos doctrinæ nomine veneror, cu-
rabam vt meus erga te amor tibi fieret perspectissimus: idq̄ officij ab aliquibus ex his mihi non
indiligenter præsutum confido. Sed quoniam vel his testibus tam locupletibus mihi nondum sa-
tisfaciebam, decreui tandem quaqua ratione possem, aliquod huiusmodi mei erga te animi si-
gnum manifestius exhibere. Igitur cū labores meos in Aegyptiorum hieroglyphica explican-
da recenserem, plurāq̄ id genus commentaria in amicos distribuerem, tuq̄ non in postremis essēs,
plantas duas insigniores elegi, Palmam, & Laurum, easq̄ à nostratibus longè diuersas, ex Ae-
gyptiorum quippe lucis à me primū in Italiam translatas, quas tibi dono mitterem. Pal-
mam quidem, ob sublime illud ingenium tuum, quōd ad excelsa quæq̄ prospero euentu sese attol-
lere contendit: cuius euectus pennis toto primū cælo Epicyclos summouisti, totq̄ priorum A-
strologorum machinas demolitus, facilem & permeabilem Planetis viam complanasti. Lau-
rum autem, quia tu re optimè in cælo gesta, ad infima mox terræ loca descendisti, tanquam
Hercules alter triumphabundus: sed qui in superiorem orbem nō, vt ille, de visceribus terræ Cer-
berum traxeris, qui aconitum ad mortalium perniciem euomeret, sed ab Antipodibus Siphy-
lum illam tuā admirandi vigoris plantā asportares, quæ morbis omnibus, tam cognitis, quā
incognitis, præsente remedia, & incolumitatem efficacissimè conferret. Quod verò ad plan-
tas attinet, spero eas à te benignè suscipiendas, deq̄ earum surculis amicitia nostræ firmitatem
colligari posse, quam diuturnam perpeuamq̄ fore mihi persuadeo: quia meus erga te amor,
cultus, & obseruantia, talia mihi pollicentur: tuq̄ vt ameris ab omnibus, ingenij, doctrinæq̄ tuæ
monumenta, vno doctorum omniū ore celebrata deposcunt: quorum quidem operum, studio-
rumq̄ tuorum omnium felicitatem agnoscimus, & omnium posteritati celebrem
& illustrem fore plurimū & ex animo gra-
tulamur.

DE PALMA.

PALMÆ significata plurima traduntur, quorū præcipuè quatuor ex grauiſſimis autoribus ſeligere viſum eſt: quippe annū, menſem, iuſtitiam ſiue æqualitatem, atq; victoriam: quorum ſignificatū cauſæ diligentius examinandæ ſunt. Reliqua, vt pote manifeſtiora, ſpontè, nulla ſolicitata cura, proueniunt.

ANNVS MENSI'S QVE.

Cauſæ verò cur annū Palma ſignificaret, tris eſſe perhibentur, eaq; omnium prima, quòd ſola omniū arborum per ortus Lunæ ſingulos, ramos ſingulos progenerat. Atq; ita etiam ſignificatum menſis obſeruauerunt, vt per ſingulos Palmæ ſurculos, menſes totidem adnumerarēt. Par itaq; vt ſi annus exprimi debeat, Palma duodecim ramis prædita figuretur. Sedenim, etiam ſi hæc nō adfuerit curiositas, annum omnino ſignificabit, vel quantum ad menſem attinet, quòd in oſſiculis eius ea maximè figura expeteretur quæ lunata eſſet, quā contra fascinationes pollere plurimū arbitrabantur. Lunam autē maximè cauam, qualis eſt cū octo & viginti dierum numerū expleuit, cornibus ſcilicet infernè deiectis, menſis indiciū eſſe in cœleſtibus loco ſuo dictū. Dianaq; ipſa apud Homerū Apollinis hymno, menſis & anni arbitros paritura, Palmā amplexata deſcribitur. Altera cauſa eſt, quòd Palma, vti Babylonij tradunt, referente Plutarcho, treccētas & ſexaginta vtilitates mortalibus elargitur, ideoq; anni ſimulacrū & inſigne: tot enim diebus annus conſtat, intercalaribus quinq; de quibus in Vulture, ſubductis. Alia ratio eſt, quòd palmæ ſatus quatuor ex lignis, ſiue oſſa ea maluerimus appellare, quæ, vti paulò antè dictū, in eius fructibus inſunt, fieri ſolet, quæ bina iuxtà cōpoſita ſubter, binaq; ſupernè colligant, pronaq; omnia ſeruntur, quorum inde radices amplexu mutuo cōnectuntur, atq; ita primi ortus promiſcui coaleſcunt, & vnus ex cunctis caudex cōſicitur.

Annus quoq; ſolaris quatuor qualitātibus conſtat, quæ tamen ita mutuò cōnecti videntur, vt fallente de die in diem qualitatis ipſius mutatione, vnus quaſi caudex fieri videatur.

TEMPORIS DIUTURNITAS.

NON diſſimulabo quaſi *κατὰ δύσκολον*, quod Quintius Græcus autor aſperum quendam locū, & admodum editū, ſuperatūq; perdifficilē ponit, in cuius vertice Palma conſurgat, cuius in cacumine inſideat virtus: ex montis vtique aſperitate labores varios, ex Palma tēporis, vt Heſiodi interpres ait, diuturnitatē innuens. Non enim putabat quempiam ad perfectam aliquam virtutem peruenire poſſe, niſi per labores, quos diu toleraſſet. Temporis autem diuturnitas quo conuenientius ſigno figuretur, quàm per id, quod anni & menſis habetur hieroglyphicum adeò manifeſtum: Sententiā hanc ita ſibi deſumpſit Quintilianus: Deſinit in aduerſa niti qui peruenit ad ſummum, ſcandenti circa ima labor eſt. Quod nos in adoleſcentia ita retulimus:

Incipit oppoſitam pedibus qui repere molem,

Eximio ſuperat grande labore iugum.

Ut tenet ærei placidiſſima culmina montis,

Languida felici membra quiete leuat.

Paſtus amaritiem rigida radicis acerbam,

Atolliculi glutit dulcia mella ſauī.

Pierii Val. Palma.

*Hoc sophia asperioris iter Superantule pergas,
Dummodo post fellis pocula nectar habes.*

ÆQUALITAS.

AEqualitatē verò ea de causa significabat, quòd cum initio Soli dicata fuerit ante laurum, grauissimi autores asserunt, & Phœbum & victores hac, non alia quapiam arbore coronari solitos. Quæ cum æquale esset victorum omnium præmium, æqualitatis inde symbolum assecuta est. Sanè Plutarchus & Pausanias autores sunt, Palmæ præcium, qua multis in certaminibus victores æquè coronarentur, à Theseo primùm institutum, cum à Creta reuersus in Delum applicuisset, & Apollini ludos edidisset. Siue ea de causa sit excogitatum, quòd arbor ea folijs sit maximè æqualibus, ideoq; victoribus cōueniret, quòd æqua eorum laus atq; præmium esset.

IVSTITIA.

Fructum præterea reddit pari cum folijs æquilibrio, atq; hinc iusticiam significari voluerunt. Præter hæc incorrupta est Palmæ materies, ac propemodum feni nescia, perinde ac decet incorruptos esse, neq; vnquã temerè flecti aliorum quorunquã arbitrio, iusticiæ administratores. Folia demùm, nisi vi tollantur, nūquam amittit, quare illam congruenti epitheto ἀέφυλλος, atq; etiam ἐμπιδόφυλλος appellauerunt, cum & laurus, & oliua, & myrtus, ac aliæ quædam, quibus est perennis foliorum viror, succrescentibus alijs priora decutiant. Eademq; immobilitas expetitur in iusticia. Quòd verò ponderibus resistat, & in aduersum incuruet, facere idē iudices debēt, atq; reluctabundi, seductores pellacesq; omnes detrectare, neq; muneribus, neq; violentiæ cedere. In hanc sententiã Leuitico celebrandis ferijs xv mensis septimi, Palmarū surculos, quos Græci spathalas à gladij forma vocāt, legislator sumendos præcipit. Theologi per eos iuuenescētia iusticiæ germina interpretantur. Iustus enim, ait Psalmographus, sicut Palma germinabit, ppter ea quòd nihil est in vniuersa Palma, quòd respui debeat, ita tota ab intima medulla ad extremū vsq; folium humanæ necessitatis vsibus est commoda, idq; multipliciter, perinde ac in ijs qui iustè viuunt nihil reperias, quòd non vndecunq; vtile sit ac commendabile.

SOL.

Nequè quidem ea de causa tantum Palma Solis hieroglyphicum est, quòd anni vicissitudines referat, quantum quòd figuram solarium radiorum imitari quodammodo videatur. Vnde sacerdotij veteris autores, qui, vt Proclus ait, à rebus apparentibus superiorum virium cultum adinuenerunt, ab hac similitudine solare quid in Palma esse arbitrati sunt. Et apud L. Apuleium legas, myftico eo sacro quo initiabantur Isidi, caput, ad solarium radiorum similitudinem ostendendam, Palmæ candidæ folijs in modum radiorum profistentibus redimitum.

VICTORIA.

Victoriæ demùm in Palma significatū, ex nūmis, picturis, sculpturisq; omnibus vniuersè iam plebeculæ manifestū est. Ea; elocutio toties vsurpata Ciceroni: Docto Oratori Palma danda est. In quadrigis qui Palmā primus acceperit. Quā Palmā vtinam dij immortales tibi Scipio referuēt, & similia. Et causam multi prodidēre, præcipuè verò Plutarchus Symposiacōn octauo, quā etiā posuerat Aristot. nempe si super arboris eius lignū, magnū quantumlibet pondus imponas, Palma minimè deorsum cedit, nec infrā flectit, sed aduersus pōdus resurgit

A surgit, & sursum nititur in contrarium fornicata. Ea quoque de causa in certaminibus Palmam signum esse placuit victoriae, quoniam, ut dictum est, ingenium eiusmodi ligno est, ut urgentibus prementibusque non cedat. Videre vero est Palmam caudicibus sursum versus collectis in numo Neroniano, ubi idem ipse aprum impetit veru, victoriae nimirum, quam de confecta fera consecutus esset, hieroglyphicum. Et felicitis augurij causa Augustus Palmam inter iuncturas lapidum enatam ante domum suam, in compluuium deorum Penatium transtulit, utque coalesceret magno opere curauit, Caesaris factum secutus, qui castris locum capiens, inter sylvas, quas caedebat, repertam Palmam conseruari ut omen victoriae iussit. Ad haec Caesarianae victoriae aduersus Pompeium in Pharsalia praelio commisso Trallibus Palma ostentum dedit, exorta repente eodem ferme tempore, quo haec gesta sunt, penes Caesarianae statuae basin, quae in templo Victoriae dicata erat: quamuis omnis circa statuam locus natura solidus, & durissimo lapide instratus esset. atque huius generis ostenta multa apud veteres memorantur. Minimè vero praetereundus est numus aereus cum ingenti Palma, eaque dactylis foecunda, cuius inscriptio est, A L. Æ. quae dubio procul victoriam Alexandriae Aegyptiacae significat: quod ut magis explicetur, ab altera facie spica est cum inscriptione ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

I V D Æ A.

Desumuntur hieroglyphica plerumque à rebus quas egregie aliqua regio ferat: ut Cyrenaica per silphium, quod in Batti numis cutum videas. A Palmarum vero feracitate Iudaea eius arboris pictura significatur. Sanè in Titi numis passim videre est eius prouinciae simulacrum arbori Palmæ adalligatum, cum inscriptione, I V D . C A P . Vbi vero inscriptio est Caesaris Vespasiani, atque ibidem I V D Æ A C A P T A , moesta sedet ipsa manu quasi faciem complodens, adstat ipse iuxta Palmam. In alio cum eadem inscriptione signum est, quod dextera alte innititur pilo, laeva sceptrum gestat, laeuumque pedem iacenti galeae superponit.

I A C T V R A.

Contra vero, vel deiecta, vel casu aliquo vitiata, iacturae imminentis prodigium habebatur: veluti aenea illa quam Athenienses in Delphici Apollinis templo dedicarant, rei aduersus Medos feliciter gestae monumentum. Paulo ante quam aduersus Syracusanos mouerent, infaustae signum expeditionis fuit, quod eius fructus, qui ex auro constabant, corui alites inauspicatae pluribus diebus impetierunt, eosque partim deuorarunt, partim deiecerunt.

N V P T I Æ.

Sed cur nuptiarum etiam significatum in palma dissimulemus? qui picturam huiusce rei tam eleganter legerimus apud Philostratum, Imaginibus, qui paludibus & fluuijs hoc superaddit ornamentum, Palmarum quippe veluti fornicibus ductum, pontem fluuijs superiniectum. Nam cum Palmarum alia mas, alia foemina sit, inuicemque maritali quadam copula coniugentur, maresque attrahant ad sese foeminas, neque illae congressum, quantumcunque adniti possunt, aufugiant, sed vltro ramis ab utraque vicissim contra ad osculum quodammodo exporrectis, manifesta dent mutui desiderij signa, is duas, & huius scilicet & illius sexus Palmas in ripis fluuij oppositas è regione statuit. Hic vero mas amore correptus plurimum incuruatur, alteque sese supra fluuium protendit. Foemina vero, quantumlibet procul sita sit, neque apprehendi possit, inclinat se tamen, & obsequij quoddam & ipsa studium praese fert. Aquam itaque quodam veluti ponte

Pierii Val. Palma.

coniungunt, difficili tamen & inaccessio transitu, propter foliorum asperitatem. Hanc utiq; speciem ex Philostrato qui pinxerit, nuptiarum & cōiugalis amoris hieroglyphicum, ex ipsius naturę gremio desumptum, summa etiam cum venustate descripserit. Quò verò maior huic argumento sit fides, eam palmarij diligentia adhibent, ut mares eo saltem interuallo à fœeminis distent, ut pulvis ventorum flatibus à folijs sublatus in fœeminarū folia incidat, quod satis ad fœcunditatem facere compertū est. Sed mirū dictu, quòd si qua procul à mare abstiterit, ut neq; pulvis, neq; aura, odorue eius ad eam permeare possit, excogitauerūt coloni funem à mare religatū ad fœeminā vsq; producere, atq; ita quasi maritali vinculo copulatam, masculo viru clanculum per funem irrepente fœcundā fieri, quæ prius in ea sterilesebat solitudine. Diophanes autor Græcus, Florentinum citat, qui suis in Georgicis multa de Palmæ amore conscripsit, contabescere eā maris desiderio, quòd nulla dissimulatione profiteatur, modò radices verus eum porrigens, modò verticis in eum proclinatione, fructū ferre pernegando, agricolamq; demum cogi amantem huic inuestigare, qui multas Palmas mares manu amplexuq; contingat, mox ad amore perditam rediēs, eam amplextur, atrectetq; manibus. Flores quoq; mari prius impositos tollat, & supra fœminæ verticem imponat. Quæ ne quis fabulosa suspicetur, istiusmodi amoris exemplum atq; coniugij nostro dedere tempore. Siquidem vir clariss. Iouianus Pontanus, homo minimè inutilis, & quæ fabulas pro historia, de re maximè suo tempore omnibus conspicua, scribere puduisset, duas celebrat Palmas, marem vnum Brundusij, fœeminam alteram Hydrunti, quæ diu steriles permanserint, donec scilicet paulatim succrescentes, nondum alteram altera contueri poterat: vbi verò tantum adoleuēre, ut sese inuicem conspiciere potuerint, longo quantumlibet multorum stadiorum tractu dissidētes, fœtificare cœperint. Sed cur non ipsum audiamus?

Brundusij latis longè viret ardua terris
Arbor, Idumæ vsq; petita locis.
Alterā Hydruntinis in saltibus æmula Palma,
· Illa virum referens, hæc muliebre decus.
Non vno creuere solo, distantibus agris,
Nulla loci facies, nec socialis amor.
Permansit sine prole diu, sine fructibus arbor
Utraq; frondosis & sine fruge comis.
Ast postquam patulos fuderunt brachia ramos,
Cœpere & cælo liberiore frui,
Frondosiq; apices se conspexere, viriq;
· Illa sui vultus, coniugis ille suæ,
Hausere & blandum venis sitientibus ignem,
Optatos fœtus sponte tulere sua.
Ornarunt ramos gemmis, mirabile dictu,
· Impleuere suos melle liquente fauos.

Est idem amor in Pistacijs, ex quibus femina cū panguntur, mas & fœmina cōmitti debent coniunctis naturis, ita tamen ut mas ad Fauonium dorsum vertat, ut monet Dema-
 geron.

INNOCENTIA.

NE verò nostratia prætereamus, in sacris nostrorum literis eo loco ubi, Statura tua similis facta est Palmæ, legitur, Ambrosius significari ait viriditatē pueritiæ, atq; naturalem eius innocentiam, quam à vitæ primordio receperimus, seruandam esse, & vt fructū nullo foliorum defluuio suo tempore maturemus, admoneri. Idq; de Assertore nostro piorum conuentus canere, iustus vt Palma florebit. Tardè verò proficit Palma, sed diu in viriditate persistit, ait Eucherius: ita Ecclesia sancta per multas difficultates ad firmum fidei statum venit, aucta q; iam & propagata, statura nimirum diu.

PIORVM VITA.

Significat & piorū vitā Palmæ species, propterea quòd sicut interior eius caudex & tenuis est, & corticū scabritie perplexitateq; visu minimè iucundus: superior verò pars visenda, tum trunci tum ramorum amplitudine, amœnaq; pulchritudine viriditatis expanditur, ita piorum conditio prima facie contemptibilis videtur, sed in mirificā demum exit morum virtutumq; pulchritudinē.

Sed cur non ipsa Eucherij sanctissimi doctissimiq; viri verba subtexā, in hāc sententiam? Habet quiddā aliud Palma, quo à cunctis arborū generibus differat. Omnis enim arbor quæ in suo robore iuxta terrā vasta subsistit, crescendo superius angustior euadit, & quantū paulisper sublimior, tātō in altū redditur subtilior. Palma verò tenuis ab imo inchoat, & iuxta ramos aut fructus ampliori robore cōturgescit. Quibus itaq; alia arbuta nisi terrenis mentib. assimilari possunt, inferius vasta, superius angusta: quia nimirū omnes mortaliū in hoc seculo degentiū delectationes in terrenis rebus sunt fortes, in cœlestib. debiles. Pro temporali enim gloria vsq; ad mortē appetunt desudare: pro spe verò perpetua ne parum quidem in labore subsistūt. Pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerant, & pro cœlesti mercede vel tenuissimas vnus verbi contumelias ferre non possunt. Vt terreno iudici totos dies assistant fortes sunt: in oratione verò corā Domino, vel vnus horæ momento lassantur. Sæpe nuditatē, vigiliis, famē pro acquirendis diuitijs & honoribus tolerant, & multa se abstinentia cruciant: quod bis aut semel in hebdomada pati pro salute animi, grauissimū ducūt. At contrā ex æqualitate Palmarū designant iusti, qui vita proficiūt, qui nequaquā in terrenis studijs sunt fortes, & in cœlestibus debiles, sed longius atq; distātius studiosos se Deo exhibent, quàm seculo fuisse meminerūt. Rectè itaq; vt i supra dictū, iustus vt Palma florebit. Illud addam ex sextis Hebræorum castris apud Hieronymū: Veluti XII dulcis aquæ fontes ad Elim reperti, XII indicarūt Apostolos, de quorū fontibus aquæ deriuatæ, vniuersi terrarum orbis ariditatē affluenter irrigarunt, ita Palmæ numero septuaginta cibum ostenderunt, quē mortales à totidē secundis Apostolis appositū essent accepturi. Cibus enim doctrina, vt i sæpius dictū. Quoniā verò Crux Domini, quæ Palma ea est, in quā ascensurū esse Dominū Prophetæ prædixerant, longo stipite & in altū surrecto, in transfuersumq; latè porrecto fuisse fert, significasse etiā videt illud antea dictū, Cum exaltatus fuero, omnia trahā ad me: ipsam em̄ manuū extēsiō duos populos Israheliticū & Gētilē ad Deū trahere, & in vnū cōgregare videbat, vt seniores dixisse scribit Irenæus: non ab re fuerit, vt pijs quacunq; ratione possumus satisfacere studeamus. signū id & victorię et salutis, quo pacto pij veteres figurarint, adscribere. Cōtus erat prælongus, cuius apex in e Græcæ literæ similitudinē incuruabatur: inde paulò infra x Græca identidē litera sua insignis decussatione addita

Pierii Val. Laurus.

erat, id Christi nomen ostentat. Inde qui Crucis signū faceret bacillus transfuersus, cui velū aut mappula solebat appēdi vexilli loco. Hæc duo significabant apud Græcos, quorum characteribus signata erāt, CHRISTVS PASSVS, aut CRVCFIXVS. Inde pro delubro pedamentoq; aliquo, vasis alicuius forma, orbiculis, aut ouis, aut alijs gestaminib. castrensi more altero super alterū suffixis subiiciebant, in hunc scilicet modulū. Quod vltimo loco subieciimus, forma loculi est, in quē vexilla figebant, de quo alibi plenius. Agitè verò qui signum hoc sequimini, & in eius imperiū iurastis, salutē vobis atq; victoriā inde certissimā pollicemini. Nō enim tumultuarium hoc, aut temerè cōcitatae cuiuspiā multitudinis fortuitū est signū, quod elementa porrò omnia, quod humana omnis natura, quod bruta, quā licet, exprimere conant. Dissecat terra punctis quatuor, à quib. ductæ lineæ crucē figurāt. Puncta, Oriens & Occidens, Septentrio, Meridies. Sanctius in ea animal Homo, brachia cū precat in crucē extendit, vel saltē pectus signat à fronte ad vmbilicū, vt descēsum à cælo in terras nostrī numinis indicet, mox ab læua, à corde quippe ad dexterā papillā (in dextera em̄ honorū operū motus) crucē delineat. Per mare verò quæ volitāt nauigia, si optatū cursum arreptura sint, antennas malo in crucis effigiē applicāt: quæq; cælum alites secant, passis alis crucē ostentant. Nos igitur faciē & pectus cruce signati, tutius & animosius vnum quodq; virtutis opus aggrediamur, fluxarū cogitationū inundationes transeamus incolumes, præpetiq; volatu supra cælū attollamur, adminiculo signoq; crucis omnia feliciter executuri, stratisq; & superatis dolosissimi hostis insidijs, eiusq; conatibus euersis, in Domini nostri cruce tantū gloriati, trophæa, more veterum, victoriarumq; triumphos ipsa cruce designata suspendamus.

DE LAVRO.

Vlgatum illud est, Laurum Apollinis insigne perhiberi, eiusq; fronde, Palma iam posthabita, eius simulacra coronari. Neq; tantum ea de causa, quòd Laurus in ore palumbi vim medicā indicet, quæ plebisq; volucris præsentaneo est remedio, quantum quia sit, vt Eusebius ait, ignea, id eoq; à dæmonibus maximè odio habetur. Vsta præterea resonat, quod quandā prædicendi vim habet. Ignispiciū enim nō tantū splendore, verum etiā crepitu portendit, frequentissimo poëtarū omniū assensu. Ferunt verò Empedoclem, qui animā esse igneā statuebat, Lauri natura cōsiderata dicere solitū, si homini sit in animalū quodpiā transmigrandū, optandū maximè vt in leonē transfiret, cōmodissimum enim id animæ quæ hominē incoluisset hospitium futurū. Sin verò arbor esset subeunda, in nullā cōmodius q̄ in Laurū fieri transmigratiōnē. Pindarus atq; Callimachus Apollinē memorāt interfecto Delphico dracone Laureā induisse quasi supplicē: erant enim supplices coronati apud Veteres. Aristophanes dominū & seruū oracula cōsulturos coronatos inducit, Pluto. Quin & Liber Lauro coronabatur, in qua ex Indis triumphasse fertur: diesq;

diesq; in illum solennes, magna olim corona dicebantur, vt tradit Tertullianus. Laurea itaque Apollini & Baccho sacra, illi vt Deo telorum, huic vt Deo triumphorum. Quanquam & Myrto milites redimiri soliti: ita Claudius Saturnius, qui librum edidit de coronis. Est & alia ratio cur Laurus Apollini sacra dicatur: legimus enim apud Scrapionē Afcalonitam, Lauro ad dormientium caput appofita, vera videri fomniam. Id ipfum Antiphonem, Philocrum, & Artemonem, qui de fomniorū interpretatione fcripferunt, affeueraffe comperimus. Neq; quidem Eufthathij interpretationem fuper hoc, parui fecerimus, qui Daphnem ideo dictam ait, quod δα fit intenfionis particula, & φανειν, quod loqui & canere eft, in compositionem accedāt. Apud Hefiodū interpretes Theogoniam, Laurum ait εμεγαλιν πρὸς τὸν εὐλοισιασμένον. Hinc vaticinantes Lauro coronari folitos ait interpretes Aristophanis. Et qui bella fequebantur vates, in fuma galea Lauri conum geftabant.

VATICINIUM.

QUocirca nō imperite Aphthonius Laurum vaticinij fymbolum effe dicit, quā μαντικὸν φυτὸν Dionyfius in preceptis de Panegyricis fcribēdis appellat. Nam quod vates δαφνιφάγοι vocitarentur, non ex eo tantum, quod ille dixerit, Laurumq; momordit: & Sibylla apud Tibullum, Sic vſq; facras innoxia Lauros vefcar, defumptum eft, verum etiam ex Sophoclis Caſſandra dicentis, δέφνω φαγῶν ὀδύνη πέντε το πῆμα. Eodem modo Lycophron, δέφνω φαγῶν φοίβαζεν ἐκ λαμῶν ὄπαι. Porrò Daphnem puellam, vt Plutarchus fcribit in Agide, Paſiſphaës nomine Spartani coluerunt, quæ oracula, vt aiunt, certiffima fit dare folita.

CUSTODIA.

PRO custodia verò Laurū poni, & incolunitatis effe fymbolum ex Proclo dicimus, qui veteres ait Laurum tutelæ confecraffe, & in facrificijs, & in locis vbicunq; vel fata, vel affixa fuerit, incolunitatem prebere. cuius rei nō ignarus Ouidius, tutelæ huius ergò illud de Lauro dixit: Mediamq; tuebere quercum. Quod ita mihi libet interpretari, vt ad ciuicæ coronæ foſpitementum & tutelam ftatueretur: id quod ex numis quibusdam intellexi, in quibus ciuica poſita eft, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipſi in coronam deducti, fed ad ofculum quodammodo adcuruati. Literæ, OB CIVIS SERVATOS. Duo huiusmodi funt apud me, in quorum vno literæ circumductæ, C. GALLIVS. C. F. LUPERCVS. III. VIR. AAA. FF. In altero, L. NEVIVS SVRDINVS. III. VIR. AAA. FF. Quid verò ſibi velint elementa illa, quippe A triplex, & F geminum, ſi quis quaerit, ſciat id ſignificare, Auro, Argento, Ære, Flando, Faciundo. Inueniuntur verò & in Auguſti numis, & alibi. Eadem verò ſpecie ciuicam eam fuiſſe crediderim, quam Auguſti foribus affixam Ouidius ſcribit, quamuis nonnulli arbores ipſas fatas putant, quia ita ſcriptum à poëta fit:

Postibus Auguſtis eadem fidiffima cuſtos

Ante fores ſtabis, mediamq; tuebere quercum.

Idem ſibi vult numus argenteus in quo duo Lauri furculi cum radicibus, in quorum medio erecta eft columna Ionica, ſupra cuius capitulum carchesium eft, in medio parma affixa, cum literis S. C. Nam ab vtraq; columnæ parte in albo ſingulatim literæ E. X. adſcriptæ. Altera inſcriptio eft, DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS. quod apothecoſin ipſam ſapit. Sed ex his ſatis ſuperq; eft oſtenſum, Laurū pro cuſtodia & tutela poni, & eorum quæ perpetuò

Pierii Val. Laurus.

fospitari, conseruari, ac viuere volumus, signum. Accedit & illud ad fospitamē-
tum, quòd eius arboris folia fulmen non icit: eaq; de causa Tiberius cū fulmi-
na coruscationesq; supra modum expauesceret, cœlo turbido Laureā sibi soli-
tus est imponere, non secus ac eadem de causa Augustus ex vituli-marini pelle
cingulum gestare.

P O E T I C A V I S.

Quæ quidē perennitatis aut diuturni temporis vita cū à nullo magis, quàm
à poëtis ipsis expetatur, meritò Laurus vnà cum hedera, cuius circa vetusta-
tem opus omne, poëtis dedicatæ sunt: aliorum enim scriptorum autoribus non
tam fama quàm vtilitas etiam quæsita, sola poëtis gloria, & victuri nominis cu-
piditas insita est, nec, vt eleganter & verè dixit Ouidius, petitur sacris nisi tantū
fama poëtis. Quòd verò datum sibi laureum sceptrum à Musis canit Hesiodus,
laborem & diligentiam scribentis indicat, propterea quòd veluti sunt amara
lauri folia ita virtutis sudor, vel ipso eodem teste laboriosus. Vnde chartas Cor-
nelij laboriosas Catullus pro magna laude celebrat. Nā cū Hesiodus paupe-
ribus fuerit parentibus genitus, verisimile est cum non sine magna difficultate
proficere potuissē. Ita enim Zetzes, quòd Musæ nouem eum Lauro coronarint,
labores & amaritudinem eius in doctrina comparanda commonstrant.

A V T O R I T A S I M P E R A T O R I A E T T R I V M P H A L I S H O N O S.

Esse verò Laurum insigne triumphantium, nō ex eo tantum quod apud O-
uidium legitur,

*Tu ducibus letis aderis, cūm leta triumphum
Vox canet, & longas visent Capitolia pompas.*

quantum ex multis veterum monumentis innotescit. Illud quoq; satis constat,
Imperatores triumphi Lauream ad Iouem Capitolinum ferre solitos, atq; eam
in eius grēmio relinquere. Laureata verò Imperatorum capita in numis passim
habentur. Atq; hīc non incongruum fuerit ea quæ de Laureto, vnde triumphat-
uri laureas sibi decerpere consueuerant, memoriæ prodita sunt, repetere. Liuiam
quippe olim post Augusti statim nuptias Veientanū suum reuissē, ibiq; tum
illi gallinam albam, quæ ramulum Lauri rostro tenebat, à præteruolanti aquila,
quæ illam rapuerat, in grēmiū demissam, cumq; nutriti alitem pangiq; ramulū
placuisset, tantā pullorū sobolē prouenisse, vt Tranquillus ad sua vsq; tempo-
ra villā eam Ad Gallinas vocitatā atteste. Tale verò Lauretū fuit, vt triumphat-
uri Cæsares inde Laureas boni ominis gratia decerperent. Fuitq; mos trium-
phantibus, alias cōfestim eodē loco pangere. Adeò verò Laurus triumphantium
propria fuisse videt, vt obseruatū sit in huiusmodi Laureto sub cuiusq; obitū ar-
borē ab ipso institutā elanguisse. Ex quo etiā prodigij causam intelligas, quod
Iulij Cæsaris eadē præmonstrauit, cū pridie Idus Martias auis Regaliolus cū
laureo ramulo Pompeianæ Curie sese inferēs, à variij generis volucrib. ex proxī-
mo nemore persequētibus ibidē discerpta est. Nouissimo verò Neronis anno,
in quo Cæsarū progenies defecit, sylua illa Veientana radicitus omnis exaruit,
& quicquid ibi gallinarū erat, interiit. Tali portento fuit Alexandro Seucro Lau-
rus alia ingens & antiqua, quæ in palatio cuiusdā ciuitatis, à qua proficiscebañ ad
bellū quod contra Germanos parauerat, subito collapsa, mortis itidē eius indi-
ciū habita. Contrā nō temerè boni ominis Lauri folia, quæ circa Pompeij fasces
illigata

A illigata fuerāt, cū longo itinere per arida & inculta loca iam exaruiſſent, eo tē-
pore quo in vico quodam Galatiæ cum Lucullo in colloquium deſcendit, de-
tracta, & à Lucullianis lictoribus recētia & viridia, quæ penes eos plurima erāt,
liberaliter ſuffecta: quod ſummā gloriæ, rerum à Lucullo geſtarū ad Pompeiū
transituram interpretatum eſt, vt paulò poſt ſubſecutū. Et Romę lamentabun-
da Luculli vox audita, Pompeius res meas in Aſia geſtas eleuauit.

PVRGAMENTVM.

Sextus ait laureatos milites currum triumphantis ſequi ſolitos, vt quaſi pur-
gati à cęde humana intrarent urbem: proindeq; ſuffitionibus omnibus Lau-
rum adhiberi ſolitā fuiſſe, vel quòd medicamento ſicciffima ſit, vel quòd omni
tempore virescat, boni ominis cauſa perpetua rei publicæ viriditas hinc optabat.

VICTORIA.

Quantum ad aruſpiciā pertinet, Laurus victoriā aliquando præmonſtra-
uit: vt ea quæ in domo Alexātri Seueri iam infantuli nata iuxta Perſicum
arborē, intra vnū annū Perſicū ipſam incremento mirabili ſuperauit: vnde aru-
Bſpices futurum prædixere, vt puer is olim Perſas euinceret, quod euentu poſtea
comprobatū eſt: ſub eo enim primò Perſe ſerui apud Romanos fuere. Quare a-
pud Virgiliū ex ea deſumptū doctrina legas de victore: Viridiq; aduclat tem-
pora lauro. Notū illud eſt, ſolitos eſſe imperatores Romanos, re bene geſta lite-
ras Lauro reuinctas mittere, victoriarū & lætitiæ nuncios, quæ Laureatæ dice-
bantur, quod Epistoſis ad Atticum, & alibi habetur. Hinc Ouidius:

*Non ego victrices Lauro redimere tabellas,
Nec Veneris media ponere in æde morer.*

Apud Marcellinū, vbi de vanitate Conſtantij loquitur, ſuorū ducum victorias
ſibi adſciſcētis, laureatas literas miſſitatas inuenies. Quare Plinius xv Laurus
Romanis præcipuæ lætitię victoriarumq; nuncia, additur literis, & militum læ-
ceis, pilisq;. Vnde legere eſt in Pompeij geſtis, cū is in Arcadia equeſtre cer-
tamen ageret, ludij gratia adueniſſe tabellarios ex Ponto, geſtantes iaculorū cu-
ſpides Lauro coronatas, ex quo læta nunciare antequam literas redderēt cog-
ti ſunt. Mithridatem enim ſibi mortē conſciuiſſe nunciaturi venerant. Victo-
res Delphis Pythijs certaminibus ea peculiariter lauro coronabantur quæ Del-
Cphica nominabatur, cuiuſmodi genere & triumphantes Romæ: ea enim longè
viridior eſt, maximis baccis, atq; ex viridi ruſcentibus: vnde nonnulli cōmen-
tati ſunt, in quatuor certaminū præmijs quæ recensentur ab Archia, per malū
grandiores has Pythiæ Laurus baccas intelligi, de quo apud Lucianum videas
de pomis in templo Apollinis decerptis.

IURGIOSVS.

Quòd verò iurgioſum notari per Lauri ramū alicuius manu prætentū nō-
nulli dicunt, Græcorum cōmentum eſt, non Ægyptiorum: idq; deſumptū
ex hiſtoria. Nam Bebrycia Laurus erat in Amyci portu, à qua ramum quicunq;
decerpiſſet, tandiu fieri iurgia ſolebant, quoad abiiceretur: quod traditū eſt ab
Apollodoro libro primo de Ponticis heroibus. Sed enim particularia hæc inter
hieroglyphica locū non habent, quia neceſſe eſt, quod rectè ſit exprimendum,
id vniuerſo generi competere, vnde ipſa deſumitur ſignificatio.

REMEDIVM.

Quæ verò de ſcipione laureo memorantur, ſignificare id remediū contra
pericula & inſidias, quæ à quopiam intententur, vt apud Sudam legitur, nō

Pierii Val. Cedrus, & Myrtus.

ea tantum causa est, quod contra venena pollere Laurus creditur, sed huc faciunt ea omnia quae superius recitauimus, ubi tutelam & custodiam per Laurum significari docuimus. Quin & Aesculapij caput Laurea redimitum non alia de causa dicunt, nisi quia ea arbor plurimorum sit remediorum. De medicina vero diuinitus reuelata, quae per Lauri ramum, aut folium in columbae rostro ostenderetur, in alitis eius Commentario diximus. Praestant & hordeo condito in colu- mitatem Lauri folia, si sicca grumis immisceantur, aut supernè sternantur, diuque à vitio cōseruant, vt Demagorontis praeepto admonemur, in ijs quae à Constantino Caesare selecta sunt. Quin Romani, vt apud eundem Caesarem, Laurum boni genij plantam sunt appellare soliti: persuasumque habuere, locum, vbi Laurus esset, neque à sacro vlllo morbo, neque à daemone infestari. Et salutaris omnis gratia, folia ipsius à populo Calendis Ianuarij magistratibus offerebantur, vnà cum caricis.

DE CEDRO.

AD Palmam & Laurum pro poetis & Cedrum & Myrtum adiungere gloriosum est, cum de praestantibus insigne dictum illud proferri soleat, Et Cedro digna locutus. Ante alias enim arbores Cedrus aeternitatis hieroglyphicum est, quia materia eius neque putrescit, neque cariem patitur. Hinc Arca foederis ex Cedro fabrefacta est. Et Cedro digna loqui dicuntur illi, qui ea scribunt quae nulla temporis iniuria sit abolitura.

EXCELLENS.

ALibi diuinis in literis excelsioris potentiae viros indicat, Psalmo: Sicut Cedrus Libani multiplicabitur. Et alibi, Confringet Dominus Cedros Libani, hoc est, potentiores. De medulla vero Libani ablata à Rege barbaro, pro nobilitate protrita, dictum in Aquilae Commentario. Sed iam ad Myrtum,

DE MYRTO.

GENIUS ET VOLUPTAS.

 Atis quidem exploratum est ex omnium ferè poetarum lectione, Genium & Voluptatem ex Myrto significari. Arbusculam eam omnium delicatissimam aiunt, perpetuo tam virore spectandam, quam foliorum specie, suauissimoque odore praestantem: vt non immerito sit Veneri Deae omnium delicatissimae dedicata, vnde meruerit Pelops Hippodamiae nuptijs potiri certaminis victor auxilio Veneris, quod ei simulacrum ex pullulante Myrto fecisset.

VENVS.

NAm qui Venerem pingunt, libenter illi myrteam coronam imponunt, quo coronatam eam in iudicio Paridis astitisse, Nicander ait Alexipharmacis, atque ea de causa huiusmodi arbusculam & Iunoni & Palladi odio habitam in posterum. Apud quem animaduertas Dictynnem Palladem appellari, quamuis glossemata quaedam aliter exponant. Neque vero dissimulandum, Myrtum pudendi muliebris habere significatum. vnde apud Aristophanem legas, *ὅτι ἔστι μύρτη δῖγυλις ἰώνη, πρὶν ἢ ἐνὸς λόγου ἀποδοῦναι κρησόμεθα κατὰ τὰν ἑλλάδα.* quod ita reddemus: Neque rem aggredi veneream, priusquam Graeciam scedere iunxerimus. Sed Myrtum Pollux carunculam intra pudendum muliebri ponit lasciuo quodam motu interim subsultantem; quod forsitan spectat Aristophanicus ille ioc-

A cus, vbi chorus senum Lysistrate ait: Ensem posthac gestabo in Myrti ramo. In Commentario Serpentis Hecates fabulam recitauimus, quam multis modis Faunus pater sollicitauerit ad stuprum, cum eam paternæ petulantiae reluctan- tem modò virga myrtea verberaret, modò vini tormentum adhiberët, mox in anguem conuersus spiris totam implicuerit, atq; ita voti compos euaserit. Ibiq; virgam myrteam, nequitiae imaginationem, vinum mentis hilaritatem, anguem multiplices voluptatis nodos hieroglyphicè significare ostēdimus. Nam quod ad Myrtum attinet, apud Maronem,

*Quos durus amor crudeli tabe peredit
Secreti celant calles, & myrtea circum Sylua regit.*

O V A T I O.

M Yrtea verò corona triumphantium militum capiti gestata, rem bellicam si-
ne sanguine confectam significabat: vel cum quid bello nō indicto per oc-
casionem captum fuerat: tunc enim ouatio decernebatur, nō triumphus, atq; ita
myrtea utebantur corona, facilitatis indicio, cum in triumpho ob victoriā cum
B labore partam laurea gestari solita esset, de qua superius.

H I L A R I T A S.

E Rat & hilaritatis indicium ramus myrti, quem veteres inter vina alter alteri
porrigebant. Mos enim fuit in conuiujs eo circumlato ramo vnu. n. quonq;
discumbentium ad cantandum excitare. Singuli enim conuiuorum accepto in ma-
nus myrti ramo, partes canebant suas: quem morem Symposiacis Plutarchus la-
tè disputauit. Et Horatius adueniente verno tempore, quo se vndecunq; patefa-
cit hilaritas, dum Cytherea choros ducit Venus, decere ait viridī nitidum caput
impedire myrto. Atq; vbi cunq; conuiuorum lætitiā celebrat, coronas è myr-
to inferri iubet.

A R M A B E L L I C A.

I N prodigio autē, quod ad Polydori tumulum Æneq; sese obtulit, corneis vir-
gultis, & Myrti densis hastilibus, ad euulsionem sanguinem stillantibus, Tib.
Claud. Donatus per id genus virgulta hostilem illic esse locum significari dicit,
quippe quòd duo ea genera lignorum hastilibus bellicis apta sint, proindeq; pa-
cis auspiciū nullum illic esse potuisse. Ac per hoc sacrificanti in nouæ ciuitatis
C causa, portendī, id quod accidit, crudele illic hominum genus, & humano infe-
stum sanguini. Sedenim crediderim ego potius Maronem nostrum locum hūc
de sepulchrali myrto mutuatum ab Elpenoris tumulo: quandoquidem Theo-
phrastus ait ad Circeum in Italia locum esse eminenti quodam situ, densissimo
variarum arborum nemore, sed arborosis præcipuè myrtis densum, vbi paruus
visitur locus, quem incolæ Elpenoris tumulum perhiberent. In eo, qui supini
hominis mensuram non excederet, myrtos coronarias nasci, minutis quippe fo-
lijs, & odoratoribus quàm latifoliæ sint, neq; alibi toto tractu eas, quàm angu-
sto eo spatio reperiri. Sanè Myrtus corona quoq; funebris est, de qua Pindarus
Isthmij, vt in Cupresso diximus.

ἄθρα λευκοθέϊς κάρα μύρτεϊς ὄδ' ἀνήρ.

Thebis enim qui vicerant Iolea, Myrto coronabantur, ea de causa, inquit inter-
pres, quia funebris est. Iolaū enim heroem Thebani colunt, ad cuius tumulum
Iolea celebrabant.

A M O R I S V V L N E R A.

E St Myrti genus, quæ folia habet perforata, ea Træzenijs latissimè proue-

Pierii Val. Myrtus.

nit per hanc amoris vulnera, meroremq; ipsum, quo plurimum amantes ex de-
fiderio conficiuntur, significari tradiderunt celebres doctrina viri. Alij (dicēda
enim omnia sunt) fabulantur ab acu, quæ Phædræ capillos coercerat, ea forami-
na processisse: de quo, vt nullam esse fabulam tam ineptam quæ apud Græcos
autore careat, admoneamur, apud Pausaniam libro primo videndum.

GANYMEDES.

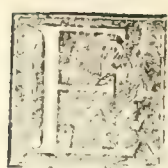
SVnt qui per myrtū Ganymedem referri putent, quòd persuasum sit eam ibi
latissimè natam, vbi puer is pedum vestigia pressisset. Argumēto esse locū
in Chalcide Harpagium à re ipsa nuncupatū, quòd ibi Ganymedem ab Iouera-
ptum fabulantur, ibidemq; Myrtos pulcherrimas, atq; admodum copiosas na-
sci. Quod ea de causa à Chalcidensibus confictū aiunt, quòd insulares illi impu-
rum genus fuerint, puerilium amorum turpitudini quam deditissimi, pudore o-
mini posthabito. Id quoq; apud Pausaniam.

PAPYRII VICTORIA.

INnumis aliquot aspicere est Papyrii caput myrtea corona redimitū. Signifi-
cat id Sardos ab eo in campis Myrteis superatos, ob cuius rei memoriam myr-
tea ipse corona vsus est.

AD ILLVSTREM HIERONYMV M ROBO- REVM VICINOVI DOMINVM, DE IIS QVÆ PER QVER- CVM, HEDERAM, FERVLAM, MILACEM ET AMYG- dalam significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS,
PIERIVS VALERIANVS.

*Q*ue verò tibi Quercus tua, honoratissime Hieronyme, quæ ex Aegypto aduectâ ti-
bi dari tantopere cupiebas: neq; id immeritò, neq; temerè: nam cum ea arborū va-
lidissima vulgò à robore nomen consecuta sit, siue potius vires ipsa ab arbore Quer-
cu, quæ robur ipsa est, nomen acquisierint, cui potius dari debuerat, quàm illi, qui
de clarissima Roborea stirpe prognatus, duorū atate nostra maximorū Pontificū, Sixti III. &
Iulij II. illustris gloria, clarissimum quenq; eorum decorare videatur? Nam Sixtus Saona ortus
cuius veluti postliminiò Taurinum veterem patriam studijs florentem reuississet, maiorum tuorū
quos agnatos habebat, liber alitate adiutus, paratam sibi ad Pontificatum viam inuenit:
tantum enim virtute & disciplinis optimis profecit, vt vel ante atatem primos in congregatio-
ne sue titulos sit honorificè consecutus: mox doctrina & prestantis ingenij nomine Sacerdos Card.
factus, integritate hominis cognita nullo negotio fuerit ad summū Pontificatum euectus: ac tum
ipse, tum Iulius II. qui ei paulo post successit, progeniem vnde fuerant oriundi, honestissimis titu-
lis & honoribus ornauerūt. Sed ne singula referam quæ & aliàs à me dicta sunt, & paucis ex-
plicari non possunt, quid magni illi Gallorum Reges, nōne Roboreos semper magni fecerunt, &
eorum aliquem apud se fouerūt? teq; ad eò ipsum sapientissimus Rex Franciscus, ac deinde Hen-
ricus eius filius, singulari humanitate sunt amplexi? quibus tu bonarum disciplinarum studio,
politionisq; eruditionis nomine gratus in primis extitisti, eiq; opinioni, quam omnes de te conce-
pimus, in hac ipsa adolescentia non auarè cepisti respondere: vnde ipse etiam Rex Henricus tua
ad res gerendas opera atq; industria vti in animum induxerit. Itaq; non plus tibi familia tua
splendoris adiungit, quàm abs te illa accipiat, eiq; in dies magis ac magis accessurum esse videtur.
Quod autem ad Quercum attinet, Hedera quoq; se illi applicuit ad ornamentum, proq; septo
Myrtus,

A Myrtus, & Ferula, Milaxq; cum Amygdalis accessere, quibus venuste adium tuarum hypochron poteris conuestire, amœnioribusq; vmbriis festiuè admodum opacare. Vale.

DE QUERCU,
CIVIVM SERVATOR.

INTER coronarū genera querna in primis celebratur, quæ ciuis in bello seruati lignum magno apud veteres in honore semper habita. Cur verò ciuicas ex Quercu fieri sit institutū, plures enumerantur causę. Alij enim dicunt honorē hunc Arcadibus attributum, quos oracula solita sint ob vetustatis honorē glā diphagos appellare. Alij ea de causa, quòd facilem & promptuarium cibum Quercus sit militibus, afferre solita. Alij, quia Ioui sacra sit, in cuius tutela sunt ciuitates, congruensq; haberi, vt qui ciuem seruasset, ea coronaretur fronde, quæ ciuitatū omnium tutelari Deo dicata esset. Apud Celtas autem, vt Max. Tyrius tradit, altissima Quercus deligebatur, eaq; erat Iouis signum. Sunt qui eam tradant primam plantarum omnium genitam, atq; ita populorum altricem fuisse, & primariam oraculorum autorem. In numo quodam, cuius Dorica inscriptio est ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ, aquila habetur fulmine subter pedes deiecto, & rami duo querni in coronam flexi, quæ dubio procul Epirotarum moneta glandes Chaonias, & oracula Dodonea significat. Quantū verò pertinet ad seruatos ciues, quamuis in Lauro de C. Gallij et L. Næuij Surdini numis rem explicuisse satis possit, non importunè tamē loco hoc repetetur quod Ouidius de Quercu ad Laurum dixit, cū in arborem eam Daphne transmutaret: Mediamq; tuebere quercum. In numis quippe aliquot coronā ciuicam esse positam, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipsi in coronam deducti, sed ad osculum quodammodo incuruati: literæ, OB CIVIS SERVATOS, quorum duo huiusmodi apud me sunt. Qua specie ciuicam eam fuisse crediderim, quam pro Augusti foribus affixam scripsit Ouidius:

*Postibus Augustis eadem fidiſſima custos
Ante fores stabis, mediamq; tuebere quercum.*

Quamuis nōnulli arbores ipsas eo gestu satas fuisse putant. Libet autē & aliorū quorundā addere monumenta. In numo C. Caligule ciuica tantū cum glandibus spectat, in quo literæ sunt huiusmodi, S. P. Q. R. PP. OB CIVES SERVATOS. In Sergij verò Galbe Aug. numo ciuica eadem est cum inscriptione, S. P. Q. R. OB C. S. Eadē in Vitellij Germanici, in cuius medio hæ literę sunt, S. P. Q. R. OB CIV. SER. In numo etiā quodam aureo, et alijs plerisq; obseruauit, ciuicam hanc Neroni etiam ex S. C. dedicatā, quamuis alia non adsit descriptio, idem tamen est significatū. Eodemq; S. C. Antonino numus datus est cū porca foeta & natis sub ybere, quibus imminet quercus, quòd animal id dubio procul glande plurimū pascatur, vnde antiqui omnino cibi admonemur: quā causam Plutarchus præcipuā putat in ciuicæ coronę dono: quāuis primas Ioui partes tribuat, cui sacra sit arbor, & in cuius tutela, vt dicebamus, sunt ciuitates. Videas & in numo quodā Augusti Cesaris, quercus arbores duas cū ingenti patina in medio earū sita, circa quā literæ sunt ad quadrati positurā S. P. Q. R. Necq; sumnescius ciuicā etiā ex ilice fieri solitā: nā & ipsa glandifera est: Cæciliūq; Comiciū poetā coronā ciuicā iligneā appellasse: omnino em iligneā primo fuit. Rationē Festus tradit, q; frondē præ se perennē ferat. Postea verò magis placuit ex esculo

Pierii Val. Quercus.

Ioui sacra, vbiq; custodito honore glādis, vt Plinius autor est. Nota sunt quę & quāta tribui solita sunt ijs qui ciuicā meruissent. Ea quippe vti licebat perpetuò in ludis. Induenti assurgi etiā à Senatu moris erat, senatuiq; proximus erat locus assignatus. Vacatio munerū ipsi, patriq; & auo paterno dabať, quòd filiū adeò publicæ rei vtilem genuissent. Ne verò temerè daretur, arctiores additæ sunt leges, vt quippe ciuis qui seruatus esset, seruatum se esse fateret, aliter testes in eo negotio nihil proderāt, neq; si quempiā alium quàm Romanū ciuem seruasset, quantumuis Regem. Ciceronem ciuica donandum L. Gellius censuit, quòd eius opera esset atrocissima Catilinę coniuratio detecta, vindicataq; atq; ita nō ciuis vnus, sed vniuersa Romana ciuitas seruata, meritoq; vt ait ille,

Roma patrem patrię Ciceronem libera dixit.

A M V L E T V M .

HEcate quoq; quercu coronari solita est, in cuius manum hasta imponebať, & humeros multis draconum spiris implicabatur. Huiusmodiq; deę simulacrum ante ianuam dedicari solitum Æschylus tradit, idq; incantationum amuletum habebatur.

V I R T V S .

Herculeam verò clauam illam valido plurimū de robore fieri solitā, virtutis simulacrum esse, optimi quiq; autores tradunt. Tum etiam numus Gordiani Pij declarat, in quo Hercules nudus cum claua spectatur, cum inscriptione, VIRTVS AVGVSTI. Neruę autem Taiano ex S. C. quod in numis apparet, decretum est leonis caput claua super erecta, cum inscriptione vni illi maxime attributa, quę est, OPTIMO PRINCIPI. Nec præteribo Cōmodi vanitatem, in cuius numo vidimus ingentem clauam cum inscriptione, HERCVLI ROMANO AVG. S. C. & ad hæc coronam ciuicam circumductam. In alijs ad adulationem huiusmodi cufis, Hercules est facie ad ipsius Cōmodi similitudinem informata, cum spolio & claua in læua, dextera coronam trophæo super imponens: literę, HERCVLI ROMANO AVG. Accepit enim is statuas Herculis habitu, eiq; immolatum est vt Deo. Harum vnā adhuc integram cū claua & Hyla, Iulius II restituit pro foribus aulę superioris palatii Pontificij, vbi nunc porticus Leoniana. Sedenim Leo X statuā amoueri iussit, neglectaq; in angulum reijci. Neq; verò clauam Herculi semper ex robore fuisse perhibent, verū & ex oleastro, cuiusmodi ea fuit quam Mercurio *πελυίω* dicauit, quam iterum pullulasse fama est. Nam Trezenij oleastrum ex ea claua natum ostentare olim consueuerunt. Pisander & aheneam Herculi clauam fuisse dicit.

F O R T I T V D O .

Iam verò fortitudinem, validasq; vires per Quercum significare mos est multorum, siue nomen ipsum sequantur, quę roboris elogio censetur: viribus enim præstantes viri, vt Festus ait, robusti à robore nuncupantur: robur verò à robo colore rufo, quòd ea materia plurimas eius coloris venas habet, siue insit illi vim admirentur, quòd incorrupta materies, & ad ædiū perennitatem facere, magnis inde acceptis vtilitatibus, comperiatur.

D I V T V R N I T A S .

EAdem autē de causa diuturnitatē etiam significat quercus, quòd eiusmodi sit eius vis, vt in seros vsq; annos prorogetur, præcipuè cū uel defossa, vel aquis macerata per tempus aliquod fuerit. Quare augures non iniuria auo Galbæ fulgur procuranti, cū exta de manibus Aquila rapuisset, & in frugiferam

Aram quercum contulisset, summum, sed serum imperium portendi familiæ, responderunt: quod euentus mox comprobauit.

IMPERIVM FIRMVM.

Imperij firmitatem per sceptrum ex querno trunco significatum inuenio. Sceptrum aut cum folijs quernis in columna quadam ex alabastrite Viterbij spectare licet, inferioribus quippe ramis amputatis, superioribus autem ita mutuo complexis, vt oculi specie reddant. Plutarchus Osirim huiusmodi signo redditum arbitrat, qui, vt nonnulli prodidere, non Ægypti solum, verum & Italiæ, & totius ferè terrarum orbis imperium obtinuerit. Aiunt verò scepra huiusmodi ita pluribus ramis ornari solita, vt plures erant prouinciæ quibus is imperitaret, cuius honori & nomini dicatum esset id monumenti. Quercus enim Rheæ, quæ terra est, sacra, vt Apollodorus III. de Dijs ait. Quin eos omnes quernis coronari tradit, ob utilitates quas arbor ea tam in ædificijs, quàm in primovictu præbuit.

OSIRIS.

Macrobius in hac oculi specie, quæ ab incuruatis ad complexum hinc inde ramis, vt in nobilitatis vestræ gestaminibus spectare est, cum Osiridis nomen agnoscit, tum Solis id esse signum cõtendit. Oculi verò similitudinem ideo poni, quia Sol regali potestate cuncta despiciat, vnde illi oculi cognomentum apud antiquos. Sedenim de oculo eo cõmentario disputatum, quo per singulas humani capitis partes, quæ aliquid significant, decurritur.

PRINCIPATVS.

Cæterum & in Aruspiciu disciplina quercus principatum ostendit, quod multis olim augurijs obseruatum est: ex quibus illud præcipue referendum videtur, quod in suburbano Flauiorum quercus antiqua, quæ Marti sacra erat, per tres Vespasie partus singulos repente ramos à frutice dedit, haud dubia signa futuri cuiusque fati. Primum quidem exilem, & haud ita multo post arefactum: ideoque puella nata non perennauit. Secundum præualidum ac prolixum, & qui magnam portenderet felicitatem. Tertium verò instar arboris: quare patrem Sabinum ferunt aruspicio insuper confirmatum renunciaisse matri, nepotem ei Cæsarem natum. Contra verò sceptrum nouissimo Neronis anno de Augusti manibus excussum fulmine, imperium Cæsaribus diuinitus abrogatum indicauit.

FERITAS.

Quorundam etiam inuentum fuit animi feritatem ex quercu significare, quod etiam non ignobiles poetæ agrestes homines, immites atque sæuos, nullisque humanis moribus expolitos, duro ex robore natos dicitabant: de quo interpres Hesiodi, Veteres, ait, filios in quercubus aut petris exponere solitos, vrbium tectorumque comoditate nondum adinueta, datamque hinc ansam, vt ex petris aut roboribus geniti viderentur.

OBSCOENITAS.

Habet & glans ipsa suum significatum, idque obsceno satis intellectu, ob eam scilicet qua prædita est figuram, pudendi virilis mucroni penè similem, atque hinc Arcadum obscœnitatem incelsi reperias, quod Βυλανοφάγοι essent. Vnde Diogenes eiusmodi notæ adolescentem Arcadem dixit, is cuiusmodi videret esse interrogatus: intelligebat enim Arcadiam infamem esse, utpote quæ luxu deliciisque barbaricis corrupta esset. Alij referunt ad stuporem: vnde dixerit etiam Iuuenalis, Læua in parte mamillæ nihil Arcadico iuueni subsultare. Sed cum priore sententia facit alterum eiusdem Cynici dictum, apud quæ cum mentio fieret de puero quodam qui male

Pierii Val. Hedera.

pu^Ddic^Ditiam tutabatur, Diogenes cuiusnā is esset interrogatus, Tegeates respon^Ddit, ludens scilicet ex ambiguo: nam Tegea ciuitas est Arcadię, Tegos autem interdum pro lupanari ponitur.

IRA DELINITA.

Ipsa deniq; arbor quercus, ea insignis asperitate, quæ omnibus conspicua est, non immeritò fertur vsque adeò inimica oleæ, vt eam iuxta se positam extinguat. Olea verò cum sit pacis, mansuetudinis ac lenitatis indicium, excogitatum est quercum olea complicare, cum iracundiam atq; inexorabilem animi asperitatem sese ad lenitatem dedisse significandum fuerit. Contrà addam $\kappa\epsilon\tau\alpha\phi\acute{o}\rho\gamma\omicron\lambda\omicron\varsigma$ & ea quæ beneficium à quercu consequuntur: scriptores enim naturalium rerum, hederam quercinā, viscum quercinū, & polypodium quercinū optimū dicunt.

DE HEDERA.

Hedera autem non quercina tantum, sed qualiscunque esset, haudquam obscure celebritatis erat apud Ægyptios, quippe quæ propter continuum virorem vitibus etiam præferebatur in sacris, quòd illæ à fructu folia identidem amittant.

BACCHVS.

EA verò in primis quæ corymbos nigros fert: sed & sine delectu coronamentis accepta Dionysio sacra, quod æquè est ac apud Ægyptios Osiridi, à quo etiam isti nomen: chenosis enim eorum lingua nominatur, quod Osiridis plāta interpretatur. Præterea Dionysius, Nysa vrbe à se posita in extrema ferè India, hederam quam seuit, æternum nominis sui monumentum esse iussit.

NOCVMENTVM ABSCONDITVM.

Thyrsis verò, quod telum est ligneū, circumfusa hedera coopertum vini nocumentum hieroglyphicè indicat sub ipsius suauitate latitare. Hinc Macrobius Liberum Patrem ait ferire per obliquum, circumfusæ hederæ latitante mucrone. Neq; aliud sibi vult vitis supra caput Hecates prætendi solita, quæ nimis ostendit Fauni patris insidias, quas in natam vini opera construxit, de quo latius in Serpente.

TENACITAS.

Vsque adeò verò adhæsit hederæ tenacitatis nomē, vt illigandi complectendiq; significatum, vt olim apud nostros flamine Diali non modò eam tangere ominosum esset, verum etiam nominare, ne inde illigatus aliquo modo vel re, vel cogitatione deprehenderetur. Ea q; de causa neq; anulū quidem gestare ei licebat, libera siquidē omnia esse volebant sacrificulis. Vnde sacrū factura Dido apud Maronē, vnum exuta pedem vinculis in veste recincta, legitur. Manifestū autem est hederam vincire quicquid fuerit, ad quod se applicuerit. Hinc Horatius lasciuus hederis ambitiosior dixit. Hinc Catullus mentē amore reuinciens, vt tenax hedera hac & illac arborem implicat errans. Et Gallienus Imperator:

Brachia non hedera, non vincat oscula concha.

Ea deniq; siue ab hæredo, siue ab eo quòd edita petat, siue potius ab edendo ea, quibus adhæserit, nomē habeat, Libero Patri dedicata est, vt initio dictū, quòd ita semper vireat, vt & ille semper iuuenis. Nam solis æterna est Baccho Phœboq; iuuenta, vel quia mentes hominū ita Liber liget, vt ea quæcunq; tetigerit impedit: ebrius enim quamuis solutū eum vel in angusta paupertate dicat Horatius, & Lyæus à soluendo nomen acceperit, irretitam tamen habet mentem, neq; sui compos est.

Asser-

A S S E R T O R.

IN numis plerisque caput hedera redimitū aspicias cum Assertoris inscriptio-
ne: vt illud cum cornibus, ab cuius altera parte sigillum est cum racemo in de-
xtera, in læua spodium gerit: literæ quæ legi possunt, ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΕΣ. In
aliquot alijs caput identidem hedera redimitū, ab altera verò facie Hercules cū
claua & spolio: literæ sunt, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ: infra verò, ΘΑΣΙΩΝ. Sed di-
cerem ego populeam potius esse frondem, nisi flexuosus viticulae ambitus hede-
ram potius referret. Sunt verò Thasijs ab insula, quæ Thraciæ adiacet, vnde Her-
culis progenitores oriundi, quo nomine illi sibi plurimum plaudentes, imaginē
eius numis exprimere instituerunt.

BACCHEIA SUPPELLEX.

Vinaria verò vascula, quæ Cissibia plurimum appellāt, orificiū ad hederacijs
folijs speciem informatū habent: κίσβιον enim hedera: cuiusmodi vasa quam-
plurima, quæ longam sapiunt vetustatem, vbiq; Romæ videas. Et quæ nūc etiā
cluto formantur, ad eandem penē formam rediguntur, à folijs q; vulgò nomen
habent, nam Folietæ nuncupantur. At bona pars Italiae vasa vinaria quotidiani
vsus Boccalia, quasi, vt puto, Bacchalia dicere velint, appellant. quatenus *Βαυ-
λιον* pro vase vinario sit apud Homerum. Qui κίσβια dicta putarunt, quod vasa o-
lim ex hedera fieri solerent, hallucinari mihi videntur: nam neq; quidem lignum
satis idoneum, neq; materia commoda est, cum satis cōstet, si poculo hederaceo
mixtum infundatur, vina transfluere. Neq; ego nunc poculorū genera perqui-
ram, quæ copiose satis ab alijs enumerata fuerunt: illud ostendisse satis fuerit,
qua de causa bona eorū pars hedera supremo margine asimularent. quin etiā
in nonnullis iuxta ansam impressum hederæ foliū oblerues: & apud Maronē pa-
storibus quibusdā poculis superaddita vitis, Diffusos hedera vestit pallente
corymbos. Qua verò specie esset cantharus qui Baccho dedicabāt, vti scyphus
Herculi, si quæsierit quis, picturatione cōmodius q; verbis explicabitur. Pedem enim habet à latiori am-
bitu in angustū flexuoso interius ductu se contra-
hentem, ita vt ea pars tota desidentibus incuruis co-
stulis describatur: mox intumescit in calicem, quod
nomē nostris in sacrificijs tot iam abhinc annis, spe-
cie nihil quicquā immutata, receptum est. hinc iterū
angustari incipit, totoq; ambitu introuersus incur-
uari, quo ductu vbi aliquantulum processerit, rur-
sum aperit, & cratera in summo patefacit. Addunt
hinc atq; inde ansæ, quas aures Græci libentius ap-
pellarūt: sed aures ego eas alia quàm ansæ sint forma factas intelligo, vt pote que
quidem prostarent à summo vase, sed minimè ad inferiora sic ceterentur. In morē
autem Delphinorū aliàs ansæ, aliàs anguium figuras, plerunq; volutarū in mo-
dum fieri solitæ. Sed & vna tantū ansa præditos plerisq; locis cantharos in anti-
quorum monumentis aspicias, cuiusmodi apud Virgilium est Silenianus ille,
Qui grauis attrita pendebat cantharus ansa.

P O E T A.

Quod verò poëtis hedera decerneretur, vt vnà cum lauro coronā eorū per-
ficeret, non tã perpetuus vtriusq; viror, qui diuturna corū opera signifi-
ca ret, in causa fuit, quàm vt ostenderet, eos, qui digni hederis euasissent, Laureāq;

Pierii Val. Hedera.

meruissent, & ingenio & arte præcelluisse: per Laurū enim insitā in ingenio vim, & ac venæ fecunditatē Apollinis irradiatione locupletē intelligebant: per hederā verò artē & industriā peruigili labore partam. Cuius rei id est indicium, quod hedera suapte vi admodū imbecilla humi semper reperet, neq; se vnquā attolleret: pertinaci tamen labore artificiosoq; conatu peruincit, vt vel arboribus vel parietibus adhærescens, paulatim irrepens supra omnium fastigia victrix euadat, & supremo in vertice dominetur: vtroq; enim opus est, si quis velit excellere: nisi verò excelluerit nihil quicquam profecit, quia Mediocribus esse poëtis, non homines, non Dii, non concessere columnæ. quare sapienter ait Horatius,

*Ego quid studium sine diuite vena,
Nec rude quid possit video ingenium, alterius sic
Alter a poscit opem res, & coniurat amicè.*

In eandem sententiā apud Pindarū legas, vt in Ape diximus, poëtas lacte simul & melle pasci: quorum lac naturam facundiæ vbertate affluentem, mel artem, laboriosumq; proficiendi conatum ostēdit. Non enim mel sine magno labore, industria & artificio comparat. Apud Athenæū, quod minimè dissimulandum est, legas, ex Seno Eliensi Grammatico desumptū, Autocabalos, qui postea Iamborū poëtæ nūcupati sunt, hederacea corona vti solitos, Ithyphallos verò talari tunica manicatos, ebriosorū personas ridiculū in morē gestasse. Hinc apud Virgil.

*Threicius longa cum veste sacerdos
Obloquitur numeris septem discrimina vocum.*

Et quod ad manicatos facit elusum alibi:

Et tunicae manicas, & habent redimicula mitrae.

Sed vt ad Athenæum reuertamur, Phallophoros demum ait (ideæ sunt hæc impudentioris Musicæ, lasciuæq; apud veteres cæremonia) serpyllo & pæderotæ herbis faciem occultasse, fertaq; sibi ex viola & hedera nexuisse.

V E T V S T A S.

PRæter hæc vetustatis symbolū est hedera, cum semper circa vel arbores, vel ædificia vetustate cōsumpta ruinosaq; saxa maxime versetur: quin etiā ex eo Baccho sacra, veluti vīna etiā de vetustate cōmendantur. Pindaricum porrò est vinū à vetustate cōmendare, vt Epharmosto Olympijs, αἶψά δὲ παλαιότῳ μὲν οἶνον. Ita Horatius passim: *O natam mecum consule Manlio testa.*

Sic Tibullus, vt corrupta obiter lectio corrigat, li. Amorū secūdo, elegia prima:

*Nunc mihi fumosi veteres afferte Phalernos
Consulis, & Chio soluite vincla cado.*

Fumosi enim Consulis, non fumosos Phalernos, vt imperiti nonnulli putant, eadem synepeia apud Iuuenalem habetur:

Fumosos equitum cum Dictatore Magistro.

Notum enim quemadmodum Romani studiosissimè curarint, vt atria sua maiorum illustrium imaginibus complerentur, ad excitandam scilicet posteritatē, vt quod sibi ad imitandum proponerent, assiduè cōspicerent. Fumosos igitur, præ vetustate quadam veluti fuligine coloratos. Hedera aut cogere in seniū arbores creditur, ipsaq; nō nisi senescentibus libenter adhærescit. Extāt super hoc luculentissima Laberij carmina, quorū ea duo tantū afferā, quæ ad sententiā, qua de nunc agitur, congruere videntur:

Ut hedera serpens arborum vires necas, Ita vetustas ambitu annorum necat.

Necq;

A Neq; quidem ea tantum de causa, quia vetustas vinum comendat, & hedera sit vetustatis indicium, ea Baccho sacra perhibetur, sed quoniam, ut super eius vi Plutarchus differit, comanducata hederæ folia ebrietatis speciem quandam representant, & proclives ad furorem mentes incitant.

FVRROR POETICVS.

A Tque hinc demum existimant eruditissimi viri coronas hederaceas poetis attributas, si quidem motus ille diuinitus sit, ut autor est Plato, quo poetarum mens concita, imagines rerum tot supra naturam concipit, & ea interdum mysteria scriptis mandat, quæ paulo post ipsi abeunte furore vix intelligunt. Unde non immerito excludit sanos Helicone poetas Democritus, eosque tantum admittit,

Quos cantor Apollo

*Non patitur versare lutum, sed ad aurea cœli
Limina sublimes Iouis omnipotentis in aula
Sistit, & ætherei monstrat commercia cœtus,
Ambrosiamq; libens nectarq; propinat, & illi
Magna canunt afflante Deo, mortalia ponunt
Nubila, quæq; Deum in penetralibus abdita cernunt.
Adq; ubi iam sese rediere in somnia mente
Attonita repetunt, & quæ inspexere reposcunt,
Et plerumq; suas non percepere Camœnas,
Usque adeo humanis præstant cœlestia rebus.*

DE SMILACE.

Quoniam verò Milax, ut vocabulo utar Aeginite, quadam cum hedere foliorum viticisque similitudine ita congruit, ut ea multi magno ceremoniarum errore pro hedera usi sint, ignorantes funestam esse, & omnibus sacris & coronis infaustram, ideo visum est in hoc hederæ commentario eam dissoluere ambiguitate. Quatuor enim distinguitur speciebus: arborea una, quæ nostris taxus est: virgulto asinilis altera, sed aspera & spinosa, furculis, ramis, pediculis, & folijs paliuri instar hamatis, labruscæ prope modum racemis prædita, quæ Venetis in remotioribus Lignipedum hortis in pergula surrectam aspexi. Hederæ aliæ duæ propriiores, quarum una læuis, altera hortensis appellatur, sed usque adeo sibi inuicem asinilatae, ut utraq; plerique unam tantum speciem existimarint. Siliquis hæ lupinorum tunicas magnitudine adæquantibus fecundissimæ, in quibus grana ad fascolorum similitudinem renunculorum figuram referentia delitescunt, pressiora in alijs, in alijs torosiora. Colorum multa varietas, in aliquibus lutea, in aliquibus purpurea, nigra alia, alia variegata ex nigro & albo, furculo in omnibus iunceo ad admirandam altitudinem excrecente: folijs prope modum hederaceis, nisi quod hederis unicuique singula, his passim trina: hedere tenacia, & perpetua, & læuore quodam placida, his asperiora debiliaque, & cum vento simul interdum abeuntia, autumno prorsus decidua.

FVNESTVM.

Flos harum coronis intextus funestum habet hieroglyphicum. Florum verò ferunt violis admodum similem, colore in alijs candido, in alijs puniceo, in alijs etiam subpallido, ex quibus lugubres coronas fieri Plinius attestatur, infauisteque esse dicit omnibus sacris & coronis: causamque affert, ob crocum in eadem herbam amore fini-

Pierii Val. Smilax.

lacis conuersum: quā quidē fabulam Naso IIII Transmutationum libro vni. d
co eo versu tangit: *Et crocon in paruos versum cum smilace flores.*

De qua quidem fabula cū nihil aliud extaret, nos olim de cultu eius herbæ viticuliue iustum opusculū hexametris cecinimus, fabulæq; totius argumentū explicuimus. Idem Plinius ait: Vulgus ignorando, hancq; hederā existimando, festa sua polluere. Nam & poëtis, & Libero Patri, aut Sileno, Smilax iam pro hederā sacra bat ab ijs, qui omnino quib. coronādi essent ignorabāt. Legumē hoc diu nostris regionib. ignotū, nunc nuper allatū ē Sicilia Romā, multorū hortos tota iam Italia ccepit multiplici fruge fecundare. Oblectat mirificè fructus tum lepida colorū varietate, nitoreq; gemmarū instar arridentiū, tum opere topiario furculus, qui foliorū sylua densissima in metas erigitur altissimas, & muris applicata paucorū dierū spatio ad celsa quātumlibet ædiū fastigia prorepat, turres exuperat, nullius arboris proceritate superatus. Ideoq; in spatiosas scenas latissimāq; tentoria, quo præcipuè anni tempore magis expetunt, mirabili pampinorum feracitate contexitur. Tum cibus leguminis nō, vt multi tradunt, abominabilis, sed gustu gratus atq; suauis: nam & disclusus à tunicis, & cum teneris adhuc siliquis aqua incoctum, lautis etiam cenis apponitur. Quam verò Medici damnant, fortè trachea illa est, paliuri spinis prædita, quæ racemulos quosdam ad instar labruscæ producit.

DE AMYGDALA.

Quoniam verò, nobilissime Hieronyme, spem eam quam de præclara ista indole tua optimā omnes conceperant, vel ante tempus exple re, tam in bonarū artiū studijs, quàm in insigniū morū elegātia iam dudum occcepisti, Amygdalū tuā esse hieroglyphicū animaduerti: ea enim arbor ante alias omnes floribus induta, nō suæ tantū spem ostētat opulentia, sed & aliarū frugū annū feracē pollicetur. Vnde Maro cū videret eam primā omniū florere, nihil vel Ianuarij rigore deterritam, ex florū eius multitudine lætæ identidem fecuræ spem in frumentis concipere nos posse monet his versibus:

*Contemplator item cūm se nūx plurima syluis
Induct in florem, & ramos curuabit olentes,
Si superant fæctus pariter frumenta sequentur,
Magnāq; cum magno veniet tritura calore.*

Quòd si spes, vt Speusippus Platonicus definit, est expectatio boni, velut è conuerso metus animi concitatio in expectatione mali, siq; floribus inspectis vsū inde fructuū expectare solemus, nulli dubium erit quin flos sit futuri boni prænuncius, & frugem paulò post succrescentē polliceatur: nam & Themistius iucundissimam floris speciem fructuum prænunciam esse dicit.

I V V E N T V S.

AD hæc flos omnis iuuentutis habet hieroglyphicū: iuuetus aut omnis semper spei plena, cū senectus cōtra omnia desperet: siue hoc accidit iuuenib. ex exiguo rerū vsu, senib. verò ex irrita multorū votorū experientia: siue quia iuvenes natura vegetiore, quæ cupiūt ardentius futura etiā sibi proponūt, spemq; impendiō pascūt, senes debilitate cōfecti, præ timore etiā cū affecuti sunt diffidere videntur, ideoq; bonis minus gaudent. Alij dicunt æquius ideo sperare iuvenes quàm timere, quia spes est de futuro tempore: in senibus autem multa memoria residet, ac carum præcipuè, quæ spem plurimam eludere, tum autem me-

morā

moria ipsa spei quodammodo contraria constituitur.

S E N E C T V S.

Porrò senectus, quæ sese hîc obtulit, facit vt ad amygdalã rursum reuertamur: eius siquidem hieroglyphicũ in diuinis literis accipitur pro canitiæ, quæ manifestum est senectutis indicium. Amygdala autem potius quàm alia quæpiã ex plantis, quia, vt etiam ex Maronis descriptione vidimus, arbor nulla densiorem florum vbertatem reddit quàm amygdala. Locus autem est in hanc sententiã apud Solomonem ad calcem Ecclesiastæ: Florebit amygdalum, & pinguescet locusta, & dissipabitur capparîs, atq; hæc inceptabunt, homine iam in domum æternitatis suæ profecturo: hoc est, vt apud Eucherium, canescet homo, tument pedes, & concupiscentia frigesct: nam hæc plurimum homini in postremo vitæ tempore accidere consueuerunt, vt inde in terram, quasi in æternitatis suæ domũ redeat. Proculdubio autem indicium appropinquantis mortis est, cùm canis caput albicat capillis. Mitto illud quod D. Hieronymus notat, quosdam interpretari per amygdali florem sacram spinam, quòd decrecentibus natium carnibus spina succrescat, & floreat: nam & hoc & illud senij est.

CONTINENTIÆ FRUCTVS.

A pud Hieremiã primo capite, vbi se is virgã vigilantẽ videre asserit, Theodotio reddit amygdalinam. Vnde colligitur, amygdalũ castioris hieroglyphicum esse temperantiæ: nucẽ enim eam videmus amarissimũ habere putaminis corticem, testaq; lignea, eaq; durissima cingi, amaritiæ corticis difficultatẽ indicante, integumentum duritiã virtutẽ ipsam: fieri autem vt cùm putamina illa & amara & dura sum moueris, fructu fruare suauis admodum & delicato. Sic continentia castigata coërcitaq; custodia, amara primũ videtur, perdifficilis & ab omni delectatione remotissima, sed ex qua fructum colligas dulcissimũ suauissimũq; ait em̃ Hesiodus, virtutis radices amaras esse, fructus verò suauissimos.

DE NVCE IUGLANDE

N V P T I Æ.

A amygdalo ad nucem iuglandem transire non incongruũ, cuius est hieroglyphicũ, vt nuptias præ se ferat. Credidẽre multi, ait Plinius, quia nuces cadendo tripudiũ sonumq; faciant, qua de causa dictũ illud, Sparge marite nuces. Sed verisimilior causa est, quam ipse cõminiscitur, ob integumentũ duplex, puluinati primũ calicis, mox lignei putaminis, quali propemodum operimento fetus muniantur.

C A P P A R I S

A T verò & Capparim absoluaui, super eo multa & varia tam Hebraici interpretes, quàm Latini & Græci cõmentati sunt, dum Hebraicam vocem, quã nos Capparim dicimus, illi A V I O N A, modò amorem, modò desiderium, modò concupiscentiã, & his similia elocutionibus suis circunscribunt. Sed qui diebus nostris scripsere Capparim libidinẽ perfrigerare, hoc loco, teste eo, decepti videtur, quòd minus animaduertentur Solomonem id notare voluisse, cessare tunc libidinis ardorẽ, cùm Capparîs nulla esse ceperit: id enim apertè signat, Dissipata fuerit: perinde ac si Græci per fabulas suas philosophentur, tunc ardorem Leandri gelidis aquarum fluctibus superari, cùm primũ Herus lucerna fuerit extincta.

Pierii Val. Cupressus.

PIERIVS VALERIANVS DE FVNESTIS
ARBORIBVS, ET CORONIS ALIQVOT, EX SACRIS ÆGY-
PTIORVM LITERIS, AD LAVRENTIVM
G R A N A M.

Uetusissimo illo die, quo Celsi Melini iusta, Academia vniuersa deposcante, per-
uetusto maiorum ritu celebrauimus, memini te, facundissime Grana, dum fune-
ris apparatus instruebatur, multa de me querere super funestarū arborum signi-
ficationibus, quod nonnullam huiusmodi rerum inquisitioni operam dare me non
ignorabas. Tuq; meminisse debes pauca admodum ea fuisse, quæ mihi tunc, tanti ac talis amici
casu cōsternato, memoria succurrissent, tum quod eò totus conuersus eram, ut quæ multa in præ-
repti iuuenis desiderium à doctissimo quoq; conscriberentur, sedulo colligerem, collectaq; publi-
carem: tum quod nolebam eo tempore tenuis meis occupare, studiorū tuorum socium laudare
meditantem. Quem quidem tu non laudasse tantum, sed diuturniori, vel æternæ potius vitæ vi-
sus es mihi restituisse. Dignus quidem Celsus, qui tam eruditum, tamq; elegantē funeris sui lau-
datorē sortiretur. Dignus tu quoq;, qui de iuuenē tam præstanti, tam docto, tam probò verba fa-
ceres, quamuis id lætiori argumento factum omnes maluissimus. De qua quidem oratione tua
multa alij præclare prædicant: nos exuperasse te & nostram, & omnium expectationem, qui de
te optima quæq; conceperamus, verissimè profiteamur. Tibi verò an ego responsurus sim in ijs quæ
percontatus eras, adhuc ambiguum est mihi, curavi tamen ut si quid per diligentiam assequi
possem, tuæ me flagitationis memorē fuisse comprobarem. Itaq; Cupressum, & Pinum, & Popu-
lum, & pro corona Smilacem, & quædam alia quæ funesta sunt perquisiui, de quorum signifi-
catis cōmentariolum hoc ad te conscripsi. Illa verò meminisse debes, cum de coronis quæreretur,
quibus cenotaphium cingeremus, respondisse me, ex Salice, ex Noto, ex Caprifico, & Loto de-
mumserta contexenda. Ex Noto, quoniam senilem prudentiam tam iuuenili ætate præse-
rebat. Ex Caprifico, quia cupiditatibus omnibus, quæ innumeras ea ætas afferre solct, ipse iugū
imposuerat. Ex Salice propterea, quod summa erat adolescens cōtinentia præditus. Ex Loto, ad
diuinum eius ingenium, & omnifaria doctrinæ studium: quorum quoq; omnium rationes pote-
ris ex hoc libello nostro cognoscere. Sedenim in his nihil forè nouum tibi, gratā tamen futuram
spero industriam, quæcunq; esse potuit, meam, quod non contanter satis amico facere procura-
rim. Esto igitur apud te nostri hoc amoris quælecunq; monumentum: neq; id horrore sit quod
feralia donamus, utpote qui philosophus non minus rerum fines, quàm ortus progressusq; sis con-
templari solitus. Sed iam quid hæc sibi lignorum strues velit, inspiciamus.

DE CVPRESSO.

CVPRESSI significata apud Horum nulla sunt, apud Lati-
nos & Græcos pleraq; memorantur.

POLLVTVS MORTE LOCVS,

Atq; illud in primis, quod pollutionis, aut incestati de ali-
cuius morte loci, aut funeris signum fuit, feraliq; illi apud
omnes cognomentum: quia cum minimè recidiua sit, huma-
næ conditionis sortem referre videatur. Quanquam Herodotus vnā solamq;
pinū ex arboribus recisam minimè repullulare tradit, esseq; ut ipse ait, τανόλιθον.
Nimirum animaduertat homo multæ diligentia, recisam cupressum in Cre-
ta bea

ta beatiore infula repullulare, quod de pinu nusquam obseruarat.

C R E T A.

QVoniam verò Cretæ id præcipuè concessum, vt renascentes, quæ præfecte fuerint, cupressos videat, nonnulli Cretam per eiusmodi arborem significari tradiderunt, non aliter quàm Palmam pro Iudæa poni in Vespasianorum numis obseruatum: Palmæ siquidem & lætius & frequentius in Iudæa proueniunt, quàm vsquã alibi. Cupresseta porro Gnosiorum celebrat Plato, in quibus æstiuo die de legibus cõmentatum à Megillo & socijs tradit. Non immeritò autem magno habitum ostento, cum arbor Cupressus altitudine conspicua in Vespasiani agro auito sine vlla vi tempestatis euulsa radicitus repente procidit, ac in sequenti die viridior atque firmior eodem vestigio resurrexit, grande, vt inquit Tacitus, prosperumque, assensu aruspicum, & summa claritas iuueni admodum Vespasiano promissa. Apud Plinium legas, vbi de prodigiosis arboribus differit, arbores multas, sine tempestate, vllã causa alia, quàm prodigij cecidisse, ac sua mox sponte resurrexisse, quæ fuerunt fausti ominis & ostenti. Sedenim ne nostra negligamus, vetustis rebus nimium applaudentes, in Medicis edibus, quæ thermis Alexandrinis dirutis incumbunt, hoc Romæ vidimus, quod huc inferuisse minimè fuerit importunum. Paucis admodum antè diebus quàm Leo Pont. Max. moreretur, Medicam arborem proceram admodum magnitudinis, sed magna sui parte in latitudinem ramos ad parietem affixam, vt perpetuo virore aulae quæ dicuntur facere viderentur, casu nescio quo, noctu solutis pergulae cõpagibus ita concidisse, vt cacumine terram attingeret, & à porticu in xystum proceduntibus præaltæ curuaturæ arcum exhiberet. Subsecuta mox clarissimi Principis mors. Neglecta arbor, omni tunc familia alijs negocijs occupata. Creatur interim Hadrianus VI. PONT. MAX. ab extremis vsque Morinis in Italiæ ludibrium perquisitus. Insequitur statim ab electione, maxima hyemis inclementia: niues iuges, & in multos dies terræ, pertinacia Romano solo insolita, inhæsitantes, qualem tempestatem & niuium altitudinem, asperitatemque aëris nemo quantumlibet natu maximus Romæ se vidisse profitebatur. Sæuijt ea hyems in citrios, lucos, & viridia omnia Medicis arboribus consita perstringit, & ad radicem vsque adurit: omnesque illæ huiusmodi arborum deliciae, quæ Romæ plurimè frequentissimæque erant, auferuntur: sola è nostris illa seruata incolumis, quæ ante Leonis obitum prociderat: ac omnis ille ordo, qui ad eundem parietem adhærescebat, minima iactura læsus, cæteris omnibus ad repullulationem succis adimum caudicem. Quod si altero vix anno completo Clementem VII Leonis præmortui fratrem patruelem ad Pontificatus fastigium euectum vidimus, cur Medicam illam arborem in eius ædibus, & inclinatae fortunæ deiectam, & felicissimi successus, ab hyemis tam horridæ sæuitia seruatam, fuisse prænunciam affirmare vereamur?

SEPVLCHRA NOBILITATIS.

SVnt qui cupressum funus quidem & sepulchra, sed non nisi nobilitatis significasse contendant: quod & Lucani testimonio confirmatur, ita dicentis,

Et non plebeios luctus testata cupressus.

Sanè Thucydides libro Historiarum secundo, arcas fuisse dicit ex cupresso, in quibus eorum efferrentur ossa, qui pro salute patriæ mortem oppetere non dubitassent. Huius autem instituti, vt cupressus defunctis accommodaretur, principium nonnulli ad historiam referunt: aiunt enim Asclepiadis autoris gra-

Pierii Val. Cupressus.

uifsimi testimonio, Boream Celtarum Regem cum filiam Cyparissam nomine dimississet, arborem hanc in eius tumulo seuisse, à qua inde nomen inditum Cyparisso: mox à fatu illo luctuosam feralemque haberi coeptam.

M O R S.

NAm & in ostentis mortis indicium fuit, quod tum alijs euentis, tum Imp. Seueri casu comprobatum est, cum Aethiops quidam claræ inter scurras famæ, cum corona è cupresso facta illi obuiam processisset: quem cum ille iratus remoueri ab oculis præcepisset: coloris tactus omine, respondisse ille dicitur, Totum fuisti, totum vicisti, iam Deus esto victor. Paucis verò post diebus Seuerus est vita functus. Quod verò pertinet ad colorè, fertur & Hadrianus Imp. ex Mauri occurſu extrema sibi iam ingruere concepisse.

D I S.

Cupressus porrò in tutela Ditis Patris: & eius arboris rami sepulchris affixi, adsculptiue, Dis Manib. commendari defunctos indicant. Atque hoc est quod apud Horatium legas, arborem nullam hominem ad inferos sequi, præter inuisas cupressos.

I V N O.

EX ea autè arbore simulacra Iunoni Reginae fieri iussa, in plerisque prodigiorum expiationibus obseruatum: vt Gn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Coss. Cupressæ simulacra Iunonis Reginae posita per virgines viginti septem, quæ Urbem lustrauerunt.

O R P H E V S.

ET in Lebethris Orphei simulacrum ex cupresso cultum, quod cum Alexandri temporibus sudorem multum emisisset, omnibus eo prodigio perterritis, responsum est ab Aristandro viro sapiente, bene sperandum, siquidem quod nunc opus Alexander aggrediretur, ob rerum gestarum magnitudinem maximum esset sudorem & laborem poetis & Musarum cultoribus allaturum.

P V L C H R I T V D O S I N E F R V G E.

Indicat etiam Cupressus rei cuiuspiam sublimitatem atque pulchritudinem, ex qua tamè nullus percipiatur fructus. Quare Phocion, cum Leosthenes Athenienses in bellum impulisset, magnaque spe ad libertatis & principatus nomen erexit, illius verba dicebat cupressis esse similia, quæ cum proceræ admodum sint & pulchræ, fructum tamen non habent. Cessit inde res in prouerbium *κυμαειης καρπυ*, de re speciosa quidem visu, sed prorsus inutili. Spectatu quidem iucunda est cupressi proceritas, effigiesque illa metas imitata, fructu tamen superuacua est, baccisque torua, diceret Plinius.

P E R P E T V I T A S.

Cur verò Dijs simulacra ex cupresso fieri solerent, in causa est materiae perpetuitas, odorisque suauitas, quæ perpetui thymiamatis loco esse videretur. Cupressum enim neque cariem, neque vetustatem sentire tradunt, neque temerè rimam aperire, vllaque parte fatiscere. Simulacrum Iouis in Arce ex Cupresso à condita Urbe sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, tempore adhuc suo durare Plinius attestatur, qui quidem anni essent circiter CC. Plato leges publicas, acta decretaque sacris monuit inferendas tabulis cupressinis, quod eam materiem ære perenniorem arbitraretur. Quantùm verò pertinet ad odorem, Indici Cupressum inter aromata propemodum venerantur.

D E P I N O

Pinum, mi Grana, non paruum habere cum cupresso similitudinem, exploratum est.

M O R S.

Nam mortis ipsa quoque indicium est, de qua idem obseruatum ubique, arborem excisam semel minimè suppullulascere. Vnde Staphylus poeta *πύκνῃς τρέπολας*, hoc est, in morem piceæ dixit. Et apud Homerum *βέλῳ ἰχέπυκνῳ*, letale telum exponunt interpretes vetustissimi, quamuis alij ad solam referant amaritudinem & acerbicatem, qua sit arbor ea præcipuè prædita: quandoquidem amaritudo ipsa ita est morti affinis, ut viceversa mors interdum pro amaritudine vtitatissimo mortalium sermone proferatur: neque hodie tantum, verum & apud vetustissimos hominum ita fieri solitum inueniamus. Nam IIII. Regum, cum Prophetarum grex apud Eliseum esset, & eorum vnus egressus in agrum colocynthidas agrestes legisset, easque conscissas in ollam pulmentariam parasset, neque eorum quisquam propter amaritudinem gustare posset clamauerunt ad Eliseum dicentes, Mors in olla est: hoc est, tanta est pulmentarij amarities, quanta mortis est. Eodem modo, paucis antè diebus, cum post raptum in cælum Heliam, Hierichonta se recepisset, questi sunt eius loci ciues, aquas esse apud se pessimas, quas diuinitus cum dulces reddidisset, numinis dictum citauerat: Sanaui aquas has, & non erit vltra mors in eis. Sed ut ad piceam reuertamur, Herodotum nonnulli carpunt, quod solam piceam præfectam non repullulare dixerit, cum & cupressum, & alias quasdam plantas ipsi agnoscant, quæ idem patiuntur. Sed quantum ad cupressum attinet, diximus nos Herodotum ad Creticam respexisse, quas repullulare cõstans fama est. De pinu verò, quod Staphylus Pini more dixit, pro abolitione, excidioque supremo, in memoriam adducit terribilem eam Crecsi denunciationem, qua per caduceatorem Lampfacenis interminatus est, eos ut pinum exterere, nisi Miltiadem, quem per insidias ceperant, missum facerent. Cumque Lampfaceni inter se quærerent, quid illud esset, quod Rex se ut pinum diceret extriturum, à grandiore natu ciue edocti sunt, eam arborem semel excisam nunquam amplius suppullulascere. Quod illi excidium veriti, Miltiadem confestim è vinculis exemptum liberum abire permiserunt.

I S T H M I A.

Isthmiaci quoque certaminis præmium pinus erat. Neque verò pino tantum, verum etiam arido olim apio sacri eius victores coronabantur. Funestum enim esse etiam apium, suo loco docebimus. Quæ verò apij corona Nemeorū victoribus dabatur, ex eo viridi texebatur apio, ut interpretes Pindari monuerunt. Erant verò Isthmia in Melicertæ memoriam instituta. Et Pausaniæ adhuc temporibus pinus apud aram Melicertæ germinabat, quem puerum à Delphino delatum expositumque, Sisyphus rei miraculo motus in Isthmo sepelisse fertur, & certamen illud instituisse.

N A T V R A.

Naturæ imaginem esse pinum dicit D. Ambrosius, quippe quæ semina à primo illo diuino cœlestique priuilegio accepta custodiat, partusque suos quadam veluti annorum vice & ordine referat, neque nisi vi caloris admota excludat. Atque eadem ipsa nux flammæ speciem imitatur, lacunatis in turbinem toris reticulato opere circumductis.

Pierii Val. Populus.

C Y B E L E .

Eodem argumento & causa Cybeles deæ symbolum erat pinus: nam & ipsa dea rerum omnium mater habebatur. Videre verò est numum in quo caput Cybeleium est de more turritum, ab altera cuius parte corolla impressa est ex duobus ramis pincis, intra quos literæ sunt Ξ ΜΥΡΝΑΙΩΝ. Vbi illud quoque adnotatione dignum, quòd litera Σ in eo numo figuram habet Latinæ aspirationis in latus prostratæ, ac solo proiectæ, Ξ . Hinc enim crediderim multa ea Græcorum vocabula, quæ apud eos à vocali incipiunt aspirata, per Σ à Latinis enuciata, utpote qui aspirationem Σ literam esse arbitrati sint. Sic $\epsilon\pi\tau\alpha$, septem. $\sigma\pi\omega$, serpo. $\upsilon\sigma$, sus. Siue ea literæ Σ nota fuerit, quòd veteres inscriptiones plurimæ Σ pro Σ litera ponunt: ut Σ ΜΥΡΝΑ Romæ in Diuæ Anastasiæ, & in Campo Floræ: in Veientibus arce castrî noui, ΟΣΣΥΙΣ Σ ΜΑΡΑΓΔΙ: in foro Traiani, Λ ΜΙΛΙΥΣ Σ ΜΑΡΑΓΔΥΣ, & innumera alia, de quibus Græmatici viderint. Per Hetruriam vetusta pleraque conditoria pinum insculptam habent, siue funerali argumento, siue quòd apud eos Cybele olim vnicè coleretur.

Æ S C V L A P I V S .

Apuđ Sicyonios pinea nux Æsculapij symbolum habebatur. Nam & Pausanias autor est, eum Deum cum sceptro, & nuce pinea in manu altera, sculptum esse.

DE P O P V L O .

Accedit his Populus, multæ & ipsa apud antiquos venerationis, quãuis inter infelices damnatasque religione recensetur: quo in numero sunt omnes quæ neque seruntur, neque fructum ferunt.

F V N V S .

EA quoque apud aliquos inter ferales habita. Nam apud Rhodios Iudi funebres in honorem Tlepolemi celebrabatur ab impuberibus pueris Populo coronatis.

T E M P V S .

Per eam tempus etiã indicabant, propterea quòd arbor ea bicoloribus sit folijs prædita, ex quo præcipuas ipsius temporis partes, quippe diem ac noctem referre videatur. Ideoque Probus Herculi dicatam ait, quòd physici tempus per Herculem interpretantur. Quinetiam hoc habet Populus cõmune cum tempore, quòd eius folia post solstitium circumaguntur: nec alio argumento certius intelligitur sidus confectum, ait Plinius. Sunt verò & aliæ arbores, quæ folijs bicoloribus variæ conspiciuntur, ut salices, oleæ, citri: in illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera densior atque coloratior habeat. In Populo verò, hac præsertim quæ alba nuncupatur, nam ea est Alcida gratissima, ut Maro, & in eiusmodi accipitur significatum, candor ex vna parte penè niveus ac cerussatus, ex altera porracei folij instar viridissimus. Narrant nonnulli fabulam, Herculem cum ad inferos descendit, eius arboris coronam gestasse, atque eam foliorum partem quæ foris conspicua erat, fuligine tetri chaüs obscuratam, quæ interius condebatur sudore ablutam candidiorem euasisse, inde cum furculos eos in Acherontis ripa sæuisset, seminium id latè propagatũ. Sedenim ut apud Pausaniã est, Hercules Populum albam ex Thesprotide regione iuxta Acherontem fluuium genitam ad Græcos transtulit, atque hinc locus fabulæ datus. Acheron enim Thesprotidis fluuius leucen, quæ alba est Populus, passim fert,

A fert, perinde ac Alpheus oleastrum, Asopus Bocotia iuncos, Menander myricas, Perseam Nilus.

DE APIO.

X herbis verò ante alias omnes maximè ferale est apium. Neq; tamè hìc ego contenderim, vtrum Selinon atq; Petroselinon idem sint, an aliquid inter se dissideant, quam prouinciam sibi doctissimi hac ætate viri suscepere, satis habiturus si quæ ad hieroglyphica quomodo- cunq; pertineant significata commemorauero.

NEMEEVS VICTOR.

Hominem apio, verùm eo viridi, coronatum, Nemeeorum victorem signifi- care magis vulgatum est, quàm vlla indigeat repetitione. Quodq; ea certa- mina in Archemori, ita ab Amphiarao vocitati, celebritatem instituta essent, quamuis nonnulli dicant Herculem Nemeo Leone domito certamen id sacra- uisse, cuius preciù apium esse voluerit. Ideoq; leonis herbam apiù appellatù, de qua Pindarus Nemeis Alcimedæ Æginetæ, *βοτάνη τέτυκτο πρὸς ἄλεον τὸ νικησάντα*. Histo- ria tradit herbulam huiusmodi ex Archemori sanguine progenitam. Alij volūt inde leonis herbam dictam, quòd apium in Nemea lætissimè vulgoq; proueni- ret, qua leo ibi versatus affluenter admodum pascèretur.

LVCTVS.

Nimirum igitur apium luctus indicium est, quando quidem herba ea, vt Pin- dari interpretes aiunt, est inferis sacra, luctuq; dedicata. Nam, vt Græci au- tores prodidère, terrestre admodum est: effunditur enim libenter humi, pluri- mumq; occari gaudet, vt solo propinquius adherescat. Satù eius semè, vt anicu- læ nostræ fabulantur, ad inferos proficiscitur prius quàm enascatur. Orta inde fabula, quòd ob soliditatem atq; duritiem, qua præditum est, aliquanto diutius quàm alia intra terræ viscera morari videatur. Itaq; mortalis Opheltes, qui mox Archemorus terreno fuit honore decorandus, ex quatuor enim illis insigniori- bus certaminibus, Olympijs, Pythijs, Isthmijs, Nemeis, vt Archias:

οἱ δύο μὲν θνητοὶ, οἱ δύο δ' ἀθανάτωες.

Sunt duo mortali, sunt duo sacra Deo.

Mortales Archemorus, & Melicerta, qui & Palæmon. Dii, Iupiter & Apollo. Præmia, Apollini Laurus, quæ pomi etiam nomine nuncupatur, ob grandio- res baccas, quas Laurus Delphica producebat, vnde coronæ illæ decerpeban- tur, de quo vide apud Lucianum. Ioui oleaster, Palæmoni pinus, aut aridum apium, viride verò Archemoro, olimq; olea. Minimè verò prætereundus hìc lo- cus est, ad vtrunq; significatum funeris & victoriæ optimè accōmodatus: qui- pe cùm Timoleon copiarum Græcarum dux, audito Bomilcaris & Asdruba- lis Carthagenensium aduentu, qui classe bene magna comparata missi fuerant ad Græcos tota Sicilia pellendos, ipse cum quinq; tantum peditum millibus, & equitibus mille, hostibus occurrere statuisset, profectusq; Syracusis cùm ad Crinisiū amnem, quòd sciebat hostem venturum, processisset, factus est ob- uiam mulis apium ferentibus: perterrefactis omine militibus, qui apio sepul- chra coronari non ignorabant, quem morem Plutarchus Symposiacis enarrat: vulgatumq; erat inter Græcos adagiū, incurabilem valetudinem apio indi- gere: Imò, inquit Timoleon, Coronæ vobis vel ante victoriam offeruntur,

Pierii Val. Myrtus, & salix.

ad id scilicet alludens, quòd Isthmijs victores apio coronabantur: dictumq̄ e-
uentus comprobauit, Carthaginensibus post die victis profligatisq̄ maiore
suorum ciuium strage, quàm vnquam antea passi essent, insigniq̄ ac memora-
bili victoria Timoleonti acquisita. Sanè plerisq̄ in antiquorum monumentis,
& in adsculptis cantharis atq̄ carchesijs apium obserues, quippe mortis atq̄ lu-
ctus indicium. Eo autem sepulchra, & alia mortuorum conditoria substerni so-
lita, priusquàm cadauera inferrentur: eaq̄ de causa cùm veteres in conuiujs o-
mnibus ferè alijs coronamentorū generibus vterentur, flores & herbas omnes
huc admiscerent, vno in primis apio, vtpote quod nihil ad hilaritatem faceret,
abstinebant.

DE MYRTO

St & Myrtus inter funestas arbores adnumerata, qua Thebis qui
vincerent Iolea, coronabantur: de qua Pindarus Isthmijs, *ἢ δα λουκθεῖ
κείρα μύρτοις ὀδ' αὐνίε*. Fuit autem Iolauus heros apud Thebanos diuinis
cultus honoribus, ad cuius tumulum Iolea ludos celebrabant, & hu-
iulmodi coronam ex Myrto præmium instituerant, propterea quòd, inquit
interpretes, funebris esset arbor. Verùm cùm longè plura sint ab ea & genij &
voluptatis significata, inter funestas has Myrtū prorsus inferere nolimus, sed
eam cum lætioribus, rosa, hederà, & quibusdam alijs conuenientiori loco pan-
gendam existimauimus.

DE SALICE

Oslea verò quàm iusta ijs qui præclaro fuerūt ingenio, ritè persolui-
mus, tempus est vt ad lætiora cōuertamur argumenta. Promiseram
enim superioribus diebus Grana tibi, priusquàm funus hoc incideret,
de Salice, de Moro, de Caprisico, de Loto, quæ deducta essent hiero-
glyphica perscribere. Ea igitur in hunc modum disponemus,

VINCVLVM.

S Alicem in primis esse vinculorum symbolū, tum ex quotidiano eius virgul-
ti vsu manifestum: ad id enim plurimùm comparatur tum diuinæ etiam lite-
ræ attestantur, cùm Iudæos dicunt patrijs abductos sedibus, miserrimo Baby-
lonis incolatu organa sua in salicibus suspendisse, de quo paulò post.

CASTITAS.

Q Vòd autem nonnulli aiunt salicem castitatis indicium esse, tametsi de ea ni-
hil Ægyptij, non incongruè tamen confictū est, siue sit propter vinculi signi-
ficatū, quòd eius materia sit plurimùm apta vinculis, atq̄ ideo coërcitionis indi-
cium sit: & castitas ipsa modò zona, modò campestri, modò alio atq̄ alio vincu-
lo coërcenda præcipitur. Siue sumptū ab Amerina salice, quæ lectis accubitisq̄
imposita, castitatem inducit. Siue ab eo quod pleriq̄ autores tradunt, folia hu-
ius arboris cōtrita & pota, intemperantiam libidinis efficaciter frænare: sæpius
verò sumpta, vsus in totū auferre. Vnde Homerus sapienter salices *ὠλεσικέρες*,
nostri veteres frugiperdas appellarunt, vel infructuosas, cuius scilicet semen in
potu acceptum efficit ne conceptus subsequatur. Sanè Porphyrius in ijs quæ cir-
ca Homericam philosophatur, salicem ab eo *ὠλεσίκαρπος* vocari tradit, quòd se-
men prius quàm maturescat abiicit. Sed idem ea potius de causa dictum putat
ὠλεσίκαρπος, quòd semen illud, siue fructum appellare quis malit, ex vino propi-
natum

natum sterilitatem faciat, seminali omni vi protinus labefactata. In diuinis porro literis, vbi iubetur populus Dei tabernaculorum festa celebrare, quippe in tentorijs omnes habitantes palmarum ramos ac frōdes falicis manibus prætere, nimirum per falicem continentiam intelligimus. Idq; volumus admonitum, apud Origenē homilia nona super Exodum, in qua de tabernaculo agitur, eo loco in damno esse impressos codices, vbi legitur: Arbor autē populi & salix, virgulta sunt castratis: vbi dubio procul legendum est, virgulta sunt castitatis. Fortē autem non temerē id scripsere aliqui, credentes saligna corona coronandos eos, qui, iuxta Esaiaē dictū, quasi salix super fluentem aquam oriuntur. Neq; alia de causa crediderim apud gentes lasciuissimō, quem fingunt, hortorū custodi salignam falcem adhibitam, nisi vt Veneris prurimum, & impudicas cogitationes castitatis falce refecandas admoneremur.

S T E R I L I T A S.

S Alicem porro sterilitatis hieroglyphicum intelligi voluerunt, Maronem secuti, qui falicē inter infecundas memorat plantas: vbi Seruius semen falicis esum infecunditatem ait mulieribus gignere, quippe qui apud Pliniū legerat, semen falicis mulieri sterilitatis medicamentum esse. Sedenim qui Maronem aiunt eam infecūdā appellasse, quia semen non habeat, norint salices habere in folijs grana quædam, quibus vis seminis inest, vt eo cōmisso terris arbor surgat tanquā furculo defosso, vel æquē ac si de semine pullularet. Sciendum tamē eam ocysimē semē perdere, quippe quod ante maturitatem in araneam abeat. In Creta tamen insula fructum ad maturitatem ferre perhibetur.

O T I V M:

E Vthymius vbi, quod superius attigimus, legitur, In salicibus suspendimus organa nostra, per salices otium interpretatur, propterea quod arbores hæ sunt infecundæ, quippe sine vilo vtili, vt dictum est, semine. Nam cum Iudæi in eam tracti captiuitatem propter Babylonis flumina defedissent, captiuitatemq; suam tantum deplorarent, nihil habebant quod eos ad cantus hilaritatem inuitaret. Ignauam igitur per otia vitam trahere cōgebantur.

PRÆMATVRVM INCREMENTVM.

S Vnt qui per integram hanc & adultam iam arborem præmaturū incrementum, adolescentiamq; ante annos mira auctam proceritate, significari velint. Manifestū enim vniciq; est, quā citō, quantaq; ramorum densitate constipata crescat salix. Hinc Verrius eam ita dictā interpretatur, quod ea celeritate crescat vt salire videatur. Quamuis non ignoro sententiam hanc à Festo Pompeio irrisam, qui etiam id damnat, quod non virgulti genus potius quā arborem eam appellarit. Sed hæc austerā nimis est Grāmatici censura. Leuitico ferijs, quæ xv septimi mensis colligendis fructibus celebrantur, salices de torrente summi præcipiuntur. Theologi pleriq; omnes hîc quoq; per falicem castitatē interpretantur, moderatiq; coniugij continentiam, siue, vti superius dictum, propter vinculorum ex ea vsum, siue quia fructum non facit, veluti Eunuchi, quos viros vocat Euangeliū, de quibus apud Esaiaē: Nō dicat Eunuchus aridū se lignū esse, quia in domo meā dabo eis locum nominatum à filijs filiabusq;. Mox attestationis loco subiungit: Dabo inquam eis sempiternum nomē. Quod verō loco hoc positum est, falicem de torrente, sunt qui orationis & pœnitentiæ hieroglyphicum esse velint, vt eo identidē loco Psalmographi: Super flumina Babylonis, illic sedimus & fleuimus cum recordaremur tui Siō. In salicibus, in me

Pierii Val. Morus, Caprificus.

dio eius suspendimus organa nostra. Orationes enim & quę pœnitendo lachry^D mæ oboriuntur, indigent inuicem commisceri: de quibus Esaias: Sicut salices super præterfluentes aquas. Alij torrentem loco hoc pro præsentis vitæ decursu capiunt, in quo subita tot incommoda quotidie nobis ex improviso ingruunt, qualibus Christus noster exerceri voluit, qui & ipse de torrente, qui secus hanc viam præterfluit, bibere non recusauit.

DE MORO

N quibusdam arborum variarū cōmentarijs, in amicorum quorundam gratiā conscriptis, fortitudinē ex quercu, iustitiā ex palma, tēperantiam nuper ex salice significari ostendimus. Nunc autem, Grana, quartam etiam his addemus Heroïnā, quæ quidem prudentia est.

PRUDENTIA.

E Am per morū ex arboribus significari ex eo compertum est, quòd vna omnium prædicatione prudētissima censetur, vtpote quæ nō vt multę, prope rat, quæ vbi primū lenioris mitiorisq; aliquantulū auræ spirauerit, erumpunt in germina, & flores exsinuant magna interdum strage, ob temporis inconstantiam. At morus ne pruina lædi possit, quam hostem sibi perniciosum agnoscit, non antè germinat quàm frigus penitus fugatum esse cognouerit, atq; ad amcensissima adulti veris tempora peruentum omnino sit. Addit hoc, quòd rem prope rē conficit, & quod sapientis illius præcepto mandatur, *ἢ παρόλας ὅτι ποιεῖ*. Vna enim ferè nocte tota germinat, factum celerrimè grādīt & maturat, ne calor etiam aduentantis iniuria lædi possit.

DE CAPRIFICO

TEMPERANTIA.

S edenim cū salicem pro castitate posuerimus, quæ bonę mētis vinculo vti zona coërcita sese probet, eamq; temperantiam etiam esse interpretati simus, cū virtus hæc ad alias quoq; cupiditates coërcendas, frænisq; atq; catenis compescenda progrediat, sitq; omnino temperantia ex Ciceronis finitione, moderatio cupiditatum rationi obediens, optimè videntur Ægyptij fecisse, qui virtutem hanc per Caprificū expressere: ea siquidem collo tauri quātumlibet lasciuientis alligata, animal ferocire minimè permittit, sed lasciuia eius atq; petulantia omni cohibita, cum obtemperantem reddit, neq; quicquam sinit immodestius facere.

IVNO.

Q uod verò alicubi videas caprifici ramū simulacro Iunonis appositū, ea de causa factū, quòd Nonæ apud Romanos erāt Caprotinæ nūcupatæ, quibus, vt autor Varro est, matronę sub ficu Iunoni sacra faciebant, & ex caprifico virgā adhibebāt, nēpe ob memoriā pudicitiaē seruataę, cū Philotis ancilla Senatui suasisit, vt pro matronis & uirginibus, quas hostes dari sibi obsides petebant, ipsa cum ancillis alijs habitu matronali cultę submitterentur; cuius laudata sententiā cū omnes hæc secū potiones meracas in lætitiaē

A titiæ signum attulissent, conuiuiumq̄ simulassent, hostes lætabundi, comestatione & potu grauidi, post iocos quieti se dederunt. Hic Philotis signum dedit ex caprifico, per quã de mœnibus, vbi nata erat, propedentem irrepserat. Romani exciti impetum in dormientes faciunt, eosq̄ cædunt, & clade fœdissima fugant, potitiq̄ victoria, sacrum id instituere, vt ancillæ matronis æquata, Iunoni, quã à caprifico Caprotinam appellauere, sacrificaret. Ad hoc sacrum respexit Ouidius, cum in Arte dixit:

*Porriget ancilla qua pœnas luce pependit,
Lusa maritali gallica veste manus.*

DE LOTO.

Linter arborum significata nulli apud Ægyptios maior honos habitus quam Loto, mirificæ omnino arbori, & quæ magnam cum cœlestibus consensum habeat, sitq̄ veluti nostrarum rerum ad superos internuncia.

ORTVS SOLIS.

ERat verò Lotos apud Ægyptios sacerdotes ex orientis primam Solis imago quaedam, vbi infantem in ea residentem apposuissent: hinc utiq̄ vapores illos matutinos, quia Sole mouentur, strictiori quadam aura refrigerantes potius quam adurentes intelligi volebant. Cæterum Solis ipsius significatum, exortum quippe, Lotos indicat: idq̄ inde sumptum crediderim, quod ea ante Solis emersum implicata folia habeat, quæ quidem ita sensim exsinuantur aperiunturq̄, vt magis & magis tollitur iubar Solis: maximè verò panduntur, vbi medium Deus iter emensus est. Eodem verò decedente, folia ipsa vicissim contrahuntur, complicariq̄ incipiunt, ac insinuari, veluti nulli patere velint quam numini quod venerant: atq̄ ita quibus liceat modis, eo abeunte sese intra claustra cohibeant. Quod, vt Proclus ait, obseruatum à Magis, vt nulla prorsus contatione sacram eam esse Apollini crederent, effecit.

VESTALIVM INITIA.

ERat & Romæ maxima in celebritate Lotos capillata, cui Vestalium virginum capilli cæsi deferebantur, veluti puberum adolescentium Apollini, vel Æsculapio eius filio. Græci verò fluminibus patrijs cæsariem offerebant, illis eam dicabant, offerebantq̄, quod quandam omnino cum Loto rationem alimoniam præ se ferebat, perinde ac arbor ipsa felix cognominata, tum ea quam superius attulimus ratione, quod Deo tam familiaris habeatur, vt sedes eius statuatur, tum quod irriguo semper solo pullulet. Neq̄ me fugit quas arbores Verranius dixerit felices, sed quæ ille scripsit, ad auguralem disciplinam retulit. Nobis hæc Ægyptiaca de ipsius naturæ vi satis fuerit desumpsisse.

DEI ADVENTVS.

VT verò ad Solis ortum reuertamur, minimè prætereunda est Memnonis statua sedes, nigro è lapide, quæ magna religionis celebritate in Æthiopia videbatur, in quam ducem ipsum posteaquam ab Achille confossus fuit, transmutatum fabulantur. Erat ea diei aduenientis indicium, vt Auroræ filius maternum officium imitaretur. Eo autem artificio fabricata erat, vt Sol primo statim ortu radios suos in os eius eiacularetur, ac veluti plectrum aliquod ibi sonum excitaret, vocali q̄ significatione iam adesse Deum annunciaret.

MVNDI MOLES PLENA DEO.

Alij mundi molem ex ea specie, Deumq̄ in eius medio compositum residentemq̄ intelligere maluerunt. Interpretatur hoc Iamblichus ad Porphyrium scribens, commentumq̄ hoc ideo ab Ægyptiis excogitatum ait, quod Lotos limo-

Pierii Val. Lotus.

sis præcipuè locis fruticet, sitq; in primis aquatica, quod veteres illi præcipuum generationis argumentū contendebant, qui Oceanū rerum parentem omnium dicitarent. Obseruauerāt autem in ea demū omnia orbiculata & rotunda, quippe folia atq; poma, ex qua quidem effigie perfectissimāq; forma mentis actionē perfectioni intentam ostendi profitebantur. Deum verò infantili ætate, vtpote vnicum atq; perpetuū rerum omniū principium, nullo conficiendū senio, neq; ipsum vlli ætatum variantiæ obnoxiiū, super actionem eiusmodi in seipso totum consistere, ac principatus reliquos exuperantem, sanctum, incorruptū, & vbiq; venerandum cōquiescere. Nam diuinitatē ex ipso etiā sedentis habitu interno-
scebant. Sessum enim Deo in primis accōmodabant, quem nulla vnquā potest inquietatio sollicitare, cōmouere ue. Quin & sedentem Cynocephalum statuebant, cū æquinoctij quietem æqualitatemq; describerent, quæ quidem necesse est ibi sit, vbi nihil subsultat quod alterum inquietet, sed omnia firma, stabiliāq; in æquilibrio conquiescant. Quòd verò initio diximus infantem insidentem in medio Loti peni solitū, obseruata sunt etiam ab Ouidio, apud quem mater ita loquitur IX. Metamorph.

*Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nutrici, nostrāq; sub arbore sæpe
Lac facitote bibat, nostrāq; sub arbore ludat.*

Sic infantem hunc videmus apud poëtam in Loto sedentem figurari.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRIS ET REVERENDISS. REGINALDVM POLVM CARD. DE

ijs quæ per oleam, uitem, & ficum significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Lamiliaris mihi tota vita mos fuit, optime clarissimeq; Reginalde, vt clarorū hominum quos præcipuè colere, moribus cōtemplandis nō parū adhibere studij atq; diligentie, vt scilicet qua quisq; parte excelleret, ea præcipuè cōmenderetur. Nam vt optime nosti, Deos hominesq; à partibus laudare Homerus instituit. Cum itaq; qua tu in primis laude prestares mecum examinare, perspiciebam Vir rarissime, tria esse, quæ de laudum tuarū principatu inter se contendere videbantur. Hinc enim bonarū literarū, optimarūq; artium doctrina primū sibi locum asserebat: inde admirabilis ea morū suauitas, quam & summa benignitas, & singularis humanitas comitabantur, doctrinā sibi cedere imperitabat. Urgebat tertio loco pietas integerrima, vita moderatione conspicua, diuinarū rerū studio feruida, omnibusq; probitatis numeris absoluta: quæ licet ab omni esset ambitione alienissima, nihilq; speciosum in propatulo iactaret, suāq; se virtute inuoluens, aliena nihil opis indiga, si vni sibi pretium esset, satis habere videbatur: quo tamen magis ab ostentatione aliena erat, eo admirabilior illustriorq; apud omnes euadebat. Quocunq; me igitur animo & cogitatione conuertebam, ambiguus quam tibi præcipuè partem attribuerem, mecum aliquandiu dubitavi. Nam si tu cum reliquis & probis & literatis viris, quos tu semper vnice liberaliterq; fouisti, ad mensam meam Aegyptiacā adhibendus eras, consentaneū videbatur, vt quam tu symbolam in talium conuiuarū sodalitiū conferres agnosceretur, quāq; tuus esset nuptialis ornatus appareret. Sed enim animaduerti demū nullam earum, quæ in te conspicue sunt, virtutū partem ab alterutris societate posse disiungi. Quorsum enim doctrina, nisi qui per doctrinam mores comparantur, ita præsto sint, vt & doctrina laus moribus optimis adiuetur, & mores ipsi doctrinæ firma-

mento

mento innixi stabilitiq; fulciantur. Diuina verò illa pars vix apud vltos vnquã illustris habita, nisi & mores & eruditio fidissimi comites accessissent: ad ruminatiõem enim bisulcæ etiam vngulæ quærebantur. Quæ cum in te omnia ita nimirũ elucescerent, vt vel regiã ipsam sanguinis tui sublimitatẽ facile superare putarentur, cognoui demũm te non à partibus, sed à toto celebrãdum: quæ quidem omnia in vno apud te coniuicta eo nunc acciderunt illustrioria, quòd hac fama impulsus Paulus III. P. N. spontè, te nihil tale cogitantẽ, in sacrosancti Senatus Collegium adsciuit, non modo vt virtutem ornaret tuam, sed vt tu quoq; non paruo patribus esses ornamento: qui quidem nostræ pietatis partes, hoc præcipuè tempore labefactatas, tam acriter defendendas susceperis, vt multas seculi nostri infectas labea tum auctoritate, tum eruditione tua detuleris eluerisq; tum exemplo vitæ laudatissimo optimi atq; intergerrimi Præsulis formam præbueris ad imitandum. Quoniam verò clientũm mos est vt patronis ad huiuscemodi honores euectis, eorum nomina gentilitiaq; insignia corymbis, sertis, floribus, folijsq; honoratioribus redimita postibus quisq; suis affigant, horũ ego secutus ambitionem, sertum insignibus tuis ex olea, vite, atq; ficu circumducendũ institui: ex olea, vt tuæ ea esset mansuetudinis & serenitatis indicium: ex vite, vt & meam & literatorũ omnium lætitiã indicarem: ex ficu, vt tuorũ inde suauitas morũ ostenderetur. Sedenim quid hoc rerum sit, ex ipso iam Commentario apertius inspicias licet.

P A X

A C I F I C V M in primis Oleæ hieroglyphicum esse tam apud poetas quàm oratores vulgatissimum est, cuiusmodi illud est Maronianum: *Paciferæq; manuramum prætendit oliuæ.*

Et Aristophanes Auiibus, vbi Hercules legationem exponit à deis se venisse cõciliandę pacis gratia: atqui, respõdet Pistotheus, ἔλαιον δὲ κέρει ἐπὶ λικύθῳ, oliui in lecytho prorsus nihil. ὁ γὰρ ἔλειος,

miseriordia dicitur, quæ quia cõtingit ijs quibus pax datur, olea apud Probũ pacis est hieroglyphicũ. Sedenim non à Græcorũ fabulis, neq; ab alienigenarũ gentiũ cõmentis, sed diuinitus, vel ab ipso ferè noui mundi primordio inesse oleæ pacificationis vim nobis demonstratum est. Diluuiõ enim cessante ab Noë columba emissa, quæ præpeti volatu regionis aliquantulum circumlata, paulò post oliuæ furculum habens in arcã reuersa est: eoq; argumento lætatus Noes, sensit tempestatem diluuij iam tranquillatã, terramq; ipsam pacatã, & remittente inundatione iãdudũ in emerfu esse. Sed quid illud? Cũ ferrũ, ferricq; vsus bello in primis inferuiat, & symbolicè pro bello ponat, tãtam inesse oleo vim, vt id emolliat, & ad feriendũ vsus ineptum, & inutile reddat: siquidẽ fabri, qui ferrũ lentescere & emolliiri volunt, candefactum id oleo intinguere consueuerunt.

DURITIES EMOLLITA.

Quare nonnulli mollitã esse duritiem hieroglyphicè significare si vellent, cultrum in aliquot oleæ baccas impactũ facere instituerunt. Quod illi nõ scio re significato propemodum simile est, quòd oleæ furculum querno ramo quidam implicare excogitarunt, immortalis odij dissidium compositum esse significantes, propterea quòd quercus & olea tam pertinaci odio dissideant, vt altera in alterius scrobe depactæ moriantur.

A G R I C V L T V R A.

Sunt qui oleæ ramusculũ in Mercurij manu propter agriculturę studium poni dicant, cũ ipse initium & fructiferarũ arborũ sospitator habeatur: eumicq; honorem oliuæ potius quàm alteri cuipiã arbori habitum vt pro agricolatione poneretur, quia longè plures vtilitates ex olea desumuntur, quàm ex quauis aliã

Pierii Val. Olea.

fructiferarum arborum. Neq; tamē defunt qui rem ad pacis significatū deferāt, quòd ille rerum internuncius pacem feratur cōciliare, de quo multa diximus in Caducei Cōmentario. Operepreciū verò est videre veterū monumenta, in quibus Olea insigne pacis vbiq; præ tenditur. Nam in Hadriani numo quodam simulacrum habet flexo genu, quod dexteram ipsi Hadriano stanti porrigit, læua oleæ ramū humero demissum tenet: inscriptio, RESTITVTORI HISPANIÆ. In alio Imperatoris eiusdem, prouincia eadē humi sedens læuo cubito lapidum tumulo innitit, dextera ramū oleæ habet: inscriptio, HISPANIA. quo ex argumento pacata quicquid prouincia subintelligitur. In eiusdem alio signum est cum olea in læua, cum genio in dextera, quod fortè refertur ad augurium ex oliua, sorte sibi oblatum, vnde aspirare cœpit ad Imperium, fortibus Virgiliānis fretus, cū ei versus illi obuēnissent: *Quis procul ille autē ramis insignis oliuæ
Sacra ferens, nosco crines incanaq; menta Regis Romani, primam qui legibus urbem
Fundabit, curibus paruis, et paupere terra Missus in imperium magnum.*

Quibus quidē ramis oliuæ insignem Maro fingit Numā ab Anchise præcognitum, cui ob iusticiā & integritatē nemo vnquā bellum intulit, ipse vltro pacem semper fouit. Quocirca Hadrianus Imperio potitus æquē pacis studiosus fuit: expeditiones enim sub eo graues nullæ fuerūt, bella etiā silentio penè transacta. In numo verò Seueri Pij Aug. togatum est simulacrū cum oleæ ramo, cuius inscriptio FVNDATORI PACIS. Eisdē penè figuris in eiusdem Seueri Parth. max. numo inscriptio est, FVNDATOR PACIS. Quamuis verò vidisse iuuet in Maximiani numo simulacrum quod oleam præ tendit, cum inscriptione, PAX AVGVSTI: illud tamē mihi magis arridet, quòd in numismate Philippi patris sigillū illud est oliuæ ramū tollens, cū inscriptione, PAX ÆTERNA.

FELICITAS.

QVod verò olea adiecto caduceo felicitatis hieroglyphicum habeatur, multa veterum numismata indicio sunt, quæ in ipsius Caducei Cōmentario cōtinentur. Apud Pausaniā legas, Pacem gestare in vlnis Plutonē puerum pectori appressum, eo quidem significato quòd pax opulentiam alit, educatq;: vbi verò opulentia, ibidem & maxima felicitatis pars, eaq; nimirum omnibus expetita.

CONDONATIO.

IN diuinis Hebraicæ vetustatis monumentis oleū condonationis, veniē, ac misericordiæ signū habet. Et in Euangelica historia Assertor noster condonaturus adulteri pœnā mulieri, quæ rea agebat à Phariseis, ex oliueto in templū perrexit. Et apud Athenæū nō absimile, *βαμολυ ελιου*. Quæ tamē omnia ex Hebræorum sacris deprompta sunt, quibus iubemur crustulū absq; fermēto, quod oleo sit irroratū, offerre Deo. Et alibi: Vbi anima donū affert, simila erit eius oblatio, fundetq; super eā oleū, & panes absq; fermēto conspersos oleo. Et alibi oleū esse pro peccato legas, & huiusmodi pleraq; quæ omnia delictorū huiusmodi condonationē indicāt: siquidē, vt Adamātius ait, omnis anima eget oleo diuinæ misericordiæ, vt sospitari possit. Hinc Hilarius ait Matthæo, oleū fructū misericordiæ cœlestis esse propheticus quoq; sermo profiteit. Ergo cū ieiunam⁹, oleo caput nostrum inungemus, bonis quippe operibus caput nostrum, id est, vitæ nostræ sensus ornabimus, quia intelligentia omnis in capite est. Iam, vt Hierosol. Hesy chius interpretatur, ferè passim Leuitico superfusum oleum pro eleemosynis accipitur, vti thus orationes & preces interpretantur. Quòd verò scriptum est, animā quæ peccauerit, offerre donū simillam cum oleo, virum nulla vel ingenij publi-

A sublimioris vel doctrinæ gratia præditū, sed vita tantū hominē professū, alio-
 qui vel mercaturæ, vel agricolationi, vel piscatui, aut militiæ, aut sellularijs artib.
 deditū Cyrillus intelligit, qui simplicitatē suā, cui⁹ similia est iudiciū, quærat Deo
 per oleū diuinæ misericordiæ cōmendare. Neq; prætereundū quod aliquorū hi-
 storiæ prodiderūt, Augusti temporibus è taberna meritoria trans Tyberim oleū
 erupisse terra, totaq; die nulla intermissione fluxisse: quod forsitan ad ortū Chri-
 sti, & eam quæ subsēcuta est mortaliū, quæ summa eius fuit misericordiā, redem-
 ptionem, & gratiā per omnē terrarū orbem longè lateq; diffusam, referri potest.
 Sunt qui defossi in terrā cadi defluuiū illud olei fuisse dicāt, cumq; apotheca, vbi
 vas conditū fuerat, in ripæ Tyberinæ summo margine sita esset, amphora casu
 aliquo vitata liquorē inde sibi viam aperuisse. Vt cūq; maximī omnino ostenti
 loco habitū, eiusq; rei monumenta longa annorum serie posteritati cōmēdata.
 Epopæus Theffalus qui Coraci Sicyoniorū Regi successit in imperio, à Niçteo
 Thebanorū Rege bello impetitus, cōmissaq; pugna graui accepto vulnere cū
 victor euasisset, Palladi templum crexit, qua rogata vt signum aliquod ostende-
 ret, ex quo an id gratū deę donum fore conijcere posset, aiunt oleum spōtè ante
 templum fluxisse, simulq; Epopæum haud ita multò post vulnere negligentiū
 curato perijsse. Ex gentilium enim religione obseruatū est, deos tunc suæ in nos
 misericordiæ signa exhibuisse, cū ex carcere corporis migrare iussī essent, id
 quod aliquot exemplis declaratū est. Simile fuit in Cleobe atq; Bythone fratri-
 bus iuuenibus, qui pientissimi erga matrē Lunonis deæ sacra petiturā, iumentis
 alijs deficientibus vtrò ipsi iugum subiēre, pro quorū pietate merita à Lunone fi-
 lijs dona mater cū poposcisset, manē ambo inuenti sunt animā efflasse. Quod
 verò ad misericordiā & veniam imploratā attinet, quæ multis veterū exemplis
 per oleum significata fuerint, interpretari libet Ælij Lampridij locum Helioga-
 bali vita: Sybaritas eo anno perijsse, quo missum ex oleo & garo cōmenti sunt.
 quod si quis ad cibi genus id & ganæq; delicias referat, subfrigida admodū causa
 videatur: sin ad oraculū, cuius mentionē ex Stephano Hermolaus Byzantius fa-
 cit, Ægyptiacū aliquid, hoc est, eruditius oleat. Tunc quidē Sybaritas perituros
 oraculū nunciauit, cū maior olim honor mortali cuipiā quàm dijs habitus es-
 set: forteq; euenit vt seruus heri sæuitiā subfugitans, ad aras deorū cōfugiens ni-
 hil profecerit. Vt verò ad patris herilis monumētū se recepit, veniā implorarit,
 atq; ita oleū garo, pisculēto quippe ac perinde profano, vt in Piscibus habet, pul-
 mētario, cōmixtū: cōdonatū quippe crimē profanę rei gratia, posthabita diuina:

E L E E M O S Y N A.

P Luribus verò locis olea in diuinis literis virū probum indicat, qui misericor-
 diæ præcipuè fructibus abundet, de quo habetur in Psal. Oliua fructifera est
 in domo Domini. Cōtrā oleaster minimè frugis hominē, vel idololatrā ostēdit.
 Paulus: Si autē tu ex naturali excisus es oleastro. Tum lucernas in tabernaculo
 testimoniij à vespere vsq; mane illucescere iubet Dñs, hoc est, iuge esse cōmiser-
 ationis opus. Nā Salomon, Oleū, ait, de capite tuo nō deficiat. Corā Dño aut illa
 accēdi debet, quia in abscondito fieri debet eleemosyna, & vni Deo tantū inno-
 scere, vt ignara sinistra sit quid fecerit dextera. Quod mundissimū esse vult cāde
 labrū, ostendit opus hoc tā piū à colluic ostētationis & hypocriseos absterfum
 esse debere. Aliter lucerna super cādelabro mūdissimo posita semper in cōspe-
 ctu Domini, candelabrū Euāgelica est doctrina, in qua Christus virtutes lucer-
 næ instar splendere præcipit, absurdū esse dicēs sub modio eam occultari: oleum

Pierii Val. Olea.

verò quod his lucernis infunditur, ipsa est eleemosyna, vnde ieiunium, virginitas, oratio, iusticia, & alia vitæ nostræ lumina irrigantur, & vt perpetua inextinguibiliq; flamma vigeant custodiuntur.

SUPPLICATIO.

IAm verò notum est illud, imbellem oliuam à Valerio Flacco quinto Argo, Inauticòn appellatam, de qua Statius non alia de causa dixit,

Ramumq; precantis oliuæ. atq; alibi: Vittata laurus & supplicis arbor oliuæ.

Ramus enim oleæ lauriuæ lana circumuolutus, manibus legatorum supplicantium gestari solitus erat: quo de more Probus Æmilius in Pausania. Id postquã Lacedæmonij rescuerunt, legatos ad eos cum lana miserunt. Maro quoq; morè hunc tangit:

Optime Graiugenùm cui me fortuna precari,

Et vitta comptos voluit pratendere ramos.

Quod quidem hieroglyphicum Seruius ad imbecillitatem indicandam institutum putat: nam qui precantur, & supplicant, suam arguunt imbecillitatem. Ex lana verò velamentū id accipi solitum, quòd oues alieno semper auxilio egeant. Hinc sacra illa *λειτήρια*, de quibus in Theseo Plutarchus: nam Theseus oleæ ramū fertis coronatum vouit Apollini, si Minotauro interfecto incolumis redisset.

Hinc *δοχοφορία, πικνεψία, κικνεψία.*

MANSVETUDO.

Quantum autem pertinet ad mansuetudinem, sunt qui illius ergò Deorum simulacra fabricari ex olea contendant, quasi benignitatem illam qua superi sunt præcipuè præditi, ita ad vnguem referre videantur. Hinc apud Herodotum Terpsichore, orta in Epidaurijs sterilitate, consultum ab ijs oraculum respondit, Damia & Auxesia simulacra ex olea erigenda. Non immeritò itaq; sacra oleæ stirps apud Milesios tunc sponte sua conflagrasse dicitur, cum illi inter se omne crudelitatis & immanis generis truculenter exercuissent. Aiunt verò oleo contra furorē tantam inesse vim, vt effusum in perturbatos vesaniens maris fluctus, tempestatē efficacissimè tranquillet. Hinc Ioannes Synemachus: Velut vter oleo repletus fluctuū rabiē in serenitatis tranquillitatē cōmutabit.

ÆTERNITAS.

Alij, qui ligni naturā & soliditatem exploratam habebant, æternitatis ratione habita id fieri crediderunt: ea siquidem materies æterna est, quam neq; tempestas, neq; caries, neq; vetustas labefactat. Eadem non in muro tantum obstrusa, sed & in substructionibus, & in terra obruta, & in aqua defixa, collocatæ, sempiterno propemodum officio perseuerat incorrupta. Cumq; Maro dicat solū ignem inimicissimū oleæ, quo si cōprehensa semel fuerit, nō à stirpe valere, non cæsam reuerti posse, atq; ima similem reuirescere terra, illud Athenis admiratione dignum olim euenit, quòd eo tempore quo vrbs Medorum incendio conflagrauit, ea simul arsit olea, qua de lis illa inter Palladem & Neptunum orta fingitur: sed eandem aiunt eodem die in duorum cubitorum mensuram excreuisse: autor Pausanias, à quo nonnihil diuersus abit Herodotus, Vrania. Atq; hoc illud est, quod lib. de Legib. ait Tullius: Nisi fortè Athenę tuæ sempiternā in arce oleam tenere potuerunt.

GYMNASIVM.

Corporis autē exercitatiōes et gymnasijs labores per oleū significari passim inuenies. quanq; nō sum nescius Anacharsin Scythā oleū cōcitādę insanie pharma

pharmacū appellasse, quòd Athletę eo peruncti magis ac magis insanirent: putabat enim, aut putare se fingebat, cam oleo inesse vim, vt eo qui delibutus esset, inde ad certandi furorem concitaretur. Sed hæc vt Philosophus Anacharsis, qui tecto gauderet & umbra, quiq; olei vsum apud Scythas suos nullum esse viderat. Contrà verò Epaminondas permolestè tulisse fertur multum olei se intra corpus recepisse, cum eius coquus impensarū redderet rationem: maluissem em̄ inquit, id extrà consumpsisse, nempe ad exercitationes alludens. Idem apud Horatium significatum, vbi libro Carminū primo Sybarim dicit amore perditum deliquescere: quærit enim cur is oliuum sanguine viperino cautius vitet. Et Attis Catullī galliambico ait: *Ego gymnasi sui flos, ego eram decus olei.* Neq; quidem ad corpus tantū, verū ad mentis etiā labores & exercitationes, propter vigiliās & lucubrationes refertur: vnde dictum de studiosissimis nonnullis, plus olei quàm vini eos insumpsisse. Et ad alicuius veteris & præclari viri lucernam aliquid elucubratum, cum eius imitationem exprimere voluerint.

NITORES.

Q Vos verò λικίθες vel Marci nostri, vel alterius cuiuspiā celebrari videmus, inde nitores quosdā, & inspersa lucubrationibus fulgura quædā intelligendum, quæ splendidiorē orationē reddant. Id à balinearū vsu sunt qui de proprio putent, quòd lecythi vsus eo potissimum loco inseruiat, in quo oleum ad huiusmodi nitores & elegantias comparatum, infusum sit. Qui verò ad lucubrationes & vigiliās rem deducunt, eas aiunt meditationi maximè cōmodas, & ad excogitandum propter silentium aptissimas. Epicharmi enim dictum est, si quid scitu dignum quæras, nocte meditandum: *ὃν νυκτὶ ᾄδ' βέλῃ τοῖς σοφοῖσι γίγνεται.*

VICTORIA.

AN verò ea de causa victoriæ hieroglyphicum per oleam indicari nonnulli prodiderint, quòd ex ea veteres trophæa cōstituere consueverint, an quia victoribus ex oleastro corona plurimū pararetur, in ambiguo est: dubio procul enim Olympionicę oleastro coronabant, vt Aristoteles, oleæ specie, quæ quidē ea de causa φιλοσέφανος appellatur: folia enim coronis huiusmodi dedicata, contrario quodā modo habent cum reliquis folijs, alia siquidem quod albicat interiorius claudunt, virori forinsecus patefacto: hæc verò intra se quod viride est insinuant, quod candidum habent foras spectandū exponunt. Aiunt verò Herculē Pæoneū, Epimedē, Iasiumq; & Idā fratres, ex Ida Cretensi in Elidē delatos, ibiq; Herculē, qui natu maximus erat, reliquis certamen fratribus proposuisse, victoremq; oleastro coronasse, quā plantā ipse ex Hyperboreis regionib. in Graciam detulisset: cuius rei meminīt Pausanias, Olympia. Et apud Pindarū eū legas ex oleastro lucū seuisse, quē victoribus dedicarit. Nā et Aristander et Alexandri Magni vates oleum victoriæ, sed laboriosæ, signū esse interpretatus est. Cū enim Rex ad Oxū flumen applicuisset in Sogdianos mouēs, castris positus nō procul ab eius tabernaculo, gemini fontes repente exorti, alter aqua, alter oleo fluxere. Consultis vatibus Aristander respondit, olei fontē, laborē quidē, sed & victoriā promittere: vnguntur em̄ athletę, & olea victores coronant. Vnde in antiquorū memorijs nōnunq; legas legatū oleū, vt Reate, T. Fundilius Gemilius VI. Augustalis HS XX dedit, vt ex redditu eius summæ, die natali suo IIII. K. Febr. presentes vescerent, & ob dedicationē statuę decurionib. et seuiris, et iuuenibus sportulas, & populo epulū & oleū eadē die dedit, oleū nimirū ad gymnica certamina quę funeralib. celebrari cōsueverūt. Neq; verò prætereundū Panathenais,

Pierii Val. Olea.

quæ in Palladis gratiã celebrabãtur, olei vas plenũ victoribus dari solitũ, quòd oliuum inuenerit Minerua. quamuis non desint, qui oleam inuentã à Mercurio tradant, nõ à Pallade. Sedenim cur oleę ramus in Mercurij manu poneretur, superius exposuimus. Sanè quidem nõ ignoramus ministros triumphantium oleagineis coronis vti solitos in honorẽ Mineruæ, quæ belli dea putabatur, & hinc illi Bellonæ nomẽ. Vnde illud apud Maronẽ, Præses Tritonia belli. Xerxen tamẽ fefellit in somniũ, quo sibi visus est coronã oleagineã gestare, ex arbore, cuius ramis terra tota occuparet, id quod eum maximè impulit vt tanto belli apparatu in Græciã traiceret, vbi postmodũ magna victus clade, turpissimã fugã arripuit.

P I N G V E D O.

Sacræ nostrorum literę vbertatem interdũ per hieroglyphicũ oleę acceperunt: nam eam pinguedinis & lætioris cuiusdam vbertatis signũ esse ex eo perspicias, quòd libro ludicũ cum à sterilibus arboribus olea ad imperiũ accerferetur, respondit ea, nolle se pinguedinẽ suam derelinquere, quæ vsui & dijs & hominibus haberet. Apud Horatiũ, lecta de pinguisimis oliua ramis arborũ, habetur.

H I L A R I T A S.

ET pro hilaritate oleũ poni in iisdẽ diuinis literis inuenias: vt Psal. XCII, Seneectus mea in oleo pingui: vbi interpretes per oleum hilaritatẽ exponunt, citantq; ex paulò post sequenti Psalmo locũ, vt exhilaret faciẽ in oleo. In iisdem diuinis literis inueniuntur cibus panis non fermentati, collyridũq; oleo conspersũ, & obunctorũ oleo laganorum: per quæ, vt Hierosolymitanus Helychius interpretatur, Apostolorũ doctrina, legis eloquiũ, & mystica Prophetarũ verba intelliguntur. Obuncti Prophetæ, quia res non ita liquidò, neq; tam opulẽter explicuere. Cõspersę collyrides, quia passim doctrina Christi, legis vti testimonij: de Christo em̃ Moyses locutus est. Panes verò nulli nõ adijciunt obsonio, plenissimeq; hominẽ pascunt, magisq; omnino nutriunt, veluti Apostolorũ traditiones, quæ eadem & Christi documenta sunt, in omni vitæ tenore coloreq; vsui veniunt, et opulentissimè sufficiunt.

S P E S.

Est & spei simulacrũ olea, propter continuã viriditatem: nã nostro etiã tempore virorem multi pro spe ponunt. Hinc similes nos esse oleę Basilius cuperet, quò grauidi refertiq; fructibus, nunquã spe denudaremur: & quia miseratio nis etiã iudiciũ eam esse ostendimus, omni, vt idem inquit, tempore misericordiæ munus exercẽtes, fecunditatis ac vbertatis eius, quæ semper vberissima est, emulicvademus. Quod verò proditũ est Iouẽ olea coronari solitũ, id ea de causa factũ Phurnutus putat, quòd in ea viriditatis perennitatẽ & pinguedinẽ animaduertent: itaq; Deum omnium honorũ autorẽ, fecundissima vtilissimaq; omnium arbore insigniri placuit. Alij dicunt propter glaucedinẽ, quę sit cælo propemodũ similis: nam & id ad historiã addit, vt à Pallade, quæ Glaucopis dicitur, producta credatur, de qua quidẽ fabellã ex Marco Varrone recitare nõ pigeat. Enata fortẽ in Athenarũ arce oliua arbore, sed & aquarũ scaturigine mox emanãte, Cecropem per id temporis Regẽ animo ad hæc prodigia obnoxio, sanetq; territũ, & ne futurarũ fortẽ calamitatũ hæc porteta foret prænuncia, sciscitatũ Apollinis oraculũ missos certos homines, qui & ostenti causam perquireret, & auerruncandę deorũ iræ, si quid illi minitarent ostento, rationẽ disceret. Legatis verò post sciscitationẽ respondisse Pythiã, iussisseq; interim illis bono essent animo, neq; em̃ ostentũ id hominũ malo aliquo factũ, sed deorũ duorum contentionẽ certantium inter se, vter eorũ Athenis imponedi nominis autor esse debeat: per oleã em̃ Mineruam,

A neruā, per vndam Neptunum significari, & quæ sequuntur ad hoc pleraq; alia, quæ de industria missa facio. Porro de deorū cōcilio, vt apud Ouidiū est, pleriq; omnes tradidēre, decreuisse eos, vt is imponendi nominis autor esset, qui rem humano generi vtiorē protulisset. Oliua quidem quantas habeat vtilitates nemo nō nouit. Vnda verò quanto sit mortalibus vsui, loco suo declaratū à nobis est. Sedenim oleam ideo prælatam aiunt, pronunciatūq; pro Pallade, quia arbor ea pacis indiciū haberetur. Pacem verò bonorum omniū opulentiam & vbertatem secum afferre, parentes nostri forsitan experimento cognouēre. Nos, Italia vniuersa per tot annos asiduo continentiq; bello afflictā, vix eius felicitatis famam, vt diceret Homerus, audiuimus.

FRUGALITAS.

Quamuis autē tāta sit læta pinguedine, est tamē & frugalitatis indiciū oliua, de qua sepe legas, eiusmodi baccas apud veteres parsimonie causa appositas, & à Platone lauto etiā cōuiuio delicijs cōtemptis esitatas. Eundēq; cōstat in conuiuio quodā oleis vescentē, irrisum à Diogene, qui dixerit, Si sic prandisses, non ita cenares: qui scilicet sentiret, non esse id frugalitatis, sed stomachi lauto prandio grauati. Quod verò pertinet ad Mineruā, quæ innupta, quæ virgo perhibet, meritò ea sibi oleā asciscit, cum puritate pudicitiaq; non minus olea quàm Minerua delectetur: Græci enim, vt Rutilius Taurus ait, iubent oliuā, cum plantatur & legitur, à mundis pueris atq; virginibus operandū, credo, inquit, recordati, arbori huic esse præsidē castitatē. Florentinus quoq; lib. De re rustica, ad eò puram esse oleā tradit, vt collectores etiā non nisi pueros amet, qui cum ad oliuationem accedūt, iurant se nō aliunde quàm ab vxore sua venire: ita fieri vt anno insequentī vberiore prouentū exhibeāt. Præcipuè verò aiunt Anazarbi, quæ Cilicie est ciuitas, oleas esse fecundissimas, quoniā à castis tantummodo pueris colantur. Sed neq; illud dissimulandū, tametsi ridiculū, quod apud autores Græcos, qui nihil non ausi sunt mandare literis, inuenias, amuletum præsentancū ad capitis dolorem esse, si oleæ folio Mineruæ nomen, ΑΘΗΝΗΣ scilicet, inscribatur, ipsumq; folium filo religetur ad caput in coronæ modum.

DE VITE.

Qffert verò post oleā Vitis, neq; minoris ipsa vtilitatis, vt nō immeritò multis & his insignib. atq; præclaris sit hieroglyphicis decorata.

LÆTITIA.

Quorum illud præcipuū, & omniū præconio celebratū, vt per eam lætitia intelligatur: id non Ægyptij tantum, verum & philosophi & poetæ Latini Græciq; omnes eodem admiscere cōsensu. Sed vt plurima super hoc à Platone & ab Homero dicta dissimulem, nōne diuinæ etiā literę sententiā hanc eandem plerisq; locis prosequuntur: cuiusmodi illud est, quod requisitavitis ad aliarum arborum imperium, respondit, non posse te deferere vinum suum, quo Deus atq; homines læti redderentur. Quare Socrates apud Xenophontē, Symposio, vinum ait non aliter mœrori mederi, quàm mandragora hominibus: lætitiāq; nō aliter excitare, quàm oleum inspersum igni flammā adauget. Et cōiectores, vel modici vini haustu in somnijs attētari vito, læti alicuius euenti signū arbitrantur. Apud Philostratū vinitor sub vite confidendum Phœnici suadet, quod ex ea spirare soleat lætitia. Epigrāmatarius poeta quidā non inelegans nec infacetus, acerbè in eum inuehitur qui racemū immaturū aspernatus humi abie

Pierii Val. Vitis.

cerat, & insuper pedibus conculcauerat: nō immeritò quidem indignatus, propterea quòd primo eo gustu deceptus, vitem omnem malè acceperit, & in præciso racemo succrescentem lætitiã extinxerit. Ita enim dicit:

Τίς ποτ' ἀκιδέστως οἴνοτρόφον ὄμφακας βαλκας
 Ἄνηρ, ἀμπελίνης κλήματ' ἕξέταμνε,
 Χφλαδὲ συφθαῖς ἀπόμικς βάλοι, ὡς ἀν' ὀδίταις
 Ἐκνισομυλοῖς ἡμιδαδ' σκύβαλον,
 Εἴη οἱ δόνουθ' ἀναρσοῖθ' οἶα λυκέργω,
 Ὅπῃ μιν αὐξομυλιαν' ἰσέεσσι βύφροσιύαν:
 Τῶδε γὰρ ἀν' τάχα πῖς Διᾶ πόματ' ἔπρεδ' ἀσπίδ'ς
 Ἡλυθεν, ἢ γορδὸς κήδεθ' ἔχε λύσις.

Cuius hæc propemodum est sententia:

*Quæ feritas? quisquis dona immatura Lycæi
 Ante diem è vitis palmite sustulerat,
 Labraq; perstrictus vecors abiicit, vt esset
 In pedibus trita vile putamen humo,
 Huic pater instauret Lenæus digna Lycurgo,
 Quando ita nascentem sustulit Euphrosynen:
 Nanq; aliquis vino hoc hilaris cantasset, amasset,
 Aut poterat curas dememinisse graues.*

Nos verò adolēscētes iocati contrà ita respondimus:

Κῆνθ' ἀρισθύνας κ' οἴνοτρόφος ὄμφακας μισῶν,
 Ὅς βάλε δ' σκύβαλος ἡμιδαδ' χαμάδις,
 Κλήματ' ἔξέταμνε ἢ ὄλας βλαστὸς ἀπ' ῥίζης,
 Ὅς πλὴν ἀνξομυλιαν' ἰσέεσσι ἀφροσιύαν,
 Τῶδε πῖς οἴνοβαρῆς Διᾶ πόματ' ἔπρεδ' ἀρῆα
 Ἡλυθ' ἀν' ἢ γ' αὐτῶν τάχα λέληθε πρέπολας.

Quorum sensum ita Latinè reddemus:

*Maeste animis quisquis vinum hoc immite perosus,
 Allisit putri vile putamen humo,
 Ramosq; plantam totam ab radice recidit,
 Atq; ita gliscentem sustulit Aphrosynen.
 Nanq; aliquis potu hoc vino grauis issit ad arma,
 Aut decoris poterat dememinisse sui.*

Sed vt lætitiæ huic modum imponamus, Salomon ait: Exultatio animæ & cordis vinum moderatè sumptum: ad iucunditatem enim creatum est, non ad ebrietatem, quæ te vita defraudet.

A C E R B I T A S.

AT non in omni vua suauitas, neq; quidem in vlla, nisi maturuerit, nisi aëris clementia, lociq; & situs opportunitate adiuta fuerit. Nam vuæ pleræque neq; tempore, neq; loco suo decerpæ, amaritudinem potius quàm suauitatem vilam præ se ferūt: quare suum est omphacio significatum, vt scilicet insuaue, acerbum, & intolerabile aliquod damnum per immaturā vuam indicetur. Hinc illud in sacris literis: Patres nostri comederunt vuam acerbam, & dentes nostri obstupuerunt. quam sententiam diuinitus Cicero mihi videtur explicuisse, vbi ad Brutum scribit: Nec verò me fugit quàm sit acerbum parentum scelera filiorum pœnis lui. Sed hoc præclarè legibus comparatū est, vt charitas liberorum amiciores parentes reipublicæ redderet: & quæ mox de Lepidi crudelitate in liberos subsequuntur, quæ omnia in parentis scelus oggeruntur.

HILARITAS.

Eadem ratione qua lætitiā significat vitis, publicam etiam hilaritatē ostendere videtur: quare apud Maronē Troiani longa navigatione & sæuissimā mox tempestate fatigati, Dei Bacchi lætitiā exhilarantur. atque alio etiam loco, adesse eisdem lætitiæ datorem Bacchum votis precari videmus. Tum apud Horatium, si qua celebratur hilaritas, vel ipsa pauimenta vino natant. Tristiverò & perturbato homini Plautus propinandum monet, qui bilem diluat. Cui simile id quod apud Ciceronem III. Tuscul. habetur: Huic calix mulsi impingendus est, vt plorare desinat. Quin & ipsa Musica, quæ tota ad hilaritatem comparata est, non alio magis stimulo concitatur quàm suavis vini gustu. Hinc apud Ouidium legas: *Necnon & carmina vino Ingenium faciente canunt.* quod ex Tibulli synepeia dictū. Ille enim cū Osirim visitatorem laudaret, ita de vino cecinit:

*Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Mouit & ad certos nescia membra modos.*

Hinc Æschylus quasi nimium oblaſciuiens, dictus est tragedias suas potando scriptasse, de quo Plutarchus Sympotiacis. Cōtrā reprehensus est Gorgias, qui tragediam suam Marti dedicauit, cū Baccho potius tribuenda fuerit: nam ea de causa dictum, *ὅτι οὐδὲν οὐδὲν ἀνὸς πίνει*, nullam quippe adesse hilaritatem ei qui aquam bibat. Quam sententiā sibi desumpsit Horatius eo Epistolarum loco, vbi festiuè admodum bibacitatem hanc eludit ad Meccenatem:

*Prisco si credas Meccenas docte Cratino,
Nulla placere diu, neq; viuere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus. Mox & illa per iocum acriter demorsa:
Ennius ipse pater nunquam nisi potus, ad arma
Profilyt dicenda, forum putealq; Libonis
Mandabo siccis, adimam cantare seueris.*

Agnouit & hoc Anacharsis Scytha, quāuis vino super seuerè nimis iudicaret, quippe qui cū in cōuiuio quodam vibratores quosdam cantilenā admodū variā crispata voce cum sibilo simul emodulantes auscultaret, interrogatus an in Scythia tales essent modulatores, respōdit illicò, Neq; quidem vitis: vtpote qui innuere vellet, non aliam esse causam emodulationis eiusmodi, quàm epotum vinum. atq; hinc dicitur, Nemo cantat sobrius. De his queritur Dauides Psal. L X V I I I. Vinipotores contra se canere. Anacharsis dictū ab Aristotele cōmemoratur eo loco *ἐν ἀλυστικῶν*, vbi argumētōrū quædā genera à causa desumi solere ostendit. Idem Anacharsis tris in vnaquaq; vite racemos inueniri dictabat, qui diuersa inter se vi pollerent: primū enim voluptatē afferre, sobrietatē alterum, tertiū molestiā. Sed vtcunq; Scytharū suorū sobrietatē præcedat Anacharsis, Cleomenē tamē Spartanorū Regē apud Scythas, vt alibi diximus, vino versum in insaniam accepimus, quòd scilicet cum eis meripotationibus cōtendere voluisset. Meritò autē Plato, vbi secūdo de Legū ferēdarū ratione disserit, optimū futurū existimat, si Carthaginensium more miles in castris nunquam vinum gustet, sed toto expeditionis tempore aquam biberit. Seruis ne vinum vnquā concedatur. Magistratus, quandiu munere funguntur, abstemi sint. Præsides & iudices, eo tempore quo negotia causarum tractantur, vinum penitus non attingant. Et qui magnis de Reip. rebus consilio adhibentur, remq; publicā administrant, aquam omnino bibant. quam sententiā philosophus ille summus ex

Pierii Val. Vitis.

XXXI Prouerbiorum Salomonis capite sibi desumpsit. Sanè Romanorum in hoc quoq; prudentiam, qui sobrietatem in imbecillo scemina rû genere accuratissimè custodirent, multi cõmendauère. Sed Tertullianus egregiè, qui mulieres Romanas ait olim vsqueadè vino abstinere ciuitatis eius instituto iussas, vt matronã ob resignatos cellæ vinariæ loculos sui inedia necarint. Sub Romulo verò quæ vinũ attigerat, impunè à Mecenio marito trucidata sit: idcirco & oscula propinquis offerre necessitas erat, vt spiritu indicaretur, exploratumq; inde esset, an temetum olerent.

LIBERTAS.

QVod verò & libertatis indicium sit vitis, ipsa Bacchi nuncupatio, quæ apud Græcos Lyæus est, apud Latinos Liber argumẽto esse potest. Tum apud Platonem inuenias, explorandis adolescentium ingenijs cõiuuia nonnunq; indulgentia, quo illi ad pocula se benignius inuitarent, eoq; tormento coacti, ab intimis se precordijs expectorarent, vtpote qui nihil tunc simularent, sed cupiditates omnes suas, studiaq; omnia propalarent. Vnde sapienter Horatius:

Quid non ebrietas designat? operta recludit. & quæ sequuntur. Idem alibi: **E**

Fœcundi calices quem non fecere disertum?

Contracta quem non in paupertate solutum?

Meritò itaq; apud Spartanos Dionysius cognomento *Ἰλίας* dicitur idiomate Dorico, quod pennatũ significat: vinũ siquidem mētem, non secus ac alæ corpus, at tollit, & modò huc, modò illuc volitare facit per quã agiliter: cuius rei meminit Pausanias tertio. Facit ad hanc libertatis significationem quod ab Heliogabalo profectum est, vt vindemiarũ festiuo liceret vnicuiq; multa in dominos iocosa atq; scurrilia, petulantissima quadam licentia ipsis etiã audientibus dominis iactare, quem morem adhuc in agro Neapolitano vigere passim vidi, cum eo fortè tempore ad visendum eius honoratissimæ ciuitatis Academiam illò me cõtulissem. Et quoniã vinũ in lætitiæ libertatisq; significatum abijt, libet ex Moseos historia quod ad rem facit exemplũ recitare. Cum Pharaonis pincerna, qui eodem custodiebatur loco, quo & Iosippus ob custodiã innocentiam vt nocentissimus detinebatur, per quietem existimasset se triplicem videre palmitem ternis **F** præditum racemis, qui cum tempestiuè maturuissent, essentq; à se resecti & expressi, subitò Regi mustum propinasset: ex quo Iosippus bono eum esse animo iussit, futurum sanè vt triduo liberatus eo situ quo intabescebat, in pristinam dignitatẽ restitueretur: atq; ita vt à Iosippo prædictũ fuerat, tertio post die liberatus, & honori suo redditus, coniectore haudquaquam vana nunciasse cõperijt.

FELICITAS.

ELus enim scientiæ periti scribunt, vbi significata vitis examinant, vnam in somnijs visam, etiam extra tempus, felicitis esse præfagij. Cuiusmodi etiam vitis fuit, quæ visa est Astyagi per quietem nocturnam de Mandanes gnatae suæ genitalibus oboriri, vniuersamq; Asiam palmitibus inumbrare: quod de Cyro nepote eius euentu adèò felici postmodum comprobatum est: terrarũ enim latitudinem id significabat quæ Cyri esset imperio subiuganda. Rheæ siquidem vitis sacra est, & eiusmodi deæ de vite fieri simulacrũ tradit Euphorion. Fuit autè hoc attestatum ostentũ, ad alterũ, quo prius imaginatus fuerat Astyages idem videre se micturientem filiam, quæ Regiam urbem cum vniuersa Asia inundaret. Et quamuis Rex quid vtrunq; sibi somnium vellet à Magis edoctus cõtra filiam & infantẽ natũ multa esset machinatus, fatalem tamen necessitatẽ euincere

non

non potuit. Euerfo enim Medorum regno, Persicoq; cōstituto, Cyrus mirum in modum creuit.

L A B O R.

Neque tamen ita felix tranquillumq; est hieroglyphicum vitis, vt non & laboris plurimi sit etiam argumentum: siquidem arborū nulla maiori indiget cura. Vsq; eadeò imbecilla est, vt nisi humana diligentia excolatur, pergulis sustentetur, vel arboribus maritetur, falce comprimatur, ac annis singulis præci datur, multo deniq; labore custodiatur, breui admodū tempore vel pereat, vel in labruscam degeneret. Quare nō imperitè dixit Hesiodus, siue is Apollonius fuit qui scutum Herculis doctissimis carminibus celebrauit:

Οἷα δὲ νόστος δὲν αἰσθησάσιν χάσμα, καὶ ἄχθος.

vt & lætitiā & laborē simul hominibus à Baccho datos affirmaret. Neq; sum nescius, q̄ ἄχθος ad animi etiam anxietatem atq; mœstitiā referri posse: siquidem compertū est eos qui meraco plurimū vtuntur, melancholicos fieri, atq; inde tristiori esse corde: tum obliuiosos, vt Florētinus in re rustica ait, in primis fieri, vt ea taccam quæ per ebrietatis furorem infanda pleraq; perpetrantur: quo rum omnium memor Maro noster, ne vinum plus æquo laudaret, ita cecinit:

*Bacchus & ad culpam causas dedit, ille furentes
Centaurus leto domiuit, Rhachumq;, Pholumq;
Et magno Hyleum Lapithis cratere minantem.*

Habet & illud incōmodi, quòd linguā vinū præpedire solet, eaq; de causa Mercurio, non vino, sed lacte supplicabatur, ad ipsam etiam eloquentiæ dulcedinem indicandam: idq; Romæ, vico etiam sobrio nuncupato fieri solitum.

T I T I L L A T I O.

Et quod aiūt, sine Cerere & Baccho Venerem frigere, adducit in memoriā, Lampfacum ea de causa salaci Deo sacram olim dictitatā, quòd optima generosissimaq; vina proferebat: ludibrium enim illud Veneris & Bacchi filium fuisse antiquitas fabulatur. Citat Stephanus Demosthenem, qui rei istiusmodi causam memoriæ prodiderit. Cū itaq; vinum præcipuum sit nequitiae fomentum, meritò signū Virginis vitem auersatur: cauendum enim, vt Orpheus monet, ne Luna signum Virginis præcurrente vitem seramus: eam enim Virgo odio prosequitur. Atq; ne vllus vnquam sit fabulis modus, alij dicunt propter Icarium patrem, qui ab ebrijs colonis fuerit interfectus.

S A N G V I S.

Vit & sanguinis signum oblatum in sacris vinum, atq; eo nonnunquam cōgnomento nuncupatum, quare quod apud Maronem,

*Vidit Thuricremis cūm dona imponeret aris,
Horendum dictu, latices nigrescere sacros
Fusaq; in obscænum se vertere vina cruorem.*

non tantū ostenti loco positum, sed antiquum videtur significatum attigisse, quòd & pro vino sanguis, & pro sanguine vinū acciperetur. Nam Mose secundo Deuteronomij cantico: Et sanguinem vuæ biberet meracissimū. & Psalmo grapho dictū, Sanguinem, inquit, vuæ biberūt. Sanè quidem Ægyptij sacerdotes vino pertinacissimè abstinebant, & antiquissimi eorū reges: nam & illi tunc non nisi sacerdotes erant, vt tradit Hecataeus. In deorū tamen cæremonijs vinū utebantur, eoq; libabant, vt idem autor scribit, non gratam quidem rem cœlesti

Pierii Val. Vitis.

bus oblaturo, sed eorum sanguinem qui cōtra deos pugnantem propinaturi, indeq; sibi numina conciliari arbitrabantur: persuasum enim habebant Ægyptij, vitem ex fuso in terram gigantum sanguine pullulasse, vnde & amentia, & furor inesse vino. Quanquam posteriores Reges, Psammeticho in primis autore, vinum, sed certa mensura, mensis adhibuere. Ponit verò & Hesiodus mensuram qua sit ad salubritatem bibendum:

τρῖς δ' ὕδατ' ὁ περὶ χέρας, τὸ δὲ τέταρτος ἴμιλον οἴνος.

Tris miscebis aqua partem, sit quarta Lyai.

Et venustum admodum est epigramma Meleagri, quo à Meraco salubriter exterreremur:

αἱ νύμφαι ἴσασιν βῆχχος ὅτ' ἐν πύρρος ἤλατ' ὁ κῆρος

νύμφαν ὅπως τέφρος ἀρπυκλιόμυθος,

τῶν κεν ὁ σὺ νύμφαις βρομίῳ φίλῳ, ὡς δὲ νῖλος ἔργης

μίσχοσθα δέξῃ πῦρ ἐπι κλιόμυθος.

Ardentem ex utero Semeles lauere Lyaium

Naides, extincto fulminis igne sacri.

Cum Nymphis itaq; est tractabilis, at sine Nymphis

Candenti rursus fulmine corripitur.

Hæc autem miscendi meri admonitio, adducit in memoriam mihi locum in diuinis literis, quem nefas est præterire: Calix in manu Domini vini meri, plenus mixto. Calix Domini mixto plenus, idem est, vt sentit Eucherius, ac si diceretur, misericordia & iudiciū. Inclinator verò ex hoc in hoc, cum de misericordia in iudicium diuina seueritate transitur. Fax autē non exinanitur, quia adhuc vltimū iudicij referuatur: ea siquidē erit vindemia, quæ ipsis in diuinis literis hieroglyphicè ponitur, significatq; rerum finem, quam theologi seculi cōsummationem vocant, aliquādo depopulationem, vt Psalmo: Vindemiant eā omnes qui transgrediuntur viam. Pro fine verò rerū, Ioël: Mittite falces, & vindemiate vineā terræ, quia maturæ sunt vugæ eius. Et ne hoc imprudentib. excidat, vindemiæ ipsius instrumentū torcular, nomē in sacris literis hieroglyphicū, per quod scilicet tum alia quædā, tum præcipuè tempora ærumnosa, pressuræ vexationesq; significātur: quā in sententiā totus ferè Psalmus euagat, cuius inscriptio est, In finem pro torcularibus.

FERACITAS.

Non ineptè verò quispiam feracitatem hieroglyphicè significaturus, vitem cum racemis pinxerit: inter enim fecundiores plantas principatum obtinere vitem nemini dubium, si arbusculæ vniuscuiusq; ratione habita, vini copiam expenderit. Addam etiā eam alicubi esse racemorū magnitudinē, vt racemum singuli singulos expleat currus, cuiusmodi fertilitas est Eucarpia minoris Phrygiæ vrbe. Quinetiā currū medium ibi diffractū defecisse vnici racemi pondere Metrophanes tradit. Ita rectè Plinius, nullum apud Græcos mendacium esse dicit, quod teste careat. vtcunq; tamen, hæc et alia super huiusmodi vrbe à Stephano memorantur, in ijs quæ deflorauit Hermolaus Byzantius.

PIORVM CONVENTVS.

Sed vt de vite simpliciter sermo sit, debere nos, ait Basilus, rationē eius cōtemplari, qua Dominus sese vitē, & Patrē agricolā esse, vinitoremq; dixit, nosq; singulos in piorū cōuentu per fidē fatos, palmites appellauit: hinc nos ad vberri mi fructus feracitatē inuitat, ne vt inutiles atq; superflui ludibrio simus, & à fecundorū palmitū cōsortio recisi amputatiq; igni destinemur. Assertor verò noster nusquā cessat animas nostras vitib. cōparare: Vineam nanq; facta est dilecto, dicit,

A dicit, in cornu, in loco pingui, & vineam seui, septumq; circumposui. Animas humanas planè vineas dicit, quas circumdedit septo, tum ea securitate atq; tutela, quæ resultat ex præceptis, tum ipsa gemmarum custodia. Dictum est enim: Versabitur angelus Domini in circuitu metuentium eum. Deinde quasi valla nobis defixit positos in Ecclesia primùm Apostolos, mox Prophetas, mox doctores alios: inde animum nostrum, ne deiectus despectusq; humi reperet, & prætereuntium pedibus conculcicaretur, maiorum nostrorum exemplis, qui per summam innocentiam & probitatē clari & illustres habent, in altum erexit, eorumq; vestigia sequi iussit, qui per virtutē & integritatē ad summum euasere. Ad hæc vitæ Ambrosius plebem Ecclesiæ significare contendit, quæ veluti quadam fidei radice plantatur, propagineq; humilitatis reprimatur: vbi verò circumfossa fuerit, religatur, erigiturq; ne reflectatur in terram. E sarmentis alia reciduntur, propagantur alia. Reciduntur quidem ea quæ inani sylua luxuriant, de quibus Pythagoras symbolice dixit, *μη πωδεις θεοις οὐδ' ἀμπελωλ' ἀτηντας*, pura purgataq; omnia esse volens quæ Dñs offerantur. Ea verò propagantur, quæ bonus agricola fructifera iudicabit.

B Adminiculorum verò ordines iugationisq; concinnatas verè atq; manifestè docent æqualitatem in Ecclesia seruari debere, vt sese nemo, quantumlibet diues & honoratus, extollat, nemo pauper animum despondeat, seq; despectum atq; contemptum esse vereatur: ignobilis nemo desperet, verum æqua sit omnium conditio, pariterq; omnium mens ad superiora sustollatur, suamq; in cælis futuram consuetudinē atq; cōmercia sibi proponat. Ne verò vllis ingruentium tempestatum procellis vexari, locouē deturbari deiiciue possit, clauiculis quasi charitatis amplexibus proximis quosq; complectit, & in eorum coniunctione requiescit. Appellat nos **I E S V S** vitis sue palmites, propterea, quod inquit, Origenes, palmes arbore connectit, & clauiculis tanquam manibus freta cōfirmat à lapsu, quo fretus adminiculo vêtos turbinesq; cōtemnat. Futurorum id honorum indicat spem, quia fideles quique non solum in ijs quæ gerunt, sed etiã in ijs quæ sperant & credunt, perfectum salutis statum expectant: quapropter quasi ad quendam patientiæ ardorem spe iuncti atq; cōfirmati, naturalium motuum procellas, cupiditatumq; turbines insultusq; perferunt atq; cōtemnunt. Hæc & huiusmodi pleraq; cōmentationibus in hieroglyphica nostris libenter inseruimus, quod mihi sint æquiores ijs, qui studium in hac re meum acrius incessunt, quorsum id tendat ignari, cum viderint similitudinariam hanc loquendi figuram non tantum ab Ægyptijs, quos immeritò contra Dei præceptum abominantur, inuentam, verum etiã ab antiqua & noua lege receptam, quin etiã ab ipso nostræ institutionis cōditore **C H R I S T O I E S V** frequentissimè in usum deductam: nihil enim aliud est hieroglyphicè loqui, quàm diuinarum humanarumq; rerum naturam aperire. Addenda verò huc fuerant ea quoq; de Iuda Israël dicta: Lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vultus amictum suum. Sed quoniã hæc copiose sunt à sacrorum interpretibus discussa, præsertimq; ab Adamantio, ad vltimam eius homiliam in Genesim, vnumquencq; pietatis studiosum accedere cohortamur.

D E F I C V

Inchoauit, honoratissime Domine, oliua apparatus nostrum: accessit vua, quæ plurimum fortè attulit saturitatis: pro bellarijs addere ficus libuit, vt si quid amaritudinis in oliua fuit, si acerbior vua, quod nostri quippe Bellunenſis cæli rigor, eam plerumq; maturescere non sinit, errorem omnem missus tertij suauitas emendet.

Pierii Val. Ficus.

D V L C E D O.

DE Ficu sanè quicquam, quod magnam mihi affert admirationē, apud Horum Ægyptiū, Caprifico excepto, nō inuenimus: paucissima enim admodum eius autoris fragmenta temporis iniuriam euicerunt. Apud autores alios inter arbores primas celebratā passim comperimus: atq; illud præcipuū eius est hieroglyphicū, vt per eam dulcedo intelligatur, eaq; tam in grata hominū cōsuetudine, ac morū suauitate, quàm in cæteris rebus quæ iucundæ amabilesq; sint, ac voluptatis plenæ. Hinc illud apud Theocritū de suauiter canente, *ἢ ἀπ' αἰγίλων ἰαδάα βώγους*, è medijsq; cibis tibi ficus Athenis. Ab Ægilo verò dictū, quod ea sit ex Atheniensiu tribubus. & suauissimas Athenis ficus esse, Dion etiā testatur. Ita verò ficus ad victus humani cōmoditatem nata, vt Hipponax Poëta vetus, eam auro prætulit, dum scazonte illo suo licentioso dicit:

Εἴ τις κατ' ἔξω χρυσοῦς εἰ δόμοις πολλοῖς,
καὶ σὺν αὐτῷ, ὁ δὴν ἢ τρεῖς ἀνθρώπους
Γνώη χάσιωας τὰ σὺν αὐτῷ χρυσοῦς κρείσσων.

*Si quis domi recondat auri plurimum,
Duosue trisue, iudicabit illicò*

*Ficusq; paucas, comparetq; seruuulos
Auro domi præstare ficum plurimo.*

Sanè *φλοσίνης* nonnulli appellant purioris mansuetiorisq; vitæ duces. Harū verò cōmendationem auget summo opere Artaxerxis cognomento Mnemonis testimoniū, qui iunioris Cyri frater fuisse fertur: is cū aliquando arrepta fuga cōmeatuq; direpto coactus esset ficus & hordeaceū panē esitare, indoluisse fertur, ob regalem affluentiam apparatioresq; lautitias tantę se voluptatis expertem tandiu fuisse. Quid verò quod ruta sua satis insignis amaritudine, si iuxta ficū feratur, mitior euadit. Meritò itaq; ficus apud Israëlitos iudices nequaquā velle se ait dulcedinē suā derelinquere, vt reliquis arboribus, à quibus in imperiū adscisceretur, dominaret. Vt verò alibi legimus in hsdem diuinis libris, iustos & sanctos homines sub ficu requiescere perhibent, hoc est, tranquillā atq; suauem vitam agere. In veterum etiam numis suauitatis istiusmodi significatum obserues. Nam in quodam ficus est inter duos tumulos sita: vnus tumuli inscriptio est *ΑΜΒΡΟΣΙΑ*. Alterius ita detritæ literę sunt, vt legere nō potuerim: puto tamen ex nota *N* literæ, quæ vix dimidia discernitur, *ΝΕΚΤΑΡ* esse debere, quasi ficus vtriusq; vicem gerat. Sanè coniectores inspectam in somnijs ficum, albam præcipuè, atq; suo tempore, bonorum multorum præsagium habent.

SVAVITAS SVBLATA.

NEq; caruit ominibus ficus, quæ sublatam suauitatē extirpata significaret, eo præsertim tēpore quo publica ciuiū Ro. suauitas & dulce cōmercium, extincto Alexādro Seuero, adempta est. Paulò enim antè quàm is fatis cōcederet, arbores fici tres, quibus tentoria imperatoria adnexa erant, quæq; ficus eas ferebāt quibus Alexandrinarū nomen est, subito ante illius tentoriū prociderunt. Idem in Caprifico portentū in Messenios accidisse memoriæ proditū est. Nam cū illi syluestrē ficum *τράγος* appellarent, quos nos imitati sumus Caprificum appellantes, oraculum super excidio suo huiusmodi habuerunt:

Ἔσε τράγος τῶν κισι νέδης ἐλικρόβροος ἕδωρ,
οὐκέτι μεσσηνίω βύομαι, χερσὶν ἄλλεθρο.

*Nanq; Nedes simulac curuas caper hausserit vndas,
Tunc Messena vale, tibi enim grauis exitus instat.*

Accidit verò vt Caprificus in Nedes fluij ripa nata, ramos eousq; declinarit, vt
aquis

aquis profluentibus rami allucrentur: quod cum Theolcus vates animaduertisset, instare dixit Messeniorum exitium, vt oraculo Pythio prædictum fuerat. Rem tangit Pausanias quarto. Sed cur ficum Idumæã dicere contamur, ad quã Assertor noster à Bethania rediens, fructum ex ea capturus accessit? famelicebat enim: verum cum fructum in ea nullum inuenisset, arborem deuouit, ne vllò vnquam tempore fructum ferret. Sanè mysticè factum hoc, vt tam multa alia: nimirumq; ficus hæc populus Iudaicus erat, ad quem famelicus Dominus venit, in quo cum nihil præter quandã speciem vitalem sine vllò profectu comperisset, eum in æternã perfidiam execratus est. Fructũ enim ipse è synagoga quæsierat, quem nullũ inuenit, quia ea, vt inquit Gregorius, folia legis habuit, sed fructum operis nõ habebat, de qua dictum ait Euthymius ab Abacunte, ficum fructũ nõ allaturam. Quòd verò per tres annos frustra quæsitus fuerit hic fructus, Eucherius tria vult tẽpora intelligi, ante legẽ, sub lege, & gratiæ tẽpore, quibus Iudæi ipsi fuerint semper à Domini præceptionibus alieni, & nullũ boni operis fructũ protulerint. Eòdẽ facit quod ait Dominus Nathanaeli: Cum esses sub ficu, vidi te: quippe cum in originali labe Iudæorũ ritu cõsisteres, adieci animũ vt te redimerem.

F A T U A S.

ET sycomorus aliquid habet hieroglyphicũ, quã Zacheus inscendit: nam arbor ea cum sit ficus fatua, indicat eos qui, vt Eucherius refert, mundi sapientiam humiliter sectati, eligunt mox Dei sapientiã subtiliter aspicere. Prudenter enim ait is, sycomorum ascendimus, si prouidẽ eam quẽ diuinitus præcipitur, laudabilem & sapientem fatuitatẽ tenuerimus. Quid enim inter mortales insipientius, q̃ amissa nõ quærere, possessa largiri, rapientibus relaxare, nullam pro acceptis iniurijs iniuriã reddere, sed iuxta præceptũ Dominicũ, in omnib. præstare patientiam?

C O N T E M P T I B I L I S.

CÆterum quod ad opera ex ficu facta pertinet, Græci ficulnum pro imbecillo & contemnendo ponunt: quo significato Sermonibus apud Horatium:

Olim truncus eram ficulnus inutile lignum.

hoc est, minimi precij, minimiq; vsus, de quo scilicet faber meritò ambigeret, faceret ne scamnum, an simulacrum pudendum, deum omnino despiciatissimum: nam fici materia paucissimis est, & ijs admodum exiguis fabricis idonea. Eoq; spectat prouerbium de Mandronis nauis, quæ ficulna fuerit, cum is notatur qui tenuissima olim re, angustoq; patrimonio despiciabilis, ad amplissimos honores emerferit, nihilo tamen venerabilior habitus ob insolẽtiam importunamq; superbiam, qua sese intemperatius efferat. Nam Mandro, vt pleriq; alij, à remis ad imperium venit, neq; ob id tamen vllam assecutus est autoritatem. Ita deniq; veteres per fici nomen nullius frugis hominem, imbecillum & abiectum significabant: nam & Græci olim hunc *ἀνθρωπὸν σὺκινωτὸν* dixere, vt apud Theocritum Ergatinis, & apud Aristophanẽ sæpius inuenias. Et nunc quoq; vulgus stupidos & ineptos, ficones appellat.

B A C C H V S S Y C I T E S.

LAcedæmonij ficum à Baccho inuentã opinantur, eaq; de causa eum Sycitem nomine, vt Sosibius tradit, coluere. Apud Naxios simulacra eius nũc ex vite, nunc ex ficu fieri solita sunt. Milichius à nõnullis appellatus Bacchus, quòd Milica pro ficis nõnunquam accipiuntur. Et Dionysijs, præter vini amphoram, & vitem, quæ præferbatur, & præter hircum qui trahebatur, cophinum etiam gestare mos erat, in quo caricæ forent, autor Moralibus Plutarchus.

Pierii Val. Ficus.

PROGRESSIO.

VT verò ad folium reuertamur, quod thrion appellatur, progressio-
nis signū fuit. Veteres aliquò profecturi ficulna folia suspendebāt progressio-
nis cæremonia, atq; ita sibi auspiciatū iter fore augurabantur. Ea autem de causa
thrion dicitur huius arboris folium, vt interpretes Theocritiani volūt, quòd in
tris partes diuisum est, visendo inter vtrasq; partes interuallo: scribiq; & trion,
tenui, & thrion aspirata, atq; etiam thriambon. quin & *θεῖον* dicunt huiusmodi
folia colligere, & in aliquem vsū parare.

SEPTENTRIO.

PArabatur aut thrion religiose admodū Serapidis Osiridisq; sacris, gestamē
scilicet foliaceū, quod capiti superponeret gestandis hydrijs aut calathis cō-
modū, eratq; illi suū etiā significatū: siquidē & Regē, & septentrionalē regionē,
polum quippe Arcticū, per intortile gestamen huiusmodi intelligebant. Regē,
quia polus cælorū omniū rotatū regere videt: & circulus ille foliaceus in geruli
capite orbiculum Arcticū excubibit, ab axis illius qui præ oculis est similitudine.

GENITALE.

QVinetiam præter motum, cuius primarias partes illi tribuebant, rerum e-
tiam omnium semina inde demitti pleriq; veterū magno ex argumento ar-
bitrati sunt: inde enim actionis esse principium, quæ Mathematici veteres latissi-
mè differuerunt. quocirca thrium, cum & humoris redundantiam, ob viridis
crassiq; folij vuiditatem, & motum omnium, ob conuolubilem texturā signifi-
caret, pari quadam natura cum genitalem æstimabatur, atq; eius esse simulacrum
videbatur, vbertate scilicet humoris & motu ad præciendæ genituræ principia
conuenientibus. Sed hæc in Serapidis calatho locupletius.

DELECTATIO.

HVius generis fuisse prædicat Adami pomū, præter ipsius Dei præceptū ni-
hil expetitū: id enim delectationē & voluptatem, quæ sensu percipitur, si-
gnificasse pleriq; Theologorū docuerūt. Nihil enim mentē nostram è tranquil-
la Paradisi statione facilius exturbat, quàm nimia voluptatū cōsecratio. Is tamē
sux præuaricationis amaritudine exacerbatus, fici folijs semet velare pudorēq;
obtegere properauit. Ficum enim fuisse, tradit Irenæus. Tertullianus autem ea
re super ait: quod in nouo corpore indebitū adhuc pudori erat, prætegere festi-
nans, ficulneis folijs interim circūdat. Ad hoc addit Irenæus, nō alterius arboris
aut herbæ, quæ molliori tactu esset, ad indicandū pœnitentiæ duritiem atq; cru-
ciatū, propter scabritiē scilicet & asperitatē, qua foliū huiusmodi præditū est. Et
quia cingulū id & sibi & vxori suæ circumligauit, nōnulli exponūt, vt petulantē
carnis impetū retūdere se polliceret, id veluti cōtinentiæ frenū adhibuisse, quo-
niā scilicet stolā eam, quā habuerat à spiritu sanctitatis, amiserat, eo tegumento,
quod nullam prorsus delectationē afferre posset, sed morderet potius ac pūge-
ret, vteret.

FOLIA RELIQUA.

Folia verò reliqua diuinis in literis pro ipsa, vt ita dicamus, legis litera hic
roglyphicè accipiuntur: quia quemadmodum arborum fructus folijs ve-
latur ac tegitur, ita sub legis litera spiritus occultatur. Idcirco nos, ait Hesy-
chius, literæ folium aperimus, vt qui latet interius fructum spiritus inuenia-
mus, de quo Hieremias: Si vindemiatores ingressi fuissent in te, saltem reli-
quissent racemum tibi. Et Virgilianus Æneas apud Sibyllam, cum ambages
& verborum inuolucra cupiat euitare, & rerum euenta aperte sibi declarari
compre-

comprecetur, quòd folia omnia conturbarent, id vnū orat: Folijs tantum ne nomina manda. Sedenim quantum pertinet ad voluptatem, de qua fatis, cum hoc ipsum argumentum sequeremur, in Serpentis cōmentario disputatū. Illud hūc potius memorabo, ficum non eo tantum rerum primordio humano generi calamitatem, & assiduos labores attulisse, verum annis voluentibus in causa fuisse, cur potentissima opulentissimaq; regna duo ad internecionem vsq; corruerint, Carthaginis imperiū, & Romana potentia. Carthago quidē, quia ficū ex hortis suis decerptū velocissima festinatione tertio post die Romæ repræsentauit: doluitq; Cato, & in Senatu cōquestus est, hostes non triduo magis procul Roma proprias habere sedes. Romana verò potētia, ac vniuersum Italiæ robur à trās-alpinis gentibus sese nobis totiēs superfundentibus, ea de causa quassari cōfringiq; cœpta, quòd, vt Plinius inquit, Hellico quidā Heluetius, qui Romæ ob fabrilem artem aliquādiu cōmoratus fuerat, in Galliam remeans ficum siccam & vuam, oleiq; & vini præmissa secum tulit, quorum vsu delicato suauiq; concitati feroces populi, ad hanc vsq; diem assiduis nos calamitatibus affligere nūquam destitēre, quamuis natura ipsa Alpibus, & tam inexuperabili munimento, Italia procul Gallias atq; Germanias coërcuerit: quorū feritas si quando grauis Italiæ fuit, nullo certē vnquā tēpore calamitosior extitit, quàm quinto iam et vigesimo ab hinc anno, quibus vniuersa Italia cædibus, rapinis, incendijsq; desolata peruastat, hinc Germanis, hinc Gallis, hinc Hispanis extremū eius excidium assidue meditantibus.

ALIMONIA.

SEd vt querelę faceffant, adeò ficum alimentis idoneum esse compertū est, vt eam Cereris donū dicitarint, proq; alimonix symbolo susceperint. Quantū enim ficus humanę proffit alimonix, vel ex eo manifestū esse potest, quòd athletas siccis ficibus pascere moris fuerit, autor Plinius: experimento enim comprobatum est, eo cibo frequentius sumpto, corpora & vires mirum in modum adiuuari. Quòd verò Attica eo fructuū genere magnam est nobilitatem affecta, Pausanias ait Cererem primū in ea regione ficum Phytalo cuidam hospitalitatis præmium donasse, cuiusq; rei monumentū extare his versibus celebratū:

αἰθαλόδ' ἀνάξ ἥρας φύταλθ' ὡπτιέ δέξατο σεμνῶν
 Δήμητράν, ὅτε πρῶτον ὀπώρας καρπὸς ἐφύων,
 ἡ Ἰσραὶ σικλῶ θικτῆν γλίθ' Ἰζονομαλζῆ,
 ἢ δ' ἡμᾶς φύταλθ' γλίθ' ἔχεν ἀγῆρας.
*Hic quondam hospitij Phytalus suscepit honore
 Legiferam Cererem, quæ molli cortice poma
 Prima dedit, dixere sacra mortalia ficum
 Ora, genus Phytali decus hinc insigne secutum est.*

ADVLATIONIBVS DEDITVS.

Duitem hominem adulatoribus deditū Thebanus Crates per ficū arborem in prærupta asperaq; rupe satā describebat, quippe quò sit hominibus difficilis accessus. Eius verò fructus à coruis & milujs tantum decerpiti: ita horū opes ab impuris tantum & adulatoribus depasci. Idem de reliquis etiam arboribus quotquot fructiferæ essent, Diogenes dicere solebat.

DVLCEO VERITATIS.

ET Mercurius sibi ficū vendicauit, cui vnde uigesimo primi mensis die Ægyptij sacra faciebāt melle & ficu, quę sacra eo clamore prosequiebāt, vt quod hieroglyphicè in eis latitaret exponentes, identidem clamitarent, γλυκὴ ἢ ἀλήθεια,

Pierii Val. Ficus.

quod dulcem esse veritatem significabat.

CYRENENSIVM PIETAS IN SATVRNVM.

STatuae verò plerèq; ficis coronatae, Cyrenensium religionē indicabant, quia & Saturnus decus in agricultura suum meruit, quem agri colendi autorē, & insitionis putationisq; & stercorationis repertorē memorāt, neq; minore quam Cererem honore honestandum existimabant. Huic Cyrenenses cum rem diuinam faciebant, ficis recentibus coronari consueuerāt, quòd & alimonia in ijs, & gustus suauitas egregiè vigerēt. Hæ sunt, honoratissime Princeps, arbores ille ad ingenij tui naturam accommodatae, quas desumpsi ex hortis meis ductilibus, limoq; Nilotico in arcas ingesto, mecū quaqua iter est circumuecto. Neq; verò folia his arboribus vlla vnquā decidunt tempestate: licebitq; perinde tibi, si plātis his delectari cœperis, eas hoc terreno pactas in Britannias vsq; tuas asportare: quæ mundi pars cum olea, vite & ficu careat, illas aspiciant nō modò suo tempore frondescentes, sed toto etiā anno, folio nunquā deciduo, perpetuò virides admirentur. Sedenim vt seriò loquar, eas tu si pertractabis, earumq; vim diligenter inspexeris, cordi ita insitas tuo comperies, vt nihil tui similius esse, etsi modestissimus es, confiteri necesse habeas. Nam boni quicquid in diuinis illæ signi-^Ecant, ea omnia tuæ congruunt pietati.

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISS- ALOISIVM PRIVLLVM PATRICIVM VENETVM, DE IIS QVAE PER POMVM ITALVM, PERSICVM, ET

Punicum significantur,
EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

HERI Priulle dectissime, cū in veterum signa quadam singulari opere artificioq; perfecta hic & illic inspecturi per urbem equitarem, multisq; præteritis Capitolium demū inscendissimus, Herculis ibi signum summa nobilitatis ex ære conspectum est, quo non facile quicquā tota vrbe dixerim me vidisse pulchrius, neq; præclarius, siue hæc ea fuerit statua, quam Q. Max. capta Tarento, opus Lysippi, obtulit Capitolio, siue quam Fabius Verrucosus eò transtulit, siue aliorum fuerit dedicatio: utcumq;, antiquissimum omnino opus est, & Græcis scriptoribus honorificè celebratum. Nā præter leoninū spoliū leno iniectū brachio, clauam manu dextera retinet, leua tria poma cydonia præfert. Quæ cum comites, qui te multi sequebantur, eruditi viri animaduertissent, de spolio & claua dixerūt, cognoscere se mentis præstantiā, & generosum animi robur, quibus virū, qui veram virtutis gloriā affectet, præditū esse debere comonemur. Hercule verò positū à veteribus, quia quicquid præclare geri potest, id totum Herculi attributū. Nā & Arrianus vbi petram *ἀόργου* memorat, difficillima quæq; & maximè ardua, quæ humano quopiam conatu vinci minimè posse videatur, Herculi attribui solere dicit. De pomis, quid ea sibi vellent, dubitari cœptum, nisi ea Hesperidum esse quis arbitraretur. Tuq; ad me conuersus, Aegyptiacum quidpiam poma hæc nimirum sapiunt addidisti: tuum igitur Pierie fuerit id explicare, qui studijs istiusmodi delectaris. Respondi, vt res erat, esse ibi etiam alios eruditos, qui me forsitan eruditius rem, quam petebas, explicare possent: sed quoniam me appellaueras, ne rusticus viderer, quid ego sentirem non dissimulaturum. Græcos quidem per tria illa mala manu cõtenta, virtutes tris, quibus vir quiq; probus & sapiens insignitus esse debeat, interpretari, quarū vnā esse volunt, nō excandescere: alterā, nō esse deditū auaritiæ: tertiam, liberū à voluptatibus animū sibi cōparasse. Incidit hinc, vti fit, de Pomorū significationibus alius atq; alius sermo, quem cū tu auide admodum excipere visus esses, in eā

spem

A *spem adductus sum, ut si quid huiusmodi tibi destinassem, quicquid id esset nugarum, gratum tamen acceptumque esses habiturus. Domum itaque reuersus, sclegi statim ex pomario meo Aegyptiaco plantas tres, quas tibi dono mittere: Italiam unam, alteram Persicam, tertiam vero Punicam, ob tres scilicet virtutes, quas identidem in te sitas optime noueram, insignem quippe humanitatem, miram in omnes beneficentiam, & singularem quandam animi moderationem, quibus semper fuisti egregie clarus, siue tu adolescentiam temperares tuam, siue amicis praesidio atque ornamento esses, ultra etiam quam aetas tua deprecere videretur, siue bonarum omnium artium, & vera pietatis doctrinam tanto sis studio complexus, ut nihil in humanis diuinisque rebus esse velis, quod tibi non cognitum & perspicuum fiat. Quare bene ominor pomis meis, quibus ad te transferri contigerit, apud quem culturam mea longe fructuosiore sint consecuturae. Tu modo pro tuo prompto alacrique animo ad arborum, quae tuae iam sunt, polituram aggredere.*

DE MALO

B *INTER fructiferas arbores malo nulla voluptuosior, pulchrior nulla, nulla delicatior. Sed quonia pleraque sunt quae ad alia quoque fructuum genera accommodari possunt, multasque intra se malus species complectitur, hic malum eam intelligimus, quae plerisque Italiae locis nomen suum tutata est: nisi vulgus syllaba prima fructum ipsum Graece potius enunciationis vocem, quam Latinam sequeretur. Melum enim dicunt, atque ita omnes ultra citraque Apenninum gentes. At circa Padum, ad ipsum usque Timauum, pomi vocem sibi vnicum usurpauit. Florum vero pomorum cum iucundus sit non gustatus solum, diceret Cicero, sed odoratus etiam & aspectus, amoris in primis hieroglyphicum ex eius simulacro excogitatum est.*

AMOR.

Q *Uisque amorum agmina pingere delectantur, lustrare eos malis, & inter arbores eiusmodi lasciuire, poma decerpere, abrodere, iactareque cōfingunt. Hinc apud Theocritum βακχιάσαις, βάλμοι ποι πολύφραμε δ' ποίμνιοις ἀ γαλάττε μαλροισι. Et, Malo me Galatea petit, Menalcas ait apud Vergilium. Malo Cydippen Acontius venatur. Mala non temere Hippomanis Venus elargitur, quae usque adeo grata fuerunt Atalantae, ut zonam abstulerint diu ligatam: de quo Theocriti carmen non indiligenter animaduertendum:*

C *μήλα μὲν ἐν κέλοισι διονύσοιο φυλάσσωντες. Mala sicut condens Bacchi de tempore sumpta. quod interpretes exponunt amabilia, amorem quippe facientia. Mala enim illa Philetas ait de coronatis Bacchi temporibus decerpta: non enim quispiam in amore ferretur, nisi prius laetitiae tranquillatione concitaretur: laetitiae vero datorum Bacchum poetae passim celebrant, ut in Vitis commentario latissime declaratum. Apud Lucianum dialogo qui Toxaris inscribitur, legas, καὶ σφάντες ἡμιμαρτίθες, καὶ μήλα λινὰ ἀποθεοῦ γυμνά. Corollas quippe magna ex parte flaccidas, & ambesca quaedam mala, morsue tacta, in amoris indicium à Chariclea matrona nobili Diniae cuidam dono missitata. Et missum sponsi furtiuo munere malum memorat Catullus, quod aduentu matris excussum è castae virginis gremio profilierit. Iam & apud Onirocritas mala venerarum illecebrarum plurimum indicia sunt, praecipue vero ipsae, quorum cogitationes ad amicas suas tendunt. Et mala demum, praesertim dulcia, Veneri esse dedicata autumant. Philo insuper in hanc sententiam primam illam malum, cuius fructibus nostri generis autoribus interdictum fuerat, ex mystico sensu ab ipsis quae posuimus non admodum alieno deducit, quae Theologiae Graeci quae Latini multis & magnis voluminibus tractauere; nobis id afferre nunc*

Pierii Val. Malum.

fatis fuerit, parentes illos nostros Dei Opt. Max. manibus informatos, vitā primò beatissimam egisse, calamitatum & ærumnarū omnium expertem, terra sua sponte omnia ferente. Cæterū lege aberrantes, quia qua fuerat eis arbore interdictum, nō abstinuissent, amœnissimo incolatu pulsos solum flebiliter vertisse: atq; hinc constare, mali eius gustū omnium ferè malorū causam mortalibus extitisse. Quæ quoniam ex veterum sententijs in Serpente nostro fuisse lateq; disputata sunt, minimè mihi videntur hîc ad repetendum necessaria.

AMORIS PROGRESSVS.

EA verò de causa malus potius quàm arbor alia est amori dedicata, q; eius facies omnem rerum amatoriarum progressum ostendere videtur: earum enim arborum trunci coerciti primùm recti surgunt: à medio verò, vbi dilatari cœperint, in spatia diffunduntur: cuiusmodi etiam in amatore ratio est, qui munus suū semper ab ingenuo pudore quodā cohibitus auspicatur, inde vbi paululum processerit frontē perfricat, ac verecundię compedibus expeditus, quaquà voluerit liberè peruagatur. Fructus præterea fert aureos & rubicūdos, palloris eadem & erubescentię, vt ita dicam, signa. Nam apud Horatium tinctus viola **E** pallor amantiū: & apud Catullum quidam inaurata est pallidior statua. Poma verò ita magis rubescūt, vti magis exposita Soli ab eo continguntur: perinde ac amator eo magis erubescit, quo nequitia palàm magis profert, aut in aperto deprehenditur. Sub ipsa malo Amores ludo editi confinguntur, sub qua illi cursitantes, varijs mollium herbarū inuolucris impediuntur: quiq; ita sunt implicati vt sese nequeant exoluere, labore conatuq; quodammodo delassati, somno se dedunt, cuiusmodi lasciuiā gressus amatorios occupat, & in ergastula cohibet: mox luxu inhæsitantes soporat, profundissimoq; opprimit veterno. Auro insignes eorum pharetræ, aurea quæ inde promuntur tela, auro Danaë capta, auro comparatur, auro detinetur amor. Nudi illi omnes, lætiq; ac alacres obuolitant magno numero circum vnāquāq; malum. Amicula eorum varijs texta coloribus, multipliciq; arte laborata, in herbis neglecta iacent, multitudine florū inuoluta: quorū vis magna circumquaq; toto eo agro pullulat, neq; tamen illi capita coronant, vtpote quibus comæ illæ flauescentes, nitidæ, crispulæ, satis afferant ornamenti. Alarum pinnulas habent cæruleas & puniceas, nonnulli etiam **F** aureas Psittacorum, pauonumq; instar, quibus quodam veluti concentu, sonoroq; strepitu aëra diuerberant. Sed quid ego de calathiscis, in quos mala congerunt, dicam? quanta illos gemmarū Sardonicarum, quanta Smaragdorū, quanta margaritarū vis debacchatur? Vulcanū id opus effinxisse putes. Iucundū verò visū est, vt sponte sua, ac suapte vi, ad quantumuis alta, summotaq; mala provolant, vt nulla is scalarum necessitas sit ad scandendum. Sed ne interim alios saltitantes, alios cursitantes, alios quiescentes memorem, vel qualem in abrodēdis malis lætitiā præ se ferunt, illud spectatu præcipuè dignū, quod ex his quatuor omniū speciosissimī certamen ineunt, quorū duo malis inuicem se petunt, alij duo sese confodiunt telis, alternis sese ictibus laceffentes, neq; dum mutuis vulneribus cōfodiuntur, vulnera depellere, prohibere, vel declinare quicquam curāt, verū vtrò alter alteri pectus obiectat, ipsisq; vulneribus exponit, eo quidem consilio, vt in medio omnes pectore insideant sagittæ.

AMOR MVTVVS.

EX ijs autem certatorū paribus duos illos qui malo lusitant, voti compotes esse dicas. Nam qui iaculatur, exosculatum prius malum emittit, quod alter sublati

A sublatiſ ſupiniſq; manibus excipit: neq; vlla cōtatio futura videtur, quin idem comprehenſo malo ſit oſcula relibaturus, atque ita in ſocium pari certamine remiſſurus.

AMOR PERDITVS.

EX illo verò ſagittariorum pari vnus alteri vincula inijcit penè moribundo, inſultatq; ferocius, vt captiuum faciat. Ille cōtrà nihil molitur, nihil reluctatur, ſed tanquam perdita re, manus vinculis obiectat: proinde qui luſitant, amorem auſpicari: qui ſe feriūt ſagittis, nullum amori finem appetere videntur.

INIQVVS AMOR.

S Vnt & alij ad quos innumeri ſpectatores confluunt: hi manus in palæſtram conſerunt animoſiores, ac Athletarum alter, manibus ad alterius humeros appreſſis, cōplexus hoſtem quodam veluti ſuffocandi ſtudio collidit, ſubditq; crura aſtu artificioſo complicata, vt pede poſt colluctatoris calcem obfirmato, vnà ipſum protrudat, & in lapſabundum ſuper & ipſe corruat: neque tamen alter animum deſpondet, at erectus cōtrà inſtat & obluctatur, quāq; maximè angitur parte colluctatoris manum ſoluere conatur, vno digitorum obtorto, quo ita alijs facultatem eripiat firmiter apprehendendi. Qui verò digito obtorto læditur, dolore percitus hoſtis aurem admordet: quo animaduerſo Amores cæteri grauiter indignati in perperam & inſolenter facientem, ac luctatorij certaminis leges, iura, fas, atq; mores tranſgredientem ſeruntur, malisq; illum certatim impetentes, toto in vnum agmine concitato eum in fugam auertunt, totisq; hortis eiſciunt eliminantq;. Atq; ita demùm ludi Amorum omnes circa mala verſantur.

PVELLARES INEPTIÆ.

ET mala puellarum ludicrum vocat Nicander Alexipharmacis:

Τοῖα περ ὄρου

Ἐλαρινὰ φαρμάσι δ' ἐπιήματα κέραι.

ἐπιήματα τὰ πάγνια, exponit interpres: ludunt enim puellæ, oblectanturq; malis. Multa verò huiusmodi quæ ad inſaniam propè modum tendunt, inter ineptiætes amatores fieri videmus, vt meritò nōnulli dicant ἀφροδίτῳ dictam, πρὸ τ' ἀφροδίτης, id eſt, à deſipiendo, cum præfertim Euripides dicat, τὰ μωρὰ γὰρ πάντ' ἔστι ἀφροδίτης βροτῶν, Mortaliū eſſe ineptias quæcūq; Veneris cauſa fierent. Atq; ob hoc ipſum Catullus amicū Flauium veretur, ne quid ineptiarum faciat.

VENVS.

IPſa etiam Venus malo inſignis eſt. Nam apud Sicyonios ſtatua ei erecta erat cum malo in manu vna, cum papauere in altera: ex malo quidem amorem, ex papauere vim prolificam, ac feminij copiam ſignificantes. Nam & lepus illi ob fecunditatem dedicatus, id quod Amoribus Philoſtratus, vt eius animalis commentario alibi explicuimus, ſummā narrationis laſciuia percurrit. Idem autor Venerem in antro ſtatuit molliter in ſtratis floribus recubantem, iuxta quam fons irriguus vitreā perſpicuus claritate proſilit. Ibi amatoriam Veneris ſuppellectilē, pyxidas, pectines, ſpectula, cymbala cum crotalis, omniaq; arma pruriginis, amœnitatumq; & illecebrarum alia atq; alia illectamenta recenſere poſſis, quibus colluſtrandis oculos quidem deſaſſari ſentias, ſatiari verò nunquam. Quòd verò in antro cubitet Venus, apud Græcos eſt μυχία ἢ ἀφροδίτη, Mychea Venus, quòd ſeceſſu & abdito loco gaudeat. μυχοὶ γὰρ οἱ ἐνδὲ ταπεινὴ ἀπόκρυφοὶ τόποι, interiores, maximeq; remoti, & occulti obſcuriq; loci. Tum ipſius

Pierii Val. Malus arbor.

Deæ munera Latini furta nuncupauère, quia celari vult sua furta Venus. Quare Daphnis apud Theocritum in Venerem indignatus, eam in Idam montem remittit ad Anchisem, vbi quercetum est, in quo scilicet occultari possit, nulloq; rubore in molli cyperi prato lasciuere.

N E M E S I S.

ERat & mali arboris ramus in manu læua Nemeseos, quam Marathoniæ pugnae monumentum Phidias lapide Pario dicitur excidisse Athenis, corona cuius & ceruis, & paruis quibusdam victorijs insignita; dexteram verò phialam tenebat cum Æthiopibus insculptis, propter Oceanum fluuium, quem Æthiopes accolunt. Ea verò de causa mali ramus Nemesei gestandus dedicatur, quòd Veneris habitu Nemesis Dea sit primùm solita figurari, vt habetur in Sude collectancis; nam alterum illud de statua Phidiaca, apud Pausaniam est.

S A C R V M H E R C V L I S.

NEquè tamen ierim inficias, alijs quoq; dijs malum fuisse gratam, vt victimarum loco nonnunquam acciperetur, ac felicissimè litaret. Nam si quando bos, quam Herculi sacerdotes immolare voluerant, aufugisset, malum illi ramis quatuor compositis, quadrupedis illius instar sacrificabant. Huius rei mentio est apud Suidam, neq; non apud Pollucem. Narraturq; re super historia de Bceotorum hostia, quæ fluuiio Asopo ita aucto, vt transire non posset, eo loco vnde victima erat adducenda, ne qua sacrificio mora fieret, pueros aiunt malum quatuor stipulis vice pedum sustentasse, duasq; loco cornuum addidisse, atq; ita Herculi obtulisse, cumq; ita litare visi essent, rem in cõsuetudinẽ processisse, atq; *μηλίως* inde Herculem appellatũ, quasi Pomonũ dicamus. Alij euẽtum huius pomi pro boue oblato ad Athenienses transferunt: nam Bceoticum sacrum loco arietis fuisse volunt, Apollodoro hæc apud Zenodotũ tradente.

A P O L L O.

Quin & Apollo mali coronã, priusquam laurum seligeret, adamauit, eaq; victores in certaminibus coronari voluit, vt in luculento Archiæ tetraasticho legitur: *τίσασ, ἐς εἰσὶν ἀγῶνες.* quod epigramma in omnium iam manibus versatur. Apud Pausaniam legas statuam Apollini *μηλιάτι* erectam, siue à malo quo gauderet, siue ob pastoralem, quam per aliquot annos vitam egit. Nam *μηλίω* proprie *πάντα τὰ τετραπόδα.* Vnde vniuscuiusq; quadrupedis tergus melote dicitur, vt obiter Pauli locus animaduertatur ex epistola ad Hebræos capite XI, Circumierunt in melotis. Sed & *μηλίως πᾶς κερπός,* quippe, vt etiam apud nos, vnumquencq; denotat fructum. Ab ea verò æquiocatione factum vt in Herculis sacro, quo de paulò antè dictũ, æquipollere malus pro boue iudicaretur, cum & minimè redargui posset, quin & quadrupes, & eodem nomine victima cense retur. Fructiferarum autem arborum plantatio hieroglyphicè in diuinis literis accipitur pro disciplina Doctõrũ, vt sentit Hesychius. Hinc Dauid: In lege eius meditabitur die ac nocte, & erit tanquã lignum quod plantatũ est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Et, Ego plantaui, Apollo rigauit, ait ad Corinthios Paulus. Ad hoc pertinet quod de plantatis arboribus lex iubet primo, secundo & tertio anno decerpi nihil: quarto, quæ leguntur, offerri Deo: quinto etiã reliquis vsus permittit. Ex quo tẽpora quatuor significantur, à tempore legis vsq; ad Dauidẽ, à Dauide vsq; ad transmigratiõẽ Babylonis, à transmigratiõẽ vsque ad aduentum Christi, quibus annis fructus inutilis

tilis omnis fuit, sed spes tantum promissa bonæ frugis. Christi autem tempus prouentum Deo dicauit, annusq; sanctus appellatus. Anno autem quinto facta omnibus copia, permixtusq; fructuum usus, tam ludæis, quam gentibus, Apostolis eos liberalissimè effusissimeq; distribuentibus. Sed quod ad Pythia spectat, quamuis victores lauro mox coronari cœperint, mala tamen ex Apollinis templo decerpta, ut Lucianus ait, coronis inferebantur. Hinc illud apud Apuleium de Paride: Tunc animo volenti Phrygius iuuenis malum quod tenebat aureum velut victoriæ calculum puellæ tradit. Sunt qui, uti superius suo loco dictum, Delphicam laurum baccas tantæ magnitudinis habuisse dicant, ut poma dici meruerint. Plinius maximis quidem eam baccis fuisse memorat, sed nihil ad pomum. Et Archiam in ea sermonis puritate quicquam improprie posuisse, mihi persuadere non possum. Si cui tamen de baccis illis grandioribus commentum placet, contra ego haud sanè multum contenderim: nam & hodie vniuscuiusq; arbores fruticisue baccas pomella vocitamus.

TRES HERCVLIS VIRTUTES.

Quod verò ad Herculem pertinet, initio diximus statuam eius esse in Capitolio egregiè factam ex ære, leonino insignem spolio, & claua, quæq; tria læua manu poma contineat: ea significare tris in Heroë virtutes insigniores, quarum vna esset excandescentiæ moderatio, altera auaritiæ temperamentum, tertia generosus voluptatum contemptus. Verum quod fabulantur illum, quod mala hæc ab hortis Hesperidum auferret, draconem extinxisse, qui peruigili custodia hortos eos tuebatur, significat illum concupiscentiæ modum imposuisse, ut alibi per draconem voluptuosam libidinis mollitudinem intelligi declarauimus ex Philone. Spolium verò leonis dubio procul generosum animi robur, mentisq; præstantiam ostendit. Quid verò claua sibi velit, alibi explicuimus, cum illam & rationem & disciplinam significare cõtenderemus, quoq; præstantius hæc in Hercule vigescunt, eo illi ex firmiori validioriq; trunco, quippe ex quercu materia incorrupta clauam attribuunt. Firmitatem enim & vires indicari ex quercu superius ostensum. Noctosa verò fingitur claua, propter scrupulos & difficultates, quæ virtutem indagantibus, qua duce veram virtutem agnoscere possimus, sese contra magno errorum agmine contracto frequenter obijciunt, ac omnibus occurrant locis.

ASTRA SOL'QVE.

Quæ quamuis ita habeant, non desunt tamen qui aliter philosophentur, & prout quisq; huic vel illi deditus est disciplinæ, fabularum sensum in eam trahit sententiam, quam professionis studiorumue suorum conditio suggerit. Nam qui moralem sequuntur philosophiam, ea de malis, quæ superius recitauimus, cõmentum sunt. Qui Astronomia delectantur, per aurea mala, astra significari contendunt, præsertim apud Hesiodum, vbi Hesperides Noctis filiæ cõmemorantur. Herculem verò Solem esse dicunt, quo decedente preciosa illa messis passim oboriatur, & mortalium oculis offeratur.

VERI AMORIS FRVCTVS.

Sed ut ad amorem, vnde digressi sumus, reuertamur, ipsa etiam numismata Somnium ætatum testimonio, pomum Veneri dedicatum ostendunt: sed ei Veneri de qua fructus expetitur, propter quem rerum natura amoris vim vniuerso animantium generi elargita est, nempe ut satis ritè feminibus, rerum om-

Pierii Val. Persicum.

nium species prorogentur, æternæq; fiant, quatenus rerum opifex hanc mundi molem durare permiserit. Ad hanc igitur scecūditatem numismata nos inuitant, in quibus ipsa prolis susceptio monumentis celebrata est. Nam in Iuliæ Piæ Aug. numo Dea ipsa cum pomo sese ostentat, cuius inscriptio est, VENVS FELIX. In alio ab vna facie, FAVSTINA AVG. ANTONINI AVG. FIL. Ab altera signum molliter stat læua conto innixum, dextera pomum exporrigenens, cum inscriptione, VENVS S. C. Quoniam verò plurimæ sunt huiusmodi species, quotidieq; hominum manibus atrectantur, his modum imponemus.

DE PERSICO.

PERSICA MILITIA.

LLud addam, molles Persarū reges selectorum suorum mille numero thoraces malis insignire cōsueſſe, qua de causa Mellophori appellabantur. Sed quoniam hoc fortè Persicum erat malum, patriæq; nomen secum afferebat, inuitat nos nominis recordatio, vt de Persico pomo dictionem nostram prosequamur, rei quidem serie id ipsum deponente.

A C V T V S.

Sunt qui pomi huius acore considerato, qui gustus appetentiã mirificè, quantumlibet etiam maturi, expergeficiat, acutū hominem ex Persici vocabulo significari putent, cū præsertim apud Plautum legerint, Qui Persicus sapis. Cæterum hoc non à pomo, sed à gente deducitur, quam tali præditam ingenio autores tradūt. Quibus enim purius est cœlum, eo acutiore sunt ingenio: & vt inquit Cicero, perspicaciores sunt qui ad Orientem, quàm qui ad Septentrionē habitant: quod nulla alia de causa prouenit, nisi quòd actus mētis ex calore nascitur, & vigorem inde suscipit. Quare multò maiora & veriora contemplamur æstate, quàm hyeme, quoniam brumali tempore ex crassitudine aëris hebetiores sumus, & frigore pigriores: vis enim ipsa mentis ab igni, id est, à cœlo est: tametsi quod verissimum est Iuuenalis ait:

*Summos posse viros & magna exempla duros,
Veruecum in patria, crassoq; sub aëre nasci.*

IN ALIENO COELO MELIOR.

Alij hominem qui domi vel seditiosus, vel tetro aliquo flagitio insignis fuerit, in alieno tamen cœlo, aut patria profecerit, in viamq; redierit, omni animi deposita prauitate, per Persicum ostentāt, propterea quòd aiunt pomum id in Perside, vnde translatum est, veneni vice fungi, eaq; de causa transmissum, vt nobis venenum esset, in Italia tamen mutato solo naturam etiam mutauerit, & salubre repertum sit: quam quidem opinionem admittit Columella, dum scribit:

*Pomis quæ barbara Persis
Misera, vt fama est, patrijs armata venenis,
At nunc expositi paruo discrimine leti,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.*

Hinc pomum eius innocuum ægris expecti, ait Plinius, neque alium eo pomo innocentiorē esse cibum, Dioscorides stomacho Persica tradit accommodata, quæ si matura comedantur, aluum leniant: si acerba, sistant: quorum

Arum alterutro pro tempore & loco opus est. Et nos Romæ aliquando letali correpti morbo, quo stomachus nihil cibi prorsus admittebat, & immixtum euomebat euestigiò, post diurnam inedia non alio cibo adiuti per tres continuas hebdomadas, quàm singulis pomis huiusmodi in singulos dies ex vino acceptis, hac vna opella præter amicorum omnium, atque adeò Medicorum etiam spem, reuiuiscere potius, quàm conualescere visi sumus. Sedenim quod de fructus huius transmigratiōe à Persis fertur, vel, vt plures tradunt, ab Æthiopi- bus in Ægyptum malo animo transmisi, naturam soli benignitate commutasse, aliter sentire Callimachus videtur, qui Persicum in Ægypto primùm satam inquit à Perseo, verbis his: *ἢ τί τ' αὖτε πρόσθ' ἐπ' ὠνυμῶ, ἢς ὀρόδαμνος αἰγυπῶ κατέπεξε.* Nicander verò Mycenis primùm satam contendit his versibus:

*Γόρσεύς ὡποτε ποσὶ λιπῶς κηφίδα γαίαν
αὐχίν' ἀφ' ἡμέρας ἀρπυ γονόεντα μεδύων
ῥῆα μυκλωχίνοισι σὺ κέξῃσεν αἰρῶρε.*

Quam quondam Perseus, postquam Cepheia liquit

Littora, præsecta clarus ceruice Medusæ

Dona Micenææ telluri tradidit.

Et eruditiores negare Plinius inquit, eam ex Perside propter supplicia translata, sed à Perseo Memphi satam, & ob id Alexandrū illa coronari victores ibi instituisse, in honorem atavi sui. Fabulantur autem eam semper folia & poma subnascentibus alijs habuisse, cuiusmodi est citriorum natura. Qui verò pomū hoc venenatum in Persis gigni putauerunt, decepti fortè sunt nominis vicinitate: nam id de Persea diligentiores tradunt, quæ omnino alia est, myxis rubescentibus similis (pruna ea sunt forbis insita) in Æthiopia letalis, in Ægypto salubris. quamuis Columella poetica licentiã vtrancq; confundere videatur, quæ tamen ille ex Nicandro mutuatur, apud quem videnda Commentaria, vbi de phalangis agit.

SILENTIVM.

Inter picturas omnino multas, quibus Ægyptij silentium significabant, Persicum etiam his admiscuere, eaq; de causa arborem eam Harpocrati dedicarunt: fructum enim habet cordi, folium linguæ simile, quasi sermonem, qui fructus est intelligentiæ, sedem in corde, non in lingua, habere deceat.

C O R.

SAnè cor per id pomum ostendi ita vulgo innotuit, vt id repetere superfluum videatur, cum nostro præsertim æuo iuuenes puellæq; passim Persica telo transfossa misissent, quæ cordis ita exulcerati indicia sint. Quin & Medici pomum id cordi tradunt mirificè conferre, naturamq; aiunt ei cordis figuram impressisse, vt cui esset genitum parti, vel ex ipsa specie patefaceret. Ea quoq; manifesta sunt quæ Plutarchus libro de Iside & Osiride conscripsit, arborem hanc Isidi fuisse sacram, quòd pomum eius humani cordis figuram, folium verò lingue præ se ferat. Nam cum Isis *ωαρεῖ δ' ἄδω* sit, sapientiam hoc indicat intellectu primū concipi, sed parum hoc prodesse, nisi etiam in mortalium vsum enunciatur.

V E R I T A S.

Quòd si pomū adhaerescēte folio vno tantum pinxissent, veritatis id signū erat, quippe quòd ea species linguam cordi coniunctam ostendit, ac perinde sermo cordis ipsius penetralia adaperiat, non aliud quippe sentiat, aliud pro-

Pierii Val. Malum Punicum.

loquatur: cuiusmodi orationem ingenuè & citra fucum loquentis esse debere diximus in Bulla. Quare Gregorius ad Ioannem Episcopum Rauennatem scribens, Christiani uiri officium esse monet, ne aliud ore loquatur, aliud in corde habeat.

CÆDES MULTIPLEX.

SVnt qui cædem multiplicem, omni truculentia perpetrata, stragemq; multa editam occisione, significare si velint, nucẽ ipsam Persicam carne spoliata præferant: nempe quòd in ea testa, vel osseo malum dicere integumento, omnium telorum quæ punctim cæsimq; feriant, & quibuscunq; modis lædant, signa vulneraq; impressa cõspiciuntur, vt in nulla propemodum re magis quam in eo cortice multipliciter dilaniando natura lasciuire gestiuerit.

CVRÆ VARIÆ.

ALij significatum ad animam transferunt, qui varijs curis solitudinibusq; sit vndecunq; exulceratus, vt nullum sit ærumnarum anxietatumq; genus, quo se non afflicatum sentiat, vicemq; suam miserrimè deploret.

BONA CITO LABENTIA.

FVerunt & qui vel ætatis florem, vel vnumquodq; bonum quod celerrimè deficere videretur, atque adeò humanæ ipsius vitæ imbecillitatem per decerptum Persicum & in lance positum, non ineptum dicerent hieroglyphicum. Pomum enim nullum aliud fugacius, longissimamq; decerpto bidui mora sit, cogatq; se quamprimùm venundari: quod non immeritò mirantur rerum naturalium scriptores, cum ad eius precia respiciunt: nullius vnquã maiora, cum memoria proditum sit tricenis numis singula nonnunquã æstimata. Quare huc fortè illud accommodabitur, quod altiore quodam sensu non temerè aures vellicet, à Philodemo, vel vt alij tradunt, ab Epigrāmatario Platone dictũ nobili disticho:

μηλοσ ἐγὼ, βάλλω μὲ φίλωσ σέλευσ, ἀλλ' ἐπίνυθασ
Ξανθίππη, καὶ γὰρ ἢ σὺ μαρμαίνόμεθα.

Quam sententiam nos iure nostro ita reddidimus:

*Pomum ego, quiq; tibi me dat, te deperit, audin'
Flauia, marcescam nempe ego, tuq; etiam.*

DE MALO PVNICO.

Ali Punici apud Ægyptios nulla reperi significata: Græcorum nonnulla sunt, sed longè plura quæ in diuinis habentur literis.

POPULOSITAS.

ERat verò illud præcipuũ eius mali symbolum, vt populos gentesq; varias vno collegio congregatas significaret. Id ea de causa factum, quòd grana illa sua folliculis quibusdam aliquo numero ab alijs segregata, prouinciarum veluti limites quosdam præ se ferre videantur, & singula hominum vel collegia vel nationes potius ab alijs distinguere. Varij enim loculi, cicco quippe suo dirempti, cum granis suis, varias itidem gentes, suis quasq; finibus terminatas indicant.

I V N O.

CVm verò Iunõ regnorum præses haberetur, malum illi Punicum dedicauerant, quod in eius manu Mycenis spectabatur, cum sceptrũ altera teneret, eo opere quod Polycteti fuisse ferebatur, de quo apud Pausaniam. In Iunonis itaque

A que gratiam reginæ cum sacrificabant, incuruatam ex malo Punico virgulam in capite gestabant, quam à veteribus Inarculum appellari reperias. Sedenim cum satis constet Carthaginem Punici regni sedem in lunonis tutela fuisse, facile potuit insigne illud ei accommodari, quo res ipsa significaretur.

P O E N I :

N Am in alijs quoq; veterū monumentis animaduerti fercula Punicis malis ornata præferri, in eorum celebritatem, qui de Pœnis victoriam consecuti essent. Et Africam ipsam muliebri specie apud Pœtios Florentiæ vidi; in cuius manu altera, leua quippe, quæ decumbentis molliter capiti sustinendo subiecta est, malum Punicum habetur. In altera flabellum, ad regionis ardores indicandos. Pro puluillo vndæ duæ, vtruncq; mare significant, Oceanum & Mediterraneum, quorum circa se ambitum vt ostenderet, anulos etiam duos in extremos digitos induxit.

M V L T A R V M G E N T I V M S O C I E T A S .

P Vnicum malum tintinnabulo adiectū, cuius species apud Hebræos potissimum reperias, vt olim Eucherus, mox Gregorius Pontifex interpretatur, vnitatem Ecclesiæ ex multis gentibus in eundem sonum, hoc est, in eadem præcepta conuenientiū indicat. Sicut enim, vt ille inquit, in malo Punico vno exterius cortice multa interius grana vniuntur, sic innumeros sanctæ Ecclesiæ populos vnitas fidei contegit, quos intus diuersitas meritorum tenet. Quod verò piorum conuentus canit, Et cortex mali Punici genæ tuæ, & floruit vitis, floruerunt mala granata: Ecclesia, vt Ambrosius ait, bonum fidei fulgorem, confessionisq; præterdit, tot martyrum sanguine preciosa, & quod est amplius, Christi crurore dotata, simul plurimos intra se fructus vsu istius pomi sub vna munitio ne seruat, & virtutum negocia multa complectitur. Sentit idem Hieronymus, vbi sextodecima Hebræorum castra Remon Phares dicta tradit, quod *ῥοιὰς ἀπὸ καπλῶ* Græci reddidère: Latini, mali Punici dissepimenta. Arboris enim huius fructum, granorum numerositate refertum, indicare aiunt pij omnem turbam credentium, in Ecclesiæ gremio vno quasi cortice contentam. Addemus id, eo magis vnitatem hanc in Christianis malo granato cōuenire, quòd pomum id hoc habet præcipuum, vt quot in vno grana sunt, tot in reliquis reperiantur. Nam vt Africanus ait, parua & magna granata non eo inter se disidēt, quòd hæc plures, illa pauciores habeant acinos, sed quòd parua minores, magna grandiores nutriat: ita Christianæ pietatis opera non quàm multiplicia sint considerantur, sed quatenus vno eodemq; numero, cum fide, spe & charitate in vno quoq; deprehendantur, & sine termino vno conclusa, vno quippe cortice diuinæ gratiæ comprehensa, pro vniuscuiusq; virtutis magnitudine vel exiguitate præmiâ consequantur.

N A E V V S .

Q Voniam verò nullum malum Punicum inuenitur in quo non sit aliquod grana num subputre, indicium est nullum humanum corpus esse absq; næuo aliquo vel cicatrice: nullū quippe hominē reperiri, qui vitio sine nascatur, cum vel iustus homo septies in die prolabatur. Ita neque collegium vllum est in quo non aliquis sit præuaricator. Vsurpabat similitudinem hanc

Thebanus Crates secta Cy-
nicus.

Pierii Val. Malum Punicum.

SIMVLATOR.

SEd enim quia plurimum ita homines sunt, vt apparere potius quàm esse studeant, malumq; Punicum emptorem egregiè ante omnia poma ludificetur, & se probantibus imponat, purpureo scilicet, rubicundo lepidoq; cortice spectantibus adblandiendo, mox interiora aperientibus plerunq; situm, putorem marcoremq; patefaciendo, hinc factum est, vt pleriq; veterum simulatione probitatis per id genus pomum significari dixerint. Vnde Scholasticus ille scruioris doctrinæ magister: Superbus, inquit, malum Punicum est, quod interius putridum sit, exterius verò mirabilem præ se decorem ferat. Hoc hominum genus ita notat Horatius: *Vir bonus est quis?*

*Qui consulta patrum, qui leges, iuraq; seruat,
Quo multa magnaq; secantur iudice lites:
Quo responfore, & quo causa teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.*

Lucianus hos tragœdiarum codicibus auro purpuraq; vestitis æquiparat, qui miram ipso compaginationis ornatu pulchritudinem ostendent, ad aperti verò nō nisi parricidia, incestus, stupra, furores, ærumnas, luctus, familiarū vrbiumq; excidia, & atrocissima profligatissimaq; scelera quæq; contineant.

VITIVM EMENDATVM.

EVm deniq; hominem qui vel morum asperitatē, vel vitium aliquod in melius verterit, ac virtute cōmutarit, significare qui volunt, cuneū ex pino per mediam arborem Punici mali adactum pingunt. Siquidem euenire ait Basilius, vt si cuneus eiusmodi in acidas Punicas impingatur, ita vt per mediam medullam adigatur, mala saporē ex acido & austero in dulcem atq; suauem cōmutent. Id autem fieri solet ima in parte radici propinqua stipite perforato. Ac perinde magnus ille vir docet, posse vnumquenq; sibi vitij medelam enancisci, quando agricultura stirpium qualitates commutare potest: curam autem & studium in animi virtutibus consequendis morbos omnes euincere. Nam si modò quis, vt inquit Horatius, culturæ patientem accommodet aurem,

Nemo adeò ferus est vt non mitescere possit.

A M I C I T I A.

AMicitiam modis plurimis hieroglyphicè pingi sculpiue posse, toto opere diximus: vt in Palma mari & fœmina, quæ quamuis mira sit, in suo tamen genere est. maius nescio quid in hedra cum vite, maximum in Punica cum myrto: amant enim se inuicē & myrtus & Punica, ideoq; vt obseruauit Florentinus, & asserit etiam Dydimus, ad Punicorum feracitatem myrtus iuxta ferenda est. Quin, vt ait Democritus, ita se amant, vt etiam aliquanto procul positæ radices mutuò complicant: ideoq; mutua earum insitio mirificè foetificat. Si quis igitur fructiferam amicitiam Ægyptiorum in morem scribere voluerit, aptè coronam myrteam malis Punicis ornatam faciet. Coronæ enim ipsius forma, amicitiam qua quis mutuò deuinctus est, poma illa fructum & utilitatem inde susceptam indicabunt.

A REVERENDISSIMO ILLUSTRISSIMO QVE
CARDINALI, DOMINO MEO; IULIO MEDICI, FLOREN-
TINÆ REIPVB: PRÆSIDIO SINGVLARI, DE IIS QVÆ
per Rosam & flores aliquot senticetaq̃
significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Nterrogasti me superioribus diebus, Reuerendis, & Illustris. Domine, quo expri-
mi possit hieroglyphico sententia illa, quã toto vitæ tuæ cursu vnice adamasti, qua
nulla moribus integritatiq̃, prior conuenientiorq̃, excogitari possit, ALIO-
RVM quippe PRAUITATEM BONORVM OPERVM OPE
PERVINCENDAM. Cuius quidem argumenti apud Aegyptios figura, apud Græcos
symbola, apud nostros documenta innumera comperiuntur, qua nunc ineptæ admodum esset
morositate enumerare, cum tu breue quid, Laconicum scilicet dictum aliquod, si fieri possit, mo-
nosyllabum, figura vnus compendio elaboratum deprecere visus fueris. Ego vero, si in huiusmodi
breuitatis angustias includor, à vobis potius, hoc est, à clarissimo patre tuo Iuliano, Magni Lau-
rentij fratre, argumentum quod in promptu est, mutuabor. Animaduerti siquidem in manu
dextera imaginis eius, quam Florentia magno in honore habetis, Rosam candore niueo in signè
adpictam, quam pollice folijs superimposito continere videatur. Hoc est mihi breue & expeditum
illud hieroglyphicum, quod quaeris, MALA BONITATIS OPE SVPERARE.
Nam Rosa quid aliud præ se ferat, dum pulcherrimam floris speciem ex calycibus explicat, depul-
sa spinarum asperitate, quæ floris tam elegantis amœnitatem opprimebant, eamq̃, quodammodo
strangulare videbantur, nisi illa virtute, conatuq̃, suo semetipsam expeditisset, commodissimeq̃,
patefecisset, indicareq̃, ita voluerit, nullum esse tam pertinacem in prauitate conatum, nullam
tam grauem difficultatem, quam bonitas non possit euincere, dissipare, & imperio suo subycere.
Quoniam vero, præstantissime Domine, in theatrum me iam induxisti, vbi Rosam agerem, quæ
flores etiam secum aliquot alios trahit, reliquos eorum actus prosequar, ita tamen digestos, vt vbi-
cunq̃, volueris fabula desinat. Nam verè esset in publica peccare commoda, eum principem nu-
gis longioribus implicare, qui tot tantaq̃, magnarum rerum negocia sustineat. Sedenim qua mo-
destia, quoq̃, temperamento tua & publica omnia moderaris, parua etiam hæc & exilia quæ
nos præstare possumus, per ocium inuisere non aspernaberis.

IMBECILLITAS HVMANA

C de bono quidem quod suapte vi prauitatē euincat, satis su-
perq̃ suffecerit Patris tui gestamē pro hieroglyphico tam con-
gruo, tam proprio. Subsequitur alterū non minoris efficacix,
quod flos is tam venustus, tam suaueolens, tam pulcher visu,
tam suaui odore delectabilis, humanæ sit imbecillitatis hiero-
glyphicum, ac boni momentanei signum, tam breuis illi vita,
tam caducus decor, vt quo die florens vigenſq̃ enituerit, eodem ipso defloreat
& elanguescat. Hinc elegantissimus poeta, quicumq̃ ille fuit, qui Rosam, quæ
Maroni adscribitur, celebrauit, vel deplorauit potius, repentinam hanc iucun-
ditatis rapinam ita lamentatur:

*Mirabar celerem fugitiua etate rapinam,
Et dum nascuntur consenuisse rosas.*

Pierii Val. Rosa.

Quantum verò illud habet inuidiæ, & acerbæ in rerum naturam querimoniæ? D

Quàm longa vna dies, ætas tam longa Rosarum,

Quas pubescentes iuncta senecta premit.

In vniuersum autem flores penè omnes decerpti, sinè folijs cõspecti, fragilitatis humanæ, aut fugientis boni indicia sunt. Vnde apud infelicem amatore Theocritus rosam euestigiò tabescere, violam citò senescere, lilium paruo pòst tempore marcescere, & veluti albam niuè illicò liquescentē effluere lamentatur. Quòd verò in antiquorū memorijs aliquot obserues lilia & rosas & flores alios adhiberi in sepulchrorum ornatum, vetustum esse morem multa huius generis dona Manibus mitti solita indicāt. Imò quosdam Testamento etiam cauisse legas, vt ijs vel illis floribus quotannis sibi parentaretur, cuiusmodi memoria Rauennæ lapis ita inscriptus:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII.
COLLEGII FABR. M. R. HS. M. N. LI-
BERALITATE DONAVIT SVB HAC CON-
DITIO NE VT QVOTANNIS ROSAS AD
MONIMENTVM EIVS DEFERANT, ET
IBI EPVLENTVR DVMTAXIT IN V.
ID. IVLIAS. QVOD SI NEGLEXERINT,
TVNC AD VIII. EIVSDEM COLLEGII
PERTINERE DEBEBIT CONDITIO NE
SVpra DICTA.

Et Comi in æde D. Benedicti lapis est stratus memorijs cuiusdam Valerianæ, & Appi Valeriani filij eius, in quo mandatum est vt PER OFFIC. TESSE-
RARIOR. QVODANNIS (ita enim per D scriptum) LECTISTER-
NIVM PONATVR ET PARENTETVR. ITEM CORONAE
MYRT. TERNAE, ET TEMPORE ROSAE IVLIO TERNAE
EIS PONANTVR. Item Appius Eutyichianus maritus eiusdem Valerianæ,
scholæ vexillariorum largitus est magnam pecuniæ vim, vt quæ ibi notata sunt,
fiant: demum OLEV M ET PROPITIATIONEM PER ROSAM
PRÆBEANT.

Como Mediolanum proficisci, inuitat breuitas itineris, rosas huiusmodi de-
cerpturos. Nam in propyleo D. Ambrosij porta Vercellensi legas,

PETRONIO IVCVN. VI. VIR.

S E N I

PETRONIA MIRA L. F.

PATRONO QVÆ HS

CCCC. LEG. POSSESSORIB.

VICI BERDOMAG. IN HERM.

TVEND. ET ROSA QVOTANNIS

ORNANDVM.

Vbi Adria Tuscorum, pars inscriptionis cuiusdam est, in qua festeria numero
quadringenta data ad rosas & escas ducendas cuidam Ottitio Scroniano omni
bus annis. Est etiam monumentum, de quo alibi, P. Corneliæ Annæ, quæ ne in
desolata orbitate superuiueret, viuã se vltro in arcã cum viro defuncto damna-
uit, vbi scriptum est mandasse illam, sacrificio super arcam Plutoni & Proserpi-
næ peracto rosis cam exornari. Hinc mendum corrigere possumus in appendi-
cibus

A cibus Virgilio adscriptis, vbi eleganti admodum in Coppā elegia, postquā suum est aureo redimiculo caput necētere, & indulgere genio, quippe vbi omnia comparata essent ad voluptatem, tum croceo violæ de flore corollæ, fertaq; purpurea lutea mixta rosa, subiungitur demum:

Quid cineri ingrato seruas benevolentia ferta?

An'ne coronato vis lapide ista tegi?

Hic tegi mendose legit, quia legēdum, Coronato vis lapide ista legi. Interrogat enim Poëta, an seuerus is, & priscorum in morem superciliosus, velit ideo rosas spargere, vt in eius defuncti memorijs legatur testamento cautū, vt quotannis rosæ ad monumentum ei deferantur. Hæc fateor *ἢ ἀπόργος*, non tamen bonis ingenijs inutilia. Nunc ad Hieroglyphica redeundum.

BONVM DE MALO DELIGERE. vel,

BONVM MALO CIRCVMSEPTVM.

B Illud etiam memoratu dignū, quod rosæ simulacrū, bonum significat, quod vndiq; circumseptum sit malis, ac perinde voluptates nostras amaritudinis & asperitatis plenas. Nam, vt Ambrosius Hexamero philosophatur, rosam spina sepsit, tanquam humanæ vitæ speculum ostentaret, quæ quod esse potuit suauitatis, finitimis curarum stimulis sæpe punctū, amarescere videatur: vallata enim est elegantia vitæ nostræ, & quibusdam solitudinibus obsepta, vt tristitia semper adiuncta sit hilaritati. quare non illepidè Catullus Venerem, quæ iucunditatis hilaritatisq; autor præcipuus habetur, spinosas ait in pectore curas ferere. Quod autem rosa & rubet & pungit, affectus amatorij signū esse Placiades affirmat, vtpote qui sine verecundiæ rubore, & facinorosi criminis exulceratione esse nō possit. Rosam primitus spinis caruisse Basilus tradit, postea verò pulchritudini floris additos esse aculeos, vt quod ex voluptate oblectamentū per ceperimus, propinquo inde dolore exulcerati, qui ex delicti recordatione emergit, statim amittamus. Cuius rei monumentum spinas tribulosq; tellus ipsa nobis passim ostentat.

DE VEPRIBUS

SCELERA.

C T que ad eò vepres omne genus hieroglyphicè ad delicta nostra referuntur, eaq; de causa CHRISTI caput spinis coronatum, vt iudiciū hoc esset nostrorum scelerum, quæ supra caput suum expianda suscepit. Spinæ terra germinat Adamo, quia propter eius præuaricationē peccata pullularunt. Apud Solomonem spinæ nascuntur in manu temulenti, actiones eius sceleribus, & perperam quibusq; factis plenas esse cōmonstrantem. Esaiæ cantico legitur, expectatum vti vinea vuas daret, eamq; spinas protulisset: spinæ, ait Eucherius loco hoc, hieroglyphicū sunt iniquitatis, vt vua iustitiæ. Sane ager, vt Hesychius, in diuinis literis pro diuina accipit institutione, quæ Prophetæ, Iesus, & Apostoli tradidēre, cuius vitis Christus, agricola Pater, in quo absconditur thesaurus, id est, salutaris prædicatio. Semē, verba doctrine. Pomæ, bonorū operū prouentus. Spinæ, scelera, prauæq; cōsuetudines, atq; pestilentes.

O D I V M.

N Am & S I N apud Hebræos, apud nos rubus est, cuius id est hieroglyphicum, vt odium significet, vt octauis apud Hieronymum Hebræorum castis habetur.

Pierii Val. Vepres.

ASPÉRITAS.

D

VSqueadeò verò rubus in asperitatis significationem abiit, vt homines ingenio moroso & difficillimo præditos, qui præ suo viuendi instituto omnes aliorum mores impendiò fastidirent, per rubum siccam indicarēt: eam enim ita affectam frangas potius, quàm minimum flectas. Deniq; rhamnus, vrtica, carduus, fentes, paliurus, & herbæ reliquæ aculeis armatæ, in sacris literis significāt homines immites, dolosos, insolentes, & omnino improbos, quos nemo ex probris & mansuetis atrectare potest, contingere vel castigare, sine doloris computatione, dicerēt Eucherius.

PÉRTVRBATIONES ANXIETATES'QVE.

SVnt præterea omnia hæc perturbationum, quæ menti nostræ accidunt, hieroglyphica. Rubus, vt sentit Hesychius Hierosolymitanus presbyter, afflictatio ea est, quæ nostri tentationem vocant, asperum quippe virgultū, & quod difficulter manibus atrectare possis. Hinc verò curæ, oppressiones, aduersi casus omnes intelliguntur, quibus corda nostra vellicantur, lacerantur, & ærumnosa fiunt, de quibus Paulus ad Timoth. Omnes qui volunt piè viuere Christo Iesu dediti, persecutionem patiuntur. Ita apud Græcos dicterium, *βίη ἀκατάδυσ*, E pro incommoda atq; perdifficili.

DIVITIARVM CURÆ.

Hieroglyphicè passim loquitur Euangelium: vt ad hanc sententiã semen ait inter spinas concidisse, vnde anxietatis diuitiarum curæ significantur. Sed durum fortasse videatur, diuitias per Spinarū vocabulum intelligi, nisi Dominus noster Iesus Christus, qui eo vsus est hieroglyphico, dictū ipse suum explicuisset. Quis enim mihi crederet, ait summus Pontifex Gregorius, si spinas diuitias interpretari voluissem, maximè cum illæ pungant, istæ delectent, & tamen spinæ sunt, quia cogitationū suarum punctione mētes lacerāt: & cum vsq; ad peccatū pertrahunt, quasi inflicto vulnere cruentant, & quæ plurima in hanc sententiã disputat. Expectet verò aliquis, vt huc citem locum ex XXXI Psalmo: Conuersus sum in grumna mea, dum cōfigitur spina. Sed loco hoc satis fuerit Lectorem admonuisse, in Hebræo codice nullam esse hinc de spina mentionem, sed de aristarum spiculis, quæ per æstatem torrefactæ facillè confringuntur. Hebraicæ prorsus literæ sensus est, vt paulò altius repetam, conuersum esse humorem, quod alij pinguedinem reddidēre, in eam iam ariditatem, quæ spicis accidit eo præsertim tempore quo aristæ triturantur. Nam tritura cum magno plurimum calore venit, vt Maro diceret. Dicendum igitur, humor omnis meus ita exaruit vt aristæ (nam hæc ab ariditate nomē habent) eo ætatis tempore quo triturā feruescit. Et hoc sibi vult illud, Dum cōfringitur spica. Nisi fortè spina in linguis aliquot alijs spicæ etiam significatum habet.

GRATIA.

VT verò diu per senticeta tot peregrinati, postliminiò tandem ad rosam redeamus, ea sine spinis cōsiderata, tum venustatis, tum amoris, in primis autem gratiæ eius signum est, qua quis præditus omnium in se amorem contrahat, omnium sibi animos conciliet. Inde factum est, vt purpureū rosæ colorem Veneris sanguinem esse poëtæ dixerint, qui quidem ex iccto eius pede defluerit, & rosam, quæ prius vbiq; alba erat, aspergine sua continxerit.

*Illam quidem studiosa suum defendere Adonin,
Gradiuus stricto quem petit ense ferox,*

Affixit

A

Affixit duris vestigia ceca rosetis, Albaq; diuino picta cruore rosa est.

Et Europa, Theocritus : Dum regiae puellae alios aliae flores legunt, ipsa Regis filia purpuream manu rosam legerat, qualis Venus inter Gratias excellens. Inde Rosas loqui, prouerbiū, de re gratissima iucundissimaq;. Et Persianum illud, dum nutricula gratiam omniū alumnulo comprecatur, Deos votis onerando ait, Quicquid calcauerit hic rosa fiat. Sed quod alij fabulose dicunt, philosophi illi veteres, qui rerum omniū originem altius perscrutati sunt, odorem coloremq; illum à Veneris ipsius stella proficisci autumant. Hinc Maro Venerem roseo semper ore loqui dicit. Quod deniq; ad afflatum pertinet, nemo luculentius expressit, quàm idem explicuerit: eius enim id de Rosa opusculum, de cuius autore dubitatum diximus, Charisius agnoscit. Ait verò Poëta :

*Vidi Pestano gaudere rosaria cultu,
Ex oriente nouo rosida Luciferò.
Rara pruinosis canebat gemma fructus,
Ad primos radios interitura die.
Ambigeres, raperet ne rosis tunc aura ruborem,
An daret, & flores tingueret orta dies.
Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum
Sideris & floris est domina vna Venus.
Forsan & vnus odor: sed celsior illi per auras
Diffлатur, spirat proximus iste magis.
Communis Paphia Dea sideris & Dea floris,
Præcipit vnus muricis esse habitum.*

B

C

Quòd verò Gratiae significatū in esse rosis apertius intelligamus, Indorū etiā monumenta cōquiremus: siquidē eorū Magi rosam tantū fecerūt, vt ad cōciliandos magnorū principū animos nō alia re quapiā libentius q̄ rosis vterentur. Libet verò ex eorū dictatis vnū hoc, quod ad argumentum facit, recitare. Aiunt illi, si Princeps quispiam facer profanū sue sit adeundus, quē tibi conciliatū velis, vt & te amet, & votis tuis faucat, atq; benignè respondeat, obseruandū esse cœli sitū, cum Sol vel in Ariete vel in Leone gradu eo ascendente fertur, quem Luna læto feliciq; aliquo aspectu intueat. Hic tu phialam rosaceo nitidissimo plenā in manū dexterā sumens, facie aduersus Solem cōuersa, summis pedibus insistens, & phialam prætēdens, in hæc verba duodeciēs repetitione facta, voce clara orationē habeas: Saluere te iubeat Deus o Planeta tuo potens lumine, ac omnigenæ felicitatis fecundissime, qui tam formosus, tamq; omnib. exoptatus, tam beneficus oris radiorum difflatione micantissimus. Tu sol ille es, qui luce, spiritu & vigore tuo mundum vniuersum regis: tu cœli lampas, tu rerum omnium lumen, tu eorū quæ vbiq; gignuntur autor: tu per vim quā tibi Deus Opt. Max. infundit, tibi omnia deuincis: tu quatuor mundi cardines continuo infatigabiliq; cursu peruestigias: tu lumē & pulchritudinem ex ipsa diuinitatis facie mutuaris: tu vitam luminosam, & perpetuū vsū lucis nullo interposito vel ainento Lunæ liberaliter elargiris: tu reliquos stellarum globos luminis tui lampadibus accendis. Quæ si ita habēt, exoratū te velim, vt amicitia, beneuolentiā, amplexum, & affectum erga me omnium beneuolentię in hoc oleo mihi concedas, ita vt me omnes appetant, & amicitiam meam vtrò concupiscāt, ac perinde maximos minoresq; Pontifices, Reges, principes, reliquosq; potentiores, Senatū,

Pierii Val. Rosaceum.

populum, infimūq; gregem mihi amore atq; charitate conciliem. Hic quo illi ap- pellarētur nomine prohibebātur, rogabantq; in super & adiurabant, obsecratio- nibusq; adigebant per eius potestatem, vt amicitia hæc & amor & pietas ita in ho- rum cordibus & linguis & operibus insideret, vt magno se affici gaudio expe- rirerentur, quotiescunq; hominē eiusmodi intueri atq; alloqui facultas esset. Pro- inde Sol virtute & potestate sua, vt mores etiam congruerēt, hominisq; præsen- tiam illi omnes admirarentur, honorarent, & esse quantumuis precij existima- rent, efficeret. Ad hæc quedam geniorum nomina intermiscabant, quorū inter- uentu eadem fieri supplicabant, præcipueq; nomen illud quod amores & amici- tias viuificat, & amanti corda in vnum conflat, insolubiliq; copula coniungit. Ea verò tum quia videbantur absurda, sunt enim, vt Lucianus ait, *βαρβαρικά πρὸς ἡ ἀσπμὰ ὀνόματα καὶ πολλὰ σύλλαβα*, tum quia ex Christiane pietatis instituto profana iam habentur, de industria prætermisi. Id ritè cum exegissent, oleum summa venera- tione susceptum obseruabant, quo faciem obungerēt, quotiescunq; principē ali- quem adituri essent. Quò minimè ridiculum videatur, Vlysi in Phœniciā ap- pulso, fracta quippe nauis, mari ciec̄to, & omniū egeno, Deam Pallada oleum at- tulisse, quo ille perunctus, omni abiecto squallore, quem ex maris salsugine in- diaq; per quadriduū tolerata contraxerat, *καὶ μὲν ἔχραψεν εἰς ἄλγους*, dignior & venera- bilior effectus est. Rosaceum verò Homero fuisse cognitum ex eo cōiicimus ar- gumento, quòd *ῥοδινῶν ἐλαίων* Venus Hectoris cadauer obunxerat, quod à canū in- iuria, quibus id Achilles obiecerat, inoffensum præstitit. Tantā inesse Rosæ vim, Homerus persuasum habuit. An nos autem oleum aliud à Venere quàm ex ro- sa sua comparatū existimemus? aut alia quapiam ope vsam eam crediderimus, quàm ea ipsa vi quam rosas ipsamet infudit, cum in Carthaginis templo

*Restitit Aeneas, claraq; in luce refulsit,
Os humerosq; Deo similis? Nanq; ipsa decoram
Casariem nato genetrix, lumenq; iuuenta
Purpureum, & lætos oculis afflarat honores.*

Sed quoniam rosa super satis superq; iam prouecti sumus, præteribo Ælij Veri Imperatoris lectulum, minutulumq; reticulum folijs rosæ repletum, quem sibi substerni iubebat, in quo Persicis odoribus perunctus recubare cōsueuerat, ma- iorem inde sibi gratiam adepturus. Dissimulaboq; fabulas Apuleianas, in qui- bus Lucius ipse prius in asinū ex homine cōuersus, rosas toto terrarū orbe per- quisitis tam multa pertulit incōmoda, donec demū oblata earū copia, quas de- cerperet, humanæ formæ restitutus, pristino decori est & venustati redditus. Quod autē pertinet ad odorē, rosa sordidissimum animal scarabæū, cui res pluri- mum est cum stercore, vt alibi diximus, odore enecat suo, *ῥόδου* autē eam idcirco appellatā Plutarchus ait, *ὅτι ῥόδου πολλὴ τῆς ὀσμῆς ἀφίκοι*, quòd ingenti odoris redun- dantia diffluat. Diuine literæ, vt Cyprianus ait, gloriosam famā appellare solent odoramēta. vnde Paulus, Christi bonus odor sumus. Et quod vnguentū in Aa- ronis Pontificis barbā diffluebat, bonæ index est famæ, quā sibi sacerdos quili- bet comparare debet. Et pro martyribus hieroglyphicè poni rosas, à rubore san- guinis, ait Eucherius.

DE LILIO,

T verò coronā ipsi nostram elegantius contexamus, purpureis aderūt lilia mista rosas. Sciendum autē in primis, vnumquenq; florē hierogly- phicum esse spei. Nam si spes, vt Speusippus Platonius finit, est expe- ctatio

A ctatio boni: velut è cōuerfo, metus, animi cōcussio in expectatione mali: siq; floribus inspectis, vsum inde fructuū sperare solemus, nulli dubium erit quin flos sit futuri boni prænuncijs, & frugem paulò post succrescentē polliceatur. Nam & Themistius ait, per florē, vbi præuius apparuerit, in frugis inde nos spem surrigi. Sed quamuis sit hæc florum omnium prærogatiua, vt nos bene sperare iubeant, vnus tamen præcipuus, quippe lilium vno omnium consensu hieroglyphici huius primas obtinet. Hic in antiquorum monumentis cum inscriptione **S P E I**, lilij potius figuram, quàm alterius cuiusquam floris speciem ostentat. Nam in numo Imp. Alexandri Pij Aug. ab altera facie dea lilium dextera prætendit, cuius inscriptio est, **S P E S P V B L I C A**. Eadem inscriptio cum lilio manu Deæ prætento in Imp. Æmiliani numis habetur. Nusquam verò frequentius neq; manifestius hæc lilij facies pro spe ponitur, quàm in Imp. Claudij P. T. Aug. numis, quorum vis magna proximis annis in Bellunensi agro effossa est, in quibus Dea ipsa pallam læua sustinet, dextera liliū prætendit, cum inscriptione, **S P E S P V B L I C A**. Et in Ti. Claudij numis eodem gestu Dea, palla quippe sublata, lilioq; dextera porrecto, cum literis, **S P E S A V G V S T A**. Eodem statu habituq; in Hadriani numo dea lilium prætendit cum inscriptione, **S P E S P. R.** Ac ne tædio sit horum multiplicitas & numerus, hieroglyphici huius non ignarus Maro noster, cum spem de Marcellō conceptam significare vellet, tacita quadam ad clarissimū illum allusione, cruditijs sanè quàm fronte prima polliceatur, hæc scripsit:

Nec puer Iliaca quisquam de gente Latinos

In tantum spe tollet auos, nec Romula quondam

Ullo se tantum tellus iactabit alumno.

Et quæ sequuntur, vsq; ad versum illum:

Si quæ fata aspera rumpas Tu Marcellus eris, manibus date lilia plenis.

Lilia poscit Anchises, quibus donis nepotis animam cumulet, vt inde præreptā iri spem publicam Populi Romani, prout ex superioribus numis ostensum, indicaret. Hinc Flaccus cum spes nostras sæpe fallere animaduertisset, indolisq; bona de manibus sæpe rapī cōspexisset, postquā viuax apium dixit, breue mox lilium subicit.

CHRISTVS. ANGELI.

C **I**N diuinis literis liliū, præcipuè album, nunc Christi, nunc angelorum hieroglyphicū est, à candore quippe iustitiæ. ad quod spectasse volunt Solomonē, cum dixit: Flos campi, & lilium conuallium. Hilarius Mattheo, præcipuū angelorum hieroglyphicū ponit lilia, de quibus dictū Euāgelio, Non laborant, neq; nent, quibus scilicet extra humanæ scientiæ eruditionem, suisq; operis mercedē, à Deo gloriæ cādor indultus atq; indutus est, ne quid ex principio, labore & arte existimarentur habuisse. Ea autē est istius germinis natura, vt cœlestibus angelorum substantijs aptissimè comparetur: hoc enim efflorescēs, cum à stirpe detentæ humi radicis auellitur, naturæ suæ virtutē, licet aruisse videatur, occultat, & redeunte tempore rursus lilij sui honore vestitur. Ex se igitur reflorescit, libiq; redditur: quod sit, quod vigeat, nec radici nec terræ debet, cū ille qui se suggerit succus ex se demanet & suffundatur, atq; ita annuæ huius viriditatis exemplo, virtutem cœlestis substantiæ æmulatur, cum tamen ex eo tantum quod intra se diuinitus acceptum habet, alatur in florem. Ideo ergo lilia non laborant, neq; nent, quia virtutes angelorum ex ea quā adeptæ sunt originis suæ sorte, vt

Pierii Val. Liliū.

sint semper, accipiunt. Generatim verò florem Eucherius hieroglyphicū esse dicit eorū operum quæ bene riteq; fuerint inchoata: & Canticorū cantico ea de causa sponsum dicere, Fulcite me floribus.

PULCHRITUDO.

Est & pulchritudinis signum liliū, siue formam, siue colores eius cōtemplēre. Susasq; mollem delicatamq; Persarū urbē, vbi Regum erant hyberna, ob mitissimā cœli plagā, & amœnitates alias, inde cognominatā tradunt, quòd Susa Persarū lingua liliū sit. Volentes itaq; loci pulchritudinem signare, nomen à lilio fecerunt, quamuis Stephanus à multitudine potius liliorū, quæ passim illic & feracissimè proueniunt, cognomentum vrbi inditum scripserit. Vt cūq; verò, velut à lilijs Susæ, non immeritò inter Italicas vrbes à flore Florentia nuncupata, vtpote quæ, Domine mi præstantissime, patria hæc tua, quam tam libenter incolimus, tam forma quàm situ, & incomparabili rerum omnium amœnitate, totius sit Italiæ flos: vt inuidè mihi facere videantur, qui Fluentiam antiquū vrbis nomen sibi somniant.

PVDICITIA.

Pvdicitia virginitatisq; florem esse liliū, Hieronymus aduersus Iouinianū interpretatur, dum Canticorū cantico sponsa illa cœlestis fratru elem suū inter lilia pasci canit, hoc est, inter cādidiſsimos virginū choros. Illa enim tota speciosa, nulla notabatur macula, neq; etiam ruga, vt Apostolus addidit. Et quod à Libano accersitur, λευκοσμός, id est, candor interpretat̃. Sanè Nymphis qui faciebant, etiam Gentium sacerdotes, lilia præsertim candida offerre soliti erant. Ita apud Propertium Tarpeia:

*Sape tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem lederet hasta Taci.*

Sciendum tamen in vniuersum flores λέειν dici ab Apollonio, vt Argonauticōn primo:

*ὥς δ' ὅτε λέειν καὶ μὲ πῶδε βομβύσσι μελίωαι.
Pulchra fremunt vt apes pascentes lilia circum.*

Quamuis propriè flos est qui liriū appellatur, quē Theophrastus libro de Plantis, narcissum esse dicit, alijs autem liliū. Et licet & pulchra & delicata lilia sint, ea tamē inuisa Veneri ait Nicander Alexipharmacis, quòd olim de candore cū dea certare voluerint, eamq; indignatam lilia in asinini pudendi formam transmutasse: adè nihil tam ridiculum, tam ineptū, quod sibi Græci nō permittant.

I V N O.

Verū odium hoc in liliū, inde potius processisse videri potest, quòd flos Iunonius liliū esse dicitur, vt ex Deæ lacte progenitū, cū subiecto clam Herculi vbera admouisset, doloq; statim cognito se retraxisset: guttas verò lactis aiunt aliquot in terram decidisse, ex quibus mox lilia pullularint. Meritoq;

flos Regius etiam appellatur, non à Iunone regina tantū denominatione sumpta, sed à Regia qua præstat celsitudine, quòd tanta proceritate super flores alios attollitur,
vt ad tria interdum cubita
furrigatur.

DE CARDVI SCOLYMO.

quoniã hodierna dictio per flores volutatur, bonaq; eorũ pars, bo-
ni parũ admodum pollicetur, vt conditionem quisq; perpendat suã,
de cardui scolymo, deq; Fremio quãdam minimẽ dissimulanda.

IMBECILLITAS HVMANA.

Imbecillitatem humanã vitã sacerdotes Ægyptij nullo significantiore osten-
debant hieroglyphico, quã cardui flore figurato, quem Græci Scolymon
vocant. Vnicaulis enim carduus simulac scolymon in calycẽ apparuerit, florem
purpureum mittit inter medios aculeos celeriter canescentem, & abeuntem cũ
aura, perinde ac spes nostrã plurimũ euanescunt, & minima quãq; de causa
homines plerunq; exanimantur.

M O R B I.

Si verò morbos, quibus plurimũ tentatur affligiturq; humanũ genus, signi-
ficare voluissent, Fremij fecissent flores, vel quia rerũ natura flores odoresq;
de die in diem gignit, magna hominũ admonitione, quã spectatissimẽ florent,
euestigiò marcescere, & vt apud Esaiam est, Omnis caro scenu, & omnis gloria
eius flos agri: siue, vt Cyprianus reddit, omnis eius claritas vt flos sceni: simulac
enim scenu aruit, decidit & flos: id quod fatidicus etiã Rex lamentatur, cùm ossa
sicut fremiũ aruisse clamat. Vel quia tradunt Magi, colligi anemonas (sic enim
Græci vocant) tertianis & quartanis remedio, postea alligari florẽ pãno roseo,
& in vmbra asseruari, ita cùm opus sit adalligari. Florẽ hæc habet aut pãceniceũ,
aut purpureũ, aut lacteũ, qui se nunquã aperit, nisi vento spirãte, vnde & nomẽ
accepit, ἀπὸ τῆς ἀνέμου scilicet. Quamuis non sum nescius, eruditos esse autores, qui
hoc nomine flores omnes intelligant in huiusmodi significatum, quòd floribus
omnibus contingat spirante vento aperiri. Ad eorũ verò quã pulchra, grata, &
amabilia putamus, imbecillitatẽ indicandam, Catullus affectus aliquot accide-
re ait, velut prati vltimi flos prætereunte postquã tactus aratro. Quam senten-
tiam dixisse semel non sat habuit, quare alibi eandem repetit:

Ut flos in septis secretus nascitur hortis

Ignotus pecori, nulli contusus aratro,

Quem mulcent aura, firmat Sol, educat imber,

Ne culti illum pueri, multa optauere puella.

Idem cùm tenui carptus defloruit vngui,

Nulli illum pueri, nulla optauere puella.

Purpureus veluti cùm flos succisus aratro

Quem Maro imitatus ait:

Languescit moriens.

Neq; fortẽ importunẽ dixerim, loco hoc herbam in diuinis literis, vt apud Eu-
cherium, hieroglyphicũ esse iucunditatis: nonnunquã indicare quãdam anime
proficientis rudimenta, quã mox florẽ, hoc est, spem, inde semen, hoc est, fructũ
datura sit. Ad superiorem verò sententiam Hilarius, Matthæo, sub hieroglyphi-
co sceni nomine gentes à Deo sæpe nuncupatas ait: Germen, inquit hic, illud est
quod virtutis suã flore dilapso, ad calorem Solis arefcit. Igitur requies nulla
gentibus: neq; mortis, vt volunt, compendio quies dabitur, sed ipsi corpori-
ris etiam æternitas destinabitur, vt ignis æterni in ipsis sit æterna materies, & in

vniuersis sempiternis exerceatur vltio sempiterna. Et hoc illud est

quod Paulus ait: Omnes quidem resurgemus, sed

non omnes immutabimur.

Pierii Val. Amaranthus.

DE AMARANTHO

DE humanæ vitæ imbecillitate, bonisq; caducis & ante diem ereptis, hæc per florum imagines Ægyptij afferre consueuerunt.

IN OFFENSA VALETUDO,

CONTRÀ verò si quæ inoffensa valetudine vixisse corporis ad extremum vsq; dignitate viribusq; seruatis, hieroglyphicè ostendere voluissent, amaranthi corollam capiti eius imponere mos erat. Est autem amaranthus spica purpurea verius quàm flos aliquis, asseruaturq; decerpta, ac postquam defecere cuncti flores, madefactus aqua reuiuiscit, & hybernas coronas facit: summaq; eius hæc natura nomen inuenit ἀπὸ τῆς μή μαρμαίνεσθαι, id est, propterea quòd minimè marcescat, Amaranthum sit appellatum. Hinc Thessali ad tumultum Achillis libamina & expiationes quotannis oraculi Dodonæi admonitione ferre iussi, cum omnia quæ sacrificio ritè operando necessaria essent ex solo patrio asportare consueissent, duos quippe tauros, album vnū, nigrum alterum, vtruncq; verò mansuetum: syluam ex monte Pelio cæsam, ignem ex Thessalia, molamq; & aquam ex Sperchio haustam. Coronas insuper amaranthinas primi omnium excogitauerunt, easq; ad sacrum eiusmodi ferri sanxerunt, vt si fortè ventiuem repulissent, aut alia quapiam de causa mora iniecta esset, coronæ tamen neque flaccidæ, neq; deformes suspenderentur.

DE FERULA

CASTIGATIO INGENVA.

QVAM Baccho sacram, & inde *καρτινοφόρος* ministros eius multi tradidère. Sed quòd ea de causa Baccho dedicetur, quia asini ea vescantur auidius, cum animalibus reliquis, vt tradit Plinius, præsentaneum sit remedium, leue cõmentum forsan videatur, quamuis nõ ignõremus animal id gratisimam fuisse Libero patri victimam. Id verò magis arripdet quod à Plutarcho accepimus libro de instituendis mulieribus: hic enim & ferulam & obliuionem Baccho dedicatas ait. Ferulam quidem propterea, quòd virga ea admonitionem significat, qua pueros castigare soliti sunt veteres, vt se quoq; subduxisse manum ferulæ profitetur Iuuenalis, itaq; intueri voluerint, quæ per ebrietatē admissa sunt, puerili tantum indigeant castigatione. Obliuionem addidère, puto, per lyncis eiusdem Bacchi simulacrum, quæ, pascendo si casu aliquo auertat oculos, propositi cibi obliuiscatur, vt aiunt, & alium querat. Aiebant verò eorū recordari non oportere, quæ inter vina dicta factaue essent: notum enim illud est, *μισῶ μνήμονα συμπόταν*. Quòd si quid est cuius meminisse debeat ebrius, ea dubio procul omnia, vt Pythagoræ sententia est, non tantum reminisci, sed identidem etiam animo repetere debet, quæ in ebrietate ridicula aut perniciofa dixerit feceritue: id enim vnum esse euitandæ ebrietatis remedium. Nam & Anacharsis ita nos docuit ebrietatem cauere, si quæ ebrij faciant inspexerimus. Quòd verò Plutarchus admonendis mulieribus ferulam adhibet, aurem nobis vellere videtur ne distichi illius immemores simus, quod toto terrarum orbe cantatissimum est:

*Nux, asinus, mulier, simili sunt lege ligati:
Hæc tria nil rectè faciunt, si verbera cessent.*

Sed ioco iam fatis.

A PIERIVS VALERIANVS AD IOANNEM
ANTONIVM POLLIONEM, GELOVM PRIMATEM, DE IIS
QVÆ PER SPICAM, ET CEREALIA QVÆDAM

ARMA SIGNIFICANTVR,
EX SACRIS AEGYPTIORVM
LITERIS.

Cui verò libentius Spicas & Cerealia quædã arma donarim, quàm tibi tam præstã
 ti viro, tam frugi, tam probò, tam benigno, tam liberali? qui præsertim spicam ha-
 bes in gemma domesticæ nobilitatis insigne: addam etiam, qui Siculus es, magnoq;
 ingenij acumine præditus, verùm quo non nisi modeste vtaris, atq; sapienter. Ero
 enim ego semper huius rei testis, qui prudentiam moderationemq; tuam tandiu expertus sum,
 cum in eodem conuiuiebamus contubernio, ad idem munus tecum à Clemēte P. N. delegati, qui
 Nepotes suos adolescentulos nobis commendarat, quos tanta rerum perturbatione vexatos, infe-
B licissimo illo tempore huc & illuc peregrè circumduximus, cum hostica essent omnia, aduersa o-
 mnia, omnia suspecta. Tot illæ erant insidiæ, quæ illi etiam at atula parabantur. Nos tamen per
 tot rerum omnium difficultates euicimus, vt sospites eos Clementi tandem restituto redderemus,
 atq; ita moribus excultos, quantum in vtroq; nostrum fuit, vt nihil iam ad nobilissimæ indolis
 institutionem desiderari posset. Neque verò Legationes tuas illas memorabo, Germanicas, No-
 ricas, Pannonicas, Bohemicas, Gallicas, Britannicas, & alia tibi sæpe munera demandata, qui-
 bus gerendis talem te præstitisti, vt ob sapientiam & probitatem omnibus esses admirationi.
 Quod si consilijs tuis faciliores accessissent aures, in tot, quæ mox perpeffi sumus, calamitates mi-
 nimè incidissemus: tot erant ea, quæ desperata ab alijs, tua tu dexterate restitueras, nisi obsti-
 tissent fata, quæ prudentiæ tuæ sese opposuerunt aduersaria, vel, cum te vera loqui, optima senti-
 re, salutaria consulere homines cognoscerent, quod plerunq; accidere solet, optima videntes, ad
 deteriora tamen spontè non declinassent. Sed hæc missa faciamus. Id vnum profiteri nunquam
 desistam, quàm iucundum, quàm suaue mihi tum fuerit totum id vitæ tempus, quod in ea non
 nostra tantum, sed Italia totius communi calamitate vnà conuiximus: quantumq; me tibi de-
 bere intelligam, qui non minorem mei consolandi, cum desperarem, omnia, rationem habueris,
C quàm eorundem, qui nobis commendati erant, principum. Quæ verò vtrique nostrum res præ-
 ter omnium accidit expectationem, quamq; varia fuerit rerum fortuna, longè magis quàm
 vellemus insident memoriæ, neque quidem si obliuisci velimus, vllò modo possumus. At dices:
 Quorsum hæc rerum publicarum commemoratio, si de Spica & Cerealibus futurus est sermo?
 nempe quòd eò me trahit earum rerum recordatio, quæ toties deambulando, sedendo, obequitãdo,
 super ijs quæ ad nos & principes nostros attinebant, suere sæpius à nobis non modo præuisæ,
 verùm etiam deploratæ. Idcirco nequeo ad Pollionem scribere, neque cum eo loqui, neque
 quicquam meditari, quod mihi non suggerat eorum sermonum memoriã, qui tam frequen-
 tes, tam necessary quotidie intercidebant. At effluxere omnia hæc: effluxerint. Ut te igitur
 audiam, nobis quid nunc agendum, posteaquam studium, fides, industria, conatusq; noster
 omnis ijs nihil profuit, quibus omnia prospera, felicia faustaq; cupiebamus, sed euersa omnia
 sunt, fatò ne dicam, an eorum culpa, qui recta consulentes aspernabantur? Velimús ne nos alio-
 rum causa in perpetuo esse mœrore, an nostri studij, nostri officij memores ea meditari, quæ ali-
 quam ærumnarum obliuionem asferre possint? Ego nempe post rem certa iam desperatione
 conclamatam, ad studia me mea retuli, commentationibusq; illis hieroglyphicis, de quibus sæ-

Pierii Val. Spica.

pe tecum, nunc totus incubui, quas cum per sua quaeq; segmenta disponerem, visa mihi sunt pol-
 liceri, fore ut huius industriae meae aliquis fructus is, qui politiores has literas affectantur, acqui-
 ri possit: quare labori nihil quicquam peperci, donec rem omnem digessissem. Ea vero quoniam
 in partes diuidenda fuit, quae ad te pertinere arbitratus sum, tibi dedicaui. Utinam eo tu atque
 alij animo haec suscipiatis, quo à me studio atq; benevolentia conscripta sunt.

DE SPICA

NYX ille tuus, Antoni Pollio, modiolus, qui spicas duas conti-
 net, insignis, ab cuius utraq; parte copiae cornua arte admo-
 dum eleganti incisa conspiciuntur, vetustatis omnino veneran-
 dae monumentum, signum olim aut Aedilium fuisse, aut eorum
 qui rei frumentariae praerant, facile credere possumus.

CERES.

Videre enim est Iuliae Pia numum, ab cuius altera facie sigillum est, laeva co-
 to innixum, dextera spicam gerens, calathus ante pedes propositus, cuius in-
 scriptio est, quarto casu, CEREREM.

ANNONA.

Est & T. Caesaris Vespasiani numus, in quo simulacrum est, quod dextera
 sigillum exporrigit, in cuius una manu libella est, in altera cornu copiae, ap-
 posita naui, & calathus cum spicis: inscriptio, ANNONA. In eiusdem aliquot a-
 lijs eadem omnia sunt praeter cornu copiae: eius loco caduceum spectes: nam &
 is, ut alibi diximus, in felicitatis significatum accedit, quod pax ipsa, cuius symbo-
 lum est caduceus, rerum omnium copiam & affluentiam inducit.

AFRICA.

Spectare vero est Africae picturam eo libro, quem de Imperio, magistratibus,
 & militiae ordinibus Theodosianis temporibus conscriptum vidimus. Ibi
 enim, ubi de Proconsule Africae legitur, vrbesq; & officia & magistratus tota
 ea provincia distributa continentur, mulier quaedam inspicitur, pileo in primis
 cooperta caput, caerulea palla hinc inde ab utroq; humero reiecta, eaq; ad humum
 usq; fusa, interiore vero tunica rubra, imo limbo ad pedis unius altitudinem al-
 bo, cuius superiorem inferioremq; marginem aureae fibrae duae circumueunt. Bra-
 chia nuda utrinq; exporriguntur, binas utraq; manu spicas ostentantia. Sub
 pedibus naues duae frumento onustae, adpictae sunt. Literae supernae sunt, PRO-
 COS. AFRICAE. Apud Horatium sane de terrae huius feracitate frumen-
 taria legas:

Quicquid de Libycis verritur areis.

Desumptum quidem ex Pindaro, qui $\pi\rho\sigma\phi\theta\rho\lambda\alpha\varsigma\ \lambda\iota\beta\upsilon\alpha\iota\upsilon$ Isthinijs dixit.

BRACCATI MILITES.

IN istis monumentis obseruavi gestamen caeruleo colore subobscurum pi-
 ctum, circulo nigro iuxta marginem circumducto, à summa cuius parte stel-
 la adpicta est radijs octo praedita: in medio orbiculus est cum umbilico, utro-
 que coloris aurei: ab eo orbiculo usq; ad circulum qui iuxta marginem est, co-
 lumella summissa coloris rubri: à lateribus columellae spicae duae utrinque
 surgunt singulae, quas auiculae totidem volatu suspensae impetunt. Insigne hoc
 erat

A erat eorum militum, qui BRACCATI IUNIORES appellantur, militabantque sub militum Præsentiali tunc nuncupato, qui titulus eorum erat notæ qui viri illustres vocabantur. Sed ut ad annonam reuertamur, in Hadriani quoque numis corbes est cum spicis: & in Antonini, spicæ & Cornu copię cum eadem ANNONÆ inscriptione.

P R O V E N T V S.

Quæ verò spicæ duæ, dolio vuis pleno in earum medio constituto, spectantur in numo L. Liuinei Reguli, prouentum bonorum, fructuumque copiam, & feracitatem eius viri magistratu vberem ostendit: nam ubi consultum est ijs quæ cibo potuque inseruiunt, annona omnis largè populo videtur erogata. Vtique adeò verò spicæ prouentus indicia sunt, ut & apud Coniectores reperias eum, qui natas in aure spicas per nocturnam imaginem videre visus fuerat, & delapsa inde grana manibus collegerat, fratris mox demortui hæreditate locupletatum: spicis quippe prouentum, aurem verò fraternitatem ostendentibus: germanas enim inuicem esse aures manifestum. In diuinis quoque literis spicæ, hoc est, messis eodem modo prouentum hieroglyphicè significat, dicente Domino, Messis quidem plurima, operarij autem pauci admodum. Humanam enim messem vredini procellisque obiectam, cupiebat ille in horrea æternitatis suę trãsferre. Hesy chius Hierosolymitanus pro messe accipit virtutes, quæ ex diuini verbi semine oriuntur. At stipula pro nullius boni operis fructu ponitur. vnde Propheta lamentatur: Hei mihi, ut factus sum sicut qui colligit stipulam in messe. Idem paleæ, ut illud: Paleas autem vret igni.

Sanè plerunque inuenias æstatem ipsam per spicarum fasciculum significari. Vnde apud Maronem:

Stabat nuda æstas. & spicea ferta ferebat.

Nonnunquam verò messem ipsam, aliàs & frugum inuentorem.

M E S S I S.

Sedenim Hesiodus Theogonia, falcem pro messe posuit, ubi dicit, τρέψαι μέγα σπείρανον. subijciunt interpretes, Drepanon messis tempus. Hinc iuniores spicas duas, manipulos spicarum interdum duos in transuersum adclinatos, pro mense Iulio ponere excogitarunt, quòd nimirum eo mense messis omnis triticea demetatur.

T E M P V S.

ET quod pertinet ad falcem, quoniã tempus omnia metit executque & aufert, ideo falcem Saturno attributam nonnulli volunt: κρόνος enim Saturnus, cui tempora subijciuntur, quæ voce eadem Græci sola adiecta aspiratione pronunciant, quippe * in x versa. In hanc sententiam Maro: Omnia fert ætas.

A G R I C V L T V R A.

Alij falcem agricolationis totius signum arbitrantur, quod insigne Ianus Saturno dederit à messe & fertilitate, cui posteritas rationem etiam inferendi, & artem faciendi furculos fert acceptas: vnde Saturnum à latu Latini vocitarint,

ÆSTAS, ET FRUGVM
inuentor.

Pierii Val. Lolium & Milium.

FRATRES ARVALES.

ALio qui spicea corona fratres aruales indicabat, quamprimùm Acca Larentia Romulo sacrificanti dedit.

SACERDOTES ARVORVM.

SI verò spicea corona vitta alba illigata esset, sacerdotes aruorū significabat, quorum illud erat insigne. At Cereris caput spicis redimitū spectauimus in numis quibusdam, ab altera quorum parte spica magna est nonnunquam sola, nonnunquam cum caduceo & lituo, eo quod retulimus significato.

Quin & pacis simulacrum cum spicis figuratur: vnde Tibullus,

P A X.

*At nobis pax alma veni, spicamq; teneto,
Profluat & pomis candidus ante sinus. Pax enim candida primum
Duxit araturos sub iuga panda boues.
Pax aluit vites, & succos condidit vuae,
Funderet vt nato testa paterna merum.
Pace bident vomerq; vigent, ac tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.*

DIANÆ TRICLARIÆ SACRVM.

ERat & spicea corona insigne atq; gestamen eorum adulescētum qui Dianæ Triclariae sunt immolari soliti apud Patrenses, mollienda numinis indignatione, quam Menalippus atq; Comætho templo deæ turpiter violato in ciues contraxere.

DE LOLIO.

Triticæ coronæ gestaminie cōtrarium est lolium, quòd quantū seges illa felicitatis affert, tantum hoc infelicitatis, & incōmodi: secum enim inuidiam, & quandam animi prauitatem trahit.

PRAVI MORES.

Morum enim corruptorum id omnino indicium est: quare Antisthenes non temerè dicere solebat, absurdum esse triticum à lolio nō repurgare, qui sentiret ex hoc inuidios à republica summouēdos, vt Plutarchus interpretatur: tam enim inutiles inuidi sunt ciuitati, quàm lolium est tritico. qui verò inuidus est, suam ipse sibi fouet infelicitatem: quandoquidem Horatius ex Phalaridis sententia dicto sumpto,

Inuidia Siculi non inuenere tyranni Maius tormentum, ait.

Et quod ad corruptos degeneresq; mores facit, ita Virgilianus pastor lamētatur:

*Grandia sepe quibus mandauimus hordea sulcis,
Infelix lolium, & steriles dominantur auenta.*

DE MILIO.

Virtus ideo humano generi utilis atq; cōmoda, qua miliū egregiè pollet, efficit ne ab hieroglyphicis expelli debeat. Nam si quis hominem qui declinare sciat infortunia, hoc scripturæ genere ostentare voluerit, aptè serpentē pinxerit milij furculo circumuolutū, anguis ipsius capite deorsum deiecto, cauda supernè sita: quandoquidem ex milio panis præsumptus, incolumē sospitemq; præstat à veneno, naturæ beneficentia, quæ mortale genus remedio tam parabili, atq; omnibus obuio, præmunire voluerit con-

tra

A tra pestē adeò perniciosam. Idē tradit Didymus in ijs, quę de re rustica scripsit.

I N N V M E R A.

SVnt etiam qui spicā milij hieroglyphicē pro millenario numero ponant, ac perinde pro innumeris, quia tale etiam est millenarijs significatum. Neq; desunt qui numerum ipsum mille à milio dictum velint.

D E M O D I O.

SEd vt ad onychem reuertamur, modius in ea incisus est: is quid sibi velit explicemus. Sed quoniam in numis, in picturis, in sculpturis, atq; alijs antiquorum monumentis spectare est alibi modium, alibi latē patentem urnulam, nonnunquā & cyathum, sæpius verò calathum, & quicquid vel humoris, vel solidorū est corporum capax, in Serapidis capite superpositū (illi enim plurimū vasa hæc dedicabantur, quòd diuitiarū, & omnium prouentuum numen haberetur) necesse erit hæc omnia colligere, ac veluti vetustas fecit, in vnum cōmiscere.

F R V G V M O P V L E N T I A.

Sluc igitur modius, siue calathus, siue quid huiusmodi figuretur, frugum id opulentiam indicabit, quas ipse siue Serapis, siue Osiris, siue quocunq; nomine *δοτιρηδωλας* nuncupari placeat humano generi, satū inuento, & aratione cōmonstrata, comparasse dicitur, de quo multa alibi, & quo pacto Osiris quoq; in huius inuenti participatum admitteretur, differuimus. Illud verò constat, cibarías opes & donaria in canistris offerre, & antiquorum fuisse morem, & nūc palam omnibus esse. quin etiam vbi liberalius, opipariusq; aliquid erogatum significare volumus, *αὐτφκκνφ* dicere consueuimus. Hinc apud Maronē ferunt nymphæ calathis pallentes violas, & alia dona. Alibi Cererem canistris expediunt ministri. Osirin quoq; neq; non Cererem eodem insignitos gestamine Diodorus attestatur, & antiqua pleraq; signa ostendēre. Neq; verò hīc repetenda sunt ea, quæ plurima docuimus eo cōmentario quo de Capitis atque adeò Tricipitijs significationibus agitur, vtrū scilicet Serapis pro Sole, an pro Ioue, an pro mūdi totius machina, vt Nicocreonti Cyprio Regi ipso est oraculo proditum, accipiendus sit, quoniam eo loco hæc omnia sunt explicata.

A Q V A.

SEd enim urnam potius Osiridī dedicatam videas, idē ea de causa factum, quòd eum non vini tantū, verū totius humoris dominum intelligebant, eumq; Oceanum, perinde ac Isidem Thetin. Præferri enim urnam in sacrificijs, qua Deum colerent, mos erat. Hydriam enim quandam ingentem summo cultu, & attonita penè veneratione prosequēbantur, quam obtectam, & casta religione susceptam, in sacram ædem solenni pompa gestabant, quòd cū peruenissent terræ procumbentes manibus ad cælum sublatīs ijs gratiam agebant, qui primi diuinæ benignitatis munera mortalium vsui cōmunicassent, vtpote qui ex humore oriri omnia persuasum haberent.

C A N O P V S.

ALij, qui philosophiam eam eludebant, quorum è numero Ruffinus est, Canopum quendā apud Ægyptios in hydriæ speciem figurari solitū aiebant, quòd inuento callido, cū in certamē cōtra Persas deuentū esset, victorē ignem euicerit. Persæ enim, vt alibi sæpe ostendimus, ignem numinibus omnibus anteponunt. Is itaq; minutioribus quibusdam foraminibus hydriam, quam cōtra

Pierii Val. Modius.

ignem in periculum adducturus erat, à fundo perterebrauerat, ceraq; diligenter obturauerat, qua super ignem solenni certamine posita, vi caloris soluta, ignis extinctus expirauit. Quoniam verò de urnis locupletius alibi dictum, reliqua nunc vasa persequemur.

NON CESSANDVM IGNAVITER.

Sed id quoq; nescio quid Ægyptiacum sapit, quòd Pythagoras super modio sedere nos vetat: quippe rationis portionē eam, qua anima ipsa metitur, explorat, atq; examinat omnia, non esse otiosa desidia remittendam, habendamue negligenter, verum omni exercitatione modoq; & regula dirigendam, assidueq; per cogitationis spatia agitandam. Cæterum diuus Hieronymus hoc subindicare dicit, nō debere nos de victu sollicitos esse in diem crastinum, prout etiā Dominicis præceptis admonemur. quanquā Cyrillus priorem sequitur sententiam. Plutarchus Sympotiacis symbolum ita exponit, vt ex præsentī mensa semper aliquid in futurū relinquamus, & crastini diei hodierno meminerimus. Re siquidem parata non erit vltius consultandum, vt nudipes ille Phrator hospitem elusit, cum satur recederet, & ex reliquijs capum integrū coctum in manicā cōieciisset: interrogante hospite quid eo facturus esset, in crastinū se asportare dixit: cui cum subiecisset hospes: Atqui lex nobis descripta est, ne de crastino cogitemus: suscepit ille Phrator, Pareo igitur legi, qui hoc mihi prandio destinato, nihil quicquam erò super crastino sollicitus. Sed vt in re seria facebant ioci, Plutarchus ad eorum morem, quibus mēsas inanes tollere magna erat religio, symbolum videtur accōmodare. Nam chcenicem pro diurno victu capi, quam Latini sportulam appellarunt, tum ex eo manifestum est quod apud Herodotū legitur, Regibus Spartæ ad cenam non euntibus binas farinæ chcenices mitti solitas, tum quòd Alexarchus chcenica vocat *ἡμιπορτρούδα*. Significaret igitur symbolum, non debere nos in sportulis vitæ nostræ totius ita spem collocare, vt sede in eis statuta totum vitæ tempus ignauiter desideamus, sed aliquā ineamus rationem, consiliūq; capiamus, vt nobis aliquando viuere possimus, opesq; nostræ tandem in nobis ipsis, nō in alieno arbitrio sitæ sint. In diuinis literis modius hieroglyphicum est dogmatis atq; doctrinæ, quam Iudæi profitebantur, veritatis lumen sub eo recondentes: quam sententiā explicat Hilarius Mattheo: ideoq; proferēdā esse lucernā IESVS admonet Apostolos, & quæ apud eum copios.

D I A L E C T I C A.

Zeno multipliciter solitus Dialecticorum argutias eludere, sed eo præcipuè dicto, quòd eam iustis quidem mensuris æquiparauit, quibus tamen non frumentum, sed paleas, fimumq; quis dimetiretur. Ita hieroglyphicum Zeno faciebat, Dialecticam ostensurus paleas modio demensas.

A N I M V S.

VAs obturatum plerunq; animi significatum habere perhibetur. Vnde Læcenæ mulieres ollas in Regum suorum iustis pulsabant per urbem discurrentes, vt ita ciuitatem orbam Rege, animo carere significarent, quemadmodum ollæ illæ inanes erant. In diuinis verò literis vbi Psalmo LXXII legitur, Penè effusi sunt gressus mei, de rupti aut inuersi vasis similitudine sumptū aiunt interpretes: vti enim liquor è vase in terram effusus perditur & evanescit, ita cogitationes suas & animi sentētiās dicit penè effusas, in vanas scilicet & inanes rerum fabulas euagatas: quod fortè de nobis nugas has scribētibus dici possit. In quo tamen illud me consolatur, quòd multa omnino in his nugis disciplinæ ve-

teris

Ateris arcana, quæ hæcenus sepulta iacuere, nemine ante me lapidẽ hunc mouente, industria nunc primũ mea cœpẽre in lucẽ proferrẽ, & tibi similibus, quod factis est mihi, & alijs oblectamentũ aliquod afferre. In Chaldæorũ quoq; scriptis, animus appellatione vasis accipitur: vt illud, Vas tuum inhabitant bestia terre, ira videlicet & libido, cupiditatesq; aliæ, quos affectus cõmunes cum belluis habemus, & quod infelicius est, tantæ interdum apud nos autoritatis, vt ad brutalem sepe nos vitam impellant. Hoc illud est quod Plato ait Repub. alere nos domi diuersa brutorũ genera, quæ Deus ad hominẽ, vt in diuinis literis habetur, accersuit adiuumento futura, ea tamẽ omnia interturbant, omnia subruunt, cùm fræni impatientia nullo possunt regimine, nulla castigatione coërceri: id quod tunc accidit, cùm nostri vigoris, nostrę immemores ingenuitatis, ijs spontẽ nosmet dedimus in seruitutem. Concitatus enim animus, nisi parẽre cogatur, imperium sibi arripit, & dominationem exercet. Vas animæ vocat Paulus carnem nostram, quam etiam honorificẽ tractandam monet. Nonnunquã tamen eandem exteriorem vocat hominẽ. Vas verò capacitatis nomine dicta est, qua ipsam capit animã & continet. Homo verò de communione naturæ vt Tertullianus diceret, quæ eam non instrumentum in operationibus præstat, sed ministerium. Apud Hieronymum septimis supra tricesima Hebræorum castra, inuenias nos mortales hieroglyphicẽ pro fictilibus vasis intelligi, in quibus preciosissimum thesaurum conditum habeamus, quæ cùm ita fragilia sint, vt vel minutissimẽ confringi possint, omni studio, cura atq; diligentia cauendum, vt cor nostrũ rectẽ muniamus, sepimentisq; validioribus circundemus, vt adictus quolibet firmum integrumq; seruetur. Olla, ait Eucherius, cùm sit condimentorũ, quæ ad humanũ victũ pertinent, receptaculũ, in diuinis literis pro sobole vel progenie solet accipi: nã veluti ex olla desumitur quod ad victũ facit, cuius beneficio humana vita sustinet, ita de humano vasculo genitura depromitur, quæ in multas hominum ætates propagatur. Ideo Psalmo L X legas, Moab olla spei meæ: hoc est, Ruth, quæ Moabitis fuit, progenies illa est, quam spe concepit: nam Christi generatio, quantum ad humanitatem, per Ruth ipsam in posteros propagata est. Eodẽ spectat Apostoli dictum: In domo magna non sunt tantum vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia, alia quidem in honorem, alia porrò in contumeliã. Et inhonoratus est Iechonias, quasi vas cuius nulla esset vtilitas: quoniam cùm in domo Dei ex numero esset familiarium, se turpitudinibus sceleribusq; summisit, ideoq; ea super homine scripta sunt: Nunquid vas fictile, curtumq; vel attritum vir iste Iechonias? At bone Deus, quid aliud clamat Oedipus apud Sophoclem? Ita me turpibus bellum educaſtis vas repletum sordibus. Alibi ad apertis thesauris vasa indignationis à Deo prolata comperias, hoc est, reiectos animos, in quibus & ira, & prauus affectus reliqui concluderentur, de quibus plura apud theologos. Hesiodi quoque interpretes doliũ vas allegoricẽ pro vitæ animiq; nostri sustentaculo accipiunt, eo Agricultura loco:

Ἀρχομένη δὲ πίθη καὶ λίγοντ' ὅ κ' ἰορέσασθαι : Μεσοῦθι φείδεσθαι.

De summo satiare cado, & cùm cœpit ad imum

Deficere, at medio memor esto parcius vti.

Vbi dictum aiunt de pueritiã, virilitate, & senectute, quippe pueros & senes iucundiorẽ vitam agere debere, genioq; liberius indulgere: viros verò, ætatem quippe firmiorẽ, parcẽ omnia sibi permittere, modũq; voluptatibus omnibus

Pierii Val. Modius.

adhibere, vitamq; vndecūq; laboriosam adamare. Vtrum verò Hesiodum hoc D sensisse dicamus, an quod Alexander Aphrodiseus interpretat, de vini parte meliori, viderint alij: nam ad Alexandri sententiam accedit etiam prouerbiū vulgò dictatum, Seram esse in fundo parsimoniam.!

PERSVASIBILITAS.

A Pud Platonem, Gorgia, legas Socratem ex Itali cuiusdam viri elegantis cō-
mento, eam animæ partem in qua vigescunt cupiditates, propter persuasio-
nem credulitatemq; lubricam dolium appellatum, quòd Græci nominis vox πίθος, non à πῖω, sed à πείθομαι deduci videatur. At quæsierit fortasse aliquis, quid sibi voluerint dolia duo, quæ olim in sacello quodam Romæ ad cloacam maximam, via quæ ad Carinas ducit, habebantur: quo quidem in loco spueri nephas erat: quod porrò sacellum Doliola Plutarchus vocatum ait. Nempe nihil aliud, vt nonnulli tradunt, nisi duo fuisse dolia, alterum in quo Numæ sacra quædam olim reposita fuerint, alterum inane, sed in quo Gallorum Senonum irruptione sacra quædam à Vestalibus virginibus abscondita seruataq; fuerint, cum ipsæ metu percussæ, deserta Vrbe fuga sibi cōsuluissent. Ibidem aiunt simulacra duo E fuisse militari habitu, quæ sedebant, & pœila manibus tenebant, quibus titulus suberat, DI PENATES. Significabat verò sessus, firmatā Imperij sedem: pœila, hostes summos procul: arma reliqua, Romani populi virtutem, & munimentum, vt apertius alibi singula pertractauimus.

LIBIDINES.

S Ed vt ad Platonem redeamus, eam animi partem quæ libidinibus agitare-
tur, Italus vir ille pro sapiente citatus à Socrate, perforatum dolium existima-
bat, cuiusmodi essent dementes, profani, & iudicio damnati viri inexplebili in-
continentia præditi, qui propter infidam animi compagem, obliuionemq; flu-
xam eorum quæ honesta iustaq; percepissent, nihil quicquā infusum continere
possent. Ideoq; Lucretius hunc secutus ait:

*Deniq; animi ingrati naturam pascere semper
Atq; explere bonis rebus, satiareq; nunquam,
Quod faciunt nobis annorum tempora, circum
Cum redeunt, sætusq; ferunt, variosq; lepôres,
Nec tamen explentur vitæ fructibus vnquam:
Hoc, vt opinor, id est, æuo florente puellas
Quod memorant laticem pertusum congerere in vas,
Quod tamen expleri nulla ratione potestur.*

HVMANI AFFECTVS.

Philosophi, qui sacras literas ad morum tantum rationem trahunt, cum in
arcam Noes omnes ferarum species introductas legerent, arbitrati sunt in-
telligi debere ex huiusmodi historia in humanum corpus ferinos omnes affe-
ctus, cupiditates & appetentias introductas. Sunt verò ex his, quæ difficulter ex
armari, cicurariue, aut mansuescere possint. Quare clamat Horatius, regendum
animum, qui nisi paret, imperat: hunc frænis igitur, hunc catenis compescendū.
Rerū itaq; opifex terram affluentibus aquis expurgaturus, hoc est, vt Philo ait,
animū ab iniquitatibus expurgaturus, Noam in arcam, animi quippe vas, septē
ex puris iumentis deferre iubet, visum scilicet, auditum, olfactum, gustatum, ta-
ctum, sermonem ac concupiscentiam, quos defæcatos habere decet sapientem,
cūm

A cum mala innumera ab exlegibus & rationis expertibus animæ portionibus erumpant, à quibus maximum assiduūq; bellum insurgit, eo præcipuè tempore, quo mortale genus otio desidiaq; torpescit. Quare Persius, vnum & molle lutum ne obdurescat, & ad opus fiat inhabile, properandū, & acri fingendum sine fine rota monet.

INANIS ANIMVS.

Idem animum fidelix comparat, percussamq; sonare vitium ait, maligneq; respondere, quæ viridi informata limo non satis excocta sit. Et futile illud & apertile vas animum prorsus inanem ostendere profitetur, cum dicit, Effluis amens, contemnere. Apud nostros etiam vas corpus est: Paulus enim corpus tabernaculum vocat: nam dubio procul corpus animæ receptaculum est.

S E R M O.

Quod verò monuit Pythagoras, *σπίλον ἐς ἀνὴρα μὴ ἐμείλαμι*, Plutarchus sermonem urbanum, qui cibum est animi, in improbi hominis animum nō immitendum esse interpretat. Epictetus quoq; cum sermonē Ægyptiorū more pro liquore, aut rore pluuio, vel vnda profluente accipiat, in minimè syncerum vas, ne accescat computrescatue, infundendum vetat. Ad quod nimirum respexit Horatius cum dixit: *Syncerum est nisi vas, quodcumq; infundis, accescit.*

OBLITERANDA MALI MEMORIA.

Illud etiam ad animi significatum facit, quòd vbi ollam à cinere sustuleris, vestigium turbandum Pythagoras censet: hoc est, simulatq; deferbuerit, atque resederit animi tumor, mali præteriti memoriam oblitterandam, & iracundiæ vestigium omne penitèns tollendū, vt Plutarchus Symposiacis interpretatur. Eoq; diuinum præceptum facit, Sol non occidat super iram tuam.

FERENDA MAIORVM DIFFICVLTAS.

Quam verò ollam nuptæ nouæ postridie nuptias à matre spōsi petere iubebantur, quam illa & iurgijs & cōuicijs asperius intortis abnegaret, institutum ferunt apud Leptitanos Libyæ populos, vt sponsa vel ab ipso primordio socrus difficultatem patienter ferre consueceter.

S E R V I T I A.

A Ministerio aut vasa seruitutis indicia sunt: vnde apud Plautū legas de insolentissimo adolescente, qui omnes pro solutis scopis habebat: Nisi mihi matulam dederitis, vos habebo pro matula. Inter enim vasa vilissimi vsus lotiaria sunt. Et tale aliquid apud Lucianū olfacies, *πὸ δὲ τῆς ἐπὶ μισθῷ σωόντων*, vbi potentiorum fastum tangit *ἐς ἀνὴρα* mingentium. Id vtcunq; in diuinis quoq; literis vasa pro seruitijs ponuntur, propterea quòd ea non nisi in ministerium aliquod comparantur. Hinc nonnulli quem psalmi LX locum ex Eucherio citauimus, Moab lebes spei meæ, simplicius intelligentes exponunt, Moabitæ ad seruitium meum sistendi sunt. Iam illud de Paulo vulgatissimum est, quem pro vase, verum eo precioso, Dominus noster Iesus Christus se professus est elegisse. Ita plurimū calathus hieroglyphicū est seruitutis, siue corbes, siue cophinus appelletur. Vnde illud de Iosippo ex Psal. citat Eucherius: Manus eius ad cophinum seruierunt. Nam & geruli dicuntur viri gestandis oneribus conductitij: & Venetijs passim foro plurimū cetario, olitorio & boario, qui operā hanc præstant, Cistæ nuncupatione accersuntur. Et quoniā cibum alibi referri ad animi partem ostendimus, panemq; esse doctrinæ symbolū, duodecim illæ fragmentorum corbes quæ de profusa Christi liberalitate superfuere, duodecim Apo-

Pierii Val. Modius.

stolorum doctrinam, vt idem Eucherius sentit, indicasse videntur, quæ ne perirent accuratissimè procuratum.

AMICITIÆ CONFIRMATIO.

POcula verò vicissim porrecta, inuitationesq; ad comptandū, amicitiae cōfirmationē esse, tam nostri temporis mos est, quàm antiquorū omniū institutum. Hinc apud Maronem Dido cū Hospitali Ioui libasset, mox Bitiæ dedit, inde alij proceres ad poculum inuitati. Sed nihil pigeat temporariæ hilaritatis ergò Virgilianum super hoc carmen repetisse:

*Hic Regina grauem gemmis auroq; poposcit,
Impleuitq; mero pateram, quam Belus & omnes
A Belo soliti, tum facta silentia tectis.
Iuppiter (hospitibus nam te dare iura loquuntur)
Hunc latum Tyrijsq; diem Troiaq; profectis
Esse velis, nostrosq; huius meminisse minores.
Adsit letitiæ Bacchus dator, & bona Iuno,
Et vos o cætum Tyrii celebrate fauentes,
Dixit, & in mensam laticum libauit honorem,
Primaq; libato summo tenuis attigit ore,
Tum Bitiæ dedit increpitans, ille impiger hausit
Spumantem pateram, & pleno se prouit auro.*

Post alij proceres.

In huiusmodi significatum trahunt Tantalii phialam, ex qua Brachmanæ philosophi prius bibere soliti essent, quàm somno indulgerēt, humore per se nunquā deficiente. Philostratus enim amicitiae confirmandæ causa eiusmodi computationem apud eos institutam autumat. Moris huius meminit diuus Hieronymus, in veteris Instrumenti liminari pagina, sed pro phiala fontē ponit, eodem omnino significato, quo super quidā Grammaticorū proceres diutissimè concertarūt. Mihi verò videtur fontem dixisse Hieronymus, ad vim illam vberē & inexhaustam ostendēdam, cū liquor ille veluti, ex perenni fonte manare quotidie videretur. De mystico autem eius liquoris significato in Roris pluuij commentario est abundè disputatum.

CONCORDIA.

AD amicitiae confirmandæ significatum signa etiam veterū numorum accedunt, in quibus frequentissimè pateram exporrigi videas: vt in Orbianæ numis, quorū inscriptio est, CONCORDIA AVGVSTORVM. Sedet ipsa Dea fella, patera per dexterā porrecta: læua duo copiæ cornua tenet. Hæc eadem sunt in numo Iuliæ Paulæ Aug. cum inscriptione, CONCORDIA. Sed in Sabinæ Augustæ numis, sigillum id quod fella sedet, læua innititur lanceæ, dextera pateram porrigit: inscriptio, CONCORDIA AVG.

CLEMENTIA.

HÆc eadem habentur in numo Antonini Augusti Pij, cuius inscriptio est CLEMENTIA AVG.

LIBERALITAS.

SVnt qui patinam expansam inter hæc Ægyptiorum cōmenta liberalitatis indicium esse dicant, quod ego nusquā apud veteres, quod meminerim, obseruauit: feliciter tamen excogitatum non negarim, habereq; cum calathosimilitudinem, de quo multa superius, vbi de modio differuimus.

V B E R T A S .

A Lij peluim & guttum eodem penè significato, vel etiam vbertatis significacione describunt: quæq; defunctorum cippis signa huiusmodi hinc inde passim apposita conspiciuntur, nimirum indicant iusta ritè atq; liberaliter persoluta, neq; esse vt manes quidpiam aliud à pietate nostra desiderēt. Speciem verò hanc antiquā esse ex plerisq; veterum monumentis asserimus, sed ex ea præcipuè sculptura, quæ mihi omnium in hoc genere pulcherrima visa est Romæ in Æsculapij pronao, vbi sepulchrum est, à frōte cuius prima patinam & guttū, & corymbos omnibus fructuū generibus, cum pediculis & folijs suis artificiosissimè laboratis suspensos videas, à capite verò speciosissimum candelabrum duabus lauris hinc inde adsitis, cum baccis & folijs suis subtili adedò arte factis, vt ad obtutum tremere & crepitū cicre videantur. In diuinis verò literis multa super calice proponuntur, quæ si omnia complecti velim, nullus vnquam erit operi finis: quare paucissimis contentus, satis habebo locum alijs intento digito demonstrasse. Argumentum enim hoc totum pertinet ad Theologos.

S V P P L I C I V M C A P I T A L E :

B R equentissimum est in diuinis literis poculum aut calicem pro capitali supplicio ponere, quod inter sanctiones suas Athenienses præcipuè susceperunt. Iudicijs enim capitalibus vel cicutæ succum, vel venenum aliud fontibus propinabant, vt ex Socrate & alijs manifestū est. Et Psal. X V, calix pro mortis cruciatu ponitur. Et Euāgelij eodem significato: Calicem quem ego bibo, vos ne potestis bibere: Et: Pater, si fieri potest, summoueatur à me calix iste. Apertissimè quoq; eo versu Psal. L X I I I, Quoniā calix in manu Domini vini meri mixtiōe plenus: vbi de pœnarum dispensatione sermo est, vt Græci Theologi disputāt: Dominus enim vno calice merum propinat, hoc est, amaritudinem suppliciorum. Amariora enim vino tum Catullo, tum alijs dicuntur, quæ meraciora sunt. Altero mistum, hoc est, aquam misericordiæ ad pœnarum temperamentū, quod subsequentiā statim verba declarant: Et effudit ex hoc in hoc. quamuis qui literam Hebraicam sequi se profitentur, longè aliter rem exposuerint. Illud autem, Calicem salutaris accipiam, Euthymius ita interpretat, vt dicat: Quoniā tot & tam magna sunt beneficia quæ Dominus in me contulit, vt nullo possim modo parem illi gratiam referre, ita me comparabo, vt si vsu veniat, animam propter amorem eius sim audacter effusus, quippe quouis martyrij cruciatu emoriturus. Hinc nulla tormentorū atrocitate territus clamat heros Rotatus meus, quē tu libenter adedò legebas:

Ne me effuse cruor, neu me terrete minaces

Mucrones, radiq; Mox,

Dum carnis grandio, dum sanguinis imber inundat,

ita precabatur:

Cape prima cruoris

Libamenta pater, viuo hoc me flumine ab omni

Labe, & ab incestu mortali perlue, vt inde

Hostia pura tuas feriar mactandus ad aras,

Non igitur temerè prius in tyrannum dixerat:

Ut libet hos artus lacera, suspende, trucida,

Et meus est hæc passus amor.

& huiusmodi alia.

Quanquam salutaris calicem & Chrysofostomus & pleriq; alijs aliter acceperunt, quod breuitatis causa prætereo.

Pierii Val. Cornu copiae.

S A P I E N T I A .

QVem verò tripodem aureū Græci Apollini dedicarunt, eiusq; capiti gestandum superimposuere, sapientiæ hieroglyphicū esse nemo dubitarit, qui norit historiā super eo traditam: extractū quippe tripodem aureum è mari sapientissimo adiudicatū Apollinis ipsius oraculo, cumq; mortales ad Socratē munus id detulissent, quod ei deberi publico omnium iudicio decretum esset, remisit is tripodem, & Apollini deberi, non cuiquam alteri respondit.

DE CORNV COPIAE.

Eliqua sunt in Onyce tuo Cornua copiae duo, de quorum significationibus disputare superfluū videatur, propterea quòd nihil his vel vniuerso vulgo notius, quia tamē antiquorū numūm commemoratio, quæ plurimum ad hoc negocium facit, non iniucunda futura est, hanc quoq; partem nihil grauati tractare aggrediemur.

LIBERALISSIMA BENIGNITAS.

Illud sanè & antiquum, & maximè celebratum est, in liberalissimæ benignitatis & largitionis effusissimæ signum Cornu copiae figurari, quod tum in fluminum, præsertim nauigabilium, tum in aliorum numinum manibus, vbi larga significanda sit opulentia, spectatur. Multa verò passim in numismatis eiusmodi cornua videas, nunc liberalitatis, nunc felicitatis, nunc concordiae, nunc pacis, nunc annonæ, nunc hilaritatis, nunc huius vel illius indicia commoditatis & boni, vt quicquid deniq; lætum aut opportunum humano generi sit, inde nobis afferri videatur. In numo enim Antonini Aug. Germ. simulacrum est læua cornu copiae tenens, dextera verò ventilabrum cereale, cuius inscriptio est, LIBERALITAS AVG. Eadem insignia cum eadem inscriptione habentur etiam in Hadriani numis aliquot. Quem vero L. Septimius Geta Cæsar cussit, sigillum habet cum caduceo in dextera, in læua verò Cornu copiae, cum inscriptione, FELICITATIS TEMPORVM. Duo verò cornua semicirculum facientia vasculis sursum versus erectis, iuxta verò mucronem inuicem colligata, habentur in Antonini Pij numis: inscriptio, FELICITAS. In alio eiusdem Antonini simulacrum est læua Cornu copiae gestans, dextera verò intenta face arma à pedibus strata incendit ac perdit, cum inscriptione, PAX ÆTERNA AVG. Sedenim & clarissimæ scemine non dissimili ferè argumento numismata meruere, veluti Iulia Paula, cuius numum in Patera citauimus, cum inscriptione, Concordiæ. Et Marcia Otacilla Seuera Aug. in numo pateram, & copiae cornua duo præfert, cum inscriptione, CONCORDIA AVGG. Eadem inscriptio in Orbianæ Aug. numo, de quo paulò antè. Sunt verò cornua hæc non aduersa, vt quæ in superiore Antonini numo pro felicitate posita sunt, sed inuicem coherentia.

HILARITAS.

Concordiã non immeritò sequitur hilaritas, quare venit in mentē mihi numus Faustinae, in quo sigillum est quod læua Cornu copiae, dextera thyrsus à solo ad caput vsq; frondibus & corollis ornatum tenet, vnde sumpta inscriptionis occasio, quæ huiusmodi est, HILARITAS. In alio quodã surculum palmarum videas à solo supra caput assurgentem, quem medium dextera Dea ipsa comprehendit, læua Cornu copiae gestat: inscriptio est, HILARITAS. Non temere

Amerè verò vbi pax æterna, ibi concordia: vbi concordia, ibidem hilaritas: ex his autem oritur felicitas, quam in Vespasiani numo caduceo insignem, & Cornu copix ornatam videas, cum inscriptione, FELICITAS PVBLICA. Caduceusq; idem, atq; idem Cornu copix in Traiani numo est, cum inscriptione, FELICITAS AVGVST. Horatius quoq; hilaritatem & felicitatem huiusmodi eo tempore vniuersæ Italiae scribit obtigisse, quo tempore rebus ab Agrippa cōtra Cantabros, à Claudio Nerone contra Armenios optimè gestis, eo loco crates Romana, vt ex voto omnia succederent: ideoq; vt ille ad Iccium ait,

Aurea fruges Italiae pleno diffudit copia cornu.

FORTVNA AMATORIA.

ERat olim Ægira, ea Achaicæ ciuitas est, Fortunæ idolum cum cornu copix; iuxta quam Amor alatus assidebat, indicio, vt Pausanias arbitratur, ea quoque quæ ad amorem pertinent, fortuna magis quàm pulchritudine secundari. Quòd verò diuitias fortunas appellant, neq; incongruè, neq; nouo inuento factum. Pausanias enim Bubalum ait omnium primum Fortunæ simulacrum Smyrneis effinxisse, in cuius capite polū statuerit, in altera ex manibus *ἡ δὲ ἀγαθήα κεκλιμένη κεραε*, quæ nunc vulgò diuitiarum cornua nuncupamus. De polo Pindarus, qui *τίχην φερεπόλοισ* appellauit. Huc facere videntur *καταχίγματα* illa, de quibus meminit Aristophanes, Pluto, quæ seruorum nouitiorum, cum primum domum ingrederentur, capitibus ante focum profundeabantur, dactyli quippe palmarum, numuli, legumina, carycæ, nuces, & huiusmodi bellaria conferuis omnibus impunè diripienda, quæ quidem in annuæ vbertatis omen fieri consueuerunt, vel vt ipsi frugi esse meminissent. Institutum mox idem ex Theopompo didicimus fuisse, boni auspicij causa, in sponsi caput.

POCVLA.

PRæbuerunt autem olim cornua poculorum vsum, cum nondum vasa excogitata essent, vt apud Nicandri interpretes legimus: indeq; *κερατα*, quod miscere est, à cornu deductum. Siue quòd potatores taurinum quiddam assequantur, quippe animos, ferocitatem, & pugnacitatem, neque dicto neque facto parcant, sed vt animalia quæ cornibus prædita sunt, ad feriendum sese paratiores ostendāt. Vnde Horatius dixit, ebrietatem ad prælia vel inermem trudere: eaq; de causa Bacchum taurinis cornibus insignitum aiunt. Atq; hoc illud est quòd conuiuas coronari mos fuit. Nam coronam à cornu fluxisse Commentario suo, & quæ plurima ad hanc rem faciunt, ostendimus. Apud Xenophontem tamen de Græcorum reditu plerisq; locis inuenias, eos non nisi corneis poculis acceptos, quòd apud Gentes innumeras cornua vasculorum vsum subministrarēt: quare Nicandri dictum ad historiam potius, quàm ad philosophiam referendū.

CLEMENS ANIMVS.

Vldere verò est Cornua illa copix nuncupata & vasa reliqua, variorum modò fructuum, modò arborum, modò herbarum plena. Quale igitur significatum habet id quod ex vase pullulat, tale aliquid insidere animo intelligendum: quippe si fructiferæ oleæ ramusculos inspicias, clementem animum interpretaris: si Palmam, inuictum, & victoriæ compotem: si Laurum, ab humilibus negocijs, caducisq; rebus alienum, cœlestiaq; & permanfurā semper attentantem.

Pierii Val. Cornu copiae.

ARTES DISCIPLINÆ QVE INANES.

Pari modo vasa sterilibus arboribus, & inutilibus fructibus oppleta, hieroglyphicè inanes artes, vanasq; disciplinas ostendunt. Per steriles enim & inutiles fructus in diuinis literis artes illę intelliguntur, interprete Philone, quæ cōtra veritatem iusticiamq; cōparantur. In quibus Medicinam in primis enumerat, vbi non ad sanitatē, sed ad lucrum comparata sit. Cui mox oratoriam adiungit, aduocatoriam scilicet illam & mercenariam, non ad iusticiam, sed ad decipiēdos fallacibus suasiunculis auditores intentam. Iis Dialecticam illam comitem adhibet, quę nihil ad mores, hoc est, ad veros animi fructus facit, vtpote quę nugarum tantum argutis & subtilitatibus gallinaceum lac ex illo suo copiae cornu propinare se polliceatur, cum tamen sit rerum omniū inanis, ollasq; tantum, vt Plutarchus de hōsdem ipsis ait, ostendet. Inuehitur & Origenes in hos ipsos, vbi eos piscibus squama pinnisq; carentibus similes esse dicit, hæsitareq; semper in luto, nec ad aquarum superficiem, aerisq; participatum vnquam attolli: esseq; hoc genus illud piscium profanum, quod à sacris omnino repellitur.

VERA FOECVNDITAS.

Cornu verò copię verum illud est, quod ab animo qui veram profiteatur agriculturam impletur. Ea verò est quę ab agro suo insipientiæ, intemperantiæ, iniquitatis ac formidinis arbōres exciderit, ac ab radice penitus extirparit: voluptatis insuper, cupiditatis, iræ, furoris, & venenorū aliorum plantas ad cœlum vsq; porrectas ita eradicarit, vt neq; pars, neq; vestigium earum vllum relinquatur, aut quicquam aliud quod occulta tacitaq; propagine prorepens aliquādo suppullulare contendat. Cuiusmodi verò sint arbōres quæ prauos indicent affectus, ostendit Horatius, cum de spinis pluribus exemptā vnā, nihil aut parum iuuare differit. Atq; alibi:

*Certemus (inquit) spinas animo ne ego fortius an tu
Euellas agro, & melior sit Horatius, an res.*

His inquā euulsis, earum mox loco suppullulent pangantūruē plantæ, quarum fructibus repletū cornu offeramus Deo, vt illud, Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, quem Deus numinis sui rore fecundarit, & ad optimam frugem iusserit peruenire, de nobis dici mereamur.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS
AD MAXIME REVERENDVM PATREM LVDOICVM
BECCADELLVM ARCHIEPISCOPVM RAGVSINVM, DE IIS
quæ per Papyrum, Fabam, Cicerem, Arundinem, Sinapim
significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

*Um ea plurimum de causa, honoratissime Pater, Venetijs, omni Bellunensium hor-
torum meorum amœnitate posthabita, substiterim, quod & tua, & aliquot aliorum
præstantium amicorum iucundissima consuetudine frui posse mihi pollicebar, acci-
dit vt (quod ætas iam plusquã septuagenaria sponte afferre solet) modo pedum, mo-
do stomachi imbecillitate laborare cœperim, vnde coactus sum me domi, tanquã intra caueam
continere, non ita tamen vt non omnis mea cogitatio ad vos tenderet, & qua ratione congressu
vestro frui possem, assidue cogitarem. Habebam autem ante oculos labores meos in Aegy-
ptiaca*

Atiaca disciplina nō iniucundam forsitā interpretationē, quam interamicos impartiebar, me e
 ga illos obseruantia futurum internunciū. Cumq̄ dies aliquot, quodnam ex his Commētarijs (id
 enim operi nomen) Beccadello tam præstanti viro mitterem, examinasset, visum deniq̄ est, Pa
 pyrum illi, Fabam, Cicerem, Arundinem, & Sinapim dedicare, quod ad eius frugalissimos mo
 res ex amussi facere viderentur. Necminer enim sermonū eorū, qui nobiscū Patavi olim cū
 infelicissimo illo adolescente, tam multum fletu, ad superos, Cosmo Gerio Phanensi, iam Præsule
 habiti fuerant, cū iuuenis ille non tam Græcarum Latinarumq̄ literarum eruditione dubio
 procul admirandus, quā sanctissimorū morum et pietatis in primis nostræ propugnator ac cerri
 mus, tam doctè, tam copiose differere cōsuerat. Nam cū de frugalitate sermo è re nata inter nos
 incidisset, egoq̄ Papyrū in exemplū ab Aegyptijs desumpsissem, per quam illi victus parsimoniā
 frugalitatemq̄ significare soliti essent: Atqui, Cosmus inquit, quā multa ea quoq̄ sunt in hanc
 sententiā tum nostrorū, tum exterorū ducum, Regum et Imperatorū responsa, factaq̄ scitè & sa
 pienter, quæ victus queant petulantia castigare: cuiusmodi est nostri illius, qui militibus frustra
 vinū peti respondit, quib. à vicina Nili ripa liceret aquari. Quem secutus Pescenius Niger, mili
 tibus vinū identidem efflagitantibus, respondit: Nilum habetis & vinum queritis? Idemq̄ tu
Bmultuantibus his qui à Sarracenis victi fuerāt, & dicentibus, Vinū nō accepimus, pugnare non
 possumus: Erubescite, inquit, illi qui nos vincunt, aquā tantū bibunt. Cumq̄ nos taciti eum liben
 ter auscultaremus, ardore ille iuuenili, honestissimaq̄ ambitione concitatus, prosecutus est. Quid
 autē Alexander Macedo? cū illi Regina Carum Ada, obsonia quādā exquisitissima, magnaq̄
 impensa, nec minori arte & diligentia cōdita misisset, quā sapienter eam illussit, quæ coquos
 etiā se missurā offerret, obsonia lautiora, & peritiores coquos habere se domi respondens, nocturnū
 quippe iter, quod prandiū pararet: matutinā frugalitatē, quæ cœnam instrueret. Unde philoso
 phi clarissimi dictū, nullum obsoniū fame melius. Apud Max. Tyrium legas Nithecū quendā
 ganeæ magistrū Sparta eiectū, quod illi labore potius, quā per condimentorū lenocinia edendi
 desiderium queritarēt. Illud præcipua memoria dignum, quod Cuesacto Aegyptiorū regi Bac
 choris filio accidisse memorant, qui licet & ipse inductis à Rege Meni delicijs & imbutus & edu
 catus esset, & fere enervatus, generosi tamen animi specimē præbuit, cū exercitū per Arabiæ
 solitudines duceret: deficiente cōmateu, coactus cibū despiciatissimū quēq̄ mendicare, humanæ
 necessitatis cōmoda locorū ubiq̄, satis opulenter suggeri perspexit, ac Regijs demum apparatus,
Cluxu & opulentia posthabitis, nullo vnquam exquisitori condimento ex eo vsus est, victu co
 tentus qui pro locorum natura suppeteret, parcissime peruixit, remq̄ sacris annalibus describē
 dam Thebis in templo non incuriose demandauit, vt reliqui ad frugalem hanc rectè viuendi nor
 mam exemplo subinuitati quietius degerēt. Huiusmodi frugalitatis Cyrus Rex etiam fuisse tradi
 tur, qui, vt apud Ammianū legitur, rogatus ab hospite quid nam ad prandiū sibi iuberet appa
 rari, Nihil, inquit, quā panē. Hic tamen tam parcus sibi, à Platone reprehenditur Legum III,
 quod non & Cambysem filiū in eadem parsimonia educandum curauerit: perinde ac Darium
 etiam appellat, qui se tantum defraudans, filiū negligenter educari permiserit. De Artaxerxe,
 cognomento Mnemone, memorabile illud cōstat, cuius direpto in fuga quadam cōmateu, cū
 aridis ficibus & horteaceo pane vesci coactus esset: Dq̄ boni, inquit cuiusmodi voluptatis hactē
 nus expers fui? Hæc, in quā, vt tu quoq̄ meminisse potes, Cosmus noster ex antiquorum historijs
 referebat, cū ego circa Aegyptiaca tantum insisterem, & quam ipsi sententiā ex rerum sua
 rum vsu sequerentur commemorarem. Declamaueram enim vt cibum illi per Papyri figurant
 significarent, cū præcis illis herbæ quæq̄ palustres, caules, & radices, quas gustu
 mites experti essent, victum largè subministrarent, sed
 omnium maximè Papyrus.

Pierii Val. Papyrus.

DE PAPHYRO, VICTVS

Eeritò quidem pro victu Papyrus poni solita est, tam ob cibi copiã, quàm etiam ob raram quandam eius herbe naturã. Licet enim fructus habeat infœcundos, radicem tamen eam fert, quę, præter quòd ignis gratia vellitur, summam tamen frequentissimamq; opem in cibaria præstat. Omnes quidem incolæ, & crudam, & assam manducant, & elixa etiam vtuntur, succo tantum deuorato, cum alioqui manducamentum expuant. Frugalissimis enim viris, & tenui cibo contentis, satis ad alimoniam succus ille facere videbatur.

PARVO CONTENTVS.

Cum itaq; tam larga Papyrus cibi commoda subministraret, inde factum vt quotiens hominem paruo contentum innuere vellent, simplici quippe naturaliq; cibo vtentem, quicq; in medio positorum, vt diceret Horatius, abstemius herbis viueret, illud dictarent:

Βίβλας ἡ καρπὸς ἐκ αἰτῆς μέγαν σάχλω.

hoc est, non esse vt grauiorem pleniorẽq; aristam disquirat is, cui papyri fructus victui necessaria suppeditare potest. Neq; enim Helisæus in præbendis epulis vilis habitus, quanquam oleribus syluestribus amicos exciperet. Inuenio traditum à Chæremone Stoico, quem Martialis, vt factionis suæ maximè contrarium, eludit eo epigrammate:

Quod nimium laudas Chæremone Stoice mortem,

Vis animum mirer, suspiciamq; tuum.

Hanc tibi virtutem fracta facit vrceus ansa,

Et tristis nullo qui tepet igne focus. & quę sequuntur calumniosa omnia.

Ægyptios olim omnibus negocijs curisq; reiectis, semper in templo perstitisse, rerumq; naturas, causasq; & rationes siderum contemplari assidue solitos, mulieribus nunquam se miscuisse, nunquam cognatos & propinquos, ne liberos quidem vidisse, ex eo tempore quo cœpissent diuino cultui famulari: carnibus item & vino semper abstinuisse, imò etiam hanc rarò vesci solitos, ne stomachum onerarent, quæ si quando comederent, tunsum pariter hyssopum sumebant, vt escam grauiorem illius calore decoquerent: oleum tantum in oleribus nouerant. Ecquid loquar, inquit Chæremone idem, de volatilibus, cum oum quoq; pro carnibus vitauerint, neq; non lac, quorum alterum carnes liquidas, alterum sanguinem esse dicebant, colore tantum mutato? Cubile eisdem ex folijs palmarum, quas *βίβλας* vocant, fuisse, assuetosq; bidui atq; etiam tridui inedia sustinere. Quare minimè mirum est in tanta victus parsimonia, eorum corpora, quod pleriq; autores tradunt, vel nullis odoribus delibuta, spontè auram suaueolentem emisisse, odoratasq; transeuntium umbras miram inspirasse fragrantiam. Quanquam & Alexandri Macedonis corpus suapte vi aromaticum quid oboluisse Theophrastus asseuerat: sed forsitan in Rege cura, quod in illis negligentia, præstabat. Quid verò Chæremone scripturus, si nostri generis eremitas per deserta Thebaidos, & montem Sinam inspexisset? Quid si vniuersa interdum collegia ad durissimam corporum macerationem spontanea etiam supplicia, flagra, labores addidisse cognouisset, nullumq; neq; nocte cruciatus alicuius vacuum tempus sibi permisisset? Sedenim multa Ægyptijs attribuuntur, quę nostrę pietatis proceres præstitere, præclaraq; illa patientiæ documenta, dissimulatis nostrorum nominibus, in re-

gionis

A gionis tantum, quam incolebant, laudem transtulerunt. Neque tamen Ægypti solum, de quibus Chæremon Stoicus tam multa differuit, herbis & arborum tantum fructibus victitarunt, verum & gentes reliquæ, ut Porphyrius attestatur, hoc cibi genere usæ sunt aliquandiu: primi quoque sacrificantes, non animalia, sed herbas floresque, deinde arbores sacrificarunt, atque aromatum suffitu operati sunt, cuiusmodi sunt thymiamata apud Orpheum. Qui verò primi animalibus vesci cœperunt, penuria frugum id facere coacti perhibentur, quare luculenter simul ac eruditè Ovidius:

*At vetus illa ætas cui fecimus aurea nomen,
Fœtibus arboreis, & quas humus educat herbis
Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.*

Quantum verò illa delectant, quæ tam eleganter Pythagoras apud eundem differit:

*Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora, sunt fruges, sunt deducuntia ramos
Pondere poma suo, tumidaque in vitibus vva:
Sunt herbae dulces, sunt quæ mitescere flamma
Colliriue queant: nec nobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentiâ florem.*

B & quæ plurima in hanc sententiã modulatur. Quin & Græcos illos veteres, tamquam proximè Deo genitos, optimos fuisse natura, Dicæarchus Peripateticus asseuerat, nullumque animal occidisse. Vetus autem Atheniensium cibus, ficus: Arcadum, glans: Indorum, calami: Carmanorum, palmæ: Meotiorum Sauromatumque, milium: Persarum, cardamum ac terminthus, ut obseruauit Ælianus. At Eusebius homines ferino ita victu prius alii solitos, rerum imperitiæ videt adscribere, vbi dicit: *ὁ δὲ ἰσὺ ἀρχῆς γλυκείας, τῆν ἀνθρώπων φαίν ἀνακτάτω, ἢ θηριῶν δὲ βίω κατεστῶτας ἀποράδω ἰσὺ τας νομῆς ἰσὺοίαι, ἢ προσφῶραδ τὸ τε βοτάνης πλὴν προσωισάτω, ὁ δὲ αὐτομάτως ἀπὸ τῆν δειδῶρας καρπῆς.* Homines quippe rerum principio genitos, aiunt parabili ferinoque victu pasci solitos, sparsimque in pascua prodisse, deque graminiibus quæ mitiora viderent, cibum sibi comparasse, atque etiã fructus qui spontè, nulla mortaliũ cura culti, nascerentur. Sedenim vtcumque senserit Eusebius, fuit tamen Theologorum veterum præceptum, animantium nullum sacrificandum, sed usque ad farinã & mel, terræque fructus atque flores. Nouit enim Deus (aiebant illi) virum pietatis veræ cultorem, etiã si minimũ quodque folium altaribus intulisset, atque ipsum, quantum quisque animo, nõ quantum manibus afferat, intueri. Quod verò ad carnes attinet, carum vsum Porphyrius libro de Abstinencia, dicit ad salubritatẽ minimè cõferre, sed ei potius impedimento esse, eo argumento, quod per quæ recuperatur bona valetudo, per eadem cõseruatur: eam si quando amiserimus, per victum tenuissimũ, & præfertim à carnibus alienũ, recipimus: per eundem igitur salubritas in incolumitate perseuerat sua. Sed ne tam multa quæ ille cõscripsit in hanc sententiã compilem, & Chryssippi Medeam repetã, ad nostra regrediendo, quæ apud pios domi nascuntur apponã, qui quidem ipsius Dei summi prouidentia simplicẽ victum, & natura ipsa proueniẽtẽ, reliquis cibis antelatum autumat, & perinde de bere nos idẽ approbare. Terra enim antequã Sol creatus esset, germinare iussa, cibum sobrietatis prius eduxit, quã reliquos, deliciarum atque luxuriæ, quibus quãuis humana improbitas sit nunc usque adeo dedita, ut iam vnusquisque supra etiã vires & censum, exquisitiores vberioresque epulas disquirat, ille tamẽ cibus diuino primũ effusus munere, sine saturo, sine semine productus, tam dulcis & gratus per

qui etiã Assertor noster præcepit Apostolis suis, ne calceamenta pedibus induceret: quod ita interpretatur Adamantius, vt ipsorũ pedes, qui ad annunciandã felicissimã vitã perpetuitatem properabant, omni carerent mortalitatis indicio. Nam & Moses cum exiret è terra Ægypto, calceamẽta ex mortuis pellibus induxerat, quibus veluti quadam mortalitate constrictus erat: cum verò cœpit per virtutem proficere, & ad montem Dei conscendere, ibiq; immortalibus ministrare mysterijs, tunc ei præcipiẽt vt lora calceamenti soluat, quia locus in quo cõsisteret, sanctus esset: hoc est, vt indicia mortalitatis, quę in pelliceis calceis designatur, abijceret. Quantũ verò ad papyracea Ægyptiorum calceamenta pertinet, nonnulli nihil aliud inde quæsitum autumant, quã puritatis argumentũ. Nam eadem de causa pietas nostra indumenta ex lino sacerdotibus imperauit, in quibus omnium ferẽ gentium et nationum consensus fuit: & eo vestis genere Apollonius Tyaneus semper vsus est, quoniam illa vestis purior & syncerior videretur, quã vestes ex lanarum aut vellerum pollutione contextæ. Papyrus autem non tantũ calceis conficiendis commoda, verũ & ad multa vtensilia vasorum aptissima: quĩ & ad nauigia texenda, velaq; & tegetes, nec non vestẽ stragulam, ad funes è libro cõficiendos: & nulla deniq; herba sit, quæ tot & tam varijs modis humano consulat vsui, & maiores pluresq; afferat utilitates.

DE FABA.

Aba Ægyptijs instar venerandi numinis fuit, tantãq; religionis, vt eam neq; sererent, neq; comederent, quĩ etiam aspicere vererentur: quod Theon Grammaticus apud Plutarchum Symposiacis enarrat, & alij pleriq; tradidẽre.

IMPROFANABILE NVMEN.

PER eam velo coopertam improfanabile numen intelligi volebant: quamuis Herodotus vulgi opinionem secutus, id ea de causa factitari solitum dicat, quòd impurum adeò legumẽ id existimarent, vt non tactu gustu ue tantũ, verũ etiam visu profanum haberetur.

FVNVS LVCTVS'VE.

NAM & apud Romanos faba inter funesta recensebat, neq; Diali fas erat eã tangere, neq; quidem nominare, putabantq; omnino ad mortuos pertinere: nam & lemuralibus iaciebatur laruis, & parẽtalibus adhibebatur sacrificijs: in flore enim eius luctus quẽdam inesse literę videntur, vt Festus Pompeius attestatur. & quod ad parentalia pertinet, fabacium epulum in funeralibus ad nostra vsq; tempora perseuerat. Sanẽ Varro ea de causa Flaminem ait ea non vesci, quòd in eius flore literæ illæ luctus indices inueniantur. Aliorum fuit opinio, mortuorũ animas in fabis habitare: inde Pythagoras cum percussores fugeret, & in aruum fabis consitum incidisset, quã tutus ei dabatur exitus, si se in eam segetem immisisset, ab inimicis potius trucidari, quã fabas animarum conceptacula conculcare maluit.

NEQVITIÆ FRÆNVN.

SUNT qui fabam eam velo coopertam nihil aliud sibi velle disputent, quã amouendas à manibus oculisq; nostris omnes nequitiaẽ causas, vt castiorem agamus vitam: eoq; spectare Pythagoricum præceptum, vt à fabulo abstinemus. quam sententiam Empedocles ita pronunciauit:

Δφλοι πως δφλοι κνάμω ἀπ' χήρας ἐλείθω.

Pierii Val. Faba.

Ah miseri à fabulo miseri seducite dextras.

Cyamon verò, vt inquit Gellius, multi fabam intelligi voluerunt, peritiores tamen pro testiculis accipiunt, quos ita opertè ac symbolicè Pythagoras appellarit, quia scilicet fabæ mollitudine sua, & ingenita quadam tumoris efficacia, humanæ genituræ vim suggerat, a quæ insuper facillimè sint corruptionis, & denicè testiculis ipsis forma quam simillima. Idcirco Empedoclem versu illo, non à fabulo edendo, sed à rei Veneræ proluuio voluisse homines auertere, quibus veluti animi ergastulis liberati, possimus ingenio expeditiorem nauare operam.

NEGOTIA PVBLICA DECLINANDA.

Sedenim Plutarchus cōmentario de Liberis instituendis, Aristotelē secutus, abstinendum ex hoc monet à tractandis rerū pub. muneribus, quod in creādis magistratibus fabæ calculorum vice vsui essent: quem morem pleræque ciuitates adhuc obtinent. Romani calculis vsi videntur, ijsque albis aut nigris, quorum niger in comitio funestū significabat, vt aliàs Romuli morti destinatus, sed non vsu obuēnit. Aristoteles hinc opinatus est ciuiles administrationes à Pythagora improbatas, vt ex eius libro de Fabis Laërtius obseruauit, vsque adeo omnes aliorum dictata sententiasque suis studijs accommodare cōtendunt. In Sudæ collectaneis, vbi prouerbiū est, neque fabas neque allium comedendum, fuisse morem apud antiquos legitur, vt in iudicijs fabas esitarēt, ne obdormiscerent: id hodie Romæ ludis testaceis ad morę tædium leniendum, in lupinos aqua maceratos, vilique per gradus omnes à solis ludæis institoribus venditatos, conuersum est. Quod verò allium admiscere adagio, notum est & alia & cape cibum esse militarem, diciturque nos admonitos, si tranquillam agere vitam velimus, neque bellica neque ciuilia negotia attingenda.

CASTIMONIA.

Idem tamen Plutarchus dictū Problematibus aliter quæ in educatione puerorum exponit: facere enim ad castimoniā leguminū abstinentiā docet, quod eos qui sanctè & immaculatè viuere curant, pura & tenuia corpora habere oporteat, legumina verò maximè vires corporis corroborant. Vnde institutum vt Carnę deę, quam vitalibus humanis præesse veteres confinxerunt, pulte fabacia & larido sacrificaretur, quod eo ciborū genere vires corporis egregiè roborētur. Cōstatque calendæ lunias ea de causa Fabarias vulgò vocitatas, quod sacrū institutū est à Junio Bruto, à quo etiā mensi nomen. Eadem præterea tum ob ventositatē, tum ob plenioris cuiusdā nutrimenti redundantiam, plurima itidem purgatione indiget, atque ita Venerē ciere perhibet. Atqui iubet Plato sic ad somnū proficisci corporibus affectis, vt nihil sit quod errorē animis perturbationemque afferat. Didymus Amphiarau ait primū omnium fabis abstinuisse, quod is vaticinio per somnium vteret: impediunt enim aut obturbant fabæ somnia: ex quo etiā Pythagoricis interdictū putat, ait Cicero primo de Diuinatione, ne faba vescerentur, quæ res habet inflationē magnā, ac perinde cibus is tranquillitati mentis vera quærentis omnino cōtrarius est. Idem Didymus ait, fabas corda eorum qui eis vescantur hebetare: sed ea primū de causa prohibitas à Pythagora suspicatur, quod lugubres illæ literæ in earū floribus obseruentur, de quibus supra dictū. Quantū verò ad Ægyptios pertinet, deuitabant illi ea omnia quæ animā corpori pertinacius affigere possent, neue sensu voluptateque inualescentibus eam profundius in corpus immergeret, vt Porphyrius attestat: idque operā dabant impensissimā, vt non vitiorū tantū effectus, verū & affectus ipsos radicatus extirparēt. Hac eadem de cau-

A causa D. Ioannes Nazaræus locustis tantum & agresti melle toto vitæ tempore nutritus, eo simplici tenuiq; cibo contentus, ne corpus ipsius crassiorib. pulmentis pinguefieret, & exquisitarum dapum copia grauaretur. Huiusmodi quippe naturæ corpora nostra sunt, vt escis superfluis graua reddantur, cumq; ita corpus aggrauatū fuerit, animā quoq; ipsam, quæ per totū diffusa corpus, eius tentatur motibus, identidem onerari seignioremq; fieri necesse est. Nanq; vt Sammonicus poëta dicitare solitus, à comestationū cruditate vitiato stomacho re-ctos à crebro sensus auerti manifestū est. Est & Plotini sententia, qui ventri penitus obediunt, periculum esse ne senticescāt. Sed vnde nam verius sententiā huiusmodi cōquiramus, quā à diuinis literis, vbi de crassitudine animæ tam multa traduntur? Illa nimirū à Deo verba emanarūt: Nō permanebit spīritus meus in hominibus istis, quia caro sunt. Porro anima quæ peccat, crassior efficitur, cōtrā verò virtute attenuari, graciliorq; reddi fertur, virtus siquidem quicquid in ea corporeū est, abstergit & perimit, illaq; sublata ita facce, velut igne examinata purior efficitur. Quare Protogenis pictoris cōtinentiam nunquā satis laudaueris, qui in Ialysso pingendo parcè adeo & duriter vitam duxit, vt non nisi lupinis frigida maceratis victitaret, qui simul famem sustinerent & sitim, neq; sensus nimia dulcedine obstruerent. Dignus ille quidem propter quem Demetrius Rex Ialysum ciuitatem, cum ab ea parte sola posset Rhodon capere, ne tabulas cremaret, non incenderit, dumq; picture parcat, victorie occasionem amiserit. Inuenies apud nostræ pietatis proceres, & fabas, & legumina reliqua tantū aqua macerata, in continentioris vitæ vsum sumpta. Extat Eutychni Pontificis ad Beticos epistola, vbi legas, fabas tantum, & vuas, & quædam huiuscemodi ab Apostolis instituta, super altare offerri solitas.

DE CICERE.

Equè illud est contra hieroglyphicam legem, si quis vel legumen, vel fructum aliquem nomini suo cōsonum, pro nomine ipso vsurparit, lentem quippe pro Lentulō, fabam pro Fabio.

CICERO.

C Fecit enim idem Cicero, qui cum poculum argenteū Dis esset dicaturus, pre-nomen ac nomē literis signauit: sed pro Ciceronis, ciceris figurā insculpsit, nihil veritus quod iam id cognomen verterat in cauillum, ad grauem vsq; amicorum exostulationē monentiū, vt ad ludibriū euitandū aliud sibi cognomē adscisceret, quod nunquā impetrare potuerūt. Cur enim ipse leguminis honorati, maximeq; vttilis nuncupationē abhorreret, quod honestissimis familijs olim esset summa cum laude datum, vt quisq; scilicet aliquod optimè genus sereret: ita Piso, Lentulus, Fabius vocabatur.

INCOLUMITAS.

S Vnt qui per ciceris imaginem rerum indicent perennitatē, siquidē ciceri tantum nullæ bestiolæ in horreis innascuntur. quin etiā ad olerū incolumitatē excogitatū sit cicerem vnā seri, propterea quod erucas cum arceri experimento compertum est.

ARIES.

A Figuræ verò similitudine pro arietino capite ponitur, cui ferè nihil similis videas, siue eius pecoris rictum, siue tortuosam in eo cornuum reciproca-tionem cōtemplere: vnde optimo eius generi nomen etiam arietino, vt Pinius tradit, idq; religio peruigilio solita est adhibere.

Pierii Val. Arundo.

MVNIFICENTIA.

D

INuenies & inter Romanæ munificentiae partis cicerum largitionem ab Aedilibus populo erogatam, cuius rei mentionem apud Ciceronem inuenias, vbi Quaestores magnificentius facere potuisse dicit, si quantum in cicere expensum est, in alijs, quæ rempublicam adiuuarent, insumptum esset. Vnde Horatius de largitionibus ambitiosus:

*In cicere atq; faba bona tu perdasq; lupinis,
Lætus vt in circo spatiere, aut aeneus vt stes
Nudus agris, nudus nummis insane paternis.*

Quanquam rem omnem alij referunt ad suffragia, quæ per legumina ferrentur. In Florentina ciuitate, vtpote antiquissima Romanorū colonia, vtrunq; obseruauit, fabis quippe ferri suffragia, & festo D. Præcursoris die, qui apud eos maximè omnium sanctus atq; venerabilis est, ciceres à popularibus in siliquis suis publicè tota vrbe perfunduntur, vt omnibus esitare volentibus vsui sint.

DE ARVNDINE.

E

AD papyrū addere libuit arundinem, propterea quòd maximè cum ea originis habet similitudinē: vtraq; cū palustris est, terrenoq; gaudet plurimū limoso, multasq; & varias afferūt mortalibus vtiuitates.

LITERÆ.

SVnt verò plures arundinis species, ac perinde diuersa significata: sed quemadmodum iuncus literas significabat, propterea quòd apud Ægyptios eo vterentur in scribendo, ita calamorum fasciculus, quibus nos vtimur, eadem ratione literas indicat: vt apud Persium,

Inq; manus chartæ nodosaq; venit arundo.

SAGITTÆ.

ALij calami sunt longioribus internodijs, leuore, proceritate, rectitudine, & soliditate præstantes: per hos sagittas innui, ob vsum, quem his cōficiendis præbent, poetarum ferè omnium testimonijs comprobatur.

F

RESIPISCENS.

QVoniã verò ex latioribus arundinibus fistulæ plurimū fieri consuerūt, cicutis aliquot cera compactis, Ægyptij sacerdotes fistulæ cōditione cōsiderata, per eam hominē mente olim captū, postmodū tamen & mentē & rationem adeptum, quiq; vitæ suæ modum imposuisset, significabant: inanis enim arundo mētis identidem vanitatem indicat, verū vbi iuncta spirituq; animata concentū harmonicis numeris reddere ceperit, rationis se quodammodo participem effectā ostendit. Ad hæc, tanta illi vis, vt furibundum hominē composita modulatione possit in meliorem sedatioremq; mentem restituere, cuius exemplum rei à Pythagora editum in omniū iam ore versatur: neq; alia de causa Mercurio adsculpebatur, quem etiam harmoniæ inuentorē fuisse tradunt, nisi quòd proprium est caduceatoris munus, in diuersum abeuntes animos, atq; dissonas voluntates, ad concordiam & concentum reuocare.

FRAGILITAS.

ALioqui arūdo humanę fragilitatis indicium habebat. Hinc illud apud Esaiã, Arundinē quassatam nō confringes, quã sententiã acutissimus Scotus ita dilu-

dilucidat, vt ex eo debere nos miseratione prosequi peccatores admoneat. Interdum & auxilium infirmū. Esaias: Quid confidis in baculo isto arundineo Ægyptio? cui si quis incubuerit, conuassabitur, & perforabit manum eius.

CALAMITAS.

AB eiusdem calamitatis significato illud etiam deducitur, vt per diffractas prostratasq; arundines, ærumnæ, damna, iacturæ, & quæ miseris mortalibus accidunt mala significentur, vocabulo inde etiam apud Latinos facto, vt huiusmodi incommoda calamitates appellentur.

INANITAS.

Vulgatissimum verò illud est, per arundinem inane aliquid significare: cuius rei causa magis re ipsa patet, quàm verbis explicare necesse sit. Illud minime prætereundum, quòd arundo in Assertoris nostri pro Rege salutati manū tradita, mysteriū fuit vani fragilisq; sceptri, super quod Gentes omnes prius innitebantur, de quo Esaias *XXVI* Ezech. *XXIX*. Regum *IIII*, 18, Cōfidebamus enim in arundinea virga, vel Ægypti, vel Babylonis, vel cuiuscūq; alterius principatus, qui Deo contraria sentiret. Eum igitur calamum Iesus de manibus nostris accepit, vt de illo triumphās, pro vano & inani, infirmo fragiliq; bacillo, validissimū firmissimumq; nobis sceptrum compararet. Idem Assertor noster ad inanitatem huiusmodi respexit, vbi dixit: Nunquid spectatū exiūistis arundinem vento agitatum? Psalmo *LXVIII* legas: Extimula feras ex arundineto: feras aiunt interpretes, leones intelligendum, propterea quòd apud Iobem legitur, sub omni arbore dormire leonem, iuxta quā densent arundineta: esseq; leones illos rugientes, hoc est, demones, qui cubile sibi sternūt in arundineto: quippe inter eos homines dæmonem habitare, qui leues inanesq; sint, atq; etiam steriles, quos scilicet in petra firmare nequeas, vtpote qui vento vel leuissimo expositi, cōtinuò huc & illuc agitentur dissipenturq;. Deq; eadem instabilitate dictū Psalmo altero supra *LXXX*, Vt arundinem vento expositam.

MENSURA.

IN numo argenteo C. Mamilij, ab vna facie Mercurius cū pileo & caduceo, ab altera Mamilius ipse cū arundine & cane, qui à pedibus illi allatrat. Supra canem literę, *LI. MEAN*. quæ omnia magistratum eius indicant, qui limitibus metandis præfectus fuerit. Arundo enim propter internodia, quæ modò pedū, modò palmorum speciem præ se quandam refert, mensuræ signum habetur. Canis fidei, quam præstare debet is, qui eiusmodi negotio præficiatur. Et à tergo Mercurius concordiam ostendit, quæ ex ipsa limitatione subsequi debeat. De arundine id insuper animaduertendū est, in hanc vsq; diem aliquot Italiæ locis vsitatissimam mensuram pedum circiter senum vulgò Cannam vocitari. Id etiam animaduertas in literis numo impressis, *MEAN*. vbi figura *A* Græcę literæ, pro *TA* posita est.

SURDITAS.

SVnt qui surditatem ostendi velint per arundinis panniculam illam densam, oblongam, teretem, grauem, villo vti sericeo præditam, ac arctissimè cōstipatam: eius enim flos, siue potius floccus, si aurē intrauerit, exurdat: ideoq; plerisq; locis surdones vocitantur. Lanugines eas Latini pollulas appellant, ex quibus strata fieri consueuerunt, sed quæ nihilo secius auribus noceant.

Pierii Val. Sinapi.

DE SINAPI.

Ed iam quid sibi Sinapis velit, inspiciamus: quanquã, vt verũ fatear, eram partem hanc prætermisurus, quasi superfluum: quia postquã super Sinapi ea collegerã quæ nostra præstare poterat imbecillitas, venit in mentẽ mihi videre, si quid Theologi nostri, præter, quos sequimur, Græcos, ea super philosophati essent, cum ecce primo atq; secundo statim sermone, qui Ambrosio attribuunt, comperi, & copiose & eruditè, vtile salu tiferumq; ex sinapi condimentũ esse confectũ: quod quidem siue Ambrosij sit, siue cuiusquã alterius, dubitare cœpi meum hoc, extãte illo, & fatuũ & insipidũ fortè omnibus appariturũ. Postea cum me collegissem, & alia me condiendi ratione vsũ animaduertissem, multasq; in domo Domini mansiones esse recordarer, & nullius generis vasa in ea esse, quæ non alicui apta vsui essent, resumpsi animũ, porrigente mihi manũ Origene, & pudenter, vt decebat, viridia hæc ingressus, alia quædam super Sinapi, que Papyro tuo, clarissime Beccadelle, subiungeres, tanquam spicilegus in vnum eundemq; manipulum congesta colligauit. Sed illud præmonebo, sinapin ab Ægyptijs positam me nõ inuenisse. Sacras verò nostrorum literas, Græcorumq; veterum monumenta habere multa, que nostra ex eo locupletare possunt hieroglyphica. Quare non temerè fecisse visus fuero, si huius quoq; graminis significationes explicuero.

FOECUNDITAS.

PRæcipuum autẽ eius est significatũ, vt ex tenui admodũ principio lætissimæ sit feracitatis indicium. Vnde illud Assertoris nostri dictum, Si quis habeat fidem quantum est sinapis granum vnum, iussu illius montes transferri, eaq; omnia fieri, quæ nullius conatu imaginationeue effici posse videantur. Exiguũ est enim sinapis semen, & pusillo illud corpore scribit Athenæus: id tamẽ fecundæ terræ demandatum, quam diligens & laboriosus agricola poliuerit, omnium olerum maximum euadit, demumq; abit in arborem vel volucris sustinendis idoneam. Talis quippe fecunditas rerum ex antiquæ Theologiæ nostræ lectione feracissimè prouenit, cuius quidem semina primo aspectu pusilla admodum videntur, verũ vbi à perito agricola sata fuerint, in immensum coalescunt: augenturq; in arborem, in ramos, & in virgulta vndequaq; prorumpentia, in quibus aues cœli congregentur, vt in sacris habetur institutionibus. Aues igitur, hoc est, disputatores, quod interpretatur Adamantius, quippe Rhetores, qui velut aues cœli leuibus pennis, verborum duntaxat elegantium nitore freti, disciplinarum excelsa prius sectari, & ardua quæq; appetere videbantur. Pennata enim Homero verba. Et per bracteatas argento columbæ pennas, sermones Dei Theologi aiunt intelligendos. Huiusmodi igitur Rhetorum alites, simulac nostram in sinapin inciderint, ipsis deniq; rationibus, & rei ipsius veritate allectæ, non ingrati sibi sedem in ea delegerunt. Ex cuius quidem ramis nõ admodum delicatè frondescentibus, vi tamen sua consistentibus, nullus fortè loquendi decor, sed optimæ vitæ tantũ ratio, quæ solã sit appetenda, decerpit. Quanquam Hesychius aues loco hoc Euangelico accipi contendit pro hominibus contemplationi deditis, qui si terrena aliqua tractare necesse habuerint, hoc est, si super sinapis ramo quiescere contigerit, paulò post tamen volatu repetito, non ignauiter in sublime tollantur.

INTELLECTVS EFFICACIA.

Indicat verò semen ipsum (vt nos quoq; de puteo nostro aliquid hauriamus) magnam altissimi intellectus efficaciam, quæ sub exili ac propem odum contēptibili femine lectionis, vt multi putant, etiam fatuæ, delitescerat. Nam simulac semen id ori ingestum est, ac mandi cœptū, acutissimi vi saporis os omne incendit, omnemq; reliquorū ciborū fatuitatem temperat, condimentumq; omne, cui admixtū fuerit, mirificè cōmendat, cōmanducatum pituitā capitis purgat, perq; os egerit. Sic sacra lectio grauedinē intellectus emendat, abstergitq; vt purificatus per os, quippe per doctorū verba, diuina possit mysteria degustare. Nā, vt ait Horatius,

Nemo adeò ferus est, vt non mirēscere possit,

Si modo cultura patientem commodet aurem.

Sed quid indigemus Horatio? cum Dominus noster dicat, Scrutamini Scripturas: quas ne fastidiamus, vtpote quæ nonnullis gustu asperiores videantur (fuerunt enim qui dicerent, Durus est hic sermo) sinapis huius condimentū efficiet. At lachrymas ciet, quod illi obijcit Poeta quidam, dicens:

Seq; laceffenti sletum factura sinapis.

Sed ô dulces lacrymas, nulla falsuginis amaritudine vitiatas. Ô amcenissimā lachrymarum vallem, ô iucundas, ô amabiles, ô semper appetendas lachrymas, si quis ita sit felix, vt lectulū vbiq; suum lachrymis irroret, eas instar panis ducat, & ad surrectæ Crucis cōspectum, confixiq; in ea Seruatoris nostri lachrymulā saltem vnā aliquam expresserit, quam videat Dominus erumpentem. Quid verò si vberiores fuerint, & donec omnis totius corporis inarescat humor, emanare nō desināt? Quicunq; enim ita seminarit in lachrymis, letissimā frugē postmodum est in exultatione demessurus. At inde nomen sinapis habet, quod olfactu luminibus officiat. Nam etymon illi *πῖπῆ δὲ οἰνωδὺν καὶ ὀππῆς*, vt medicorum tradit disciplina. Vnde acrem, & incōmodam eius naturā incessit Græcus Athenæus. Fac olus id infestū oculis, & perniciosum: nostrū, quod ex agro Domini colligimus, cor in primis exhilarat, cerebrū illustrat, oculos aperit, vt videāt sicut Agar fontē aquæ viuæ: paulatim lenit, & ad ambrosij vereq; cœlestis cibi gustū reddit idoneū: faucium asperitatem emollit, vt nullius vnquā vuæ afficiatur incōmodo. Prodest etiam sine ficu adhibitū auribus, vt illæ angelicæ etiam fiant harmoniæ capaces. Alopecias emendat, omnemq; pruritū extinguit, vt nullo prorsus vitio contaminatū corpus offerre Deo properemus. Contra lepras inungitur. Quid enim aliud lepra in sacris monumentis, quā vitiorū sordes, malæq; consuetudinis contagiones?

FIRMITAS DOCTRINÆ.

Quid autem illud, quòd semel fatum difficulter extirpari potest? Nam semina simulac decidēre, haud ita multò pōst & virent, & feracissimè pullulant: vnde doctrinæ stabilitatem, & propagationē ex eo possumus interpretari. Nā qui semel nostræ huius sinapis suauitatem gustare cœperit, ab ea nunquam amplius, tanquam Vlysis comites à loto, auelli poterit. Pullulabit in corde quotidie caulis amcenissimus, totaq; spiritus conceptacula seminibus his confarciuntur, neq; hunc proculcabit lupus, aut vrsus, aut rugiens leo: non effrænis equus, non taurus ferox, non dolosa vulpes in pabulum absument: non frigus aduret, non æstus desiccabit, non aratrū deniq; contundet: virebit in dies magis, & ad

procellas & conculcationes omnium tanquam insuperabile

crocum lætius proueniet.

Pierii Val. Sinapi.

EXPERGEFACTIO.

AD hæc sinapis expergefactum ac minimè somno grauatum significat intellectum: siquidem terrestris illa contra lethargos, de raso prius capite, illinitur. Noster hic sinapismus de raso circumcisoq; cordi cōtra huiusmodi morbū admouetur. Quid enim aliud lethargus est, nisi somnus inexpugnabilis? Atqui quotidie vt vigilemus, vt Deo preces allegemus, suauis huius nostri pungimur acrimonia. Gustu eius scimus quando hora est de somno surgere, ne grauati eo, longæ scilicet desidiæ indormientes, obtorpeamus ignauiter. Non galli cantu, non æris tinnuli strepitu, non vllius ortu sideris indigemus, vt mane, sed planè mane excitati corpus strato corripimus, atq; tūc, & in dies, septies laudes Deo concinamus.

SVBLIMIVM APPETITOR.

Quid verò quòd per sinapis ramusculum, quem quis ore decerpat, mētem & cogitationem in sublime sese attollentem accipimus? propter præsentaneam excitandi virtutem, quam in eo semine Pythagoras maximè omnium admirabatur, qui vix illius terrestris folia degustauerat, præcipuo tamen vnum illud amore prosequeretur, quòd vim eius in sublime ferri conspiciebat, perinde ac si in cælū niteretur, cum per nares in cerebrū penetraret, omniaq; hinc purgatoria, & ad visum mentis vegetiora fieri asseueraret. Maximè itaq; studendū, vt cibos omnes oleris huius intinguamus pulmentario, cum præsertim modico eius in ollā iniecto, legumina omnia, vt Democritus ait, facillimè decoquantur. Agitè igitur, agitè ferculis omnibus, tam æstate quàm hyeme, tam mane quàm velperi, vel grana, vel succum eius admisceamus. Vtuntur hoc libenter probi omnes, hoc Pōtificijs cœnis adhibuit assiduè Clemens VII. Nulla enim vnquam vel publica vel priuata cœna est ab eo instituta, quin nostræ huius sinapis agricolæ politoresq; plenis adstarent calathiscis: iucundumq; inter eos certamen oriretur, quis eorum id melius vel ferere, vel condire didicisset. Idem nobis faciendum, vt noster exemplum nobis Pontifex dedit, vt ita nos neq; fames occupet, neq; sitis etiam molestat: supra enim nectar, supra omnem, quod aiūt, ambrosiam cibus hic, & melle & fauo suauior, mortalibus ad vitam est omnibus profuturus.

FRANCISCO FANTONO BIDIZOIENSI, F

MEDICO SALODIANO, DE IIS QUÆ PER CÆPE ET HORTENSIA QUÆDAM ALIA SIGNIFICANTUR

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS,
PIERIVS VALERIANVS.

Quantum risurus sis, Fantone doctissime, super apophoreto nostro, non sum nescius quippe qui odoratissima suauissimaq; citria, Salodiana scilicet, quibus nusquam preciosiora nascuntur, à te dono acceperim: ego contra Cæpe, alliumq;, tam olida, tam insuauia tibi & Medico Salodiano redonare cogitarim, reliquorumq; olerum corbes, quorum tu istic vel hortos integros vno esse comparare possis. Sed quid facias? non eadem sunt omnibus ingenia. Attamen si quanti hæc, qualiacunq; sint, mihi steterint noueris, forte non ita vilia esse dona æstimabis. Non enim cælo nostro hæc nascuntur, sed ex Aegypto intima hucusq; magno portorio trāsferuntur. Neq; sperandum vt hic sata his similia renascantur, quia talia sunt, vt in alieno solo semina corrumpantur, vel omnino degenerent. Dices: At

malo

A malo ego nostratia, saporis quorum & cognouimus, & quibus apta condimentis sint, toties experti sumus. Sed vide ne fallaris, priusquam nostrorum experimentū faciās. Memineris Aegyptios olim & doctrina, & ingenio plurimū claruisse, neq; temerè ex tota Græcia viros summos doctrinae nomine ad eos transmeasse, cum tamen ij caepe tanti facerent, vt id numinis loco coluerint: quod à tam celebri natione factum nos minimè ridiculum existimare debeamus. Utcunq; autē, ne hīc totam Commentarij rationem alieno loco explicandam suscipiā, ex ipso omnia loco suo videnda tibi proposui, quorū multa licet antiquitate iā obsoleuerint, solent tamen vel eruditis aliquam afferre delectationem, quæ veteres quomodocunq; tradiderint, propterea quòd exquisitoribus inuientis magis ex comparatione gaudere consueuerimus.

C A E P E.

Lera igitur & sagminea quædam collecturus, ordiar à Cæpe, propterea, quòd inter herbarum, bulborum, caudicum, furculorumq; genera memoriam sibi primam caepe apud Aegyptios vendicauit: quin etiam inter hortensia eorum numina principatum prorsus obtinuit.

L V N A.

EA enim tota lunaris est: cumq; nullum apud nationem eā numen vesaniore cultu habitum fuerit quàm Luna ipsa, in vnus Lunæ honorem caepe coluerunt. Nam vt taceam quòd ea dissecta multiplicem Lunæ ipsius effigiē, & quas Græci *Φάσγος* nuncupant, omnes ostentat, siue ea curuata in cornua, siue aqua portione diuisa, siue protuberet, siue quotidiana facie varia sinuet, nunc immensa sit orbe pleno, ac repentè nulla. Habet autem caepe hoc peculiare, quod Plutarchus quarto in Hesiodum Cōmentario tradit, vt reuiescat & cōgerminet decedente paulatimq; deficiente Luna, contrà autem inarescat, adolescente, quasi ipsa pro alimento corpus exponat suum. Quamuis rem lōgè aliter acceperint Pelusiota, qui caepe profanum adedò existimarint, vt cibum eius pollutū esse crediderint, ideoq; mensis inferri vetuerint, propterea quòd solum olerū omniū contra Lunæ aucta atq; damna vices minuendi & augendi habeat cōtrarias. Quòd verò cibus tam acris tamq; vehemens in mensarū etiam delicias venerit, Socrates apud Xenophontē Philosophorū symposio, bellatorū vires acriter eam excitare dicit, & eius esu vino cōmendationem augeri, ibidem legas. Laudat eas etiā quisquis ille est Apitius, quòd ad omnia cōdimenta optima sit & idonea. Quamquā Morus ille Florentinus, cognomento Nobilis, parasitorum omnium, quot sunt, quotq; fuerunt, festiuissimus, cum capas Pontificis Leonis X cœnis auidius appeti, trucidariq; indignissimè ferret, aspera declamatione cōtra oleris eiusmodi esitationē inuechi solitus est, impios, impuros, intestabiles eos omnes dicitare atq; reprehēdere, qui humanū corpus tam puro clementorū cādore munditiaq; compactū ab optimo maximo numine, dignitate, facieq; sibi perq; simili fabrefactū, quod idē ipse rerū opifex spiritu afflasset suo, flāmeisq; stellarū scintillis animasset, isti per spurcissimū cœparū allijue cibū, maleolenti & vsque adedò fetido putore cōtaminare, fœce tam fordida, tam profana polluere, ipsius demū sanctioris animalis animā reddere dijs hominibusq; abominabilē cōniterent.

P R O F A N V M.

Sed vt ad Aegyptiaca nostra reuertamur, alia insuper afferē causa, cur profanū hoc apud aliquos olus haberet: sed ea fabulosa, atq; ex vulgo sumpta, forsitā à calūniatorib. in eius gentis irrisionem excogitata. Aiūt em̄ cœpis ideo nō vesci

Pierii Val. Allium, & Rapum.

Ægyptios, quia Dictys Ifidis alūnus, dū has in Nili ripa enatas auellere conare. ^D tur, in amnem decidisset, extinctusq; hac inde sit memoria coli cœptus, vt olus id, quasi necis patratae causa, profanum haberetur. Alij rem in religionē conuertēre, quòd numen vltione ea sese improfanabile esse commonstrarūt.

L A C H R Y M Æ.

ID non omiserim, apud quosdam cæpe lachrymarum hieroglyphicum fuisse, ^E caq; de causa imperatum esse à Biante philosopho Alyatti Regi eum ad amicitia suę fructum amicè beneuoleq; accersenti, vt cæpe vesceretur. Ita enim tetricū eius philosophi dictū ferunt: ἐπὶ ἀλυσίῃ κελδύω κρόμμυα ἐσθίει. Nam quòd cæpe oculos acriter mordeāt, lachrymasq; vel sola cōtrectatione cieāt, omnibus exploratum: apteq; Columella lachrymosam eam vocat. Iam & Dionysius apud Aristophanem interrogatus, cur ita fleret, cæpo olfacere se respōdit, & ea de causa κρόμμυος Græcis dicitur, ὅτι κόρας μύη τῆν ἐσθίοντων, quòd comedentes iubcat oculorum pupillas occludere. Dantur verò remedio contra caliginē oculorum, quòd eam vel olfactu purgent.

PER INIMICITIAS ILLUSTRATVS.

SI quis verò velit quempiam indicare, qui ex inimicorū obtrectationibus & ^E iniurijs creuerit, longeq; illustrior atq; potētior euaserit, quo aduersaria magis vis in eum incubuerit, pro hieroglyphico surculum rosæ flore præditum, emergentem è cæpe figurabit. Experimento siquidem comprobatū est, rosas violasq; iuxta cæpe vel allium satas, fragrantiores fieri: ita vnus fœtorē ad alterius beneuolentiā conferre. Tangit rem Plutarchus, vbi ea recenset cōmoda & vtilitates, quas consequi possumus ex susceptis inimicitijs: fieri quippe nos vigilantiores ad vitia declinanda, & ad virtutē capeffendam ardentiores, atq; in his omnibus maiori conatu laborare, vt quæ veram gloriam paritura sint omni studio sollicitudinēq; complectamur.

A L L I V M

M I L I T I A.

^F Num tantum ex allio hieroglyphicum inueni, vt per id militiam intelligamus, propterea quòd & allium & cæpe cibum esse militarem constat. Atq; hinc prouerbium apud Sudam, neq; alliū, neq; fabas esitandas, ijs qui tranquillum sibi vitę statum proposuere: per summotum allium, bellica negocia dimittenda: per fabas, ciuilia non attingenda, quæ latius in Fabę Cōmentario explicuimus. Sed quod ad militarem cibum attinet, Aristophanes, Equitibus, milites memorat, qui cōemptis allijs & capis naues incendissent. Et chorus iam antea Alantopolam incitans dixerat, Vt inalliatus strenuè magis pugnes. Neq; rem tantum bellicam adiuuat allium, sed rusticæ etiam opem affert. Siquidem, vt Africanus ait, oleum in quo allium contritū fuerit, mirè prodest vitibus eo obunctis, ne pediculos gignant: & absq; oleo tritū oblitumq; arborum truncis, ne ab erucis infestentur, opitulatur.

R A P V M

S O L.

^F Pud Ægyptios sacerdotes veluti cæpe Lunæ, ita rapum Solis erat hieroglyphicū, numinibusq; alterum & alterum suis dedicabantur: corpus enim rapi solidū, immutabilē Solis effigiem refert: veluti cæpæ, vt dicebamus, multiplicitas illa tam multiformis tunicarū, Lunæ varietates ostendit. Sanè autores sunt rapum è plumbo dicatum olim fuisse ^E in tem,

in templo Apollinis Delphici, quod Phœbei corporis soliditatem ostenderet.

F V N G V S.

Fungus nescio quid sapit hieroglyphicū, qui tametsi apud Ægyptios, quos sequimur, nusquam apparet, apud Græcos tamen & Latinos nō illepido celebratur significato.

REPENTE QUID ET INSPERATO FACTVM.

NAm id præcipuum fuit, estq; adhuc apud omnes hieroglyphicum fungi, vt quotiens noui aliquid præter expectationem repente factū apparuerit, fungum id dictitemus. Poëtas quippe funginos, oratores, historicos, philosophos, Iurisconsultos vnus tridui studio autoritatē indeptos, & quæ plurima sub Leone X. P. M. miracula vidimus, nocte vna præstantes aliquot, tanquã in Parnaso somniassent, haberi cœptos, eoq; processum temeritatis, vt ex ijs nōnulli milites etiam sibi compararint, qui non applaudentibus mortem minitarentur:

*At rerum natura parens nil edere magnum,
Spectandumq; solet, longo nisi tempore adustum.
Ipsa etiam maiora suos animalia partus
Iussa diu gestare: decem bos Luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;
Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.*

Sed vt ad funginos reuertamur, prouerbiū est, quod de re subitaria & insperata fertur in primis, nocte vna fungum nasci. Quare apud Dionem legas, Traiani vita, fungū quendam magnū in Decebalis castris à barbaris circumlatū, Latinis etiam literis inscriptū. Literas non ponit autor, sed ex ijs quæ subsecuta sunt, manifestè percipitur, admonitionis aliquid id fuisse, cauendū scilicet Traiano, ne se tantis tamq; ferocibus copijs cōmitteret: repente enim oriri solere, quod nemo vnus vnquam expectasset. Quod vt existimē id admonet, quod in eo exercitu vociferationes etiã exaudiebantur à Buris præcipuè, atq; alijs gentibus cum Romanis societate coniunctis, Traianum ad pacem hortantibus, & vt saluis rebus retrò domum abiret admonentibus.

F A T V I T A S.

Apuđ Plautum, Bacchidibus, fungus fatuitatis, & stupidæ admodum credulitatis hieroglyphicum est:

Adeon' me fuisse fungum, vt illi crederem?

Quod quidem significatū Nicobolus eadem fabula manifestius declarat, dum se omnes quicunq; vbiubi sunt, qui fuere, quiq; futuri sunt posthac stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, buccones, blenni, anteire longè stultitia & indoctis moribus profitetur. Et prius de re nihili Chrysalus:

Tanti est, quanti est fungus putridus.

D E C V C V R B I T A.

Cucurbitam apud Ægyptios non inueni in suas literas receptā, apud alios tamen in hoc genere minimè præteritam.

S P E S I N A N E S.

NAm apud Onirocritas cucurbita spes inanes præfagit, vtpote quæ cum ventricosam admodum speciem præ se ferat, multumq; identidem nu

Pierii Val. Cucurbita, & Papauer.

trimenti polliceri videatur, illud tamen & tenue, & nisi condimento aliquo iu-
uetur, egregiè fatuum est.

SALUBRITAS.

Neq; tamen cucurbitæ fautores defunt, vt qui pro salubritate poni eam cō-
tendunt, anfa, vt puto, capta ex prouerbio, *καλοκωθὸς ὑγιέστερος*. quod ex Epi-
charmo sumptum memorat Athenæus.

DE PAPAVERE.

Papauer nonnulli inter segetes enumerāt, propterea quòd Maro id Ce-
reale dixerit: quasi non & olera, & edulia omnia terra nascentia, Cereris
esse munera cognoscant. Ab hac igiŕ parte significata eius exordiemur.

CERES.

Papauer quidem Cererem, atque adeò terram omnem humano cōmercio ha-
bitatam, hieroglyphico suo referebat: neq; quidem hoc vna tantum de cau-
sa: orbicularis enim figura eius perinde ac terræ, protuberat vndecūq; conualli-
bus quibusdam veluti subsidentibus, montium quodammodo iugorumq; spe-
cie, locorumq; reductorū effigie: interiora deniq; folliculis quibusdā distincta
gerit, veluti etiam nationes hominum & fluuijs, & montibus, & vrbibus disper-
nuntur. Innumera præter hæc includit semina, est & hoc terræ benignæ propriū.
Neq; quidem hoc cibū, nisi concutiatur, obtundatur, & ventiletur, emittit: neq;
terra, nisi exaretur, sarriatur, vertatur, obteratur, multisq; modis excutiatur agi-
teturq; quicquam proficit.

IUSTITIA.

Propter verò receptacula æquis inter se interuallis disgregata, iusticiam, ac le-
gumlationem, quæ Cereri attribuuntur in primis, hieroglyphicè common-
strat: eaq; de causa dea ipsa & legisera, & iusticiæ autor appellata est: siue, vt arbi-
trantur quidā, propterea quòd sementia penes se deposita magno cum scenore
reddere consuerit. Sanè Virgilius & his & quæ superius dicta sunt consideratis,
nō immeritò Cereale papauer appellauit. Sunt qui nihil, quod ad eruditionem
faciat, inuestigantes, Cereale papauer à Poëta dictum autument, quòd Cererem
in Proserpina filia conquirenda cibos sibi ex papauere confecisse tradant, quasi
per somnium ea fuerit inuestiganda, quæ meræ sunt nugæ.

VENUS.

A pud Sicyonios Venus, vt autor est Pausanias, cum papauere in altera ex
manibus contento figurabatur, quod dubio procul ad seminiū copiam refe-
rendum est. Nam quantum ad amorem pertinet, in altera manu malum habe-
batur, quo de Cōmentario suo dictum. Erat verò eius deæ statua auro eboreq;
fabrefacta, in summo cuius vertice poculum insidebat: quod hieroglyphicum
eò spectat, quòd maritū Græci, vel dicere velimus amatorem, potionis nomine
nuncupabant: *πίσις* enim vtriusq; nomen, & *ἠδὴ* Platoni amor.

AMOR.

Nimirum autem papauer florens amoris indicium habetur apud sortilegos,
cuius quidem folium qui amoris periculum facere volunt, pugno superpo-
nunt, alteraq; passa manu illud allidentes, ex crepitu conijciūt quod quærebāt.
Explorant enim, an amantes redamentur: nam quo clamosius insonuerit, eo se
magis amari putant: quòd si sonus oblanguerit, contemptui se habitos arbitrā-
tur: cuius rei tum alibi, tum eo loco meminīt Theocritus:

^A Ἰδὲ τὸ τηλέφιλον ποτὶ μαξάμνος πλατάγμοι, ἀλλ' αὐτὸς ἀπαλῶ ποτὶ πᾶσι Ἰθαμαραίνῃ.
 Quod vno dici potest versu: *Nec percussio crepuere papavera pugno.*

G E N T E S.

HUMANI verò generis hieroglyphicum præ se ferre videtur, non ex ijs tantum quæ superius de granorum dissepimentis dicta sunt, sed ex eo etiam constat, quòd compitalibus, quæ in compitis Laræ, siue Larundæ, vel Maniæ Larum matri fiebant, humana capita sacrificabantur. Sed Iunius Brutus consul sacrificij genus abominabile & abhorrendum, suppositis puerorum loco, alij papaverisq; capitibus, celebrandum instituit.

C A P I T A.

^B **E**St enim illud haud obscurum papaveris significatū, vt omnino capitis hieroglyphicum habeatur, aded nullus olerū foctus insigniore capitis honore conspicuus est: fortè vastior fructus cinare, sed aut spinarū, aut integumentorū, quibus confertim circumuallatur, asperitate horridior, cum papaveris & læuore delicatus, & Regia corona redimitus, maiestatem quandā præ se ferat. Iam & apud interpretes Theocriti *μικρὸν λέγεται ἡ κεφαλή.* Sed mihi videtur locus potius ex historia desumptus, vbi Tarquinius cognomēto Superbus, per hortū inambulans, nullo responso dato ei nuncio quem Sextus eius filius, quid sibi agendū in Gabios esset sciscitatum miserat, tantum baculo eminentiora papauerum capita decutiebat. Ex quo Sextus intellexit, proceres populi paulatim summouēdos. Sed hoc vetus fuit Corinthiorum exemplum, à quibus oriundi Tarquiniij. Siquidem ferunt Periandrū, qui Corinthi tyrannidem exercuit, cum per fidum nunciū Thrasylbulū Milesiū cōsuluisset, quānā arte, quāue vi sibi principatū stabilire posset, nullū ab eo responsum accepisse: vidisse em̄ se tantū nūcius memorabat, cum in campū triticeæ segetis ingressum, eminentiores spicas baculo decussisse, atq; ita Periandrum instructum, capitibus ciuitatis cæde & exilio sublatis, tyrannidem occupasse.

DE VERBENA.

Apitis, qd̄ in papauere est, significatū, verbene reminisci facit, in qua de capite identidē nō incuriosa & nunc est, & olim fuit inuestigatio.

C A P I T A D E O R V M.

^C **V**Erbenarū fasciculi puluinariibus dicati, Deos apud veteres significabāt. Struppos eos vocitabant. Erat verò mos olim dona eiusmodi Deorum capita nuncupare. Sanè apud Tusculanos fasciculus, vel corona herbacea imposita puluinari Castoris, struppū vocabatur. Alij struppū idem quod strophium intellexerūt. Vnde apud Faliscos struppearia nuncupabantur festa, quibus ambulabant coronati. Atteius Philologus Græcum esse vocabulum struppum putat, quippe *στρόφιον*, & insigne fuisse, quod sacerdotes in capite ornando gestarēt, siue ea corona esset, siue aliud gestaminis pro corona: de quo videndus Festus, sed in codicibus emendatis.

DIVI PRÆCURSORIS CAPVT.

NON temerè verò in nostram vsq; diem mos plerisq; Italiæ ciuitatibus perdurauit, vnā è verbenis speciē, eamq; & grandiorē & odoratorē in D. Ioānis Præcursoris memoriā celebrare. Herba enim ea lato folio est, crispatoq; aspera admodū lanugine, coloris cineritiij, multis scissuris corrugato, acuiissimi odoris ac periucūdi, caule præalto, ramoso, quadrangulari, puniceis floribus ad buglossæ propemodū similitudinē condensatis, intra quorū calyces grana qua-

Pierii Val. Verbena & Filix.

tuor singulis, veluti panici papauerisue reperiunt, quib. excussis pediculo pars adiuncta remanet, quasi quedam macilenti capitis effigies, idque D. Ioannis caput vulgus dicitur, herbamque eius nomini dicatam, non sine pietatis ostentatione pulvinaribus imponit, eademque priuatarum etiam ianuas parietesque ornat, tanquam amuletum sit minimè contemnendum. Nec me latet verbenas pro quibuscumque sagminibus in sacris acceptas, & coronationum ritibus herbas quascumque à Capitolio decerptas, pro verbenis habitas: ipsam autem verbenam multis à Dioscoride nominibus appellatam, & quæ super ea plurimi ætate nostra conscribere, quæ hinc repetere superfluum esset.

NOVA NUPTA.

Qui verò puellam pingunt verbenam sub amiculum occultantem, hieroglyphicum huiusmodi nouam nuptam significare tradunt. Siquidem mos erat nuptiarum sacro faciendo, ut noua nupta corollam de verbenæ floribus à se lectis sub amiculo gestaret. Sunt & alij verbenæ siue verbenacæ, usus, alijs atque alijs antiquorum ceremonijs, magicis etiam elusionibus accommodati: sed nos ea tantum delibamus, quæ ad alicuius hieroglyphici significationem pertinent.

DE FILICE.

VOLATVS.

Illic quoniã Struthiocameli pennis assimilatur, sunt qui volatum per herbam eam figurare ceperint, quod mihi non vsquequaque approbatur. Nam licet vnaquæque penna volatus hieroglyphicum sit, instrumentumque eius rei proprium, cum tamen manifestum sit Struthiocamelum ex omnibus alitibus. vnum, ob vasti corporis mole, vix posse sese humo attollere, alis verò uti ad cursum tantum adiuuandum, congruum mihi non videtur ab eo significatum id desumere, quod ipse sibi natura repugnante prestare minimè possit. Sed de Struthiocamelo satis inter alitum significata. Id de filice proditum, non Struthiocameli tantum causa herbam eam Pteryga vocari à Græcis, sed quod in vniuersum folium eius sit pennis alitum simile: de quo & Dioscorides & alij plura.

SECVRITAS.

Magis autem placet illud quod securitatem per filicis hieroglyphicum indicari quidam memoriæ prodiderunt, propterea quod eius herbarum odor serpentes fugat, animantium quippe genus omnino perniciosum: eaque precipue de causa rustici eiusmodi folijs grabatos suos farcire consuevit, ut interpretes Theocriti tradiderunt.

ODIA CAPITALIA.

Id etiam est filicis hieroglyphicum, ut arundini adalligata capitales indicet inimicitias: adeo enim inter se dissident, ut altera alteram enecet, coronæ modo circumducta, vulneribusque alterius stirpe factis, contusa altera & imposita efficacissimè medeatur. De quibus ita Celsus: Pessima ex furculis arundo est, quia aspera: eademque offensa etiam in filice est, sed vsu cognitum est, vtraque aduersus alteram medicamentum esse, si contrita superimponatur. De dissensione ita Plinius: Filices aiunt non renasci arundine sectas, aut exaratas arundine vomeri imposita: similiter & arundinem exarari vomeri imposita filice precipiunt. Quod verò ad supradictam pertinet medicinam, apud eundem lib. XXIII, cap. XI, eademque Celsus tradit, legas.

DE ABSINTHIO.

Vid sibi vellet Absinthium de fauo mellis enatum, in Apis Commentario Lucretianum secuti carmen indicauimus, nunc quid simplex sibi velit, exponamus.

SALVTIFERA CASTIGATIO.

Significat enim graminis huius hieroglyphicum obiurgationē, quæ cuipiā salutē attulerit, qua scilicet increpitus qui tota aberrabat via, prolapsus in scelerum voraginē, in meliorē mox regressus semitā, abiectis à se vitijs, vitā inde degat inculpabilem. Amarissimum est enim absinthiū gustu, perinde ac obiurgationes vnicuiq; videntur acerbæ, sed si haustū non reuomatur, omnē perpurgat intestinorū fecem: contrā verò mel, quæ placidæ sunt adulationes, bilem auget. Dicit enim Horatius ex medicorū dictatis, Dulcia se in bilem vertūt, ideoq; hominē in morbi alicuius incōmodum trahūt: qua de re satis in Ceruo, qui fistulæ sonantis adulatione deceptus, venatoris iaculum in se directū minus aduertit.

SACERDOTIVM.

Erat verò absinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, sacerdotum Iliacorum gestamen: huius enim ramum illi præferre solenne habebant oleaginorū ramorum loco, vt apud Dioscoridem lib. III. Quod verò Seriphium absinthiū, quod et marinum dicitur, autor idem, neq; non Plinius aiunt Taphosiri in Ægypto lætissimè prouenire. Taphosirin urbem Stephanus ideo dictam ait, quòd ibi sepultus sit Osiris.

SANITAS.

Quòd verò poculū absinthij quadrigarum agitatoribus propinatū legas, indicat id Latinarum victorē: his enim ferijs qui quadrigis vicerat, absinthiū in Capitolio bibebat: idq; maiores nostri sanitatē interpretabantur, quòd magni satis præmij loco dare se profitebantur.

HYSSOPVS.

ELVTIO.

Hysopus in diuinis literis hieroglyphicū est gratiæ spiritalis, per quā inquinati labe aliqua eluimur. Eius aspergine mundatur quoddam lepræ genus. Lepra passim humana delicta significat, siue peccatorum maculas appellare libeat. Hinc apud Psalmographum, Asperges me Domine hyssopo, & mūdabor, habetur. Eucherius eam pro humilitatis patientiæq; hieroglyphico ponit, propterea quòd humilis admodum herba est, & lapidi, cui nascendo adherescit, adstricta: cuius radices saxum etiam dicuntur penetrare. Ipsa verò præcipuè pulmones curat. In pulmone sedē habere dicitur superbia, in quo scilicet tumor, & anhelitus. Cicero de natura Deorū: In pulmonibus inest raritas ad hauriendū spiritum aptissima. Quòd verò spiritus pro superbia vel animi elatione ponatur, idem oratione pro P. Sylla: Res gestæ credo meę me nimis extulerūt, & mihi nescio quos spiritus attulerunt. Ibi autem apertius: Nunc Capuæ Campano præsidio ac regio spiritu cūm viderem, Blosios illos mihi videbar videre, ac lubellios.

DE ASPARAGO.

EX ASPERITATE SVA VITAS.

Mite aliquid & læne, quod ex aspera duraq; re proueniret, significatē qui vellent, hieroglyphicum Asparagi faciebant, furculum quippe iam maturum & seminibus instructum. Nam spina est, quæ semen illud fert, quo fato molles inde asparagi succidantur. In Bccotia sanè qui nouam nuptam comebant ornabantq;, eam spinoso asparagi frutice coronabant, quoniam vt apud Plutarchum est de Coniugali vita, suauissimū ille fructum de asperrima spina producit. Sic vxor viro primā illius asperitatē ac duritē

Pierii Val. Asparagus, & Mandragora.

tiam minus aspernantī, dulcem postmodo & suauem conuictum præbet. Qui D
verò, vt idem Plutarchus, primas virginum rixas ferre nequeunt, similes profes-
ctò sunt ijs, qui prima vuarū acerbitate offensi, eas etiam cū maturuerint, ab-
horrent.

CITO' CONFECTVM.

ATq; hæc de spina. Teneriores verò coliculi significatum habent rei quam-
Aocysimè paratæ, vel ipsius Augusti dīcterio, cui frequentissimū illud erat
dicere, Citius quàm asparagi coquantur, cū quid momento minimo propera-
tum innuere volebat. Ita illud apud Dioscoridem animaduertendum, ἐπ' ὀλίγοις
ἐπιθεῖν, quod in antiquissimæ traductionis codice, Latina quidem phrasi, sed lite-
ris Longobardicis scripto, quē perlegi Florentiæ, quemq; Marcellus translatio-
nis suæ ducem habuit, breui coctura elixum, legitur. Philemon Comicus, victi-
tantibus asparago, perinde ac thymo etiam ac capparī, extenuationem corporū
videtur exprobrare, vbi ruralis parsimonīæ pœnitentem virum in scenam pro-
ducit, querentem scilicet quòd rus, vt medici, conuenientia ægrotis tantū escu-
lenta subministret. Addit illud: καὶ νῆρυν δία

τὰ περὶ ἀγῆα τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ππαρισ,
θύμου, ἀσπάραγος, αὐτὰ τὰυτὰ γε δέδοικα
μὴ λίσσας ἐπιόχινωσ με πρὶν ὅτι νεκρός.

Quorum versuum hic est sensus: *Atq; per louem*

*Innata petris obsoniola capparim,
Thymumq; & asparagum, & alia huiusmodi,
Quàm vereor, extenuatione præ nimia.
Neme cadauer exanimum humi deserant*

Quòd verò Philemon τὰ περὶ ἀγῆα dicit, vide apud Dioscoridē quoq; in petrosis
nasci asparagum, nulla facta de satiuo, quo nunc plurimum vtimur, mentione.

DE CAPPARI

Ed quod ad Capparin attinet, ad hanc Philemonis sententiã facit Dio-
scoridis locus, qui eam nulli rei dixit esse vtilem, nempe ad eò tenue esse
nutrimentum eius, vt nullam afferat vtilitatem.

DE MANDRAGORA

Vlta super Mandragora dicenda essent, sed ea vel insuauia, vel ab-
horrenda: quare in ijs quæ humano generi perniciem afferunt, tem-
peramento vtendum est, quoniam etiam nescire quædam inter vir-
tutes reponi solet.

SOMNICVLOSVS.

ID omnino nō dissimulabimus, somniculosum hominē per id genū herbã si-
gnificari, propterea quòd vis eius mediã est inter venenum & soporē. Nam si
quis vinū ea medicauerit, bibentē in profundū ad eò somnū inijciat, vt expirasse
credat, memorabili Annibalis exemplo, qui missus à Carthaginensib. in Afros
qui rebellauerāt, non ignarus ille gentē esse vini auidā, magnū eius modū man-
dragora permiscuit, mox leui cū eis cōmisso prælio ex industria celsit, nocte in-
de intempesta relictis intra castra quibusdā sarcinis, et eo vino qd infecerat, fugā
simulauit: cumq; Barbari occupatis castris gaudio effusi medicatū vinū hausis-
sent, iacerentq; strati defunctorū in modū, reuersus Annibal nullo negotio eos
truci-

A trucidauit. Rem Fronto exemplis suis adiecit. Quòd verò ponit historia vi-
 sos Afros, Cyprianus quoq; de Afrorum suorum bibacitate multa cõqueritur,
 quę propemodum iam, vt nunc apud Germanos, in ciuiliũ laudum locum ir-
 repisset. De soporifera verò Mandragoræ vi Medici multa tradidẽre, idq;
 præcipuè, quòd plurimus & efficacissimus est eius vsus in soporãdis ijs, qui vel
 inurendi vel secandi sunt: altissimum enim per quatuor fermè horas somnum,
 potione ita medicata exhausta, perseuerare, vt neq; ignem neq; ferrum sentiant.

A M A T O R I V M.

Proposui de veneficijs à mandragora nihil me dicturum, præsertim ea quæ
 pertinet ad amatoria, de quibus aliquid omnino habetur in sacris literis: sed
 nunc maioris illud curæ precium esse duco, vt radicis eius figuram, non teme-
 rè tam insignem à Deo, siue à natura, ducente Deo, conformatam, enarrem: cu-
 ius altera est virili specie, capite capillamento veluti quodam vndecunque coo-
 perto, pube etiam densissimis radicularum filis pudenda virilia cooperiente.
 Altera sceminina, iisdem velamentis, si quis curiosius rem ipsam inspectare vo-
B luerit, naturæ miraculum occultantibus, quotidianis testimonis veritatem ip-
 sam comprobantibus. Quod miror à quibusdam tam pertinaciter negari, cum
 præsertim vulgatum sit, Pythagorã herbam hanc ἀνθρωπόμορφος appellasse, quo
 vocabulo nihil manifestius ad humani corporis formam exprimendam. Sed, si
 Deo placet, Pythagoram isti dicunt mysticum aliquid per id nominis intelle-
 xisse, eam quippe Philosophi locutionem ad poma ea spectare, quæ putant nõ-
 nulli Melenzanas esse, quòd oualis figurę sint, ac perinde testibus assimilentur.
 Leuis hæc est coniectura, siquidem ἀνθρωπῶς vtriusq; generis vocabulum est, te-
 sticuli verò forma ad marem tantum pertinet. Sed quod arbitrari videatur Her-
 molaus Barbarus, vir vndecunq; doctissimus, Melenzana apud Ligures quasi
 mala insana dici, quam quidem coniecturam, vt inferius apparebit, puto eum
 ex Columella desumpsisse, cur nõ ab amarore potius, quo, nisi condiantur, egre-
 giè prædita sunt, dici ea arbitremur? quòd quidem propius ad Ligustici voca-
 buli simplicitatem accedit, qui Marezanas eas vocant. Cæterum cum Diosco-
 ridis & reliqui medici hanc & aliam Mandragoræ speciem frequenti vsu sum-
C ptam inter venena connumerent, Marezana verò, quę totius littoralis Liguriæ
 tractu modò recentia in iusculentis, modò condita aceto sceniculoq; superin-
 sperso, in acetarijs & frequenter & copiose anno toto estur, nihil afferunt in-
 commodi, sed & grata gustui, & corpori salubria sunt, nullo mihi pacto viden-
 tur inter mandragoras recensenda. Ad hæc cum Dioscorides mandragoræ po-
 ma oui vitelli similia dicat, auellanæ nucis aliq; , Marezana nihil habent quo
 vel ouorum vitellis, vel id genus nucibus æquiparari possint, imò totius oui
 speciem & magnitudinem præ se ferunt, plerunq; ijs etiam grandiora, eò dissimi-
 lia, quòd punice coloris fimbrijs, ab ea parte quę Soli exposita est, non sine spe-
 ctantium applausu & oblectatione dispescuntur, cumq; valde maturuerint, tote
 puniceæ fiunt, parte à Sole tacta semper densius colorata. Sed vt ad formam
 radicis quæ verè mandragora dicitur, reuertamur, id etiam miror, cur vnà cum
 Pythagora Columellam etiam nihili pendant, qui Pythagoricam secutus nun-
 cupationem, ita super ea canit:

Quamuis semihominis vesano gramine facta

Mandragoræ pariat flores, mæstamq; cicutam.

Quòd verò Columella vesano gramine posuit, ad herbæ vim respexit, quæ ali-

Pierii Val. Bulbi.

ter & morion dicitur: ea enim, vt Medici tradidère, drachmæ vnus pondere, D
vel in polenta, vel esculentis alijs data, fatuitatem inducit. Eucherius super hac,
Genesi, nihil aliud dicit, nisi mandragoram genus pomi esse paruo peponi simil
limum, quæ quidem forma ad Ligustica, quæ dicebamus Amarezana, proximè
accederet, nisi obstarent reliqua veneno super tradita.

LÆTITIA.

Sed vt mandragoram ab omni absoluamus ignominia, Xenophō eam pro læ
titia argumento citat, apud quem Symposio Socrates ait, vinum non aliter
mœrori mederi, quàm mandragora hominibus: lætitiàmq; non aliter excitare,
quàm oleum inspersum igni flammâ. Porrò si mandragora venenum esset, aut
mansa incōmodum aliquod afferret, cur XXX Geneseos Ruben triticeæ melsis
tempore in agrum exierit mandragoras reperturus, quas ad Liam matrē suam
deferret, & Rachel explorata re petierit à sorore, vt in eiusmodi plantæ participa
tum admitteretur: cui Lia responderit, Parum ne tibi videtur, quòd maritum
mihi præriperis, nisi mandragoras etiam filij mei industria cōquisitas tibi ven
dicare cogites? & quæ de nocte mox pacta sequuntur mandragoræ precio con
cessa. Vnde suspicari possum, apud scriptores nostros parum de mandragora li
quere, antiquissimùmq; eius vsum & utilitatem esse temporibus nostris inco
gnitam. Quod verò manifestissimū est, prisco illi seculo, ex historia sacra, cibum
omnium preciosissimum fuisse apparet: nostro autem tempore, si ea Ligustica
Amarezana est, cum tot condimentis inseruiat, & olerū omniū per vniuersum
annum sit usitatissima, faceffere iusserim eos qui eam infamem imaginātur. Sed
qui plura super ea quæsierit, ad Plinium se conferat, lib. XXV. cap. XI. E

DE BVLBIS, NVPTIÆ.

Vnt qui nuptias, atq; maritalem copulam (ita enim Græci γάμος in
telligunt) per hieroglyphicum Bulbi significari velint: eo enim pluri
mum veteres vtebantur ad languentem Venerem excitandam. Et vi
ri in nouis nuptijs prima die, autore Varrone de vita Patrum, bul
bos comedebant. Hinc illud apud Martialem facetè dictum:

*Cum sit anus coniux, & sint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quàm satur esse potes.*

Sed hoc Martialis ex Aristophane desumpsisse videtur, vbi iuuenis, Cōcionatri
cibus, à duabus vetulis distractus, quærit ab eis, quānam possit ratione duo eo
dem tempore nauigia agitare: respondet vna, Postquam bulborū ollam deuora
ueris. Docet verò M. Varro bulbos aqua decoquere ad vsum Veneris. Apitius
addit nucleos pineos, & semen erucæ cum pipere.

CICVTA.

Sed quoniam nequitia satis vbiq; est, longè vtilius fore existimo, si quæ ad ar
dorem Veneris potius extinguedum proponantur, quàm quæ lasciuiam fo
uere doceant, commemoremus.

CASTIMONIA.

Cicutam nonnulli pro hieroglyphico castimonie posuere. Causam ego eam
esse crediderim, quòd si eius herbae succo testes illinantur, Venus cohibe
tur, præcipueq; νενοδγεγμοι, quæ scilicet per somnium accidunt
Veneris imaginationes com
pescuntur.

S V P P L I C I V M.

VBi vasa quædam, quid sibi quæq; velint, recensuimus, incidimus in calicē, eumq; non alia de causa supplicij de aliquo sumpti hieroglyphicum esse docuimus, nisi ob cicutæ succum, qui fontibus capite damnatis propinari solitus esset, idq; præcipuè Atheniensium instituto; ibiq; de calice in sacris etiam literis disseruimus.

D E R V T A. C A S T I M O M I A.

Adem ratione Ruta quoq; hieroglyphicum est castimonix, qua cicutæ, diuersa tamen naturæ vi: illa, quia plurimum refrigerat: hæc, quia supra modum exiccat: atq; vt Dioscorides tradit, genituram in potu ciboq; extinguit ruta. Theophrastus ob siccitatem indurare, & ob caliditatem exurere dicit. Vt cuncq;, ita Ouidius:

*Utilius summas acuentes lumina rutas,
Et quicquid Veneri corpora nostra negat.*

Est & magis arcana causa, quàm siccitas caliditas ue nimia, quæ rutam contineritioris vitæ hieroglyphicum esse iusserit. Nam cum serpens, vt suo loco dictum, voluptariæ nequitix signum sit, ruta nimirum cum tota sit serpentibus aduersaria, eosq; vel odore fuget suo, vt pleriq; veterum tradidère, quanquam vim eam inesse vni syluestri tradunt, meritò pro castimonia ponitur. Ad id porrò quod acucere lumina dicit Ouidius, Apuleius rorem eius herbæ matutinum prodesse tradit, vel cum matutinò maduerit succos in hunc vsum colligendos. Atq; alibi, roscidæ folia decocta in vasculo vitreo decoquenda, vino veteri admixto, atq; ita inungendum. Cur verò serpentes rutam exhorrescant, causam eam philosophi comminiscuntur, quòd serpentes frigiditate siccitateq; sint præcipua præditi, vnde nò immeritò terrarum orbis per serpentis effigiem ostendatur. Siccum enim & frigidum est elementum terræ, & Saturno anguis, vt alibi dictum, in manu statuitur, cuius sidus & frigiditate & siccitate censerit autumant Astronomi. Ruta verò quamuis calida admodum, ipsa tamen siccitate longè præstat, adeò vt affluentiori quadam ariditatis vi apta sit ad simile corrumpendū, eodem modo quo Proclus non aliam ob causam galli cantum leonibus horrore esse putat, nisi quia solaris virtus vtriq; insita sit animali, sed longè præstantius gallo, quàm leoni. Neq; dissimulanda est vis rutæ prorsus admiranda, quæ non serpentes tantum fuget, verum etiam feles (ita foinas nonnulli vocant, de qua loco suo in *Æluo*) prohibeat ne adrepant, si eius herbæ ramuli in columbarij fenestris & ingressibus alijs suspensi fuerint, traditum à Florentino in Constantini Cæsaris collectaneis. Quòd verò venenis ruta resistat, mustelæ sunt documento, quæ cum serpentibus dimicaturæ, cibo eius armantur, vnde eam à nonnullis viperalè appellari, tradidit Apuleius. Et Mithridaticū illud aduersus venena medicamentum nulli iam nò innotuit; regem quippe Ponti Mithridatem cum fratris sui timeret insidias, rutæ folia XX, cum duabus nucibus iuglandibus, & totidè carycis, admixto salis grano, ieiunum quotidie accepisse.

D E C O N I Z A.

A B L I G V R I T O R.

Egyptij sacerdotes hominem qui bona sua abligurisset, & vt Horatius diceret, paternas maternasq; res fortiter absumpsisset, significare si vel-

Pierii Val. Coniza.

lent pecudes caprasue conizam depascentes, pro hieroglyphico facere consue-
runt: siquidem constat animalia ea quæ coniza vescuntur, infatiabili inde fi-
ti confecta deficere. Quoniam verò peculium Ægyptiorum ferè omne in gre-
gibus constabat, vnde vniuersa ea gens pastores à nonnullis in opprobrium vo-
citati (quanquam, vt alibi diximus, sacerdotes eorum, quiq; sacro cuiquam ini-
tiati essent, pastores ita abominabantur, vt ne alloqui quidem eos fas putarent)
notum ex historia sacra, cum Pharaon coloniam Iosippi parentibus & fratribus
indulgere meditaretur, nō admittendos in Ægyptiorum cōmercia censuit, quia
Iosippus industriam eorum omnem in armentis esse cōfessus erat, eos tamen &
cōmodè & liberaliter, opportuno feracissimoq; loco, seorsum à suorum confor-
tio habitare iussit. Vtcunq; autem, censum Ægyptiorum per oues aut capras
exprimere moris erat.

AMATÆ REI DESERTOR.

SEd enim quæ vis herbæ eius esset in polypos, curq; hominē amata relinque-
re pernicem, subito tamen euentu aliquo abalienatum, per conizam admo-
tam Polypo, sacerdotes ipsi cōmonstrare soliti essent, in Polypī cōmentario in-
ter pisces enarratum est. Exigere verò res mihi videtur, vt quoniam de coniza
sæpe mentionem facere continget, super ea loco hoc quedam aperire, quæ apud
autores tam Græcos quàm Latinos variè tradita sunt, atq; ea quidem perplexè
admodum. Origanum herba est vulgò nota Romæ, atq; alijs vniuersæ Italiæ
locis, *ὄριζα* Græcè, Cunila plurimùm Latinè dicta, quam, vtpote præcipuè suam,
Ligures littorales Cornabuliam vocant, putri, vt prouerbio fertur, aptissimam
fallamento: nomen ab ea specie sumptum, quæ Cunila bubula appellatur. Cæ-
terùm cum permultæ eius species ab autoribus referant, eademq; varijs cogno-
mentis appellet, diligētiori cura ad Medicos delegata, fatis nos habituri sumus,
si Cunilam bubulam eam acceperimus, quæ Origani species est, quam à testu-
dine cum ea viperam ederit, ad incolumitatem carpī dicit Aristoteles, & ab eo
Plutarchus. Apud Pliniū legas, contra serpentes priuatim in vino bibi, quæ Cu-
nila bubula appellatur. Apud Aristotelem, ciconiæ cum vulnus acceperint (eas
enim cum serpentibus assiduè dimicare cognitum) origanum plagæ imponūt.
Theodorus Gaza, vir accuratissimus, origanum libenter cunilam vocat: alicu-
bi pulicarem, quia pulices necat, stratis supposita, strataq; sub lecticis. Cunilam
hanc nostratam Satureiam à rusticis vocari, tradit libro X Columella. Horum
testimonia fuerunt adducenda, quia sunt nonnulli, qui Cunilam bubulam can-
dem & origanum esse pertinacius negant. Addam & illud, cum inter tres præci-
puas origani species Onites connumeretur, doctissimos ætate nostra viros de
hac non parum dubitare, eamq; sibi incognitam ingenuè profiteri. Nostri Bel-
lunenſes agrestem quandam origani speciem vulgò prouenientem, caule, folijs
& floribus grandioribus, odore tantum nō vsquequaq; suauis, sed vastiore, pule-
lium asininū vocant, quæ nimirum Cunila bubula est, quæ in Liguribus Cor-
nabulia, & eodem apud nos vsu, quo apud Ligures, falsamentis inspersa. Puta-
rim verò Onitis vocabulum *ὄριζα*, qui asinus est, cōmodissimè deductum.
De formicis verò nostræ huius odore fugatis, experimentum ipse feci, quod ad
biduum post insersionem efficaciter successit, vt locum omnino desererēt. Ne
verò cuiquam mirum adeò videatur gramini huic eam inesse vim, Ambrosius
herbam quandam memorat, Gillam appellatam, cuius folia turtur nidis suis ex-
cluso

A cluso fectu superiaciat, eoq̄ pacto pullos à luporum incurfu deprædatione q̄ tutetur: lupus enim folium eiusmodi vsque ad fugam abhorret. Leopardus verò allium ita sibi sentit abominabile atq̄ contrarium, vt si quis eo locū, vbi ille morari sit solitus, confricauerit, exilire cogatur, & aufugere. *Ælianus* primo de Animalium naturis scribit, noctuas à ciconijs, suo nido procul summoueri, platanini eò folijs importatis, quorum contactum noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem dilabētes, ciconiasq̄ ita pullorum suorum incolumitati prospicere, quibus assidue noctuæ inimicabiliter insidiantur: de quarum alitum inimicitijs suo loco dictum. Neq̄ verò ciconiæ tantum, turturæ sue, aut testudines medellam sibi nanciscuntur naturæ ductu, verum etiam & canes, & sues, & ex brutis pleraq̄ alia. Canes quidem cum fellis vitio laborant, gramen illud suum depascuntur. Sues si cephalalgia crucientur, fluuiales caneros inuestigant. Mustelæ rutam, si venenatum quid comederint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiusce rei quæ nam sit causa, non otiose quaeritur à quibusdam, quippe cum animalia hæc neq̄ talia didicerint ab alijs, neq̄ quidem doceri potuerint, cur ita norint quæ suis sint ægritudinibus utilia. Putant igitur ita accidere: quemadmodū faui odore solo apes ad sese alliciunt, & cadauera vulture, vel procul absentes, sic etiam cancri sues illectent, origanum testudines, vrsam formicæ, de qua loco suo diximus: id verò nulla ratione fieri, neq̄ quod sensus, & facultatis eius qua vel intelligere vel cognoscere queat, participes habeantur, cōmentiq̄ sunt corporum conflaturas, diceret *Plinius*, in causam adducere, quæ huiusmodi appetitus in animalibus concitent, quæ humorum mutatione varios, dum laborant appetant vel acores, vel dulcitudines, vel alias, vti vsui venerit, qualitates, fieriq̄ plerunque id importunè, ac præter morem, & indecenter, id quod in mulieribus præcipuè videre est, quæ dum prægnantes sunt, & lapidem, & terram, & sordes alias, & humanam interdum carnem appetunt ad vscendū: quod superioribus annis in *Insubria* accidit, vbi matrona quædā nobilis, cum oculos in coloni sui torosiores musculos, qui de coxendicibus proueberant, iniecisset, tanta arrepta est auuiditate carnis eius frustulum gustandi, vt nisi compos fieret, defecturam se profiteretur, aut abortiuum facturam: quo metu coniux eius commotus, maxima mercede cum colono conuenit, vt abscindi sibi muscoli partem pateretur, ne patrona sua exanimaretur: ille precij lenocinio ductus, conditionem accepit, succisumq̄ est frustum, modicoq̄ insperso sale prunis tostum, quo illa deuorato incolumis quamprimū euasit. Quocirca *Medici* cum in effrænatas huiusmodi appetentias incidunt, quæ salubria, quæ minus, nouisse debent: nam aliquid huiusmodi omnibus serè grauiter decumbentibus accidere interdum solet. Scribit *Mnesitheus* medicus in pneumoniæ principio, quendam qui cape cōcupierat, eualuisse: quendam verò qui ficus appetierat, periisse, propterea quod appetitio corporis qualitati, qualitas verò texturaq̄ ipsa, vt quæq̄ est, morbis obsequitur. Ex quo manifestum esse autumant, feras quoq̄ cum in perniciosas & letales ægritudines inciderint, non alia de causa in huiusmodi appetentias ferri, quàm ob naturæ ipsius (vtar *Lucretiano* vocabulo) cōposituras, quæ illas ad ea spontè incitāt, quæ salutis futura videantur. In hunc modum disputant hi, qui nihil aliud brutis animalibus concessum volūt, quàm sentire & pasci. Antiquiores tamen philosophi pleriq̄ bruta etiā in mentis & intelligentiæ participatum admittūt, quorū nos argumenta validiora alibi, & in *Elephāti*, & in *Formicæ* cōmentarijs recitauimus. *lis* verò hīc cōtem-

Pierii Val. Heliotropium, &c.

tenti, quæ ad veterum hieroglyphica facere videantur, prosequamur.

DE HELIOTROPIO ET SELENOTROPIO. TERRENORVM CVM COELESTIBVS TEMPERATVRA.

Vòd si cognationem, consensum ue, aut temperaturam, quam inferioris naturæ istius res cum celestibus habent, infimis quippe suprema, & supremis infima, occultis quibusdam viribus colligata esse ostendere voluissent, nullo euidentiori signo, propior eue hieroglyphico id exprimere consueuerunt, quàm cum herbas duas, Solisequã & Lunisequã figurassent. Liceat verò mihi ἡλιοτρόπιον & σεληνοτρόπιον ita Latina facere: illa enim ad Solis motum Solem versus mouetur, hæc verò ad Lunam vertitur. Sūt verò & alij flores tam arborum quàm herbarum, qui hoc imitari videntur, sed his duobus nulli manifestius. Proinde Ægyptij eandem rerum omnium rationem esse contendebant, vt intellectu alia, vi rationis alia, alia natura, alia sensu superioribus deuincirentur, & suam quæq; concordiam affectarentur.

DE LVPINO.

Rahit similis quodammodo natura, vt Heliotropio Lupinū subijciam: nam id quoq; ad Solis cursum vertitur.

H O R A E.

Per eius autem figuram temporis dimensio, vel horæ ipsæ hieroglyphicè significantur: quæ quidem ab eo surculo tam manifestè distinguuntur, vt agricolæ peritiores diurnas horas, aère etiam nubiloso, ex eius motu conuersioneq; deprehendant. Traditum ab Apuleio lib. De re rustica.

SVIS VIRIBVS POLLENS.

ET quoniam id ingenium est lupino vt coli nolit, sitq; negligentia ipsa fertilis, aptè quis fecerit, si hominem qui suapte ingenio vel industria sibi necessaria compareret, eiusmodi surculi gestamine insigniuerit.

DE NYCTERETO.

I verò hominem occursum cuiuspiam rei natura expauentè ostendere curassent Ægyptij, Nyctereton herbam & anserem faciebant. Ferunt enim anserem ad primū conspectum eius expauescere, vnde & χλωμόνιον vocatur. Herba est coloris ignei, folijs spinæ, nec à terra se attollēs, noctibus interlucens, & quoniam è longinquo etiam noctibus fulget, νυκτιπλόον appellatur.

DE BLITTO. FATVVS ET INSVLSVS.

Atuum & insulsum, turpiq; deditū inertie hominem, per Blittū herbā significare mos erat. Stupidi em̄ saporis herba omnino est, neq; vllam habet acrimoniā: vnde conuiciū in fēminas mariti faciunt apud Menandrū, βλιττα eas appellantes. Et Truculento Plautus nō infacetè dixit blitteam meretricē, quæ non saperet in vino ad rem suam: qui locus imperitè satis à nōnullis inuertitur, qui Bletetā & Bletem nescio quod incōmodi calceamenti genus exquisiuere in eiusmodi cōtemptū. Laberius dixit bipedem blitteā belluam. Et Empedocles, vt apud Varronē est, humilem humani generis conditionē ostensurus, natos homines ex terra ait vt Blittū. Sanè illi nomen herbæ à stupore est: βλαξ enim stupidus Græcis, stolidusq; & ignauus.

DE BETA

Vnt qui betam & blittum idem esse sentiant, Martialis, puto, carmine decepti, qui scripserit:

*Ut sapiant fatua fabrorum prandia beta,
O quam saepe petet vina piperq; coquus.*

quas aliter paratas nihil sapere exquisitoris ganeę proceres profitent. Sedenim Dioscorides blittū à beta secernit, & blittū quidē apud Ægyptios Æclotoripē, apud alios Eriplē, apud Romanos pariter & Græcos blittū appellari: edi oleris modo, ventrē tātūm deijcere, medicas vires habere nullas: cūm betā ea sit, quæ Atticis *οβιτλον*, Thessalis, propter odiū in *σ* literam, *τβιτλον* nuncupet, olus vbiq; locorū celeberrimū vsitatissimūq; alicuius omnino suauitatis, quodq; à civilibus mensis minimē reijciatur, quæ pluribus apta medicinis, multas humano generi conferat vtilitates, quas qui nosse voluerit, Dioscoridem legat lib. altero, cap. CX, Theophrastum VIII, Æginetam VI, Plinium XIX. & item alios.

MOLLITIES.

B Per eius verò hieroglyphicū cinædica petulantia, mollisq; & eneruis lasciuia notatur, peruulgato illo Cynici Diogenis dicto, qui cūm à petulcioribus quibusdam pueris conuicio incesseretur, quòd canis esset, ac subinde fugitarēt, quærente eo cur fugerent, Ne mordeas, respondentibus: Bono estote, inquit, animo, canes non edunt betulas.

DE CAPILLO VENERIS

EBRIOSITATIS REMEDIUM.

Vi significare hieroglyphicē volūt hominē ebriositate laborantē, ac sibi remediū comminiscens, vt præmonstrarunt Ægyptij, Vpupam & Capillum Veneris herbam faciebāt. Vpupa siquidem vuis vescitur immodicē, ita vt plerunq; inde ebria fiat: verūm simulac se tentari senserit, Capillo Veneris decerpto, efficacissimē sibi medicatur. Herbam hanc Adianton Græci vocant, *εξ τῆ μη διαίτης*, hoc est, à nō marcescendo: neq; enim bruma, vt herbae reliquæ, marcescit, neq; aqua perfusum mersumue. *καμιτερον* multi, hoc est, pulchricomum, alij *πολυκομον*, id est, multicomū, vtrunq; ab effectu vocant, licet *πολύκομον*, nonnulli canocomū interpretentur. quī etiam ab effectu saxifragū appellarūt.

C Capillū verò Veneris ideo Latini dicunt, quia capillū præcipuē tinguūt: ad hoc decoquitur in vino cum semine apij, adiecto oleo copioso, vt crispum densumq; faciat. Defluere verò prorsus prohibet, vrsino adipe & ladano admixtis.

DE APIASTRO

POPVLVS LEGE COERCITVS.

Pem suo cōmentario populum inter alia significare diximus. Eum verò legibus coërcitum hieroglyphico aliquo figurare qui vellent, apem & apiastrum herbam proponebant: qua si perungantur alucaria, non fugere apes tradunt: nullo enim magis gaudent flore, eaq; de causa *μελιτόφυλλον*, & melitænā appellatam constat, quæ marrubium est nonnullis.

DE BRASSICA

Vod autem ad modò memoratam vpupam & adiātum facit, auxilio etiam esse aiunt brassicā, vbi quis ebrietate tentetur. Nam ante cibum sumpta, largiores potationes ne lædant, efficit, vt autores pleriq; tradunt, præsertim Græci.

Pierii Val. Brassica.

INTERTVRBATA LÆTITIA.

D

Vnde qui lætitiã interturbatã importunitate cuiuspiã hieroglyphicè notatam volunt, Brassicã inter duos vitium furculos adsitã constituunt. Vno enim, quod præcipuũ est lætitię hieroglyphicũ, ea, vt apud Plinium est, auerfatur, in primisq; est vitibus inimica, vitesq; illi, vt perniciofa alterutri foueant inter sese odia. Nam vites, vt secundo de Diuinatione Tullius, à caulibus Brassicis, si propter sati sint, vt à pestiferis & nocentibus refugere dicuntur: & quãuis rei cuiuscunq; adminicula clauiculis peruestigēt, quę tanquã manibus apprehendant, atq; ita se erigāt, hos tamen, vtcunq; propè adsint, nulla ex parte cōtingūt. Ad hæc Beritius, vbi & sua, & Tarentini sentētia, nihil in vincetis feminandũ cēset, Brassicã præcipuè summouendã præcipit, vtpote quę vitibus egregiè cōtraria sit: & cūm propter naturę suę siccitatē multo indigeat humore, euenit vt iuxtà adsita vitibus alimentũ subtrahat. Tanta verò inter vitem & brassicã dissensio est, vt si quis vinũ dum ea coquitur instillauerit, ne postmodũ coquatur efficiat, & oleris colorem vitiet. Quicq; prius crudam brassicã ederit, vino quãtumuis largiter hausto tentari nõ poterit, quia vis eius occurfu brassicę hebetat, fractaq; labascit. Hinc plerisq; Italię regionibus, & totius etiamnũ Europę prouincijs mos inoleuit, vt cūm calendæ Augusti vulgò Baccho dicatæ habeantur, permissa eo die vnicuiq; volenti largius epotandi licentiã, symposijsq; ad hoc institutis, & curiosissimè celebratis, in quibus Augustũ se capessere gloriant, brassicas identidem vt ebrietatis antidotũ in ferculis præsumant. Affirmat & illud Beritius, quod ex Cicerone retulimus, si iuxtà deposita vitis sit, vtrò eam effugere, & in contrariã partem sarmenta conuertere: id quod nos in hortis nostris Castalioneis fieri vidimus, extra quorũ septum excitata pergula, quam iuxtà positę vites inscenderēt ad meridiem, accidit vt hortulani incuria differtim brassicę subseminarētur: tum vites cum primũ pampinos emittere ceperūt, brassicarũ iuxtà surgentiũ odore offensæ furculos conuerterunt, omisssaq; percommodè paratã pergula, vltra septũ ad septentriones sese porrexere. Abfuerã ego tris menses, dum hæc nulla curantur diligentia. Reuersus aut̃ auulsis inde caulibus coactus sum bonam earum partem pedamentis ac radicis alijs alieno loco sustentare, quod præter spem feliciter celsit, pergula intra & extra hortos duplicata. Citat Varro Nestoris Alexicepon, elegiaco numero conscriptũ, in quo harum inimicitiarum causa decantatur, Bacchum quippe furibundi Lycurgi timore perculsum in mare se proripuisse, in eoq; delituisse, mox ab emerfu clandestino Lycurgum ex insidijs inualisse, quem vite deuinxerit: illum indignabundum cūm improuisam capturam ferret impatienter, lachrymas emisisse, ex quibus enata sit brassica: atq; hinc orta dissidia, & implacabilis plantarum earum contrarietas. Tabescere enim eam necesse est, si fortiori viti proxima fuerit: vel vitem, si tenella sit, ipsa tabefaciat. Vsq; eadẽ verò odia hæc in vix nomen exercentur, vt (quod idem Varro tradit) quod incommodum vix in humano guttore appellatur, odiosum admodũ, si nimia destillatione laxata fuerit, cohiberi, retrahiq; facillimè posse credatur, si crudæ brassicæ succus capiti superfundatur. Sed mirum est admodum has folijs & pampinis insitas esse aduersus vinum inimicitias, radici verò conciliationẽ inesse. Nam qui vinum in accũ trium horarum spatio verti docent, inter quos Varro ipse est, radicẽ betæ contusam in dolium coniiciendam monent: sin verò restituere vinum malueris, brassicæ radicem eodem modo præcipiunt immittendam.

HIEROGLYPHICORVM PIER. VAL. FINIS.

CAELII AVGVSTI CVRIONI
 NIS HIEROGLYPHICORVM COMMEN-
 TARIORVM LIBER PRIOR, EA CONTINENS
 QVÆ PER VARIÀ DEORVM ET HOMINVM
 simulacra significantur:

AD BASILIVM AMERBACCHIVM I. C. PO-
 litissimum.

*U' N' difficillimum sit ea in lucem edere, ob ingeniorum moro-
 sam saepe varietatem, quæ omnibus placeant, opus est illa magni
 alicuius viri autoritate fulciri, qui & calumniatores ac detracto-
 res detertere possit: & si quid in controuersia fuerit, diiudicare,
 rectaq; & vera comprobare, falsa autem refellere. Unde etiam fit,
 vt virtutes illorum quibus scripta dicantur, eiusdem seculi homi-
 num testimonio celebrentur, & sic illi quoq; patrocinijs sui premiũ
 amplum referant: memoriam videlicet earum virtutum, quarum
 quamuis docti ipsi sint, nulla fama ipsorum scriptis ad posteros perueniret. Nam principum
 quidem atque heroum res gestas memorie mandant Historici: eruditionis suæ monumenta alij
 docti viri relinquunt: horum autem omnium humanitatis, suauitatis, sapientiæ, virtutum
 testes & præcones non alij sunt, quàm omnis generis scriptores qui illis monumenta sua inscri-
 bunt. Quamobrem æquè prudenter mihi rebus suis consuluisse videntur, & qui scripta sua
 doctorum patrocinio commiserunt, & qui ita rationes suas instituerunt, vt & docti ipsi essent,
 & à bonarum literarum studiosis celebrarentur. Illi enim scriptis suis autoritatem concilia-
 runt, hi virtutes suas ab obliuionis tenebris vindicarunt. Hos igitur ego imitari cupiens, quem
 alium huic meo Hieroglyphicorum priori Commentariolo patronum conciliarem potius quàm
 te, qui & tanta eruditione atque autoritate es, vt tuo fretus patrocinio liberè in omnium ma-
 nus venire possit: & familiæ nostræ ita coniunctus, vt primæ ætatis bonam partem simul transe-
 gerimus, cuiusq; humanitatem singularem ac beneuolentiam quotidie experimur.*

*Hunc igitur meuræ laborem eodem animo complectere, quo me no-
 stramq; domum iam dudum amplecteris. Vale. Basileæ,*

XIIII. Kal. Sext. CIO. IO. LXVII.

Cælii Aug. Eneph.

DE ENEPH, AEGYPTIORVM DEO, CREATOR, ET creatio MVNDI.

ER Eneph, quem pro Deo colebant Ægyptij, ipsum totius mūdi atq; vniuersitatis creatorem opificemq; pulcherrimo hieroglyphico ostendebant: cui hominis formam tribuebant, eumq; cœrulea veste indutū, zonamq; tenentē & sceptrū pingebant, ac eius in capite pennam ponebant: vt testatur Eusebius in libris de preparatione Euangelica. Penna enim in capite, significat difficilem inuentu esse creatorē, & nemini conspicuum, sed sublimem, non modò supra sensuum, verū etiam supra humanæ intelligentiæ captum: humana verò forma, eundem vitæ autorem, & motu qui intellectu comprehendi possit, circumlatum indicabat. quoniam vt hominis corpus quidem cernitur, mens verò ipsa quæ hominem à cæteris animantibus disiungit, estq; eius naturæ propria, cerni à nullo potest: sic etiā Dei ac summi opificis, actiones & motus quæ ipse in sacris literis, posteriora vocat, non secus atq; Aristoteles effectus posteriora, causas verò priora nominat, ab humano intellectu cerni possunt: mens verò ipsa & Diuina natura, quæ illa moderatur & gubernat, in huius corporis carcere absolutè cognosci nō potest. & ideo cœrulea veste indutum eum pingebant, vt cœlestem illum esse significarent, & in cœlo habitare, nullius coloris vel accidentis, mixtionis uel participē, etiam si nobis ea fortasse suscipere videatur: & modò irasci, modò placari: quæ admodum cœlum ipsum cum nullius coloris sit, propter interualli longitudinem cœruleum videtur. & sic simul quoq; eius naturam tantum à nostra distare indicabant, quantum cœlum à terra distat. Sceptrum verò potestatem eius regiam in vniuersam naturam significat, et zona vinculum, quo creata omnia colligat, & in quo vitæ necisq; fata continet: hoc est ortus atq; interitus, & rerū naturalium causas. Est autem zona circulus ille, quem Astronomi Zodiacum vocant. Præterea hunc Deum ouum ex ore producentem faciebant, quod mundum significabat Dei verbo creatum: vt etiam Sacræ literæ testantur.

DE PANE ARCADIAE DEO, VEL SATYRIS ET FAVNIS.

VNIVERSVM, VEL MVNDVS.

ANA, quem & Innum & Faunū vocauere, sic pingebant veteres: Caprina facie, rubro colore, hirtis cornibus, varia pantheræ pelle indutum, infima sui parte hispida, & Caprino pede, altera manu fistulam septem calamorum tenentem, altera pedum siue baculum incuruū. hacq; figura vniuersi symbolum contineri volebant. Facies enim rubens æther significat, bina cornua Solem & Lunam, pantheræ pellis cœlestium

Alestium siderum varietatem. Pars eius inferior hispida fingebatur, propter arbores, virgulta & feras: caprini pedes terræ soliditatem ostendunt: fistula septem calamorum, harmoniam cœli, in qua septem soni sunt, & septem discrimina vocū: virga recurua annum qui in se recurrit, & ideo *πῆλᾱς*, id est totum, est appellatus. Sic autē symbolū hoc interpretatur Eusebius, Phurnutus & Seruius.

INDIGENA VEL NOBILIS.

Eiusdem Panos simulacro indigenam significari, testatur Virgilius his carminibus:

*Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæq; tenebant,
Gensq; virūm truncis & duro robore nata.*

Nam Deorum filios aiebant esse Faunos, è terra & diuino semine genitos, Faunorum verò liberos heroas, & demū ab heroibus homines natos, vnde rectè per Fauni simulacrū etiā generis nobilitas significabitur: est em̄ in magna parte nobilitatis, nō aduenā, sed indigenā esse. Quamobrē legimus apud Platonem, Atheniensium nobilitatem idcirco ceterarum ciuitatum nobilitati præstitisse, quòd illi ex ipsa terra geniti essent, nec alio comigrassent.

S E R M O .

Per eundem Pana & Sermonem significari, tradit Plato, Ægyptiorū arcanorū interpretes in Cratylo, quòd non secus ac Pan vagari & circumire fingitur: sic sermo omnia complectatur, & per omnia vagetur, versetq; cūcta: & geminus sit, verus ac falsus. Quod autē verū est ex ipso, id quia leue ac diuinū est, & supernè apud Deum habitat, pectore & capite significari: quod verò falsum, quia infernè inter vulgus hominum manet, inferiore parte quæ hispida est & hircina, ob asperitatem turpitudinemq; ostendi: & ideo à Græcis *πῆλᾱς*, appellatum dicit, id est totum, quia sermo totum comprehendit & versat.

MVNDI HIEROGLYPHICVM.

MVndum alio etiam modo Ægyptij hominis effigie pingebant, complicatis pedibus eū facientes, veltem variā ad talos vsq; indutum & aureū globū capite sustinentē. Pedibus quidē complicatis, propter terræ firmitatē, variā & oblonga veste indutum, propter elemētorum ac rerū quæ ex illis gignuntur, & quibus terra vestitur varietatē & copiā: aureū verò globū capiti eius imposuerūt, qui cœlum significaret sphericum, & circularē eius motū.

SOLIS SIMVLACRVM.

Solē pingebāt iuuenili & rotūda facie, eūq; in nauī collocabāt, quā crocodilus ferebat: p nauigiū motū eius in humido significantes, hoc est, in æthere vel intelligētis. nam & æther multi humidū esse putarūt: & in sicco tā diuturnū motū fieri nō posse, & cœlos aqueos dixerūt: vnde in Sacris literis tā sepe cœlestiū aquarū mētio fit, & angeli ipsi aquarū nomine à Dauidē cōprehendunt. Per crocodilū verò aquā pluuiam, cuius caussa Soli tribuitur,

Cælii Aug. Osiris &c.

O S I R I S,

D

SOLIS ET LVNÆ CONIUNCTIO.

IN Elephantinopoli Ægyptia vrbe Osiridis simulacrum colebatur, viri corpus habens cœrulei coloris, caput verò arietis, quod Solis ac Lunæ coniunctionem significasse, tradit Eusebius. Cœruleus autem color ei propter humiditatem tribuebatur, quia Lunaris coniunctio humidior est: nec non quia noctes cœruleas facit: tunc enim potissimum noctibus serenis cœruleum videtur cœlum.

LVNÆ SIMVLACRVM.

IN Heliopoli verò eiusdem prouinciæ vrbe, Lunæ simulacrum hoc symbolo consecratū erat. Homo accipitris habēs faciem, lancea Typhona interficiens. Pingitur autem Typho fluuiatilis equi forma: & totum hoc simulacrum candidi coloris erat, qui color, ab alio lumen accipere Lunam significaret: accipitris verò facies à Sole eam lumen capere indicabat, vnde & spiritum attraheret: Soli enim accipiter dicatus erat, qui, vt etiam Pierius testatur, lucis ac spiritus symbolū est, tum propter motus velocitatem, tū quia alis altiora & lucidiora petit.

P L V T O,

OCCVLTA CONSILIA.

VEteres cum consilia & cogitationes occultas esse debere significare volebant, Plutonium pingebāt galeatum, & Proserpinam rapiētē, tum quòd subterranea, quorum Deus dicitur Pluto, lateant absconditaq; sint: tum, quia raptus clam fiunt: tum deniq; quòd cum in capite consilij sedes esse putetur, galea illud tegens aptè consiliorum occultationem significet.

INFERIOR VEL MINOR POTESTAS.

Eiusdem quoq; Plutonis hieroglyphico, breue sceptrum in manu eius ponētes, minorem inferiorem ue potestatem, vt eius qui alium maiorem principem agnoscit, innuebant: propterea quòd Pluto inferorum rex dicatur, & tamē Iouis imperio subiectus.

S I L E N V S,

SPIRITALIS MOTVS.

Silenum quem senem & dormientem pingebant, spirabilis motus symbolum fuisse, testantur veteres: cuius caput candore fulgens propter cœlestem motum faciebant, cœlaries verò longa crassitudinem terrestris aëris significat. Dormire autem illum ebrium finxerunt, quia crassiores spiritus & vapores caput quasi ebrietate quadam grauant, somnumq; inducunt.

F

V V L C A N V S,

I G N I S.

Ignis virtutē sub Vulcani, hoc est hominis forma pingebant, in cuius capite pileus erat cœruleus, æthereæ symbolum regionis, vbi integer purusq; ignis inuenitur. nam qui è cœlo in terrā delapsus est, cum imbecillior

^A becillior sit, materiaq; indigeat & fomento, claudicans fingitur, vt qui seipsum, nisi baculo innixus, sustinere non possit, cum æthereus ille absq; vlllo fomento se ipsum sustineat, alat, tueatur.

HERCVLES

E L O Q V E N T I A.

Is sum est nobis hîc recensere hieroglyphicûm, quo Galli antiquitûs eloquentiæ vim exprimebant. Id autem ex Luciani libello de Hercule Gallico conscripto, sumemus ad verbum, quemadmodum vertit Erasmus. Sic igitur inquit: Herculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocât. Porrò deum ipsum noua quadam atq; inusitata figura depingût. Decrepitus est apud illos, recaluafter, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimum exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti. Charontem potius aut Iapetum, quempiam'ue ex ijs qui apud inferos versantur, diceres. In summa quiduis potius quàm Herculem conijceres ex imagine. Atq; tali specie cùm sit, tamè Herculis ornatum gerit, vt qui cum leonis exuium indutus sit, tum clauam dextra teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat. Denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam facere Gallos: quum eiusmodi pingerent effigie, quo nimirum illum talibus picturis vlciscerentur: quòd olim regionem ipsorum incurfasset, prædas agens, id temporis cum Geryonis armenta vestigâs, occidentalium gentium pleraq; regiones peruastauit. At nondum dixi id quod erat in imagine maximè nouum atq; mirandum. Siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinẽ trahit, omnibus per aures reuinctis. Porrò vincula catenule tenues auro, electro'ue confectæ, pulcherrimis monilibus similes. Atqui cum vinculis vsque adèò fragilibus ducantur, tamen neq; de fuga cogitare videntur, quum alio qui commodè possint, neq; prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: verùm alacres ac læti sequuntur, ducentẽ admirantes. Vtrò festinâtes omnes & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes: perindec quasi grauiter laturi, si soluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum. Etenim cum non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas neceret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam Dei linguam perterebrauit: atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit: ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat arridens. Hæc ego cum diutius adstans essem contemplatus, admirans, hæsitans, indignans, Gallus qui propius adstabat, nostratium literarum non ignarus, id quod declarauit Græcè optimè loquens, philosophus opinor, ex eo genere philosophorû, quod apud eos esse fertur: Ego tibi hospes, inquit, picturæ istius arcanum explicabo: nam videris vehementer ad eam attonitus ac mirabundus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verùm Herculi illam tribuimus: propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit. Nam quòd senex fingitur, nihil est quod mirère: siquidem facundia solet in senectâ demùm absolutam vim ostendere. Si modò verum vestri dicunt poetæ, obduci iuuenum densa caligine pectus, cõtra senectam posse quiddam dicere rudi iuuenta melius ac præclarus.

Cælii Aug. Hercules.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum oratores lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis memini, flores appellantur: proinde quòd auribus ad linguam vinctos trahit senex hic Hercules, qui non aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes mirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neq; verò ad contumeliam illius illud pertinet, quòd ea perforata sit: nam memini, inquit, & iambicos quosdam versiculos apud vos dicere, viris loquacibus extremam linguam perforatam esse omnibus. Quin de eodem hanc in summa habemus opinionem, vt quicquid egit, id illum oratione facundiaq; egisse putemus: vt pote virum sapientem, ac persuadendo plerosq; sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt acutæ, missiles citæ, atque animum fauciantes, vnde pēnigera dicta fuit oratio. Hæc Lucianus, quæ ad huius hieroglyphici explanationem sufficere opinor.

R A T I O N I S C V M A P P E T I T V P V G N A.

Herculis Anthemum interimentis simulacrum in multis antiquis numismatibus cernitur: quod quid significet, nunc explicabimus. Hercules animæ rationis participis, spiritusq; symbolum est: Antheus verò corporis. Herculis pectus sapientiæ sedes est, atq; prudentiæ, quibus perpetua est cum appetitu ac voluptatibus pugna: semper enim appetitus rationi obsistit, nec potest ratio superare, nisi corpus ita in altum, & procul ab terrenarum rerum intuitu extulerit, vt pedes, hoc est affectus, nullum amplius fomentum à tellure accipiāt. imò cupiditates & affectus qui sunt terræ filij, prorsus interficiat. Quo de genere mortis loquitur D. Paulus, cum ait, Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Et Dauid: Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Et Seruator ipse: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Et hæc est omnium victoriarum præstantissima, vnde in Scipionis Africanum tumulo legitur hic elegantissimus versiculus, MAXIMA CUNCTARVM VICTORIA, VICTA VOLVPTAS. & Boëthius hoc ipsum Hercules factum celebrans ait, SVPERATA TELLVS, SIDERA DONAT.

I N G E N I V M, V E L I N T E L L I G E N T I Æ V I S.

Symbolica nō solùm Ægyptiorum, verùm etiam Græcorum theologia, Herculem pro humano ingenio vel intelligentiæ vi ponit: pingitq; illum arcum trium cuspidum sagittam iaculantem: propterea quòd humani ingenij acumen, cœlestia, terrena & inferna scrutetur: vel propter tripartitam Philosophiæ distributionem, quia ingenio Mathematicas disciplinas, rerū naturalium causas, & diuina mysteria indagamus aut alio modo, ex Socraticæ scholæ diuisione in differendi subtilitate, naturæ obscuritate, vita & moribus eo vtimur: ita vt sagitta trium cuspidum aut triplicem mundum, aut triplicem contemplationem, aut tripartitam philosophiam significet.

PRO,

P R O M E T H E U S,

ARTES ET INGENIVM, VEL ARTIVM
INVENTORES.

Lato in Protagora sub persona So-
cratis, huiusmodi narrat de Artiū
origine fabulā: Erat, inquit, aliquā
do tēpus quo dij quidē crāt, mor-

talium autem genera non erant. Postquam
autem & his tempus fatis cōstitutum venit vt
crearentur, formabant ipsa dij intra terram ex
terra & igne permixtis, & ex ijs quæ igne ac
terra permiscuntur. Quum verò in lucem iam
illa producturi essent, illorum ornandorum,
B facultatumq; singulis, prout decreet, distribu-

endarum curam Prometheo & Epimetheo
demandarunt. At Epimetheus sibi distribuēdi munus deposcit, & Prometheo,
dum ego distribuo dicit, Aspice & considera. Sicq; illo persuaso, distributionem
facit. Hic verò alijs robur absq; celeritate apponebat, alia debiliora velocitate or-
nabat, alia armabat, alijs inermi data natura, aliam quandam facultatem ad sa-
lutem excogitabat. Quæ enim ex ipsis parua fecerat, ijs volatilem fugam aut
subterraneam habitationem tribuebat. Quæ verò magnitudine auxerat, ea
hac ipsa seruabat, & reliqua hoc modo exæquans distribuebat: ea industria,
vt caueret, ne quod genus interiret. Postquam verò mutux corruptionis effu-
gia ipsis suppeditasset, facilitatem anni tempora & varias cœli tempestates sub-
dio ferendi excogitabat: induens illa densis pilis, & solidis pellibus, quæ & hye-
mem & æstum arcere possent: & quæ singulis cubilia petentibus propriū ac na-
turale stratum itidē essent: & sub pedibus alia vngulis, alia pilis & corijs solidis
ac exunguib; munivit. Nec non alimenta alijs alia suppeditabat, his herbam
ex terra, illis arborū fructus: alijs radices, quibusdam verò aliorum animalium
C laniatum in alimentum dabat. Et his quidem paucam sobolem tribuebat, his ve-
rò quæ ab illis dilaniarentur, multam, quo genus ipsum conseruaretur. Proinde
Epimetheus, vt qui non vsque adeò sapiens esset, non animaduertit, se facultates
in bruta animantia expendisse. Restabat adhuc ipsi inornatum hominum
genus, & quid cum ipso ageret, ambigebat. Quo dubitante, venit Prometheus,
inspecturus distributionem, & videt reliqua quidem animalia accuratè omnia
habere, hominem verò nudum, non calceatum & inermem. iamq; fatalis dies
aderat, qua etiam hominem ex terra in lucem prodire oportebat. Consilij itaq;
inopia præhensus Prometheus, & quàm nam homini salutem reperiret nesciēs,
Vulcani & Minerux artificiosam sapientiam vnà cum igne furatur. Fieri enim
nullo modo poterat, vt illa absq; igne ab vlllo possideretur, aut vlllo utilis esset:
& sic illam homini largitur. Sapientiam itaq; circa parādum victum hoc modo
homo accepit: artem verò versandi in rep. non habebat. Illa enim apud Iouem
erat. Prometheo autem Iouis arcem ingredi non licebat, quoniam Iouis muni-
tiones horrendæ erant, at in communē Minerux & Vulcani domum, in qua ar-
tes exercebantur, furtim ingressus erat, & furto sublata ignea Vulcani arte, &

Pierii Val. Prometheus.

alia Mineruæ, eas homini contribuit. Et ex hoc contigit homini victus facultas. ^D
Prometheus verò post eam quæ fertur furti pœnâ Epimethei caussa dedit. Postquam autem homo diuinæ sortis particeps factus est, primùm quidem propter Dei cognitionem ex igne contractam, solus inter omnia animantia deos esse putauit, ijsq; aras & statuas dicauit. Deinde vocem & nomina breuî per artem articulauit: habitationes, vestes, calceos, strata, & alimenta ex terra inuenit. Hoc autem modo instructi initio homines sparsim habitabant, nullas habentes ciuitates. Cumq; feris imbecilliores essent, passim ab illis interimebantur. Ars namq; opificiorum ad alimentum quidem idonea erat auxiliatrix: verùm ad bellum contra feras manca. Reip. enim artem nondum habebant, cuius pars est ars militaris. Quærebant autem quomodo congregarentur ac feruarentur condentes ciuitates. Quum verò congregati essent, iniurias mutuò inferebāt, vt qui artem gubernandæ reip. non haberent. Quare rursus dispergebantur ac peribant. Iupiter igitur timens generi nostro ne in totum aboleretur, Mercurium mittit, vt pudore & iustitia homines imbuat, quæ ciuitatum essent ornamenta & vincula, & amicitias inter homines conciliarent. Interrogat itaq; Mercurius, quomodo iustitiam & pudorem hominibus distribuere debeat: Num vt artes ^E distributæ sunt, ita & has distribuam? artes enim sic sunt distributæ, vt vnus qui artem medicam aliâmve quampiam teneat, multis imperitis sufficiat. Itâ ne ergo & iustitiam & pudorem inter homines ponam? aut in omnes distribuam? In omnes, inquit Iupiter, & omnes eius participes fiant. Neque enim constabunt ciuitates, si pauci illarum participes fuerint, velut ex alijs artibus. Legē item nomine meo promulges, vt qui pudoris & iustitiæ particeps esse non possit, tanquam pestis ciuitatis occidatur. Ex qua narratione colligimus, per Prometheū facem accensam, quæ ignis furtum significet, tenentem, ingenij vim in inueniendis artibus, artium ue inuentionem & ipsum inuentorem denotari: fax enim animæ illa vis est, quam Aristoteles intellectum agentem vocat, quam Plato & Ægyptiorum theologia cœlestem igniculum lumēve extrinsecus adueniens appellarunt: cuius proprium munus est artium inuentio.

GRATA ACCEPTI BENEFICII

MEMORIA.

Hominis prope rupē arduam stantis, anulumq; ferreum ex catena, quæ mō- ^F
ti alligata est, exemptum cum adnexo lapillo in digito habētis, imago, gratam accepti beneficij memoriam significat: in eo præsertim cui delicti pœna cōdonata est. Aiunt enim Prometheus, ob ignem dijs surreptum, & cum mortalibus communicatum, ab Ioue Caucaſi mōtis rupi ferrea catena, alligatum fuisse: & paulo post ab eodem eius miserto solutum, in huius beneficij memoriam vnum, ex illius catenæ anulis cum saxi portione ex rupe sumpta, digito alligasse, indeq; post anulorum & lapillorum iungendorum morem emanasse. quo fit vt etiam solus ferreus anulus quo diu Romani vsi sunt, id possit significare.

DELICTI POENA, VEL VLTIO

DIVINA.

Idem Prometheus rupi alligatus, pœnam delicti diuinamq; vltionem imminere denotat, vel iustum iudicium esse, & calamitatem flagelli loco diuinitus immisſam, quemadmodum ipse Prometheus diuino iudicio ob ignem cœlitibus furto ablatum, rupi alligatus traditur,

MER.

MERCURIUS.

ORATIO, VEL ELOQUENTIA.

Mercurius orationis vim interpretandiq; virtutem & eloquentiam significat, utpote Deorum nuncius atque interpret: vnde Virgilius dixit,

Interpres diuum cælo demissus ab alto.

Fingitur autem protensus atq; erectus, propter orationis vim, alas in capite & pedibus habens, ut significet volucrum per aëra ferri sermonem. nam & Homerus τὸ ἐπὶ τῆς ἰσοπέδου, hoc est alata verba, appellavit.

VELOCIOR SENSUS, VEL INTELLECTVS AGENS.

Amianus Marcellinus scribit, Iulianum Cæsarem media nocte, ut Mercurio supplicaret, exurgere solitū, quo menti suæ lumina præferret: quia Mercurium velociorem in mundo sensum esse motus mentium excitantem, quem vulgo Intellectum agētem vocāt, ex philosophorum arcanis acceperat. Ex quo colligimus in sacris per Mercurium, intellectum agentem, & celerem animi sensuumq; motum significatum fuisse.

FIRMITAS ET GRAVITAS ORATIONIS.

Cum autē orationem grauem & firmam solidamq; esse debere, indicare volebant, Mercurium in quadrata basi sine pedibus pingebant, quod veri sermonis firmitatem ac robur indicabat: tum etiam, quia sermo sine manuum vel pedum adiumento suo fungitur officio.

MERCATOR, VEL MERCATURA ET LVCRVM.

Per eandem quoq; Mercurij imaginem quæ marsupium manu teneret, gallum ad eius basim ponentes, lucrum, mercaturam, mercatorēque significarunt, quod is mercium & lucri Deus haberetur: quia sermonis ope omnia mercimonia & contractus fiunt. gallum verò idcirco illi adponebant vigilantiae symbolum, ut indicarent mercatores decere vigilantes esse, nec totas somno tribuere noctes.

FVR ET FALLAX.

Fur quoq; & furandi ars, atq; fallacia, Mercurij Apollini boues furantis imagine significatur, quod illū eius artis & fallaciorum ac doli fraudisq; inuētorē poetæ tradiderint, vnde & illi cognomentum κλέπτης, Phurnuto & Suida autoribus, est inditum: ideoq; sic de illo cecinit Horatius:

*Callidum quicquid placuit iocoso
Condere furto,
Te boues olim, nisi reddidisses,
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra,
Risit Apollo.*

& Prudentius:

*Expertes furandi homines, hac imbuit arte,
Mercurius Maia genitus.* ---

HYDRARGYRON.

Per eundem Mercurium Chemicę artis professores, argentum liquidū, quod vulgo viuū, Græcè hydrargyron appellatur, propter eius mobilitatem intel-

Cælii Aug. Talaria. &c.

ligunt. nam illis singulis metallis planetarum nomina tribuunt: vt plumbo Saturni, stanno Iouis, ferro & chalybi Martis, auro Solis, æri Veneris argento Lunæ, vt & Plato in Timæo facere videtur.

T A L A R I A V E L O C I T A S.

Talaria Mercurij, velocitatem motumq; significant, quod ijs sublimis per æra feratur, vt Virgilius ait:

— *Et primum pedibus talaria nectit
Aurea: quæ sublimem alis, siue æquora supra,
Seu terram rapido pariter cum flamine portant.*

adèd vt si cuipiam significare velimus fugiendū esse, aptè talaria depingere possimus. vnde fit, vt etiam communi sermone dici soleat, Addere pedibus alas, pro celeritate, *Pedibus timor addidit alas.*

C A D V C E V S

P O T E S T A S E T V I S F A T I.

St & alia Caducei qui Mercurio attribuitur significatio, præter eas quæ à Pierio sunt enumeratæ. Caduceus enim fati potestatem significat, vel afflatum quendam diuinum, ductumq; quo non modò mētes nostræ, verum etiã creata omnia mouentur & gubernantur: atq; vinculum quo cum Deo colligati sumus, ac inter nos: ipsiusq; fati necessitatem omnia stringentem. Quod præclare indicasse videtur Virgilius his verbis:

*Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco,
Pallentesq; alias, sub tristia Tartara mittit:
Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat:
Illa fretus agit ventos, & turbida tranat
Nubila.* —

Sic enim pingebatur ab Ægyptijs Caduceus ille, Macrobio autore, in specie draconum maris & fœminæ coniunctorum, qui parte media voluminis sui, inuicem nodo, quem vocant Herculis, obligabātur: primæq; partes eorum reflexæ in circulum pressis osculis ambitum circuli iungebant: & postmodum caudæ reuocabantur ad capulum Caducei, ornabanturq; alijs ex eadem capuli parte nascentibus.

C O N C O R D I A.

Idem Mercurij Caduceus angues illos circumuolutos habens, quos ipse, vt Poetæ narrant, pugnantes cum inuenisset, diremit, ita vt ambo Caduceo eius adhæserint, Concordiæ symbolum est, vt in antiquis numismatibus apparet, ac inter cætera in M. Antonij triumuiiri numismate quodã, in cuius vna parte, mulieris laurea corona sub capitis velamine redimitæ caput est, cum his literis: III. VIR. R. P. C. in altera duæ manus iunctæ Caduceum hunc tenentes, cum hac inscriptione: M. ANTON. C. CÆSAR. quod proculdubiò pro Cōcordiæ, quæ tunc inter Cæsarem, Antonium & Lepidum erat, symbolo positum fuit, idemq; Caduceus res quæ eandem vim habent, similés ue sunt, denotat, duobus serpentibus, eiusdem videlicet generis animalibus.

A R G V S,
M V N D I M A C H I N A.

Argus circa totum caput oculos habens, de quo sic canit Ouidius:
*Centum luminibus cinctum caput
Argus habebat,*

*Inq̄ suis vicibus capiebant bina quietem:
Cetera seruabant, atq̄ in statione manebant.*

& Statius:

Spestat in occiduis stellatum visibus Argum.

Hic inquam, vniuersæ mundi machinæ typus est: cuius caput cæli præ se fert imaginem, oculi stellarum, quæ inferiora omnia custodiunt & fouent. Voluerunt enim Theologi Symboli-

ci mundum animal esse: idq̄ sub Argi imagine significarunt: & terram quoq̄ moueri dixerunt. Ait enim Mercurius Trismegistus in Pimandro, terram non solum moueri, verum etiam vario motu agitari: sed tamen ita, vt cum reliquis elementis comparata propter motus tarditatem, immota videatur: idq̄ huiusmodi argumento probare nititur: Non est, inquit, credendum, illam quæ omnia nutrit, fouet, concipit & parit, motus expertem esse: fieri enim nequit, vt quod non mouetur, gignat & pariat. Vt igitur stellæ ac sidera huiusce mundi oculi sunt, sic herbæ arbores & plantæ omnes capillorum locum obtinent: metalla verò & lapides, ossium: nil mirum igitur, si sub Argi imagine mundum vniuersum comprehendit Ægyptiorum theologia.

E N D Y M I O N,
P I O R V M O B I T V S.

Vm plura sint mortis genera, illud maximè & à sapientibus gentium, & Sacrarum literarum testimonio comprobatur, & commendatur: cum qui piè & sanctè vixerunt, iamq̄ altero illo genere mortis, de quo in Hercule Anthem interimente diximus, mortui, hoc est prauis cupiditatibus deuictis, & ad Deum anhelantes, ac cum eo cõiungi (quod in hoc corporis carcere fieri non potest) cupientes, ab eo in cælum trahuntur, corpore, non secus atque altissimo somno morte consopito: quem

admodum mori cupiuit Paulus, cum diceret, Cupio dissolui, & esse cū Christo. Hoc autè genus mortis osculū vocauere symbolici Theologi: de quo videtur loquitus esse Solomon in Cantico, cum ait: Osculetur me osculo oris sui. quod sub Endymionis, quem Diana in mōte altissimo consopitū somno osculat, imagine adumbrarunt. Aiūt enī Dianā, vt quæ siderū vim quā ipsa recipit, ad inferiora trāsmittat, reginā esse & dominā cælestium proportionū atq̄ intelligētiarū: Endymionē verò animā hominis piij significare, cuius amore capti cecitates, vt illā sibi possint cõiungere possint atq̄ osculari, in alto monte: hoc est, dū cogitationē & mētē in cælū attollit somno altissimo cõsopitā, id est morte huius corporis.

Cælii Aug. Pacificator, &c.

Nam cum corpus impedimento sit, quo minus perfectè Deo coniungi possimus, sequitur eo soluto nos liberè in cælum euolatuos. Quod quanto citius fit, tanto maiores Deo gratias habere debemus: nec tamen recusare quamdiu ei visum fuerit, huius corporis carcerem æquo animo ferre: sed assiduè illum rogare, qui solus omnia bona largitur, vt interea saltem cupiditates nostras, quæ nos ab eius complexu abstrahere possunt, interimat. Quod vt faciat, clementiam eius supplex manus tendens rogo & obsecro.

PACIFICATOR HABITVS.

Non uolumus hic omittere, priusquam viriles imagines absolueremus, quin ea adijceremus quæ Quintilianus de Pacificatore habitu scribit. Sic enim ait: Fit & ille habitus, qui in statuis pacificator esse solet, qui inclinato in humerum dextrū capite, brachioq; ab aure protenso, manum infesto pollice protendit: qui quidem maximè placet ijs, qui se dicere subalta manu iactant: cuiusmodi habitus hodie cernitur Romæ in pulcherrima statua, quæ pro æde Lateranensi stat.

QUOMODO PINGI SOLERENT A VETERIBVS FAVOR, EIVS QVÆ CONTRARIVM.

Cum ijs quæ de Pacificatore habitu diximus, faciunt, quæ de fauoris eiusq; contrarij simbolo Scribit Politianus in Miscellaneis: fauorem enim pollicibus pressis & eius contrarium versis significari solitum ait. idq; Horatij, Iuuenalis, Plinij & Prudentij autoritate probat. Sic namq; ait Horatius in primo Epistolarum:

*Consentire suis Studijs qui crediderit te,
Fautor utroq; tuum laudabit pollice ludus.*

Iuuenalis verò hoc modo:

*Et verso pollice vulgi,
Quemlibet occidunt populariter.*

Plinius autem libro naturalis Historiæ vigesimo octauo, pollices, cum fauamus, premere etiam prouerbio iubemur. Et Prudentius:

*Et quoties victor ferrum iugulo inserit, illa
Delicias ait esse suas, pectusq; iacentis
Virgo modesta iubet conuerso pollice rumpi.*

Ex quibus patet, eos qui fauerent, pollicem premere: qui verò fauorem denegarent, vertere solitos.

FIDIVS DEVS.

FIDES.

Ræstantissimum extat Romæ in antiquo marmore Fidij simulacrū, sic expressum: Vir est imberbis quidem, sed tamen maturam præ se ferens ætatem,

Cælii Aug. Hecate.

HONOS ET VIRTVS.

D

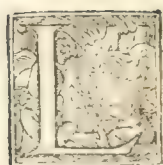
IN quibusdam Vitellij Cæsaris numismatibus inueniunt pulcherrimæ Honoris ac Virtutis imagines, in quibus Virtus sic est expressa: Iuuenis galeatus cum pennis supra galeam, hastam sinistra, sceptrum dextra tenens, ocreas habens, & sub dextro pede testudinem, Honorem qui muliebri forma est expressus, intuens. Habet autem caput galeatum, vt fortitudine ad virtutem opus esse indicet, quo nos ab imminentibus insidijs tueamur. eandemque ob causam & hastam habet: pennę verò vel crista, ingenij acumen significant, & sublimia cogitanda. Sceptrum potestatem vitiorum domandorum, & cupiditatum frenandarum. ocreę duplicem habent significationem, primùm quòd qui virtutem sectantur, semper ad locum, si opus sit, virtutis exercendę causa mutandum parati esse debent. Deinde quia pedes & crura imbecillitatem quam ex hoc terreo corpore suscipimus, quę nos cupiditatum ictibus obnoxios reddit: prudentia, cuius symbolum est testudo, quã sub pede habet, diligenter muniamus, sicque gressus nostros dirigendos, prudentia duce, vt ne nosmet ipsos in peccandi necessitatem conijciamus: semperque in omnibus rebus honorem spectandum & intuendum, non autem opes. Honos muliebri potissimùm forma depingitur: quòd mulieres maximè honoris studiosas esse deceat. Est autem seminuda mulieris imago, propter opum contemptiõnem, eademque cornucopię gestat, & galeam pede premit: quia ex virtute omnium rerum copia prouenit, & virum in honore ob virtutem constitutum omnes venerantur.

E

HECATE

LUNA.

LVnam sub Hecates imagine pingebant, propter varias eius corporis figuras: Hecate enim cum tribus capitibus pingitur, quorum dextrum equi est, sinistrum canis, medium hominis. Luna enim ex Solis distantia varias figuras sumere videtur. & cum nouilunium pingere volebant, candidis vel aureis vestibus indutam, atque ardentem faciem tenentem eam faciebant: cum mediam ostendere volebant, cistam ei in manu ponebant, quia crescente lumine fruges maturat. Plenilunii autem virtutem ferrugineo calore denotarunt: tuncque ramum Laureum & papauer manu tenere fingebatur: ramum quidem Laureum, quoniam à Sole ignea fit: Laurus enim Soli consecrata est: papauer verò propter fertilitatem multitudinemque animarum, quę in ea tanquam in ciuitate habitare putabantur. Duplicem enim tellurem Ægyptiorum philo-

F

sophia

A sophia statuebat : superiorem vnam, & inferiorem alteram : superioremq; tellurem Lunam esse putabant, inferiorem verò hanc frugum procreatricem, quam nos mortales habitamus : illam enim animas corpore solutas incolere putabāt: quia cum Ægyptij ex Hebræorum, à quibus multa didicerunt, theologia esse quendam locum, in quem animæ corpore solutæ transmigrant, ibiq; beatorum sedes esse, & multa præterea de cœlesti illa patria, & sancta ciuitate eiusq; regionibus audiissent, & in plenilunio maculas quasdam in Lunari orbe viderent, quæ in nullo alio sidere cernerentur, & terrarum quandam montiumq; & lacuum imaginem præ se ferrent, diuina mysteria & arcana humana intelligentia metiri volentes, ea omnia in Luna esse putabant, eamq; cœlestem illam tellurem esse aiebant. Nec defuerunt qui duplicem mundum statuentes, vnum in quo perfecta rerum omnium quæ in hoc nostro orbe sunt, exempla atq; imagines cernuntur, ab ipso creatore minimè corruptioni obnoxia factæ, quas ideas vocauere: ex quibus post & ad illarum imitationem, quæ in hoc mundo sunt omnia creata sint: mundum illum idearum Lunam esse dixerunt. Sic enim raciocinabantur: vt architectus, pulcherrimam aliquam domum templumq; ædificaturus, imaginem eius perfectissimam mente concipit, quæ cum ex materia concreta non sit facta, corruptioni minimè est obnoxia, nisi cum architectus ipse corrumpitur, hoc est aut moritur, aut mente alienatur, neq; post ædificium ipsum tam perfectum & absolutum reddere potest, vt ideam illam quam conceperat æquet: ita & summus ille opifex atque architectus, mundum hunc creaturus, eius & omniū quæ in eo esse volebat, imaginem perfectissimam concepit: quæ imago, vtpote in eius qui omni corpore solutus est, quicq; omnia potest mente concepta, ita perfecta fuit, vt nihil perfectius excogitari posset: & re ipsa extitit, quia potentissimus est qui eam fecit. Et quemadmodum imago humana mente concepta, sine sui artificis corruptione corrumpi non potest: sic illam quæ opificem habet, nulli corruptioni obnoxium sempiternam fore, necesse est fateri. Hanc autem imaginem Lunam esse volebant, cui etiam creator vim hæc inferiora ad sui exemplum, sed minus perfecta, gignendi dederit: quam vim Naturam appellarunt. Et sic Lunæ multitudinem animarum, vel quòd in ea corpore solutæ habitarent, vel quòd ab illa in mortalia corpora influerent immitterenturq;, vel quòd perfectissimas illarum contineret imagines. Sed est & alia ratio, cur illi fertilitas multitudoq; animarum tribuatur: quia videlicet Luna crescente, plantæ, & fructus, nec non & animalia magis crescunt, & quia partui præesse putatur. Nec tamen absurdam prorsus illorum sententiam existimarem, qui huius mundi imaginem in Luna esse putarunt, modò ne de diuina illa idea, ad cuius exemplar omnia sunt creata intellexissent, quæ non magis quàm Deus ipse mortalibus oculis cerni potest, cum diuinam illam ideam sempiternam fore sit necesse. Lunam verò & Solem mutationi obnoxium esse, Sacræ literæ testentur. Sed si huius mundi imaginem tanquam in speculo cerni dixissent, facile illis assentirer. Lunare enim corpus speculo simile esse, solarium radiorum reflexio, quæ in eo videmus, indicat, idemq; aqueæ naturæ, quæ in speculis est, esse philosophorum omnium illi humiditatis ad rerum generationem cassam tribuentium consensus, & res ipsa docet. Cum igitur talis sit Luna, & in plenilunio terra inter solem & illam posita, huiusmodi macule, in eius corpore cernantur, quæ mediam orbis terrarum partem,

Cælii Aug. Persephone, &c.

partem, vt illam à Geographis pingi videmus, imitentur, quis non credat maculas illas terræ imaginem esse. Nam quòd illas ob corporis inæqualitatem fieri dicunt, id absurdissimum videtur in cœlesti corpore: & falsum esse, testatur solarium radiorum tanta reflexio: quæ nisi ex politissimo nitidissimoq; corpore fieri nullo modo posset. Quod verò alij vapores esse putant, quos illa assidue ad se trahat: primùm dico fieri non posse, si vapores essent, vt semper eãdem figuram situmq; seruarent: deinde Mathematicorum, hoc est Optices certissimas verissimasq; rationes, id falsum ostendere. Nam cum vapores non supra mediã aëris regionem attollantur, necesse esset, Lunam à Britannis, aut Hispanis, aut Ægyptijs, quorū acies supra vapores illos, qui in nostris solummodò regionibus essent, tenderet, sine maculis cerni: nam si quis fortè diceret, vapores illos totam mediam aëris regionem occupare, & ideo ab omnibus videri, is sciat si ita se res haberet, nos nō maculas, sed totum Lunarem orbem quasi velamine quodam obductum visuros. Ex quo patet, cum eãdem maculæ æquè ab omnibus gentibus cernantur, vapores eos non esse. Sed & ipsarum macularum figura optimè orbis terrarum imaginem, vt ex tam longinquo tractu perspici potest, præ se fert: quemadmodum quilibet videre potest.

PERSEPHONE, SIVE PROSERPINA, SEMINVM VIRTVS ET GENERATIO.

Eminum virtutem & gignendi vim, quæ potissimùm in terra est, veteres muliebri forma, germina quædã protendentem pinxerunt: hæcq; imaginem Bonam deam vel Persephonem appellarunt: semen non antè germinare significantes, quàm in terram proiectum aliquã diu ibi latuerit.

DIONYSIVS,

PROMISCVA GIGENDI VIRTVS PLANTARVM.

Quoniam verò plantæ non solum ex semine, verùm etiam quædam ex furculis plantatis nascuntur, hanc promiscuã gignendi vim, sub Dionysij imagine expresserunt, quem muliebri forma & cornua habentem pingebant.

I V N O,

QVATVOR ELEMENTA.

Inno catena de cœlo ab Ioue suspensa, & lapides pedibus alligatos habens, ab Homero fingitur: ita vt vnum pedem cōtractiorem habeat altero, quæ imago quatuor elementorū symbolū est. Iuno enim ipsa aërem significat: catena ignem quo cætera colligantur atq; miscent, lapis altiori pedi appensus, aquã, alter verò terram: quæ omnia Iupiter, quæ cœli rectorum significare volunt, ita cœlo alligauit, vt ex illo pendeant, ipsiusq; qui cœlum mouet, nutu gubernentur.

TEMPESTATIS MUTATIONEM, ET ARCANA
TEMPORE PATEFIERI.

E Adem Iuno nubibus vndique septa, ita vt vix cerni possit, tum mutationē tempestatis, cum Iuno aëris symbolum sit, tum res alta vetustatis caligine mersas, aut alioqui obscuras absconditasq̄, quas tamen tempus patefaciet, tum temporis breuitatem significat.

SPES FALLAX.

E Adem quoq̄ Iuno ex nubibus ficta, res de quibus agitur fictas & falsas esse significat, spemq̄ fallacem, admonetq̄ vt caueamus nobis ab illusoribus, vel ne falso, vt sepe fit, amore capiamur, nosq̄ foeminis deludēdos præbeamus. Aiunt enim, Iunonem ab Ixione adulteriꝝ sollicitatam, illi corpus ex nubibus sui imaginem præ se ferens obtulisse, cum quo ille iacuerit.

EVROPA

ANIMÆ HOMINIS IN CORPORE STATUS.

M Vlier tauro insidens, ac per mare delata, facie tamen in tergum conuersa, & littus quod longè liquit respiciens, significat animam ho-

minis, quam corpus per huius mundi pelagus defert, cum ipsa tamen tellurem quam deseruit, hoc est Deum creatorem atq̄ opificem, auidis oculis intueatur. Et hic est Platonius ille animæ circulus, atq̄ rationis motus, cum videlicet mente à diuinis ad humanas res cogitandas ipsaq̄ creata, conuersa, tandem ad Dei contemplationem redit. ideoq̄ poetæ fin-

xerunt, Europam Agenoris Phœnicum regis filiam, ab Ioue sub formâ bouis aut vituli raptam, & per mare in Cretam delatam fuisse: cuius fabulæ mystica explicatio est quam modò protulimus.

DIANA

RERVM MUTATIO.

V Irgo cui Mercurius vestem porrigit, Diana est, quæ rerum mutationem ex incremento & diminutione factam significat. Finxerunt enim Græci poetæ, Iouem cum videret Dianam nudam incedentem, quòd id virginem minimè decere videretur, Mercurio, vt ei vestem faceret, mandasse: cumq̄ multas ei Mercurius vestes fecisset, nullam tamen illi aptam facere potuisse: propterea quòd illa dum is vnâ pararet, assiduè mutaretur, ita vt post illam non posset induere. Est ergo hæc figura

Cælii Aug. Danae, &c.

incrementi & diminutionis, rerumꝫ aut consilij & mentis mutationis hiero-
glypticum.

DANAÆ CVM AVREA PLVVIA,

ANIMI PVLCHRITVDO, ET COELESTIVM BONO-
RVM AFFLVENTIA.

DAnaë formosissimæ mulieri, aurum in gremio pluuisse finxere poetæ, per Danaem animi pulchritudinem significantes, quæ naturalibus virtutibus continetur, quas Deus amat, per aureum verò imbrem cœlestium bonorum affluentiam, quæ ex diuino amore eiusꝫ benignitate sunt petenda. Omnium enim bonorum perfecta copia à Deo solo datur.

PASIPHAE,

ANIMA CVM AEREO VEHICVLO.

Asiphaë Solis filia, & Minois Cretæ regis vxor, quam in vaccam transmutatam, ex tauro Minotaurum peperisse ferunt, qui media ex parte homo erat, reliqua taurus: animam significat cum suo ethereo vehiculo, quo illam corpori coniungi Platonici tradidere. Aiunt enim animas nostras in beatis illis sedibus & cœlesti regione, æthereum igneumꝫ ue quendam vehiculum, quo deferantur & moueantur habere, cum nihil quod sit expers corporis moueri possit. quod & Dauid vates comprobare videtur, cum canit, Qui facit angelos suos spiritus, & ministros suos flammam vrentem. Addunt deinde Platonici illas quamuis hunc igneum vehiculum habeant, tamen corpori, hoc est terreo vehiculo, ob ignis subtilitatem & terræ crassitudinem, nisi aliquo intercedente medio quod vtriusꝫ naturæ sit particeps, iungi non posse, ideoꝫ illam dum per cœlestes orbis & elementa descendens transit, paulatim crassiore se quasi veste induere: æreumꝫ sibi vehiculum comparare, quo facile terreo huic corpori copuletur. Id autem facit corporis induendi cupiditate, vt ijdem aiunt, accensa: taurus enim corpus significat, vacca ficta æreum vehiculum: Pasiphae ipsam animam, ex qua copula oritur Minotaurus, id est homo ex anima & corpore conflatus.

PANDORA,

Pandora mulier pyxidem in manu habēs apertam, aduersam fortunam, generis obscuritatem, infelicitatem, paupertatem, infamiam, ægritudinem, spei frustrationem, humanæ fortis miseriam nobis adumbrat. nam cum hæc virtutes omnes in pyxide inclusas teneret, eam vt quid intus esset videret, aperiens, omnes elabi passa est, malis retentis, & spe sola, quæ vasculi labro adhæsit, vt narrat Hesiodus: eam enim à Vulcano factam, & ab omnibus dijs muneribus, quæ pyxidi illi incluserant, ornatam, postꝫ Epimetheo coniugem datam tradit,

EVRI.

EVRYDICE.

APPETITVS.

Vrydice quã in pede momordit
serpens, appetitum hominis si-
gnificat, quem animi affectus ex-
ulcerant, pedes enim ac præsertim
calcaneum, cupiditatum hieroglyphicum
sunt, vnde Seruator discipulorũ suorum pe-
des lauare voluit, vt eos ab affectibus terre-
nis mundos redderet. Et Petro, nolenti vt se
lauaret, dixit, Nisi lauero te, non habebis par-
tem mecum. & in Genesi dixit Deus serpen-
ti, Insidiaberis calcaneo eius, nec solum hoc

^B in Sacris literis, verũ etiam in Græcorum

fabulis legimus, Achillẽ propterea quod puer Stygijs aquis fuisset immersus, nulla in parte vulnerari potuisse, præterquam in pedibus, qui abluti nõ fuerant: vt indicarent eum fortem fuisse, nisi affectibus vinceretur poprijs. Neque abhorret ab hoc sensu quod tradunt, Iasonem aureum vellus petentem, vnum calceum in flumine, quod solum in toto terrarum orbe nulli vento est obnoxium, amisisse: hoc est, dum virtutem sectatur, & immortalitatem, aliqua affectuum parte exutum fuisse, & Virgilius, Didonem morituram vnum calceum exuisse, scribit his verbis:

*Ipsa mola, manibusq; pijs, altaria iuxta
Unum exuta pedem, vinclis in veste recincta
Testatur moritura deos, & conscia fati
Sidera. —*

Hoc est, vno affectu, nempe mortis formidine exutam, quæ Didonis figura re-
pentinum firmumq; consilium significat.

CYBELE.

AGRICVLTURA VEL VICTORIA
POPVLORVM.

Cybeles turritam coronam habentis simulacrum, tellurem indicat, & vrbes quas illa sustinet domitas: vel victoriam de agricolis seditio-
sis partam: vel tellurem agricultura domandam, & eam quæ habi-
tatur fertiliorem esse ea quæ minus incolitur. Vbi enim hominum
frequentia, ibi artes & industria valent. Quod verò curruĩ eius Leones ad-
iunxere, vt in antiquis marmoribus numismatibusq; videre licet, id significat
nullam esse terram ad eò sterilem & asperã, quæ labore & industria fertilis red-
di non possit, vel illam vim gignendi à sole capere, cum leo sit animal Phœbæ
naturæ. Hanc ipsam si non in curru, sed humi sedentem vel stantem cum circi-
no pinxeris, Geometriæ, si cum quadrante, Geographiæ, si cum ligo-
ne vel taurum prope se habentem, Agriculturæ simu-
lacrum habebis.

Cælii Aug. Charites, &c.

TRES CHARITES

D

Res Charites sorores fuisse traduntur. Pingebantur autem iuvenes virgines, ridentes, manibus implexis, soluta ac perlucida veste: quarum natu maxima, Hesiodo autore, Aegle vocatur, media Euphrosyne, tertia Thalia. Quid autem hæc omnia significarent, pulchrè docet Seneca de Beneficijs libro primo, in hunc modum: Quare, inquit, tres Gratia, & quare sorores, & quare manibus implexis, quare ridentes, quare iuvenes, & quare virgines, soluta ac perlucida veste? Alij quidem videri volunt vnam esse quæ det beneficium, alteram

quæ accipiat, tertiam quæ reddat. Alij tria beneficiorum genera, promerentiũ, reddentium, simul & accipientium reddentiumq̃. Sed vtrumlibet ex istis iudica verum. Quid ista nos iuuat scientia? Quid ille confertis manibus in se redeuntium chorus? Ob hoc quia ordo beneficij per manum transeuntis, nihilominus ad dantem reuertitur, & totius speciem perdit, si vsquam interruptus est: pulcherrimus si cohæsit, & vices seruauit. Ideo ridentes, quia promerentium vultus hilares sunt, quales solent esse qui dant & qui accipiunt beneficia. Iuuenes, quia non debet beneficiorũ memoria senescere. Virgines, quia incorrupta sunt & sincera, & omnibus sancta, in quibus nihil esse alligati decet, nec astricti. Solutis itaq; tunicis vtuntur, perlucidis autem, quia beneficia conspici volunt. Hæc Seneca: nos autem etiam illud minimè silentio prætereundum censemus, quòd vna faciem auertere & occultare fingitur: vt indicet, eum qui munus dat, id clàm facere debere, iuxta Seruatoris dictum, Cum facis eleemosynam, noli tuba canere ante te. & alio in loco: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera. Altera Charis faciem apertam ostentat, quia eius qui beneficium accipit est, id ostentare & prædicare: tertia partem faciei ostendit, & partem occultat: significans beneficij retributionem celandam esse, ostentandumq; ipsum beneficium.

GORGONES

ANIMÆ TRES IN HOMINE.

Gorgones capita, draconum squamis obsita, dentes maximos aprorum instar, item manus & alas habere finguntur: eas tres Phorci filias fuisse tradunt, nomine Euryale, Stheno, & Medusa, ex quibus Medusa sola mortalis fuisse perhibetur, reliquæ duæ immortales: ideoq; Medusam Perseus decollauit. Hæ Gorgones animarum hieroglyphicum sunt. Tradit enim Ægyptiorum Theologia, & cum ea Platonica quoque schola, tres in homine animas esse, quarum singulæ apud Hebræos proprium nomen habent: vna enim Nephes vocatur, quæ Latinè, Viuens vel sentiens dici potest: quam cum bestijs communem habemus, & hæc mortalis est quam Medusa innui: est enim corpori proxima, eiq; adglutinata, & sensibus, corporisq; affectionibus obnoxia: de qua volunt acutiores Theologi intellexisse Christum, cum dixit, Tristis est anima mea vsq; ad mortem: &

Qui

A Qui non habuerit odio animam suam, perdet eam: ideoq̄ finxerūt Perseum, qui diuinum spiritum melioremq̄ genium significat, hanc obruncasse: debent enim qui altiora contemplari volunt atque diuina, hanc prorsus interimere, ne quid sensus anime que rationis particeps est, obesse possit. Altera dicitur Ruah, id est spiritus nuncupatur, que rationis particeps est. Tertia dicitur Nessamah, id est Lumen, vt à Pythagora & Dauide fuit appellata, quam D. Augustinus diuinitatis partem, & Plato mentem vocat. Ideo autem dixerunt has tres sorores homines suo aspectu in saxa conuertere: quia quamuis illas in nobis habemus, illarum tamen naturam, nemo absolute potest scrutari, nisi Medusa obruncata, id est corporearum affectionum impedimento prius fuerit liberatus: imò qui eas intueri volunt, saxis eos similes esse ad alia oportet. Oculum autem quem sibi inuicem hæ tres sorores mutuò dant, significat lumen quod habemus extrinsecus, à Deo nobis dari, atque ab vna in alteram animam deriuari.

HOMINIS NATVRA.

B **P** Lato dixit hominem arbori simile esse, verum in hoc ab illa differre, quòd illa radices in terra fixas habet, homo autem in cælo: quo capilli capitis radicum similitudinem quandam habentes indicant. Radix autem vera hominis est anima: quæ cælitus est demissa, & per quam viuimus, spiramus, & vitales fructus ferimus, vt arbor ex radice vitam trahit: vnde in Cantico legimus, Comæ tuæ iunctæ canalibus: quod de cælestibus riuis, ex quibus virtus in nos descendit, est intelligendum, nam quæ de capillis & barba in Sacris literis dicuntur, ea omnia ad animam referri, testantur Origenes & Hieronymus. Vnde si quis virginem capillos in cælo erectos habentem pinxerit, aptè animam vel hominis naturam expresserit.

VIRGO CAPILLOS HABENS ERECTOS.

VIRGO ABSCISIS CAPILLIS.
IMBECILLITAS ET MORS.

Virgo cui abscisi sint capilli, imbecillitatem virium ingenij, animiuc, aut etiã mortem significat: quia non modò in Sacris literis videmus Sampsonis robur in capillis fuisse, quibus abscisis facile captus & victus fuit: verum etiam Euripides finxit Alcestem mori non potuisse, donec illi à Mercurio cælitus demisso crinis abscinderetur. & Nisus non prius à Minoë interfici potuit, quàm illi ab eius filia pilus fatalis abscinderetur. Nec Dido apud Virgilium antè mori potuit quàm Iris ab Iunone missa ei flauum vertice crinem auferret.

Cælii Aug. Astræa.

A S T R A E A,

I V S T I C I A.

Stræa, Astræ Gigantis & Auroræ, vel Iouis & Themidis filiam, pro iusticia sumi notissimum est: fingunt enim illam vitis crescentibus indignatam in cælum euolasse, locumq̃ inter Leonem & Libram medium tenuisse, inò etiam ipsam Libram ei tribuunt, qua quid cuique debeatur, expendat. Quamobrem sic de illa cecinit Ouidius:

— *Et virgo, cæde madentes*

Ultima cælestium terras Astræa reliquit.

& Seneca in Octau.

Neglecta terras fugit & mores feros,

Hominum & cruenta cæde pollutas manus,

Astræa virgo, siderum magnum decus.

ea quoq̃, vt Gellius & Chrysippus tradunt, forma atq̃ filo virginali aspectu vehementi & formidabili, luminibus oculorum acribus, neq̃ humilem neq̃ atrocẽ, sed reuerendæ cuiusdam tristitiæ dignitate, pingi solitam omnes ferè norunt: cui nostri pictores modò lancem, modò securium virgarumq̃ fascem adijciunt. Illud autem ferè inauditum est, & tamen pulcherrimum, quod Alexander Aphrodisæus scribit, Iusticiam ab Ægyptijs sine capite pingi solitam, per manum sinistram porrecta palma discapedinatum: quoniam sinistra genuina pigritia nulla calliditate prædita, æquitati aptior quàm dextra videtur. Collocatur autem inter Leonem & Libram, quia iustum iudicem intrepido & forti animo esse oportet, vt nullius minis aut precibus ab æquo & bono dimoueatur: eundemq̃ decet crimina omnium atq̃ merita ad lancem discutere & ponderare, vt cuique quod meritis est tribuat. Caput verò ei nò tam ademisse mihi videntur, quàm inter sidera occultasse, vt indicarent à iudice neminem videre debere: vnde Athenis in Arcopago, rei velato capite caussam dicere iuebantur, ne iudicum affectus mouere possent. condit ergo caput inter sidera, solum Deum intuens: & ideo à nobis cerni non potest: debet enim iudicis mens ad extremum vsq̃, donec sententia sit lata, occulta esse, ne qua fraus strui possit.

P R I O R I S L I B R I F I N I S.

CAELII AVGVST. CVRIONIS, HIEROGLY-
PHICORVM COMMENTARIORVM LIBER SECVNDVS,
EA CONTINENS QVAE PER SERPENTEM, CERBERVM, FELEM, VI-
tulum, Capricornum, Cancrum, Aquilam, Craterē, Lyram, Arcum, Nodum,
Catenam, Quinarium numerum, Pentagonum, Pyramidem, Cubum, Octaë-
drum, Icosaëdrum, Papauer, Iridem, Hyacinthum, Narcissum, Hyssop-
pum, Myrtum, Salicem, Cedrum, Palmam & alia
huiusmodi significantur:

AD THEODORVM ZUINGGERVM PHI-
lofophum & Medicum præstantissimum.

A LTERAM hanc mysticarum imaginum Partem, quam cum supe-
riore Valerianis quasi racemationem quãdam diuinis Commentarijs ad-
iecimus, tibi doctissime Zuinggere, donare atq; in tuo nomine edere statui:
non quidem quòd tuæ fame aliquid scriptis meis ornamenti adycere posse
sperem, quã tu ingenij tui magnitudine, atq; illustribus monumentis, quibus
rem literariam promoues, ab alijs illustrari non pateris: sed vt & hi mei la-
bores nomini tuo inscripti, plus autoritatis inueniant, & tu aliquod meæ in te obseruantia indi-
cium habeas, tenue quidem illud ac rude, longeq; impar ijs quibus tu nos ornare soles, sed ex cã-
dido in te animo profectum, & tali qui libentius, si posset, maiora dignioraq; tibi commendaret.
Sed tuæ humanitatis erit, mentem non munus spectare. Quod si feceris, & ingenij ac prudentia
tuæ acumine, ad intimos animi mei sensus penetraueris, tanti te hoc facturum non dubito, quã-
ti regium aliquod munus: & quemadmodum me amare iam dudum cœpisti, sic hunc meum
immaturum fœtum fouendum suscipies. Quod quoniam mihi certò polliceor, plura non addam.
Vale. Basil. XIII. Kal. Sext. CIO. IO. LXVII.

SERPENS

ANIMA ET CORPVS.

B acillum, cui serpens circumuolutus est, non modò apud Hebræos,
& in Sacris literis, in quibus legimus, serpentis in cruce positi aspe-
ctu populum Israelis à morte liberatum fuisse: verùm etiam apud
Ægyptios & Romanos animæ atque corporis salutare symbolum
fuit. Nam cum cetera omnia reptilia crassioris & magis terreæ sint substantia,
serpentem spiritus & vitæ tenacissimum animal esse constat, quod & imbe-
cillitatem corporis exuat, & ad medicinam vtilissimum sit, & ad acuum
visum herbam inuenisse, nec non ad sese in vitam reuocandum quandam her-
bam cognoscere traditur. Et cum Romani oraculo admoniti, Epidaurum mi-
sissent, ad Æsculapium, quem Medicinæ & salutis deum existima-
bant, accersendum, serpentem Romam
aduexerunt,

Cælii Aug. Cerberus, &c.

CERBERVS,

TRES COELI REGIONES: VEL TRIPLEX
DEI POTESTAS.

Eteres tres tantum cœli regiones faciebant: nempe, Ortum, Occasum, & Meridiem. nam in Septentrione inferos putabant esse: propterea quod sol nunquam eò perueniat: quemadmodum & Sacræ literæ Aquilonem interdum accipiunt: & impios ad sinistram à Deo in extremo illo iudicio detrudendos. Sinistram verò in eodem Septentrione esse theologis, quis dubitet? cum impij in eadem cum dæmone regionem sint detrudendi: ideoq; harum trium regionum symbolum finxerunt Cerberum canem tricipitem, quo etiam trina Dei regna significarent, cœleste, terrenum & infernum.

TRES NATVRALES NECESSITATES.

EVndem Cerberum tricipitem finxere poetæ infernæ domus aditum custodire: eo hieroglyphico tres necessitates naturales, quæ hominem à sempiternarum rerum contemplatione abducunt, significantes: nempe famem, sitim, & somnum. & ideo Virgilius fingit Sibyllam, quæ Aeneam, mentem ad magnarum rerum contemplationem conuertere volentem, monet, vt huic Cerbero melle soporatum & odoratis frugibus offam obijciat, statimq; illo relicto transeat: vt indicet, esse quidem his necessitatibus satisfaciendum, sed non prorsus indulgendum.

FELIS,

LIBERTATIS APPETENTIA.

Elis præter ea quæ de illo scripsit Pierius, libertatis appetentiæ hieroglyphicum fuit, quo præsci Alani, Burgundiones & Sueui, teste Methodio, in militaribus signis vti solebant: perinde vt Felis carcere ferre non possunt, sic se seruitutis impatientissimos esse testantes.

VITVLVS,

CONCVPISCENDI VIS.

Ansvetus & domesticus vitulus, vel bos, concupiscendi appetendiq; vim quæ in nobis est, denotat: quia constat, nullum animal æquè appetitui obedire & venerem esse atq; Vitulus, siue Taurus.

CAPRICORNVS,

MORS, VEL DEFVNCTORVM ANIMÆ, ET
SECVNDV FORTVNA.

Capricorni signum quod in multis Augusti Cæsaris numismatibus videmus, summam, vt Astronomi tradunt, sub se natis portendens felicitatem; à Platoniciis deorum porta vocatur: quia per eum tradunt, animas corporis vinculo solutas, rursus in cœlum ascendere, vbi diuinæ naturæ participes fiunt. ideoq; hoc signum sidereum animas defunctorum mortem vè significat, & nonnunquam secundam fortunam summamq; felicitatem, vt diximus.

CAN.

CANCER,

ORTVS HOMINIS, VEL VITA.

Cancer ex eorum Platonicoꝝ sententia, ortum hominis vitamq; notat. volunt enim animas per Cancers ianuam in humana corpora demitti, & vt Capricornum deorum, sic cancrum hominum portam vocant, quod per eam egredientes animae humanae in naturam trãseant.

AQVILA,

DIVINI NUMINIS PRÆSENTIA.

Aquila præter ea quae de illa scripsit Pierius, in Sacris diuini numinis praesentiam vel effluxum quendam significat, quo ad maiorem superioremq; rerum diuinarum cognitionem ducimur, vt Cabalists tradunt. vnde Moses dicit, Sicut aquila prouocans filios suos ad volandum, & super eos volitans expandit alas suas, assumpsit eum, atq; portauit humeris suis.

CRATER COELESTIS,

OBLIUIO.

Crater ille sidereus, qui ab Astronomis inter Leonem & Cancrum collocatur, obliuionem significat: quoniam ex Platonicoꝝ sententia, animae cum in humana corpora demittuntur, de caelo per Cancris ianuam descendentes, & per Capricornum rursus corpore solutae in caelum ascendentes, cum descendunt ex cratere illo, quem Bacchi poculum vocant, obliuionem bibunt: & sic caelestium rerum obliuiscuntur, sed non omnes aequè, verum aliae magis, aliae minus, prout magis minusue ex eo poculo haurire. ex quo patet, poculum illud obliuionis poculum esse, eiusq; imagine obliuionem significari.

LYRA,

AUDITVS.

Lyra duo habens foramina incurua, aures & auditum significat. quoniam vt in Lyra fidibus illis & neruis tactis aer proximus commotus ad duo illa foramina inflectitur, & tandem in Lyrae conuexum, vbi quoq; aer inclusus est, reflectens sonitum edit: sic vox aerem extra aures nostras commouens in aurium foramina impellit, qui in pelliculam quandam instar tympani tensam, appulsus, aerem qui intus est naturalem mouet: is autem commotus neruos quosdam excitat, in quibus est auditus. Propter hanc ergo similitudinem Lyra auris & auditus hieroglyphicum est.

ARCVS,

ACVTI DOLORES.

Er Arcum in Lunae virginali forma expressae manu positum caelumq; acuti dolores indicantur: quia nullus intensior dolor quam partus, cui Lucina siue Luna praest, esse putatur.

Cælii Aug. Nodus, &c.

N O D U S,

N E C E S S I T A S.

Er nodum necessitas, Macrobio teste, significatur: quæ enim vincita sunt, se ipsa dissoluere nequeunt: quòd si nodo gladium adjicias qui eum rescindat, fortunam, fatum & necessitatem virtute superari indicabis: quoniam Alexander Magnus, Gordium illum fatalemq; nodum gladio rescidit, & sic fatum ipsum vicit. & Vetus est dictum, Sapiens dominabitur astris.

CATENA AVREA HOMERICA,

CONNEXIO RERVM HVMANARVM CVM DIVINIS, VEL
DIVINÆ PROVIDENTIÆ VIS.

Vbium non est, quin Catena illa aurea Homerica, quam pendere de cælo in teras deum iussisse commemorat Iliados lib VIII his verbis: Agedum auream restim è cælo suspendite, eaq; cuncti dij ac deq; apprehensa, me hinc detrahte in terram: nullo id quantolibet nixu poteritis efficere. At cum mihi facere idem irato libuerit, in terras vos vniuersos & in maria vsq; detraham. Quinetiam circumligata recte ad summitatem Olympi, omnia supernè attollam, vt intelligatis quantum ego deos simul atque homines antecello. Dubium, inquam, non est, vel Macrobio & Luciano testibus, quin illa rerum humanarum cum diuinis connexionem, & commune quoddam vinculum, quo Deus & summus ille Pater quum vult nos ad se trahit, mentesq; nostras in cælum attollit, quo nos alioqui proprijs viribus, quantolibet conatu ascendere non possemus, significet: adeò vt qui mentem suam diuinitus gubernari significare velit, is aptè catenam hanc ex stella pendentem & contrahentem pingere possit. Ea est enim diuini afflatus, & igniculi illius, cuius Plato omnes homines participes esse voluit, vis, vt mētes ad creatorem cōuertat, & in cælum trahat. Dixit autem Plato, omnes homines eius igniculi cælestis participes esse, quia qui eius non sunt participes, quamuis formam corporis humanam habeant, non tamen homines sunt, sed belluis inferiores deterioresq;. Est præterea connexio illa & alio modo intelligenda, vt eam interpretatur Macrobius: nã quæ modò diximus ex Luciani, qui in Dialogis cum Mercuriũ fingit, de Ioue propter hanc catenam conquerentem, dicta sunt, & ad fatorum vim afflatumq; diuinum referuntur. Macrobius verò ait, catenam hanc sic conflata esse, vt ex summo Deo mens manet, ex mente anima, quæ & condit & vita complet omnia quæ sequuntur: cunctaq; vnus fulgor illuminat, & in vniuersis apparet, iuxta Peripateticorum sententiam, vt in multis speculis per ordinẽ positus vultus vnus apparet. Cumq; omnia continuis successionebus se sequantur degenerantia per ordinem inquit, ad imum meandi, inuenietur pressius inuenti, à summo Deo ad vltimam usq; rerum fecem, vna se mutujs vinculis religans, & nusquam interrupta connexio, quæ per catenam hanc significatur, quã Lucretius auream funem vocat, his verbis:

*Haud (vt opinor) enim mortalia sæcla supernè
Aurea de cælo demisit funis in arua.*

S O L I S V I S.

PLato autem in Theæteto per hanc catenam solem significari vult, cum ait: Et adhæc Colophonem insuper addam auream illam catenam, qua nihil aliud

^A aliud quàm Solem Homerus ostendere voluit. Quandiu enim circuitus ille & Sol mouetur, omnia sunt ac feruātur inter deos & homines. Si verò staret hoc totum velut ligatum, omnia corrumpereñtur, & fierent inuerfa.

SACRARVM RERVM COGNITIO.

Per eandem quoq; catenam sacrarum ccelestiumq; rerum cognitio mihi ex Homeri verbis significari videtur, cū ait neminem quantolibet nixu illa apprehensa Deum de cælo detrahere posse, ipsum verò eadem cuncta fursum at tollere. nam & si literarum ac philosophiæ studia, sint quasi gradus quidam & catena, ad ccelestium rerum cognitionem: nihilominus si quis per eos gradus ipsius creatoris naturam indagare velit, nullo id ingenij acumine, diligentiaue aut labore assequetur: hoc enim esset Deum de cælo detrahere, & humano ingenio subijcere. Si verò alicui Deus ipse sui cognitionem dederit, is totus illi cōiunctus facillimè ccelestia assequetur. Quo Hieroglyphico monemur, diuinarum rerum cognitionem non ex Philosophorum librīs, sed precibus & pietate à Deo petendam esse.

MVSÆ, EARVM'QVE AFFLATVS.

Catena verò ferrea magnetem lapidem alligatum habens, vt Plato in Ione tradit, Musarum connexionem & commune vinculum, atq; afflatum illū ex quo præstantes poetæ vim quandam diuinam, affectuū concitandorum capiunt, significat.

QVINARIVS NUMERVS, ET
QVATERNARIVS.

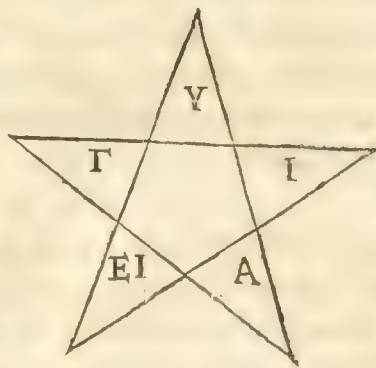
MERCVRIVS, ET ARTIVM
INVENTORES.

Per Quinarium numerum Leo Baptista Albertus Mercuriū figurari ait. Martianus verò & alij Quaternarium eius symbolum esse volūt, propter artium inuentionem, vt qui numeri sint perfectissimi. Ex quo patet, per huiusmodi numeros etiam artium inuentionem inuentoresq; significari.

PENTAGONVM.

SALVS.

Pentagonum salutis symbolum fuisse, testatur Lucianus eo in libello in quo agit de quodam qui lapsus erat inter salutandum: cuius rei origo talis commemoratur. Antiochus is qui ΣΩΤΗΡ cognomento dictus est, cum aduersus Galatas pugnaret, nec satis ex sententia res succederet, essetq; in discrimine, per quietem vel vidit, vel se vidisse simulauit, vt militum animos in spem erigeret, Alexandrum Magnum se monētem, vt salutis symbolū assumeret, idq; pro tessera tribunis daret, eorumq; vestibus infucret: eā re fo re vt victoria potiretur. Symbolum autem illi huiusmodi ostendisse, triangulum triplicem inuicem insertū ex lineis quinque constantem, in quibus ΥΓΙΕΙΑ scriptum erat, sic enim salus sanitasue Græcè appellatur. vnde & hoc signum in

Cælii Aug. Pyramis.

veteribus Antiochi numis adhuc cernitur: quod signum Mathematici à quinque angulis Pentagonum vocant.

PYRAMIS, RERVM NATVRA, VEL MATE- RIA PRIMA.

Er Pyramidem veteres rerum naturam & substantiam illam informem formas recipientem significare voluerunt: quod vt Pyramis à puncto & summo fastigio incipiēs, paulatim in omnes partes dilatatur: sic rerum omnium natura ab vnico principio & fonte, qui diuidi non potest, nempe à Deo summo opifice profecta, varias deinceps formas suscipit, & in varia genera atq; species diffunditur, omniaq; apici illi & puncto coniungit, à quo omnia manant & fluunt. Verum & alia huius rei ratio, nempe Astronomica reddi potest: quoniam Ægyptij summi Astronomi fuere, imò ipsius Astronomiæ inuentores. Tradunt autem Astronomi, esse circulum quendam in Sphæra, vel cœlesti illa machina, sub quo sol & reliqua errantia sidera, cursus suos circuitusq; conficiant, & in quo omnium animantium vita, rerumq; naturalium ortus atq; interitus sit positus: adeò vt etiam Aristoteles in libris de Ortu atq; interitu, dicat generationis atq; corruptionis, omnisq; mutationis vel incrementi causam esse accessum & recessum solis in circulo obliquo: nam circulum illum, de quo agimus, obliquum vocat Aristoteles: Astronomi verò, propterea quod ex eo pendeat animantium vita, Zodiacum vocauere. Hunc igitur circulum, cui soli inter cœlestes circulos latitudinem tribuunt, in duodecim partes, quas Signa nuncuparunt, partiuntur: aiuntq; cum illo diuidi etiam inferiora omnia, adeò vt quicquid sub vno ex illis signis contineatur ad centrum vsque terrę, id omne in signo esse dicatur. & sic signum voluit esse velut Pyramidem quandam, cuius basis in cœlo sit: nam fundamentum Astronomicum cœlum est, & apex in centro terrę. Cum igitur in Pyramidibus illis omnia fiant, sitq; accessus solis, qui est quasi punctum quoddam ad signa illa ortus, & recessus ab illis interitus rerum naturalium causa, aptè videtur per Pyramidem natura rerum omnium parens significari.

E

A N I M A H O M I N I S.

Sed & animam hominis sub Pyramidis forma adumbrare voluisse videntur ijdem Ægyptij, qui magna regum atq; heroum sepulcra, sub ingentibus Pyramidibus fecerint: vt testarentur corpore soluto & corrupto, animam superesse, quæ cum summo opifici visum esset, hoc est circulo illo triginta sex millium annorum circumactò, aliud corpus genitura & sibi factura esset: non secus ac Pyramis, vt Geometris notum est, vertice immoto manente circumacta basi circulum describit, & toto corpore conum: vt circulus annorū illud curriculum significet, conus verò corpus quod curriculo illo conficitur. Nam Ægyptiorum fuit illa opinio de rebus in eundem statum triginta sex millium anno-

rum

Arum spacio restituendis, & ab illis se id accepisse, testatur Plato: qui etiam hoc ipsum, id est animam nostram Pyramidis formam habere mihi testari videtur, in Timæo, cum ait sic factam fuisse à Deo animam. vnam accepisse illum ex vniuerso portionem, quæ proculdubiò vnitas puncto illo, qui in Pyramidis vertice est, significatur: secundam autem primæ partis duplam: tertiam secundæ sesquialteram & primæ triplam: quartam secundæ duplam: quintam tertiæ triplam: sextam primæ octuplam: postremò septimam, quæ partibus sex & viginti primam excederet: posthæc dupla & tripla interualla repleuisse. Quibus numeris profectò nihil aliud significat, nisi expansionem illam linearum quæ à puncto ad basim tractæ angulos efficiunt, & per interualla ipsas superficies quæ lineis clauduntur. ex quo apparet illum hoc quoque, vt alia, ab Ægyptijs accepisse.

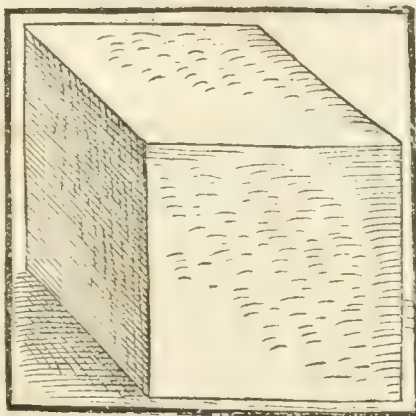
I G N I S.

Ignem quoq; Pyramidis formam habere, testatur idem Plato: propterea quòd cum in imo latus sit, circa materiem & fomentum, quo pascitur, in acutam flammam quæ cælum spectat, definit. nam per basim materia concreta significatur, per reliquum corpus, materia iam ad formam recipiendam parata, & quasi fermentata: per punctum ipsa informis & simplicissima substantia. vnde minus mirum est, quod suprà diximus, per Pyramidem animam significari, vt quæ igneæ naturæ ab eodem Platone esse tradatur, & corpori non secus ac Pyramis basi, vel ignis fomento, adhæreat.

C V B V S
T E R R A.

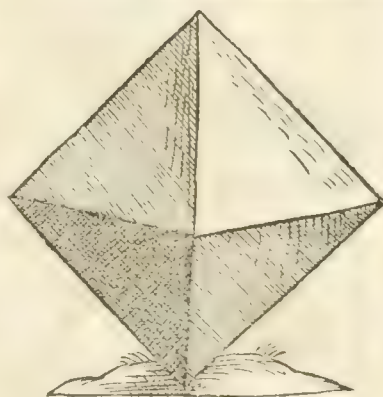
Cvbum, hoc est tesseram, octo angulorum & sex laterum terram significare tradidit Plato ex Timæi Locrensis Pythagorici philosophi disciplina, quam Pythagoras, vt testatur Iustinus historicus, ab Ægyptijs potissimum didicerat. terram verò per cubum depingebant, ob eius stabilitatem grauedinemq; quia vt cubus quocumq; voluatur, semper iacet, nec facile mouetur, sic terra per se immobilis, si aliqua fortuita vi commoueatur, statim rursus iacens quiescit.

O C T A E D R V M
A E R.

Ari idem philosophi Octaedri formam tribuere, quæ octo triangulis æqualibus & æqualium laterum, id est octo basibus, & sex angulis solidis: viginti quatuor verò planis continetur. quod vt melius intelligatur, explicandum est quid sit angulus solidus, quid ite planus. Angulus planus, inquit Euclides, est duarum linearum in plano se mutuò tangentium, & non in directum iacentium mutua inclinatio. solidus verò angulus est, qui pluribus quàm duobus angulis planis continetur, qui non eodem sunt plano, & ad vnum constituuntur punctum. Ideo autem hanc illi formam tribuerunt, quia in ascensu ignem conlequitur, & in terræ cauernas penetrat. Octaedri enim forma ascendit in duos vtrinq; vertices, & aptissime Sphæræ includi potest, vt docet Euclides.

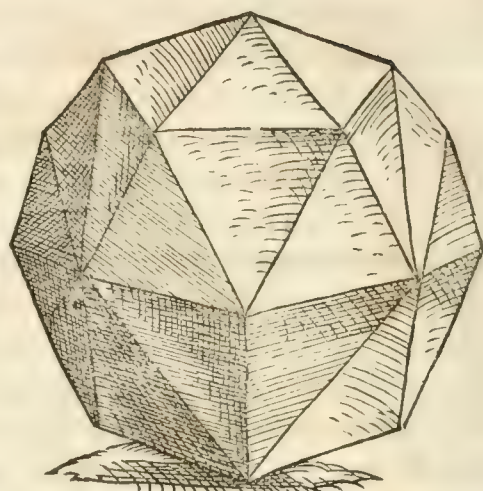
Cælii Aug. Icosaedrum, &c.

ICOSAEDRUM

A Q V A.

Quam verò Icosaëdri figuram tenere dixerunt. Est autē icoesaëdrū, Euclide autore, figura solida, quæ viginti triangulis æqualibus & æqualium laterum cōtinetur, propterea q̄ aqua sua natura mobilis sit, et diuisioni flexuicq̄ perfacilis. His quoq̄ figuris ipsam elementorum ad inuicem proportionem indicare voverunt, quæ ex basium siue laterum & angulorum numero colligitur. Octaëdri enim ad Pyramidē est proportio dupla in lateribus, in angulis solidis sesquialtera, in planis verò dupla: ex quibus proportionibus fit harmonia duplicis diapason & diapēte: Pyramidis verò ad cubū in laterib. sesquialtera proportio, in angulis verò dupla, ex quibus diapason iterum & diapente. Cubi ad icoesaëdrū in lateribus proportio est tripla sesquitercia, in angulis sesquialtera, vnde diapason, diapente & diatessaron in basibus, in angulis verò diapente. Icosaëdri verò ad Octaëdrum in basibus dupla sesquialtera, in angulis autem dupla, vnde diapason & diapēte in basibus: in angulis verò iterum diapason confurgit, quæ proportionēs & harmoniæ pariter & in elementis per has figuras significatis esse traduntur.

V E R.

A V T V M N V S.

A F S T A S.

H Y E M S.

V E R.

Cista florum, autore Eusebio, Ver significat: quia vere cuncta florescunt.

Æ S T A S.

Cista spicis referta, eodem Eusebio teste, æstatem denotat: quòd æstate segetes & spicæ demetantur.

A V T V M N V S.

COrnu copiae visus & pomis plenum, autumnum indicat: quoniam tunc vina fiunt, & omnes fructus pleno copiae cornu fundi videntur.

H Y E M S.

Mensa apud ignem parata hyemem significat: quia frigus & quies post æstatis labores parata, terræque opes congestæ ad lautius vitæ genus inuitare videntur. vnde poeta, inuitat genialis hyems. & Horatius:

Vides vt alta stet niue candidum

Soracte, nec iam sustineant onus

Syluæ laborantes, geluq;

Flumina constiterint acuto.

Dissolue frigus, ligna super foco

Large reponens: atq; benignius

Deprome quadrimum Sabina

O Taliarche, merum dyota.

P A P A V E R.

C I V I T A S.

Papauer præter ea quæ de illo scripsit Pierius, Eusebio autore, ciuitatis symbolum est: quia, vt in ciuitate multi homines habitant, sic in papaueris capite quasi intra eadem moenia multa sunt semina: & vt ciuitas in vicos & domos est distributa, sic & papaueris caput in multas intus partes est diuisum, multaque interstitia habet.

I R I S H E R B A.

E L O Q V E N T I A.

Iridem herbam eloquentiæ symbolum esse, nemini mirum videri debet: cum Homerus fingat Troianorum oratores vt qui disertissimi essent, Lirioessam, id est iridem herbam floridam comedisse, quod eloquentiæ præcepta illos hausisse significat: propterea quòd eius herbæ flos colorum varietate atque ornatu, Iridi cœlesti, quæ & ipsa eloquentiæ dea habebatur, similis sit: & quia talem oportet esse orationem, nempe colorum ac figurarum varietate distinctam: multasque hæc herba eloquentiæ similes vires habet. nam vt de illa tradunt medici, iris halitus prauum odorem corrigit, gratumque & suauem reddit spiritum, & venena repellit: sic etiam ornata oratio quasi suauis quidam halitus gratiam conciliat, & animi venena, hoc est perturbationes depellit. Hanc herbam quidam volunt olim hyacinthum appellatam: quod indicare videtur Ouidius Metamorph. lib. x, his verbis:

Flos oritur, formamque capit quam lilia, si non

Purpureus color his, argenteus esset in illis.

Non satis hoc Phæbo est: is enim fuit autor honoris.

Ipse suos gemitus folijs inscribit, & hya

Flos habet inscriptum, funestaque litera ducta est.

Cælii Aug. Hyacinthus, &c.

Sed hanc quæstionem medicis permittimus: nos de illa quæ hodie hyacinthus vocatur, mox dicemus separatim, hanc vulgo lilium cœruleum vel purpureum appellari scimus.

HYACINTHVS,

S A P I E N T I A.

Yacinthus, quem ab Apolline in florem cōuersum poëtę fabulã tur, prudentiæ ac sapientiæ symbolum est. Nam cum Apollo Musarum ingenij, ac literarum Deus sit, Hyacinthum puerum ab illo ob formã adamatum, poëtæ finxerūt: quia sensus naturalis minimè corruptus puer est, hoc est prudentia caret, sed tamen formosus est, quia mentem ad sui contemplationem excitat: qua contemplatione fit, vt tandem sensus, iuuenili ætate atq; feruore illo deposito, prudentiæ & sapientię florem ex se gignat, suauissimis virtutum odoribus flagrantem: quorum post memoria literarum monumentis ad posteros manat.

NARCISVS FLOS,

C O R P O R I S F O R M A.

Narcissus flos corporis formam quæ citò corrumpitur, & iuuētæ florem qui citò transit, significat, vt & rosa, & viola, & omnes flores qui citò corrumpuntur. idcirco enim poëtæ finxere, Narcissum formosissimum puerum, dum suam formam quam in fonte cernebat, cupidè nimis admiratur, in fontem prolapsus perisse, & in florem huiusmodi conuersum: vt indicarent, non hanc fluxam corporis formam, sed animi præstantiam, & diuinam illam æternamq; pulchritudinem esse adamandam.

HYSSOPVS,

E X P I A T I O P E C C A T O R V M.

Yssopus herba pulmones purgans, & caput, qua vtebatur Hebræi cum sanguine animalium, ad populum aspersione lustrandum, gradum diuinum significat, & vinculum illud, quo cum Deo coniungimur: & coniuncti à peccatis expiamur. Hinc Dauid, Asperges me Deus hyssopo, & mundabor.

M Y R T V S,

G R A T I A.

Yrtus Veneri dicata, & ob id coniugula dicta, multis morbis sanandis vtilissima, gratiæ & bonæ valetudinis symbolum est.

S A L I X,

H Æ R E D I T A S.

Alix pulcherrimo hieroglyphico, præter ea quæ à Pierio scripta sunt, hæreditatem significat vel diuinam, vel humanam. quoniam vt salix iucunda arbor est, quæ ad torrentes nascitur, sic ex hæreditatis abundantia, quæ etiam per torrentem adumbratur iucunditas lætitiæq; oritur. quod & vox ipsa Hebræica qua in Sacris literis salix nominatur, indicat. nam vchirbe nachal appellatur, quod & iucunditates hæreditatis, & salicem torrentis significat.

C O R P O R A N O S T R A.

Corpora quoq; nostra salicis hieroglyphico significatur. quoniam vt salix, nisi torrentis aquis irrigetur, non crescit: sic & corpora nostra, imò & nos
met

A met ipsi, nisi cœlestibus aquis irrigemur, & secundum decursum illarum plātati simus, fructum nullum ad vitam ferre possumus. Vnde David de beato viro; Hic arbori similis est ad aquæ riuum setæ.

CEDRVS, SIVE CITRVS.

MISERICORDIA VEL PIETAS.

Cedrus siue Citrus arbor, fructus gignens odore ac sapore præstantissimos, misericordiæ pietatisq; symbolum est, propter magnas vtilissimasq; mortaliū generi vires. Primū enim præbet resinam electissimam, quæ citria dicitur, dentium doloribus vtilissimam. succus eius elephantiasin curat, & pulmonis vlcera: valet contra venena, ardetq; velut facula. Vnde Hebræi fructu eius solennem quendam Diem celebrabant, quasi diuinæ misericordiæ opem implorantes. Quos æmulati Lacædemonij, deos suos coronare solebant ijs fructibus quos oxymala persica nuncupant, idē per illos significantes quod Hebræi per citrum. Lignum quoq; eius corruptior **B** minimè obnoxium, facit vt cedrus pro immortalitate æternitatē accipiatur.

PALMA.

H O M O.

Palma in mysticis literis celebratissima, duplici de causa hominis simulacrum esse putatur. primū quia fructum non fert sine coitu, sed replentur eius rami gemmis masculicis, quasi semine quodam: deinde quia in superiore parte habet quasi cerebrum, quod Hebræi Halulab, Arabes verò Chedar, vel Gemar vocant, quo corrupto moritur arbor, sicut cerebro læso homo interit: quod quidem huic soli inter plantas contingit. tertio quod comam in cacumine habeat, & ramos in manuum modum protensos, & fructus digitorum figuram præ se ferentes, vnde dactyli, id est digiti sunt appellati. pulpa quoq; ipsorum fructuum caro nuncupatur, multum sanitati cōferens, & vel ex vi quadam animali, vel ex Phœbæa natura summæ nutritionis, adē vt multi sancti Patres in solitudine vitam agentes, eo solū cibo contenti fuerint: quemadmodum & hodie quoq; multi in Africa populi eo tantū fructu victitant. **C**

I V D Æ A.

Per Palmam præterea Iudæa notabatur, propterea quod ea potissimū regio palmis abundet, & quod Iudæi in sacris suis eius folijs vterentur, haberentq; diem solennem de palmarum nomine appellatum: vnde in multis Romanorum numismatibus videmus palmam, & mulierem mœstam sub ea sedentem, cum huiusmodi inscriptione, I V-

D Æ A C A P T A.

CAELII AUGUST. HIEROGLYPHICORUM Finis.

Ddd 3

Index

INDEX RE- RVM ET VERBO- RVM MEMORABI- lium locupletissimus.

A.

Litera 350.a 351.a 352.b

A. litera absolutionis nota.
128.c.a

A. litera cur prima 27. b.c

A. triplex quid in veterū monumentis si-
gnificet 372.c

Aete 350.c

Aaron cur vitulum, & cur hircum immo-
larit 26.c

Aaronis dexterae auriculae extremū cuius
hostiae sanguine tangebatur 238.a

Abactoris nomē meruit Abraham 169.a

Abantes quomodo comā gestandam pri-
mi excogitarint 230.d

Abderite à ranis è regione sua expulsī.
212.b

abdicatione filiorum 152.d

aberranti in soluis viā monstrant elephan-
tes 20.a

Abonitarum heresim aboleuit D. Ioan-
nes Euangelista 142.b

abliguritor omnium 196.f

Abliguritoris indicium 422.c

abolitus 216.c

Aborigines quo casu Romae manserint,
158.b

abortus 81.a 107.b

abradere in rotundum capillorum faciem
prohibitum 230.b

Abraham moralem innuit philosophiam.
280.c

Abraxas Basilidis 131.b

absentia diuturna 144.c

absinthium marinum 420.a

Absinthij symbolum 420.a vis Ibid.

absolutum nihil in humano opere 210.c

abstemius per noctuam indicatus cur.
148.b

abstinentia cibi potusq; 94.d.c

abstinentiae tenuitas 349.d

absurda res 28.b

abyssus 284.c.f

abyssum cur vocarint Dei iudicia Prophe-
te 206.f.

Academia noua à Carneade 153.a

Acena 265.d.c

acanthias 192.f Achelois 350.f

Achilles ceruorū medullis nutritus 52.c

Chironi curandus à Peleo datus 343.f

inuiolabilis prae ter pedes 257.c vn-
de dictus 52.f

Achilles ad tumulum quae libamina ferunt
quotannis Thessali 403.d.c

Achilles Boetius Bononiensis 51.a

Achilles Maffaeus 110.c

accipiter Soli dicatus 426.d.e

accipiter, eiusq; symbola 151.c. & seq.

accipiter animi symbolum 156.a idem

& Osiris Plutarcho 151.d Insigne

erat Sagittariorum Venatorū militum.

155.e quando foeminae consortiū ap-
petit. 151.c. sacerdotij symbolum.

156.a. sanguinis symbolum 154.b

sursum volans quid, & deorsum quid.

151.f. 152.a

accipitris artificiosa pugna 155.d. ossa

ex tibijs aurum attrahunt 151.d. si-
gnificatio in sacris 152.b

accipitres septem vulturē insectantes quid

155.c

accipitrima herba ad ocalorū morbos cur

adhibetur 151.d

accusator inanis 175.b

acerbitas 388.f

aceti conficiendi ratio 424.f

acinacem attestari Scythis maximam iura-
mentum 315.f

acinaces Ibid.

atoris audus 188.f

Acridophagi in Aethiopia 202.f

Actaeon à suis canibus deuoratus, quid

52.a 55.a.b

Actaeus demon 292.f

Actiaca victoria 15.f

Actiae matris Augusti somnium 212.f

Actij Synceri laus 143.f 164.e

actus in mensuris, quid 265.f

acuti hominis symbolum 396.e

Ada regina Carū obsonia exquisita Ale-
xandro mittit 411.b

Adad quid Assyrijs 15.c

Adagartis quid Ibid.

Adam quid Hebraeis 153.b

Adami cingulum quid significet 392.f

Adami pomum 392.c adamas 306.a

adamanti collatus Christus & Iob. 306.c

adamantē emollit hircinus sanguis 306.d

Adelbertus Brauemburgi regulus iniquē

ab Attone Moguntino deceptus 254.e

adianton 424.b

ad Gallinas, villa 372.f

adlocutio, multorum munusculum inseri-
ptio 238.e

Admetius iunxit Leonem & aprum 2.d

admirator sui 50.d

adolefcentis generosi natura qualis esse

debet 40.e 395.f

Adonis 322.f ab apro confectus quid

68.a.b huius simulacrum Ibid.c

adoranti conuenit stare 46.a ado-
ratio Ibid. 275.e adoratio per cir-
culum indicata 287.a per manus

symbolum 253.f

adoraturos sedere iubet Pythagoras 46.c

aduena 184.c

aduentus vel migratio 334.c

aduersarius contradicens quo signo in lu-

cem editus 227.c

adulatio 348.f

adulationibus deditus 393.c

adulator 188.c

adulator & scurra 43.a

adulatorum illecebre 89.c infidelitas.

196.b

ab adulatoribus pessundatus 51.c

adulterae coniugis maritus 73.e

adulteri qua poena affici soliti 98.d

adulterium per muranam 209.c

Aedes 363.c.d edificatio 368.e

edificationis principium vnde 344.c

edilis curulis 320.f edilium ordines

duo Ibid.

editumus 320.a edituus. Ibid.

Aegydius Viterbiensis 123.a.d 322.c

Aegilus, Atheniensium tribus 391.d

Aeginetarum iuuentui pollices praecisi

ab Atheniensibus 260.f

Aegira Aethiopiae ciuitas 410.a

Aegon Argiuorum rex vt creatus 137.f

egritudine conflictatus 153.c

Aegyptus 127.c 329.c

Aegyptus caeli imago 243.b cur per

cor significabatur 242.c.f. per croco-

dili symbolum 207.f humida & ca-

lida 242.f. Romanos efforminauit.

35.b quid in diuinis significet 153.f

Aegyptiaca literae quae 351.c

Aegyptiaci soli fertilitas vnde 10.f

Aegypti captiuitas quid 253.f

Aegypti deliciae 35.c

Aegypto quomodo promissa libertas. 35.b

Aegyptius sophista 211.a

Aegyptij summi astronomi 438.c

Aegyptij ab Aethiopibus multos ritus di-
cuntur accepisse 147.f à Cam-
byse diuexati 12.f à quibus signifi-
cationes suas comminifcebantur 44.b

ciuitates multas in Hetruria fundau-
erūt 301.a cadauera vitro condita diu

asseruabant 40.d diuino cultui serui-
entes carnibus abstinet & vino 411.c

cur maritimis abstinerint 221.e no-
ctem cum die pari horarum numero

asidue partiuntur 208.e puritatem

adamauerunt 220.e quomodo mun-
dum patiebantur 134.f

Aegyptij & Phoenices quomodo Solens

Lunam & stellas deos intellexerint.

326.c

Aegyptij reges ac sacerdotes vino abstine-
bant 390.c

Aegyptiorum opinio de mundi figura.

24.d peculium in gregibus 422.d

statae quales 366.a

Aegyptiorum Iupiter quis 29.b

Aegyrenses Amorem & Fortunam in co-
dem delubro colebant 288.d

Aegythus auis quae Aegyptijs.

182.f

Aeliani locus 83.b

Aelij

Hieroglyphicorum.

Aelij Veri Imp. lectulus qualis	401.f	329.a	Albertus Magnus alitur	8.e	105.c
Aelio Pertinaci signum datum de inuadendo regno, quale	33.f	æthereus ardor	280.e	Albini natale solum quod	138.b
Ælurus & felis an idem animal	100.d	Aethiopia quid sonet Hebraeis	153.f	Albino Clodio quid portendebāt cornua	56.f
cur Lunæ simulacrum	101.c	Aethiopes pij fuerunt olim	147.f	albis vestibus delectatur Deus	296.c
Æluri oculi ad Lunæ vices vel maiores vel minores	100.e	blico damnati iudicio sponte sibi mortē consciscbant	147.f	albis vestibus vti in Imperatorum Rom. funeribus mos olim	157.b
Æmatheolicæ sues solidis sunt vnguibus, & non diuisis	69.c	Aethiopum ad epulas cur Iupiter cum reliquis dijs inuitatus dicatur	ibid.	Alcathus Leonem occidit	239.f
Æolipile	105.f	Aethiopum pedes tumori obnoxij	28.e	alcea cur leonis cauda dicta	7.c
Æneæ Platonici locus	190.f	aetitis species duæ	142.d	alcedo 180.d raro apparet	180.f
Ælous cur Hippotæ filius dictus	104.f	Ætne montis lucū incolebāt canes	40.d	alcedonis nidus qualis	180.e
Æoli filij & filie	104.f	Affectus motum vt ad affectionem perueniatur, excitat	109.a	alcedonum incubatus tempore, mare tranquillum	180.e
Æqualitas	161.f	affectus humani	407.f	Alceste Admeti regis coniux	156.e
Æquinoctia	46.d	Affectuum malorum dissipatio	126.f	Alcibiadis coturnix	177.c
Æquitas in Elephantis	18.b	africa 404.e huius fertilitas. Ibid. domita quomodo pingebatur	17.f	Alciathæe cur in vestertilionem mutata	179.f
Æquiuoca, cuius sint Xenophontis, ignoratur	230.e	liebri specie effigiata	398.a	Alcæonius de sapore sententia	240.e
Ær	280.e. 439.b	Africa symbolum per scorpionem	119.e	Alcyonij dies	180.e
Æris elementum per accipitrem	155.f	Africani elegans sententia	33.a	Aldi Manutij insigne	335.f
Æris symbolum per columbam	158.c	Agamemnonis clypei inscriptio	4.d	alectoriæ gemmæ vis	173.e
Ærei clauis cur configendis nauibus aptissimi	360.b	Agamemnonem cur Homerus equiparauerit boui	5.a	Alexandri Aeropum Thessalis equitibus præfecit Alexander Magnus	162.f
Æris signandi mos à lano inuentus	228.b	Agathocles graui obsidione presit Carthaginenses	340.d.e	Alexand. Macedo Iouis Ammonis filius fabulose creditus	5.b
Æris soliditas ac diurnitas	110.c	Agathocles Siciliæ tyrannus à Timæo historico notatus	151.d	Alexander puellas Darij captiuas summa integritate serauit	247.d
Ærumnæ	284.d	Agathyrus	110.b	Alexandri Bucephalus	29.a
Ærumnosus	297.b.c	agelastos	182.a	Alexandri capiti insidens hirundo quid	162.f
Æs perpetuitatem denotat	360.b	Ager quid in diuinis literis significet	400.c	cōmentum aduersus ingruentem somnum	128.e
Æs olim pecudum nota signatum	76.f	Agelastus	182.a	continentia	247.d
Æschinam tragicam simiam vocauit Demosthenes	49.e	Agelastus	182.a	effigiem qui gestabant, prosperè sibi omnia successura putabant	226.e
Æschylus primùm excogitauit colubras Eumenidum criminibus obuolutas	118.d	Agelastus	182.a	mos in præbendis auribus tam reo quàm accusatori	237.b
Æschyli dictum de leonis catulo	6.e	Agelastus	182.a	numisma cur leoninum spoliū habeat	3.c
Æschylus 149.a tragicæ	389.b	Agelastus	182.a	responsum Adæ reginæ Carum	411.b
Æsculapius 117.a 381.e cur intonsa barba	232.b	Agelastus	182.a	Alexandri studiosissimus Antoninus Seueri filius	226.f
gestet	118.a	Agelastus	182.a	Alexandro an meritò fulmen attributum	324.c.f
in solitudine Tithei montis expositus	40.c	Agelastus	182.a	325.a	
à capella alitus	ibid.	Agelastus	182.a	Alexandrum decimum tertium Deum ad duodecim suos colebāt Athenienses	324.c
sub anguis specie multis apparuit	117.f	Agelastus	182.a	suos colebāt Athenienses	324.c
Æsculapij caput cur Lauræa redimitum	373.d	Agelastus	182.a	Alexandri Aphrodisæi locus	435.d
Æsculapij simulacrum	381.e	Agelastus	182.a	Alexander Medicus trucidatus	332.f
imberbe apud solos Sicyonios	232.b	Agelastus	182.a	Alexander Pherus hastā qua Polyphraemem interemit consecrauit	311.c
Æsculapij simulacro cur canis adsculptus	40.c	Agelastus	182.a	Alexander Seuerus ex leporinæ carnis esu formosus factus	96.b
Æsculapio attributa ars	323.c	Agelastus	182.a	Alexandri Seueri mortem indicans portentum	372.f
cur gal-lum se debere dixerit Socrates	172.f	Agelastus	182.a	391.f	
cur immoletur gallina	172.c	Agelastus	182.a	Alexandria cur vocata Leontopolis	3.c
Æstas	67.b. 405.b. 439.f	Agelastus	182.a	Alexandriæ vrbs prima descriptio farina signata	134.c
Æstas & hyems	68.a	Agelastus	182.a	alienæ opis indigus	201.f
Æstyi Germani aprorum formas pro armis gestabant	67.f	Agelastus	182.a	alienigenarum procus	209.b
Æsymmio Megarensi quid responderit Apollo	128.a	Agelastus	182.a	alienus ab amore	92.a
Æb ineunte ætate libidinosus	202.c	Agelastus	182.a	alimonia	395.b
Ætatum distinctio varia	272.e	Agelastus	182.a	Alilat & Oratal Arabum Dij	254.c
Æternitas 288.a 319.d 328.d cur per basiliscum indicata	105.c	Agelastus	182.a	alis insignita erant capita sacerdotū Ægyptiorum	156.d
Æternum, perpetuumq;	286.f	Agelastus	182.a	Alithæus Turrianus	368.c
Æthera cur patrem putauerunt nonnulli		Agelastus	182.a		

Index

- allium militiæ symbolum* 417.e
allio incitantur ad pugnam galli 173.d
neq; allium neq; fabas estandas, prouerb.
 417.f
allium odit Leopardus 59.c.d
Abne significatum 132.d
Alpini milites 102.a
Aloisius Cornelius 361.a
alta, & altum 285.b
altum nil sapiens 130.c
alumine oblita materia non succenditur
 120.e
 ¶ *Amans ardet* 120.a
amaranthus 403.d
amarities de vitæ dulcedine 187.d
Anasios cadauer combustum à Cambyse
in ignominiam 341.d
Amate rei desertor 422.d
amator 120.a
amatores mortui 342.e.f
amatoriæ deliciæ 100.b illecebræ 157.d
amatorium 421.a
Amazones è serpentum corijs tegumenta
bellica faciebant 303.e
Amethystus contra ebrietatem stat 307.c
ambiguae oues quæ 76.e
Ambres liber Aegyptiacus 273.a
 D. *Ambrosio puero apes in labellis conse-*
diffe dicuntur 186.c
amicitia 40.f
amicitia firma 220.f
amicitiæ confirmatio 408.d
amicitiæ hieroglyphica plurima 398.f
amicus inutilis & ingratus 162.d
amicorum comparandorum ratio 254.a.b
Amnianus Marcellinus Græcico fuit
ingenio 260.f
Amni.ani Marcellini locus 429.a
Ammonius Alexandrinus Origene et Por-
phyrio discipulis clarus 91.c
amolitio 241.a
amor 309.d 342.c 347.c 356.c
 394.b
amor fidem nutrit 431.a
amor alatus 408.a
amor geminus quomodo exercèdus 161.a
amor in simpliciore ætate 15.f. mu-
tuus 342.e 394.f *oculatus ne an cæ-*
cus 357.f *perditus* 395.a *turpissi-*
mus 375.d
amoris firmitas 198.f
amoris impuri satietas 196.c
amoris indicium 418.f *nutrimentum*
 120.b *petulantia* 16.a *progressus*
 394.d *laquei & retia* 358.a.b *radij*
in amantium oculis qui 309.c.d. sym-
 {bolum 400.f *vulnera* 309.c 374.c
amoris veri fructus 396.c
amori cur alæ attributæ 155.b
amori persuadendi magna vis inest 134.a
Amorum agminis descriptio, ac lusus
 394.b.c.d. & seq.
- Amphilochus Olenius ab ansere adama-*
tus 145.c
Amphion à quo Lyram acceperit 347.f
 348.c
amplitudo nominis 112.c
amuletum 375.d
amygdala pro canitie 279.a
amygdalæ floris multitudo, aliarum etiam
frugum feracem annū pollicetur 378.c
amygdalus temperantiæ hieroglyphicum
 379.b
 ¶ *Anacharsis quo gestu dormire depre-*
hensus 247.c
Anacharsis Scythæ dictum 389.b.c
Anacharsis statuis quid inscriptum 247.c
Anacreontis versus de fastu muliebri 35.d
Anaxagoras cur iudicarit hominē sapien-
tissimum omnium animantium 251.f
Anaxagoræ opinio de Sole 326.d
Anaxilas Reginus 97.b
Anazarbeni cur oleas habeant fecundif-
simas 383.b
anceps consilij 81.e
anchoræ hieroglyphica 335.e
anchoræ alligatus Delphinus quid 195.e
anchoran habuerunt Indi pro caduceo
 336.c
anchoris duabus inniti 336.a
anchua piscis 215.f
ancile 312.c.f 313.a
Andreas Physicus ad Nicandrum glosse-
mata adiecit 209.b
cnemona 403.b
Angelus Cæsius 297.d
Angelus Colotius 164.a.c 238.c
angeli 234.c 402.c
angelorum cura quæ 331.c.d
hierarchiæ tres 331.c nomina & munc-
ra 322.e 223.a.b.c
angelos nos vocamus, quos Gentiles Ge-
nios 40.d
Angeronæ effigies qualis 261.b ety. non
ibid.c
Anglearij 114.c
anguilla 210.d & seq. mutationem non
facile fert ibid.f mortua ad fundum
residet 219.f
anguillæ generatio 210.c
anguillarum captura copiosa quando
 210.b
anguimanos cur vocarit elephantos Lu-
cretius 17.a.b
anguineum ouum quod 115.e ad iudiciorū
victoriam confert. ibid.
anguineos pedes habuerunt Gigantes
 118.c
anguipedum Syrtium historia elegans
 108.a.b
anguis significata 102.d. & seq.
anguis caudam admordens quid 111.f
anguis, nisi anguem comedat, non fiet dra-
co. prouerb. 111.d
- anguis quo tempore exuium deponit*
 103.e
anguium magna vis conglobata in Aethio-
pia 115.f
anguibus vis magica inest 106.b
angulus solidus 439.c
anima 153.b. 332.c
anima Deus ūe 269.f
anima hominis 438.f
anima cum aereo vehiculo 433.d.e
anima & corpus 436.b
anima corporis affectib. tangitur 202.b
generat cogitationes 229.f purpurea
 204.f *sanguine nutriri videtur* 154.b
anima leonis cur vehementius moueatur
 7.c
animæ hominis in corpore status
 433.a.b
animæ & animi differentia 153.b
animæ cum corde commercium 153.c
animæ substantia non est sanguis 154.c
animæ per pisces indicatæ 222.b
animam sponte non exturbandam cur iu-
dicarint veteres 340.b
animæ humanæ vineis comparantur
 391.a
animæ defunctorum 436.f
animas mortuorum in fabis habitare
 413.c
animaduersio 316.b
animaduersio seuera 227.f
animal nullam homine diutius viuere exi-
stimat Aristoteles 149.e
anim. l. nullū sacrificandū putabant Theo-
logi veteres 412.c
animalia fecundiora quæ 11.c frigida
& timida quæ 197.f naturæ ductu in
morbis sibi medetur 423.a.b.c *ratio*
nis expertia voluptate afficiuntur 93.a
animalia tertij generis non gignunt 92.b
animalium curandorum causa 304.b.c
animalibus omnibus quibus sanguis, ijsdē
& cor est 154.c
animalibus qui primi vescebantur penuria
frugum id coacti fecerunt 412.a
animus 152.a. 406.f. 407.a
animus ad humilia deiectus 127.a *ala-*
tus Zoroastri 153.c *à vitijs depurgatus*
 215.f *diuinis intentus* 126.d *gratus*
 196.c *regendus* 407.f *suauita-*
te permulcendus 186.f
animus vitæq; 340.a.b
animi afflictio 189.c *candor* 165.a *de-*
sponsio 37.c *domitor* 15.g *elatio*
descripta 35.a *puritas* 172.f *vis la-*
besctata 64.a.b
animi pulchritudo 433.d
animi corporisq; vires 2.e
animi feritas per quercum significata.
 376.c
animi magnitudo in canibus 42.f
animi patria non est corpus 144.f
 Annæ

Hieroglyphicorum.

Annæ Samuelis matris precatio qualis 206.a	re in fronte purpureo 76.c	per gallum 173.a per lupum 79.d
Annibalis consilium Antiocho datum in nauali prælio quale 113.d	L. Antonius Fab. Quadratus torquibus & armillis à Tito Cesare donatus 354.e	per gryphem 167.f
Annibalis strategema 420.f	Antonius Agnellus 338.c	Apollo in Delpinum mutatus 194.f
annona 358.c 404.c	Antonius Bechus Tiberiū oppressit 172.d	tibijs libenter cecinit 349.c
Annone felicitas & penuria 25.e	Antonius Marosticanus 193.f	Apollinis affectus expressus ab Ouidio 43.d cum Hecate certamen 100.f
annus 104.e 287.c 327.e 359.f	Antonius Musa viperas edendas dedit 117.b	Panionij adem quomodo primū edi ficadam putarint Græci 367. b. c. Muse 350.e sagitte in Græcos immisse 310.b
annus mensēsq; 13.a	M. Antonius Passer 285.d	Apollinis pedibus serpens triceps subijcie- batur 118.b
annus cur per palmam indicetur 369.a	Antonij ab Vrsicino deprecatio 253.c	Apollini acceptum ferebant Cretenſes vni uscuiusq; mali liberationem 194.f
annus Aegyptius 285.f	Antonij triumviri numisma 429.f	Apollini cur cygni sacri 164.d
annus iniens 228.a	Anubis 41.c	Apollini Lyceo cur templum dicatū apud Sicyonios 82.c
anni Aegyptiaci rationes duæ 290.a.b	Anubis Cynopolitarum deus 222.f	Apollini quænam animalia dicata 173.a
anni constitutio apud Persas 131.b qua- litates quatuor 229.c temporaria Aegyptijs 292.b	Anubis & Osiris expulerunt Gigantes ex Italia 41.c	Apollonius 354.d
anni symbolum cur vultur 130.e	anularis digitus cur odoribus illinebatur ab Aegyptijs sacerdotibus 302.c	Apollonij Rhodij locus 122.c 239.e
annum quomodo metiebantur Aegyptij 130.f	anulus 302.a ornatus & signandi cau- sa circumferebatur 1bid.	Apollonius Tyaneus 57.b
annum vnum viuunt passeris mares 150.c	anulum arctum non gestandum cur dixe- rit Pythagoras 262.c	Apollonij Tyanei præſagium suæ commo- rationis apud Barsanem 13.a.b
annorum centena 131.b	anulum gestare flammæ Diali cur non lice- bat 376.f	Apostoli 28.c 141.c
annorum certus numerus 67.c.d	anulum vnum duntaxat olim habere vni- cuiq; licebat 302.a	apothecosis Imperatorum 27.f 139.b.c
anser 174.d cur detrimenti symbolum 175.a cur liquidis & frigidis delecte- tur cibus 174.f	anulorum ius quibus negabatur 302.b	apothecosis Imperatorum 27.f 139.b.c
anseris exēpla amoris erga homines 175. a	anulorum vsus vnde propagatus 262.b	sceminarum 171.d multis regibus de creta 324.c
anseris ingenij auersum à poeticis studijs 174.f	¶ Aornus fluminis pisces habet vocales 218.e	appetentia 121.e
anseri honores à Romanis instituti 174.d	¶ Apaturia Palladi zonæ virgines Træ- zenie ante nuptias dedicabant 398.f	appetentis vis in hepate 134.c
anseris Taurum montem penetrantes cur lapillis rostra sua occludant 174.e	Apelles cur sulmen in Alexātri manu pin- xit 324.b.c	appetitio affectum excitat 109.a
anserum iecinoribus canes pascendos insti- tuit Heliogabalus 174.d	aperta vis 333.b	appetitus rationi obsistit 427.e
anserum oletum omnia adurit 175.a	aperto pectore 241.f	Appion Grammaticus cymbalum mundi à Tiberio vocatus 59.f
Anser poeta pesinus 1bid.	Aphrodisias 354.d	Appioni cor asini obiectum 88.a
Antagoras poeta quid responderit Antigo- no 221.d	apiastrum apibus gratum 424.c	Aptera ciuitas vnde nomen sortita 155.a
Anteuorta & Postuorta 228.a	apis 185.c regni symbolū 1bid.f vitæ sociæ amatrix 1bid.e	apua piscis 215.f Veneti sacra 1bid.
Anteus 427.d.e	apes D. Ambrosio, Pindaro, Platoni pue- ris in labellis confederunt 186.c Dio- nysio & Hieroni regnū quomodo præ- monstrarint 185.e.f	apua ad ignem, prouerb. 1bid.
Anteus ab Hercule collisus quid 247.e	apes ignorant venèrem 188.b oderunt homines à coitu olidos 1bid. vnde ge- nerentur 31.f	apuarū copia cur apud Megarenſes 1bid.
Anthanis 354.d	apum artificium à Virgilio descriptum 188.b politia eleganter à Plinio descri- pta 185.d	Apuleianæ fabule argumentum 401.f
anthia piscis 213.b	apum examen in faucibus leonis à Samsone strangulati 187. e in iuba equi Dio- nysij 185.e	¶ Aqua 40.b. 439.d
anthracine vestes 297.b	apum rex aculeo caret 185.c	aqua mihi heret 256.e
Anthropius taurum dedit Aganemmoni & Menelao 29.d	Apim cur nō passi sint Aegyptij bibere ex Nilo 339.d	aqua cælestis 426.e
Antigoni dictum argutum 1.c	apium luctus indicium 382.a.b	aque vocabulo quæ signentur 281.d & 284.c
Antiochi numisma 438.d	Apollo 395.e	aqueductus & fontes leoninis figuris or- nati 10.f
Antiochi laus ab æqualitate 193.d	Apollo Agyieus 366.e Delphicus 194.f	aquam generationis causam putarūt mul- ti, & cur 60.b
Antiochus cognomento Accipiter 155.c	Apollo fidicen 165.d Meliatus 395.c	aquam ranæ dare, prouerb. 211.e
Antiochus Soter 351.d. 438.c	Thyreus 360.f	aque & acre naturam rerum constare pu- tabant Aſyrij 277.c
antipathia inter camelū & equum 94.d	Apollo Musarum deus 440.d	aquarum segregationes apud Mo- 219.f
Antipatri epigramma de Platone 141.d	Apollo cur per corui symbolum 169.c	aquis comparata disciplina 2
Antipatri parsimonia ficta 296.f		aquila 137.c. &
antiquitas 352.d		aquila Aurelianum infantem de cunis i- stulit 138.c carnem bubulam in ximi cellam, & Iouis Præstitis sacellam. abiecit 138.c Claudij dextero hume- ro consedit 138.b dedicata iustis Im- peratorū & regum 139.b in educa- da prole iniqua 140.b Gordij curru- 113.
Antisthenis dictum 34.f in adulato- res 51.d in Athenienses 200.b		
Antisthenis argutum responsum ad Dio- genem 189.e		
Antoninus Pius cur semper in vrbe sederit 111.a		
Antonini Pij mansuetum ingenium 173.f		
Antonino imperiū portendit agnus velle-		

Index

- iugo insidens 137.f Ioui gestat tela
 142.a lapidem in nido collocat 142.c
 maectandam Helenam liberavit 139.e
 Maximo Imperij auspiciū dedit 138.b
 aquila osifraga quæ 139.d
 aquila panem de manu Octauiani rapiens
 quid 138.b
 aquila pollet visu 141.e 142.b qui-
 bus imperium & regnum præmonstra-
 uerit 137.e. & seq. quot vno tem-
 pore pariat 138.a volucrum regina
 139.a vnde dicta 25.b
 aquila vulturina 139.d
 aquilæ conspectus felicitatē indicat 137.f
 Aquilæ cognōmento gaudebat Pyrrhus
 138.f
 aquilæ etymon 142.b
 aquilæ nidus cum pullis à C. Mario puero
 repertus, quid portendebat 138.a pen-
 næ aliarum auium pennas cōtactu cor-
 rumpunt 140.c.d
 præconium ex Sosithæi dicto 141.e
 aquilæ senectus, prouerb. 141.a
 aquilæ cur bellum cum serpente
 cur tantum tribuerit Pindarus 139.a
 aquilam sacrarunt Perse ante Romanos
 137.c
 aquilæ duæ in culmine domus, vbi Alexan-
 der natus 138.c
 aquilæ gerendis rebus se duces præbentes
 138.c
 aquilarum duarū ex auro apud Delphos
 significatio 143.a insignia quedam
 Ibid. pulli à vulturib. discerpti 133.b
 aquilis senescentibus rōstrum magis incur-
 uatur 141.a.b
 Aquilæ Pontici opinio improbat 132.d
 Aquilæ expugnatio quibus indicijs præ-
 cognita 125.e
 aquilinus lapis ad multa remedia 142.d
 Aquilo 436.d
 Aquilo quatenus vocetur dexter, & quo-
 modo pro dæmone accipiat 24.e
 Aquilonē spirante gignitur masculus fœ-
 tus 24.b
 aquilus color 142.b
 ¶ Ara 363.c.d
 ara Dianæ deæ ex cornibus ceruinis 54.a
 ara sacrificalis 364.c
 Arabes fidem in manibus colebant 254.c
 Arabia cur nullum suillum genus habeat
 64.c
 Aramedorū opinio de duabus legib. 322.c
 araneorum telæ quid Aristoni Chio 193.d
 araneus 193.a
 araneorum telæ quid in Sacris 193.b
 Arati locus 167.e
 arationis partes procuratæ 26.d
 aratrum 354.e
 Araxa femina 110.b ex Hercule filios
 genuit tres Ibid.
 arbiter geniusūe 40.c
 arbores sine tēpestate cecidisse, suaq; spon-
 te mox resurrexisse 380.a
 arbuta terrenis mētibus assimilata 371.b
 arca fœderis cur ex cedro sit fabrefacta
 373.e
 arcæ Noes ligna cur quadrata 290.b
 Arcades cur rudes dicti 66.a Prosele-
 nes cur 329.e.f
 Arcadum gestamen quale 329.f mos in
 eligendo rege 2.f
 arcam Domini vacca fœtæ traxerunt
 28.d
 arcana tempore pateferi 433.a
 arcana reuelata 201.d
 arcana sacrorum 243.c
 arcana tegenda 48.e
 archangelorum cura quæ 331.c
 Archemorus celebritatis Nemeeorū cau-
 sa 382.a
 Archidami dictum in Chiorum legatum
 219.e
 architectura per hirundinem 162.b
 arcus 308.f 309.a cur fuerit dedicatus
 Amori 309.c
 ardea 183.a per coitum sanguinem ex o-
 culis emittit 183.a tempestatis signū
 Ibid.
 in Arcopago rei velato capite causam di-
 cebant 435.f
 Argaman 323.a
 Arge 350.e
 argentum liquidum 429.c
 Argiphon cur Mercurius dictus 118.e
 Argiui, & Argiuorum numi 100.d
 Argiui primum vsi scutis ligneis 312.c
 Argus 430.a
 Argus cur bouem custodierit 26.b
 aries 77.d. & seq. & 414.c
 aries in Isocratis sepulchro cur adscriptus
 78.b
 aries in Sacris literis quid 75.c
 arietinum caput cur Hammonis signum
 78.d
 Arii Lacedæmoniorum regis epistola
 143.b.c
 Arion quo habitu delphino vectus 194.d
 Aristander Thelmissus 162.f
 Aristandri Telmessij diuisio dentium 240.f
 Aristandri sententia de oleo 387.c
 Aristides Italicæ res descripsit 139.f
 Aristippus quid obiecerit Diogeni 37.d
 Aristippi responsum de diuitibus & phi-
 losophis 276.f
 Ariston quibus similes aiebat dialecticæ se-
 ctatores 201.b
 Aristonymi dictum in adulatores 51.f
 Aristophanis locus 210.b. 373.f
 Aristoteles & Plinius de fucis dissident
 189.d
 Aristot. locus 43.f 192.c. 212.f. 213.a
 Aristotelis consiliū Callistheni datū quod
 174.f scōmma in Athenienses 277.b
 sententia de Taranda 198.b
 Aristotelis non videtur legitimus liber, De
 mirabilibus auscultationibus 181.b
 Aristoteli conciliatus Plinius 213.a
 Aristotimus quomodo perierit 361.f
 Arithmetica quomodo ab Aegyptijs ostēn-
 datur 280.f
 arma, armorumq; genera varia 308.b
 & sequent.
 arma bellica 374.b
 arma per sapientiā administranda 310.c
 armorum apparatus sine corde irritus
 54.f
 armatam Venerem cur coluerint Lacedæ-
 monij 308.d
 armatos Deos omnes cur sinxerint Græci
 308.c
 Armenica prima pelta 312.e
 Armenica secunda pelta Ibid.
 Armenius mus 100.c
 armi 305.f
 armillæ 305.f vnde dictæ Ibid.
 armillarum donis & coronis honestati qui
 305.f
 armillarum symbolum quod 305.e
 aromata super ignem quamobrem impo-
 sita 344.a
 aromatarius 183.b
 aron agreste cur pascatur vrsa 59.e
 Aronæ stirpis mares tantum cur sacrifi-
 cato vescabantur 246.c
 Arriani locus 220.d
 ars naturæ victrix 360.d
 ars & ingenium 135.a. 428.a
 artes cur per manus significantur 250.d
 artes inanes 410.d
 artes nullæ ante ignis vsum sunt repertæ
 344.c
 artium inuētores 428.a. 438.b
 artibus proprijs elusus 184.b
 Arstinoes miserabilis interitus 145.f
 Artaxerxes cognōmento Mnemon, ficu-
 bus & pane hordeaceo vesci coactus
 411.c
 Artaxerxis Mnemonis de fici & hordea-
 cei panis præstantia testimonium
 391.e
 Artemista quale sepulchrum struxerit
 156.d
 articulus 267.d
 artificium 188.d
 artificiosum opus 357.e
 Aruales fratres 405.d
 Arueris 131.a
 Aruiragus 337.a
 aruncum quid vocet Plinius 71.e
 arundo mensuræ signum 415.c
 arundinis flocci efficacia Ibid.
 arundinis & filicis inter se inimicitie
 419.f
 arundo in manus tradita Christo, quid indi-
 carit 415.a
 aru-

Hieroglyphicorum.

aruspex	99.c	aspidium ictus letalis	106.b	auditorum frequentia	58.c
¶ Ascia	316.c	assentatoribus nullum genus animantium		auditus 54.b quomodo fiat	Ibid.
Ascolia sacra cur Baccho instituta	71.e.f	perniciosius	51.f	auditus ex leporino simulacro intelligitur	
Asconij Pediani locus	69.c	assertor	377.4		95.c
ascolopax	174.c	assertor multorum	212.b	auditus è longinquo	99.b
aselleiceps homo	87.c	asses lignei & scortei à Numa populo da-		auditus promptus	24.f
asello fabulam narrare surdo	87.d	ti in congiario	26.f	auditu quenam ex quadrupedum genere	
Asia per tres serpentes indicata	113.b	asidere cuiquam	320.d	præstent	24.f
asilus 190.d quomodo nascatur	Ibid.	Assyrii cur abstinerint piscibus	223.b	Auerroes ab Aristotele dissentit in testib.	
asina animal est ad onera portanda geni-		cur columbam colucrint	158.c		245.c
tum 88.b fœtus excludit in tenebris	90.a	Astabora	339.e	aves cæli	415.f
		Astafoba	339.e	aves ex arborum folliculis natas in Britan-	
asina prioris populi symbolum	88.b	Astræa	435.d	nia fabulantur nonnulli	191.f
asina pullus iuniorum populum indicat		Astræa dicta Ceres Poetis	154.b	augurium mortis	82.b.c
Ibid.		astrologia	280.f	augurijs in captandis mos sacerdotum	
asinus Aegyptius	88.d	astutia prava	176.d		340.b
asinus ab omni rationis usu est semotus		Asyragis somnium	389.f	D. Augustini laus	132.c
87.e animal dæmoniacum 88.c hu-		¶ Atalante cervus dicabatur	55.c	Augustale insigne	340.f
manæ commoditatis asidius minister	91.c	Atargate & Derceto	223.c	Augustus cingulo ex vituli marini pelle cõ-	
		Ateocotti iuniores	114.f	fecto cur usus	372.d
asinus in fabulis quis 87.e in ludis quis		Athalaricus Romanum imperium atiri-		Augustus infans ranas obstrepentes silere	
87.d ad lyram 87.d inter simias		uit 131.c		insit	211.d
88.f salutis augurium dedit	90.d	Athenarum arcana mysteria vniuersum or-		Augustus nepotes suos literas & natam do-	
sapientiæ symbolum	91.c	bem eluserunt	248.a	cuit	49.b
asinus putandarum vitium autor & præ-		Athenienses Aegyptiorum coloni	228.b	Augusti Caesaris numisma	436.f
monstrator	90.e	Athenienses famis vltione multati quod vr-		Augusti genesis	72.e
asini auriculæ	87.f	sam Dianæ interfecerunt in Mynychio		Augusti milites	101.f
asini cutis post obitum utilis	91.a	eius sacello natam 86.a hospites &		Augusti præsagium ex dracone	112.f
asini portantis iuuentutem, et serpentis fa-		aduenas omni officij genere prosequen-		Augusto decretus currus ex quatuor ele-	
bula	103.f	bantur 279.d.e Niciana clade vendi-		phantis	17.f
asini & sali auriculæ odium vnde	182.f	ti pro seruis apud Syracusas	34.c	Augusto in littore deambulanti è mari ad-	
asini umbra, prouerbium	87.a	Athenienses quodnam votum fecerint Dia-		pedes prosiliit piscis	218.c.d
ab asino excuti, prouerbium	88.f	nae, & cur 73.e quot deos colue-		Augustus mensis	
asinum currentem pingere 88.c literas		runt	324.c	aulicorum vita	338.a
docere	87.d	Atheniensium nobilitas	426.b	Aureliano Imp. quo præsagium imperium	
asinum parcere	87.d	Atheniensium in boue mactando mos		ostensum	112.e
asini Apollini mactati 88.d auditu præ-		27.d		Aurelius Augurellus senex scripsit Chry-	
ter mures cæceris præstant animantibus		Atheniensium malè consulta, noctua for-		sopeæiam carmine	164.e
24.f. 87.f ad bellum gerendum apud		tunare dicebatur	147.b	Aureoli tyranni tumulus	208.d
Saracoræ adornantur 89.e difficul-		Athenodorus philosophus	352.e	auriga cælestis quis	322.b
ter occiduntur 88.d extra provin-		Atlantus	50.b	auris consecrata Memoriæ	238.c
ciã non peregrinantur 87.d omnium		Atlas 367.e cur cælum gestare fingatur		auriculas asini quis non habet	89.b
quadrupedum inuerecundissimi 88.a		Ibid.f		auribus cur carebat Iouis simulacrum a-	
asini Palestini equos pernicitate prouoca-		athletæ oleo delibuti certabant	257.d	pus Cretenfes	237.b
re dicuntur	89.d	athletæ stecis sicubus pasti	393.b	auritus	237.c
in Asinos post obitum deiici	88.a	atomis suis quid sibi voluerit Democritus		aurum solare metallum Chymicis	151.d
asinaria mola, ex Euangelio desumpta		103.b		auri nomen quid	153.e
89.c		atrati & atratæ vestes	297.b	Ausonij locus	294.b
asininæ vngulæ abortiuus euocandis pro-		atramentarius piscis loligo	203.c	auspicium regum	159.b
sunt	90.a	atramentum in aquas euomit sepia, atra-		auspicia Canaria	44.e
asio auis 183.c imitatrix	Ibid.d	mentiq; vis	203.c	auspicia, portentaq; felicia per aquilam	
asio Fauonij stantibus apparet	183.d	Atrei & Thyestis discordia vnde	76.b		137.e
Asopus	350.f	atri festiq; dies	98.e. 203.e	auster quomodo accipiatur	24.d
aspalatho tactus ceruus moritur	53.a	Atropos	356.b.e	austri flatus facinorosum factum producit	
asparagus	420.c	atrum & nigrum	203.e	24.b	
citius quam asparagi coquatur, prouerb.		Attica sicubus nobilis	393.b	Autocabali	377.e
420.d		Attilæ datum augurium per ciconiam		autores veteres multi nostra ætate in lucem	
asperitatis symbolum	400.d	125.e		prolati	253.d
aspicere, quid in sacris significet	235.a	Attonis Moguntini Archiepiscopi impro-		autoritas	37.c
aspis alita ab Aegypto	117.b	bum factum	254.e	autoritas per manus symbolum	251.c
aspis cur dicta somniculosa à Sisenna		¶ Auaritia	255.e	autoritas imperatoria & triumphalis ho-	
106.c		audiendi promptitudo	71.e	nos	

Index.

<i>nos</i>	372.e	<i>this</i>	172.e	<i>Boethij locus</i>	427.f
<i>autumnus</i>	440.a	<i>Beelphegor</i>	248.a	<i>Bœotij stupidi dicti</i>	66.c
<i>Auxeslæ simulacrum cur ex olea</i>	386.e	<i>Beelzebub demō muscæ hieroglyphicum</i>		<i>bonum de malo deligere</i>	400.a
<i>auxiliares</i>	228.f	191.b		<i>bonum omen</i>	90.d
<i>auxilij imploratio</i>	162.d	<i>belbi</i>	83.c	<i>bona citò labentia</i>	397.e
<i>auxilij imploratio apud Scythas qualis</i>		<i>bellator strenuus</i>	61.a.b	<i>Bona dea, vel Persephone</i>	432.e
26.c		<i>bellatori aliquando cedere necesse</i>	31.a	<i>Bonorum obsequium</i>	23.f
¶ <i>Azymorum calathus quid</i>	277.b.c	<i>bellatorem decet seuitia</i>	2.e	<i>honorum cœlestium affluentia</i>	433.d
<i>Azymorum festum anaritidine & humilitate celebrabatur</i>	189.b	<i>Bellerophon coercuit amoris petulantiam</i>		<i>Boreas</i>	119.a
		16.a		<i>bos ab Argo custodia cur</i>	26.b
B		<i>Bellerophontis imago</i>	322.b	<i>bos ad sacrificium quomodo ducebatur à Persis</i>	26.a
<i>Litera</i>	351.b	<i>Bellica columna quænam dicta Romæ</i>		<i>bos arator triclinium Vespasiani ascendit</i>	26.b
<i>Baccheia suppellex</i>	377.a	367.a		<i>bos integer à Germanis Bononiæ tostus</i>	178.a
<i>baculi & virgæ differentia</i>	305.d	<i>bellicus apparatus, vel castra</i>	250.a	<i>bos per linguam inambulat</i>	26.e
<i>Bacchus</i>	29.d 322.f 376.e	<i>Bellona Minerua</i>	387.d	<i>bos sub iugo, prouerbiū</i>	28.f
<i>Bacchus cur tauro et pardali similis dicitur</i>	29.e	<i>Bellonæ templum</i>	367.a	<i>bouis effigies in Atheniensium numismate</i>	26.e
<i>Bacchus idem & Sol nonnullis</i>	104.e	<i>bellum</i>	31.d 77.c 295.c 310.f	<i>bouis precium</i>	26.f significatio 26.d
<i>Bacchus Syctes</i>	392.c	341.e 367.a		significatum in sacris literis	28.c
<i>Bacchus taurinis cornib. insignitus</i>	410.c	<i>bellum indictum</i>	308.f	<i>boui honor habitus à veteribus</i>	26.f
<i>Bacchi simulacrum ex vite aut ficu apud Naxios fieri solitum</i>	392.c	<i>bellū marinis fluctibus comparatū</i>	336.b	<i>boui vnde nomen</i>	26.d
<i>Baccho cur delphinus adpictus</i>	194.f	<i>bellum, pax</i>	365.a	<i>bouem Deliorum pecuniam cur putarint nonnulli</i>	27.b
<i>Baccho cur dedicata ferula</i>	403.e. f. cur obliuio	<i>belli incommoda & damna</i>	115.c	<i>bouem occidere, antiquitus capitale</i>	27.d
<i>Baieth Aegyptij quid. & Bai</i>	153.b	<i>belli nubes</i>	284.c	<i>bouem quando sacrificabant Lacedæmonij</i>	173.f
<i>Balbino & Gordiano statuæ cum elephantis decretæ à senatu Rom.</i>	20.b	<i>bello inutilis</i>	260.e	<i>Bouem quando sacrificabāt Romani</i>	30.b
<i>Baltheus</i>	301.f	<i>Bembienca Aegyptiaca tabula miræ anti quitatis</i>	124.f 144.a 167.f	<i>boues olim vocati Itali</i>	27.c
<i>baptismus</i>	297.a	233.c		<i>boues arantes imaginari, quid</i>	26.d
<i>baptismus vera purificatio</i>	218.c	<i>Benedictus Agnellus</i>	338.c	<i>boum cornua cur scæno circumligabatur</i>	30.f
<i>Baptista Casalius</i>	194.f	<i>Benedictus Lampridius</i>	217.c	<i>boum natura</i>	30.d
<i>barba in Sacris literis quid</i>	425.c	<i>beneficij accepti grata memoria</i>	243.e	<i>bouillo extenso corio quomodo opem implorabant Scythæ</i>	26.c
<i>barba intonsa cur Aesculapius</i>	232.b	<i>beneuolus</i>	174.c	¶ <i>Braccati milites</i>	404.f
<i>barba symbolum virtutum</i>	232.a	<i>benignitas</i>	139.e	<i>brachiatii milites qui</i>	115.a
<i>barbam cur se gestare dixerit Diogenes</i>	231.f	<i>D. Bernardus</i>	40.a	<i>bracteate argento pennæ</i>	415.f
<i>barbam cur soli Lacedæmonij rasitarint</i>	230.c	<i>de D. Bernardo quæ somniauerit mater prægnans</i>	1bidem.	<i>brastica ebrietatem arcet</i>	424.c
<i>barbâ nutrire sacerdotibus mandatū</i>	229.f	<i>Bernardus Vibienus</i>	120.d	<i>brastica vitibus inimica</i>	424. d. e. dissidij cause
<i>barbam perpetua declamatione laudauit Pierius</i>	231.e	<i>Bernardinus Maffæus Card.</i>	102.b	<i>Brescit</i>	1bid.f
<i>Barthol. Carolus Picolomineus</i>	71.a	<i>Bernardinus Pollanus</i>	120.c	<i>Bretti populi & Brettus</i>	322.e
<i>Bartholomæus Lampridius</i>	303.e	<i>Bernardinus Tomitanus</i>	259.b	<i>breuis vita</i>	264.a
<i>Basilidis Abraxas</i>	131.b	<i>Bersabea quid Hebræis</i>	285.c	<i>Briareus Centimanus</i>	252.e
<i>Basiliius Magnus philosophiæ latebras omnes penetravit</i>	309.c	<i>Bete & bliti differentia</i>	424.a	<i>Britannia vsforū seuitia nobilitata</i>	86.b
<i>Basiliscus 105.a. in honore habitus ab Aegyptijs</i>	1bid.	¶ <i>Bianenses</i>	113.f	<i>Britanni olim anserem religiosum opinabantur</i>	146.d
<i>Basiliscus ex ibidis ouo</i>	128.a	<i>Biantis philosophi dictum ad Alyattū regem</i>	417.d	<i>Bromus Bacchus</i>	180.f
<i>Basiliscus stella</i>	106.a	<i>bibaces cur aquile senectuti comparentur</i>	141.a	<i>brumalia quando celebrantur</i>	1bid.
<i>Basilisci sanguis cur à plerisq; adseruabatur</i>	106.a	<i>bibacissimus</i>	216.d	<i>Brutia vocata olim Italia</i>	147.b
<i>Basilisci sibilus quibus sit formidabilis</i>	105.c	<i>Biblia quo tempore conuersa in linguam Græcam à LXX interpretibus</i>	132.e	<i>Brutum hebetē putabat Tarquinius</i>	74.e
<i>Basiano Antonino quales statuæ decretæ à Macrimo Imperatore</i>	319.c	<i>bicipitium</i>	227.e	<i>brutorū cultus vnde apud Aegyptios</i>	47.c
<i>Bataui milites qui</i>	114.e	<i>bifrons cur Ianus</i>	228.a	¶ <i>Bubalus, primus omnium Fortunæ simulacrum Smyrneis effinxit</i>	410.b
<i>Batti nauigatio</i>	322.a	<i>bigati numi</i>	233.b	<i>Bubulci nomen in familias Romanas admissum</i>	27.c
¶ <i>Beatitudo futuri seculi</i>	186.c	<i>bile caret columba</i>	159.d	<i>L. Bucæ numum cudit Cæsari</i>	288.b
<i>Bebyrciæ Lauri effectus</i>	373.c	<i>Bithon & Bitonis robur</i>	29.e.f	<i>Bucephali</i>	29.a
<i>Bech Phrygibus quid</i>	74.a	<i>Bithyni iudicia ex aduerso Solis cur exercere consueant</i>	233.f	<i>bucephali equi apud Thessalos</i>	29.b
<i>quid Scy-</i>		¶ <i>Blittea meretrix</i>	423.f	<i>bullæ</i>	
		<i>blitti symbolum</i>	423.f		
		<i>Blondi opinio ventilata</i>	127.b		
		¶ <i>Boca piscis vocalis</i>	218.d		
		<i>Bœotij anguillas dijs immolare consue-</i>	218.a		
		<i>runt</i>			

Hieroglyphicorum.

bullæ 301.a	bullæ gestamen vnde accēptum Ibid. vnde dicta. Ibid. b puerile gestamen fuit	Ibid. c			
bullæ cordis erat figura		242.a			
bullæ primus omnium donatus Tarquinij Prisci filius		301.b			
bulbi hieroglyphicum		421.e			
bulborum efficacia		421.e			
Bupalus		34.f			
Bustiridis nomen vnde		29.e			
butio, accipitris genus quod		151.d			
Bythonis et Cleobis fratrum pietas		386.b			
C					
C Litera, cōdemnationis nota		128.c			
Cabalistica		329.b			
Cacus Auentinas		86.c			
cadauera vitro condita adseruabant	Aegyptij	40.d			
caduceatoris munus		414.f			
caduceus	115.a & seq. 429.c				
caduceis numismata insignita multa		115.f			
caecitas	99.a	236.f			
caedes multiplex		397.d			
Celij Calcagnini laus		45.c			
capæ efficacia		417.b			
capis cur non vescantur Aegyptij		417.c.d			
Casa vocatur elephas Maurorum lingua		17.e			
Cæsar		315.d			
Cæsar apud Gades inspecta Alexandri imagine ingenuit		325.a			
Cæsar consternatus, non inuento corde in bouis opium extis		242.b			
Cæsar regium nomen respuit		303.a			
Cæsaris mors in Solis signis indicata		327.c			
Cæsaris numus cusus à L. Buca		228.b			
C. Cæsaris numi symbolum		17.c			
calamitas		104.c			
calamitatis signum		415.a			
calathiscorum effigies columnis Aegyptiacis addi solita		367.d			
calathus azymorum quid		277.b.c			
calathus Cereris		367.d			
Calauria Apollini sacra		194.f			
calcaneum, ac huius hieroglyphica		258.c			
calcaneum, & tenere calcaneum		257.f			
calcaneum flectere		17.c			
calceamenta Aegyptiorum papyracea		413.a			
Calceus		300.c			
Calchas augur		150.c			
calendæ Augusti Baccho dicatæ		424.e			
Calenus Megaram cepit		6.d			
calidi facultas		323.d			
caliga		298.e			
caligare		346.a.b			
Caligula Cæsar		298.e			
C. Caligula vetera familiarum insignia nobilissimo cuiq; ademit		305.f			
C. Caligulae coronæ exploratoricæ dictæ		332.a			
C. Caligulae sceleratum facinus animo conceptum quod		315.f			
calix multa in diuinis literis significat.		409.a			
calix pro mortis cruciatu ponitur		409.b			
Calix supplicij symbolum		422.a			
calliditas	110.c	dolosa 97.c			
Callimachi locus		205.d			
Calliope		351.a			
caluaria asini ad loci fertilitatem ficit		90.e			
calumniator		238.b			
calumniatores cur basilisco comparati		105.d			
calumnijs afflictus		105.c			
calx		258.d			
Calydonij apri mater quæ		63.e			
Cambyses anima in leone reperta à Pythagoricis		12.f			
Cambyses abolere conatus est immanem homines sacrificandi morem		340.e			
Cambyses diuexauit Aegyptios		12.f			
Cambyses de Simandij sepulchro aureum circulum sustulit		287.c			
camelus ad duodecimū diem sine potu perdurat		94.c			
camelus animal profanum		93.c			
camelus animantium omnium tortuosissimum est		94.a			
camelus matrem suam nunquam superuenit		94.c			
camelus quasi camerus		93.e			
camelus quatuor femora gerit		93.e			
cameli esitantes à poetis sunt appellati		94.e			
cameli mansueti bilisq; expertes		94.d			
Campegianæ familiæ claritas		334.b			
campestre, genus indumenti		300.a.b			
campestres elephanti quales		19.d			
canus		355.c.d			
canis cur fides Virgilio		254.c.d			
Canaria auspicia		44.e			
cancellus pinnophylax & pinnotheres		201.f			
cancer		200.e			
cancer cur inter sidera collocatus		201.e			
cancer in numis quid		200.e			
candelabri significatio in sacris quæ		386.c			
candida vel obscura quænam dicimus		285.a.b			
Candulus		50.b			
Canicipes		45.e			
canicula		285.f			
canicule fides frugibus inimicum		44.e			
canis cur vocatus Diogens		43.a			
canis describitur		39.b			
canis & gallus cur ad parricidij supplicium adhibebantur		107.a			
canis in diuinis literis quid		43.d			
canis mira industria cōiicientis lapillos in amphoram oleariam		170.a			
canis qualis expetitur à venatoribus		44.b			
canis quomodo militis officium videatur obire		40.b			
canis serpens in Tanaro		41.d			
canis simulacro Mercurij cur adiectus		239.d			
canis viuus in diuinis literis quid		42.e.f			
canis fidei symbolum		415.c			
canis fidelitatis mira quædam exempla		41.a			
canis impudentia		88.a			
canis oculum habere quis dicatur		44.f			
canis significatio in diuinis literis quæ sit		39.b			
canis vsus quis		39.d			
canem comedebant Oxyrynchitæ pop.		222.f			
per Canem quando iuret Socrates		40.f			
canes alebantur in Daulia in Mineræ templo		40.b			
canes Alexandro Macedoni missi ab Albianæ rege		42.c			
canes fellis vitio medentur decerpto grammine		59.d			
canes in cruce quando rapti à Romanis		44.c			
canes laribus dijs præsides		40.b			
canes quibus Dijs sacri		44.d			
canes sepulchrales apud Hircanos		134.a			
canes mutos quos vocet Dominus		39.e			
canities		231.d			
canities per amygdalam intelligitur		379.a			
Canopi astutum inuentum		406.c			
canterius in fossa		37.f			
cantharis		61.d			
cantharius		60.b			
canthari typus		377.b			
capaides anguille		218.a			
caper ab Hercule domitus quid		73.d			
caper cur Baccho mactabatur		71.e			
caper pascens accliuora petit		201.f			
capro inspecto elephantus fugit		18.c			
in Capris an riualitas		73.f			
Caphziel		323.c			
Caphyatæ		357.a			
capillus Veneris	424.b	Eius vires			
ibid. c					
capitale apud quos, bouem interimere		27.d			
capparis		420.e			
capparim libidinem nõ perfrigerare, contra recentiorum opinionem		379.c			
capra		71.c & seq.			

Index

- capra per aures an spiritū emittat & recipiat* 71.c
capram aheneam Phliasij colebant fol. 71.e
capram in Acropolim Athenis adire lege prohibitum 71.e
capra in sacris quid 72.c
caprarum cornua qua ratione vitibus fertilitatem adferunt 71.f
capriceps avis liene caret 182.a.b
Capricornus 436.f
caprificus 383.e.f
caprifici ramus, Iunonis simulacro cur appositus 383.f
caprifici vis 23.d
caprimulgus 184.a.b
Caprotina Iuno 384.a
Caprotinae Nonae 383.f
captator 215.b
captiuitas 253.d
captiuitatis impatiens 86.f
captiuitatis prudens declinator 214.b
captiui sub hasta vendebantur 311.a
caput, ac huius hieroglyphica 225.a
caput abradi malum portendit 231.a
caput adiurare & deuouere 326.c
caput Christi cur spinis fuerit coronatum 400.c
caput humanum ad mundani orbis similitudinem compactum 225.c
caput leonis quid notet 3.a
capitis hieroglyphicum 419.a
capitis rasiatio seruitutem indicabat 230.b
capiti manus imposta quid 226.c
capita, Caesarum aede tacta de caelo, omnibus statuis deciderunt ibid.
in capite consilij sedes 426.e
capitibus brutorum, humana corpora insigniuerunt Aegyptij 232.c
Capys 111.b.c
Car Cyrum vulnerans quo praemio honestatus ab Artaxerxe 173.e
Carboni, de abrosijs fascijs à muribus, quid responderit Cato 99.e
cardamus circumpullulantes herbas exarsescere cogit 140.d
Cardinales sacerdotes 368.b
cardo ibid.
carduus in sacris quid 400.d
cardui scolymus 403.a
Carnae deae sacra 413.e
Carnades ad summam peruenit senectutem 153.a
caro subfrigida & humoris plena somnos citet 96.c
carnes lupinis dentibus laceratae cur dulciores 77.a
Carolus Magnus purpuram imperatoriam ab interitu primus vindicauit 131.c
carpere 240.f
Carpocrates haereticus 238.b.c
Cartadulorum regio 47.d
Carthaginensium inmanitas in sacrificandis nobilibus adolescentibus Saturno 340.d
Caryatarum opprobrium 367.a
Cassander Antipatri, Abderitis à ranis profligatis agrum in Macedonia concessit 211.c
castita Gellij considerata 127.a
castus lumine 235.b
castigatio 12.c. 316.d
castigatio ingenua 403.c
castigatio salutifera 420.a
castimonia 300.a 413.c
castimonia è concupiscentia 249.a
castimoniae symbolum 421.f & 422.a
castitas 158.e 382.f
castitas per apes 188.b
castorea 98.d
Castorum capita pilea cur 293.d
castra bellicusq; apparatus 250.a
castra quomodo fabricata, & castrensia ornamenta, honoresq; 317.d 318.a
cataracta 284.a
catena 358.e
cathedra 320.c.d
Cato grammaticus dictus Latina Siren 150.f
Catonis in Iurconem dictum 240.d
M. Catonis Proprietoris numus qualis 253.d
Catonis sententia in Romanorum luxum 221.c
Catonis scomma in Lentulum 241.a
Catulli locus 7.c 97.b. 163.b.c 193.b 218.b 235.c 327.d 328.f 342.f 403.b.c
catulina carne epulae celebriores olim 44.d
catulus leonis in Republica non alendus fol. 6.e
cattus 100.d
Cauartianus vicus 15.f
Caucaso alligatus Prometheus 428.e
cauda 245.e
cauda, leonimi index animi 7.c
caudam nigram quae habebant, de ijs cur gustandum vetuerit Pythagoras fol. 240.d
caudex Comici quid 111.f
Cecinna Volaterranus cur hirundines secum in expeditionibus ferebat 163.f
Cecropis an euocata anima 10.d
Cecropis effigies biceps cur 228.b
Cedrus 441.a
cedrus aeternitatis est hieroglyphicum 373.c
cedri consideratio 373.d
cedro digna loqui qui dicantur 373.c
Ceionij Posthumij auguriū de oblata testudine 200.c
celebritas 325.b.c 330.d 349.a
celeritas 31.f 155.e 325.a
Cenchreae, leones vocatae 13.c
Cenei hasta, prouerb. 311.c
Censorinus quo tempore floruerit 131.b
Centauri forma duplex, quid 36.b
Centaurorum forma & significatio 32.d
Centariae coenae quae 67.b
centipeda piscis 215.c
centum, & centenarius numerus 269.c
Centurio 270.f
Centurionis signum quomodo figurabatur apud veteres 318.a.d
cephalus piscis 214.a
cephali quomodo capiuntur Venetijs 214.b
Cephas nomen Diuo Petro conueniens 227.d
Cephion musa 350.e
cepphus, auis 167.b.d.e
Ceramicus 366.d
Cerberus 436.d
Cerberi hieroglyphica 41.c
cercopithecus cur cynocephalus 45.e
cercopithecus 47.e
cercopithecus sibi met aliquando caudas abrodunt 197.a
cerebrum & cor regitur à Sole 239.b
cerebro lesa homo interit 441.b
Ceres 38.a 68.b 343.c 404.e 418.d
Ceres vnde dicta 54.b
Ceres eadem & Venus 38.a
Ceres legifera. 15.f 26.d 154.b 162.b
Ceres vecta draconibus 118.f
Ceres & Falacralis flamen 297.b
Cereri sacrificatur sus 63.c
ceruarij lupi septentrionalibus regionibus frequentes 85.c
ceruus 51. & seq.
ceruus acerrimi auditus est 24.f
ceruus fistula pastoralis demulcetur 51.c
ceruus indicat & Graecae voces intelliges. 52.b
ceruus post coitum solitarius in scrobibus delitescit 54.c.d
ceruus torquem aheneum collo gestans ab Agathocle interfectus 55.d.e
cerui aetas quatenus ex cornibus & dentibus noscitur 55.d pugna cum serpente 52.c ruminatio 55.e viuacitas 55.d. 117.d
ceruum enecans Hercules quid 53.f 54.a
cerui in Dianae tutela 54.a vnde dicti ibid.b
cerui quomodo ex Sicilia in Calabriae transfrauant 53.a
cerui vocati serui fugitiui 54.a
ceruis Achaicis cornua decidua reciduntq; annis omnibus 56.d
ceruini cornu sufficiens ad abigendos serpentes remedium 52.c
ceruix

Hieroglyphicorum.

ce ruix superbie symbolum	232.e	poris partem emoduletur	Ibid.a.b	ciuilis	295.b
ceruix audacie & ferocitatis symbolum	232.e	cicade cantus vnde	192.b	ciuilibus seditionibus crescentis	210.b
ceruix summisionis	Ibid.	cicade maximè indigenæ	192.e	ciuica corona quam obrem sit ex quercu facta	375.a
cerulus auis	181.a	cicade foemina taciturnæ creduntur	192.d	ciuica corona donatis quæ & quanta tri- bui solita	375.d
cessatio	320.e	cicer	414.b	ciuitas	440.b
cessatio	35.c	cicer erucas ab oleribus arcet	414.c	¶ Cladis presagium	43.c
cessandum ignauiter non est	406.d	Cicero	Ibid.b	claritas	327.b
Chabriæ Atheniensis dictum	4.c 54.f	Cicronis locus	76.b 150.a 175.b	claritas ex poetarum scriptis	366.d
Chalos annis mansuetos fert pisces	222.e	190.f 218.b 220.a 258.c 272.b	274.d 313.d.c 386.e	clari viri	290.e
chamaeleon	198.a	Cicronis et Virgilij lectione Tacitus Imp. offendebatur	189.a	Claudiani locus	102.e 113.d 168.a
chaos	68.c	Cicronis falsum dictum in Metellum	169.c	218.c	
Chares	55.a	Cicronis somnium de Augusti imperio	355.e	Claud. Caesar in spectaculis exhibuit pan- theras Africanas	84.c
charitas	157.f	Cicroni obiectum quod homo nouus	192.f	Claudij Imp. epigramma Aureoli tyranni tumulo inscriptum	208.d
Chedar Arabibus quid	441.b	ciconia	124.a & seq.	Claudium Asellium quomodo eluserit Lu- bellius Taurea	37.f
chelidonia herba	163.f	ciconia lingua caret	126.c	claudus cur fingatur Vulcanus	136.b
Chenosis	376.e	ferri vetita	126.b	clauis	360.e
cheppa Venetorum piscis quis	215.e	custodumq; vrbium signum	125.e	clauis	359.d
Cherubim species quæ apud Exechielem	305.b	quo pacto se à noctuarum insidijs de- fendat	125.d	clauum in Mineruæ templi postica parte quis figebat	359.e
Cherubim super sedere quid	320.c	ciconiæ perpetuum bellum cum serpenti- bus	126.a	Cleantis responsum	91.c
Chius à Darianis militibus euerriculata	337.f	ciconiæ quomodo pullorum suorum inco- lunitati prospiciant	423.a	Clearchus	143.c
Chij Homeri imaginem numis impresse- runt	226.d	ciconiam occidere multis gentibus capita- le fuit, & cur	126.a	Clearchus Heracliensis fulmen gestauit	324.c
Chimæra	72.c	cicoma	125.b	clementia	12.d 325.e 408.f
Chimære descriptio	16.a	cicurare leonem quid portendat	5.c	clementia Imperatorem præcipuè comen- dat	20.b
Chiron	36.b	Cidaris	302.f. 303.c	Clemens Agrippæ Posthumi seruus cur in Hetruria latuerit	230.b
Chiron an Achillem instituerit	52.f	cinædum cur vulpem vocarint Siculi	97.d	clemens animus	410.c
chamydes	298.a	cinære fructus	419.a	Clementis recognitionum opus	60.f. ex eodem locus recognitus
chænix	406.e	Cincius Manlius	359.e	Cleobes	29.f
chænicæ farinæ binæ Regibus Spartæ ad cenam non euntibus mittebantur	406.e	cinclus auis, cur alienis nidis oua sua po- nat	184.d	tam ad Iunonis templum vexit	Ibid.
chærogrillus erinacius	62.f	cinctus Latinis quid	245.b 299.a	Cleomedis opinio de mundi figura	24.d
CHRISTVS	283.c 326.f 362.c	Cingani vnde dicti	184.c	Cleomenes cum Scythiis meri potationibus contendit	389.c
402.c		cingulum Hieremiæ	299.d	Cleo cur sit vocatus larus Aristophani	167.b
Christus homo Deus	15.f	cinnamus auis	183.b	Cleopatræ virilis animus	231.f
Christi anima nequaquã apud inferos pas- sa	4.d	circulus	286.e	clepsidrarum vsus vbi primum	46.e
Christi humilitas	148.d	circulus obliquus	438.e	clibanus	243.c.c
Christi quinq; vulnera per pentalpha	351.e.f	circulus cæli, vocatus Iupiter à Persis	286.f	Clio	351.a
Christi sepulture symbolum ex sacra hi- storia	4.d	circulus principium miraculorum	288.d	clipei & clupei differentia	313.e
Christi symbolum per pelecani	146.a.b	circumactu corporis adorandū iubet Py- thagoras	287.a	Cliti insolentia quæ	324.e
Christi victoria	366.c	circuncisio	47.f	Clitor fluuius pisces progenerat vocales	219.b
Christum gestare humeris quid	116.c.d	Aegyptios	Ibid.	Clotho	356.b.e
Christianæ pietatis successus	334.f	Abrahamo vt si- gnum Hebræis data	48.a	clupea	216.b
Christophori veri quinam	116.d	cisibia	377.a.b	Lunæ naturam imita- tur	Ibid.
¶ Cibariæ donationes canistris offeruntur	406.b	cithara	347.b	clypeum neutro genere	313.f
Cibus antiquitus Atheniensibus ficus, Ar- cadibus glans, Carmais palmæ, Indis ca- lami, Meotijs milium, Persis cardanum	412.b	Citheronius Leo vocatus Hyllus	2.f	clypeus aurcus in D. Claudij honorem Ro- mæ in Curia affixus	314.a
cibus pro doctrina	371.c	citò confectum	420.d	clypei Agamemnonis inscriptio	4.d
cibus in sacris literis quid	277.c.d	citus	441.a	clypei Græcorum Neptunum, Troiano- rum Mineruam pictos habebant	313.f
ciborum varietate satur	67.a	ciuis oppressus à peregrino	27.c		
cicada	191.f	ciuium seruator	375.a		
cicada ore caret	192.a	ciuibus genuinum est inuicem sibi inuidere	202.f		

Index

clypei militibus ab Imperatoribus honori dabantur 315.e Dijs dedicabantur Ibid. & 314.a	columbae & vespertilionis discordia sol. 179.e	consensus 253.f
clypeos qui merebantur 314.a	columbae etymon 157.e	consilium 301.c
clypeis inscribebantur facta pulchra 313.e	columbae felix auspiciū suere Aeneae & Iulio Casari 159.b	consilium per cordis symbolum 242.a
clupeae lapis quartanae medetur 215.e	columbae natura actionesq; mysticè e xpli- catæ, & quomodo ad vsus transferendæ 160.f	consilia occulta 426.e
Cnidū missa nauis à Perianthro cur in al- to mari remorata 212.e.f	columbae obsonium Regibus parabatur grassante peste 159.e	consuetudo perniciofa 184.a.b
Cochlea Romanas delicias auxit 203.a	columbae oculos habere quid 160.e	consularis magistratus annuus 293.e
Cocis vel Cotionis exemplum 42.c	columbae cur parcant Syri 158.c	consulatus primi hieroglyphicum 269.b
coccygium 181.f coccyx ibidem	columbarū ac turturum par quis dicatur obtulisse 157.e	consultatio 320.d
Coei 200.f	columbarum alæ gypso illite summisq; te- ctis affixæ quid 159.b	consultorum bene stabilitas 228.b.c
coeleste rerum omnium promptuarium 247.f	columnæ, ac earum symbola 365.d	consummatio 134.e
coelestes spiritus 331.c	columnæ muliebres, virginales 367.c	consummationis sacrificium 238.a
coelestium bonorum affluentia 433.d	columnæ Traiano & Hadriano erectæ 365.f	Constantia 34.e 120.a
coelibaris hasta quæ 311.a	columnarum significatio in sacris 367.e	Constantij Imp. pompa Romā ingrediens 113.c.d
caelum 288.b 243.b 309.e	in Columnis statuæ plerisq; à Senatu decre- te 365.f	constitutio multitudinis 71.d
caelum cur caeruleum 425.e	colurna hastilia 70.a 71.f	contatio 315.b
caelum decimum 306.f	colus 356.a	contemplatio 237.f
caelum nil nisi sanctum profert 23.a	colus & capilli in sacris quid 229.f & 230.a	contemptibilis 392.b
caelum quo motu rotetur 24.c	comesationes perniciose valetudini 107.e	contemptor diuū 234.f
caelum veteres pro capite 225.e	Comethus Dianæ templum violauit 405.e	contentio laudis 96.e
caelum fecundum cur dixerit Hesiodus 281.f	cōpotatio anicitiae causa instituta 408.e	continentia 110.c 247.b
caelum vnde dictum 330.e	conditorium 244.c	continentia in quibus rebus consistat 296.b
caeli tres regiones 436.d	condonatio 335.f	continentiae exemplum in tauro 22.e
caeli alieni impatiens 209.f	concentus cur odori comparatus 277.e	continentiae fructus 379.b
caeli fecunditas 246.e	concha Veneri dicata 202.a	contrarietas 287.c. 310.a
Caeli virilia Saturni falce recisa quid 220.b	conchylium 205.b	contumacia 106.c
caelo alieno melior effectus 396.f	concordia 346.d 408.f per cadu- ceum indicata 115.d per cordis sym- bolum 244.c per cornices indica- ta 149.a per mel & lac 188.a per pavonem 170.c	contumax 180.d. 238.b
caeli aquei 426.c	concordia vnde dicta 347.c	contumeliosus 176.d
cogitatio 64.e	concordia rei familiaris 176.b	conuersio hyemalis quæ 199.b
cogitatio alta 141.f	concordia rerum 92.a	conuiciorum contemptor 140.a
cogitatio vel sensus imaginationem creat 109.a	concordiae symbolum 429.f	conuiuia lautiora piscibus olim erant opi- parè instructa Romanis 221.b
cogitationes generat anima 229.f	concordiae discordiaeq; effectus 19.b	cor 127.d 241.f
cogitationum procellis quomodo obuian- itur 280.d.e	concupiscentia 134.b	cor, animæ receptaculum 242.c vo- luntatis fons 134.c
cohortes, earumq; insignia 113.c	concupiscentiae signum vmbilicus 249.a	consilium & rerum agendarū radicem continet 242.c
coitus incepti indicium quod 272.d	concupiscendi vis 436.e	cor Dei, in sacris quid 242.b
collegium nullum sine praeuaricatore 398.e	concupiscere quid 244.f	cor habet & iecur omne animal quod san- guine præditum est 242.b
collyrides consperse 387.e	congiarium 320.a	cor hominis anniculi duarum est drach- marum 152.e
Coloes 339.c	congrui & polypi certamen 197.a	cor in senium vergens imminuitur 152.e 153.a
color niger Soli dedicatus 169.d.e	congruere vocis etymon 123.f	cor, per anularem digitum 261.f per anuli hieroglyphicum 302.e
coloris nigri signum quod 157.b	coniugium 262.a 358.e.f	cor omnibus, qui sanguis 154.e
coluber gaudet latebris 107.e	coniugij commoda 344.f	cor quibus dicatur exedi 153.a
coluber terræ filius & indigena 115.d	coniugij fidem nō violant columbae 157.a	cordis aperta simplicitas 48.b
colubrorum ingens vis in Sardium subur- banis locis quando visa 115.c	coniugis mores ferendi 209.e.f	cordis cum sanguine cōmercium 154.e
columba 157.a & seq.	coniugula myrtus cur dicta 440.e	cordis figura cur bulla 242.a
columba aeris symbolum 158.c	coniunctio maritalis 311.b	cordis significata 244.c
columba argentea cui aurū in dorso, quid 160.c.e	conixa animalibus perniciofa 422.d	cordis symbolum 297.c
columba caret bile 159.d	conscientia igne examinata 243.c	corde præstandum 301.b
columba cur ab Assyrijs colebatur 158.c		Cora Hetruriae promontorium 230.c
columba fusca Prophetis quid 157.d		Corax primus Rhetoricam docuit Syracu- sis post Hieronis obitum 169.e
columba munda & simplex est 161.e		corbes fragmentorum duodecim, doctri- nam duodecim apostolorum significant 408.c.d
columba quæta 159.c		corculum 242.a
columbae esus contra contagium 159.e		corda-

Hieroglyphicorum.

cordatus	337.c	coronæ Regiæ forma	304.f	209.f	craticula	244.c
corij vsus in militaribus tegumentis	295.d	coronis se ornarunt veteres conuiuia celebrantes	304.f		Cratis Pergamæni historia de aquila	139.f
Corinna melico carmine superauit Pindarum	303.b	corpus	292.e		creatio	425.d
Corinthiæ ædes quibus Dijs sacræ sol.	365.c	corpus animæ receptaculum	408.a		creator mundi	ibid.
Corinthiæ columnæ	ibid. & 367.c	corpus humanum quod perfectius à pictoribus & statuarijs habeatur	290.		crepusculum	332.d
cornabulia	422.c	corpus Lunare	215.c. 432.cd		crescendi vis à Luna est	328.f
cornabulia Liguribus quæ	59.b	corpus nullum sine n.æuo	398.c		Cretam per cupressum significari	380.a
cornea pocula	410.c	corpus vel immunditia	269.d		cribrum	277.f. 278.b.c
cornea porta	431.c	corpus vas appellatum	408.a		cribrum cur sub sepia ponant Aegyptij	276.f
Cornelia Annia viuâ se vltro in arcâ cum viro defuncto damnauit	399.f	corporis forma	440.e		crimen	246.c
Cornelius Musæus Bitontinus præsul sol.	130.b	corpora nullis odorib. delibuta aurâ suaueolentem emiserunt	411.f		Crispi Passieni dictum de adulatione	51.e
Cornelius Tacitus mendacij arguitur	90.f	corpora per ætates & secula imminuuntur	263.c		crocodilus	205.e. 426.c.
Cornelij Castalij Feltrensis epigramma festiuissimum	219.f	corpora nostra salicis hieroglyphico significata	440.f		crocodilus elinguis est	ibid.
Cornelij Nepotis sententia improbata	126.c	correctio	157.c 292.e		crocodilus ibidis admota penna obtorpescit	128.b
cornicari	149.c	corrugare frontem	7.c		crocodilus vbinam oua sua ponat	260.c
cornix	148.e duo tantum oua excludit	corruptor omnium	120.f		crocodili adeps ad quid vtilis	207.a
cornix aliquot hominum ætates dicitur viuere	149.f	Corficum mel parum suaue	187.a		crocodili morsus incurabilis	207.a
cornix concordie Symbolum	149.a	Cortonacenses milites qui	113.e		crocodili oculi quales	206.c.e
cornicis & noctuæ confusus sanguis coire non potest	148.b	coruus	168.c animal inauspicatissimū		crocodili ouum quale	207.d
cornicis sepulchro & columnæ honos habitus à Marrhe rege	149.d	coruus 168.c animal inauspicatissimū	169.d		crocodili robur in cauda	206.e
cornices ad Palladis arcem nõ aduolabant Athenis	149.b.c	coruus contumaciæ nota inustus	168.f		crocodili & scorpionij genuinū odium	119.b
cornicum oculos effodientem puerū damnauerunt Areopagite	150.b	coruus cur Apollini sacer	169.c.e		crocodili tergus corticosum, durūq;	206.e
cornicum oculos configere, prouerbium	150.a	coruus emissus à Noe quid	169.a		crocodili visus in aquis hebes, in terris acer rimus	206.d
cornicum viuacitas	149.d.e	coruus lapideus Diodori rhetoris sepulchro impostus à Metello	169.c		crocodilo vbinam vescebantur	207.c
cornu copie	440.a	coruus lauro sibi medetur	159.e		crocodili mansuefacti	207.d
cornua	304.f	coruus à Phœbo missus, vt aquam adferret	168.f		crocodilorum hostes cur delphini	196.a
cornua antennarum	31.a	coruus quo tēpore pullos excludat	169.d		crocuta	83.d
cornua cerui	56.d	corui crocitate frequentioris pluuiæ indicium	169.f		Cræsus Lampfacenis excidium interminatur	381.b
cornua elephanti speciosa	18.f	corui lapillos in vasa fistilia cōijcientis mira historia	169.f. 170.a		Cromyonia	63.e 67.d.e
cornua fluminibus attributa cur	25.d	corui ouo nihil efficacius ad intinguendū capillum	169.e		Crotoniæ bonæ valetudinis laude insignes	110.a
cornua honoris & potentie signum sol.	56.d	corui quibus malū auguriū fuerint	168.f		Crucis Dominicæ signū minimè fortuitum	371.d
cornua in libris quæ vocentur	248.f	corylus vitibus vicinitate sua nocet	71.f		crudelitas 314.e animaduersionis seueritatisq; indicium	315.c
cornua multa in numismatis multiplicis cōmoditatis indicia sunt	409.e	corythaliæ Dianæ quodnam sacrum fecerint Lacedæmonij	43.e		crura femoraq; concidia	93.e
cornua poculorū vsus præbuerūt	410.b	Cosmas Gerius	217.b		¶ Cubica figura cur semper recta	290.c
cornuum differentia in boue mare & fœmina	27.e	Cosmi Medicis laus	16.e 22.e. 224.e		cubitus geometricus	264.f
cornuti milites	114.d. 183.e	costi	189.c		cubitus in mensura quis	264.e
corona vnde dicta	304.f 410.c	coturnix	176.f		cubitus regius quis	264.f
corona aurea quæ	305.f	coturnix Alcibiadis è sinu volans	177.c		cubus	292.a 439.b
corona ciuica non temerè data	375.d	coturnix cur Herculi sacrificabatur	177.e		cuculus 181.b timidissimus	161.º
Corona vrbs	149.b	coturnix, simulac biberit, reliquam aquā turbat	177.b.c		cuculus boni angurij est auis	181.f
coronæ Musarum ex pennis	155.a	coturnix, cur impura habeatur	177.a		cuculus in Iunonis sceptro	181.c.f
coronæ poetarum ex quibus constat ant	377.c.d	coturnix, cur maligna	177.a		cuculum cur paruæ auis fugiant	181.d
coronæ Regiæ quot radijs constabant	56.e.f	coturnix, cur ueratrū appetat	177.d		cucumeres infanti febricitanti apposti vt cutem contingant, feruorem omnem in se recipiunt	91.c
		coturnicis impietatis aduersus Lunam	177.a.c		cucupha	225.b & seq.
		coturnice cur vescebatur Aegyptij	177.b		cucurbita quid præfagiat	418.c
		coturnices cur à mensis summoti à nonnullis medicis	177.d		Culex	188.f
		¶ Crabrones ex asini cerebro	31.f		Culices ex costis generantur	289.c
		crapula	13.b		culicum seuitia in Leones	8.f
		Crassus vxores tres absq; luctu sepeliuit			cultus canis	44.c
					Cumis in antris responsa dari solita	292.f
					cuneus 360.a cuniculus	97.d
					eunila bubula 59.b 422.e contra ser	

Index

- pentes valet Ibid. c
 cunilam & pulicariam herbam reformi-
 dat polypus 198. e
 cupiditas late profusa 192. d. e
 cupiditates & affectus terræ filij 427. e
 cupressus arbor funesta 379. f 380. c
 cupressus à carie & vetustate immunis
 380. f
 cupressus in tutela Ditis 380. d
 cupressus mortis indicium Ibid.
 curæ variæ 397. d
 Curatij iuniores 114. b
 curis 310. f
 curuca 181. a
 currus 321. b
 currus in sacris 322. e
 curru nuptiali quot, & qui vehebantur
 321. e
 curulis sella 322. b
 curuunguia animalia non alenda 6. e
 custodia 78. b 128. d 174. d 227. e
 391. f 332. b
 custodiae symbolum 372. b
 custos 112. a 234. b
 Cyamon 413. d
 Cybele. 381. d
 Cybele, quæ & tellus, cur mater hominum
 dicatur 321. f cur capite turrata Ibid.
 Cybeles currus 321. f
 Cybeles currum cur trahant leones 15. f
 Cybeles symbolum pinus 381. d
 Cybira 158. d
 Cychrei templum in Salamine 112. c
 Cyclopes monoculi cur 235. f
 Cygnus 164. c & seq.
 Cygnus morti proximus dulcius canit fol.
 164. c. e
 cygni cur Phæbo sacri 164. d
 cygni dedicantur nautis 165. f
 cygni suauis canit Fauonio flante 165. c
 cygni symbolo poetæ nuncupantur fol.
 164. d
 Cyllaræ heroi Phaselitæ offerebant salsa-
 menta 218. a
 Cyllenius cur vocatus Mercurius 256. a
 Cylonem cur trucidarint Athenienses 8. d
 Cynica familia vnde 39. b
 Cynici 191. e molesti & impudentes f.
 cynocephalus describitur 45. e & seq.
 cynocephalus cur in fontium apicibus sta-
 tuebatur 46. d
 cynocephalus Mercurio sacer 47. a
 cynocephalus pari consensu cum Luna
 afficitur 45. f
 cynocephalus pisce non vescitur 47. e
 cynocephalorum lacte viuiebant Numidæ
 45. e
 Cynomyia 191. d
 Cynopolitarum deus quis 222. f
 Cyoniae Deæ cur sacra fiebant 44. e
 Cyparissa Celtarum regis filia 380. d
 Cyparisso vnde nomen Ibid.
- D. Cypriani laus 157. f & locus 158. a
 Cyprus Veneri sacra 157. e
 Cyrenensium pietas in Saturnum 393. d
 Cymij populi cur longevi 186. f
 Cyrillus aduersum Iulianum Apostatam
 scripsit 234. c
 Cyrilli locus emendatus 288. c
 Cyrus à cane nutritus cur 44. c
 Cyrus mulus est dictus 91. f
 Cyrus & Ochus idem apud Tertullianum
 90. f
 Cyri somnium de solis contactu 327. e
 Cythera 347. e
 Cythera vnde dicta 347. e
 Cytheriacum pectinem cur dixit Naso
 307. e
- D
- D** Litera cur vsurpata pro quingē-
 tis 275. b
 Dædali nepos cur Athenis ab arce præ-
 ceptus datus 176. e Idem in perdicem
 mutatus, quid Ibid.
 Dædali statuis cur vincula iniecta 357. e
 dæmon malus 140. f
 dæmon præses nascentibus 115. b
 dæmones aquei lasciuie præfecti 223. a
 dæmones improbi 222. c
 dæmones leonina fronte visi 1. d
 dæmones per ranas 211. e
 dæmonum genera sex infra Lunarem glo-
 bum 292. c. f
 dæmonum varia nomina 292. f
 dæmoniaca natura 292. e
 dactyli 441. b
 Dagon Palestinorum idolum collapsum
 255. d
 Damageti statua qualis 290. e
 Damie simulacrum cur ex olea 386. e
 damnatio 310. e
 damnum & vtilitas 218. e
 Dan serpens à Moysæ factus 110. e
 Danaus cur adem Apollini Lycio vouerit
 81. f 82. a
 Daniel Ranerius 233. b 271. f
 Daphne puella à Spartanis nomine Pasi-
 phæa culta 372. b
 Daphnis cur dicta 372. a
 Dardanus in Samothraciam nauigauit
 311. e
 Dardano nupsit Pallantis filia 311. e
 Dardanorum pecunia, & Dardaniæ no-
 men 173. d
 Darij vagina ornatu Græcanico quid
 316. a
 Darij palla quæ, qualisue 155. c
 dasypus an idem cum lepore 96. f 97. a
 dasypus & lepus vterq; hirtipes dicitur
 96. f
 Debiliora à validioribus absumentur
 140. e
 decempeda 265. d. e decempedator Ibid.
 deceptio 237. f
- decemuir quibus notis indicabatur 271. e
 Decius cur aurea corona donatus 305. f
 Declinator insanie 18. e
 decussatio 78. e
 deditio 313. c
 deditij qui 294. c
 defensio 313. e
 defensores milites qui 114. c
 Dei triplex potestas 436. d
 delectatio 109. c 392. e
 deliciarum torrens Pfabnographo quis
 283. f
 deliciosus 265. a
 delicta humana 294. d
 delicti poena 428. f
 deliberatiuum genus orationis 16. b
 delyrij piaculum 69. a
 Delio natatore indigere 49. b
 delphinus 194. b
 delphinus amoris simulacrum 38. a an-
 choræ circumuolutus quid 335. f 196. a
 cur Baccho adpingebatur 194. e à Cu-
 pidine alato frænatus 195. f futura tē-
 p. statis indicium 195. a omnium anima-
 lium velocissimus 195. d piscium rex 139. a
 veneratiōe profecutus à veterib. 194. e
 delphini beneficio seruati Arion, Palæmō,
 Phalantus, Taras, Telemachus, alij fol.
 194. d. e
 delphini imagine colebatur Neptunus Su-
 nij 195. a
 delphinum pingit in syluis, prouerbium
 196. c
 delphinum nare doces, prouerb. 195. d
 delphini cur crocodilorum hostes 196. a
 humani generis amatores 196. a qui-
 bus dijs dedicati 194. f
 Delphis aquilæ duæ ex auro, quid 143. a
 Delton vocata Aegyptus, & cur 127. d
 Demadis dictum ad Philippum quod 55. a
 Demetrii vana insolentia 324. e
 Demetrii Triclinij opinio expensa 134. c
 democratia 128. e
 Democritus quid per atomos indicare vo-
 luerit 103. b
 Democriti consilium fratri datum quod 57. e
 Democriti responsum ad longiorem vitam
 assequendam quale 186. f
 demolitio 354. e
 Demonactis festiuum responsum de sumi-
 minis 345. f
 demonstratiuum genus orationis 16. b
 Demosthenes notatus 26. f
 Demosthenes quænam obiecit Philocrati
 221. c. d
 Demosthenis enthymemata lucernam ole-
 bant 342. a
 Demosthenis in nocturæ cultum exclama-
 tio 146. e. f
 Demosthenis locus 147. b
 dena 271. a
 denario numero finiuit omnia Romulus
 quæ

Hieroglyphicorum.

quæ instituit	291.a	Diana	29.c 328.f 433.c	res	364.f
dentes in infantibus quando primò pullulant	348.a	Diana Lucina per mullum	214.d	diluuium	284.d
dentes suos aliquando excutiunt elephanti	19.b	Diana regina cœlestium proportionum & intelligentiarum	430.c	dimensio	263.d
dentium diuisio ex Aristandri sententia.	240.f	Diana strangulata	357.a	dingua	238.f
deosculatio Hebreis quid	253.f	Diana τριπρωδὸς ἢ τριπρὸς	29.c	Diocletiano datum oraculum quod	2.f
depontani senes qui appellati	124.e	Diana vel Hecate triceps	41.f	Diocletiani milites Iouiniani vocati	143.d
depopulatio	59.b	Dianæ ades sacræ quæ	365.d	Diodorus rhetor quo honore iam defunctus à Metello discipulo affectus sit.	169.c
Derecto & Atergate	222.f	Dianæ ædem quo modo construendâ putarint veteres	367.c	Diodorus Siculus in hieroglyphicis indagandis non incuriosus fuit	227.c
desidere	320.d	Dianæ ædem sacravit in Auētino Scruilius Tullus	54.a	Diogenes cur barbam se gestare dixerit	231.f
designatio & scopus	133.c	Dianæ Corythaliæ quod sacrum fecerint Lacedæmonij	73.c	Diogenes cur appellatus Canis	43.a
desolatio	337.c	Dianæ simulacrum alatum	15.d	Diogenes cur carpebat Musicos	346.f
despicatus	43.b	Dianæ simulacrum apud Lacedæmonios	356.f 357.a	Diogenes quid responderit Alexãdro mittenti osium plenam sportulam	43.a
detrimentum per anserem	175.a	Dianæ simulacrum mammosum	178.d	Diogenis anceps interrogatio	36.b
detrimentum per dentium symbolū	240.f	Dianæ Soluizoniæ templum	299.b	Diogenis Cynici dictum	424.b
Deucalionis enatio qualis	129.a	Dianæ Triclarie sacrum	405.e	Diogenis dictum de adulate & obtrectatore	51.f
Deus Opt. Max.	326.b.c	Dianæ vel Hecates simulacrum	219.b.c	Diogenis dictum in adolescentem luxu delicijq; corruptum	376.c Aliud eiusdem de puero impudico
Deus à quibus circumdetur	280.a	quis primus triceps excogitauerit Ibid.		Diogenis dictum apud Xeniadem seruuiens	1.b.c
Deus in humano corpore	60.d	Dianæ votum factum ab Atheniensibus, & quod	73.c	Diogenis iocus in athletas	63.d
Deus per accipitrem indicatus	151.c	Dianam gaudere telis & capreis ac fugacibus ceruis, quid	55.b	Diogenis opinio de sapore	240.c
Deus per ciconiam indicatus	126.c	diuulus	266.a	Diogenis falsum dictum	15.b
Deus per crocodili symbolum	205.e	dicacitas	183.f	Diogeni quid obiectum ab Aristippo	37.d
Deus per oculi symbolum	234.c	dicacitatis castigatio	192.b	Diogeni quid responderit Antisthenes.	189.e
Deus per septem niarum numerum	271.a	dictatori cur nefas equitare	37.c	Diomedes cur templum excitauit Hippolyto	298.f
Deus per spithamæ appellationem	264.d	Dithyma, Pallas vocatur Nicandro	373.f	Diomedes filie	36.a
Deus non delectatur nisi in albis vestibus.	296.d	Dido	435.c	Dionysius	432.e
Deus pater	231.c	didrachma	136.d.e	Dionysius Aegyptijs Osiris dicitur	376.e
Dei aduentus	384.c	dies atri festiq;	98.e	Dionysius cur ad mare fugisse fingitur.	194.e
Dei cœlestis innotuit	206.f	dies per pauonis symbolum	171.b	Dionysij Halicarnassei locus	133.f
Dei dextera quid	252.d	Diespiter	345.b	Dionysium cur taurina specie figurabant antiqui	23.c
Dei sapientia	363.d	difficultas	37.f	Diophanes	186.f
Dei vis	255.a	difficilis atq; morosus	219.d	Diophanes Lacedæmonius	70.e.f
De Deo cognitionem ex operibus perpendimus	206.e	digitus	259.c 263.d 267.c.d	Dioscorides Astrologus	152.f
De Deo & sacris alienus	88.c	digitus anularis	261.f	Dioscoridis versio castigatur	420.d
De Deo disputare non est omnium	246.c	digitus cur odoribus ilinebatur ab Aegyptijs Ibid. &	262.a	dipsas	121.a & seq.
De Deo disputandum sobriè	253.a	digitus articularis	262.c.d	dipsadem quid vocarit Apollonius poeta	121.d
Deorum capita	419.b	digitus Dei, quid	259.d	discessio subita	198.d
coronæ ex varijs herbis ac plantis	304.c.d	digitus medius	261.d	discinctus	245.b 299.d
cultū instituit Mercurius	239.c	digitus mensurarū omnium minima	263.a	discincti milites	311.d
rotæ cur octo radijs compactæ	289.c	digito vno caput scalpere	259.f	disciplina bona	347.b
simulacra cur ex cupressò fieri solita	380.f	digiti & numeri	267.c & seq.	disciplina tota aquis comparata	281.c
dextera manus in sacris quid	254.b	digitorum diuisio	267.c	disciplina vera	116.c
dextere manus symbola	252.c.d	dignitas sacrosancta	56.e	discipline diuine	178.e.f
dextere & sinistrae mudi partes quæ	24.c	Dij	311.b	discipline exoticæ	187.b
Diabolus	73.c	dij lancoos habent pedes, prouerb.	357.e	discipline humanæ	278.d.e
diadema	302.e.f 303.a	Dij lares	40.b	discipline per Mercurium	239.d
Diadumeno ambulanti in agro pilcū abstulit aquila	137.f	Dij manes	227.e.f	disciplinarum ordinem primus excogitauit Salomon	280.b.c
Diagoræ Rhodij statua	290.e	Dij marini cur cæteris foecundiores à poetis ponantur	220.b	discipulorum pedes loti in cœna Domini	
diælectica	256.b 279.e 280.e 406.f	Dij omnes	364.e		
diælectica Lunæ æquiparata à Clitomacho	329.d	Dij Penates	311.c.d 407.e		
diælectica per araneam	193.d	dij præsidēs homini nascētī quatuor	155.b		
diælectica per culices indicata	189.b	dij secūdam Lacedæmonios quomodo inuocandi	250.e.f		
diælectica quæ nihil ad res facit inanis est.	410.d	Dij Tutelares	312.a		
diælecticæ sectatores quibusnam similes dixit Ariston	201.b	Dijs templa rotunda cur dedicarint veteres			
diælecticam polypi similem cur dixerit Carneades	196.f				

Index

quid 257.e 258.e		Domitianus muscas perfo diebat	18.f	Et Austrorum commutatione mutat.	
discordia	77.c 343.c	Domitianus cur Meduse caput pro pecto		62.a.b	
discordia militaris	168.e	re gestare solitus	227.c	echini etymon	204.e
discordijs ciuium locupletatus	210.a	Domitiani instabilitas in Domitiam vxor		echini terrestres duo genera	62.f
diserta proles	29.f	rem	171.d	echinus vnum nouit magnum	62.c
disimulator ingenij	83.f	Domitiani nocturna visio de aureo gibbo		¶ Edomitum à virtute vitium	122.c
disimulator turpiudinis	101.d	quid	160.c	educatio vniuscuiusq; vitã instituit	124.c
dissolutio	360.a	Domitiani mors per Solis signa cognita.		¶ Effcematio	95.c
distinctio	64.d	327.c		effatus	274.c
Dithyrambum vincens bouem assequetur	29.d	Domitiani sigillum	122.a	¶ Electores Imperij quando constituti.	131.d.e
Ditis pectora adamantina cur	306.b	domus regia cur in medio imperij totius		elementorum concordia	178.d
Diti & Saturno sacrificarunt decumatos		sita debeat esse	111.a	elemosyna	386.c
homines Pelasgi	340.c	Dores vertunt 7 in a	118.f	elephantiasis curatio	441.a
diues auarus	257.b	Doricæ ædes quibus Dijs sacræ	365.c	elephantus fugit inspecto capro	18.c
diuitum variæ auocationes	94.a	Doricæ columnæ	365.c 367.c	elephas murem capiens quid	18.f
diuina maiestas	322.c	dorsum	232.f	elephas solus diuitius homine viuuit, ac animal aliud nullum	149.c
diuina providentia	134.d	¶ Drachma	136.e	elephantis dotes	16.f. & seq.
diuina in occulto	48.f	drachma argenti	14.f	elephantis studium Romæ ad vmbra Luna	19.c
diuinorum ab humanis separatio	219.c	drachmæ duæ suis cor	136.c	elephanti campestris alijs dociliores, mōtani prauis & insidiosis, palustres demētiores & leues	19.d
diuinitas per capitis symbolum	225.c	draco ab Aesculapio educatus	117.f	elephanti cur turbidã aquam bibant	19.a
diuinitatis indicium cur triangulum æquilaterum	292.b	draco conspectus, felix prodigium	112.e.f	elephãti Luna noua, flumine se purificat, sermonem patrium intelligunt	19.e
Diuitenses, Gallicana legio	155.e	draco cur Palladi dedicatus	112.b	elephanti cum serpentibus certamen assiduum	17.c
diuitiæ an sapientia prius optanda	276.f	draco Hesperidum, hortorumq; custos.	103.c.d	elephanti partus longissimus	19.a
diuitiæ elatum faciunt	171.a	draco quinque iugerum magnitudine.	118.e	elephanto cor duplex inest, secundũ Maurus	20.c
diuitiæ fortunæ appellatæ	410.a			elephanto nulla belluarum prudentior.	19.c
diuitiæ vicissitudinarie	171.a	Draco Tauri pater	29.e	elephanto super mirabilis historia	20.d
diuitiarum flagellator	172.a	draconis etymon	110.c 112.b	elephantorum genera tria	19.d
diuitiarum turpitudō	170.f	Draconis multa drachmæ	27.a	elephantum natu maximus gregem ducit.	17.b
diuitias per spinas intelligi in Sacris literis.	400.e	draconi visus acutissimus	146.e	elephantum cur Lucam bouem vocarunt.	19.a
diuus	319.e	dracones inter serpentes qui	111.d	Eleus ager equorum generositati consecratus	92.c
diuturnitas	375.f	draconum inuolucrum in caduceo	115.b	Elicius iupiter vnde	324.f
¶ D.M. literæ quid	227.e.f	draconibus vesta Ceres, quid	118.f	Eliseus pueros paruulos ei illudentes deuouit	86.e
¶ Dochnæ	264.c	draconarij	113.c	Elisei visio quæ	33.c
docilitas	238.e	Dromoclidis auara improbitas	255.a	Elenses mulieres, cum Baccho preces funderent, quid petebant	23.c
docilitatis & obsequij memorabile exemplum in cane	42.f	Druſi à continentia commendatio	23.a	eloquentia	427.a 440.b
doctor virtutis	75.b	¶ Dualis numerus cur immunditiã significet	269.d	eloquentia grata per apes	186.a
doctoris munus	173.c	ducenta		eloquentia per caduceum expressa	116.b
doctores & prophete	ibid. & 341.a	dulcedinis symbolum	391.d	eloquentia per manum dilatata	256.b
doctrina	320.c	dulcium appetitus	186.d	eloquentia per psittacum	166.d
doctrina cœlestis	281.c	duo	269.d	eloquentiæ necessaria calliditas & prudentia	116.b
doctrinæ firmitas	416.c	duo millia	273.c	eloquentiæ symbolum per Sirenas	150.f
doctrina imperiõne præstantes	226.d	durandum	353.b	eloquentiæ vis	239.a 325.c
Dodonæum oraculum	340.c	duritas & firmitas osium leonis	8.d	eloquentiæ vis per Hercule expressa	239.b
interpretatus sit Hercules	ibid. d	durities emollita	385.c	elops piscis	213.c
doli, fallaciæq;	119.b	Dyris	339.c	Elorus cicures pisces producebat	221.b
doli occulti	358.d			Elpenoris tumulus	374.c
dolichus	266.c	E Litera	350.a	elusus suis artibus	184.b
Doliola facellum Romæ	407.d	ebrietatis remedium	182.b	elutio	
dolia duo, quid indicabant	207.d	ebrietatem quomodo vitabimus	403.f		
dolium quid in Platonis Gorgia	407.d	ebrietates detestandæ	107.e		
& dolium perforatum quid	ibid. e	ebriositas in panthera	84.a.b		
domestica animalia duo nunquam mansuescentia sunt hirundo & musca	191.b	ebriositatis remedium	424.b		
dominator	4.f	eburnea porta	431.c		
dominium	112.e 225.d	¶ Ecclesiæ vnitatis symbolum	398.b		
dominium equum	237.a	echeneis vnde dicta	212.a		
Dominicus Michael Venetus	27.a	echidna Hestodo quid	16.b		
Domitia Augusta quæ	171.c.d	echidna cur dicta Nympha	103.c.d		
		echinus marinus	204.d		
		echinus terrestris	62.a.b.c		
		echinus terrestris cubilia sua Aquilonum			

Hieroglyphicorum.

elutio	420.b	presules	37.c	exploratio	307.f 331.f
¶ Emanfor per coruum	168.f	equis cur cōparantur Diomedis filia	36.a	externæ aues ex Hispania missæ in Italiam	176.d
Emeropes Phrynidī musico cur duas chor-	348.e	equis & velis, prouerb.	32.a	extincta libido	247.e
das è lyra bipenni exciderit		equis quando cœperint Romani esse supe-	30.b	exundare	145.a
Empedoclis carmen de seipso	135.a	riores		Ezelino portentum oblatum à pica	166.f
Empedoclis de anima sententia	371.f	Equinis à pedibus secede procul, prouerb.			
Empedoclis opinio de corde expenditur.		34.f			
152.f de mundi partibus dextris aut si-		¶ Erasmus Roterod. fallitur	273.a &		
nistris	24.e	274.e			
emunctæ naris quis dicatur	237.e	Erasmī Roterodami laus	22.f	F Geminum vt in antiquorum monu-	
¶ Enceniare	217.e	Erasmī Rot. mordacitas de esu piscium.	221.f	mentis intelligatur	372.c
encobomata	298.a	Ercynæ simulacra	118.f	fabæ Aegyptijs instar numinis fuit	413.b
encyclopædia	178.f	eremita	89.f	fabæ funesta habita	413.c
Endymion	430.b	eremite per deserta Thebaidos & mon-	411.f	fabæ esus prodigiosa somnia parit	198.d
Eneph Aegyptiorum deus	425.d	tem Siman	337.f	fabæ in iudicijs cur olim esitate	413.e
Enhippi scutum	312.c	Eretrieneses à Xerxis militibus euerricula-	122.e	à Fabis abstinendum	413.c.e.f
Ennessum nemus	248.c	tionē abducti	62.f	fabis suffragia ferri	414.d
¶ Epaminondas	112.c	Erictionius cur inuidiam indicat	176.f	Fabariæ calendæ	413.f
Epaminondam cur sociū muneris coopta-		erinaeus	414.c	Fabius Caluus Rauennas	246.f
uit Pelopides	228.f	Erotēs malo nauis affixus	140.e	Fabius Maximus cur Ouicule cognomē-	74.e
epandytis	295.e	erucæ ab oleribus quomodo arceantur.	323.e	tum adeptus	37.d
ephemerus	191.e	eruditus impurus	342.f	Fabij Contatoris virtutes	37.d
epigramma ab oraculo in Nicocreonis re-		eruditus quis verè censendus	184.c	Fabio Max. primum concessus equus	37.d
gis gratiam enunciatum	225.e.f	Erycinæ Veneris templum	229.e	Q. Fabius Eburnus iouis pullus	175.d
Epigrammatum locus	388.d	erithacus auis solitudine gaudet	135.f	Fabius Vigil Spoletinus	33.f 63.a
Ephud	306.e	¶ Esaiam sustulit Manasses	280.e	Fabio Valenti augurium ab aquila oblati	138.d
Epidaurus	436.c	Esth Hebræis quid	230.c	138.d Vitellio contra Othonem	1bid.
Epies Aegyptius	105.e	¶ Eth Aegyptijs quid	2.f	fabella de leone, vrsō, & cane	12.e
Epimetheus	428.a	Ethicæ philosophia	92.d	faber lignarius	215.d
Epopus Palladi templum crexit	386.a.b	¶ Euboici opisthocomæ	337.f	Fabrice præfecti, quinam milites	113.f
¶ Equæ vento grauidæ	36.d	Euchemus Arcas	246.d	114.b	
equarum syluestrium copia in Syria	36.d	euentus inexpectati	115.c	fabrilia instrumenta in squatinæ capite.	215.d
E Q. victoria	34.b	euerricatio quomodo fiebat	192.e	fabula oraculi Iouis Ammonis	5.b
equitare habetur magnificum	37.d	euiratio	366.a	Facelitis dea	222.e
equus cur leone ad bellum aptior	31.d	Eumolpus Atheniensis profligauit	154.b	faces 342.c, Cupidini dedicatæ	1bid. &
equus cur profanus Aegyptijs	37.c	Eunomi citharædi statua	350.e	facetiores quidam morbos suos phratori-	91.e
equus fluuiialis	208.a	Euphranor	351.a	bus commendat, & ita liberantur	
equus Marti immolabatur	38.c	Europa 433.a à Ioue rapta	216.b	facienda nesciri tutissimum in expeditioni-	30.b
equus multifariam in numis diuersis con-		Euphratis symbolum & etymon	183.a	bus	
spicitur	34.a	Eurysthenis musa	184.b	Falconarij milites	114.d
equus Platonis	35.d	Euterpe	373.e	falsum cur ex speculo significatum	307.f
equus Soli & ventis mactatus à Lacedæ-		Euthymenis sententia de Nili exundatio-	272.f	falx 316.c Saturno attributa cur	405.c
monijs	38.d	ne 339.b.c	173.b	fama	32.d.e 310.d
equus viuus dicatus Ioui, à Salentinis in		¶ Exanimatus minima de causa	128.d	fama longè lateq; propagata	324.b
ignem coniectus	38.e	exanguis de nequitia redditus	114.f	fames 43.b 202.f famis vocabulū.	43.b
equi apud Sardos colubros quo tempore		excæcare oculos populi quid	168.c	fama moriens significatus per aquilam	141.a
deuorant	115.c	excandescentiæ causa	7.a	familia prodiga	90.c
equi caractere iniusta frons Atheniensiu		excellens	373.e	familie amplitudo	237.f
captiuorum apud Syracusas	34.c	excessus	272.f	familiaris rei accumulatores	196.c
equi & equitatus Domini, quid Abacho		excubiæ	173.b	familiaris rei concordia	176.b
uati	33.c	excubias disponunt grues	128.d	familiarum imagines & picturæ, nō sunt	
equi fabrefacti à Dionysio Argiuo qua-		exultatores	114.f	recentioris etatis inuenta	110.e 143.b
les	36.e	exheredator filiorum coruus	168.c	farina Hebræis quid	277.b.d
equi fluuiales impietate notati	107.a	exosculationes cur apud Romanos sanc-	158.b	farre victitauit populus Rom. diu	26.a
equi sacri quibus Dijs	38.c	ta	440.e	fascia ad diadema pertinet	320.f 303.a
equi significatio in diuinis literis	33.c	exoffare catulos suos leo cur pingatur	7.c	fascia candida Regum insigne	303.b
34.f		expectationem frustratus	167.a	fascia molem Aeliam Romæ ambiens qua-	
equi soluti & pascentes, quid	33.f	expergefactio	416.d	lis	27.f
equi Thessalici	29.b	explatio peccatorum	440.e	fatum 300.a 330.f 331.a.d 352.c	256.a
equorum affectus in dominos	33.c	explicationis sacrificium	238.a	vnde dictum	278.b
equorum zelotypia	36.d			fati definitio ex Chrysippo	331.e
equis albis quo tempore vehuntur Romæ				fati potestas	429.e

Index

fatuitas	392.a	ficus Carthaginis & Romani Imperij rui- ne causa	393.a	Florentini scriptoris de re rustica laus.	72.c
fatuitatis symbolum	418.c	Ficus dulcedinis hieroglyphicum	391.d	Florius Marcus	38.f
fatuus & insulsus	423.f	ficus & oliua quam late sint ab alieno solo plantande	265.e	florum significatio	30.d
fatuus per cepphum	167.c	ficus quandoq; omissa	391.f	florus auis	182.d
Faunus	425.f	fici materia fabricis minimè idonea	392.c	fluctuare	284.d
faunus anguis	108.c	sub ficu requiescere, quid	391.e	fluctus exundantes in sacris quid signifi- cent	284.b & d
Faunus & Picus quo pacto in rete impli- cati à Numà Pompilio	324.f	fides	40.f 302.a 430.f	flumen & flumina	283.c.d
fauor 260.c eius contrarium	430.c	fides cana cur Maroni	254.c.d	flumina cum sole cur dicantur genus hu- manum enutrire	327.d
fauoris signum oculus	234.f	fides lubrica	298.a.b	fluminibus cesariem offerebant Græci.	384.b
Faustina visa sibi in somnis serpentes pè- rere, quid indicarit	118.e	fides per manum dexteram	254.c	fluuialis equus cur disidij symbolum.	219.d
Faustinae cur aquila virorum more in con- secratione data	171.e	fides vel hosti seruanda	254.d.e	fluuij	25.c 383.c
D. Faustinae Pie simulacrum	319.e	fidei creditum	298.b	fluuij cornigeri cur appellati	25.c
fauum & mel in sacris quid	187.f	fidem honos sustinet	431.a	fluuiorum fontiumq; simulacra cum vr- nis figurantur	339.a
¶ Febris letalis à Sole	61.e	fidem in manibus cur colebant Arabes.	254.c	¶ Fœcunditas 76.e 96.c. 172.b 415.e	410.e
febris medela	50.d	fidelitatis rara quædam exempla in cane.	41.a	fœcunditas vera	410.e
febris quid, & vnde dicta	8.d	fideliu simplicitas per asellum exprimi- tur	88.c	fœdus	254.a
febris sepe capras molestat	72.e	Fidius deus	430.f	fœdera quibus modis firmabantur apud veteres	361.e
febre torquentur leones	8.d	filius per vulpanserem indicatus	146.c	fœderum firmitas	ibid.
fel à Marte regitur	77.e	filij alieni pro suis educati	181.b	fœmina bouum grauiorem mare vocem ha- bet	25.d
felis	436.e	filij conspirantes in matrem	106.f	fœminæ & pauonis naturæ consensus.	171.c
felicitas 76.b 116.a 245.f	334.d	filij in patrem iustæ vindictæ historia.	124.c	fœminæ vocabulum in sacrificijs quid.	246.c
385.e 389.f		filix cur Pteris vocetur à Græcis	419.e	fœminam quid deceat	23.c
felicitas animorum futura	160.c	filix serpentes fugat	419.e	fœminæ loquaciores turtures vocatæ The ocrito	161.e
felicitas vnde oriatur	410.a	filix Struthiocameli pennis assimilata.	419.e	fœminæ marib. morigeræ quo elogio ho- nestabantur	152.c
felices seniores milites	101.f	filicis & arundinis inter se inimicitia.	419.f	fœminarum consecratio	171.d
felis an idem animal cum eluro	100.d	finus in diuinis literis quid	249.d	fœminarum interitus	230.f
feles cur Lunæ comparata	354.b	finis	291.b	fœminis Romanis capitale erat vinum quæ stare	158.a
femoralia	300.a	finis per pedem indicatus 257.f per vm- bilicum	248.d	fœni manipulos pro vexillis habuit Ro- mulus	298.f
fera peculiariter dictus Leo	7.c	firmitas	357.b 367.b	fœnum habet in cornu	30.f
feracitas 129.c.d 390.f hieroglyphi- cum eiusdem	ibid.	firmitas amoris	198.f	folia quid in diuinis literis significent.	392.f
feracitatis præcognitio	182.b	Firmus Aegypti tyrannus adipe crocodili cur se perunxerit	207.a	fontes	283.a
Ferdinandi II. Neapolitani regis numus.	238.c	fissa vngula	64.f	fontes & aquæductus cur leoninis figuris ornati	10.f
feritas	376.c	fistula	348.c.f	forma	286.b
fermentum	278.d.e	¶ Flagellum	253.b 355.a	formica	57.d. & seq.
ferocia belli fracta	310.a	Flamen asiduus Ioui institutus à Numà Pompilio	319.c	formica Soli cur inmoletur in Isthmo.	57.d
ferocia emollita	84.f	Flanines vnde dicti	294.c	formicæ & vespertilionis discordia	179.e
ferocitas 77.d euitanda 30.e in timi- ditatem versa	56.b	Flaninio Consuli ostentum quodnam acci- derit Arctij	37.f	formicæ Neroni mortis appropinquantis presagium attulere	58.d
ferocitas per ceruicem	232.d	Flaminicis sacerdotibus quales fiebant cal- cei	412.f	formicæ quomodo fugentur	422.f
ferocitate posita assumpta māsuetudo	15.f	flamma prosperi euentus signum	341.f	formicarum esu, morbi opem sibi compa- rat vrsa	59.c
ferox à mansucto superatus	182.c	flammeum	296.c	formicas candicantes habet Pephnus in su- la	58.e
ferre in oculis	236.c	flammeo cooperta noua nupta ducebatur ad maritum	296.b	in formicas qui post obitum abeant	52.a.b
ferula 403.e cur Baccho dedicata	ibid.	flammis vernis quis Apuleio	120.c	formi-	
Fescenina locutio	298.e	flectere genua quid	17.c		
festinantia	215.f	Flos futuri boni prænuncius	378.f		
Festi opinio de mundi partibus	24.c	flos iuuentutis hieroglyphicum	378.f		
Festi Pompeij locus emaculatus	222.b	flos regius	402.f		
259.a		Florentia semper leones aluit.	16.c		
¶ Fiber, & eius etymon	98.c	Florentiæ situs amœnus	402.d		
fibri cur in venatione sibi testes auellant.	98.d				
fibri partes posteriores cur piscium loco à multis habite	98.f				
fibulare	300.b.c				
ficulus pro imbecillo & contemnendo.	392.c				
ficus alimoniæ symbolum	393.b				

Index

- genua* 258.d
genua flectere quid 17.c
genus humanum 202.b
Geometria 286.f
geometricus cubitus 264.f
Georgius Anselmus 24.a
*Georgium Vallam docentem audiuit Pie-
rius* 338.c
Gephyreorum simulacrū in exercitu 115.c
Geranius mons vnde dictus 129.b
*gerendarum rerum summa quibus rebus
consistat* 227.a
Gerentius cur vocatus Nestor 33.a
*Germani bouem integrū Bononiæ in Ca-
roli V. coronatione torruerunt* 178.b
*Germanorum institutum olim in ducen-
dis vxoribus* 28.a
germinatio 166.b
Geruli qui dicantur 408.c
*Geryon cur multis manibus & pedibus di-
catur præditus* 228.f
Geryonis boues abacti quid 25.d 228.e
Geryones Hercules oppressit 228. d.e
Gibberosus homo quis dicatur 232.f
gibberosī astuti 196.b
*Gigantes quandiu persecutus est bello Osi-
ris* 230.e
gigantes quos vocauerit Commodus Imp.
118.c
gigantum anguinei pedes, quid 257.f
gilla herba 59.c
gillæ herbæ virtus 422.f
Gladius 314.e.f
gladij ancipites in sanctorū manib. 315.c
gladium cur portet iudex 315.b
glandis significatum 376.c
glanis piscis 217.c
*Glaucem citharistriam adamauit & anser
& aries* 175.a
glaucoma 358.a
Glaucopis cur vocata Pallas 122.a
Glaucopis Minerua 146.e
gloriæ calcar 165.b
gloriæ sublimitas 365.e
gloriosus 171.b.c 301.e
*Gordiano tertio quadrigæ elephantorū
decretæ* 20.b
Gordij currus iugo aquila insidens quid.
137.f
Gorgiæ tragædiæ cur reprehensæ 389.b
*Gorgoneū caput adsculptū scuto Miner-
uæ* 146.e
*Gracule lauri folio annum fistidium
purgant* 159.e
gradus in mensuris quid dicatur 265.b
Græci 327.c
*Greculus Romæ ferocem taurum quomo-
do ducebat* 23.f
gramphum quid vocet vulgus 61.c.d
gratia 307.b 440.c
gratia relata 139.f
gratiæ symbolum 400.f
gratiam quid vocent Theologi 235.a
gratiarum pullus quis 56.b
gratus animus 40.e 125.c
gratis anima, quo symbolo solet exprimi
13.b
*Gregorij patriarchæ Cōstantinopolitani
hæresis* 193.d
grillus conciliando somno eligitur 211.e
grus auis 128.d. & seq.
grus biceps feracitatis indicium 129.c.d
*grues cur in sublime volantes lapidem as-
sumunt* 128.f 129.a
gryphs 167.f
Gryphus Syriæ rex 168.b
*Guefactus Aegyptiorum rex cibū men-
dicare coactus* 411.b
Guido Ascanius Sfortia Card. 16.c
de Gula multatus 204.d
gustatus 240.c
gustus perfectus in qua parte consistat.
240.c
*Gyges centimanus 252.e cur hyemem
denotet* 1bid.
Gygis anulus qualē habuerit lapidē. 115. e
Gylippus depeccator 147.c
gymnasium 386.f
*gymnica certamina funeralibus celebrari
solita* 387.c

H

*H Pro S apud antiquos nonnunquā
ponebatur* 260.e
habenæ tenere 355.c
Hadrianus Imp. æqualitatis studiosissimus.
162.a
Hadrianus Imp. pacis studiosus 385. e
*Hadrianus pauonem Mycenis in æde lu-
nonis dedicauit* 170.f
Hadriani Sexti P. M. ingenium 140.f
hereditas 440.f
hereditaria portio forsq; 266.d
herere aquam 256.e
heres inuisus 49.d
hereticus 178.f 179.a
heretici rane hieroglyphico notantur.
211.a
Halieuticon opus à Nigidio elucubratum.
214.b
hallus cur dictus pollex 260. e
Hammon 78.c. & d
hamus 337.f
*Hanno Ammonita Dauidicis nuncijs bar-
bam abstulit* 232.a
Hanno Carthaginensis exul cur 5.c
Hannonis elephantis mirum ingenium.
20.d.e
hara, & ex hara productus quis 66.a
Harpagium, locus in Chalcide 374.d
Harpocrates 261.b.c
Harpocrates silentij signum 205.e
*Harpocratis sigillum cur in anulis gest-
batur* 261.a.b
hassida auis 126. e 127.a
hasta 310.c
*hastæ gestamen inter maximos honores
habutum* 310.f
*hastam appellarunt sceptrum regium A-
gamemnonis Boeotij* 311.c
hasta donantur viri fortes 311.a
hastæ puræ 310.f
hastas pro Dijs coluerunt veteres 311.b
hazir Arabes suam appellant 127.b
Hebdomada in albis quæ & cur 296.f
hebetudo 360.c
hebetior in Venerē ex esu palūbiū. 158.e
*Hebræi quanam in re reprehensi ab Ap-
pione & Iuliano* 70.c.d
Hebræorum gens salacissima 187.c
Hecate triceps 40.f 431.e
Hecates & Apollinis certamen 100.f
Hecates fabula 108.d 374.a
Hecates simulacrum 375.d
hecatombe 139.c
Hector comam per terga fusam gestabat.
230.c.d
*Hectoris cadauer oleo rosaceo obunxit
Venus* 401.e
hedera cur Baccho sacra 378.a *celebris
apud Aegyptios* 376.d *Dionysio sa-
cra* 376.e *Libero Patri cur dicata.*
376.f
hedera nō nisi senescētib. adherescit 377.f
*hedera suffumigata occiduntur vesperti-
liones* 179.f
Helias quomodo Baalis sacerdotes riserit.
205.f
*Heleis serpentis ope victoriā aduersus At-
cadas consecuti* 117.c
heledo polyphi species vnde dicatur 196.f
Helenam mastrandam liberauit aquila.
139.e
*Heliogabalus perditum plumulis in stra-
tis vsus* 175.e
Heliogabali luxus 67.b *bipedum &
quadrupedum spurcissimus* 73.b
Heliopoli primum phoenix ortus 144.b
heliotropium 423.d
Hellico Heluetius 393.a
belluo per crocodilum 207.c
belluones taxati 412.d
*Heluidio Pertinaci quodnam spectrū ob-
latum ante mortem* 315.f
Henricus Imperator quando declaratus.
131.e
hepar à Ioue regitur 239.b
Heptoporta 350.f
Heptabolus lacus 339.c
Heraclides iocose à Ptolemæo illusus 91.a
Heraiscus 261.c
herbam dare 260.c 412.e.f
*herbæ aculeis armatæ quid in sacris lite-
ris indicent* 400.d
herbis plantisq; varijs Dij varij coronati.
304.c.d

Hieroglyphicorum.

Hercules	427.a	heroibus cur draco sacer	112.b	Hirpi & Hirpini	120.d
Hercules Aegyptius primus Leonis gestavit insignia	15.a	Hersilie filius cur bullæ gestamine decoratus	301.b	hirquitillare, & hirquitalli	272.d
Hercules benignè interpretatus est oraculum Dodonæum	340.d	Herius & Leandri fabula quid	247.e	hirudo	216.d
Hercules cancrum deuincens quid	201.c	Hesiodus contra Proclū defensio	163.c.d	hirundo	161.f. & seq.
Hercules ceruum enecans quid	53.f 54.a	Hesiodus quare difficulter profecit	372.d	hirundo in Pyrrhi tabernaculo nidum posuit	163.e
Hercules cur dictus aurea mala secum asportasse	76.a	Hesiodi an germanū poema de Scuto Herculis	122.b 343.b	hirundo literas ad pedes alligatas portans	163.f
Hercules Gonzaga Cardinalis Mantuanus	276.b	Hesiodi locus	32.f 103.b 136.a 150.c 163.c 186.a 196.f 263.f 321.e 345.f 407.c	hirundo volitans supra caput Alexandri quid	162.f
Hercules Libycus Syrtes anguipedes effugiens quid	108.c	Hesiodi versus duodecim è Theogonia cur sustulerit Seleucus, & quos	307.c	hirundinis ars & ingenium	1bid.b
Hercules oleastro fratrem victorem propositis certaminibus coronauit	337.c	Hesiodo laureum sceptrū à Musis datum, quid significet	372.d	hirundinis caput se habere qui imaginatur, quid denotet	163.e
Hercules oleastro lucum seuit	1bid.	Hesperus	332.d	hirundines ædium construcndarum normam commonstrarunt	162.c
Hercules omnium virtutum idea	109.f	Hesychij Hierosolymitani laus	250.f	hirundines cur à tecto ablegauit Pythagoras	162.e
Hercules Populum ad Græcos transtulit.	381.f	Hetruscorum doctrina de prodigijs à quibus manarit	236.b	hirundinum Musæa Aristophani quæ.	163.a
Hercules puer in cunabulis angues profligauit ac elisit	109.f	hexapus	265.c	Hispania	97.b
Hercules Pylo bellum intulit	32.f	Hierarchiæ angelorum quot	331.c	Hispania per Geryonis symbolum	228.e
Hercules Thestij filiabus virginitatem imminuit	73.d	Hieremie locus	84.c	Hispanicum leporum genus	97.4
primus Iunoni capras immolare instituit.	1bid.	Hieroglyphicè loqui, quid	391.c	Hædi in diuinis literis quid	73.b
Herculis ad inferos descensus	381.f	Hieroglyphici sensus celebritas & diuinitas	160.c.d	Homerus nullius disciplinæ nescius.	242.f
Herculis claua	375.e	Hieron cur laudatus à Pindaro	34.c	Homeri desuncti anima qua specie euocanda	165.e 166.a
Herculis columnarū symbolica interpretatio	281.c	Hieron puer à patre expositus	185.f	Homeri locus	112.a 142.a 159.d 167.d 213.b.c 353.d.e 438.a
Herculis furor in liberos	6.f	Hieronimus Fracastorius	368.d	Homerum in pauonem abiisse, cur dixerint Platonic	171.a
Herculis nodus	115.b	Hieronimus Mandolus	70.f	homo	340.c 441.b
Herculis progenitores vnde oriundi.	377.a	Hieronimus Vuolsius	224.e	homo bullæ	301.f
Herculis sacrum	395.d	D.Hieronimi locus	268.e	homo ingluuiosus, intemperans, in sues condendus	66.d
Herculis signū summæ nobilitatis ex ære Romæ etiam nū extat	393.e. & 396.b	D.Hieronimi opinio de Pelecano	146.b	homo arbori similis	435.b
Herculis simulacrū in Capitolio interpretatur	396.b.c	hilaritas	236.d 304.e.f. 374.b 387.c 398.a 409.f	homo mentis impuræ	180.a
Herculis virtutes tres	396.b	hilaritatis symbolum	398.d	homo nihili ac nequam	49.e
Herculi quare sacrificabatur coturnix à Phœnicibus	177.e	hippicum mensuræ genus quod	266.b	homo raræ consuetudinis	180.f
Herculem qua forma Galli faciebant.	239.a	hippobinos homo quis	36.a	homo qui vel suam vel alienam ferocitatem edomuerit	5.e
Herculeus taurus	23.d	hippoceruum nostra vidit ætas dono missum Francisco Galliarum Regi à Friderico Mantuæ Duce	56.c	homo quomodo vertitur in belluam	36.b
Herculiani iuniores, seniores	143.c	Hippocrates cur pileatus	294.d	homo solus an comitali morbo laboret.	177.d
Herculanus Leo quid	14.f. & 15.a	hippomanes	36.e.f	hominis natura	435.a
Herculanus morbus aquilino lapide exploratur	142.d	Hipponis sententia de cœli figura	242.f	hominis ætas vt plurimum annorum octoginta & vnus	152.f
hermaphroditi an apud solos Lunenses.	135.c	Hipponis sententia de procreatione	216.c	hominem cur sapientissimum omnium animantium iudicauit Anaxagoras	251.f
Hermæa forma cur quadrata	290.c	Hipponis Nestor	33.a	homine diutius nullum viuit animal præter elephantem	149.e
Hermæa signa qualia	256.a	hippopornos	36.a	homines vtriusq; naturæ	135.c
Hermes vnde dictus	239.c	hippopotamus	208.b	homines in lupos transmutari	81.f
Hermolaus Byzantius Stephanum in cõpendium redegit	147.a 194.f	hippopotamus huius peruersitas	1bid.	Homolotorum sacrificium quale	26.c
Herodes Atheniensis in Neptuni templo dicauit delphino insidentem Palæmonem	194.c	Hipphotoontis poetæ sententia	2.f	honor summus	310.e
Herodis scomma in Bradeam	329.f	hircus animal libidinosum	73.a	honor fiden sustinet	431.d
Herodotus putat lænam semel tantum parere	11.b	sarum puellarum collegio nutriebatur Mendesto ciuitate	1bid.	honor & virtus	431.d
heros & heroum statux quales.	366.a.b	hirci hædiq; immolandi in sacris quid.	73.b	honorem quibus tribuerit vetustas	26.a
		hircini adipis vis in vite	71.f 72.a	honores	313.e

Index

horæ Græcis Latinisq; quid	229.c.d	hypenemia oua quæ	132.b	Ichthyophagorum genus vnde	220.d
horæ per fluuialem equum	208.d	hypocrita	179.a	Icofaëdram	439.d
horæ quæ, & vnde nomen	241.b	hypocrita simulacrum	148.c	ictu vno exanimatus	204.c
horarum obseruandarum ratio prisca.	46.e	hypodytis	295.e	¶ Ideas Platonis cur τριγωνοειδῆς vocauit	
Horatij locus	16.a 22.e 62.d 69.b	hypomochlium	360.d	Aristoteles	192.c
77.d 104.c 107.e 112.b 124.d		hyssopus	440.e	Idomeni clypeus gallo insignitus	173.b
126.b 158.d 163.b 165.e 170.f		hyssopi symbolum	420.b	Idumæa ficus à Christo cur deuota	392.a
181.c.d 186.c 248.d 254.d 292.c		hysteria	69.f	¶ Iechonias inhonoratus	407.c
354.f 364.f 429.c 430.e 440.b				ieiunio curantur Venereæ voluptates.	
Horcij Iouis statua	69.c			109.e	
hordei à vitio conseruandi ratio	373.d	I Litera	350.b	ieiunia Romani Cereri feruntur instituisse	
Horomazes quot deos in ouum incluscrit	241.b	Iacob contemplationem indicat.		412.d	
horrificum	118.d	280.c		ieiunia à veteribus recepta	412.d
horoscopus	241.a.b	Iacobus Sadoletus	151.a 165.b	Ieiunus	214.d
horti in tutela Veneris sunt	247.b	Iacobus Sanazarus, qui & Actius Synce-		Iephtæ detestabile facinus	70.c
Horus Aegyptijs quis	241.b	rus, senex scripsit poemata	164.e	Iesus quomodo asseruerit nos in liberta-	
Horus apparuit Osiridi	31.d	Iacobi Ziegleri præstantia in mathemati-		tem.	28.f
Horus Apollo à Philippo quodam Græcè		cis	49.c	¶ Ignarus hominumq; locorumq;	87.c
redditus	233.c	iactura	370.b.c	ignauia	89.d 251.f 258.b
mutulus & imperfe-		iactura per caluitium	231.a	ignauia honorata	302.c
ctus	ibid.d	Ialysus ciuitas ob picturam Protogenis ser-		ignis	426.f 439.d
hospitalitatis iura	117.b	uata	414.b	ignis ab Assertore nostro in terram mis-	
hostia humana	70.a	Ialysum quanta diligentia pinxerit Proto-		genes	86.e
quibus Dijs in-		genes	414.b	ignis à Prometheo furatus quid	135.a
molabatur	ibid.b	Iamblichus laus	239.c	ignis consideratio duplex	344.b
hostis infensissimus	310.d	Iamide	39.d	ignis cur internuncijs dictus	363.d.e
hostis profligatus	126.a	Iana olim vocata Diana	104.e	ignis duplex	135.f
hostis victus	82.e	Ianus & Iani templa quadrata	364.f	ignis ex collis leonis ofsibus	8.d
hostium cædes mutua	119.b	Ianus eris signandi morem inuenit	228.b	ignis hieroglyphica	341.a.c.d
hostium mutua detrimenta	148.a	cur aliquando quadrifrons	229.c.d	ignis per fumi symbolum	345.d.e
hostibus quæ optanda dixit Antisthenes.	54.f	cur biceps, absq; manibus, & pedibus.	228.a	ignis significatio in sacris quæ	344.d
		255.a cur bifrons	228.a	ignis Vestalis	340.f
¶ Humana vita	327.c 347.f	Ianus Clusius & Patulcius	360.f	ignem adorabant Persæ, & Lycij	345.a
humane vitæ lubricitas	32.d	minus, barbatus	228.a	ignem aqua permiscere	343.d
humane vitæ cõmercia	363.c	uas, seras & clauas excogitauit	360.e	ignem formidat leo, & cur	9.a
humane rotæ	289.c	Iani etymon	104.d.e	ignem gladio diffecare	315.c
cur sex tantum ra-		229.d duodecim colonie	364.c	ignem Persæ omnibus numinibus antepo-	
dijs compactæ	ibid.	tem		nebant	406.c
humeri quid in sacris literis	233.a	pla quadrata specie	229.c	super igne sollicitus	9.a
humanitas	292.d	Ianium Saturni filium cur rustici lapidi-		ignobili à genere ad claritatem euectus.	
humilitas	151.f 258.f	bus obruerint	229.d	208.a	
humor parens omnium rerum secundum		Iani	363.c.d	ignobilitas	183.c
Aegyptios & Thaletem Milesiũ	242.e	Ianiculi numi aliquot	228.b	ignominia	273.f
¶ Hyacinthinus color	295.e	Ianus Vitalis Panormitanus	293.a	ignorantia	222.d
Hyacinthus in florem mutatus	440.c.d	Ianuarius Lenæus	180.f	¶ Iliados Mineræ templum	40.b
hyæna	82.e.f	Iasoni Venus cur iynge dederit	184.a	ilignei folij calcati à leone vis	9.b
hyæna an alternis annis mas & femina.	83.a	Iaspis gratiam hominum conciliat	307.b	Ilithyia	295.e 343.c
hyæne & pantheræ odium	ibid.e	¶ Iberis olus, eiusq; natura	140.d	illecebræ amatorie	157.d
Hyantes	66.c	ibis auis	127.c & seq.	¶ Imaginatio excitat appetitionem.	
hycæ	217.a	dicata	ibid.d	109.a	
hydra	122.c & seq.	cur salutis simula-		imagines & familiarium insignia, non	
hydrargyron	429.c	crum	127.e.f	sunt recentioris ætatis inuenta	110.c
hydriam in sacram ædem gestabant vene-		mas	127.e	143.b	
rabundi Aegyptij	406.c	Ibis prima litera Aegyptijs	351.a	imagines in anulis gestare solebant vete-	
hyemale solstitium	199.b	ibidis ouum basiliscum profert	128.a	res, & quorum	302.c
hyemalis conuersio quæ	ibid.	ibes candidæ & nigre vbi	127.c	imaginibus maiorum illustrium cur Rõ-	
hyemis	440.d	ibes cur Aegyptum significant	127.c.d	mani atria sua compleuerint	377.e
hyemis inclementia Romæ maxima.	380.b	ibidum præsidio Moses quomodo exerci-		imbecillitas	100.d
		tum loca à serpentibus occupata duxe-		imbecillitas & mos	435.c
hyemis symbolum per cornicem	150.c	rit	127.f	imbecillitas humana	399.c 403.a
Hyllus Herculis filius	2.f	¶ Icarus	295.f	imbecillus fortiori assurgens	180.c
hymnus	307.f	Icarius pater ab ebrijs colonis interfectus	390.c	imbellis	246.d.b
		Ichneumon quo pacto crocodilum interfi-			im-
		ciat	207.c		

Hieroglyphicorum.

imbres alij aquis magis nutriunt	281.f	inconstantia	201.b 228.c 337.b	insomnia: vide Somnia	
imbres per corui symbolum	168.e	incontinentia reprehensa	23.a	insomniam tribuunt leoni	3.b
immortalitas	441.b	incrementum nostrum ex quibus constet.	327.d	instauratio	144.a
immoderatus impetus	34.e	incrementum prematurum	383.c	instauratio per echinum	205.a
impatiens alieni cœli	209.f	incubones	73.d	institutio	277.a.b
impatiens famis	81.c	incus	353.b	institutio ex elementorum natura specta-	
impedimentum	212.d 252.a 258.d.e	incudes à Ioue ad Iunonis pedes appense		tur	280.d
Imperator	111.a	quid	353.c	institutio per cœli symbolum	281.a
Impp. duo	Ibid.e	indemnis fuga	80.e	institutio per hirundinem	162.a
Imperatoris optimi munus	126.a	index digitus	260.f	insulares homines pessimi habiti	219.d
Imperatoris qui paribus cum Augusto honoribus honestandi	18.a	chanus, Salutatorius dictus	Ibid.	intaminata munditia	100.c
Imperatorum & regum iustis dedicata aquila	139.b	indicti belli signum apud Romanos quod.	308.f	intellectus agens	429.a
Imperatoria maiestas	138.e	Indici elephantum ferocissimi	19.d	intellectus æthereus	161.f
imperitia	346.a.b	Indicum mare magnas habet testudines.		intellectus efficacia	416.a
imperitia & imperiti hominis simulacrũ	232.b.c	199.f		intelligentiæ vis	427.f
imperitus disceptator	93.c	indigena, vel nobilis	426.a	interitus	58.e
imperitus literarum ne de diuinis differere audeat, lege cautum est	93.d	Indorum mos in traiiciendis fluiuis elephantis	19.a	interpres	336.e
imperatorum precipitium	289.f	Indorum oratio pro concilianda sibi principum beneuolentia	401. b.c	interquiescens	52.f
imperium	33.d 315.f 321.d 355.b	Indorum quedam gens longæua cur.	117.d	inuerecundus	210.d
imperium firmum	376.a	indocilitas	65.f 88.f 191.b. 238.e	inuestigatio	57.d
imperij Romani tres insignes mutationes	131.e	indulgentia	274.e	inuitus	207.e
imperij ampliator	321.b.c	indumenta	295.a	inuidia cur per Hydram indicata	122.d
imperij maiestas summa	327.c	inexpugnabilis	306.b	inuidiæ amuletum	301.e
imperij summa	311.a	infamia	261.f	inuidi ciuitatibus inutiles	405.f
imperio doctrinæ præstantes	226.d	infernum	284.f	inundatio	10.e
imperfecti symbolum per ranam	210.f	inferorum rotæ cur quatuor radijs tantum compactæ	289.c	inuolucrum draconum in caduceo quid	115.b
impetus	67.e	infinitum	352.a	Ioan. Antonius Pollio	53.b Gelcium primas
impetus hostilis	284.c	infortunium	99.c	Ioan. Baptista Montanus Veronensis	325.f
impictas per hippopotamum	208.b	infortunij magni tutela	208.f	doctissimus medicus	326.a
impietati prælata pietas	124.f	ab Infortunij potentior	81.a	Ioannes Cornelius Fantini F.	300.d
impudens ingratusq;	158.d	infrenis oris finis infortunium	34.f	D. Ioan. cur per aquilam indicetur	142.a
imploratio	100.f	ingenium	427.f 428.a	cur locustis tantum & agresti melle nutritus	414.a
imploratio auxilij	162.d	ingenium velox	141.e	Ioannes Grymanus Patriarcha	193.f
importunitas ac impudentia	191.a	ingenij acumen	48.e.f	Ioan. Iacobi Fuggeri Laus à literis, literatosq; iuuandi studio	224.a
impostura	190.e	ingenio acutiore cur sint quibus purius est cœlum	396.e	Ioannes Lascaris	338.c
improbitas	83.e.f. 203.e 293.f	ingenia recta debilitantur verecundia	191.c	Ioannes Petrus antea vocatus Pierius.	130.c
improbitas edomita	208.c	peruersa confirmantur audacia	Ibid.	Ioannes Sicus	259.b
improbitas meretricia	80.c	ingluuiosus	214.c	Ioannis Manardi Ferrariensis Laus	250.b
improbitas per anserem	174.f	ingrati erga parentes	246.e	Iolaus apud Thebanos diuinis cultus honoribus	382.d
improbi probiq; viri descriptio & parallelon	132.c.d	per Inimicitias illustratus	417.e	Iolea Thebis celebrata	374.c
impudentia	44.f 50.a 88.a	iniquitas	360.c	Ionatha mel gustans quid	187.b
impuritas	176.f	iniquus amor	395.a	Ionica ædes quales, & quibus dijs edificata	365.d
impurus	239.f 240.a	iniuriarum ultio	182.e	Iordanis allegoricè quid	116.d
impurus amator	43.d	innocentia	75.c 246.c 371.a	Iordani Bonzij domus euersa	125.e
impuri amoris conditio	196.c.d	innocentia per manuũ symbolum	251.a.b	Iordanis conuersus retrorsum quid	220.c
¶ Inæqualitas	58.c	innocentia per piscem	222.c	Iosippus à fratribus venundatus	25.e
inæqualium concordia	34.a	innuus	425.f	idem somniorum interpres	Ibid.
inanis animus	408.a	inquietudo	150.b	Iosippi parentes ac fratres in Aegyptiorum commercia non admissi	422.d
inanis gloria	58.f	inquinus	201.d	Iosippi somnium de Sole, Luna, stellis	327.f
inanitatis significatum	415.a	insatiabilitas	216.d 249.c	Iulie Pie numus	252.b
inaquosum, quid in sacris literis	281.b	inscitia cur vesperiliones	179.e	Iouiani Pontani carmen de Palmarum amore	370.e.f
inarculum	398.a	insidiæ	337.d	Iouiani & Iouiniani iuniores & seniores milites	143.c.d.
incantatio	183.f	insignium causæ	304.a.b	Iouij ordines militum	68.e
incepta magna irrita	201.e	insipientia	145.c 179.a.b 329.d		
incolumitas	59.e 194.e 414.c	insolentia	35.c		
incolumitatis symbolum	372.b.				

Index

Iouis Ammonis oraculi fabula	5.b	Isocratis sepulchro cur magnus aries ad-	Iuno ab Ixione adulterij sollicitata	433.e
Iouis cerebrum vocatus scarus	214.c	sculptus	Iuno à Ioue vincita catenis aureis	353.c
Ioui Horcij statua qualis	324.b	Isocrati statua decreta Athenis	Iuno cur dicta Lucina	236.e
Iouis Labradai simulacrum	316.b	Israëliticus populus cur non ascendebat	Iuno conseruatrice 111.c domina	ibid.
Iouis prouidentia	235.f	in montem Domini	Iuno pronuba	171.d
Iouis pullus dictus Q. Fabius Eburnus.		Israëliticis quo loco lex data	Iuno regnorum præses habita	397.f
175.d		Israëliticis appellauit pastores ouium Ap-	Iunonis simulacrum apud Argiuos quale.	
Iouis regnum quale Platoni	322.c	pion ignominiose	15.c 181.f	
Iouis Serapidis simulacrū apud Sinopen-		Isthmia cur instituta	Iunoni cur oues ambigue sacrificabantur	
ses quale 226.b apud Megarenses		Isthmiaci certaminis præmium	76.c	
229.d		Ætiali vocati Boues olim	Iunoni quales olim hostias immolabāt Ae-	
Iouis simulacrum absque auribus quid.		Italia	gyptij	70.b
237.b		Italia olim Bruttia vocata	Iunonis	357.c
Iouis simulacrū cupressinum peructustum		Italicum leporis genus quod	Iunonis flos	402.f
380.f		Italicum studium quot pedum	Iupiter 29.b 229.b 290.c	324.a
Iouis statua in subdiali ara qualis	235.f	iteratio frequens	359.c	
Ioui stantes sacrificabant	46.c	Ithyphalli	Iupiter cum reliquis dijs cur ad Aethiopiū	
Iouem Aegyptij spiritum dicebant	105.e	Ælubari stelle nomen vnde	epulas inuitatus	242.f
Iouem fulmina cire cur consinzerit vctu-		Iubellius Taurea quomodo eluserit Clau-	Iupiter Elicius vnde	324.f
stas 324.a		dium Asellium	Iupiter Latialis	70.b
Æphicrati duci quomodo animos adiecerit	173.f	Iudæa	Iupiter mundi anima	323.d
Iphigenia & Orestes Dianæ simulacrum		Iudæa per palmæ symbolum	iuramentum super ferro candenti in Liuo-	
ex Taurica regione detulerunt Lacedæ-		Iudæi	nia 345.c	
mona 356.f 357.a		Iudæi asini caput adorare consuevit. 89.c	iurare per altare quid	243.b
Iphigenia in quænam animantia mutata		Iudæi etiamnum hodie humano sanguine	iurgiosus	373.c
dicatur	55.c	sacra faciunt	iuriconsulti cæno implicati qui	217.f
Æira	86.c.d 244.a	Iudæi piscem, nisi pinnatum & squamo-	ius in armis	308.c
ira delimita	376.d	sum, non attingunt	Iustitia	26.d 133.b 369.d.e 435.d
ira Lacesita	20.c	Iudæorum scenopægia in Bacchi celebra-	Iustitia per Euphratem fluuiū 154.a per	
iracundia	48.c	tatem fiebant	oculi symbolum 233.e per ternarij	
iracundia iusta & necessaria quæ	86.d	iudex	symbolum 292.b per struthiocame-	
ciusdem effectus.	ibid.	iudices integri esse debent	melum	178.b
iracundia ex tarditate ferocior	21.b	iudicum statuæ Thebis sine manibus cur.	Iustitia speculatrix ac vindex	233.e
iracundia non obnoxius	159.c	255.a	Iustitiæ cultus	15.f
Irenæi laus	64.f 267.e	iudiciale genus orationis	Iustitiæ locus Platonicis quis	301.d
Iris cælestis	440.c	iudiciorum seueritas	Iustitiæ seueritas	315.a
iris herba	ibid.	iudicium absolutum vnde	Iustitiæ symbolum	418.e
Iris cur acripes & procellipes	155.f	iudicium compositum	Iustitiam quomodo depinxerint veteres.	
irrisio	89.b 126.c	iudicijs capitalibus cicutæ succum propi-	315.a	
irritatio	315.c	nabant Athenienses	Iustitium	180.e
irritum	256.d	iugare, Iouis inuentum est	Iuuenalis locus 13.c 30.b 149.b	
Æ Isaac cur quadragenarius Rebeccam du-		iugerum	155.f 221.f 269.b 301.e 329.f 430.f	
xerit 273.f		iugum	Iuuentus	378.f
Isaac naturæ philosophiam indicat	280.c	iugum abeneum Horatio quid	Iuuentus renouata	141.b
Isachar asinus à patre appellatus, Genesis		sub iugum mittere	Iuuentus semper spei plena	378.f
cap. 49.	87.c	iugi species quæ	Iuuentuti redditus	103.f
Isis	285.f 286.a	Iulianus imp. vigilantia præditus maxima	Ælynx 183.e.f linguam habet longam	
Isis cultum animalium instituit	47.c	128.c	183.f	
Isis legum inuentrix	277.b	Iulij Cæsaris eadem præmonstrans prodi-	Iynx à Venere cælitus allata	184.a
Isis prima repertas spicas capite circumtu-		gium 372.f		
lit 304.d		Iulij Cæsaris equus humanis propemodū	L	
Isis superius hemisphærium	40.f	erat pedibus	Labor indefessus 57.f seruilis.	
Isidis nauis	335.c.d	Iulij Capitolini locus	91.a	
Isidis numen maximum Aegyptijs	101.b	Iulij Firmici incuria	laboris alieni fructus 188.d.e 214.e	
Isidi dicata teniæ quales	286.b.c	Iulij Medicis laus, clementiaq;	laboris tolerantia	129.c
Isidorus Cynicus Neronem in quibus car-		M. Iunius Nypsius	à Laboribus quies	28.c 33.f
pebat 346.f		Iuniores quos vocet Ser. Tul. & quos Var-	labrax piscis	167.c
Isigoni Cirni sententia de viperina carne.		ro 272.e	lac gallinaccum	410.d
117.d		Iuno 69.f 170.e 236.e 328.f 380.c	lac quid Pindaro	186.d
Isocrates quam ætate scripserit Panathe-		383.f 402.f	lac sanguis est colore tantū mutato	411.f
naicam orationem	164.e	Iuno quatuor elementorum symbolum.	lactis & mellis gustu imbuebantur infan-	
		432.f	tes à lauacro	188.a
			lacte & melle fluens terra quid	186.c.d
			Lace-	

Hieroglyphicorum.

Lacedæmonij cur frontem abradendam iusserint	230.c	largitio cicerum	414.d	Leliuron	292.e
Lacedæmonij equum ventis immolabant.	38.d	larus	167.a. & seq.	lenonum improbitas	49.f
Lacedæmonij Iudæorū consanguinei per Abrahamum haberi volunt	143.b	larus cur Herculi dicatus	167.b	lenti qui	315.b
Lacedæmonij Leuctrica pugna propemodum oppressi	174.a	larus cepphus, prouerb.	167.f	leo cur cælo adscriptus	2.e cur solare
Lacedæmonij per aquilā indicati	143.b	larum vocauit Cleonem Aristoph.	167.b	animal	3.a cur superatus fingatur
Lacedæmonij quid responderint Alexandro, cum Deus haberi cupiuerit	324.d	lares cur caninis tergorib. velabatur	40.c	ab Hercule	15.a
Lacedæmoniorum inhospitalitas	279.e	laruarum lacepsitor	84.c	leo dominator animalium	4.f domitus ab homine quid
Lacedæmoniorum mos iam parta victoria	173.f	laruis non terretur leo	1.b	leo & aper iuncti ab Admeto	2.d
lacerta exiccata in viperā mutatur	106.f	lasciua mollities	259.f	leo gallum cur perhorrescat	9.c
Lachesis	356.b.c	lasciui.e pœnitentia	54.c	leo parçissimi somni cur	3.a
lachrymæ	205.b 307.c	lason	238.f	leo percussorem mira obseruatione noscit	12.e
lachrymarum hieroglyphicum	417.d	latebræ	59.e	leonis anteriora membra robustiora	2.e
Lacones	314.b	latebris gaudere colubrum quid	107.e	leonis à Samsone strangulati examen apum faucibus fauos ingessit	187.e
Lacones pileati pugnant	293.d	Latini manumissi qui	294.c	Leonis X. Pont. insignia	359.c
Lactantius de Phœnice poëma, non historiam scribit	144.d	latro	67.d latrocinium	leonis effigies	1.b
Lactantius Ptolemæus	70.f	latum vnguem cedere	263.b	leonis etymon	3.a
Lactantij locus	412.f	laudabilia facienda	59.a	leonis herba	382.b
Lactantij Tertullianiq; opinio improbat	142.f	laudatio similis irrigationi	281.a.b	leonis herbae natura	10.e
C. Lælius eodem semper vultu	44.c	D. Laurentius qualis	244.b	leonis magnanimitas	1.a.b.c
Lælius Taurellus	22.a	laureatæ literæ	373.b	leonis membra singula mystici significati argumentum præbent	1.a
Lena vestis	297.e	Laurentius Iustinianus patriarcha	137.b	leonis partes anteriores & posteriores quid	15.f
Letitia	25.d 388.c	lauretum Liuiæ Augustæ	372.c	leonem ex vnguib. estimare, vndenam ortum	263.b
Letitia interturbata	424.d	laureus scipio quid indicet	373.c	leonem Megara deuastantem confecit Alcathus	239.f
Letitiæ dator Bacchus	394.c	laurei sceptri Hesiodo dati significatio.	372.a	leonem quid vocet Martialis	15.b
Letitiæ indicium	421.d	Laurus Soli consecrata	431.f	leones animosiores qui	1.b pauidimagis qui
Leua manus quemnam indicet numerum.	267.d	laurus 372.f Apollinis insigne.	Ibid.	leones domiti, & Magnæ Deæ curru succedentes, quid	15.f
Leua vis in Deo quæ	252.d	Eiusdem ignea vis.	Ibid. vsta resonat	leones insomnes cur nonnulli putauerint.	3.a
Lædis tumulo leonæ simulacrum oppositum	14.d	Ibid.	Ibid.	leones semper febri cruciantur	8.d
Læis quo pacto fuerit obruta à Theffalis matronis	200.b	laurus Bebrycia	373.c Delphica cæteris præstantior	leones vbi locorū à culicib. infestantur	8.f
Lamachus socium sibi cooptauit Nicias, & cur	228.f	laurus suffitionibus adhiberi solita	373.a	leonina societas	5.a. & b
Lamma	284.f	laurus cur Apollini sacra	372.a custodia seu tutelæ consecrata	leoninum caput per somnium quid	4.f
lampadum ludus	340.c	laurus triumphantium insigne	372.e	leonini capitis significatio	2.f
Lampacum cur salaci Deo sacra	390.b	laurus vaticinij symbolum	372.a	Leonardus Iustinianus	137.b
Lamprij locus	386.b	lauri Delphicæ baccarii magnitudo	396.a	Leontopolis vocata Alexandria	10.c
lampyris	120.c	lauri folia fulmen non icit	372.d	Leopardus allio fugatur	423.a
lanata in pelle cur noua nupta sedebat.	76.d.e	lauri folia viridia Pompeij fascibus à Lucullianis militibus illigata quid porterint	372.f	lepos obortus in mæstitia	187.d
lancea	310.d	lauri folio annum fistidium purgant graculæ, merule, palumbes, perdicæ	159.e	lepus à πῶ & λέγω dicitur, quod aspicere est	95.b
lanceam dare & accipere	310.f	laurus Letitiæ victoriarumq; nuncia.	373.a.b	lepus cur Veneri dedicatus	395.c
Lanuij clypei abrosi à muribus	99.e	laurum ad dormientium caput apposita, vera videri somnia	372.a	lepus Græcum vocabulum	96.f
Laodice	336.d.e	laurum fugiunt anseres	174.f	lepus impurum animal in diuinis habetur	95.d
Lapis	361.c	Lauri milites, corundemq; insigne	155.e	lepus marinus	216.b
Lapis è cælo lapsus, quale signum	361.f	Lazarus Bonanicus	217.c	lepus mas & progenerat, & foetum concipit	96.c
Lapis & caudex quid Comicis	111.f	laureum scipionem gestare quid	159.e	lepus oculos inter dormiendū patefactos ostentat	95.b
Lapidem retragonū colebant Arabes	361.c	Laurium	147.d	lepus palpebris clausis vigilat, ad apertis dormit	Ibid.
laqueus	356.c	Leonæ partus rarior cur quibusdam visus	11.c	lepus quasi leuipes	96.f
laqueum mellitum quid vocarit Diogenes	186.a	leonæ scorti simulacrum	14.c	lepus tute es, & pulpamentū queris	95.d
Laræ, siue Larundæ humanis capitibus sacrificatum	419.a	leonem semel tantum parcere putat Aegyptij	11.b.c	lepus Veneri præcipuè debetur	96.a
		legifera Ceres	162.b		
		legio vicesima	354.d.e		
		legumina vel fructus pro gentilitijs nominibus vsurpata	414.b		
		leguminibus cur abstinendum	413.c.f		

Index

- leporis occurfus ominofus & improſper* 95.e
leporis auriti à poëtis vocati Ibid.c
*leporis mafculo fœminæ omnes ab Arche-
 lao vocati* 96.c
leporis qui primus in Siciliam portauerit 97.b
leporum tria genera Ibid.a
leporina caro melancholiam alit 96.b.c
*leporinæ carnis eſus formoſiores facit ho-
 mines* Ibid.b
leporinus ſomnus 95.b
lepra quid in ſacris literis ſignificet 420.b
Leptitanorum inſtitutum 408.b
Lerij peſimi 219.d
Leſbia virgo à delphino ſeruata 194.e
Leſbus à Darianis militibus euerriculata 337.f
Lethargi remedium 416.d
*Leucadica virgo mirificè à pauone ada-
 mata* 171.c
Leucothoë cur in veſpertilionem mutata 179.f 180.a
*Leuftricarum puellarum necem indicauit
 canis* 41.4
leucus piſcis ſacer Theocrito 213.a
Leutyhides Lacedæmonius 118.e
*Leuitæ cur iuſi abradere pilos omnes cor-
 poris* 229.f
leuitas 193.e
Leuitas in moribus 44.c
lex, legisq; appellatio Hebræis quid. 277.b
lex quando data 29.a
legis iugum impoſitum Iudæis 28.f
leges 304.e 359.b
*lex diuina de plantandis arboribus myſti-
 cè interpretata* 395.f
leges, vetus & noua 296.f
legum inæqualitas 193.c
*¶ Libani medulla ablata à Rege barbaro,
 quomodo intelligendum* 373.e
liber 103.d 352.d vnde dictus Ibid.
Libero Patri ædes ſacræ quæ 365.d
Libero Patri gratiſſima victima aſinus. 403.e
liberalitas per manus ſymbolum 252.c
liberorum propagatio 340.c
liberorum procreatio, quorum inuentum 135.c
liberales artes quæ 277.a
liberaliſſima benignitas 409.d
liberalitas 408.f
liberatores patriæ 293.f
libertas 293.d.e 296.e 389.d
libertas & liberatio à moleſtijs 230.c
libertas Chriſtianorum vera quæ 28.f
libertas per explicatas manus 252.b
libertas triplex 294.b
libido 72.c 119.c 407.e
libido extincta 247.e
libidinis antidotum 109.d
- libidines* 407.e
libidinoſus ab ineunte ætate 202.a
libidinoſus quomodo per oculi indicium. 235.d
libitinariorum munus 40.e
libri 283.c
lichanus 260.f 261.d
lien quænam ad ſe trahat 44.b
lienſis vitia 43.e
lienem tenuiſſimum habet canis 43.e
liene laborantibus diſſicillimus 44.b
lilium purpurcum 440.c
lilium, liliq; ſymbola 401.f 402.a
lilium cur flos Iunonijs, cur item Regijs 402.f
lilium ſpei ſymbolum eſt 402.a.b
*lilia offerebant Nymphis gentium ſacer-
 dotes* 402.e
limi oculi 217.a
limpidæ aquæ 285.a
lingua 238.f
lingua coërcenda 206.b diſſecta in ſa-
 cris præconi tradebatur 239.c Mer-
 curio ſacræ 239.b optimum & peſi-
 mum in homine Ibid. pleſtri inſtar
 350.c.d
lingua ferrea, veritatis indicium Pindaro 240.b
linguæ cum auribus cognatio 427.d
*linguæ victimarum Mercurio adoleban-
 tur* 239.e
linguaces 183.f
Lingua ciuitas quæ 147.a
linum, liniq; opificium 299.d.e
lintea veſtis 298.a
linteæ veſtes in ædes ſacras inferendæ 299.f
liria 427.d
lirioſſa 440.b
litatio 306.d
literæ 47.a 203.e
literæ lauro reuinctæ 373.b
literæ ſeptem 349.e.f
literarum Aegyptiacarum caractères 351.a
literarum honos apud Aegyptios 277.a
Literarum ſymbolum 414.e
Liuiæ Auguſtæ lauretum 372.f
*Liuiæ currum cum elephantis decreuit Clau-
 dius* 17.f
*Liuius Podocatharus Cypri archiepiſco-
 pus* 199.d
Liuior 134.c
*¶ Loca autorum explicata vide in proprijs
 eorum nominibus*
- Loculi in quem vexilla figebantur, forma* 371.e
locuples 129.f
locupletatio 226.b
locupletatus diſcordijs ciuium 210.a
locuſta marina 197.b 202.d terreſtris
 202.f
locuſtæ & polypi inimicitie 197.b
- locuſtæ ſegetes depopulantur* 202.f ſal-
 tu pernicies ſunt Ibid.
locuſtarum certamen Ibid.d
*locuſtis quibusnam veſcebatur Ioannes Ba-
 ptiſta* Ibid.e
locuſtis aluntur multi in Aethiopia. 203.b
logium, Pontificium ornamentum quales 306.e
lolium 405.e
lolligo fundit atramentum 203.c
longæui ex doctis qui 152.f 153.a
longo poſt tempore prodiens 210.f
longo tempore aliquid effectum 19.a
*loquendum rariſſimè & iucundè cum re-
 gibus* 174.f
lotos arbor 327.a.b ubi fructificet Ibid.
 c.d cur Apollini ſacræ 384.a
lotos capillata Ibid.b
¶ Luca bos 19.e
Lucani ſcarabei 61.c
Lucani locus 24.f
Lucas Euangelista 30.c
Lucas minoritanus 267.f
lucerna 340.a
lucerna ardens dictus Io. Baptiſta 341.b
*lucernæ Ariſtophanis Grammatici, Clean-
 this, Demotheſis, Epicteti* 342.a
lucernæ ſignificationes Ibid.b.c
Lucetius 345.b
*Luciani libellum de Mercede conductis con-
 uertit Pierius in linguam Latinam* 167.c
Luciani locus 427.a.b
Luciani locus emendatus 167.c
luci dare quid 179.d
lucifuga Ibid.e
Lucina 328.f
Lucina cur dicta Iuno 236.e
Lucina dicta Diana 214.d
Lucretij locus 8.d 15.f 52.c.e 53.e
 102.f 103.a 104.e 109.e 136.b
 149.c 177.d 193.a 244.e 246.e
 321.f 339.c 340.c 407.f
lucrum 237.f 429.b
lucrum per capitis ſignum 226.c
luctus 236.d
luctus & querimonia 163.b
lucubratio 342.a
lucubrationes per luſciniæ ſymbolum 166.c
Lucumon Hetruſcus 301.a
ludi Circenſes 322.a
ludi Taurij quibus Dijs, & cur inſtituti 25.b
ludi teſtacei Romæ 413.e
Ludouicus Aliger 368.e
*Ludouicus Beccadellus archiepiſcopus
 Raſuſinus* 410.d
Ludouichus Podocatharus Card. 199.d
lumbi per Veneris ſymbolum 244.f
lumen in diuinis literis quid 147.e
Luminis maioris violentia 344.f
*lumina & luminaria cur vocentur viri cla-
 ri* 327.b.c

Hieroglyphicorum.

Luna 15.d 45.f 61.c 100.b 328.b & seq.	lynx in genere luporum recensetur à ple- risq; 85.c	malus Punica in Iunonis honorem plantatur 357.c
Luna cur Lunus virili genere aliquando 329.a	lynxis acutissimus obtutus 85.e	mali arboris & fructus hieroglyphica
lunare corpus 432.d	lynxi Ceruario cognomentum inditū 85.c	malus demon 109.b (394.b
Luna mensisue 228.f	lynxes conuexa montium visu penetrare feruntur 85.d	Manæ somniū de Alexandro filio 112.f
Luna Persarum indicium 327.c	lynxi oculi à lynce 85.d	Manalis lapis 361.c
Luna que & Isis 286.a	lynxi oculi à Lynceo Idæ fratre Argonau- ta dicti 85.d	Manardus medicus 45.c
Luna quid Pythagoræ 328.b qua par- te semper clara & conspicua 1bid.c	Lyncurius lapis ex concreta lynxis vrina 85.c	Manasses quincuceps 229.c
Luna cur dicta 115.b	lyra 346.d.e	mandragoræ soporifera vis 421.a ra- dix 1bid.
Lunæ comparata dialecticā 329.c	lyra cur in manu Mercurij statuebatur. 347.a & quot chordarum 348.d	mandragoræ vsus temporibus nostris in- cognitum 421.c
Lunæ simulacrum 426.a	lyræ forma 348.c	Mandri in India 202.c
Lunæ & Solis coniunctio 1bid.	Lysander feliciter aduersus Athenienses pugnauit 361.f	Mandro à remis ad imperium venit 392.c
Lunæ & Solis certamen 100.a	Lysimachi insolentia arrogantiq; 324.d huius vanitatem quomodo riserit Pasia des 1bid.	Mandronis nauis 392.c
Lunæ facies varia 328.b	Lysippus cur hastam in manu Alexandri posuerit 310.d. & 324.c	Manes cur dicti 227.f
Lunæ ortus 46.a	lytræ 98.c	Manethon Aegyptius fallitur 3.a.b
Lunæ symbolum 417.b		Mania Larum mater 419.a
Lunæ varietas admirabilis 286.c		manicæ 358.f
Lunæ veftatio 335.c		Manilij locus 218.e. 220.f
Lunæ nouæ adorandæ mos 46.b		manipulus 298.f
Lunata pellis Martiali que 329.f		manipularis 298.c
Lunulas gestandi mos Romanorum 229.f		manobarbuli 143.d
lupa intra quot dies pariat 81.d.e		manus & earundem vsus 250.d 251.c
lupanaria vnde dicta 80.c		Mantineæ 354.d
lupercalia 44.d à quo primum institu- ta 1bid.		Mantuani numis impresserunt Maronis imaginem 226.d
lupinis dentibus laceratæ carnes cur dul- ciores 77.a		manus ad digitos vsq; inuoluta 254.c a- uersa ad osculum exposita quid 253.f
lupus 79.d. & seq.		coccino preligata 298.c
lupus ab Atheniensibus cultus 79.f		manus Dei quid 250.f
lupus scille contactu conuellitur 98.c		manus dextera quem numerum indicet 267.d
lupi & equi antipathia 84.b		manus in triclinio Vespasiani visa quid 251.d
lupi nomen in sacris quid 80.c		manus leua quem numerū indicet 267.d
lupi saxum extimescunt 80.d.e		manus manum scabit, prouerb. 252.e
lupum tenere auribus, prouerb. 81.e		manus sinistra compressis digitis 255.e
lurconē quomodo taxauerit Cato 240.d		manum adiuuere 252.f
lusciniā 166.a. & seq.		manum deosculari solent adorantes 253.f
lusciniā modulationis studiosissima 166.b		manus artium ministræ 250.d
pulos suos erudit 1bid.		manus complicatæ nō sunt amicis traden- de 255.e
lusciniā quo tempore asiduè cantet 166.b		manus inter loquendum non mouendæ 260.a
lusciniæ Druso & Britannico dociles sue- re Græco Latinoq; sermone 166.b		manus post tergum reiectæ quid 253.c
luxuriose deliciæ 66.d		manuum ablutio quid veteribus 251.b im- positio 254.c
Lyæus à soluendo dictus 376.f		manus plures se habere qui somniauerit, quid 255.b
Lyæi nomen vnde 261.d		manus remittere 252.c tollere 253.f 254.a
Lycisca cur Messalinæ cognomentum 8.c		manumittendi rationes quot, & que 294.c mansuetudo 19.f 30.d 75.c 386.e
Lycabanta cur annum dicimus 79.e		mansuetudinis miræ exemplū in elephan- to Romæ 20.b
Lycopolitani lupum colunt 1bid.e		mappa 297.c
Lycurgus sacrificium humanum Dianæ offerri solitum in Epheborū flagra con- uertit 357.a		marassus 111.e
Lycurgi de liberorum institutione concio. 124.c.d		marathro lippientes oculos depurgant ah- gues 59.d
Lycus demon 292.f		Marcelli laus 34.c
Lydiæ rex 316.b		
Lydorum equi, Cyri camelorū odore con- sternati insidentes precipitauerunt 94.d		
Lyncæus classē Carthaginensium à Lily- beo Siciliae promotorio prospectare & recensere solitus 85.e		

M

M Litera 314.b.c

Macarij heresis 193.b

Macedo 82.b

macies ex inedia 85.f

macilentia echini symbolum 205.a

macilentia gracilitasq; diuinitati propior
 quā obesitas 339.d

Macriana familia Alexandri effigiem quasi
 sibi familiarem habuit 226.c

Macrinus Imperator quas statuas decreue-
 rit Bassiano Antonino 319.c

Macrobij locus 225.f 431.c

Magna mater 69.f

magnanimitas leonis 1.a.b.c

magnanimitas per pudenda 245.f

Magni Dij qui 311.d

Magnorum Deorum simulacro vnde ad-
 uecti, & quō translata 311.e

magnus conatus cum dolo 98.a

Mago anulorum ingentē aceruū effudit
 in Curia apud Carthaginenses 302.d

Maia 69.f

maiorum ferenda difficultas 408.b

maioribus parendum vel apum exemplo
 185.d.e

mala cogitatio 97.f

mala bonitatis ope superanda 399.b

mala Veneri dedicata 394.c

maledicentia 316.e

maledicus 204.a

malesficiorum amuletum per vespertilio-
 nem 179.f

maliginitas perditissima 177.b

malleus 353.b.c

malum ex bonis initijs subsecutum 128.a

malorum irritamentum 353.e.f

malu & syluestris succus vespis aduersatur
 189.f

Index

- Marcia & Martia* 296.a
Marcie concubine plurimum tribuebat Commodus Imp. 340.f
Marci Aurelij statu.e forma considerata 260.c
M.T. Ciceronis iocus 366.b
Marcomani 114.a
Marcomani Iuniores 114.f *Seniores* *ibid.*
Marcus Crassus agelastos 44.c
Marcus Crassus cur dicerijs non carpebatur à Sicinio 30.f
Marcus Evangelista cum Leonis imagine figuratur 4.f
Marcus Mantous Patavinus iureconsultus egregius 346.b.c
mare 284.a 354.c
mare ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ 220.e *cur perniciem vocarint Aegyptij* 219.b *mundi venter* 225.f *nihil Ioue dignum producit* 217.d *nullius frugis esse dixit Homerus* 219.b
mare perturbatum in insomnijs quid sol. 225.f
mare per ventris symbolum 249.b
maris aqua ad purificationem adhibetur 218.b
maris imperium 195.a
mare cur Saturni lachrymas vocarit Pythagoras 218.f
mares inter animalia grauius sonant foeminae præterquam in bubus 25.a
mares animi 246.b
mares animi Marti attributi 38.c
maris & foeminae foetus quibus indicijs cognoscatur 24.a
marium interitus 230.f
maritalis coniunctio 311.b
maritalis copula per cornices 148.f
maritima antiquitus omnia sacra 213.b
maritus coniugis adulteræ 73.e
Marius Bandinus 71.a
Marius Maffæus 116.e
Mars & Mauors vnde dicti 80.a
Mars & Venus per duos accipitres 152.b
Mars Vltor 308.e
Marti cur sacer canis 44.c
Marti equus sacer 38.c
Marrhes rex quem honorẽ habuerit cornici 149.d
Marsyas cur suillam dicatur caudam habuisse 65.f 66.a
Martialis locus 13.b 38.c 100.c 133.f 156.b. 204.d. 213.d. 248.c.d.f. 297.d 299.f
Martialis & Quirinalis socij 319.c
Martes animal 100.c
masculus & foemineus foetus quomodo deprehendatur in tauro 24.a
masculi vocabulum in sacrificijs 246.c
Masiniisse Regi munera missa cum sella curuli à Romanis 321.a
Masurij interpretatio de Angerone simuloacro 261.b.c
mater siue nature genius 131.f
matris nomen in diuinis literis 135.d
materia prima 438.d
materia, formaq; 286.b
mathematicus 74.b.c
matrimonium concors 347.d
matronarum impudicitia 92.d
Mattheus Macingus Venetus 205.c
maturandum 335.e.f
maturitas 195.e
Mauretania 34.a.b
Maurialites milites 114.b
Mauri feroces 34.b
Mauri occursum Hadriano fatalis 380.d
Maximiani Imp. milites cur Herculiani vocati 143.d
Maximini imperiũ serpentis indicio præmonstratum 112.c
Maximo Imp. aquila dedit auspiciũ imperij 138.b
¶ Mecenas præcipuus Augusto amicus 211.d
medicæ arboris casus Romæ Leoni X.P. M. fatalis 380.b
medici prudentia qualis esse debeat 118.b
medici tam manus quam cor erudite debent esse 250.b.c
medicos esse in Aegypto cur dictum 127.e
medicina multifariam ab oraculis peti solet 159.e
medicina lucrum non sanitatem quærens, inanis ars est 410.d
medicina petita à Dis 159.e
medicinae symbolum per ciconiam 125.e
medius digitus 260.f 261.d *Idem, Medicus, infamis, impudicus. Ibid. &* 269.e
medium 248.c
medium hominis vbi *ibid.*
meditatio 259.e
medulla carent ossa leonis 7.c
Medus asinus primum vim equæ intulit 92.a
Medusa 121.f. & seq.
Medusæ caput quid 32.e
Medusæ caput Domitianus cur pro pectore gestare solitus 227.c
Medusæ figmentum vnde 303.c
Medusæ cur serpentinum caput 121.f
Megacelis Atheniensis censura de Hestodo 122.b
Megalesius dæmon 292.f
Megareses cur apuis abundant 215.f
Megaresium factum ad fugandos Antipatri elephantos quale 18.c
Megaresium mores, & Megaricæ sphinges 14.d
Megaresiũ stratagema aduersus Antipatrum 64.a
Megaresibus quid acciderit ferarũ effraetis carceribus 6.d
mel, ac ab eo metaphore diuersæ 186.c.f
mel adulationis symbolum 420.a *cur in sacrificijs offerri prohibetur* 187.b & e. *quid Pindaro* 186.b
mel Corsicum aliquid amari habet 187.a
mel & fauum in sacris quid 188.a
mellis vsus vitam diutius producit 186.f
melle & lacte fluens terra quid 186.c
melle & lacte imbuebantur infantes suscepti à lauacro 188.a
melle plurimum vsi Pythagorici 186.f
Melampus 57.b
Melas & Melon cur vocatus Nilus 141.f
Meleta 350.c
Melicerta 194.c *huius corpus in Isthmo à delphino expositum* 194.d.e
Melicerta, qui & Palæmon 382.c
Melisse historia 188.f
Melisti Euboici sententia de olore melitæna 424.c
Mellophori 396.d
Melo vocatus aliquando Nilus 339.f
Melon & Melius Hercules 76.f
melote quid 395.f
Memnonis statua 384.c
memoria grata accepti beneficij 428.e
memoria 40.e
memoria diuturna 316.c
memoria mali obliteranda 408.b
memoria post obitum extincta 209.e
Memoriæ consecrata auris 238.c
Memphi templum Serapidis 226.a
Memphitica inscriptio de Aegypti libertate 35.b
Menalij equi quales Phormis 36.e
Menalippus Dianæ templum violauit 405.e
Menandri locus 124.e
Menander Samarita hereticus 108.f
Menapes seniores quinque milites 113.e
Menapij 42.d. 312.f
mendacium 203.d
mendacium in extrema parte nigrescit 167.a
mendacia cur imbecilla 240.b
Menis rex cur ab Aegyptijs malè audiuit 66.d
Menoni in uxorem data Semiramis 158.f
mens quid Tullio 105.f *à sensu decepta* 108.e *verborum sors* 39.d
mentis attonitæ consternatio 198.c
mentis erigendæ signum 349.b
mentis frater est os 39.d
mentis vehemens agitatio 355.e
mensarij 364.f
mensis 329.b
mensis cur bos appellatus 23.c *cur per palmam* 369.a
mensis singuli dijs singulis, & quibus attributi 104.f
mensium Græcorum diuisio 228.f
mensura à quibus nam principium sumere de-

Hieroglyphicorum.

re debeat	263.a	meta triangularis & quadrangularis quæ	miluijs procumbere, prouerb.	129.e						
mensura digitorum filia	ibid.	291.b	in Niluios qui dicantur conuerti	130.a						
mensura qua sit ad salubritatem bibendū	290.d	metallis singulis Planetarum nomina tributa	429.d	Mimon dæmon	292.f					
mensurarum nomina	263.c	Metellus coruū lapideum imposuit sepulchro Diodori rhetoris	169.c	minus	183.d					
mensurarum & ponderum ratio cur incerta	263.b.c	266.d	metora	235.f	minæ & pax	115.c.f				
Mephibosetha Ionathæ filius	43.b	Metionæ	174.d	Minerua	428.c					
mercator & mercatura	429.b	Meticulosus	18.f	Minerua Arcadica	357.d					
mercatorum stationes in Ianis habebantur	229.c	Metrodori Sceptij ridicula obseruatio contra cantharides	61.d.e	Minerua Pythagoricis cur per triangulū æquilaterum	292.b	cur Trigemina	Ibid.c			
Mercurius	61.d. 239.b. 429.a.b. 438.b	metus quid	378.f	Minerua τρυφονία	29.d	Minerua clypeo adsculptum Gorgoneum caput	146.e			
Mercurius, vel efficax sermo	246.f	metus comes potentia	18.f	Minerua symbolum per noctuam	146.e	Minerua tertiū vnuscuusq; mensis diem	292.c			
Mercurius χερουίαντις 116. b Deorū præco	239.c	¶ Michael	322.c.f	323.a	Minerua Operatrici sacer gallus	173.c	ministerium	255.c		
concordiæ signum	415. c	Michael angelus occidentali vento præpositus	323.b	323.b	Minotauri effigies quando extollebatur	30.b	Minutio Auguri cur bos aurata posita	26.a		
cor dis & sermocinationis dominus	127.d	Michaelis vox quid	252.d	Mirmillones	337.e	miseratio	132.f	146.a	364.b	
cur vocatus Cyllenius	256.a	Michael Siluius	20.e	miser cordia vel pietas	441.d	miser cordia per genu	258.e	Mithridatis cōtra venena remediū	422.c	
cur Latone cōmittitur ad Xanthi fluuij ripam	239.b.c	Michaelium familia Veneta	26.f	mittere sub iugum	311.a	mitra	303.c	Mitylenæi Sapphūs imaginem numis im-	226.d	
magno silentio colebatur ab Aegyptijs	205. f	Midas cur æsininis auribus fuisse prædicatur	87.f	Mixta	15.f	¶ Moderatio	299.c	moderator	234.a	
primus literas Aegyptijs communicauit	351.a	Midas Satyrum capiens quid	73.d	modestia	23.b. 296.f	modestini Iureconsulti locus	354.f	modius	406.a	
primus verba in ordinem redegit	239.c	Mida pueri formicæ in os tritici grana cōgerebant	58.d	modio super sedere quid	Ibid.d	mola	363.a	molaris lapis	Ibid.	
ratio nis & veritatis Deus	290.c	Mida quomodo Phrygiæ regnum præmōstratum	137.f	molles per comæ symbolum	230.d	mollities	216.e	424.b	mollities lasciuia	259.f
sermonis præses	239.b	migratio	334.c	monarchiam probauit Isocrates	140.b	Monodos cur vocatus Prusiæ regis filius	83.d	monstra domita ab Hercule quid	42.d	
Mercurius Trismegistus	430.b	Nilanioni ceruus dicabatur	55.c	montani elephantes quales	19.d	monumenta aliquot vetusta diuersis locis extantia	399.d.e.f	monumenta vetusta in agro Bellunensi	179.e	(160.a
Mercurij simulacrum apud Corinthios cū ariete cur	78.b	Milichius à nonnullis appellatus Bacchus	392.c	miles	42.b	moralis philosophia discenda	279.c	morbis grauis	332.c	
apud Tanagros quale	78.a	miles miles Romane, Aegyptum caue, cur dictū	35.a	miles cur vulpibus assimilati ab Aristophane	97.e	morbis ad Deorum iram reserebant veteres	179.f	morborum singulorum singuli erant medici apud Aegyptios	127.f	
Mercurij simulacro cur canis adijciebatur	239.d	militantes fugientes galeati lepores vocati à Cornificio poeta	95.e	militares mulicrosti	119.c	mordacitas	200.d	mores ciuiles imperfecti	190.c	
Mercurio cur arundo adsculpta	414.f	militares mulicrosti	119.c	militaris disciplina	125.f	mores coniugis ferendi	209.a.f	mores occulti	21.f	
cur dicatus gallus	173.b	militaria signa vocalia & muta	30.a	militaris ordo	68.e	merces				
lacte cur supplicatum	390.b	militia	417.e	militarium ordinum insigne	30.c					
Mercurio linguæ victimarum à quibus adolebantur	239.e	militium 405.f ex milio præsumptus panis, incolumitatem præstat contra venena	405.f	milium	405.f					
per Mercurium in Sacris quid denotetur	429.b	militia antiquæ vestigia Rom. apud Mæfæos	113.d	mille nonagintaquinque; cur taciturnitatis signum	276.d					
Mercurium Nilo progenatū putabant Aegyptij	205.f	millenarius numerus quibus signis notatur	272.b	millenarij numeri nota & reliquorū quæ	274.c.d					
meretrix	13.b.c	millenarij numeri nota & reliquorū quæ	274.c.d	milliarium	266.b					
meretrix per mel.	187.a	Milo Crotoniates Iunonis sacerdos	357.c	Milo Crotoniates Iunonis sacerdos	357.c					
meretricia petulantia per equinam imaginem indicatur	36.c	cur in certaminibus inuictus	173.e	cur in certaminibus inuictus	173.e					
meretricia procacitas	36.a	à Theocrito celebratus	29.e	Milonis abenea statua in Olympia, eiusdemq; significatio explicata	357.c					
meretrices quænam amatoribus suis cōprecantur	51.e	Miluius	129.e	miluius	129.e					
meretriculas quænam poesim vocarit Plauto	198.d	miluij Britannis sacri	130.a	miluij Britannis sacri	130.a					
merops	124.f									
merula lauri folio annuum fastidium purgant	159.e									
Messalina	80.c									
Messalinæ salacitas	100.c									
Messenij	314.b									
Messeniorum exitium vnde animaduertit Theolcus vates	392.a									
mesis in diuinis literis quid	405.b									
mesis per falcis symbolum	405.c									
messoris ab aquila liberati historia	139.f									
meta	278.c									

Index

mores pr au	405.e.f	mundus duplex	432.a	mustela rutam carpunt ab esu colubrorum	
morū dissolutio	292.d	mundus	60.a 330.d 364.d	59.d	
varietas	84.c	mundus, vel vniuersum	425.f	muta signa militaria	30.a
moribus aliorum accommodatus	197.b	mundi machina	72.a 102.d 430.a	mutili	367.c
à Moribus bonis alienus	64.c	mens Sol	234.a	mutua officia	93.a
morositas	314.c	moles plena Deo	384.c	mutuo multi scabunt	93.b
morosus atq; difficilis	204.d	apud Aegyptios	134.f	¶ Mycenarum portis statuebantur leonis effigies	3.b
Morphò Venus	356.f	phicum	426.b	Mycenis pauo in æde Iunonis ab Hadriano dedicatus	170.f
mors 237.e 312.b 315.e.f 356.d	380.d	mundi partes quænam dexteræ, & quæ sinistræ	24.c	Mycerinus Aegypti rex	23.b
mors difficilis	200.d	municipibus iniuriis suis	164.f	Mycerini Aegyptij colossi quales	255.c
mors & imbecillitas	435.b	munificentia	18.a 414.d	Mychea Veneri sacra	107.e
mors in diuinis literis quid	147.e	munimentum	98.c 317.c	Myiodem muscarū deum imprecatus Hercules	191.c
mors per pellis hieroglyphicum	249.f	munimentum ab insidijs	125.d	Myonia	100.c
mors pro amaritudine	381.a	multatus de gula	204.b	myrias	291.b
mortis hieroglyphicū per noctuā	147.d	Multimamma Diana	179.d	Myrillo cur iratus Cesar	303.a
mortis indicium Cupressus	380.d	multiscius quo signo in lucē editus	229.d	Myrmidonum fabula	58.a
mortes duæ	341.c	multitudo per nouenarium numerū	271.c	Myrtilus	322.b
morfus canis rabidi	43.f	multitudo, & vnus è multis quid	145.a	myrtus	440.c
morfus iciuni hominis pestilentior	109.f	multitudo infesta	58.d	myrtus ab Hecates templo summta	108.d
mortalium duæ conditiones	217.e	multitudo per vicenalem numerum	273.c	myrtus corona funebris	374.c
mortui exenterati & aromatibus delibuit Alexandriæ diutissimè conseruabantur	152.f	multiuolus	178.f	myrtus pro pudendo muliebri	373.f
mortuorum ventres cur eximebant Aegyptij	67.c 249.d	murænæ 209.a.b an serpentibus copuletur	1bid.	myrtus Veneri dedicata	1bid.
morus arbor	383.d	murænæ & thrissæ cuocantur cōcentu & tintinnabulis	52.a	myrti consideratio	1bid.e
Morus parasitus in caparum allijq; comedones inuehitur	417.c	murænīs exponebant olim seruitia Romani proceres	209.c	myrti ramus hilaritatis indicium	374.b
Moses cornibus insignis effingitur	56.d	muri pro corona accepti	305.a	myrto coronari soliti milites	304.d
Moses infans in profluentem expositus, à Thamura Pharaonis filia seruatus	281.d	mus	99.c	myrtea coronā triumphantium militū capi pti gestata quid indicarit	374.a
Moses rogatus ab Israelitis, vt velata facie loqueretur, & cur	304.f	mus albus quis dicatur	100.c	myrtea uirgē hieroglyphica significatio.	374.a
Mosi cur ab aqua nomen inditum	281.d	præstat 24.f in conuiuio candela tenuit	47.a		
Mosis serpens æreus quid mysticè	110.c	muris arroso perniciosa portendit	99.e	N	
motacilla	183.e	muris salacitas	100.c	N Litera nota	314.d
motus spiritalis	426.e	murium palatū in gustu sagacissimū	100.a	N.D. litera, quid indicent	314.d
motus à dexteris partibus oritur	258.a	murēs negligit elephantus	18.f	N.L. literarum nota, quid	128.c 314.d
motus omnis à corde initium habet	242.d	Musa	227.b 349.f	¶ Nabuchodonosor	65.d
¶ Mula equum peperit pilo flauo	92.f	Muse cum Apolline	350.c	Nabuchodonosoris somnium	362.b
mulorum partus ostenti loco habita	92.c	Muse tres Apollinis filie quæ	350.e	Nabuchodonosor Hierosolymam cepit.	142.f
muli cur vehiculo lune adhibiti sunt	91.f	Muse vnde dictæ	347.b		
mulorū vsus tempore belli plurimus	92.a	Musarum coronæ ex pennis	155.a	Næuij locus	195.c
mulier ad delinquendum procliuis	246.c	Musarum fons in Parnasso excitatus à Fama	32.e	Næuus	398.c
mulier malè morigera	89.f	Musarum afflatus	428.a	Nanaël	323.c
mulieris amor	342.a	Musas meretriculas appellauit Plat.	187.c	narcissus flos	440.d
mulieris grauidæ appetentia effrenata	423.b	à Musis & Gratijs alienus	221.a	Narcissus puer in florem conuersus	1bid.
mulieres castigandæ admonendæq;	403.f	Musæa hirundinum quæ	163.a	nares in sacris quid	237.d
mulieres à Luna debēt esse diuersæ	200.a	musca	190.e	Nasamones quo pacto sepeliri voluerint.	319.c
mulieres honoris studiosas esse debere	431.e	musca in sacris literis quid	191.a	Nasones uocati Gryphes	168.b
mulierosus	54.c	musca, insigne in Laconum clypeis	191.b	nasturtij oleris vis	140.d
muliebris cur.e vanitas quæ	307.e	musca pertinacia ab Homero improbata	190.f	nasus	237.c
muliebris salacitas	101.d	Musica	280.f 347.d	nasus finus petulantia signum	196.a
muliebris statura	290.f	musica suauis vini gustu concitatur	389.a	nasi adunci signum quod	141.b
muliebris virtus	308.d	musica per cicadam	192.e	nationes totius terræ in quot partes diuise	49.c
muliebre officium	76.d.e	165.c per lusciniam	166.a	natorum obsequium erga parentes	15.f
muliebres columnæ	367.c	musici cur reprehensi à Diogene	346.f	natura humana	328.b
mullus ter anno parit	214.d	mustela cur inauspicatum animal	99.c	natura rerum uarietate delectatur	107.d
munditia intaminata	100.c	mustela cur à Thebanis colebatur	99.d	naturalis philosophia	279.e.f
		mustela marina	215.a	nauigatio	
		mustela genitale, straguriæ remediū	99.d		

Hieroglyphicorum.

nauigatio	130.b	Nigræ Veneris sacellum vbi	247.d	nocturna oua vini odium inducunt	148.b
nauigatio cita	195.d	Nigris fluiuis	339.c	nocumentum absconditum	376.e
nauigatio secunda	165.e	nigri coloris signum quod	157.b	nodus Herculis	429.e
nauigatio tuta	204.e	nigrum & atrum	203.e	nonaginta	275.f
nauigationis autores	335.d	Nico Attica meretrix cur & vocata	72.f	Nonæ Caprotinæ	383.f
nauis	334.c & seq.	Nicon dæmon	292.f	Nomadum rusticitas asperissima	158.b
nauis apud Athenienses colebatur in The- sei memoriam	334.c	Nicolaus Cordatus	170.d	nomismatis Lysimachi origo	4.f
¶ Nebrias	215.a	Nicolaus Leonicens	233.b	Noricæ alpes quales lepores progignant	97.a
Nebrius quid à Iuliano petierit	254.b	Nicolaus Leonicus Thomæus	233.b	Nosora vel Nosola	220.d
Nedes fluiuis	391.f	Nicolaus Leonicus Patauij Aristoteli Gre- cè prælegit	198.b	Nothus	91.f
necessitas	344.c & 359.d	Nicolai Leonici Thomæi laus	165.b	noauacula in Fortunæ simulacro	288.d
necessitas in caduceo significata	115.b	Nicolaum Leonicū docentem audiuit Pie- rius	338.e	nouenarius numerus multitudinem signifi- cat	122.d
necessitates tres naturales	436.d	Nicolai Rodiuili præstantia ac laus sol. 303.a		nouem, nongenta	271.c
necessitudinis auersator	182.f	Nicolaus Scombergus Card. Campanus	318.c.f	nox in sacris quid	332.e
necessarium, primum esse debet	27.b	Nicostrati Iambi in garrulitatem	163.a	nox per pauonem 171.b pro morte 147.e studijs commodissima	342.c
nefastus dies	314.d	Nilus	350.f	¶ Nubes	282.d.e
negocia publica declinanda	413.d	Nilus per aquilam indicatus 141. e fertilis, fœtifer, pinguis 339.d.f cur cum tribus vrnis figuretur 339.a cur Me- las & Melon vocatus 141.f totius hu- moris fons	243.a	nubes belli Virgilio quid	284.c
Nemeca certamina quare instituta	382.a	Nili diluuium	242.d	nucis iuglandis hieroglyphicum	379.b
Nemecus victor	382.a	Nili diluuium quonam anni tempore 10.e		nullius frugis opus	315.c
Nemecorum victoribus ex apio viridi co- rona texebatur	381.c & 382.a	Nili fontem phialam appellauit Timæus 339.a		Num, Aegyptijs quid	10.e
Nemesis	395.d	Nili simulacrum quale 339.e cur ex ni- gro lapide	1bid.f	Numa Pompilius inuenit rationem elicien- dorum fulminum	324.f
Nemesis simulacrum	395.d	Ninus Bactrianos Semiramidis industria expugnauit	159.a	Numa Pompilius Ioui Flaminem asiduū sacerdotem instituit	319.e
Nemeseos simulacrum & inscriptio	265.a	Nisus à Minoe interfectus	435.c	Numa populo dedit in congiario ligneos & scorteos asses	26.f
Nemeseos locus vbi	238.c	nitedula vermis	120.c	Numa Pompil. quomodo deceperit Picum & Faunum dæmones	324.f
Nemeseos signum	355.d	nitores	387.b	Numæ ancile 312.c.d numen 345.a numen improfanabile	413.b
Neomeniæ dies quis	328.c	Nixidia signa 259.a cur sic dicta, & à quo Romam portata	1bid.	numerosa proles	236.e
Nephthe	131.a	¶ Nobilitas	293.c	Numide cyrocephalorum lacte viuabant 45.e	
Nephtys inferius hemisphærium	40.f	nobilitas generis	192.d	N V M I.	
Neptunus	25.a	nobilitas per anulum indicata 302.d per Lunam indicata	329.e	Numus L. Aelij Aurelij Commodi	207.f
Neptunus delphinis imagine vbinam cole- batur	195.a	nobilitatis nullum discrimen apud Aegy- ptios	412.c	T. Aelij Cæsaris Antonini	363.f
Neptunus piscis cuiusuis signum	195.c	nobilis, vel indigena	426.a	L. Aelij	253.b
Neptuno sacrificabant thunnum piscato- res	218.a	nocte meditandum	387.b	M. Agrippæ	195.b.c 335.d.e
nequitia	196.a. 220.a. 357.f	noctua	146.d & seq.	M. Agrippæ Cos. III.	321.c
nequitia immoderata	175.e	noctua fortunare dicta Atheniensiu etiam malè consulta	147.b	Alexandri Pij Imp.	402.a
nequitia inueterata	247.a	noctua in Hieronis hasta visa 146.f in- fidens haste Pyrrhi 147.f letale quid & inauspicatum affert	147.d	Antonini Pij 18.a 116.a 139.c 137.f 213.f 253.b 289.a.b 293.e 313.a 325.e 329.c 337.c 364.a 365.b 405.a	
nequitia in temperantiam versa	35.a	noctua noctis domina	147.e	Antiochi	15.b 351.d 438.d
nequitia & facinorositas	73.a	noctua volat, prouerb.	147.c	Argiuorum	100.d
nequitia & frænum	413.c	noctua & cornicis immortales inimicitie 147.d e 148.a		Asia recepta	113.b
neritos taurus	29.e	noctua Lauriotice que	147.c	Athemensiana	26.e
Nero Claudius quonam ætatis anno subla- tus est	231.d	noctua quæ ratione pecuniã significabant 147.c		Augusti 72.e. f 207.f 330.e 334.e 436.f	
Nero serpentis ope seruatus	117.b	noctuarum artificiosa pugna	155.d	Augusti patris	139.c
Neronis somnium de fornicis 113.a som- nium de asturcone suo	33.f	noctuis pugnantibus opem fert accipiter 155.d		M. Aurelij Antonini Brit.	429.f 319.f
nesciri facienda tutissimum in expeditioni- bus	30.b			Aurelij Cæsaris	111.b
Nessamah	435.a			M. Aurelij Seneri Alex.	117.e
¶ Nicarchi epigramatis explicatio	268.f			Cæsaris Dict. III.	113.c
269.a				Caligula	319.e
Nicagore apparuit Aesculapius sub an- guis specie	117.f			Caracalle	293.e
Nicædri locus 35.f 105.b 106.e 119.b.e 121.a.f 168.e				Cephaleniorum	34.c
Nicias imbecillo fuit copore	228.f			Cibyatici numi consideratio	158.d
Nicippus Cous	5.a			Claudij P. T. Aug.	402.a
Nigidius opus Halieuticum elucubravit 214.f				Clodij	
nigra præcordia Homero que	285.b				

Index

Clodij Pupieni	320.a	Diue Sabine Augustæ	139.d	Bellunenſi	356.c
Constantij Imperatoris	365.b	Sabine Aug. Hadriani Aug.	296.a	nuptiæ	181.f 321.d 342.f 356.b.c
Corinthiorum	32.c	Saloninæ	78.c 328.f	370.c 379.b	
Domitiæ Augustæ Imp.	171.c	Sagittarij nummi qui	310.b	nuptiæ per tricnarium numerum	273.d
Domitiani	337.c 364.b 365.b	Sapphûs imaginẽ nummis impreſſere Mi- tylenæi	226.d	nuptiarum fœdera cur ſacramento ignis et aque ſanciebantur	344.d
Domitiani Cos. XIII.	320.a	Scribonij Libonis	346.b.c.e	nuptiarum hieroglyphicum per cornices duas	149.a
Drufi	116.a	Seleuci nummus	29.f	nuptialia	69.e 344.c
Fabatij	105.b	ſeptimij Getæ	337.c	nupturæ olim camelis uirginibus ſupplica- bant	94.c
Fauſtinæ 15.f	149.b 170.e.f 171.d.e	L. ſeptimij Seueri	18.a	nuriel 322.f 323.a Nuriſtæ antrũ	292.f
288.a 289.a 328.c 363.f		Seueri Alexandri Aug.	328.c	nutricationis facultas	179.c
Galliæni 32.b.c 55.c 78.c 84.b	168.a	Seueri Macrini Aug.	116.a	nycticerax	148.c
206.c 309.a		Seueri Pij	385.c	Nympha cur dicta echidna	103.c.d
Germanici Imp. Ceſaris Aug.	289.a	Syracuſanorum	25.b 34.c	Nymphis fontanilibus ædes ſacræ	365.c
Ser. Galbæ	293.f	Tenedius nummus	227.f 316.b.c	O	
Gordiani Pij	253.c 256.c.d 294.e	Ti. Ceſaris	178.c	Litera	350.b
Gratiani	253.e	Tib. Claudij	115.f 293.c 402.b	Obcæcatus in ſacris quis dicatur.	235.b
Hadriani 32.d 34.b 55.c 119.e 124.b		Tigranis	302.f	obdurari & excæcari quempiam à Deo quid	184.c
139.d 254.f 334.d 363.f 364.a		Titi nummus	370.b	obediencia per aurium ſymbolum	238.a
Hadriani tertium Conſulis	228.e	Q. Titi	32.c	obelſci Aegyptiorum	366.a
Hadriani Traianiq. Imp.	116.a	Titi Veſpaſiani 195.e 319.e 335.f 404.e		obliuio cur dedicata Baccho	403.f
Hicremiæ	296.a	Veſpaſiani 26.c 115.f 139.d		obolus 136.e obſcœnitas 376.c	
Iani 228.b 334.c 335.a		Vitellij Ceſaris	431.d	obſcura uel candida quæ dicantur 285.a.b	
Iani bicipitio imberbi 228.a & alius bici- pitio barbato	ibid.	Nummi aliquot Herculis claua ſignati.	375.e	obſequium 42.e obſonatores 221.c	
Iuliæ Auguſtæ	319.e	nummi argentei à ſenatu Auguſto decreti conſideratio	365.f	obtus amatorius	23.e
Iuliæ Mameæ	111.d 116.a	nummi argentei cuiuſdam inſcriptio	46.c	Occaſus	206.d
Iuliæ Piæ	396.a 404.e	nummi bigati, & quadrigati	322.b	Oceanus Nemeſeos pater	339.b
Iuliæ Piæ Felicis	170.e 364.a	nummi cancri figuram habentes	200.f	Oceanus rerum parens Homero	60.b
M. Iul. Philippi Aug.	213.f 319.f	nummi continentis muliebree caput galea- tum conſideratio	227.d	occiſi pro patria	366.d
L. Liuinii Reguli	405.a	nummi cuiuſdam argẽtei habentis angues tres conſideratio	113.b	occultum conſilium	30.a 426.c
Lucillæ Auguſtæ	213.f 264.a	nummus Cybeleium habens caput	381.d	Ochus auaritia famoſus	90.f
C. Mamiliij	40.f 415.b	nummi duos ſerpentes continentis conſide- ratio	111.e	Ochus compulſit Aegyptios imaginẽ aſini auream adorare	90.f
C. Marij	26.c.d	nummi gallinaccorum conſlictu ſignatus	173.d	Ochus Perſarum rex ab Aegyptijs per aſi- ni ſimulacrum notatus	90.e
Q. C. Mari	17.c 127.d	nummi in quo quadriga cum uictoria, con- ſideratio	119.d	Ochus Perſarũ rex Apin iugulauit	314.e
Diue Mariniæ	171.f	nummi noctuarum uarij	147.b	Ochi crudelitas	ibid.e
Maximiani Pœni	273.b.c	nummi ranam habentis cõſideratio	211.d	Octaëdrum	439.b
Maximiani	385.e	nummus ferratus quis	316.f	Octauiani epistoſe ad Tiberium locus ex- plicatus	252.c
Diue Maximinæ	171.e	nummi veteres	291.e	Octauiano panem de manu rapuit aquila.	138.b
Metij Macri	330.f	nummi uictoriati	155.a	octo, octingenta 271.c octoginta 175.e	
Q. Naſidij	195.c 335.b	numiſma Athenienſium	26.e	oculus cur Dei ſignum	234.d
Neptuni imagine	195.b	numiſma tricipitis Serapidis	229.a	oculus mentis quando rectè cernit	141.c
Neroniani	34.a	numiſmata aquilam præferentia	139.b	oculus, Solis cognomẽtum apud antiquos	376.b
Neronis Ceſaris Auguſt.	214.b 319.f	numiſmata plurima cum ſerpentibus qua- re cuſa	117.e	oculus Venereus quis Heſiodo	235.c
347.d 370.a		nummorum aliquot conſideratio	72.c	oculi affectuum moderatores	234.c
Neronis Claudij	195.b	139.a 195.b.c 207.e.f 213.c		oculi Dei in diuinis quid	234.c
Nerue	33.f 289.a 293.f 325.e	254.f 258.b 295.f 319.d.e 325.a		oculi diuim	105.d
Nerue Traiani	289.c.d 337.b.c	327.a 332.b 354.f 370.b		oculi emiſſij, hominis doſoſi ineptiq. ſi- gna ſunt 211.c fores animi Polemoni	233.c
noctuarum numiſmata uaria	147.a	372.c 375.b.c 377.a		morientibus operiebantur, in ro- go pateſiebant	235.f
Octauiani Auguſti	226.d.e	nupta noua	419.d	oculorum caliginis remediũ	417.d 422.b
Otacillæ 296.a Papiriani	34.a	nupta noua cur in pelle lanata iubebatur ſedere 76.d.e curru uect. a traduceba- tur 321.e quibus modis ducebatur in domum ad maritum	343.a	oculis explicantur motus animorũ	233.b.c
L. Pap. Curſoris	32.d	nnptæ nouæ offerunt colus et ſuſus in agro		oculos	
Diue Paulinæ	171.d				
Peloponnenuſium	200.e				
Pertinacis	330.b				
Diui Pet. Pij patris	139.c				
M. Pletorij Aed. Cur.	320.f				
C. Poblicij Q. F.	2.f				
Pomponij Muſæ	347.d				
C. Poſthumij	43.c				
Pyrrhi	139.a				
Romanorum	441.c				

Hieroglyphicorum.

oculus iustitiæ quales dicebat Chrysippus 233.f	oculatus 237.c	olla succõsa & à Hieremia visa quid 341.e	vulnus à serpentibus acceperint 59.e
¶ Odoacer Italiam affixit 131.c		ollas pulstabant per urbem Lacenæ mu- res in Regum suorum iustis 406.f	origani species 422.f
odium per piscem interpretatum 219.a		olor 164.c & seq.	Origenes immeritò poetas taxat 211.b
odia capitalia 419.f		olor cur inhospitalis Pindaro 164.f	Origenes Latinus valde corruptus 4.d
odoramenta in diuinis literis quid 401.f		olores sese mutuo depascentes ibid.	Origenis codex emaculatus 383.a
odorari in sacris quid 237.d		Olympiæ Alexandri matri fulmẽ per som- nium oblatum quid 325.c	oris vis per colubrum indicata 106.b
Oedipus Coloneus in senectute cõscriptus à Sophocle 164.e		Olympiæ somniam de dracone quid portẽ debat 112.f	Oritæ pane ex piscib. cõfecto vtũtur 47.e
¶ Oenomai equi qua ratione terrefacti. Oenotria 147.b	(81.c.d.e)	Olympiacum stadium 266.a	Oriton 41.e Ormonus demon 292.f
cestrum fluuiialis materia producit 190.d		¶ Onesili Regis caput cur honorificẽ se- pultum 185.f	Orontis de supputatorũ digitis sententia 268.c.d
¶ Offensionis illatæ pœnitentiã 310.e		onites cunile species 59.c	Orpheus cur in cygnũ emigrasse dicatur 165.d
officium muliebre 76.d.e		Onirocritarum cõmentã à quibus desum- pta 236.b	qua specie huius anima foret euo- canda ibid.e
officia mutua 179.c		operis laboriosi finis, ad fructum respicere debet 76.d	Orphei simulacrum in Lebethris 380.c
officia mutua, per manus 252.e		¶ Opera laudabilia 305.e	sudorem emisit ibid.
¶ Olea 385.b. & seq. quid in sacris 386.c		opis laboriosi finis, ad fructum respicere debet 76.d	orta senescere 232.b
olea Athenis conflagrata litem excitauit inter Palladem & Neptunũ 386.f		¶ Opera laudabilia 305.e	ortus 206.c
de eadem ibi enata fabula 387.f 388.a		ophiomachus 202.d	Orus Apollõ, vide Horus 077x 47.b
olea à quibus inuenta 387.d		Opis 69.f	¶ Os & oris fabrica 240.f
cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate sit fecundissima. 388.b		opis imploratio 26.b	os non habere quid 241.a
cur Iupiter coronari solitus 387.f		Opis Dæ simulacrum quale 252.f	oscorzõnes viperas vocant Hetrusci 111.c
cur Mineruæ sacra 388.b		Opis Dæ simulacro serpentes appositi, quid 111.d	osculandi manus Imperatoris mos 254.b
inimica quercui 376.d		Opi sedendo rem sacram faciebant 46.c	osculum symbolicis Theologis quid 410
olea æternitas 386.f		opem ferre 252.f	osculo licebat olim apud Romanos obuias quasq; mulieres excipere 158.a
olea baccas ueteres parsimonie causa ap- ponebant 388.a b		Oppiani locus 196.f	oscula apud Lacedæmonios cõcessa 153.a
olea ramus Lana circũuolutus à quibus ge- stari solitus 385.d		oppida condere, inter ingentia facta recen- sebatur 366.b	apud Megarenses in honorem Dioclis ibid.
ramus Mercurij manu 385.d		oppidus condendis quis mos 23.c	ibid. Apud Niseos ibid.
ramũ fertis coronatum vouit Apollini Theseus 386.e		Opisthocomæ uocati Euboici 230.c	Oscus rex, & populus 111.b
sacra stirps quando sponte conflagrarit apud Milefios 386.e		opportunitatis captator 62.a	Osiris 29.e 63.b 103.d 131.a 246.f 376.a
oleis rescens Plato cur à Diogene irrisus 388.a		oppugnatio manifesta 355.c	Osiris & Anubis expulerunt Gigantes ex Italia 41.e
oleaster in sacris quid 386.c		Optio 100.a	Osiris eodem, quo Ceres, insignitus gesta- mine 406.b
oleastro coronabatur Olympionice 387.a		opulentia 58.d	Osiris Gigantes bello persecutus 230.e
olfactus 44.a		opulentia felicitatis pars 385.e	Osiris idem qui Dionysius 234.b 376.c
oleũ in perturbatos maris fluctus infusum, tranquillos facit 386.c		Opulentus 98.f	Osiris Iupiter, pater, iustus, dux 162.b
oleum legatũ à nonnullis ad gymnica cer- tamina 387.c		Opus & labor 27.a	Osiris vox quid Aegyptijs 230.f 234.a
oleum cur concitandæ insanie pharmacũ uocari Anarcharis 386.f 387.a		¶ Oracula consulta vt medicina multifariã peteretur 159.e	Osiridis imago que 234.a 416.d
extra corpus quàm intra absumi malue- rit Epaminondas ibid.		Orata & Alilat Arabum Dij 254.c	Osiridis peregrinatio 230.e
oleum terra erupisse trans Tyberini Augu- sti temporibus 386.a		oratio, uel eloquentia 429.a	Osiridis tenie 286.d
olei fons repente exortus ad Oxum flumen in Alexandri exercitu 387.c		oratio ardens 243.a	ossa leonis dura 8.d
olei significatũ 186.f significatio in sacris 385.f		oratio ornata 440.c	ostifraga aquila que dicatur 139.d
uas plenum in Panathenais vi- ctoribus dari solitum 387.c.d		orationis profectus 300.b	ostentũ quodnam acciderit Flaminio Con- suli 37.f
oliua quàm longè ab alieno solo plantada 265.e		orationis firmitas 429.b	ostentaria 112.e & seq.
oliuæ surculum columba in arcam Noe im- portauit 385.b.c		M. Oratius consul 359.f	ostracina & scortæ pecunie 26.f
de Oliua plantada legedæue, Rutilij Tauri preceptum 388.b		oratores uani notati 217.f	ostrea 202.a
Oliuierius Carassa rosarum odorem ferre non potuit 61.f		oratoriã ars mercenaria inanis est 410.d	cui deo dicata ibid.
olla in diuinis literis quid 407.b		oratoriæ partes tres 16.b	¶ Othocarus Bohemiæ rex oblatũ impe- rium respuit 131.e
		orbis dominium 111.d	otij studiosus 183.c
		orbis terrarum 49.b 288.f	otis auis 180.b
		orbẽ in quod partes diuiserint Astrologi. 49.c	otidum caro suauissima ibid.
		orbitas 236.e.f	Otus auis modulamine afficitur 52.b
		ordinis obseruator 129.c	¶ Oua zephyrea, hypencima, uel subuen- tanea que 132.b
		ordines equestres Tarentini 34.d	ouatio 374.a
		Orestæ furie 260.b	Ouiculæ cognomentum cur tributum Fa- bio 74.c
		Orgyia 265.c	Ouidij locus 25.c 44.c 121.c 122.b
		Oriens 17.f	177.d 137.a 220.d 228.b 235.d 238.d
		Origanum 422.e	272.d 286.a 322.e 334.c 342.f
		origanũ carpit testudo cum viperam ederit 59.c	
		origanũ cur frumentum aceruis circumspar- gendum ibid.b	
		origanum imponunt plagæ Ciconiæ cum	

Index

384.a 430.d 435.d 440.c
 Ouidij Halicuticon opus 214.b
 ouiles mores 74.d.e
 ouilli pecoris hostia cur vocata maxima 75.d
 ouis 74.d. & seq.
 ouis leonem pariens, quid portendat 5.a
 ouis vnus, multa dicta 76.f
 ouis lupiq; antipathia 77.c
 ouem offerre Deo, quid 74.e
 ouem quando sacrificabant Romani 30.c
 oues ambiguae quae 76.e
 oues antiquitas in honore habitae 76.a
 ouium pastor quis in sacris 75.b
 ouum pro carne vitatum 411.f
 Oxymala Persica 441.a (222.f)
 Oxyrynchitae piscem pro deo colucrunt
 P
Pacificator 253.d 430.a
 Pacificatio 260.b
 Pacuuij locus 102.f
 pacilliae pisces 218.d
 pati oculi 235.c
 pagurus piscis 201.d
 Palemon Grammaticus M. Varronem li-
 terarum porcum appellauit 63.a ar-
 rogantissimus fuit ibid.
 Palemon puer delphino vectus 194.c
 eidem nauitae vota faciunt ibid.
 Palemon, qui & Melicerta 382.c
 Palestini arcam Domini praedam abduxerunt 255.d
 Palestini dolosi 97.e
 Palamedes cur pullum equinum Soli sacri-
 ficandum putarit 38.c
 Palamedis responsum ad Vlyssem 129.c
 Palamnei demones 292.f
 palato angustus sedes insit 240.c.d
 paleae in sacris literis quid 405.b
 Palaeologi Atheniensium qui 17.b
 Paliurus quid in sacris 400.d
 Palladium 311.c
 Pallantis filia nupsit Dardano 311.c
 Pallas armata 310.c
 Pallas 29.d
 Pallas, Palladisq; statua 303.f
 Pallas cur dicatur de caelo descēdisse 225.e
 cur Medusae caput praetendat 122.b
 cur vocata Tritonia 292.c
 Pallas & Iuno ex vulture 134.e
 Pallas ex Iouis capite cur dicatur nata 135.d
 Pandorā comens & ornans indu-
 cta ab Hesiodo 307.e per septenariū
 numerū 271.b trib. infaustissimis bestijs
 delectata opinione Demosthenis 140.f
 Vulcano matrimonio collocata quid 134.f 135.a
 Palladis Neptuniq; certamen 354.d
 Pallidi vnde nomen 33.c cur dedicatus
 draco 112.b dedicatus tertius cuiusq;
 mensis dies ab Aegyptijs 292.c tem-
 plum erectum ab Epopo 386.a.b

Palladem & Vulcanum masculofeminas
 iudicarunt Aegyptij 134.f 135.c
 Palladē Nicander Dictynnā vocat 373.f
 pallium & palliatæ comœdiæ 295.a
 palma 369.a & seq. 441.b
 palma aenea Athenis in Delphici Apolli-
 nis templo dedicata 370.c cur victo-
 riæ signum 369.f 370.a cruci domi-
 nice assimilata 371.c in quo à cunctis
 arborū generibus differat 371.b Tral-
 libus Casarianæ victoriæ indicium fuit
 contra Pompeium 370.a
 palmæ materies incorrupta 369.e osti-
 cula contra fascinationes 369.b
 palmæ species piorum vitam cur si-
 gnificet 371.a
 palmam inter iuncturas lapidum enatā an-
 te domum suam Augustus transtulit in
 compluuium deorum Penatiū 370.a
 palmæ maritali copula cōiunguntur 370.c
 palmarum alia mas, alia femina ibid.
 earundem mutuus amor ibid.d
 Palmarum dies 441.e
 Palmis Iudea abundans ibid.c
 palmata tunica 208.d
 palnus 263.e 264.c
 palmi dimensio cur varia 263.e
 paludamentum 297.e
 palumbes ægrotæ lauri folio sibi meden-
 tur 159.e
 palumbis etymon 158.e
 de palumbibus distichon 158.e
 palumbus Diadumeno auspiciū dedit ad
 imperiū 159.b Alexandro Scuero. ibid.
 palustres elephantii quales 19.d
 palustris cur fingatur Hydra 122.e
 Pan 330.c 425.f cur fistulam septem ca-
 lamis compactā, & pectus varijs insi-
 gne stellis habeat ibid.
 Pan cuius filius fuerit 72.b
 Panici furores 52.b
 Panathenica orationem in senectute scri-
 psit Isocrates 164.e
 Pandectarum locus restitutus 265.c.e
 302.b 334.b
 Pandionis filia quae 163.b
 Pandora 303.f 433.f
 panis doctrinæ symbolum 408.c
 Panis gestamē ex hinulca pelle 103.d
 Panis simulacrū quale 329.b
 Panos in Nymphas procacitas 72.a simu-
 lacrum in hortis ibid.
 Panos Lycei veneratio 44.d
 Panfelinī populi suilla vescuntur carne 65.c
 Pantheon M. Agrippæ 364.e
 Panthera 83.e & seq.
 panthera femina mare ferocior 86.a
 pantheræ etymon 83.f
 pantheræ odore delectantur multa anima-
 lia 83.f 84.a
 pantheræ pellis cuius rei signum 72.b
 pantheræ mectunt hyænam 83.e

papauer 440.b
 papauer cur cereale dictum 418.e
 papaueris hieroglyphicum 418.d
 papauerum capita à Tarquinio Superbo
 decussa 419.b
 papilio imbecillitatis symbolum 191.e
 Papinij locus 26.a 260.c
 Papyrius cur bulla decoratus 301.b
 Papyrij victoria 374.d
 Papyrius Cursor 32.e 325.b
 Papyrus frequentissimā opem in re ciba-
 ria praestat 411.d
 papyraceis calcis vtebatur sacerdotes Ae-
 gyptij 412.f
 par copula 358.f parasanga 266.c
 parasitandi ars 183.d
 parasitus piscis 201.f
 Parcae 330.f 331.a
 Parcae & Horae cur Iouis simulacri capiti
 superpositae 229.d
 Parcae tres quando depingendae 356.b
 Parcis & fato Iupiter ipse subiectus 229.d
 pardo quid responderit vulpes 97.e
 parentes venerari conuenit, & à quibus si-
 lijs 124.b.c
 parientium leuati labores 259.a
 pariundi facilitas 212.f
 Parnacides 298.a
 parricidae supplicium 107.a 215.e
 parto fruens 214.f
 parturientium difficultas & facilitas per
 manus 252.a.b
 partus 360.f
 partum custodit aquilinus lapis 142.d
 paruo contentus 411.d
 pascha Domini cum amaritudine comedi-
 tur 187.c
 pascha quo tempore celebrabatur 35.a
 Pascales Byzantinus quomodo irriserit vs-
 que nutatē insolentiaq; Lysimachi 324.e
 Pasiphæ 433.d
 passer 150.c & seq.
 passeris significatio in diuinis 150.f
 passerum esitatio rem veneram adiuuat
 150.e
 passeres cur Veneris currum trahūt 150.e
 passus 265.c
 pastinaca piscis 214.f
 pastinacæ piscis ictus quo medendus ibid.
 pastophori 320.a
 pastores ouium apud Aegyptios penē pro-
 fani, & cur 74.f 75.a
 pater, mater, liberi 327.f
 paterfamilias parcus 90.c
 paterna difficultas 140.a
 paterna diligētia in filijs educandis 216.e
 patientia 359.b
 patria 248.b
 patriæ liberatores 293.f
 pro Patria occisi 366.d
 D. Patricij puteus in Hybernia 292.f
 patrimonium per hirundinis nidum 162.e
 patro-

Hieroglyphicorum.

patrocinium frustra imploratum	148.c	cas	58.e	Persij locus	126.c 129.f 203.e 244.f 276.e
Patulius Ianus	360.f	pera	299.c		286.e 301.f
pauitatio	313.b	perditio	341.d 345.f	persuasibilitas	407.d persuasio 337.d
paulatim quid effectum	356.c	perditio per maris symbolum	284.b	Pertba canis & ciuitas Alexandri	45.b
Paullus gemino ll.	346.f	perditio rcrum	172.a.b	pertinacia	35.c 190.f
Paulus Iouius	211.e	perdix	175.c	Pertinax sacrificans, cor in extis bouis non inuenit eo die quo occisus	242.c
& laus in historia conscribenda	212.a	perdix dolosus & astutus	176.c	perturbator	190.d
Paulus Iustianus	137.a	perdicis impotens salacitas	175.e	pes in mensuris quis	264.e
D. Paulus quosnam à fratrum commercio submouet	202.c	perdicis significatio Theologis quæ	176.a	pes supra pedem positus, quid	258.b
Paulus vas preciosum	408.c	perdicis venatoris improbitas	175.e	pes leuus antè porrectus quid	258.a
D. Pauli Epistolarum locus	249.c	perdicem virili genere appellandum putauit Marcellus	175.d	pedes ac horum hieroglyphica & significata	256.d.e.f 257.a
Pausaniæ virtus in Platæo prælio	366.f	perdices quæ nobiles, quæ rusticæ	176.d	pedes in Deo quid	256.f
pauo Iunoni dedicatus	170.e	perdicum plumulis in stratis vsus Heliogabalus	175.e	pedes anguinei Gigantum quid	257.f
pauone laudata superior, prouerb.	171.c	perdicū dolus in fallendo venatore	176.c	pedes per locustas indicati	203.a
pauones in Samo prius repertæ	170.f	peregrinantes in Aegypto barbam & comam nutriebant	230.e	pedes recti & retorti	257.f
pax	295.b 385.b 405.b	peregrinatio	163.e	Pescenij Nigri contentia	23.a
pax, bellum	365.a	peregrinus	61.f 134.a	Pescenij Nigri responsum militibus	411.b
pax per caduceum indicata	115.f	perennitas	319.b	pestilentia	82.c 110.b
pacis commoda	388.a 404.e	perfectio	262.f 287.c	pestilentia in mulieres grauidas sciens Romæ quando	25.b
pacis, minarumq; hieroglyphicum	115.c	perfectum nihil in opere humano	210.c	petalum	305.d
¶ Peccatorum expiatio	440.e	Periander pueros nobiles castrados iussit, decretiq; mox reuocauit	212.e.f	petra quid in sacris	362.a
pesten	307.d	te sibi principatum stabilierit	419.b	Petronij Arbitri locus	169.d
pectus	242.a 317.c	Pericles cur pileo vsus, & cur οχρονικα-λῶ dictus	294.e 317.b	Petrus Alexander	193.f
pecunia	26.e	ciere fulguræ & tonitrua dictus	325.c	Petrus Aliger	363.e
ex corio bubulo olim	26.c	quid faciebat magistratum initurus	42.a	Petrus Melinus	27.f 61.f 184.c.f 130.e 297.d
vnde dicta	76.f	Periclis statuæ cur caside tectæ	317.b	Petrus Victorius	31.b
pecuniæ per noctuam significatæ	147.c.d	Perichymenus	32.f	Petro Piscatore quibus in rebus opus sol.	202.b
pecuniosos & cū crumenis cur sinxerint Deos Phœnices	308.c.d	periculi vitandi solertia	214.d	petulantia	87.f
pedibus addere alas	429.d	contra Pericula munitus	62.c	petulantia domita	73.d
pedicæ	358.f	periculorum fuga	195.a	petulantia perniciofa	150.e
pediculi scarabei	61.e	periculis in euitandis astutia	176.b.c	petulantia finis	109.f
Pegasus, & vnde natus	32.e	periculosus	315.a	petulantia frenum	23.d
peilum	312.a	pernicies	63.d 113.b 207.d	petulantia supplicium	98.d
Pelasgi nomen cur inuidiosum	195.e	pernicies sumnota	189.a	petulantes iuniores	45.e
Pelasgi decumatos homines Diti atq; Saturno sacrificarunt	340.c	pernicitas equi mira	31.f	¶ Phœaces à piscib. olim abstinebāt	221.b
Pelecanus	145.b & seq.	perpendicularum	368.a	phalangia parricidio infames	107.a
Christi symbolum	146.a.b	perpetuitas	361.d 380.f	Phalantus vbi naufragium fecerit à delphino seruatus	194.f
quomodo cū pullis capiatur	145.c	perpetuitatem cur Aegyptij per Solem & Lunam indicarunt	328.e	Phalaris scomma in fratres de mutua peruersitate inter se contententes	219.f
Pelethronius	117.f	Persephone	432.e	Phalaris strategema	57.e
pellis	249.f 250.a	Perse 310.b equum Soli sacrificat	38.d	Phalaridis Taurus in mare proiectus ab Agrigentinis	25.c
pellem animantis gestare, mos fuit heroicus	15.b	homines aquilino naso commendabant	138.f	phaleræ	305.d
Pelopides cur laudetur	218.f	per Lunam significati	329.e	Phallophori	377.e
Peloponnesij	200.e	Perse milites cur vocati galli	173.e	Phanes	103.d
Pelops vnde meruerit Hippodamiam nuptijs potiri	373.f	quo pacto ducebant bouem ad sacrificium	26.a	Pharo vsus consilio Iosippi quomodo fiamem ab Aegypto depulit	25.f
Pelopis auriga	322.b	sacrarunt aquilam ante Romanos	137.c	Pharaonis cor indurare quid	184.b
Pelusium nigras habet ibes	127.c	Solem Deū vnicū putarūt	326.e	pharetra	309.a.b
pelta	312.c	Perfarum mundities	101.f	Pharselitæ offerebant fassamenta Cylabæ heroi	218.a
pelta forma	ibid.d	de Persis victoria	366.f	phiala	343.c.d
Pemonis Bellunenensis laus	23.a	perseuerantissimi mores	120.b	Phidias cur testudinem Veneris simulacro subiecerit	200.a
Penates Dij	311.c.d	Perseus 32.f Pinnipes cur	ibid.	Phidias Victoris signum in Marathonē cū phiala sculpsit	359.b
penna volatus hieroglyphicum	419.e	Persica militia	396.d		
pennæ aquilæ cur aliarum auium plumas corrumpant	140.d	Persicum pomum cordi mirificè conferre	367.c		
pennæ argento bracteate	415.f	Isidi cur sacra	ibid.		
pennigera oratio	427.d	vnde translātū	397.a		
pentalpha	351.c.d	cordis symbolū	367.c		
pentagonum	438.b	Persici pomi efficacia	396.e.f		
penula	298.f	Persica poma singula tricenis numis quoadq; æstimata	397.e		
Pephnos insula candicantes habet formi-					

Index

- Phidias viso leonis vngue totam feri magnitudinem representavit 263.b
- Phigalensium Ceres qualis 38.b
- philautia 50.d.e
- Philemon lucubrationes suas solitus erat carere diuendere 255.f
- Philemonis auaritia 352.e
- Philippus quidam Hori & sacerdotum Aegyptiorum lemmata in Graeca lingua vertit 161.e 125.b 128.e
- Philippi Imp. numus 18.a
- Philippi somnium post Olympiae nuptias quale 3.c
- Philocrati quanam obiecerit Demosthenes 221.c.d
- Philomela in hircinam mutata 163.b
- Philonis laus 107.c
- Philonis pharmacum, *βίον χείρι* 159.f
- philosophia communicata 41.c
- philosophia, politioresque literae à Christiano homine minime contemnenda 117.e
- philosophiae triplex partitio indicata in Abraham, Isaac, & Iacob 280.c
- philosophi viri munus 41.c
- philosophi ceno inuoluti qui 217.f
- Philostriati locus emaculatus 19.c
- Philotis ancillae memorabile facinus sol. 383.f 384.a
- Philoxenus gruis gulam optabat 240.d
- Phison Hebraeis quid 153.e
- Phiasij cur abeneam capram inauratam colebant 71.e
- phocæ corium fulmine non igitur 208.f
- phoca 209.f. somniculosa 1bid.
- Phocion orationum Demosthenis securis 316.a
- Phocylidae carmen restitutum 219.e
- Phœbe masculino genere 329.a
- Phœbus Grypheneus 167.f
- Phœbi inuentum medicina 323.b.c
- phœnix avis 143.f & seq.
- phœnix Orientales habitat solitudines 144.b vnicus est 1bid.
- Phœnicis avis descriptio 144.f
- Phœnicis mors & origo 144.b
- Phœnices ad cuculi cantum messem faciebant 182.a
- phœnices inter homines qui dicuntur 145.d
- Phœnices plantas diuinis honoribus coluerunt 304.c
- Phœnices cur Deos cum oculis & crumenis finxerint 308.c.d
- phœnices duos aliquando visos quare ratione dictum 144.c
- à Phœnicibus honor habitus boui 27.b
- pholis piscis 215.c
- Phormis Menalij equi quales 36.e
- Phosphorus 15.a 332.d
- Phratoris lepidum responsum 406.e
- Phryges imbelles notantur 173.d
- Phthia in columbam mutata 158.d
- phthiriasis 76.f
- Physiognomica indicia in facie humana 47.b
- Phytalus Cereris hospes 393.b
- ¶ Pica buccinatorum cantum imitata 166.f
- pica cur Baccho dedicetur 166.e.f
- pica & huius docilitas 166.e
- picture in Palladis templo consideratio 219.c.d
- Pierius libellum de Fulminibus scripsit pro sacerdotum barbis declamationem conscripsit 325.c 231.c
- Pierius quonam astu circumuentus à Rolandino Viridunensi 170.b sacrarum literarum studiosissimus 130.c.d
- Pierij nomen ex Petro Sabellicus auctori primus imposuit 130.c
- Pierij Graecum epigramma, alteri Graeco respondens 388.e epigramma de Petri Melini nomine 185.a epigramma de virtute per labores acquirenda 369.c epigramma in Framarianum 121.c epigramma in Simia improbitatem 50.c Nenia in Alexandrum & Hippolytum Mediceos 333.a opusculum de satione Croci 378.d praeceptores qui 338.c.e protestatio de hoc colligendo hieroglyphico argumento 201.a studium in hisce Commentarijs quod 23.b
- Pierio Commentarius de Scarabeo quomodo surreptus 61.f
- Pierius pater Musarum septem 350.f
- pietas 29.f 58.b. 124.b. 341.c 363.d
- pietas & amor in filios 145.e
- pietas impietati praeferenda 208.b
- pietas in elephante 19.e
- pietatis nostrae stabilitas 361.f. 362.a
- pileus 293.c
- pileus libertatis signum 252.b
- pilei forma 294.e
- ad Pileum vocati serui, quid 293.f
- pilea quibus ex rebus consui solita apud Romanos 294.f
- pili veterum cogitationum indices 229.f
- Pimpinellus 193.f
- Pimpleis Nympha 350.f
- Pindarus cur multum aquilae tribuerit 139.a
- Pindari dictum in stolidè iudicantes 50.d
- Pindari laus 283.f
- Pindari locus 54.e 184.a 197.d 281.c.f 284.c
- pinguedo 387.d pinna 201.e
- pinnae in moenibus 178.d
- pinus excisa semel nunquam repullulat 381.a
- pinus Isthmiaci certaminis praemium 381.c
- mortis indicium 381.a naturae imago 381.c
- pinum pro abolitione, supremoque excidio 381.b
- piorum coetus 328.d 390.f
- piscatorij ludi, vbi & quo tempore celebrati 222.b
- piscis ganeae symbolum 221.c natura vorax est 222.c nequam nisi recens 217.d
- pisce non vescuntur Iudaei nisi pinnato & squamoso 217.e
- pisce taciturnior, proverb. 218.d
- piscis ad ieiuniorum consolationem indulgenti 222.a
- piscis vocales qui & vbi 218.d
- piscis argenteos in templa Facilitidis detulerunt Syrii 221.e
- piscis mansuetos fert Chalos amnis 1bid.
- piscibus cur abstinentum dixerit Pythagoras 222.c cur abstinerunt Assyrii 222.e opipare instructa lautiora Romanorum conuiuia 221.b vesci solis sacerdotibus licuit apud Aegyptios 221.e
- Piscibus orientibus gentium dicacissimi sunt 218.c
- pisciorum maris & foeminae amor 370.f
- Pittacus quomodo Phrynonem vicerit 337.c
- Pithecaea insula 50.b
- ¶ Plage flagris inflictae Asiaticae vocatae 87.d
- planetarum factorum ministri 352.c
- plani pisces sacri Plinio 213.c.d.e
- plantae ratione loci magis minusue pollent 36.f
- plantarum gignendi promiscua virtus 432.e
- plantatio fructiferarum arborum quid significet in diuinis literis 395.f
- platani folium arcei noctuas 125.d
- platani folio Ciconiae arcei noctuas à nido suo 59.d
- platani folia arcei vespertiliones 179.f
- platea avis & platealea 145.b
- Plato cur equo conscenso statim desilierit 37.d
- Plato senex scribendo moritur 164.f
- Platonis locus 428.a 437.f 439.a
- Platonis Axiochi locus castigatus 252.f 107.c 109.d 153.c.d
- Platonis epitaphium 141.c equus 35.d
- ideas cur *ἰδέσθαι* vocarit Aristoteles 192.c institutum in eligendo Aca demia loco improbatum 177.f regna duo quae 322.c & 323.d
- Platoni puero apes in labellis confederunt 186.a
- plausus 252.a 313.d
- Plauti locus 69.b 80.a 84.c 98.c 107.e 162.d 180.e 343.e 423.f
- plebecula 295.d
- plenilunium 432.c
- Phlegya filiam compressit Apollo 40.c
- plenilunij vis in conchilijs quae 201.d
- plethrum 266.a
- Plinij locus 55.e 93.f 84.a 115.e 168.b 183.e 190.e 195.a 212.f 265. d 365.f 430.f
- plotes 214.a
- plumbum 360.b plumbei homines, plumbumque

Hieroglyphicorum.

beumq; ingenium	Ibid.	Polyphranes ab Alexandro Phereo inter-	porcum immolabant insania laborante ^s
plurimi, per quinquagenarium numerum		emptus 311.c	69.a
274.f		polypus multa deuorat 196.e	porcum tangere non licebat Flamini Dia-
Plutarchus antiquitatis indagator curio-		polypus atramentum in aquas effundit.	li 65.c
ssissimus 95.c autor fide dignus 42.f		203.e auersatur dulcia 198.e colore	porci à Megarensibus in Antipatri ele-
Romanarum historiarum hostis 138.a		mutat 197.c cur parum uiuat	phantos immissi 64.a
Plutarchi locus cōsiderandus 125.b 155.f		199.b cur poëtices symbolum 198.d	porci quonam astu Patuij abducti 100.b
176.d 317.b		cur Veneri adsculpebatur 199.a fa-	porcos in puguā instruebāt Spartani 65.f
Pluti oculos cur angues duo dicantur Lam-		mis impatiens 198.d	porositates exhalabiles insunt rebus om-
berē 112.b		polypus ingenti magnitudine Puteolis re-	nibus 197.e
Pluto 68.b 426.e		peritus 199.b parricidio notatus 107.a	porta cornea 431.c eburnea Ibid.
Pluto Adamas cur 306.b.c		salacissimus 199.a	portae inferorum adamantine 306.b
Pluto Græcis qui Aegyptijs Serapis 226.b		polyphi caput horrenda somnia parit.	portenta & auspicia felicia per aquilam
Pluto puer pacem in vlnis gestat 385.e		198.c caro qualis 197.f	137.c.f
Plutonis caput galea tectum 316.f		polyphi & congru certamen 197.a	portentosi partus qui habendi 138.a
Plutonis cor ab Hercula sagitta vulnera-		polyphi similem dialecticam dixit Carne-	porticus Persica Lacedæmone 366.f
tum quid 390.c		des 196.f	Portunus 194.c 360.f
Plutonium cur Solem interpretentur non-		polypo super in diuersa abeunt Plinius &	positum 368.a possessio 336.c.f
nulli 316.f		Plutarchus 196.f 197.a	posteriora in diuinis quid significent.
pluuia per arancum 193.c		polyphi cur formidolosi 197.c	160.e
pluuie indicium per corui frequentiores		Polis vocatus Sol 144.f	potentia perniciofa 140.e
crocitatus 169.f		Gen. Pompeius mollitiei signo notatus.	potentia quo pacto euadit amabilis 162.a
pluuie vocabulo quæ signentur 281.c.e		259.f	potentia comes metus 18.a
¶ Pocula 410.b		Pompeij Magni currū quando subierint	potentia excelsioris hieroglyphicū 373.e
podagrosus 28.d		elephanti 17.f	in Potentioris ditionem redactus 199.f
poderes 295.f		Pompeio cur obiectum, quod regie maie-	potestas Dei triplex 436.d
poëmatis genus circulus 287.d		statis affectaret insignia 302.e	potestas inferior 426.e
pœnitentia 244.b		pompilus 213.c	¶ Præcipitantia 52.b
pœnitere 309.d		Pomponia Scipionis Africani matri dra-	præco deorum Mercurius 239.c
poësis 198.d cur polypo similis 199.d		co circumfusus 112.f	præconi tradebatur lingua in sacris disse-
poëta 377.c		Pomponij Latī laus 165.b	cta 239.c
poëta cygni symbolo 164.e		pomum pro boue Herculi oblatum 395.e	præcox profectus 175.f
poëta encomium 211.b nomine Deus co-		pomum Veneri dedicatum 396.c	D. Præcursoris caput 419.c victus
litur 211.c symbolum per ranam Ibid.b		pomorum hieroglyphicum 400.c	quis 202.e
poëta glorie studio trahuntur 165.b		poma in armum legere quid 308.e	præfectus militum 113.b
mali qui 217.f qui laudandi, quiue		ponderum & mensurarū ratio cur incer-	prægnantia 327.f
improbandi 211.c		ta 263.b.c 266.d	prægnantie dissimulatrix 90.a
poëtarū coronæ quibus cōtextæ 377.c.d		ponere pedem 256.f	præmaturum incrementum 383.c
poëtis cur hederaceæ coronæ attributæ.		Pontanus omnium ingenia fouit 165.a	præfagitura 133.d præfagium 99.b
378.a		Pontanus senex scripsit Vraniam & Me-	Præsentialis magister militum quis 34.d
poëtis sola gloria & victuri nominis cupi-		teora 164.e	præstantia 235.e
ditas insita 372.d		Pontani laus 341.b Pontifex 315.d	præstare & excellere, exundationis voca-
poëtis immeritò taxat Origenes 211.b		pontificis Hebræorum gestamen pectoris	bula 145.a
poëtis lacte simul & melle pasci, quomo-		quod, qualcūe 306.d.e	prætecta, Romanorum insigne 298.b.c.d
do intelligendum 377.d		Pontus cur polypos non habeat 198.f	prætectate fabulæ 298.d
poëtica vis Ibid.		popa 27.d	Prasiniā & Prasina fictio 322.b
poëtice amœnitas 186.b		populus arbor ab antiquis venerata 381.e	prauitas edomita 52.d innocua 119.c
Polemon quo pacto solœcisimū inepti acto-		populus temporis symbolum 381.e Her-	prauitatem aliorum, bonorū operum ope
ris manu factum reprehenderit 256.c		culi dicata Ibid.	peruincendam 399.a
pollex sublatus quid 260.c versus quid		populus Iudaicus asino asinilatus 88.b	preces 256.c
Ibid. d		populus lege coercitus 424.c	Priamus ad statuam Iouis in subdiali ar-
pollicis etymon 260.e		populus regi suo obsequens 185.c	confugit 235.f
pollices cur spontè sibi nonnulli amputa-		populositatis symbolum 397.f	Priapus 248.a
rint 260.e		porca fulcus 68.f 69.a	Priapi simulacra in hortis quid 247.b
pollices inter se vincendi mos in societate		porca triginta capitū fatum pariens La-	Prinogenita sacrificari præceptum, homi-
constituenda 260.a		uinij 67.d	ne & asino exceptis 91.d
pollula 415.c		porcare 68.f 69.a	princeps 42.a imbecillus 86.e sibi
pollutus morte locus 379.f		porcus 63.a.b.c. & seq. animal profa-	tantum studens 140.f
polluti in tabernaculum non admitteban-		num 93.c Cereri mactabatur 69.c	principis æqualitas ad populorū animos
tur apud Mosem 279.c		porcus sceminino genere Ibid.c	conciliandos mirè efficax 162.a
Polygnoti opus 90.b		porci cultus 68.d.e	principes ex quibus sacra faciebāt pro ex-
Polymnia 351.a		porci grumitu audito fugit elephas 18.d	

Index

- piandis delictis* 18.d
principiū sceptri cuiusdā descriptio 208.b
principatus 376.b
ad Principatum ineptus quis 34.f
principatum cura circa quæ 331.c
principium ad quem referendum 286.d
principium anni cur aries 78.e.f
principium & finis 352.b
principiū egregium citò destitutum 88.e
principiū per ventris symbolum 249.b
principij symbolum per caput 225.a
principia occulta 316.f
principijs obsistendum 97.f 98.a
probi viri quietus animus 182.d
*probi viri à potentiorib. ignominiose acci-
piuntur* 75.a
*Probi liber De notis antiquis parum casti-
gatus, & cur* 271.f
procellæ 284.c
procidere 258.f
*Procli sententia de gallis & angelis sola-
ribus* 9.c
proclivis ad vitia 258.f
Procnæ in lusciniam mutata 163.b
procrastinationis damna 62.e
*procreationis partes quatenus à viro &
fœmina* 216.c
*procuratoribus pro spongijs utebatur Ve-
spasianus* 216.d 217.a
procus vetulipeta 78.a
prodigus 171.c
*prodigij quod ad Polydori tumulum Ae-
neæ se obtulit, interpretatio* 374.b
profanus 37.b 65.c
profanus per anguillam 209.f
profectionis olim ceremoniæ 392.d
profectus cum atate 85.e
profugium 364.b
profugus 32.e
progenies antiqua 412.c
progrediens longo post tempore 210.f
progressio 392.d
progressus vitæ 266.e
proles mascula, & proles fœminea 24.a
proles numerosa 236.e
Prometheus 428.a
*Prometheus quibus legibus à vinculis libe-
ratus* 262.b
Promethei cor à vulture arrosum quid.
134.d cor arrosum ab aquila 141.f
promptuarium cœlestis rerum omnium.
247.f
promuscis elephantis 17.a
pronubus digitus & anulus 262.a
properantia 81.c
prophanum 217.d
propheta 39.c
propheta cani assimilatus 39.c
propheta Hebræis cur dicatur Videns.
277.f
Prophete 250.e 282.d.e apud nomine
appellati 187.f Videntes appellantur.
- 299.e *quinam olim vocati* 39.d
prophete & doctores 173.c
prophetarum oracula 187.f
*propitiatorium qua longitudine fieri de-
mandatum* 269.f
Propertij locus 150.b 155.b 157.b
287.a 295.b 342.d.e
Proselenes cur vocati Arcades 329.e.f
Proserpina 69.f 328.f 432.e
*Proserpina & Serapis magnorum dæmo-
num principes* 226.b
Proserpinæ canes mactabantur 44.d
Prosper Publicola Sancrutius 46.c
Prosper Sanctacrutius 79.b
prosperitas 82.d 22.e 330.e
prosperitas firma 361.f *rerum per a-
quilam* 137.d *vitæ* 149.d
*Proteus cur in varios se mutare vultus fin-
gatur* 303.f 304.a
Protogenis pictoris continentia 414.a
proventus 247.b 255.b 405.a
providentia 57.e 86.c 161.d 365.a.b
providentia diuina 226.f
provinciæ princeps 111.e
provinciarum subiugatio 17.d
Prudentia 118.a 121.f 122.a 123.f *cur
per morum arborem* 383.e *per Gan-
gem fluvium* 153.e *per Iani bicipi-
tium* 227.f
prudens captiuitatis declinator 214.b
Prudentij locus 430.f
pruina in sacris quid 282.f
Prunulus Pierij præceptor 338.c
Prusiæ stratagemata in prælio nauali 113.d
¶ Palmi circulares qui 287.e
Psammeticus 74.a
*Psaphon Libycus qua ratione diuinos ho-
nores affecutus sit* 166.d
psittacus 166.c & seq.
*psittacus cur humanā vocem propius rese-
rat* 166.d
¶ Pterophori qui Plutarcho 155.f
*Ptoëmphanes canem viuum pro rege ele-
gerunt* 42.b
*Ptolemæus Alexandro cur magnam pecu-
niam miserit* 5.b
*Ptolemæi Lagi beneficio Biblia conuersa
in linguā Græcam à LXX. viris* 132.e
Ptolemæi Lagi superstitio 226.a.b
*Ptolemæus quidam cur *νεγανδς* vocatus.*
325.b
*Ptolemæo Aegypti regi quæ dona missa à
Romanis* 321.a
*¶ Publica Corn. Annia se viuā vltro in ar-
cam cum viro damnauit* 156.e
pudenda 245.e
pudicitia 295.f 402.e
pudicitia quare velata facie pingebatur.
161.d *columbis prima & peculiaris.*
157.a *in quibus consistat* 296.b *tur-
turis symbolum iudicata* 161.c
pudor 298.d 360.e
- pudoris cura apud Aegyptios maxima.*
200.b
*pudoris simulacrum cur & ubi ab Icario
erectum* 295.f 296.a
puella ab Atheniensibus vrsæ appellatæ.
86.b
*puellæ inuptæ domi clausæ custodieban-
tur* 86.b
*puellarum quàm matronarum ornatus o-
lim sumptuosior* 367.d
*puellas Darij captiuas magna integritate
seruauit Alexander* 247.d
puellaris etas 86.b
puellares ineptiæ 395.b
*pueri recēs nati cor, duas ponderat drach-
mas* 127.e
puerorum senumq; vita qualis 407.c.d
pueritia 272.a
puerperium 299.b
pugilum iuramentum quale 69.c
pugiones 317.c
pugna anceps 316.e
pugnæ initium 313.e
pugnacitas 31.e 173.c 189.e
pulchra incepta turpiter cedentia 203.b
pulchritudo 402.d
pulchritudo sine fruge 380.c
pulicaris 422.f
pulicum defectus 181.e
pulicum significatio mystica 181.f
pullaria arca vel cauea in castris 317.c
318.a
pullus color lugubris 157.b
pullus gallinaceus exclusus in manu Linæ
172.e
pulli columbarū quibus conueniant 159.e
pulus in ollam iniectus ab elephanto cur
18.c
pulpa 441.b
punicis pennis terretur ceruus 53.b
punici mali symbolum 397.f
*punica mala tam magna quàm parua, gra-
norum numero non dissident* 398.b
*punicorum ferocitatem myrtus iuxta satie
plurimum iuuat* 398.f
purgamentum 373.a
purificatio 218.a
purificator 257.a
puritas 299.f 343.d
puritas animi per gallum 172.f
puritas maritalis 344.c
puritatem adamarunt Aegyptij 220.b
purpura 204.a *vorax* *ibid.*
purpuræ lingua acuta & valida 204.a
purpuræ quomodo capiantur 204.e
purpurea anima quomodo intelligendum
154.c
purpureum & purpurascere 204.e
purpureus color pudoris indicium 298.d
puteal 346.e
putei, & puteorum fossuræ 285.b
¶ Pygmæorum statura 264.c.d
pygon

Hieroglyphicorum.

<i>pygon</i>	264.f	<i>quercus fortitudinis ac diuturnitatis solum</i>	375.f	<i>recordationis hieroglyphicum</i>	238.c
<i>Pylos quomodo captus</i>	32.f 33.a	<i>quercus iuxta nucem iuglandem sata emoritur</i>	140.c	<i>rectus tenor</i>	368.a.b
<i>Pylo cur et illum intulerit Hercules</i>	32.f	<i>quercus oleæ inimica</i>	376.d	<i>reductus in potentioris ditionem</i>	199.f
<i>pyralis ac pyrausta</i>	120.b	<i>quercus principatum ostendit</i>	376.b	<i>redemptio</i>	274.b
<i>pyramis</i>	438.d	<i>quercus vnde dicta</i>	374.c	<i>reditus in viam</i>	175.f
<i>pyramidis basis</i>	291.b	<i>querna corona quare data</i>	375.a	<i>refibulare</i>	300.b.c
<i>pyramides in Aegypto à quo ædificatæ.</i>	291.c	<i>quercus et oleæ odium</i>	385.c	<i>reflandum non est in ventum</i>	62.b
<i>Pyrrhus Aquile cognomento gaudebat.</i>	138.f	<i>quies</i>	46.f	<i>refugium</i>	335.f
<i>Pyrrhi haste insidens noctua</i>	147.f	<i>quies à laboribus</i>	28.e	<i>regimen</i>	337.a
<i>Pyrrhi in tabernaculo hircundo nidum posuit</i>	163.e	<i>quietam columbam quid Græci</i>	159.c	<i>Reginaldi Poli Card. laus</i>	384.e.f 385.a
<i>Pyrrhi in vrsupanda gloria</i>	138.f	<i>quinarius et quaternarius numerus</i>	438.b	<i>regnum</i>	305.c
<i>Pyrrhi cuiusdam hæresis</i>	193.b	<i>quingenta</i>	270.e	<i>regni solitudo</i>	140.b
<i>Pyrrhicæ boues in Epiro</i>	22.f	<i>quinquagenarius numerus multitudinem denotat</i>	122.d	<i>pes</i>	186.a
<i>Pythagoras cur mare vocauerit Saturni lachrymas</i>	218.f	<i>quinquaginta</i>	274.c	<i>regressus</i>	258.b
<i>Pythagoras iubet adoratos sedere</i>	46.c	<i>quinque</i>	270.c	<i>remedium</i>	373.c
<i>Pyrrhenus fuit</i>	301.a	<i>Quintæ legionis signis adpingebantur elephantum, et cur</i>	17.f	<i>remedium in febrem nactus</i>	8.e
<i>Pythagoræ præceptum de anulo arcto nõ gestando</i>	262.c	<i>T. Quintij festiuum dictum</i>	200.f 201.b	<i>remedia contra scorpiones</i>	119.e
<i>de animalibus curuos vngues habentibus</i>	6.e	<i>Quintiliani locus emaculatus</i>	260.b	<i>remeligo</i>	212.c
<i>Pythagorici plurimum melle vsi</i>	186.f	<i>Quintiliani locus expenditur</i>	268.d	<i>remittere manus</i>	252.c
<i>Pythicum stadium</i>	266.a	430.a		<i>renisio</i>	274.e
<i>Pythones</i>	118.c	<i>Quintiliani sententia de orantis gestu.</i>	256.b	<i>remora</i>	212.d
<i>Pythones demones et serpentes consulendos prohibuit Deus</i>	Ibid.	<i>Gn. Quintilius</i>	359.c	<i>renes à Venere reguntur</i>	239.b
		<i>Quintilij de agricultura scripserunt</i>	175.c	<i>in Venetis sunt potestate</i>	244.f
		<i>Quinti Cæcilij Metelli dictum celebre</i>	30.b	<i>vnde dicti. ibidem</i>	
		<i>Quintus Fabius Eburnus iouis pullus.</i>	175.d	<i>repandirostrum animal delphinus</i>	194.d
		<i>Quirinalis</i>	319.c	<i>reptatus serpentum quid mysticè</i>	107.e
				<i>reptile</i>	103.c
				<i>repugnantia rerum</i>	92.a
				<i>repulsa ignominiosa</i>	169.b
				<i>de Repulsa pudor</i>	54.d
				<i>requies, ignauiaq;</i>	258.b
				<i>res gesta cominus</i>	191.a
				<i>rei domesticæ studiosus</i>	215.d
				<i>reipub. negotia alacri animo suscipienda</i>	185.c
				<i>rerum diuinarum cognitio vnde petenda</i>	438.a
				<i>rerum omnium gerendarum summa quibus reb. constat</i>	227.a
				<i>progressus per calceum</i>	300.c
				<i>prosperitas per aquilam indicata</i>	137.d
				<i>viciisitudo</i>	354.a
				<i>rerum mutatio</i>	433.c
				<i>rerum natura</i>	438.d
				<i>resina Citria</i>	441.a
				<i>resipiscens</i>	327.b
				<i>resipiscentia</i>	243.f 348.f
				<i>resipiscentia per hirundinem</i>	163.c.f
				<i>resipiscentiæ solum</i>	414.f
				<i>restitutor</i>	253.e
				<i>retia et retium hieroglyphica</i>	337.c
				<i>reuerentia in matres</i>	94.b.c
				<i>rex</i>	355.c
				<i>per apis solum</i>	285.d
				<i>per elephatum designatus</i>	17.b
				<i>optimus</i>	111.f
				<i>potes imbecillioris artificio petitus</i>	21.c
				<i>tutelarum</i>	111.f
				<i>vilium affectator</i>	18.c
				<i>regis inter apes munus</i>	185.d
				<i>regis pij et misericordis solum</i>	139.c
				<i>regi suo obsequens populus</i>	185.d
				<i>reges fulminare dicuntur</i>	209.a
				<i>pro Dijs habiti à multis nationibus</i>	324.d
				<i>regum aures innumeræ</i>	87.f
				<i>regibus etiam mortis imperandæ ius per</i>	

Q Literam veteres olim excluderunt 321.c

quadragesimum numerum in flagris et plagis excedere, ignominiosum apud Hebræos 274.a

quadragesima 273.c.f

quadrans Raticus 334.d

quadrantalia deorum simulacra apud Arcadas 290.c

quadrantaria scemina 291.a

quadratum 290.a

quadratus vir Ibid.d

quadricennium 285.f

quadrisons 229.c

quadrisons cur aliquando Ianus Ibid.c.d

quadrigarum agitatoribus absinthii propinatam 420.b

quadrigas Soli consecratas Rhodij quottannis in mare abiciunt 38.c

quadrigati numi 322.b

quadringenta 270.c

quadrupedis Mosaici vitia 35.c

qualitas vniuscuiusq; rei tribus plurimum propositionibus comprehenditur 256.b

quartanas sanat clupeæ lapis 215.e

Quartodecimani 143.e

quaternamillia 274.b

Quat Hebræis quid 145.b

quatuor 270.b

quatuor anni qualitates 229.c

quatuor Dij præfides homini nasceti, qui. 115.b

R *Abidi canis virus* 43.f

rabiosi canis vrina calcata nocet. Ibid.

rabies in cane à splene est 43.e

rabies in homine quando cognita 43.f

racemorum magnitudo incredibilis 390.f

radices hyssopi saxa penetrant 420.b

radius 304.f

radij solares 309.a

raia 215.b *eiusdem machinamentum.* Ibid.

rana 210.c *cum grillo* 211.b *Mecænatibus* 211.d *prædita est verecundia* 210.f *sanguinem nõ nisi in oculis habet* 210.e

rana dare aquam, prouerb. 211.e

rana vbinam obmutescant 211.d

ranas obstrepentes silere iussit Augustus infans Ibid.

rapacitas 129.f

Raphaël 322.c.f 323.a.b

rapina 152.c

raptor 80.b

Rapum, Solis hieroglyphicum 417.f

ratio 347.b.c

ratio et cupiditas 35.c

rationis modus breuis 292.d

rationis cum appetitu pugna 427.d

ratiocinatio 98.b

rationalis ornamentum Pont. quale 306.e

Receptus tutus 80.f

rectus tenor 368.a.b

reductus in potentioris ditionem 199.f

redemptio 274.b

reditus in viam 175.f

refibulare 300.b.c

reflandum non est in ventum 62.b

refugium 335.f

regimen 337.a

Reginaldi Poli Card. laus 384.e.f 385.a

regnum 305.c

regni solitudo 140.b *solum per apes* 186.a

regressus 258.b

remedium 373.c

remedium in febrem nactus 8.e

remedia contra scorpiones 119.e

remeligo 212.c

remittere manus 252.c

renisio 274.e

remora 212.d

renes à Venere reguntur 239.b *in Venetis sunt potestate* 244.f *vnde dicti. ibidem*

repandirostrum animal delphinus 194.d

reptatus serpentum quid mysticè 107.e

reptile 103.c

repugnantia rerum 92.a

repulsa ignominiosa 169.b

de Repulsa pudor 54.d

requies, ignauiaq; 258.b

res gesta cominus 191.a

rei domesticæ studiosus 215.d

reipub. negotia alacri animo suscipienda 185.c

rerum diuinarum cognitio vnde petenda 438.a

rerum omnium gerendarum summa quibus reb. constat 227.a *progressus per calceum* 300.c *prosperitas per aquilam indicata* 137.d *viciisitudo* 354.a

rerum mutatio 433.c

rerum natura 438.d

resina Citria 441.a

resipiscens 327.b

resipiscentia 243.f 348.f

resipiscentia per hirundinem 163.c.f

resipiscentiæ solum 414.f

restitutor 253.e

retia et retium hieroglyphica 337.c

reuerentia in matres 94.b.c

rex 355.c *per apis solum* 285.d *per elephatum designatus* 17.b *optimus* 111.f *potes imbecillioris artificio petitus* 21.c *tutelarum* 111.f *vilium affectator* 18.c

regis inter apes munus 185.d

regis pij et misericordis solum 139.c

regi suo obsequens populus 185.d

reges fulminare dicuntur 209.a *pro Dijs habiti à multis nationibus* 324.d

regum aures innumeræ 87.f

regibus etiam mortis imperandæ ius per

Index

- internuncium sacerdotibus Memphiticis erat 148.a
 regia claritas 303.d
 regia potestas 302.e
 regium augurium 12.f 13.a
 ¶ Rhadamanthus truculentos vrsis ingerere solitus 86.c
 rhannus in sacris quid 400.d
 Rheia dea cur ab Aſſyrijs colebatur 222.e
 cum Saturno rem clam habuit 130.f
 Rhiginorum moneta que 97.b
 Rhemij Palemonis arrogantia 63.a
 rhetor Corax 169.c
 rhinoceros 21.a eiusdem cum elephanto pugna Ibid.b
 rhinocerotis effigies miſſa Leoni X. ab Emanuele Luſitanorum rege 21.d
 Rhodia 350.f
 Rhodij quadrigas Soli coſecratas quotannis in mare iaciunt 38.e
 Rhodos in ſula pugnaciſſimos habuit gallos 173.e
 rhombus 355.e
 ¶ Riſus 44.b
 riſus leuitatis ſignum Ibid.c
 riualitas 77.f
 ¶ Robur 2.e
 robur per pollicis ſignificatum 260.d
 robur Romanoru in legionibus 30.c
 ex Robore nati qui dicti 376.c
 robuſtus 21.c
 robuſtus & robur vnde dicta 375.f
 rodere 240.f
 Rodolphus Habsburgi comes 131.e
 Rolandini Galli Virduneniſis impoſtura. 170.b
 Roma capta à Genſerico 131.c domita ab Odoacro 131.c.d quadrata 291.a
 uetus Ibid.
 Romã per mulieris caput 227.d
 Romæ antiquum nomen Cephalaon fuit.
 Romæ caput galeatum 317.a (227.d)
 Romæ nomen publicari vetitur 227.d
 Romane virgines nutriebant diligentiffimè Veſtalem ignem 340.f
 Romanus per togam 295.a
 Rom. COSS. 316.b
 Romani cur equum maſtare ſoliti 38.c
 originem ſuam ad Martem referre ſtudent 227.d quando coeperint eſſe ſuperiores etiam equis 30.b
 Romanorum numiſma 441.c
 Romanorum mos in ſacrificijs 30.b
 Romanum imperium quot annos durauerit 131.b
 Romani Imperij mutationes tres 131.e
 Romulus & Remus cur Martis filij dicti. 82.d
 Romulus vbi educatus 291.c
 Romulus Amafeus 57.a.b 217.c. 335.f
 roris uocabulo que ſignentur 281.c.d
 roſa humane imbecillitatis hieroglyphi- cum 399.c
 roſa ſine ſpinis conſiderata, venuſtatis amoris & gratiæ ſignum eſt 400.f
 roſa ſpinis ſepa, humane vite ſpeculum 400.b
 roſe afflatum quomodo deſcripſerit Virgilius 401.a.b
 roſe odor ſcarabeum enecat 401.f
 roſam quãti fecerint Indoru Magi. 401.b
 roſe in ſepulchrorum ornatum adhibite 399.d
 roſe quomodo fragrantiores fiãt 417.e
 roſarum halitum multi oderunt 61.f
 roſas loqui, prouerb. 401.a
 roſaceum Homero cognitum 401.e
 Roſeij hiſtrionis claritas 112.e
 rota & rotæ decorum 289.b.c rotæ humane & inferorum Ibid.
 rota currulis quot coſtet apſidibus 163.f
 rotunda templa cur veteres Dijs dedicarunt 364.f
 Ruab 435.d
 ¶ Rubecula auis, vel ſyluia 184.c
 rubeta rana que 211.c
 rubi ſymbolum 400.c
 rubicunda veſtis 297.e
 Rufus Prætorius cur ſcazonte proſcuſſus. 126.b
 rugitus leonis animantibus formidabilis 4.f
 ruminatio 64.e.f
 ruminatio in ſacris quid 55.f
 ruminantia animalia, carent altera dentium parte 214.c
 ruſticitas per ranam 211.d
 ruta continentioris vite hieroglyphicum 422. a.b
 ruta ſi iuxta ficum ſeratur, mitior euadit. 391.c
 rutam cur exhorreſcant ſerpentes 422.b
- S
- Pro H nonnunquam apud antiquos ponebatur 260.e
 S. quid Romanis, & cur triclinijs & dietarum foribus ſuperponebatur 261.c
 ¶ Sabaci Aegyptiorum regis ſucceſſus. 28.f
 Sabech 77.f
 Sabellicus 165.a
 Sabellicus aliquando noctu vidit 234.d
 ab Urbano didicit Græcas literas Ibid.
 Picrij præceptor 130.c 138.c
 ſaccium 297.c
 ſacer piſcis quis Homero 213.b.c
 ſacer ſcriba Aegyptijs cur 227.f
 ſacerdos 47.c 301.c
 ſacerdotis boni munus 39.b.c
 ſacerdotis negligentia, error maximus. Ibid.f
 ſacerdoti Aegyptio non licebat equo vehi 31.c
 ſacerdotes Aegyptij 297.b
- ſacerdotes aſſentatores & aulici magna in orbem importantes mala 152.c.d Aruorum 405.d mali taxantur 217.f
 ſacerdotes tantum circunciſi erant apud Aegyptios 48.b Memphitici ſupra Reges erant 148.a
 ſacerdotum Aegyptiorum eruditio 103.a
 ſacerdotum amictus qualis 299.c.f
 ſacerdotibus indumenta ex lino cur imperata 413.a
 ſacerdotibus licuit piſcibus veſci apud Aegyptios 221.e
 ſacerdotes quales eſſe oporteat 230.a
 ſacerdotium 412.f 420.a
 ſacerdotium ſummum 306.f
 ſacerdotij ſacroſancti ſymbolum 106.b
 ſacoma corona qua ratione deprenderit Archimedes 170.a
 ſacrarum rerum cognitio 438.a
 ſacramentum 69.c
 ſacrificium Ibid.b
 ſacrificia in luſtratione que Ibid.c
 ſacrificiorum ritus quo tempore inſtituti. 363.e
 ſacrificandi homines immanè morem quiſuſtulerit 340.e
 ſacrificantes primi, herbas & flores, non animalia adhibuerunt 412.a
 ſacrificato quibus licitum veſci 246.c
 ſacrarum literarum profeſſor 39.a
 ſacroru initia 16.b arcana 243.c tempus 345.c
 ſacris initiatus 191.f
 ſenilita occulta 109.f
 in Sai picturæ conſideratio 218.f. & 219.a
 ſagacitas 237.c
 ſagacitas & ſagire 44.a
 ſagacitas iuuenilis ſenili experientie præpoſita 149.f
 ſagitta Herculeæ vulneratum cor Plutonis quid 309.c
 ſagittæ 307.f 309. & ſeq.
 ſagittarum ſymbolum 414.e
 Sagittarij Nerui 114.e
 Sagittarij ſeniores Orientales 34.d
 Sagittarij Venatores 155.e
 ſagum 255.c
 Sagunenſes milites 113.f
 ſal & mare cur auerſabantur Aegyptij 220.a
 ſal cur hoſpitibus ante alios cibos apponitur 220.f & 221.a in menſa euertere, cur ominoſum Ibid.
 ſal, quo paſſim vtitur Germania, vnde colligatur 219.c
 ſalis ſignificatio in diuinis que 200.c
 ſalacitas 67.b per crocodilum 207.a
 ſalacitas prolifica 170.d
 ſalacitatis nomen quid 220.b
 Salamandra 119.f. & ſeq. an ignem extinguat 120.c
 ſalamandra impunè veſcuntur ſues 120.f
 Salij

Hieroglyphicorum.

Salij	82.b	314.d	Sarmate	38.e	scorpio quenam corporis partes dedica-
Saliorum ornatus quis		321.c	sartago	243.f	ta 119.c
saligna falx cur Priapo attributa		383.a	Saturnus 40.f	falce Cœli pudenda ab-	à Scorpio ictus si super asinum sederit, trā
salix		440.f	scidit 246.e	344.f	scidit 246.e 344.f filios deuorans
salix an fructum ferat		383.b	quid 103.b	in equū versus quid 32.b	scorta vnde dicta 250.a
salix castitatis indicium		382.f	lanceo vinculo ligatus	357.e	scortice & ostracine pecunie 26.f
salix vinculorum symbolum		382.e	Saturni beneficia 228.b	colossus ahe-	Scribonius Libo 346.b
salicis etymon		383.c	neus vbi 70.b.c	ad hunc sacrificabā-	scriptorum sanctorū lucubrations quid
salicis semē in vino potum strillitatem in-		383.a.f	tur adolescentes ingenii. Ibid.	etymō	presidij attulerint nobis 323.e
salicem cur ἀλιεικασαρον vocarit Homerus		382.f	405.c	regnum quale Platoni 322.c	sculptura antiqua in Aesculapij pronao
salua ieiunii hominis serpentibus letalis.		109.e	Saturno decumani homines sacrificati.	340.c	Romæ 409.a
Salmoniei insana arrogantia		324.e	Saturno quæ gentes sacrificabant iuuenes	& proprios filios	70.c
Salomon Treccensis		253.c	Saturnalia	340.d	scuta 312.b.c
saltatio per turturis symbolum		161.e	Satyrum capiens Midas quid	73.d	scuta hastis illisa quid 313.c.d
salubritas	78.a	127.e	Satyrī quibus in locis	72.c.d	47.d
salubritas per gallinæ symbolum		172.c	Sauromatæ equos alunt ad sacra & cibum	38.e	315.e
salubritatis indicium		418.d	saxum in quo Hercules effigies, colebant	Thraces	361.c
salus 117.c	212.e	312.c	334.e	¶ S Bo quid Aegyptijs	277.a.b
438.b			salus per capitis signum	226.c	¶ Scabellum
salus auis asino inimica cur		182.f	salutatio	253.e	scalenus figura quæ
salutatio		253.e	salutatorius digitus	250.f	scaphos olus
salutatorius digitus		178.e	Samnium armatura	178.e	scarabeus
Samphoræ equi		314.c	Samphoræ equi	314.c	scarabeus ex aquis primum in lucem pro-
Sanfon leonem strangulauit		187.e	Sanfon leonem strangulauit	187.e	dit 60.b.c
Sampsonis robur in capillis		435.c	Sampsonis robur in capillis	435.c	signum Romanorum militum
Sampsonis coma		231.b	Sampsonis coma	231.b	61.b
Sampsonis questio Palæstinis proposita.		187.f	Sampsonis questio Palæstinis proposita.	187.f	scarus 2:4 b.c
Samuelis anima an per incantationes euo-		109.c	Samuelis anima an per incantationes euo-	109.c	louis cerebrum Ennio.
cata		109.c	cata	109.c	214.c
Sandrocottus Indus		13.a	Sandrocottus Indus	13.a	214.c
17.e			17.e		214.c
sanguis aninæ vehiculum nonnullis		154.c	sanguis aninæ vehiculum nonnullis	154.c	Scaurobates in Semiramis inuectus
à Marte regitur		239.b	à Marte regitur	239.b	158.f
antiquitus pro		390.c	antiquitus pro	390.c	scelus
vino positus		390.c	vino positus	390.c	314.c
sanguis cur libaminibus, quæ pro anima		154.b	sanguis cur libaminibus, quæ pro anima	154.b	scenopegia Iudæorum in Bacchi celebra-
fiabant, apponebatur		154.b	fiabant, apponebatur	154.b	tem fiebant
sanguine placare Deos improbarunt Ae-		363.f	sanguine placare Deos improbarunt Ae-	363.f	322.f
gyptij		363.f	gyptij	363.f	sceptrum 305.c
sanguinariis		216.a	sanguinariis	216.a	de Augusti manibus sul-
sanitas		420.b	sanitas	420.b	mine excussum quid indicarit
sapientia 290.b	440.d		sapientia 290.b	440.d	376.b
cur in qua-		290.b	cur in qua-		376.a
drato lapide constituta		290.b	drato lapide constituta		regium
sapientia 313.b	409.d		sapientia 313.b	409.d	354.e
per aurium sym-		428.c	per aurium sym-		sceptri cuiusdam descriptio
bolum		428.c	bolum		208.b
237.b	per noctuam symbolū		237.b	per noctuam symbolū	sceptra regia ciconiæ capitibus insignita
146.f	homini largita		146.f	homini largita	124.f
428.c			428.c		124.f
sapientie arma firma & stabilia		317.c	sapientie arma firma & stabilia	317.c	schoenus
vis		310.c	vis	310.c	266.c.d
sapientie perfectæ vir		278.b	sapientie perfectæ vir	278.b	scilla contactu conuellitur lupus
sapientie vanæ studium		146.f	sapientie vanæ studium	146.f	98.c
sapor quomodo exploretur		240.c	sapor quomodo exploretur	240.c	scincus vel scingus
saporem vbi collocet Aristoteles		240.d	saporem vbi collocet Aristoteles	240.d	207.b
Sapor rex quid Constantio Imp. suadere		98.e	Sapor rex quid Constantio Imp. suadere	98.e	scipio
conatus sit		98.e	conatus sit	98.e	305.d
Saporis Regis gestamen quod		78.d	Saporis Regis gestamen quod	78.d	scipio laureus quid significet
sapphirus		306.f	sapphirus	306.f	373.c
Sardnapali incuria		111.f	Sardnapali incuria	111.f	Scipio Africanus
sargus		215.b	sargus	215.b	427.e
					Scipionis disterium de scuto & gladio.
					313.c
					celebre dictum ad Antiochi legā
					tos 33.b
					scommā in Pompeium 349.c
					Scipionis numi argentei inscriptio
					17.f
					Scipionem laureum gestare quid
					159.e
					scolopendra piscis
					215.b
					Scorili exemplum de seditione
					46.c
					scorpius
					119.a & seq.
					scorpij cauda quot habeat compages.
					119.e
					271.c
					scorpij celestis vis
					119.d
					scorpij & crocodili odiū mutuum
					119.b

Index

- Semele 108.d
 semen in utero 357.e
 semen quando prolificum 272.d
 semen quid in sacris literis 400.c
 feminum virtus & generatio 432.e
 femicrinitum caput 230.d.e
 feminium triste leonum cur dixerit Lucretius 8.d
 Semiramia procacitas 158.e
 Semiramis cui nupserit 158.f effecit ut Perse matrum filiarumq; suorum coniugia non abhorreant 158.d inmoderate libidinis fuit 158.f diaboli vocata ibid. ubi nata & educata 158.e.f
 Semiramis sub specie columbæ colebant Assyrii 158.c.e
 semita quid Theologis, quid via 289.e
 Senecæ locus 133.f 298.e 435.d
 senectus 231.d
 senectus cur omnia desperet 378.f
 senectus misera 231.a
 senes & seniores qui 272.e
 senex musicus 164.c
 senibus cur supercilia grandiora 236.c.d
 seniorum inter se certamen 124.e
 sensus 270.d 349.b.c. à voluptate deceptus 108.e maxime brutus 63.e
 sensus velocior 429.a
 sensus & intellectus significatio 109.a
 sensum quinam admirati sint, quibus aspernati 63.f
 sensus communes in corde 153.c
 sensus quinque per virgines prudentes & suas indicati 108.f
 sensuum expers 362.f 363.a
 sententia prepostera 258.c
 sentiendi vinum à Sole habent homines. 328.f
 sentes in sacris quid 400.d
 sepes 304.e
 sepia 203.b 276.e.f atramentum in aquas euomit 203.c
 sepia melanuros 203.d
 sepiae machinamentum 215.b
 Sepias promontorium 203.d
 septem, & septingenta 270.f
 septem & septuplum quid Hebræis 262.d.c
 septenarii numeri proportio valde musica est 349.f
 Septentrio 392.d Eius hieroglyphicum ibid.
 Septentrioni inest vis mascula 24.b
 septima decoctio, perfectionem indicat 262.f
 P. Septimi Getæ numus 288.e
 septuaginta 275.e
 Septuaginta interpretes quo tempore Biblia verterunt in linguam Græcam 132.e
 sepulchri significatum per cor 244.c
 sepulchræ nobilitatis 380.c
 sepulchrorum aliquot inscriptiones 399.d.e.f
 sepultura 284.f
 Serapis cur à multis colebatur 226.b
 Serapidis epigramma de totius mundi mole 225.c.f simulacrum 25.f simulacri caput quod 225.e eiusdem significatio 226.a
 Serapidis tricipitis numisma 229.a
 Serapi cur magnifica templa dedicata, & ubi 226.a
 Seres populi longæui 149.f
 seriphium absinthium 420.a
 sermo 255.f 426.b cur cibo comparatus 227.e efficax vel Mercurius 246.f inanis. 247.a.b pro liquore aut rore pluuio acceptus 408.b per oculi hieroglyphicum 234.f urbanus, cibus est animi 408.a
 sermonis intellectus duplex 256.a
 sermonis præses Mercurius 239.b.c
 sermone nimio extenuatur corpora 129.f
 serpens 436.b
 serpens Apollinem prouocans in Delphis 118.b caudam depascens quid 102.f 103.a gignitur ex humano caduere 31.f
 serpentis effigies à Mose ex ære in contum surrecta cur 117.a
 serpentis effigie quid commonstrabant Valentiniani 115.b spoliolum Neroni pro amuleto commendatum à matre 113.a
 serpentes alate volant ex Arabia in Aegyptum 127.f
 serpentes puellarum amasij reperti 110.b
 serpentium symbolica tractatio 102. & seq.
 serpentium coria Amazonibus tegumentorum bellicorum usum præstabant 303.e
 serra 316.d
 serra pugnare ibid.e
 serra ad squatinæ piscis ossis similitudinem effecta 216.a
 Serui locus 431.c
 serui fugitiui vocati olim cerui 54.a
 seruilis improbitas 293.f
 seruitia 408.b
 seruitus 359.a.b longa 237.f per anuli symbolum 262.c per asinas aures 237.e per pedum symbolum 257.c per rasitationes capitis 230.b
 seruitutis indicia inter somniandum quæ 33.c
 Sesonchosis 245.f
 Sesostris 245.f
 Sesostris Aegypti rex 308.e
 Sesostris nauis 335.d
 sessio 312.a
 sessus 46.f
 sessus Deo accommodatus 384.d
 Seueri Alexandri Imp. numus 253.e
 Seueri imperium quo præfatio præmonstratum 112.c
 seueritas peculiariis senibus 236.c
 sexagenarius numerus 269.c viduitati dicatus 275.c.d
 sexaginta 275.c
 Sexta Parthica legio quæ 114.c
 sexcenta 270.e
 sex & senarius numerus ibid.
 sextans 263.e
 sextodecimus numerus 272.c
 Sibi soli natus 209.d
 ficcus pro paupere 216.d
 Siciliæ umbilicus ubi 248.c
 sicilicus quo signo figurabatur 272.a
 Sicinius cur dicitur non lacesiuerint M. Crassum 30.f
 Sicinius Dentatus quodnam sacrum primus fecit Marti 70.b
 Sicinius Dentatus donatus torquibus 305.d
 siculus 136.e 274.b.c
 Siculi à Romanis orti 96.f
 Sicyonij, Suarij, Asinij & Porcarij à Clithene vocati 90.f
 siderum, idearumq; cælestium virtutes Lianari corpore suscipiuntur 329.b
 signa militaria 341.f
 Silenus 426.e
 Sileni 48.f
 Sileni Alcibiadis 49.a
 silentium 239.f 337.d opportunum 174.e per indicem digitum 260.f per piscis symbolum 218.d per ranæ rubetæ symbolum 211.c
 silentij symbolum 397.b
 Sillij Italici locus 33.a 134.a
 silurus 216.f
 Simandij regis Aegyptij signum 2.e
 Simandij Regis bibliothecæ inscriptio. 277.f
 Simandij sepulchrum aureo circulo spoliatum ait Cambyfes 287.c.d
 Simeon Antiochenus 125.a
 sini nasi indicium 196.a
 sinia 49.d
 sinia vnam euertens, ac sortes dissipans. 49.f
 sinia passione liberatur à febre leo 8.e
 Simiam cur tantopere oderit leo ibid.
 sinie tristes Luna caua 45.f
 simulacri Cereris apud Phigalenses explicatio 38.a
 simulatio per picam 166.f
 simulationum inuolucris oblectus 203.c
 simulator 398.d
 sinapis unde nomen habeat 416.b Oculis infestum ibid.
 sinapis allegorica consideratio 415.d.e.f & seq.
 sinus 298.b
 Siphonum & tuborum aquæ cur per leonina capita eructare soleant 10.f
 Sirenes 150.e
 Sirenum aureæ illecebæ suspensæ in Apollinis templo 150.f
 Sirius 285.f
 Sirius

Hieroglyphicorum.

Sirius stella	331. b	Solem variae gentes Deū putauerūt	326. c	vniones	307. c
sistere, sistendiq; signum	359. d	solaris annus	290. a	vuam se videre	389. f
filtrum	353. f 354. a	solares radij	309. a	somni parcissimus est leo	3. a
fiticulositas	121. b	Solini locus	129. a	somnum captantes Mercurio victimarum	
fitis cur per corui symbolum	169. c	Solitautilia	69. c	linguas adolebant	239. c
fitis ex morfu dipsadis, epota theriaca se-		solitudo	146. c	sophista per cancri symbolum 201. b per	
datur	121. d	solitudo per aquilae pullū indicata	140. c	ranæ symbolum	211. a
fitis & fitibundi significatum	121. e	solicitudines	345. f	sophistæ 64. c 122. b 329. c euitadi 64. b	
smaragdus 153. c 307. a Veneri dicitur		solitudinarius	96. d 184. c	sophistarum nugæ 89. b oppressio 201. c	
ibid.		solojuncus	276. f	Sophocles in senectute scripsit Oedipum	
Smerdes Magus	155. c	solstitium	188. e	Coloneum	164. e
smilacis cum hedera similitudo	378. b	solstitium hyemale	199. b 257. d	Sophoclis locus	366. f
Speciebus quatuor distinguitur	ibid.	solstitium vel tempus annuum	90. a	forex Hecaten, prouerb.	100. f
smilacis flos coronis intextus quid signifi-		solstitiales mundi partes appellauerūt de-		foricis etymon	ibid. b
cet	378. c	xteras Aegyptij	24. c	foricis & suis consensus naturæ	100. b
smilacis fructus elegantia	378. d	soluere zonam	299. b	Sosithci dictum in laudem aquilæ	141. e
¶ Smyntheus cur etiam vocatus forex.	101. c	Soluizonie Dianæ templum	ibid.	Sosipolis Deus ab Hcleis cur colebatur.	
Smyrncorum Fortunæ simulacrū	34. c	somniculosa cur aspis dicta	106. c	sospitamentum 335. b 359. c (117. c	
¶ Sobrietas	74. c 307. c	somniculosus	208. f 429. f	¶ Spartiatarum mos in sacrificijs	30. b
sobrius nemo cantat	389. c	somnium pincernæ Pharaonis à Iosippo		Spartanorum origo	112. d
sobrius vicus Romæ	390. b	interpretatum	389. e	spathale	369. e
societas	260. a	somnia Astyagis	389. f	speculum	307. f
societas leonina	5. a	somnia vera & falsa	431. a	spes fallax	433. a
Socrates eodem semper vultu	44. c 338. b	somnijs admoniti ad aliquid aggrediendū		spes certa de re ambigua 210. a vtrius	
Socrates cur dixerit se gallum debere Ae-		qui	160. a. b	255. c per florū symbolū indicata 401. f	
sculapio 172. f quando iurat per ca-		somnus	239. e 431. a	spei definitio 378. f frustrator 201. a	
nem	40. f	Somnus Nestoris persona compellās Aga-		simulacrum per oleam	337. c. f
Socratis opinio de Sole	326. d	memnonem	112. a	Speusippi vel Antipatri epigramma ad	
Socratis somniū de Platone per cygni ima-		Somnia, somniorūq; interpretationes va-		Platonis sepulchrum	141. d
ginem	164. f	riæ: vt si quis per quietem somniarit		sphæra enea de Maximini statua delapsa	
Sol 32. c 61. c 84. e aurea gleba Euri-		aves plures se habere	237. f	Antiochiæ quid portenderit	283. d
pidi 326. d Græcorum indicium 327. e		boues arantes imaginari	26. d	sphærica figuræ	287. f
mundi mens 234. a vnde dictus 326.		caput caninū vel equinū se habere	33. b	sphinges cur appellatæ meretrices	14. a
c. d. e cur Centimanus dictus 252. e		caput ingens se habere	226. c	humanicipites 16. c vbi nascatur 48. d	
cur per palmā 369. f per accipitrem,		capitis partem dexterā denudatā 230. f		spica	404. d. c. f
& cur 151. c per tricipitium Serapidis		caput leoninum	4. f	spicas repertas Isis prima capite circumu-	
229. a		ceruum instantem tergo	52. c	lit	304. d
Sol & Bacchus idem numen	84. e	dentes amissos dextera parte	24. b	spina dorsi	244. d
Sol & flumina cur dicatur mortale genus		equum qui se portet	33. c	spine pro diuitijs 400. e quid indicent	
enutrire	327. d	formicas	58. c	in facis literis	400. c
Sol & terra	15. e	frontem capillis glabram	230. c	spiræ serpentum quid mysticè	107. c
Sol, eiusq; hieroglyphica	326. b. c. d	fulmen vibratum	325. b. c	spirillum quid vocet Opilius	71. e
Sol, solisq; vis	247. f	gallarū gregem ad se venientē	172. a	spiritalis motus	426. e
Solis simulacrum	426. c	lyram nuptiarū tempore videre	347. d	spiritus	105. f
Solis & Lunæ certamen in procreandis		inanus plures se habere	255. b	spiritus pro superbia & animi elatione	
animalibus	101. a	manus pulchras	250. d	spiritus almus 259. d (420. c	
Solis ortus cur per lotum arborem indica-		mare perturbatū videre 25. f 249. b		spiritus sanctus, eiusq; dona septem 262. e	
tus 384. b simulacrum per Phœnicē		mulier se in virum comutatam	237. a	spiritus sanctus in columba	157. f
144. f symbolum 417. f via 230. f		nasum non habere	237. e	spiritus sibi redditus	315. d. e
uis & beneficium	115. b 234. a	nauem vel ratem videre	334. d	spiritum quid vocauit Anaxagoras	105. f
Solis vis	437. f	occipitium caluum	231. a	splen à Saturno regitur	239. b
Solis & Lunæ coniunctio	426. d	oculos tres se habere	236. e	splene laborantib. risus difficillimus 44. b	
Soli cur dedicati leones	3. b	pectus sibi transfixum	309. d	splendor nominis	341. b
Soli equus mactatus à Lacedæmonijs &		puer in senem se mutari	231. d	spolium leoninum, virtutis signum	15. a
Perfis	38. d	senex se in puerum mutari	231. d	spongia	216. d 217. a. b
Solem, Lunam stellasq;, quomodo deos in-		solem obscurari	327. d	sportula	406. e
tellegerint Aegyptij et Phœnices	326. c	spicas in aure natas	405. a	sportulam osium plenam dono misit Dio-	
Solein Osiris apud Aegyptios significat.		statura se vastæ magnitudinis esse	366. c	geni Alexander	43. a
320. f		stillas in mare vel terram cadere	332. c	¶ Squamæ in sacris quid	222. e
Solem quomodo alloquebantur Indi pro		superciliū coloratum & densum	236. d	squatina	215. d
concordiā Principū beneuolentiā 401. c		vini haustu se attentari	383. c	squilla	201. f
		umbilicum, & quæ circa eum	243. c	¶ Stabilimentum	336. a

Index

stadiū 265.f Italicum quale Ibid. Pythi- cum 266.a Olympiacum Ibid.	stupor & admiratio 122.a	ditis aptius 63.b 66.f
stare 230.e	sturio an silurus 216.f 217.a	sues Aematholicæ solidis sunt vnguibus 69.c
stare conuenit adoranti 46.a	¶ Suauitas ex asperitate 420.c	sues agrestes semel pariūt in anno, idq; ex- state 67.b
stare in diuinis literis quid Ibid.d	suauitas sublata 391.f	sues cephalalgiam curant esu cancrorū flu- uiatiliū 59.d
starnæ aues quæ nūc Romanensib. 176.d	subare 67.c	suibus dentes atterebantur apud Salami- nios 63.e
stathmus 266.f	subdere colla iugo 359.a	suilla caro aciem ingenij obtundit 63.d
Statij locus 122.c 325.b 430.a	Subdiales ædes quib. Dijs ædificantur. 365.c	suillæ carnis laus 67.a
statuæ Aegyptiorum quales 366.a	subdiatio 259.a subiugare Ibid.	suillum genus cur nullum in Arabia 64.c
statuæ gigatæ obtortis sunt crurib. 118.c	sublimitas 151.f	suillo generi cur pepercerint Aegyptij. 68.c.f
statuarum celebritas in columnis, antiqua est 365.f	sublimium appetitor 416.d	¶ Sybaritarum interitus quando 386.b.c
statuarum triumphalium ornamenta quæ 321.b	sublimium rerum indagator 129.a	Sybaritarum mollities cur gallinaceos in vrbe non patiebantur 173.c
stella 330. & seq.	subsidium 316.f	sycomori hieroglyphicum 392.b
stella crinita Iulio Casaræ sublato statim apparuit 330.e	subucula 295.f	sydus 330.d
stellæ aliquot Arctico polo affixæ repel- lunt aquam à terra 251.d.e	subulci templa non ingrediebantur apud Aegyptios 65.c	L. Syllæ legionum exemplum 42.c
stellæ cur exortu Solis extingui videantur 328.a	subuentanea oua quæ 132.b	soluia auis, vel rubecula 184.c
stellæ mundi oculi 430.b	Suburraniensium & Sacrauiensium cōten- tio super equino capite 38.c	Symeon puerulus Tridenti à Iudeis in sa- crificium trucidatus 89.b.c
stellæ per somnium in mare vel terram ca- dere visæ, quid 332.c	succensus voti 106.a	Syncerus Actius Sanarius 143.f
stellarum significatum in sacris quod.	Sucfanorum pecunia 173.f	Synodi sextæ locus emendatus 75.d.e
stellio 202.d (331.d.e.f)	Suetonij locus 287.b 313.d.e	Syphaci cur dona missa sint à Romanis. 321.a
Stephanum de Gentibus Hermolaus By- zantius in compendū contraxit 194.f	Suffeni Catulliani 50.d	Syracusana mensa quæ Platoni 67.a
Stephani de Urbib. locus 126.a 220.d	suffibulum 296.e	Syracusani 34.c
sterilitas 92.b 333.a.b	suis viribus pollens 17.a	Syracusanorum numus 25.b
sterilitas mularum propria 92.c	suos tantum curans 175.b	Syri cur columbæ pepercerint 158.c
stipula in sacris literis quid 405.b	Sulpitij Galbæ canterius prolapsus in ipsa longi itineris porta 37.c	Syrii detulerunt pisces argenteos in tem- pla Facilitidis deæ 223.c
stipula 297.a	summa 368.b	Syrtes anguipedes 108.a
stoliditatis ludibrium 88.f	summa calliditas ingenij 5.a	
stomachus 261.e	summissio 232.c	T
stomachus à Luna regitur 239.b	sumptus publici priuatiq; 287.f	T abanus 190.c
stragès Megarensiū à leonibus edita 6.d.e	superbia 35.c in pulmone 420.c per cer- uicem 232.d	tabellarij fides 149.c
Stratoclis improba auaritia 255.a	supercilium 236.c 238.a	tabularum in Theodosij insignijs interpre- tatio 226.f 227.a
strènuus 310.f 312.c	supercilium in tutela Iunonis 236.c	taciturnitas 275.f 276.a
struppearia festa 419.c	supercilium in luctu veteres solebant velli- care 236.d	taciturnitas le.ene 14.d
struppi Ibid.	superciliorum contractio 7.c	Tacitus Imp. amariores cibos appetijt. 189.a Idem Virgilianti carminis dulce- dine offendebatur, & Ciceronis lectio- ne Ibid.
struthiocamelus 178.b. & seq. ambiguus inter terrestria & aëria Ibid.e	superciliosi qui dicantur 238.a	tenie quæ 286.d
struthiocamelus cur colla tantum frutice occultet 179.b	superflua sumnota 231.a	tenie isidi dicatæ quales 286.b.c Osl- ridis quales Ibid.d
struthiocameli pennæ æquales 178.c	super humerale sacerdotale Aegyptiorum 306.e	talaria 429.d
earundem vsus ad conos bellicos & ga- leas adornandas Ibid.d	superstitione nationes omnes aliquando contaminatæ 79.d	talaria pennata Mercurij 155.f
struthiocameli stoliditas 178.d 179.a	supparum 298.a	talpa 98.f 99.a liquidius audit 98.b
struthiorum oua dissecta in æquas partes Garamatis præbèt vsum pileorū 294.e	supplex 253.c	talpæ cor ad præsagium confert 99.b
struthiorum oua cur perquirant Gara- mantes 121.e	supplices apud veteres coronatos fuisse. (371.f)	Thalthibius, cur porcū, quem Agamem- non pro iuramento statuerat, in mare præcipitem dedit 69.c
studiorum profectui, corporis officiūt in- commoda 178.a	supplicatio 386.d	talus, princeps libidinis locus 257.c
stultitia 74.d	supplicationes quando fieri solitæ 364.a	Tanagrorū pestilentiam quomodo Mer- curius expiauerit 78.a
stulti ad cribrum, prouerb. 278.c	supplicium capitale 409.	Tanaquil in templo M. Anci diu adseruat. 356.c
stupidus tardusq; 66.c	supplicij significatum 422.a	Tantali symbolica interpretatio 257.b
stupor 19.c	suppressa 360.d	taranda 198.b
	surditas 34.b 184.c	Taras
	surditatis symbolum 415.c	
	Susæ vnde dictæ apud Persas 402.d	
	sus Bæotia 66.c	
	sus cur in Creta sacra 68.d.e	
	sus Mineruam 66.b	
	suis grunnitum fugit elephas 64.a	
	suem tangere non licebat Aegyptijs 65.c	
	sue nullum animal pluribus varijsq; con-	

Hieroglyphicorum.

Taras delphino uectus	194.c	templa sacra, Floræ, Herculi, Marti, Lu-	testudo prudentiæ symbolum	431.e
Tardas aues quas uocent Hispani	180.b	ne, Proserpinæ, Soli, Veneri quæ	testuduo ore robustissima	200.e
tardigrada testudo	200.d	365.c	testudinis munimentum	Ibid.c
Tarentini	34.d	tempus 104.b 331.e 381.c 405.c	testudinis segnitie disticho expressa.	
Tarquiniij Prisci filius cur omnium primus		temporis diuturnitas	Ibid.d	
donatus bulla	301.b	temporis significatio varia	testudines ubi magnæ	199.f
Tarquiniio Prisco ex itinere pileum abstu-		tenacitas	tetragrammaton	303.d
lit aquila	137.f	tenebræ functum ue	Tetragrammaton nomen ineffabile	205.f
Tarquinius Superbus papauerum capita		tenebræ in diuinis literis quid	Teuthis	357.d
decutit	419.b	Tenedia securis	Thaïpali milites	113.e
Tarquiniij Superbi curruis fictilis		Tenedus quomodo à Darianis militibus	Thalia	351.a
metus angue conspecto quid	111.e	uastua	Thalys mercator	27.f
Tarquiniiorum origo	419.b	Tenediorum regis lex quæ	Thanura Mosen puerum ex profluente	
Taruisini leones quid	16.c	tentamentum	exemit	281.d
Tauri populi qui	29.c	tentoria ex quib. rebus fieri solita	Thebani unde oriundi	112.d
Tauricæ Dianæ sacrificium quale	70.b	tercenta sexaginta quinq.	Thebarum insigne fuit draco	112.d
Taurij ludi quib. dijs, et cur instituti	25.b	Tereus Thrax Procnem duxit in uxorem.	Thebis cur iudicum statuæ sine manibus	
taurina specie fluuij qui	25.c	163.d Philomelam deflorauit	255.a	
taurus animal uenereum	436.f	terga dare	Thebiorum natio pestifera	105.d
taurus describitur	22. & deinceps.	Terrungi milites	Thelesilla, eiusq; statua	317.a
à lupo superatus apud Argiuos quid		terminus 133.c 258.d 278.c 365.e	Thelyo	350.e
27.c dextro obligato genu mansue-		Terminus lapideus Capitoliij	Themistocles gallorum exemplo confir-	
tè ducitur 23.f. Soli à Persis dedica-		terna millia	mauit pugnantibus	173.d.e
tus 26.a		ternarius numerus cur Palladi & iustitiæ	Themistoclis argutum responsum	34.f
Taurus celestis cur Veneri dicatus	22.f	dicatus	Theocriti locus	36.e 73.f
taurus Hercules	23.d	terra 115.c 321.f 364.d 439.b	183.f 216.a 281.e	
tauri auricula quid	25.a	terra & aqua	Theocriti Pharmaceutria ex Euphorio-	
tauri collo alligatæ caprifici vis quæ.		terra cur omnium mater credita	nis Minis translata	216.a
383.a		terra frugifera	Theodori Gazæ laus	59.c
tauri significata	22.e	Terra, quæ & Maia	Theodosianæ militiæ insignia	340.f
tauri significatum in sacris	31.a	terra per Scorpionem indicata	341.a	
tauri temperantia 22.d robur Ibid.		terræ filius coluber	Theodosiani 294.a Secundi	Ibid.
taurum quando sacrificabant Spartiatæ	30.c	terræ fines omnes in Dei manu esse, cur	Tertij Ibid.c	
taurorum immolatio Hebræis quid	23.e	dixerint veteres	Theodosij insignia qualia	226.f
tauros cur immolabant Neptuno, & qua-		terrarum dominatio	227.a	
les 25.a.b		terrarum umbilicus	Theodotionis Ephesij opinio reiecta.	
Taygeto in monte uentis equum immola-		terrenorum cum caelestibus temperatura	132.d	
bant Lacedæmonij	38.d	423.d	Theognidis locus	197.d
Tegea Arcadiæ ciuitas	376.d	terrenis additus	Theologia	178.f 179.d.f
Tegos pro lupanari	Ibid.	terrificus leo	280.e 289.e.f	
telamones	367.f	terror	theologiæ munus	279.f
Telemachus delphino seruatus	194.d	torrens in sacris quid	Theophrasti de uiperis sententia	107.b
Telesilla cur galeata statua erecta	366.e	Tertij Theodosiani	theriacum	117.c
Telephus	52.f	Tertiodecimani	Thersites cur dicatur in simiam mutatus.	
tellus duplex	431.f 432.a	Tertulliani Laus	50.c <i>νελευροπος</i> dictus	Ibid.
Tellus cur hominum mater dicta	321.f	testacea plenilunio magis pinguescunt.	Theus barbam tondere noluit	231.f
telum unde dictum	309.b 310.d	201.d	Theus primus anteriore capitis comam	
temonis hieroglyphica	337.a	testamentum nouum eget auxilio ueteris,	Apollini Deliaeo dedit 230.d & 231.f	
temonem nauibus immittere à quibus di-		uetusq; noui	Theus primus palmæ pretium instituit.	
dicerint homines	130.b	testamentorum tabulæ apud ueteres quo-	369.d	
temperantia 245.d 299.c 355.c.d		modo signabantur	Thessali coronas amarathinas primi ex-	
383.c.f		testes fibri Pontici præstantiores	cogitarunt, & libamina quotannis ad	
temperantia, modestiaq;	202.d	testes quantum ad genituram conferant.	Achillis tumulum ferunt	403.d.e
temperantia elephanti	18.b	245.d	Thessalis quinam erant bucephali	29.b
temperantia per cubiti symbolum	265.d	testes uirtutis indicia	Thestij filiæ quinquaginta ab Hercule vi-	
per Nilum	153.f	testiculos sibi secuisse uel abstulisse quis	tiatæ	73.d
temperantiæ vis	110.d	dicatur	Thetis in sepiam commutari solita	203.c
tempestas per ardeam	183.b	testimonia seruorum contra dominos nul-	Theu Platoni quis	205.f
per se-		la	Theutates Propertio quis	Ibid.
piam	203.f	147.c	tholos	203.f
tempestatis mutationem patefieri	433.a	testudo	Thomæ Campegius episcopus Feltrensis	
tempestatis presagium per echinum.	204.f	testudo cur Veneris simulacro apposita à	334.a	
		Phidia		

Index

Thomas Miliarius	177.f	titillatio	244.d 390.b	tripos aureus Socrati adiudicatus	409.d
Thomas Petrosanctius	271.a	Titoplus	350.f	triticum à lolio repurgandum	405.f
thorax	317.b & deinceps.	Titulus	303.c.a Numa rege factus	Trito Bœtis quid	292.c
Thoracum indago in paludibus exploran- dis qualis	98.b	Tityi iecur, à vulture cur fingatur	abrodi 134.b.c	Tritogenia	292.b. & c
Thrasylbulus Milesius	419.b	¶ Toga & togata comœdis	295.a.b	Triton cur biformis pingebatur	218.c
Thrasylbuli simulacro cur adsculpta mu- stela	99.c	toga picta	298.d	Tritone	350.f
Thrasylbuli statua in Olympia	39.d.e	toga vtebatur & viri & mulieres	295.b	Tritones tubicines in Saturniæ ædis fasti- gio	349.a
thrion fici folium cur dictum	392.d	tolerantia	355.b	Tritonia cur vocata Pallas	292.c
Thronax mons	181.f	tondere in sacris quid	229.f	tritura quo anni tempore potissimum fit	355.a
thunus 217.a huius captura vbi. ibid.		tonitrus	25.d	triumphator	257.e
thunnum piscatores Neptuno sacrifican- bant	218.a	Tonitrus vocatus filius Clearchi	324.e	triumphus	231.b
thuribulum	243.a	torcularis hieroglyphicum in sacris literis	390.c	trochilus	322.b
thus in Sacris quid	344.a	torpedo piscis	212.a	trochili ad hiantem crocodilum accedunt	
Thyrus circūfusa hedera coopertus quid		torpedini pisci ignavia præditus cur as- similetur	212.c	pabuli gratia	207.c
significet	376.e	torques	305.d	Træzenij Neptunum colunt	354.c.d
Tiara	303.c	torques aheneus in corui collo inuentus, qui ab Agathocle venando interfectus	55.d.e	Troiani belli tempus ex passeribus augu- ratus Calchas	150.d
tibia, Veneri sacra	349.b. Pani at- tributa	torquem qui meruit duplam consequeba- tur annonam	305.e	Trophonius, eiusq; simulacra	118.f
tibicines expectare, prouerb.	349.c	torquium species	305.e	Trophoniana oracula	Ibid.
Tiberius à quo oppressus	172.e	torquibus donatus Sicinnius Dentatus.	305.d	truculentia	260.d
Tiberius fulmina coruscationesq; expa- uescens, lauream sibi imponere solit- us	372.d	torquilla	183.f	¶ Tuba 349.a Marti dicata	Ibid.
Tib. Gracchus quo gestu se populo comen- darit	226.c	torrens	183.e.f	tuborum & siphonū aquæ cur per leoni- na capita soleant eructare	10.f
Tiberius imp. noctu vidit	234.d	toruitas vnde dicta	23.e	tumultus	308.f
Tiberij Caf. serpens à formicis corrosus quid portendebat	113.a	toruum tueri	Ibid.	tunica & tunicatus	295.d
Tib. Cesaris numus	178.c	toto & aperto pectore	24.f	turbidâ aquam cur bibant elephanti	19.a
Tib. Claudij Caf. numus	252.b	¶ Tractabilitas	94.d	turbines	284.c
Tib. Gracchi oppressio per angues in ga- lea significata	118.d	Tragelaphi in Diuinis literis qui	56.b	turbo puerilis	355.e
Tiberij humero insidēs gallus quid	172.d	Traiana aqua	289.d.e	Turcarū matutinales acclamationes qua- les	287.a
Tiberij Imper. nequitia	172.e	Traiani columna, colosum habuit super impositum	365.f	turdus 184.c sibi mortem cacat	Ibid.
Tibulli locus 104.a. 158.c.d. 355.f. 377.e		Traiani Hadrani numus	254.f	turdus surditate laborat	184.c
Tigranes candidam fasciam ad Pompeij pedes abiecit	302.f	Tranquilli locus	190.e	turibulum	343.c.d
Tigris	84.d	tranquillitas	180.e	turtur	161.a. & deinceps
Tigris audito tympani sono insanit, ita vt semetipsam dentibus impetat	85.b	transmutatus	181.d	turtur tiliarum cantu delectatur	161.e
Tigris cur vocata sagitta ab Armenis.	309.c	transuersum digitum non secedere	263.b	turturis continentissima viduitas	Ibid.b
Tigris equum citatissimum ter repetito cursu assequitur	85.b	trapezitarum mensæ in lanis habeban- tur	229.c	oblatio, in sacris quid	Ibid.d
Tigris fluuius vnde dictus	154.a	trecenta	269.f 270.a	pulli, quid	Ibid.
timidus minima quaq; de re	181.b	trepidatio	95.e 159.d	turturum par quis dicatur obtulisse	157.c
Timo Demeam assentatorem ligone per- cussit	51.f	tria	269.e	quando Deo offerimus	Ibid.c
Timolcon cum Bomilcare & Asdruba- le feliciter pugnat	382.c	tria mala quæ	344.d	tutela	335.f
tinca	215.c	trias	280.b	¶ Tympanum	349.d
tintinnabulum	349.d	triangulum æquilaterū cur diuinitatis in- diciū 292.b. cur Minerva, Verticigena		Tyndarus cur Venerem coniecit in vincu- la	356.f
tippula	193.d.e	Tritogenia. Ibid.		Tyndarus raptæ filiæ iniurias quomodo putauit vlciscendas	38.c
Tiresias	57.b	tribas mulier per gallinam	171.f	Typho	426.d
Titanum genitalia defecta quid	247.c	tribunitia potestas ab Imperatoribus v- surpari solita	298.f	Typho latrocinij infamis	207.b
Titi Liuij imago Patavij qualis	260.f	tributum remissum Italiae à Nerua	33.f	ab Ostride domitus	208.c
261.a		Tricarenus Geryon	228.e	Typhon	131.a
T. Liuij locus	24.c 314.b	tricenarius numerus	269.c	Typhonis suem insectantis fabula	65.c
Titi Vespasiani numus	195.c	tricipitiū	228.d	tyrannus per polypi symbolum	197.b
		tridens	338.b 354.c	tyranni symbolum per noctuam	148.c
		triginta	273.d	Tyrij Apollinem suum cur Alexandrinum cognominarunt 357.b cur Deorum statuis vincula iniiciebant	Ibid.
		trigla 215.a cur Dianæ dicata	Ibid.	Tyrij cur Carthaginem adificare inter- miserint	45. 28.a
		trinum & trinitas rerum	291.f	Tyriorum numus	335.d
				Tyrheni	

Hieroglyphicorum.

Tyrheni nauigandi facilitate claruerunt 195.d Delphini cognominati <i>ibid.</i>			
V			
V acca Veneri dedicata 25.a			
Vaccæ vox quid in sacris literis 28.c			
Vacillatio 256.e.f			
Valentiniani quid per serpentis effigiem commonstrabant 115.b			
Valentianenses milites 97.b.c			
Valeria Luperca ab aquila liberata fol. 139.e			
Valerius Soranus cur neci traditus fol. 261.b			
valetudo inoffensa 403.d			
valetudinis diuturnæ prosperitas 186.e			
validior à deteriore superatus 85.e			
vane sapientiæ studium 146.f			
vaniloquentia 63.f			
vaniloquentia enitata 18.d			
Variæ genus Pantherarum 84.c			
varietas rerum grata 107.d			
M. Varro literarum porcus appellatus à Palemone 63.a 66.a			
Varro nauali corona donatus à Pompeio 335.e			
Varronis opinio de mundi partibus 24.c			
vas animæ quid D. Paulo 407.a			
vasa indignationis quæ <i>ibid.</i> c			
vasa pro seruitijs ponuntur 408.c			
vastitas 118.e			
vaticinium 372.a			
vaticinij symbolum laurus 372.a			
vaticinia ex cane quis primus desumpserit 39.e			
V bertas 409.a			
V ectis 360.d			
vehemens cupiditas 184.a			
velomen simulacri fidei albū fuit 254.c.d			
velia 183.c			
Vedius nebulo reprehensus à Cicerone 47.d			
vehemens appetentia 53.f			
Veientana sylua quando exaruit 372.f			
velocitas 195.c 309.e 429.d			
velocitas negociorum 29.f			
venator 358.b.c			
venationis antiquæ ratio in Sicilia dum ceru- uos venantur 53.b.c			
beneficiorum amuletum 81.e.f			
venenatarum sagittarum ictus quomodo sanabantur 159.f			
venia 262.c			
Venus 68.b. 356.f 395.c			
vnde dicta 356.a			
Venus aduvs 220.b cur aurea vocata 22.f cum pectine cur Romæ aliquā do colebatur 307.d cur eadem barbata <i>ibid.</i>			
Venus Genetrix 252.b eadem templum erectum, & à quo <i>ibid.</i>			
Venus in aniro statuta, & quare 395.c			
malo insignis 395.c			
Venus Morphæ 356.f			
Venus trahens vocata 158.f verecunda 247.d vultu crapulatum non famelicum 67.c			
Veneris armatæ simulacrū cur apud Lacedæ- monios 308.d currum cur tra- bant passeres 150.e digressio ab E- rycis monte 157.f			
Veneris Erycinæ templum 342.f			
Veneris in tutela sunt horti 247.b			
Veneris Mychæ sacra quæ 107.e			
nigræ facellum vbi 247.d prophana- te templum 200.b sedes in lumbis 157.e simulacrum insidens arieti 77.f symbolum 418.f statua <i>ibid.</i>			
Veneris simulacro cur testudinem adiece- rit Phidias 200.a			
Veneri cur adsculptus polypus 199.a			
cur dedicatæ columbæ 157.a			
dicatæ conchæ 202.c			
Venerem cur compedibus constringendā finxerint veteres 247.c cur in vin- cula coniecerit Tyndarus 356.f lan- guentem excitantia 421.e			
Venerem spinosus in pectore cur as ferere 400.b			
venter 249.b originis indicium <i>ibid.</i>			
venter caret auribus, proverb. 249.d			
venter mare aliquando denotat 225.f			
ventris varia significata 249.b.c			
in Ventrem pugnos ingerere 249.c			
ventriloqui qui dicantur in sacris 249.e			
ventum attestari, Scythis maximum iura- mentum 315.f			
vento grauidæ factæ equæ 36.d			
ventorum presagium per echinum 204.f			
ventis equum immolabant Lacedem. 38.d			
venustas 95.f 307.b			
venustatis symbolum 400.f			
vepres delictorum symbola <i>ibid.</i> c			
ver 439.f			
ver & hyems 129.d			
ver, hyems, sol 252.d			
veratrum cur appetant coturnices 177.d			
verbenæ descriptio 419.c			
Verbum quid Theologis 142.b.c			
verba per gladij symbolum 314.f			
verborum fons mens est 39.d			
verecundia 240.f			
L. Veri Aug. numus 289.b			
veritas 301.c 304.a			
veritas fidem parit 431.a			
veritas, veritatisq; signum nudum 326.e			
veritatis dulcedo 39.c			
veritatis symbolum 397.c			
vernum tempus 125.c 162.e 182.a			
verni temporis amœnitas 78.f			
verriculum 337.c			
versicoloris vestis 297.f			
versipellis 198.a			
Verticigena 292.b			
Vesontes 312.f			
vespa vnde procreetur 189.e			
vespæ 31.e			
vesparum habitationes & cellæ quales 190.a.b			
vespis aduersatur malua syluestris 189.f			
Vespasiæ partus treis, per quernos ramos fatales totidem præmonstrati 376.b			
Vespasianus aliquot ex plebe miraculosè sanauit 227.a.b			
Vespasian. de lotio vestigal exigebat 18.f procuratoribus pro spongijs utebatur 216.d			
Vespasiani signum 122.a			
Vespasiani triclinium ascendit bos arator 26.b			
Vespasiano recens electo defuit autoritas 227.a			
vespertilio 179.b.c & deinceps			
vespertilio sola volatiliū lac & mammas habet 179.d			
vespertilionis & columbæ discordia fol. 179.e			
vespertilionis & formicæ discordia 179.e			
vespertiones arcetur platani folijs <i>ibid.</i> f			
occiduntur hedera suffumigata 180.a			
vespertiones in sacris quid 179.f			
vespillo 40.d			
Vesta 135.f 136.a 311.f 344.b.c 364.c			
Vesta sedens sculpi pingiq; solita 319.d			
Vestæ rotundam adem Numa Pompilius consecrauit 364.d			
Vestæ simulacrū qua nā figura erat 344.c			
Vestales virgines 296.e			
Vestalium initia 384.b			
veteres minus vitiosi in philosophando 245.e			
vetustas 377.e			
vetustas quibus honorem tribuit 26.a			
vetustatis symbolum hedera 377.e			
vexatio 249.f			
V golinus Campegius 334.b			
V ia in diuinis literis quid 257.a			
viæ & senitiæ differentia 289.e			
viæ per pedes symbolum 257.c			
victimæ quales & quæ numinibus immo- labantur 70.a			
victor hostis 82.f			
victoria 30.b. 303.b. 369.f. 371.c			
victoria & gloria per accipitrem 154.f 155.d			
victoria maritima 321.c naualis 335.d.e.			
perpetua 155.b per galli symbolum 173.f			
per noctuā apud Athenienses 147.b			
cur per oleum indicatur 387.b			
victoriæ Dauale Piscariæ principis laus insignis 156.c & deinceps			
victoriæ presagium 43.c			
victoriæ signum cur alatum 154.f 155.a			
victoria vt nescius 197.a			
Victoriatum numi 155.a			

Index

Victorini rhetoris locus	46.c	adferant	107.c	vis aperta	358.e
victus frugalis commendatur	412.c	viperarum vterus an à catulis excidatur	107.b	vis leoni peculiaris	3.a
victus prouiso	19.b	viperis conditis vefcentes diuiffimè viuūt	117.d	viscum vnde proueniat	184.b
Videntes appellantur Prophetæ	229.e	viperalis herba	422.c	vita	344.f diuina 340.f
vidua perfeuerantis continentie	157.d	viperino icui vipera remedium est fol.	117.c	vitalis	152.e per cordis hierogly
viduitas continentiffima	161.b	vir probus	290.c	phicum	242.b
viere	356.f	vir frugi, vxor prodiga	90.a	vita morsq; per oculi fymbolum	235.e
vigilantia	95.b	vir pater ue cur dictus fcarabeus	61.a	vite breuitas	4.a 262.a.e
vigilantia custodiaq;	3.a	vir vndecunq; perfectus	55.e	vite humane cōditio	218 f. curfus 262.f
vigilantiam præftant rana oculi, lufcinia	210.c.f	vir amor in mulierem infidam	203.f	vita progressus	266.c. 289.e
carne	210.c.f	vir probi animus quietus, improbi in-	182.c.d ser-	vitam inftituiffe fapienter qui dicantur	51.e.f
vigilia perpetua nullum vitur animal	3.b	quietus defcribitur	241.f	Vitellij Cæfaris numifma	431.d
vigilie fpeculationesq;	125.e	mo	231.f	Vitelliana dominatio crudelis	26.b
viginti	272.f	vir fymbolum per barbam	427.d	Viterbiensis columna cum duabus accipi-	155.d
Vincentius Caprili	250.c	viris loquacibus extrema lingua perfora-	86.a 99.d	tribus quid denotare videtur	398.e
vincla iugalia Maroni quæ	262.a	ta	305.c	ritij emendati fignum	358.e
vinculum	282.e	virago	305.c	vitia	358.e
vinculum per anuli fymbolum	262.b	vires	305.c	vitij diuiffimè; nomen, idem	94.b
vincula	255.b	vires cedere fapientie & eloquentie fol.	15.b	vitij quis dicatur liberari	35.b
vincula iugalia	299.d	viribus fuis pollens	423.e	vitiofus	28.d
vindemie prouentus plenus vnde præfagi-	182.b	virga cur Palladi accommodatur	116.b	vitis libertatis indicium	389. d laboris
tur	182.b	virge & baculi differentia	305.d	390.a	
vindemiarum licentia in regno Neapolita-	389.e	Virgilij locus	28.a. 29.f	vitit Rheæ facra	389.f
no	389.e	30.a 33.b 36.c.d 69.d.e 70.a. 71.f	84.e 104.e 105.f 110.c 112.b.c.	vitit fupra caput Hecates prætendi folita,	116.b
vindicces milites qui	114.e	84.e 104.e 105.f 110.c 112.b.c.	134.a.c.d 143.b. 150.c 159.d 160.	quid fibi velit	376.e
vindicta	12.e	b. 165.f 167.d.e. 168.e. 206.c	207.f 229.b. 244.d.e. 246.b	vitit cui Chriftus fe comparat, palmitūq;	381.f
vinearum incolumitas	174.d	247.c 256.c 257.d 262.e 278.b 284.c	288.f 295.d.e 311.f 321.d 322.c.d	cius confideratio	71.e
vineas infeftant Aphrici venti	174.d	323.c 341.e 355.f 386.d 403.c	426.a	pro Vitibus facrum	71.e
vinitor	90.c	Virgilij locus in appendicibus	399.f	vitula indomita defcripta ab Horatio	35.e
vinum ad incunditatem, non ebrietatem	388.f	Virgilij opufculum de Rosa	401.d	vitulari & vitulantes quid	25.d
creatum	388.f	virginales columnæ	367.c	vitulus	436.e
vinum in acetum conuerfum quomodo re-	424.f in facris oblatum,	virginitas	307.a	vitulus marinus	108.f fulmine
ftituatur	424.f in facris oblatum,	virginitatis imago per apes	188.b	non tangitur	ibid.
fanguinis fignum	390.c marina cōmix-	virgo abfciffis capillis	435.c	vituli hieroglyphicum quod	25.d
tum aqua facilius conferuatur	194.e	virgo capillos erectos habens	ibid.b	vituli fignificatio in facris quæ	30.f
mentem, non fecus ac alæ corpus, attol-	389.e	virginis fignum cur vitem auerfetur fol	90.b	vitulum offerre quid	23.b
lit	389.e	virginem parere non absurdum	132.c.d	viuacitas	55.d
vinum odium ex efu ouorum noctuæ fol.	143.b	virgines Armatae quæ	308.d.e	viuificare in facris literis quid	147.e
143.b		virginum custodia	200.a	¶ Vlra	265.d
vinum apud Carthaginenfes quibus interdi-	389.c	virgula diuina quæ Ciceroni	116.e	ultio	84.f. 188.c
ctum	389.c	virtus	15.a. 375.e eneruata delicijs	ultio diuina	428.f
intemperantius vien-	390.a	61.e.f folida	305.c	ultio per digitos commorfos indicata	259.f
tes, melancholicos fieri	390.a	virtus indagatrix cur draconi afimilata	110.c	Vlyffes ordinis defertor	129.c
nulum tormentum efficacius ad veritatem	166.f	virtus, munimentū quod auferri non po-	317.c	Vlyffes πολύτροπος	197.d
elicendam adhibetur	166.f	teft	231.b	Vlyffis caput pileatum	293.c ge-
olim abfti-	166.f	virtutis decor	231.b	nus nobile	ibid.
nebant Romanae mulieres, quarum vna	166.f	Virtutis ac Honoris imagines	431.d	Vlyffis focij non nifi neceffitate coacti pi-	221.b
ob refignatos cellæ vinariæ loculos fui	389.d	virtuti cedit improbitas	209.a	fcantur	221.b
media necata	389.d	virtutes labore comparantur	369.c	Vlyffis focij quomodo virga vel in bruta	116.b
fe ingurgitare cur	389.d	virtutis radices amaras efle, fructus verò	379.b	vel in homines transformati	116.b
adolefcentibus quandoq; permiifum	389.d	fuauiffimos	379.b	Vlyffi naufrago Pallas oleum attulit quo	401.c
389.d		virtus hippomanis quale	36.a 63.e	perungeretur	401.c
vinum vetuftas commendat	377.e			Vlyffi quid refponderit Palamedes	129.c
viola quomodo fragrantiores fiant fol.	417.e			Vlyxis etymon	87.e
417.e				¶ Umbra	341.f
vipera an mariti caput amputet, incertum	106.d			umbra odoratæ miram in fpirarunt fra-	411.f
106.d				grantian	411.f
vipera dente tactus nulla deinceps venena	117.d			umbilicus, & eius fignificata	248.b.d.e
reformidat	117.d			umbilicus terrarum vbi	143.a
aduerfus ferpentum icturn remedium	117.d			¶ Vncia	
117.d					
vipere edebantur in desperatiffimis mor-	177.d				
bis	177.d				
177.e					
quomodo abortum mulieribus					

Index

GRAECARVM VOCVM QVÆ TO- TO OPERE OCCVR- runt, Index.

A

Γκυλοσθε
ἀγγαί
ἀλιαντὸν ἰτυμοσ
ἀιτίτικος lapis
ἀσφυλλος palma

αἰών
αἰλαρόμορφος scarabaeus
αἶρη ἀκνήτορ
ἀλικτρυόν ἐπιπιδε
ἀλιγυγὸς Venus
ἰάλλα περιγυῶδι
ἀλλομαι
ἀλωπικίζου, καὶ ἀλωπικαῶ
ἀμῆρ
ἀμφικριτος Luna
ἀνάγκη nascentium Deus
αἶθος auricula
αἰοσιότης
αἰτίως
αἰτίπελαργεῖν
αἰτίχειρ
ἀξιον ἐθελήσας, proverb.
ἀπειρον
ἀπέρων γῆ
ἀποσκορακίζου, ἀποσκορακισμὸς
ἀργυρότης Mercurius
ἀργυρόν
ἀργος
ἀρετὴν ἀσφαλίσειν ἔπλον εἶναι dixit Antisthe-
nes
ἀρηθύνειναι Polluci quid
ἰν ἀρχῇ 288.b ἀστροκύνω
ἄταυραι boues quæ
ἀτιμαγίλαρ
ἀτιμαδιῶσαι
ἀβρυγίτις
ἀβρυγίτον mare
ἀττικὸς ἐπὶ χειρὶ πῶν χεῖρα κ' ἀποδύσκειν, pro-
uerb.
ἀφῆαι 220.f ἀφῆα
ἀφρονέτορος τῶν ἰχθύων

B

Βαλανοράγοι 376.c
βαλράχου ἰτυμοσ 211.a
Βεβαιών 207.b
βελίπρω ταιριδὸν 23.e
βῆμα 156.b
βιδάλιορ 22.e
βιγγυὸς uocatus Dionysius 23.c
βουῦ 135.e
βουμία 43.b
βῶς ἐπὶ γλώσσῃ βίδου 26.e
βῶς ἐπὶ φάρυγγι 28.e
βῶφαρ 26.d
βῶφιν 27.d
βῶπις 23.f
βῶ 26.d
βωμῶς φάξιμ 364.b

Γ

Γ Litera 351.b

γιν ducunt Doros 118.f
γῆσος 28.a
γαμψόνοχα βῶα 6.e
γαστήρ δι' ἀλάσασα 249.b
γαστήρ ἐκ ἰχθῶτα 249.d
γαστήρ ἰσθμῶ 249.c
γλαυξ ἰσθμῶ 247.b
γυρῶς genus duplex 138.f
γυπαυτοῖς 139.d pullos suos fastidit 140.b

Δ

Δ Litera 351.c
Δαφνηράγει 372.b
Δικαδοῖορ mulla Draconis 27.a
Δικαπῶς 265.d.e
Διλάτωρ 351.c
Διελπίσσομος Ulysses eius 194.d
Διήγμα ἀσπίδος 106.b
Διήμητρα 118.f
Διμοσφάγοι 30.f
Διμάχορος Mercurius 239.c
Δίνος ὀφθαλμοῦ 233.c
Διομυδία ἀνάγκη 36.a
Διχέτορος Luna 286.c
Δρίπαυος 316.c
Δωραχία δι' ἰσθμῶν δύο, nomi inscriptio 111.e
Δυσδιελαδῶν conuiuium Augusti quale 104.f
δῶρον 252.c 263.f & 264.c

Ε

Ε Ar 283.a
ἐγίλασος ὀλίωρ, παροιμία 8.d
ἐβροῖ 186.a
ἐκατηδελίτικος Apollo 118.b
ἐκατουχέρ 252.e
ἐκλεομοσῶνν 149.a
ἐκφρογίσειν 176.c.d
ἐλαφία Diana 55.b.c
ἐλαφορ ἀύδρα quemnam uocent Graeci 53.c
ἐλαχὸς τὸ μ. proverb. 314.c
ἐλιφαντος διαφύσει εἶδον 19.d
ἐληθιλάφορος oculus quis 235.c
ἐμπελαία 197.f
ἐννατίρα κορώνη 149.e 271.c
ἐνναδέσμοι σφῆδουλοι 271.c
ἐνναδέσμοι καὶ ἐνναδέσμων 119.e 271.e
hydra ἐνναδέσμοι καὶ περὶ τῆσιν αἰεταῖοι 271.c.d 274.f

ἐφῆβος 272.d
ἐφειάσο 266.e
ἐφασίσειν 6.f
ἐπὶ ἀπὸ τῆσιν εἰς cur dixit Homerus 155.a
ἐπθυμία 245.c
ἐπίπρωτορ 270.d ἐπικώμιωρ 7.c
ἐπίδελος Mercurius 239.c
ἐρῶμα 342.f
ἐρωδιὸς unde dicitur 183.a
ἐρως demon nascentium 115.b
ἐστία 135.f
ἐμβροδιδε 76.e
ἐπὶ πρῶτον 351.f
ἐπυθρομιοσ leo 4.f ἐπυθρονῶ 342.c

Ζ

Ζεῦξου 359.c
ζῆνα cur Iouem Graeci 345.b

Η

Ημφορόφοι χοίριξ 406.e
ηριγίνομα 79.c ηυγίνομοσ leo 1.b

Θ

Θεὸς unde dicitur 234.e
θεῶν χεῖρες Philonis pharmanum 159.f

θῆρα 358.d
θυρεῖα Mars 2.e
θῶθ 205.f
θυμολιουτιο 2.d
θυραῖοσ Apollo 360.f
θύται 69.b

I

ΙΔε πῶρ ἀφῆα 215.f
ἰβραξ 153.b ἰερόν 213.b
ἰκτιθῆα 386.e ἰκτινοσ 129.e
ἰπποδῆν nymphæ 32.a
ἰππῶτα 32.f
ἰχθύων μὴ γούσασααι 213.d

Κ

Κακὸ φρίπται χεῖρσ 197.c
καλλιχίλωνος obolus 200.e
καυδάροσ σοφῆτοροσ 60.c
καῦπνα 314.c
καρδῖαν μὴ ἰσθμῶ, quid Pythagoræ 153.a
καρπομοσῶννοσ Graeci cur 230.d
καρτεῖον θῶμα 44.c καρπὸσ 255.b.c
καταρτίσειν 55.f
καταχθόνιοσ Iupiter 236.a
καρδοθῆα 58.f
καρπῶνοσ cur uocatus Ptolemæus 325.b
καρποῦσ 214.d καρποῖσειν 184.d
καίχλωσ καυφῆτοροσ 184.c
καίνοσ πῶρνοσ uocatus Agathocles 151.d
καυτῶ πῶρ 335.c
Koppaticæ equi 314.c
καυροσ ἰχθῶ καὶ μίλι 186.c
καῦπνοσ κῶνῶ, proverb. 278.a
κάσμι 330.d
καυρὸσ ἀστρογίνοσ 77.d.e
καυρομῶν 417.d
καυροτῶν ὀυγίσειρομ 210.a
καυρῶσειν 149.c καυρῶσειν 386.e
καυρομῶν θῶλω cur dixerit Theocritus 165.b
καυλοσ 356.a
καυμομῆα 44.f
καυπαρτίσειν καρπὸσ 380.f
καῦ καὶ καῦ 43.d καυπιδεμ 163.a

Λ

Λιν Lacedæmoniorum scutis 314.b
λάασ, λάαθ, λάασοσ, λάασ 363.b
λαγῶσ unde formetur 95.c
λαλῶμ 238.f
λάρα 402.e
λασκαμοῦσ 402.e λῶμ ἐγίλασσο 8.d
λάουθοι 387.b
λαβῶν πυροφόροσ 404.f
λαπορῖνοσ Salamandra 120.c
λαγογράφοσ uocatus Demosthenes ab Aescbine 342.b
λάγοσ quid D. Iohanni 142.b
λαυγγῆτοσ 79.e
λάνοσ πῶρσ δι' βοῦσ σπυρίδι 30.f
λακοσπάσασα 81.a.b λακῶρονοσ 80.a

Μ

Μαρθροσ 103.e
μάχαροσ ὀξῆσαν ἀποσφίσειν 315.a
μαλαί ἔρω μὴ γούσασααι 203.d
μαροπιοσ homines 125.a
μῆλορ 76.f
μῆλοσθεσ Luna quæ 286.e
μῆτε νῶμ, μῆτε γράμμασ 49.b
μῆσο μνάμοιοσ συμπῶσαν 261.d. 403.f
μνημόνοσορ gemmis insculptum 238.d
μῆνοσθεσ 21.d
μῆνοσθεσ 21.d

84-821170

